CATALOGUE

OF

HEBREW MANUSCRIPTS

NEUBAUER

London

HENRY FROWDE



Oxford University Press Warehouse

Amen Corner, E.C.

CATALOGI CODD. MSS. BIBLIOTHECAE BODLEIANAE PARS XII [v. 1 a]

CATALOGUE

OF THE

HEBREW MANUSCRIPTS

IN THE

BODLEIAN LIBRARY

AND IN THE COLLEGE LIBRARIES OF OXFORD

INCLUDING

MSS. IN OTHER LANGUAGES, WHICH ARE WRITTEN WITH HEBREW CHARACTERS, OR RELATING TO THE HEBREW LANGUAGE OR LITERATURE; AND A FEW SAMARITAN MSS.

COMPILED BY

AD. NEUBAUER, M.A.

EXETER COLLEGE, OXFORD

WITH FORTY FACSIMILES

Oxford

AT THE CLARENDON PRESS

M DCCC LXXXVI

PREFACE.

The Hebrew Manuscripts (including those written with Hebrew characters in Arabic[1] and other languages) of the Bodleian Library are comprised in the following collections[2]:—

1. Laud. Part of those presented to the University in 1635–1640 by Archbishop Laud.

2. Seld. (*infra* and *supra*). Left by will to the University in 1654 by John Selden.

3. Marsh. Bequeathed by Thomas Marshall, or Mareschall, Rector of Lincoln College, in 1685.

4. Hunt. and Hunt. Don. The former MSS. were bought in 1693 from Dr. Robert Huntington, Bishop of Raphoe; the latter were given by him in 1678, 1680, and 1683. He had procured his Oriental collection while holding the post of chaplain to the English merchants at Aleppo.

5. Poc. MSS. of the famous Edward Pococke, Regius Professor of Hebrew (who died in 1691), purchased by the University in 1693.

6. Sub Fen. MSS. standing under the window (*fenestra*) of the Oriental manuscript room, in consequence of their abnormal size. They were taken from the above-mentioned collections.

7. Bodl. Or. MSS. taken from collections not mentioned above, as well as those purchased at various times up to 1852, the date when the new Hebrew purchases were labelled as *Opp. Add.* See below, No. 13.

The Hebrew MSS. of these collections (excepting some in class 7) were briefly described by Johannes Uri, whose catalogue appeared in 1787[3]. A useful conspectus of them was made by Dr. M. Steinschneider in 1857, forming an appendix to his exhaustive catalogue of the printed Hebrew books[4] in the Bodleian Library, which should rather be called *Bibliotheca Judaica*, up to 1732. Tables comparing the numbers in the old catalogue with the present one will be found on p. xiii.

8. Can. Or. There are 110 Hebrew MSS. in the Canonici collection, purchased by the University in 1817. A conspectus of them will be found on p. xxiv.

9. Opp. The great Hebrew library of R. David Oppenheimer, Rabbi at Prague, bought by the University in 1829, contains 780 MSS. Lists of them are to be found—(*a*) in a MS. catalogue formerly in the possession of the late E. Carmoly, and now in the Bodleian Library (in this catalogue No. 2418); (*b*) in the printed catalogue of 1782[5]; (*c*) in the printed catalogue of 1826[6]. The old numbers

[1] A few of these were described by Alexander Nicoll, in the Catal. Cod. MSS. Or. Bibl. Bodl., pars ii. ff. 6–9.

[2] See Annals of the Bodleian Library, Oxford, A. D. 1598–A. D. 1867, by the Rev. William Dunn Macray, M.A., Oxford, 1868 (of which a new edition is in preparation), pp. 63, 78, 113, 225, 243, 272, 275, 280, and 300.

[3] Bibliothecae Bodleianae codicum Manuscriptorum Orientalium, etc., pars prima, fol., Oxonii, 1787, pp. 1–98.

[4] Catalogus Librorum Hebraeorum in Bibl. Bodl., 4to, Berol., 1852–1860. This catalogue contains also valuable notices of MSS. of the Bodleian Library as well as of other libraries and of many in private hands.

[5] רשימה, Catalogus der . . . Hebreischen Bibliothek des . . . David Oppenheimers . . . herausgegeben von . . . Isaak Seligmann Berend Salomon (in Hebrew), 4to, Hamburg, 1782.

[6] קהלת דוד, Collectio Davidis, i. e. Catalogus celeberrimae illius Bibliothecae Hebraeae, quam indefesso studio magnaque pecuniae impensa collegit R. Davides Oppenheimerus, 8vo, Hamburgi, 1826 (the Hebrew text is by Isaac Metz, the Latin translation by Cornelius Müller).

of the MSS., indicated in brackets, are according to this last-mentioned catalogue. A conspectus of the old numbers as compared with the present ones will be found on p. xvi.

10. Mich. In 1848 the MS. collection of Heimann Joseph Michael, at Hamburg, was bought by the University from A. Asher and Co. It contained 860 MSS., but they are now bound together, rather arbitrarily, in 629 volumes (the old No. 560, containing the diary of David Reubeni and several others, never reached the Bodleian Library), a conspectus of which, comparing the old numbers with the new ones, will be found on p. xix. Of this collection there exists a printed list, according to the old numbers, with a preface by Dr. L. Zunz (see, for the missing numbers, p. xxi), and an alphabetical index, with extracts from many MSS., by Dr. M. Steinschneider[1].

11. Mich. Add. This collection of 69 MSS., partly in the possession of A. Bisliches, was bought in 1850; a list of most of them, made by Dr. Zunz, with an appendix by Herr Senior Sachs, was printed[2] (see p. xxiv).

12. Reggio. A collection of MSS. made by Professor Isaac Samuel Reggio, at Goritz, was bought from Herr J. H. Schorr (after selection made by Dr. Steinschneider) in 1853 (see p. xxv).

13. Opp. Add., fol., 4to, and 8vo. These MSS. were acquired from time to time after 1853 and are still increasing. Purchases have been made from various sources; some of them out of printed lists[3] (see pp. xxiii and xxxii).

14. Kennicott. The Kennicott MSS. and papers transferred from the Radcliffe Library to the Bodleian in 1879. A comparative table of Kennicott's figures of the Biblical MSS. in Oxford, given in his *Dissertatio Generalis*[4], with the present Catalogue, will be found on p. xxv.

All the MSS. of these various collections are arranged in this Catalogue under subjects, and according to the first treatise of the codices, if they contain various treatises. If, however, the first treatise is too fragmentary, or quite unimportant in size, the codex is put under the heading of Miscellaneous. In the classification of the subject, the works are given as chronologically as possible. In the chapter 'the Kabbalah,' the Zohar and other books attributed to doctors of the Mishnah are considered in the arrangement of this Catalogue, according to the old opinion (not recognised by the critical school), as older than the Kabbalistical treatises of the thirteenth century. In the liturgical chapter the various rites are put separately, and the Franco-German rite forms the beginning, being most numerously represented in the MS. collection of the Bodleian Library. One copy of the various rites is taken as a basis, and in the following copies only those liturgical pieces are indicated which are not to be found in the copies described in a preceding number. The order of the liturgies is indicated by letters and figures. A. represents the evening prayers (מעריב); B. the morning prayers (שחרית); C. the additional morning prayer (מוסף); D. the afternoon prayers (מנחה); and E. the closing prayers on the day of atonement (נעילה). The authors of the various prayers and liturgical pieces are given, as far as they could be ascertained, from the headings in the MS. or by the acrostics. Their names, however, being too numerous, are not given in the index of authors; and the same is the case in the poetical chapter. The asterisk in the liturgical chapter

[1] אוצרות חיים, Katalog der Michael'schen Bibliothek herausgegeben von der Michael'schen Erben (in Hebrew), 8vo, Hamburg, 1848, pp. 1–75.

[2] הפליט (in Hebrew), 8vo, Berlin, 1850.

[3] Some of them are included in the lists or catalogues of MSS. belonging (1) to Asher and Co. (Berlin, 1868); (2) to the late Professor S. D. Luzzatto (Padova, 1868); (3) to Herr Fischl Hirsch (see Dr. Steinschneider's description in the ham-Mazkir, t. xi (1865, 9), pp. 19 sqq. and 37 sqq.; also issued separately); (4) to R. Nathan Coronel (London, 1871); (5) to Herr Samuel Schönblum (a catalogue by Dr. Steinschneider, autographed, Berlin, 1872, and by the owner, sub titulo, Catal. d'une collection Anconienne, Leopol, 1869?); (6) to the late E. Carmoly (Frankfurt am Main, 1875); (7) to Herr J. Kaufmann (Frankfurt am Main, 1883); (8) to Herr Chaim M. Horowitz (Frankfurt am Main, I, 1883); (9) to Rabbi R. N. Rabinowitz (München, 1884).

[4] Fol. edition (at the beginning of his collection), ff. 70–78; 8vo edition (by Bruns), pp. 335–371.

means that the prayer marked thus is provided with a kind of commentary. In other chapters it means that the author is not to be found in the MS., but is taken from a previous list; this is mostly the case with some MSS. of the Michael collection.

Additional chapters are the following: 1. MSS. acquired by the Library after the former sheets had passed the press, and some accidentally omitted. 2. The Hebrew MSS. of the College Libraries, not sufficiently described in Mr. Coxe's Catalogue[1] and in that of the Library of Christ Church by Dr. Kitchin[2]. 3. The MSS. in other languages not in Hebrew characters, which refer to Hebrew literature, and which have not been entered in other catalogues of the Bodleian Library. 4. Later acquisitions. 5. Additional Samaritan MSS. (after the catalogue of Uri). 6. An appendix of the acquisitions made after the index had been printed off, and of other omitted MSS., followed by the index of them. Here the same classification is kept as for the earlier part of the Catalogue, without special headings. 7. Additional notes and extracts.

The descriptions of the MSS. are as short as possible, without discursiveness and without references to other catalogues or to periodicals where similar MSS. are described, unless strictly necessary[3]. MSS. of the Bodleian Library fully described in other places are only briefly given here, with references to the fuller description. Matter of historical or literary interest to be found in the various MSS. has been indicated, with occasional extracts, although not always as full as many scholars could have desired. Something must be left for those who may make a special study of these MSS. Notice of variations from printed texts or from MSS. in other libraries was out of the question—time and space would not allow of such minute statements. Authors of treatises who were identified after the sheets had been printed off (some of them by the help of Herr J. A. Benjacob and Dr. Steinschneider's אוצר הספרים[4], and some others to which Dr. Steinschneider had kindly drawn my attention, when he read the final sheets) are mostly indicated in the first indexes (in which references are made to the additions and corrections), as well as in the additional index.

The Biblical MSS. being of comparatively late dates (no MS. in this Library is earlier than 1204), no attention has been paid to the stichometry in them. Nobody expects to have minute details about the Masorah; only now and then some extracts are given, especially from the Yemen MSS., which, at the time when the description of them was made, were considered rare. The indication of sizes and the number of lines was considered superfluous for comparatively late MSS.; moreover, many codices include a great variety of treatises in various sizes. The palaeographical specimens give the explanation for the various designations of the Hebrew characters occurring in these MSS.

The proper names of the authors, owners, and witnesses are given according to the Hebrew spelling in the body of the Catalogue (unfortunately[5] with some inconsistencies), and according to the spelling of the Authorized Version of the Bible in the indexes. The second index contains not only the titles of the treatises as given in the MSS., but also fictitious ones for the sake of classification in the table of contents. The article ה and the word ספר are here disregarded. In the indexes of owners,

[1] Catalogus codicum MSS. qui in Collegiis Aulisque Oxoniensibus hodie asservantur, confecit H. O. Coxe, 2 partes, 4to, Oxonii, 1852.

[2] Catalogus codicum MSS. qui in Bibliotheca Aedis Christi apud Oxonienses adservantur, curavit G. W. Kitchin, 4to, Oxonii, 1867.

[3] For the translations of works on mathematics, astronomy, astrology, and medicine, references are given in the additions to Dr. Steinschneider's essays on this subject (on which he is the sole authority) scattered throughout various periodicals in Hebrew, German, French, and Italian.

[4] Thesaurus Librorum Hebraeorum tam impressorum quam manuscriptorum (in Hebrew), 8vo, Wilna, 1880.

[5] For instance, read Aboab for Abohab; Adeni for Adni; Almosnino for el-Moshnino; ʿAramah for ʿArmaah; Arnald for Arnold; Azriel for ʿEzriel; Benaiah for Baniah; Bochner for Bachner; Eli for ʿAli (in Hebrew names); Eliyyah for Eliah; Gallico for Galiqo; Hedassi for Hadassi; Kislew for Kaslew; Muḥsin for Muḥassen; Parnas for Parnes; Siqili for Siqli; Waḥid for Waḥd. These irregularities, as well as some others in the geographical names, are corrected in the index.

witnesses, and geographical names, many names have been added, after they had been rendered clearer, partially or in their entirety, by refreshing the ink by chemical applications. By the alteration of sheets 3 H to 3 L some figures remained wrong in the index which are corrected at the end of the additions and corrections. The names of the censors have not been given in the description of each MS., but they are entered with the respective figures in the indexes. The comparative table of the numbers in the Catalogue of 1697 and all later pressmarks in succession with those in this Catalogue will be found on p. xxvi, as well as in Dr. Steinschneider's *Conspectus*[1].

[1] See page v.

A. N.

Bodleian Library, Oxford,
May, 1886.

THE FOLLOWING TRANSLITERATION OF HEBREW AND ARABIC LETTERS HAS BEEN USED.

א = a	ו = w	כ = kh	פּ = p	ת = th
בּ = b	ז = z	ל = l	פ = ph	ج = גּ or גֿ = j or dj
ב = bh	ח = ḥ	מ = m	צ = ẓ	ذ = דֿ = dh
ג = g	ט = ṭ	נ = n	ק = q	ض = צֿ = dh
ד = d	י = y	ס = s	ר = r	غ = ג = gh
ה = h	כּ = k	ע = ʻa	ש = sh	

Vowels:—Kameẓ gadol = a; Ẓere = e; Shuruk = oo or û.

Daghesh is represented by doubling the letter; Sh'wâ by '.

CHIEF ABBREVIATIONS.

add. = addition	end. = ending	Qar. = Qaraitic
beg. = beginning	Germ. = German	R. = Rabbi
char. = character	Ital. = Italian	Rabb. = Rabbinic
comm. = commentary	Kabb. = Kabbalistical	Span. = Spanish
corr. = corrected	om. = omitted	squ. = square
curs. = cursive	Or. = Oriental	Syr. = Syriac

CONTENTS.

WORKS QUOTED, SOMETIMES IN AN ABRIDGED FORM.

(*Steinschneider*), *Abraham ibn Ezra* (in the *Abhandlungen zur Geschichte der Mathematik*, Leipzig, 1880, Heft 3).

Allg. Zeit. des Judenthums.
Allgemeine Zeitung des Judenthums . . . herausg. von Dr. Ludwig Philippson. 4to, Leipzig, 1837 sqq.

Amude Abodah.
(עמודי העבודה), by L. Landshuth, columnae cultus. 8vo, Berlin, 1857–62.

Annuario.
Annuario della società italiana per gli studi orientali. 8vo, Firenze, 1873, 4.

(*Virchow's*) *Archiv.*
Archiv für pathologische Anatomie und Physiologie . . . herausg. von R. Virchow, 1847 sqq.
Archiv für wissenschaftliche Erforschung des alten Testaments, herausg. von Ad. Merx. 8vo, Halle, 1867 sqq.

Archives des missions scient.
Archives des missions scientifiques et littéraires, choix de rapports et instructions . . . 8vo, Paris, 1850 sqq.

Assemani. See Catalogues, *Rome* (Vatican).

(*Renan*), *Averroës.*
Averroës et l'Averroïsme, essai historique. 3rd ed. 8vo, Paris, 1858.

Bacher, Ibn Ezra.
Abraham ibn Ezra als Grammatiker etc., von Wilh. Bacher. Jahresbericht . . . 8vo, Budapest, 1881.
Beiträge zur Geschichte der Kabbala von A. Jellinek, Hefte 1, 2. 8vo, Leipzig, 1852.

(*Perles*), *Beiträge.*
Beiträge zur Geschichte der hebräischen und aramäischen Studien von Dr. Joseph Perles. 8vo, München, 1884.

Beth ha-Midrasch.
Sammlung kleiner Midraschim und vermischter Abhandlungen etc., herausg. von Ad. Jellinek, 6 parts. 8vo, Leipzig, 1853–77.

Beth Nathan.
Beth Nathan sive lectiones varias tract. Berachoth . . . ed. Nathan Coronel. 4to, Vindobonae, 1854.

Beth ha-Ozar.
בית האוצר, Biblioteca . . . by S. D. Luzzatto. 8vo, Leopoli, 1847.

(*Wolf*), *Bibl. Hebr.*
Jo. Christoph. Wolfii . . . Bibliotheca Hebrea. 4 vols. 4to, Hamburg, 1713–23.

Bibl. jüd. Kanz.
Bibliothek jüdischer Kanzelredner . . . herausg. von A. Kayserling, 2 Bde. 8vo, Berlin, 1870, 72.

Bolletino (nuova serie).
Bolletino italiano degli studii orientali. 8vo, Firenze, 1876–82.

Bulletino (*Baldi*).
Bulletino di bibliografia e di storia delle scienze matematiche e fisiche pubblicato da B. Boncompagni. 4to, Roma, 1868 sqq.

Buonaroti.
Il Buonaroti, scritti sopre le arti et le lettere raccolti per cura di Benvenuto Gasparoni continuati per cura di Enrico Narducci. 8vo, Roma, 1866 sqq.

CATALOGUES.

Berlin.
Die Handschriften-Verzeichnisse der Kön. Bibl. zu Berlin. Bd. II, Verz. der hebräischen MSS. von Moritz Steinschneider. 4to, Berlin, 1878.

Cambridge.
a. Catalogue of the Hebrew Manuscripts preserved in the University Library, Cambridge, by Dr. S. M. Schiller-Szinessy, vol. i. 8vo, Cambridge, 1876.
b. A descriptive Catalogue of the Arabic, Persian, and Turkish Manuscripts in the Library of Trinity College, Cambridge, by E. H. Palmer, with an appendix, containing a Catalogue of the Hebrew and Samaritan Manuscripts in the same Library (by William Aldis Wright and Dr. Schiller-Szinessy). 8vo, Cambridge, 1870.

Florence (Bisconi).
Bisconii Bibliothecae Hebraicae Florentinae Catalogus. 8vo, Florence, 1757.

Leipzig.
Catalogus Librorum MSS. qui in bibliotheca senatoria civitatis Lipsiensis asservantur edidit Aem. Guil. Rob. Naumann. 4to, Grimae, 1838.

Leyden.
Catalogus Codicum hebraeorum Bibliothecae Acad. Lugduno-Batavae, auctore M. Steinschneider. 8vo, Lugd. Bat., 1858.

Mantua. Catal. Mortara.
Catalogo dei manoscritti ebraici della biblioteca della communità isr. di Mantova. Compilato dal Rabino Maggiore Marco Mortara. 8vo, Livorno, 1878.

Munich.
Die hebräischen Handschriften der K. Hof- und Staats-bibliothek in München beschrieben von M. Steinschneider. 8vo, München, 1875.

Oxford.
Catalogues of the Oxford Collections. See preface, page v.

Paris.
Catalogues des manuscrits hébreux et samaritains de la bibliothèque impériale. 4to, Paris, 1866.

Parma (De-Rossi).
MSS. codices hebraici biblioth. I. B. De-Rossi, etc., 3 vols. 8vo, Parmae, 1803.

Parma (Perreau).
Catalogo dei codici ebraici della Bibl. di Parma non descritti dal De-Rossi (fasc. 2 of the Cataloghi dei codici orientali di alcune Bibl. d'Italia). 8vo, Firenze, 1880.

Rome (Vatican).
Assemani. Bibliothecae Ap. Vaticanae Codicum MSS. Catalogus, pars i, l. 1 complectens cod. hebraicos et samaritanos. fol., Romae, 1756.

Turin (Pasini).
Codices MSS. Bibl. R. Taurinensis recensuerunt, etc., Jos. Pasinus, etc. fol., Taurini, 1759, (of the new catal. by B. Peyron, 1880, use could only be made for No. 2577.)

Vienna.
Die handschriftlichen hebräischen Werke der Hof-bibliothek zu Wien beschr. von Albr. Krafft und Simon Deutsch. 4to, Wien, 1847. Ergänzungen von J. Goldenthal. 8vo. Wien, 1851.

Ghirondi (Schönblum).
Catalog hebräischer Handschriften, grössten Theils aus dem Nachlasse des Rabb. M. S. Ghirondi, welche vom Hrn. Sam. Schönblum zum Kaufe angeboten werden . . . von Mor. Steinschneider. 8vo, Berlin, 1872 (autographed).

Catal. of Jews' College.
Catalogue of the Hebrew MSS. in the Jews' College, London, by Ad. Neubauer. 8vo, Oxford, 1886.

Sachs, Catal.
Sachs (Senior), [Catalogue of the Hebrew MSS. of Baron H. and D. Günzburg, unpublished, only 20 pp. printed, in Hebrew.]
De-Rossi Cod. See Catalogues, Parma.

Dibre Hakhamim.
דברי חכמים, Verba sapientium, collectio 10 Opusc. ex MS. ed. per El. Aschkenazi. 8vo, Metz, 1849.

Diqduqe Sof'rim.
דקדוקי סופרים, Variae lectiones in Mischnam et in Talm. Babyl. . . . ed. R. Rabbinovicz, part i. sqq. 8vo, Monachii, 1867 sqq.

Diwân (Geiger).
Divan des Castiliers Abu'l Hassan Juda ha-Levi. Nebst Biographie und Anmerkungen von Abraham Geiger. 16mo, Breslau, 1851.

Diwân (Luzzatto).
Diwân (דיואן), ed. by S. D. Luzzatto (in Hebrew), part i. 8vo, Lyck, 1864.

Eben Saphir.
אבן ספיר [diary of the late Jacob Saphir of Jerusalem, in Hebrew]. 2 fasc., Lyck, 1866; Mainz, 1874.

Encycl.
Allgemeine Encyclopädie der Wissenschaften und Künste etc. herausg. von J. S. Ersch und J. G. Gruber. 4to, Leipzig, 1818 sqq.

Farabi (by Dr. Steinschneider). See Mém.

Fifty-third Chapter of Isaiah. See Jewish Interpreters.

Gesch. der ar. Ärzte.
Geschichte der arabischen Ärzte und Naturforscher . . . bearbeitet von Ferdinand Wüstenfeld. 8vo, Göttingen, 1840.

Gesch. der Jud. (Graetz).
Geschichte der Juden von den ältesten Zeiten bis auf die Gegenwart aus den Quellen neu bearbeitet von H. Graetz, 11 Bde. (latest ed.). 8vo, Leipzig, 1867 sqq.

Ginse Nistaroth.
Handschriftliche Editionen aus der jüdischen Lit., etc., herausg. von Dr. Jos. Kobak, Hefte 1–4. 8vo, Bamberg, 1868–78.

H. B.
Hebräische Bibliographie. See Mazkir.

he-Halooz.
החלוץ (Hebrew periodical). Wissenschaftliche Abhandlungen über jüdische Geschichte, etc., by J. H. Schorr. 8vo, Lemberg (and other places), 1852 sqq.

Higgayon ha-Nephesch.
הגיון הנפש, Meditatio animae . . . cum dissert. . . . a Sal. Jeh. Rapaport. 8vo, Leipzig, 1860.

Hist. litt. de la France.
Histoire littéraire de la France . . . commencée par les religieux Benedictins et continuée par des membres de l'Institut, 29 vols. Paris, 1733 sqq.

חותם תכנית.
Chotam Tochnit (hebräische Synonimik) von Abr. Bedarschi . . . herausg. von G. I. Polak. 8vo, Amsterdam, 1865.

Iggroth Yashar.
אגרות יש"ר, Epistolae (in Hebrew), by Reggio (Isaac Sam.), 2 parts. 8vo, Wien, 1834.
Isr. Ann.
Israelitische Annalen. Ein Centralblatt für Geschichte etc. der Israeliten . . . herausg. von J. M. Jost, 3 Jahrg. 4to, Frankfurt am Main, 1839–41.
Isr. Letterbode.
Israelit. Letterbode. Driemaandelijksch Tijdschrift . . . onder redactie van M. Roest Mz. fol. and 8vo, Amsterdam, 1875–76 sqq.
(*Busch*) *Jahrb.*
Kalender und Jahrbuch für Israeliten, herausg. von Is. Busch, 6 Bde. 12mo, Wien, 1843 sqq.
Jahrbuch für Gesch. der Juden.
Jahrbuch für Geschichte der Juden und des Judenthums (Schriften herausg. vom Institute zur Förderung der israelitischen Literatur), 4 Bde. 8vo, Leipzig, 1860–69.
Jeschurun.
Jeschurun. Zeitschrift für die Wissenschaft des Judenthums. Herausg. von Joseph Kobak, 9 parts. 8vo, Lemberg (and other places), 1857–78.
Jewish Interpreters.
The Fifty-third Chapter of Isaiah according to the Jewish Interpreters. I. Texts, by A. Neubauer. II. Translations, by S. R. Driver and A. N., with an introduction by Dr. Pusey. 8vo, Oxford, 1877.
Journ. as.
Journal asiatique ou recueil de mémoires etc. publié par la Société asiatique. 8vo, Paris, 1822 sqq.
(*Geiger*) *jüd. Zeitschr.*
Jüdische Zeitschrift für Wissenschaft und Leben, herausg. von Ab. Geiger. 8vo, Breslau, 1862 sqq.
hak-Karmel.
הכרמל (periodical in Hebrew), ed. by Samuel Finn. 4to and 8vo, Wilna, 1870–79.
Kaufmann Die Sinne.
Die Sinne. Beiträge zur Geschichte der Physiologie und Psychologie im Mittelalter aus hebr. und arabischen Quellen von D. Kaufmann, Budapest. 8vo (Leipzig), 1884.
Ker. Ḥemed.
ס' כרם חמד (Hebrew annual periodical, ed. by Sam. Goldenberg, and continued by Sen. Sachs). 8vo, Wien, Prag, and Berlin, 1836–56.
hal-Lebanon.
הלבנון (Hebrew periodical), edited by J. Bril. 8vo and 4to, Jerusalem, Paris, and Mayence, 1864–68.
(*Pinsker*) *Liq. Qadm.*
Liqute Qadmoniyoth. Zur Geschichte des Karaismus und der karäischen Literatur, nach handschrift. Quellen bearbeitet von S. Pinsker (in Hebrew). 8vo, Wien, 1860.
Literaturgeschichte der synagogalen Poesie, von L. Zunz. 8vo, Berlin, 1865; Nachtrag, 1867.
ham-Maggid.
המגיד (Hebrew periodical), edited by E. L. Silbermann. fol., Lyck, 1856 sqq.
ham-Mazkir.
המזכיר, Hebräische Bibliographie etc. Redigirt von M. Steinschneider. 8vo, Berlin, 1858 sqq.
M'bho.
מבוא למהזור כמנהג בני רומא (Introduction to the Maḥazor . . .), by S. D. Luzzatto. 8vo, Livorno, 1865.
Meassef.
המאסף, der Sammler (Hebrew periodical). 8vo, Königsberg, Berlin, Breslau, 1783–97.
מגד ירחים.
Meged Jerachim, herausg. von J. Kohn [Ẓedeq], Hefte 1–4. 8vo, Lemberg, 1855.
Mélanges.
Mélanges de philosophie juive et arabe, by S. Munk. 8vo, Paris, 1857–59.
Mém.
Mémoires de l'académie impériale des sciences (sciences politiques, histoire, et philologie). 4to, St. Petersburg, t. xiii (1869), No. 4 (Al-Farabi, by Dr. Steinschneider).
Graetz, Monatsschr.
Monatsschrift für Geschichte und Wissenschaft des Judenthums . . . herausg. von Z. Frankel, 1851 sqq. Continued from 1869 by H. Graetz. Dresden–Breslau, 1851 sqq.
Mosé.
Mosé. Antologia israelitica . . . sotto la direzione di G. E. Levi. 8vo, Corfu, 1878 sqq.
Moses de Leon.
Moses b. Shem Tob de Leon und sein Verhältniss zum Sohar von Ad. Jellinek. 8vo, Leipzig, 1851.
הנשר (*han-Nesher*).
(Hebrew periodical, issued partly with המבשר), ed. by J. Kohn Ẓedeq. 4to, Lemberg, 1861 sqq.
Notices et extraits.
Notices et extraits des manuscrits de la bibliothèque du roi. 4to, Paris, 1787 sqq.
Occident und Orient.
Orient und Occident in ihren gegenseitigen Beziehungen, herausg. von Theodor Benfey, 3 Bde. 8vo, Göttingen, 1862–65.
Oheb Ger.
אוהב גר, Philoxenus, sive de Onkelosi Chald. Pent. versione dissertatio . . . (in Hebrew), by S. D. Luzzatto. 8vo, Wien, 1830.
Oostersche Wandelingen.
הליכות קדם. Oostersche Wandelingen, carmina etc., epistolae doctorum virorum. 8vo, Amsterdam, 1846.
Opp. Arist.
Aristotelis Stagiritae omnia quae existunt opera . . . fol., Venetiis, 1550–52.
Opuscula, Derenbourg.
Opuscules et traités 'Abou'l-Walid Merwan ibn Djanah . . . texte arabe publié avec une traduction française par J. et H. Derenbourg. 8vo, Paris, 1880.
Orient.
Der Orient. Berichte, Studien und Kritiken für jüdische Geschichte und Literatur . . . herausg. von Julius Fürst, 12 Bde. 4to, Leipzig, 1840–51.
Ozar Neḥmad.
אוצר נחמד, Briefe und Abhandlungen jüdische Literatur betreffend . . . herausg. von Ig. Blumenfeld (in Hebrew), 4 Jahrg. 8vo, Wien, 1856–63.
Ozar has-S'farim. See preface, p. vii, note 4.
Ozroth Ḥayyim. See preface, p. vi, note 1.
ha-Palit. See preface, p. vi, note 2.
Philosophie und Kabbala, by A. Jellinek. 8vo, Leipzig, 1854.
Polemische Literatur.
Polemische und apologetische Literatur in arabischer Sprache zwischen Muslimen, Christen und Juden . . . von M. Steinschneider (Abh. für die Kunde des Morgenlandes, Bd. VI. No. 3). 8vo, Leipzig, 1878.
Qobeẓ.
קובץ תשובות הרמב"ם, Epistolarum et Responsarum R. Mosis Maimonidis collectio . . . ed. Abr. Lichtenfeld. 4to, Lipsiae, 1859.
Qobeẓ (Dukes).
קובץ על יד, Proben lexicalischen, synonimischen und grammatischen Inhalts . . . 8vo, Esslingen, 1846.
Qobeẓ (1885).
קבץ על יד, Sammelband kleiner Beiträge aus Hschr. I. 8vo, Berlin, 1885.
Revue des études juives.
Publication trimestrielle de la société des études juives. 8vo, Paris, 1880 sqq.
Serapeum.
Zeitschrift für Bibliothekwissenschaft, Handschriftenkunde und ältere Litteratur, herausg. von Dr. Robert Naumann. 8vo, Leipzig, 1840 sqq.
Shem. hag.
שם הגדולים, by Ḥayyim D. J. Asulai, ed. Isaac Benjacob. 8vo, Wilna, 1852.
Shire Sh'lomo.
שירי שלמה, Hebräische Gedichte von Salomo ben Gabirol . . . herausg. von Leopold Dukes, Heft 1. 8vo, Hannover, 1858.
Sif. Yesh.
שפתי ישנים, by Shabbethai Bass. 4to, Zolkiev, 1806.
Taam Zeq.
טעם זקנים, Collectio opusculorum variorum, ed. Eliezer Aschkenazi (in Hebrew). 8vo, Frankfurt am Main, 1854.
Unterrichtswesen (Güdemann).
Das jüdische Unterrichtswesen während der spanisch-arabischen Periode, vol. I (vols. 2 and 3 with the title of Geschichte des Erziehungswesens der abendländischen Juden) . . . 8vo, Wien, 1873–84.
Variae lectiones in Talmud.
See Diqduqe Sof'rim.
Vessillo.
Il Vessillo israelitico (continuazione dell' Educatore di Vercelli) . . . diretto da Flaminio Servi. 8vo, Casale, 1875 sqq.
Yeshurun. See Jeschurun.
היונה (*Hay-Yonah*).
Zeitschrift für die Wissenschaft des Judenthums . . . herausg. von S. Sachs (in Hebrew), Heft I. 8vo, Berlin, 1851.
Zeitschr. für Math.
Zeitschrift für Mathematik und Physik, herausg. von Schlömilch und Cantor. 8vo, 1856 sqq.
Zeitschr. morg. Ges.
Zeitschrift der deutschen morgenländischen Gesellschaft. 8vo, Leipzig, 1846 sqq.
Zur Gesch. (Zunz).
Zur Geschichte und Literatur, Bd. I. 8vo, Berlin, 1844.
Steinschneider (*M.*)
Zur pseudepigraphischen Literatur, insbesondere der geheimen Wissenschaften des Mittelalters, by M. Steinschneider (No. 3 of Wissenschaftliche Blätter aus der Veitel H. Ephraim'schen Lehranstalt). 8vo, Berlin, 1862.
Zur rabbinischen Spruchkunde. Eine Sammlung rabbinischer Sentenzen, Sprichwörter, etc., by L. Dukes. 8vo, Wien, 1851.

CONCORDANCES

OF THE OLD AND NEW NUMBERS WITH REFERENCE TO THE CATALOGUE.

I.

OLD COLLECTION.

Uri.	Pressmark.	Catal.
1	Laud. 154	129
2	Laud. 268	14
3	Laud. 267	15
4	Sub Fenestra VIII	179
5	Sub Fenestra VII	25
6	Sub Fenestra XVIII	95
7	Sub Fenestra XI	2
8	Sub Fenestra XII	3
9	Sub Fenestra XIII	4
10	Bodl. 164	54
11	Poc. 347	8
12	Poc. 348	9
13	Poc. 395	28
14	Poc. 396	29
15	Poc. 70	119
16	Poc. 349	180
17	Hunt. 11	16
18	Hunt. 12	17
19	Hunt. 69	41
20	Hunt. 618	52
21	Hunt. 622	57
22	Hunt. 619	55
23	Hunt. 620	59
24	Hunt. 617	67
25	Sub Fenestra XVI	19
26	Sub Fenestra XIV	76
27	Hunt. Add. A	48
28	Poc. A. I	136
29	Bodl. 149	123
30	Laud. 118	111
31	Laud. 174	117
32	Poc. A. II	140
33	Bodl. 62	88
34	Bodl. 46	101
35	Cler. 8	183
36	Cler. 9	184
37	Arch. Seld. A. 47	1
38	Poc. 184	2243
39	Poc. 281	104
40	Hunt. 206	181
41	Hunt. 235	58
42	Hunt. 261	80
43	Hunt. 396	83
44	Hunt. 399	174
45	Hunt. 511	125
46	Hunt. 523	172
47	Hunt. 367	103
48	Hunt. 616	133
49	Hunt. 416	135
50	Hunt. 463	171
51	Poc. A. III	141
52	Bodl. 107	62
53	Marsh. 607	84
54	Marsh. 635	39
55	Caps. Or. C. 25	177
56	Bodl. 105	72
57	Marsh. 91	92
58	Marsh. 21	102
59	Bodl. 6	113
60	Poc. A. VI	142
61	Bodl. 621	112
62	Bodl. 3	114
63	Arch. Seld. A. Sup. 105	110
64	Arch. Seld. B. Sup. 101	91
65	Arch. Seld. A. Sup. 106	130
66	Poc. 285	120
67	Poc. A. IV	144
68	Poc. 30	32
69	Poc. 274	131
70	Poc. 7	56
71	Hunt. 591	98
72	Hunt. 604	89
73	Hunt. 475	63
74	Poc. A. VII	137
75	Marsh. 10	53
76	Bodl. 18	107
77	Bodl. 23	87
78	Poc. 280	1270
79	Hunt. 615	185
80	Laud. 273	310
81	Poc. 314	318
82	Poc. 344	319
83	Poc. 320	363
84	Poc. 127	296
85	Poc. 317	81
86	Poc. 382	215
87	Poc. 393	217
88	Hunt. 64	1074
89	Hunt. 72	128
90	Hunt. 74	2337
91	Hunt. 77	309
92	Hunt. 81	286
93	Hunt. 110	250
94	Hunt. 82	985
95	Hunt. 115	1009
96	Hunt. 134	1008
97	Hunt. 113	984
98	Hunt. 130	306
99	Hunt. 146	1010
100	Hunt. 147	291
101	Hunt. 166	276
102	Hunt. 268	332
103	Hunt. 287	2433
104	Hunt. 155	316
105	Hunt. 234	86
106	Hunt. 293	232
107	Hunt. 294	1007
108	Hunt. 454	981
109	Hunt. 445	198
110	Hunt. 300	305
111	Hunt. 312	294
112	Bodl. 142	295
113	Bodl. 143	307
114	Marsh. 142	313
115	Bodl. 326	297
116	Hunt. Don. 20	153
117	Hunt. Don. 24	314
118	Bodl. 147	312
119	Bodl. 150	151
120	Hunt. Don. 25	202
121	Laud. 126	299
122	Laud. 84	347
123	Laud. 96	345
124	Laud. 101	240
125	Laud. 97	333
126	Laud. 115	340
127	Poc. 108	218
128	Poc. 207	228
129	Poc. 213	323
130	Poc. 183	236
131	Poc. 189	356
132	Hunt. 400	427

Uri.	Pressmark.	Catal.
133	Hunt. 426	1002
134	Hunt. 410	1003
135	Hunt. 522	1004
136	Hunt. 528	1005
137	Hunt. 415	1006
138	Hunt. 411	1622
139	Hunt. 517	204
140	Hunt. 559	1258
141	Hunt. 485	326
142	Hunt. 555	320
143	Hunt. 425	200
144	Hunt. 556	241
145	Hunt. 609	947
146	Hunt. 558	304
147	Hunt. 613	2279
148	Hunt. 569	283
149	Hunt. 225	349
150	Bodl. 63	341
151	Marsh. 643	277
152	Marsh. 626	278
153	Marsh. 423	274
154	Seld. A. Sup. 102	164
155	Bodl. 60	1013
156	Poc. 32	182
157	Hunt. 227	121
158	Hunt. 607	178
159	Hunt. 217	231
160	Hunt. 241	1001
161	Hunt. 391	197
162	Hunt. 389	199
163	Hunt. 402	289
164	Hunt. 342	952
165	Hunt. 376	285
166	Hunt. 476	986
167	Hunt. 407	336
168	Hunt. 496	292
169	Hunt. 397	162
170	Hunt. 577	1824
171	Hunt. 497	288
172	Marsh. 45	342
173	Marsh. 65	225
174	Marsh. 225	283
175	Sub Fenestra x.	643
176	Laud. 160	570
177	Laud. 158	589
178	Laud. 159	571
179	Laud. 269	680
180	Laud. 152	578
181	Poc. 307	574
182	Poc. 295	404
183	Poc. 260	400
184	Hunt. 21	919
185	Hunt. 44	533
186	Hunt. 45	534
187	Hunt. 34	606
188	Hunt. 49	598
189	Hunt. 252	438
190	Hunt. 80	577
191	Hunt. 117	393
192	Hunt. 135	550
193	Hunt. 286	597
194	Hunt. 271	623
195	Hunt. 310	588
196	Hunt. 305	605
197	Marsh. 382	587
198	Marsh. 116	575
199	Marsh. 344	607
200	Arch. Seld. A. infra 4	610
201	Arch. Seld. B. 2	569
202	Arch. Seld. A. 7	671
203	Bodl. 144	552
204	Bodl. 145	379
205	Hunt. Don. 23	583
206	Laud. 318	419
207	Laud. 100	604
208	Poc. 233	399
209	Poc. 235	396
210	Poc. 236	395
211	Poc. 237	397
212	Poc. 238	394
213	Poc. 97	398
214	Poc. 98	614
215	Poc. 68	407
216	Poc. 242	401
217	Poc. 72	403
218	Poc. 106	615
219	Poc. 205	406
220	Poc. 202	383
221	Poc. 182	629
222	Poc. 185	630
223	Hunt. 200	416
224	Hunt. 211	594
225	Hunt. 185	628
226	Hunt. 452	602
227	Hunt. 516	595
228	Hunt. 545	612
229	Hunt. 408	593
230	Hunt. 460	616
231	Hunt. 219	598
232	Hunt. 563	613
233	Hunt. 612	611
234	Marsh. 27	592
235	Marsh. 631	579
236	Marsh. 510	600
237	Marsh. 509	581
238	Poc. 43	380
239	Hunt. 361	620
240	Hunt. 372	619
241	Hunt. 373	621
242	Hunt. 398	622
243	Hunt. 503	814
244	Hunt. 379	586
245	Hunt. 380	596
246	Hunt. 368	402
247	Hunt. 567	608
248	Hunt. 378	585
249	Hunt. 347	551
250	Hunt. 597	625
251	Marsh. 590	553
252	Laud. 166	703
253	Laud. 233	709
254	Sub Fenestra 1	2373
255	Laud. 271	1206
256	Hunt. 78	712
257	Hunt. 291	899
258	Hunt. 105	2201
259	Repetition of No. 230	616
260	Hunt. 550	813
261	Hunt. 448	1095
262	Hunt. 449	897
263	Poc. 234	1239
264	Marsh. 285	710
265	Hunt. 447	626
266	Bodl. 165	1030
267	Arch. Seld. A. 6	1037
268	Arch. Seld. A. 51	878
269	Arch. Seld. A. 3	1159
270	Bodl. 146	782
271	Bodl. 167	1036
272	Bodl. 109	1209
273	Laud. 99	663
274	Hunt. 210	905
275	Hunt. 216	582
276	Hunt. 343	540
277	Hunt. 428	801
278	Hunt. 486	627
279	Hunt. 501	780
280	Hunt. 374	898
281	Hunt. 484	1068
282	Hunt. 220	662
283	Hunt. 221	820
284	Bodl. 50.	1172
285	Arch. Seld. A. 53	681
286	Marsh. 580	563
287	Bodl. 113	1044
288	Marsh. 574	876
289	Arch. Seld. Sup. 103	903
290	Marsh. 549	1090
291	Laud. 182	1197
292	Laud. 27	1134
293	Laud. 314	1174
294	Hunt. 345	793
295	Hunt. 404	794
296	Hunt. 488	1220
297	Hunt. 499	885
298	Poc. 262	896
299	Marsh. 90	1146
300	Bodl. 24	1122
301	Bodl. 9	1136
302	Bodl. 5	1092
303	Bodl. I. 1–3	1153
304	Arch. Seld. Sup. 108	1085
305	Laud. 234	1250
306	Hunt. 53	1290
307	Hunt. 36	1257
308	Hunt. 103	1284
309	Hunt. 162	1237
310	Hunt. 164	1249
311	Hunt. 255	1299
312	Hunt. 450	1302
313	Poc. 96	1225
314	Poc. 101	1245
315	Poc. 148	1222
316	Poc. 135	1274
317	Poc. 223	1313
318	Poc. 296	1278

Uri.	Pressmark.	Catal.
319	Poc. 376	1286
320	Poc. 345	1236
321	Bodl. 151	1293
322	Marsh. 402	1238
323	Hunt. Don. 22	1616
324	Bodl. 160	1233
325	Arch. Seld. A. 65	1296
326	Arch. Seld. A. 5	864
327	Bodl. 148	1634
328	Hunt. Don. 19	1283
329	Bodl. 168	266
330	Laud. 106	1176
331	Laud. 122	1646
332	Laud. 117	1981
333	Laud. 114	1011
334	Hunt. 236	1246
335	Hunt. 418	1275
336	Hunt. 439	1276
337	Hunt. 562	1255
338	Hunt. 413	2382
339	Hunt. 165	1243
340	Hunt. 614	2281
341	Hunt. 518	1273
342	Hunt. 489	1314
343	Hunt. 624	1231
344	Hunt. 529	1221
345	Hunt. 352	2526
346	Poc. 204	1251
347	Poc. 203	1632
348	Poc. 211	1247
349	Poc. 239	858
350	Poc. 145	1248
351	Poc. 209	1235
352	Poc. 212	1242
353	Bodl. 88	2175
354	Bodl. 87	2166
355	Bodl. 45	1292
356	Bodl. 58	2147
357	Bodl. 59	1308
358	Hunt. 382	1422
359	Hunt. 267	1241
360	Hunt. 481	2321
361	Hunt. 390	1281
362	Poc. 102	1244
363	Poc. 284	1228
364	Poc. 186	315
365	Arch. Seld. Sup. A. 104	1267
366	Bodl. 44	1280
367	Bodl. 100	1230
368	Hunt. Add. D	1949
369	Poc. 343	1322
370	Poc. 256	1533
371	Hunt. 41	1630
372	Hunt. 309	1550
373	Arch. Seld. A. 50	1599
374	Hunt. Don. 4	1542
375	Laud. 103	1535
376	Poc. 208	1639
377	Hunt. 422	1642
378	Hunt. 441	1655
379	Hunt. 551	1545
380	Hunt. 525	1942
381	Hunt. 412	969
382	Hunt. 520	1909
383	Arch. Seld. A. 56	1806
384	Laud. 119	1627
385	Hunt. 513	1648
386	Arch. Seld. Sup. 107	1959
387	Marsh. 705	1652
388	Bodl. 74	1588
389	Hunt. 504	2202
390	Hunt. 487	2196
391	Poc. 31	2208
392	Bodl. 116	1337
393	Hunt. 79	1380
394	Bodl. 152	1433
395	Bodl. 155	1388
396	Laud. 98	1341
397	Poc. 17	1427
398	Poc. 42	1327
399	Poc. 215 *b*	1522
400	Poc. 181	1334
401	Hunt. 519	1364
402	Hunt. 419	1356
403	Bodl. 77	1359
404	Bodl. 49	1349
405	Bodl. 42	1348
406	Bodl. 56	1329
407	Poc. 276	1335
408	Hunt. 576	1316
409	Hunt. 592	1338
410	Laud. 157	2120
411	Laud. 320	2096
412	Poc. 319	2113
413	Poc. 353	2111
414	Hunt. Don. 1	2118
415	Hunt. Don. 2	2119
416	Bodl. 129	2092
417	Hunt. Don. 21	2130
418	Hunt. Don. 7	2095
419	Marsh. 410	2091
420	Poc. 405	2116
421	Hunt. 209	2139
422	Marsh. 347	2134
423	Hunt. Don. 33	2114
424	Hunt. 541	2094
425	Hunt. 472	2088
426	Hunt. 356	2115
427	Bodl. 514	2089
428	Hunt. 491	2140
429	Hunt. 505	2122
430	Hunt. 299	2043
431	Hunt. 16	2005
432	Hunt. 98	2038
433	Hunt. 96	2008
434	Laud. 282	2067
435	Laud. 310	2031
436	Poc. 368	2044
437	Marsh. 114	2071
438	Bodl. 161	2020
439	Bodl. 131	1374
440	Laud. 93	2007
441	Laud. 104	2053
442	Hunt. 224	2064
443	Hunt. 327	2070
444	Hunt. 465	2078
445	Hunt. 606	2026
446	Hunt. 574	2035
447	Hunt. 492	632
448	Hunt. 423	2046
449	Poc. 187	2065
450	Bodl. 35	2309
451	Hunt. 561	2003
452	Hunt. 385	2029
453	Hunt. 582	2081
454	Bodl. 33	2041
455	Laud. 172	2529
456	Poc. 136	1459
457	Poc. 133	1461
458	Poc. 134	1453
459	Poc. 99	1452
460	Poc. 297	1519
461	Bodl. 108	2233
462	Hunt. 70	1516
463	Hunt. 15	1481
464	Hunt. 46	2280
465	Hunt. 100	1479
466	Hunt. 128	1467
467	Hunt. 290	1475
468	Hunt. 129	1521
469	Marsh. 659	1462
470	Hunt. 621	1520
471	Hunt. Don. 5	1477
472	Laud. 293	1469
473	Laud. 105	1468
474	Hunt. 292	1482
475	Hunt. 161	1485
476	Hunt. 184	1470
477	Poc. 215 *a*	1523
478	Poc. 216	1523
479	Poc. 229	1525
480	Poc. 51	1510
481	Poc. 52	1528
482	Hunt. 438	1529
483	Bodl. 79	1504
484	Bodl. 81	2528
485	Hunt. 573	1448
486	Hunt. 477	1458
487	Hunt. 218	1508
488	Bodl. 30	1499
489	Poc. 188	1526
490	Poc. 57	2241
491	Poc. 12	2314
492	Poc. 192	1977
493	Poc. 128	1978
494	Poc. 69	1973
495	Arch. Seld. A. 52	2223
496	Laud. 113	2142
497	Poc. 50	1976
498	Poc. 74. 1	1970
	Poc. 74. 2	1986
	Poc. 74. 3	2000
499	Hunt. 599	1974
500	Hunt. 381	1979

II.

OPPENHEIM COLLECTION.

Fol.

Old.	New.	Catal.
101	13	23
102	14	20
103	15	36
104	1	75
105	2	74
106	3	70
107	16	82
108	4	71
109	17	115
110	18	116
111	19	170
157	20	154
172	21	926
173	22	167
174	23	923
175	24	166
176	5	165
254	25	221
255	26	290
256	27	268
257	28	161
258	29	337
259	30	253
260	31	271
261	32	946
262	33	239
263	34	186
264	35	188
265	36	193
266	37	989
501	38	368
502	39	371
648	40	650
649	6–8	545–547
650	41	759
651	42	678
652	9	732
653	43	735
654	44	734
655	45	719
656	46	722
657	47, 48	724, 723
658	49	1408
659	50	774
660	51	705
661	52	701
662	53	698
663	54	706
664	55	707
665	56	762

Fol.

Old.	New.	Catal.
666	57	675
667	58	676
668	59	1100
669	60	668
670	61	669
671	62	827
672	63	805
673	64	567
674	65	642
675	66	637
676	67	447
677	68	624
678	10	573
679	69	575
680	70	539
681	71	810
682	72	772
683	73	640
761	74	819
762	75	833
763	76	842
764	77	844
771	78	881
834	79	496
835	80	506
836	81	507
837	82	508
838	83	509
839	84	510
840	85	511
841	86	512
842	87	513
843	88	467
844	89	417
845	90	452
846	91	410
847	92	435
848	93	973
849	94	800
850	95	408
851	96	445
852	97	421
853	98	433
854	99	446
855	100	431
865	101	917
866	102	918
885	103	1563
886	104	1820
887	105	1678

Fol.

Old.	New.	Catal.
888	11	1669
889	106	1729
890 A	107	1561
890 B	108	1880
891	109	1569
892	110	1570
893	111	1566
894	112	1701
895	113	1783
896	114	1846
897	115–118	1850
898	119	1841
899	120	1888
900 A	121	1864
900 B	122	1608
900 C	123	1861
901	124	1718
902	125	1715
903	126	1667
904	127	1795
905	128	1755
906	129	1750
907	130	1544
908	131	1543
909	132	1700
910	133	1898
911	134	1958
912	135	1610
913	136	1589
914	137	1653
915	138	1556
916	139	1555
917	140	1899
936	141	1291
937	142	1295
938	143	1365
939	144	1254
940	145	2160
954	146	1312
955	147	1417
956	148	1416
957	149	2217
997	150	1493
998	151	1489
999	152	1484
1000 A	153	1474
1000 B	154	1405
1001	155	1114
1006	156	1112
1007	157	1113

Fol.

Old.	New.	Catal.
1008	158	1196
1009	159	1204
1010	160	1051
1064	161	1050
1065	162	1050
1066	12	1029
1067	163	1052
	164	1053
1068	165	1049
1069	166	1160
1070	167	1042
1071	168	1041
1072	169	1151
1073	170	1205
1074	171	1207
1075	172	1211
1104	173	1155
1105	174	1156
1106	175	1154
1134	176	2112
1135	177	2141
1136	178	2125
1137	179	2090
1138	180	2134
1139	181	2135
1142	182	2032
1143	183	2016
1144	184	2060

4to.

Old.	New.	Catal.
151	185	5
152	186	37
183	187	156
184	188	928
185	189	924
186	190	930
187	191	936
188	192	925
255	193	237
256	194	281
257	195	208
	196	209
258	197	212
259	198	1828
260	199	149
261	200	210
262	201	945
263	202	944
264	203	953
265	204	242

4to.

OLD.	NEW.	CATAL.
266	205	211
267	206	206
268	207	279
269	208	329
270	209	209
271	210	975
272 A.	211	362
272 B.	212	267
273	213	325
274	214	2277
275	215	961
276	216	1832
277	217	358
278	218	251
279	219	227
280	220	235
281	221	343
282	222	359
283	223	258
284	224	273
285	225	970
286	226	1919
287	227	1614
288	228	1618
289	229	1613
326	230	957
327	231	980
328	232	977
329	233	949
330	234	265
375	235	293
376 A.	236 *a*	160
[376 B]	236 *b*	159
377	237	998
378	238	987
379	239	1585
380	240	943
381	241	939
382	242	939
420	243	387
421	244	384
422	245	390
423	246	388
424	247	391
427	248	367
428	249	369
429	250	372
564	251	688
565	252	664
566	253	776
567	254	752
568	255	728
569	256	726
570	257	747
571	258	727
572	259	922
573	260	929
574	261	742
575	262	753
576	263	760
577	264	755

4to.

OLD.	NEW.	CATAL.
578	265	921
579	266	767
580	267	771
581	268	2253
582 A.	269	695
582 B.	270	795
583	271	804
584	272	721
585	273	765
586	274	725
587	275	764
588	276	566
589	277	746
590	278	748
591	279	920
592	280	754
593	281	757
594	282	758
595	283	756
596	284	761
597	285	744
598	286	745
599	287	770
600	288	768
601	289	686
602	290	792
603	291	763
604	292	790
605	293	786
606	294	738
607	295	694
608	296	2368
609	297	741
610	298	740
611	299	544
612	300	672
613	301	778
614	302	802
615	303	1823
616	304	803
617	305	808
618 A.	306	807
618 B.	307	812
619	308	674
620	309	785
621	310	775
622 A.	311	736
622 B.	312	682
623	313	683
624	314	541
625	315	658
626	316	809
627	317	692
628	318	691
629	319	690
630	320	660
684	321	2249
685	322	2184
686	323	835
687	324	840
688	325	826

4to.

OLD.	NEW.	CATAL.
689	326	823
690	327	846
691	328	831
692	329	817
693	330	816
694	331	815
719	332	861
720	333	869
721	334	863
722	335	1130
723	336	1129
724	337	884
725	338	874
726	339	883
727	340	875
728	341	880
729	342	873
730	343	868
731	344	1607
732	345	889
769	346	860
770	347	500
771	348	492
772	349	471
773	350	472
774	351	488
775	352	485
776	353	503
777	354	439
778	355	480
779	356	495
780	357	481
781	358	536
782	359	494
783	360	490
784	361	440
785	362	489
786	363	487
787	364	491
788	365	509
789	366	460
790	367	450
791	368	441
792	369	454
793	370	499
	371	486
794	372	493
795	373	482
796	374	484
797	375	483
798	376	497
799	377	848
800	378	389
801	379	434
802	380	437
803	381	436
804	382	426
805	383	411
	384	412
806	385	501
807	386	457

4to.

OLD.	NEW.	CATAL.
808	387	429
809	388	430
822	389	915
842	390	853
843	391–393	2199
844	394	2198
917	395–397	1829
918	398	1603
919	399	1601
920	400	1685
921	401	1682
922	402	1670
923	403	1951
924	404	1952
925	405	1918
926	406	1913
927	407	1805
928	408	1647
929	409	1810
930	410	1963
931	411	1657
932	412	1746
933	413	1745
934	414	1747
935	415	1744
936	416	1819
937	417	1856
938	418	1595
939	419	1577
940	420	1910
941	421	1962
942	422	1661
	423	1659
	424	1660
943	425	1658
944	426	1731
945	427	1697
946	428	1789
947	429	1786
948	430	1728
949	431	1818
950	432	1539
951	433	1907
952	434	1860
953	435	1815
954	436	1798
	437	1799
955	438	1821
956	439	1615
957	440	1784
958	441	1578
959	442	1583
960	443	1804
961	444	1857
962	445	2287
963	446	1853
964	447	1833
965	448	1947
966	449	1709
	450	1762
967	451	1763

4to. Old.	New.	Catal.
968	452	1774
969	453	1617
970	454	1732
	455	1733
971	456	1699
972	457	1737
973	458	1735
974	459	1740
975	460	1730
976	461	1629
977	462	1908
978	463	1954
979	464	1953
980	465	1869
981	466	1785
982	467	1791
983	468	1847
984	469	1782
	470	1879
985	471	1838
986	472	1851
987 A	473	
987 B	474	
[987 C]	475	
988	476	1620
989	477	2307
990	478	1631
991	479	1719
992	480	1721
993	481	1720
994	482	1950
995	483	1938
996	484	1765
997	485	1965
998	486	1825
999	487	1943
1000	488–9	1866, 1865
1001	490	1862
1002	491	1712
1003	492	1713
1004	493	1571
1005	494	1573
1006	495	1568
1007	496	1897
1008	497	1575
1009	498	1930
1010	499	1625
1011	500	1826
1012	501	1808
1013	502	1807
1014	503	1698
1015	504	1941
1016	505	1836
1017	506	1812
1018	507	1779
1019	508	1778
1020	509	1751
1021	510	1787
	511–513	1882
1022	514	1887
	515	1887

4to. Old.	New.	Catal.
1023	516	1883
1024	517	1883
1025	518	1749
1026	519	1911
1027	520	1912
1028	521	1936
1029	522	1922
1030	523	1640
1031	524	1752
1032	525	1598
1033	526	1753
1034	527	1754
1035	528	1837
1036	529	1626
1037 A	530	1590
1037 B	531	1591
1038 A	532	1759
1038 B	533	1758
1039	534	1549
1040	535	1707
1041	536	1708
1042	537	1651
1043	538	1830
1044	539	1831
1045	540	1567
1046	541	1867
1047	542	1874
1048	543	1876
1049	544	1875
1050	545	1872
1051	546	1916
1052	547	1696
1053	548	1540
1054	549	1541
1055	550	1743
1056	551	1742
1057	552	1893
1058	553	1892
1059	554	1871
1060	555	1612
1061	556	1656
1062	557	1946
1063	558	1868
1064	559	1706
1065	560	1710
1066	561	1659
1067	562	1623
1068	563	1606
1069	564	1906
1070	565	1845
1071 A	566	1843
1071 B	567	1844
1072	568	1551
1073	569	1890
1074 A	570	1757
1158	571	2169
1159	572	2297
1160	573	1264
1161	574	1338
1162	575	1360
1163	576	1261

4to. Old.	New.	Catal.
1164	577	259
1165	578	1333
1166	579	1269
1167	580	1641
1168	581	2148
1169	582	2171
1170	583	1331
1171	584	1309
1172	585	1649
1173	586	1342
1174	587	1343
1175	588	1345
1176 A	589	2154
1176 B	590	1421
1177	591	1426
1178	592	2162
1179	593	2180
1180	594	2051
1181	595	1336
1182	596	1301
1183	597	1259
1184	598	1260
1185	599	1224
1186	600	1378
1187	601	1325
1188	602	1330
1257	603	2302
1258	604	1411
1259	605	852
1260	606	1423
1261	607	1216
1262	608	1415
1263	609	1410
1264	610	940
1265	611	1809
1282	612	1414
1283	613	2260
1284	614	2280
1285	615	2230
1286	616	2216
1287	617	2214
1310	618	1800
1311	619	1801
1312	620	1895
1313	621	2247
1314	622	2283
1368	623	1502
1369	624	1497
1370	625	1465
1371	626	1503
1372 A	627	1449
1372 B	628	2235
1373	629	1442
1374	630	1464
1375	631	1463
1376	632	1472
1377	633	1494
1378	634	1507
1400	635	1995
1401	636	1969
1402	637	1968

4to. Old.	New.	Catal.
1403	638	2266
1404	639	1975
1411	640	1446
1412	641	1445
1476	642	1106
1477	643	1109
1478	644	1914
1479	645	1116
1480	646	1123
1481	647	2279
1482	648	1127
1483	649	1102
1484	650	1128
1485	651	1769
1486	652	1770
1487	653	1772
	654	1733
1488	655	1771
1489 A	656	1214
1489 B	657	1183
1495	658	1816
1496	659	1925
1497	660	1929
1498	661	1198
1499	662	1199
1524	663	1202
1525	664	1219
1526	665	1185
1527 A	666	1218
1527 B	667	1201
1568 A	668	1026
1568 B	669	1056
1568 C	670	1055
1568 D	671	1045
1569	672	1150
1570 A	673	1149
1570 B	674	1152
1570 C	675	1210
1601	676	1158
1602	677	1167
1603	678	1166
1604	679	1161
1605	680	2376
1606	681	1213
1625	682	1849
1641	683	1370
1642	684	2124
1643	685	2084
1644	686	1390
1645	687	2138
1646	688	2123
1647	689	2144
1648	690	2136
1660	691	2066
1661	692	2039
1662	693	2040
1663	694	2034
1664	695	2082
1665	696	2258
1666	697	2079
1667	698	2074

4to.

Old.	New.	Catal.
1668	699	2075
1669	700	2057
1670	701	2058
1671	702	2056
1672	703	2276
1673	704	2033
1674	705	2055
1675	706	2268
1676	707	2095
1677	708	2059
1701	709	2212
1702	710	2195
1703	711	2209
1704	712	2240
1705	713	2210
1706	714	2213
1707	715	2206
1708	716	2205

8vo.

Old.	New.	Catal.
66	717	97
81	718	272
82	719	2161
83	720	1576
106	721	951
107	722	948
108	723	1022
109 A	724	2311
109 B	725	971
157	726	370
241 A	727	677
241 B	728	791
242	729	787
243	730	806
244	731	789
269	732	498
278 A	733	854
278 B	734	2204
308	735	1803
309	736	1852

8vo.

Old.	New.	Catal.
310	737	1937
311	738	913
312	739	1738
313	740	1863
314	741	1538
315	742	1921
316	743	1948
317	744	1780
318	745	1548
319	746	2315
320	747	1891
370	748	1226
371	749	2172
455	750	910
456	751	909
532	752	1496
533	753	2232
534	754	1495
570	755	1179
571	756	1171

8vo.

Old.	New.	Catal.
572	757	2233
653	758	1105
654	759	1118
655	760	1935
729 B	761	1195
822	762	2086
834	763	2009
919	764	2211

12mo.

Old.	New.	Catal.
144	765–772	374
162	773	1931
168	774	2069
195	775	1518
268	776	1126
269	777	1131
299	778	1175
300 A	779	1186
300 B	780	1203

III.

MICHAEL COLLECTION.

Old.	New.	Catal.
1	599	638
2	608	639
3	119	2152
4	137	2151
5	25	1996
6	26	1997
7	119	2152
8	132	2225
9	27	2156
10	119	2152
11	132	2225
12	618	2190
13	212	916
14	60	1271
15	609	1724
16	395	2077
17	506	894
18	119	2152
19	279	1600
20	416	1602
21	114	1604
22	194	1681
23	114	1604
24	158	1683
25	216	1693
26	305	1688
27	334	1686
28	134	1687

Old.	New.	Catal.
29	498?	2063, 4
30	81	2268
31	88	2168
32	524	651
33	110	1814
34	390	1813
35	55	150
36	132	2225
37	279	1600
38	180	1372
39	279	1600, 8?
40	180	1372
41	88	2168
42	534	2167
43	359	100
44	307	696
45	242	2012
46	622	549
47	613	548
48	259	2164
49	184	2013
50	113	2207
51	550	2132
52	57	1227
53	612	1500
54	396	463
55	387	464
56	377	465

Old.	New.	Catal.
57	428	466
58	307	696
59	98	2200
60	330	2073, 3?
61	417	893
62	358	2004
63	405	2002
64	487	1636
65	204	1635
66	219	1633
67	179	2310
68	314	2187
69	497	2185
70	362	855
	363	856
71	209	1384
72	600	1368
73	497	2185
74	441	1367
75	317	1355
76	315	1665
77	370	1424
78	259	2164
79	340	1643
80	314	2187
81	314	2187
82	335	1318
83	47	1320

Old.	New.	Catal.
84	486	1362
85	64	1363
86	219	1633
87	488	1389
88	347	1361
89	176	351
90	361	248
91	538	1387
92	188	2105?
93	179	2310
94	455	146
95	113	2207
96	331	334
97	88	2168
98	153	739
99	130	766
100	313	226
101	336	230
102	87	229
103	154	870
104	159	871
105	408	872
106	424	990
107	316	275
108	12	1961
109	389	2036
110	423	2037
111	538	1387

Old.	New.	Catal.
112	7	1924
113	331	334
114	179	2310
115	380	2283
116	35	1441
117	65	1441
118	172	1537
119	40	797
120	229	798
121	225	796
122	65	1441
123	286	1664
124	63	1983
125	138	1982
126	432	929
127	425	927
128	315	1665
129	106	2189
130	107	2189
131	108	2189
132	246	950
133	172	1537
134	256	1748
135	501	1277
136	386	1596
137	270	1593
138	545	1594
139	88	2168
140	27	2156
141	24	1440
142	519	1285
143	342	1726
144	419	527
145	225	796
146	241	1429
147	244	1000
148	157	955
149	453	963
	454	463
150	422	965
151	89	1896
152	378	1677
153	111	1017
154	412	730
155	398	731
156	527	1903
157	427	1419
158	101	715
159	100	716
160	102	717
161	103	718
162	104	720
163	345	1802
164	339	1012
165	54	988
166	414	993
167	414	993
168	418	992
169	597	996
170	401	995
171	246	1950
172	149	982

Old.	New.	Catal.
173	282	978
174	330	564
175	345	1802
176	288	1352
177	198	559
178	40	797
179	346	714
180	56	1662
181	195	1332
182	40	797
183	259	2164
184	597	996
	597 *a*	565
185	256	1748
186	343	2285
187	385	1574
188	539	895
189	195	1332
190	45	2024
191	56	1662
192	217	1945
193	148	1702
194	58	2290
195	227	1425
196	241	1429
197	404	1431
198	168	1428
199	39	2023
200	197	2303
201	213	2019
202	213	2019
203	319	2018
204	382	890
205	343	2285
206	546	1294
207	208	1559
208	212	916
209	503	1300
210	421	1511
211	397	1546
212	293	1354
213	346	714
214	407	1547
215	426	685
216	415	2476
217	595	1375
218	275	1385
219	61	2294
220	65	1441
221	165	1792
222	563	1558
223	579	1554
224	228	1552
225	160	1553
226	208	1559
227	157	955
228	170	976
229	120	2254
	121	2149
230	80	2179
231	10	2176
232	45	2024

Old.	New.	Catal.
233	21	1764
234	150	1797
	151	1880
235	344	1177
236	337	1917
237	213	2019
238	595	1375
239	16	2259
240	338	2258
241	170?	976
242	170	976
243	122	713
244	142	34
245	17	44
246	66	27
247	181	1840
248	440	2170
249	286	1664
250	549	665
251	12	1961
252	584	737
253	181	1840
254	124	449
255	329	451
256	51	462
257	320	954
258	455	146
259	53	524
260	445	960
261	258	938
262	352	418
263	136	2269
264	598	479
265	123	525
266	95	562
267	220	1018
268	485	1019
269	500	2192
270	349	959
271	490	1016
272	239	264
273	157	955
274	615	526
275	52	769
276	609	1724
277	297	743
278	301	468
279	590	478
280	170	976
281	440	2170
282	24	1440
283	22	502
284	258	938
285	136	2269
286	579	1554
287	580	537
288	592	514
	604	515
289	500	2192
290	143	1582
291	230	1584
292	230	1584

Old.	New.	Catal.
293	56	1662
294	33	1993
295	276	1966
296	513	1398
297	514	1399
298	517	1400
299	516	1401
300	530	1396
301	498	2063
302	518	1394
303	276	1966
304	532	1957
305	177	124
306	96	1858
307	291	818
308	58	2290
309	368	699
	369	700
310	127	702
311	621	697
312	531	1310
313	156	1881
314	109	908
315	178	1777
316	238	1234
317	9	1531
318	480	888
319	445	960
320	584	737
321	492	522
322	205	520
323	306	521
324	296	2315
325	490	1016
326	489	414
327	612	1500
328	129	1811
329	115	1760
	116	1761
330	235	1339
331	519	1285
332	68	1344
333	278	1775
334	278	1775
335	?	?
336	33	1993
337	32	2313
338	20	1232
339	29	2302
340	581	1736
341	559	2153
342	88	2168
343	283	847
344	196	851
345	58	2290
346	581	1736
347	59	1739
348	531	1310
349	218	1734
350	206	2220
551	33	1993
352	206	2220

Old.	New.	Catal.
353	34	2183
354	50	2219
355	285	2305
356	169	1597
357	547	628
358	169	1597
359	167	1413
360	169	1597
361	519	1285
362	523	749
363	526	750
364	297	743
365	182	1420
366	576	991
367	563	1558
368	48	1905
369	29	2302
370	249	906
371	292	907
372	38	2286
373	236	1956
374	268	1788
375	49	523
376	19	1695
377	14	1694
378	206	2220
379	72	962
380	604	515
381	140	2247
382	221	2246
383	221	2246
384	33	1993
385	319	2018
386	505	1351
387	565	1350
388	166	1621
389	243	1619
390	552	2127
	553	2128
391	182	1397
392	222	1834
	223	1835
393	221	2246
394	357	788
395	135	2121
396	587	1723
397	131	1722
398	451	1671
399	442	246
400	133	247
401	240	1402
402	324	287
403	575	1842
404	489	414
405	221	2246
406	302	2295
407	587	1723
408	221	2246
409	546	1294
410	549	665
411	302	2295
412	284	2165
413	133	247
414	551	1321
415	302	2295
416	298	968
417	175	2257
418	577	155
419	515	1395
420	484	1483
421	67	1366
422	118	1437
423	44	1859
424	126	1265
425	564	1253
426	527	1903
427	532	1957
428	224	519
429	391	2236
430	144	2027
431	287	1450
432	374	413
433	481	1070
434	610	1059
435	611	1060
436	420	1054
437	437	1043
438	402	1039
439	619	2374
440	616	1034
441	504	1069
442	433	1040
443	290	1094
444	436	1025
445	434	1031
	435	1032
446	525	1063
447	360	1067
448	318	1087
449	627	1035
450	617	1033
451	226	261
452	591	477
453	141	1297
454	245	1471
455	44	1859
456	547	1628
457	117	2188
458	299	1357
459	141	1297
460	113	2207
461	269	2146
462	252	1287
	253	1288
463	5	1998
464	373	979
465	558	2256
466	117	2188
467	118	1437
468	117	2188
469	260	902
470	484	1483
471	574	256
472	572	1184
473	559	2153
474	570	1184
475	455	146
476	449	461
477	596	2182
478	562	1444
479	224	519
480	237	373
481	15	375
482	175	2257
483	343	2285
484	28	2267
485	596	2182
486	11	1988
487	28	2267
488	266	1409
489	367	1637
490	308	1439
491	37	1487
492	163	1488
493	191	1490
494	489	414
495	343	2285
496	267	2299
497	141	1297
498	140	2247
499	144	2027
500	118	1437
501	566	476
	567	475
502	44	1859
503	308	1439
504	500	2192
505	144	2027
506	187	2300
507	548	2284
508	582	666
	583	667
509	294	1586
	295	1587
510	187	2300
511	512	122
512	624	572
513	614	601
514	626	590
515	625	591
516	71	2010
517	71	2010
518	374	413
519	82	1501
520	554	308
521	145	1717
522	309	1716
523	443	1714
	444	1878
524	164	2159
525	484	1483
526	448	2215
527	22	502
528	71	2010
529	366	1517
530	118	1437
531	533	1173
532	529	2229
533	571	1097
534	573	1099
535	569	1098
536	18	1928
537	327	1107
	328	1108
538	215	1766
539	82	1501
540	?	?
541	200	1121
542	73	1115
	74	1171
543	161	1111
	162	1110
544	548	2284
545	1	1138
546	2	1139
547	3	1140
548	273	1933
549	273	1933
550	273	1933
551	273	1933
552	303	1926
	304	1927
553	183	1572
554	494	1796
555	35	1923
556	251	1379
557	152	1776
558	139	2277
559	448	2215
560	not in the Library	
561	147	1999
562	561	1157
563	388	867
564	520	866
565	41	877
566	502	882
567	628	61
568	629	96
569	207	2087
570	350	2052
571	112	2076
572	330	2073
573	152	1776
574	112	2076
575	491	1317
576	264	994
577	79	1827
578	494	1796
579	147	1999
580	510	1443
581	350	2052
582	90	934
	91	934
	92	934
583	593	935
584	601	933
585	452	931
586	578	932

Old.	New.	Catal.
587	173	2318
588	?	?
589	620	1673
590	171	1690
591	271	1692
	272	1692
592	450	1689
593	586	1679
594	534	2167
595	589	1674
596	529	2229
597	257	1675
598	277	1676
599	446	1793
600	588	1680
601	585	1672
602	556	1696
603	173	2318
604	201	1514
605	560	1515
606	366	1517
607	330	2073
608	310	1192
609	189	1193
610	483	1194
611	174	1985
612	494	1796
613	330	2073
614	173	2318
615	312	2276
616	312	2276
617	542	220
618	289	360
619	199	365
620	499	1392
621	289	360
622	255	361
623	555	344
624	495	1884
625	210	328
626	495	1884
627	31	627
628	81	2268
629	174	1985
630	261	203
631	568	243
632	185	352
633	557	558
634	210	328
635	265	385
636	265	385
637	379	335
638	609	1724
639	172	1537
640	262	1756
641	399	1432
642	375	424
	376	425
643	94	387
644	280	346
645	22	502
646	94	387

Old.	New.	Catal.
647	94	387
648	192	1885
649	38	2286
650	23	1781
651	365	1208
652	365	1208
653	8	655
654	393	354
655	125	2252
656	543	1212
657	188	2105
658	341	1920
659	341	1920
660	188	2105
661	330	2073
662	125	2252
663	365	1208
664	493	157
665	507	376
666	311	377
667	125	2252
668	185	352
669	43	338
670	537	339
671	185	352
672	332	972
673	476	556
674	537	339
675	190	914
676	280	346
677	265	385
678	511	1447
679	537	339
680	333	357
681	211	2245
682	265	385
683	125	2252
684	476	556
685	214	1266
686	511	1447
687	203	392
688	202	557
689	381	105
690	85	1562
691	544	191
692	384	187
693, 694, 695	521	194
	522	300
696	250	535
697	409	1435
698	263	777
699	353	554
700	439	2239
701	193	538
702	274	2304
703	364	649
704	606	644
	607	645
705	348	636
706	86	654
707	212	916

Old.	New.	Catal.
708	281	1711
709	509	1704
710	351	1703
711	429	1705
712	411	733
713	6	2085
714	211	2245
715	172	1537
716	456	631
717	325	1020
718	?	?
419	42	974
720	325	1020
721	251	1379
722	211	2245
723	281	1711
724	281	1711
725	86	654
726	203	392
727	417	893
728	383	1650
729	62	2293
730	183	1572
731	44	1859
732	23	1781
733	356	2173
734	482	2100
735	458	2104
736	354	2103
737	333	357
738	528	2157
739	457	1741
740	464	1727
741	475	783
742	473	1960
743	459	1790
	460	1822
744	623	2238
745	410	937
746	472	2319
747	84	784
748	212	916
749	232	1873
750	508	1877
751	203	392
752	99	517
753	326	516
754	99	517
755	326	516
756	4	958
757	?	?
758	22	502
759	528	2157
760	251	1379
761	211	2245
762	355	1358
763	366	1517
764	211	2245
765	540	684
766	280	346
767	541	673
768	212	916

Old.	New.	Catal.
769	323	1904
770	48	1905
771	44	1859
772 *a*	477	262
	478	263
772 *b*	469	458
772 *c*	536	1268
773	172	1537
774	30	1870
775	77	2311
776	38	2286
777	?	2418?
778	233	518
779	463	832
780	356	2173
781	406	843
782	?	?
783	462	828
784	461	829
785	172	1537
786	430	838
	431	838
787	438	839
788	605	841
789	618	2190
790	291	818
791	356	2173
792	254	825
793	470	822
	471	822
794	78	836
795	544	191
796	603	2062
797	254	825
798	231	656
799	535	657
800	97	1894
801	36	1794
802	85	1562
803	321	456
804	469	458
805	247	469
	248	470
806	12	1961
807	234	1189
808	234	1189
809	155	1984
810	353	554
811	15	375
812	465	779
	466	779
813	479	2226
814	457	1741
815	333	357
816	322	2265
817	529	2229
818	413	1279
819	501	1277
820	353	554
821	86	654
822	392	693
823	602	1298

Old.	New.	Catal.	Old.	New.	Catal.	Old.	New.	Catal.	Old.	New.	Catal.
824	456	631	833	467	106	842	403	773	851		
825	15	375		468	106	843	393	354	852	186	2061
826	75	1473	834	78	836	844	474	661	853		
	76	1473	835	400	2006	845	370	1424	854	46	781
827	83	1476	836	479	2226	846	146	1180	855	38	2286
828	394	2048	837	479	2226	847	603	2062	856	69	560
829	358	2004	838	78	836	848	199	365	857	70	561
830	234	1189	839	93	428	849	186	2061	858	529	2229
831	447	964	840	13	1412	850	371	1768	859	186	2061
832	594	330	841	496	653		372	1768	860	547	1628

In the list of the printed books: 1827 . . 395 2077   4746 . . 139 2277

IV.

SMALLER COLLECTIONS.

a. OPP. ADD.

Fol.	Catal.	Fol.	Catal.	4to.	Catal.	4to.	Catal.	4to.	Catal.	4to.	Catal.
1	350	39	865	3	1944	41	2235	79	152	116	2399
2	1560	40	879	4	1565	42	1644	80	1168	117	2412
3	147	41	1272	5	1509	43	1645	81	1971	118	2353
4	444	42	1512	6	219	44	617	82	1972	119	2352
5	422	43	1082	7	2478	45	1536	83	1188	120	2369
6	473	44	2372	8	956	46	244	84	1987	121	2386
7	474	45	2345	9	1436	47	21	85	1191	122	2403
8	10	46	2347	10	1324	48	1346	86	1190	123 *a, b*	2392
9	11	47	2346	11	254	49	2477	87	1089	124 *a–d*	2338
10	1058	48	2365	12	249	50	2468	88	1163	125 *a, b*	2342
11	1057	49	2365	13	213	51	2475	89	1532	126	2354
12	2099	50	2355	14	2228	52	322	90	1457	127	2343
13	751	51	2335	15	966	53	190	91	257	128	2339
14	1101	52	2356	16	967	54	1328	92	1991	129	2364
15	73	53	2358	17	862	55	530	93	1990	130	2363
16	260	54	2366	18	659	56	528	94	176	131	2357
17	2011	55	2421, 2602	19	618	57	529	95	1506	132	2362
18	2083	56	2422, 2597	20	687	58	532	96	1145	133	2367
19	442	57	2375	21	1353	59	382	97 *a*	1505	134	2351
20	459	58	2498	22	225	60	633	97 *b, c*	2328	135	2418
21	90	59	2493	23	420	61	1326	98	173	136	2420
22	298	60	938	24	1605	62	1065	99	2539	137	2371
23	366	61	2513	25	1080	63	1084	100	2393	138	2361
24	364	62	2059	26	30	64	2054	101	2384	139	2333
25	1451	63 *a–c*	2488	27	1407	65	1311	102	1170	140	2360
26	2460	64	2486	28	1095	66	2049	103	2344	141	2380
27	2459	65	2508	29	542	67	443	104	2349	142	2385
28	77	66	2491	30	353	68	2015	105	2405	143	2359
29	2471	67	2530	31	448	69	647	106	2334	144	2398
30	859	68	2502	32	432	70	646	107	2350	145	2407
31	603	69	2546	33	1015	71	132	108	2381	146	2401
32	1668	70	2550	34	834	72	2150	109	2395	147 *a–c*	2472
33	531	71	2581	35	2137	73	1072	110	2404	148	2474
34	641	72	2595	36	2181	74	2158	111	2408	149	2479
35	1624			37	2072	75	68	112	2394	150	2481
36	670	4to.		38	1373	76	69	113	2336	151	2522
37	302	1	845	39	799	77	195	114	2383	152	2537
38	201	2	830	40	1663	78	196	115	2348	153	2514

4to.	Catal.	4to.	Catal.	8vo.	Catal.	8vo.	Catal.	8vo.	Catal.	8vo.	Catal.
154	2487	175	2582	1	1088	21	2177	41	2409	61	2565
155	2492	176	2569	2	1187	22	2434	42	2400	62	2554
156	2517	177	2567	3	941	23	2378	43	2402	63	2556
157	2519	178	2585	4	331	24	2388	44	2379	64	2557
158	2512	179	2578	5	2017	25	2387	45	2406	65	2558
159	2513	180	2588	6	2231	26	2417	46	2497	66	2559
160	2518	181	2586	7	2473	27	2414	47	2511	67	2560
161	2520	182	2575	8	1900	28	2413	48	2490	68	2561
162	2521	183	2568	9	118	29	2538	49	2509	69	2562
163	2496	184	2566	10	109	30	2377	50	2506	70	2579
164	2487	185	2555	11	1934	31	2397	51	2503	71	2563
165	2485	186	2553	12	1143	32	2370	52	2500	72	2564
166	2494	187	2548	13	1967	33	2411	53	2516	73	2570
167	2495	188	2547	14	1142	34	2410	54	2499	74	2571
168	2483	189	2577	15	1066	35	2340	55	2507	75	2572
169	2483	190	2590	16	2535	36	2425	56	2504	76	2573
170	2489	191	2552	17	1135	37	2327	57	2505	77	2574
171	2501	192	2591	18	1133	38	2416	58	2580	78	2592
172	2531	193	2587	19	1144	39	2415	59	2589	79	2593
173	2584	194	2551	20	2178	40	2419	60	2543		
174	2583										

b. CAN. OR.

No.	Catal.	No.	Catal.	No.	Catal.	No.	Catal.	No.	Catal.	No.	Catal.
1	1104	19	704	37–40	6	57	2102	75	66	93	60
2	1513	20	99	41	33	58	315	76	355	94	7
3	1046	21	1434	42	31	59	1406	77	51	95	1047
4	1491	22	47	43	2098	60	321	78	568	96	2126
5	1955	23	269	44	1117	61	1200	79	711	97	1989
6	2001	24	1137	45	216	62	26	80	1478	98	1125
7	1391	25	1579	46	93	63	1377	81	189	99	2465
8	1347	26	2143	47	1215	64	214	82	1148	100	1093
9	1430	27	1071	48	1371	65	127	83	378	101	65
10	168	28	38	49 A	1083	66	1369	84	94	102	1120
11	169	29	1980	49 B	1061	67	2391	85	1611	103	1165
12	1217	30	886	50	2097	68	324	86	1103	104	1403
13	900	31	555	51	327	69	78	87	13	105	45
14	409	32	311	52	303	70	1147	88	2101	106	35
15	708	33	317	53	85	71	1252	89	635	107	1141
16	255	34	42	54	126	72	652	90	634	108	1132
17	1340	35	192	55	1169	73	648	91	22	109	108
18	1062	36	46	56	79	74	1289	92	2131	110	1124

c. MICH. ADD.

Palit.	New.	Catal.	Palit.	New.	Catal.	Palit.	New.	Catal.	Palit.	New.	Catal.
1	20	2093	16	16	2110	41	23	1077	55	36	821
2	19	2042	17	17	2109	42	35	1078	57	1 *b*	1282
3	9	1638	18	11	1229	43	7	1079	58	2 *b*	1376
5	32	1889	20–30	45–55	997	44	44	139	59	41	1119
6	33	301	31	56	1939	45	38	2266	60	1 *a*	39
7	34	134	32	57	2262	46	39	1527	61	59	911
8	18	1581	34	42	2017	47	24	1817	62	60	912
9	13	837	35	22	2129	48	21	1086	63	37	1534
10	10	2461	37	3	1073	49	58	1677	64	12	1940
12	28	1992	38	4	1074	51	2 *a*	252	65	61	1915
14	14	2007	39	5	1075	53	40	2068	66	62	2224
15	15	2108	40	6	1076	54	29	205	67	63	2191

Palit.	New.	Catal.	Palit.	New.	Catal.	Palit	New.	Catal.	Palit.	New.	Catal.
69	30	2174	75	27	238	79	65	2227		67	2317
71	64	1064	76	25	2278	80	8	999		68	505
72	43	1181	78	31	1530		66	824		69	234
73	26	1609									

d. REGGIO.

No.	Catal.	No.	Catal.	No.	Catal.	No.	Catal.	No.	Catal.	No.	Catal.
1	1023	12	2030	23	2234	34	2186	44	2050	54	849
2	1024	13	2028	24	2221	35	2298	45	1839	55	2251
3	679	14	2022	25	1557	36	891	46	2021	56	415
4	245	15	1498	26	2396	37	892	47	2080	57	1932
5	857	16	348	27	1725	38	2316	48	1393	58	163
6	2045	17	282	28	1854	39	1307	49	901	59	2145
7	1319	18	1486	29	1855	40	1256	50	2480	60	64
8	1303	19	1994	30	1902	41	1263	51	2250	61	1404
9	1304	20	2306	31	1901	42	2244	52	2307	62	1182
10	1305	21	2232	32	2237	43	2047	53	2260	63	1081
11	1306	22	2222	33	1418						

e. MISCELLANEOUS.

Hunt.	Catal.
57	1323
232	983
248	1524
457 (Ol. Bernh. 81?)	2599
414	2014
630	543
631	584

Hunt. Add.	Catal.
A	48
B	49
C a printed roll of Esther.	
D	1949
E	2429
F	2430
G	2431

Sub Fen.	Catal.
II	1028
III	1027
IV	18
V	24
VI	50
X	1038

Poc.	Catal.
743	2000
743	1986
359	609

Poc. Add.	Catal.
V	138
VII	137
VIII	2427
IX	2428

Marsh.	Catal.
97	580
186 (Nicoll. 1)	1240
472	1381
499	455

Laud.	Catal.
36	2600
220	2270
316	689
Sup. F (modern pressmarks)	143

Ash.	Catal.
1144	2598
1506	2598
1782	145

Caps. Or.	Catal.
F 4	2155
C 25	177

Can. Misc. 204 . . 2459

Add. C. 279 2601

Bodl. Or.	Catal.
135	1466
159	2426
187	2525
204	2527
209	2202
212	2482
222	2463
225	2470
235–237	1454
238–240	1460
241	1456
242	1455
246	1456
247	1459
252	2193
253	2194
257, 258, 259, 260	2266
311	1223
356	1438
395	2320
404	811
414	12
469	2462
469	2163
473	2469
476	2467
501	1048
507	887
512	2423
540	1480
563	223
574	1564
593	423
595	2106
597	222
598	381
599	1592
600	233
601	1386
602	1091
603	904
604	270
605	1262
606	1580
607	280
608	453
609	1382
610	158
611	1164
612	1492
613	1162
614	43
615	175
617	148
619	1964
620	850
650	405
651	2541
656	2532
663	2540
665	2533
699	2534

Kennicott.

Old.	New.	Catal.
67	1	2322
82	2	2323
136	3	2325
83	4	2326
85	5	2329
80	6	2330
290	7	2331
?	8	2332
Bibl. Collations		2432

Rolls.	Catal.
a. 1–3; *b.* 1, 2	2561
g. 1	2562

V.

EARLY FIGURES COMPARED.

Catal. 1697.	Ol.	Catal.
Pars I.		
257	Roe. 11	1337
311	Laud. A. 12	1134
328	Laud. A. 29	2562
342	Laud. A. 43	1197
348	Laud. A. 49	220
409	Laud. A. 110	419
422	Laud. A. 123	703
461	Laud. A. 162	15
462	Laud. A. 163	643
463	Laud. A. 164	571
464	Laud. A. 165	570
465	Laud. A. 166	589
466	Laud. A. 167	2120
467	Laud. A. 168	179
469	Laud. A. 170	2096
470	Laud. A. 171	129
471	Laud. A. 172	14
472	Laud. A. 173	2529
474	Laud. A. 175	1206
475	Laud. A. 176	310
540	Laud. B. 59	1176
555	Laud. B. 74	1646
559	Laud. B. 78	299
580	Laud. B. 99	663
589	Laud. B. 108	2007
617	Laud. B. 136	2067
618	Laud. B. 137	2031
619	Laud. B. 138	709
620	Laud. B. 139	1250
633	Laud. B. 152	680
908	Laud. D. 141	1174
945	Laud. E. 22	111
1017	Laud. E. 94	2373
1152	Laud. F. 115	1942
1226	Laud. G. 61	316
1261–2	Laud. G. 96–7	25
1527	Laud. (L. 1) D. 1	347
1531	Laud. (L. 5) D. 28	1981
1532	Laud. L. 6 (D. 43)	240
1533	Laud. L. 7 (D. 46)	1341
1534	Laud. L. 8 (D. 63)	345
1535	Laud. L. 9 (E. 48)	2142
1537	Laud. L. 11 (D. 95)	333
1538	Laud. L. 12 (D. 96)	1627
1539	Laud. L. 13 (E. 10)	1011
1540	Laud. L. 14 (E. 11)	340
1541	Laud. L. 15 (E. 5)	1535
1542	Laud. L. 16 (F. 3)	117
1543	Laud. L. 17 (D. 121)	1007
1544	Laud. L. 18 (D. 122)	1469
1545	Laud. L. 19 (D. 123)	2053
1546	Laud. L. 20 (D. 124)	1481
1599	Laud. L. 73	95

Catal. 1697.	Nunc.	Catal.
1878	Bodl. Or. 621	112
2131	Bodl. Or. 164	54
2271	Bodl. Or. 6	113
2561	Bodl. Or. 563	223
2573	Bodl. 100	1230
2574	Bodl. Or. 507	887
2606	Bodl. Or. 46	101
2615	Bodl. Or. 710	1036
2869	Bodl. Or. 326	297
2878-80	Sub Fen. XI–XII	2–4
2904	Bodl. Or. 77	1359
2916	identical with	3038
2964	Poc. A. VI	142
2970	Add. C. 279 (Ol. Arch. A. 183)	2567
2971	Hunt. A. D.	1949
2973	Poc. A. II	140
3002	Bodl. Or. 24	1122
3003	Bodl. Or. 9	1136
3009	Bodl. Or. 3	114
3012	Bodl. Or. 74	1588
3038	Bodl. Or. 476 (Ol. Arch. B. 49; postea Arch. A. 133)	2467
3053	Bodl. Or. 5	1092
3086	Bodl. Or. 135	1466
3136	Arch. Seld. A. 3 (Ol. Seld. 3)	1159
3137	Seld. Arch. A. 65 (Ol. Seld. 4)	1296
3163	Seld. Arch. A. infra 4 (Ol. Seld. 30)	610
3164	Seld. Arch. A. 5 (Ol. Seld. 31)	864
3165	Arch. Seld. A. 6 (Ol. Seld. 32)	1037
3181	Arch. Seld. A. 7 (Ol. Seld. 48)	671
3183	Arch. Seld. A. 50 (Ol. Seld. 50)	1599
3184	Arch. Seld. A. 51 (Ol. Seld. 51)	878
3185	Arch. Seld. A. 52 (Ol. Seld. 52)	2223
3186	Arch. Seld. A. 53 (Ol. Seld. 53)	681
3189	Arch. Seld. A. 56 (Ol. Seld. 56)	1806
3198	Arch. Seld. A. 47 (Ol. Seld. 65)	1
3208	Poc. A. IV (Ol. Seld. 71 (4))	144
3314	Seld. A. supra 102 (Ol. Seld. 102)	164

Catal. 1697.	Nunc.	Catal.
3315	Seld. Arch. sup. 103 (Ol. Seld. 103)	903
3316	Seld. sup. A. 104 (Ol. Seld. 104)	1267
3317	Arch. Seld. A. sup. 105 (Ol. Seld. 105)	110
3318	Arch. Seld. A. sup. 106 (Ol. Seld. 106)	130
3319	Seld. Arch. sup. 107 (Ol. Seld. 107)	1959
3320	Arch. Seld. sup. 108 (Ol. Seld. 108)	1085
3332	Seld. Arch. B. 2 (Ol. Seld. 2)	569
3389	Seld. sup. B. 101 (Ol. Seld. 1)	91
3602	Bodl. Or. 24	1122
3603	Bodl. Or. 9	1136
3628	Bodl. Or. 143	307
3645	Bodl. Or. 168	266
3713	Bodl. Or. 469	2163
3714	Bodl. Or. 49	1349
3715	Bodl. Or. 514	2089
3716	Bodl. Or. 60	1013
3717	Bodl. Or. 87	2166
3718	Bodl. Or. 58	2147
3719	Bodl. Or. 88	2175
3720	Bodl. Or. 42	1348
3721	Bodl. Or. 45	1292
3722	Bodl. Or. 44	1280
3723	Bodl. Or. 145	379
3724	Bodl. Or. 146	782
3725	Bodl. Or. 148	1634
3726	Bodl. Or. 149	123
3727	Bodl. Or. 160	1233
3728	Bodl. Or. 161	2020
3729	Bodl. Or. 108	2233
3730	Bodl. Or. 142	295
3731	Bodl. Or. 62	88
3738	Hunt. Don. 1	2118
3739	Hunt. Don. 2	2119
3741	Hunt. Don. 4	1542
3742	Hunt. Don. 5	1477
3744	Hunt. Don. 7	2095
3756	Hunt. Don. 19	1283
3757	Hunt. Don. 20	153
3758	Hunt. Don. 21	2130
3759	Hunt. Don. 22	1616
3760	Hunt. Don. 23	583
3761	Hunt. Don. 24	314
3762	Hunt. Don. 25	202
3770	Hunt. Don. 33	2114
4042	Bodl. Or. 155 (Ol. Hatton 78)	1388

Catal. 1697.	Nunc.	Catal.
4045	Bodl. Or. 131 (Ol. Hatton 34)	1374
4136	Bodl. Or. 129 (Ol. Hatton 35)	2092
5233	Sub Fen. xvi (Ol. Maresc. 1)	19
5234	Sub Fen. xiv (Ol. Maresc. 2)	76
5236	Bodl. Or. 165 (Ol. Maresc. 4)	1030
5237	Bodl. Or. 152 (Ol. Maresc. 5)	1433
5238	Bodl. Or. 150 (Ol. Maresc. 6)	151
5239	Bodl. Or. 151 (Ol. Maresc. 7)	1293
5240	Bodl. Or. 540 (Ol. Maresc. 8)	1480
5241	Bodl. Or. 113 (Ol. Maresc. 9)	1044
5242	Bodl. Or. 59 (Ol. Maresc. 10)	1308
5243	Bodl. Or. 63 (Ol. Maresc. 11)	341
5244	Bodl. Or. 50 (Ol. Maresc. 12)	1172
5245	? (Ol. Maresc. 13)	not found
5246	Bodl. Or. 107 (Ol. Maresc. 14)	62
5247	Bodl. Or. 601 (Ol. Maresc. 15)	1386
5248	Bodl. Or. 33 (Ol. Maresc. 16)	2309
5249	Bodl. Or. 35 (Ol. Maresc. 17)	2041
5250	Bodl. Or. 1^{1-3} (Ol. Maresc. 18)	1153
5296	Bodl. Or. 395 (Ol. Maresc. 64)	2320
5349	Poc. 395, 6 (Ol. 22)	28–9
5350	Poc. 347 (Ol. 23)	8
5351	Poc. 348 (Ol. 24)	9
5352	Poc. 281 (Ol. 25)	104
5353	Poc. 70 (Ol. 26)	119
5354	Poc. 32 (Ol. 27)	182
5355	Poc. 344 (Ol. 28)	319
5356	Poc. 30 (Ol. 29)	32
5357	Poc. 274 (Ol. 30)	131
5358	Poc. 127 (Ol. 31)	296
5359	Poc. 7 (Ol. 32)	54
5360	Poc. 285 (Ol. 33)	120
5361	Poc. 314 (Ol. 34)	318
5362	Poc. 317 (Ol. 35)	81
5363	Poc. 183 (Ol. 36)	236
5364	Poc. 184 (Ol. 37)	2243
5365	Poc. 213 (Ol. 38)	323
5366	Poc. 393 (Ol. 39)	217
5367	Poc. 108 (Ol. 40)	218
5368	Poc. 320 (Ol. 41)	363
5369	Poc. 349 (Ol. 42)	180
5370	Poc. 376 (Ol. 43)	1286
5371	Poc. 69 (Ol. 44)	1973
5372	Poc. 99 (Ol. 45)	1452
5373	Poc. 108 ? (Ol. 46)	218
5374	Poc. 192 or 128 (Ol. 47)	1977 or 1978
5375	Poc. 382 (Ol. 48)	215
5376	Poc. 128 or 192 (Ol. 49)	1978 or 1977
5377	Poc. 136 (Ol. 50)	1459
5378	Poc. 343 (Ol. 51)	1322
5379	Poc. 187 (Ol. 52)	1462
5380	Poc. 181 (Ol. 53)	1334
5381	Poc. 368 (Ol. 54)	2044
5382	Poc. 208 (Ol. 55)	1639
5383	Poc. 74^{a-c} (Ol. 56)	1970, 1986, 2000
5384	Poc. 353 (Ol. 57)	2111
5385	Poc. 42 (Ol. 58)	1327
5386	Poc. 106 (Ol. 59)	615
5387	Poc. 276 (Ol. 60)	1335
5388	Poc. 96 (Ol. 61)	1225
5389	Poc. 43 (Ol. 62)	380
5390	Poc. 202 (Ol. 63)	383
5391	Poc. 262 (Ol. 64)	896
5392	Poc. 189 (Ol. 65)	356
5393	Poc. 186 (Ol. 66)	315
5394	Poc. 280 (Ol. 67)	1270
5395	Poc. 280 B (Ol. 68)	2218
5396	Poc. 280 (Ol. 69)	1270
5397	Poc. 280 ? (Ol. 70)	1270
5398	Poc. 145 (Ol. 71)	1248
5399	Poc. 148 (Ol. 72)	1222
5400	Poc. 186 (Ol. 73)	315
5401	Poc. 50 (Ol. 74)	1976
5402	Poc. 185 (Ol. 75)	630
5403	Poc. 233 (Ol. 76)	399
5404	Poc. 307 (Ol. 77)	574
5405	Poc. 106 ? (Ol. 78)	615
5406	Poc. 236 (Ol. 79)	395
5407	Poc. 238 (Ol. 80)	394
5408	Poc. 205 (Ol. 81)	406
5409	Poc. 237 (Ol. 82)	397
5410	Poc. 97 (Ol. 83)	398
5411	Poc. 68 (Ol. 84)	407
5412	Poc. 242 (Ol. 85)	401
5413	Poc. 98 (Ol. 86)	614
5414	Poc. 260 (Ol. 87)	400
5415	Poc. 235 (Ol. 88)	396
5416	Poc. 72 (Ol. 89)	403
5417	Poc. 295 ? (Ol. 90)	404
5418	Poc. 239 (Ol. 91)	858
5419	Poc. 212 (Ol. 92)	1242
5420	Poc. 211 (Ol. 93)	1247
5421	Poc. 102 (Ol. 94)	1244
5422	Poc. 345 (Ol. 95)	1236
5423	Poc. 182 (Ol. 96)	629
5424	Poc. 284 (Ol. 97)	1228
5425	Poc. 134 (Ol. 98)	1453
5426	Poc. 234 (Ol. 99)	1239
5427	Poc. 133 (Ol. 100)	1461
5428	Poc. 297 (Ol. 101)	1519
5429	Poc. 215 *a. b*, 216, 229 (Ol. 102)	1522 and 1523
5430	Poc. 188 (Ol. 103)	1526
5431	Poc. 203 (Ol. 104)	1632
5432	Poc. 256 (Ol. 105)	1533
5433	Poc. 51 (Ol. 106)	1510
5434	Poc. 74 ? (Ol. 107)	1970, 1986, 2000
5435	Poc. 405 (Ol. 108)	2116
5436	Poc. 101 (Ol. 109)	1245
5437	Poc. 17 (Ol. 110)	1427
5438	Poc. 74 ? (Ol. 111)	1970, 1986, 2000
5439	Poc. 74 ? (Ol. 112)	1970, 1986, 2000
5440	Poc. 57 (Ol. 113)	2241
5441	Poc. 280 (Ol. 114)	1270
5442	Poc. 74 ? (Ol. 115)	1970, 1986, 2000
5443	Poc. 296 (Ol. 116)	1278
5444	Poc. 74 (Ol. 117)	1970, 1986, 2000
5445	Poc. 280 (Ol. 118)	1270
5446	Poc. 207 (Ol. 119)	228
5447	Poc. 52 (Ol. 120)	2005
5448	Poc. 74 ? (Ol. 121)	1970, 1986, 2000
5723	Poc. 319 (Ol. 396)	2113
5748	Hunt. 618 (Ol. 1)	52
5749	Hunt. 619 (Ol. 2)	55
5750	Hunt. 620 (Ol. 3)	59
5751	Hunt. 617 (Ol. 4)	67
5752	Hunt. 5	142 ?
5792	Hunt. 426 (Ol. 46)	1002
5793	Hunt. 523 (Ol. 46)	172
5799	Hunt. 615 (Ol. 53)	185
5814	Hunt. 463 (Ol. 68)	171
5839	Hunt. 385 (Ol. 93)	2064
5883	Hunt. 300 (Ol. 137)	305
5884	Hunt. 416 (Ol. 138)	135
5885	Hunt. 294 (Ol. 139)	1007
5886	Hunt. 134 (Ol. 140)	1008
5887	Hunt. 497 ? (Ol. 141)	288
5889	Hunt. 376 (Ol. 143)	285
5890	Hunt. 496 (Ol. 144)	292
5891	Hunt. 415 (Ol. 145)	1006
5892	Hunt. 426 (Ol. 146)	1002
5893	Hunt. 410 (Ol. 147)	1003
5894	Hunt. 522 (Ol. 148)	1004
5895	Hunt. 528 (Ol. 149)	1005

Catal. 1697.	Nunc.	Catal.
5896	Hunt. 415 (Ol. 150)	1006
5897	Hunt. 402 (Ol. 151)	289
5898	Hunt. 82 (Ol. 152)	985
5899	Hunt. 146 (Ol. 153)	1010
5900	Hunt. 445 (Ol. 154)	198
5901	Hunt. 147 (Ol. 155)	291
5902	Hunt. 476 (Ol. 156)	986
5903	Hunt. 389 (Ol. 157)	199
5904	Hunt. 425 (Ol. 158)	200
5905	Hunt. 555 (Ol. 159)	320
5906	Hunt. 115 (Ol. 160)	1009
5907	Hunt. 343 (Ol. 161)	540
5908	Hunt. 342 (Ol. 162)	952
5909	Hunt. 556 (Ol. 163)	241
5910	Hunt. 217 (Ol. 164)	231
5911	Hunt. ? (Ol. 165)	?
5913	Hunt. 607 (Ol. 167)	121
5914	Hunt. 110 (Ol. 168)	250
5915	Hunt. 293 (Ol. 169)	232
5916	Hunt. 293 (Ol. 170)	232
5917	Hunt. 113 (Ol. 171)	984
5918	Hunt. 241? (Ol. 172)	1001
5919	Hunt. 391 (Ol. 173)	197
5920	Hunt. 397 (Ol. 174)	162
5921	Hunt. 312 (Ol. 175)	294
5922	Hunt. 81 (Ol. 176)	286
5923	Hunt. 312 (Ol. 177)	295
5924	Hunt. 218 (Ol. 178)	1508
5925	Hunt. 100 (Ol. 179)	1479
5926	Hunt. 292 (Ol. 180)	1482
5927	Hunt. 15 (Ol. 181)	1481
5928	Hunt. 184 (Ol. 182)	1470
5929	Hunt. 130 (Ol. 183)	306
5930	Hunt. 234 (Ol. 184)	86
5931	Hunt. 77 (Ol. 185)	309
5932	Hunt. 227 (Ol. 186)	121
5933	Hunt. 396 (Ol. 187)	84
5934	Hunt. 591 (Ol. 188)	98
5935	Hunt. 475 (Ol. 189)	63
5936	Hunt. 367 (Ol. 190)	103
5937	Hunt. 399 (Ol. 191)	174
5938	Hunt. 511 (Ol. 192)	125
5939	Hunt. 477 (Ol. 193)	1458
5940	Hunt. 573 (Ol. 194)	1448
5941	Hunt. 128 (Ol. 195)	1467
5942	Hunt. 129 (Ol. 196)	1521
5943	Hunt. 248 (Ol. 197)	1524
5944	Hunt. 70 (Ol. 198)	1516
5945	Hunt. 11 (Ol. 199)	16
5946	Hunt. 12 (Ol. 200)	17
5948	Hunt. 235 (Ol. 202)	58
5949	Hunt. 69 (Ol. 203)	41
5950	Hunt. 261 (Ol. 204)	80
5951	Hunt. 290 (Ol. 205)	1475
5952	Hunt. 74 (Ol. 206)	2337
5953	Hunt. 57 (Ol. 207)	1323
5954	Hunt. 79 (Ol. 208)	1380
5955	Hunt. 454 (Ol. 209)	981
5956	Hunt. 41 (Ol. 210)	1630
5957	Hunt. 287 (Ol. 211)	2433
5958	Hunt. 309 (Ol. 212)	1550

Catal. 1697.	Nunc.	Catal.
5959	Hunt. 64? (Ol. 213)	1014 1622 283
5960	Hunt. 103 (Ol. 214)	1284
5961	Hunt. 21 (Ol. 215)	919
5962	Hunt. 44 (Ol. 216)	533
5963	Hunt. 45 (Ol. 217)	534
5965	Hunt. 404 (Ol. 219)	794
5967	Hunt. 450 (Ol. 221)	1302
5968	Hunt. 519 (Ol. 222)	1364
5969	Hunt. 518 (Ol. 223)	1273
5970	Hunt. 525 (Ol. 224)	1942
5971	Hunt. 352 (Ol. 225)	2526
5972	Hunt. 422 (Ol. 226)	1642
5973	Hunt. 614 (Ol. 227)	2281
5974	Hunt. 287 (Ol. 228)	2433
5975	Hunt. 441 (Ol. 299)	1655
5976	Hunt. 520 (Ol. 230)	1909
5977	Hunt. 609 (Ol. 231)	947
5980	Hunt. 630 (Ol. 234)	543
5982	? (Ol. Hunt. 236)	?
5983	? (Ol. Hunt. 237)	?
5985	? (Ol. Hunt. 239)	?
5986	Hunt. 416 (Ol. 240)	135
5987	Hunt. 512 (Ol. 241)	2423
5994	Hunt. 53? (Ol. 248)	1290
5995	? (Ol. Hunt. 249)	?
5996	Hunt. 36 (Ol. 250)	1257
5997	Hunt. 361 (Ol. 251)	620
5998	Hunt. 372 (Ol. 252)	619
5999	Hunt. 373 (Ol. 253)	621
6000	Hunt. 380 (Ol. 254)	596
6001	Hunt. 219 (Ol. 255)	598
6002	Hunt. 368 (Ol. 256)	402
6003	Hunt. 597 (Ol. 257)	625
6004	Hunt. 379 (Ol. 258)	586
6005	Hunt. 378 (Ol. 259)	585
6006	Hunt. 567 (Ol. 260)	608
6007	Hunt. 567 (Ol. 261)	608
6008	Hunt. 612 (Ol. 262)	618
6009	Hunt. 545 (Ol. 263)	612
6010	Hunt. 563 (Ol. 264)	613
6011	Hunt. 80 (Ol. 265)	577
6012	? (Ol. Hunt. 266)	?
6013	? (Ol. Hunt. 267)	?
6014	Hunt. 503 (Ol. 268)	815
6015	Hunt. 398 (Ol. 269)	622
6016	Hunt. 216 (Ol. 270)	582
6017	Hunt. 305 (Ol. 271)	605
6018	Hunt. 200 (Ol. 272)	416
6019	? (Ol. Hunt. 273)	?
6020	Hunt. 221 (Ol. 274)	820
6021	Hunt. 347 (Ol. 275)	551
6022	Hunt. 559? (Ol. 276)	1258 1290
6023	Hunt. 211 (Ol. 277)	594
6024	Hunt. 452 (Ol. 278)	602
6025	Hunt. 271 (Ol. 279)	623
6026	Hunt. 631 (Ol. 280)	584
6027	Hunt. 516 (Ol. 281)	595
6028	Hunt. 34 (Ol. 282)	606

Catal. 1697.	Nunc.	Catal.
6029	Hunt. 380 (Ol. 283)	596
6030	Hunt. 49 (Ol. 284)	598
6031	Hunt. 310 (Ol. 285)	588
6032	Hunt. 220 (Ol. 286)	662
6033	Hunt. 499 (Ol. 287)	885
6034	Hunt. 46 (Ol. 288)	2280
6035	Hunt. 135 (Ol. 289)	550
6036	Hunt. 252 (Ol. 290)	438
6037	Hunt. 117 (Ol. 291)	393
6038	Hunt. 550 (Ol. 292)	813
6039	Hunt. 236 (Ol. 293)	1246
6040	Hunt. 267 (Ol. 294)	1241
6042	Hunt. 465 (Ol. 296)	2078
6043	Hunt. 299 (Ol. 297)	2043
6044	Hunt. 291 (Ol. 298)	899
6045	Hunt. 504 (Ol. 299)	2202
6046	Hunt. 414 (Ol. 300)	2014
6048	Hunt. 487 (Ol. 302)	2196
6049	Hunt. 413 (Ol. 303)	2382
6050	Hunt. 255 (Ol. 304)	1299
6051	Hunt. 412 (Ol. 305)	969 1275
6052	Hunt. 382 (Ol. 306)	1422
6053	Hunt. 381 (Ol. 307)	1979
6054	Hunt. 438 (Ol. 308)	1529
6055	Hunt. 72 (Ol. 309)	128
6056	Hunt. 488 (Ol. 310)	1220
6057	Hunt. 210 (Ol. 311)	905
6058	Hunt. 481 (Ol. 312)	2321
6059	Hunt. 439 (Ol. 313)	1276
6060	Hunt. 484 (Ol. 314)	1068
6061	Hunt. 486 (Ol. 315)	627
6062	Hunt. 449? (Ol. 316)	897
6063	Hunt. 448 (Ol. 317)	1096?
6064	Hunt. 447 (Ol. 318)	626
6065	Hunt. 232 (Ol. 319)	983?
6066	Hunt. 400 (Ol. 320)	427
6067	Hunt. 448 (Ol. 321)	1095
6068	Hunt. 428 (Ol. 322)	801
6070	Hunt. 558 (Ol. 324)	304
6071	Hunt. 110 (Ol. 325)	250
6072	Hunt. 613 (Ol. 326)	2279
6073	Hunt. 225 (Ol. 327)	349
6074	Hunt. 268 (Ol. 328)	332
6075	Hunt. 485 (Ol. 329)	326
6076	Hunt. 616 (Ol. 330)	133
6077	Hunt. 345 (Ol. 331)	793
6078	Hunt. 501 (Ol. 332)	780
6079	? (Ol. Hunt. 333)	?
6080	? (Ol. Hunt. 334)	?
6081	Hunt. 374 (Ol. 335)	898
6082	Hunt. 407 (Ol. 336)	336
6083	Bodl. Or. 512 (Ol. Hunt. 337)	2423
6109	Hunt. 423 (Ol. 363)	2046
6112	Hunt. 606 (Ol. 366)	2026
6113	Hunt. 209? (Ol. 367)	2139
6134	Hunt. 529 (Ol. 388)	1221
6172	Hunt. 472 (Ol. 426)	2088
6209	Hunt. 541 (Ol. 463)	2094
6220	Hunt. 491 (Ol. 474)	2140

Catal. 1697.	Nunc.	Catal.
6221	Hunt. 505 (Ol. 475)	2122
6233	Hunt. 356 (Ol. 487)	2115
6248	Hunt. 561 (Ol. 502)	2003
6260	Hunt. 574 (Ol. 514)	2035
6263	Hunt. 327 (Ol. 517)	2070
6270	Hunt. 96 (Ol. 524)	2008
6276	Hunt. 582 (Ol. 530)	2081
6297	Hunt. 224 (Ol. 551)	2064
6298	Hunt. 492 (Ol. 552)	632
6302	Hunt. 98 (Ol. 556)	2038
6303	Hunt. 16 (Ol. 557)	2005
6333	Hunt. 419 (Ol. 587)	1356
6349	Hunt. 607 (Ol. 603)	121
6350	Hunt. 390 (Ol. 604)	1281
6354	Hunt. 155 (Ol. 608)	316
6361	Hunt. 621 (Ol. 615)	1520
6363	Hunt. 161 (Ol. 617)	1485
6364	Hunt. 162 (Ol. 618)	1537
6365	Hunt. 236 (Ol. 619)	1246?
6366	Hunt. 165 (Ol. 620)	1243
6367	Hunt. 164 (Ol. 621)	1249, 1246

Catal. 1697.	Nunc.	Catal.
6371	Hunt. 166 (Ol. 625)	276
7347	Bodl. Or. 18 (Ol. Bernhard 1)	107
7348	Bodl. Or. 147 (Ol. Bern. 2)	312
7349	Bodl. Or. 144 (Ol. Bern. 3)	522
7350	Bodl. Or. 23 (Ol. Bern. 4)	87
7351	Bodl. Or. 501 (Ol. Bern. 5)	1048
7352	Bodl. Or. 109 (Ol. Bern. 6)	1209
7353	Bodl. Or. 79 (Ol. Bern. 7)	1504
Pars II.		
8639	Caps. Or. 2 (Ol. Maresc. 45)	177
8680	Bodl. Or. 356 (Ol. Maresc. 118)	1438

	Nunc.	Catal.
Rawl. A	Hunt. Add. A	48
Rawl. B	Poc. Add. I	136
Rawl. C	Poc. Add. III	141
Rawl. D	Poc. Add. VII	137
Rawl. L	Bodl. Or. 56	1329
Rawl. M	Bodl. Or. 81	2528
Rawl. N. 965	Bodl. Or. 30	1499
Rawl. 10	Bodl. Or. 225	2470
Maresc. 41?	Bodl. 159	2426
Tanner 173	Bodl. Or. 105	72
N.E.C. 1. 33	Bodl. Or. 204	2526
N. E. C. 2. 10 (given by Dr. Coward)	Bodl. Or. 660	2193
N.E.C. 2. 9	Bodl. Or. 659	2194
Gagnier, see in the Index of Authors.		
Schultens	Bodl. Or. 257–260	2466
[Fragmenta]	Bodl. Or. 512	2423

VI.

KENNICOTT COLLATIONS[1].

Kenn.	Catal.
1	14, 15
2	1
3	8, 9
4	16
5	21
6	28, 29
7	?
8	41
9	40
10	?
11	54
12	56
13	53
14	58
15	62
16	16
17	2–5
18	19
19	32
20	83
21	84
22	92
23	76
24	80
25	87
26	86
27	2
28	88
29	89
30	72
31	98
32	347
33	125
34	128
35	197
36	111
37	117
38	112
39	113
40	114
41	110
42	104
43	107
44	120
45	119
46	121
47	102
48	101
49	103
50	129
51	?
52	?
53	?
54	?
55	?
56	130
57	131
58	133
59	292
60	67
61–66	Samaritan
67	2322
68	?
72–74	2435
75, 76	2436
77	2439
78	2543
79	2544
80	2437
81	?
82	2324
83	2326
84	2324
85	2329
86	2330
87, 88	?

[1] See preface, p. vi. 14, and p. xxv. *d*.

VII.

THE PRESENT PRESSMARKS OF THE OLD COLLECTIONS COMPARED WITH NUMBERS IN THE CATALOGUE.

[For those not mentioned in Uri Catalogue, see No. IV. *e* (p. xxv).]

Old Collec.	Catal.	Old Collec.	Catal.	Old Collec.	Catal.	Old Collec.	Catal.
Laud. 27	1134	Arch. Seld. A. 50	1599	Hunt. 12	17	Hunt. 216	582
Laud. 84	347	Arch. Seld. A. 51	878	Hunt. 15	1481	Hunt. 217	231
Laud. 93	2007	Arch. Seld. A. 52	2223	Hunt. 16	2005	Hunt. 218	1508
Laud. 96	345	Arch. Seld. A. 53	681	Hunt. 21	919	Hunt. 219	598
Laud. 97	333	Arch. Seld. A. 56	1806	Hunt. 34	606	Hunt. 220	662
Laud. 98	1341	Arch. Seld. A. 65	1296	Hunt. 36	1257	Hunt. 221	820
Laud. 99	663	Arch. Seld. A. 71	144	Hunt. 41	1630	Hunt. 224	2064
Laud. 100	604	Arch. Seld. A. 102	164	Hunt. 44	533	Hunt. 225	349
Laud. 101	240	Arch. Seld. A. 103	903	Hunt. 45	534	Hunt. 227	121
Laud. 103	1535	Arch. Seld. A. 104	1267	Hunt. 46	2280	Hunt. 234	86
Laud. 104	2053	Arch. Seld. A. 105	110	Hunt. 49	598	Hunt. 235	58
Laud. 105	1468	Arch. Seld. A. 106	130	Hunt. 53	1290	Hunt. 236	1246
Laud. 106	1176	Arch. Seld. A. 107	1959	Hunt. 64	1014	Hunt. 241	1001
Laud. 113	2142	Arch. Seld. A. 108	1085	Hunt. 69	41	Hunt. 252	438
Laud. 114	1011	Arch. Seld. B. 2	569	Hunt. 70	1516	Hunt. 255	1299
Laud. 115	340	Arch. Seld. B. sup.		Hunt. 72	128	Hunt. 261	80
Laud. 117	1981	101	91	Hunt. 74	2337	Hunt. 267	1241
Laud. 118	111			Hunt. 77	309	Hunt. 268	332
Laud. 119	1627	Marsh. 10	53	Hunt. 78	712	Hunt. 271	623
Laud. 122	1646	Marsh. 21	102	Hunt. 79	1380	Hunt. 286	597
Laud. 126	299	Marsh. 27	592	Hunt. 80	577	Hunt. 287	2433
Laud. 152	578	Marsh. 45	342	Hunt. 81	286	Hunt. 290	1475
Laud. 154	129	Marsh. 65	225	Hunt. 82	985	Hunt. 291	899
Laud. 157	2120	Marsh. 90	1146	Hunt. 96	2008	Hunt. 292	1482
Laud. 158	589	Marsh. 91	92	Hunt. 100	1479	Hunt. 293	232
Laud. 159	571	Marsh. 114	2071	Hunt. 103	1284	Hunt. 294	1007
Laud. 160	570	Marsh. 116	575	Hunt. 105	2201	Hunt. 299	2043
Laud. 166	703	Marsh. 142	313	Hunt. 110	250	Hunt. 300	305
Laud. 172	2529	Marsh. 225	283	Hunt. 113	984	Hunt. 305	605
Laud. 174	117	Marsh. 285	710	Hunt. 115	1009	Hunt. 309	1550
Laud. 182	1197	Marsh. 344	607	Hunt. 117	393	Hunt. 310	588
Laud. 233	709	Marsh. 347	2134	Hunt. 128	1467	Hunt. 312	295
Laud. 234	1250	Marsh. 382	587	Hunt. 129	1521	Hunt. 327	2070
Laud. 267	15	Marsh. 402	1238	Hunt. 130	306	Hunt. 342	952
Laud. 268	14	Marsh. 410	2091	Hunt. 134	1008	Hunt. 343	540
Laud. 269	680	Marsh. 423	274	Hunt. 135	550	Hunt. 345	793
Laud. 271	1206	Marsh. 509	581	Hunt. 146	1010	Hunt. 347	551
Laud. 273	310	Marsh. 510	600	Hunt. 147	291	Hunt. 352	2526
Laud. 282	2067	Marsh. 549	1090	Hunt. 155	316	Hunt. 356	2115
Laud. 293	1469	Marsh. 574	876	Hunt. 161	1485	Hunt. 361	620
Laud. 310	2031	Marsh. 580	563	Hunt. 162	1237	Hunt. 367	103
Laud. 314	1174	Marsh. 590	553	Hunt. 164	1249	Hunt. 368	402
Laud. 318	419	Marsh. 607	84	Hunt. 165	1243	Hunt. 372	619
Laud. 320	2096	Marsh. 626	271	Hunt. 166	276	Hunt. 373	621
		Marsh. 631	579	Hunt. 184	1470	Hunt. 374	898
Arch. Seld. A. 3	1159	Marsh. 635	39	Hunt. 185	628	Hunt. 376	285
Arch. Seld. A. 4	610	Marsh. 643	277	Hunt. 200	416	Hunt. 378	585
Arch. Seld. A. 5	864	Marsh. 659	1462	Hunt. 206	181	Hunt. 379	586
Arch. Seld. A. 6	1037	Marsh. 705	1652	Hunt. 209	2139	Hunt. 380	596
Arch. Seld. A. 7	671			Hunt. 210	905	Hunt. 381	1979
Arch. Seld. A. 47	1	Hunt. 11	16	Hunt. 211	594	Hunt. 382	1422

Old Collec.	Catal.
Hunt. 385	2029
Hunt. 389	199
Hunt. 390	1281
Hunt. 391	197
Hunt. 396	83
Hunt. 397	162
Hunt. 398	622
Hunt. 399	174
Hunt. 400	427
Hunt. 402	289
Hunt. 404	794
Hunt. 407	336
Hunt. 408	593
Hunt. 410	1003
Hunt. 411	1622
Hunt. 412	969
Hunt. 413	2382
Hunt. 415	1006
Hunt. 416	135
Hunt. 418	1275
Hunt. 419	1356
Hunt. 422	1642
Hunt. 423	2046
Hunt. 425	200
Hunt. 426	1002
Hunt. 428	801
Hunt. 438	1529
Hunt. 439	1276
Hunt. 441	1655
Hunt. 445	198
Hunt. 447	626
Hunt. 448	1095
Hunt. 449	897
Hunt. 450	1302
Hunt. 452	602
Hunt. 454	981
Hunt. 460	616
Hunt. 463	171
Hunt. 465	2078
Hunt. 472	2088
Hunt. 475	63
Hunt. 476	986
Hunt. 477	1458
Hunt. 481	2321
Hunt. 484	1068
Hunt. 485	326
Hunt. 486	627
Hunt. 487	2196
Hunt. 488	1220
Hunt. 489	1314
Hunt. 491	2140
Hunt. 492	632
Hunt. 496	292
Hunt. 497	288
Hunt. 499	885
Hunt. 501	780
Hunt. 503	815
Hunt. 504	2202
Hunt. 505	2122
Hunt. 511	125
Hunt. 513	1648
Hunt. 516	595
Hunt. 517	204
Hunt. 518	1273
Hunt. 519	1364
Hunt. 520	1909
Hunt. 522	1004
Hunt. 523	172
Hunt. 525	1942
Hunt. 528	1005
Hunt. 529	1221
Hunt. 541	2094
Hunt. 545	612
Hunt. 550	813
Hunt. 551	1545
Hunt. 555	320
Hunt. 556	241
Hunt. 558	304
Hunt. 559	1258
Hunt. 561	2003
Hunt. 562	1255
Hunt. 563	613
Hunt. 567	608
Hunt. 569	283
Hunt. 573	1448
Hunt. 574	2035
Hunt. 576	1316
Hunt. 577	1824
Hunt. 582	2081
Hunt. 591	98
Hunt. 592	1338
Hunt. 597	625
Hunt. 599	1974
Hunt. 604	89
Hunt. 606	2026
Hunt. 607	178
Hunt. 609	947
Hunt. 612	618
Hunt. 613	2279
Hunt. 614	2281
Hunt. 615	185
Hunt. 616	133
Hunt. 617	67
Hunt. 618	52
Hunt. 619	55
Hunt. 620	59
Hunt. 621	1520
Hunt. 622	57
Hunt. 624	1231
Hunt. Don. 1	2118
Hunt. Don. 2	2119
Hunt. Don. 4	1542
Hunt. Don. 5	1477
Hunt. Don. 7	2095
Hunt. Don. 19	1283
Hunt. Don. 20	153
Hunt. Don. 21	2130
Hunt. Don. 22	1616
Hunt. Don. 23	583
Hunt. Don. 24	314
Hunt. Don. 25	202
Hunt. Don. 33	2114
Poc. 7	56
Poc. 12	2314
Poc. 17	1427
Poc. 18	now 215^b
Poc. 31	2208
Poc. 32	182
Poc. 42	1327
Poc. 43	380
Poc. 50	1976
Poc. 51	1510
Poc. 52	1528
Poc. 57	2241
Poc. 68	407
Poc. 69	1973
Poc. 70	119
Poc. 72	403
Poc. 74^3	2000
Poc. 74^2	1986
Poc. 74^1	1970
Poc. 96	1225
Poc. 97	398
Poc. 98	614
Poc. 99	1452
Poc. 101	1245
Poc. 102	1244
Poc. 106	615
Poc. 108	218
Poc. 127	296
Poc. 128	1978
Poc. 133	1461
Poc. 134	1453
Poc. 135	1274
Poc. 136	1459
Poc. 145	1248
Poc. 148	1222
Poc. 181	1334
Poc. 182	629
Poc. 183	236
Poc. 184	2243
Poc. 185	630
Poc. 186	315
Poc. 187	2065
Poc. 188	1526
Poc. 189	356
Poc. 192	1977
Poc. 202	383
Poc. 203	1632
Poc. 204	1251
Poc. 205	406
Poc. 207	228
Poc. 208	1639
Poc. 209	1235
Poc. 211	1247
Poc. 212	1242
Poc. 213	323
Poc. 215	1523
Poc. 216	1523
Poc. 223	1313
Poc. 229	1525
Poc. 233	399
Poc. 234	1239
Poc. 235	396
Poc. 236	395
Poc. 237	397
Poc. 238	394
Poc. 239	858
Poc. 242	401
Poc. 256	1533
Poc. 260	400
Poc. 262	896
Poc. 274	131
Poc. 276	1335
Poc. 280	1270
Poc. 281	104
Poc. 284	1228
Poc. 285	120
Poc. 295	404
Poc. 296	1278
Poc. 297	1519
Poc. 307	574
Poc. 314	318
Poc. 317	81
Poc. 319	2113
Poc. 320	363
Poc. 343	1322
Poc. 344	319
Poc. 345	1236
Poc. 347	8
Poc. 348	9
Poc. 349	180
Poc. 353	2111
Poc. 368	2044
Poc. 376	1286
Poc. 382	215
Poc. 393	217
Poc. 395	28
Poc. 396	29
Poc. 405	2116
Bodl. Or. 1	1153
Bodl. Or. 3	114
Bodl. Or. 5	1092
Bodl. Or. 6	113
Bodl. Or. 9	1136
Bodl. Or. 18	107
Bodl. Or. 23	87
Bodl. Or. 24	1122
Bodl. Or. 30	1499
Bodl. Or. 33	2041
Bodl. Or. 35	2309
Bodl. Or. 42	1348
Bodl. Or. 44	1280
Bodl. Or. 45	1292
Bodl. Or. 46	101
Bodl. Or. 49	1349
Bodl. Or. 50	1172
Bodl. Or. 56	1329
Bodl. Or. 58	2147
Bodl. Or. 59	1308
Bodl. Or. 60	1013
Bodl. Or. 62	88
Bodl. Or. 63	341
Bodl. Or. 74	1588
Bodl. Or. 77	1359
Bodl. Or. 79	1504

Old Collec.	Catal.	Old Collec.	Catal.	Old Collec.	Catal.	Old Collec.	Catal.
Bodl. Or. 81	2528	Bodl. Or. 113	1044	Bodl. Or. 146	782	Bodl. Or. 160	1233
Bodl. Or. 87	2166	Bodl. Or. 116	1337	Bodl. Or. 147	312	Bodl. Or. 161	2020
Bodl. Or. 88	2175	Bodl. Or. 129	2092	Bodl. Or. 148	1634	Bodl. Or. 164	54
Bodl. Or. 100	1230	Bodl. Or. 131	1374	Bodl. Or. 149	123	Bodl. Or. 165	1030
Bodl. Or. 105	72	Bodl. Or. 142	295	Bodl. Or. 150	151	Bodl. Or. 167	1036
Bodl. Or. 107	62	Bodl. Or. 143	307	Bodl. Or. 151	1293	Bodl. Or. 168	266
Bodl. Or. 108	2233	Bodl. Or. 144	552	Bodl. Or. 152	1433	Bodl. Or. 236	297
Bodl. Or. 109	1209	Bodl. Or. 145	379	Bodl. Or. 155	1388	Bodl. Or. 514	2089

VIII.

MSS. BOUGHT FROM PRINTED LISTS COMPARED WITH THE CATALOGUE[1].

Asher.	Catal.
5?	2348

Luzzatto.	
3	2177
5	1144
13	1168
27	2178
31	1532
52	1186
53 vols.	1987, 1191, 1190, 1089, 1163.
54	1971
89	1457
93?	1990
98	1972
116?	1991

Fischl Hirsch.	Catal.
2	2352
5	2392
6	2369
7	2386
8	2412
9	2347
10	2387
11	2353
12	2388
13	2379
16	2399
18	2345

Coronel.	
69	2408?

Schönblum, 1869.	
25	2577

Schönblum, 1869.	Catal.
43	2588

Schönblum, 1872.	
29	2586
30	2575
60	2552

Carmoly.	
Fol. 1	2335
4to 40	2415
„ 96	2409
„ 187	2418
„ 191	2420
?	2419

Kaufmann.	
51	2591
60	2595

Kaufmann.	Catal.
61	2590
69	2587
71	2581
116	2592
119	2563
132	2571
140	2552

Horowitz.	
32	2589

Rabinowitz.	
84	2583
97	2585
105	2567
106	2582
113	2569
162	2584

[1] See p. vi, note 3.

CATALOGUE OF HEBREW MSS.

BIBLICAL MSS.

1

Old Testament. The Pentateuch (Gen. xxiv. 16 to xxv. 22 wanting), followed by the various readings of Ben Asher and Ben Naphthali; Isaiah, Jeremiah, Ezekiel, Minor Prophets, Chronicles, Psalms, Proverbs, Job, Ruth, Song of Songs, Ecclesiastes, Lamentations, Esther, Daniel, Ezra (Nehemiah, the last three in a later hand). On the marg. the small Masorah, Rashi on Genesis and Exodus (interrupted at Exod. xvi. 8 to xxi. 12, which is to be found at beg. of MS.), and the commandments contained in each Parashah.

At end, אני שמואל בר יעקב סרוגיאל ת'נ'צ'ב'ה כתבתי דניאל ועזרא אלו שבהם נשלמין הכ"ד ספרים לנטע נעמן צנצנת המן השר הטפסר ממצות אלהיו לא סר (effaced) בן כבוד החסיד העניו המאשר בכל ענייניו עטרת זקנים וישישים טוב עם יי וטוב עם אנשים (effaced) האל יזכהו להגות בו תמיד הוא ובניו ובני בניו אמן סלה ונשלם בעיר שוריא בשנת ה̇ת̇ס̇ד̇.

An erasure has been made where ה of the date stands, and perhaps this letter is by a more recent hand; originally it was probably a ד̇, and the date is 4864 = 1104, as Uri suggests. An א instead of the ה would give 1864 Sel. = 1552; this date is too late. Leon de Modena writes on the fly-leaf in Italian, on October 8, 1628, that this Bible was written in the year 5064; this Rabbi confounded the ד with ר, and read ר̇ת̇ס̇ד̇, which makes 5064 (cf. Kennicott, Cod. 2).

Squ. char. with vowel points and accents; 4to, vellum, ff. 395.
In this MS. is a fragment of Jeremiah (xxxi. 33 to xxxii. 14, xxxvi. 22 to xxxvii. 10), small 4to, vellum, squ. char. with vowel points. [Arch. Seld., A. 47 (Uri 37).]

2

Genesis, Exodus, and Leviticus (i. to iii. 1), with Onqelos after every verse, and both Masorahs on the marg., (in ornamental style at beg. of each book.)

Germ. squ. char. with vowel points and accents; 4 coll., large fol., vellum, ff. 97; marg. slightly injured.
[Sub Fen. xi (Uri 7).]

3

Continuation of above. Leviticus iii. to end of Pentateuch. Mnemonic words as in No. 10.

Leaves at beg. and end stained and partly injured.
Ff. 105. [Sub Fen. xii (Uri 8).]

4

Continuation of above. Isaiah, Minor Prophets, five M'gilloth, Psalms, Job, Proverbs, Daniel, Ezra (Nehemiah), and Chronicles (lacuna from 2 Chron. xxiii. 8 to xxv. 4, and from xxxiv. 15 to xxxv. 19). צפניה is headed דריוש; רות, שופטים; and אחשורש, אסתר.

Last leaves injured, and supplied by a later hand.
Ff. 105. [Sub Fen. xiii (Uri 9).]

5

Old Testament (Isaiah before Jeremiah, Chronicles before Psalms, Job before Proverbs), with both Masorahs in ornamental style; many corrections on the margins. At beg. and end of MS. some passages of the Masorah אלפא ביתא, the various readings of Ben Asher and Ben Naphthali for Genesis, and some chapters of the Psalms in ornamental style.

Splendid squ. char. with vowel points and accents; 2 coll., 4to, vellum, ff. 355. [Opp. 185 (Ol. 151).]

6

Old Testament, in four volumes: 1. Pentateuch (ff. 101); 2. First Prophets (ff. 91); 3. Later Prophets (ff. 88); 4. Hagiographa (ff. 119); with both Masorahs. The books follow in the order of the printed editions. At end of vol. iv. סי' הפטרות and סי' תילים.

Owners: יוסף בכמר' מאישטרו בונאפוש הכהן בן ארדוט of Ferrara sold it on the 27th of Thammuz 5258 = 1498 to R. Eli'ezer bar Mosheh of Modena: witnesses, Eliahu ben Abraham ממילי, Yaqob ben Sh'muel לוטט. At beg. of the first vol. and end of the last are births occurring in the years 5297–5303.

Squ. char. with vowel points and accents; 2 coll., 4to, vellum.
[Can. Or. 37–40.]

7

Old Testament (Haftaroth after the Pent., Ruth before Psalms, Job before Proverbs), with both Masorahs. At beg. of MS. are fragm. of the Masorah א"ב, the various readings of Ben Asher and Ben Naphthali for the Pentateuch, the poem אהל מכון בניני, the mnemonic words as in No. 10, and other fragm. headed אלה סדרי התורה, מספר השנים של ספרים, מספר הפסוקים של ספרים, and סתומות ופתוחות (ends with beg. of Numbers).

Owners: Abba bar Y'hudah del Medigo (births and deaths of members of the family at the beg., from the year 5425 to 5524); Sh'muel אלמשיש, 1544.

Germ. squ. char. with vowel points and accents; common illuminations; 2 coll., small fol., vellum, ff. 486. [Can. Or. 94.]

8

Pentateuch and first Prophets, with both Masorahs. On fol. 2 the Song of Songs in ornamental style. On

fol. 3 the various readings of Ben Asher and Ben Naphthali for the Pent. (Genesis missing), followed by fragments of the Masorah א"ב. On fol. 9[a] fragm. of the 613 precepts as contained in each Sidra, followed by rules on the arrangement of the Haftaroth.

Owners: bought by יוסף בר יאודה די לוייא; it belonged afterwards to Sh'lomoh דילוייא. Yizḥaq אלאטון inherited it from Yeudah Alaton (fol. 13).

Splendid squ. char. with vowel points and accents; 2 coll., small fol., vellum, ff. 224. [Poc. 347 (Uri 11).]

9

Continuation of above. Isaiah, Jeremiah, Ezekiel, Minor Prophets, Chronicles, Psalms, Job, Proverbs (the last three in single column), Daniel, Ezra (Nehemiah), Ecclesiastes, Song of Songs, Lamentations, Ruth, Esther, with both Masorahs.

Ff. 230. [Poc. 348 (Uri 12).]

10

Pentateuch and first Prophets (except the last three verses), with both Masorahs. At beg. of MS. and end of Pent. (fol. 111) Masoretic and ritual rules. At end of each Sidra a mnemonic word representing the number of the verses contained in it; אמציה for 146 (בראשית); בצלאל for 153 (נח), &c.

Owner: Sh'lomoh ben Mosheh R'phael אבן צור.

Splendid squ. char. with vowel points and accents; 2 coll., small fol., vellum, ff. 213. [Opp. Add. fol. 8.]

11

Continuation of above. Last three verses of Kings, Isaiah, Jeremiah, Ezekiel, Minor Prophets, Psalms, Job, Proverbs, five M'gilloth, Daniel, Ezra (Nehemiah), Chronicles. At end of Prophets a fragment on chronology and on the composition of the biblical books (extracts of Thalmud and Seder ʿOlam). At end of MS. Masoretic rules and the various readings of the Madinḥai and Maʿarbhai for the Old Testament (except the Pent.)

Psalms, Job, and Proverbs in single col., ff. 243. [Opp. Add. fol. 9.]

12

Old Testament (Ruth before Psalms, Job before Proverbs, Esther after Daniel), with the small Masorah.

Given to Laurentius d'Avrieux, 1683, by the interpreters Sh'muel לאניידו and Yizḥaq סרמון.

Splendid squ. char. with vowel points and accents; some illuminations; 2 coll. (Psalms, Job, and Proverbs in single col.), 4to, vellum, ff. 654. [Bodl. 414.]

13

Old Testament (Isaiah before Jeremiah, Chronicles before Psalms, Job before Proverbs).

Written by Y'quthiel יצ"ו ben Sh'lomoh, for his master Binyamin יש"ר ben Sh'muel, at ארימנו היושבת על שפת הים ועל נהרי אוויסא ומריקייא.

Germ. squ. char. with vowel points and accents; 2 coll., fol., vellum, ff. 460. [Can. Or. 87.]

14

Pentateuch (beg. Gen. xxvii. 19).

Rabb. squ. char. with vowel points and accents; ב'ג'ד'כ'פ'ת without Dagesh and ה *lene* have a line above; the Qamaz is often designated by a Pathaḥ, the final ה has Sh'va (קָה), and there are some other peculiarities in the form of the accents; 2 coll., fol., vellum, ff. 143. [Laud. 268 (Uri 2).]

15

Continuation of above. Prophets, Hagiographa (Isaiah before Jeremiah, Job before Proverbs).

Ff. 470. [Laud. 267 (Uri 3).]

16

Pentateuch, beg. Gen. xxxi. 4; first Prophets to 1 Kings xxii. 35; 1 Chron. ix. 12 to 2 Chron. ix. 4. On marg. both Masorahs (the greater is shorter than in the printed editions).

Germ. squ. char. with vowel points; 3 coll., fol., vellum, ff. 187. [Hunt. 11 (Uri 17).]

17

Continuation of above. 1 Kings xxii. 35, Jeremiah, Ezekiel, Isaiah, Minor Prophets, Ruth, Psalms, Job, Proverbs, Ecclesiastes, Song of Songs, Lamentations, Daniel, Ezra (Nehemiah), Esther, 1 Chronicles to ix. 11.

Ff. 209. [Hunt. 12 (Uri 18).]

18

Pentateuch with Onqelos after each verse, five M'gilloth, Haftaroth, Jeremiah (i. to xxiii. 6), Job, and Isaiah xxxiv. xxxv, with both Masorahs, (the great Mas. begins with Gen. x.) In De Rossi's collation No. 42.

Fly-leaves, fragm. of Psalms and Proverbs.

Germ. squ. char. with vowel points and accents; 3 coll., large fol., vellum, ff. 260. [Sub Fen. iv.]

19

Pentateuch with Onqelos after each verse and both Masorahs on the marg., the five M'gilloth (Shir hash-Shirim, Ruth, Ekhah, Qoheleth, Esther), the Haftaroth, and Job. At end of the Pentateuch are rules for the writing of the *K'thubhah*, where the dates חמשת אלפים ומאה ואחת, חמשת אלפים ועשרים וחמש occur. The MS. was therefore written before 5100=1300. No place is mentioned.

Germ. squ. char. with vowel points and accents; the Masorah at beg. forms an ornament; large fol., vellum, ff. 307. [Sub Fen. xvi (Uri 25).]

20

Pentateuch with both Masorahs (the greater shortened), Onqelos, and Rashi; the five M'gilloth with Rashi; the Haftaroth with both Masorahs, the first five with Thargum after each verse.

At end of MS. a poem of the copyist: Sh'lomoh ben Eliʿezer Ḥayyim hak-Kohen המכונה דְיָאיָיא כהן הסופר מעיר לָאֲלְבָאן. The cod. was written for R. Mosheh ben Y'hudah, finished the 3rd of V'adar 5100=1340. End of the poem: וגם זאת בשנת טובה לפרט מאלף הששי נכתבה.

Owners: Abraham ben Ḥizqiyah sold it to M'naḥem ben M'shullam through ʿObadyah מציזינה; Yizḥaq ben Abraham מקיבנו ישרו (?) sold it 5246=1486 to Sh'lomoh ben Yizḥaq Ashkenazi: witnesses, M'naḥem ben Binyamin Kohen; Mosheh ben Sh'lomoh Zalman זעלם; Ahron פערניציגו.

Birth of Yizḥaq, Thammuz 5247=1487 (fol. 352).

Text, Germ. squ. char. with vowel points and accents; Onqelos, small squ. char. with vowel points; Rashi, Rabb. char.; ornaments on the marg.; Pentateuch, 3 coll.; M'gilloth, 4 coll.; Haftaroth, 2 coll.; fol., vellum, ff. 352. [Opp. 14 (Ol. 102).]

21

Pentateuch with Onqelos (on the left marg.) and Rashi (on the right marg.), Haftaroth (some with Rashi), and five M'gilloth.

Fol. 1. An entry of sale (scarcely legible, Germ. Rabb. char.), the first words לבריאת עולם למנין. Fol. 2. פטירת א"מ ע"ר ר'משה הלוי ז'צ'ל יום ג' יג' סיון רצ'א. End of MS. a marriage-contract, .. בשבת בשלשה ועשרים.. לחדש מרחשון שנת ... ושבעים ואחת לב"ע למנין שאנו מונין בו כאן ורייאשטט איך בא משה בר יוסף הלוי אמר לה להדא הנדלין בתולתא בת ר' משה בר אורי... (squ. char.) Some births and deaths occurring in the years 5329–5373 (Germ. curs. char.)

Owners: הלוי יעקב עפשטיין; יוסף בר אשר; Abraham ben Mosheh hak-Kohen, who bought it in the year 5128 = 1368 from ס(מ?)ענדלין כ"ץ.

Germ. squ. char. for text and Onqelos; Rashi, Germ. Rabb.; only the Pentateuch and first Haftarah have vowel points and accents; 4to, vellum, ff. 403. [OPP. ADD. 4to, 47.]

22

Pentateuch with Onqelos after each verse, five M'gilloth, and Haftaroth, with both Masorahs. At beg. of MS. some Masoretic notes (Kennicott, Cod. 564).

Written by Y'hudah ben M'nahem has-Sofer for R. Gersom (by a later hand) ben Eli'ezer, finished on Tuesday the 4th of Ab 5064 = 1304; pointed for the same by Eli'ezer ben Y'shayah han-Naqdan, finished on Friday the 18th of Sivan 5065 = 1305.

Germ. squ. char. with vowel points and accents; the beg. of each book has an ornament in ink; 3 coll., large fol., vellum, ff. 306. [CAN. OR. 91.]

23

Pentateuch with Onqelos after each verse, five M'gilloth, and Haftaroth, with both Masorahs.

Written by Yizḥaq ben Abraham, finished on Tuesday the 12th of Ab 5062 = 1302.

Owner: M'shullam ben Barukh.

Germ. squ. char. with vowel points and accents; 3 coll., small fol., vellum, ff. 476. [OPP. 13 (Ol. 101).]

24

Pentateuch with Onqelos after each verse (mnemonic words as in No. 10) and the Haftaroth, with both Masorahs. In De Rossi's collation No. 43.

Germ. squ. char.; at beg. of the books Masorah in ornamental style; 3 coll., large fol., vellum, ff. 308. [SUB FEN. V.]

25

Pentateuch with Onqelos after each verse. On the marg. the small Masorah with some additions, such as Numb. iv. מפי החזן מטרוייש. The larger Masorah ceases on Gen. xvi; it is to be found again on Exodus xiv. xv, and a few lines of it at the end of Numbers and the beg. of Deuteronomy.

Copied by Barukh.

Germ. squ. char. with vowel points and accents; 3 coll. (except the Songs), large fol., vellum, ff. 260. [SUB FEN. VII (Uri 5).]

26

Pentateuch with Onqelos and Rashi on the marg.; Esther with [Ibn 'Ezra's] comm. edited by Zedner; Song of Songs with the comm. of Abraham Levi (Thamakh); Ruth with those of Rashi and Ibn 'Ezra; Lamentations with that of Ibn 'Ezra; Ecclesiastes with that of Ibn 'Ezra (only at the beg.); Haftaroth (Kennicott, Cod. 567).

The Pentateuch was finished on Sunday the 22nd of Thammuz 5232 = 1472 by B'rakhiel ben Ḥizqiyah R'phael טרבוט for Abram רבא.

Germ. squ. char. with vowel points and accents; Onqelos with vowel points; the commentaries Germ. Rabb. char.; at beg. of each book good illuminations; small fol., vellum, ff. 275. [CAN. OR. 62.]

27

Pentateuch with Onqelos on the margin.

It belonged to וואלף בהר' אהרן מיינר and הירש לקאב.

Squ. char., text with vowel points and accents, Thargum smaller char. without vowel points; the first page and the beg. of each Sidra in ornamental style; 4to, vellum, ff. 187. [MICH. 66 (Ol. 246).]

28

Genesis and Exodus, with Onqelos and R. Sa'adyah Gaon's Arabic translation after each verse.

Fol. 1 begins with the great preface (אלצדר אלכביר), which is incomplete, and the following page finishes with the words תם אל(מ)צדר אלצגיר. The author says in the first page, ולקד אקמת פי בלדי מדה טוילה עלי מראד הו אן יכון לי פי מא בין אהל אלחק כתאב עבארה אלתוראה עלי מא ינבגי מא לא ידפעה אלנטר ולא תרחצה אלאתאר וכנת מתוקפא מן אן אתול דלך היבה מן אן אערץ מכנון עקלי עלי אלנאס למא כנת אחסב אן פי אלבלדאן אלתי תבעד ען בלדי כתב עבארה ואצחה מחררה (lacuna). In the second page he says, פאן הו אראד בעד דלך אלוקוף עלי תפריע אלשראיע אלעקליה וכיפיה מנעה אלסמעיה במא ראי חאל טען כל טאען עלי קצה פי אלכתאב טלב דלך מן אלכתב אלאכר אד הדא אלמכתצר ינבהה אלי דלך ויקתציה קצדה.

Syr. Rabb. char., text and Thargum with vowel points; fol., paper, ff. 243. [POC. 395 (Uri 13).]

29

Continuation of above. Leviticus, Numbers, and Deuteronomy; the first page contains the last verses of Exodus, which are supplied in the former volume on red paper.

Finished on the 1st (ר"ח) of Nisan 1760 Sel. = 1448 at חמת דעל נהר מרון by Eliah bar Yeshu'a Ḥalfon ha-Ḥazan. Bought by Abraham Kohen ben Yizḥaq hak-Kohen המכונה דקניש, 1923 Sel. = 1611.

Ff. 285. [POC. 396 (Uri 14).]

30

Pentateuch, Haftaroth, and five M'gilloth, with both Masorahs. At beg. and end of MS. some psalms in a very small squ. char. and in ornamental style, written by Sh'muel has-Sopher ben R. Y'hoshu'a ben R. Yoseph. Fol. 4b. Rules for the sections to be read at different feasts. Fol. 233b. M'gillath Antiokhos, followed by the various readings of Ben Asher and Ben Naphthali.

At end אני משה הסופר בר יעקב ס"ט בן כבוד הישיש החכם ר'משה ן' כאלף ז"צל כתבתי במאמר היקר הנכבד ר' (blank) בן כבוד היקר הנכבד ר' (blank) אלו..., finished on Tuesday the 20th of Elul 5240 = 1480.

Owners: Naphthali hal-Levi; Don Sh'muel Abrabenel.

At end of MS. החומש הזה עם א׳ מקרא מעשרים וארבע עם המסורות מכ״י הסופר ר׳ שמואל ב״ר יצחק דמדינה ס״ט בקלף בשנת ה׳ר׳נ׳א במתא אישבונא הם מה שנשארו בידי אלישע פנצי י׳צ׳ו מרכוש הרבה שהניחו (erased) הבורים והרקים גם יחד (erased) בעד סך... כי באמונה הם אצלי מחדש יינארו ש׳מ׳ד ל׳קי.

Splendid squ. char. with vowel points and accents; 2 coll., 4to, vellum, ff. 240. [Opp. Add. 4to, 26.]

31

Pentateuch, Haftaroth, and five M'gilloth, with both Masorahs. At beg. and end of the Pent. the mnemonic words as in No. 10. Fol. 383[b]. Calendar. At end of MS. סימני פרשיות (Italian Rabb. char.)

Written and pointed by Sh'muel ben Abraham אלטירם, and finished on Sunday the 14th of Thishri 5230=1469 at מוארה, for R. Yizḥaq ben (effaced).

Germ. squ. char. with vowel points and accents; 2 coll., 4to, vellum, ff. 428. [Can. Or. 42.]

32

Pentateuch (end of Exodus and beginning of Leviticus missing), Ruth, Psalms, Ecclesiastes, Lamentations, Esther, M'gillath Antiokhos, Haftaroth, with both Masorahs.

Finished the last day of Sh'bhat 5243=1483. At end of the Pent., by a very unskilful hand, זה הספר שלי של נחמן מן צה קרפוין.

Germ. squ. char. with vowel points; 2 coll. (Psalms in single col.), 8vo, vellum, ff. 267. [Poc. 30 (Uri 68).]

33

Pentateuch (occasionally mnemonic words as in No. 10) with Haftaroth and a few Masoretic notes. At end of MS. סימני פרשיות (Italian Rabb. char.)

Neat squ. char. with vowel points and accents; on the marg. some ornaments executed with the pen, but mutilated in binding; 2 coll., 4to, vellum, ff. 295. [Can. Or. 41.]

34

Pentateuch, Haftaroth, and five M'gilloth.

Owner: Asher Kohen of Alexandria.

Squ. char. with vowel points and accents; 2 coll., 4to, vellum, ff. 245. [Mich. 142 (Ol. 244).]

35

Pentateuch with both Masorahs and a few Haftaroth. At beg. of the MS. some poetry (not in a very good style), a part of which seems to be addressed to a certain Yaqob or made in praise of him: (1) beg. ליעקב לכה, (2) ends ויעקב בקראי שמו: others for a certain Abraham (perhaps סיני אברהם, who died on Thursday night, the 6th of Elul 5323=1563, see fol. 5), beg. אבי המון בתוך ארמון, the acrostic of אהרן; the same acr. occurs in a poem (fol. 5[b]) on occasion of the circumcision of Gabriel Levi ben Sh'lomoh, beg. אפתח רנה ראש לכל פנה, where also occur the following names, מוהל רב אלעזר הכהן בשמו—בעל לבריתו איש משה... איש עובדיה לשאת עמו. Fol. 6. A eulogy on the death of סיני אברהם: author, R. Eliahu, beg. לכו מנגנים קחו.

Squ. char. with vowel points and accents (Haftaroth, but one without vowel points); small 8vo, vellum, ff. 299. [Can. Or. 106.]

36

Pentateuch and five M'gilloth, with both Masorahs; Haftaroth incomplete. At end of Pent. the name of the copyist, David ben Yizḥaq has-Sofer. At end of M'gilloth: אני הצעיר קלונימוס נקדן נקדת ומסרתי זה החומש עם חמש (lacuna). Fol. 248. זה החומש שלי נאם מאיר בר אשר זצ״ל הנקרא בפי כל מאיר (lacuna) הדר לע״ע בנידי פבים שנת ת״ד לפ״ק.

Germ. squ. char. with vowel points and accents; 2 coll., fol., vellum, ff. 311; marg. injured. [Opp. 15 (Ol. 103).]

37

Pentateuch and M'gillath Esther, with remarks how to write the Pentateuch rolls. Fol. 16. נאם יהודה בן לא״א הרר יעקב כ״ץ ש״ץ סופר דק״ק פראג הבירה. Fol. 165. A permission for M'shullam ben Eli'ezer to write Pentateuch rolls, Th'fillin and M'zuzoth, from משה בן לא״א מה׳ר׳ נד ראובן ז׳ל הגולל ביום ג׳ פרשת הוא ישלח מלאכו לפניך שנת ש׳מ׳ח ל׳פ׳ק פה ק״ק וורמיישא בחדש חשון. This Mosheh bought the Pentateuch from Yuda bar Levi hak-Kohen (grandson of R. N'thanel כ״ץ), the 1st of Iyyar 5353=1593. Fol. 166. Rules for reading the Pentateuch in the synagogues, beg. תניא עזרא תקן להם לישראל שיהו קורין. Fol. 172. Calendar. At end of MS. בני בכורי יצחק בר יעקב ש׳לי׳ט נולד... יום ד׳ י״ד אלול ר״ל לפק בק״ק וורמשא בבית הקורין כ״א צום הזן, followed by the deaths of some women and the names of persons who learned to write rolls from this MS.

Germ. Rabb. char. without vowel points; 4to, vellum, ff. 179. [Opp. 186 (Ol. 152).]

38

Pentateuch. On the marg. Rashi and Hazquni to Gen. iv. 24; Rashi on Exod. to ch. xx, on Numbers to vi. 20, and on Deuteronomy. Blank leaves in the place of Exod. xxviii. 42 to xxxvi. 37. At end of MS. a poem with the acrostic אהרן, (perhaps the copyist.)

Owner: הגיע לחלק כמ׳ אברהם ממודינה בשחלק הספרים עם כמ׳ יעקב אחיו כ״ח יוניי ר׳ס׳ז.

Squ. char. with vowel points and accents as far as Gen. xxxix. 5; 2 coll., 8vo, vellum, ff. 187. [Can. Or. 28.]

39

דגל יאודה, Pentateuch with the Italian translation and the Hebrew commentary of R. Yeudah Aryeh di Modena.

Gen. to Lev. written by Yizḥaq ben Yeshu'a מרושינה; the rest by Efraim ben Yoḥanan מזינאניי (?), finished the 26th of Tebeth 5350=1590. Yizḥaq ben Mord'khai Ventura sold it to R. Yaqob דילמטוס at Venice, the 5th of Ḥeshwan 5492=1732.

Text, squ. char. without vowel points; Italian transl., squ. char. with vowel points; the comm., Italian Rabb.; fol., paper, ff. 642; the first leaves are slightly stained. [Mich. Add. 1[a].]

40

Pentateuch; Rashi on the Song of Songs and on Ecclesiastes. At end of MS. מנהגים להפטרות.

Germ. Rabb. char. without vowel points; 4to, vellum, ff. 185. [Marsh 635 (Uri 54).]

41

Pentateuch with both Masorahs. On the marg. an Arabic and Spanish translation of some passages. The first word of each book is wanting. After each Sidra mnemonic words as in No. 10.

Splendid squ. char. with vowel points and accents; the Masorah in some places in ornamental style; 2 coll., fol., vellum, ff. 191. [HUNT. 69 (Uri 19).]

42

Pentateuch with both Masorahs. At end of each Sidra mnemonic words as in No. 10.

Squ. char. with vowel points and accents; 2 coll., 4to, vellum, ff. 94. [CAN. OR. 34.]

43

Pentateuch with both Masorahs.
Owner: מוהרע' זאברו מגירוש קאשטילייה.

Span. Rabb. char. (from the beg. to Gen. viii. 7 by a later hand, supplied by Yisrael haz-Zarfathi) with vowel points and accents; some illuminations; 8vo, vellum, ff. 250. [BODL. 614.]

44

Pentateuch with both Masorahs.
Written by Yizhaq חן. Sold by Yizhaq ben Abraham ben Sh'ʿalthiel Hen to Abraham ben Y'hudah (יהודה וצבי הרופא) on Monday the 11th of Ab 5166=1406. It belonged afterwards to גרשון נסים בן לא"א כהר' ישראל עזיז די אנקונה.

Germ. squ. char. with vowel points and acoents; 8vo, vellum, ff. 292. [MICH. 17 (Ol. 245).]

45

Pentateuch with the small Masorah.
Written by Mosheh ʿAnav ben Sh'muel of Rome, and fin. at אריין on Tuesday the 9th of V'adar 5263=1503.
Owner: ʿAzaryah Efraim שינטרמולי.

Germ. squ. char. with vowel points, accents, and Thaggin; small 8vo, vellum, ff. 285. [CAN. OR. 105.]

46

Pentateuch with a few Masoretic notes.
Efraim Abraham ויטלי (?) bought it from Y'didyah בואסיל (?). At end the name שלמה דפרויה ממונצירטה mentioned as a debtor.

Germ. squ. char. with vowel points, accents, and occasionally Thaggin; 2 coll., 4to, vellum, ff. 85. [CAN. OR. 36.]

47

Pentateuch.
Written by R'phael Zarfathi han-Naqdan ben Levi, and finished on Monday the 5th of Adar 5228=1468, for David ben Yoab. The copyist was paid by R. Y'hoshuʿa מנהיג חנות מקסטליין.

Span. Rabb. char. with vowel points and accents; 2 coll., 8vo, vellum, ff. 126. [CAN. OR. 22.]

48

Pentateuch roll; the letters have Thaggin.

Germ. squ. char.; vellum, 121 coll., 60 lines in each col. [HUNT. ADD. A.]

49

Pentateuch roll, brought from a synagogue in China; the letters have no Thaggin.

Pers. squ. char.; skin, 239 coll., 49 lines in each col. [HUNT. ADD. B.]

50

Pentateuch (beg. Gen. xxi. 20, ends Deut. xxxiii. 29, mnemonic words as in No. 10) with Onqelos after each verse and the five M'gilloth, with both Masorahs.

Colophon: חומש מתרגום ומהפטרות ומחמש מגלות לרבי אליהו דורי בן זקני הנדיב רבי אהרן ז'צ'ל... שנת ס'ד לפרט יום ר"ח סיון.

Germ. squ. char. with vowel points and accents; 3 coll., large fol., vellum, ff. 351; a few leaves injured. [SUB FEN. VI.]

51

Pentateuch (beg. Gen. xxiii. 8), Haftaroth, and five M'gilloth.
Written and pointed by ʿAli has-Sofer ben Yoseph מיגי; finished, Sivan 5215=1455, at בירלנגה. The copyist sold it in the same year to M'nahem ben Yom-tob חובה.

Or. squ. char. with vowel points and accents; illuminations; 2 coll., small fol., vellum, ff. 225. [CAN. OR. 77.]

52

Pentateuch roll, ends Exod. xii. 28; the letters have Thaggin.

Or. squ. char.; skin, 48 lines in each col. [HUNT. 618 (Uri 20).]

53

Genesis from iv. 20 to xxxvi. 7; Exodus v. 8 to xl. 19; Deuteronomy.

Rabb. char. without vowel points; 8vo, paper, ff. 229. [MARSH. 10 (Uri 75).]

54

Genesis with interlinear Latin translation.

Squ. char. (modern) with vowel points; large fol., paper, ff. 134. [BODL. 164 (Uri 10).]

55

Pentateuch roll, beg. Exod. xvii. 9 and ends Lev. xx. 21; the letters have Thaggin.

Or. squ. char.; skin, 59 lines in each col. [HUNT. 619 (Uri 22).]

56

Exodus with both Masorahs (shorter than in the printed editions). At beg. and end of MS. a list of the Parshiyoth and Masoretic rules.
Owner: Yizhaq בסך.

Splendid squ. char. with vowel points and accents; 12mo, vellum, ff. 155. [POC. 7 (Uri 70).]

57

Pentateuch roll, containing Exod. xiv. 28 to xvii. 9, and Exod. xii. 38 to xiv. 28; the letters have Thaggin.

Squ. char. in two hands; skin, 6 coll., 45 and 47 lines. [HUNT. 622 (Uri 21).]

58

Leviticus, Numbers, Deuteronomy, and the five M'gilloth (ends Esther iii. 10).
At beg. of the MS. in Arabic char. كتاب سفر الخليقه وسفر الخروج من التوراه.

Syr. squ. char. with vowel points (by a later hand); 2 coll., 4to, vellum, ff. 148. [HUNT. 235 (Uri 41).]

59

Pentateuch roll, beg. Lev. xxi. 21; the letters have Thaggin.

Or. squ. char.; vellum, 50 lines in each col. [HUNT. 620 (Uri 23).]

60

Leviticus, Numbers to xvi. 6 and Exodus from xxi. 5, with a few Masoretic notes on the margin.

Germ. squ. char. with vowel points and accents; the first words of the books in an ornamental style; 2 coll., fol., vellum, ff. 75. [CAN. OR. 93.]

61

End of Numbers, Deuteronomy, with Onqelos after each verse, five M'gilloth, Haftaroth for the sections of Deuteronomy and for some special Sabbaths (ends with Parashath Zakhor), with both Masorahs and Rashi.

Squ. char. with vowel points (some passages without, fol. 82 has the Thaggin on the letters); 3 coll., large fol., vellum, ff. 86. [MICH. 628 (Ol. 567).]

62

Numbers (from iv. 44) and Deuteronomy, with Onqelos after each verse; on the marg. Rashi and the Haftaroth. At end סדרי האפטרות.

Owners: Yisaskhar ben Meir hal-Levi; Mosheh ben Sh'lomoh.

Small squ. char. with vowel points and accents; Haftaroth without vowel points; Rashi, Rabb. char.; 8vo, vellum, ff. 294. [BODL. 107 (Uri 52).]

63

Deuteronomy (from i. 16) and the beg. of the first Haftarah (ch. i. of Joshua).

Rabb. squ. char. with vowel points as far as ch. vii; 8vo, paper, ff. 120. [HUNT. 475 (Uri 73).]

64

Deuteronomy ix. 5. לאברהם, to 9. בהר ארבעים, with Onqelos after each verse and the small Masorah.

Syr. squ. char. with Assyrian vowel points for text and Onqelos; marg. injured; 8vo, paper, fol. 1. [REGGIO 60.]

65

Haftaroth with both Masorahs.

Written and pointed by Mosheh ben R. Yiẓhaq אמארילי׳ה ben R. Mosheh, finished Sh'bhat 5247=1487 at ואדאל חגרה, for Don David hak-Kohen ben Yoseph.

Squ. char. with vowel points and accents; 2 coll., 8vo, vellum, ff. 63. [CAN. OR. 101.]

66

Haftaroth with its prayers.

Owners: Sh'muel ben Y'hudah מגימרי; the names of the others illegible.

Squ. char. with vowel points and accents; small fol., vellum, ff. 88. [CAN. OR. 75.]

67

Roll containing the Haftaroth for Sabbath and feast days; the headings are in Aramaic (יומא קמא דפסחא ביהושע).

Or. squ. char.; skin, 121 coll., 33 lines in each col. [HUNT. 617 (Uri 24).]

68

First Prophets with the Thargum Yonathan after each verse and both Masorahs. On the first page are the various readings of Ben Asher and Ben Naphthali for Josua (incomplete), and on the last page those for Isaiah.

Owners: Don Abraham, son of Don Yiẓhaq hal-Levi of אלמקאסם, sold the first and last Prophets to Don Todros, son of Don David Ibn Shoshan of סאלי, the 7th of Elul 5242=1482. The latter sold it to Don Abraham בן באן בנשת of שוריא, the 9th of Nisan (7th April) 5251=1491: witness, Mosheh מורימון. The names of other witnesses illegible. Abraham קורוניל bought it in Egypt, the 18th of Thishri 5351=1591.

Squ. char. with vowel points and accents; common illuminations; 2 coll., 4to, vellum, ff. 156. [OPP. ADD. 4to, 75.]

69

Continuation of above. Isaiah, Jeremiah, Ezekiel, and Minor Prophets (ends Mal. iii. 8). At beg. of MS. the various readings of Ben Asher and Ben Naphthali for Jeremiah, Ezekiel, and Minor Prophets. At end some Masoretic notes.

Ff. 172. [OPP. ADD. 4to, 76.]

70

First Prophets (beg. 1 Sam. xvi. 3), Jeremiah, Ezekiel, Isaiah, Minor Prophets, Ruth, Ecclesiastes, Song of Songs, Lamentations, Esther, with the small and in some places also the great Masorah.

The notes are sometimes fuller than in the printed Masorah, e. g. 2 Sam. i. 22. נסוג; on the marg. וכספר אחר מצאתי נשוג בשין ומסר עליו ל בשין; 2 Sam. vi. 19. למאיש נ׳ למערבאי וסימנהון ולכל בני ישראל. ויחלק לכל העם דשמואל. וכלאשר ידרש—למדינחאי מאיש דשמואל קרי׳ וכן כתיב. Often pieces of the Masorah אלפא ביתא. At end of each Minor Prophet סכום פסוקי מגלה, at end of Malachi סכום פסוקי ספרא, and at end of Lamentations סכום פסוקי דקינות.

Germ. squ. char. with vowel points and accents; 3 coll. (at end of Eccl. 1 col., continued with 2 coll.), fol., vellum, ff. 193, (fol. 64 torn.) [OPP. 3 (Ol. 106).]

71

Continuation of above. Psalms, Job, Proverbs, Daniel, Ezra (Nehemiah), Chronicles, with the small Masorah. On some places parts of the Masorah אלפא ביתא; on מהעדה and חבולה (Daniel ii. 21, vi. 23) the Masorah has לנהרדעי ה׳ לסוראי אלף; the same on סומפוניא (ib. iii. 4).

Written by Yoseph son of Abraham.

Ff. 120. [OPP. 4 (Ol. 108).]

72

First Prophets (beg. Joshua x. 6), Jeremiah, Ezekiel, Isaiah, Minor Prophets, Daniel, Ezra (Nehemiah), Chronicles, Ruth, Esther, Psalms, Job, Proverbs, Ecclesiastes, Song of Songs, Lamentations (fin. iii. 30), with the small Masorah.

On fol. 293 אליעזר בר אברהם המכונה ליפמן יודלש.

Germ. squ. char. with vowel points and accents; 2 coll., 4to, vellum, ff. 316. [BODL. 105 (Uri 56).]

73

First Prophets, Isaiah, Jeremiah, Ezekiel, Minor Prophets, with both Masorahs.

Fol. 426[b]. סימן לדעת סדר תרי עשר להחכם כמ״ר ששון ן׳ ששון זל, followed by the 613 commandments according to Maimonides, of which 60 (הכרחיות) are a second time enumerated, beg. אמר המעתיק ה״ר שלמה אבי איוב ספרדי ז״ל (the name is in another handwriting). Last pages biblical

chronology and Thalm. extracts on the composition of the different biblical books.

Splendid squ. char. with vowel points and accents; 2 coll., vellum, ff. 430; fol. 1 an illumination. [Opp. Add. fol. 15.]

74

First Prophets, Jeremiah, Ezekiel, Isaiah, and Minor Prophets (fin. Mal. ii. 17), with Rashi on the margins, carefully collated by the copyist. He adds some notes, e.g. Judges iii. 1. ראיתי כתוב אשת לפידות אשת ברק לפיד הוא ברק.

On fol. 180 זה הספר שלי נאם יואל בן הרר אברהם ממשפחת ז"ק החתימה הזה נעשה היום ח' אלול ש'מ'ג פה ב'ק'ק ווירמיישא ק' בבית יאקוף כ"ץ.

Text, Germ. squ. char. with vowel points and accents; Rashi, Germ. Rabb. char.; the verses are indicated in the comm. by a red line; 3 and 4 coll., of which 1 or 2 Rashi, large fol., vellum, ff. 280, (fol. 241 torn.) [Opp. 2 (Ol. 105).]

75

First Prophets, Jeremiah, Ezekiel, Minor Prophets (defective leaves from Hosea v. 3 to Zechariah viii. 11; wanting from Zech. xi. 10 to xiv. 15; ends with Malachi iii. 2). On the marg. the Q'ri and K'thibh.

The owner inscribed on fol. 96 the death of his father Eli'ezer,—המכונה זוסמן בן ה'ה'ר'ג מה'ר'ר אלי' בלין, (died at Worms on Sabbath the 25th of Elul 5311=1551,)—and births of his children from 5290–5311.

Germ. squ. char. with vowel points and accents; 3 coll., large fol., vellum, ff. 76. [Opp. 1 (Ol. 104).]

76

Prophets, beg. 1 Sam. vi. 10 (Isaiah after Ezekiel), with both Masorahs.

Copied by Yaqob ben Meir.

Germ. squ. char. with vowel points and accents; 2 coll., broad fol., vellum, ff. 304. [Sub Fen. xiv (Uri 26).]

77

First Prophets with both Masorahs.

Large squ. char. with vowel points and accents; 2 coll., large fol., vellum, ff. 171; last leaves injured. [Opp. Add. fol. 28.]

78

Jeremiah (גירמיאש) from xxxiii. 21, Isaiah (איזאיאש), Ezekiel, and Minor Prophets, with both Masorahs.

Squ. Rabb. char. with vowel points and accents; 2 coll., fol., vellum, ff. 94. [Can. Or. 69.]

79

Continuation of above. Ruth, Psalms, Job, Proverbs, Ecclesiastes, Song of Songs, Lamentations, Daniel, Esther, Ezra (Nehemiah), and Chronicles (on the r° is the Hebrew title of the book and on the v° the Latin in Hebrew char.) At end of MS. חרוזות מרבי' סעדיה גאון, beg. אהל מכון בניני (incomplete, ends with ו).

Written by Binyamin הלבלר.

Some illuminations; ff. 148. [Can. Or. 56.]

80

Isaiah, Jeremiah, Ezekiel, and Minor Prophets, with the small Masorah.

Owners: Sh'muel ben Sh'muel Kohen; Z'daqah מצרי; Sh'lomoh and Ḥabhibh ben Eliah מצרייא; David Ḥazan.

Squ. char. with vowel points and accents; 2 coll., 4to, vellum, ff. 207. [Hunt. 261 (Uri 42).]

81

The later Prophets (not Ezekiel) with the commentary of R. David Qamḥi.

Owners: Yizḥaq de Modena; Yisrael Yizḥaq דלטאש. On fly-leaf births of the year 5339=1579.

Neat squ. char.; the text is on the marg. without vowel points; 2 coll., small fol., vellum, ff. 308. [Poc. 317 (Uri 85).]

82

Ezekiel, Isaiah, and Minor Prophets, with Rashi. The last leaf of Isaiah and the first and last of the Minor Prophets missing.

Text, Germ. squ. char. with vowel points; Rashi, Germ. Rabb. char.; fol., vellum, ff. 164. [Opp. 16 (Ol. 107).]

83

Joshua and Judges with a few Masoretic notes.

Squ. char. with vowel points and accents; 4to, vellum, ff. 127. [Hunt. 396 (Uri 43).]

84

Judges with the small Masorah and Rashi; Kings with Rashi at the beg.

Written by Abraham bar Meir; the book of Judges was finished on Thursday the 16th of Sh'bhat 1778 Sel.=1467. At beg. of MS. מ בשבת יום ראשון לחדש אייר שנת חמשת אלפים.

Syr. squ. char.; Judges with vowel points and accents; 4to, paper, ff. 190. [Marsh. 607 (Uri 53).]

85

Isaiah with R. David Qamḥi's commentary.

Written by Yisrael Ashkenazi ben 'Azaryah ben Mosheh, finished on Tuesday the 22nd of Ḥeshwan 5211=1450. The copyist sold it to Sh'lomoh ben Yizḥaq Naḥum 5237=1477; it belonged afterwards to Eliahu Naḥum, the son of the latter.

Text, squ. char. with vowel points and accents; comm., Span. Rabb. char.; 2 coll., fol., paper and vellum, ff. 121; the margins are injured, but the letters are untouched. [Can. Or. 53.]

86

Isaiah with the same commentary. At beg. of the MS. in Arabic char. كتاب اشعَيا النبى ابن امَوصّ تنبى بها على اليهَوديه وايروشليم فى مملكه عَوريا ويواتام واخار الدى تملكوا على اليهوديه.

Written by Y'hudah ben Joseph בן אלאפנום, finished Tebheth 5090=1330.

Span. Rabb. char.; the text is on the marg. and not always with vowel points; 4to, vellum, ff. 172. [Hunt. 234 (Uri 105).]

87

Isaiah with a few Masoretic notes. At end of the MS. a poem beg. לך השר נסוכה מעלה נסוכה, probably addressed to R. Eli'ezer bar 'Obhadyah, for whom the copy was made by Ahron ben Sh'lomoh hal-Levi 1560 Sel.=1249.

Owners: Ahron hal-Levi ben Yefeth ben Kokh'bhah ben Ḥasdai; Yoseph Abu Isḥaq.

Greek squ. char. (from ff. 1–28 by a later hand) with vowel points and accents; 8vo, paper, ff. 88. [Bodl. 23 (Uri 77).]

88

Ezekiel with interlinear Latin translation and another on the margin.

The MS. begins with a chronology, from Adam till the first captivity, in Hebrew and Latin.

On fol. 3 the Paternoster in Hebrew.

Squ. char. (not a Jew's hand) with vowel points; the Latin char. seem to be of the 12th century; 4to, vellum, ff. 125. [Bodl. 62 (Uri 33).]

89

Minor Prophets (beg. Hosea x. 12, lacuna, Amos ii. 12 to v. 16) and Ezekiel (lacuna from xvi. 47 to xxi. 6, ends xlii. 13).

Squ. char. with vowel points and accents; 16mo, vellum, ff. 232. [Hunt. 604 (Uri 72).]

90

Judges xiv. 5 to 2 Kings xviii. 13. On marg. the Q'ri and K'thibh.

Squ. char. with vowel points and accents; 2 coll., large fol., vellum, ff. 112. [Opp. Add. fol. 21.]

91

Judges iv. 13 to vi. 29, with both Masorahs.

Or. squ. char. with vowel points and accents; 8vo, vellum, ff. 6. [Seld. B. sup. 101 (Uri 64).]

92

1 Samuel ii. 3 to 2 Samuel xxiv. 10. On marg. the Q'ri and K'thibh.

Rabb. squ. char. with vowel points and accents; 4to, paper, ff. 88; last leaves injured. [Marsh. 91 (Uri 57).]

93

Psalms, Proverbs (beg. wanting), Job, Daniel, Ezra (Nehemiah), Song of Songs, Ruth, Lamentations, Ecclesiastes, Esther, and Chronicles, with both Masorahs (wanting from i. to xxiii. of Psalms, and from 2 Chron. xxxi. 16 to end). After Psalms (fol. 67) are the various readings of the Ma'arbai and Madinḥai for the Hagiographa. On the marg. of Proverbs are notes containing extracts from the comm. of Rashi and R. David Qamḥi.

Owners: Y'ḥiel N'thanel ben Mosheh טרבט (?); Mosheh Erlanger.

Squ. char. with vowel points and accents; 1 and 2 coll., 4to, vellum, ff. 311. [Can. Or. 46.]

94

Ruth, Psalms, Proverbs, Job, Ecclesiastes, Song of Songs, Lamentations, Daniel, Esther, Ezra (Nehemiah), and Chronicles. At beg. of MS. the various readings of Ben Asher and Ben Naphthali for the Hagiographa and other Masoretic notes. On marg. the dictionary of R. David Qamḥi (fin. דמן). At end of MS. M'gillath Antiokhos.

Written by Yizḥaq ben Efraim hah-Kohen ben אלשונה, finished Elul 5065=1305.

Owner: Shabthai Muscato.

Large squ. char. with vowel points and accents; M'gil. Ant., Span. Rabb. char.; 1 and 2 coll., large fol., vellum, ff. 216. [Can. Or. 84.]

95

Ezra, Nehemiah, Tobit, Judith, Esther, Job, Psalms, Proverbs, Ecclesiastes, Song of Songs; the books of Wisdom and Ecclesiasticus in Hebrew, Greek, Latin, and English. On the marg. variations of the Greek text (modern hand).

Large fol., paper, ff. 306. [Sub Fen. (Laud. L. 73, Uri 6).]

96

Psalms, Job, Daniel, Ezra (Nehemiah), Chronicles (to xxv. 14), Proverbs (to xxix. 2), with both Masorahs and Rashi. (Continuation of No. 61.)

Squ. char. with vowel points and accents; Rashi, Germ. Rabb. char.; 3 coll., large fol., vellum, ff. 107. [Mich. 629 (Ol. 568).]

97

Psalms (from xviii. 23), Job, Lamentations, Proverbs, Ecclesiastes, Song of Songs, Esther, Daniel, Ezra (Nehemiah), Chronicles, with some Masoretic notes.

Squ. char. with vowel points and accents; 8vo, vellum, ff. 323; marg. cut off. [Opp. 717 (Ol. 66).]

98

1 Chronicles ii. 21 to 2 Chron. xxxvi. 12, Psalms from Ps. iii, Job, Proverbs, Ruth, Song of Songs, Ecclesiastes, Lamentations, Esther, Daniel, Ezra (Nehemiah ends xiii. 15), with Masoretic notes.

At end of MS. by a later hand: כתב ... ת'ק'מ'ה לשטרות.

Germ. squ. char. with vowel points and accents; 8vo, vellum, ff. 211; marg. at beg. and end injured. [Hunt. 591 (Uri 71).]

99

Psalms (148 chapters; Ps. 9 and 10=9, 114 and 115=113), Job, Proverbs, Ruth, Song of Songs, and Ecclesiastes.

Y'hoshu'a ben Sh'muel of Rome sold it on Wednesday, the 3rd of Ab 5229=1469, to R. Mikhael ben Y'hudah ha-Rophé of Rieti: witnesses, Sh'lomoh ben Y'qutiel, Meir (?) ben Y'qutiel ha-Rophé of Palestro.

Rabb. squ. char. with vowel points and accents; 2 coll. (M'gilloth single col.), 4to, vellum, ff. 170; some leaves much injured. [Can. Or. 20.]

100

Job, Ecclesiastes, Esther, Song of Songs, Ruth, Lamentations, Daniel, Proverbs; Italian translation of some words (as far as Song of Songs) on the margins.

At end of MS. מנחם בכ׳ זכריה ז״ל דיילטירה שנת ת׳ע׳ה; זה חמש מגלות של משה חיים זכות ספורנו קניאם (?) של זמר (?) ר׳ אור ן׳ לטיף שנת ת׳פ׳ח.

Squ. char. with vowel points and accents; 1 and 2 coll., 4to, vellum, ff. 121. [Mich. 359 (Ol. 43).]

101

Ezra, Nehemiah (with interlinear Latin translation), Job, Lamentations, Esther, and Ruth (end missing).

Germ. squ. char. with vowel points; 4to, vellum, ff. 185; a blank space left for the first words of Ezra and Job. [Bodl. 46 (Uri 34).]

102

Ruth, Daniel, Ezra, Nehemiah. At end of MS. על שם הזקן אברהם בר עובדיה יערף עבד אלעלי השם יזכהו על שם הילד הנחמד ישי ואחיו עובדיה השם יזכהו.

Squ. char. (carelessly written) with vowel points and accents; 4to, paper, ff. 72. [Marsh. 21 (Uri 58).]

103

Daniel, Ezra (Nehemiah), with Q'ri, K'thibh, and some Masoretic notes on the margins.

Squ. Rabb. char. with vowel points; 8vo, paper, ff. 88; the last leaf torn. [Hunt. 367 (Uri 47).]

104

Psalms (Q'ri-K'thibh on marg.) with the translation and commentary in Arabic [of R. Sa'adyah Gaon]. At the beg. a fragm. of the Masorah א"ב, and at the end the author gives a division of the Psalms in twenty parts.

Shabbathai ben Yirmiah נומיקו bought it on the 3rd of Marḥeshwan 5144=1383 from R. Shoshan ben Y'hudah S'phardi: witness, Elia Ashkenazi.

Splendid squ. char.; the verses finish always with the line, and are written in pairs; the beg. of chapters in larger char.; the translation follows after every verse, and the short commentary after every chapter; text with vowel points and accents; 4to, vellum, ff. 169. [Poc. 281 (Uri 39).]

105

Psalms with David Qamḥi's commentary (without the poem מסלות בלבבי).

Written by Eliah ben Yoseph, finished the 3rd of Tebeth 5222=1461.

Text, squ. char. without vowel points; comm., Span. Rabb. char.; fol., paper, ff. 153; first leaves slightly injured. [Mich. 381 (Ol. 689).]

106

Psalms (from ii. 7 to cl. 3) with the same commentary.

Text, Rabb. squ. char. with vowel points to psalm lvi; comm., Span. Rabb. char.; 4to, paper, ff. 163 and 165; several leaves stained. [Mich. 467, 468 (Ol. 833).]

107

1. Psalter (beg. ch. iii) divided into 169 chapters. Ps. 92 and 93 are in the MS. ch. 92; 96 and 97, ch. 95; 98 and 99, ch. 96; 115 begins מן המצר; 116. ברוך הבא; Ps. 119 is in the MS. 117–138. On the marg. the commentary of Rashi until ch. 164 (145); the rest of the chapters are accompanied by another commentary, beg. תהלה לדוד לפי שכל מזמור זה מכאן ועד סוף תהלים מתחילין בהללויה ומסיימין כמו כן בהללויה. The chapter ends with וקרוב לכל קראיו באמת אנטייר ב'לע'ז.

The numbers at the beg. of the chapters are indicated in Hebrew as well as in Arabic numerals, and in some places the beg. of the chapters is on the marg. translated into Latin,—all this is by a later hand. The index at the end, which gives 169 chapters, is by the same hand as the text. Germ. squ. char. with vowel points and accents.

2. Fol. 131. The liturgy שיר הייחוד, attributed in the MS, to R. Y'hudah ha-Ḥasid, with a short commentary on the margin.

Rabb. squ. char. with vowel points; the first page of the MS. almost illegible; 8vo, vellum, ff. 162. [Bodl. 18 (Uri 76).]

108

1. Psalter.
2. Fol. 103. כתר מלכות [of Sh'lomoh Gabirol].
3. Fol. 123b. בחינת עולם of אנבוניט Abram (!) Bedershi.
4. Fol. 165. קערת כסף [of Yoseph Ezobhi]. At beg. and end a more recent copy of a few lines of the poem.
5. Fol. 177. מעון השואלים of Mosheh Rieti.

Span. Rabb. char., Psalms with vowel points and accents, No. 5 with vowel points; 16mo, vellum, ff. 185. [Can. Or. 109.]

109

Psalter with both Masorahs.

Splendid squ. char. with vowel points and accents; at beg. and end some psalms in small squ. char. and ornamental style; some illuminations; large 8vo, vellum, ff. 20. [Opp. Add. 8vo, 10.]

110

Psalter with prayers (פסוקים) and Q'ri-K'thibh.

Written Nisan 5235=1475.

Owners: Mosheh אלתירץ; Sh'lomoh אלתיראץ.

Squ. char. with vowel points and accents; first word illuminated; large 8vo, vellum, ff. 147. [Arch. Seld. A. sup. 105 (Uri 63).]

111

Psalter with some marg. notes on *Gematria*. Q'ri and K'thibh. On fly-leaf a fragment of a Thalm. commentary.

Owner: שייך ליורשי נתן רוימלינגן.

Germ. squ. char. with vowel points and accents; 4to, vellum, ff. 100. [Laud. 118 (Uri 30).]

112

Psalter with Latin explanation of some words.

Germ. squ. char. with vowel points; beg. of the chapters in blue ink; 8vo, vellum, ff. 50. The Latin treatises which Uri enumerates are now Auct. D. iv. 5. [Bodl. Or. 621 (Uri 61).]

113

Psalter. At end of the MS. two poems, each of four lines; the first begins כאילו מקנה בשם, the second הישימני צבי החן בבגדו.

Squ. char. with vowel points and accents (not from 106–119); small 8vo, vellum, ff. 107. [Bodl. 6 (Uri 59).]

114

Psalter. At the end Arabic, Russian, Greek, and Hebrew alphabets.

It belonged to Matthew Parker, archbishop of Canterbury.

Germ. squ. char. with vowel points and accents; 16mo, vellum, ff. 81. [Bodl. 3 (Uri 62).]

115

Psalter with the prayers before and after the recitation.

Written by אברהם בן האלוף מה'ר'ר אליה ברודא.

Germ. squ. char. (modern) with vowel points; beg. of the chapters with large golden or red letters; fol., vellum, ff. 70. [Opp. 17 (Ol. 109).]

116

Psalter, arranged for recitation on the seven days of every week.

Germ. squ. char. (modern) with vowel points and *Ethnaḥ*; the beg. of the seven parts with golden letters; fol., vellum, ff. 58. [Opp. 18 (Ol. 110).]

117

Psalter divided into 131 chapters; ch. 33 beg. with הודו; Ps. 34=ch. 35, 34 omitted; Ps. 113=ch. 114; Ps. 135=ch. 116, 115 omitted. The first word of each chapter is translated into Latin and on the marg. It belonged to the library of the monastery of St. Edmundbury.

Lent to Richard Bryngkelei, professor of Hebrew, 1502.

Squ. char. with vowel points and accents; first word of the chapters in red ink; 8vo, vellum, ff. 62. [Laud. 174 (Uri 31).]

118

Psalter, beg. xviii. 36 to cxxxv. 20.

Germ. squ. char. with vowel points and accents; first letter of every verse in red ink; 8vo, vellum, ff. 128. [Opp. Add. 8vo, 9.]

119

כתאב טלב אלחכמה, Proverbs with a translation and philosophical comm. in Arabic [of R. Sa'adyah Gaon; see Steinschneider, Serapeum, 1852, p. 27]. The beg. of the preface and the end of ch. xxxi. missing. Marg. notes containing various readings (נ"א).

Syr. squ. char., text with vowel points and accents; the translation follows every verse, but not the commentary; large fol., paper, ff. 183; the last eleven leaves different paper and another hand (Span. Rabb. char.); a few leaves are injured, and some passages illegible. [Poc. 70 (Uri 15).]

120

1. Proverbs with the same translation.

2. Fol. 96. Maimonides' comm. on Abhoth in Arabic.

Written by Yismael ben Yoseph has-Sofer ben Sh'muel ham-M'lammed.

Fol. 193. Sentences in Hebrew and Arabic. Fol. 194. ואיצא מן מסכת אבות שמואל הקטן אומר וג׳. Ibid. קנין תורה (ch. vi. of Abhoth). Fol. 199. Sentences (יראת חטא). Fol. 206. נתחיל דרך ארץ. At end of MS. a prayer in Arabic.

No. 1, text, Syr. Rabb. char. with vowel points and accents; transl. and No. 2, Span. Rabb. char., two hands; 4to, paper, ff. 210. [Poc. 285 (Uri 66).]

121

Proverbs with the commentary of Mosheh Qamḥi, attributed, in the printed editions, to Abr. ben 'Ezra, (2nd and 3rd leaves transposed, lacuna in ch. vi). The commentary begins and ends with poems (see Dukes, Ozar Neḥmad, ii. 193; Berliner, Y'shurun, vi. 102; ham-Maggid, 1871, p. 5). At end of MS. a prayer (in another hand), headed תפלה לאיש מן החסידים; it begins אלהים שים חלקי עם עבדיך.

Written by Shim'on ben Eli'ezer.

Owner: Y'hudah מורדו.

Text, small Syr. Rabb. char. with vowel points to ch. vii; comm., larger Syr. Rabb. char.; 4to, paper and vellum, ff. 104; marg. of ff. 1 to 9 injured. [Hunt. 227 (Uri 157).]

122

Proverbs with the commentary of R. 'Immanuel ben Sh'lomoh (printed).

Owners: Ḥayyim ha-Rofé of Mannheim presented it to Z'bhi Hirsh, who lent it to his pupil Eliah hal-Levi Hamburger.

Rabb. squ. char., text with vowel points; 4to, vellum, ff. 249; at beg. and end much injured. [Mich. 512 (Ol. 511).]

123

Proverbs with a long Agadic commentary of Soleiman Ibn Musah ן׳ סוסו ומימון. The author quotes Maimonides, Naḥmanides, R. Shesheth Gerondi, R. Yonah's comm. on Proverbs, and his own book on Exodus (עיין במכתבי בפ׳ ויקהל).

Copyist and owners names illegible.

Span. Rabb. char., text squ. char. without vowel points; fol., paper, ff. 138; last leaf injured. [Bodl. 149 (Uri 29).]

124

חנוך לנער, Proverbs with a large philosophic commentary of R. Shaûl ben David סירירו. He finished it in Iyyar 5345=1585 at the age of nineteen years.

Span. Rabb. char., text without vowel points; 4to, paper, ff. 379. [Mich. 177 (Ol. 305).]

125

כתאב אלתעדיל, Job with the translations and commentaries of R. Sa'adyah Gaon, of Moses Giqatiliah, and sometimes of an anonymous writer; all three in Arabic. At end of MS. the names of the Hebrew accents in the school of Tiberias (printed).

Written by סעדאל בר עובדיה Adar (lac.), Sel. (lac.)

Owners: Soleiman ben Z'daqah ha-ḥazan and מולי דין אלדולה עבד אלרחים.

Syr. squ. char., text larger char. with vowel points and accents; 4to, paper, ff. 132. [Hunt. 511 (Uri 45).]

126

Job with the commentary of Z'raḥyah ben Yizḥaq ben Sh'althiel Ḥen.

Colophon like the printed edition, except אחרי השלימי פי׳ משלי שנת חמשת אלפים וחמשים שנה—לפרש להם ספר איוב על דרך החכמה כאשר פרשתי.

Owners: Y'hudah ben D'niel of לוצירה sold the MS. on the 14th of January 5259=1499 to N'thanel ben Shabbathai of נורבין: witnesses, Mosheh ben Shabbathai מאטית (?), Sh'muel ben Sh'muel of Modena. Mosheh ben N'thanel of נורצי, the 13th of August 5264=1504. Y'hudah וצבי ben 'Immanuel Ẕoref. Shimshon Kohen מודון.

Span. Rabb. char., text with vowel points and accents; small fol., vellum, ff. 184. [Can. Or. 54.]

127

אוהב משפט, Job with the commentary of R. Shim'on Duran (beg. wanting; printed).

Span. Rabb. char., text with vowel points and accents; fol., paper, ff. 185. [Can. Or. 65.]

128

מדרשספר איוב מעין גנים, Job with an Agadic commentary of R. Sh'muel מסנות ben R. Nisim מסנות.

Copied by Mosheh ben R. Yizḥaq אלקרודו (?), finished on Tuesday the 17th of Elul 5243=1483.

Span. Rabb. char., text larger char. without vowel points (ch. i. and ii. with vowel points and accents); fol., paper, ff. 87. [Hunt. 72 (Uri 89).]

129

The five M'gilloth with the Thargum (Ruth, Song of Songs, and beg. of Ecclesiastes have on the marg. the comm. of Rashi and Ibn 'Ezra) and the Haftaroth.

Written by Yaqob ben Nathan of אייברא for Mosheh ben Sh'muel, finished the M'gilloth on Friday, ר"ח of Adar 5117=1357; Y'hoseph ben Shabbathai pointed the Haftaroth for R. Mosheh.

Large Germ. squ. char.; Tharg., smaller char.; comm., Span. Rabb. char. with vowel points and accents; fol., vellum, ff. 233. [Laud. 154 (Uri 1).]

130

Ecclesiastes with both Masorahs, Esther with the same to ch. iii, and Haftaroth. At end of the MS. אני דוד בר יצחק הכהן סימתי חומש זה וה' מגלות והפטרות.

Rabb. squ. char.; at beg. of the books illuminations; 8vo, vellum, ff. 120. [Arch. Seld. A. sup. 106 (Uri 65).]

131

Ecclesiastes with the translation and the philosophic commentary in Arabic of the physician אוחד אלזמאן אבו אלברכאת [הבה אללה] (Nicoll and Pusey's Cat. p. 560); in Hebrew נתנאל, as is to be seen by the poem at end of the MS., which his pupil, Abu Sa'ad Yizhaq ben Abraham ben 'Ezra אלקרטבי, dedicates to him at Bagdad, Siwan 1454 Sel. = 1142.

Written by Yaqob ha-Rophé ben Iyob, finished on Tuesday (ג' בשבא) the 22nd of Sh'bhat 1646 Sel. = 1334 במדינת מציאף.

Syr. Rabb. char., text with vowel points and accents; 8vo, paper, ff. 172. [Poc. 274 (Uri 69, Nicoll p. 560).]

132

Ecclesiastes with the philosophic commentary of Sh'muel Ibn Thabon. After having spoken of the death of Maimonides (see De Rossi, Cod. 272), the preface continues, ויאסף אל עמיו וישם בארון במצרים ושבו כתבי ריקם ונכזבה תוחלתי ומזה לא נתקררה דעתי מתשוקת פירושי הספרים ההם עד שעיינתי בפירושים הנמצאים להם היום אם יש להם דבר מספיק ולא נמצא להם דבר מרוה צמאוני כי זה ראיתי שלא דרכו בהם דרך הרב החכם האמתי ז"ל ונואשתי מהם כל עקר כמאמר העצל שחל בדרך ארי ברחובות עד יום מן הימים ואני קורא בספר קהלת בחג ונתתי אל לבי פסוק זה כי גבוה מעל גבוה שומר וגבוהים עליהם כי היה קשה לי ענינו והשתדלתי בו אך לא כתבתי בו מאומה ולימים מועטים באני כתב אחד מאוהבי המשכילים והתרים למצוא דברי חפץ שואל ממני על ענין הפסוק הנזכר ואז כתבתי לו את אשר נראה לי בו ופרשתי לו פסוקים לפניו ולאחריו ולא מלאני לבי לזולתם עד אחר שתי שנים.

Owners: Don Y'hudah Abrabanel; Yizhaq son of Don Sh'muel Abrabanel; Shimshon Kohen מודון of Mantova acquired it in the year 5460 = 1700, and finished the reading of it, as well as the glosses and corrections which he added on the margins, on Thursday the 26th of February 5482 = 1722.

Text, large Span. Rabb. char. without vowel points; comm., smaller Span. Rabb. char.; the first leaf is a modern copy made from the MS. of Parma; small fol., paper, ff. 132; few leaves injured. [Opp. Add. 4to, 71.]

133

Ecclesiastes with the Arabic commentary (beg. x. 5) of R. Thanhum of Jerusalem (lacuna after fol. 42).

Colophon: כתבה לנפסה העבד הצעיר אליה...הכהן החברוני ז"ל ב"ר ישועה הכהן ברבי [ס]עדיה הכהן בר' שלמה הכהן בר' סעדיה הכהן [ב]ר' שלמה הכהן ברבנו חנניה הרב הגדול... מדרשא אשר שפט את יש' בגליל העליון וגליל התחתון מ' [שנה] ברבנו יחזקאל הכהן ה[גל]ילי[י] נין יוסף הכהן סבא חכמי משנה ב' ז"ל בעיר אל[קאה]רה.

Qaraitic curs. char., text larger and with vowel points; 8vo, paper, ff. 50; last leaf injured. [Hunt. 616 (Uri 48).]

134

Ecclesiastes with a short commentary (P'shat) of R. Abraham פריצול, dedicated to R. Elhanan י"ע"ל ben Abraham י"נ"ל of Fano.

Text, squ. char. without vowel points; comm., Span. Rabb. char.; 4to, paper (one leaf vellum), ff. 58; illuminations. [Mich. Add. 34.]

135

1. A printed copy of Esther with R. Yizhaq 'Armaah's comm. and an Arabic translation of the book (MS.) on the marg. (last leaf missing).

2. Fol. 36. מצח אהרן, an Agadic commentary in Arabic on Genesis by Ahron גרוש; the author very often quotes Thalmudic doctors; he was not a Qaraite (see Steinschneider, Cat. Bodl. fol. 721), e. g. on fol. 38b. ואיצא ליבין לנא אנה ביעטינא שתי תורות תורה שבכתב ותורה שבעל פה. At beg. are two poems with the acrostic of the author's name. (The first leaf of the preface is missing.)

Written by Yizhaq ben Sh'lomoh, finished the 20th of Elul 1866 Sel. = 1554, for Sh'muel bar Yoseph.

3. Fol. 219. R. Sa'adyah Gaon's Arabic translation of the first ten Psalms.

4. Fol. 299. The same translation, beg. ii. 5 to cxlvii (148); the 114th and 115th Psalms form one chapter.

Nos. 1–3, Span. Rabb. char.; No. 4, large Syr. Rabb. char.; 4to, (No. 3, 8vo), paper, ff. 338. [Hunt. 416 (Uri 49).]

136

Roll of Esther with the benedictions; the letters have Thaggin.

Large Germ. squ. char.; fol., vellum, 25 lines in each col. [Poc. A. I (Uri 28).]

137

Roll of Esther with the usual prayers; the letters have Thaggin.

Germ. squ. char.; small fol., vellum, 30 lines in each col. [Poc. A. VII.]

138

Roll of Esther followed by the benedictions; no Thaggin.

Syr. squ. char., carelessly written; 12mo, vellum, 9 lines in each col. [Poc. A. V.]

139

The book of Esther with its prayers.

Written by Abraham Farizol at Ferara 5380 = 1620.

Squ. char. with vowel points and accents; the prayers in Rabb. char.; 16mo, vellum, ff. 15. [Mich. Add. 44.]

140

Roll of Esther; the letters have Thaggin.

Syr. squ. char.; 4to, vellum, 21 lines in each col. [Poc. A. II (Uri 32).]

141

Roll of Esther; the letters have Thaggin. On the marg. illuminations executed with the pen.

Squ. char.; 8vo, vellum, 14 lines in each col. [Poc. A. III (Uri 51).]

142

Roll of Esther; the letters have Thaggin as far as iii. 11.

Germ. squ. char.; 8vo, vellum, 15 lines in each col. [Poc. A. vi (Uri 60).]

143

Roll of Esther preceded by the benediction; only a small number of letters have Thaggin. On the marg. lithographed illuminations.

Germ. squ. char.; benedictions, Germ. Rabb. char.; 4to, vellum, 23 lines in each col. [Laud. sup. F.]

144

Roll of Esther; no Thaggin.

Germ. squ. char.; 8vo, vellum, 30 lines in each col., and in a golden frame. [Poc. A. iv (Uri 67).]

145

Roll of Esther; no Thaggin.

Germ. squ. char.; 12mo, vellum, 15 lines in each col. [Ash. 1782.]

146

1. Song of Songs with a philosophic commentary of R. Immanuel ben Sh'lomoh. He says in the preface that Mosheh Ibn Thabon was the first who explained the whole book in a philosophic way. The comm. is preceded by a note on Psalm cxxxix. 6, and followed by the beg. of a comm. on Esther (by the same author?).

2. Fol. 47. R. Sh'lomoh ben Adereth's comm. on Qiddushin (printed).

3. Fol. 97. Nahmanides' comm. on Niddah.

4. Fol. 122. R. Nisim's comm. on Ḥolin.

5. Fol. 171. מנחת יהודה, comm. on מערכת האלהות of R. Y'hudah חייט (printed).

Nos. 2-4 are written by Mosheh ben Ahron hal-Levi for R. Abraham אסכנדרי at Alexandria, and finished in the year 5373=1613.

No. 1 (Ol. 94), text, Rabb. squ. char. with vowel points and accents; comm., Span. Rabb. char.; Nos. 2-4 (Ol. 258), Span. Rabb. char.; No. 5 (Ol. 475), Italian Rabb. char.: 4to, No. 1 vellum, 2 coll., 2-5 paper, ff. 258; No. 4 much stained. [Mich. 455.]

MIDRASH AND ITS COMMENTARIES.

147

Midrash Rabba on the Pentateuch with the commentary on Genesis, attributed to Rashi, and another on the first ten chapters of Genesis, entitled ספר אמרי יושר. The commentator uses French words, and is very brief (perhaps Vidal Ẓarfathi, Shem hag. i. 49). Variations from the editions, especially in Deuteronomy. Fol. 450 to end, notes on the Midrash (beg. with Exodus), containing chiefly extracts from the 'Arukh.

Span. Rabb. char.; fol., paper, ff. 460; much stained at beg. and end. [Opp. Add. fol. 3.]

148

ספר בינה רבה, commentary on the Midrash Rabba, on the Pentateuch and five M'gilloth, on the Midrash Thillim, Mishlé, and Sh'muel (especially on words of these Midrashim not explained in the 'Arukh), by Abraham היילבוט (according to the acrostic at beg. of the preface); composed at Altona, Thammuz 5511 =1751.

Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 461. [Bodl. 617.]

149

A large commentary on Bereshith Rabba by R. Eliah בעל שם Loanz, ends Gen. xxxiii. 6.

Old Germ. curs. char. (autograph, the beg. of each Sidra golden letters on blue ground); 4to, paper, ff. 840 (ch. xxiii. beg. a new pagination). [Opp. 199 (Ol. 260).]

150

ס' אות אמת, [Meir Benvenisti's] notes on the Midrash Rabba, on the Pentateuch and five M'gilloth; finished at Frankfort the 29th of Sh'bat 5311=1551 (beg. with דף יג'; printed).

Bought from R. Yoseph in the year 5316=1556.

Old Germ. curs. char.; small 4to, paper, ff. 134. [Mich. 55 (Ol. 35).]

151

1. פסקתא of R. Kahna: for lacunae and transpositions see the edition of S. Buber, Lyck, 1868, p. xliv.

2. Fol. 74. מכילתא (lacuna between ch. x. and xi. of the first מסכתא, only a small part of the leaf remains. Another lacuna at end of the second מסכתא, which is supplied by a more recent hand at beg. of the book). The מסכתא דעמלק is not divided into two parts, but has numerals from 1 to 4; at end חסלת מסכת דבירי. מסכתא דשבת has a first and second chapter. The first two sections have at end a mnemonic phrase for the contents of their different chapters.

3. Fol. 154. ברייתא דמלאכת המשכן (defect.; beg. with the middle of the fourth ch., which contains the fourth and fifth of the edition of Venice and has consequently only thirteen chapters).

4. Fol. 159. ספרא. The thirteen rules of R. Yishmael form the first chapter; אליו למעט את אהרן the second. The subdivision is almost neglected from the end of ויקרא. Every section finishes with the words סליק דיבורא. At end סליק תורת כהנים.

5. Fol. 308. ספרי with the subdivision of פירקא (not פיסקא, and no subdivision of סידרא). At end of Numbers סליק ספרי זאת קלו ברייתא. Deuteronomy ends with § ואין מידי מציל.

Written by Y'hozadaq ben Elḥanan for R. Ahron ben Eli'ezer. No. 1 was finished on Friday the 29th of Adar 5051=1291. No. 3 is written by the same hand which supplied missing leaves of the MS.

Greek Rabb. char.; 2 coll., small fol., vellum, ff. 431; the lower margins of many leaves are cut and many letters injured. [Bodl. 150 (Uri 119).]

152

ילקוט כ"י ממדרש ר'ז'ל (this title is written by a later hand), P'siqtha on the chapters ד"ש א'נ'ו'ע א'ר'ק ש'ד'ש. Fol. 33. A collection of Midrash passages without any method, followed by another one, headed על לשון הרע, etc.: quoted, Gabirol and פ'ר'יעקב. Fol. 65. רשות for homilies. Fol. 74. A fragment of P'siqtha of R. Kahna (רני עקרה). Fol. 75. A fragment of an Agadic homily.

Written by Nisim Ibn ראש, finished the 37th of ʿOmer 5234=1474 (fol. 65, see Shem hag. ii. 62).

Syr. Rabb. char.; 8vo, paper, ff. 76. [Opp. Add. 4to, 79.]

153

Midrash Thanhuma with additions in the text itself (indicated on the margin by a later hand, אינו בדפוס).

The copy was finished on the 22nd of V'adar 5092 =1332.

Span. Rabb. char. (beg. of the book coloured letters); fol., vellum and paper, ff. 196. [Hunt. Don. 20 (Uri 116).]

154

Midrash Thanhuma (ends with beg. of וזאת הברכה), some different from the printed edition. It does not contain all the passages which the ʿArukh quotes from the Y'lamdenu.

Owner: Yuda ליב.

Elegant squ. char. (several leaves supplied from the printed Thanhuma by a later hand on paper); fol., vellum, ff. 222. [Opp. 20 (Ol. 157).]

155

1. Midrash Thanhuma (beg. Gen. xxvii), shorter than the printed edition. On the margin a commentary on the Pentateuch (chiefly based on Rashi's comm. on the Pent., beg. Exod. xxi, ends Deut. xxxiii. 21 with the words לא מצאתי יותר) of a grandson of R. Sh'muel of Falaise (fol. 2b, see Zunz, Zur Gesch. p. 99; the first three leaves are transposed). On fol. 42c the author says, והוא י' שנים אחר ביאת המשיח שיבא לאלף ומאתים ותשעים. The number 1290 refers to the time after the destruction of the Temple, and the author in consequence (if the above-mentioned is not copied from another commentary, B'Khor Shor?) wrote his comm. before the year 1232.

2. Fol. 115b. אגדתא דמגלה or Midrash Abba Goryon (fuller than the text published by Jellinek, Beth ham-Midrash, i. 1–24; between pp. 18 and 19 of this edition the MS. has three other Midrashim, headed פנים אחרות; on p. 21 of the ed., between the 3rd and 4th דא, the MS. has a long passage); ends סליק מגלה ואבא גוריון. On the margin at beg. an Agadic commentary on Esther, where Rashi and Yoseph ben Goryon are quoted; ends סליקו מדרשי מגלה.

3. Fol. 132. מדרשי קינות, a short Midrash on Lamentations, beg. איכה בגמטריא ל"ו כנגד לו כריתות שעברו, ends כי טבת הנה טבת כתיב שלא היתה כי אם אחת. סליקו מדרשי איכה. On the margin at beg. a fragment of a comm. on Lam. i. 16.

4. Fol. 135b. A short Midrash on Ruth, quotes Rashi. Fol. 136. Another Midrash, headed גם זה מדרשי רות אחרים, ends סליק מדרשי רות.

5. Fol. 136b. Midrash of the 1st chapter of Isaiah.

6. Fol. 137. Midrash on Ecclesiastes (ends ii. 8).

Written by Yaqob חלפן for R. Yizhaq ben Yaqob hal-Levi. No. 2 was finished on Sunday the 11th of Thammuz 5230=1470.

Owners: אברהם בן לא"א מה'ר'ר לבי ז"ל מק"ק לאמבורג(?) ממשפחת טקאנפוס(?) מלמד פה אידלוינגן שנת ת'מ'ו ל'פ'ק בבית כמר שמואל חתן הקצין כמר' יוסף הנקרא בלא מונש(?)—אני שמואל בן לא"א משה—יקותיאל שלמה שליט מק"ק שמלקלדין.

Germ. Rabb. char.; fol., vellum, ff. 138; (from fol. 45 to end only three leaves have their entire margin; fol. 1a illegible.) [Mich. 577 (Ol. 418).]

156

Midrash Thanhuma (from Gen. xxviii. 7 to Exod. xxxiv). On the margin glosses (pale and injured in binding) on the Pentateuch, where are quoted, Rashi, שמעתי מאברהם חיון הספרדי (fol. 8b), Nizahon, and חסיד.

Germ. Rabb. char.; 2 coll., small fol., vellum, ff. 116. [Opp. 187 (Ol. 183).]

157

[Y'dʿayah P'nini's] ן' בונש philosophical commentary on Midrash with marginal notes.

1. On Midrash Rabba (beg. wanting; to Exodus ix. supplied by a modern hand).
2. Fol. 64. On Thanhuma.
3. Fol. 131. On Siphré.
4. Fol. 179. On Pirqé di R. Eliʿezer.
5. Fol. 195. On Midrash Nehamoth (P'siqtha on twelve Haftaroth).
6. Fol. 207. On Midrash Thillim (fin. ch. viii; printed under the title of לשון הזהב).

Italian Rabb. char.; 4to, paper, ff. 223. [Mich. 493 (Ol. 664).]

158

[Y'dʿayah P'nini's] commentary.

1. On Midrash Rabba (ends Exod. ch. xxxii).
2. Fol. 26. On Thanhuma (beg. Exod. xii).
3. Fol. 70b. On Siphré. At end some explanations of passages of Midrash Rabba.
4. Fol. 117. Letter of Ahron ben M'shullam to R. Meir hal-Levi, beg. כשבתי מרעיד ומשמים.
5. Fol. 124. אגרת (ונקראת ג"כ אגרת ההתנצלות) תחייתהמתים of Maimonides.
6. Fol. 151. Letter of Maimonides to R. Yonathan hak-Kohen of Lunel, beg. בא מאדום חמוץ בגרים.
7. Fol. 164b. The answer, beg. מי זאת הנשקפה.
8. Fol. 176. פתח תקוה (אגרת תימן) of Maimonides with the introduction of the translator Nahum ben Yaqob (incomplete, and a great number of leaves injured; Nos. 4 to 8 printed).

Syr. Rabb. char., in two hands; 8vo, paper, ff. 190; (Nos. 5–7 much injured.) [Bodl. 610.]

159

מדרש תדשא (Jellinek, Op. cit. iii. 164) attributed in the MS. to R. Pinhas ben Yair.

Copied by Yisaskhar ben Hagi Hanokh for R. David Oppenheim.

Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 17. [Opp. 236b (Ol. 376b).]

160

1. מדרש עשרת הדברות (shorter and some different from Jellinek's text, Op. cit. i. 62–90).

2. Fol. 13. ס' זרובבל בן שאלתיאל (shorter than Jellinek's text, Op. cit. ii. 54–57, and different from the edition of Wilna, 5579), ends סליקו דברי מטטרון לזרובבל

בן שאלתיאל פחת הגולה בימי מלכות פרס ויכתבם זכריה בן עדוא ואליהו חזק.

Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 15. [Opp. 236ª (Ol. 376ª).]

161

יפה ענף, commentary on Midrash Sh'muel by R. Sh'muel Yaffé, composed at Constantinople in the year 5353=1593. The copy was made in the year 5385=1625 from a copy in possession of Mosheh Qamḥi in Constantinople.

Germ. curs. char.; fol., paper, ff. 145. [Opp. 28 (Ol. 257).]

162

[לקח טוב], Midrash on Exodus (beg. with end of וארא, and ends with beg. of פקודי). The Sidras beg. with the word כתוב, followed by a verse of Prophets or Hagiographa, containing the word טוב, and are divided in §§ headed 'פס. Several times the quotation ורבי' טוביה בנו של רב הגדול ר' אלעזר ז"ל קבל מאביו. The author began the collection of this Midrash before the year 4857, and fin. it after the year 4871. He says ch. xii. 40. פס' ומושב... ובנין בית שני ת"כ וזה לנו מחרבן שני א'כ'ט בשנת למחזור ר'נ'ו הכל ד'ת'תנ'ז'. Ch. xix. 'פס בחדש השלישי וג' תחלה היו מונין יש' ליציא' מצ' חזרו למנות לבנין הבית שנ' ויהו מקין כ' שנה אש' בנה שלמה את בית יוי לא זכו לבנינו מונין לחרבנו וזה לנו ת'ת'ר'מ שהיא דתתעא(!) לעולם ולא עוד אלא שאנו מונין למלכות יונים אתיא ז'ש'ה שמוני נוטרה....

Syr. Rabb. char.; 4to, paper, ff. 160. [Hunt. 397 (Uri 169).]

163

פסיקתא זוטרתא, Midrash of R. Tobiah bar Eli'ezer on Ecclesiastes.

Germ. curs. char.; 8vo, paper, ff. 107. [Reggio 58.]

164

1. Yalqut Shim'oni on Proverbs, Job, Daniel, Ezra, and Chronicles.

Copied for R. Yaqob Ẓarfathi, fin. on Wednesday the 25th of Thammuz 5273=1513.

2. Fol. 117. Midrash Rabba on the five M'gilloth.

Span. Rabb. char.; 4to, paper, ff. 364; last leaves stained. [Seld. A. sup. 102 (Uri 154).]

165

מדרש שכל טוב, collection of Midrashim (from Gen. xv. to Exod. xviii), divided in פיסקא, of M'naḥem bar Sh'lomoh, composed in the year 4899=1139 (fol. 102), quotes Leqaḥ Tobh of R. Tobiah; on fol. 65ᵇ בימי יעקב בר צדוק הלוי, and very often ירויהו דורשי הפרשה וישכילו (for a specimen see Tokhaḥath Megullah, 1784). The author has also long Halakhic passages. חמת מים is rendered בלע' אימפוניא.

Rabb. squ. char. (from beg. to fol. 48 Germ. Rabb. char.); 2 coll., fol., vellum, ff. 145; the marg. of different leaves injured. [Opp. 5 (Ol. 176).]

166

The same work (from Gen. xv. 12 to Exod. xviii; ff. 110–112 belong to the end).

Germ. curs. char.; fol., paper, ff. 211. [Opp. 24 (Ol. 175).]

167

ילקוט, collection of Midrashim on the Psalms of Makhir ben Abba-Mari ben Makhir ben Todros ben Makhir ben R. Yoseph bar Abba-Mari. Quotes, besides the known Midrashim, Midrash on Job.

Written by Shem-Tob ben R. Yaqob Amigo, and fin. on Monday the 18th of Kislev 5289=1528.

Span. Rabb. char.; fol., paper, ff. 384; first and last two leaves injured. [Opp. 22 (Ol. 173).]

TRANSLATIONS OF THE BIBLE.

168

Italian translation of the Pentateuch (different from No. 39).

Italian curs. char.; 4to, paper, ff. 186. [Can. Or. 10.]

169

Continuation of above. The Hagiographa (different from Proverbs, Venice 1617, and Ecclesiastes, Venice 1571). At end of MS. נדפס פיאעלו (בנאפולי?) שנת ה"ת.

Ff. 240. [Can. Or. 11.]

170

German translation of the Pentateuch and paraphrase of Esther in rhymed prose.

The first was finished the 9th of Adar 5304=1544, by Yoseph bar Yaqob of ווענצלער, for יוטלן, daughter of Naphthali Levi, wife of יוזביל; the second on the 28th of Adar of the same year, by אייזק.

Germ. curs. char. (with vowel points on the proper names); 2 coll., fol., paper, ff. 433; first leaf injured. [Opp. 19 (Ol. 111).]

171

שרח and 'פירו' התו, R. Sa'adyah Gaon's Arabic translation of the Pentateuch. Glosses containing a different translation of a great number of words.

Owners: Sh'muel hal-Levi כלוף; his son ידע; the names of two others are erased. On fol. 2 יום ג' י"ט לסיון נהרג משה ן' שלמה שנת ה'ש'צ'ט. One of the owners (Sh'muel ?) inscribes the death of his eldest brother (no name), which occurred in the year 5385=1525. On fol. 28ᵇ another owner inscribes the birth of his son on Wednesday the 19th of Sh'bhat 5395=1535. On the fly-leaf are the names of בנת אברהם..., אבו מנצור ן' פתוח, and Ḥayyim, to whom one of the owners had lent various objects; to Yiẓḥaq אלכלילי, Eliah Abu Barukh, and Mord'khai .. מ, different parts of the translation.

Syr. Rabb. char. (different hands); 4to, paper, ff. 268; the last two leaves injured. [Hunt. 463 (Uri 50).]

172

שרח אלתורה and 'פי' התורה, R. Sa'adyah's translation of the Pentateuch.

Written by Sh'lomoh סידיש for R. Ahron בירב (his autograph at end of MS.), and finished on Sunday the 28th of Thishri 5077=1316. Mosheh אלטורטוש bought it from the family of R. Ahron (מיורשיו) the 17th of Adar 5334=1574.

Span. Rabb. char. (all by the same hand; the handwriting as well as part of the paper seems to be of a later date than 1317); 4to, paper, ff. 180. [Hunt. 523 (Uri 46).]

173

זה ספר תפסיר, R. Sa'adyah's translation of the Pentateuch with the small preface.

Written at Zan'a. From Gen. i. to xxvii. 20 and from Deut. xii. 20 to the end, supplied by a recent hand. The preface is by a modern hand.

Arab. Rabb. char. (preface in Germ. curs. char.); small fol., paper, ff. 171. [OPP. ADD. 4to, 98.]

174

Onqelos from Gen. i. 13 to Lev. i. 5, M'gillath Antiokhos, Thargum of the five M'gilloth and the beg. of the second Thargum on Esther.

Splendid squ. char. with vowel points and accents to the M'gilloth; 4to, vellum, ff. 218. [HUNT. 399 (Uri 44).]

175

Onqelos from Gen. x. 29 to end of the Pentateuch.

Owners: R. Yoel Kohen ...; Eli'ezer קאלו; Binyamin (?) מליפיאני in the year 5062=1302 (this date is by a later hand).

Greek Rabb. char. with vowel points; 8vo, vellum, ff. 215. [BODL. OR. 615.]

176

פתשגן, commentary on Onqelos (see Luzzatto, Oheb Ger. p. xi. and Ozar Nehmad iv. 156). Marg. notes.

The copy was made in the year 5211=1451.

At end of MS. נמצא הספר הזה בבית מדרשו של הגאון כמהרר' יצחק פואה ז'צ'ל ולא נודע שם מחברו אלא כמדמה שהיה ספרא רבא ויקירא חכם וחסיד במדרש יעקב דאיזנה (?) ז'צ'ל.

Italian Rabb. char.; 4to, paper, ff. 96. [OPP. ADD. 4to, 94.]

177

Persian translation of several chapters of the Pentateuch with a few notes on the margin.

Squ. char. (copied from the Polyglot by Mareschall); 4to, paper, ff. 82. [CAPS. OR. 2 (Uri 55).]

178

An Arabic translation of the Haftaroth (differs from Sa'adyah's and Thanhum's translations). On the title-page: הדא אלכתאב אלשריף שרח אלתורה לרבי תנחום הירושלמי ז"ל ופי שרח אלנביאים וחכייא וכון אלאוולא ויגבי עלא אפעלהון ומא כאנו יצנעון תם (ff. 11, 20, 29, and 106 are transposed).

Syr. Rabb. char.; 4to, paper, ff. 109. [HUNT. 607 (Uri 158).]

179

Thargum of Yonathan of the first Prophets, preceded by various readings of different schools for the Hagiographa. *a.* חלוף הכתובים, beg. אדם שת וריפת. ותרשישה. ורודנים. פוט וכנען. *b.* Those of Ben Asher and Ben Naphthali. *c.* Of the Madinhai and Ma'arbhai. *d.* Different Q'ri and K'thibh, headed שטה אחרת.

Copied by Sh'muel.

Rabb. squ. char.; broad fol., vellum, ff. 68. [SUB FEN. VIII (Laud. A. 168, Uri 4).]

180

An Arabic translation of the first Prophets (see Nicoll and Pusey's Cat. p. 559). On the marg. indications for the Haftaroth by a later hand, e. g. for Joshua ii. שרח שלח לך. On the title-page: לאברהם למקנה הדה אלנסכה אלמבארכה נביאים ראשונים לכ'ג'ק משרת מעלת ידיד הידידים וגדול ליהודים נאמן המלכים (effaced) הנסיכים אשר הוא כשמש בפלך ומשנה למלך אלמכרום אלמעטם ואלצאחב אלאעטם מדבר אמור אלגמהור מר' ורב' ר' אברהם מולאנא וס"דנא נשו אלדולה י'ש'ל בריה דכ'ג'ק מר' ורב' ר' ישועה אלמכרום כואגה נגיב אלדולה ת'נ'צ'ב'ה וקובלת מן כתאב אלאצל חרפא בחרף וכלמה בכלמה בחצור אלכאתב פי מחרוסה מארדין חמיה ען אלאפאת פי סנה א'ת'ר'ס'ה לשטרות וכתב אלעבד מרדכי הדיין ביר' עזיאל ז'ל'ה'ה תהי סימן טוב וסימן ברכה אמן. At end of MS. ... ל בן הזקן יוסף ר'י'ת שנת א'ת'ר'ס'ה לשטרות, and the name of the owner with the title מרנא ורבנא.

Syr. Rabb. char.; small fol., paper, ff. 240; last seven leaves injured. [POC. 349 (Uri 16).]

181

An Arabic translation of the later Prophets (see Merx's Archiv. i. 28 sqq.), with a short commentary on some passages. The Haftaroth (אפטארה) are marked on the margin. R. Sa'adyah Gaon is once quoted.

Jeremiah was finished the 16th of Ab 1507 Sel.=1196; at end of Ezekiel וכאן אלפראג מנה פי לילה אלארבעא והי לילה ערבה סנה אלף ו'ת'ק וז' לתאריך. The supplied leaves (Isaiah v. 8 to vii. 17, xxx. 33 to xxxiii. 3, xxxix. 4 to xli. 14, xlii. 4 to xliii. 10, xliv. to xlv. 23, liv. to lv. 2, Zachariah xiv. 19 to end) are of the year 5360=1600 (see Schnurrer, Dissertationes Phil. Crit. p. 435). On fly-leaves fragments of Rashi's comm. on Leviticus.

Syr. squ. char., suppl. leaves in Span. Rabb. char.; small fol., paper, ff. 298. [HUNT. 206 (Uri 40).]

182

R. Sa'adyah Gaon's Arabic translation of Isaiah (printed, but not correctly).

Written by יהודה בר [מסעו]ד נ"ח ע"ד הנודע בר שמואל מן חרבו, and fin. in Elul (אילול) 1556 Sel.=1244.

Syr. Rabb. char.; 8vo, paper, ff. 152; some leaves slightly injured. [POC. 32 (Uri 156).]

183

Chaldean Paraphrase of the Chronicles with Latin translation (ends 2 Chron. iii. 8); at beg. of MS. is a printed specimen of it in folio.

Squ. char. with vowel points (autograph of Clericus); 4to, paper, pp. 283. [CLERC. 8 (Uri 35).]

184

Continuation of above. At end of MS., Absoluta est versio haec Targum librorum Chronicorum sive Paralipomenorum 15 Novembris A.D. 1662 sub nocte, Deo soli gratia; followed by a treatise on Arabic metres copied by Clericus: the colophon of the original قد وقع الفراغ من تمبقه (?) بعون الله وحسن توفيته على يد بورالسرالى فى بلده حوارزم حفظها الله عن الازم يوم الاتمنن (?) والثالث والعسرىن من شهر الله الاصم رحت سنه اشتير (?) وثلاثة وسبعمابة.

Pp. 416. [CLERC. 9 (Uri 36).]

185

ארבעת אנהאר אלחיאת. The four Gospels in Arabic.

a. סֵפֶר מַתַּי, St. Matthew has 101 chapters. At end (fol. 87): כמל נסך בשארת מתי אלרסול וכאן כתבהא בארץ פלסטין באלהאם רוח אלקדס עבראניא בעד צעוד רבנא יסוע אלמסיח באלגסד אלי אלסמא׳ בתמאן סנין פי אול סנת מן מלך אקלודיוס קיצר מלך אלרום: ואלמגד ללה דאימא.

b. סֵפֶר מַרְקֹס, St. Mark has 54 chapters. At end (fol. 139): כמלת נסך בשארת מרקס וכאן כתבהא באלרומי אלפרנגי במדינת רומיה בעד צעוד רבנא יסוע אלמסיח באלגסד אלי אלסמא׳ באתנתי עשרת סנת פי אלסנת אלראבעה לאקלודיוס קיצר: ואלמגד ללה דאימא אבדא.

c. סֵפֶר לוּקָא, St. Luke has 86 chapters. At end (fol. 228): כמלת בשארת לוקא אלחכים כתבהא באליונני במדינת מקדוניה בעד צעוד רבנא אלמסיח אלי אלסמא׳ באתנין ועשרין סנת אלראבעת עשר לאקלודיוס קיצר וללה אלמגד דאימא אבדא.

d. סֵפֶר יוֹחַנָּא, St. John has 46 chapters. At end: כמלת בשארת יוחנא אבן זבדיאל רסול אחד אלאתני עשר כתבהא באליונני לאהל מדינת אפסוס בעד צעוד רבנא אלי אלסמא׳ באלגסד בתלתין סנת פי ממלכת נירון מלך אלרום וכמל בכמאלהא אלארבע אלאנאגיל אלמקדסת ארבעת אנהאר אלחיאת ואלמגד ללה דאימא אבדא.

The text as well as the chapters marked in the headings of the pages agrees with the *textus receptus*.

Span. Rabb. char.; 8vo, paper, ff. 275. [Hunt. 615 (Uri 79).]

COMMENTARIES AND SUPER-COMMENTARIES.

186

1. Rashi on the Old Testament. Pentateuch with marg. notes, signed יוסף בר עזריאל; at end two passages, headed מיסוד רבי׳ שמואל and מפתרון רבי׳ שמואל בר מאיר זצ״ל. First prophets, Jeremiah (on fol. 155 a marg. note of ר״שב״ם), Ezekiel, Isaiah (with notes of R. Yoseph [Qara]; see Geiger, Kerem Ḥemed viii. 46), Minor Prophets, five M'gilloth, Psalms, Job (from xl. 20 of R. Yaqob Nazir, see No. 295).

2. Fol. 218ᵇ. R. Yoseph Qara's commentary on Job, ends with ch. xix, followed by a note of R. Abigdor on Isaiah xlvi. 18 כי כתבור הרים.

3. Fol. 293. The commentary of Rashi on Proverbs, Daniel, Ezra, Nehemiah (to vi. 19), and 1 Chronicles (to xxxix. by a later hand), attributed to Rashi in the printed editions.

Owner: Abraham bar Y'huda (fol. 292ᵇ).

Germ. Rabb. char.; 2 coll. (from Obadiah to Chronicles in single col.), fol., vellum, ff. 329; last leaves injured. [Opp. 34 (Ol. 263).]

187

Rashi on the Pentateuch. On the margin many corrections and additions by a later Italian hand (often injured in binding).

Written by Meir ben Mosheh for his master R. Binyamin ben Yiẓḥaq, and fin. in Sh'bhat 5159=1399 at קמרינו.

Owners: Neḥamah, daughter of R. Sh'lomoh המנגן, widow of R. Sh'muel ben R. Mosheh קנדיא, sold it to Ẓillah, daughter of R. Y'quthiel, widow of R. M'naḥem, at Fano on Friday the 8th of Ab (13th July) 5824=1464: witnesses, Sh'muel Eliah ben R. Mosheh ו׳ח׳ of Rovigo, יעקב ע׳צ׳ק ח״י בממר׳ יחיאל צורף ישראל. Y'ḥiel ben Mord'khai Kohen sold it to R. Mosheh ben N'thanel Norẓi, on Thursday the 16th of Kaslev (25th November) 5273=1513. Mosheh ben Abraham Norẓi. Other names are erased.

Neat Span. Rabb. char.; 2 coll., small fol., vellum, ff. 142; first leaf injured. On fol. 73ᵇ a poor illumination representing the candelabra of the Temple, and the last leaf has another representing the altar. [Mich. 384 (Ol. 692).]

188

Rashi on the Pentateuch. Many corrections on the margin and additions headed תוספת (injured in binding). On fly-leaf a letter of Pope Julian II, dated January (quart... the margin is cut off) 1506, concerning St. Catherine's Church at Oppenheim, (Goth. char.) On the vº another document in Latin (curs. char.) scarcely legible.

Written by Yiẓḥaq ben Y'hudah, and fin. ד״ח Kaslev 5169=1408.

Owners: M'shullam המכונה קווּפמן היימבן, a son of the copyist; Naphthali ben Yaqob; Sh'lomoh ben Yaqob.

Old Germ. curs. char.; 2 coll., small fol., vellum, ff. 106, (fol. 74 torn.) [Opp. 35 (Ol. 264).]

189

Rashi on the Pentateuch. Many corrections on the margin by a later hand.

Written by Meir ben Sh'muel מפרווינצה at פישאה, and fin. on Tuesday the 17th of Elul 5156=1396, for R. D'niel ben Sh'muel ha-Rofé. It belonged afterwards to Ahron ben R'phael מקרפש.

Span. Rabb. char.; 2 coll., small fol., vellum, ff. 191; illuminations. [Can. Or. 81.]

190

Rashi on the Pentateuch.

Written by Sh'muel Isaiah ben Shabbathai סורנטינו at איבולי for (effaced), and fin. the 8th of Marḥeshwan 5227=1466.

Owners: Binyamin Pesaro; El'azar ben Ahron; Binyamin ben Shabbathai; B'rakhah ben Salman.

Greek Rabb. char.; 4to, vellum, ff. 150; the first word on many Sidras of Exodus omitted and a blank space left. [Opp. Add. 4to, 53.]

191

1. Rashi on the Pentateuch. A few additions on the margin. On fol. 105 a note on פרה ארומה, fin. אלו דברי מהר׳ שמואל מפירונינצא(!). On fol. 143 באור ענין העזאזל ופרה האדומה.

2. Fol. 145. נשאל נשאול דוד על עניני מסים וארנוניות. Question addressed to R. David Oppenheim on taxes, and his answer addressed to בערמן ס״גל, and dated Hanover the 27th of Nisan 5470=1710.

No. 1 was written by Y'hoshuʿa.

Owners of No. 1: Abram Galigo (fol. 6; Rom. char.); (?)אני גבריאל בן(?) יוסף הכרא (fol. 68). At end: Shabbathai ben M'naḥem לאטוי (?).

No. 1 (Ol. 691), Span. Rabb. char. (the first of many Sidras omitted and a blank space left); vellum. No. 2 (Ol. 795), Germ. curs. char.; paper, 4to, ff. 162; first leaf injured. [Mich. 544.]

192

Rashi on the Pentateuch (ends Deut. xxxiii. 8). On the margins are notes (pale and injured in binding) containing various readings (נ"א) and extracts from ʿArukh, R. David Qamḥi, R. Shimshon, Rabbenu Y'shayah, and fol. 71 והקשטלינו הביא ראיה. On fol. 9 the beginning of a note of Y'ḥiel ben David מטולי. On fol. 94ᵇ a note by a later Italian hand, scarcely legible. On the last page the end of the Xth book of Maimonides' Yad ha-Ḥazaqah.

Owner: Sh'muel ben David (fol. 43).

Span. Rabb. char.; 4to, vellum, ff. 229. [Can. Or. 35.]

193

Rashi on the Pentateuch (beg. with end of Genesis), the five M'gilloth, and the Haftaroth. On the marg. many corrections and additions of the copyist and a later German hand. On fol. 55ᵇ ערכך והרר' שמעיה מדמהו כמו באכה אשורה. The headings of the pages are in Latin (neat Gothic char.), and the chapters are marked with Arabic numerals (both in red ink).

Written by Sh'muel ben Meir.

Owner: Yaqob שיק (?; at end).

Germ. Rabb. char.; 2 coll., small fol., vellum, ff. 151, (fol. 150 injured.) [Opp. 36 (Ol. 265).]

194

Rashi on the Pentateuch (beg. Gen. xli) and the five M'gilloth. On the marg. a few additions (injured in binding). The last page has some notes, very pale and illegible.

Written by Shalom ז'כ'ש'א at Gorlitz, on the river נייסא; finished in the midst of Tebeth 5148=1387.

Old Germ. curs. char.; 4to, vellum, ff. 160, (ff. 1 to 4 and fol. 17 slightly injured.) [Mich. 521 (Ol. 693 to 695).]

195

Rashi on the Pentateuch (beg. i. 8, ends Deut. xxxiii. 27). Additions in the text itself. Each Sidra finishes with a line rhyming with the name of the Sidra, e. g. fin. חסלת פרשת בראשית צור עזרתך לנו תשית.

Span. Rabb. char.; 4to, vellum, ff. 162; first and last leaves slightly injured. [Opp. Add. 4to, 77.]

196

Rashi on the Pentateuch (beg. wanting, ends Deut. xxxiii. 17). Additions in the text itself, and on the marg. corrections and extract from Ibn ʿEzra's commentary. Fly-leaves fragm. of Jeremiah (injured).

On fol. 134 a permission for Leon ben Mosheh to be שוחט; dated 17th of Nisan 5211=1451; signed by Yaqob ben Eliah מ'ב'ע, Sh'lomoh י'ה'לל ben Mosheh י'ש'ר'ו, and Binyamin ben Y'honathan ז"ל. On fol. 134ᵇ another permission for Mosheh ben Y'hudah Leon; dated Friday the 20th of Thishri 5233=1472; written by Y'ḥiel נ'ס'י ben Yoseph נ'ס'י, and signed by Shabbathai א'י'ש נ'ש'מ'ר ben Mosheh, Mord'khai א'י'ש ben Mosheh, Y'hudah י"ץ ben Abraham, Shabbathai ben Abraham י'ש'ר'ו. The permission was renewed by the same on the 23rd of Adar 5234=1474 (fol. 135ᵇ).

Written by Sh'lomoh.

Yoab ben Mord'khai ha-Rofé of לרוקא מונפוין(?) sold it on Thursday the 14th February 5272=1512 to R. Binyamin ben Mosheh of סיסה, on the river גארילייאון (fol. 78ᵇ).

Span. Rabb. char.; small 4to, vellum, ff. 327, (stained.) [Opp. Add. 4to, 78.]

197

Rashi's commentary on Genesis and on the first five chapters of Exodus.

Owner: משה בן כהר' שיך עבד אלואחד חכים.

Syr. Rabb. char. (different hands); small 4to, paper, ff. 103, (ff. 1 to 5 and almost all the margins injured.) [Hunt. 391 (Uri 161).]

198

Rashi on Leviticus (beg. xxv. 1), Numbers and Deuteronomy (ends xxvi. 1). On the marg. a few corrections and extracts from Onqelos.

Syr. Rabb. char. (two hands); fol., paper and vellum, ff. 95. [Hunt. 445 (Uri 109).]

199

Rashi on Numbers.

Owner: Yoseph ben Hillel.

Syr. Rabb. char.; 8vo, paper, ff. 96. [Hunt. 389 (Uri 162).]

200

Rashi on Numbers and Deuteronomy (a few corrections on the marg.) At beg. of MS. the text of Numbers ii. 32 to iii. 8 and iii. 41 to 50.

Written by Abraham ben Sh'lomoh פקח ן', finished on Friday the 17th of Ab 5063 (יגן)=1303.

Owner: Musa Ḥakim.

Syr. Rabb. char.; 8vo, paper, ff. 144. [Hunt. 425 (Uri 143).]

201

זה ספר שחבר האדם הגדול הרב מוהרר' שמואל בן שושן ז'ל'ה'ה ואני הסכמתי להדפיסו בלי נדר ולקרותו בשם חזור ושושן, Sh'muel Ibn Shushan's comm. on Rashi on the Pentateuch; the preface beg. גלוי וידוע לבן של ראשונים כפתחו של אולם ושל אחרונים כמחט סדקית. The author says (end of שמיני): ואני קבלתי ממורי הר' יצחק ן' שושן נר' שקבל מהר' יחיאל צרפתי רבו והוא מרבו וכן עד רשי ז"ל. He quotes (end of בהעלותך) his book שבתות ה' (see Shif. Y'shenim, a. v.; Zunz, zur Gesch. p. 439) and M'naḥem ben Zeraḥ.

The copyist discusses the date of the author, saying, וזמן הרב המחבר ז"ל הנזכר לא נתברר לי אך ראיתי בחיבורו זה בפרשת קרח שכתב ושמעתי מהר' מנחם בן זרח ז"ל שפירש בו הרר' יחיאל ז"ל בעל התוספות וכו' ואם זה הרב מנחם בן זרח ז"ל הוא שחיבר ספר צידה לדרך הנה יש ללמוד מכאן דזמן הרב המחבר ספר זה ז"ל היה אחר סמוך לזמן הראש ז"ל. He afterwards quotes the passage of Azulai concerning this M'naḥem.

Span. Rabb. char.; 2 coll., fol., paper, ff. 24. [Opp. Add. fol. 38.]

202

עבד שלמה, Mosheh נבאי S'phardi ben R. Shem Tobh on Rashi's comm. on the Pentateuch, beg., after a long preface, כתב הז"ל בתחלת פי' לתורה זאת הממרא אמר ר' יצחק. At end of MS. כל זה נסיתי בימי חורפי בסכלותי. ואם שגיתי אתי תלין משוגתי. והיתה השלמתו. עד בא תכונתו. שלהי שבט ור"ח אדר. כולו הדר. שמתי לזכר וסימן. עת וזמן למנוחה כמ' אברהם על כסא דוד... By a later hand ובנו יצחק נ"ע—למנוחת כמ' אלייא סותהום ובנו שמואל יצו.

Span. Rabb. char. (carelessly written); fol., paper, ff. 250. [Hunt. Don. 25 (Uri 120).]

203

Dosa hay-Y'wani ben Mosheh of Vidin on Rashi's comm. (Halakhic, Agadic, and grammatical) on the Pentateuch. One of his masters was R. Shalom Ashkenazi ben R. Yizḥaq of נאושטט, whom he quotes very often, as well as his brother R. Y'hudah. The author travelled in Italy (fol. 31^b) and Austria. On fol. 203 בהיותי באשכנז בעיר וינא הקשה לי ר' שמעון החסיד בהר' שלמה ז'צ'ל בישיבת הר אברהם בר חיים ז'צ'ל. He often quotes ספרי אשכנזים and תוספות אשכנזים. Rabb. authorities mentioned by him are the following: Mosheh Ashkenazi ben Pesaḥ (fol. 26^b); Mosheh נאבדו (fol. 73); Sh'lomoh המכונה זליקמן (fol. 76); Y'hudah Yoseph Qara (fol. 96^b); David ben Yaqob מקסטוריאה (fol. 115^b); Meir Ashkenazi (fol. 150); R. Sh'lumiel (fol. 215); Yoseph Qara; Yaqob [Anatolio], the author of the Malmad and Mosheh of Coucy (מקונצי).

Colophon: בשני בשבת ב"יח ימים לחדש כסלו שנת ה'ק'ן כתבתי והשלמתו אילו התוספות אני דוד בר שמואל ירושלמי לאליהו בר יוסף שתרוגיאלו.

Owners: Abraham Eliah Fano ben Eli'ezer, 5475=1515; Ele'azar ben Sh'lomoh; Mazliaḥ ben ליאו (?) ben Mosheh מקאמלין (?). At end an entry of sale in Spanish (Rom. char.) of the year 1475.

Germ. Rabb. char.; small 4to, paper and vellum, ff. 277. [Mich. 261 (Ol. 630).]

204

Sh'muel el-Moshnino on Rashi's comm. on the Pentateuch, (the printed edition is fuller than the MS.) Many glosses on the margins, explaining passages of this commentary. The note on fol. 105 is signed בצפת ת'ו'ת'ב'ב.

Copied by (effaced) from a bad MS., finished the 9th of Siwan 5226=1466.

Or. Rabb. char.; 4to, paper, ff. 117, (stained.) [Hunt. 517 (Uri 139).]

205

1. 'Obadyah of Bertinoro on Rashi's comm. on the Pent. (beg. wanting; printed under the title of ספר עמר נקא). Marg. notes mostly containing extracts of Ḥasquni, and on fol. 72^b a note on the Ten Commandments, extract from Yoseph Qara's comm. on Song of Songs on the passage שני שדיך.

2. Fol. 193. Another commentary on Rashi (wanting Gen. xliv. 11 to xlvii. 28; Exodus xi. 6 to xvii. and from xxxv. to the end; Leviticus from xxxv. to the end. The copyist says, לא מצאתי יותר בהעתק שהעתקתי; Numbers from the beg. to iv. 22; Deuteronomy from vii. 12 to the end) composed by a pupil of R. Yoseph Qolon. The author of the first treatise made use of the second, and quotes it under the name of מהר"ר (see hap-Palit, p. 19).

Italian Rabb. char.; 4to, paper, ff. 244. [Mich. Add. 29.]

206

1. 'Ob. Bertinoro on Rashi's comm. on the Pent.

2. Fol. 120. פרשיות מ'ה'ר'ט, commentary on passages of the Pentateuch, Lamentations (printed?), Samuel, Jeremiah, Ezekiel, Minor Prophets, Psalms (printed), Proverbs, Job, and Daniel (printed?), homilies and comm. on Abhoth of R. Yoseph טאייטצאק, (לחם סתרים is not in the Bodleian Library.)

No. 1 was written by Eliah ben Yaqob מפרניסי of Pisaro for Mosheh Mazliaḥ ben Sh'lomoh Porto; finished on Wednesday the 7th of Adar (26th January) 5318=1558.

Or. Rabb. char. (two hands); 4to, paper, ff. 249. [Opp. 206 (Ol. 207).]

207

1. באר מים חיים, R. B'zalel ben Ḥayyim on Rashi's comm. on the Pentateuch.

2. Fol. 318. ספר עץ החיים, grammar in three parts; finished on the 25th of Elul 5339=1579 (see ham-Maggid, xiii. 293).

Owners: the orphans of M'naḥem ben Asher Bingen; Meir Werzburg, 5476=1716.

Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 576; some blank leaves at end. [Opp. 196 (Ol. 257^b).]

208

באר מים חיים without the preface, in some places shorter.

Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 291. [Opp. 195 (Ol. 257).]

209

באר מים חיים on Genesis.

Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 40. [Opp. 209 (Ol. 270).]

210

1. ביאורים של מ'ה'ר' ן', Nathan Spiro (the elder, Rabbi at Hrodno) on Rashi's comm. on the Pentateuch (very different from the printed edition). Marg. notes and a poem with the acrostic גרשון בר נתן שנת ג'ש'ם.

2. Fol. 261. Allegorical comm. on Song of Songs, beg. שיר על כל השירים שיר אחר קדוש וזה קדוש קדשים.

Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 268. [Opp. 200 (Ol. 261).]

211

Commentary on Rashi's comm. on the Pentateuch (beg. wanting, ends with האזינו). Chiefly extracts signed ר'א'ם (Mizraḥi), נח beg. הוקשה מה שפתח בתולדותיו וסיים בשבחיו לכך פי' הואיל והזכירו...

Old Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 171. [Opp. 205 (Ol. 266).]

212

יישוב שלש סתירות בדברי ר'ש'י ז"ל בפי' התורה ויישוב ענין בכורת יעקב אבינו ע"ה, commentary on Rashi's comm. on Gen. v. 4, xxv. 2 by Yizḥaq לאטאש ben R. Y'hoshu'a. A few marg. notes.

Owner: Eli'ezer hal-Levi bought it at Jerusalem on Wednesday ר״ח סיון 5463=1703 for R. David Oppenheim.

Span. Rabb. char. (modern); 4to, paper, ff. 48.
[Opp. 197 (Ol. 258).]

213

[ליקוטים מהתלמוד (Assemani 44, lvi), Sh'muel's of Russia] commentary (Halakhic, Agadic, and sometimes grammatical) on the Pentateuch (beg. at end of Genesis xvii). The author composed his comm. in Russia in the year 1124, as is to be seen by the following passage on Gen. xxvi. 5 (fol. 7): עקב סי' למחשבי חרבן הבית פי' כשחרב הבית השני היה עומר העולם בברייתו ד' אלפים פחות ע'ק'ב קֶעֶב יראה המחשב בכמה שנים הוא עומד בבריתו של עולם על ד' אלפים ויוסיף עֶקֶב ק' וע'ב ובמקום שכלה החשבון שם יודע כמה שנים מחרבן הבית והיום בעונותינו אנו עומדין בח' מאות פ״ב ליצירה הוסף ע'ק'ב שהוא ק' וע״ב הרי אלף וחמשים ושש לחרבן הבית וזה היה בעת שחברו הספר הזה ברושיאה אבל אנו עכשיו יש אלף ושמנים וששׁ ד' בשבת כ״ו לירח שבט שהוא מנין א'פ'ו המקום ירחם עלינו... The author quotes R. Sa'adyah: קבלה היא בידינו מפי הגאון רבי' נתן כי מפתחו של היכל... (fol. 43[b]); חידוש מצינו במגלת סתרים (fol. 71). On the marg. notes containing extracts from the 'Arukh. On fol. 37 on the marg. (by a later hand, Or. curs. char.) אני הצעיר ב״ג ס״ט.

Span. Rabb. char.; small 4to, paper and vellum, ff. 240; a great number of leaves injured and illegible.
[Opp. Add. 4to, 13.]

214

Abraham Ibn 'Ezra on the Pentateuch. On the marg. corrections. End of Exodus the poem of No. 217. At beg. of MS. the poem headed מגלה עמוקות of Maestro Leon de Bañoles, beg. לכו בנים שמעו יגיד ההכמות (printed from למה תקראוני חובלים, under the heading על המקל).

Owner: 'Ezrah קלדין(?) ben . . . (fol. 108).

Span. Rabb. char.; small fol., vellum, ff. 168.
[Can. Or. 64.]

215

Abraham Ibn 'Ezra on the Pentateuch. At end of Numbers a marg. note (injured in binding), beg. ...מן מינצא לפי דעתי אם גואל הדם. Omissions are pointed out on the marg. by a later hand, with the words כאן חסר ויש בדפוס.

Germ. Rabb. char.; small fol., paper, ff. 109.
[Poc. 382 (Ol. 86).]

216

Abraham Ibn 'Ezra on the Pentateuch. A few corrections on the margins.

Span. Rabb. char.; 4to, vellum, ff. 221. [Can. Or. 45.]

217

Abraham Ibn 'Ezra on the Pentateuch. On the margins are corrections and various readings. On fol. 15[b] a note on Gen. xiv. 23, headed ונמצא בנוסחא שכתב המחבר ז״ל בצרפת. From Exodus xix. 3 to end the MS. has the short commentary, and also the larger one on Exod. xix. 2 to 18 (fol. 70[b]). On marg. of fol. 69[b] מכאן ועד סוף הפרשה לא נמצא בספרים מדוייקים והיא נוסחא אחרת מפרש' וישמע יתרו והכותב העתיק מה שמצא כתוב ברוב הספרים. On fol. 79 אמר המעתיק ע״כ מצאתי בנוסחא האחרת ממה שלא היה בראשונה ועתה נשוב לכתוב פרשת ואלה המשפטים. Exodus ends עד באם אל הארץ ובעבור שרבר בענן דבר עד יום הפסקתו וכן במן.

ספר ואלה שמות חבור לאברהם
נשלם שנת ת'ת'ק'י'ג יקר כמו שוהם

At end of MS. some medical rules of Ibn 'Ezra (Italian curs. char.)

Written by Vidal ben Sh'lomoh ן' קטורזי, who corrected it by two good MSS.

At end of colophon, והיתה השלמת זה הספר ביום השלג בעלוי ירח טבת יום ששי באלף הששי במאת השלישי בעשריה הראשונה בשנת הששי.

Owners: entry of sale of the year 5254=1494, names illegible; Mosheh . . . sold it to R'phael ben Barukh דימונטריל at Carpantras, end of Elul 5285=1525; Yizhaq דמנטריל(?). At beg. of MS. French lines, beg. David di Bizia(?) . . . , Moïse de Basso a vous . . .

Span. Rabb. char.; 2 coll., small fol., paper and vellum, ff. 174.
[Poc. 393 (Uri 87).]

218

Abraham Ibn 'Ezra on the Pentateuch and the five M'gilloth. On the marg. various readings and notes of the copyist. On fol. 56 אני המעתיק שמעתי זה הטעם צפנת פענח בגימ' צדיק. At end of Pentateuch the poem חרשים מעשה אל לבקרים. Fol. 298 is a duplicate of fol. 57.

Written by Binyamin ben Yizhaq for Yoseph עגול ben Sh'lomoh; the Pent. was finished at Fano the 16th of Kaslew 5192=1431.

Owner: Ahron(?) ben Sh'lomoh (fol. 297).

Neat Span. Rabb. char. (from fol. 356 carelessly written); 8vo, vellum, ff. 365; last page pale. [Poc. 108 (Uri 127).]

219

Abraham Ibn 'Ezra on the Pentateuch. From Exodus xix. 5 to end the short comm., and also the larger one from xix. to xxi. 6 (נוסחא שנית).

Owners: Abraham Ibn David v'Yoseph; Yaqob סמחון סך דם (at beg.); Mosheh ben Israel Ibn אלפכם(?) (at end).

Span. Rabb. char. (carelessly written); 2 coll., 4to, vellum and paper, ff. 160; the first five and the last three leaves injured. [Opp. Add. 4to, 6.]

220

Abraham Ibn 'Ezra on the Pentateuch. Marg. notes (injured in binding) containing extracts of the supercommentaries of el-Motot, Kaspi (No. 221), and סוד ה' ליראיו of Gatigno. Some notes are by a later Italian hand ('Azaryah de Rossi?), of which one (fol. 53) beg. ...ר' עזריה לא הבינותי עד שראיתי...ספר הרקמה לר' יונה.

Owner: David Graziado Viterbi (Rom. char., fol. 18).

Italian Rabb. char.; 4to, paper and vellum, ff. 157.
[Mich. 542 (Ol. 617).]

221

1. Fol. 32. Abraham Ibn ʿEzra on the Pentateuch. Exodus has his shorter commentary; the longer one is to be found on fol. 8 to 30 (ends xxiii. 19). On the marg. of fol. 32 the beg. of ספר מבחר המאמרים (No. 246). There are three supercommentaries on the marg.: *a.* From fol. 2 to 4ª and from fol. 41 that of אלמטוט, called מגלת סתרים (printed): the copyist began it the 15th of Marḥeshwan 5208 = 1447. *b.* On fol. 33 the supercomm., called אות נפש (No. 236): the preface beg. אשרי אדם יבחר ויתקרב: the copyist began it on Tuesday the 3rd of Elul 5207 = 1447. *c.* On fol. 34 beg. another, entitled כספי (identical, according to the extracts published by Dukes in Der Orient ix. 259, with the Paris MS. No. 184, 2): it is a mere compilation of other supercommentaries, and only another composition of No. 232: the copyist began it on the 25th of Thishri 5208. He finished all three supercomm. on Friday the 9th of Thammuz 5208 = 1448. At end of Ibn ʿEzra's comm. (fol. 167) a poem of six lines, beg. הא לך ידיד תורה מפורשה והיא, followed by ליקוטים, extracts from Ibn ʿEzra's comm. (שמות, כי תשא, and אחרי מות).

2. Fol. 171ᵇ. Comm. on Chronicles by R. Binyamin (הבא) ben Y'hudah of Rome (Paris, 214, 3).

3. Fol. 185. Ibn ʿEzra's comm. on Psalms.

4. Fol. 258. Ibn ʿEzra's comm. on Job.

5. Fol. 273. Comm. on Proverbs by R. Binyamin ben Y'hudah of Rome, beg. על אשר ראיתי מפרשי ספר משלי הנמצאים אתנו פירושיהם כי תמיד ידרכו דרך הדרש.

6. Fol. 286ᵇ. Ibn ʿEzra's comm. on the five M'gilloth.

7. Fol. 323. Ibn ʿEzra's comm. on Daniel. On the marg. a shorter commentary by the same, beg. מימי הנחל הנובע הקרובים אל המעיין זכים.

8. Fol. 338. R. Y'shayah's (de Trani, the elder) comm. on Ezra (Nehemiah), beg. כיון שזה הוא תחלת הספר הויו היא יתירה.

9. Fol. 345ª. הגהות, collection of notes on the Psalms, Job, the five M'gilloth, and Ezra, from R. Haya, Ḥayudj, א"ג (Ibn Djanâḥ), א"ב (Ibn Balʿam), Ibn ʿEzra, Yoseph and David Qamḥi, Sh'muel Ibn Thabon, and א'ב'ז.

10. Various fragments: *a.* Fol. 1. Table of permutation of the alphabet. *b.* Fol. 1ᵇ. מצאתי כתוב בפירוש חומש מחבור ר' עמנואל ז"ל בפירוש ויטע ה' (Kabbalistic). *c.* Fol. 6. A fragment of Abraham ben Ḥiyya's מגלת המגלה (Bodl. 160, fol. 133): it is headed מצאתי כתוב [בס]פר הדבוק משש ימי בראשית ע"ד תחיית המתים שאומר נשלם ספר הקץ שחבר אותו ר' שחברו אבן עזרא. At end, אברם בן עזרא נ"ע. Fol. 6ᵇ, 7ª, and marg. of 7ᵇ. Disconnected notes, containing an explanation on Daniel xii. 11 and ethical sentences, one of them is headed מאמר מעשי לאידיאוס בספר הנהגת הנשים. Fol. 7ª. A liturgy, headed קדיש לר' יהודה, beg. יה שמך ארוממך. Fol. 30. The answer of Maimonides to מר יוסף בן גאבר שויתי...מ"ר יוסף בן אבי אלבייר מאנשי בגריר(!), beg. המכונה אבן גֹאבר (see Qobheẓ, Leipsic, 1849, ii. 15). Fol. 169ᵇ. A long liturgy, beg. לך אלי בגלגלי זבולי גדולה, finished לצור פודה וגואל. Fol. 170. Ethical sentences. Fol. 170ᵇ. Ibn ʿEzra's comm. on Ecclesiastes vii. 27, repeated on fol. 361. Fol. 357. Disconnected notes (ethical and mystical), headed מביאורי הצדיק עמנואל ז"ל. Fol. 358. ענין פרה אדומה, beg. יראה שהוא להכניע גאון לב אדם. Fol. 359. באור יין המשומר בענביו מששת ימי בראשית. Fol. 360. Notes on Samuel ii. 9 and Joshua v. 13. Fol. 360ᵇ. The beg. (ותברך שמו שסוף סוף ואפילו לדברי המעתיקים) of an answer of Maimonides to a Rabbi at Cordova. Ibidem, a note on Psalms lxxi. 14. Fol. 361ᵇ. A fragment of Ibn ʿEzra's צחות.

According to the following poem, which precedes the comm. on Proverbs (No. 221, 5), Y'hudah the son of Binyamin wrote the greater part of the MS.:

הא לך ביאור ספר משלי   ביאר אותו רב בנימן
נפשו אל חיי עד תלין   גם גורלו אל קץ ימין
האל חזק יד עבדך   יד גור אריה בן בנימן
לכתוב את זה ספר משלי   תן עוז בשמאלו ובימין

The supercommentaries and the longer comm. on Exodus were written by Ḥayyim ben N'thanel R'phael דטרבוט for (erased) at Parma.

Owners: M'naḥem ben P'thaḥyah מסולמונא; Mosheh ben Gabriel of Pesaro.

The MS. is written in three hands: comm., elegant Span. Rabb. char.; supercomm. and the long comm. on Exodus, Italian Rabb. char.; the fragm., Italian Rabb. char.; small fol., vellum (ff. 9 to 18 and 21 to 28 paper), ff. 361.

[Opp. 25 (Ol. 254).]

222

Abraham Ibn ʿEzra on the Pentateuch (beg. Gen. i. 30; lacuna from Gen. ii. 8 to vi. 7; the first three leaves are transposed and ought to be ff. 3, 4, 5). On the marg. a few notes containing a comm. on Ibn ʿEzra's commentary. At end the poem חדשים מעשה אל, rules for writing a *M'zuzah*, and prayers composed of פסוקים.

The copyist wrote it for his brother (the names are effaced), and finished it the 28th of Sh'bhat 5071 A. M. or 1243 after the destruction of the second Temple = 1311.

Span. Rabb. char.; 8vo, vellum, ff. 171. [Bodl. Or. 597.]

223

Abraham Ibn ʿEzra on the Pentateuch (lacuna from Gen. xlii. 2 to Exod. ii. 8). At end, ביום שני בר"ח אדר הראשון שנת ת'ת'ק'כ'ד (corrected ת'ת'כ'א ר'א'ב'ע...) נפטר ...והוא בן חמש ושבעים שנה. On the margins notes of the short comm., additions, various readings, corrections, and Arabic notes containing explanations of R. Saʿadyah, Ibn Djanâḥ, Ben Balʿam, and an owner of the MS. (the notes are often pale and in various places illegible).

Owners: Yiẓḥaq ben ʿAli; Sh'muel ben Yiẓḥaq; the colophon is erased.

Span. Rabb. char.; 4to, paper, ff. 171. [Bodl. 563.]

224

Abraham Ibn ʿEzra on Leviticus, Numbers, and Deuteronomy (lacuna from Lev. xiii. 45 to Numb. xxiii. 13, Deut. xxix. 27 to the end).

Span. Rabb. char.; 4to, paper, ff. 63; many leaves injured.

[Marsh. 65 (Uri 173).]

225

1. Abraham Ibn ʿEzra's short comm. on Genesis (ends xii. 11, with the words ע"כ בא מצרפת). At beg. of MS. (by a later hand) פרוש רבנו סעדיה גאון על בראשית.

2. Fol. 17. The large comm. on the Pentateuch by

the same. Marginal notes (two hands, injured in binding) containing a comm. on Ibn ʿEzra's commentary. On the last fol. the beg. of Ibn ʿEzra's ספר המספר (by a later hand).

Owner: Ahron (?) דלאטאש.

Span. curs. char.; 4to, vellum, ff. 239½.

[Opp. Add. 4to, 22.]

226

Yoseph Kaspi on Ibn ʿEzra's comm. on the Pentateuch (see Steinschneider, Encycl. II, xxxi. 68, A).

Written by Mord'khai ben Eleʿazar for R. Y'hudah ben Shabbathai, and finished on Monday the 9th of Kaslew (no year).

Span. Rabb. char.; 8vo, paper and vellum, ff. 90.

[Mich. 313 (Ol. 100).]

227

1. פי׳ הסודות של רבי׳ א׳ב׳ע׳, [Yoseph Kaspi] on the mysteries in Ibn ʿEzra's comm. on the Pentateuch (Steinschneider, Encycl. II, xxxi. 68). At end a few short notes on the same subject.

2. Fol. 26ᵇ. מראות אלהים, Hanokh el-Qonstantini's philosophical exposition of the visions of Isaiah, Ezekiel, and Zechariah; three parts. At beg. the poem of Ben David; none at end (Cat. Lugd. p. 259).

3. Fol. 51ᵇ. Shem Tobh ben Yoseph ben Falqera on the soul; 19 chapters (19 = 19 and 20 of the printed edition).

4. Fol. 68. Mosheh Ibn Thabbon's translation of Maimonides' Logic (printed).

5. Fol. 82. ספר מבוא להניון, Yaqob Anatolio's translation of Averroes' intermediate comm. on the *Introductio Porphyrii*.

6. Fol. 89ᵇ. ספר האלהיות, theological chapter of el-Gazzali's 'Intention of the Philosophers,' with Mosheh Narboni's comm. (only the beg.)

7. Fol. 91. Maimonides' letter to his pupil Yoseph, beg. אהבתי אשר נפלאה, followed by the indices of the chapters of Moreh N'bhokhim and the verses of the Pentateuch explained in that book. The marg. from 1 to 6 have notes containing corrections and various readings (נ״א).

At end of MS. two astrological fragm., beg. (*a*) ספר חזיון וחכמת השעות שמגידים בעזרת השם; (*b*) הנה המלאכים המושלים על המזלות.

Germ. Rabb. char.; 4to, paper (a few leaves vellum), ff. 97.

[Opp. 219 (Ol. 279).]

228

המאור הגדול, Shem Tobh ben Y'hudah ben מאיור (Mayor according to the rhyme, end of Ki-Thisa) on Ibn ʿEzra's comm. on the Pentateuch, composed in the year 5144 = 1384 (see Steinschneider, Geiger's Jüd. Zeitschr. vi. 122, and Dr. Schiller-Szinessy, ibidem, viii. 238). R. Levi ben Gershom is quoted with the full name and with different epithets, e. g. towards the end of מקץ (fol. 60ᵇ): וכן פי׳ החכם הפילוסוף ר׳ל׳ב׳ג הוא הנקרא מאישטרי ליאון די ויניוליש בפי׳ התורה שלו. Another R. Levi is quoted by the author without an epithet. He quotes also, Hayyim Yisrael of Toledo (fol. 17), Maimonides and Yoseph ben עכנין (fol. 146ᵇ, this latter not as a pupil of Maimonides), and R. Sh'muel צרפה (fol. 239ᵇ). An owner inscribed on the first page: פירוש על הר׳א׳ב׳ע ז״ל על התורה להר שם טוב בן גפרוט יקר וחשוב.

Copied from a bad MS. by Yohanan ben Abraham ן׳ עזיז for R. David ben Binyamin Ashkenazi, finished at Saloniki on Thursday the 11th of Heshwan 5320 = 1560.

Or. Rabb. char.; small 4to, paper, ff. 289.

[Poc. 207 (Uri 128).]

229

תפוחי זהב, Mosheh ben Y'hudah ben Mosheh מן הנערים on Ibn ʿEzra's comm. on the Pentateuch. He composed this work at the age of 25 years at the request of a friend. He quotes often the book יקוו המים (of S. I. Thabbon). יתרו is incomplete, and the copyist says לא מצאתי יותר מזה הפרשה: from ויקרא to בלק and from פינחס to ואתחנן no commentary at all. It finishes with עקב, where the copyist states לא מצאתי יותר בהעתק (Assemani 40, 1). Marg. notes (injured in binding) containing corrections.

Fol. 114ᵇ. Comm. on the liturgy כהושעת כנה משוררת. Fol. 115. A note, beg. קבלתי מכבוד מורנו הרב ר׳ זבולון.

Copied by Sh'lomoh.

Italian Rabb. char.; 4to, paper, ff. 115.

[Mich. 87 (Ol. 102).]

230

ס׳ הזכרונות (according to the preface of the author's book סוד ה׳ ליריאיו), ʿEzra ben Sh'lomoh ben גטניו (המכונה אשתרוק שלמה; at end of MS. גאטניו) on Ibn ʿEzra's comm. on the Pentateuch. He finished this comm. at אגרמונט on Tuesday the 18th of Elul 5132 = 1372, when he was already advanced in age (see Steinschneider, Encycl. I, liv. 357). Fol. 139ᵇ. On the Ephod, by Sh'lomoh ben Yaʿish (see No. 232, 2).

Written by אליהו ל׳ב׳י׳ ב׳כ׳ה׳ר׳ דוד נזר ז׳ה׳ב נ׳ב׳ת׳י׳ו׳א, finished on Tuesday the 11th of Nisan 5185 = 1425.

Span. Rabb. char.; 8vo, paper and vellum, ff. 140.

[Mich. 336 (Ol. 101).]

231

1. ס׳ הזכרונות (beg. wanting; at end of MS. גאטניו).

2. Fol. 133. סוד ה׳ ליריאיו, ʿEzra Gatigno (גטניו) on the secrets in Ibn ʿEzra's comm. on the Pentateuch (end wanting; see Steinschneider, loc. cit.)

Written by Nahman ben פרנך, No. 1 was finished on Sunday the 15th of Iyyar 5177 = 1417, for R. Abraham ben Mord'khai מצא.

Span. Rabb. char.; 8vo, paper, ff. 176; No. 2 stained.

[Hunt. 217 (Uri 159).]

232

1. ביאור החכם ר׳ שלמה בן יעיש הבחור מעיר ואד אלחגארה, on Ibn ʿEzra's comm. on the Pentateuch, by Sh'lomoh ben Yaʿish the younger, of Guadalaxara. The whole comm. is out of order, as the colophon states (Steinschneider, ham-Mazkir, vi. 115, where it is necessary to supply after משובש the words ומצאתי בו הנחתי בלא תיקון, to read להבין, and after to supply גודל השבושים ורבויים כי אין מספר). The author has either translated a certain number of passages from an Arabic comm. (he has passages of other commentaries introduced sometimes by the words פי׳ אחר) or his knowledge of Arabic influenced his Hebrew style. At end of בראשית, for instance, he says, יש אומרים כי וינחם כמו מתנחם לך ויפרשהו בלשון ערבי בדגשות הדלת(!) שהוא יעווד רע לעושי עול כן תרגמו אלגאון בתפסר(!). Authorities quoted: Rashi; Maimonides; Abraham ben David; David Qamhi; Mosheh ben Thabon; כך פי׳ אדני אבי ר׳ מאיר

אדוני רבי' (חיי שרה) and in another place בר דוד ז"ל (בהר) כך פי' אדוני ר' לוי הכהן; (בלק) ר' מאיר.... At end of Exodus, וגם זה מפרשת ואלה שמות רק אין זה מדברי המפרש: ואם חשים אלכסון עיגול עשרה ולכן, ends צדק החכם בדבריו: עד כאן דברי העגול (M'qor Ḥayyim of S. Zarzah, ed. Mantua, fol. 31ᵇ to 32ᵇ, where the passage is quoted under the name of R. Yoseph Shalom, perhaps עלם, the copyist of the MS.) According to Steinschneider's note (Geiger's Jüd. Zeitschr. vi. 123) the MS. is identical with that in the possession of Asher. The passage on כי מאור השכל יצא החפץ, quoted under the name of Ibn Ya'ish by Gatigno (Steinschneider, Encycl. I, liv. 359, note 15), is *quite* different from that in the present MS. Shem Tobh ben Djafrut in his comm. on the mysteries contained in Ibn 'Ezra's comm. (Brit. Mus., Add. 22,093) quotes this passage of the present MS. from an anonymous commentary. The copyist adds his remarks to the comm., introducing them always by the words ואני הסופר or ואני הכותב. He quotes חיי שרה) כך למדתי ממורי אבי נ"ר"ו, see M'qor Ḥayyim, fol. 31ᶜ), שלח לך) רבי' ישעיה הגדול), and ואני הסופר ראיתי בן בקטאלוניה (end of נצבים).

2. Fol. 62. Fragments: *a.* The passage beg. ואם חשים אלכסון עיגול, ends מספר יסוד עולם, of Sh'lomoh Ibn Ya'ish the elder; *b.* On the Ephod by the same (M'qor Ḥayyim, fol. 54ᵇ, ends וזה לפי מחשבת); *c.* Notes on different passages of Ibn 'Ezra's comm.; *d.* A letter from a Qaraite to a Rabbanite, and the answer on a mathematical passage of Ibn 'Ezra's comm. (Steinschneider, Geiger's Jüd Zeitschr. vi. 128); *e.* Ibn Gabriol's explanation of גן עדן; *f.* Extracts from Ibn 'Ezra's ס' המספר and his comm. on Exodus.

3. Fol. 71. ביאור בן כספי על סודות פירוש התורה לבן עזרא, Yoseph Kaspi on the mysteries in Ibn 'Ezra's comm. (No. 227.)

Written by Yoseph ben Eli'ezer at כניאה על שפת ים אקריטייץ; No. 1 was finished the 7th of Sh'bhat 5136 (קול) = 1375.

4. Fol. 100. חיי נפש, Abraham [Abulafia's] Kabbalistic comm. on Maimonides' Moreh N'bhokhim, beg. after the biblical verses פחיחה ללמוד סתרי תורה אילו סודות מורה הנבוכים שגלה ר' אברהם בעל המורה. The MS. is complete, but ends with iii. 8 (Cat. of Leipsic, p. 302).

Greek Rabb. char. (No. 4 by a later hand); small fol., paper, ff. 115. (In the place of geometrical figures in Nos. 1 to 3 are blank spaces.) [HUNT. 293 (Uri 106).]

233

1. ספר צפנת פענח, Yoseph ben Eli'ezer ben Yoseph (Tobh 'Elem; see Geiger, M'lo Ḥofnaim, p. 77 sqq.) on Ibn 'Ezra's comm. on the Pentateuch. Marg. notes (injured in binding).

2. Fol. 128. An astrological fragment, beg. המזלות הם י"ב.

3. Fol. 135ᵇ. באור קצת אגרות נמצאו לקצת האחרונים, Levi ben Gershom's comm. on two letters of Ibn Roshd and of his son, beg. אמר לוי בן גרשם אחר שהשלמנו בע"ה הביאור בספר הנפש וביארנו דעתנו בהשארות הנפש אשר הוא ההצלחה המכוונת כבר ראינו לבאר בכאן קצת אגרות נמצאו לקצת האחרונים בזה הדרוש בהם לפי מה שאחשוב שתי אגרות לאבן רשד ואחת לבנו. The letter is not in the MS. According to the colophon it ought to be found at the end of the work.

4. Fol. 143. Yizḥaq Abrabanel's עטרת זקנים (printed).

Span. Rabb. char. (Nos. 1 and 2 carelessly written); 4to, paper, ff. 194. [BODL. 600.]

234

1. תוספת ביאור על דברי הראבע, Mosheh el-Moshnino on Ibn 'Ezra's comm. on the Pentateuch (ends Gen. xxix. 27), beg. הלשון האמתי לה"ר"א"ב"ע הוא וי"א שהבית נושא כלי טעם.

2. Fol. 25ᵇ. The same on Rashi's comm. on the Pentateuch, beg. אר' יצחק... והנה בלשון הזה נתחבטו הקדמונים ומה גם ה"ר"מ"ב"ן ז"ל. On the fly-leaf a conjecture of a modern hand that this commentary might be identical with the book פני משה, quoted in the שפתי ישנים, פ. 20. (His comm. on Aristotle's Ethics has the title פני משה.)

Colophon: תם ונשלם פירוש על פירוש ר"ש"י על התורה להחכם הכולל מוהרר משה אלמושנינו ז"ל"ה יעלזו חסידים בכבוד י"ע"מ"ש ביום ב' ח' לשבט השמב' פה בית השר וגדול בישראל הדוכוס האדון דון יוסף הנשיא זלה"ה'.

Span. Rabb. char.; 4to, paper, ff. 130. [MICH. ADD. 69.]

235

R. Lipmann Heller on Ibn 'Ezra's comm. on the Pentateuch.

Copied from the author's MS. by Yizḥaq ben David דיין מטריבטש, finished on 25th of Nisan 5478 = 1718.

Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 53. [OPP. 220 (Ol. 280).]

236

1. אות נפש, commentary on Ibn 'Ezra's comm. on the Pentateuch, attributed in the MS. to R. Levi ben Gershom.

2. Fol. 106. ס' הזכרונות פירוש לן' עזרא מהחכם דון שלמה גטניו וגם מהחכם מתתיא יצהרי והחכם ן' כספי (No. 230), with remarks of Mathathiyah hay-Yizhari.

3. Fol. 296. A compendium of the סוד ה' ליריאיו (No. 231, 2), with notes of M. hay-Yizhari; the quotation of Franqo's explanation of the tetragrammaton ends here, as in the Munich MS. (Steinschneider, Geiger's Zeitschr. vi. 122), with ע"כ"ל פראנקו בפי' סוד השם, which last three words seem not to be the title of Franqo's comm. At end of this comm. (fol. 353) a fragm., headed תשובה לחכם אפור, on Ibn 'Ezra's comm. on Exod. xxv. 40, followed by another fragm., beg. כתב החכם הרב אברהם א"ע בספר תולדות נח כי ביום השביעי ימטיר. The comm. of el-Motot is quoted.

4. Fol. 360. שבת שלום, Shalom ben Sh'lomoh of Jerusalem on Ibn 'Ezra's comm. on Sidra B'reshith, Sh'moth, and Ki-Thisa.

Owner: Yoseph Franco (Rom. char.)

Or. Rabb. char.; small 4to, paper, ff. 418. [POC. 183 (Uri 130).]

237

אות נפש, followed by an appendix, beg. ראיתי לצרף הנה באור אשר נסתפק אלי ימים רבים.

Written by M'shullam N'ḥemyah ben Nathan for R. M'shullam אחי ben Yizḥaq of סיינא, finished on Friday the 16th of Marḥeshwan 5190 = 1429.

On fly-leaf a gramm. fragment and the name of משה ליב מראששטיינץ.

Germ. Rabb. char.; 4to, paper and vellum, ff. 83; the first four leaves injured, and many very pale. [Opp. 193 (Ol. 255).]

238

A large grammatical and philosophical comm. on Ibn 'Ezra's comm. on the Pentateuch (beg. wanting). Sidra נח beg. תולדות כמו קורות פי׳ שאין הכוונה על בנים שהרי כבר הזכירם לעיל. Exodus beg. פ׳ר׳א׳ב׳ע טעם הואו וכו׳ פי׳ שבראש הספר לא היה ראוי לבא ואו. Deuteronomy ends סמך את ידו עליו לא שיהיה כוונת הכתוב בעביר סמיכתו נתמלא רוח חכמה. Nahmanides is the latest authority quoted by the author. He often quotes explanations of מרי or מארי, and sometimes introduces his own with the words נראה לי הצעיר or ושמעתי.

Written by Sh'lomoh חייט at פיניא פיאיל, finished in the year 5209 = 1449. Lacunae (end ויצא and בהעלותך) as well as transpositions are pointed out by the copyist.

Owners: Sh'muel (?) ben Daniel of Pisa, January 5324 or 5384 (כ or פ); Uriel Finzi.

Span. Rabb. char.; small 4to, paper, ff. 251; many leaves stained; a blank space for the words beg. the Sidras from ויקרא to end (except עקב). [Mich. Add. 27.]

239

Mosheh ben Nahman (Nahmanides) on the Pentateuch, beg. Gen. iv. והנני מוסיף לה קללה לא תוסיף, and ends Deut. xxxiii. מאי דכתיב ומלא ברכת ה׳ ים ודרום ירשה. Fol. 76ᵇ (end of Gen.) The beg. of the text of Genesis with Onqelos after each verse. Fol. 77. Remedies for certain illnesses in Hebrew-German. A few marg. notes by the same hand (old Germ. curs. char.)

Germ. Rabb. char. (from ff. 1 to 45 and 290 to 294 by a later hand); small fol., vellum, ff. 295. [Opp. 33 (Ol. 262).]

240

1. חידושים בפי׳ התורה, Nahmanides' short comm. on the Pentateuch (ends Gen. ii. 12).

2. Fol. 9. An Italian translation of different passages of Job (2 coll.)

3. Fol. 19. R. David Qamhi's comm. on Psalms (no poem at beg.; ends lxxi. 21).

4. Fol. 100. Nahmanides' short commentary on the Pentateuch.

5. Fol. 165. ליקוטים מצאתי כתובי׳ בקונטרס אחד מכמר׳ מנחם דריקנטי. The fragment beg. ספר ראיית הידים מאחד מחכמי הודו ושמו נדרנר; at end לא מצאתי יותר.

6. Fol. 167. A fragment beg. תחלת המשפט הגורלות למענה השאלות.

7. Fol. 170. R. Levi ben Gershom's comm. on Job.

8. Fol. 236. R. Tobhiah ben Eli'ezer's comm. on the five M'gilloth. Corrections on the marg. (injured in binding).

9. Fol. 305. An astrological fragment, beg. ב׳ הנולד בראש שור.

10. Fol. 307 [ס׳ גורלות], attributed to R. Sa'adyah Gaon in the printed edition (the MS. ends with § 3 of התחמס).

On fol. 99 two notes on Psalms i. 1 and vii. 1. On fol. 303ᵇ 'Uziel R'phael Yisrael ben Binyamin N'thanel's receipt to Yoseph Yizhaq ben Zidqiyah for the book which he entrusted to his care. The document is dated Tuesday the 3rd of June 5243 = 1483. On fol. 304ᵇ a few ritual rules, headed סימני החידושים ששמעתי וכתבתי בזכרונותי (handwriting of the above mentioned 'Uziel).

Eli'ezer Mosheh ben Yoab מלבריאה copied No. 5 to the end for R. R'phael ben Yoseph Yizhaq (the above mentioned?). He finished No. 5 on Sunday the 20th of Elul 5222 = 1462 and No. 9 on Thursday the last day of Hanukkah 5223 = 1462.

Italian Rabb. char. from Nos. 1–4; Span. Rabb. char. from 5 to end; 4to, paper, ff. 314, (without the blank leaves between ff. 8 and 9, 169 and 170, 302 and 303.) [Laud. 101 (Uri 124).]

241

Commentary on Rashi's and Nahmanides' comm. on the Pentateuch, compiled from different commentaries and introduced by פ״א or מהדורא, one of which is that of R. Yizhaq Abohab. The compiler quotes several times the author of כפתר ופרח (not Yaqob Luzzatto) with the epithet ורבינו נ׳ר׳ו; at beg. of נשא, for instance, he says, כמו שצויתיך א״ז לפי שלשון גם מורה גרעון כלו׳ גם זה א׳ע׳פ שלא היה ראוי כ״כ ולפי שמנה למעלה משפחות בני קהת בראשונה למעלה עבודתם כי עבודת הקדש עליהם בכתף ישאו אמ׳ נשוא בני גרשום גם הם לראות כמה שהגיעו לכלל עבודה וא׳ע׳פ שעבודתם אינה כ״כ על השלימות כפתר ופרח מרבינו נ׳ר׳ו ועוד אמר ע״ד הלצה... At end of MS. a fragm. of a comm. on Rashi's comm. on וירא.

Eliah [?אל]שמו bought it for Y'hudah ben Sh'muel.

Span. Rabb. char. (the first words of § in red ink); 4to, paper, ff. 248. [Hunt. 556 (Uri 144).]

242

1. The same anonymous compilation on Rashi and Nahmanides' comm. on the Pentateuch, but shorter (beg. Gen. xxxiii). At end explanation of Rashi's comm. on ויחי יעקב and כי יסיר את בנך.

2. Fol. 96. ביאור אורח חיים, Yoseph ברודו ben R. Mosheh on the ritual book Orah Hayyim.

3. Fol. 107. ליקוטים, collectanea (*a*) of comm. on passages of the Pent. (the Zohar and Iqqarim are quoted); (*b*) of the book ham-Manhig: fol. 127. R. Levi ben Gershom on Judges v (incomplete). On fol. 135 the collectanea on biblical passages are continued.

No. 1, Span. Rabb. char.; No. 2, Or. Rabb. char.; No. 3, in different hands; 4to, paper, ff. 143. [Opp. 204 (Ol. 265).]

243

חזקוני, Hisqiah ben Manoah on the Pentateuch. On the fly-leaf החזקוני בכתב יד המחבר. On the last three leaves rules for the use of the Parashiyoth, beg. תניא וילכו שלשת ימים.

Owners: Eli'ezer ben David סקוטל; Uri ben Sh'lomoh ק״ק פבנהיים; Yizhaq ben Sh'muel; Mosheh ben Y'hudah Ettinger, who bought it on the 20th of Heshwan 5444 = 1683 from וייש Pappenheim, his father-in-law; he inscribes the births of his five children from the year 5440 to 5458.

Germ. Rabb. char.; fol., vellum, ff. 218. [Mich. 568 (Ol. 631).]

244

ספר המבחר, Ahron ben Yoseph the Qaraite on the Pentateuch (printed).

Owners: Yizḥaq הצרצור sold it on Wednesday the 24th of Iyyar 5254=1494 to Kaleb Effendipolo ben Eliah ben Y'hudah haz-Zaqen: witness, Shabbathai Beshizi ben Mord'khai (fol. 129). The following names occurring in the text are pointed: יהו; שמואל; חנניה חזק; חזקיהו חזק; כלב.

Qar. Rabb. char.; fol., paper and vellum, ff. 237; some leaves injured and supplied by a later hand. [Opp. Add. 4to, 46.]

245

Ahron ben Yoseph the Qaraite on the Pentateuch and fol. 223 on the first Prophets.

The MS. begins with the poem יקר לפני כל עד עונה, the acrostic of יהושע יוסף the copyist. There are a great number of marg. notes from Mord'khai Troki, and perhaps also from R. Simḥah Yizḥaq Luzka (see fol. 57b. ועולם הצעיר הוא האדם). Fol. 10. Marg. note, נימוק א׳א׳מ׳ו כמהור׳ מרדכי ב׳ע׳ס מאמר מרדכי נבת. Fol. 52. Marg. אמנם אני נעזרתי מס׳ המורה ח״ב פ׳ י״ט...וכל חכמי ליטא י׳צ׳ו הסכימו לנימוק הזה. Fol. 65b. אמר הח׳ המפרש זה הספר הוא כמהרר מרדכי ב׳ע׳ס מאמר מרדכי ז״ל. Fol. 221b. The supercommentator says at the end of a poem that he finished his notes on the *Mibhḥar* on the 14th of Elul 5446=1686. Fol. 230. א׳ הח׳ המפ׳ ז״ל מצאתי בכתבי ב׳כמו׳הר׳ר נח בכ׳מוה׳ר׳ר היים נימוק מהרר יוסף הזקן המכונה פוזעמנשקי. Fol. 252. נימוק אמו כמהרר שלום המלמד בע׳ס אדר היקר ז״ל.

Written by Yeshu'a Yoseph ben Mosheh ham-M'lammed, finished the 17th of Ab 5586=1826 at Kokisob (near Lemberg).

Qar. Germ. curs. char.; fol., paper, ff. 265. [Reggio 4.]

246

1. ספר מבחר המאמרים, R. Nathan ha-Rofé's short philosophical commentary on the Pentateuch, beg. דע ישכילך האלהים שהעניין הכללי בפרשה הזאת בא להודיע תחילה מציאות העולם הזה (De Rossi, Cod. 1140?). On the marg. Ibn 'Ezra's comm. on the Pentateuch (on Exodus the shorter one).

2. Fol. 46. Naḥmanides' shorter commentary on the Pentateuch (No. 240, 1).

Written by Eliah ben M'shullam Sofer at פבריאנו for Sh'lomoh G'dalyah ben Shabbathai לבית גאליקו, finished on Wednesday the 15th of Adar 5182=1422.

Owner: Binyamin ben Daniel in the year 5317 =1557.

Neat Span. Rabb. char.; fol., vellum, ff. 101. [Mich. 442 (Ol. 399).]

247

1. ס׳ מבחר המאמרים (incomplete; contains a part of וישלח and end of בשלח to end). On the marg. (injured in binding) Naḥmanides' short comm. on the Pentateuch (incomplete; contains the beg. of תולדות and כי תצא משפטים to).

2. Fol. 48. א׳ר׳נ׳ן (Eli'ezer Naḥman Foa's) Kabbalistic interpretation of the Hagadah (printed).

3. Fol. 80. זכרון אבות, comm. on Abhoth by the same, six chapters.

Nos. 2 and 3 were written by Sh'muel פואה of סקאנדיאנו for himself.

Owners of 2 and 3, Shim'on Foa; Angelo Sinegaglio; M'naḥem ben M'shullam; קנטון (!) הגיע לחלקי הטוע; Abraham Fraenkel of Berlin.

No. 1 (Ol. 400), Italian Rabb. char.; Nos. 2 and 3 (Ol. 413), Italian curs. char.; 4to, paper, ff. 172. [Mich. 133.]

248

Levi ben Gershom on the Pentateuch. Some variations from the printed text.

Old Germ. curs. char.; small fol., paper, ff. 264; illuminations. [Mich. 361 (Ol. 90).]

249

Levi ben Gershom on Genesis, followed by an Agadic fragment.

Written by Sh'muel ben Sh'muel, finished בחדש מרחשון כסלו ביום שני מהחדש, 5151=1390.

Owner: Y'hudah David Eliah. On a vellum fly-leaf on r° שלי שלמה מיימון הרופא המכונה מסטרו סלמון מרוס[יא]; שלי דניאל. On the v° a Latin document (illegible). At beg. of MS. births of the year 5286=1526.

Or. Rabb. char.; 8vo, paper, ff. 149. [Opp. Add. 4to, 12.]

250

Levi ben Gershom on Leviticus, Numbers, and Deuteronomy (beg. missing).

Syr. Rabb. char.; fol., paper, ff. 344; much stained and the marg. injured. [Hunt. 110 (Uri 93).]

251

ספר הזכרון, grammatical and allegorical commentary on the Pentateuch of Eliah haq-Qaton ben Sh'muel haq-Qaton ben Parnes השטיפיוני (of Stephanov, Zunz Litg. der Syn. Poesie, p. 388). The author explains, at the beg. of the short preface, why he composed his comm.; he says, בראותי בחבור ר׳ש׳י על התורה כולו מדרך ר׳ז׳ל לא יטה אחר הפשט כלל רק אנה ואנה. גם בראותי בחיבור ר׳א׳ב׳ע על התורה כולו על דרך הפשט לא יטה אחרי דברי ר׳ז׳ל להזכיר רק מעט קט. ובהביטי בספר אזובי כולו על דרך דקדוק ופעם בעניני המלות. על כן באתי אנכי הקטן לכלול הכל למען ימצא הקורא רצון נפשו לא ייגע אנה ואנה. גם כל אלה המפרשים שהזכרתי לא הזכיר אחד מהם מדרך הקבלה על חיבורו אולי ידעו והסתירו או לא קבלו. והנה ה׳ר׳מ׳ב׳ן א׳ע׳פ שדרכו במדה הזאת מכל מקום הניח לי מקום להתגדר בו... The author began his comm. on the 10th of Tebeth 5229=1468, and finished it in the year 5230. He gives peculiar names to the Parashiyoth, e. g. לך לך is פרשת אברם; וירא פרשת ממרא. Marg. notes containing omissions and remarks of Y'quthiel, a grandson of the author (lac. after fol. 38, end of Gen. and beg. of Exodus).

The commentary is followed by poetical pieces. The liturgical ones are mentioned in Zunz, loc. cit. Fol. 212b. A poem of three strophes, headed משקל בשם המחבר עם שם אביו, beg. אלי ספרי בבוא משכיל להשכיל. Fol. 213. A poem of fifteen lines, headed וזה עשה על ספר המערכת במקום המחבר, beg. אלי ספר קראתיו מערכת: the last line of the poem, נאם אליה בנו פרנס זעירא שטיפו שם מקומו מבחורים. Fol. 213. A poem of seven lines, headed וזה שלח לפרנס משקופייא, beg. פשטי מגלתי מעילי בסלות, the acrostic of פרנס. Fol. 213b. Three poems, headed (*a*) וזה שלח לאברהם

אחי אשתו, beg. אבר מגלתי כיונה גדלי (five lines); (*b*) וזה שלח לבחור אחד, beg. אנוש במה ידמה (four lines); (*c*) וזה שלח לר׳ שלמה המדקדק, beg. אלופי ומיודעי ומורי (four lines). Fol. 217[b]. A poem of three lines, headed וזה עשה לר׳ משה המכונה קפשלי, beg. מרומם את על כל, the acrostic of משה. Another of four lines, headed וזה עשה לר׳ אליהו בכר׳ פרנס מבריני, beg. אלי נבון וחכם ומקובל, the acrostic of אליה; at end והמליצות כתובים במקום אחר. Fol. 220. A poem of four lines, headed וזה עשה לעני אחד, beg. אל יה שורו, the acrostic of אליה. Fol. 218. Rules for calendar, headed לידע התקופה בקוצר דעתי שחברתי, composed in the year 5228=1468. The beg. of MS. fol. 1[b] and 2[a] illegible; fol. 2[b] a liturgy, headed וזה שעשה לערב שבת לקדיש בתרא, beg. אמרו הורים לבני שירים (ten lines), the acrostic of אליהו הקטן.

Owner: Sh'muel ראבגי.

Greek Rabb. char.; small 4to, paper and vellum, ff. 220. [Opp. 218 (Ol. 278).]

252

כתר תורה, Ahron ben Elia of Nicomedia on the Pentateuch (printed). Marg. notes containing corrections.

Qar. small Rabb. char.; fol., paper, 619 pages. [Mich. Add. 2[a].]

253

מקור חיים, Sh'muel צרנה(!) on the Pentateuch. At beg. Ibn 'Ezra's gramm. riddle with a commentary.

Copied from the Mantua edition (?) by Shim'on ben Yaqob of Bohemia, תחת הקיסר רודולפוס, fin. at שידלוב תחת המלך שטעפן י׳ר׳ה בשנת גשם לפק.

Owners: Ḥanan ben Meir; Isaac...

Germ. curs. char.; 2 coll., fol., paper, ff. 133. [Opp. 30 (Ol. 259).]

254

צרור המור, Abraham סבע מקשטיליייא on the Pentateuch (printed; beg. missing). He finished it on Sunday the 1st of Nisan 5260=1500 at Fez. Colophon: כפי מה שהייתי נע ונד בארץ. מגורש בשני גירוש[ים?]. במרץ. בלי ספר ובלי חבר כי בעונותי כל ספרי נשארו בפורטוגאל. עם חבור זה שחברתי שם. ומדאגה ומדבר חזרתי לזכור ימות עולם ולחבר זה הספר זכרון ממה שהיה בספר הראשון. כי בעונותי מרוב הצרות והתלאות שבאו עלי בין בים ובין ביבשה שכחתי כל הדברים הכתובים שם ולא נשארו בידי אלא ראשי פרקים אלו שכתבתי כאן. At end of the MS. different notes of no importance.

Span. Rabb. char.; 8vo, paper, ff. 429, (stained.) [Opp. Add. 4to, 11.]

255

'Obhadyah Sforno on the Pentateuch (printed), preceded by the printed edition of ס׳ אור עמים (1440).

Owners: Sh'muel Finzi; Yizḥaq Eli'ezer פיקויני (!).

Italian curs. char.; 8vo, paper, ff. 238. [Can. Or. 16.]

256

מנחה חדשה, Meir קלוו on the Pentateuch. The author speaks of the discovery of America (fol. 117[b]). This comm. was partially printed by W. Heidenheim (1818); the preface is in his handwriting.

Owner: Sh'lomoh (?) דאבילו.

Or. Rabb. char.; fol., paper, ff. 122. [Mich. 574 (Ol. 471).]

257

משיבת נפש, Yoḥanan Loria's Agadic and mystical commentary on the Pentateuch (founded chiefly on Rashi). The author was in the year 5271=1511 at Worms (fol. 109). He quotes the Iqarim and his father Ahron (beg. ויצא). On fol. 11 מעשה שאירע לנו בשנת ר׳מ׳ד ביום הכפורים במדינת עלזוץ בעיר נידור ענדים (of no historical importance). Fol. 164[a]. Appendix containing notes on passages of the Pentateuch and an index.

On the fly-leaf in Germ. char., Dieses Buch gehört dem Ersamen Juden Büd (Bernhard?) Lindemann Piccart sein Sohn zu Juden zu Trier.

Germ. curs. char.; 2 coll., 4to, paper, ff. 175; formerly bound with Opp. (printed), 4to, 400. [Opp. Add. 4to, 91.]

258

משיבת נפש, with some variations and without the preface.

Written by Qalonimos ben Ahron hal-Levi at Sulzbach, finished 5311=1551.

On fol. 166[b] controversies, תשובות המינים ושאר ענינים. On fol. 170[b] a casuistic note, beg. ה׳ר׳ר׳ז שור הקשה למה׳ר׳ר אליעזר איש טריש יצו. Ibidem, an Agadic note, headed גם זה מצאתי כתוב בשם מהר׳ר׳א לוריא. On fol. 177 סדר עבודת היום, 238 rules for spending the day religiously.

Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 195 (from 170–177 blank). [Opp. 223 (Ol. 283).]

259

ס׳ גבורת ה׳, R. Liwa of Prague (מ׳ה׳ר׳ל) on the Pentateuch and the Hagadah, with marg. notes (beg. and end wanting); the division of the chapters differs from the printed edition.

Germ. curs. char. (autograph!); 4to, paper, ff. 238. [Opp. 577 (Ol. 1164).]

260

אדרת אליהו, a long (Agadico-casuistic) commentary on the Pentateuch by Yaqob Eliah. In the preface the author complains of the little interest people take now in such works, and excuses his short (!) explanations. In the year 5438=1678 he composed a commentary on the 'Baal ha-Turim,' called אהל יעקב. At the end of the preface the son-in-law of the author, מנחם מענדיל בן...אלי׳ בן הגאון...מנחם מענדיל מרגליות א׳ב׳ד ור״מ דקק פרעמיסלא, praises the work; a similar note is to be found of Yoseph the son of the author. At the end of the work are two homilies of the author.

Germ. curs. char.; fol., paper, ff. 511; the margins of some leaves injured. [Opp. Add. fol. 16.]

261

ספר מיכל המים, Agadic commentary on the Pentateuch by Michael Fridburg. At end the birth of his grandson Shimshon ben R. Mosheh Abraham on the 3rd of Nisan 5505=1745.

Germ. curs. char. (autograph); 4to, paper, ff. 317. [Mich. 226 (Ol. 451).]

262

ס׳ קשת יהונתן, R. Y'honathan Eibenschütz on Genesis, Exodus, and Leviticus (Agadic).

Written by his pupil Yaqob ben M'naḥem מעלה (son-in-law of R. Selig of Drau), 5422=1662.

Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 351. [Mich. 477 (Ol. 772).]

263

Continuation of above.

1. On Numbers and Deuteronomy.
2. Fol. 62b. Occasional homilies on סיום המשנה.
3. Fol. 63b. אלון בכות, his commentary on the Lamentations.

Ff. 310. [Mich. 478 (Ol. 772a).]

264

R. Y'honathan Eibenschütz's Agadico-Kabbalistic comm. on the Pentateuch.

Written by Mord'khai bar Zadoq, in the year 5533 = 1773, for R. Abraham Elibingen (? end of Exodus).

Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 374. [Mich. 239 (Ol. 272).]

265

שאלות מנוחת שלום, Agadic expositions of the Pentateuch (end missing) by Shalom ben Leb Shalom of Lemberg. He composed it twenty-four years after his marriage; having had no children, he determined at least to leave a book, but a year after he had a son, but lost his wife Breindel, daughter of R. Yoseph Zoref, at Cracow. At beg. of MS. פסוקים, and fol. 2b. זמר נאה לומר בכל יום בקומו מן המטה בקו הבריאה להם מיוסדים ע"פ חמשה ברכי נפשי שאמרם דוד המלך ע"ה כדאי' בברכות.

Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 230. [Opp. 234 (Ol. 330).]

266

ספר סגולת מלכים, a large philosophico-ethical commentary on the Pentateuch [by R. Yizhaq דונדון (Shem hag. i. 101a) according to the Mill-Yard MS. in possession of Rev. W. H. Black, marked גנזי מיליארד A. This MS. begins with the middle of ויגש, and has on the first page the title mentioned above, which is to be found in the Bodl. copy on fol. 3], beg. 'הן האדם...ר ויקם מלך...לאלה: סימון אמר כיהודו של עולם Exodus beg. ונהיה מכת המבושרים ופה שחשב בלבו שיהיו בוגדים; ends ואולם שמנו קץ לדרושנו. The author says on fol. 11b, אחרונים מבני עמינו כהר' בן חסדאי באור ה' שלו ובעל ספר העקרים השתדלו גם כן בקיומם חדוש העולם. At end of Genesis are notes headed אמר יהודה בן קדום (these notes are not in the Mill-Yard MS.; in general the Bodl. copy is much fuller than this).

Written by Ya'ish ben Mas'ud בן נִגַאר (at end of Genesis this name is written אנגאר, at end of Exodus אנתגאר, probably for אלנגאר (النجّار) for R. Daniel ben Sh'lomoh המכונה בן קדום (at end of Exod. and Deut. קאדום); finished the 16th of Tebeth (no year).

Span. Rabb. char.; 2 coll., fol., paper, ff. 533; many leaves slightly injured. [Bodl. 168 (Uri 329).]

267

ספר יורה דעה, a philosophical and grammatical comm. on the Pentateuch by א'ב'ש'י, beg. אמר אב'ש'י ראיתי חכמי ישראל אשר בדורינו זה הולכים על שלש דרכים הדרך האחד הלכו בו הרבה מהם...; towards the end of the preface the author says, וראיתי אם (!) לכתוב ולחקוק על ספר אלה הדברים אשר הבינותי ולרשום באגרת קצתם אולי יהיו לי למזכרת כי השכחה גברה עלי עד מאד מצד טרדות הזמן אשר סבבוני והקיפוני.... The comm. itself beg. בראשית טרם החלי לפרש הפרשה נקדים לך הקדמה אשר תהיה לך כמדרגת המפתח לבית הסוגרת ומסוגרת.... The author quotes Maimonides, and says, fol. 50, בטנים. י"מ שהם הנקראים בלעז פיניונש. Each book begins with a poem, and each Sidra ends with one. On fol. 71b the acrostic of אבא is marked by points; some marg. notes, of which one is signed Abshalom (fol. 57).

Owners: Yoseph ben Abshalom בונא ויטא sold the MS. to Mord'khai, on Wednesday the 28th of Ab 5241 = 1461; Yaqob ben Yizhaq רומאן בן בקודה, 5390 or 5397 (השצ or זשצ).

Greek Rabb. char.; 4to, paper, ff. 227. [Opp. 212 (Ol. 272b).]

268

1. Commentary on the Pentateuch (Agadic, Gematrioth, and sometimes P'shat) with marg. notes, beg. אותיות בראשית כדאיתא בסוכה בששת ימי בראשית ברא כי נתן להם ו' סדרים ובהם ס"ג מסכתות ובהם השיתין, ends ת'ק'כ'ג פרקים צרף וס"ג ת'ק'כ'ג הם ת'ק'צ'ב לכך כתב עשה משה לעיני כל ישראל. Follows a note, beg. 'במועדו אפי בשבת שאל רבינו שמחה ז"ל את רבינו יצחק ז"ל. The author (Ele'azar of Worms, some additions excepted ?) gives different headings (squ. char.) to the §§, viz. שער הפשט; ש' הפוך; ש' הממעט; ש' החילוק; ש' רבוי ומיעוט, etc. He quotes the Midrash ויכלו; R. Mosheh hal-Levi (fol. 11b); Mord'khai Zarfathi (fol. 21); Leqah Tobh of R. Tobhiah; R. Y'hudah מפונם; Eli'ezer hag-Gadol, with the epithet ה'ר'ר (fol. 26b); R. Yosé of Heidelberg (Geiger's Zeitschr. 1871, p. 158); R. Yaqob hal-Levi, with the epithet ממורי (fol. 172b); R. Mosheh מפוליא (fol. 184) and ר'י'א; Yizhaq ben Abraham Yuda ז"ל א'ו'יא, in the text on fol. 141b and on the marg. on fol. 146b. The marg. notes are chiefly extracts from Mizrahi, and on fol. 188b from the book פענח רזי (see ham-Maggid, 1871, p. 221). The copy was made from a defective and confused MS., as the copyist states in these words: מר'ז'ה חסר בכאן בספר שנעתק ממנו, לא מצאתי יותר, and העתקתי לאחר שסיימתי הפרשה ואלה הדברים כי היה בתחלה בגיליון העמוד להפך ולא שמתי על לב וכשראיתי כתבתי כאן (fol. 184b).

2. Fol. 230. מדרש ויושע (agrees, although shorter, with the edition of Constantinople).

3. Fol. 234b. מדרש עשרת הדברות (Jellinek, Op. cit. i. 62).

4. Commentaries (Agadic and Gematrioth): *a*. Fol. 245. On Song of Songs, beg. כתיב ויהי שירו חמשה לאלף נכון הר בית יי, ends זאת השירה הזאת משובחת מכל השירים. *b*. Fol. 250. On Ruth, beg. לפני מלוך בראש ההרים מלך בישראל איש הישר בעיניו יעשה מתחתנים באומות, ends מן פרץ עד דוד י' דורות לכך כתוב בתילים מגדול ישועות מלכו. *c*. Fol. 252b. On Lamentations, beg. 'בשנת ד ליהויקים נכתבה מגילת קינות, ends זכור כנגד גוג אז השיבנו ה' אלהיך ונשובה. *d*. Fol. 254b. On Ecclesiastes, beg. שלמה קרא שמו קהלת על שם שהיה נקהלים כל העולם, ends אבל התורה שקדמה כ"ב אותי' על זה נאמ' נגילה ונשמחה בך. *e*. Fol. 259. On Esther, beg. עשה מלחמות ולכד ערים עד שנים למלכו לכך, ends ק'ס'ז תיבו' בפרש' ויבא עמלק ובזכור ג' את אשר עשה לך עמלק. *f*. Fol. 262. On Esther, beg. אחשרש רבו' אמרו כל מקום שנא' ויהי ווי היה בימיו, ends כתי' כל מלכותו נעשה רשים מן המס שלקח ודובר שלום לכל זרעו.

5. Fol. 265. מדרש תדשא (Jellinek, Op. cit. iii. 164).

6. Fol. 292. Commentary on Rashi's comm. on the Pent. by a German Rabbi, who composed it about the year 5284=1524, with marg. notes (see ham-Maggid, 1871, p. 206).

The last treatise was copied by Yuda bar Yoseph hal-Levi, fin. the 19th of Siwan 5351=1591.

Germ. curs. char.; fol., paper, ff. 347. [Opp. 27 (Ol. 256).]

269

Commentary (Agadic and Halakhic) on the Pentateuch, chiefly on Rashi's comm. on the Pent., beg. פרשי׳ ז״ל לא היה צריך...והלא מצות מילה היה קודם לכן, ends כתו׳ בס׳ ילמדנו מפני מה נקבר משה בחוצה לארץ כדי שיחיו המתים שבח״ל בזכותו שנ׳ וירא ראשית לו.... The author quotes Midrash Thanhuma and Y'lamdenu (the last very often), el-Fasi, R. Efraim, Maimonides, R. Yonathan, David Qamhi, and Yaqob [Anatolio].

Owner: Shimhah ben Yom Tob ס״נ״ל.

Syr. Rabb. char.; 4to, paper, ff. 179, (fol. 33 injured.) [Can. Or. 23.]

270

חידושי צרפת, collection of commentaries (chiefly of French Rabbis) compiled by a French Rabbi, composed before 5143=1383 (fol. 83, Geiger's Zeitschr. 1871, p. 217). At end a poem of four lines with the acrostic חיים, perhaps the name of the compiler.

Owner: Levi ben Yaqob כמוש ן (?).

Germ. Rabb. char.; small 4to, vellum, ff. 87; many leaves injured. [Bodl. Or. 604.]

271

1. Anonymous collection of commentaries on the Pentateuch (incomplete, ends with Deut. liv. 21) made by a French Rabbi (not identical with the marginal notes of No. 155, 1), composed about 5118=1358 (fol. 34). On the marg. are glosses of an anonymous Rabbi who lived at the beg. of the 15th century.

2. Fol. 37. Another collection of commentaries (chiefly of French Rabbis) by an anonymous compiler, composed not before 1340 (incomplete; ends Deut. xi). Glosses of an anonymous Rabbi not before the 15th century (perhaps by the author of the glosses on No. 1).

3. Fol. 79. Short comm. on Esther, containing chiefly Gematrioth, beg. מבריאת עולם עד שעשו פורים בימי אסתר. *b.* Fol. 81. On Ruth, chiefly Midrash, beg. ווי היה אף לדור ששפטו שופטיהם. *c.* Fol. 82ᵇ. On Lamentations (Agadic), beg. למה נכתבה הקינות באלפא ביתא מפני שעברו. *d.* Fol. 85. On passages of Job. *e.* Fol. 85ᵇ. On Ruth (Agadic), beg. מלא זהו: שפטו כלו׳ ששפטו את שפטיהם. At end סליק יצ״ע מ׳ל׳א׳י׳ם.

4. Fol. 87ᵇ. A fragm. in Hebrew and German, headed לכתוב אותיות בזהב.

5. Fol. 90. A comm. on the Pentateuch, chiefly based on Masorah, beg. היבשה ב׳ במסורת אחד כאן והשני ושפכת. מ׳ה׳ר׳מ and מסורת מ׳ה׳ר׳מ are often quoted, with which last words the treatise ends.

6. Fol. 99ᵇ. A similar comm. on the Pentateuch, where ר׳מז״ל (the former?) is quoted, beg. ורוח אלקים ב׳ בקרייה בכאן ורוח א׳מ׳ ולהלן בר״ה ורוח..., ends with the words סליק הי׳פ׳ר׳ית.

7. Fol. 117ᵇ. Notes on passages of Genesis, Lamentations, and Esther, extracts from Ibn 'Ezra and Hasid. A note on פיטום הקטרת extracted from the book פרדס רימונים.

8. Fol. 119. A collection of commentaries, chiefly of French Rabbis (ends Gen. xvi. 1; see for Nos. 1, 2, and 8, Dukes, der Orient, 1850, p. 548, and Geiger's Zeitschr. 1871, p. 215).

9. Fol. 132ᵃ. Grammar by Sh'neor. He adopts three parts of speech, viz. שם העצם ושם התאר ושם הכלל, eight conjugations (גזרות), and of the verbs beginning with נ he says, והדייקנים קראו אותה קצוצי פיאה. The authorities quoted by him are enumerated by Dukes, Op. cit. 37 (where should be added R. Sh'm'ayah and the ספר האוחים. The quotations from R. Mosheh are taken from the ספר השוהם).

10. Fol. 169. Paradigms of the conjugations, probably belonging to the former treatise.

Owner: Mosheh ben Y'hudah of Hamburg.

Germ. Rabb. char.; small fol., paper, ff. 166, (ff. 72 and 73 are injured; ff. 76ᵇ to 78 and 166 to 169 blank leaves.) [Opp. 31 (Ol. 260).]

272

1. A short grammatical comm. on the Pentateuch (ends Numb. xxx) by a German Rabbi. The author refers to a printed edition of the Thalmud. On fol. 39ᵇ a note in German of the year 5334=1574.

2. Fol. 43ᵇ. Zalman Runkel's epistle (Wolf, Bib. Heb. i. 2020) of the year 5307=1547, containing an appeal in favour of the poor, beg. אנשי אמת רודפי צדק.

3. Liturgy: *a.* Fol. 48ᵇ. For Hanukkah, in Hebrew and German, beg. יודוך ה׳ כל אפסי ארץ, with the acrostic Y'shayah bar Yisrael hal-Levi. *b.* Fol. 51ᵇ. Another, beg. זקנים עם נערים, with the acrostic זלמן חזק. *c.* Fol. 54ᵇ. In Hebrew only, beg. ימלא פי תהלה, with the acrostic Yizhaq bar Nahman.

On ff. 42, 47ᵇ, and at end remedies in German.

Germ. curs. char. (two hands); 8vo, paper, ff. 55. [Opp. 718 (Ol. 81).]

273

Commentary (Agadic and Halakhic) on Pentateuch and on Rashi's comm. on the Pent. (beg. with end of ויצא to Gen. xxxvii. 27; Exodus to end), Exod. beg. ועצום ממנו כו׳ קשה מה אמר א׳ח׳כ פן ירבה והלא היו כבר הרבה. After שמיני follow הלכות פסח. The author says on fol. 13ᵇ, ועוד היום אם יבוא איש בלבוש צרפתי ומדבר לשון צרפת אפי׳ שהוא אשכנזי יאמרו הכל עליו צרפתי...בדידי היה עובדא שעמדתי לפני עצות אדום ההגמון משטרושפורק והיינו מצווים לסמן בגדינו בצבע בגד געל כמנהג כיש מקומות באשכנז.... On fol. 68ᵇ (כי תצא) he says, בארתי פר׳ זו בעת החתונה מה שנהגו באלו הגלילות להעמיד דרשן בסעודת החתונה ולהעמיד לפניו תרנגול. At end of כי תבא, after having said that the prophecy of the xxxth chapter of Deut. will be fulfilled, he continues, בפרט בדור הזה ישמח ויתחזק באמונת שמים שראו עינינו בקיום נבואה מה שלא ראו אבותינו שנחרב קונשטינאפל בימינו וכבר תירג ברוח הקודש ששי ושמחי בת אדום שמאחר סנחיר׳ קונשינאפל יתקרב הגאולה באומ׳ תם עונך וכן מה שאמר בס׳ תהלים...מי

נחמני(!) עד אדום מצאתיו תרגומו בכתובים אחד בק"ק הלפרונא מאן דבריני קרתא רבת' דקונשטינופל. The MS. has marg. notes by a later hand; on fol. 9b signed כן שמעתי מפי אחי... הירש ש"ץ חזן יצ'ו. The first five leaves of the MS. seem to be a fragm. of a homily. On fol. 2 is the name בנימן כ"ץ.

Old Germ. curs. char.; 1 and 2 coll., 4to, paper, ff. 84. [Opp. 224 (Ol. 284).]

274

Commentary on the Pentateuch (beg. Gen. xviii. 28 to Numbers xxxii; Deut. xi. to xxix), with marg. notes collected from diff. comm., chiefly from Rashi and Naḥmanides. The compiler quotes, מפי ר' מרדכי הדיין ששמע ממורינו בן הראש בירושלים (fol. 11); R. Abraham ben Eliʿezer (fol. 28b); R. Yaqob בינגא and R. Y'ruḥam (fol. 61); R. Ẓidqiyah (marg. fol. 62); חבור הר' יהודה כהן (fol. 67); R. Elyaqim and R. Sh'lomoh (fol. 70); Shimshon ben Abraham (fol. 83); R. Sh'muel וורדון (fol. 84b); ואני י"כ הצעיר אומר (ff. 111 marg. and 107b); R. Yiẓḥaq ben Mosheh (fol. 113b); on fol. 160 כך הגידו לנו בשם ר' נתן בן החבר ר' משה ור' יצחק בשם מ"א מהחסיד.

Germ. Rabb. char.; 4to, paper, ff. 169. [Marsh. 423 (Uri 153).]

275

1. Baḥya ben Asher on Genesis (lac. from xliv. 5 to xlv. 16) and Exodus (lac. from vii. 21 to viii. 19) with marg. notes, often beg. אמר המעיין י'ב'ץ. At end of Genesis: העתקתיו מס' יצירה. רבו של אדם הראשון רזיאל רבו של שם יופיאל רבו של אברהם אבינו צדקיאל רבו של יצחק רפאל רבו של יעקב פליאל רבו של יוסף גבריאל רבו של משה רבינו מטטרון רבו של אליה מלתיאל.

2. Fol. 219. A fragment of Midrash Ruth.

Span. Rabb. char.; 8vo, paper, ff. 288; stained, the marg. at beg. and end injured. Transposed (fol. 64 is continued on ff. 187 to 203, fol. 91 is to be after fol. 106, and ff. 92 to 103 are to be after fol. 215). [Mich. 316 (Ol. 107).]

276

Abraham, son of Maimonides, on Genesis and Exodus in Arabic. Marg. notes headed צח and חאשיה. At end poems of two lines in honour of the author by Ahron bar ʿAli hak-Kohen and an anonymous writer, and in honour of Maimonides by Ḥarizi. Next comes the prayer ברוך שאמר.

Written by Ẓ'daqah ben ʿObhadyah for the library of David the grandson of the author, fin. at Aleppo on Sunday the 25th of Sh'bhat 1686 Sel.=1375 (see Steinschneider, ham-Mazkir vi. 114, where should be read אשר סיכל בחכמתו כל ערמן).

Owner: Yiẓḥaq bar ʿObhadyah.

Syr. Rabb. char.; fol., paper, ff. 180. [Hunt. 166 (Uri 101).]

277

On Genesis (more Agadic than P'shat) by Sh'muel han-Nagid ben David ben Sh'lomoh, beg., after a small philosophical introduction, כתוב מי ימלל וגבורות(!) של מ'ה'ה'ב'ה י'ת' שברא העליונים והתחתונים.

Written by ʿObhadyah ben Sh'lomoh ha-Ḥazan הטבח הנאמן bar Abraham bar Saʿadyah, fin. Elul 1823 Sel.=1511.

Owner: Efraim Ḥakim.

Syr. Rabb. char.; 4to, paper, ff. 153. [Marsh. 643 (Uri 151).]

278

Continuation of above. On Numbers, beg. אשריך משה רבינו ששים רבוא עומדים והכהנים והלוים. On fly-leaf a fragm. of Yad ha-Ḥazaqah.

Owner: Eliah עטים.

Ff. 168. [Marsh. 626 (Uri 152).]

279

פרשיות, on Genesis (ends ch. xxiv, with the words תמו פרשיות רבינו נסים) by Nisim bar Reuben (according to the MS.), beg. מלת ראשית תורה חלק והאריך הכתוב לספר כי מדעת כולם מחדבר הקודם, ends נתקיים איליו. Naḥmanides is often quoted, but without the epithet 'my master.'

Germ. curs. char.; fol., paper, ff. 86. [Opp. 207 (Ol. 268).]

280

1. On Genesis (ends with the words ע"כ נמצא מה'ר'ר נסים ז"ל) by R. Nisim. No preface. On fol. 74b a note of Yoseph Ibn Abraham Ibn וקר. On fol. 75 a fragm. of an index (מפתח).

2. Fol. 76. דרשות לחכם ר' נסים, homilies on the Pent. by R. Nisim (the order of the chapters differs from the printed edition; the MS. ends with שופטים). On fol. 194b homily by Naḥmanides, beg. אליהו אומר מרבה כבוד שמים. Marg. notes (injured in binding) for both treatises, containing corrections.

The copy was finished on Thursday the 25th of Ab, no year (fol. 194), by Yiẓḥaq קראמסון (? fol. 196).

Names of the owners illegible.

Span. Rabb. char.; 8vo, paper, ff. 197. [Bodl. 607.]

281

ספר אמרי שפר, Y'hudah ben Mosheh ben חלואה on Genesis (Agadic). The MS. has no date of composition (see Paris Cat. 264).

Owners: Yoseph במה'ר'ר'א זצ'ל; Yizrael ben Z'bhi.

Italian Rabb. char.; 4to, paper, ff. 224. [Opp. 194 (Ol. 256).]

282

שם עולם, commentary (Agadic) on Genesis and, in a second part, on other biblical passages by Daniel ben Mosheh David Trani of Ancona, composed in the year 5521=1761.

Italian curs. char.; 4to, paper, ff. 87. [Reggio 17.]

283

Agadic comm. on Genesis and Exodus (to xxi. 28). It beg. בראשית לכך התחילה התורה בבית ולא באלף לפי שהעולם שהוא מסוכך מג' רוחותיו ורוח צפונית אינה (lac.) מסוכבת; the author quotes only Rashi.

Italian Rabb. char.; 4to, paper, ff. 52. [Hunt. 569 (Uri 148).]

284

Commentary (Midrash and P'shat) compiled by a French Rabbi on Genesis (beg. iii) and Exodus (ends xxi), with marg. notes (Geiger's Zeitschr. 1871, p. 218).

Germ. Rabb. char.; 8vo, paper, ff. 126. [Marsh. 225 (Uri 174).]

285

נגאה אלעארקין, Sa'id Ibn Daûd el-'Adni on Exodus (homiletico-agadic), beg. תבארך...וקולה הבאים מצרימה וכי היום באו אלא תעלם אן טאלמא יוסף באלחיאה. R. Sa'adyah Gaon's comm. is quoted. The first page of MS. contains the last lines of the first vol., and the colophon promises a continuation. At end a half-leaf (scarcely legible) containing a fragm. of a poem, of which the first legible words are בנו שלמה צרפתי...[ולר' י'] הודה הלוי ולר' אברהם..., ends with חזק. On fly-leaves at beg. and end of MS. a fragm. of a comm. on Numbers xix. in Hebrew, where Naḥmanides is quoted.

Syr. Rabb. char.; 8vo, paper, ff. 106. [Hunt. 376 (Uri 165).]

286

מגלה עמוקות, Sh'muel ben Sa'adyah מטות on Exodus (philosophico-agadic), beg. כתב ר'מ'ב'ן ז"ל כי השלים ס' בראשית שהוא ס' יצירה. The author quotes his 'M'gillath S'tharim.'

Colophon: נשלם ספר זה הנקרא מגלה עמוקות בחדש איאר שנת ה'ר'י'ב לבריאת עאלמה בעיר מסין שבהרי נפוסה וכתבתי אותו אני משה קטן הסופרים.

Syr. Rabb. char.; 2 coll., fol., paper, ff. 130. [Hunt. 81 (Uri 92).]

287

ספר מבקש השם, Sh'muel ben Ḥabhibh די וידאש on כי תשא (Exodus xxv. 21; Agadic). He quotes his own comm. on Lamentations (printed) and on נצבים.

Written by Yoseph ben Abraham hal-Levi for R. Yizḥaq ben Mas'ud, fin. the first of Sh'bat 5335=1575.

Owners: Sh'lomoh (illegible) bought it from Yoseph Naḥmiash ben Naḥmiash the 15th of Elul [3?]87=1627; Yoseph Ibn Maimon ניסידאן.

Span. Rabb. char.; 4to, paper, ff. 112. [Mich. 324 (Ol. 402).]

288

An Arabic commentary (Agadic and Halakhic) on Exodus (fin. xxx. 2). The comm. is arranged chiefly in questions and answers (אלגואב—סאל). It begins after a short preface, where the author applies Isaiah ix. 5 to Moses, with the words ואלה...האולאי הם אלדי אסתכדמוהם אלמצריין והאולאי הם אלדי כרגו....

Span. Rabb. char.; 4to, paper, ff. 256; last leaves much injured. [Hunt. 497 (Uri 171).]

289

תפסיר אלעשר אל כלמאת, Arabic paraphrase of the Ten Commandments (lacuna between the First and Third Commandment. The MS. is somewhat different from Dr. Eisenstädter's edition).

Owner: משה דבח.

Syr. Rabb. char.; 8vo, paper, ff. 16. [Hunt. 402 (Uri 163).]

290

Commentary on Leviticus (beg. missing, ends with x), a compilation from Qaraitic authors, especially David han-Nasi and Yepheth hal-Levi, by Tobhiyah has-Sofer. The compiler translated from the Arabic, but in a very imperfect manner, for which he asks indulgence (see the colophon). He uses Greek words. The present volume is a part of his Ozar Neḥmad. Passages often occur introduced by תשובה—שאלה, a book which Pinsker (Liq. Qadmon. p. 219) attributes to Y'hoshu'a, a name which the present MS. has not. The latest authority quoted by Tobhiyah is Levi ben Yepheth hal-Levi (ס' המצות). At end of MS.: אני טוביה הסופר האבל מאבילי ציון כתבתי זה הספר שהוא א' מספרי אוצר הנחמד. והוא סדר כהנים. ובו דברי אדוננו דוד הנשיא ז"ל והמלמ' יפת הלוי ז"ל. והוספתי עליהם מה ששמעתי מדברי בעלי הדעת והמפרש' הפותרים האלהים יחד ירצם. ובשכרו הצפון יחפצם. והרחקתי הרחוק והקרבתי הקרוב כדי כחי. ולא חפצתי בו להכשיל כי אם להשכיל רבים ועשיתי בו שאלות כדי כחי ויכלתי. ומיי' אשאל שלא יחייבני באש' דברתי כי לא חפצתי כי אם לטובה ואל אכשל בדברי לפני אלהי כי הוא יודע תעלומות לב. ואם שגיתי הוא יסלח וימחול עלי. ואתם אח[י] אל תאשימוני אם ימצא שבוש בלש' בין זכר ונקבה. כי אינו מקצרון יד כי אם שגגה. כי מלש' ישמעאל הייתי כותב אל לש' עברי. וכן אל תשענו בדברי אש' זכרתי כי אתם חכמים ונבונים וראו ואש' הוא נח בדעתכם תפשוהו. ואם תמצאו שבוש בדברי המלמדים הנזכרים באלה הספרים הנקראים קפת הרכלים. דעו אחי כי השבוש אינו מהם כי אם ממני אבל לא בזדון. והאלהים יסלח להם ואותי יחד וירצם וירצני ויתן לנו ולכם לב אחד לאהבה אתו וללכת בדרכיו ויתן חלקנו עם המשכילים. ככת' והמשכילים יזהירו כזהר וינעים לנו מטוב נעימותיו ככת' מה רב טובך אשר צפנת ליראך. אמ' אמ' ברוך יי לע' אמ' ואמ'.

Owners: Sh'm'ayah ben Y'hudah bought it from צהוב ben Yizḥaq on the 29th of Marḥeshwan 5114=1353. Witnesses: Sh'lomoh ben Yoseph קישייוטי and Eliah ben Mikhael (last page). On the fly-leaf: זה הספר איז(!) ממני אייזק ס"ג"ל מקאליש ע"ע מלמד בלייפציג.

Greek Qar. char. (some leaves supplied by a later hand); fol., paper, ff. 146; the first three leaves and the last are slightly injured. [Opp. 26 (Ol. 255).]

291

Commentary (Halakhic) on Leviticus, beg. xi. 35. וטמאים יהיו לכם שלא תאמר מצוה עלינו לנתצם ת"ל וטמאי' יהיו לכם שאם רצה לקיימן כטמאין רשאי, ends xviii. 11. ערות בת אשת אביך זהו שאמרו שאינו חייב על אחותו משפחה ונכרית....

Span. Rabb. char.; fol., paper, ff. 147. [Hunt. 147 (Uri 100).]

292

1. [Y'hudah ben Bal'am] on Numbers and Deuteronomy (incomplete, ends with xxxii. Steinschneider, he-Ḥaluz ii. 60; Geiger's Zeitschr. 1867, p. 236).

2. Fol. 79. Arabic homilics: the 8th on תפלה, where the author quotes R. Yisrael's comm. on Abhoth and gives the year of the present exile ולנא אליום פי אלגלות ת'ת'ק'פ'א=1381=1449; the 14th contains מדרש על התמימות; the other leaves are unconnected.

3. Fol. 151. Arabic comm. on the Song of Songs (beg. of preface and from viii. 5 wanting). The author, apparently a Rabbanite, is well acquainted with the country round Damascus, which he may have learnt from Arabic geographers. He renders תרצה by צפורין. The geographical passages (fol. 315) are not in accord-

ance with R. Saʿadyah Gaon's translation of the Pentateuch. The author has advanced notions of Hebrew grammar (Jour. Asiatique, 1862, vol. i, p. 145).

Syr. Rabb. char. (No. 1 older); small 4to, paper, ff. 227. [Hunt. 496 (Uri 168).]

293

דרך תמימים, Agadic commentary on the Sidra בלק by R. Menaḥem מאנש חיות; he divided it into two parts, דרך קרובה and דרך רחוקה.

Germ. curs. char.; 1 and 2 coll., 4to, paper, ff. 36. [Opp. 235 (Ol. 375).]

294

צפנת פענח, Arabic commentary (Agadic and Halakhic) on Numbers (beg. wanting), Deuteronomy (end wanting), and the Haphtaroth by Saʿadyah ben David התמני. He quotes his comm. on Genesis and Exodus. On fol. 216 a Masoretic treatise, of which remains only the end of the second part and most of the third, containing a chapter on the accents (end missing). The last leaf (by a later hand) contains the end of an Arabic comm. on the prophets, where the comm. on the Minor Prophets by Ibn Djiqatiliah is quoted (למא אנתהי אבן גקטילה אלי הדא אלקול פי שרחה לנבת(!) תרי עסר).

Owner: Abraham ben Ahron חושי (fol. 97ᵇ).

Syr. Rabb. char.; fol., paper, ff. 196. [Hunt. 312 (Uri 111).]

295

Rashi on Prophets and Hagiographa (not on Chronicles; the MS. ends with Dan. xi. Lacuna from Judges ii. 7 to 1 Sam. xxv. 14; Micha v. 11 to Mal. iii. 2. Isaiah comes after Ezekiel, Job after Psalms) with marg. notes, containing corrections and omissions, a few extracts from David Qamḥi's comm., and on Job xxiv. 6 from Naḥmanides and מהר׳ אברהם ז״ל. From Job xl. 25 beg. Yaqob Nazir's comm. (see Geiger's Zeitschr. 1871, p. 158. This MS. has 152 years instead of 172 of No. 186).

Written by Abraham ben Shimshon has-Sofer for R. Yoseph ben Sh'muel. The first page of the MS. contains the end of Rashi's comm. on Judges, written by Sh'lomoh ben Sh'lomoh, and fin. on Tuesday the 11th of Nisan 5088=1328. At end of this fragm. הפוך ח׳ דפין ותמצא ספר שמואל.

Germ. Rabb. char.; 3 coll., broad fol., vellum, ff. 278, (stained.) [Bodl. 142 (Uri 112).]

296

Rashi on the Prophets (Isaiah after Ezekiel) with marg. notes by a Greek Jew; on המסכת Judg. xvi. 14 ובלשון יון אָדִי שמקפלין הבגד הארוג בו. At end of Samuel ובפי׳ רבי׳ חננאל תירץ כי כאן כתוב איש חיל שולף חרב.... The first passage contains a fragm. of a casuistic comm. on Leviticus.

Owners: Eliahu hag-Gabbai sold it in the year 5031 (on the marg. 5025=1265)=1271 (בכ״ז לעומר): witnesses, Leon ben Y'didyah, Eliahu hap-Parnes. Y'hudah bought it in the year 5236=1476 from R. Y'shuʿah ben Mosheh קָוא: witness, Eliʿezer ben Abraham. The names of other owners are effaced.

Greek Rabb. char.; 2 coll., small fol., vellum, ff. 243; illuminations. [Poc. 127 (Uri 84).]

297

Rashi on the Prophets (beg. Josh. ii, end wanting; Isaiah comes after Ezekiel). On the marg. of Isaiah are corrections (injured in binding).

Written by Yizḥaq.

Owner: Yizḥaq ממוריל(?).

Germ. Rabb. char.; 2 coll., fol., vellum, ff. 270. [Bodl. 326 (Uri 115).]

298

Rashi on Ezekiel (beg. iv. 12), Isaiah, Minor Prophets (last chap. wanting), Psalms (i. 11 wanting), Proverbs, Job (to xvi. 6), Daniel, Ezra, and the five M'gilloth.

Owners: Yoseph ben Mosheh צורף ומטרד (squ. char.); Binyamin ben Y'hudah Aryeh (Germ. Rabb. char.); Eliʿezer ben Yoseph hal-Levi (Germ. curs. char.) Bound with letters of recommendation from David Ottensoser of Fürth (26th March 1841, who points out some variations), and from Breslau, late editor of the Jews' Chronicle.

Germ. Rabb. char.; 3 coll., large fol., vellum, ff. 111. [Opp. Add. fol. 22.]

299

Rashi on Isaiah and Jeremiah.

Owners: R'phael and Abraham גליקו; Y'hudah ben Yizḥaq דאטו.

Old Germ. curs. char.; 4to, paper and vellum, ff. 58. [Laud. 126 (Uri 121).]

300

Rashi on the Haftaroth (beg. למה תאמר יעקב, ends קומי אורי). Continuation of No. 194.

Germ. Rabb. char.; 4to, vellum, ff. 32. [Mich. 522 (Ol. 693-695).]

301

Abraham Ibn 'Ezra on Minor Prophets, Daniel, Ruth, Song of Songs, and Lamentations. On the marg. of Minor Prophets are notes containing explanations of א״ג (Ibn Djanâḥ), א״ב (Ibn Balʿam), Yoseph and David Qamḥi, ז׳א׳ב, and sometimes ול״נ (see hap-Palit, No. 6). Fol. 111. A fragment of David Qamḥi's Dictionary (from אזדא to ספת). On last page are some riddles and a medical prescription (by another hand).

Written by Sh'lomoh.

Owners: Y'hudah Mahlalel, 5363=1630; חִשְׂמַל after the year 5504=1744; Abraham ben (erased) ben Daniel; Shabbathai...

Span. Rabb. char.; 4to, vellum, ff. 112. [Mich. Add. 33.]

302

David Qamḥi on the Prophets, with marg. notes (injured in binding), containing corrections and additions (קמחי תוספת).

Written by Abraham ben Ḥasdai of Perpignan for R. Sh'muel ben Yizḥaq ha-Rofé of Rome, dwelling at קסא, fin. at Ancona, Iyyar 5162=1402.

Owners: Y'hoshuʿa Y'ḥiel באר לח״י מאישי; Y'hudah מאישי and 'Obhadyah חי ben Sh'maryah מאישי.

Span. Rabb. char.; 2 coll., fol., vellum, ff. 395½. [Opp. Add. fol. 37.]

303

David Qamḥi on the first Prophets.

Italian Rabb. char.; fol., paper, ff. 167. [Can. Or. 52.]

304

David Qamḥi on Joshua, Judges, and I Samuel (ends xxv. 39).

Syr. Rabb. char.; small 4to, paper and vellum, ff. 174. [Hunt. 558 (Uri 146).]

305

David Qamḥi on the first Prophets (beg. with the last lines of Joshua). The title and the colophon are falsified. Title: כתאב שרח אלתורה ויסמא דליל אלתאיהין ויחכי עלא דאוד וקול אלאנביא ואלצאלטין וכונהון ויחכי עלא אכ̇בר אלארציהן.

Colophon: אני משה בן הישיש חנכבד רבי ישועה י״ל ן׳ משה רומאן כתבתי זה הספר פירוש ד׳ נביאים ראשונים שפירש החכם רבינו סלמאני (קמחי (erased, orig. ז״ל וסיימתי אותו בי״ז לירח שבט שנת ארבעת (חמשת (erased, orig. אלפים ומאה וששה וחמשים שנים בריגו וכתבתי אותו למבין המשכיל ר׳ א׳ סלמאני (קמחי (erased, orig. י״ל ב״ר נסים קמחי נע... On fly-leaves fragm. of Levi ben Gershom's comm. on Aristotle's ס׳ הטעות.

Span. Rabb. char.; fol., paper and vellum, ff. 176. [Hunt. 300 (Uri 110).]

306

David Qamḥi on Kings. On the margin (fol. 62b): תעליק מן כלאם ר׳ תנחום.

At the beg. on the recto: ועאלם אלדי ויחכי הלכתאב עלא אבדתא צלטנית דאוד לאברהא חרפייא פ״לייא.

צאר פי מלכייה אלעבד אלפקיר אלראני עפו רבה מוסי בן עבד אלמחסן ז׳ל׳ה מן שרכה אבי סלימאן מ״ב ושלום.

והארא הלכתאב אלשריף יחכי עלא אלצלאטין ואלאוולא ועלא נבוכדנצר וגירוהו ויחכי עלא אלארצי ואלאבחאר ויסמא כתאב אסראר פי עלם חכאיה ואתמרהי ויסמא ויסמא מאיר

חשכים כתאב אלפציל ויסמא מרים

מלאכים ויסמא מורה נבוכים תם תם תם ונשלם בעזרת אל חי אלקייאם.

Span. Rabb. char.; fol., paper, ff. 127; first leaves injured and supplied by a later hand. [Hunt. 130 (Uri 98).]

307

David Qamḥi on Jeremiah, Ezekiel, and Isaiah i. 9 to li. 6. At end of Jeremiah the various readings of Ben Asher and Ben Naphthali on Isaiah, and a Masor. fragm. beg. אלין פתחין רפין וסוף פסוק בארבעה ספרים אחרונים. On fly-leaf an English fragment: The Opinions of the Barons.

Syr. squ. char. (carelessly written); fol., paper, ff. 108. [Bodl. 143 (Uri 113).]

308

David Qamḥi on Minor Prophets (beg. wanting), Isaiah, Jeremiah, and Ezekiel (end wanting). On the marg. the text (sometimes with vowel points) and Rashi (variations). On fol. 101 a fragm. of Rashi's comm. on the Haftaroth. At beg. of MS. are some additions to D. Qamḥi's Grammar and Dictionary, taken from his comm. and written by Wolf Heidenheim, who states also that the present copy of D. Qamḥi's comm. was made from a very old MS.

Owner: Simḥah ben Yizḥaq שליט המכונה בונם גנשמן מק״ק גונדילשום (fol. 100).

Old Germ. curs. char.; 2 coll., fol., paper, ff. 359; last leaves injured. [Mich. 554 (Ol. 520).]

309

David Qamḥi on Isaiah and Jeremiah.

Syr. Rabb. char.; fol., vellum, ff. 236. [Hunt. 77 (Uri 91).]

310

David Qamḥi on Isaiah (beg. wanting) and Jeremiah.

Written by David ha-Ḥazan ben Yaqob ן׳ פוליא, fin. at ביליא דיאנו on Tuesday the 8th of Nisan 5141=1381.

Span. Rabb. char.; large fol., paper, ff. 181, (stained and injured.) [Laud. 273 (Uri 80).]

311

David Qamḥi on Isaiah, Jeremiah (ends li. 44), and (fol. 271) Joshua.

Owner: Simḥah ben R. Yom Tob ס׳ג׳ל (fol. 168b).

Span. Rabb. char.; small fol., vellum, ff. 298, (fol. 271 injured.) [Can. Or. 32.]

312

David Qamḥi on Isaiah (beg. ix. 5, end wanting) and Jeremiah (Segol is often rendered by Pathaḥ, see No. 318).

Syr. Rabb. char.; small fol., red paper, ff. 304, (much stained.) [Bodl. 147 (Uri 118).]

313

1. David Qamḥi on Isaiah. The first page has the following falsified title: כתאב חכאיה אלדוניה וקול אלאנביה וחכאיה אלקום ואפעלהון ואלאריאן אלדי להון והוא כתאבין ... ואלתאניה לרבי שמואל אבן עזריה ז׳צ׳ל ... וקול רובי תנחומא ז׳צ׳ל ואלג׳ אלכאתיב בתאליף רבי עבדיה אבן עבד אלמחסין אלספארדי ז׳צ׳ל. The verso beg. אמר רבי עבדיה בן עבר מחסן ספרדי ארבעה הספרים האלה...

2. Fol. 130b. יקוו המים of R. Sh'muel Ibn Thabon; it begins (also with a falsified title), חכי הלכתאב עלא טבאיע אלר׳ ומצאין אלפלך וכלאם אלפלאספה וכלאם לשמואל אבן עזריה ז׳צ׳ל תפסיר אלאוץ ואלתראב ואלנאר ואלמטאר ומנאביע אלמא וקול רבי תנחומא ז״ל עֹמֹי עֹשׂוֹ — בשם אשר לו יאות להודות. אתחיל פירוש הסודות, הנרמזות בתורה ובדברי הנביאים והחכמים ממה שחבר החכם המופלא מר׳ ור׳ שמואל בן עזריה והבינות(!) הספרדי בן תבון ז׳צ׳ל ולתחיה הנקרא מאמר יקוו המים אמר שמואל שאל ממני. The last leaf is a fragm. of a theologico-ethical work.

Written by Yoseph ben Levi ben Mosheh ben Levi הקדוש קאלייר for R. ʻObhadyah ben ʻAbd-ul-Muḥsin. No. 1 was finished at Aleppo on Friday the 10th of Ab 5248=1488. No. 2, on Friday the 26th of Ab of the same year.

Span. Rabb. char.; fol., paper, ff. 249. [Marsh. 142 (Uri 114).]

314

David Qamḥi on Ezekiel and Minor Prophets (end wanting).

Span. Rabb. char.; fol., paper and vellum, ff. 170, (stained and pale.) [Hunt. Don. 24 (Uri 117).]

315

David Qamḥi on Ezekiel (beg. viii. 4) and Minor Prophets (ends Zach. xiv. 4; lac. from Zach. xi. 13 to xiii. 6). In the MS. lies a detached paper (8vo, Italian Rabb. char.) containing a note on Gen. xlv. 26.

Span. Rabb. char.; fol., paper, ff. 74. [Can. Or. 58.]

316

David Qamḥi on Ezekiel, with marg. notes in Arabic, extracts from R. Saʿadyah Gaon, Ben Balʿam, Ḥayudj, and Ibn Djanâḥ. The MS. beg. with the following falsified title: האדא כתאב לאבי אלוליד אבן גנאח ויסמא אלכתאב אלאצול ויכנא בכתאב אלנקטי ופי עלם אלאלהותי תבארך ועלם אלאואלא ואוכרהי ומא יציר ועלם אלנפסי ואלנפוסי אלעטים אלגֿליל ועלם אלנקטי ואלנקט ועלם אלחרוף וקול אלאנביא ועלם אלתגֿלילא וקול אלמציר וצאירה ושרח אלמערוף יענ ל אל קד נצֿרו אעיאנכא ופי עלם אלמשהדא עלא אלתחקיק מן בעד אלטופאן ומן בעד נוח ופי קול לאבן בלעם ז״ל וקול לרבי סעדיה ז׳צ׳ל—תם—. On the verso: כתאב אלנקט—ספר השרש לאבי וליד בן גנאח ז׳צ׳ל (erased) זאת המראה אשר מצא...

Written by Mosheh ben R. Nathan el-Narboni for R. Ḥiya hak-Kohen, fin. the 2nd of Sh'bhat 5083=1323. R. Ḥiya ben B'rakhot hak-Kohen (the same?) collated this MS. with that written by the author, and added the marg. notes; he finished it at Damascus on Thursday the 18th of Ab 5135 Sel.=1375 (the colophon is a little injured).

Syr. Rabb. char.; small fol., paper, ff. 193. [Hunt. 155 (Uri 104).]

317

David Qamḥi on Minor Prophets. At end of MS. the following liturgies for the Sabbath: *a.* שכר בך שר דרי (ישראל). *c.* יום זה מכובד מכל ימים. *b.* כל יצור עולם דר בשמי אולמו נורא עלילה. *d.* מעלה שיר חדש מתנים, both by Daniel מהר אלצין (of Montalcino, Zunz, Lit. Syn. Poesie, p. 367), the acrostic is only Daniel. *e.* כי אשמרה שבת (אברהם). *f.* שבת מנוחה וברכה כן. *g.* Habdaloth: משביח שאון ימים (twice), the acrostic of יעקב יואב הקטן חזק. *h.* במוצאי יום מנוחה, the acr. of מנייר חזק. *i.* שיר אענה כי הנה. *j.* אליה לשבוייה, both with the acr. of אברהם. *k.* אלהים כוננה אשר נעשה יום, the acr. of יצחק גיאת. *l.* יתן לנו השמים, the acr. of יוסף שין (?) חזק. *m.* יום פנה כצל תומר, the acr. of יצחק (from g^2 to *m* the liturgies are given in an abbreviated form, adding וכו׳).

Written by Abraham. The copy was finished on Thursday the 7th of Ab (בז׳ לחמישי), 5118 A. M. or 1290 after the destruction of the Temple=1358.

Owners: Y'hudah ha-Rofé מלאקווילה and his son Eliʿezer.

Germ. Rabb. char.; 4to, vellum, ff. 126. [Can. Or. 33.]

318

Commentary in Arabic on first Prophets by R. Thanḥum ben Yoseph of Jerusalem (Joshua and part of Judges and Samuel are printed). This is the second volume of his Kithâb el-Biyân. Joshua and Judges form the 1st part of his שרח אלנביאים, Samuel the 2nd, and Kings the 3rd. On fly-leaf a fragm. of the Thargum Y'rushalmi, headed תוספתא.

Written by Sh'lomoh ben Eliʿezer ha-Rofé ben ʿObhadyah ha-Rofé. Samuel was fin. the 15th of Iyyar 1691 Sel.=1379; Kings on Thursday the 14th of Thammuz of the same year, corresponding to the Arabic month Rabiʿa el-Awal, 782 Heg.

Owner: Yisaskhar סוסאן of Safet, 5327=1567. At beg. of MS. the birth of Sh'lomoh, Thursday the 25th of Thishri 1739 Sel.=1428.

Syr. Rabb. char. (the text, only a part of it is in the MS., larger char. with vowel points, some peculiarities, e.g. עֲלֵיהֶם); small fol., paper, ff. 258. [Poc. 314 (Uri 81).]

319

Continuation of above. On Jeremiah, Ezekiel, and Minor Prophets (Habakkuk is printed). This volume forms v to vii of his comm. to the Prophets. Fol. 274. An Agadic fragm. beg. מעשה אמר אחד מן החסידים פעם אחת הייתי יושב.

Written by the same hand; Jeremiah was fin. the 25th of Nisan 1693 Sel.=1381, corresponding to the Arabic month Muḥarem, 784 Heg.; Ezekiel, on Thursday the 23rd of Kaslew of the same year (ז׳ש׳ג לשטרות !), corr. to the month Shuwal, at במדינת סינים תדתא דעל כיף ימא רבא; Minor Prophets, the 13th of Nisan 1696 Sel.=1384, corr. to Rabiʿa el-Awal, 787 Heg.

Ff. 344. [Poc. 344 (Uri 82).]

320

A short commentary on the Haphtaroth (incomplete, ends שבת ה׳ה׳מ סוכות), beg. האל היכול. ונוטיהם שנטה אותם כאהל על הארץ—רני ענין שבח ושיר—למה תאמר בעבור אורך הגלות.

Owner: Abraham סאלמה, who inherited it from his father-in-law R. Sh'lomoh אלגיר.

Span. Rabb. char.; 8vo, paper, ff. 114; last leaves much stained. [Hunt. 555 (Uri 142).]

321

Rashi on Psalms, Proverbs, and Job (ends iii. 21; after fol. 39 half a leaf, containing Rashi on Job vii. 14 to viii. 17).

Owners: Shabbathai ben R'uben; Mosheh Kohen ben Abraham, the 29th of May 5207=1447; Abraham ben Yoseph Kohen; Sh'muel of Pisa; הגיע לחלקי כמ׳ יואב בחלקו עם אחיו ז׳ מנחם ש׳ל׳ה.

Span. Rabb. char.; 2 coll., 4to, vellum, ff. 70. [Can. Or. 60.]

322

1. Rashi on Psalms, beg. ch. xiii.
2. Fol. 34. Yoseph Qara on Job (printed).
3. Fol. 85. Rashi on Proverbs.
4. Fol. 105. Anonymous comm. on Ruth (Cat. Flor. 8vo, p. 367, xiii).
5. Fol. 107ᵇ. Rashi on Song of Songs. Fol. 108 on the marg. a note of R. Sh'maryah.
6. Fol. 118ᵇ. Yoseph Qara (according to the heading by a later hand) on Ecclesiastes as far as ch. x, beg. על שם שקיבץ את החכמה נקרא קהלת וכן מצינו שהניתו חכמ׳ שם. From ch. x. to end Rashi.

7. Fol. 128b. Rashi on Lamentations.
8. Fol. 133. Anonymous writer on Esther (Cat. Flor. ibid. xvii).
9. Fol. 136. R. Sa'adyah (attributed) on Daniel.
10. Fol. 154. Anonymous writer on Ezra (ends iv. 14. Cat. Flor. ibid. xix).
Written by Simḥah.

Span. Rabb. char.; 2 coll., 4to, vellum, ff. 156.
[Opp. Add. 4to, 52.]

323

1. David Qamḥi on the Psalms (without the preface).

2. Fol. 128. אלו הסודות של אברם בן עזרא נ״ע, commentary on mystical passages of Ibn 'Ezra's comm. on the Pentateuch, beg. בראשית אמר אבן עזרא ז״ל דע כי כל כלו׳ כי זה הענין מה שמצאנו כתוב הוא אמת, ends with מורה על הנפש כי כל הנפשות נחצבות ממקום א׳ ואם יזכו וישיגו לבוראם ישובו אל מקום מחצבתם ב׳י׳ל׳א׳ו עד הנה מצאתיו וכתבתיו תודיעני ארח חיים ש׳ש׳א׳פ׳נ׳ב׳נ; the first section is almost the comm. of Ibn Kaspi (No. 227, 1).

3. Fol. 132. Abraham Ibn 'Ezra on Ecclesiastes.

4. Fol. 153b. הלכות שחיטה של קראים of R. Yisrael ham-Ma'arabhi ben Sh'muel, which he composed at Cairo; it is divided into ten chapters.

5. Fol. 157. [ס׳ מחכימת פתי], a philosophical book (see Cat. Lugd. Bat. pp. 182 sqq.) The MS. ends with the chapter פרק בדבור חדש; the last words are והמדבר עתה הוא עשה הדבור הנקדם זכרו ואם אמר אומ׳.

6. Fol. 172. [Ahron ben Eliah] on שחיטה (printed גן עדן Eupatoria 1866, ff. 82b to 89a), interrupted on fol. 198 by two formulas of a letter of divorce according to the Qaraitic rite, headed זה ספר כריתות.

7. Fol. 209b. הלכות שהיטה של רבנים, beg. כתוב בתורה וזבחת...לא אמר כצויתיך אלא כאשר צויתיך מלמד.

8. Fol. 210b. הלכות שחיטה במשקל וחרז והוגה בה ילמוד כל רז, a poem of 58 lines on שחיטה according to the Rabbanitic rite; it begins אבאר הזביחה האמורה בתורה הנתונה מגבורה.

9. Liturgical pieces. At beg. of MS.: *a.* אין כאלהנו עזוז וגבור, 4 lines, and probably not the beginning of the liturgy; *b.* אמונת אל הנאמן, 12 lines, with the acrostic אני יהודה; *c.* פסוקים; *d.* Fol. 5. בסיני נאם אנכי יי אלהיך (it is not the beg. of the liturgy), with acrostic ברך... בן נתן הלוי (refrain חטאנו). At end of MS.: *a.* Fol. 211b. אל אשר מעשיו עצומים, with acr. אברם; *b.* Fol. 212. אלוה צור ועליון (with vowel points), acr. אברהם חזק ואמץ; *c.* Fol. 212b. אלף פעמים אכרעה of Ab. Ibn 'Ezra; *d.* Fol. 213b. אין כמוך אלהי עולם (א״ב); *e.* Fol. 213b. יושב בשמים יבנה; *f.* Fol. 214. יתקדש המפואר בתשבחות; and *g.* Fol. 214b. ימלא פי הוד אל והדרתו (with vowel points): the last three pieces have the acr. of יהודה.

Copied by Y'hudah.

Qar. Rabb. char.; 4to, paper, ff. 214. [Poc. 213 (Uri 129).]

324

David Qamḥi on Psalms, with preface and the poem מסלות בלבבי. Lines effaced by the censor.

Owner: איש גר (Graziano, according to a note by a modern hand).

Italian Rabb. char.; fol., paper, ff. 136, (stained.) [Can. Or. 68.]

325

[M'naḥem Meiri] on Psalms (beg. of preface wanting) with marg. notes. The comm. beg. אשרי...כונת המזמור לשבח מעלת החכמה, ends יזכירו האל לחזות בנעמו ולבקר בהיכלו כי צדיק יי....

Written for R. Abraham Meir ben R. Y'hudah Meir by (illegible) at פרומישטה, and fin. in the year 5241 =1481.

Span. Rabb. char.; 4to, paper, ff. 140; last leaves slightly injured. [Opp. 213 (Ol. 273).]

326

Commentary (P'shat) on Psalms by Abraham bar Ḥayim ben רמוך. The author says in the preface: ...ומארץ מולדתי גרשוני. היא ברצלונה ההוללה. אשר שם ילדי הורוני. ומפחד הגזרות והשמדון משם הוציאוני. ובמלכות אראגון במדינת ברבשתר הושיבוני. ואשב שם כשלשים וחמש שנה...[? מלך] חדש נתחדשו גזירותיו. אכלני הממני. ומכל טוב הדיחני. ויביאני במאסר ולבית הועד קראני עם שאר החכמים וראשי הקהלות להתוכח עם האפיפיור ועם חכמיו הביאני. ונהי שם ימים רבים עד אשר במצרף הבחינה בחנני. ובראותי כי רבים מגדולינו המירו כבודם...ועזבתי את ביתי. נטשתי את נחלתי. הוני וממוני בני ובנותי. וראשית אוני אוהבי וקרובי וכל קניני. ובעת ההיא גזרו עלינו להסיר ממנו חמדת תורתנו וכל ספרי תפלתנו ויתנום בבית אלהיהם ויחמסו תורתי לעיני ונשארתי דך ומך דל...ואחרי כן נתישבתי עם תלמידים מהשרידים אשר קרבוני האהבים והמיחדים אשר אהבוני והתחלתי לקרוא ספר תהלות להודות לאלהי אשר הצילני ומכל צוה חלצני ולזמן הזה הגיעני ומצד חסרון הספרים לבי העירוני לפרש׳ זה הספר.... The comm. beg. אשרי לפי שחלק ספרו זה דבר ידוע שלא נשלמו עניני האדם לחמשה חלקים כנגד חמשה חומשי תורה. At end of MS. two pages of a philosophical commentary.

Owners: Yizḥaq ן׳ חיים; ...אשכנזי

Or. Rabb. char.; 4to, paper and vellum, ff. 245; marg. injured. [Hunt. 485 (Uri 141).]

327

Yoseph bar Abraham Ḥayyun on Psalms (printed).

Owner: בן לאדוני דון (effaced) שמואל.

Span. Rabb. char.; 2 coll., fol., paper and vellum, ff. 269.
[Can. Or. 51.]

328

1. Mosheh Nigrin: *a.* On a great number of Psalms, composed at the age of eighteen years. *b.* Fol. 41. On passages of Isaiah. *c.* Fol. 51. לוית חן. On Proverbs (philosophical), beg. משלי...דעת המפרשים כלם הסכימו, ends with xv. 5. *d.* Fol. 110. On Psalms again.

2. Fol. 149. A long comm. on Rashi on the Pentateuch by a German Rabbi (beg. with end of בראשית, lacunae after ff. 150 and 154; ends with Num. xxvii). The author quotes, מ׳ה׳ר׳ר׳א מפראג; ממורי מהררש; fol. 243. חסלת פרשת תצוה סליק הירש דרשטיק; fol. 249. אתחיל ס׳ ויקרא בשנת של׳ד; fol. 273. אני ליבל בן הרר מאיר בא, beg. בזה הסדרא מתחיל מה שנחסר מביאורי מ׳ה׳ר׳ן.

No. 1 (Ol. 625), Italian Rabb. char.; No. 2 (Ol. 634), Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 299. [Mich. 210.]

329

Commentary on Psalms (printed), Job, and some Haftaroth; Homilies, two comm. on Song of Songs,

comm. on Ruth, two comm. on Lamentations, comm. on two passages of Ecclesiastes, and on one of Esther by Yoseph טיאיטצאק.

Span. Rabb. char.; 4to, paper, ff. 80; slightly injured and stained. [Opp. 208 (Ol. 269).]

330

Commentary (Midrash) on the Psalms by R. Mord'khai Hekshcr, composed 1675. On fol. 66 his notes on other biblical passages, on philosophy and Kabbalah.

Germ. curs. char.; fol., paper, ff. 108. [Mich. 594 (Ol. 823).]

331

A short commentary on Psalms by R. Ḥayim ʿAmram of Palestine, put into order by his son Nathan ʿAmram. At end: Se ne permette la stampa, Livorno, 31 Maggio 1831, Vincenzo Suppa R. Censore.

Or. Rabb. char.; 8vo, paper, ff. 174. [Opp. Add. 8vo, 4.]

332

Commentary (P'shat): *a.* On Psalms (beg. ix. 17). *b.* Fol. 94[b]. On Job, beg. after a short preface, כל לשון איש או האיש לשון גדולה וחשיבות כגון השב אשת האיש והאיש משה. *c.* Fol. 153[b]. On Proverbs (i, ii, xxxviii. 2 to end), beg. כל דבריו משלים ודמיונים המשיל התורה באשה וע"ז בזונה וכן רוב דבריו משל. *d.* Fol. 160. On Ruth. *e.* Fol. 163[b]. On Song of Songs, beg. כל דברי שיר שבמקרא לשון סתם ועומק. *f.* Fol. 169[b]. On Ecclesiastes (as far as end of ch. v), beg. כל לשון דברי ענין תוכחה ומוסר כגון דברי ירמיהו (see Geiger's Zeitschr. 1871, p. 154).

Syr. Rabb. char. (the text, which is only partially on the marg., in Or. Rabb. char.); 4to, vellum and paper, ff. 177; the last two leaves are injured. [Hunt. 268 (Uri 102).]

333

Yoseph Qamḥi on Proverbs (Der Orient, 1850, p. 331), bound together with Levi ben Gershom's comm. on the five M'gilloth, ed. Riva di Trento, 5320.

Italian Rabb. char.; 4to, paper, ff. 27. [Laud. 97 (Uri 125).]

334

1. Yonah Gerondi's philosophical comm. on Proverbs, beg. במקומות שהיה רואה כי יעמד אדם על הדבר מתוך המשל היה נושא משלו עליו. On the marg. references to the author's שערי תשובה and to the comm. on Abhoth by י'ע'ב'ץ. Fol. 89[b]. Note on a passage of the Siphré, in which occurs the name ואני הכותב שמואל בר ראובן ממון (carelessly written).

2. Fol. 92. Letters in rhymed prose, beg. צורת לבנה ע"ג טבלת אינרתך. The letter on fol. 119[b] beg. עומדות היו רגלינו בעיר סיינה... דון דייגו. Fol. 147 is a letter of Sh'muel ben Yizḥaq Belgrado. Fol. 153[b]. Riddles and ethical sentences.

Owners: of No. 1, Abraham אלינרי; of No. 2, M'naḥem ben Sh'lomoh פסחיון; Yishmael Eliah ben Elishʿa Y'hoshuʿa Vintura.

No. 1 (Ol. 96), Span. Rabb. char.; No. 2 (Ol. 113), Italian Rabb. and curs. char.; 4to, paper, ff. 155. [Mich. 331.]

335

1. M'naḥem Meiri on Proverbs (printed).

2. Fol. 118. Yoseph ben נחמיאש on Proverbs (shorter and more P'shat than the former), beg. משלי... הספר הזה משלים נחמדים, ends תנו לה לעתיד לבא מפרי ידיה מזהב תפארת וגדולה עוז פאר וממשלה. He quotes, R. Saʿadyah Gaon, Ibn Djanâḥ, Nagid (Sh'muel), Yoseph Qamḥi, Israel bar Yosé, Todros hal-Levi, Yaqob גִאני and גאני, ל'י, ר'מ'ה, ז"ל (? אבי זמרא) מפי ר' יהודא אבחמרא (fol. 146), and his own comm. on Psalms. The author often explains by Arabic words. At beg. of MS. is the end of a fragm., signed לי אני שלמה הכותב ש'מ'ה. Notes on Agadic passages follow.

Written by Yoseph בי רדונו. No. 1 was fin. the 25th of Heshwan 5333=1572; No. 2 was fin. the 17th of Ab 5327=1567.

Or. Rabb. char.; fol., paper, ff. 191. [Mich. 379 (Ol. 637).]

336

M'naḥem Meiri on Proverbs (beg. ii. 9, ends xxxi. 18).

Owner: Shalom ben Mosheh ben Sh'muel had-Dayan (fol. 12).

Span. Rabb. char.; 4to, paper, ff. 154. [Hunt. 407 (Uri 167)].

337

מלאכת שמעיה, Sh'mʿayah hal-Levi's mystical commentary on Proverbs, composed 5410=1650 at בולדאן. The author says in his preface that he has already composed a comm. on the Pentateuch, called בית לוי.

Germ. curs. char.; fol., paper, ff. 331. [Opp. 29 (Ol. 258).]

338

Eliah Wilna on Proverbs (printed). Fol. 235. An anonymous comm. on ch. xvi, beg. לאדם פי' כל האדם עורך את לבו לטוב אזי נותן הק'ב'ה לו נבואה.

Germ. curs. char.; 8vo, paper, ff. 240. [Mich. 43 (Ol. 669).]

339

Mord'khai Hekshcr's short commentary (Midrash) on Proverbs, Ecclesiastes, and Song of Songs, composed 1667=1675.

Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 126. [Mich. 537 (Ol. 670, 674, 679).]

340

1. Naḥmanides on Job (printed). At end the liturgy יי אלהי (א"ב) צבאות יושב הכרובים.

2. Fol. 73. Levi ben Gershom on Proverbs.

3. Poems by R. Meir ben Todros hal-Levi: *a.* Fol. 139[b]. ידידיך כטל יזל ששונם, headed הדא מא וגדת מן שער אלרב אלמעטם רבינו מאיר הלוי בר טודרוס הלוי פמן דלך קציד[ה] קאלהא יכֿאטב אלוזיר אלאשרף אבו(!) עמר(?) בן שושן כרם אללה מתֿואה פי דֿם אעדאיה ואלדעא אלי(?) אתֿאבה(?) וקד כאן תכלם קום מנהם פיה (ham-Maggid xv. 13). *b.* Fol. 140. The following lines:

הנה אני שבה בלב ים הזמן הרע אשר פרש לרגלי רשת
צוה להנחותה ברוח חסדך השר להנחותה אלי יבשת.

It is headed, וכתב אליה ראגבא(?) ען ר' אברהם הירחי פי אנגנא(?) מא אלארדה בה. *c.* Fol. 140. A poem of 18 lines, beg. שפתי רננות על תהלה נזלו, headed ולה יכֿאטב

אלוזיר אבו(!) אסחק אלפכׄאר (or אלפכׄר) רצׄי אללה ענהמא ענד אבתׄנא(?) אבו(!) עמר אל מדכור רחמה אללה כתבה ניסן שנת תׄתׄקנׄר. *d*. Fol. 140b. A poem of 32 lines, beg. הרימות בבל חסד דגלים, headed וקאל ז״ל יכׄאטב ר׳ יוסף בן סהל אלטליטלי מב יג ניסן שנת תתקנו ראגבאׄ(?) פי כמל(?) מולדה ואלקצׄי עליה.

4. Fol. 141b. A poetical dialogue between R. Todros hal-Levi and R. Pinḥas [hal-Levi], beg. ופנחס המשורר באחבתי היה משתעשע, headed שער ארתׄגאל מא כאן בין אלרב ר׳ טודרוס הלוי ור׳ פנחס זכרם לברכה ואבתדא ואפתׄתׄח אלרב ר׳ טודרוס וקאל (printed).

5. Fol. 143. Incoherent notes, containing *Notariqon*, Agadic explanations of biblical passages, and fragm. of Agadic and ethical passages. Some of them are quoted under the name of R. Yizḥaq ן׳ גיאת, R. Yaqob Nazir (fol. 144), Rabbenu Perez (fol. 145b), בשם מורי הר׳א׳ש ז״ל, Rab. Ḥananel (fol. 146b), R. Ahron hal-Levi (fol. 148), מר׳ש ששמע מפי הר׳ שמואל מפלייזא (fol. 152b), מר׳ש, מ׳ה׳ר׳י (fol. 154), R. Yizḥaq מגושלרא, R. Yizḥaq ממודינו (fol. 155b).

6. Fol. 161. Rules of Sh'ḥitah in poetical form, headed הלכית שחיטה מרגזה אלפהא ר׳ שלמה בר יצחק סט(?) ן׳ ישראל ללוזיר אלאגל אלאעדל אבו(!) אלחסן שמואל בר (a word difficult to read, being traced over by a modern hand) אבן אבו אלחסן מאיר ן׳ שלמה רצׄי אללה ענה. At end the beg. of a note of R. Y'hudah, בן כבוד הראש (see ham-Maggid xv. 13).

7. Fol. 167. A fragm., headed פי מדח אלכתאב, beg. החכמים הקדמונים הפליגו בשבח הספרים והחיבורים ואיך לא ישבחו.

8. Fol. 168. An Arabic poem of 32 lines, headed קציד פי אלזהד. It begins באלטאל שיב אלשבאב אלחסנא.

9. Fol. 169. Abraham Ibn ʿEzra's comm. on Esther, followed by a fragm. of Midrash Rabba; a piece of rhymed prose on the Sidras, beg. [בראש]ית עולם ברא. תולדות נח הציל מצרה; and a few lines in Arabic on the Haftaroth for special Sabbaths.

10. Fol. 176. הלכות שחיטה [וטרפו]ת by a Rabbanite, in Arabic, arranged in questions and answers, beg. מנין לנא לדבח אלחיואן, followed by a prayer (beg. wanting) of which the first words are ישלח מהרה מבשר את אליהו הנביא.

Owner: Sh'lomoh Tabhibh (?, fol. 138).

Nos. 1, 2, Span. Rabb. char. (carelessly written); Nos. 3 to 8, Or. curs. char. (in many places, especially the heading of poems, difficult to read); Nos. 9, 10, Span. Rabb. char. (different hands); 4to, paper, ff. 182; a great number of leaves of No. 1 are injured; ff. 174 to 176 have the marg. cut. [Laud. 115 (Uri 126).]

341

1. Naḥmanides on Job.

2. Fol. 74b. Yoseph Qamḥi on Song of Songs (allegorical, Dukes, Ozar Neḥ. ii. 76), beg. ש׳ה׳ש מלמד שהוא יקר מכל שירי המלך שלמה משובח מכל נאומו.

Written by Yaqob ben Mosheh ʿObhadyah at Valladolid. No. 1 was fin. the 24th of Adar 5218=1458. At end are owners' names, illegible.

Span. Rabb. char. (text in No. 2 in red ink, and with vowel points); 8vo, paper, ff. 91. [Bodl. 63 (Uri 150).]

342

Naḥmanides on Job (ff. 4 and 5 belong after fol. 7). Fol. 8. An Agadic note on Ecclesiastes viii. 8.

Owner: דויד (sic) אזכנזי. On ff. 1b and 2 an owner has inscribed amounts received from Sh'muel Galiqo, R. Yizḥaq Yonah, Mosheh ביטון, and members of the family טינאגה.

Span. Rabb. char. (by two hands); 8vo, paper (two leaves vellum), ff. 62, (ff. 9 and 10 injured.) [Marsh. 45 (Uri 172).]

343

1. Levi ben Gershom on Job (beg. with the end of ch. ii).

2. Fol. 37b. Commentary (P'shat, sometimes allegorical) on Song of Songs by R. Yizḥaq bar Sh'lomoh, called בן אבי סהולה. The author says in the preface: ...הניאני הזמן בבגדו. ויט עלי ידו. ויאסוף אותי אל משמרת. ויטשני אל ארץ אחרת. ואשכון ערים נכחדות אל הנדוד מועדות. וארא והנה יושבי הארץ. שפלי לב ונדכאים. עוברי בעמק הבבא יראים. רבעים גם צמאים. לא רעב ללחם. ולא צמא למים. כי אם לשמוע דברי חכמה. ויתקבצו אלי מהם חברים...ויאמרו לי נספרה אל חוק שמענו שמעך מרחוק אשר מלאכתך היתה השיר והמליצה...והנה החכם שלמה זקנך. הלא הוא אביך קנך...אזן וחקר ותקן להורותינו שיר השירים...ויהי כאשר הליצוני...התבוננתי בפירושים אשר הגיעו לידי...מהם מי שפירש אותו בדקדוק מלותיו...מהם מי שפירש אותו בין הגוף והנשמה...מהם מי שפירש אותו על דרך המדרש...מהם מי שפירש אותו על דרך עיון הפילוסופים ומכללם החכם הידוע מר ורב יוסף ן׳ עקנין ז׳צ׳ל ...אך אמנה אני יודע כי הרב המעוז...נסיכנו ומהללנו קרוב לנו האיש מגואלנו. החכם המקובל בסתרי התורה. כבוד ומורא ר׳ משה בר׳ שלמה...והוא בברגש רב ודיין. בר אבהן ובר אוריאן. חבר בו ספר חמודות ידובר בו נכבדות. ואם בלשונו האריך...ואף אם בעונותי לא זכיתי לאור הלו להסתופף בצלו כי שמשו הנערב לא הופיע בארץ הזאת ולא קרב. אבל זכור אני כי בימי נעורי טעמתי ממנו מדבשו בהיותי עם הרב בבית מדרשו...ואם שנותי קרבו אל הארבעים...ולא למדתי חכמה ודעת. ונפשי יודעת. בהיותי מטלטל וגולה. רש ונקלה. ולא מצאתי בארץ נדודי מורה ומפרש. The comm. beg. שיר...רוב המפרשים אמרו שאין בזה הפסוק שום פירוש זולתי ספור מעלת השיר. The author speaks against the Kabbalists (fol. 39): ואל יחוש המשכיל לדברי הפתאים המהבילים אשר בדורו באמרם שיש להם קבלת שמות ועניינים אשר בדו מלבם והגיעו בהם לדעת העתידות ומי יתן החרש יחרישון ותהי להם לחכמה. He quotes (fol. 44) his work ספר משל הקדמוני; the copy was made after 1358, according to a gloss of the copyist (fol. 52b): והמחבר ראה לפרש דברי הרב (ר׳מ׳ב׳ן) על שנת ק׳י׳ח מן הפסוקים ולי אין רצון לכותבו מפני ראותי שהם דברים חלפו ועברו בר מן קו לק״ו. ואחזור לביאור השיר.

3. Fol. 54b. מדרש רות, the same as זוהר רות.

At beg.: דאשתעו חכימייא מילי רזייא
ממשה נבייא דקבילו סבייא
בפלאתא ואותחדהון
ומסתרתא עמיקתא

סכלתנו וחכמתא
סתרי אורייתא
במדרשי רות צדיקניתא חסדתא

At end: עד כאן אשכחית ולא ידעית אי שלים אי לא וברוך העוזר.

4. Fol. 69b. באור יקר מפנינים שחבר מאישטרו וידאל החכם ז״ל, Maestro Vidal's (Mosheh Narboni) philosophical comm. on Job. The beg. is the same as Assemani cciliv (204), where Abba-Mari ben Eligdor En-Astruc is mentioned as the author. The end is the same as Paris 272, 4, where also an Abba-Mari is given as the author, (see also De Rossi's cod. 1372, where perhaps should be read בלשון instead of דשון.) Isaac de Latas, in the preface to his book 'Qiryath Sefer' (Mich. 602, fol. 11b), mentions a comm. on Job by Abba-Mari Eligdor. It is therefore probable that the present comm. is that by Abba-Mari and not by M. Narboni. At end of the comm. ולהפלגת זה הפירוש אמר החכם משטרי וידאל בילשום שאיוב היה אצלו בעת פרישתו. Next comes a poem of four lines, beg. אמרי חכמים פז.

5. Abraham Ibn 'Ezra on Song of Songs: *a*. Fol. 87 beg. after introductory lines in rhymed prose, הפעם הראשונה נשיקה בלי אות למד מבדיל בין הדבקים היא בפה. *b*. Fol. 90 is his printed commentary on the same book.

Owner: Uri פייבש of Halberstadt.

Span. Rabb. char.; 2 coll., fol., paper, ff. 98. [Opp. 221 (Ol. 281).]

344

1. Levi ben Gershom: *a*. On Job (no date). *b*. Fol. 52. On Proverbs (fin. 3rd of Iyyar 5098=1338). *c*. Fol. 98. On Daniel. At end (by a later hand): ראיתי לכתוב כאן התועלת שבסוף פירוש התורה לה׳ר׳ל׳ב׳ג (the 15th תועלת). *d*. Fol. 117. On Ezra (Nehemiah, fin. V'adar 5098=1338). *e*. Fol. 132. On Chronicles (fin. בשני לחדש(!), 5098. The last two are not published, Assemani 65, xci). *f*. Fol. 156. On Ecclesiastes. At end a fragm., headed מאמרים נכבדים לקטתי מפירוש משלי אשר חבר החכם השלם ר׳ל׳ב׳ג ז״ל, where the fifth and sixth book of his מלחמות ה׳ are quoted. *g*. Fol. 172. On Song of Songs (fin. Thammuz 5085=1335). There are corrections on the margin.

2. Fol. 189. Abraham hal-Levi (תמך) on Song of Songs.

3. Levi ben Gershom: *a*. Fol. 203. On Ruth (fin. ר״ח Thammuz 5089=1339). *b*. Fol. 206. On Esther (no date).

Written by Mosheh, who added his remarks on the margin (fol. 110b).

Owners: ואלה שמות של בני יצחק בר יהושע רבא כמר׳ אלחנן רבא (fol. 205b); on fol. 51b and at end of MS. Italian notes of Samuel... Isacche da Salvador Bañas (?) di Mantova, 1731.

Splendid Span. Rabb. char.; 2 coll., small fol., vellum, ff. 215. [Mich. 555 (Ol. 623).]

345

Levi ben Gershom on Job (no date). The first four and last three leaves contain a list of different objects sold to various persons. On fol. 129b the beg. of a comm. on יוצר דשבת בראשית. On fol. 130b payments received by a teacher in Elul 5205=1445.

Written by Yoseph ben Mosheh hak-Kohen, fin. the 23rd of Tebeth 5171=1411.

Owner: Qalonymos ben Y'ḥiel.

Germ. Rabb. char.; 8vo, paper, ff. 133. [Laud. 96 (Uri 123).]

346

1. A philosophical comm. on Job by Y'hudah [ben Sa'adyah of Toledo]. After an extensive preface (beg. wanting), the first chapter beg. כבר כתב הר׳מ׳ב׳ם ז״ל שתוף מ׳ת עוץ שהיה צווי מלשון עוצו עצה ותופר. והאומר כי הוא על שם עוץ, ends xlii. 9. Next, an epilogue of the author (?) on לויתן (beg. and end wanting). On fol. 10 the author quotes his treatise on עין הרע. On fol. 38b is the acrostic of יהודה אבן נתן.

2. Fol. 87. Liturgies: *a*. Beg. wanting, ends בנה ציון ואפריון. *b*. נאור נשגב נעלמת, the acr. of נהראי חזק. *c*. Fol. 87b. (introduced by כאור בקר) ישראל הם נפוצים, the acr. of יוסף חזק.

3. Fol. 88. Sh'lomoh ben Addereth's comm. on the Agadic passage of B'rakhoth, Tha'anith, and M'gillah (printed).

4. Fol. 118. Ch. xxi. to xxxi. of [Yizḥaq Ibn Latif's]* גנזי המלך.

5. Fol. 125. A fragm. of a short comm. on Maimonides' Moreh N'bokhim, the beg. of preface wanting: i. 1 beg. שמה המיוחד לה בלשון העברי תאר יתבאר בפ״ג, ends i. 73 (incomplete). On fol. 26 the acr. of משה is marked by points.

6. Fol. 140. Abraham Abhigdor's translation of Petrus Hispanus (John xxi) tractatus de Logica (Paris, No. 926, 2). At end: ובכאן נשלם קצור ההגיון חברו חבר נצרי שמו מא׳ פיט׳ ספרדי הנקר׳ טראטטו מההגיון.

At end of MS. unimportant notes in Hebrew and Italian.

No. 6 was fin. at Urbino on Thursday the 9th of Adar (25th February) 5308=1544.

Owner of No. 4: Moise Hebr. da Ricanati Sinegaglia (fol. 136, Hebr. and Rom. char.)

No. 1 (Ol. 644), Span. Rabb. char.; No. 2, Squ. char. mod.; No. 3, Syr. Rabb. carelessly written; No. 4, Syr. Rabb. char.; No. 5, Span. Rabb. char. carelessly written (Nos. 3 to 5, Ol. 676); No. 6 (Ol. 766), Italian Rabb. char.; 4to (different sizes), paper, ff. 163 (ff. 154 to 162 blank leaves); first leaf injured. [Mich. 280.]

347

אוהב משפט, comm. on Job (see No. 127).

Written by Yoseph bar 'Ali ben Yisrael for R. Yizḥaq ben Abraham hak-Kohen, fin. the 10th of Siwan 5245=1485.

Other owners: Sh'lomoh ben Abraham ben R. Sh'muel אבן בבי; Barukh צופאן; some other names illegible.

Span. Rabb. char.; 8vo, paper, ff. 228. [Laud. 84 (Uri 122).]

348

Agadic commentary on Job by R. Eliah נולאנו אביר הרופאים: the preface beg. כמעט כלוני רוב הדעות הנמצאים לח׳ז׳ל במסרת ב״ב ובמדרשים על איוב: the comm. beg. פתרון הפרשה. איש... בד׳ שמות נקרא ברנש איש. גבר. אנוש. אדם.

Owners: R. N'thanel טרבוט. When his books were divided between Binyamin דמיינא מגואלטייאירא and Yoseph Barukh ben זרחיא(?) of Orbino, living at בוסיטו, it came into the possession of the former, from whom Yoseph ben (?) bought it for Abraham Yoseph Sh'lomoh גראציאנו (איש גר on the first page).

Italian curs. char.; 4to, paper, ff. 100. [Reggio 16.]

349

1. Commentary on Daniel (attributed to R. Sa'adyah Gaon).
2. Fol. 25ᵇ. Comm. on Ezra (No. 322, 10).
3. Fol. 37. Abraham ben Ḥasdai's בן המלך והנזיר (beg. wanting).
4. Fol. 86. Yoseph Qara on Job.

The first four leaves of the MS. (paper) contain a sixth and seventh chapter of a medical book. On fol. 5 a poem of six lines, beg. אודות העובר הזכר, and some ethical sentences. On fol. 5ᵇ كتاب خبر بختنصّر ملك بابل وكتاب خبر ايّوب الصّديق.

Owner: Abraham תנוש.

Span. Rabb. char. (No. 4, Germ. Rabb. char.); 4to, vellum, ff. 142; marg. of the last leaves injured. [Hunt. 225 (Uri 149).]

350

מעייני הישועה, Don Yizḥaq Abrabanel on Daniel (printed) with marg. notes of the year 5304=1544. At end the author explains the reason why he fixed the redemption in the year 5263=1503.

Written (from fol. 85) by Abraham ben Yaqob and Shalom bar Yaqob.

Span. Rabb. and curs. char. (by two hands); fol., paper, ff. 126. [Opp. Add. fol. 1.]

351

1. Levi ben Gershom on Song of Songs (fin. end of Thammuz 5085).
2. Fol. 36. Abraham hal-Levi (תמך) on the same book.
3. Fol. 64. Yoseph Kaspi on Lamentations (printed; the MS. has after זל, in the title of the book, והיא הכף השנית).
4. Levi ben Gershom: *a.* Fol. 73ᵇ. On Ecclesiastes. *b.* Fol. 100. On Ruth (fin. ר"ח Thammuz 5095). *c.* Fol. 104ᵇ. On Esther.

Germ. Rabb. char.; 8vo, paper, ff. 115. [Mich. 176 (Ol. 89).]

352

1. Yoseph Taiẓaq (ה'ר'י'ט), short commentaries on the five M'gilloth (Eccles. on xi. 7 only; on Lamentations, two comm.), Proverbs, Job, Psalms (see No. 206, 2), and other biblical passages (incomplete).
2. Fol. 67. Comm. on the Kabbalistic book מערכת האלהות [by Mathathyah Delaqrut], beg. in the middle of the seventh chapter.
3. Fol. 116. Commentary (Notariqon, Gematria, and Agadah) on Proverbs by a German Rabbi, beg. משלי שלמה כל דרכיו דוגמת ומשלות משל את התורה באשה טובה, ends בן יקיא זה דוד ולמה נקרא יקיא שנ' ויורד רירו על זקנו. The author quotes only Rashi. There are glosses containing a comm. of the same character, and also lexicographic and Masoretic explanations, where Pirḥon, Qamḥi, Yaqob bar Ahron בין שלים (fol. 125), and R. Meir טישא are quoted.
4. Fol. 134. Commentary (D'rash and P'shat) on Job by a German Rabbi, beg. איש היה בארץ עוץ נחלקו בו חכמי ישראל יש מהם אומר שאיוב לא היה ולא נברא, ends הבנות לא הוכפלו לפי שאינן סימן ברכה והבנים הוכפלו כדכתיב שבענה פי' ארבעה עשר ומתחילה לא היו לו רק שבע בנים. Quotes Rashi and older authorities, fol. 137ᵇ (הנסה, iv. 2), R. Mosheh of Paris, and often י"א. The text is on the margin.
5. Miscellanea: Fol. 182. The beg. of Ibn 'Ezra's אגרת השבת. Fol. 183ᵇ. פרק שירה. Fol. 185. The Testament of R. Y'hudah ha-Ḥasid and some Notariqon. Fol. 201ᵇ. Other Notariqon of Ele'azar of Rome. Fol. 204. R. Sa'adyah Gaon's poem אהל מכון בניני.

No. 3 was written by Levi ben Eli'ezer בערבהיים, and belonged to יודא זעלקלי בן משה גראטוואל.

No. 1 (Ol. 632), Italian Rabb. char.; No. 2 (Ol. 668) and the following Nos. (Ol. 671), Old Germ. curs. char. (by different hands); 4to, paper, ff. 209. [Mich. 185.]

353

M'naḥem תמר: *a.* On Esther, beg., after a small preface, הוא אחשורש. כדרך הוא ענה כי שנים היו בדרך וטעם ודובר שלום לכל זרעו שא'ר'ז'ל שהיה הפשט, ends ויהי... מקדים שלום לכל אדם. *b.* Fol. 16. On Ruth, beg. אמרו בעלי הלשון שיש ווין ב'ל'ה שלא באו להוסיף, ends שהוא עקר מכונה של זאת המגלה כי ראשית המחשבה עיקר המעשה. He quotes on fol. 16ᵇ his supercommentary on Ibn 'Ezra's comm. on the Pentateuch (Cat. Lugd. p. 120), and his comm. on Ibn 'Ezra's Ẓaḥoth and M'oznayim. On fol. 20ᵇ his grammar ראשי בשמים, and towards the end ואדני זקני אבי אמי מהר'ר' זכריא האריך בתשובה על דברי הר'מ'ב'ן ז"ל הנה דבריו אתנו בקונטרס. *c.* Fol. 25ᵇ. On Proverbs, beg. א'ע'פ שקדמוני חכמים שלמים וכן רבים בפרוש זה הספר הנכבד, ends כי מפרי ידה תתנו לה וממעשיה הטובים יהללו אותה כל יושבי שער עירה. He says in the preface that he had at his disposition the comm. of Rashi, of Levi ben Gershom, of an anonymous writer entitled קב ונקי (David Ibn Yaḥya, according to Steinschneider, Cat. Lugd. p. 140), and of Abraham ben 'Ezra, which last, however, he proves cannot be by him (see No. 121). He finished this comm. on the 27th of Thishri 5290=1529.

Span. Rabb. char. (autograph?); 4to, paper, ff. 111; many leaves injured. [Opp. Add. 4to, 30.]

354

1. A large Agadic comm. (modern) on Esther (beg. vii. 10; many leaves transposed). Ff. 66, 67 (vellum). Ritual notes, in which Roqeaḥ and Maimonides are quoted.
2. Fol. 68. Sh'lomoh ben Addereth's תורת הבית הארוך (printed); the MS. finishes with vi. 3 (incomplete). Many marg. notes, containing opinions of known Rabbis, the latest of which is מיימוני.

No. 1 (Ol. 654), Germ. curs. char., paper; No. 2 (Ol. 843), Germ. Rabb. char., vellum; 4to (different sizes); ff. 137. [Mich. 393.]

355

Commentary (Agadic) on Esther and Lamentations. The author lived probably at the end of the 16th cen-

tury, for he quotes the book ישע אלהים of Abr. Zahlon, without adding the formula ז"ל. He also quotes Mosheh Alsheikh, Mosheh el-Moshnino, M. Armaah, J. Ibn Yaḥya, the יוסף לקח of M. de Trani (the elder), M. Isserles, and others, all with ז"ל.

Italian curs. char. (difficult to read, especially the proper names of the authors quoted; autograph?); fol., paper, ff. 355; many leaves injured. [Can. Or. 76.]

356

אנכשאף אלאסראר וטהור אלאנואר [Yoseph ben Aquin] on the Song of Songs in Arabic (see Steinschneider, Encycl. II, xxxi. 53 sqq., Graetz's Monatschr. 1870, pp. 395 sqq.) Beg. of the preface wanting; lacunae i. 2 (2 pages?), i. 4 to 8 (fol. 8), i. 10 to 16 (fol. 14), iii. 6 (2 pages?, fol. 32). Fol. 126. A dissertation on the allegorical exposition of biblical passages (see Graetz's Monatschr. 1870, p. 446).

Written by Mosheh bar Ḥiyya Kohen, fin. on Tuesday the 5th of Elul 5195=1435.

Or. Rabb. char.; 8vo, paper, ff. 132. [Poc. 189 (Ol. 131).]

357

1. Abraham hal-Levi (תמך) on Song of Songs.

2. Levi ben Gershom: *a.* Fol. 20. On Song of Songs. *b.* Fol. 50^{b}. On Ecclesiastes. *c.* Fol. 75. On Esther. *d.* Fol. 93^{b}. On Ruth.

3. Fol. 99. ס' קבוץ המאמרים, philosophical exposition of the liturgy אחד מי יודע by a German Rabbi.

4. Fol. 110. The chapter אדם קדמון of Yizḥaq Loria's Kabbalistic book ספר אוצרות חיים, with marg. notes at the beg. by ר'מ'ז (Zakkuth).

No. 1 (Ol. 680), Span. Rabb. char., paper and vellum; No. 2 (Ol. 737), Germ. curs. char. (modern); No. 3 (Ol. 815), Italian Rabb. char.; 4to (different sizes), paper, ff. 170. [Mich. 333.]

358

נחלת אבות, allegorical commentary on Song of Songs. On the title-page: פירוש נפלא על מגילת ש'ה'ש...הבאה לי מחבורים כתובים בכתב...א'א'מ'ז החכם הכולל המקובל מוהרר' אלעזר פערלז וכפי א"א המופלא מוהרר' אלעזר פערלז הנקרא בשם של זקני הנ"ל מסתפק ושואל אם חברו זקני מהרר' אלעזר הנ"ל או חמיו הגאון מוהרר' יצחק כ"ץ בהחר' יקותיאל כ"ץ ש"ץ ז"ל אך אמנם כאשר על מצבת קבורת זקני הנ"ל כתובים כל החיבורים שחבר והספר הזה לא נמצא בתוכם הכריחני לומר כי זקני חמיו הגאון הנ"ל חברו גם יסדו. והוא אשר היה מילידי פראג והרביץ תורה בק"ק הרוכשוב ובק"ק חעלם וא'ח'כ פה פראג ובא לק"ק פוזין מכאן ע"י מחלוקת שהיו לו לשם שמים ובדברי תורה עם הגאון מהרר' ליוא ז"ל וא'ח'כ נתקיים את והב בסופה ופייסו רבנן אהדדי. וחזר לפראג ונתבקש לישיבה של מעלה מרחשון ש"ס ל'פ'ק ועל מצבת קבורתו הפליגו מאד לספר בשבחו שהיו כל שבע החכמות שגורים על פיו ועל שפתיו ומופלג בחסידות זכותו יגן בעדנו.

Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 47. [Opp. 217 (Ol. 277).]

359

1. Commentary on Song of Songs, attributed to R. Sa'adyah Gaon. The part ע"ד הפשט is printed without the preface, of which the beg. is wanting in the MS. At end: דע אחי כי עשיתי בקשתך ושאלתך כמה ששאלת ממני להעתיק לך פי' ר' סעדיה גאון של מגלת ש'ה'ש ע'פ אשר השיגה דעתי מה שראיתי להעתיק דבור ערבי ללשון הקדש העתקתיו ומה שראיתי שאין אדם יכול להקריבו לענין להבין פירושו פירשתי לך לדעת ענינו בל'ה'ק ולא העתקתי הדבור של ערבי מפני שהוא דבר כבד לאיש חסר חכמה כמוני לשון ערב וא'ע'פ שלא היו דברי ממולאים אמרתי ויהי מה ארוץ וזה הכל כדי להשלים רצונך ואין התמימות והשלמות כ"א לאלוה לבד.

2. Fol. 12. אתחיל עתה פירוש ספר קהלת על פי אשר תשיג יד המעתיק, an Agadic comm. on Ecclesiastes, beg., after the short preface, פי מלת קהלת לשון קיבוץ והוא שם אחד משמות שלמה.

3. Ten questions on the resurrection, addressed by pupils to R. Sa'adyah Gaon (printed).

4. Fol. 30. Mosheh ben יושע ben Mar David [Narboni] on Lamentations, beg. כוונת זאת המגלה שמה יורה עליה, and the first chapter איכה יורה על איכות הסבה הנשאל על הענין היוצא (Munk, Mélanges, p. 503).

5. Fragm.: *a.* Fol. 44^{b}. On Lamentations, beg. אני הגבר רמז לגלות מצרים שהיו מעונים במסים. *b.* Fol. 45. A homily, headed לעורר הלב ולחזקו בתורת אלהיו ויעמוד בנסיון.

6. Fol. 47. Levi ben Gershom on Ezra (Nehemiah) and Chronicles, (see No. 344, 1, *d*, *e*.)

7. Fol. 91. ספר הנצו הרמונים, compendium of R. Mosheh Corduero's פרדס הרמונים. The author was twenty-four years of age when he composed it in the year 5364=1624; he was pupil of R. Mosheh מנזלה, and went to רייו to study with M'naḥem 'Az. de Fano. In this he imitates his predecessors, who made such compendia of the books העסים, פלח הרמון, and אור נערב. The name of the author is illegible, (end of MS.)

Nos. 1 to 3 were written in the year 5336=1576 at Lodo.

Old Germ. curs. char.; No. 3, Italian curs. char.; 4to, paper, ff. 178; first two leaves injured. [Opp. 222 (Ol. 282).]

360

1. Abraham Ibn 'Ezra: *a.* On Ecclesiastes (beg. iii. 15). *b.* Fol. 29^{b}. On Job (ends xl. 18).

2. Levi ben Gershom: *a.* Fol. 63. On Proverbs, fin. the 3rd of Iyyar 5089=1329 (beg. xx. 29). *b.* Fol. 98. On Ruth, fin. ר"ח Thammuz 5089. *c.* Fol. 102^{b}. On Esther (ends with the 17 תועלת; the copyist says לא מצאתי יותר בהעתק). *d.* Fol. 113^{b}. On Ecclesiastes. *e.* Fol. 138^{b}. On Song of Songs, fin. Thammuz 5085 =1325. On fol. 143^{a} a marg. note, containing Gematrioh on Song of Songs iii. 7, headed זה פירוש אחר מספר צפוני שיר השירים לר' אברהם קצ'ת ז'ל'ה'ה (see Shifthé Y'shenim. a. v. צפוני).

3. Fol. 171^{b}. The beg. of Rashi on Esther.

No. 1 (Ol. 618), Nos. 2, 3 (Ol. 621), Span. Rabb. char.; 4to, paper and vellum, ff. 171. [Mich. 289.]

361

Levi ben Gershom: *a.* On Ecclesiastes. *b.* Fol. 40^{b}. On Esther. *c.* Fol. 66. On Song of Songs (fin. Thammuz 5085). *d.* Fol. 115. On Ruth (ends והיה השל'מתו בר"ח).

Owners: Y'hudah Efraim and Asher Viterbo.

Greek Rabb. char.; 4to, paper, ff. 122. [Mich. 255 (Ol. 622).]

362

1. Yoseph Ibn Kaspi: *a.* חצוצרות כסף on Ecclesiastes. *b.* Fol. 17. כפות כסף on Lamentations. At end: נשלם פי׳ קינות לחכם ר׳ יוסף אבן כספי ז״ל וזה עם פי׳ רות שכתבנו למעלה קראם כפות כסף משמות כלי הכסף. *c.* Fol. 26. Additions to his comm. on Esther, headed זה מצאתי כתוב חסר מגלילי כסף הכתוב לעיל, ends אבל די והותר ומדי במה שכתבנו בספר התורה להבין כל שאר ספרי הקדש וילקח משם. *d.* Fol. 28. חגורת כסף on Ezra and Chronicles (Steinschneider, Encycl. II, xxxi. 58 to 68).

2. Fol. 35. Abraham Ibn ʿEzra's ערוגת המזמה ופרדס החכמה (printed; the last lines are supplied by a later hand).

3. Fol. 40. ספר עיון העקרים לחשבון ההנדיים לאבן חצן גאושייד אבן לַבַּן אבן בר שַׁהְרִי אלגיבלי, treatise on arithmetic, in twelve parts, translated from the Arabic with a commentary by Shalom ben Yoseph ענבי. This Arabic treatise is probably the مقالة الحساب لكوشيار بن لبان الجيلي, Hadji Khalfa vi. 51. According to the Hebrew transcript he is called el-Djebli instead of el-Djili. The MS. beg., like the Arabic, השבח והתהלה לאל כפי ההגעה לא כפי ההקפה.

4. Fol. 59. On arithmetic [by Meir Ashkenazi, see the following treatise], beg. בשם המאיר לעולם והוא מכל נעלם ואין עמו העלם אחל לבאר קצת דרכי החשבון בחכמת המספר והקצת התשבורת, seven chapters, containing questions with their solutions. Marg. notes.

5. Fol. 108. Meir Ashkenazi's המכונה שפירא, comm. on ʿImmanuel's שש כנפים, beg. יען ראותי מעלת אילו הכנפים ושלימותם אלא שקצו המחבר. The author ends with the phrases used at the beg. of 4.

6. Fol. 117. Compendium of 4, beg. בשם...אבאר דרכי חשבונות השברים והערכים והשרשים, three chapters.

Nos. 1, 2, Span. Rabb. char.; Nos. 3 to 6, Germ. Rabb. char.; 4to, paper, ff. 119. [Opp. 211 (Ol. 272).]

363

R. Thanḥum of Jerusalem, Arabic comm.: *a.* On Ruth (beg. and end wanting). *b.* Fol. 7. On Song of Songs (beg. of preface wanting). *c.* Fol. 72b. On Ecclesiastes. *d.* Fol. 193b. On Lamentations (printed). *e.* Fol. 215. On Esther. *f.* Fol. 226. On Daniel (ends vi. 7). Continuation of No. 319 (see Steinschneider, Cat. 2667).

Syr. Rabb. char., text (only partially) with vowel points except in Esther and Daniel; small fol., paper, ff. 247. [Poc. 320 (Uri 83).]

364

1. Binyamin bar Y'hudah on Chronicles (see No. 221, 2) with marg. notes containing corrections and additions. On the left margins David Qamḥi on the same book (to 1 Chron. iii. 10, and from 2 Chron. xxiii. 8 to end).

2. Fol. 16. Ibn ʿEzra on Psalms. On the margin Rashi on the same book.

3. Fol. 78. Yoseph Qara on Job. On the margin a commentary on the same book (P'shat and philosophical), beg. מצאנו מלכי העוץ ומפורש מזה בת אדום יושבת בארץ עוץ ואמר בו התרגום ארע ארמניא; ends כי לא דברתם נכונה איוב ויי שב את שבות איוב נשלם פירוש איוב תהלה לשוכן ערבות. On ch. xxviii. (fol. 101b) the author says, והנה זה פי׳ הפסוקים האלה כפי פשטם והוא כדרך הספר הזה בתוכחותיו, רק בעלי הקבלה יפרשו עניין יש לכסף מוצא כי ידבר במרכבה עליונה ואומ׳ כי ד׳ מתכות הנזכרים בפסוק ירמוז למוצא יסודם שמכלל עשר ספירות.... In this comm. are quoted ר׳ש׳ל, והחכם ר׳ אברהם, and מפרשים. At end the passage of R. Yaqob Nazir (see No. 186, 1, as it is printed in Ohebh Mishpat), headed גרסת רבינו שלמה ז׳לה׳ה.

4. Fol. 115b. Rashi on Proverbs. Fol. 128b and 129b. A note, headed ואני הכותב שמעתי בשם הגאון ר׳ עובדיה. On the margin Binyamin ben Y'hudah on the same book (No. 221, 5).

5. Fol. 131. Commentary on Ruth (No. 322, 4).

6. Fol. 133. Rashi on Song of Songs. On the margin Ibn ʿEzra on the same book.

7. Fol. 142. Ibn ʿEzra on Ecclesiastes. On the margin Rashi on the same book.

8. Fol. 160b. Yoseph Qara on Lamentations (printed). On the margin Ibn ʿEzra on the same book.

9. Fol. 165. Comm. on Esther (see No. 322, 8). On the margin Ibn ʿEzra on the same book.

10. Fol. 168. Comm. on Daniel, attributed to R. Saʿadyah in the MS. On the margin Ibn ʿEzra on the same book.

11. Fol. 182b. Comm. on ʿEzra (Nehemiah, No. 322, 10). On the margin R. Y'shayah (de Trani) on the same book (No. 221, 8). On the last leaf the beg. of Levi ben Gershom's comm. on Ecclesiastes (Italian Rabb. char.), and on the first two leaves a Latin fragm. very pale and almost illegible.

Owners: Mosheh ben Mosheh ח״י, March 5225=1465. Abraham ben Mosheh received it as his part when the books of his father were divided amongst him and his brother Eliʿezer, on Monday the 3rd of August 5260=1500.

Neat Span. Rabb. char.; fol., vellum, ff. 190; many leaves pale. [Opp. Add. fol. 24.]

THALMUD, HALAKHAH.

A. Text and Commentaries.

365

Mishnah and the G'mara of Jerusalem: B'rakhoth with the comm. of R. Eliʿezer אזכרי. The author often quotes R. Yoseph Qaro, and employs Spanish words. The text has some variations from the printed editions.

Span. Rabb. char.; 4to, paper, ff. 167. [Mich. 199 (Ol. 619).]

366

Mishnah and the G'mara of Babylon: Z'raʿim and Moʿed (see, for the variations, Beth Nathan and Diqduqé Sof'rim). The Mishnah of the whole chapter precedes the G'mara. The MS. ends with the Mishnah of Sh'qalim.

Owner: Abraham ben Yizḥaq hal-Levi אבקראט bought it at Cairo in the year 5317=1557.

Neat squ. char.; 2 coll., large fol., vellum, ff. 184; last leaf injured. [OPP. ADD. fol. 23.]

367

Mishnah and the G'mara of Babylon: *a*. Y'bhamoth (end of xi, beg. of xiv, and the last Mishnah and G'mara of xv. wanting). The chapters run differently in the MS., after xi. of the printed edition follow in the MS. xiv, xiii, xii, xvi, xv. *b*. Fol. 255. Qidushin (wanting from ff. 75^a אבל הכא אימא מודה ליה לשמואל צריכא to fol. 81^b חזיה דיתיב וקא גריס, and from fol. 82^a אבהתא דינוקא to end). On the marg. Rashi, Thosafoth (shorter than in the printed editions), and the Mord'khai (without the glosses).

Owner: Barukh ben Sh'lomoh (Zalman) ה׳ פרשת וישלח, 5452=1691.

Germ. squ. and Germ. Rabb. char.; 4to, vellum, ff. 391; many pages are written in ornamental style. [OPP. 248 (Ol. 427).]

368

Mishnah and the G'mara of Babylon: Gittin, beg. with the words גזוזה אינה עוברת ועיניתיך (fol. 7^b). Lacunae: from ff. 15^a משום ר׳ מאיר כר׳ אליעזר מיהו to 39^a דמין ומר סבר לאו כבצורות דמין (fol. 9 of the MS.); from ff. 42^b ואין לו אמ׳ רבה יהיב ליה לדידיה דילמא to 43^a כשם שהמקדש חצי אשה (fol. 14 of the MS.); from ff. 45^b א״ל רב בריא לרב אשי יתר על כדי דמיהן הוא דאין to 46^a דכתיב ולא הכום בני ישראל (fol. 18 of the MS.); from ff. 47^b וריש לקיש אמר מביא ואינו קורא קסבר to 48^a אחוזתו מאי משדה אחוזתו (fol. 20 of the MS.); from ff. 49^a מן העידית וקל וחומר להקדש to 60^b למגמרינהו. דרש רב יהודה בר נחמיה (fol. 22 of the MS.); from ff. 72^b לא תתיחד עמו. ת״ר to 73^b וחליצה נמי לא תיבעי ק׳מ׳ל לא (fol. 29 of the MS.); from ff. 76^a ואם לאו אינו גט to 78^b היתה ידה עשוי בקטפרס ר׳ש׳ב׳ג׳ אומר (fol. 33 of the MS.); from ff. 79^b כך דיורין חלוקין מלמעלה to 80^b מזה ומזה וכל הדרכים האלו (fol. 34 of the MS.); from ff. 81^a אין הטבל מתחייב במעשר עד שיראה פני to the Mishnah of the ninth chap. ראשו של זה והערים (fol. 35 of the MS.: a part of the Mishnah, as well of the G'mara and Rashi, of this leaf is cut off); from ff. 82^b מתנה לעקור דבר מן התורה to 83^a והא משייר בגט ומתניתין (fol. 36 of the MS.) The MS. ends with fol. 86^a הכא לא תצא הניחא למאן דא. After הנזקין follows מי שאחזו. The Mishnah of the whole chapter precedes the G'mara. Marg. notes containing omissions.

Germ. squ. char. for the text, Germ. Rabb. char. for Rashi; small fol., vellum, ff. 40. [OPP. 38 (Ol. 501).]

369

Mishnah and the G'mara of Babylon: Babha Bathra, beg. with the words מלוה ה׳ חונן דל (fol. 9^b), ends with the words בעמקי שאול קרואיה מתני׳ מכר בור (fol. 79^a). Variations and more indices than in the editions, e. g. on fol. 29^b ומשתמחא בה פירי — מסורת דנהרדעא ומחוזא בעל דברים נוח׳ דין ארבע מה לי לשקר סימ׳ — ההוא עוברא דהוה בנהרדעא בההוא דא׳ ליה לחבריה. On the marg. of the first and second chap. the comm. of Rashi, on that of the rest a short anonymous commentary.

Germ. Rabb. char.; 4to, vellum, ff. 58; a great number of passages are pale; the last five leaves are injured. [OPP. 249 (Ol. 428).]

370

Mishnah and the G'mara of Babylon.

1. Thamid (beg. with end of ch. ii. הני מאי טעמא אמר ר׳ פפא משום דקסרי) with a short comm. by R. Sh'm'ayah (at end מפרישת הר׳ שמעיה בפני רבנו).
2. Fol. 12. Middoth with R. Sh'm'ayah's comm. (some different from the edition).
3. Fol. 19. M'ʿilah with a comm. The author quotes at beg. מפי י׳ב׳ם, and at end (fol. 46) ר״ת, where he adds ובהזהב הארכנו.
4. Fol. 47. ʿErakhin with Rashi's commentary.
5. Fol. 113^b. Masekheth Kallah.
6. Fol. 116. Masekheth S'maḥoth (אבל רבתי).
7. Fol. 128. Sh'qalim with a comm. by M'shullam (fol. 148^b. ואני משלם או׳ פי׳ בסוגא כמו סוגה סייג...וקבלה כך פי׳ מורי אבא מרי). The author quotes, on fol. 130, הרב ר׳ דוד בר קלונימוס ש׳נ׳י; on fol. 137 (ששחטו, ii. 6 end) ובספרי כתוב שחלשו מורי הרב ר׳ שמואל היה מפרש לשו׳ חולש של(!) גוים ואו׳ מו׳ שי׳ שח׳ משו׳ ששחטו ונקוד עליו היה והעתיקוהו לתיבה אחת. At end a note beg. מ״ע לאהבה וליראה ה׳ק׳ב׳ה (the greater part of it is erased); and another, headed לבאר על הסתום בבמה דוכתין כיצד היתה תרומת הלשכה לשון אבן מימוני.
8. Fol. 160. [R. Yonah Gerondi's ס׳ היראה], end wanting.
9. Fol. 164. Comm. on M'ʿilah (beg. wanting). The author quotes R. Ḥayyim Kohen ל׳ז׳ה; ר׳ש׳ב׳ם; R. Yoseph קלינץ; Y'ḥiel of Paris.
10. Fol. 177. Another comm. on Sh'qalim. The author often quotes Rashi, and on fol. 188 twice, in form of a gloss, ובכתב יד מו׳ רבי׳ שמואל בר׳ שניאור נ״ע ראיתי מוגה (see ham-Maggid xv. 334).
11. Fol. 203. ברייתא דמלאכת המשכן, fourteen chapters.
12. Fol. 207. Masekheth Sof'rim.
13. Fol. 218. הלכות עבודה, beg. בעת ההיא הבדיל ה׳.

The names Eliʿezer (fol. 40. comm.) and Yizḥaq (fol. 138^b. text) are marked by points. At end are enumerated the works contained in the MS., beg. with מסכת קינים and ending with חיי עולם (No. 8). The fly-leaf scarcely legible.

Germ. Rabb. char.; 8vo, vellum, ff. 231; last three leaves injured. [OPP. 726 (Ol. 157).]

371

A modern copy of the preceding number in the following order: M'ʿilah; ʿErakhim; Kallah; S'maḥoth; Thamid; Middoth; Sh'qalim... At end of חיי עולם the words מטושטש וקרוע בספר הלז מיכאן ואילך. In the last number also very often מטושטש בספר הלז.

Germ. curs. char.; fol., paper, ff. 194. [OPP. 39 (Ol. 502).]

372

Another modern copy of the same MS. in the order of the preceding number. The copyist states here also very often מטושטש וקרוע.

Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 257. [OPP. 250 (Ol. 429).]

373

Mishnah and the G'mara of Babylon: Ḥolin with the comm. of Rashi on the margins.

The copy was fin. on the 8th of Ab 5525=1765.

Italian curs. char.; 8vo, paper, ff. 236. [MICH. 237 (Ol. 480).]

374

Mishnah and the G'mara of Babylon: 1. Shabbath; 2. Bezah; 3. Rosh hash-Shanah; 4. Yoma; 5. Sukkah with מסורת השם on the marg. and the usual prayers at beg. and end; 6. M'gillah with מסורת ה'ש'ס on the marg.; 7. Gittin; 8. B'khoroth; all copied from the printed text.

No. 1 was presented to R. David Oppenheim at Nikolsburg; it has the paging of the printed text indicated on the marg.

No. 2 belonged to Barukh ben Elqanah.

No. 6 was written by דוד טעבלי סופר וש"ץ for R. Yoseph, the son of R. D. Oppenheim, 5473=1713.

Germ. curs. char.; Nos. 1, 2, 4, 7, and 8, 16mo; Nos. 3, 5, 6, 12mo; ff. 258, 112, 105, 151, 56, 50, 101, 136; Nos. 1, 4, 5, 6, and 8 have ornaments executed with the pen.

[Opp. 765–772 (Ol. 144).]

375

1. Mishnah and the G'mara of Babylon: Niddah.

2. Fol. 128. The history of the departure from Egypt represented in a dialogue.

3. Fol. 133. A liturgy on the war of the Maccabees, beg. אל אדון על כל מעשים; twice the א"ב, and with the acrostic אני חנניא ליקלראטקוה.

4. Fol. 137. Rules for the accents.

5. Fol. 142. A Hebrew-Italian vocabulary with the paradigma of the regular verb and the substantive with the suffix.

No. 1 (Ol. 481), Germ. curs. char.; Nos. 2 to 3 (Ol. 811), Italian Rabb. char.; No. 5 (Ol. 825), squ. char. with vowel points; 8vo, paper, ff. 215.

[Mich. 15.]

376

1. פי' מסכת אבות ממרי רבינו שלמה ז"ל, commentary on Abhoth, attributed to Rashi (the same comm. as described by Luzzatto, Kerem hemed iv. 201. Instead of נוברני (p. 203) the MS. reads טברייא). The author quotes, besides the Midrashim, משנת רבי' ר' גרשום ור' ר' נתן שסידר and ביאור סעדיה על ספר יצירה אפרים (ii. 3), מדרש של רבי' שמשון קרא בספר משלי הערוך (end of iii); (end of vi). The author uses French words for his explanations.

2. Fol. 36. Maimonides' comm. on חלק in Hebrew (incomplete).

3. Mas. Abhoth with Sh'muel Ibn Thabon's translation of Maimonides' commentary.

The copy was made by Mord'khai ben Levi חלפן at Ferrara for R. Noah ben 'Immanuel Norzi, fin. on Sunday the 22nd of Iyyar 5237=1477.

Germ. Rabb. char. (text of the Mishnah squ. char. with vowel points up to the sixth chapter); 4to, vellum, ff. 80.

[Mich. 507 (Ol. 665).]

377

1. Commentary on Abhoth, the same as No. 1 of the preceding number, with the same additions, signed לשון זה קיבלתי אני. M'shullam bar Qalonymos is quoted iii. 17. Marg. notes and a note at beg. of the MS. of Wolf Heidenheim. This last beg. הפירוש הזה הוא לאחד מן הקדמונים ולא ידעתי מי הוא והרבה מן פירושיו נזכרים בפי' רשי כפי שהוא בידינו בדפוס; the continuation gives the names quoted in the commentary (the MS. has ניקודת ברני for ניקוד נוברני. Lacuna end of i, beg. of ii, and iii. from 15 to 21).

2. Fol. 52. Compendium of שערי דורא by מ'ה'ר'ח, with notes of R. Lipmann and R. Yaqob ששן עמק. Fol. 103. Supplementary notes on א'ו'ה and the index.

3. Fol. 74 (interrupts the preceding number). Ritual rules (מנהגים), chiefly for the synagogues of Austria, the Rhine, Hungary, and Styria.

4. Fol. 107. A song, beg. זקנים עם נערים, with German translation by David ben Barukh גרידל.

5. Fol. 109. Extracts of Yaqob Anatolio's מלמד.

6. Fol. 121. Comm. on the Pentateuch, chiefly G'matrioth (beg. with מקץ).

7. Fol. 148. A Hebrew-German vocabulary.

8. Fol. 153. A grammatical fragment.

9. Fol. 168. Ritual rules.

In this MS. lies a sheet of the printed text of Abhoth with a comm. by Heidenheim.

No. 1 was copied by Abhigdor ben Yoseph hak-Kohen, fin. on Tuesday the 11th of Ab 5193=1433.

Owners: at beg. of MS. שלי זאת הפרישה נאם (ישי בר אליעזר בר שמואל) נכתב ביום ה י"ח אייר ש'מ'ב לפ"ק בקק קויץ סמוך לעיר קרונן במדינת באמבורג תחת ממשלת ההגמון וייש בון ווירטבורג. השם... The words in parentheses were written by a more recent hand. On fol. 52 Mosheh ben Yizhaq Kohen.

Old Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 168.

[Mich. 311 (Ol. 666).]

378

1. Commentary on Abhoth, the same as the preceding number, without the quotations, but with the additions, headed תוספת יקר הלוי, and ending כל הבבא כולה מדעת המעתיק הלוי. The MS. reads עברני for נוברני. No figures to the six chapters. At end a few lines more than in the preceding number.

2. Fol. 18b. Casuistic decisions, chiefly collected from מ'ה'ר'מ'נ'ע, R. Meir ben Barukh, and glosses signed מרף נ"ע and מרפא נ"ע, a collection printed under the title of ת'ש'ב'ץ. The MS. beg. מורינו ה'ר'מ'נ'ע אומר שמותר לילך בטלית קטן לרשות הרבים בשבת זה, and ends with סדר של פסח של מ'ה'ר'מ'נ'ע; next comes an additional note on the same subject, which concludes with סליק ת'שב'ץ. At end of the collection: סליק התשבץ מהרמנע והגהות מורינו הרב רבי פרץ ז'צ'ל; fol. 19b. ואומר שמותר לכתוב שאלת ת'ש'ב'ץ וכיוצא בהם דבר הלכה שאדם כותב לעצמו ביומו' ות'ש'ב'ץ שתה לפניו יין בשבת בין השמשות ולא מיחה בידו; fol. 27. וראה ת'ש'ב'ץ שמ'ה'ר'מ'נ'ע שתה יין חוץ לסובה; fol. 22, at end of a decision, מאיר בן ברוך ז"ל, and at the end of the next §, treating of the same subject, ושלום מאיר מה'ר'מ'נ'ע (see Dr. Schiller-Szinessy in the Cat. of Trinity Coll., Cambridge, Or. MSS. p. 229, where the name of Y'quthiel also occurs); fol. 22b. זה חברי' הר' שמשון אמ' לי שנדר על דעת מ'ה'ר'ף נ"ע ועל דעת מ'ה'ר'מ'נ'ע (the above-mentioned Cat. has here R. Meir of Rothenburg) ועל דעתי שלא לעשות שום קיום ושום הבטחה לחמיו ולזוגתו שלא לבגוד בהם (see ed. Cremona, fol. 22); fol. 39. ומהר ר' יצחק מדורא אומר. Whether the word תשבץ signifies at one time תשובות שאלות במשפטי צדק, and at another תלמידו שמשון בן צדוק, as Dr. Sch. loc. cit. suggests, cannot be discussed here.

3. Agadic sayings: *a.* Fol. 43 is headed אלו ליקוטין אשר ליקט אבא מרי ר׳ אליעזר ז״ל; *b.* Fol. 45b is headed זה הפסק נעתק מהעתק מכתב(?) מו׳ הרב ר׳ יעקב מגילסא(?) והוא כתב ששמע משמו מו׳ הרב ידידיה בהר׳ (erased) ז״ל שאמ׳ משמו הרב ר׳ מאיר מרוטינבורך. The first saying beg. ולמה אומ׳ החזן בקול רם אשרי בשבת כשהוא יושב עם הספר תורה על המגדל אצל הפרנס. פעם אח׳ חלה הר׳ יעקב לַפֵאפָא ונדמה לו בחלום כאילו נכנס לגן עדן ומצא שם הר׳ יהודה ז״ל ושאל לו.... Fol. 46b sqq. treats of ג״ע and גהינם; at end of the § ממחברת הרב ר׳ יהודה חסיד ובספר הכבוד תמצא ראיה. Fol. 48 contains a piece in rhymed prose, headed מחלוקת שבין היין והמים. At end of MS. the German names of the birds occurring in Lev. xi. 13 to 21.

Germ. Rabb. char.; 3 coll., fol., vellum, ff. 48. [Can. Or. 83.]

379

Commentary on Abhoth, the same as the preceding number, with the quotations of No. 377; there are additions. No sixth chapter (the MS. has ניקוד של יוונים instead of נוברני).

Owner: Yizḥaq bar Eliʿezer.

Rabb. squ. char.; 2 coll., fol., vellum, ff. 26. [Bodl. 145 (Uri 204).]

380

1. Maimonides' commentary on Abhoth in Arabic, five chapters.

2. Fol. 124b. The sixth chapter of Abhoth with an Arabic comm. by R. Sh'lomoh [ben Nathan] el-Sedjelmesi.

3. Fol. 133b. יראת חטא, and fol. 143b. דרך ארץ.

Owner: Y'hudah ben Yizḥaq ben Y'hudah.

Syr. Rabb. char.; 8vo, paper, ff. 48. [Poc. 43 (Uri 238).]

381

1. Commentary on Abhoth by R. Yonah (text on the marg.)

2. Fol. 54. On the same book, attributed to Rashi (the ed. of 1848 is not made from the present MS.)

Span. Rabb. char.; small 4to, paper, ff. 62; the first three leaves are injured. [Bodl. Or. 598.]

382

Commentary on Abhoth by R. Yonah (the end somewhat different from the printed edition). The last leaf contains the preface for the third chapter, forgotten by the copyist.

Span. Rabb. char.; 4to, paper and vellum, ff. 59. [Opp. Add. 4to, 59.]

383

1. Commentary on Abhoth by R. Yizḥaq ס״ט ben Sh'lomoh ben Yizḥaq ben Sh'lomoh ben Yisrael has-Sofer ben Yisrael. He composed it at the age of twenty-eight years at Toledo, fin. on the 18th of Marḥeshwan 5128 =1367. He made use chiefly of the Arabic comm. on Abhoth by the philosopher R. Yisrael. The author quotes the comm. of ר׳ש׳ב׳ם, Maimonides, R. Yonah, his grandfather R. Yizḥaq ben Yisrael or R. Yizḥaq Yisrael, and a comm. on the Hagadah by his grandfather (ancestor?) R. Yisrael (see S. Sachs' Catalogue of the Günzburg Collection, No. 1).

2. Fol. 159. Comm. on Job (P'shat and philosophical) by R. Yizḥaq Yisrael (the grandfather of the former?). The author begins with the exposition of the 73rd Psalm by his relation and master R. Yizḥaq. He states in the preface that he made use of the comm. on Job by R. Saʿadyah Gaon, Rashi, Abraham ben ʿEzra, Yaqob ben Eleʿazar, Naḥmanides, Y'shayah of Trani, and his master R. Yisrael. For the general view of the ideas of Job and his friends he gives the exposition of Maimonides. The author quotes also Y'hudah hal-Levi, Mosheh ben ʿEzra, Ibn Djanâh, Yoseph Qamḥi, the book עקירא (Emunah Ramâh) of Abraham ben David and R. Yoseph Ibn Qrishpin with the formula נ׳ר׳י. He often employs Arabic phrases.

Owners: זה הספר פירוש ר׳ יצחק ישראלי על מסכת אבות ועל פי׳ איוב קניתיהו אני חיים המכונה סבתון מן צהרון בן מרחבה כ״ח כספים פה בצמריים (this Ḥayyim inscribes himself as the son of David); David Sabthun ben Ḥayyim.

Span. Rabb. char.; 4to, paper, ff. 335; many leaves pale, but legible. [Poc. 202 (Uri 220).]

384

ס׳ מרכבת המשנה, R. Yoseph ben Mosheh אלאשקר on Abhoth, six chapters, beg. הנה קודם שאפרש יש לשאול קצת שאלות. ראשונה.

Owners: Yaqob שיניאור; Ḥayyim Kohen.

Span. Rabb. char. (from ff. 34b to 41b supplied, carelessly written); 4to, paper, ff. 117; some leaves slightly injured. [Opp. 244 (Ol. 421).]

385

1. R. Yoseph יעבץ on Abhoth (many variations from the printed edition). The comm. beg. in the middle of the page was preceded by another treatise, of which the end is ואז׳ל מייחסותא דבבל שתיקות כפי יוחסין. הנהה ממשנת בן זומא.

2. Fol. 41. Yoseph Ibn Shushan on Abhoth, five chapters, beg. המסכתא הזאת כוללת עניינים רבים ונפלאים בתיקון גוף האדם עצמו (Paris Cat. 769, 5).

3. Fol. 90. A. Sh'lomoh ben Addereth's comm. on Agadic passages (beg. and end wanting) on B'rakhoth Thaʿanith, M'gillah, Babha Bathra, Ḥolin N'darim, ʿAbhodah Zarah, Qiddushin, K'thubhoh, and Gittin.

4. A short comm. on Psalms by a German Rabbi. On fol. 127 המזמור ק״ב מבואר בהדרת זקנים בסוף סודי ש׳ה׳ש ויש בו מעשה בראשית דוק בו. On fol. 152b ושמעתי משם הרי׳, and fol. 129 the author quotes his comm. on the book Y'zirah. Marg. notes. At end on the marg. ק׳נ׳ח ל׳פ׳ סיימתי ביום ח׳ באב כאשר קבלתי מפי מו׳ שיחיה מפיו מבחוץ ולא מכתב ידו ובגיליונות הוספתי מעצמי ומעט בפנים גם כן וברמיזות כתבתי וע״כ יש לדקדק היטב.

No. 1 (Ol. 635), No. 2 (Ol. 636), No. 3 (Ol. 677), Span. Rabb. char.; No. 4 (Ol. 682), Germ. Rabb. char.; 4to, paper, ff. 135; leaves injured in No. 2 and supplied by a later hand. [Mich. 265.]

386

1. R. Gabriel's (Rabbi at Nikolsburg) commentary on Abhoth.

2. Fol. 57. Comm. on Idra (פ' גשא), extracted from the book אמת ליעקב.

3. Fol. 153. R. Nathan Spiro's (ben Reuben David טעבל) Kabbalistic comm. on the Haggadah.

No. 1 (Ol. 643), No. 2 (Ol. 646), No. 3 (Ol. 647), Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 201. [MICH. 94.]

387

1. בית אבות, Abhoth with R. Mosheh ben Yisrael Heilburg's commentary.

2. Fol. 88. His comm. on the Psalms civ. and cxx. to cxxxv.

R. Mord'khai ben Bär Jeiteles, Rabbi at Hatzfeld and Würzburg, recommends the work for the press, dated the 15th of Siwan 5460=1700.

Germ. curs. char. (autograph?); 4to, paper, ff. 112. [OPP. 243 (Ol. 420).]

388

Commentary (Agadic and mystical) on Abhoth (beg. i. 5, and has also the sixth chapter) by a French or a Rhenish Rabbi, the son of R. Sh'lomoh (fol. 84^{b}. ואבא מורי הרב ר' שלמה ז'צ'ל ב'ע'ם אמר לי מפי הרב ר' יודא מפרים!). The author composed his comm. before 5009 =1249 (fol. 84^{b}). The second chapter ends אל תקרי עקביה ... שם דרך אלא שם דרך, and the third beg. מליחה סרוחה ממקום שאין העין יכול לראות לפי שהאדם מטיל מתוכו. At end: אני למדתי בזה הספר מאיר בן מהורר ברוך מק"ק קראקא הבירה ועל דגלו חונה בקק ווישניץ סמוך לקק בריסק דליטא ועכשיו אני מלמד בקק מירטיץ מדינת פיהם היום יום ג' ט"ו לחדש סיון ת'נ'א.

Old Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 118. [OPP. 246 (Ol. 423).]

389

1. Comm. on Abhoth (printed in the prayer-book Lublin 1571).

2. Fol. 14. M'naḥem 'Azaryah de Fano's comm. on Song of Songs (incomplete).

3. Fol. 30. Table of Agadic passages.

4. Fol. 52. מבוא שערים, R. Nathan Spiro's comm. on שערי דורא, ends with § 101 ואפילו נתנו על הרמץ (fuller than the printed edition).

5. Fol. 98. Compendium of the Kabbalistic book ס' הכוונות (incomplete).

Owner: Yisrael Qadosh.

Nos. 1 and 3, Germ. curs. char.; No. 2, Span. Rabb. char.; No. 4, Italian curs. char.; 4to, paper, ff. 143. [OPP. 378 (Ol. 800).]

390

Commentary on Abhoth, six chapters, beg. בספר מדרש שמואל בשם הרב ר' משה אלמושנינו מה שנהגו להקדים משנת כל ישראל תחלת המסכתא הזאת. The author quotes also ס' מנחה חדשה.

Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 223. [OPP. 245 (Ol. 422).]

391

אבות דר' נתן, with the comm. of Yiẓḥaq ben Sh'lomoh יעבץ (ends with the twenty-second chapter), beg. כונת קבלת התורה הנז' הנה המה להוכיח היות תורתנו אלקית ולא משה הוא המחבר. The author quotes his book חסדי אבות.

Text, squ. char.; comm., Italian curs. char.; 4to, paper, ff. 100. [OPP. 247 (Ol. 424).]

392

1. Commentary on the Mishnah of Z'ra'im by R. Yiẓḥaq ben Malki-Ẓedeq (ר"י מסימפונט, Shem hag. a. v.) The author quotes the 'Arukh, R. Nisim, and R. D'niel; and he makes use of Greek, Arabic, and La'az in his explanations. At end: פרק ר' אנדרוגינוס יש בו דרכים וכו' עד סוף הפרק ולא נמצא בספר המועתק מפורש מזה המפרש ולא ידעתי למה (the printed fragm. on Bikkurim is published from this MS.)

2. Abraham Ibn 'Ezra's Zaḥoth (printed).

3. Fol. 100. A treatise on the utility of the study of natural science, by the physician R. Shim'on of Copenhagen, headed ואלה דברי השמעני. היושב בירכתי הצפוני. בקרית מלך רב ארץ הדני. אחוה פשר בעולם עודני. עד יבוא קיצי והגיע זמני. אכוון באחד ואין לו שני.

4. Fol. 180. R. Yaqob Emden's קולן של סופרים, ends with 'Erubhin iv.

Nos. 3, 4 are autographs; No. 3 by the physician Shim'on, in the year 5556=1796.

No. 1 (Ol. 687), Italian Rabb. char.; Nos. 2, 3 (Ol. 726), and 4 (Ol. 751), Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 260. [MICH. 203.]

393

Maimonides' comm. on Mishnah Z'ra'im.

Owner: Sh'lomoh ben David ben Abraham ben hag-Gaon Rabbenu [Mosheh ben Maimon].

Syr. Rabb. char. (autograph); small fol., paper, ff. 132. [HUNT. 117 (Uri 191).]

394

Maimonides' Z'ra'im (ends with Kilaim), marg. notes (injured in binding) containing omissions. At beg. of MS. an Arabic note, beg. מעשה גרי בין יהוד ונצארי.

Owners: Abraham, who has the following poem as a device:

איך תחשה נפשי ומאווייה
לחיות עדי תדבק בצור לחיה
בך מענה חכמה וממנה
תשקה קצירה וזה פריה.

Sh'muel ben David, who bought it from יעקב אלסופר the 9th of Ab 1701 Sel.=1489; Yaqob ben Sh'lomoh ha-Rofé; Sh'muel ben Sh'lomoh; Sa'adel ben Mosheh.

Syr. squ. char. (the text of Mishnah with vowel points); 4to, paper, ff. 172; blank spaces for the geometrical figures. [POC. 238 (Uri 212).]

395

Continuation of above. Shabbath, 'Erubhin, and P'saḥim, collated with the original by Musa ben 'Abd el-Muḥasen (מחסן).

Owner: David ha-Rofé.

The text of the Mishnah with vowel points; ff. 160. [POC. 236 (Uri 210).]

396

Continuation of above. Babha Bathra, Babha M'ẓiah, Sanhedrin, and Makkoth, collated with the original by Musa ben 'Abd el-Muḥasen.

Owners: Abraham; Sh'muel ben David.

Ff. 102. [POC. 235 (Uri 209).]

397

Continuation of above. Qodashim (from B'khoroth to Qinnim).

Written by Sh'lomoh hal-Levi ben R. Sh'muel had-Dayyan, 1535 Sel. = 1224.

Owners: Abraham, Yaqob har-Rofé; Eliahu hak-Kohen.

Ff. 220; blank spaces for the figures of Middoth. [Poc. 237 (Uri 211).]

398

Continuation of above. Tohoroth (preface and Kelim), collated with the original by Musa ben ʿAbd el-Muḥasen.

Owners: Abraham; David har-Rofé ben Yaqob ben Sh'lomoh har-Rofé.

Ff. 198. [Poc. 97 (Uri 213).]

399

Continuation of above. Oholoth, N'gaʿim, and Parah, collated with the original by Musa ben ʿAbd el-Muḥasen.

Owners: Abraham; Sh'muel ben David.

Ff. 218. [Poc. 233 (Uri 208).]

400

Maimonides on Z'raʿim. At end of MS. two pages in Arabic on money and weights in Rabbinical books, extracted from R. Sh'maryah's comm. on Exodus.

Written by Rabba hal-Levi ben Eleʿazar, 1533 Sel. = 1222.

Owners: R. Yiẓhaq ben Yishmael bought it from Eliah ben Y'hudah קצאץ; witnesses, Y'hudah ben Sh'muel of Jerusalem and Yoseph ben Saʿadyah; R. Efraim.

Syr. Rabb. char.; small fol., paper, ff. 208. [Poc. 260 (Uri 183).]

401

Maimonides on Moʿed, beg. with ʿErubhin (the first leaves are to be found at the end of MS.), and ends with 3rd chap. of Ḥagigah.

Syr. Rabb. char.; 4to, paper, ff. 180; many leaves slightly injured. [Poc. 242 (Uri 216).]

402

Maimonides on Moʿed, beg. with Sabbath, middle 18; ends with Moʿed Qaton, beg. of the 3rd chap.; end of Ḥagigah wanting.

Syr. Rabb. char.; 8vo, paper, ff. 111. [Hunt. 368 (Uri 246).]

403

Maimonides on Nashim, collated with the original by Musa ben ʿAbd el-Muḥasen.

Syr. Rabb. char.; 4to, paper, ff. 250; much injured. [Poc. 72 (Uri 217).]

404

Maimonides on N'ziqin (beg. with Babha Qama, 8th chap.) and Qodashim. Marg. notes containing corrections, and two notes (on Ḥolin, ch. 3) of Sh'muel ben Mosheh מגרבי. The first chapter of Ḥolin is interrupted by a leaf containing the last two verses of Exodus, with Onqelos and Saʿadyah's Arabic translation. On fly-leaf: אשר הקדישה האשה לשם בר׳ אברהם כהן דקגיט(?) ז״ל ולשם בנו יצחק ז״ל.

Syr. Rabb. char. (autograph?); fol., paper, ff. 300; many leaves injured. [Poc. 295 (Uri 182).]

405

Maimonides on Qodashim. At beg. of MS. a passage on חרם extracted from the כלבו.

Owners: ʿImmanuel Siriro; Soleiman ben Abraham מגנרה (?).

Syr. Rabb. char. (last leaves supplied); 4to, paper, ff. 159, (stained.) [Bodl. Or. 650.]

406

Maimonides on Tohoroth (from Tohoroth to Oqẓin), collated with the original.

Owners: Musa ben ʿAbd el-Muḥasen (the collator); ʿObhadyah bar Saʿadyah had-Dayyan (other names at end of MSS. illegible).

Syr. Rabb. char.; 8vo, paper, ff. 170. [Poc. 205 (Uri 219).]

407

1. Maimonides on Sanhedrin.

2. Fol. 10^b. His Arabic comm. on Abhoth, five chapters. Marg. notes, injured in binding. At beg. of MS. the end of the Arabic Moreh N'bhokhim (colophon כמלה̈...רבנו משה...ביר׳ יצחק המכנה מימון הרב הדיין) with some poetry in praise of the book. On the marg. a note, beg. ופסר ר׳ דוד ז״ל אן אלפיאה הי פאת שדה. At end questions and answers, headed שאלות, beg. היכן נעקד יצחק אבינו, and the text of Abhoth vi.

Written by Yoseph bar Y'did המכונה גראוי bar Yiẓhaq bar Mosheh bar Yoseph, fin. Monday (בתרין בשבא) the 22nd of Sh'bhat 5248 = 1799 Sel. = 1488.

Owner: Ibrahim עבוב, Thursday the 22nd of Thishri, 1930 Sel. = 1629.

Span. Rabb. char.; 4to, paper, ff. 54. [Poc. 68 (Uri 215).]

408

Maimonides' comm. on Mishnah in Hebrew.

1. On N'ziqin, transl. of Sh'lomoh ben Yoseph.
2. Fol. 95. On Qodashim, transl. of N'thanel אלמלי.
3. Fol. 168. On Tohoroth.

Old Germ. curs. char.; fol., vellum, ff. 296. [Opp. 95 (Ol. 850).]

409

Maimonides' comm. on Mishnah.

1. On Qodashim, translation of N'thanel אלמלי.
2. Fol. 213. On Z'raʿim, transl. of el-Ḥarizi.
3. Fol. 285. On Abhoth, transl. of Sh'muel Thabon.

Owner: M'naḥem Levi.

Germ. Rabb. char.; 8vo, paper, ff. 313. [Can. Or. 14.]

410

בעזרת יוצר המוגי מטה ומעלה. אחקוק ואוציא לאור מן האפלה. חידושי נגעים ואהלות מ׳מ׳ה׳ר׳ם זכר צדיק לברכה ולתהלה. שחיבר בעגיו בבית הסהר בתוך הכלא, R. Meir of Rothenburg's Novellae on the Mishnah Oholoth (ii. to xiv) and N'gaʿim (i. and iv). Oholoth beg. מלא תרווד ועוד עפר בית הקברות. מקשינן בפ׳ המפלת גרסינן תניא אידך מלא תרווד ועוד עפר.... At end: עד כאן הוספתי במסכת אהילות כשהייתי תפוש במגדל אנזשהיים. ומכאן ואילך תוספת חידושי מסכת נגעים. ומה שלא ביארתי יפה כל הצורך תמצא מבואר כאן. N'gaʿim iv. beg. בהרת... כל הנך בבות פלוגתא דר׳ עקיבא ורבנן לפרושי פלוגתא דר״ע ורבנן. The MS. beg. with fol. 450 according to the Hebrew numbering, and seems to be a fragm. of a greater work.

Germ. curs. char.; 2 coll., fol., paper, ff. 8. [Opp. 91 (Ol. 846).]

411

R. Asher ben Y'hiel's comm. on the Mishnah of Z'raʿim (only Kilaim iii. and v. printed), beg. אילו...פי' הפאה אין לה שיעור התורה חייבת להניה תבואה מחוברת לעניים מפאת שדהו, and Tohoroth (printed). Marg. notes, signed מפי רבי ומרי הר"ן י"א.

Copied by Yizhaq ben M'nahem בסודו at Safet, fin. the 26th of Adar 5266=1506.

Span. Rabb. char. (two hands); 4to, paper, ff. 271; first leaves injured. [Opp. 383 (Ol. 805 A).]

412

A modern copy of the preceding number, made by Sh'muel ben Sh'lomoh דרייטשליטן, 5461=1701.

Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 386. [Opp. 384 (Ol. 805 B).]

413

1. Commentary on the Mishnah Z'raʿim and Moʿed of R. Phöbus (פייבש) of Zamost (Russia).

2. Fol. 112. משפט ל'ה'ק, grammar of Salamon Hena.

No. 1 (Ol. 432), No. 2 (Ol. 518), Germ. curs. char. (autographs); 4to, paper, ff. 190. [Mich. 374.]

414

1. R. Y'shʿayah Berlin's comm. on the Mishnah of Z'raʿim and Moʿed.

2. Fol. 81. R. Lipmann Heller's מגלת איבה (printed).

3. Fol. 100. מעשה הים והמכונה והכיור, comm. on Rashi's comm. of 1 Kings vii, with geometrical figures.

4. At end the beg. of a letter addressed by Nathan נטע to the Portuguese congregation in London.

No. 2 was copied in the year 5516=1756.

No. 1 (Ol. 326, autograph), No. 2 (Ol. 404), Nos. 3 and 4 (Ol. 494), Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 138. [Mich. 489.]

415

ס' דקדוקי עניות, short notes on the Mishnah by ʿImmanuel Hay ben Abraham ריקי (see Steinschneider, Cat. Bodl. col. 1055).

Owner: Yoel ben Yizhaq Hefez at Gorizia 5478=1718.

Italian curs. char.; 8vo, paper, ff. 95. [Reggio 56.]

416

[R. Gershom M'or hag-Golah's] commentary on Bab. Thalmud Babha Bathra, beg. בשמ' רחמנ' בסימנא ובנחשא מעליא. איידי דסליק תנא הבית והעליה של שנים וכו' תנא השוו...מחיצה: השותפין דאית להו חצר בשותפות ונתרצו לחלוק ולעשות מחיצה בונין, ends לאו מתרצתא הוא משום דאין ערב עוד אלא הני דקאמ'.

Colophon: אסחיים הדין פירושא דב"ב בשבה דהוא תמנת עשר יומי בירח שבט דהיא שנת א'ת'ק'ט (or צ) לשטרות וכתב יתיה עזרא בן נתנאל לנפשיה.

Owner: Musa ben ʿAbd el-Muhasen.

Syr. Rabb. char. (by different hands); small fol., paper, ff. 222; first leaf injured. [Hunt. 200 (Uri 223).]

417

Rabbenu Gershom on Babha Bathra, beg. השותפין ...דאית. In this volume is to be found Yizhaq ben ʿEzra's ס' עצמות יוסף, printed Saloniki 4361=1601.

Owners: Sh'lomoh ben שלמיל באזילה; Leon del Medigo at Mantua 5401=1641.

Italian curs. char.; fol., paper, ff. 208, (without the printed leaves.) [Opp. 89 (Ol. 844).]

418

Rabbenu Gershom on Babha Bathra, beg. like the preceding number.

Italian curs. char.; 4to, paper, ff. 216. [Mich. 352 (Ol. 262).]

419

[Rashi] on Bab. Thalmud Yoma (beg. wanting). The §§ marked in the text of the Thalmud by : are here marked with פים'. French and German words are used. A few glosses on the marg., signed י'ב'מ', and others containing variations (ס"א).

At beg. of MS. a page of Rashi on beg. of Y'bhamoth.

Germ. Rabb. char.; 4to, vellum, ff. 87. [Laud. 318 (Uri 206).]

420

Rashi on Bab. Thalmud ʿErubhin and Bezah. On the marg. notes containing corrections, additions, and notices of the lacunae and the transpositions in the MS.

Span. Rabb. char. (carelessly written); 8vo, paper, ff. 232. [Opp. Add. 4to, 23.]

421

Rashi on Bab. Thalmud K'thuboth.

Written for R. Qalonymos.

Owners: Qalonymos ben Yoseph of מילטנבערק; Y'huda Löb ben Abraham Heilpern of Langen-Schwalbach 4428=1668; Abraham ben Naphthali at the same place 5437=1677.

Germ. Rabb. char.; 2 coll., fol., vellum, ff. 82. [Opp. 97 (Ol. 852).]

422

Comm. on Sifrâ, attributed in the printed edition to R. Shimshon of Sens. At end ...סליק מכילתין.

Syr. Rabb. char.; small fol., paper, ff. 127, (stained.) [Opp. Add. fol. 5.]

423

R. David ben Abraham's comm. on Sifrâ (printed). On fly-leaf a fragm. of a casuistic commentary.

Span. Rabb. char.; small 4to, paper, ff. 337. [Bodl. 593.]

424

פירוש ספרא אמר הרב רבינו הלל בן מרנא ורבנא אליקים נטר רחמ' שפי' בשם דר בחביונים אחל לכתוב נסקו(!) תורת כהנים, R. Hillel ben Elyaqim on the Sifrâ, beg. (after the comm. on י"ג מדות) מה דיבור אסור כמה הקדים קריאה לדיבור דכתיב ויקרא ה' כי סר...וכו' אף דבר וכו' דיבור הר סיני יוכיח דאין תחלה לדברות והקדים בו קריאה לדבור דכתיב (end wanting, in some passages less than the following numbers). Marg. notes containing omissions.

Owner: Nisim רוזליו (?).

Span. Rabb. char.; small fol., paper, ff. 154. [Mich. 375 (Ol. 642).]

425

Continuation of above, the comm. on the Sifré (beg. wanting) בהעלותך, beg. על פני כל הנרות הינו ענין של הבתי

זו מוסיף ולא במקום וזאת הברכה. פתילה ת״ל אל מול, ends ואומר וזאת דריש. דבר שהאחד כתוב בתורה והתפלה בתלים לא ידעי׳ הימנייהו קדים. On the marg. references (עמוד...) to an edition of the Sifré.

Meir ben Ḥanukkah Ashkenazi copied it (זה פירוש השיני) for R. Yisrael דקוריאל, fin. ר״ח Adar 5319=1559.

Carelessly written; ff. 162; at beg. many leaves slightly injured. [Mich. 376 (Ol. 642).]

426

R. Hillel ben Elyaqim's comm. on the Sifrâ, ends גרמה שיקבלו ישראל התורה והמצוה בהר סיני שכל המצות נאמרו בסיני. At end a poem of nine lines by the same author.

The copy was made at Lodo 5338=1578.

Old Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 314. [Opp. 382 (Ol. 804).]

427

R. Hillel ben Elyaqim on Sifrâ, without the comm. on the י״ג מדות. At end a poem of three lines by the same author, where the name of Y'ḥiel occurs.

Copied by Shabbathai ben Abraham (erased) פותו, from a MS. in a bad state, written 4972=1212; the present copy was fin. the first of Adar 5280=1520.

Owner: David ben Shalom Ḥariri; M'naḥem ben Shabbathai states that he let two houses to R'phael in the year 5325=1565.

Span. Rabb. char.; 4to, paper, ff. 190; many leaves stained and injured. [Hunt. 400 (Uri 132).]

B. Thosafoth and Novellae.

428

1. The printed Thosafoth on Sh'bhuoth; at end a Halakhic note, headed לשון מורי הרר מאיר הלכה דתלאן זו בזו.

2. Fol. 68. Thosafoth on Makkoth, the greater part of them are the printed ones. Variations, e.g. fol. 2[a]. Thos. כל הזוממין, the MS. has הר׳ יוסף איש ירושלים; fol. 4[a]. Thos. לוקין, the MS. has והרר׳ מאיר מבונגייל. Most Thos. of the second chapter are signed מ׳ר׳ף.

3. Fol. 101. Thosafoth on 'Eduyoth, attributed in the printed edition to R. Shimshon of Sens; the MS. ends with § 6 of the edition (incomplete).

4. Fol. 104. קיצור משיטת שאנץ, compendium of the printed Thosafoth on B'khoroth, made by R. Yizḥaq, pupil of R. Barukh.

A later hand gives on the marg. the references to the printed edition of the Thosafoth.

Written by Aryeh, fin. No. 1 on the 25th of Nisan, No. 2 on the 2nd of Iyyar, and No. 3 on the 14th of Iyyar 5097=1337.

Owners: Elia del Medigo ben Abba, who bought it from R. Ahron ben Yaqob Zarfathi, the 6th of Tebeth 5191=1430; Yaqob ben Abraham רינטל of Berlin.

Italian Rabb. char.; 4to, paper, ff. 122. [Mich. 93 (Ol. 839).]

429

1. The printed Thosafoth on Babha Qama (ends with the beg. of the third chap.) with some unedited Thos. on the margin.

2. Fol. 39[b]. Rashi on Babha Qama (end wanting; variations).

3. Fol. 135. Unedited Thosafoth on Y'bhamoth (beg. and end wanting). The first chap. ends דלא שמעינן ליה בהדא אלא ממילתא דרבינא כדפרישית. הדרן... עשרה. שבח ליוצר אור ובורא. וממרום רוחו עלינו יערה; the second chap. beg. כיצד... נראה דהאי עשה בה מאמר דסיפא כחס הוא דמאי איצטריך אי לאשמועינן דדווקא; the eighth chap. beg. הערל פ׳ר׳ש׳י דמיירי שמתו אחיו מחמת מילה וקש׳ לר״ת דכיון דמניח עצמו למול מפני הסכנה. The compiler quotes very often ר״ם, other old Thosafists, of whom the latest is R. Pereẓ, and sometimes הג׳ר׳שי (lacuna at end of sixth chap.; the seventh chap. is at the end, as is pointed out by a late hand on fol. 188[b]).

4. Fol. 209. The printed Thosafoth on Babha Qama with marg. Thos. of No. 1 (ends with the second chap., incomplete). The name of the copyist on fol. 209 is erased.

Owners: Simḥah Ḥizqiyah ben M'naḥem Y'didyah ק׳ה׳ל (fol. 189); Eli'ezer (erased, fol. 142[b]); Mosheh מליכטן קלזא (?) (at beg.)

Germ. Rabb. char.; 4to, vellum, ff. 232. [Opp. 387 (Ol. 808).]

430

Unedited Thosafoth on Babha Qama, beg. ארבעה אבות... לפי פיר׳ הקונטרס דמפרש דנקט להו כסדר הכתובין בפרשה יש לדחוק ולפרש דכיון דכת׳ שום שור; the second chap. beg. כיצד... לכך התחיל ברגל אידי דחביבא ליה משום חידוש דצרורות אקדמה. מ׳. למעלה דקדקתי על סדר ששונה תנא ואין להעמידו על טרוד. מ״ר.; the seventh chap., with which the MS. ends (incomplete), beg. נפרצה בלילה או שנפרצוה לסטים כו׳ הא לא איצטריך למיתני דכיון דתנא נעל בפניה כראוי ויצאה והזיקה פטור ממילא ידעי׳ דנפרצה. Most of the §§ are signed מר׳; the compiler quotes his master R. Eli'ezer and the well-known Thosafists: often מצאתי, ואני לא הבנתי שמעתי.

Germ. Rabb. char.; 4to, vellum, ff. 105. [Opp. 388 (Ol. 809).]

431

A copy of the preceding number. Written by Efraim ben Z'bhi Hirsch Rothenburg (ר׳ הירש ר׳ מהרם), fin. the 9th of Sh'bat 5469=1708.

Germ. curs. char.; fol., paper, ff. 150. [Opp. 100 (Ol. 855).]

432

1. Thosafoth on Sotah, beg. המקנא לאשתו לישנא דקרא נקט וקנא את אשתו כלל שהתרה בה על פי עד אחד; the last chapter beg. מ״ק אר׳ אבהו ה״ק שנא וענו ואמרו וכו׳ והפ׳ דמתני׳ עגלה ערופה בל׳ה׳ק שנ׳ וכו׳ ולא חשא להאריך ולפרש, ends מותר ללמד חכמה יוונית היינו לפי שהוא קרוב למלכות.

2. Fol. 38. The printed Thosafoth (slight variations) on Sanhedrin (also on חלק).

Colophon: אני יהודה בר שלמה אופיציאל נת׳ כתבתי תוספות אלו של סנהדרין מה׳ר׳א׳ש ז״ל למרנא... ר׳ יצחק ברפת ישמ׳ צו׳ אמן בעכו.

Owner: Nastruc (Don Astruc) ביניט.

Syr. Rabb. char.; 8vo, paper, ff. 152. [Opp. Add. 4to, 32.]

433

Thosafoth on Yoma, printed under the title of תוספות ישנים; copied out from an old vellum MS.

Germ. curs. char.; fol., paper, ff. 82. [Opp. 98 (Ol. 853).]

434

נימוקים, [R. Perez ben Eliah's] Thosafoth on Babha M'ziah (beg. wanting) with marg. notes, beg. עליו הראיה ואם לא יביא ראיה לדבריו הרי זה הפסיד לפי שאין מאמינים שהם הגדלים בעין זה אבל למענותו שמאחר שעד עכשיו, ends שאר אילנות שעל המיצר כבר כתבנו דינים למעלה בפרק המקבל.

Span. and Syr. Rabb. char.; 4to, paper, ff. 220; some leaves injured. [Opp. 329 (Ol. 801).]

435

A copy of the preceding number, fin. at Prague the 16th of Iyyar 5468 = 1708.

Germ. curs. char.; fol., paper, ff. 80. [Opp. 92 (Ol. 847).]

436

R. Y'honathan's (of Lunel) commentaries.

1. On Sanhedrin, beg. דיני... ובגמרא פריך אטו גזלות וחבילות לאו דיני ממונות נינהו, ends ולא משהינן ליה להכותו ולנדותו רגע עד דאתי אחר וכל הקודם זכה לשמיא.

2. Fol. 59[b]. On Makkoth, beg. כיצד... מפרש בגמ׳ דהאי דסנהדרין דסליק מיניה דתנן, ends ומשני הוא דאמר כר׳ יוסי כלו׳ שמואל כר׳ יוסי סבירא ליה.

3. Fol. 78. On Horayoth, beg. הורו... כלו׳ שנעלמה מהם הלכה שאינה מפורשת בתורה, ends אלא ודאי לאיתויי שמביא חטאתו משעבר משיחתו כמו.

4. Fol. 84. On Sh'bhuoth, beg. שבועות... כלו׳ שתים הן מדאוריתא דכתי׳ או נפש, ends פטור שזה שנה פטור לחובה והפסיד שבועתו.

5. Fol. 157. On ʿAbhodah Zarah, beg. לפני... משום דאזיל ומודה לע״ז ביום אידו וקא עבר משום לא ישמע; the fourth chap. beg. כיצד מרקולים שהיא עיקר מרקולים... דהיינו אחד מכאו ואחד מכאן ואחת על גביהן (end wanting).

Written by כלוף ben Musa at Malaga, fin. No. 1 on Thursday the 19th of Thammuz 5207 = 1447; No. 4 on Tuesday the 2nd of Ab of the same year.

Span. Rabb. char. (carelessly written); 4to, paper, ff. 221; first and last leaves injured. [Opp. 381 (Ol. 803).]

437

R. Y'honathan (of Lunel) on Horayoth, Sh'bhuoth, ʿAbhodah Zarah (complete), Sanhedrin, and Makkoth [copied from the preceding number].

Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 193. [Opp. 380 (Ol. 802).]

438

1. פי׳ מסכת שבת רבתי, R. Perahyah's [ben Nisim] commentary (P'shat) on Bab. Thalmud Shabbath, beg. יציאות שבת וכו׳ יציאה מרשות לרשות אב מאבות מלאכות וילפי׳ לה מויצו משה; the second chap. beg. במה מדליקין וכו׳ נאמר וקראת לשבת עונג לפי׳ חייב׳ אנו להנהיג עצמינו בשב׳; the last chap. ends ואמר ליה אני משובש ורעיוני נבהלים מחמת חשבונותי שבלבי ולא הבנתי מה שנתעסקו ידי. The author employs Arabic words, and quotes Abraham Maimonides with the formula זכור לברכה ולתחיה.

2. R. Y'hudah ben Eliʿezer hak-Kohen's (el-Modari?) commentaries: *a*. Fol. 62[b]. On Sanhedrin, beg. דיני... בגמ׳ בבריתא ילפי׳ עד האלהים... הרי כאן אחד אשר ירשיעון, ends מהו שיעשה שליח של ב״ד לאביו אם נתחייב אביו נידוי או מלקות. The author quotes Maimonides and R. Efraim בן אבי אלרגן (fol. 73[b]). *b*. Fol. 90[b]. פי׳ מסכת מכות רבתי לר׳ יהוד׳, beg. ... זוממים. שיתקיים בהן דין הזומה וכמה אזהרות של שקצים ונבילות לעשות בהן כמה שזממו, ends שאין לך שאין קין בהן אלא כדי שיקבלו שכר על שפורשין מהם. *c*. Fol. 97. On ʿAbhodah Zarah, beg. ... אידיהן כנוי גנאי ליום מועד ע״ז כדכתיב כי קרוב, ends אבל סכין שתשמישו בחמין דיו בהגעלה הוה דתניא בתוספ׳ השפודין והאכסלאות.... The author quotes old Rabb. authorities, and amongst them בפירוש רבינו גרשום כתוב כל שליקי רומי פי׳ כל מה ששולקין ברומי אוכלין באותו מלח; and ר׳ב׳ב׳י נמצא בכתב מר׳ יוסף ז״ל בן יוטתו ממדינת גיאן (fol. 126[b]). On fol. 130 a poem of nine lines, headed לבעצהם, and beg. אם לבך ערבות זבול.

3. Fol. 132. R. Zakkai on Gittin, beg. ... כל ח״ל קארי לה מדינת הים בר מבבל דכא״י, ends אוקימנה בזוג שני אבל בזוג ראשון כתיב ונשמרתם ברוחכם.... The author quotes Maimonides.

4. Fol. 206. R. Hananel [ben Sh'muel] on Qiddushin (ends with beg. of iii), beg. ... פי׳ נקנית לבעלה בג׳ דרכים בכסף או בשטר או בביאה פ׳. The author quotes Maimonides (see for all these authors Shem hag. s. v.) A great number of marg. notes throughout the MS.

Written by B'rakhoth ben Sar Shalom Kohen, fin. Nos. 1 and (*a*) of 2 the 22nd of Elul 1616 Sel. = 1304; (*b*) of 2 the 29th of Elul of the same year; (*c*) of 2 Thishri 1617 Sel. = 1305; No. 3 the 10th of Thammuz 1615 Sel. = 1303.

Syr. Rabb. char.; small fol., paper, ff. 262. [Hunt. 252 (Uri 189).]

439

Nahmanides' Novellae on Gittin (printed; the beg. is supplied in the MS.)

Written by Yoseph מבית טובים.

Span. Rabb. char. (modern); 4to, paper, ff. 129. [Opp. 354 (Ol. 777).]

440

Nahmanides' Novellae on K'thubhoth (attributed in the printed edition to Ben Addereth). At end of MS. a letter from Jerusalem, addressed to R. David Oppenheim, dated 5459 = 1699.

Germ. Rabb. char. (modern); 4to, paper, ff. 129. [Opp. 361 (Ol. 784).]

441

Nahmanides' Novellae on Y'bhamoth (printed under the title of תולדות אדם).

Written by Yizhaq ben Shabbathai at the request of R. Yizhaq Fasi.

Span. Rabb. char. (modern); 4to, paper, ff. 157. [Opp. 368 (Ol. 791).]

442

1. Nahmanides' Novellae on Babha M'ziah (beg. wanting); the first chap. ends ואין משולשין בשובר דקאמרי הכא בשנמצא בין שטרות פרועין על שתי השטרות אמרו וכן פי׳ שם הר׳ שמואל ז״ל; the second chap. beg. פי׳ לאו דוקא הני אלא כל דבר שאין בו סימן הוא שלו; the comm. ends ואם תקניטנו לאסור עליו תפיסת ידו יטול את עפרו כ׳נ׳ל לפ׳ שמועה זו. Next comes an appendix of 3 coll.

2. Fol. 77. Asher ben Y'hiel's Thosafoth on Babha M'ziah (end wanting; No. 446, 1).

3. Fol. 152. פירוש פסקי הראש זל מב"מ שפיר' הח' יעקב ז"ל, Yaqob ben Asher on the decisions of his father on Babha M'ziah (ends with the beg. of the ninth chap.)

Marg. notes injured in binding.

Owners: Ḥayyim Abraham David; הסד[אי] hak-Kohen; Peraḥyah כ"ג; Sh'lomoh hal-Levi (fol. 23); Daniel שערושה (? fol. 123b).

Span. Rabb. char.; 2 coll., small fol., paper, ff. 170. [Opp. Add. fol. 19.]

443

Naḥmanides' Novellae on Babha M'ziah (beg. wanting). Supplement of 3 pages at end of MS.

Written by Yoseph ben Mosheh אושקי for R. Y'hudah כלץ, fin. the 15th of Siwan 5241=1481.

Span. Rabb. char.; 4to, paper, ff. 159; some leaves stained. [Opp. Add. 4to, 67.]

444

[חי' הר"א על מס' נידה, according to a later hand], Novellae on Bab. Thalmud Niddah, from a contemporary of R. Sh'lomoh ben Addereth (ר'ש'ב'א without ז"ל). The master of the author is R. Mosheh נ'ר'ו, but Naḥmanides is often quoted without the epithet of 'my master,' and with the formula ז"ל. The comm. beg. ב"ש...שעתן פר'ש'י ז"ל שראתה דם נדות מטמאה תרומה וטהרות; the second chap. beg. כל היד...תקציץ פי' משום ;דאתי לידי הרהור עבירה ובעי' עלה בגמ' מ"ט משובחת בנשים the comm. ends וכתב הר'מ'ב'ן ז"ל שלמדנו לדברי ר'ש'י ז"ל שהחמירו באכילת קדשים יותר מביאת המקדש ש'ב'ב'א'.

Span. Rabb. char.; fol., paper, ff. 174. [Opp. Add. fol. 4.]

445

R. M'naḥem Meiri on Shabbath (printed).

Owners: at beg. Ḥayyim Ḥazan; at end קדש לק"ק אשכנזים.

Span. Rabb. char.; fol., paper, ff. 17. [Opp. 96 (Ol. 851).]

446

1. תוספי מציעא להראש ז"ל, Asher ben Y'hiel's Thosafoth on Babha M'ziah, beg. שנים...צריך לתת טעם על סמיכת סדר המסכתות דאשכחנא דקפיד תלמודא על סדורן; the third chap. beg. ונגנבו או שאבדו יש מוחקין או שאבדו ;דמתני' לא איירי אלא בגנבה דאתייא לה כפל the ninth chap. beg. בתבן ובקש אותו שנקשר עם השבולת קרוי תבן והנשאר בקרקע קרוי קש; the comm. ends אמרוה קמיה שבור מלכא מלך פרס היה ובקי ובדינין הוה כדאיתא בשילה עובדה(!) זרה דרב יהודה ובטי בר טובי הוו יתבי קמי שבור מלכא... ויהב לי לרב יהודה.

2. Fol. 114. פירוש בבא מציעא שחיבר הר' אברהם בר יום טוב נ"ע מעיר טודילה; the page is headed by a later hand להרר' א'ב'י'ט, Abraham's (of Tudela) comm. on Babha M'ziah, beg. שנים...מצאתיה ומיירי שנודע מתוך דבריהם שמצאוה במקום שהיא של מוצאה; the fourth chap. beg. הזהב...מפר' בגמ' משקבל הלוקח דינרי זהב טבועים להחליפם הבית...שנפלו כגון שני ;בדינרי כסף the last chap. beg. יפה נוף וכ' ובלבד שלא ,אחים שחלקו אחד נטל בית ends יאנוס העליון לא יאנוס עצמו ליטול אלא כל שפושט ידו כדרכו ליטלו הוא שלו וכן הלכה. The latest authority quoted by the author is Naḥmanides, with the formula ז"ל.

The same later hand adds on the margin of both comm. the references to the printed edition of the Thalmud. A few marg. notes for the first comm. by another later hand.

On the marg. of fol. 88: בפנינו עדים חתומי מטה הודה היקר וחש[וב]...צודיקה יצ'ו שהוא חייב לחכם הנעלה... היקר ונעלה בכמהרר' יהודה אלאשקר י"ל [בן?] החכם רבנו סעדיה יצ'ו שלש מאות וששים...זהב בנדקה ונציאנו בו(?) מלוה הגמורה זה(?) ופר...מעכשאו וקבל עליו כר צודיקה בשבע... ב'ש'י'ת שקודם שיכנס ראש חדש ניסן הב[על] שיפרעם לו בלי שום עכוב כלל והוא...ביום ב' לחודש שבט כ"ט(?) ש'ע'ט (ש'ע'ה ?).

Written by M'naḥem Kohen for Don Abraham (שר וגדול) ben Yizḥaq ben Y'hudah ben Yoseph Shalom ben Abraham כטל(?) נוה שלום ת'נ'צ'ב'ה.

Span. Rabb. char.; fol., paper, ff. 193. [Opp. 99 (Ol. 854).]

447

Asher ben Y'hiel's unedited comm. on Yoma, beg. ז' ימים...הכא תנא מנין קודם הזמן וזמנין דתני הזמן קודם בראשונה. בזמן ;הימים לפני אידיהן the second chap. beg. שהן מרובין רצין ועולין בכבש תימא כיון דעבודה היא כדאמרי' בגמ'; the comm. ends אם ראה קרי מבערב יש לחוש שמא נתבייש על בשרו ויישפשף בי"ה כן יהוץ אבל אם ראה עכשיו הוא לה ואין צריך שפשוף.

Written by 'Obhadyah מוגאן for (erased) R. Abraham Abuqrat, fin. on Monday the 17th of Ab 5318=1558.

Span. Rabb. char.; fol., paper, ff. 56. [Opp. 67 (Ol. 676).]

448

1. R. Todros ben Yizḥaq's Novellae on Nazir, beg. כל כנויי נזירות וכו' בפ"ק דנדרים מפרש ר' יוחנן כנויין לשון ;גויים הם כלו' משבעים לשון the last chap. beg. שאינו מפיר נדרי עבדו פי' אם נדר בנזיר ורצה האדון וחלה נזירות אינו יכול להפר; the comm. ends ואידך הא דכתיב לילה וכו' א"ת ואידך לפנות ערב למאי י"ל לכדדרשי' בספרי דקרי פוטר זיבה כל מעת לעת. The author composed his comm. in 1321.

Colophon: סליקא מסכתא ברחמי מרי תושבחתא. פירשתי מסכתא זו בשעת הדחק אני טודרוס בן יצחק על פי תוספות הצרפתים רבותי' זל בשנת פ"ב ויציאת פ"א היא שנת צר ומצוק גזרת המצורעים. הבא אחר יללת הרועים. שנה שהקיפוני מרעים. והיינו לנגעים. ולפני האפיפיור מלך הגוים עלו מרשיעים. להכחיד תורת אמת אשר היא אצל יוצרנו ית' שעשועים. נשרפו ספרים ועוד עתק מביעים. לבלתי הזכר שם ישראל בארצות התועים. הכינו לקדושים אשר בארץ מטבח. עשות שפטים לפלח ולנצח. ומושיענו אלי"ם ית' השקיט בחדש טבת זעם אפו. ואמר די לקצפו ואכפו. ותשקע עת הצרות. המרות הנעשות זו לזו צרות. ולא יכלו אויבנו עשותם המזמתה. מלכים ושרים נועדו להדיחנו בשנאתם אשר נפלאתה. ולא יכלו לנו כי יד אלי"ם לנו לישועתה. עצרו נח היו כגבר אין איל. גבורים אשר ידלגו כאיל. גם מלך רומי ברגז וחמה. קם לשומינו ככלי ריק למזמה. כתב ויעץ וזמם לעשות ולא עשה. הפיר השם עצתו ודרכו כסה.

בקש להפוך קערה. ולהכביד עבטיט לצרה. בקש ולא יכול. קצרה ידו הרמה אשר חרש עלינו אלמון ושכול. ולחסרנו כל. בפיו ובשפתיו אמר אפאיהם והיו לאכל. ועוד ידו נטויה. להפיל קיר הדחויה. ומגיננו יתברך גזל חניתו ויחלש. לבלתי עשות אשר חרש. לשום התלמוד גלמוד. ולהשבית תורה מכל פה. והנה הנו כחולה בפאת מטה על פה. כי אל״ינו ידיו יכפה. ומכאובות עבדיו רפא ירפא. Next comes a poem of four lines, composed of passages of the Psalms.

2. Fol. 46. Unedited Thosafoth on N'darim, beg. כל כנוי... כנוי הוא לשון מכנה שם לחבירו שהרי שם המיוחד של ואלו מותרין בפ״א ; the second chap. beg. נדר הוא קרבן לייי פירש כינויין האסורין והשתא מפרש דברים מותרין ד׳ס׳ד׳א, ends דארצייה ארצויי אינה מתכוונת כל עיקר להשביע כל יצרה אל מתכוונת גם לשמח ולהרבות שלומו. The MS. ends with the fourth chap. (incomplete). The compiler quotes הר׳ רבי׳ יוסף איש ירושלים and ר׳ש׳ב׳ם ; ר״ת ; הר׳ יצחק י״ט בר יהודה.

Span. Rabb. char. (two hands); 4to, paper, ff. 107. [Opp. Add. 4to, 37.]

449

R. Yom Tobh el-Ashbili's Novellae on K'thubhoth (printed). At end some supplementary notes, and fol. 308b a fragm. beg. שאלני דודי האלוף בתורה המנוח מוהרר׳ ר׳ יעקב כ״ץ זלהה (autograph of R. Aqib'a Eger ?). A modern copy from a MS. copied by Y'hudah ben Asher המכונה בונגיואל דאשר דיא ולובריגאה פרוונצל for R. Y'hudah ben R. Ahron דשינוראה, fin. on Friday the 12th Adar 5323=1563.

Owner: R. Mosheh Eger, a note of whose is at beg. of MS.

Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 215. [Mich. 124 (Ol. 254).]

450

R. Yom Tobh el-Ashbili's Novellae on K'thubhoth.

Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 339. [Opp. 367 (Ol. 790).]

451

מסכת נדרים להר׳ר׳ט׳א ז׳צ׳ל, R. Yom Tobh el-Ashbili's Novellae on N'darim (end wanting; printed). On marg. of ff. 23 and 24 two notes by the first owner, עיין בר״ן ריש פ״ק וקרשקש ; עיין בקרשקש ר׳פ׳ק.

Owners: Yoseph טארגאן (?) sold it to חי׳ סבענא.

Span. Rabb. char.; 4to, paper, ff. 97. [Mich. 329 (Ol. 255).]

452

R. Yom Tobh el-Ashbili's Novellae on Sh'bhu'oth (in many passages shorter than the edition) with the index at end.

Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 35. [Opp. 90 (Ol. 845).]

453

1. R. Nisim ben Reuben's Novellae: *a*. On K'thubhoth (end wanting). *b*. Fol. 113. On Qiddushin (both printed) with marg. notes (injured in binding). Fol. 112 is a fragm. of a comm. on Agadic passages, where on the marg. by a modern hand ליד מסעוד עטייה לעיר פאס.

2. Fol. 109. Nahmanides' Novellae on 'Abhodah Zarah on iv. and iii. (incomplete.)

3. Ethical fragm.: *a*. Fol. 123. דרכי התשובה, beg. צריך לשב בתשובה להיות צועק תמיד אל יי. *b*. Fol. 129. ספר החסידים (incomplete).

4. Fol. 155. Comm. (P'shat and Midrash) on Hosea iv. to Joel ii. 14; the latest authority quoted by the author is David Qamhi. Hosea ends המכשול הוא בעשיית המצוה מצד הכוונה הפוסלת שהמצוה נעשית לו עבירה וזהו יישובו של מקרא. Joel beg. פרשי׳ שהוא שמואל. At end of MS. fragm. of calendar (modern).

Span. Rabb. char. (different hands); 4to, paper, ff. 201, (stained and injured.) [Bodl. 608.]

454

R. Nisim ben Reuben's Novellae on Babha M'ziah (printed).

At beg. of MS.: הובא מצפת ת׳ו׳ב׳ב בכתב ירושלמית נכתב בערבוביא בלי רשומי ההתחלות ובלי הפסק כלל ובלי מראה מקומות בגמרא והועתק פה בווינא בסימנין דרבנן מצוינים בהלכה... וזה החלי לעשות ההעתקה ביום ה׳ ב׳ מנחם ונשלם ביום ה׳ ב׳ אלול סודות התורה לפ״ק.

Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 122. [Opp. 369 (Ol. 792).]

455

[Yishmael bar Hakmun's ?] commentary on 'Erubhin (beg. with end of chap. i). The second chap. beg. עושין פסין לביראות שלמים חיים שברשות הרבים כדי לעשותן מחצה סביבות הבאר להכשירו לטלטל המים ממנו להוציאו לחוץ ; the fifth chap. beg. כיצד מעברין את העדים פירש התלמוד מלשון עברה כלו׳ מצרפין עבורי העדים להם ; the comm. ends עניבה דלאו קשירה גופיה היא וא[ם] אתי לידי חייוב חטאת לא [נ]זרו בה [ר]בנן ולית הלכתא כר׳ שמעון בתריהו. The author quotes Maimonides, ה׳ר׳ש׳צ׳ז׳ל and ה׳ר׳ה׳נ׳ז׳ל, and makes use of Arabic words. The division of the comm. is מתניתין, גמרא, and פיסקיה.

Colophon: ...להדי[ן]...[ערו]בין לרבינו הרב ר׳ ישמעאל ז׳צ׳ל בר כבוד ר׳ חכמון נ״ע בשתי(?) בשבתא למנין שלשה ועשרים דסיון ומשנת חמשא אלפין ומ[אה וש]בשין ושתא ש..., (see Shem hag. s. v.)

Span. Rabb. char.; 4to, paper, ff. 83; last leaf injured. [Marsh. 499.]

456

1. שיטה מקובצת on Babha M'ziah, ends with ch. xii. (much shorter than the edition.)

2. Fol. 151b. R. Yom Tobh el-Ashbili's Novellae on Babha M'ziah, from vii. to end; the copyist says לא מצאתי יותר, (the Bodleian has no printed copy.)

3. Fol. 174. Nahmanides' Novellae on Babha M'ziah, from ix. to end.

4. Fol. 190. R. Asher ben Y'hiel's Thosafoth on Sh'bhu'oth (vii, viii, and v), beg. כל...וא״ת ואמאי לא חשיב ג״כ המוציא הוצאות על נכסי אשתו, ends דהתם לא חשיב שבועה בכלל ומ״ש הכא דהכא קא חשיב.

5. Fol. 198. R. Abraham ben David's Thosafoth on Sh'bhu'oth (incomplete), beg. ידיעות הטומאה בין(!) בבל שעלה לא״י ונעלם ממנו מקום מקדש, at end ע״כ מתוספי ה׳ר׳א׳ב׳ד.

6. Fol. 201. R. Yom Tobh el-Ashbili's Novellae on Babha M'ziah, v.

Owner: Ḥ. D. Azulai, who enumerates at beg. of MS. the contents of it.

Italian Rabb. char.; 8vo, paper, ff. 213. [Mich. 321 (Ol. 803).]

457

שיטה מקובצת, R. B'ẓalel Ashkenazi on Babha Bathra, ends with the fourth chapter; the copyist says ע"כ מצאתי, (the Bodleian has no printed copy, so the relation of the MS. to the edition cannot be stated.)

Span. curs. char.; 4to, paper, ff. 301. [Opp. 386 (Ol. 708).]

458

1. שיטה מקובצת on N'darim (the edition is made after the present MS., but the supplementary notes beg. fol. 58 have been often neglected).

2. Fol. 95. ראשית חכמה, Abraham Ibn 'Ezra on astronomy and astrology (incomplete, ends with beg. of the eighth chapter).

The copy of No. 1 was fin. the 8th of Ḥeshwan 5548=1787.

No. 1 (Ol. 804), Or. Rabb. char.; No. 2 (Ol. 722b), Rabb. squ. char.; 4to, paper, ff. 155. [Mich. 469.]

459

נימוקי יוסף, Yoseph Ḥabhiba on B'rakhoth, Mo'ed, and Ḥolin (printed).

Span. Rabb. char.; 2 coll., fol., paper, ff. 335. [Opp. Add. fol. 20.]

460

חדושי קדושין מהרב הגדול כמהר' יצחק אבוהב, R. Yiẓḥaq Abohab's Novellae on Qiddushin, beg. האשה...הכא קתני המעשה קודם המנין וכן אתרוג שוה לאילן בג' דרכים, ends וי"ל דהתם לא איירי בידיעת התורה והמצות אלא בתורה עצמה שלא היתה כתובה למשה עד לאחר מתן תורה כי הלוחות והכתב והתורה היא נעלם מעיני כל חי עד שנתנה למ'ר'ע'ה.

Span. Rabb. char. (modern); 4to, paper, ff. 124. [Opp. 366 (Ol. 789).]

461

R. Abraham Ibn Musa's

1. ס' מנחת סוטה, Novellae on Sotah.

2. Fol. 112. Notes on biblical passages.

3. Fol. 124. Notes on Thalmudic passages.

4. Fol. 131. Novellae on Maimonides' Mishnah Thorah III, IV.

Written by Yoseph ben Ḥisqiah David גיני 5574=1814.

Or. Rabb. char.; 2 coll., fol., paper, ff. 132. [Mich. 449 (Ol. 476).]

462

Abraham Ibn Musa's Novellae on Yoma (Shem hag. I. 80).

Or. Rabb. char.; 8vo, paper, ff. 122. [Mich. 51 (Ol. 256).]

463

אמרי בינה, R. Sh'muel Garmizan's Novellae on Qiddushin.

Span. Rabb. char.; fol., paper, ff. 187. [Mich. 396 (Ol. 54).]

464

אמרי בינה on K'thubhoth (end wanting).

Ff. 133; some leaves injured. [Mich. 387 (Ol. 55).]

465

אמרי בינה on Babha Qama and Babha Bathra.

Ff. 165. [Mich. 377 (Ol. 56).]

466

אמרי קדש, supplement to אמרי בינה and to the author's works פת לחם and אמרי דעת, fin. 5420=1660.

Ff. 360. [Mich. 428 (Ol. 57).]

467

R. Ẓ'bhi hak-Kohen ben Yoseph's Novellae on M'naḥoth.

Written by Zalman Sheier of Frankfort, pupil of R. David Oppenheim, 5487=1727.

Germ. curs. char.; fol., paper, ff. 138. [Opp. 88 (Ol. 843).]

468

1. R. Yisaskhar's (ברויש, Rabbi at Vienna) Novellae on B'rakhoth.

2. Fol. 57. Novellae on Shabbath, by his father R. Gabriel, Rabbi at Nikolsburg.

3. Fol. 73. R. Yisaskhar's casuistic homilies on the Pentateuch from the year 5509 to 5585=1749 to 1825.

Germ. curs. char. (autograph); 4to, paper, ff. 177. [Mich. 301 (Ol. 278).]

469

שיח הסעודה, R. Eli'ezer [חריף*] ben Mord'khai Heilpern's Novellae on B'rakhoth, Mo'ed, Nashim, and Babha Qama, composed on the occasion of סיום. The author, according to the preface, was an elder nephew of R. Sh'muel Edels.

Germ. curs. char. (autograph); 4to, paper, ff. 270. [Mich. 247 (Ol. 805).]

470

Continuation of above. שיח הסעודה on the remainder of N'ziqin, Qodashm, and Tohoroth.

Ff. 166. [Mich. 248 (Ol. 805).]

471

R. Binyamin's (Rabbi of Posen) Novellae on Babha Bathra and Babha M'ẓiah.

Owner: Yiẓḥaq, the author's son.

Germ. curs. char. (autograph ?); 4to, paper, ff. 283. [Opp. 349 (Ol. 772).]

472

Continuation of above. Novellae on Babha Qama and Sanhedrin.

Ff. 269. [Opp. 350 (Ol. 773).]

473

ס' מועד דוד, R. David Oppenheim's Novellae on Thalmud Shabbath.

Germ. curs. char. (autograph); fol., paper, ff. 431. [Opp. Add. fol. 6.]

474

Continuation of above. ס׳ סוכות דוד, on Sukkaḥ, composed 5478=1718.

Ff. 457. [Opp. Add. fol. 7.]

475

מציאת דוד, R. D. Oppenheim on Babha M'ẓiah, four chapters.

Ff. 238. [Mich. 567 (Ol. 501).]

476

Continuation of above to end, and notes on Babha Bathra.

Ff. 273. [Mich. 566 (Ol. 501).]

477

מי שילוח, R. D. Oppenheim on Gittin.

Ff. 265. [Mich. 591 (Ol. 452).]

478

R. D. Oppenheim on Ḥolin.

Ff. 207. [Mich. 590 (Ol. 279).]

479

R. D. Oppenheim's Novellae on different parts of the Thalmud and chiefly on Babha Bathra.

Ff. 178. [Mich. 598 (Ol. 264).]

480

R. Sh'muel's (בכרך, Rabbi at Worms) Novellae on different Thalmudic treatises, chiefly on Nashim and N'ziqin.

Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 647. [Opp. 355 (Ol. 778).]

481

Novellae on Mo'ed, by a grandson of R. Liwa of Prague (fol. 180). There are large extracts from the Thalmud and Midrash, upon which the author comments.

In this volume are to be found several printed books: *a.* יורה חטאים, 1589; *b.* ברית אברהם, followed by five leaves of MS. containing comm. on the ceremonies of ערב י׳ה׳כ; *c.* מענה לשון, Prague, 1615; *d.* זבחי שלמים of R. Mosheh Qorduero, 1612.

Old Germ. curs. char., comm. smaller than text; 4to, paper, ff. 420 (without the printed leaves). [Opp. 357 (Ol. 780).]

482

Novellae on Mishnah Z'ra'im, Thalmud Sotah, and Tha'anith.

Ff. 240. [Opp. 373 (Ol. 775).]

483

Novellae on Mishnah Th'rumah and Parah.

Ff. 20. [Opp. 375 (Ol. 797).]

484

Novellae on Mishnah Yadaim.

Ff. 66. [Opp. 374 (Ol. 796).]

485

Novellae on B'rakhoth.

Ff. 285 (without the blank leaves). [Opp. 352 (Ol. 775).]

486

Novellae on Shabbath.

Ff. 388. [Opp. 371 (Ol. 793).]

487

Novellae on 'Erubhin.

Ff. 205. [Opp. 363 (Ol. 786).]

488

Novellae on Beẓah.

Ff. 302. [Opp. 351 (Ol. 774).]

489

Novellae on Mo'ed Qaton and Tha'anith.

Ff. 75. [Opp. 362 (Ol. 785).]

490

Novellae on K'thubhoth.

Ff. 215. [Opp. 360 (Ol. 783).]

491

Novellae on Qiddushin.

Ff. 63. [Opp. 364 (Ol. 787).]

492

Novellae on Babha M'ẓiah.

Ff. 199. [Opp. 348 (Ol. 771).]

493

Novellae on Sanhedrin, Babha Qama, and 'Abhodah Zarah.

Ff. 262. [Opp. 372 (Ol. 794).]

494

Novellae on Ḥolin.

Nos. 481 to 494, to judge from the similarity of their arrangement, would seem to be by the same author.

Ff. 331. [Opp. 359 (Ol. 782).]

495

Novellae on Z'raim, Mo'ed, N'ziqin, and Nashim.

Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 187. [Opp. 356 (Ol. 779).]

496

1. Novellae on B'rakhoth (beg. with the end of the third chapter). Fol. 33b. ועל ענין זה כתב א״א ז״ל בהגהות ספר עמק ברכה ע״ז וז״ל.

2. Fol. 35. Short notes on Tur Yoreh De'ah.

Germ. curs. char.; fol., paper, ff. 42. [Opp. 79 (Ol. 834).]

497

כתבי יושר, Novellae on N'ziqin, Shabbath, and Z'baḥim, composed in the year 5464=1704.

Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 95. [Opp. 376 (Ol. 798).]

498

Novellae on Babha Qama and short notes on other Thalmudic passages.

Germ. curs. char.; 8vo, paper, ff. 166. [Opp. 732 (Ol. 269).]

499

Novellae on Babha M'ẓiah and Shabbath (ends with chap. xii).

Germ. curs. char. (autograph); 4to, paper, ff. 257 (without the blank leaves). [Opp. 370 (Ol. 793 A).]

500

Novellae on Babha Bathra; the latest authority quoted by the author is R. Y'hoshu'a Falk. Chapters are often repeated, but they are sometimes differently composed. The text upon which the author comments is to be found in the MS.

Old Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 221. [Opp. 347 (Ol. 770).]

501

Novellae on Babha Bathra, first chapter.

Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 6. [Opp. 385 (Ol. 806).]

502

1. Novellae (modern) on Sh'bhu'oth (beg. wanting).

2. Fol. 97. סגולות ורפואות, 277 Kabbalistic and medical formulas collected by א'ר'ח'ם of Reggio, 5473=1713, with an index. Fol. 147. (Long leaf) on some measures and weights occurring in books of casuistry.

3. Fol. 148. 16 elegies of R. Yaqob of Fano, composed at Ferrara 5316=1556 (see hal-L'bhanon, 1868, p. 343).

4. R. Yaqob's (de Fano?) comm. on Y'd'ayah P'nini's B'ḥinoth 'Olam, begun on Tuesday the 16th of August 53(04?)=1544 (end wanting).

No. 3 was written by R'phael ben Mosheh מפירמו, fin. on Thursday the 7th of Ab 5409=1649. This Mosheh died on the 11th of Thishri 5416=1655 (fol. 193b).

No. 1 (Ol. 283), Or. Rabb. char.; No. 2 (Ol. 527) and No. 3 (Ol. 758), Italian Rabb. char.; No. 4 (Ol. 645), Italian curs. char.; 8vo, paper, ff. 219. [Mich. 22.]

503

Novellae on Gittin and Qiddushin, composed 5319 =1559.

Copied for R. David Oppenheim, 5457=1697, from a MS. written in Span. Rabb. char.

Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 282. [Opp. 353 (Ol. 776).]

504

Novellae on Gittin and Qiddushin, fin. the 24th of Adar (year effaced).

Italian curs. char. (modern); 4to, paper, ff. 205. [Opp. 365 (Ol. 788).]

505

Novellae on Ḥolin.

Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 85. [Mich. Add. 68.]

506

Novellae on Shabbath.

Germ. curs. char.; 2 coll., fol., paper, ff. 93. [Opp. 80 (Ol. 835).]

507

Novellae on 'Erubhim, P'saḥim, Yoma, and Sukkah.

Ff. 135. [Opp. 81 (Ol. 836).]

508

Novellae on the other treatises of Mo'ed.

Ff. 111. [Opp. 82 (Ol. 837).]

509

Novellae on Y'bhamoth.

Written by Mord'khai ben M'naḥem מענקי of Leipnik in the year 5453=1693.

Germ. curs. char. (the beg. supplied by another hand); fol., paper, ff. 92. [Opp. 83 (Ol. 838).]

510

Novellae on Babha Qama and Babha M'ziah.

Written by Mosheh Yizḥaq ben Abraham of Prosnitz, from 5452 to ב' דר"ח כסלו 5453=1692 to 1693. At end of the preceding number the copyist says, ובאם המצא ימצא איזה טעות ח"ו או חסרון ידינני לכף זכות... כי הגאון עצמו כתב כמה פעמים ט"ס הוא. He gives his additions with the heading ואני הכותב אומר.

Ff. 213. [Opp. 84 (Ol. 839).]

511

Novellae on Babha Bathra.

Ff. 112. [Opp. 85 (Ol. 840).]

512

Novellae on Sanhedrin.

Ff. 57. [Opp. 86 (Ol. 841).]

513

Novellae on Ḥolin, Sh'bhu'oth, K'rithoth, 'Erakhin, 'Abhodah Zarah, Horayoth, and Makkoth.

Title pages have illuminations, and bear the name of David (Oppenheim). It seems that Nos. 506 to 513 are by the same author.

Ff. 179. [Opp. 87 (Ol. 842).]

514

Novellae on different parts of the Bab. Thalmud by R. Aqib'a Eger (the elder, born 5480=1719); a part of it is autograph, and another part was copied by his son and prepared by him for the press. A great number of these Novellae are printed in the ישועות יעקב. In the MS. are also autograph letters from contemporaries of R. Aqib'a.

Germ. curs. char.; fol., paper, ff. 193. [Mich. 592 (Ol. 288).]

515

1. Casuistic Novellae by R. Aqib'a Eger (a part of it is printed), and letters on the same subject by his contemporaries.

2. Fol. 71. לשונות רשי בדקדוק הלשון, grammatical passages in Rashi's comm., collated by Wolf Heidenheim.

No. 1 (Ol. 288), No. 2 (Ol. 380), Germ. curs. char. (No. 2 autograph); fol., 4to, and No. 2 half leaves, paper, ff. 104. [Mich. 604.]

516

1. קולן של סופרים, R. Yaqob Emden's Novellae on P'saḥim, M'gillah, Tha'anith, Ḥagigah, and Mo'ed Qaton.

2. Fol. 69. קישורים ליעקב, his homily and disconnected notes on the Thalmud.

3. Fol. 124. His Novellae on P'saḥim.

Germ. curs. char. (mostly autograph); 4to, paper, ff. 156; (No. 3 is wrongly bound; from ff. 85 to 123 blank leaves.) [Mich. 326 (Ol. 753).]

517

1. קולן של סופרים, R. Yaqob Emden's notes on Mo'ed, Nashim, and N'ziqin.

2. Fol. 131. עזר אור, grammatical and lexicographical

notes, chiefly on the book Thisbi, by Wolf Heidenheim(?). The author quotes עיין מש׳ בהגהות הסידור שלי (wrongly bound).

Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 262. [MICH. 99 (Ol. 752).]

518

שאילת יעבץ, Novellae of R. Yaqob Emden (more than the printed edition).

Germ. curs. char. (autograph); 4to, paper, ff. 111. [MICH. 233 (Ol. 778).]

519

1. מור וקציעה, vol. i. of the notes on Tur Oraḥ Ḥayyim by R. Yaqob Emden (printed).

2. Fol. 121. Masoretic treatise on the words written full and defectively in the Pentateuch and Esther. It is mentioned in Heidenheim's סדר ימי פורים. He bought it in the year 5566=1806.

No. 1 (Ol. 428), No. 2 (Ol. 479), Germ. curs. char., by two hands (No. 1 autograph); 4to, paper, ff. 213. [MICH. 224.]

520

Novellae on casuistic matters by R. Yaqob Katzenellenbogen.

Germ. curs. char. (autograph); 4to, paper, ff. 150. [MICH. 205 (Ol. 322).]

521

Novellae in form of homilies on casuistic matters, by R. Yaqob Katzenellenbogen, held at Ettingen between 5540=1780 and 5545=1785. On fol. 58b a eulogy on the death of R. Tebli, Rabbi at Mayence, dated 5543=1783.

Written by Eliʿezer, the son of the author.

Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 105. [MICH. 306 (Ol. 323).]

522

Homilies on casuistic matters by R. Yaqob Katzenellenbogen (one of the year 5505=1745 when he was in the house of Qalman Michel) and contemporaries. The index was made by his son Eliʿezer.

Germ. curs. char. (by different hands); 4to, paper, ff. 192. [MICH. 492 (Ol. 321).]

523

ליקוטי נימושיות, notes in form of homilies on casuistic matters, by R. Pinḥas Katzenellenbogen, held between 5517=1757 and 5525=1765. On fol. 144 a question of casuistry by R. Yisrael of Austerlitz, dated 5519=1759; and on fol. 235 a letter from R. Lezr, Rabbi at Fürth.

Germ. curs. char.; 8vo, paper, ff. 262. [MICH. 49 (Ol. 375).]

524

Casuistic notes [of R. Pinḥas Katzenellenbogen*].

Germ. curs. char.; 8vo, paper, ff. 358. [MICH. 53 (Ol. 259).]

525

Notes in form of homilies on casuistic matters by a nephew of R. Yoseph of Lisa (fol. 39). On the fly-leaf is the title באר היטב and the name of the owner Qalman Löb Warburg.

Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 104. [MICH. 123 (Ol. 265).]

526

Novellae on the Thalmud and homilies on the same subject of R. David Berlin, Rabbi at Hamburg.

Germ. curs. char. (autograph); fol., paper, ff. 159. [MICH. 615 (Ol. 274).]

527

[R. R'phael hak-Kohen's*] Novellae on the Thalmud.

Germ. curs. char. (autograph ?); fol., paper, ff. 73, (from fol. 60 blank leaves.) [MICH. 419 (Ol. 144).]

528

אמרי בינה, R. Natʿa Ellingen's Novellae, composed at Mannheim, 5549=1789.

4to, ff. 142. [OPP. ADD. 4to, 56.]

529

נטע אהל, R. Natʿa Ellingen's Novellae on different parts of the Thalmud, composed 5562 to 5563=1802 to 1803.

4to, ff. 225. [OPP. ADD. 4to, 57.]

530

נטע רביעי, R. Natʿa Ellingen's Novellae. He had previously written נטע אהל, נטע אילן, and נטע שעשוע; composed from 5561 to 5567=1801 to 1807.

4to, ff. 188. [OPP. ADD. 4to, 55.]

531

נטע ארזים, R. Natʿa Ellingen's Novellae, composed at Hamburg, 5577=1817.

Germ. curs. char. (autograph); fol., paper, ff. 114. [OPP. ADD. fol. 33.]

532

יושבי נטעים, R. Natʿa Ellingen's Novellae.

4to, ff. 139. [OPP. ADD. 4to, 58.]

533

Notes (chiefly extracts from the Thosafoth and Sepher hay-Yashar) by Sh'lomoh hal-Levi.

Span. Rabb. char. (modern); 2 coll., fol., paper, ff. 53. [HUNT. 44 (Uri 185).]

534

Notes (extracts like those of the preceding number) on ʿAbhodah Zarah by Mosheh de Toledo.

Span. Rabb. char. (by the same hand as the preceding number); 2 coll., fol., paper, ff. 77. [HUNT. 45 (Uri 186).]

535

1. Notes on casuistic matters, chiefly on the Thosafoth; it is headed פלפול על הדיבורים של קמא ופסחים וערובין וכתובות.

2. Fol. 238. Novellae on a passage of K'thubhoth by R. Yizḥaq Qaro.

3. Fol. 256. The same as No. 2.

4. Fol. 270. Thosafoth on Sh'bhuʿoth by R. Asher ben Y'ḥiel (end wanting), beg. שבועות...קשה אמאי לא תני ידיעות ברישא כסדר הפסוק.

No. 1 was copied for R. Eleʿazar Maimon, fin. at Cairo, Sh'bhat 5330=1570.

Span. Rabb. char. (carelessly written); 4to, paper, ff. 321; some leaves are slightly injured. [MICH. 250 (Ol. 696).]

536

Glosses on Z'bhaḥim, which were found on the marg.

of the copy of the Thalmud belonging to R. B'zalel Ashkenazi. Copied from a Span. Rabb. MS. at Prague the 4th of Iyyar 5473=1713.

Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 15; without the blank leaves. [Opp. 358 (Ol. 781).]

537

Short notes on Thalmudic passages.

Germ. curs. char.; 2 coll., fol., paper, ff. 94; many blank leaves. [Mich. 580 (Ol. 287).]

538

Short notes on the Thalmud according to the treatises, beginning with B'rakhoth and finishing with Niddah.

Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 179. [Mich. 193 (Ol. 701).]

C. Compendia and Casuistic Decisions.

539

שאלתות of R. Ahai (the end differs from the edition of Dyhernfurth). Corrections on the marg. and between the lines. The copy was fin. the 18th of Sh'bhat 5252 =1492.

Owner: קנין כספי מכבו׳ החכם פה אולונא הכר׳ בון שניור יגדל . . . שבת תשובה ארעה צאנך . . . אלישע בר משה.

Span. Rabb. char.; small fol., paper, ff. 202. [Opp. 70 (Ol. 680).]

540

שאלתות (at end different from the preceding number and the edition). At beg. of MS. are liturgies: *a.* The second strophe beg. ובני אלהים יחד כבוד אל יפטירו, with the acrostic יוסף חזק[י]. *b.* Fol. 1[b]. אלהי לך אשיר, acr. אני סעדיה. *c.* Fol. 2. Beg. wanting, beg. of a strophe אפנה ביום שני לקרות בספר. *d.* Fol. 2[b]. ירומון מסלותי, Y'hudah hal-Levi.

Span. Rabb. char.; 4to, paper, ff. 272. [Hunt. 343 (Uri 276).]

541

Commentary on the שאלתות by R. Sh'lomoh ben Shabbathai, beg. דמחייבין דבית ישראל למינח ביומא דשבתא ע״ד ומצבית ליה; Deut. beg. דתנן במס׳ בכורות הנוטל שכרו לדון דיניו בטילין. The author quotes as the latest authority the Arukh, and employs Italian words. The copyist, Binyamin ben Abraham ha-Rofé, added notes to the comm. and from כי תבא, 2nd Sh'el. follows the comm. of Y'hudah ben Binyamin he-'Anaw, beg. אדם שהפריש ביכורים... ואי קשיא לייתי ולא ליקרי דהא אמרינן במנחות, the comm. ends א״ל צניענתא דהאי בימטא הוא דאי בליליא בעיגורא ופרצה מילתא. The Sh'elthoth after the Pentateuch differ from the edition. At end of MS. short notes, containing, *a.* ס׳תנאים ואמוראים, *b.* ניקור הבשר לרב׳ שלמה זצוקל, and *c.* Kabbalistic rules on the writing of the letters in the rolls.

Owners: Sh'muel ben Mosheh ben Ahron מאסקולו; 'Ezra of Fano.

Germ. Rabb. char.; 4to, vellum, ff. 93. [Opp. 314 (Ol. 624).]

542

Yohanan ben Reuben's comm. on שאלתות, beg. טוב לגבר כי ישא עול בנעוריו טוב לאדם עד שלא יבוא לימי הזקנה; Gen. ends הועילה חזרתה וא'ע'פ שמתה וקנה שני; Deut. beg. דינא דקושטא שנ׳ הבו לכם אנשים במקום החכמה; the comm. ends with לשבת דחולו של מועד, of which the last words אפי׳ אין לו מה יאכל אם היה אדם חשוב אסור. The author quotes Rashi, Maimonides, R. Yizhaq hasid, R. Yaqob ben Shesheth, R. Y'shayah הרב השני, R. Y'honathan, R. Yishmael, and the Zohar.

Span. Rabb. char.; 4to, paper, ff. 227. [Opp. Add. 4to, 29.]

543

כתאב אלמוארית on the hereditary law of R. Sa'adyah Gaon in Arabic, beg. after the preface in rhymed prose, אבתדי אלקול פי אלמוארית. אפתתח אלמולף הדא אלכתאב וקאל. אן אנתקאל אלקניה מן קום אלי קום תכון עלי ג׳ וגוה. ends ודלך תמאם אלא אמא מיראת ואמא ביע ואמא היבה; יצאה לתקאסם אלמוארת והו נהאיה כמאל אלקול עלי אלמוארית. כמל . . .

Syr. Rabb. char.; 4to, paper, ff. 23; the first eighteen leaves partly pale and illegible. [Hunt. 630.]

544

ס׳ מקח וממכר by R. Haya Gaon, sixty chapters (beg. with the seventh chap.; variations from the edition).

Written by Gershom ben Sh'lomoh, fin. 5127 or 5187=1367 or 1427. He gives in a poem at end the names of his ancestors (not quite legible, but copied out by a later hand).

Germ. squ. char.; 2 coll., small fol., vellum, ff. 102; first and last leaves scarcely legible. [Opp. 299 (Ol. 611).]

545

אלפסי on B'rakhoth, Yoma, Sukkah, Mo'ed Qaton, Pesahim, Erubhin, Shabbath, Bezah, M'gillah, Tha'anith, and Rosh hash-Shanah, with the commentary attributed to Rashi, an anonymous one (chiefly a compilation of the decisions of Rabbis, and especially of the Mord'khai) on Nos. 1, 2, 4, 5, 7, and 11; the other treatises have the מרדכי הארוך, with variations of the printed editions. End of Sukkah wanting. A great number of marg. glosses by a later hand.

Germ. squ. char. for the text, Germ. Rabb. char. for the commentaries; large fol., vellum, ff. 134. [Opp. 6 (Ol. 649).]

546

Continuation of above on Sanhedrin (Makkoth), Sh'bhu'oth, 'Abhodah Zarah, the end of Babha Qama, M'ziah, and Bathra (beg. wanting), Niddah, and Hilkhoth Q'tanoth (on four of them the Mord'khai), with Rashi and the anonymous comm.; many marg. glosses. At end of MS. אחל י׳ה׳כ של א׳ב׳יה, printed in the editions under the heading of Mord'khai.

Ff. 123. [Opp. 7 (Ol. 649).]

547

Continuation of above on Y'bhamoth, Qiddushin (end wanting), Gittin, and Holin; the compiler seems to be a certain Yisrael (fol. 114[b], and in other passages) ולי הצעיר נראה . . . ישראל הקטן. The name שמואל occurring in the text and the name יצחק in the commentary are printed; perhaps they were the two copyists.

Ff. 116. [Opp. 8 (Ol. 649).]

548

אלפסי on Ḥolin, Niddah, 'Abhodah Zarah, Sh'bhu'oth, Sanhedrin, Makkoth, Bezah, M'gillah, Mo'ed Qaton, and the small treatises with Rashi and the above-mentioned anonymous commentary. At end of the MS. the index.

Written by Y'honathan ben Shabbathai for Yizḥaq ben Z'kharyah.

Germ. Rabb. char.; fol., vellum, ff. 190½; illuminations at beg. of every treatise. [Mich. 613 (Ol. 47).]

549

Continuation of above on Qiddushin, Y'bhamoth, K'thubhoth, and Gittin, with Rashi and the anonymous commentary. At end the Responses of R. Meir of Rothenburg on Ḥolin, Nashim, and N'ziqin.

Ff. 188. [Mich. 622 (Ol. 46).]

550

El-Fasi on Mo'ed, and the small treatise Ḥolin.

Written by Abraham ben טהור.

Owner: עלואן bar Yaqob.

Syr. Rabb. char.; fol., paper, ff. 260. [Hunt. 135 (Uri 192).]

551

El-Fasi on Shabbath with Arabic glosses, collated with the original.

Owner: Mosheh ben Sh'lomoh ha-Rofé.

Rabb. squ. char. (occasional vowel points); 8vo, paper, ff. 200. [Hunt. 347 (Uri 249).]

552

1. El-Fasi on N'ziqin ii. (from Babha Bathra to 'Abhodah Zarah.)

2. Fol. 132. Maimonides' comm. on Mishnah Horayoth. At beg. of MS. three רשות: *a.* אשבח למהימנא; *b.* אשבח תקיפא; *c.* אשבח קדישא (incomplete).

No. 1 was written by Yoseph ben Pinḥas ha-Rofé אילתרמחותי, fin. Adar 1662 Sel. = 1351. No. 2 by Mosheh ben Yoseph, fin. the 9th of V'adar 1649 Sel. = 1338.

Owners: Yizḥaq ben Sh'muel (?) . . . ; Mazliaḥ ben Yaqob (?).

Syr. Rabb. char.; small fol., paper, ff. 139. [Bodl. 144 (Uri 203).]

553

El-Fasi on Babha Qama, beg. with the end of the second chapter; lacuna at beg. of the fourth chap. A few glosses on the marg.

Syr. Rabb. char.; 8vo, paper, ff. 101. [Marsh. 590 (Uri 251).]

554

1. פסקי ר״י״ף, compendium of el-Fasi on Y'bhamoth, Babha Qama (beg. and end wanting), Bezah (beg. wanting), P'saḥim, Rosh hash-Shanah (beg. wanting), Tha'anith, M'gillah, B'rakhoth, Y'bhamoth again (beg. and end wanting), and Gittin, with glosses containing extracts of the Thosafoth and the Mord'khai. Fol. 106b. A liturgy, headed (תפלה תקן הס׳מ׳ג לאומרה בכריעה (וודוי.

2. Fol. 108. Occasional poems: *a.* Of Y'ḥiel of Rieti, wherein the words שמי משה and אחי משה occur. *b.* Fol. 114. Addressed to Meir Ibn Virga, with the acrostic מאיר יוסף. *c.* Fol. 127. Headed קינה על רפ׳ שמו יצחק; the words שיר לשלמה occur often in it. *d.* Fol. 127. Headed קינה חבר המשורר על פטירת לאליה. *e.* Fol. 143. Beg. אני יוסף בנו הרב שמואל. *f.* Fol. 147. בקשה with the acrostic יוסף בר שמואל צרפתי. This Yoseph seems to be the author of the greater part of the poems in the MS.

3. Fol. 157. Gershom ben Sh'lomoh's שער השמים, beg. with iii. 1 (fuller than the edition, see Steinschneider, Cat., col. 1015, especially in the last chapter, where is a § headed ואנחנו נבאר דעות הפלוסופים בגדר הנפש; another headed ואכתוב שני המאמרים האלה אשר חבר אבן רשד. Next comes the 12th chapter of the edition, not as a special chapter).

No. 1 (Ol. 699), Span. Rabb. char.; No. 2 (Ol. 810), Italian curs. char.; No. 3 (Ol. 820), Span. Rabb. char.; 8vo, paper, (No. 3 some vellum, ff. 233.) [Mich. 353.]

555

ס׳ בעלי הנפש by Abraham ben David with the remarks of R. Z'raḥyah (printed).

Written by Barukh ben David of Narbonne for R. Yizḥaq ben Sh'lomoh.

Squ. char.; 4to, vellum, ff. 69. [Can. Or. 31.]

556

1. Commentary on el-Fasi (except *c*): *a.* פירוש פסקי מסכת פסחים, beg. אור . . . וטעמא מפרש לקמ׳ ולמה אמרו שתי שורות . . . אנ׳ אברייתא קאי, ends בכל מושבותיכם בכל מקום שאתם יושבין. *b.* Fol. 21. פי׳ פסקי מסכת יומא של פרק אחרון, beg. י׳ה׳כ . . . ה׳ ענויין כנגד ה׳ קראי כדמפרש לקמן. *c.* Fol. 25. פירוש מסכת שקלים אשר פירש מורי הרב ר׳ יהודה העניו, beg. באחד . . . לפי שצריך להביא באחד בניסן מתרומה חדשה, ends והכא מה אית לך ר׳ אדא ור׳ המנונא בשם רב אמרי הלכה כר׳ שמעון. *d.* Fol. 44. פי׳ פיסקי מסכת סוכה, beg. סוכה . . . וטעמא מפרש לקמן ור׳ יהודה מכשיר דסבירא ליה סוכה דירת כענן. *e.* Fol. 58b. פירוש פיסקי מסכת יום טוב, beg. ביצה . . . תיאכל בי״ט, ends ועל האי פיסקא דפסיק הגאון ולא נקט לשון איסור והיתר אין להוסיף עליו. *f.* Fol. 74b. פי׳ מסכת משקין, beg. את חג . . . קרא יתירא הוא לדרוש על חולו של מועד, ends ילכו מחיל אל חיל יראה אלהים בציון. *g.* Fol. 93. פי׳ מסכת מגלה, beg. מגילה . . . מפרש בגמ׳ מנלן אלא שהכפרים, interrupted by the following treatise, and continued on fol. 112, ends וחולות כברמימים לש׳ מחול תן עיניו במשפחה שיהיו לו בנים מהוגנים. *h.* Fol. 104. אתחיל לכתוב מסכת ראש השנה, beg. באחד בניסן . . . למאי היל׳ לכרתנן שטרי חוב המוקדמין, ends כשאני רואה דלעת חדשה אמינא זמן רשות לא מיעניא לי היכול לברך. All these comm., except *c*, are divided into פיסקא.

2. Fol. 125. זוהר מפרשת בראשית שפירש הא׳ר׳י׳ זל׳ה׳ה, R. Yizḥaq Lorya on Zohar, beg. ר׳ חזקיה . . . הנה בסוד ה״י ירמוז לצלע שהיא נקודת י׳ והיא כלת משה, ends ת״ת ע״י יסוד שהוא המבריע אחרון.

3. Fol. 141. [R. Mosheh Zakkuth's *] comm. on different passages of the Zohar (beg. and end wanting).

No. 1 was copied up to fol. 73 by P'thaḥyah, and from fol. 73 to end by Shabbathai.

Owners of No. 1: ʿEzra of Fano ben Ziẓḥaq, בליל שני של חנוכה.., 53..; Sh'lomoh ben Abraham סגל (?).

No. 1 (Ol. 673), Span. Rabb. char.; Nos. 2, 3 (Ol. 684), Italian Rabb. char. (modern); 4to, paper, ff. 205. [Mich. 476.]

557

R. Nisim on el-Fasi on Ḥolin (printed).

Span. curs. char.; 4to, paper and vellum, ff. 258, (stained.) [Mich. 202 (Ol. 688).]

558

1. R. Yom Tobh el-Ashbili on el-Fasi: *a*. On Y'bhamoth, beg. חמש ... שאם מתה אחת מהם נשואה ומסקינן בגמ דלא בעינן לאחיו מאביו ומת בלא בנים, ends עדות אשה דרישה וחקירה. *b*. Fol. 47ᵇ. On Gittin (ends with the seventh chap.), beg. המביא ... והוא שלוח להולכה שעשאו הבעל להוליך הגט.

2. Fol. 81ᵇ. R. Yiẓḥaq ben Shesheth's 186 Responsa, forming the third volume of his book (in the printed edition the first 186).

3. Fol. 257ᶜ. Three questions of ʿObhadyah the proselyte and the answers of Maimonides (printed).

Owner: Y'hoshuʿa כלפי.

Syr. Rabb. char.; fol., paper, ff. 258. [Mich. 557 (Ol. 633).]

559

תיקוני הריף ומפרשיו, [Del Vecchio's*] notes on el-Fasi on B'rakhoth, the small treatises, Shabbath, Babha Qama, M'ẓiah, and Bathra. At end some Halakhoth.

Italian curs. char.; 4to, paper, ff. 255. [Mich. 198 (Ol. 177).]

560

[Del Vecchio's*] notes on el-Fasi on B'rakhoth, the small treatises, Moʿed, and Nashim.

Italian Rabb. char.; 4to, paper, ff. 397. [Mich. 69 (Ol. 856).]

561

Continuation of above on Ḥolin, N'ziqin, and ʿAbhodah Zarah.

Ff. 306. [Mich. 70 (Ol. 857).]

562

Novellae on el-Fasi (B'rakhoth, Moʿed, N'ziqin, and Y'bhamoth) by R. Nathan Spiro (the elder, as stated on the title-page by the later hand, that of Ḥayyim ben Yoseph).

Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 268. [Mich. 95 (Ol. 266).]

563

[האורה, according to the extracts in the edit. of the ס' הפרדס], decisions of Rashi, collected by one of his pupils, 206 §§ (beg. with § 38, headed הלכות נטילת ידים), the first words of the MS. are סליקו ברכות ותפלות; § 105 is headed פסק זה מספר העתים; § 109 (fol. 90) is headed ה' נדה לרבנו שלמה זל; § 113 (fol. 106ᵇ) is headed ה' פסח מבוארות מבית מדרשו של רבנו שלמה בר יצחק זכ' לב'; § 206 (fol. 141ᵇ) is headed יסוד רבנו שלמה בר יצחק זל, treats on דרך ארץ (ends with the sixth chapter, incomplete).

Rabb. squ. char.; 4to, paper and vellum, ff. 146. [Marsh. 580 (Uri 286).]

564

[האורה], beg. with the last pages of ה' תפלות, and ends with the beg. of ה'נדה. The §§ are marked by a very recent hand.

Owner: Yoseph ben Sh'muel מקשטל פרנקו, Mantua 5268=1508.

Span. Rabb. char.; 8vo, paper, ff. 73. [Mich. 600 (Ol. 174).]

565

On איסור והיתר by Eleʿazar of Worms, at beg. הועתק מספר רוקח. Ff. 12 and 13 notes on א'ו'ה.

Italian Rabb. char.; ff. 12 and 13, Germ. curs. char.; fol., paper, ff. 13. [Mich. 597 (Ol. 184).]

566

העתקתי בקוצר הוראות נעתקות ממכתב ר' חיים כהן מקבלת רבינו אכשלרד ומקבלת רבינו שמואל, casuistic decisions on ceremonies of א'ו'ה, Niddah, and Yom Tobh by different Rabbi's of France and the Rhine. Fol. 25 is headed זה הועתק מכתי' ידו של הר' שמעיה מ"ב ששמע שניהם. Fol. 48 is headed דין חלה העתקה ממכתב הרר' מאיר בר חיים ז"ל. Fol. 61 ends נעתק ממכתב גוילי הר'ר' יצחק בן הרר שמואל דארגאנטון.

Germ. Rabb. char.; 4to, paper, ff. 63. [Opp. 276 (Ol. 588).]

567

Yiẓḥaq ben Abba Mari's עטור סופרים, part i. with additions by the copyist (see Graetz's Monatschr. 1871, p. 173 sqq., where ׳׳ is to be read instead of ..).

Neat Span. Rabb. char.; small fol., vellum, ff. 260. [Opp. 64 (Ol. 673).]

568

Maimonides' Mishnah Thorah or Yad ha-Ḥazaqah. Corrections on the margins; passages erased by the censor.

Written by היחיוני, fin. the 15th of Tebheth 4945=1184.

Owners: Mosheh ben Abraham ben Mosheh ריבלדו הרופא ben Sh'lomoh ben Sh'muel Galiqo. Sh'muel ben Sh'lomoh sold it in the year 5199=1439 to the heirs of R. Sh'lomoh ben ʿUziel (?) of Camarino: witnesses, Y'honathan ben Yoab, Mosheh ben דנאלי (?), Yoseph Yiẓḥaq ben Ẓidqiyah.

Greek Rabb. char.; 3 coll., small fol., vellum, ff. 429. [Can. Or. 78.]

569

Mishnah Thorah with the Maimuni glosses (fuller than in the printed edition) and a few other glosses, containing chiefly variations. At end of the different books the respective Responsa of R. Meir of Rothenburg. Lacunae from the end of the commandments to the index.

Copied by Sh'lomoh.

Germ. Rabb. char.; glosses smaller char.; large fol., vellum, ff. 510; illuminations at beg. from xi. to end, and blank spaces at beg. of the other books. [Seld. Arch. B 2 (Uri 201).]

570

Mishnah Thorah I. to III.

Germ. Rabb. char.; 3 coll., fol., vellum, ff. 141. [Laud. 160 (Uri 176).]

571

Continuation of above, X (beg. wanting), XII, XIV, and IV. At end a poem of four lines, with the acrostic Elyaqim Ḥayyim יועץ (the copyist).

Ff. 211. [LAUD. 159 (Uri 178).]

572

Mishneh Thorah I. to VII.

Elegant squ. char.; fol., vellum, ff. 458; first and last leaves injured. [MICH. 624 (Ol. 512).]

573

Mishneh Thorah I. to VII.

Span. Rabb. char.; 2 coll., fol., vellum, ff. 357. [OPP. 10 (Ol. 678).]

574

Mishneh Thorah I. to V. Corrections and a few glosses on the margins.

Elegant squ. char.; 2 coll., small fol., vellum, ff. 343. [POC. 307 (Uri 181).]

575

Mishneh Thorah I (beg. wanting) to III. with unedited glosses (injured in binding; III. VIII. 1 to 4 are in the MS. ff. 20 to 23; III. IX. a part of 2, 3, and the beg. of 4, are ff. 19, 24).

Written by Y'hudah ben Sh'lomoh for Abraham ben Yoseph, fin. on the 29th of Adar 5049=1289.

Germ. squ. char. (glosses old Germ. curs. char.); fol., vellum, ff. 283; last leaf injured. [OPP. 69 (Ol. 679).]

576

Mishneh Thorah I (beg. wanting) and II. Between I. and II. is the Thargum of Samuel xvii.

Written by Mosheh ben Yaqob נטריה רחמנא for R. Meir שיץ יאיר שמשו.

Syr. Rabb. char.; fol., vellum, ff. 147. [MARSH. 116 (Uri 198).]

577

Mishneh Thorah I. and II. The MS. has been corrected by the original, as Maimonides states in an autograph (see Ginze Oxford, end of preface). At beg. of MS. are poems in honour of Maimonides by R. Yoseph ben Shim'on, R. Ḥasdai el-Ḥalebi, R. Yizḥaq ben אלדנן, Y'hudah Harizi, and an anonymous writer. At end a poem of Ḥananel ben כראתה.

Owner: Ele'azar bar Peraḥyah.

Squ. Rabb. char.; fol., paper, ff. 188. [HUNT. 80 (Uri 190).]

578

Mishneh Thorah I. to II. III. 10 (end wanting), with the Maimuni glosses.

Owners: Eli'ezer ben Sh'muel hak-Kohen אולמא מגוינצבורג bought it in the year 5361=1601 from Asher ben Yoseph מילדי גוינצבורג; Mosheh ben Asher hak-Kohen; Asher ben Yaqob hak-Kohen. At end of MS.: ברוך ה' אשר הניעני הנה כפר היטנום בשנת ש'ל'ב אדם קצה בחיו בשנת רעב ושנת חצי דבר... והנני גר הייתי פה ומלמד תינוקו' של כמר' זלמון ברייטן כמר משה כ"ץ... צדוק בר אליעזר ז"ל איש פרוסטיץ בארץ מערהרן (!).

Germ. Rabb. char.; fol., vellum, ff. 88. [LAUD. 152 (Uri 180).]

579

Mishneh Thorah I (beg. with the 246th commandment (מ"ע), ends V. 3).

Syr. Rabb. char.; 8vo, paper, ff. 212. [MARSH. 631 (Uri 235).]

580

Mishneh Thorah I (beg. wanting, ends IV. 12).

Syr. Rabb. char.; 4to, paper, ff. 73. [MARSH. 97.]

581

Mishneh Thorah I. to V. 4 (lacunae from the 70th commandment to I. 9). The last four leaves contain the end of an Arabic treatise on the behaviour of judges. The last chapter (23rd) is headed פי מא יוצל בה אלחאכם דו אלחק אלי חקה (the quire is headed تاسع).

Owner: Yizḥaq ben Sh'muel has-S'fardi.

Span. Rabb. char.; 8vo, paper, ff. 115. [MARSH. 509 (Uri 237).]

582

Mishneh Thorah I. 1. to IV (lac. from § 4 of the preface to the 81st commandment; only two pages of II, III. wanting entirely, the beg. and end of IV. wanting). The chapters do not agree with the editions, and many §§ are shorter than in the edition. On the first page the falsified title ב"ה ספר דקדוקי התורה והסוד שחבר רבי תנחום הירוש'... זה ספר שחבר רבי תנחום הירושלמי ונקרא כתאב אלביאן. The pages of the book are often headed by the falsifier דקדוקי התורה. At beg. and end תם ונשלם ספר רבי תנחום הירושלמי ע"ה בשנת ארבעאת אלפין ושבע מאות וחמשים ט"ו ליצירה. The last leaf is a fragm. of R. Thanḥum's Morshid.

Copied by B'rakhoth ben Yoseph hak-Kohen.

Owners: Y'hudah ben עבוד, 1848 Sel.=1537; his son Eliah, 1854 Sel.=1543; רשיד א'ש' כליפה יערף א' בדראגי(ני?).

Syr. Rabb. char.; 4to, paper, ff. 117. [HUNT. 216 (Uri 275).]

583

Mishneh Thorah III. Marg. notes containing omissions and a few Arabic glosses.

Syr. Rabb. char.; fol., paper, ff. 135; stained, and marg. slightly injured. [HUNT. DON. 23 (Uri 205).]

584

Mishneh Thorah III. VI. and VII (ends with the 9th chapter, incomplete).

Syr. Rabb. char.; 4to, paper, ff. 19; some leaves are slightly injured. [HUNT. 631.]

585

Mishneh Thorah III (beg. I. 3, ends VIII. 1).

Owner: Yoseph hal-Levi ben Ahron ben Yoseph ben Ahron הנודע באבן עצאעץ (fol. 215).

Syr. Rabb. char.; 8vo, paper, ff. 320. [HUNT. 378 (Uri 248).]

586

Mishneh Thorah III. I. to III.

Owners: Sh'muel ben Y'hoshu'a and his brother Sh'lomoh (fol. 189b).

Syr. Rabb. char.; 8vo, paper, ff. 195. [HUNT. 379 (Uri 244).]

587

1. Mishneh Thorah, fragm. of III. Ff. 89 and 150 to 155 fragm. on an Agadic homily.

2. Fol. 158. [نجاة العارقين, Sa'adyah ben David's]

comm. on Leviticus iv. to xxiv. and the corresponding Haftaroth, (ff. 196 to 203 and 214 form the beg.; the last leaf belongs after fol. 165.)

Syr. Rabb. char.; small fol., paper, ff. 242. [Marsh. 382 (Uri 197).]

588

Mishneh Thorah VI. to VIII. vi. 15 (beg. and end wanting). A few glosses on the marg.

Span. Rabb. char.; fol., vellum, ff. 210; many leaves injured; blank spaces for the shape of the Temple. [Hunt. 310 (Uri 195).]

589

Mishneh Thorah IV. to VI. with the Maimuni glosses and R. Meir of Rothenburg's Responsa. At beg. a minute index for the three books.

Written by Y'honathan ben Shabbathai for Sh'lomoh ben Sh'lomoh המכונה ורידל.

Germ. Rabb. char.; 2 coll., fol., vellum, ff. 163. [Laud. 158 (Uri 177).]

590

Mishneh Thorah IV. to VI. with the Maimuni glosses and R. Meir's Responsa for IV. and VI.

Written by Y'ḥiel ben Sar Shalom, fin. on Friday the 7th of Adar 5169=1409.

Owner: R. Naphthali bought it the 27th of Adar 5234=1474: witnesses, M'shullam ben Mord'khai, Sh'lomoh ben Eli'ezer, and Yiẓḥaq ben David.

Germ. squ. char.; broad fol., vellum, ff. 192. [Mich. 626 (Ol. 514).]

591

Continuation of above, XI. to XIV, (the first leaves, containing the end of XI, belong to the end of another MS. which was written by Abraham ben Y'hudah has-Sofer.)

Owners: Qalonymos Kohen at ווינזרי׳ (?) bought it from M'naḥem ben קוזי מונטייאנה ben Yoseph in the year 5309=1549; Mord'khai Kohen.

Ff. 244. [Mich. 625 (Ol. 515).]

592

Mishneh Thorah, fragm. of IV, V, VI, and VII. At end: הוגה מספרי המחבר כ׳ג׳ק רבי׳ משה גאון ז׳ק׳ל על ידי אני אברהם מערבי בר׳ יהודה ר׳י׳ת.

Syr. Rabb. char. (by different hands); 8vo, paper, ff. 123. [Marsh. 27 (Uri 234).]

593

Mishneh Thorah, fragm. of VI. and XII.

Syr. Rabb. char.; 4to, paper, ff. 184; many leaves injured. [Hunt. 408 (Uri 229).]

594

Mishneh Thorah IV.

Written by Yonah ben M'bhorakh hak-Kohen ham-M'lammed v-ha-Ḥabher for Rab. Sar Shalom ben Sa'adel ... הזקן, fin. Tebheth 1603 Sel.=1292.

Owners: Sheikh Musa ben Abraham, 1714 Sel.=1403; Yoseph ben ... ש bought it on Thursday the 5th of the month Ramadhan 1718 Sel.=1407; Yaqob ben Yiẓḥaq אלנירמי יושב אצל רֹמוֹעֹר סעדיה לומד רבינו משה; Ahron ben Sh'lomoh ידיע קטאן; David מלמד ben Yoseph ... מ; Ibrahim el-Levi ben Yoseph hal-Levi (brother of the former?). He inscribes the birthday of his son Yiẓḥaq, Wednesday the 8th of Adar 1769 Sel.=1458.

Syr. Rabb. char.; 4to, paper, ff. 164. [Hunt. 211 (Uri 224).]

595

Mishneh Thorah V (beg. with I. 9).

Syr. Rabb. char. (carelessly written); 8vo, vellum, ff. 102. [Hunt. 516 (Uri 227).]

596

Mishneh Thorah VI.

Written by Eli'ezer ben Yoseph המלמד דידיע באבן אלנאטפאני, fin. the 25th of Iyyar 1616 Sel.=1305.

Syr. Rabb. char.; 8vo, paper, ff. 190. [Hunt. 380 (Uri 245).]

597

Mishneh Thorah, fragm. of VI. On the fly-leaves fragm. of a casuistic comm. and the text of 1 Kings i.

Span. Rabb. char.; 4to, paper, ff. 50. [Hunt. 286 (Uri 193).]

598

Mishneh Thorah VII.

Ḥiyya hak-Kohen ben B'rakhoth corrected it from a MS. collated with the original, fin. on Thursday the 1st of Tebheth 5097=1648 Sel.=1337 at Safeth (near 'Ain-Zeithun, land of Naphthali).

Syr. Rabb. char.; 8vo, paper, ff. 257. [Hunt. 219 (Uri 231).]

599

Mishneh Thorah VII. iii. to end.

Squ. char.; 2 coll., fol., vellum, ff. 230. [Hunt. 49 (Uri 188).]

600

Mishneh Thorah VII. i. to iii (beg. wanting).

Owners: Mosheh ben Ahron; Sh'muel ben 'Obhadyah ben Yiẓḥaq.

Syr. Rabb. char.; 8vo, paper, ff. 150. [Marsh. 510 (Uri 236).]

601

Mishneh Thorah VIII. to XIV.

Written by Mosheh ben Yoseph for his son Mathathyah, fin. on Friday the 11th of Siwan 5129=1369 at הר אלבודו. There is a poem of seven lines, with the acrostic Mosheh, probably the copyist.

Owner: the above-mentioned Mathathyah sold it to R. Y'quthiel ben Abhigdor at פורלי (on the rivers מונניוט and לגורצה) in the year 5133=1373: witnesses, Yiẓḥaq Barukh ben Sh'muel and Sh'lomoh ben M'naḥem. This entry of the sale is copied by Mosheh Meir ben קאפל at Dresden, 5552=1792.

Span. Rabb. char.; fol., vellum, ff. 281. [Mich. 614 (Ol. 513).]

602

Mishneh Thorah VIII. and IX.

Colophon: הגהתי ספר זה מספר אשר כתוב עליו בכתב ידי רבנו משה המחבר ש״צ וכך כתוב עליו בכתב ידו הוגה מספרי וכתב משה ברבי מימון ז׳צ׳ל וכתב נתן הלוי בן מרדכי

ת'נ'צ'ב'ה בגראיה מוסי בן מטפר בן חסין. The names Efraim ben Yaqob and Mord'khai ben Efraim occur on the same page. On fly-leaf recto: هذا الكتاب لالنجم ابن العشرى نفعه الله قد كنت اسمع فى الاسفار عنك ثنا احلا من الشهد بل من القمر. Verso: poem beg. בשרה תבונות on the contents of the chapters of the Mishneh Thorah. A note in Arabic follows.

Syr. Rabb. char.; small fol., paper, ff. 202. [Hunt. 452 (Uri 226).]

603

Mishneh Thorah VIII. to XIV (the beg. of the index wanting, ff. 4 and 5 belong after fol. 11; corrections on the marg.)

Written by Manoaḥ bar Mord'khai for R. Sh'muel bar Shalom, fin. Marḥeshwan 5075=1315.

Neat squ. char.; 2 coll., fol., vellum, ff. 469; blank space for the shape of the Temple. [Opp. Add. fol. 31).]

604

Mishneh Thorah X.

Span. Rabb. char.; 8vo, paper, ff. 166. [Laud. 100 (Uri 207).]

605

Mishneh Thorah X.

Written at Sapheth, fin. the 15th of Tebheth 5075=1315.

Span. Rabb. char.; fol., paper, ff. 200. [Hunt. 305 (Uri 196).]

606

Mishneh Thorah XI. and XII. On the first leaf by a later hand: זה הספר אמרי שפר שחבר החכם הגדול ז"ל אבא מחבר מוקדם הזמן בסוף חרבן בית שני בשנים הרבה קודם מלכות הגוים ובוא(!) דרוש על התורה ודינים שלה וענין המשחין והמשיח ומה שיקרה באחרית הזמן ומה שיהיה להם והלכות בתורה וסודות הרבה והלכות המלכים ומלחמותיהם ובתוכו חכמות ובוא(!) יגלה זמן הקץ והוא נכתב בארץ צפת והוא ספר דעה ובינה ולמוד.

Greek Rabb. char.; fol., vellum, ff. 154. [Hunt. 34 (Uri 187).]

607

Continuation of above, book XI.

Written at Safet, fin. the 27th of Tebheth (year illegible).

Span. Rabb. char.; 4to, paper, ff. 100. [Marsh. 344 (Uri 199).]

608

1. Mishneh Thorah XI. 6 (beg. wanting) to end; a few ethical sentences in Arabic follow.

2. Fol. 85. Mosheh ben Shesheth's comm. on Jeremiah and Ezekiel (printed).

3. Fol. 120. Disconnected notes in Arabic, especially on Agadic subjects.

4. Fol. 126b. Abraham Ibn 'Ezra's comm. on Job (ends with xxix. 2).

No. 1 was copied by Daniel for his brother Sar Shalom, surnamed عز الدولة, and fin. at Thebriz on Sunday (בחד בשבה) the 3rd of Siwan 1621 Sel.=1300.

Owner of No. 1: Abraham ben Shimshon ben Shabbathai.

Syr. squ. char.; No. 4, Syr. Rabb. char.; tall 8vo, paper, ff. 143. [Hunt. 567 (Uri 247).]

609

Mishneh Thorah XI. to XIV (lacunae from XI. iii. 11. to xii, and from the end of ch. 6 of XIV. v).

On fol. 192b. (effaced) כ"ט לכסליו שנת הרמט מניקופולי איך מכרתי הספר הזה שהוא מהי"ד ספרים של הרמבם זל עם רשות מרת דודתי (effaced) בלבנים ק"פ ואלו הלבנים קבלתים אנכי שטויו בידי ועלי לסלקו את ר' (effaced) והכל שריר ובריר וקיים יצחק ב"ר יוסף עד בזה (effaced) שעייא נ"ע—ואלו הלבנ"ם (effaced).

Greek Rabb. char.; 2 coll., fol., vellum, the supplied part (ff. 1 to 43 and fol. 194 to end) on paper and Span. Rabb. char., ff. 205. [Poc. 359.]

610

Mishneh Thorah XI. to XIV, with unedited glosses. At end of the different books are Responsa on the subjects treated in the book, chiefly of Meir of Rothenburg.

Germ. Rabb. char.; 2 coll., fol., vellum, ff. 300. [Arch. Seld. A. infra 4 (Uri 200).]

611

Mishneh Thorah XII.

The copy was fin. on Monday the 7th of Thishri 1782 Sel.=1471 [by B'rakhoth ben Yoseph].

Owners: Sh'muel 'Amram 'Abd-Allah; Sa'adyah ben Mosheh.

Syr. Rabb. char.; 4to, paper, ff. 126. [Hunt. 612 (Uri 233).]

612

Mishneh Thorah XIII.

Written at Aleppo by B'rakhoth ben Yoseph hak-Kohen, fin. the 20th of Tebheth 1779 Sel.=1468.

Owner: Yaqob 'Abadi.

Syr. Rabb. char.; 4to, paper, ff. 110. [Hunt. 545 (Uri 228).]

613

Mishneh Thorah XIV.

Written at Aleppo by B'rakhoth ben Yoseph hak-Kohen for Razon ben Eliah, fin. on Monday the 8th of Sh'bhat 5244=1414 after the destruction of the second Temple=1795 Sel.=1483. At beg of MS.: למנוחת כר' אברהם דקניט ובנו יצחק נ"ע.

Syr. Rabb. char.; 4to, paper, ff. 103. [Hunt. 563 (Uri 232).]

614

Mishneh Thorah in Arabic, ספר אלנסא, book IV.

Written by 'Abd el-'Aziz ben Thabith el-Mu'allem, fin. Tebheth 1644 Sel.=1333.

Owners: Tahir bar Ele'azar at עאנה bought it from Abu 'Ali Ibn Musan הכהין (in another place הלוי) and Harun אלחרבוי הכוהין, 1662 Sel.=1351.

Syr. Rabb. char.; 4to, paper, ff. 183. [Poc. 98 (Uri 214).]

615

Continuation of above, ספר אלאחכאם, book XIV (end wanting).

Owners: 'Ab[d-el-] Melk ben Yizḥaq ben Yeshu'ah

bought it in the year ... Hedjrah = 16 .. Sel. = 13 ..; Tahir ben Ele'azar of Bagdad at עאנה bought it from הכהנים אלשיך אבו על אבן מוסאן אלסלאמי (?) ומן הארון אלחרבוי אבן רחם (?), 1662 Sel. = 1351; Ẓ'daqah ben Yoseph.

Ff. 134. [Poc. 106 (Uri 218).]

616

Mishneh Thorah in Arabic, VII. II. 2 (beg. wanting) to VII. I (end wanting).

Syr. Rabb. char.; 4to, paper, ff. 162; some leaves slightly stained. [Hunt. 460 (Uri 230).]

617

1. מביאור על הרמבם זל נמצא במצרים ביד תושבי הארץ מהלכות שבת, notes on Mishneh Thorah III. I and beg. of 2, beg. פ"א אם עשה ברצונו ... שאפשר שיהיה ברצונו היתה שלמה והיא כאיסר ולא בזדון כגון, 'Erubhin beg. מערבין בה וא'ע'פ שאמר א'ח'כ כמה שיעור. The author says often ופי' רבינו ז"ל בפי' התלמוד; the latest authority quoted is Abraham, son of Maimonides.

2. Fol. 19. השגות שהשיג הרב ר' משה הכהן מלוניל על ספרי רבינו משה זל, R. Mosheh Kohen of Lunel on Mishneh Thorah, beg. כל ב"י מצווין ... תמה למה רויחא דעתיה לא ערב גילוי עריות עם שאר עבירות, ends בתרית' תקוף חולשיה וזה הטעם שכתב הוא אינו נמצא בגמ' וצ"ע נשלם ספר משפטים .... The author speaks often of corrected copies of Maimonides' works coming from Spain, and adds זו הגירסא אינו בספרים שלנו. He quotes R. Ahron hak-Kohen, R. Yiẓhaq bar Asher, R. Z'rahyah hal-Levi, ר'א'ב'ד, and older authorities. Marg. notes containing omissions, and on fol. 70 a note, wherein בעל מגיד משנה is quoted.

Span. Rabb. char.; 4to, paper, ff. 102; stained and slightly injured. [Opp. Add. 4to, 44.]

618

מנחת קנאות, apologetic notes in rhymed prose on Mishneh Thorah I, by R. Yonah bar Sh'lomoh Ibn Bahlul of Molina, composed in the year 5018 = 1569 Sel. = 1258 (the MS. has בגלות אדום ושעיר הוא שנת אלפים ושמונים ומאה ואלף אחר אשר הונחה העיר). Each chapter begins with a poem. The author quotes only R. Y'honathan (of Lunel), of whom he says, ויתר חכמתו ותבונתו ותורתו וגרסתו. שלא אוכל לספר בשפתי. הלא הם כתובים על ספר. ר' יהודה שבתי ... והגאון הזה נולד בעירינו. והיה בדורינו. ובקונקנה היה מורינו .... The preface beg. ולפי מנינם אלו ההלכות טוב יי לכל; the treatise beg. ה' כלאים. כצאת הולד מחצר המעוכה, ends ומכל גלוליכם אטהר אתכם.

The copy was finished the 16th of Adar 5238 = 1478. Owner: Sh'muel ben R'phael 'Obed Ibn Ẓur.

Span. Rabb. char.; small fol., paper, ff. 55. [Opp. Add. 4to, 19.]

619

Arabic comm. on the second book of Mishneh Thorah by Sa'adyah ben David (Sa'id Ibn Daûd) el-'Adni, beg., after a small introduction, למה הקדים ז"ל על זה הספר הפסוק והוא מה אהבתי ... אלגואב לפי שיש, ends ואלתאלתה עלי אלמסיר באעתקאד הדא והדא והי לעברך בברית יי אלהי', תם .... The latest authority quoted by the author is R. Y'hoshu'a han-Nagid, Maimonides' grandson. The author began his comm. on Tuesday the 28th of Tebheth 5239 = 1790 Sel. = 1478, and finished it on Sunday the 14th of Sh'bhat 5244 = 1795 Sel. = 1483.

Owners: Yiẓhaq ben Asher Ḥazan at בערדישה, and his brother Efraim.

Syr. Rabb. char.; 8vo, paper, ff. 212. [Hunt. 372 (Uri 240).]

620

Sa'adyah el-'Adni on Mishneh Thorah II (the preface shorter than in the preceding number; defective).

The colophon does not state the date when the comm. was finished, but has וכאן תכמלתה פי מדינת דמשק ....

Syr. Rabb. char.; 8vo, paper, ff. 184. [Hunt. 361 (Uri 239).]

621

Sa'adyah el-'Adni's comm. on the third book of Mishneh Thorah, beg., after a small preface, ... נחלתי למה פתח הגאון ז"ל בזה הפסוק לאלך לפי שיש בו רמז חטטין בראשו הו אלי כאן אסבך אלשער לשבחות, ends ... בריך ... תם .... This part contains a great number of quotations from Maimonides' predecessors. Amongst others the author quotes Rab. Sh'muel ראש הישיבה and ופירש רבי' זכאי מאמ' רבינו חננאל (see No. 625). The comm. was fin. at Safeth on Friday the 29th of Elul 5245 = 1796 Sel. = 1484. The MS. was collated with the original.

Syr. Rabb. char.; 8vo, paper, ff. 250. [Hunt. 373 (Uri 241).]

622

Sa'adyah el-'Adni's (אלימני) comm. on the tenth book of Mishneh Thorah, beg., after a few lines of introduction, אול דאלך לם בדא הרב ז"ל הדא אלספר פי הדא אלפסוק וקו' ז"ל אין פחות משיעור זה כמו והו לב טהור ..., ends שביארנו דאלך בהל' ברכו' פר' ו' ה'ל ו'. תם .... The author began his comm., at the request of some of his pupils, Adar 5233 = 1784 Sel. = 1473, and fin. it on the 21st of Sh'bhat 5234 = 1785 Sel. = 1474.

Syr. Rabb. char. (autograph?); fol., paper, ff. 150. [Hunt. 398 (Uri 242).]

623

R. Sh'lomoh ben Yeshu'ah Kohen's Arabic comm. on the third book of Mishneh Thorah, beg. דודי קח פירוש מבאר ענייני חכמות צפונות לך בספר אהבה חבור שלמה בן ישועה הוא לדל מבין אשר נפשו להכמה תאבה מעלום אן מצות התורה תנקסם אלי פיבקון בהדה קסמין אלקסם אלואחד אואמר, ends אלעלאמה מערופין ממיזין בין אלאמם אנהם שעב אללה כק' כל רואיהם יכירום .... The author often quotes Maimonides' other works, and especially his Responsa (the book on Th'filin is here quoted in the name of R. Mosheh ben Yaqob of Cordova; see Resp. 24 in the last ed., where ben Maimon occurs).

Owner: Yaqob ben Mosheh ben Rab. Sh'muel.

Syr. Rabb. char.; 4to, paper, ff. 102; many leaves injured. [Hunt. 271 (Uri 194).]

624

1. Commentary (beg. wanting) on Mishneh Thorah XII. 1 to 3 [entitled ראש יוסף, by R. Yoseph Esqapa *].

2. Fol. 207. A Responsum and notes on the four Turim by the same.

Or. curs. char. (autograph?); fol., paper, ff. 235. [Opp. 68 (Ol. 677).]

625

Commentary on Mishneh Thorah VII. 1. 1 to 14 (incomplete), beg. פתח הגאון ז"ל בזה הפסוק לפי שיש בו רמז לשבתות (see No. 621), the fourteenth chap. beg. אי זו היא רשות הרבים ... כבר אמר למעלה שההוצאה מרשות לרשות. The author explains with Arabic words, and quotes ופירש רבנו זכאי מאמר רבי' חננאל ר'ש'ז'ל; (see No. 621). On the marg. Arabic glosses by a later hand, containing quotations from R. Natronai Gaon, from ר"ת, from the 'Arukh, from R. Ḥananel אלדיין, from the comm. of R. Y'hudah אלמדארי, from the Kefayah and the comm. on Exodus of Abraham Maimonides, and from an anonymous comm. on the Mishneh Thorah. On ff. 173 to 177 a fragm. of an Arabic comm. on Mishneh Thorah (not of Sa'adyah el-'Adni). On ff. 188 and 199 to 206 fragm. of Abraham Maim. Kefayah on Shabbath. At beg. of MS. a poem in honour of Maimonides, headed לרב רבינו יוסף ז'ל'ה'ה, beg. אשר הלך במחשביו; others follow of mnemonic character for the contents of books of the Mishneh Thorah.

On the first page occurs the name Mord'khai (?) ben Sh'muel.

Syr. Rabb. char. (4to, ff. 173–177 smaller leaves; ff. 188 and 199 to 206, 8vo); 4to, paper, ff. 209. The text of Mishneh Thorah, of which only the first words are quoted, is between red lines. [Hunt. 597 (Uri 250).]

626

Arabic comm., composed of thirteen chapters, on Mishneh Thorah II. 11, beg. בשם יוי אל עולם מקדמה עלי שרח נוסח אלדי דכרה רבינו ע"ה לתפלות יתעיין מנהא ביאן לזומנא באלתפלה... The author quotes, towards the end, his father, without giving his name, and often his grandfather רבי' חננאל, who seems to have composed a comm. on the Haftaroth. The latest authorities quoted by the author are, the author of אורחות חיים (Ahron of Lunel?), the author of ס' המשקל (Mosheh de Leon), the Zohar, and R. Yaqob el-Siqli. Of an uncertain date are the Rabbis R. Ẓadoq and R. Nathan, quoted by him for explanation of biblical passages. His own books, to which he often refers, are: 1. A comm. on the Pentateuch; 2. Midrashim (homilies?) on the Pentateuch, entitled ספר יקר חמדה; 3. A comm. on the Psalms; 4. Notes on the same book (וקד כשפאנה פי אלדוקיאת אלתי עלי ספר תלים); 5. A comm. on the Haftaroth; 6. A comm. on Mas. Abhoth; 7. A comm. on Maimonides' Moreh N'bhokhim; 8. Comm. on other parts of the Mishneh Thorah (וקד קדם תעליל דלך פי פ"ז וקד תקדם איצא כלאם בן עקנין פי הלכות ק"ש, fol. 49b); and 9. איצאח אלקואעד (a book of commandments (?); the fourth chap. of it is quoted on fol. 44). R. Sa'adyah Gaon's comm. on the Pentateuch (?) is quoted under the name of כתאב אלזוהאר (פי שרח פרש' ויקחו לי תרומה), and the book פרדס is given anonymously, whilst the author quotes Rashi (ר' שלמה גאון דמטריש).

Marg. notes containing omissions.

Owners: Musa ben 'Abd el-Muḥasen inherited it after the death of Abi (MS. אכי) Suleiman ben 'Obhadyah ben Z'daqah ben 'Obhadyah ben Mosheh ben Sa'adyah ben 'Obhadyah; R. Sa'adyah. At end of MS.: בפנינו עדים חותמים נעשה הורא היקרים כבוד ר' אליה מצרי ורשמואל ן' עלואן ן' כרישן (?) וחנן ן' יצחק אלירושלמי.

Syr. Rabb. char. (glosses carelessly written by a later hand); small fol., paper, ff. 68. [Hunt. 447 (Uri 265).]

627

Commentary on Mishneh Thorah II. 11, identical with the preceding number.

Written by Yoseph ben Abraham ben Sheth, נשלם בנוס שנו (?) בז לירח טבת שנת.

Syr. Rabb. char.; 8vo, paper, ff. 193, (much stained.) [Hunt. 486 (Uri 278).]

628

1. Forty-seven questions on the Mishneh Thorah by Daniel hab-Babhli, and the answers by Abraham, son of Maimonides (printed under the title of ברכת אברהם).

2. Fol. 127. Thirteen questions and answers in Arabic on Maimonides' book of commandments by the above-mentioned Rabbis (printed with a Hebrew translation under the title מעשה נסים).

The MS. has been collated with the original, and fin. on the 15th of Ab 15 . 2 Sel. = 12 . 1. Copied by Sh'muel ben Yoseph הרב החסיד.

Owner: Yizḥaq ben Sh'muel has-S'fardi; on the first page of MS. (one word effaced): קניתיו מן צדקה מעתוק בכ' ... לקה וכתב ... בוטח באלה[י ישרא]ל דוד בירב יהושוע הנגיד נ[ין] רבינו משה הגאון במדינת צובה בחדש מרחשון שנת א'ת'ר'צ'א לשטרות ה'ק'ם ליצירה ישע יקרה אנס.

On the verso two Arabic poems.

Syr. Rabb. char.; 4to, paper, ff. 214. [Hunt. 185 (Uri 225).]

629

Commentary on Maimonides' קדוש החדש by R. 'Obhadyah ben David ben 'Obhadyah, nineteen chapters and appendix on calendar. The geometrical figures are in the text (printed).

Owner: the author's son, R. Yoseph han-Nagid.

Syr. squ. and Rabb. char.; 8vo, paper, ff. 170. [Poc. 182 (Uri 221).]

630

1. R. 'Obhadyah's comm. on קדוש החדש, without the appendix, (the geometrical figures are not so regular as in the preceding number.)

2. Fol. 92. Maimonides' comm. on the treatise Rosh hash-Shanah (printed. The MS. is incomplete, ends with the words וכבר פירשתי שבזמן שיתקרב הירח מן השמים לא יהיה ביניהם).

Owner: Y'hudah ben Mosheh אברמטו, 5355 = 1595.

Span. Rabb. char.; 8vo, paper and vellum, ff. 109. [Poc. 185 (Uri 222).]

631

1. פרשת החדש, R. Lipmann Heller's comm. on Maimonides' קדוש החדש.

2. Fol. 109. שערי תפלה of R. Zalman Hanau, double the edition.

3. Fol. 169. שערי בינה, grammar of the same.

No. 1 (Ol. 716), Nos. 2, 3 (Ol. 824, autograph), Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 219. [Mich. 456.]

632

1. Arabic comm. on Maimonides' קדוש החדש, beg. פצל (?) אלכוץ פי שרח הדה אלמקאלה נבתדי בתקדים מקדמה נבין פיהא מא אל יום ומא אלשהר אלקמרי, ends with the chapter פי תעליל כון אלאיאם אלמנקולה ענהא הי יום אלאחד ואלארבעא. The author composed it in the year 1698 Sel. = 1387 (fol. 18ᵇ). On the first page of MS. is the following falsified title: האדי רסאלה אלצחיחה חק בטלמיוס קול אלאוול.

2. Fol. 29. A Kabbalistic comm. on the book Y'zirah, beg. והנה לפניך כח מחנות שכינה מסודרות בשם בן מ"ב. On the fly-leaf the eleventh and twelfth chap. of Maimonides' הלכות אבל.

No. 1, Syr. Rabb. char.; No. 2, Span. Rabb. char.; 4to, paper, ff. 72. [Hunt. 492 (Uri 447).]

633

1. Maimonides' הלכות מאכלות אסורות, 17 chapters.

2. Fol. 52ᵇ. Maimonides' הלכות שחיטה, 14 chapters. According to the colophon the MS. also contained his הלכות איסורי ביאה.

3. Fol. 84. הלכות שחיטה, by Zidqiyah ben Abraham ha-Rofé, 10 §§.

4. Fol. 91ᵇ. הלכות טרפה, by the same author, 23 §§.

5. Fol. 115ᵇ. הלכות שחיטה, by R. Y'hudah ha-'Anaw, 12 §§, written by one of his pupils.

6. Fol. 123. הלכות טרפה, by the same, 8 §§, with glosses. At end a casuistic decision, dated Rome 5040 = 1280.

7. Fol. 144. פסק מס' חולין, short decisions on the ceremonies contained in the treatise Ḥolin, with glosses. The author quotes the Halakhoth G'doloth and Mar Ḥefez.

Owners: N'thanel ben Mosheh; Elia ben Ahron; Yaqob Galiqo and his son Y'hiel.

Span. Rabb. char.; 4to, vellum, ff. 197; some leaves pale. [Opp. Add. 4to, 60.]

634

R. Y'sh'ayah de Trani's (the elder) Halakhoth: *a.* On B'rakhoth, beg. מאמתי ... פי' הכהנים שניטמאו וטבלו ת"ש מדקאמר והעריב שמשן הגיע עיתם לאכל תרומה, ends מלאך לגדעון יי עמך גבור החיל. *b.* Fol. 56. On Shabbath, beg. יציאות ... פי' יציאות השבת שתים הן מן התורה בפנים צריך לדעת מידת המים שבהן. *c.* Fol. 189. On 'Erubhin, beg. מבוי ... פי' מבוי הוא שיש לו. ג' מחיצות והמחיצה הרביעית היא פתוחה, ends דווק' שבות דרבנן. עקרו במקדש אבל לא איסור תורה. Marg. notes.

Squ. Rabb. char. (glosses Italian curs. char.); 2 coll., fol., vellum, ff. 251. [Can. Or. 90.]

635

Continuation of above. *d.* On P'sahim, beg. ... אור פי' בלילי י"ד בודקין החמץ בחורין ובסדקין שבבית, ends וה"ל אבי הבן מברך שתים. *e.* Fol. 61. On Yoma, beg. שבעת ... פי' היה פורש מביתו והיה עומד בלשכת פרהדרין, ends פי' כדכת' יראה זרע יאריך ימים בתוך העזרה. *f.* Fol. 87. On Sukkah, beg. ... סוכה ... מנהני מילי אמ' רבה לפיכך בלגה לעולם חולקת בדרו' וישבאב, ends ואמרי' בגמרא בצפון. *g.* Fol. 120. On Bezah, beg. ביצה ... פי' א"ע"ג דסתם לן כוותיה, ends דביצה לא עבידא דאתיא בכל יומא כדאמ' רב נחמן בריש מסכתין. *h.* Fol. 150ᵇ. On Rosh hash-Shanah, beg. ארבעה ... פי' למה הוקבע יום קבוע מתפלל ש"ץ תפילה יתירה כדי, ends לראש השנה של מלכים להוציאן ידי חובתן. *i.* Fol. 165ᵇ. On Th'aniyoth, beg. מאמתי ... פי' מאחר שהגשמים סימן קללה בחג, ends תניא מי שאין לו אשה נפנה לשם. *k.* Fol. 179. On M'gillah, beg. מגילה ... פי' לא פחות מאחד עשר ולא יותר מחמשה עשר, ends בשבעותיכם בעצרכון ודרך התנא לדבר בלשון תרגום. *l.* Fol. 205. On Ḥagigah, beg. הכל ... פי' שאינו בני דעת ופטורין מכל מצות האמורות בתורה, ends אימא וחכמ' מטמאין מפני שהן מצו פין. *m.* Fol. 214. On Mo'ed Qaton, beg. משקין פי' בית שלחין הוא שדה שהיא צריכה להשקותה תדיר, ends זוכה ומקבל פני שכינה שנ' ילכו מחיל אל חיל .... *n.* Fol. 236ᵇ. ספר המכריע, additional notes to Mo'ed, beg. with a poem of four lines, נותן ליעף און.

Written by פולה, daughter of R. Abraham has-Sofer ben Yoab (related to the family of R. Y'hiel, father of the author of the 'Arukh), for M'nahem ben Binyamin haz-Zaddiq לע"י"ץ, one of her relatives; fin. on Thursday the 2nd of Thishri 5053 = 1292.

Ff. 257. [Can. Or. 89.]

636

R. Y'sh'ayah de Trani's (the elder) Halakhoth: *a.* On B'rakhoth, beg. wanting, ends קפנדריא הוא דאסיר מנעל ורקיקה שרי, the last Mishneh כל חותמי ברכות being omitted. *b.* Fol. 31. On N'darim, beg כל ... פי' העיקר ולחם סתרים, כך הוא אם בא אדם לאסור עליו כל חפץ, ends כל ינעם קא משמע לן. *c.* Fol. 61. On Niddah, beg. ... פי' אם תראה דם תטמא טהרות שתגע משעת ראיה ואילך מפני שאינה יכולה להיות זכה גדולה. *d.* Fol. 100. On 'Abhodah Zarah, beg. לפני ... פי' שלשה ימים לפני עדיהן הם עוסקין לצרכן, ends למשקול גיטא יחתקא עיין בע"מ' בספר המכריע. *e.* Fol. 150. On Ḥolin, beg. הכל ... פי' אתמר תלמודא על חייבין עליו משום פגול וכם, תרי לישניה, the ninth chap. ends גופיה מתיר הוא (?). The MS. ends with X. 5.

Italian curs. char.; 4to, paper, ff. 219. [Mich. 348 (Ol. 705).]

637

אבי העזרי (ס' ראב"יה), Halakhoth, 1154 §§, by R. Eli'ezer ben Yoel hal-Levi, beg. מסכת ברכות אבאר מאמתי ... ותו איכא מחלוקת תנאים בברייתא בזמן ק"ש עתיד הק"בה לעשות צל לבעלי מצות בצל של דערבית, ends בעלי תורה מ"ט כי בצל .... At beg. an index, headed סימנים של ספר ראביה מסודרים בסדר סימנים של הטור; at end another index, headed סימני דינים של ספר ר"א"ב"י"ה.

Written by Binyamin Wolf ben Mord'khai ס'ג'ל of וואידסלב (near Cracow), fin. at Frankfort A. M. on Sunday the 15th of Thishri 5465=1704.

Germ. curs. char.; fol., paper, ff. 334. [Opp. 66 (Ol. 675).]

638

אבי העזרי, ends with § 994, headed שאילה מאת ר' אליעזר בר יוסף, beg. שויתי עוד עליך קרובי הרב ר' אליעזר הלוי.

Germ. curs. char.; fol., paper, ff. 142. [Mich. 599 (Ol. 1).]

639

אבי העזרי, ends with § 971, beg. ראיתי מקצת שהיו מוחין מלהדליק ביתם בשבת חלב מחותך בנר שקורין קרשויל ב'ל'ע'ז.

Germ. curs. char.; fol., paper, ff. 148. [Mich. 608 (Ol. 2).]

640

ס' התרומה, Halakhoth of Barukh ben Yizḥaq (incomplete, ends with § 478), marg. notes containing omissions and mistakes of the copyist. The MS. beg. with ה' שבת, and is preceded by the colophon of the edition. The index is transposed and has glosses on the marg.

Copied by Ahron.

Span. Rabb. char.; 2 coll., small fol., vellum, ff. 195. [Opp. 73 (Ol. 683).]

641

1. Index of ס' התרומה, ends with § 186=187 of the edition.

2. Fol. 19. R. Meir of Rothenburg's ה' שמחות 148 §§, shorter than No. 800, 3.

3. Fol. 35. The continuation of the index of ס' התרומה, containing ה' שבת.

4. Fol. 43. R. Y'hudah ha-Ḥasid's ס' חסידים, with glosses and the index of 169 §§.

5. Fol. 59. שערי דורא (א'ו'ה) 34 §§, beg. like No. 689, ends with p. 47ª of ed. Venice, 1547, and Niddah 24 §§, headed זוגתי הפצירה בי..., ends with ed. p. 62, l. 27 (מתבריך). At end some medical receipts.

6. Fol. 82. תשבץ, in different order from that of the edition, and from No. 378, 2, without the quotations. Only מ'ה'ר'ם occurs. At beg. ועל יד ירבה הקובץ לכן סליק המנהגים של מו' הרר' מאיר בר אחלה ה'ת'ש'ב'ץ, at end ברוך זצ'ל. On fol. 85 טופס הגט מיסוד מ'ה'ר'ם, dated the 23rd of Nisan 5039=1279.

7. Fol. 92. ה' מילה, with marg. notes, (according to a very modern hand, by which the contents of the MS. are indicated at beg., this part is taken from the ס' האסופות.) At end a supplement, where a decision of R. Yaqob הגוזר is reported, to which is added ואחר כן אירע לי כשמלתי את בני ת'ת'ק'ע'ה לפרט.

8. Fol. 95. Formulas of civil documents and some medical receipts.

9. Fol. 98. Responsa by Rashi and R. Tham (a great part of it is printed in ס' הישר), and decisions of R. Meir of Rothenburg.

10. Fol. 101. Maimonides' Mishneh Thorah V. II, III, and the greater part of III, with the Maimuni glosses. This treatise is interrupted at fol. 146 by the פסקי תוספות on P'saḥim.

11. Fol. 162ᵇ. 305 Responsa and decisions on civil law, collected from the works of different Rabbis, chiefly from Rashi, R. Meir of Rothenburg, and ר'א'ב'ן.

12. Fol. 249. R. Yonah Gerondi's ס' היראה, with marg. notes.

13. Fol. 258. The first chap. of M'gillath Tha'anith.

14. Fol. 258. Rules for composing a calendar with R. Naḥshon's cycle, on the order of the Parashiyoth and the Haftaroth. On the marg. are mentioned the rites of Erfurt, Mayence, and Rothenburg. Many marg. notes throughout the MS., in which many Rabbis are quoted. Fol. 262ᵇ. A note, headed זה העתקה מכ"י ר' אברהם בר יוסף ז"ל ששאל למורינו המאור הרר' מאיר גיסו. On fol. 162 are explanations of a few acrostics of liturgists.

Copied by Yoseph; some poems of his are on fol. 248.

Germ. Rabb. char. (by different hands); 1 and 2 coll., fol., vellum, ff. 263; many leaves injured, especially in No. 12. [Opp. Add. fol. 34.]

642

באתי לקצר מתוך ספר התרומה למען ירוץ הקורא בו למצא מיד הפסקים בלא אורך ראיותיהם כמו שסדרם המסדר לפני רבי' הקדו' הרב ר' יצחק בר שמואל זצ'ו'ק'ל. Compendium of ס' התרומה, in the following order: the ceremonies of Shabbath, of the small Thalmudic treatises, of א'ו'ה and Nashim (incomplete, ends with Ḥalizah). Each part is preceded by an index.

Germ. Rabb. char.; 3 coll., fol., vellum, ff. 75. [Opp. 65 (Ol. 674).]

643

R. Y'sh'ayah of Trani's (the younger) Halakhoth: *a.* On Shabbath (beg., see Paris 395), ends כאדם המתעסק בדברים שאינם צריכים אין בזה חשש איסור. *b.* Fol. 29. On 'Erubhin, ends לפי שאין לו טהרה במקוה. *c.* Fol. 46. On P'saḥim, beg. צותה תורה שלא לאכול חמץ בחג המצות, ends ומברך א'ק'ב'ו על פריון הבן וכן אבי הבן מברך שהחיינו. *d.* Fol. 56ᵇ. On Yom Tobh, beg. צותה תורה שלא לעשות מלאכה בי"ט, ends להזמינן לא בשבת ולא בי"ט כמבואר בקונט' הראיות. *e.* Fol. 64. On Sukkah, ends וכן אומר מ'ו'ה משום גאוני מערב וכן עיקר. *f.* Fol. 70ᵇ. On Rosh hash-Shanah, ends אבל בשאר ימות השנה אין צריך להסריר. *g.* Fol. 75ᵇ. On M'gillah, ends ...וכן שיהו קורין בתורה כל קריאה בזמנה שנ' וידבר. *h.* Fol. 81ᵇ. On Mo'ed Qaton (פסקי משקין), ends זוכה ומקביל פני שכינה שנ' ילכו מחיל.... *i.* Fol. 88ᵇ. On Yoma, ends שכבר יבש הקרי עליו ישפשף בידו ויטבול. *k.* Fol. 91. On Th'aniyoth, ends וכל המתאבל על ירושלים זוכה ורואה בנחמתה שנ' שישו.... *l.* Fol. 96. On Ḥolin, ends ואם במצוה קלה כך ק"ו למצות חמורות שבתורה. *m.* Fol. 109. On Niddah, beg. הזהירה תורה על הנידה, ends בפרק הערל בהלכה סרים חמה כהן. *n.* Fol. 115. On the small M'sakhtoth, viz. Ẓiẓith, Th'fillin, M'zuzah, Sefer Thorah, all beg. with צותה תורה. *o.* Fol. 119. On B'rakhoth, beg. ראשית חכמה... עלכן היה סדר רבותינו, ends זוכה להקביל פני שכינה שנ' ילכו מחיל.... *p.* Fol. 137. On Y'bhamoth, beg. צותה תורה על מצות יבום וחליצה, ends תשאר האשה עגונה כל ימיה כמבואר בקונט' הראיות בראיה י"א. *q.* Fol. 153. On K'thubhoth, beg. הכונס את הבתולה כונסה בר', ends שהוא גורם לקיים

...התורה והמצות כע' שנ' ותורה. *r.* Fol. 176. On Gittin, beg. הבא לגרש את אשתו צריך לכתוב לה ספר כריתות, ends תזכו לשני בנים כמוני כמו שמבואר בנדרים בסוף פרק ר' אליעזר. *s.* Fol. 192^b. On Qiddushin, beg. ... האשה שנ' כי יקח ... אין קיחה אלא בכסף שנ' נתתי..., ends וכך הוא אומר באברהם ואברהם זקן.... *t.* Fol. 204. On Sotah, beg. מצות סוכה האמורה בתורה כך היא, ends כשמתרבין העם בסוף התפלה ובסוף הדרשה ומקלסין להק'ב'ה ברוב עם. *u.* Fol. 207^b. On N'darim, beg. הזהירה תורה על נדרים שנ', ends וכיוצא בזה ראוי לומר בשאר נדרים. *v.* Fol. 220. On Babha Qama, beg. צותה תורה על הנזקין שאם הזיק, ends ובמקום שמקפידין עליהן יש בהן משום גזל. *w.* Fol. 241^b. On Babha M'ziah, beg. שנים שהיו אוחזין בטלית וטוענין עליה בב"ד, ends היה מגיע העליון לנופו ואינו מגיע לעיקרו הרי זה ספק בתלמו'. *x.* Fol. 269. On Babha Bathra, beg. השותפין שבאו לחלוק חצר השותפות בין שיש להן דין חלוקה, ends ואינו מפסיק בין לעדים והרי הוא כגט שיש עליו עדים. *y.* Fol. 301. On Sanhedrin, beg. צותה תורה למנות שופטים ושוטרים, ends צדיק בא לעולם טובה באה לעולם שנ' זה ינחמנו... *z.* Fol. 317^b. On Makkoth, beg. עדים זוממין שאמרה תורה, ends ...ואע'פ'כ כל התורה כולה תלויה באמונה שנ' וצדיק. *a*[1]. Fol. 321. On Sh'bhuʿoth, beg. הזהידה תורה על שבועת שקר, ends ... ואחת שלא שלח בו יד כמו שמבו' בפרק שנים. *a*[2]. Fol. 331. On ʿAbhodah Zarah, ends ובהלכות פסחים בפרק כל שעה ביארנו ענין בליעת הכלים והגעלתן. On fol. 134 is the beg. of תשבץ, beg. מורי ה'ר'מנ'ע מברך. Marg. notes (Span. Rabb. char.) containing omissions, and others by a later Italian hand containing remarks. N'ziqin is headed סדר ישועות.

Owners: Sh'lomoh and Abraham haz-Zarḥi, sons of R. Mord'khai of Cologne, at וויאדנה תחת ממשלת הדוכוס גיליימנו מגונשמגו: Y'hudah יעלה of Cologne: Yiẓḥaq ben Sh'muel sold it to his brother Sh'lomoh, together with other MSS. (in קטאלנה char., the present MS. is indicated as ריטונילא char.), on Wednesday the 28th of Iyyar 5192=30th of April 1432 (there is another document of the 9th of June of the same year, concerning a distribution of books between this Sh'lomoh and his brothers; witnesses, Y'hudah ben Binyamin and Sh'lomoh ben Eliah): this Sh'lomoh sold it to R. Daniel ben Y'ḥiel of Modena on the 7th of September; witnesses, Abraham ben Eliah of ציסינה and Elḥanan ben Yoab of Aquila: the above-mentioned Sh'lomoh bought it again on the 5th of August and sold it on the 7th of August to R. Mosheh ben M'naḥem of Spoleto; witnesses, Sh'muel ben Y'hudah, uncle of Sh'lomoh.

Span. Rabb. char.; 2 coll., large fol., vellum, ff. 343.
[Sub Fen. x (Uri 175).]

644

R. Y'shʿayah de Trani's (the younger) Halakhoth on B'rakhoth, Moʿed, and Nashim. Marg. notes and corrections by a later hand.

Owners: Abraham ben N'thanel, Ahron Yaqob (the 15th of Ḥeshwan 5392=1632), Y'hudah and his son Abraham סנרי (5473=1713) at Casali; Daniel ב'ר'א ז"ל; Daniel Berlin.

Squ. char. (glosses Italian Rabb. char.); 2 coll., fol., vellum, ff. 254. [Mich. 606 (Ol. 704).]

645

Continuation of above on N'ziqin, Ḥolin, and the Halakhoth Q'tanoth. On fol. 181 R. Haya Gaon's ethical poem בני עורה והקיצה (printed), headed שערי מוסר. At end of MS. a poem of R. Ḥasdai (printed).

Written by Yiẓḥaq Barukh ben Sh'muel ben R. Ḥayyim Ẓarfathi for (erased). M'naḥem ben Y'hudah made the index.

Ff. 168. [Mich. 607 (Ol. 704).]

646

R. Y'shʿayah de Trani's (the younger) Halakhoth on the greater part of N'ziqin.

Owner: Mord'khai ben Ẓidqiyah ben B'ẓalel Eliah מאילי הארץ.

Span. Rabb. char.; 2 coll., 4to, vellum, ff. 170.
[Opp. Add. 4to, 70.]

647

Continuation of above on Sanhedrin, Sh'bhuʿoth, and the part of Nashim.

Ff. 208. [Opp. Add. 4to, 69.]

648

R. Y'shʿayah de Trani's (the younger) Halakhoth on Moʿed and Y'bhamoth (end wanting).

Owner: Shabbathai ben Binyamin ha-Rofé sold it the 6th of Thammuz (no year) to R. Y'hudah ben Y'ḥiel מיצרביי': witnesses, Mosheh ben Daniel and Y'ḥiel ben Y'ḥiel.

Germ. Rabb. char.; 2 coll., small fol., vellum, ff. 171; common illuminations, towards the end of MS. blank spaces for the initials. [Can. Or. 73.]

649

R. Y'shʿayah de Trani's (the younger) Halakhoth on N'ziqin (beg. wanting).

Span. Rabb. char.; 4to, vellum, ff. 206. [Mich. 364 (Ol. 703).]

650

ס' אור זרוע, Halakhoth by R. Yiẓḥaq of Vienna. The MS. ends with I. 763 of the edition.

Germ. curs. char.; fol., paper, ff. 366; last leaves much stained. [Opp. 40 (Ol. 648).]

651

Compendium of the אור זרוע, beg. אין צדקה משתלמת אלא לפי גמילות חסדים שבה ונכון הדבר להעמיד ג' גבאי צדקה, ends והבחור לא קידשה וסוף לא רצה הבחור כלל לכנוס אין כאן בית מיחוש ולא בעיא גיטא.

Written by Abraham.

Owners: M'naḥem ʿAzaryah and Sh'lomoh R'phael, of Fano.

Germ. Rabb. char.; small fol., vellum, ff. 151; last leaf transposed. [Mich. 524 (Ol. 32).]

652

Naḥmanides' ספר תורת האדם (printed), with marg. notes containing omissions. According to a later

inscription on fol. 2, the present volume contained also ספר בעלי הנפש להר'א'ב'ד ז"ל עם השגות הר'ז'ה.
Owners: Eliʿezer ben Yizḥaq (?).

Squ. char.; small fol., vellum, ff. 131. [Can. Or. 72.]

653

ספר תורת האדם. At beg. and at end the index of the chapters. A few marg. notes containing omissions.
The copy was fin. in the year 5090=1330.
An owner inscribed on the fly-leaf the death of R. Yaqob Finẓi's wife, 29th of March 5328=1568.

Or. Rabb. char.; 4to, vellum, ff. 156; the beg. of the MS. is stained. [Mich. 496 (Ol. 841).]

654

1. R. Y'hudah ben Binyamin ha-ʿAnaw (at end מן הענוים) on שחיטה, 12 §§ (דינים), and fol. 15 on בדיקה, eight parts (מחלוקת), each part divided into §§ (דין Assemani 150, clxxx); both with a comm. on the marg., beg. הכל... פירוש ולאו דווקא הכל אלא הכל מומחין; fol. 54ᵇ a fragm. on בדיקה, beg. אמר אברהם בר' דוד וראיתי מה שפי' הרב צרפתי ז"ל, and fol. 56ᵇ beg. בתורת הבית להר' שלמה דברזילונא. On the marg. of fol. 32ᵇ a certificate (קבלה) for Mosheh ben Y'ḥiel ממורייליא, dated the 1st of Siwan 5276=1516, signed David ben Abraham מלפייבי.
2. Fol. 62. ספר צורת הארץ (ספר החזיון), astronomical treatise of Abraham bar Ḥiyya (printed). At end a poem of eight lines, with the acrostic זלמן הענא, the copyist.
3. Fol. 109. לימודי איפוקראטים Hypocrates' Aphorisms (incomplete, only 15).
4. Fol. 119. שערי אורה, Kabbalistic treatise of R. Yoseph ניקטילה (printed; end wanting).

No. 1 (Ol. 706), Span. Rabb. char., vellum; Nos. 2, 3 (Ol. 725), Germ. curs. char., paper; No. 4 (Ol. 821), Span. Rabb. char. (modern), paper; 8vo, ff. 293. [Mich. 86.]

655

The same commentary on R. Y'hudah ʿAnaw's ה' שחיטה ובדיקה. At end occurs the name Sh'muel bar ʿImmanuel, the author of the commentary or the copyist. Ff. 39 to 41ᵇ contain a short treatise on שחיטה of R. Sh'lomoh of בריזך, and at end of the MS. there are some §§ on the same subject (incomplete).

Span. Rabb. char.; 8vo, vellum, ff. 169. [Mich. 8 (Ol. 653).]

656

שבולי הלקט by Ẓidqiyah ha-ʿAnaw, part I. treating of the ritual of Oraḥ Ḥayyim, divided into 12 ערוגות and 372 §§ (more than the edition, see Shorr, Ẓion I; the passage on the burning of the Thalmud (p. 94) is not in the present MS.) Fol. 289 a piece of poetry with the acrostic of Ẓidqiyah, followed by ה' מילה and ה' שמחות (incomplete). At end of MS. a piece of poetry containing the names of the Sidras of the Pentateuch, and another poem in Italian with Hebrew characters.
Owners: Yisrael Finzi ממריין; Yizḥaq Barukh מסופינו sold it to R. Mosheh ספורלי the 21st of July 5340=1580.

Greek Rabb. char.; 4to, vellum, ff. 304; first leaves injured. [Mich. 231 (Ol. 708).]

657

שבלי הלקט, part II, 163 §§, containing ritual of א'ו'ה, N'darim, and N'ziqin (incomplete). At beg. a poem with the acrostic of Ẓidqiyah bar Abraham Rofé חזק, beg. צורי ארון הכל.

Span. Rabb. char.; 4to, vellum, ff. 218 [Mich. 535 (Ol. 799).]

658

1. שבלי הלקט, part II, without the poem and 157 §§, followed by מ' סופרים.
2. Fol. 126. מס' תמורה, Kabbalistic book, attributed to R. Yishmael and R. ʿAqiba, five chapters (printed).
3. Fol. 129. Collection of decisions chiefly on part of Moʿed, collected by a nephew of R. Ahron hal-Levi (see Graetz's Monatschr. 1871, p. 512).
Written by Levi ben Ahron חלפן for R. Yoseph, fin. 5237=1436 (יום ו' פרשת ויהיו חיי שרה).
Owners: Eliah ʿObhadyah, Wednesday the 23rd of Nisan 5288=1528; Yaqob ben Yizḥaq Roman, Thammuz 5380=1620.

Germ. Rabb. char.; 4to, vellum, ff. 147. [Opp. 315 (Ol. 625).]

659

שבלי הלקט, 507 §§, a compilation of the two parts. It beg. with the poem צורי ארון; next comes § 1, beg. מאמת ויציב עד הדבר הזה לעולם ועד. Fol. 161. A fragm. of short decisions of ancient Rabbis. Yoseph ben Shabbathai of Modena supplied the beg. of the preface, beg. צחות לדבר, and the end of the index; he discusses the printed edition of the book, and gives a biographical notice of the author. There are a few notes by שיני (see fol. 160ᵇ).
Owner: M'naḥem ben Shabbathai N'ḥemyah sold it, together with the Yoḥasin, the Qiẓur Mord'khai, and the ʿArugath hab-Boshem (bought from the heirs of R. Yoseph אמורו), to Sh'muel Yizḥaq מנורצי.

Span. Rabb. char.; the supplied part and the notes Italian curs. char.; 4to, paper, ff. 175. [Opp. Add. 4to, 18.]

660

1. R. Sh'lomoh ben Addereth's ס' תורת הבית הקצר.
2. Fol. 159. R. Ahron hal-Levi פסקי נדה, five chapters.
3. Fol. 161. [R. Ahron hal-Levi's?] משפטי הבדיקה בריאה. Fol. 164. [R. Ahron hal-Levi's?] כלל קצר בהל' שחיטה, beg. סרוכה או דבוקה ע"פ מנהג.

Span. Rabb. char.; 4to, paper and vellum, ff. 164. [Opp. 320 (Ol. 630).]

661

R. Sh'lomoh ben Addereth's ס' תורת הבית הקצר.

Neat squ. char.; 4to, vellum, ff. 200. [Mich. 474 (Ol. 844).]

662

[ס' תורת הבית הקצר] without the poem.
At end of MS. births of the year 5240=1480, and chemical receipts in Italian with Roman characters.

Span. Rabb. char.; 8vo, paper, ff. 135. [Hunt. 220 (Uri 282).]

663

[ס' תורת הבית הקצר] without the poem. At end his formulas for various civil acts and the beg. of the enumeration of the chapters of the Mishnah.
Written by Pereẓ ben Mord'khai Ẓarfathi for R. Daniel מבותרי, fin. the 17th of v'-Adar 5223=1463.

Span. Rabb. char.; 4to, vellum, ff. 164. [Laud. 99 (Uri 273).]

664

On ritual, 53 §§, headed הילך אסור והתר שיסד ר'ש'ב'א ועדיו בחתומיו זכין לו מגדולי רינום.

Old Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 30. [Opp. 252 (Ol. 565).]

665

1. [שלחן], Ḥiyya ben Sh'lomoh's treatise on matters of ritual, divided into four parts, viz. *a.* הלכות קרית שמע, containing four chapters (שערים); *b.* הלכות תפלה, containing six chapters; *c.* הלכות סעודה, containing ten chapters; and *d.* הלכות תענית, containing four chapters. The third part is headed החלק השלישי הלכות סעודה עשרה שערים לדודו החכם ר' יהודה בר' חייא ז'ל'ה'ה.

בך יתעלסו כנפי רנני בך הדוד ובך כל מעיני
אשר על פתחך עשר שערים והשלחן אשר לפני יי.

The author was a contemporary of R. Sh'lomoh ben Addereth, whom he never quotes with the epithet 'my master;' according to the Paris MS. 415 he was of Barcelona. At end of MS.:

נשלם בראשון לחדש הראשון לנחמד כאישון הר'
שמשון ושם כותב אני אאמיר בראש יונה וראש שמיר
ושים ששה בראש אמיר וזנבה בראש אמיר.

2. Fol. 109. ויכוח הדת, Abraham Farisol's (פריזול) polemical book, divided into three parts: *a.* Against Christianity, containing seventy-two chapters; *b.* Fol. 141. Against Islamism; *c.* Fol. 55. Against some Christian dogmas which are refuted by the help of logic (see Graetz, Gesch. der Juden, ix. 53).

No. 1 (Ol. 250), Span. Rabb. char., vellum and paper; No. 2 (Ol. 410), Germ. curs. char., paper; 4to, ff. 160. [Mich. 549.]

666

[מרדכי], R. Mord'khai ben Hillel on Moʿed (beg. with Shabbath, beg. wanting), B'rakhoth, Mas. Q'tanoth, Z'baḥim, and a part of N'ziqin, with a few glosses. The MS. beg. with תקנות רבי' גרשום מאור הגולה (incomplete).

Old Germ. curs. char.; fol., paper, ff. 310. [Mich. 582 (Ol. 508).]

667

Continuation of above on N'ziqin, Ḥolin, and Nashim (end of Niddah wanting).

Ff. 227; last leaves injured. [Mich. 583 (Ol. 508).]

668

מרדכי on N'ziqin (beg. wanting), Nashim, and Moʿed with glosses by three hands: *a.* by Yiẓḥaq ben Abraham Ahron (?, see fol. 76b), chiefly extracts from Thosafoth and Or Zaruʿa; *b.* by a later hand, Yiẓḥaq ben Ḥayyim hal-Levi (?); and *c.* a few by a more recent hand. Fol. 231. A piece in rhymed prose on the tradition of the law from Moses to R. Ashi, beg. מרשות... אפתחה פי אשאל מענה, with the acrostic Mord'khai bar Y'quthiel. Fol. 231b. Another piece of the same sort (some Kabbalistic), beg. יש לנו לבאר. איזה דרך ישכון אור, with the acrostic Yiẓḥaq bar Ḥayyim hal-Levi. The glosses (*b*) are by the same hand, as well as the beg. of an index, headed סימני' מרדכי קטון (at beg. of MS.) This Yiẓḥaq states on fol. 225 that his father died at Eslingen 5304=1544; he has several pieces of poetry in the MS. with his own acrostic and that of his father's. The same hand gives, on fol. 225, 140 short decisions, and several births. At end of MS. deaths and marriages, amongst them the death of Nathan Wangen (אלזעשר), without date.

The copy of the text was made by Eleʿazar Ḥayyim.

Owners: Ḥayyim ben Mord'khai חלפן מוּוארבורק; Yoseph Ashkenazi Levi.

Text, squ. char.; gloss., (*a*) Germ. Rabb. char., (*b*) old Germ. curs. char.; 2 coll., small fol., vellum, ff. 278. [Opp. 60 (Ol. 669).]

669

מרדכי on N'ziqin (beg. with end of Sh'bhuʿoth) and Moʿed (end wanting), with a few glosses (injured in binding).

Copied by Sh'lomoh.

Germ. Rabb. char.; 2 coll., fol., vellum, ff. 213; first leaf torn; the marg. of a great number of leaves cut, but without injuring the text. [Opp. 61 (Ol. 670).]

670

מרדכי, fragm. of Moʿed, B'rakhoth, N'ziqin, and Nashim. Some Responsa of Naḥmanides and ben Addereth. Fragm. of Abhoth, with Maimonides' comm. and that attributed to Rashi (No. 376). On marg. a fragm. of רוח חן, comm. on Maim. Moreh N'bhokhim. The letter of divorce is dated שאבילאן, the 15th of Tebheth 5211=1450; the parties are, Sh'muel ben R'phael and his wife Dinah, daughter of R. Yiẓḥaq: witnesses, Asher ben R. Yaqob and Pereẓ ben R. Y'hudah.

Germ. Rabb. char.; fol., vellum, ff. 71. [Opp. Add. fol. 36).]

671

[מרדכי?], different to the printed editions. The order is as follows: N'ziqin (beg. Babha Qama), ʿAbhodah Zarah, Horayoth, B'rakhoth, Ḥagigah, Qodashim, Z'raʿim, Tohroth, Moʿed, Nashim (also Niddah), ʿEduyoth, Kallah, Derekh Ereẓ, and Soph'rim (ends with beg. of the eighteenth chap.) Each Masikhtha is divided into §§. At beg. three indices, the one indicating the §§ of each Masikhtha, the second counting the number of chapters of each Masikhtha, and the third states in which Masikhtha the different Halakhoth are treated. A few marg. notes, in which are quoted, זה ההוראה שלח לנו החר' בונפוש זל (ʿErubhin, seventh chap.), זה מצאתי בס' מהר' נורטהוזן (K'thubhoth, first chap.), often the Sekhel Tobh of R. M'naḥem (see No. 165), and זה לשון המרדכי or מצאתי בספר מרדכי.

Germ. Rabb. char.; 2 coll., large fol., vellum, ff. 320. [Arch. Seld. A. 7 (Uri 202).]

672

ס' מרדכי קטן, compendium of the Mord'khai, by Sh'muel Schlettstadt, fin. the 19th of Elul 5153=1393 (במבצר לאנטשפורק, according to the preface of No. 674), with marg. notes. The work beg. with Babha Qama; for נידה, the compiler says האלפסי והמרדכי לא חברו ק' בפרקי' ע"כ אני הפעוט באתי בעקבותיהם לרעות על משכנות הרועי'. It ends with H. Th'filin.

At end of MS. three pieces of poetry, with the acrostic Eliah bar Mosheh בלין, and some medical receipts in German with Hebrew characters.

Owners: Mosheh ben Eliah בלין; R. Ẓadoq; Eli'ezer טריויש, 5225=1465.

Germ. Rabb. char.; 4to, vellum, ff. 119. [Opp. 300 (Ol. 612).]

673

ס׳ מרדכי קטן, with glosses by two hands, ends with the beg. of H. Ẓiẓith, which is headed סליק המרדכי אשר מו׳ קיצר. ובמקומות יש שחיבר בו גם ליקוטין אחרי׳ אשר מצא כתוב ב׳ס׳מ׳ג וב׳ס׳מ׳ק ובתש׳ כאשר אינה השם לידו ועוד ראה לחבר בו הלכות תפילין ומזוזות וס״ת וצצית כאשר מצא בחיבורין וכתו׳ ולית בדרך ארוכה כ״א דרך קצר למען ירוץ בו הקורא.

At end of MS. a note on the imprisonment and death of R. Meir of Rothenburg (printed), births, and an index of books which one of the owners bought (of no importance).

Owners: members of the family of R. Meir of Rothenburg, of whom the last mentioned is Naphthali ben David (געטשליק) ben Todros, 5476=1716 at פוסווילר.

Text and older gloss., Germ. Rabb. char.; later gloss., Old Germ. curs. char.; 4to, vellum, ff. 113. [Mich. 541 (Ol. 767).]

674

פסקי מרדכי, compendium of the Mord'khai by Yaqob ben Yoseph מילדי רוסם ממשפחת ליאנ׳. The author studied the Mord'khai with R. Eli'ezer טריויש, and made use of the glosses in the edition of 5312=1552, of the compendium of Sh'muel Schlettstadt, and of that made by R. Y'hoshu'a under the title of קיצר מרדכי. He mentions also his master ר׳ ויידל, who shewed him, in an old book, that Mord'khai ben Hillel was killed at Nürnberg in the year 5109=1349. The order is the following: B'rakhoth, Mo'ed, Nashim, Ḥolin, and N'ziqin. On the marg. large glosses by the compiler, and references to other Rabbinical authorities. There are also a few glosses by a later hand.

Old Germ. curs. char. (autograph?); 4to, paper, ff. 281; without the blank leaves. [Opp. 308 (Ol. 619).]

675

ליקוטי מרדכי . . . ושאר ליקוטי דינים, casuistic notes on Z'ra'im, Mo'ed, Nashim, and Qodashim, chiefly extracted from the book Mord'khai.

Germ. curs. char.; fol., paper, ff. 133. [Opp. 57 (Ol. 666).]

676

Continuation of above on N'ziqin. On fol. 89 begin notes on Pesaḥ, Sh'ḥitah, Th'phillah, and Th'shubhah. At end: העתקתי אות באות מגוף הכתב ישן נושן כמעט אי אפשר להכיר האותיו׳ ויגעתי ומצאתי כ״ב הק׳ עזריאל קראקא מפרידבורג.

Ff. 113. [Opp. 58 (Ol. 667).]

677

Mord'khai ben Hillel's decisions on א׳ו׳ה in rhymed prose with a commentary, composed for Yiẓḥaq ben Elḥanan, beg. מאל אשאלה. בדת זביחה להשכילה . . .

Owner: Yaqob(?) Kremsirer of Prague, who received it as a present at Bruck on the Leita (Austria).

Old Germ. curs. char. (autograph?); 8vo, paper, ff. 27. [Opp. 727 (Ol. 241 A.)]

678

Glosses on the Mord'khai by a German Rabbi, who quotes the compendium of Sh'muel Schlettstadt (No. 672). The end of the text is marked by ע״כ, and the glosses are introduced by הגהה. Very often also by the words אמ׳ אברהם and אני עמרם. Some pieces are headed זאת התש׳ . . . אינו מס׳ מרדכי גדול אך אני המעתיק אשכחתיה בקונטרי׳ . . . After the eleventh chap. of Shabbath the compiler writes פ׳ מפנין לא חידש דבר. Some Mesakhthoth are followed by annotations of מ׳ה׳ר׳ם. A great number of Rabbinical authorities are quoted in this compilation, and also some dates (see Graetz's Monatschr. 1871, p. 174, where is to be read R. 'Amram instead of R. Amnam). The work beg. with B'rakhoth and ends with Horayoth. Page 720 beg. Responsa of old Rabbinical authorities, and page 801 ה׳ תפילין מזוזה וספר תורה. At beg. a very minute index, arranged according to the Halakhoth.

Owners: on the fly-leaf R. Y'hudah ליב קאליר of Cracow laments the evil inflicted upon the Jewish congregation by foreign domination, 5486=1726 (ביום ד׳ אחרון של פסח); Z'bhi Hirsch ben Y'sh'ayah of וואייזסל near Cracow.

Old Germ. curs. char.; 2 coll., fol., paper, pp. 844. [Opp. 42 (Ol. 651).]

679

[אשרי], Asher ben Y'hiel's decisions on B'rakhoth, 'Abhodah Zarah (fol. 54), Ḥolin (fol. 98b), B'khoroth (fol. 177), and the small treatises (fol. 298b, also Ḥallah Kilaim and 'Orlah), with glosses, chiefly signed מ׳ה׳ר׳י׳ח, מרדכי א״ז, (more than in the edition.)

Written by Manoaḥ ben Abraham.

Germ. Rabb. char.; large fol., vellum, ff. 246. [Reggio 3.]

680

[קצור פסקי ראש], compendium of the former, made by his son Yaqob, with a few glosses, ends with N'darim (printed).

At end of MS. births and deaths; the earliest is of 5207=1407, the death of R. Shim'on ז״ק ben Yiẓḥaq, Rabbi at Nürnberg (?).

Germ. Rabb. char.; fol., vellum, ff. 128. [Laud. 269 (Uri 179).]

681

[קצור פסקי ראש], ends with N'darim; marg. notes, containing omissions and extracts from the Mord'khai and נ״ר. At beg. of MS. a letter of Mord'khai ben Shabbathai מימורת to R. Sh'lomoh ענול, dated the 14th of Iyyar 5336=1576. At end a note extracted from Maimonides' comm. on the Mishnah.

Span. Rabb. char.; 4to, paper, ff. 154. [Arch. Seld. A. 53 (Uri 285).]

682

[קיצור פסקי ראש], ends with N'darim, with a great number of glosses, chiefly signed מה׳ר׳י׳ח. The letter of divorce (fol. 341b) is dated ברונא, Friday the 23rd of Sh'bhat 5212=1452. At beg. a very minute index.

At beg. and end of MS. casuistic notes. Fol. 33. הנהגת הבריות, according to Maimonides. Fol. 374.

A Samaritan alphabet, which a man of Jerusalem communicated (to the copyist?) the 8th of Nisan 5294 = 1534. Fol. 380. A letter containing remedies by prayers in Jerusalem against calamities of the Jews, found in the Tabernacle (ארון הקדש) by R. Anshel at מרפורק, in the year 5181 = 1421, after the persecution of the Jews in Austria.

The copy was made by Eli'ezer.

Germ. Rabb. char.; 4to, paper, vellum, ff. 381. [Opp. 312 (Ol. 622).]

683

[קיצור פסקי ראש], with most of the glosses, signed מ'ה'ר'י'ח, of the preceding number (beg. wanting; the last leaf belongs after fol. 124).

Germ. Rabb. char.; 4to, paper, ff. 129; first leaf injured. [Opp. 313 (Ol. 623).]

684

1. [קצור פסקי הראש], ends with N'darim (only the beg.), with marg. notes, not many after fol. 29. Fol. 82b. ומרי הישיש מהרר' שלמה מאייזנשטט.

2. Fragments: *a.* Fol. 209. Casuistic notes on civil law (טוען ונטען). *b.* Fol. 222. Short notes on biblical passages. *c.* Fol. 223. Dictionary for names of animals and plants occurring in the Thalmud from דג to טלה: the author makes use of Arabic, Persian, and לעז (Spanish?); he quotes the 'Arukh. *d.* Fol. 224. The beg. of el-Gazali's כוונת הפילוסופים. *e.* Fol. 226. A letter from Zuzman ben David דיינא רבא addressed to David. *f.* An entry of sale, by which דרושיל, daughter of R. Y'hudah, sells ground on the 24th of Adar 5197 = 1437 to R. M'nahem ben Abraham. *g.* Fol. 227. Casuistic notes. At end of MS. a poem of 18 lines (the last part א"ב and the third line תהא דרש כבן יעקב), beg. אורח חיי עולם . . . , ends שומר תורה אורח חיים.

Germ. Rabb. char.; 4to, paper, ff. 228. [Mich. 540 (Ol. 765).]

685

[קצור פסקי ראש], ends with Miqwaoth, with glosses.

Owners: Abraham ben Elhanan and Mosheh ben Abraham Heilpern.

Old Germ. curs. char.; fol., paper, ff. 186. [Mich. 426 (Ol. 215).]

686

חזה התנופה, by R. Mosheh of Brussels, composed 5328 = 1568, divided into 107 §§, to which the copyist gives an appendix of 64 §§, headed אלו השאלת ותשובת גם הם להראש ז"ל וקצר אותם הרר משה דבורשלייש ז"ל (printed?).

The copy was fin. at Vienna on Tuesday the 2nd of Ab 5476 = 1716 for R. David Oppenheim, from a MS. בכתב תוגרמית ירושלמית מק"ק צפת. The copyist gives in the short preface his curriculum vitae until he became the secretary of R. David Oppenheim.

Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 110. [Opp. 289 (Ol. 601).]

687

חזה התנופה, beg. wanting (beg. with the index כלל. 21), no appendix.

Span. Rabb. char.; 4to, paper, ff. 116. [Opp. Add. 4to, 20).]

688

ס' אמת המשפט, a very minute index for the decisions of R. Asher ben Y'hiel and Mord'khai ben Hillel, by R. David ben Yizhaq (ליטא) of Fulda (author of מגדל דוד), composed from 5325 to 5348 = 1565 to 1588. It is divided into the following three parts: אבן הראשה, תהום רבה (fin. at ורידבורג), and מפתח בית דוד, of which the last was composed first.

Asher ben R. Mosheh David ben R. Mosheh, son of the author, made a present of it to ...

Old Germ. curs. char. (autograph?); 4to, paper, ff. 307. [Opp. 251 (Ol. 564).]

689

[שערי דורא], 1. On Niddah, ends with the words כך פסק ר'א'ב'ן ושאר גאונים סליק (see ed. Venice, 1547, fol. 61a) הא לך הלכות נידה שיסד הר' יצחק מדורא וזה הלכות נדה (effaced) הרינום נשלם זה י"א בסיון ק'ע'ח'ל. 2. Fol. 12. הנה חבירי הפצירוני לכתוב להן איסור והיתר ואפרש להם בקוצר ואתחיל להם בדין מליחה והדחה בעשר שערים, ends כמו כן הכל מותר (ed. 1547, fol. 48a, l. 5) סליק איסור והיתר של מ'ה'ר'י מדאורא. There is no separation between the words או הוושט and החלחולית (MS. fol. 64, ed. 1574 fol. 47a; before שאותו חוט, ed. fol. 47a, l. 22, the MS. has the word הגה, and after או הוושט the MS. has ע"כ הגה). There are glosses for both parts, which are almost all to be found in the ed. of 1574 (not the last gloss, which has לשון יורה דעה . . . מצאתי בספר הרוקח). At end an index of 34 דינים.

Copied by אנשלבן הנק' זוסלין מווירדא for Zusmann ben Nahum hal-Levi, fin. 5178 = 1418.

Germ. Rabb. char.; fol., vellum, ff. 65. [Laud. 316.]

690

[שערי דורא], 1. א'ו'ה, ends like the preceding number. 2. Fol. 129b. On שחיטה, and fol. 151b on בדיקה (by the same?). 3. Fol. 173. On נדה. There are the same glosses as in No. 698 and more recent ones, signed מ'ה'ר'א' ז"ל, מ'ה'ר'י'ש, צורכיר, מ'ה'ר'י'ח, מהרי, אמרכל, מ'ה'ר'י'ב, נתן ז"ק, מהרי' ז"ק of Worms, טרווישין, מ'ה'ר'ר'א, מ'ה'ר'א, מ'ה'ר'א'ק, מ'ה'ר'י'ל, and מענדל Klausner, הר'ר ליפמן כ"ץ, מ'ה'ר'ט, משה ויניך, שטיין, and מענדל of Lothringen. On fol. 180 a gloss, beg. ואבי זקני מהרר' מהרר יוחנן פריש בן ההרר' מתתיה טריוש כך כתב, signed כך כתב א"א ז"ל שנת א"א ז"ל. Ibidem another gloss, ר'פ'ט הורה הגאון מהרר' יוסף סגל פה ורנקפורט בהסכמות אחרים העידו משום מהרז ז"ק ז"ל . . . (see ed. of 1574, fol. 59b, where other glosses of the same Rabbis are to be found).

The copy was fin. on Monday the 4th of Elul 5306 = 1546.

The text of No. 1, Germ. squ. char.; the other texts, as well as the glosses, Germ. Rabb. char.; small 4to, vellum, ff. 189; illumination at beg. [Opp. 319 (Ol. 629).]

691

A modern copy of the preceding number.

Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 160. [Opp. 318 (Ol. 628).]

692

1. שערי דורא: *a.* א'ו'ה, with glosses by R. Mosheh מילטענברק, fin. the first of Nisan 5212 = 1452; he

quotes, besides the well-known Rabbinical authorities, R. Liebermann of Erfurt (fol. 6). *b.* Fol. 31. ה׳ נדה, with glosses by the same (?).

2. Fol. 37. R. Meir of Rothenburg on ה׳ ברכות (printed), with glosses.

3. Fol. 50. Short notes on No. 1.

4. Fol. 51. On the ceremony of marriage and formulas of civil acts. Quoted is מהררי ווייל.

5. Fol. 56. שלשה ענפים, three casuistic decisions by R. Mosheh Levi מינצא, made at Mainz, Landau, and Bamberg.

6. Fol. 86. Short notes on No. 1.

7. Fol. 88. Astronomical treatise (beg. with the middle of the 24th chap.) by Yaqob ben Shimshon (according to the acrostic of several chapters). The author composed the book in the year 4883=1123 (ff. 90 and 92b). At end: פרק מ׳ נשלם סוד העבור. לזה יקרא ספר האלקושי. יען וביען הוא ראעד (?) השלישי קֻובעת גלילות. השמים וארץ תחתים חדשי.

8. Fol. 104. סדר עולם [רבא] (twenty-nine chapters, more than in the editions). At end a short chronological note, ends משחרב הבית עד עכשיו אלף ומאתים וארבעים ושבע׳. שהן בכלל חמשת אלפים ושבעים וחמש שנים לפרט ימות היצירה.

9. Fol. 114. Commentary on Abhoth (six chapters) identical with Nos. 376 to 379. At beg. of the fourth and the fifth (in the MS. third and fourth) is the acrostic of Yaqob ben Shimshon (probably the author of the commentary. The MS. reads טברני for נוברני. At end are introduced a few German words, probably by the copyist).

Colophon: סיימתי נמקי פרקים. שבח לדר שחקים.

10. Fol. 131. A lexicographical fragm. on the roots, beg. with שׂ.

11. Fol. 132. A fragm. of a Thalmudic dictionary, beg. with אבריגני, fin. with ברך with glosses. The author uses French and German words.

12. Fol. 133. Casuistic Responsa, 337 according to the index and a more recent division, and 154 according to an older division, both to be found on the margin. The first § is headed ריאה הסרוכה, and the last שער המסורת. The latest authority amongst the signature of the Responsa is R. Meir ben Barukh. A very interesting collection, of which probably a great number of Responsa are already printed. The work is preceded by the index, which is headed (fol. 133) א׳ דייקות. ב׳ עיבור. ג׳ ספר האלקושי. ד׳ סדר עולם ה׳. פירוש מפרקי אבות (see Graetz's Monatschr. 1871, p. 179).

Between the index and the collection are several notes: 1. By the copyist of No. 7 to end; *a.* Beg. כל פסוקי דתהלה דדוד אית בהון ויו; *b.* Fol. 137. Extracts from Rabbenu Hananel's ספר המקצועות; several notes are signed כל זה העתקתי מפ׳ר׳ח כתיבת ידו של רבי׳ אפרים מבונא ז׳צ׳ל; *c.* The poem beg. אילו לפי אידי. 2. Fol. 136. By a later hand a casuistic note (beg. wanting) extracted from the Thosafoth. 3. Fol. 135b. A note by a more recent hand, beg. לחוד חידה מי לקח הטבעת.

No. 7 to end copied by Sh'muel. He states at end of 124b, עד הנה כתבתי בשנת ע׳ה לפרט; and on fol. 125, פה התחלתי צ׳ו לפרט.

Nos. 1 to 7, Old Germ. curs. char., paper; from Nos. 7 to end, Germ. Rabb. char. (from ff. 125 to 138 carelessly written, perhaps supplied by another than Sh'muel); 2 coll., 4to, vellum, ff. 215; a great number of leaves very pale. [Opp. 317 (Ol. 627).]

693

1. [שערי דורא] א׳ו׳ה (end wanting), preceded by the index. Marg. notes extracted from the books of well-known Rabbis.

2. Fol. 32. Collection of Agadic passages.

3. Fol. 35b. Compendium of R. Yoseph Giqatilia's Kabbalistic commentary on the Haggadah.

4. Fol. 37b. The beg. of [R. Baḥya's] שלחן של ארבע.

5. Fol. 40. Ethic, ארחות צדיקים) התריאך גדול סמי חיים), 28 chapters. At end ואני עולם קטן אמרתי . . . לכתוב ס׳ המדות (transposed, the continuation of fol. 40 is on fol. 17).

6. Fol. 108. Note on the names of the stones of the Ephod.

7. Fol. 109. The enumeration of the 613 commandments according to Maimonides, arranged according to the Sidras of the Pentateuch.

8. Fol. 113. Another enumeration of the commandments.

9. At end תקנת קהיל׳ שום על החליצה, document dated the 15th of Ab 5146=1386, signed by Mosheh ben Y'quthiel hal-Levi מולין and seven other Rabbis. A casuistic note, headed מצאתי העתק מכתב יד של הגאון הזקן מה׳ר׳ר יעקב ווייל.

No. 7 was written by Yizḥaq ben Abraham of Sommerhausen the 23rd of Ab 5307=1547; No. 10 by Sh'lomoh שפירא, Wallerstein, Nisan 5311=1551.

Old Germ. curs. char. (by different hands); fol., paper, ff. 121. [Mich. 392 (Ol. 822).]

694

Nathan ben Shimshon [Spiro] on שערי דורא, ends with § וכשנופחין הריאה; the preface is very short, and at beg. and end (fuller than No. 389, 4); very different from the מבוא שערים.

Copied by Y'ḥiel ben Mosheh of היימרטינגן, in the province Schwaben.

Old Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 26. [Opp. 295 (Ol. 607).]

695

1. [Nathan Spiro's] comm. on שערי דורא (like the preceding number, beg. wanting).

2. Fol. 30. Notes on Tur Oraḥ Ḥayyim.

3. Fol. 56. Abraham ben Meir's notes on Tur Oraḥ Ḥayyim.

4. Fol. 108. ספר הזכרון. Yoseph Qamḥi's grammar, with marg. notes.

No. 1 was copied by Asher (אנשיל) ben Yizḥaq of כפר וסבויאל near Schweinfurt.

Old Germ. curs. char. (by three hands); 4to, paper, ff. 116; end of No. 2 and beg. of No. 3 injured. [Opp. 269 (Ol. 582).]

696

1. Compendium of שערי דורא on א׳ו׳ה by R. Zusmann

of Regenburg (beg. pale), with glosses extracted from the works of R. Meir of Rothenburg, R. Ḥayyim of Vienna, R. Ḥayyim Paltiel, Sh'muel ben Barukh, and R. Yaqob of Eizenach (No. 377, 2).

2. Fol. 24. ל״ו שערים, 36 §§ on בדיקה by Ele'azar of Worms, beg. ריאה שנקבה, ends וכן הלכ׳ מורנא פי׳ תולעים.

3. Fol. 37^b. A treatise on the same subject, beg. שנינו במשנת אילו טרפות, ends משום דהוי ספיק דאורייתא ולחומר׳ ע׳כ׳ל יצח׳ בר׳ יהוד׳. The author employs German words, and mentions (fol. 39) his master R. Gershom. Besides the old authorities the author quotes on fol. 40, ...טרפה מפני שנסרכה ברוחב מפי הר׳ משה פולר קבלה ואם הבועא סרוכ׳ לצלעות טריפה בשם הר׳ אברהם חלדיק קבלה ע׳כ׳ה. ומה שכתב ר״שי אינונית׳ דוורדא כל היכ׳ דסריכ׳ טריפ׳ קיבלתי ממהר׳ ישעי׳ מטרענא דדווק׳...; on fol. 42, הרב מריגנשפורק.

4. Fol. 46. On the same subject, identical with No. 794, 3. It is headed הנה פי׳ למעלה הילכות בדיק׳ הריא׳ על פי גמרת התלמוד ופי׳ הגאונים וסברותיהן כאשר הושגה ידינו. הילך דרך קצר.

5. Fol. 48. אמרי שפר, by Z'kharyahu (Abraham Abulafia, see Jellinek, Phil. und Kab., p. 33). At end (fol. 96) a poem of 13 lines by the copyist; fol. 96^b an index of the biblical passages occurring in the book, and on fol. 98 the same poem by the copyist, a little modified.

6. Fol. 79. Y'hudah [Romano] on the creation (Vat. 163, Paris 989). The MS. beg. with a poem of three lines, מכתב החדוש יהל אור.

7. Fol. 119^b. שערים שחיבר החכם האמיתי ר׳ יהודה בר׳ משה בר דניאל והם פתיחות הנבואה אל ביאור ספרי הנבואה. A philosophical introduction to the prophetical books by the same, 66 chaps., beg. כל ידוע נודע ידיעה מוחלטת ..., ends ורוח נדיבה יסמכני. אשר אדבר תוריני.

8. Fol. 139. A Kabbalistic treatise on the mystical signification of some prayers and commandments, beg. מצאתי כתוב פרשת פרישה ..., ends טעם אמת ויציב. On fol. 139^b the § ends תם נוסח הקדוש ע״פ החכם הכולל הם קובל הר׳ דוד מאריינטי ספרדי ז״ל. On fol. 150^b a § beg. פירש מהר׳ יוסף בר כמהרר חיים ז״ל עשר ספירות הם ....

Nos. 5 to end were written by Mosheh Sofer ben Shim'on Schwab at מונצה; No. 5 was fin. on Friday the 25th of Siwan 5324 = 1564, No. 6 on Wednesday the 4th of Thammuz of the same year.

Owners: Nos. 1 to 4, R. Hirsch Katzenellenbogen, Rabbi in the Pfalz; Abraham ben R. Kohen Ẓedeq; R. Mord'khai.

Nos. 1 to 4 (Ol. 44), Germ. Rabb. char. (two hands), vellum; Nos. 5 to end (Ol. 58), Italian Rabb. char., paper; 4to, ff. 153; the first leaf stained, and fol. 47 injured. [MICH. 307.]

697

טורים, the four Turim of Yaqob ben Asher (Tur O. Ḥ. has 679 §§; Tur Y. D. 402; Tur E. H. 178; Tur Ḥ. M. 426).

Written by Aryeh ben Eli'ezer חלפן for Yisrael and Yoseph הרופאים, sons of Abraham of Ancona; fin. on Wednesday the 22nd of Sh'bhat 5254 = 1494.

Owners: Abraham Shabbathai ben Yisrael איש ציויטה sold it on the 7th of June 5277 = 1517 to his brother-in-law Mosheh Nisim ben מרדוכי שאלתיאל מפוליני: witnesses, Yoseph ben Yiẓḥaq Ẓarfathi, Yisrael ben Yiẓḥaq Kohen, and Gabriel, son of Messer R'phael the physician.

Squ. char.; 2 coll., fol., vellum, ff. 357. [MICH. 621 (Ol. 311).]

698

Tur Oraḥ Ḥayyim (701 §§) and Tur Yoreh De'ah (without enumeration of the §§; index 401 §§).

At end of MS. an owner inscribes the death of his father R. Mord'khai hal-Levi, who died the 23rd of Thammuz 5288 = 1528.

Germ. curs. char.; 2 coll., fol., vellum, ff. 261; bad illuminations. [OPP. 53 (Ol. 662).]

699

Tur Oraḥ Ḥayyim, 703 §§ (ends with 289, beg. of preface wanting).

Old Germ. curs. char.; 4to, vellum, ff. 152; first leaf injured. [MICH. 368 (Ol. 309).]

700

Continuation of above, from 289 to end, with a few glosses. At end of MS. rules for calendar (דחיות).

Written by Abraham ben Yisrael for his father-in-law R. Shabbathai, fin. on Monday the 18th of Ab 5214 = 1454.

Owners: Naḥman ben Sh'muel; Sh'muel ben Naḥman.

Ff. 197. [MICH. 369 (Ol. 309).]

701

Tur Oraḥ Ḥayyim (without indication of §§).

Written by Abi ha-'Ezri has-Sofer, fin. on Friday the 10th of Kaslew 5188 = 1427.

Owners: Yisaskhar ben Meir hal-Levi; Yoel ben Yisaskhar hal-Levi; Nathan ben Naphthali hal-Levi, and Shim'on (?) ben Yisrael קאפלק at Würzburg. The last received it as a present from Asher, called Enzli Gasdorf, the 10th of Sh'bhat 5471 = 1711.

Germ. Rabb. char.; 2 coll., small fol., vellum, ff. 153. [OPP. 52 (Ol. 661).]

702

Tur Oraḥ Ḥayyim, 692 §§.

At end of MS. births from the years 5255 = 1495 to 5265 = 1505.

Germ. Rabb. char.; 2 coll., 4to, vellum, ff. 265; illuminations. [MICH. 127 (Ol. 310).]

703

Tur Oraḥ Ḥayyim, 691 §§, with marg. notes by a later hand.

Written by Yiẓḥaq for (erased), fin. at וירשלאר the 23rd of Tebheth 5231 = 1470.

Owners: Ḥayyim Levi Ẓiyyon bought it in the year 5386 = 1626 from Zalman's wife.

Germ. Rabb. char.; 2 coll., 4to, vellum, ff. 217. [LAUD. 166 (Uri 252).]

704

Tur Oraḥ Ḥayyim, 693 §§. At end of MS. deaths of the year 5312 = 1552.

Written by Sh'muel.

Owner: Yoseph ben Sh'muel.

Span. Rabb. char.; 2 coll., 4to, vellum, ff. 197; the place of the initials generally left blank. [CAN. OR. 19.]

705

1. Tur Oraḥ Ḥayyim (the index from §§ 309 to 354 wanting).

2. Fol. 268^{b}. Maimonides' Mishneh Thorah, Hilk. De'oth.

Written by M'shullam ben Yiẓḥaq for R. Mosheh ben Yoel שׁלִ״ט, fin. the 4th of Sh'bhat 5270=1509.

Owners: Gershom and his son Barukh of Bernheim. Gershom died the 1st of Thammuz 5378=1618.

Germ. Rabb. char.; 2 coll., fol., vellum, ff. 278. [OPP. 51 (Ol. 660).]

706

Tur Oraḥ Ḥayyim, beg. with H. Pesaḥ (beg. wanting) and ends with beg. of H. M'gillah.

Old Germ. curs. char.; small fol., vellum, ff. 77. [OPP. 54 (Ol. 663).]

707

Tur Yoreh De'ah, 439 §§. At end a poem with the acrostic Asher ben Sh'muel (the copyist).

Owners: Mosheh ben Yaqob מרוט made a present of it to Ahron ben Sh'lomoh מרוט (fol. 10).

Germ. Rabb. char.; 2 coll., fol., vellum, ff. 210. [OPP. 55 (Ol. 664).]

708

Tur Yoreh De'ah, 409 §§ (last leaf transposed).

Written by Eli'ezer ben David hal-Levi ארילקינט for (erased, R. Sh'lomoh ben Y'ḥiel?) ס׳ג׳ל, fin. on Tuesday the 5th of Siwan 5239=1479 at פייזינצא.

Owners: Yoseph and M'naḥem hal-Levi.

Germ. Rabb. char.; 2 coll., 4to, vellum, ff. 224; illuminations. [CAN. OR. 15.]

709

Tur Yoreh De'ah, 422 §§.

Written by Yamin ben Mosheh, called Wolf קרנך, fin. Friday the 5th of Adar 5223=1463.

Owners: Shim'on ben Y'hudah (Wolf) ben Löb איש פיקא of Prague, Sunday the 21st of Tebheth; Yoseph ben Ahron of Poland; Meir ben Mosheh of Lichtenstadt; Y'hudah ben Sh'muel Auerbach; Y'shayah ben Yoseph M'nasheh; Abraham ben Yizḥaq במקצנאלבונין; Abraham ben Yizḥaq Schwab, called also Abraham גרונבך; Mosheh Kohen Stapelstein. At end: I R'phael ב׳ל׳ו׳מ׳א ש״ץ Bloch Ichhausen was 'here' (at Schneitach?) the 2nd of Iyyar 5347=1587; I Elḥanan ben Yisrael אוירנגר of Fürth was at Schneitach 5363=1603.

Germ. Rabb. char.; 2 coll., fol., vellum, ff. 170; common illuminations. [LAUD. 233 (Uri 253).]

710

Tur Yoreh De'ah, 412 §§ (beg. with 123=129 of the edition).

Written by Sh'muel בונפוש ben Yishai, fin. Tebheth 5163=1402.

Owners: Mosheh 'Abd-el ... (marg. injured) inherited it from Abi Zein 'Abd-el-Waḥd; 'Obhadyah ben Mosheh ben Yaqob Ashkenazi.

Span. Rabb. char.; 2 coll., 4to, paper and vellum, ff. 100. [MARSH. 285 (Uri 264).]

711

Tur Ebhen ha-'Ezer (179 §§) and Tur Hoshen ham-Mishpat (433 §§). At beg. of MS. a table of the abbreviations and births of the year 5375=1615; at beg. of each part the index and the Arabic explanation of difficult words used in the volume.

Written by Mosheh Beth-El of Provence at Avignon for (erased), begun on the 1st of Kaslew and fin. the 1st of Nisan 5198=1438.

Owner: Qalonymos במבר אליקים מסגל (?).

Span. Rabb. char.; 2 coll., small fol., vellum, ff. 453; illuminations. [CAN. OR. 79.]

712

Tur Hoshen ham-Mishpat, 429 §§ (ends with 382=380 of the edition), and Tur Ebhen ha-'Ezer, 181 §§ (beg. with 38=39 of the edition).

Span. Rabb. char. (by two hands); fol., paper, ff. 350. [HUNT. 78 (Uri 256).]

713

חדושי שמואל, commentary of R. Sh'muel ben Elish'a משער אריה on the four Turim and the Shulḥan 'Arukh. At end of MS. an Italian note (Rom. char.), beg. Mi diciaro io Samuel porta leon Hebr.

Copied from the autograph MS.

Italian Rabb. char.; 4to, paper, ff. 168. [MICH. 122 (Ol. 243).]

714

1. R. Yaqob de Castro's notes on the four Turim. Fol. 15. His Hil. N'ziroth (the last is printed).

2. Fol. 54. Sh'muel Ibn Thabon's preface and Hebrew translation of Maimonides' comm. on Abhoth and of the eight chapters.

3. Fol. 93. R. Binyamin ben Y'hudah's comm. on Chronicles (No. 221, 2).

4. Fol. 112. מגלת סתרים, הסכמות and letters, travesties of Thalmudic treatises for the use of Purim, (defective.)

Owner of No. 4: Mosheh ben Abraham Norẓi.

No. 1 (Ol. 179), Span. Rabb. char.; Nos. 2, 3, 4 (Ol. 213), Italian Rabb. char.; 4to, paper (No. 2, a few on vellum), ff. 142. [MICH. 346.]

715

דרכי משה, R. Mosheh Isserles' commentary on Tur Oraḥ Ḥayyim (printed).

Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 434. [MICH. 101 (Ol. 158).]

716

Continuation of above on Tur Yoreh De'ah (printed). At end a poem of three lines, with the acrostic משה.

Ff. 438. [MICH. 100 (Ol. 159).]

717

Continuation of above on Tur Ebhen ha-'Ezer (printed), with glosses. Next comes חדושים מסדר הגט של ר״י מרגליות (shorter than in the printed edition). At end אני הק׳ יואל סירקל, and a note headed הועתק מתשו׳ הגאון מוהרר יואל ז״ל ה״ה מקרקא. At beg. of MS. the index.

Owners: Simḥah ben R. Y'hudah הרופא (?) ליב; other modern Rabbis.

Ff. 236, (many blank leaves.) [MICH. 102 (Ol. 160).]

718

Continuation of above on Tur Ḥoshen ham-Mishpat (agrees only towards the end with the edition). Fol. 377. Notes on the Shulḥan ʿArukh of the same part by one of his pupils.

Written by R. Falk Kohn (?), who added notes on the margin.

Owners: Alexander ben R. Naphthali of Frankfort bought it in the month of Ḥeshwan 5433=1672 for his brother Y'hudah ליב of Helischau; other modern Rabbis.

Paper, ff. 451. [Mich. 103 (Ol. 161).]

719

דרכי משה on Tur Oraḥ Ḥayyim (at end the poem), and fol. 211 on Yoreh Deʿah, with the indices.

Written by מ'ר'ל, a nephew of the author, fin. on Tuesday the 7th of Ab 5347=1587. The copyist adds a note at end of the preface, headed כתוב בתחלתו. מהות שבח הספר ומעלתו, and dated Friday פ' שופטים 5385=1625.

Owner: איצק רמלזיק (?).

Germ. curs. char.; fol., paper, ff. 430. [Opp. 45 (Ol. 655).]

720

דרכי משה on Tur Yoreh Deʿah (beg. wanting).

Written 5404=1644. The name of the copyist is blotted out.

Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 376. [Mich. 104 (Ol. 162).]

721

דרכי משה on Tur Yoreh Deʿah (ends with the beg. of § 165).

Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 146. [Opp. 272 (Ol. 584).]

722

דרכי משה on Tur Ebhen ha-ʿEzer (ends with the beg. of § 178) with an appendix (fol. 131).

Copied from the original by Abraham ben Mosheh Ḥayyim of שידלוף in the study of R. Y'ḥiel Michel. The appendix is by a later hand.

Germ. curs. char.; fol., paper, ff. 197. [Opp. 46 (Ol. 656).]

723

דרכי משה on Tur Ḥoshen ham-Mishpat, with glosses by R. Y'hoshuʿa Falk.

The index at beg. of MS. was fin. on Tuesday the 11th of Sh'bhat 5377=1617.

Germ. curs. char.; fol., paper, ff. 167. [Opp. 48 (Ol. 657).]

724

דרכי משה on Tur Ḥoshen ham-Mishpat.

Owners: Naḥman ben Y'hudah Löb; R. Yoseph; R. Isaac; R. יעקלש (at end).

Germ. curs. char.; fol., paper, ff. 270. [Opp. 47 (Ol. 657).]

725

דרכי משה on Tur Ḥoshen ham-Mishpat, with the glosses of No. 723.

The index at beg. of MS. was fin. on the 7th of Nisan 5400=1640.

Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 370. [Opp. 274 (Ol. 586).]

726

R. Nathan [ben Shimshon's (Spiro)*] notes on three Turim (not on Ḥoshen ham-Mishpat), with marg. notes (on O. Ḥ.), signed מהררי כ"ץ, מקרעמניץ and מ'ה'ר'ר'א מפראג, מ'ה'ר'י'ק, Mord'khai ben Y'hudah המכונה מרדש, and the copyist M'naḥem (Mendel) G'dalyah of פאהיין, a pupil and a friend of the former Rabbi, (the MS. is defective.)

Old Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 139. [Opp. 256 (Ol. 569).]

727

ביאורי מ'ה'ר'ר'ן, R. Nathan Spiro's notes on Tur Oraḥ Ḥayyim (different from the preceding number). The copyist states in his preface that the author must have lived before R. Yoseph Qara, because this latter is not quoted by him. He also states that in סוכה a certain אשי is often quoted.

Copied from an old MS. written by Yiẓḥaq ben Binyamin, by Sh'muel ben Mosheh בעל מדפים for R. David Oppenheim, fin. at Dessau the 27th of Thammuz 5474=1714.

Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 112. [Opp. 258 (Ol. 571).]

728

1. R. Nathan Spiro's notes on Shulḥan ʿArukh of the four Turim.

2. Fol. 109. R. Liwa's (of Prague) notes on Yoreh Deʿah, collected by one of his pupils.

3. Fol. 175b. R. Sh'lomoh Lorya's notes on Tur Ḥ. M., O. Ḥ., and Y. D.

Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 351. [Opp. 255 (Ol. 568).]

729

R. Sh'lomoh Lorya's notes on three (not on Y. D.) Turim (incomplete and confused, ends § 109 of the Ḥoshen ham-Mishpat).

Written by Y'hudah ben Abraham.

Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 573. [Opp. 260 (Ol. 573).]

730

דרישה and פרישה on Tur Oraḥ Ḥayyim (fuller than the edition).

Germ. curs. char.; fol., paper, ff. 240. [Mich. 412 (Ol. 154).]

731

דרישה ופרישה on Oraḥ Ḥayyim. Fol. 345. Notes on Yoreh Deʿah [by R. Löb Haneles *]. Fol. 350. Casuistic notes copied from the work of R. Y'shʿayah, Rabbi at Prague. Fol. 361b. Responsa of ר' פייבש. Fol. 369. Responsa of the author of the D'rishah to R. Yoel the author of ס' בית חדש.

Germ. curs. char.; fol., paper, ff. 383. [Mich. 398 (Ol. 155).]

732

דרישה ופרישה on Oraḥ Ḥayyim, §§ 655.

Germ. curs. char.; large fol., paper, ff. 201. [Opp. 9 (Ol. 652).]

733

פרישה on Tur Ḥoshen ham-Mishpat (variations and additions from the edition).

Germ. curs. char.; fol., paper, ff. 343. [Mich. 411 (Ol. 712).]

734

דרישה (411 §§) and פרישה (§§ 424) on Ḥoshen ham-Mishpat, from 420 to 423 wanting, (the copyist חסר מכאן ואילך.) The MS. is copied from a bad MS. Many omissions and many passages out of place, as it is stated by the copyist. Fol. 503. An appendix, headed כלל דיני תפיסא בספקא דדינא מהגאון כמהורר ו״ך בעל מאירת עינים בדפוס חדש סי׳ יו.

Owner: Ahron Abraham.

Germ. curs. char.; fol., paper, ff. 504. [Opp. 44 (Ol. 654).]

735

דרישה ופרישה on Ḥoshen ham-Mishpat, beg. with § 52 (shorter than the edition, and many §§ in the דרישה are omitted), ends with § 393. At beg. of MS. דרכי משה on Ḥ. M. up to § 37.

Germ. Rabb. char.; fol., paper, ff. 160; injured at end. [Opp. 43 (Ol. 653).]

736

Compendium of דרישה ופרישה on Yoreh De'ah, with glosses (beg. wanting). The §§ have either the one or the other, never both.

Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 322. [Opp. 311 (Ol. 622a).]

737

1. Novellae on Yoreh De'ah, Oraḥ Ḥayyim, and the beg. of Ḥoshen ham-Mishpat, by Yaqob of Lublin and his son Y'hoshu'a (העשיל), put together by מוה׳ ליב; at end, מכאן ואילך קצת נקרע וקצת מטושטש. At beg. an approbation of the book by R. David Oppenheim, 5466=1706.

2. Fol. 62. ישועות יעקב, casuistic Novellae of R. Yaqob (לק׳א׳ב׳) of Ettingen. There are also homilies and eulogies of the years 5548=1788, and 5549=1789.

No. 2 is copied by Lezr, the author's son.

No. 1 (Ol. 252), No. 2 (Ol. 320); Germ. curs. char.; fol., paper, ff. 170. [Mich. 584.]

738

Novellae and Responsa on the three Turim (not on O. Ḥ.), by R. Mord'khai of Brisk דליטה.

Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 91. [Opp. 294 (Ol. 600).]

739

Collection of notes on the three Turim and the Shulḥan 'Arukh (not on O. Ḥ.) The compiler often quotes א״ך (in § 441 (fol. 235) אנשל כ״ץ is not quoted, as is stated in the Oẓ. Ḥayyim, but אנשל שוך, and not with the date 5424, but ת״ד=5404), ר׳מ׳א, ר׳ש׳ל, and (a later hand) ר׳ וואלך, ט״ז, ש״ך, and M'naḥem of Cracow, (the ס׳ מאמרות mentioned in the Oẓ. Ḥayyim is not in this MS.)

Germ. curs. char. (by different hands); 4to, paper, ff. 376. [Mich. 153 (Ol. 98).]

740

1. מקור נפתח, notes on Shulḥan 'Arukh of E. 'E., Y. D., and some passages of O. Ḥ.

2. R. Nathan Spiro's notes on Shulḥan 'Arukh of Y. D. (fol. 98), O. Ḥ. (fol. 114b), and Ḥ. M. (fol. 118b), identical with No. 728, 1.

3. R. Sh'lomoh Lorya's notes on Tur Y. D. (fol. 101b), Ḥ. M. (fol. 105), and O. Ḥ. (fol. 122), identical with No. 728, 3, but not complete.

4. Fol. 110. R. Liwa's of Prague notes on Yoreh De'ah, identical with No. 728, 2, but not complete.

5. Fol. 126. Notes on Yoreh De'ah by R. Mosheh הראדני, found on the marg. of his copy of the ש״ך.

Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 131. [Opp. 298 (Ol. 610).]

741

מלבושי י״ט, R. Lipmann Heller's notes on Oraḥ Ḥayyim and Ebhen ha-'Ezer.

Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 16. [Opp. 297 (Ol. 609).]

742

[R. Manoaḥ Hendel ben Sh'maryah's*] notes on Tur Yoreh De'ah and Ḥoshen ham-Mishpat, with marg. notes.

Old Germ. curs. char. (autograph?); 4to, paper, ff. 311. [Opp. 261 (Ol. 574).]

743

1. Novellae on Tur Oraḥ Ḥayyim and Yoreh De'ah (beg. wanting).

2. Fol. 123. ליבסבריב [R. Yizḥaq Wetzlar's*] ethical work in German, divided into 17 chapters. The author was a contemporary of R. Yaqob Emden (fol. 178b).

No. 1 (Ol. 277), Old Germ. curs. char.; No. 2 (Ol. 364), Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 190. [Mich. 297.]

744

[R. Ḥayyim Shor's*] Novellae (beg. with § 7) on Tur E. 'E. and Ḥ. M.

Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 178; a great number of leaves injured. [Opp. 285 (Ol. 597).]

745

Responsa and Novellae on Ebhen ha-'Ezer and Ḥoshen ham-Mishpah by R. Yizḥaq פריפזילש at Lissa.

Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 55. [Opp. 286 (Ol. 598).]

746

1. Novellae on Ebhen ha-'Ezer and Yoreh De'ah.

Colophon: אני הק׳ שבתלמידים ושבסופרים אשר בן כהר׳ מרדכי כהן שליטאס מגזע מויז מקליף.

2. Fol. 70. Novellae on Ḥoshen ham-Mishpat by R. Ḥayyim Kohen, collected by his nephew and disciple R. Shimshon בכרך, 5388=1628. It is followed by notes on Ḥoshen ha-Mishpat and Ebhen ha-'Ezer by R. Sh'lomoh Lorya and R. Shimshon בכרך. Fol. 353. Casuistic note, headed נדרשתי ממרי חמי הגאון מהרי כ״ץ.

3. Fol. 360. פי׳ צורת הארץ במקומות שהוא צריך ביאור עד פתח ט׳ יו׳ כתוב בגליון צורת הארץ אשר בכתב ידי ומכאן והלאה כתבתי בגליון זה בפני עצמו ועזרי מעם ה׳. Comm. on difficult passages of Abraham bar Ḥiyya's Sepher Ẓurath ha-Areẓ, with geometrical figures. The author quotes וב׳פ׳י׳ב מקדוש החדש הארכתי בזה.

4. Fol. 381. Comm. on Maimonides' קדוש החדש, with geometrical figures. The author finished his work at Kolin, where he went in the summer of 5367=1607, whilst the plague was at Prague. He quotes Mord'khai יפה.

5. Fol. 405. Comm. on Yizḥaq Yisraeli's Y'sod 'Olam. The author quotes the comm. of R. Mendel of Cracow on the same book (incomplete, ends with the 17th chap.)

Germ. curs. char. (by different hands); 4to, paper, ff. 432. [Opp. 277 (Ol. 589).]

747

R. Eliah ben Mosheh's (טרויטלן of Worms) notes on Tur Oraḥ Ḥayyim, with a few notes signed מ'ה'ר'א'א and מ'ה'ר'י'ש. The author fin. the treatise on Sunday פרשת נח, 5531=1570.

The names of Nathan (on the last page Yuda) ben Sh'lomoh, the author's grandson, and his granddaughter, daughter of R. Abraham, occur at end. It is added והוצא זה הספר לאור עולם ל'פ'ק עטרת בני בנים זקנים. Y'hiel ben Abraham borrowed the MS. from an owner at בלנבורג.

Old Germ. curs. char. (autograph ?); 4to, paper, ff. 210. [Opp. 257 (Ol. 570).]

748

1. R. David Bachner's notes on Tur Oraḥ Ḥayyim.

2. Fol. 169. A small grammatical treatise in rhymed prose. The name of Mord'khai אלניסי occurs on the first page.

3. Fol. 171. Notes on el-Fasi of B'rakhoth (beg. and end wanting); the author often quotes מורי ש"ן (transposed).

4. Fol. 187. Novellae on the Mord'khai on B'rakhoth, P'saḥim, and Y'bhamoth (M'naḥem מטיקטין is quoted), interrupted on fol. 191 by the אשירי on a part of B'rakhoth, all in a very confused state, and impossible to distinguish if the notes are by one or several authors.

Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 269; many leaves injured in binding. [Opp. 278 (Ol. 590).]

749

לחם הפנים, [R. Yizḥaq Levi's ואלי*] notes on Oraḥ Ḥayyim, from §§ 417 to 548. The לבוש is quoted.

Italian curs. char.; 4to, paper, ff. 196. [Mich. 523 (Ol. 362).]

750

Continuation of above, to § 697.

Ff. 214. [Mich. 526 (Ol. 363).]

751

1. פרי מגדים on ה' פסח, with inedited appendices.

2. Fol. 101. מנהגים (partly printed in הגיון לב).

3. Fol. 113. פרשת דרכים, explanation of biblical passages, dissertations on casuistic subjects, and homilies; all three by R. Yoseph תאומים (see ham-Maggid, 1869, p. 285).

Autograph of the year 1776.

Germ. curs. char.; 2 coll., fol., paper, ff. 177. [Opp. Add. fol. 13).]

752

1. R. Liwa of Prague on Tur Yoreh De'ah, collected by his grandson, who added occasional notes (ע'כ'ל א'מ'ז מ'ה'ר'י'ל). He finished it on Wednesday the 13th of Ab 5355=1595, and promises to continue with the other three Turim.

2. Fol. 51. R. Sh'lomoh Lorya's notes on the four Turim (identical with No. 728, 3. H. M. ends with § 175, incomplete. E. 'E. (beg. wanting) ends with § 37, incomplete).

3. Fol. 266. Novellae on Bab. Thalmud 'Erubhin.

Germ. curs. char. (No. 3 by a later hand); 4to, paper, ff. 240. [Opp. 254 (Ol. 567).]

753

1. [R. Liwa of Prague's *] notes on Yoreh De'ah (beg. and end wanting).

2. Fol. 38. Comm. on Ebhen ha-'Ezer (incomplete, by the same ?).

3. Fol. 69. Notes on Ḥoshen ham-Mishpat.

Germ. curs. char. (by three different hands); 4to, paper, ff. 70. [Opp. 262 (Ol. 575).]

754

[R. Ḥayyim Shor's*] Novellae on Tur Yoreh De'ah.

Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 135; some leaves injured. [Opp. 280 (Ol. 592).]

755

Novellae [of R. Binyamin of Posen*] on the Tur and Shulḥan 'Arukh Yoreh De'ah (ends § 403, incomplete), with a few marg. notes.

Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 366. [Opp. 264 (Ol. 577).]

756

Novellae on Tur Yoreh De'ah [by R. Meir Stern*].

Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 70. [Opp. 283 (Ol. 595).]

757

[R. Meir Stern's] Novellae on Tur Yoreh De'ah (less than in the preceding number).

Written in the year 5473=1713 by the same hand as the preceding number.

Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 72. [Opp. 281 (Ol. 593).]

758

1. Novellae on the Tur Yoreh De'ah by three anonymous authors (ff. 1, 29, and 45), and fol. 71 by R. Mosheh הראדנא.

2. Fol. 80. Casuistic question of R. Shaul and the answer of R. Mord'khai Süsskind ben Mosheh of Rothenburg.

3. Fol. 82. Novellae on the ס'מ'ע by an anonymous writer, and by R. Hirsch, Rabbi at Lublin.

4. Fol. 106. A comm. on Abraham Ibn 'Ezra's riddle on grammar.

5. Fol. 108. R. Löb of Fulda on words written full or defectively in the Pentateuch.

6. Fol. 109. Casuistic notes. The author quotes מ'ה'ר'ם לובלין.

7. Fol. 116. Casuistic decisions made at Frankfort in the years 5335 to 5355=1575 to 1595, copied by Asher ben Eli'ezer Oppenheim from the autographs of R. Anshel Oppenheim, Eliah בעל שם, and זנוויל אליסום.

8. Fol. 120. Casuistic Novellae.

Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 123. [Opp. 282 (Ol. 594).]

759

1. Notes on Tur Yoreh De'ah. The author resumes each chapter with the introductory words והכלל העולה.

2. Fol. 135. A casuistic question addressed by R. Manoah (Hendel) ben Sh'maryah at Breslizka to R. Sh'lomoh.

3. Fol. 141. A casuistic question.

4. Fol. 144. A casuistic question of R. Yosh'a Falk Kohen, with the answer of R. Shimshon.

5. Fol. 147. The beg. of a casuistic Novellae (four lines).

6. Fol. 150. Comm. on the Pentateuch (Gematrioth, beg. with נח).

7. Fol. 188. Collection of Halakhoth, especially on תפלה and תשובה. The author was in 5338=1578 at Lublin and in 5345=1585 at Cracow.

Written by Yizhaq ben Yaqob of Lubzenz in Poland.

Old Germ. curs. char.; fol., paper, ff. 215. [Opp. 41 (Ol. 650).]

760

Notes on Yoreh De'ah (beg. wanting). The author quotes R. Sh'lomoh Lorya.

Copied by Sh'm'ayah ben David שליטא at Kalisch. At end, מילידי טופאי (?) קון חר' יוסף קורדוירי.

Old Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 426. [Opp. 263 (Ol. 576).]

761

1. R. Yonah T'omim's Novellae on Ebhen ha-'Ezer, and some other casuistic notes.

2. Fol. 27. On Halizah, according to R. Zalman, Rabbi at Brisk.

3. Fol. 30. R. Abraham Kohen Zedeq ben Yisrael Y'hiel of Lemberg on the names occurring in the letters of divorce. This treatise is intended to be a supplement to R. Michel's חלקת מחוקק.

4. Fol. 44. R. Mosheh חריף on חליצה and גט (end wanting).

5. Fol. 58. On מילה [copied chiefly from R. Hayyim Bachner's פתורא דדהבא*].

Germ. curs. char. (by different hands); 4to, paper, ff. 72. [Opp. 284 (Ol. 590).]

762

טורי זהב on Ebhen ha-'Ezer.

Written by Efraim ben Z'ebh Hirsch המכונה ר' הירש ר' ליב ר' מה'ר'ם מגזע מ'ה'ר'ם רוטנבורג, fin. at Prague on Thursday the 20th of Iyyar 5469=1709 (fol. 248).

Germ. curs. char.; fol., paper, ff. 295. [Opp. 56 (Ol. 665).]

763

טורי זהב on Ebhen ha-'Ezer (shorter than the preceding number, first composition ?).

Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 282; the last leaves injured. [Opp. 291 (Ol. 306).]

764

1. Supplement to the טורי זהב by the author.

2. Fol. 6. R. Shekhna's decision, על קידושין כמר' משה בן השר הרופא המומחה כמר שמואל אליעזר יזיי״א שקידש מרת בריינדל בת מנוח מכונה הענדיל מקראקא.

3. Fol. 27. On ceremonies of divorce, extracted from the decisions of different Rabbis.

4. Fol. 48. On the same matter, and on Halizah, according to R. Yaqob Margalioth, collected by his son.

Written by Ahron Sh'muel ben Yisrael, fin. on Thursday the 7th of V'adar 5407=1647.

Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 145. [Opp. 275 (Ol. 587).]

765

1. Commentary on Tur Ebhen ha-'Ezer, beg. with § 119, ends with H. Gittin.

2. Fol. 113. Decision of different Rabbis on the ceremonies of marriage, divorce, and Halizah, collected by R. Yizhaq Eilenburg, with his additions.

3. Fol. 164. דרכי משה on Ebhen ha-'Ezer.

No. 3 was written by Yoel סירקל, fin. the 6th of Elul 5406=1646.

Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 383. [Opp. 273 (Ol. 585).]

766

Commentary on Hoshen ham-Mishpat by R. Uri דלוגטש, Rabbi at סטנאב, collected by his grandson. At end, ספר הלז מסר לי תלמידי מהרר אייזק מטארני נכד הגאון הב״ח בהיותי בק״ק בימסל שנת ת'ע'ב משה יצחק שפירא.

Old Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 219. [Mich. 130 (Ol. 99).]

767

Novellae on Hoshen ham-Mishpat [by R. העשיל*].

Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 107, (without the blank leaves at beg. and end.) [Opp. 266 (Ol. 579).]

768

חדושי ר'ש'ב'י, Novellae on Hoshen ham-Mishpat.

Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 111; many blank leaves. [Opp. 288 (Ol. 600).]

769

Notes on Shulhan Orah of Hoshen ham-Mishpat. The author quotes the שפתי כהן.

The סליחות enumerated by the Ozroth Hayyim as existing in the present MS. are not in it as it now is.

Germ. curs. char.; 8vo, paper, ff. 196. [Mich. 52 (Ol. 275).]

770

Novellae on Tur Hoshen ham-Mishpat. On the marg., glosses by a pupil of R. Hayyim of Posen.

Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 180. [Opp. 287 (Ol. 599).]

771

Commentary on Hoshen ham-Mishpat (beg. and end wanting).

Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 93. [Opp. 267 (Ol. 580).]

772

תורת האשם, commentary on R. Mosheh Isserles' book תורת החטאת by R. Lipmann Heller, beg. with § 10.

Germ. curs. char.; fol., paper, ff. 157. [Opp. 72 (Ol. 602).]

773

תורת האשם, beg. § 10.

Germ. curs. char.; fol., paper, ff. 207. [MICH. 403 (Ol. 842).]

774

Novellae on the פרי חדש, שפתי כהן, and other contemporaries. The fly-leaves are two printed leaves of the Novellae מהרי ר"ן on Ḥolin.

Germ. curs. char.; 2 coll., fol., paper, ff. 22. [OPP. 50 (Ol. 659).]

775

1. Compendium of some decisions of the פרי חדש (only five pages).

2. Fol. 20. Some casuistic extracts from the book צמח צדק.

3. Fol. 25. ס' כללי הוראה, extracts from the Tur Yoreh De'ah, the שפתי כהן, and טורי הזהב. At end of MS., casuistic notes.

Written by Y'hudah Löb ben Yaqob Nathan of הילדסום, fin. the 25th of Elul 5441=1681.

Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 109. [OPP. 310 (Ol. 621).]

776

ס' אסיפת זקנים (according to a later hand), 597 decisions, attributed in the printed edition to Recanati (פסקי רקנאטי), but in a different order from that of the edition.

Span. Rabb. char. (many leaves supplied); 4to, paper, ff. 116. [OPP. 253 (Ol. 566).]

777

1. אלו הם פסקי הלכות מפוזרים בכל התלמוד, the פסקי רקנאטי, 601 decisions, in the same order as the preceding number (one § and an appendix, headed זהו סדר נחלות, more).

2. Fol. 114. R. Yizḥaq Duren's chap. on א'ו'ה, with index (of 1 and 2), and at end עניין ניקור הבשר כסדר שסדרה רשי ז"ל מטרייש.

3. Fol. 148. Compendium of ס' התרומה (like No. 642).

4. Fol. 167. ליקוטים א'ו'ה מפרדס רבינו שלמה ז"ל on ritual by Rashi. At beg. of MS. the heading ספר א'ו'ה דר' יונה, and short notes on matters of ritual.

Copied by Sh'muel.

Span. Rabb. char.; 4to, paper, ff. 172; some leaves injured. [MICH. 263 (Ol. 698).]

778

1. R. Y'ruḥam's ס' תולדות אדם וחוה (ס' ירוחם according to the colophon), part xv.

2. Fol. 88. The Mord'khai on Ḥolin, Mo'ed (not on 'Erubhin, Ḥagigah, and Mo'ed Qaton), B'rakhoth, Makkoth, and a part of Sanhedrin, with a few glosses.

Written by Mosheh ben Abraham.

Owners: Yoseph ben Eli'ezer; Mord'khai Singer; הינדלה, daughter of R. Shimshon כ"ץ.

Span. Rabb. char.; 4to, vellum and paper, ff. 246. [OPP. 301 (Ol. 613).]

779

[שלל דוד*], collection of casuistic decisions addressed to R. David Oppenheim by contemporaries (chiefly autographs).

Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 261. [MICH. 465, 466 (Ol. 812).]

780

Halakhoth in the style of the Hal. G'doloth, beg. with Shabbath (beg. wanting) as the 2nd section (ends ומטלת שאין בה שלש על שלש מותר לטלטלה דתנינן רטייה שפרשה על גבי מכה בשבת מחזירין אותה על המכה ומות' לכרוך עליו חוט), ends with יין נסך (end wanting), which forms the 20th section (beg. יין נסך אסור ואוסר כל שהוא יין ביין ומים במים במה שהן יין במים ומים ביין בנותן טעם נפל על גבי ענבים ידיחום). On fol. 86b, מעשה היה והצריכוהו גט וצריך מור רב שמואל ומור רב יהודאי; the last authority is quoted several times with the epithet מור.

On the marg. of fol. 24, by a late hand, והכותב יצחק אבן אברהם נתת לה (?).

Squ. char. (very old); 4to, vellum, ff. 156. [HUNT. 501 (Uri 279).]

781

1. Fol. 9. ת'ש'ב'ץ, 425 §§, beg. שמותר, like No. 378, 2, ends with the § וכשהוא מתפלל לפני התיבה ביום ראשון של פסח. Not all quotations of No. 378, 2 are to be found in the present MS. In that of fol. 22 the present MS. has ושלום מאיר; the name of Tobhiyah Y'quthiel ben Mosheh occurs in the §. The quotation of fol. 22b of No. 378, 2 runs here, זה חבירינו... דעת רבינ' פרץ ועל דעת מורינו הרב ועל דעתי למ'ה'ר'נ'ע; the § is signed למ'ה'ר'נ'ע'. The present MS. has more often מ'ה'ר'ם than מ'ה'ר'מ'נ'ע. At end of the treatise, סליק התשב״ץ ת"ל.

2. Collection of decisions: *a*. Fol. 65b, 48, of R. Meir ben Barukh, at end אילו ההלכות הפסוקות כתבתי מפי הר' מאיר בר ברוך ואחל ליקוטין של ה'ר'מ'נ'ע. *b*. Fol. 66, 48 to 61, of ה'ר'מ'נ'ע: the author quotes Qalonymos of Seligenstadt and R. Sh'muel ben Barukh; at end, לא אכתוב מזה יותר סליק. *c*. Fol. 66b, 62 to 105, of R. Sh'lomoh מכרך לנדון, beg. אמר השר מנ'ל: the author quotes, on fol. 67b, ראה מושירא דילשוט בנו של רבינו יחיאל שנדר ברבים כשיצא מתפיסה לעלות לארץ ישראל וכן פסק הש"ר מ'נ'ל בפני מהרר' והתיר לו אביו; on fol. 68, יחיאל והרר' משה ממרשילייא. *d*. Fol. 68b, 106, of R. Yizḥaq of Corbeil. *e*. Fol. 69b, 107, of R. Yaqar מביאנא: the author quotes וכן פסק גור אריה והרר שמעתי כי רבינו יחיאל; מנחם מדרגס והרר יחיאל נ"ע; הר' וורדימס; מפריש ואחיו הר' שמואל הלוי ובנו הר' יוסף ז"ל; הר' כנייט מאינבילא (Bonet ?); R. Y'hudah of Paris, R. Y'hudah of Corbeil, and R. Mosheh מלונדרש. *f*. Fol. 72, of R. Yosé מניקולא. *g*. Fol. 72b, [מספרי גאו[נים (by a later hand): the compiler quotes R. Mosheh of Evreux, R. Yizḥaq Levi, and R. Yaqob Levi בקולוניא (?).

3. Fol. 73. ש"ת קאטאלונייה מיהודה שמואל סיני מקולונייא יצ'ו, 87 Responsa of R. Sh'lomoh ben Addereth, of which the greater part is printed (see ham-Maggid, 1872, p. 138).

4. Decisions: *a*. Fol. 93b, 1 to 10, פסקי אחרים ממונפלייר וממקומות לשון אוק ופרוונצא. No. 5 fin. וכי האי עובדא בא בעיר מונפשלייר והתירו הר' שלמה בר' אברהם ז"ל והיה שם מי שחלק עליו. No. 7 is headed השובת

שאלה לריש מתיבתא. *b*. Fol. 95, 11 to 84, according to R. Yaqob מוויירש; he is called at beg. of No. 14 R. Yaqob ben R. Levi, and at beg of No. 15 R. Yaqob hal-Levi: he quotes Rashi, R. Abraham ben David ז״ל, and the ס׳ ההשלמה. In No. 80, ליל כ״ט אילול שנת ת׳ת׳ ס׳ג באה לידינו ריאה הסמוכה לדופן ואסרנוה בא סיימתי אילו המשכיל ר׳ מרדכי והושיט ידו ... At end, התשובות שאלות על פי שאלת חלום מפי ... *c*. Fol. 100. Decisions of Provence, 85 to 101; the compiler quotes Yoseph Ibn פאט (?), R. Abraham ben David, Maimonides, R. Abraham and R. David ben Reuben, both contemporaries at Montpellier. At end, ע״כ מצאתי מפסקי פרוונצא.

5. Fol. 101. אתחיל המנהגים של כל שנה מאשכנז, ritual rules according to the rites of Mayence, Worms, and Spire; only authorities of the eleventh and twelfth centuries are quoted. At end, תשובה מגאוני נירבונא על קריאת חומשים במקום דליכא ס״ת ..., signed, Todros ben Mosheh, Abraham ben Yizhaq, Mosheh ben Yoseph, M'shullam ben Nathan, Meir ben Yoseph, Mosheh ben Todros שלישי.

6. Fol. 105. [שערי דורא] א׳ו׳ה with the printed glosses, beg. like No. 689, ends with the § ועל מחט שנמצא בקורקבן (ed. of 1547, fol. 46ª, but shorter in the MS.)

7. Fol. 129. Rules for making calendars and astronomical tables, by a French Jew.

At beg of MS. a minute index for Nos. 1 (beg. § 203) to 5, followed on fol. 5 by a liturgy (א״ב), beg. ערוב נא, refrain יי יי אלהים הוא שמך בשם זה התנית; at end, זאת הבקשה הנעשית על דרך הקבלה. Fol. 6. ודוי אשר יסד מו׳ חמי (two words erased) וחכם ורופא מאישטריא יקוב שלמון י״ץ, beg., after the introduction, א׳ו׳א׳ב ... אכלתי מאכלות אסורות (א״ב); according to the end the author's name was also Yaqob ben Sh'lomoh. Fol. 6ᵇ. פסוקים. Fol. 7. Prayer, beg. תתברך א׳ה׳ו׳א׳ה ותשתבח כפי עליונים ותחתונים. כי אין כמוך שוכן מעונים. (א״ב) ב׳א׳ו שומע תחנונים; at end, סליק התפלה אשר באה בחזון לחסיד אחד. Fol. 8. The prayer עלינו, where the passage between בראשית and ואנחנו is erased: some *gematrioth* follow, and others between Nos. 5 and 6.

Nos. 1 to 6 were written at Avignon by (erased, but the name of Shimshon is often pointed as an acrostic; a recent hand has written on the erased place Shimshon ben Yizhaq), fin. Elul 5151=1391.

Owner: Sh'muel ben (effaced) בקירי זצ״ל.

Germ. Rabb. char. (by two hands); 8vo, vellum, ff. 136. [Mich. 46 (Ol. 854).]

782

212 ritual decisions (דינים) according to R. Meir of Rothenburg, collected by one of his pupils at the same town (fol. 31. ומורי הרם ז׳צ׳ל הנהיג פה בעיר רוטנבורק). The latest authority quoted is ר׳ש׳ב׳א. The author mentions an anonymous ס׳ המצוות; he very often uses German words, and sometimes French. Fol. 39ᵇ. R. Meir of Rothenburg's ה׳ ברכות. Fol. 43. On the distribution of the Parashiyoth of the Pentateuch and the Haftaroth (quoted כך מצאתי בסידור אנשי כנסת הגדולה, fol. 54ᵇ), and fol. 54ᵇ on liturgical rules (according to R. Meir?). Fol. 69. Aphorisms, headed ליקוטין מספר חסידים. Fol. 70. Beg. the index, only 205 §§, the last § is formed by ה׳ ברכות, ends סליקו סימנים. Marg. note by a later hand.

Written by Sh'lomoh ben Eliah for R. Mosheh ben יסעדיה hak-Kohen, fin. on Thursday the 5th of Elul 5102=1342.

Germ. Rabb. char.; 2 coll., fol., vellum, ff. 75, (slightly stained.) [Bodl. 146 (Uri 270).]

783

1. Fol. 19. A collection of casuistic notes of different Rabbis, of which the latest מתשובת מאיש׳ משה בוטריל (fol. 70ᵇ). Marg. notes. The formula for the K'thutha occurring in this collection is from שילץ, 5120=1360.

2. Fol. 89. סדר חכמים, a part of the printed סדר תנאים ואמוראים with variations. At end, ונמצא בספר המפתח ...

3. Fol. 91ᵇ. Extracts from R. David Kokhbi's (Estella) casuistic book ס׳ בית הקדש, six chapters.

4. Fol. 94. Extracts from the 'Ittur.

5. Fol. 108ᵇ. R. David Kokhbi's seven chapters (שערים) on חלב דם וגידים, and fol. 122 his twelve chapters on בשר בחלב.

6. Fol. 153. ת׳ש׳ב׳ץ with glosses, 519 §§, beg. אתחיל ספר התשבץ ... מ׳ה׳ר׳מ׳נ׳ע מורינו הרב׳ מאיר נוחו עדן העתיק ספר זה, beg. והוא אינו מברך בבקר כשהוא נוטל, ends with the § גם במנוחתו לא ישכנו ערלים. R. Meir ben Barukh is quoted. Next come four notes, headed שלא מ׳ה׳ר׳מ׳נ׳ע. The quotation in No. 378, 2, fol. 22, is here introduced by the words אינו נראה לי כלל; the first § is signed Meir ben Barukh, the second § has no signature. The name Tobhiyah ben R. Y'quthiel ben R. Mosheh occurs in it. The MS. has זה חברנו ... מ׳ה׳ר׳פ ועל דעת מ׳ה׳ר׳מ׳נ׳ע ועל דעתי ...

7. Fol. 209. Casuistic notes, chiefly extracted from the ס׳ הישר and the Mord'khai. At beg. of MS. a minute index for Nos. 1 to 4 (beg. with § 27, ends with § 194), and another for No. 6 (519 §§).

Or. Rabb. char.; 4to, paper, ff. 214. [Mich. 475 (Ol. 714).]

784

A collection of casuistic decisions and notes of German Rabbis, of which the latest are מה׳ר׳יל and his contemporaries. The MS. is written by different hands and in a very irregular way. The dates of 5208=1448 (fol. 23) and 5216=1456 (fol. 22) occur.

Old Germ. curs. char.; 4to, vellum, ff. 194. [Mich. 84 (Ol. 747).]

785

ס׳ פרנס, 212 short decisions.

Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 55. [Opp. 309 (Ol. 620).]

786

1. ליקוטי דינים (according to the modern title-page), 118 short decisions.

2. Fol. 20. מאה דרשות, 105 short decisions (see Graetz's Monatschr. 1871, p. 459).

Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 39. [Opp. 293 (Ol. 605).]

787

Collection of 408 decisions, the §§ are called אילנים, beg. with the 65th.

Germ. curs. char.; tall 8vo, paper, ff. 43; marg. injured. [Opp. 729 (Ol. 242).]

788

מאסף לכל המחנות, casuistic notes on א׳ח׳ and אבל by R. Yizḥaq Zarfathi, with marg. notes containing extracts from well-known authorities, chiefly from ס׳ אדם וחוה. At beg. of MS. a list of the Popes from 752. Fol. 27ᵇ. Notes on the taking of Jerusalem by the Crusaders, and the beg. of the history of the Romans. At beg. of MS. the date 5323=1563. At end, births of the years 5299 and 5230=1539 and 1540.

Italian Rabb. char.; 8vo, paper, ff. 252. [Mich. 357 (Ol. 394).]

789

R. Yaqob Weil's: *a.* ה׳ שחיטה with an appendix, beg. השוחט ב׳י׳ט. *b.* Fol. 7. ה׳ בדיקה (shorter and in different order than the edition), both with glosses.

Owner: Naphthali ben Mosheh מקירך.

Germ. Rabb. char.; 8vo, vellum, ff. 13. [Opp. 731 (Ol. 244).]

790

1. ל״ו שערים, 36 §§ on א׳ח׳ by R. Yisrael מארפוק (so).

2. Fol. 85. On the ceremony of divorce by the same (איסרלן), both with glosses.

Asher ben Mord'khai of פוהארליין copied it from the autograph MS., fin. the 23rd of Ab 5296=1536.

Old Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 88. [Opp. 292 (Ol. 604).]

791

ס׳ דוד משכיל, 57 §§ on א׳ח׳ by R. David ben Yizḥaq בולדא at Günzburg. He follows the method of R. Yizḥaq Düren, and gives chiefly notes from his master R. Ḥayyim. The author composed it at an advanced age for his son Meir.

Germ. curs. char. (autograph?); 8vo, paper, ff. 52, (without the blank leaves.) [Opp. 728 (Ol. 241 B).]

792

ס׳ טהרת אהרן, comm on נקור by R. Ahron Perles (printed. The MS. has not the German part of the edition).

Text, squ. char.; comm., Span. Rabb. char.; 4to, vellum, ff. 12. [Opp. 290 (Ol. 602).]

793

1. רסאלה אלברהאן פי תרכיה אלחיואן, ten chapters on the ceremonies of slaughtering [and purifying] animals by [Sh'muel Ibn גמע, according to the ingenious conjecture of Halberstam in the hak-Karmel, III, p. 215 sqq.] See Steinschneider's articles on the MS. in Geiger's Zeitschr. 1862, 1863, (the extracts are generally inexactly given, e. g. on page 236 (1862), notes, read line 6. נעות instead of נאות; l. 7. יאות instead of מאות; l. 19. מן אלדם ואלשחום instead of מן אלרסול שחום.)

2. Fol. 218ᵇ. יוסיפון בן גוריון, an extract from the part referring to Titus (shorter and very different from the editions). Fol. 218. The beg. of a Hebrew and several Arabic poems.

The copy was fin. the 8th of Ab 1773 Sel.=52[2]2 A.M.=1393, destruction of the Temple=1462.

Owner: Musa ben 'Abd el-Muḥasen.

Syr. Rabb. char.; 4to, paper, ff. 246. [Hunt. 345 (Uri 294).]

794

1. On שחיטה and בדיקה (beg. wanting). At end an Agadic piece, beg. מעשה בר׳ מתיא בן חרש.

2. Fol. 8ᵇ. A similar treatise, but shorter, headed אתחיל שחיטה בקוצר. Fol. 11ᵇ. אתחיל בדיקה בקוצר.

3. Fol. 12. A similar treatise, headed בדיקה של ר׳ מאיר, beg. כשבודק בא לחתוך חצר הכבד, fin. ובספר התרומות מחלק בין גדיים וטלאים קטנים לבהמות גסות, No. 696, 4.

4. Fol. 14. A treatise, headed אתחיל שערי כסוי לצרדא באורכא דרך קצרה.

5. Fol. 16. A treatise, beg. שערי שחיטה ובדיקה בורק ב׳י׳ח, בראשית כל מלאכה אנו חייבים לברכה, fin. טרפות שאמרו למשה בסיני. There are subdivisions, headed חלק and דבר.

6. Fol. 28. אתחיל סידור ר׳ שלומה, ritual rules for use on all days of the year, according to R. Sh'lomoh ben Shimshon of Worms (ff. 82, 83). The compiler (הסופר) often adds passages found in other (מצאתי) or his own books (מדעתי). It is probable that the comm. on several prayers in the MS. are by him. He lived at Worms, but was probably a French Jew, as he often employs French words (once also a German and a Slavonic word): he travelled in the land of the Slaves (ארץ כנען, fol. 67). According to the passage (fol. 84) כך מצאתי אני אברהם בתשובות של אנשי ארץ ישראל ע״ה, his name was Abraham: he was perhaps a contemporary of the son of R. Tham, (fol. 56. אל אדון על כל המעשים הוא יברך את ר׳ משה בר׳ יעקב איש תם.) If the gloss on fol. 54ᵇ is by the compiler, his masters were R. Mosheh Thaqo and R. Sh'muel of Bamberg. The compiler quotes R. Meir Ḥazan or ש״ץ; R. Sh'muel bar Qalonymos; R. Eli'ezer ben Nathan of Cologne (fol. 57); Rashi; R. Yizḥaq ben Y'hudah (who also mentions sayings of R. Yaqob); Yizḥaq ben Mosheh; Y'hudah ben Yizḥaq; fol. 57ᵇ. ברכות דהפטרות על אדני פז סדורות אותם אפרוש ואזכור המפרש והוא ר׳ אליעזר בשם העוזר; fol. 59. מפי העמרמי פטום הקטרת; fol. 72. וכן יש עם ר׳ שמואל הלוי כתוב אצלו בספר תשובות גאונים וכן אמר הר׳ קלונימוס משום ר׳ יהודה בר׳ קלונימוס ור׳ נחמיה שמע מרבו מפני מה עושים פסח ...; fol. 74. מן הרב ר׳ אליעזר הלוי ... ועוד ר׳ קלונימוס משמו; R. Sh'muel ben R. David hal-Levi (fol. 76); ibid. אבל שמעתי מורי אליקים ... וגם אחי השיבוני ...; ibid. ועוד מנהגו של רב הגדול ר׳ יצחק בר יהודה; fol. 82.

ומצא ר׳ נתן מצא אחימלך בתשובת הגאונים; fol. 92. טופס בהלכות קצובות של מר רב יהודאי גאון; fol. 92^{b}. השאלה אשר השיב רב עמרם ירושלמי לאחי מפי שמואל ומתשובת אביו רבינו יהוד׳ הכהן מורה צדק; and fol. 93. שמ׳ רבי׳ שמו׳ כהן ואחיו ר׳ מאיר כהן ואביהם ר׳יהודה כהן נ״ע. Besides these names, the works ס׳ יצירה; הלכות גדולות of R. Y'hudai Gaon; ספר המזלות; ס׳ היכלות; Th'shubhoth of R. Nahshon Gaon; and in a gloss (fol. 73) קובץ של מרר׳ יוסף are quoted in the MS.

The copyist is Yaqob (fol. 61), who, as it appears by the expressions כאן דילוג (fol. 64) and כאן דילוג רב (fol. 62^{b}), made the copy from an imperfect MS.

Germ. Rabb. char.; 4to, vellum, ff. 91. [HUNT. 404 (Uri 295).]

795

ברוך שאמר, rules for the manner of writing the rolls in the תפילין by Shimshon ben Eli'ezer (beg. of the preface wanting). The MS. has not the last part of the printed preface, viz. from לקוטי בתר ליקוטי, fol. 2^{c}. The next part is headed והא לך הנוסחא של הרר אברהם הנה אברהם ז״ל אשר תקנתיה והגהתי כפי השגת דעתי, beg. מקונשהיים ... נקראתי בין הצרפתי ... מהייפורט ... מ׳ה׳ר׳ם מרושבורג ... החסי׳ ר׳ זונדלין ז״ל ... מלכיאל מהגיונא ... שקורין בל״א לווא ובלשון יון לֵימן ..., many variations, and fuller towards the end, where is to be found a gloss ואני מאיר ראיתי תפילין שנשטשטזו (!) מחמות (!) זיע של ג׳ שני׳ ולא ניכר כתיבתם הגה ובעונות לא בא לידי תיקון מזווה של זה המחבר. והילך הלכות תפילין שתקנתי אני אברהם המחבר. The following § beg. תחלה יקח עורות של ענל; the MS. ends with the § אמנם ראם והחסיד והרוקח ז״ל (ed. fol. 16^{c}). Shorter than the edition, and the glosses offer many additions and variations; lacuna from the letters ו to ט.

Old Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 30. [OPP. 270 (Ol. 582^{b}).]

796

1. ברוך שאמר, like the preceding number without the preface, it beg. .... כל הקונים תפילין אינם חוששין שקורין בל״א לאוו ובלע״ז לערי.... At beg. a note stating what the מ׳ה׳ר׳יל says of the book. At end another note on תפילין. The כתר שם טוב is in this MS. attributed to M'nahem, the disciple of Eli'ezer (so) of Worms.

2. Fragments: *a*. Fol. 38. Kabbalistic note with the figure of the כתר. *b*. Fol. 39. מגדל דוד, a kind of Agadic homily (not David Grünhut), beg. wanting; fol. 54 is headed בעזרת האל המולך קוממיות אחצב עמוד השישי מגדל דוד בנוי לתלפיות; at end (fol. 64), אני בעל הספר הלא זה שמי אשר יקרא לי מ׳ר׳ה ב״ה אדרינו (?) יצו׳ ביר קנוי הוא לי כמר אזולא בסך. *c*. Fol. 65. Ethics, with employment of biblical passages, beg. wanting; lacuna between § 3 and § 5; divided into דרכים, of which the third § beg. להודיענו טעם קבלת התפלה; § 4 ends וקשה וק״ל להבין (?), and § 5 א׳נ׳ ק״ל, the next § beg. ועוד מ״כ בכל אחד בספר יפת על מאמר ר׳ז׳ל: the fragm. ends ואחד תם תם. *d*. Fol. 68. Kabbalistic fragm. according to R. Y. Lorya, Yaqob ben Reuben Ibn Zur, and Shim'on Ibn סעדון. *e*. Fol. 78. Seems to be a continuation of *b*. *f*. Fol. 91. Comm. on Agadic notes, extracted from different books, ילקוט, יפה תאר, כלי חמדה, beg. with end of משפטים, headed פ׳ תרומה מאמר ילקוט מפירוש כמהורר יהודה הלוי נ״ע, ends with ויקרא: the author quotes on fol. 95^{b}. וראיתי למורי מהרר יצחק בן ליב ז״ל. *g*. Fol. 129. דרוש ט״ו לשבת הגדול ולשביעי של פסח, by the same author (? continuation of *b* and *d*): the author quotes on fol. 130^{b}. בספר דברי שלמה הביא בשום הזוהר. *h*. Fol. 133. Agadic passage from ערבי פסחים, with a comm. (by the same ?). *i*. Fol. 134. Homily for שבת הגדול (beg. and end wanting, by the same ?) *k*. Fol. 137. Short notes on ritual ceremonies, according to Tur Orah Hayyim, divided into סימנים, beg. with יתגבר כאריה וכו׳ הטעם, ends with 42nd סימן on כ״ט סימן of Tur.

Nos. 1, 2 *a* (Ol. 121), Span. Rabb. char.; the beg. and the glosses, as well as No. 2 *a*, Germ. curs. char.; the rest (Ol. 145), Span. Rabb. char.; by different hands, of which only *b* to *h* is old; 4to, paper, ff. 140. [MICH. 225.]

797

1. תיקון סופרים הנקרא בכינוי ברוך שאמר on the rules for writing a Pentateuch roll. It beg. with a small preface, beg. אמרו חז״ל כל המכבד את התורה, followed by the first § of the edition of Shimshon's preface (הביאו אותי ואת אחי ואחיותי מארץ שוט ...), after which the book beg. כתוב ועתה כתבו לכם את השירה הזאת. The MS. is quite different from the edition. On ff. 3^{b} and 4, R'phael ben Y'hiel Michel מענגבורגא כותב ס״ת באמשטרדם, Abraham ben R. Y'hoshu'a (Amsterdam, on Tuesday the 24th of Nisan 5416=1656), and R. Yoel ben Yizhaq Ashkenazi היילפרון (Sunday the 27th of Thammuz 5417=1657) declare Mosheh ben Binyamin capable of writing Pentateuch rolls.

2. Fol. 46. Variations of Rashi on the Prophets (Samuel to Nahum), collected from a code by Wolf Heidenheim at Frankfort, 5547=1787.

3. Fol. 83. Eliah Bahurs ס׳ ההרכבה.

4. Fol. 113. The beg. of Mosheh Ibn Habhib's מרפא לשון.

5. Fol. 116. A treatise on the accents (beg. wanting). Owner of No. 3: Meir ben Gabriel Falk.

No. 1 (Ol. 119), No. 2 (Ol. 178, autograph), the rest (Ol. 182), Germ. curs. char.; 8vo, paper, ff. 125. [MICH. 40.]

798

ברוך שאמר, like the preceding number.

Copied by Z'ebh Wolf ben 'Ezriel ספרא סת׳ם מפולין ולע״ע בקק לעווארדן, fin. 5562=1802.

Span. Rabb. char. to fol. 5; the rest, Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 20. [MICH. 229 (Ol. 120).]

799

ספר הפרדס, ten chapters on the ceremonies of the

B'rakhoth by Asher ben Ḥayyim נכ״ו מעיר מנת שון (Shem. hag. s. v.), beg., after a poem of ten lines, גרסינן במס׳ ברכות בפ׳ כיצד מברכין. Fol. 131^b. An appendix, entitled תרומות הפרדס, where the author gives the final decisions (end wanting). The latest authority quoted by him is R. Yom-Tobh el-Ashbili; he employs Arabic and Spanish words.

Span. Rabb. char.; 4to, paper, ff. 158; last three leaves injured. [Opp. Add. No. 39.]

800

1. Collection of decisions on ceremonies: *a.* Of Sabbath, in form of a comm. on the treatise of the Thalmud of Bab. on Sabbath (beg. wanting). *b.* Of ה׳ ארץ ישראל. *c.* ספר תורה תפילין ומזוזה. The beg. of the first complete chapter is פרק כירה. דיני ענייני הטמנה: מותר לתת קדירה מערב שבת על פיטפוט שקרין א׳ע׳פ שאמ׳ מער׳ טרפיר בלע׳; Sabbath ends מעריב וברכו ושמונה עשרה (to be found partly in No. 783, 1). *c.* Beg. למען ציון לא אחשה . . . ויבא מורה צדק לנו והקדושים. והקדושים גאוני עולם. The latest authority quoted by the author is Maimonides. At end, סליקו הקצרות.

2. Fol. 17. ת׳ש׳ב׳ץ, 506 §§, beg. מורי ה׳ר׳מ׳נ׳ע אינו מברך בבקר כשנוטל ידיו. The quotation of No. 378, 2, fol. 22, is introduced in the present MS. with the words ואין נר׳ כלל למ׳ה׳ר׳מ׳נ׳ע, and both §§ are signed Meir ben Barukh. The quotation of No. 378, 2, fol. 22^b, is not in the present MS. Passages quoted in No. 378, 2, and No. 781, in the name of מה׳ר׳מ׳נ׳ע, are quoted in the present MS. in the name of מ׳ה׳ר׳ם. At end of the 428th § ותשלם כל המלאכה שבח לא׳ יושב על המערכה: חזק. וגם זהו מן ה׳ת׳ש׳ב׳ץ שנמצא בספר אחר משמו. § 428 beg. ועוברות ומניקות שמתענות. § 406 beg. ראובן שהלוה לשמעון. The index, which precedes the treatise, marks 509 §§. At end, ...סליק ת׳ש׳ב׳ץ. שבח.

3. Fol. 48^b. R. Meir of Rothenburg's ה׳ אבל, 153 §§, according to the index (fuller than No. 641, 2). The MS. is incomplete; it ends with the beg. of the 122nd §.

Germ. Rabb. char.; fol., vellum, ff. 76. [Opp. 94 (Ol. 849).]

801

אלגז אלתאני מן אסור והתר והו לה פצל מצאפה אלי תקדם מן אלפצול, the second part of a ritual work in Arabic, entitled Isur w-Hether. It beg. with an index from the 17th chap. פי עירובי מבואות וחצרות ועירובי תחומין to the 51st פי הלכות מנודה. The work beg. אלפצל אלי״ז נצף פיה פי פצול עירובין קד דכרנא פי שבת, ends ומפרישין אותם מן הקהל ואלהחרמה מתריעין עליהן בשופרות. The author quotes Gaon, R. Yoseph, R. Yizḥaq, and וקאל אלרב פי אלהלכות (el-Fasi?).

Owner: Saʿadyah ben Mosheh.

Syr. Rabb. char.; 4to, paper, ff. 220. [Hunt. 428 (Uri 277).]

802

On the ceremonies of divorce and Ḥaliẓah of R. Yaqob Margalioth (somewhat different from the edition), fin. on Thursday the 7th of V'Adar 5299 = 1539.

Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 76. [Opp. 302 (Ol. 614).]

803

ים שעשה שלמה on the ceremonies of divorce according to R. Yaqob Margalioth, collected by his son R. Shalom Shekhna. His name is on the binding.

Old Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 359; first three leaves injured. [Opp. 304 (Ol. 616).]

804

1. R. Isserlein: *a.* On the ceremonies of divorce. *b.* Fol. 8. On Ḥaliẓah.

2. Fol. 5^b. On the ceremonies of divorce according to R. Asher ben Y'hiel.

3. R. Yaqob Margalioth: *a.* Fol. 12^b. On the ceremonies of divorce, collected by his son. At beg. he enumerates the German Rabbis on whose writings the father's work was based. *b.* Fol. 69. On Ḥaliẓah (incomplete).

4. Fol. 86. On the names occurring in letters of divorce, extracted from the book ים של שלמה.

5. Fol. 168. On the ceremonies of divorce, when performed by a renegade.

6. Fol. 110^b. Notes on the ceremonies of divorce.

Old Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 119. [Opp. 271 (Ol. 583).]

805

On the ceremonies of divorce and Ḥaliẓah by R. Ahron Sh'muel קאידנובר, collected from the works of R. Yizḥaq Stein, R. Isserlein, מ׳ה׳ר׳י׳ל, and others. The letter of divorce given as a formula is dated Nürnberg 5176 = 1416.

Germ. curs. char.; fol., paper (one leaf vellum), ff. 39. [Opp. 13 (Ol. 672).]

806

On the ceremonies of divorce according to the usage of Frankfort (from the years 5422 to 5466 = 1662 to 1706).

Germ. curs. char.; tall 8vo, paper, ff. 27. [Opp. 730 (Ol. 243).]

807

Short decisions on the ceremonies of divorce by different Rabbis, beg. with R. Sh'lomoh ben Addereth and fin. with תש׳ חוט השני.

Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 11, (without the blank leaves.) [Opp. 306 (Ol. 618a).]

808

1. R. Lipmann Heller on the names occurring in letters of divorce.

2. Fol. 8. Casuistic answer by R. Yuda, Rabbi at Kalisch, to R. יאסקי.

Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 18. [Opp. 305 (Ol. 617).]

809

On the names occurring in letters of divorce, collected from the decisions of different Rabbis, chiefly from R. Y'shayah Horwitz. The MS. beg. with the enumerations of letters of divorce given at Posen 5359 to 5395 = 1599 to 1635.

Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 26. [Opp. 316 (Ol. 626).]

810

An alphabetical list in Hebrew and German of persons and places occurring in letters of divorce, extracted from the works of R. Y'shayah ben R. שעפטיל and of R. Sh'lomoh Lorya, collected by a pupil of the latter.

Germ. curs. char.; fol., paper, ff. 9. [Opp. 71 (Ol. 681).]

811

סדר מצות שבת, Eliah ben Mosheh [Bashiazi] on the ceremonies of the Sabbath, with Latin translation, consisting of preface in rhymed prose, and twenty-two chapters (the MS. ends with the fourth chap. incomplete). The treatise beg. אמת המה עשרת הדברים. At beg. of MS. a Latin letter.

Squ. char. (modern); 8vo, paper, ff. 36. [Bodl. 404.]

812

On the religious observances for women in Hebrew-German (beg. and end wanting).

Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 45. [Opp. 307 (Ol. 618 B).]

813

1. Halakhoth on civil law, arranged according to the number or matters which the Halakhoth contains, viz. from i—x (ערך א׳ etc.), chiefly extracted literally from Maimonides' Mishneh Thorah. It beg. בשם האל דיין זולתו. אחד מומחה לרבים דן אפי׳ יח... גאון (injured) מומחה... דאמור רבנן אפי׳ יחיד כגון דיש מתיבתא, ends ואסור לו לבעל דין שיטעים דבריו לדיין קודם שיבא בעל דין חבירו. Next comes (fol. 94) a kind of appendix, beg. שאלה נדר שהודר ברבים. The author quotes many old authorities, and amongst them ומר בר אלעזר אלוף מאספמיא שאל מקמי רב פלטוי ומר רב נטרונאי ז״ל ושויה כמשוחרר אף הדין בן א׳ע׳ג דלא חשיב בנו... Many §§ are introduced with the word גאון. On the marg. (fol. 79) ובפ׳ המדיר פי׳ רבי׳ יהונתן ז״ל...

2. Fol. 96. ספר מחובר בקוצר מן הדינין בביאור כללים ועיקרים בחלקי חיוב השבועה על התביעות והוא כולל כל העניינים המובנים בקירוב מן המשנה והתלמוד וחברו האיי בן גאון וזו היא תחלתו לפי שהעניינים המכוונים כשידובר בהם, R. Haya Gaon on Sh'bhu'oth. It differs from the edition. The work is divided into two parts, ואחלק ספרי זה לשני חלקים בעד חלקי השבועה ואקדים ביאור השבועה על המבקש להפטר לפי שהוא ראשון בתיקון וקדמון בחיבור... החלק השני מספר שבועות נאם האיי בן גאון ז״ל... ואני מבאר בחלק הזה מה שזכרנו קדמוננו מן השבועה המחוייבת על המבקש להפרע...

Syr. Rabb. char. (by different hands); 4to, paper, ff. 108. [Hunt. 550 (Uri 260).]

D. Responsa.

814

1. Questions and answers of Maimonides in Arabic:

a. Three questions of R. Nehorai ben Hillel. No. 1 (incomplete) is No. 66 of the P'er had-Dor. No. 2 (beg. wanting), rules for taking evidence; there is a document of the 10th of Elul 1507 Sel.=1196, והדא נץ אלמודע שהדותא דהות באנפנא אנן שהדי דאתא ימין לתתא כן הוה בדמשק מדינתא דעל נהרי אמנה ופרפר מותבה אמר לנא שר שלום בן אלעזר נ״ע אנתם תערפו אן אבי עבד אלדאים קד אתבת מחצ׳ר ענד קאצ׳י אלמסלמין. No. 3 is No. 73 of the P. D.

b. Thirty-nine other questions. No. 1. קדרה של רייסא שמשהין אותה על גבי כירה בשבת. No. 2 is No. 75 P. D. No. 3=101 (M'lo Hof. p. 64 with variations). No. 4 is included in 101 P. D. No. 5=M'lo Hof. p. 78. No. 6. תפלת השחר מצותה עם הנץ החמה מן תקדם וצלא קבל ד׳לך אלוקת... הל קצ׳א פרץ׳ אם לא. No. 7. תורנו הדרתו פי הדא אלדי קד אעתמד עליה פי אלאסכנדריה. ודלך אן למא וצל רב שמואל אלחסיד אליהא ורתב צלאה בכרה, asks if the two prayers on Sabbath and feasts make one or two. No. 8=M'lo Hof. p. 70. No. 9. תתצ׳מן תלאת מעאן. ותורינו מא קאלתה הדרתה פי ספר אהבה אן תפלת נעילה לא תצלי אלא סמוך לשקיעת החמה... ואיצא אלהלכה... אין קורעין ואין חולצין ואין מברין אלא קרוביו של מת... ואיצא ראובן כאן ממונה אלגואב יום יכון לה פיה מריץ׳ על הקדש לעניים. No. 10. כביר אל קדר תכאף אדיתה יקדם אלצלאה ויצלי בעד טלוע אלפג׳ר. No. 11. פי הדא אלאמר אלדי צחדו אליום ימתתלוה אלחזנים והו אסדאר אלצלאה. No. 12. ... ודלך אך כאן קד אסתפתינאהא פי אסדאר אלצלאה באלקדושה בדל מן כאנו יסדרוהא בגיר קדושה. No. 13=148 P. D. No. 14=61 P. D. No. 15=64 P. D. No. 16=129 P. D. No. 17. תתצ׳מן מעניין. ותורינו אן ג׳רת אלעאדה באלאסכנדריה פי ליאלי אלסבות ואל חדוד פי מעריב אן יקאל ברכות מולפה וג׳דנאהא פי סידור ר׳ סעדיה גאון ז״ל מתבותה ואבאדו קולהא והם אשר כלה מעשיו ביום השביעי וכו׳ פי לילה אלסבת והמבדיל בין קדש לחול לילה אלאחד וסמענא מן אלמסאפרין ואלוארדין אלינא אן אכתר אהל אלעראק ואלשאם ובלאד אלרום מתמנהג׳יהא וקאילינהא וקד סמענא אן במושבו הגדול ירומם ינכרהא וימנע קולהא פיה... וכדלך איצ׳א תבין לנא הדרתה ג׳ואב רג׳ל תבת לה שטר בבית דין עלי ראובן וקד ילמדנו רבינו פי ... תופא ראובן ולם תרך יורש... No. 18. תגייר אלברכות פי ליאלי אלסבות ואלחדוד איצ׳א. Nos. 19 and 20=130 P. D. No. 21=104 P. D. No. 22. תתצ׳מן מענאיין. מא יקול סיידנא... פי בלדה סן להא עלמאהא אלג׳לוס פי קדושת יוצר... והל קולהם איצ׳א אחת ארוכה אנהא ברכת יוצר וסמאהא ארוכה לאג׳ל דכר אלקדושה אלתי פיהא או ג׳יר דלך. No. 23. ... פי בלד סן להא עלמאהא ואג׳לאלהא אלג׳לוס פי קראה עשר הדברות... אלגואב הדא אלדי סנה אלרב אלמתופי נ״ע. No. 24=141 P. D. No. 25. אלגואב אלעלה פי אסתחבאבהם אלקרב מן אלחאיט. No. 26=77 P. D. No. 27=74 P. D. No. 28=Geiger's Iggr. hash-Sh'mad, p. 7[b]. No. 29. השתחויה בפישוט (Iggr. ed. Amsterdam, 1712, p. 45). No. 30=71 P. D. No. 31=9 P. D. The MS. beg. הדה אלשאלה נקלת מן פירוש מסכת גיטין רבתי אלדי צנפה ר׳ יהודה הכהן ז״ל אלחלבי אלמערוף אבן

אלמדארי, and has at end more than in the Hebrew translation. No. 32. יל׳ ר׳ פי מן ונד ספר תורה רק מכיט באלעקב. No. 33=69 P. D. No. 34. ספר תורה אדא כתמה אלמפטיר. No. 35=155 P. D. No. 36. הל יעידה אלי אלהיכל. יל׳ ר׳ פי גמאעה מן ישראל יחצרו בבית הכניסת ללצלאה פי אמאכן מעלומה פאדא ערץ עלי אחד מנהם אלצעוד לספר תורה ליקרא יפסח אהל אלמכאן אלקריבין אלי אלמנבר ליצעד ויקרא. No. 37=90 P. D. No. 38=116 P. D. No. 39=55 P. D. No. 40=7 P. D., ends וכתב מ׳ז׳ל תמוז א׳ת׳ק׳ב׳. Fol. 46ᵇ. Beg. (by another hand) אעלם אן אסור בת אחת הו אן יחדתו אלחרמאנין; there is the following quotation, הו מא דכרה אלרב ז״ל.

2. Fol. 49. Commentary (chiefly grammatical, but also allegorical) on Exodus xiii. 17 to xvii, beg. with a short introduction, ... יציר חומר אנוש נתעב ונאלח נקמות בארם סדר בשלח. ויהי. קל וחציו האחרון שרש ולהעדר הלמד ... The author quotes chiefly Abraham Ibn ʿEzra and R. Saʿadyah Gaon, of whom he says (fol. 58ᵇ), ומי יתן והגאון היה מפרש הפשט לבד והדרש לבד מבלי עירוב והוצרכתי לזה כי תמצא הגאון לרב ענותו ישתדל לקרב הדרש אל דרך הפשט ברוב פירושיו ואין צורך כי ידענו שחכמינו ידעו הפשט יותר מכל הבא אחריהם ... The author refers to Arabic grammatical forms (לשון קדר), and sometimes quotes Rashi, R. Yonah, and R. Mosheh hak-Kohen. On fol. 79 ובזה טעה הפושע יהודה ישתחק עצמותיו בספרו שקראו הכלמת היהודים (Munk, Jour. As. 1842, vol. ii, p. 8). The comm. ends והנה הדבק בשם ית׳ ישמור בריאותו במניעת החלאים שלא יחולו בו.

3. Fol. 85ᵇ. R. Yishmʿael's thirteen rules of interpretation (י״ג מדות) with a short commentary, containing chiefly instances for the rules.

4. Fol. 94. An Arabic chapter on el-Fasi's Halakhoth, beg. נץ כלאם אלרב רבינו יצחק פאסי זצל בעל הלכות רבתי. הדה אלהלכות אלתי ועדנא בתפסירהא מן הדה אלמסכתא אלאולי אימיה דראמי בר חמא בצפרא כתבתנהו לניכסה ..., ends תם תפסיר צאחב אלהלכות ערבי.

5. Fol. 119ᵇ. A philosophical treatise in Arabic by the physician ʿAbd el-Daim, fin. the 30th of August 1316. The title of the treatise seems to be כתאב אלעלמין 'the book of the two sciences,' the science of physics and of metaphysics; the book is arranged in questions and answers, of which the first has 49 §§ and the second 60 §§. The beg. of the work, which contains the title and the Hebrew name of the author, is very pale, and some words are scarcely legible; a part of it has been traced over with red ink by a very recent hand, by which all means of correct reading disappear. The words marked with a line are those traced over בשם יוי אל עולם רחמה אללה (אלחמד ללה(probably ואהב(?) אלעקל ומצרע(?) על כל אל... אלי טריקה ... הדא כתאב אלעלמין (?) אלעלם אלטביעי ואלעלם אלאלהי לכצה אלעבד אלחקיר (?) אלפקיר אלי רחמה רבה יקותיאל ב׳ עוזיאל ב׳ עובדיה הדיין ז׳צ׳ל עלי מדאהב [א]לחכמא אלמחקקון מן אלפלאספה וחדות(!) פיה חדת אלאשאראת אלדי ללשיך אלרייס בן סינא קדס אללה סרה ועבארה נציר אלדין אלטוסי ואיצאחה משכלאתהא עטם אללה אגרה. קאל אלמולף ען פנקול ... At end, before the index, נפסה רחמה אללה תע׳. הדא ממא עני בתאליפה אלעבד אלפקיר אלי רחמה רבה תע׳ אלמופק עבד אלדאים בן אלחכים עבד אלעזיז בן אלחכים מחאסן אלאסראילי אלמתטבב אלמרתב באלבירה אלמחרוסה. וכאן תתמיה פי יום אלארבעה תאסע עשר גמדי אלאכר סנת סת עשרה וסבע מאיה ללהגרה אלפתה עלי מדאהב אלחכמא. ואמא אעתקאדי ומדהבי פהו תאבעא ללשריעה אלמוסויה ואללה אלהאדי ללצואב ולה אלחמד ...

6. Fol. 193. The end of an Arabic treatise containing a controversy (?), ends ובאלגמלה בעד הדא אינו כדאי להשיב עליו. לאדן כאן רדרנאה ונבהנאה אלא אנה מן גמלה מיתי עולם אלדי הם במחשכים ולא ראו אור גמלה ותפציל. והאמת יורה דרכו. ושלום. The first page contains expositions of different words, such as אלנאמי, אלגמאד, אלעדם, אלכלא.

7. Fol. 197. A Hebrew fragm. on metaphysics (?), ends מחוייב המציאות אין לו סוג הבדל גדר מש(!) כן נושא הפך מין דומה סבה שנוי חלק עמידה .. ולת ב׳ש׳כ׳מ׳ל׳ז.

Owner: Musa ben ʿAbd [אלמ]חסן.

Syr. Rabb. char. (by different hands); 4to, paper, ff. 198; the leaves of No. 2 are injured and stained. [Hunt. 503 (Uri 243).]

815

445 Responsa on lawsuits by Sh'lomoh ben Addereth (the greater part of them are printed in the third part of his ש׳ו׳ת). At end the index; (see ham-Maggid, 1872, p. 137.)

The copy is sometimes defective; this is marked by the words גם מכאן חסר מלשון השאלה. On the marg. are notes (by a later hand), which point out where the בית יוסף quotes Responsa contained in the MS.

Span. Rabb. char.; index, Germ. curs. char. by the copyist of the next number; 4to, paper, ff. 196. [Opp. 331 (Ol. 694).]

816

A modern copy of the preceding number. The index is at the beg.

Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 278. [Opp. 330 (Ol. 693).]

817

1. 420 Responsa by Sh'lomoh ben Addereth (printed; No. 318 follows in the MS. No. 420. The copyist says at No. 318 אכתבנו בסוף כדי שלא לערבב דיני (סבלונות עם דיני רבי׳). No. 421 is a Responsum of R. Yizhaq ben Shesheth, beg. וששאלתם אם מותר לדבר עם המחורם. On fol. 112ᵇ a Responsum, beg. האגרת מקוטרת מור ולבונה. On fol. 113 rules for calendar, dated 5288=1528.

2. Fol. 119. 211 Responsa by Sh'lomoh ben Addereth. A later hand (which supplied from ff. 119 to 141, and 158 to end) refers on the marg. to the printed

edition for those Responsa which had already been published. He writes over some ה'ר'מ'ב'ן.

No. 1 was copied by Yisrael די באיסה, fin. at פרובטו on ר"ח אדר 5298=1538.

Span. Rabb. char. (the supplied pages carelessly written); 4to, paper, ff. 166, (ff. 115 to 119 blank pages.)
[Opp. 329 (Ol. 692).]

818

1. Responsa by Ele'azar Ibn ארחא, Mosheh Galanti, Abraham Gabriel, Yoseph hal-Levi, Ahron אזוביב, Sh'lomoh Ashkenazi, and a great number of anonymous Rabbis. Fol. 117. נדרשתי להטפל . . . כמהרר' ישראל בנימין נ'ר'ו וכמהרר' ישראל זאבי נ'ר'ו.

2. Fol. 168. 15 §§ by Mosheh הריאיטי, containing aphorisms, headed חקוים אלה הבאים מעסים רמוני המורה המה מנפשי יצאו. The 15th is a kind of introduction to a controversy, headed (fol. 174b) עוד אמר הרב הראיטי ז"ל זכרון קצת טענותי נגד האח הצורר הידוע אשר חרף ברומי מערכות ה' בדרשותו ובקש להשמיד ואמר להתוכח וחזר בו. Rieti's answers form 62 §§. At end two §§ headed שאלה (on logic).

Owner of No. 1: Gabriel ben Uri (פייבש) Perlstein.

No. 1 (Ol. 790), different hands (autographs); No. 2 (Ol. 307), Italian Rabb. char.; 4to, paper, ff. 196. [Mich. 291.]

819

1. R. Yaqob Weil's Responsa, only 60, (not in the order of the edition.) Fol. 36. His decisions on גט and חליצה (the letter of divorce is dated Mayence, Tuesday the 23rd of Nisan 5178=1418; above by a later hand קאזמר, Thursday the 7th of Elul 5296=1536). Fol. 38b. Some of his decisions on other subjects. Fol. 40b. קצת נימוקי מהר' מנחם מירזבורק (not the printed ones).

2. Fol. 44. 69 Responsa of R. Yaqob Molin (not in the same order as the edition; No. 1 of the MS. corresponds to 103 of the ed. of Cremona).

3. Fol. 100. His הילכות דרשות, ritual rules (מנהגים; not in the same order as the edition: the MS. begins with אלול, ends with קצת ה' שבת) with glosses.

No. 1 was written by Eli'ezer טריוויש, fin. at Venice on Monday the 27th of Iyyar 5294=1534.

No. 1, Old Germ. curs. char.; No. 2, Germ. Rabb. char.; fol., paper, ff. 190. [Opp. 74 (Ol. 761).]

820

Responsa and casuistic notes of R. Yaqob Molin, R. Yaqob Weil (ווילא), Mosheh hal-Levi, Abraham ben Eliyah hak-Kohen, Abhigdor ben M'nahem זקן שמי, Nathan אגרא, Yisrael Oestreich, R. Yohanan ben Mathathiah, and other Rabbis. Most of them are of מ'ה'ר'ז'ך, whose pupil the compiler seems to have been. He calls himself the nephew of מ'ה'ר'ז (fol. 36), and on fol. 42 he says, עיין בקובץ שלי שכתבתי עליו מגלת סתרים בתיקון ס"ת שיסד מהר' ליפמן. On fol. 22 some Responsa of the G'onim (incomplete, printed). Fol. 46. תקנות הקהלות קדמונינו מן החליצה (chiefly according to the rite of Worms, Spires, and Mayence, dated 4883=1123, signed Ele'azar ben Rab. Yoel hal-Levi, Simhah ben Sh'muel, Nathan ben Yizhaq, Meir ben Yuda hak-Kohen, Ele'azar ben Shim'on, and Yaqob ben Rab. Yizhaq hal-Levi), followed by תקנות החרשות, dated Mayence the 15th of Ab 5146=1386, signed by Mosheh ben Y'quthiel hal-Levi Molin, Abraham ben הקר' Gamliel ben P'dahzur, Nathan ben Hayyim, Yoseph ben Elyaqim לוש, Y'hiel ben Yizhaq hak-Kohen ינבע, Sh'lomoh ben Yaqob, Sh'muel בופנט (so), Menlin Rothenburg, and Meir ben Sh'muel hak-Kohen היתום מנורטהוזן. Fol. 95. קצת דיני קידושי' ומשפטי הכתובה of R. Mosheh Menz. Fol. 105b. Two Responsa of R. Sh'muel סלמם haz-Zarfathi, Rabbi at תרואיל, on a matter occurring at Valencia in the year 5151=1391 (בשעת הגזרה). Fol. 109. סדר נתינת גט of R. Mosheh Menz. Fol. 114b. On חליצה by the same. Fol. 120b. On חליצה of מ'ה'ר'ז, and fol. 127 on פריון הבן, according to different Rabbis. Many glosses and a great number of names of Rabbis of the fifteenth and sixteenth centuries. A late hand wrote on the fly-leaf ספר שאלות ותשובות להר' אחייא הגאון ז'צ'ל.

Owner: Abraham Qal'i.

Old Germ. and Or. curs. char.; 4to, paper, ff. 128. [Hunt. 221 (Ol. 283).]

821

34 Responsa (א'ז'ה ומקוה) by R. Mosheh פרובינצלו with notes by his grandson Eli'ezer Provenzal. There are casuistic notes by different Italian Rabbis, as well as by the collector Abraham Graziano.

Italian curs. char.; 8vo, paper, ff. 18. [Mich. Add. 36.]

822

Responsa by Mosheh Y'hudah עבאס and contemporaries (about 5384 to 5431=1624 to 1671), 2 voll.

Span. Rabb. char.; 4to, paper, ff. 276 and 202. [Mich. 470, 471 (Ol. 793).]

823

A part of the preceding number.

Span. Rabb. char. (carelessly written); 4to, paper, ff. 282. [Opp. 326 (Ol. 689).]

824

232 Responsa (beg. and end wanting) by R. Yom Tobh צהלון (the greater part of them are printed).

Span. Rabb. char.; 4to, paper, ff. 685; at beg. some leaves injured. [Mich. Add. 66.]

825

1. The 172nd Responsum of R. Yoseph Qolon (less than the printed one, as is stated at end, in a note signed א'י'ג, Abraham Yoseph Graziano ?).

2. Fol. 18. שארית יעקב, notes on passages of the Bible and the Thalmud, chiefly on Rashi.

Owner of No. 2: Mosheh ben Z'ebh Wolf הורוויץ.

No. 1 (Ol. 792), Old Germ. curs. char.; No. 2 (Ol. 797), Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 154. [Mich. 254.]

826

1. Three Responsa: *a.* Of R. Asher (הנקרא זעליג) ben Yizhaq ס'ג'ל Hurwitz at רישא, 5416=1656. *b.* Of Sh'muel Kohen ben Yoseph. *c.* Of Gabriel ben

R. Y'hoshu'a. *d.* Of Yaqob Yoel ben M'naḥem (מענדל) Ashkenazi.

2. Fol. 15. Decisions collected from different Rabbis; the latest is מ׳ה׳ר׳ם לובלין.

3. Fol. 50. Notes on the ceremonies of Ḥalizah.

4. Fol. 54. Notes on the ceremonies of divorce, headed ... ראיתי לכתוב סדר הגט לפי מה שבינותי בספרים כאשר העליתי בחידושי להש׳ע בס״ד.

5. Fol. 85. On the names of places and their rivers in Germany and Poland (the latter according to ר׳ קאפל).

6. Fol. 89. A treatise on גט, where the Minhag of Cracow occurs (גט ו׳ to גט א׳).

7. Fol. 143. Another treatise on the same subject. At beg. of the MS. the formulas of a letter of divorce according to the S'fardiim and the Ashkenazim, dated Jerusalem, Iyyar 5465 and 5468. At end of MS. some medical receipts. The modern title-page has סדר גיטין ושאלות ותשובות לה״ה מוהרר׳ יהודא לבית לוי.

Old Germ. curs. char. (different hands); 4to, paper, ff. 279. [Opp. 325 (Ol. 688).]

827

A copy of the preceding number from 1 to 7 and the modern title-page.

Germ. curs. char.; 2 coll., fol., paper, ff. 131. [Opp. 62 (Ol. 671).]

828

R. David ben Zimra's Responsa, first part, from 1 to 141. Those which are printed by the word דפוסה are marked on marg. No. 3 of the MS. is No. 1 of the edition. At beg. the index, which agrees in the headings with the edition but not in the §§.

Owner: Mosheh שטרית writes at end of the index that the MS. belonged to R. Yaqob חאגיז.

Or. Rabb. char.; 4to, paper, ff. 260. [Mich. 462 (Ol. 783).]

829

Continuation of above, fourth part, beg. with § 637 to 999 (the ed. of Fürth does not contain the Responsa of the present MS.)

Ff. 390. [Mich. 461 (Ol. 784).]

830

Responsa and decisions of R. Ahron ben Sh'lomoh Ibn חסון at Saloniki, 5361 to 5369=1601 to 1609. Many of the documents have the signature of his colleagues (ב״ד). The question on fol. 20 is asked by the physician Daniel of Avila; that on fol. 87 treats of a lawsuit concerning the widow of Don David Ibn Yaḥya; and in that on fol. 163 R. Sh'muel ben בנבנשת appears before the court of justice.

Span. Rabb. and curs. char.; 4to, paper, ff. 299. [Opp. Add. 4to, 2.]

831

ויגש יהודא, casuistic Responsa (on בדיקה) by R. Mosheh ben Yishai Yoseph בירגל of Bonn, 5376=1616, and of contemporaries.

Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 16, (without the blank leaves.) [Opp. 328 (Ol. 691).]

832

ספר באר מים חיים, 97 casuistic Responsa of R. Sh'muel ben Ḥayyim Vital at Cairo, dated 5412–5436=1652–1676, with the index at the end (see ham-Maggid, 1871, p. 45).

Or. Rabb. char.; 4to, paper, ff. 283. [Mich. 463 (Ol. 779).]

833

Responsa by R. Nathan Nat'a Kahna, Rabbi at אוסטרא (about 5400=1640), and contemporaries.

Copied by the grandson of the author.

Germ. curs. char.; fol., paper, ff. 222. [Opp. 75 (Ol. 762).]

834

1. Two decisions of Messer David ben Y'hudah Messer Leon: *a.* Headed פסק ... על מחלקת היה בין הפורטוגישיש והקשטילייאנוס שהעיזו פניהם כגבורים בעצם יום הכפורים. It was made at Saloniki. *b.* Fol. 55. Beg. נשאל נשאל דוד מאצילי הארץ על המעשה שנעשה בשבת שעברה ממורי׳ הרב הגדול מהרר׳ אליה המזרחי ז״ל הגוזר בתבונתו על כל יושבי ארץ קושטאנטינה זה מ׳ שנה.

2. Fol. 67. A decision of Abraham ben Mosheh hak-Kohen on a matter of inheritance.

3. Fol. 71b. Another of Sh'muel ben Binyamin N'thanel מנורצי גר בצינגולי.

4. Fol. 76b. On the same matter by Abraham Y'rushalmi.

5. Fol. 79. Responsa on ס״ת by R. Yoseph Fasi.

6. Fol. 82b. Another by the same (?), on the following matter, וכה אמר בלישבונה ארשתי לי וגם לקחתי לי אשה זה עשר שנים ועתה שמעתי אומרים כי מקודם לכן בזמן לקיחת קטני עמנו בפורטוגאל נשאת זו לאיש ומת ונשארו לו אחים וגם עתה יש לו אח משומד בספרד.

7. Responsa on נזירות, addressed by R. Yizḥaq שאלאל hak-Kohen: *a.* Fol. 87. By R. Yaqob בי רב. *b.* Fol. 91b. By R. Elia Mizraḥi (Qoré had-Doroth, p. 31b). *c.* Fol. 96b. By R. Yaqob Ibn Ḥabhibh. *d.* Fol. 102b. By R. Yoseph ben Sh'lomoh טאיטאצק (so his autograph signature). *e.* Fol. 107. By Yizḥaq ben Zaddiq ן׳ לב. *f.* Fol. 111b. An additional note to it by Ḥayyim bar Yaqob 'Obhadyah.

8. Fol. 113. Sh'muel ben Sh'lomoh Shalom's question on the following subject, מעשה היה בעיר גירונדה שהבחור יוסף זארק שדך בחורה אחת בת ניצק אברם נכדת אברם איצק הלוי הדר בגירונדה ונדר לו סך מה בנדונייתה..., followed by Don Astruc Cresca's answer. Don Sh'muel Shalom had still some doubts on the subject, and expressed them in rhymed prose sent to R. Yizḥaq Bonfos Ibn Sh'althiel, who answers in the same style.

9. Fol. 120. Ḥayyim Galipapa's (גאליפפה) four Responsa, two of which are addressed to Ḥasdai ben Sh'lomoh and Yoseph אורה בונה.

10. Fol. 123b. Note on קבלת עדות, signed Yoseph טאיטאצק and Sh'muel ben Mosheh hal-Levi.

11. Fol. 124. Responsum on matters of marriage of R. Yoseph טאטיצאק.

12. Fol. 127. Responsum on matters of inheritance by Sh'muel de Modena.

13. Fol. 130. ספר עמק רפאים, treatise on ceremonies of אבל, composed on the occasion of numerous deaths caused by a plague (see Graetz, Gesch. der Juden t. viii, p. 35), and divided into five parts, by Ḥayyim ben Abraham בן גליפפא מתושבי העיר מונתשון. The treatise beg. with a preface in rhymed prose, in course of which he says, הלא הם כתובים וחתומים על ספר דברי הימים דברתי ועשיתי על הזועות ועל הרעמים והנה הנו השער החמישי מזה המאמר חקקתיו עת הולם פעמים לספר נפלאות אלים אשר שם שמות בארץ חי עולמים. At end of the preface he says that in the fifth part he treats of כל דברי המגפה פרטיה וכלליה ויתר הדברים הנלוים אליה והשנה אשר נהיתה ונראתה לצלמות ולא סדרים. The present MS. has only the four parts.

14. Fol. 147. Short notes on Tur Oraḥ Ḥayyim (incomplete, ends with § 168. The last leaf belongs to the beg. of this treatise).

Span. Rabb. and Or. curs. char.; 4to, paper, ff. 162.
[Opp. Add. 4to, 34.]

835

Responsa on נזירות by Yoseph and Abraham hal-Levi. The authors quote Rabbis at the end of the 17th century.

Span. Rabb. char.; 4to, paper, ff. 9. [Opp. 323 (Ol. 686).]

836

1. נחלת שבעה, Sh'muel ben David hal-Levi's Responsa, without the preface (more than the printed edition; Nos. 62 and 71 are marked with the words אין צריך לדפוס). No. 1 is dated Goslar, Ḥeshwan 5415=1654.

2. Fol. 134. ספר תולדות אדם, a philosophical treatise composed of a preface and thirteen chapters, beg. השער הזה יהיה סגור ולא יפתח איש בלתי טהור אל יבוא בו, ends דעו את יי כי כולם ידעו אותו מקטנם ועד גדולי'. The author gives free interpretations of biblical and Agadic passages, and believes in astrology. He finished it at the end of the year 5204=1444. On the marg. are notes by an Italian Rabbi (Shimshon Modon?), who is of a contrary opinion to the author, e.g. on fol. 182 it is said דברים שאסור לשמען, fol. 182b. לא תשמע לדברי המחבר כי שקר נסכו.

3. Fol. 190. A fragm. of geomancy, headed להגיד לאדם שאלתו בלי גורל והוא סוד נפלא, 90 §§.

4. Fol. 194. R. Yiẓḥaq haz-Zaqen's (according to Azulai's indication on the fly-leaf) Thosafoth on Qiddushin, beg. האשה נקנית לא קתני אשה בלא הא כמו בתולה נשאת, ends ואיכא למימר דרב לא שמיע ליה ברייתא. The author quotes ר"ח, ר"ת (without the epithet 'my uncle'), ר'ש'ב'ם, רבי' שמואל, R. Yoseph, R. Shimshon haz-Zaqen, R. Shimshon of Coucy, R. Mosheh of Narbonne, R. Meir, R. M'naḥem, R. Yaqob of Orleans, and R. Yiẓḥaq hal-Labhan. On the marg. are extracts: *a.* Signed תוס' אייברא, in which ונר' למורי הרר' יהודה (fol. 225b) is quoted. *b.* From R. Yiẓḥaq ben Abraham and R. Eliyahu. Other marg. notes (Azulai's autograph?) containing omissions, and references to the printed Thosafoth.

5. Fol. 291. R. Shimshon's of Sens (according to Azulai's indication) Thosafoth on Sotah, beg. תחת אישה ונטמאה. אחד שאסורה לבעל... לשון הקו' וה"ה דהוה מצי למימר דאסור' לבועל אלא אגב דתנא לעי' חלקם, ends נתתי אותם אפי' חלקם. These Thosafoth are attributed at end to R. Ḥananel. The author quotes השיב ר"ת לרבי' משולם, ר"מ מפונטייזא, [הרר' מאי[ר, הרר אלחנן, and רשבם.

No. 2 was copied by Mord'khai ben Yiẓḥaq hal-Levi; No. 4 by Ḥayyim חלפן. On fol. 289 is a note of the year 5514=1755 on the family חלפן.

Owner of No. 1: R. Abraham ווירמש; witness, Ahron ב'ה'נ'ל, Metz, Tuesday פרשת לך לך 5530=1769. Owners of 4 and 5: the author of the Shem hag-G'dolim, the 5th of Kaslew 5560=1799; Eli'ezer.

No. 1 (Ol. 794), Germ. curs. char.; Nos. 2 and 3 (Ol. 834), Germ. Rabb. char.; No. 4 (Ol. 838), Span. Rabb. char.; No. 5 (Ol. 838), Syr. Rabb. char.; 4to (of different sizes), paper, ff. 342. [Mich. 78.]

837

Questions and answers of different Italian Rabbis of the 18th century (see ham-Maggid, 1871, p. 197) on casuistic subjects, on different civil acts and matters of ritual. They are interrupted by the following treatises.

1. Fol. 102. עולם הפוך, Abraham Qatalano's history of the plague of Venice, 5390=1630. At end a poem on the same subject by his son Mosheh.

2. Fol. 120. Grammatical rules of R. Sh'muel ben David ben Y'hiel אוטולינגי, written by his pupil Y'shayah ben Yoseph Romanin, 5472=1712 (defective).

3. Fol. 137. סלע המחלקות, a treatise containing the questions and answers about the refusal of M'naḥem of Pesaro, who dwelt for twenty-eight years at Rome, to pay the taxes to the congregation of that town, about 5448=1688 (incomplete).

Italian Rabb. and curs. char. (by different hands, of which a great number are autographs); 4to (a great number are tall fol.), paper, ff. 382. [Mich. Add. 13.]

838

נשאל דוד, Responsa by R. David Oppenheim, 2 voll. The index, called כלי הרואים, marks 125 Responsa. The part on י"ט is headed מועד דוד.

Germ. curs. char.; fol., paper, ff. 263 and 270.
[Mich. 430, 431 (Ol. 786).]

839

נשאל דוד (not so complete as the preceding number). On fol. 309 a homily on a part of Gittin, held at Prague, 5467=1707, when the author came there from Nikolsburg.

Written in the year 1710.

Germ. curs. char.; 2 coll., fol., paper, ff. 348.
[Mich. 438 (Ol. 787).]

840

Responsa of R. Yiẓḥaq ben Abraham Mosheh Yisrael

Eulenberg, at Lissa (about 5470=1710), and contemporaries.

Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 39, (without the blank leaves.) [Opp. 324 (Ol. 687).]

841

Casuistic Responsa of R. Mosheh Katzenellenbogen, of his sons and contemporaries; chiefly autograph letters (see ham-Maggid, 1871, p. 205).

Germ. curs. char.; paper of different sizes, ff. 335. [Mich. 605 (Ol. 788).]

842

141 Responsa (some are defective) by R. יושע ben Yoseph, Rabbi at Cracow, author of the work פני יהושע, in the preface of which he mentions the present work.

Germ. curs. char.; fol., paper, ff. 311. [Opp. 76 (Ol. 763).]

843

חצר החדשה, 91 Responsa by R. Mosheh מונא, Rabbi at Schversenz, followed by the index, entitled שער החצר. On fol. 94 notes on Z'bhaḥim and M'naḥoth, entitled אבן הטועים.

Germ. curs. char. (autograph); 2 coll., fol., paper, ff. 120. [Mich. 406 (Ol. 781).]

844

1. Two series of Responsa, chiefly signed Yiẓḥaq ben Mosheh or מא"ן and Meir ben Barukh: *a.* From No. 84 (beg. wanting) to 536 (end wanting). *b.* Fol. 61. No. 33 (beg. wanting) to 231. Colophon: סיימתי זאת התשובות. שבח לרוכב בערבות וסימנהון ת'ר'ע'ו ...

2. Fol. 90. Maimonides' Mishneh Thorah from II. 1. 12 (beg. wanting) to end of IV. with glosses by a pupil of R. Meir of Rothenburg (fol. 92). The copy of No. 1 was finished in the year 5135=1375. On fol. 35 occurs the date of 5386=1626.

Germ. Rabb. char. (by two hands); No. 1, two coll., fol., vellum, ff. 165. [Opp. 77 (Ol. 764).]

845

Responsa by Rabbis of Saloniki and neighbouring places, signed Nathan נוטה, Y'hudah חביליו, Yiẓḥaq ביטון (see Shem hag.), and contemporaries. Many signatures are difficult to decipher. One of the documents is of the year 5423=1663. Between ff. 23 and 38 is an interruption by the insertion of notes on Niddah, by Naḥmanides (fol. 23), by Ben Addereth (fol. 25b), by R. Nisim (fol. 29b), and by ריטבא (fol. 31). These are followed by notes, headed מה שהשיג הרב ז"ל.

Span. Rabb. and curs. char. (by different hands); 4to, paper, ff. 272. [Opp. Add. 4to, 1.]

846

1. Responsa of the year 5356 to 5375=1596 to 1615, chiefly addressed by contemporaries to R. Meir (ווייבש ש"ן) ben M'shullam at Cracow.

2. Fol. 135. Responsum of R. Sh'lomoh el-Qabeẓ to R. Yoseph Qaro (על כוונת האלהי ר'ש'ב'י בענין קבורת הצדיקים בארץ).

3. Fol. 143. מ'ה'ר'ר'א Oppenheim's notes found on the marg. of a copy of the שערי דורא.

Old Germ. curs. char. (No. 1 autographs); 4to, paper, ff. 156; many leaves of Nos. 2 and 3 are injured. [Opp. 327 (Ol. 690).]

E. Methodology.

847

1. לשון הרא'ב'ד ז"ל לפי' הי"ג מדות, Abraham ben David's commentary on the thirteen rules of R. Yishm'ael (printed).

2. Fol. 10b. ספר כריתות of R. Shimshon of Chinon (printed) with marg. notes. On fol. 36 a short historical note, beg. with R. Haya and fin. with Mosheh of Evreux.

3. Fol. 81b. סוד החבור by Naḥmanides, printed under the title of אגרת הקדש (the first chapter of the ed. 1546 forms in the MS. the preface, which beg. with the words דע אחי; the MS. has in consequence only five chapters).

4. Fol. 91b. ס' תורת אדם by Naḥmanides (printed).

5. Fol. 199b. A lexicological note on the words חרישה, סברה, אומר מחשבה, and עצה, beg. המחשבה לפי דעת חכמי העיון (one page only).

6. Fol. 203b. The first six chapters of ספר משרת משה (printed).

7. Fol. 219. David Qamḥi's comm. on the Merkabhah.

The copy of No. 4 was fin. on Friday the 8th of Adar 5288=1528.

Owners: Yisrael ben Yoseph מארימינו at Pisa sold this MS., written by his brother Eli'ezer, together with an astronomical treatise, called אורח סלולה, written by himself to Sh'lomoh Nisim, on Tuesday the 6th of Nisan 5340=1580 (end of MS.); Yiẓḥaq, Binyamin and Shabbathai סיפיל (beg. of MS.)

Italian Rabb. char.; 8vo, paper, ff. 233. [Mich. 283 (Ol. 343).]

848

זה הכלל (according to the preface), R. Shim'on (Wolf) Oppenheim's comm. on the passages of Z'ra'im (ends with מעשר שני) quoted from R. Shim'on ben Gamliel. The treatise beg. with a poem with the acrostic of the author. Colophon: ע"כ מצאתי מכ"י של אבי א"מ זקיני ... מחבורו הנכבד אשר פי יי יקבנו מא"מר ז"ה הכ"לל. וחבל ... כל זה העתקתי אות באות מגוף הכתב של הגאון המחבר ז"ל ה"ה. הק' יחיאל מיכל במהורר' שניאור זיסקינד ז'צ'ל'ה'ה מגזע אופנהיים בן הרר' שמואל זנוויל ז"ל בן המחבר ... מילידי ק"ק ווירמיישא.

Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 22. [Opp. 377 (Ol. 799).]

849

ספר דרך תבונות of Mosheh Ḥayyim Luzzatto, copied from the edition for Mord'khai Sh'muel Ghirondi, fin. at Padua 5590=1830.

Italian curs. char.; 8vo, paper, ff. 63. [Reggio 54.]

850

1. ספר פסקי הלכות on Thalmudic methodology by Mosheh ben Yoseph Ibn דנון has-S'fardi of Coimbra in

Portugal. The author composed the work in Arabic at Fez, where he went with many other Rabbis after their expulsion from Portugal. He divided it into seven parts (כלל), each of which has subdivisions headed פרק; he quotes his master R. Yizḥaq Abohab. The present MS. contains the Hebrew translation of the work made by Y'didyah ben Mosheh מריקא, and fin. on Sunday, קלינו דיצימרו 5327=1566 at כרך מ' מריכו אשר בתחום מ' פילטרו. The MS. beg. with the preface of the translator. On the fly-leaf the present work is mentioned under the title of מגלת סתרים, a name which the author mentions in his preface (fol. 7) as a title of the writings of the Th'naim, but not as that of his own book. At end ע"כ מצאתי בהעתק.

2. Fol. 91. Rules for mnemonic, beg. הידיעה הרחוקה מן השכחה (extracts from the preface of the grammar Ephodi, according to a note on the fly-leaf).

3. Fol. 94b. זה פי' החידה מאבן עזרא על אותיות אהוי, comm. on the poem את דבר חידתי, beg. רצה בזה שהחידה לפי הנגלה תכלול מהזרות ומהפלא.

4. Various extracts from the methodological book הליכות עולם, viz. *a.* Fol. 97. Enumeration of the chap. contained in the Mishnah. *b.* Fol. 103. ל"ב מדות דר' יוסי הגלילי. *c.* Explanation of different expressions in the Thalmud, viz. אם למקרא etc. Marg. notes wherein R. Eliyah Mizraḥi is quoted. Fol. 123b. Short notes on the same subject, fin. with the words כל זה למדתי מיסודו של הגאון כמהרר פנחס מקורופלו.

5. Fol. 124. The names of all the Th'naim. At end remarks on the omissions of Maimonides in enumerating those names, and on his addition of names which the author could not find in the Mishnah. Next come remarks on additions of names by ר'מ'ב'ן (so) in his ספר הקבלה.

6. Fol. 127. Maimonides' preface (Hebrew) to the Mishnah of Qodashim.

7. Fol. 134. Miscellaneous notes of no importance. Fol. 138. Calendar, wherein the year 5332=1572 is mentioned.

Owner: Mosheh ben Sh'muel מלהריקה at Constantinople.

Italian Rabb. char.; 8vo, paper, ff. 145. [Bodl. Or. 620.]

851

1. On Thalmudic methodology in alphabetical order, beg. with the word אורחא. Fol. 46. אלפא ביתא אחרא on the names of the Th'naim and Amoraim in alphabetical order. Fol. 57. On the measures and weights in the Thalmud. The author quotes the printed edition of the Thalmud, מ'ה'ר'י'ק, הר' שלמה (fol. 14), and מפי הרר שם טוב פלטי (fol. 19).

2. Fol. 60. A casuistic Responsum by Simḥah Luzzatto, beg. הן אמת כי שבילי זה הנדון לא נודעו כי אם בראיה שכלית, written at Venice, the 15th of Kaslew 5413=1652.

3. Fol. 71. Abraham Abulafia's ס' חיי ע'ה'ב (incomplete and transposed).

4. Fol. 91. ס' מוסרי הפילוסופים (printed).

5. Fol. 110b. ספר התפוח (printed).

6. Fol. 114. תקון מדות הנפש in Hebrew (ends with II. 1; printed).

The copy of No. 1 was made by Eli'ezer Rieti has-Sofer in the house of Yirmiyah of קוניאן, fin. on Wednesday the 24th of Kaslew 5372=1611. The last three Nos. were copied by Yoseph ben Yaqob of Padua.

Nos. 1 to 3, Italian Rabb. char. (by different hands); No. 4 to end, Italian curs. char. (carelessly written); 4to, paper, ff. 131. [Mich. 196 (Ol. 344).]

852

ספר כבוד חכמים, notes on Thalmudic methodology, chiefly on ק"ו and ג"ש, by R. Yoseph Ẓarfathi. The author quotes מ'ה'ר'י'ט, ר"מ אלמושנינו, and his own book ס' יפה עינים.

Span. Rabb. char. (modern); 4to, paper, ff. 11. [Opp. 605 (Ol. 1259).]

853

דרכי חלוקים (according to the modern title-page) on Thalmudic methodology in German. The first § beg. דאש איז איין שינה הויז קשיא. The third § beg. אביר מורינו ורבינו הרר פלק ש"ן. The treatise was fin. at Prague, the 13th of Thishri 5469=1508.

Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 37. [Opp. 390 (Ol. 842a).]

854

1. סוגיות החילוקים (according to the modern title-page), 60 §§, on Thalmudic methodology, partly in Hebrew, partly in German, (the latter are to be found in the preceding number.)

2. Fol. 43. Short notes on the same subject.

Colophon of No. 1: זאת החילוקים סיימתי בע"ה היום יום ב כ"ז ימי' לחדש אב בק"ק בולדא והעתקה בא ממהורר' מאיר לובלין והעתקתי אותה מכ"י של ש"כ מענדלן קצן שטיין בן משה דיק קופף השם יחייני...אני עזריאל בר יצחק שליט.

Owner: Binyamin ben M'naḥem of Worms (fol. 53).

Old Germ. curs. char.; 8vo, paper, ff. 43, (without the blank leaves); last leaves much injured. [Opp. 733 (Ol. 278).]

F. Book of Commandments.

855

ספר אשכל הכפר המכנה ספר הפלס להרב רבנו יהודה האבל בהר' אליהו הדסי י'ע'מ'ש, R. Y'hudah Hedessi's theological work (with the 99th and the 100th chapters), preceded by the index נחל אשכל of Kaleb Effendipolo. The MS. has at end of this index the following passage more than the printed edition: ונשלם זה ע"י אני כלב א'ב'ה ב'י'ה י'ע'מ'ש מחברו פה בפרדס הגדול של יומו המשנה שהוא עתה של מוסטפה המשנה למלך סולטן שולימן י"ל . . . שהוא כנגר עיר איוב . . . והיתה השלמת זה יום ששי לשבוע בחג הסוכות י"ט לחדש שנת ה'ר'פ'נ' לב"ע . . . This part ends with § 183.

Span. Rabb. char. (the index by another hand, smaller char.); fol., paper, ff. 195. [Mich. 362 (Ol. 70).]

856

Continuation of above, from § 184 (with the end of the 111th and the 112th chap.) A blank space of nine lines in the MS. for the lacuna indicated in the printed edition.

Owners: הודה ר׳ משה אפרקי בהר׳ אליאו פצי נ״ע איך מכר הספר הזה שהוא ספר מצוות של ... לשלשה אחים שהם אליאו רבנו ויוסף ויצחק טרנו בני כר׳ יאודה תשבי ז״ל בסך ... יום ד׳ ששה לניסן שנת הש״ו. משה מחלי כהר׳ אליאו פצי.

הן אמת ... איך שמכרתי ... לאהובי מרעי החכם החריף כמהרר יואל בערוש פאלקוויץ נ״י בעיר דובנא רבתי...כ״ד הקטן אברהם ירושלמי באור׳ כמער׳ שמואל הענו השופט המבין נ׳ב׳ת מעדת הקראים דמתקרי פירקוויץ ממדינת קירים מעיר גוזלווא י׳ע׳א, on Thursday the 10th of Nisan 5596=1836.

Ff. 103. [Mich. 263 (Ol. 70).]

857

Book of commandments by Levi ben Yepheth hal-Levi, [the Qaraite]. The MS. beg. בשם המשביע ליריאיו נעימות וטובות אחל לחקות ספר מצות הדבור בחלוקי העתים אשר בהם עלינו תורות וזכרון סימנים. Fol. 77. הדבור במאבלות, of which the introductory chap. fin. with the words עד הנה מצאתי גם אני, followed by בעזר עושה נפלאות אחל ספר מאבלות. Fol. 88. הדבור (דבור) כאשר יתחייב על הכהנים. After several other §§ follows fol. 104[b], הדבור בנדרים. אשר הם נדרים ושבועות. This § is interrupted on fol. 109[b] by a passage on ירושה, which belongs at end of the MS. Here occurs the passage (fol. 110[b]), ואני אראה לבאר דרך אבי יר״א בירושות משום כי הוא שער קשה ויצטרך אל ראיה בגלות. משום בי לא יתכן העתקה ממון ישמעון אל ראובן אלא בראיה. אמר יחיהו אל וישמרהו בי אם ימות אדם ..., where is also to be found the passage הדבור בדודים (Cat. Lugd. Bat. p. 87). This fragm. ends with the § ואראה להחביר אל זה הדבור באשה, of which the last words are והשיב על זה על דרכו (incomplete?). After blank spaces on fol. 111 the § נדרים is continued on fol. 112. The last § of this part is headed הדבור בציצית. At end (fol. 121[b]), ושם זה הדבור השלמה למצוות בכללם כל אשר יהיה מהם מצות הינין. וכל אשר מהן מצות לאוין. וכל אשר יהיה תחלתו מן ה׳ק׳ב׳ה. וכן אשר יהיה תחלתו ממנו אנחנו כמו הנדבות והם אלנואפל. משום כי אחר כן יהיו מצות חובות. ואני אשאל מבורא ... ודע כי דרבתי בחבור זה הכתב על דרך אבי יר״א. ועל דרך זולת ממלמדינו וחכמינו מכל מי שדבר על עקרי המצות אשר הוצרך אליהם חזק בזמן גלות. ואם היו בבר זכרו גם אשר יתחייב על ישראל בזמן המלכות במו הדבור על הקרבנות וכיוצא בהם. וא׳ע׳פ בי הם לא הרחיבו בהם לבאר כאשר הרחיבו בזולתם משאר המצות. ואני ראיתי מן בטוב ולא דברתי על הקרבנות ועל כל היוצא בהם כל עקר על כל אודות ופנים. ולא הרמזתי אליהם בדברים מקוצרים. ולא חברתי זה הכתב עד שילמדו ממנו. אבל חברתי אותו לתלמידים ... וה׳ק׳ב׳ה יתש׳ הוא היודע אשר עברו עלי מן הקשות והעונות עד אשר חברתי אותו מחלאים רעים נקרה עלי בעת שחברתי אותו ונתעסק לבי מאד בהם וקוצר רוח וקוצר היד. וגם כי במקצת העתות הייתי מבקש כתב מן בתבי החכמים ולא מצאתי וגם מן כתבי אבי אשר היה בהם הדברים אשר החפץ לדבר עליהם ירחמם שדי בולם. ויותר אשר חברתי אותו. וכמעט מנהו אשר ראיתי אותו בכתב אבי יר״א ובכתבי זולתו. והוא אשר ידע צדייתי ותאותי אותו אשאל לסלוח לי ... ואמן: אלו ספרי מצות דבור וחבור ללוי בן יפת הלוי ז״ל. הדבור הראשון ירח ואביב. והדבור השני ענין שבת ומועדים עם שאר הזמנים ותנאי התפלה. והדבור השלישי ענין המאבלות. ברוך נורא עלילות. The next part ends with the words נשלמה אמרת הטומאות ויבוא אחר זה הדבור בעריות והיא האמרה הד׳(!) מס׳ מצות. This passage is followed by a blank space of eight lines. The 5th (4th) part beg. (fol. 161) וכמשפטי הגוים אשר סביבותיכם לא עשיתם וזה על מקצת, ends עד הנה תכלית הדבור בערות האסורות ובכל הפתרונים אשר יתלה בה מן תנאי הנשים ויבוא אחרי זה האמירה השישית בירושה. Of the sixth part the MS. has at end 2½ pages and the three above-mentioned pages. It is evident from the given extracts and headings that Levi wrote his book in Arabic, and that the Hebrew is a translation, and not the original. The quotations in the present MS. agree with those given by Pinsker (Liq. Qadm. II. p. 89).

Span. Rabb. char. (modern); fol., paper, ff. 189. [Reggio 5.]

858

ספר מצות, Maimonides' book of commandments in Arabic. The work beg. with the enumeration of the 248 מ״ע and the 365 מ׳ל׳ת with the references of the Pentateuch. Marg. notes (injured in binding) containing omissions.

Colophon: ונשלם זה ספר מצות לרבנו משה הרב הגדול המעוז המגדול יחי לעד אמן בן כ׳נ׳ק מרנו ורבנו מימון הרב ז׳צ׳ל והוא לבחור הכשר המבין המשכיל הוא ניהו מרנ׳ ורב׳ צדוק הלוי ש״צ בן כבוד מרנא ורבנ׳ זכאי ביר׳ שמריה הרב ז״ל ונפשו לתחיה. קובלת חסב אלטאקה פי שנת א׳ת׳ק׳פ׳ח לשט׳.

Owners: קניתיו מן ... אלדי; עוזריאל בר יהוש[ע] עמלהא ... צדקה בן אלש ... ובתב עבד ה ... בירבינו יהושו[ע] ... הנגיד ראש ישיב[ה] ... של תורה נכד רבינ ... הגאון בירבינו מימו ... ז׳צ׳ו׳ק׳ל.

Syr. Rabb. char.; 4to, paper, ff. 186. [Poc. 239 (Uri 349).]

859

1. Maimonides' book of commandments, translated by Sh'lomoh bar Yoseph Ibn Ayub has-S'fardi, made at Béziers in Nisan 5000=1240. The translator beg. with the enumeration of the 248 מ״ע and the 365 מ׳ל׳ת, which is followed by his short introduction.

2. Fol. 54. Maimonides' letter to S. J. Thabon, it runs like the editio princeps. The MS. reads, וכן כשבא אצלנו ר׳ מאיר החבם היקר שהיה למד אצל ר׳ אברהם הרב הגדול שבפושקיירש ואצל ר׳ יעקב הרב ז״ל ואצל ר׳א׳ב׳ע. After the words בי יצר זמני מאד (ed. fol. 5[a]) the MS.

reads, וכתב אחרי כן הספרים שראוי לקרא בהם באלו החכמות והספרים שאין ראוי לאדם להשתדל בקריאתם. ובסוף דבריו כתב. הנה הישרתיך ... כתב משה בתשרי שנת א'ת'ק'י'א לשטרות.

3. Fol. 55[b]. Mishneh Thorah I to VII. Marg. notes containing omissions.

Written by Mosheh ben Sh'muel Qamḥi for צְבִי (erased); No. 1 was fin. in Siwan 5096=1336.

Owners: Yom Tob ben Yiẓḥaq רומן; Abraham; מיימון; Mosheh Kohen.

Squ. char.; 2 coll., large fol., vellum, ff. 296.
[Opp. Add. fol. 30.]

860

Commentary on Maimonides' Mishneh Thorah (according to the commandments) by ר' זעלקלי (fol. 238), beg. after the preface (only the end of it in the MS.) הא לך לאו הראשון שהוא במיימוני תחלת ספר מדע. The author quotes מו' ; מו' מהרר יוזף ס"ל ; מו' מ'ה'ר'ר'י'ם שמעתי מהר' משה שולהוב ; מ'ה'ר'ר מאיר ורנקבורט יצ'ו שי' בשם דודי זקני הגאון מהרר' זלמן ז"ק ז'צ'ל בשם החסיד מהרר' טעבלן ז"ל; and many others. At end of the first part (fol. 161[b]) ברוך ... כי מעת התחילי נטרדתי ב'ע'ו'ה בכמה טרדות. ועסקי צורכי צבורי בגליל הזה דכמה טצדקי והרפתק עדו עלן. וכנגד כולן פטירת אחי הגדול אשר נודע בשערים ... מהרר' אליעזר ז'צ'ל אשר מנוחתו כבוד בק"ק ווירמיישא ועו' איסורי כולל ומוסיף עלי אנשי מרי נפש פוגעים בי במומני (!) ובכבודי עם הוצאת דבה... שאני טרוד ביותר עם שאר הלימודי' וחברת התלמידים ... וזהו שחייב העכבה כל כך זמן ארוך. היום יום א ... ט'ו באב שנת ה'אלפים וש'. Next comes a poem of six lines by the author, followed by the second part of the book, headed הקדמת עשיים. On fol. 239 are additional notes on parts of the Mishneh Thorah, and on fol. 249 the repetition of fol. 161[b] and other passages of the work.

Written by 'Ezriel ben Shaûl of Cracow, fin. on Sunday the 8th of Thammuz 5318=1558 (fol. 238).

Old Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 261.
[Opp. 346 (Ol. 769).]

861

1. [ר' זעלקלי] on Mishneh Thorah, ends with § 239 להרע או להטיב (fol. 130 of the preceding number). No preface. Marg. notes, signed Eli'ezer Ulma. On fol. 73 occurs the name of Lezr ben Shim'on Günzburg, perhaps the copyist.

2. Fol. 80. Notes on Mishneh Thorah, beg. with Shabbath, ends with 'Abhodah Zarah; the beg. is תְּנָא ג' סי' לו שבת. עיר של זהב כו' בס"ת האריך בו וז"ל. The §§ are divided into שרשים and ענפים. The author was a pupil of R. Isaac Stein, whom he quotes very often with the formula יצ'ו, e.g. fol. 100. ואני הכותב שמעתי מפי מ'ה'ר'ר'א'ש יצ'ו; fol. 110. R. Eli'ezer מביהיים.

3. Fol. 134. Comm. on the first chapter of Isaiah by a German Rabbi (ר"ת and Agadah).

4. Fol. 137. Naḥmanides' אגרת הקדש, six chapters.

5. Fol. 147[b]. Rules for calendar and astronomical tables of Yoḥanan ben Naphthali of Treves, 5313=1553.

6. Fol. 169. Notes on calendar and tables including Christian feast days, by a modern author. He quotes R. 'Aqibhah of Frankfort and Wolf Buch of Moravia.

7. Fol. 183. A fragment of 5.

Owners: Meir ben Simḥah (fol. 145); Mikhel Wolf. . . .

Nos. 1, 2, Old Germ. curs. char.; Nos. 3, 4, 5, and 7, Germ. Rabb. char.; No. 6, Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 189.
[Opp. 332 (Ol. 719).]

862

נטע שורק, R. Nat'a Ellingen's notes on Maimonides' book of commandments.

Germ. curs. char. (autograph); small fol., paper, ff. 60.
[Opp. Add. 4to, 17.]

863

Notes on Maimonides' book of commandments. The author seems to have made use of a printed edition. Fol. 1. דף סו' ע"א אבל אם אמר כשהגיע אליהם כו' עד שהרי גלה דעת שלא התיר מקצת הנדר לפי שבשעת הנדר אמר כלכם אסורים ועכשיו ג"כ מעמיד דבריו ולגבי האחרים באותו לשון ממש כך פי' ר' ניסן דף כ"ה. Fol. 2[b]. דף ב' ע"א תניא כי סליק לאוין מצות עשה. Fol. 15[b]. אמרינן דהוגה את השם באותיותיו. The author continues up to דף ק'מ'ח. Marg. notes.

Old Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 38; marg. of some leaves injured.
[Opp. 334 (Ol. 721).]

864

[ספר מצות גדול] of Mosheh of Coucy. The order of the MS. is as follows: *a.* The bibl. verses מכל מלמדי (acrostic Mosheh); *b.* The part of the preface, beg. הנני משה בן יעקב הקדמתי; *c.* The index for מצות עשה, 248 §§, and five מדברי סופרים; *d.* The first part of the work; *e.* The second part of the work (ל"ת); *f.* The part of the preface, beg. משה קבל תורה; *g.* The index for II, enumerating 365 §§. The MS. has three different glosses: *a.* Those signed ד"ך (Germ. Rabb. char. only in the beg. of the two parts), containing omissions, corrections, various readings, and additions; for II. 10. this glossator gives a reading headed גר' ברושל; *b.* Those of the same character, signed once אִיני (II. 81); *c.* Detached papers lying between the leaves, containing remarks only (*b* and *c* Old Germ. curs. char.) On the left fly-leaf are two documents: *a.* תקנת קהלת שום שנתחרשה שנת ק'מ'א לפרט (see No. 820; the MS. reads בונפוש); *b.* A compromise between the congregation of Frankfort and R. Isserln Auerbach, dated Friday the 27th of Elul 5325=1565. On the right hand fly-leaf casuistic notes, extracted from Efraim of Bonn and מכ"י מהרשך.

Owners: Shim'on ben Yiẓḥaq Auerbach Sprinz; Yisrael אביי (according to the poem of six lines at end, pale); לאיט (erased) יקוף; Mosheh (erased).

Germ. Rabb. char.; 3 voll., fol., vellum, ff. 326. Illuminations for the initials of the §§ and parts of the book.
[Seld. Arch. A. 5 (Uri 326).]

865

ס׳ מצות גדול with glosses containing omissions and a few remarks by the copyist himself; a few others by a later hand. The MS. is in the following order: *a.* מכל מלמדי השכלתי, followed by the small preface הנני] משה בן יעקב הק דמתי], for which a space is left and filled up by a casuistic note, beg. וזה אשר שלח הרב ר׳ [שלמה אל הרב ר׳ יעקב בר נתן ששלח לו מגלה כשירה; *b.* The index for מ״ע; *c.* מה אהבתי תורתך, followed by the preface משה קבל תורה; *d.* The index for מ׳ל׳ת. The first part contains the מ״ע. At beg. of MS. extracts from the ס׳ חסידים (pale). On fol. 115 the copyist says, ע״כ טעות זה העמוד.

Written by Mosheh ben Ḥayyim פלטיא (the glossator? of the סמק No. 879), fin. at Zurich 5147=1387.

Owners: at beg. of MS., Asher Gabriel (?) ben Abraham שליטאם, Wednesday the 20th of Elul 5328=1568; Yaqob ben Mord'khai מנש of Cracow; Ḥayyim ben Nathan אשרי; שליטאם מעיר חדשה סמוך לקראקא ben Yaqob . . . (fol. 301); on the last page r°, מאיר ב״ר דוד למדתי, he inscribes births of the year 5312=1552; Abraham ben Mosheh; v°, Y'hoshu'a ben Mosheh העמאויסל (?) received it from his father-in-law Ahron ben Aryeh (? ליב מק״ק הריזניץ); זה הספר מצות גדול בא מק״ק ווין עם שאר ספרים שנקחו כמה שנים בבילבול שקר ממזר דק״ק אייבשיץ והוחזרו בשנת גשם ונתנו לי זה ה׳ס׳מ׳ג כדי להשותם נאם יצחק בן לא״א אהרן אלעזר ז׳צ׳ל המכונה אייזיק מילטנבורג; כ״ץ ש״ץ; Qalonymos ben Y'hudah; Mosheh כ״ץ פרעגר.

Germ. Rabb. char.; 2 coll., fol., vellum, ff. 381¾; illuminations. [Opp. Add. fol. 39.]

866

1. [ספר מצות גדול], part I (מ״ע, beg. with the middle of § 39) with glosses by two hands (Germ. Rabb. char. and Old Germ. curs. char.), containing corrections, omissions, and remarks.

2. Fol. 273. On א׳ו׳ה, 51 §§ (according to the index), of which the first is headed דין שרייה והדחה, and the last (above שתן) לשתות שמן לרפואה מסוסים וגמלים ומאדם. The MS. is incomplete, and ends with the beg. of § 43. At beg. of the treatise עדיו בחותמיו זכין לו שזה הספר מדוייק ומנוסה ומוגה מפי מומחין שיש לסמוך עליו אפי׳ שלא בשעת הדחק כאשר סדרוהו חכמי וגדולי רינוס וקריתי והגהתי עם יושבי אוהלים ויודעי דת זה הספר אות באות מתוך ספר רינוס אני הסופר משה בר אשר מהולבעלט. The first § beg. מנהג העולם לשרות המים במליחה, the 4th § beg. במלכות שוואבא אוכלין חמאה של גוים. Quoted are אבן, ר׳א׳ב׳ה, מ׳ה׳רמ׳ז״ל, and older authorities. There are glosses, signed א׳ב׳י. The author uses French words.

Owner: חלק ירושתי מא״מ שמואל ב״ר נפתלי ז״ל פיקהרט (fol. 145.)

Germ. Rabb. char. (by two hands); 2 coll., 4to, vellum, ff. 283; a few leaves injured. [Mich. 520 (Ol. 564).]

867

1. [ס׳ מצות גדול], part II (מ׳ל׳ת), beg. with the preface מה אהבתי . . . משה קבל, followed by the index. Marg. notes by the copyist, containing omissions.

2. Fol. 193ᵇ. מגלת תענית.

On the first page of the MS. the liturgy אדון עולם and a note (very pale and illegible). At beg. and end fragm. of a comm. on Bab. Thal. Sanhedrin (Syr. Rabb. char.)

Written by Mosheh ha-Rofé ben Yizḥaq ben קאביש מיורקי for Sh'lomoh ben Eliyah קפשלי הזקן.

Italian curs. char.; small fol., vellum and paper, ff. 196. [Mich. 388 (Ol. 563).]

868

עמודי שלמה, commentary on ס׳מ׳ג by R. Sh'lomoh Lorya, with glosses (not the printed ones) of R. Eliyah Loanz, wherein he quotes chiefly ר׳ זעלקלן (ביאורי מ׳ה׳ר׳ז), מ׳ה׳ר׳א׳ש (Isaac Stein), R. Eliyah Mizraḥi, and others (the glosses cease with ה׳ נדה fol. 205). At beg. up to fol. 9 a comm. beg. המצוה וכו׳ א׳ע׳ג דממצות ל״ת הוא נקט כיון דמקלינן בקדשים כל כך דין הוא דמקלינן לשון מצוה, ends בתרומה וכן כולהון.

Written from ff. 1 to 205, 218 to 259, and 273 to 281 by R. Eliyah Loanz; the rest is supplied by Yuda bar Yoseph hal-Levi for R. Eliyah, fin. on Thursday the 27th of Adar 5355=1595 at העדרנום.

Old Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 383, (without the blank leaves.) [Opp. 343 (Ol. 730).]

869

עמודי שלמה, part I. containing ל״ת, with a few marg. notes. At end Thalm. of Babylon Ḥolin, fol. 98 beg. אמר ר׳ אסי, ends דמדאורייתא ברוב׳ בטיל, with Rashi and Thosafoth on it. The treatise on the number of the letters contained in the Bible, entitled חרוזות, and attributed on the fly-leaf to R. Sa'adyah ben B'khor Shor (see J. Derenbourg, Journ. As. 1870, vol. ii. p. 543), is not in the MS.

Old Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 173. [Opp. 333 (Ol. 720).]

870

עמודי שלמה, beg. wanting. At end Hebrew-German notes, the first beg. איך וויל צו לנד אויזרייטן. שפראך זיך מיינשטר הילטיברנט.

The copy was fin. on Friday (leaf torn).

Owner: Zalman בייט.

Old Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 316. [Mich. 154 (Ol. 103).]

871

עמודי שלמה, beg. wanting, ends with גט (incomplete). A few marg. notes.

Owner: Yuda ליב ben Mosheh Rofé מאורקטן פריישטטיר.

Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 229. [Mich. 159 (Ol. 107).]

872

R. Isaac Stein's comm. on ס׳מ׳ג (more than the printed notes and quite different, beg. and end wanting). The MS. is in the handwriting of אבי העזרי, the author's

son. He says (fol. 23[b]) that his father left, when he died (on the 1st of Thishri 5256=1495), a small part of his comm., the remainder existed in notes on the marg. of the ס'מ'ג. Abhi ha-'Ezri put the notes in order in the year 5266=1506, thus forming the present MS. He states further that many pupils reported remarks of his father which he had never made.

Owner: M'naḥem.

Germ. Rabb. char.; fol., paper, ff. 173. [Mich. 408 (Ol. 105).]

873

1. ספר עמודי גולה with the annotations of R. Perez, 332 §§ (§ 293 of the edition is 206 in the MS.; דיני מקוה is § 207. The rest are prohibitions, chiefly those contained in Lev. xviii). Later glosses (only on the first leaves), where ת'ש'ב'ץ is quoted. The MS. beg. with the author's preface, of which the second § beg. וזה כתב הר' שלמה נ"ר: גם שלחו באשכנז..., then follow the index and an ethical treatise, headed אילו שלש עשרה מדות שיעשה אדם אותה וחי בהם. וזהו חיי עולם בדרך קצרה (attributed in the edition to Sh'lomoh ben Gabriel).

2. Different ritual treatises attributed to R. Yizḥaq of Corbeil: *a*. Fol. 192. אלו הן פסקים מקבלת מורינו יצחק אבי הספר הזה, all the §§ beg. with the words עוד משמו; at end לא מצאתי יותר. *b*. Fol. 196. ספר חקי התורה, advice for teachers and pupils. *c*. Fol. 199. ספר עץ חיים, chiefly on civil law (perhaps the work quoted in the Zurich glosses).

Written by Abhigdor ben R. Yaqob Yisrael יִשְׂעָם וזמְן, fin. on Thursday the 22nd of Adar 5069=1309.

Owner: Yoseph בכרך...(pale). At end of MS. death of R. Ḥayyim, the 4th of Kaslew 5124=1363, and births.

Germ. squ. char.; 3 coll., 4to, vellum, ff. 210.
[Opp. 342 (Ol. 729).]

874

1. עמודי גולה with the annotations of R. Perez and a few later glosses. The MS. beg. with § 1, and has the index at end without the references to the Pentateuch. It consists of 310 §§, of which the last is דיני מקוה. The letters of divorce are dated Sunday the 21st of Sh'bat 5044=1294 and 5144=1394, בשנשפורין מתא דיתבא על נהר אוזן (on fol. 2....זהו ספר בורך שהיבר השר מקוצי, see the owners).

2. Fol. 160[b]. [ת'ש'ב'ץ], beg. שבת מותר לילך בטלית ומתיר לשתות קטן לר"ה (blank space), ends with § 434 ואומר שמותר לכתוב מים בערב פסח (incomplete). § 22. דברי הלכה כגון דברי ת'ש'ב'ץ וכיוצא בהן. § 24 is signed Meir ben Barukh and Meir (see No. 378, 2). § 25. זה חבירינו הר' שמשון אמ' לי שנדר על דעת רבים על דעת רבי' למ'ה'ר'ם נ"ע ופדין ועל דעת מורי' הרב ועל דעתי, signed למ'ה'ר'ם נ"ע.

Written by Y'hudah.

Owners: מורינו הרב מוהרר' ליב: Asher (אנשל) ben Sh'lomoh (Zalman) היילפרון (Sunday the 28th of Nisan 5453=1693, fol. 48) ben Meir of Lissa (fol. 160); he had it from his father, and presented it to his brother-in-law, who inscribed births on fol. 160, and amongst them בתי רוזה שי' נולדה למ'ז'ט ע'ש'ק י"ט מנחם ת'ס'ט על השדה סמוך לפריווטש וסמוך ליער שטיזיוש יום אשר נסו בע'ו'ה אנשי קהלתנו ק"ק ליסא מפני מכת הדבר: Sh'muel ben Elyaqim נעשליג שליט [מקרא] טשין: Sh'muel ben Naḥman כ"ץ of הבירא (?) שערים and Mosheh ben Yisaskhar (Bär) made use of the MS.; the latter calls it ספר בורך. Births on the first page from 5290 to 5307. On the binding Yoseph ben Mosheh hal-Levi נקרא יוזפא אשכנ[זי] ציון.

Germ. squ. char.; glosses, Germ. Rabb. char.; 2 coll., small 4to, vellum, ff. 190; the place of a great number of initials is left blank. [Opp. 338 (Ol. 725).]

875

1. עמודי גולה with the annotations of R. Perez, without the preface of the author. The beg. of the index is wanting. There are 291 §§=293 of the edit. princeps (the greater part of § 184 to the middle of 192, and 195 to 199 towards the end, supplied by a later hand; fol. 57 belongs after fol. 59), ending with the words נהרא מכיפיה מיבריך. Follows דיני מקוה מבוארות במצות להטביל כלים בסימן ק'צ'ז. סליק. וכל שאר המצות מפורשות בפנים. מ'ר'פ'א. בל צ"ע טוב לכותבן בקלף אחד. ואחרי כן לעיין בספר מצות גדול וברב אלפס וגם בשאר ספרים וגם להגיה אריכות המצות כמו בס'מ'ג כדבר שהוא צורך פסק. גם לעיין ברמיזי הגהות שלא נכתבו. חזק ונתחזק. ברוך יוצרי....

At the end of the index are other prohibitions, chiefly those contained in Lev. xviii, without any numbers attached. Between the index and the work stands on fol. 6 the liturgy האדרת והאמונה; fol. 6[b]. a casuistic note, signed מ'ר'פ'א, and fol. 7 on synagogue rites, wherein is mentioned (?) ובפרובינש י"א בשם הרר' מנחם דממיטץ; fol. 67. וזה הפירוש מן י"ג מדות ז"ל שאין אומרים תחנות, beg. דרש דרש. זהו מדת הרחמים ר"ל שמרחם על האדם; next comes the liturgy אדון עולם, headed שיר נאה.

2. Fol. 125. חיי עולם (R. Yonah's ס' היראה).

3. Fol. 131. ספר החסידות (printed under the title ס' חסידים. The MS., which has no division into §§, ends with 154 of the edition. More French glosses than in the edition). On the marg. of fol. 149 חני הַמְעַגֵל כך שמעתי מפי מורנו הרר' יעקב לפפא ז'ל'ה'ה.

4. Fol. 151[b]. Ritual for weddings, times of mourning, circumcision, etc. (incomplete, ends with הטבת חלום); one of them is signed מרפא.

5. Fol. 153. קרובץ של חתן, liturgies by Shim'on ben M'naḥem, beg. 1. איחד שם; 2. מלא כל הארץ כבוד (Ofan); 3. אמהות עת; 4. מרשות שוכן עד; 5. ומרשות שארית (Zunz, Lit. Syn. Poesie, p. 114). Next come on fol. 154: 1. ידונן חתנא עם כלתא, headed לאחר שקרא בתורה; 2. יברך יי חתן וכלה; 3. דרך בשר שר צבאיך; 4. ישמח חתן בכלה, headed זמר לחתן; 5. שדי מגיד מתחלה, headed זמר אחר, with the acrostic of Sh'muel. Concludes with the ברכה.

6. Fol. 155. Ritual for the Thorah and the Haftaroth.

7. Fol. 157[b]. Formulas for writing different civil

documents. One of them (fol. 157^b) is headed טופס כתובה דאירכבין מחתימת הרב ר' שניאור והרב ר' יצחק המכונה שירא בנייש דאלו״יאה.

Written by Mosheh ben Yiẓḥaq, fin. on Tuesday the 8th of Thammuz 5059 = 1299.

Germ. Rabb. char.; 4to, vellum, ff. 161. [Opp. 340 (Ol. 727).]

876

ספר עמודי גולה with the glosses of R. Perez (299 §§ = 293 of the edition), without the index. The letter of divorce is dated Friday the 8th of Adar 5065 = 1305: בביק מתא דיתבא על נהר אוצא ועל מי מעינות אנא. Fol. 195. הלכות גיטין להר' פרץ ז'צ'ל, on the ceremony of divorce, and fol. 199 on Ḥalizah, according to R. Perez (these follow in most MSS. the rules of divorce of the ʿAmudé hag-Golah). At end of MS. an index of 30 S'liḥoth, followed by another of 76, headed סליחות לשחרית יום כיפור לר' שלמה.

On the marg. of MS.: *a.* ת'ש'ב'ץ, 463 §§, beg. illegible, ends מ'ה'ר'מ'נ'ע אמר במדרש יש כשאדם יושב על שולחנו; § 462 beg. ואומר מ'ה'ר'מ'נ'ע בספר האמונות. *b.* Fol. 77. שאילות ששאל החכם יעקב מוארוש והתשובות אשר לו נאצלו מרוח בעל החלום, 192 §§ (see No. 781, 4^b). *c.* Fol. 88. סדר ברכות שסידר מורי הרר' מאיר ז'צ'ל, R. Meir of Rothenburg's rules on the ceremonies of benediction (printed).

The text was written by Y'hoseph ben Shabbathai לעי״ן ben Sh'lomoh לבי׳ for his master R. Binyamin ben Sh'lomoh at קמרינו. The marg. were written by Sh'lomoh.

Span. Rabb. char.; marg., Germ. Rabb. char.; 4to, vellum, ff. 202. [Marsh. 574 (Uri 288).]

877

עמודי גולה with R. Perez's annotations and a few glosses by a late hand. The MS. beg. with the index (294 §§, of which דיני מקוה is the last); next comes the letter of divorce, dated לוקאש Thursday the 27th of Adar 5057 = 1297. The first five ff. have some notes by a late hand, and on fol. 6 begins the work itself with the words [לידע] שאותו שברא השמים.

The copy was fin. the 12th of Siwan 5057 = 1297.

Owners: R. Ḥayyim ben Naḥman sold it on Wednesday the 27th of Adar 5058 = 1298 to R. Meir ben Y'ḥezqel: witnesses, David ben Yiẓḥaq; Yiẓḥaq ben Ḥizqiyah שוי (?); Eleʿazar ben Ahron.

Germ. Rabb. char.; 2 coll., 8vo, vellum, ff. 219. [Mich. 41 (Ol. 565).]

878

1. [עמודי גולה] with the annotations of R. Perez and a part of the Zurich glosses, signed מפי מ'ה'ר'ם; רם; ס"ג; מורי הרר' מאיר; מורי הר"ף; מורי הרר' יצחק; and in most places עכ"ה. Fol. 14. ואני הלבלר ראיתי הרר יוסף קלזרון נ"ע שאסר לספר בו ביום ואומר כי לגבי ל' אין מקצת היום ככולו ומעשה אירע על בחור אחד ששמו ליאון מלחוטיינא. . . . The letter of divorce is dated Bern, Thammuz 5190 = 1430. The MS. ends with מפני שיש אהל דיני חליצה מ'ר'פ'א ע"ה, next comes לו לתלות להקל. The MS. has no index, no author's preface, and no enumeration of §§.

On the marg. of the MS.:

1. The daily prayers, and Pirqé Abhoth. ii. Hosh'anoth in the following order: 1. למען אמתך; 2. אל למושעות; 3. אבן שתיה; 4. אדם ובהמה; 5. אדון המושיע; 6. אערוך שועי; 7. אום אני חומה; 8. אדמה מארר; 9. למען אותן; 10. תתננו לשם; 11. (לשבת) אום נצורה; 12. כהושעתה אלים; 13. כהושעתה אב המון; 14. אנא אזון חין; 15. אנא תעינו; 16. למען תמים; 17. תענה אמונים; 18. אז כעיני עבדים; 19. אומץ ישעך. iii. שמחת תורה: 1. אשרי העם שלו ככה; 2. אשריך אום קדוש; 3. אז בקשוב עניו; 4. רשות לחתן אתה הראת לדעת; 5. רשות לחתן תורה; 6. רשות לחתן בראשית; 7. אגיל ואשמח to אשר בגלל. At end, נשלמה התפלה מכל השנה. iv. יוצרות: *a.* שבת בראשית: 1. אל נשא; 2. לבעל התפארת; 3. אחשבה לדעת. *b.* שבת ור"ח: 1. אלהינו אל' אמת; 2. לך אלים; 3. אמונתך אמתי. *c.* לברית מילה: 1. אפוני אימיו; 2. אזורי אימה; 3. אות ברית. *d.* לשבת של חנוכה: 1. אודך כי אנפת; 2. כבודו אור; 3. (מאורה) שני זתים; 4. אין צור חלף. *e.* יוצר לשבת הפסקה: אור זרוע זרוח. *f.* זולתות בין פסח לשבועות: 1. אתה אזכורך דודי מארץ; 2. זולתך אדונים בעלונו; 3. אלהים זולתך ירדן; 4. אחרי נמכר גאולה; 5. אלהים באזנינו שמענו. *g.* בין אריות שבעה עשר בתמוז לט' באב: 1. אל אל חי ארנן; 2. הריחו פזורה; 3. אותך כל היום קוינו (אהבה). *h.* שבת נחמו: 1. ארוממך אל חי; 2. שאו מנחה; 3. אמת משל. *i.* שבת תשובה: 1. אור עולם קראו; 2. כי אם שם אדיר יי; 3. אל לבבינו נשיב. *j.* חול המועד: 1. את שם הנכבד; 2. אזכרה מקדם פלאך. *k.* לחתן: 1. No. 1 of No. 875, 5; 2. שביבי שלהבות; 3. No. 3 of No. 875, 5; 4. רשות, *α.* No. 4 of No. 875, 5, *β.* ומרשות שלומת אומן, ends ותומכיה מאשר, *γ.* No. 5 of No. 875, 5; 5. אתניה שבחיה; 6. יה בשר שר, acr. יושפיה; 7. דבוק חתן ברתיך; 8. העירה וראה, acr. ישביל עבדו השנירי. *l.* אלהיכם: 1. (לנישואין) שכנו שת; 2. יוסיף ידו (לש' בראשית); 3. (לשבת ור"ח) יזריח שמשו; 4. (לתשובה) יביא משיח (לנחמו); 5. (סוכות) ישיב שלם; 6. (מילה) זרוייו יאסוף. v. קינות: A. 1. על אלה ועל אלה אני בוכיה; 2. אז בחטאינו . . . עד אנה: B. ש"ע אאביד, to אנה אנחנו עולים, and the Qinoth in the following order: 1. שבת סורו; 2. איכה אצת לאבד; 3. אאדה עד חוג; 4. איכה תפארתי; 5. איכה ישבה חבצלת; 6. איכה אלי קוננו; 7. אהלי אשר תאבתה, headed הלילו הה ליום; 8. מר' שמעון; 9. איכה אשפתו פתוח; 10. איכה אצתה באפך (= 2), headed קלירית (marg. note for הדומים, ed. נ"ל המונים, אדומים); 11. אחור וקדם מפה, headed קלירית; 12. איכה אומר כורת; 13. זכור אשר עשה צר; 14. אתה אמרת היטיב; 15. לך יי הצדקה באותות, headed קלירית; 16. הטה אלהי אזני; 17. אז במלאת ספק; 18. ואת נוי חטאתי; 19. אז בהלוך ירמיה, headed לרבינו משה הזקן; 20. מי יתן ראשי מים, headed לרבינו קלונימוס הזקן בן רבינו יצחק וי"א לרבינו קלונימוס הבחור; 21. אמרתי שעו ממני, headed לרבינו קלונימוס הבחור; 22. שומרון קול תתן, headed like the preceding number, on the marg. לרבינו שלמה הספרדי אבן גבירול; 23. אריד בשיחי ובקולי, headed like the two preceding numbers; 24. שכורת ולא מיין, headed לר' שלמה הספרדי;

25. אוי לי על שברי, headed לרבנו יעקב בן רבינו יצחק הלוי; 26. איכה ישבה בדד עגומה, headed להרב ר׳ אפרים משפירא בר יעקב מבונא בניגון אוי לי על שברי (more complete than the printed one); 27. למי אוי ולמי אבוי, Efraim of Bonn; 28. אל אבל אקרא וקינה, headed לרבי׳ יהודה בר׳ קלונימוס ז׳צ׳ל בנגון אמרתי שעו; 29. מעוני שמים שחקים, headed לרבינו מנחם מגרמיושא בר׳ יעקב ז׳צ׳ל; 30. אש תוקד בקרבי; 31. אצבעותי שפלו, headed להרב רבי ברוך ממגנצא בר׳ שמואל (the copyist writes here מעי ולבי יהמו עלי כיונים בהזכירי הספר הציונים, a poem of four lines with the acrostic of שמחה follows); 32. צ׳ה׳ת׳ לשלום אסיריך; 33. צ׳ה׳ת׳ לשלום עלוביך, headed לרבינו אלעזר מגרמיזא בן רבינו יהודה ז׳צ׳ל; 34. ציון מאד אהמה, headed לרבינו משה בר׳ דוד ז׳צ׳ל; 35. ציון ארוייך בבי; 36. ציון שאלי שלום, with the acrostic of Simḥah bar Sh'muel hal-Levi Shalit יגדל בתורה ובמעשים הטובים אמן חזק תם.

2. Fol. 76. Ele'azar of Worms' ethical book מורה חטאים (shorter than the printed edition and without the passages by later Rabbis), ends יודע כל נעלם. The continuation headed ספר הייחוד and beg. אדר כל אהבת הכל is the preface of his book Roqeaḥ; ends with the words שורש המדות) כי זה כל האדם; also shorter than the edition, and especially in the last §§). At end נשלם זה ספר מורה חטאים בנלך וא״ע.

3. Fol. 85[b]. ל׳ו שערים, 36 §§ on א׳ו׳ה by R. Yiẓḥaq מדורא (the MS. has 40 §§), with the glosses. At end סליק החבור של . . .

4. Fol. 106. Meir of Rothenburg on ritual, headed הלכות יין נסך ממהרם ז״ל.

The name of יצחק is marked by points on the marg. (fol. 11[b]) in the liturgy שוכן עד, and of שלמה in the liturgy ישתבח.

Germ. Rabb. char.; marg., smaller char.; small fol., vellum, ff. 119. The glosses are often written in a style representing the shape of animals. [SELD. ARCH. A. 51 (Uri 268).]

879

עמודי גולה with R. Perez's annotations and the [Zurich] glosses (in many places different, sometimes more and sometimes less than in the preceding number). At end of § 181 ואני ראיתי (גט) ממו׳ מהרי מולין. The part Nashim with the Mord'khai. The letters of divorce are dated Zurich, Tebheth 5151=1390, and שאוילייאן (see No. 670) Tebheth 5207=1447. The MS. beg. with the index (containing 325 §§, but the MS. ends with § 294=ed. 293), and has not the author's preface.

On fly-leaves at beg. commentary on the 32 §§ of R. Yose hag-G'lili with some extracts from Abraham Maimonides' books. It is headed מתוקן ע״י יצחק מארלו. At end births of different members of the family of Sh'muel de Modena from the years 5191 to 5223=1431 to 1462, copied by Sh'muel ben R'phael of Modena, the 5th of May 5278=1518, from a ס׳מ׳ג, which belonged to R. Eli'ezer רביץ of Ferrara.

Owner: Sh'muel ben R. Mikhael Gabriel Elish'a.

Neat Germ. Rabb. char.; broad fol., vellum, ff. 287; the last four leaves are transposed. [OPP. ADD. fol. 40.]

880

עמודי הגולה with the glosses: *a.* of R. Perez, *b.* other large ones [by R. Mosheh of Zurich; see Zunz, die Ritus, p. 211], and *c.* a few by a later hand. At end (by the owner) סליק הצירכר הזה. The MS. beg. with § 13, and ends with Shabbath (Niddah stands before לולב, the enumeration of §§ ceases with 282 שלא לעשות מלאכה בשבת).

Owner: Shim'on ben Mosheh Gaunzburg, the 15th of Siwan 5289=1529.

Germ. squ. char. for the text and the first glosses, Germ. Rabb. char. for the other glosses; 4to, vellum, ff. 431. [OPP. 341 (Ol. 728).]

881

1. ספר המצות ('Amudé hag-Golah) with the annotations (injured in binding) of R. Perez. The MS. beg. with the index (incomplete, beg. with § 28), which is followed by the first §. It ends like the printed edition, § 293=MS. 302 (index 303). דיני מקוה does not form a separate §.

2. Fol. 69[b]. Compendium of the Or Zaru'a (see No. 651).

On the binding a poem on spectacles by Mosheh ben Asher Levi איטינג, 5426=1666. Another poem, headed חידה לר׳ אורי הכהן מק״ק ורנקבורט.

Nos. 1 and 2 written by Binyamin ben Yoseph for (erased).

Owners: Yizḥaq ben Mord'khai of Frankfort (fol. 60); Y'hudah ben Shim'on. Births and deaths from 5342 to 5353 at end.

Nos. 1, 2, Germ. Rabb. char. (on the binding, Germ. curs. char.); 2 coll., fol., vellum, ff. 202; the first seven leaves are transposed, and the first four injured. [OPP. 78 (Ol. 771).]

882

ספר המצות ('Amudé hag-Golah) with R. Perez's annotations (292 §§, of which the last is דיני מקוה). There are glosses in three different hands: *a.* Containing old authorities, such as מחזור ויטרי, R. Shimshon of Sens, (frequently) R. Mosheh מלונדרוש (extracts which are not in No. 781, 1), and others; sometimes מצ (מצאתי). *b.* One gloss signed Ele'azar haq-Qaton (fol. 41[b], perhaps only a quotation of Ele'azar of Worms). *c.* Later glosses, signed once (fol. 50[b]) משלם צעיר, evidently a German (fol. 90), of בלבניך (fol. 49[b]). The date of this glossator might be fixed by the following gloss (fol. 51): . . . ושמעתי מפי מורינו הקדוש הרב ר׳ אלכסנדרי בר יצחק הכהן ה׳י׳ד הנקרא ר׳ זוישקינט ז׳צ׳ל . . . ואני הפעוט המעתיק כאשר מצאתי כתוב העתקתי אכן איני תופר שום רצועה כלל. ואם נפסקו ב׳ חוטי גידין מן התפירה אני תופרם מחדש ע״פ קבלת הק ונטרים אשר כתב מהר׳ אברהם חזן מזונשהיים ומסרו להחר׳ בונפנט מאופנהיים ז׳צ׳ל והוא מסרו לחברי ורבי הקהר׳ יצחק בהקר׳ מנחם ה׳י׳ד. כך מקובלני ממנו אני המעתיק. The latest authority quoted by him is perhaps R. Sh'muel מלבניך (fol. 147). The MS. has not the letter of R. Yizḥaq of Corbeil. The letters of divorce are dated Paris, 5040=1280, and Corbeil, 5050=1290 (שיטת ר׳פרץ). Lacuna between ff. 104 and 105, where the gloss to follow is headed הילך הלכות מליחת בשר וכל הדינים כאשר סידרם רבינו משה מלונדרושא ת׳נ׳ב׳ה. At beg. of MS., the beg. of מג׳ תענית and an extract

made by the third glossator from the author's preface. No index.

Written by 'Ezriel ben 'Ezriel for his brother-in-law ר׳[שמו]אל.

Owner: Yoseph ben Y'hudah ben Aryeh.

Germ. Rabb. char. (third glosses Old Germ. curs. char.); 4to, vellum, ff. 149; beg. and end injured. [Mich. 502 (Ol. 566).]

883

1. ספר המצות הקטן ('Amudé hag-Golah) with R. Perez's annotations, others signed עכ׳ ל׳ ההגה, and later glosses on the marg. by a German Rabbi, signed ביאורים (injured in binding; R. Zelqli? see No. 868). The copyist adds also his remarks (fol. 64). The MS. beg. towards the end of § 96 of the edition, and has after the words מכיפיה מבריך the prohibitions, which follow in the index of the edition. The letter of divorce is dated באינגולפשטאט, Friday the 7th of Sh'bhat 5107=1346. No enumeration of the §§.

2. Fol. 86. [ת׳ש׳ב׳ץ] with glosses (many injured in binding), beg. אשר הציץ וזרח. ויצא חוטר מגזעו ופרח. סייג גדר ולקצצים הארח אשר כחו בו נתיב אזרח. רבנא מאיר נוחו עדן אמ׳ שמותר לילך בטלית קטן לר״ה בשבת, ends with N'darim (incomplete). R. Meir of Rothenburg is quoted with the word מהרם or ר״מ. No enumeration of the §§.

3. Fol. 107. [שערי דורא], ten chapters on א׳ו׳ה, beg. הנה חבירי (No. 689, 2), ends with גיד הנשה (incomplete).

Written by Y'hudah ben Mosheh ארי; No. 1 was fin. on Sunday the 11th of Iyyar 5137=1377.

Germ. Rabb. char.; the later glosses of No. 1, Old Germ. curs. char.; 4to, vellum, ff. 113. [Opp. 339 (Ol. 726).]

884

1. ס׳מ׳ק or עמודי הגולה with R. Perez's annotations and some glosses, chiefly extracts from ס׳מ׳ג, signed תולע, ר׳מ׳ה, ביאור׳, וכ״ן, מצ׳; they become rare after § 186. The MS. beg. with the first §, preceded by a fragm. of a note which does not belong to the author's preface; it contains 295 §§, of which דיני מקוה is the last. The letter of divorce is dated 5041=1281. Between the index and the work stands צוואת רבינו יהודה החסיד, 31 §§.

2. Fol. 127ᵇ. Formulas for various civil documents, of which one is dated אנדרנך במדינת קולונייא, Tebheth 5143=1382.

3. Fol. 134. ס חיי עולם (No. 370, 8 and 13).

4. Fol. 140. A collection of 172 ritual rules, headed אתחיל לכתוב ליקוטי דינין שמצאתי. At end a piece of rhymed prose (by the copyist of the end of Nos. 3 and 4), beg. ויבא איש ימיני מארץ התימני, ends לו יקרה כאשר יקרה לבנימין. Next come: *a.* The index (incomplete, ends with § 145); *b.* A comm. on the prayer אבינו מלכנו; *c.* Some gramm. remarks on words occurring in the daily prayers, headed זה נעתק מספר תיקון תפילות אשר תיקנו הגאונים המדקדקין ז״ל.

Nos. 1, 2, and a part of 3 were copied by Elyaqim ben Sh'muel hal-Levi, fin. the 27th of Siwan 5143=1383. The rest is written by Binyamin.

Owners: Yizḥaq bar Qalonymos hal-Levi (fol. 51); Mosheh ben Yizḥaq שליט הוהגנן, Wednesday, ר״ח ואדר, 5334=1574 (fol. 101ᵇ). On fly-leaf שמעתי באזני שהגיד הבחור כמר׳ מרדכי בר מאיר בתע׳ לפני על שטרות שעתקנו בעסקי נישואי הזא׳ (so) הרבר׳ ין רייטלינגן.

Germ. Rabb. char. (first part), Yemen Rabb. char. (second part); from No. 2 to end, 2 coll., 4to, vellum, ff. 175; first page stained. [Opp. 337 (Ol. 724).]

885

1. [עמודי גולה] with R. Perez's glosses, marked up to fol. 58 גליון and ע׳כ׳ג; from fol. 58 to end with הגהה. Later glosses by Y'hiel Kohen (fol. 48). No index. At end of preface كتاب حكمة تقويم تدبير الاجسام. The MS. has 296 §§, of which 295 is דיני מקוה, at end סליק ספר המצוות; next comes § 296, headed ואילו הלכות טבילה, at end סליק ספר המצות.

2. Fol. 196. קצור פסקי הראש on Holin, 'Abhodah Zarah (defective), and N'ziqin (defective). Fol. 221ᵇ is a fragm. on the benedictions with glosses. At end a formula of a כתובה (late hand). The first page of MS. has a few notes, beg. שנת ק׳ס׳ה לפרט נפלה (very pale).

Owners: David דלאיין and מכלוף סדוסי.

Germ. Rabb. char.; 4to, vellum, ff. 224. [Hunt. 499 (Uri 297).]

886

[עמודי גולה] with the annotations of R. Perez and a few other glosses. The MS. beg. with end of § 2 of the edition and has 292 §§=293 of the ed.; דיני מקוה, with which the work ends, does not form a separate §. The letter of divorce is dated Paris 5000=1240.

Owner: החכם כ״ץ מודון.

Germ. Rabb. char.; 8vo, vellum, ff. 209; illustrations executed with the pen on the marg.; last two leaves injured. [Can. Or. 30.]

887

1. R. Yoseph Giqatilia's book of commandments (Paris, 713; the beg. is supplied from Coronel's MS., No. 80).

2. Fol. 115ᵇ. An index for the Agadic passages referring to texts of the Pentateuch.

3. Fol. 124. ת׳ר׳י׳ג מצות על סדר הפרשיות (printed in the Bible of 1517. See Zedner's Cat. p. 29, and Graetz's Monatschr. 1872, p. 181).

Written by Yizḥaq ben Mosheh אלירמה (fol. 114ᵇ).

Span. Rabb. char.; 4to, paper, ff. 147. [Bodl. 507.]

888

ספר יריעות עזים of R. Shim'on ben Sh'muel of Jerusalem with the glosses (printed. More glosses than in the edition). On צ II. (fol. 59ᵇ of the edition) there is in the MS. a gloss in which R. Yizḥaq החוזה is quoted. Ibidem the gloss on ר II. is said to be by מדורין.

Owner: Barukh ben Yizḥaq. On the first page ר״ח תמוז ת׳ס׳ג ל׳פ׳ק . . . .

Germ. Rabb. char.; 4to, vellum, ff. 107. [Mich. 480 (Ol. 318).]

889

ספר תמיד השחר, Abraham Zarfathi's book of commandments, arranged according to the Sidras of the Pentateuch (incomplete, beg. with end of יתרו), chiefly based on the four Turim, with marg. notes. כי תשא beg. בכמה מקומות בתורה נזהרו ישראל שלא לעשות מלאכה

בשבת; the treatise ends with יין נסך (fol. 64ᵇ), of which the beg. is כאשר כתבתי בחיבורי זה כל דבר ודבר בעתו וזמנו . . . יען כי עת הבציר נמשך אחרי כן בזמן ההוא על הרוב, ends וכתב ביורה דיעה וא״א הר״א״ש ז״ל כת׳ . . . ולקולא עבדינן וסגי ביבש במים ואפר ומים ובלח אפר ומים.

Colophons: fol. 64, a poem of eight lines; the following are the 5th and 6th:

וסיימתיו שנת יהיה מחבר. לגוי גדול ואב אל כל המונים
והנו אברהם צרפתי והוא עבד אדוני האדונים

At end:

תהלה לאל. פודה וגואל. נשלם ספר. תמיד השחר
כתבו אברם. מקהל קינון. בערך ששה. זהב נבחר

On the verso a fragm. of a liturgy (מערבית). Fol. 13. לא מצאתי יותר בטופס מענין זה (מגלה) כי העתקתי מספר ישן מאד ונפלו הדפין וחסר לי בהעתק סיום הלכות פורים והתחלת הלכות פסח סי״א כולו.

Germ. Rabb. char.; 4to, vellum, ff. 74; (ff. 1, 2, and 74 much injured, and some others stained.) [Opp. 345 (Ol. 732).]

890

1. מצות ומניינם ופירושם on the commandments, arranged according to the Sidras of the Pentateuch by Sh'muel Ibn (lac.), beg. אמ׳ [ש] מואל ן׳ (lac. of one word) יען אשר מצאתי ביאור פסוקי המצוות בספרי החכמים וחשקה נפשי בלימודם להגיע התועלת סדרתים כדרך הפרשיות ואספתים ביחד למען הסיר ממני טורח הבקשה כי בעונותי הלך והפלגת הזקנה קפצה עלי איני יכול (lac. of two small words) לקום ולבקש מה שכלתה נפשי ואמרתי יהיו מוכנים לפני ואבקש מכל למדן ילמדני ובדרך האמת ינהלני בעזר הבורא ית—פרשת בראשית יש בו מצוה אחת והיא פרו ורבו. The latest authorities quoted by the author are the טור, אדם וחוה, Levi ben Gershom, and בעל החנוך.

2. Fol. 124. אינרת הטעמים, treatise on the reason of the commandments (by the same author?). The treatise beg. with a small preface, אמר המאסף יען דברי רבי׳ ירוחם בעיני נכשרים שהן ברורים . . . ומצאתי אדם וחוה מכתיבת ידו והעתקתיו . . . ואם הפלגת זקנה לא אוכל קום ללכת אחרי הספרים. Next comes the reason of the prayers, ends with טעמי אירוסין ונשואין. The book was probably written in alphabetical order, and this was most likely part א.

3. Fol. 150. שין פי׳ שטרות לברצלוני בקצרה, compendium of R. Y'hudah of Barcelona's treatise on documents of civil acts (by the same author?). The treatise beg. בהיותי בברצלונה העיר הגדולה מצאתי הלכות תקון שטרות אשר חבר הנשיא הגדול הרב המובהק רבנא יהודה הברצלוני ז״צ״ל וממיעוט הפנאי לא יכולתי להעתיק כל הספר כולו בפתיחותיו ושמועותיו והקדמותיו והצעותיו והחילותי להעתיקו מאמצע מגוף טופסי תיקון השטרות עצמם ומהאל . . . וזה התחלת לשון הרב ז״צ״ל בעצמו ובאנו לפרט בכאן מניני השטרות כולן ועניניהן לעניות דעתין. ומצאנו בחיבור רבי׳ סעדיה גאון ז״ל שהזכיר מנין השטרות ומנאן מ׳ שטרות חוץ . . . This seems to form part ש of the preceding treatise; it is itself arranged in alphabetical order, beg. with אדרכתא and fin. with תנאי הנעשה על הגט. There are 73 formulas, besides 10 המסורות לחכמים ולזקנים.

Owner: Abraham . . . מ.

Span. Rabb. char.; 2 coll., fol., paper, ff. 205. [Mich. 382 (Ol. 204).]

891

אפריון, part I, called רחבעם בן שלמה, of R. Sh'lomoh ben Ahron haz-Zaqen of Trok, composed in 1710 (see the Cat. of Vienna I, liv, p. 67).

Written at Tarnapol in 5586=1826.

Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 52. [Reggio 36.]

892

אפריון, part II, called ירבעם בן שלמה, beg. with a poem and a small preface of the copyist. Next come: *a.* the author's preface, *b.* the 42 chapters, *c.* the conclusion (החתימה), *d.* the copyist's notes on the author's חידה, *e.* the index, *f.* the postscript of the original (Simḥah ben Ḥananel), and the present copyist of the work.

Written by Yeshu'ah Yoseph ben Mosheh נרו כשף for R. Sh'muel לייב Goldenberg, fin. on Tuesday the 8th of Thammuz 5590=1830.

Old Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 193. [Reggio 37.]

893

1. אפריון, part I.
2. Fol. 29. M'naḥem ben Zeraḥ's צדה לדרך (printed); beg. with the end of I, II, 4. Lac. from I, II, 8 end of 5 to I, III, 9 (beg. wanting); from I, III, end of 10 to end of 14, only the beg. of 29; from II, I, beg. of 7 to the end of 9; from II, IV, beg. of 7 to the end of 8; from III, I, beg. of 3 to end of 5; from III, III, end of 8 to end of III; from IV, I, end of 1 to end of 2, 25 to end of 29; from IV, II, beg. to beg. of 4; from IV, III, beg. of 3 to end of 8; the beg. of the prayer in IV, V, 17; the MS. ends with V, II, beg. of 12.

No. 1 (Ol. 61), Germ. curs. char.; No. 2 (Ol. 727), Span. Rabb. char.; fol., paper, ff. 233; many leaves injured. [Mich. 417.]

894

אדרת אליהו of Eliyah Beshizi (printed). The MS. beg. with the words רבי שמעון בן שטח אח אשת ינאי חדש דת אחרת (ed. fol. 2ᵇ), and continues, with some slight variations, like the edition. After שבועות follows עריות, of which the fourth chapter ends with the words קל וחומר מה אחות אשה מיוחדת שהיא כמבואר בסדר בגמ׳ דיבמות וכו׳ (ed. fol. 86ᵇ), passages followed by a blank space. Next come the first two chapters of סדר ימי תשובה, followed by the fifth chapter (beg. wanting) of עריות. The remainder are blank leaves.

Span. Rabb. char. (modern); 4to, paper, ff. 140, (without the blank leaves.) [Mich. 506 (Ol. 17).]

895

ספר החינוך, attributed to R. Ahron hal-Levi. At end of MS. the enumeration of the Th'qufoth.

Written by Sh'lomoh ben Yizḥaq for R. Mosheh דסירמיאנו.

Owners: Abraham ben Efraim מקווסטילו and his son Ahron; Mosheh ben Abraham Norzi.

Span. Rabb. char.; small fol., vellum, ff. 275. [Mich. 539 (Ol. 188).]

G. Minhagim.

896

Minhagim (סדור), in Arabic, of R. Sh'lomoh ben R. Nathan, containing thirty chapters, of which the

first is headed פי ואנבאת צלואת איאם אלחול, the last ואתבת פיה מסכת אבות וקנין תורה ויראת חטא ודרך ארץ, preceded by the preface. The latest authority quoted by the author is R. Yiẓḥaq גיאת. Over some words in Abhoth is written the Arabic transl. in Magrebi char. On marg. of fol. 176 (שטר כתובה), נקל מן כתּ אלרב שמריה ז״ל פי אלתואריך; see also fol. 182b. Appendices: *a*. Fol. 224. תרתיב צלוה אלליל . . . ותרתיב אלפסח, in another order than in the preceding treatise. *b*. Fol. 228b. קידושא דפסחא; at end הדא אלקידוס מן נסכה בכט רבנו יהודה כהנא בר שמריא ז״ל מא עדא אתה גאלת את אבותינו. *c*. Fol. 234b. فصل פי זיארה קבור אלאימ̃ה. *d*. Fol. 235b. כ״ד מעכבים את התשובה. *e*. Fol. 236. פטום הקטרת with the Arabic transl. above each word (Magrebi char.) *f*. Fol. 236b. Agadic passages. *g*. Fol. 237b. Documents and headings of letters (see Steinschneider in Kerem Ḥemed IX, p. 39, read השארה גרת). *h*. Fol. 238. Three chapters, giving rules for calendar, headed ארבעה שערים: 1. דמיוסי אלנהוראני with the copyist's comm. (see Steinschneider l. c. p. 41): 2. Fol. 252b. מנסובה אלי ר׳ הקדוש ז׳צ׳ל: 3. Fol. 253. בדרך קצרה קיל אנהא לראס אלמתיבה. *i*. Fol. 253b. On the same subject by the copyist, headed כתאב אלדסתור. פי עלם צנאעה אלעיבור, beg. with the year 1512 Sel. (262nd cycle) with tables for the Th'qufoth. *j*. Fol. 265b. Mnemonic words on the Th'qufoth and the Parashiyoth, headed מאסרה and סימן, two of which are by R. Sa'adyah Gaon. At beg. of MS. a prayer, composed of פסוקים.

Copied from the original by Sa'adyah bar Y'hudah bar Ebhyathar at קלעה ברקא (fol. 223b), fin. 1514 Sel. = 1203; he made it a present to his son עמראן.

Other owners: 'Amram bar Sa'adyah (the copyist's son?) presented it ללולד אלסדיד סעדיה: R. 'Uziel ben R. Yoseph bought it (סדור גיבלי) from R. 'Obhadyah ben R. Sh'muel; witnesses, Ḥananyah ben Ahron and Ele'azar ben Shesheth (see Steinschneider l. c. p. 39). It was bought by . . . in the year 677 (?) of the Heg.

At end births and deaths from 1536 Sel. to 1546. Another on fol. 2 of the year 688 Heg.

Syr. Rabb. char.; 4to, paper, ff. 270. [Poc. 262 (Uri 298).]

897

The preceding number from the 2nd chap. (beg. wanting) to the beg. of the 30th.

Syr. squ. char., (from ff. 1 to 22 and 148 to 162 Syr. Rabb. char. supplied); fol., paper, ff. 166, (בגדכפת and ה *lene* with a line above. The prayers have vowel points.) [Hunt. 449 (Uri 262).]

898

The same from end of the 4th chap. to the 30th, end wanting.

Syr. squ. char.; 4to, paper, ff. 195. [Hunt. 374 (Uri 280).]

899

The same from end of the 15th chap. to the 27th, end wanting. There is the following false title (hand of No. 313): הדא אלכתאב אלנפים לעזריה פי תפסיר שרח מן תורה ואלדין ופי עלא חסאב אלטביעה ואלמאכול ואלמשרוב וקול פי תאני כתאב קול אבנהי שמואל פי דואר אלסנין בל דקאיק אלד רגאת אלפלך וחסאב מנאזיל אלשמס ואלקמר ווקת אלמולאד באת. The 19th is incomplete. At beg. of the 20th: כתאב אלנץ בארבע פצול אלמתעלקה בעלם אפלאך ואלסנה מן כתאב שמואל אבן עזריה אלמקלוב מן ישראל רסאלתו. Of 23rd only the beg.: 24th wanting. At end תם אלכתאב סנת דתתקנו (by the falsifier, who alters the beg. and end of the chapters).

Syr. Rabb. char.; fol., paper, ff. 53. [Hunt. 291 (Uri 257).]

900

מנהיג בני העולם by Abraham hay-Yarḥi. The MS. begins with the index, where 80 §§ are enumerated, the last being הלכות שמחות; the copyist adds וחסר מעט קצתן כי לא מצאתי בהעתק. The MS. contains only 75 §§, and ends with the ceremonies for divorce. The order differs from the printed edition, and the index marks titles of §§ not to be found in the printed edition. The MS. has in the first line הוליד ספר, like the edit. princeps, and מנהיגי עולם. After the third line the MS. continues:

מפתח לספר הנקרא מנהיג בני העולם

זה הספר בניתיו ויסדתיו וחברתיו בשנת ד׳ אלפים ותשע מאות וס״ד לבריאת עולם. בשם מנהיג כל העולם אדון כל הארץ הנה בעיר טוליטולא. וקראתיו מנהיג בני העולם וחיברתיו ויסדתיו למנהיגי העולם בצדקתם ובחסידותם ובנדיבותם מרנא ורבנא הנשיא הגדול החכם הנדיב ר׳ יהוסף בן הנשיא ר׳ שלמה החכם ר״ית ולשאר בני היצהר הנשיאים. אני אברהם בר נתן הירחי ז״ל וסימן אבן הירחי. He writes in the preface ר׳ שלמה בן שושן ר״ית . . . . The MS. has not the passage from מזמור לדוד to כל פעל (p. 2a to 6a, ed. Berlin). Marg. notes, injured in binding.

Copied by Mosheh.

Span. Rabb. char.; 4to, paper, ff. 160; (from fol. 154 to end blank leaves.) [Can. Or. 13.]

901

1. מנהיג קצר, compendium of the preceding number, 143 §§. The calendar beg. with the year 5210 = 1450 (fol. 71). Fol. 6. ואם אין לו לטויבא יקח העשב מין מרטיך בלשון אשכנז ובלשון אשכנז לומברדיי׳ נקרא רפנא. Fol. 35b. והכי איתא בנימוקי מהר׳ ס׳נ׳ל. It beg. ניסן לעולם ר״ח שלו רק יום אחד, ends with לעולם פסח אינו חל אלא בימי אנהז. At end the index, which ends סליקו הלכות מנהיג מכל השנה.

2. Fol. 80b. דיני שחיטה ובדיקה בקוצר מ׳ה׳ר׳מ בר׳ מימון ז׳צ׳ל (colophon), in printed ed. stated to be by Yaqob Weil.

3. Fol. 84. On calendar and on the Parashiyoth.

4. Fol. 91. Two liturgies for weddings: *a*. beg. שבחך אני אספר; *b*. beg. שאל לבבי, with the acrostic שבתי. On the same page occurs the name Shabbathai חנין (?).

5. Fol. 93. Two other liturgies for circumcision: *a*. beg. שעה אל נורא תהלות, with the acrostic שבתי; *b*. יהי שלום בחילינו, with the acrostic יהושע חי. Next come the usual prayers for the two above-mentioned occasions, and for a funeral.

Nos. 1 to 3 written by Sh'lomoh ben Sh'muel Kohen for סמטי Kohen; No. 2 was fin. on Monday the 21st of Tebheth 5251 = 1490 at תיבץ.

On binding the beg. of a letter from Ahron Kohen to his father Sh'm'ayah. At end births from the year 5246 to 5318.

Span. Rabb. char.; No. 5 with vowel points; 4to, paper, ff. 98. [Reggio 49.]

902

1. מנהגים מכל השנה כמנהג האשכנזים, No. 1 of the preceding number (not so complete towards the end) with variations (the passage of fol. 6 does not occur in it) and many glosses, in which R. Yaqob is often quoted, the copyist adding some remarks of his own (fol. 18). They were written by Abraham ben Yaqob פיזר, born on Sunday the 27th of Ab 5284=1524 (fol. 103b, where are also births from 5308 to 5327). The calendar (עגול דר׳ נחשון) beg. with the year 5309. At end (fol. 109) some דינים by another hand.

2. Fol. 111. Y'hudah ben Shabbathai's מנחת יהודה, ends with the poem beg. תבונתו ועוצם.

3. Fol. 129. Formulas of civil acts (שטרות), wherein the dates Venice 5266 and 5267 occur.

4. Fol. 135b. A part of the משלי שועלים, beg. תיש.

5. Fol. 155. R. Hayya Gaon's ethical poem, beg. ירא האל.

6. Fol. 158b. Formulas of letters and other pieces for exercises in Hebrew style, almost all in rhymed prose.

7. Fol. 203b. Continuation of No. 3.

8. Fol. 207. Calendar, beg. with 5267=1507.

9. Fol. 210b. Some prayers.

10. Fol. 213b. The Italian names of the biblical books.

At beg. of MS. M'gillath Tha'anith and some other notes of no importance.

Owners: Z'bhulun ben R. Eliyah Galiqo; he inscribes the death of his father (E. ben Barukh), who died at the age of 63, on the 26th of Siwan 5432=1652; on fol. 207 the death of his mother. David M'naḥem פיורינטינו. Sig. Angelo Leui.

Old Italian curs. char.; 4to, paper, ff. 214. [Mich. 260 (Ol. 469).]

903

1. מנהגים (according to the colophon), No. 1 of No. 901 without the calendar (the passage of fol. 6 runs ואם אין לו לאטוני יקח העשב מן מֵיר רֶעטיך ובלעז נקרא ראפֵינו).

2. Fol. 92. The liturgy, beg. שוכן (Zunz, Litarg. Syn. Poesie, p. 418, 7), with the acrostic of שמואל בכר אלחנן יעקב ארקוולטי חזק.

The name of the author is written at end ארקיולטי.

Written by Mosheh ben Abraham לוצאטו at Venice. No. 1 was fin. on Friday the 29th of Tebheth 5354=1593.

Old Italian curs. char.; 4to, paper, ff. 93. [Seld. Arch. Sup. 103 (Uri 289).]

904

1. פירוש תפלות של כל שנה להחכם ר׳ ישראל (הנקרא ספר מצות זמניות אשר העתיקו ז״ל מטוליטלה (by a later hand הרב ר׳ שם טוב ן׳ ארדוטיאל ז״ל מלשון ערב ללשון הקדש הנערב, beg. like Paris 831, 7, ends with the § ברכות חלה חייב כל המאמין שילוש בצק שיהיה בו ששים אוקיות. On fol. 34 the author quotes R. Yisrael (so) ben Hofni.

2. Fol. 88b. שלחן of Ḥiyya ben Sh'lomoh חביב (see No. 665, 1. The third part is not attributed in this MS. to his uncle). Marg. notes, containing extracts from Rashi, the Thosafoth, ס׳ המצות, ס׳ התרומה, ר׳ אשר, and ר׳ דוד כהן.

3. Fol. 185. הלכות מוסר, R. Yonah's ס׳ היראה and סוד התשובה.

4. Fol. 199b. שער קדושה of R. Abraham ben David (the 7th chap. of ס׳ בעל הנפש).

5. Fol. 215b. הלכות דרך ארץ (No. 120, only four chap.)

6. Fol. 219. R. Meir of Rothenburg's ה׳ ברכות.

7. Fol. 232b. A collection of short decisions. On ff. 88 and 229 to 231 notes, mostly casuistic; fol. 88 is signed Sh'lomoh Ibn Ẓur. At end an Arabic note, signed Sa'adyah Ibn דאנן.

Written by Yoseph ben Sh'muel הקטן (?); No. 2 was fin. 5241=1481.

Owner: R. Yizḥaq (at beg. injured and pale).

Span. Rabb. char.; 4to, paper, ff. 254. [Bodl. 603.]

905

אבודרהם, fuller than the edition, especially in the chapter of the calendar and at end.

Written by Shalom.

Syr. Rabb. char. (carelessly written); 4to, paper, ff. 300; slightly injured. [Hunt. 210 (Uri 274).]

906

[מ׳ה׳ר׳י׳ל], Minhagim according to R. Yaqob Levi and others, fuller than the printed edition. It beg. with תשרי, ends with שחיטה ובד יקה. Fol. 125. The ליקוטים are also different from the edition. (It beg. like Leyden, No. 84 (Cat. p. 301) with the passage of fol. 133b, which is also to be found in No. 819, 3.) Fol. 140. פתשגן הכתב אשר כת׳ וגזר מהריל על בני אשכנז בהולכן אנשי בליעל על ארץ ביהם לאבד בני חושים (Oostersche Wandelingen, p. 80 נחנו הפעוטים, p. 81 קיימו, only a few lines). Fol. 134b. הא לך סדר (ibidem, p. 82 lacuna). Fol. 136. Minhagim for שבת and ר״ח. On fol. 139 the collector calls himself זלמן ווערא. The MS. has R. Shalom of Neustadt and R. Yoseph ben N'ḥonyah: מהראק is not mentioned. Ff. 140 to end, births, marriages, and deaths, from 5268 to 5341=1528 to 1581.

Owners: M'nasheh ben R'fael מוונירא received it from Aqib'a ben Shimshon hal-Levi; Mosheh ben Sh'muel; Abraham ben Gabriel; Mosheh ben קאפל; לאזי Sulzberg (the last three modern).

Old Germ. curs. char.; 8vo, paper, ff. 142. [Mich. 249 (Ol. 370).]

907

1. [דרשות מ׳ה׳ר׳י׳ל according to the colophon], agrees with the printed edition but in different order, beg. with ימים נוראים, ends with גטין. The letter of divorce is dated Tuesday the 16th of Ab 5256=1496. Fol. 140b. The ליקוטים (beg. like the Leyden MS. and has the passages of ff. 133b and 137b), and fol. 147. הא לך גלגל מבני חושים (a part of it repeated on fol. 149 by an earlier hand).

2. Fol. 150. Rules for calendar. On fol. 160 the year 5210=1450 is mentioned.

3. Fol. 163ᵇ. צוואת רבינו יהודא החסיד, 47 §§.

4. Fol. 164. צוואה of R. Ele'azar (זלמן) ben Sh'muel hal-Levi, who died on the 1st day of ר״ה 5118=1357 and was buried at Mayence the 2nd day of ר״ה. The document is signed by his grandson (צוואת בית אבי?) Ele'azar.

5. Fol. 167ᵇ. הא לך תשובות ממהרי׳ ס׳ג׳ל מכמה עניינים, addressed to מיישטרלין, גומפריכט, and R. Lipmann of Muhlhausen.

At beg. of MS. the index provided with numerals referring probably to a collection of R. Yaqob Levi's collected works. Fol. 2. סדר הסליחות בטעדויז.

Owners: Yaqob (Kopelmann) ben R. Meir איש רויטליגגן (end); Uri ... ben Lipmann Kohen; Shimshon Kohen ben Gershom [ממוד]ינא (beg.)

Old Germ. curs. char. (from ff. 128 to 149, 163 to 166, 170, 173, 174, supplied by later hands); 4to, paper, ff. 176.
[Mich. 292 (Ol. 371).]

908

1. יוסף אומץ (printed) of Yoseph Hahn with the following additions: *a.* Fol. 191ᵇ. Some prayers. *b.* Fol. 193. תריג מצות. *c.* Fol. 196. וידוי. Shortened from that printed in the חסד לאברהם of Abraham שעפטלש. *d.* Fol. 205. סדר התשובה, beg. after a short preface, בעל חרדים אחר שהביא עשרים עקרי התשובה, composed Heshwan 5350 or 5369 (ונשובה). Fol. 217. The index for the יוסף אומץ (repeated on ff. 273 to 275).

2. Fol. 223. יראת ה׳, compendium of Eliyah de Vida's ראשית חכמה, by his father R. Pinhas ben R. Yizhaq נוירלינגן, called also R. Seligman מקקו. He composed it before the compendium of R. Yaqob פויטי.

3. Fol. 255. R. Yonah Girondi's ס׳ היראה.

4. Ethical pieces: *a.* Fol. 265. Beg. אדם זכור יום צאתך ('Amudé hag-Golah). *b.* Fol. 265ᵇ. Beg. שכני בתי חמר. *c.* Fol. 266ᵇ. Nahmanides' letter, beg. שמע בני. *d.* Fol. 267. Beg. שלשה זמנים הנבחר. *e.* Fol. 267ᵇ. הנהגות ה׳ר׳א׳ש (printed), headed in the MS. הנהגת אשר תקן הרב רבינו אשר ז׳צ׳ל בעל הטורים. *f.* Fol. 276. [שער הזכירה from the book ארחות צדיקים.] *g.* Fol. 280. Beg. אל תנח ידך ואין זדיעה אלא צדקה.

5. Ethical books: *a.* Fol. 281. אור עולם, containing 10 chapters, chiefly based on the ראשית חכמה. *b.* Fol. 298ᵇ. לוח המראה, beg. אמר אשעיא זעירא דמן חבריא בן לא״א מרדכי ז׳צ׳ל בהקדמת החזקוני זצ״ל אותות מוסד חזקיה על יצרי לבו יעידו. *c.* Fol. 304ᵇ. Yizhaq ben Eli'ezer's ס׳ הגן (printed). *d.* Fol. 317. הדרכה of R. Yohanan Lorya. The ethical books are interrupted at fol. 296ᵇ by a decision made at Prague, signed Z'bhi ben Abraham Qalonymos פסק דין על מניעת יפה זצל המחוקק, headed הדבור בשעת התפלה.

6. Notes: *a.* Fol. 317ᵇ. A Kabbalistic note on Exodus xvii. 6. *b.* Fol. 318. An ethical note. *c.* Fol. 319. A note on a bad spirit at Prague from whom R. Yizhaq בינש delivered a man.

7. Fol. 319. The history of the family Zusman Gans at Munden 5396=1636.

Nos. 1 to 5. *a.* were written by Mosheh bar Yizhaq שליטאס אוליף שהוא במשפחה ובגזע צורטא לפרט היצורים (fol. 203). Nos. 5. *b.* to 7 by Mosheh ben Yisaskhar hal-Levi.

Owners: Yoel ben Meir of ... bought it from Mosheh Kohen of Statberg, Sh'bat 5489=1728; Alexander Schwertheim.

Old Germ. curs. char.; No. 7 and the preface of No. 1, Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 340; the marg. of No. 7 much injured.
[Mich. 109 (Ol. 314).]

909

Minhagim of Worms, composed 5408=1648 by Yifthah Yozfa שמש ben Nafthali (Hirz) hal-Levi. Many marg. notes, wherein many names of persons living at Worms occur. At beg. and end of MS. historical notes (on inundations and wars from the years 5411 to 5433=1651 to 1673).

Germ. curs. char. (autograph?); 8vo, paper, ff. 107.
[Opp. 751 (Ol. 456).]

910

1. Minhagim, beg. מנהג לעמוד לסליחות במוצאי שבת שלפני ר״ה, ends כי התירו שבט בנימין לבא בקהל סליק, chiefly extracts from מ׳ה׳ר׳ם and Hayyim Paltiel, with glosses chiefly extracts from the Mord'khai, ת׳ש׳ב׳ץ, and the Tur. Marg. notes (injured in binding), signed sometimes מ׳ה׳ר׳א and מהראק.

2. Fol. 72. [Abraham] Ibn 'Ezra's (according to the colophon) grammatical notes on biblical passages, beg. וזאת תורת האדם לעמוד על עיקר המקרא. It is headed on fol. 75ᵇ פשטים.

At end three casuistic notes, of which one beg. השיב מהרי ווייל ז״ל למהרר׳ יעקב מולין ז״ל.

Germ. Rabb. char. (marg. notes Old Germ. curs. char.); 8vo, vellum, ff. 79.
[Opp. 750 (Ol. 455).]

THALMUD, AGADAH.

A. Agadic Collections.

911

1. פרקי דר׳ אליעזר, copied from the Constantinople ed. of 5252.

2. Fol. 26. ספר המנהיג of Ibn hay-Yarhi, copied from the Const. ed. of 5279.

3. Fol. 93ᵇ. הלכות שחיטה ובדיקה, beg. מצוה עשה לשחוט.

4. Fol. 94ᵇ. ה׳ שחיטה of R. Y'hudah ('Anaw) הרופא (No. 654).

5. Fol. 96ᵇ. Two treatises on ה׳ בדיקה, beg. הבודק סריך חליף יתיר שבא לבדוק and.

6. Fol. 98. ה׳ טרפה ארוכות of R. Y'hudah ('Anaw) הרופא. Next come: *a.* Fol. 102ᵇ. Notes on the same subject, according to the rite of Rome, by R. 'Ezriel דיינה. *b.* Fol. 103ᵇ. The first part of תשובת מ׳ה׳ר׳ר׳י׳ק, § 238, on the same subject. *c.* Fol. 107. A note, headed פירוש פרשת יפה תאר על דרך הנסתר נעתק מפירוש המורה (בחלק שלישי פרק מ״א (marg. וזה לשונו: אמר יצחק אחר שהגעתי לזאת הפרשה ראיתי. *d.* Fol. 107ᵇ. A note, headed בספר תחיית המתים של החכם רבינו משה ז״ל ז״ל וזה לשונו: אמרו חכמי המחקר כי יש בנשמת האדם. *e.* Ibidem. The prayer בריך שמיה.

7. Fol. 107. Additions to the ס׳מ׳ג by R. Eliya Mizrahi (printed).

8. Fol. 166. Notes on parts of the Tur Oraḥ Ḥayyim, headed הגהות שמצאתי בטורים אחד. Next come: *a.* Fol. 181. A Responsum on ה׳ בדיקה. *b.* Fol. 181b. A note of R. Sh'muel מקאסטילייוני on a passage of R. Nisim's comm. on M'gillah. *c.* Fol. 182. תשובת שאלה למ׳ה׳ר׳ר׳י׳ק ז׳צ׳ל בסימן ר׳ל׳מ. *d.* Fol. 183. A Kabbalistic note, headed דרשות מספר הקבלה.

Copied by R'phael hak-Kohen מפראטו. No. 1 was fin. on Thursday the 17th of Nisan 5298=1538 (יפר׳ח); No. 2 on Sunday the 3rd of Ab of the same year; No. 7 on Sunday the 19th of Marheshwan 5298 (ארח״ץ). At end of No. 8. *c.* is the date of Friday the 8th of Ab 5298 (יפרח).

Owners: Yizḥaq Marlo; Abraham Yoseph Sh'lomoh גראציאנו bought it from Binyamin דאיינא (?), who inherited it with other books, together with Yoseph מאוריני, from R. N'thanel טרבוט. Graziano (א׳י׳ש ג״ר) made an index of the contents of the MSS. (now bound in two volumes), which is to be found at the beg. of this one.

Span. Rabb. char.; 4to, paper, ff. 185. [Mich. Add. 59.]

912

Continuation of above.

1. R. Y'shuʿah hal-Levi's הליכות עולם.

2. Fol. 34. R. Sh'muel han-Nagid's מבוא התלמוד (both copied from the Const. ed. of 1510).

3. Fol. 36b. סדר התנאים ואמוראים (identical with that of the Maḥzor Vitry, but with many variations). Next come: *a.* Fol. 39. Notes on the same subject extracted from the Thalmud, the Thosafoth, and the ס׳מ׳ק. *b.* Fol. 40. A note headed סוד הדגלים, beg. כתיב מי זאת עולה מן המדבר.

4. Fol. 41. ספר זכרון מספר המצות ואופן מנינים, Sh'muel Ibn Thabon's Hebr. transl. of Maimonides' book of commandments.

5. Fol. 99. פירוש המראות מספר דניאל, extracts from Abraham ben ʿEzra's short comm. on Daniel with marg. notes containing extracts from the long comm.

6. Fol. 105b. כונות הנשיאים בחנכת המזבח, extracts from the Midrash Rabba on Numbers vii and x.

7. Fol. 112. A fragm. on Paradise (beg. wanting), ends למען נתענג מזיו כבודו ונשאיר אחרינו ברכה אמן. At end a note of R. Yoseph טריווש י׳צ׳ו on the proverb סבא בביתא.

8. Fol. 114. Extracts from the ספר התדיר (according to the heading): *a.* § 24. ענין עשרה הרוגי מלכות. *b.* § 25. עשרה גליות. *c.* § 51. On formulas of different civil acts, and on coins and measures used in the Thalmud. On the marg. of fol. 118b a marg. note of Mord'khai דאטו on the Italian value of the money usually mentioned in the act of marriage.

9. Fol. 119. Allegorical comm. on liturgical passages (יג׳ מדות ; ברכו ; קדיש ; פירוש פסוק א׳ של ק״ש).

10. Fol. 122b. Kabbalistic chapters according to Y. Lorya: סוד הגלגול והיבום ; ענין הכרתות ; ענין הצדקה ; ענין המלקות.

11. Fol. 126. R. David Abudraham's comm. on the Haggadah (printed).

12. Fol. 129. Commentary on the קדיש and ענין ד׳ צומות, extracts from printed books.

13. Fol. 132. Yaqob ben Ḥayyim's preface to the Masorah; end wanting.

14. Fol. 137. The grammar פתח דברי (printed). At end a note on Dagesh, Sh'bha, the construct and absolute states.

15. Fol. 168. On the planets, on meteorology, and on the Th'qufoth. This last is printed and also found in a great number of MSS.

Fol. 167b. The copyist states that Yizḥaq of Norzi offended him on the 5th of July 5301=1541; the name Daniel of Tivoli occurs in the note.

All the treatises of both volumes have small marg. notes (see for the two vols. hap-Palit, pp. 21 and 40. No. ט is not in the MS.)

The copy of No. 2 was fin. on Monday פרשת וצויתי את ברכתי לכם, 5296=1536; No. 4 on Sunday the 23rd of Marheshwan 5298=1537; No. 14 on Tuesday the 17th of Nisan 5296.

Ff. 172. [Mich. Add. 60.]

913

Agadic fragm. (printed): *a.* כסא של שלמה המלך, beg. wanting, ends וכמה עשו במלאכת כסא של אחשורוש ג׳ שנים שנ׳ בשנת שלש . . . *b.* Fol. 2b. יצירת הוולד, beg. ר׳ יוחנן דכת׳ עשה גדולות . . . אלו גדולות של ה׳ק׳ב׳ה, ends תזכה לומר שירה לפני הק׳ב׳ה דכתיב ואמרת ביום ההוא. . . . *c.* Fol. 7. פרק שמדברין על גן עדן, beg. כתי׳ מה רב טובך . . . אמר ר׳ יהושע בן לוי שני שערי כדכוד. *d.* Fol. 10b. אילו עשר אותי ות שעתידין לבוא לעולם בימי הקץ with an appendix, beg. מניין שאנו חייבין מן התורה לקיים שלוש סעודות. *e.* Fol. 15. דרך ארץ, beg. הבה נתחכמה. לתור לנשמה, end wanting.

Germ. Rabb. char.; 8vo, vellum, ff. 16. [Opp. 738 (Ol. 311).]

914

1. Sh'lomoh ben Addereth's commentary on the Agadic passages of B'rakhoth, Thaʿânith, M'gillah, Babha Bathra, Ḥolin, Abhodah Zarah, and N'darim.

2. Fol. 62. Abraham ben David's ס׳ הקבלה (ends with the סבוראי) with some marg. notes of the סדר עולם and the beg. of R. Sh'rira's letter.

3. Fol. 72. A few ethical sentences.

4. Fol. 76. A fragm. on calendar, beg. ועתה מונים אותנו המינין והאפיקורוסין על תורת סוד העבור והדחיות שאנו עושין בזמן הזה. The author quotes Maimonides, and on fol. 82 ומסורת מאבותינו שעברו עלינו מבריאת העולם עד כה חמשת אלפים.

5. Fol. 89. הלכות בדיקה extracted from the ס׳מ׳ג, followed by some notes on the same subject.

6. Fol. 134. A fragm. of a logical treatise, beg. אילו המדברים לא ידמו העדר אל ההעדר הגמור.

7. Fol. 135. A note on Haggai ii. 12, wherein Qamḥi is quoted.

8. Fol. 140. A fragm. on the seven branches of science by an Italian Jew, beg. ועתה הואלתי לדבר. ומילין אחבר.

9. Fol. 145. A kind of introduction to the Azharoth, beg. קנא קנאתי לה׳ נתן תורה בהר סיני וילמדנו חקים ומשפטים צדיקים (end wanting). The author quotes the

Azharoth of Eliyah haz-Zaqen and Maimonides' Mishneh Thorah.

10. Fol. 149. A fragm. of a philosophical treatise, beg. הקדמה שביעית היא האמינם שהעדרי הקניינים הם, ends הקדמה שביעית מחלק ראשון.

11. Fol. 150b. A casuistic letter on כחל.

12. Fol. 151b. A poem of eight lines, beg. אהבתיך כאהבת איש יחיד, and the answer of the pupil, beg. אדון יצרו אסיר יצרו יקוץ (ten lines).

13. Fol. 152. El-Ḥarizi's רפואת הגויה (printed).

14. Fol. 155. A Kabbalistic note on the 67th Psalm.

15. Fol. 157. Short notes on Agadic passages.

16. Fol. 163. Grammatical fragments, amongst them are some by David Qamḥi.

17. Fol. 173. Casuistic notes and Responsa, some of them are by Sh'lomoh ben Addereth, (the copyist gives the references to the edition.)

18. Fol. 183. Ethical sentences, beg. הבה נתחכמה לתור לנשמה (No. 913, *e*).

The first leaves of MS. contain extracts from Midrashim and the Bahir, and an index of the contents of the MS. itself, but not very full.

Nos. 1 and 2, Italian Rabb. char.; the rest, Greek Rabb. char.; 4to, paper, ff. 184. [MICH. 190 (Ol. 675).]

915

1. Sh'lomoh ben Addereth's commentary on the Agadic passages of B'rakhoth, Tha'ânith, Babha Bathra, Ḥolin, and N'darim.

2. Fol. 51. David Qamḥi's comm. on Gen. ii. 7 to v.

3. Fol. 69. A fragm. of a comm. on Maimonides' Moreh N'bhokhim, headed יסוד היסודות ועמוד החכמות לידע שיש שם מצוי ראשון.

4. Fol. 108. Comm. on the book רוח חן (end wanting), beg. ושם פי׳ גוף הדבר הוא והוא מורכב מד׳ יסודות או מחומר וצורה; the 11th chap. beg. ... שיתפעל פי׳ לעיל וז״ל ובכלל מאמר שיתפעל הוא השתנות העצם. The anonymous author employs German words.

Old Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 135. [OPP. 389 (Ol. 822).]

916

1. פרדס רמונים, Shem Tobh ben Shaprut on Agadic passages (beg. wanting) of N'ziqin, B'rakhoth, Ḥolin, and Mo'ed (the order of the last is different from the printed edition). It is followed (fol. 37b) by notes: *a.* On a passage of the Midr. Thanḥuma; on the marg. are the following words, מספר מנורת המאור בחלק לאיית (!) המתים; *b.* On Agadic passages applied to פרשת זכור; *c.* to פרשת שקלים; *d.* to פרשת בשלח; *e.* to מתן תורה; and *f.* תחיית המתים פרק חלק (incomplete). Fol. 54. Two notes on Agadic passages. Fol. 55. The end of a similar fragment. The last words are אגרת קהלת ר׳ ינאי הוה יליף לתלמידיה ברכת אבלים וברכת חתנים כי היכי דלהוו גוברין. בכל אתר כל זה בברכת של ר׳ יצחק בר׳ אבא מרי ז״ל. תם — וחלקי מזל טוב המחוקק ברי׳ דוד נ״ע יהיה ספון עם מצדיקי הרבם לעולם אמן — נכתב עירה טראני שנת ה׳ר׳ל׳ד. Fol. 55b. A fragm. headed ענין ברכת לבנה, the last words are מצאתי בשם החבר ר׳.

2. Fol. 56. משרת משה (beg. and end wanting).

3. Fol. 84. Treatise on the arrival of the Messiah and the resurrection by a Karaite (beg. wanting; the first words are וזה אומרו וידע אלהים כמו ויודע את אנשי סכות). The anonymous author, in speaking of R. Yoseph's Paraphrase of Lam. iv. 21, says (fol. 92), הנה נראה מזה הביאור שירושלים תגל בין חרבן קושטנדינא ובין חורבן רומא וכבר נחרב קושטנדינא. The author denies the resurrection of the body, and says (fol. 93b), והיה זה נראה כאלו היה זה העולם יותר טוב ושלם מהעולם הבא וכל זה שקר מבואר ואין ראוי לדתיי להאמין בכמו אלו ההבלים. A marg. note has the following passage: שלחן של ארבע סותר דברי זה המחבר ואנחנו אין (injured?) לנו כי אם דברי החכמים השלימים ומה שהאמינו גם אנחנו נאמין ולא נשגיח לדברי זולתם. The treatise ends אין כל זה כי אם הטעאת דברים למי שאינו מרגיש בהטעאה או הרגל שמועות של שטות מהבלי הטפלות והכסילים וממי שקרוב להם בשכל. תם ונשלם. והשי׳ יזכינו לתכלית הטוב. The author quotes כר׳ דן ש״ץ (fol. 92b).

4. Fol. 95b. The beg. of an allegorical comm. on Isaiah vi, beg. ישעיהו תלה השגתו במיתת מלך עוזיהו.

5. Fol. 97. Allegorico-philosophical comm. on Gen. ii and iii. It is divided into parts, the MS. begins with part II, end of 2, and ends in the middle of part III. There are subdivisions of נתח and פרק, in which §§ are introduced with the words שרש, ספק, and גבול. I. 3. beg. מספר הספקות הנופלים בו עם תשובותיו הם ג׳; part III. beg. החלק הג׳ ינתח לשני נתחים בנתח הראשון נעמיד החלק האמתי משני חלקי הסותר הנזכר. The author quotes Maimonides, and fol. 103 אבל בהיותי באחת מהישיבות אשר במחוז איטלייא שמעתי מהרבנים הגדולים יאמר כי הכח הוא אחד בנושא ורבים במאמר.

6. Fol. 110. A note on the passage אין בן דוד בא עד שיכלו כל הנשמות שבגוף, headed מאירת עינים.

7. Fol. 111. Compendium of Abraham bar Ḥiyya's ס׳ צורת הארץ by R. Yuda han-Nasi (incomplete), beg. לדעת כל החכמים והמעיינים בחכמה התכונה הרקיע עשוי כמין כדור עגול.

8. Fol. 116. [Abraham Ibn 'Ezra's ס׳ העבור], beg. wanting; ends with the 2nd part, המסור בידינו מאבותינו ה׳ל׳מ׳ שנעשה כן בגלותנו.

9. Fol. 135. A letter in rhymed prose, beg. הלוך ונסוע בעיר גדולה פגעת בעיר גדולה; headed by a more recent hand, זאת המליצה בלתי שקולה שלחתי לשרי סוררי סרגוסה.

10. Fol. 142. Profiat Duran's letter אל תהי כאבותיך; the MS. beg. with the words לדוד בשנותו, and the name is written משט׳ בוניט בון גיורן שמו לפנים בישראל דוד בוניט בון גיורן.

11. Fol. 146. The letter beg. נפשי אויתיך, headed כתב ששלח יהודי אחד שהמיר דתו ונקרא פרנסישקו דישורורדה לנבון בר שאלתיאל דפיארה. Fol. 146b. The answer to him by the poet Sh'lomoh ben Reuben [Bonfed;

see, for the last three pieces, the Constantinople ed. of 1577].

12. A fragm., beg. יד שלוחה אלי יד אלוה נגעה בי תבנית ידי אדם.

No. 1 (Ol. 707), Span. Rabb. char.; Nos. 2 to 6 (Ol. 748), Greek Rabb. char.; No. 7 (Ol. 768), Germ. curs. char.; No. 8, Span. Rabb. char. (carelessly written); No. 9 to end, Span. curs. char.; No. 8 to end (Ol. 208); 4to, paper, ff. 148. [Mich. 212.]

917

Commentary on the Agadic passages of N'darim, Nazir, Sotah, Qiddushin, Sanhedrin, Shabbath, Baba Mezi'a, Rosh hash-Shanah, and the last chapter of Sanhedrin [by R. Liwa of Prague*].

Germ. curs. char.; fol., paper, ff. 149. [Opp. 101 (Ol. 865).]

918

A more elaborate copy of the above-mentioned commentary on Nashim, N'ziqin, Qodashim, Eduyoth, and Abhoth, and at end a casuistic commentary on K'thubhoth (stained).

Old Germ. curs. char.; fol., paper, ff. 503. [Opp. 102 (Ol. 866).]

919

Mishnah of D'mai with a selection of passages of the Gemara, following each Mishnah. From beg. up to I, two comm.; of which the one for the Mishnah consists of a compilation of the comm. of R. Shimshon (of Sens) and of Maimonides, and, for the Gemara, of Rashi: the second comm. is shorter.

Text, squ. char. (modern); comm., Span. Rabb. char.; fol., paper, ff. 96. [Hunt. 21 (Uri 184).]

920

Extracts from the Thalmud and Midrash concerning the ceremony of Sukkah, with a commentary [by R. Liwa of Prague?]. The MS. is bound with the printed prayers for Sukkoth (Polish rite; marg. notes) and the ישע אלהים, Salonica, 1569.

Old Germ. curs. char. (same hand as the next number); 4to, paper, ff. 444. [Opp. 279 (Ol. 591).]

921

1. Collection of texts of the Thalmud and Midrash concerning the sacred vessels, the sacerdotal garments, and the incense, by R. Liwa of Prague, who provided it with a commentary.

2. Fol. 106. Extracts concerning M'zuzah and M'gillah by the same.

3. Fol. 123. Extract from the Thalmud Sh'qalim with a commentary by the same.

Old Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 163. [Opp. 265 (Ol. 578).]

922

Texts collected from the Thalmud and Midrashim with a commentary on the ceremonies of Pesaḥ. Printed leaves, containing all prayers for this feast, with glosses on the margin.

Old Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 470. [Opp. 259 (Ol. 572).]

923

ילקוט ראובני, part II; the author quotes at the end his masters, R. Mosheh of Brisk and R. Sh'muel Darshan of Cracow. At end, נגמר זה הספר היום יום ה׳ יב׳ ניסן ת׳ס׳ח ל׳ פראג.

Germ. curs. char.; 2 coll., fol., paper, ff. 104. [Opp. 23 (Ol. 174).]

924

ילקוט חדש (printed) with additions headed שכחת לקט, and others headed דברי שמואל.

Germ. curs. char.; 2 coll., 4to, paper, ff. 385. [Opp. 189 (Ol. 185).]

925

ס׳ עולת התמיד, Agadic collectanea in alphabetical order (beg. אדם וחוה) of מאיר בכהר׳ אנשיל ליב עוזרש, composed at Prague, 5421=1661. At end a poem by Shim'on Y'hudah Löb, the son of the author, with the acrostic מאיר עוזרש.

Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 153. [Opp. 192 (Ol. 188).]

926

ספר גבעת עולם, Agadic collectanea, in alphabetical order, of Yoseph ben Yaqob רֵישר (brother of R. זנוויל Yoseph ב״א (Backofen) of Prague), composed in the year 5470=1710.

Germ. curs. char.; fol., paper, ff. 210. [Opp. 21 (Ol. 184).]

927

ספר גבעת עולם.

Germ. curs. char.; fol., paper, ff. 274. [Mich. 425 (Ol. 127).]

928

ספר גבעת עולם without the preface.

Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 477. [Opp. 188 (Ol. 184).]

929

ספר גבעת עולם without the preface.

Germ. curs. char.; fol., paper, ff. 117. [Mich. 432 (Ol. 126).]

930

Agadic collectanea, in alphabetical order, by a pupil of מו׳ה׳ר׳ל, Rabbi at Lissa. The anonymous author quotes the book האשל (printed 1674) of R. Asher Kalamankas as having recently appeared (מספר חדש מקרוב), fol. 39. He quotes also a great number of works (mostly printed) by German and Polish Rabbis.

Written by Ahron Leitmeritz (fol. 165).

Germ. curs. char.; 2 coll., 4to, paper, ff. 519. [Opp. 190 (Ol. 186).]

931

עיר דוד, R. David Oppenheim's expositions on Agadic passages, 1000 §§.

Written in the year 5473=1713.

Germ. curs. char.; 2 coll., fol., paper, ff. 272. [Mich. 601 (Ol. 584).]

932

עיר דוד, 806 §§.

Written in the year 5472=1712.

Germ. curs. char.; fol., paper, ff. 378. [Mich. 452 (Ol. 585).]

933

עיר דוד, 800 §§.

Germ. curs. char.; 2 coll., fol., paper, ff. 418. [Mich. 578 (Ol. 586).]

934

עיר דוד, an earlier composition, 60 chapters.

Germ. curs. char.; 2 coll., 4to, paper, ff. 347, 309, and 342. [MICH. 90, 91, 92 (Ol. 582).]

935

עיר דוד, the first sketch of it.

Germ. curs. char.; fol., paper, ff. 274. [MICH. 593 (Ol. 583).]

936

ס׳ מקום אברהם, Agadic collectanea in alphabetical order, finished the 33rd of 'Omer 5466=1706.

Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 316. [OPP. 191 (Ol. 187).]

937

Collection of Agadic passages from the Babylonian Thalmud (Mo'ed, Nashim, and N'ziqin), from the Siphré, and from Midrashim on the Pentateuch, the M'gilloth, and some Haftaroth. The Zohar is quoted (end wanting).

Syr. Rabb. char.; fol., paper, ff. 183. The MS. is not in good order; the last two leaves belong after fol. 177. [MICH. 410 (Ol. 745).]

938

1. סיפור מעשיות מתלמוד ירושלמי, Agadic passages in Z'ra'im and Mo'ed, copied from an edition of the Jerusalem Thalmud.

2. Fol. 64. Christian hymns, beg. עם ציון, ends with אתה מבין.

3. Fol. 66. The beg. of the first and second Maqamah of Harizi's תחכמוני.

Squ. char. (modern), No. 2 with vowel points; fol. (2 and 3 4to); paper, ff. 66. [OPP. ADD. fol., 60.]

B. AGADIC NOTES.

939

1. ספר פיאה, 91 §§ on Agadic matter by Mosheh ibn Thabbon; the first is headed בעשרה מאמרות נברא העולם, the last וסגרו דלתים בשוק (see Hist. Litt. de la France, t. xxvii. p. 596).

2. Fol. 58. שער כבוד ה׳ (see No. 1258, 2), headed תשובה שהשיב החכם השלם מרנא ורבנא הר׳ אפרים נ׳ר׳ו בן הקדוש הר׳ ישראל ז׳ל׳ה׳ה בן אלנקאוה אשר ממדינת טוליטולה לבנו בכורו ישמרהו צורו כרועה עדרו. A complete copy.

At beg. (ff. 3 to 9) are Agadic and Halakhic extracts, from רבינו נסים גאון, רש׳ב׳א, תוספות רי הזקן, Meir of Rothenburg, and anonymous Rabbis.

Owner: R'fael ben R. Ḥayyim בסקו (? at beg.)

Or. Rabb. char.; 8vo, paper, ff. 77. [OPP. 241 (Ol. 381).]

940

1. Efraim ben Yiẓḥaq's אצבאן: *a*. Agadic notes. *b*. Fol. 27. Novellae on Babylonian Thal. B'rakhoth and Babha M'ẓi'a. *c*. Fol. 87. Casuistic notes and Responsa (chiefly on Maimonides). The pieces were composed in the year 5484=1724 at כפר עין אלוח, כפר אזרו, ארכסאל, and תאדלא. At end are casuistic notes, signed Yaqob Ibn Zur and R. Yaqob קלאהורנו (incomplete).

2. Fol. 108. Novellae on Thal. of Babylon, Sh'bhu'oth (beg. wanting), and on Babha Bathra VII.

No. 1 (Ol. 261), Span. Rabb. char.; No. 2 (Ol. 284), Or. curs. char.; 4to, paper, ff. 188. [MICH. 258.]

941

פלח הרמון of B'zalel קאברין. The MS. has the division of 49 אופנים and not the preface of the printed edition.

Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 148. [OPP. 242 (Ol. 382).]

942

ס׳ עולת יום טוב, notes on Agadic passages of the Thalmud, Midrash, el-Fasi, Rashi, and others, by T. Lipmann כ״ץ of רושלי (Bohemia). It is divided into chapters, of which the first is headed הלכות תלמוד תורה, and the last עמוד השלום. It is stated on the title-page that the author died at Hanover.

Germ. curs. char. (autograph); 4to, paper, ff. 392. [OPP. 610 (Ol. 1264).]

943

מטעם המלך חלק שביעי, notes on Agadic passages, in alphabetical order, of Ḥayyim 'Amram of Jerusalem. This 7th part beg. with § 801 and ends with 900. Nathan 'Amram, the author's son, put it in order. He says at beg. of MS. הן לו הובא אל מזבח הדפוס בעשור לחדש הראשון ה׳ת׳ק׳צ׳א . . . ל׳פ׳ק.

Or. Rabb. char.; 8vo, paper, ff. 116. [OPP. ADD. 8vo, 3.]

944

אבקת רוכל and עסים רמונים, commentary on different passages of the Midrashim.

Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 95. [OPP. 240 (Ol. 380).]

945

Gematrioth and Notariqon on Exodus by a grandson of R. Sh'muel of Spiers (p. 405), beg. with iii. 5. המדרש בויקר׳ רב׳ אל תקרב הלם לכהונה ולמלכות: אל תקרב בגי׳ שבת. אל תקרב הלום לעבור את התחום, ends with xxxix. 21. וירכסו על החשן שרשרת למעלה שרשת וכאן הוסיף ר׳ שרשת שָׁרְשָׁת וכת׳ תשיתמו לשרים שת שר רמז על כהן גדו׳ל. The author quotes on p. 77 מהר׳ שאול ז׳צ׳ל, on p. 522 his master R. M'naḥem bar Natronai, and on p. 571 his brother-in-law R. Meir ben R. Y'hudah.

Germ. Rabb. char.; 4to, vellum, ff. 468, (586 pages, the MS. beg. with p. 15; between pp. 569 and 570 are two leaves wanting.) [OPP. 202 (Ol. 263).]

946

A modern copy of the preceding number, beg. ii. 20, beg. שישולקין וכו׳ ויעבדו׳ בני ישראל את העשתרות וג׳ ד׳ ע״ן בפסוק׳ וכתב ויעזבו את ה׳ ולא עבדוהו וזהו ו׳ הזין ק׳.

Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 207. [OPP. 201 (Ol. 262).]

947

A modern copy of a fragment of the preceding number (xix to xxi. 6, fol. 17, iv. 15 to xiv. 11).

Germ. curs. char.; fol., paper, ff. 30. [OPP. 32 (Ol. 261).]

948

1. Notes and Gematrioth on the Pentateuch and the five M'gilloth, collected from the Midrash, Naḥmanides, Baḥya, and Ibn שועיב, by M'naḥem חלפן ben Abba Mari. He began it in the week of סדר אלה המשפטים 5283=1523, and fin. it on Sunday ר״ח ניסן of the following year.

2. Fol. 405. An alphabetical dictionary of Thalmudic words.
3. Fol. 434. Some Gematrioth.
4. Fol. 437. An alphabetical list of Thalmudic proverbs.
5. Fol. 443b. Different letters. Fol. 447 is signed by עזריאל בכמהרר׳ שלמה דאווינה י״ט אנושטו ונלוו גוים רבים לה׳. Fol. 448 by Y'hiel טרייויש.
6. Poetry by Abba Mari, the father of the author of No. 1, by R. Qalonymos, and by Eliyah חלפן.

Italian Rabb. and curs. char.; 8vo, paper, ff. 453. [Opp. 722 (Ol. 107).]

949

Agadic notes and Gematrioth on the Pentateuch, Esther, Ruth, and Lamentations, by R. Mosheh ben Isaac אנגרלש of Cracow; he finished it the 7th of Sh'bat 5321=1561 at שוקא דדויץ in the house of R. Hayim Dauz. On fol. 193 a German-Hebrew vocabulary in alphabetical order. At beg. of MS. poems with the acrostic of the author.

Owner: Yizhaq לייטר.

Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 198. [Opp. 233 (Ol. 329).]

950

1. ספר גיא—מטוריא, Gematrioth on the Pentateuch by Daniel ben Hayyim קליף of Amsterdam, originally from Hasenput in Kurland; he composed it in the year 5546=1786. The MS. contains only the preface and the section בראשית.

2. Fol. 19. Notes and Homilies in Hebrew and Italian on biblical passages by החכם מינצילימי אלשיך, מפי החכם הטוב, Yoseph יעבץ, and החכם פינצי. At the head of some notes occur the dates 5476 to 5479=1716 to 1719. Ff. 19 and 129 (vellum) have births and deaths, amongst them בז׳ מנחם ה׳ת׳צ׳ה׳ ליצירה הלך לו לחיים ולשלום חתני שמואל אובוניטו עם בתי הכלה יודיטא ואשתי וירחמאל בני לוו אותם עד עיר רגוסא ונשמרתי אני לבדי בביתי עם פלטיאל הקטן; on the same page occurs a note dated Pesaro 5488=1728.

No. 1 (Ol. 132), Germ. curs. char.; No. 2 (Ol. 171), Italian Rabb. and curs. char.; 4to, paper, ff. 129. [Mich. 246.]

951

Agadic notes and Gematrioth. At beg. in Germ. char., 'Dieses Buch hat ein Jerushalme bey meinem Vater gelassen.'

Germ. curs. char.; 8vo, paper, ff. 374, (a great number of blank leaves.) [Opp. 721 (Ol. 106).]

952

Notes on biblical [chiefly in the Pent.] and Agadic passages by R. Yizhaq Abohab, on Jeremiah and Psalms by the same (?). There are notes signed מ׳ה מהריק, מ׳ה׳ר׳י׳ת, מ׳ר׳ש׳ו, ר׳ש׳אל יא (and Yisrael קוריאל), and ממורי יא or ממורי נ׳ר׳ו (perhaps a pupil of R. Yizhaq Abohab). The MS. is headed קצת פרשיות מהררי׳ אבוהב

Owners: Sh'lomoh Qaro; Abraham אשפריא; Sh'muel and Y'hudah Dayyan (fol. 107); R. Meir אלתרץ.

Span. Rabb. char.; 4to, paper, ff. 125. [Hunt. 342 (Uri 164).]

953

Collection of notes on different passages of the Old Testament, found on the marg. of a Pentateuch printed in Venice with three Thargums, by Shim'on Wolf Oppenheim of Worms.

Copied by the copyist of No. 848.

Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 17. [Opp. 203 (Ol. 264).]

954

ספר חידושי פתחיה, Novellae on the Pentateuch by R. P'thahyah Eisenstadt (died the first of Heshwan 5452=1691, as inscribed at end by his son). The MS. has other leaves (of different sizes) containing Novellae by other German Rabbis, such as R. Yoseph Steinhart and contemporaries. The title-page has the date of 5537=1777.

Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 322. [Mich. 320 (Ol. 257).]

955

1. חידושים, notes on passages of the Pentateuch and Midrashim by R. Yonathan Eibenschütz, written by one of his pupils.
2. Fol. 90. Homily for שבת שובה, delivered at Amsterdam the 21st of Siwan 5552=1792 by Ahron Sh'muel זנויל ben Lezr Grünstadt. On fol. 88 two anonymous notes on biblical passages, reported by the same.
3. Fol. 110. מאירת עינים, two printed leaves, decisions against R. Yonathan Eibenschütz.
4. Fol. 112. ואבא היום אל העין, apology for Shabbathai Z'bhi; this copy belonged to R. Yaqob Emden.
5. Fol. 156. Two printed leaves, containing decisions against the adherents of Shabbathai Z'bhi.

No. 1 (Ol. 273), No. 2 (Ol. 148), Nos. 3 to 5 (Ol. 227), Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 157. [Mich. 157.]

956

ספר המגיד, Yoseph Thoamim on the Pentateuch, Haftaroth, some Psalms, and Abhoth. There are also homilies (not in any systematic order; see ham-Maggid, 1869, p. 285).

Germ. curs. char. (autograph); 2 coll., 4to, paper, ff. 334. [Opp. Add. 4to, 8.]

957

Agadic and Halakhic notes on passages of the Pentateuch by R. Yisrael עלקשיר, son-in-law of R. Löb Obernik at Kalish. Fol. 39b. Collectanea of the same kind by an anonymous author.

Written by Y'huda Löb ben Eliyah מוואליף.

Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 66. [Opp. 230 (Ol. 326).]

958

Agadic and Halakhic notes on the Sidras of the Pentateuch, collected by Eli'ezer Lipmann ס׳ג׳ל מ׳צ׳ד in the year 5481=1721. On the title-page זהלציב קושיות נחמדים מג״ג אשר בימינו ויהי לי לזכרון דמשק אליעזר לפ״ק. At end of MS. the collector inscribes deaths, amongst them that of his father, on the 17th of Nisan 5485=1725; he heard of it whilst he was at קליווא.

Germ. curs. char. (by different hands); 16mo, paper, ff. 252. [Mich. 4 (Ol. 756).]

959

דרושים, notes on the Pentateuch and Thalmud by R. Yaqob ben Barukh Naumburg. He finished it at Offenbach in the year 5541=1781.

Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 178. [MICH. 349 (Ol. 270).]

960

1. Notes on passages of the Thalmud and the Pentateuch by R. M'shullam Zalman, Rabbi at Fürth.

2. Fol. 128. ישועת יעקב, casuistic notes of R. Yaqob Katzenellenbogen, written by his son Lezr.

No. 1 (Ol. 260), No. 2 (Ol. 319), Germ. curs. char.; fol., paper, ff. 174. [MICH. 445.]

961

R. David Ulma's (according to the acrostic): *a.* מכתם לדוד, notes on sixty-three doubtful passages of the Old Testament. *b.* Fol. 90. נגינת דוד, on the observation of the Sabbath, mystical explanations of biblical passages, and advice to the Ḥazanim. The author quotes in the preface R. Yiẓḥaq Lorya.

Old Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 127; bad illuminations. [OPP. 215 (Ol. 275).]

962

לקט שכחה ופאה, Agadic notes on passages of Midrash, Zohar, and other comm. on the Pentateuch by R. Ḥanokh Zundl, Dayyan at Afta in Little Poland. He calls it לקט because it is a collection of other commentaries, פאה because it contains a part of his great work חנוך הבית, and שכחה because there is to be found in it what he has forgotten to give in his great work. He says in the preface כי נשארתי מכל טובי ומחמדיי בין העולין אילו הן הגולין ממדינת פולין ... עד בחמלת ה׳ עלי הביאוני אל מדינת אשכנז אל עיר קטנה ... [פערשויא] הפרנס והמנהיג הרר׳ שלמה ... וקבע לי ב׳ה׳מ לתלמיד.

Written in the year 5460=1700.

Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 247. [MICH. 72 (Ol. 379).]

963

R. David Oppenheim's notes on passages of the Old Testament and of the Midrash. At end notes on פרקי שירה.

Germ. curs. char.; fol., paper, ff. 316 and 341. [MICH. 453, 454 (Ol. 149).]

964

תהלה לדוד, R. David Oppenheim's notes on biblical and Thalmudic passages.

Germ. curs. char.; fol., paper, ff. 77. [MICH. 447 (Ol. 831).]

965

R. David Oppenheim's Novellae on Midrash and Thalmud.

Germ. curs. char.; fol., paper, ff. 217. [MICH. 422 (Ol. 150).]

966

נטע שחולים, R. Nat'a Ellingen's Halakhic and Agadic notes on the Pentateuch.

Germ. curs. char. (autograph); 4to, paper, ff. 188. [OPP. ADD. 4to, 15.]

967

נטעי נעמנים, continuation of above on the other parts of the Old Testament.

Ff. 139. [OPP. ADD. 4to, 16.]

968

Collection of passages of Midrash, Kabbalistic notes, and commentaries. The author quotes the Bahir, David Qamḥi, Naḥmanides, R. Yonah, and R. Yaqob. The MS. is incomplete at end; after fol. 326 is a lacuna.

Owner: on a blank leaf after fol. 326 זאת הספר קניתי אני ק״ק סומימי אהרן חיים טריויש של פיהמונטי טורינו.

Span. Rabb. char.; 4to, paper, ff. 328; many leaves injured. [MICH. 298 (Ol. 416).]

969

ספר כונות, collection of expositions on biblical and Agadic passages, chiefly from Rabbis at Saloniki of the end of the 15th and 16th century. The most numerous are those of Y'hudah Nathan פרובנצאל (on Lamentations, fol. 19), of מ׳ה׳ר׳י׳ט (on Job and Abhoth), and Yoseph Ibn וירגא (on Esther, fol. 152). The MS., complete in itself, is probably a first volume of the collection; the last word marks דרוש. The pagination beg. with ט״ו. A later hand adds on the marg. מכאן and עד כאן.

Span. Rabb. char.; 4to, paper, ff. 224 (ר׳ל׳ח). [HUNT. 412 (Uri 381).]

970

1. Agadic notes on Genesis, Exodus, Leviticus, and Numbers to נשא, beg. בראשית ברא א״ב ק׳ למעלה שאמר שאם להורות סדר הבריאה בא לו׳ שאלו קדמו. Marg. notes (injured in binding), where are quoted שמעתי מפי תנחומא (fol. 4ᵇ), and קבלתי מר׳ תנחום יצ׳ו (fol. 10ᵇ).

2. Two homilies: *a.* Fol. 17. דרשה שדרש איסרלן בשמחת מילת בנו: the name of this son was Shim'on. *b.* Fol. 19ᵇ. זה הדרש דרש מענצלן ביום חתונתו.

3. Fol. 20ᵇ. Explanation of Agadic passages, reasons for some commandments, and hidden meanings of some biblical passages. On fol. 23 two casuistic questions, the second is headed קושיא אחרת גם מפיו (of מענצלן?). Fol. 24ᵇ. The history of the ten martyrs and the mysterious signification of it, followed by some other detached notes on dreams, on the mystery of circumcision etc.; the author quotes אלופי מו׳ מהר״ר יעקב ס״ל. This fragment ends with the words ע׳כ׳ל אשכול הכופר.

4. Fol. 27. Notes (mostly Gematrioth) on the first 27 chapters of Genesis by a French Rabbi, beg. בראשית התורה מתחלת בב׳ ומסיימת בל׳ הרי ב׳ל׳. Followed on fol. 41 by a note on the time of the arrival of the Messiah, beg. המלך המשיח עתיד להחזיר מלכות בית דוד.

5. Fol. 44. An Agadic comm. on Leviticus and Numbers (to xvi) by a French Rabbi with marg. notes (see for Nos. 4 and 5, Geiger's Zeitschr. 1871, p. 218 sqq.)

6. Fol. 64. Comm. (chiefly Gematrioth and Notariqon) on Psalms, Proverbs (fol. 91), passages of the Prophets (fol. 100), and the five M'gilloth (fol. 112), beg. אשרי דוד

ע"ה פתח בא' כדאמר החכמה בא מן הראש ושלמה פתח. On fol. 108 ושמעתי ממורי ורבי הר' ואלקא י"צו כאיש נדהם כמו כאיש ישן. There are marg. notes (injured in binding). At end, on fol. 123, some Kabbalistic formulas for curing certain illnesses (in Hebrew-German).

7. Fol. 126. ספר קרובה דימים טובים. Fragments on recitation of liturgies, beg. אמר ר' אליעזר היתה לי נחלתי כאריה ביער נתנה עלי בקולה; the short preface ends with the words כך נדרש מפי רבינו הרב ר' עזריאל. ואילו הן קצת טעמים מן המחזור שקיבל הרב ר' יצחק מר' יודא בר קלונימוס. The Q'robhoth of El'azar haq-Qalir are treated in the first fragm. The second (fol. 130[b]) is headed טעמי גאונים מפיוטים, on the liturgies of R. Sh'lomoh hab-Babhli, R. Shim'on, R. M'shullam, and R. Ele'azar haz-Zaqen (perhaps identical with the ס' קרובה quoted by Zunz, Syn. Poesie, p. 65).

8. Fol. 133. תקנות רבינו גרשום ורבנו תם ז"ל, beg. כל מקום שיש חרם.

9. Fol. 135. Midrash ויושע (different at the beg. from the text edited by Jellinek, Beth ham. i. 35, and almost identical in the latter part with the text of the העתקה אחרת).

10. Fol. 139. Midrash Qoheleth (a compendium of the printed Qoheleth Rabba).

11. Fol. 146. ספר גורלות, only the beg. identical with that attributed to R. Sa'adyah. The questions and answers are quite different, and the פרצופים of the Zodiac are referred here to biblical names, beg. with Adam and ending with 'Ezra. Different passages are translated into Hebrew-German.

12. Another treatise on the same subject, divided into ninety answers, beg. כל מי שרוצה לשמוע תשובה שלמה; the first answer beg. הדבר הזה שחשבת אתה מתיירא ממנו.

Nos. 4 (?), 11, and 12 were written by 'Ezriel bar Eli'ezer, fin. on Monday the 14th of Marḥeshwan 5313=1512.

Germ. curs. char. (by different hands); 4to, paper, ff. 172. [Opp. 225 (Ol. 285).]

971

Notes on the Pentateuch, collected from the Midrash and later commentaries, viz, הגאון ר' העסיל מ'ה'ר'י'ו, מהגאון דק"ק ניקלשפורג, הגאון מוה' יעקב בן ישראל לבית לוי אהרן ששון, מוה' משה חריף, יד יוסף.

Owner: ר' ליברמן בינגא.

Germ. curs. char.; 8vo, paper, ff. 102. [Opp. 725 (Ol. 109 B).]

972

Notes on passages of the Prophets and the Hagiographa, collected from the צרור, כלי יקר, בינה לעתים, המור, טראנה, and others. Fol. 184. A casuistic fragment.

Span. Rabb. char. (carelessly written); 4to, paper, ff. 192. [Mich. 332 (Ol. 672).]

973

Collection of Novellae, decisions and explanations of Agadic passages, composed by a pupil of מ'ה'ר'י'ל (incomplete).

Old Germ. curs. char.; fol., paper, ff. 235; many leaves injured at end, and also some in the middle. [Opp. 93 (Ol. 848).]

974

Notes on biblical and Thalmudic passages. Fol. 2 is headed ... לק"ק הורדנו. ליד אדוני... הרב יודא ליבש מק"ק זבלודאוו. ט"ז חשון ת'מ'ב. At end is a note headed מאדוני אבי הרב מ' יהודה (injured).

Germ. curs. char.; 8vo, paper, ff. 274. [Mich. 42 (Ol. 719).]

975

Notes on biblical and Agadic passages (chiefly quotations from the beg. of chapters of different comm. of the 17th century. The ש'ל'ה is very frequently quoted). On the modern title-page הקדמות מלוקטות ממפרשי התורה.

Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 41. [Opp. 210 (Ol. 271).]

976

1. Agadic notes on biblical passages (beg. with § 13 and ends with § 322, not complete), in the following order: *a.* Pentateuch, *b.* corresponding passages of the Prophets, and *c.* of the Hagiographa משלש בכתובים—כתוב בתורה—שנוי בנביאים. The author quotes the book מקור חכמה.

2. Fol. 78. ואבוא היום אל עין החכמה (extracts from it are in Yaqob Emden's תורת הקנאות).

3. Novellae on K'thubhoth: *a.* Fol. 135. By R. Yoseph Fasi (ends with a part of III). *b.* Fol. 180. By R. Sh'muel of Modena, composed 5315=1555 (beg. with IV). *c.* Fol. 221. By Naḥmanides (beg. wanting).

No. 3 was written by Sh'lomoh ben Eli'ezer ben David ben Barukh חדיד, and fin. at Saloniki the 11th of Siwan 5331=1571.

Owners of No. 3: Yizḥaq and Abraham נחמיאש; Yizḥaq and Abraham Abohab.

No. 1 (Ol. 242), Old Germ. curs. char.; No. 2 (Ol. 228), Germ. curs. char.; No. 3 (Ol. 280), small Italian Rabb. char.; 4to, paper, ff. 239. [Mich. 170.]

977

A modern copy of No. 1 of the preceding number, (the copyist omitted the fragment of § 13, and enumerates the 14th § as the first: the present MS. has in consequence 301 §§.)

Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 66. [Opp. 232 (Ol. 328).]

978

Agadic notes on Genesis (from vi. 12), Exodus, and Leviticus (fin. xxxiii. 19).

Old Germ. curs. char.; 4to (a few leaves in 8vo), paper, ff. 159. [Mich. 282 (Ol. 173).]

C. Homilies.

979

מלמד התלמידים of Yaqob Anatolio. יתרו differs from the printed edition.

Old Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 322, first leaf injured. [Mich. 373 (Ol. 464).]

980

מלמד התלמידים. After the preface a homily, beg. דרש ההוא גלילאה, ends נשלם הדרש שייך לפ׳ וישמע, different from the preceding number. On the marg. controversies against Christian interpretation of biblical passages and various readings, headed ס״א.

Written by Binyamin ben Y'hudah, fin. on Sunday the 29th of Thammuz 5223=1463. On fol. 17 births and deaths between the years 5332 and 5338.

Owner: Ahron ben Isaac. Many names occur on the upper marg. of the MS.

Old Germ. curs. char. (marg. by a later hand); 4to, paper, ff. 190. [Opp. 231 (Ol. 327).]

981

[מלמד התלמידים, beg. and end wanting]. At beg. and end of MS. are six leaves of a philosophical book in Arabic. The beg. of a chap. is אלבאב אלת̇אני פי שרח אלאעתבאר באלמכלוקין ופצל אלנעמה ללה עליהם.

Owner: Shalom Dayyan.

Germ. Rabb. char.; fragm., Syr. Rabb. char.; paper and vellum, ff. 187. [Hunt. 454 (Uri 108).]

982

[Y'hoshu'a Ibn שועיב], homilies on the Pentateuch (printed. Beg. of MS. wanting; a great lacuna after fol. 139; ends towards the end of בהעלותך).

Span. Rabb. char.; 8vo, paper, ff. 155; the first and last leaves are much injured, and the other leaves much stained. [Mich. 149 (Ol. 172).]

983

[Y'hoshu'a Ibn שועיב], homilies (beg. בשלח and ends לי׳ה׳כ, lacunae after ff. 2, 8, and 10). On fol. 48 (before שמיני) עד הנה עזרונו יי ומצאנו והגהנוהו בשנת ת׳ק׳פ׳א נשלם סדר החורף ואחר סדר הקיץ. On the marg. of fol. 42 אני הצעיר ישועה כהן בן מרדכי.

Span. Rabb. char.; 4to, vellum, ff. 138; the margins are very much injured. [Hunt. 232.]

984

תורת המנחה, the first part of the work מנחת הבכורים of Yaqob ben Ḥananel סיקלי, containing homilies on Genesis, Exodus, and Leviticus, delivered on Sabbath afternoons at the request of friends. The author knew Arabic, quotes Maimonides, and refers to his own large comm. on the Pentateuch, called תלמוד תורה.

Written by Yoseph ben Abraham bar Sheth hal-Levi has-Sofer, fin. the first of v'Adar 5204=1755 Sel.=1444.

Owner: Ḥiya Mizri.

Syr. Rabb. char.; fol., paper, ff. 237. [Hunt. 113 (Uri 97).]

985

תורת המנחה, I. II. and III.

Syr. Rabb. char.; fol., paper, ff. 297. [Hunt. 82 (Uri 94).]

986

פירוש תורת המנחה (according to the colophon), beg. אחרי מות (several lacunae); at end of כי תבא (fol. 254) follows the heading עוד לפרשת כי תבא ולפרשת אתם נצבים ולפרש׳ וילך (great lac. at fol. 263); follows לפרש׳ האזינו (fol. 268b); lac. fol. 281, homily for י׳ה׳כ. At end of the work (fol. 340) a poem of 17 lines, beg. לכבוד מלכי. מכין צרכי, headed והדה(!) תצניף בעל הפירוש. On fol. 343 an index for the homilies, beg. with the end of Leviticus.

On fol. 341b is the date 1882 Sel.=1571.

Syr. Rabb. char. (two hands); 4to, paper, ff. 347; many leaves much stained, and towards the end injured. [Hunt. 476 (Uri 166).]

987

ספר חסדי דוד, Yizḥaq Qaro's (ben Yoseph) homilies (philosophical and Agadic) on different subjects (incomplete). The first is headed דרוש שדרשתי אני יצחק קארו במאגנאשיה שנת ה׳ר׳ס׳ט להריגת דון שלמה בר׳ יצחק הכהן מבויטראגו לז׳ הימים סדר לך לך. On fly-leaf is inscribed a death of the year 5352=1592.

Italian Rabb. char.; 4to, paper, ff. 196. [Opp. 238 (Ol. 378).]

988

חבור דרשות לאותיות ולמועדים וימים ועתים מיוחדים חברם החכם הכולל מורי ורבי המובהק אחי י׳פ׳ת הגדול י׳צ׳ו כמהורר שמואל שער אריה, homilies for Sabbaths, feast days, and special occasions, by Sh'muel Sha'ar Aryeh, written by his brother. Eulogies: *a*. Fol. 134. On R. Sh'lomoh מפורלי. *b*. Fol. 303. On R. Mosheh קוים. *c*. Fol. 309. On M'naḥem 'Azaryah de Fano, died at Mantua on Monday the 4th of Ab 5380=1620: Sh'muel was ordained by him on the 5th of Sh'bat 5377, and pronounced that eulogy at Corfu the 10th of Ab 5380. *d*. On the author's father, Elish'a מ׳ש׳א, died at בורגו the 19th of Tebheth 5383: he was buried at בוסיטו, and the eulogy was held at קוניאן.

Italian curs. char.; 4to, paper, ff. 387. [Mich. 54 (Ol. 165).]

989

ספר תפארת ישראל, homilies on the Pentateuch by R. Yisrael, Rabbi at בעלזיץ and afterwards at Lublin, delivered from the years 5392 to 5438=1632 to 1678, on different occasions and in different congregations (ham-Maggid, 1870, p. 397). The MS. begins with the index; the beg. of the first homily wanting.

Germ. curs. char.; fol., paper, ff. 436; the marg. of last leaves injured. [Opp. 37 (Ol. 266).]

990

בגדי אהרן, Ahron Th'omim's homilies on Genesis, Exodus, and Leviticus (fin. with צו; lacuna in תצוה: כי תשא and פקודי wanting): some are different from the printed edition.

Germ. curs. char.; fol., paper, ff. 221. [Mich. 424 (Ol. 106).]

991

Y'sh'ayah Basan's homilies (mostly philosophical and Kabbalistic) for Sabbath and feast days, headed לימודי, followed by another word which contains the ethical signification of the homily, such as ... לימודי פושעים. On fol. 129 a homily delivered at Verona in the year 5475=1714 (שמיני עצרת), before he left for Padua. Fol. 253. Eulogy on the death of R. Meir באקי. Fol. 256. On the death of Moshe זכות, which occurred on Tuesday the 2nd day of Sukkoth 5458=1697. Fol. 261. On the death of M'naḥem קראקוביא, which occurred on Wednesday night, the 27th of Thishri

5486=1725. Fol. 263b. On the death of R'phael Yoseph כלבו, who died at Livorno the first night of ר״ה 5465=1704. Fol. 271. On the death of R. Abraham Rovigo. Fol. 290. On the death of Manoaḥ קרקום of Rome. Fol. 296. On the death of Sh'lomoh ניצה, head of the congregation of Venice. Fol. 303. On the death of 'Immanuel סנינו and Ahron מונצליסי. Fol. 308. On the death of ר׳ בריאל. Fol. 311. On the death of כמהרר ש׳ד׳א. Fol. 316b. On the death of Sh'muel David אוטולינגי. Fol. 322b. On the death of מוהררי אירגאם.

Italian Rabb. char. (autograph); fol., paper, ff. 327.
[Mich. 576 (Ol. 366).]

992

Y'sh'ayah Basan's homilies on the Pentateuch, chiefly of the years 5499 and 5500. On fol. 123b eulogy on the death of his father, which occurred on Friday the 2nd of Nisan 5499. Fol. 130. On the death of Yisrael Nisim פואה, which occurred on ר״ה 5500.

Italian Rabb. char. (autograph); fol., paper, ff. 149.
[Mich. 418 (Ol. 168).]

993

Y'sh'ayah Basan's homilies for Sabbaths and feasts, chiefly based on the Zohar. Fol. 1. Of the year 5490=1730. Fol. 72. An Italian note. Fol. 73b. Formula of a K'thubah of the year 5495. Fol. 76. Continuation of the homilies. Fol. 175. A letter from the author, dated Reggio 5483, to R. Gabriel Del Rio, head of the Talm. school at Livorno.

Italian Rabb. char. (autograph); fol., paper, ff. 176.
[Mich. 414 (Ol. 166).]

994

1. ס׳ עלת שבת, thirteen homilies on Shabbath hag-Gadol and thirteen on Shabbath Shubhah of R. Ḥanokh זונדל, Rabbi of the Province of Suabia (5472=1712). He mentions in his preface his books ס׳ חינוך הבית וס׳ לקט שכחה ופאה.

2. Fol. 174. ס׳ פאת שדך, collection of Midrashim in alphabetical order by the same.

Germ. curs. char.; No. 2, 2 coll., 4to, paper, ff. 227.
[Mich. 264 (Ol. 576).]

995

Yisrael Binyamin ben Y'sh'ayah Basan's homilies for Sabbaths, feast days, and funerals, delivered between the years 5535 and 5548=1775 to 1788. On fol. 49 eulogy on the death of Shimshon Ḥayyim נחמה (?), which occurred on Tuesday night, the 6th of Elul 5539=1779. On fol. 70 on the death of Yaqob R'fael Saraval, which took place on Wednesday night, the 4th of Iyyar 5542=1782. On fol. 74 on the death of David hak-Kohen, Rabbi of Modena, which occurred on Thursday the 26th of Elul 5542=1782. On fol. 86 on the death of Yaqob חי hal-Levi at Florence, which occurred on Tuesday the 27th of Thishri 5545=1784.

The MS. is incomplete; it finishes with blank pages, of which the last has the words האזינו ותשובה שנת.

Italian Rabb. char. (autograph); fol., paper, ff. 124.
[Mich. 401 (Ol. 170).]

996

Homilies of R. Yisrael Binyamin Basan, held in the year 5493 to 5527=1733 to 1767. There are the following eulogies: *a.* Fol. 36. On Yizḥaq of Urbino at Pesaro, who died at a very old age on the 23rd of Nisan 5524=1764. *b.* Fol. 40. On Sh'lomoh Y'udah חזק, who died, very young, at Modena on the 5th of Ab 5524. *c.* Fol. 57. On Y'sh'ayah Romanin, Rabbi at Logo, who died on the 16th of Elul 5525. *d.* Fol. 78. On the author's uncle M'nasheh Y'hoshu'a Padua, who died on the 4th of Siwan 5527. *e.* Fol. 79. On Abraham Sh'muel יינא, who died at Rovigo, 5527 (בשבוע פ׳ במדבר).

Italian curs. char. (autograph); fol., paper, ff. 83.
[Mich. 597 (Ol. 169).]

997

M'naḥem Padua's homilies and notes on different subjects (Bible, Thalmud, Notariqon), delivered from the year 5474 to 5533=1714 to 1773 (see hap-Palit, p. 13). Cod. 51 contains eulogies: *a.* Fol. 47. On R. Ḥayyim ן׳ עטר, who died at Jerusalem the 14th of Thammuz 5503=1743. *b.* Fol. 48. On R. Efraim Kohen, Rabbi at Modena, who died the 11th of Ab 5488=1728; the author lost his son Y'hudah Mazliaḥ in the same year (fol. 52). *c.* On 'Obhadyah Rovigo, who died, 100 years old, the 17th of Iyyar 5491=1731 (fol. 57). The last vol. contains chiefly casuistic notes.

Italian curs. char.; small 8vo, paper, ff. 794.
[Mich. Add. 45 to 55.]

998

Homilies on different occasions (end wanting) of Yoseph נהון (fol. 24b).

Span. curs. char.; 4to, paper, ff. 92. [Opp. 237 (Ol. 377).]

999

מנחת הדל, short Agadic and philosophic homilies on the Pentateuch by David (end of preface).

Italian Rabb. char. (carelessly written); fol., paper, ff. 108.
[Mich. Add. 8.]

1000

Homilies (beg. and end wanting) according to the Sidras of the Pentateuch by the son-in-law of M. 'Az. of Fano (according to a gloss, p. 314b; according to the Ozroth Ḥayyim by Yizḥaq B'rakyah of Fano), delivered in the years 5475 and 5476=1716; on דברים of the year 5495. Frequent marg. notes, signed ד׳ש׳א.

Italian Rabb. char.; 4to, paper, ff. 480; the first leaves and ff. 450–458 wrongly bound; many leaves stained and injured.
[Mich. 244 (Ol. 147).]

1001

מטה עח, two series of sketches of homilies (probably destined as a handbook for preachers), collected from the homilies delivered by R. Yizḥaq Sar Shalom (?) at ואסט, חלה, בצרה, מחמדיה, רקוק, and בצליה, between 1521 and 1543 Sel.=1210 to 1232 (fol. 134b): *a.* The first series, the longer one, beg. with תרומה, ends with בחקתי, followed by homilies for פסח (lacunae of eight ff. after fol. 74; ff. 75 and 76 have Mas. Abhoth, end of IV to end of V (incomplete); lacunae of two fol.; ff. 77 to 80a contain a part of *b*; the last

leaf, which states that the copyist fin. it on Monday (בתרין בשבה) the 13th of Marheshwan 1633 Sel.=1321, seems to be the end of the homilies of Exodus. These transpositions must have been made by the copyist being misled by the MS. from which he copied, for the quires are in perfect order, except the above-mentioned lacunae). At end of Leviticus, תם דראש אלפסה ובתמאמה נשלם דראש תורת כהנים. The copy of this part was fin. on Tuesday the 23rd of Ab 1633 Sel. =1322. The homilies refer to other subjects besides that of the Sidra, and especially to funerals, expressed by ועזא (وعزّا); see Steinschneider, Bibl. Jüd. Kanz. (Beilage), II, p. 17 sqq., and Geiger's Zeitschr. 1872, pp. 224, 225. The כתאב אלאזהאר seems to be the title of R. Sa'adyah Gaon's comm. To be added are the following quotations of fol. 33: 1. ויפסרה עלי מא ק׳ רבנו סעדיה ז״ל פי תפסיר איכה; 2. ויכדג מן צוה אלו ואתה (תצוה בבעץ׳ אלוגוה אלדי קד דכרהא בן אלקדיד ז״ל). *b.* A shorter composition of sketches, beg. fol. 167 and continued (from קרח) on fol. 77. At end (fol. 79b), והדה כטבה ופסוק לוישמע יתרו אלמחאל עליהא באלגאיבה (this section is headed in *b.* להא כטבה ומא וגדת לכן סטרת דלך). At end (fol. 80a), תם אלמכתצר בעון אללה תע׳.

Owner: Mosheh hak-Kohen bar מזמור (at beg.)

Syr. Rabb. char.; tall 4to, paper, ff. 186. [Hunt. 241 (Uri 160).]

1002

Arabic homilies on Genesis. At end, נשלם מדרש בראשית. Written by Nisim תמאם.

Span. Rabb. char.; 4to, paper, ff. 210. [Hunt. 426 (Uri 133).]

1003

Continuation of above, on Exodus. At end homily on הפטרה לשבת פרה אדומה. On the binding is the name סעדיה בן מרזוק יצו.

Only the beg. and end by the above-mentioned copyist. The greater part is by an older hand.

Span. Rabb. char.; 4to, paper, ff. 300. [Hunt. 410 (Uri 134).]

1004

Continuation of above, on Leviticus.

Written by Nisim תמאם. On the binding the same name as on the preceding number.

4to, paper, ff. 186. [Hunt. 522 (Uri 135).]

1005

Continuation of above, on Numbers (incomplete).

[Written by Nisim תמאם]. The modern binding has the same name as the preceding number.

4to, paper, ff. 204. [Hunt. 528 (Uri 136).]

1006

1. Continuation of above, on Deuteronomy and the corresponding feast days. At end a Kabbalistic prayer, beg. ידיד נפש אב הרחמן, with the acrostic of יהוה.

2. Fol. 161. Travesty for Hanukkah by Y'hoshu'a Abraham ben Simhah קלאמיני, composed for יאודה יצו ן׳ האלוף כמהרר זלמן ציר ויזל, beg. (after a short introduction) משנה, מאמתי זמן שחוק של חנוכה.

3. Fol. 163. A similar travesty [ס׳ חבקבוק] for Purim (incomplete).

4. Fol. 137. Arabic translation of the Haftarah of the 9th of Ab and an Arabic exposition after every verse.

Written by Yoseph שחאתה (fol. 154; the name occurs also on the binding) ben Y'udah ben Binyamin, fin. on Wednesday ר״ח כסלו [54]22=1661.

These five volumes belonged to Yizhaq ben Mosheh Halfon.

Or. Rabb. char.; 2 coll., 4to, paper, ff. 185. [Hunt. 415 (Uri 137).]

1007

Arabic homilies on Genesis (identical with No. 1002). On the right-hand fly-leaf a fragm. of an Agadic comm. on Proverbs xxx; the author quotes Maimonides. On the left-hand fly-leaf a fragm. of a homily on Numbers xv, xvi.

Syr. Rabb. char.; small fol., paper, ff. 200. [Hunt. 294 (Uri 107).]

1008

Continuation of above, on Exodus (No. 1003). The acrostics יעקוב (fol. 87), בר (88b), אנין (101), and מוהוב (101) are pointed out at the beg. of the lines. On fly-leaves a fragm. of a comm. on Gen. iii, Exod. xxv, and Deut. xiii.

Owner: Hiya ben Mosheh; (?) אלפקיר אפרים בן משה אלאחד ז׳ל׳ה׳ה (at beg.)

Same handwriting as the previous volume; ff. 185. [Hunt. 134 (Uri 96).]

See for these seven volumes, Steinschneider, Bibl. Jüd. Kanz. (Beilage), II, p. 34 sqq.

1009

Arabic homilies on the Pentateuch (see Steinschneider, loc. cit. p. 33). After the biblical verse follows the Mishnah and sometimes the G'marâ introduced by the word גמ׳. At end of Exodus תם אלספר אלתאני אלה שמות אלמסמי מן אלתפאחה באלסעד ואלנגאחה.

Syr. Rabb. char. (up to תרומה by a more recent hand); small fol., paper, ff. 260; the last 30 leaves are stained and almost illegible. [Hunt. 115 (Uri 95).]

1010

Homilies on Numbers and Deuteronomy (end wanting), beg. והיה מספר . . . הכתוב הזה הוא בתחלת נבואת הושע. Quoted are Maimonides, Nahmanides, the comm. on Proverbs of R. Yonah (fol. 129).

Syr. Rabb. char. (carelessly written); fol., paper, ff. 171. [Hunt. 146 (Uri 99).]

1011

Homilies on different subjects (דרוש תשובה ,מעלת התורה ,על עון ומעשה ,על הנבואה ,על הפלאים ,על מעלת ישראל). At beg. of the MS. יסודי הצדיקים והחסידים התמימים והישרים, perhaps the title of the work. The author quotes the comm. of א׳ל׳ש׳ך. Frequent marg. notes, where הרב לוניאדו and הרב אוזיאדה are quoted. The homilies are followed by blank leaves and different notes on biblical passages and Midrashim, where הרב רש׳ לונייאדו and the book כלי חמדה are quoted. At end an index for the biblical passages explained in the homilies. On fly-leaf (only partly preserved) בייא דער אונגרשה שול שמו יצחק מלכי (lac.).

Old Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 281; many blank leaves. [Laud. 114 (Uri 333).]

1012

Homilies for Sabbath and feasts (beg. and end wanting). Fol. 20. Eulogy on the death of Abraham Ashkenazi. Fol. 139. A homily of the year 5376=1616.

Italian Rabb. char.; 4to, paper, ff. 250; marg. injured. [Mich. 339 (Ol. 164).]

1013

An Arabic commentary (in form of homilies, Halakhic) on Leviticus; each section ends with an Arabic poem. The author quotes the כתאב אלדלאלה of Maimonides. (Steinschneider, loc. cit. p. 35.)

Span. Rabb. char.; 8vo, paper, ff. 105. [Bodl. 60 (Uri 155).]

1014

Agadic comm. in form of homilies on Leviticus, Numbers, and Deuteronomy. The author quotes Maimonides, Nahmanides, and his own father R. Nathan (fol. 158b). A great number of marg. notes by Sa'adyah (the owner?).

Owners: Sh'muel bar Yoseph; Sa'adyah bar 'Amram, who bought it, together with Genesis and Exodus, in the year 5284=1524.

Syr. Rabb. char. (two hands); fol., paper, ff. 288. [Hunt. 64 (Uri 88).]

1015

R. B'zalel Ashkenazi's homilies and notes on Agadic passages of the Thalmud and the different Midrashim (ends with אמור). The author says on fol. 2, ולא תשמע לנבואות שקריות של הר'לב'ג זל.

Span. Rabb. char.; 8vo, paper, ff. 207. [Opp. Add. 4to, 33.]

1016

1. Homilies on casuistic and Agadic matters by R. Yaqob Naumburg, held between the year 5537 to 5547=1777 to 1787.

2. Fol. 152. יש סדר למשנה, commentary on the Mishna of Z'ra'im by R. Y'sh'ayah Pick, composed in the year 5536=1776.

No. 1 (Ol. 271), No. 2 (Ol. 325), Germ. curs. char. (autographs); 4to, paper, ff. 262. [Mich. 490.]

1017

דרושת ארי, notes on passages of the Pentateuch and the Thalmud (in form of homilies) by R. Löb Eger, composed between 5538=1778 and 5565=1805.

Germ. curs. char. (autograph); 4to, paper, ff. 161; a great number of blank leaves. [Mich. 111 (Ol. 153).]

1018

Agadic and Halakhic notes on the Pentateuch (some in form of homilies) by R. Pinhas Katzenellenbogen. The last homilies dated 5506=1746. The author quotes his father and his maternal grandfather R. Eli'ezer היילפרון.

Germ. curs. char. (autograph); 4to, paper, ff. 375. [Mich. 220 (Ol. 267).]

1019

Homilies and Novellae on the Pentateuch of Pinhas Katzenellenbogen at Vienna, from the year 5480 to 5511=1720 to 1751. From 106b, casuistic Novellae: *a*. Of R. Gabriel at Nikolsburg, 5478. *b*. Fol. 124. Headed מה ששמעתי מפה הקדוש ... א'ב'ד ור"מ במדינת מעהרן. *c*. Fol. 135. Of Hanokh זונדל at Fürth, 5466. *d*. Fol. 136. מ'א'ז'ץ ר' משה. *e*. Fol. 167. Of R. Yonathan at Prague. *f*. Fol. 210b. Of R. Yaqob Ettingen at Frankfort. *g*. Fol. 213. מה שמצאתי בפינקס (פשטא קטן) מוה' פנחס א'ב'ד דק"ק וואלרשטיין .... *h*. Fol. 284. Of Z'bhi Hirsch at Fürth. Notes by Leser Rieser from fol. 208.

Germ. curs. char. (by different hands); 4to, paper, ff. 296. [Mich. 485 (Ol. 268).]

1020

1. Homilies and notes on the Pentateuch and Midrash of German Rabbis, contemporaries of R. David Oppenheim.

2. Fol. 64. Novellae on casuistic subjects of German Rabbis (מ'ה'ר'י'ך פ'פ'ד'מ; יונתן ד'ק'ק מיץ; אברהם ברודא; יעקב יושע אבד פ'פ'ד; יוסף ש'ט'ה א'ב'ד פיורדא; מוה' אליעזר ברודא א'ב'ד אמשטרדם; גבריאל דק'ק נ"ש; זעליג מ"ב; יונתן א'ב'ד דקק המבורג; הלל א'ב'ד מנהיים פיורדא).

3. Fol. 194. קונטרים אחרון, a similar collection made by לעקיש Lazarus ben גומפל of London, when he was studying at Fürth, fin. the 13th of Adar 5535=1775. Fol. 195. A note by טעבלי שייאיר א'ב'ד בקלויז פ'פ'ד'מ.

No. 1 (Ol. 717), Nos. 2 and 3 (Ol. 720), Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 225; from fol. 197 blank leaves. [Mich. 325.]

1021

1. Homilies and notes on biblical and Thalmudic passages. Fol. 56b. Letter of divorce, dated 27th of Kaslew 5391=1630 at פיזעניץ. Fol. 57. A liturgy, headed תפלה זו בקבלה מהג' הג' המופלג א'ב'ד כמהורר הר'י'ף זצל.

2. Fol. 92. מסרה, Agadic interpretation of the homonymous words or expressions in the Bible in alphabetical order.

Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 101. [Mich. 105 (Ol. ?).]

1022

Collection of homilies and notes on the Pentateuch. Fol. 213b. Eulogy on the death of R. יאקבקא.

Germ. curs. char.; 8vo, paper, ff. 216. [Opp. 723 (Ol. 108).]

LITURGIES AND THEIR COMMENTARIES.

A. מחזור, Franco-German-Polish Rite.

1023

I. [שבת שקלים.] B. שחרית: 1. אל מתנשא; 2. כבודו יתרומם; 3. אתה אהבתה; 4. אז מאז זמותה (קרובץ); 5. מעתיק פלוסים; 6. קצובה היא; 7. מי יוכל לשער; 8. אומן בשמעו; 9. אלה אזכרה; 10. אז ראיתה. C. מוסף: 1. אשכל אווי; 2. הכפר דעו; 3. דודי זכור; 4. לי ישא; 5. בכרמי מלון; 6. עין עוצם; 7. גדי קשור.

II. שבת זכור. 1. זכור את אשר; 2. כבודו יתרומם; 3. אתה מלא; 4. אזכיר סלה; 5. תמימים בעודם; 6. אצילי מריעי; 7. יקש לץ; 8. בלשון אשר; 9. אין קוצץ; 10. זכור איש; 11. אלהים אל דמי (only the end).

III. ושתי צואנה to ויאהב אומן. פורים.

IV. פרה. 1. אום אשר בך; 2. כבודו מרומם; 3. אשרי כל חוסי; 4. אצולת אומן; 5. ממרה הקה; 6. קפאון חוק; 7. אמרתי אחכמה; 8. אצורה ומפורשה; 9. אמרה סנונה; 10. אין לשוחח.

V. פרשת החדש. B. שחרית: 1. אות זה; 2. כבודו משבחים; 3. אל עשה; 4. אתיית עת; 5. מרימי עול; 6. קיחת עליית; 7. החדש הזה; 8. רבות עשית; 9. אבי כל חוזה; 10. אדון מקדם; 11. הוא נקרא. C. מוסף: אתן קול to ראשון אמצתה.

VI. שבת הגדול. 1. אאמיר מסתתר; 2. בלולי אש; 3. אז כאירסתה; 4. (ממסגר) אלהים בצעדך; 5. ישעי וכבודי; 6. כרם חמד; 7. ירדת להציל; 8. אמנה גדולה; 9. אז רוב נסים; 10. אבא בחיל; 11. אין ערוך.

VII. פסח. 1. A. מעריב: ליל שמורים אתו אל חצה to ל״ש שמעו . . . אזכרה שנות. 1. B. שחרית: 1. אור ישע; 2. ראשו כתם פז; 3. אהבוך נפש; 4. ברח דודי. C. מוסף: 1. בדעתו אביעה; 2. תהומות הדום; 3. ארשת ארוש; 4. אאגרה בני; 5. תחת אילת; 6. אלים ביום; 7. א׳ו׳א טל תן (only the end). II. B: 1. אפיק רנן; 2. גן נעול אוה; 3. אודך כי עניתני; 4. ברח דודי; 5. אסירים אשר; 6. מה אילו; 7. קמי קהלך; 8. ערב רב; 9. אז על כל חיתו; 10. שור אשר מאז; 11. אומץ גבורותיך; 12. בעשר מכות. III. B. דרבינו שמעון) דחולו של מועד (הגדול: 1. אהוביך אוהביך; 2. דודי שליט; 3. אלה וכאלה; 4. ברח דודי. VII. [שביעי של פסח]: B. 1. אתה הארתה; 2. ידועי שם; 3. אי פתרום; 4. אימת נוראותיך; 5. תחבולות עש; 6. איום ונורא; 7. אדני חלד; 8. מה מועיל; 9. אצולים מפרך; 10. אומץ גבורותיך. VIII. [אחרון של פסח]: B. 1. ויושע שושני; 2. מחוללת מהוללת; 3=IV. 3; 4. אותותיך ראינו; 5. תרגלתה עמוסים; 6. שבטי יה; 7. אמרו לאלהים; 8. אילי הצדק; 9. חסדי יי.

VIII. שבועות. 1. A. וירד אביר to וכל העם. 1. B: 1. אדון אמנני; 2. ועתה בנים; 3. אנכי שמעתי; 4. ארץ מטה; 5. מן ההר; 6. קדוש הופיע; 7. אנכי בשם; 8. אז בכתב; 9. יי קנני; 10. אתו מצות וחקים; 11. אלה העדות; 12. אקדמות מלין; 13. ארכין to דברא קדמאה. On the marg. (injured in binding): לא מצאת[י] דברות א[חרות] בהעתקה. 1. C. אתה הנחלתה to אז שש מאות. II. B: 1. אילת אהבים; 2. כבודו אות; 3. אור ישראל (on marg. זולת. אנכי גדול); 4. אורח חיים; 5. תמכו כבוד; 6. שלמים בחנותם; 7. אם לא אמריך; 8. שבוית מרום; 9. שעשוע יום יום; 10. אלוף מסובל; 11. וכל העם רואים. C. אזהרת ראשית.

IX. [שבת הגדול.] B: 1. אתי מלבנון כלה; 2. אומרת אני; 3. אוני בטרי; 4. מתים בכל בית; 5. [ישמע לאדום, erased]; 6. אל נא לישע; 7. ובכן אין לפניך לילה. C. אדיר דר.

X. מעריב של פסח. II. ל״ש אור ישראל to ל״ש עטור . . . אור יום הנף. VII[a]. אורי וישעי to מתי אבוא. VIII[a]. אור לשביעי to שביעי נצלו. VII[b]. ויושע יי אום to אזכיר צדקתך. VIII[b]. אז נבהלו . . . אזכרך גואלי to ב״ה אסיר אלקנה. VII[c]. מרבינו אפרים מרגנשפורק, על גאים (Zunz, Lit. d. Syn. Poesie, p. 276, 9).

XI. מעריב של שבועות. II[a]. אל אלהים יי דבר to ברבי תורות . . . אשריך ישראל. II[b]. וירד אלהים to לא תענה . . . את קולך.

XII. מעריב של סוכות. I[a]. (Corrected in the MS., originally ליל שניה של שבועות) ותיק חדש to אוחזי בידם. II. (MS. only ליל סוכות) חג האסיף to סכת שלם . . . . אדברה ואעירה (at end the acr. of א׳ב׳ן). VIII[a]. שמיני שמיני שתי שמחות . . . אדות באר המים to אותותיו. VIII[b]. שמיני אלהים to את יום השמיני. I[b]. ארוממה שם to קדושים ילכו. VIII[c]. אדיר ונאור to יודע היום.

XIII. 1. דברא חמישאה (see above, col. 219, VIII. 13); 2. (רשות לתרגום הפטרה) אתא ודוגמא; 3. יציב פתגם (רשות להפטרה); 4. (רשות אחר) אפילו כל נימי; 5. חנניה (רשות אחר) מישאל.

XIV. ראש השנה. 1. B: 1. מלך אזור; 2. כבודו איהל; 3. את חיל; 4. תאלת זו; 5. אבן חוג; 6. אדרת ממלכה; 7. אאפיד נזר; 8. אדירי איומה; 9. לאל עורך דין; 10. מלך במשפט. 1. C: 1. אפד מאז; 2. תיפן במכון; 3. אף אורח; 4. אומץ אדירי; 5. מלך עליון; 6. ונתנה תוקף; 7. וחיות אשר הנה; 8. כף רגל; 9. ועמך תלואים; 10. להזכר למו; 11. ואתה אזון; 12. תהלות כבודך; 13. האוחז ביד; 14. ויאתיו כל; 15. היה עם פפיות; 16. אוחילה לאל; 17. היום; 18. זכר תחלת; 19. אשא דעי; 20. אנסיכה מלכי תאמצינו. II. B: 1. מלך אמון; 2. כבודו איהל; 3. אתיתי לחננך; 4. אמרתך צרופה; 5. תמים פעלך; 6. שלחתי במלאכות; 7. שמו מפארים; 8. אדר והוד; 9. אתן לפועלי; 10. שבתי וראה; 11. מלך עליון; 12. כל שנאני; 13. אשר מי יעשה. II. C=1. C 6 to 16; 17. אהללה אלהי; 18. אפחד במעשי; 19. אנוסה לעזרה.

The volume concludes with the Parashiyoth, the Haftaroth (incomplete), and with שיר היחוד (Germ. Rabb. char. by a later hand). A few marg. glosses, containing Minhagim and explanations of some words.

Germ. squ. char. with vowel points; fol., vellum, ff. 277; illuminations. [Reggio 1.]

1024

Continuation of above.

I. יום כפור. A: 1. כל נדרי; 2. יעלה תחנונינו; 3. סלח נא אשמות; 4. תומת צורים; 5. אמנם אשמינו; 6. אותך אדרוש; 7. אתה מבין. B: 1. אז ביום כפור; 2. קדוש אדיר; 3. אימיך נשאתי; 4. אמצתה עשור; 5. תאות נפש; 6. אנוש מה יזכה; 7. איחדתה יום זה; 8. מורה חטאים; 9. אדר יקר אלי; 10. ואתה ברחום לכל; 11. אך חנון אתה; 12. (מעשה אלהינו) אמרו לאלהים; 13. אשר אומץ; 14. על ישראל אמונתו (אין כמוך) מי כמוך אדיר; 15. אפסי ארץ; 16. (אין כמוך) מי כמוך אדיר; 17. האדרת והאמונה; 18. נאמירך באימה; 19. רוממו אל אמונתך בעליונים; 20. רוממו אדיר ונאור; 21. מלך נאמן; 22. הנקדש באלפי אלפים; 23. אילי שחק; 24. אין מספר

לגדודי; 25. מי יתנה תוקף; 26. אל ברוב עצות; 27. תמיד תתלונן; 28. אליך ועדיך; 29. אליך תליות; 30. האדיר בשמי עליות; 31. התיכן מתחת; 32. האימן כפי; 33. מי אדיר אפסיך; 34. לא אומר אמרת; 35. ייראך אדון פועל; 36. מלך תר; 37. הגוים אפס ותהו; 38. כי תודה יתנו; 39. לך אדר נאה; 40. יאתה תהלה; 41. כי אדוקי אש; 42. בכל און אוסיף; 43. חכמי תום; 44. הנוים [אמים זמזמים] (completely erased); 45. ובכל תוקף; 46. מלכותם באבדך; 47. מאין כמוך באמצך; 48. סליחות—. האזורים באהב: 49. איך אשא ראש; 50. אפס מזיח; 51. אדון בפקדך; 52. אך במתח; 53. אשפוך שיחי; 54. אמנם אלהי עולם בגדנו; 55. אנא השם הנכבד; 56. יי אלהי רבת צררוני; 57. תגרת יד; 58. אמונים בני; 59. תעלת צרי; 60. אני הוא השואל; 61. אלהים אל דמי; 62. שופט כל הארץ; 63. שרי קדש היום; 64. אדברה תחנונים כרש; 65. אתה מבין סרעפי; 66. אמרתי לפושעים; 67. יום אשר אשמינו; 68. אהלך בקול רם. C: 1. שושן עמק; 2. יום מימים; 3. צפה בבת; 4. אשא דעי; 5. אין ערוך; 6. אנא אזון; 7. אך חנון . . . גשים; 8. גבורות . . . אך חנון; 9. אשר אימתך; 10. אמיצי שחקים; 11. אילי מרום; 12. מי יערוך אליך; 13. אז מלפני בראשית, *a.* דת וכס, *b.* אבות ובנים, *c.* נוה וינון, *d.* שבעה אלה; 14. האוחז ביד; 15. ואיזו תהלה; 16. האחד בעולמו; 17. האומרים באהב; 18. אוחילה לאל; 19. עבודה, *a.* אמיץ כח, *b.* נלוים אליו, *c.* צעד, *d.* קח, *e.* רץ, *f.* רהט, *g.* שנרו, *h.* מצואתם רוחצו, *i.* שנת אוצרך, *j.* כאהל הנמתח, *k.* בהיות ארון, *l.* אשרי עין, *m.* לא ארמון, *n.* תכפו עלינו, *o.* תנות צרות, *p.* תאות לב, *q.* כתועים ואין, *r.* אם תעינו, *s.* סליחות—תעינו מאחריך: 20. אחרית תתן א׳א; 21. אל תעש עמנו; 22. תאמר למחות; 23. אורך תזריח; 24. אנא אלמנה; 25. אכפרה פני; 26. אדון בתקח; 27. אופל אזרחי; 28. אמנם אנחנו חטאנו; 29. אל באפך; 30. חטא מעבר; 31. את הקול; 32. אם עברנו; 33. אלה אזכרה; 34. איתן אתא לכפר; 35. יום אדיר ונאור. D. מנחה: 1. איתן הכיר; 2. מואהב ויחיד; 3. אראלים בשם; 4. אראלי הוד; 5. אבל; 6. סליחות—. כי דכובו; 7. אך בך לדל; 8. אנא הואל; 9. אנחנו חטאים; אריאל בהיותו; 10. תעלה תפלתינו; 11. אל לבבם עמך; 12. אל עבדיך המצא; 13. את הברית; 14. אנשי משמר; 15. אמנה אנכי חטאתי. E. נעילה: 1. אב ידעך; 2. הנקרא; 3. טבע; 4. מערב; 5. שערי; 6. פתח to אבדנו מארץ (the beg. of liturgies).

II. סוכות. I. B: 1. אכתיר זר; 2. אאמיר אותך; 3. אנא הושיעה; קושט שעינת; 4. אימתי בחיל; 5. מאלמי מנדים; 6. אקחה פרי; 7. אקחה בראשון; 8. II. B: 1. אאמיץ לנורא; 2 and 3 as in I; 4. ארחץ בנקיון; 5. תשודת שי; 6. אווי סכת; 7. בל תהי; 8. אלים כהשעין; 9. אמנם מצוה; 10. כי אקח מועד. III. ח׳ה׳מ (מרבינו מאיר שליח צבור): 1. את השם; 2. אזכרה; 3. אלהים בישראל (by a later hand). Ecclesiastes. VIII. B: 1. אום כאישון; 2. אמונים אשר. C: 1. אף ברי; 2. יטריח; 3. אפיק מען; 4. אקשטה כסל; 5. תכנם לארץ; 6. יפתח ארץ; 7. איום זכור. IX. [ש״ת]: 1. אשרי העם; 2. אשריך אום; 3. אז בקשוב. The two רשות and אשר בנלל.

III. מעריב של ר״ה. 1. כסא אודי; 2. כסא דבר; 3. כסא אדונינו; 4. כסא זה אלי; 5. כסא לזכרון; 6. כסא עתיד; 7. כסא קטינור.

IV=XII. VIII[a]. of the preceding number.

The MS. concludes with the following סליחות (by the same later hand): 1. ותיק וחסיד אתה תתעטף בחסידותיך; 2. איתן לימד דעת; 3. גדול עוני ולחטא הוספתי; 4. אם עונינו ענו בנו.

Marg. notes as in the preceding number. On fol. 31 signed משום הדר זלמן מבריזכא.

Ff. 264. [REGGIO 2.]

1025

I. (Fol. 11[b].) יוצר לחנוכה דרבנא יוסף בר שלמה ז״ל= 1, 3, 4 of No. 878, marg. IV. *d.*

II. שקלים=No. 1023, I, headed מרבנ׳ אלעזר קליר; not B 2.

III. הפסקה=No. 878, marg. IV. *e,* headed דר׳ מנחם בר מכיר.

IV. זכור=No. 1023, II, headed דרבנא אלעזר קליר ז״ל; 2 on the marg. by a later hand. C. שבעתא למוסף (without vowel points): 1. ויבא ארז ראש קצינים; 2. שאול דרש; 3. עד זמן פקודה; 4. עיר יושב; 5. עמלק מחלל; 6. וירב עמו; 7. בנחל קציץ.

V. פורים=No. 1023, III, headed מרבנא אלעזר ב׳ר׳ קליר ז״ל.

VI. פרה=No. 1023, IV, headed דרבנא ר׳ אלעזר קליר ז״ל; not 2; after 9 follows אצילי עם.

VII. פ׳ חדש=No. 1023, V, headed דרבנא אלעזר ב׳ר׳ קליר זל; not B 2.

VIII. זה היוצר להפסקה בּ דרבנא רּ מאיר ז״ל בּר בּרוּך (the pointed letters are added by the later hand), אורות מאופל הזריח.

IX. ש׳ הגדול=No. 1023, IX, lac. from end of 2 to end of 5, 6, אז רוב נסים; C; B 7.

X. פסח=No. 1023, VII; not A 1; B 1 is incomplete, and the lac. extends to the middle of C 5.—II. A=No. 1023, X. II, headed מרבינו מאיר שליח צבור. II. B=VII. II. B, headed דרבנא משלם ז״ל; 5 is headed דר׳ אלעזר קליר ז״ל. III. B with the heading of VII. III. B, followed by the Canticles. VII. A=X. VII[a], headed מהרב מר׳ מנחם מגרמיישא. VII. B=VII. VIII. B 1, 3, headed דרבנא שמעון הגדול; VII. B 4, headed by the later hand מר׳ משה בר קלונימוס, to 10. VIII. A. אל עוזר הקם to אמונת אומן, headed by the later hand מרב׳ אלעזר מוורמזא ז׳צ׳ל. VIII. B. ויושע אור ישראל, headed by the later hand מרב׳ ר׳ מאיר שליח צבור זצ׳ל; VII. B 3; VIII. 4 to end of 1023, headed דר׳ שמעון הגדול. Another VIII. B by the later hand=VII. VII. B 1 of 1023.

XI. שבועות. I. A=No. 1023, VIII. I. A. B, headed by the later hand דר׳ שמעון הגדול=VIII. I. B 1 to 3, II. B 4 to 11; I. C=VIII. I. C.—II. A. אלהים יהודוהו המונים to ביתה מושיב, headed מר׳ אברהם הכהן ז׳צ׳ל. II. B: 1. אדיר ונאה בקדש, last strophe מנשיקות פה,

headed מר׳ נהוראי ז׳צ׳ל ; 2. ועתה בנים ; 3. כבודו אות (אופן לשבת) ; 4. אנכי גדול (without vowel points) ; VIII. II. B 4 to 11, headed דר׳ אלעזר קליר, followed by Ruth (with vowel points and accents). II. C=VIII. II. C.

XII. תשעה באב. A. Lamentations (with vowel points and accents), A 1 and 2 of No. 878, marg. v; 3. במוצאי שבת ... בליל זה סר נוגהי, headed של הרב ר׳ אלעזר בר׳ יהודה הקטן. B. ש״ע (headed דרבינו אלעזר הקליר), 1, 2, 7, 3, 4, 9, 5, 6, 8, 11 to 16 of No. 878, marg. v; at end by a later hand עד כאן קלירתיי ; *a.* אם תאכלנה נשים ; *b.* איך תנחמוני הבל ; 18, 19 of No. 878, marg. v; *c.* אזכיר רהב ובבל, headed by the later hand מר׳ יצחק ז״ל ; 21 (headed by the later hand מר׳ קלונימוס), 25 (headed by the later hand מר׳ יעקב בר יצחק), 20 (headed קינה דר׳ קלונימוס) of No. 878, marg. v; *d.* יבביון מר, headed לגזירה קולוניא, and by the later hand מר׳ יואל ; *e.* אללי כי באו רגע, headed קינה דר׳ מנחם מגרמווייזא ; 29 of No. 878, marg. v, with the same heading by the later hand; *f.* אשים לבי לספר, headed דר׳ מנחם ; *g.* יום אכפי, headed by the later hand מר׳ יהודה ; *h.* אבל אעורר, headed by the later hand מר׳ מנחם ; 32, 33 (headed by the later hand מר׳ אלעזר), 30, 27 (headed מבלוייש ; see Graetz, Gesch. der Jud. t. vi, p. 219) of No. 878, marg. v; *i.* אללי, ends ושריפת בני יהודה, headed על לודא צ״ו לפרט (Graetz, ibid. t. vii, p. 461); *j.* אוי לבנים סוכלו, headed של רבינו מנחם בר יעקב בניגון מי יתן ראשי מים ; 17 and 24 of No. 878, marg. v, headed מר׳ שלמה הבבלי ; *k.* ציון קחי כל צרי, headed by the later hand ספרדית ; *l.* שאלי שרופה באש, headed by the later hand מר׳ מאיר בר ברוך ; 31 of No. 878, marg. v, headed by the later hand מר׳ ברוך ממגנציי ; *m.* אסירים בשיר יצאו, headed מהרב ר׳ יחיאל מאיזנכא ; *n.* בליל זה יבכיון ; *o.* אזעק במר לב, headed זאת יסד הר׳ אברהם בן הר׳ ברוך על גזירת פורצהיים ; *p.* איכה אשובה אל אישי הראשון, headed זאת הקינה יסד ר׳ מרדכי בניגון איכה ישבה חבצלת השרון ; 22 of No. 878, marg. v; *q.* איכה בדד ישבה עיר ירושלים, refrain אויה, headed בניגון אש תוקד (א״ב and acr. of יהודה); *r.* נפלה נפלה עטרת ראשנו, headed יהודה, בניגון תסתר לאלם is pointed out at end. The last three are by the later hand. On fol. 132 is an index for the Qinoth, according to the rite of Frankfort.

XIII. ראש השנה. I. A. אשרי העם ידעי to בניך הרבה, attributed at end to רבינו ר׳ אלעזר בר רבינו יהודה ז״ל. I. B =No. 1023, XIV. I. B. I. C=No. 1023, XIV. I. C; 14 is on marg. II. A, headed מרבנא אפרים מבונא=No. 1024, III. of II. B, headed מרבנא שמעון הגדול ז׳ל׳ה= No. 1023, XIV. II. B; 3 is headed רשות מרבי׳ שמעון הגדול ז׳ל׳ה. II. C=No. 1023, XIV. II. C.

XIV. יוצר לשבת של שובה דרבנא ר׳ מנחם מגרמווייזא. 1. אלהי ישענו נוראות מאויים ; 2. אור ישראל וקדושו ; 3. אדני מעון אתה.

XV. י׳ה׳כ. A=A 2, 1 (marg. בישיבה של מעלה), 3, 5, 4; B 64; A 7 of 1024, I.—B=B; 3 is headed רשות דרבנא משלם ; not 26 to 29. סליחות D 6, 10; B 52; *a.* אנוש רמה אדון בשפטך ; C 29; D 7; B 62 and 63; *b.* יי אל רחום ... אזכרה ; B 61, headed דר׳ דוד ליום הרג רב ; *c.* אמונת אומן עצות ; *d.* אותך אדרוש ; B 65, 66 (on the marg.), 67 and 68 of 1024.—C=C, headed דרבנא ר׳ אלעזר קליר ז״ל ; 17 האומרים אחד ; *a.* היה עם פפיות ; 19 is headed סדר דרבנא משלם בר קלונימוס ז׳צ׳ל, lacuna from beg. of *m.* to end of *p.* After 25 follows יום אדיר ומיוחד (without vowel points) and headed אין אומרים זה כי פסוקי סליחות מיד ; 28; B 49; D 8; B 55; *b.* אהבת עוז ; *c.* רועה ישראל האזינה ; C 33, 34, and 35 of 1024.—D=D, headed סליחות. מרב אליה בר מרדכי ז״ל: B 50; *a.* תפן בעניי ; B 58; C 32; *b.* אז קשתי וחרבי, ends הבט ממרומיך ; *c.* יום אשר הוחק on marg.—E=E 1 to 5. Next come: *a.* פתח ... אז לפנות ערב ; *b.* היום יפנה ... אבן מעמסה ; *c.* אם עונינו ... אתה יי טוב ; *d.* לך יי הצדקה ... תעינו אחר יצר ; *e.* ישראל נושע ; *f.* אנקת ; *g.* זכור ברית. All liturgies except *f.* are full; on the marg. ומדלגים זה. There are also on the marg. the beg. of the following liturgies (Polish rite): במוצאי—יי יי—כי—ירצה—שופט—רועה—יי שמעה—חננו—מלאכי—אל אנקת—שרי קדש—הנה כחומר.

XVI. יוצר לשבת שבין עשור לחג הסוכות מרבנא ר׳ מאיר [by a later hand בר ברוך ז״ל] אליך תשוקתי לשמך, ז״ל.

XVII. סוכות. I. A. חסו בצלי to אתה לבדך עטית, headed מרבנא ר׳ אלעזר מוורמישא. I. B=No. 1024, I. B 1, 2, 3 (headed מרבנא ר׳ אלעזר קליר), and II. B 4 to end. II. A= XII. II of No. 1023, headed מרבנא אליעזר בר שמשון ז׳צ׳ל. II. B=II. B 1, 2, 3 (headed מרבנא אלעזר ב״ר קליר), and I. B 4 to end. III=No. 878, marg. IV. *j*, headed מרבינו מאיר בר יצחק שליח צבור ז״ל, follows Ecclesiastes (with vowel points and accents). VIII. A. ארחמך יי חזקי to הלוים בכנורות with אדברה נא (תוספת), headed מרבי אלעזר מוורמזא (by the later hand). B=VIII. B 1, 2 (headed מר׳ אלעזר קליר ז׳צ׳ל by the later hand); 3. אחות אשר לך (קדושתא); 4. מותמם בטבע ; 5. קהל איתנים ; 6. הטיבה לטובים ; 7. ארורי משבעים ; 8. אלה עשיתם (headed בוורמיישא מדלגין אותו). C=No. 1024, C, headed by the later hand דרבנ׳ ר׳ אלעזר קליר. IX. A=No. 1023, XII. VIII[a], headed מרבנא ר׳ יוסף. B=IX. B, headed מרבי׳ משה בר שמואל.

XVIII=No. 878, marg. II. 1, 5, 7, 3, 4, 8, 9, 12, 11, 13 to 16.

At beg. of MS. are supplied (Germ. squ. char.) the common prayers for שבועות and II. B: 1. אילת אהבים ; 2. אורחות אראלים ; 3. אנכי גדול, headed יוצר אחר (see above, col. 223, l. 2). On fol. 89[b] are supplied No. 1024, B 26 to 29 (the last only indicated). Supplied in Germ. Rabb. char.: 1. Fol. 8[b]. אין כאלהינו ; 2. Fol. 9. the שמע ; 3. Fol. 346[a]. קדיש ; and 4. at end קינה בניגון ציון הלא תשאלי, beg. אם עונינו ... אנשי דמים ישנאו תם (Zunz, p. 527), א״ב and acr. of יהודה ברבן ירחמיאל הכהן חזק, who has inscribed himself on fol. 9 as owner. He supplied

the later parts, and is perhaps identical with Y'hudah, who pointed the Maḥzor (see l. 6 of this col.) The date of the subject of the Qinah is expressed by כ̄ר̄ה̄, 5210 or 5238=1450 or 1478. On the marg. are indications for Minhag Posen, and on the marg. of fol. 132 (קינות) that of Frankfort. Fol. 167^{b}. ... ואני יהודה נקדתי זה המחזור להתפלל בתוכו בקהל ועדה : וסיימתי אך בכסליו באלף החמשי. המקום ישמחני וישישי: א׳א׳סל׳: ולא יסור שבט מיהודה. ...

Other owners: Meir ben Abraham hal-Levi—(he inscribes on fol. 168 deaths, 1. of his grandfather David, the 6th of Marḥeshwan 5280=1519 at ורידבורג; 2. of his father אברלן, born 5233=1473, buried at גלהויזן, Friday the 6th of Adar 5319=1559; 3. of his grandmother, mother, and two sisters),—who sold it to Meir ס״ל, on Monday the 12th of v'Adar 5315=1555: witness, Yiẓḥaq (?) ben Sh'muel hak-Kohen.

Germ. squ. char. with vowel points; fol., vellum, ff. 347. [Mich. 436 (Ol. 444).]

1026

I. Common prayers for Sabbath, beg. האל בתעצומות; Canticles, Ruth, and Ecclesiastes.

II. ש׳ בראשית: 1. שאלו שחקים (Ofan), with the acr. of שלמה; 1, 3 of 878, marg. IV. *a*; יחו לשון (Ofan), with the acr. of יהודה.

III. אהבה לפ׳ וירא : שננו לשונם, with the acr. of שמואל.

IV. ש׳ חנוכה: *a.*=Marg. of 878. *β.*=1. of 1023; 2. כבודו אופנים; 3. אשר יצר (M'orah); 4. אין מושיע.

V. עשרה בטבת: 1. אזכרה מצוק; 2. אדברה וירוח לי; 3. שמע עליון.—ש׳ שירה, יום ליבשה (G'ulah).

VI. ש׳ שקלים and VII. ש׳ זכור (2. beg. כבודו יתגדל) =I and II of 1023.

VIII. תענית אסתר: 1. אדם בקום; 2. אבשרה בקהל; 3. אנגי כהעמיק; 4. במתי מספר. Next comes שיר אל נעלם (שמואל), headed זה הפסוקים כתבתי לעשרה בטבת.

IX. פורים and X. פ׳ החדש=1023.

XI. הפסקה: *a.* 1. אור זרוע; 2. מלאכי צבאות; 3. אחור וקדם. *β.* 1. אאמיר מסתתר; 2. מרומי רום; 3. אמנם פסו.

XII. ש׳ הגדול: 1. אתי מלבנון; 2. לבעל התפארת; 3 to 11 of VI of 1023.

XIII. פסח: 1. II (A=X. II of 1023), III=1023. VII. A=X. VII^{b} of 1023. B. 1. ויושע שושני; 2. ויושע אל אמונה; VII. VIII. 3 to 9 of 1023; 10. תרגום על שירת הים. VIII. A=X. $VIII^{b}$; B=VII. VII. B of 1023.

XIV. לשבת אחר פסח: 1. ויושע אור ישראל; 2. יהודו מסלדים; 3. סגולתי איומה (אהבה); 4. אין כמוך באלמים; 5. שביה עניה (גאולה).

XV. סליחות לשני וחמישי ושני: ש׳^{1}. 1. ישראל עמך תתחנה; 2. אליך נשואות עינינו; 3. מלאכי רחמים. ה׳. 1. אנשי אמנה אבדו; 2. אזון תחן; 3. אין כמדת בשר; 4. ישראל נושע. ש׳^{2}. 1. אנשי חסד נאספים; 2. אפפוני מים; 3. יי אל רחום (B *b* of 1025).

XVI. Continuation of XIV: *b.* 1. איומתי יונה (אהבה); 2. אלהי אקראך (זולת); 3. שכולה אכולה (גאולה). *c.* 1. יחידתי שמחי; 2. אל אל חי ארנן; 3. שרודים נדודים. *d.* 1. אלהי ימי שנותי; 2. אלהי בך אחזק; 3. יקוש בעניו. *e.* 1. סגולתי משכתיך; 2. אלהים לא אדע; 3. אל ישראל נקראת. *f.* (לש׳ לפני שבועות): 1. אהלל בצלצלי; 2. אורחות אראלים; 3. איומתי לחוצה; 4. אריות הדיחו; 5. יונה נשאתה.

XVII. שבועות: 1. A=VIII. 1. A; II. A=XI. II^{b} of 1023. B and C=1025 (1. B has 12 and 13 of 1. B of 1023).

XVIII. Continuation of XIV: *g.* (אחר שבועות): 1. אדיר ונאה בקדש; 2. כבודו אות (Ofan); 3. אור ישראל (Zulath).—מאורות. *h.* לברכת כהנים, אשר יחדו. *i.* לפרשת ציצית, שש מאות. *j.* לפרשת באר, אל מחוללי.

XIX. תשעה באב: A. 1. The Lamentations; 2. זכור יי מה היה לנו; 3. אוי נא לנו כי חטאנו; XII. B *n* of 1025; A. 2 of 878. B. Qinoth. 1 to 4 of 878; *a.* איכה אשר כבר עשוהו; 12, 13 of 878; B *a* of 1025; 1. A. 18, 19, 24 of 878; B *b* of 1025; 30 of 878; *b.* ארזי הלבנון; *c.* אלי ציון ועריה; B *k* of 1025; *d.* ציון גברת לממלכות; 22, 7 (by a later hand) of 878.

XX. Continuation of XIV: *k.* ש׳ נחמו: 1. אל שדי אתחנן; 2. שאו מנחה; 3. שתי פעמים; 4. אמת משל. *l.* אהבה לפ׳ תפלין, ידיד עליון (יהודה). *m.* לשבת ור״ח: 1. אילת השחר; 2. משרתיו עומדים; 3. אמונתך אמיתי. *n.* לברית מילה=IV. *c* of 878. *o.* לחתונה: 1. איחד; 2. כבודו אופד; 3. אחותי כלה קראני; 4, 5 *k* of 878; 6. יפרח חתן (יהודה); 7. יאומץ בדת אמון; 8. יברכהו צורו, with the acr. of יצחק בנינם. *p.* ש׳ לפני ר״ה: 1. אל אלהים יי דבר; 2. שאו לבבכם; 3. אלהים אלי אתה.

XXI. י״ז בתמוז: 1. אתאנו לך יוצר רוחות; 2. אבן הראשה; 3. שעה נאסר.

XXII. ראש השנה=1023 (after 1. B 10 follow וחיות בוערות and אחד קדוש).

XXIII. י׳ה׳כ: A 1, 2, 5, 3 of 1024: *a.* אמנם כן יצר; *b.* כי הנה כחמר; 6, 7 of 1024.—B=1024. סליחות: *a.* יי אלהי הצבאות צג בין; *b.* איככה אפצה פה; *c.* אין מי יקרא בצדק; *d.* אליך פנינו בושנו; C 27, B 55 of 1024; *e.* אהיה אשר אהיה לעד שמך; *f.* אב לרחם ורב סלוח; *g.* אדון דין אם ידוקדק; D 7, B 51, 54 of 1024; *h.* מעונה אלהי קדם; *i.* שלש עשרה מדות; *j.* מפלטי אל צורי; B 62, 64 of 1024; *k.* אתה מבין—באנו בדברים; *l.* איום ונורא משפט; B 66, 67, 68 of 1024.—C=C 1 to 5 of 1024; *a.* ואתה כרחום—אל תזכר; *b.* אך אתים בחין; *c.* אשר אימתך; *d.* אמרו לאלהים; *e.* מעשה אלהינו; 10 and 11 of 1024; *f.* ונתנה תוקף; 13, 14 of 1024; *g.* ארדתה חזקים; 18, 19 (*i.* שנת אסומה, not *k*, *l.* עונות אבותינו, *p* before *o*), 21, 24, 23, 19 *s*, 20 of 1024; *h.* עשקו זתים שומנם; 19 *n*, 22, 19 *r* of 1024. סליחות: *i.* אין פה להשיב ולישא; B 49, D 8 of 1024; *k.* תאבתה יום זה; *l.* אני אני המדבר;

m. אלהי העברים נקרא; B 61 of 1024; *n.* יראה אל עבריך פעלך; *o.* ברית כרותה מלשכוח; *p.* ...אנא יי האל אנא נאה לשם; *q.* בינה ... אנא אדון הסליחות; *r.* אנא אדון מלכי הרחמים השקיפה; *s.* אדם איך יזכה; B *a* of 1025; *t.* מלכי מקדם פועל; D 13 of 1024; *u.* אם עוננו ענו בנו; C 33, B 65, C 34, 35 of 1024.—D=D 1, 2, 3 of 1024; *a.* אדר בתואר; *b.* אפאר למלכי; 4, 5 of 1024. סליחות: *c.* אפס זבח וכאשר נשאת אשם יצור; *d.* אנשי אמונה אבדו; *e.* אפס זבח תמור ועולה; *f.* אפסו אישים ונטלו; *g.* אחלה אל יי אולי; *h.* תמור אבינו מלך אנקת עבודת מזין; B 50, D 11 of 1024; *i.* אבינו מלך אנקת אזנך ישראל; *j.* אלמנות היות עניות; *k.* אלהי בשר עמך; *l.* אזנך לך יי הטה והקשב להקת; *m.* משאת כפי מנחת; B 58; *n.* לך יי הצדקה תלבושת; *o.* אל נא רפא נא; D *c* of 1025.—E=E 1 to 5, D 6 of 1024; *a.* אנא אלהי תהלתי אשפך; *b.* אין לנו מצח להרים; B 50 of 1024; *c.* מאתך תהלתי שומע; *d.* ממעון קדשך מן אדון מועד כתקח; C 26 of 1024; *e.* ממעון קדשך מן השמים; *f.* מצעק מעלות השחר; *g.* אל הר המור גבעת; B *b*, E *g* and *b* of 1025; *i.* ישמיענו סלחתי; *j.* יחביאנו צל; *k.* ישראל נושע; E *f* of 1025; *l.* אשמתינו תבלע.

XXIV. Continuation of XIV: *a.* ש׳ תשובה: 1. אשחר אל; 2. יום הודו וכבודו; 3. אדעה כי אין זולתך. *b.* לשבת שבין כפור לסוכות: 1. את השם הנכבד; 3. אזכרה. *c.* לח׳ה׳מ של סוכות; 1. אפאר לאלהי מערכה; 2. כי שם יי אז אקרא; 3. יפה וברה.

XXV. סוכות; I. A. ישמחו בחגיהם to קורא מקרא—סוכת שלום; I. B=1024; II. A=XII. I. *a* of 1023 (with אודך יי at end); II. B=1024. הושענה: 1, 6, 3, 7, 2, 5, 4, 8, 9, 12, 11 of 878; *a.* כהושעת אדם יציר; 14 to 19 of 878. VIII. A. אעניד לך תפארה to פונים מסכה. B 2. אראלים ומלאכים and C=1024. IX. A. אות שבתון to פרחי לוים. B (2. אשנבי שחקים)=1024. End wanting.

The MS. has a few marg. notes, chiefly of grammatical contents, and various readings. On fol. 25 are some grammatical rules in the hand of the glossator. At beg. of MS. the index.

Yaqob ben Gershom pointed the MS. (with the exception of a few pages) for R. Yaqob ben Shabbathai (fol. 24^{b}).

Owner: Asher bar Dan (at end).

Germ. squ. char. with vowel points, (ff. 1 and 2 supplied); small fol., vellum, ff. 461. [Opp. 668 (Ol. 1568).]

1027

שבת חנוכה=No. 878, marg. IV. *d.* (No. 2 is on the marg. of the MS. without vowel points). ש׳ שקלים (No. 2 is on the marg. of the MS.) זכור (No. 2 is on the marg.), פורים, פרה (No. 2 is on the marg.), חדש (B 2 is on the marg.)=1023. ש׳ הגדול=IX of 1025; on the marg. VI of 1023. פסח: I. II. (II. A is=X. II of 1023; II. B 10 is on the marg.)=1023; VII and VIII. B (2 is on the marg. without vowel points)=1025. שבועות: I. B and I. C=1025 (not B 2); II. B. 1. אילת אהבים; 2. אורחות אראלים (on the marg. כבודו אות); 3. אנכי גדול (on the marg. אור ישראל), and VIII. I. B 4 to 11 of 1023. II. C=1022, II. C. Next come: *a.* I. A=XI. II. *a* of 1023, headed מבבינו אבן; *b.* XI. II. A of 1025. Next come: *a.* אילו פימי נומי with the Thargum Jonathan of ויהי בשלח; *b.* 12 and 13 (complete) of VIII. I. B; and 2 of XIII of 1023. Next comes I. A=VIII I. A of 1023. [ט׳ באב]: ש״ע and 1, 2, 3, 4, 9, 7, 5, 6, 8 (on the marg. 17), 12, 14, 15, 16 of 878, marg. V; B *c* of 1025; 13, 21 of 878; B *a*, B *b* of 1025; 18, 19, 29 (headed קינה זו יסד רבי׳ מנחם בניגון ספרדית), 30, 25 of 878.

A later hand supplied at end: 1. אור עולם קראו; 2. אל לבבינו נשוב (incomplete).

Germ. squ. char. with vowel points; broad fol., vellum, ff. 152. [Sub Fen. III (Uri ?).]

1028

Continuation of above; the continuation of the second liturgy; 3. מבטחה כהוריד ... אנא יי האל; 4. אמרתי לפושעים. ר״ה=1024; after I. B 5 follows שמו מפארים, with a note on the marg. beg. ברענגשפורק; after 6 on the marg. אם אשר בצדק; not 8. I and II. C, not 14. י׳ה׳כ: A=1, 2, 3 (on the marg. XXIII, A *a* of 1026), 5 (on the marg. XXIII, A *b* of 1026), 4, 6, 7 of 1024, I. A.—B. After 6 on the marg. C *s* of 1026; after 10 on the marg. איומה בחר; not 20. סליחות: D 6, 10 of 1024; *a.* אנחנו אשמנו במעשינו הרעים; D 12, B 52 of 1024; B *a* of 1025; B 51, C 29, D 7 of 1024; B *g* of 1026; D 13; B 62 of 1024; B *c*, C *c* of 1025 (on the marg. D 11 of 1024; *b.* אשמינו ועונינו עצמו מספר; B 59 of 1024; *c.* אלהי אלהים אלהי אתה בושתי ונכלמתי; *d.* אשא כנפי שחר; *e.* אלהים אלהי אתה אשחרך; B 60), B 64, 65, 67, 68 of 1024. At end of the common prayers are the following S'liḥoth: B 61, 54 of 1024; C *l* of 1026 (on the marg.); B 57, 53 of 1024; *f.* אנוסה לעזרה; *g.* אבואה ואשתחוה ואכרעה; B 56 of 1024; *h.* אומץ יוסיף טהר ידים; *i.* אורך ואמתך אלהים אין בלתך שלח; *j.* אקרא אל אלהים קולי; *k.* אלהים אין בלתך לדור דורים; *l.* אז בהר מור רץ; *m.* אוהל שיכן אם ריקן; *n.* איתן לימד דעת; E *g* of 1026; *o.* אליך יי שועתי בצר; *p.* אום אלהים יי חילי; *q.* אתה האל נורא אתה נקמות; *r.* אום אנחנו קרואה חבצלת השרון; *s.* אשתחוה אל היכל קדשך; *t.* אנחנו אליך חטאים במעשינו הרעים; *u.* אנא זכור לאברהם ליצחק; *v.* אליך יי שועתי בתפלה ובתחן; B 49 of 1024; *w.* תמו פסו עבודת בית; *x.* אתה מקדם אלהינו אדונינו; on marg. B *d*, C *m* of 1026; *y.* אפס ריח ניחוחי אישים; D *e* of 1026.—C. On marg. of 19: *a.* אשוחח נפלאותיך צור; *b.* תרגלתה; *c.* כל נטיפת דמו שבעה יחטאוהו; *d.* אמר שומר אתא בוקר; *e.* נטיפת דמו רץ וימירהו למזרק; *f.* פורי פז טרף; *g.* קפץ ושחט וקבל; *h.* רץ וימירהו; *i.* לעתי מסרו. The MS. has not *h*, *k*, *m*. סליחות: C *i* of 1026 (on the marg.); B 55, C 28, B 49, D 8, C 26, 25 (on the marg.) of 1024; *a.* אתה אלהי תהלתי אליך אפיל (on the marg.); C *b* and B *b* of 1025; *b.* אם אפס רובע הקן (on the marg.); C 33 of 1024; D *o*

of 1026 (on the marg.); C 34 and 35 of 1024.—D. After 5: *a.* כבודו אמוניו ינקה; *b.* אליך תלויות (marg. א"א). סליחות: B *b* of 1026 (on the marg.); B 50 of 1024; D *m* (on the marg.), *f, h* (on the marg.) of 1026; B 58 of 1024; *c.* מי אל כמוך ... אנשי משמר (D 14 of 1024); D *o* (on the marg.) of 1026; *d.* קולי למלך רב יכון (before the Viduy).—E=E of 1024; after *b* follows *g* completed on the marg. The beg. of the liturgies are in a different order. After השיבו וחיו is the following note: סליחות ופזמונים ומי יעמד חטא אם תשמר (complete on the marg.) סוכות: I and II. B= 1024 (II. B 4 on the marg. אנא תרב עליצותיך). VIII. B, C=II. VIII. B, C (on the marg. of 7, זכור אב נמשך), IX=II. IX, and ש'ח'ה'מ=II. III of 1024 (not 3). הושענא=1, 6, 5, 2, 3, 7, 8, 4, 9 to 15, 17, 16, 18, 19 of 878, marg. II. Next comes מעריב של ש"ע=X. VIII. *a* of 1023. It follows A 1, 2, and 20 of 878, marg. V. At end by the later hand אז בקשוב עניו.

Both voll. have marg. notes, containing a short comm. on different passages of the liturgies.

Eli'ezer היילפרון states at end of MS. that, on the 3rd of January 5386=1626, he had circumcised the boy called Mord'khai the son of Qalonymos נזוירה and his wife Ribqah the daughter of Y'ḥiel וירלינגה. He mentions also the birth of the daughter of his brother Sh'lomoh, in the year 5388.

Illuminations executed with a pen; ff. 201.

[SUB FEN. II (Uri ?).]

1029

מחזור. Canticles (beg. ii. 2) and Ecclesiastes with both Masorahs. ש' חנוכה=No. 878, marg. IV. *a.* ש' שקלים (not 2), זכור, and פורים=1023. פרה (no heading) and פ' החדש=1025. ש' הגדול=IX of 1023. פסח=VII of 1023. A. II. VII and VIII= X of 1025; II. B omits 4, 10; B. VII and VIII omit 2. שבועות=XI of 1025 (no headings). II. A²= 1023, XI. II[a], headed מר' אליעזר בר נתן. II. B: 1. אילת אהבים; 2. אורחות אראלים; 3. אנכי גדול; 4. ארץ מטה, the continuation like 1025. After II. C follow: 1. אקדמות; 2. אלו פומי; 3. אתא ודוגמא; 4. יציב פתגם; 5. ארכין (complete). ת"ב. Lamentations with both Masorahs; No. 878, marg. V, A 1 and 2 and B, ש"ע, 1, 2, 7, 3, 4, 5, 6, 8, 11, 12, 13; B *a* of XII, 1025; 14, 15, 16, 22 (headed דרבינו שלמה הבבלי), 9, 18, 19, 21 (headed דרבינו קלונימוס), 25 of 878, marg. V. B; B *b* and B *c* of X, 1025; 20 of 878, marg. V. B, headed נוסדו על גזירת תתנו; B *g* of 1025 with the heading; 24 (headed דרבינו שלמה) of 878, marg. V. B; B *h* of X, 1025 (on the marg.); 17, 29 (headed אמונים שוררו ... מגרמייא), 30 of 878, marg. V. B; *a.* אמונים שוררו, headed מרבינו דבש הלוי משפירא א"ב and acr. of דוד הלוי חזק; 31, 32 of 878, marg. V. B; B *k* of 1025; *β.* ציון ידידות ידיד—לשאר עדריך; B *l* of 1025, headed קינה ר"ה: זו יסדה מורינו הר' מאיר על שריפת התורה בצרפת. I. A. אמוני נבונים to מלך קרב. I. B, C=I. B, C of 1023 (on the marg. before B 3, יראתי בפצותי; before B 6, אתה הוא אלהינו; before B 7, אום אשר בצדק). II. A. מלך אמיץ to מלך ועודים. II. B, C=II. B, C of 1023 (after II. B 10, כל שנאני שחק). י'ה'כ=1024, I.—A=1, 2, 3, 5, 4 of A; B 64; A 7.—B. Omitted 35, 36, and 43 to 47. סליחות=1024 (omits B 63); after B 61: *a.* יי אלהי ישראל צדיק; and after A 6: *β.* ויחבש ולשמר; *γ.* חיים חון לעם; *δ.* נחמתי נפש נענה (continuation of A 6 of 1024); B 64, 65; *ε.* יום אמיץ זה; B 66, 67.— C=C 1 to 7; 8. אתה ברחמיך הרבים; 9 to 11; 12. אין ערוך אליך מענה; 14, 15; *a.* לך יאדיר כל יצור; 16 to 24. סליחות: C 28, B 49, D 8 of 1024. C *b* of 1025, XV. B 55, 51 of 1024. B *a* of the present number. *a.* אני ברב חסדך. C *c* of 1025, XV. C 33, 34, and 35 of 1024, I.—D=D of 1024. סליחות: B 50 of 1024; D *a* of 1025, XV; D 13, B 58 of 1024; *a.* יי שמעה (C 32 of 1024); B 63 of 1024 (פזמון לשבת); D *b* of 1025, XV; *β.* זכות אם יפעל.—E=E of 1025, XV (from *c* to *g* not full). סוכות: I. B=XVII. I. B of 1025. I. A=XII. I[a]; II. A=XII. II; VIII. A=XII. VIII[a] of 1024. II. B=II. B of 1025. מעריב של ראש השנה של רביו אלברבי יהודה=XIII. I. A of 1025.— אחר מעדים של רבי' ר' אפרים בר יעקב לליל שני=III of 1024. [שמיני עצרת]: *a.* אשריך ישראל ... אשר כל סתום; 1, 3 to 7 and C of 1024, II. VIII. On the marg. אחות to הטיבה (1025, XVII. VIII. B). [שמחת תורה]=1024, II. IX. מר' אלעזר בר' יהודה לליל ראשון ושני סוכות (by a later hand)=1025, XVII. I. A and VIII. A.

On the marg. notes, chiefly grammatical, by a pupil of R. Meir (fol. 252[b]). The author quotes often בשם מ'ה'ר'י'ל.

Written by Sh'lomoh ben Shim'on has-Sofer ha-Ḥazan (fol. 396[b]).

Owners: Eli'ezer ben Asher Oppenheim; Sh'lomoh ben Eli'ezer; Asher (אנשיל) ben Yisrael Yoseph Yizḥaq (אייזק) רעקינינן.

Germ. squ. char. with vowel points for the text; notes, Germ. Rabb. and Old Germ. curs. char.; large fol., vellum, ff. 400.

[OPP. 12 (Ol. 1066).]

1030

מחזור, prayers for Sabbath. ש' חנוכה: 1, 3, and 4 of 878, marg. IV. *d.* שקלים (not B 2); זכור (not 2); פורים; פרה (not 2; after 9, אצילי עם עולי גולה); חדש (not 2) like 1023. ש' הגדול=IX of 1023. פסח= VII of 1023, I. A only indicated; I. B is headed יוצר לרבינו שמעון הגדול, on the marg. corrected שלמה הקטן; II. A only indicated; II. B, not 10. VII. B is headed לרבינו שמעון הגדול=1 of VIII and 3 to end of VII of 1023. VII. A only indicated, אורי וישעי על הים of Rab. M'naḥem. VIII. B is headed של רבינו שמעון, corrected on the marg.

Mosheh bar Qalonymos=I of VII and 3 to end of VIII of 1023. שבועות, no A.—I. B=1025; II. B. I. אנכי אילת; 2. ארחות (at end אופן אחר ועתה בנים); 3. (appendix of 1025), 4 to 11 of II. B, 1023. I and II. C=1025. Next come אקדמות, דברות, יציב, אתא, אילו פומי נימי (on marg. רבי מאיר שליח צבור), and the Thargum of בשלח (only the beg.) ר״ה=1023; not I. C 14; not II. B 2. י׳ה׳כ=1024.—A 1, 2, 3, 5, 4. —B. סליחות: D 6, 10; B 55; C 26; B 58, 52 of 1024. B *a* of 1025, XV. C 29, D 7, B 54 of 1024. C *a* of 1029. B 51 of 1024. *a*. אוילי המתעה מרגיז. B 56 of 1024. C *b* of 1025. B 62, 64, 65, 67, 68 of 1023.—C. סליחות: C 28, B 49, D 8 of 1024. *a*. אלהים בישראל גדול נודעת. B *g* of 1026; B *j* of 1028. D 9, B 50, C 25 of 1024. D *f* of 1026; D 13 of 1024. C *c* of 1025. C 33, 34, 35 of 1024.—D. סליחות. B *h* of 1028. D *a* of 1025. B 53, 60 (on the marg. מרבינו ברוך) of 1024. C *l*, B *b* of 1028. D 12 of 1024. C *p* of 1026 (on the marg. צריך בקדשה ובטהרה); B *a* of 1028; B 61, C 31 of 1024; B *c* of 1025; C 32 of 1024; D *b* and *c* of 1025.—E=E of 1025, but the liturgies are not full; the order of the beg. of the liturgies differs also. At end, B 63 of 1024. סוכות: I. B, II. B=1025. VIII. B and C (the latter headed מר׳ אלעזר, on the marg. בירבי קליר מקרית ספר)=1023. ש״ת=1, 2, 3 of 1024, and fin. with the following words בשמחת תורה אומרים זה קודם שיפתח ארון הקודש.

There are a great number of marg. notes: *a*. By the Naqdan (? Germ. squ. char.), containing grammatical and Masoretic observations and variations. He quotes Yoseph Naqdan; R. Asher Naqdan; R. Yoseph Qamḥi; ר׳ זלמן מבריזך (not on the same passage as in 1024); רבי׳ יהודה מפי קרא; R. Abraham han-Naqdan; R. Yoseph ha-Ḥazan; R. Sh'maryah; י׳ה׳ב׳; מ׳ה׳ר׳ם; בספר ספרים זקנים; ים; דג; ר׳י׳ח; מ׳ה׳י׳ש; י׳ש׳ן; הלמודים ר׳ שלמה; מפתח; בפריש; and במדרי. *b*. By the first owner (Old Germ. curs. char.), containing Minhagim and comm. on some passages. *c*. In Latin, chiefly indicating liturgies which are suppressed in the editions, e. g. B 44 of 1024; he supplies also some erased and blotted passages.

Between שבועות and ר״ה are the following liturgies supplied by a later hand (Germ. Rabb. char.): C 27 of 1024; B *n* of 1028; C 30 and B 59, 57 of 1024; *a*. וותיק וחסיד אתה תתעטף; *β*. יצעקו בצר למו אלהים עליון חסידותיך; *γ*. אם עונינו ענו בנו (only the beg.)

Written by Sh'muel ben Qalonymos has-Sofer מבלאבורון for R. Sh'lomoh ben Mord'khai, fin. on Sunday the 6th of Ab 5094=1334.

Owners: Yaqob ben Eli'ezer Ulmann (המכונה יעקב גייבבורק at end); Mosheh Shim'on Ulmann (at beg.) The glossator *c*. writes on the modern fly-leaf that he made use of the ed. of 1599 for collating this MS. He mentions also the ed. of Venice 5374=1614 of the Spanish Maḥzor.

Germ. squ. char. with vowel points; broad fol., vellum, ff. 325.
[Bodl. 165 (Uri 266).]

1031

מחזור מכל השנה כמנהג ק״ק ווירמיישא. שבת בראשית: I. והוד מי אדר; 2. אל נשא; 3. אשישת; 2, 3 of 878, marg. IV. *a*. שבת ור״ח=878, marg. IV. *b*. ש׳ חנוכה: *a*. I of 878, marg. IV. *d*; 2. ממלכה ממושכה (M'orah); 4 of 878, marg. IV. *β*. I. יום אודך כי עניתני; 2. הודו (M'orah). שקלים to פסח (I. A is headed מר׳ מאיר שליח צבור; III. B. מר׳ שמעון בר יצחק הגדול; VII. A. דרבינו מנחם בר יעקב מוורמיישא ז׳צ׳ל; VII. B. מר׳ שמעון בר יצחק ז״ל)=1023. זולתות בין פסח לשבעות ומתחילין אחר ר״ח אייר ואומרים עד ר״ח סיון: I of 878, IV. *g*; 2. אלהים אל דמי לך; *g*. 2; *h*. 3; *g*. 5 of 878, marg. שבועות=1023 (I. B beg. with מי אדר והוד; II. B is headed מרבינו מאיר שליח צבור; not 2 and 4 and not the second heading). זולתות: I. אין לנו לשבת י׳ג סיון אומרי׳ זה זולת אלהים עוד זולתיך, headed ממורי ה״ר שמואל בר אברהם הלוי; 2. זולתך אין, headed לשבת כ׳ה סיון אומרי׳ זולת של רבינ׳ אליעזר; 3. אזכרה זולת זו אומרי׳ שבת עשרים לחדש תמוז אלהים נגינתי, headed מרבינו יקר בר שמואל שיסד על גזירת ורנקבורט ה׳י׳ד; 4. אף אורח משפטיך, headed אופן לשבת שלפני ט׳ באב; 5. אודה שמך עליון for the same Sabbath. ש׳ נחמו =878, marg. IV. *h*. זולת לשבת פרשת שופטים, אני ראשון ואני אחרון. לברית מילה=1, 2, 3 of 878, marg. IV. *c*; אלה׳ אני זוכר (למוסף). ראש השנה (not 14 of I. B)=1025.

Old Germ. curs. char. with vowel points; fol., paper, ff. 186.
[Mich. 434 (Ol. 445).]

1032

Continuation of above. ראש השנה: II=II. B (not 14) and II. C of 1025. ש׳ שובה like XIV of 1025 (2 is headed מרבינו אליעזר). יום כפור: A=1, 3, 5, 4 of A and 64 B of 1024; B=B of 1025 (after D 7 follows B 56 of 1024; not B 63, 65, and 66). C=C of 1025 (after *b* follows B 56 of 1024). D=D of 1025 (after B 58 follow B 56 and 63 (headed בשבת) of 1025). E=E of 1024. Next comes XVI of 1025 (without heading). סוכות like XVII and XVIII of 1025 (no headings; I. C has וחיות ארבע אשר כם to ואנחנו קמנו; IX. B is headed ... מרבי בר אבשלום).

At end of MS. a poem with the acrostic by the copyist Yaqob ben R. Yuda Oppenheim; he beg. the copy in Thammuz and fin. it in Ab of the year 5352 or 5364=1592 or 1604 (בק׳ד׳ב׳ני).

Ff. 176. [Mich. 435 (Ol. 445).]

1033

חנוכה ש׳=878, marg. IV. *d* (of No. I only the end). שקלים to חדש=I to V of 1023 (not B 2). ש׳ הגדול=IX of 1025. פסח: I. II. III=1023 (II. A=X. II of 1023). VII. B and VIII. B=X of 1025. VIII. A=X. VII^a of 1023. שבועות: I. A and II. A (lacuna and heading)=1025. I. B (lacuna) end of II. B 9 to 11 of 1023. I. C=1023. II. B. ארון אמנני and 2 to I. A of 1024.

Neat Germ. squ. char. with vowel points; fol., vellum, ff. 132; illuminations. [MICH. 617 (Ol. 450).]

1034

Continuation of above. ראש השנה=1023 (not C 14). י׳ה׳כ=1024. A (בישיבה של מ׳ by a later hand) 1, 2, 5, 3, D 10, 4, and 6.—B 1 to 17. סליחות: B 55; D 6; C 28; D 10; B 56, 58, 62, 51, 64 to 68 of 1024.—C, not 7; 19 omits *k* and *m*. סליחות: B 49; D 13, 8; B 50, 54 of 1024; B *b*, B *a* of 1025; B 63 of 1024. *a*. גדול עוני ולחטוא; C 34, 35 of 1024.— D. After 3 follow: *β*. סליחות. אדר בתואר; B *w* of 1028; C 32 of 1024; A *b* of 1026; C 33 of 1024. *γ*. אדם אם יבא ליום תוכחה. E=1025. סוכות= 1024. The MS. has not III, and ends with the first § of VIII. A.

Marg. notes in both volumes (not numerous in 1033) by two hands, containing explanations of difficult passages and Minhagim.

Ff. 181. [MICH. 616 (Ol. 440).]

1035

ראש השנה=1023. י׳ה׳כ=1024. A 1, 2, 3, 4 (headed מיסוד רבי׳ בנימין בעל השם), 6 (headed מיסוד רבינו שמעון הגדול), *γ* of 1029. *a*. עמדי עשות חסד.—B 3 is headed קרובץ דרבנא משולם; not 35 to 39, 43 and 44. סליחות: B 50; D 6; B 55, 49, 57, 54; D 7; C *p* of 1026 (acr. of בנימן); B 53; C 28; B 52, 58, 62 and 64.—C 1 to 5, 9, 6, 7 (גועים); *b*. מעשה אלהינו; *c*. אתה ברחמיך הרבים; *d*. האמירוהו באימה; 10 to 16; *e*. רוממו אדיר במעוניו; *f*. האומרים אחר, 18, 19 (not *k* and *m*), 21, 22, 20, 24; *g*. אורך תאיר לחשיכה; D 8, 10; B *g* of 1026; B *g* of 1028; B 56; B *c* of 1025; C 32; C *a* of 1034; C 34, 35.— D 1, 2, 3; *h*. אפאר למלכי; *i*. אתה אל רחום וחנון; 4, 5. סליחות: B *i* of 1028; D 13; B 60; *k*. אודה צדקה ועלמות, with acr. of משה at end; B *f* of 1026; XV. 2 of 1026; C 31; *l*. אל אחסר יי רועי (Pizmon); C 33; D *c* of 1025.—E=1024. סוכות: I. B, II. B=1025. Not III. VIII (not 2) and ש״ת (not 2, 3) =1024. הושענה=1, 5, 3, 6, 4, 7, 8, 2, 10, 11, 9, 12, 15, 16, 18, 19 of 878. Next come: 1. מעריב ללילה ראשונה של סוכות יסוד רבינו ר׳ אליעזר בר שמשון ז״ל= XII. II of 1023; 2. מעריב של הרב ר׳ יוסף=XII. VIII^a of 1023.

On the marg. and between the lines a short comm. (chiefly lexicographical) and Minhagim of Worms.

Written by Y'hudah ben Sh'muel המכונה זלטמן, fin. 5018=1258.

Owners: Yuda ben Sh'lomoh המכונה זעלקלן בכרך; Efraim ben Nathan המכונה גומפריכט, he inscribed births of his children without indication of the year.

Large Germ. squ. char. with vowel points for the text; comm., Germ. Rabb. and Old Germ. curs. char.; large fol., vellum, ff. 173; illuminations for the initials; ff. 36, 37 blank leaves. [MICH. 627 (Ol. 449).]

1036

ר״ה=XIV of 1023 (I. C 14 on the marg.) At end, B 63 of 1024, I (without vowel points). י׳ה׳כ=I of 1024.—A (בישיבה on the marg.) 1, 5, 3, D 11 of 1024, 4, 6 with interruption of פסוקים at ז and נ (lacuna from פ to end of B 1).—B. After 44: *a*. תתנם לחרפה (on marg. and also in other places אין זה בסדר קולוניא). סליחות: B 55; D 12, 6; C 28; D 10; B 58, 62, 51; *b*. אלהים בישראל גדול ישועתיך—בשמך; *c*. תמרת סנסנה חסונה, תשרק and מאיר; C *p* of 1026; B 64 of 1024; *e*. כלנו יחד נחלה פניו; *f*. ונושעה בשפכנו לפניך שיחה; B 65, 66, 68 of 1024.—C, not 7; after 15, לך יאדיר; not 19 *k* to *m*, concludes with the indication for S'liḥoth.— D. After 3: D *a* of 1026; *i* of 1035; D 4, 5; *a*. קדושה, סליחות. אזון כבודו אמוניו to: *a*. איכבה רחמיך התאפקו; *b*. אני קראתיך...בקשתי; B 53, C 31 of 1024; C *b* of 1028; B 49 of 1024; D *a* of 1029; *γ* of 1034; D *c* of 1025.—E=1025, only *a*, *b*, *g*, and *e*, no beg. of Pizmonim. At end, B 61 of 1024, supplied by a later hand (Germ. Rabb. char. without vowel points). סוכות: I. II. B=1025, the other days=1024. הושענא: 1, 2, 3, 7, 8, 5, 4, 10, 9, 11, 13, 12, 14 to 18 of 878, marg. II, and ע״ש of Musaf of ר״ה. The MS. fin. with ע״ש for Minḥah of ע׳י׳ה׳כ.

Marg. notes: *a*. By the punctator, containing Minhagim and lexicographical remarks. *b*. By a later Germ. hand of similar contents.

Germ. squ. char.; fol., vellum, ff. 186. [BODL. 167 (Uri 271).]

1037

ר״ה: I. A=III of 1024; II. A=XI. I. A of 1024 (both supplied by a later hand). B and C=1023. י׳ה׳כ =1024. A 1, 2, 3, 5, 4, 6 with interruptions.—B. סליחות: B 50, 49, 51 to 59 of 1024: *a*. איש אוכלה יעקב הקטן יגדל בתורה אמן בפורפירתו, אש thrice אב and אליך צורי כפי ברוך חזק בטוב; B 60 to 63 of 1024. *b*. שטחתי; E *g* of 1025; B 65 to 68 of 1024.—C, not 15 and 16; 19 has אטיף before *a*. סליחות: C 25 to 30; D 8, 10 of 1024. B *g* of 1026; B *g* of 1028; C 31, 32; B 64; C 34, 35 of 1024.—D. After 3 follow: *a*. יחלנו לך צורינו; *b*. אפאר למלכי; *c*. אל תזכר; 4, 5, 6, 7 of 1024. B *n* of 1028; D *f* of 1026; B *f* of 1028. E *e* of 1025. *d*. יצעקו בצר למו.—E=1025 to *d*, follow *g* and beg. of

Pizmonim. סוכות: the MS. ends with the beg. of II. B 1=1025.

Germ. squ. char. with vowel points; fol., vellum, ff. 162.
[Arch. Seld. A. 6 (Uri 267).]

1038

ר״ה=1023. I. B beg. with the end of 1; lacuna from end of 4 to the end of 8. I. C, lacuna from end of קריאת התורה to 11; not 14. Next come מעריבים: *a.* מלך אלהים הופיע to מלך סמן; *b.* III of 1024; *c.* XIII. I. A of 1025.—II. B has 11 before 12. י״ה״כ: A. בישיבה by a later hand, 1, 2, 3, 5, D 10, 4, 6 with interruptions, 7 of 1024; next comes שיר היחוד.—B 37 and 44 are erased. סליחות: B 55, 51, 52, 54, 56, 57 of 1024. B *c*, B *a* of 1025. C 29; D 7, 13; B 58, 61, 62, 63; C 33; B 65, 66, 67, 68 of 1024.—C. After 19 follows אורים לא. סליחות: B 49; C 25; B 50; D 8, 9; B 56 of 1024. D *f*, *e* of 1026. C *b* of 1025. C 31; B 60 of 1024. D *a* of 1029. B *b* of 1037. E *g* of 1025. C 34, 35 of 1024.—D. After 3 follow אפאר, ייחלנו, and אתה אל רחום. Next follows קדושה=1036. סליחות: C 26; D 6, 10 of 1024. D *a* of 1025. C *p*; B *g* of 1026. B 56, 53 of 1024. C 28 of 1024. B *i*; B *k* of 1028. C 30 of 1024. B *j* of 1028 (beg. אזעק). C *c* of 1025. B 64 of 1024: *a.* הבט ממרומך (D *β* of 1029); D *c* of 1024.—E=1025 up to *c*, then the beg. of Pizmonim. The MS. ends with the beg. of מעריב.

A few marg. notes (Germ. Rabb. and Germ. curs. char.) by three hands, containing chiefly corrections, Minhagim, and כוונות, of which י״ה״כ B 2 is headed משם יוסף בן עוזיאל.

Germ. squ. char.; broad fol., vellum, ff. 270.
[Sub Fen. x (Uri ?).]

1039

ר״ה=1023. After I. B 2 follows יראתי בפצותי; not 14. י״ה״כ=1024. A 1, 2, 3, 5, 4; B 64; 7.—B. סליחות: D 6, 10; B 52; B *a* of 1025; C 29; D 7; B 62; B *b* of 1025; B 61; B *c* of 1025; A 6; B 67, 68.—C. After 8 follows *b* of 1035; after 9 follows *d* of 1035; after 12 follows אליך תלויות; not 29 to 34.—D 1, 2, 3; *a.* אתה אל . . . ביטה בשופכים; *b.* מיכאל מימין מהלל; 5 of 1024; D *a* of 1028; D *c* of 1025.—E=1025. סוכות=1024 (not III). Next come: *a.* I. A=XII. II of 1023; *b.* הושענות: 1, 6, 5, 2, 7, 4, 3, 10 (incomplete) of 878. At end of MS. the פרשיות, and by a later hand a list of S'liḥoth.

Marg. notes, containing explanations, and Minhagim in Hebrew-German.

Germ. squ. char. with vowel points (except the Parshiyoth); notes, Old Germ. squ. char.; fol., vellum, ff. 185.
[Mich. 402 (Ol. 438).]

1040

I. ר״ה=1023; not I. C 14. (Lacuna between 1 and 2 of I. B, and 9 and 10 of I. C.)

II. Fol. 85 the following סליחות: *a.* ידיו גלילי זהב הטוב (חטאנו). B 50, 51, 52; D 6, 7; *b.* אל נא תיסר באי עדיך. B 54, 62, 53, 56 of 1024. B *b* of 1025. B 64; D 8; B 49 of 1024. D *f* of 1026. C 25 of 1024. B *g*, C *p* of 1026. B 61; C 31, 32; D 10 of 1024. B *i* of 1028. C *a* of 1034 (the copyist states חסר כאן). *c.* אל אלהים אצעקה במילולי, headed חטאנו אחר (א״ב, incomplete, ends with י).

III. י״ה״כ=1024.—A 1, 2, 5, 3, 4. Lacuna from A 6 to B 1 and from B 36 to 38. סליחות are only indicated. After B 66 follows *a.* יום אמיץ זה.—C, not 8. After 9 follow *b* of 1035; *β.* אל תזכר לנו (ואתה כרחום; *c* and *d* of 1035. After 16 follows לך יאדיר כל יצור. After 17 follows המאמירים באימה. After 24 follows the list of סליחות.—D. After 4 follow D *a*, *b* of 1037, D *a* of 1039, and קדושה=1036; no סליחות. At end of the common prayers follow D *a* of 1034 and D *c* of 1025.—E=1025. סוכות=1025.

Notes on the marg. and between the lines, containing explanation of words. On the marg. often נר׳ אין אומרים.

Owner: Ẓadoq ben Yiẓḥaq of פערקים (?); he inscribes the death of his mother, which occurred on the 26th of Adar 5454=1694 at Schletstadt.

Germ. squ. char. with vowel points; notes, Old Germ. curs. char.; fol., vellum, ff. 243. [Mich. 433 (Ol. 442).]

1041

ר״ה=1023; not I. C 10 and 14. י״ה״כ=1024. A 1, 2, 5, 4, 6.—B. סליחות: B 55; D 6; C 28. B *a* of 1037. D 10; B 58, 62, 51. B *c* of 1025. B 64 to 68.—C. 17. האומרים אחד; 19 *n.* תקפו. סליחות: B 49; D 8; lac. of two S'liḥoth; the end of C 33. C *a* of 1031. *a.* יום אדיר ומיוחד. C 34, 35.—D. After 3 follow *β* of 1034, D *a* of 1039, D *a* of 1038, and D *c* of 1025.—E=1025. סוכות=1024. Not III, but Ecclesiastes, which follows IX. Next come: *a.* VIII. A, headed יסוד רבינו אפרים בר נתן ז״צ״ל=XII. VIII[a] of 1023; *b.* הושענה; *c.* the רשות and בגלל.

Written by Eli'ezer (fol. 139[b]). On the modern title-page לפרט דע״ת.

Owners: Mosheh ben Uri בכרך (pale המכונה); M'naḥem ben Yiẓḥaq המכונה וועגדלן בכרך (fol. 131[b]).

Germ. squ. char. with vowel points; fol., vellum, ff. 147.
[Opp. 168 (Ol. 1071).]

1042

ר״ה=1023. The MS. beg. with I. C; not 14. י״ה״כ =1024, beg. with על דעת המ׳, 1, 2, 5, 3; D 11; 4, 6; *γ*, *δ* of 1029; 7.—B. סליחות: B 55; D 6; C 28; D 10; B 58; D 12; B 56, 62, 51, 64; *e*, *f* of 1036; 65 to 68.—C, not 7 and not 19 *k* and *l*, *n.* תקפו. סליחות: B 49; D 13, 8; B 50 (marg. B 60), B 54. B *b*, *a* of 1025. B 63. C *a* of 1031. C 34, 35.—D 1, 2, 3, אדר אדר; אתה . . . ביטה; 4, 5. סליחות: C 26; B 61; C 31, 32. *a.* יום שבת וכפורים (בשבת); C 33; D *a* of 1038.

D *c* of 1025.—E=1025. סוכות=1024. I. C has וחיות ארבע. VIII. A=XII. VIII^{a} of 1023; on the marg. of ע"ש of VIII. B is אחות אשר לך to אלה עשיתם. הושענה.

At end ע"ב פסוקים.

Marg. notes, containing explanations of words and Minhagim of Worms.

Germ. squ. char. with vowel points; fol., vellum, ff. 314. [Opp. 167 (Ol. 1070).]

1043

ר"ה=1023. I. B 14 is on the marg.—II. A. מלך אמיץ כח to מלך ועודים.—II. B, not 9; after 8 follow 12, 10, 11, 13. י"ה"כ=1024. A 1, 2, 5, 3, 4, 6.—B 19, 20, 37, 44, and 46 are erased.—C 13 has no vowel points; the punctator says, למה להג הרבה ליגיעת בשר. Next comes אליך תלויות; 17 is ויאתיו) הא׳ אחד on the marg.); after 23 follows לא אישים.—D 1, 2, 3, יחלנו לך, אפאר, ביטה . . . אתה, 4, 5, D *e* of 1025, אדון אביר במעשיו.—E=1025 with the addition of C 26 of 1024 and B *c* of 1025.—Next come (fol. 206^{b}) the following S'liḥoth, preceded by two indices, for B: D 6, 10; B 55, 52 of 1024. B *a* of 1025. B 51 of 1024. B *g* of 1026. B 54, 56; D 7; C 29; B 58, 62, 63, 64. For C: B 49; C 28; D 8 of 1024. B *h* of 1028. B 57 of 1024. D *f* of 1026. *a.* פסו אמונים (Zunz, p. 341; marg. note on fol. 225 (injured), אני הנוקד יסדתי זאת ה[סליחה] ואין לומר אותה כי איני . . . כי כן כתוב בספר חסידי[ם] כשאומרים סליחות ופיוט[ים] של החכמים הגדולים אז [הם] מליצים ומתפללים להק . . . שתהא התפלה מקובלת . . . עומד לנו אבל כשאומרי[ם] פייטנות של הקלים כמו . . . אז נעשית התפלה קטיגו[ר] כי עונותיו של הפייטן נזכ[רים] ואין התפלה נשמעת לפי[כך] אין לומ׳ ביום הקדוש פייט . . . של הדיוט וקל כמוני וכמ . . . (?) בי ואילו הייתי אצל הסופ[ר] הכותב אילו הסליחות היית[י] מוחה כבר בידו שלא לב . . . פייטנות של ריק וקל אצ[ל] פייטנות של הצדיקים . . . הקדמונים [החכמי׳ הגדול[ים). B 56 (blotted out). C *b* of 1025. C *p* of 1026. *β.* אלהים בישראל גדול יחודך. B *b* of 1026. D *a*; C *c* of 1025. B *b* of 1037. For D: B 50; D 9; C 25 of 1024. B *i* of 1028. *γ.* אתח בחרתנו (Zunz, p. 334). C 31 of 1024. B *c* of 1025. B *a* of 1028. B 61 (blotted out) of 1024. B *g* of 1028. B 60 of 1024. *β* suppl. of 1030. C 32, 33. סוכות: I. A=VII. II of 1023. I. B=1025. II. A. איומתך סוררת to קומם קרן. II. B=1025. Not III. The remainder like 1024.

A few marg. notes (chiefly headings and Minhagim) by the punctator Perigoros ben Qalonymos (see above *a*).

Germ. squ. char. with vowel points; fol., vellum, ff. 289. [Mich. 437 (Ol. 437).]

1044

ר"ה: I. B=1023; after 5 follows אתה הוא אלהינו בשמים. I. C, not 14. י"ה"כ: A beg. with בישיבה. סליחות for B: D 6, 10; B 55; D 12; B 56, 58 of 1024. C *p* of 1026. B 62 of 1024. B *b* of 1025. B 64.—Next come the S'liḥoth for C: B 49; D 8 (אבל אנחנו חייבים ואשמים); B 50, 54 of 1024. D *f* of 1026. D 13; B 60; C 28 of 1024. C *b* of 1025. C 25 of 1024. C *a* of 1030. D *c* of 1028. B 63 of 1024. C *a* of 1034. For D: B *h* of 1028. B 51; D 7; B 52 of 1024. B *a* of 1025. B *g* of 1026; B *a* of 1028. B *c* of 1025. C 31; B 61 of 1024. *a.* ארוממך שם הנכבד. *β* suppl. of 1030. C 32; C 33; B 65, 66, 67, 68 of 1024.—C, not 8; instead of 13, B 29.—D concludes with D *β* of 1029 and D *c* of 1025.—E. After 5, B 29. *a*, *b*, *g* of 1025. The beg. of the liturgies differ. At end: *c.* חי במרומו, headed זה הפיוט יסד הר׳ ר׳ מאיר שליח צבור. Next come A for ר"ה: I. אמוני נבונים to מלך קרב; II. מלך אמיץ כח to מלך ועודים.—A for סוכות: I=X of 1023; II=II. A of 1043; VII=VIII^{b} and VIII^{b}=VIII^{a} of 1023.—I. II. B=1025. ח"ה"מ=1, 2 of 1024 and 6 of 878, marg. IV. Ecclesiastes. VIII. B and C and IX. B=1024.—הושענא=1, 6, 2, 3, 7, 8, 5, 4, 10, 9, 12, 11, 13 to end of 878. At end סימתי זה חצי המחזור. Next come B 26, 27, 28, and C 13 of 1024.

Marg. notes (Old Germ. curs. char.) chiefly Minhagim (א"א); the glossator refers to the קונטרס, which contained probably the above-given additions. For שמחת תורה he says . . . באושפורק (injured).

Written by Sh'muel, fin. on Thursday פ׳ וילך, 5166=1406. The name of Y'ḥiel is pointed out.

An anonymous owner inscribed births and deaths from 5328 to 5332. On the binding the death of the owner's mother, 5396.

Germ. squ. char. with vowel points; 4to, vellum, ff. 380. [Bodl. 113 (Uri 287).]

1045

ר"ה=1023. Beg. of I. B wanting. I. C has not 14. II. B has 11 before 12. י"ה"כ=1024. A 1, 2, 3, 5, 6, 7 and C 24.—B has no S'liḥoth, concludes with B 65 to end.—C, not 8; after 9 follow אתה ברחמיך הרבים and מעשה אלהינו; not 15, 16, 17; after 18 follows אטיף ארש; after 19 *r* follow 23, 22, 19 *s*, 21, 20, 24, השיבנו אליך ונשובה and יום אדיר.—D. After 3 follow אפאר, ייחלנו, and תגלה מלכות, concludes with 5.—E=1025. סוכות =1025; not III and not 2 B of VIII. הושענא: 1, 9, 3, 2, 6, 5, 7, 4, 8, 11 to end of 878. Next come 1, 3, 4 of 878, marg. IV. *d.*

At end a list of 86 S'liḥoth and Pizmonim.

Owner: Yoseph bar Y'huda (ליב זיכל) Frankfurter (fol. 41), who wrote some biblical passages on the marg. (injured).

Germ. squ. char. with vowel points; 4to, vellum, ff. 237. The list Germ. Rabb. char., pale. [Opp. 671 (Ol. 1568).]

1046

ר"ה=1023; not I. B 14. י"ה"כ=1024. A 1, 2, 3, 5, 4; at end D 10 of 1024, headed זה דלגתי למעלה.—B, not 37, 38. סליחות: B 55; D 6; B 62,

58 (lacuna) of 1024.—C, not 14. After 18 like the preceding number. (The punctator says on the marg. א״א זה במלכות זה ולכן לא נקדתיו.) After 24 follow B 49; D 8; B 50, 54 (lacuna) of 1024.—D. After 3 follow אדר, אתה...ביטה; after 5 follow אדם אם, כבודו, and D *c* of 1025.—E=1025. סוכות=1024. VIII. B is headed יוצר קלירי.

Marg. notes, containing grammatical observations, and Minhagim in Hebrew-German.

Germ. squ. char. with vowel points; 4to, vellum, ff. 149. [CAN. OR. 3.]

1047

ר״ה=1023, beg. with the end of I. C 17.—II. B has after 6 אתה הוא אלהינו, and not 10.—II. C: *a.* אתה הוא אלהינו; *b.* שבתי וראה, I. C 6 to 17, and II. C 17 to end. Next come 1, 2, 3 of 878, marg. IV. *i.* י׳ה׳כ =1024. After B 7 follows אתה הוא אלהינו; not 26 to 28 and lacuna from 43 to 48. סליחות: D 6, 10; B 52 of 1024. B *a* of 1025. C 29; D 7; B 51, 55 of 1024. B *a* of 1028. D 12 (on marg. on the words אָרוֹן הַקֹּדֶשׁ the words (בנ׳ סכו׳ מאיר בן יצחק) of 1024. B *g* of 1026. B 56, 62 of 1024. C *c* of 1025. D 14 of 1024. B *c* of 1025. B 64 to 68 of 1024. Lacuna from the end of the Parashah to the beg. of ש״ע of C.—C. After 3 follows אתה הוא אלהינו; not 8; after 12 follows אליך תלויות; not 13, 15, and 16. Lacuna from the beg. of ויאתיו to 19 *f.* סליחות: C 28; B 49; D 8; C 31; B 61, 56 of 1024. C *b* of 1025. *a.* ...יי שמעה יי אלהים הלא עיניך. C 33, 34, 35.—D (headed תפלת מוסף ליחיד). After 3 follows אתה הוא אלהינו; after 5 אליך תלויות. סליחות: B 50 of 1024. D *f* of 1026. D 13 of 1024. D *a* of 1025. B 54, 56, 58 of 1024. B *b* of 1025. B 63 of 1024. D *d* of 1028. D *c* of 1025.—E=1025. סוכות=1024. Lacuna from end of A. III to end of הושענות. VIII. A=XII. VIII^a of 1023. Of VIII. B only 1 and 2.

The name of Y'hudah is pointed out twice in C 33.

Germ. squ. char. with vowel points; 4to, vellum, ff. 392. [CAN. OR. 95.]

1048

מחזור יום כפור=1024.—B. After 7 follows אתה הוא אלהינו; 19 is after 21. סליחות: D 6; B 50, 55, 49, 57 of 1024. B *a* of 1028. B 54, 58, 51; D 7; B 52 of 1024. D *f* of 1026. B 53, 61; C 31, 26; B 62 to 68 of 1024.—C, not 8; 13 is אליך תלויות; after 15 follows האמרים אחד; not 19 *p;* after 24 follow C 28; D 8, 10 of 1024. B *g* of 1026. B 56 of 1024. B *c* of 1025. C 32 of 1024. C *a* of 1034. C 34, 35 of 1024.—D. After 5 follows אליך תלויות. סליחות: D 13 of 1024. B *a* of 1025. C 29 of 1024. C *b* of 1025. D *p* of 1026. *a.* אליך יי צמאה נפשי; *b.* אומרה לנפשי ברכי את מלכבי; *c.* אם כח אבנים כחי, headed זאת הסליחה יסד מורי הרב ר׳ שמוא׳ דג טהור ז׳ל׳ה׳ה (א to י and דנק טן חזק). B *b* of 1025. C 33 of 1024. D *a* of 1038 and D *c* of 1025.—E=1025 with some variations. After 5 follows אליך תלויות. סוכות: only the first two §§ of XII. 1^a of 1023.

Fol. 249 [סליחות]: *β* of 1043. D 12 of 1024. B *a* of 1030. B *g* of 1028. *d.* אתנפלה ואשתטחה בחנון. B *i* of 1028. D 9; C 25; B 60. *e.* מגדל עוז (פסוקים קודם סליחה, acr. of מאיר twice). *a* of 1044. *β* suppl. of 1030. *f.* ואתה הוא ותיק יחיד. B *h* of 1028. D *m;* B *b;* C *r;* C *l* of 1026. B *a* of 1025 (beg. אדון). B *g;* B *j* of 1026. *g.* אל ימעט לפניך. D 7 (incomplete) of 1024.

A few marg. notes, containing explanations of words.

Germ. squ. char. with vowel points (from B *a* of 1025 by a later hand without vowel points); 4to, vellum, ff. 284; illuminations at beg. [BODL. 501.]

1049

י׳ה׳כ=1024.—After A follows שיר הייחוד.—B. סליחות: B 55, 50, 58 of 1024. B *g;* E *k* of 1026. B 57 of 1024. B *y* of 1028. B 54, 51 of 1024. בקר רומם (beg. wanting, injured, אב). D 6 of 1024. D *e* of 1026. B 62, 63, 66; יום אמיץ זה; 67, 68 of 1024.—C, not 8. After 9 follow מעשה אלהינו and אתה ברחמיך. 16 is on the marg. 17. הא׳ אחד. Next comes רוממו אדיר. 19 *m* is לא אורים followed by *p, o, n.* סליחות: *a.* אזון תחן והסכת. C 28; D 8; B 56 of 1024. *g* of 1048. B *a* of 1025 (beg. אדון). B 60 of 1024. C *l* of 1026. D 7, 10 of 1024. B *b* of 1036. *k* of 1035. B 61; C 32, 33; יום אדיר; C 34, 35 of 1024.—D. After 3 follow אפאר, יחלנו; 4, 5. סליחות: D *f* of 1026. C 27. *b.* אבל אשמים אנחנו. D *h* of 1026. D 13; C 29 of 1024. B *a* of 1028. C 31 of 1024. D *m* of 1026. *β* suppl. of 1030. B *b* of 1025. B *b* of 1037. Lacuna up to היום יפנה of E.—E=1025 with some variations. End of מעריב wanting. Lacuna of one fol. in the common prayer of B, and another between ff. 11 and 12 of C.

A few marg. notes, containing grammatical observations and various readings.

Germ. squ. char. with vowel points; fol., vellum, ff. 196; many leaves injured. [OPP. 165 (Ol. 1068).]

1050

ש׳ שקלים ש׳ חנוכה=1, 2, 3 of 878, marg. IV. (A 1, 3, 4), זכור (not 2), פרה ,פורים (not 2), חדש (not 2) =1023. ש׳ הגדול=IX of 1023. פסח=1023 (lacuna between 1 and 3). VII. (marg. בוורמיישא אומרים ויושע) and VIII. B have not 2. שבועות: I. B=1025. II. B: 1. אילת; 2. ארחות; 3. אנכי גדול; 4 to 12 of 1023. After II. C follow 12, 13 of VIII (ends with לא תרצח), and 2 of XIII of 1023.

A few marg. notes, containing explanations of words and various readings.

Germ. squ. char. with vowel points; fol., vellum, ff. 168. [OPP. 162 (Ol. 1065).]

1051

The same as the preceding number, beg. with the common prayers for Sabbath, Ḥanukkah, and Purim.—

פסח has Canticles. vii. 4 is headed קדושתא דר׳ משה.—שבועות has Ruth.

A few marg. notes of lexicographical contents; sometimes א״א באשכנז.

The copy was fin. by Yaqob on Wednesday פ׳ וארא 5102 (אֹמוּנָה)=1342.

Owner: Efraim (גומפלין) ben Abraham אבאשטן of Mayence bought it for his brother-in-law Yoseph.

Germ. squ. char. with vowel points; fol., vellum, ff. 145; illuminations. [Opp. 161 (Ol. 1064).]

1052

פסח: i. A, i. B, and i. C=1023. ii. A=X. ii[a] of 1023.

Owner: Mord'khai El'azar ben Yaqob יאקירלה (fol. 2, Germ. curs. char.) Another owner inscribed (fol. 1, Old Germ. curs. char.) births of his children, born between 5374 and 5388=1614 and 1628 in different towns of Moravia and Bohemia.

Germ. squ. char. with vowel points; fol., vellum, ff. 220. [Opp. 163 (Ol. 1067).]

1053

Continuation of above.

iii with Canticles. vii. A=X. vii[a]; vii. B=vii. viii; viii. A=X. vii[b]; viii. B=VII. vii of 1023. On ff. 237 and 238 are repetitions of vii. B.

Written by Abraham ben Mord'khai hal-Levi for Zemaḥ (Sh'lomoh ben Abraham), fin. on Thursday the 11th of Sh'bat 5190=1430.

Ff. 240. [Opp. 164 (Ol. 1067).]

1054

סוכות=II of 1024. i. B after 7, אז היתה חניית with a note א״א. ii. B 3 is headed זולת כדאתמולי אבל זה אחר קורין פאיריש, beg. אנא תרב עליצותיך. iii. B 2 is אשנבי שחקים with a note א״א; iii. B 3=iii. B 2 of 1024. Ecclesiastes. viii. B 2 is יחו לשון with the acr. of יהודה (note א״א). viii. C 7 is on marg.; in the text זכור אב with a note א״א. Next come: i. A. סוכת שלם and ii. A. מה אהבתי (the headings i. A, ii. A are by a later hand); XII. i[a] without the appendix (the later hand stated תוספתו סוכת שלם מעבר לדף); XXV. i. A (without heading), viii. A (on marg. by the same later hand תוספתו מה אהבתה מעבר לדף) of 1026; ix. A=XII. viii[b] (by the later hand וזה אומרים פה), XII. ii, XII. viii[a] (both without heading) of 1023. ix. B 2 of 1024 is on marg.; in the text מקום אדירירון with a note א״א. iv=marg. ii. 1, 6, 7, 3, 8, 5, 4, 9, 10, 12, 14 to 19, 13 of 878. On the marg. by the later hand סדר הושענות פה רגנשפורג. Follow the רשות, omitted in ix, and מי שבירך. All common prayers are fully given in the MS. There are a few marg. notes, containing lexicographical remarks, various readings, and כוונות; on fol. 42[b] חִיּוּר יָיָן, on marg. ס״א חִיוּרִיָין זה לישו׳ מקו׳ ניקרא חִיוּרִיָין מפי׳ ניסי׳.

At end of MS. סיימתי זה המחזור מסכת שנת לאלף הששי ק׳פ׳ז לפרט ביום ה׳ פרשת אתם נצבים.

Germ. squ. char. with vowel points; broad fol., vellum, ff. 129. [Mich. 420 (Ol. 436).]

1055

Fragment of a French Maḥzor.

פ׳ פרה=IV. i (beg. wanting), 4 to 8: *a.* יסוד טעם סתרי חוק (Zunz, p. 196; the last two are headed פזמון); 10 of 1023.—פ׳ חדש=V. B i; *β.* ידודון (Zunz, p. 144, 13); on the marg. זולת אז כאירסת בתולה. הלא היא ביום אחרון של פסח; 3 to 10 of 1023. *γ.* ימי חדוות מעוזכם (the last two are headed פיזמון); 11 of 1023.

ש׳ הגדול, (the heading is erased in the MS.) *δ.* ארנן, א״ב and acr. of יוסף בר שמואל (Zunz, p. 133, 32); XVI. *f.* 4 of 1026 (זולת); VI. 4 to 8 (7 beg. יצאת לישע עמך), 10, 11 of 1023.—אדון חסדך בל יחדל, headed נשמת.—מי כמוך מר׳ יהודה קשטלין לפרשת זכור (headed באתי לכתוב נשמת והלל שהרי שכחתיו ולא כתבתיו בסדר של פסח; פסח follows in the MS.), the 136th Psalm (headed קודם שיאמר נשמת יאמר הלל הגדול) and the beg. of the 33rd (lacuna?).—III of 1023 and אשר הניא.

פסח is preceded by a chapter of דינים, beg. שונין ערב הפסח משש שעות ולמעלה, ends וכן נוהגין בכל ערי לותייר שא׳ע׳פ שיש שם כהנים אין מפרישין אלא אחת ולשריפה. Next come: VII. i. A of 1023; ii. A. *ε.* ל״ש אור יום הנף... to אור עולמו נגלה; ל״ש פקח קוח; vii. A. *ζ.* יי מלך חי to ויושע אדון איומה; viii. A=X. vii[b] (without אזכרך) of 1023. Follows the הגדה, ends with ברוך... על הגפן. A later hand adds on marg. שכחתי ולא כתבתי נשמת והלל מה ינמצה (so) ביוצר רישן (so) של פסח.

שבועות: ii. A=VIII. i. A of 1023. The later hand writes on marg. אני שכחתי התוספת יום הביכורים לכתוב בכאן והיא כתובה לראשון ממחז... i. B=XII. i. B of 1025. i. C: *η.* אמת יהגה with the Azharoth (Zunz, p. 127, 1). Another A (the later hand יום שני): *θ.* אָנֹכִי אחת דבר בקדש to לֹא תַעֲנֶה פיך לדבר. B: *ι.* אות ומופת, headed יוצר מר׳ יוסף טוב עלם לעצרת (Zunz, p. 134, 40); *κ.* אלפים הקדימוני בערכו (א״ב), headed יוצר אחר קלירי ליום שני; *λ.* יחיד ערץ (Ofan), with the acr. of יעקב; *μ.* אור ישראל; *ν.* ש״ע: 1. אמרות; 2. תורה; 3. אמיצי; 4. אל נא; 5. יה; 6. אדיר ונשגב; 7. איומה (Zunz, pp. 134, 135, 41 to 48); 8. אדר היקר, refrain יונת, with the acr. of יוסף and א״ב, headed פזמון אחר; 9. אז מראשית, headed מתן תורה; 10. וירד אביר, headed סדר לטוב עלם (Zunz, ibid. 49, 50); 11. סילוק, beg. אתן עוז למלכי, beg. of last strophe לדור דורים, end רועשים המוני אזכירה (the passage quoted in Thosafoth, 'Erakhin, fol. 2[b], Zunz, p. 136, note 1, is not to be found in this Siluq). Next come: VIII. i. B 4 to 11 (headed קדושתא קלירית), and i. C (headed אזהרות אשר יוסדו בישיבה) of 1023. At end of this liturgy חסל סדר עצרת: כסדר הזה נוהגין לומר בכל ארץ לותייר אין להמירו: יש או׳ ביום שיני אזהרות קצרות הללו לזכור דברים בעלמ׳ מאחר שמאתמול נתפרשו:, followed by VIII. ii. C of 1023. At end of this liturgy a poem of seven lines, beg. סליקו תפלות מתן תורה.

Fol. 137^b by a later hand the beg. of 1023, III and סליחות פורים: VIII. 1 of 1026; *o.* אתה האל עושה פלא, ends גוים; *π.* אתה ... פלאות (Zunz, p. 238, 22); VIII. 4 of 1026; *ρ.* חזק ואמיץ and א״ב ,אזון אנקת נאנחים (the last three S'liḥoth are without vowel points). The MS. finishes with ישבחונך (Zunz, p. 335).

On the marg. are liturgies, and headings in Hebrew-German by a later hand, mostly pale.

Owner: Shim'on ben Mord'khai, who bought it מחמותי מענדלן מווידנגן (fol. 29^b).

Germ. Rabb. char. mostly with vowel points; 8vo, vellum, ff. 140; illuminations. [Opp. 670 (Ol. 1568 *c*).]

1056

Continuation of above.

סוכות: XII. 1^a.—I. B=II. B 1 (on marg. by the original hand I. B 2), I. B 4, 5, 6 (with ואתה...אל נא איומה), II. B 8, I. B 7, 8 of 1024. II. B=I. B 1, II. B 4 to 8 of 1024; *a.* מצות סכה (Zunz, p. 333, 3); *β.* סילוק, beg. ארחץ בנקיון, ends חזות עין בעין ,א״ב and (?) אברהם חזק.—VIII. A=XXV. VIII. A of 1026. VIII. B=II. VIII. B 1 of 1024; *γ.* שלוש המקודשות (Ofan), with the acr. of שלמה; XVII. VIII. B 3 to 8 of 1025. VIII. C=II. VIII. C 1 to 6 of 1024; *δ.* א׳ו׳א איום זכור; *ε.* אנא חשוד לידידי (עושה שלום). Next comes סוכות II. A of 1043.

פסח: [I. B]=VII. I. B 1 (beg. wanting) to 4; *ε.* קדושתא), אנק עשריה, lacuna from ם up to וצלוחית of the liturgy ואתה קדוש); *ζ.* אויבים כהוכו (Zunz, p. 130, 11); *η.* סדר, beg. אגידה חידות (incomplete); *θ.* [קדושתא], beg. wanting, the §§ beg. אתה בגבורותיך and נהלל למלא (Zunz, p. 133, 35 to 38); *ι.* וחיות בוערות (Ofan).—טל קלידי למוסף: VII. I. C 1, 2 of 1023. רשות: *κ.* אפאר לאל יחיד; *λ.* אבוא בחיל בתחנון; VII. I. C 3, 4, 5, 6 (headed סדר) of 1023; *μ.* אמרתי אהיה כטל (Pizmon).—II. B=VII. II. B 1, 5, 6, 7 of 1023; *ν.* אל נא אסירים הוצאת בכושרות (lacuna); *o.* פסח מצרים, refrain עורה (beg. wanting); *π.* ארמון (Zunz, p. 133, 30); *ρ.* תוסיף ידך לקנות שאר (Siluq).—VII. B: *s.* אנעים; *τ.* אז בהיות כלה דרה בגיא גירות (Zulath); *υ.* את השם (end wanting, lacuna of 15, 16, and beg. of 17 in Zunz, p. 131); *φ.* אמרו, איום, ימין, אדיר, ידידים (Zunz, ibid. 18 to 22).—VIII. B: *χ.* אזכור, אז אתה, תולה, אך, אל נא, יכון, אערוך (Zunz, p. 132, 23 to 31). Next comes רגליהן בעבור בני עדן (beg. wanting?).—[יום אחרון של פסח by the later hand]=VII. VII. B 1, 2; VIII. B 4, 5, 6 (followed by אל נא אזני חלד), 7, 8 of 1023.—מ׳ה׳ח=VII. III. B of 1023.

A few liturgies by the later hand (pale), and a few marg. notes (injured).

Ff. 78. [Opp. 669 (Ol. 1568 *b*).]

B. מחזור, Italian Rite (see edition, Livorno, 1861).

1057

I. Common prayers, beg. with לפני) התכבדו מכובדים ר׳כ׳ה...שתתן); אין עוד to נטילת ידים (ed. I, p. 7^b); צרכיו) חלקי ב׳ב׳ב with פסוקים; לעולם יהא אדם as in the ed., but in different order. שבת: A beg. ברכו with the liturgies *e*, *c* (headed להרר׳ דניאל ממונטיאלצינו), and *d* of No. 317.—B. יעידון יגידון before יהי הסדך (ed. I, p. 39^b) on the marg.—D, not the 90th Psalm (ed. I, p. 53^b).—E, with the Habdaloth *g*, *h*, *k*, *i*, and *m* of No. 317.—Next comes ברכת המזון.

II. ש׳ר״ח: the 104th Psalm is in the MS. for A after הוצאת ס״ת. Liturgies: 1. תאמת; 2. אתה המאזין עתידה, א״ב (Zulath).

III. שבת חנוכה. B¹: 1. אודך כי אנפת; 2. אזכור מעללי יה, א״ב and משה חזק (Zulath); 3. צדקות יתנו (עושה שלום). B²: 1. אדני...ארוממך (Zunz, p. 141, 2); 2. אל ישראל (ibidem, 3). No M'gillath Antiokhos.

IV. ארבע פרשיות: *a.* שקלים: אל המתנשא. *b.* זכור: 1. זכור את אשר; 2. אדון חסדך (ed. I, p. 84^b; אחר ההפטרה). *c.* צום אסתר: 1. ש״ע ,אשנן עוזך to צפירת, interrupted at הרוצה בתשובה by the following liturgies; 2. סלח נא more than in the ed.; 3. מאריך אף (Zunz, p. 333, 8); 4. כי על רחמיך; 5. אבשרה; 6. אלופי; 7. אתה האל; 8. אתחנך במו פי לנורא תהלות refrains of the 30th Ps., אב and חזק (?); after ש״ע, 9. אב רץ...זכור ברית; 10. שוכן עליונים; 11. אל אחד. *d.* פורים, Esther with the Thargum (without תוספתא); the 19th Ps. before הוצאת התורה. *e.* פרה: אום אשר. *f.* חדש: אות זה.

V. שבת הגדול: 1. אני חומה; 2. ארוסת (Zunz, p. 141, 6); 3. כך גזרו.

VI. פסח: I and II. A=VII. A of No. 1023 without אזכרה; Haggadah, ends כי לו נאה. I. B: 1. בקר; 2. אנעים; 3. גן...אושר; 4. איומה נכונה כשחר (Zulath); 5. שירה חדשה) כרם אשל); 6. ברח דודי אל שבן. C. יי ישפת.—II. B: 1. שיר אשר נאמו, ends שרפי המולה, אב at end; 2. כבודו אמץ בסגולה, אב; 3. אם תקיימי מצותי, אב and משה הקטן חזק; 4. כרמי שלי לפני, acr. of בנימן; 5. ברח ... ביטה וראה, with the same acr. C. היום תאמצנו.—III. ש׳ח׳מ=VII. I. B of No. 1023.—VII and VIII. A. יודעי הלכה to יה שלח אורי. VII. B: 1.=1 of the first day; 2. אופל המוניי, א״ב. The 96th Ps. before הוצאת ס״ת. At end והוא כד שלח פרעה ... ארבע כיתין, headed ויש שנוהגין לומ׳ אלפא ביתא אילו כשקורין השירה. VIII. B: 1. אתיית יום אדבר מישרים; 2. גן נעול אוספו אראלים; 3. גאלתני; 4. מאין כמוך preceded by תאיר נגה. Next come the Song of Songs with the Thargum (for מנחה) and Abhoth (six chapters).

VII. לשבת הגדול לפני שבועות: 1. אמונת. 2. אזהרות: *a.* אזהרת ראשית, headed אזהרות דרבנן; *b.* אתה הנחלת, headed אזהרות דאליהו זכור לטוב (divided into ח׳ סדרים), *c.* שמור לבי, headed אזהרות לר׳ שלמה ז״ל (written in rhythmical lines).

VIII. שבועות: A. אל נגלה to לא תגנוב. I. B: 1. אזכור; 2. אנכי אדיר אור ישראל with סילוק, beg. וירד אב; 3. (Zunz, p. 141, 9); 4. יש לפעלתך (ibidem, 10). II. B: 1. אלהים with סילוק, beg. וכל לוהטו; 2. כבודו לא יודעים;

3. אתה הוא המעלנו. Next come אלפא ביתין של שבועות, ארכין to אזדהר; Ruth with the Thargum.

IX. י״ז תמוז: 1. ש״ע, ארבעים to העולם; 2. אתאנו; 3. תחלת; 4. אנהים followed by וכשחטאו; 5. continuation of 1, זז to צועד; 6. כנסת. The 102nd Ps. before הוצאת ס״ת.

X. לשבת שלפני תשעה באב: 1. הכל; 2. איך.

XI. ת״ב. A. The Lamentations with the Thargum and the 136th (137th) and 79th Pss. B. ש״ע, זכור to זקנים; 1, 2, 3, 4, 9, 5 of No. 878, marg. v; *a.* אהלי אני עבטתי; *b.* איכה אהובים; 13 of 878; *c.* אוי כי אוסרתי; *d.* אויל כהכנים; *e.* אנה אלך; 6 of 878; *f.* אוי כי מחלוקת; *g.* במכת אהלה; *h.* עונינו ארוכים; *i.* אהלי איכה גילו קדישים; *j.* למי אמרת מכל בני אב; *k.* למי תמכתי אור כשד; B *a* of 1024; *l.* אם תעירו; *m.* אם יתקע שופר; *n.* תסתר לאלם; *o.* אתה אברת פרעה נכה; *p.* אויב בעת נכנס להיכל; *q.* איה איתן אב; 12 of 878; *r.* אנכי בסיני השמיע; *s.* אנה אלך אבלה; *t.* איך אופל בית הלהב; *u.* אתמיד בבכיה; *v.* איך השמיעוני כורעי לבל; *w.* אביה מלך אז בצלע האלף; 8 of 878; B *b* of 1024; *x.* אדום אמרה אין קץ; 15, 16 of 878; *y.* למען תהלות שם קדשך (ת״ש״ר״ק); v. A 2 of 878; *z.* אנכי אנכי אנחם; *a*¹. בת ציון שמעת ממרת (on the marg. injured), acr. of לוי חזק, headed מחרך בנועם אז בחטאינו; *b*¹. בימים ההם; *c*¹. ויכון עולם.

XII. שבת נחמו: 1. את יום פדותכם; 2. ארחמך.

XIII. צום גדליה: סלח followed by 1. אבלה נפשי; 2. אתה היכנת; 3. תאלת יום followed by וכשחטאו. The 102nd Ps. before הוצאת התורה.

XIV. עשרה בטבת: 1. ש״ע, בן אדם to שם הוקלה; 2. אז אבותינו בשלותם preceded by סלח; 3. אריה מסובכו; 4. ואם רוצים לומר followed by the following words בעזבי יותר סליחות אומ׳ כרצונם ואחכ׳ אומ׳ וכשחטאו; 5. ש״ע, הזה צרים to עצם; 6. after זכור, אתה מגיד—תהיינה עיניך, אב and acr. of יוסף ברבי יצחק. The 102nd Ps.

XV. תענית צבור: 1. ש״ע, קרב אורך to קרב צדקתך; at the § ואם רצונם לומ׳ סליחות אומ׳ בתשובה on the marg. קודם שיחתמו ברכה חנון המרבה לסלוח ומתחילין סלח לנו כו׳ ואח״כ אומ׳ וכשחטאו כו׳ כמו בשאר תעניות. Next comes a prayer composed of אתה זוכר, אתה נגלית, and the 119th, 120th, 129th, 102nd Pss. to be recited after גואל ישראל, headed זה סדר תפלת תענית צבור נעשה ברומא ביום ה׳ כא׳ בסיון שנת פא לפרט כשנסעו שלוחי הקהל ללכת לחצר. The following S'liḥoth: 2.—זכור ברית אב המוני; 3. בקר ערכתי, acr. of בנימין חזק; 4. אליך יי אקרא, ends וכל אנשי חסדים, refrain ושוב; 5. אדני ממית ומחיה, אב and אבשי חזק; 6. לחש צקון, acr. of לאונטי חזק; 7. אדני בצר פקדנוך, יעקב and אב; 8. אל דמי לך, refrain אל תעזבנו, acr. of אליה חזק; 9. יוסף עתר, יחיאל and אב; 10. ידידיך היום נוסדו, יחד; 11. אתאנו בחנונים—ואנחנו, אב; 12. יודע ועד (Zunz, p. 366); 13. באים דפוק שעריך, acr. of בנימין חזק. At end נשלמו התחינות מיושב.

XVI. 1. רשות לקדיש: *a.* יה שמך, headed להר׳ יהודה הלוי ז׳ל׳ה׳ה; *b.* יה מלכי, headed להר׳ יואב בר׳ בנימין ז״ל. 2. נאולה: *a.* אל ישראל, headed להר׳ אברהם אבן עזרא ז״ל; *b.* מלכי עד מתי, headed להר׳ מימון ז׳ל׳ה׳ה; *c.* מושיעי לעתות, headed להר׳ משלם ז״ל. 3. סליחות: *a.* אנא יי (XIII. C *p* of 1026; Zunz, p. 239, 5); *b.* אמונים (ibidem, 4; I. B 58 of 1024); *c.* אנקת (ibidem, p. 241, 29); *d.* אשתחוה אפים, acr. of אברהם עזרה twice; *e.* הנה כחומר ביד היוצר; *f.* יי אלהי ישראל—הבט משמים; *g.* יי אלהי יש׳—אליך נשאתי. On fol. 6ᵇ a liturgy (written by a late Italian hand), beg. שמך נורא, ends תפאר לך בשירים, with the acr. of שמואל חזק.

Each section of the prayers is preceded by short *Dinim* and by those printed with the title of ספר תניא. It beg. with a short preface, beg. יתברך שם הבורא, ends מאלהי ישעו.

On the fly-leaf is the end of the 35th and the 36th chap. of Maimonides' Moreh N'bhukhim, transl. of S. I. Thabbon (2 coll., of which the first is pale). On fol. 7 is a permission to be Shoḥet for Abraham ben 'Uziel ben Sh'lomoh י׳ד׳ ז״ל of קמרינו, dated Friday the 2nd of Nisan 5194=1434: another for the same, dated Wednesday the 18th of Tebheth 5197=1436, signed Yaqob ו׳ח׳ ben Abraham ha-Rofé הדר עתה באסקולו ונמצא בקמרינו במעמד הנז׳; Yizḥaq י׳ז׳י׳א ben Mishael י׳ש׳ר׳ו; Mosheh Yizḥaq ben Y'hoshu'a ha-Rofé. At end of MS. another permission, signed by the same Rabbis, for Leon ben 'Uziel, dated Wednesday the 18th and Sunday the 21st of Tebheth 5197=1436. The permissions are autographs of Yaqob ו׳ח׳. On fol. 6ᵇ another permission (incomplete), beg. יד יי היתה אל אלייהו.

Written by Elia י׳ז׳י׳א ו׳י׳ב׳ ben M'shullam י׳ש׳ר׳ו, at סוברינו on the river פוטינצה, for Sh'lomoh י׳ד׳ ben 'Uziel, fin. on Friday the 16th of Adar 5184=1424.

Owners: Eli'ezer (?) ben Yoseph R'fael; סלה ben Y'hoseph of ארימינו (at end); יינטילה; Abraham ben Yizḥaq ben Shalom ן׳ אסיר bought it in London in the year 5599=1839 (at beg.)

Ital. Rabb. char. (the prayers with vowel points); fol., vellum, ff. 333. [Opp. Add. fol. 11.]

1058

Continuation of above.

I. 1. אמנם אלהי הרוחות לכל בשר, headed תפלה לר׳ יוחנן ז״ל (without vowel points); 2. זאת היא תפלת תענית שהעתיקו אותה גדולי החכמים מדברי ר׳ז׳ל ומן התלמוד והיא טובה לכל עת צרה שלא תבוא על הצבור consisting of *a.* א׳ו׳א זכרינו בזכרון; *b.* בהעצר השמים; *c.* אתה זוכר; *d.* א׳ו׳א תבא לפניך; *e.* אתה נגלית; *f.* אם עונינו; *g.* the 120th, 121st, 130th, and the 102nd Pss., interrupted by different מי שענה and עננו; *h.* א׳ו׳א רחם עלינו, followed by מי שענה דוד.

II. תענית צבור: ש״ע like XV of the preceding number. It is followed by ע״ב פסוקים and Kabb. prayers, three of them are attributed to R. N'ḥonya ben haq-Qanah. Ends with *a.* יום לך אערוך תחנה, beg. and end יהוה;

b. beg. wanting, end יי החלימני בחסדך, based upon יהוה three times at beg. of the lines.

III. סדר המעמדות וענין תחנונים with the following סליחות: 1. אז מקדם; 2. את יי בהמצאו; 3. מפלטי אלהי צורי (XXIII. B *j* of 1026); 4. א׳ אל תדינני; 5. אשירה אל 7. אמנת מאז ארשת; 6. (א״ב) ואזמרה לשמך גואלי שערי שמים בלולי אש; 8. א׳ מלכנו to רחום (ed. II, p. 9); ומים; 9. תורה הקדושה התחנני בבקשה; 10. אעירה שחר, headed תפלת השחר לר׳ אברהם אבן עזרא ז״ל. Concludes with סלה and וכשחטאו.

IV. סליחות לכל תענית: 1. אתה תקום תרחם (א״ב); 2. אין (ת, א״ב five) אתה תשמע מן השמים—תבנה עירך; 3. אלהים לי בטחון (Zunz, p. 240, 20); 4. מקוצר רוח; 5. למדתנו (Zunz, p. 239, 2); 6. אקרא יומם ולילה (Zunz, p. 247, 4); 7. אפפו; 8. אדון אל תשכח (Zunz, pp. 241, 32; 240, 14); 9. אנא שומר החסד, אתבש and שלמה קטן חזק, ה to ז erased; 10. אודות פלאותיך בזוכרינו; 11. אמנה אבי אבי רכב ישראל; 12. אדני שלח נא; 13. כורתים; 14. ארין אל תכסי; 15. איך בני נכר (Zunz, pp. 240, 11,15; 241,25,33; 242,39); 16. אהובה אשר אורשה (Zunz, p. 337, 2); 17. אלהי קדם מעונה; 18. אליך אלכה ועיני למעוניך (אב); 19. (אב) אזכרה ואתמוגג; 20. (אב) יוסף אשר מקדם, beg. and end of the lines יוסף; 21. (אב) יעקב אתה היית, beg. and end of the lines יעקב; 22. ישראל אריות הדיחו (אב); 23. אב, איך איבה שנבה אהבה (partly erased); 24. (אב) אויבים אורבים; 25. מולך מוני; 26. אילותי לעזרתי; 27. אבדו חכמי גזית (Zunz, p. 245, 1); 28. אלי אלי למה זנחתני ותמסריני; 29. שביה עניה; 30. שלומי עליון ישיני מכפלה; 31. דוד ברבי שלמה, אב and אלהים אל דמי—וצרותינו תנמור קטן חזק (I. B 61 of 1024); 32. אבות עולם (Zunz, p. 353, 4); 33. אראלים צעקו חוצה; 34. אריוך דמעתי; 35. אותותינו אפוסי; 36. (אב) אניד נפלאותיך איום ונורא; 37. לא ראינו חלש; 38. יהודה בן שמואל לוי, אב and אשימה מגמתי; 39. (אב) אז בשפוט רמתי; 40. אתה גלית סודיך; קטן ח 41. אל קנא ונקם—אנגי; 42. אנא תרחם על קוצי כרמך (אב); 43. (אב) אל מי אנוסה לעזרה—למשיב נפש; 44. הרע ותעתר...אב, אני קראתיך, based on the 35th Psalm); 45. אבשלם חזק, אב and אויבים קמו עלי—ובטוב ימיהם (?); 46. אבות עולם ישיני מכפל; 47. אוחילה קירות לבי; 48. שמואל חזק, acr. of אבלה נבלה כשחר; 49. במר נפש אהנה; 50. שמואל, אב and אחינו ישראל הסעורים; 51. אויה לי כי אקדם בנשף; 52. תענה אֳנקת נתונים; 53. נרתי משך (Zunz, p. 247, 3); 54. אני הנבר (Zunz, ibid. 10); 55. ישמעני אלהים—לשמך עליון, acr. of יוסף (?) and אב; 56. שחר קמתי; 57. ישן אל תרדם; 58. יה למתי צפנת, both with acr. of יהודה; 59. אנא יי הביטה; לא בקשתי אל אבטח; 60.—אב, אלהי ישראל צדיק — אליך אתפלל; 61. נקרא תניחנו and acr. of אליה בר שמעיה (Zunz, p. 245, 30 (?)); 62. אנוש נבער (Zunz, p. 353, 7); 63. אוי נא לי מיום (Zunz, p. 366, 2[a]); 64. אוי נא לי כי נוסף (Zunz, ibid. 1[a]); 65. אלכה ואשובה אל אישי; 66. שטפוני דמעותי (Zunz, p. 367, 9); 67. אוולי המתעה ומרגיז (B *a* of 1030); 68. אב, אני אשמתי והרביתי and acr. of אהרן; 69. אליך יי (Zunz, p. 262, 9); 70. יי אל רחום—אני יי רופאיך; 71. אלהי; 72. (אב) אחינו אין לנו למי נלך; 73. שטר עלי בעדים קול יעקב קורא—; 74. במפעלי צור גואלי; 75. קדם מעניי ממרחקים; 76. אלהים אתה כוננתה—לפני אלהים, א to ח and בליל על; 77. יקר כל איש לבו (?) י; 78. אחריש ואתאפק; 79. ברוך אל—הדבר הזה; 80. אני חטאתי ואשמחי; 81. משכבי ביום שבתון; 82. בקרבי אש אוכלת; 83. בעלות יום החקר; 84. בקר ענוי יונה (on the marg. the strophe יחדו נבקר); 85. (אב) אליך יי נשאתי—פקודות בידך; 86. אערך לך—קולי בקר; 87. יי מה אדם הלא בשר ודם, acr. of יציץ צור מחרכו; 88. יום ערום אעמוד; 89. אל נכספתי לראותך; גבידול (so); 90. אל נכספתי לראותך acr. of ישעיה; 91. מאנה הנחם (Zunz, p. 337, 7); 92. לך אפר דם; 93. אלהי עליון קונה; 94. ארך אפים נשטחה כפים מרה, refrain מה יצדק, acr. after מברך נתן חזק, א״ב (?); 95. (אב) ארעדה ואפחדה; 96. תאות אדם ממון, תשרק and שוכני בתי; 97. מצרי ערי (Zunz, p. 346, 5); 98. יושף הלאל ירבו; 99. אזנו יצורי (Zunz, ibid. 2); 100. חמר אומר (Zunz, p. 340, 16); 101. את פני (Zunz, p. 338, 5); 102. יחידה עקיבך (Zunz, p. 410); 103. אפפו אנשי שכל, בנימן בר אברהם חזק and אאבב; 104. אביעה כתם עוני (אב); 105. אלהים בעלנו אדונים, refrain (אב) חטאנו; 106. אב, אלה אזכרה—בן בבא; 107. אימיך נשאתי ונבעתי and יהודה חזק; 108. אזעק אליך (Zunz, p. 250); 109. אבוא ברוב (Zunz, p. 247, 5); 110. אנא הבט (Zunz, ibid. 2); 111. ארח משפטיך (so; Zunz, p. 246, 1); 112. אומץ (Zunz, p. 247, 8); 113. תפלת (Zunz, p. 248, 16); 114. אדני חנינו (Zunz, p. 247, 6); 115. אטורות (Zunz, ibid. 9); 116. אנא יי (XXIII. C *p* of 1026; Zunz, p. 239, 5); 117. איך נפתח (Zunz, p. 240, 19); 118. אקום חצות (Zunz, p. 239, 6); 119. אמונים (I. B 58 of 1024; Zunz, ibid. 4); 120. אביוני עמך (Zunz, p. 242, 38); 121. אנקת (Zunz, p. 241, 29); 122. אביון המשוע (Zunz, p. 242, 37); 123. (אב) אנא שא—אזניך; אאבב; 124. אזון תחן; XV. 5 of 1026); 125. אויתיך (Zunz, p. 245, 8); 126. אשמתי (Zunz, ibid. 27); 127. אליך פנינו (Zunz, ibid. 17; XXIII. B *d* of 1026); 128. אימיך (Zunz, ibid. 12); 129. שחרנוך בקשנוך, acr. of שמואל ברבי אברהם חזק; 130. אתאנו אליך (אב) רב העלילה; 131. (אב) אכרעה—למרעית צאנך; 132. אשתחוה אפים—השמים; 133. אלהים חושה—קהלי; 134. אליך יי שועתי (אב); 135. (אב) אדני אך בך בטח לבי (Zunz, p. 315, 5); 136. אל תראוני נולה; 137. אדון ראה (Zunz, p. 314, 1); 138. אשר עושיתי (Zunz, p. 315, 9); 139. אלהים לנו (Zunz, p. 314, 4); 140. יי אל (Zunz, ibid. 2); 141. (אאבב) אל קנוא נמול—יונה; 142. אנוש מכה דל אני הכרם שירת דודי; 143. ארון השקיפה—הנדולה; 144. תכלה ממנו (אאבב); 145. (תשרק) תעלה רפואה; 146. אדני—; 147. (אב) אֳפך וחמתך; אלהי נצרה דלות שפתי; 148. אדון עולם... בעוצם; 149. באנו בשברון (Zunz, p. 341); ארשת (אב) נוראותיו; 150. אלהי אבי ... בעטוף לבי; 151. אלהי נפלו פני—תאותי; 152. (אב) שפתנו—פרשתה; 153. אליך; 154. זכור ברית אב המוניי; בקר ערכתי ואקראה; 155. לחש; 156. יי—וכל אנשי חסדים; אדני ממית ומחיה; 157. צקון; 158. אדני בצר פקדנוך (see XV. 2 to 7 of the pre-

ceding number); 159. מול ערלת (Zunz, p. 378); 160. זכור ברית, אדון ביטה משמי עליה refrain (אב) ושוב; 161. אדון סוכת אמידה; 162. זכור ברית איתן; 163. אזרחי אב ושוב, refrain (אב) אמנם עוינו ופשענו; 164. ועניה ידידיך היום and יצחק; 165. אלדמי לך רב וגואל; 166. ואנחנו לא נדע—עינינו (XV. 10 of 1057); 167. נוסדו יחד (אב); 168. יודע ועד הוד; 169. באים דפוק שעריך (XV. 12, 13 of 1057); 170. בתולת (Zunz, p. 240, 9); 171. יופק עתר (XV. 9 of 1057); 172. יושב שאנן; 173. ירך הרם (אאבב); 174. הנה כחומר ביד היוצר (I. A 6 of 1024); 175. יומם עינינו תלויות; 176. יושב קדם אבחרנו; 177. בצרתה לי; 178. בת ציון עד אנה; 179. אלוף נעורי בצד בקראי עצדות; 180. יצרי ראשית צורי, acr. of יהודה; 181. שוכן עד—ישראל, acr. of שבתי; 182. ברכי אצולה of Y'hudah hal-Levi; 183. אנקתי אליך קרובי; 184. אנוש מה יצדק (Zunz, p. 241, 27); 185. אלהי אל תבישני בדיני (אב); 186. (תשרק) תעלה למכה ולחובש; 187. יי שמעה בקולינו, mostly composed of פסוקים; 188. אלהינו בעלונו סליחה שחיברוה הקהל ארונים—תודה צוה לנו משה, headed הקדוש מרומא כשנידון למיתה ב״ד״ה כמהר׳ אליהו הקדוש ז״ל״ה״ה. Nos. 28, 33, 35, 41, 44, 52, 60, 73, 78, 80 to 84, 147, 153, 162, 177, 183, and 184 have the acrostic of בנימן; 46, 51, 154, 161, 169 have also חזק; 150 בנימן הרופא; 178 and 179 have בנימן at beg. and end, between אב.—10, 37, 48, 106 (?אג), and 173 have the acrostic of יחיאל חזק; 172 has the acrostic at beg. and end, between אאבב.—34, 47, 132 (?), 141, 144, 145, and 148 have the acrostic משה חזק; 77 and 79 משה.—59, 65, and 87 have the acrostic of יצחק; 69 has also חזק; 175 also אב.—17, 24, 89, and 93 have the acrostic of אברהם; 24 also חזק. All liturgies beg. with א have also אב. Next comes on fol. 94, יודו לשמך עליון מורה, acr. יעקב וחי (see the preceding number, col. 246, l. 22), headed רשות לנשמת שליום הכפורים שחיברו כמהר׳ יעקב וחיי מאסקולי ששכחתי לכותבו במקומו וכתבתיהו הנה. This is followed by the index of the S'lihoth, with the following headings: 1 to 30 is headed סליחות לכל תענית; 31 על הגזרות; 32 to 33 על היהודים המתעוררים נגד התלמוד (the first two words are added by a later hand); 35 על אותות והסימנים; 36 על הצלת ישראל; 37 and 38 על עצרת גשמים אילו שנים; 39 על רוב גשמים; 40 על לקיית מאורות; 41 על המלשינים; 42 על האויבים הקמים; 43 to 45 על המלשינים; 46 and 47 על ספרי קדש שנגנבו; 48 על למצור ואסורים; 49 על רפואת חולים; 50 שריפת ספר תורה; 51 and 52 על מחטטי שכבי; 53 to 61 לעשרת ימי תשובה; 62 to 80 תוכיחה; 81 to end לצום כפור, *a.* 81 and 82 ערבית, *b.* 83 to 92 שחרית, *c.* 93 למנחה, *d.* 94 to 102 תוכחות, *e.* 103 to 108 חטאנו, *f.* 109 to 152 ווידויים, *g.* 153 to 164 זכור ברית, *h.* 165 to 181 תחינה מיושב (from 182 to 188 by the later hand). Next comes the index of סליחות הכתובים בתפלת צ״ב. For A, 5; for B, 20; for D, 6; for E, 7 (see coll. 250, 251). On the marg. of fol. 97 by the later hand סימני׳ מסליחות ותחינות הכתובי׳ בסוף זה המחזור ל״א, the index of 23 S'lihoth (see col. 252, XII).

V. אקרא, לשבת לפני ראש השנה with the סילוק, אלכה ואשובה—לשארית נחלתו.

VI. ר״ה. 1. A. אמוני נבונים. 1. B: 1. אכרע, headed רשות . . . שסדר הר׳ יואב מן הכנסת . . . ; 2. מלך אזור; 3. כבודו; 4. מלך אמיץ. 1. C: 1. ונתנה with כתר; 2. אב לא חמל; 3. אסופים; 4. את פני יי, headed שסדר . . . הר׳ בנימן ז״ל. 11. B: 1. מלך אדיר ונורא; 2. אילי צבאות; מלך אדיר במרומים (Zulath, supplied on the marg. by the later hand). 11. C, like 1 with the exception of 2, which is אב לא חס. Follows היום תאמצנו.

VII. אלי שובה, שבת של שובה.

VIII. י״ה״כ. A: 1. כל נדרים; 2. אהבת; 3. יעלה; 4. א״ו״א היה עם פ׳; 5. יום יעלה; 6. יה אשר גאה; 7. ישראל בחירי; 8. ירצה עם; 9. דלתיך followed by סלח.—B: 1. שחי (on the marg. is marked the omitted liturgy of col. 249, l. 32); 2. אז ביום; 3. קדוש אדיר; 4. מתני (on the marg. supplied by the later hand); 5. שושן; 6. יום מימים; 7. כפר; 8. צפה; 9. אשא; 10. אין ערוך; 11. אשפכה; 12. אל שת; 13. אשר אימתך; 14. מעשה אלהינו; 15. אמרו לאלהים; 16. אמיצי; 17. כי אמרתך; 18. אך אומרים; 19. באנף; 20. המכירים; 21. אילי מרום; 22. מי יערוך; 23. אל ברוב; 24. תמיד; 25. אליך ועדיך; 26. [ר׳ נסים] וידוי של גאון; 27. איהלתה; 28. האמדים אחד followed by ותהיה עם פפיות and סליחות. אל ארך א׳: on the marg. ואומר י״ג סליחות לכל הפחות כדי להשלים ה״י״ג מדות כ״ו פעמים בין כל התפלות צום כפור שהרי ה׳ אמרו בערבית . . . כ״ו כמניין השם הנעלם; 29. שופט; 30. יערב; 31. ביום עשור; 32. בני ציון; 33. ביום הלבנת; 34. בני בי יי; 35. בעשור אל יום; 36. ביום כפרת; 37. עמי במהלליו הצליחה, the last seven with the acr. of בנימן; 38. יצו האל; 39. יעירוני; 40. יה צור עולמים; 41. הן יום בא ליי מקודש, acr. of יצחק; 42. ידידי אל; 43. בן . . . מעונה (Zunz, p. 337, 12); 44. הקשב . . . מעונה, acr. of משה חזק; 45. שבת ראש מקראים, acr. of בנימן, headed סליחות לשבת וי״ה״כ; 46. שרי קדש; 47. יום שבת; 48. אודך יי כי אנפת; 49. אדם איך ינקה; 50. איום ונורא; 51. אמרתי לפושעים; 52. יום אמיץ; 53. יום אתה; 54. אהללך בקול. The 103rd Ps. before הוצאת התורה.—C: 1. אשען; 2. תמה; 3. אוהלך; 4. אליך נשאתי; 5. אות קרושיך; 6. אנא אזון; 7. אשר אימתך; 8. אמרו לא׳; 9. אשר יראתך; 10. המכירים (on the marg. by the later hand בקצף לא תשפוט); 11. אור נוגה; 12. מי ימלל; 13. ונתנה; 14. המאמירים; 15. אזרתה; 16. באור; 17. עבודה, *a.* אזכר, *b.* למד, *c.* פנה, *d.* ציר, *e.* שלחו, *f.* כ״ג היה מברך קהל בשם י״ר שתאמין with an appendix, beg. אל חי; 18. אנוש איך; 19. אעשה למען; 20. יום אדיר; 21. יום אשר אשמינו; 22. אדון אביר; 23. היום תאמצנו.—D: 1. אורך; 2. הקשיבה; 3. טהר; 4. אדר; 5. אתה אל רחום; 6. אל אדיר; 7. איפננת; 8. במה אקדם. סליחות: 9. ירך פשוט; 10. בת עמי; 11. במקדש; 12. אבוא היום בתפלה; 13. קדוש שוכן עליון, both with acr. of קלונימוס; 14. ישראל עם קדוש—תשמע דשן, אב; 15. אלי למה עזבתני—מתנורד, acr. of (?)מברך תהאלת, headed על פטירת

הקדוש; 16. איום ונורא; 17. אצתי; 18. אשפוך תחנה; 19. אומן אמונים.—E: 1. מסוד—אב; 2. הנקרא; 3. טבע; 4. מערב; 5. מלאכים מרופפים after כתר; 6. אבן מעמסה after השיבו וחיו, thrice א"ב, followed by א'ו'א היה עם. סליחות: 7. תפלה לעני; 8. בטרם שמש יבוא; 9. בטרם שמש בחדרו; 10. אלהים דר מרומיך; 11. עת שערי; 12. אביון אשר; 13. אל בפלשך; 14. אשמינו תבלע. At end after אבינו מ׳, מחי, מוחץ, הלא אמרית, מרן, and שומר. Next comes (fol. 200) שתהא השנה הזאת קץ תכלית לשבי עמך—שומע... י"ר, תפלה, headed זאת התפלה חברה הר׳ יצחק בהר׳ בנימן בהר׳ שלמה ז'צ'ל... ואומר׳ אותה בברכת סלח לנו אחר כשחטאו....

IX. סוכות: מעריב של חג הס׳. אתלונן בצל מחורב to נשכבה בשלום, א"ב. I. B: 1. אודה צורי—מצות סוכה, headed רשות זה לנשמת שחברו מר׳ משה ז"ל..., acr. of משה; 2. אכתיר זר; 3. אאמיר אותך (Ofan); 4. אנה הושיעה (Zulath). I. C. אנא אזון. II. B=I. I. B I; 2. אומץ קצות, the 84th Ps. before הוצ׳ התורה. II. C. כהושעת אלים. III. ח'ה'מ; B. את עמי טובות. IV. הושענה רבה: *a.* למענך אלהי; 1, 5, 3 of No. 878, marg. II; *b.* אומרים לאדרך; 4, 2, 14, 12, 16 of No. 878, marg. II; *c.* אל טוב וסלח; 18, 17, 15 of No. 878, marg. II; *d.* אנא רחום אל; 19 of No. 878, marg. II; *e.* אביעה. VIII. שמיני עצרת. A. זה היום אישש to בו יוסיף עלוץ. B. אום כאשון. C. אל חי, headed להר׳ אברהם. IX. שמחת תורה. A= VIII. A. B: 1. אמרת רנן, the 42nd and 43rd Pss. before הוצ׳ הת׳; 2. מרשות—בת ברורה; 3. אתכם אזכיר; 4. אשריכם; 5. ויעל, *a.* מי עלה, *b.* אז מרחם, *c.* אז כל בריות, *d.* לא אמות, *e.* שח ציר, *f.* איש אשר, *g.* אורח זו, *h.* אם כח אנוש ככח ארי ונמר, א"ב; 6. Deut. XXXIV. 5 to end with the Thargum, with the following additions: 1. after 5, beg. אזלת בכיתא; 2. after 6, אדרינוס מלכא מהדר; 3. after 7, אזלת (edition); 4. after 9, ארכון בר נון. Next comes Ecclesiastes with the Thargum, to be read on ש"ת before מנחה.

X. לשבת בראשית, אלהינו אלהים אמת.

XI. 1. יה שמך ארוממך, headed רשות לקדיש להר׳ יהודה הלוי ז"ל; 2. יה מלכי מנעי מבכי, headed רשות לקדיש להר׳ יואב בר׳ בנימן ז"ל; 3. אל ישראל נקראת, headed גאולה להר׳ אברהם אבן עזרא; 4. מושיעי לעתות צרה, headed גאולה להר׳ משולם ז"ל (see XVI of the preceding number).

Next come: 1. ה׳ שמחות with the funeral prayers; 2. ה׳ חתנים with the formulas for the כתובה (no date) and the wedding prayers; 3. ה׳ נדה; all three agree with the ס׳ תניא; 4. סדר תיקון גט על פי ספר התרומה, at end זה טופס הגט כפי מנהגינו על פי רבינו הגדול מורי הרב ר׳ יהודה בר בנימן הרופא תנצבה, dated Thursday the 6th of Iyyar 5177=1417 (the thousand is scratched); 5. סדר חליצה ומשפטה בדרך קצרה מספר התרומה; 6. ה׳ מילה and פריון הבן (extracted from the ס׳ תניא) with the prayers; 7. תיקון ציצית ועטיפתו; 8. ה׳ תפילין מספר התרומה; 9. ה׳ שחיטה and טריפות of Y'hudah he-Anaw with the commentary (see No. 654, 1);—at end are some notes: *a.* Headed הנה אכתוב בקיצור היאך נוהגין בני קהל רומא בעניין בדיקת הריאה; *b.* A short decision on the same subject made בכנסת המציקי at Rome, on Thursday the 10th of Iyyar 5040=1280; *c.* Another, made בכנסת הגליקי at Rome, on Wednesday the 1st of Tebheth 5084 =1324;—10. א'ו'ה of R. Yizḥaq מדורא (beg. like No. 689, 2, ends with the § המסם, ed. 1547, fol. 47[a]); 11. ניקור הבשר לרבינו שלמה ז"ל; 12. Fol. 330. סדר סוד העיבור, a very elaborate treatise on Calendar, beg. with the year 5178=1418. There are חרוזים לסדר פרשיות והפטרות, and on fol. 346[b] י"ד שערים on the same subject, in which occur different mnemonical phrases, one of which is בנימן צעיר ברבי אברהם הרופא השם ישמרהו ויחייהו... אויביו. The treatise has also §§ on the Christian Calendar, where the following two Italian lines are to be found (with vowel points):

טרינטה דיאי אא נובימברו אפרילי יונייו אי סיטימרו
דמינטוטו ? צני אונו טוטי ללטרי סו טרינטונו

It is headed והנה לו מליצה נאה בלעז לימות החדשים.

Next come: *a.* ענין הקזה; *b.* ספר רעמים; *c.* ס׳ רפפות; *d.* אלו ימי הצומות שקבעו רבותינו ז"ל....

XII. On fol. 364[b] are the following liturgies written by a later hand: 1. דרשנוך בכל לב, acr. of דניאל; 2. אתאנו עדיך, עדיך, א"ב; 3. י"ר of col. 251, l. 9, but fuller; 4. האוחז ביד, headed זה אומ׳ בר"ה ובצום כפור קודם שיאמר החזן כתר יתנו לך וגו׳; 5. האדרת והאמונה (by a more recent Italian hand, without vowel points); 6.—יי אלהי זרים, תחינה; 7. ישמעני אלהים בקראי לנגדו; 8. יה עושה נפלאות לך נפשי בוכיה; 9. אחד ויחיד ואין זר עמך; 10. אל בית המלך לבא נקראתי; 11. אבן אתה אל מסתתר; 12. אנא מלך נשגב — במקהלים; 13. אנא עילת העילות, headed אשאלך ולא; 14. יי יום לך אערוך תחנה; 15. הודאה מעולה אתה הוא אל; 16. אלהי לא נשאני לבי; 17. אשאל זולתך דעות; 18. יי אלהי תהי קשבת אזנך; 19. תחרות רוגז תניח; 20. ואתה הוא שנותיך... סודך יודעים; 21. אבל חטאתי; 22. יחידתי בצרתי מבכה; 23. יי אליך וחטאתי אני מכיר; 24. איך מכל אומות הושפלתי; נשאת—ואתה תעמוד השמים; 25. ישראל עמך תחנה עורכים; 26. Baḥya's ברכי נפשי, interrupted at the passage יי שפתי by, 27. אלהי בשתי... לדעתי, headed ודוי נאה, the copyist says on the כי כפי עצמת, marg. נכתב בשגגה כי אינו מקומו...; 28. אליך יי שועתי (pale).

XIII. At beg. of MS. the following liturgies (by the hand of XII. 5): 1. האל העירה וראה, headed רשות לקדיש, acr. of השנירי; 2. יפרוש גואל סוכת שלום, headed רשות לנשמת ל'י'ט של סוכות, acr. of יעקב; 3. — ונבוא אהרן אל קדש הק וחיות—ועמך—פריצת [קדושה].

The MS. has, like the preceding number, the ס׳ תניא before each section. Marg. notes containing Dinim, some of them by the hand of XII. 5.

The copy was fin. on Friday ר"ח אדר 5186=1426.

Ff. 379. [Opp. Add. fol. 10.]

1059

I. [תפלות]: I. אנא יי אלהי ישראל שליט בעליונים ובתחתונים, ends יהי רצון ... שתתן לי. 2. ;ב'א'י שומע תפלה כח לעשות רצונך, ends צורי וגואלי; 3. כתר מלכות; 4. יי יום לך אערוך תחנה, headed בקשה בנויה על יוד ב'ש'ב; 5. רבון to אמר יי (ed. I, p. 1^b to 2^b), headed נשלמה התפלה... At end ...תפלה יפה לאומרה בכל יום.

II. Daily prayers: B omits from מה נאמר to רחום וחנון (ed. I, p. 20). After רחם עלינו (ed. I, p. 21) follow א'ו'א בך בטחנו (beg. and end ... אבינו הרחמן, א"ב) and יענך יי. After קדיש (ed. I, p. 24^b) follow עלינו; תפלה יפה לדרך; סדר מן הסעודה; the Psalms for the days of the week and those to be recited before and after meals; סדר ברכת המזון.—D only indicated.—A. No שיר המעלות. Next come סדר הטבת חלום and סדר קריאת שמע לילך לישן על חמטה.

III. שבת: ערובי בתים וחצירות. A omits לכה דודי to לארך ימים (ed. I, p. 32). After ש"ע follows ומאהבתך יי אלהינו שאהבת.... After במה מדליקין follows קידוש. B. פסוקים before מזמור לתודה. Next come X of 1058 and *a.* איהל בעוז (א"ב, 37 words).—D. No פטום הקטרת and omits הללויה (ed. I, p. 48). After the 121st Psalm follows the 93rd, which is omitted in the next prayers.—A with the הבדלות: *g, h, k, i,* and *m* of 317; followed by ברכת לבנה.

IV. ראש חדש: no למנצח and no ברכי נפשי; II. I of 1057.

V. תענית: סלח לנו ,אל ארך אפים and אל מלך יושב, followed by IV. I, 2, 3, 17 (headed לאבן עזרא) of 1058. After וכשחטאו ,זכור ,עננו and אליך יי follow XV. 8 of 1057 and IV. 175 of 1058. Next comes אמת תתקדש לנצח נצחים, headed תפלה.

VI. ש' חנוכה=III. B¹ of 1057.

VII. י' טבת=XIV. I, 5, 2, 3, 4, 6 of 1057.

VIII. ד' פרשיות and פורים=IV. *a; b* (2 is headed מי כמוך לשבת לפני פורים לר' יהודה הלוי); *c.* I (אזכרה אלהים ואהמיה to צווחת ידידים עלה), 5, 6, 7, 10, 11; *d* (אהללך אדון אזמרך and אשר הניא); *e* of 1057.

IX. ש' הגדול=V of 1057.

X. פסח=VI. I. II of 1057 (הגדה introduced by a poem of three lines, beg. סדר השיר יהיה; אז רוב, אומין and כי לו נאה are headed רהיט); not II. C.—Fol. 108. יוצר אחר של פסח=VI. VIII. I, 2, 3 of 1057.—Not III.—VII. B: I. אתה הארת; 2. ותען להם מרים.—VIII=VI. VII. B 2. Next come: *a.* the Thargum of Joshua v. 2 and Ezechiel xxxvii (Haftaroth); *b.* VII. A=VI. VII. A of 1057; *c.* the Thargum of Exodus xiii. 17 to xv. 26 with the אלפי ביתין; *d.* Abhoth with Maimonides' comm. in Hebrew, the 6th chap. is headed פרק ר' מאיר כפי מה שפירש רבינו שלמה ז'צ'ל, this comm. differs much from the edition; *e.* קדיש.

XI.=VII. I of 1057; 2. כך גזרו רבותינו מביני מדע. Next comes VII. *c* of 1057 with the same heading (בכמר' יהודה ז'צ'ל...).

XII. שבועות=VIII of 1057 (Haftaroth with Thargum). No א"ב and no Ruth.—I. C=VII. *a* and II. C =VII. *b* of 1057 with the headings.

XIII. עניין ארבע צומות ושאר תעניות: *a.*=IX. I, 5, 2, 3, 4 of 1057; *b.*=X of 1057; *c.* the Lamentations and the Psalms. קינות: IX. I to *p* (after *m* follows A 2 of 878) of 1057; X. *b* of 1025; *x, y, z, b¹, c¹* of 1057. Next comes the Parashah.

XIV. ש' נחמו=XII of 1057.

Span. Rabb. char. with vowel points; broad fol., vellum, ff. 207; illuminations. [MICH. 610 (Ol. 434).]

1060

Continuation of above.

I. [תחנונים], beg. שומע תפלה, followed by IV. 56, 57, 58, VIII. B 39, IV. 17 of 1058; B 62 of 1024; IV. 98, 29, VIII. 38, IV. 97, and III. 10 of 1057.

II.=V of 1058.

III. ר"ה: I. B=VI. I. B I, XI. I, VI. I. B 2, 3, 4 of 1058; *a.* רשות לברכו) יעידון כל, with the acr. of יצחק). None of the prayers of the ed. before תקיעת שופר. I. C, II. B and C=1058. Next comes VII of 1058.

IV. י'ה'כ=VIII of 1058. Not A 8; after 9 follows VIII. B 38, with a later marg. note אין אומרים זה בערב. —B: *a.* רשות לנשמת] מי העומד בהראו], with the acr. of משה; XI. I, VIII. I. B 2, 3 of 1058; III. *a* of 1060; VIII. B 4 to 13 of 1058; *b.* אל עורך דין באמת; VIII. B 14 to 32 (on marg. of 28 by a later Italian hand ברכי נפשי of Baḥya), IV. 56, VIII. B 32, 33, IV. 57, VIII. B 38, 46, 47, IV. 17, VIII. B 40, 39, IV. 58, 3, 20, 122, 146, 99, 98 (headed אחרת לרשי), 97, 95, VIII. B 48, 49 (beg. אנוש), 50, 51 to 54 of 1058.—C=1058.—D: VIII. D I to 6, XIII. 3, VIII. D 7 to 11, IV. 104, VIII. D 17 to 19 of 1058.—E= E I to 11, IV. 84 (beg. יום, with a marg. note א"א), E 13 and 14 to שומר of 1058.

V. סוכות: no A.—I. II. III=IX of 1058.—IV=*a,* I, 5, *b,* 4, 2, 14, *e,* 18, 17, 15, *d,* 19 of 1058. VIII and IX (not the Psalms, not *h,* and only the 3rd addition)= 1058.

On the last leaf אלהי...בטית לעמך; IV. 4, III. I (incomplete) of 1058.

The different sections are preceded in both volumes by דינים.

Owners: Abraham Y'hiel מהטוב; Sh'lomoh ben Y'hudah מהטוב, who inscribed at the end of the preceding number births from the years 5414 to 5427= 1654 to 1667.

Ff. 204. [MICH. 611 (Ol. 435).]

1061

Common prayers, beg. (fol. 3) with על נטילת ... ידים; omits איזהו מקומן and ע"ב פסוקים to לעולם (ed. I, p. 8^b). On fol. 17^b is the liturgy X of 1058; on fol.

23 are the Habdaloth *g* and *h* of No. 317; on fol. 25 are the liturgies II. 1, 2, and on fol. 27^b III. B^1 1, 2, 3 of 1057. Next come: VII of 1059: IV. *a*; 1 of *b*; 5, 6, 7, 10, 11 of *c*; 2 of *b*; *e*; *f*; and V (3 is headed רשות) of 1057. פסח=VI of 1057. I. B 1 is headed להר׳ ... בנימן נ״ע. II. B is headed יוצר אחר של פסח. Next come with the same heading: *a*. VII. I. B of 1023; *β*. VIII. 1 to 4 of 1057; *γ*. 1. אשא קולי וארים, 2. ראשו אפודת כסאו, 3. אוהבת השם מעודך, 4. ברח דודי אל מקום מקדשי. Follow the Parashiyoth and the Thargum of the Haftaroth of I. II and III.—VII. A=VI. VII. A of 1057; VII and VIII. B=X. VII and VIII of 1059. Next come: VI. 1 and II. C, VIII. B 4 of 1057; *δ*. Abhoth with Maimonides' comm. and the eight chapters in Hebrew (the 6th chap. is headed פרק ר׳ מאיר; the comm. beg. שנו ... אבל הברייתא היא ובלשון משנה היא שנויה). שבועות: VII. 1, 2 *c* (headed הקטן ...); VIII to II. B 3; VII. 2 *a* of 1057. סדר עניין תענית: XVI. 3 *a*, *b* of 1057; IV. 2, 1, 3 of 1058; XV. 2, 4, 8 of 1057; IV. 175, 167, III. 1, IV. 65, 184, VIII. D 12, IV. 20, 99, 102, 101 of 1058; *a*. אלכה אקרא נמהרים; IV. 98, 57 of 1058; *b*. יי אלהי הצ׳ ... בטיתה; IV. 148, 135, 121, 97; VIII. B 39; IV. 90, 17, 122, 146 of 1058; *c*. אספו עם (Graetz's Monatsschr. 1872, p. 376).—י״ז בתמוז=IX. 1, 5, 2, 3, 4, 6 of 1057.—יוצר לשבת דאיכה= X of 1057.—ת״ב=1060.—ש׳ נחמו=XII of 1057. Next comes סדר המעמדות without S'liḥoth, concluded with III. 10 of 1058 (headed ואחר התחנונים אומרי׳ זאת התחינה החיברה החכם הר׳ אברהם בן עזרא ז״ל). ר״ה=VI of 1058 (II. B has only 1).—שבת שבין ר״ה לי׳ה׳כ=VII of 1058. י׳ה׳כ: A=VIII. A, not 8.—B=VIII. B of 1058, not 4; after 13 follows IV. *b* of 1060; after 31 follow IV. 56, VIII. B 32, 33, 38, 46, 47, IV. 17, VIII. B 40, 39, 42, IV. 20, 122, 146, 99, 98, 97, VIII. B 48, IV. 103, VIII. B 49, 51, 52, 53, 54 of 1058.—C= VIII. C of 1058. Not 13.—D=1060.—E=E of 1058. סוכות: A; I. B 2; II. B 2; III; IV; VIII; and IX (not the Psalms) of 1058. Next come: XI. 1 of 1058; *d*. יה נמצא ולו נמצא, headed פיוט נאה לנועם יה שמך חיברו הר׳ יואב בכר׳ יחיאל ז״ל מן הכנסת; XI. 2 of 1058 with the heading; רבון כל הע׳ (ed. 1, p. 1^b); ע״ב פסוקים; and רבון כל הע׳ (ed. 1, p. 2^b).

Each section is preceded by a chapter of דינים.

The following liturgies are to be found at the beg. of the MS.: *e*. Fol. 1^b. אודה לצור גואלי, with the acr. of עבדיה ירא, headed רשות לעבדיה בן אברהם ישרו מבירטנורא לנשמת ליום ז׳ של פסח.—*f*. On fol. 2^a three liturgies of Sh'lomoh ben Abraham ben Sh'muel מאורבו: 1. שאון קול זועקים, with the acr. of שלמה, headed לנועם יעידון כל; 2. שמך אדיר ולעד, with the acr. of שלמה ישב, headed לנועם שמך נורא; 3. שפתי נא תנו, with the acr. of שלמה ישב בן אברהם, with the same heading. The last three are without vowel points. V without the סילוק and IV. 29 of 1058.

Owners: זה המחזור שלי שמואל י״ץ בכמ׳ יקותיאל ז״ל מאגוביאל והנה מן הספרים שקבלתי מצבור לוציניאק(?) בחדש פריל(?) רכט בעד קצת פרעון ממעות היה חייב אלי הקדוש הר׳ מרדכי בכמ׳ משה דודי ז״ל כמבואר בקונטרס הזכרונות שלי; on fol. 222^b are the dates of the births of Sh'muel's four sons. Members of the family הלליה מקאליי׳, whose births and deaths are to be found at beg. and end of MS.; the eldest is Eliyah, born on Sunday the 11th of Nisan 5317=1557, died on Sunday the 2nd of Thammuz 5377=1617; the youngest is R'phael Ḥayyim, born the 21st of December 1660. On fol. 221^b in Italian: Salamon Gaglief figli.

Span. Rabb. char. with vowel points (not the דינים); fol., vellum, ff. 223. [CAN. OR. 49 B.]

1062

Common prayers, beg. like 1061, and run on like the edition. A of Shabbath has also אדון עולם. After ויכלו are the following liturgies: 1. לאל הודות נביע; 2. בינו בינו נא זאת עסים יין, with the acr. of יושף; 3. על, with the acr. of יעקב; 4. שומר שבת מצוה רבה; 5. צור משלו אכלנו: *e*, *b* of 317; 6. דשנת בשמן ראשי; 7. יפעת תיאמת.—Habdaloth: *g*, *h*, *k*, *m*, *i* of 317.—אלי אומר for ש׳ר׳ח. תחנונים with VIII. B 39, IV. 57, 56, VIII. B 38, IV. 90, VIII. D 14, III. 10, IV. 59, 98, 17, 97, 99, 89, 58, 25, III. 4, IV. 185, 95, 72, 101 (headed וידוי נאה), VIII. A 5 of 1058; *a*. אני עודני במאסרי (א״ב); *β*. ירא (Zunz, p. 364, 2^b); IV. 86, 117, 148 of 1058; *γ*. איכה שפתי, with the acr. of ישעיה לירבי מלי חזק (Zunz, p. 336); *δ*. אך בך מקוה ישראל; IV. 5, 7, 65, 61, 27, 16, 79, 18 of 1058; *ε*. אל חי בכל עצר, with the acr. of אברהם; IV. 121 of 1058; *ζ*. יעתרו חבירים; B 58 of 1024; IV. 96, 19, 23, III. 2, 6, 1, IV. 184 of 1058; B *n* of 1028; *η*. טוב יי לקויו מדרכיו; VIII. B 32, IV. 92, 55 of 1058; *θ*. יי נגדך כל תאותי; IV. 152, III. 5, IV. 66, XII. 10 of 1058; *b* of 1061; IV. 129 of 1058; *ι*. במפעלי צור גואלי. ר״ה (not A)= VI. I. B 1 to 4; XI. 3; VI. I. C 1, 3, 4 of 1058.— II. B: *a*. צמאה נפשי, headed רשות לאבן עזרא. לנשמת, and V. B 1, 2 of 1058. II. C=1058. עניין תעניות: IV. 2, 1, 20, 3, 122, VIII. D 11, IV. 104, 4, 146 of 1058; XV. 2, 4, 8 of 1057; IV. 175 of 1058; *κ*. יי מה רבו צרי. Next come VII of 1058, and *λ*. אתן תודה אל אל אלים, headed פיוט נאה עשאו אליה. י׳ה׳כ: VIII. A 1 to 4, 9, 5, 6, 7, IV. 81, VIII. A 8 of 1058.— VIII. B 1 to 25 of 1058; *μ*. אדירוך יאמירוך; VIII. B 26 to 30, 40 of 1058; B *v* of 1028; VIII. B 31, 42, 33; IV. 84 of 1058; *ν*. יחידתי ביום צרתי (XII. 22 of 1058); B 61 of 1024; VIII. B 48, 46, 47, IV. 29, VIII. B 49 to 54 of 1058.—C=VIII. C 1 to end (not 10) of 1058.—D=D 1 to 11, IV. 30, VIII. E 10, VIII. D 7, D 16 to 19 of 1058.—E=VIII. E 1 to 4 of 1058; *ξ*. איום אלהינו בקשה שעה; VIII. E 6, 8, 9, XII. 14 of 1058, headed

יוד בנוייה על ה׳ הנכבד ; *o.* שעה שועי וקול דעי ; VIII. E 11 to 14 of 1058. סוכות : *a.* שירו לאל, with the author's name (Zunz, p. 513, 2b); I. B, II. B, III. B, IV. B, VIII. B, and IX. B=IX of 1058 (only the 3rd addition and no Psalms). Next comes IX. VIII. C of 1058, headed זה אומרין במקום עושה השלום יום אחרון של שמיני עצרת. Next come: *a.* X of 1058; *b.* רשות לחתן בראשית; *c.* the Parashiyoth and Haftaroth; *d.* אפתח נא שפתי, headed פיוט נאה קודם שמוציאין ספר תורה, with the acr. of מתתיה; this is followed by 2½ blank pages. סדר פסח : הגדה like 1059. B of ש׳ה׳ג=V. 3 (headed רשות), I of 1057. I. B=VI. I. B 1, XVI. *a* of 1057; *a* of 1060; VI. I. B 2, I. C of 1057. II. B=VII. I. B 1 of 1023. III. B=VI. VIII. B 1, 2 of 1057. VII. B=X. VII. B of 1059. Next comes VI. II. B 1 of 1057, headed יוצר אחר לפסח שכחתיו למעלה. VIII. B=VI. VII. B 2 of 1057. Follows Abhoth with Maimonides' comm. in Hebrew on the marg., six chapters (the comm. of the sixth is attributed to Rashi=No. 1059). שבועות: XI of 1059. I. B=VIII. I. B 1, 2; I. C=VII. 2 *a* of 1057. II. B=VIII. II. B; II. C=VII. 2 *b* (with the heading) of 1057. חנוכה=III. B¹ 1 of 1057. [ד׳ פרשיות] =IV. *a*, *b* 1, *e*, *f*, *b* 2 of 1057.—IX. X of 1057 (Italian curs. char.) [תעניות]: XIV. 1, 2, 4, 3, 5, 6; IV. *c* 5, 6, 7, 10, 11; IX (not the Psalms); X; XI. 1 to 5, *a*, 13, *c*, *d*, *e*, 6, *f*, *g*, *i*, *p*, *n* of 1057; V. A 2 of 878; *x*, *z*, *b*¹, *c*¹ of 1057. Next come XII. 1 of 1057 (incomplete) and an index of the 301 liturgies contained in the MS., incomplete, beg. with No. 82.

The different sections of the prayers are preceded by the דינים. On marg. of MS.: 1. Ff. 1 to 170, the ספר תנייא (so); 2. Ff. 173b to 390, the Pentateuch with Onqelos; 3. Ff. 405 to 440, the Haftaroth.

Span. Rabb. char. with vowel points (from end of Abhoth to ש׳ שקלים, ff. 398 to 436 (except II. B of Sh'bhu'oth), and י״ז תמוז (fol. 455b) to end without vowel points); small 4to, vellum, ff. 482; the first leaf is injured. [Can. Or. 18.]

1063

Common prayers, beg. with end of אופן. Before עזרת XI. 3 of 1058; before the strophe העלה are the following words (stained), זאת הבבא עשה הר׳ שלמה מפירושא בזמן הדבר בר מינן. Before ברכו XI. 1 of 1058; for ר״ח תיאמת, and for Ḥanukkah, אודך. Next comes י׳ טבת =1057.—תענית צ׳ : סלח with IV. 2, 1, 3, 146 of 1058; XV. 2, 4, 8 of 1057.—ד׳ פרשיות : IV. *a*; *b*; *c*, 5, 6, 7, 9, 10, 11; *e*; *f* of 1057.—ש׳ הגדול : 1. אני ; 2. אבקשה לדוד (יוצר אחר) ואסובבה; 3. כך גזרו, headed לר׳ . . . בנימן ז׳צ׳ל ואומרין אותו אחר ההפטרה. פסח : VI. A. הגדה (like 1059); I. B 1, VIII. B 1, 2, 3 of 1057. II. B=VII. I. B 1, 2, 3; C=I. C (to תוקף, headed טל דר׳ אלעזר, followed by פסוקים) and 7 of 1023. Next come VI. I. C and II. C of 1057 (עושה השלום). III. B. אפציה אמרים. VI. VII and VIII. A of 1057. VII. B=X. VII. B of 1059. Concludes with VI. VIII. 4 of 1057. Next comes Abhoth with the eighth chap. and Maimonides' comm. preceded by S. I. Thabbon's preface (beg. wanting); the sixth chap. is headed פרק של ר׳ מאיר and the comm. פי׳ רבינו שלמה ז״ל בפרקי האבות. שבועות: XI. 1, 2 of 1059.—VIII. A of 1057; VIII. I. B 1 of 1057; II. B 1, 2 of 1027 and ומשה עלה.—II. B=אני חכמה, the rest like I. B. I. II. C=VII. 2 *a* of 1057. י״ז תמוז= IX of 1057 without the Psalm; between 5 and 6 stands XV. 2 of 1057. ת״ב=X; XI of 1057 (not 13 of 878) to *h*; *n*; B *a* of 1025; A 2 of 878; XI. *p*, *q*, *x* of 1057; 15 of 878, marg. V; XI. *z*, *b*¹, *c*¹ of 1057. Next comes XII of 1057. תחנונים: III. 1, IV. 58, VIII. B 39, IV. 1, 7, 97, 56 of 1058.—סליחות אחרות לי׳ ימי תשובה: IV. 1, 55, 57, 95, 98, 101, 99, VIII. B 38, III. 4, IV. 133, 184 of 1058. ר״ה: A; I. B and II. B (not 2) of 1058. C=XIV. I. C 1, 2, 3 of 1023. VI. I. C 1, 4 (I. C 2 and II. C 2 are said בלחש) of 1058.—סליחות לצום גדליה: XIII. 1, 2 of 1057. Next comes VII of 1058. י׳ה׳כ=VIII. A 1 of 1058; *a.* על (מערבית) מי אל כמוך אדיר—כל עדתו; 2, 3, 9, 5, 6, 7; IV. 81; 8.—B: *β.* (רשות) אלי לך אוחיל; 2, 3; *γ.* ה׳ יקדמו רחמיך; 5 to 13; IV. B *b* of 1060; 14, 18; *δ.* האמירוהו באימה; *ε.* אל תזכר עונותינו; *ζ.* אל אמונה אתה; *η.* ארך אפים ברונז; 15, 16, 17, 19, 20; *θ.* באפך לא; 23, 24, 25; *μ* of 1062; *ι.* האל המאודר; 26, 27, 28, 29, 31, 42, 30, 33, 32, 46, 47, 45; C 19, 20, 21, B 54 of 1058.—C: *κ.* אימתה ופחד; 1 to 11, 13; *λ.* האומרים באימה; *μ.* רוממו אדיר; 15; *ν.* אקראך ותענה; 16, 17; י״ר שתהא—שנת אוצר; *g.* אשרי עין; *h.* לא אישים; IV. 104, VIII. B 49 of 1058; *ξ.* אשמיע לקהלי; VIII. B 52, 53 of 1058; *o.* אדיר ונאור.—D=VIII. D 1 to 5 of 1058; *π.* רוממו אדוני; *σ.* אלהים אין בלעדיך; *ρ.* תכון ארשת שועה האדונים; *τ.* מיכאל מימין; VIII. D 6, 8, 9, 10, 11 of 1058; *υ.* בקר אור צויתה, with the acr. of בנימן; 18, 17 of 1064, headed לשבת; D 16 to 19 of 1058.—E=1058, E 1 to 4; *φ.* קמנו בתחנון; *χ* of 1062; *ψ.* שערי ארמון; E 6 without א׳ו׳א, 8, 9, 10, XII. 10, VIII. E 11, 13 (lacuna), 12 of 1058. סוכות=IX of 1058; A; I. B 2, 3, 4; II. B 2; III. B; IV. B; VIII. A, B.—IX. B: אמרתי בשמחה אנספה with the Siluq אל נוטה, acr. of אליקים; IX. IX. B 2 (after *b* follows אז קראתני עניו) of 1058, with the additions. Next come: X of 1058, סדר ברכות ושאר דינין (for את חתן התנים), ends with אבילות (incomplete).

The different sections are preceded by דינים; on fol. 44 וכן נהגנו גם אנחנו ברומא.

Span. Rabb. char. with vowel points; small fol., vellum, ff. 257, marg. injured. [Mich. 525 (Ol. 446).]

1064

Common prayers, beg. with end of מוצאי שבת with *g*, *h*, *k* (on marg. ידידים פליטי), *i*, *m* of 317. On marg.: 1. אקראך בליל ראשון, with acr. of אברהם, headed הבדלה אחרת נאה ראוי ל[אמרה] במוצאי שבת אחר המבדי[ל] אך לא כתבתיה במקומו כ[י] לא היה לי ההעתק קודם; 2. אותותינו התמהמו, headed אחרת גם לי, א to ז; there is תיאמת for ר״ח.—פורים=VIII. *a* of 1059; 3. אחרי בלותי, refrain קוראי, acr. of אברהם.—פסח : VI. I. A (הגדה like 1059); VII. A of 1057. Next comes Abhoth (the sixth chap. is headed פרק ר׳ מאיר). VIII. A of 1057.—סדר

חתנים has the following liturgies: 4. את חתן ליום חתונה, with the acr. of אלעזר; 5. לאל עולם, with the author's name (Zunz, p. 523, 2[a]); 6. לך אקרא, with the acr. of ליאון חזק; 7. אלי צורי, ends צופייה; 8. אשירה נא, ends פזורה.—9. צמאה (א״ע); 10. שחי; 11. יעידון (שלמה); 12. אפתח (*d* of 1062); 13. בקר וערב אהלל, with the acr. of משה (the last two strophes are injured), headed רשות לנשמת דסוכות. Next comes a chapter on calendar with the 14 §§ (see col. 252).—צום אסתר=VIII. *c* 1 of 1059.—סליחות לצום גדליה: XIII. 1, 2, 3 of 1057; VIII. B 38, IV. 122 of 1058; —רשות לסדר עבודה לא׳ב׳ע. אזכר אמיצי לב; γ of 1062; IV. 36, 27, 26, 16, 64, 91, 55, III. 5, IV. 72 of 1058; β, ε of 1061; IV. 66 of 1058; 14. עמדי יהדתי (Zunz, p. 343, 4), headed לעקידה; 15. אמונים. סליחות לליל צום כפור: 16. אשר לו עוז—עזוב עומדים נגדך, acr. of אברם; IV. 83 of 1058; 17. יום נקבצו המוניך, headed תחנון לר׳ יהודה הלוי לשבת וכיפורים.—XVI. 1 *a* with the heading, VI. I. B 1 of 1057; X of 1058; II. 1, III. B¹ 1, 2, 3 of 1057. תענית: IV. 1, 2, 3 of 1058; XV. 2, 4, 8 of 1057; IV. 175 of 1058.—XIV. 1, 5, 2, 3, 4. Next come IV. *a* (headed יוצר לכי תשא), *b*; *c* 5, 6, 7, 10, 11; *e*; *f*; V. 1, 2, 3 of 1057. פסח: VI. I. B 2 to 6. II. B 1 to 5 of 1057. Another I. B=VII. I. B of 1023. A third I. B=VI. VIII. 1, 2, 3 of 1057. Follow VI. I. C, II. C of 1057. VII. B=X. VII. B of 1059. יוצר ליום שיני של פסח=VI. VII. B 2; VIII. B 4 of 1057, and the אלפא ביתין. שבועות=XI of 1059; VIII. I. B 2, 3, 4; II. B 1, 2, 3 of 1057. IX. 1, 5, 2, 3, 4, X. 1, 2, XI. ש״ע, 1 to *p* of 1057 (on marg. הנה דילג המעתיק הרבה שאין אנו רגילין לומר); B *b* of 1025; *x*, *y*, *b*¹, *c*¹; XII of 1057. ר״ה (preceded by תחנונים): VI. I. B 2, 3, 4; I. C 2, 3, 4, 1; II. B 1 (2 on marg.) of 1058. Follows VII of 1058. י׳ה׳כ: VIII. A 1 to 7, 9; B 2, 3, 5 to 13 of 1058; IV. *b* of 1060; IV. 56, VI. B 32, 33, IV. 57, VIII. B 38, IV. 84 of 1058; *b* of 1061; VIII. B 46, 47, IV. 17, VIII. 40, 39, 42, IV. 3, 20, 122, 146, 99, 98, 97, VIII. B 48, IV. 103, VIII. B 49, 50 to 54 of 1058. C, headed מוסף ליום כפור לר׳ יוחנן הזקן, VIII. C 1 to 8 of 1058, ends with המכידים (incomplete).

The MS. has short דינים before each section.

Span. Rabb. char. with vowel points (not from ff. 71[b] to 88); 4to, vellum, ff. 216. [MICH. ADD. 64.]

1065

Common prayers, beg. with end of Minḥah; תאמת and III. B¹ 1, 2 of 1057.—תענית=IV. 1, 3, 4, III. 4 of 1058; XV. 2, 48 of 1057.—סד׳ ארבע צומות=XIV. 1 to 6 of 1057 (no Psalm). Next comes IV. *b* 2. צ׳ אסתר =VIII. *c* 1 of 1059 (interrupted by IV. 5, 6 of 1057); IV. 10, 11 of 1057.—פורים=VIII. *a* of 1059.—ד׳ פרשיות =IV. *a*, *b*, *e*, *f*; next comes V. 1, 2 of 1057. פסח =1057. הגרה=1059. B¹=בקר and VI. VIII. B of 1057; B² (יוצר אחר)=VII. I. B 1, 2 of 1023; B³= VI. I. B 2, 3 of 1057. III. B=VI. II. B 1 of 1057. VII. A=1057; B=X. VII. B 1 of 1059. VIII. B= VI. VII. B 2 of 1057. Follow VI. VIII. B 4, I. C of 1057; IX. VIII. C, XI. 3 of 1058, and Abhoth, six chapters. שבועות: XI. 1, 2 of 1059. A. VIII. I. B 1 (headed מבית אל...), 2; II. B 1 of 1057; C= VII. 2 *a*, *b* of 1057. Next come: XI. 1 of 1058; III. *a* of 1060; VII. 2 *c*; XVI. 2 *b* of 1057; XI. 2, 4 of 1058. י״ז תמוז=IX of 1057.—ת״ב: X. 1, 2; XI (before 7, A 2 of 878; not *a*¹). Next come: *a*. XII of 1057; *b*. אתה נגלית with the heading; at end זאת התפלה העתקתי מהעתקת קונטרים אחד מכמהר׳ שלמה י׳ש׳ר ומצאתי כתוב בסוף זאת התפלה מכתיב מהר׳ וזה לשונו. זה מצאתי בפירוש מרדכי (?) סדר מועד אהרון ממר׳ יהודה ישר בכר׳ משה דפינצי ז״ל...; *c*. XV. 1 of 1057, headed והיא... י״ד... פניך—שיהיה הקץ הזה; *d*. תפלה אחרת לעת צרה headed זאת התפלה טובה לאמר לעת צרה שלא תבא על הצבור או על היחיד; *e*. El'azar of Worms' תפלת בעל תשובה.—Next come ה׳ מועד and the following S'liḥoth: IV. 58, 30, VIII. D 14 of 1058; III. 4 of 1057; IV. 185, 29, 184, 2 of 1058; *b*. of 1061; III. 1, IV. 98, 122, VIII. B 40, IV. 85 of 1058; B *j* of 1026. Next come: X of 1058; *d* of 1061; VI. I. C of 1057.— יוצר של שבועות: II. B 1, 2 of 1027, and *f*. ומשה עלה (the copyist says נשכח לכתוב במקומו); *g*. מי לא ייראך מלך, with the acr. of מתתיה חזק, headed זאת הסליחה טובה לאמרה על הרעשים; *h*. אהלל בצלצלי שמע, headed יוצר אחד של שבת; *i*. יגדל אלהים; and *k*. קוראי מגלה, headed פיוט לפודים. Follow Dinim; ס׳ חתנים (where את חתן to הטבת חלום); מסורת לעזרא הסופר; ספר דעמים ורעשים; IV. 75 of 1058; ends with ענין פדיון הבן. At end סימני המחזור, 96 §§, and פסוקים, beg. ונודע (incomplete), headed להילולא.

Written by (erased) for (erased), fin. at Ferrara 5217 =1457.

Span. Rabb. char. with vowel points; 4to, vellum, ff. 243. [OPP. ADD. 4to, 62.]

1066

סדר תחנונים: *b* of 1061; III. 1, IV. 184, 58, 57, VIII. B 39, IV. 56, III. 4, IV. 97, VIII. B 29, IV. 80 of 1058; Baḥyah's ברכי נפשי; III. 10 of 1058, with the author's name; *a*. מלך חי וקים—נשמה מחזקת, with the acr. of מנחם הקטן ברבי בנימן חזק ואמץ אמן ואמן, headed ר״ה: תחנה יפה חברה... מנחם איש ריקנטי ז״ל... אכרע, יה שמך; V (without the Siluq) of 1058; I. II. B (only the beg. of 2, not 3), I. II. C, followed by VII= 1058. י׳ה׳כ=1058; not A 8.—B: after 21, זה אל זה אומרים; 22 to 31, 33, IV. 56, VIII. B 39, 32, IV. 17, 58, VIII. A 8, B 40, 38, 42, 46, 47, 45, IV. 97, 99, VIII. B 48 to 54 of 1058.—C 13: ונתנה or האוחז.—D: 1 to 9, 11, 10, אביעה, 16, 17, 19.—E: after 4, ξ of 1062. סוכות=1058. No A; after VIII. B follow VI. VIII. B 4, 1 C of 1057; IX. IX. B of 1058. Next come תפלות אחרות וענינים אחרים; XV. 1 with אתה נגלית (a blank space for the date); IV. 1, 2, 3, 44 of 1058; β. אליך יי—נשאנו עינינו לאלפים; IV. 28, XI. 3 of 1058; XVI. 2 *b* of 1057; XI. 2 of 1058; *d* of 1061 with the full heading; XIII. 2 of 1058; *a* of 1062. Next come מילה and חתנים, with 4, 5, 6 of 1064, headed להולוא; γ. שיר ידידות שירו רעים, with the acr. of שלמה חזק, in the heading attributed to Sh'lomoh ben Mosheh. The MS. ends with צדוק הדין.

Written by Daniel Efraim ע׳מ׳ ben Eli'ezer for R'fael י״ץ ben Mikhael ישרו איש צויטה נובה; he was paid on Tuesday the 6th of May גמר אותו ל׳פ׳ק.

Owner: Shimshon מורפורגי at Ancona, 5494=1734. Mosheh Shabbathai Morpurgo mentions at end of MS. that the celebrated physician Shabbathai Yizḥaq מפאנו left Ancona on Monday the 21st of Elul 5491; there is a poem of four lines on the occasion. Mosheh ben 'Immanuel סיפיל (?) at Ancona.

Span. Rabb. char. with vowel points; 12mo, vellum, ff. 295 (four blank leaves). [Opp. Add. 8vo, 15.]

1067

סליחות לי׳ ימי תשובה—תחנונים: IV. 3, III. 1, IV. 184, III. 2 of 1058.—V of 1058. ר״ה (by a later hand *a* of 1060). A=קרב תוקעו to מלך אדיר. B (not II. B 2, 3) and C=VI of 1058.—VII of 1058. י׳ה׳כ =VIII of 1058. A 1 to 7, 9 (on marg. *d* of 1061).—B 1 (on marg. *a*. יה אנה אמצאך) to 12; *β*. אל אמונה אחר; 13; *γ*. אל עורך דין; 14 to 21; *δ*. זה אל זה אומרים אדיר; 22 to 25; *ε*. האוחז ביד; 26 to 28; IV. 5, VIII. B 29, 39, IV. 17, 58, 57, 97, 25, VIII. B 32, IV. 30, III. 6, IV. 183, XII. 1, III. 5, IV. 55, VII. D 12, IV. 4, 20 of 1058; lacuna up to נגר מעירי שחר, rhyme חה (ends המלך למנוחה, with the acr. of [ב]נימן (according to the index at end, the wanting S'liḥoth are IV. 1, 2, 175 of 1058); VIII. B 41, IV. 92, 84 of 1058; *ζ*. איה נא—פועל פעלת חסדיך, with the acr. of יוסף; IV. 18, 5, 66, 187, 185 (only the beg., lac. of five liturgies), 77, 29, 146, 79 of 1058; *b* of 1061; V. 2 of 1026; IV. 101, 182, 80, 95, VI. B 48, III. 4, IV. 122, III. 10 of 1058; *a* of 1068; מי העומד by a later hand; VIII. B 30, 31, 42, 46, 47, 38, 49 to 52 of 1058. Lacuna up to the end of common prayers of C.—C. Lacuna from VIII. C 1 to 17ᵇ of 1058; 17ᵇ to 20, 21 (transposed, to be found on fol. 133), 22, 23 of 1058.—D=VIII. D 1 to 5; *η*. אנא חון; *θ*. אל אדיר (מיכאל); *ι*. וחיות ארבע; D 7 to 11, IV. 104, 95 (by a later hand), VIII. D 16 to end of 1058.—E=VIII. E 1 to 4; *ξ* of 1062; *ψ* of 1063; E 5 to end of 1058. סוכות: I. B 2, 3, 4; II. B 2; III. B; IV. B; VIII. B; IX. B (not all additions); VIII. C of 1058. Lacuna.—From fol. 198 by another hand the Parashiyoth and Haftaroth (lacuna beg. with י׳ה׳כ), and on the marg. Abhoth (lacuna up to the middle of IV); the הגדה; the common prayers for שלש רגלים; IX. 1, 2 of 1058; Parashah and Haftarah for ח׳ה׳מ of Sukkoth. At end the index of the S'liḥoth (incomplete).

Span. Rabb. char. with vowel points (not the common prayers); large 4to, vellum, ff. 222. [Mich. 360 (Ol. 447).]

1068

סליחות לעשרת ימי תשובה ולשאר תעניות: III. 1, IV. 184, III. 2 of 1058; *b*. of 1061; IV. 5, 89, 29, 98, 52, VIII. D 12, IV. 55, 135, 28, 36, 44, XII. 1 of 1058: *a*. אני קראתיך (Zunz, p. 268); IV. 50 (headed על האסורים והיושבים במצור), 185, III. 4, IV. 187, III. 10 of 1058.—עניין תענית. After סלה, IV. 1, 2, 3, 4 of 1058; XV. 2, 4, 8 of 1057. יוצרות שלכל השנה: X of 1058; *β*. איהל בעז גבורותיו (יוצר אחר). II. 1, III. B¹ 1, IV. *a* (יוצר כי תשא), *b*, *e*, *f*, and V of 1057. פסח: I. A; VI. VIII. B 1, 2 of 1057 (headed אתחיל לכתוב יוצרות שלפסח); אור ישע and אנעים, both headed יוצר אחר. VII. B. אתה היארתה. VIII. B. אופל המוני. שבועות: VII. 1, VIII. 1. B 2 and II. B 1 of 1057. Next come: X. 1, XII. 1 of 1057; V of 1058. ר״ה preceded by תחנונים: A=1067. VI. 1. B, II. B 1, I. II. C of 1058. Next comes VII of 1057. י׳ה׳כ=VIII of 1058. A (not 8).—B=1067 (4 on marg. injured, not *ε*) up to 25; 26 to 31, IV. 84, VIII. B 34 of 1058; *a*. לבית חשו, with the acr. of למשה; IV. 56; VIII. B 32, 33; IV. 57; B 38, 46, 47; IV. 17; B 40, 39, 42; IV. 3, 20, 122, 146, 99, 101, 25, 97; B 48; IV. 103; B 49 to 54.—C 1 to 10, 12 (for 13 ואם רצונם לומר), 14 to 23.—D 1 to 6; וכבא and וחיות (XIII. 3 of 1058); D 7 to 11; IV. 104; D 16 to 19 of 1058.—E=1067. סוכות: IX. A.—I. B 2, 3, 4; II. B; III. B; I. C; II. C; IV; VIII. B (followed by VI. VIII. B 4 of 1057); IX (no Psalms) of 1058. At end שירו—מי לא יורה, headed רשות לנשמת מסוכות שחברו כמהר׳ מתתי׳ ישרו (without vowel points).

Written by Abraham מֻעָאמִֹיל has-Sofer ha-Rofé יִשְרוֹ.

Owners: כתב אלאקואל תאצניף ר׳ דוד אשכנזי (at beg.); the name of the owner at end in illegible characters.

Span. Rabb. char. with vowel points; 4to, vellum, ff. 248. [Hunt. 484 (Uri 281).]

1069

סדר תחנונים without S'liḥoth. ר״ה=A; I. B; II. B 1; I. II. C of 1058.—VII of 1058. י׳ה׳כ A=1058 (not 8).—B=B 2, 3, 5 to 12 of 1058; *β* to 28 of 1067; VIII. B 29, 30, 31, IV. 56, B 32, IV. 84 of 1058; *a* of 1068; B 36, 33, IV. 57, B 38, 46, 47, IV. 17, B 40, 39, 42, IV. 3, 20, 184, III. 2, IV. 44, 58, 122, 146, 99, 98, 97, 25, 101, B 48 to 54 of 1058.—C, headed מוסף לר׳ יוחנן הכהן=C 1 to end of VIII. C of 1058.—D, headed לר׳ אלעזר בן קליר, and E=1068. סוכות=1068, followed by VI. I. II. C of 1057.—Next come: XI. 1 of 1058; *a* of 1060; VIII. B 1 of 1058; XVI. 2 *a*, *b* of 1057. At beg. of MS. III. 10 of 1058, headed טוב לאומרה אחר התחנונים לר׳ . . .

The different sections are preceded by short דינים.

Marg. notes containing דינים; on fol. 17 ורבינו ישעיה האחר׳ ז״ל כתב בפסקיו.

Owners: Yizḥaq ben Shabbathai טוסנייאנו (fol. 189ᵇ); Abraham 'Anaw, who sold it to Yizḥaq Y'didyah בורגו; קניתי מר׳ מיבל (?) ליבר בער . . . (on modern fly-leaf at beg.)

Span. Rabb. char. with vowel points; 4to, vellum, ff. 192. [Mich. 504 (Ol. 441).]

1070

תחנונים with III. 1, 3, IV. 56, 98, 97, 57, 99, III. 10 of 1058.—V of 1058. ר״ה (no A)=1058 (after I. B 1 follows XI. 1 of 1058; after I. B 4 follow *a* of 1060 and ישורון (Zunz, p. 525), headed אחר לחן זה עשאו מ׳ה׳ר׳ר יהודה יש׳ר׳ו המכונה מיסיר ליאונו. Next comes VII of 1058. י׳ה׳כ: A=1058 (8 is VIII. B 38 of 1058).—B=*a* of 1060; VIII. B 2, 3, XI. 3, VIII. B 4 to 25, האוחז, VIII. B 26 to 33, 40, 46, 47, IV. 84, 25, 17, VIII. B 39, III. 4, IV. 185, 58, 29, 20 of 1058; *b* of 1061; IV. 122, 101, VIII. B 48 to end of 1058.—C=VIII. C of 1058 (not 10; after 13 follows האוהב); at end (עשה שלום only indicated) either VI. I.

C 4 or היום תאמצנו of 1058.—D=1068.—E=E 1 to 4; האדרת; 5, 8, 10; *a.* יהיו נא אמרי פי; 9, 7; *β.* עב קל ממרומיך; 11 to שומר of 1058.

The name of דניאל is on the marg. of ff. 4ᵇ and 5ᵇ.

Italian Rabb. char. without vowel points; 4to, vellum, ff. 108. [MICH. 481 (Ol. 433).]

1071

Compendium of מחזור.

Common prayers introduced by תיאמת; בשפתי ספרתי for ר״ה.—ענין תענית: IV. 1 of 1058; XV. 2, 4, 8 of 1057; IV. 175, 29 (headed לרשי ז״ל . . .) of 1058; XIV. 6 (10th of Tebheth), IV. *c* 10 (לצום אסתר), 11, IX. 6 (17th of Thammuz) of 1057; אז בחטאינו (9th of Ab), IV. 2 of 1058.—ענין ד׳ פרשיות: IV. *a*, *b* 1, 2 of 1057. קוראי מגלה, headed רשות ליום פורים. IV. *e*, *f*; V. 1, 3 (רשות) of 1057. פסח: הגדה introduced by סדר. B=*a*. VI. I. B 2, 3 of 1057. *β*. VII. I. B 1, 2 of 1023. *γ*. VI. VIII. 1, 2, 3 of 1057 (*β*, *γ* are headed יוצר אחר). Next comes VI. I. B 1 of 1057 with the author's name. III. B=VI. II. B 1 of 1057. VII. B=אתה הארת. VIII. B=אופל המוניי. Next come VI. VIII. B 4, 1, C of 1057, Abhoth (six chap.), and VII. *c* of 1057. שבועות: B¹. I. אזכור; 2. אילת אהבים; 3. ארחות אראלים; 4. ומשה עלה. B². אלהים בהנחילך. B³=VIII. I. B 2 of 1057 without ויירד. I. II. C=VII. 2 *a*, *b* of 1057. Next come: XI. 3 of 1058; אפתח (supplied by a later hand, without vowel points); XII of 1057. ר״ה, preceded by תחנונים, and III. 10 of 1058: I. B=VI. I. B 1, XI. 1 of 1058; יעידון (יצחק); VI. I. B 2, 3, 4 of 1058. II. B=VI. II. B 1, 2 of 1058. I. II. C=1058. Next come V (without the Siluq) and VII of 1058. י״ה״כ: VIII. A 2, 3.—B=IV. B *a* of 1060; VIII. B 1, 2, 3; ויקראו זה לזה (קדושה); B 28 of 1058.—C=VIII. C 16, 17 of 1058.—D=VIII. D 8 of 1058.—E has no liturgy. סוכות: I. B=IX. I. B 2, 3, 4; II. B=IX. II. B. (without the Psalms); III. IV. B=IX. III. IV. B; VIII. IX=VIII. IX of 1058. סליחות לעשרת ימי תשובה: VIII. B 29, IV. 56, 57, VIII. B 39, IV. 3 of 1058; *b.* of 1060; IV. 17, 99, VIII. B 38, 32, IV. 20, 98, 97, 146, 187 of 1058.—Next come: *a.* מזמורים של תחנונים: Pss. 65, 86, 131, 46, 50, 85, and 108; *b.* מזמורים של ימי השבוע: Pss. 23, 24, 48, 82, 93, 88, 93; *c.* פיוטים לר׳ ישראל אשכנזי: נאים נוהגים לומר בשבת: *e*, *b* (headed הגר) of No. 317; *a.* נברך אלהינו—שתה שתינו, headed לר׳ יהודה הפילוסוף; *c* of 317, followed by ויכלו (קידוש), the 104th Psalm, headed ויש שרגילין לומ׳ אחר אכילה מזמור שיר ליום השבת ויש רגילים לומ׳ זה, and other pieces, composed of biblical passages, beg. ותתפלל חנה ענה, מאין כמוך, הלא פרס, דניאל, and for מנחה Pss. 119, 120 to 133 (120 is counted as the end of 119), 137 to 142, 90, 91, 27, 111, 93, 144, and 67.—הבדלות: *g*, *h*, *k*, *i*, *m* of 317; אותותינו התמהמו with the common prayer.—Psalms for distinct days: 30 for Ḥanukkah; 22 for Purim; 105 for Pesaḥ I, 107 for II, 18 for VII; 68 for Sh'bhu'oth; 79 or 136 for the 9th of Ab; 47 for ר״ה; 76 for Sukkoth, 6 or 12 for VIII, 8 for ר״ח, and 45 לנשואין. Next come פדיון הבן, מילה, עירובים, הטבת חלום, סדר חתנים with את חתן and שמחות (incomplete). At end (supplied on paper) XI. 1 of 1058. At beg. of MS. in Italian Rabb. char.: *a.* VII. 1 of 1057; *b.* A permission to be שוחט for R. Eliyyah נכדי ben Yisrael גיסי, dated מורו, Sunday the 21st of Elul 5285=1525, signed Mosheh Elḥanan ben Binyamin, Y'quthiel ben David, Abraham ben Eli'ezer, Mosheh ש׳ל׳י׳ט ben Eli'ezer Hosh'ayah, Mosheh Ashkenazi ben Manoah, Barukh, Mosheh ben Abraham the father of the Shoḥet, and Daniel Shabbathai ben Mord'khai צדקיאל ז׳צ׳ל ממ׳ לושיריאן (?).

Written and pointed by Y'sh'ayah ben Yaqob ממסראן ben Y'sh'ayah מיירונה for Sh'lomoh Y'didyah ben Yisrael מע׳ סוברינו, fin. Thursday the 19th of Sh'bat 5241 (מאתים above the line) at Mantova (fol. 170ᵇ). The autograph of this owner is to be found at beg.; at end (Rom. char.) questo libero el miho đ Salamono de Israelo Pereho.

Span. Rabb. char. with vowel points; 8vo, vellum, ff. 322. [CAN. OR. 27.]

1072

Another copy of a compendium.

Common prayers introduced by the preface of תניא (col. 246, l. 11) and ע״ב פסוקים (lacuna), תאמת; III. B¹; XV. 2, 8 of 1057; קוראי מגלה. פסח: הגדה; VI. I. B 1, XVI. *a* of 1057; III. *a* of 1060, all three headed רשות; אפתח with Ps. 105 before הוצאת התורה; VI. I. C and VIII. B 4 of 1057. שבועות: אזכור. ר״ה: אכרע; XI. 1 of 1058; III. *a* of 1060 (only indicated). I. II. C=VI of 1058. י״ה״כ: A 1 of 1058.—B: VIII. B 1 of 1058; IV. B *a* of 1060; *d* of 1061 and VIII. B 2, 3 of 1058; ויקראו with the following words at end, ואומר כתר יתנו לך כו׳ סדר המחזורים עד הוידוי ואומרין (the references to Maḥzorim are to be found also for other sections).—C. Only the עבודה (shortened).—D. במה אקדם.—E. תכלה. סוכות: I. B. שירו—מי לא יודה. IV=IX. IV of 1058. VIII. *a* of 1062 and IX. VIII. C of 1058. סדר המעמדות: IV. 56, VI. B 29, 39, IV. 57, VI. B 38, IV. 17, 97, 99, III. 10 of 1058.

At beg. of MS. (Italian Rabb. char. without vowel points): 1. יקידין ושעירין, headed רשות לקדיש בנועם יה; 2. יה אנה אמצאך, headed רשות שמך להר׳ יואב זצ״ל; 3. בריך יהא שמיה, headed תפלה לנשמת לר׳ יהודה ז׳צ׳ל קצרה.

Span. Rabb. char. with vowel points (not from fol. 127ᵇ); small 4to, vellum, ff. 137; a great number of leaves are pale. [OPP. ADD. 4to, 73.]

C. מחזור, RITE OF AVIGNON.

1073

I. פסח. I. A: 1. Introduction, beg. תחלה כבוא כל ישראל, to the common prayers; 2. יגדל.—I. B. Common prayers: 1. כי אשמרה שבת (לשבת) before ברוך שאמר); 2. before נשמת, *a.* שלשים ושתים נתיבות, *b.* שלום לך דודי, with the acr. of שלמה (רשות), *c.* יחיד עולם (מחרך),

d. (אחר) זמיר פסחי, *e.* (אחר) שם אלהים אודה בשיחי; 3. נשמת, *a.* ילד עונה, with the acr. of יהוסף, *b.* יראיך (לשבת) יודעיך; 4. לקדיש, *a.* נצור לבי דת, *b.* ימים אף לילות, *c.* יה בצבאות נקרא, *d.* האל אלפי שנאן (two lines); 5. אופן, *a.* ילכו נכבשים, *b.* קדמון כל יצר, *c.* אל נערץ בסוד גלגלו (two lines); 6. מאורה, *a.* יהמו שושנים, *b.* בחג פסחי, *c.* יחלו פני אל; 7. אהבה, *a.* הן אם אחרו, *b.* הדרך יחזק; 8. (זולת) ויהי בחצי . . . אמיץ חגר; 9. מי כמוך . . . יקר יה (Zunz, p. 474, 21); 10. להלל, *a.* ישעך תשלח, *b.* רחום בך, after הלל follows the 135th Psalm; 11. להוצאת התורה, *a.* יבושר עם, *b.* העת אשר תרצי אהבה אחישנה בעתה ועליך המון ארד כטל חרמון. Next come פסוקים.—I. C: 1. (רשות) אחד צר כל צורה; 2. (מגן) מנעוריו; 3. אלוה טובו (סדר הטל); 4. (שלום לגשם) לך לשלום גשם; 5. א'ו'א בטללי אודות; 6. (שלום) יבוא כטל. Follow the common prayers for מנחה.—II. A: קודם ברכו, *a.* מבשר ששון למועד (אם חל במוצאי שבת), *b.* (בחול) יי ברכה עד בלי די.—II. B: 1. רשות, *a.* שפל רוח, *b.* יונה מעונה, *c.* (מחרך) בפסח אקרא, *d.* (אחר ליום ההסגר) בהיכל סגורה; 2. נשמת ישראל עמך; 3. קדיש, *a.* כבוד ינחלו, *b.* שער חנינה; 4. זמירות אפצחה (לברכו); 5. אופן, *a.* יה שכינתך, *b.* שלוש קדושה, *c.* האל ברום, the three together have the acr. of יהודה; 6. מאורה, *a.* גולה וסורה, *b.* יונה כנעים, *c.* כל פה צח; 7. אהבה, *a.* בשורותי, *b.* ארכו בשבי, *c.* חפשית תלכי נא, *d.* חכו מיחלים; 8. בעלות (גאולה) ימין יי הלא את; 9. להלל, *a.* כמה במאסרי, *b.* בורא כל יש; *c.* במו פי אהלל יה, after הלל follows the 78th Psalm; 10. להוצאת התורה, אתה כוננת זבול with פסוקים; 11. שלום, *a.* קראו מלאכי, *b.* שלום לעיר, *c.* מעון אשר; *b* and *c* have together the acr. of שלמה.—III. (שבת ח'ה'מ): A. קודם ברכו, *a.* ראשון לכל מועד, *b.* צור אשר בששה, *c.* יעידון כל עבדיך.—III. B: 1. רשות, *a.* יחיש להקים, *b.* שער אשר נסגר, *c.* אסורים תוך, *d.* (מחרך) אשפוך שיחי, *e.* אלי מגמתי, *f.* בהיכל סוגרה; 2. נשמת הדופים רדופים; 3. אחד גדול כח (קדיש); 4. יום זה מכובד (three lines headed עלי לאל אשר (שבת); 5. אופן, *a.* אודה אל נגלה, *b.* צבא שחק; 6. אותות (מאורה) אמת ערוכות; 7. (אהבה) יום קם דברו; 8. אזכיר (זולת) חסדו אל; 9. (מי כמוך) אנכי ליי אשירה, with the acr. of אברהם סוחיא; 10. (גאולה) אחיש ולא אדע; 11. להלל, *a.* לא תשא שמי, *b.* שעני נא, after הלל follows the 107th Psalm; 12. להוצאת התורה, *a.* שער אשר נסגר קומה פתחהו, *b.* מלך נורא איי מחזיקיו and פסוקים; 13. שלום, *a.* אתה שלום, *b.* מבשר עיר ציון, *c.* אל ממרומו.—VII. A. קודם ברכו, *a.* יעידון כל עבדיך, *b.* עוד אתנה פדיון.—VII. B: 1. רשות, *a.* כל הנשמה תהלל, *b.* חזק יחידתי, *c.* שחר לך אשפוך (מחרך) במליה; 2. נשמת ישורון ישורר; 3. לקדיש, *a.* שעה ניב דל, *b.* שתה נבול לים; 4. לברכו, *a.* יפה שירי, *b.* החריב אל; 5. עם קדש . . . מי אל כמוך (one line, אופן); 6. אור (מאורה) אמונה בלבי; 7. (אהבה) מועד פדות אחרו; 8. (זולת) ארומם אל חי, ends קמו אז עמי לשורר; 9. מי כמוך, אל אל אשים דברתי, acr. of אני יצ לוי תבן חזק; 10. (גאולה) ארבעה עמדו; 11. (הלל) הראנו ידו הנפלאה, after הלל follows the 66th Psalm; 12. להוצאת התורה, *a.* אתה מושל בגאות הים, *b.* גלילי זבול, *c.* מלך הללי, *d.* ישועתו לעד, and פסוקים; 13. שלום, *a.* רחש תנין לוחשי, *b.* בר ירא נטה.—VIII. A. (ליל שיר השירים): קודם ברכו, *a.* אשיר במישרים, *b.* יעידון כל עבדיך.—VIII. B: 1. רשות, *a.* שרש בנו ישי, *b.* (מחרך) דוח ששוני, *c.* תנו שיר, *d.* הלל תהלל (only one line); 2. (ואם הוא שבת מוסיף נ' אלוה באפיו) נשמת שארית עדת; 3. לקדיש, *a.* קול מהלל יגדל, *b.* האל אגיד בסוד; 4. יתנו (לברכו) תהלות; 5. (אופן) ישעך יזכירו; 6. אסירת צרים (מאורה); 7. (אהבה) יביא לחדרו; 8. (גאולה) אמרתי בחפזי, (כ to א); 9. (מי כמוך) אלהים למי אמשילך, with the acr. of אברהם בן עזצה(so) הקטן; 10. (גאולה) שיר תהלתנו; 11. להלל, *a.* קומו ענו ברכו, *b.* מי פלאיו מלל, *c.* כחוט שני לבוב, after הלל the 96th Psalm; 12. להוצאת התורה, נקום נא סהדי with פסוקים; 13. שלום, *a.* היושבת בגנים, *b.* מבשר עיר ציון.

II. שבועות. I. A. קודם ברכו, בידך עתותי. I. B: 1. רשות, *a.* יפה וטוב לאחוז, *b.* ידידי השכחת, *c.* יעירוני בשמך, *d.* (מחרך) מציב אדמה, *e.* ישן ולבו ער, *f.* יום מעמד סיני, *g.* כבודך אל רם, *h.* עת אל מעידים; 2. נשמת ידידים חרדים (Zunz, p. 474, 26); 3. לקדיש, *a.* אלהי הרוחות, *b.* אור כבודך האיר, *c.* קול מהלל יגדל; 4. לברכו, *a.* השתחוו וברכי, *b.* שמים וחילם; 5. אופן, *a.* יעריצון אלי, *b.* להבות קדוש; 6. מאורה, *a.* אמרות האל, *b.* אל זכור נא; *c.* יומם ולילה אהלל; 7. (אהבה) הוחל רחמיך; 8. (זולת) אגיד חסדי; 9. להלל, *a.* נפשי לאל שת חכמה בלב תהללי, *b.* ישעך תשלח אל, *c.* ביום בהר סיני, after הלל follows the 68th Psalm; 10. להוצאת התורה, שובה אלהי שבות and פסוקים; 11. לב חליל, שמר לבי and שלמו כחוקותם; 12. (שלום) יחיד שוכן.—I. D. למנחה יום ראשון נהגו לומר אלו הזהרות (!) אשר חברם הכחם (!) מאישטרי פטיט דנימיש: 1. פזמון, *a.* לאיש מוסר, with the acr. of לוי, *b.* יושב נענה, with the acr. of יצחק; 2. אני בינה (Zunz, p. 505).—II. A. קודם ברכו, השכל והדת.—II. B: 1. רשות, *a.* יחוה לתורתך, *b.* מלא פחד, *c.* לך יהמה, *d.* (מחרך) שעיר החטאת, *e.* מהולל אקרא, *f.* ביני נות אמונות; 2. נשמת נעימה פנימה, with the acr. of . . . נתן; 3. לקדיש, *a.* חזק בכל יום, *b.* לתת יקר סגולה, *c.* כל היצור יאבדו, *d.* יאו נוצר, *e.* יסרוני רעיוני; 4. לברכו, *a.* פי אמלא, *b.* יענו תהלות; 5. אופן, *a.* באתי ונפשי שוקקה, *b.* יה אנא אמצאך; 6. מאורה, *a.* אם אסכלה, *b.* אדון עולם גל קץ, *c.* אל בך תאבתי, *d.* לא אהלך במעקשים; 7. אהבה, *a.* ירימון מסילותי, *b.* אז יגלה לעיני, *c.* שמך אלהים קוראה; 8. להלל, *a.* כמה במאסרי, *b.* ותפדה פטר חמור, *c.* יום נגלה בסיני, after הלל the 68th Psalm; 9. להוצאת התורה, פלאות הבינות, and פסוקים; 10. לאל (!) הוחילה, with the second part of the Azharoth; 11. שלום, *a.* רבריו מדבש מתקו, *b.* שלום שלום רב.—II. D. לו יסיעך אל, with the second part of the Azharoth of Maestro Petit.

The MS. has the Thargum on the Haftaroth of ויושע, and of בחדש השלישי, with ארק רקדא and דברא קדמאה.

Span. Rabb. char. with vowel points (not very correct); 4to, paper, ff. 117; illuminations. [MICH. ADD. 3.]

1074

Continuation of above.

סוכות: פסוקים. I. A. שם כבוד שוכן מעוני. ברכו זרע ברוכי לאל כל חי בידו. יחו כל חי בעודו. יבודך אל והודו. II. A. אמוני.

וברוך שם כבודו. After the common prayers follows יגדל. —I. B = I. 1. B 1, 2 *a* of the preceding number: 1. רשות, *a.* לך שדי איומתך, *b.* יסוד הכל, *c.* צורי משגבי (מחרך); 2. נשמת יושבים כואבים; 3. לקדיש, *a.* דלים וכבירים, *b.* מלך אשר רם, *c.* לאל כל חי; 4. אופן, *a.* אל נערץ, *b.* יכספו אישים; 5. קויתי בצלך (מאורה); 6. הטבת חסדך (אהבה); 7. אמת אבאר (זולת); 8. לנטילת לולב, *a.* ליחד בלב אחד, *b.* רוממו עם יחידו; 9. להלל, *a.* רחום בך אתגברה, *b.* לענג יום מנוחה (לשבת), after הלל follows the 27th Psalm; 10. פשעו ואשמתו and פסוקים—הושענות, *a.* אלהים מה טובו with פסוקים (להוצאת התורה), *b.* למענך אלהינו, *c.* אל נערץ, *d.* אנא אל אחד ושמו אחד, *e.* בהושעת ירואי האור, *f.* טהור יוסיף (פזמון).—II. B: 1. רשות, *a.* לשובב נות, *b.* אלהי תהלות, *c.* נערוך זמירים (מחרך), *d.* לעם מישר; 2. נשמת ידידים מקוים, with the acr. of יוסף; 3. לקדיש, *a.* מה יתרון לשמי, *b.* יסרוני רעיוני; 4. שם כבוד שוכן (לברכו); 5. מאור שמשי היה (אופן); 6. זרחך ינשא (מאורה); 7. אהבה, *a.* שבת בצלו, *b.* מן ההדס על; 8. ויום זכרון תרועה (לנטילת לולב); 9. כמה במאסרי (להלל), after הלל follows the 26th Psalm; 10. יי השפלתי משנאי (להוצאת התורה) and פסוקים.—הושענות, *a.* בשרפי קדש באהבה and פסוקים, *b.* of the preceding day, *c.* אאמיר אמיץ עוטה (א״ב), *d.* אנא אל אחד ומבייש, *e.* כהו׳ יגיעי נשם, *f.* מי תמים יעיר; 11. לא לנו רק לשמך (שלום).—הושענות. III: *a.* פסוקים, *b.* of 1. B, *c.* אמיץ אום עגומה (א״ב and יושף), *d.* אנא האל הנקדש, *e.* כהו׳ ידידים מכף. IV: *a. b.* of 1. B, *c.* את עוז אלהים במו פי אתנה (א״ב), *d.* אנא השם בכסאו, *e.* כהו׳ יקיר משור (יוסף). V: *a. b.* of III, *c.* באבות (!) אהובת נועד, *d.* אנא המיחד לכבודו, *e.* כהו׳ יקושי מלבן (יוסף). VI: *a. b.* of III, *c.* יי אלהי הצבאות . . . בוחן . . . גודר, *d.* אנא הבורא עולמו, *e.* כהו׳ ילידי אהב (יוסף).—III. שבת ח׳ה׳מ: 1. יעידון כל עבדיך (פיוט) (קודם ברכו); 2. יפת נועם; 3. מחרך, *a.* נפשי נפשי וחפשי, *b.* לקראת מקור חיי; 4. נש׳ ישראל ישירו, with the acr. of יוסף חזק; 5. לקדיש, *a.* יחד קרבי, *b.* השתחוו בהדרת קדש; 6. לאל כל חי (לברכו); 7. כל פה יערוך (אופן); 8. לי אור קדושי (מאורה); 9. יש ארוכה ומרפא (אהבה); 10. שלומי אל אמוני, after הלל follows the 108th Psalm; 11. להוצאת התורה, בלב שלם התחתנו, and פסוקים. הושענות, *a.* חקיך מתוקים and פסוקים (לחוצאת התורה), *b.* איומה נועדה, א״ב and the acr. of יוסף בר יצחק, *c.* אנא אזון נצורים, *d.* כהו׳ יהודה ואפרים; 12. שם אל ונשגב (שלום).—IV. הושענה רבה. A (ליל החותמת): after the common prayers follow the Psalms 1 to 10 and יה היום זכור היום (הקפה ראשונה) (אברהם), Pss. 11 to 15 and ברית נפקד (יצחק), Pss. 16 to 21 and למודך וגם ידידך (יעקב), Pss. 22 to 26 and זכות נשמר (יוסף), Pss. 27 to 42 and זכות משה אל תנשא (משה), Pss. 43 to 62 and בזכות אהרן רון (אהרן), Pss. 63 to 72 and זכור סנן (דוד); רחמנא, ויעבר, and אלהינו שבשמים after each הקפה. B: *a.* אשמורת, *a.* פסוקים, *b.* שפתי אפתח ברננה, *c.* אל ארך אפים, *d.* פסוקים, *e.* סליחות; 1. יגלה צור ישועתו; 2. יבואונו חסדיך; 3. יום צעקו שבים; 4. הוצא מנהתיקה; 5. בינה על ראש; each סליחה is followed by אל מלך יושב, ויעבר, and פסוקים; *f.* שומר ישראל. β. ליום ערבה (see Zunz, Allg. Zeit. 1839, p. 119): 1. [פזמון] סולו; 2. אשר מסיג; 3. אקום; 4. נ׳ שמחים; 5. . . . מי אשריך; 6. אל נערץ; 7. סלח; 8. נועם שיר אשיר and אודך; 9. אלהים אודה שמך and פסוקים (להוצאת התורה להושענות); 10. ואני תפלתי; 11. הקף;—I. *a.* שם שכנו, *b.* אלי, *c.* פזמון: 1. חושו, 2. אל חסדך יחלנו. II. *a.* שירו, *b.* . . . למענך אלהי בלתך אין, c^1. חלתה, c^2. אנא שעה. III. *a.* ראה, *b.* אל אל׳ יי ארים, c^1. חנן, c^2. צור. IV. *a.* יצו, *b.* למען אסף, c^1. חון, c^2. לנקמות חגור אימות. V. *a.* מלכי (!) קם, *b.* את, c^1. חנון, c^2. שני. VI. *a.* בן, *b.* למען אב, c^1. חשוקים, c^2. העתר. VII. *a.* יה, *b.* תתננו, c^1. חוקר, c^2. מלך, after each הקף follow מי שענה and ויעבר;—12. יה שמך בית מצדו; 13. מחרב; 14. האל למושעות עם; 15. כהו׳ ידידים (four str.); 16. אנא אל; 17. אוצר . . . אנא; 18. המון; 19. three רחמנא, ויעבור and פסוקים; 20. אזמר לאל (פזמון); 21. שמע יש׳ to אין עוד; 22. שא נא; 23. היום תאמצנו; 24. מי הדרו (פזמון); 25. נא חתמנו (שלום).—VIII. B. ליום גשם (see Zunz, ibid.): 1. *a.* נפשי, *b.* בשם אל (מחרך), *c.* מתגרת; 2. נש׳ יוספים; 3. מקוים שלום (לקדיש); 4. לברכו, *a.* יקירון מי, *b.* צור בלי; 5. אל אשר (אופן); 6. אור לבבי צורי (מאורה); 7. מן ההדס (אהבה); 8. אלהים . . . מי; 9. להלל, *a.* יה יעדתו, *b.* אלהי תהלות, after הלל the 65th Psalm; 10. מים and פסוקים. C. 1. אל חי יפתח (מגן); 2. אחלה בתחנון (רשות); 3. אל לך בשמים המון (פזמון); 4. אל מעלה נשיאים (סדר); 5. לך לשלום טל (פזמון); 6. בנשמי אורות א׳ו׳א (א to כ and ר, ש, ת); 7. אנא הור ידהו (more complete than in the Spanish rite); 8. מרום אם גברו (שלום). IX. B. (ש״ת, see Zunz, ibid. p. 289): 1. רשות, *a.* שלום, *b.* בסוד עם מיודעי, *c.* עוד אל (מחרך); 2. נש׳ להקת; 3. קדיש, *a.* אל שמחת, *b.* יסרוני רעיוני; 4. אליו צבא מעוני (ברכו); 5. אופן, *a.* יה אנה אמצאך, *b.* כל פה יערוך; 6. שדי קדושי (מאורה); 7. את שה (אהבה); 8. מראש מקדמי (זולת); 9. להלל, עוד יזרח with פסוקים, after הלל follows the 97th Psalm; I. 10. להוצ׳ התורה, *a.* דתו, *b.* יה השב, *c.* תשמע אתהלל; 11. אספר אעורר (בשים העטרה); 12. זכור; 13. אשרי עין ראתה with פסוק and קחה; II. 14. השכל; 15. המו גוים גאיוני with פסוקים and אשרי העם; 16. אשרי עין ראתה with כי תקדמנו; 17. ברא בגבוהים; 18. ואלה תורות; III. 19. לא אהלך; 20. ומאל עליון בפתחי; 21. מפאתי מזרח; 22. זמירות אפצחה with תתן לראשך; 23. קומי לך; 24. שירו השרידים with שירו לו; 25. יבנה מלאכי; 26. בית יעקב לכו . . . מחולל כל (acr. of מלגורי), headed ואומר רוממו עד ואין צור כאלהינו ובהעלות החזן להיכל; 27. מהולל יי לספר (עלי וזאת הברכה); 28. ויעל משה (with introductory sentence וקום ועלה), headed עלי ויעל; 29. זה הים בכי גדול (עלי ולכל היד); 30. יקרה דת אל with מי שזכנו (לסיום התורה); 31. מה נכבד בקרא with מי שזכינו (עלי בראשית). It concludes with the words וקורין בראשית ומפטיר וההפטרה ואומר מי שברך ואשרי ומשימין הספרים לתיבה. For the first Sefer: 1. התקבצו מלאכים (פזמון); 2. קינה, *a.* אשר בגלל אבות דר, *b.* יפחד, *c.* לא קם, *d.* גלגל, *e.* שמעו, *f.* יעלו, *g.* גלגלי, *h.* יצורי, *i.* צעקה; 3. אז עניו כעלה; 4. אשריכם; 5. נעים שיחי, headed עלי מצלאין (introduction to it); 6. יקירון מי ברכות, headed עלי ברכת

אדונינו הפיפיור י׳ר׳ה (as an introduction to the prayer); next comes the 29th Psalm with שאו; 7. ידידים, followed by מי שענה and ויעבר. For the second Sefer: לנקמות with מי שענה and ויעבור. For the third Sefer: 1. רחום פרוש with three רחמנא; 2. דלת, headed עלי קול מבשר; 3. אבי עד with קול; 4. רננו, at end ואומר יהללו וכו׳ ובשוב החזן להיכל יאמר שיר המ׳ בשוב יי ואומר קדיש ואומרין מוסף; 5. בהגיע האל (שלום).

See for this rite, Zunz in the Allg. Zeit. des Judenthums, 1838 and 1839.

Ff. 123. [Mich. Add. 4.]

1075

Continuation of above. ראש השנה, printed at Amsterdam, 5509=1749.

Ff. 93. [Mich. Add. 5.]

1076

Continuation of above. יום כפור, printed at Amsterdam, 5516=1756. מעריב של חול is only indicated. At end by a later hand: 1. שעה צור קדושי, beg. of the last § בשעת נעילה; 2. שער חנינה מדי נעלו, headed כשיעלה להיכל יאמר; 3. יה שמך בגלל, acr. of יהוה.

Written by David ben Sh'lomoh Ẕoref Rouget, in the year 5482=1722, for David and Ẕemaḥ, sons of R. Sh'lomoh Rouget (רוגייט), at Avignon.

Another owner: Sh'lomoh ben Ahron Rouget (No. 1075).

Ff. 151. [Mich. Add. 6.]

1077

ראש השנה and A of י׳ה׳כ.

Written by Mord'khai David דסעדיה bar Y'ḥezk'el for himself, fin. on Friday the 20th of Elul 5484=1724.

Another owner: חנניה מורדכי דסעדיה.

Span. Rabb. char. with vowel points; 4to, paper, ff. 97. [Mich. Add. 23.]

D. Rite of Carpentras.

1078

סדר של יום הכפורים, beg. with בישיבה של מעלה, ends with אלהים צמאו (שלום), like ed. of Amsterdam, 1739, but without the indication of the authors of the different liturgies.

Written by ʻImmanuel bar Gad דמילייאב תּמּךְ, fin. the 15th of Kaslew 5453=1693.

Square char. with vowel points (not correct); 8vo, paper, ff. 215. [Mich. Add. 35.]

1079

The same as the preceding number.

Written by the same, fin. the 25th of Siwan 5469=1709.

Square char. with vowel points (not correct); 4to, paper, ff. 160. [Mich. Add. 7.]

1080

Another copy of the same.

Written by the same (?), for his brother-in-law Ahron אלפנדאריק, fin. in the year 5476=1716.

Square char. with vowel points (not correct); 8vo, paper, ff. 234. [Opp. Add. 4to, 25.]

E. מחזור, Greek Rite (Calabria and Corfu).

1081

I. 1. כתר מלכות. 2. בקשות: *a.* שלשים ושתים נ׳; *b.* אדון עולם; *c.* שמע קולי אשר; *d.* אלהי אל תדינני; *e.* בת אהובת אל קמה, acr. of בנימן חזק; *f.* בצר לי אקרא, ends ומחול כל אשר אשמנו. 3. סליחה: *a.* א״ב ,אליך יי אקרא, and שמעיה חזק; *b.* אם אפס רובע הקן. 4. בקשה: *a.* שופט כל הארץ; *b.* קמתי להלל (לשבת), refrain ואזמר; *c.* שעריך בדפקי. Next come the common prayers (Spanish rite).

II. י׳ בטבת: 1. וארץ שפלתי, ש״ע. 2. אז בבא יום פקודה (פתיחה). 3. יושב בשמים שעה. 4. שעה עליון לעם אביון, both headed פזמון. 5. יי יגוני קראוני (תחנה).

III. שבת קודם פורים, אדון חסדך.

IV. צום אסתר: 1. אגגי בהעמיקו (פתיחה). 2. יחלת עבדיך, with the acr. of יצחק. 3. יהירים קמו בכל דור, both headed פזמון. 4. יי אויב גבר (תחנה), with the acr. of אני יהודה.

V. אזהרות לשבת הגדול שחבר החכם ר׳ יהודה הלוי תנצבה, אשאלה . . . הקבצו without the Pizmon (Zunz, p. 204).

VI. פסח: the הגדה ends with הלל. The סדר הטל: 1. שזופת, with the acr. of שלמה. 2. לשוני בוננת (מגן), with the acr. of לויה. 3. מבטח כל היצור (פזמון). 4. או״א בטללי אורה. Next come the Parashiyoth and Abhoth (the 6th chap. is headed סדר קנין תורה).

VII. שבועות has Gabirol's Azharoth.

VIII. י״ז תמוז: 1. וארץ שפל, ש״ע. 2. אזי בבגדי אמרי (פתיחה). 3. אלהי ישועתנו, refrain ביום. 4. שעה נאסר, both headed פזמון. 5. יי שטופה קטופה (תחנה), with the acr. of שלמה ברבן קע.

IX. תיקון לשבת דברי. 1. רשות: *a.* דברי נביאים העתידות ידעו; *b.* יהמה לבבי על ציון. 2. רחקו במעלי (מחרך), the last two with the acr. of יוסף (חזק). 3. נשמת שדודים נדודים, with the acr. of שמאל (?). 4. נלאה להליל (עלי ואלו פינו), with the acr. of אחי משה. 5. שבתו צהלה ורנה (לקדיש), with the acr. of שמואל. 6. לברכו: *a.* יום נלחמו בר (לברכו), with the acr. of אברהם; *b.* יום מחלון וכליון כמו נד. 7. אצעק במר נפשי (יוצר). 8. ירושלם כרמא (אופן), with the acr. of משה חזק. 9. לכם בני ציון (מאורה), with the acr. of יהודה. 10. צור המקורא הכואבים (אהבה), with the acr. of יהוה. 11. אשחר עדתי (גאולה), with the acr. of אברם. 12. (עלי יהי רצון).

X. לשבת שמעו. 1. רשות: *a.* שמעו והאזינו, with the acr. of שמואל; *b.* יפה נוף, with the acr. of יהודה. 2. מחרך: *a.* על גלותי, with the acr. of יעקב; *b.* על שוד המוני, with the acr. of אברם. 3. נשמת ילדים השוממים, with the acr. of יעקב. 4. לקדיש: *a.* היכל יי, with the acr. of יצחק; *b.* ימי כלו, with the acr. of יהודה. 5. מתי לציון (לברכו), with the acr. of אברהם. 6. ידידי פזורי נהר גוזן במר לבי (יוצר), with the acr. of יהודה. 7. (אופן), with the acr. of פארג (?). 8. ירעות שלמה (מאורה), with the acr. of יהודה. 9. שדי שובבה (אהבה), with the

acr. of יצחק. 10. יואל עוד להביא (גאולה), with the acr. of אברם. 11. ציון הלא תשאלי לשלום אסיריך (עלי ספר תורה).

XI. לשבת איכה. 1. רשות: a. איך משכני עליון; b. לו ישקלו רעי; c. נטה בי אלי צוען. 2. מחרך: a. הלנופלים תקומה, with the acr. of יהודה; b. צורי ומלכי בין גוי, with the acr. of שמואל (?). 3. לנשמת: a. נ׳ שארית עמך, with the acr. of שלמה; b. נ׳ אמונים רגזו, with the acr. of אברהם. 4. יום תשעה לחדש אב (לקדיש). 5. שנה בשנה אהגה כיונה (לברכו), with the acr. of יוסף. 6. אבכה ביום צאתי (ליוצר), with the acr. of לוי. 7. יושב משמים לילי ויומו (אופן), with the acr. of יוסף. 8. על מה גרש מנאץ (מאורה), with the acr. of יצחק. 9. קול אהלה תתיפח (אהבה), with the acr. of חביב. 10. בורא עד אנה (גאולה), with the acr. of בנימן. 11. אקונן במרה (עלי ספר תורה, Zunz, p. 504).

XII. ט׳ באב. A. Lamentations and קינות: 1. אקונן במר נפשי, with the acr. of אברהם. 2. זכור . . . הביטה . . . אקונן בכל שנה ושנה. 3. על זה היה דוה לבנו. 4. על יום חרבן היכל מקודש. 5. לכם עדה קדושה. 6. זכור יי ליהודה ואפרים. 7. מדי שנה בשנה. 8. אז בחטאינו חרב מקדש. 9. עורה נא ימינך ראה (נחמה). Concludes with the 137th Psalm.—B. 1. ש״ע: a. וארץ שפל, with the acr. (pointed out in the MS.) שלמה בר יהודה; b. ירדתי לתחתיות, with the acr. (pointed out in the MS.) יוסף בנסולי חזק. 2. דוק וחוג רעשו (קינה), with the acr. of דויד. 3. שכינה צועקת בהרע, with the acr. of יוסף. 4. בת ציון שמעתי (קינה), with the acr. of אלי[ה] לוי חזק. 5. The continuation of 1: c. דממו שרפים מזמרי (קדושה), with the acr. of דויד; d. בחדש החמישי יעצו; e. ב׳ הח׳ ירו; f. ב׳ הח׳ הוהו. 6. אך זה היום יום פקודת חובי (פתיחה, א to ט). 7. קינות: a. עד מתי יי ביום זה לעומתך; β. איך מקדשי ברוב כחשי. 8. קינות למיושב: γ. אלי עדתי והיללי; δ. איכה צאן ההריגה, with the acr. of יהודה; ε. גרושים מבית תענוגיהם; ζ. שאי קינה במגנה, with the acr. of שמואל; η. שכורת ולא מיין; θ. אילותי בגלותי לך נשאתי; ι. בת עמי תיילל בינוניה; κ. שמרון קול תתן; λ. לשכינה כי עלתה; μ. אלה אזכרה (על עשרה הרוגי מלכות); ν. איך נוי שודד, with the acr. of אני דנש; ο. ספדי והלילי.—D. After ש״ע: 1. אשא נס לגוים . . . נחמו (נחמה). 2. יי אלהי יש׳ . . . יי דרכי חמה (תחנה, Zunz, p. 500, 1b).

XIII. סליחות ללילי אשמורות: 1. באנו בבכי ובתחנונים (פזמון) followed by לך יי הצדקה. 2. יחידתי התבונני (תוכחה), with the acr. of יצחק הקטן followed by הנשמה לך. 3. After אלהים אתה ידעת לאולתי: וברוגז. 4. After דעני: למתודה חטאתיו (פז׳), with the acr. of למשה. 5. יי אלהי יש׳ . . . יי אל מושיב יחידים (תחנה), with the acr. of אברהם. 6. מבית מלוני קמתי (מיושב), with the acr. of משה הק. Concluded with תענו.

XIV. ראש השנה. I. A. 1. לך תעטוף תהלה (פזמון). 2. ובידך כח וגבורה (מסתגאב): a. 1. אכה כפי (מקדמה למשפטים), with the acr. of אני שלמה. 2. כי יי אוהב משפט (מסתגאב). 3. פזמון: a. יערב שיחי . . . צדק ומשפט, with the acr. of יוסף; b. יה לצעקת אמוניך, with the acr. of יצחק; c. ימותו ומדת שני, with the acr. of יעקב. 4. יום קראך אלי (רהוטה), with the acr. of לוי.—β. 1. אלהים אודה שמך (מקדמה למלכיות). 2. מפיל אני תחנתי. 3. a. אל בית המלך, both with the acr. of אברהם; b. אנא הנשא להעיר, with the acr. of משה; c. יום קומך לריב, with the acr. of לוי חזק. 2. a. מחסי לשחר פניך (מסתגאב), with the acr. of משה. 3. d. מרום מעלתי, with the acr. of משה קטן; e. אלהי המלך יי הוא שמך; f. אבות עם בניהם; g. יה שוכן . . . מלכותך, both with the acr. of יצחק.—γ. 1. שוחר טוב יבקש (מקדמה לזכרונות), with the acr. of שלמה. 2. אזכיר קצת . . . חסדי נוראות, with the acr. of אברהם בן עזרה. 3. פזמון: a. יצרי ראשית צרי, with the acr. of יהודה; b. אלהי תהלתי מאין בראתני, with the acr. of משה; c. יזכר ביום זה. 2. a. אנא אזון נא שוענו . . . זכרנו (מסתאגב so), with the acr. of אני דויד חזק. 4. אפך וחרונך . . . זכור (רהוטה).—δ. 1. קחו עמכם דברים (מקדמה לשופרות), with the acr. (pointed out in the MS.) קרטיב. 2. אל שוכן ברום . . . עלה (מסתאגב), with the acr. of אני שלמה. 3. פזמון: a. יי בקול שופר ישמיע שמועה; b. יודעי תרועה בליל; c. משמר הציבו, both with the acr. of משה.—II. A. לך אערוך תפלה: a. 1. אלהי רעיוני העירוני. 2. צדק ומשפט . . . יחיד לבקש, with the acr. of יוסף. 3. a. לאלהי יעקב צדקו דין: b.=b of I; c. יהי נועם אל עם, with the acr. of יוסף; d. מפני פחד יי, with the acr. of משה.—β. 1. אתיחי ירא ונדמע. 2. כי ליי . . . אמיץ פודה, with the acr. of אני יהודה. 3. החישה שוכן שמי ערץ. 2. a. יי מלכנו . . . אדיר השוכן מרומים, with the acr. of אני יוד חזק. 3. a. ישמחו איים . . . שחקים יודו, with the acr. of שלם.—γ. 1. אל מבטן גוחי. 2. זכור . . . אמיץ גוזר ומקיים. 3. a. אל דמי לכם, with the acr. of משה; b. יה איום זכור היום.—δ. 1. אל כנד כונס. 2. תקעו . . . לאדיר נורא תהלות. 3. a. המלך יי רום ותחת קונה. 2. a. דלים השוכבים . . . תקע, with the acr. of דויד חזק. 3. b. ליום חגנו לפני אומר ועושה, with the acr. of יצחק; c. שירו ילדי אמוני, with the acr. of משה קטן; d. ישמיע נעים (incomplete), with the acr. of . . . יה. Next come the common prayers, the Parashiyoth, and the Haftaroth of ר״ה.

XV. צום גדליה: 1. אבלה נפשי (פתיחה). 2. יוקם דם עבדיך (פזמון). 3. יי אלהי . . . עד מתי עשנת (תחנה), with the acr. of שמואל.

XVI. תיקון ליל שבת בנתים: 1. לך יי הגדולה לך אֿדר ויקר (מסתאגב), with the acr. of אני יהדה. 2. מוסד מכין עולם (פזמון). 1. a. אודך . . . רב אֿודך בעולם, with the acr. of אברהם. 2. a. יום להטיב תקרא, with the acr. of יהודה. 1. b. אשרי . . . בך אֿומץ חושלים, א״ב, and the acr. of אברהם. 2. b. בבכל הארץ יחזון תעצומיך. 1. c. אדיר נוטה שחקים (Landshuth's Onom. p. 55, 1). 1. d. חצות . . . לך אמר לבי בעודי (Zunz, p. 499, 6). 2. c. ממרום לבן עירום. 2. d. מלך מכל עם, both with the acr. of משה. 1. e. ארומם אל (Landshuth, ibid. 7). 2. e. יבורך צור יצר. 1. f. ראו . . . אל המעגיל רקיע. 2. f. יצו שדי סליחה, with the acr. of יצחק. 2. g. משכנות מבטחים, with the acr. of משה. 2. h. יונים בידי יונים. 1. g. ברכי אצולה. 3. ארנן לבקר חסדך (סליחה), with the acr. of אברהם. 1. h. ושמרו . . . אתה בראת אמון, with the acr. of אני משה. 1. i. אם תשיב . . .

אמרי נצור עמי, with the acr. of אני וק. 4. אברך אל אשר
לעולמי עד (תוכחה), incomplete, א to ו.

XVII. תיקון צום כפור. A. כל נדרי and ש״ע : 1. תפלה
לדוד (סליחה), composed of פסוקים. 2. אנא יי רחמיך יראו
(פזמון). 3. שטר עלי (תוכחה, headed by the author's name).
4. משתחוים להדרת (פזמון לר׳ יהודה הלוי). 5. . . . יי אדונינו
אל נמצא (פזמון) יי. 6. דברים לקחתי . . . אנא בקראנו
(רהוטה לר׳ דוד בקודה ז״ל). 7. ליי אלהינו הרחמים (סליחה),
composed of פסוקים. 8. אריד בשיחי (Zunz, p. 499, 4).
9. על עבירות ר״ש״ע אתודה (ודוי). 10. אדיר ונאור, concluded
by Psalms i to iv.—B. The 17th, 25th, 32nd, 50th,
65th, 85th, 86th, 103rd, 104th, 88th, 121st to 124th,
130th, 135th, 136th, and ברוך שאמר followed by the
common prayers : 1. אשחרך אלהים אלי אתה (רשות לנשמת)
(לר׳ שלמה בן גיברול זצ״ל). 2. שנאנים שנאנים (אופן).
3. ליושב תהלות לרוכב, headed חברה ר׳ יוסף בן אביתור ז״ל.
4. אמשילך אלהים אל מי. 5. יי צבאות שם כבוד מלכותך, on
the marg. חתום שם המחבר יהודה הלוי בר שמואל המודה
לאדוני והמתודה על עוניו ביום הכפורים. 6. קודם כל ר״ש״ע
דברי (ודוי גדול לרבינו נסים). 7. וארץ אשפיל, headed רשות
למגן לר׳ שלמה אבן גיברול ז״ל. 8. למענך אלהי רצה עם לך שחר,
headed פזמון לר׳ דוד בקודה ז״ל. 9. אבן בוחן פנה מיוקרת,
headed מגן לר׳ שלמה ן׳ גיברול ז״ל. 10. יענה כבוד אבות (פזמון).
11. אזי בהר המור (מחיה לר׳ שלמה הנזכר). 12. יום צרו צעדי,
headed פזמון לר׳ יצחק ן׳ גיאת ז״ל. 13. איש תם יושב אהלי,
headed משלש לר׳ שלמה הנזכר. 14. יום צעקו שבים, headed
פזמון לר׳ יצחק הנזכר. 15. מדמי הלבבות. 16. מקור עיני. 17. כל
המיחלים לישע, the last three are headed פזמון לר׳ משה בן
עזרא ז״ל. 18. יצו האל, headed פזמון לר׳ יהודה הלוי.—C : 1.
במרומי ערץ כסא שבתך. 2. ארץ התמוטטה, with the acr. of אני
יהודה לוי. 3. היה עם פיות. 4. ארוממך חזקי וחלקי, headed רשות
לסדר עבודה לר׳ שלמה בן גיברול ז״ל. 5. אתה כוננת, headed
סדר עבודה לר׳ יוסי כהן גדול ז״ל. 6. באחלמה . . . ובכן
קבועה בעטרת, with the acr. (pointed out in the MS.) of
אני יוסף בר יצחק. 7. שושנת השרון . . . אשרי עין, headed
פזמון לר׳ שלמה ן׳ גיברול ז״ל. 8. ארץ צבי וגוי . . . אשרי עין
אחד, headed פזמון לר׳ אברהם בן עזרא ז״ל. 9. ובכן היה
לאין . . . עונותינו וע׳ אב׳ החריבו. 10. שמם הר ציון בעונות
(פזמון). 11. ר״ש״ע בראותי בחורותי, headed לה׳ר׳ וידוי גדול
שם טוב ז״ל. 12. שולמית יספה, headed מגן לר׳ שלמה ן׳
גיברול ז״ל. 13. יוספים שנית, headed פזמון לר׳ יצחק ן׳ גיאת
זצ״ל. 14. אבני קדש (מחיה להוא ז״ל). 15. אלהים מה
טובו (פזמון להוא ז״ל). 16. תמימי אורח (משלש להוא ז״ל).
17. יוספת אלהים (פזמון להוא ז״ל). 18. אימות עלי נפלו,
headed תוכחה לר׳ אברהם בן עזרא ז״ל. 19. ישראל עבדיך
לפניך נאספים (פזמון). 20. שוכני בתי חמר, headed תוכחה
לר׳ שלמה ן׳ גיברול ז״ל. 21. שכחי יגונך (תוכחה לו). 22.
אני מזכיר . . . עת שערי, headed פזמון להרב הגדול ר׳ משה
ברבי מימון ז״ל. 23. אין מלה בלשוני (תוכחה לר״א״ב״ע).
24. ימינך נושא עוני, headed פזמון לר׳ יהודה הלוי ז״ל.—
D : 1. גבהי שמים לך כסא כבוד. 2. אנשי חסד הנושאים
קולם, with the acr. of אני משה קטן. 3. ר״ש״ע צופה כל נעלם,
headed ודוי לר׳ יהודה הלוי ז״ל. 4. אשלש תפלות (מגן).

5. בקר וערב (מחיה). 6. השכם והערב (משלש). 7. מעלות
השחר (פזמון); the last four are headed לר׳ אברהם ן׳ עזרה
ז״ל. 8. קראתי מצרה, headed פזמון לר׳ משה ז״ל. 9. עת
שערי . . . באחרית נוסה, headed פזמון לר׳ יהודה בן עבאס ז״ל.
10. מושכי עול עונים, headed פזמון לר׳ משה ן׳ עזרא ז״ל.
11. עניני צופיה (תוכחה), with the acr. of . . . שלמה בר יהוד.
12. יה שמע אביונך, headed פזמון לר׳ יהודה הלוי ז״ל.—E : 1.
אמת בספרך, with the acr. of אברהם חזק. 2. רביעית
עורכת (מגן). 3. במקהל מצער (מחיה ; יוסף is pointed out
in the MS.) 4. יחידים קדמו (משלש ; יושף הקטן חזק אמץ
is pointed out in the MS.) 5. מצעק מעלות שחר, headed
פזמון לר׳ משה בן עזרא ז״ל. 6. אחרית ותקוה. 7. בנשף
קדמתי. 8. אל נורא עלילה ; the last three are headed
פזמון לו ; a blank space for the strophe beg. with ש in
the last two. 9. ידידיך מאמש, headed פזמון לר׳ יהודה
הלוי. 10. ר״ש״ע תחתמנו לחיים (וידוי).

XVIII. תיקון חג הסוכות : the 42nd and 43rd Psalms,
the Parashiyoth, and Haftaroth.—תיקון הושענות : למענך
אלהינו . . . למ׳ אדיר אדירים (introduction). I. אנא אל
אחד ושמו אחד and כהושעת ירויי היאור ; II. אנא אל אחד
ומביש and כה׳ יגיעי נשם ; III. אנא האל הנקדש and כה׳
ידידים ; IV. אנא השם בכסאו and כה׳ יקיר ; V. אנא המיחד
לכבודו and כה׳ יקושי מלבן ; VI. אנא הבורא עולמו and כה׳
ילדי האב ; VII. (לשבת) אל נערץ בסוד and כה׳ יוצאי
פתרוס.—יום הושענה רבה : אנא of I to VI for the
six Haqafoth ; VII. אנא המקדים לעולם and כהושעת of
III ; 2. אל נא אוצרך הטוב ; 3. אל נא במטר רוה ;
4. אל נא יום זה ; 5. אל נא למען אב נמשך ; 6. למען
אב נפקד, headed אחרת. פזמון : a. יושב . . . הושיענו
קדם, with the acr. of יושף ; b. תפתח . . . האל למושעות ;
c. יפה נוף . . . קול מבשר, with the acr. of יוסף.—VIII. סדר
הגשם : שפעת רביבים (מגן), with the acr. of שלמה חזק ;
פזמון : a. מכסה שמים בעבים ; b. אל חי יפתח ; א״ו״א בגשמי
אורה.—IX. פזמון : a. אל רם בכל נודעת ; b. יה השב לבצרון,
with the acr. of יצחק ; c. אדר מלוכה . . . קומה ; d. . . . לשמך
מהר עננו, with the acr. of משה ; e. זרע איתנים ידועים ;
f. את פלאיו . . . זמרו ; after וזאת הברכה ; g. יקרה דת האל
(למסיים), with the acr. of יצחק ; h. שדי ימלא . . . ישמח
(למתחיל). After the Haftarah בלבב רבה . . . אשריך
(פטירת משה), with the acr. of אברהם ; פזמון : a. . . . וזאת
ברך ישרים ; b. ישישו בו . . . קול, with the acr. of יוסף בר
דוד (?) (pale).

On the marg. ספר מצות זמניות (see No. 904, 1 ; the
present MS. reads R. Sh'muel ben Ḥofni), ends on fol.
338^{a}. On fol. 341 beg. [ה׳ י״ה״כ, beg. wanting], ends
(fol. 351^{b}) והוא שומע תפלתם לכך נאמר גם כל קויך לא
יבשו. והנה נשלם מה שרציתי להזכירו בכאן קודם שאכתוב פירוש
סדר עבודה. ואני חפץ עוד לכתוב סדר עבודת י״ה״כ בכלל אחר
למען ירוץ קורא בסדר הרב ויתבונן בחרוזיו על נקלה. ובאלהים
אעזר. On fol. 343^{b} וכל מיני הצער ודקדוקי העניות נתכנו
בשם מיתה כמו שביאר מורנו הרב ז״ל בשער הגמול ; the
ס׳ עבודה beg. שבעת ימים, and ends וכל העם מלוין אותו.
On fol. 375 תיקון תעניות צבור מספר אורח חיים שחבר הרב

דבינו יעקב בן ה׳ר׳אש ז״ל, more complete in the prayers than the edition. On fol. 423 סליחה. והיא מסודדת לחוסר הגשמים וכן רוב הפיוטים שנכתוב. ואם התענית יהיה על צרה אל חמלתך אערוג . 1 : אחרת. ישנה בפיוטים כפי ענין המאורע יי אלהי השמים פתח לנו היום אוצרות . 2 ; י to א ,מארץ ציה (תחנה) יי אלהי ישראל . . . אבלו נערים וזקנים . 3 ; (פזמון) מים, with the acr. of אני שמואל ; 4. יי אל׳ אליך תערוג, with the acr. of אברהם. Next come תפלת מנחה and סדר נעילה.

Span. Rabb. char. without vowel points ; 8vo, vellum, ff. 434, (ff. 1 to 4 are on paper, and supplied by a recent hand ; the last four leaves are pale and injured.) [Reggio 63.]

1082

מחזור (Corfu), beg. with the Parashiyoth and the Haftaroth for ר״ה and B of י׳ה׳כ.

I. ר״ה : ערבית : the 81st and 136th Psalms ; 1. אחות קטנה (Zunz, p. 410), at end ואומר שיר של שבת ; the 47th Psalm.

II. ר״ה : A (ערבית ליל ר״ה), ששון ישעך to אמוני נבונים (see 1044), followed by the common prayers (after יעלה ויבא follow אתה חי לבדך).—1. B : 1. אלהי אל תדינני (בקשה) ; 2. (דשות לנשמת) שופט כל הארץ ; 3. עמדי יחידתי ; 4. (רשות לקדיש) ידי רשים, with the acr. of יהודה ; 5. מלך ברכי אצולה ,כבודו, אזור מ׳ אמיץ (see VI of 1058) ; 6. (רשות לברכו) ; 7. במרומי עדן (before והאופנים) ; 8. יצו האל, headed תחנון לר׳ יהודה הלוי ז״ל ; 9. אתה מושל (after עושה פלא introduced by פה נהגין לומר זה), headed תחנון לר׳ משה בר יעקב ז״ל ; 10. קודם שיאמד אשרי : a. . . . . עת שערי באחרית ; b. המלך יי רום ; c. יי בקול שופד ישמיע. Next come the common prayers for C and D.—11. A=1. A.—11. B : a. יי יום לך אערוך תחינה, introduced by וקודם . . . נשמת אומר זו התחנון של דבי יהודה הלוי ז״ל שהוא . . . ויש נוהגין לומר ה׳ נגדך כל תאותי הכתוב בשחרית כפוד והדשות ביד שליח צבוד לומד איזה שירצה מהם ; 2, 3 of 1. B ; β. יה שמך ארוממך ; 5 to end of 1. B.

III. י׳ה׳כ. A : the 92nd, 93rd, and the 103rd Psalms בישיבה, כל (ואם חל בשבת מתחילין ברוך ה׳ אשד נתן מנוחה), מי אל כמוך אדיר המלוכה ,נדרים, and the common prayers. סליחות : 1. כי על רחמיך (פתיחה) לב ונפש נשפוך כמים with למתודה על פשעיו ; 2. (סליחה) איכבה אפצה פה to סלח ; 3. (תחנון) אלהי אם, headed לר׳ מזרחי זכרו לברכה ע״ה ; 2ª. קמתי לילה בחצי אישון ; 3ª. מעלתי מעל. Next come סדר סליחות ליל כפוד כמנהג הספרדים=edition of Amsterdam, 1736 (not כפר, p. 119).—B : 1. כתר מלכות ; 2. II. 11. B a (only indicated) or יי נגדך כל תאותי, introduced by ואנו נוהגין לומר בקשה זו של ר׳ יהודה הלוי ; 3. שחר קמתי שנאנים (רשות לנ׳) ; 4. II. 1. B 3, 4 (only indicated), or ואנו נוהגין אופן לקדיש) שנאנים כניצוצים, introduced by (לומר אז ביום כפוד סליחה), with the acr. of שלמה קטן ; 5. (יוצר) ; 6. (אופן) קדוש אדיד ; 7. (זולת) אלוהי קדוש בוחדי ; II. 1. B 6, 7, 8, 9, introduced by ויש נוהגין ; 8. ר׳ש׳ע וידוי . . . לדבינו שם טוב והספרדים, headed בדאותי בחודותי אוחילה : סדר קרובץ דצומא דבא . 9 ; נוהגים לאומרו במוסף אשא, צפה בבת ,אנוש מה יזכה ,יום מימים ,אקוד אשתחוה ,לאל מעשה ,אל שת ,אשר אימתך ,אל תזכור לנו ,אין ערוך ,דעי ,אמיצי שחקים ,אנחנו החומר אפר ,אמרו לאלהים ,אלהינו, and מי יערוך (S'liḥoth like A, only indicated) ; 10. בקשה לספר תודה : a. זרע בחירי לעם, with the acr. of יוסף חזק ; b. קול יעקב יקדא (headed ונוהגין לאומרו ביום ב׳ של ר״ה).—C. After the common prayer : 1. . . . א׳ו׳א היה עם פפיות, וידוי הגדול לרבינו ניסים א׳ו׳א ד׳ש׳ע קודם כל דבר, headed ז״ל ; 2. (רשות) אוחילה : עבודה ,אדרת תלבושת ,טירוני כהונה, סליחות : 3. אשרי עין and יהי רצון ,הטעינו משא ,חטוי חטאת : a. (סליחה) אפסו אישים ; b. (תחנון) יוספים שנית, headed לרבי יצחק בן גיאת ז״ל ; a¹. אני אהובה (Zunz, p. 340, 11), headed לר׳ יוסף קלעי ז״ל ; b¹. יערב חין ערכנו ; a². שחדנוך בקשנוך, headed לר׳ שמואל בד אברהם ז״ל ; b². מפני כובד עוני, headed תוכחה לר׳ שלמה ,שוכני בתי, headed לר׳ משה זכרו לברכה ; c. הקטן. ונוהגין לאומרה הספרדים במנחה ; d. אל בית המלך, headed וידוי לר׳ אברהם ן׳ עזרא ; e. אבדתי דרך כסוטה, headed חטאנו לר׳ ישעיה ז״ל, concludes with וכשחטאו to עלינו and אין כאלהינו ,תענו. Next come סדר סליחות למוסף כמנהג הספרדים: אחר חזרת מוסף מתחיל בסליחות ואומר יוספים שנית והוא כתוב לעיל בסליחות למוסף כמנהג האטליני י׳ע׳א וא׳ח׳ב אומר זה : from ישראל עבדיך, ed. p. 213ᵇ.—D. After common prayers, the Parashah and the Haftarah : (וידוי) ר׳ש׳ע ויהי בעלות המנחה, headed לר׳ יצחק בן ישראל. Next come תחנונים and סליחות : a. קראתי סליחה נאה, headed אמדתי לאבנים בשגיון גלוי ; b. אלהי אשמותי טמנו ,מצרה, headed תחנון לר׳ משה ז״ל ; a¹. יה אדרש ולו ,לי פחים, headed לר׳ אנטולי בר יוסף ז״ל ; b¹. אדני שמעה תפלת המנחה ,אשפוך, headed לר׳ יוסף ז״ל ; a². משגיח בכחו ויוצר ברוחו ; b². (corrected משגיב), headed לדבי משה הקטן ז״ל ע״ה ; c. אריב עם דעיוני, headed תוכחה ודוי לר׳ אברהם ן׳ עזדא ז״ל ; d. מלך אל עליונים רם, headed לר׳ מדדכי ז״ל ; e. אלה אזכרה, followed by וכשחטאו and סדד סליחות למנחה שלכפוד כמנהג הספרדים אחד—ודניאל, beg. כל המיהלים (ed. p. 240ᵇ, headed לר׳ משה בר אברהם ן׳ עזרא ז״ל), אשם חט ,אני כעב ,לבו נפיל ,יה איום ,יצו האל, בן אדמה ,יצרי ראשית ,מדמי הלבבות to מקור עיני (headed קראתי מצרה ,אלהי תהלתי to (תחנון לר׳ אבדהם ן׳ עזרא, עת שערי רצון ,אל בית המלך ,שוכני בתי (these four only indicated), עת שער . . . אני מזכיר (headed לעקידה לרבינו משה תוכחה לר׳ שלמה גבריאל (בד מימון ז״ל), שכחי יגונך (headed תחנון לשבת וכפור לר׳ יצחק (ז״ל), יום שבת וכפורים (headed תחנון לשבת וכפוד לר׳ (ז״ל), אהובים שנים ופגשו (headed תחנון אחר לשבת (אבדהם זפרנא), שרי קדש היום (headed פזמון למנחה של כפור לר׳ (וכפוד), יה שמע אביונך (headed יהודה ו״ל). Next come רחמנא ,אנשי אמנה ,תמהנו ,חטאנו ,אלהינו שבשמים ,עשה ,עננו, and אל נודא עלילה, headed פזמון לר׳ משה ז״ל.—E has only the common prayers.

IV. Fol. 76. 1. בקשות : a. שלשים ושתים נתיבות ; b. שוכן שמים עד מה יושבת, with the acr. of שמשון. 2. לנשמת : a. שחר אבקשך ; b. צמאה נפשי ; c. שוכן מרומים תודות אל . . . שמך יי ; d. הוא, with the acr. of שלמה ;

אלהינו; *e.* מתי יבושר עם עניו, with the acr. of אלעזר; *f.* ידיד נפשי בך חשקו, with the acr. of ישראל בן משה חזק (?); *g.* יערב לך ניב לשוני, with the acr. of יצחק; *h.* שחר אעירה ואשיר, with the acr. of שלמה . . . חזק; *i.* יונה מה תהגי (ליום טוב), with the acr. of יהודה. לשבת: *j.* קמתי להלל; *k.* שירות ותשבחות . . . יתגלה שמך, with the acr. of יוסף; *l.* כי אשמרה שבת; *m.* יום השבת אין כמוהו, with the acr. of מנור (?); *n.* יום זה לישראל אורה (לשבת ומועד). 3. פיוט לק דיש: *a.* אגדלך אלהי כל נשמה, with the acr. of אברהם; *b.* שמעה תפלתי יי—רבא, with the acr. of שבתי; *c.* מתוק דבר תורה, with the acr. of משה; *d.* שבעה שחקים, with the acr. of שלמה; *e.* אז כקדם לבי חפץ, with the acr. of אליה (?); *f.* יבא דודי לגן עדנו, with the acr. of ישראל. 4. לחתן: *a.* (יוצר) אדון כעלה במחשבתו לבראת עולמו; *b.* (זולת) אל ברא עולמים ביה; *c.* מי כמוך אל צדקתך כהררי אל (מי כמוך). 5. להוצאת ספר תורה: *a.* אפתח נא שפתי; *b.* פרשן עליו מזיו, with the acr. of יוסף; *c.* מרשות בורא כל במאמר (רשות). Next comes the common prayer for A, B (after לא ינום ולא יישן follow המפיל ונושא), C, and D of שבת.

V. שבת ר״ח. A: the 96th and 106th Psalms and the common prayers.—B: the common prayers: 1. (רשות לנ׳) שירו . . . יקר שמו, with the acr. of יעקב; 2. (יוצר) מה מתקו טעמי שבת; 3. אהלל לאל כלה מעשהו (אופן); 4. (זולת) אמת אומנתי לעמוסים.

VI. שבת חנוכה. A: the 92nd, 30th, and the 106th Psalms, with the common prayers.—B: common prayers and 1. (רשות לנ׳) כל . . . שוכן שמים; 2. איום זולת לש׳ וח׳) אזכור מעללי יה ואתן); 3. (יוצר) מבראשית כילל (וגם לשבת ר״ח וח׳); 4. (מי כמוך) שבת וחנוכה נגשו ויריבון.—אזמר בשיר משיבת לנוצרי כבבת: יוצר לש׳ ור״ח וח׳.

VII. ש׳ שקלים: 1. אל המתנשא לכל; 2. עדתי לאל (זולת) מיחלת; 3. מי כמוך . . . אל אלהי (Zunz, p. 219, 2[a]).

VIII. ש׳ זכור. 1. רשות: *a.* שיר אהבה . . . מדור לדור, with the acr. of משה; *b.* זכר פורים לא יעבר, with the acr. of זרחיה. 2. (קודם כל עצמותי) אבי אבי לך אקרא, with the acr. of אברהם כהן. 3. לקדיש: *a.* . . . . יום בהמן איך קדוש, with the acr. of אברהם; *b.* יום בהמן . . . יה חסדיו, with the acr. of יצחקי. 4. זכור את אשר עשה ויהיה ונוהגין קודם ברכו לומר השירה (יוצר) לבז ולמשסה, at end שחיבר הרב משה כהן ז׳ל׳ה׳ מקורפו על המגילה המתחלה ויהי בימי מלך אחשורוש אשר נטה אוזן לדבר המן וא׳ח׳ב. אומרים ברכו. 5. (אופן) אנגי כפושטו עליך. 6. . . . . קומה (זולת) אכזר אהבו אביהו, with the acr. of אברהם בשו. 7. מי כמוך . . . אדון חסדך, headed by the author's name.

IX. פורים. A: the 93rd, 7th, and 106th Psalms, of the common prayer only על הנסים full; לקריאת המגלה: זכר פורים, שיר אהבה, both only indicated, and קוראי מגלה.—B: אמתך וחסדך אל תרחק to עיר שושן, at end the acr. of אלעזר חזק.

X. ש׳ פרה: 1. אום אשר בך; 2. אברך לאל שיצר, with the acr. of אני יהודה; 3. אל עליון למען חסדיך; 4. מי כמוך . . . אל אלהי הרוחות יודע תעלומות.

XI. ש׳ החדש: 1. אות זה החדש; 2. אהלל בורא ניב שפתים (אולת); 3. מי כמוך . . . שומר עמך יש׳.

XII. ש׳ הגדול של פסח: 1. (רשות) שישי נות, with the acr. of שנירי; 2. אשכולות שרים; 3. שוקיו עמודי שש; 4. שבויה עניה; 5. מי כמוך . . . את מועדי יי; 6. כך גזרו סנהדרין (רשות לש׳ הגדול מפסח).

XIII. פסח. A: the 92nd (בשבת ברוך יי אשר נתן), 93rd, 106th, and 107th Psalms, followed by VIII. 1. A of 1023 (without the appendix).—I. B: 1. שרש בנו ישי (רשות), with the acr. of שלמה; 2. אור ישע, and נחלה שפרה לי, headed נגון אחר; 3. ראשו כתם פז; 4. אהבוך נפש; 5. מי כמוך . . . אל שוכן מרומים, with the acr. of אני שמואל ראש חזק.—I. C. אוחילה, בדעתו, and א׳ו׳א טל גבורות טל דרבי אליעזר ז״ל בקצרה, headed תן לרצות.—II. B: 1. (רשות) יעירוני ימי קדם; 2. אדבר משרים; 3. מי כמוך . . . חסין יה נורא; 4. אתית יום גאלתני; 5. גן נעול, with the acr. of משה בן שבתי.—III. B: 1. אז בהעביר to אצלתיך (Zunz, p. 116, *a* to *d*); 2. מי כמוך . . . יד עמך לראות, יוסף, א״ב, and יוסף ברבי מאיר חזק.—VII. B: 1. רשות יהודה אל צבא חלד (also for VIII. B), with the acr. of יהודה בן משה, headed נגונו כשורש בנו ישי; 2. אתה הארת; 3. מי כמוך . . . ותען להם; 4. אז בבוא אויבי ומוני; 5. שתים בגבורה, at beg. the acr. of שלום.—VIII. B: 1. אבליל אלף שמני, headed לר׳ מנחם ז׳צו׳קל; 2. כבודו מלא רום; 3. אז לקהל המוניך.

XIV. לש׳ הגדול שבועות שלו. B: 1. אמונת עתים; 2. מי כמוך . . . אל; 3. בנותנו תורה קדושי; 4. אל עיר גבורים מסתתר בשפריר, with the acr. of אברהם חזק.—D. כך גזרו רב׳ סנהדרין.

XV. שבועות. A: the 92nd, 68th, and 107th Psalms, followed by אל נגלה (without the appendix).—I. B: 1. (רשות) יום מעמד סיני, with the acr. of יצחק; 2. אילת אהבים; 3. אורחות אראלים; 4. ומשה עלה; 5. . . . . מי כמוך ארח חיים עמי הורתיך (incomplete; lacuna up to the Haftarah of the 2nd day of סוכות).

XVI. סוכות. III. B: 1. את עמי טובות אבשר; 2. אתה (זולת) צור מלכנו; 3. מי כמוך . . . אדיר נורא ואיום, headed לר׳ אברהם בן גבריאל זפרנה מקורפו לסדר מלחמת גוג ומגוג.—הושענה רבה ועינינא דיומא has only the common prayers (mostly indicated).—VIII. A: the 92nd, 7th, and 107th Psalms, followed by זה יום אישש להאמיני. VIII. B: 1. (רשות) שמיני חג העצרת; 2. אום כאישון; 3. אמרו לאל תודה; 4. אמונים אשר נאספו; 5. מי כמוך . . . שמים כוננת בתבונה, with the acr. of שבתי חזק. VIII. C. אוחילה, אף ברי, and א׳ו׳א איום זכור.—IX. B: 1. (רשות) אל עליון ברום חביון; 2. אומה תמיד מבורכה, with שוכני סנה ברצון, headed ניגון אחר; 3. מי כמוך . . . כבודו שיכן; 4. אוים נאמן ונכאב; 5. . . . . אמונים שמחו וגילו, headed לר׳ אברהם ן׳ גבריאל זפרנא; רשות and ברכת חתן תורה.—IX. D: 1. בת ברורה (without מרשות), with the acr. of אלעזר; אשריכם; אז כל בריות; ענה משה; אז קראתיו; שח ציר; אז מרחם; לא אמות כהיום הזה בירושלים; אזלת—זמירות חתן תורה: 1. הודו לו; 2. יראו ויחזו עינינו; 3. קול יאמר אני; 4. אדון הנחילנו; 5. 6.

אהובה ברוכה ; 7. גילו גילו ; 8. שמחנו כמאז (consisting only of a few phrases). At end of MS. ונוהגין . . . וא׳ח׳כ מברכין לקהלות ולחברות ולגאבאי (so) הקופות ולדוכים ולכל שרי ויניציאה ולשרי טירני (?) גדול יועצים סגן המגדל והקאשטילי וסגן הדוגיאות וכל הפאנוש ובעלי הדוגיאות גסים ודקים . . .

At beg. on the modern fly-leaf is the seal of R. Yisrael Mosheh Ḥazan, Rabbi at Alexandria, who made a present of the MS. to S. D. Luzzatto. At end in Roman char.: Libro de scola per cazanim.

Span. squ. char. with vowel points (the Dinim Span. Rabb. char.); fol., vellum, ff. 145; the marg. of several leaves are injured. [Opp. Add. fol. 43.]

1083

I. Fol. 10. The last part of a liturgy of ש׳ חנוכה, the last strophe beg. קשת דרכו עליהם, refrain אל עמך חשפת.

II. ש׳ ר״ח וחנוכה : 1. (יוצר) אנובב ושיחי אשפכה ; 2. שני זתים (מאורה, incomplete).

III. [י׳ בטבת] : 1. The last part of a liturgy, of which the beg. of the last strophe אם נחלתינו לזרים, refrain ומשחית ; 2. (חטאנו) תשובי אמר אלי טרם בא, followed by וכשחטאו to ואנחנו.—D. After introduction and אל מלך : 1. אשתחוה אפים ארצה, with the acr. of אברהם עזרה ; 2. אנשי אמונה אבדו ; 3. אל מי מגואלי (Zunz, p. 484) ; 4. אנוש רמה בחייך, with the acr. of אני שבתי חזק.

IV. סדר שבת שקלים : α. (קדיש) אגדלך אלהי כל נשמה, acr. of אברהם ; β. (פתיחה) עדתי לאל מיחלת, acr. of דוד ; 1. (יוצר) אל המתנשא, א״ב ; 2. (אופן) אופני הוד ושרפי להבה, א to כ ; 3. (זולת אלפ׳ בית) אסירים ביד רמה ; γ. מי כמוך (מי כמוך) שוכן בתוך עשר ; I. 4 to 10 of 1023 (between 9 and 10, אותות שקלים מליצים יושר).

V. שבת זכור : 1. זכור את אשר עשה ; 2. לבעל התפארת מתקן ; 3. אערוך ואצפה לקול קורא ; II. 4 to 8 of 1023 ; 4. זכור אמירת פה ; II. 11 of 1023.

VI. סדר שבת פרה : β. אשרו המוני ; β¹. חוק יסד . . . אלהים עת חפץ, both with the acr. of אליה ; δ. ישורון צא (ברכו) יחיש, with the acr. of יצחק ; 1. אום אשר ; 2. בלולי אש ומימות, with the acr. of בנימן ; 3. אמהות עת נכבשה ; IV. 4 to 10 of 1023.

VII. סדר שבת החדש : β. שוקדי דלתות, acr. of שמריה ; β¹. ראשון לציון ; α. ישירון מלאכי . . . אמת ; δ. מרומם את עלי ; 1. אות זה ; 3. אריות הדיחו ; V. B 4 to 7, 9, 10, 8, 11 of 1023.

VIII. שבת זכור : β. אילת אהבים, acr. of אלעזר ; β¹. קוראי מגלה ; β². יום בהמן אף, both with the acr. of אברהם, and headed אחר לאבן עזרא ; α. שפל רום . . . יתגדל, acr. of שבתי ; δ. יסוד הכל, acr. of יוסף ברבי יצחק בן קמחי (Zunz, p. 460, 1) ; 1. קדושים קהלות to משמי שפרה ; 1a. אגני עליך בפשטו (Zunz, p. 339, 1) ; 1b. אדרבה נא דבר קל, ends הירוצן בסלע סוסים, with the acr. of אני לאון בר לוי (?) ; 1c. אימון ושולחו אל מגוריך, at end with the acr. of אברהם הקטן חזק ; 2. אחקור פלאי אל אדרוש, with the acr. of לוי חזק ; 3. יגל עם אל, headed מאורה לר׳ יהודה הלוי ; 4. אמנם שבעה רשעים קמו ; 5. אדון חסדך, headed מי כמוך ל׳ יהודה הלוי.

IX. סליחות לצום אסתר : the 25th, 9th, and 22nd Psalms : 1. אגני בעם בך, א to פ and (סליחה) יוסף קלעי חזק, Zunz, p. 339, 7) ; 2. (תחנון) יום רכב על עב קל, with the acr. of יהוד ; 1a. ביטח . . . אתה יי מתנשא ; א״ב ; 2a. (תחנון) יהירים קמו בבל דור, with the acr. of יואב (?) ; 1b. אנגי בקש לעשות מחשבת זממו, א״ב ; 2b. המן נלחץ, with the acr. of משה ; 1c. אתה אלוה ראשונים מפליא, א״ב and לוי (?) חזק ; 2c. אז בגלות בפרך, with the acr. of לוי (?) חזק ; 1d. אחות פתשגן פליאת, with the acr. of אני שלמה הקטן חזק ; 1e. את פניך יי (Zunz, p. 340, 15) ; 1f. איש צר ואויב, headed סליחה אחרת לקלעי (Zunz, p. 340, 9) ; 1g. אל יי אקרא רוכב שחק, א״ב and יונה (?) ; 2a. (לפורים) יהר אין ויגאץ, with the acr. of יונתן (?) ; 3. בקום עלי אדם למעט . . . יי מה (חטאנו).

X. סדר פורים : the 93rd, 7th, 106th, and 150th Psalms, common prayers. זמר : 1. שיר אהבה . . . מדור לדור, with the acr. of משה ; 2. על אודות . . . יאספו חרדים, with the acr. of יצחק ; 3. (לאחר קריאת המגלה) זכר פורים לא יעבור, with the acr. of זרחיה לוי ; 4. יגל חזון ובשורה (אחר), with the acr. of יונה (?).

XI. סדר שבת הגדול של פסח : a. ידידים יוצאים מפרך ; b. אנבר חילים, headed ברכו לר׳ אליעזר ; c. אבא בחיל (רשות ליוצר) להתיצבה ; 1. אדיר דר מתוחים ; 1a. אלהי הרוחות לכ׳ ב׳ חוק לעמו מסר, with the Siluq יין כי יתאדם, with the acr. of יוסף הקטן בר שמואל חסק חזק ; 1b. יוצר אחר חברו רבנ׳ משה האיקריטי אביו של רבנ׳ אליהו החסיד ז׳צ׳ל ; וזה הרשות שלו והוא בנגון אבא בחיל ; c¹. אגדלה שמך סלה, headed וזה חיוצר שלו בנגון אור ישע מאושרים ; 1c. אכתירה לחונן דעת and סלוק בנגון נאור אור לי, beg. מי שלא אמר אלו ; 2. אל נערץ בסוד גלגלו ; 3. אתה נמת להומיך ; γ. מי כמוך אל נורא תהלות, headed מי כמוך לר׳ אברהם בר יעקב.

XII. סדר חג המצות : the 92nd, 93rd, 105th, 136th, and 150th Psalms. 1. A=VIII. 1. A of 1023. הגדה ends with כי לו נאה.—1. B : β. יונה מעונה, with the acr. of יצחק חזק ; β¹. שדי ראה לחצינו, with the acr. of שלמה ; β². לרנן חסדך (Zunz, p. 466, 1b), headed לר׳ זרח ז׳צ׳ל ; VIII. 1. B 1 to 4 of 1023 ; d. (גאולה) קול נתנה מי זאת. Before the Haftarah, יציב פתגם.—1. C : 1. (רשות) אפאר לאל חי לחן לתפלת הטל) ; VIII. 1. C 1 to 6 of 1023, headed קדושתא ; 7. א׳ו׳א אמונים החסודים.—II. A=פסח, II of 1055, with (תוספת שלו) אור יום הנף.—II. B : 1. אנבר חילים (headed ברכו יפה) ; VI. VIII. B 1, 2, 3 of 1057 ; VIII. II. B 5 to 10 and 11 of 1023 ; 2. אבע שבחתא (Zunz, p. 466, 2e).—III. B : β. אצולה ממקור חיים, with the acr. of אברהם חזק ; β¹. אשר שפר רקיעי רום, headed בנגון יעירוני ימי קדם לרב ר׳ יעקב בן הרב, with the acr. of אני יעקב בן הרב חזק ; α. אגדלך אלהי כל נשמה, with the acr. of אברהם ; VIII. III. B 1 (headed בנגון אדיר דר מתוחים), 2 (headed בנגון ראשו כתם פז), 3 (headed לחן אתית יום זה גאלתני), 4 (headed לחן אור יום הנף) of 1023.—

vii. A: the 92nd, 93rd, 18th, 136th, and 150th Psalms; יה שלח אורו to יודעי הלכה.—vii. B: β. יעירוני ימי קדם; b. (ברכו) יושב עליון מרומי שחקים, with the acr. of יעקב; 1. אתה הארת; 2. ותען להם מרים; 3. אדיר אדירים; VIII. viii. B 4 to 9 (after 6 אדני חלד).—viii. A^1=X. vii^b of 1023, with a. יום שבת זכור (Zunz, p. 460, 2, ends עליון נתנהו), with the acr. of יוסף בן קמחי, b. (תוספת) מתי אבא ואראה; viii. A^2: אור לשביעי גש to שביעי נוצלו.—viii. B: 1. ויושע שושני; 3. אי פתרוס, headed זולת לשמעון בר׳ מאיר בנגון אמנם שבעה רשעים; 1^a. אופל המוני נגה; 3. אדיר אדירים (only indicated); 4. עברו העברים בים (Zunz, p. 586); VIII. vii. B 4 to 10. Next comes the book of Canticles.

XIII. סדר חג השבועות: the 92nd, 93rd, 68th, 136th, and 105th Psalms. 1. A: אל נגלה to וכל העם.—1. B: a. יום מעמד סיני, with the acr. of יצחק חזק; 1. אילת אהבים; 2. ארחות אראלים; 3. ומשה עלה; VIII. ii. B 4 to 11 (10 is headed סדר הבבלי) of 1023.—1. C: אמון ... אמת יהגה, headed אזהרות לרבי׳ אליהו הזקן (אזנך) is preceded by a strophe, beg. בציון, headed זאת החרוזה שייסד הר׳ משה (מפונטייזא להשלים מצוה עשה).—ii. A=VIII. 1 A of 1023, with יום הבכורים (תוספת), with the acr. of יוסף.—ii. B: VIII. 1. B 1, 2, 3 of 1023; 4. ארוכה מארץ; 5. תשע מאות ושבעים; 6. באלפי שנאן; 7. אהולים וקורקסיהם; 8. אדני רגובה; 9. וירד אגור בין שלולה; 10. בששה בחדש נתנו.—ii. C: שמור לבי מענה, headed by the author's name.

XIV. י״ז בתמוז: 1. (סליחה) אמנם אלהי הרוחות ביום זה; 2. (תחנון) ימות עולם בעול סבלם, with the acr. of יונתן; 1^a. א״ב, אעורר בבכי ואגיד דמעו; 2^a. שעה נאסר; 1^b. אעיר יגוני על עם; 2^b. אלהי קדם מעונה ישובב; 1^c. אהה ליום אשר בו נתכה, א״ב; 3. (חטאנו) איך אוכל שברי להחביא, with the acr. of אברהם.

XV. ת׳ באב: פסוקים and the 137th and 79th Psalms, common prayers. קינות: 1. מי יתן ראשי מים, ends ותהי לקינה; 2. אוי כי קינה רבת, refrain ויהי; 3. במוצאי יום איך שכורים ... גילה; 4. שמם מקנם ... במוצאי יום מנוחה, with the acr. of שלמה; the last three are headed למ״ש; 5. אמרר בבכי, with the acr. of אברהם; marg. v. B 32 of 878; X. n of 1025; 6. מדי שנה בשנה, refrain כי קריה; 7. ירה חציו אל תוך לבי, with the acr. of יהודה (?); 8. שמעו קולי אני זכריהו; 9. אללי לי אללי על רוע מעללי; marg. v. A 2, B 30 of 878; 10. יונה מה לך מקוננת, with the acr. of יהודה; XI. a^1 of 1057; 11. אלי ציון ועריה ... יקדת אש מלהטת, with the acr. of יוסף; XII. ν, θ of 1080; ש״ע of 1057, XI; 12. זקנים אדירי משיבת; 3, 10, 4, 9 of 878; 13. איכה יעיב ברגזו; 14. מה אעידך ומה אדמה; 15. אני הגבר נבחרתי משבעים; 6 of 878; XIV. 3 of 1057; XI. b, d, u of 1057; 16. אמרתי שמעו אמונים ולא שמעתם; 17. אלפים שמנים פרחים; 18. משה אמר איכה אשא לבדי; 19. אנה אלך ואבכה, refrain עיני; A 1 of 878; XII. a of 1025; 20. נבוכדנצר אכלני הממני; 21. על ארמון כי נטש נשב; XI. e, j, p of 1057; 22. אבדתי קשוטים עשרה; XI. f of 1057; 23. תחת אשר לא עבדתי את אלהי; 24. גלה עמי גלו בני; continuation of ש״ע, אתה אלי to אתה תקום; XI. b^1, c^1 (headed סדר הנחמות) of 1057. Next comes Job, with both Masorahs and Naḥmanides' commentary (incomplete, ends with xl. 12).

At beg. of MS. (by another hand): the text of the Bab. Thalmud. a. Qiddushin, fol. 64^a. דקא מרע ליה לדבוריה to fol. 66^a. ואבעית אימא (last line). b. Fol. 5 (paged in the MS. רלז). K'thubhoth, fol. 30^a. התשלומין מתקיף to fol. 31^b. בעלים (beg. of l. 30). c. Fol. 6 (paged in the MS. רלח, רלט, רלמ). K'thubhoth, fol. 27^a. אמ׳ רב אידי בר אבין to fol. 28^a. שאין לבו גס בה [ואינה מכרת בקריצותיו]. d. Fol. 7. a. The end of a liturgy בעלמא שמה רבא; β. Beg. מצולה, end בסתר כנפיו אחסה, headed אחר (both very pale); γ. אברך ... אשר נטה שחקים (ברכו); δ. (יוצר) אסלד לאדון עולם incomplete, ends with the strophe (קנה קנין); ε. The last strophe of a liturgy, beg. מדוע נמשכה תוחלת, refrain שובה (fol. 8); ζ. אם יום פדותי אחר (גאולה), with the acr. of אברהם, at end תם סדר שבת ור״ח וזה סדר שבת וחנוכה; η. בנר חנוכה אודך, with the acr. of יהודה; θ. לך שדי איומתי, with the acr. of לוי חזק; both are headed פתיחה; ι. שם יי מגדל עוז, with the acr. of שמואל; κ. האל העירה, with the acr. of השנירי (incomplete); both headed קדיש; λ. A liturgy with א״ב, beg. יודעי ערך, at end the acr. of נתן חזק; μ. לב ונפש נשפוך כמים, with the acr. of לאליה בר ... חזק; ν. א״ב, יי אלהי הצבאות נורא בעליונים twice; ξ. שובה ישראל, refrain לכו, with the acr. of שמואל; ο. אתאנו לפניך כדלים (incomplete, ends with ס); π. A liturgy (beg. wanting, א״ב), beg. טרדוני הולמים, at end the acr. of משה; ρ. אין מי יקרא בצדק; σ. יי אזכיר שמו בהגיוני, with the acr. of אני משה ברבי חייה חזק ואמ[ץ] (incomplete).

The Haftaroth have the Thargum. Short דינים.

Owners: אני שאול כהן אשכנזי בן הכר׳ שמואל זל הכותב ביום ה׳ לחדש תמוז (fol. 155^b); Sh'muel ben Mosheh Kohen Ashk'enazi (fol. 68).

Greek squ. char. with vowel points (except the Thalmud pages; Job has also the accents); the דינים, the Masorah, and Naḥmanides' comm., Greek Rabb. char.; fol., vellum, ff. 235, (ff. 2^b, 3^a, 6^b, and 7^a are injured and almost illegible.) [Can. Or. 49.]

F. מחזור, Spanish-Oriental Rite.

1084

מחזור לר״ה וכפור אלגזאיר, rite of Algiers (see ed. of Amsterdam, 1685).

I. ר״ה: מנחה of ערב ר״ה, beg. with the 81st Psalm, ש״ע, אשרי פ׳ קרבנות, and ends with the 141st and 142nd Psalms. מעריב: 1. אחות, ש״ע, מזמור (ed. p. 3) up to בשלום אמן (ed. p. 8^b). Next come: a. אלהי עד שלא נוצרתי; b. קדוש; c. עלינו; d. The Mishnah of מס׳ ר״ה.

II. בקשות: 1. מרומם על ברכה גם תהלה, with the acr. of משה בן יהודה חזק twice; 2. אל חי רם יגדל ויתנשא, with

the acr. of אני משה בן יהודה; 3. אלי פתח לי שערי צדק, headed להחכם השלם כמהר סעדיה זוראפי' זלהה וטוב לאומרו ביום ראש השנה; 4. מחול; 5. אדון חכל, with introductory lines beg. שעה ידיד; 6. בכל מהלל; 7. אדון עולם; 8. א' בלתך, 4 to 7 of Mosheh el-Ashqar (Zunz, p. 529, 1 to 5); 9. אב, אלהי נגדך כל תאותי, headed עוד לו; 10. לך אלי תשוקתי; 11. שמע קולי, headed לרבינו האיי גאון זל; 12. יי יום לך אערוך תחנה, with the acr. of יהוה; 13. אלהי עוז תהלתי, with the acr. of אליקים; 14. בת אהובת אל; 15. חשתי ולא התמהמתי, with the acr. of חיים; 16. שחר להודות לך קמתי, with the acr. of משה; 17. קמתי להלל; 18. מרעיד פני צורו, with the acr. of משה הקטן; 19. שחר קמתי וגם נכלמתי, with the acr. of שלמה; 20. אעירה שחר את עינו, with the acr. of יוסף בר משה קרשקש חזק; 21. יה שוכן ברום שחק, with the acr. of יוסף קרשקש; 22. פנה אלי וכבוש . . . אודה בעמים, with the acr. of אברהם; 23. אני קמתי הדל והחלך, with the acr. of אברהם לוי (?) חזק; 24. כל גדודי שחק ותבל יחד, with the acr. of אני שעדיה זראף, headed להחכם . . . סעדיה זאראפ' ז'ל'ה'ה לנועם כל חזק, ברואי מעלה ומטה והיא בנויה כנגד שבח השלשה עולמות לפני ה'ש'י'ת; 25. שלשים ושתים נתיבות; 26. אדון עולם אשר מלך; 27. יגדל אלהים חי. Next comes פסוקים.

III. שחרית up to נשמת. Next come the following Baqqashoth: 1. אקום לשורר, refrain בקראי, with the acr. of אני אברהם בהר יעקב טואה קטן חזק; 2. סמר גבי (Zunz, Nachtrag, p. 44); 3. אשא דעי אל צור ישעי, with the acr. of אני יוסף בן כספי חזק; 4. אלהי . . . אני בקר קמתי מזדוני, headed לנו' העקידה; 5. אלהי אל תדינני, and continues like the edition. For תקיעת שופר the liturgy יי בקול שופר יזכור לאב המונו. 1. C has the Pizmon קול שופר הדרור after שופרות. The MS. has the common prayers in full. The second day runs like the edition.

IV. תיקון צום גדליה: פסוקים, with the following liturgies: 1. (סליחה) יוקם דם עבדיך, with the acr. of יהודה; 2. (רהוטה) יי חזקי ארוממך, with the acr. of אני שמעון בר צמח חזק; 3. חטאנו וארבנו בצדיה.

V. י'ה'כ: מנחה. A. After לזמן הזה the MS. has השכבה, wherein are mentioned ר'ש'ב'ץ, ר'י'ב'ש, and his son ר'ש'ב'ש. The rest like the edition. At end, the first four Psalms (according to the א'ר'י) and כתר מלכות. —B. אשר אשש, with the comm. and the poems printed (from the present MS.?) in Ḥofes Matmonim, p. 85). Next come two S'liḥoth: 1. סלח רשעתי וקח דמעתי, with the acr. of סעדיה זראפה חזק . . .; 2. אשם וזע מזדונהו, with the acr. of אברהם חזק. Next come the liturgies of the edition. There is the Qaddish אלה מהימן (Zunz, p. 524). יי מלך (ed. p. 127) introduced by שמו לעד, headed פזמון and שמואל pointed out. After שופט (ed. p. 130b) follow: 3. אמצה (ed. p. 133, רהוטה); 4. מבורך זה היום מכל הימים (פזמון for Sabbath); 5. ודוי of Rab. Nisim. Before הכנסה, ניחות נפשן, headed רחמנא לבעלי ההקדש.—C. The first two Pizmonim are in inverted order. The MS. has not ובכן מה of the ed. p. 162. ודוי of שם טוב ן' ארדוטיל.—D. ניחות נפשן. After the first S'liḥah (ed. p. 180b): 1. משמרת שירתי (תוכחה), משה and א"ב.—E like the edition. Next comes מעריב: 1. הבדלה introduced by 1. דלינו יה מחטאינו; 2. ויום זכרון תרועה; 3. נהלני ברחמיך.

Many marg. notes (some injured), chiefly of Kabbalistical contents, sometimes also דינים and comm. Most of the acrostics of the liturgies are indicated at the beg. Fol. 319. An alphabetical index of the liturgies contained in the MS.; at end a liturgy, beg. ומגודל עוני תעצור המים, beg. and end אליך יי (two coll.) Fol. 315. A summary of the liturgies and a prayer, beg. ר'ש'ע בזוכרי עונות בחורותי, both written by Sh'lomoh Ibn Kaspi.

The MS. was written by Zemaḥ Duran, beg. on Friday the 6th of Nisan 5416=1656, fin. on Friday the 4th of Thishri 5422=1661.

Owners: Z'kharyah ארב (? beg.); Mas'ud hak-Kohen בקה (? fol. 320b); Nathan (?) ben Sh'lomoh Ibn Kaspi (at end).

Span. Rabb. char. without vowel points; 4to, paper, ff. 323; title-page illuminated. [Opp. Add. 4to, 63.]

1085

מחזור for ר"ה and י'ה'כ, rite of Algiers, beg. with the liturgy אחות קטנה, headed פתיחה לערב ראש השנה; the rest like the edition of Amsterdam, 1685.

Written by Nathan ben R. סמעאל נונו in the study of R. Yoseph ben R. Sh'lomoh Duran, fin. on Wednesday the 17th of Elul 5341=1581.

Span. Rabb. char. (carelessly written); 8vo, paper, ff. 412. [Arch. Seld. sup. 108 (Uri 304).]

1086

מחזור מנהג ק"ק קונסטנטונא (so) דר"ה וי'ו'כ, שנת ר'פ'א (on the modern fly-leaf).

I. ר"ה. B. בקשות: III. 2, followed by ר'ב'ש'ע אתה יודע כי בשר אנחנו (both by a later hand); II. 10 to 16, 17, 19, 20, 21, 17, 23, 25, and 26 of No. 1084. After common prayers III. 1, 4 (headed עוד לו), and 3 of No. 1084: *a*. יה מושיעי פודי ורועי, headed להח' הש' כמהרר יצחק מועטי זלה'ה, with the acr. of יצחק מוע חזק; the rest like No. 1084. At end of ר"ה: *b*. יי בקול שופר יקבץ נפזרים, attributed to the author of *a*; *c*. יי . . . ישמיע; *d*. יי . . . אביון לך צפר, headed פזמון לי אני אברהם צייארי.

II. י'ה'כ. A. (מושב) מנום אנחה העיר הוזה, with the acr. of משה קטן. In the השכבה the ריבש is only mentioned; not לזמן הזה. At end כתר מלכות.—B. אשר אשש is attributed to ר' יצחק ן' גיאת; the rest of B, C, and D (not משמרת) like No. 1084.—E is defective. At end by a later hand: *a*. אחלה ליוצרי מכל נוי, headed אחר תפלת נעילה אומרים זה הפיוט, with the acr. of אני משה ואלשש.

At end of MS. (fol. 216) are the following liturgies (by a modern hand): 1. צור ממעון שמים (שבועות, I. A); 2. יערת דבש על לשונך (II. A); 3. הגידי נא עתה, refrain

ידידי; 4. חק עולם לי נתת; 5. יהיו כמוץ עובדי כמוש; 6. בי אל דבר; 7. ירושת נחלה לשם טוב; 8. יבוא דודי; 9. לגן עדנו; יערב לך קוני; 10. שמע לקול אנקת אסיד; 11. לבי שמחו באור הטוב; 12. רחש לבי (only the beg.); 13. ובשרי וטוחי, with the acr. of ישר; 14. שוכנת בשדה, with the acr. of שלמה; 15. יה אל צורי רפא צורי, with the acr. of ישר; 16. יונתי מה לך נודדת, with the acr. of ישראל; 17. יפמירו שפתי; 18. אל ברום יחיד (two lines); 19. יפת חן דני, with the acr. of ישר; 20. יכסוף לבי לירחי קדם; 21. אערוך שיר שבחי דוד; 22. יעירוני ימי קדם היותי (by another hand); 23. אין בלשוני ניב (two lines); 24. בשיר יחיה צדיק באמונתו; 25. חדש אקרמך; ינחני לחצרותיו; 26. ימינך תסעדני; 27. refrain חוש, with the acr. of ישרא; 28. קומו ברנה עדת אמוני, with the acr. of יסף; 29. ימסו הרים כדונג, with the acr. of ישראל; 30. יהלך ניב שפתי, with the acr. of ישראל חזק; 31. repetition of 6; 32. יגלה כבוד מלכותך, with the acr. of ישראל; 33. אנא אל בוראי; 34. לקדיש שחרית שבת זכור) יקבוץ מפוזר), only the beg. and a blank space left; 35. אדרוש אליך אלי על בנין ארמון, with the acr. of אברהם; 36. יה אפף השב; 37. בת עמי נא קומי; חתן שנות חיים; 38. מה נכבד היום; 39. אורי, refrain חיש. Many of them are headed לחן . . .

There are marg. notes (frequently injured) of Kabbalistical contents.

Span. Rabb. char. without vowel points; 4to (the appendix shorter shape), paper, ff. 227. [MICH. ADD. 21.]

1087

Maḥazor [rite of Catalonia]; see Paris, No. 593. Printed (?) at Saloniki, 5444=1684, according to Luzzatto, M'bhô, p. 14. The Bodleian has not this edition; the references are to the edition of No. 1084.

I. ר״ה. A. כתר מלכות and אחות.—B. רעה, יעלה, and ירצה to ידי אסיר משמר את פני דבו of the ed.: a. נשמת (ed. p. 62); b. (מסתגאב) מלך שדי השוכן דומה, with the acr. of שלמה; b^1. מחסי לשחר פניך, with the acr. of משה; יחזו and מגדל of the ed.; c. (פזמון) מלאך שמך בקרבו, with the acr. of יהודה; c^1. יצרי ראשות צרי; b^2. . . . חסדי (מסתגאב) אזכיר קצות הנוראות; ישראל and למשפט of the ed.; c^2. יוצר רום בבינה, with the acr. of יצחק at beg.; b^2. תקעו . . . לאדיר נורא תהלות, with the acr. of לוי; d. יעלו (תוכחה) איכה תפקוד בחימה, refrain אם, א״ב and ?; to end of the ed.—1. C=III. 1. C of 1084.—11. B: a. אלהי אל תדינני; b. שואף; c. אלהי בשם קדשך, with the acr. of אברהם; d. נשמת ישורון יום זה, with the acr. of יצחק הלוי; e. יה שמך; f. ידודון יעמדון אדאלים; g. שב מן; h. אדר היקר העיד; i. (פזמון) יום לריב; i^1. המלך יי רום; k. (מסתגאב) אומר אני . . . מראש מקדמי, Zunz, p. 478, 1); l. עת שערי; יושיע וישיב; m. יונת אלם מזח; i^2. אני מזכיר . . . לבית ישראל; i^3. (ed. p. 63); k^1. אמיץ גוזר, refrain זכור (א to ז); o. יראה ויוקשב; p. צמח צדיק; i^4. יי אלהיכם שני (לשופרות) אסיר תקוה לקץ; i^5. בכל קוראיו עונה; i^6. שני (לשבת ור״ה) ימים; k^2. תקע—אל איום ונורא; s. יגדל נא חסדך; ends with מלאכי and יאתה of the ed. At end: t. יי בקול שופר ישמיע.

II. י״ה״כ. A. כל נדרי on marg. After פסוקי דרחמי: a. (פזמון) אנשי אמונה אבדו; a^1. יעשה תבואה ופרי, with the acr. of יצחק; משתחוים, and בליל of the ed.; a^2. שירו ילדי אמוני, with the acr. of משה קטן; a^3. יי הקשיבה זועק (Zunz, p. 461, 16); c. שטר עלי.—B. יי נגדך to נשמת of the ed.: a. (מסתגאב לברכו) ברכי אצולה; b. אלהים אל נורא ואיום; א״ב and אני משה; התעוררו to אמרים of the ed.; c. אמונת השרש; d. וארץ אקוד; (פזמון) יי רצה נא מאמר; e. אחד נעלית על כל; באמירו, א״ב and אברהם חזק; d^1. אחד נעלית על כל גבוהים, with the acr. of אברהם; d^2. יענה כבוד אבות לבן; e. אמץ בן רצוי; f. אלמד ארחות אלהי; g. חרדים (ed.); h. יום צעקו שבים; אל ביתך רצתי; i. אמון יוכח ודרכו; d^3. יום צעקו שבים; i. אלוה שוכן מרומות . . . ובכן, א״ב and שלמה; k. אפס; l. אפיל תחנתי לפניך . . . ובכן; m. אין מלה בלשוני; גאון עזי; d^4. אסיד מעל יצף; n. תקרב ותרצה ותבחר; d^5. כל המיחלים לישע צורכם; d^6. יצו אל ממרומו; d^7. ממרום לבן ערום; d^8. אחרי (מסתגאב) שובי נחמתי; d^9. האל התולה על בלי, with the acr. of משה; o. אנושים ועונשים בקשים . . . ובכן (פזמון מסתגאב), with the acr. of חזק (so) אני שלמה ברבי יהודה בגירול; m. ובכן . . . יי מה אדם הלא בשר החרשים (ed. p. 123ᵇ); z. (מסתגאב) ודם את חטאי (p. 122ᵇ), and מרום (p. 126ᵇ); d^{10}. שרפים וקדושים פוצחים; p. אל אל הנורא . . . ובכן (סילוק). סליחות: d^{11}. אדני האדנים השקיפה, refrain ואל; d^{12}. ידידים; d^{13}. נורא מכל ואיום; מה . . . יום ערום אעמוד; d^{14}. לבית אל, headed לנועם ירצה צור בהיות בשבת, both with the acr. of משה; d^{15}. ישיני לב מה לכם, with the acr. of אליכם אקרא נמהרים; d^{16}. יה איום זכור; אברה עזרה חזק; q. (חטאנו), with the acr. of משה קט; r. אומרה למפיק מאוני; s. אצלצלה נדבותיך; t. בטרם אמון (ed. p. 127).—C. אלהים of the ed.: a. אל מעמדי שבתי, with the acr. of אברהם; משמים to ימי of the ed.; b. א״ב, מאד חלתי וחלתי; c. אב, ובכן . . . חי אני תמים דעים; אנא and ישן of the ed.; d. (תוכחה) אימות עלי נפלו; e. ובכן . . . את אדון לכל (מסתגאב) אני משה הקטן בר הנמצאות, with the acr. of יעקב חזק thrice; f. (פזמון) ידענו אלהים עונותינו; g. שעה (תוכחה) קולי בהתעטפי, א״ב and משה; f^1. זה אל זה . . . וכבן . . . אלהים אל מי, אילי וילון, headed לקדושה; i. (סילוק) אמשילך; j. אוחילה; f^2. אנא אל נאור; l. רשות לסדר עבודה לרב ר׳ יוסף בן אביתור ז׳צ׳ל, beg. אבואה and אשרי עין—ארון; אל אל (see Qobeẓ II, p. 18 sqq.); f^3. הקדש; f^4. יוספים שנית; f^5. עזוב נא בן אדם, headed לנועם כל תהלותיך אל כל; f^6. יספת אלהים; f^7. יענה כבוד אבות אומללנו בנפש אנושה, with the acr. of אברם; g. אשר פעל (חטאנו); h. (שמע) אזמר לאל המיוחד, both with the acr. of אני משה; i. מי אל כמוך אדיר.—D: a. אשלש תפלות (מגן); b. יי נאמי; c. בקר וערב; d. ארנן בצל; e. השכם והערב, with the acr. of אני אברה בן עזרא; f. צור נפשי אל צור, with the same acr.; g. ובכן . . . היום יודע אל רם; h. מעלות, with the same acr.; i. ובכן . . . אחד לבדו באין (פזמון) השחר; i^1. מושכי עול זדונים, with the acr. of משה; i^2. (מסתגאב) אנשי אמונה נקדשו, א״ב and אני משה בר יעקב

אבן עזרה חז; *k.* יה אשר אשפוך, with the acr. of משה טן חזק; *m.* מחטאתי אדאג (חטאנו); *n.* מיחד כל יום, both with the acr. of משה.—E. אדון to אנשי of the ed. (for עת in the MS.): *a.* אדירי ... יי מלך; *b.* בנשף קדמתי (פזמון); *b*¹. אחרית ותקוה; *b*². ידעו הבנים, with the acr. of יהודה; *b*³. אל נורא; *c.* (סליחה) אנא בקראנו לקול שוענו; *d.* המבדיל, ends with מי אל כמוך. Next come the Parashiyoth and the Haftaroth for the above-mentioned feast days. At end of MS. השכבה לאיש ולאשה (like the rite of Algiers).

The copy was made by Mord'khai ben Eliyyah ʿAli for מפורבינצא (erased), fin. the 20th of Thammuz 5216 = 1456.

Owners: Mosheh חובי or חזבי sold it to (erased) on the 10th of Marḥeshwan 5229 = 1468 at בוטונטי; witnesses, Yoseph Yaqob and Abram Yaqob hal-Levi (at end). Sh'lomoh ben (erased, at beg.) On the first leaf by a late hand וזאת התעודה בישראל עמדן.

Span. Rabb. char. with vowel points; 4to, vellum, ff. 206.
[Mich. 318 (Ol. 448).]

1088

The same rite, beg. of the common prayers wanting.

I. ר״ה. Instead of I. B *b* the MS. has II. B *k* of the preceding number; not I. B *b*¹; after I. B *d* follow II. B. *i*¹, *k*²; ישראל (ed. p. 63ᵇ) to יעלו; לאדיר נורא תהלות and אדירי to end of ed. Next come קול שופר הדרור (Pizmon) and Mishnayoth.—II. B. After II. B *b* of 1089: *a.* יהון לרצון אמרות, with the acr. of יוסף, headed רשות אחר לחכם ר׳ יוסף בונפוש בן ישי ז׳לה״ה; II. B *c*; *β.* מי יתנני of the ed.; II. B *d* of 1087; *γ.* חרדו (Ofan); *δ.* אל אל גדול ומהולל (M'orah), both with the acr. of אברהם; II. B *g* of 1087; *ε.* (כרוג) אשם ולבו בקרבו; II. B *h*, *i* of 1087; *ζ.* מרום מעלתו ומעל (S'liḥah), with the acr. of משה קטון; I. B *b*; II. B *l*, *m*; I. B *e*¹, *b*¹; II. B *i*²; I. B *b*²; II. B *o*, *p*, *i*³, *i*⁴, *t*, *i*⁵ of 1087; *η.* לובשו סות אימים (Pizmon), with the acr. of משה; מלאכו to end of the ed. Next comes Mishnayoth.

II. י׳ה׳כ. A, not C of 1087; after *e*, I. יצר עזוב (חטאנו), with the acr. of יצחק; 2. אעזובה מחשבת עון; *g* of 1087.—B beg. with ברוך אשר אשש, not *b*; *d*² before *d*¹; after *t* follows *d*⁸; 3. יי מה אדם הלא ב׳ו; מרום וקדוש החרשים of the ed.; *d*⁷, *d*¹⁰, *p*, with פסוקי דרחמי, *d*¹¹ to *t* of 1087; 4. יום אשמינו; 5. מי אל כמוך אתה אמרת.—C, not *b*; after ישן of the ed. follow C *g* to *f*⁴, C *g*, *h*, *i* of 1087.—D (incomplete), ends with the beg. of *g*.

Span. Rabb. char. (rather carelessly written) with vowel points; 8vo, vellum, ff. 174; initials illuminated. [Opp. Add. 8vo, 1.]

1089

מחזור [Rite of Oran (?), see Kerem Ḥemed IV, p. 27 sqq.]

I. [ר״ה.] I. B. בקראי to נשמת ידידי of the above-mentioned edition: 1. יה שמך ארוממך (קדיש); 2. (beg. wanting) הדר כבודך ועוז ידך, ends לא תדרוש בסוף ישראל להשית, מגדל, יחזו, אתה כוננת to ידי (יוצר ?); (כל זה לר׳י׳ל) למשפט כונן (on the marg. by Luzzatto), עת שערי יעלה לאלף, לבית ישראל, ירצה צור of the ed.; 3. ההוא יקרה עמך רצון (עבאש, עקדה) יראי יי of the ed.; 4. החרץ; 5. במשפט עמך אל תרשיע, with the acr. of בא (?); מאדום; 6. תקיעת שופר; אדירי ישורון of the ed. and קול שופר הדרור (פזמון).—II. B. בקראי to נשמת יריאיך of the ed.: 1. יסוד היסוד, with the acr. of יצחק; שב, וארץ אתנפל, יגלה, יאזין, איתן, יחיה, אהוב and יחיד אלהי of the ed.; 2. צור ישועתו (פזמון); 2ᵃ. יבואוני חסדיך, both with the acr. of יצחק; עת שערי מזכיר and לך יאתה of the ed.; 3. ספר הזכרונות אל הקשיבה; 4. רם שופר הנקדש; *a.* ... יי מלך מלאכי צבאי; *b.* יי בקול שופר ישמיע.

II. י׳ה׳כ׳. A. בישיבה and כל נדרי, לזמן הזה (פזמון), with the acr. of לשלמה, אוילים, ברכי, לך יי הצדקה (five §§ beg. מעונה, צורי, הולכי, בליל and זאת), בליל עשור and משתחוים of the ed.: 1. לעמו ישראל יצו שדי, with the acr. of יצחק; 2. שעה שועתי בשקדי, with the acr. of שמואל; 3. מרום וקדוש שעה, with the acr. of משה קטן; 4. יחידה עקבך; 5. (מיושב) זבחי אלהים, Zunz, p. 461, 13).—B: 1. ברוך אשר אשש; 2. אשתחוה אפים ארצה (after זמירות); 3. אקום, (בקשה כמו ר״ה) בקראי (פזמון) אלוה מאד נעלה; א״ב, (יוצר) אל אדון יוצר רוח אדם נ׳ אסירי of the ed.; 4. התעוררו of the ed.; 5. א״ב, (זולת) אז דברת תמים דעים and משה; 6. וארץ אפיל; 7. אבן בוחן פנה; 8. שמע לחש; 9. אזי בהר המור; שלום לרב; 10. איש תם יושב, from 6 to 9 composed by Gabriol; 11. פזמון, *a.* יענה כבוד אבותי (only the first strophe with וכו׳), *b.* יום צעקת שבים; 17. ראש הממשלה ובכן ... אלהים למי אמשילך with; 19. סליחות, *a.* אלהים צמאה, *b.* זמן הבלי ימים, with the acr. of משה, *c.* שופט כל הארץ, *d.* יערב לפניך מעמד, with the acr. of יוסף, *e.* אנה בקראנו לקול; 13. ישיני לב.—C: 1. יונה שוכבת, with the acr. of יצחק בן יהודה גיאת; 2. ישעך אל תלביש; 3. אבני קדש מצוקי by the same; 4. יקח צפצוף; 5. ובבן ... אתה תמימי ארך חיל אזרו, ת׳ש׳ר׳ק and יצחק; 6. נורא מעשות פלאים; 7. אלהי האלהים אשר אליו נועד; 8. יי אבוא באימה לשאול, the last three are by Mosheh ben Yaqob (ʿEzra); 9. רשות לסדר עבודה, *a.* אערוך מדברי, *b.* יי אלהי אבותיכם האמרכם; 10. אתה כוננת, headed סדר עבודה לרבי יוסי כהן גדול ז״ל; 11. סליחה, *a.* יה איום זכור, *b.* ישראל אני תמימים משכימים, with the acr. of משה, *c.* אין מלה עבדיך לפניך נאספים, *d.* יערב לפניך כמו קרבן; 12. בלשוני.—D: 1. שלישית שוקדת with יבואו (כרוג); 2. יונה מצפצפת with ישע, both כרוג with the acr. of יוסף; 3. צפרתי משחר; 4. ובכן ... היום יודע ברבי יצחק; 5. תכלית תמה ובכן ... אמונת אצחצחה; 6. סליחה, *a.* יושף הקטן ברבי יצחק, with the acr. of תשוב תניחה; 7. קראתי מצרה (פזמון); *b.* בלבב מושבי עול עונים, *c.* בפי מאד, the last three have the acr. of משה, *d.* זכור נה אלהינו ברחמיך, *e.* יערב לפניך תפלת המנחה; 8. שכני בתי חמר (תוכחה).—E: 1. ברביעית עורכת with יושיעם, with the acr. of יוסף ברבי יצחק; 2. במקהל במצעד

with ישעך; 3. יגידם קדמו לפניך (Luzzatto corrects יחידים); 4. ובכן ... ארשת שפתי (פזמון) אתה יי המסדר כולם; 5. פצתי, with the acr. of אני יושף ברבי יצחק חזק; 6. שער האתון; 7. תתכן ישראל ויהודה.

III. On fol. 94: XI. 1 *b* (רשות לש׳ חזון), X. 1 *a*, IX. 6 *b*, IX. 12 (הכרזה לראש חדש), X. 8, XI. 2 *a*, XI. 3 *b*, IX. 4 (קינה), X. 4 *b*, *a*, IX. 6 *a* of 1081; 1. יבשו אלי ואוספו אלי (refrain אויה), with the acr. of יהודה; 2. לכם ... יקרע סגוד לבי (אהבה), with the acr. of יהודה; 3. (זולת) איכה יחידה בבנות; XVI. 2 *b* of 1057; 4. (קדיש) ומעת הוסר הקדש, incomplete); 5. beg. wanting, the strophe beg. מקדש אל יסף (fol. 103), refrain יה יראה, with the acr. of מ[מי?]ן; 6. (lacuna?) אנהה (מרתיה) הה כי לבבי נחלק לשנים; נהי נהיה ואגירה, incomplete?); 8. (קינה לאב) בכו ... איך אחשה ואיך אנשה, with the acr. of עבא[ס?]; 9. (מרתיה) אהה אבי בפתע בא לעפר; 10. (מרתיה) לך אבי לך יהמה לבבי (לאב תמרור ה׳ נגדך; לתמרור, injured); 11. אל החכמות תשלחו מהר קינה להו איצׄא בנאהא עלי אלסייד אלמדכור ת׳נ׳צ׳ב׳ה תמ׳ הה) (כי לבבי, א״ב and at end דנשר חזק (pointed out in the MS.; the word צמח is also pointed out in the MS.); 12. קינה לתמ׳ ארץ חפץ למיתת ה׳ר׳ש׳ב׳ץ) ופרצתי פרץ על פרץ (ת׳נ׳צ׳ב׳ה יסוד מורי ורבי כהרר דודנו אבולכיר; 13. שביה (קינה תמ׳ גרושים) עניה ביד שוביה, with the acr. of שמעון חזק; 14. (קינה) יונה מרה לך מקוננת, with the acr. of יהודה; 15. יסוד מורי) איכה היתה לזונה ... נהפכו כל שירים (ורבי י׳ש׳צ׳ו קינה תמר׳ יא נוה יא דיואני, with the acr. of משנה לשנה נהי ואנינה; 16. קינה: *a*. אני דביד בולכיר חזק, with the acr. of מנדיל חזק; *β*. מדם עקובה כל מגורי, with the acr. of (?) מנדיל בן צדיק; *γ*. מלכי עד מתי יונתך הרצוצה, with the acr. of מנדיל; *δ*. על שוד ... איה כבודי נרמס, with the acr. of אברם; *ε*. היום יזל ... אקרע את לבי, with the acr. of אברהם; *ζ*. (לנחמו) מי גם בכם ויסגור דלתים, with the acr. of משה נתן; *η*. ארים קול ביללה במר; *θ*. נגנז ספר רפואות (למצר פי(?) הרר חיים נ״ע עשאה כהרר יעקב בנו י׳ש׳צ׳ו), with the acr. of יעקב חזק; *ι*. הה לי על מקדש זה כתנו; *κ*. לפטירת קצר ימים החכם) ערב ... אסיר מצנפת ועטרה (הדיין כמהר׳ שלמה קנשינו ז׳לה׳ה יסוד מורי ורבי י׳ש׳צ׳ו, with the acr. of אני דויד חזק; λ. איכה נשבר פתאום במהרה (מיסודו ג״כ י׳ש׳צ׳ו לחכם הנזכר ת׳נ׳צ׳ב׳ה), with the acr. of אני דונד בר יעקב חזק; *μ*. מימים ימימה לבנות יענה (incomplete).

Or. Rabb. char. (difficult to read); 4to, paper, ff. 115.
[Opp. Add. 4to, 87.]

1090

Fragments of the rite of Aleppo (Zunz, die Ritus, p. 56).

I. בשם לשבת שובה: 1. דלתי דחמיך—מושל, headed לר׳ מזהיר ז״ל (injured) אלהי, the end of it and 2 to 12 wanting; 13. שוב (Zunz, p. 517, 1[a]), headed שעאע, with the acr. of שעאע יואב היון; 14. אלהים ברוב חסדיך שמע אנקת דליך, refrain השיבנו, headed שנאני; 15. יום עמדתי להודות לקדשי, refrain שובה, headed מלא; 16. שלשת ישיני חברונה, refrain אולי; 17. עומדים (Zunz, p. 343, 5), headed עבאסיה. יום באתם; 18. המון אשר צמאה לך, refrain רחם;—a recent hand pointed out the acrostic of אליה at end of the 33rd strophe and אברהם in the last; certain is only חזק in the 4th and 5th strophes;—19. ימינך נושא עוני, headed לר׳ מ׳ יהודה הלוי ז״ל. שנאני; 20. רופה משובה, headed מאין; 21. עזוב (Zunz, p. 532, 15), headed לר׳ ששון הלוי ז״ל; 22. שמע קולי סלח מעלי, with the acr. of שלמה חזק, headed לר׳ שלמה חבר ז״ל; 23. שלום שלום לזרע שלום, with the acr. of שעאע; 24. אשר לו יום וחרבה, refrain השיבנו.

II. משה רחמים ליום אלכפור: 1. מי יפתח שערי רחמים, and א״ב; 2. דלתיך הלילה לשבי, with the acr. of דויד; 3. ענה עמך אלי, with the acr. of עזריהו, headed יום באתם; 4. יראים מרוב מעלם, headed לר׳ ששון. להטיב ושנאני; 5. שקדו יה למלל ביום וליל, headed לר׳ יצחק ז״ל. אני עת (Zunz, p. 517, 3), with the acr. of שעאע יואב, headed ישן; 7. תכון (Zunz, p. 532, 17), with the acr. of ססון, headed לר׳ ששון ז״ל; 8. אל איום שלח היום, headed לר׳ אהרן ז״ל. אני היום; 9. עבדי זמן אל יד, with the acr. of יצח[ק] עבאסיה חזק, headed ישן; 10. יום ערום אעמוד, and א״ב up to ע, headed ואל שדי; 11. סגולתי (Zunz, p. 531, 13), with the acr. of ססון, headed לר׳ ששון ז״ל. בכסופא; 12. ישן אל תרדם; 13. מאין יבוא, end קהלת צובה כולם חברים יחזו צורם עין בעין; 14. ... מלא רחמים שחקי ... ישאו, headed לר׳ שלמה ז״ל. שדי ישמע; 15. (Zunz, p. 517, 4), with the acr. of שעאע יואב חזק, headed לר׳ יצחק. צועקה; 16. ידידי אל ברכוהו, headed למשה ז״ל. בכסופא; 17. לבי לכה ... מורד הלנצח, headed בכסופה; 18. אלהי קדם צפון לב חוזה, refrain סלח נא, headed בני ישראל; 19. ביום (Zunz, p. 579, 2[b]); 20. שמחו היום לפני נורא, with the acr. of כלב (?) in the last strophe; 21. ישראל עמך. שמך במו קדש, with the acr. of יוסב (?) and א״ב up to ט, headed שנאני; 22. צועקה מים חטא, refrain יעזריה, with the acr. of צובה בלע; 23. בעשור לחרש ... קחו עמכם, headed להטיב; 24. שירו (Zunz, 517, 5).

III. Other fragments, headed ללכפור: *a*. מאמש (Zunz, p. 579, 3[a]); *β*. יי מה אדם ותדעהו, ends איה יוי; *γ*. להודות באתי, with the acr. of למשה; *δ*. לך נשאתי ... מצודות, with the same acr. Next comes a fragm. of Joshua iv. 7 end to 19; *ε*. יצו האל (incomplete); *η*. beg. wanting, the 2nd strophe beg. בטרם בו (so) ימי רעה, refrain חלו פני ... שאר וזכור, with the acr. of שבתי חזק; *ζ*. ישוב, with the acr. of שלמה קטן; *θ*. יה מרום הקשיבה, with the acr. of יצחק חזק; *ι*. שועת עניים באו להלום; *κ*. שמחו ... אשר נגלה, with the acr. of אלעזר. By a later hand: *a*. בשם א׳ אברהם, refrain אביר; *b*. יי יי אל רם, refrain ערוב.

After I. 12, 17, 23, and II. 6, 12, and 18 follow פסוקים.

Syr. Rabb. char. with vowel points up to II. 20; 8vo, paper, ff. 40. [Marsh. 549 (Uri 290).]

1091

I. מחזור יום הכפורים (see Maḥazor of Algiers). A. Beg. wanting; it beg. with ועזרא הסופר, followed by מי אל כמוך אשמינו תבלע (marked י״ז) אוילים and בליל of the ed.; II. A 3, 4 (headed תוכחת הנפש עם הגוף) of 1089.—B. ברוך אשר and אקום להודות of the ed.: 1. אלאה מהימן, headed אסירי התעוררו, אעמוד קדיש להר׳ אפרים נקאוה ז״ל; and of the ed.; 2. את חטאי אז דברת תמים; of the ed.; 3. שעה זכרון דתי במעשה א״ב and שלמה at beg. and end; 4. היום תישע שוחריך שחרית, יוסף is pointed out in the MS.; 5. (סליחה) שני חיי ומאויי, שלמה is pointed out in the MS.; 6. אדיר נוטה עליות; 5ª. קול יעקב יקרא; 5ᵇ. ממרום לבן עירום; 6ª. ישיני לב; 5ᶜ. אלהים צמאה; 5ᵈ. זמן הבלי; 5ᵉ. יערב לפניך מעמד.—C. יונה שוכבת to תמימי ארח ישראל עבדיך לפניך נאספים (C 1 to 5 of 1089): 1. (סליחה); 2. (פזמון) יי יי אל רם על כל אל; 3. ובכן (C 6 of 1089; on marg. (סי׳ אני משה בר יעקב חזק); 4. מעשות פלאים לא ירף, with the acr. of משה בר יעקב; 5. אבוא באימה לשאול סליחתך, headed סי׳ אני משה ברבי יעקב; 6. ובכן מה קדושתך אואל לבאר, headed סי׳ אלף בית משה; 7. קדושה רבה כתר וכו׳ סי׳ נהדר . . . כמראה השמש, headed משה (פזמון) אשרי עין . . . מכהן וחוק; 8. משה הקטן חזק; 9. יערב לפניך כמו קטן חזק is pointed out in the MS.; 9. קרבן.—D. שלישית to תכלית (D 1 to 6 *a* of 1089, יי הוא בורא כל is headed (מסתגאב): 1. יערב לפניך תפלת; 2. בלבב בר ונשבר.—E. ברביעית to תתכן (E 1 to 7 of 1089, the acr. form the headings in the MS.; for יגידים the MS. has (יחידים): 1. (סליחה) בנשף קדמתי; 2. מי אל כמוך אתה אמרת (incomplete, ends with י).

II. Fol. 28. מחזור יום הכפורים=XVII of 1081; not A 3; A 8 is headed מסתנאב לר׳ יוסף אלבנסולי ז׳צ׳ל; lacuna for A 10 and the Psalms.—B (headed רתבה (נהאר . . .): *a*. (מחרך) רעה בשבטך; B 1 of 1081 with the heading (נ׳ אסירי עונות in all places); β. נ׳ אסירי עונות; B 3 to 6 (headed (ודוי גדול לרב אסי ראש ישיבה מבבל ז׳צ׳ל of 1081; γ. טרם אענה אני שוגג . . . ר״ע, headed וידוי אחר; B 7, 8 (headed פזמון לר׳ דוד בן בקודה ז׳צ׳ל) to 15 (headed פזמון לר׳ משה בן עזרא ז׳צ׳ל); δ. החרשים שמעו; ε. מקור עיני; ζ. יצו אל ממרומו, all three with the same heading; η. חרדים לבית תפלתם; θ. אל בית המלך, headed by the author's name; ι. לידך בני עולם, with the acr. of ליצחק; κ. יצו האל; λ. ימינך נושא; μ. יה איום, all three headed by the author's name (Y'hudah hal-Levi).—C (צלאה מוסף): C 1 (headed לר׳ יוסף בן אביתור), 2 (headed סילוק לר׳ יהודה הלוי), 3 of 1081; ν. ארוך מדברי דתי, headed רשות לר משה בן עזרא; C 4 to 8 of 1081; ο. כהן בהוד . . . אשרי עין, headed פזמון לר׳ יהודה בן ר׳ש׳ע אלדראע ז׳צ׳ל; C 9, 10 of 1081; π. יודע כל נעלם אוסיף להתודות במוסף; C 13, 17 to 20 of 1081.—D (צלאה מנחה): ρ. ר׳ש׳ע מה ארם ותדעהו, headed וידוי למנחה; σ. ר׳ש׳ע ויהי כעלות המנחה, headed ודוי אחר; D 8, 9 of 1081.—E (רתבה נעילה): E 10 of 1081; τ. אלהי הרוחות אדון הסליחות, headed ודוי לנעילה; E 5, 9 of 1081; *ν*. תענו ותעתרו. Next come פזמונים לשבת וכפור: *a*. ידידים לבית אל חשו; *b*. עם קדושים וברים מבורך זה היום; *c*. מה נכבד היום; *d*. שכחי יגונך; *e*. שכחי יגונך, headed by the author's name; E 8 of 1081 and המבדיל . . . יצוה, the last by a later hand.

III. Fol. 103. סליחות ללילי ר״ה (headed by a later hand (?) סליחות כמנהג מרכס יעא); see XIV of 1081).—1. A. לך תעטוף: *a*. 1. אכה כפי; 2. יחיד לבקש . . . צדק רצונך, with the acr. of יוסף בן לאבי. 3. *a*. יערב שיחי; *b*. יה לצעקת, headed פזמון לר׳ יצחק בן גיאת ז׳צ׳ל. β. 1. לפני המלך . . . מפיל. 2. מחסי לשחר . . . אלהים אודה; 3. *a*. מה טוב מפעלו, with the acr. of משה; *b*. אנא הנשא. 2. *a*. מלכותך . . . שוכן עד מאד נשגב לבדו, with the acr. of שלמה הקטן[ן] בר יהודה. γ. 1. נחמתי על אשר אשמתי (נ to ת); 2. אזכיר. 3. *a*. חסדי יי אזכיר ליל ויום, refrain מגיד (on the marg. לחן למתודה); *b*. יזכר; *c*. אלהי תהלתי. δ. 1. תקעו . . . לאדיר נורא. 2. משמר; *b*. יי בקול; 3. *a*. קחו תהלות. 3. *c*. יום זכרון מועד; *d*. (לשבת) לובשי סות.—II. *a*. 1. אלהי רעיוני העירוני. 3. *a*. יום קומך לדין; *b*. לאלהי יעקב; β. 1. אתתי. 2. *a*. אין מי יעשה . . . ארוממך; *b*. . . . אלהי נורא אתה, with the acr. of אני יהודה. 3. מרום מעלתו. 2. *c*. יי מלכנו. γ. 1. שוחר טוב. 3. *a*. יזכרו לחיים. 2. *a*. זכור . . . אמיץ גוזר. 2. *b*. יצרי ראשית. 3. *b*. אנא אזון. 3. *c*. זכור נא אלהינו ברחמיך לרחומיך. δ. 1. אאדירה שם אלהי. 3. *a*. המלך יי רום. 2. עלה (XIV. I. δ. 2 of 1081), with the acr. of אנ משה חזק. 3. *b*. הופיעה לכלות אום; *c*. ידעי תרועה; *d*. שירו ילדי; *e*. לזמן הזה צור, headed ואם ירצה יאמר זה הפזמון.

IV. Fol. 119ᵇ. ליל שבת בנתים (see XVI of 1081), beg. with פסוקים: 1. (מקדמה) ידעתי יי כי לריב, with the acr. of יצחק. 3. *a*. (פזמון) אל בית המלך; *b*. יום להטיב (on marg. (לחן יום צעקו שבים). 2. *a*. בך אומץ. 3. *c*. דות נפש נכאה, with the acr. of משה; *d*. (פז׳ רהוט) מי כמוך . . . אלה קצות, א״ב; *e*. משכנות מבטחים; *f*. סובלים עול אויב, with the acr. of סעדיה; *g*. יצו שדי; *h*. יונים בידי. 2. *b*. חצות. 3. *i*. יופיע צור פודה. 2. *c*. ראו . . . אל; *d*. ברכי אצולה. It concludes with גמר: *a*. (לחטאנו צורינו) אמת ביום ששי, with the acr. of אני מאיר; *b*. (לשמע) יום שבת קדש יכבד ישראל; *c*. (לברוך ש׳מ׳ל) חנך ימצאו, with the acr. of חזק. The פסוקים of No. 1081 are headed in this MS. like the edition סליחה, and have figures like the other liturgies.

Next come (fol. 130): 1. הנשמה . . . שעה קולי, headed תוכחה לר׳ משה בן עזרא ז׳צ׳ל לאחר בהתעטפי מוסף; 2. אשרו דרכבם נברים, headed פזמון לר׳ אברהם בן עזרא ז׳צ׳ל; 3. הנשמה . . . אשר ענה לאברהם, headed עורה כבודי . . .; 4. תוכחה לר׳ יצחק בן הרב ר׳ ישראל ז׳צ׳ל מאס הוד תבל, headed תוכחה לר׳ משה בן עזרא ז׳צ׳ל; 5. (מסתאנב) ואני תפלתי . . . אני אל אלהים אשים דברתי, with the acr. of ישראל ה[ק]טן ע; 6. תפלה גוי יחידה, headed פזמונים בין מנחה ונעילה; 7. שכחי יגונך, headed תוכחה לר׳ שלמה ז׳צ׳ל; 8. אבינו אל ארך אפים, refrain דעני, headed פזמון למנחה; 9. בנשף קדמתי, headed פזמון לאחר

הנעילה, on marg. לחן ידידיך; 10. בך אומץ כושלים (מסתאגנב); see XVI. 1 *b* of 1081); 11. אלהי תהלתי מאין בראתי; 12. דרור לשבויים; 13. שעה שועת נדכאים, the last three are headed פזמון; 14. ר״ש״ע יודע כל נעלם.

Owners: אישתי מחזור איש דיל משכיל ר׳ ברוך בר יוסף נ״ע טאריגאנו קי ביבה מונגוש אניוש בואינוש (fol. 102); ספר זה הוא ליורשי כמהרר שמואל הלוי ז״ל (fol. 12). On the binding a fragm. of a casuistic responsum, beg. הגיע לחכם השלם הרב (cut off), dated שמרו=1786.

Span. Rabb. char. with vowel points (not I, which is written by another hand); tall 4to, paper, ff. 137. [BODL. OR. 602.]

1092

מחזור של יום הכפורים=1081. Not A 2.—B (רתבה שחרית): *a* of 1091 (headed מחרך לר׳ משה בן עזרא); XVII. B 2, 3 of 1081; *a.* רבון הע׳ יושב הכרובים ועל כסא רחמים, headed וידוי גדול לר׳ יהודה הלוי; B 7 to 14 of 1081 (with headings); *b.* אורחותיך ... אכבד כבוד בת, headed פזמון לר׳ אברהם בן עזרא ז״ל; *c.* ובכן ... אלוה שוכן מרומות למדני, headed קיק לר׳ שלמה בן גבירול ז״ל; B 15 of 1081; δ of 1091 (with headings); b^{1}. האל התולה על בלימה, headed לר׳ משה בן עזרא ז״ל; *d.* ובכן ... אנושים וענושים בקשים, headed מסתגב לר׳ שלמה בן גבירול ז״ל; *e.* יי מה אדם הלא ב״ו, headed פזמון with the same heading; e^{1}. ובכן ... כל מעשה יי מאד; e^{2}. מקור עיני; e^{3}. מלך מכל עם; e^{4}. אל אלוה דלפה, the last four are headed לה ז״ל; d^{1}. ביי ... אלבש היום מדי חילי; e^{5}. חרדים לבית תפלתם, headed לר׳ משה בן עזרא ז״ל; e^{6}. כל המיחלים; e^{7}. יצו אל ממרומו, both with the same heading; d^{2}. כי שומע ... אשפוך כים מי; e^{8}. ממרום לבן, both headed לה ז״ל; e^{9}. יה איום זכור, headed לר׳ יהודה הלוי זל; e^{10}. ובכן ... יום ערום אעמוד, headed לר׳ יצחק בן גיאת ז״ל; e^{11}. לידך בני עולם; e^{12}. יד תתיר, both headed לה ז״ל; e^{13}. יצו האל לדל; e^{14}. ימינך נושא, both headed לר׳ יהודה הלוי; *f.* שכחי יגונך (with heading); e^{15}. יושב הכרובים ועל ארון חונה, headed לר׳ אברהם בן עזרא זל; d^{3}. קרוב ... אפיל תחנתי, headed לה ז״ל.—C=XVII. C 1 to 10 of 1081; ואומר ודוי גדול לרבינו נסים (only indicated); C 12 to 15 of 1081; *g.* ויהי דבר ... משמעך רהו, headed תוכחה לר׳ יצחק בן גיאת ז״ל; C 16, 17 of 1081; *h.* שובי נפשי לקונך, headed תוכחה לר׳ יוסף אלבנסולי ז״ל; *i.* ובכן ... אמנם כי דברך לדור, headed פזמון לר׳ אברהם בן עזרא ת׳נ׳צ׳ב׳ה׳; C 18, 19 (headed פו׳ לר׳ משה בן עזרא ז״ל) of 1081; i^{1}. למתודה חטאתיו, headed לה ז״ל; C 23, 20 of 1081; i^{2}. הן לא קצרה יד, headed לר׳ משה בן עזרא ז״ל; i^{3}. ידענו אלהים עונותינו, headed לה ז״ל.—D=XVII. D 1, 2, 4, 9 of 1081; *j.* ובכן ... היום יודע אל רם, headed פזמון לר׳ אברהם ן׳ עזרא ז״ל; *k.* יום זה הואל ... ענני, headed מסתגב לר׳ יצחק בן גיאת ז״ל; C 10, 12 of 1081; j^{1}. יה למתי צפנת; j^{2}. אין מנחה רקוחה; j^{3}. אל בית המלך.—E=E 1 (headed סילוק לר׳ אברהם בן עזרא), 5, 9 of 1081. The MS. concludes with the Parashiyoth and Haftaroth. At beg. the index of the 81 liturgies contained in the MS. At end (erased) אני שמואל הכותב בר יום טוב (?) ן׳ אלצאיג זל כתבתי זה המחזור להבחור הנחמד יצחק נחמיא . . .

Span. squ. char. with vowel points; tall 8vo, vellum, ff. 65. [BODL. 5 (Uri 302).]

1093

The second part of a shortened מחזור, beg. with שמוש לליל אשמורה, followed by the common prayer of ר״ה; at end פזמונים עלי אלשופר: *a.* המלך יי רום; *β.* יום זכרון מועד. רתבה צום גדליה=XV. 1, 2, 3 of 1081.—Common prayer for י״ה״כ (beg. wanting), after E. ויקול נהאר יום הכפורים אדיר ונאור and the Psalms 1 to 4.—ויפתח אשר יצר ... וקרבנות וזמירות אלי ... ואראהו בישועתי, followed by Psalms 17, 25 (indicated only with the words כתוב בנפילת אפים), 32, 51, 65, 85, 87 (only indicated), 103, 104 (only indicated), 121, 123, 122, 124 (of these four only the first verses), 130, 135, 136 (of both only the first verses) תם ברוך שאמר אלי ושמו אחד. נשמת ... אלי גאל ישראל תם ומתפללין תפלת ערבית וחוזר החזן הצלאה אלי מחיה מתים ואומ׳ ובכן נקדישך מלך. ליושב תהלות וכל הממשלות אלי לאל נערץ בסוד קדושים ואומר נקדישך אלי הללויה. אתה קדוש אלי לפני יי תטהרו. ואומר אל תעש ... ולא חטאנו ואומ׳ וידוי גדול לרב׳ נסים ז״ל. After the common prayers אדיר ונאור, ואומרי׳ צלאה מוסף פזמונים כמה שירצו: common prayers with וחוזר החזן התפלה יי ... המתים. ויקול ובכן נקדישך; אוחילה מלך. ובכן לך תעלה קדושה אלי לאל נערץ בסוד קדושים. תם כתר ... ואנו משתחוים. אוחילה. היה עם, followed by the עבודה as in the ed. Amsterdam 1736 (... אשרי עין כהן, which is the third in the MS., is headed לר׳ יהודה ן׳ אלדראע ז״ל), concludes with the Pizmon; *γ.* שמם הר ציון, after the words ויקו׳ פזמונים עד למנחה follows תיקון מנחה. יקול אשרי ... ואומר קדיש ויצלון כמו צלאה יוצר לא פחות ולא יותר תם וחוזר החזן הצלאה ולא יאמר ברכת כהנים תם ויקול קריש תתקבל ויקו׳ תענו ויקו׳ הפזמונים שירצו עד שעת הנעילה.—מצעק צלאה נעילה is followed by the Pizmonim; *δ.* ידידיך מאמש מעלות; *ε.* Next come the two עת שערי, headed פזמון עלי עקידת יצחק, and three Pizmonim (עלי אלשופר): *β* of this number, יי בקול ש׳ ישמיע, and במוצאי למוצאי שבת, headed שבת תהלה תצמיח. תיקון סוכות: I. *a.* אנא אל אחד ושמו; *b.* אנא זכור אב ירש; *c.* אל ישעך; *d.* אנא אל ראשון; *e.* כהושעת ירוויי. II. *a.* אנא ... ומביש; *b.* אנא זכור אב בנה; *c.* אמצני אלהי; *d.* אנא יוצרי דרשני; *e.* כה׳ יגיעי. III. *a.* אנא זכור אב מצא; *b.* אלהים אלי אתה אשחרך; *c.* אנא יסד יסודות; *d.* כה׳ ירידים. IV. *a.* אנא הבורא עולמו; *b.* אל פתחך ירון; *c.* אנא יוצר; *d.* כה׳ שורק. V. *a.* אנא זכור אב נעקד; *b.* אמוניך מתחננים; *c.* אנא יוצרי; *d.* כה׳ יפה. VI. *a.* אנא הבורא עולמו; *b.* אלהי אתיתי יום זה; *c.* אנא ישר מהלכי; *d.* כה׳ ילידי. VII. לשבת: *a.* איומה נועדה; *b.* ביום שבת קדש השב; *c.* אנא חיש נא ישעי; *d.* כה׳ יוצאי פתרום.—הושענה רבה=XVIII. (line 9) 1, 2; *a.* אל נא יום זה חתום; XVIII. 4 (כם for קץ); אומן; *β.* אמץ נא ... רחם; XVIII. 6 *a, b* of 1081;

סדר הגשם. תיקון .קול מבשר . . . שוש אשיש *γ*. (כרוג) לשוני כוננת with שפעת *a.* : שמיני חג עצרת ויקול פזמון צור אשר follows ,אל חי יפתח *c.* ; מכסה *b.* מנוף העלנו והוא כתוב בסדר הטל תם א׳ו׳א בגשמי תיקון שמחת תורה ערבית ליל שמיני חג .אורה עצרת לא פחות ולא יותר. תם ואחר שיצאו מערבית הולכין לבתי תלמידי חכמים או לבתי מדרשות או לבתי החברות וקורין וזאת הברכה. (with the Thargum after each verse). B. פזמון : *a.* יחד באוה (refrain קומו), with the acr. of יוסף ; XVIII. IX. *a, b, c* of 1081 ; *β.* למענך אלהינו (refrain כהניך), with the acr. of לאברם ; *γ.* מעטה and שירו לאל עם סגלה ; *f* and *e* of 1081 ; *δ.* אלהים אל עליון אשר שוכן ; שלום לך *η.* ; אשר בגלל אבות איתני *ζ.* ; אשרי תמימים *ε.* מוסרות *ι.* ; (פזמון) אשריך הר העברים *θ.* ; (רשות) הר העברים פזמון לר׳ דוד בר׳ יעקב ; שושאן רצי אללה headed ,צביה פתח צעקה *λ.* ; פטירת משה headed ,מראש מקדמי ארץ *κ.* ; ענה יוכבד מכאב (פזמון, refrain סיני) ; פזמון *a, b* of 1081. Follows תקון מאה ברכות (incomplete).

On fol. 123[b] occurs the name יוסף סעדון.

Syr. squ. char. with vowel points (בגדכפת and ה when weak are provided with a line) ; 8vo, vellum, ff. 143; the last leaf is injured. [Can. Or. 100.]

1094

Fragment of a Maḥazor.

I. פסח. I. B. I. גאולה : *a.* Beg. wanting and mostly injured, last strophe (acr. of אמן חזק) קמו אז עמי להודות יהמה לבבי על נדוד כרובי וגואל. *b.* ; לאל מחוללם (injured) ; *c.* מקומך נעלה ונעלם (injured) יה (the rest wanting). טל : *a.* Beg. wanting, beg. with ב ,בצקת עפר למוצק, ends תעודת (א׳א׳ב׳ב׳) ; *b.* בטל אצור ללבן.—II. B. I. רשות : *a.* שאלי יפפיה ; *b.* אל אל שובי יחידה, with the acr. of אברהם ; *c.* שכונה בי נשמה, headed לר׳ שלמה בר ראובן בונפיד ז״ל ; *d.* שחי עין יחידתי. 2. מחרך : *a.* כל הנשמה תהלל במליה ; *b.* מדי חיות לבבי, with the acr. of מאברם, followed by the words נשמת ישראל עמך והיא לעיל ביום ראשון. 3. שאלוני בליל *a.* : ברכו .4 .אל שמחת גילי . . . יזכור : קדיש שמים כסיל *a.* : אופן .5 .נעים שמך להודות *b.* ; נדוד רעיוני (Zunz, p. 475, 32) ; *b.* אראלים עם שנאנים ; *c.* מוטות עולינו שבר, with the acr. of משה. 6. מאורה : *a.* אל יי גדול ומהולל אזעק מעניי וצירי, with the acr. of אברם ; *b.* יזכרו .פלאך צבא מרום. 7. אהבה : *a.* מה תספרו . . . יעלה באזניו, with the same acr. ; *b.* הידעתם ידידי . . . יגיד לכם, with the acr. of יצחק ער ; *c.* יונה נכספה. 8. זולת : אזי בהגלותך לימים (א״ב). 9. גאולה : *a.* ימין עוזך (Zunz, p. 492, 2[b]) ; *b.* יום פדותי בעדו.—Fol. 12 : *a.* The end of נשמת, probably for I. B, beg. of the last strophe but one נש׳ ניני עבדיך ; *β.* (קדיש) יה ראשון בלי ראשון, with the acr. of יצחק ; *γ.* מחרך (headed שכחתיו למעלה) . . . שובי נפשי, יבורך גואלי אשר יקרה מיקר, with the acr. of יהודה ; *δ.* (ברכו) נשגב ; *ε.* (מאורה) שמעי בת . . . יונתי שמעי, with the acr. of יו[ס]ף ; *ζ.* (אהבה) אחרי עושי אלך, with the acr. of אברם.—After a blank page follows Abhoth (at end of v נגמרה מס׳ אבות ; the sixth chap. is headed פרק שישי).

II. I. אמון with [Gabirol's] אזהרות ; 2. שולמית שחרחרת ; 3. יום יצאה (Zunz, p. 461, 10).

III. I. רשות ליום ראשון של שבועות ,יעירוני בשמך ; 2. אבות .4 ; (קדיש) יי אלהי . . . שחק כדוק .3 ; נש׳ יחידים זרע קדושים (אופן), with the acr. of אברם ; 5. מי צור (מאורה, Zunz, p. 474, 23) ; 4[a]. בצר מנוסי . . . אשים ; 4[b]. מרום בלי מקום ; 6. יודעי יגוני (זולת), with the acr. of יהודה ; 6[a]. (רשות) ישן ולבו ער ; 1[a]. יצחק and א״ב ,אבי כל הנביאים ; 7. אשמחה כי אפתחה (מחרך), with the acr. of אברם ; 8. אל בדתך האמרתנו (אהבה) ; 6[b]. אבא בגבורות יי אלהים ; 9. יום זה . . . אשריכם (גאולה), with the acr. of יצחק ; 2[a]. נ׳ ישורון מטיף (headed שכחתיו). See for most of these liturgies ספר חכמת מסכן, Livorno 1772.

IV. *a.* בחדש הרביעי אפפו עלי ,מגן לשבעה עשר בתמוז רעות ; VIII. 2, 4 of 1081 ; *β.* יי אם . . . נפרדנו מדביר (תחנה).

V. ש׳ דברי : IX. 1 *b*, 3, X. 7 of 1081 ; *a.* שתני בבור בחלח (אופן), with the acr. of שלמה ; X. 8 of 1081 ; *β.* יונה שכחה (Zunz, p. 503), headed by a later hand לחן ארץ חפץ ; *γ.* (זולת) דברי אמרי תוכחות ; *δ.* שכורת ולא מיין נדחיך (גאולה).

VI. ש׳ שמעו : XI. 1 *c*, X. 2 *b*, 3, 4 *b*, IX. 6 *a* of 1081 ; *a.* (אופן) אפסו אמונים וספו נבונים ; *β.* סורו יענים ותנים (אהבה) ; IX. 10 of 1081 ; *γ.* (זולת) אמרה ציון מצאוני עוני ; III. 3 of 1089 ; *δ.* עניה סוערה בימי מרודיה (גאולה) ; IX. 12 of 1081, headed אלמרתיה לשבת יהי רצון לראש חדש.

VII. ש׳ חזון : XI. 1 *a*, 2 *a*, 3 *a* of 1081 ; *a.* יונה בוכה (נשמת) מעבדות ; X. 4 *a*, XI. 5 (headed עלי ברכו ויש מי (שאומר במקום קינה), III. 1 of 1089 (אופן, by a later hand לחן זאיבי ערב) ; IV. 17 of 1058 (אופן) ; *β.* אזכור עד מה תסלד בחילה (זולת, Zunz, p. 480, 2[a]) ; *γ.* ימים מקדם (גאולה) ; X. 11 of 1081, headed אלמרתיה לשבת חזון לר׳ יהודה הלוי ; *δ.* סלוק לשבת חזון לר׳ יהודה הלוי. איכה : *a.* (מגן) כלילת יופי ; *b.* (מחיה) מי נתן ; *c.* (קינה) ירושלם האנחי ; *d.* ובבן . . . נאצת בן.

VIII. [ת״ב]. A : XII. A 2 of 1081 ; *a.* ליל בו נוי שודד (קודם איכה), followed by the Lamentations ; *β.* (למוצאי שבת) איך מפי בן ; X. *n* of 1025 ; XII. 7 *κ* of 1081 ; *γ.* עמי לקונן בליל זה, with the acr. of יצחק ; *δ.* על חורבן בית אל דמעתי אזה ; XII. A 6 of 1081 ; *ε.* זאיבי ערב (Zunz, p. 461, 11) ; XII. A 7 of 1081 ; *ζ.* מי גם בכם ויסגר, with the acr. of משה ; XII. A 9 of 1081.—B. ש״ע : *a.* וארץ ; *b.* בח׳ הח׳ נותק ; *c.* ב׳ הח׳ יעצו ; *η.* אפך (אופן) יה השב מגולת ; XII. B 6 (סליחה), 7 *a*, *β* of 1081 ; *θ.* (פתיחה לקינות) אש תוקד בקרבי ; *ι.* אל חי עד מתי שכנה ; *κ.* אתן קולי בבבי, both headed לר׳ אברהם הלוי ; דומה *λ.* שעו מני אמרר *ν.* ; זכור יי איך כלה *μ.* ; נהפך לבי תוך קרבי ; על היכלי ; XII. B 8 *ε* of 1081 ; *ο.* חרב בית מקדשי ; *π.* על שור חורבן ; XII. B 8 *o* of 1081 (קינה להוצאת ספר תורה) ; *ρ.* (נחמה) עורי עורי לבשי.—D. סלח, with אנשי אמונה אבדו and אשתחוה אפים, headed סליחה מעשה החכם ר׳ אברהם בן עזרא ז״ל.

IX. הושענות=XVIII. of 1081, I to VI, but fuller between אנא and כה׳, viz. for I. *a.* אנא זכור אב; *β.* הו׳ אל שיתה; *γ.* אנא אל אחרון. For II. *a.* אנא זכור אב בנה; *β.* הו׳ אום נפשה; *γ.* אנא יצרי דרשני. For III. *a.* אנא זכור אב ראה; *β.* הו׳ את עוז אלהותך; *γ.* אנא יסד יסוד. For IV. *a.* אנא זכור העיר; *β.* הו׳ אמיץ אום; *γ.* אנא יערב. For V. *a.* אנא זכור אב כרת; *β.* הו׳ איומה מקדם; *γ.* אנא יוצרי. For VI. *a.* אנא זכור אב זנח; *β.* הו׳ אהובה נוער; *γ.* אנא ישר מערכי.—הושענה רבה. After למענך follow 1. אנא: *a.* המקדים; *b.* זכור אב הבטחתו; *c.* ז׳ יחיד בשרתו; *d.* ז׳ תם המשתחוה; *e.* הפודנו על יד. 2. הושענא: *a.* אצפצף תהלות, א״ב and יוסף; *b.* אאמיר אאמין, א״ב and יוסף חזק; *c.* אל נערץ בסוד (הקף שלישית), א״ב; *d.* אל פתחך ירון; *e.* אלי אתה אשחרך, א״ב; *f.* אזון שועי; *g.* למען אב שוע. 3. אנא ישר עם בא. 4. כהו׳ דודים מיד רודים. 5. אל נא אוצר הטוב פתח. 6. למען אמיץ ממוצאי. 7. אל נא יום זה על קץ תפסיע. 8. למען אב אשר נחקר. 9. פזמון: *a* of 1081; *a.* קול מבשר בא.

X. גשם: 1. (מגן) אל יפתח אוצר; 2. (מחיה) אל יפתח ידו; 3. (רשות) אשפוך לב ונשם; 4. (סדר גשם) אל מעלה נשיאים; 5. (פזמון) מנסה. Continuation of IX (ליום שבת): *a.* אלהים אזון; *b.* אנא השב; *c.* אנא צור הנראה; *d.* כהו׳ יהודה.

XI. ליום שמחת תורה: 1. אתה הראית; 2. אזי בקרוב עת (פטירת משה) אומן, followed by אשריך הר, אגיל and אשריך ישראל; 3. (פזמון להוצאת ספר תורה) יה השב לבצרון, with the acr. of יצחק.

XII. קרובה לחג הסוכות: 1. (רשות) יושב בצל שדי. 2. נשמת: *a.* נ׳ ידידים פליטת; *b.* נ׳ ידידים מקוים; *c.* (לשמחת) נ׳ להקת עם; *d.* נ׳ ישראל חגגי חג; *e.* אסירי התקוה (תורה). 3. (אופן) אל אשר מעשיו. 4. זולת: *a.* אקוה נפלאות, with the acr. of אני יצחק חזק; *b.* אז בעת (לש׳ חג העצרת) רצון בהתקבץ; *c.* אז מראש מקדמי ארץ, headed לפטירת משה לאזובי ז״ל, with the acr. of אזובי חנין ברבי נתן ז׳צ׳ל וי. 5. גאולה: *a.* כל ימי צבאי אוחיל; *b.* אומר לצפון תני, with the acr. of אברם; *c.* יש ארוכה ומרפא, with the acr. of יהודה; *d.* נרד (Zunz, p. 492, 1ᵇ).

XIII. Miscellaneous: 1. זולתות לימים אחרונים של פסח: *a.* אלהים העבר נא אנחה; *b.* אתה האל עושה גדולות (Zunz, p. 503, ends כי עזרת; זה אלי are the last words of third strophe from the end), א״ב and the acr. of אני יצחק בר יוסף בן יואל בן קפרון רבק (?). 2. מאורה: *a.* כל פה (Zunz, p. 474, 22); *b.* אבי הדוף צר. 3. [לסוכות] אהבה . . . חופף, א״ב (זולת לסוכות) אמונים בהועדם. 4. שמחת חג ירושת and the acr. of יושף חזק. 5. אמרו לאלהים שיר על צלצלת (פזמון). 6. (מאורה) יעלת אהבים, with the acr. of יוסף. 7. (אופן) והחיות . . . אעיר בתוך. 8. הבדלה: *a.* נצח ישראל הושיעה, headed לחן מי ביאיין טאנטו דישיאדו; *b.* שיר שבח הודות חדש, headed לחן שי דיליביראדו טיניש קיאה וואישטרה לחן אינטודה; מאנו מואירה וכו׳; *c.* את מספר יעקב, headed לחן נו לה שו מונטאנייה וכו׳; *d.* יוסף יי עליכם, headed פוקפארטיר ני אטוראר לדון יוסי גינילייה ס״ט; *e.* נשמח באלהינו, headed לחן גראן טימש אה קים דורה ג״כ לדון יוסי גינילייה ס״ט; 5. *a.* בקר אערך לך, ends תוך צלי, headed קודם) ישתבח צוּר חַי קָרבנו. 5. *b.* לחן פיר מי מאל ווש אמי; שיר . . . מדור לדור. 9. (קריאת מגלה), followed by the ברכות. 10. (אהבה) אזכור לשבת נחמו: *a.* נשמת יושבים על מצפה, with the acr. of יוסף חזק; *b.* (זולת) אליכם אמוני אקרא; *c.* שרש דברך בפי, headed גאולה לחן אומר לצפון תני. 11. לספר תורה: *a.* (רשות להוצאת ס״ת) האר פני חסדך; *b.* (להוצאת ס״ת) אל חי גואלנו; *c.* (פזמון) דגול מרבבה; *d.* (פזמון לס״ת) יגל חזון ובשורה, with the acr. of שלמה. 12. הסתיו ארח, headed מאורה לנחום ז״ל. 13. (זולת) בן עמרם יום נפלא. 14. (למי כמוך) יום ליבשה, both with the acr. of יהודה הלוי. 15. (שים שלום) שלום ש׳ ש׳ אתן לכם. 16. (הבדלה) אלי אליה הנביא, with the acr. of אברם. 17. לך להודות מרים ראשי, headed מחרך שכחתיו למעלה. 18. (גאולה לפסח) ירומו יושבי שפל, with the acr. of יוסף. 19. הבדלה: *a.* תשבי צרי לבבי; *b.* כל עץ יער צומח; *c.* אל אל לבי הומה, headed לחן פור מי מאל ווש אמי. 20. פזמון: *a.* (למסיים) יקרה דת האל; *b.* אל רם ונשא, refrain (למתחיל) ליקר; *c.* שירו לאל נאזר, refrain אלהים (למתחיל); *d.* בעלת אוב וקסם, headed אחר לחן יש ארוכה.

XIV. תיקון סליחות לילי אשמורות. The 17th, 32nd, and 50th Pss. 1. בקשה: *a.* יי נגדך כל תאותי, headed לר׳ יהודה הלוי ז״ל; *b.* אלהי אל תדינני; *c.* שמע קולי אשר; *d.* אליך יי נשאתי עיני, followed by לך יי, headed גמר. 2. תוכחה: *a.* אין מלה בלשוני; *b.* בחסד . . . אתה האל אל ישיאך יצרך, with the acr. of אברם. 3. . . . (מסתגאב) יחיד בגבהי. 4. (פזמון) יום אעטוף כשואל, with the acr. of יהודה. 3. *a.* כי שומע . . . אשפוך כיום. 4. *a.* למתודה חטאתיו. 4. *b.* חרדים לבית תפלתם. 4. *c.* בלבב . . . מי יבאר בר . . . , both with the acr. of משה. 4. *d.* שירו . . . מדות חסדיו יתנו, with the acr. of משה הקטן. 4. *e.* יום להטיב תקרא. 4. *f.* יצו האל. 4. *g.* יצרי ראשית, all three with the acr. of יהודה. 5. סליחה: *a.* אם אפס; *b.* אנשי אמונה אבדו; *c.* בטית . . . יי אלהי הצ׳, followed by רחמנא to דעני. 6. תחנה: *a.* יי וימין שמאל; *b.* יי יבואני רחמיך; *c.* יי דכאוני זרים, headed לר׳ דוד בן פקודה. 7. מיושב: *a.* מבית מלוני; *b.* היכל יי ומקדש, followed by מרן to שומר.

XV. אלו הקינות ששכחתי למעלה: 1. שערי ציון הלעד, headed קינה לר׳ שלמה בונפיד ז״ל לתמרור גואיביש פרימירו עוד לו לתמרור נו וי; 2. מעי מעי אוחילה, headed די מאייו אונה קאבאנייה; 3. עיני . . . אבכה לילי ויומי, with the acr. of אני עזריה; 4. אלו יללת אגלים, with the acr. of שלמה; 5. בנהי ובמר; 6. אבכה ואקונן אלי, headed לר׳ אלעזר אלמכרן; 7. מפני חרב היונה, end שמור נרו לתמרו׳ די ירושלם, headed לר׳ אברהם הלוי זל לתמרור קואן ויגלא לבשטה; 8. לבי חבורת זמן, headed מרתיה לתמרור ציון הלא תשאלי לר׳ אברהם הלוי ז״ל; 9. איך נוי (XII. *ν* of 1081); 10. ציון התרעי זמן, headed מרתיה לר יצחק בן זבארה ז״ל.

XVI. תיקון י״ג בשבט שתקן החכם הרופא דון יוסף גינילייה: 1. (בקשה) אברך אל מרומם, with the acr. of יוסף חזק; 2. (פזמון) ישאג לבבי; at end of the first strophe כי צרפתים משחיתים), with the acr. of יוסף; 3. אנא אל עליון (סליחה), with the acr. of אני יוסף ברבי יצחק גיניליי[ה ח]זק; 4. (מסתגאב) יום ולילה פחדנו, with the acr.

of יוסף; 5. יי יום זה דפקתי אליך (תחנה), with the acr. of יוסף חזק.

Span. Rabb. char. (XIV. larger char.; XV. is written by a later hand) with vowel points (with the exception of a few liturgies); 4to, vellum, ff. 170. According to the Hebrew figures on the leaves, 27 leaves are wanting at beginning; ff. 1 and 2 are injured; the last leaf is pale. [MICH. 290 (Ol. 443).]

G. סדור, ACCORDING TO THE G'ONIM.

1095

1. [Siddur, according to R. ʿAmram Gaon.] The MS. beg. like the edition, and has a blank space from וסדר אלו מאה ברכות to השרויים שם; it ends with the first part of the edition. There are many variations and better readings.

2. Fol. 91. פירוש פרקי אבות לרשי, comm. on Abhoth, like No. 381, 2, with many variations.

Written by Mosheh ben Yiẓḥaq גרסיאן; No. 1 was finished at רודוס, on Tuesday the 24th of Tebheth 5186 = 1425.

Owner: Eliyyah Naḥum haq-Qatan (injured), 5306 = 1546.

Greek Rabb. char.; 4to, vellum and paper, ff. 11; a great number of leaves are injured. [OPP. ADD. 4to, 28.]

1096

Siddur, according to R. Saʿadyah Gaon, beg. and end wanting (see Steinschneider, Catal. col. 2203 sqq.: to be read on col. 2210, *Neïla* 3, וקול for וקולי; to be added *jejuniis* 11, א'א' עליון ביטה ברחמיך; to be read 3 Tischri, 2, תאלת for תעלת; to be read on col. 2211, line 1, בשלותם for בשלום. See also Ben Ḥananyah 1863 to 1865).

a. אלפביתאת להושענה: 1. למענך אדיר באדירים; 2. למען תקיף אלהי; 3. למען אב ידעך; 4. למען אב עקד; 5. מארוד וארפד. *β.* אלפביתאת ענה בהושענה: 6. ענה ענה אוחזי ארבעה; 7. ענה תאיבי ישעך; 8. אתוים בשמך; ענה איומה אמרתך. 10. עני אומני חקת; 9. (א'ת'ב'ש) מינים. *γ.* ואמא אלפצול אלתי יכון גואבהא תבנה ציון בימינו פאני אכתצרהא ה' לכל יום ולליום אלסאבע ז': I to VI = the first five §§, beg. אנא, of the seven הקפות (see ed. of Amsterdam, 1658). Next comes the passage ולאהל . . . אלשאם (see Steinschneider, ibid. col. 2209, and Ben Ḥan. 1865, p. 118).

At beg. of MS. by a later hand (Greek Rabb. char. without vowel points): 1. שלשים ושתים נתיבות, headed לר' שלמה; 2. אדון עולם אשר מלך; 3. שמע קולי; 4. בקשה, *a.* קמתי להלל שם האל הנכבד, *b.* בת אהובת אל קמה בשחר, headed בנימן חזק.

Syr. squ. char. with vowel points (not the דינים, and not the Arabic translations); 4to, paper, ff. 248; ff. 3ᵇ and 4 are blank; fol. 5 beg. the Siddur; the beg. and end of the Siddur slightly injured, and many leaves pale and stained (a very recent hand traced over several passages); lacunae between ff. 13 and 14 (blank leaf), 69 and 71 (a later hand marks ג' ורקאת), 78 and 80 (the later hand נאקץ ורקה). [HUNT. 448 (Uri 261).]

H. סדור, FRANCO-GERMAN POLISH RITE.

1097

סדור (shortened מחזור, French rite).

I. Common prayers, beg. with אדון עולם, on the marg. בני אדם יושבי חשך (Germ. Rabb. char.), אל מלך יושב (all three by a later hand), מה טבו and על נטילת ידים up to the הגדה, which ends with כי לו נאה (after ועברתי the addition אמרו כשירד רבון כל העולמים, the commentator says . . . אין אומרים אמרו כשירד שהרי אינו מן האגדה).

II. אבות with the comm. attributed to Rashi, six chapters (the comm. on the sixth chap. beg. . . . ר' חנניה אינו לא מן המשנה ולא מן הברייתא).

III. קינות: marg. v. A 1 of 878; XII. B *n* of 1025; marg. v. A 2 of 878.—ש"ע, B 1, 2, 5, 3, 4 of 878; XII. B *a* of 1025; B 6, 8, 11 to 16, 7 (headed עד כאן אומר שליח צבור ומכאן ואילך אומרי' יחידים כל אחד קינה בפני עצמו ולאחר כל המקוננים מתחיל החזן בקול רם), 9 (headed דרבי מאיר שליח צבור), 17, 22, 24, 21, 18, 19, 30, 31 of 878 (the last two wanting); 8. אלי ציון, the beg. wanting, beg. עלי טפי מלכיה; B *g* of 1025, headed דרבינו מנחם ; יסוד רבינו יהודה הקשטלין; 29 (headed מוורמשא), 27 (headed להר . . . על השרופים), 32 (headed במשקל חזק יסוד רבינו יהודה הלוי הקשטלין אשר יסדה תחת הר ציון בבואו לירושלים עם המלך מספרדי וראה הר ציון ואמר נשא את קולו על חורבנו (so) שמו) of 878; B *k* of 1025, headed לרבי' אברהם חוזה; 33 (headed קינה זאת יסד רבי' אלעזר בן רבי י'ב'ק על אשתו ושתי בנותיו שנהרגו בארפורטא), 25 (with the heading without דרבינו קלונימוס הבחור הלילו משפירא), 20 (headed of 878.

Most of the prayers are provided with a comm. on the marg., in which the greater part is reported from Eleʿazar of Worms. It beg. תחלת הברכה נראה כאילו . . . מדבר בשכינה ובסופה; on הודו לײ קראו, beg. כל מקום נשמת, on ;שנ' הודו פי' שעשה לו השם לפני משורת הדין, beg. . . . דכתי' ברכי נפשי . . . ורוח כל בשר חילוק יש בין נשמה ובין רוח, there is a grammatical passage on מסיח; on ראשי חדשים, beg. . . . אשר תקראו . . . שכת' אלה מועדי; on הא לחמא, beg. . . . כל בבות של אותם על פי הצבור; on לא לנו יי, beg. אגדה זה לשון עברי לבד מבבא ראשונה; on שבת סורו, beg. שבת משוש תעזור לנו בעבורינו בצדקתך; on איכה אשפתו, beg. לש' לבי כהשמיעוני כל עוברי דרך הפסוק אשפתו פתוח כקבר כולם גבורים. The commentator uses French words, and says sometimes בכאן לא מצאתי פירוש. The different sections of the prayers are preceded by the דינים, which are sometimes on the marg. when there is no comm. On אתה חוננתנו, the comm. says כהבתי תפילה זו מיסוד רבי' אלעזר מוורמיישא כי אינה כתובה בשום מקום כמו במקום אחד כי המחזורים חלוקים הם. Notes (chiefly דינים) by an anonymous owner.

Owners: M'shullam ben Mord'khai קוצר (at end) and his brother M'naḥem (see No. 573, fol. 45ᵇ), who inscribes at beg. the birth of his son, Thursday צום גדליה 5343 = 1582 (very pale), and of whom are the notes in old Germ. curs. char.

Germ. squ. char. with vowel points (from fol. 130 supplied, but by the same hand); fol., vellum, ff. 134; illuminations; the marg. of many leaves injured. [MICH. 571 (Ol. 533).]

1098

Continuation of above: יוצרות.

I. [שבת שקלים]: 1. אל מתנשא; 3. אתה אהבת (זולת).

II. פרשת זכור: 1. זכור את אשר; 3. אתה מלא.

III. פרשת פרה: 1. אום אשר; 3. אשרי כל.

IV. פרשת החדש: 1. אות זה; 3. אל עושה.

V. שבת הגדול: 1. אתי מלבנון; 3. אומרת אני.

VI. קרובוץ של פסח. 1. B: 1. אור ישע; 2. ראשו כתם; 3. אהבוך נפש; 4. ברח.—II. B: 1. אפיק; 2. גן נעול אוה; 3. אודך כי; 4. ברח.—III. B: 1. אהוביך; 2. דודי שליט; 3. אלה וכאלה; 4. ברח.—VII. B: 1. אתה הארתה; 3. אי פתרוס.—VIII. B (headed דרבנא שמעון הגדול ז״צ״ל): 1. ויושע שושני.

VII. שבועות. 1. B: 1. אדון אמנני; 2. ועתה בנים; 3. אנכי שמעתה.—II. B: 1. איילת; 2. אורחות; 3. אנכי גדול.

VIII. ראש השנה. 1. B: 1. מלך אזור; 2. כבודו.—II. B: 1. מלך אמון; 2. כבודו.

IX. תפילת צומא רבא. A. כל נדרי.—B: 1. אז ביום; 2. ברוך שם.

X. סוכות. 1. B: 1. אכתיר; 2. אאמיר; 3. אנא הושיעה.—II. B: 1. אאמיץ; 2 and 3 (only indicated)=I. B.—VIII. B: 1. אום כאישון.—IX. B: 1. אשרי העם; 2. אשריך אום; 3. אז בקשוב.

XI. חנוכה: 1. אודך כי אנפת; 2. שני זתים; 3. אין צור.

XII. רשות לוויושע: 1. אילו פומי; 2. והוה כד שלה.

XIII. 1. אקדמות; 2. אתא ודוגמא (רשות למפטיר); 3. יציב, headed רשות למפטיר דרבינו יעקב ז״צ״ל; 4. אלימו כעז, headed רשות למפטיר דרבינו יצחק ז״צ״ל מדנפיר; 5. ארכין, only four commandments.

XIV. *a.* סליחות. After the general introduction (wherein are special פסוקים for י׳טבת, י״ז תמוז, and ת׳ אסתר): 1. אנשי אמנה; 2. אזון תחן; 3. ישראל עמך תחנה; 4. אליך נשואות; 5. תבא לפניך; 6. אלהים בישראל גדול; 7. אין כמדת; 8. אלהים אין בלתך. *b.* פזמונים: 1. יי יי אל רחום; 2. מלאכי רחמים; 3. ישראל נושע. *c.* חטאנו: 1. יושב בגבהי מרומים, with the acr. of יושף חזק; 2. אל נא רפא נא; 3. אוילים מדרך פשעם.

XV. ת׳ אסתר: *a.* 1. אתה האל עושה נפלאות; 2. אדם בקום; 3. אתה האל עושה פלא. *b.* 1. במתי מספר.

XVI. י״ז בתמוז: *a.* 1. אתאנו לך; 2. אפפונו; *b.* 1. שעה נאסר.

XVII. י׳ בטבת: *a.* 1. אבן הראשה; 2. ארברה וירוח. *b.* 1. אבותי כי.

XVIII. בשני וחמשי ושיני. *a.* לפני וידוי: 1. אפפונו מים; 2. איך מכל אומות. *b.* התחינות: 1. יי אביוני עמך; 2. יי יי מעון אתה; 3. גרוני ניחר; 4. עינינו לך תלינו (תחנון).

XIX. לברית מילה ממורינו רבינו אבי העזרי: 1. אל תפר בריתך; 2. אלהינו אל שדי (פזמון, only the beg.)

XX. תפלות: 1. ע׳ פסוקים; 2. תפלת של אליהו זכור לטוב, beg. בשם יי אל׳ יש׳, ends עמך ישראל ברחמים; 3. תפלה של חזקיהו, beg. יי אל׳ יש׳ יושב, ends סלחתי כדבריך; 4. שבח לברכו, beg. אברך למלך, ends על רובי תהלותיו; 5. שבח ליתגדל, beg. אתה גדול לגדולתיך, ends יאמרו מהלל; 6. שבח לקדוש וברוך, beg. אתה קדוש, ends מרומם על כל ברכה; 7. שבח יפה, beg. מלך אחד, ends אין כמוך כגודל אורותיך. Next comes a saying from the ס׳ חסידים; 8. שיר היחוד; אנעים is headed זה שיר הכבוד שיסד רבינו יהודה חסיד מרעגנשפורק ז״ל.

XXI. Miscellaneous: 9. פרק שירה; 10. לצור יעקב of R. Zahlal Gaon (Zunz, p. 123); 11. סימני and סדר פרשיות; 12. Rules for calendar, beg. with the 266th cycle, 5036=1276, on תקופה, and concludes with ס׳ רעמים; 13. Fol. 97b. בשם . . . אתוה הלכות שחיטה, beg. הזהיר ה׳ק׳ב׳ה את ישרא׳, end of כסוי דם wanting; 14. Fol. 101. R. Yonah's ס׳ חיי עולם, beg. wanting; 15. Fol. 104b. Extracts from the ס׳ חסידים; 16. Fol. 105. מסכת דרך ארץ, six chapters (the printed מ׳ דרך ארץ זוטא; 1 ends עין טובה ונפש חשובה, beg. of the third chap. of the editions. II=III of the ed.; III=IV; IV=V, ends מדעת הבריות; V=VI; VI=VII, VIII, and IX of the ed.); 17. Fol. 108b. ואני דעה אחוה. ופרקים רבן עזאי אתוה, six chapters (the printed מ׳ דרך ארץ רבה. I=III of the ed.; II ends הריני נפטר=IV; III=V; IV=VI; V, end wanting,=VII; VI, beg. wanting,=VIII with an additional §, many variations from the editions); 18. Fol. 111. פתרון חלומות, beg. אלו הם הימים (printed at end of the book of the following number); 19. Fol. 111. אתחיל פתרון חלומות של רב היי גאון מסודרי׳ בשערים, beg. with שער הכסף והזהב, ends with שער האותיות; at end נשלם חזיון חלומות והפתרונות; 20. Fol. 114. On the same subject, headed עניין אחר, beg. הרואה שנעשה ריח, the second § is headed שער המלאכות; 21. Fol. 115b. ספר רפפות (printed); 22. Fol. 116. אתחיל ספר הברכות שחיבר מורינו הרב ר׳ מאיר שיחיה (printed, end wanting).

On the margins: 1. Fol. 70. Four prayers beg. יהי רצון, and one beg. רבון העולמים; 2. Fol. 75. מוסר להכניע הלב, beg. יחידה תשתוחחי נפש חיה; 3. Fol. 76b. שבח, beg. אהללה יי בחיי; 4. Fol. 77. תפילת הדרך של ר׳ יהודה חסיד ז״צ״ל; 5. Fol. 78. מוסר יראים של רב היי גאון ז״צ״ל, beg. ירא האל (printed), incomplete; 6. Fol. 85. Minhagim, and fol. 97b. [ה׳ שחיטה], beg. איתמר השוחט בסכין של גוי (incomplete); 7. Fol. 101. The end of פרק גן עדן; 8. Fol. 102. פרק משיח, beg. יתברך שמו של ה׳ק׳ב׳ה שבחר בישראל משבעים אומות העולם, concludes with the אותות המשיח; 9. Fol. 105. [גלית הפלשתי] מדרש, see Jellinek's Beth ham-Mid. iv. p. 140 (to be read אל תתגאה בגבורתך כי לא בגבורתך (אתה מנצח ועכשיו . . .); 10. Fol. 107. מדרש גלות שלמה, beg. כתי׳ אל יתהלל חכם בחכמתו כנגד מי אמר ירמיה אלא כל המשפילו הקבה מגביהו שנ׳ המקרא הזה, ends ועניים ירשו . . .; 11. Fol. 110. מדרש עקידת יצחק, beg. כתי׳ וישכם אברהם . . . אמר יצחק לאביו לאן . . ., ends כמו שהיה אפרו צבור ומונח על גבי מזבח; 12. Fol. 113 to 116. Kabbalistic notes by a later hand.

The copy was made by אייזק (fol. 81).

On fol. 69b birth of Sh'maryah, the 12th of Nisan 5330=1570 (Old Germ. curs. char.)

The margins of the last five leaves are mended with fragments of an old French poem (char. of the end of the 13th or beg. of the 14th century).

Germ. squ. char. with vowel points up to fol. 81, the remainder Germ. Rabb. char.; fol., vellum, ff. 120. [Mich. 569 (Ol. 535).]

1099

Continuation of above.

I. The common prayer for ר״ה, י׳הכ, and סוכות.— הושענה=marg. II. 1, 3, 2, 4, 5, 7, 8, 6, 11, 9, 10, 12, 14 to 19 of 878.

II. רשויות after אתה הראית: 1. אפתח פי . . . מרשות עמוד ר׳ יצחק בר שמואל חתן תורה . . . , ends בשירה; 2. בשחק אין זולתו . . . מרשות, ends והשלם התורה מרשות יסד ארץ (לחתן בראשית) המתוקנים והמהוגנים; 1a. (Zunz, p. 272, 3), headed מרבינו יוסף חזן . . . ; 2a. מרשות עצתו תקום (Zunz, ibid. 4). Next come אשר התקבצו ,אהלל אלהי ,בגלל, and אגיל ואשמח.

III. [מעריבים] lacuna, beg. with פסח, beg. wanting to מתי אבא.—שבועות: 1. וירד to וכל העם; II. אלהים אל אלהים יי to יחרוהו; IIa. (headed ביתה (רר׳ א׳ב׳ן ז״ל to ברוכי אשריך.—סכות: 1. חג האסיף to אדברה; VIII. (headed מהרב ר׳ יוסף) אורות באר to ש׳ אותותיו.

IV. שבת בראשית: 1. אל נישא; a. אשישת שלוחתו (לשבה נותנים לו); 2. לבעל; 3. אחשבה.

V. ש׳ ור״ח: a. 1. אל׳ אל׳ אמת; 2. לך אלים; 2a. משרתיו עומדים; 3. אמונתך. b. איילת השחר, headed . . . שתקן רבי׳ מאיר ש׳צי׳.

VI. הפסקה: אור זרוע.

VII. שבת נחמו: 1. ארוממך; 2. שאו; 3. אמת.

VIII. שבת של תשובה: a. 1. אור עולם; 2. כי אם שם; 3. אל לבבינו נשוב. b. אשחר אל אל.

IX. ח׳ה׳מ של סוכות: את השם.

X. אורות, יוצר להפסקה שנייה מיסוד מ׳ה׳ר׳ם ש׳ל׳י׳ו מאופל (Zunz, p. 359, 1).

XI. יוצר לשבת שבין יום הכפורים לסוכות מיסוד הר׳ מאיר ש׳י׳ל׳י׳ו, אליך תשוקתי לשמך.

XII. לברית מילה של רבינו א׳ב׳ן ז׳צ׳ל: 1. אפוני אימיו; 2. (גם משל רבי׳ אבן ז״ל) אזורי אימה; 3. אות ברית; 2a. ברית כרות, headed מיסוד רבינו ברוך ממגנצא ז׳צ׳ל (Zunz, p. 306, 3); 1a. אור תורה, headed של רבי׳ . . . קלונימוס ז״ל; 2b. קול דממה; 3a. אז כעברתה (Zunz, p. 165, 1, 4, 8); 1b. יוצר לחתן וברית מילה הבאים ביחד בשבת אחד, ישראל חביבים; 2c. אלה תולדות בהבראם, headed דרבי׳ י׳ב׳ק בר׳ משה ז״ל (Zunz, p. 281, 3).

XIII. זולתות לגזירה שבין פסח לט׳ באב: 1. אתה אלהים; 2. אזכרך דודי; 3. זולתך אדונים; 4. אלהים זולתך אל דמי לך, א״ב and בנימן; 5. אזכרה מקדם פלאך; 6. אחרי נמכר גאולה, headed לבהר סיני מיסוד רבי׳ ברוך ממגנצא; 7. אותך כל היום קוינו, headed זולת זה אומר לפני הבוחר בעמו ישראל באהבה ונוהגי׳ לאומרו קודם עצרת; 8. אלהים באזנינו (on marg. of the passage . . . הרג זולת זה יסד רבי׳ אבן ז״ל ושלש פסוקים הללו יסד: בתתנו אריות; 10. אל אל חי ארנן; 9. (רבי׳ אבי העזרי בן בתו הדיחו; 11. אסירי התקוה (לשבת אחר נחמו, only the beg.); lacuna for 12. אין לנו אלהים according to the index.

XIV. Miscellaneous: 1. לשבת בראשית ולמתן תורה פיוט זה תיקן מי אדר והוד, אומר זה (see No. 1031); 2. מי מצרף כאש, מורינו הרב ר׳ מאיר שיחיה לברית מילה with the acr. of מאיר הקטן; 3. יבהלוני סעיפי, headed לנשמת כל חי, with the acr. of יהודה; 4. אבי ראה אורך, headed קודם מציל עני; 5. המלך שיר נדבות, headed המלך אל נקמה; 6. להמלך היושב דרבי׳ שלמה, headed להמלך היושב דרבי׳ אלעזר, with the acr. of אלעזר חזק; 7. מה נוער, headed לשוכן עד; 8. אלהי צבאות הפליא, headed לאל ההודאות; 9. האל העירה, headed ליתגדל מן גם זה לקדיש מיסוד השנירי; 10. ידעתיך ידידות, headed גם זה מיסודו ר׳ יצחק הנקדן; 11. יה צור מחסי, headed של ר׳ יצחק נקדן לקדיש שלם; 12. אלי צור ואנוהו, headed ליתברך מן רבי׳ גם זה לקדיש; 13. יה שמך ארוממך, headed יהודה קשטלין; 14. יחדו בשיר מעלות, headed לברכו, with the acr. of יוסף; 15. יחדו לב נשלם, headed גם זה לברכו, with the acr. of יוספיה חזק; 16. שיר ושבח ערכו, headed גם זה לברכו שפייט רבי׳ שלמה הנער מצרפת, with the acr. of שלמה בא; 17. מעלות שיר בנועם, headed לברכו, with the acr. of משה בימ; 18. ארוממך כי נשגב, headed לברכו, with the acr. of אבן; 19. יאתה שדי לך מלוכה, headed לברכו, with the acr. of יהו[דה]; 20. יעירוני בשמך, headed לברכו מן הקשטלין, with the acr. of יהודה; 21. מסלות לבבי, headed לברכו, two strophes, with the acr. of אבין (?); 22. ישרו מסלות, headed לברכו מן ר׳ יצחק הנקדן; 23. שבח מי יגמור, headed לשבח נותגים לו, with the acr. of שמואל ו; 24. ברך אל יבאר, with the acr. of אבין; 25. אל אהללך, headed זה אומר תוך ואראלים יברכו, with the acr. of אברהם; 26. שלח אמתך, ends בחצריך, headed לאור חדש; 27. אמרות האל טהורות, headed גם זה לאור חדש מן רבי׳ יהודה קשטלין (on the marg. of the 4th § beg. ובמה איכף, זה הפסוק אינו מיסוד רבי׳ יהודה (קשטלין); 28. התנערי מעפרים, headed גם זה לאור חדש מיסוד מורי׳ הר׳ מאיר שי׳, with the acr. of הקטן מאיר; 29. יזכרו פלאך, two strophes, ends ולא יעבר, headed לאור חדש; 30. ידך אל שנה, two strophes, ends טל ענניהם, headed לאור חדש; 31. לחוצה באורך, headed לאהבה, with the acr. of לוי חזק; 32. מעט שיר מה יכיליך, headed גם זאת אהבה מיסוד מו׳ הר׳ מאיר בר ברוך, with the acr. of מאיר חזק; 33. ממך תוחלתי, headed גם זה אהבה מיסודו; 34. יודעי יגוני, headed גם זה לאהבה מיסוד רבי׳ יהודה קשטלין; 35. שלשים ושתים נתיבות, headed לאהבה; 36. אל ישראל נקראת לפנים, two strophes, headed לגאל ישראל; 37. שבעה שחקים לא יכלכלוך, headed גאולה; 38. ימינך אלי גואלי, with the acr. of יקר לוי; 39. אל חי הבט ממרומים, three strophes, headed גאולה; 40. מעלה מים, headed גאולה אחרת מיסוד מורי׳ הר׳ מאיר בר׳ ברוך; 41. יה אנה אמצאך, headed קדושה קשטלנית; 42. (מגן אבות) יום שבת זכור, see No. 1081); 43. (מגן אבות) שפרם רם ברוחו, headed

מכתם לשריה, 44. ;יסוד החר׳ שמואל חזן ז׳צ׳ל מארפורטא
לגדלו, with the acr. of משה; 45. ישעך יזכירו, headed אופן
לנישואין לקשטלין, with the acr. of יהודה; 46. שלשו קדוש,
headed גם זה אופן מן הקשטלין; 47. משרתי מרום (אופן), with
the acr. of משה הקטן; 48. שתי פעמים מקוימים, headed לקריית
שמע, with the acr. of שלמה and twice שלמה בר יהודה.

XV. לנישואין. I. יוצרות : *a.* אייחד שם, headed מרבינו
אחר שלישים במועצות, *b.* ;שמעון הגדול זכר צד׳ לבר׳
headed מרבי׳ יצחק סגן לויה ; *c.* אומן כאמון, headed מרבי׳
דרבי׳ ברוך ממגנצא ; *d.* אורות מאופל . . . לך, headed דרבי׳
קלונימוס ; *e.* אדון מגיד מראשית, headed דרבי׳ אמתי ;
f. אומנות הדורה, headed דר׳ מאיר שליח צבור ז׳צ׳ל ; *g.*
את מי נועץ, headed דרבי׳ א׳ב׳ן ז׳צ׳ל בניגון ארוממך אל
חי ; *h.* אביעה חידות מקדם, headed דרבינו יוסף בר נתן ז׳צ׳ל ;
i. אלפים שנה טרם, headed יסוד רבי׳ י׳ב׳ק ב״ר משה ז׳צ׳ל ;
j. אקדם ואיכף, headed דרב יקר בן הר׳ שמואל הלוי ז׳צ׳ל ;
k. אל נערץ במרומי זבולים, headed אופן גם משלו בניגון
אחד קדוש ; *l.* אלהינו מלך העולם אספרה תהילותיו, headed
דרבינו נתן המכונה ויבש כרפיל. II. אופנין : *a.*
אחד קדוש המדבר (heading of I *a*) ; *b.* שביבי שלהבות
(heading of I *b*) ; *c.* בנים לאביהם (heading of I *c*) ; *d.*
אראלים ומלאכים החתומים בבשרם, headed לברית מילה ; *e.*
(heading of I *e*) ; *f.* מלאכי צבאות אראלי מראות ; *g.*
אופני הוד כרובי הדר, headed מיסוד מורי׳ הרב ר׳ מאיר
אופן לשבת ויושע ; *h.* אין מספר לגדודיו, headed בר׳ ברוך
מיסוד מורי׳ הר׳ מאיר שיחיה ; *i.* קרוב מצדיקי (heading of
I *d*) ; *j.* לקדוש בחילה נורא עלילה, headed דרבינו קלונימוס
הבחור בן רבי׳ יהודה ז׳צ׳ל ; *k.* אראלים הגבוהים (heading
of I *h*) ; *l.* ידודון ותרשישים (heading of I *i*) ; *m.* יקר אדון
הנפלאות, headed מן רבי׳ יהודה הקשטלין. III.
זולתות : *a.* אמהות עת נכבשה (heading of I *a*) ; *b.* תחת
התפוח (heading of I *b*) ; *c.* בת נדיב הוכלאה (heading
of I *c*) ; *d.* איומה כנדגלות (heading of II *j*) ; *e.* אז בהיות
כלה (heading of I *e*); *f.* איתן בירר לבניו (heading of
I *h*) ; *g.* אמה העבריה (heading of I *i*) ; *h.* אהבת עלמות
מוגרה (heading of I *f*) ; *i.* אהובה כלולה משוכת חסדים
(heading of I *j*) ; *j.* אודה יי על עיזוז נוראותיו, headed
מיסוד הרב ר׳ נתן ז׳צ׳ל. IV. רשויות לחתנים :
a. מרשות שוכן—שלומת—שותי—שארית (heading of I *a*) ;
b. מרשות אלהי קדם—ירושת—רוב עם (heading of I *b*) ;
c. מרשות אל אלהי—אמונת—למידי—להקת (heading of
I *c*) ; *d.* מרשות קונה—קדומת—קופאים—קבוצת (heading
of I *d*) ; *e.* מרשות אל עליון—איילת—מחוקקיה—אמוני
שלומי, headed דרבי׳ אבן ישר׳ ז׳צ׳ל ; *f.* . . . מרשות אל
את הכל—איילת—אגן הסהר—אלופים מסובלים (heading of
I *h*); *g.* מרשות אלהי . . . בהבראם—אומן שעשועים—אלופים
בתורה—שאר כל, headed דרבינו אפרים ז׳צ׳ל ; *h.* מרשות
יחיד—יקרה—יודעי—יתר עם (heading of I *i*) ; *i.* מרשות
ידידים אלה, headed רשות לחתן ששמו יעקב.

XVI. I. אתניה שבחיה ; 2. יה בשר שר, acr. of יוספיה ;
3. דבוק חתן בדת׳ך ; 4. כיום טובה ונחמה, headed מן רבי׳
ברוך ; 5. יברכך אלהים רם, headed מיסוד ר׳ יצחק בר מאיר
ז״ל ; 6. אור נוגה על דרכיך, with the acr. of אליקים, the
eighth strophe beg. יפטיר שפה ; 7. יהא מימרא דיי,
headed בריך ומברך קודם שיתחיל החזן יקום פורקן ; 8.
שמיה, headed קודם יקום פורקן האחרון ; 9. מה ידידות,
משכנותיך, headed קודם אשרי יושבי ; 10. קודם יהללו את
שם יי, קול רנה—עזבו יסדו—יי בך מעייני. 11. קדושה.
a. לחתן : *a.* אלהיכם ברוך סודו, headed מיסוד רבי׳ ברוך
ממגנצא ; *b.* אל׳ שכנו שם. *β.* קרושה לשבת ור״ח : *a.* אל׳
יזריח ; *b.* אל׳ שמש ומגן ; *c.* אל׳ יחיד בעולמו ; *d.* אל׳ יוסיף
ידו ; *e.* אל׳ אנכי אל ; *f.* אל׳ אני פצתה ; *g.* אל׳ אדיר ; *h.* אל׳
קולד צהלי. *γ.* אל׳ משרתיו, headed קדושה לחתן מיסוד
מורינו הרב ר׳ מאיר שיחיה. *δ.* לברית מילה : *a.* אל׳ אני זוכר ;
b. אל׳ יה שמו. *ε.* לברית מילה בשבת וי״ט : *a.* אל׳ ישרי לב ;
b. אל׳ יופיע הוד ; *c.* אל׳ נכתב ; *d.* אל׳ יוסיף כס, headed
גם זה מיסודו ; *e.* אל׳ תפארתו, headed דרבי׳ אלעזר בן רבי׳ י׳ב׳ק ז׳צ׳ל
זה מיסודו ; *f.* אל׳ שליט בעולמו ; *g.* אל׳ יחיד ונשא, headed
דרבי׳ יקר הלוי ; *h.* אל׳ משלה מלכותו, headed דרבי׳
משולם ; *i.* אל׳ אל אדיר ויחיד, headed דר׳ אלעזר הכהן
ז״ל. 12. לשים שלום מן רבי׳ יהודה קשטלין, beg.
קוראים קוראים בלבב שלם. 13. לעושה שלום : *a.*
יפרח לנוחי, headed מן רבי׳ יוסף, with the acr. of יוספיה ;
b. יה מלמעלה, with the acr. of יהודה ; *c.* ידבר אל שר
שלום, with the acr. of יוספיה הקטן יוי ; *d.* חי ממרומו,
headed מיסוד מורי׳ הר״ם שי׳ ליום כפור לנעילה קודם
עושה השלום בניגון יפרח לנוחי. 14. מתום תירוג חתן,
headed בניגון דבוק חתן בדתיך מן ר׳ משה כתב, with the
acr. of משה בר יוסף חזק ואמץ אמן סלה ; 15. Fourteen
strophes לפני קריאת התורה ולאחר קריאתו (Zunz, p. 347,
2[a]); 16. מאור דת אש, headed לחתן תורה לאחר קריאתו,
with the acr. of משה ; 17. מצוא חתן כליל, headed לחתן
בראשית לאחר קריאתו, with the acr. of משה בן (בת)
יוסף.

On ff. 47 and 48 is the index of the יוצרות, which number 200. On the marg. of fol. 61 אל׳ יוסיף ידו יקבץ, signed לשבת נחמו. There is a comm. on the common prayers and on the Hosh'anoth. On ובכן תן, beg. ובכן
לשון הפסוק הוא ובכן אבוא אל המלך. ועתה ביום הדין אנו
באים ; on א׳ו׳א אבא לפניך, beg. . . . ותסיר העב המבדיל
ואל תתעשן בינך ובין דבור התפלה ; on כהושעתה אלים,
beg. כמו שהושעת לישראל שנקראו אילי הצדק . . .

Germ. squ. char. with vowel points (ff. 75, 76[a], 110, a part of 125[b] and 126 smaller char., sometimes without vowel points, 2 coll.) ; fol., vellum, ff. 150. [Mich. 573 (Ol. 534).]

1100

סידור, according to R. Simḥah of Vitry. [מחזור ויטרי, according to the modern title-page ; see Luzzatto, Kerem Ḥemed, t. III. p. 200 sqq.]

Ff. 1 to 5. The index of 630 §§ contained in the MS. (beg. with § 61, pale). Fol. 6. Beg. the דינים, beg. תניא היה ר׳ מאיר אומר. There are a great number of quotations from the G'onim, but chiefly from Rashi (the master of the compiler of the Siddur), from R. Yosef Tob 'Elem (his quotations from the Ḥalakhoth G'doloth, see Luzzatto, Beth ha-Oẓar, p. 52[b]), from R.

Yaqob ben R. Shimshon (see No. 692). The דינים end with סוכות, followed by *a.* אילו הלעזים של אבנים אשר היו מפותחות באפוד, explained in French; *b.* by appendices (§§ 207 to 221) on some prayers. Fol. 60b. Beg. the common prayers על נטילת ידים (אהבה רבה and no פטום הקטרת after A), with a comm. (by a later hand, pale and injured) on the marg., in most places identical with that of No. 1097. On אתה יצרת, the beg. . . . מלאכתך ביום השבת בין השמשות ורוממתנו מכל שְׁנתת לנו את התורה וממנה נוסדה לשו׳ (injured) הקו׳ לשון צח ונקי ומבורר. On על הנסים (where the comm. ceases), the beg. ה׳ דברים מונה נגד ה׳ דברים כי לו שגזרו עליהם חשמונים. The הגדה ends with נאה.

I. [פסח]. מעריבים: I. ל״ש אותו אל חצה; II. ל״ש אור ישראל; VII. אורי וישעי. שבועות=III. I, II. סוכות= VIII of 1099.

II. פיוטים: XVI. 2; XIV. 6 of 1099: *a.* המלך שוכן רומח (ליום אחרון של פסח); XIV. 9, 15, 23; XVI. 13 *a*; XIV. 36, 14, 1, 42 of 1099. *β.* דוק וחלד (לש׳ בראשית). *γ.* בשבתות ובחדשים (incomplete), both on the marg. by a later hand (marked § 239); marg. IV. *l* 1 to 6 of 878. *δ.* לקדיש: *a.* שבעה שחקים; *b.* מדי חדש בחדשו (heading injured, שבת ור״ח?); *c.* בנר מצוה ותורה אור (לחנוכה); *d.* (פ׳ שקלים) כסף ישקול עמי; *e.* זכור וזכור (לפ׳ עמלק) נתאמו; *f.* (לפ׳ אדומה) אחד קדוש נתן; *g.* לש׳) בשבת גדול לא יחדל (לפ׳ החדש) בימי צאת עמי; *h.* רמי זבחי יי נשפכו (לפסח) חג המצות שמרו (הגדול); *i.* כל (לשבת לפני שבועות שמזכירין נשמות קדושים אומ׳); *k.* (לנחמו) עמי וצאן נחמו; *l.* (לשבועות) שומר אש דת; *m.* (לר״ה) בכסא ליום חגינו; *n.* (לש׳ שובה) שובב יחרד; *o.* (לש׳ עצרת) בצל ידך תכסה (לסוכות) יום ש׳ עצ׳ לעמו; *p.* למלך; *q.* [פי]וטים לכהן [ללוי] ולשושבינים, 1. אור נוגה, 2. דבוק משנה, 3. מברכות פי; *r.* (למפטיר) אתם נצבים; *s.* חתן (all twelve by the later hand). Fol. 100: *ε.* נשמת: *a.* שבחי יגונך; *b.* יחיד בגו יחידה, with the acr. of יצחק; *c.* אמרו בני אלהים במה, with the acr. of אברהם; *d.* שחרתיך בכל שחרי; *e.* שאילוני סעיפי, both with the acr. of שלמה; *f.* יגוני ומר חבי, with the acr. of יעקב; *g.* אתה גוחי מבטן; *h.* ארוממך (33 of 1098), both with the acr. of אברהם; *i.* שפל רוח; *j.* שאי עין, both with the acr. of שלמה; *k.* לבי ובשרי ירננו, with the acr. of לאברהם בן עזרה. *ζ.* לאילו פינו: *a.* ימין אל הנאדרת, with the acr. of יושפיה חזק; *b.* יענו חכמי לב, with the acr. of יצחק. *η.* לקדיש: *a.* האל העירה; *b.* יגדל כחך גיאת ניב דל, with the acr. of יום טוב (?); *c.* זרע איתני, with the acr. of ארעזר חזק (so). *θ.* אופן: *a.* יחדו נא כל איש, with the acr. of יהודה; *b.* מחנות עליונים כולם, with the acr. of מאברהם; *c.* יקר ארון הנפלאות. *η. d.* עם יי . . . שבטי יה, with the acr. of שלמה. *θ. d.* יחקור . . . עונים ברוב; *e.* שלוש . . . יענה את מהלל; *f.* יה אנה אמצאך; *g.* יה בפי קדושים, all three with the acr. of יהודה; *h.* יי רמה ידך, with the acr. of יצחק. *ι.* למאורה: *a.* אתה נרי אל יחשיך, with the acr. of יהודה; *b.* את עופרה צביית ארמון; *c.* יעלת אהבים שמחי, with the acr. of יוסף; *d.* אמרות האל טהורות; *e.* חיל אזור נכשל בעול, with the acr. of יצחק; *f.* אחרה עת פדותי, with the acr. of אברהם; *g.* ירד אל שנה; *h.* יזכרו פלאיך. *κ.* אהבה: *a.* לחוצה באורך; *b.* יודעיי הפיצוני, with the acr. of יהודה; *c.* אל ברת אל, with the acr. of אברהם; *d.* יונה נשואה בכנפי נשרים, with the acr. of יוסף בן אשר (?); *e.* יונה נשאתה על כנפי, with the acr. of יהודה. *λ.* (שירה חדשה) אם ליבשה. *μ.* יום שבת זכור. *ν.* חסד משוך (מאורה, only a few words, lacuna). Next comes *o.* [ברכת חתנים] with the following liturgies: *a.* ישמח . . . שיר וברכה אערכה, with the acr. of שמואל החזן בן שמואל; *b.* יבטלו בעלי תורתם, with the acr. of יצחק; *c.* (אלעזר) את חתן; the three make in the MS. the 305th §. *π.* [זמר]: *a.* שירי יערב; *b.* ברוך יי . . . שבטי יה (Zunz, p. 114, ends כי אם שב וקבץ); *c.* דרור יקרא; *d.* אדום עקר; *e.* אשר לו ויבשת, headed זמר אחר. מר׳ אברהם אבן עזרא; *f.* יושבי סביב שולחן, with the acr. of יהודה; *g.* שלח מהרה גואל; *h.* כל מקדש שביעי; *i.* יום שבתון אין; *j.* אשיר במישרים; *k.* כי אשמרה שבת; *l.* ברוך יי עליון, refrain השומר; *m.* שבת האל ממעשיהו, headed זמר מר׳ שמואל מרבהים. *ρ.* ברכת המזון, introduced by דוי הסר, with the following intercalations: *a.* אות מבראשית; *b.* טוב במלאכת; *c.* עולמים שנים; *d.* אך טוב אלהים. *σ.* אמת ירושלים במהרה, ends על שפת הים. *τ.* אליהו: *a.* איש אזור במתניו; *b.* איש אומץ קנוא; *c.* אב סגני כהונה, the last four א״ב; *d.* יד יי עלי היתה (Zunz, p. 169, 5). *υ.* Miscellaneous: 1. ארץ הנקראת אבן שתיה; 2. נביא מנביאכם הנה אנכי; 3. איש חסיד היה; 4. חדש ששוני; 5. במוצאי יום מנוחה; 6. שמעה אדון עולם (marked § 330, but in fact containing ten poems, all with acr. of שלמה; see כבוד הלבנון, t. VI. p. 119), at end ויברך החתן בורא פרי הגפן; 7. יושב צל עליון, with the acr. of אחרת בניגון יושב; 8. אדיר איום ונורא, headed יזכור לטוב צל עליון; 9. ישמע בערי יהודה, refrain קול; 10. ישאו צופי בקול נעים, with the acr. of יעקב חזק; 11. יונה תמה עלזי, with the acr. of יוסף; 12. אל תירא עבדי יעקב, א״ב; 13. אזי מים שטפוני, with the acr. of אליעזר; 14. מצור בניגון אחר מרבינו רבי מנחם ז״ל, headed באתה העיר; 15. ירושם חיש חרשם, with the acr. of יעקב חזק; 16. יודעי מכאובי אל תתמהמו, with the acr. of יהודה; 17. יקרה מיקר יוצרך לקוחה; אותותינו התמהמהנו, ח to א; 18. הלבן יונה הלבן יונה מפשע, with the acr. of יהודה; 19. נקנה, with the acr. of חזק ?; 20. לאשכול הכפר בכרמי; 21. ידידי רבו בצמחי חקל; 22. יציאת המקודש נשיר, headed בניגון מוצאי יום הנוחה, with the acr. of יהודה בן שמואל חזק; 23. יקר יום שבת הגדיל, with the acr. of יהודה; 24. יוצר אור ועושה תנו, with the acr. of יוסף; 25. אולם ליעקב אח השם; 26. הן רעיונה טוב לקחה; 27. שלום קומי בת ולכי שובי לעריך; 28. אל גוחי אפארך; 29. מבין שיחים שושן חוחים; בקש כי אין בשלום, with the acr. of משה; 30. ירדתי לגני . . . שקר, with the acr. of יצחק בן יצחק חזק; 31. Next comes (§ 357) the ספר רפפות, beg. בזמן שמזרעזע (from *δ* by the later hand).

Fol. 124. Formulas for civil acts and several Halakhoth. Fol. 132. Sayings of Thalmud and the Midrashim, beg. ז׳ דב׳ to ג׳ דברים. Fol. 145. ס׳ רפפות. Fol. 145b. פירוש מקדיש, extracts from פסיקתא דהפטרות and Midrashim. Fol. 149. Agadah on the ten commandments and the seven days of the creation. Fol. 156. On the order of the Parashiyoth and Haftaroth. Fol. 161b. On some *Minhagim* (chiefly of Mayence and Worms) for the distinguished days. On fol. 164, rules for calendar, beg. with the year 4968=1208, and on the order of the Parashiyoth (ends וישב), followed by הצור תמים (from fol. 162 by another hand). Fol. 172. Rules for calendar, beg. from the year 5048=1288 to 5092=1332 (by two hands, one of which is the later one).

III. [מעריבים]: 1. ויושע אדון איומה (VII of פסח); 2. אוחזי בידם (I. סוכות); 3. איומתך סודרת (II. סוכות); 4. את יום השמיני (VIII). Next come Mas. Abhoth (six chapters), תפלה ליום הכפא, and the common prayers for י׳ה׳כ.

IV. הושענות=II. marg. 1, 5, 2, 3, 4, 8, 6, 7, 11, 10, 9, 12, 13, 14, 15, 17, 16, 18, 19 of 878. ש״ת=III. marg. 4, 5, 6, 7, 1, 2 of 878. ש׳ בראשית (not *a*), זולתות, הפסקה, ש׳ר׳ח=IV, V, and VI of 1099. ש׳ נחמו and לגזירה=XIII, 3, 1, 2, 4, 8 of 1099. ש׳ שובה=VII and VIII. *a* of 1099. Next come XII. 1a (headed by the later hand בנינון אלהינו אלהים אמת), 2b (headed by the later hand בניגון שאו מנחה משובחה) of 1099. לחתן: ח׳ה׳מ של סוכות=IX of 1099. *a*=XV. 1 *a*, II *a*, III *a*, IV *a*, XVI. 1; *β*=XV. 1 *b*, II *b*, III *b*, IV *b* of 1099, with the headings. *γ*. לך יי הגדולה (incomplete). Concluded with the 83rd Psalm יהי יי אל׳ and עלינו (the last only indicated). Fol. 214 (§§ 426 to 470). ה׳ נדה וחתן [מילה] צצית תפילין מזוזה סופרים (chiefly according to Rashi and a few older authorities). Fol. 243. ה׳ דרך ארץ, beg. with introduction דרכן של ת״ח and seven chapters, at end סליקא דרכן של ת״ח. Next comes פרק בן עזאי, and five chapters לעולם תהא, לא אדם, שנים שהיו, הנכנס לבית, לא יפטר, at end סליקו ה׳ דרך ארץ. Fol. 250b. סדר תנאים ואמוראים, beg. כל היכא דאיכא איתמר, ends וכל תקנת סתם (lacuna, many variations from the edit.) Fol. 254. אתחיל לכתוב עשרת הדברות (agrees with No. 268, 3, not for the preface; incomplete from the middle of IX). Fol. 268. דינים (by the later hand), beg. wanting; § 586 (דין גט) the following passage is quoted הנני יוסף בר׳ יצחק לא לחלוק על דבריהם באתי; at end of § 603 (טל וממר) is the following passage, (so) וא׳ע׳פ שכתוב בסדר מחזור הר׳ שמחה מו וויטרי שאם עבר רובו של יום . . .; at end of § 606 is an explanation on the name of שבת הגדול from R. Abraham נ״ע. Fol. 279b. מסכת כלה. Next come סדר רעמים, סימן לחדשים, and Agadic extracts for קדיש, קרושה. Fol. 285. A comm. on Abhoth (six chapters), beg. כל. מסרה למדה לזקנים לא לשכעים שהיו בימי משה

(written by a third later hand, and at end by a very late one). On fol. 59b מחי ומסי (by a late hand).

Germ. Rabb. char. (the oldest hand approaches to the squ. char.), most of the liturgies with vowel points; fol., vellum, ff. 294. [Opp. 59 (Ol. 668).]

1101

1. A fragment of the preceding number, containing chiefly the דינים (sometimes fuller); lacunae: fol. 62b. from beg. of prayer מעריב to חנוכה; fol. 89b. from end of ה׳ יום טוב to end of Mas. Abhoth, which is followed by עניין של י״ז בתמוז; fol. 125b. from end of ה׳ סוכות to end of the prayers (קדיש), which are followed by the דינים for the prayer of סוכות; fol. 135b. from the end of these דינים to the rules for calendar, of which the first § (marked in the MS. 113) is entitled י״ד עמודים; the תקופות beg. with the 269th cycle=1332. Next come the rules for the Parashiyoth and Haftaroth.

2. Fol. 153b. A collection of Halakhoth, 230 §§: *a*. ה׳ איסור והיתר, 107 §§ (§ 30 is the same as אור זרוע, p. 126; ר׳ יצחק is in the MS. ר׳, an expression used through the whole work). *b*. Fol. 175. סליק ה׳א׳ו׳ה מטעמי ר׳ וגם מספר התרומה ומשכל טוב ומרבי׳ יעקב. ועוד אכתוב ליקוטין על איסור והיתר משאר גאוני עולם. וזהו איסורין של גוים שראיתי כתוב בספר שכל טוב, §§ 108–148. *c*. Fol. 183. סליק ה׳ יין נסך ונחזור לעניין הראשון, §§ 149–176, of which § 173 is headed דין פגיעות מספר הרוקח. *d*. Fol. 189. זה הילכות אבילות שראיתי בשכל טוב, § 176. *e*. Fol. 195b. Miscellaneous: § 177 is headed וזה פיסקי של ביצים מן הרב ר׳ יעקב בר שמשון, at end מפסקים של רבינו שמואל ז׳צ׳ל. Others are headed רבי׳ גרשם, מרב סעדיה גאון, מהר׳ י׳ב׳ק, מספר אבי העזרי; at end ובבית ר׳ יואל הלוי מבונא לא היו מערין היין לחוץ. Very often are quoted the שכל טוב (see Luzzatto, Kerem Hemed, t. VI. p. 69, but it is not the same work), and the ס׳ המצות [of Mosheh of Coucy]. The author often uses French and sometimes German words (see ham-Maggid, 1874, p. 41).

A later hand, which supplied a few lines of the missing pages of No. 1, writes at end of MS. הספר הוא הבעל ע[טור ?].

Owner: אני נפתלי בר משה מנחם הלוי ז׳צ׳ל מקק ארווילר ממשפחת גינצבורק נכתב בשנת ש׳ע׳ה ל׳פ׳ק (fol. 187); on the same page is a marg. note, beg. א״א כרמולי.

Germ. squ. char.; 2 coll. up to fol. 126, fol., vellum, ff. 239. [Opp. Add. fol. 14.]

1102

The common prayers, beginning with על נטילת ידים. הושענות=1, 6, 2, 3, 8, 7, 5, 4, 10, 9, 12, 14, 15 to 19, 11, 13 of 878, marg. I.—שמחת ת׳= marg. III. 4 to 7 of 878. The comm. for 7 says, ר׳ אשר תיקן אשר הניא ואשר בגלל אבות ואתניה שבחיה והיה יהודי ראשון שבא לגור בוורמשא ובא לשם מעיר ויטרי וכתב יוחסין היה בידו עד הנשיא׳ ולוי היה.—The הגדה ends with כי לו נאה and לשנה הבאה בירושלים או בנן

עדן אמן.—Mas. Abhoth with the comm. of No. 376 (the MS. has טברני; some additions; none on the sixth chap.) [מעריבים]=I. פסח I. II. VII of 1100: *a.* אהל אפדנו to יי מלך נתגאה.—[שבועות]=III. I. IIᵃ of 1099.—[סוכות]=III. VIII of 1099. IV. 4 of 1100, supplied by a later hand. ש׳ בראשית (after I follows מי אדר), ש׳ ר״ח *a* (not 2ᵃ) and *b* (2 is משרתיו) =1099.—ש׳ חנוכה (after I follows כבודו)=XI of 1098. *β.* כשאירע שני שבתות, headed אל רחום והנון בכל ענייניו =הפסקה—(לשבת ויושע) אתן תהלה *γ.*—בחנוכה אומר זה VI, X of 1099.—זולתות שבין פסח לשבועות=XIII. 2 of 1099; *δ.* אודך על כי נוראות; XIII. 3, 1, 6 (on the marg.), 4 of 1099; *ε.* אליך יי שועתי בצר (ends גואלינו יי צבאות, Zunz, p. 264, 11?); *ζ.* א״ב, אזור נא קנאות and אהבתיך משה חזק; *η.* אף לפי בגולה (Zunz, p. 167, 4); *θ.* לשבת קודם אהבת כלולה (Zunz, ib. 7); XIII. 7 (headed ה׳ בתמוז לכשיגיע לוליחדך באהבה), 8 (headed זולתו, the passage הרג is on the marg. by a late hand) of 1099; *ι.* א״ב, אלהים לך אל דמי בקש and אמתי (?); XIII. 9 (שמעון חזק is pointed out in the MS.), 10 (headed לשבת שלישית) of 1099.—ש׳ נחמו: *a*=VII of 1099. *b.* I. אשיחה (Zunz, p. 166, 1); 3. אסירי התקוה חניטי (זולת). *c.* I. אומץ (Zunz. p. 103, 3). *d.* אאבב, ארנן הסדך לבקר and לאתם נצבים, headed אומץ דתותי *κ.*—יוסף בר שמואל.—ש׳ שובה=VIII of 1099.—ש׳ ה׳ה׳מ=IX and XIII. 5 of 1099.—ש״ת=III. marg. 1, 2, 3 of 878.—לנישואין= XIV. 5, 9, 15, 14 (by the later hand), 19; XV. I *a* (with λ) אל אדון ... בחופת חתנינו; XIV. 23; XV. II *a* (with *μ*) לחוצה באורך, III *a*, IV *a;* XVI. 1, 2, 11 *β a*, 13 *a;* XV. I *b*, II *b*, III *b*, IV *b*, I *f* (with the heading), II *f*, III *g*, IV *e* of 1099. *ν.* יוצר לחתן מר׳ קלונימוס: I. אז כארסתה; לך יי הגדולה אורות; 2. לקדוש בהילה; 3. (Zunz, p. 165, 2); XV. IV *d* of 1099.—XII. 1, 2, 3 of 1099. *ο.* לברכת המזון לברית, headed אלהים צוית לידידך מילה. [תשעה באב]=V. marg. A 1, 2; B. ש״ע, 1, 2, 5, 3 of 878; X. *a* of 1025; 9, 7, 8, 11 to 16 of 878; X. *b*, *h* of 1025; 20, 21, 30, 18, 19, 4, 32 of 878. Next come אילו פומי, אקדמות (incomplete).

On fol. 100ᵇ are supplied by a later hand: I. אלו שבעה הייהודים באו [מעבר] לנהר סמבטיון. ובסוף הייהודים חתום בני משה, beg. after the introductory piece, *a.* ברוך אשתחוה לאלהי אלהים, *b.* צדיק יי אחד, *c.* ומבורך רחמן, *d.* יי הגדול והגבור, *e.* אתחנן למלך הקדוש, *f.* תהלה ושיר ליי, at end סליקו הייהודים שתקנום בני משה מעבר לנהר סמבטיון ומשם הובא; 2. אתחיל לכתוב מספר קומה ... יי מלך; 3. בשם נורא תהלות אחל לחקות; מלך אדיר מלך אל אמת. ש׳ בראשית. אלהים הוא מלך הגדול. מספר היכלות is twice in the MS. (the first without vowel points, and 4 is incomplete). Most of the pieces are provided with a comm. on the marg.: Fol. 5 (ברוך שאמר). חי העולמים נקוד מצאתי כמ׳ שבת׳ בדניאל ... וברוך המקום שהגיעני עד פה אמ׳ אני אֲבָא שְׁלֹם לא לחנם באתי הנה אלא כדי ליישב ייחוד של אלהינו יש׳ לעד ולנצח וכן בזנש ביערתי

וכתוב בסדר רבי׳ (ישתבח). Fol. 14. סיפרי מינין באש עמרם גאון דאסור לאישתעויי ... ראיתי בסידור רבינו שלמה בר יצחק ובתשובת הגאונים דקאמרינן דאסור לאישתעויי ... ולפי דעתי אפילו בתר הכי נמי מותר להפסיק (ש״ע). Fol. 17 ... וכן ראיתי במגנצא אני אפרים הצעיר ואני אשר בר יעקב הלוי מאוזנברוגא שמעתי מפי ר׳ אליעזר שימו על (רפאנו). Fol. 21 הדרשן ז״ל שבור אל יתפלל לב אנשי צרפת ואיי הים כי שקר בימינכם. Fol. 26 פי׳ החסיד ר׳ אלעזר מוורכהיים שתפילה זו חזקיה (תחנון) שמעתי בשם רבי׳ (היום הרת). Fol. 91ᵇ מלך יהודה יסדה יעקב שהיה מוחק במחזורים ומוחה מלומר היום אך היה אומר ותוציא לאור ... יכול להיות שיצא מפיו אבל לא נודע לו שיש ל״ב תיבות בהיום הרת ... וכן עוד הרבה חיבר מורי רבי׳ החסיד ז״ל וכתב טעם וסוד על כל וחיברם יחד בקרסים ובלולאות על כן כל ירא השם יזהר מלהוסיף ומלגרוע: מורי קרובי הרר שמואל מבבנברק בן הרר׳ ברוך ממגנצא ז׳צ׳ל לא היה אומ׳ פסוקים בכל המועדים ולא בראש השנה ולא ביום הכפורים ואפי׳ ישמחו במלכותך לא היה אומ׳ כשיארע מועד ושבת. וכן העידו על ציר נאמן רבי׳ משה כהן חזן ממנצא. Fol. 192. אשישת שלוחתו חוזק ארצו. אשישת לשון זכרו זאת והתאוששו ... זיקק הצהיר כזהב שחוט ומזוקק ... מצאתי כתוב בספ׳ הרר׳ יעקב בר׳ שמעון המפר׳ ספר יצירה ובריית׳א דשמואל ירחינאה הלא בעשרים ושתים אותיות ברא ... The beg. on שבת משוש, שבת סורו לבי כשהשמעוני כל עוברי דרכים סור טמא ממני; on אקדמות, קודם שאדבר והואל לדבר. תרגום של הואלתי שריתי. A few prayers have even two commentaries, e. g. on מזמור לתודה: *a.* (found on most prayers) אחד מן המשוררים ... ואני אֲבָא שְׁלֹם קבלתי הפירוש כך ולא אנחנו קודם לפי שאין תודה קריבה בשבת; *b.* שלא היינו בעולם ... קבע מזמור זה לאומרו בחול. The author of the large comm. uses French words, and quotes very often El'azar of Worms (from whose comm. he gives large extracts), and Efraim of Bonn; less often ר״ת, ר׳ש׳בם, Sh'muel ben Mosheh, Sh'muel of Bamberg, Shim'on ben Abraham Kohen, R. Y'hudah (Ḥasid), הפיטן ר׳ בנימן, R. El'azar ben R. M'naḥem ben R. Yizḥaq, and other old authorities, many §§ are headed תוספת.

On fol. 303 are דינים (beg. wanting), beg. בסוכות משום רבי׳ גרשם מתפללין בראוי ונוטל לולב, last § beg. הגדול אמרו העושה צרכיו לבית הכסא. Fol. 323. [ת׳ש׳ב׳ץ], 407 §§, beg. אילו הן ליקוטי מורינו ורבינו הרב רבינו מאיר בן הרב רבינו ברוך ז׳צ׳ל תנוח נ׳ב׳ה א׳א׳א סלה מיתתו יהי כופר על בני דורו ויגן בעדם לחלות פני יושב סתר להוציא את עמו ישראל מן הגלות במהרה בימנו אמן. בפסח היה טופס הגט מפי מ׳ה׳ר׳ם. § 106. נוטל ידיו קודם ברכת פרי ברביעי בשבת ביום פלו׳ בירח פלו׳ שנת חמשת אלפים ומאה וארבע לב״ע למנין שאנו מונין כאן במדינת ריינא על נהר אימזא ... מתא דיתבא. § 238 at end, כל אילו התשובות הועתקו מב״י מ׳ה׳ר׳ם לבד משנים שלא הועתקו וזה העתקתי מכתב מור׳ הרר יקר מכתיבת ידו. § 307. הלוי וכן כתב בספר התרומה. Fol. 355. י׳ שערים, beg. and end like No. 689. Fol. 377. ע״ב פסוקים by Mosheh

ben M'shullam (a later hand), who died the 12th of Ḥeshwan 5314=1253 (fol. 118^{b}). Fol. 378. מעריבים, as above (col. 311, l. 3), but not the last one. Fol. 397. Rules for calendar. Fol. 398 (paper, by a later hand): *a*. An index, headed מנהגים ק״ק ורנקבורט מה שאומרים כל השנה סדר סליחות ופיוט[ים . . .] חדשים מעריבים וזולתות; *b*. Six אלהיכם (see XVI. 11 of 1099); *c*. פסוקים and אבינו מלכנו; *d*. מעריבים, חג and אוחזי (סוכות).

The comm. on Abhoth, end of IV to end, followed by a comm. on Gabirol's כתר מלכות, was written by Yoseph ben Mosheh ששן, fin. on Tuesday the 4th of Nisan 5308=1548 (fol. 159^{b}).

Owners: Eli'ezer ben Mosheh (son of the first later hand) ליפהן at Frankfort zum schwarzen Schilt; Yoseph Levi (המכונה יוזכן) at Frankfort, son of Efraim (גומפריכט אין דער פוטן גאשן מקלוניא), son of Uri (ווייביש), son of R. Eli'ezer (ליפמן מאוזין ברויק), who came to Frankfort from Cologne in the year 5183=1423, at the time when only twenty-five families of Jews were there (fol. 118^{b}). There are mentioned some other owners' deaths and marriages: Sh'm'ayah ben Sh'muel (fol. 19); Y'huda ben Y'aqob קוניץ (? fol. 18), both with red pencil on marg.

Text, Germ. squ. char. with vowel points; the comm., Germ. Rabb. char.; marg. and other supplements by the later hand, Old Germ. curs. char.; the first leaf is a modern transcription (squ. char.) of the first injured leaf; fol., vellum (at end paper), ff. 416. [Opp. 649 (Ol. 1483).]

1103

Common prayers, beg. wanting (beg. with ויתן לך).—ברכת המזון has: *a*. א׳ צויתה (*o* of No. 1102), headed ליום המילה אומר כאן מיסודו של הרב ר׳ אפרים מבונא; *β*. לברית מילה מוסיף יסוד הרר, headed הרחמן הוא יאר פניגו אפרים מבונא; *γ*. דוי (*ρ* of No. 1100) with a commentary.—הגדה like No. 1097; on אמרו the following note, א׳ע׳פ שכתבתי בבא זו מצאתי בכתב ידו של הרר אלעזר מגרמושייא בן רבנו י׳ב׳ק שאין לאומרה . . .—Mas. Abhoth (the sixth chapter is headed מכאן ואילך אינו מפרקי אבות).—Common prayers for ר״ה, י׳ה׳כ and הושענות=II. marg. 1, 6 (headed הא לך הושענות קליריות על הסדר אותן שאין בהם לא מים ולא עננים וכתב רבי׳ החסיד שאין לומר הושענות שהזכיר בהם הקליר ז׳צ׳ל לא מים ולא גשמים ולא עננים כי אם סמוך להושענ׳ רבא לפי שהגשמים אינן סימן יפה בחג כדאיתא במסכת סוכה. ומורי קרובי הרר שמואל מבבנברק היה נוהג כסדר הזה), 2, 3, 7, 8, 5, 4, 10, 9, 11 (with the following passage, הושענא זו לשבת מהרר׳ מנחם המכירי. הוא הר׳ מכיר בר׳ יהודה אחיו של רבינו גרשם מאור הגולה. הוא הרר׳ מנחם המכירי אשר תפש ישיבה לאחר הגזירה שהיתה בשנת ת׳ת׳נ׳ו בכל מלכות אשכנז בימי המלך היגריך הרשע אשר מלך בימי רבנו שמעון הגדול ממגאנצא ובימי רב נתן גאון איש רומי אשר סידר את ספר הערוך וסיימו בת׳ת׳ס׳א לפרט: הפוך הדף ותמצא הושענה אחרת יסוד רבנו שמואל הגאון משפירא ז׳צ׳ל ונהגו לאומרה ברינוס. יום אחד אומ׳ הושענה קלירית כהושעתה אלים ויום שיני הושענה זאת וכן נוהגין כל שבעה ימי החג. כי קשה להם לבטל לגמרי כהושעתה קלירית), 13, 12 (ends כה׳ שומרי, with the following note, חרז זה אינו מיסוד הקלירי אך סיומו של כהושעתה אב המון שיסד הגאון רבנו שמואל משפירא ז׳צ׳ל ויש מקומות שאין נוהגים לומר אותה הושענה כי תופשים מנהג אבותיהם הקדומים לומר הושענה קלירית ובשביל כבודו של הגאון נהגו בכל מלכות אשכנז לומר חרז אחד כל שבעת ימי החג בסוף כהושעתה קלירית כדי שלא יבטל לגמרי פיוט של אותו הגאון), 14 to 19 of 878. ש״ת: I. (אשרי העם, Zunz, p. 263, 2), beg. with פי שנים, at end עד כאן יסד רבנא משה בר׳ שמואל בר׳ אבשלום ז׳צ׳ל מיכאן ואילך תוספת הוא שהוסיף הרב ר׳ חסדיי הנשיא זצל; 2. אשריך ישראל מי כמוך אשר; 3. אשריך אום, headed אופן לש״ת מרבנו בנימן כל סתום; 4. אז בקשוב, headed הגדול בר׳ זרח בעל השם זולת לש״ת מרבנא משה בר׳ שמואל ברבי אבשלום בניגון אז כאירסתה, followed by אתה הראיתה; II. 1 (headed יסוד חסידים הראשונים חכמי הישיבה), 2 (headed גם מיסוד . . . חסידים הראשוגים חכמי הישיבה: ויש אומרי׳ שבמדינת מגנצא הוסד בישיבה ימים רבים קודם הגזירה שהיתה בכל מלכות אשכנז בשנת ת׳ת׳נ׳ו לפרט בי״א למחזור רנ׳ו. ונראין דבריהם שהרי הרבה מחזורים ישנים יש שלא נמצא בהם כי אם רשות של חתן תורה ובסופו כתוב להתן בראשית) of 1099; 5. מרשות מרומם, headed מהר׳ מנחם המכירי ז׳צ׳ל הוא הרב ר׳ מכיר אחיו של רבי׳ גרשם בר׳ יהודה מאור הגולה; II. 1^{a} (headed מרבנו יוסף חזן . . . ז׳צ׳ל מטרנא ז׳צ׳ל בר׳ נתן ולעת זקנתו יצא ממקומו ובא ונתיישב במדינת וירצבורק ונשא שם אשה ויצאו ממנו חסידים וחכמים גדולים), 2^{a} (headed גם לרבינו יוסף חזן . . . מטרנא בר׳ נתן ז׳צ׳ל) of 1099; 6. יפה גוף, with the addition והכלה צבי, headed מר׳ יקר הלוי, follow (מהר׳ אשר הלוי הנ׳א׳ה זצל) headed אשר בגלל התקבצו and אגיל. [מעריבים]. פסח: I. ל׳ש אל חצה, headed מיסוד חסידים הראשוגים חכמי ישיבה מדינת מגנצא; II. ל״ש אור ישראל, headed מרבנו מאיר . . . שליח צבור פה קדוש מגרמויישא; VII. אורי, headed מרבנו מנחם מגרמויישא בר׳ יעקב הזקן גכדו של רבנו . . . שבועות.—שמשון הדרשן ז״ל: I. וירד, headed מרבינו יוסף טוב עלם בר׳ שמואל ז׳צ׳ל; II. אל׳ ביתה, headed מרבינו אברהם כהן בן רבנו יהודה כהן שעשה ספר הדינין בר פלוגתיה של רבנו שמעון הגדול ממגנצא בר׳ יצחק ז״ל; II^{a}. אל אל׳ יי דבר, headed מיסוד רבנו אליעזר ממגנצא בר׳ נתן המסומן אבן ישראל והוא היה בר פלוגתיה רבנו ש׳ אותותיו: ש״ע.—יעקב ז׳צ׳ל. ובשעת פטירתו נתנבא, headed מרבי׳ יוסף ממדינת טְרָנְא ולעת . . . (continues as above, l. 25); *a* of 1102. ש״ע [ת״ב]: V. marg. B 1, 3, 5 of 878; B *a* of 1025; 9, 2, 7 of 878; B *b* of 1025; 4, 8, 11 to 16 of 878; B *i* of 1025; 30 of 878; *a*. אמרה ציון איך יצאוני, headed מרבי אבן עזרא; *β*. שתים גשים בנות אם אחת; B *g* of 1025; 19 of 878; *γ*. שולמית חולת אהבה, headed על חסידי בלוייש על קידוש השם; 21, 20, 25 (headed מרבי׳ יעקב הלוי); *δ*. את קולך צהלי ידועת; B *n* of 1025; 32, 24, 29, 6, 18 of 878; B *d* of 1025; A 1, 2 of 878; B *k* of 1025; *ε*. צ׳ יי לכס; 17, 31 of 878. Next comes (fol. 164) ס׳ הפרגס

(see Nos. 782, 785), 129 §§; at end סליק פיסקי מ'ה'ר'ם, followed by the index. On fly-leaf (left hand) an index for Qinoth.

The prayers and liturgies (not Abhoth) are provided with a comm. almost identical with the preceding number and 1099.

Written by Sh'lomoh (fol. 85b).

Germ. squ. char. with vowel points for the text, Germ. Rabb. char. for the comm. (marg. injured); small fol., vellum, ff. 199. [CAN. OR. 86.]

1104

Common prayers, beg. with ש"ע of ר"ה, י'ה'כ, הושענות (II. marg. 1, 6, 3, 2, 5, 7, 8, 4, 9, 10, 11, 13, 12, 14 to 19 of 878), ש"ת (III. marg. 4 to 7 of 878), מעריבים. פסח=I, II, VII of the preceding number, and VIII. שבועות = III. I, II a of 1099. — ויושע יי אום. — ר"ה: I. אמוני נבונים; II. כסא אורי. — סוכות: I. אוחזי; II. חג האסיף; VIII. ש' אותותיו; IX. אעניד לך. פסח VII is interrupted by the הגדה (incomplete), ends with שפוך. Fol. 86. Rules for calendar, Parashiyoth, and T'qufoth, beg. שנת ס"ד לפרט. ו' למחזור ר'ס'ד. Fol. 98. שיר הייחוד של ר' יצחק, headed אלי אביר יעקב ועזרתו נקדן ז'צ'ל. Fol. 99. אילו עניני שטרות טובות וסדורות; the שטר הרשאה (fol. 101b) is dated at וירצבורק, Wednesday the 18th of Kaslew 5017=1256; the פשרה דכתובה (fol. 104) at ליוא, Monday the 16th of Kaslew; the תופס של כתובה (fol. 110) at Würzburg, Friday the 30th of Thishri (ר"ח מרחשון) 5107=1246; the תופס של גט (fol. 110b) is dated Tuesday the 18th of Marḥeshwan 5017. Fol. 111. י' דברות, ארכין, אקדמות, איזל משה and והוה כד שלח, אילו פומי. Fol. 137. ישובב את שבות יעקב, continuation (?) of fol. 98 (see Zunz, p. 467, 5). Fol. 138. למי יאתה (Zunz, p. 280, 2).

All liturgies, except the end of II. שבועות to end of מעריבים, are provided with a comm. on the marg. identical with the preceding number. On fol. 111 beg. the comm. on ארעא רקדא, כעין ההרים רקדו כאלים. שמיא זמרו. הגידו שמים צדקו. At end of the comm. on the eighth commandment (fol. 127b): סיימתי דרשות. יסוד אחר מנבוכדנצר. כי לעיל אמרנו שהוא ננסא: אמין שיתון רומא. There are two comm. on משך שדרך, headed in the text זה האלפא ביתא השלים הר' מאיר שליח ציבור על הייחוד: a. Fol. 116b. מישך . . . בויקרא רב' אמר להון ננסין לא כן כתב לכם משה רבכם ועבדתם; b. Fol. 128. מישך . . . מקרא הוא בדניאל וישם להם שר המשקים; it is headed פירוש ממשך שדרך מר' מאיר שליח צבו' והראשון שכתבתי אינו שוה כלל. At end of this piece follows (fol. 130): שלמה. אמר משה נבייא. א"ב היה מדלגו שאינו הדבר מעיניינו של לא תשא והיה אומר דיברא תליתאה בלא פיוט וקדמו' יסדו זה הפיוט. אריא וגנבי כל זה פיר' טובי בפ' אילו נערות. At end (fol. 132): רבינו החסיד מפי רבינ' יום טוב הקדוש שהיה נשחט על קדושת שמו של הק'ב'ה מנוחת כבו בגן עדן אמן. פירוש של דברות אילו פירשם הר' משה אציתו למימרי הדברין רברבנין פ' מנהיגי שרים ומלכים ומקרא הוא בדניאל. French words are used in this commentary. Besides the comm. there are on the marg.: 1. A fragment of דינים, chiefly according to מה'ר'ם (beg. wanting), most §§ beg. וששאלת; on fol. 7b. ועל חמאה של גוים ידעתי שר"ת ור"י מתירין גם בתשובת הגאונים כתוב להיתר. אמנם בתשובת הגאונים שלי כת' תשובת ר' נתן מאפיריק ז'צ'ל; the last § beg. וברכת הלבנה אומ' . . . ואחל באחרים קונטרסין: באיסור והיתר. Next come דינים on י'ה'כ, סוכות, ברכת המזון, נידה and תפילות. 2. Fol. 16b. זאת דרש רבי עקיבא על תגין וזיונין של ספר התורה. 3. Fol. 17b. אלפא ביתא דר' עקיבא; it ends (fol. 22b) with the § פתרון אלפא ביתא של איק בכר. Fol. 132b. אתחיל כ"ח מאכלים. Fol. 135. אתחיל המפתח של התלמוד (like No. 1100). Fol. 135b. אתחיל יצירת הולד (incomplete).

At end of the comm. of the Hosh'anah אז כעיני (fol. 39) לא מפי' ר' כי אם אני שלמה הצרפתי פירשתי עיניין הלולב. On fol. 46 אהרן is pointed out and added on the marg. by a later hand נקדן. On fol. 24b by another later hand (Old Germ. curs. char.) סדר הושענה של הר' לפי מנהגי' של מ'ה'ר'ז ז'צ'ל.

Owner: Y'huda (ליב) ben Y'sh'ayah (fol. 33b).

Germ. squ. char. with vowel points (up to 113), Germ. Rabb. char. for the comm. and the דינים; 4to, vellum, ff. 138. [CAN. OR. 1.]

1105

Psalms, common prayers (beg. with נטילת ידים), Haggadah (ends כי לו נאה) and Abhoth. הושענה (1, 6, 5, 3, 4, 8, 2, 7, 9, 10, 12, 11, 13 to end), שמחת תורה and ש' בראשית=878.—ש'ר'ח=V. a; הפסקה=VI, X (headed יוצר להפסקה שניה או לשבת חלק לפני שבת הגדול יסוד רבינו מאיר נ"ע, and by a later hand רוטנבורק); לשבת ומילה=XII. 1, 2, 3; זולתות בין פסח לעצרת=XIII. 1, 4, 2, 3, 6 (without the author's name), 10, 9, 7 (headed וליחדך באהבה, לשבת קודם שבועות), 8 (headed זולת לאותו שבת) of 1099. a. אלה אזכרה בפני רב וצעיר (לשבת לפני ט' באב). לשבת של נחמו=VII; לשבת שובה= VIII. a; ח'ה'מ'ס=IX and XIII. 5; לנישואין=XIV. 5, 7, 9, 37, 15, 14, XV. 1 a, XIV. 23, XV. II a, XIV. 27 of 1099. β. יונה מה תהגי (להבוחר), with the acr. of יהוד[ה]. XV. III. a, XIV. 21 of 1099. γ. יום אם דרך ליבשה (λ of 1100). XIV. 36 of 1099. δ. מעמדי, headed אחר לגאולה. XV. IV. a, XVI. 1, 2, 4, 3, XIV. 41, XVI. 13a of 1099. ε. יה לעיפים (אחר לעושה השלום), with the acr. of יהודה. פסח [מעריבים]= I. 1, II, VII of 1100. VIII=אור לשביעי גש.—שבועות= III of 1099.—ר"ה: 1 of 1104; II. מלך אמיץ.—סוכות: I, II=III. 2, 3 of 1100; VIII=III. VIII of 1099; IX= III. 4 of 1100. וביכלו: XIV. 42 of 1099. ζ. טפח שמים (לשבת בראשית). II. γ; δ b to i, k, l, m, o of 1100. η. בצל שדי אתלונן (לסוכות). θ. יום ש"ע פזר (לש"ע). ι. כלה כגנה תצמיח (לנישואין). κ. חתן דמים (לברית מילה). אלהיכם: XVI. 11, β a; a b, a; δ a; β f (אחר לנישואין) of 1099. λ. אל' זרויו (לברית

אל׳ יוסף ידו יקבין *ν*. (לש׳ בראשית) אל׳ ישכיל *μ*. (מילה). אל׳ *π*. (בשח׳ה׳מ מסוכות) אל׳ ישיב שלם *o*. (לש׳ נחמו) אל׳ *s*. לש׳ שובה, אל׳ שופט צדק *ρ*. both headed מושבו; לשמחת תורה או) אל׳ שוכן שחקים *τ*. (לחנוכה) יביא משיחו; ברכת (לברית מילה) אל׳ יוצרי מבטן *υ*. (לנישואין); המזון=II. *ρ* of 1100, with *o* of 1102, followed by the other ברכות, ends with that for the Haftarah. Next come (fol. 304) Minhagim (chiefly of Mayence, Worms, and צרפת), on the order of the Parashiyoth, R. Nahshon's and other rules for calendar, the תקופות from 5087=1327. Fol. 352. הלכות שחיטה והילכות טריפות א׳ו׳ה מיוסדים בחרוזים ופירושם יסוד הרב ר׳ מרדכי מנורנבערק (printed); the comm. beg. השוחט לכתחילה צריך שישחוט, ends like the printed one. Next comes another treatise on the same subject. On both are marg. notes by a later hand. On fol. 384[b]: 1. ע״ב פסוקים ;2. י״א פסוקים מתחילין בנון ומסיימין בנון ;3. שיר הייחוד ;4. (פסוקים) סדר רבינו אליה הזקן ;5. תחנה (each day's liturgy is followed by פסוקים, except the Sabbath); 6. כתר מלכות, at end ותשלם תחינת גבירול; 7. אלהי אל תדינני; 8. יי נגדך כל תאותי (headed אחרת במשקל (זו); 9. והא לך תפלת השב בכל כוחו מרבינו אליעזר מגרמיישא; 10. והא לך תפלת הרר׳ משה מקוצי ז׳צ׳ל; 11. תפלת ר׳ נחוניא ;12. ברכת האברים ;13. תפלת ר׳ ישמעאל בן הקנה. At end the index.

Written by Ḥayyim.

Owners: R. Mathathyah of Posen; Ḥayyim of Cracow.

Germ. Rabb. char. with vowel points (except the דינים and from No. 5; the Psalms have the accents); 8vo, vellum, ff. 445. [Opp. 758 (Ol. 653).]

1106

Common prayers, beg. with מה טבו...אדון. Abhoth (six chap.) הושענה. (1, 6, 2, 3, 7, 8, 5, 4, 10, 9, 12, 14 to 19, 11, 13 of 898). מעריבים: פסח=I. 1, II, VII (headed זה המעריב עשה רבי מנחם בר יעקב (so) (זה הים), VIII (headed אשר יסד הרב ר׳ מאיר ב״ר אלעזר הקדוש ליל אחרון של פסח ונקראים) of 1102. שבועות=III. 1, II *a*; ש״ע=IV. VIII of 1099. יוצרות: IV. 1, XIV. 1, IV. *a*, 2, 3 of 1099 with אל׳ ישכיל.—V. *a* 1, 2, 3 with אל׳ יזריח; V. *b* and *a* 2[a] of 1099.—*γ* of 1102.—VI, X of 1099.—XIII. 2, 4, 1 of 1099. *ε* of 1102. XIII. 6 of 1099. *ζ* of 1102. XIII. 8 of 1099. *θ* of 1102 (headed by a later hand לה׳ בתמוז). XIII. 9 of 1099. *ι* of 1102. XIII. 10, 7 (headed לשבת שלפני ט׳ באב לומר זה לפני קרית שמע להודות לך וליחדך באהבה. מרבינו אפרים בר׳ יצחק).—ש׳ נחמו (with אל׳ יוסף) to ש׳ שובה= 1102. XI of 1099.—ש׳ ח׳ה׳מ׳ס=1102.—XII. 1, 2, 3 of 1099; *υ* (headed זה הפיוט עשה מורי הרר יקר הלוי ז׳צ׳ל), *λ* of 1105; *a*. לפני שים שלום) דמי הבן).—XIV. 5, 6, 37, 14, 15, 18 (headed פייוט אחר וילשונא?), 21; XV. 1. *a*, XIV. 23, XV. II. *a*, *e* of 1099; *β*. אופן אחר) אשנבי שחקים); XIV. 26, XV. III. *a* of 1099; *δ*. *q* 1, 2 of 1100; XV. IV. *a*, XVI. 1, 2, 4 of 1099; *γ*. החוט המשלש, with the acr. of יקים; *δ*. *r* of 1100 with יפטיר שפה; XV. 1. *f* (headed יוצר של ר׳ נהוראי שליח צבור הדורשן), II. *b*, *m*, *f* of 1099; *δ*. אופן) שלשו שלשו); XV. III. *h*, IV. *e* (headed אבן... העזרי), XVI. 4, XIV. 19, 41, XVI. 11 *a b*, *β f* of 1099; *ε*. אל׳ יחזיר; XVI. 13 *a*, XIV. 9 of 1099; *o* of 1105.—Next comes the index of the above-mentioned ninety-nine liturgies (to צח the word לפרט is added).

Fol. 175. ת״ש=marg. of 878.—ש׳ חנוכה: *a*=1102; *b*. אודך כי עניתני.—סליחות. ש[1]: 1. ישראל עמך תחנה; 2. אזון תחן; 3. את יי בהמצאו; 4. (פזמון) רועה ישראל; 5. אין כמדת (חטאנו) אל נא רפא נא. ה׳: 1. אין מי יקרא; 2. בשר; 3. ישראל נושע; 4. אם עונינו רבו; 5. יושב בגבהי. ש׳[2]: 1. מלאכי; 2. אליך נשואות; 3. אריה ביער; 4. אך בך מקוה; 5. רחמים; אפפונו מים—*a*. אריד בשיחי, headed וידוי זה יי יי אביוני *β*. אומ׳ לשני האחרון בנגון תנות צרות לא נוכל; אחריש ואתאפק 2. אום קרואה 1. י׳ טבת—(תחנון) עמך; 3. אבותי כרבת 5. שמע עליון 4. אדברה [a]3 ; תעינו כצאן; *β*. כנסת ישראל—ת׳ אסתר=XV. *a* 1, 3, 2, *b* 1 (headed י״ז—עינינו לך *β*. פניך האר 5. of 1098; (דרבי משולם בתמוז: 1. אתאנו; 2. אדאג מחטאתי; 3. אבן הראשה; 4. איך *a*. אמנם הרענו 5. ;of 1098 1 *b* ,2 *a* .XVI ;אפפונו מכל אומות *β*. גרוני—ת״ב. A=the Lamentations and marg. v. A 1, 2 of 878. B=ש״ע, B 1, 3, 4, 5, 2, 9, 7 of 878; B *a* of 1025; 8, 11, 12, 13 of 878; X. *b* of 1025; 14, 15, 16 of 878; B *i* of 1025; 18, 19, 21, 20 of 878; X. B *a* of 1025; *γ*. ואתאונן ואתקונן מרא ואליא; 6, 29, 17, 24 of 878; X. B *g* of 1025; 31 (with the heading), 30 (headed גם זאת הקינה בניגונה), 32 of 878; *ε* of 1103; 22, A 2 of 878. Next comes the index of 37 Qinoth, Job and Jeremiah. Follow מילה, חלמא; ברכת המזון with *a* of 1103, and *β*. לנשואין=*o* of 1099, צדוק הדין and עירובי חצרות.

On fol. 309[b]. אתחיל פירוש מעיבור שחחר חלילה שיסד רב נחשון; at end by a later hand בשנת ר״ט התחיל המחזור הגדול ובשנת ר״ז התחיל המחזור הקטן. On fol. 310 אילו הפרשיות והחדשים והמועדות של כל השנה, rules for calendar, the Parashiyoth, and the Haftaroth. The תקופות beg. with the year צ״ץ=5090=1330. Fol. 333. ה׳ שחיטה ובדיקה, beg. אמ... כל טבח—אמר רבא חמש אוני חשבין. Fol. 336. אילו הן ליקוטי מורינו ורבינו הרב רבנא מורינו הרב רבנו מאיר נפשו מאיר בן הרר׳ ברוך ז׳צ׳ל, beg. סדר של פסח עדן אומר שמותר לילך בטלית קטן, ends with 505 §§. The quotations are the same as in No. 378, 2. At end the index. Fol. 383. [שערי דורא] on א׳ו׳ה, 79 §§, according to the index. The MS. ends with § 15 (incomplete). Fol. 391. דינים, 25 §§ (incomplete), beg. יום מילה הבא בתענית.

Owner: מנחם מענדל במהורר ארי׳ ליב סגל מזאלקוני מלמד פה האמל (at end).

Germ. squ. char. with vowel points (the biblical book and 24 to 28, 2 coll.; the first ten leaves are supplied by a later hand); 4to, vellum, ff. 393. [Opp. 642 (Ol. 1476).]

1107

סדר תפלות מכל השנה עם יוצרות וסליחות ומערבית הושענות וקינות ופרקי אבות וסדר האגדה של פסח.

Common prayers, beg. with מה טבו and אדון; הנדה ends with כי לו נאה; הושענה=I, 6, 2, 5, 3, 4, 7, 8, 10, 9, 12, 14 to 19, 11, 13 of 878.

Owner: R. Yonathan Wetzlar at Emden.

Germ. squ. char. with vowel points (the first seven leaves are supplied by a later hand without vowel points); 4to, vellum, ff. 152. [Mich. 327 (Ol. 537).]

1108

Continuation of above.

ש״ת=marg. III. 4, 5, 7 of 878. צידוק הדין and ברכת המזון with the additions of 1107. סליחות, מעריבים (פסח VIII is headed מהר׳ מאיר לונברט), יוצרות (not V. *b* and 2ª; up to ש׳ נחמו=1106). ש׳ נחמו=1102. From ש׳ שובה (after XV. 1 *a* follows XIV. 23 of 1099; V. 2 *a* of 1099 is at end) to ש״ת=1106. Next comes the index of ninety-seven liturgies. ת״ב (not the biblical books)=1106 with *a.* אוי לי על שברי followed by the index of the thirty-eight Qinoth. Next come the contents of fol. 310 (the Th'qufoth beg. with the year 5184=1424, but the figure is written by a later hand) and the beg. of fol. 333 of 1107.

Before מעריבים (fol. 197ᵇ) is יזכור, in which the latest deceased authority mentioned is R. Meir of Rothenburg; there are also named a great number of French and German places where Jews have been massacred. On fol. 201ᵇ some דינים, both by a later hand.

Ff. 157. [Mich. 328 (Ol. 537).]

1109

The 67th and the 144th Psalms. Common prayers, beg. with נטילת ידים, הושענה (1, 6, 7, 3, 5, 8, 4, 10, 9, 11, 13, 12, 14 to 19 of 878), ש״ת (=878), and הגדה (ends with כי לא נאה). Abhoth. [מעריבים]: *a.* אשרי העם; I. VII of 1100. סוכות: I=*β*. אתה לבדך; III. I of 1099; VII. *γ*. ארחמך (מרבנו אלעזר נ״ע); III. II *a* of 1099; I. I of 1100; II=*δ*. ל״ש קדוש; VII *a* of this number; VIII=*ε*. אמונת אומן. שבועות=III. I, II of 1099. סוכות=III. 2, 3 of 1100; III. VIII of 1099; III. 4 of 1100. יוצרות: IV. 1, 2, 3, V. 1, 2ª, 2 (לחורף), 3 of 1099; ש׳חנוכה: *a*=1102; *b*=אודך כי עניתני (with *ζ*. יום הודו) of 1106; VI, X, XIII. 1, 9, 10, 6, 7, 8 of 1099; *a* of 1105; VII, VIII. *a* of 1099; *η*. ברוך אל אדון אביר (בין י׳ה׳כ לסוכות); XV. 1 *a*, II *a*, III *a*, IV *a*, XVI. 1, 2 of 1099; *θ*. אלהים יחידים, with the acr. of אליקים; XIII. II *m* of 1099; *ι*. קדשו שלשלו, both headed אופן מר׳ יהודה הקשטליין; *θ b* of 1100; *κ*. איומה לשדיה; *λ*. ממלכת הכהנים, both with the acr. of משה; XIV. 41 of 1099; ש׳ח׳מ׳ס=IX of 1099, *β* of 1106, XIII. 5 of 1099; XII. 1, 2, 3 of 1099, with *λ* of 1105 (only indicated) and *a* of 1106; XIV. 1 (למי ידמה לך) of 1099; *μ* of 1105; XVI. *β a* of 1099; *σ*, *ν* of 1105; *μ*. לשבת בין כסא) אל׳ יחשוף זרועו (לעשור); *o* of 1105; XVI. *a b* of 1099; *λ* of 1105. *ν*. אל׳ אור יזריח (אופן לשבת שניה מחנכה). *ε* of 1102. IV. *a* of 1099. *o*. אין מספר לנדודיו, headed אופן לר׳ מאיר לשבת ויושע. XIV. 42 of 1099. Next come the various ברכות (ב׳ המזון like 1103), rules for the Parashiyoth and for calendar (beg. with the year 5109=1349), from דינים, ע״ב פסוקים, and the Psalms for מנחה of the Sabbath (by a later hand).

Owners: Yoseph ben Sh'm'ayah; David ben Mosheh; Z'bhi (Hirsch) ben 'Aqibhah; Eli'ezer ben Abraham; Sh'muel ben Y'hudah (Löb); Eli'ezer ben Y'hudah of Lisk. On ff. 3 and 47ᵇ births and deaths from 5298 to 5318.

Germ. squ. char. with vowel points in the prayers; 4to, vellum, ff. 263. [Opp. 643 (Ol. 1477).]

1110

Common prayers (beg. wanting), Haggadah (ends with כי לו נאה) and Abhoth (six chapters).

Germ. squ. char. with vowels points; 4to, vellum, ff. 225. [Mich. 162 (Ol. 543).]

1111

Continuation of above, beg. with ר״ה. הושענה (1, 6, 2, 7, 3, 8, 4, 5, 10, 9, 12, 11, 13, 14 to 19). ש״ת=878.—מעריבים=1102 (not the last).—XIII. 2, 1 of 1099; *ε* of 1102; XIII. 4, 6, 7, 8 of 1099; *θ* of 1102; XIII. 9, 10 of 1099; *a.* אין זולתך לגאול; XIII. 3 of 1099. IV. 1, 2, 3, V. 1, 2, 3 of 1099; *γ* of 1102. ש׳¹ חנוכה=1102. ש׳ ח׳²=*b* of 1109 (not *ζ*). VI, X of 1099. From ש׳ שובה to ש׳ נחמו=1102. IX; XIV. 42 (זולת לש׳ וי״ט). 5 (on marg.). XV. 1 *a*, 1 *b*. XIV. 14 of 1099. *κ* of 1102. XIV. 23, XV. III *a*, IV *a*, XVI. 1, 2, XIV. 24, XII. 1, 2, 3 of 1099; *μ* of 1105, XVI. *β a*, *a b* of 1099, *λ*, *o* of 1105. זולת לש׳ח׳מ׳ס: XIII. 5. זולת: *ζ*, *δ*, *η* of 1102; *b.* אנא השקיפה וראה. XIV. 1 of 1099. *σ*, *ν* of 1105. Next come the common introduction to the S'lihoth with the beg. of Pizmonim, and קדיש, both by a later hand.

Owner: ויביש sold it to M'nahem ben Elyaqim in the year 5262=1502.

Ff. 150. [Mich. 161 (Ol. 543).]

1112

Common prayers (beg. with אדון עולם), Abhoth (six chapters), מעריבים, ש״ת, הושענה רבה, הושענה (like the ed. of Prague, 1536), שיר הייחוד, the Psalms of the seven days, סליחות (like the ed. of Frankfort, 1698, pp. 182–190). *a.* יה איום זכור היום, headed פזמון למילה, יום כפור קטן (Polish rite), יוצרות (like the ed. of Prague (not 24 to 29) to 75), the Psalms (with the division for the seven days), and the indication for סליחות לשובבים ת״ת.

Written by Z'bhi (Hirsch) ben David כץ for R. Gershon ben Abraham רייק, Rabbi at לאשיץ, and his wife פרומט, daughter of R. Qalonymos כץ, fin. on Thursday מסדר ואתם הדבקים בה׳ אלהיכם חיים לפ״ק 5468=1708.

Germ. squ. char.; fol., vellum, ff. 138; common illuminations. [Opp. 157 (Ol. 1007).]

1113

Common prayers (beg. with אדון עולם). יוצרות, headed אלו הזולות אומרים בין פסח לעצרת=XIII. 2 (headed וגם שם המחבר חתם שמו בסוף משלם (שם מחבר), 1 (headed משלם (ש״מ ברוך בר שמואל חזק), 7 (headed ואולי שם המחבר אפרים בר יצחק (שם), 8 (headed . . . בין י״ז בתמוז לט׳ באב ומזכירין גזירות (המחבר נתן); שם המחבר שמו (so) שמעון (headed 9 .XIII=ת׳ת׳נ׳ו (בר יצחק והוא רבינו שמעון הגדול שהיה דר במגנצא), 10 (headed ש״מ יוסף בר שמואל טוב עלם וחתום בסוף, at end שבת שלישי הוא שבת חזון ישעיהו אומרים אותך כל היום קוינו לאהבה ואלהים באזנינו שמענו לזולות גם אב הרחמים כדלמעלה ומזכירים נשמות); VII (with *ν* of 1105); V. *a* 1, 2, 3; IV. 1, 2, 3 (with אל׳ ישכיל) of 1099. Next come שיר היחוד, the Psalms for the seven days of the week and for special days; XI of 1098 with *s* of 1105, *b*=*b* 1 of 1109; VI, X of 1099; ויאהב to ושתי (פורים); Abhoth (six chapters). The prayer before תקיעת שופר. הושענה (6, 2, 7, 3, 8, 4, 12, 11, 13 of 878). הושענה רבה (1, 6, 5, 7, 4, 9, 10, 12, 14 to 19 of 878). תיקון שבת. VIII. *a* of 1099. ברכת מילה.

At end is the הגדה, ed. Mantua, 5320=1560.

The copy was made by Shimshon ben Yoḥanan hal-Levi, fin. on Monday ר״ח אייר 5410=1650.

Old Germ. curs. char. with vowel points; fol., paper, ff. 61; illuminations executed with the pen. [Opp. 158 (Ol. 1008).]

1114

Common prayers (with marg. notes containing דינים and sometimes fragm. of comm.), beg. with נטילת ידים (אדון עולם is supplied by a later hand in Germ. curs. char.), Haggadah (ends with כי לו נאה), Abhoth (six chapters) with Maimonides' comm. in Hebrew (shortened for want of space), הושענה (6, 2, 7, 3, 8, 11, 12, 13 of 878), הושענה רבה (1, 5, 4, 9, 10, 14 to 19 of 878; on both marg. notes on a different order of the same liturgies), ש״ת=878. יוצרות=IV. 1, 2, 3; V. 1, 2, 3; VI; X; XIII. 2, 1, 4, 3, 6, 8, 7, 9, 10 of 1099. *a* of 1105 with marg. note by the later hand א״א. VII; VIII. *a*; IX; XIII. 5 (without heading); XII. 1, 2, 3; XV. I. *a*, II. *a*, III. *a*, IV. *a*; XVI. 1 of 1099; XI of 1098. מעריבים: פסח and שבועות=1005; no ר״ה; סוכות: I of 1105, II=III. 1 and VIII=VIII of 1099.

On fol. 82 are rules for calendar (beg. with the year 5160=1400) for the Parashiyoth and the Haftaroth.—Fol. 86. תקנות רבי׳ גרשום.—Fol. 86b. אלהי לא נשאני.—Fol. 88. שיר היחוד (ז׳ אנעים is attributed to R. Y'hudah he-Ḥasid).—Fol. 96. [R. Yonah's] חיי עולם.—Fol. 100b. סוד התשובה, beg. שלח לנו הק׳ב׳ה ע״י יחזקאל.—Fol. 101b. זה ספר חיי עולם בדרך קצרה והם י״ג מדות שיעשה אותם האדם וחי בהם, beg. מדת השתיקה, ends מידת הזהירות. Colophon: השלמתי חיי עולם בשני דרכים באורך ובקוצר וסדר חיי עולם דרבי׳ משה בן .אותו רבי׳ יצחק החסיד—Fol. 102. מימון ז״ל, beg. השכל אשר שפע עלינו.—Fol. 103b. Liturgy, beg. אין כאלהינו מחיה מתים, followed by the prayer of R. Mosheh of Coucy.—Fol. 104. Maimonides' thirteen articles of faith, the eight chapters, and the supplement to his comm. on Abhoth.—Fol. 115. [שערי דורא] on Niddah, beg. כל האשה הרוצה, ends הרי אין עולין לספירת זיבתה, and on או״ה, beg. like No. 689, ends ולפי זה מחט שנמצאת בה טריפה with glosses. The index marks 34 §§.—Fol. 132b. ה׳ שחיטה ובדיקה [according to R. Yaqob Weil?].—Next come the עירובים, כתר מלכות and אחד בשמים ובארץ (incomplete).—Fol. 139. Maimonides' ה׳ תשובה, ה׳ ברכות, and ה׳ מילה.

Owners: Shimshon ben Abraham (at beg.); Meir ben Shimshon (at end); Yizḥaq ben Sh'lomoh (fol. 14b); fol. 133 on marg. אמת שחזרתי עם כמר יצחק בר שמשון ז״ל שחיטות של מהריו ז״ל ומצאתיו בקי ומומחה נאום אליקי׳ בן מהרר׳ יודא ז״ל שנת ש״י לפק. On fol. 103 and at end births from 5337 to 5425.

Germ. squ. char. with vowel points for the prayers, the rest Germ. Rabb. char. (some of the marg. notes by the later hand); fol., vellum, ff. 165. [Opp. 156 (Ol. 1006).]

1115

Common prayers, beg. with ב׳—.ימשלו בי אז איתם—צדוק הדין has the following liturgies: המזון like 1101 with *o* of 1102.—*α*. אורה מאופל, headed במקום שאין מנין אומרים זה במקום קדיש; *β*. הבל רועה צאן, headed לקדיש שלם; *γ*. אין כאל מעריצים, headed לקדושה ראשונה במקום שאין מנין; *δ*. אל נערץ על כל סביביו, headed לקדושה אחרונה. —The Haggadah ends with כי לא נאה, followed by *ε*. אסירים יצאו.—רשויות=XII. 1, 2, XIII. 1, 2 of 1098.—Abhoth (six chapters).—הושענה=1, 6, 2, 3, 5, 7, 4, 8, 10, lacuna, end of 13, 14 to 19 of 878. ש״ת=4 to 7 of 878.—מעריבים=1102; סוכות II. אנוהו (Zunz, p. 485, 2), headed מרבינו מיכלמן מצולפכא.—יוצרות: IV. 1, XIV. 1, IV. *a*, 2, 3 of 1099 with *μ* of 1105. V with XVI. *β a* of 1099. ש׳ חנוכה of 1102. *γ* of 1102. VI, X (headed מה׳ר׳מ׳נ׳ע) of 1099. XIII. 2 (headed by a later hand מנהג אשכנז), 4 of 1099; *δ* of 1102; XIII. 6 of 1099; *η*, *ε*, *ζ* of 1102; XIII. 8, 3 of 1099; *θ* of 1102; XIII. 9 of 1099; *ι* of 1102; XIII. 7, 10 of 1099. ש׳ נחמו to ש׳ שובה=1102. XI (מה׳ר׳מ׳נ׳ע . . .) of 1099. ש׳ח׳מ׳ס=1102. ש״ת=1, 2 of 878. XII. 1, 2, 3 of 1099.—Lacuna (according to the index) for *υ* of 1105; XIV. 5, 9, 19, 33, XV. I. *a*, XIV. 26, 30, 34, 31, XV. III. *a* of 1099; *η*. יחיד מקים; *θ*. אל ישראל (XIV. 36 of 1099?); XIV. 12, XVI. 13 *a*, XIV. 44 of 1099; *ι*. השמים שמים; XVI. 6 of 1099; *δ*, *q* 2 of 1100; XV. IV. *a*, XVI. 1, 2, 3, 4 of 1099; *κ*. ישים לדרך; *λ*. קרב הנה; *μ*. יהי יי; II. *q* 3, *r* of 1100; *ε* of 1100; *ν*. חוט המשלש; XIV. 41, XVI. *a b* of 1099; *o*. אחר שלישים; XV. II. *b*, III. *b* of 1099.—XV. IV. *b* of 1099. *ν*. 1 of 1102; XV. II. *m* of 1099; *ι* of 1109 (end wanting).—At end the index of the 103 liturgies.—Marg. notes containing Minhagim and fragm. of liturgies and commentaries.

Written by Yizḥaq.

Owners: Löb ben Mosheh Ahron Bing; Sh'lomoh ben Alexander שפירא (fol. 135).

Germ. Rabb. char. with vowel points (not from ff. 1 to 70, which are supplied by a later hand on paper); 4to, vellum, ff. 207. [Mich. 73 (Ol. 542).]

1116

Common prayers (beg. with ארון עולם). הגדה (ends with כי לו נאה). Abhoth (six chapters). הושענה (1, 6, 5, 2, 3, 7, 8, 4, 9, 10, 12, 14 to 18, 11, 13, 19 of 878). ש״ת (III. 4 to 7 of 878).—IV. 1, 2, 3; XIV. 1; IV. *a*. V. *a* 1, 2 *a*, 3. VI. XIII. 1. VII. 1, 2. XIV. 9, 14. XV. IV. *a*, I. *a*, II. *a*, III. *a*. XVI. δ *a*, *a a* (לש׳ נחמו) of 1099. מעריבים: פסח=I, II (headed של רבי מאיר, interrupted by the ע״ב פסוקים, the beg. of ויירד אביר, and כפרות by a later hand), VIII, VII of 1105; שבועות=III. I, II *a* (headed אליעזר בר נתן) of 1099.

Owners: David ben Sh'muel; Yosef ben M'naḥem bought it in the year 5108=1348 (at end; pale).

Large Germ. squ. char. with vowel points; broad fol., vellum, ff. 182, (many leaves are injured.) [Opp. 645 (Ol. 1479).]

1117

Common prayers, beg. with the third chapter (beg. wanting) of Abhoth; הושענה=1, 6, 2, 7, 3, 8, 5. 4, 9, 10, 11, 13, 12, 14 to 19, ש״ת=5 to 7 of 878.—מעריבים: פסח and שבועות like 1105. סוכות: I=III. 2 of 1100; II=III. I, VIII=III. VIII of 1099; IX=III. 4 of 1100. [יוצרות] IV. 1, 2, 3, V, IX with XIII. 5 of 1099; XI of 1098; VI; XIII. 2, 1, 4, 6 to 10; VII; XII. 1, 2, 3, XV. I. *a* (on marg. XIV. 14 of 1099; *a*. ישאו בני אל חי; β. ברכו צבאיו), II. *a*, III. *a*, IV *a* with XIV. 9 of 1099; VIII. 1, 2 (incomplete) of 1099.

Germ. squ. char. with vowel points; 4to, vellum, ff. 110. [Can. Or. 44.]

1118

Common prayers, beg. with תפלת) יהי רצון, ואני ברב (הדרך), תהלה שיר וזמרה and אדון עולם. The Haggadah (אגדה) ends with הלל followed by *a*. יצלצלו חובים. Next come the Thargum (Pseudo-Yonathan) on Exodus xiii. 17 to xiv, xix to xxi, preceded by אפילו כל נימי, and Abhoth (six chapters).—מעריבים. פסח: I=I. 1 of 1100; II=תוספת) אור יום הנף (תוספת) and ל״ש הוכן, ל״ש אור עולמו; VII=ויושע יי אום to אז נבהלו; VIII=III. 1 of 1100. שבועות: I=אנכי אחת דבר to לא תענה פיך; II=III. 1 of 1099. ר״ה=I of 1104, II of 1105. סוכות=III. 2, 3 of 1100; VIII=IX of 1104; IX=III. 4 of 1100.—קרובוץ לחתן=XV. I. *a*, II. *a*, III. *a*, IV. *a*, XVI. 1, 2 of 1099.—הושענה=11 (לשבת), 6, 5, 3, 8, 4, 2, 10, 12, 13 to 19 of 878.—ש״ת=אתה הראית; and β. ידירי יי עדת, with the acr. of שמואל; γ. רשות לחתן) מושך חסד ליודעיו); δ. רשות לחתן בראשית) מקדים ראש לקול תורה), both with the acr. of מאיר, followed by אשר בגלל.—Next come rules for the Parashiyoth and calendar. At end (by a later hand) on Th'qufoth, beg. with the year 5281=1521.—On fol. 134ᵇ (by another later hand) prayers: *a*. of R. Mosheh of Coucy, and (by a recent hand) *b*. of R. Yiẓḥaq Lorya.—On fol. 168 (by the recent hand) a note on Parashiyoth, headed בשם רבי׳ אליהו בן הרר מנחם מלוּדְרְש, ends ולא פי׳ כן בסדר טרוייש.

Owner: Ḥayyim ben Mord'khai (fol. 179ᵇ).

Germ. Rabb. char.; 8vo., vellum, ff. 180. [Opp. 759 (Ol. 654).]

1119

1. Common prayers, beg. with נטילת ידים. מעריבים= 1118 (ר״ה is headed לליל הכסא). At end מה אהבתי מעון, headed חליל בניגון אור יום הנף. Next come the various ברכות, הגדה (ends with הלל), the Thargum on Exodus xiii. 7 to xiv, Abhoth (six chapters), and the Thargum on Exodus xix to xxi, הושענה (11 after 10, followed by *a*. כהו׳ טמון גומא) and ש״ת like 1118. At end: β. יי בי מעייני יעטה, headed רשות להחזיר ספר תורה למקומו קודם שיאמר יהללו, with the acr. of יעקב.—קרובץ לחתנים=XV. 1. *a* of 1099; γ. אופן) מלא כל הארץ כבוד); XV. III. *a*, IV. *a* of 1099; δ. ידוץ חתנא עם כלתא, headed ויקרא החתן בתורה וא׳ח׳כ יאמר זה, with the acr. of יוסף חי, followed by יברך יי חתן וכלה and XVI. 2 of 1099.—פיוטים לנשמת=II. ε *k* of 1100; XIV. 20 of 1099; II. ε *j* of 1100; ε. הנשיג ערוך שיר, with the acr. of שלמה; II. ζ *a*, *b*, δ *a*, η *a* of 1100; ζ. אשא ראשי אברך; η. אראה לפני אלהים, with the acr. of משה; XIV. 14, 19 (headed אופנים), XV. II. *m*, XIV. 41 of 1099; II. θ *b*, *a*, *g* of 1100; θ. אשא דעי אל אל רועי; II. θ *e*, *d*, ι *a* (headed מאורות), *h* of 1100; ι. יוצר מידו עושר, with the acr. of יצחק; κ. יונה בגנים ישבה; II. κ *b* (אהבות), *a*, *d* of 1100; λ. אז פנה פניני; μ. יעלת צבי תכסוף, with the acr. of יוסף; ν. ירומון מסלותי; ο. אהל רחמיך נטיתו, with the acr. of אברם; XIV. 34 (headed זולתים) of 1099; ν. 3 of 1102; δ of 1105 (headed גאולות); II. λ of 1100 (יום); π. ידעתי חי גואלי, with the acr. of יו[ס]ף; XVI. 13 *a* (לעושה בשלום), *c* of 1099; *a* of 1118, headed לשלש רגלים בתוך מוסף; יציב פתגם and ייתון בני עממין (before and after Maftir).

2. Fol. 141. [ס׳מ׳ק] (316 §§, ends with the words נהרא מכיפיה מבדך) with the glosses.

Written by Yiẓḥaq M'naḥem ben Sh'muel.

Owners: Ahron Kohen ben R'phael of Modena sold it on Wednesday the 8th of Sh'bhah 5403=1642 to R. Abraham Graziano ben Mord'khai; Abraham Yoseph Sh'lomoh Graziano (איש ג״ר).

Germ. Rabb. char.; 8vo., vellum, ff. 455. [Mich. Add. 41.]

1120

Common prayers, beg. נטילת ידים, אדון עולם, מה טבו, the Haggadah (ends כי לו נאה), Abhoth (six chapters), הושענה=1, 3, 7, 5, 4, 8, 9, 6, 2, 12, 11 of 878; *a*. כהו׳ אדם יציר כפיך; 10, 14 to 19 of 878. ש״ת=4 and the last part of 7 of 878. מעריבים. פסח and שבועות=1105;

סוכות=III. 2 of 1100; III. 1, VIII of 1099; III. 4 of 1100. The headings are in Hebrew-German.

Written by Shim'on for ציפרלן, wife of R. Sh'lomoh ben Uri כ״ץ, fin. on Wednesday the 29th למׄבׄיׄ 5310 =1550 at רוברי דטרינט.

Germ. squ. char. without vowel points; 8vo, vellum, ff. 152. [CAN. OR. 102.]

1121

Common prayers, beg. with גדול יי ומהולל.—ש״ת=4 to 7 of 878.—הושענה=1, 6, 5, 2, 7, 4, 8, 3, 10, 9, 12, 11, 13 to 19 of 878.—The Haggadah ends with כי לו נאה. Abhoth (six chapters). Next come XIV. 57 of 1099, אקדמות followed by the Thargum.—מעריבים. סוכות= III. 2, 3, 4 of 1100 and IX of 1104; the rest like 1118. Next comes the Thargum on Exodus xiii. 17 to xiv, at end סליק תרגום של פסח. The MS. concludes with *a.* לרומם מבשן וממצולות, בזאת הנשקפה, וחיות בוערות, and ולהדר (end wanting).

On the marg. the ס׳מ׳ק with the glosses, beg. and end wanting.

Germ. Rabb. char.; 4to, vellum, ff. 185. [MICH. 200 (Ol. 541).]

1122

Common prayers, beg. with end of יי מלך; lacuna from ירד להשתקע (מוסף ג׳ רגלים) והראנו בבנינו ושמחנו to of the Haggadah, from י׳א׳ו׳א מלך (הלל) ובימי אקרא to רחמן (Musaf of Yom Kippur), from אתה נגלית . . . מן השמים (ibid.) to יוקח נא (הושענה). ש״ת and מעריבים (end wanting)=1118. Next come rules for calendar (beg. wanting), the Thargum on Exodus xiii. 17 to xiv, xix to xxi (both incomplete), a fragment of a Midrash on Gen. xxii, beg. [ואמר] יצחק לאברהם אבוהי מה נאה מדבחא, and Abhoth (the end of II, the greater part of III, and the end of V and VI are wanting). On fol. 48ᵇ *a* of 1121 up to the word לרומם (by a later hand).—There are marg. notes (injured in binding); on fol. 136 . . . הנני שמעתי שאלים על בציבחד וי״א שהוא אות אחת . . . לחכם מהן וענה כי הוא לשון נציב חד מְוֹשְׁיָא בלע׳ וב׳ אותיות הם בציב חד והקשיתי לו כי הנון של נציב שרש היא (cut off).

Germ. squ. char.; 4to, vellum, ff. 106. [BODL. 24 (Uri 300).]

1123

Common prayers, beg. with אדון עולם, Haggadah (ends כי לו נאה), Abhoth (six chapters), הושענה=1, 6, 2, 7, 3, 8, 5, 6, 9, 10, 11, 13, 12, 14 (לחושענה רבא) to 19, ש״ת=4, 5, 6 of 878.

Owner: Abraham Yisrael ben Yaqob David ben Yisrael (fol. 142ᵇ).

Germ. squ. char. with vowel points (except the supplied parts ff. 1 to 52, 117 to 120, and 154 to 157); 4to, vellum, ff. 157. [OPP. 646 (Ol. 1480).]

1124

Common prayers, beg. מה טבו and אדון עולם, Haggadah (ends כי לו נאה), Abhoth (six chapters), הושענה= 6, 2, 7, 3, 8, 4, 5, 1, 9, 10, 12, 11, 13 to 19, ש״ת=4 to 7 of 878.

Written by Eli'ezer ben David hal-Levi ארילקינט for R. Yoseph ben Sh'lomoh, fin. on Thursday the 11th of Adar 5252=1492.

Owners: ישחק ben Ahron of טרשט, who wrote at end two רבון כל העולמים; his son Ḥizqiyyah.

Germ. Rabb. char.; 16mo, vellum, ff. 193, slightly injured. [CAN. OR. 110.]

1125

1. Common prayers, beg. ברוך שאמר, with סדר תפלות (Minhagim) on the marg.

2. Fol. 51. ספר המצות (ס׳מ׳ק without the introductory letters) with the printed and many unedited glosses on the marg., preceded by an index of 310 §§, of which the last (דיני מקוה) is not included. At end of the index סליק הסימנים מ׳ס׳מ׳ג.

Written by Yizḥaq ben R'uben (fol. 30ᵇ).

Owner: Mathathiah ben Perez באסולה.

No. 1, the index and the unedited glosses, Germ. Rabb. char.; No. 2, Germ. squ. char.; 4to, vellum, ff. 303½. [CAN. OR. 98.]

1126

Common prayers, beg. with מה טבו and אדון, Abhoth (six chapters). הושענה=1, 6, 2, 3, 4, 7, 8, 10, 9, 5, 12, 11, 13, 14 to 19 of 898.

Written by Asher ben Yizḥaq השוׄא, fin. on the 1st of Thammuz 5031=1271.

Germ. Rabb. char.; 12mo, vellum, ff. 90, common illuminations. [OPP. 776 (Ol. 268).]

1127

Common prayers, beg. with אדון עולם. הושענה=1, 6, 2, 7, 3, 8, 5, 4, 10, 9, 12, 11, 13, 14 to 19 of 878.

Written by Y'hudah ben Mosheh (Liwa Weinstein).

Owners: R'uben ben Noaḥ מקוטנהיים bought it of David Schwarz, 5457=1697. At end births and deaths from 5303 to 5463 (pale).

Germ. squ. char. with vowel points; 4to, vellum, ff. 143. [OPP. 648 (Ol. 1482).]

1128

1. Common prayers, beg. with נטילת ידים, ends with הגדה (כי לו נאה). Marg. glosses: *a.* דינים, signed הנה, containing extracts from the Tur and ת׳ש׳ב׳ץ (מ׳ה׳ר׳מ׳ and מה׳ר׳מ׳נ׳ע are quoted); *b.* by a later hand, chiefly G'matrioth, extracts from the Roqeaḥ (see 6 of this number).

2. Fol. 61. A grammatical treatise in verses, beg. בינה ממני איש ימיני.

3. Fol. 62ᵇ. R. Zusman's compendium of א׳ו׳ה of the שערי דורא (many variations from No. 377, 2, where מ׳ה׳ר׳ז is to be read for מה׳ר׳ח, and 697, 1) with glosses, signed הנה.

4. Fol. 73ᵇ. שער על בדיקת הבשר מן החלב . . . והוא

צריך ליטול, beg. מיסוד של רבי׳ שמואל בן חפני הנגיד ב׳ חוטין.

5. Fol. 75. The prayer יברכך . . . רב׳ש׳ע אני שלך וחלומותי שלך.

6. Fol. 76. חיבור פרנס or פרנס [of R. Mosheh Parnes, according to the MS. of Turin, No. 39], 212 ritual decisions, identical with No. 782; at end the index, identical with No. 785.

7. Fol. 76 (smaller char.). R. El'azar's (of Worms, הרקח) commentary on the prayers.

Owners: Ḥayyim ben Zalman Auerbach, Dayyan at Vienna, which is attested, *a.* by Ribhqah, daughter of R. Shim'on Auerbach, on Tuesday the 12th of Kaslew 5410=1650; *b.* by Abraham ben Simḥah of Fridek, on Tuesday the 27th of Thammuz 5420=1660. This R. Ḥayyim died on Wednesday the 29th of Thishri 5426=1665, which fact is inscribed at end of MS. by his two sons Yizḥaq and Binyamin Z'ebh.—. . . , grandson of Löb Rofé ben R. Meir, made it a present to . . . (erased); Meir (in the illumination of the first page).

Germ. Rabb. char. (the prayer with vowel points); 4to, vellum, ff. 189; marg. cut off. [Opp. 650 (Ol. 1484).]

1129

1. Common prayers (beg. wanting), beg. with the end of אתה הוא בשמים, followed by ברוך שאמר (lacuna from end of תפלה למשה to end of ה׳ הללי נפשי; before ישתבח the MS. has יעידון; תחנון=the 6th, 25th and 3rd Pss., and הבט), Abhoth (six chapters). On the marg. are דינים, wherein the author refers often to the rites of France (צרפת) and Burgundy.

2. Fol. 41. שערי דורא, beg. like No. 689, end wanting.

3. Fol. 55. Rules for calendar, beg. with the 272nd cycle, R. Naḥshon's tables, and rules for Th'qufoth, wherein is mentioned היום אנו לב״ע לה׳ אלפים וק׳נ׳ד.

4. Fol. 68ᵇ. ספר מצות ('Amudé Golah, beg. and ends like No. 875), 302 §§, with R. Perez's annotations and glosses (by a later hand), signed בר״ן, ס״ה, ס״ג, ב׳ה׳ר׳י׳ל (not the same as in No. 878). At end (fol. 221ᵇ) a note, beg. בשנת קרציאן, relating to a vision which a priest had in the year 1286 at Tripolis.

5. Fol. 223ᵇ. ת׳ש׳ב׳ץ, beg. like No. 278, 2, with most of the quotations (Y'quthiel occurs also here), ends with the 36th § היאך מקבלים גרים.

Owner: Y'quthiel bar (blank space), fol. 222ᵇ.

Span. Rabb. char. (the later glosses, Germ. Rabb. char.); 4to, vellum, ff. 262. [Opp. 336 (Ol. 723).]

1130

1. Common prayers, beg. with נטילת ידים (יעידון before ישתבח).

2. Fol. 28. ספר המצות ('Amudé Golah=No. 875), with the glosses (shorter than the edition), 290 §§.

3. Fol. 281ᵇ. שערים מדורא on א׳ו׳ה, beg. בשר שנמלחה, ends ואם הוא מן הרפק.

Marg. notes. On fol. 95 the liturgy beg. יחידתי תני שבח.

Written by Mosheh ben Sh'muel (fol. 37, where the beg. of poetical pieces are to be found).

Owners: Sh'muel ben Yisrael (at beg.); ר׳ יעקל גראטי בומסלא of Prague made it a present to Y'hudah of Posen (fol. 174ᵇ).

Germ. Rabb. char. (carelessly written); 4to, vellum, ff. 302. [Opp. 335 (Ol. 722).]

1131

Common prayers, beg. אשר יצר, ends with הלל (incomplete).

Germ. Rabb. char.; 16mo, vellum, ff. 95, common illuminations. [Opp. 777 (Ol. 269).]

I. סדור, Various Rites.

1132

סידור (Spanish rite). בקשות: *a.* יגדל אלהים; *b.* אלהי עז תהלתי, with the acr. of אליקים; *c.* (לשבת) קמתי להלל; *d.* שלשים ושתים נתיבות; *e.* אדון עולם; *f.* שופט כל הארץ; *g.* שומר שבת מצוה; *h.* שחר אבקשך; *i.* אלהי אל תדינני; *j.* אליך יי אקרא משגב; *k.* אברך את שם יי הנעלם; *l.* רבה (שמעיה חזק and א״ב); *l.* בצר לי אקרא יי . . . שמני מאום; *m.* שמע קולי. Follow the common prayers, beg. with נטילת ידים. תיקון תעניות=II. 2 to 5; IV; VIII. 1 to 4, and יי אם מאום; XV. 1, followed by *a.* מיקוד מעצבי (פזמון, with the acr. of משה), 2, 3 (יעשן for עשנת) of 1081. תיקון הושענות=No. 1093 (after I *e* follows מושיע חוסים (פזמון); after II *e*, חלתה פני אדוניה; after III *e*, מיחלים שם האל; after IV *e*, ישעך הראה יה; V *a*=אנא המיחד לכבוד, *d*=כהו׳ יקושי, followed by מרום שוכן עד; VI *b*=אזון אנקת, after *d*, שעה עליון לחשי; שבת: not *a*, after *b*, אל נערץ בסוד, אנא צור הנראה, and *d*).—אנא ישר עם בא; אנא המקדים=הושענה רבה; III *d* of 1093; XVIII. 2 to 5 of 1081; למען אב נאמן בלי כשל; XVIII. 6 *a*, *b* of 1081; ש״ת. קול מבשר . . . ישישו בי =*a* (בחדוה for באוה), δ (not מעטה of γ, *e* before γ, *f*= שבח וכבוד והוד (זמרו . . . ברננה); δ, θ of 1093; XVIII. פזמון *a*, *b* (with variations) of 1081. תיקון הגשם= XVIII (before *a* stands VI. 2) of 1081; תיקון הטל=VI (not 2, after 3 follows לך בשלום גשם) of 1081. Next come various ברכות; the 119th Psalm; calendar beg. with the year 5245=1485; מי כמוך and אזהרות (הקבצו לפסח), both by Y'hudah hal-Levi; הגדה (heading in Spanish), ends with שפוך and the 41st and 42nd Psalms; תקון פרשיות; Abhoth (five chapters and קנין תודה); שמור, אזהרות לר׳ שלמה ן׳ גיבירול ז׳צ׳ל preceded by a few דינים and אם תאהב דרך, headed פזמון לר׳ אברהם ן׳ עזרא ז״ל. תיקון סליחות: 1. לך יי הצדקה; 2. אל מלך יושב; 3. רחמנא אדכר לן; 4. אנשי אמונה אבדו; 5. אשמנו מרעות; 6. תמהנו כלה; 7. א׳ו׳א אל תעש עמנו כלה; 8. חטאנו צורנו; 9. אלהים אתה ידעת; 10. עננו מכל עם

אבינו; 11. רחום וחנון; 12. יי עשה למען; 13. אלהינו שבשמים; 14. דעני לעניי; 15. אם עוננו; 16. אליך יי נשאתי; 17. אבינו אב הרחמן.

Owner: Ḥananel hal-Levi ben . . . (at end; pale).

Span. Rabb. char. with vowel points (ff. 49 to 57, 160 and 161 are supplied); 12mo, vellum, ff. 318. [Can. Or. 108.]

1133

בקשות: *a.* יי נגדך כל תאותי; *g, d, e, f* of 1132, followed by the common prayers (הגדה ends with הלל) and the Psalms for the feast days. תיקון סליחות ליל אשמורות: 1, 2, 4 of 1132; *b.* אתה האל עשה פלא; 5 of 1132; *c.* אלהים יי אתה לבדך, followed by רחום לרשענו; *d.* אשתחוה אפים ארצה; *e.* זכור יי מה היה לנו; 3, 8 (with יי מלך), 13, 10, 11, 12 (with בעבור קדושת), 6, 14 of 1132; *f.* יי א׳ יש׳ שוב (תחנה); *g.* מחי ומסי; *h.* אתאנו לחלות; 17 of 1132; *m* of 1132; *i.* רוח ובשר צמדו (תוכחה); *j.* שירו . . . מרות חסדיו יתנו; 16 of 1132. Next come: *k.* המבדיל . . . יום פנה; *l.* היכל יי ומקדש הדומי (מיושב), with the acr. of יצחק חזק; ע״ב פסוקים; the 4th Psalm with יהי רצון; *m.* רב׳ש׳ע לא במקרה, headed וידוי לר׳ טודרוס הלוי ז״ל. רשות לאזהרות=II. 1 of 1094; *n.* יום דת נח לו (רשות ליום שני), with the acr. of אני לוי [ב]ר יעקב חזק, with בצל שדי. פזמון: *o.* שולמית שחרחרת; *p.* יודע מכאובינו; *q.* יוצאת חפשית, both with the acr. of יהודה; *r.* השכל והדת שני מאורות; *s.* אל נורא עלילה (by a late hand without vowel points). ראש השנה. זולתות: I. אלהי מעשי נפלאים; II. שב מן הפסילים. י׳ה׳כ, וידוי לרבי׳ נסים. שחרית: Psalms and כל נדרי ז׳צ׳ל. Abhoth, the sixth chapter is headed פרק משנה. צדוק הדין; אוי כי גברו אנחות: תיקון המת with אליכם אישים אקרא, קדיש and ברכה. Next come פתרון החלום and ברכת מילה ואירוסין (incomplete).

The headings are in Spanish.

Owner: Isach Segre fil. (?) Guiseppe, 1855 (fol. 252).

Span. squ. char. with vowel points; 8vo, vellum, ff. 253. [Opp. Add. 8vo, 18.]

1134

בקשות=*m, g* of 1132; *a* of 1133; *d, e* of 1132; *α.* אם אפס רובע (סליחה); *β.* לי אקרא יי (for the beg. a blank space), last strophe beg. אם תמו זכות; *γ.* יגדל, י״ג עקרים; *δ.* בני יחד יחידך, with the acr. of יוסף; *ε.* אחד יחיד (Zunz, p. 373, 1), both headed בקשה. Next come פסוקים and the common prayer, beg. with נט׳ ידים (after תחנון follow: *ζ.* יבואונו רחמיך, with the acr. of יהודה; *η.* יי שארית פליטת אריאל; *θ.* איה חסדיך הראשונים, with אל ארך אפים; הגדה, ends with הלל). תיקון תעניות (after the introduction)=II. 2 to 4; IV. 1 to 3; XV. 1, 2 of 1081, and *a* of 1132; VIII. 1, 2, 4, 3 of 1081.

The headings are in Spanish.

Span. Rabb. char.; 12mo, vellum, ff. 180. [Laud. 27 (Uri 292).]

1135

סידור, Spanish rite, beg. 1. בקראי ענני (פסוקים); 2. ודוי לנשיא הרב ר׳ קלונימוס) טרם אענה אני שוגג).—Common prayers, beg. with נט׳ ידים, Abhoth (the second chapter of the edition is headed פרק, the second =third of edition, third=fourth; the last chapter begins בן בג בג .(פרק) and ע״ב פסוקים.

At beg. of MS. פסוקים by a later hand.

Owners: Shalom Levi; M'naḥem מנירה (? at beg.; there is also a date by the same hand, the 17th of Thammuz 5345=1585).

Span. squ. char. with vowel points; 16mo, vellum, ff. 259. [Opp. Add. 8vo, 17.]

1136

A modern copy of the common prayers according to the Spanish rite, with interlinear Latin translation.

Squ. char. with vowel points; 8vo, paper, ff. 154. [Bodl. 9 (Uri 301).]

1137

Common prayers (Catalan rite?), beg. with ואני ברוב . . . נטילת ידים; before ישתבח, שלשים ושתים; after תחנון follow: 1. יי ארכו בגלות שני, with the acr. of אני לוי חזק; 2. יי בקר (יהוה); 3. אליך נשאתי, with the acr. of אני ד[ו]ד; 4. יי יגוני קראוני (לי׳ בטבת), with the acr. of יהודה הלוי; 5. יי . . . עמלק (לתענית פורים); Zunz, p. 550, 2, the strophe of ז is not in the MS.); 6. יי אם (Zunz, p. 582, 31); 7. יי זעקתי (Zunz, p. 461, 12). קראי מגלה for Purim.—The הגדה ends with הלל.—Abhoth (six chapters, the sixth beg. like No. 1135). After צדוק הדין follow שוכני בתי and אדון עולם.—Next comes 7. יי יריבי תרוב, headed תחנון ליום שני אחר והוא רחום, with the acr. of יהודה. הושענה=IX of 1094 (not the liturgies beg. with הו׳; IV. *γ*=אנא צור, with כהו׳ ניני אב; V=אנא מלכי with כהו׳ צפיעי; VI. *γ*=אנא חיש, with כהו׳ יקושי.—For שבת: אלהים אזון and הושענות.—כהו׳ יהודה ליום ערבה. הקפה: I=1, 2 of 1094. II=1. עת שערי רצון; 2. שב שכנו (פזמון); 3. אנא זכור ברית תם. III= 1. יבואונו חסדיך; 2. מחין משנאי. IV=1. יום צעקו שבים; 2. אבי אבי רחמני. V=1. יגלה קץ; 2. קחה מלכי. VI= 1. יזכור על איומה; 2. בנקשי על דלתיך; 2 *a.* אנא מרום. VII=1. אמצני אלהי; 2. ירצה צור; VII. 2, 6 *a, b, c* of 1081; 3. אל ארך אפים; 4. מלך כל ממליך; 5. אראלים אהובים; 2 *b.* רחום פרוש. At end סליק הושענות קטלאנייש.—Next come: *a.* ל״ש אותו אל חצה; *β.* צור משלו; *γ.* השכבה (the last two by a later hand), followed by the 67th and 144th Psalms.—Fol. 143. קריאת הפרשיות של כל השנה על הסדר.

Fol. 151. *a.* מי כמוך . . . אדון חסדך; *b.* שולמית שחרחרת (רשות לאזהרות משבועות), with שמור לבי; *b*[1]. אמת עלי לספר (יום שני . . .), with בצל; *c.* יום יצאה (see II of 1094).—Next come (by the later hand): השכבה and the common introduction to the S'liḥoth (incomplete), with *d.* חי בכל ממשלתו (סליחה), with the acr. of חנניה; *e.* רצה נה מחמד (פזמון); *f.* חרדים לבית (תוכחה).

At end of the 144th Psalm:

כה אמר הצרפתי קטלאנו דעדו עליה כמה הרפתקי
זעירא דמן חבריא וזוטרא דמקרי דרדקי
פרין טרבוט מפוזר ומפורד קטינא חריך שקי
לעבד נמכר להשר אופה ולשר המשקה.

On fol. 115 סליק הנקדן. הצרפתי. פרין טרבוט. ינצל מחרב והרג ואבדן.

On fol. 146 births from 1667 to 1681 (Ital. curs. char.)

Owners: Yizhaq ben El'azar ן׳ לופי; Yohanan ben Yaqob ha-Rofé; Mathathyah.

Span. squ. char. with vowel points; 4to, vellum, ff. 184. [Can. Or. 24.]

1138

Common prayers (beg. wanting), like the preceding number. After 2 follow: α. יי יבואו רחמיך; β. יי למה תהיה כאיש נדהם and 7; γ. יי אלהי ישועתה פלטה and 4 (לת׳ אסתר); δ. יי אם מאוס מאסתנו (לי״ז בתמוז). Next come the various ברכות; ε. יעידון (יצחק); ζ. כמה לי על מצפה. סדר תעניות שסדר החכם מאי׳ אשטרוק שלום בטראני בזמן שהיה שמה מה׳ במ׳=the introduction with indication of S'lihoth to be recited *ad libitum*; at end עד כאן מצאתי ומי שרוצה נוסח אחר ילך ויבקשנו באשר הוא שם. Next come the following liturgies: η. שפל רוח; θ. נעים שמך (לברכו); ι. פרשז עליו (זמר), with the acr. of יוסף; κ. מהלל אקרא, with the acr. of מתתיה חזק; λ. אותותינו התמהמנו; μ. אל רוחות לכל בשר (פיוט); ν. בורא יצורים, both with the acr. of שלמה חזק.—Continuation of the common prayers up to עירוב.

Span. Rabb. char. with vowel points; 12mo, vellum, ff. 111. [Mich. 1 (Ol. 545).]

1139

Continuation of above, Abhoth like No. 1137. After נעילה follow: α. דודי ללקוט שושנו (זמר); β. מי זה ימלל גבורות (פיוט לאופן). Next comes ל״ש אתו אל חצה, with the הגדה (ends with הלל), followed by the following liturgies: γ. אתה נורא בצבאות, with the acr. of אני לוי; δ. שובה אלהי שבות עמים (להוצאת ס״ת); ε. שלום לך גפן פוריה, with the acr. of שמואל; ζ. אשתעשע במשגל, with the acr. of אברהם; η. אל עם... מתי ראש, with the acr. of משה; θ. בינו... יחד נברך, with the acr. of יעקב; ι. מה יפו דודיך, with a Spanish translation, beg. מי שינורא הירמוזא. Next come לוחות דר׳ נחשון, beg. with the year 5216=1456, and צדוק הדין.

Written by Mord'khai ben Eliyyah, fin. in the year 5217 (fol. 76).

Ff. 97. [Mich. 2 (Ol. 546).]

1140

Common prayers (Italian rite?), with שלשים ושתים נת׳ before ישתבח; Psalms 119 to 134, 90 for Minhah of Sabbath; the continuation is like No. 1072 without the מעמדות.—After סדר הברכה follow prayers for various occasions, the הגדה, and (by a later Italian hand) ע״ב פ׳, Bahya's ברכי נפשי, Psalms, and פטום הקטרת (mostly imperfect).

Ital. Rabb. char. without vowel points; 12mo, vellum, ff. 236, (first page very pale.) [Mich. 3 (Ol. 547).]

1141

Common prayers, preceded by ר׳ב׳ה... שתתן חלקי, תאמת, תאיר נוגה, יעידון (יצחק) and הושענה, according to the Italian rite.

Owners: Mord'khai כלבריסה ben El'azar of Pesaro; Yaqob R'fael ben Abraham מאורטי; R. Eli'ezer bought it of R. Sh'lomoh ben Daniel מאולנרן (?); an estimation of it was made in the year 5267=1507.

Ital. Rabb. char. without vowel points; 12mo, vellum, ff. 218. [Can. Or. 107.]

1142

I. Common prayers (Provençal rite?), beg. with אשר יצר, preceded by אלהי אל תדינני, בקראי ענני, כתר מלכות, ע״ב פסוקים and פרשת המן, (אחרת) יי יום אערך לך (בקשה). Before ר״ה by a later hand: α. אחות קטנה תפלותיה, headed ברכו לליל ר״ה: ועשאו אברם חזן נ״ע (Zunz, p. 410); β. מרום נורא עלילותיה, headed בליל שני (without vowel points). Before י׳ה׳כ by the later hand, כל נדרים, and after י׳ה׳כ, את פני... במשפט יום, headed קדיש או לשים שלום בר״ה. Next come Abhoth (seven chapters, the sixth beg. בן בג בג, and the seventh ר׳ מאיר אומר כל העוסק) and ונתנה תקף (by the later hand).

II. ת׳ אסתר (not אלהים ה׳ חילי), פ׳ שקלים, פ׳ זכור (יחלת עבדיך before אנשי אמונה), פורים (after קוראי מגלה: γ. מי כמוך (Zunz, p. 504), headed עשאו החכם מאי׳ קרשקש דקשלאר ונהגו לאמרו למחר׳ קודם מקרא מגלה; δ. שירו עם (עלי מקרא מגלה) על אודות ימי הפורים (להוצאת התורה); ε. (אחרת) לבורא ניב ומלה; ζ. (אחרת) זכרון לדור אחרון; θ. אכלו רעים ושתו; η. (אחר מקרא מגלה) קומו שרים הגבוהים (שלום); ι. יעידון; κ. (אחר) יום פוריא; λ. יה שמך ארוממך; μ. יעידון (יצחק), the last two by the later hand), פ׳ פרה (after אלפתנו follow: ν. (להוצאת התורה) זך הקיר; ξ. אמרות האל; ο. (שלום) פשע הבן להתלבן; π. הגיון דל ואביון; ρ. יה חמלתך; σ. מרום אם גברו, the last three headed אחר; τ. אל חי יפתח, by the later hand, headed לשים שלום ביום ש״ע ועשאו ר׳ אברהם יוצק, (ימי before) פ׳ החדש (before ימי, (יום יום (not אליכם אישים) ש׳ הגדול, הגדה, טל (at end by the later hand צמאה נפשי), אזהרות לשבועות (not אמין; υ. אוחילה לאל חי, headed פזמון למ׳ ל״ת; φ. אזהרות אחרות חברם החכם מאישטרי פטיט דניאומש ז״ל, see II. 1 D of 1073, 1 b is headed אחר לנו׳ לב חלל לרב הנכבד מודה צדק ר׳ יצחק בן כבוד הרר׳ מרדכי ז׳ל׳ה׳ה, with 4, 5, 6 of Landshuth's Onomasticon, p. 124. At end by the later hand יי ישפות, headed בפסח ובש׳ ובס׳ לשים שלום)=the edition of Amsterdam 1759–1762.

הושענה: I, II, III=1074. IV=α. אהבת נער; b.

אנא השם בכבאו; *c.* כהו׳ יקיר. V=*a.* את עז אלהים; *b.* אל אלהי הצ׳; *c.* כהו׳ יקושי. VI=*a.* אנא המיחד לכבודו; *b.* אנא הבורא; *c.* כהו׳ ילידי.—לשבת=III of 1074. Next comes סדור לאשמורת ליל החותמת=IV. B of 1074 (*β* 3 is headed רשות, 4 is headed לנכ׳ מאי׳ קרשקש דקשלאר, after VII. 13 follows אנא המקדים עולמו, VII. 20 is headed נמרות).—Next comes VIII. C (not 7) of 1074.—ש״ת=Parashiyoth, like the edition; *χ.* שמך נורא (by the later hand, headed רשות קודם נשמת), with the acr. of שמואל חזן; IX. B 1 of 1074; *ψ.* לאל טוב זמרה; *ω.* מהלל אקרא; IX. B 2 to 6 of 1074; *α*¹. אם אסכלה; *β*¹. אל בך תאבתי, both headed אחרת; IX. B 7 of 1074; *γ*¹. משה דאש נביאי (אחרת); IX. B 8 to 10 *a*; *δ*¹. משה אל יי נקרא (אחרת); IX. B 10 *b*, 13, II. השכל, with אגיל (אם שמו צמח); III. הנה יודע ,שירו ,קולי בנעים and המו; *δ*¹. כל אשר יוכל and זמרו (לגדלו); IX. B 27, 28, 31 (shorter), 2 *a*, *b*, *c*, *d*, *f*, *e*, *g*, *h* of 1074; *ε*¹. משה ידבר; IX. B 4 (אשריכם), 2 *i*, 3, 5, 7 (ידידים) up to רננו; *ζ*¹. מרגיזי עמי; *η*¹. שמי שלום, both headed שלום.

Owners: Yisrael Mosheh R'fael בן פורת at ויסיגיאה, son of the physician Yosef, bought it on Friday, the 3rd of Tebheth 5301=1540, from his father-in-law, R. Sh'lomoh ben Yaqob.

Span. Rabb. char. (the later hand Ital. Rabb. char.) with vowel points; small 8vo, vellum, ff. 376. [OPP. ADD. 8vo, 14.]

1143

The second part of a Siddur (Provençal rite?), containing פדיון הבן; סדר מילה; סדר חתנים, with the following liturgies: *a.* אמונתו תראה תכונתו, with the acr. of אברהם, *b.* א״ב ,אשא תפלה בעד חתן, *c.* יפרו וירבו כרעננים; סדר ברכת המזון; מזמורים של חול ושבת; ענין אבלים; מזמורי המועדים, amongst which is ונתנה תוקף, headed קרושה דבה לראש השנה וי״ה״כ; קדושי המועדים and הבדלה; תפלות for different occasions, in which ע״ב פסוקים occur §§ beg. with מצלאין.

Owners: Abram (fol. 70ᵇ), Sh'muel (fol. 72ᵇ), and Efraim (fol. 86ᵇ) פיאנצצה (?).

Span. squ. char. with vowel points; 12mo, vellum, ff. 120. [OPP. ADD. 8vo, 12.]

1144

Common prayers (Greek rite?), beg. with the end of מעריב of I. of פסח; II. A. ל״ש אור עולמו (הגדה) ends with הלל followed by ואם ירצה להוסיף כום חמשי מוזגו ואומר עליו זה (כי לייי המלוכה) והלל הגדול ופיוטים אחרים; VII. A. the 18th Psalm. אור לשביעי גש; VIII. A. ויושע יי אום; the book of Canticles. שבועות. The 69th Psalm. I. A. אל נגלה; II. A. וירד אביר. Next come the Azharoth of Gabirol and R. Eliyahu haz-Zaqen, followed by the book of Ruth. ר״ה. The 47th Psalm. I. A. אמוני נבונים; II. A. מלך אמיץ. י״ה״כ. The 103rd, 130th, 90th, 136th, and the 15th Psalms; A. כל נדרי and מי אל כמוך to לא תמוד, at end ... וא״ח״כ אומר סליחות ותחנונים ועקדות כל מה שירצה כפי השעה (the same indication is to be found also for B, C, D, and E). D has the Haftarah in Greek. תחנונים שאומרים בר״ה כשתוקעין השופר: 1. שופט; 2. המלך יי רום; 3. יעלו לאלף; 4. אנא אדון עולם (עקדה). סוכות. I. A. The 76th Psalm and אתלונן בצל; II. A. אוחזי בידם.—הושענה=2, 4, 5, 3, 6, 1, 9, 14, 12, 15, 16, 17 of 878.—VIII. A. The 6th Psalm and זה יום אשש.—IX. A. אעניד לך. B. *a.* נודה ונשבח, ends with אקלם (Zunz, p. 367, 1), with the acr. of שמריה מרביואנו; *β.* רשות לחתן תורה with יעלה ... יוצר הכל, with the acr. of יעקב חזק; *γ.* מושל רומה, with the acr. of משה; *δ.* אשר בגלל אבות; *ε.* אשריך הר . . . בלבבי, with the acr. of אברהם; *ζ.* אשריכם ישראל; *η.* מי עלה למרום; *θ.* שישו ושמחו; *ι.* שמחו אהובים; *κ.* א״ב ,משה עלוז and סדר קלוסי אליקים; λ. אמוני מערכה; *μ.* אום נאוה. חתן וכלה: *ν.* אמרי נא לי עדה, followed by the common prayers; *ξ.* את חתן, headed לאלעזר; *ο.* חתן נאה באנשים; אל׳ יאדירכם ,יברך יברך and לך נא חתן; *π.* ישמח חתן; *ρ.* היום ... אמרת ערבי, headed לאברהם ן׳ עזרא; *ς*.... אל מה נעמו; *τ.* טוביה (למ״ש) טרף ארוחתי, with the acr. of דודים, with the acr. of מיכאל נ מר רב יהודה חזק; *υ.* ירננו לקראת פני חתן, with the acr. of ליושף חזק; *φ.* צדיקים, with the acr. of יצחק. פיוט לחתן תורה= *ε* of this number and יגדל אלהים, headed קדיש נאה.

Owners: R. Z'rakhyah Kohen; Ḥayyim קונים. It was sold the 29th of August, 1574 Sel.=1263.

Greek squ. char. with vowel points; 8vo, vellum, ff. 345, (first leaf is injured.) [OPP. ADD. 8vo, 19.]

1145

Siddur according to the rite of Yemen (see Graetz's Monatsschr. 1871, p. 320 sqq.) The הגדה ends with הלל.—הושענה=1, 6; 2, 7; 5, 8; 3, 9; 4, 10 of 1095; ענה ,למען אברהם האהוב; ענה איומים בעז ,למען אב וכם איומה קוראה, followed by אנא of XVIII. I to VII of 1081. תיקון סליחות=1. בן אדם מה לך נרדם; 2. (לר׳ יהודה הלוי) קמתי ותדד שנתי; the 17th Psalm; 1, 2 of 1132; 3. בעת רצון תחנתי; 3 to 8, 13, 11, 12, 14 of 1132; *f* of 1133; 16 of 1132; 4. מבית מלוני קמתי (משה); 5. (אברהם) אם תאהב דרך אמת; 6. אליו נערוג; 7. שלומי עליון; 8. יעלו; 9. יונה; 10. אבאר קצת פלאי אלהים, with אמוני בקעה החלו (א״ב and Y'hudah . . .); 11. אפתחה; 12. אלהים; 13. את נתיבי; 14. ירושלים; 15. ישראל; 16. עת שערי; 17. יום להטיב; 18. ישן; 19. יצרי; 20. אקום; 21. יי מעון; 22. יי מה אדם; 23. סמר; 24. שבולה; 25. שבועה; 26. (לבי) לאיש כמוני רשעי; 27. לבי שטפוני דמעותי (לוי חזק) יחיל בקרבי מיגרי; 28. ישראל; 29. רחמיך שאלתי; 30. דעת; 31. ידי; 32. אליך; 33. ונגרו עלי יצו האל לדל שואל; 34. מה ... בעמלו; 35. וכלו לישעך עיני; 36. יונה נשאתה על כנפי נשרים; 37. יה למתי; 38. יחידה כיום מהרי (refrain אלהים ש׳); 39. יוני; 40. יקרע סגור לבי;

41. לקוחה . . . יקרה; 42. יונה; 43. יה אנה; 44. . . . . יה בקרבו; 45. ישראל; 46. יקירים אדירים משרתי אל; 47. ילוד יצעק . . . אראל משתחוים; 48. נדכה . . . לאט; 49. ילוד יצעק ירושלים למוגיך לאל; 50. יצורים; 51. לבי . . . יעירוני; 52. ירושלים למוגיך השקי; 53. לנגדו . . . ישמעיני (יוסף and א״ב); 54. ישעך; 55. יסף; 56. יודעי; 57. הה לי . . . ירדו; 58. ימי חרפי זכרתים; 59. באש . . . יודעי; 60. אלמן . . . יבושר; 61. אבל אשמים אנחנו; 62. ימינך; 63. יה שמך; 64. אישון . . . יחו; 65. יקדישון; 66. סדרו . . . ידידיך מאמש; 67. עם יי; 68. יונה בנשף קדמתי ולבית אל; 69. פלאות . . . אנא; 70. . . . . יונה ושיריך; 71. מדמי הכליות; 72. אלומי לכם ילדי איתני; 73. לשעות . . . מדת; 74. אם איבי; 75. שחר; 76. שופט; 77. את גומל מפעלי . . . ; 78. דלתיך; 79. רומה; 80. אלי . . . מפעלי; 81. אם עונות; 82. כפור . . . בעשור; 83. משאת שיר וזמירות; 84. זמן; 85. שחורה; 86. לנס . . . שתיל; 87. שנותינו ספו בקלות ודלות; 88. דרכי (the acrostics are to be found in Graetz's Monatsschr., where *acr.* is to be read for Abr.; the liturgies are published in this periodical in a confused way, so that the partial repetition of them has been thought necessary).

Syr. Rabb. char. with the Assyrian (Babylonian) punctuation; small fol., vellum, ff. 139 (many leaves are injured, and a great number of them are supplied by a later hand).

[Opp. Add. 4to, 96.]

1146

Common prayers (Oriental rite), beg. with המפיל . . . חבלי. The short headings are in Arabic.

On fol. 124b. *a.* אזהרות: 1. אל רוכב בעזרו שמים, headed לר׳ שלמה הקטן ז׳צ׳ל תאליף; 2. איזה מקום בינה, headed רשות אחר לתאני יצחק בן ראובן; 3. אבוא בדתך, headed יום הושענות=No. 1096; תענה אמונים (incomplete) is headed סליחות לר׳ אלזיאדה אלאולי סעדיה ז״ל. Introduction consisting of אנשי סלח לנו, אל מלך יושב and אמונה אבדו; for 10th of Tebheth, the 13th of Adar, the 17th of Thammuz (*β.* אמרתי לנטעי אומללה ת״ב ,(אתה נוטעי (1, 2, 11; *γ.* אלה אזכרה; *δ.* יולדת השבעה, headed פי מנחה; *ε.* אצפצף תלאי ועצבי), the 3rd of Thishri (1, 2; *ζ.* שערי רחמיך דפקתי, headed חטאנו), י׳ה׳כ (1 to 6; *η.* אז בסיני הוריתנו; *θ.* אם אשמתינו גדלה; *ι.* שוגים שמע קול תחנונינו; *κ.* אין דורש ואין מבקש; λ. שלמה) בהבלי עולם), concluded by הרבינו לפשוע, with the addition ואל יעבב, not to be found in No. 1096), see Steinschneider, Catal. Bodl. col. 2210.

Span. Rabb. char., mostly without vowel points; 4to, paper, ff. 202.

[Marsh 90 (Uri 299).]

J. יוצרות, Franco-German Polish Rite.

1147

I. שבת בראשית, ר״ח ׳ש (*b* is headed מר׳ מאיר שליח צבור), הפסקה=1102. ש׳ת, ש׳ח׳ה׳מ, ש׳ שובה, לברית מילה=XII. 1, 2, 3, 1 *a*, 2 *c* of 1099.—*γ* of 1102.—XIII. 4 of 1099; *ε* of 1102; *a.* לולי יי שהיה לנו שיחתונו; XIII. 2, 3, 8 (on the marg. of הרג the MS. has נ״ל כי זה אינו מיסוד זה אלא תוספת), 9 of 1099; *ι* of 1102; XIII. 10, 1, 6 (headed של רבינו ברוך), 7 (headed לרבינו . . . להבוחר אפרים מרשבורק ז׳צ׳ל) of 1099; *b.* בת נדיב הוכלאה, headed הגאולה להרר ברוך ממגנצא; *c.* ירום נופל ונשוף, headed אבוא בגבורות עשה החר׳ יצחק נקדן.—VII of 1099.—*d.* מחולל, headed יוצר להפסקה שנייה או׳ כשיש שבת בין הפרשיות לשבת הגדול.—יוצר של חתונה מרבי׳ שמע׳ הגדול=XV. 1. *a*, II. *a*, III. *a*, IV. *a* (with מי שבירך . . . יהי שדי, with the acr. of יצחק בר בפ), XVI. 1, 2, XIV. 41, XVI. *a a*, *β a*, *b*, XIV. 3, 5, 6 of 1099; *e.* אל ההודאות, with the acr. of אלעזר; XIV. 9 of 1099; *f.* יגדל כח היו׳, with the acr. of יצחק; XIV. 25 (both headed לקדוש), 37, 13, 15, 14, 21, 16, 20, 23 of 1099; *g.* שבח . . . מזמור שיר, with the acr. of מרדכי חזק; *β* of 1106; *ν* of 1102; IV. *a*, XIV. 27, 31, 35 of 1099; *h.* אהבה: 1. מעוה ענוים (so; Zunz, p. 488, 1); 2. מלא רחמים (Zunz, ibid. 2); *i.* נשמת ישרים יהלוך, with the acr. of יושף קטן; *j.* נשמת אפאר למלכי בקודש (ליום ש׳ עצרת), with the acr. of אנ משה חזק; *ε k* of 1100; *k.* בלולי אש ומימות (אופן), with the acr. of בנימן.—*l.* יוצר אחרת לשבת דחנוכה דר׳ מנחם כשאירעו שתי שבתות בחנוכה: 1. אודך כי עניתני; 2. כבודו מלאכים; 3. אין מושיע.—אופנים=XV. 11. *b*, *e* of 1099.—*m.* ויושע יחיד; יוצר לשבת אחר הפסח, headed אור ישראל איומתו; *n.* אופן זה ראוי לומר בהפסקה שנייה, headed ערץ יוסד ארץ, with the acr. of יעקב; *o.* עיזוז אדירי רון, headed אופן של פסח. כמו כן ראוי לומר לשבת הגדול, with the acr. of עזרא חזק; *p.* ידועי שם בבור נשם, headed אופן אחר של פסח, with the acr. of יעקב.

II. Fol. 81. אחל פיוטים ויוצרות של מורי ר׳ יצחק הנקדן: 1. נפש כל חי תודך (קודם האל בתעצומות), with the acr. of נקדן; 2. ירומם כל מחולל (קודם המלך היושב בניגון יבהלוני), with the acr. of יצחק בר שמ[ש]ון; 3. יועץ וחכם חרשים (לאל ההודאות); 4. ידעתיך ידידות (Zunz, p. 467, 1); 5. אזכיר תהלות אלהי קדם (יוצר) ישרו מסלות (ibid. 3); 6. שבח לחתונה), א״ב and acr. of יצחק בר שמשן נקדן; 7. אופנים ותרשישים נותנים לו צבאות, with the acr. of נקדן; 8. חצובי יקוד; 9. יקודי אש גויתם, with the acr. of יצחק, both headed אופן; 10. נפשי חסמי וצורי, headed פיוט אחר לאור חדש לר׳ . . . בניגון אמרות; 11. יוסד ארץ על מכוניה, headed אהבה יפה מר׳ . . .; 12. אור ישראל וקדושו מתוק, headed אהבה מאורה אחר מר׳ . . .; 13. נפלאו ממני ספורות, headed אהבה יפה מר׳ . . ., the last three with the acr. of יצחק; 14. נשא אדרת על כל גבוהים, headed מאורה אחרת לברית מילה; 15. תפארת גפן, headed . . . זולת לר׳, with the acr. of אני יצחק בר שמשון; 16. אל חי נגלה, headed לשירה חדשה, with the acr. of נקדן; 17. נצורה עצורה, headed . . . אהבה יפה מר׳, with the acr. of נקדן; 18. חוללים כל מעיני, headed לאדיר וחזק מר׳ . . . (on marg. by the same hand בניגון יה אנא אמצאך), with the acr. of נקדן; 19. רשויות מר׳ יצחק נקדן לחתן: *a.* מרשות האל הנאמן לנוצרי, *β.* מרשות תורת חסד אמונ׳, *γ.* מרשות חכמים אנשי השם, with the acr. of יצחק at end,

δ. ומרשות נדיבי ארץ, with the acr. of יצחק בר שמשון at end; 20. נאמן רוח מכסה, headed פיוט לפני אשרי לאחר קריאת התורה מר׳ . . .; 21. נצב בעדת נאמני, headed קודם יהללו, both with the acr. of נקדן; 22. אלהיכם יי צבאות חשמלים קורא, headed פיוט מר׳ . . . לחתונה; 23. אל׳ עשה את הכל, headed יוצר לשבת ור״ח מר׳ . . ., with the acr. of יצחק at end; 24. אל׳ יחכה לחננכם, headed אחר דברית מילה מר׳ . . ., with the acr. of יצחק בר שמשון; 25. אל׳ נערץ נקדש בסוד, headed אחר דחנוכה דר׳ . . . ז׳צ׳ל, with the acr. of נקדן ב׳ש; 26. יצלח מלכי, headed פיוט אחר לקדיש לעושה שלום מר׳ . . .; 27. יה צור מחסי, headed לאחר גמר תפילה, both with the acr. of יצחק; 28. נבעו בים רזיך, headed אופן לפ׳ שקלים מר׳ . . . (on the marg. by the same hand בניגון לבעל התפארת), with the acr. of נקדן; 29. נגידי זהיון, headed אופן אחר פ׳ זכור מר׳ . . . (on the marg. by the same hand בניגון משרתיו עומדים), with the acr. of יצחק ברי; 30. אראלים ותרשישים חצובי, headed אופן אחר פ׳ פרה מר׳ . . ., with the acr. of יצחק at end; 31. נוטי שחקים, headed אופן אחר לפ׳ החדש מר׳ . . ., with the acr. of נקדן; 31 *a.* (no number in the MS.) למגן יעירוני בני הזמן (אבות), headed אין זה תיקון יסוד של ר׳ יצח׳ נקדן, with the acr. of (?) יצחק בן דוי; 32. נחמד יום מימים, headed מגן אבות לר׳ יצחק נקדן, with the acr. of נקדן חזק; 33. יה כנבור על הים, headed גאולה לשבת ויושע מר׳ . . ., with the acr. of יצחק; 34. יעריצו את קדושתך, headed אופן להפסקה שנייה מר׳ . . . שכחתי למעל׳, with the acr. of יצחק; 35. אמת ויציב כי הוא חסדך, headed זולת להפסקה שנייה מר׳ . . . (א״ב); 36. נרי בידך ונרו, headed אופן זה ראוי לומר לשבת דחנוכ׳ מר׳ . . ., with the acr. of נקדן, at end סליק כל יוצרות של ר׳ יצחק נקדן ז׳צ׳ל; XIII. 3 (headed רשות למתרגם מרבינו יעקב בר מאיר מרומא ז׳צ׳ל) of 1098; XVI. 13 *a*, 12 of 1099; 33 of the present number.

III. Fol. 105. קינות=v. marg. A 1, 2 of 878; XII. B *n* of 1025; B 22 (effaced), ש״ע, B 1 to 5 of 898; XII. B *a* of 1025; B 7, 13, 11, 12, 9, 6, 8, 14, 15, 16, 19, 18 of 878; XII. B *c* of 1025; B 17, 23 of 878; XIX. *c* of 1026; *a.* קינה היא וקוננה; XIX. *a* of 1026; B 24, 7, 32 (מר׳ יהודה קשטלין), 30 of 878; *β.* אקונן בדלדול, refrain אקונן; *γ.* אריד בשיחי ואהימה; XIX. *b* of 1026; XII. *h* of 1025; δ. אבוי אקרא כמבבירה, headed הקינה אני יצחק בר שמשון א״ב and זה עשה ר׳ יצחק נקדן ז״ל; B 22 of 878; ε. אומללה יולדת שבעת; ζ. אבד מנוס ואין נפשי, both א״ב and יצחק נקדן. After B 16 of 878 (fol. 131[b]) a liturgy has been erased and the following inserted in its place, θ. ארץ אשר יי דורש, א״ב and מאיר.

On the marg. of MS.: 1. ליקוטי ספר התרומה, ואבי העזרי, וספר המצות, 106 §§, identical with 1 to 107 of the (No. 1128, 6) ס׳ הפרנס; 2. אתחיל איסור והיתר של פסח, continuation of above, beg. with 107th §, ומעשה היה ששראום, ends with the 174th § (דין למלוח בשר ביום טוב), followed by §§ mostly headed וששאלתם (different from No. 1104), ends with the § ומה׳ר׳ם היה קורא הפרשה at end סליק מנהגים של מורי הרב ר׳ מאיר ז׳צ׳ל. Next come XXI. 22, 14, 15; marg. 9, 10, 11, 8 (ends with ארומות, Jellinek, i. p. 60, l. 22, the copyist adds יש חסר בכאן); XXI. 16 to 21 of 1098; 3. Minhagim, beg. וכן כתב רב מבורך אלו ימים שאין אומ׳ בהן תחנה, ends אילו כח האבנים מיסוד הר׳ ברכיה גאון ז׳צ׳ל; 4 (fol. 73). הנקדן מנותתו כבוד, beg. אֲאִימַנְט שמם, ends with the description of צִירִיאוֹן (the 73rd stone); 5 (fol. 81). beg. the comm. on II. 1, 2, 4, 3, 7, 11 to 14, 16, 17, 6 (the copyist says דלגתי למעלה . . .), 18, 20 to 25, 27, 28, 31, 29, 33, 32, 26 and ירום נופל; at end סליק פרישה של ר׳ יצח נקדן של פיוטים ויוצרות; 6 (fol. 105). beg. the comm. (identical with 1097) on the Qinoth up to אאדה.

Written by Mathathyah ben Yaqob (fol. 104[b]).

Germ. Rabb. char., partly with vowel points; small fol., vellum, ff. 152 (many passages of the Qinoth are erased). [Can. Or. 70.]

1148

IV. 1, *a*, XIV. 1, IV. 2, 3. V. *a* 1, 2; *b*, 2 *a*, *a* 3 of 1099. ש׳חנוכה=1102. γ of 1102. VI of 1099. XIII. 2, 4 of 1099; δ, ζ, η, θ of 1102; XIII. 21, 8, 9 of 1099. ש׳ נחמו= 1102. VIII. *a* of 1099. ש׳ח׳ה׳מ=1102. XIII. 7; XIV. 4 (headed פיוט זה מר׳ אברהם החוזה), 5, 9, 15 of 1099. XV. I. *a* of 1099; λ of 1102; XIV. 23, XV. II. *a*, XIV. 27, 31, XV. III. *a*, XIV. 36, XV. IV. *a*, XVI. 1, 2, 6 (with δ *r* of 1100 before יפטיר), 13 *a*, XIV. 37, 14, XV. I. *b*, II. *b*, III. *b*, XIV. 39, XV. IV. *b*, XVI. 3, 11 *a* of 1099; *a.* אשחרה לעזרי, headed פיוט לנשמת כל חי מר׳ אלעזר ממינצבברק; XIV. 6, 19 (headed מר׳ יהודה קשטלין . . .), XV. I. *f*, II. *f*, XIV. 35, XV. III. *h*, XV. I. *d*, II. *e*, XIV. 26 (headed מר׳ שמשון ז״ל . . .), XVI. 4, XV. IV. *d*, XII. 1, 2, 3 with שבת נותנים and XVI. δ *a* of 1099. β of 1102. XIII. 6; X (without heading), XIV. 41; XVI. β *a* of 1099, λ, μ of 1105, XVI. β *a* of 1099, *a* of 1106, *o* of 1105, XV. II. *m* of 1099; XI, XII. 1[a], 2[b], 3[a], XVI. β *a* of 1099. Most of the liturgies are headed with their authors' names.

On the marg. a commentary on the liturgies, which agrees in some parts (e. g. that on אשישת) with No. 1102. On אהבתיך (beg. כך אומרת כנסת ישראל לה׳ק׳ב׳ה) it is said (fol. 22[b]) וכיוצא בזה שמעתי אני הכותב ממורי הרב ר׳ יקר הלוי על מה שיסד רבי׳ שמעון (see No. 378) הגדול באילי הצדק . . ., and at end of ארוממך (fol. 29), אלו טעמי מצאתי משמו של הרב ר׳י׳ל. At end of את השם (fol. 44), נגילה ונשמחה בך א׳ב׳כ׳י׳ר. There are on marg. a few glosses (by a later hand), containing various readings.

Germ. squ. char. with vowel points for the text, Germ. Rabb. char. for the comm.; fol., vellum, ff. 83. [Can. Or. 82.]

1149

IV. 1, 2 (headed מר׳ בנימן), 3 (headed מר׳ שלמה), *a*, XIV. 1, 15. V. *a*, 1, 2, 3; *b*, 2[a] (headed מר׳ מאיר). XII. 1[a], 2[b], 3[a]; 1, 2, 3; 1[b] (with מקום גדולת, headed ואם נתחברו מילה ונשואין אומ׳ אילו שני תרוזות לכבוד

(החתן ומדלגין שנים באמצע) of 1099, *a*. יקר גודלו (Zunz, p. 281, 8), headed with the author's name. VI (headed (מר׳ מנחם) of 1099. *β*. אמת אלהים אתה (א״ב and יהודה בר שמואל חזק); XIII. 1, 3, 2 (headed (מר׳ משלם) of 1099; *γ*. אבודים (Zunz, p. 165, 7); *δ*. אין לנו אלהים (Zunz, p. 167, 6); *a* of 1111; *ε*. את שאהבה נפשי; *ζ* of 1102; XIII. 4, 8 (הרג is added by a later hand) of 1099; *γ* of 1102; *ε* (with הרג), *δ*, *ζ*, *θ* of 1102; *b* of 1111; *ζ*. אין לנו אלהים (ends מעולם), headed זולת זה נתייסד על גזירת וורנקבורט עיר הדמים ונקום אותם בעל הרחמים י״ג בסיון א׳ לפרט ומורי הרב ר׳ שמואל בר אברהם הלוי יסדו; *η*. מאד עצמו (Zunz, p. 296, 13); XIII. 6, 10, 9 of 1099; *ι* of 1102; XIII. 7 of 1099. *θ*. אליך עיני (Zunz, p. 295, 9), headed with the author's name; *a* of 1105; *ι*. אף אורח משפטיך, headed אופן קודם ט׳ באב בניגון אחד; *κ*. אודה שמך עליון, headed קדוש; *λ*. זולת לפני ט״ב; אזכרה (Zunz, p. 488, 5), headed זולת לגזירת פורצהים יפרצנה פרץ על בני פרץ לכ׳ בתמוז נטבחו נגררו ונאפנו ועוד יקר הלוי העלוב בן רב שמואל בני נחם תנחם =ש׳ נחמו. VII of 1099; *c* 1, *b* 3, *d*, *κ*, *b* 1 of 1102; *μ*. אור עטה (Zunz, p. 260, 4), headed with the author's name. ש׳ שובה=VIII. 1, 2, 3 (headed מר׳ אליעזר) of 1099; *ν*. 1. אלהי ישענו נוראות (headed מר׳ מנחם), 2. מכון כסא, 3. אהובה אני (headed זולת בניגון אי פתרום); *ξ*. 1. אדון המרומם (headed מר׳ יהודה), 2. אור ישראל וקדושו (headed מר׳ אליעזר), 3. אדני מעון אתה. ש׳ח׳ה׳מ=1102. *o*. חנוכה $ש׳^{2}$=1. אודך כי עניתני, 2. כבודו אור, 3. שתי פעמים. *π*. יוצר לחתן בשבת של חנוכה: איילת השחר דקרניה with *ζ* of 1109, headed אופן מר׳ יעקב. I. *m* of 1147. *ρ*. אדיר ונאה בקדש, headed מר׳ מאיר ליום שני של שבועות. *σ*. אב הרחמים (זוכר נשמות). XIV. 42, 43 of 1099; *τ*. יום שבת שמור (Zunz, p. 460, 3). *υ*. אלהיכם: *μ* of 1105; *β a* of 1099; *λ*, *ν*, *o* of 1105; *β b* of 1099; *ε* of 1106; *a*. אל׳ אלהים חיים (אחר לנישואין); *β c*, *f* of 1099, both headed אחר. X of 1099. *φ*. אני ראשון, headed זולת לפרשת שופטים; XI of 1099 (without heading). לנישואין=XV. I. *a*, II. *a*, III. *a* (on marg. XIV. 37, 14 of 1099); I. *b*, II. *b*, III. *b*; I. *f*, II. *f*, III. *h*; I. *g* of 1099; *χ*. *a*. קדוש אני יי נקדש (אופן) א״ב and אליעזר ברבי נתן חזק; *b*. אל אשר מושיב את מי (אופן לחתן מר׳ אליעזר); Zunz, p. 261, 13); *ψ*. נועץ, with *ω*. שמע ישראל and a^{1}. אילת אהבים (Zunz, pp. 318 and 319, 7 B, 7 C, 14 B); XV. I. *d*, II. *i*, III. *d* of 1099; *ν*. 1 of 1102, with β^{1}. קדושת שם (מר׳ קלונימוס). γ^{1}. *a*. מי ימלל גבורות (מר׳ מנחם); *b*. אין קדוש כיי; *c*. אזמרה שם (Zunz, pp. 295, 296, 5, 7, 12); XV. I. *h*, II. *k*, III. *f*, I. *c*, XII. 2ª. (אופן בניגון שאו מנחה), XV. II. *c*, III. *c* of 1099. δ^{1}: *a*. אלהי לעולם אודך (מרבינו מנחם בניגון איחד); *b*. איומתו קדושתו (headed אופן מרבי׳ ר׳ אפרים מבונא במשקל ולא מעוקל בניגון שאו מנחה). ϵ^{1}. אפאר שם מלך (יוצר מר׳ זכריה), with XV. II. *e* of 1099 and ζ^{1}. אל אחד יחיד ומיוחד (אופן לחתן מר׳ אפרים בניגון אחד קדוש). XV. I. *e* of 1099, with η^{1}. כבודו אופד (אופן מר׳ משה) and XV. III. *e* of 1099.

θ^{1}. אופן: *a*. ירוצו כברקים (מר׳ יצחק); *b*. משרתי מרום (מר׳ משה); *c*. אלפי רבותיך (מר׳ אמתי); XIV. 41, 46 of 1099; *θ b* of 1100; *d*. קדוש אומרים אראלים; *e*. אתה אלהי הרוחות (מר׳ אמתי); XV. II. *m* of 1099; *f*. יקירים אדירים; *g*. ישראל חביבים, both headed מר׳ יהודה. ι^{1}. לנשמת: XIV. 4 of 1099; *a*. מי יודע טכסים, with the acr. of יעקב בני הקטן יגדל בתורה אמן. κ^{1}. המלך: XIV. 5, 6 of 1099; *a*. המ׳ אל עליון (מרבינו אלעזר); *b*. המ׳ יוצר ארץ (Zunz, p. 273, 2); *c*. המ׳ יושב (Zunz, p. 468, 1ª); *d*. המ׳ הוא לבדו; II. *ε d* of 1100. λ^{1}. לאל ההודאות: *a*. אל יושב (Zunz, p. 272, 1); *b*. אל ה׳ לארבע הפאות, with the acr. of אליעזר. μ^{1}. לברכו: XIV. 14, 20 of 1099; *a*. אשא ראשי; *b*. אראה לפני אלהים, with the acr. of משה חזק; *c*. אל דרכיו נועם, with the acr. of אבינ[ד]ור חזק; XIV. 17, 19 of 1099; *d*. רוממו אל חוסיו (Zunz, p. 492); *e*. אחי שאו משאת, with the acr. of אלחנן חזק; *f*. שירו לאל נועם, with the acr. of שלמה; XIV. 18, 16 of 1099; *g*. אמונים באורו לכו (מר׳ אפרים); *h*. מגן עמך (מר׳ מרדכי) ישעם; *i*. להקת עם נברא. ν^{1}. קודם לאל אדון: *λ* of 1102; *a*. אל אדיר על כל העולם. ξ^{1}. לשבח: XIV. 23; I. *g* of 1147; *a*. שבח יום (Zunz, p. 468, 2ª). o^{1}. למאורות: XIV. 26 of 1099; *a*. אמרות בפנינים, with the acr. of יהודה; XIV. 30, 31 of 1099; *b*. בחורה מעלמות, headed אחרת מר׳ בנימן בניגונו; XIV. 35, 34 of 1099; איומתי אהבתיך (מר׳ אפרים). π^{1}. קודם תהלות לאל: מי אל גדול, with the acr. of בנימן. ρ^{1}. לגאל ישראל: XIV. 36 of 1099; *κ e* of 1100; *a*. אל חי הבט; *γ* of 1105; אם איבי יאמרו, with the acr. of אברם. σ^{1}. רשות: XV. IV. *a*, *b*, *d* of 1099; *a*. מר׳ מעונה אלהי קדם, headed מרבינו מנחם בן יעקב; XV. IV. *e*, *f*, *c*, *g* of 1099; *b*. מרש׳ איום ונורא קצת (מר׳ מנחם). XVI. 1, 3, 4 of 1099; τ^{1}. יפה עין חתן (מר׳ יצחק); XV. 2, 5 of 1099, υ^{1}. יפרח חתן כשושן (מר׳ יהודה). ϕ^{1}. יזרח אורך חתן. χ^{1}. דרך כוכב, with the acr. of דוד חזק; XVI. 6 of 1099; II. *δ r* of 1100. ψ^{1}. אביר שועים . . . הכל, with the acr. of רשות, beg. ומדי צאתו, headed שירה לתפארת לקרואי התורה מר׳ אשר הלוי; XV. I. *l*, headed מר׳ נתן בר יצחק זקיני . . . . ω^{1}. לשים שלום: *a*. יחזו נעימיהם (מר׳ יצחק); XVI. 12, 13 *b*, *a* of 1099 (incomplete).

Germ. squ. char. with vowel points (from *ρ* to לנישואין supplied); 4to, vellum, ff. 249. [Opp. 673 (Ol. 1570 A).]

1150

מנהגים (fol. 11), beg. מנהג לעמוד שיר היחוד. לסליחות, ends וכל הימים שלפניו מותר לספר ולכבס בהן. The compiler often quotes ומורי הרב ר׳ יעקב בן הרב ר׳ נחמן; marg. notes, where מה׳ר׳א is often quoted.—מעריבים. פסח=I. 1, II of 1100; VIII of 1104, and אזכיר צדקתך. שבועות=I. ויורד אלהים to לא תענה; II. ויורד אביר to העם (so) וקול. ר״ה=I of 1104, II of 1105. סוכות=אורח חיים to את יי אאמיר; אעבור to אקחה בראשון; IX of 1104; אות שבתון ביום השמיני to פרחי.—Next comes (fol. 47) the index of the seventy-nine following litur-

gies. יוצרות. *a.* לאחר פסח: 1. ויושע אור ישראל;
2. בריות מים ואש; 3. איך כמוך באלמים. *b.* זולת: 1.
אל אל חי ארנן (דר׳ יוסף בר שמואל); 2. אריות הדיחו (דרבי׳
שלמה בר יצחק); 3. אלי אלי למה אנחתי (Zunz, p. 276, 6);
4. אלקים לא אדע (Zunz, ibid. 5); 5. אלהי בך אחבק
(Zunz, ibid. 4); 6. אלקי אקראך במחשב (דרבי׳ שמואל).
c. גאולה: 1. שביה ענייה; 2. שדודים נדודים (דרבי׳ שלמה);
3. יונה נשאתה על (דר׳ יהודה קשטלין); 4. אל ישראל
נקראת (דר׳ אברהם אבן עזר); 5. יקוש בעניו (דר׳ יצחק);
6. שכולה אכולה (דרבי׳ שלמה). *d.* אהבה: 1. סגלתי
אמנה נשאתי; 2. איומתי ועוד זאת אניחך; 3. סגולתי מלוכה
עזרתיך; 4. אילותי שמחתי ערבה; 5. איומתי יונה יעלת
חן (דר׳ יצחק). *e.* יוצר לשבת לפני שבועות דרבי׳ בנימן
הגדול: 1. אהלל בצלצלי שמע; 2. אורחות אראלים. *f.* יוצר
לאחר שבועות דר׳ מאיר שליח צבור: 1. אדיר ונאה בקדש;
2. כבודו אות; 3. אור ישראל וקדושו (יוסף בר שמואל), and
(מאורה, שני זתים). *g.* לפרשת בהעלותך: אשר יצר לאור
וצר. *h.* לפרשת צצית: שש מאות נקראות. *i.* ש׳ נחמו=
VII of 1099, with לפרשת קרית שמע שתי פעמים (דר׳
שלמה). *j.* לפרשת תפלין: ידיד עליון שמע, with the acr.
of יהודה. *k*=V *b*, 2^{a}, *a* 3 without heading. *l.* לחתן:
XV. 1. *a* of 1099; *a.* כבודו אפד להנשא (אופן, by the later
hand בְּרַאקִי); XV. III *a*, IV *a* (shorter) of 1099. *m.*
יוצר לפני ראש השנה: 1. אל אלקים יי דבר; 2. שאו לבבכם;
3. אלקים אלי אתה אשחרך. *n.* יוצר משובה: 1. אשחר
אל אל; 2. מלאכי צבאות; 2^{a}. יום הודו, with the acr. of
יעקב; 2^{b}. האזינו אבירים בני אלים; 3. אדעה כי אין זולתך.
o. יוצר לסוכות מחולו של מועד: 1. אפאר לאלהי מערכה;
2. יחו לשון; 2^{a}. יחודו מסלדים; 3. יפה וברה, with the
acr. of יהודה. *p.* יוצר לשבת שבין כפור לסוכות: 1. את
השם; 2. האזינו אבירים (only indicated); 3. אזכרה מקדם.
q. אופן לשמיני עצרת: אראלים ומלאכים. *r.* גאולה לפרשת
שירה דר׳ יהודה הלוי: יום ליבשה. *s.*=IV. 1, 3 of
1099, with 2. שאלו שחקים without heading. *t.* אהבה
לפרשת וירא: שננו לשונם. *u.* מאורה: שני זתים. *v.* ש׳ חנוכה^{2}
=I. *l* of 1147, with 2 of 1098. *w.* לברית מילה=XII. 1, 2,
3 of 1099. *x.* אהבה לפ׳ פרה: אל מחוללי. *y.* אופן לש״ת:
אל עיר גבורים. *z.* הפסקה: *a.* 1. אור זרוע; 2. מלכי צבאות
בעלצון; 3. אחור וקדם צרתה. *β.* 1. אביעה נפלאות תמים,
א״ב and יצחק; 2. במרומי רום ישיבתך (דרבינו בנימן הגדול);
3. אף לפי בגולה. a^{1}. יוצר לשבת שבין פ׳ החדש ובין ש׳
הגדול: 1. אאמיר מסתתר; 2. עיזוז אדירירון יי; 2^{a}. לבעל
התפארה; 3. אז כאירסתה. w^{1}. 1. אות בריתות שלש עשרה,
with XIII. 2 (only indicated) of 1099; 3. אות ברית
וישראל. l^{1}. זולת לחתן: אחותי כלה קראני גוחי. b^{1}. פיוט
לחתן=λ of 1102. c^{1}. אופן ליום אחרון של פסח: ידועי שם
בבור. d^{1}. אופן לש״ת=*β* of 1106, with the heading by
the later hand ומאורה אמרות אל. e^{1}. לשבת ור״ח: 1. אל׳
אל׳ אמת; 2. אביר הגביר; 3. אמתת חסדיך, with the acr.
of אפרים חזק. f^{1}. אופן=I. *k* of 1147; 1. בירור קדושה, with
the acr. of בנימן; 2. ירוצצו בברקים; *a* of 1149. g^{1}. לברכת
כהנים דר׳ שמואל: שאו כפכם. h^{1}. לפורים דהרב ר׳ שמואל:
שיר אל נעלם.—By the later hand: XIV. 20, 3, XVI. *β f*
of 1099; *d* 2 of the present number; XVI. 1 of 1099,
with יפרח; the beg. of XIV. 3 of 1099; I. *n* of 1147,
and i^{1}. ויושע אל׳ אמונה (אופן לפסח). At end, נשלם הסדר
וצורך לא יעדר הסדר נשלם שבח לאל עולם, fol-
lowed by the beg. of a Parashah.

Fol. 157 by another hand: *a.* XI. 1, כבודו אור, and
3 of 1098; *β.* דודי שחותי למאד ידי (אהבה), with the acr.
of שלמה, followed by an index of liturgies to be recited
on the Sabbaths between פסח and שבועות; *γ.* ארנן לבקר;
גאוני תהום, חסד צור, חצי יגונים, חסין יה; *δ.* יוצר לדברות:
אני ביום, חזה עמי, אני אלוף, חלק ה׳, אודה יוצר (see for *γ*
and *δ*, Zunz, p. 493, 1 to 10); *ε.* XIV. 27 of 1099.—The
authors' names in the headings are by the later hand.

Germ. squ. char., mostly with vowel points; 4to, vellum, ff. 169.
[Opp. 672 (Ol. 1569).]

1151

The end of *r* and *δ* (הרב ר׳ חיים פלטיאל . . .) of the
preceding number; 1. מלא רחמים, headed גאולה דרבנא
מאיר מסולי. *z. a*; h^{1} (מר׳ שמואל ממיירבורק); *z. β*; a^{1}. 1,
2^{a} of 1150, 2. אמנם פסו מעדני (זולת גם מר׳ יוסף ט״ע), a^{1}. 2
(אופן לש׳ הגדול, and by the later hand מר׳ עזרא הגדול);
i^{1}; c^{1} (מר׳ יעקב ו״יא ר״ת יסדו). *a.* 1 of 1150; 3. בלולי
אש (אופן), 4. אראלים וחשמלים (אהבה), *a.* 3, *c.* 1 of 1150;
4^{a}. איומתי שמחי בי תמיד (מר׳ שמואל), *b.* 1, *c.* 2; 4^{b}. איילותי
ותהי לי עוד (מר׳ שמואל כהן), 1^{a}. שאגת אריה, *d.* 3 of
1150, 2^{b}. אלהים אין בלתך למה ארונים, *e.* 6 of 1150;
4^{c}. איומתי שביה בת ציון (מר׳ שלמה); *b.* 4, *c.* 4, *d.* 5,
b. 5, *c.* 5; *e.* 1 (with heading), 2 of 1150; 4^{d}. אלהי ימי
שנותי (מר׳ יוסף); 4^{e}. סגולתי משכתיך חסד (מר׳ מנחם); *b.* 6;
c. 3; *f* with אשר יחדו לעם (מאורה לפ׳ נשא מר׳ אברהם);
n with שני זתים (מאורה לפ׳ בהעלותך מר׳ שלמה); *h; x*
(לשירת הבאר); *i; j; m* (מר׳ יצחק בר׳ משה); *n* (beg.
of 1 wanting, not 2, 2^{b}); *p.* 1; *o.* 1 with f^{1}. 2, *o.* 3; *q;*
y; d^{1} without the heading; *a.* 2; *o.* 2; *w;* e^{1}. 2; *l* (l^{1}
before IV. *a*) of 1150, XIV. 1 with יפרח (incomplete)
of 1099.

Most of the liturgies are headed with the author's name
by a later hand, and some of them are provided with a
comm. (chiefly grammatical) on the marg.—אור זרוע
(הפסקה), beg. פי׳ אור הזרוע לצדיקים הוא אשר היה כבודו
. . . כצפור שנתונה, beg. ויושע אור ישראל; זורח ביום ראשון
שביה עניה, beg. ביד אדם שאם יכבוש ידו מיד חונקה מיד;
שבייה תואר כמו ענייה רמייה. שבייה בת ציון. וגם רמייה
זה שם דבר. Pirḥon, R. Abraham (Ibn 'Ezra), ר״ת,
R. Ela'zar, and R. Mosheh has-S'fardi are quoted.

Germ. squ. char. with vowel points for the text, Germ. Rabb.
char. for the comm. and the headings; fol., vellum, ff. 61.
[Opp. 169 (Ol. 1072).]

1152

ספר מעריבים וגם יוצרות אופנים וזולת כמנהג ק״ק
וורמיישא. XIV. 1, IV. *a*; XIV. 42, 14 of 1099. *ε* of
1109. *m* of 1147. XIII. 1, 4, 3, 7, 8 of 1099. III,
שבועות, II of 1099. *f.* 1, 2 of 1150. *ζ* of 1149; *a.*

זולתך אין אל צדיק; λ of 1149; *b.* אף אורח משפטיך; κ of 1149. φ of 1149. *a* of 1109; II. ר״ה of 1104. ש׳ תשובה = *v.* 1, *o.* 2, 3 of 1149. XI of 1099. β of 1109, with אחות אשר לך כספתה (Musaf); γ of 1109. *c.* וחיות ארבע (שמיני עצרת).—סליחות: 239, 373, 334, 279, 184, 163, 40, 127, 30, 44, I. *a* of 1154; *a.* תפן בענוי; 150, 88, 375, 253, 250 of 1154; β. אפפונו מים עד נפש; 229, 244 of 1154; γ. אתודע לך חטאתי.

The headings are in German.

Written by Mord'khai בכרך for טעלץ, wife of פער Oppenheim.

Old Germ. curs. char. with vowel points; 4to, paper, ff. 71, common illuminations. [Opp. 674 (Ol. 1570 B).]

1153

A. IV. 1 (injured), 2, 3; V with משרתיו; VI; XIII. 1, 4, 2 of 1099; *a.* אויבי השגו עוז; XIII. 3, 8, 9, 10, 7 of 1099; ש׳ נחמו: *a*=VII of 1099; *b*=1. אל שדי אתחנן, 2. שאו, 3. שתי פעמים (אהבה), 4. אמת.

B. XV. 1. *a*, 11. *a* (headed אופן גם לרבינו שמעון הגדול בניגון מנטלה (?) קבלתי שהניגון מסר לו [בע]ל החלום והוא (כעין ניגו[ן שי]ר של מלאכים), 111. *a* (lacuna), 1v. *a*, XVI. 1, 6 with חוט, 1. *b*, 11. *b*, 111. *b*, 1v. *b*, *e*, XIV. 15 of 1099; λ of 1102 (incomplete).

C. XII. 1, 2, 3 of 1099, ω[1]. 1, 3 of 1150 (מר׳ אברהם כהן; Zunz, p. 154, 3, 4); VIII. *a*; ח׳ה׳מ׳ס׳=1102; β. יום מצע קצר; *t*, *u* (incomplete) of 1150.

Germ. squ. char., mostly without vowel points; 12mo, vellum, ff. 156, 120, 94. [Bodl. 1[1], 1[2], 1[3] (Uri 303).]

K. סליחות, Franco-German Polish Rite.

1154

סליחות מנהגי של קהל הקדש ווירמיישא י״ע״א שהיו נוהגים לאומרן (according to the modern title-page).

I. Fol. 7b. The general introduction, beg. לך יי הצדקה to שומר ישראל, with *a.* כי על רחמיך הרבים (פתיחה), *b.* מחי ומסי (תחנהו), followed by *c.* שתהא השנה . . . י״ר הזאת . . . קץ ותכלית, headed וידוי של ערב ר״ה; *d.* וכשחטאו ישראל . . . איש עניו, headed וידוי לע׳י׳ה׳כ; *b*[1]. לערב (אחר ודוי של ע׳ר׳ה) ואתה יי חשבת לצרף סיגני; *e.* ר״ה: *a.* (במקום אשמנו) שכחנו את טובותיך. β. ועתה יי (במקום לעינינו) א׳ אחרי שובינו. γ. יי שמענו שמעך (before משיח צדקך). δ. אפפונו מים, ends יה מחל לעונינו (Zunz, p. 256, 18), headed קודם וידוי ליום אחרון של שני וח׳ וש׳.

II. פתיחות: 1. איך נפתח (Zunz, p. 240, 19); 2. אשת נעורים (Zunz, p. 288, 4); 3. בטיתה . . . יי א׳ הצ׳; 4. לב ונפש (Zunz, p. 245, 31); 5. שחרנוך (see IV. 129 of 1058); 6. יי א׳ הצ׳ נורא (Zunz, p. 252, 5); 7. עם יי (Zunz, p. 245, 32); 8. אז טרם (Zunz, p. 252, 2a); 9. יי׳ א׳ הצ׳ נערץ (Zunz, p. 308, 30); 10. סלח נא (Zunz, p. 292, 20), headed with the author's name; 11. אל רופא נאמן (א״ב).

III. [סליחות]: 12. אזון תחן; 13. אין מי יקרא (Zunz, p. 234, 7); 14. תבא לפניך (Zunz, p. 235, 26); 15. אין כמדת בשר; 16. אני יום אירא (no אמן at end); 17. אם עונינו (יגדל is pointed out in the MS., there is no יחי); 18. אם אמרי (יגדל אמן חזק are pointed out in the MS.); 19. אך בך מקוה (only יגדל is pointed out in the MS.); 20. תעלת צרי; 21. תוחלת ישראל; 22. ארח צדקה; 23. אמרנו נגזרנו; 24. אב לרחם; 25. תשוב הרחמנו; 26. תערג אליך (see for 16 to 26, Zunz, pp. 234 and 235); 27. יי אבינו (Zunz, p. 349); 28. אקרא אל אלהים קולי (Zunz, p. 234, 5; only שלמה הקטן is pointed out in the MS., there is no נעמן), at end תמו השלמוניות; 29. אפסו אשים; 30. תחרות רגז (Zunz, p. 246, 33); 31. אויתיך (Zunz, p. 245, 8); 32. איה כל; 33. אתה מקדם; 34. אליך אקרא איום (see for the last three, Zunz, p. 239, 3, 8 and 5); 35. ארכו הימים (Zunz, p. 238, 21); 36. ישראל עמך תחנה (Zunz, p. 303, 2); 37. אליך נשואות, עינינו, ends ולא יישן; 38. אלהים אין בלתך (Zunz, p. 257, 5); 39. אליך יי שועתי (Zunz, p. 264, 11); 40. אחריש ואתאפק (IV. 78 of 1058); 41. תמרת סנסנה (B *c* of 1036); 42. אריה ביער (Zunz, p. 245, 24); 43. אפס הוד (Zunz, p. 245, 21); 44. א״ב, איה קנאתך, two ש and five ת; 45. בתולת בת (Zunz, p. 240, 9); 46. אנשי אמנה אבדו באים בבח; 47. אנשי אמונה עברו; 48. אותך אדרוש (Zunz, p. 237, 8); 49. אדון בתקח (Zunz, p. 285, 1); 50. אלהי בשתי (Zunz, p. 245, 16); 51. א״ב, אליך האל עיני and בנימן; 52. אורך ואמתך (Zunz, p. 237, 6); 53. אשא כנפי (B *d* of 1028, א to כ); 54. אליך יהב, א to ל; 55. אך במתח דין (א״ב); 56. אל נא תיסר (Zunz, p. 240, 21); 57. אדון דין (Zunz, p. 257, 3); 58. אשפך שיחי (Zunz, p. 239, 7); 59. אך בך לדל מעוז; 60. אך בך לדל עזרה; 61. אדון בפקדך (Zunz, p. 285); 62. אל באפך פן תמעיט; 63. אל באפך תוכיח (Zunz, p. 239, 4); 64. אומץ יוסיף (Zunz, p. 248, 28); 65. את פני (Zunz, p. 249, 34); 66. תענית צבור (Zunz, p. 250, 41); 67. תמו פסו (Zunz, p. 249, 38); 68. אנוש רמה (Zunz, p. 245, 4); 69. אביוני עמך (IV. 120 of 1058); 70. תעוב שלמות; 71. אויל המתעה (Zunz, p. 236, 3); 72. אנוסה לעזרה; 73. אני ברב חסדך, ends ועגותנותך.

IV. [עקדות]: 74. אזרחי מעבר הנהר; 75. אורח ממזרח (Zunz, p. 255, 18); 76. איתן למד דעת טרם; 77. איתן למד דעת מאליו; 78. אם אפס רובע (Zunz, p. 278, 20); 79. אהבת עזו (Zunz, p. 239, 1a); 80. אמונים בני מאמינים (Zunz, p. 239, 4); 81. אמונה אומן (Zunz, p. 395, 7); 82. אז בהר מור (Zunz, p. 411, 1); 83. אל הר המור (Zunz, p. 249, 29); 84. איל אחר (Zunz, p. 255, 19); 85. את דבר קדשך (Zunz, p. 342, 2); 86. אברהם היה אחד (Zunz, p. 330; the acr. reads ואמץ יגדל וחיה בתורה ובמעשים... טובים אמן ואמן סלה); 87. א״ב, איתן האזרחי השכיל and קלונימוס, pointed out in the MS. by קלון (strophe beg. with ק) and by יִנתק מוסרות (strophe beg. with ש); 88. בנין המזבח (Zunz, p. 308, 29, after the name follows the acr. of חזק לנצח); 89. יי צדיק יבחן (Zunz, p. 270, 5).

V. [לצום גדליה]: 90. אמת ראש דברך (Zunz, p. 297, 24); 91. אבלה נפשי; 92. את צום השביעי (Zunz, p. 297, 28); 93. אמנתה מאז, א״ב and בנימן; 94. אשריך ישראל (Zunz, p. 321, 40); 95. אנוש עד דכא, א to כ twice, and pointed out יצחק הקטן יחיה אורך ימים ושנות חיים יגדל את יי וישגיא בתורה ובמעשים טובים אמן ואמן מאיר; 96. בהמצאו (Zunz, p. 245, 28); 97. איך אוכל לבא (Zunz, p. 282, 2); 98. איככה אפצה פה (Zunz, p. 245, 11); 99. תמור עבודת מזין, את חלחל וארעד, א״ב and בנימן; 100. מאיר and ת'ש'ר'ק; 101. אכן אל (Zunz, p. 268, 5); 102. אלהים בישראל גדול נודעתה; 103. תבא לפניך אנקת אסירים; 104. יי אל' עד אשיחה ואביטה (Zunz, p. 270, 5[a]); 105. ביתך (Zunz, p. 270, 6[a]); 106. אילותנו לעזרתנו (Zunz, p. 237, 11); 107. ארון לך הרחמים; 108. תוחלת יעקב נצח; 109. יום יום אותך אדרושה, with the acr. of יצחק הקטן; 110. אלהי עושי (Zunz, p. 303, 1); after חזק (Landshuth's Onom. p. 123) the acr. (pointed out) reads מאד אלכה ואשובה [מאין כחו . . . דברך לולי] בתורה אמן; 111. (IV. 65 of 1058); 112. אפפו והקיפו (IV. 7 of 1058); 113. אנוש במה יצדק, אנקתי עדיך קרובי, א״ב and בנימן; 114. (Zunz, p. 241, 27); 115. אשרי הגבר (Zunz, p. 239, 7); 116. אליך ועדיך (Zunz, p. 239, 3); 117. את מי נצדק, א״ב and משה חזק; 118. אתאנו נושאי (Zunz, p. 268, 6); 119. אתבונן ואפגיע (Zunz, p. 255, 25); 120. אמנם עוני למעלה (Zunz, p. 256, 29); 121. אשחרה פניך (Zunz, p. 255, 23); 122. אספלנית (Zunz, p. 255, 21); 123. אתה אלהי מלכי (Zunz, p. 269, 6); 124. תעלה למכה וחובש; 125. תשובה חשובה, תשרק and אלעזר; 126. שוממתי ברוב יגוני (Zunz, p. 412, 12); 127. אני קראתיך (Zunz, p. 237, 17); 128. אלי אלי (Zunz, p. 240, 22); 129. אשמינו ועונינו (Zunz, p. 245, 26); 130. אנה אלך מרוחך, א״ב and אליה חזק; 131. אבל אשמים (Zunz, p. 284, 6); 132. אנא זכור, ends דוד עבדך; 133. אריות הדיחו; 134. אין תליה (Zunz, p. 245, 14); 135. חמנו ספנו (Zunz, p. 246, 34); 136. אין קורא (Zunz, p. 245, 13); 137. אם אמרתי מטה (Zunz, p. 264, 1); 138. תשוב תחיינו (Zunz, p. 264, 2); 139. אקרא לך בצר, ends תפלתנו; 140. אליך אקרא חונן (Zunz, p. 321, 30); 141. אתה אלהי מעוזי (Zunz, p. 322, 43); 142. יי אל באפך (Zunz, p. 322, 47); 143. אלהים אקרא (Zunz, p. 321, 28); 144. אלהים יראה (Zunz, p. 269, 4[a]); 145. אני בחסדך, אודך בעמים בערץ, א״ב and שאלתיאל; 146. (Zunz, p. 291, 16); 147. אם התלנו (Zunz, p. 307, 17); 148. אמרתי אל לבי (Zunz, p. 307, 19); 149. אבקש אקשקש (Zunz, p. 307, 13); 150. אתה הרואה (Zunz, p. 308, 23); 151. את חטאי (Zunz, p. 311, 1); 152. אל אלוה דלפה (Zunz, p. 269, 3[a]); 153. אמת ליעקב (Zunz, p. 291, 15); 154. כי אהבתי כי (Zunz, p. 290, 12); 155. תחל כל מפעליך (Zunz, p. 284, 11); 156. אנא יי (Zunz, p. 239, 5); 157. אנחנו הדבקים (Zunz, p. 297, 26); 158. אדני אלהי אברהם, א״ב and יצחק בני יגדל בתורה ובמעשים טובים; 159. ארני אלהי ישראל, ends כי אליך אתפלל (Zunz, p. 245, 30 (?)); 160. יי אלהי רבת (Zunz, p. 257); 161. ארכן (Zunz, p. 245, 25); 162. אתה חלקי (Zunz, p. 245, 29); 163. אטתי (Zunz, p. 245, 9); 164. אליך פנינו (Zunz, p. 245, 17); 165. איה קנאתך וגבורתך; 166. אבדו חכמי (Zunz, p. 245, 1); 167. אגידה ואדברה, א״ב and שלמה; 168. אפס זבח (Zunz, p. 257, 7); 169. אז בעמוד עניו; 170. אריבה לי, א״ב and יצחק; 171. מקוה ישראל, א״ב; 172. אקרא בשמך and שמעון; 173. אנקת אסיר (Zunz, p. 238, 18); 174. אשמתי עד (Zunz, p. 245, 27); 175. אפס מרצה (Zunz, p. 238, 20); 176. אליך קותה (Zunz, p. 237, 16); 177. אלהים קמו (Zunz, p. 237, 15); 178. אליך יי שועתי (Zunz, p. 257, 6); 179. אמצו עונות; 180. אמרה לאל (Zunz, p. 234, 2); 181. אזלת יד, א״ב and משה; 182. אפס ריח (Zunz, p. 241, 31); 183. אין לי בטחון (Zunz, p. 240, 20); 184. אתה אל נורא (Zunz, p. 240, 8); 185. אבל אשמים (Zunz, p. 245, 3); 186. אתה אל נורא . . . בניהם ככבבים (Zunz, p. 264, 13); 187. אל יי אלהי הרוחות בין אנק (Zunz, p. 263, 9); 188. אתה תקום תרחם, ends קומו ונקומה; 189. ארכו ימים, א״ב and יוסף; 190. אומנות אבות (Zunz, p. 255, 16); 191. אנא חטא (Zunz, p. 245, 18); 192. אנא מלך מהלל, א״ב and משלם בירבי שמואל; 193. אלמנות חיות (Zunz, p. 251, 1[a]); 194. אהבת צדק; 195. את יום כפרה; 196. אריאל בהיותו, all three א״ב; 197. תאבתה יום זה; 198. ארצך הקדושה (Zunz, p. 351, 2); 199. אנשי חסד (Zunz, p. 351, 1); 200. אתה האל עשה, ends בחנינותיך, א״ב and יצחק (?); 201. אתנפלה ואשתטחה; 202. אל ימעט לפניך (Zunz, p. 263, 8); 203. אם תביט במפעלות; 204. אלהי העברים נקרא; 205. את אבותי אני מזכיר. Lacuna.

VI. [לי' בטבת]: 217. אום קרואה; 218. אדברה וירוח; 219. אבן הראשה (Zunz, p. 349); 220. תעינו כצאן; 221. שמע עליון; 222. אבותי כי בטחו; 223. כנסת ישראל.

VII. לתענית אסתר: 224. אדם בקום; 225. אתה האל עושה פלא; 226. אתה האל עושה פלאות; 227. במתי מספר; 228. אוילים מדרך; 229. עינינו לך תלינו.

VIII. לי"ז בתמוז: 230. אתאנו לך; 231. אדאג מחטאתי; 232. אפפונו מצוקות; 233. שעה נאסר; 234. איך מכל אמות, headed לאחר שיסיימו הקהל וידוי יתחיל החזן; 235. גרוני ניחר.

IX. סליחות לגזירה: 236. איככה רחמיך התאפקו, א״ב and מנחם; 237. ברית כרותה (Zunz, p. 258); the MS. reads רזי בורות פשטה הרשעה ופתקיה נמסה . . . שם אל זה בהמסה; 238. אלהים אל דמי (Zunz, p. 254); 239. למה יי תעמד, ends אבטח; 240. את הקול (Zunz, p. 255, 24); 241. אלהים זדים (Zunz, p. 261, 21); 242. אל תעזבנו, with the acr. of אליה חזק; 243. אמה אשר (Zunz, p. 267; only שדו is pointed out in the MS.)

X. סליחות לעשרה בטבת: 244. אפפו עלינו (Zunz, p. 321, 37); 245. אבשר בקהל, with the acr. of בנימן, headed לתענית אסתר; 246. אזכרה מקדם (Zunz, p. 320, 23); 247. אתודה חטאתי (חטאנו, Zunz, p. 322, 45).

XI. סליחות לי"ז בתמוז: 248. אעורר בבכיי, א״ב; 249. אמרר בבכי (Zunz, p. 250, 19); 250. אפפונו חבלי (Zunz, p. 321, 38); 251. משנה . . . יי יי (Zunz, p. 297, 29).

XII. 252. אל תפר, headed לברית מילה דרבי אליעזר בר יואל הלוי בניגון תוחלת ישר׳; 253. אלהינו אל שדי, headed פזמון שלו בניגון שופט כל הארץ; 254. מכור תשלח, headed זכור . . . יה פזמון אחר בניגונו (Zunz, p. 297, 30); 255. אות ברית הבט, with the acr. of יהודה הקטן יגדל; 256. (Zunz, p. 322, 46).

XIII. סליחות לנזירה: 257. אלהים אל דמי, ends תרחם, א״ב and ת׳ש׳ר׳ק; 258. אש אכלה אש, א״ב and (pointed out) יעקב ברוך חזק בטוב; 259. איש לבוש (Zunz, p. 294, 1^{a}); 260. גאול לך (Zunz, p. 294, 2^{a}); 261. אלהים אל דמי (Zunz, p. 330, 2); 262. אדברה בצר רוחי; 263. למה יי (Zunz, p. 250, 20).

XIV. פזמונים: 271. במוצאי מנוחה; 272. יודע היום, א״ב and יוסף; 273. באשמורת הלילה, א״ב and יוסף; 274. באשמורת הבקר, with the acr. of יצחק; 275. מלאכי רחמים; 276. הוריתה דרך תשובה, א״ב and בנימן; 277. אם עונינו ענו, א״ב and שלמה; 278. לך יי הצדקה (Zunz, p. 235, 21); 279. חנינו יי (Zunz, p. 235, 20); 280. רועה ישראל, א״ב and משה; 281. תנרת יד אסוף; 282. מי אל כמוך, ends חסידהו; 283. שחר קמתי (שלמה); 284. ישראל נושע; 285. יי יי . . . אזכרה; 286. אבי אביון (Zunz, p. 302, 5); 287. יומם עינינו, יצחק חזק and א״ב; 288. אם עברנו תורות; 289. יי ארונים קשים; 290. שופט כל הארץ; 291. ירצה צום עמך, with the acr. of יצחק; 292. אלהי קדם מעונה, with the acr. of אברהם; 293. כי הנה כחומר; 294. יחביאנו צל, יצחק and א״ב; 295. אלה ברכב (Zunz, p. 237, 14); 296. יי שמעה (Zunz, p. 237, 9); 297. אתה יי . . . שבטי שעשוע, with the acr. of שלמה הקטן; 298. חוקר אתה הוא אל ראי, with the acr. of אפרים חזק; 299. הכל, with the acr. of יצחק; 300. כשביר ישאף, with the acr. of נתן; 301. אין כאל ישורון, with the acr. of ברוך; 302. אך בך מעוז לדל, א״ב; 303. ישראל כניתו, with the acr. of יהודה ברבי קלונימוס חזק ואמץ אמן.

XV. חטאנו: 304. אמוניך שעה בשועם (lacuna); 311. יושב בגבהי מרומים, with the acr. of יושף חזק; 312. גדול עוני (Zunz, p. 239, 9); 313. אוילים מדרך (=228); 314. ארון משפט בקרבך, א״ב and שמואל חזק; 315. אבותי כרבתה (Zunz, p. 245, 2); 316. אודה עלי פשעי (Zunz, p. 263, 7); 317. אז קשתי (Zunz, p. 234, 4); 318. ארון בינה הנינגו; 319. אל אלוה אעתר (Zunz, p. 245, 15); 320. אל נא רפא נא, ends בירושלם; 321. אנחנו נמקים (Zunz, p. 270, 4); 322. אהמה לפניך (Zunz, p. 270, 1); 323. אריד בשיחי (Zunz, p. 269, 5); 324. איך נאנחה (Zunz, p. 269, 1); 325. אם עוני (Zunz, p. 281, 14); 326. אליך צורי כפי שטחתי; 327. אלה אזכרה; 328. . . . . זכור ברית אברנו (Zunz, p. 239, 1); 329. אל אלהים אצעקה (Zunz, p. 296, 22); 330. אורך יי כי אנפת, א״ב and אליעזר; 331. אביעה כתם; 332. קראתיך איום (Zunz, p. 255, 26).

XVI. זכור: 333. ישראל עמך (Zunz, p. 282, 19); 334. יי שמעה שפלותינו, pointed out שלמה הקטן יגדל בתורה אמן ואמן נצח סלה; 335. מיד איש שעיר (Zunz, p. 297, 31); 336. את מדותיך (Zunz, p. 322, 42); 337. ואור פניך תאיר. Lacuna.

XVII. תחינות קודם מחי ומסי: 341. אוחילה מעי (Zunz, p. 236, 2); 342. מקוה ישראל (Zunz, p. 264, 15); 343. דומיה לא אחשה (Zunz, p. 268, 7, the MS. points out מונואי . . . אל כסנדרי . . .); 344. מלך מלכים (Zunz, p. 264, 14); 345. אשובה לאישי הראשון; 346. בעור שדי (Zunz, p. 267, 2, the MS. points out פשדם); 347. אשר נטה שחקים; 348. שביבי אש (Zunz, p. 270, 7); 349. מקוה ישראל (Zunz, p. 251, 2); 350. מוחץ ורופא; 351. מחי בדוחקא; 352. הלא על כי (Zunz, p. 364, 2); 353. הלא על כי, ends והרחיבי; 354. תא שמע (Zunz, p. 292, 21).

XVIII. קודם מכניסי רחמים: 355. שערי שמים (Zunz, p. 238, 25); 356. שבת הכסא (Zunz, p. 238, 24); 357. תורה הקרושה (Zunz, p. 238, 26); 358. אלהים הבט, א״ב and צמח ברבי יעקב חזק; 359. תחנה תערב (Zunz, p. 271, 8); 360. תחלי תורה (Zunz, p. 292, 22); 361. תפלה תקח (Zunz, p. 250, 42); 362. אדני שמרי (Zunz, p. 278, 27); 363. אשיחה עם לב (Zunz, p. 297, 27); 364. אלהים חיים (Zunz, p. 270, 3); 365. אנחנו החמר ואתה.

XIX. 366. אני עבדך בן אמתך, headed סליחה זו מר׳ אפרים מבונא בניגון אורח צדקה; 367. מפלטי אלי צורי, headed ליום כפור; 368. משאת כפי (Zunz, p. 338, 15); 369. אמנם אשמנו מלכי מקדם פועל (Zunz, p. 337, 5); 370. במעשנו, א״ב and שמואל (?); 371. מאתך תהלתי (Zunz, p. 337, 8); 372. כי על רחמיך הרבים, ends בטוחים, headed פתיחה לערב י״כ; 373. משוד עניים אנקת; 374. אשמרה אליך עזי; 375. אשיחה עם לבבי.

XX. תחנונים לשיני וחמישי ושיני: 371^{a}. . . . אדוני האר׳; 372^{a}. זכור ברית אזרח אזרח כשר . . . הנה בעיני; 373^{a}. ריבה יי . . . אבות מקדם . . . הנה בעיני; 374^{a}. אשא עיני . . . יי אלהי . . . אביוני עמך; 375^{a}. ; 376. יי יי טהור (Zunz, p. 243, 71); 377. יי יי מעון אתה; 378. יי איומה ונאוה; 379. סלחה מבוא . . . אנקת; 380. מחילה ממך קושט, with the acr. of משה חזק; 381. יי אתה גוחי; 382. אשר הראתני צרות.

On ff. 1^{b} to 7 is the index of the 382 S'liḥoth; from 206 to 217 erased, and replaced (Germ. Rabb. char.) by סדר ארפורט לע׳ר׳ה . . . לע׳י׳ה; from 264 to 270, from 304 to 314, and from 337 to 340 blank spaces. The beg. of a great number of S'liḥoth, to be recited on special days, are written between the lines (Old Germ. curs. char.)

Marg. notes containing various readings, a few lexicographical notes, and the following S'liḥoth: *a.* Fol. 38^{b}. אחלה (Zunz, p. 380, 3); *b.* Fol. 41. אפילה (Zunz, p. 380, 6), headed סליחה זו ופזמון בניגון שחר קמתי, at end יוסדתי שנת ז׳ע׳ק ל׳פ׳ק ואלקום עוד זעק אלא קבוץ (erased) וטוב ושנה ה׳ע׳ל מולדו של תשרי זיו תק פז פי׳ שולחן של פז תק לשו׳ שולחן כדאי׳ בערוך והוא סימן טוב; *c.* Fol. 157^{b}. אמרתי (Zunz, p. 380, 5); *d.* Fol. 161. אגידה (Zunz, p. 380, 2); they are headed אילו ב׳ סליחות יסדתי ליום כיפור יום וערב לזוכרי בם אני גומפרכט תצג חסד טיבם עוז כף אהרן קשל: יאמן ליי פרט. וכל האומר אותם. זה שכחתי

(almost erased) ? מתם; on the marg. of *b*. פי׳ זו הסליחה היא דברי הימי׳; *e*. Fol. 164^b. אלהים (Zunz, p. 380, 4), headed עקידה זו יסדתי והיא ימין ושמאל במשקל שבא וה׳ מלכים; *f*. Fol. 168. קונה (Zunz, p. 380, 8), headed פזמון זו יסדתי לעקידה זו; *g*. Fol. 169. אקדם (Zunz, p. 380, 7), headed תחנון זו יסדתי פ״רט במניין הזה, on the marg. תחנון במשקל. At end (fol. 173), קֶעַט לפרט ייסדתי. קפא לפרט כאן העתקתיו: אכן הנה רזי נמצא. מין את מינו. חידה יפה. מקעט הפרט. לשתי שנים. מבלי כיון. בפרט הקפא: אינך צריך לדרוש. אך הבט לראש. והעתקתיו בזמנו. כאשר תמצא בישנו. עַד עומד על המצפה. הוא מורה על קפא. On the marg. of these liturgies are some lexicographical notes. At end of No. 205, אפעל זו (Zunz, p. 380, 1), headed קינה זו יסדתי על גזיר׳ קהילה הקודש ווינא ביום ה׳ י׳ ימים אהה בניסן לפרש׳ והתקדשתם והייתם קדושים: אני אהרן הי״ד: בניגון ציון; on the marg. (slightly injured) קשלא יסדתי כתבתי קינה זו שנת ק׳פ׳א לפרט. The first word contains the פרט, and it is also twice in the last strophe). At end, גזירה אושטריך וזמ׳ זה מורה על חבלי משיח יה מאבילם יגל. פרט. Next come: *h*. Fol. 194^b. אכן הנה רוחי, twenty-four words with the author's acr.; *j*. Fol. 195. אכן עלי כל מפעלי, headed משקל אחר, eight lines with the author's acr.—Additions to some liturgies (see fol. 140) as well as the lexicographical notes are in the same handwriting as the above-mentioned liturgies, and are probably by the same author. On marg. of fol. 263 (No. 312) on the word ומועקה is the following note: מועקה הוא בלשון לעז דרוו (Drevo ?) והוא מכלי ציידים שצדי׳ בו זאבי׳ והוא עשוי לכך שמקצץ כל עופות וחיות הבאין לתוכו מקצץ רגליהן. On marg. (injured) of fol. 171 is the liturgy אנא מארץ (Zunz, p. 429, 2), headed by a later hand (Old Germ. curs. char.) זה שעל הגליון הוסיף מדעתו הגאון המופלא בדורו מוהרר׳ (above אברהם) שמואל בר׳ יצחק בכרך ושמו חתום בסופו.—At end of No. 263 (in Old Germ. curs. char.) the liturgy קונה שמים לשבתו, refrain אלכה.—On marg. of No. 289 (strophe יי עיניך) כאן מתחיל בוורמשא.—There are in the MS. (ff. 35, 164, and 206) three small leaves (8vo, paper, Old Germ. curs. char.) with indications of S'liḥoth to be recited on special days. Other indications are also on the last page (pale). Before II a paper leaf in 4to, with I. D 13 of 1024 and 6 of the present MS.

Owners: Tobhiyyah Meir bar Levi hak-Kohen כותב תפילין; Eli'ezer Ulma (fol. 4); גם זה נתתי לבני לוי יצו בנדוניתו (fol. 345).

Germ. squ. char. (I to *d*, Nos. 74 to 79, 202 to 205, 304, 337, 365 to 374 are by a later hand, and 375 by a still later hand, Old Germ. curs. char.; the same hand supplies on marg. No. 313 from the strophe פניך) with vowel points; fol., vellum, ff. 345.
[Opp. 175 (Ol. 1106).]

1155

I. Fol. 20^b. *a*. יי אל ר׳ וח׳ נאדר—לפניך מפילים (פתיחה); *β*. אדום מזה ושעיר מזה; 355 of 1154; *γ*. שלומי עליון ישיני, both headed תחינה; 130, 129 of 1154; *δ*. אנחתי בלחין (Zunz, p. 245, 20); 162, 26, 242, 69, 114, 112, 184, 128, 161, 45, 180, 177 of 1154. Next comes the general introduction to the S'liḥoth, followed by פתיחות: 1, 4, 7, 2, I. *a*, 5, 8, 9, 10 of 1154; *ε*. אתה אדון אלהים לבדיך, ends וחסדיך; 6 of 1154.—תחנון: 361 (incomplete, and a lacuna of ten liturgies, the last fin. מליצי דברו רם על רמים ועד בואו הכניסו רחמים), 362, 363, 350, 351 of 1154; *ζ*. תורה התמימה (Zunz, p. 254, 6); 223, 345, 346, 243, 374^a, 373^a, 341 of 1154; *η*. ואנחנו לא נדע . . . מאז נוהגתי; *θ*. כשמך כן תהלתך, refrain ואיה, with the acr. of שלמה; 375^a, 229 of 1154.—פזמונים: 271, 284, 285, 275, 296, 280, 276, 274, 277, 279, 278, 293, 283, 221, 227, 233, 222, 239, 379, 371^a, 290, 328, 291 of 1154; *ι*. שרי קרש היום; 282, 294 of 1154; *κ*. חרדתי ופחדתי; 296, 254 of 1154 (headed פזמון לברית מילה בין תעניות דרבינו ר׳ מנחם בניגון שופט כל הארץ); *λ*. יום כפורים זה הוכן—חטאנו: 314, 313, 312, 311, 320, 316, 317, 319 of 1154; *μ*. אתהלך קודר בלחץ; 324, 326, 318, 315, 374, 323 of 1154; *ν*. פניך האר בצדקותיך; 327 with I. *b*, 329 (headed with the author's name and ואומרים אותה בוורמיישא לערב י׳ה׳כ במקום אלה אזכרה) of 1154.—שלמוניות: 46, 47, 14, 13, 15, 37, 36, 31, 277, 32, 163, 12, 35, 174, 42, 40, 33, 43, 370 (beg. אנחנו), 97, 18, 16, 39, 52 of 1154.—סליחות לע׳ר׳ה וזאת הסליחה א״א לע׳י׳ה׳כ: 49, 61, 55, 68, 63, 62, 58 of 1154; *ξ*. אדון דין אם ידקדק (Zunz, p. 257, 3); 71, 80, 79, 238, 240, 81 (לצום גדליה), 91, 92, 106, 93, 19, 202 of 1154; *ο*. אליך נקרא איום (Zunz, p. 239, 5^a); 96, 160, 126 (בניגון אורך ואמתך), 236 (דרבנא מנחם לגזירה), 103 of 1154; *π*. אשתחוה אל היכל קדשך; 38, 172 (לימי תשובה), 98, 171, 73, 151, 366 of 1154; *ρ*. אני הוא השואל (Zunz, p. 308, 20), the last two are by a later hand; 70 of 1154; *σ*. תעינו כשה אובד (=220 of 1154); *τ*. אזנך הטה והקשב; *υ*. יי אבינו אתה גואלינו, ends אברתך בגין; 28, 24, 23, 74, 82, 83, 76, 205, 95, 84, 78 (אוהל שכן אם רקן) of 1154; *φ*. את הברית ואת החסד; *χ*. אמרתי כבד אכבדך (Zunz, p. 327, 3); 86, 88, (לעשרה בטבת) 217, 218, 219, (לת׳ לברית) 226, 224, 200, (לי״ז בתמוז) 230, 232, 231, (אסתר מילה ות״צ) 252, 253 of 1154; *ψ*. באתי לפניך (Zunz, p. 324), headed סליחה זו עשאה בחזיון ליל ר׳ אורי החסיד בן רבינו ר׳ יואל הלוי בניגון תוחלת ישראל ואומר׳ אותה לעשרה הרוגי מלכות; 66 of 1154; *ω*. אתאנו לך (Zunz, p. 268, 6); α^1. אמוני שלומי (Zunz, p. 293, 2; the MS. reads טִיבַּלְט המוהם), headed לגזירה בלוייש; β^1. אל אלהי הרוחות (Zunz, p. 261, 20); γ^1. תבא אנקת (Zunz, p. 262, 24); δ^1. אודה עלי (Zunz, p. 261, 17); ϵ^1. אך טוב (Zunz, ibid. 18); ζ^1. תודיעני ארח (Zunz, p. 262, 25); η^1. אורי וישעי וגואלי א״ב and ת׳ש׳ר׳ק; 159, 64, 89 (headed עקידה דרבינו ר׳ קלונימוס בלא מונים), 67 of 1154; θ^1. אך לאלהים (Zunz, p. 252, 3^a); 132, 150 of 1154. Next comes אבינו מלכנו with והוא רחום. A great number of the liturgies are headed בניגון . . . and with the authors' names.

II. Fol. 190b. ט׳ באב: A. Lamentations; A 1, 2 of 878, marg. v; X, A. *n* and 3 of 1025.—B: ש״ע, 1, 3, 4, 5, 10, 11 of 878, marg. v; *a* of 1025; B 13, 12, 14, 15, 16, 8, 6, 18, 19, 21, 20, 7, 30, 31, 25, 29 of 878, marg. v; *b* of 1025; 33 of 878. The MS. beg. with the last two words of Jeremiah xxii. 29 to xxxiii. 16. Next come Isaiah xxxiv, xxxv, and Deut. iv. 25 to 40. All these biblical passages are to be recited on the 9th of Abh.

There are a few marg. notes of lexicographical contents and various readings. On fol. 32b an index of S'liḥoth; on fol. 190 an index of fifty-three Qinoth, and of twenty others, headed סדר ורנקוורט. The marg. enumeration of the S'liḥoth in the MS. is of 250, that of the Qinoth is of 29. φ and χ are enumerated as 194 and 195, and at end אני מאיר בר אשר כתבתי אילו הסליחות לדודי החר׳ יודא שי׳ ק׳י׳נ׳ה לפרט. יום אחד לפני ראש השנה סיימתיו; but 70 of 1154 and ψ are also marked with 194 and 195, so that the MS. has in reality 252 S'liḥoth.

Germ. squ. char. with vowel points, the indices Germ. Rabb. char.; fol., vellum, ff. 228. [OPP. 173 (Ol. 1104).]

1156

Introduction.—פתיחות=ז (יעקב is pointed out in the MS.), 5, 6, 2, 4 of 1154; *α*. אליך בושנו פנינו; 1 of 1154. —[סליחות]=46, 47, 14, 12, 13, 15, 36, 37, 31, 96, 32, 159, 188, 103, 19, 16, 43, 98 of 1154; *β*. אבל אשמים (Zunz, p. 245, 3); 191, 166 of 1154; *γ*. את שיחי (Zunz, p. 284, 10); 121 (headed דרבי קלונימוס הבחור) of 1154; *δ*. ידידות (Zunz, p. 282, 18); *ε*. ידבר רש (Zunz, ibid. 17); 131 of 1154; *ζ*. ארבעה אבות (Zunz, p. 281, 16); *η*. תפוצת ישראל (Zunz, p. 284, 12); 18, 33, 171, 99, 175, 48, 106 of 1154; *a* of the present number; 163, 129, 113, 183, 116 of 1154; *θ*. אל מלך יושב . . . . את פניך יי אשחרה; *ι*. אורח תכנס לפניך; *κ*. תפלה לקדמך (Zunz, p. 254, 7); λ. א״ב, צדקה ועלמות and שלמה; 23, 24, 93, 125, 130, 66, 25, 30, 20, 21 of 1154; *π* of 1155; 236, 35, 132, 123, 97, 161, 42, 29, 114, 95, 54, 53 of 1154; *μ*. אל לבבם עמך; 26, 41 of 1154; *ν*. אליך נשאתי עיניי להאירי; 127, 46 of 1154; *ξ*. א״ב, אמונת מלכים נתת and יעקב חזק (pointed out in the MS.); *ο*. אליך אשפוך (Zunz, p. 347, 2a); 368, 100, 160 of 1154; *π*. א״ב, אל דביר קדשך ידינו and . . . אמן יגדל; 181 of 1154.—231, 230, 232, 233 of 1154; *ρ*. אזכרה יגוני.—218, 219, 222, 217 of 1154.— 226, 224, 225, 227 of 1154; *μ* of 1155; 229 of 1154. —92 (שכחתי לעיל לצ״ג) of 1154.—182 of 1154; *σ*. אכפרה פני מלך; 49, 61, 68, 55, 59, 58 of 1154; *ξ* of 1155; 52, 71, 56, 79, 80, 238, 240, 290, 327, 328, I. *b*, 291 (פזמון לע׳ר׳ה), 64, 69, 62, 70, 126, 38 of 1154; *τ*. אלהים אתה אלהי תהלתי אליך אפיל; 162, 39 of 1154; *υ*. אני אני המדבר מארץ שבינו; *ρ* of 1155; 258 of 1154; *φ*. אני אני המדבר; 81, 82, 76, 74, 83 of 1154; *υ*, *φ* of 1155; 91 (לל״ג), 73, 271, 280, 288, 285, 284, 279, 275 (twice), 277, 282, 276, 274, 283, 291 of 1154; *ι* of 1155; 293, 311, 312, 231, 314, 328, 320, 316, 317, 318, 361, 344, 326, 172, 342, 347, 345 (אל אישי), 341, 352, 346, 343, 356, 355, 357 of 1154; *η* of 1155; 235, 375a, 73 of 1154.—Next comes the index of 214 liturgies, which is followed by a list (by a later hand) of a part of these liturgies according to the various days of their recitation. This is followed (by a still later hand) by *σ* of 1155; 202, 8, 354, 6, 362, 278, 367 of 1154.

Most of the liturgies are headed by the later hand with the days on which they are to be recited; a few of them are headed with the author's name.

Owners: Sh'muel ben Yizḥaq; Yuda ben Sh'muel; Shim'on ben Yuda; Efraim איטינג.

Germ. squ. char. (the latest hand Germ. Rabb. char.) with vowel points; fol., vellum, ff. 151. [OPP. 174 (Ol. 1105).]

1157

Introduction to the S'liḥoth, distributed according to the days. I=1, 46, 14, 37, 271, 311 of 1154. II= 15, 13, 12, 284, 318 of 1154. III=35, 32, 277, 285, 316 of 1154. IV=16, 98, 43, 275, 317 of 1154. V= 33, 44, 42, 279, 320 of 1154. VI=31, 127, 175, 217, 374 of 1154. VII=26, 183, 65, 239, 314 of 1154.— סליחות לע׳ר׳ה ולע׳י׳ה׳כ=3, 6, 49, 61, 68, 55, 59, 62, 56 of 1154; *ξ* of 1155; 52, 58, 38, 238, 160, 80, 79, 366, 240, 290, 291, 327, 328, I. *b*, 358, 361 of 1154.— I (לצום גדליה)=4, 93, 91, 92, 28 of 1154; λ of 1156; 82, 276, 228, 357 of 1154. II=7, 18, 172, 96, 39, 23, 84, 278, 323, 345 of 1154. III=2, 163, 161, 150, 151, 97, 74, 280, 326, 355 of 1154. IV=5, 36, 19, 40, 148, 21, 83, 293 of 1154; *α*. אלי צורי אחסה בצליו (Zunz, p. 321, 29); 356 of 1154. V=10, 34, 166 of 1154; *β*. אלהים יי חילי, ends קטרת לפניך; *γ*. שטר עלי בעדים; 25, 78, 283, 312, 354, 362 of 1154.—סליחה ליום שאמרים בו זכור ברית . . . . *δ*. סליחות ויש בו ברית מילה=252 of 1154; לי׳ בטבת.—שש אנכי, with the acr. of שמואל=218, 219, 222, 316 (only indicated) of 1154. לת׳ אסתר=224, 226, 227, 228 (only indicated) of 1154. לי״ז תמוז=230, 232, 233 of 1154. *ε*. זה אומר קודם וידוי) אפפונו מים עד נפש אנא הואל (לשיני אחר של ש׳ וח׳ וש׳).—סליחות לי׳ה׳כ : B=*ζ*. סלח; *η*. אפס מזיח (Zunz, p. 238, 19); *θ*. אנא השם הנכבד; 281 of 1154; *ι*. אמנם אלהי עולם בגדנו; 160 (only indicated) of 1154; *κ*. אמנם אנחנו חטאנו והעוינו (Zunz, p. 239, 6); 367 of 1154; *ρ* of 1155; 58, 240, 80, 290 of 1154; *ι* of 1155; λ. א״ב, אדברה תחנונים and קלונימוס חזק. C=*μ*. א״ב, איך אשא ראש and שמעון חזק; *ν*. אבל אנחנו חטאים ואשמים; *σ* of 1156; 29 of 1154; *φ* of 1156; 79, 288 of 1154. [D]=*ξ*. תעלה תפלתינו למען שמך; 68, 160, 368 of 1154; *ο*. וותיק וחסיד אתה; 81, 285, 327 of 1154. E. has the beg. of the liturgies like No. 1026.—Next come: *π*. שיר הייחוד; *ρ*. אדון עולם; *σ*. (שבת נאה) בעוד רוחי בקרבי with ודוי at end. By a later hand (squ. char.) 126, 235, 8, 76, 28 of 1154, and ויחל.

By a still later hand (squ. char.) הא לחמא עניא ; τ. אבותי כרבתה ; 371 and 277 of 1154. By a third later hand (Old Germ. curs. char.) υ. אום קרואה חבצלת (on marg. of 62b); 200, 231 (on marg. of ff. 63, 64), 312 (fol. 66b) of 1154; φ. אין פה להשיב (fol. 72b, only the beg.); some lexicographical notes on marg. of שיר היחוד; 329 (fol. 89b), 24 (fol. 94), 202 of 1154; φ of 1155 (fol. 94b); 64, 369, 159, 196, 59, 257 of 1154. There are a few notes (mostly פסוקים) by a fourth later hand (Germ. curs. char.)

Germ. squ. char. with vowel points and accents (not by second later hand); fol., vellum, ff. 101. [Mich. 561 (Ol. 562).]

1158

Introduction. I=46, 14, 277, 271, 311 of 1154. II =47, 13, 36, 284, 320 of 1154. III=12, 31, 16, 285, 318 of 1154. IV=37, 40, 35, 280, 228 of 1154. V= 127, 15, 18, 275, 363 of 1154. VI=19 of 1154; α. אליך אקרא בעטוף, א״ב and יצחק בר ? חזק; 202 (α and 202 twice), 288 of 1154; β. חטאתי (so) אודה עלה. VII= 166, 32, 242, 279 (אלה בלגיונם . . .), 314 of 1154.— סדר ע׳ר׳ה: γ. אם ישבת (Zunz, p. 342, 1); δ. אם יתקע שופר, א״ב and ?.—לע׳ר׳ה ולע׳י׳ה׳כ: 3, 6, 49, 61 of 1154; ξ of 1155; 55, 68, 62, 59, 71, 58 of 1154; ε. אתה בחרתנו (Zunz, p. 334); 80, 238, 240, 160, 290, 327, 328, c, 361, 291, 330 of 1154.—I (לצ״ג)=1, 92, 91, 93, 24, 52, 78 (אהל שכן), 276, 316, 356 of 1154. II=2, 96, 106, 161, 30, 184, 82, 17, 319, 357 of 1154. III=4 of 1154; κ of 1156; 34, 98 of 1154; λ of 1156; 162, 74, 283 of 1154; ζ. אמנם הרענו מעשנו; 345 of 1154. IV=7, 281, 365, 50, 25 of 1154; η. אלהים יי חילי יוצרי (Zunz, p. 277, 19); 83, 274, 312, 355 of 1154.—סדר יום שלפני י׳ה׳כ. B: 164 of 1154; θ. אלהים יי חילי בקראי; 114, 132, 97, 38, 88, 293, 317, 354, 362 of 1154.—סדר צומא רבא: ζ, ξ of 1157; 20 of 1154; ι. אל עבדיך המצא; φ of 1155; 81 of 1154; κ. אני הוא הקונן (Zunz, p. 369, 1a); 191 (160, 290 of 1154 only indicated); ι of 1155; λ of 1157. C (by a later hand, Old Germ. curs. char., . . . סדר קושניץ מתחיל): κ, μ, ν, θ of 1157; σ of 1156; 196 of 1154; ρ of 1155; 79 of 1154; λ. יי שמעה . . . יי אלהים הלא עיניך; 327 of 1154 (only indicated). D: 64, 29 of 1156; ι of 1157; μ. אנא אדון הסליחות והרחמים; 33 (beg. אתה הוא) of 1154; η of 1157; 278 of 1154; ν. סלח נא אשמות ופשעי; ξ. תומת צורים וחסדם (ת׳ש׳ר׳ק), followed by three strophes דרכך אלהינו, למענך אלהינו, תעלה ארוכה; 48, 370, 204 of 1154; ο. אין לנו מצח; π. אשירה ואזמרה שמך גואלי; 123 of 1154; ρ. ישועתך גלה לעדת; 66, 43, 133, 178, 42, 51 (beg. אתה האל), 124 of 1154; τ, π of 1155; σ. אנקתינו אלוה הסליחות במעללי; τ. איומה זעומה שער; υ. אבואה תעל למרומיך; 181 of 1154; π of 1156; φ. אהבה על כל ואשתחוה ואכרעה; χ. תפן בענוי ודוחק; ψ. פשע (א״ב); 23, 28, 39, 126, 76, 87, 84, 371a, 368 of 1154; α¹. יערב חין ערכנו; 379, 195, 326, 325 of 1154. לי״ז בתמוז: 231, 230, 232 (beg. אפפונו מכות), 233 of 1154; ρ of 1156. לי׳ בטבת: 218, 219 of 1154; υ of 1157; 222 of 1154; ω. לפורים. אויבי ועויני מקדם; 225 of 1154; β¹. אתה האל עשה פלאות, ends רחמים; 224, 217 (beg. במתי מעט); γ¹. אדם וחנף בקום.—At end the index of the 195 liturgies, and another (by the Old Germ. curs. hand) for a different rite.

Owners: Yaqob bar Eliyya bought it from Y'sh'ayah bar Ḥayyim (fol. 192b).

Germ. squ. char. with vowel points; 4to, vellum, ff. 196. [Opp. 676 (Ol. 1601).]

1159

כל נדרי with the introduction to the S'liḥoth and 361* of 1154.—3, 6, 1 (beg. איך אפתח), 218, 202*, 73*, 80, 79, 12*, 64, 15*, 96*, 40 of 1154; ξ of 1158; κ* of 1157; 36, 31 of 1154; φ of 1158; μ* of 1157; 29, 38, 58 of 1154; λ* of 1156; 43*, 24*, 20*, 14*, 32*, 21*, 19*, 277*, 18*, 26*, 180*, 161*, 23* of 1154; α. אין לנו מצח; 162, 39 of 1154; ξ of 1155; 201, 159*, 166, 164, 98, 242, 68, 63 of 1154; π of 1155; 28 (אזעק), 100, 124, 16*, 13* of 1154; π* of 1156; 46 of 1154; κ of 1156; 295 (end wanting), α of 1154, headed וידוי רב סעדיה, with the §§ ועתה אחרי שוחינו (וידוי שנית) and יי שמענו שמעך (וידוי פעם שלישית); b. עבר לילו מדד, with the acr. of משה; c. להודות באתי על חטא, with the acr. of למשה; d. יצרי ראשית צריי; e. לפני ודוי) אבל און זרענו יאמר זה).—κ of 1155; 274, 271 of 1154; f. שני חיי ומאויי; g. יה איום זכור; h. באשמרת הלילה אל עליון, א״ב and יוסף; 328* of 1154; i*. אשמתינו כי רבה . . . זכור, א״ב and שלמה חזק; 283 of 1154; j. יום יום ידרושון לך טוב; 371a of 1154; k. יי יי . . . אזכרה אלהים ואהמיה; l. אשר לו ים וחרבה; 290 of 1154; m. ירצה עם אביון; 277*, 299, 235*, 347 of 1154; n*. דרכך אלהינו . . . אמנם אשמינו עצמו; λ of 1155; o. מנויה וגמורה בסוד; p. העתר משמי קדש; q. ממצר צעקתי מחמת מציק; r. חוסה יי על רחומיך, refrain עד מתי; 316*, 48*, 317*, 315, 327, 311 of 1154; λ of 1157; 78 of 1154; s. אייחד צורי ברוב הודאותי; t. אני מורה אויל, with the acr. of אליהו; u. אתייפח אריד בבכי, with the acr. of אליהו מנחם; v. עת שערי . . . באחרית; w. מתי יבא שילה, with the acr. of משה חזק. At beg. and end of MS. are the indices of the liturgies; at beg. of MS. is the beg. of a conjugation table of Hebrew verbs with an interlinear Latin translation (end of the 13th century).

The liturgies marked with an asterisk are provided with a comm. on the margins. תפלה תקח, beg. על לשון הפסוק יסדו שנ׳ שמעה יי; אל ימעט לפניך, beg. שיחתו נפני בקיקה שייכיה בגפנים; את ה׳ בהמצאו, beg. אימתי סליחה הוא מצוי אלו עשרת ימים שבין ר״ה לי׳ה׳כ, and is headed זו מפורשת בהיטב מפי ר׳ יוסף קרא; אם עונינו ענו בנו, beg. פסוק הוא: אתאנו לך הננו אתאנו לך . . . וכן יסד הבבלי באור ישע מישרים; one passage is given by ר׳ יוסף; at end סליק פירוש זה שעשה רבנו יאר ז׳צ׳ל. There are many

לעז, e. g. on the liturgy אמונים בני מאמינים, which beg. לה תושיתם ובמגנך הגן חנוניך הנאמנים בבריתך, the passage שנ׳ צפון לה לישרים תושיה is explained כמו לשון חירות. שאומרין בלשון לעז לִלְמִידִי לה לאדם שעומד בדבורו ובהבטחתו. וכן תושיה נדחה ממני ייִנְט לֵיישְׁא.

Germ. squ. char. without vowel points for the text, Germ. Rabb. char. for the comm.; fol., vellum, ff. 120.
[ARCH. SELD. A. 3 (Uri 269).]

1160

I. *a.* (א wanting; to ח illegible), beg. אמת לעד תכון, ends אמת תתן ליעקב; *β.* (א״ב) חיים אֲרוכים תכתבנו; *γ.* (א״ב) מלך אֶחד יהיה; *δ.* שלום תשפות לנו (only the first strophe; lacuna); *ε.* (beg. wanting), beg. ירושל׳ שמחו אותה, ends ירושל׳ על ראש; *ζ.* שלש עשרה מדות; 367, 290, 328, I. *c* of 1154, followed by the end of the introduction.—93 (headed מצום גדליה), 96, 91, 38, 21, 82*, 276*, 64, 166, 159*, 18, 244, 203, 25, 74* of 1154; *ζ* of 1156; 132 of 1154; *η.* (beg. wanting), beg. בצלל. (א״ב) הֲמונים המונים, ends חשוב חלבינו; 76*, 271*, 274, 279 (on marg. by a later hand), 283 of 1154; *θ.* יושב בסתר עליון (יצחק); 299, 275 (on marg.) of 1154; *ι.* (א״ב) קדמתה תשובה; *κ.* בין יום כסא לעשור השלכנו; 361, 355*, 344, 356*, 342, 221 (by the later hand), followed by על חטא, 291* of 1154; *λ.* אזכרה מצוק; 218 of 1154 (by a later hand, headed לי׳ בטבת). Next comes (fol. 33) a fragment of common prayers and liturgies for ר״ה by a later hand.

II. Fol. 38. ראש השנה=XIV. I. B, I. C, II. B (not 7), and II. C of 1023.—Fol. 78. י״ה״כ agreeing with XXIII of 1026 (B 55 is after B *e*), next come E *a*, B *f* of 1026; 110 of 1154; B *g* to end. C 19 agrees with 1024; after *g* follow *l*, *p*, *o*, 21, 24, 23; on marg. 19 *s*, 20, 22, 19 *n*, *r*, lacuna for סליחות.—Fol. 155. *μ.* אשוחח נפלאותיך לעתי מסרו.—Fol. 160. Continuation of the common prayers with מנויה וגמורה, C 34 and 35 of 1024. D has after B 50, *ν.* אויה ליך נפשי (Zunz, p. 348ª); after *κ* follow *o* of 1158; D 13 instead of B 58, followed by 93 of 1154; *ξ.* אנא עוררה אהבתך, א״ב and שלמה חזק; 20, 371 of 1154; E *d*, *e*, *f* of 1026; B 58 of 1024; B *b* of 1025; 328 of 1154; E *b* of 1025; E *i*, *k* of 1026; E *f* of 1025; E *j* of 1026; E *c* of 1025.—Fol. 198. סוכות=II. I, II. B of 1024.

The סליחות marked with an asterisk as well as the יוצרות are provided with a comm. on the marg., agreeing chiefly with Nos. 1212 and 1214. On עלינו (fol. 52) ואנחנו כורעים. רבינו יוסף טוב עלם הגיה במחזורו שאין לומר ואנו כורעים; fol. 55. ואני שמעתי ר׳ אומר והשיאנו ממנהג לותיר; fol. 58. וכן פי׳ ר׳ שמואל בר יצחק הלוי (see Zunz, die Ritus, p. 201). The comm. gives many extracts from R. Mosheh of Coucy's ס׳ המצות. There is also a short interlinear comm. and many ritual notes by a later hand (Old Germ. curs. char.) On fol. 197. מספר עץ החיים. ומה טעם נהגו לומר והוא רחום (in the owner's hand?).

Owner: Meir ben Elqanah (fol. 36).

Germ. squ. char. with vowel points (by two hands), Germ. Rabb. char. for the comm. (by three hands); fol., vellum, ff. 208. The first page is illegible. [OPP. 166 (Ol. 1069).]

1161

I. 40, 129, 231, 44, 69, 73, 240, 238, 1, 235, 34, 23 of 1154; *τ* of 1156; 95, 88, 97, 125, 114, 85 of 1154; *a.* אדון המשפט בקרבך; 184, 277, 20 of 1154.

II. זולתות: VIII. 2, 4, 1, 6 to 10 of 1099, followed by אב הרחמים. XII. 1, 2, 3; XVI. *δ a*; XIV. 14; XV. I *a*, II *a*, III *a*; XVI. *a b*; XV. IV *a*; XVI. 1, 2 of 1099. The headings are in Hebrew-German.

By a later hand: *a.* At beg., *β.* אתה זן ומפרנס, headed סליחה זו מיוסד לומר בעת עצירת גשמים ח״ו (עוד סליחה מהמחבר אליעזר בר אלי׳ by the later hand of *b*), א״ב; *γ.* אתה הוא מלכנו נותן (on the same occasion), א״ב and the author's acr.; *δ.* אל אלהי הרוחות שמעה (פזמון for the same occasion), with the author's acr. *b.* At end, מוסף אלו ימים שאין אומרי׳ אבינו מלכנו and a § headed לשבת בהן תחנון; 66, 315, 65, 159, 329 of 1154; *φ* of 1155; 64, 371 of 1154; סימנים לסליחו׳ כמנהג ק״ק ורנקבורט; 277, 238, 59 of 1154. Common prayer for מעריב; הנני העני ממעש; אז מלפני בראשית (I. C 13 of 1024); *ε.* (סליחה לנעילה) ומי יעמוד חטא אם תשמר, followed by the beg. of liturgies (I. E 6 of 1024); *ζ.* אנא תרב עליצותך (זולת for the 2nd day of Sukkoth); *η.* אראלים ומלאכים (אופן לש״ע); *θ.* זכור אב נמשך.

Old Germ. curs. char. some with vowel points (the later hands Germ. curs. char.); 4to, paper, ff. 86. [OPP. 679 (Ol. 1604).]

L. VARIOUS RITES.

1162

I. רתבה סליחות תקאל פי ליאלי אלאשמורות (Oriental rite).

A. I. *a* (פזמון). (שמואל; עלי אשרי) שמע שדי שועתי; *a*¹. יסוד היסוד וסוד (אברהם; אבר מתלה) אל עליון שעה; *a*². אל ראשון (נמר עלי לך ה׳ הצדקה). *b* (יצחק; עלי קדיש); בליל ראשון; *b*¹. אלהים יי אחד; *b*². שוכן עד לא יתם; *b*³. אל נקדש בצדקה; *b*⁴. אמיץ גוזר ומקים; *b*⁵. יוסד ארץ וקונה; *b*⁶. מלך... יה נאזר בגבורה; *c* (תוכחה). שדי אשר יקשיב; *c*¹. אין מלה בלשוני (אבן יחיון הקטן בדרוקה) אֵל נורא ואיום; *c*². אני יצחק (אברהם עזרא); *d* (השתחויה). אחד הוא ושמו אחד; *d*¹. משה בן אברהם נע אבן) אקוד . . . מָה נאמר (בן יהודה); *d*². אתנפל ואשתחוה; *d*³. אל מלך יושב על כסא (קתה); אליך כסיתי ופניך (אני ישראל מוצלי חזק) אפים; *e* (סליחה). אפרים בר יצחק) אם אפס רובע הקן (אני חריזי); *e*¹. (אפרים בר יצחק); *a*³. יום לאל צמאתי; *a*⁴. יראי ה׳ . . . לימי תשובה (יוסף); *a*⁵. במעמד הראשון נאספו; *a*⁶. בזכרי על משכבי (בלעם חזק); *a*⁷. יי אחד . . . (מסתגאב). *f* (ישראל) יה לך נפשי תיחל; *f*¹. יחיד יושב (יוסף בנסולי); אבאר שם אדיר שמותיו; *f*². אֵל מסתתר ונגלה (אברהם נהתחיי); *f*³. אספרה כל

נפלאותיך (אני יוסף בר אברהם אבן וקאר חזק) ; f^4. אני
ראשון אשאלה (אני אברהם חזק), followed by the words
תם יקאל רחמנא וסאיר אלסליחות אלמעהודא ; g (תחנה).
(יהודה) יי יבואונו רחמיך ; g^1. (שמואל) יי שועת עמך הקשיבה
g^2. יי . . . בקר רוחי חובלה ; h (מיושב). שחר קמתי וגם
(שלמה); h^1. מחמד שירים . . . עבד לילו (משה) ; i (פיוט)
שמעתי ; b^7. בעת רצון עננו .(עלי תענו ותעתרו לר׳ הדיוט החזן
אל מלך . . . מלאכי צבא מעלה ; b^8. (שלמה חזק) שמעך צורי
שעריך .(בקשה) j ; אדירי איומה יאדירו ; b^9. (משה בירבי ש)
יחידה שחרי בת ; j^2. סלח בוראי עון ; j^1. (שלמה) בדפקי יה
ששוני ; j^4. (שלמה חזק) שחי לאל יחידה ; j^3. (יהודה) אל
יעירוני ; j^6. (שלמה) שאי עין יחידתי ; j^5. (שלמה קטן) רב בך
k^1. (יהודה) יקרה תהלתך .(שיר) k ; (יהודה) בשמך רעיוני
II—.(שלמה) שחר אבקשך ; k^2. (שלמה) שואף כמו עבד
(fol. 17). i. יה היה עם לשוני (יוסף) ; a^2. שמך אבקש ה׳ ;
a^8 (עלי לך ה׳ הצדקה). חרדיך נכלמו (חייא) ; b. מעונה אלהי
קדם ; b^1. דובר צדק ומישרים ; b^2. לך העוז והמלוכה ; c.
יי ; d. (אברהם ברבי מאיר חזק) אבי . . . אעיר סעיפי להודם
(יצחק גיאת) ישנו נדיבים להלל ; a. אלהים . . . בטית לעמך ;
a^1. (יהודה לוי) ישן אל תרדם ; a^3. (יוסף) יקיר גלה כבודו ;
f. יי רחמיך ; g. (אברהם קטן) כי . . . אקרא אל לבי ברצונך
סמר גבי ; h. יי לך כתר וחכמה קשורה ; g^1. שברתי ;
—.(יהודה) ידועות אמונות דהי ; k. (סלימאן) צור משגבי
III (fol. 21[b]). a. (שלמה) שמע עליון קול ; a^2. תולה זבול
שומר ; b. (שמואל) שוכן עד וקדוש שמו צור ; a^8. וארץ ;
(לוי קטן) לובש מלבוש צדקה ; b^1. (שלמה) נפשות חסידיו ;
b^2. שמך גדול מפורש ; c. אותות מעשה אלהים ; d. אבינו
שעה מרום . . . דרשתיך אל .(מקדמה) a ; במרינו ופשענו
(דויד) ; a^3. (שלמה) שקדתי על דלתותי ; a^4. אל נקרא בשם
(אברהם) ; a^5. (שמואל) שוגה בהבלי תאוה ; f. אמיץ אשר
יום אשר כליתי ; a^6. (Landshuth, p. 55, 6) לו הגדולה
(יוסף) ; g. אל דלו עיני (Landshuth, p. 55, 3) ; h. שבת
בקשה headed ,אלהי אל תדינני במעלי ; j. (שלמה) משושי
יבש בעוצר ; k. לר׳ יצחק בר לוי בן מר שאול אליסאני ז׳צ׳ל
(יצחק) מי ; k^1. (יהודה) ישנה בחיק ילדות.—IV (fol. 27).
a^2. (שלמה) שמך יגדל ולא יחדל ; b. (שלמה) שדי עולם סובל ;
b^1. לך . . . בלא תכלה ולא תחלה ; c. שובי ליוצרך נפשי
(שמואל חזק) ; d. (אברהם בן שמואל) אל מי מגואלי ; a.
יערבו ; a^4. יה צדקו רם מעל ; a^3. (ישראל) ירדתי פלאים
(יצחק) מעמדי ; a^5. (משה) בלילי . . . מי זה יעמד ; a^6.
אני לוי הקטן) אוילים מדרך פשעם ; f. קדושנו לך נשא נפשנו
(חזק ; g. יי אם גדל עוני מנשוא (only indicated) ; h. יה על
עלה עלי לבי ; k. יי נגדך כל תאותי ; j. (יעקב) רשעי
אשר אשמתי.—V (fol. 31). i. מדור שוליה . . . אנא (headed
(משה ;פ׳ להדיוט) ; a^3. (שמואל) שוכנים בבור עלטה ; b. דגול
(דוד) שוכן זבולה ; b^1. (שמואל ?) לך תבל לך ארקא ; c. נוצר
(משה הקטן חזק) מטיט יון ; d. זכרו ועבדו את יי במורא ;
a. (ישראל) ישוב כיום אנוש לבוראו ; a^4. (יצחק) יה שימה פדיום ;
a^5. (יוסף) יערב מעמדנו ; a^6. ממקדש הודך וממשכן ; f. . . . כי
(א״ב) אשפך כים מי ; g. יי דכאונו הממונו זרים (Landshuth,
p. 55, 4) ; h. (משה) להודות באתי ; j. שמע קולי אשר ; k. בעבד
נגדך שואף ועוטף.—VI (fol. 35[b]). a^3. (בחיי) בנפש לך שוקקה ;
b. (שמואל) שדי שוכן מעונים ; b^1. אל קורא הדורות ; c. שוגה

באהבת תבל ; d. (אל בקדה הרסב) אל פתחך אוחילה ; a^4. יה
(יצחק גיאת) כל לספר אודות ; a^5. (יצחק) יום באתם לחלות ;
a^6. (משה) ידענו אלהים עונותיו ; f. קרוב . . . אפיל תחנתי
(אברהם חזק) ; g. אל שעה עם נכאה ; h. שחר להודות לך
קמתי ; j. לך אלי יחידתי תאבה ; k. טרם היותי חסדך באני.
—VII (fol. 40). a^3. (משה) מושל רום ברוב אונים ; b. שדי
(שמואל) אומר ועושה ; b^1. שוכן שמי מעונה ; c. נחמתי על
זדוני ; d. אמרתי אשמרה דרכי מחטוא ; a^4. יערב מהלל
(יצחק) שועת ; a^5. במוצאי מנוחה תהלות ; a^6. ימי הבלי וכל
(יעקב) חדלי ; a^7. אל תרחיק ממני אלהי ; f. שובה . . . אסיר
(אני יעקב חזק) בבלוא מצוקה ; g. אל . . . סבות לראשי
(סעדיה) ; h. להודות לשמך שחר קמנו ; j. בני יחיד יחידתך
(Zunz, p. 201, headed by a later hand סוף ספר תורת
חובת הלבבות).—VIII (fol. 43[b]). a^3. יה שמך ארוממך
(יהודה) ; a^4. אדוני האדונים השקיפה ממעונים ; b. לך יי
לך ה׳ הצ׳ והחסד והרחמים ; b^1. הצדקה והרחמים והסליחות ;
c. (אברהם עזרא) נפשי אל צור ילדך ; a^5. יחיד מועד שוכן
(יצחק) ; a^6. בלב חרד מאד רועד ; c. (שלמה חזק) שכחי יגונך ;
f. יי . . . שעה ; g. (א״ב) בה׳ . . . אלבש היום מידי חילי
(שמואל) נודד מקנו ; j. לך נפשי תספר כי יצרתה ; j^1. אשר
לפני שומע צעקה ; a^3. (fol. 48) IX—.כל מפעלותיו תם ויושר
שוממתי ברב ; c. (יצחק חזק) יחיד חי העולמים ; b. אעמוד ;
(יצחק) יום בעד יוצרי ורועי ; a^4. אקרא וארים קולי ; d. יגוני ;
a^5. (יהודה) יצרי ראשית צרי ; a^6. יום אעטוף כשואל ;
a^7. (משה) יעירוני סעיפי לחזותך ; a^8. בזעקי משוד וקטוב
(אני שמואל) ענני . . . איחל צורי טובך ; f. (אני משה) ;
g. (יוסף) יי ימינו חדש ושובנו ; h. (משה) מבית מלוני ;
j. אלהי את מצודתי ורועי ; j^1. אחלה נא פני האל קדושי ;
j^2. אמרי האזינה אל וניבי.—X (fol. 52[b]). b. לך ה׳ הצ׳ יה
נורא ; c. (יהודה הקטן חזק אמן) יוסיף אל ממרומו ; d. א ?
יושבים ; a^4. אשר לו ים וחרבה ; a^3. (י to א) מה לך אפים
(יהודה) ביד גוליכם ; a^5. (שמואל) שח לבי תוך קרבי ; a^6.
ה׳ אלהי ; g. יי ישמע בקראי אליו ; f. יודע עתידות ומבין
ארומם אל אשר ; j. ביום ישבתי להודות ; h. (אברהם) מפעליך
(דויד and א״ב) לו הגדולה ; j^1. אקום להודות לך גוחי.—
XI (fol. 56[b]). b. מלך מימי קדם ; c. יה הפלא חסדיך (א
to ר) ; a^3. (יצחק גיאת) יה הדרש והואל ; a^4. . . . מפיל
מתחנן בלב נשבר ; a^5. מכמור תפרש . . . יצו (both משה) ; f.
אל ; g. (אני משה בן יעקב בן עזרה) את עם . . . אזן הטה לעם
למה תהיה כאיש נדהם (with the same acr. ; בר for בן) ;
h. (יצחק) ירצה אביון ; j. ברון יחד המון כוכבי.—XII (fol. 60).
b. (injured) שדי ל ; c. אני יעקב בן) איש בוש להרים מצחו
(יוסף בן ; d. (אברהם עזרה twice) אשתחוה אפים ארצה ;
a^3. (יצחק) ירצה עם חרדו ; a^4. משה) מתי רוחות עצובות
(חזק ; a^5. (אברם) אלהי האזינה לקול תחנוני ; f. אמונים אם
יום ; h. (שמואל) אל שארית פליטת ; g. (ו to א) תבקשו
(יצחק) עמדי במעון כבודך ; j. ה׳ אברכך במקהלים.—XIII
(fol. 63). b. אל שוכן שמים ; c. עלו אלי ועזרוני רעיוני ;
c^1 (?). (א״ב) את מי זנחת לנצח ; a^3. (משה) מפלאי מרומות ;
a^4. (משה) מפחד מפני עוני ; f. אדיר נוטה עליות (Land-
shuth, p. 55, 1) ; g. יי אלהים חילי (אברהם) ; h. . . . בצר
א״ב) אשר לו עוז וממשלה ועצמה ; j. (לוי) לי אשא עיני
and דוד).—XIV (fol. 66[b]). b. שומע צעקה ; c. מה יתרון

(יצחק בר יהודה) לאדם; *d.* אכלונו הממונו צרים (א״ב);
a^{3}. יושב הכרובים ועל (משה) מפני פחד יי לבשתי; a^{4}.
חצות . . . לך *f.* ;(יצחק) יה ממעון שמיך a^{5}. ;(יצחק) ארון
(יצחק) יי יהמונו רחמיך *g.* ;(אני יוסף בנסולי) אמר לבי;
h. (שלמ[ה]) שולמית בת איתן *j.* ;(שלמ[ה]) אלהי מלטה נפשי (אני
(בנבנשת הקטן בר חייא חזק אליסים).—XV (fol. 70). *b.* אל
אני) התבוננו . . . אשרי אישים שתו *c.* ;נקרא רב ישע
אנא (משה אבן עזרא קטן) *d.* בטית . . . יי אלהים; a^{3}.
אל אלהי *f.* ;אל אלהינו בך חסינו a^{4}. ;אל נאור האירה
(שלמה חזק) יי שעה לחשי *g.* ;(אני יהודה חזק) שועתי; *h.*
בחיי א״ב) אדון הכל אשר לו *j.* ;היכל יי ומקדש הדומו and
חזק).—XVI (fol. 73b). *b.* צדיק בכל מפעליו; *c.* אשר ענה
לאברהם; *d.* (חזק and א״ב) אויתיך קויתיך; a^{3}. לובש
יי בקר . . . יחיד *f.* ;אשמינו הכבידו עולנו a^{4}. ;(לוי) צדקה
יומם יצוה *h.* ;יי לחצוני מחצוני *g.* ;(ישראל קטן) צעקת
אני אפרים) אלהים אשר נדרש *j.* ;(יוסף) צור מרומי
הכהן חזק).—XVII (fol. 76b). *b.* נושא עון ופשע; *c.*
אחלי אל (בח א״ב, בחיי and) ביום למשפט אקרא; *d.* אל
שני (משה ח) מתי ישני דעה a^{3}. ;(א״ב) אב אמונים; a^{4}.
יי דל (יהודה) יחיד בגבהי מרומך *f.* ;חיי ומאויי; *g.*
כבודי (Landshuth, p. 55, 3); *h.* (יוסף) יושב משמים בעד;
j. יחידתי תני תודה לצורך.—XVIII (fol. 79b). *b.* אלוה
אין (יצחק and א״ב) אם נפש נוכחת *c.* ;גוזר ומקים; *d.*
אעירה שנת עיני (משה and א״ב) דורש ואין מבקש; a^{3}.
מה (משה) חרדים לבית תפלתם a^{4}. ;(משה) לחבר . . . *f.*
יי אריד בשיחי נגדך (יהודה and א״ב) מעשיך אין ערוך; *g.*
אקום להשתחוות *j.* ;(יוסף) יה משגבי בעטף *h.* ;(בנזי חזק)
צדיק אוהב (אסחק and ?) לפני כבורך.—XIX (fol. 83b). *b.*
אל מלך יושב . . . *d.* ;(יצח twice) ידעו כל מתי *c.* ;צדקות
יצו האל (למשה) למתודה חטאתיו a^{3}. ;כפר עונות; a^{4}.
יי (יהודה) לדל שואל *f.* ;יי ממית ומחיה אותו בכל לב; *g.*
(לוי) לובש חסד עולם *h.* ;(אני דוד הקטן) אם הרבינו עון;
g^{1}. אשר היה (יהוה ten times) יי יום לך אערוך תחנה *j.*
שמעו אלי *c.* ;בחכמה יסר ארקא *b.* .(fol. 87) XX—.והוא קיים
רוזנים; *d.* (אברהם twice and א״ב) אפיל תחינתי לפני;
a^{3}. (שמואל) שמעה צורי קולי a^{4}. ;(משה) אנא הנשא להעיר;
a^{5}. אני משה) נפשי אויתיך (? אביה) אל אבי ומשגבי; *f.*
אנקת אסיר שמעה *h.* ;אל משגב לעתות *g.* ;(ברבי יעקב חזק)
אשר היה j^{1}. ;אדון הכל אשר הכל בידו *j.* ;(אני משה)
ישיני לב *c.* ;אזון לשון *b.* .(fol. 91) XXI—.והוא יהיה לבדו
אל מלך יושב . . . ורוכב *d.* ;(אברהם עזרא חזק) מה לכם
אודך בקהל *f.* ;(משה) הן לא קצרה יד אל a^{3}. ;ערבות
יי דלנו ממעמקים *g.* ;(אברהם קטן חזק) רב רב אודך
אדון הכל אשר *j.* ;(משה קטן) מנומי קמתי *h.* ;(דויד חזק)
(יצחק) יזכר אנוש ראשיתו j^{1}. ;(א״ב) הכל עבדיו .תבורך יה אדון עולם.—XXII (fol.
94). *b.* רב ישע ורב טובות; *c.* יזכר אנוש ראשיתו (יצחק)
בלבב בר (משה ? and א״ב) אמנם אחד שוכן *d.* ;(חזק); a^{3}.
(משה) מאד a^{4}. ;(משה) כל מעשה . . . מה תקוה; *f.*
יי שור (משה and א״ב) מציל . . . אולי אור סליחתו; *g.*
לבשי (שמואל) לחצי ועניי *h.* ;(משה) מרעיד פני צורו *j.*
יחידה עוז j^{1}. ;מבין סעיפי מתעלף.—XXIII (fol. 98). *b.*
ידידיך צורי *c.* ;(א״ב) מאד חלתי וחלתי *d.* ;לך זרוע עם
בת (א״ב) חמרו קרבתך a^{3}. ;מכניסי רחמים עמדו נא a^{4}.

(משה) איומה כחמה a^{5}. למען שמך אל רם; *f.* יי שמך
(דויד חזק) יי דרוש רחומיך *g.* ;(אברהם חזק twice) לעולם;
j. אהרן הלוי ברבי שמואל הלוי and א״ב) אמרי קח בני with
(יצחק) יהלל אשר אוה j^{1}. ;(חזק ואמץ in the last line).—
XXIV (fol. 102). *b.* (יושף) יוצר כל היקומים; *c.* יחידתי
(יצחק הקטן) התבוננו *d.* ;אהמה ואשתטח לפני שוכן; a^{3}.
(יצחק) יום זמירות האל a^{4}. ;(א״ב) אליך אלכה ועיני; a^{5}.
קראתי . . . אדיר *f.* ;(ע to א and יצחק) יומם ולילה אפיל
ויקול תחנה יי (חזק at end, followed by the words נוטה
(יוסף) מים טהורים אלהים *h.* ;(דרכי כונן קדושי והי פי עדד)
j. שעו מני אקונן על עוני (headed לודוי); j^{1}. ידידות
(משה) מלך מימי קדם *b.* .(fol. 106) XXV—.משכנות שוכן;
c. (יוסף בנסולי) שובי נפשי לקונך *d.* ;אבינו רחם על עדה
(משה) בני תמימים משכימים a^{3}. ;(ט to א); a^{4}. מדי ימי
אתה . . . *f.* ;(יהודה) יום אירא לך אקרא a^{5}. ;(משה) ושני
יוסף) יי ירים קרן משיחו *g.* ;(א״ב) אתה הוא אור נפשו
אשחר אל וקומתי *j.* ;(אני משה) אמונים שחרו פני *h.* ;(הלוי
אני ישראל בר יוסף נוחו עדן אלנקאיה טליטלי חזק שנת)
(חנינה) j^{1}. יחיד בלי שני j^{2}. ;(לוי) לקראת מקור חיי.—
XXVI (fol. 111). *b.* אל שומע צעקה; *c.* ימי אדם צבא
והוא *d.* ;(אני שלמה בן יצחק חזק) אל נגלה במרות; a^{3}.
מפני הטאתי נמוטו (? and יוסף) ידך לרחמיך הטה; a^{4}.
(משה) a^{5}. (ליוסף) לעורכי תחנונים רצה *f.* . . . . דרשו
תם ישרים התבוננו (יהודה חזק, followed by the words
by a קצה) יקול תחנה יי שארית פליטת אריאל והי פי עדד)
later hand); *h.* (אברם נח חזק) אחות קטנה *j.* ארוממך
(בחיי א״ב and) אלהי כל ימותי.

B. רתבה לילה ראש השנה (fol. 114b): I. a^{3}. נפשי
ישראל ברבי יוסף) יום מועד לדין *c.* ;(י to א) אויתיך בלילה
מקדמה) אכה כפי *a.* ;(א״ב) אמצה ממנו אשמתנו *d.* ;(חזק
למשפטים, with the acr. of אני שלמה הקטן חזק); a^{4}.
לחן שלש צדק . . . יערב שיח (headed by a later hand
(יוסף בנשולי) צדק . . . יחיד לבקש *f.* ;(עשרה מדות גמר;
a^{5}. יה לצעקת אמוניך a^{6}. ;ימותי ומדת שנותי; a^{7}. אל
אל תבוא . . . אוסיף a^{8}. ;(? שלוי) מי . . . שוכן שמי עליה
(מקדמה למלכיות) אלהים אודה שמך *β.* ;(אברהם) שיחה;
a^{9}. מפיל אני (למשה) לפני המלך אשפוך עתירתי f^{1}.
מלכותך . . . f^{2}. ;(לוי חזק) יום לריב תעמד a^{10}. ;תחינתי
נחמתי על אשר *γ.* ;(שלמה הקטן בר יהודה) שוכן עד מאז
חסדי . . . אזכיר קצת f^{3}. ;(מקדמה לזכרונות) אשמתי;
a^{11}. (יצחק) יזכרו לחיים a^{12}. ;אלהי תהלתי מאין בראתני
(משה) a^{13}. (משה) עובר על פשע ונושא a^{14}. ;חסדי יי
a^{15}. יזכר ביום זה (ט to א and יצחק); אזכיר ליל ויום;
a^{16}. מקדמה) קחו עמכם דברים *δ.* ;זכור נא אלהינו רחמיך
לשופרות, with the acr. of קרטבי); f^{4}. עלה . . . אל שוכן
(אני משה חזק) a^{17}. (י[ע]קב) יי בקול שופר ישמיע; a^{18}.
אני) תקעו . . . לאדיר נאור f^{5}. ;(משה קטן) משמר הציבו
(שלמה חזק) *b.* ;(גמר לחטאנו) אלהי בפנים נבלמים; b^{1}.
גמר לענגו) אלהים אתה ידעת, with the acr. of אברהם);
i. פיוט לתענו) תענו ותעתרו מן השמים). This is followed
by the following passage (fol. 125): קאל סעדיה הדא
אלקול מן אלאקואל אלצעיפה גדא אלתי לא יקולהא משורר
ולא חכם ואנמא נשא הדא אלקול למא אשבהה חזנים

הדיוטים ופשית ענד חזנים הדיוטים אכר ופי הדה אלפיוטים אלתי ללי‌אלי אלאשמורות מן הדא אלנוע כתיר יחתאג אלנחריר אלחכים יגעל באלה להא ויסתסמגהא כמא יסתחסן אקואל אלחכמים ואלמשוררים ואלפיטנים אלכבאר. וקד אצלחת ועדלת פי הדא אלקול אקסאם מע אן כלאם אלאנביא לא יקבל תעדילא. —II (fol. 125ᵇ). *i.* (עלי אשרי) יום לדין תעמוד, with the acr. of (יוסף); i^1. (עלי לך יי) אדון עולם לך תהלה; i^2. (פ׳ מתלה, with the acr. of שמואל) שעה אלהים שועת; *d.* (אברהם בן שלמה בן ישיא) אדון שוכן מעוני; *a.* אלהי (ח to א) רעיוני העירוני; *f.* (ז to א) כי יי אוהב משפט; a^3. (יצחק) לאלהי יעקב צדק דין; a^4. יום קומך לדין בני חלדך; a^5. (לוי) יום קראתיך אלי; *β.* (מ to א) אכון לחלות פני; β^1. (מק׳ תאניה) אתיתי ירא ונדמע; f^1. אלהים . . . ארוממך (שלמה) ארוממך . . . שדי השוכן רומה; f^2. אודה שמך (בר יה); a^6. אלהי המלך אל הוא שמך; a^7. מנומם בעת קומם; a^8. (משה קטון) מרום מעלתו ומעל; *γ.* שוחר טוב (שלמה) יבקש; f^3. (אני דויד) זכרני . . . אנא אזון; a^9. אל (יצחק) למענך אלהי התרצה; a^{10}. (משה) דמי לכם ילדי איתני; *δ.* (אברם?) אאדירה שם אלהי; f^4. דלים השוכבים . . . תקע (דוד חזק); a^9. המלך יי רום ותחת; a^{10}. יום זכרון מועד; a^{11}. (יהודה) ישמיע נעים שירות; a^{12}. ליום חגינו לפני אומר; a^{13}. שדי השקיפה; a^{14}. לובשי סות אימים; a^{15}. קול שופר הדרור מרום וקדוש; *b.* חטאנו... אלהי חסדך אזכיר; a^{16}. שוכן שמים; לילה צום גדליה אלתאלתה (מ שטנש) שעה.—III (fol. 139ᵇ; (מן עשרת ימי תשובה). *b.* (יוסף ברק ?) לך . . . יחיד נקרא; *c.* (אני יהודה הקטן) קדוש אל תחפש מצפוני; *d.* אל אל (משה) מיקוד מעצבי נוקדו (ל to א); a^3. בשמים הרימותי; a^4. (יצחק) בליל צאת המועד ידך צור; a^5. חי בכל ממשלתו (אברם בר יהודה) יענך . . . אבכה ברוב עצבי; *f.* (חנניה) (שמואל) יי עזי . . . שפל רוחי; *g.* (קטן חזק); *h.* אל תבואני (יחיאל הקטן ברי אשר) יהלל פי לאל אין לו גויה; *j.* עברת (בן אשר חזק אמן סלה תם).—IV (fol. 143ᵇ). לך יי הצדקה (אברהם עזרא) אריב עם רעיוני; *c.* שבים; *d.* אבינו הננו (בחיי) לך . . . בא שמורת קדמנו; a^3. באנו לפניך בקרבן; a^4. (משה) מתרצה בתחנונים ובנעים; a^5. יעירוני רעיוני (אברהם חזק) עזרנו . . . בשם יי אל עולם; *f.* (יהודה); *g.* (יוסף בר שלמה) אל ישעך הקריבה; *h.* דלה אשר עול (דויד); *j.* (א״ב) אמרי האזינה אל ובינה.—V (fol. 147). IV. *b* with variations; *c.* בהפק הזמן זממך; *d.* אל אלהי (משה) בלי תקוה . . . מתי לבבות; a^3. (א״ב) אבי קראתיך; a^4. חלו . . . אנא אלהי; *f.* עזוב נא בן אדם . . . יעזב; (אני משה נדבה בן יעקב); *g.* (יוסף) יי פודה וגואל; *h.* חשף (בנימין חזק) בת אהובת אל קמה; *j.* (חריזי) זרועו לעם; j^1. ידידי החליתי מאהבות; j^2. (בחיי חזק) בצר פקדנוך.—VI (fol. 151). *b.* פנה ברחמים . . . לך; *c.* כאין דל משובה (אברהם בן מאיר) איך אוכל לבוא; *d.* א״ב and יצחק בר (סעדיה חזק); a^3. (יצחק) יגונותי ואשמותי; a^4. שחורה ונאוה (שלמה מאלקי?); *f.* (אני שמואל הצעיר) מי יודע ישוב אנוש (חזק); *g.* (שמואל חזק) אל שמע אנקת שבויים; *h.* שובו (שמואל thrice) שובו מחטאות; *j.* אדון עולם אלהי כל יקומים (א״ב followed by the last line of the liturgy in Magrebi characters, تهي يذخا لعوزرني بخول عث اذون عولام الوهى كل يقوميم.—VII (fol. 154ᵇ). *b.* לך יי . . . והסליחות; *c.* תקריב ותרצה ותבחר; a^3. אנא שעה שה פזורה; a^4. צור בנים שהקמי) ואני . . . ביתך אבוא להתבונן; *f.* יעקב קדושו; (יוסף בן) יומי ולילי אחים; *g.* (יעקב) יי ידינו קצרה; *h.* (חזק; *j.* (א״ב) אלהי צמאה נפשי; j^1. אם העון ראשי עובר.—[VIII]. לילה שבת בנתים (fol. 157ᵇ). After פסוקים, a^3. ואני . . . אודך ולחסות; *f.* (שמואל) ואני . . . שעה מקדמי פני ידעתי; *a.* שטר עלי בעדים; *c.* (אני שמואל הקטן חזק) בצלך; f^1. (אברהם) אל בית המלך לבא; a^4. (יצחק) יי כי לריב יום להטיב תקרא; a^5. (א״ב) אשרי . . . בך אומץ חושלים (יהודה); a^6. (ישראל) ברית . . . ישני לב היום; a^7. ביי משכנות; a^8. (משה) דות נפש נכאה; a^9. אלהיכם דבקתם יבורך; a^{10}. (יהודה) יה למתי צפנת; a^{11}. (משה) מבטחים יונים בידי יונים; a^{12}. (א״ב) יום שביעי קדשת; a^{13}. צור יצר (משה); f^2. (אני דוד בקודה) ויכלו . . . ארומם האל המפליא; f^3. (אני יוסף חזק) אם תשיב . . . אמרי נצור; a^{14}. בורא כל (אברהם בן זיזא) ארנן לבקר חסדך ואזכיר; a^1. בששת; a^{15}. (משה קטן) שירו ילדי אמוני; f^4. ברכי אצולה; a^{16}. (ה to א) ראו . . . אל המעגיל בגלגל; f^5. יגיעי כח נקיים; a^{17}. (ז to א) מי כמכה . . . אלה קצות; f^6. עשית . . . אתה (יוסף גקטלה) יצורי חומר וצורה; a^{18}. (א״ב) ארבעה אדנים; a^{19}. (יהודה קטן) יחיד בערכי נגדך; a^{20}. סובלים עול אויב (סעדיה); *b.* (לחטאנו) אמת ביום ששי יכפיל; a^{21}. לעמו (יצחק) ישראל יצו שדי; a^{22}. אל פודה וגואל; יופיע; f^7. את חטאי . . . אודה עלי פשעי; f^8. מזמור . . . אות היא ביני (א״ב); f^9. אני דוד) אל מלכנו . . . אדיר השוכני מרומים (אני שמואל) אל ראשון והוא אחרון חזק).—IX (fol. 172). *b.* (חזק); *c.* יום תשפוט המוניך (Zunz, p. 500, 8); a^3. בליל (משה) אחרון להתכפר; a^4. בליל אחרית השנה; a^5. היום (אברהם) יי יברך . . . (חיא) נקראתי אורח; *f.* אדיר הנאדר; f^1. (א״ב) אל תשפת . . . אמרה גולה; *g.* אל רחמיך שברתי (only indicated, see A. II. *g*); *h.* מנום אנחה הער הזה (משה קטן); *j.* ביום כפור תכפר. צור עוני.

II (fol. 176). והדה אקואל אכר תוגד פי בעץ׳ אלרתב ומנהא אקואל חסנה. A. פזמונים: 1. ידידים נצבאו ובאל נערץ . . . יום אעטף לנגדך (לה׳ הדיוט); 2 (משה) פגעו שוכן שמי . . . אל (יהו); 3. (שם) שעה מרננים ברננים; 4. תם יקול אל (לוי) מי יעמד להרים, followed by the words (מלך יושב ויעבר תם יקול מלכיות); 5. לאבות ראשונים (לה הדיוט); 6 (לר״ה). ידידים התבשרו אבות ישראל (ישראל); 7. (יהוי) ילדים ליל יעורו; 8. יוצר רום בבינה; 9. (יעקב) יערה רוח ממעונים; 10. אל מרום כבודו שוכן; 11. עינותינו ראה צור; 12. אנא המקרה במים; 13. היום קדש ישראל . . . ימצא חן; 14. (מ to א) תישע שוחריך (יוסף); 15. שומע עתירתי העבר; 16. משאת שיר וזמירות (משה); 17. מי כמוך ואל מי אדמך; 18. זהב אופיר יצאו (זרחיה); 19. (דוי) יום בדינך אעמוד; 19ª. יום התנפלנו (יוסף); 20. (יושף) ביי אצפה אל רם; 21. שושנת העמקים חבצלת; 22. (אברם) איך אדום ולרגעי; 23. אנא יי . . . את יצרנו (יעקב) מהלך בן אדם נשמה; 24. (א״ב); 25. (אברהם) אותותיך יה העמדת; 26. שומע תפלה שמע את קולנו; 27. (יצחק) יחידה ממסגרות and א (כ to); 28. (יעקב) ישן בערש נעימים; 29. אמונים עומדים

שעה 31. ; (יהודה) ישרים דורשי נופש 30. ; (אברם) נגדך
33. ; (דויד) שעה מרום שיח 32. ; (שמואל) עליון קול אביון
; (משה ק) מושל בגוים ובורא 34. ; (יהודה) יציר תבל חציר נובל
עת שערי . . . 36. ; (אני משה ברבי מימן) עת שערי 35.
הדא headed ,בָּאחרית . . . יָדעו נעריו . . . שׂורי לאמירי
אלפזמון נטֹמה תלאתה אשכאץ מן תלמידי הר״ם ב׳מ׳ז׳ל
ר׳ עבאס ור׳ יהודה ור׳ שמואל כל ואחד מנהם נטֹם למנתהי
ירצה עם 38. ; (אברם) אל חי בבל עצר 37. ; אסמה והו מוזון
40. ; (דויד חזק) אנא . . . דָּברים לקחתי 39. ; (יצחק) אביון
מכל 42. ; יום זה למרום בלב 41. ; בעשור לחדש יום כפור
שחר קמתי להודות 43. ; (יצחק גיאת) טמאותיכם יוֹם צָמתם
ידידי 45. ; (משה) מושבי עול עונים 44. ; (שלמה הקטן חזק)
אדון עולם שוה 47. ; חסדיך תגביר על עון 46. ; אל עליון שוכן
יום זה באשמורת 49. ; (זרחיה) וחלים מתנפלים 48. ; (אברהם)
יה שועת מתענה 51. ; (יצחק) יום לעמד לפניך 50. ; (א״ב)
יום עמדי לחבר 53. ; (יצחק) יעשה תבואה ופרי 52. ; (יצחק)
יוצר האדם ובורא 55. ; (יהודה) ירא מפשעיו וחרד 54. ; (לוי)
אל אדון 57. ; (יצחק) מלאה הארץ ישמע אזני 56. ; (יצחק)
59. ; (אברהם) אל מעמדי שבתי 58. ; (א״ב) יוצר רוח אדם
61. ; בשר נא לעם ארך אפים 60. ; שובו שובבים מחטאיכם
; שובו אל אל ושמו תקדישון 62. ; (שלמה) שעה שועת עמך
שובו לאל בני אמוני 64. ; (שלמה) שוכן שחקים אלהי 63.
יוֹנת 66. ; (יהודה) שארית יוסף יֶחלון 65. ; (שמואל חזן)
; (יצחק) מה רבו פלאיך ועצמו 67. ; (יצחק חזק) אלים צוֹעקת
ידעתי אלהי כי אני חמסתי 69. ; קדמנו בנשף ובאנו לך 68.
; (יצחק גיאת) לך תאות תהלה מושל 70. ; (א״ב and יוסף)
נורא מכל ואיום הדרש 72. ; (א״ב) אביוני אדם יהללוך 71.
אל חסדך 74. ; (שלמה חזק) שולמית בלי תרמית 73. ; (משה)
76. ; (משה) למען הפרנו . . . מֹחמדי כלו 75. ; יחלנו אל רב
יום בו יחליף שמיו 77. ; (אבר) לראש אשמורות ובחצות
(יחיא) ; 78. ענפי עץ חיים מה טוב צלכם (according to the
marg. reading מעץ הדעת תשאו the acr. is משה) ; 79.
81. ; (משה) מי יספר נפלאתיו 80. ; (משה) מי יגלה מצפוני
אימיך נשאתי ויגרתי 82. ; (שלם) אנא זוכר הברית חון
מלך לבש 84. ; מלאך שמך בקרבו לתמוך 83. ; (אברהם)
; (שלמה חזק) צורי עון ישעי יודע 85. ; (משה) גאות עולם
88. ; כמפעלי צור גואלי 87. ; (יהודה) יה אנה אמצאך 86.
; במוצאי יום מנוחה אום 89. ; שחרנו פניך בעת רבו יגונינו
יהודה) ימינך נושא עוני 91. ; (יצחק) ייטב רחשי איום 90.
twice) ; 92. (אברהם) אמונתך יודיעו ; 93. ירצה צור אין
יגלה 95. ; (יצחק) יוצר מרומות ונגהם 94. ; (יהודה) בערכו
יום 97. ; (משה) זמן הבלי ימי כסלי 96. ; (יצחק) צור ישועתו
יָערב לפניך צָעקת 98. ; (יוסף, א to מ and יוסף) באתי ליחדך
100. ; (אברהם) שיר אענה . . . אָל חילי 99. ; (יצחק . . . חזק
יצח) יום ערום אעמד 101. ; (משה) מָיכאל שָׂר הָאל עמוד
הנה כעיני עבד אל 102. ; (omitted ר and פ ,ע ,א״ב and
א and משה) אל מָרום תמים דעה 103. ; (א״ב) יד מעבידו
; אסיר מעל יצף פעל 105. ; שלומי עליון ישיני 104. ; (ל to
אל דמעתי 107. ; (מ to א) את הוא אלהא לית בר מינך 106.
יום גשתי 109. ; למקדים למכה רפואה 108. ; (יצחק) יָה צָפה
יוסף and א״ב) מי יסד שמי גבוהים 110. ; (צ to א) להללך
קול 112. ; (יוסף) יום אעמוד למוד דין 111. ; (מהרדה?
114. ; (דויד) דאגתי מעוני וכבדה 113. ; יעקב יקרא ממעמקים

עמקו מחשבותיך עצמו 115. ; (משה) מקור עיני על עוני
יד תתיר 117. ; (יהודה) יוסד האדמה ומציב 116. ; נפלאותיך
דלתיך הלילה 119. ; (שלמה) שלח מלאך מליץ 118. ; לבן מעתיר
121. ; אבינו אל ארך אפים לשוענו 120. ; (לוי אחי) לשבי
; (שלמה חזק) שופט כל הארץ 122. ; (יצחק) יה צורי אור נרי
יה להלל ביום וליל 124. ; (אברהם) נאור מקור חיים בך 123.
ידי רשים נחלשים 126. ; יערב לפניך כמו קרבן 125. ; (יצחק)
; רצה רנת מתודים 128. ; (יצחק) יחיד אלהי אמן 127. ; (יהודה)
אחרית ותקוה ישלח 130. ; (משה) בנשף קדמתי ולבית 129.
(יהודה) ידעו הבנים השובבים 131. ; (אני משה); lacuna of
two liturgies and the beg. of the third, viz. 620, 621,
622).—B. תוכחה : 1. Beg. wanting, ends מילי בסמים
(see β. 18 of 1164); 2. בטח עורו בבית זרים תגורו (one
word blotted); 3. אָרוכת עון . . . יגדל (א״ב) ; 4. הכל
אימות 6. ; אמונת יה נפשי חכי 5. ; (Zunz, p. 187) יפחדו
עורר בטובך ונעמך 6a. ; (אברהם עזרא) עלי נפלו וסעיפי
(imperfect in some מה בצע היות מוני 7. ; (א״ב)
חיים בר) חולי נפשי לדינך 8. ; (. . . . הקטֹן strophes
(Landshuth, p. 120, 1, the אנא צורי וגואלי 9. ; (שלמה
MS. has ינהנאר) ; 10. אם לא תדעי נפשי (אברהם) ; 11.
12. ; (משה) עורה (a word blotted) עורה אל תישן
יונה פותה ביד פשעה 13. ; (יהודה) יונה פותה יקושת
יונה 15. ; (יצחק) יונה תמה כשלג לבנה 14. ; (יהושע)
יחידה חצובה ממעון 16. ; (יום טוב ק) יונה איך לא תבושי
18. ; (ישראל) יחידה יחדי יחיד ומיוחד 17. ; (יוסף) האורה
: מסתגאב .C—.יגיעי כח נקיים 19. ; (אברהם) אל ישראל נקראת
(Landshuth, p. 55, 1) ; יי אדונינו . . . אדיר נוטה שחקים 1.
to א״ג) אליך את נפשי אשא 3. ; (לוי ח) לא אבטח בקשתי 2.
אני יי המעלה 5. ; (אני יוסף) אתה שעלך מים מדד 4. ; (ל
יי ארך . . . ישראל אשר בך חוסה 6. ; רפואה למכאוביך
אבן גבירול חזק) הללו . . . אאמיר אאדיר 7. ; (יוסף יקר שחי
אני) אודך . . . אָהלל למפיק (blotted) ומאויי 8. ; (twice
אני יצחק ב יהודה) ובבן . . . אבוא לדרוש בלב 9. ; (משה
three יצחק הסירי שץ חזק) יום מחר גדול יוֹם יערב 10. ; (חזק
; (יצחק בר יהודה) כי . . . יום אקרא בקול ערב 11. ; (times
12. אחרי שובי נחמתי . . . קרבת (א״ב and אברהם) ; 13.
אתה הצבת כל גבולות 14. ; (פ to א) אתה אדון לכל בחילך
אשרי . . . 16. ; (משה) תקעו . . . מעון מקדם 15. ; (א״ב) ארץ
אתה . . . אז מני הפלאת 17. ; (יצחק השני) יושבי ביתך ונוטש
שלמה) מי . . . אל שָׂם איום ונורא 18. ; (א״ב) לגלות פלאיך
; (יהודה and א״ב) בשם . . . בשם יי אָדמות ותהו 19. ; (הקטן
שובו . . . אנשי 21. ; (אני יהודה הלוי) אבל . . . און זרענו 20.
שובו 22. ; (משה בר יעקב עזרה חזק and א״ב) אמונה נקדשו
שובו . . . 23. ; (אני דויד בן יהודה) אל אביכם שבשמים
שובו . . . יחיד הבוחר 24. ; (ל to א) אומר ועושה בלי יגיעה
השיבנו . . . מרוב עוני 25. ; (יצחק בן שלמה חזק) בבני
(Zunz, p. 480, 2 ; לישועתך . . . יחל ישראל 26. ; (משה קניר)
מי במוך . . . מושל בגבהי מעוני 27. ; (לר׳ הדיוט headed
אומר . . . מראש מקדמי 28. ; (משה ברבי יעקב אבן עזרה)
אתה מושל . . . אתה אדון 29. ; (Zunz, p. 478, 1) עולמים
יי אל . . . אל 30. ; (אני משה קטן בר יעקב חזק) כל הנמצאות
מי בכם . . . מי תמים יעור לבו 31. ; (ל to א) תשיב כפעלי
יצחק) והרבה . . . יעיר יום משכני 32. ; (משה and ת׳ש׳ר׳ק)

זכור. . . אסורה בגלות .34 ; זכור לאברהם בריתו .33 ;(בלנסי (Zunz, p. 218; the MS. has the acr. of משכון חקק); 35. יי הקשיבה . . . וזעק בקראו (Zunz, p. 461, 16); 36. (ישראל טן חזק) חצות . . . יריאיך לחצרות קרשך; 37. ברן . . . אספרה .38 ; נושא . . . אליך אשוב בלב נשבר והוא . . . והוא ידין לאומים .39 ; (אברם בלג חזק) גבורות אל (אני יושף) לך . . . אדיר במרום ושוכן .40 ; (יצחק בן יהודה).—D. מיושב: 1. זבחי אלהים (Zunz, p. 461, 13); 1ª. (אברהם) אחרית ותקוה ושלום .2 ; (יושף) יציץ ציץ זרע יה הדרש .5 ; יפיקון רצונך .4 ; ישאו אל אל בשמים .3 יד .8 ; ירצה עם מחלצות .7 ; ירצה מעמדות .6 ; לעדה לקורא .10 ; יום בו השחת וזעם .9 ; הצבתי לשורר במשמורות הקרה, all with the acr. of יצחק; 11. עבד (זרחיה) זדון בן נושא .12 ; (משה) לילו מדד וערבו.—E. בקשה: 1. בטרם כל יסוד הבין יסודך (headed by a later hand באור בקר אהודך .2 ; (סוף ספר שבילי תמונה; אדון עולם .4 ; לאל עליון אזמר שיר תהלה .3 ; צור יצורים אל לך אקוה .5 ; (יחיאל חזק and א״ב) אשר נעלה ונעלם ברחמיך אלהי רחמני .6 ; (משה נ גבאי and א״ב) כל ימותי בחסדך יה עון עבדך .7 ; (בבנשת קטן בר חייא ז׳צ׳ל אם) יי נגדך .8 ; (בנבנשת הקטן בר חייא צל אמן סלה חזק) סלחה (יצחק . . .) יחידתי תני שבח לצורך .9 ; (א״ב) כל תאותי 10. יחידתי תני תודה (only indicated; see A. XVII. *j*); 11. גבורתך ימי ימלל .12 ; בכל בקר בני קום לתפלה (incomplete). There are altogether 704 liturgies as marked on the marg. of MS. (D 10, 11 are entered under 703). Many of them are followed by פסוקים.—On the marg. are sometimes various readings and additional strophes by a later hand.

Owner: At beg. of MS. a poem beg. חבלים נפלו לי בנעימים, headed שיר לסעדיה, which is written by the owner, Sh'muel ben Yaqob (?) Ibn דאנן; he bought it through R. Mas'ud ן׳ אמוזג from R. 'Immanuel ן׳ זכרי in the year רצון יריאיו.

Syr. Rabb. char. without vowel points; 8vo, paper, ff. 259. [Bodl. 613.]

1163

אתחיל לכתוב וידוי ללילי אשמורות (Oriental rite).

Introduction with 1. אנשי אמונה אבדו, 2. אליכם אקרא אתחיל לכתוב.—(אני) אזמרה למפיק מאויי, and 3. נמהרים סליחות ללילי אשמורות. I. 4. יחידה לחנות מחנה .5 ; יום לאל אתה .8 ; משאת שיר וזמירות .7 ; מדי ימי ושני .6 ; צמאתי (אמוקיי) ה׳ לישועה זה .9 ; יוצרי נא אל תאחר (refrain ראה, with the acr. of יצחק ס חזק; omitted in Luzzatto's list); 10. ידעו הבנים .12 ; ישנו נדיבים להלל .II. 11—. יונת אלם קבעה השובבים .13 ; מתרצה בתחנונים .14 ; בליל על משכבי .15 ; ישאו אל אל .16 ; (אני יהודה לוי) אבל עמל (און .L) זרענו בשמים.—III. 17. יום צירים הואילו .18 ; שקדתי על דלתי; 19. מלך כל על מרומם .20 ; אל נקרא בשם אותות .21 ; יצורים וצפון חובם .23 ; יה צדקו רם .IV. 22—. יפיקון רצונך 24. מכל נפלאת ואיך מלאת .25 ; מקור עיני על עוני .26 ; אל תרחק .28 ; יום שימה פדיום .V. 27—. יערבו מעמדי תחנון

אנא זוכר .30 ; אל דמעתי צור צפה .29 ; ממני אלהי תנחומיך—. יה הדרש לעדה .32 ; בלבב בר מאד נשבר .31 ; הברית וזן יה .35 ; מפני פחד ה׳ .34 ; יה כל לספר אודות .VI. 33 ;—. ירצה מעמדות .37 ; למתודה חטאתיו .36 ; למתי צפנת מתי .40 ; מפחד פני עוני .39 ; ינעם מהלל שועת .VII. 38 הולכי .42 ; מפחד היותו כעשן מארובה .41 ; רוחות עצובות להודות .43 ; (משה קטן חזק סלה and א״ב) בניא צלמות חי בכל .45 ; יחד מועד שוכן .VIII. 44—. לשמך שחר קמנו אמונת יה .47 ; הן לא קצרה יד אל .46 ; (חנניה) ממשלתו ירצה .48 ; (תוכחה) נפשי חכי מסתגאב) אמיץ אשר לו הגאולה, with the acr. of אני דויד בר אלעזר בקודה חזק) ; 49. מה לך אנוש .51 ; יום בעד יוצרי .IX. 50—. עם מחלצות בזוכרי על משכבי .53 ; מתי ישני דעה .52 ; תעבור צפונותיך שוממתי ברוב .56 ; ישן אל תרדם .55 ; יצו האל .54 ; (בלעם) יעשו תבואה .X. 58—. יד הצבתי לשורר .57 ; (תוכחה) יגוני יום .61 ; בלי תקוה ולא חדוה .60 ; מדמי הלבבות .59 ; ופרי אותה נפשי אל .63 ; יום להטיב תקרא .62 ; אעטוף כשואל—. יום בו השחת .64 ; (אני משה ברבי יעקב חזק) מקור .66 ; שומע תפלה שמע אל קולנו .65. מעמד למוצאי שבת .68 ; (קרקשוני) קדמתי חן ערבי .67 ; יוסד האדמה ומציב צורי .70 ; את חפצי מלא .69 ; (לוי יצחק) לא בקשתי אל אבטח יערב שיח נדח .72 ; זמן הבלי ימי סכלי .71 ; עוז ישועתי יודע 73. יושב הכרובים על ארון .74 ; פזמון) דברים לקחתי, with the acr. of דויד חזק) ; 75. למען הפרנו את בריתך .76 ; חנני יה להדרש .XI. 77—. (ל א to) אלהים כחסדך שמח נפש הואל .78 ; (L. ? שלוב) ה׳ מי יעמד שוכן שמי עליה .79 ; אעירה שנת .80 ; (ל א to and שלמה) שמע עליון קול אביון אם חסדך .82 ; (L. משה) מפני חטאתי נמוטו .81 ; עיני (תוכחה, with the acr. of אני משה הקטן חזק) שכחנו; 83. ירצה עם חרדו .XII. 84—. לקורא באשמורות הקרא; 85. בני תמימים משכימים .86 ; אליך אלכה ועיני למעונך (שלמה חזק) שולמית בלי תרמית .87 ; (א״ב) אל .88 ; (תוכחה) התבוננו ונדעה, with the acr. of אני משה אבן עזרה קטן) ; 89. מסתתר נגלה .90 ; להודות באתי על חטא—. מיקוד .93 ; יצאוני בחורותי .92 ; יצוה ישועתינו אל .XIII. 91 (תוכחה) שוכני בתי חומר .95 ; איך אדום ולרגעי .94 ; מעצבי; 96. (so) עבד לילו מדם .97 ; יום מפחדך חל .XIV. 98—. יושב אדון עולם יצוה .100 ; יעירוני רעיוני .99 ; תהלות שמעה; אמונים לסגולה לקחתם .102 ; בת איומה כחמה .101 (אלעזר בקודה חזק, with the acr. of מסתנאב) ; 103. ישיני (אברהם עזרה חזק, with the acr. of תוכחה) לב מה לכם; 104. שחר קמתי וגם נכלמתי .105 ; מבית מלוני .XV. 106—. אל חי בכל עצר .108 ; ענותנו ראה .107 ; יעתר שם פניו .109 ; יחידה .111 ; עזרי מעם ה׳ מגני וסתרי .110 ; ימינך נושא עוני היכל ה׳ ומקדש הדומו .112 ; (תוכחה, Zunz, p. 410) עקבך; 113. יה ישעך הלבישה .XVI. 114—. יצבתי עמודים .115 ; בשם .116 ; יונת אלם רחוקים .117 ; יה אנא צור אל תעבור (יהודה הלוי א״ב and מסתנאב) ה׳ אדמות ומרומות .118 ; אברהם בן עזרה (תוכחה, with the acr. of) איך תמו מאויי (חזק .120 ; (אני משה) אמונים שחרו .119 ; זה כמה תחנוני—. XVII. 121. יש מאין בורא .122 ; אלהים שחרתיך .123 ; אלם צדק .124 ; (יהודה בר שמואל לוי חזק) בצרותי וקורותי עיר (מסתנאב, L. ? אנבהראק) ; 125. יגל ישע ויערה .126

אל נכספתי לראותך.—XVIII. 127. יסרתי לב זונה; 128. כל גוי שואל במקלו (יצחק כנזי) יום באתם לחלות; 129. אנא אלהי אבותינו (מסתגאב, with the acr. of אני משה הנדכה בן יעקב); 130. הקיצוני בלילי רעיוני; 131. שובו לבי סבותי יום; 132. יערב שיח בן.—XIX. 133. כשלתם בנים שובבים מחטאוכם (L. ברכיה by substituting פשעתם for מחטאוכם at beg. of the fourth strophe); 134. יעגה כבוד יוסף) יריאיך אליך באים; 135. לגן הבושם; 136. אבות לבן (סהאלה); 137. אעטוף לפניך כרל (מסתגאב, Zunz, p. 592); 138. מרעיד פני צורו (משה הקטן); 139. אליך אקרא צור.—XX. 140. יום וליל אכלה; 141. ראש דברים במה; 142. מה לך בן אדם; 143. יודע עתידות (יצחק and א to כ); 144. אספר גבורות . . . ברון יחד (מסתגאב, with the acr. of אבן אלבלג חזק); 145. יעלו דברים; 146. מה יתרון לאדם; 147. חי העולם משגיב בכחו (משה הקטן).—XXI. 148. יה על מי לא יקום; 149. יושב ברום עליות; 150. מקור חיים; 151. שטר עלי בעדים וקנין (L. יוסף ן׳ ויש or נויש ?); 152. אורה שחר להודות לך (חביב) מבשר אומר יתן ה׳; 153. קמתי (גמבש).—XXII. 154. נפלא מהלל יום יום; 155. אין מלה בלשוני; 156. מפלאי מרומות; 157. מושל רום; 158. (תוכחה, with the acr. of אברהם עזרא); 159. מדי חירות; 160. ירצה מחמד.—XXIII. 161. יצף לנצור כאישון; 162. ה׳ אחד שלא יכון לפניך קטרת; 163. שלח מלאך מליץ; 164. ישונה (מסתגאב); 165. אנא צורי (תוכחה, Landshuth, p. 120, 1); 166. ימהר יחישה.—XXIV. 167. יועץ עצות מפר; 168. הארץ אדניה על בלימה (א״ב, מסתגאב); 169. יוצק דמע ברבות; 170. נחמתי על זדוני (א״ב, תוכחה); 171. אל שעה ושית פדיום.—XXV. 172. ידידים ציר הקדימו; 173. בלב חרד מאד; 174. מה אעשה לצידתי (Zunz, p. 567); 175. יה מלכי וקדושי (L. ? יצחק קאג); 176. אקוה חסדך אם רב עוני (Zunz, p. 593); 177. ילבין כלובן ויישעך; 178. נפשי ביום שלותי ופחדתי; 179. מלא רחמים; 180. אנשינו (L. פובובו); 181. עזרי יבא אל מאין (צדוק); 182. שבת תהלות יה; 183. תפלה לעני יעטוף רוחו; 184. משושי ורבו אחות קטנה תפילותיה (תארוול); 185. אזכיר בלי פחד (אברם חזן חזק).—מעמד ליל ר״ה. After an introduction: 186. לפני המלך אשפוך; 187. מרום מעלתו; 188. מנומם יצדי ראשית צרי; 189. מחסה לשחר פניך; 190. בעת קומם מתי כושלי; 191. אל דמי לכם; 192. עובר על פשע; 193. מוקשם (אברהם בן עזרא) אזכיר קצת הנוראות; 194. ; 195. ידועי תרועה בליל; 196. משמר הציבו; 197. יוצר רום בבינה מעמד.—(אני שלמה חזק, מסתגאב) לאדיר נורא תהלות; 198. ירצה צור; 199. ליום שני של ר״ה; 199. אנא הנשא להעיר; 200. מתי המלך יי רום ותחת; 201. מרות חסדיו יתנו; 202. (above, No. 193); 203. שלמה בר) מלך שדי השוכן רומה; 204. (יהודה); 205. יחיש לבית ישראל; 206. מלאך שמך בקרבו; 207. מי כמכה באלים ה׳ רם ונשא; 208. ביום זכרון יצורים; 209. אמיץ גוזר ומקים (א to ז); 210. א) ה׳ הופיעה לכלות to ו); 211. רומה אלהים את שמך (א to כ).

At beg. of MS. is Luzzatto's list of the liturgies with the indication of the acrostics and references to printed liturgical books. Next comes an alphabetical index of the liturgies by the original scribe.

The Nos. 69, 94, 108 and 142 have the acr. of אברם; 20, 86, 100, 126 and 164 that of אברהם; 12, 23, 35, 54, 55, 62, 63, 99, 109, 122, 190, 200, 205 that of יהודה; 72, 150, 183 that of יוסף; 116, 143 and 170 that of יעקב; 10, 16, 21, 26, 32, 37, 38, 44, 49, 50, 57, 58, 64, 66, 73, 83, 84, 91, 97, 113, 114, 120, 125, 129, 132, 140, 141, 147, 155, 161, 163, 167, 171, 172, 177, 195 that of יצחק; 4, 5, 11, 17, 12, 27, 33, 77, 98, 106, 121, 127, 133, 146 (בר יהודה), 160, 166 that of יצחק גיאת; 6, 7, 13, 14, 19, 24, 25, 31, 34, 36, 39, 41, 46, 52, 59, 60, 71, 75, 80, 85, 90, 92, 93, 96, 101, 105, 107, 115, 131, 136, 156, 157, 173, 178, 179, 186, 188, 189, 191, 192, 193, 197, 199 that of משה; 2, 157, 187, 196, 202 that of משה קטן; 40 and 51 that of משה חזק; 18, 30, 56, 65, 70, 104, 162, 182 that of שלמה.

This volume forms the fifth part of the so-called Maḥazor Oran (see No. 1089).

Or. Rabb. char. without vowel points (from end of 198 by a later hand); 8vo, paper, ff. 160 (injured by the ink).

[Opp. Add. 4to, 88.]

1164

סליחות ליום כפור והושענות להושענה רבא כמנהג בית הכנסת בן דנאן פה פאס (according to a later hand).

I. *a.* מסתגאב: 1. זכור . . . אמיץ גוזר ומקים (א to ז); 2. ברכי נפשי . . . אותה נפשי (אני משה ברבי יעקב חזק); 3. ארוממך . . . . (יהודה הלוי בן שמואל נע א״ב and); 4. אצולה ממעמקים . . . אלהים אודה שמך (א to ו); 5. אדיר נוטה יי הושיעה . . . . (אני [ד]וי[ד] בן אלעזר חזק) עליות; 6. ארוממך . . . אמליך אל (אני דויד חזק) אחזתני היום; 7. צדק . . . יחיד (יוסף) צדק . . . יערב שיח; 8. ראשון (א״ב) בשם . . . אדמות ומרומות (יוסף בנשולי) לבקש; 9. 10. חטאנו . . . איך אזלת ידי; 11. אבל און זרענו; 12. 13. שובה . . . אסיד בכלוא (לוי ח) בצר . . . לא אבטח; 14. (אברהם חזק) קרוב . . . אפיל תחנתי (אני יעקב חזק); 15. 16. אחרי שובי . . . קרבת (א״ב and אברהם); 17. יי (זרחיה הלוי ברבי יצחק נרו ?) הקשיבה . . . זועק בקראו; 18. זכור . . . אסורה (אני זרחיה הלוי) נפשי . . . אומר אני; 19. שובו . . . אומר ועושה (אני יצחק משכראן חזק) בגלות; 20. (א״ב) כי שומע . . . אשפוך כיום מי (ל to א); 21. בלי ישיני לב . . . אלבש היום מדי (א״ב) ביי; 22. —β. תוכחה: 1. שלמה) שוכני בתי חומר (אברה[ם] עזרה חזק) מה לכם; 2. שוכנים (א״ב) יגדל . . . ארוכת עון (קטן ברבי יהודה); 3. אני שלמה הקטן ברבי יהודה) שטר עלי בעדים; 4. בטח עורו; 5. אין מלה (שלמה חזק) שכחי יגונך; 6. (גבירול מאלקי חזק; 7. אברהם ברבי) אבי עבור על רשעי (אברהם עזרא) בלשוני; 8. אם (א״ב and שלמה) שוממתי ברוב יגוני; 9. (מאיר חזק; 10. (משה הקטן חזק א״ב and) חסדך . . . איכה תפקוד; 11. אני יצחק י״ן . . . (pointed out בדבי) אנא . . . איך יצדק; 12. (יהודה נטריה החמנא . . . חזק; 13. ימי האדם צבא; 14. אימות עלי (א״ב, not ש) מאד חלתי . . . איכה בשר; 15. (א״ב) חי . . . אז תמים (אברהם עזרא) נפלו; 16. נפשי (משה חזק א״ב and) שעה . . . אנחנו נוחיל; 17. . . . . יצחק הלוי בר) יחידה עקבך (אברהם עזרא) איך יצדי; 18.

מצעק מעלות ; 19. (זרחיה ידונדי זכרונו לברכה אמן ומא והוא ; 2. ויעבר . . . אני הוא העונה I. : ובבן γ.—(משה קטן) והרבה . . . יעיד יום .3 ; (יצחק בן יהודה) רחום . . . והוא ידין יצחק) שובו . . . שובו אל אביכם .4 ; (יצחק בלנסי) משכני אני שלמה בן) יי מה . . . אנושים וענושים .5 ; (בן יהודה אני) אתה תקום . . . אמיץ אשר לו .6 ; (יהודה גבירול חזק כפר . . . אלינו יתאפקו .7 ; (דויד בר אלעזר בקודה חזק כי יום . . . .9 ; (א״ב) יי תשפת . . . אמרה גולה .8 ; רחמיך יי אדונינו . . . אדיר נוטה .10 ; (יצחק בר יהודה) אקרא בקול מלכותך . . . שוכן עד .11 ; (אני דוד בר אלעזר בקודה חזק) אני מושל . . . אתה אדון .12 ; (שלמה קטן בר יהודה) מאז יי .δ—.(twice אני משה הקטן בר יעקב חזק) לכל הנמצאות אדירי איומה יאדירו .2 ; בטרם שחקים וארקים .I : מלך אלהי אל תדינני .2 ; יי נגדך כל תאותי .I : בקשה .ε—בקול אמרי האזינה .4 ; שמע קולי אשר ישמע .3 ; (א״ב) במעלי (דוד א״ב and ; (א״ב) אשר לו עוז וממשלה .5 ; (א״ב) אל וניבי 6. בנבנשתי הקטן בר חייא [ז]צל) בחסדך יה עון עבדך סלח אני) אלהי מלטה נפשי ועצמי .7 ; (אמן סלת (so) חזק אחלה נא פני .8 ; (בנבנשתי הקטן בר חווא זל חזק . . . בנשת (so) הקטן בר) ברחמיך אלהי רחמני .9 ; האל קדושי א״ב) ארומם אל אשר לו הנדולה .10 ; (חייא זצל אמו and סלח .12 ; (א״ב) יודעיך ends, אליך יי נשאתי עיני .11 ; (דויד שלמה) שולמית בלי תרמית .I : סליחה .ζ—בוראי עון איש ישראל עבדיך אליך .3 ; (יצחק) יצוה ישועתינו אל .2 ; (חזק תהי נא אזנך קשבת .5 ; יערב לפניך כמו קרבן .4 ; נאספים—. η. פזמון : I. (יהודה חזק) יי אלהא רבון עלמיא איסתכי .2 ; בלב .4 ; אנא יי רחמיך יראו .3 ; (יהודה) יריבוני שנים לנגדי יד תתיר .6 ; (זרחיה) זהב אופיר יצאו .5 ; (משה) חרד מאד (אני יושף] חזק) ישראל למטה מחילה שואל .7 ; לבן מעתיר 8. (דויד) דאגתי מעוני וכבדה .9 ; (צ to א) יום גשתי להללך בני תמימים משכימים .11 ; (משה) בת איומה כחמה .10 יצו אל ממרומו .13 ; (שלמה חזק) שופט כל הארץ .12 ; (משה) מי יסד .15 ; (שלמה קטן) שנאנים שנאנים .14 ; (משה נב) (יהודה) ידידיך מאמש .16 ; (יוסף and א״ב) שמי גבוהים—. β. 20. בהפיק הזמן זממך .21 ; (יהודה) יונה פותה .14.γ—. והוא רחום . . . .15 ; (אני יוסף בנסל) כפר . . . אריד בשיחי מציל . . . אל אל .16 ; (אני לוי הקטן חזק הו) אוילים מדרך (משה קטן א״ב and) חי נפשי אנהל. Concludes with מחי את הוא אלהא לית בר מינך and ומסי.

II. סדר אלהושע. The general introduction הוש׳ אנא אל אחד ושמו and למען אב עקד .I .אהבת אברהם למ׳ ;א׳ אל א׳ ומבייש and למען בורא רוח .II ;אחד .III א׳ השם למ׳ אב המון and א׳ האל הנקדש .IV ;אב ידעך למ׳ אל טוב .VI ;א׳ המיחל למ׳ אל הושיעה and .V ;בבכסאו תתננו ,למ׳ אב את שני .I .VII ;א׳ הבורא עולמו and להודות מארם .4 ,אני אמרתי להוציאם ממצרים .3 ,אנא אזון כם .2 אדום ומואב (the last three on paper by a later hand), 5. למען אב נמשך (transposed), 6. אבי עד חיש לפארך, 7. אנא המקדים לעולם (repeated by a later hand on fol. 107ᵇ).—IX (אליום אלתאני אלדי הו אכר יום מן חג שמיני ב׳א׳א׳מ׳ה .I : (עצרת בעד קראה וזאת הברכה יבארכון אשריך הר .2 ; (ברכה אלתורה) אשר בגלל אבות בנים גדל (פזמון לר׳ אברהם בן עזרא ז׳ל׳ה׳ה) העברים.

On the marg. of II. some passages of the liturgies are supplied by the later hand.

On fol. 107 (end of I.) כמל מחזור אלתחנונים בחמד אללה תעאלי וחסן עונה וכאן אלפראג מנה פי אלעשר אלאכר מן שהר תמוז י״ל אלכאין מן עאם כמסה אלאף ואתנין ותסעין סנה ללבליקה בפאס. וכתבתי אותו אני יעקב בר משה נ״ע בן אבי דינאר . . . (5092=1332).

Owner: יצחק בר מימון ן׳ דאנן ז׳לה׳ה (ff. 107 and 122). The later hand entered the following statements: *a* (fol. 117ᵇ). יום ששי כ׳ יום לסיון שנת שלום לעולם ועלי דאנה מפני כובד זדוני נחתך בעונותי לשוני יהי רצון שיהיה כפרה על עוני א׳ו׳י׳ד ; *b* (at end). אתוופא היקר הנכבד זונ אוכתי ה׳ה׳ר זרח בר׳ שמואל אבן טאטא יום אלחאד אנהאר אלאול מן חנוכה כ״ה יום מן ראש חדש כסליו המסעד שנת ג׳ש׳ה . . . (on marg. כמס אלף ותלא מייא ותלתא ללבליקה).

Syr. squ. char. with vowel points; tall 4to, vellum (not ff. 116, 117), ff. 122. [Bodl. 611.]

1165

תחנונים (Italian rite) with אעירה שחר at end.—ענין תענית=XIV; IV. *c*, 5, 6, 7, 10, 11; IX. 1, 6, 2, 3, 4 (followed by *a*. אהלי שודד ומיתריי נתקים), 6 of 1057.—י׳ה׳ב. A=VIII. A 9, 5 (followed by β. ברוך אלהי עליון, with the acr. of בנימן), 6, 7, 8; B=B 29, 30, 31, 33, IV. 84, VIII. 38, 32, 46, 47; D=D 9, 11, 10; E=E 8, 9, 10, 11 of 1058.—ס׳ לכל תענית=IV. 1, 2, 4, 55, 3, III. 5, IV. 65, 20, 36, III. 1, 184, 66, XII. 10, IV. 90, 17, 58, 30, III. 2, IV. 6, VIII. B 39, IV. 56, 59 of 1058; γ. בטיתה . . . יי אלהי צב׳; IV. 129, 122, 185, 152, 96, III. 4, VIII. D 14, IV. 146, 25, 97, 89, 99, 95, 101, 98, VIII. B 48 of 1058; XV. 2, 4, 8 of 1057; IV. 175 of 1058; δ. ישיני חברון ידידי אל; IV. 57 (at end מה לך נרדם אהבת עולם לר׳ יהודה הלוי), 182, XI. 3, 1 of 1058.—VI. I. B 1 of 1058.—VIII. I. B 1 of 1057.—VIII. B 40, 42, IV. 29 of 1058.—VI. I. B 1 of 1057.—IV. 104, VI. 4, IX. VIII. C of 1058, III. *a* of 1059, followed by the index of the 97 סליחות.—יוצרות: ε. אלהינו אל׳ אמת; II. 1; III. 1, 2; IV. *a*, *b* 1, *e*, *f*, *b* 2 of 1057. Next comes הלל.—פסח: VI. I. B 2, 3, 4; II. B of 1057; VII. I. B of 1023; VI. VIII. B 1, 2, 3 of 1057; VII. B=X. VII. B of 1059; VIII. B=VI. VII. B 2 of 1057.—V of 1057, followed by the הגדה (incomplete).—VII. 1 of 1057.—VIII. I. B 2, 3; II. B of 1057.—X of 1057.—XI. B ש״ע of 1057.—XII of 1057.—VI. I. B 2, 3, 4; II. B 1 of 1057.—IX. I. B 2, 3; II. B 2; III. B; VIII. B of 1058 (incomplete).

Ital. Rabb. char. with vowel points (but not towards the end); 8vo, vellum, ff. 199. [Can. Or. 103.]

1166

סליחות לפי מנהג טורקייא מה שאומר׳ מר״ח אלול עד י׳ה׳כ׳פ (according to the modern title-page). Introduc-

tion with IV. 56, VIII. B 39, IV. 17, 58, 97, 3, III. 10 of 1058; on marg. common prayers.

Owners: Y'quthiel ben Y'hudah of Ancona; יורשי בנימן מאנקונה (?).

Greek squ. char. with vowel points for the text, Greek Rabb. char. on the marg.; small 4to, vellum, ff. 49.
[Opp. 678 (Ol. 1603).]

1167

סליחה מיוסדת על גזירות ושמדות שעברו עלינו באריכות הגלות ובסופה נכלל בה התחינה המוזכרת בספר חסידים בסי׳ ק׳ע׳א ועוד נכלל בה תפלת ר׳ ישמעאל גם כן בספר חסידים בסי׳ ת׳פ׳ה ועשויה בתחלה על פי א״ב בראשי תיבות לחתימת מחברה אורי בן לאדוני אבי החבר רבי רפאל זכרונו לברכה מענגבורגא (so also in the acr.) יגדל בתורה ובמעשים טובים אמן סלה חזק ואמץ ובסוף כל חרוזה וחרוזה מסיימת בחדא מסכתא מכולא תלמודא ובסדר שסדרם בעל התוספות יום טוב נ׳ר׳ו, beg. אורי וישעי (Zunz, p. 437), with a commentary by the author (?).

Germ. curs. char. without vowel points; 4to, paper, ff. 4.
[Opp. 677 (Ol. 1602).]

1168

I. י״ז בתמוז. י״ח: 1. אגן המזג to ולו הסכתי ,א״ב and סליחות של בנימן, headed ,אמנם אלהי הרוחות ביום זה. 2. יוסי ,יום דר׳ א״ב and יושף; 3. יום זה עריצים (תחנון), with the acr. of יצחק in the first strophe; 2^a. אעורר בכיי ,א״ב ואגיר דמעי; 3^a. אוספו החצובות, with the acr. of אהרן; 2^b. שעה ,א״ב אעיר יגוני עם זו אשר הלאוהו; 3^b. נאסר, headed ת׳ לשלמה הקטן ז״ל; 4. חיים יוצרי וגוחי, headed מי האיש החפץ חיים; 5. חטאנו) אהגה כיונים, Zunz, p. 381, 1).

II. תשעה באב. A=Jerem. xiv. 19 to end, Psalms 79, 74, 137, and the common prayers.—B after the common prayers י״ח=XI. B. ש״ע of 1057; marg. v. B 1 (introduced by זקנים אדירי, with the acr. of אלעזר), 2, 3, 4 (the MS. has in the strophe of ש, והרי אלף ועוד שנה להתכלה), 6 of 878; XI. *b*, *d* of 1057; XV. 16 of 1083; XI. *u* of 1057; XV. 18, 20, 17 of 1083; X. B *a* of 1025; XI. *e* of 1057; XV. 21 of 1083; marg. v. B 22 (לשלמה ז״ל); XII. 7 β (איך חרב) of 1081; XIX. *c* of 1026; *a*. בכו ;איך נוי חטאתי השמימה; β. בכו שובבים מעולפים; γ. אחים וגם ספרו; δ. שודד נוה רועי, with the acr. of שמעיהו חזק; ε. שמם נתיב גלגל, headed אחר לשמריהו הכהן (Zunz, p. 598); ζ. אם אין מנחם לה, headed אחרת במשקלו ובניגונו, with the acr. of אברהם ב[ן] ח[יי]ם ז׳צ׳ל ז״ל; η. יל ל במרך שאי, refrain הנני; XV. 10 of 1083; θ. ירושלם האנחי, with the acr. of יהודה; ι. יקרא סגור לבי . . . לכם, with the acr. of ליהו[ד]ה; XII. B *g* of 1025; XV. 7 of 1083; κ. אז בחטאינו חרב מקדש ,א״ב, headed וזה לרבותינו ז״ל; λ. אמר אויב בבוא גזירותיו, א to כ; XV. 8 of 1083 (end wanting); μ. Beg. wanting, beg. with זדים דביר שרפו, ends ובריית אבותיך ,א״ב and אברהם טויל ברבי יצחק חסיד; ν. יונה בגלות תקונן, with the acr. (at beg.) of יעקב; ξ. ציון לציון יקר חמדת חדדיך; ο. שובבה לא שבה, headed קינה לשלמה הקטן על י׳ הרוגים (Zunz, p. 483, 3); π. איך דכאוני הממוני . . . אבלה, with the acr. of דויד; XII. θ of 1081; ρ. אקונן מר ואסתמר, with the acr. of אליהו; σ. יום חובי ענה בי, with the acr. of יהודה לוי; XII. 4 of 1081; τ. ביום זה יבכיון; marg. v. B 32 of 878; after the recitation of a chapter of Jeremiah, Job, and קריאת התורה follow XI. b^1, c^1 of 1057.

III. Fol. 65^b. *a*. סדר תפלות השחר: 1. תהלתך אין (תוספת הרב שרביט הזהב; Zunz, p. 372, 4); 2. גם היום . . . והיא הקצרה מהשלש) אתה הוא יי לבדך; 3. ידעתי תפלות שיסד; Zunz, p. 95, 5; p. 96, 6. On the marg. are variations from the MS. De Rossi 997 in Luzzatto's handwriting); 3. כתר מלכות; 4. אברך את יוי אשר יעצני (לר׳ יהודה הלוי . . .); 5. מלכיאל (Zunz, p. 386, 3); 6. יש ישות; Zunz, p. 372, 3. *b*. שבח (אומרים אם עדיין הוא לילה): 7. אזכרה שיר ממשוררי ,א״ב and שמואל; 8. אעירה שחר על דברתיך ,א״ב and אני אברהם חזק. Next comes the epilogue רחמנא דעני (beg. wanting to שומר ישראל).

IV. Fol. 152 [מעמדות]: I. *a*. עת שערי (פתיחה, עבאם); *b*. אזכיר קצת נוראות (סליחה לאבן עזרא); b^1. אלהים אלי אשחרך; b^2. אריב עם רעיוני, both headed לשלמה הקטן; *c*. להודות באתי (למשה, תחנון); *d*. חיים קבצנו מגלותינו; *e*. אלהי קדם מעונה פנה (חטאנו, with the acr. of אביהו בן אליעזר חזק), headed להרב רבנא דוד ז״ל (Zunz, p. 384, 3). —II. *a*. בלבי ורעיוני (לר׳ יהודה הלוי . . .); *b*. יוי שֵׁם איום אני שלמה) מעון (שלמה קטן); b^1. אדיר מאז ראשון ונורא משכנותיך ,א״ב (הקטן בן יהודה); b^2. תתברך אלהי האלהים; *c*. אכין קרב לבקר (לרבנא משה); *d*. חיים שאלתי בשאלתי; *e*. שחרים יחידתי (להרב) וסרעפיים (Zunz, p. 329, 4).—III. *a*. רבנא שמריהו הגאון האיקריטי; Zunz, p. 367, 2); *b*. מקוה ישראל יוי רוכב (Zunz, p. 338, 14); b^1. יוי מלכי מחסי (Zunz, p. 378, 2^a); b^2. מבטחי וגוחי (Zunz, p. 338, 6); *c*. מבית צבי (Zunz, p. 337, 9); b^3. אלהים אמצו פלאיך (Zunz, p. 329, 6); c^1. בלילי על משכבי (משה); *d*. חיים אבקשה (Zunz, p. 371, 2); *e*. אשא אישון (end wanting, lac. for IV).—V. *a*. אדיר נוטה שחקים, beg. wanting (beg. with דובר צדק; Landshuth, p. 55, 1); *b*. מי כמוך מושל בגבהי מעוני, with the acr. of משה בן יעקב ן עזרה; b^1. יעירון רעיוני (לר׳) אתפלל אחלה ,א״ב and מנחם חזק; *c*. לפני המלך אשפוך (יהודה הלוי); b^2. מחסי לשחר (משה); c^1. חיים מול אל ישראל, with the acr. of משה (למשה); *d*. אשא עיני (Zunz, p. 388, 1^a).—VI. *a*. בחין ברבי אבר לבי (. . . לגור אריה; Zunz, p. 387, 1); *b*. אדרשה אלהי, headed סליחה להרב רבנא דויד מקשטוריא ז׳ל׳ה, with the acr. of I. *e* (Zunz, p. 384, 1); b^1. אתיו שובו, headed סליחה דיליה, with the acr. of אביהו בן אליעזר חי ונושע אמן; b^2. יוי אמר, headed סליחה לדוד אליך יוי, with the same acr. (אחיה and not אמן); *c*. את מי ישועה, headed תחנה לדוד במשקל אלהים לשבים, with the same acr. (אביהו); c^1.

דברתי אני, headed וידבר דוד ליוי את דברי השירה הזאת, with the acr. of דוד בן אליעזר חזק ואמץ לעד אמן סלה; c^{2}. דרשי נות, headed תחנה לדוד בניגון עת שערי ובמשקלו, with the acr. of דוד חזק; *d.* חיים דרשתיך מצרה, with the acr. of c^{1}; *e.* אתיו עם אל, headed לדוד לך לבדך חטאתי, with the acr. of אביה בן אליעזר חי ונושע (see for David's liturgical pieces, Zunz, p. 384).—VII. *a.* יה חון עמך (יהודה); *b.* הודו אדיר נורא, with the acr. of אברהם; b^{1}. אל תרחיק א״ב ,ברוך אלהים הנותן עוז; b^{2}. א״ב, ממני אלהי תנחומיך and משה; *c.* שני חיי ומאויי, with the acr. of שלמה at beg.; b^{3}. קדוש מסתתר (Zunz, p. 339, 8); *c.* מדמי הלבבות, headed תחנה למשה; b^{4}. אלהי כליותי (Zunz, p. 384, 2), with the acr. of [אני דויד בן אליעזר חז[ק; c^{1}. לפני המלך (למשה); *d.* חיים שאלתי (Zunz, p. 371, 3), with the acr. of שמואל ברבי נתן הפרנס חזק נצח סלה; *e.* מחטאתי אדאג (משה).—VIII. *a.* מה יקרו (Zunz, p. 386, 1, the acr. has . . . בן כ״ר״ר), headed by the author's name and בניגון עמדי יחידתי ובניגון עת שערי רחמים לך נפתחו; *b.* אתיו אמונים בפחד א״ב and יודא (?); b^{1}. חסדך אלהים (Zunz, p. 378, 1a), with the acr. of [מרדכי [ב]ר יונתן אמן סלה; b^{2}. אקרא לך בצר, א״ב and דוסא חזק (?); *c.* אנוש רמה (Zunz, p. 409, 2), headed תחנון ותוכחה לר׳ שבתי ז׳ל׳ה׳ה בניגון יצו האל; b^{3}. אפסו אישים ובטלו קרבנות; c^{1}. עורי איומתי (Zunz, p. 377), headed תחנון דר׳ משה קלקי בניגון עת שערי; *d.* חיים יוצרי וגוחי (יהודה חזק); *e.* אלה אזכרה (לעשרה הרוגים).—IX. *a.* ברכי נפשי (Zunz, p. 387, 1), headed by the author's name in full; *b.* אלהים אתה צורי; b^{1}. שפתי אפתח; b^{2}. יודו אליך מיהליך, all three have א״ב and משה; *c.* שחר קמתי; b^{3}. יוי אצתי להסתופף, with the acr. of אני משה ברבי יעקב; c^{1}. יצרי ראשית צרי; *d* of III (only indicated); *e.* אבדה התקוה (Zunz, p. 313), א״ב and אני אנטולי ברבי יוסף עליו השלום חזק ואמץ עשרה הם (?) . . . השליטים (pointed out on the marg. in Luzzatto's handwriting).—X. *a.* יום אפתחה דלת (לר׳ יהודה הלוי); *b.* מה לקוני (Zunz, p. 377); b^{1}. אנשי אמונה אבדו; b^{2}. איה חסדיך (Zunz, p. 370), א״ב and the author's name in full; *c.* מעון אהיה (Zunz, p. 386, 2), headed לתחן משפחת התחני ותוכחה להחכם . . . בניגון יצו האל ובמשקלו; b^{3}. אדון לאב המון (א״ב); c^{1}. בזכרי על משכבי (בלעם חזק); *d* of VI; *e.* אזכרה אלהים (Zunz, p. 338, 3).—תחנונים: *α.* אלהי קדם מעונה, headed by the author's name; *β.* יום אחשבה דעת מקוטרת מור ולבונה (Zunz, p. 386); *γ.* שפל וגווע מציאותיך, with the acr. of ישעיהו חזק; *δ.* פתיחה ותחנון לשרביט הזהב (Zunz, p. 373, 6), headed פתיחה ותחנון לשרביט הזהב; *ε.* שולחה ממעונה, headed . . . לר׳ שבתי בניגון עת שערי ת׳נ׳צ׳ב׳ה בניגון מבית צבי.

Greek Rabb. char. with vowel points; 4to, paper, ff. 224. [Opp. Add. 4to, 80.]

M. Qinoth.

1169

The Lamentations (two coll.) followed by marg. v. A 1, B 7 (headed . . . יש מקום שאומ׳ בליל ט׳ באב) of 878; X. B *n* (headed במנגנא אומ׳ בליל ט׳ באב) of 1025; marg. v. A 2 of 878.—B=marg. v. ש״ע, B 1 to 4; X. B *a* of 1025; marg. v. B 5, 6 (on marg.), 13, 11 to 16, 8, 6, 18 to 20 (fuller), 21, 25, 9 of 878. The fol. ends with חזק ונתחזק and the catchwords are להביא עליהם.—Next come (fol. 49) Job (two coll.) and (fol. 81) Jeremiah (incomplete) with marg. notes: on שב (Jer. viii. 6) כן הוא פתח כי הוא פעל עבר מן הכפולים מן שביבי אש.

On marg. of fol. 7 the index by the owner (Old Germ. curs. char.) of 51 Qinoth, of which the MS. has only 26. On fol. 16 another index of 19 Qinoth referring to the pages of the MS.—On the marg. of many folios are indications for another set of Qinoth.

Owners: M'shullam ben Yoḥanan; Sh'muel ben (erased at beg.); Yoseph רבא (at end); the son of the latter (fol. 4).

Germ. squ. char. with vowel points (and accents in the biblical parts; from fol. 107^{b} to end without vowel points); 4to, vellum, ff. 118. [Can. Or. 55.]

1170

I. A. Fragment of Qinoth, beg. with the end of 61, of which the last strophe begins אלה הם עשרה חכמי ישראל לכבוד; 62. על נהרות בבל חשכה; II. *σ* of 1168; XII. 4 of 1081; XV. 5 of 1083; *α.* זכור יי . . . לשמונים אלף; *β.* אויה ארץ צלצל (חיון) יונה שכחה קינה; *γ.* אצילים (שמואל); *δ.* עניה סוערה בימי מרודיה; *ε.* אזכור ימי עולם לירושלם אנודה (דייד (?)) אוי כי פקד אל עון; *ζ.* משה; *η.* זדון (אברם חזק) אללי . . . בהמירי בתוהו; *θ.* אהמיה; *ι.* (זרחיה) לתמ׳ חרדים לבית תפלתם, headed בנים ומריהם; *κ.* (נסים) נרדם שכור יגון; XII. 8 *κ* of 1081; *λ.* עד מה . . . ירדה ממעלות, headed (יהודה) ק׳ ומאורה; *μ.* איך אשום וזמיר לנהי; XII. 8 *ε* of 1081; *ν.* אבלה ואומללה פרץ . . . נודו; *ξ.* (אברם) אימות ומהומות נפלו; *ο.* (אברהם) לשברי, headed לתמ׳ איה ידידי; *π.* השפילו שבו והעמיקו; *ρ.* ארץ חפץ נדחיך; *σ.* (יהודה) יום נכספו נפשים וכלו; *τ.* (נתן) יום . . . נחו בפשעי, both headed לקדיש; *υ.* שדי שמעו אלי, headed לשם טוב פלקו תנצבה; *φ.* איך תנשני (XV. 8 of 1083); *χ.* (משה נתן) מי גם בכם ויסגור, headed והיא כמעט נחמה ואומרים אותה אחר שאמרו כל הקינות ימים ש״צ ואו׳ אותה.—B. נחמה: XII. 8 *ν* of 1081; *α.* נוהגין לומ׳ זאת הנחמה אחר (יוסף) רבים לישראל, headed תפלת מנחה; *β.* (יהודה) רצה נפש נענה.

II. לקינות של מתים. A. פתיחה: *α.* אצדיק דין עליון (אני משה); *β.* אצדיק דין צור ותהלותיו (א to י and שעל).—B. קינה. *α.* לאברהם: 1. (יוסף הקטן) יחד שמעו אלי; 2. לכו נבונים שאו; 3. לבבי כים ינהם; 4. לבי בכנור (all three with the acr. of עמי . . . לטימי).—*β.* ליצחק: 1. איכה חלאים (אני יוסף חזק) לבי לבי יהגה אימות; 2. (לטימי) רגשו; 3. משבר . . . יום תהיה תבל; 4. (יוסף) יום צח אהה וערב (יוסף חזק).—*γ.* ליעקב: 1. יצא לבבי יצא (יוסף ב קונקה); 2. למצער . . . (לתמ׳ איך נוי); 3 (יוסף) יום פגעים לרגעים שמעו נא (לשימי חזק); Luzzatto on the marg. שמעון חזק;

4. לתמ׳) 1 : ליהודה .δ—.(אני יוסף) איך הארץ אבלה נבלה
יום מות איש .2 ; (לטימי) לרגעים אריד בשיחי .(איך נוי
4. ;(אני יוסף) אבכה יום כלה וחרין .3 ; (יוסף חזק) אמונים
יזיל כל איש .1 : למשה .ε—.(יוסף לטימי חזק) יהגה לבי אימה
למה .3 ; (אני יוסף) איכה מבכי אחשה .2 ; (יוסף לטימי) עיניו
;(יוסף חזק) יגעתי ונתקו מורשי .4 ; (לטימי) אנשים תהבלו
5 (לתמ׳ שעה נאסר) .עם ספדו וגם נודו (למשה).—ζ. ליוסף :
היום לא יום .2 ; (אני יוסף חזק) אהה ערבה כל שמחה .1
על הנכבד ר׳ יוסף שלמה ז״ל עשאה אני יוסף) 3 ; רננה
;(יוסף) יום קול יללה הקהילנו .4 ; רעי לרעי יחילו .(בונפ״ש
5 (לתמ׳ שעה נאסר) .ייליל שר וינוד שר ; 6. בכו עמים
כליותי ומחשבותי .8 ; (לטימי) לקונן עת האסף .7 ; ולאומים
בכו אישים : ליהושע .η—.בני תבל בכו באבל .9 ; תמהו
2. ; (יוסף לטימי) ירע לבבי אנחות .1 : לדוד .θ—.וישישים
לבי .4 ; (לתימי) לבבי מות ענה .3 ; עשו מספד שאו קינה
למשפחותם בוכים .(לתמ׳ שוממו) 5 ; (לטימי חזק) ידמה אש
;(אני יופה חזק) אעשה בכי תמרורים .1 : לשלמה .ι—.(לטימי)
2. יהמה .(לתמ׳ איך נוי) 3 ; (יוסף) יום יום עיני את דמעותיו
אקונן .1 : לחיים .κ—.(יוסף) אהה . . . יפתה לב .4 ; (יוסף) עם
;(יוסף) יגוני רב ואור .2 ; (אני יוסף בן ששת חזק) ופה הרחבתי
3. רחם נא עליו .(לתמ׳ שומרון) 4 ; (יוסף) יקרים באים בעדי
—λ. קינה עלי .μ—.אסיפת שלום תהא אסיפתו : לשלום
אליזיר (so) אבי אלחנאג (so) מספר ר׳ משה ב״ר מרדכי הסרדי
איך נלקח בן נחמד : לחתן .ν—.רעו עם על שמש : נ״ע
;אמרר בבכי ואזיל דמעותי .(לתמ׳ שומרון) 1 : לבחור .ξ—
2. (שיש לו אשת נעורים לתמ׳ איך נוי) 3 ; ידידי קוננו עמי
בטרם .1 : קינה .ο—.בת נדיב חגורת שק .3ª ; בת נדיב גוזי
לתמ׳) 3 ; אימות שאול ופחדים .2 ; תקונן אנוש מתאונן
אנשי .(לא״ע) 4 ; (יוסף גקטילה) ישנים הקיצו וציצו .(שומרון
ממרומו הצית .6 ; הוי שונים התמהמו .5 ; אמת הצדיקו
;לתמ׳ איך נוי the last three are headed ,אשי יגונים
בן .8 ; שמעו והאזינו נבונים ונכוחים .(לתמ׳ שומרון) 7
אנוש .(לזקן) 10 ; מה בן אנוש כי פקדתו .9 ; אדם שא קינה
;(יעקב) אנוש יעוז להוותו .11 ; (יושף חזק) טרם תאסף
בכו . . . מיהרו חיש שאת .(לאיש נכבד ובעל תורה) 12
איש .14 ; אוי לבחור אהה רעי .(לתמ׳ שומרון) 13 ; (מנחם)
איך ינשה אנוש .15 ; (יוסף) אמת . . . יתנו יודעים (only two
strophes, lacunae extending to the end of the next
Qinah (the 164th), of which the end is effaced); 16.
שכל נבעת .(ליום שביעי לתמ׳ שומרון) 17 ; ככבי המולת שוד
מה אדם .19 ; מאד גדל כאבי .(לתמ׳ שומרון) 18 ; ונרדהם
;אבי ואמי בכוני .21 ; העולם הזה מערכת .20 ; יום עין מות
לתמ׳ שעה) 23 ; (יושף) יום אידו יהי כתוב .(לתמ׳ איך נוי) 22
אהה .1 : לנרצח .π—.אקונן מר ואתמרמר ואת ראשי .(נאסר
לתום שמש קדר .3 ; מרי נפש בקצוי .2 ; לבחור נעים, all
three headed לתמ׳ שומרון ; 4 (לתמ׳ איך נוי). איך כאבי לבי
בכו אחים ברוב .1 : לילד .σ—.אצא עיר ושער : לנער .ρ—
אזעק בשברי .3 ; (משה) מדורת אש תבער בי .2 ; קינים
לתמ׳ איך) 2 ; (יעקב) יפת תואר ונעימה .1 : לאשה .τ—.ואוני
נוי). יום חלתה . . . הלילו (יוסף, end wanting).

On the marg. are the Hebrew figures for the liturgical pieccs (from 62 to 182) and the acrostics by Luzzatto (?); on fol. 1 and on the binding by another late hand קינות לר׳ יוסף בן אביתור.

Greek Rabb. char. with vowel points; 4to, paper, ff. 63.
[OPP. ADD. 4to, 102.]

1171

I. [Part of a Siddur.] Fol. 13. The Lamentations (two coll.) followed by A 1, 2 of marg. v of 878.—B=ש״ע, B 1 to 5, 9, 7 of marg. v of 878; X. B *a*, *b* of 1025; marg. v. B 8, 11 to 16 of 878; X. B *n* of 1025; marg. v. B 20 (headed על גזירות ת׳ת׳נ׳ו, at end הסלת קינה דרבנא קלונימוס ז׳צ׳ל) of 878; X. B *d* (headed ומכאן ואילך של רבנא יואל הלוי צ׳ז׳ל (so) על גזירת קולוניא) of 1025; ואתאונן ואתקונן, headed ומכאן ואילך נוסדה על גזירת וורנקבורט שנת א׳ לאלף הששי ביום ו׳ לשבת ובשבת י״ב וי״ג בסיון. וכמדומה שהרב ר׳ יהודה בן רבנא משה הכהן מנוחתו כבוד יסדה; X. B *i* of 1025; marg. v. B 18, 19, 21, 29, 22, 6, 17 of 878; X. B *g* (at end זה השנים עשה ר׳ קישטלין על ר׳ ישמע׳) of 1025; marg. v. B 24, 25 (headed אחרת בניגון אז בהלוך ירמיהו ושכחתי מלכתב לעיל), 31, 30, 32 (headed זאת ציון יסד הרר׳ יהודה הלוי קישטלין כשעמד לפני הר ציון שיבנה במה׳ בימי׳) of 878; X. B *k* (at end סיימתי הקינה שעשה ר׳ שלמה גבירול ז׳צ׳ל); ציון יי לכם בחר מעוניך (at end סיימתי הקינה שיסד הר׳ רבי׳ יקר הלוי בניגון ציון הלא תשאלי ובמשקלה). Next comes the index of the 39 Qinoth. On the marg. are indications from W. Heidenheim for the German rite.

II. Fol. 58ᵇ. Introduction to the S'liḥoth preceded by a prayer beg. ברוך יי אלהי האלהים. י׳ טבת=217, 40, 220, 218, 221, 222 (מרבינו אפרים ז׳צ׳ל), 315, 223 of 1154.—ת׳ אסתר=226, 224, 225, 227 of 1154; ξ of 1155; 229 of 1154.—י״ז תמוז=230, 232, 231, 219, 233, 323, 234, 235 of 1154. Next comes ויחל with Haftarah.

III. Miscellanea: *a*. Fol. 78. R. El'azar of Worms' הילכות תשובות; *b*. Fol. 86. ת׳ש׳ב׳ץ, 497 §§, beg. and ends like No. 378, 2 (מורינו הרב רבינו מאיר נוחו עדן), with the quotations (the MS. has the name Y'quthiel). There is an appendix of 17 §§, followed by the index. At the beg. is a note from W. Heidenheim, in which he states that there are discrepancies between the MSS. which he had at his disposal as well as from the edition; *c*. Fol. 134. א׳ו׳ה מתיקון הרב רבי׳ יצחק בר׳ מאיר מדורין, beg. like No. 689 and has 35 §§, ends ואם הוא מן הזפק כי נקב כשרה; *d*. At beg. of MS., *a*. R. Meir's (of Rothenburg) ה׳ שחיטה; *β*. Rules for calendar to be found in most of the prayer books (the Th'qufoth begin with the year 5264=1504), which are continued at end. Fol. 155. There are notes by a later hand, one of which beg. (fol. 3) אילו י״ג שורות שיסד ר׳ יוסף עברן.—On the last page is the prayer יזכור with the mention of places where the Jews

suffered martyrdom (pale).— On fol. 154ᵇ an autobiography of the son of R. Sh'muel hal-Levi of Duren (pale), beg. with the year 5130=1370.

Written by Yizḥaq ben Eli'ezer for R. Sh'marya ben M'naḥem מצולפכא (fol. 153).

Germ. Rabb. char. (prayers with vowel points); 4to, vellum, ff. 163. [Mich. 74 (Ol. 542).]

N. Haggadah.

1172

1. הגדה (German rite), ends with כי לו נאה.

2. Fol. 17ᵇ. Abhoth, six chapters without enumeration.

Owners: Meir, Yoseph, and Nafthali, sons of M'shullam hal-Levi.

Germ. squ. char. with vowel points; 8vo, vellum, ff. 39. [Bodl. 50 (Uri 286).]

1173

1. הגדה (Italian rite), beg. with דינים, ends with כי לו נאה, headed רהיט אחר.

2. Fol. 35. Mosheh Qamḥi's מהלך with marg. notes.

No. 1 was written by Abraham ben Yom Tobh hak-Kohen for his master R. M'naḥem ben Binyamin ben Y'ḥiel, fin. in the year 5050=1290. No. 2 was written by Yizḥaq Barukh ben R. Sh'muel ben הקדוש R. Ḥayyim Ẓarfathi for his friends Nathan, Abraham, Mosheh, Sh'muel, and David, sons of R. Abhigdor ישׁר׳׳ו ben R. Y'quthiel ben R. Abhigdor.

Owners: Yizḥaq ben Sh'muel, who had it from R. Abhigdor the 14th of November 5172=1411 (fol. 2); Yoseph ben Yizḥaq גאליקו ? on the 5th of January 5274 =1514 (fol. 3); Eli'ezer ben Yaqob Levi (at end).

No. 1, squ. char. with vowel points; No. 2, Span. Rabb. char.; 4to, vellum, ff. 47. [Mich. 533 (Ol. 531).]

1174

הגדה דלילי פסחא (Oriental rite), beg. (after קידוש) בבהילו יצאנו ממצרים. הא לחמא, ends with הלל, followed by the Arabic words ויתכי עלא יסארהו וישרוב ויעמר אלכאס אלכאמס ויקרא נשמת ויגדל אלהים חי והודו ליי כי טוב ופיוטי׳ וישרוב. At beg. a Latin description of Haggadah.

Written by Shim'on ben ידעיה (?) ben David ת׳מ׳ך, fin. on Monday the 18th of v'Adar 5570=1810.

Span. squ. char.; 8vo, paper, ff. 12. [Laud. 314 (Uri 293).]

O. Hymns and Occasional Prayers.

1175

בקשות על סדר שמונה עשרה וקדיש וקדושה ליחיד (according to modern title) of R. Y'hudah ben Qalonymos (Zunz, p. 208, 1): 1. Fol. 3ᵇ. קדיש, beg. אורה מאופל כבודו; 2. ש׳׳ע, beg. בורא ניב שפתים (the second § up to תצמיח קרן has the full acrostic). Next comes (fol. 26) a kind of ודוי. Fol. 29ᵇ. קדושה דשבת, beg. אין כאל מעריצים, with the acr. of משה בן יצחק. Fol. 31. אל נערץ by the same, headed קדושה דמוסף. At beg. of MS.: *a*. Fol. 1. A fragment of Rashi on Ecclesiastes xii. 4, 5; *b*. Fol. 2. קדיש ליחיד, beg. תניא אמר ליוסי; *c*. Fol. 2ᵃ. ברכו ליחיד, beg. ברכי נפשי; *d*. Fol. 3. קדושה מיושב ליחיד, beg. בשפה ברורה ובנעימה; *e*. Fol. 20ᵇ (interrupting ש׳׳ע at the passage תצמיח). קדושת מוסף דיחיד, beg. שנים שרפים עומדים.

Owner: Abhigdor ben El'azar hak-Kohen of Saxony, living at Cracow.

Squ. and Old Germ. curs. char.; 12mo, vellum, ff. 34. [Opp. 778 (Ol. 299).]

1176

1. Sh'lomoh ben Gabirol's אזהרות with two commentaries: *a*. By יצחק] בן טודרוס, according to the MS. of Paris, 273], beg. פי׳ שמור אותה ענייה שאמרו ישראל ומנה למעלה ר׳צ׳ו לאוין ויש בהן בסיני נעשה ונשמע, ends לאווין כפולים כגון לא תשא פני דל ודל לא תהדר בריבו; the commentator says on ואזכיר (fol. 2), כלם נרמזים לו ר׳מ׳ח מצות בי׳ הדברות מן אנכי עד וכל אשר לרעך. ושמעתי אומ׳ שרבי׳ סעדיה ז׳׳ל רמזם ופי׳ איני יודע אם באזהרות אם בפי׳ התורה אם בעברי אם בערבי ובא׳ מפי׳ ר׳ יהוסף ז׳׳ל ראיתי פי׳ שפי׳ בלשונו ואינו זוכר באי זה מהם כי רבים הם י׳׳ב ספרים כנגד י׳׳ב מזלות י׳׳ב שבטים. *b*. By בן שושן, beg. ואזכיר מצות עשה. בדת מעוז ומחסה. דת וזו היא השם שהוא מעוז ומחסה. מעוז לשון חוזק, ends נקראת מנחת חביתין של כהן גדול שמקריב כל יום מחציתה בבקר ומחציתה בערב. At end נשלם פי׳ המצוות.

2. Fol. 94. קיצור ספר חובת הלבבות להחכם החסיד על ידי ר׳ בחיי ז׳׳ל (fuller than the edition; the MS. has אדוננו זקננו הרב ..., see Steinschneider, Cat. Bodl. col. 782), beg. with the heading of the ten chapters.

3. Fol. 143. ספר היראה לרבי׳ יונה ז׳צ׳ל (חיי עולם).

4. Fol. 160. ספר התפוח, Abraham hal-Levy ben Ḥasdai's translation of Pseudo-Aristotle's 'Liber de Pomo.'

Written by Yoseph בִּיבִי ben Sh'muel (end of No. 2) at מתא מכנאסה; No. 1 was finished on Friday the 20th of Siwan; No. 2 on Tuesday the 14th of Abh; No. 3 on Tuesday the 21st; and No. 4 on Wednesday the 15th of the same month, in the year 5269=1509.

Owner: אישטי ליברו איש דיל חכם השלם ר׳ יצחק בִּיבִי י׳צ׳ו.

Span. Rabb. char., the text of No. 1 with vowel points (the text and the heading of the other Nos. in red ink); 8vo, paper, ff. 165. [Laud. 106 (Uri 330).]

1177

זוהר הרקיע, Gabirol's Azharoth with R. Shim'on bar Ẓemaḥ's commentary (printed), finished at Algiers the

2nd of Siwan 5177=1417 (fol. 144). The MS. beg. with the index of the commandments according to Gabirol, and concludes with two dissertations: *a* (fol. 144). On the enumeration of the commandments according to Maimonides and Naḥmanides by the commentator; *b* (fol. 149). ההבדלים שיש בין הרמבם ובין הר״מ מקוצי במספר המצות.

Owner: Ahron hal-Levi (fol. 1).

Or. Rabb. char.; 8vo, paper, ff. 150. [MICH. 344 (Ol. 235).]

1178

R. Y'hudah hal-Levi's מי כמוך for פורים (see IV. 2 of 1057), copied from a printed edition by Asher (ענזיל) ben R. Yaqob דיין ben R. Enzil דיין, grandson of R. Ḥayyim Kohen, Rabbi at Prague.

Germ. curs. char. (autograph?); 8vo, paper, ff. 4. [OPP. 756 (Ol. 571).]

1179

A copy of the same.

Germ. squ. char. without vowel points; 8vo, paper, ff. 6. [OPP. 755 (Ol. 570).]

1180

1. תחנות להרב הגדול הר׳ שמעון דוראן ז׳ל׳ה׳ה ולהרב החר׳ ראובן ז׳ל׳ה׳ה, hymns for the Sabbaths (headed by the Sidras). On fol. 44: *a.* ד׳ זעקתי בחבלי (לי״ז בתמוז); *β.* ד׳ זעקתי בצירי (לבין המצרים), both by Z'raḥyah hal-Levi. 2. ד׳ יגוני קראוני אל אבל (fol. 60, לי׳ בטבת להרר יהודה הלוי ז׳לה׳ה). 3. ד׳ ידך תרים להחריב (יוסף בר יצחק חזק; חדש למחר). 4. ד׳ רבו משערות ראשי (לתענית. להרר׳ ראובן ז״ל). 5. ד׳ רוכב שמים (לשאלת גשם, by the same). 6. ד׳ ארכו שני בגלות (להרר׳ אברהם בן כמהרר׳ נשיא נתן זלהה; the acr. has only אברהם חזק). 7. ד׳ אם גדלו עוני (אני דוד קטן). 8. ד׳ הקשיבה רנת אמונים. 9. ד׳ שאגה לו כלביא. 10. ד׳ שועת יום ויומים (all three headed לגשם). 11. ד׳ שאגו צוררים ריק (לחילות הנצרים). 12. ד׳ חננו לך קוינו. 13. שובי נפשי למנוחיכי. 14. ובכן רפאה נפשי (מסתגאב, the last three are headed על הדבר). 15. בס״ד סדר תענית פורים על מפלת אדום (אני שמעון) י׳ש׳ו בעיר אלגזאייר י׳ע׳ה.—A. *a.* ד׳ חזקי רהוטה (בר צמח חזק); *b.* קדוש כלמה עטיתי; *c.* יום אירא לך אוחיל (יהודה חזק); *d.* After פסוקים follows זכור נא אלהינו ברחמיך (סליחה) לרחומיך.—D. After introduction and אנשי אמונה: *e.* מדמי הלבבות (משה); *f.* מרום וקדוש שעה (משה קטן); *g.* אנא בקראינו לקול שועינו; *h.* עת שערי רצון (by Maimonides); *i.* מושכי עול עונים (משה); *j.* יה אשר אשפוך לפניו (משה קטן חזק); *k.* אשם וזע מזדונהו (אברהם חזק); *l.* יחיד אלהי אמן (interrupted by מסכת פורים). After the indication of *a.* יום לריב תעמוד, *β.* חרדים לבית, *γ.* משתחוים אל הדרת, *δ.* יי חזקי ארוממך (רהוטה), *ε.* אם אפס רובע, follows *m.* אמצה ממנו אשמתינו with *ζ.* שבט יהודה; *η.* אשתחוה אפים, both only indicated. *n.* תחנה: *a.* ... למען נחמן אבן סונבאל ... להחכם) נהם לב עם אנון); *β.* יי שעה ממרומיך (שמואל יחי; עוד לו ז׳צ׳ל׳ה׳ה על שם בנו ז׳ל׳ה׳ה); *γ.* יי יום יום (לחתן עוד לו ז׳ל׳ה׳ה); *δ.* יי יונתך מיחלת עוד ירבו (להחכם השלם הדיין כמהרר יהודה עוזיאל) אשחרך צמאה (ז׳ל׳ה׳ה). 16. שיר נאה בדרך תוכחה) אלהים ברא בצלמו בלשון מליצה על סדר הפרשיות ובראשי הפרקים נסמן אני משה בן אברהם מקרית יערים היושב בעיר אויניון שנת ה׳ אלפים ר׳כ׳ו לבריאת עולם, fol. 109). 17. העתקות מס׳ שקל הקדש (see Ẓiyyon, II. 97). 18. מדרש אלה אזכרה (printed). At end, No. 136 נעתק מקובץ כ״י הנמצא בעקד הספרים פה נכתב בשנת ש״א ע״י הסופר הר׳ שמואל ב״ר חיים. 19. Fol. 129. A part of ס׳ תנאים ואמוראים, beg. אין הלכה כתלמיד במקום הרב. 20. Fol. 131. Extract from Mosheh ben 'Ezra's ס׳ ערוגת הבושם, beg. אמר הפילוסוף כי הבורא קדמון. 21. Fol. 140[b]. חידה מר׳ משה אבן עזרא ז״ל, beg. זכר נא בהסבנו, with a commentary. 22. Fol. 143. שבעתא למוסף של שבת פרה. נמצא במחזור כ״י No. 14 פה, beg. פרה אמרה קשה, with a comm. beg. ... שאין שום אדם יכול לעמוד על טעמי פרה, headed העתקתי מפי׳ על המחזור רובו לרבינו אפרים מבונא על קלף בשנת ה״א ע״ז. This is followed by a comm. on שבעתא של פ׳ זכור copied from a Maḥazor מנהג ווירמייזא, beg. ... זה ויבא. 23. Fol. 147. פיוט שאול שהיה מלך ראשון על ישראל לשבועות מר׳ יהודה הלוי (copied from a Maḥazor S'fardi Cod. 205): *a.* יודע מכאובינו ומחבש לעצבותינו; *b.* יוצאת חפשית (פזמון). 24. קנות (copied from No. 130): *a.* אמרר בבכי (Zunz, p. 335, 2[a]); *b.* אספדה ואלילה (Zunz, p. 496, headed ... קינה לתוספות למי אוי למי אבוי שיסד); *c.* איכה ישבה בדד עגונה (Zunz, p. 289, 4); *d.* מה קול הצאן (Zunz, p. 494, headed סי׳ ל״ז וכתוב No. 37 נמצא גם במחזור עליה שנוסדה על קהלת ווירצבורק רויטענבורק נורענבורק); *e.* אמרות ה׳ נחמות (Zunz, p. 284, 3); *f.* אני מנוחה לא מצאת שבויה נתנני (Zunz, p. 301, 4); *g.* ... יסד אביו של ר׳ תמר ושמו ר׳ (incomplete, headed מנחם); *h.* ציון הלא תשאלי (Zunz, p. 479, where תדרשי instead of תשאלי); *i.* אחבירה מלין (Zunz, p. 360, 3, headed הדרשן (so) קינה דר׳ מאיר לובכרט); *j.* אעיר שחר (Zunz, p. 459, 2). 25 (copied from Cod. 239). מרשות אב ורם (Zunz, p. 494, 2[a], headed ... הנהרג בווירצבורג בשנת נ״ח הידוע). 26. ציון הלא (Zunz, ibid. 1). 27 (copied from Cod. 43). ווּתיק וחסיד (Zunz, p. 361, 18). 28 (copied from Cod. 59). דברך האמן (Zunz, p. 326, 3). 29. ימים ברחו (Zunz, p. 336, 3, headed מיסוד הר׳ יחיאל מאיזנכא לגזירות לודא וולדא). 30. אנחנו בני גלות (סליחה לאבן עזרא). 31 (also to be found in Cod. 39). אלהים הבט בשעבוד (נתן א״ב and). 32. אלהים שלח עזרה גלות (from Cod. 43, headed תחנון מר׳ מנחם על הנשרפים). 33. קנות: *a* (from Cod. 104). אבכה ואלילה; *b.* טף ונשים (Zunz, p. 487, 2, 3); *c* (from Cod. 23). אלכה וירדתי; *d.* תרד עיני (Zunz, p. 284, 2, 5). 34 (from Cod. 240). העתקות מסדר תפלות (לשבתות): *a.* אלה עלם דמלקדמין (Zunz, p. 150, 23); *b.* אמרות טהורות to אנכי (Zunz, p. 267, 1[a] to p. 268, 4); *c.* אלהים אמת; *d.* ויבן אומן (Zunz, p. 150, 18; p. 149, 17); *e* (from Cod. 37). אעדיף

(ביום א׳ של חנוכה אומרים זה במגנצא יוסד הקליר) כל שמנה למי אוי; *f.* (ממה״ר״ז״ך) ציון אריוך בכי; *g* (also in Cod. 130). (Zunz, p. 290, 5); *h.* אלהים חיים (Zunz, p. 313); *i.* אתה האל; *j.* פורה; *k.* פנה (Zunz, p. 335, 1, 2, 3); *l.* ... זכור (שמואל) שש אנכי; repetition of *h.* 35. Fol. 219. העתקות מס׳ קול מוסר להחכם ר׳ שמשן כהן מודון ז׳לה׳ה נדפס במנטובה שנת ת׳פ׳ה, containing 1, 2, 3, 12, 22, 24, 26, 34, 38, 44, 47, 49. 36. Fol. 205. Letters: *a.* From David נימו to Th. Chr. Unger, dated London, the 27th of Thammuz 5476=1716; *b.* From Yizḥaq Ḥayyim Kohen מהחזנים to the same (printed in Oẓar Neḥmad, III. p. 131; transposed in the MS.); *c.* From Mosheh Ḥagiz to Joh. Chr. Wolf, dated Jerusalem, the 6th of Thishri 5496=1736.

Copied by Dukes from MSS. of the Library of Hamburg; Span. Rabb. char.; 4to, paper, ff. 228. [Mich. 146 (Ol. 846).]

1181

ספר הישר (according to fol. 199[b], where a part of the author's autobiography is to be found), a collection of occasional prayers, and of poems relating to the observance of the ceremonies, by R. Abraham ben Daniel. He composed them between 5296 and 5313 (1536 to 1553); some of them have his acrostic, others those of members of his family (see Zunz in hap-Palit, p. 25, and Gesch. der rel. Poesie, p. 535). The author had not the slightest poetical talent.

Owner: Eli'ezer Sanguini, 5372 (fol. 312[b]). On the binding (autograph?, injured), נפטר לעולם ... ז״ל ליל ג׳ י״ט ... אדר הראשון ... שעות באריו ונקבר [בכ]נ י״ט שעות תנצבה ...

Ital. Rabb. char. (autograph?); 8vo, paper, ff. 578; beg. and end slightly injured. [Mich. Add. 43.]

1182

ספר שירי תהלה (fol. 3[a]).

1. *a.* נשיר זמרה ונודה אל, headed שיר נאמן משובח ומפואר אשר יסד הרב כמהרר׳ שמחה קאלימאני נ׳ר׳ו לשורר בחנוכה לחן גילי ושמחי או לחן מן המצר. 2. בקשה: *a.* אנא ... יוסף ה׳ על עמו (יוסף פארדו חזק) אודה ...; *b.* ידעתי כי צדק מלאה ימינך (ישראל) יהיו לרצון אמרי פי; *c.* למענך ולא לנו ולשוכבי מערה (לחן משוך אל חוט חסד); *d.* 3. פזמון: *a.* אתן שבח במקום זבחי (אני חזק); *b.* אז ימלא שחוק פינו (אברל); *c.* אין אדיר כה׳ (א״ב); *d.* ממעונות ידך תנחני (ישראל חזק); *e.* יקרבנו ה׳ (מרדכי) אריות; *f.* מי ומי ... מעולם; *g.* מלך רם ניב שפתינו לעבודת; *h.* שחר אברך יוצר מאורות (אני יהדה); *i.* חי נסכת (מאיר); *j.* לחן אני; *k.* ישראל יהיו כמוץ עבדי כמוש (שלמה) אבקשך ימי; מפקיד יחידתי). 2. *e.* אלהי עוז תהלתי (אליקים). 3. *l.* שירו (לחנוכה לחן זכור ברית; ישראל) חנוכה גואלו נועם הפיוט; ור״ח; יעקב ... יקר שמו לשבת. At end, (הנ״ל לחן פיוט ארץ הקדושה). 1. *b.* אודה מפלאות אל לחנוכה ... לחן לאל; אני משה זכות חזק יצ׳ו אמן צדקן (שמעיה וג) אודה ... ; *c.* שימו לב על הנשמה (ברוך עזר סתרי; *d.* אשיר נא לידידי שירה חדשה, headed שיר חדש (פיוט מהולל בתשבחות. לימי חנוכה מספר תקפו של נס ותקנת ח׳ז׳ל בענין הנרות בנגלה ובנסתר ובו בתים כמנין ״אי ע׳ ס׳ה׳כ. לחן דודי ירד לגנו. והוא של הרב כהר׳ דוד פארדו. 2. *g.* יה אל צורי רפא (ישראל). 3. *m.* אכלו משמנים וסולת (לשבת וחנוכה לחן דודי ירד לגנו; אברהם). 1. *e.* מרומם לחנוכה לחן יום זה לישראל; משה זכות י׳צ׳ו) על כל ברכה לשבת. לחן כי) (או מזמרת שיר ושבחה); *f.* שבת שר מנוחה פיוט זה חברתי ויסדתי לכבוד שם אשמרה שבת. At end, (אל נורא נתכונתי. לשורר ביום שבת אהבתי. 3. *n.* איום שמי (לשבת למהרר׳ משה זכות ז״ל) היום. 4. ספר תוכחת מגולה: *a.* אגדלך אלהי על כל נשמה (אברהם); *b.* אתה בן אדם הכינה ... גם רוח, headed דוד פארדו יצ׳ו. לחן אומברי; *c.* אם פגע בך האי מנוול, headed אין קי טי לו קונטיניש; ... הכינה ... אברהם בן עזרא ז״ל ...; *d.* שוכני בתי חומר, headed חברה הרב שלמה ן׳ גבירול לחן יה שמע אביונך. 5. מרום אלי מתקוממי (the first strophe is composed of Hebrew, Spanish, and Turkish phrases, the other strophes are Spanish). 3. *o.* מלכי צורי גואלי (משה כהן חזק).—The index is to be found on fol. 43.

Written by Y'hoseph ben Nisim David hak-Kohen (fol. 63), beg. in the year 5531=1771, and fin. on Thursday the 8th of Tebeth 5541=1781.

Owner: Y'hudah ben Abraham חי סיסי (fol. 45).

Span. Rabb. char. mostly without vowel points; 12mo, paper, ff. 64. [Reggio 62.]

1183

סדר עבודה זוטא of M'naḥem 'Azaryah de Fano (מה׳ר׳מ׳ע ז״ל, printed).

Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 9. [Opp. 657 (Ol. 1489[b]).]

1184

מנחת חנניה, two volumes of liturgies with a commentary by Ḥananyah Elyaqim ben 'Asael R'phael מריאיטי ben Yizḥaq ben Mosheh haz-Zaqen מעיר סיינה מבולונייה.

The first volume beg. with the preface and a dedicatory poem to the author by the physician R. Sh'muel Meldola.—*a.* שבת: 1. בואי כלה ב׳ כ׳ איומה את ונדגלה (fol. 10[b]); 2. בואי כלה אל דירתך (fol. 22[b]); 3. כל ברואיך ... מים על הרים יעמדון; 4. נתת (Ayyeleth hash-Shaḥar, p. 66[b]). *b.* תפלה: 5. גדול גבור ונורא (fol. 37[b]), with the acr. of גראציאדיאו. *c.* חנוכה: 6. אל אדון (Ay. hash. p. 78). *d.* פורים: 7. שיר של מוסר השכל, with various headings (fol. 109); 8. שירים ורהיטים על מצות פרטיות (fol. 118); 9. אתם בני (Ay. hash. p. 92[b]); 10. אני לדודי ודודי לי (fol. 137); 11. חיילים אגבר (fol. 145); 12. בימי (Ay. hash. p. 90[b]). *e.* סוכות: 13. קומו ונעלה בית אל (fol. 181[a]); 14. אמרת רנן ערוכה (fol. 187); 15. אליך עמי אפקוד (ש׳ח׳מ׳, fol. 196); 16. אומץ קצות דרביך (יוצר, fol. 198[a]); 17. אפאר שמך גואלי (פזמון), both for the second day. *f.* יוצר ליום הושענה רבה (fol. 204,

shorter than the edition). *g.* לש״ת: 18. יוצר יצור יצירה (fol. 234[a]). *h.* ספר הברית (שירים למילה): 19. חושו בנים האהובים (fol. 271); on a loose leaf, 20. יאיר הדר תבל, poem on the occasion of the wedding of R. Ahron כ״ץ with סמירלדה, daughter of Abraham Yisrael Ḥay Ashkenazi.

The second volume beg. with 1. אשמחה, שיר קידוש ועיבור ובעלצה ובחדוה ובדיצה; 2. חזקו (Ay. hash. p. 133); 3. דרוש, headed חדות ה׳ לחן ארי (fol. 32); 4. אשת (Ay. hash. p. 133[b]); 5. שיר לתקיעת השופר) הנטוע אזן, fol. 47); 6. מעורר ישנים (fol. 74), comm. on the introduction to the S'liḥoth, on אודך כי אנפת and אביון אשר כפיו, followed by the following S'liḥoth by the author: *a.* גולת יהודה מעוני (סליחת הגלות). *β.* סליחות גשמי נדבות: 1. בגשמי (סליחת קול לה׳ על המים) אל בורא בראשית; 2. יי אלקי הצבאות הבט (ס׳ אל הכבור ירעים) צדקה תצדיק. *γ.* השם נגדך כל תאותי (ס׳ שבולת מים) נא משמים. *δ.* ס׳ העקד) חשבתי דרכי ודלו (ס׳ תלת עשר מכילן דרחמי). *ε.* אנה היא ס׳ הדאגה, composed in 5369, whilst he was ill). *η.* ס׳ חמש עשרה שיר המעלות לתפלת) אתאנו לך נעילה). *ζ.* ישראל אשר אהב. *θ.* אדון עליון תנה פדיון (ס׳ הפדיון). *ι.* ס׳ הזכיות בהשכמות) יושב תהלות ישראל). *κ.* פזמון: *a.* על מזמור בבא אליו) למנצח אשר לו לבדו); *b.* בפתוח את אפריון; 7. לאל חי נקראו (לפסח); 8. אתה בראת עולמים (פזמון לנעילה); 9. במה אקדם (ודוי).

Most of the liturgies were composed between 5379 and 5383 (see Dr. Berliner's Magazin für Jüd. Lit. 1874, p. 76).

Ital. squ. char. for the text (mostly with vowel points); Ital. curs. char. for the comm. (autograph); fol. (of different shape), paper, ff. 317, 221. [Mich. 572, 570 (Ol. 472–474).]

1185

מרקחת, a collection of liturgies (some with a short comm.; all with the acr. either of the author's name alone or with the addition of that of his father) and Agadic passages of Midrashim, Zohar, and casuistic comm. by יהושיע בהקדוש רבי יהודא ליב ז׳צ׳ל ה׳י׳ד נין ונכד מוהרר יחיאל מיכל מאריפטשק במהרר ידידי׳ בן אביו זקיני מהרר מיכל קרצינג הנשרש מגדולי וחכמי רעגנשפורג בעל המחבר ספר מנחה חדשה אשר מנוחתו כבוד בק״ק לובלין הק״ק גם איזן וחיקר ותיקן כמה ספרי׳ ספר לקט שכחה פאה וספר כולל עולה והוא פי׳ על ספר היצירה וליקוטי פי׳ האגדה ושם נאמר אופן חתימתו ומקום נטעו ושתילו ג״כ לצלע המשכן שני׳ בגזע מהרר יוסף הזקן ז״ל אכסילרדא (fol. 27). These pieces are designed for recitation in the presence of a dying man. The author gives as reasons for composing his work: 1. In order to imitate his ancestor, the author of Minḥah Ḥadashah אמרתי גם אנכי להקריב מרקחת קטורת על מזבח הדפוס . . .), fol. 27). 2. Fol. 27[b]. גם זה הערוני לחבר חיבור המרקחת זאת בהיותי אחד ממשרתי חברא קדישא ב״ח . . . לפנים מזה היה דרכינו לספר באיזו חידושי מדינות או דברים שאירעו שמעתי מפי קדוש מהרר . . . לכל איש ואיש. On fol. 15[b] נפתלי הירץ א׳ב׳ד דק״ק סלוצק.

Owner: Z'bhi Hirsch ben Efraim; he inscribes the death of his father, which occurred on Sunday the 27th of Tebhet 5457 = 1696.

Old Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 28 (ff. 26 to end should be at beg.) [Opp. 665 (Ol. 1526).]

1186

1. סדר קדיש וברכו שסידי התסיד מוה״רר יעקל בן החסיד מוהרר׳ אברהם שעפטל זצל, beg. ועתה יגדל כח (printed).

2. Fol. 9. תפלת הדרך (printed).

3. Fol. 17. פרקי שירה (printed).

4. Fol. 24. עירובי תבשילין (printed).

5. Fol. 27. יהי רצון (so, קודם הדריש).

Owner: Y'didyah (המכונה טיאה) ben R. N'thanel Weil of Prague.

Squ. char. and Span. Rabb. char. with vowel points (modern); 12mo, vellum, ff. 29. [Opp. 779 (Ol. 300 A).]

1187

Collection of prayers, beg. מי שברך לג׳ רגלים(!)שכר מתקנה הרב המופלא כ׳מ ר׳ה׳ה׳ל (?) פה קקי אסטי התקן אחר הפרשה עלה המברך על הדוכן ואומר בסדר הזה. The volume contains various יהי רצון; Psalms and prayers for the הקפות; the liturgies ידיד נפש אב, עת שערי רצון, שוכני בתי חומר and יה נמצא ולא נרצה, יה שמך ארוממך; the prayers for תקיעה according to the S'fardiim; the Haftarah עוד היום בנוב with Thargum.—Fol. 129. בי״ח לחדש אייר הולכים בב׳ה׳כ בבקר אור אומרים תפלה אחר אומרים הלל הגדול א׳ח׳כ אומרים קדיש עושים פתה לוקחים ג׳ ספרים אמרים זה ב״ש: 1. ידו עמים כלם, refrain לגדול בשבחות, with the acr. of יוסף קני; 2. שומר אמונים גוי צדיק, refrain ברוך אשר מפליא; Psalms and prayers לעצירת הגשמים; אבינו מלכנו; ודוי; Haftarath Jonah; an introduction to the Haggadah in rhymed prose containing the דינים, also translated into Italian; סדר קרבן פסח, composed of אתקינו סעודתא, ר׳ב׳ש׳ע, passages of the different Sidras (אחר זה פסוקים אומרים אדיר הוא אלמכטיגר גאט אחד מי יודע). Next comes חד גדיא with Italian interpretation, beg., Dice ח״ג segnifica יוסף הצדיק; the volume concludes with תפלת הדרך. There are also some כוונות where the א׳ר׳י is quoted.

Squ. char. without vowel points; 8vo, paper, ff. 246, title-page illuminated. [Opp. Add. 8vo, 2.]

1188

I. Fol. 32 (orig. fol. 3). בקשה: 1 (beg. wanting), the last strophe קול מבשר תשמיעני (. . . חזק); 2. . . . שחר יום זה בחר . . . אודה; 3. יום זה יוצר יצורים; 4. דודי דל (השוחמי) סדר . . . האזינה יי קולי; 5. (עמרם) חנך דפקתי משנה . . . 6. (אני עים חזק) מידך . . . אל זה היום מלא; 7. . . . אברהם בר) אני לביתך שחרתי (השוח) הסכין מזון וטרף; 8.

יחידה לבית אל 10. ;קמתי באור בוקר לשחר 9. ;(אל חזק
12. ; כל אויביך . . . שמעי אחותי 11. ; (יעקב הלוי) נלכה
;(יוסף עקרהש) יה לך עיני נשאתי 13. ;שחר קמתי להודות
את 16. ; אנוש הלא תבוש 15. ; פנה . . . אודה בעמים 14.
;(עמרם השוחמי) יה בן . . . עד אנה 17. ; פניך יה אשירה
;לשחרך קמתי משיב 19. ; בשחר . . . אלהי אל תחרש 18.
אני מכלוף) אעירה שחר ארוממך 21. ; אעירה שחר אומרה 20.
שבחי 23. ; אל נערץ אשר נדרש 22. ; (בן יוסף חזק ואמ׳ן
;(אני יוסף סן חזק) אשפוך שיחה לפני מבין 24. ; נפשי לאל רם
לנדודך . . . יום וליל 26. ; קומה . . . ימי חלדי לך אפנה 25.
;(חיים כלח) לשחר . . . חבלי שאול סבבוני 27. ; אריד
29. ; (אני שלמה בר איסים חזק) אשכמה שחר אשירה 28.
;יעירוני ימי קדם היותי אות 30. ; אעירה שחר אגדלך אלהי
;לפניך . . . יה יודע מכאובינו 32. ; אודה לאל חי ברצון 31.
35. ; שחר קמתי 34. ; למענך ולא לנו ושוכבי מערה 33.
בנימן) בת אהובת אל קמה 36. ; היום יבושר עמך כי עונם
מה לך יצרי 38. ; (א״ב) אליך יי אקרא משגב 37. ; (חזק
יהודה) שובי . . . יקרה מיקר 39. ; תמיד תרדפני, L. added
אני לביתך שחרתי 41. ; ענני . . . יום יום אקום 40. ; (הלוי
43. ; האר אפילתי יוצר גוייתי 42. ; (אברהם בר אל חזק)
לדלתי . . . 44. ; (אליקים הלוי חזק) אלהי עוז תהלתי רפאני
אל אל אשר ברא 45. ; (יוסף הלוי הקטן) יחד ברון כוכבי
;(יוסף בר משה קרשקש) אעירה שחר את עיני 46. ; כל יש
and א״ב) יי יי אל רם 48. ; הנה כעיני עבד אל יד מעבידו 47.
עורה נרדם 50. ; בבוקר . . . יה בבוקר בקשתיך 49. ; (יוסף
אלי אל מרבצך 51a. ; שחר . . . מה בצע 51. ; למה תישן
יה 53. ; על משכבי . . . יושב שחק 52. ; (אני אליהו חזק)
54. ; (בן דוד משיח, last strophe beg. יהודה) אלי הנני
יונה 56. ; ידד מני דוד קרושי 55. ; צירי . . . יצא דוד חשקו
אבות העולם 58. ; יה אלה מלכות עלם 57. ; על קן תתאונן
60. ; (א״ב) אליך אשא עיני בהאירי 59. ; קרושנו קומו
אם אספרה כמו 61. ; (אברהם עזרה) אשתחוה אפים ארצה
אלי אל 63. ; שיר תודה לאלהים תנה 62. ; (א״ב) עברתי
; אבוא ברוב פחדך פניך לבקר 64. ; (אברהם בן סהל) אבושה
67. ; שירו . . . יושב במרום 66. ; יהללך ניב שפתי 65.
69. ; אשיר . . . יום יום ארפוק 68. ; יחידתי בואי בית
אדון עולם 70. ; (יוסף קברם) ממשכבי . . . יה אדון עולם
;קבל תפלתי של בוקר 71. ; (אברהם אבן עטר) צופה נעלם
כל הנשמה . . . שוכן שמים 73. ; שחר בשירתי אשפוך 72.
יה 75. ; (אברהם סלאמה) ארץ הקדושה יקרה 74. ; עד מה
יבוא 76. ; (נתן בן יעקב בלחן חזק) רצה . . . נא שעה שועה
ביום זה . . . . 78. ; שער . . . ישעי לך 77. ; דודי אל נן עדנו
חיים) חלו נא פני אל נאדר 79. ; (יצחק סלמה) יריאיך קמו
; שדי בזוכרי בהתעטף 81. ; שם הדר צור נאדר 80. ; (בן סהל
; שחר באתי בעזות מצח 83. ; איך שבחי צור נורא עלילה 82.
שמעו 86. ; אלי ועוז נאותי 85. ; שמע תפלתי של שחר 84.
אם אמרתי אספרה כמו אשר לא תעשינה 87. ; והטו אזניכם
ארץ 89. ; (דוד) עצל . . . רע מה למעלה ממך 88. ; (א״ב)
שבתי אני לדבר 90. ; (אני שלום חזק) הטהורה אהובה חמודה
שובו . . . אליכם 92. ; שמעי בת וראי והטי 91. ; אל לבי
ישראל and א״ב) אביעה אישים in the last strophe ; L.
wrote on the marg. ?יוסף רואה ; the last three are headed
תוכחה) ; 93. יה בדפקם שעריך . . . הבא (שלמה בן לוי).

II (fol. 55 orig.). אתחיל לכתוב בקשות של שבת האל
יום השבת אין 2. ; יפת פעם ובין אומות 1. : ינצרנו כבבת
אני לוי אבן אאהרקי) אם צבי נד ממעוני 3. ; (בן צור) כמוהו
אליכם נאמני אזכירה 5. ; קום יחידתי להלל 4. ; (משה חזק
אשיר במישרים את 7. ; כי אשמרה שבת 6. ; (אני חיים חזק)
; (מימון חזק) מה טוב יום שמו 9. ; יום זה מכובד 8. ; שיר יי
; נא אל לרגלי אמצא 11. ; (א״ב) אלף אמלל גודל יקרו 10.
להודות . . . . 13. ; (שמעון בן לביא) שבת כאישון בת עין 12.
יהודה בן) להודות . . . יחיד צוה לעם קדוש 14. ; יום בו שבת
שומר . . . מיום 16. ; על אהבתיך אשתה נביע 15. ; (אברהם
יודוך רעיוני 18. ; יום זה לישראל 17. ; (מנחם חזק) ראשון זכור
; אז תפיל בנעימים חבלך 20. ; קמתי להלל לשם האל 19. ; יי
21. מה לך קום להלל (injured) ; 22. (beg. wanting), last
strophe beg. שמור עם דל (refrain לעורר) ; 23. מצות שבת
25. ; (אלעזר לחאתא) אשמח ביי אל נאדר 24. ; נתנה אל
; זכור שבת ושומרה 26. ; (שוחמי חזק) יה זוכרה למשחריך
בין שבת 29. ; יצו אל עליון 28. ; אל אל אשחר ואפללה 27.
שומר . . . אל רם 31. ; שומר . . . אעורר נא 30. ; ומועד
ארוממך . . . יהיו 33. ; טובך . . . יום זה נשאת 32. ; מתנשא
שחרי 35. ; אנכי יי עוטה אורה 34. ; (יוסף שלום) לפניך יושר
שלום ש׳ ש׳ 37. ; מי זאת הנשקפה כעלות 36. ; נפשי את פני
שדי קדושי 39. ; יפתח איש את ידו 38. ; לך דודי הצח
אסדרה 41. ; כל הנשמה תהלל במיליה 40. ; ושמחת גילי
מנוחה 43. ; לאדון כל אודה 42. ; (אני לוי) תפלות לא[ל] רם
; ישתבח שמך לעד רב ואדון 44. ; (משה . . .) ושמחה אוה
; את פניך יה אשירה 46. ; אני לדודי . . . שדי מאז משכני 45.
יום בו כלו 48. ; (משה בר יעקב) מבורך . . . מכל ימים 47.
; (אני מסעוד בגאיי חזק) אספו שבטי יה 49. ; ארץ ושמים
lacuna (?).

III (fol. 84 orig.). אתחיל לכתוב פיוטים ושירו׳ בעזרת
אהלל 1. : בע״ה טבע לחסאיין ינשד a. יוצר המאורות
יפה נאוה 3. ; שערי פדות מי ינעלם 2. ; אל אשר יצר יצורים
6. ; מאל אני שואל לקרב 5. ; שמורה בתשרק 4. ; מה לך
אפצחה רנה ותודה 8. ; נעים שמך להודות 7. ; עין חן עלי בנך
טבע ת... (injured) β. אם קמי . . . ין החרדני 9. ; (אברם טויל)
יה אשקיף 11. ; (איסתכבאר) אדון עולם באתי 10. : לחסאיין
14. ; יה משנבי שרפו 13. ; כל היום אשבר 12. ; על עם
זמר 16. ; בני אל חי תנו זמרה 15. ; נגדך אפצחה מהלל
דרשו 18. ; (מנדיל חזק) מלך מרומם ונעלם 17. ; שאי נפשי
שפל רוח 19. : טבע צביהאן γ. . . . . משן עדת אריות
21. ; מה נעמו עלי ידידות קוני 20. ; (איסתכבאר) שפל ברך
בת יפת 23. ; אשמחה כי אפתחה 22. ; מה לצביה נאמה
מה לאסיר 25. ; מן ונופת עם יערת 24. ; מראה נאוה
; נומל חסד הט לשועתי 27. ; מי זה ימלל נבורות 26. ; תקוה
; ישן בכנפי הנרוד 29. : טבע סהילאן δ. יום תאוה ינלה 28.
כפלח 32. ; יופי קולך אהוב 31. ; שולמית בשיר יספה 30.
שמחי נא 34. ; מתי יבוא משיחי 33. ; הרמון אדמה רקתך
שיחי 36. : טבע אלעשאק ε. נורא אתה צורי 35. ; שושן
אלהי 38. ; אל אמת נאור בורא 37. ; (איסתכבאר) לאל יחידה
; בשחר אקום לשחר 40. ; מיטב מהלל יעלה 39. ; עולם פדה
; ממרום קדשך בעין חמלה 42. ; מרפא ומזור אל תנה 41.
; יה לעבדך זכור ברית 44. ; יזכרו פלאיך צבא מרום 43.
47. ; תאבה נפשי כמה לך 46. ; נפשי לאל חי הומיה 45.

יגדל שם 49. ; אל אל אשר יצרני 48. ; אהובי אני לכם עבד
אל 51. ; אהלל שם אל אשר יצר 50. ; האל בפי כל היצור
אחר 53. ; יה לך נפשי כלתה 52. ; אלהים אשיר בשירתי
; שער אשר נסגר 54. ; (אני שלמה מזל טוב) נוננים אשיר שירה
55. אגדלך אלהי על כל נשמה 56. ; מוציא לאור תעלומה
ζ. (אסתכבאר) באתי לחלות פני צור 57. : טבע אצבוחי
58. צורי 60. ; שוכנת בשדה 59. ; תשבי . . . ילד אשר בתוך
; ברום גלגל סובב 62. ; יה אדון על כל אדון 61. ; עד מה אויבי
63. צור נעלה 65. ; ראו אגן סהר 64. ; אהוב ונחמד טוב
; קרב פדות וזמן 67. ; מעשה ידי אומן 66. ; עמך נעשקו
68. נתן) נורא אל נדרש לכל דל 69. ; למה ברחוק תעמוד
יצחק הקטן בר יעקב) זמר . . . יוצרי בורא נשיה 70. ; (בלחן
: טבע למאייא η. (מנדיל) מדי עבור דודי 71. ; (אבן חזן
72. יפה 73. ; (א״ב ה״ו ש״ת ; אסתכבאר) אדון עולם לך
די מאבל 75. ; דרשו לי אן הלך אהובי 74. ; בגלות רוני
; אם סוף לקץ הנחתם 77. ; שובי אסירת שבי 76. ; ושנות הבל
78. ; מלך רב ורם על כל רם 79. ; אנוש גביר אל תאנח
80. ; צורת עופר ולבב נמר 81. ; יעלת חן העלמה נעימה
82. בפי 84. ; מה דין לעמך 83. ; יעלת אהבים שמחי ורוני
יחיד ורם 86. ; (ישראל) יה מתי יבוא הגואל 85. ; צח אפצח
טבע סהילאן θ. יחיד נורא האזן לשועתי 87. ; לו הגבורה
לך האל לך 89. ; (אסתכבאר) אהלל אל בשיר נבל 88. : אדיל
; אל דר שחקים צוה 91. ; (חנניה) חנון להודות לך 90. ; כתר
92. ; משא נביאים לי גבאו 93. ; עצור בגלות עם נחלה 94.
יונה ישנה 95. ; (שוחמי עמרם בן שלום) שירה וזמרה חדשו
מלכא דמלכין אלה 97. ; ידחיב אלהי בגבול חתני 96. ; בשביה.
99. ; (אסתכבאר) אל חי בראני ואמר 98. : טבע חמדאן ι.
101. ; יונה יפיפיה נאוה כתרצה 100. ; אשפיל לך לבי ועיני
; אל מלך נאמן במועדיך 102. ; (עזר) עד מתי אתה מתחנן
103. ; יעלם שבני נעלם זמני 104. ; מן ונופת תטוף שפת 105.
חסדך 107. ; אשא עיני אל ההרים 106. ; יהיו כמוץ עובדי כמוס
יעוף 109. ; לעקרה לא ילדה 108. ; ואמתך עד אנא אראהיה
; (אהרן) אל פודה מיד צר 111. ; יה צור נאוני 110. ; חלומי
112. ; אלהים ממכון שחק 113. ; אלהים על שבח רמת
114. מנדיל) אהמה בנודי לדודי 115. ; מבית חשוק חשוק
; יונה יפיפיה לדבירי 117. ; מלאכי רום ידונו 116. ; (אבי זמרה
118. ולמי ארוך 119. : טבע ראמיל למאייא κ. חון על עדה
מנת חלקי 121. ; אנא הלך דודי ממני 120. ; (אסתכבאר) שיר
יום פדותי 123. ; (אהרן) אשאלה גאולה 122. ; בך חשקי
126. ; ממך גואלי יוצרי 125. ; בי אבי מנאומי 124. ; בעדו
; מדי חלדי אקוה לאורה 127. ; שם יי . . . יה אלהים בשירים
128. אהללך 129. : טבע משרקי λ. נודע . . . יודו בכל שער
131. ; יה לך תאות המלוכה 130. ; (אסתכבר) צור משגבי
אני) כל צבאות . . . אביעה פלאיו 132. ; יקרת הלת כבודך
ממרום 134. ; עליון זכרה ברית יצחק 133. ; (לוי אבן משה חזק
136. ; מי יכול לך מי ידמה לך 135. ; (מסעוד) תשלח גואל
138. ; חנון הנערץ בקדושה 137. ; אל בנפשך תאמרי רעייתי
יונה עד 140. ; צורי דמעות עיני דרוש 139. ; שרש בנו ישי
חביב חביב 142. ; צור היה לי לעזרה 141. ; אנה תלכי
: טבע בציט למזמום μ. אל אבי בעזרך נבור 143. ; שוכן עליה
144. אלהים . . . שמו 145. ; (אסתכבר) שיחי לאל יחידה
נזם וחח וחלי 147. ; אתה על קמי קום למשפט 146. ; נגלה
יום פדות 149. ; שיר ושבח לדודי צח 148. ; תלבש גאוה

151. ; יעלת חן העלמה אל תדאבי 150. ; איחל כל ימי בעודי
יהלום ותרשיש תלבשי עוד 152. ; יאמרו לי שוב חמסוני.
154. ; (אסתכבר) שאל להודות לך 153. : טבע למחריך ν.
; ידיד רוחי ונשמתי 155. ; (רשות) אדון הכל והוא הכל מכלכל
מה 157. ; (מש יחיה) מעין הישועה עמוד לנו מתימן 156.
159. ; אחד ואין לו שני מצוי הוא 158. ; טובו צביה דודיך
שבחה תצרף ערכה לבי 160. ; שושן עמק חבצלת שרונים
שוכן רום חוצב 161. ; (צור חזק is pointed out in the MS.)
יהודה לוי ?) אדון . . . יונה עד אנה הומיה 162. ; להבים
לבית 164. ; אשירה נא לדודי בשיר מזמור 163. ; (חזק
נוגש . . . מאיר עלי כל רשים 165. ; היה גלים מזור לה קרב
טבע ξ. (מאיר בן יעקב די חזק is pointed out in the MS.)
מהלל 167. ; (אסתכבר) יה אור עטה כשלמה 166. : לענים
169. ; מה לך יונה שוכנה בחגוי 168. ; (מנדיל) צור אחוה
171. ; יעלת המור ומדברך נאוה 170. ; אל רם כרם קן
; קומי נא שם נורא חוש 172. ; אשתעשע במשל קדמון
174. ; (שמעון בן לביא) הבה . . . שם אתן את דודי 173.
שם . . . עדיי מעלי הוא 175. ; אל ארץ עזובה שלח נגיד
177. ; (שמעון) משגיח ומופיין צופה כלל 176. ; הפשיט
; שולמית שובי נא שובי 178. ; רם על כל רמים צור עולמים
יה גוזלך מוכה 180. ; אל ההרים . . . יאתה לך צור 179.
האל העירה וראה צר על עם שפל 181. : טבע רומאנצי ο.
סגולתי 183. ; יחידה יפה משולה לאל חי 182. ; (אסתכבר)
שיר לאולת 185. ; ידיד רוחי ונשמתי 184. ; (סלאם) ואור עיני
אן תחנה . . . לבת שביבי 186. ; (שלמה בן מזל) אהבים
מה תעשי רעיה 187. ; (ליצחק עזיאל בר אברהם חזק) בסביבי
נרד וכרכום ציץ 188. ; (מנדיל ברבי אברהם אבי זמרה חזק)
יחונן צור 190. ; שושנת העמקים חבצלת פתחי 189. ; בגגי
192. ; (אסתכבר) שאלי יפהפיה 191. : טבע תורקי π. להשיב
יעקב) אל נא . . . יוצדך קוה עוד 193. ; יונתי מה לך נודדת
אני מנדיל בן אבי זמרה) אבוא בגבורות אלי 194. ; (שלום
יונה תמה 196. ; ירום ונשא וגבה מאד 195. ; (חזק נצח סלה
; קול מהלל יגדל היום 198. ; יפיפיה לבבתיני 197. ; שררך אגן
199. אודה לאל בינות עם קהל ρ. טבע ערק עראב : 200.
מה יפית ומה נעמת 201. ; (אסתכבר) פועל גבורות מי ימלל
203. ; (יהודה בן אברהם) יפה נאוה נעימה 202. ; אהובה
גלה . . . שמש גם סהר 204. ; אודה לאל בשירה בקול
יערב 206. ; (מימון) מתי יבושר עני 205. ; (שלמה עמרם)
בורא . . . דחקו בי 208. ; יעלת חן יפיפיה 207. ; כמו מן
נוצר חסד לאלפים 210. ; יה שובה כצבי 209. ; (דוד) איברי
צור . . . יד 212. ; יה שוכן מעוני אשורר 211. ; (נתן בלחן)
שער 214. ; (נחמן חזק) נעלם בשחק 213. ; רמה ומרוממה
אספר תושיות 216. ; יושבת בנדוד שאלי 215. ; פתח דודי
אערוך שיר תוך 218. ; שיש ושמחבת אזרח 217. ; דברים
(Hebrew and Arabic) ; 219. א״ב) יאמר . . . אל ידרושון
יד צר התם 221. ; יערוף לקחי יערב שיחי 220. ; (ישראל and
; (שלום) שבח לאל נאדר 223. ; יחידה לך תפארת 222. ; יושב
224. טבע מחריך לעשייא σ. (חיים ביבאש) חוש נא אלי :
225. ; תפלה . . . מרום לך 226. ; (אסתכבר) מטה עוז תפארתי
227. מלאני 229. ; שערך רעיה ידמה 228. ; ידידי מעוז ראשי
אתבע קרמך . . . שמך 230. ; (מסעוד בן שלמה) הווה אויבי
; יונה רשתות עד אנא 232. ; מה מרה תקוה 231. ; וזכרך
233. (שלמה?) שטר ריב יצא על יתום ; 234. מי הוא חכם יבין

(מסעוד) ; 235. יפיפיה בת עין כאישון שמורה (חזק . . .). טבע לחצאר .ר : 236. בנדוד סעיפי ירבוני (אסתכבר) ; 237. מזולל הוציא . . . נפלאו (מסעוד בן ישועה) ; 238. . . . . לכבוד שירה אפצח ; 239. לידידי בעודי אזמרה (אני שלום הסבעוני) ; 240. חשקי יעלת . . . דומי (יעקב בר מלכא חזק) ; 241. וחמלה חן שערי . . . מלך (שוחמי) ; 242. נאמר שיר מזמור ; 243. בשושן ערוגה ערוגה ; 244. קו על ויסובב קשור וסוס ; 245. ירוצץ סופר ועט ; 246. יוצרני ידידי כל על אדון ; 247. עליון אל גודלך יקר (Hebrew and Arabic) ; 248. כתרצה יפה הדורה נאוה ; 249. עבד בעוניי יראה ; 250. יאסף לא יריחך. לצפיראר .v טבע : 251. יסודות ארבע פועל יחיד (אסתכבר) ; 252. נרדעת אן עד מנתי ; 253. עולם ברום יחיד . . . אורי (יעקב בר מלכא) ; 254. רוחי ידיד חנית אן (אני שלם) ; 255. נעימה לאהובה שיר ; 256. מימי אצו . . . מרי שמעו ; 257. מורשה רעיתי אחותי (א״ב) ; 258. מהלונות אשקיף (א״ב ; Hebrew and Arabic). .φ לאלעראק טבע : 259. אני אדע אור (אסתכבר ; חזק מדינה ראובן אני) ; 260. ישי בנו שורש ; 261. וידידיך שרידיך ; 262. חמודה כאישון שמורה ; 263. יכלכלוך לא שחקים שבעה ; 264. חי לאל ישבח פי ; 265. עד בשחקים תדור יי אנא ; 266. דל פני שא . . . איום אל (שלום חזק צור ן׳) ; 267. לי דקלים סיב (סעדיה שורקי חזק) ; 268. מבחר בכבודך ידידי ; 269. חשוקה אהבה עורי (א״ב and ? (שלמה) ; 270. אהבים אילת עורי (א״ב and שלמה) ; 271. עליה שמי שוכן אלהים .χ לחבאב אוחש טבע : 272. סיני מעמד יום (אסתכבאר) ; 273. אדמך מי ואל אלי כמוך מי ; 274. יוצרו בראשית סדרי (סעדיה שורקי חזק) ; 275. סיני עיני מאור (סעדיה שוראקי חזק) ; 276. אצפצף כיונה אהגה בעגור (א״ב) ; 277. זבולו אל דודי יבוא ; 278. עיני מאור כבודי שמחת . . . ; 279. כאור תאיר אור יה .ψ טבע זרונדקי : 280. נעלה כל על מרומם מלך ; 281. נא עורי עמדי אחותי ; 282. וריש עושר מידו יוצר ; 283. . . . . אן עד בגלות ישבתי ; 284. תירא אל ליעקב יי אמר ; 285. אדיר אין כיי ; 286. הגשם חלף . . . דודים עת (חיים) ; 287. אהוב לבי בך ונחמד ; 288. נעלה בתעצומו עליון אל ; 289. ממצר קראתי יה (מימון חזן) ; 290. ונפלאתה יפית מה (משה בן צור) ; 291. הדרו ביופיו מלך ; 292. העלילה רב ונאור אדיר (אני יהודה) ; 293. חזק לאנסי) ; 293. מהרה שעה יה ; 294. יה אהודה משירי תחלה (מנדיל חזק) ; 295. נם שא שמח ; 296. אשר יה גאלהיך ממצרים . . . לו (משה אלמושן חזק) ; 297. לבי סעד חשקך ממאור (סעדיה) ; 298. מלבדו אין בחלדו יחיד ; 299. תבנה ירושלם יום . . . אדיר אל ; 300. מי . . . תורה לכבוד גבורות ימלל .ω לעלאייטי טבע : 301. ישראל רכב אבי אבי (אסתכבר) ; 302. גברה וידך בצר יעלה ; 303. לבי יחל בקדוש (שלום בן צור) ; 304. הוקם דל עם נהל יוצרי ; 305. ביוקדו לבי חם יה ; 306. אחד בסור אחד אל יה ; 307. די חלקו זה כי למבין ; 308. בהמולה הנערץ האל ; 309. שוכן יה אשורר מעוני ; 310. ועריו ציון הר יבנה (ישׂשכר בן אהרון) pointed ; 311. ישיב יוצרי שם אחלה (ישׂשכר בר אהרון חזק) out in the last strophe) ; 312. עם פשע שא . . . עם יוטל (שלום) ; 313. נציבי שרי . . . קום ; 314. כל בורא עולם אדון (אהרן בן דוד) ; 315. יש יפיפיה יה . . . עם ; 316. מהולל ברכה תאות לו ; 317. לך ידמה מי (ends שיחות לך) ; 318. לבצרון שובי השולמית שובי ; 319. ותנו חדש בשיר שירו ;

320. תבוא אן עד שמשי ; 321. מכאובנו יודע . . . נפוצותנו (יצק) ; 322. עליון אל גודלך יקר (יצק עמרם) ; 323. אדרת שודדה רועים (אני שלום בן [דוד ?] הסבעוני חזק, twice) ; 324. כמלך בכלתו יגיל (יהושע חזק).

(Fol. 202 orig.) בעזר לפסח פיוטים לכתוב אתחיל לנצח וקיים אלחי : 325. פסח בחג נפשי פצחי זמר ; 326. טוב תירוש יהי . . . שמע ; 327. בניב פז ישורר ; 328. מה לילה בחצות יצא . . . טוב ; 329. יי את אודה . . . ממצרים מאד ; 330. מערכות משדד אל יפואר ; 331. נבחרים ידידים בגיל ; 332. פסל עובדי כל יבושו ; 333. מעים עמוסי זה יום ; 334. וקיים חי האל זה יום ; 335. הוראות שיר פי יהגה ; 336. צוה הלא חגים ימי ; 337. נורא יחיד . . . לאלהיך ; 338. יום פרעה השגנו זה ; 339. אב בית ידידים . . . לארון (יוסף הלוי) (חזק ; 340. אחד אל יש . . . לך (יוסף שלום) ; 341. צור יגדל ישועתי ; 342. אברך פי אפצחה (אני יוסף הלוי) ; 343. אלהי שלח פרעה אל . . . (אני אברהם חזק אמן) ; 344. . . . . תורת גאלנו ממצרים (מימון שלם) ; 345. פוריה גפן ישראל . . . חג (יהושע סירירו אמין) ; 346. עשר אזכיר פי אפצחה (אני יהושע) חזק) ; 347. נעימה שירה אשורר (אני יהושע סירירו חזק) ; 348. . . . נגדך חילי רוחי ידיד ; 349. חי אל בני קול יחד ; 350. עמך לגזע יצאת ; 351. יי עדת ועמי אחי ; 352. ישראל ישיר נועם שיר ; 353. שדי המשיל שדי . . . ברכו ; 354. בתוך אל אהלל קהל ; 355. לשואליך נדרש ונורא איום ; 356. אני שפתי אדרוש אל אל (אני יעקב בר יוסף בן מלכה יצו) ; 357. כוסי מנת אל אזמר אברהם ; 358. רננים אפצחה אל אל ; 359. בשמים יושב עליון (עמנואל).

(Fol. 217 orig.) דעות תמים בעזרת .לשבועות פיוטים : 360. הנאמנים בנים חזקו ; 361. וכבוד בשירה לאל אומר ; 362. שמך לשער אחת יי . . . (יוסף בן (injured) חזק) ; 363. עולמים אדון נאור ; 364. שיר לידידי נא אשירה ; 365. חונן פני את אבקשה מזימה ; 366. תמיד שני לו ואין אחד ; 367. יקרה . . . תורת מפנינים היא ; 368. חי אל בני במורא אמרו ; 369. . . . . עדה מאירה יקרה ; 370. לה איס איסטה . . . תורה היא (ט to א) ; 371. ביום תורה נתת לנו (לשוחם) ; 372. מראש . . . חמדת ארץ מקדמי (משה בן אדהאן) ; 373. ונורא איום . . . חג נגלה שדי יום . . . חג ; 374. ישעי באלהי אגיל (אני ; 375. חזק מלך בן יעקב) ; 376. לי כאח יתנך מי . . . יפה הנך ; 377. התורה לכבוד אחי (אני שלום) ; 378. ישנה אני . . . קול הייתי (א״ב injured ; in the strophe of ה occurs יעקב ליקר הסופר ; the last beg. הפייטן יוסף ישמח) ; 379. יי אנכי אורה עוטה ; 380. במלוכה אדיר . . . נאה לא כי (א״ב) ; 381. הנעלם יי שם את אברך (lacuna ; the catchword is פיוטים) ; 382 (beg. wanting). לך עדיה צבי (צור . . .) ; 383. יעורר צורי חסדיו ; 384. אשקודה הן יום יום . . . בגיל ; 385. היא יקרה . . . תורת ; 386. למנה תמיד לך קח ידידי ; 387. בקולות בו יום . . . שירו ; 388. שוכן ונורא יחיד . . . אחי ; 389. איתן בני אל ידידי ; 390. שושנים ברוב יעדתי . . . בני ; 391. מפנינים יקרו . . . חכמי ; 392. בין עמוד קום ידידי החברים ; 393. בפנים מהרה קום ידידי ; 394. בכבודך ידידי רעים מבחר ; 395. קהל עדת ידידים ; 396. מלך בישורון ידיד ; 397. סגנים יחד . . . כמה ; 398. בה אנוש ישיג . . . כמה ; 399. אל׳ שם יחדו . . . לקראת ; 400. בגבהי יושב . . . תורת ; 401. ילדי גם ילדי ; 402. דת הנחילנו יוצרנו ; 403. יצורי

יום בו; 404. יהולל אל אשר נתן לעמו; 405. בתתו תעורה עֵת אלמד בהר סיני נגלה (lacuna); 406 (beg. wanting). יחד בני . . . ; 407. יומם ולילה בו עסוק; 408. פירוש רב עץ חיים . . . יום על הר סיני; 409. נרים קול בזמרה.

(Fol. 234 orig.) אתחיל לכתוב פיוטים לחג הסוכות. בעזר הק׳ב׳ה את ישראל רצה לזכות: 410. אפצחה רנה לשוכן מעונה; 411. אפארך . . . . 412. בני אהובי . . . ידידי עֲשוּ קֶבַע בְסוכה; 413. אל אל שמחת גילי אאהב בנשוקותי; יה צור מעוז 414. חג. . . . 415. (אני יוסף הלוי) קומי . . . אחותי רעיה זכרי סוכה . . . אל ממצרים גאלנו; 416. הסוכות . . . שמור ועשה לשמיני חג העצרת—(לוי חזק) לעם נאמני צוה יי 417. (fol. 236[b], by a later hand): 418. אני בשירי זמרה אפאר לחן) אחי הודו בפיכם אל עליון; 419. (לחן אבוא בגבורות) פיוטים—אני עמנואל, both with the acr. of (ארון רעייה) אמוני קומו: 420. שאומרים יום שמחת תורה אחר ס״ת אשריך הר העברים על ההרים; 421. ונעלה הר יי.

(Fol. 237[b].) 422. עליון אל גדול ונורא נעלם, headed פ׳ על י״ג עקרים לחן יום נתנה או לחן יונה עד אנא תליכי לקריש או לברכו; 423. עורי יונה תמתי יפתי ורעייתי, headed פ׳ נאה לאומרו בב׳ה׳כ שיש בה חתן לנשמת לחן אחד ואין לו שם; 424. עליון רם על כל רמים, headed פ׳ לחתן לקדיש לחן חולת אהבה אני או לחן אל אל שמחת, all three with the acr. of עמנואל; 425. ויען במלה נעימה . . . וזאת הברכה) incomplete, followed by a blank leaf, where on the verso is the end of a liturgy for (חתן); 426. ארננה בהגיון, הידד ישע חיש שלח ,(אישתכבאר) שוכן שמי עליון ,חתן נעים ,חתן ממך ,יה שמע ניבי ,מושל בעוזו אדון עולם ,עמך אדון האדונים קול ששון ,יוצרי עד אנא ,זוכרה ברית ,אב (so) רממאן and יוצרי יה ויגון, headed פיוטים לחתן כמנהג מראכיש י׳ע׳ה; 427. האל בעוז בתעצומו ,(אסתכבאר) יחיד ולאחדותו אין קץ, יפה נאוה ,חנון צור הדר כבודך ,דוד ואהוב ,ושלח דרור ,קום חתן לקרא and שובה חתני ,חתני שובה, headed פיוטים שחבר ההר׳ יהודה בר אברהם לאנים ז״ל ת׳נ׳צ׳ב׳ה; 428. יחיש האל כי שועתי; 429. אלי אליה יבוא אלינו; 430. מלכי וצורי שלח; 431. אערוך מהלל ניבי (only the beg. followed by a blank page, headed ס׳ אנכי דוד בן אהרן (בן חסין חזק), all three are headed פ׳ למוצאי שבת להבדלה יברך אל אשר אין; 432. ירוממים פי לצור (so); 433. בע״ה אחי . . . אזכיר חסדי; 434. קבץ את עדר צאנו; 435. לו סוף אל, headed לחג הפסח לנו׳ נפוצותינו כנס סי׳ הר׳ אברהם בר יהודה קורייאט חזק; 436. אערוך שיר נעים, headed לחג השבועות לנו׳ אל אל בשלום סי׳ הר׳ אברהם בר יהודה (injured (קורייאט חזק); 437. נשמת . . . אבי עלך כעת, headed לחג הסוכות סי׳ נשמת אברהם לנשמת לחן זמיר פצחו ובמשקלה; 438. אני בשיר מכתם, headed פיוט למילה לחן אני אל אל אדרוש סי׳ אני אברהם קורייאט חזק; 439. אפאר (אברהם בר חכם חזק); 440. אעיר נא שיר רננים עוד אחר בפלח הרמון סי׳ אברהם, headed בזמרה לאל רם שירה . . . אהבתך קשורה לליבי; 441. חזק לקדיש, headed יסדתיו לכבוד יר׳י׳ן ורוחי החכם הנבון חיים אבודרהם ליום חתונתו; 442. אעירה נא שיר רננים, headed יסדתיו לכבוד מחמד עינינו כמה׳ר׳ר ע׳ד׳ן נו׳ אהה יא דאי לקלמר (?) ס׳ אברהם בר חכם חזק; 443. חני שיר השירים ואחביר, headed יסדתיו לכבוד ספר התורה הובה (so) בחג השבועות סי׳ אני אשירה נא לדודי; 444. אברהם בן חכם חזק נו׳ אל ארץ עזובה, headed שירי הידידות יסדתיו לכבוד ידי׳ן ורוחי הנבון וחשוב ערוך; 445. ומעולה כהר׳ יוסף בן עאמדן נ׳ר׳ו ב״א ז׳צ׳ו׳ק׳ל נו׳ ידיד יה אל נאמן יסדתיו לכבוד אחיהוד, headed שיר רבני אברהם) אֵליהו . . . בִּימינו נא במהרה; 446. ה׳ר׳ש׳ל (?) נ״ה לִכבוד . . . את שלומך אדרוש; 447. (קורייאט חזק), headed לאב׳ הבן יסדתיו לכבוד אחיהוד הריצל (?) נ״ה נו׳ אל ארץ עזובה; 448. אשת נעורים חמודה, headed פיוט נו׳ רוזה לך אחותי; 449. בלאנקה רוזה בלאנקה סי׳ אברהם בר חכם . . . . איומה כנדגלות, headed סי׳ אברהם קורייאט ברך ש׳ו׳ת; 450. לתמיד . . . אחת שאלתי, headed יסדתיו לכבוד י׳ד׳ין אל אלהי . . . אמרי נועם; 451. התלמיד ברוך ן׳ עאמדן גיסי טהורים, headed יסדתיו בבא לשלם מאור הגולה נר המערבי דגל התורה כמ׳ה׳ה משה ן׳ מר (injured) ז׳צ׳ל׳ה׳ה לנו׳ נפוצותינו אלו פינו מלא שירה, headed; 452. כנס סי׳ אברהם אמץ יה ריב ריבי; 453. (אברהם בר חכם) למילה נו׳ צורך עופר 454. אשורר ברנני, headed לפורים לחן קון גראן פלאזיר סינייורים סי׳ אברהם קורייאט [חזק אמץ]; 455. Lacuna; only the end, עמוסים. מקצוי ארץ. וכל אפסים בעזרתך צור מושיע חוסים אלהי שמים; 456. ידידי קרא דת; 457. יחיד קום נגיד זרע נברים; 458. ידיד קרא תוך אמוני; 459. ידידי יי יה אין בלעדיו; 460. ונורא קח נא תשורה מבחר המוני יי; 461. ידידי קום נא במורה; 462. (only the beg.)

I. 14, 18, 22; II. 6, 7, 27, 31; III. 98, 99, 112, 171, 216, 361, 363, 364, 450, with the acr. of אברהם. III. 441, 445, 447 have also חזק.—I. 77; III. 73, 117, 128, 131, 184, 206, 207, 209, 222, 232, 236, 279, 315, 348, 349, with the acr. of יהודה. III. 114, 155, 182, 212, 256, 302, 374 have חזק.—III. 123, 126, 283, 293, 309, 350, 369, with the acr. of יוסף. III. 373 has אני. II. 28 has הלוי. I. 2, 3, 32, 66; III. 190, 367 have חזק.—II. 1; III. 11, 13, 58, 87, 166, 220, 248, 298, 304, 305, 382, 383, 384, 392, 406, 457, with the acr. of יעקב. III. 350, 408 have אני. I. 40 has הקטן. III. 338, 384, 388 have חזק.—II. 17; III. 3, 249, 272, 282, 341, 429, 456, with the acr. of יצחק. II. 49 has חזק.—I. 26, 54, 55, 56, 57, 67, 68, 76; II. 8, 18, 32, 48; III. 105, 109, 110, 170, 179, 192, 195, 197, 221, 250, 352, with the acr. of ישראל. I. 25, 65; III. 95, 196 have חזק.—I. 51; III. 18, 242, 300, with the acr. of משה. II. 30; III. 416 have אני. III. 33 has חזק.—I. 46, 175 have עמרם and III. 48 also בן צור—אני: III. 268, 299, 353, 385 (חזק) have יעקב; III. 225, 291 have משה, 226, 227, 252 also חזק; 295, 313 have שלום.—I. 72; III. 19, 54, 59, 138, 144, 153, 191, 230, 255, 260, 263, 318, with the acr. of שלמה. III. 319 has זל. I. 12, 34; III. 36, 320, 360 have חזק.—III. 84, 274 have the acr. of שמואל ארילוי. I. 80, 81, 82, 83, 84 have חזק. 85. III. 261 have . . . רב החכם אבנר . . .; I. 91, 260, שמואל אריוי; 90 has also חזק.—I. 11, 62, 73; II. 45, with the acr. of שמעיה. III. 3, 52 have also חזק.

The first 31 ff. contain modern transcripts of 93 of the above-mentioned liturgical pieces. On the modern fly-leaf is Luzzatto's index of the authors, and

on fol. 82 is the end of an alphabetical index of the liturgical pieces contained in the MS.

Written by (?) יוסף ן׳ שקרון, finished on Tuesday (עישור אחרון לחדש ניסן) 5505=1745 (fol. 128).

Owner: Abraham אציראפ; on the fly-leaf the name Tetuan in Roman characters.

Span. Rabb. char. (ff. 1 to 32, and from fol. 242 by later hands); 8vo, paper, ff. 256. [Opp. Add. 4to, 83.]

1189

1. I. שירות : 1. אחד יחיד ומיוחד (Zunz, p. 373, 1);
2. אל ישיב היכלו ; 3. (אני שלמה מזל טוב) אחר נוננים השיר;
4. אשמחה כי אפתחה ; 5. אלי אלי למה עזבתני (refrain
אבא ברב .7 ; (א״ב) אהלל שמך וארוממך .6 ; (חנני צור יה
חסדך, ends אזמר ; 8. אבא בשיר ערב ; 9. אודך אל יוצרי;
10. אמוני עם ישורון ; 11. אשיר שירים לנורא ; 12. אל
אודך . . . יום זה .14 ; אב חי יתום .13 ; ההרים אשא עיני
אזמר לך .17 ; אשיר שירי עליון .16 ; או.י למקדשא .15 ; קולי
אל (Zunz, p. 578, 1) ; 18. אדוני אלוהי עזור ; 19. ארנן לאלי;
20. אשר שכן בצר בסנה ; 21. אשא עיני אל ההרים ; 22.
אפרים) אהלל אל צורי .23 ; (אני אלגתו?) אל שכון חביון
(אני ששן בן משה חזק) ארומם צור מעון .24 ; (בן צלח
אני לוי משה) אל חי שוכן זבול .26 ; אל אל שפו, סיני .25
אל טיר .28 ; (אני דוד) אעיר שירי למול צורי .27 ; (חזק
אדוני .30 ; אלי . . . ימלא נא פינו .29 ; הוללה ניד תניני
אל יחיד יושב .32 ; אל נדול ונורא בוחר .31 ; יערב לך
שמימה ; 33. אם פי צדק שנא ; 34. אשחר פני אורך ; 35.
אתאנו .37 ; (י to א) אל אדון החנון .36 ; אל אל בדברו ברא
אל .39 ; אלי אביר גבר נביר .38 ; (א״ב) לפניך אבות ובנים
זבול אפרוש ; 40. ארים את קולי ; 41. אל ברב חסדך ; 42.
אשר .44 ; אשיר ליי שיר חדש .43 ; ארומם . . . מכון שבתך
ברוך .46 ; בשיר חדש אקדמך .45 ; (פ to א) בנלל אבות
בוא יבוא נושא ברינה .47 ; (בר דוד) שם כבוד מלכותך;
48. נורי . . . . 50 ; נואלי פדני יה .49 ; בואי נא כלה נעימה
(דוד בן שמואל חזק) דוד בך אבטחה .51 ; יסדי מכון היכלך;
52. הר . . . שאגו שכנו .53 ; (השנירי) האל האירה וראה
(שלמה מזל טוב) ; 54. מאד אשאג בגרון ; יוי . . . 55.
חסדי .57 ; (חיאל?) חושה לעזרתי .56 ; זמרו . . . יספר איש
טובות . . . יצר .59 ; טיר שלם תנה לי .58 ; (חיים) יי אשירה
יום .62 ; יבוא ישועתי .61 ; יאמר נא לצרותי די .60 ; אדם
יערת .65 ; יקו לאור .64 ; ידד ידידו .63 ; יום לך אקרא עמי
יכסוף לבי ירחי .67 ; יעלת המור ומדברך .66 ; דבש על לשונך
קדם ; 68. יום ליום אודה לשמך ; 69. יאכל אש נדוד ; 70.
יטיבו נגן בתרועה .72 ; ימינך תסעדני אדיר .71 ; ידך לי עזרה
73. ינלה כבוד מלכותך ; 74. ירדה משמן בשרי ; 75. יעלה
יפית .77 ; יונתי מה לך נודדת .76 ; קומתך דמתה לתמר
ידידי את אהוב לבי .79 ; יונתי זיו יפעתך .78 ; ונעמת צבית
יונה .82 ; ינעם שיר לחכי .81 ; יה אל צורי רפא .80 ; (ידוד)
יתר שאת תתן .84 ; יזכרו פלאך צבא מרום .83 ; מה תהגי
85. ישאו עיניך תשואות ; 86. ימסו הרים כדונג ; 87. יעלם
שבני ; 88. יפה ענף חורש ; 89. יום חרפי יחיש צורי ; 90.
יפטירו שפתי לאל .92 ; יה רבון עלם .91 ; ינוב פי ניב יקשיח
שיר ; 93. יהיה צדיק באמונתו ; 94. יי מלך גאות לבש ; 95.
יפיפיה לבבתני .97 ; ידיד הלך לו .96 ; ישנה בחיק תאוה
98. ידיד בלתך שלוי ; 99. יה נותן לחמי ; 100. יקרא דרור
יום זה מכל יום מכובד .102 ; ירום ונשא נבה .101 ; ראש
103. יקר חסדך אלהים ; 104. (להוצאת) ימי חרפי אהבתני
ישיר ישראל .106 ; יעלה לקרוא חתני .105 ; (ס״ת לפסח
יה שמעה הקם דגל .108 ; ירד דודי לננו .107 ; שיר נועם
109. יכתירני אל חי בחכמה ; 110. יין הטוב רטוב ; 111.
יצא ציץ .113 ; יושב בתהלות צור .112 ; ידך תנחני אל
ויםל ; 114. יוסר ארץ על בלימה ; 115. יה צר התם ; 116.
ירחיק .118 ; (יהוה) יבוא דודי אל זבולו .117 ; יושיע ציון ויבנה
יום יום אודה לאל .120 ; ימינך נאדרי רמה .119 ; נדוד דוד
121. ינדל רעיוני יי רועי ; 122. ידידי רועי מקימי ; 123. יודוך
לבי .125 ; כפלח הרמון ארמה רקתך .124 ; שם אל חי עושני
127. (. . . חזק) לאל יוצרי אשבח .126 ; . . . ישבתי בלתך
129. לך תכלה . . . ימי קדם .128 ; לך צור . . . ינחמוני חוזי
(לוי בן ישראל) לי שמע נואלי .129a ; למה דוד . . . ידרוך חציו
130. לאל חיי . . . יחידות .131 ; להודות . . . יום השביעי קדוש
לפני .133 ; (Zunz, p. 578, 4) לדוד נפשי .132 ; אחרותך
מנוחה ושמחה אור ליהודים .134 ; (לוי חזק) אל חי כורעים
135. מלך נעלה דלה גולה ; 136. מי ומי בלתך היוצר ; 137.
משתחוה אני לך אפים .138 ; מזמור שיר והודאה אשיר
139. מכלוא מאסר יגוני ; 140. (אלעזר) מתי יבושר עם
141. מן פז . . . יחובב לך .142 ; מה לך . . . ישבת בנלות
143. (מיכאל) מצמיח ישועה רב להושיע, last strophe ends
נפוצותינו . . . .145 ; מה נמלצו אמרי חכמה .144 ; (כהן צדק
נשמת ישראל .147 ; נותן דרך ונתיבה .146 ; יודע מכאובינו
149. (לקריעת ים סוף) נ׳ לוית .148 ; (לפסח) עמך הקוראים
נ׳ ידידים פלטת .150 ; (Zunz, p. 578, 7, 8) ; (לשבועות) נ׳ להקת
נ׳ להקת .152 ; (לשמיני) נ׳ מחנות מקהלות .151 ; (לסוכה)
עד שיפוח היום .154 ; סמר גבי צור .153 ; (לוי ; לש״ת) עם
צור משלו .156 ; פרשו . . . יושב מרום .155 ; (עמנואל) ונסו
קומה .158 ; (Zunz, p. 578, 6) קדמו עיני .157 ; אכלנו
160. קול שמחה . . . אלוף אלא .159 ; דודי . . . ימי חלדי
רני יעלה . . . יום .161 ; הר אלהים, ends רם על כל רמים
שפל רוח .163 ; (שמואל) שמיני חג עצרת .162 ; יום חכי
164. שדי . . . יחד רצים .165 ; שיר חדש . . . יחד עם יחידתי
166. (שאול) שובב לציון .167 ; שבעה שחקים .168 ; שיר
שורש .170 ; שם כבוד מלכותך נעלה .169 ; לאילת אהבים
שאו שערים .172 ; שמרו שבתותי למען תנקו .171 ; בנו ישי
(שאמי) שאלוני בליל נדוד .173 ; ממרום קולם, ends ראשיכם
174. שמני ראש על כל אויבי ; 175. שחר עלה אלי ; 176.
שעריי פדות . . . אם ידך .177 ; שלח לחולים צרי ; 178.
שולמית שובי ; 179. שמן ששון ; 180. תרומם בת מרה.

II. תשבחות : 181. אנכי יי אלהיך נעים שמענו ; 182.
יתבורך שם .184 ; בצל . . . יום שמהו אל .183 ; אמון ישמח
יום נשעו (so) .186 ; יום הששי . . . מנן אבות .185 ; כבודך
188. (מנצור) יום השבת . . . מיום ראשון .187 ; נאולים
יתנו שבחך common prayer, and פסוקים (where the words
מספרד הלכתי נסעתי עיר שינגלי, fol. 51, occur).

Next comes שמחת תורה to פורים as in the Cochin prayer-book, Amsterdam, 1757.—At end an Arabic poem, beg. חביב ש׳ אלייה, and a כתובה dated קוגין (Cochin)

the 21st of Tebeth 5520=1719.—At beg. of MS. an alphabetical index of the liturgies, and the liturgy אבני אקדה by a later hand.—Nos. 4, 177 have the acr. of אברם; 32, 33, 41, 43, 182 that of אברהם and 159 also אני.—8, 20, 39 that of אליה; 38 with בן משה חזק; 16 with (?) בן אברהם; 35 with אני; 25, 34 with ין.—11, 40 that of אני ברוך.—59, 82, 150, 165, 183 that of יהודה.—60 to 62, 155 that of יוסף; 15 with אני.—116, 145 (?) that of יעקב.—80, 108, 110, 119, 120, 184 that of יצחק.—14, 30, 50, 55, 63 to 72, 74, 76 to 78, 81, 84 to 86, 90, 91, 95, 97 to 103, 105 to 107, 111, 115, 118, 121, 128, 129, 141, 142, 147, 158, 164 that of ישראל; 12 with אני; 29, 87 with בר משה; 73, 88, 96, 104, 113, 122, 123, 125, 127, 130, 131, 161 with חזק; 9 has also אני.—135, 144 that of מנחם.—137 (?) to 139 that of משה; 42 with חזק; 54 with אשכנזי; 134 with (?) בן; 151 with שני פ.—163, 170, 171, 175, 176 that of שלמה; 167 with חזק; 168 with בן מחטוב; 178 with בן מזל טוב.—169 that of שם טוב; 13 with אני . . . חזק; 18, 19, 21 with אני . . . בן אברהם.

The copy was fin. on Tuesday the 13th of Nisan 5516=1756 (fol. 88b). On the title-page: הצעיר משה צערי י׳צ׳ו א׳כ׳ר ס״ט לוי.

2. Fol. 94. Poems and letters, chiefly composed by members of the Cansino family, as in Kerem Ḥemed iv. 35 (Yaqob, Ahron (both while they were in prison), Abraham, Sh'muel (the father of the compiler, see fol. 98), Ḥayyim, Yizḥaq, Y'hudah, Sh'lomoh, and Mosheh), or addressed to them; the letter addressed to Sh'muel is dated Upper Galilea 5364=1604; that to Sh'lomoh, Hebron 5375=1615. Other names occurring in this collection are: David אבולכיר, Y'ḥiel Ashk'nazi, Sh'lomoh Ibn Ẓur, Mosheh ben Yizḥaq משיש, Binyamin Duran, Abba-Mari ben Sh'lomoh Duran, Yoseph איטאם (?), Sh'lomoh Duran ben Ẓemaḥ, Sh'lomoh Parente, members of the Sasportas family (Eliyah, Sh'lomoh, and Yaqob), Sh'muel Ibn מיל, Ḥaggai אזוק, Yoseph פציצה and Sh'muel פליאג. The letters come either from Palestine or Algiers, Oran, Tlemsen, and Fez. There are poems of Abraham גאבשון, Abraham Ibn Zimrah, Sa'adyah Ibn Danan, Abraham ben 'Aqabyah אבן אמו, Abraham כמרושי (? fol. 167b), Yizḥaq בלישטיר, Gabirol (beg. זכור אחי בעת, fol. 169), and Ibn 'Ezra (at beg., printed Ker. Ḥemed iv. 35); many small anonymous poems. At beg. (fol. 93) the death of Yizḥaq Cansino is inscribed, it occurred the 12th of Nisan 5414=1654; on fol. 117 is the following heading, לחג השבועות נלכדה קהלת והראן שנת ה׳ר׳ע.

3. Fol. 182. שתיל פורח, Kabbalistic commentary on the common prayers by אבתי (Ahron B'rakhyah of Modena). This is the third work of the three promised in his preface to שמן משחת קדש; it is stated on the margin, הוא מגן אהרן או שמן זית זך. At end is the index of the 203 §§.

No. 1 (Ol. 807) Span. Rabb. char. with vowel points, No. 2 (Ol. 808) Or. curs. char. (very difficult to read), No. 3 (Ol. 830) Ital. curs. char.; 4to, paper, ff. 277. [MICH. 234.]

1190

I. 1. רשות: *a.* מדי עבור דודי, headed להר׳ מנדיל זמיר׳; *b.* צרור המור ראיתיך; *c.* דודי משוש לבי, headed לכהר׳ דוד נ״ע (?) מדיר. 2. מהלל צור אחוה (מחרך), headed (?) נו׳ and the heading of 1 *a.* 3. נ׳ מדבר נגידים (נשמת לה איצא). 4. קדיש: *a.* מרום וקדוש יה, refrain גדול, headed נו׳ כתב נו׳ אלמראה גדר; *b.* משירי אהודה יה, headed פי אלגסמי למנדיל ז״ל, with the author's acr.; *c.* אשבח ואודה לאלה, with the acr. of אבא מרי; *d.* מן די לכל בשרא ברא, headed למנדל (לה איצא). 5. ברכו: *a.* מלך מרומם ונעלם; *b.* יחדו יחודו. יחיד, refrain ברוך; *c.* אמרות . . . יוצר עולם, headed נו׳ סהאמי ירסל קתלי, with the acr. of יוסף. 6. אופן: *a.* מלך רב ורם, headed למנדיל ז״ל (?) נו׳ . . נו׳; *b.* מלכי עלי עמו. 7. מאורה: *a.* מה לאסיר תקוה; *b.* מיחלת לאורה. 8. אהבה: *a.* מרוב אהבת דת, with the acr. of מנדיל בן זמרה חזק נצח סלה לעד; *b.* מה טובו צביה; *c.* מי זאת עולה; *d.* מלכי יצוה מי ישע, headed (?) נו׳ גד אלנהל (from 6b headed also לה or לה איצא). 9. גאולה: *a.* מעשה ידי אמן, headed (?) נו׳ לאלו יאלה . . . וכו׳ ש׳, with the acr. of מנדיל; *b.* (לה) מה לך יונה שוכני גרנאטה. 10. פיוט: *a.* אודה לאל חי גואלי; *b.* מן ונופת עם יערת (למנדיל); *c.* תשמח . . . יום יום יקו חסדו, headed מיסוד אדונו דודנו כהר׳ משה קנשינו ז׳ל׳ה׳ה נו׳ עקארדו (?) אלאסדאג (incomplete).

II. Fol. 19. 4. *e.* יחד . . . יום יום אעורד טוב רעיוני (יוסף); 8. *e.* מצאוני השומרים . . . אבקשה (משה חזק); 2. *a.* אל חי בקרבי . . . אישים קדושים (אבון) עוז; 2. *b.* שיר . . . מדור לדור אזכור (אברהם הל[וי?]). 11. פזמון: *a.* קומה . . . . *c.* ; (יושף שבו?) יום נשא נס לישרים *b.* ;(משה) יומא פוריא יומא אכזר אהבו אביהו (אברהם ב שלמ . .); *d.* דנן; *e.* יום שאת ויתר, both with the acr. of יצחק; *f.* שופט . . . מגוי מרעים (משה) המן . . . 12. הבדלה לפורים: לפרשת פרה (משה אבן חיים?) מושל עולם שפך זעמו. 13. *e.* זולת) יסוד טעם סתריתך, with the acr. of יצחק גיאת); *f.* אלהים צמאה לך (ח א to מגן) אספרה אל חוק אל צוה; *g.* טהור עינים בצוותו (פזמון, with the acr. of אברהם); *b*1. נביאיו (ע to מחרך ,ט) פדות שלח מראש; *h.* (ת to פ ,משלש); *i.* אני with the acr. of ,(סלוק) אלפתנו לטהר על כן נודה; *j.* אברהם בר . . . ?) לבי יעורר שבח (פיוט, with the acr. of צביאיך ושמים החדשים (לוי חזק). 14. פרשת החדש: *a.* (מחרך) נפש תזמר . . . אם תחקור סוד (רשות); *b.* with the acr. of אברם); *c.* נש׳ אמוני . . . נש׳ ותיקי עמים . . . (נשמת) סגולתך, with the acr. of אפ[ר]ים); *d.* מחנות . . . (אופן) אדיר אשר נעלה, with the acr. of אברם); *e.* ימי (יצחק) חדות מעוזכם; *f.* ירח למועדום בעשותך (יצחק); *a.* קיקלר) יה אור מסות בראו, with the acr. of יצחק ל[וי]; יצאת לישע *b*1. בן זרחיה; יצחק הלוי חזק in the כרוג); *g.* יודעי דעת אלהיכם (acr. like the כרוג) רעים ואחות (יצחק) יוסיף ידו אלהי הצבאות *h.* ;(a like כרוג; יצחק לוי (הלוי); *i.* כי אתה אל עולם. 15 (by a later hand). *b.* אלהי בנים אשר נדחו שחתו; (קמח) שיריך . . . קדוש נקראת *j.* ;(מנדיל בן אבי זמירי א״ב and) אלף אמלל גודל יקרו *j*1.

β. אהובת תשוקה . . . אהובת רני (אהבה, with the acr. of אברם);
g. יום המן בקש . . . לאל חי (יעקב ביטון חזק); γ. . . . לכו
ידוע תדעו כי היום (headed שיר לנו׳); repetition of β;
β^1. מה תעשה רעיה כי שני תלבש (with the acr. of מנדיל
(ברבי אברהם אבי זמרה חזק); j^1. ויזרע יצחק בשנה; j^2.
יה לך (דויד אבי עזרה); b^1. דברי הנלות אערוך . . . בשמי
סביב אסובב עליך; δ. נכספה נפשי וכלתה (יוסף חזק)
(סלאמה ?!). 16 (by the original hand). אזהרות לשבת
הנדול: a. את מועדי יי אקרא; b. קרא דרור . . . ימינך
ליל שמורים אותו; c. (פזמון, with the acr. of קלונימוס)
יחלו. a^1. (יצחק) יונה מעונה מה: I. a. פסח .17—. אל חצה
שפל. a^3. (שלמה) שורש בנו ישי. a^2. (יהודה) פני אל חסידיו
רוח (שלמה); a^4. בצר פקדנוך (בחיי); b. יקדו נסיך (יהודה);
b^1. אחד ועל אל נעלית . . . שם אל (אברהם); b^2. האל
שובי . . . יקרו מיקר יוצרה (דאי ?!); b^3. דרי עליה . . . הנשמה
(יהו[ד]ה); b^4. יפתח עלמות חן; b^5. אמונתו תראה . . . בשם
(אברם); b^6. יעבור רצונך . . . אם עול (יעקב); c. נש׳ חונגי
חנ (שלמה ?); c^1. נש׳ המוני אמוני (השנירי). a. קדיש: 1.
יה אשר לך נצפנו (יצחק); 2. שבעה שחקים (שלמה); 3.
אל שמחת . . . שדי אשר בנה . . . אודה (שמואל); 4. זכור
אל עליון (יהודה). β. ברכו: 1. אל פעליו גברו (אברהם);
2. יה פדני . . . מכלוא (יוסף בבא חזק); 3. אפצחה רנה
ותודה (אברהם); 4. יחונן צור (יוסף חזק); 5. אל גבור אבי
עד עזרך; j. יושבת בנדוד שאלי (יוסף ? חזק); the last three
are by the later hand.—II (fol. 58). a. ישיבוני סעיפי
(יעקב); a^2. יעירוני בשמך דעיוני (יהודה); b. אל ישועות חי
אלי איחל (אברם); c. נש׳ ישורון מטיף ממתיק (יוסף); a.
קראו . . . שמך כדוק נטות . . . יי אלהי (שלמה); β. יעלת חן
כימי (יהודה); d. אשים בדתי חדותי . . . בצר (אברהם); γ.
יערבו לנפשי . . . (מאורה, with the acr. of יהודה); δ.
אל בדרך האמרתנו (אהבה, with the acr. of אברהם);
e. אבא בנבורות אלהים; g. יוצאת חפשית עולך (יהודה).—
VII, VIII (fol. 45). a. שמים אקראה עורה כבודי; a^1.
בשירים יקרים ערבים; a^2. שמעה אדון עולם (שלמה); a^3.
שמו ידידי השכחת חנותך (יהודה); a^4. חנון להודות לך; a^5.
אחד באחד הוא (שמעון); a^6. יחיד ודל אעמוד (יעקב);
b. אחת למוסר . . . צמאה (אברם); b^1. אמת באנוש . . . דמות
(אריה); b^2. יקרו לדבר . . . אלהי (יהו[ד]ה); b^3. אין . . . הלל
נש׳ לך דמות (אליה); b^4. יעורר מחשב . . . לבבי (יהד); c.
ממחנים ישע אל (מלנורי); c^1. נש׳ ישראל עמך להללך (יוסף);
a. שעה ניב דל; a^1. יעיר ישועות נאזר (יצחק); a^2. . . . יה עם
יבהילו נודו אבל (יעקב); a^3. האל העירה וראה (השנירי);
β. בי אמצאה כבודך . . . נעים (בחיי); β^1. אם ידך . . . שערי
רמה (אברם); β^2. יחו לבי יקרו . . . זמירות (יוסף); β^3. צור
לבבי רב חסדים (צורף); β^4. יוצרי בוראי נשיה . . . זמר
(יצחק הקטן בר יעקב אבן משה נ״ע חזק); β^5. אנא אל שאר
עדרך כמאז קנה (אברהם); d. יום לאל חי אופנים (יצחק);
d^1. יעמוד לבבי . . . מי (יצחק); d^2. יה בפי קדושים (יהודה);
d^3. זאת פעליו ותראו . . . קומו (זרחיה); d^4. יקרו להלל יה
מהלליך (יצחק); d^5. יחד בנאונו ובחסדו; d^6. אדון בעזו יוצרי
(אברם); γ. שאלו ידידי בעדי; γ^1. אם אשאלה . . . צורי
(אברם); γ^3. מפחדך אלי סמד (מנדיל חזק); γ^4. . . . אל
אקראך ממצוקה (אברם); δ. אהבה נוספה בי; γ^5. אם מפרך

אוהל רחמיך נטית. δ^1. השכל והדת (לוי אבי ?); γ^6. פושע
(אברם); δ^2. אם תאהב דרך אמת (אברם); e. יודעי ינוני
(יהו[ד]ה); e^1. אזכיר חסדי אלהי (Yoseph Ezobhi's full
name); e^2. חולת אהבה אני (חלפור); j. נורא ראה . . . שוכן
עניים; j^1. אל אדון עולם האזין (אני . . .); j^2. לפלח הרמון אדמה
רקתך (the last four are by the later hand).—18. שבועות
(fol. 61): a. עלה, יום זה and אי זה מקום (Zunz, p. 201,
2 to 4), with a. יחיד נורא עלילה (פזמון at end of מ״ע,
with the acr. of יצחק), β. אמת עלי לספר מאמרות (רשות
ל׳מ׳ל׳ת); at end, γ. יחידים צופים צור לזכרך (פזמון, with
the acr. of יצחק הקצין ?!), δ. אלוה רצה נא עדתיך (פזמון,
with the acr. of אדאני). b. אמין יום זה (Landshuth,
p. 55, 5). c. שולמית שחרחרת with שמור לבי, and יום
יצאה כלת ערנים with בצל שדי, followed by ε. אלוה בחסדו
אשר בנה; ζ. אשתעשע במשל קדמון (אברהם), both headed
פזמון; η. אורו לנתיבתך . . . האל הקדמון (אברהם); θ.
ביתה מושיב יחידים התיחדו (מנדל ?!), both headed פיוט;
ι. חשתי לחלותך מתוך מצוקותי (רשות, with the acr. of
חייא).—19. שבת נחמו: a. מנחם חש להסיב; b. . . . ברוב
ישעך משגבי (יעקב); c. נש׳ יונה נטושה בעבדות (יעקב);
a. יחיד באין צורה . . . אל חי (קדיש, with the acr. of יוסף);
d. האל איה קנאתך (incomplete). Follow by the later
hand: β. A liturgy with the acr. of יצחק, beg. wanting,
beg. צדק ושלום נשקו; γ. מצעק מעלות (תוכחה).—20. סוכות
(fol. 83): I. a. יצר גבול שמם (יצחק); b. לבות נמהרים . . . בזכרך
(לוי); c. נש׳ אסירי התקוה; c^1. נש׳ ידידים פליטת (יהודה);
a. דורש לכל חקר . . . יחד (דויד); d. אלים ברוצה באופניהם
(אבר); d^1. אל נערץ בסוד גלגלו (אברם); d^2. יחו לשון
(יהודה). β. אהבה, 1. לחוצה באורך (לוי חזק), 2. . . . חופף
שמחת חג (שמואל), 3. יעמד לי . . . בעלת (יצחק); e. אמת
אבאר מצות סוכה, א״ב and twice יצחק (last strophe—

נשלם אלף וחמשים שנה ושירים
תהיר נאולים לשנה הבאה בירושלם).

II. a. קרב שדי אל דל; a^1. יה יהיה לעם הומה (יוסף);
a^2. יסוד הכל והוא הכל (יעקב); a^3. יסוד עולם בך (יוסף);
b. אל אל אשחר (אברם); b^1. חוללה ידך . . . לך (חביב);
b^2. זוהר יקרך יאור (זרחיה ברבי שלמה זלמטי); b^3. . . . אקום
ייטב בעיניך (יצחק); b^4. יום צר להם . . . אמיץ (יהודה);
c. נש׳ ישורון החונכ (יושף בר יצחק); a. מקדש מעונו . . . יענה
(משה); a^1. אתבונן ובכל . . . הבוחר (אברם); β (ברכו).
דרשו . . . משך עדת אחות (עבדיה ?!); β^2. עוד אתנה פדיום
(משה); β^3. יום זה שירו והודו . . . פארו (יצחק); d. גלגל
ישובב עלי מים (נומיש); d^1. יחדו נא כל איש (יהודה ?!);
γ (מאורה). שלח אורך ואמתך (שמואל); γ^1. אחרו עת
מועד (אברם); γ^2. למה עניה . . . נולה (לוי); γ^3. יום
יחשה סגלה תאוה (יצחק); δ. יונה נכספה (אהבה incom-
plete, with the acr. of יוש[ף]).—הושענות לסוכות are
imperfect (only the introduction and some of the
שדי המהולל ממזרח (כתמה לסבעה איאם); next comes
(Zunz, p. 521), headed by the author's name. VIII.
B. a. ידועת אמונת (יהודה); a^1. ידעתיך מרומם לא כדמי
(יוסף); b. אמונתו תראה אמונתו . . . בשם (אברם); b^1.
אערוך בשבחי לאל; b^2. אודה לשם בארה (both אברהם);

c. (יהודה) נש׳ יחיד חשוקה; c^1. (משה) נש׳ מחנות מקהלות; *a.* (שני) ישראל בחירי אל; a^1. עוז ארון ושיר חדש; a^2. מה ברכו . . . שִׁיתו לבבכם אל הודו; *β.* (מאיר) לעבדים מואסי; *d.* (שמואל) ישעך יזכירו עם בך; d^1. יקר אדון הנפלאות; *δ.* אז (מאיר) שדי . . . מַלכי קרבי כחליל; *γ.* (both יהודה) גבורתך יחנן אל; δ^1. אודה יה ולשמו אכתבה (both אברהם); *e.* אז בעת רצון בהקבץ (א to ע and יוסף ?); *ε.* דר בשמי מרומי (גאולה); *j.* יעוף חלומי (פיוט, with the acr. of ישראל); j^1. אל ההרים אשא פני; j^2. שדי צור ענני (all three by the later hand). VIII. C (תקון לגשם). אל מעלה נשיאים אל בשמים המון מים and אל חי.—IX (ש״ת). *a.* שלום לך יחידה שחרי הר העברים; a^1. שלום לך מכל עברים (יהודה) האל וספיו; a^2. (לוי) לקראת מקור חיי; a^3. שחי לאל יחידה (שלמה חזק); *b.* (יוסף) שאו . . . יחון תעצומה; b^1. מֹדי . . . איך בא תמול (incomplete, אברהם ?; lacuna of nine leaves according to the original pagination).—21. Miscellaneous: *ε.* חיש הנאולה ללאום; *a.* ננדך רם ונשא (נתן בלה ח); *β.* (נתן) נאור בחסדך אום; β^1. נורא יונה . . . וצור פודה (like *a*); *b.* נשמתי ורוחי בי; *γ.* נתן לך מלכך (נתן בן יעקב בלה חזק); *j.* מהלל אפצחה כי טוב להודות; j^1. נומל . . . נוצר חסד לאלפים (like *a*); j^2. ננד מלכים אעמוד (like *γ*); j^3. נורא אל נדרש (like *a*); j^4. נתן . . . פצחו (like *γ*); β^1. אדון האדונים (like *γ*); β^1. נכספה נפש עניה (like *a*); j^5. (מנדיל) ממיטב זמרת מנחה; j^6. שדי יודעיך מהם נצפנו; b^2. (מנדיל) משוכני סנה אשאל מענה; j^7. שולמית שובי נא; j^8. (שלמה) שׁובי; j^9. (יוסף) ידדו את אהוב לבי; j^9. אדון (אני זרחיה) האדונים מעותי סלח; j^{10}. יונתי מה לך נדחקת; b^1. על י״ג עיקרים) אל חי מאד יגדל ויתקדש, both with the acr. of אני יצחק); *ξ.* נפשי כבוד דוד הלא כלתה, headed נם אלו הבתים בניתי . . . תשורה לכבוד . . . אדוני ודודי (קנשינו ?) אברהם, the last strophe but one beg. יקח פרי יצחק בנו חים; b^2. (יוסף חזק) שמעה . . . יוצרי עשה; *a.* חזק (both יצחק) יחיד נעלה מלכות; b^3. יחיד ואל עליון; a^2. נואל; b^4. ישוב צבאות אל בית מעון (incomplete, with the acr. of . . וז); j^{11}. קומה ידך רעים; *a.* אלוה חי אשר יצר בחכמה.—22. פיוטים להבדלה (fol. 109): *a.* שיר אענה כי הנה; *b.* שמח . . . יחיד (יעקב) תשבי . . . ילד אשר בתוך ים גלות; *c.* ישלח . . . (יצחק חזק) ונוזלי דורשי; *d.* יוצרי בעם קדשי; *e.* אשמח . . . בורא יסודתי; *f.* אותותינו התמהמהו (א to ח); *g.* אל אלוה . . . אל מסתתר במרום שמיו; *h.* אחריך נרוצה (both אברהם); *i.* יחיש האל . . . שבע (יצחק); *j.* . . . . אל צוה (יעקב) יה עד מה אשב; *k.* דורש ומהללי אשיר לך; *l.* . . . . צור (משה) משבי בן קטורה; *m.* לובש נאות עוז . . . אלי (לוי); *n.* אדון לך יערב; *o.* שדי מלכי . . . יה (שלה ?); *p.* אודה מהר יבא (אברהם) אלי אליה יבא אלינו; *q.* לאלהי בניבי; *r.* אל מנוסי (משה חזק) משיחי; *s.* (אברם) אשאנ כלביא; *t.* ממך גואלי יוצרי; *u.* (ישראל) יה מהר יבא הגואל; *v.* כחי; *w.* אליה . . . איש אשר קנא; *x.* (שלמה חזק) שלח מנזר; *y.* ישב הדרת נאונו . . . מנני (ישר[אל], incomplete).—23. A detached leaf (by the later hand, beg. and end wanting), beg. וסר מעמך. אם עונינו בנו, ends with the § אתאנו לשחר פניך.—24. On fol. 12 an alphabetical index of liturgical pieces (most of them are in the MS.), intermixed with the following liturgical pieces: *a.* שמך אהלל (גאולה, with the acr. of שלמה חזק); *β.* ארננה בחג אל (פיוט); *γ.* אחד מיוחד אתה (רשות, with the acr. of אברהם); *δ.* אל . . . מַהר פדני (קדיש, with the acr. of משה); *ε.* (כרנה) שירה וזמרה חדשו; *ζ.* (רשות) מקור חכמה ומעין; *η.* (אהבה) יה לעבדך זכור ברית.

Or. Rabb. char. (vol. iii. of No. 1089) without vowel points; 8vo, paper, ff. 116. [Opp. Add. 4to, 86.]

1191

I. 1. (רשות) אדון עולם ובורא כל יצורים; 2. כרנָה, *a.* אבי מבין שיחי, *b.* חזק גואל צורי, followed by a blank page; 1^a. אהליל אל אשר יצר יצורים, headed by a later hand (so) אברהם ההרקשונה, followed by 2^a and *a.* בעת רצון ומזל טוב (without heading). Next come $2\frac{1}{2}$ blank pages; 3. טריק) אומר לצפון תני חילי) and by a later hand לחתן); 2. *c.* אלהים ממכון שבתך, *d.* נפשי אל צורי, *e.* רחק ידידי חיש, *f.* אל נערץ בסוד, *g.* יחונן צור להשיב, *h.* מליבי יצוק מי; 4. יעלת אהבים שמחי (heading illegible), followed by beginnings of several כרנה; 1^a; 5. אודה לאדוני צור (מחרך) גאוני; 2. *i.* הראה גבורות ימינך; 1^a; 2. *j.* קומו ישרים באימה; 2^a without heading.—1. *b.* אהלל אל בשיר נבל תהלה, headed by a later hand יעקב שש; 5. *a.* נשמתי ורוחי בי, *b.* יא לעבדך זכור ברית; 2. *k.* . . . . יושבת בנדוד ובמהלל שיר ורון, *c.* מהר שמשי זרח, *l.* בהר ציון, headed כרנָה יא לעבדך; 6. (קדיש) אל יחיד ומיוחד, with 2. *b.* 5. *b.* יה לך נפשי כלתה לחזות, *c.* נשמתי ורוחי בי; 2. *m.* חדשי נא; *n.* טוב אלהים אחווה; *o.* אל עיר רצוייה חלקו; *p.* אל אלהים אשר בשרתי; *q.* יחיש לחדש; *r.* חזקו ונילו עדי עד; *s*=5 (without the heading); *t.* . . . . יושבת בנדוד אשכל הכפר, headed כרנָה יה לך נפשי; *u*=2^b; *v*=1^b; 1. *c*=1; 5. *d.* צהל שוחקים, headed אנו׳ יא בכם and נועם מלך רם ורם; 5. *e*=5; 2. *w.* מצב משמי תודה, headed מה גדלו; 6. *a.* נגדך רם ונשא, refrain נועם נשמתי ורוחי בי; 6. *b.* אברך את שם ה׳ הנעלם (followed by 2. *j.* without heading), headed נועם אם קמי לחרדתי יא עיבאד עישקי מונֿדד האדי בחייכם. האדי בחייכם ובחייאת נשאכם. Next come two blank pages.

II. Fol. 15^b. 1. אל חי אשר יצר בחכמה, headed רשות יוצרי לגבולם; 2. (אופן) אופן וחיות מצהלים; 3. יום שני תשיב, headed מחרך יום שני and by a later hand שבועות; 4. כרנָה, *a*=5 *b* of I, *b.* סגולתי ואור עיני, *c*=2 *a*, *d*=5 *a* of I; 5. (נשמת) ידידים זרע איתני; 7. קדיש, *a.* יה שוכן מעוני, with the acr. of יוסף, *b*=6 *a* of I; 8. חנון ורחום (ברכו) מושיע; 2 *a*=2 *j* of I; 1. *a.* יום מעמד סיני, headed שני שבועות and by a later hand יום ראשון; 3. *a.* אשמחה כי אפצחה, *b.* אל חי שיריך, *c.* ישוב צבי חן, *d*=2 *p* of I; 5. *a.* נ׳ יְשורון מוניך; 7 *c*=7 *a* of II; 8. *a.* אפצח בשירה; 9. (נאולות) יום פדותי בעדו, followed by 2 *b* of I. Next comes (fol. 20^b) an index of 21 liturgical pieces, referring to figures between 37 and 247 (I. 3 for instance is referred to 226).—Fol. 21: I. 1 *a* (headed by a later hand יוסף בעננון), 2 *a* (headed מחרך), 5 *b*, II. 3, I. 5 *b*, 2 *t* (headed מחרך), 2 *b* (headed פיוט), II. 4 *b*, I. 5 *c*; 5. *b.*

נ׳ שבטי ישורון; 7. *d.* משירי אהודה; 7 *e*=I. 6 *a*, 7 *f*=II. 7 *a*, 7 *g*=מן די לכל (see No. 4^{b}) has the figure 193, 8^{b}=II. 8 *a*; 2. *a.* מלך רב ורם (see I. 5 *d*), *b*=I. 2 *j*; 10. אהבה, *a.* יונה מה תהגי, *b.* יונה איך תדמי, both with the acr. of יהודה; 4. *e.* שבו שמחות לעיני; 9 *a*=II. 7 *d*; 11. מאורה=I. 4, followed by כרגה יום פדות; 8. *c.* אפצחה רנה ותודה, with the acr. of אברהם; 5. *c.* נ׳ חתני המשובח; 3. *e.* ממיטב אמרתי מנחה; 7. *h.* אחו על דל (see כ״ח, IV. 30); 2 *b*=I. 2 *j*; 12. הבדלה, *a.* יחיש האל, refrain שבוע, with the acr. of יצחק; *b.* ילד אשר בתוך ים, refrain סלח, with the acr. of יעקב; *c.* שדי מלכי העונה בצר, refrain שלח, with the acr. of שלמה; *d.* יה מתי יבוא הגואל, with the acr. of ישראל; *e.* גוי אחד אשר נבחר, refrain אשיר; *f.* יוצר כל תבשר תשלח; *g.* כם לי שאיך נתרגאהו; *h.* זכר . . . איש אשר קנא; *i.* אל מנוסי כח, with the acr. of אליא; *j.* מגיני צור ישעי, with the acr. of מישראל; *k.* המבדיל . . . יום פנה. Next follow two blank leaves; on fol. 38 שמחים בצאתם, headed ליום טוב; on fol. 40 פיוטים ליציאת ספר תורה, *a.* אל רם בכל נודעת, *β.* קהל עדת ישורון, *γ.* גדלו לײ אתי.

III. Fol. 43. 1. ברכו: אפצחה רנה ותודה, with the acr. of אברם; 2. מאורה: יעלת אהבים שמחי; 3. גאולה: יום פדותי בעדו, both with the acr. of יוסף; 4. קדיש: ברום גלגל (Kerem Ḥ. iv. p. 32); 1^{a}. ידעו כל היצורים, with the acr. of יוסף; 5. אופן: אל אשר מעשיו עצומים, with the acr. of אברם; 6. אהבה: יונה איך תדמי, with the acr. of יהודה; 6^{a}. מה תספרו לפני דודי; 5^{a}. קומו יושבים באימה, with the acr. of חיה; 7. מחרך: אל חי שירך יהגה, with the acr. of קמחי; 7^{a}. ישוב צבי חן, with the acr. of יעקב אלקבץ (?); 7^{b}. אל אלהים אשיר בשירתי, with the acr. of [?] אלחנ[ן]; 4^{a}. יה שוכן מעוני, with the acr. of יוסף; 1^{b}. יום זה שירו והודו, refrain פארו, with the acr. of יצחק; 3^{a}. אם קמי לחרדתי; 6^{b}. יודו בכל שער, refrain נודע, with the acr. of יהודה; 8. פיוט: אל ישיב היכלו; 8^{a}. יחד בחדוה, refrain קומו, with the acr. of יוס[ף]; 8^{b}. אשרי העם נתן לזה מורשה, refrain אמרו; 8^{c}. יקרה היא מפנינים, with the acr. of יוסף; 8^{d}. יום תעודה זה ומקורא; 9. עלה מתחיל תגיל, headed למתחיל ברום גלגל; 7^{c}. אבי מבין שיחי, with the acr. of אהרן הלוי חזק; 7^{d}. אלי עזי אלהינו; 7^{e}. יה לך נפשי כלתה, with the acr. of חזק (?) יוסף בר קרשקש; 7^{f}. ענפי עץ חיים; 7^{g}. יוצרי לגבולם תשיב; 7^{h}. יה לעבדך זכור ברית; 7^{i}. יושבת בנדוד שאלי, both with the acr. of יוסף (?); 8^{e}. מהר שמשי קרח; 7^{j}. סגולתי ואור עיני, with the acr. of סלאמה; 8^{f}. יחיד נעלה מלכות, with the acr. of יצחק; 7^{k}. אודה לאדוני צור גאוני, with the acr. of נתן חוק (?); 7^{l}. ארדפה ללמוד ולדעת; 7^{m}. עוז אל (Kerem Ḥ. iv. p. 31); 7^{n}. לאסיר תקוה סוגר; 7^{o}. נשמתי ורוחי בי; 10. אתה נורא; 11. מלך מהולל; 12. מי ידמה לך (the last three are in prose and are pieces belonging to the prayer of נשמת); 4^{b}. משירי אהודנו and מן די לכל, both with the acr. of מנדיל (see II. 7 *g*); 4^{c}. נגדך רם ונשא; 4^{d}. רון וצהלה ארחש; 4^{e}. אל אדון עולם האזין; 4^{f}. אל יחיד ומיוחד בלבב ידידים, with the acr. of אברהם חזק; 4^{g}=4^{a}; 4^{h}. שיר ושבח לאל אעורר, with the acr. of מכיר; 4^{i}. אחו על דל (Kerem Ḥ. iv. p. 30); 4^{j}. שירה ורנה אערוך, with the acr. of משה; 4^{k}. ברצות . . . יגדל וילכו יונקותיו, with the acr. of יצחק; 1^{c}. קולי . . . ארחץ בנקיון כפי; 1^{d}. אפצח בשירה ערוכה, with the acr. of אבא מר[י] חזק; 1^{e}. יחונן צור להשיב, with the acr. of יוסף חזק; 1^{f}. מלך נעלה עדה נקהלה, with the acr. of מ[שה ?] אבן עזרה חזק; 1^{g}. אודה לאל חי נאמן, with the acr. of אנ[י] נתן ב[ן א]לחנן חזק; 1^{h}. מלך מרומם ונעלם, with the acr. of מנדיל; 1^{i}. יצו מרומם על כל ברכה, with the acr. of יאיח (חייא ?); 1^{j}. זמר ושיר ומהלל; 1^{k}. ממיטב אמרתי מנחה; 5^{b}. מלך רם ורם על כל; 6^{c}. מלפני אלהים מלך; 6^{d}. מה טובו צביה; 6^{e}. מלכי יצוק מי ישע; 6^{f}. אלך אמלל גודל, the last five have the acr. of מנדיל, 6^{c} has מנדיל בן אבי זמרה א׳ז׳ל חזק, 6^{f}. זמירי . . . א״ב; 6^{g}. עת דודים כלה; 6^{h}. אחר נוגנים אשיר שירה; 13. זולת: אומר לצפון תני, with the acr. of אברם; 3^{a}. משירי אהודנו יה, with the acr. of מנדיל חזק; 3^{b}. חולת אהבה אני, with the acr. of חלפון; 3^{c}. ראו הגן סהר; 14. פיוטים ליציאת ספר תורה בס״ד, *a.* אל רם בכל נודעת, with the acr. of אברהם, *b.* קהל עדת ישורון (ליציאת שני ספרים), *c.* מה נעמו ספרי דת (ויהי בנסוע), *d.* היום המשולש לעד (לשלושה ספרים), *e.* אמרו לײ חסידיו; 8^{f}. קומה חתני הנעים; 8^{g}. חתן שתיל אזרח; 8^{h}. אלהים ממכון שחק; 8^{i}. קרב פדות וזמן; 8^{j}. יוצר העולם צורנו; 8^{k}. קום עלה נאור כל חתני; 8^{l}. קומה ידיד רעים; 8^{m}. יבורך החתן כברכת הנעימים, with the acr. of יצחק; 8^{n}. שבו שמחות לימי עלומים; 8^{o}. יפרח כתמר ציץ ישע, with the acr. of ישראל; 8^{p}. מהלל אפצחה, with the acr. of מנדיל; 8^{q}. וכן שומרי תעודה ודת; 8^{r}. יעוף חלומי ויודד, with the acr. of ישראל; 15. רשות, *a.* אהלל אלי אשר נתן מהומה, *b.* שבלים הנתונים באדמה, *c.* במזל טוב ושלום; 7^{p}. בשירתי תשיר יחידתי, headed חתן.

IV. Fol. 82. 1. הכנסת לבית הכנסת: מה טבו . . . שעריך בדופקי, with the acr. of שלמה; 2. על השולחן: צור משלו אכלנו; 3. סעודה לשבת: מזמרת שיר ושבחה, with the acr. of משה בן בינם; 4. קדיש: מתוק דבר תורה; 5. ראש חדש: שירו לאל נבוני; 6. חנוכה: ימי חנוכה גואלי, with the acr. of ישראל; 7. לכבוד תלמוד תורה: רוני ושמחי חברת, with the acr. of יוסף שלם; 8. פזמון: אל יוצר אור לך אקווה; 9. לצום אסתר: אלי אלי חיש גואלי; 8^{a}. אלי אלי למה עזבתני, with the acr. of אני יצחק; 10. פורים: אזכרה מקדם פלאיך; 10^{a}. פורים פ׳ פ׳ לנו, with the acr. of יוסף שלום; 8^{b}. אסור לן למשתיא מיא; 8^{c}. אקום להודות לך, last strophe אכלו משמנים, headed לסעודת פורים; 8^{d}. אודה יה שוכן מעוני and אהלל אל בשיר ניבי; 8^{e}. יה האל עושה פילה; 8^{f}. מועד לפסח גילי; 8^{g}. אפתח בכנור חידתי; 8^{h}. חלק לשבעה וגם לשמונה, headed לשמיני פסח; 8^{i}. אדון עולם זכור מעמד, headed לפסח; 8^{j}. קומו חתני זרע (all these Pizmonim are very short); 11. לחתן תורה: אשאל מאל עליון נורא; 12. יה בשר שר צבאיך, headed מסיים תורת אלהינו; 8^{k}. מטעי גיפן פוריה; 13. פיוט: שיר אחדיש בין אמונים; 8^{l}. גואלי פדני יה; 8^{m}. ישמח חתני וישיש כגבור; 8^{n}. תנו כבוד לשוכן מעונים; 8^{o}. ישמח חתני בקהל אמוני; 13^{a}. חתן נעים עלה, headed לקרא ס״ת; 8^{p}. שבת ומילה שם דר, headed שבת ומילה; 14. בקשה: שירו . . . יושב במרום,

with the acr. of יוסף חזק; 8q. על אהבתך אשתה, headed לשלש סעודות; next come 8f, headed לפסח, and 8d, headed לשבועות; 8r. יום חדותי בכפות תמר, headed לסוכות; 8s. חנון להודות לך, headed לשבועות; next come 13a, 8n, 8o, all three headed פז׳ לחתן; 8t. יהי שלום בחילינו, headed למילה; 8u. ברוכים אתם קהל אמוני; 8v. אחלה פני אל ראש לכל, headed לחתן בראשית; 14a. אבריך את שם ה׳; 14b. ענני שם נורא; 14c. ישע חוסה להמוני; 14d. מה ידידות מנוחתיך; 14e. אקום לתת גדולה, headed שבת.

The index of III (94 liturgical pieces) and IV (46 liturgical pieces) is to be found before III, on fol. 41. Before IV, on fol. 81, is the liturgical piece יום שאת ויתר, with the acr. of יצחק.

V. Fol. 98. 1. כל הנשמה תהלל, followed by a blank page; 2. אכתיר זר תהלה, headed פסח; 3. פזמונים לשבועות, a. לאל . . . יתברך שם נורא, with the acr. of יוסף, b. לא תשא לשוא; 4. כרגה, a. שלום לך דודי, b. שעד אשר נסגד; 5. טריק כרגה : מה מאד עצמו. Next come: a. טריק מאלת אלעשיה with ten כרגה : אלעשיה מן הר׳ מרזוק in Arabic and a short Piyyut, beg. טוב אלהים האחוה. β. טריק אלמזמום מן הר׳ מרזוק with כרגה : לבי יעורר שבח, five in Arabic, שלום לך דודי, three in Arabic, III. 7b (headed פיוט לא אילה אלה אללה), כרגה, one Arabic, מה טוב נשוא, one Arabic, טוב האלהים האחוה, two Arabic; γ. זגל with כרגה : עט צבי לבו, חום עלי אומה, one in Arabic. Next come eight זגל, two אברוואל with III. 1i and זמר ושחר, headed כרגה; δ. טריק with אלך אמלל, one Arabic, חזק גואל צור; ε. טריק מאייה, with three Arabic כרגה, one זגל, two Arabic כרגה, בשרתי בקהל רב, six Arabic כרגה; ζ. טריק with כרגה, רנני בת הבתולה, ten Arabic, two זגל, חזקו וגילו עדי עד, two זגל; θ. טריק with three Arabic כרגה and seven זגל; η. טריק : אומר לצפון תני with an Arabic כרגה, ארוממך מלכי לעד, one Arabic, אלהים ממכון שחק, one Arabic, נפשי אל צורי, one Arabic, רחק ידידי חיש, one Arabic, אל נערץ בסוד, one Arabic, יחונן צור, one Arabic, מלכי יצוק מי, one Arabic, יא לעבדך, יעלת אהבים, יונה איך תדמה, four זגל, נשמתי ורוחי, אודה לאדוני צור, עופי עין, מלך מרומם ונעלם, four Arabic כרגה; the MS. concludes with a poem concerning the exile from Oran, refrain ואיידא נרא שמש אלעשייא. נתפבר אלווטאן. נתפברו צייארנא ווטאנה. נתפבר ואהראן; it is written twice.

Most of the liturgical pieces are headed לחן, נועם and אנו׳ with Hebrew and Arabic mottos (see the preceding number), but they are very difficult to read.

Or. Rabb. char. (carelessly written and by different hands; vol. ii. of 1089); 8vo, paper, ff. 141. [Opp. Add. 4to, 85.]

1192

אסדר פזמונים לימות השנים. לארוסים וחתנים
ואבות הבנים לחגים וזמנים. ומשתה ששונים
בעזר רב אונים. ובוחר ברננים

פיוט לנשמת: 1. מלכי שמך אקדם; 2. ממציא כל מאמר בפיהו; 3. משמר מול משמר; 4. איילותי רמת מאד; 5. טוב . . . שבית בת ציון; 6. מה נעמו שבחיך; 7. אודה לאדוני צור גאוני; 8. מבליג שוד; 9. נפשי . . . שובבה אן; 10. נגדך . . . יקרו עצמו פלאיך; 11. מה טובו צביה; 12. מיעי יהמו אף לבי; 13. (דאויד) כל . . . דרי נשיה לשמו; 14. לאסיד . . . עודי צור לך; 15. לך אל . . . שבינתך שכנה; 16. מדי עבור דודי; 17. נפשי . . . שימי לבך מסלה; 18. אל (חיון) אלהים . . . חדשי נא; 19. אפצחה פי אברך; 20. מושיבי עקרת בית; 21. מעודד ענוים קדוש; 22. נרד וכרכום (נחום) ציץ; 23. יחיד ודם לו הגבורה (Zunz, p. 575, 1); 24. יונתי בחגוי סלע וצביה פרודה; 25. מה נמלצו לי אמרי; 26. מושל בכל פאות (the strophe beg. חזקי omitted); 27. מעין שכל ומקור; 28. אנא גואלי השב שבותי; 29. נפשי להלל שם אלהים.—לואלו פינו: 30. זמרו . . . יעוז לבב; 31. מי ימלל . . . לגמור.—לשועת עניים: 32. מלך מהולל בתשבחות.—לישתבח: 33. אל חי שידך יהגה חכינו; 34. תשתבח . . . יודוך עמים; 35. מי כמכה באלים.—לפתחו שערים: 36. באתי היום להודות; 37. מלכי בחסד וחמלה; 38. אל . . . יערב לך אלי; 39. מיום נד צבי; 40. מה לידידי מעמדי; 41. מה טוב ומה נעים; 42. (דולש) דודשי ומהללי; 43. אדון עולם אקוה לך (א to כ); 44. יושב בכס נקדש; 45. מאן די לכל בשרא ברא; 46. מה גדלו מעשה; 47. מי זה ימלל הוד; 48. מוציא אסירים בכושרות; 49. אודה . . . שדי אשר בנה; 50. נמצא אור . . . מצוי הוא; 51. האל העירה (השניר) וראה; 52. אל משגבי ומנוסי גודלי; 53. יום השביעי אכתירה; 54. מרום מראשון; 55. אל מאד נעלה; 56. ארוממך מלכי לעד; 57. אל רם ונשא חושה; 58. זמרו לשמו (זכריה) וגדלו; 59. (א״ב) אודה למארי די ברא; 60. מרת נפש בת ציון.—לברכו: 61. מה תהמי יונה; 62. אדיר בגבורה הביטה; 63. מיטב מהלל יעלה; 64. יחיד נמצא קדמון; 65. (צורף) צור לבבי רב חסדים; 66. אפצחה רנה ותודה; 67. (אלעזר) אוהבי כצבי; 68. מתוקים ועריבים; 69. אזכיר תהלות נורא; 70. פארו . . . יום זה שירו; 71. אערוך אומר אביע; 72. מטה עוז מקל; 73. מקוד חיי ושקויי; 74. אש דת אשר נתן; 75. מלך על כל גדודיך; 76. נעים . . . בי אמצאה (Zunz, p. 476, 8); 77. ברה הוא ומאירת עינים; 78. אמרות . . . יוצר עולם (Zunz, p. 575, 2); 79. מבטח כל קצוי ארץ; 80. מקהל ידידים צבאות; 81. שאלוני בליל (שאמי) נדוד; 82. ידידי אל תנו; 83. מלך מרומם ונעלם; 84. מה נעמה תקוה; 85. מה לך יונה שוכנה; 86. אחותי רעייתי פתחי לי; 87. אדון כל אדון אודך; 88. אהל משכני עד אן; 89. אזכרה עתות זמני; 90. מעון הייתה . . . רם.—לקדיש: 91. אלהים על שבח דמת; 92. יוצרי בורא נשיה; 93. יוצר יחידתי לו אהללה; 94. יפתח פי שיר; 95. יוצד יחידתי (headed פז׳ק יג׳ל, the 7th line beg. משה זכות הרבה תורה בפיו נתן); 96. יום יום לך אקרא; 97. יוצד רוחי בך אבטחה; 98. פרים אשלם שפתי רננים; 99. יגלה כבוד מלכותך; 100. פקוד אלי יפקוד; 101. פודה פדה עם חרדו; 102. יונה איך תדמי; 103. בעלת . . . יעמוד לי כרגע; 104. יקרה היא מפנינים; 105. לקחי . . . יונה יושבת בלבנון; 106. יצא ציץ וימל; 107. מתי אהובי תשכון; 108. כלה לך נאמן; 109. פטדה וברקת; 110. מזהב ומפז רב; 111. יהי

;לספר תורה—.מה יפית יפה שחר .112 ;(יהושע) שלום בחילנו
בנים . . . יודו .114 ;(י to א) אשא עיני אל אדון שמים .113
;שמעה . . . אלי עד אנה אורך (Zunz, p. 575, 1) ;115 לשמך
;(הלוי) השכל והדת .117 ;כימי . . . יערבו לנפשי עתות .116
שבת . . . .119 :לשבת הגדול—.מה נאוו על הרים .118
;אמונים ערכו שבח .120 :(לפסח) לס״ת—.סגולת קהלת
—.אלהי האלהים הושיע נא .122 ;תורת . . . יקרה היא .121
:לשמ׳ תורה—.יום מעמד סיני .123 :לעש׳ הדבר׳ .124
;לנו . . . ארח מני עשי .125 : פיוט—.אשריך הר העברים
;גדול ורב בישראל .127 ;(לאשרי) ישראל עם אל .126
;שישי ושמחי נפשי .129 ;(לאשרי) יהיו כמוין עובדי .128
ותישתזבון הושענה .131 ;(לאשרי) מהלל וקול זמירים .130
לשנה הבאה .133 ;משביח שאון ימים .132 ;(להושענות)
פי .134 ;(ליום טוב אחרון של חג) בירושלם נעלה
כפלח .136 ;(א״ב) אין צור כאלהינו .135 ;אפתחה בשבח
ירעד לבי .137 ;(סי׳ כלחדל headed) הרמון אדמה רקתך
;ארץ צבי ההוללה .139 ;הללו . . . יתעלה שם .138 ;עת
;פי ישביח לאל חי .141 ;אפצחה שירים לך לדור דורים .140
;אחת שאלתי מאל חי .143 ;אחר נוגנים אשיר שירה .142
;שורש בנו ישי .145 ;שבח אערוך לבי .144 (146 147
;יפר מחשבות דורשי .148 ;אל ברוב חסדך החיה .(omitted
אם .151 ;יפיפיה לבבתני .150 ;יחיד עני אני צופיה .149
כמה אל .153 ;דוד שמע לקול .152 ;קמו . . . יון החרדני
אודך לעולם .155 ;אודך אל כי דליתני .154 ;טובות גמלתני
;דוד מושל בגבורתו .157 ;יעלם שכני נעלם .156 ;צור נעלם
ימי .160 ;בת . . . עורי צבייה .159 ;אנא צור מושיעי .158
:למילה—.יה לעבדך זכור ברית .161 ;צבאי איחיל .162
;אלי אליה יבוא אלינו .163 ;אערוך זמר תוך מקהלות .164
;מהלל צור עבים רכובו .165 :לאבי הבן—.מלך רם שוכן עליה
;מלאך הברית שמך בקרבו .167 ;מיטב שיר ורננים .166 .168
מה טוב .170 ;(פסוקים למילה) לא יגעו .169 ;משירי אהודנו יה
יערב לך .172 ;תנו . . . יסוד עולם הלא .171 :פיוט—.ומה נעים
;פיהו ישקני דוד .174 ;יום נד דוד ממעוני רב .173 ;ניב לשונו
היושבת .176 ;(אני כלפא חזק) אל אל אשר נקדש נערץ .175
אליך קוני .178 ;זכנו . . . מרום מראשון .177 ;בגנים צופיה
;יבוא דודי אל זבולו .180 ;מצוק מונים גם .179 ;עיני
;(כליפא) כלה זמן הנדוד .182 ;ממרום תשלח גואל .181
;יעלת . . . אם איחרה .184 ;אמרו בני אלהים כבוד .183
;מתי . . . יקרו בעין לבבי .186 ;חמה בעב רקיע .185 .187
נפשי .189 ;יחידה לצורך שעי .188 ;יחיד אשר לכבודו
מדת .191 ;עורי . . . מלבי ועזרתי למה .190 ;עלי תהמה
יהללו .193 ;מרפא חטא ומשובה .192 ;ימי וצבא שני
;יעצור בעמי .195 ;ידך תנחני אל חי .194 ;במחול .196
אמרתי צורי .198 ;מה לקוני נד .197 ;יה בן דוד תן
חניני אדיר במלוכה .200 ;מה מאד גבר חשקך .199 ;ומגני
צורי עון . . . אף מן .202 ;דת . . . יה בורא .201 ;(א״ב)
;נא אלי יוצר .204 ;אבוא בגבורות אלי אזכיר .203 ;קמי
יערת דבש .207 ;נורא אתה צור .206 ;נחם עם צאן .205
;יפה ענף חורש .209 ;יפה דמעתך ראיתי .208 ;על לשונך
ידיד .212 ;ישעך לבבי דורש .211 ;ידידי רועי מקימי .210
;ינעם שיר לחכי .214 ;ימינך תסעדני אדיר .213 ;הלך לו
עת .216 ;נורא אל נדרש .217 ;עת . . . פרחה הגפן .215
;בסימן טוב והצלחה .218 ;מה . . . נגדך רם ונשא .219

;על ספר הישר מבטח .220 ;(שמעון) הבה . . . שם אתן
;יעוף חלומי .223 ;מן ונופת צוף .222 ;יום פדותי בעדו .221
;ירום ונשא גבה מאד .225 ;יודו שמך גדול .224 .226
לך שוכן . . . יה .228 ;יחיד ואין בלתו .227 ;יפה עור פניך
;מגני יחיד בלי שני .230 ;יעירו לבי ושפתי .229 ;תן .231
;חוקר . . . מתאות אויבים .232 ;אלהי . . . ישועות מאד
;יונה קולך שמעתי .234 ;משפיל גאים ומתי עולה .233 .235
;(חלפון) חולת אהבה אני .236 ;(רחמים) רנני ושמחי רעייתי
;מדברך דת אל נאוה .238 ;סוב דודי שבה נגרי .237 .239
יבער .241 ;ישינה בחיק תאוה .240 ;יונתי מה לך נודדת
;יהי דודי לי כאז .243 ;יפה בואי אל גנתך .242 ;לבי כמו
;יונה תמה שרדך אגן .245 ;יתחמין יום יום .244 .246
תען .248 ;יד צר התם .247 ;לנדודיך . . . יום וליל אריד
;לך . . . ימים מקדם אזכרה .249 ;. . . אתה יודוך .250
לבי . . . .252 ;יי מלך גאות לבש .251 ;זמן הישועה קרב נא
שער אשר .254 ;אשתחוה אני לך אפים .253 ;ישועות אל חי
;שדי אשר יקשיב .256 ;שלום לבן דודי .255 ;נסגר .257
;שדי בך אבטח .259 ;שאלי יפיפיה .258 ;שחר עלה אלי
;נפשי . . . מלבך שבחי .261 ;נפשי פני . . . מהללו .260
;אמרו מליצי איך סבול .263 ;יוצר מידו עושר .262 .264
:לארוס—.בשר נא לארוסי .265 ;יפו דודיך נעימה .266
משכיל שיר .268 ;ימות עולם חדשו .267 ;קומה ידיד ריעים
אשאל ממך אל .270 ;אל גבור אבי עד עזרך .269 ;ידידות
;נסי .271 ;לחתן—.כל ימי ושני אז .272 ;פסוקים .273
מלכי אתה .275 ;ישמח בימי חתני .274 ;יבורך שם כבוד
חתן .277 ;(מכלוף) מן ההדסים הרוח נשבה .276 ;תנחמני
קדמון . . . ;אשתעשע במשל .278 ;קום עלה במהרה
;אשתעשע במשל קדמון . . . באתי .279 ;בנתיב .280
;ירחיב אלהי בגבול חתני .281 ;ממיטב זמרתי מנחה .282
אל חי נעלה שוכן .283 ;(לז׳ פסוקים) ארנינה בהגיון גם
;(לתרגומו) רבון עלמין רבוננא .284 ;(לואברהם זקן) .285
חתננא השתא לחובך .286 ;(לויאמר) ישע חיש שלח
מלכא .288 ;(לואשביעך) נדבות פי מצוא .287 ;(לתרגומו)
;(לבי אל ארצי) מי נשמה שם ורוח .289 ;(לתרגומו) רבא קיים
מלכא ישכלל .291 ;(אחר לנז׳) לחתן זה אל חי .290
;(לתרגום ויאמר) אסב רשו מינך .292 ;(לתרגומו) היכליה
זרע בני חם וכנען .294 ;(אחר לנז׳) שמך רבא מאריה .293
;(אחר לנז׳) ראשון על בנו הזהירו .295 ;(לויאמר) .296
שובה חתני .297 :לחתן—.(לה׳ אלהי) מאור חתני חיש
;מכלוא מאסר יגוני .299 ;שירו בשיר חדש .298 ;לכסאך
יה הפק . . . .301 ;אברכך יי כי גדל על כל שמך .300
:פיוט—.ערכו . . . מנות הביאו .302 ;שעל (so) אפרשה לך
;עם יריבי לרע מהר .304 ;על מי נטשת הצאן .303 .305
;הזן . . . יוצר הכל .306 :לברכת המזון—.יעלת אהבים שמחי
.(נעים) נודה בשירה נעימה .308 ;נודה לאל על מפעלו .307
יליד . . . אביהו .310 ;אהיה כטל לישראל .309 :למילה—
אשרי .312 ;ונאמר . . . יחונן צור בחמלתו .311 ;שא
:פיוט—.חמש ערלות יהיו נמולות .313 ;מואסי ערלה .314
;ראו אנן סהר בתוכו .315 ;וסלח נא אדון עולם פשעי
יה אוחיל . . . מהר .317 ;אדון האדונים מעותי סלח .316
כי לו נאה כי לו יאה .319 ;(א״ב) אין אדיר כיי .318 ;יכונן
;יוצר מרום הרים .321 ;יענה . . . מקדש מעונו .320 ;(א״ב)
;למי ועל מה יונה קנך תטשי .323 ;אהמה בנודי לדודי .322

ועדי. . . 326. ; גואלי פדני יה 325. ; מלכי חשקי מעוזי 324.
אמר יי צבאות 328. ;יום זה מכובד 327. ;משכה תוחלתי
ישכן כבוד 330. ;יאריך ימים על ממלכתו 329. ;במקום זה
;מוסר ה׳ נבחר 332. ;יה שמעה הקם 331. ;אל בעירם
;אל הציל לעמך 334. ;אערוך בשירה לצור משגבי 333.
337. ;מזולל הוציא יקר 336. ;זמרת שפתי אקריב 335.
;ילאה נשוא לב 338. ;תשבי . . . יליד אשר בתוך ים
;יום יום יעמס דוד 340. ;אלהי העולם יקרב הגואל 339.
להודות . . . יום בו 342. ;אל אל אשחר ואתפללה 341.
,סי׳ קשנן בני headed) קום יחידתי להלל אל 343. ;שבת
יריאים 345. ;אליכם נאמן ארנן 344. ;(קששנן acr. of
;יפו דודיך נעימה 347. ;(א״ב) אדיר לא ינום 346. ;מחטאם
350. ;אדון הזן את העולם 349. ;יריבוני עלי עוזבי 348.
352. ;עמרם בך יוצדו 351. ;(נעים חזק) נטע נעמן ריעי
;מגני . . . ישע הדרת 353. : למוצאי שבת—.יה שוכן מעוני
356. ;חשתי לחלותך מתוך 355. ;יוצר כל מבשר 354.
;אל מסתתר בשפריר 357. ;(אבטליון) אל יקשיב לקול
360. ;ישמע לקול שועתי 359. ;אקומה נא ואבקשה 358.
מה טוב 362. ;יודוך רעיוני ה׳ 361. ;אלי אלי צור משגבי
;מקור זמרה בלבי 364. ;יפת פעם ובין אומות 363. ;יום שמו
;שומר . . . אשרי אנוש דת 366. ;מנוחה ושמחה אור 365.
;כי אשמרה . . . אסור מצוא 368. ;אשיר במישרים 367.
371. ;יחיד רם בשלום פדה 370. ;מה לך יחידתי קום 369.
שמעון) שבת כאישון בת עין 372. ;ארץ דום בהבראם
מבורך שבת 374. ;אל עליון . . . אמר ישעיה 373. ;(לביא
על 376. ;ביום שבת . . . מכובד יום 375. ;מפי אלהים
ישושום 378. ;סדרי בראשית יוצרו 377. ;אהבתך אשתה
יחידה החכמה 380. ;יחיד בארבע נשאתי 379. ;מדבר וציה
על עליון 382. ;האל הנערץ בהמולה 381. ;יפה נאוה
;ידידים צויתה למול 384. ;טובך יה לגמור 383. ;בתעצומו
שחר 387. ;איש מלחמה קום 386. ;אומרה לאל סלעי 385.
389. ;בני תבל כולם יענו במקהלם 388. ;תענו שירים
אל 391. ;שם אל וגדלו 390. ;בצר . . . אשים בדתי חדותי
;מיום נדוד מלכי 393. ;יהיו לרצון שבחי 392. ;שאמרת אמור
;נודה לצור שוכני 395. ;אל האלהים אל עיד תהלה 394.
;אל צורי . . . יה עד מה 397. ;פדיון אקו ואצפה 396.
400. ;מושיעי וגם גואלי 399. ;פודה ה׳ נפש עבדיו 398.
יה נותן 402. ;פקות פקח אוהבי 401. ;שעריך בדפקי יה
;אזכיר תהלות רחמן 404. ;אל ממרומו יקרא 403. ;לחמי
;אפתח . . . ברחמים פנה 406. ;יעלת המור ומדברך 405.
;יום יום לך אקרא 408. ;(א״ב) אל שדי הקשיב 407.
;ידך אל תרום בחילה 410. ;מה לך דוה בת נאוה 409.
413. ;(א״ב) צורי גואלי אל תטשני 412. ;ירח יקר מלא 411.
ימי 415. ;ממעונות אריות 414. ;איילת השקי כלילת יופי
;יקבץ אל טלאים 417. ;גוים תשדד שוד 416. ;חרפי אהבתני
יחיד 420. ;יודע תעלומות לב 419. ;פיך יעלה נעלה 418.
מלך יקר מאין 422. ;יה דלני מבור למה 421. ;חנני חנני
;אולי . . . ישיב חמדתו 424. ;מתי תרחם ענייה 423. ;מחקר
427. ;אחלי לפני גברתי 426. ;אשאל ממך מענה 425.
הבקר 429. ;כמה דודי אהובי תתרחקי 428. ;אקוד עלי אפי
,א״ב) אלף ארומם אל חי 430. ;אור הלילה ישן by the
;יפו לי רגלי מבשר 431. ;(וסופו סי׳ מוסא חזק later hand
;יעלת . . . ששי ושמחי יונתי 433. ;ידד שינת עיני 432.

;יצור לב כל אוד עיניך 435. ;יה אל צורי רפא צירי 434.
יה למען 438. ;יפה דוד לך 437. ;ישינה בחיק ילדות 436.
440. ;יה לבנים . . . פחדך נשאו 439. ;. . . פועלי עד אן
442. ;יוצר רוחי בך אבטחה 441. ;יחיד נאדר פדה מפוזר
דרשו 444. ;יעורר לבבי לחלות 443. ;יערב לך שיר הגיוני
446. ;יה תן ארוכה למחלת שברי 445. ;לי אן הלך אהובי
448. ;יה אוחיל ידלה נדודה 447. ;יה פדה בבור נעזב
אורח 450. ;יוצרי אתה ואבי 449. ;יבא משיחי יגאלני
לדוד . . . 452. ;ישוב צבי חן אל בית 451. ;חיים תודיעני
צור אל 454. ;מי ומי בלתך יוצר 453. ;ישב עמי באולמי
אמרו 456. ;אשאלה שבים ועוברים 455. ;דמע עיני דרוש
שוכנת 458. ;מזהב ומפז רב נחמדים 457. ;מליצי איך סבול
מהלל 460. ;אשיחה במר נפשי ולבי 459. ;בשדה עם אהלי
כם לי שאייק 462. ;פרחי סגולה לאל 461. ;ידיד נעלה
464. ;(פיוט מטרז) אנא אל . . . יאמנהו ירא 463. ;נתרנֵהו
466. ;אבי אבי חיש עזרתי 465. ;אהובי תאות לבי ועיני
שיר 468. ;אשחרך כי טוב חסדך 467. ;אל הר שמרון שוב
469. ;(פיוט לב׳ה׳מ לשבת בבית החתן) השירים אקדם לאל
;אלוף נעורי אומר עד מתי 470. ;צר בי . . . מרחק מלוני
;אדון אשר בין היצור 472. ;אנוש נוצר וכל נברא 471.
אל 475. ;אל ואדוני מורי 474. ;פדני רע ידיד 473.
יומם 477. ;יה לך נפשי כלתה 476. ;ההרים . . . יאתה לך
ידיד צרור 479. ;יפעת אור שמשי 478. ;לדלתי בית הדרי
481. ;יום בוא עלינו נין עמלק .(לפורים) 480 ;(ישעיה) המור
אשיר. . . 483. ;ידך אל לא תקצר 482. ;חולי. . . שוכן עליה
יפתח 485. ;פנה הזמן ואני בכבלי 484. ;יום בו אמצא מנוח
בכלות . . . שבעים 487. ;ירתח כסיר לבי 486. ;איש את ידו
זכרה אל 489. ;בוחר בעמו לסגולה 488. ;הם הגבורים
קול . . . .(לקדיש) 491 ;צורי . . . יצא דוד חשקי 490. ;ברית
.(לקדיש) 493 ;אחז לבבי בכנפי 492. ;משכנותיו תוך לבבי
פארו . . . יום זה שירו .(לברכו) 494 ;יה אלה מלכות עלם
אני 496. ;כלבי . . . שור יה עמך אפס 495. ;והודו
מתי תשלח 498. ;מתי יבוא משיחי 497. ;לדודי ודודי לי
יה האזין 500. ;ירד לגנו דוד רב אונו 499. ;מבשר יפקדני
יגדל . . . כופר 502. ;יין הטוב רטוב השקיני 501. ;רנני
;פזורים החוכים 504. ;יחידה תמה כדמות חמה 503. ;בעדם
;אזכיר חסדי אל אמוני 506. ;פורים . . . יתרומם שם 505.
509. ;אלי . . . יה נדחי כנס 508. ;ארסל יא ואחד 507.
511. ;פועל גבורות יקומם 510. ;כמה אדוני תביט בעניי
;אל תראי תולעת יעקב 512. ;פעולות אל מה נוראות
אליו מי הקשה 514. ;אלי . . . חסד ומשפט אשיר 513.
דגול לישועתי פנה 516. ;דחויים מהר תקבץ 515. ;וישלם
השליך. . . 518. ;יחיד רם מושל 517. ;(דוד טיאר חזק both)
יפת ברה 520. ;יה יתמו ימי בכי 519. ;יה מושיע חוסים
;יוצר עמל עלי חוק 522. ;יה מחול עוני 521. ;אשר אורה
סי׳ headed) ימינך אל נגלתה 524. ;פלאך קויתי דגלי 523.
;(אמין) אפתח נא את פי אמלל 530. ;lacuna) ;יקלנימס
ירחיק נדוד 532. ;שערך רעיה ידמה לחריר אלמדהבי 531.
מה יפית ומה 534. ;מי זאת עולה יפיפיה 533. ;דוד נעמן
יה 536. ;ידך גלה דוד מחמד עיני 535. ;נעמת אהובה
538. ;(יום טוב) יונה יקושה תוך פחים 537. ;מסי כיבין
;למענך ולא לנו ולשוכני מערה 539. ;אהוב נחמד זיו אישונים
541a. ;שדי אשר יקשיב 541. ;עז אללה וגל אללה 540.

מרום . . . אלי ענה צועקי ; 542. אומר לצפון תני ; 543. תנה לי כוסי ; 544. (סלי[מ]אן) סוד קץ גלה חביב.

Nos. 55, 66, 125, 310, 541ᵃ have the acr. of אברם; 56, 57, 62, 74, 87, 88, 91, 115, 124, 140, 147, 155, 183, 184, 202, 270, 278, 279, 333, 339, 341, 358, 367, 368, 389, 391, 404, 467 (no ם), 475, 492, 506 that of אברהם; 357 has also מימון; 4, 28, 77 (no א), 86, 139, 143, 158, 163, 198, 455, 481 that of אברהם חזק; 371, 514 with אני.—178, 360, 413 that of אהרן; 120 with כהן; 89, 426, 471, 538 with פרץ.—250 that of זרחיה; 316 with אני.—356 that of חיים; 344 with אני חזק; 513, בכר נתן זברי חזק . . . .—187, 378 that of יוחנן.—30, 102, 116, 188, 229, 348, 379 (?), 424, 436 that of יהודה.—34, 38, 121, 138, 161, 186, 221, 231, 265, 305, 352 that of יוסף; 299, 311, 321, 354, 477 with חזק; 505 with שלום; 29 with כספי חזק; 19, 349 with אני.—44, 96, 97, 151, 196, 359, 363, 398, 408, 417, 440, 446, 508, 522 that of יעקב; 342 with הלוי; 410 with חזק.—10, 70, 82, 92, 94, 103, 123, 171, 172, 201, 262, 274, 331, 442, 448, 449, 480, 482, 494, 501, 521 that of יצחק; 93, 483, 496 with חזק.—64, 99, 104 to 106, 126, 127, 137, 148 to 150, 160, 194, 195, 207, 208, 213, 214, 224, 225, 227, 228, 234, 239 to 249 (not 245), 252, 264, 327, 329, 330, 345, 347, 353, 361, 370, 402, 405, 409, 433, 434, 435, 443, 452, 475, 478, 486, 490, 493, 503, 517, 519, 532, 536 that of ישראל; 437 has only ישר; 156, 193, 485 with בן משה; 210 to 212, 223, 245, 415 with חזק.—502, 509 that of כליפה חזק.—90, 130, 364 that of מוסא; 1, 12, 63, 157, 165, 260, 268 with חזק; 69 has also אני.—362, 399 that of מימון.—11, 16, 85, 164, 280 that of מנדיל; 83, 168 with חזק.—181, 336 (a later hand adds בן ישועה חזק), 369, 469 that of מסעוד.—110, 414, 457 that of מרדכי; 533 with חזק.—2, 54, 68, 167, 230, 232, 275, 320 that of משה (50 and 173 according to the heading); 263, 403, 456 with אני; 374 with בר יעקב; 3, 6, 8, 20, 21, 25 to 27, 31, 35, 37, 39, 40, 41, 46 to 48, 60, 61, 75, 79, 80, 107 (headed סי׳ יצחק), 112, 118, 132, 177, 179, 191, 192, 197, 199, 222, 326 (only ח), 233, 261, 375, 393, 447, 460, 491 with חזק; 71, 162 with אני; 166 with לעד; 317 with סלה לעד; 73, 302, משה ב (בונף) גנאה חזק; 332, משה הצעיר גנו.—204 to 206, 395 that of נסים.—7 that of אני נתן חזק; 216, 217, נתן בלחן חזק.—17, 237 that of סעדיה; 119 with חזק; 377 with השוחם שורק.—14, 159 that of עמרם; 303 with השוחם.—98, 100, 101, 109, 174, 411, 422, 438, 439, 445, 461, 504, 510, 511, 523 that of פרגי; 366, 466, 472, 507, 542 with אני; 396, 398, 401, 418 with חזק; 425, 465, 470, 512 with both; 484 has פרגי הקטן חזק; 385 has אני פרגי שוואט נצח סלה חזק; 386, פרגי בר נסים (?).—15, 129 (headed ישראל), 145, 254 to 258, 298, 301, 400, 458, 487, 495, 541 that of שלמה; 142, 373 with אני.—5, 9, 49, 144, 152, 259, 390 that of שמואל.

Owner: Y'shu'ah hak-Kohen (at beg.)

Syr. squ. char. (modern) without vowel points; 4to, paper, ff. 134. [Mich. 310 (Ol. 608).]

1193

1 to 8, 24, 23, 24 (repeated), 10, 11, 15 to 20, 16 (repeated), 12, 13, 14, 21, 25 to 28, 521 of 1192; *a.* אהללך בקהל רב; 30, 31 of 1192; *β.* מחשב משכיל נכסף לבי (לואילו פינו); 32, 33, 34, 35 of 1192; *γ.* (נחמד) לערוך; 90, 36, 37, 38, 40, 41, 42, 44, 46, 47, 48, 50, 54, 55, 58, 492, 56, 57, 51, 52, 53, 91, 49, 60, 61, 63, 67, 69, 68, 64, 85, 86, 87, 74, 70, 72, 78, 76 of 1192; *δ.* אודה לאילי בינות; 75, 79, 73, 62, 102 of 1192; *ε.* מה יפית יפה; *ζ.* יונה נכספה למצוא; 107, 114 to 118, 120, 121, 123 to 129 (לאשרי) of 1192; *η.* שמחו אהובים בש״ת; *θ.* מי עלה למרום; *ι.* מול אדון תצהלי; 399 of 1192; *κ.* קול מהלל יגדל; *λ.* מהלל אל ענו; 134, 136, 193 of 1192; *μ.* לבי שיר יהגה . . . (ישראל); 138, 140, 261, 144, 143, 142, 145, 147, 149 to 157 of 1192; *ζ* of this number; 159, 160, 158, 161, 162, 163, 164, 187, 188, 191, 192, 194, 195, 196, 254, 255, 260, 262, 180, 181, 264, 359, 265, 267, 268, 271, 273 to 276, 282 to 288, 290, 291, 293, 294, 295, 292, 296, 297, 218, 219, 220, 298, 299, 355, 356, 358, 361, 369, 363, 364, 365, 360, 336, 362, 367, 341, 342, 343, 244, 148, 198, 215, 204, 205, 206, 194, 485, 182 of 1192; *μ.* אמר יי ליעקב (א״ב); 318, 301, 304, 306 to 313, 239, 240, 241, 245, 246, 247, 250, 252, 253, 228, 230, 167, 234, 235, 171, 517 of 1192; *ν.* יום יום ידרשון; 245 (הומה), 431, 27 (מקור דיעה) of 1192; *ξ.* לאור בקר (לוי); 454, 518 of 1192; *ο.* כל חי אודה שמך; *π.* כמה צור אוחיל (both כלפאה חזק); 478, 499 of 1192; *ρ.* ישמעו יה קצינו . . . כם לי; *τ.* מחסה מסעד לדתך; *σ.* ענוים שירה נרגא; *υ.* כם לי . . . אלף מייא מן אלסנין; *φ.* משמע דומה ומשא אעבור; *χ.* יערב לך ניב לשוני; 237, 238, 209, 210, 211 of 1192; *ψ.* חלף הגשם . . . עת (חיים); 132, 207, 213, 221 of 1192; *ω.* מה גדלו . . . אשירה לך; 225, 227, 229, 221 (lacuna from No. 271 to 330), 103, 350, 270, 352, 53, 51, 52, 315, 490 of 1192; *a*¹. ממך גואלי יוצרי; 540, 322, 314 of 1192; *β*¹. חי העולמים . . . יא אילה אהרן; *γ*¹. אם תאהב דרך אמת ללמוד; 378, 380, 381, 382, 383, 133, 384 of 1192; *δ*¹. לחתן זה אל חי; *ε*¹. שמך רבא מאד (שמואל); *ζ*¹. יודו אלהים כל צבא עולם; *η*¹. יצר עולם בחכמתו; *θ*¹. אל דר בשמי זבולה; 81, 82 of 1192; *ι*¹. יעירוני בשמך רעיוני; *κ*¹. אל . . . יה עד מה אשיב; 258, 399 (repeated), 297, 400, 257 of 1192; *λ*¹. מתי יבושר עם (משה עזר); 458 of 1192. ללמפטיר: *μ*¹. עמוד מפטיר ברשות; 123 of 1192; *ν*¹. אשאג כלביא וכבוד; *ξ*¹. ברוך בנים קדמו בשירים . . . ; *ο*¹. בסוד ילדנו; *π*¹. שמעה לחתן תמלא; 389 of 1192; *ρ*¹. אמרו בני אלהים במה; *σ*¹. אל האלהים . . . אם אשכחה; *τ*¹. אלו נעלים עלי; *υ*¹. יעלת; *φ*¹. שאלי ניב של בנך; *χ*¹. אל עיר תהלה; *χ*¹. יברך כל בשר ממעונות; 304 of 1192; *ψ*¹. שי אקריב לך למורא; *ω*¹. . . . . ימין ה׳ (מרד חזק); *a*². ינוב פי ניב לב יקשיח יאסוף; *β*². . . . . לתת חכמה; 402, 403, 347, 370, 413 of 1192; *γ*². ממעונות שולמית בשיר יספה; *δ*². פאר חתני ועם אמוני; *ε*². אל ישיב היכלו . . . ; *ζ*². ירחיב אלהי בגבול חתני; *η*². יקרו לה צרור המור קראתיך; *γ*¹ repeated; *θ*². אליך אשא לבי; *ι*². לך חתן יהי האל (לוי?); 169 of 1192. למפטיר: *λ*². *κ*².

ברשות אל נערץ; μ^2. ברשות הבורא; ν^2. יברכך יי אל גדול
שלמה בן; ξ^2. אם כל יצוריו יכלו; o^2. מכין תבל בחכמתו; π^2.
מקוה ישראל; ρ^2. אל חי חנון מלך עולם; σ^2. (שלם) דוד בנה
קויתי; 267 of 1192; τ^2. הסתיו ארח; 266 of 1192; υ^2.
יה מעוזו; ϕ^2. מלבי חשקי מעוזי; 325, 326, 327 of 1192;
יעטירני; 465, 464 of 1192; χ^2. אודה יה בסוד מקהלי;
ψ^2. מי ומי כלתך יוצר; 278, 277 of 1192; ω^2. . . . שבוע
קדש . . . מלך; a^3. חי . . . מנוד אחרית דבר; β^3. יחיש האל
יה אל צורי רפא; γ^3. מיוחד כאהיה; 460, 488 of 1192;
415, 377 of 1192; δ^3. ארח חיים תודיעני; 419 of 1192;
ϵ^3. חג ושבת כעפרים; ζ^3. יפה דוד לך אשא; 366 of 1192;
(חזק); η^3. (שלום) שבחי נפשי ולאל הללי; 462, 463 of
1192; β^1 repeated; 498 of 1192; θ^3. אגדלך אלהי על
יקו לאור לב ואין; ι^3. יה רבון עלם ועלמיא; κ^3. כל נשמה;
λ^3. יונה אל קן; μ^3. יאחזני כאב נעכר; ν^3. ירחך לא יאסף;
שירו שירו יום יום; ξ^3. גורי . . . יסדי מכון היכלך; o^3. תתאונן;
π^3. שפה; ρ^3. יה שיר ושבחה אערוך; σ^3. יפצחו זמירות שפתי;
ידעתי כי חפצת בי; τ^3. יונת נדודים למה; υ^3. לנאמנים מסיר;
ϕ^3. ידדוך; χ^3. יפרח כתמר ציון ישע; ψ^3. יפית ונעמת צבית
חציו קשת; ω^3. ידיד נפשי בך חשקי; 409 of 1192; a^4.
יונתי זיו יפעתך; β^4. ימס לבי ימש; γ^4. יגזול שנתי דוד
δ^4. ישאו; ϵ^4. ימלא פי תהלתך; ζ^4. זמרו . . . יספר איש קם;
קומי . . . יונה; η^4. עיניך תשואות; θ^4. ידי תקצר למצא כפר;
צאי; ι^4. ימי עברו וזמותי; κ^4. יערב לך קוני; 109, 100, 264,
440, 96, 441 of 1192; λ^4. (יעקב חזק) ידך אל תרים בחילה;
108 of 1192; μ^4. פנג ומן פנג; ν^4. למה דודי אהובי תתרחקו;
(פרגי); o^4. (רלפא) כמה סוערה עניה; 106, 511, 439
(incomplete) of 1192. a, ρ^1, ρ^2, θ^3 have the acr. of
אברהם; σ^1, θ^2 that of אברם.—ζ, η^1 that of יוסף.—χ, ω^2
that of יצחק.—ν, a^2, γ^3, ϵ^3 (no אל), ι^3 to χ^3, a^4 to κ^4 that
of ישראל; ψ^3 with חזק; λ^3, יש׳ בר משה; ω^3 with חזק.—
ϵ, σ, o^2, a^3, β^3 that of משה; β, σ^2 with חזק; λ^1 with
עזר.—π^1, ψ^1 that of שלמה.

At beg. of MS. is the alphabetical index of the liturgical pieces.

Owners: Sh'lomoh ben Kalifa; Mord'khai פצק (?; at beg.)

Span. Rabb. char. (headings squ. char., both modern); 8vo, paper, ff. 151. [Mich. 189 (Ol. 609).]

1194

a (רשות, beg. wanting). 3. שלום לבן דודי; 4. אלהי
מקום עולם ואין; 5. אברך אל אשר יצד; 6. תהלתי קומה
מה זה דמות דודך; 7. מהולל אקראה שם; 8. עולם מקומו;
9. אני אודה; 10. מדי עבור דודי; 11. מה לך יפפיה כיונה;
12. לאל שוכן מעונים; (ו to א) אני קטן מאד מן החסדים;
13. יזרח; 14. מאת אחותך הן כתוב; 15. חשתי לחלותך;
16. אהלל אל; 17. מאור עליון; אלוה חי אשר יצר בחכמה;
18. ירידי השכחת; 19. אשר יצר יצורם; יונה כבודה בת מלך;
20. שאלי יפיפיה מה; 21. חנותך; שמשי עד אנא תבא;
22. אבי בך שמתי שברי; 23. תשאלי; אל חי לבי חלי;
24. מגמתי לבד נגד אדוני; 25. עמוד היום בתוך קהלי;
26. מה לך יפיפיה ככה שחרחרת; 27. מנת חלקי וחזקי;
28. יבורך שם; 29. מרומם בעוז חביון; 30. שער אשר נסגר;

31. כבוד מעונים; 32. יחיד; אדון עולם ובורא כל יצורים;
33. יעירני; 34. ברחמיך האר אפלתי; אהללך בתוך קהל ועדה;
35. מפתח שפתי מישרים; 36. לבבי משנתי; מאד נורא ונשגב;
37. יבורך; 38. בני אל חי תנו זמרה; 39. ידעתי בטרם תצריני;
40. שחי; 41. צור אדון כל האדונים; צרור המור דאיתך חתני;
42. יוצרי; 43. לאל יחידה; (יוסף בן ששת) יחיד ודם על כל;
44. לך משפיל; 45. ומבטחי לך כלתה; שמו אחד ואחד הוא;
46. שעריך בדפקי; 47. ומרים; שתיל נעים וחמדת שעשועים;
48. מחרך.—b. אל חי בראני; 49. שפל רוח שפל ברך:
50. לך . . . שכינתך שכנה (end wanting and lacuna);
53 (beg. wanting). (. . . ק חזק) קרב רצונך שלה; 54. ישוב
55. יפתה; 56. צבי חן אל בית; יה לעבדך זכור ברית אב;
57. אל אלהים . . . חדשי נא זמרה; עלמת היא ומעין;
58. אשמחה כי אפתחה; 59. יה לך נכספה נפשי; 60.
61. יה לך נפשי; 62. משכני סנה אשאל; אבי מבין שיחי;
63. מושיב; 64. כלתה; יחיד ורם לו; 65. יחיד ורם נמצא;
66. אלי בך; 67. סגולתי ואור עיני; יחידים התיחדו ביתה;
68. יונתי בחגוי סלע; 69. בטחתי מהר; חדש . . . גפן נטעתה;
70. מה לך יונה שוכנה; 71. וצביה ברודה; מהלל צור אחוה;
72. מה יפו; 73. מה טבו צביה; אלהי אבי מבין מחשבי; 74.
75. יוצרי לגבולם; 76. אחות פעמיך; ענפי עץ חיים מה;
77. אודה למארי די ברא; 78. תשיב; מיטב זמרתי מנחה;
79. (א״ב); ירחיב אלהי בגבול חתני; 79ª (no figure in the
MS.) ממיטב זמיר אשירה; 80. בשירתי תשיר יחידתי;
81. אדון האדונים מעוותי סלה; 82. נכספה נפשי וגם כלתה;
83. נש׳ חתני הבוטח.—c. נשמת: 84. אפצחה רון וצהלה;—
d. קדיש: 85. יה שוכן מעוני; 86. רון וצהלה ארשח; 87.
88. אל משגבי ומנוסי; 89. דורשי ומהללי אשיר; אחו על דל;
90. מן די לכל; 91. יה עם דל מנוד; 92. אל דם בהודך;
93. אל; 94. בשרא ברא; ברצות . . . יגדל וילכו יונקותיו;
95. יי ענני ושמע; 96. נורא מלכותו; כל . . . יחיד ואין צורה;
97. מהלל אפצחה כי; 98. לשועי; משירי אהודה יה תהלה;
99. טוב; 100. נגדך יה עזי וזמרתי; 101. נצח לך נדרש;
102. אמרות יי; 103. נגדך רם ונשא; אלהים ממכון שחק;
104. יקדמו; 105. חשקו; יחיד חי עולם חידתי.—e. ברכו:
106. אדיר ונעלה; (אני יצחק פליאגי יסדתיו) שרים (headed
107. חסדי; 108. קולי בנעים זמירות; בשמי שמי מרומך;
109. אפצח בשירה; 110. אלהי אחמוד; מלך מרומם ונעלם;
111. ערוכה; 112. אל נערץ בסוד גלגלו; יעלת אהבים; 113.
114. אמנם; 115. אל גבור אבי עד עזרך; שם אלהינו נהלל;
116. נגדך צור; 117. לבדך שם נורא; יחונן צור להשיב;
118. מלכי עלי עמו; 119. נכספה נפש עניה.—f. אופן: מרומם;
120. מוציא לאור; 122 (no 121). מי זה ימלל . . . גלגל יסובב;
123. מלך רב ורם על כל; 124. מלכי יצוק מי ישע; תעלומה
125. הסתו.—g. מאורה: 126. . . . רם; צורי . . . אם אסבלה;
127. מלבוש . . . אבי נחליך פרים.—h. אהבה: נתנו ריח
128. יסדתיה; 129. מה תעשי רעיה; יונה מה תעשי, headed
אני יצחק בר יוסף פלאגי על דרך המשל בחשק תודתינו במשקל
מה תעשי רעיה (lacuna after the 3rd strophe); 131 (beg.
wanting). Beg. with בנוה עוז כבודי; 132. מאש אהבת דת
133. בלבבי; מן ונופת עם יערת (incomplete and lacuna);
136 (beg. wanting). Last strophe לנחות בחסדו אל.—
i. גאולה: 137. יחדי יוצרך יחידתי; 138. שוכן בבור שביה לך;

139. יונה יפת עין (end wanting and lacuna); 140 (only the end). Last strophe ישוב לבית קדשו.—*k*. פיוט: 141. נרד וכרכום; 142. אלף אמלל גודל; 143. אבוא בגבורות אלי; 144. יעלת . . . אם אחרה (end wanting and lacuna); 146 (only the end). Last line בארון קדש נתונים; 147. אחר נוננים אשיר שירה; 148. יונה על אפיקי מים (incomplete and lacuna); 150 (only the end). Last line בך הוד והדר וענוה; 151. חתן יהי לעד אל שומרך; 152. חתן קרא קומה . . . ידיד; 154. קום עלה נסר כל חתני; 153. נא בספר צבי . . . .; 156. קומה רעי שמע קול שיר; 155. אשר נחמד קומה . . . שידו; 158. יום זה אשר נתן; 157. מלכי וגם רועי שובה חתני שובה; 160. שוכן שמי עליון; 159. חתני במהרה יסדתיה) אשיר לאל נורא ואיום; 161. (לחזרת חתן) לבסא אנא (עוד לי) ינעתי ואנחתי; 162. (אני יצחק פלייאני); 163. שלום (עוד לי) יי שמע נא; 164. שושנת עמקים ספיר; 165. שובה חתן; 167. שוב אל מקומך דודי ורעי; 166. לך עופר שוכן . . . נורא ראה; 169. סנסן הנעימים; 168. למקומך עניים; 170. ידידי בחיי נפשך (end wanting and lacuna); 174. טובך . . . יום זה נשאת; 175. גומל חסדים הט לשועתי; 176. יצו . . . .; 178. שבת היום ליי; 177. על אהבתיך אשתה מי זאת; 180. היושבת בגנים צופיה; 179. יושב על כסא אל; 182. דובר . . . יי שמעה תפלתי; 181. הנשקפה בעלות לשוב אל; 184. אל . . . יבנה עיר על תלה; 183. ישיב היכלו צהלי . . . אל זן; 186. אלי אהללך בבור; 185. עיר קדושה יה . . . .; 187. (א״ב, and נתן at beg. of the last line) מפרנס נגד קהלתי; 189. נוצר חסד לאלפים; 188. נא אלהי עוזי למורינו ההר) אערוך . . . נערץ סוד קדושים; 190. אפצה עוד לו) אל . . . נגד אלהי קדם; 191. (נתנאל קרשקש ז׳ל׳ה׳ה (עוד לו) אפצה . . . נטה דוק; 192. (לנועם ירחיב אלהי; 193. שמש (להר יצחק מועטי ז׳ל׳ה׳ה) קום נא כלי פז ופטדה; 194. קומי . . . יונה באש גלות; 195. (עוד לו) עם לבנה (lacuna); 216 (only the last line). לי הוא אל גואל; 217. מה יפית אם הבנים גלות יושלם; 219. מיטב מהלל יעלא; 218. יפה (אני פ; 220. ידום ונשא (only the beg. and lacuna); 224 (beg. wanting). עני על חמור רוכב; 225. קומה עמוד נא יעוף חלומי ויודד; 227. זמן הישועה קרב; 226. איש קומה 228. שושנה; 230. בין מים ויין ריב; 229. ידידי רועי מקימי קשורה בבתם; 231. שמעו נבוני אל . . . פתח דבר; 231[a] (no figure in the MS.) צהלה מערכה . . . ירננו; 232. תורת יקרה היא מפנינים . . .; 233. בן אדמה יזכור ליולדתו; 234. כפלה הרמון אדמה. לחריר מדהבי; 235. קומו תראיו יא נאיימין; 236. בין שבת ומועד מלחמה ברכו) נאור בחסדך אום; 239. נורא אל נדרש; 238. שערך דעיה אדמה; 237. רקתך, incomplete and lacuna); 242. א״ב) אני ישנה הייתי ולבי and חזק); 243. שושן הזמן פרח; 244. על מה נטשת הצאן זמיר . . . יוצרי (קדיש) נפשי הללי אל; 245. וימים; 246. דורשי תורה; 247. יש ארוכה ומרפא; 248. בורא נשיה עורי . . . מה לך; 249. אחד . . . נורא יה.—*l*. 250. יתהלכו יחידה; 251. נועם מה תעשי רעיה) אם סות רקמות).—*a*. 252. אל החכם כמהר שמואל אבזמיל) שנות חיי ואם יהיו לאלפים הזן . . . יוצר; 254. חתני שוב אל כסאך; 253. (ז׳ל׳ה׳ה).—*l*. יי לשועי הקשב; 256. מה מאד נכספה וגם כלתה; 255. הכל 257. (ברכו) שוכן שמי שחק; 258. שירה ורנה אעורר; 259.

יסדתיו אני הצעיר) אלהים עבדך שוחר; 260. יוצר מידו עושר ההלל ההלל בקול; 260[a]. (יצחק פליאגי לחן ימינך תסעדני) (עוד לי לחן הא יא ליל ההא יא ליל, lacuna); 262 (beg. wanting). עמדו עלי משמר חמד; 263. שם יי הודו (end wanting; lacuna); 268 (beg. wanting). שמח לב עצב; 269. (עוד לו) ימינך דוממה אל על; 270. אלהים הרוקע כל עוד לו נו׳) אמרו דודי בלבב ישר; 271. (לחן ימינך תסעדני) קומה (תורת אמת; 272. יהולל אל אשר נתן דרכים; 273. קומה שמעו . . . אליו שפכו לב; 274. סעיף בין וחכמה; 275. שבו שמחות לימי עולמים; 276. בנשאי דרורך אלף ריש וחית (end wanting and lacuna); 283. יחיד נעלה מלכות; 284. יחיד במרומים זכרני; 285. בנים . . . יודו לשמך ויזמרו; 286. יה צירי נדוד מה לך צביה נאמנה (incomplete; lacuna); 286[a]. (יסדתיו אני הצעיר יצחק פליאגי לחן יא מיר יא כנדוד); 286[b]. (עוד לי לחן יא מוקיינין אכאן תריד יא מופשש) יונה אם ישעך; 288 (beg. wanting). שוכן שחק שמע קול (Hebrew and Arabic); 289. צורת עופר ולבב; 290. צור משלו אכלנו; 291. נות בית מזמותי; 292. שוכב עלי מטת; 293. יסוד כל יש; 294. בתוך נוה אל . . . יבנה את; 295. זמר שאי נפשי; 296. יעידוני להלל עת . . . פדה נא; 297. אל . . . מושל בגבורתו; 298. עיר אדון הזן את; 299. קומו . . . יחיד באחוה בנים; 300. לעמך (להר׳ מסעוד ן׳ שלמה ן׳ מלול) מהרה שלח גואלי; 301. העולם (לחן בצר לה״ר יצחק עמרם) אזכיר . . . ימים ולילות לא; 302. צורי עד מה אויבי; 303. אם צבי נד ממעוני; 304. 305. אני; 306. מי ומי בלתך אבי; 307. לכבוד . . . שירה אפצה יסדתיו אני יצחק) ידידי אדיר נאור; 308. לביתך שחרתי עוד לי לחן לו) אל אלהים אשיר במיטב זמרתי; 308[a]. (פליאגי) (עלמתא אלבכא ירד אלחביאב לו ביכנא חתא ידובו אלחדידא; 308[b]. אני יצחק פליאגי השגני לבי) נזר מלך מונח על ראשו ליסיד זה השירים כל אחד בשמו וגם שירים וחידות וצדיך לעיין בם להבינם יש בהם שיבינו במספר ויש בהם שיבינו במלות עוד לי לחן דאתני עיון) יונה נודדה מקן; 308[c]. (והמשכיל יבין עוד לי לחן אסמך) ידיד אן פנה; 308[d]. (אלמואה אלגאוויה (עוד לי לחן יא בדיע אשבלו) יגוני יעלו זוכרי; 308[e]. (אחסנא 308[f]. (עוד לי לחן איסי לא אנקונטראריסי) ידודון חזיוני).

Nos. 4, 5, 22 (no מ), 73, 88, 94 have the acr. of אבא מרי; 101, 110 with חזק.—58, 112, 144 (?) that of אברם; 49 that of אברה[ם]; 307 that of אברהם חזק; 23, אברהם קטן חזק; 270 that of אברהם ציארי חזק.—61, 89, 91 that of אהרן הלוי חזק.—68 has גליל.—87 has דלוש.—226, 295 that of זרחיה; 82 with אני.—14, 65 that of חייא.—15, 18, 19, 38, 229, 247 that of יהודה; 147 with הלוי.—154 that of יוחנן.—34, 95, 104, 293, 299 that of יוסף; 59, 116 with חזק; 300 with אני; 107, יוסף בר משה קרשקאש חזק לעד נצח סלה; 62, 183, יוסף בהר שלום קרשקש חזק; 96, יוסף אבן כספי; 63, 103, י׳ בר ש׳ כספ; 67 with אני; 85 has א׳ כ׳ חזק; 43, 111, 284, 285, 296, יוסף כספי חזק; 42, יוסף בן ששת.—181 has יחיון.—54, 90, 178, 224 that of יעקב.—93, 105, 137, 157, 170, 184, 259, 260, 283, 286[b], 308[b], 308[c] that of יצחק; 53, 64, 162, 308 with חזק; 161, 163 with אני; 127, יצחק בר מסעוד מועטי סלה לעד חזק; 195, יצחק מ׳; 193, 194, 273 with חזק; 274 with אני; 286[a], יצחק

פלאיג חזק; 308ᵃ with אני; 308ᵉ, י׳ בר יוסף פ׳ ח׳; 246 has חזק (?) י׳ בן עמרם ה׳ י׳ הק בר יעקב אבן מרן; 302 has 308ᵈ has יזאבי (pointed out in the MS.)—175, 227, 268, 269 that of ישראל; 228 with חזק.—303 has לוי.—218 has מוסא.—294 has מימון.—250 has מכיר.—7, 25 (no י), 26, 60, 72, 74, 77, 136 that of מנדיל; 8, 9, 10, 13, 27, 28, 35, 36, 70, 97, 98, 109 with חזק; 128, מ׳ בר אברהם מ׳ בן ז׳ ח׳ נצח ס׳ ל׳; 132, בן אבי זמרה חזק סלה לעד; 119, 122, 123 without the last three words; 131 (?), 141, אני מ׳ בן א׳ ז׳ ח׳; 142 without חזק (זמירי).—217, 297 that of משה חזק; 156 without חזק.—126, 143 that of נחום.—254 that of נתן or יונתן; 239 with חזק; 169 has נ׳ בלחן; 81, 99, 100, 102, 117, 118, 187, 188, 238, 245 with חזק; 249 with ח׳ נצח סלה לעד. 139 נתן בר יעקב לוי (or יונתן); 83 with אני and חזק (בולחן).—192 that of נתנאל חזק; 191 with אני; 190, נ׳ קרשקש ח׳.—66 has סלאם.—168, 262 have סעדיה.—298 has פרין.—177 has שלום.—3, 21, 29, 47, 48, 114, 164, 165, 258, 288, 292 that of שלמה; 20, 41 with חזק; 50 has ש׳ קרשקש ח׳; 138 has ש׳ בר צמח.—159 (no א), 244 that of שמואל; 230 with חזק; 271 with אני; 251 has ש׳ בן זמיל ברבי יוסף חזק; 231, 252 (אב for בן) without the last three words; 305 has ש׳ אריוו.—44 has שמעון.—167 has שניר חזק.

On fol. 130 נחת רוח, an ethical play represented by מלך (יצר הטוב), אשה (יצר הרע) and נחת רוח; the preface beg. בראות כי לבי השיגני ומלאני לבי לעשות שיר כמו זאת.—On fol. 137 beg. poems, extracted from Ḥarizi's תחכמוני: *a*. שים בת גפנים (5th Maqamah); *b*. ויקראו סופר (6th Maq.); *c* (fol. 137ᵇ). השר בך (8th Maq.); *d* (fol. 137ᵇ). במדת האנוש בן איש בטח (10th Maq.); *e* (fol. 140). (19th Maq.); *f* (fol. 141). יעלה אשר (20th Maq.); *g* (fol. 141). נבל אשר (22nd Maq.); *h*. מי זה ירחם 23rd Maq.); *i* (fol. 141ᵇ). בני תבל (25th Maq.); *j* (fol. 142). בת הגפנים (28th Maq.); *k* (fol. 142ᵇ). פרחיה (49th Maq.); *l* (fol. 143). *α*. ויונת, *β*. ראו, *γ*. נפלאת ובן שורק, *δ*. (על היין) וכל חדש מאד יערב וינעם, *ε*. ראו זקן, *ζ*. יכרית, *η*. בראותך, *θ*. לבי לפרעש (ed. לילי), *ι*. ויש אישים, *κ*. אלהים, *λ*. הה ראתה, *μ*. אם איש, *ν*. בראותך איש (50th Maq. according to the מלאכת השיר, ed. Frankfort 1865, pp. 36, 37, 38, 43, 46 to 50); *m* (fol. 144ᵇ). אשר ישמע (2nd Maq.); *n* (ibid.) עורו ישיני (2nd Maq.); *o* (ibid.) ובת חיל (4th Maq.); *p* (fol. 145ᵇ). להכנים (10th Maq.); *q* (fol. 146). גביר and ידיד (11th Maq.); *r* (ibid.) פנה (18th Maq.); *s* (ibid.) בעת מאמר (37th Maq.); *t* (ibid.) ברוך אשר (41st Maq.); *u* (fol. 146ᵇ). אמת כי (incomplete, ends with the line beg. והונו; 43rd Maq.) On the last leaf is a fragment of an Arabic poem (by a later hand).

On the margins of the greater part of the leaves are Spanish notes (Roman char.) of no importance.

Owner: Bartolomeo Cornelles (ano 5794 que corresponde al ano 3983) attests (fol. 129) that the MS. belonged to Isaque de Josef Polahc.

Span. Rabb. char.; 4to, paper, ff. 147. [Mich. 483 (Ol. 610).]

1195

1 (fol. 2ᵇ). לכה דודי: קדושת—נודה—זכור, preceded by some דינים; 2 (fol. 3ᵇ). שלום עליכם with פסוקים; 3 (fol. 5). Several יהי רצון, headed ... ר׳י׳ח היה רגיל; 4 (fol. 6). אקוד ואשתחוה, headed שמעתי מהירושלמי שהיה חכם ... שמתפללין זאת התפלה בכל גבול א״י ... כמו שאנו אומרים מה טבו ...; 5 (fol. 7). בקר אקרא לך חנני, headed מצאתי כתוב בספר ישן נושן זאת התחינה שהיתה כתיבה על קלף שהיה כתוב שם איך עזרא הסופר היה שומע זאת התפילה מפיהם של מלאכי השרת ששרו אותו בבקר ...; 6 (fol. 8ᵇ). ברון יחד אראלי מעלה, headed תחינה אחרת שחר אודה לאדון אשר שררו המלאכים בשמים; 7 (fol. 9ᵇ). תבל, headed תפילה זו יסד מוהרר׳ אברהם בן אבן עזרא; 8 (fol. 10). יהי רצון ... שתחמול ותרחם, headed גם זו תפלת אבן עזרא; 9 (fol. 11). יי שמע בקולי וקבל, with two בקשה של רב סעדיה גאון ז׳צ׳ל, headed רבון העולמים; 10 (fol. 13). אפקיד בידך רוחי, preceded by ... ברוך, headed תחינה לקריאת הלילה מר׳ אברהם בר נחמיה, with the author's acr.; 11 (fol. 14). אדון עולם, ends יקבץ נדחי ישראל, headed תפילה נאה לר׳ ששת גאון ז׳צ׳ל; 12 (fol. 15). רבון הע׳ ... רחם עלינו שאנו עבדך ומעשה ידיך, followed by three other רבון, headed וזאת התחינה יסד רב ששת גאון ז׳צ׳ל כי הוה יתיב בתעניתא לאורתא בתר צלותיה; 13 (fol. 16). אקונן מר במסתרים, א״ב, headed זאת התחינה ממהרר׳ אפריים גאון ז׳צ׳ל; 14 (fol. 17). תפתח לך שערי גבוהים, headed זו התפילה למשה איש האלהים; 15 (fol. 19). שם אלהי ישראל, ends שומע תפלה, headed תפילת אליהו הנביא זכור לטוב; 16 (fol. 20). אוי לי כי נדדתי ממך (א״ב), headed וזאת ווידויו של אליה הנביא; 17 (fol. 21). א׳א׳ החל יהי רצון לפניך (במוצאי שבת) עלינו את ששת ... להיות כל כוונת יסוד (בקשה לעניין הזרע); 18 (fol. 22). 19 (fol. 22ᵇ). ... באתי להשתחוות ... מעון הנפשות ... אנא אדון עולם with אנא אלהינו; יהי רצון ... להטיב אחריתי; 20 (fol. 24ᵇ). יומ ... שתכונן שיהיו with כמה חסדים עשית; 21 (fol. 25ᵇ). יום ב׳) תפלת עמך ישראל ברחמים, ends לך אקוד ואכרעה; 22 (fol. 29ᵇ). (ויום ה׳ וימים נוראים) למי יאתה ויפצה (קודם תפילה); 23 (fol. 30ᵇ). שמע בני (אגרת), 18 to 23 are headed לר׳מ׳ב׳ן; 24 (fol. 33). בבקשה מכם מכאל, headed בשעת הדבר ומלחמה. תפילה זו קבלה מרבינו תם הועתק מכ״י הגאון המקובל הרב רבי הירש טריווש; 25 (fol. 34). שטר עלי, headed תוכחה לרבי שלמה אבן גבירול על טענת גוף ונפש הרוצין לפטור מן מאזני משפט. ...; 26 (fol. 35ᵇ). מלחמות יצר טוב עם יצר הרע לכן תלך אחר י״ט, a great number of counsels given by both; 27 (fol. 38). ה׳ היכול אלה, headed מצאתי כתוב בס׳ שלשלת הקבלה דף י״ט שזאת התחינה והתפילה התפלל מנשה בן חזקיהו ... אריד בשיחי ...; 28 (fol. 39). תודה תן, א״ב, headed זאת התחינה עשה מהרר׳ שלמה לורייא ... בניגון אדיר איום י״ר ... שיהיו; 29 (fol. 40). יסוריו והתשובה והודויים של אבא מורי אליעזר בך מורינו הרב רבי יואל (זכות אבות), the mother, sister, and uncles are also mentioned; 30 (fol. 41ᵇ). י״ר ... ופתח לי שערי שמים (זכות הצדיקים); 31 (fol. 42ᵇ). אלף ממין of Y'd'ayah

Bedershi; 32 (fol. 43b). אלף אלפין of Abraham Bedershi; 33 (fol. 51). בית אל or בתי הנפש of the same; 34 (fol. 52b). האל הקדוש הנקדש, headed אלף הֱהִין שיסד מוהרר משה בן מוהרר יצחק מפיזענץ, 2150 words beg. with ה; 35 (fol. 63). Kabbalistic prayers of R. Sh'lomoh מלכו; 36 (fol. 75b). Prayer of R. Yishm'ael כ״ג; 37 (fol. 78). פסוקים לפתיחת הלב with י״ר (Kabbalistic); 38 (fol. 86). יי אין לו סוף ולהשיגהו, prayer based upon the thirteen articles of faith, followed by י״ר and פסוקים; next come rules for repentance and י״ר; 39 (fol. 94). רבון . . . מלא חטא ופשע; 40 (fol. 95b). רבון . . . תקשיב לתפלתי; 41 (fol. 97). רבון . . . בזכרי קצת מעוני; 42 (fol. 98). רבון . . . תקשיב אזניך, all four for fast-days; 43 (fol. 100). אל אלהים אמת אתה, headed האלף לך שלמה ואלף אלפים ואם הותירו לא פיחתו ובסוף אכתוב למה הוסיפו (incomplete). Fol. 106. אוי לך-הגוף נגוף, headed כתב ר״ת בספר הישר.

Old Germ. curs. char. (sometimes with vowel points); 8vo, paper, ff. 106 (from 102b to 106 blank pages).
[Opp. 761 (Ol. 729 B).]

1196

מי שברך, יקום פורקן, ברכות התורה, לכו נרננה, יהי רצון, אל מלא רחמים (לשלש רגלים) יה אלא ונואלי אתיצבה לקריתיך (see ham-Maggid, 1874, p. 177), and חרם.

Written by Mord'khai ben Pinḥas סופר סתם דק״ק בראד, fin. Thammuz 5463=1703.

Germ. squ. char. without vowel points; fol., vellum, ff. 8.
[Opp. 159 (Ol. 1009).]

1197

אתה הוא אלהינו, תתברך, אני מאמין, ע״ב פסוקים, אזכרה יום, שוכני בתי חמר, ר״ב״ע and י״ר, האדרת והאמונה מותי, Abhoth, שיר היחוד, the Psalms with the daily מעמדות, י״ר for שבת and י״ר ע״ד הקבלה. By a later hand מזמורים שנאותים לאומרם בכל יום ונקראים פיניטינציאלי, followed by other Psalms to be recited on various occasions. Next come בקשות (amongst which is Gabirol's אלהי רוממתני) and יהי רצון (amongst which is that of Naḥmanides).

Germ. squ. char. (the later hand Old Germ. curs. char.) without vowel points; 8vo, paper, ff. 258. [Laud. 182 (Uri 291).]

1198

לעולם יהא אדם to בתשבחות and רצה to end of ש״ע, with a casuistic and Agadic commentary and some Agadic passages concerning the prayers.

The author quotes the מוהרם יפה.

Old Germ. curs. char. with vowel points for the text, Germ. curs. char. for the comm.; 4to, paper, ff. 20. [Opp. 661 (Ol. 1498).]

1199

Continuation of above.

Other Agadic passages and parts of ש״ע.

Ff. 33. [Opp. 662 (Ol. 1499).]

1200

שיר היחוד, followed after each day's chapter by the סדר המערכה. At end פרשת המן.

Germ. squ. char. with vowel points; 4to, vellum, ff. 29.
[Can. Or. 61.]

1201

הפרת נדרים, as printed in the German prayer books.

Squ. char. with vowel points (modern); 4to, vellum, ff. 4.
[Opp. 667 (Ol. 1527 B).]

1202

מענה לשון, copied from a printed edition?

Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 12. [Opp. 663 (Ol. 1524).]

1203

Funeral prayers on the occasion of the death of R. Shimshon Wertheim, Rabbi at Vienna (died on Sunday the 17th of Abh 5484=1724), to be recited by his sons: 1. שמשון הגבור בגבורה . . . משמן בשרו ירזה (for daily recitation), with the acr. of the deceased; 2. אל מלא . . . שמשון . . . מרבה צדקה (for Sabbath); 3. יהי רצון שוכן מרום (אחר הלמוד).

Germ. curs. char.; 12mo, vellum, ff. 4. [Opp. 780 (Ol. 300 B).]

P. Commentaries.

1204

R. Ele'azar of Worms' commentary on the common prayers, the Hosh'anoth, Simḥath Thorah, the Haggadah (beg. wanting), beg. with the passage אשר כרת את אברהם ושבועתו ליצחק. On fol. 33: הללויה הללי נפשי הנפש שהיא העיקר הללי יי אשר בראך לכך נאמר ואהבת את יי אלהיך בכל לבבך ובכל נפשך אפי׳ נוטל את נפשך הללי ושבחי את שמו הנכבד הנה אנחנו ברחנו בעיר מינצבורק בת׳ת׳ק׳מ׳ח בא׳ באדר השיני מפני הגוים אשר רצו לטבוח אותנו כצאן טבחה והנחנו כל אשר לנו בין הגוים את ספרי התורה וערבונות והשם ישמרנו . . . —ישתבח (fol. 54b) is headed אני אלעזר הקטן קיבלתי תיקון תפילות מאבא מרי הרב ר׳ יהודה בר׳ קלונימוס וממורי רבנא יהודה החסיד בן רבנא שמואל הקדוש ואכתבם למען ידע כל אדם מה סוד . . .; the comm. agrees with No. 1097.—On the end of ויכלו (fol. 135b): פעם אחת שכח דודי רבינו קלונימוס בן רבנא יהודה ולא אמר ויכולו בב״ה מוצאי שבת . . .—On (fol. 174b): ועוד מפני איחור להוציא שבת צריך למשוך . . . (ברכו) כן עושה אני הקטן וכן שמעתי שרבינו אלעזר בן רבנא משולם הגדול הוא היה חזן והיה מושך ברכו בעל כרחו וכן נמצא בתפילת רבנא עמרם במוצאי שבת ימשוך החזן ברכו.—On Haggadah (fol. 259): אלא שבכל דור ודור עומדים עלינו לכלותינו כשמעלילים עלינו בכל עת כמעשה שהיה פה במינצנברק שנפלה נויה אחת בבאר שעומד ברשות הרבים בין היהודים בא׳ באדר בשנת ד׳ אלפים ות׳ת׳ק׳מ׳ה לפרט והעלילו עלינו לומר אתם השלכתם אותה בבור והק׳ב׳ה הצילנו ולא

—.עשו לנו דבר כי השם נתן אותנו לרחמים לפני השר . . . The comm. on Abhoth (fol. 275) agrees with No. 376 (the MS. reads ניקוד טברני) and finishes towards the end of the fifth chapter.—French (בלעז), German (ל׳ אשכנז) and Slavonic (twice on fol. 292 : *a.* צבת שקורין בל׳ כנע׳ קורא גולם לכלי עץ שלא נגמרה מלאכתו לשון קלישצי ; *b.* גולמי ראו עיניך בפרק שיני דחולין בל׳ כנ׳ אֻואֵבֵק שאיני ראוי אלא לשריפה) words are used in the comm. ; quoted are, besides the well-known Midrashim, the P'siqtha, הבדלה דר׳ עקיבא and פ׳ זרובבל, and very often the Siddur of R. ʻAmram Gaon.—On the margins by a later hand : *a.* A part of the Tur Oraḥ Ḥayyim up to ארבעה צריכים להודות (fol. 69) ; *b.* A few notes ; on fol. 180 occurs, מטעמי רבנו יהודה חסיד ז׳צ׳ל העתקתי זה והקשה לו הרר׳ זלטמן בנו ז׳צ׳ל . . .—The names אלעזר and יהודה are sometimes pointed out.

Germ. Rabb. char. (from ff. 176 to 264 by another hand) ; 2 coll., fol., vellum, ff. 297, (ff. 1 and 290 to end injured.)
[Opp. 160 (Ol. 1010).]

1205

I (not B 2) of 1023. II. 4 to 9 of 1023, followed by *a.* פליטי ענן זממו סילוק and IV. C of 1025. III (אספרה is headed עד כאן סידר ר׳ אלעזר קליר. בשבח מפואר יאבל אמל ורבך. אספרה אל חוק יסוד אחרים הוא אצלו ונראה מכאן ואילך יסוד ר׳ is headed כתר מלוכה ; מאד דוגמא אלעזר קליר). IV (not 2) of 1023, and *β.* פרה אימרה קשה, headed שבעתא (by a later hand אינם רגילין לומר השבעת׳ באשכנז). V. 4 to end of 1023. IX. 3, 7 of 1023. VII. I. A ; אור יום הנף of X. II (headed ביכור לליל שיני מר׳ נהוראי) ; VII. I. B (מרבינו שלמה הבבלי), C (not 7) ; II. 1 to 4 ; VIII. 1, VIII. 4 (ליום אחרון) ; VII. 9, 10 (סדר של ווישע) of 1023, followed by אילו פומי, אית חרוותא, אלהא תקיפא (headed פיוט מר׳ יקותיאל בר׳ יוסף), and אלהא דמלקדמין (headed יסוד מר׳ נהוראי ז׳צ׳ל). VIII. I. B 1 to 4, 7, 8 ; I. C ; I. B 12, 13 of 1023 with עשרת הדברות (at end of חנניה : עד כאן מיסודו של קלירי. מיכאן ואילך מפרש מה עשה ר׳ מאיר שליח צבור ז׳צ׳ל. מישך שדרך . . .). XIV. I. B 1, 3, 4 to 10, followed by ורגלי החיות and the comm. on ש״ע of B and C ; I. C 1 to 4, 6 to 19 ; II. B 1, 3 to 6, 11 with ועד לא מזור הנהתה (סילוק) ; II. C 17 of 1023. I. A 1, 5, 6 ; B 3, 4, 6, 14, 17, 18, 34 to 47 ; C 1 to 4 (at end בכאן חסר מן הסדר. והא לך הסדר של מוסף), 19 *a* to *g* ; D 1, 2, 3 מיכאל מימין and כבודו אראלים (קדושתא) ; E 1, 5 of 1024. II. II. B 4 to 10 ; I. B 4, 8 ; VIII. C of 1024. הושענות=marg. II. 1, 5, 3, 6, 8, 7, 4, 9, 11, 14, 16, 18, 17 of 878.—סליחות=22, 20, 63, 14, 21, 23, 19, 17, 13, 15, 16, 24, 281, 18, 12, 62 of 1154 ; C 28 of 1024 ; 85, 202, 96, 32, 161, 30, 159, 180, 80, 71, 26, 25 of 1154. פזמונים=278, 277, 279 of 1154 ; *a.* אם הרבינו פשע ; מכניסי רחמים=357, 341, 346 of 1154. תחנון=235 (לי״ז בתמוז), 311, 316, 315, 361, 346 (מר׳ בנימין), 295 (פזמון בבלי) of 1154.—יוצרות =VII. 1, 3 (at end העׄ מכתב ידי רבינ׳ א׳ב׳ן ממגנצא ז׳צ׳ל) ; XV. I. *f* (גם זה יוצר דחת׳ שלו. ואין על עפר משלו), III. *h* of 1099.—קינות=marg. V. B ש״ע, 1, 3, 5 of 878 ; XI. *n* of 1057 ; B 9, 8, 11 of 878.—XI of 1098 (by a later hand).

אל מתנשא לכל ראש הק׳ב׳ה שהוא מתנשא begins שקלים —.לכל חשבון. ראש זה חשבון כמו כי תשא את ראש ב״י On fol. 15 : הנ׳ה׳ה ואם כל המועדים יהיו בטלים ימי הפורים . . . אל תיקרי הליכות אלא הלכות. מספר רבינו נסים זצ׳ מצ׳. Fol. 33^{b}. *β.* Beg. פרה אימרה קשה שאין שום אדם יכול לעמור על טעמי פרה. במסכת beg. אור יום הנף מנחות שהנפת העומר והקרבתו ביום י״ו. Fol. 62^{b} (on VII. I. C 3 of 1023). בארץ ישראל היה עומר הקלירי ; fol. 66^{b} (on I. C 4). ופת׳ של דונש לר׳ אלעזר הקלירי שפתר דונש בהחברתו תרגלתי לאפרים הנהגתי לישראל.—Fol. 79^{b} (end of VII. VII. 9 of 1023). בסדר אילי הצדק זהו שיעבוד תניין | פי׳ שעבוד מצר׳. שהיה תניין בן שיני של | שנ׳ ובני חם כוש ומצרים. ראית כת׳ משמ | של הח׳ר׳ יוסף מצרפת ז׳צ׳ל המכו׳ מולטון | רש׳ לויש׳ מר׳ מאי׳ שלציט הגרמיין והֹרֹ שמואל הלוי ז׳צ׳ל ; on the marg. by a later hand, היה גורם זמן שיעבוד תְנַיַּן פי׳ תנאי שהתנה עמהן ועבדום ועינו אותם ד׳ מאות שנה דילג לרֹדֹו שנים. ומפי הר׳ מאיר בר׳ ברוך דילג כמניין זמן שיעבוד תניין דהו גלות שיני של בבל . . . הע׳ ממכתב הר׳ יקר הלוי : עוד ע״א חצה ודילג זמן שיעבוד תַניין. פי׳ פרעה הנקרא התנין הגדול . . . עוד ע״א כשתמנה הגליות שהיו לישרא׳ לפני בניין הבית בימי השופטים . . . עולה למניין קֹץ שדילג מא׳ שנה. זהו שיעבוד תניין. כן שמעתי בשם רבינו אלעזר הרֹקֹחֹ זֹצֹוֹלֹ : יקר הלוי העלוב.— Ibid. אילו פומי נימי, beg. אלף של אילו בחטף כאשר כל שאר ראשי החרוזים.—At beg. of מישך (fol. 95^{b} ; Zunz, p. 151, 25), עד כאן מיסודו של קלירי. מיכאן ואילך מפרש מה עשה ר׳ מאיר שליח צבור ז׳צ׳ל.—Fol. 161. כל נדרי דאמ׳ ביום הכיפורים הגיהה אבא מרי ז׳ל׳ה׳ה מיום כיפורים זה עד יום כיפורים הבא עלינו לטובה.—Fol. 171^{b} (I. B 41 of 1024). מפי הר׳ פסח ז׳צ׳ל כי עומסי עולך הם ישרא׳ שסובלין עולו של הק׳ב׳ה.—There are two comm. on תפלח תקח תחנה : *a* (fol. 241). פי׳ הרמת הדשן מלא קומץ נדבת והרים את הדשן ; at end . . . חסלת פי׳ הדשן ופייט מזכיר סדר עבודת תמיד . . . נעשית כולה במשקל שבמים.— *b.* מדר׳ יוסף קרא On אאביך (Qinoth, fol. 225) : יסודו של ויתאבכו גאות עשן. ותצא אש בסבכי היער שכל אחז כך אינו יכול לאחוז באילני הגדולים ודורשו הפיט פורפינדמנט אנפלוריץ אני וכל הקהילה בנאות עשן שמתפזר והולך ומתאחז בסבכי היער והפיט לא דק אחר הדייקות כי מן סבכי לא יאמר אאביך כמו שלא יאמר מן עש אאעש ולא מן בכה מבך ולא מן גולה . . . The comm. on this part is mostly identical with that of No. 1102.—The MS. concludes with יוצר דחנוכה.— Fol. 251^{b}. Beg. פירוש הכתובה מפרישת אבי העזרי (incomplete) : the document is dated אינביק Monday the 17th of Iyyar 5173=1393 ; the parties are R. Abhigdor ben Yoseph and the widow Rosa, daughter of R. Shimʻon.

The author of the comm. quotes Rashi, R. Yoseph Tob ʻElem, R. Sh'muel ben Barukh, R. Yoseph Qara, R. David ben Sh'althiel (fol. 2^{b}), R. Elʻazar of Worms (very often), R. Binyamin מקנטרברויא (fol. 144), R. Yaqob

Nazir (fol. 108b), and R. Efraim of Bonn; אהללה (fol. 144b) is headed תקיעתות יתומיות מר׳ היתום בר׳ אביתור ואני מצאתי כתוב מכתיבת יד הח״ר אברהם החזן שקבל מר׳ מיכאל מאירוי והוא מאחר ואחר מאחר עד עשרה שאילו התקיעתות יוסף הכהן בן גוריון עשאום ועל כן נקראו יתומיות שהעולם היה אזי יתום שנחרב בית שיני ואין מחזיק ואין קונם מנהל י״נ״א; on the S'lihah תערוג אליך (fol. 232b), שמעתי מפי ר׳ שלמה בן ר׳ מאיר חידוש גמור. שגיאות עם זרים ואין קונם ועונה על אנכי מוחה פשעיך למע׳ ואמ׳ ביומא פשעים אילו המרדים חטאות אילו השגגות וזהו אנכי מוחה פיך ימלל ירבו למחות שגיאות עם זרי׳ ואין קונם שלא יהא נקנס. וכן מצא ברינום במחזות (so) זקן של רבי דוד כתובבו וכן עיקר. שלמה הרואה. There are a few marg. notes, one of which (fol. 87) is signed ד״ך, and by the same hand on היום הרת עולם (fol. 160) signed .אני אכתו׳ אהרן בר מרדכי ז׳צ׳ל On ורגלי החיות (fol. 110b) by another hand: לא נהי׳ מה שפי׳ כנופת של דבש כי מה מרשפי אש שנופל על רשעים אלא נר׳ לי דנרס׳ כניפת רשפי לש׳ אסיפה לש׳ תלמוד מיכנפי כנופי. וכן מצאתי במחזור ישן אינמי גר׳ כניפות. ובשם ר״ת נאמר לי שהיה גורס ומטיפות בתופת פי׳ בגיהנם. ובמחזו׳ מיושן ביותר ראה כתוב ונקוד כַנפות כלו׳ כנפי החיות. יוֹבֹםֹ. On fol. 144 (יוצר ליום שיני דר׳ שמעון הגדול) by another later hand: (not in the text תחת השמש) שבתי וראה וגו׳ בזה הפיוט יסד ר׳ שמעון הגדול מעת הפר פי ממלכת ואני דוד בר׳ משה הלוי ז״ל עיינתי בהרבה פירושי׳ ואינם מפרשי׳ שוה זה מפרש לשון מלאכה א״כ היכן הא׳ ואי׳ דמפרשי׳ לשון מלכות א״כ קשה המשמעות לכן לא נתקררה דעתי עד שמצאתי בפי׳ ישן כתב זקן וזה הלשון הכתוב לשם בזה הפסוק יסד ר׳ שמעון ע״ה הפר פי ממלכת ושאלתי להפי׳ להרבה בני אדם ולא היו יודעים לפרש אבל אכתוב הפי׳ ששמעתי מפי גיסי החר׳ מאיר ב׳ה׳ק׳ר אברהם ז״ל כי הפייט יסד פי המדרש . . .

Owners: Yuda bar Nathan המכונה ליב קובלענץ על הגשר קובלענץ, he inscribed (at end) births of his children from the years 5336 to 5352=1556 to 1572; Mosheh ben Mosheh, grandson of Yoel ben Elḥanan (?); Nathan ben Yoel inherited it from the latter, who was his nephew.

Germ. Rabb. char.; 2 coll., fol., vellum, ff. 278.
[Opp. 170 (Ol. 1073).]

1206

Commentary collected by Ahron ben Ḥayyim hak-Kohen, beg. with marg. IV. *a* 1 (beg. wanting), 4 of 878. I. II (not 2) of 1023, followed by ויבן אומן (שבעתא) and by IV. C of 1025. III. IV. 4 to end of 1023 with אלהים אמת (see col. 422, last line). V. 4 to end. IX. 1, 3, and C of 1023. VII. I. A; I. B 1, 2, 3 (see col. 423, l. 3); I. C; X. II; VIII. II. B; III. B; VIII, followed by אילו פומי ,אית חזותא, and אלהא תקיפא; ויושע אור ישר׳ (incomplete) with VII. VII of 1023. VIII. I. B 1, 2; II. B 4, 9, 10; I. B 4, 10; I. II. C of 1023. II. II. B 4 to 10; I. B 4, 8; VIII. C of 1024. I. B 17, 18, 35 to 47 (at end לא מצאתי יותר) of 1024. By another hand (fol. 111): I. B 1 (6 is headed תוכיחה פזמונית; 9. פזמון אחר) to 11, 23, 17 (with the heading לעיל), 25 of 1024, and אז מאז שבראת עולמך אימנתה; I. C 1 to 4, 9, 19; I. D (headed דר׳ אליה; אמונת אום, followed by אדר בתואר, is headed עד כאן יסד ר׳ אליה ומכאן מכאן ואילך יסד הקליר; at end before אפר למלכי ,ואילך לא שמעתי מי יסד); I. E of 1024.—Fol. 119. סליחות: 20, 62, 15, 13, 19 (here occurs a passage from Sh'lomoh ben he-ḥabher R. Mathathyah נ״ע), 23, 25 (דר׳ שלמה הבבלי), 159, 180 (marked ט), 26 (marked לז), 43, 161, 26 (beg. repeated, marked מ) of 1154; θ^1 of 1155 (marked מ); τ of 1154; *a.* אבדנו (328 of 1154?); 316, 311 (דר׳ אלייה בר׳ שמעיה), 297 of 1154; *b.* אם הרבינו פשע; 295, 146, 64 of 1154; λ^1 of 1155; *c.* שם ודאי תורק שמך; *d.* אברם הוא אברהם (Zunz, p. 328), at end סליק העקידה שפייט רבנו מנחם הוורדמסי בן הזקן ר׳ פר׳ץ נ״ע. Next come by the same hand (fol. 135, headed שוב מצאתי רהיטים): I. B 14, 31, 32 of 1024.—By another later hand (fol. 136b): marg. v. B ש״ע, 1, 3, 5, 11 (the end on fol. 136a) of 878, identical with the comm. of 1102.—By the original hand (fol. 138b): XIV. B 1, 2 (at end ונראה כל זה דברי ר׳ יוסי בר׳ פריגורס), 3 (here occurs לר׳ אפרים בר׳ מנחם ז׳צ׳ל), 5 to 10; 1 C (not 5); II. B 1 to 9, 11; II. C of 1023.—Fol. 163b. סליחות: λ of 1156 (marked י; see above, l. 10); 21, 278, 277, 17, 317, 341, 357, 297 (identical with above, l. 13) of 1154; *c.* לו תאזין מצאתי; κ of 1157 (דרבנו גרשם); π of 1156; 202, 96, 32, 18, 30, 12, 80, 281, 235, 287 of 1154; *d.* אשמתינו כי רבה; *e.* עובר על פשע; *f.* אזכרה ימים (the last four without figures); 71 (marked כז), 295, 48 (לצום כפור), 16, 24, 278 of 1154; 14, 63 of 1154; *g.* אמנם אשמינו דר׳ מאיר שליח צבור עצמו (שמו׳ בלילי צום כפור); 361 (ז׳צ׳ק׳ל) of 1156 with חרדים לפרוש, at end לא מצאתי יותר מעריב ביכור לשבועות.—Fol. 183. לא קרובץ ולא סליחות אשא דיעי למרחוק; IV. 3; XIII. 3; IV. 1; VII. 1, 3 (end of it to be found on fol. 192); II. VIII. B 1 (fol. 191); IX. 1 to 3 of 1024.—On fol. 192: אתחיל בעֹשׂ הילכות רב יהודאי גאון ז׳צ׳ק׳ל דרש ר׳ שמלאי (see ed. of Venice); after ושלא מל follows וזר ששימש במקדש וכו׳ הפך ג׳ דפין למפרע ותמצא כך, it continues on fol. 189 with עיין אחר ג׳ דפין כי טעיתי ותמצא לסוף הדף וזר ששימש, identical with the edition excepting some unimportant variations.—At end a note beg. אמ׳ מפי הר׳ נתן ז׳צ׳ל האופסי׳ ,ר׳ אלכסנדרי עובדא signed.

Fol. 13 (I. 10 of 1023). אז ראית וסיפרת הפייט נקט מברייתן של עולם ולכך התחיל באז ראית . . . ואני אהרן הכהן שמעתי שלכך נקט הפייט בלש׳ אז ראית לישנא דקרא מיומנת. הכין לו . . . אבל ר׳ קלונימוס איש נקט; fol. 14b. רומי מפרש מיומנת היא אצבע כהן כדמפ׳ בפרקים דר׳ אליעזר. Fol. 28b (on III of 1023). ושמעתי מר׳ יוס׳ קרא ששמע מר׳ מאיר שליח צבור כשהיה מתפלל היה משים חילוק בין שבעתא דפרה דר׳ מאיר שליח צבור. מסתי׳ לגואל. Fol. 43b. אלהים אמת אל׳ חיים פ״ה אלהים הכין דרכ׳ וגו׳ והוא

נדרש על מעשה פרה. Fol. 57 (VII. 1. B 1 of 1023). מיכן ואילך סמך הבבלי שמו ושינה שלחיף פרדס is headed יסוד ר׳ יוסי קרא .חרוזתו. ועד כאן רמז שם מרדכי אחיו. Fol. 60. בהיותו בטרוייש: אהבוך נפש להרך. שמוסרין נפשם על קדושת השם, which comm. ends with the words ,במשקל סמים. כשתחפץ השעה מגאולה יבא אליהו מקריב קרבנות דכת׳ בריח ניחח ארצה אתכם וגו׳: תמו דברי ר׳ יוסי קרא. The compiler quotes R. Efraim ben M'naḥem (fol. 139); his uncle R. Shimshon of Coucy (fol. 144[b]); on ואתה אזון (fol. 148[b]), אל ישיאך פסקות של ר׳ אלעזר הקליר שתהא סבור כשאתה מגיע להפסקה . . . ואתה הק׳ אזון קול מפאריך בכל איבריהם אילו ישראל שקורין קירית שמע בכל איבריהם. ואני אהרן בר חיים כהן ז׳צ׳ל שמעתי בשם רבינו יעקב הקדוש זצ׳ק׳ל דודינו מקורביל שהיה או׳ שחייב אדם לקרות קרית שמע שלם על מיטתן שמצא דודינו במדרש [ספר on fol. 180] ילמדנו שמור רמ׳ח תיבות שבקירי׳ שמע. ואני אשמר רמ׳ח איברים שבך ואל מלך נאמן מן המיניין. ומחלוקת גדול בין רבינו יעקב הקדוש דודינו מקורביל ובין רבינו יעקב מרמרו ז׳צ׳ל . . . ורבינו עזריאל בר נתן ז׳צ׳ל מצא במדרש . . .; on fol. 149[b], אני הכהן ראיתי כל המחזורים בצרפת שכת׳ בהם הלן בסתר צל שדי לפי שאי׳ יכולים ליישב הלן בסתר בצל שדי פי׳ הק׳ שלן בסתר בצל שדי. אך אי׳ נר׳ לי מה שסותרים הפסוק שנ׳ יושב בסתר עליון בצל שדי וכסבור אני כי ר׳ש׳י פי׳ בצל שדי בצל חזק: ועוד שמעתי מפי הר׳ יהוסף גיסי הכי הגירסא הלן בסתר בצל שדי ממש שם הק׳ב׳ה: השוה ומשוה קטן וגדול. לא ראיתי אני הכהן מעולם פירוש מהו השוה. אך אני שמעתי בשם דודי רבינו יהודה זצ׳ק׳ל מקורביל . . .; on fol. 170 (אנסיכה) R. Sh'm'ayah bar Yizḥaq and R. Mosheh bar Qalonymos haz-Zaqen; on fol. 150 (ibid.) R. M'shullam bar Shimshon; on fol. 176, (אני יום אירא) תחומי סימני מצריך לעקור מבקשים. לא שמעתי פירו׳ רק מה שא׳ לי ר׳ ברכיה תחומי גבול; on fol. 12 ופי׳ המורה, but also ר׳ שלמה.

Germ. Rabb. char.; 2 coll. (from ff. 111 to 136 one col. and by another hand (?); ff. 36 to 38[a] by a late hand), fol., vellum, ff. 192½. [Laud. 271 (Uri 255).]

1207

XI. 1 (incomplete, at end לא מצאתי יותר), 3 of 1099. I. B 1, 4 to 10; C. II. 4 to 9 (on 6 שמו של יהודה נרשם כאן בחרוזה זו ושמא אחיו של ר׳ אלעזר חזן הכנסת היה וחביב עליו להזכירו בפיוטו), *a*. זכור אמירת פה (fol. 20, headed רהוטה מעין יסודו של ר׳ אלעזר הקליר), 10 of 1023; C of 1020 (incomplete, with לא מצאתי יותר). III עד כאן יסד ר׳ אלעזר דברי גזית is headed (אספרה אל חוק ושבח מפואר. אספרה אל חוק. אמל ורבך יסוד אחרים הוא כתר מלוכה; כך הגיה ר׳ מאיר חזן ההגון ,פסוח; before אצלו is headed כך הגיה ר׳ מאיר ז׳צ׳ל הגון מיכאן ואילך יסד ר׳ (אלעזר) of 1023. Next comes פירוש פרה אדומה. מיוצר לא מצאתי. והא לך פירוש מזולת קלירית. אחשבה לדעת; IV. 4 (קרובה קלירית) to 10 (incomplete; 9 is headed (כך קיבלתי פרה באומן כו׳ לא יסד ר׳ אלעזר, at end פיזמון of 1023. Lacuna to the end of פסח.—VIII. B 1 of 1023; *γ*. (אופן) שמעיאל השר, followed by אמת יהגה חכי (on marg. פירוש אחר, with a blank space).—XIV. 1. B 1, 2; *δ*. (רשות) ארעד ואפחד, 3, 4, 5; *ε*. אם אשר בצדק; *η*. אם לא למענו יעש; 6 (the last four are headed פיזמון), 10; 1. C 7 to 13 (headed אופן), 13, 16 with היום הרת, at end סליק פירוש זה של יוצר ועתה אתחיל משל מוסף; 1. C 1, 2, 3 with מי לא יראך (headed סליק המוסף. סילוק); 11. B 1 (at end סליק יוצר וזה קרובה שמעונית), 3 to 6, 8, 11 of 1023, followed by (סילוק) יגהה מכם מזור. 11. C= *θ*. אגן הסהר. Next come תקיעתות קליריות, as in XIV of 1023.—*ι*. קרובה של שבת הגדול עשרת ימי תשובה (fol. 80[b]): האומר אחטא, אל נא בטרם סערה, אימנתה תעל לנמהרים, מעשרה מאמרות בירח איתנים (both headed פיזמון), and (סילוק). Next come (fol. 84): *a*. אגדות אילו מסיום מלך אילו הליקוטין במשפט יעמיד ארץ (smaller char.), at end שכתבתי מכתיבה דקה הן מפי הרב ר׳ שמעיה; *b*. The index of the following 55 S'liḥoth: 361 (with two commentaries), 16 followed by מחי ומסי (marked ג׳), 34, 357, 356, 355, 346, 277, 17, 13, 14, 30 (ר׳ר׳ אליהו בר שמעיה), 12, 85 of 1155; *κ* of 1157; 80, 20, 302 of 1154; *c* of 1199; 15, 159, 24, 298 of 1155; *λ* of 1156; 21, 18 of 1155; *f*, *g* of 1199; 202, 96, 32 of 1155; *d* of 1199; 14, 316, 48 (ליום כפור דר׳ שמעון הגדול), 317, 295, 278 (towards the end והרי סליחה זו לא יסד הבבלי אלא ליום כפור . . .), 281, 43, 23, 302, 161, 26, 235, 287 of 1155; *e* of 1199; 66, 311, 315, 25 of 1155; *b* of 1199; 159 of 1155.—On fol. 117: I. B 33, 34, 35, 39, 40 (on marg. I. C 1 of 1024) of 1024; see below, l. 42); *κ*. אדרת תלבושת with תבנית דיוקנו; *λ*. אתה כוננתה.—Fol. 145. II. 11. B 4 to 10; *μ*. אמצה עשיריה and השקיפה (סליק קדושת דשמיני עצרת (סלוק) ממעון; at end; VIII. C 1 to 6 of 1024; *ν*. לשמחת תורה: אחות אשר לך בספתה, חקוקי באות, אדירי משבעים, משלמי נדרים, קהל איתנים, סליקו קרובץ מסוכות. at end; (סילוק) אלה עשיתם, אצורי פירוש מהושענות (only the beg.)

The MS. beg. אודך כי אנפת ותשוב לכך התחיל הפייט ארבע בלשון הודאה לפי שביוצר מספר כהכל יודוך; fol. 4. אל מתנשא לכל ראש על שם הפרשה כי תשא .פרשיות, beg. התחיל אל מתנשא. The comm. agrees in many parts with the preceding number. On 1. B 33, 35, 41 of 1124 are two commentaries. Fol. 118. רהיטים דר׳ משולם ליום כפור אחר קדוש׳ יוצר. מי אדיר אפסיך מי הוא אדיר אפס אתה אפסיך בגזירת בלעדיך בגיליך כמותך, ends (fol. 119) ישהדוך יעידו בך כמו ושהדי במרומים כת׳ בתהילות יתמידוך תמיד יהללוך. לא פי׳ יותר הרב ר׳ שמעיה מיום הכיפורים מן הרהיטים כי אם אילו אשר כתבתי להורות את בני ישראל. ועתה אתחיל נימוקי מרהיטי ר׳ משולם. מי אדיר איפסיך שני מקראות תפס הפייט מי אלוה מכל אלהי הארצות להיות משבחיך אתו כשם . . .

The author uses French words, and often quotes R. M'shullam; R. Qalonymos (fol. 10); מ׳ר (ibid.) and on fol. 6 (treating the value of שקלים) כך שמע ר׳ מפי

זכור איש רבנו הזקן ר׳ יעקב׳ בר יקר ז׳צ׳ק׳ל; at end of איש (fol. 20; see II. 10 of 1023) ומעשה המן עם הנאולה לא משך הגלות אלא מעט כשתים ושלש שנים. לשו׳ זה קיבל ר׳ מר׳ יצחק הלוי מ״כ ומשום ר׳ משה דרשן אומ׳ תכלית שבעים וי״ד מויהי אחר הדברים האלה נידל המלך את המן ועד ויתלו את המן שבעים פסוקים הם.

Written by Eliyyah bar Binyamin (fol. 42).

Owners: at beg. of MS. is the following note, של הרב ר׳ שמשון והח׳ ר׳ יום טוב והרב ר׳ אליעזר היו אחים הרב ר׳ שמשון היותר גדול הימנו בשנים והאחר קטון הימנו ושתי בנות היו לו לרב יוסף בן הרב ר׳ יום טוב שם הגדולה לאה אם ר׳ יוסף ממומורנצי ואחותיו ושם הצעירה מרת בילא אשת הס ר׳ אליעזר בן הרב ר׳ יהודה בן הרב ר׳ יום טוב ומת צדיק ר משולם טוב ודודי רבנו שלמה אחי אמו הרב ר׳ שמשון בר׳ יונה והרב ר׳ שניאור שנהרג על ייחוד השם והולידו בנים ובנות. אלה הדברים [injured אל] עזר בר מאיר; on the marg. . . . אני המעתיק מאיר בר יצחק (Old Germ. curs. char.)

Germ. Rabb. char.; small fol., vellum, ff. 164.
[Opp. 171 (Ol. 1074).]

1208

1. Commentary on VIII. I, 2, and III. VIII of 1099. The preface beg. אמר החסיד הנה הבננו מדברי ר׳ סעדיה שכל המקבל חסדו ויתרון יש ליכלתו תכלית ונוצר בלי ספק. חיים is pointed out at end.

2. Fol. 18 (by another hand in 2 coll.) Comm. on XI (at end of 2. לך תיליל. מיללת משם ר׳ שמואל חזן הנהרג על קדושת השם בארפורט; see Zunz, Die Ritus, p. 201) of 1098. IV. I, 2, 3. V. I, 2, 3; XV. I (כשמגיעין עד יי מי כמוכה). VI. VII. IX. XV. I. *a* (incomplete) of 1099, agreeing chiefly with 1207.

3. Fol. 36. Comm. (by a third hand in 2 coll.) on כך למדנו מרבותינו מתפללין בחול שמונה ישמח משה (beg. וא״ת מניין כי ברוך יי יי יום יום (ends תכנת שבת, עשרה) הו׳ ישוב עמנו מן הגלות הרי לך כתוב בצידך ושב יי אלהיך את שבותך וישיב לא נאמר דמשמ׳ שישיב את אחרים אבל אינו שב לכך נאמר ושב דמשמ׳ בין הוא בין אחרים: ר׳ מנשה בר לוי יסד זה הפירוש, fol. 37[a]), and Minḥah for Sabbath; בנמר ענייני שבת. ויצאתי ידי חובת. This comm. is followed by miscellaneous notes, containing extracts from the B'reshith Rabba, the Or Zaru'a, Nizzaḥon of R. Lipmann of Prague, Rashi, בדי הארון מ׳ה׳ר׳י׳ל [of R. Shem Tobh], and שערי אורה [of R. J. Giqatilia]; the ten S'phiroth applied to ברוך שאמר; תקנות הקהלות, dated מעננצא Monday the 15th of Abh 5141=1381 (fol. 40); דין שכר לימוד (fol. 40[b]), signed יוסף בן שמואל טוב עלם, followed by a few lines on the same subject by Rabbenu Gershom, at end בפ״ק דקידושין מצאתי; extracts from Pirqé Abhoth; on the word תמוז (fol. 40[b]), beg. מצאתי בערוך תיו של הח׳ר׳ר משה נווישא י״ץ; a casuistic note, beg. אין ר׳ מניח לחזן לישב, where some names of French Rabbis occur.

4. Fol. 41. Commentary on Yozroth, beg. with XIV. I. C (beg. wanting) of 1023 to II. VIII. C 6 (end wanting, no סליחות) of 1024, agreeing almost with No. 1207.—The compiler quotes R. Yoseph and מר׳ or לר׳ (often); R. Yaqob Naqdan (fol. 44); Qalonymos איש רומי and other old authorities; on אהללה (fol. 56[b]), וכך מקובלני מפי ר׳ מאיר בר יצחק ז׳צ׳ל וכך שמעתי שהיה ר״ה קורא וַיקבלו מלוכה ולא היה קורא וְיקבלו; at end of (fol. 62[b]), בכל קוראינו אליו ואין קוראינו אלא מועדות דכת׳ אלה מועדי יי מקראי קודש. וכן פתר ר׳ שמואל בר׳ יצחק הלוי ז׳צ׳ל; at end of כל נדרי (identical with 1205), כלו׳ דברי רבנו תם הכתובים על ספר הישר; Qalonymos Levi (fol. 70); כך מצאתי אני יחיאל שכתב אבי ר׳ משה המכונה ר׳ זלטמן ז׳ל׳ה׳ה (fol. 87; see Zunz, Die Ritus, p. 197).

5. Fol. 113. A short commentary or rather notes on the five M'gilloth, the Prophets, Psalms, Proverbs, Job, and Daniel by Sh'lomoh Sh'ma'yah ספורני.

No. 5 was written by Y'hudah Aryeh ben Yizḥaq of Modena for R. Eli'ezer Belgrado, fin. at Venice on Thursday the 14th of Abh 5309=1549.

Nos. 1, 3 (Ol. 651) Old Germ. curs. char., No. 2 (Ol. 651) Greek Rabb. char., all three paper; No. 4 (Ol. 652) Germ. Rabb. char., vellum; No. 5 (Ol. 663) Ital. Rabb. char., paper; 4to (of different sizes), ff. 167.
[Mich. 365.]

1209

Commentary compiled by Ahron hak-Kohen (fol. 34[b]) on XIV. II. C 17 (beg. wanting), 18, and 19 of 1023.—I. A. I, 5, with תעלה ארוכה, 3 of 1024; 6, 9 of 1154; I. 6, B 64, C 33 of 1124. B, C, and D according to No. 1124; the comm. on the S'liḥoth follows after the Yozroth (incomplete, ends with the beg. of את הקול מיכאל מימין; אין זה הפיוט שאומרים is headed קול יעקב במדינת זו). The compilation has much resemblance to No. 1207, but it is sometimes shorter, and has more G'matrioth; German and French are used by the compiler. Fol. 3[b]. אפחד במעשי, beg. בכל ימות השנה קודם בא עת הצרה; further on והכי איתא בסוטה בטל אנשי זרוע לכך נראה להגיה כי הם בזרוע עדיך באו לזכרון וכך הגיה הר׳ אליהו בן מר׳ הרב שיחיה; at end שכן תחבר תרפק אז ביום כפור. בלשון ערבי קורין לחבר רפאק. Fol. 17. סליחה, beg. ומדת מאז במעשה המרנלים שהיה הוריתה ביום הכפור בשנה שנייה. Fol. 43[b] (on כי על רחמיך הרבים). נוצר חסד אמת ונושא עון ופשע וחטאה הן ג׳ ונקה לשבים כך היה מפרש ה׳ר׳ב ור׳ נביב פי׳ דיי׳ קמא לא קחשיב. Fol. 44[b] (end of האחד בעולמו). כך מצאתי ששמעו מפי הקול שבקלוניא ובהנלותן לעתיד יהיה נלוי לכל שנ׳ לכן ידע עמי שמי. Fol. 51[b] (end of אל הר המור and beg. of איתן למד דעת). עד הנה יסד רבנא מאיר שליח צבור מכאן ואילך יסד הרב ר׳ אלעזר מגרמייזא על אודות גזירה אחת שבאת עליהם ונוצלו בה. The compiler quotes also לע׳י׳ץ (fol. 61).—There are a great number of marg. notes, wherein German words are used, and the following quotations: *a* (fol. 3). לסחף לאבד. י״א לשון שותף כמו מטר סוחף ואין

לחם. רבי׳ פי׳ בחילוף ב׳ו׳מ׳ף כמו סוחב פי׳ שוטף כל הזרע; *b*. By a later hand (fol. 84 on אלהים אל דומי), צרידי מנחות צריד שקורין פְּפַּנְקוּף הח׳ר׳ חיים כ״ץ מוורומשא ז״ל.

Written by Yoseph (fol. 76b).

Owners: Mosheh bar Meir Bloch; Sh'muel bar Abraham (Old Germ. curs. char.; fol. 37).

Germ. Rabb. char.; 4to, vellum, ff. 85 (the first and last pages are slightly injured; fol. 45 is supplied by a later hand).
[Bodl. Or. 109 (Uri 272).]

1210

1. Fol. 7. Commentary on the common prayers and Yoẓroth of ר״ה and the beg. of כל נדרי (fol. 69 to 74 blank leaves), identical with 1208 with many additions. The compiler quotes the following Rabbis: Fol. 8. ומה שהחזנים נוטלי׳ שכר על תפילת׳ א׳ע׳נ דאינון נופייהו מחייבי לצלויי אין קפידה בדבר כדאשכחן גבי לוים שנוטלים מעשר חלף עבודת׳ אשר הם עובדים מ׳ה׳ר אליעזר ז׳צ׳ל; fol. 8b. והחיות. הר׳ משה בר חסאי לא רצה לומר בר״ה ובי״כ והחיות; ומדקדק רבינו יצחק ז׳צ׳ל מר׳א׳ה במועד . מיימוני; fol. 11. רמך קטן אסור לישב בד׳ אמות של מנודה; fol. 13. אתחיל יום הר״ם שיש . . . ה׳ר׳ ר׳ היה קורא פקידה פקודה; fol. 14b. ועל מדרש זה יסדום מק רבי׳ לומ׳ לְחיי׳ ולא לַחיי׳; fol. 18b. יעקב בן רבינו יעקב מוורמשא שבתחילה היו מתפללי׳ בי״ח; שמעתי מר׳ משה כי בכל ואישי ישראל ותפלתם; fol. 19b. מקו׳ שיש תחילה כתוב ר״ש ובתיבה שלאחריו מתחיל ב̇ב̇ כי ראו בארון י׳ שהוא ל׳ ביזוי לכך אין לומ׳ בקדושה ראשונה ועינינו תראינ׳ במלכותך אלא מלכותך בלא ב̇ שלא יהא לשו׳ ביזוי; fol. 47b (on ותוציא לאור משפטינו). מצאתי בשם רבי׳ שמעו׳ הגדול ז״ל יסד חרז זה אלחנן על בן אחד ושמו אלחנן ונשתמד ולאחר מכאן עלה בדעתו לחזור בתשובה ומה יום אחד עלה על הגג ונתקבצו גוים הרבה לשם והתחיל ואמ׳ דעו כי היהודים עם י׳ המה ושיש להם חלק לע׳ה׳ב ואתם וכל הגוים תרדו לבאר שחת ועל שנשתמדתי לא עשיתי בשביל אמנה שלכם ועכשיו אני חוזר בתשובה לפני הק׳ ומאמין בו כי הוא אל חי וכשכלה דבריו נפל מן הגג ותשבר מפרקתו ומת ולכך יסד קרא קרבנות שמת על ייחוד הש׳ ית׳; fol. 53b (on י׳ ימלו׳ לעולם ועד). י״ס כת׳ וָעֶד רבי׳ שלמה ז׳צ׳ל חולק נגד כל המנקדי׳ פתח הוי״ו של לעולם ועד ובפי׳ של ויושע תמצא טעמו עיין שמה.

2. Fol. 78. [R. El'azar of Worms'] ה׳ תשובה with many glosses containing extracts from Agadic and ethical books, interrupted on ff. 94 and 95 (followed by 3½ blank leaves) by a fragment of a commentary on Yoẓroth of סוכות; at end of a § (fol. 102b), ע׳כ׳א בשער יראת שמים בספ׳ המדו׳ שחבר לפי דעתי רבי׳ בחיי תנאון חחיבר כד הקמח. The extracts on fol. 107 are headed כל זה מנימוקי דיני תפלה.—The MS. beg. with מנהגים, wherein מ׳ה׳ר׳י׳ל is quoted, and the צוואות דר׳ יודא חסיד (25 §§).

Old Germ. curs. char.; 8vo, paper, ff. 120 (the last three are blank leaves, the first leaves are slightly injured).
[Opp. 675 (Ol. 1570c).]

1211

Commentary on the Yoẓroth of Rosh hash-Shanah, Yom Kippur, and Sukkoth (incomplete, ends with ארחץ בנקיון), according to the German-Polish rite, beg. מלך אזור בגבודה ל״ה ונאזר בגבורה ומי הוא האזור בגבורתו הוא ישראל דכתי׳ כאיש ידבק האזור; fol. 20. אתיתי פי׳ באתי כל זה דברי ש״ץ כל האומר לחנך טועה כך פי׳ הדיוק אלא י״ל להתחנן לך לשו׳ ואתחנן; fol. 59. שושן עמק כנסת ישראל שנמשלה לשושנת העמקים לפי שנתנ׳ בעמקי הצרות; fol. 89b. אכתיר זר שניהם לשון נזר ועטרה. The author uses גמטריאות and German words.—At end of ר״ה (fol. 30), סיימתי . . . הוא יתן חנינה. כה אמר אלקנה. At end of MS. births of the years 5316 to 5334 = 1556 to 1574, wherein it is mentioned that the name of the owner's father was B'ẓalel.

Old Germ. curs. char.; 1 col. up to fol. 40, the rest is in 2 coll., small fol., vellum, ff. 91.
[Opp. 172 (Ol. 1075).]

1212

אני יצחק בר יעקב זל׳ה׳ה אתחיל לכתוב פירוש מן סליחות. Commentary on 136 S'liḥoth (end wanting; the index, written by the same, marks 150), beg. . . . לך יי הצדקה אלו ד׳ לשונות כנגד העגל ושברון הלוחות וחורבן בית שיני; the comm. on the last S'liḥah beg. אז קשתי וחרבי הק׳ כלי זיינן של ישר׳ שבשמו הם נלחמים שנ׳ אלה ברכב ואלה בסוסים. In the course of the 48th S. (160 of 1154) the author says מידת טובך וחסדך וכו׳ נענינו תרגו׳ של לענות מפני להתכנע ואני קבלתי מהחר אליש ז״ל נענינו הוא לשון פשע (fol. 26). The author uses German words, and refers twice to תמצא בסליחות הישנות אשר לא כתבתי for omitted pieces.—From fol. 51 (81st S.) by another hand, wherein French words are used (this number is marked in the index מכאן ואילך התחילו סליחות אשר לא כתבתי; the first handwriting comes again on a part of the 124th, 125th, and 133rd to end), agreeing chiefly with No. 1205. 340 of 1154 is headed דר׳ בנימן בר׳ פשרו.—There are many marg. notes; on 238 of 1154, החזן לא יאמר בסליחה זו יראה יראה אלא ראה יראה וגם לא יאמר כחום היום אלא יאמ׳ בחום היום ואז ימצא החתימה דוד ברבי שלמה קטן חזק (fol. 22); by another hand (fol. 21b), ושמעתי מן החר׳ ורידל שיש לומר ירא יראה כי כך היה חתימתו דוד בירבי שלמה קטן חזק. וגם כן הראה לי במקו׳ אחר שחתם בירבי ביוד. On fol. 55 is a note from Heidenheim. In the index over 221 of 1154 במדינת דורנגין אומ׳ אבותי כי בטחו. On the first page is to be found the enumeration of the S'liḥoth according to the rite of Erfurt.

Germ. Rabb. char.; 2 coll., 4to, vellum, ff. 88.
[Mich. 543 (Ol. 656).]

1213

Commentary on 95 S'liḥoth (the first sixteen wanting), 12 שלמוניות ושלישיות, 10 עקידות (at end of 5 the passage

of No. 1209 is to be found), 18 פזמונים (221 of 1154 is headed פז׳ לי׳ בטבת במדינת זכשן ומיישן), and 10 חטאנו (end wanting), agreeing chiefly with No. 1207; some of the liturgical pieces have two comm., the second of which is the shorter.

Old Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 96 (the upper marg. from ff. 88 to end much injured). [Opp. 681 (Ol. 1606).]

Q. Translations.

1214

The Hebrew-German translation of

1. The common prayers (beg. wanting, beg. with איזהו מקומן), the Haggadah (ends with כי לו נאה), and the Hosh'anoth.

2. Fol. 117. מנהגים, beg. with ר״ח ניסן, ends with שבת.

No. 1 was written by Binyamin ben 'Ezriel, fin. on Sunday the 17th of Tebeth 5296=1535; No. 2 by Mosheh ben M'naḥem, fin. Siwan 5284=1524; an additional note to No. 2 is dated ערב פסח 5349=1589.

Owners: Eli'ezer ben Uri; Nathan ben M'naḥem; Mord'khai ben Nathan (at end).

Old Germ. curs. char. (the Hebrew words are provided with vowel points); 4to, paper, ff. 142 (many leaves at beg. and end are injured). [Opp. 656 (Ol. 1489 A).]

1215

The Hebrew-German translation of the יוצרות of ר״ה and י׳ה׳כ (without the סליחות). At end the text of the beg. of the liturgical pieces for נעילה.

Old Germ. curs. char. (the Hebrew words are provided with vowel points); fol., paper, ff. 164. [Can. Or. 47.]

1216

The Hebrew-German translation of

1. אקדמות מלין.

2. Fol. 10b. אודך כי אנפת.

3. Fol. 33. The apocryphal book Sirach, mostly (except the fiftieth chapter) according to Luther's translation (see Steinschneider, Serapeum, tom. xxv, p. 98).

4. Fol. 104. The book of Daniel (printed), headed דש איז דיא ואר ריד ואון ואר ריד ואון גישיכט דניאל.

Written by Shim'on ben R. Yuda hak-Kohen; No. 3 was fin. on ר״ח Thammuz, No. 4 in the month of Abh 5360=1500.

Owners: Mosheh bar Ḥayyim; Selig; the children of the late R. Meir.

Old Germ. curs. char. (Nos. 1 and 2 have the text with vowel points); 4to, paper, ff. 172, (ff. 28 to 34 blank leaves.) [Opp. 607 (Ol. 1261).]

1217

A Hebrew-German translation of

1. A ritual (מנהגים), beg. with ר״ח אלול, ends with הרבה עניינים שבת, 118 §§.

2. Fol. 110. אקדמות (different from No. 1216).

3. Fol. 116d. The book of Ruth.

4. Fol. 123. The Canticles.

5. Fol. 143. The Lamentations and the first chapter of Isaiah (הפטרה).

6. Fol. 153b. The book of Esther.

7. Fol. 167b. The book of Ecclesiastes.

8. Fol. 182. The introduction to the סליחות.

9. Fol. 189. The 119th Psalm up to ל.

10. Fol. 193b. דז זיין איין טייל פזמוני׳ יו׳ כיפורי׳, translation of the beg. of liturgical pieces for נעיהל, of אלה אזכרה אנא הבט בצדקת, and ונתנה תקף.

11. Fol. 203. המבדיל, headed דז הוט אליה בחור ז״ל גמכט.

12. Fol. 207b. A poem, beg. וואלט איר הערן איין נויש גדיכט, containing the history of a bad boy called דוד בון אושטילונג.

13. Fol. 211b. Another poem, beg. דז מענש גינליכן צו איינם מלך צו איין חזיר צו איין ציקליין . . .

14. Fol. 214. Riddles, headed דו וויל איך דיר שרייבן היפשי רענטניש אונ׳ די תירוצי׳ וויל איך אך שרייבן ורדי לנג וייל.

15. Fol. 216. Abhoth.

16. Fol. 241. Six legends (מעשה): *a.* עז ווז איינר דער היש רבי עקיבא דער גיט אויף דז בית קברות; *b.* עז וור איין מול איין חסיד דר ווז גיוואנט צו הבן צירונג אין זיינם הויז; *c.* עז וואר איין חסיד דער טעט גר ויל מצות אונ׳ ער הט איין ווילד; *d.* עז ווז איין חסיד דער וור גיוואנליך צוגעבן אונ׳ ער טעט גר ויל גוטץ אונ׳ גמילות חסדים; *e.* איין מעשה ווז איין חסיד דר הט גר גרוש ממון אונ׳ הט אל זיין טג ניט מין ווען ציין זון; *f.* בון רבי נחמן דער הט איין גרושן הויפן מיט שטיין.

17. Fol. 258. A poem, beg. נון וויל איך איין ווינציג דז ליד הוט אליה בחור, headed זינגן מיט מיינם בויזן קול גמכט אויף די שריפה בון ונידיג איין ליד בניגו׳ צור משלו אכלנו.

18. Fol. 262. The poem זרע הגפן אני נקרא with translation; repeated on fol. 265 by a later hand.

19. Fol. 266. מעשה עש ווש איין זון סבר דרוים היש ער אזא דש ער ווש איין מיישטר דער סברה.

20. Fol. 269. The ע״ב פסוקים.

On fol. 207: תם ונשלם המנהגים אונ׳ דיני חלה אונ׳ הדלקת הנר אונ׳ חמש מגלות אונ׳ חידושי׳ בון שבת אונ׳ אליה בחור ליד אונ׳ אקדמות אונ׳ רענטניש נאם הסופר קלונימוס בר אדו׳ א״מ כמר׳ שמעון י׳ז׳י״א וסיימתיו חצי שבת שנת ש׳י׳ד ל׳פ׳ק פה וניזייה הבירה:

ואל ירע בעיניך שלא כתבתי כראוי ונכון כי לבי בל עמי על אשר שדי הרע לנו בע׳ו׳ה שנפלה עטרת ראשינו ראש השנה שנת ש׳ד׳י נשרף התלמוד ברום תחת הפפיור וכן בכל מדינת השררה הש׳ יפר . . .

Fol. 241 (end of No. 15). אילו הפרקים התחלתי ליל א׳ שלמחר היה יו׳ ב׳ כ״ה וסיימתיו יו׳ ד׳ כ״ז דיצימר דהיינו בזמן שלשה ימים בע״ה.

Owners: M'naḥem כ״ץ (מֶינדלין) entered (at end) the birth (Nisan 5298 = 1538 at Venice) of his daughter שרלינה; her husband Mord'khai inscribed (ibid.) her death (Monday the 25th of Tebeth 5321 = 1560) with epitaph.

Old Germ. curs. char. (by three hands, with vowel points on the Hebrew words); 4to, paper, ff. 276. [Can. Or. 12.]

1218

Occasional prayers (תחנות) in Hebrew-German (incomplete).

Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 24. [Opp. 666 (Ol. 1527).]

1219

מענה לשון in Hebrew-German.

Old Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 16. [Opp. 664 (Ol. 1525).]

1220

1. An Arabic translation (אלתפסיר) of introductory pieces (the Hebrew text of most of them is to be found in No. 1096) to the סליחות: *a.* Beg. wanting, the last phrase is ולא תסלם ללסבאע נפסא תסתדלך וחיוה צענאך; *b.* לא תנסא בתה; *c.* דרכך אלהינו; *d.* רחמנא; *e.* את הוא דאזהר׳; *f.* וסלחת; *g.* היינו חרפה; ואלהנו בש׳; *h.* רחמ׳ דא היא; *i.* יוי אל באפך; *j.* עשה; *k.* אל רחום; *l.* רחום וחנון; *m.* דובר; *n.* הצור; *o.* והוא באחד; *p.* חי עולמים; *q.* טוב וסלח; *r.* כובש עונות; *s.* מלך; *t.* נוצר; *u.* סולח; *v.* עונה; *w.* פוקיח; *x.* רם; *y.* שומע; *z.* תקיף; *a*¹. רחמנא חטאן; *b*¹. דעני; *c*¹. מרן דבשמיא.

2. Fol. 56. תפסיר אמרי אללהם אנתצט תמגידי פאני אבתהל.

3. Fol. 68b. The first passage of תפסיר צלוה ר׳ סעדיה גאון ז׳צ׳ל, identical with No. 1096, without the preface and without the Hebrew text (for the addition at end see Steinschneider, Bodl. Cat. col. 2213, where אלעטים is to be read for (?) אלעטי).

4. Fol. 84. כתאב מחאסן אלאדאב, fifty chapters of ethical sentences, translated from the Hebrew ספר מוסר [according to Steinschneider's 'conspectus' of Yizḥaq ibn קרישפין] by Yoseph ibn Ḥasn, as it results from the following preface: קאל אצעף עבאד אללה יוסף אבן חסן טבאך אלאבריסם חאמדא ומצליא אמא בעד פאני קראת פי בעץ כתב אלעבראניה: וחצרת פי מעאניהא בחסן ניה: פוגדת פיהא כתאב יחיי אלקלוב ואלאלבאב: פכנת לה מן אלכטאב והו יחוי כמסין באב: ואסמה ספר מוסר באלעבראניה ויחתוי עלי כמסין מענה אדביה אדא וגדה פי אנסאן: לם ילד בה שיטאן: פכטר לי אן אשרח מעאני אבואבהא בלפץ ערבי: פעטם בדלך אדבי: וקצדת אן יפהמא אלקאצי ואלדאני ויתמתע בכתרה אלמעאני: פשרחתו (so) מעאני אלכמסין באב פי כמסין קצידה כאן וכאן בכמסין קאפיה כמסין לון פגא כתאבא נאפעא בנורה אלסאטע וסמיתה מחאסן אלאדאב . . . This is followed by the headings of the fifty Qaṣidahs, which agree with those of the משלי ערב (see hal-L'bhanon, 1867, 1868); the Qaṣidahs themselves agree only partly with the Hebrew text, and are much shorter than the later ones. The fiftieth Qaṣidah, of which there is only the heading in Hebrew, exists full in Arabic (after the heading follow the words ותשתמל איצא הדה אלקצידה עלי גמלה כאפית מן אנואע אלועץ), whilst the passages which follow the Hebrew heading are not in the Arabic text. Each Qaṣidah finishes with a strophe containing a short prayer for the translator.

Written by Yoseph bar Yepheth ha-Ḥazan (נֹעְנֹא) bar Saʿadyah bar Abraham, fin. on the 13th of Adar 1778 Sel. = 1467.

Syr. Rabb. char.; 8vo, paper, ff. 160. [Hunt. 488 (Uri 296).]

THEOLOGY, PHILOSOPHY, AND ETHICS.

1221

The Qorân in Arabic but with Hebrew characters; the first Surah, the greater part of the second, and the last eleven have vowel points. At beg. is a short note on the three Arabic vowel points. On the marg. is the Hebrew translation of some passages and the references to corresponding passages of the Bible or the Agadah.

Span. Rabb. char. (modern); 4to, paper, ff. 201. [Hunt. 529 (Uri 344).]

1222

כתאב אלמכתאר פי אלאמאנאת ואלאעתקאדאת, R. Saʿadyah Gaon's philosophico-ethical book in Arabic.

Written by Musa ben ʿAbd el-Muḥsin, fin. on Wednesday the 19th of Nisan 1781 Sel. = 1470.

Owners: the copyist's son Saʿadyah; Mosheh and his son Mord'khai (this latter was born the 12th of Thammuz 1862 Sel. = 1551).

Syr. Rabb. char.; fol., paper, ff. 191½ (many leaves injured and difficult to read). [Poc. 148 (Uri 315).]

1223

Gagnier's transcript in Arabic characters of the preceding numbers, with some Latin notes (see Nicoll and Pusey's Cat. p. 6).

2 coll., fol., paper, pp. 181. [Bodl. 311.]

1224

פתרון ספר האמונות וחרצב הבינות ממליצות מפענח צפונות, Hebrew translation of No. 1222 (attributed to B'rakhyah han-Naqdan; see Bloch, Graetz's Monathschr. 1870, p. 401 sqq.) Lacunae: end of III; beg. of IV; from beg. of V to VIII; end of VIII; beg. of IX; and end of X. This is headed ביאור המגלה הרביעית. An owner inscribed at end a list of books lent to different persons.

Owner: Eliʿezer Sh'lomoh (pale).

Germ. Rabb. char. (by two hands); 4to, vellum, ff. 86. [Opp. 599 (Ol. 1185).]

1225

כתאב אלהדאיה לפראיץ׳ אלקלוב תאליף רבינו בחיי הדיין ז׳צ׳ל, Baḥya ben Yoseph's philosophico-ethical book in Arabic. Marg. notes containing frequent omissions.

On fol. 143 is the following note on Tamerlan: והדה תאריך תמר לנך. ולמא כאן בתאריך יום אלסבת חאדי עשר מרחשון שנת א׳ת׳ש׳י׳ב לשטרות דכל תמר לנך אלי חלב וחרק אלבלד וסבא אלחרים וקתל אלמשאיך מע אלאטפאל ורחח אלי דמשק ופעל כדלך ורגע צבחת אלפסח פי סנת ופי חסאב אלאסלאם שנת ת׳ת׳נ ופי דלך גא אלצדיק אלי חלב ובקו בעץ׳ מן אליהוד יקרו עליה וצאר מתבודד פי אלקוליעה ומא כאן יאכל לחם אלי מן ליל שבת אלי שבת ותם על האל חאל מודה סבע שהור לילת אלסבת ראחו אל תלאמיד יקרו עליה וראו אנהו מיית וכאן פי חאל אלחיאה אוצא אן מוצעה יעמלו אלקבורה בתאעה ובעדה צאר עצירת נשמים טלעו אליהוד אלי קברה וצלו ענדו ורגעו מנבורין אלכאטר ותם אסמת אלצדיק. The signature is erased.

Fol. 143b. Baḥya's prayer, beg. ברכי נפשי, followed by the אדני שפתי תפתח.

Written by Abraham bar טהור, fin. Marḥeshwan 4951 A.M.=1123 after the destruction of the second Temple=1503 Sel.=1191; on the marg. of fol. 242b, פי נובה מנצור בן מטהר (?) בן מיה ס״ט.

Owner: מבורך דאתקרי אלסדיד הכהן בר מ̇ר̇ו̇ אברהם נ̇ע̇נ̇א̇ (ibid.)

Greek Rabb. char. (the prayer by a later hand with vowel points); small fol., paper, ff. 156. [Poc. 96 (Uri 313).]

1226

ספר חובת הלבבות, Y'hudah Ibn Thabbon's Hebrew translation (containing the preface, I, II with the translator's preface, III (incomplete, ends with the words לשמעון הצדיק ושמעון), and X, without the headings of the chapters) of Baḥya's preceding work. It is bound together with Abraham Levi's (תמך) comm. on Canticles, ed. Prague, 5373=1613.

Germ. curs. char.; 8vo, paper, ff. 59. [Opp. 748 (Ol. 370).]

1227

ספר אמונה הרמה, philosophical treatise of Abraham ben David hal-Levi המכונה בן דאוד בלשון ערבי, translated from the Arabic into Hebrew by Yishm'ael M'naḥem פיראריסי at Padova, Siwan (בחדש השלישי) 5587=1826, at the request of Mord'khai Sh'muel Ghirondi. This translation differs very little from the printed one, and is rather a revision of it. The first part of the treatise is accompanied by a commentary. It is stated on the title-page that Sh'lomoh Ibn לביא translated this book in the year 5238=1478 (see Steinschneider, Bodl. Cat. col. 2362).

Colophon: נשלם יום א׳ י״ז לחדש כסליו שנת ה׳ר׳ל׳ח מכתב שמואל זעירא אלעזר פרנס. בריך רחמנא דסייען. העתקתיה מלשון ערב אל לשון עברי אני שלמה בן לביא. וצריכה הגהה כי לא היה לי מן הערב כי אם ספר אחד והיו בו טעיות קצתם נראים ותקנתי אותם ומלבד הטעיות הנמשכים להעתקה יש בספר טעיות סופר יתקנם מי שיכירם כי למלאת חפצך שלחתיה חסרת התקון: ונעתק פעם שנית לתשוקת . . .

Span. Rabb. char.; 4to, paper, ff. 224. [Mich. 57 (Ol. 52).]

1228

The Arabic text of Y'hudah hal-Levi's philosophical book, called כוזרי (beg. wanting, beg. with the words דלך אלאחתאגג כמא וקע. והמשכילים יבינו. The text is not very correct). Fol. 35. A marg. note, an extract from Soleiman ben Y'ruḥam's book (see Jour. Asiatique, 1861, ii. p. 462). At end the note published by Munk (Der Orient, i. 136), according to which the title of the present work was كتاب الحجّة والدليل فى نصرة الدين الذليل.

Copied by Sa'adyah חבר ben Ẕ'daqah בינה at Damascus, fin. on Tuesday the 16th of Abh 1794 Sel.=1263.

Syr. Rabb. char.; 4to, paper, ff. 149. [Poc. 284 (Uri 363).]

1229

ספר הכוזר, Y'hudah Ibn Thabbon's Hebrew translation of the preceding number with the commentary of N'thanel Kaspi. The translation is preceded by the contents of the five books of the work and by a small preface of Y'hudah ben Yiẓḥaq בן נרדנאל (according to the comm. קרדינאל). On the marg. by a later hand variations of the beg. of the first part, headed בהעתקת ר״י אבן תבון, by which it appears that the glossator considered the text of the MS. as the translation of Qardinal (see for the preface Cassel's edition of the Kuzari; for the authors quoted in Kaspi's comm. see Dukes, Der Orient, ix. 571; Sen Astruc or Astrug is mentioned in the present MS. without the epithet of the Paris MS. The רוח חן to which Kaspi alludes is the anonymous comm. of the Moreh han-N'bhokhim. To ii. 26 the MS. reads כמו שביארתי בספר רוח חן, but the passage is to be found in the anonymous comm. The MS. has also to iv. 25 וזה כולו מבואר בספר רוח חן לאילן פורפירוס, which passage refers to the 4th chapter of the anonymous book. Instead of מאיר ליאון read מאי׳ ליאון, Maestro Leon, viz. Levi ben Gershom.—To be added the following quotations: 1. עדות לישראל, a comm. on the כוזרי by his master (fol. 74); a later hand gives this title to Kaspi's comm. (see Zunz, hap-Palit, p. 13). 2. The comm. on Proverbs by Sen Vidal שלאמון (fol. 98b; M'naḥem Meiri). 3. כמו שמבואר בספר נר אלהים הוא הנקרא אהבה בתענונים בחלק מרות, concerning a philosophical explanation of the ceremonies of פסח (fol. 110). 4. ספר מערכות אלהות (fol. 270).—The passage of Sen Bonet's comm. on Ibn 'Ezra is the following: כונת זה המאמר שעשר מספרים שעליהם יסוב כל המספר מאין וזה אמרו בלי מה; it is not to be found in No. 221, 1c).—The comm. beg. אמר . . . בנה בניתי בית זבול לי בימי חורפי עודני באבי אבי הנחל מעין נובע מקור חכמה באר בכל המקרא נובעת שפתי כהן ישמרו דעת הוא אדוני מורי ר׳ שלמה בר׳ מנחם המכונה ללועזות ר׳ פראט מיימון סמך ידי עלי בבארי זה הספר.—At beg. of MS. on fly-leaf the beg. of a letter זאת אגרת המסולאה הובאה לידי.

At end of fly-leaf some short chronological notes from Abraham to Mahomed.

Written by M'naḥem לחי' ben Eliyyah (מן האדומים) יזייא for Abraham . . . י"ז"י"א דפנצי איש בולוניא אשר עמו עמדתי, על אדמת פורלי, fin. on Thursday the 12th of Thammuz (שהוא קלינד לולייו), 5250=1690. The copyist adds some notes on the margins.

Owners: Abraham ben Y'hoshu'a מפואה (?); R'phael ben Eli'ezer (Ital. curs. char.); several times in Roman char. Paulino d' la Mesa and Alfonso.

Germ. Rabb. char.; 4to, paper, ff. 250. [MICH. ADD. 11.]

1230

1. The same (ספר כוזר).

2. Fol. 76b. זה ספר הפרי לבטלמיוס כתבו אל סוכו תלמידו זה ספר הפרי הנקרא מאה דבורים לבטלמיוס פירשו אבו געפר בן גוסף בן אברהם לקצת אחיו, Ptolemaeus' Centiloquium with the commentary attributed in the Latin translation to Haly (not to Ali heben Rodan; see Cat. Lugd. p. 369 sqq.) The prooemium of the commentator (Assemani, 358, cccxxxii. 4) is not reproduced in the Latin translation. The date 530 Heg. at end of the Latin translation (which refers to the date of a copyist, for Abu Jafar says he recollects facts which occurred in 290 (not 390, as in the Cat. Lugd. loc. cit.), 292, and 300 Heg.) is, of course, not in the Hebrew MS. Lacuna at beg.

Colophon: נשלם זה ספר הפרי לבטלמיוס ופירושו לאבוחמד בן גוסף בן אבי אבראהים ולנותן השכל התהלה והשבח לאין תכלית. והעתקתיו אני קלונימוס מערבי לעברי בעשרים לאלול ע"ד לפרט . . . At end of MS. a few lines headed לאפודי פי' על ספר הכוזר.

Owner: Yoseph Yaḥya sold it to Soleiman of Jerusalem.

Span. Rabb. char.; 4to, paper, ff. 100, (first leaves injured.) [BODL. 100 (Uri 367).]

1231

1. The same (at end נשלם ספר כוזר).

2. Fol. 99. כתב ההתנצלות, Y'dayah hap-P'nini's (דון בוניט פורפיט) letter to Sh'lomoh ben Addereth (printed).

Span. Rabb. char.; 4to, paper, ff. 129. [HUNT. 624 (Uri 343).]

1232

The same (ספר הכוזר, according to the modern title-page הכוזרי with many variations).

Span. Rabb. char. (from ff. 1 to 9 supplied by a later hand); 8vo, vellum, ff. 120. [MICH. 20 (Ol. 338).]

1233

Abraham bar Ḥiyya's חבור מגילת המגילה (see Rapoport's preface to Higgayon han-Nefesh, 1860, p. xvi, instead of בפירוש, the MS. has בחידוש).

Span. Rabb. char. (carelessly written, modern); fol., paper, ff. 115. [BODL. 160 (Uri 324).]

1234

Abraham Ibn 'Ezra's

1. ספר יסוד מורא וסוד תורה (printed).

2. Fol. 24. אגרת השבת (printed) with a few marg. notes.

3. Fol. 34b. ספר העצמים להר"א"ב"ע הועתק מלשון חערב ללשוננו העברי, philosophical treatise translated from the Arabic [by Yaqob el-Fandari, see Zunz, Zur Gesch. p. 425]. The §§ are headed, *a.* המאמר באלוק ית'; *b.* במה שנאצל; *c.* בבעלי הנמוסים (see Zarzah's M'qor Ḥayyim, fol. 62d); *d.* בנפש; *e.* בב"ח; *f.* בגלגלים.

4. Fol. 45. ספר יסוד מספר (printed).

5. Fol. 50b. אלו השלש שאלות (printed).

6. Fol. 52b. ספר האחד (printed). At end a note, beg. הנהה עוד אמר בספר השם.

7. Fol. 56b. ספר השם (printed), beg. after the poem נאם . . . זה הספר חלקתיו לש' ח' הח' הר' מה טעם שם אדם שהוא הפרט . . .

8. Fol. 64. ספר שער השמים אל החכם ר' אברהם בן עזרא ז"ל, consisting of the preface (lacuna indicated by the copyist; printed) and two chapters (incomplete; the copyist says לע"ד חסר גם כאן ולכן כמו למעלה אניח נייר הלבן לסימן).

9. Fol. 74. שיטה אחרת להחכם ר' אברהם בן עזרא, another composition of his comm. on Genesis; beg. with a poem. Next comes the prefaces, followed by the comm. in two parts: *a.* grammatical (דקדוק), and *b.* exegetical (פירוש). It ends like Almanzi's MS. (see Luzzatto, Oẓ. Neḥ. ii. p. 209 sqq.) Fol. 110b. אני יוסף בר' יעקב ממורייל שמעתי מפי זה החכם פי' זאת הפרשה בלונדרש וכתבתיה בלשוני. ויחי יעקב . . . (see H. Mathews' ed. of Ibn 'Ezra's first comm. on the Canticles, p. iii).

10. Fol. 113b. בשם המראה במצרים אותות עצומות אחל לפרש ספר שני ספר ואלה שמות, the short composition on Exodus (printed; the MS. ends with v. 21). Marg. notes for all the treatises.

11. Fol. 120. חיי יהודא נעתק מס' הנעתק מכ"י ממש, Y'hudah di Modena's autobiography (partly printed).

No. 11 was copied by Eli'ezer ב'מ'ש of ליטא at Trieste, fin. on Sunday the 20th of Thammuz 5593=1833.

Ital. curs. char. (by two hands); 4to, paper, ff. 130. [MICH. 238 (Ol. 316).]

1235

1. Abraham Ibn 'Ezra's ספר יסוד מורא.

2. Fol. 17b. His ספר השם, beg. after the poem of three lines ספר השם הנכבד והנורא אמר . . . זה הספר חלקתיו לח' חלקים הח' הר' בשם העצם הפרטי והוא מורה על הפרט הנבדל (there are two various readings, on the marg. of which one agrees with No. 1234, 7, but none of them with the printed edition).

3. Fol. 23. ספר האחד. At end a poem of four lines, beg. העולם פרדס.

4. Fol. 26b. Mord'khai Comtino's comm. on No. 1 (Paris, 681, 1). A later hand writes on fol. 26, פירוש אריסטוטלים ספר השמע לר' מרדכי בן אליעזר כומטינו.

Marg. notes containing various readings throughout the MS.

Span. Rabb. char.; 8vo, paper, ff. 67, blank spaces for the geometrical figures in No. 4. [POC. 209 (Uri 351).]

1236

דלאלה אלחאירין, Maimonides' philosophico-theological book in Arabic (printed). The MS. begins with Y'hudah el-Harizi's index of the chapters, followed by that of the biblical passages referred to in the book. Marg. notes by different hands (two in Arabic char.) containing omissions.

Written by Sa'adyah ben David עדני for Abraham hal-Levi ben 'Obhadyah השר המפואר הלוי המיוקר ידיע ן׳ רצי, fin. in Adar 1785 Sel.=1473.

Syr. Rabb. char.; fol., paper, ff. 200, (a few leaves at beg. are slightly injured.) [Poc. 345 (Uri 320).]

1237

1. דלאלה אלחאירין, with a few marg. notes containing various readings.

2. Miscellaneous fragments: *a* (fol. 200). Introductions to letters or sermons, שלומות שלימות וברכות תמימות. *b* (fol. 201b). כלאם מכתצר מן רסאלה אבו אלקאסם אבן אחמד אלכרמאני. קאל אלמדאהב ז׳ (see Dr. Fraenkel in the Wiener Sitzungsberichte, 1872, p. 205). *c* (fol. 202). דעא אפלאטן אלאלאהי עס, beg. יא רוחניה אלמתצלה בנור (all by a later hand). *d* (fol. 202b). An ethical chapter with the title מקאלה וניזה פי אלוקוף עלי סנאיא אלאנסאן בכלתין קאל נאטמהא ז״ל . . . . beg. ,אמא באלפאטה ואמא באעמאלה אמא בעד פאן ידוע לכל איש חכם ונבון מיישראל; the author quotes many Arabic sayings and the following Hebrew one (besides those of the Thalmud) חדלי נפשי מן העולם . . . אשר בו את עוסקת. He mentions R. Haya and Y'hizqiyyahu ben David (ראש וכמאל גליות כלי ש׳), of whom he says פלמא עדמנא הדה אלפצאיל כלהא בופאתה והלך לבית עולמו ונאסף אל אבותיו החסידים צרנא בעדה כצאן אשר אין להם רועה. *e* (fol. 212). III. 29 of No. 1 (end wanting; by another later hand). *f* (at beg.) Three poems in the honour of Maimonides, beg. דעי בינו בדת משה, בשדה תבונות, הולך לנחות׳.

Written at מדינת ארבל by Yoseph hak-Kohen ben 'Ali ben Ahron, fin. on Wednesday the 8th of Adar 1586=1275 (at end of No. 1).

Owner: the copyist sold it to R. Mosheh hal-Levi (at beg.)

Syr. Rabb. char.; 4to, paper, ff. 212, (fol. 1 is injured.) [Hunt. 162 (Uri 309).]

1238

דלאלה אלחאירין, with a few marg. notes.

On the fly-leaf occur the names of R. Yoseph and R. 'Amram.

Syr. Rabb. char.; fol., paper, ff. 273, (some leaves slightly injured.) [Marsh. 402 (Uri 322).]

1239

דלאלה אלחאירין (end wanting; the copyist counts the preface of the second part as the first chapter, and has of course forty-nine chapters. He does the same for the third part, and begins a chapter with the words אעלם אן כל נסיון (Munk's text, p. 52), and has of course fifty-six chapters). The MS. beg. with Gabirol's כתר מלכות, headed בקשה לר׳ יהודה ביר׳ שלמה אלחריזי ז״ל, corrected by a later hand בן גבירול ז״ל. Next come: *a* (fol. 5b). The index of the passages of the Pentateuch mentioned in the Dalalath el-Hairin; *b*. That of II and III follows, where the number of the chapters is like Munk's edition. Some marg. notes, containing chiefly omissions and corrections.

Owners: R. Efraim רופה and his son Sa'adyah.

Syr. Rabb. char. (the liturgical piece has vowel points): small fol., paper, ff. 240. [Poc. 234 (Uri 263).]

1240

דלאלה אלחאירין, transcribed in Arabic characters by Sa'adyah bar Levi אַזַנְקוֹט of Morocco for Prof. Golius (see Nicoll and Pusey's Cat. p. 6). The transcription was made during four months, from Thishri to Tebeth, 5405=1644 to 1645. At end a poem with the acrostic of the copyist.

Magreb Arab. char.; fol., paper, ff. 396. [Marsh. 186.]

1241

דלאלה אלחאירין, part I. At beg. a liturgical piece (beg. and end wanting), beg. בחובי זבול הורמו (refrain בשם יי א״ב). Fol. 2. Some Arabic sayings, beg. מן זהר מרתין.

Written by Sa'adyah ben Mord'khai ben Mosheh הידוע התימני, fin. ר״ח Adar, 1743=1431.

Owner: Yoseph bar Z'daqah (fol. 104b).

Syr. Rabb. char. (from fol. 105 carelessly written); 8vo, paper, ff. 197, (many leaves stained.) [Hunt. 267 (Uri 359).]

1242

דלאלה אלחאירין, part I, ends with the 76th chapter (incomplete).

Owner: סעיד אלקאעה.

Syr. Rabb. char. (the first two leaves by another hand); 4to, paper, ff. 146. [Poc. 212 (Uri 352).]

1243

דלאלה אלחאירין, part II. Between ff. 65 and 66 is a leaf with three liturgical pieces (modern hand), beg. *a*. יה אורי שובה, headed פזמון פי שריף נאבה; *b*. יונה תכסוף אל צירה, headed . . . פיוט מחודש לחן ברגאס, with the acr. of ישראל; *c*. מלכי חשקך מעוזי, headed פי שריף עאנים.

Written and collated by Yoseph ben Sa'adyah ben Sh'muel hath-Themani, fin. in Abh (no year). The index at end is by a later hand.

Squ. char.; 4to, paper, ff. 116. [Hunt. 165 (Uri 339).]

1244

דלאלה אלחאירין, part II.

Syr. Rabb. char. (by different hands); 8vo, paper, ff. 145, (many leaves injured.) [Poc. 102 (Uri 362).]

1245

דלאלה אלחאירין, part II, beg. wanting, ends with the 44th chapter (incomplete).

Syr. Rabb. char.; 4to, paper, ff. 98, (much injured.) [Poc. 101 (Uri 314).]

1246

דלאלה אלחאירין, part II, from 31 to 46 (lacuna in 35; transposed).

Syr. Rabb. char.; 4to, paper, ff. 38. [Hunt. 236 (Uri 344).]

1247

דלאלה אלחאירין, part III.

Owner: Yizḥaq hak-Kohen ben Mosheh.

Syr. Rabb. char.; 4to, paper, ff. 167. [Poc. 211 (Uri 348).]

1248

דלאלה אלחאירין, part III (incomplete, ends with the middle of the 54th chapter).

Syr. Rabb. char.; 4to, paper, ff. 103. [Poc. 145 (Uri 350).]

1249

דלאלה אלחאירין, part III, beg. with middle of the 8th chapter.

Written by Abhinadabh bar Saʿadyah hal-Levi at מארדין, fin. on Wednesday the 15th of Abh 1603 Sel. = 1291.

Syr. Rabb. char.; 4to, paper, ff. 140, (the first two leaves are injured.) [Hunt. 164 (Uri 310).]

1250

מורה הנבוכים, Sh'muel Ibn Thabbon's Hebrew translation of the same, preceded by the index of the passages of the Pentateuch referred to in the book and by that of the chapters. Marg. notes by two hands, containing chiefly omissions. At beg. a letter (of no historical importance) addressed to Rabbis by Mosheh בוניאק בוטריל.

Owner: Don Z'raḥyah ben גויושנרו lent on the present MS. 100 דינרין, on Wednesday, ארבעה ימים נשארים לחדש אייר, 5116 = 1356, to R'uben ben Y'hudah Ḥasdai at ושקה (?).

Neat Greek Rabb. char. (index Span. Rabb. char. by a later hand on paper); fol., vellum, ff. 424, illumination at beg. of the books. [Laud. 234 (Uri 305).]

1251

מורה הנבוכים, with marg. notes, containing omissions, various readings, and explanations. At end the index of the passages of the Pentateuch referred to in the first part of the book.

The later part of the MS. was fin. on the 28th of Elul 5205 = 1645.

Span. Rabb. char. (carelessly written from fol. 12); paper (four foll. vellum), ff. 138. [Poc. 204 (Uri 346).]

1252

1. מורה הנבוכים, preceded by the index of the biblical passages. Marg. notes, containing various readings, the translator's notes for I. 74, 4 (Munk i. p. 425), and another note for III. 47, where it is corrected וכל אשר יהיה הטומאה מעט המציאות; the note ends ולא ידענו מה אדון בה כי נמשך הטעות בשלש מקומות. Other marg. notes (by a later Ital. hand) containing omissions and various readings.

2. Fol. 303. מלות ממאמר הנכבד לחכם הגדול המעתיק ז״ל, explanation of the difficult words in the Moreh han-N'bhokhim (printed).

3. Fol. 335. פירוש ממה שהניח החכם האמתי הר״ם ז״ל מטעמי המצות אל החכם השלם ר׳ שמואל בן תבון ז׳ל׳ה׳ה; it beg. הנה התודה החכם האמתי ע״ה בעניין השלחן.

Owner: Sh'muel ben Mosheh דליאוצו bought it from a Christian after the pillage of Padua, and where it belonged to the synagogue of the לועזים. This synagogue having ceased to exist, he gave it to the synagogue of the לועזים at Mantua. Signed: Y'hoseph ben R. Yizḥaq זרקא, the 8th of February 5294 = 1534.

Squ. char.; small fol., vellum, ff. 338. [Can. Or. 71.]

1253

מורה הנבוכים. The MS. reads III. 47 והזיבות והנידות יותר מעט ממגע טמאים, and on marg. is a note of Sh'muel Ibn Thabbon, beg. אמר . . . נראה כאן טעות (see Munk's transl. iii. p. 389, 2nd note). Marg. notes, containing a kind of index (injured in binding).

Written by Y'quthiel ben Y'ḥiel אביר הרופאים for Mosheh ha-Rofé ben Binyamin.

Owners: יאקב עמריך; Mosheh ben נומפריך משרופי שפייער, Tuesday the 15th of Elul 5459 (?) = 1699; Yizḥaq Isaac ben Y'ḥiel; Gebrüder Levy et Jacob Gompertz Banquier zu Cleve, 1628 (Goth. char.); the acr. of Shabbathai occurs often in the MS.

Germ. Rabb. char.; small fol., vellum, ff. 151. [Mich. 564 (Ol. 425).]

1254

1. מורה הנבוכים, with marg. notes containing omissions (injured in binding).

2. Fol. 112. Maimonides' comm. on Abhoth in Hebrew.

3. Fol. 132b. His comm. on חלק in Hebrew.

4. Fol. 137b. His תחיית המתים [or אגרת] ענין in Hebrew; all four translated by Sh'muel Ibn Thabbon.

5. Fol. 143. Notes on passages of Maimonides' ספר המדע, headed ב׳ע׳ו׳ז כ״ל ב׳מ׳א׳מ׳ר ג׳מ׳ר, beg. מה שבא בתחלת ספר המדע שהוא ית׳ ממציא כל הנמצא וכל הנמצאים מן השמים והארץ. Fol. 144. Beg. a new §, הנה לך אתה הריע הנכבד החשוב ביאור מאמר רבינו אדונינו מאור עינינו הרב ר׳ משה וזכרהו; and three lines further on, והנה פירושו שפי׳ ר׳ הלל בנן של קדושים רצה בזה כי בהתיר השלילות על השם ית׳. The fragment ends ואע״פ שהוא נכנס גם כן בכלל האפשרות כשאר אישי המין.

6. Fol. 145b. The introduction of Abraham Ibn ʿEzra's M'oznaim (for the interpolation of Qaraitic authors, see Dukes, Der Orient, xi. 302; for ספר הקרחה, see J. Derenbourg, Jour. Asiatique, 1871, ii. p. 500).

7. Fol. 146b. Chapters on the Messiah, extracted from Maimonides' Mishneh Thorah. It is headed מספרו של הר׳ משה ז׳צ׳ל.

8. Y'hudah el-Ḥarizi's אגרת לשון הזהב (printed).

9. Fol. 148b. Abraham Ibn ʿEzra's יסוד מורא וסוד התורה. At end after יבואו בו follows a sentence beg. חבר מספר אות ראשון . . . and the date of its composition 4918 = 1158 at London (see Dukes, Der Orient, xi. 301).

10. Fol. 157b. Kabbalistico-philosophical questions and answers, beg. אם ישאל השואל מי יבריחני להאמין שיש מנהיג (incomplete, ends with § 9).

Owners: Binyamin bar Ḥayyim המכונה וואלף שליטאם (fol. 16); Elhanan ben R. 'Ozer hak-Kohen איש גרושי באבנא (fol. 150b). The names of others are erased.

Germ. Rabb. char.; small fol., vellum, ff. 159; fol. 33 (paper) and No. 10 are supplied by later hands. [Opp. 144 (Ol. 939).]

1255

מורה הנבוכים, followed by the index. Marg. notes from the translator: *a.* On I. 45 (46 of the editions, 26 and 27 form in the MS. one chapter), at beg. אמר . . . זה המשל הוא נאות בענין . . .; *b.* On I. 73 (ed. 74), 5, אמר. נראה לי בזה המקום נותר אין צורך לו . . .

The acr. of Sh'muel is pointed out at beg. of the lines.

Owners: Meir ben Abraham המכונה אשתרוק (?) סולבין איש פרווינצה; Mosheh די אוזידה, by whom there is a marg. note on III. 13.

Ital. Rabb. char.; 4to, paper, ff. 240. [Hunt. 562 (Uri 337).]

1256

מורה הנבוכים. The MS. beg. with the index. Marg. notes containing variations (ל״א), of which some are marked in the text by parenthesis in pencil. Fol. 13. A note (Germ. curs. char.) relating to Ḥarizi's translation; and fol. 101, another note by the same hand, relating to the Arabic text of the work. Fol. 80. A note in Latin.

Owner: Questo Libro e di me Joel di Moses Gentili stante di presente qui in Trieste li 22 Agosto 5517=1757.

Span. Rabb. char. (modern); 2 coll., 4to, paper, ff. 114, (fol. 57 injured.) [Reggio 40.]

1257

מורה הנבוכים, beg. and end wanting. Marg. notes by the copyist and by a later Oriental hand. On II. 24 is Sh'muel Ibn Thabbon's note on the passage מניעם (see Munk's translation, p. 194, 4th note).

Span. Rabb. char.; fol., paper, ff. 187, (the first three leaves injured.) [Hunt. 36 (Uri 307).]

1258

1. [Yoseph Ibn Kaspi's] comm. on the Moreh han-N'bhokhim (ends with I. 50; different from the edition. See Steinschneider, Encycl. I. xxxi. p. 66). The MS. beg. אמר המפרש (words by which the comm. of each chapter is introduced) כונתנו לעשות פרישה לס׳ המורה כדרך שעשינו לחבור אבן עזרא וכדרך שעשה ב״ר לס׳ ארס׳. אבל יען היות זה הס׳ הנכבד כולל דברים נכון לגלותם ודברים אין נכון לגלותם אעשה בן גם אני בפרישה ב׳ חלקים הא׳ מהדברי׳ נכונים להגלות וזה אקרא עמודי כסף . . . The name of the author's son does not occur in the preface. Fol. 19 is the beg. of his (?) comm. of the second part of the Moreh, beg. אין פירוד חלק זה והפרשו מן הראשון כמנהג בעלי מדע.

2. Fol. 20. שער כבוד יי, [Efraim el-Naqah's] answer to some questions concerning the Moreh han-N'bhokhim. It beg. שאלת ממני בכורי ישראל אשר בך אתפאר להודיעך את דעתי, ends (according to a modern copy) וזה מספיק לקיים בזה דברי המורה כדי שלא יטעו אמות ספיו מקול הקורא. The author quotes R. Ḥasdai's אור יי (without ז״ל). He says (on fol. 40b): בהיותי בעיר מראכוש בתמוז בשנת רועה אבן ישראל בקשו לדרוש להם. Fol. 41. אני הייתי מתאבל על הגזרה הגדולה אשר נעשתה בספרד בשנת עד מתי יי יחרף צר ינאץ אויב שמך לנצח אשר כמוה לא נהייתה מאז גלו שם ושאני הייתי מתאבל על חרבן הקהלות הגדולות . . .

3. Fol. 47. Sh'lomoh Franco's comm. on Abraham Ibn 'Ezra's comm. on the Pentateuch, beg. לפי שהגיע אלי כתבך הנעים כשהיית מפיים ממני שאשלח לך ביאור . . ., ends וא׳ע׳פ שיש שם דברים שצריכים פירוש ארוך מפני שהקדמותיהם הם בחכמות אחרות ודי לך באותם הרמזים ועיין אתה במקומותם. חזק . . . (on וירא and חיי שרה (ff. 57b and 58) are marg. notes by a later hand).

4. Fol. 90. His (?) answers on difficult passages of Ibn 'Ezra's comm., addressed to R. Abraham Ibn el-Tabhibh, beg. דע שהגיע אלי הקונדרים מהשגות שעשית בקצת מקומות מהביאור שעשיתי לפירוש התורה, ends דע שיש לי להשיבך מלים ואת רעיך עמך א׳ע׳פ שלא חפצת צדקני. The author says (on fol. 90b): וע״כ דע כי אני לא עשיתי זה הביאור לפרסם חכמתי ואמונתי כמו שאמרת . . . אבל ההכרח שהכריחני לעשותו היה שחכם אחד היה משבח עצמו ואומר כי אין בכל זאת הארץ שום אדם שיבין סברת ר״א באותם המקומות כמוהו וכששמע שהייתי בטוליטלה ללמוד מהחסיד החכם ר׳ יוסף ן׳ ואקר נ״ע שלח לי כתבו ואמר שהיה מפיים ממני שאדבר עם החכם הנזכר באותם המקומות ושאשלח לו סברתם בהם א׳ע׳פ שהיה יודע בודאי שאינו יודע בו שום דבר ואני כדי לחוס על כבודו ועל כבוד חכמי זאת הארץ כתבתי לך זה הביאור . . .

No. 1, Or. Rabb. char.; Nos. 2 to 4, Span. Rabb. char. (end of 2 supplied by a late hand); 4to, paper, ff. 113. [Hunt. 559 (Uri 140).]

1259

Mosheh Narboni's comm. on Moreh han-N'bhokhim. The first part was fin. at Burgos in the year 5129=1369 (בעשור אמצעי לחדש אדר). At end like No. 1266. Marg. notes, containing omissions, various readings, and explanations by different hands. At beg. some notes are headed פ׳י׳ב, and fol. 129 (II. 29) א׳מ׳פ. The MS. reads I. 28 דון גוסף בן ואקר י׳צ׳ו, and III. 7 R. Mosheh ששאלה. At beg. of MS. an ethical saying, headed מצאתי זה בכתב ארחי כ״ר משה דריאיטי. At end of MS. a note on III. 43 of the Moreh han-N'bhokhim.

Owner: Barukh מפסקירה, the 7th of (effaced) 5248=1488.

Span. Rabb. char.; 4to, paper and vellum, ff. 222. [Opp. 579 (Ol. 1183).]

1260

The same commentary with many marg. notes, containing omissions, various readings, and explanations.

Most of them are headed פ׳י׳ב; others נ״ל ,ר״ל, and פי׳. The end like No. 1266. The MS. reads I. 28 ר׳ גוסף ן׳ ואקר, on the marg. דון יוסף אל בקד, and III. 7 R. Mosheh ששאלה. At end of MS. the Italian explanation of the difficult words in the Moreh han-N'bhokhim (only the beg.)

The MS. was written by (effaced) at שמח לב העומד במחוז בולונייא, fin. in Adar 5188=1428.

Germ. Rabb. char.; 4to, paper (beg. and end vellum), ff. 30. [Opp. 598 (Ol. 1184).]

1261

1. Commentary on Moreh han-N'bhokhim, I and II, by Mosheh ben Sh'lomoh of Salerno. The author quotes, besides Sh'muel Ibn Thabbon and Yaqob Anatolio, and others, readings of the Moreh han-N'bhokhim according to R. Yoseph מעבו (fol. 1), וכבר שאלתי מזה אל החכם ר׳ אנטולין (fol. 32), and in other places R. Antolin ben Yaqob, ודע כי מכח זה הפרק תידצנו הקושיא וזה פי׳ לי החכם הנוצרי המרקייזי הגדול בִירטולדו (fol. 14), וחכם הנוצרי שהתחברתי פי׳ פיטרי דבידניא (fol. 167), often העתקת הנוצדי עמו (imitation of the Malmad), and also (Latin translation of the Moreh han-N'bhokhim). Fol. 9. ואני ישעיה בנו שאלתי (an addition of the son of the author?). Fol. 14. וכבר כתבתי תשובה זו בקונטרום; and fol. 128b. כמו שבארנו בחבורינו התלמודיי׳. Marg. notes by a later hand (injured). Fol. 302 begins supplementary notes from I. 58 to II. 18. In I. 72 a sentence is interrupted by the words עיין בסוג הספר בקונטדים החדש.

2. Fol. 314 [שעדי אודה]. Kabbalistical treatise of Yoseph Ibn Giqatiliah (printed), with a comm. on the marg. (only at beg.; injured).

3. Fol. 434. A letter of Kabbalistical contents, chiefly on the S'firoth, beg. שלום הניעה לידי אגרתך אדו׳ ושמחתי בספרים הנמצאים אתך מהחכמה הישראלית, ends ואם היה באפשרות להגיע לידי הקונטרסים מספד הזוהד הנמצאים אצלך היה לי לחן ושכל טוב ימצא . . .

The MS. was copied by Yaqob ben Yoseph at Venice, fin. in the year 5307=1547 (fol. 177).

Old Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 441, (the beg. of the MS. slightly injured.) [Opp. 576 (Ol. 1163).]

1262

Commentary on Moreh han-N'bhokhim by R. Meir ben Yonah המכונה בן שניור. I. beg. הנה מאז באת אלי ר״ל הנה מזמן קדום היה דעתך לבא אלי. II. beg. זה החלק נחלק לג׳ חלקים כי מכאן ועד פרק י״ב יבאר מציאותו ית׳ ואחדותו. III. beg. הקדמה למי שיש לו המדות הנזכרות ר״ל נבון לחש וחכם חרשים ושאר המדות שזכר הרב. Colophon: אל הסופר תן מנוח . . . נשלם פי׳ המורה במדינת פאם י׳ע׳ה בחמישי בשבת עשוד אחרון לחדש אייר שנת ואש׳ו׳בה ליצירה והוא ליקד ונכבד . . . (the copy or the commentary?).

Span. Rabb. char.; 4to, paper, ff. 86. [Bodl. Or. 605.]

1263

עין הקודא, a commentary on the Moreh han-N'bhokhim by David [ben Y'huah Leon] Rabbino (מיסר דוד ממנטואה ממשפחת רבינו). The MS. has a great number of lacunae, as stated by 'Immanuel ben R'phael מלטריפאדה Ibn Meir in the small preface which he prefixed to the posthumous work of the author. He quotes a great number of authorities, and amongst them the book עקדה, adding, 'which I have seen only lately.' He mentions a philosophical commentary on the Pentateuch by his father, with the title ארון הכפידות (fol. 129b), and of his own books the מכתם לדוד (of philosophical contents, not the printed one), the מגן דוד (on Kabbalah), and a special book against Levi ben Gershom's מלחמות יי. It appears from fol. 156 that the author began to compose books when he was still a young man. On the marg. of fol. 201 R. 'Ezriel's comm. on Canticles is mentioned.

The name of Y'hudah is pointed out on fol. 92 (the copyist?). Besides the lacunae the copyist committed many blunders. He writes, e. g. אלמקמין מר׳ דוד הכולל (fol. 128).

It was bought in the year 5348=1588.

Span. Rabb. char.; 4to, paper, ff. 240, (stained.) [Reggio 41.]

1264

1. ביאוד למאמרים מספד המודה, notes on chapters of the Moreh han-N'bhokhim, beg. הקדמה סבת הסתירה או ההפך, the last chapter beg. פר׳ כבר נודע בכתו׳ שהנביאים יתחלקו לחלקים. Fol. 12 by the same hand: *a.* A note on Genesis xxxiv, beg. ענין הספור הזה סוד מסודות חכמת משפטי הככבים; *b.* [שלחן] אתחיל לכתוב של ארבע שחבר ר׳ יעקב ז״ל (attributed in the edition to Baḥya), only the beg. of it.

2. Fol. 17b. ספר נרבוני (according to the colophon of the copyist) Mosheh Narboni's comm. on the same book (the dates like No. 1266; I. 28 has והזקן בן ואקר; III. 7 ששאלה) with many glosses by M'naḥem (fol. 28), and a few others by the copyist of No. 1.

No. 2 was copied by Y'ruḥam (המכונה וישל) ben Sh'lomoh for his friend R. Yaqob [has-S'fardi]; the copy of the first part was fin. on Tuesday the 28th of Thishri 5249=1488; the second part on Wednesday night the 3rd of Tebeth 5250=1489 at רובישווא; the third part on Friday the 9th of Sh'bat of the same year. He inscribed on fol. 13 the deaths of his grandfather Shim'on ben R. Tobhiyyah, who died on Thursday the 10th of Nisan 5274=1514, and of his mother Y'hudith, daughter of R. El'azar, who died on Sunday the 20th of Siwan 5298=1538.

Owner: Raḥel, daughter of R. Yaqob hak-Kohen, sold it to R. Y'hiel ben Shim'on. Witnesses: David ben Eli'ezer and Yoseph ben Yizḥaq (at end); Eli'ezer of דאביטשוא ben R. Yisrael (at beg.)

No. 1, Old Germ. curs. char.; No. 2, Germ. Rabb. char.; 4to, paper, ff. 227, (stained.) [Opp. 573 (Ol. 1160).]

1265

מורה דרך, commentary on the 1st part of the Moreh han-N'bhokhim by Gershom. It beg. and ends with poems by the same author. He quotes R. Abraham Broda and מהר׳ לובלין (fol. 8). For the enumeration of the author's books in his preface, see Steinschneider's מפתח האוצר, p. 324.

Germ. curs. char. (autograph?); 4to, paper, ff. 193 (without the blank pages).
[MICH. 126 (Ol. 424).]

1266

1. The index for the Moreh han-N'bhokhim (of which a part is at end of MS.) and fol. 24. ביאור המלות הזרות הנזכרות בספר המורה by Sh'muel Ibn Thabbon.

2. Fol. 48. Mosheh Narboni's comm. on the same book (fuller than the printed edition). At end (fol. 204b): והנה התחלנו אותו במזל טלה ולקץ ז׳ שנים השלמתיו בשורייא כי עזבתיו בתחלת בריתו כי רפו ידי מן המלאכה לסבות רבות מכללם השלל והביזה אשר השיגני יום ב׳ של שבועות שנת ק׳ט׳ו. שנית כי בהיותי הנה הייתי מתעסק בעניינים אחרים מן העיון בפירושנו וחבורינו לחכמת האלהות ולספרי הטבע . . . גם בני יהושע אמר לי דברים של טעם הנה פרשת ספר כונות וחי בן יקטן וחכמת ההגיון וחכמת האלהות וכמה ספרים חברום אשר מאנשי אומתינו והספר האלהי אשר חברו מאיר נר החכמה ומחיה האומה ומאיר כל תעלומה איך לא יהיה כאחד מהם והיה כשכב אדני עם אבותיו והיינו אני ורעי חטאים. The comm. was fin. the 26th of April 1362 (see Munk's Mélanges, p. 502) at Soria (עם טרדתי בהתנועעי לשוב לארצי ולמולדתי). Marg. notes (injured in binding). The MS. reads I. 28 Don Yoseph אבו בקר, and III. 7 R. Mosheh תשאלה.

The copy was made (erased) at קוסטנדינא.

Owners: Sh'muel אוסטרייך (Germ. curs. char.); Isaac Eichel, who bought it the 14th of Kaslew 5550=1789 from Yisrael לאהנשטין.

Greek Rabb. char.; 4to, paper, ff. 210.
[MICH. 214 (Ol. 685).]

1267

1. תועליות פרקי המאמר הנכבד מורה הנבוכים, an index to the Moreh han-N'bhokhim by Mosheh haq-Qaton ben Y'hudah ben Mosheh, who is also the compiler of Nos. 2 to 16 (not of 12).

2. Fol. 6b. ספר המוסר, thirty-one ethical sentences, with a comm. of Yizḥaq hay-Yisr'eli (see Dukes, Der Orient, xi. 479).

3. Fol. 22b. אלפא ביתא דבר סירא, with the commentary (shorter than in Steinschneider's edition).

4. Fol. 30b. מדרש לעולם, Thalmudic sentences beg. with the word לעולם.

5. Fol. 33b. מהלכות שופר על (so) רבי׳ משה מקונצי, beg. אומ׳ מניין ליתן של זה בזה.

6. Fol. 34. Agadic passages extracted from the Thalmud; the compiler says in a marg. note, עובדא דר׳ אלעזר בן דורדית כתוב אצלי בספר הנק׳ בית אלהים.

7. Fol. 36b. A philosophical fragment, headed המשל על רוחנות הנפש וכחותיה וכולל העשר חקירות לארסטו, beg. מהמעין ומזוהר הכאת ניצוץ השמש.

8. Fol. 37. A note headed שאלה על מה ש׳א׳ז׳ל כחות הטומ׳ ורוח טומ׳ וכו׳; הר׳מ׳צ is quoted in both fragments. At end three lines (Ital. curs. char.) extracted from the Shalshelcth haq-Qabbalah.

9. Fol. 38. An ethical comm. on Proverbs (beg. iii. 5, ends vi. 1), beg. בטח אל יי . . . יאמר כי הראוי לאדם השלם הוא שלא יבטח להנצל ממקרי העולם בחכמתו ובערמתו.

10. Fol. 46. A fragment of allegorical explanations of some commandments, beg. כונת הש׳ ית׳. בתו׳ ובמצו׳ לצרף בהם הדיעות.

11. Fol. 47. A philosophical fragment of Mosheh ben 'Ezra's ערוגת הבושם (see Der Orient, x. 747, note 37 and Ẓion i), with the following headings of the §§: *a.* שער בפירוש; *b.* בביאור שם הטבע; *c.* פרק באמתת היחוד; *d.* בחדוש השכל; *e.* בביאור הרחקת התואר מהבורא; *f.* בביאור הרחקת השמות מהבורא ית׳ הדברים העשוים; *g.* שער בביאור התנועה. At end an extract from the Shalsheleth haq-Qabbalah (same hand as No. 8).

12. Fol. 73. The beg. of a Kabbalistical comm. on שמנה עשרה.—Fol. 74. A fragment of Y'hudah ben Eli'ezer's comm. on the Pentateuch (מנחת יהודה), beg. with the end of the Sidra בא, with many variations from the edition.—Fol. 127. Casuistic notes and chronological fragments.

13. Fol. 130. Miscellaneous: *a.* Explanations of biblical and Agadic passages; *b.* An extract from the Shalsheleth haq-Qabbalah (see Nos. 8, 11); *c.* Fol. 139. A fragment, beg. אח׳ז׳ל בשעה שרדפו המצריים את ישראל, headed זל [הק[דוש ?רשי תשלום; *d.* Fol. 141. סדר ל״ב מדות; *e.* Fol. 145. ביאור י״ג מדות with two comm., at end of the first (beg. ואביה ירק ירק בפניה ומצאתיהו כמו׳ מכתיבת (והיה לנו לומ׳ מן הדין ק״ו לשכינה הר׳ אלעזר ז׳ל׳ע, the second beg. . . . וזו המדה אין אדם יכול להכחישה; *f.* Fol. 150. Allegorical explanations of Jacob's ladder, of his struggle with the angel, wherein the author quotes ר׳ אברהם המורה.

14. Fol. 152. The 28th (וזה כתב בשער כ״ח ושייך על הכונה בתפלה, lacuna on fol. 154) and the 29th chapters (השער הכ״ט בזכרון תחיית המתים ואיכות ענין מצות הציצית) of מחברת החכם החסיד ר׳ מרדכי נ״ע דמן פרישטטי (fol. 166b).

15. Fol. 166b. זה השער בפי׳ האותיות והוא סוד הסודות, followed by mystical and allegorical expositions on the letters of the alphabet, on the planets, on creation, on prophecy, on Gen. xiii. 13 and ix. 21 to xi. 8, on the unity of God, on the commandments, some extracted from Baḥya's Ḥobhath. hal., from D. Qamḥi's comm., and from the Moreh han-N'bhokhim. It is stated (by the compiler?) that the year of the redemption will be 5227=1467 (fol. 175).—Fol. 175b. Abraham ben Ḥiyya's (MS. Ibn 'Ezra) הגיון הנפש, part I, beg. after the short preface, ואומר כי הדברים השרשיים הם ארבעה ומהם יצאה לפעל צורת האדם, ends (fol. 183) ומביאין ראיה מן הכתוב כאשר עשינו בדברינו הראשונים בע״ה ית׳ (see No. 1318, 18).

16. Fol. 216. [R. Yoseph Giqatilia's ספר המשלים. See Dukes, Der Orient, xi. 485.] Ethical sentences with a commentary (beg. wanting).

17. Fol. 249. סדר ז׳ כוכבי לכת על סדר שמשתמשין בלילותיהן וביומיהן, followed by a note on the תקופות.

Owners: Shabbathai Astruc at קושטנדינא (fol. 216), Tebeth 5350=1549; the extracts from the Shalsh. haq-Qabbalah seem to be in his handwriting; Yoseph אלגזי (fol. 72[b]).

Greek Rabb. char. for the compilation by Mosheh; Span. Rabb. char. for the others; 8vo, paper (a few leaves vellum in No. 17), ff. 250. [Seld. Sup. A. 104 (Uri 365).]

1268

1. רוח חן, eleven chapters (beg. with the end of the second chapter), a kind of introduction to the Moreh han-N'bhokhim (printed), attributed in the MS. to the philosopher R. Yaqob of Marseilles אשר במדינת פרובינצא היושבת על חוף הים.

2. Fol. 12. מלות ההגיון, Maimonides' logic, translated by Mosheh Ibn Thabbon. On the marg. the technical terms in Latin (Heb. char.) At end the three תמונות.

3. Fol. 24. צרור הכסף, compendium of logic of Yoseph Kaspi, composed for his son Sh'lomoh (see Dukes, Der Orient, viii. 327). At end the גדרים.

4. Fol. 58. ספר יואניציאו, Johanitius or Ḥonein ben Isḥaq's introduction to Galen's Τέχνη, translated from Latin into Hebrew (see Cat. Lugd. p. 319), beg. ראשית חכמה יראת ה׳ נאמר כי הרפואה נחלקת לשנים לחכמה ולמלאכה, with a large comm., beg. אמרו החכמים הקדמונים כי כל אדם שירצה לקרות ספר צריך שידע חמשה ענינים . . . ושם המחבר יוניציאו והיה חכם גדול ופילוסוף וחברו בעבור ספר אחד שמו טִיגַנִי.

5. Fol. 76. ספר הנהגת הבריאות, dietetical treatise of Y'hudah ben Yaqob (Cat. of Vienna, I. p. 169), arranged according to the תקופות. The MS. beg. with a poem of four lines, beg. אלי רפאני נא רפא.

6. Fol. 88. ספר הכללים במספר, an arithmetical and geometrical treatise of 138 §§, beg. אם ישאלך אדם כמה הוא יותר השליש מן הרביע. The MS. is interrupted by the next number.

7. Fol. 100. ספר הפרדס, Y'dʿayah Bedershi's ethical book (printed, see Der Orient, xi. 820), beg. אמר ידעיה הפניני בהיותנו בימי הנעורים. At end two poems: *a*. Beg. בספר הזה תמצא פליאות מועצה (7 lines); *b*. Beg. שונה בחן ילדות, with the acr. of Sh'lomoh [ben Gabirol, 4 lines].

8. Fol. 110. The continuation of No. 6.

9. Fol. 118. Archimides' arithmetic, translated into Hebrew from Isḥaq el-Zarqalah's Arabic translation, beg. העמוד הראשון מפרש חכמת המנין והחכמה הזאת נקראת בלשון יון ארטימיטיקא הנק׳ בלשון הקדש חכמת המספר ואבן אסחק בן אורקוילה (so) העתיקו מספר ארשימדש החכם מן הערב ללשון הקודש . . .

Copied by Sh'lomoh ben Yoseph Galiqo between the years 5278 to 5280=1518 to 1520.

Ital. Rabb. char.; 4to, paper, ff. 125. [Mich. 536 (Ol. 772[c]).]

1269

1. רוח חן (beg. with ch. viii, beg. wanting), with two commentaries, one of which is the printed פי׳ ראשון.

2. Fol. 9. הגיון ממשטרי פיטרו שפאנו, Petrus Hispanus' Tractatus de Logica, translated from Latin into Hebrew by Y'hudah ben Sh'muel Shalom with many notes by him and by another on the marg. (injured in binding).

3. Fol. 25. Yaqob Anatolio's (MS. Yaqob ben Abba Mori Shimshon ben Anatolion) translation of Averroës' Introductio Porphyrii (ספר המבא; see Cat. of Vienna, I. p. 131); at end a note on logic.

4. Fol. 33. צלמות הארץ (at end צלמות העולם= Image du Monde), a cosmography (fuller than the edition of צל העולם), divided into three parts (53 chapters (14, 19, and 20) with 28 geometrical figures), agreeing chiefly with the division of the French MS. described in the Hist. Litt. de la France, vol. xxiii, p. 301 sqq., but this translation seems to be made from the prose. It beg. אמר המחבר לא בצדקתי ובשכל לבבי הרסת[י] גדר ההעתקה אבל מה אעשה ויד רבותי היתה עלי כראות׳ ספר זה כולל חכמות עמוקות ופלאי המיושב ושאינ׳ מיושב גם בציורי הסבוסיות (so) ברוריות בפשוטים ובמורכבי׳ מפתח השכלי׳ יקרא מן הדין אל התבאר בו כל חלקי העולם ומשכנותיו ונפלאותיו אם בישוב אם במדבר אם בעמקים אם בגבעו׳ וכל אשר מתחת הגלגל הגדול יתבאר בו כל (so) דרך האמת ועל צד הקיצור ובפרט אז (a blank space of one word) אלופי להעתיק להם וישימו עלי פניהם לסיבת קצת הבנתי בלשון ההעתקה. ויהי כראותי דברי הספר ואזעוק ואתמרמר ואומר את השם מדוע ירש בן האמה את נאות השכל ברך וירום נא מחכם כתוב על איש פילוסופי המאמר השאלה ומה[׳] אשאלה עזר אחר מלכי ואלהי נדבה רוחי לקרבה אל המלאכה ונקרא שמו בישראל צלמות הארץ על פי רבותי מפיהם קראו לו זה השם. The translator quotes III. 1, ויש סבות אחרות אשר באר ר׳ אברהם בן עזר (חייא?) בספר צורת הארץ, and in the last chapter Maimonides and the ס׳ האלקושי (see No. 692, 7).

5. Fol. 49. A treatise on the construction and the use of the astronomical instrument called the Quadrant, translated from the Latin. It is divided into two parts, followed by an appendix, beg. אם רצונך למדוד גובה אילן.

6. Fol. 51[b]. A treatise on the same instrument by Yaqob ben Makhir, translated from Latin into Hebrew. At beg. אשור כלי ספר הרובע הישן ויבא אחריו החדש אשר יסד העברי. Next comes a poem of four lines, with the acr. of חזקי. It is divided into sixteen chapters. At end: ותשלם כל מלאכת כלי הרובע אשר יסד הר״ש ז״ל חחכם המכונה בלשון הנוצרים פְּרוֹפְשִׂיוּ היהודי ממרשיליא חחונה השוכנת בתחתית ההר הנקרא פִּישׁוּלַאנוּ (the word החונה is not distinct, but it is not החוזה as Steinschneider reads in his Cat. col. 1234. See Hist. Litt. de la France, vol. xxvii, article, Jacob ben Makhir).

7. Fol. 58. A treatise on the astrolabe in three parts, translated from the Latin into Hebrew. At end: נשלמו מפעלות כלי הארצטרובלין הנקרא בלשון הערב וולמקורא תולמיא. Next comes a table, headed זה הלוח שייך לכלי האצטרובלין ולכלי הרובע החדש הנלטן (?) קוודרנטיט (so) יודאייקום על שם היהודי אשר יסדו . . .

8. Fol. 62. A treatise on astronomy in five chapters, translated from the Latin. The translator gives only four chapters, shorter than the original (ראשית חכמה ?). This beg. עתה נדבר בקצרה מן החלק הרביעי אשר הוא מן ההסתכלו׳ הנקרא בלשון הרב א׳א׳ע המבטים.

9. Fol. 65. [שש כנפים], 'Immanuel ben Yaqob's astronomical tables.

Old Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 89. [Opp. 579 (Ol. 1160).]

1270

1. מאמר תחיית המתים לר"מב"ם, Sh'muel Ibn Thabbon's translation of Maimonides' epistle on the resurrection (printed; the MS. beg. with a poem of three lines, and ends with a poem of five lines).

2. Fol. 13. המאמר בייחוד (incomplete, ends בחיוב אמתי בלי, fol. 69b, l. 10 of No. 1330, 2).

3. Fol. 17. ספר השמים והעולם, R. Sh'lomoh ben Mosheh Melgori's (מלגוירי) translation of Avicenna's compendium of Aristotle's 'De Coelo et Mundo,' beg. אמר שלמה . . . אלה הם שערי נסח ן' סינא בשם האל . . . (Assemani 363, ccclxxxvi. 4, where אחד is to be read instead of ט). The treatise is divided into sixteen chapters, of which the headings agree with the printed Latin text, but not the rest (the Hebrew is e. g. in the first chapter more extended than the Latin).

4. Fol. 29. ספר עולם קטן חברו החכם המשכיל ר' יוסף ז"ל, Yoseph ben Zaddiq's treatise on the microcosm (incomplete, ends with the words ההפכים שהם המקרים, p. 9 of the edition).

5. Arabic fragments of Maimonides' medical treatises: *a*. Fol. 36 [مقالة فى بيان بعض الاعراض والجواب عنها], beg. with the words . . נבויה מ"כ"ו (Hunt. 427, fol. 85b, l. 2). At end a receipt, headed ומן מצנפאת אלמולף. *b*. Fol. 44b. [مقاله صغيرة الجم فيما يبادر به الملسوع وحفظه من التدبير; lac. from Hunt. 427, fol. 93b, l. 5, to the beg. of the first chapter, Hunt. 427, fol. 94, l. 13. Hunt. 427 is in some places fuller than the present MS.] At end a receipt, headed וגדנא הדה אלשראב פי אכר אלמקאלה ללבואסר. *c*. Fol. 62. [مقالة فى البواسير], imperfect, ends with the sixth chapter (incomplete).

6. Fol. 70. פרקי אבונצר. אלפראבי, el-Farabi's Aphorisms, 89 in the present MS. (the first words of the beg. wanting).

7. Syriac fragment of the New Testament: *a*. Fol. 94. The Second Epistle of St. Peter; *b*. Fol. 97. The Second Epistle of St. John; *c*. Fol. 97b. His Third Epistle. Ff. 92, 93, 101, 102 contain lexicographical notes on these texts.

8. Fol. 103. لامية العجم, a poem written in Arabic characters (printed; Ḥadji Khalfa V. p. 292) with a few notes.

The copy of No. 6 was finished בעשור ראשון לאייר 5223=1463.

Owner of Nos. 1 and 2: Yizḥaq Roman.

Nos. 1, 2, Span. Rabb. char.; 3, 4, Ital. Rabb. char.; 5, Syr. Rabb. char.; 6, Or. Rabb. char.; 7, squ. char. with vowel points (modern); 4to (different sizes), paper, ff. 107. [Poc. 280 (Uri 78).]

1271

1. Maimonides' אגרת תחיית המתים, translated by the same.

2. Fol. 17. זה הספר מסודות שחיבר ר' משה בר שם טוב מעיר ליאון ע"ד הקבלה, Mosheh de Leon's משכן העדות, divided into five parts. At end of the preface, אלה פקודי המשכן משכן העדות . . . אני משה . . . חברתי זה הספר בעיר ליאון בשנת נ"ג לפרט היצירה בעיר ובירה אחרי אשר חברתי ספרים אחרים (see Jellinek's Moses de Leon, etc. p. 52).

3. Fol. 74. A treatise on the ten S'firoth, beg. יתברך .... ראשית כל דבר שהוא ראשון לכל והוא נקרא עילת העילות Fol. 75b. Questions and answers on the same subject, beg. התחיל השואל לשאל באיזה הכרח תכריח אותי שיש שם ספירות.

4. Fol. 81. שלחן של ארבע (printed), attributed to R. Baḥyah ben Asher.

5. Fol. 110. A treatise on logic, headed ציור (?) ד"ל ידוע כי הגיון מורה על ג' ענינים על שייצר הנפש, beg. המושכלות שבנפש והוא הנקרא הגא הפנימי. At end לא מצאתי יותר.

6. Fol. 120. מלות הגיון לר"ם ב"מ"ל (No. 1268, 2).

7. Fol. 129. בדיקות שתיקן מהרר' זעליקמן בינג, ritual rules by Seligmann Bing, a pupil of מ"ה"ר"י"ל (fol. 136), with glosses.

8. Fol. 137. A treatise on the same subject, beg. מסקינן דשחיט מן הצואר הלכתא גמירי לה.

9. Fol. 141. The geometrical figures for the ten S'firoth with explanations, beg. הנה שמעתי מהח' זלמן כי תכלית הציור הלז.

10. Fol. 151. ספר הציפר, mathematical problems with solutions, beg. להודיע ולפרש ס' המספר שיש בו ט' שערים, fin. at Frankfort on Tuesday the 16th of Adar 5297=1537 by Abraham ben Yuda עברלן (author or copyist?).

Owner: Mord'khai ben Abraham גומפיל.

Old Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 176. [Mich. 60 (Ol. 14).]

1272

1. מאמר תחיית המתים, translated by the same.

2. Fol. 6b. His explanation of difficult words in the Moreh han-N'bhokhim.

3. Fol. 8. Mishnah with Maimonides' comm. on the Mishnah: *a*. On N'ziqin (translation of Sh'lomoh ben Yoseph, fin. the 3rd of Kaslew 5058=1297 at Taragona); *b*. On Nashim (defective).

Span. Rabb. char.; vellum, ff. 201, (marg. cut without injuring the writing.) [Opp. Add. fol. 41.]

1273

1. מקאלה פי טב אלנפוס אלאלימה ומעאלגה אלקלוב אלסלימה תצניף רב יוסף בר יהודה בר יוסף בריה דרב יעקב ז"ל ספרדי ברגלוני, Yoseph Ibn Aqnin's ethical work, divided into seven books (see Steinschneider, Encycl. II. xxxi. p. 45 sqq., and Graetz's Monatsschr. 1871, p. 348 sqq.) At beg. and end of MS. are the indices by a later hand.

2. Fol. 158b. פירוש אלפא ביתא, allegorical interpretation on the forms of the letters of the alphabet, by Yaqob Kohen, beg. הנני יעקב הכהן באתי להביא במסורת הברית לבחירי רצתה נפשי ר' מרדכי קמחי ועשיתי לו כלל על צורות האותיות.

Written by Ḥayyim ben Mosheh; No. 1 was fin. on

Thursday the 9th of Marḥeshwan 5099=1338 at קלעה אלצנם. At end קובל בגיר אלאם פצח בחמר אללה.

Owners: Sh'muel (one word erased) bought it on Wednesday the 11th of Nisan 5138=1378 from Yaqob אדרינו (? אדריס). Witnesses: Yoseph ben Sh'muel hak-Kohen and Mas'ud ben 'Obhadyah גמר.

Greek Rabb. char. (index at beg. Or. curs. char. by the owner Sh'muel); 4to, vellum, ff. 169. [Hunt. 518 (Uri 314).]

1274

כתאב כפאיה אלעאבדין, Abraham Maimonides' theological treatise in Arabic, II. II. 24 to 37, beg. פי ואנבאת אלתפלה, ends פי וגוב אלצדק וחרמאן אלכרב. Marg. notes (injured in binding) by the owner.

Written by Eli'ezer ben Abraham for R. Ahron הזקן היקר הרופא . . ., fin. on Monday (יום שני בשבה) the 29th of Tishri 1589 Sel.=1278.

Owner: שמש ben Abraham ha-Rofé התנא, who wrote on the first page in ornamental style the chapter שמע.

Syr. Rabb. char.; 4to, paper, ff. 124. [Poc. 135 (Uri 316).]

1275

כתאב כפאיה אלעאבדין, IV. II. 11 to 15, beg. with the chap. פי אלאשארה ללסלוך אלשרעי אלמסתמר. According to the last page (which ought to be at the beg.) this forms the ninth part of the book.

Syr. Rabb. char.; 4to, paper, ff. 13. [Hunt. 418 (Uri 335).]

1276

Continuation of above, from end of 15 to end (23rd chap. פי אלכלוה). A third part of IV has to follow, according to the colophon.

Ff. 112. [Hunt. 439 (Uri 336).]

1277

Yizḥaq [ben Abraham] Ibn el-Latif's philosophical treatises.

1. גנזי המלך, philosophical interpretation of biblical passages in forty-two chapters. It begins: לבעבור ראיתיך בני חפץ לראות בחידושי החכמה אעתיק לך פירוש התורה נקרא גנזי המלך ליצחק בן אללטיף על דרך היקש הפילוסופיה למען תראה והארכת ימים. אלה תולדות יצחק בן אברהם. אמר המחבר (Assemani 316, cccxxxv. 2). The last chap. beg. ואתה אנוש כערכי איש שלומי המתחזק עמי שים פניך להבין את אשר לפניך.

2. Fol. 37b. ספר הנקרא רב פעלים חבור ר' יצחק לטיף, 88 §§ on various philosophical matters (Assemani, loc. cit. 3, where מאסף is to be read instead of מאצף).

3. Fol. 44b. ספר הנקרא צורת עולם חבור ר' יצחק לטיף, treatise on the creation and existence of the world, chiefly based on ס' יצירה, 27 chapters. It beg. with a poem of seven lines, ספר ספורות כל יצור סופר (Assemani, loc. cit. 4). The last chapter beg. העיון המוסכם עליו אצל חכמי תורתנו וגם אצל בקיאי הפילוסופים.

4. Fol. 69b. צרור המור, 11 chapters (printed).

5. Fol. 74. ספר שער השמים, metaphysical treatise in four parts (Assemani, loc. cit. 1), beg. אמר המחבר אחר אשר עברה עלי רוח התשוקה לפרץ גדר השתיקה.

6. Fol. 151. אגרת התשובה, 37 answers on philosophical and theological questions, addressed to Ibn Latif [by Y'dayah]. See No. 1279, Assemani, loc. cit. 6, and Ker. Ḥemed iv. p. 9. For the extracts from the other Nos., see Steinschneider's Bodl. Cat. col. 1132.

Nos. 1 to 5 have marg. notes by an Italian hand. They have been copied (except 3, end of 19 to beg. of 22; 5, from beg. to 1, middle of 12, and end of 18 to end of 21, which are supplied by the copyist of No. 6) by Y'shayah ben Yaqob Aluf ממסראן for Barukh דפיסקירא; No. 5 was finished on Thursday the 6th of Nisan 5237=1477 at לוצירא. No. 6 was copied by Yisrael Barukh Ibn Danân at מקנאסה. This gives at end the references to R. Y'hudah Ḥayyat's מנחת יהודה and to Yizḥaq ben Shesheth's 127th responsum, where Ibn Latif's works are mentioned.

Nos. 1 to 5 (Ol. 135), Span. Rabb. char.; No. 6 (Ol. 819) and the supplied passages of the previous Nos., modern Rashi char.; 4to, paper, ff. 158. [Mich. 501.]

1278

1. שער השמים (1277, 5).

2. Fol. 74b. בשם האל המושיע אתחיל לכתוב ספר המצות יסוד מורא אשר חבר החכם . . ., Abraham Ibn 'Ezra's (printed). At end a poem of two lines.

3. Fol. 86. His ספר השם (printed), beg. like No. 1234, 7. At end (fol. 90b and repeated on fol. 91) the beg of his ספר יסוד מספר. This is followed by—*a*. A passage beg. חמשה הוא חשבון עגול; *b*. The poem אני חומה; *c*. The poem ספר כלי הנחשת . . . בריך מכונן.

4. Fol. 91b. Abraham bar Ḥiyya's הגיון נפש. I. At end, בכאן חסר שלשה עמודים מהארדעה אשר אמר בראשונה. Next comes an Agadic note, beg. ברכי נפשי למה מקלס דוד.

5. Fol. 98. גנזי המלך (1277, 1).

6. Fol. 129. צורת העולם (1277, 3).

7. Fol. 148b. צרור המור (1277, 4).

8. Fol. 152. רב פעלים (1277, 2).

9. Fol. 157. Mosheh ben Thabbon's philosophical comm. on the Song of Songs (printed).

10. David Qamḥi: *a*. Fol. 181. Comm. on Genesis ii. 7; *b*. Fol. 186b. His מעשה מרכבה.

11. Fol. 193. [Mosheh de Leon's] Kabbalistical treatise אור זרוע (the passage of this work quoted in his book ס' המשקל, Jellinek, Moses de Leon, etc. p. 19, is to be found at the end of the treatise. The style is the same as in his other works. On fol. 196b the author says, ואמנם כי צורת השכלים הם ההמשכה הראשונה הנמשך מעם זוהר העליון כי הזוהר העליון . . .), beg. אור זרוע לצדיק ולישרי לב שמחה אמר המחבר בהיותי עומד בתוך משמרתי לדרוש ולתור בחכמת בית תפארתי. A later hand wrote at beg. of MS. אור זרוע לר' שמחה ז"ל.

Marg. notes, containing omissions, variations, and additions.

Written by Yoseph ben Yaqob (fol. 74b).

Syr. Rabb. char.; 2 coll., fol., paper, ff. 200, (much stained.) [Poc. 296 (Uri 318).]

1279

Yizḥaq Ibn Latif's philosophical treatises: *a.* שער השמים, beg. with I, end of 6; *b.* Fol. 68b. גנזי המלך, beg. ס׳נ׳ה׳ ואלה תולדות י׳ ב׳ א׳ אמר המחבר; *c.* Fol. 99. רב פעלים; *d.* Fol. 104. צורת העולם; *e.* Fol. 126. צדור המור; *f.* Fol. 129b. אגרת התשובה, ends with the 28th answer (incomplete). It beg. like Assemani (loc. cit. 6), and continues, ואלך משם כאשר צויתי . . . ואפגע באיש . . . חמודות מדובר נכבדות נטע נעמן בכל ביתי נאמן וישאל ממני . . . ידעיה שמו המושכל בכל כדרדע וכלכל . . . ואען אנא אלהי השלים חסרוני והספיק צרכי כי נער אנכי וטרדות הזמן הבהילני . . . .

The copy was made by Mosheh ben Ahron (?, end of *b*).

Or. Rabb. char.; fol., paper, ff. 139, (from *e*. injured.) [Mich. 413 (Ol. 818).]

1280

1. יאיר נתיב, Y'hudah bar Sh'muel ben 'Abas' theological treatise (beg. of preface wanting), divided into 15 parts, headed: 1. בבאור כונת התורה בכל חלקיה; 2. בזכרון ההורסים וסבת הריסתם; 3. On the same subject; 4. להורות מי האיש המוכן להשיג השלמות האנושי המוחלט ומי האיש אשר יקבל הפחות והיתר כפי הכנותיו והוא שער יקר מאד; 5. בעניני הנפש; 6 to 11. בטעמי המצות; 12. בננות בביאור אל כמה קצת דעות הרבנים ודב יתר ההמון; 13. חלקים נחלקו האנשים הנודעים והנשמע בעדם שהם חכמים; 14. בתשובת שאלת השואל מה טעם נתינת התורה והלא טוב למין האדם תתו השם אותו מתחלת ענינו שלם בסדור; 15. הלמוד (see Güdemann's das Unterrichtswesen, etc., I. p. 15). The author is an adherent of Maimonides' theology.

2. Fol. 78. His ethical treatise מקור חיים or מנחת יהודה, beg. איש חיל להיות אדם כעיר פרא אדם . . . אחר יולד. On fly-leaf an Arabic note of no importance.

Elegant Syr. Rabb. char.; 8vo, vellum, ff. 88. [Bodl. 44 (Uri 366).]

1281

אלמקאלה פי תנקיח אלאבאחת ללמלל אלתלאת, theological treatise by Sa'ad ben Manẓur ben Sa'ad ben Ḥibbeth-Allah אלמערוף באבן כמונה (see Ḥadji Khalfa II. p. 443 (No. 3671), and Nicoll and Pusey's Cat. p. 562). The author, a converted Mohammedan, divided his book into four chapters: 1. On prophecy; 2. On Judaism; 3. On Christianity; 4. On Islamism. This latter chapter is interesting for the history of the Qorân. The author quotes, besides Arabic authorities, the افخام اليهود (see No. 1228 and Cassel's ed. of the Kuzari, p. xxi). Colophon: נגז תצניף דלך פי נמדי אלאכרה מן סנה תסע וסבעין וסת מאיה מגדיה הלאליה ואלסלאם (fin. October 1280). The fly-leaves have casuistic notes (marg. cut off). On the first page (much effaced) ולמא כאן . . . חארי עשר מ . . . אתשיב לשטרות . . . אלי חלב וחדק . . . אלחדים ודמי . . . עלי אמארתה . . . מואדן ודנע אל . . . אל . . . (see No. 1225).

Owners: זכיתי בזה הספר בדמים יקרים אני עבד התורה עמנואל בר הרב המרוחם רבנו יוסף אלטפליסי מיד יוסף אלאספהאני והניע דמיו לידם בשנת אתרסד לשטרות: לאחר העתקות האלו נעתק [הס]פר מאוצ[ר] זה אל אוצר כבוד אשר בין עיני הזמן טוטפת ובראש כל חזן מצנפת מ׳ר יפת הנקרא אבואלחסן בתורת מתנה; signed by the former owner. Yoseph ben Ẕ'daqah bought it from Abraham ben 'Ali in the year 5202=1442 (בתשנ׳ד ליציאת מצרים אתתסר׳ לחרבן ראשון אתשנ׳ג לסלוק הנבואה אתשנ׳ג לשט׳ ע׳שנ׳ לחרבן שני).

Syr. Rabb. char. (many leaves are supplied by a later hand); 8vo, paper, ff. 146. [Hunt. 390 (Uri 361).]

1282

R. Hillel's of Verona מאמר תגמולי נפש (Cat. of De Rossi, 1342, 3. The date reported by him and by Assemani 437, xliii, is not in the present MS.) The author says (fol. 21b): וכן אמרתי בימי בחורותי בבית המדרש בהיותי לומד בספרד לפני הרב שלמדני חכמת הטבע וחלקו עלו בני הישיבה זמן רב. He quotes on fol. 30b his book מאמר הדרבן.

Written by מיסיד Sh'muel ha-Rofé ben Mathathiyah דמילי דוסו, fin. the 28th of Iyyar 5230=1478.

Ital. Rabb. char.; small fol., paper, ff. 38, (slightly injured and stained.) [Mich. Add. 1b.]

1283

1. כד הקמח of Baḥyah ben Asher (printed). The MS. beg. with a poem of five lines, beg. אקרא לכל צמא, followed by another of 24 lines, beg. קנה חכמה (Dukes, Zur rabb. Spruchkunde, p. 77), ends with והחלימני וחייני. Fol. 76b. A poem of four lines, in honour of Shabbathai Ẓ'bhi, beg. יהמה לבי בקרבי כבא שבתי צבי, with the acr. of יוסף. At end a poem of six lines, with the acr. of אני משה, beg. אהודה לאלי. The last two lines are שואל למי זה: ספר זה: אומר הלא זה למשה עבד אדוני הלא זה נשלם: למספר עולם: שנת ה׳ר׳ע׳ח לעזר קדמוני. Next comes a poem of three lines, with the acr. of יוסף, the second line of which is סוד גדול זה פורק עול זה ספר זה למשה עבד אדוני.

2. Fol. 159. R. Yizḥaq Abohab's מנורת המאור (printed), ends III. 1. 18. A great number of marg. notes on both treatises.

The supplied leaves of No. 1 were finished on Wednesday the 1st of Thammuz 5288=1528 according to the first colophon, and 1518 according to the above-mentioned poem.

Name of the owner at beg. of MS. illegible.

Span. Rabb. char. (by two hands); fol., paper, ff. 241. [Hunt. Don. 19 (Uri 328).]

1284

כד הקמח, beg. and end like the preceding number; the poem קנה חכמה is to be found at end.

Span. Rabb. char. (by two hands); fol., paper, ff. 261, (beg. and end injured.) [Hunt. 103 (Uri 308).]

1285

1. לוית חן, philosophico-theological interpretation of biblical and Agadic passages by Levi ben Abraham ben Ḥayyim (see Geiger, he-Ḥaluẓ II. 17 sqq.; Hist. Litt. de la France, vol. xxvii, s.v.) The MS. contains a part of V, of which the first complete chapter is headed עתה בסדר השבלים ומעשיהם (fol. 5b), it ends with the chapter פרק בהשגחה (incomplete) of the sixth part.

2. Fol. 113. דרוש אדם קדמאה (beg. wanting), Kabbalistical chapter of R. Yiẓḥaq Lorya. Fol. 146. Another on the same subject, headed דרוש אחר מהרב . . . לוריא מטריזי . . . מהר׳ בתרא. Fol. 149. A supplement to it, headed כל זה מחוץ לא״ק.

3. Fol. 158. Mosheh Narboni's comm. on el-Gazzali's כונות הפילוסופים (مقاصد الفلاسفة), logic and metaphysics (incomplete, ends with beg. of המאמר השלישי; text of No. 1343), beg. אמר משה בן יהושע הנרבוני ישי עמהן בן מר דוד. אחר ההודאה לאל והתהלה הנגזר מאתו ית׳ נרצה לבאר ספר כונות הפילוסופים אשר למעלה היקר הנכבד אבוחמד אלגזלי.... Metaphysics beg. like Assemani 223, cclx (אצלם for אצלה). On the last page there are a few lines of the same comm.(?), ends שהחומר הראשון נושא לצורות המוחשות כי זהו דעת יתר המפרשים וכבר ביארנו(הו ביאור שלם. והיתה השלימי זה הביאור שנת תקסא לחשבון הישמעאלים תם תם). The words in parentheses are by a later hand.

Owners: No. 2, איש גר. Abraham Graziano bought it from the heirs of Yoseph Ḥayyim בגייו בונדו (? very pale) on the 9th of Sh'bhat 5419=1658; witnesses, M'naḥem קורקום and Y'hoshu'a מטרוקי (?). No. 3 was bought in the year 5386=1626.

No. 1 (Ol. 361), Span. Rabb. char., small 4to; No. 2 (Ol. 142), Ital. curs. char.; No. 3 (Ol. 331), Span. Rabb. char.; both 4to, paper, ff. 201. [Mich. 519.]

1286

Levi ben Gershom's מלחמות ה׳ (printed). Marg. notes containing omissions.

Written in the year 5151=1391. The acrostic of David is pointed out in the text.

Owners: ממני שמואל בר׳ שמואל קאבאליר בר׳ ראובן בר׳ שמואל בר׳ ראובן בן כבוד הרב ר׳ יונה ז׳ל׳ה׳ה קנין כספי מהחכם השלם עטרת ראשי אדוני זקני מיש׳ שמואל דלוניל נ״ע (at end). Shl'omoh קבליר sold it to the physician (erased) at Adrianopel, through Abraham Barukh, on the 16th of Ab 5274=1514; witness, Yoseph Shullam.

Span. Rabb. char.; fol., vellum, ff. 229; illuminations, (the upper marg. much stained.) [Poc. 376 (Uri 319).]

1287

מלחמות ה׳ (ends with V. 11), with a great number of marg. notes, containing chiefly various readings.

Span. Rabb. char.; 4to, paper, ff. 253. [Mich. 252 (Ol. 462).]

1288

Continuation of above, to end.

Ff. 214. [Mich. 253 (Ol. 462).]

1289

מלחמות ה׳, ends with VI. 1.

Owners: Mosheh ben Yisaskhar sold it to סגל . . .; Shimshon Kohen Modon.

Span. Rabb. char.; 2 coll., fol., paper, ff. 172. [Can. Or. 74.]

1290

מלחמות ה׳, beg. wanting, ends with VI. II. 10 (incomplete). Marg. notes, containing omissions, various readings; two notes beg. אמר שלמה בן גרשום.

Span. Rabb. char.; 2 coll., fol., paper, ff. 179; illuminations. [Hunt. 53 (Uri 306).]

1291

אהבה בתענוגים, philosophico-theological treatise of Mosheh ben Y'hudah נגה. It is divided into three parts: *a.* המאמר בטבעיות, containing seven chapters; the author finished it in the year 5114=1354. *b.* Fol. 58. החלק השני האלהי, containing eight chapters; the author finished it the 28th of Adar 5115=1355. *c.* Fol. 107. החלק השלישי האמוני (on prophecy, the immortality of the soul, and the resurrection), containing four chapters. The work is preceded by two prefaces. Each chapter has subdivisions. The chief object of the book is to bring in accordance the law with philosophy (האהבה וההסכמה אשר לתורתנו הקדושה עם העיונית). The author quotes Abraham Ibn 'Ezra and Maimonides' Moreh han-N'bhokhim. The passage quoted by N'thanel Kaspi (see No. 1229) is to be found on fol. 136b. Marg. notes, containing omissions; at beg. and end of MS. are notes (by a later hand) of no importance.

The MS. was written by Y'hudah ben פאראש; *a.* was finished the 21st of Adar 5320=1560; *b.* the 10th of Iyyar of the same year; *c.* the 5th of Tebheth 5321 =1560.

Owners: (?) נח.. מנבותי (at beg.); the names of others (at end) are illegible.

Span. Rabb. char.; fol., paper, ff. 142. [Opp. 141 (Ol. 936).]

1292

אהבה בתענוגים.

Written by Yaqob ben שננון for R. נחמיאש, fin. the 12th of Nisan הַמְּכוּבָּד (5242 ?).

Syr. Rabb. char.; 4to, paper, ff. 387. [Bodl. 45 (Uri 355).]

1293

מגן אבות of Shim'on ben Ẓemaḥ Duran (end wanting; fuller than the edition, and contains also the chapter against the Christian dogma). Marg. notes, wherein the comm. on Ruth by Abraham סבע is quoted.

Owner: Yiẓḥaq ben מכלוף תמך (end of II).

Span. Rabb. char.; fol., paper, ff. 256. [Bodl. 151 (Uri 321).]

1294

1. מגן אבות (incomplete, ends with the words ואיש אל עבר פניו ילכו, ed. of Livorno, p. 25).

2. Fol. 67. ספר הנסים, philosophical comm. on the

Pentateuch by Nisim ben Sh'lomoh ben Mosheh of Marseilles (see Schorr, he-Haluz VII. 101 sqq.; Hist. Litt. de la France, vol. xxvii, s. v.)

No. 1 (Ol. 409), Ital. Rabb. char.; No. 2 (Ol. 206), Span. Rabb. char.; small fol., paper, ff. 180. [Mich. 546.]

1295

מגן אבות, parts I and II up to the chapter wherein the Christian dogma is refuted.

Or. Rabb. char. (in two hands); fol., paper, ff. 71. [Opp. 142 (Ol. 937).]

1296

1. מכלל יופי, Sh'muel Zarzah's philosophico-theological treatise, composed 1369 (see Beer, Philosophie etc. p. 80 sqq. To be added to the names quoted by the author: the מגלה עמוקות of R. Sh'lomoh el-Qonstantin (often הר'א'ש'ק), R. Yonathan, Ibn Yaqar, Yizhaq Ibn Latif, Yizhaq Ibn מניר, an astronomical book ספר מרחקים and אגרות מרחקים, his מקור חיים and סילפום הפילוסוף (fol. 164). The passage of the anonymous ס' המצוות is the following: וכבר כתב ב'ע'ם המצ' כי הרשע ובעל עבירות הוא יותר צריך למצות תפלין כי הצדיק הוא יותר נזכר לפני הש"י (fol. 174ᵇ). Another date occurs in the treatise on fol. 24: ואולי לעניין הזה כיוון החכם באומרו שקודם העולם הזה היה הב"ה בונה עולמות ומחריבן ר"ל שקודם זה הישוב הצפוני שהתחיל מהיום ה' אלפים וס"ז שנה למניננו). The index to the treatise was completed by Abraham גאשקון, who added several notes on the marg. (he corrects שלמה on fol. 92, where ben Adereth's comm. on the Agadic passages is quoted and where the MS. has רבי' שמואל). At end of the treatise a few notes, the first is headed אלו הן י"ב אבני החשן.

2. Fol. 223ᵇ. זה ספר משכית האורות בפרדס הנצנים, el-Gazzali's مشكاة الانوار, translation of Yizhaq bar Yoseph el-Fasi (incomplete, ends with the second chapter, הקוטב השני, § 5).

Owners: Abraham גאשקון, 5302 = 1542 (month erased); Mosheh ביבאש.

Span. Rabb. char.; small fol., paper, ff. 231. [Seld. Arch. A. 65 (Uri 325).]

1297

1. ספר מכלל יופי (the index is before the preface, which is marked in the MS. as the first chapter. The name of the author (not in the preceding number) is here Sh'muel סרדה. The date 5128). Quite different from the preceding number (the first composition?); it is divided into 127 chapters (ends with the third chapter, incomplete, beg. גם מצינו שד'ע'ה רמז במזמור ברכי נפשי אלו הג' עולמות).

2. Fol. 17. Arithmetical treatise of Yizhaq ben Mosheh עלי (see Steinschneider, appendix to Ozr. Hayyim, p. 370).

3. Fol. 37. Index to the Thalmud of Babylon, from א to נ (beg. wanting).

No. 1 (Ol. 453), Span. Rabb. char. (carelessly written); No. 2 (Ol. 459), Span. Rabb. char.; No. 3 (Ol. 497), Ital. curs. char.; 4to, paper, ff. 176. [Mich. 141.]

1298

קרית ספר (according to the following introduction of the poem, with the acr. of אני יצחק בן יעקב דלאטש חזק, at beg. of the second part of the book,

אנוש הלא ישכיל בהשקות צמאו
ממי ברכת קרית ספר שמו
יגדל ויעלה רוב למעל ככבי
שחק והוקם על בעד התחכמו)

Theological treatise of Yizhaq de Lates, divided into two parts: *a.* שערי ציון; *b.* תולדות יצחק. The author composed it for the use of his family (וחברתיו לבני ביתי כדי שלא ישכחו הלמוד), and finished it in the year 5132 = 1372. The first part is divided into 16 chapters (see Zunz, Zur Geschichte, p. 479), of which the first, containing biographical notes, is the most important. The responsa of Maimonides in the 15th chapter are all printed. The second part is arranged according to the Sidrâs of the Pentateuch, where he gives allegorical interpretations of the commandments contained in them and of the Agadic passages relating to them. He quotes, in the second part, many Rabbis, pieces of poetry, and introduces his own words by א'י'ל. The MS. is incomplete, it ends with כי תשא (incomplete).

Or. Rabb. char.; fol., paper, ff. 264, (the first three and last ff. are injured.) [Mich. 602 (Ol. 823).]

1299

ספר עקרים of Yoseph Albo.

The copy was fin. in Abh 5253 = 1493 (והיא שנה אחת לגירושינו).

Span. Rabb. char.; 4to, paper, ff. 193. [Hunt. 255 (Uri 311).]

1300

ספר עקרים (passages crossed out by the censor). At end births from the year 5412 = 1652 (Ital. curs. char.)

Span. Rabb. char.; 4to, paper, ff. 221. [Mich. 503 (Ol. 209).]

1301

ספר עקרים.

Efraim ben Sh'muel hal-Levi at Worms copied it from a printed text, fin. on the 23rd of Thishri 5279 = 1518. At end birth of Mosheh and Ahron, sons of the copyist, 5276 and 5278.

Old Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 294. [Opp. 596 (Ol. 1182).]

1302

R. Yizhaq Abohab's מנורת המאור (printed. Lacunae in the preface from בלא ברכה to הנר השני; from III. iii to III. vi. 3, 2, and from VII. ii. ובדיל צניעות דהוה to end). Marg. notes by two hands.

Owners: on fol. 28ᵇ occur the names Y'shu'ah Nur el-'Ain and Efraim עעגזא.

Syr. Rabb. char.; fol., paper, ff. 166. [Hunt. 450 (Uri 312).]

1303

בית יער הלבנון, philosophico-theological dissertations on biblical and Agadic passages by Abraham ben Ḥananyah Yagel. The present MS. contains the author's first composition of the book.

Ital. curs. char. (autograph); fol., paper, ff. 98. [Reggio 8.]

1304

בית יער הלבנון (second composition), parts I to III (I has 18 chapters, II has 31 and has the title of שכיות החמדה, III has 24 with the title of בתי הנפש). The author quotes his ס' באר שבע (No. 1306). On fol. 30b he speaks of a fact which happened in 5341=1581. The second part has marg. notes of Sh'muel ben Elish'a ש"א (for II. 30 see אגרות י'ש'ר I. 30).

Ff. 153. [Reggio 9.]

1305

בית יער הלבנון, part IV (containing 117 chapters with the title of פתח תקוה). The author says at end כי בשנה הזאת שהיא שנת ש'ע'ז' יהיו מלחמות . . .

Ff. 260. [Reggio 10.]

1306

1. ס' באר שבע, philosophico-theological treatise (chiefly on matters of natural science) of Abraham Yagel. The MS. has only part I (12 chapters) and part II (26 chapters), the author refers to the seventh part (fol. 62). He quotes his בית יער הלבנון and also his דרושים גיא חזיון.

2. Fol. 87. ספר השמים והעולם לאבן סינא, identical with No. 1270, 3.

3. Fol. 97. ביאור ההויה וההפסד לקיצור אבן אשר [Levi ben Gershom's] comm. on Averroës' compendium of Aristotle's 'De Generatione et de Corruptione.'

4. Fol. 113. אמרי בינה (according to a later hand; see Steinschneider's autographed Cat. of Ghirondi's Collection, Berlin, 1872, No. 6 B), Kabbalistical treatise arranged in questions and answers between master and pupils, divided into four parts. The treatise beg. המתרשלים בדור הזה. מבני עמנו ללמוד חכמה האחת יש בהם כמה סברות ודעות. The author quotes the ר"י.

Nos. 1 to 3, Ital. curs. char. (No. 1 autograph); No. 4, Span. Rabb. char. (modern); fol. (of different sizes), paper, ff. 150. [Reggio 11.]

1307

ספר שערי גן עדן, theological treatise on paradise, divided into four parts: *a.* במהות הנפש; *b.* בג"ע הארץ; *c.* בתענוגי הנפש בג"ע הארץ וירצה לדעת מקומו ואנה ימצא; *d.* ובג"ע העליון בענין ע"ה אחר התחיה. The author, who composed his book in the year 5334=1574 (fol. 45), was a contemporary of Abraham Farizol, whose ארחות עולם he quotes.

Ital. Rabb. char.; 4to, paper, ff. 80. [Reggio 39.]

1308

מקראי קדש of R. Yoseph סאמינה (so; printed). The copy was begun on the 10th of Siwan 5357=1597, and finished on the 12th of Elul of the same year at אספי. At end are the index and a liturgical piece, beg. איש אשר קנא לשם עליון.

Span. Rabb. char.; 4to, paper, ff. 115. [Bodl. 59 (Uri 357).]

1309

ספר יסודי תורת משה, theologico-Kabbalistical treatise of Binyamin (Wolf) ben Yizḥaq ס'ג'ל לייטמרץ, composed in the year 5400=1640. The book is a commentary on the 13 articles of faith (the beg. of the second is to be found at end). At end (fol. 804) the beg. of R. Sa'adya's poem אהל מכון, with a small introduction. The author quotes (fol. 103): מצאתי כתוב בש'ת מו' כהרמ' ח"ל . . . אהו' האלוף . . . הרר' שבתי יצו' הגיע לידי דבריך . . ., in which responsa the author mentions his grandfather R. Asher at Cracow, his grandfather R. Yoel, and the ס' הגן [of R. Yizḥaq ben Eli'ezer; fol. 813].

A small part of the MS. was written by the author's son Yoel (who died at the age of 14 years, according to the preface) and Mord'khai at Posen. The greater part seems to be written by Yoseph (דרשן) of Posen, who added a marg. note on fol. 69. There are a great number of other marg. notes.

Old Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 915; lacuna between ff. 352 and 361, but to be found at end; (much injured and defective at end.) [Opp. 584 (Ol. 1171).]

1310

1. טעמי מצות, the reason of commandment by R. Mord'khai העקשר, composed in 5519=1759.

2. Fol. 90. כנפי יונה, Kabbalistical book, in five parts, beg. כשעלה ברצונו הפשוט ית' לנצח נצחים לברא את העולם, ends הבריח התיכון מבריח מן הקצה אל הקצה שהוא מן העולם ועד עולם. (The Bodl. has no printed copy.)

No. 2 was copied from a MS. in Germ. curs. char. by Hiyya hak-Kohen די לארא of Morocco, for the physician Sh'lomoh די מיזא, fin. the 4th of Ḥeshwan 5486=1725.

No. 1 (Ol. 312), Germ. curs. char. (autograph); No. 2 (Ol. 348), Span. Rabb. char.; 4to, paper, ff. 253. [Mich. 531.]

1311

1. ספר משרת משה (printed). At end poems by different authors.

2. Fol. 26. ספר פניני המליצה (printed).

3. Fol. 41. שער הט' הנהגה משובחת בהנהגת הגוף, an ethical fragment, beg. אסכנדר לפי שהגוף הזה הוא כלה ויכנס בו ההפסד.

4. Fol. 43. A fragment on precious stones, beg. המאמר השמיני בחכמות מיוחדות יסודו' נימוסיות וזכר אבני מרגליות.

5. Fol. 47. Homily of R. Mosheh ben Yoseph, delivered at סולכאט, on the occasion of the wedding of his son.

6. Fol. 66. האלף לך שלמה, prayer by Yoseph ben R. Mord'khai haq-Qadosh ה'י'ד (printed?). It beg. י"ג עקרים המתחייבים מאתו יתברך האל . . . At end, אלה הדברים מספר האלף לך שלמה מחבור כמהר' יוסף ז'צ'ל המתקן חזוק אמונה בוכוח ישו הנוצרי. Next come a

laudatory piece on this prayer by Zeraḥ ben Nathan and two other small prayers.

7. Fol. 69b. Five poems, headed שיר נאה.

8. Fol. 70. בן סירא, beg. with the letter ל (beg. wanting), interrupted on fol. 73 by four poems: three of Yizḥaq ben Mosheh and one of Sh'muel ben David. Fol. 74. אלפא ביתא אחרת לבן סירא (both printed).

9. Legends: *a.* Fol. 84. מעשה אברהם ע"ה ממה שאירע לו עם נמרוד; *b.* Fol. 90. מעשה שאירע לרבי יהושע בן לוי ז"ל; *c.* Other small ones (all printed).

10. Fol. 110. ספר טוביה, the apocryphal book Tobias (printed).

11. Fol. 117. Pieces relating to the history of the Jews (printed): *a.* ספור היה מהמלך דון פידרו הזקן עם החכם ניקולום, 13 questions; *b.* במלכות צרפת קמו שני אנשים אוהבי הרע; *c.* בזמן המלך הזקן מלך אלפונשו באו אנשים לפני השופטים; *d.* כי בספרד באו נוים ואמרו שמצאו הרוג בבית איש יהודי; *e.* האי אשר נקרא היום אינגלאטירה; *f.* בעיר מונטיטון יצאו היהודים ב'ח'ה'מ נעשה שם שמר גדול של פסח (incomplete).

12. Fol. 124. The letter of the priest Johannes to the Pope (the Bodleian has not a copy of the letter published in 1519).

13. Fol. 128. A grammatical fragment, headed ואחל לכתוב הפעלים; the words are translated into the Tataric language.

14. Fol. 130. Three historical notes (see for all these treatises ham-Maggid, 1868, p. 229).

The copy was made by Yizḥaq ben Eliyyah ham-M'lammed at Manguf. No. 1 was finished on Monday the 24th of Thammuz 5443 (לשטרות העולם) = 1683; No. 5 on Friday the 22nd of Siwan of the same year; No. 10 on Friday ר"ח Elul of the same year; No. 12 on the 5th of Thammuz 5439 = 1679 at כוזלוב.

Owner: Mishael כיטרצן (?, fol. 69).

Qaraitic Rabb. char.; 4to, paper, ff. 130. [Opp. Add. 4to, 65.]

1312

מנורת המאור, ethical treatise, in 20 chapters, of Yisrael bar Yoseph ben אלנקאוה. The book beg. with a long poem containing the full acrostic of the author, which is followed by a preface in rhymed prose, and the contents of the chapters. Each chapter is preceded by a poem, with the acrostic of Yisrael. The first chapter is headed מדבר בצדקה רב להושיע. ונפש נענה ישביע; the last ללמוד דרך ארץ ומהלכו. וללכת בדרכיו. R. Yaqob ben Asher (author of the Tur) is the latest authority quoted by the author.

Span. Rabb. char. (from ff. 297 to 312 supplied by a later hand); small fol., paper, ff. 365. [Opp. 146 (Ol. 954).]

1313

A philosophico-theological treatise in Arabic by the author of No. 626, beg. with the end of the third chapter (end of 27th to end of 36th wanting), and ends with the 46th chapter (incomplete).

The fourth chapter is headed פי צרור אלעקול אלמפארקה מן פיצה תע'. The author quotes (fol. 19b) the fourth chapter of his book איצאח אלקואעד אלשרעייה. He says on fol. 65: וקד ראית הדא מרה באלמגרב אלאקצי ומנהם מן יבסט אלרמל ויקים פי אשכאל והדא כתיר משהור פי אלמגרב.

Syr. Rabb. char.; small fol., paper, ff. 73, (injured.) [Poo. 223 (Uri 317).]

1314

Continuation of above (the second or a later part), beg. with the end of the second chapter, ends with the eleventh (incomplete). The third chapter is headed פי תקסים אלעלום באסרהא ואלפצאיל ואלרדאיל, the eleventh beg. הדא אלפצל אלדי נדכרה אלאן לא יתצמן מעני' זאיד עלי מא קד אשתמלת עליה. Besides the above-mentioned quotations, the author quotes here his מדרש פר' שופטים ושוטרים ומדרש אלה המשפטים, his comm. on the Pentateuch with the title of כליל היופי, his comm. on ס' מדע (Mishneh Thorah), and his מקאלה דרך החסידות (ff. 136b and 137a). He also quotes Rab. 'Obhadyah, grandson of Maimonides, without adding ז"ל.

Syr. Rabb. char. (less carefully written than the preceding number); 4to, paper, ff. 158. [Hunt. 489 (Uri 342).]

1315

1. Fol. 5. Philosophical interpretations in Arabic of biblical and Agadic passages, and also of מעשה בראשית and מעשה מרכבה, a kind of imitation of Maimonides' Dalalath al-Hairin, which the author quotes sometimes. After a general introduction the author gives three propositions as an introduction to the study of his book: the first is מקדמה אלא' ינב אן לא יתערץ לקראה הדה אלתאליף אלמסמא בכתאב נואהר אלאסראר אלמנתכב מן אכבאר אלנבויה אלא מן כתרת ריאצתה וקוי עלמה. On fol. 31 he mentions another title of the present book; he says, וסיאתיך שרח הדה אלמעני פי הדה אלרסאלה אלמסמאה ברסאלה אלאסראר פי אלאשאראת אלי אלאחבאר. The book is divided into chapters (פצל) without figures. The last § beg. ואעלם יא אכי אן אלמחבה אצעף מן עשק במעני עצים גדא. Colophon: נשלם ביום ג' בר"ח תמוז בה' בו שנת ה'ר'פ'ז ליצירה וכתבו אברהם בר שמשון (?).

2. Fol. 41. רסאלה מרנו ורבנו מימון בר מרנו ורבנו יהוסף זכר צדיק לברכה אלפהא במדינה פאס שנת אתצא לשטרות, Maimon ben Yoseph's letter, composed in the year 1471 Sel. = 1160 at Fez, and addressed to his brethren, in order to encourage them to endure the calamities inflicted upon them. It beg. after a small introduction, אעלם אנה קד באן ואתצח במא צח מן אלכתאב אלנבווה ויניר טלמתנא דמא ועד ווערה ושרוה אלרבאניה, ends אלצאדק ועליך יזרח יי . . . A few passages are translated into Hebrew (interlinear). See hal-Lebanon, 1872.

3. Fol. 85. מקאלה לרבינו יהוסף בן עקנין ז"ל פי מערפה כמיה אלמקאדיר אלמדכורה פי תורה שבכתב ותורה שבעל פה', Yoseph Ibn Aqnin's treatise on the different measures mentioned in the Bible and the Thalmud; it

is divided into six chapters (the MS. ends with the 4th, incomplete), and beg. קצדנא אן נגמע מא וגדנא מפתרקן פי אלמשנה ואלתלמוד (see Graetz's Monatsschr. 1870, p. 448, where R. Ḥananel is to be added to the authors quoted; see for the Hebrew translation Kobak's Ginze Nistharoth iii. 185 sqq.)

Fol. 1 of the MS. is a fragment of a casuistic responsum. A later hand headed the page מגמגע להרמבם ולר׳ אברהם בנו שאלות ותשובות ובן סירא. Fol. 2. The end of a letter, of which the last words are וכל פה במהללך יהי פוצה ואתה הסוגר והפותח והיית אך שמח. Fol. 2b. The beg. of another letter, headed כתב מר׳ אברהם ביר׳ משה ז״ל אצל גאון יצחק בן שויך ז״ל, beg. אשרי . . . נעשה ראש לראשים שבעה, both in rhymed prose. Fol. 3. An elegy (beg. wanting) on the death of two Rabbis, Yaqob and Binyamin, ends

אל יחרה לכם ואל ירע בעת
אמרי אליכם אקראה אם תשמעו.

Fol. 5. A fragment of a Hebrew-Arabic vocabulary, beg. with יעה, ends with יצע (identical with No. 1510).

No. 2 was written by ʿImmanuel haq-Qatan ben R. Y'ḥiel.

Fol. 1, squ. char.; the rest, Syr. Rabb. char. (by different hands); 4to, paper, ff. 91. [Poc. 186 (Uri 364).]

Philosophy.

1316

1. Abraham ben Sh'muel hal-Levi ben Ḥasdai's translation of Yizḥaq hay-Yisraeli's ספר היסודות. It begins with a poem, beg. ראו ספר לנסות בם בחידות, and ends with the words לפי שהם פחות מהעשרות והוא אם (only a few lines wanting. See Steinschneider's Cat. Lugd. Bat. p. 37. The present MS. reads הנודע בהם שעה אחת היה).

2. Fol. 57. A fragment of a commentary [Averroës?] on Pseudo-Aristotle's 'De Plantis,' beg. וההפסד שיפסדו כלם בחלקיהם ויתהוה זה מזה. At end of fol. 57b. וביאר אחר כן ענין המחצבים בספר המחצבים ובא לבאר עתה ענין הצמחים שיעדפו על המחצבים. The §§ beg. with אמר, and Aristotle's words are fully quoted, followed by the commentary, which is introduced with the word הפירוש (not in the first two §§). The first § after the preface begins, אמר אמנם אנכסגוריש ואבן דקליש חשבו שלצמח תאוה והרגש וצער והנאה. The MS. ends, אמר ואין אל הצמח נשום כפי מה שיחשוב אנכסאגוריש וכבר נמצא הרבה מבעלי חיים אין נשימה לו (fol. 138, l. 10 of No. 1324, 9).

The owner's name on page 1 is illegible.

Neat Span. Rabb. char.; 8vo, paper, ff. 67. [Hunt. 576 (Uri 408).]

1317

1. ספר עולם קטן of Yoseph ben Ẓaddiq (printed).
2. Fol. 23. Maimonides' מאמר הייחוד (printed).
3. Fol. 32b. כתב ששלח הר׳מ׳ב׳ם ז״ל לאחד מגאוני דורו מהראוים להשקיף על סתרי התורה וסודותיה על ענין מה ששאלת בענין הקדמות והחדוש (Qobheẓ ii. p. 23), beg. קדמון וחדש. הוי יודע כי חכמי הפלוסופים . . . ברורה הנקראת ברהאן בלשון ערבי וזו היא שאין עליה תשובה ותמצאה מפורשת בל מעיק (so). והראשונים שלפני אפלטון . . .
4. Yoseph Ibn Ḥayyun's Agadic notes: *a.* Fol. 35. On passages of Numbers; *b.* Fol. 45b. ברכות התורה, on the benedictions of Jacob, Balaam, and Moses, three chapters.
5. Fol. 87. Notes and commentaries on various liturgical pieces, chiefly by Efraim of Bonn. Fol. 111b. A comm. on the Haggadah, identical with No. 1097; at end מפי מורי אבי הרב ז׳לה׳ה. Fol. 114. Comm. on the following S'liḥoth: *a.* אנוש עד דכא תשב; *b.* אומיץ יוסיף טהר ידים; at end of both חסלת פי׳ הסליחה שיסד ר׳ מאיר ש״ץ ונכתב מפי רבינו אלעזר בר יהודה ז׳צ׳ל; *c.* תפלה תקח תחנה נבחר, at end לפי שראה מו׳ אבי ז׳צו׳לה׳ה בני אדם טועין בתחנון זה של ר׳ מאיר ציר נאמן בקריאה וגם בפי׳ נתן את לבו לדרוש ולתור אחר עיקרו ולהעמיד דבר על אופניו מכח הלכות וגם מפי רבותינו. All copied from a מחזור (at Hamburg?) written 5078 = 1318.
6. Casuistic responsa. 1. Of Rashi: *a.* Fol. 126b. Beg. אליך שורק הנטוע; *b.* Fol. 129b. Beg. יבורך צורינו וכו׳ ועל ניקור החיות (both printed). 2. Fol. 131b. Of R. Qalonymos (תש׳ גאונים קדמונים 106 to 118). 3. Fol. 134. Of R. M'shullam = ibid. 119 to 152.
7. Fol. 138b. Collectanea from the Sh'elthoth, the Thanḥuma, the Shoḥer Tobh, some Boraithoth, and the Sepher hay-Yashar of R. Tham.
8. Fol. 145. Decisions and responsa: *a.* No. 4 and No. 5 = Th. G'on. Qadm. p. 39b to end. According to the copyist they are taken from R. Haya Gaon's comm. on ʿAbhodah Zarah. No. 6 = Th. G'on. Qadm. 1 to 14. No. 7 = ibid. 15 to 45. No. 8 = ibid. 46 to 69. Fol. 157 = ibid. 77 to 89. The copyist says: וששאלתם כיצד נכתבה המשנה וכו׳ כבר נדפס בספר היוחסין בקצת שינויים. ואחריו פי׳ על משניות מס׳ טהרות מועתק לקמן. The following § is identical with ibid. 60 and 67. Fol. 168 = ibid. 70 to 76. The next §§ begin: *a.* לקח מן הסיקרקון; *b.* וששאלתם נכסין ידועין לבעל; *c.* הדין הוא מילתיה דסופום; *d.* is identical with ibid. 90. Fol. 182 = ibid. 91 to 105 (the first § is in a different order in the MS.)
9. Fol. 186. R. Haya Gaon's comm. on Mishnah Tohoroth (printed). Next come: *a.* Beg. הרי זה אומ׳ מטמיך; *b.* וששׁ׳ הא דתנא בתוספתא הכשר בגט; *c.* וששׁ׳ הא דתנן צבורי פירות; *d.* = ibid. 75 (variations); *e.* וששׁ׳ בצק של ישראל.
10. ס׳ מקח וממכר by the same, 60 chapters (in a different order than the ed. and No. 544).

The volume is partly copied by Y'ḥiel Mikhel ben Ḥayyim 5600 = 1840, and partly by Elʿazar Ẓuriel ben Ḥayyim.

Germ. curs. and Span. Rabb. char. (modern); 4to, paper, ff. 270. [Mich. 491 (Ol. 575).]

1318

1. הגיון המלות (No. 1268, 2). At end . . . והעתקתיו מספר מוטעה וחסר מאד אני משה בן תבון בחדש כסלו שנת ה׳ ט״ו לפרט. Marg. notes.

2. Fol. 17. A treatise on logic, beg. after גדרים and גבולים with the words דע כי כל נמצא יש לו שם, ends מעורר·בו הרעיון כאשר שמו מעיד עליו. Marg. notes.

3. Fol. 20. A fragment on the creation, beg. כבר ידוע קוטבי התורה סובבים על פעולת פועל. The author quotes Maimonides.

4. Fol. 21ᵇ. Short notes on logic, amongst which one is headed העתקתי מהגיון דהרר׳ נתן הבבלי.

5. Fol. 22. A treatise on logic, beg. אמר אריסטוטלוס בספר ההגיון כי ההגיון נותן דרך להתחלות החכמות, ends ויסוד זה החיקש הוא בהתחיב האחד והאחר. Marg. notes, extracts from ס׳ הגיון דר׳ נתן הבבלי אלמקמץ, from, from הגיון דמהר׳ אליה ז״ל פילוסוף, from Averroës' and Avicenna's comm.

6. Fol. 33. Notes on logic, extracted from Averroës' comm., from הגיון דר׳ נתן אלמקמץ, and from Avicenna's אלשפא.

7. Fol. 36. עולם קטן, a philosophical treatise (Assemani 270, ccxcii. 2) attributed in the MS. to Sh'muel Ibn Thabbon. At end a few notes, one of which is headed Abraham ben 'Ezra. Marg. notes, extracts from Maimonides' works, the כוזרי, and Kaspi's מנורת כסף.

8. Fol. 42. Maimonides' צואה and a note of Ibn Kaspi's comm. on Ibn 'Ezra's comm. on the Pentateuch.

9. Fol. 43. Notes on logic, beg. וההקשים המשאיים חלקו מצד החמר. At end לקטת׳ מהגיון כמהר׳ אליא פילוסוף (so).

10. Fol. 45ᵇ. חבור יצחק הישראלי אשר העתיקו נסים בר׳ שלמה מלשון ערב ללשון הקדש, Yizhaq hay-Yisraeli's 'Liber Definitionum,' beg. אמר יצחק רבים מרואי ספרים הקדמוני, ends השמינית שיתועדו שניהם יחד על דבר אחד בעינו מכל אלו ומשיב כהו[גן] (fol. 2, col. *d* of the Latin translation). Marg. notes, headed אמר הלל. At end short notes on logic, in which Italian words occur.

11. Fol. 55. A treatise on logic, beg. התמונה הראשונ׳ ונאמר כשסודר הגבול האמצעי. Marg. notes, of which one is signed מהגיון דר׳ נתן אלמקמץ.

12. Fol. 63. A vocabulary, beg. בראשית דבוק. ראשון זה שיש אחרון, ends with the explanation of מדוע.

13. Fol. 67. A philosophical treatise on the qualities of God, in which the author tries to prove that by attributing to God various qualities, he does not become a plurality. The preface beg. ראוי לו למי שמדבר באלו הדברים לידע, the treatise itself beg. אתחיל ואומר שהשם אמנם הם מנמצאים ית׳ יקרא ראש התחלה וראשון, ends משיגים בעלי רשות ורצון נשלמה זאת ההצעה תהלה . . . Marg. notes, of which one is signed ממ״ן.

14. Fol. 71ᵇ. חשבון שמות בעלי המלחמות, calculation how to place armies so as to be certain of victory; it is addressed to Alexander. Beg. דע אכסנדר שזה הוא וכבר ידעת שהשורר מצטרך הסוד אשר הייתי עושה לך, ends אל האנשים יותר ממה שהם צריכים אליו. Next come some ethical sayings.

15. Fol. 75. זה הספר נקרא מאמר הל״ב הקדמות וקצת יחסוהו אל אריסטו אבל הרוב אומרים שאפלטון חברו וכן נר׳ יותר ואבונצר פירשו ונראין הדברים שאבונצר פירשו כי רוב דברי הפירוש הולכים אחר כוונת אבונצר בספרו בששה התחלות אמנם יהיה מה שיהיה הוא מאמר נכבד מאד על כל המאמרים שחובר במציאת השכלים חוץ מדברי ארסטו, R. Hillel ben Sh'muel's [of Verona] translation (from the Latin) of the book 'De Causis' (opp. Arist. 1552, vii. 114 to 120) with a few notes of the translator. He separates the proposition from the commentary (not distinguished in the Latin of Th. Aquinas, but in that of Aegidius) by the words אמר המפרש. The copyist omitted some words at end of 4 and at beg. of 5; these two §§ consequently make in the MS. only one. The Hebrew runs (fol. 76 end): מן המובות מהם מקבלים מאת הסבה הראשונה הם רושמים צורות שניות, corresponding to the Latin (fol. 115ᵇ, l. 14) 'quas recipiunt à causa prima,' continued (ibid. l. 18), 'imprimunt formas secundas.' For § 7 Hillel says: המפרש האריך הנה בדברים יתרים בלתי צריכים ולכן לא כתבתים, but he omits only a few sentences in this §. The Latin words (fol. 115ᵈ) 'Et si significatio quidem illius est reditio super essentiam suam' are in Hebrew ועוד בעבור שחזרתו רוורשיאן בלע׳ היא רק בעד הווייתו. §§ 9 and 12 are omitted; § 13 of the Latin is in the Hebrew translation before 11 of the Latin text. Hillel adds to § 14, זה הפי׳ צרי׳ לפי׳ כי דבריו נכונים מאד וצריכים עיון רק מתחיל הפי׳ של זאת ההקדמה עד סופו. To § 15, אמ׳ הלל המפר׳ האריך הנה בדברי׳ יתירי׳ שהם מעורבבי׳ ולכן לא כתבתים כי כולם הם נכנסים בידיעת מן השכל והמשכיל והמושכל שהם דבר אחר בעצמו או פורש היטב בספר הששה התחלות לאבונצר ונתן בזה משל האור והראות והשמש ועיין שם גם רבינו משה באר זה היטב בהשכלת האילן. To § 16, א״ה דברי הפי׳ בזה הוא נבוך לבלי צורך ולכן לא כתבתים. To § 17 Hillel adds a large note, beg. הגירס׳ הזאת מן ההקדמ׳ וגם פירושה אינם נכוחים. He has also a large note on § 18. After § 24 of the Latin text the Hebrew translation has the following proposition: מכל הראשונים קצת מהם יש שהם בקצת באופן שהאחר הוא באחר, followed by a short note of Hillel. The other propositions are not followed by the commentary.—Hillel translates nothing from Thomas Aquinas' commentary. The passage quoted by Steinschneider (ham-Mazkir, 1863, p. 111) was certainly in the translation which Hillel had before him, and traces of it are in the text of Aegidius Romanus (Venice, 1550, p. 39); perhaps the Arabic text agreed with Hillel's words. Hillel speaks, besides, of the passage as being at the end of the comm., whilst in Thomas Aquinas it is to be found at the very beginning of the 11th §. The thirty-two propositions are followed by the following passage (fol. 82): והפרש שבין היש וההויה תמצא במאמר המחובר לכך שחבר פילוסוף אחר ונקרא מאמר המציאות והנמצא. Hillel gives only the beg. of it, which agrees with Thomas Aquinas' Prooemium to the book 'De Ente et Essentia' (Opp. II), which follows

the 'Libellus de Causis.' Next comes a fragment, beg. שלמות הנפש (Steinschneider, loc. cit.), where the glossator is called אלול.

16. Fol. 86. The beg. of No. 13 (small leaf).

17. Fol. 87. משרת משה (fol. 99 should come after fol. 94) with marg. notes, a large number of which are signed מ״ן or ממ״ן. They contain extracts from the כוזרי, מנורת כסף, יקוו המים, and the ס׳ חבור הכוונה of R. David (fol. 98). Two other extracts from the same author are to be found on fol. 100, one of which is from the above-mentioned work, and the other from his commentary on the Pentateuch.

18. Fol. 102. הגיון לר׳ אברהם אבן עזרא ז״ל, another translation of Abraham ben Ḥiyya's הגיון הנפש, part I (see No. 1267, 15); the preface beg. אמר . . . ברוך יי אשר חנן והשפיע בחכמתו וברצונו לבן אדם חכמה. . . . . Marg. notes containing extracts from Ibn 'Ezra's שער השמים and from the ס׳ הבהיר. At end a note, headed סוד עזאזל. וכתב רבי׳ מרדכי דמן פרושטטו בספר׳ ומה שאמר ר׳א׳ע׳ז׳ל בהיותך בן לג . . . (see No. 1267, 16). On the marg. is a note on the same passage.

19. Fol. 108. His ספר השם, beg. אתחיל ספר השם בעזרת משיב הרוח ומוריד הגשם. זה הספר נחלק לשמונה חלקים. ends ועד עולם וימלא משאלות. הראשון להורות לבנו למובה ולעבדו בלבב שלם ולהכירו בנפש הפיצה. אאא׳ ס׳ נשלם ספר השם הנכבד אשר חבר . . . אז נדברו Marg. notes, extracts from Ibn 'Ezra's other books. At end a table of permutation of יהוה (four טורים); a geometrical figure belonging to the end of the fourth chapter; the poem בשם אחד, which is preceded by nine lines, beg. מגדל עוז (the MS. reads בקרית מרישה). The copyist states זה שייך לעיל בראש הספ׳ (variations from the edition).

20. Fol. 113. A commentary on ס׳ השם, beg. לפי שרצה החכם לחלק בין שם העצם לשם התאר בשמותן של ה׳ק׳ב׳ה, ends with the sixth chapter, על כן נערך המספר המוזכר למעלה על ה׳ ויעלה ז״ר. סליק. לא מצאתי יותר. Marg. notes and a note at end on the same subject.

21. Fol. 123. A medical fragment of twenty chapters (שער), beg. וזהו דפק שקבלתי בקוצר מלמדך. ודע כי חכמי רומי.

Old Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 124 (from ff. 48 to 55 and 118ᵇ to 123 blank leaves. The marg. notes are often injured and stained). [Mich. 335 (Ol. 82).]

1319

1. מלות ההגיון (No. 1318, 1).
2. Fol. 11. משרת משה.
3. Fol. 21ᵇ. רוח חן.

4. Fol. 39. The Hebrew translation of Hippocrates' Aphorisms and Maimonides' commentary on it, beg. אמר משה בן עביד אלה הישראלי הקרטבי ז׳צ׳ל איני חושב ששום אחד מן החכמים אשר חברו הספרים. The Aphorisms are in the MS. in two translations, one of which is on the margin. This is introduced by the words (fol. 41ᵇ), ספר זה יקר מאד בחכמת הרפואות ונקרא אמפוריזמי משמעו . . . ם קצר אונר . . . ועל כן הבאתיו באלפא ביתא. The first sentence in the text is הזמן קצר (נ״א החיים קצרים) והמלאכה ארוכה והעת צר והנסיון פחד והדין (ס״א משפט) קשה. וראוי לך שלא תהיה מקצר (נ״א מסופק) לעשות מה שראוי זולתי מה שיפעל החולה ומשרתיו גם כן והדברים אשר מבחוץ. On the margin (injured in binding), אורח חיים קצר והחכמה ארוכה השעה . . קת הנסיון מכחש והדין יהלוף . . .׳ תתרשל בהשנחת החולה להשניח בן יחידי בלא עצמו . . . רתיו והעניינים החיצונים. Besides these variations, which are to be found partly above the words, partly near the lines, there are others added by a later hand. The addition on the first sentence is ס״א והנה ראוי לך שלא יספיק לך בהשלימך לבדך לעשות מה שראוי מבלתי שיהיה שיעשהו החולה והעומדים לפניו כן והדברים אשר מחוץ וכו׳. Part I has 25 §§, II has 54, III has 31, IV has 82, V has 72, VI has 59, and VII has 64. The comm. of VII. 61 (the last in the original, see Cat. Lugd. Bat. p. 154) is in the present MS. מאמרו שהלחות יהיה מורק מן החזק כקיא ומן החלוש בשלשול לא יהיה זה תמיד. וכבר ידעת דרך אפוקרט ומנהגו. ונאליאנוס הוא מסופק בזה הפרק אם הוא אפוקרט או לזולתו. The last § in the text is צאת הנוף מטבעו כמו שיצא במה שיורק מהבטן ובמה שיורק מן הבשר או מזולתו מן הנוף אם יהיה מעט יהיה החולי מעט ואם יהיה הרבה יהיה החולי הרבה מאד ויורה על מות. אמר המפרש כל אילו הפרקים מבוארים הם אינן צריכין לפירוש. The translation on the marg. דרכי תוצאות הגוף והמסווה לצאת ולא יעצרו עד יטהר הגוף הוא אות שלום ומרפא. נשלמו האמפוריזמי לאפוקרט העתקת שמואל אבן תבון ז״ל.

5. Fol. 103. מאמר מ׳ר׳מ׳ב׳מ, an astronomical and astrological fragment, beg. דעו רבותי שחכמ׳ הכוכבים שהיא חכמ׳ וראית.

6. Fol. 104. A compendium of Yiẓḥaq hay-Yisraeli's יסוד עולם, made by the author's son; twelve chapters according to the index, but there are only eleven. Fol. 111. A fragment on the seven climates, headed משפט שבעה האקלמים כלו׳ כל חלקי הישוב (perhaps a part of the 12th chapter of the compendium).

7. Fol. 112. [Mosheh ben Thabbon's] עולם קטן (No. 1318, 7).

8. Fol. 119. צנצנת המן, the prefaces to the Hebrew translations of Maimonides' comm. of the Mishnah (variations from the editions).

9. Fol. 131. A fragment of a medical treatise (beg. wanting). The third line beg. with the following words: וצריך הרופא לדעת ולראות בעת שהמרה האדומה נוברת על הגוף.

Nos. 1 to 3 were written by Yoseph ben Yisrael השליט. No. 1 was finished on Monday the 8th of Adar 5223 = 1463. Nos. 4 to 8 by Mord'khai ben Binyamin ויכי אספילו for his master, Mosheh Dodi ben Mord'khai. No. 4 was finished on Thursday night, the 2nd of Sh'bat 5135 = 1374. No. 9 by a late hand.

Nos. 1 to 8, Germ. Rabb. char.; No. 9, Ital. curs. char.; small fol., paper, ff. 134. [Reggio 7.]

1320

Wolf Heidenheim's German translation of מלות ההגיון. The first twenty-six leaves of the MS. contain musical pieces.

Germ. curs. char. (Gothic); tall 4to, paper, ff. 113.
[Mich. 47 (Ol. 83).]

1321

מדרש החכמה, a philosophical encyclopedia according to Aristotle, by Y'hudah ben Sh'lomoh hak-Kohen of Toledo. The preface beg. after the biblical verses (Assemani 318, cccxxxiii), לפי שכל יצירותיו של ה'ק'ב'ה נחלקים לשלשה חלקים. The work is divided into two parts with subdivisions (see Steinschneider, Cat. Lugd. Warn. 20). At end of the logic (fol. 45) the author says: אמר המחבר ובזה המכלל שהכללנו מחכמת ההגיון די בו כפי ענין הספר לפי שזהו נעשה בחכמות יותר אבל ספרי ההגיון שמן ספסטה וגדל ודיברה ומעשה השיר אינו כי אם למי שירצה להעמיק בזה הענין של הגיון ודומה לו כמי שעוסק כל ימיו בדקדוק כדי שיקרא מבין בדקדוק ואין זה מקום בינה. וכבר הזכרנו בפתיחת הספר כי עניין זה החיבור אינו כי אם להודיע תכלית תועלת חיבורי האומות ושלא יהא הישראלי רק מהן כדי שלא יתגאו עליו בחכמותיהן... The colophon at end of the metaphysics (Dukes, der Orient, viii. 404): ... וכשנת גלגל הדבר וירדתי לטוסקנא פיסו ממני.... At end of the first part (fol. 145^b), after חזק, a note beg. ומשה ... כלו' עצמו (see Steinschneider, op. cit. p. 60), only a few lines.

The second part (fol. 146) is headed ... מספר כללות של ספר היסודות לאקלידס (incomplete, ends with the beg. of the 36th proposition). Fol. 156. [ספר גדול מתלמי, Assemani, loc. cit.] A part of the Almagest, beg. with the sixth chapter (beg. wanting). Fol. 161^b. Beg. זה מכלל יופי מספר התכונה לאלבטרוגי שהיה נבון הרבה וזמנו קרוב לזמננו זה שהיא שנת שבע וה' אלפים כ'מ'ל שנה והוא השיב על תלמי... ודע כי נגלה לו סוד גדול ואלו היה יהודי היה ראוי לחכמת אלהית ... ועתה נתחיל בעשית לכתוב מכללות מספרו כמו שעשינו בשאר הספרים. Fol. 174. Beg. the astrological part, headed פתיחה למשפטי הככבים (see Cat. of Vienna, II. p. 71. The present MS. reads ר' זיזא). Fol. 187^b. Beg. זה השער בפירוש האותיות (see Assemani, loc. cit.) Fol. 192^b. A § beg. שתעין תהלה לדוד שהוא בא באלף בית (Assemani, op. cit. p. 320). Fol. 193. A § beg. כשאתה מעיין ימי ספירת העומר. At end (fol. 195) the author fixes the redemption in the year 5020=1260. Fol. 195^b. Beg. שאלני חכם אחד מחכמי האומות אם אליכם (so) בחר בכם ואתם גוי קדוש; on fol. 196 follows the answer. Fol. 197^b. A § headed פרק. והאיש משה עניו מאד. Fol. 198. Notes on Agadic passages (Assemani, loc. cit.) After the conclusion of the volume follows a § headed שלשה נקראו טוב ונקראו בשבעים שמות. At end a poem of seven lines, beg. גזרת ספיר לא האפילה. The MS. has marg. notes by the copyist (?), wherein French words are used.

Owners: Malkah, widow of Abraham ben Sh'maryah, sold it to her mother-in-law Sh'lomith, daughter of Sh'maryah, on Thursday the 27th of V'adar 5090=1330. Witnesses: Yoseph ben ר' שארות צבי Yizhaq ben Abraham; Sh'muel ben Eliyya hak-Kohen; Eliyya ben Sh'muel hak-Kohen; Mosheh ben Abraham.—Y'shu'ah ben Abraham sold it to R. Yoseph ben Y'hudah קקרינו on Wednesday the 26th of Siwan 5149 A.M. (כפי המנין שאנו מונים בו פה בקהל קירים). Witnesses: Yoseph ben Abraham (צוה לחתום); Yisrael ben Abraham; Y'hudah ben Eliyyahu האדרינופוליטי.—Yoseph ben Sh'muel hak-Kohen and Sh'lomith, daughter of Yaqob, the wife of the father of the former, sold it to R. Sh'muel ben Abraham (no date). Witnesses: Mosheh hap-Parnes ben Eliyya; Hizqiyya ben Eliyya hal-Levi; Y'hudah ben Elyaqim קוסטנדי.—Sar Shalom ben Nahman ha-Hazan sold it to R. Yoseph ben Mord'khai at Trok on Friday the 8th of Sh'bat 5358=1598.—Mord'khai ben Nahman Hazan. On the last page: העתקתי כפי להרבני הדיין החסיד מ' מאיר בן מ' מיכל בק"ק שארנג (?) דבאם יודפס הספר ההיא (so) בחיי א"א לשלוח לו ספר אחד בחנם מהם. A poem of six lines (Germ. curs. char.) follows, beg. הן יהודה גבר באחיו.

Greek Rabb. char.; 4to, vellum, ff. 211. [Mich. 551 (Ol. 414).]

1322

1. Fol. 6. ספר מדרש החכמה, part I (the MS. has not the note at end of logic mentioned in the preceding number; it reads לתושקאנה ופייסו ממנו . . .). After the note beg. ומשה follows another on measures and weights in the Thalmud; fin. the 15th of Iyyar 5149=1389.

2. Fol. 105. אתחיל ביאור עניני השמות הנזכרים במלאכת ההגיון לר'ב'מ'ז'ל, Maimonides' treatise on logic, in Hebrew (No. 1268, 2).

3. Fol. 117. [Abraham bar Hiyya's ספר צורת הארץ], beg. ארוננו יי without enumeration for the §§ headed פתח. The greater part of the geometrical figures are at end.

4. Fol. 160 (by a later hand). Mosheh Narboni's comm. on el-Gazzali's כוונות הפילוסופים, containing the logic. It beg. like No. 1285, 3, with marg. notes, mostly headed תוספת. At beg. זכור אל (?) גזל היה תלמידו ב"ם וזה הספר הוא קצור הגיונות בס' כך כתב פה עירה קטנצארו שנת (?) בורליאו; at end בכמה מקומות אזמרה לחדוש העולם לחדש מרחשון. יעקב.

5. (At beg. by a still later hand) סדר אותיות של ר' עקיבא אמר ר' עקיבה מפני מה יוד של אלף: *a.* עקיבא א"ת אותי תיעב; *c.* דרשה אחרת אלף בינה גמול; *b.* זקוף אלב"ם אל; *e.* אל תקרי אחס אלא איחום; *d.* אתאוה לו אל תיקרי אל בם אלא אל בם.

On the binding (left hand) a letter signed יצחק יצחקי (?).

Owners: Yaqob ben Yizhaq Roman; Sh'lomoh ן' פיואנטי.

Span. Rabb. char.; fol., paper, ff. 178. [Poc. 343 (Uri 369).]

1323

מדרש החכמה, part I (end wanting) like the preceding number. The headings of several §§, especially where the name of the author occurs, are falsified. At beg. ספר חכמת העולם ויקרא שמו ספר כתאב אלביאן וחכ . . . ודיני הכוכבים חבר ר׳ תנחום.

Span. Rabb. char.; fol., paper, ff. 127, (much stained.) [HUNT. 57.]

1324

1. שער השמים of Gershom ben Sh'lomoh with marg. notes, containing chiefly omissions and variations (to be read in the preface ספר הנכבד instead of ספר הנפש). After the words אחרי הפרדה מן הגוף (ed. of Venice, fol. 59[c]) the MS. has וראוי לדעת סבת המחלוקת אשר נחלקו בו החכמים הקודמים בהשארות הנפש ואחר כן נבאר ראיותיהם. Next comes a long chapter on the same subject, wherein the opinions of Alexander Aphrodisiensis, Themistius, el-Farabi, and Averroës (also the fragment of No. 4, *a*) are given, followed by the printed § מאמר לחכם הראשון המכונה ב״ר. The 13th chapter of the edition is not in the MS.

2. Fol. 89. A § headed מאמר לחכם המתואר ר׳ שלמה הקטן ז״ל אשר חבר כתר מלכות אם הנפשות נבראו קודם בריאת הגופים או לא.

3. Fol. 91. ספר השינה והיקיצה לארסטו העתקת שלמה בר׳ משה מלוגוויירי מלשון הערלים ללשונינו, Sh'lomoh Melgori's translation from the Latin (?) of Averroës' paraphrase on Aristotle's book 'De Somno et Vigilia.'

4. Fragment on the intellect, extracted from Sh'muel Ibn Thabbon's comm. on Ecclesiastes (see No. 132); the small introduction ends . . . ראיתי לחבר אל פרושנו בו מאמרים קטנים שנמצאו לחכמים האחרונים בענין הדבקות השכל הנפרד באדם. יש מי שאומר כי מחבר זה המאמר הוא בן [רשד]. *a*. Fol. 103. כתב אחד מן הפלוסופים לתלמידו. עמדתי האח הנכבד. על אשר שאלת עליו לגלות לך דעת החכם בהדבקות השכל הנפרד באדם (Ar. App. ix. 67); *b*. Fol. 106. מאמר אחר לו בענין ההוא (שער השמים fol. 59[d]; variations from the printed text); *c*. Fol. 107. מאמר אחר לבנו בענין, beg. . . . והיא הכונה אם ידבק השכל הפועל בשכל החמרי והוא מעורב בגוף.

5. Fol. 115. מאמר אלהי לחכם הפילוסוף האלהי משה בר׳ יוסף בן הלאוי בקיים שמניע הגלגל האחרון עלול מהסבה הראשונה ית׳, a chapter on metaphysics of Mosheh el-Labhi (?), translated from the Arabic. The author quotes only Mohammedan philosophers, viz. Abu-Naẓr, Abu-ʿAli, and Ibn Roshd. The translator adds a large number of notes, wherein he polemises against the author, sometimes in abusive terms. Colophon: נשלם זה המאמר ונקרא אלהי מפני שהוא חלק מחכמת האלהות ולזה חברתיו אני המעתיק אל זה הספר וגם מפני שיש בו דעת תוריות מה שהוא ממופתי מציאות האלוה ית׳ ואחדותו אבל מה שקיים קצת תארי החיוב הם בעיני יוצאים מהדת ומה שסדר בו ענין חיוב ההשתלשלות הוא הבל ורעות רוח.

6. Fol. 126. Notes on metaphysics, headed באורים שמצאתי על מה שאחר הטבע במאמר ראשון בראש.

7. Fol. 128[b]. El-Farabi on Aristotle's metaphysics, headed מאמר אבונצר אלפראבי בכונת ארסטו בספרו מה שאר הטבע (see Steinschneider, Mémoires de l'Acad. de St. Pétersbourg, t. xiii. p. 139, where שיורה is to be read for שנורה).

8. Fol. 130. An introductory chapter to metaphysics, headed הצעה אחת לכל מתחיל בחכמת האלהית, beg. ראוי למי שידבר באלו הדברים האלהיים לדעת, ends שאלו המעשים המוגבלים אמנם הם מנמצאים׃ הם משיגים בעלי רשות ורצון. The author quotes Averroës.

9. Fol. 137. ספר הצמחים דברי ארסטו (No. 1316, 2), Pseudo-Aristotle's book 'De Plantis,' translated from the Arabic by Qalonymos ben Qalonymos ben Meir, fin. the 8th of Nisan 5074=1314. Colophon: נשלם המאמר השני מס׳ הצ׳ ובהשלמו נשלם הספר.

10. Fol. 147. Mosheh ben Thabbon's ספר עולם קטן.

11. Fol. 153. ספר משרת משה.

12. Fol. 169. The chapter on the letters of the alphabet, taken from the מדרש החכמה (No. 1321, fol. 187[b]).

Owners: Shimshon Kohen Modon, 5459=1699, who added marg. notes to the last two treatises, as well as the contents of the MS., according to which two treatises—*a*. ספר העגולות לבטלמיוס העתקת הרש׳ בן תבון; *b*. ספר מאזני העיונים (והוא נחמד לא נזכר שם פועלו מאד)—are missing. Isaya Bassan (at end, Rom. char.)

Ital. Rabb. char. (from Nos. 1 to 5) and Span. Rabb. char.; 4to, paper, ff. 173. [OPP. ADD. 4to, 10.]

1325

שער השמים, beg. with I. 1, with the words וזה לבעלה. מוחש מן האידים, and runs like the preceding numbers. It has also the 13th chapter of the edition, headed המאמר השני and on the marg. מצ׳ הששי. The MS. has six chapters more than the edition; the last is incomplete, it ends with the words האיקלים השביעי אמצעו מקום. On fol. 229[b] the author says: אך עתה מקרוב מצא אחד מחכמי הדור בחכמה ההיא ושמו אלפטרוגי . . . שהתנועה המיוחד לכל גלגל וגלגל (see Graetz's Monatsschr. 1872, p. 183). On fol. 233[b]. וכאן אעתיק מאמר אחד שמצאתיו בספר הנקרא מבוא לתכונה. A few marg. notes, containing chiefly the French translation of some words in the text.

The acrostic of משה is pointed out on fol. 154[b].

Germ. Rabb. char.; 4to, paper, ff. 239. [OPP. 601 (Ol. 1187).]

1326

שער השמים, like No. 1324 with an additional chapter on fol. 94[b], headed המאמר בכח השכלי, beg. אמר אמנם החלק מחלקי הנפש שבו תשיג ההשגה הנקראת שכל ובינה, ends א׳ע׳פ שלא יהיו לו ההקדמות דמיונות אינם מתיילדים לנו אלא עם הדמיונות. Marg. notes containing variations (ס״א) and some beg. אמר דניאל י׳ע׳ל.

Ital. Rabb. char.; 4to, paper, ff. 99. [OPP. ADD. 4to, 61.]

1327

שער השמים, like No. 1324 (lacuna after fol. 116). Marg. notes containing omissions.

Span. Rabb. char.; 4to, paper, ff. 119, (fol. 64 injured.) [Poc. 42 (Uri 398).]

1328

שער השמים, like No. 1324 (רושדי instead of רשד).

Span. Rabb. char. (modern); 4to, paper, ff. 102. [Opp. Add. 4to, 54.]

1329

1. [צרור הכסף of Yoseph] Ibn Kaspi (No. 1268, 3).

2. Fol. 58. Abraham Abhigdor's translation [of Petrus Hispanus' *Tratto*], shorter than No. 346, 6, at the beg., but more complete at the end.

Ital. Rabb. char.; 8vo, paper, ff. 65. [Bodl. 56 (Uri 406).]

1330

1. ספר תעלומות חכמה, a philosophical treatise of Shalmiyyah ben David Ibn גבאי has-S'fardi. It is divided into five parts (מאמרים): *a* is headed בענין השגת הבורא ב"ה שהיא מנועה לכל ולא ישיגנה זולתו, containing four chapters; *b*. בנבדלים, eighteen chapters; *c*. בגלגלים, fifteen chapters; *d*. ביסודות, sixteen chapters; *e*. בהשארת הנפש המשכלת, ten chapters. The author quotes only Maimonides. The treatise is preceded by a poem and the index. At end,

מנין פרקי ספר זה סֹגֹ   וסימנם באתי לגני

2. Fol. 64. מאמר בייחוד הבורא, chapter on the unity of God, beg. שמעתי דבת רבים אמרים כי הבורא ית׳, ends והוא מתהפך כלהט החרב רצא ושוב כמראה הבזק (lacuna between ff. 68 and 69).

3. Fol. 70b. Abraham Ibn 'Ezra's ערונת המזמה ופרדס החכמה.

4. Fol. 74. ספר היסודות, a meteorological treatise by Yoseph, composed for R. Yoseph בן גדול הדור (a blank space). It is divided into nine chapters, the first of which is headed בהוית העבים והמטר and preceded by twelve propositions, the last בסבת הראות הדבר הנראה מרחוק קטן ממה שהוא.

5. Fol. 88. חשן משפט, a commentary on Exod. xxviii. 15 by R. Mosheh hak-Kohen.

6. Fol. 91. [אגרת מוסר לארסטו], Y'hudah el-Ḥarizi's translation (incomplete and by a later hand).

Greek Rabb. char.; 4to, paper, ff. 93. [Opp. 602 (Ol. 1188).]

1331

1. ספר מקור חכמה, a philosophical treatise divided into three parts: *a*. אותות השמים, on meteorology, beg. אחר אשר אמרנו מגוף פשוט המתנועע והמתהוה עתה יש לומר מן הגוף המתנועע ומתהוה המורכב, ends ואני עם הרבה בני אדם הייתי בארץ ששוניא (זעחשן above) ראיתי זהרורית אחת . . . לא היה דרך שום אחד מן הכוכבים הנקרא פלניטי. חסלת . . .; fol. 9b. ורוה הנגב הנקרא אדריילי; fol. 13. או שיש להם קשרים וענפים שקורין אַשְׂטַחְטָא. *b*. Fol. 21b. ספר השמים והעולם, on nature, beg. כוונת הפלוסופיא מתחלקת לג׳ חלקים והם חכמת הגיון וחכמת המדות וחכמת הטבע; fol. 28b. ומי שהיה רוצה לפרש לפי דברי אביצנה היה אומר שעתה שהוא עצם הזמן בשם המיוחד נקרא איצשטונט ופי׳ זהו אשר לא יעמוד וזה, ends שאמרנו מן היסודות עתה יספיקו. This has two §§. *c*. Fol. 46b. חכמת אלהות, on metaphysics, divided into §§, the first is headed מופתי מציאות הש׳ ית׳ שיש אלוה נמצא מוכיחים בה׳ דרכים. מופת ראשון, the last § is headed אם שכל שלנו ישכיל הדברים אשר אין להם תכלית. No Jew's authority is quoted; it is, perhaps, a translation from a Latin work. There are many glosses wherein German words occur. Between *b* and *c* are notes by a later hand containing *Gematriyaoth*.

2. Fol. 93b. A grammatical fragment attributed to Abraham ben 'Ezra, headed וזאת תורת האדם הרוצה לעמוד על עקר המקרא יש לו לדעת כי פעמים תמצא מקרא קצר או מהופך וסמך הכתוב על דעת המעיד עליו יש קצרים (according to No. 910, 2; the present MS. reads יש ארוכים יש חסרים [No. 910 יש] מליאים כגון אלה (קפדים, beg. יי אל באפך . . . על דרך יחי ראובן, end wanting (No. 910 לא בא להשמיענו כי אחים הם דהכל יודעים אותו. ע"כ דברי . . .).

3. Fol. 97. Yoseph ben Ẓaddiq's ספר עולם קטן (more correct than the edition; no poem at end).

4. Fol. 142. ליקוטים מדיני ס"ת, beg. ספר תורה שכתבו בלא שרטוט, and ליקוטי מסכת סופרים, both with glosses.

5. Fol. 147. [ספר ברוך שאמר], preface like the edition (. . . המכונה ברוך שאומר . . . מארץ זכשן ששוניא . . . מהייפורט . . . ר׳ קופלן . . . מהגנווא . . . שקורין בל"א לווא ובלשון יוון לאו). The text is the same as No. 677, but not the glosses, which are more numerous. The כתר שם טוב is here attributed to M'naḥem, pupil of El'azar of Worms.

Nos. 1, 2 were copied by Nathan ben El'azar.

Owner: No. 5 belonged to Eli'ezer ben Yaqob דייבש of Frankfort.

Nos. 1, 2, Germ. Rabb. char.; the rest, Old Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 168. [Opp. 583 (Ol. 1170).]

1332

1. ס׳ פילוסופיא, a treatise on logic (beg. and end wanting; the MS. ends with the sixth part, incomplete) with a commentary. The author employs Latin and Greek words; the contents of each part are given in a poem at end. Part II beg. ראוי להנשא ובלשונם פרידיקאט פעם יאמר באופן עצמי. Part VI beg. מההקשים מהם מופתיים ומהם הגיוניים או נאמר נצחיים. The commentator was an Italian; he says on fol. 52b. ודע כי האשכנזים קוראים הויו כמו פא ע"כ לא ישרו בעיני. He quotes the printed edition of Petrus Hispanus' works (fol. 40).

2. Fol. 112. R. Mosheh איסרלס comm. on טורק׳ (Theorica of Purbachius). The text beg. נמצאו לשמש שלשה גלגלים נבדלים; the comm. beg. after a small preface, לשמש וכו׳ התחיל השמש כי הוא מלך בגדוד תוך שאר הכוכבים (blank places for the geometrical figures).

No. 1 (Ol. 181), Ital. curs. char.; No. 2 (Ol. 189), Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 160 (without the blank leaves).
[MICH. 195.]

1333

A philosophical encyclopedia, arranged in questions and answers: *a.* ס׳ ההגיון; *b.* Fol. 16b. חכמת פילוסופיא וחכמת הטבע; *c.* Fol. 29b. מהנפש רוחנית חיונית; *d.* Fol. 35b. ההויה וההפסד; *e.* Fol. 40. מהעולם והיסודות; *f.* Fol. 44. על ענינים חלוקים. The author quotes Kaspi and Abarbanel.

Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 46 (without the blank leaves).
[OPP. 578 (Ol. 1165).]

1334

1. דאיראת והמיה (by a later hand), seven chapters in Arabic on philosophical questions of Bathliusi (אלחאפט בן עבד אללה אבן מחמד אבי אלסיד אלבטלמיוסי), beg. קאל . . . סאלתני אבאן אללה לך אלכפיאת ועצמך מן אלשבהאת, ends ופי מא דכרנאה מנהא מקנע ובאללה אלתופיק.

2. Fol. 30. אלכלאם עלי אלמסאיל אלתלת (by the same later hand), answers on three questions, beg. . . . בסם ורד עלי אמר אלאמיר אלאגל אלמאיד מן אלסמא באלכלאם עלי אלמסאיל אלתלת אלתי תשתמל עלי אלעלום כלהא. Each question is treated in ten chapters. The first question is פי אתבאת אלצאנע גל דכרה, the second פי אלנפס ואחואלהא, the third פי אלנבואת. At end of the enumeration of the headings of the chapters, the author says: ואנא אתבעהא במסאלה אכרי תשתמל עלי עשר פצול ליתם בהא אלכתאב והי פי סירה אלאנבייא . . . ואכלאק אלחכמא. The MS. is incomplete, it ends with II. 1 (incomplete).

3. Fol. 53. רסאלה פי אקסאם אלעלום ללרייס בן סינא, Avicenna on the division of science (see Uri cmlxxx. 10. The original is more complete than the present MS.)

4. Fol. 61. בעץ׳ אלחכמה אלמשרקיה והו אלמוגוד מנהא ללשיך אלרייס אבי עלי בן סינא רח׳ אללה, a part of Avicenna's الشفاء (see Nicoll and Pusey's Cat. p. 563). Lacuna between the §§ דכר אלזמאן and דכר חאל אלקוי אלמנסובה.

Nos. 1 and 2 were written by Saʿadyah el-Yisraeli, son of the physician Eliyyah. Nos. 3 and 4 perhaps by Yaqob ben Yizḥaq hal-Levi Y'rushalmi (fol. 53).

Owners: Nos. 1 and 2, דוד הקטן לבית חזן, 5247 = 1487; Yaqob ben Yizḥaq Roman, 5391 = 1631. Nos. 3 and 4, Abraham bar Yoseph; Sh'muel bar Ḥananel ben Yaḥyah ממקומי and his son Yoseph.

Syr. Rabb. char. (Nos. 1 and 2 less careful); 4to, paper, ff. 152.
[POC. 181 (Uri 400).]

1335

1. ספר עגולה רעיוניות, Mosheh Ibn Thabbon's translation of No. 1 of the preceding number (see Dukes, Der Orient ix. 620 sqq.)

2. Fol. 41. His עולם קטן (No. 1318, 7).

Copied by Thanḥum ben Mosheh for Sh'lomoh ben Y'hoshuʿa, at קשטילו. No. 1 was finished on Thursday יום התענית 5185 = 1425; No. 2 בראשון בשלישי בחמישי בשביעי (?) of the same year.

Neat Span. Rabb. char.; 8vo, vellum, ff. 59, illumination.
[POC. 276 (Uri 407).]

1336

ספר עגולה רעיוניות.

Ital. Rabb. char.; 4to, paper, ff. 16. [OPP. 595 (Ol. 1181).]

1337

1. ספר חי בן יקטן אשר חבר החכם אבובכר בן תפיל עם פי׳ . . ., Mosheh Narboni's comm. on Ibn Tofeil's Ḥay Ibn Yaqdhan. Fol. 120b. The appendix באור כוונת אבובכר בן אלצאיג בהנהגת המתבודד והוא חלק המדינה; for the date, see Munk, Mélanges, p. 504.

2. Fol. 130. אגרת אפשרות הדבקות לאבן רשד עם ביאור החכם מאישטרי בידאל; for the date, see Munk, ibid. p. 503 (the present MS. has not the passage beg. ולולי).

3. Fol. 159. ספר מאזני העיונים להחכם אבן רשד (see Dukes, Oẓar Neḥmad ii. 194 sqq., where the treatise is attributed to Gazzali).

4. Fol. 180. ספר מאזני צדק, Gazzali's ميزان العمل (so on the marg. in Hebrew char.) in Hebrew, by Abraham ben Ḥasdai (printed). The first § beg. אמר צעאר בן צעאר ארסטו, the second אמר אלמסעוד. At end a poem of eleven lines, beg. ספר שעריו שער שמים (by a later hand). Marg. notes, headed פי׳.

5. Fol. 242. זה ספר משכית האורות בפרדס הנצנים חבור החכם הגדול אבוחמד אלגזאלי, Gazzali's مشكاة الانوار (so on the marg. in Hebrew char.) in Hebrew, by Yizḥaq ben Yoseph el-Fasi (see Dukes, ibid. p. 195). At end a poem of four lines, beg. אני משכית אורים.

6. Fol. 261b. ביאור המאמר הראשון מספר הנפש לארסטוטולים, Mosheh Ibn Thabbon's translation of Averroës' intermediate comm. on Aristotle's 'De Anima,' beg. מפני שראינו כי הידיעה העיונית היא מן הדברים המועילים והנכבדים, ends ואולם הלשון הנה בעבור כי לו עם התכלית הטעם תועלת המלות. The translation was finished the 33rd עומר 5621 = 1241.

On the fly-leaf are the following poems: *a.* במספר מלכות למבחר עשיתים, six lines; *b.* אדם חרוץ לקראת חרוץ, two lines; *c.* ינון לב נשבר, thirteen lines (difficult to read, the same hand as the copyist of the poem at end of No. 4, Or. curs. char.)

Owner: on the first page of MS. is an entry of sale in Spanish (Or. curs. char., difficult to read), where the names משה ן׳ באן בנשת and Mosheh קורדא (?) occur.

Nice Span. Rabb. char.; 2 coll., 4to, vellum, ff. 308½.
[BODL. 116 (Uri 394).]

1338

[مقاصد الفلاسفة, Gazzali's 'Intentions of the Philosophers' in Arabic, beg. wanting.] The first § beg. אעלם אוולא אן אצול אלעלם אלנצ̇רי ארבעה אקסאם . . . אמא אלריאצ̇יאת . . . ולא מא ינכר ויגחד]. וקד ביינאהא (above אצולהא) פי כתאב מכזאן אלעלום]. The words in brackets are not reproduced in the Hebrew translations. At end of the logic (here ends Gazzali's words והד̇א מא ארדנא ביאנה זכאה (היאה (marg. אלנפוס: ממא ענא בגמעה (מן מנטק ותאליפה אלמפתקר . . . סעיד אבן דאוד נ״ע אלעדני אלאסדאילי אלרבאני ואלחמד . . . יתלו דלך ביאן אלאלאהיאת ואלטביעיאת בעון אללה תבותע. Part II beg. . . . יקול . . . סעיד. The MS. is incomplete, ends with beg. of V. 5 פי סבב אלרויא אלצאדקה.

Syr. Rabb. char. (carelessly written); 8vo, paper, ff. 111.[c]
[Hunt. 592 (Uri 409; Nicoll, p. 563).]

1339

1. כונות הפילוסופים translated from Arabic into Hebrew by Y'hudah ben Sh'lomoh [Nathan], beg. נאום . . . . לזמן הזה צור הגיענו בא הקץ קץ אלו. He made the translation at the request of his uncle R. Nathan ben Shalmiyyah and other friends. A part of it was already translated by אחד מן החברים אשר לקולו מקשיבים ובגלות החל הזה אשר בצרפת הלך עם ספרו לארץ אחרת ולא נמצא. Concerning the original, he says in the preface, הספר . . . אשר העתקתי ממנו היה מוטעה ומשובש . . . ונמשכתי בהעתקה זאת אחר המעתיקים הראשונים פעם להוסיף ופעם לגרוע. Further on he says that in difficulties he referred to ספר אלשפא בחכמת הטבע ובמה שאחריו לישיש בן סיני וספר ההלצה (ההצלה ?) הכולל קצור שבע חכמות לו גם כן וספר החקידות המזרחיות לפילוסוף אבן אלבטי (כטיב Steinschneider, Mémoires, etc. p. 90) וספרים אחדים רבים. The preface ends with a poem of thirteen lines, beg. אגידה זו and implying the thirteen articles of faith according to Maimonides. The treatise itself beg. אמר אבו חמאד אלגזאלי הטווסי. תהלה לאל אשר הבדילנו מן התועים ושם חלקנו ביודעים. Part II beg. . . . ומנהגם ירוץ להקדים הטבעית אמנם בחרנו להקדים זאת. Part III beg. כבר זכרנו שהנמצא וחלק אל עצם ואל מקרה. Marg. notes by a later Italian hand.

2. Fol. 148. ספר עין משפט הדרושים כפי דעת ארסטו ולאבי ישע אלפראבי והם ששים דרושים העתיקו מהגרי לעברי טודרוס טודרוסי מזרע היהודים בהגיעו לשנת העשרים, el-Farabi's sixty §§ (Assemani 241, cclxxiv. 6; Steinschneider, loc. cit.) The MS. beg. with a poem of eight lines by the translator, beg. לבב יועם רועי דעם, and has only the beg. of the treatise. On the marg. notes by the translator, extracted from the ספר החקירות המזרחיות (see above, line 14).

Owner: Elhanan ben R. Binyamin bought it in May 5256=1496 at Rome from Don Todros Astruc.

Elegant Span. Rabb. char.; 4to, vellum, ff. 149.
[Mich. 235 (Ol. 330).]

1340

1. תיקון הדעות [ספר כוונות הפילוסופים], translation, with a short comm. of Yizḥaq אלבאלג, beg. לפי שמדרך מציאות העולם העליון להשפיע מטובו אל עולם השפל. At end of I. זה החיבור שחבר אבוחמד הפילוסוף חיבר תחלה הגיוניות ואלהיות וטבעיות ולפי שבסדר הלימוד שסדרו הפילוסופים סדרו תחלה הטבעיות מן האלהיות כתבתי אני הכותב הטבעיות אחר ההגיוניות אבל סדור אבוחמד הוא הגיוניות אלהיות וטבעיות וזה יתבאר מדבריו בפי׳ שני מהטבעיות. Part II beg. כבר בארנו שהמצוי נחלק לעצם ולמקרה. At end five poems by the translator. Part III beg. המדע המכונה בחכמת האלהות אצלם מנהג החכמים הוא להקדים. For the passage at end concerning the Kabbalists, see Shorr, he-Ḥaluẓ, p. 83 sqq. Marg. notes, containing chiefly various readings. Between II and III (fol. 47) are some notes, one by R. Yizḥaq גייאת.

2. Fol. 129[b]. Mosheh Narboni's comm. on הגיון of ספר כוונות הפילוסופים (like No. 1285, 3). It is preceded (ff. 123[b] to 127[a]) by notes extracted from Narboni's comm. on various philosophical books, headed מפי׳ נרבוני.

3. Fol. 161[b]. El-Farabi's [ספר ההתחלות, Paris, 188, 3]. An owner gives the following contents of the MS.: 1. . . . ספר תקון דעות (corrected כונות) הפילוסופים; 2. . . . ספר כונות; 3. אבונצר אלפראבי; 4. ספר אמונה הרמה . . . העתיקו מלשון ערבי ר׳ שלמה בן לביא בלי הגהה באור לאמונה הרמה שחבר הראבד 5. ;דף קפד: רנד ספר השמים והעולם 6. ;זצל דף רנו: שיח עד שער חמשי בששה עשר שערים להחכם אבן סיני דף שכב: שלג; 7. ספר המופת והוא אנאלוטיקא השנית לאריסטוטלים.

Span. Rabb. char.; 4to, paper, ff. 183. [Can. Or. 17.]

1341

1. תקון הדעות, part I.

2. Fol. 37. Compendium of a logical treatise (of Petrus Hispanus, according to Steinschneider's Prospectus), beg. as in Wolf iv. p. 826, ends ועל זה הוקשו הכלב והזאב כמו שאמרנו.

3. Fol. 53. Mosheh Ibn Thabbon's translation of Maimonides' logical treatise, fin. Kaslew 5015=1254. Next comes an appendix, beg. סבת הסתירה או ההפך הנמצא בספר מן הספרים.

4. Fol. 72. A compendium of a logical treatise, beg. אמר המחבר אותו בדרך קצרה כל הרוצה להבין ספר קטאגוריאש אשר לארסטו צריך הוא לדעת תחלת שם . . . Fol. 78. פרק בארי ארמינאס. Fol. 84. פתיחת ספר אנאלוטיקא, ends אלא כמו שנקרא מין החמור כבר נתבאר בתכלית הביאור. Next comes an appendix to it, headed חידושין לספר מאמרות מן קטאגוריאש.

5. Fol. 95. Parts II (incomplete) and III of No. 1.

Span. Rabb. char.; 4to, paper, ff. 188. [Laud. 98 (Uri 396).]

1342

1. תקון הדעות (MS. ספר כוונות הפילוסופים . . . אלבלג), part I. Next come two notes: *a*. Enumerating the

treatises of the Thalmud; *b.* On weights and measures mentioned in it (only the beg.) On fol. 26ᵇ the poem (so) למה תקראוני סובלים (see No. 214).

2. Fol. 27. The beg. of Yudah [Romano's] translation of the book 'De Causis' (Paris, 1079, 3. The present MS. reads בואך for ראך, מלואים for המלואים, and continues אמר יודה המעתיק עת׳ בחצר המלך).

3. Fol. 32. Fragments of Avicenna's (מאוינצינא) canon (II. 25 to 28; III to VII. 1 incomplete. Many variations from the edition). Many marg. notes, containing various readings and extracts from the Latin translation (בוצ׳). The first leaf of the MS. contains a fragment of a mathematical treatise.

Span. Rabb. char.; 4to, paper, ff. 182. [Opp. 586 (Ol. 1173).]

1343

1. ספר כוונות הפילוסופים by an anonymous translator, beg. אמר אבוחמד השבח לאל אשר שמרנו מן הטעות והודיענו המעדת רגלי השכלים. Part I beg. ההקדמה בהצעת ההגיון וביאור תועלתו וחלקיו. אולם ההצעה הנה היא שהחכמות. Part II beg. ... החכמה המכונה באלהיות אצלם מנהגם הולך בהקדמת הטבעיות. Part III beg. כבר זכרנו שהנמצא יחלק אל עצם ומקרה. Many marg. notes by a late hand.

2. Fol. 77. תיקון שטרות, formulas of civil documents, by Rab. Simḥah ben R. Sh'muel, beg. המקדש את האשה ... שיתן הוא ויאמר הוא הרי את.

No. 1 was written by Eliyyahu אמריליו, fin. the 23rd of Tebheth 5239=1478 at שקביא.

Owner: Efraim (הענל טרילנגן) ben Ahron M'naḥem.

No. 1, Span. Rabb. char.; No. 2, Old Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 90. [Opp. 587 (Ol. 1174).]

1344

ספר כוונות הפילוסופים by the same anonymous translator, with some variations (especially in the last part). At end the note of Yizḥaq Ibn פלקאר, as in he-Ḥaluẓ iv. p. 83; it ends with the words ומשלים מלאכת השם.

Syr. Rabb. char.; 8vo, paper, ff. 115. [Mich. 68 (Ol. 332).]

1345

1. Fol. 3. [ספר כוונות הפילוסופים] by the same anonymous translator, with a few variations.

2. Treatises on geomancy: *a.* Fol. 143. Beg. wanting, the first § beg. דרך רומה אל הלבנה, the second beg. דרך בערבי טאריך לעז וויאה צורה קלה ממהרת התנועה; *b.* Fol. 146. A treatise of sixteen chapters (שערים), the §§ beg. with the words קהלה, דרך, חבור, סוהר, ממון, כבוד, נלחם, בר הלחי, אדום, לבן, שפל ראש, נשוא ראש, and סף; the sentence והספרדי אמר occurs very often; many marg. notes, of which most are headed וא״ע אומר; *c.* Fol. 175. שער השאלות לי״א, beg. הרוצה לידע בכל דבר שרוצה לעשות אם יצליח באותו דבר; *d.* Fol. 183ᵇ. שער שאלות אחרות לי״א, beg. שאלה לדעת סימן החטי׳ בבל חדש וחדש; *e.* Fol. 186ᵇ. Two §§, headed הצורו׳ צורו׳ האנשי׳ והנשי׳ and המורו׳ על ניאוף; *f.* Fol. 187ᵇ. A § headed שבעה כוכבי לכת; *g.* Fol. 188. A chapter headed אמר א״ע, each § beg. with the word השואל; the first § beg. השואל על המלחמה; *h.* Fol. 206ᵇ. Twenty-three chapters attributed to Y'hudah el-Ḥarizi, the first chapter beg. אם תמצאנה בבתים רבים להכח השאלה והמשפט, the last beg. כל שאלה אשר תרצה לחקור; *i.* Fol. 208ᵇ. Twelve other chapters, headed השערים לידע התנועע מצורות בגורל על מה הם מורות, the first chapter beg. להודיע בשתפע ותחליף צורת הבית הראשון, the last beg. השער לידע מכל הצורות ומכל הבתים שהם ובכאן אכתוב באיזור המזלות; *j.* Fol. 212ᵇ. A § headed העקרים והיסודות מזאת המלאכה; *k.* Fol. 213. Another, headed עניין אחר בשבע׳ כוכבי לכת; *l.* Fol. 214. Another, headed כללים קצרים וטובים ומצטרכים לזאת המלאכה באר היטב. At end תמו הגורלות מא״ע. A few notes on geomancy follow. *m.* Fol. 217. On foretelling by the voice of birds, headed (beg. wanting) ועפעפיך ואזניך לפני שעריך ותבין לשון עופות מביתו ויבקש דבר, beg. אם יצא אדם מביתו ויבקש דבר. The headings of §§ are, 1. ספר אחר פירש אניוס האדומי; 2. זה סוד העורב; 3. ספר נסיון העורב; 4. שער העופות; 5. אתחיל ספר בחכמת הודו ... הגדול שעשה אריסטוטלים; 6. שער נסיון העוף בחולה.—This is followed by a philosophical exposition on the creation, beg. בראשית ברא הבורא מעשיו. Lacuna after fol. 124.—7. אתחיל חשבון מזלו של אדם וכוכבו.

3. Miscellaneous chapters: *a.* Fol. 233. A § on stones, beg. קאלדונייא נולדה במעי עוף שקורי׳ ארונדיל, at end סליק האבנים. Next come two Kabbalistical receipts: 1 is signed זה קבלתי מהר׳ שמואל ב״ר אברהם תלמידו של מהר׳ חיים שי׳ יום א׳ כ׳א׳ לאדר הראשון ק׳מ׳ד; 2 is signed כך קבלתי מר׳ והקבלה מפי הרר׳ ווייבש שי׳ אברהם שטודינט פרשת תצוה ק׳מ׳ד. *b.* Fol. 234ᵇ. אתחיל ספר הרזים, Kabbalistical treatise, beg. זה ספר הרזים ורזי הכל שניתן לאדם הראשון. The §§ are headed, 1. זהו שם של י״ב שמסר אליהו לאלישע; 2. אתחיל ענייני קדושה; 3. אתחיל פירוש של אמרו עליו על סנדלפון שהוא גבוה; שם יקרא ככתיבתו. *c.* Fol. 238ᵇ. הפטרה, Kabbalistical interpretation of Ezekiel i, beg. ... ויהי לשנים מזכריה שגנז ספר עתה עד יחזקאל שמצא (incomplete). *d.* Fol. 242. An astronomical fragment (beg. wanting) with geometrical figures, ends ואם יהיה הריחוק מעט תהיה הנטיה מעט וכן הדין כו׳ גרסינן. סליק.

4. Fol. 256. קצור מספר מלאכת המספר, compendium (end wanting) of Eliyyah Mizraḥi's arithmetical treatise (printed).

At beg. of MS. a fragment (beg. wanting) on the precious stones of the Ephod, the last § beg. [י]שפה היא אבן של בנימין וכמשמעו ישפה; at end of MS. Kabbalistical formulas as receipts.

Owner: No. 4 . . . ben Mosheh.

Nos. 1, 3, and 4, Old Germ. curs. char. (different hands); No. 2, Span. Rabb. char. (different hands); 4to, paper, ff. 296, (at beg. and end injured.) [Opp. 588 (Ol. 1175).]

1346

ספר כונות הפילוסופים (text of No. 1343), with Mosheh Narboni's commentary. Marg. notes by a later hand.

Written by Yoseph has-Sofer has-S'fardi for M'naḥem

ben R. Abraham לבית מאיר (see No. 325), and fin. on Tuesday the 23rd of Tebheth 5250=1490 during his stay at בוטונטו with (במדרשו) R. Mosheh Habhibh.

Span. Rabb. char.; 4to, paper, ff. 96, (beg. stained.)
[Opp. Add. 4to, 48.]

1347

1. Mosheh Narboni's comm. on Gazzali's כונ[ו]ת הפילוסופים (the last § wanting), beg. like No. 1343. Marg. notes by a later hand (injured in binding).

2. Fol. 168. Yaqob ben Abba Mari ben Shimshon ben Anatolio's Hebrew translation of Averroës' intermediate comm. of the Organon I, II, III (see No. 1356). Marg. notes, headed פי׳ and נ״א. At end medical receipts (by a later hand).

Old Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 249. [Can. Or. 8.]

1348

ספר כונות הפילוסופים, part I, with Mosheh Narboni's commentary (beg. wanting).

Greek Rabb. char.; 4to, paper, ff. 56. [Bodl. 42 (Uri 405).]

1349

ספר כונות הפילוספים, parts II and III, with Mosheh Narboni's commentary. Colophon: ... ופה נשלם אלגולי עם פרישת החכם הכולל מאישטרי וידאל בלשום ... ישתבח.

Old Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 90.
[Bodl. Or. 49 (Uri 404).]

1350

1. ספר מאזני צדק, Gazzali's ميزان العمل (printed).

2. Fol. 58. אגרת המוסר הכללי, translation of el-Harizi (printed).

3. Fol. 63. Averroës' intermediate commentary on Aristotle's 'Ethica ad Nicomachum' (beg. with end of II), translated into Hebrew by Sh'muel ben Y'hudah ben M'shullam ben Yizhaq ben Sh'lomoh of Marseilles, fin. at מגדול בלקיירי, at the age of twenty-seven years, on Monday the 10th of Adar 5081=1321. He promises to revise his translation carefully as soon as ever he is released from prison. III beg. אמר למה שהיתה המעלה אמנם היא נמצאת בהפעליות ובהפעולות והיה השבח והגנות. X beg. אמר ואחר זה ראוי שיהיה נמשך אל המאמר בחבה האמר (so) בתענוג מפני שהנה יחשב ברוב הענין. Omar filius Martini at end of the Latin translation is here חברנו היועץ אבו עמרו בן מרתין.

4. Fol. 127. ביאור בן רשד לספר הנהגת המדינה לאפלאטון מן המאמרים המדעיים ממנו והוא החלק השני מן החכמה המדינית. His translation of Averroës' comm. on Plato's Republic, beg. הכונה בזה המאמר הפשטת מה שיהללוהו המאמרים המיוחסים אל אפלאטון, ends הנה הם כולם מאמרים נצוחיים ואין בם מופת זולת במקרה וכמו כן פתיחת השני ולכן לא נבאר דבר ממה שבו יעזרך ... He finished it the 22nd of Kaslew 5081=1320 at אוריין (see Cat. of Vienna, I. p. 143).

The copy of No. 2 was finished Siwan 5147=1387.

Nos. 1, 2, Syr. Rabb. char.; 3, 4, Span. Rabb. char.; small fol., paper, ff. 154 (stained); last page is supplied by a recent hand.
[Mich. 565 (Ol. 387).]

1351

1. ספר מאזני צדק (incomplete).

2. Fol. 23. Mosheh Narboni's comm. on Ibn Tophail's Hai ben Yoqdhan (כתב חיואן בן יקטן הנק׳ יחיאל בן עוריאל). Fol. 125[b]. His commentary on הנהגת המתבודד (see Munk's Mélanges, p. 504).

3. Fol. 135[b]. An astronomical treatise, translated from the Arabic, beg. יאריך אלהים ימיך ושנותיך אחי הנה כונתי ... והמשכתי מהם מאמר הקודמים לפי מה שהציע ראש החכמה הזאת בטלמיוס ... אבו יצחק אבראהים בן יחיא הידוע באלזרקאלה בתנועת הכדור הכוכבים הקימים ... ואבי מחמד גם בן גאבר בן אפלח אשר משבלייה (end wanting).

4. Fol. 190. Hasdai Crescas' אור ה׳ (printed; incomplete, ends with III. 6).

5. Fol. 222. המאמר הי״א מספר ב״ח (only the beg., see No. 1369).

The copy was made by Eli'ezer ben Sh'lomoh. No. 2 was copied by him in a great hurry and from an incorrect MS.

Owner: Mosheh ליאוני (?, at beg.)

Span. Rabb. char. (carelessly written); 4to, paper, ff. 224.
[Mich. 505 (Ol. 386).]

1352

1. Averroës' treatise on the agreement of philosophy and religion, translated from the Arabic (Paris Cat. 910, 4), incomplete.

2. Fol. 10. ביאור ספר המליצה אל החכם מאישטרי ליאון זנבויילש, Levi ben Gershom's comm. on Aristotle's 'De Interpretatione' (Assemani 432, xxxv. 3).

3. Fol. 25. ספר המבא, [Yaqob ben Makhir's] translation of Averroës' compendium on the Organon, ends with the beg. of Topics, with the words הפעלים לה ונאמר (fol. 58, l. 3 of the printed edition). Variations on the margin.

4. Fol. 107. El-Farabi's five chapters on logic (see Steinschneider, Mem. Acad. St. Pét., xiii. 4, p. 16, where ידיעתו אל instead of ידיעתם). The first chapter beg. המלות המורגלות בכל מלאכה מהם מה שאינם מפורסמות.

5. Fol. 112. כלל העולה מכל שמנה ספרי השמע הטבעי לחכם רובירטו לינקוניאינסו, Robertus Lincolniensis Summa super viii Libros Physicorum, translated from Latin into Hebrew by Eliyyah ben Yoseph of נולה, fin. November 5288=1527.

6. Fol. 128. ספר העגולות (No. 1335). At end העתקתיהו מפנקס ישן וטעיות רבות בו.

7. Fol. 171. קצורי מס׳ ב״ח, the beginning of a compendium of Aristotle's 'De Partibus Animalium,' beg. המאמר הא׳ והוא י״א נמצא באנוש האברים הפשוטים בעבור המורכבים והמורכבים בעבור הנפש, ends with the 4th (14th) chapter (incomplete). On marg. והטעם כי במאמר הי״א הוחיל אבן רשד לפרש וכן עשה הר׳ל׳ב׳ג.

8. Fol. 171. The beginning of Madjriti's book غاية الحكيم 'sapientis scopus' (see Steinschneider, Zur Pseudoepigr. Lit. p. 74, where a part of the Arabic preface is given. The Hebrew text of it is the following:

ואולם אתה השואל קורא המלאכת הצריפת זאת היא סגולת הסוד הפילוסוף ותרצה להביט בענין ובעין שכלך בסודם ובעיניך החושיי אל הכתיבה כמו שהניחו אותה בזה הספר אשר כנהו גאיית אלחכים ור״ל פרח החכמים וכמו כן הנחת הפילוסופים והיתה התחלתו ג׳ מאות ושבעים ושלש . . .). The fragment finishes with the index of II. 7.

9. Fol. 187. [מאזני העיונים], ends with the beg. of the fourteenth chapter (No. 1337, 3).

10. Grammatical fragments: *a.* Fol. 204. On the conjugations. *b.* Fol. 210. Notes collected from different grammarians. Ibn Yaḥya and E. Baḥur quoted. *c.* Fol. 214. On prosody. *d.* Fol. 215. On accents. *e.* Fol. 225. On the dagesh, by Ibn Yaḥya. *f.* Fol. 226. On accents. *g.* Fol. 235. On בגדכפת ויהוא. *h.* Fol. 237. On large and small letters, on Thaggin and other calligraphical rules.

11. Fol. 241. הלכות שחיטה, beg. קיימא לן דהלכות שחיטה הם הלכות למ״מ, ends ולא ידבר בין ברכה לברכה רק מצרכי השחיטה.

12. Fol. 252. A Kabbalistical fragment (beg. wanting), the first complete chapter beg. מאמר כי שבת כל אלו התשע מעלות אשר ספרת ענינם.

13. Miscellaneous. Fol. 258. Grammatical rules, the author quotes Ephodi and E. Baḥur. Fol. 261. A fragment, beg. כתב הר׳מ׳ב׳ם בפי׳ לתורה ע״פ לא ימיש עמוד הענן. Ibid. כתב במסורה הבנונית סוף פ׳ וישלח סי׳ על לדישן. On fol. 270 the Zohar edition of Mantua quoted. Follow explanations of synonymous words, and short notes on casuistic subjects. At end: העיר הגאון כמהרר׳ אברהם טריווייש בעל ברכת אברהם בחלק הרביעי סימן פ״ח דף ס׳ עב׳ ששמע מאביו החכם השלם חסיד עניו כמהרר׳ שלמה טריווייש צרפתי ז׳צ׳ל שהיה תלמידו של הגאון ראש הגולה כמהרר׳ יוסף קולון ז״ל צרפתי קרובו. Colophon of No. 12: העתק הצעיר ונבזה בעין כל חוזה הקטן שבישראל חיים שלמה כהן בן כמהרר׳ בן ציון יהושע כהן בן כבוד האשל הגדול כמהרר׳ יצחק כהן בבית מדרשו של כמהרר׳ צמח כהן מעיר קסאלי.

Nos. 1 to 5, Ital. Rabb. char.; 6 to 10, Ital. curs. char.; 11, Span. curs. char.; 12, 13, Ital. curs. char. (13, 2 coll.); 4to, paper, ff. 279 (from ff. 81 to 107, ff. 142[b] to 171, ff. 171[b] to 187, and ff. 190 to 202 blank leaves). [MICH. 288 (Ol. 176).]

1353

1. ביאור אפשרות הדבקות הקצר (see Cat. of Paris, 918, 9), Yoseph ben Shem Tobh's short commentary on Averroës' 'Epistola de Possibilitate Conjunctionis' (see Renan's Averroës, 3rd ed., p. 67), beg. אחר השבח לאל והתהלה אליו לאשר עזרנו לפרש אגרת אפשרות הדבקות לן׳ רשד פירוש רחב עם ביאור השרשים וההתחלות ואופן חיוב התולדות בהערת הספקות נרצה בזה המאמר לבאר אותו א׳ח׳כ ביאור קצר לפי עניניו מחובר אל הפירוש הראוי וההשלמה. Finished at שיגביא the 8th of Thishri 5215 =1454. Follows fol. 18. A fragment of Aristotle's 'De Anima,' beg. א״א אמנם החלק מן הנפש אשר בו תדע הנפש.

2. Fol. 19. His commentary on Averroës' paraphrase of Alexander [Aphrodisiensis'] 'De Intellectu,' beg. אחר השבח והתהלה אליו ובקשת ממנו העזר והיכולת להשיבינו אל האמת ואל הנכונה נרצה בזה המאמר לפרש אגרת אלכסנדר לפי מה שחקה ממנו ן׳ רשד יען הוא ענין מתיחס עם מה שביארנו מאגרת אפשרות הדבקות לן׳ רשד ולזה לא נאריך בביאור ההתחלות והשרשים אשר ילכו ממנו מהלך ההצעה והשרש להשעיננו על מה שביארנו שם מהם. Averroës' words are quoted in extenso, and the commentary is introduced with the word הפירוש. Finished at Segovia בחל המועד מחג הסוכות, 5215=1454. Follows after the colophon, which contains the date: וראיתי לפרש עם זה המאמר מתדבק אליו מאמר קצר מן׳ רשד מתיחס באופן מה אל מה שפירשנו הנה וזה נוסחו אמר בן רשד ראוי שתדע שהוא אין שכל (מושכל (corrected; orig. מן השכלים הנמצאים בזאת החכמה (this word is added by a later hand) אלא והוא ישכיל כל מה שיש (added) במציאות מן המושכלות . . . (only fifteen lines, perhaps his short treatise 'De Intellectu et Intelligibili,' Casiri, Bibl. Arab., No. 879, 7). The comm. beg. הפירוש ירצה ראוי שתדע שהשכלים הנבדלים אשר התבאר מציאותם בזאת החכמה. Finished בחולו של מועד מחג הסוכות, 5215=1454.

3. Fol. 42. His commentary on the 'Conjunctio de Intellectu et Intelligibile,' בהתיחדות השכל והמושכל, as treated by Maimonides in his Moreh N'bokhim I. 68 (Steinschneider, Ersch. Gr.'s Encycl. II. xxxi. 93[a], has II. 68). Finished מוצאי חג הסוכות, 5215=1454.

4. Fol. 58[b]. His commentary on Averroës' treatise on the same subject, beg. אחר השבח לאל נרצה בזה המאמר לבאר התיחש׳ השכל והמשכיל והמושכל כשהם בפעל ואיך הם שלשה בהיותם בפעל על דעת ן׳ רשד בשכל החלוף אחר שכבר ביארנו דעת החכם הרב המורה ז״ל בזה בפירושנו אחר ביאורנו לאפשרות הדבקות לן׳ רשד ולמאמר אלכסנדר בשכל ולמה שראינו החכם ר׳ משה הנרבוני האריך בזה לפירושו בספר הכוונות ודבריו עמוקים נקצרים והיו רוב הלומדים בזמננו (corrected; orig. (באמוננו) זה מתעסקים ומשתדלים בהבנת כוונתו ולא עלה בידם לפרש אותם פירוש מבואר באופן יעמדו על עניניו ועל מה שיורו מלותיו ולזה נכתוב תחלה חלק בחלק מאמרו ואחרי כן נסדר הפירוש עליו ביותר קצר ויותר מבואר שאפשר מבלי הארכה בענינים אחר שכללנו ביאורם וזכרנו ערך הויתם בפירושו אשר עשינו אשר הם קודמים בספר הלמוד לזה המאמר ואם היה כבר יבא הכרח הפירוש להעיר על קצת ממה שפירשנו שם. Finished ר״ח מרחשון, 5[2]15=1454.

5. Fol. 80. His commentary on a treatise of Averroës, beg. (so) וראיתי לחבר אל זה המאמר מה שאמרנו זה החכם בתחלת פירושו לאגרת אפשרות במהות השכל ההיולני (?) אמר בן רשד ירצה (?) שהשכל ההיולני הוא מצד הכנה . . . מופשטת מן הצורות החמריות לא כמו שאמר אלכסנדר. The comm. beg. הפירוש ירצה שן׳ רשד יראה שהשכל ההיולני שהוא השכל אשר לנו טרם שישתלם בהשכילו המושכלות. Finished ר״ח מרחשון, 5215=1454. Marg. notes Ital. Rabb. char., signed, fol. 19[b], דבש.

6. Fol. 83. His commentary on passages of the third

book of Aristotle's 'De Anima' according to Averroës' paraphrase (incomplete). Yoseph promises at end of the preface a complete and short comm. on the whole book.

7. Fol. 99b. His commentary on Aristotle's Ethics (see No. 1430).

Span. Rabb. char.; 4to, paper, ff. 126, (much injured, fol. 38 supplied.) [Opp. Add. 4to, 21.]

1354

הפלת ההפלה, Averroës' refutation against el-Gazzali, translated from the Arabic into Hebrew by Qalonymos ben David ben Todros (הידוע בן בטדרוסי. See Cat. Lugd. Bat. p. 50, and Dukes, Qobeẓ, p. vi). Many marg. notes, headed ׳פי.

Written by Yizḥaq ben Meir, fin. the 28th of (no month) 5185=1425.

On fly-leaf at end, Shabbathai Elḥanan paid Sh'muel ben Abraham ha-Rofé for the copy, a note which refers probably to another MS.

Old Germ. curs. char.; 4to, vellum, ff. 140. [Mich. 293 (Ol. 212).]

1355

1. Sh'muel ben Y'hudah M'shullam ben Yiẓḥaq ben Sh'lomoh of Marseilles' translation of Averroës' commentary on Plato's Republic (beg. wanting). See No. 1350, 4.

2. Fol. 62. Averroës' intermediate commentary on Aristotle's Ethics (translated by the same; a few lines less at end than in No. 1350, 2).

Span. Rabb. char.; 4to, paper, ff. 227. [Mich. 317 (Ol. 75).]

1356

1. Yaqob ben Abba Mari ben Shim'on ben Antoli's (so) translation of Averroës' intermediate commentaries of the Organon: *a*. Fol. 4. ס׳ המבוא בהגיון אל פורפיריוס עם ביאור הפילוסוף אבן רשד. *b*. Fol. 23b. ספר המאמרות לארסטו עם ביאור אבן רשד. *c*. Fol. 59b. ספר המליצה והוא ספר פריארמיניאס (περὶ ἑρμηνείας). *d*. Fol. 122b. ספר המופת והוא אנאלוטיקא השנית, the paraphrase of 'Posteriora Resolutoria.'

2. Fol. 95b. ספר היקש קצר וקטן בחכמת ההגיון חברהו אבונצר אלפרבי באיכות ההיקש וההוראה וביאורם לפי דרכי הקדמונים, compendium of the 'Analytica Prima,' by el-Farabi, beg. כונתינו בספרנו זה שנבאר איך ההיקש ואיך ההוראה (perhaps the translation of Mosheh Ibn Thabbon, see the Cat. of Paris, No. 917, 5).

Anatolio begins with his own preface, where he gives the reason which induced him to translate the books. He intended at first to make translations of astronomical books, but at the request of his friends at Narbonne and Béziers he betook himself to the translation of the philosophical works. He says in the epilogue at the end that he had finished the translation of the *five* books on the second of Adar 4992=1232 at Naples. Before beginning the translation of other works, he intends first to revise carefully the present one, and after having finished it, he will proceed to the work which the Emperor Frederic, his protector, charged him to do.—At end of MS. the translator adds explanations of the tables for the book of the first Analytics. At beg. of MS. are marg. notes, containing corrections, various readings of the translation of Abhigdor, and the Latin translation of some technical terms.

Owner: Crescas ben Mosheh ha-Rofé.

Span. Rabb. char.; 8vo, paper and vellum, ff. 177. [Hunt. 419 (Uri 402).]

1357

1. The same as No. 1 of the preceding number.

2. Fol. 85. [Yoseph] Ibn Kaspi's compendia of Aristotle's *a*. 'Analyticorum Priorum,' ספר ההקש; *b*. Fol. 116. 'Analyticorum Posteriorum,' קצור ספר המופת; *c*. Fol. 133. 'De Sophisticis Elenchis,' ספר ההטעה (these three books are probably Nos. 4 to 6 of his צרור הכסף; see Steinschneider, Ersch. Gr.'s Encycl. II. xxxi. 71a).

Owner: Mosheh ben Barukh.

Span. Rabb. char.; 8vo, paper, ff. 139. [Mich. 299 (Ol. 458).]

1358

1. קצור מכל מלאכת ההגיון, Yaqob ben Makhir's translation of Averroës' compendium of the Organon of Aristotle (printed). The translation was finished the 5th of Kaslew 5050=1289.

2. Fol. 96. Commentary on Averroës' compendium of the Organon, by אמנה (according to Heidenheim אמנה is the abbreviation of אמר משה נרבוני המבאר), beg. אמנה ראיתי לבאר קצור ההגיון אשר לאבן רשד המכונה בספר ההכרחי, fin. towards the end of the Topics with the words ויחשבהו ב״ר נצוחיי גדול המדרגה מכל זולתו מהקשים הנצוחיים כי לא יכזב כלל והוא מין — ע״כ מצאתי כתוב (see the printed edition of Yaqob ben Makhir's translation, fol. 60b, l. 15).—Mosheh Narboni had several translations and commentaries of the Organon at his disposal, but not that of Levi ben Gershom, of which he says ואולי לא ביארו. Narboni's commentary is not based on Yaqob ben Makhir's translation.

Span. Rabb. char.; 4to, paper, ff. 228. [Mich. 355 (Ol. 762).]

1359

הקצור מכל מלאכת ההגיון (No. 1358, 1). Marg. notes containing various readings, headed ס״א, and explanations, headed ׳פי, נ״ל, and ר״ל.

Written by Shabbathai has-Sofer ben Mosheh of Candia for R. Kalebh אפדופיקו (so) ben Eliyahu, fin. the 15th of Sh'bhat 5244=1484.

On fly-leaf: Bibliothecae Oxoniensi missa a Theologorum Oxoniensum infimo Joanne Lüido Collegii Stae Mariae Exsocio — Anno Creationis 5363 (!), Anno Recreationis 1602, Aprilis 14°.

Span. Rabb. char.; 8vo, paper, ff. 72. [Bodl. 77 (Uri 403).]

1360

Mosheh Narboni's commentary on Averroës' compendium of the Organon (see No. 1358, 2).

Span. Rabb. char.; 4to, paper, ff. 122. [Opp. 575 (Ol. 1162).]

1361

Levi ben Gershom's commentary on Averroës' intermediate comm. on parts of the Organon: *a.* מבוא; *b.* Fol. 18. מאמרות; *c.* Fol. 48. מליצה; *d.* Fol. 80. מופת (Assemani xxxv, xxxvi, pp. 432, 433). The text is that of Anatolio's translation. A few marg. notes. (Lacuna on fol. 88.)

Owner: Sh'muel Barukh.

Span. Rabb. char.; 4to, paper, ff. 177. [Mich. 347 (Ol. 88).]

1362

The same commentary.

Owner: R. Eli'ezer B'rakhiel (Lazario di Fano in Rom. char.)

Span. Rabb. char.; 4to, paper, ff. 131. [Mich. 486 (Ol. 84).]

1363

1. Levi ben Gershom's comm. on Averroës' intermediate comm. on Aristotle's Topics, beg. אמר כוונת זה הספר ידיעת הסדורים והדברים הכוללים אשר מהם תחובר, ends ומי שראה אלו הבלבולים בזה הספר ינצל אותנו אם ימצא בדברינו דבר היה בו נטיה מכוונת ארסטו. The comm. was fin. the 10th of Elul 5083=1323.

2. Fol. 157. His comm. on Averroës' intermediate comm. on Aristotle's 'De Sophisticis Elenchis,' beg. בזה הספר הוא המאמר בדחיות ההטעיות ר"ל בההקשים ההטעאיים וקראם דחיות לפי שהם, ends ידיננו לזכות אם ימצא דבר יוצא מהמכוון מארסטו בזה הספר. It was finished the 22nd of Elul 5083.

Owner: Sh'lomoh גריגו.

Or. Rabb. char.; 8vo, paper, ff. 230, (very pale from fol. 105.) The colophons are transcribed by a recent hand (Germ. curs. char.) [Mich. 64 (Ol. 85).]

1364

ביאור החכם עלי לספרי ההגיון, commentary on parts of Averroës' paraphrase on Aristotle's Organon: *a.* המבוא; *b* (fol. 32c). המאמרות; *c* (fol. 89). המליצה by 'Ali (end of *a.* ר' עלי; of fol. 33. לפי' אני הנקרא עכשיו מאישטרי מנואל; see Cat. of Paris, 909), *a* beg. הכוונה במאמר וכו' פי' אומ' ן' רשד הוא מבאר מה שכלל פורפיריאוס בספר אחד שקראו המבוא, *b* beg. לפי שכל דבר שישיגהו האדם אפשר שישיגהו בדרך אחד מחמשה דברים, *c* beg. אמר וראוי שנאמר תחלה וכו' הנה אחר שדבר בספר שעבר על העניינים הנפרדים ועל קצת משיגיהם. The author, who often quotes Levi ben Gershom, composed his comm. in Hebrew. A few marg. notes.

Span. Rabb. char. (carelessly written); 4to, paper, ff. 138. [Hunt. 519 (Uri 401).]

1365

1. Translation of Averroës' large comm. on Aristotle's 'Analytica Posteriora' (beg. of the Prooemium wanting; it beg. with the words ההקדמות האותיות עד שאם מנה סדורי ההקדמות המפורסמות, corresponding to the end of Opp. I. 1273). It is stated in the colophon of the first book that Averroës finished this comm. the month of די אלחגה (ذو الحجة) 575 Heg.=179; in the colophon of the second book that the translation was made at Avignon from a book in a confused state (מספר מוטעה), and fin. the 14th of Tebheth 5075=1314.

2. Fol. 223. Yaqob Anatolio's (אנטולא) translation of the ספר המופת (No. 1356, *c*).

Copied by Yuda ben Yaqob for Eli'ezer ben Yoseph, No. 1 was fin. the 19th of Elul 5200=1440.

The first leaf (Old Germ. curs. char.) is the introduction of an astronomical treatise, in nineteen chapters, of which the second אספר בו להודיע גדר שנת החמה ומדת זמנה and the nineteenth בחתימת המאמר.

Greek Rabb. char.; fol., paper, ff. 257. [Opp. 143 (Ol. 938).]

1366

Barukh ben Yizḥaq's (בן יעיש) translation of Aristotle's Metaphysics from the Latin, made at the request of R. Sh'muel (MS. of Dr. Carmoly (?), Isr. Ann. 1839, p. 302 Isak) Zarfathi. The beg. of the translator's preface wanting. On fol. 2 he says: העירותי בצדק להעתיק הספר הנכבד הזה מלשון לטין אל לשוננו הקדוש כי הנמצא אתנו אשר מלשון ערב הועתק יחד עם הלשון ענייניו נעתקו ונהפך לאיש אחר הספר . . . וזה לך היתרון אשר חלקתי כל מאמר ממאמרי הספר לפרקים אשר לא חלק להם ארסטו כדרכו בכל ספריו כמו שיעיד על זה ב"ב (marg. בן רשד) בהקדמתו לספר הכליאת אמר כי בחלוקת הספרים לפרקים נפרדים ולחלקים קטנים יתיחדו חכמי ספרד והאנדלוסיים ורבים משאר החכמים הקודמים אליו אבל אב ומקור הפילוסופיא בכל ספריו לא שם לבו גם לזה ואמר כי כאשר הניעם לזה היה חסרון התלמידים בכח המברר ואשר חננו השם בזה הכח בידו הוא לברר הבדלי הדברים ראשונים ושניים בשעת קריאתו והמאמר הזה אשר לבן רשד הגיע לחלוק עניני הספר הזה ולתת לכל ענין פרק מיוחד בהיות חסרון הכח הזה נמצא בזמננו זה ובייחוד באומתנו כי בעוונותינו אבדה חכמת חכמינו בצרות מבית ומחוץ ואורך גלותינו. The book is divided into twelve parts, and every part into several chapters.

Span. Rabb. char.; 4to, paper, ff. 143. [Mich. 67 (Ol. 421).]

1367

1. מה שאחר הטבע, Qalonymos ben Qalonymos' translation of Averroës' intermediate comm. on Aristotle's Metaphysics. The colophons of the MS. give the same particulars as described in the Paris Cat., No. 915, 2, with the exception that it is not mentioned that Averroës finished his eleventh book after having recovered from a severe illness; at end the MS. has רביע האחרון.

2. Fol. 63. Mosheh ben Sh'lomoh's (מחכמי שלון) translation of Averroës' large comm. on VII to X, and Λ (XI) of Aristotle's Metaphysics (not quite literal, Paris, No. 887).

Old Germ. curs. char.; fol., paper, ff. 152. [Mich. 441 (Ol. 74).]

1368

1. Qalonymos ben Qalonymos' translation of Averroës' intermediate comm. on Aristotle's Metaphysics (beg. wanting, lacunae indicated by the copyist, see ff. 50b, 66b. The end of XI wanting. Here also the month is רביע האחרון).

2. Fol. 69. ספר היסודות, Abraham ben Sh'muel hal-Levi ben Ḥasdai's translation of Yizḥaq Yisraeli's book of the elements (see No. 1316).

No. 1 was copied by Yaqob ben Shimshon מהורבא for R. Y'sh'ayah ben Asher, fin. on Wednesday the 14th of Iyyar 5233=1473.

No. 1, Germ. Rabb. char; No. 2, Ital. Rabb. char.; 2 coll., fol., paper, ff. 85. [MICH. 600 (Ol. 72).]

1369

The Hebrew translation of Aristotle's 'De Animalibus,' consisting of nineteen books.

1. The ten books of the 'Historia Animalium,' agreeing with the translation of the Arabic text by Michel Scot, according to the extracts known from this translation (see Notices et Extraits, Paris, tome vi, p. 418, and the Hebrew translation, fol. 42; Jourdain, Recherches critiques sur Aristote, Paris, 1819, p. 363 sqq.) The MS. beg. with the words המאמר הראשון אשר חבר ארסטו מטבע בהמות היבשה והדגים. The first book ends with the words תם המאמר השני, and on the marg. ע״ב המאמר הראשון בערבי (fol. 9). Books II, III, IV, V correspond to the same books of the original; VI of the Hebr. transl. corresponds to VI. 1–21 and VIII. 1, 2 (beg. fol. 42); VII of the Hebr. transl. corresponds to VIII. 3 to end of chapter; VIII of the Hebr. transl. corresponds to IX of the original.—Fol. 63b beg. בעזרת המלמד אדם דעת (no figure), corresponds to VII of the original; it ends on fol. 65b with the fifth chapter. Next comes the Hebr. transl. of X. 5 and 9 of the original (the correspondence of Aristotle's book with the Hebr. transl. is indicated on the margin of the MS. by Dr. Steinschneider).—At beg. of MS. are a few marg. notes containing various readings of the text and a few passages of the original Arabic text.

2. Fol. 66. Chaps. 11–14. The four books of Aristotle's 'De Partibus Animalium,' agreeing with the interpretation of Theodorus Gaza. On the marg. of fol. 66 ספר י״א, and in Gothic char. liber p's de prbs. On fol. 70, where the second book begins, on the marg. המאמר אחד עשר. The third book is not pointed out in the MS., but the fourth book beg. (fol. 86) with the words פרק י״ד.

3. Fol. 98. Chaps. 15–19. The five books of Aristotle's 'De Animalium Generatione,' agreeing with the interpretation of Theodorus Gaza.

The books are designated in No. 1 by מאמר, No. 2 by פרק, and in No. 3 by חלק. Colophon: בעזרת המלמד אדם דעת נשלם ספר בעלי חיים הנקרא בלשונם אנימליאום. At end of MS. פרעה ופטיטה (?) ב׳ פרחים י״ו מרחשון ק״ב.

Span. Rabb. and Span. curs. char.; fol., paper and vellum, ff. 144. [CAN. OR. 66.]

1370

ספר בעלי חיים לארסטו באור החכם בן רשד.

1. 'Historiae Animalium,' agreeing with Michel Scot's translation. Book II of the Hebrew translation corresponds to I. 7 to II; III of the Hebr. transl. corresponds to II; IV of the Hebr. transl. to III, IV, and V; V of the Hebr. transl. to VI. 1 to 21; VI of the Hebr. transl. to VIII; VII of the Hebr. transl. to IX (ends with the 17th chapter of the original). The other books are missing. The correspondence with Aristotle's book is mostly pointed out on the margin of the MS. by Dr. Steinschneider, who wrote at beginning of MS. 'Liber I–X ex vers. Lat. Mich. Scoti Cod. Canon 66,' followed by indications to Jourdain and Notices et Extraits; see the preceding number.

2. Fol. 81. Chaps. 11–14. Averroës' intermediate comm. of Aristotle's 'De Partibus Animalium,' four books (Aristotelis Opera, Venice, 1552, tome vi. 64 sqq).

3. Fol. 135. Chaps. 15–19. Averroës' intermediate comm. of Aristotle's 'De Generatione Animalium,' five books (ibidem, 206 sqq.)

Colophon (fol. 195, after the date of the composition 595 Heg.): לפי שדבר בספרו הידוע בב״ח במיני הב״ח המדיני והמימי והאוירי ובאיכות אבריהם והאברים המיוחדים להם לפי פעולתם יסמך בזה על מה שמצא כתוב בספרי זולתו ובמה שסופר אליו ובמה שראה וכל זה כתוב בעשרה מאמרות הראשונים מזה הספר ולא באר אותם בן רשד לפי שהם דברים נאמרו על דרך ספור לא על דרך ההקש וביאור התשעה מאמרים שהם על דרך ההקש ובעבור שהם שלמות קצר אחד מחכמי אומתינו ואני לקטתי כלל דבריו ואם אינם בלשונו.

נשלם ביאור המאמרים ההקשיים באור בן רשד.

The translation of Nos. 2 and 3 was made by Yaqob ben Makhir, fin. Tebheth 5063 A.M.=1235 Destruction of the Temple=1302.

Span. Rabb. char.; 4to, vellum, ff. 200. [OPP. 683 (Ol. 1641).]

1371

1. Averroës' intermediate comm. on Aristotle's 'De Anima,' translated by Mosheh Ibn Thabbon (No. 1337, 6).

2. Averroës' paraphrase on Aristotle's *a* (fol. 41). ספר השמים והעולם לאבן ראשד 'De Coelo et Mundo' (Assemani XXXIX. 2); *b* (fol. 61). ספר ההויה וההפסד 'De Generatione et Corruptione' (Assemani, ibid. 3); *c* (fol. 70). ספר החוש והמוחש 'De Sensu et Sensibili' (see No. 1377, 1; 'De Somno et Vigilia' does not form in the MS. a separate paragraph); *d* (fol. 93). ספר אותות עליונות 'Meteorologica' (Cat. Flor. 8vo, LVI. 6). There are marg. notes containing corrections and omissions.

Owner: Mosheh אבוסמאל.

Span. Rabb. char.; fol., paper, ff. 121. [CAN. OR. 48.]

1372

1. Sh'muel Ibn Thabbon's translation of the fourth book of Aristotle's 'Meteorologica,' according to the

Arabic translation of el-Batriq. The translator adds notes of the comm. of Alexander [Aphrodisiensis] and his own remarks. On fol. 26 (§ on the winds): א'ש'ב'ת מצאתי במקום הזה תוספת על מה שבספרי ונראה שהיה השנה ופי' בגליון וכתבו הסופר בתוך דברי הספר. Marg. notes. No preface (Paris, No. 189). He finished his translation on Monday the 12th of Thammuz 4970=1210 on the sea between the islands לנפרושא ופנטאנריא (לנפדושא? Lampedosa and Pantellaria).

2. Fol. 52. ספר מאזני העיונים (see No. 1337, 3), divided into פרק without enumeration; at end is the following poem:

שבח לאל נותן אונים	נשלם מאזני העיונים
עזר נתן אלי לכתוב	אותו אל ברוך מבנים
בן פורת על מעיין	חכמה פארות שכל סביב חונים
אודה הצור עזרתו שם	בי לכתוב דת כמה שנים
כל יום יעזר אלי על כן	יהיו עמים אמן עונים

3. Fol. 92. [R. Mathathyah ben Mosheh's] ספר אחיטוב וצלמון, religious controversy in rhymed prose, beg. שמעוני אחי ועמי—אמרו כי באחת האיים הרחוקים אשר מתחת למצוקים.

Owner of Nos. 1, 2: גרשון ממונטי פיאסקו (?).

Nos. 1, 2, Ital. Rabb. char. (Ol. 38); No. 3, Germ. curs. char. (Ol. 40); 4to, paper (Nos. 1 and 2 a few leaves vellum), ff. 134. [MICH. 180.]

1373

Levi ben Gershom's commentaries on Averroës' paraphrase (קצור אבן רשד).

1. On Aristotle's 'Meteorologica,' beg. like Assemani 325, cccxlii. 4, ends like Cat. Lugd. Bat. p. 350, ff. 57b and 58a blank pages, where the copyist states חסר בהעת' לפיכ' השארנו זה השיור.

2. Fol. 64. On Aristotle's 'De Animalibus,' XI to XIX (incomplete), beg. וזה שהסדרים הדברים הכוללים . . . יכלול ספר המופת, XIX beg. בעבור שהיתה הידיעה בדבר אמנם תשלם וכו'.

3. Fol. 193. On Aristotle's 'De Anima,' beg. like Assemani loc. cit., ends ואמרנו עם זה במציאות הנפש ומהותה ובכאן נשלם . . . The comm. was fin. Tebheth 5084=1323.

4. Fol. 255. באור קצת אגרות נמצאו לקצת האחרונים, Averroës' and his son's letters בהדבקות השכל הנפרד (see Munk, Mélanges, p. 437). The small introduction beg. אמר . . . אחר שהשלמנו בנ"ה הביאור בספר הנפש ובארנו דעתנו בהשארות הנפש אשר הוא ההצלחה המכוונת בנו ראינו לבאר בכאן קצת אגרות נמצאו לקצת האחרונים בזה הדרוש בהם לפי מה שאחשוב שתי אגרות לאבן רשד ואחת לבנו ומה שאמצא בהם מכפל דברים אשמיט אותו מדי בארי אותם כי אין תועלת בכפל הדברים; the first § beg. אמר לוי אם היה קבולו אלו הצורות על צד מה שיקבל החמר צורתו המיוחדת, ends ואל מה שנצלח בו בראשיתנו ובאחריתנו ברחמיו וברוב חסדיו אמן . . .

5. Fol. 267. On Aristotle's 'Parva Naturalia (de Sensu et Sensibili),' beg. אמר לוי זה אם ימצא חוש הטעם בכל מיני ב"ח אבל לא ימצא בכלם, ends וממה שהגיע אלינו הבנתנו לפי צרות העת וטורח הזמן ובהשלמת . . . The comm. was fin. ר"ח Adar 5084=1324. Marg. notes throughout the MS., containing omissions.

Copied by Y'hiel ח"י has-Sofer ben Yoab כֹּתֹּב for Mosheh ha-Rofé ben Yiẓḥaq, fin. the 4th of Ab 5182=1422.

Span. Rabb. char.; 4to, vellum, ff. 301. [OPP. ADD. 4to, 38.]

1374

Averroës' commentaries in Arabic on Aristotle's

1. Paraphrase of 'De Coelo et Mundo,' beg. with the words מערציה פהי טביעיה ללנאר, corresponding to Opp. v. 126c, l. 31; ends כמל כתאב אלסמא ואלעאלם בעון אללה.

2. Fol. 51. אלמקאלא אלאולא כתאב אלכון ואלפסאד, intermediate comm. on 'De Generatione et Corruptione.'

3. Fol. 74. אלמקאלא אלאולא מן כתאב אלאתאר אלעלויה, comm. on Meteorology.

Marg. notes containing omissions in the copy (injured in binding).

The copy was fin. on Thursday the 12th of Thammuz 5170=1410.

Span. Rabb. char. (notes Span. curs. char.); fol., paper, ff. 105. [BODL. 131 (Uri 439).]

1375

1. [Sh'lomoh Ibn Ayub's] translation of Averroës' intermediate comm. on Aristotle's 'De Coelo et Mundo.'

2. Fol. 45. Eli'ezer Riesser's (Katzenellenbogen) letters and eulogies on R'phael Kohn (partly printed).

3. Fol. 150. מעללי איש, biography of R. Kohn by the same (see M'assef, ix. 70, and Zunz, Busch's Jahrbuch vi. p. 92).

No. 1, Germ. Rabb. char. (modern, Ol. 217); Nos. 2, 3, Germ. curs. char. (autograph, Ol. 238); fol., paper, ff. 163. [MICH. 595.]

1376

ספר עצם השמים לאבן רשד העתקתי יהודה בכֹּב משה נ"ע בר' דניאל מלשון נוצרי אל לשון עברית, Y'hudah ben Mosheh ben Daniel's Hebrew translation (incomplete) of Averroës' paraphrase (?) of Aristotle's 'De Coelo et Mundo' (Assemani, p. 437). He introduces passages of the comm. of Aegidius, Thomas Aquinas, Augustinus, and Albertus. Marg. notes (injured in binding). At end (fol. 18) a few lines of the Kabbalistical work שערי אורה, and (ibid. b) a birth of the year 5260=1500.

Span. Rabb. char.; fol., paper, ff. 18, (stained throughout and much injured from fol. 13.) [MICH. ADD. 2b.]

1377

1. The Hebrew translation of Averroës' paraphrase of Aristotle's *a.* כללי דברי ארסטו בשמע הטבעי (according to the colophon), 'Physica Auscultatio' (printed); marg. notes by a later Italian hand, containing a comm. on the book. *b* (fol. 33b). כללי ספר השמים והעולם 'De Coelo et Mundo.' *c* (fol. 57b). 'De Generatione et Corruptione,' translated by Mosheh Ibn Thabbon, finished the 20th of Elul 5010=1250. *d* (fol. 66).

'Meteorologica' (see No. 1371). *e* (fol. 93). כללי ספר הנפש לארסטו 'De Anima' (Assemani xxxix. 5). *f* (fol. 116b). 'De Sensu et Sensibili.' The second chapter (מאמר) is the paraphrase of 'De Memoria et Reminiscentia,' הזכרונות והזכרות; a separate paragraph in it (fol. 125b) forms 'De Somno et Vigilia' (בשינה והיקיצה). The third chapter is 'De Longitudine et Brevitate Vitae,' אורך חיים וקיצור רב. At end נשלם ספר החוש והמוחש קצור בן רשד. Translated by Mosheh Ibn Thabbon, fin. Thammuz 5014=1254 (Assemani, ibid. 6. The Latin omits the beg. of the preface, and beg. with the words כי הכחות החושיים בכלל, fol. 117).

2. Fol. 134. ספר מה שאחר הטבע, Themistius' commentary on the book Λ of the Metaphysics, translated from the Arabic by the same, beg. אמר ארסטו הנה הסברא הנמצא יאמר על מינים רבים, ends ואין מן הדברים הנמצאים דבר יחייב שילך הנהגתו על הטעות ואין ברבוי הראשיות ת״ת. It was translated into Latin by Mosheh Finzi (Steinschneider, Cat. Lugd. Bat. p. 79).

3. Fol. 152. Averroës' epitomes of I to 4 of the Metaphysics (Opp. VIII. 168), beg. . . . אמר השופט בכאן כונתינו בזה המאמר שנלקוט המאמרים הכוללים, ends נשלם הדבור בחלק השני מזאת החכמה והוא מאמר הרביעי מספר מ״ש״ה העתק מה שנמצא אצלי מן הספר הזה.

Written in the house of R. Yizḥaq ha-Rofé (fol. 133b).

Span. Rabb. char.; fol., paper, ff. 192, (last leaf slightly injured.) [CAN. OR. 63.]

1378

השמע הטבעי בקיצור (according to the colophon), No. 1. *a*. of the preceding number.

Old Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 93. [OPP. 600 (Ol. 1186).]

1379

1. ספר שמע הטבעי קיצור ב׳ רשד, copied from the printed edition.

2. Collection of letters as models of style: *a* (fol. 28). סופר מהיר, 402 letters, chiefly written by R. Yishmael חזק מכפר צינטו about 5373=1613, copied by Malakhi Colorni of Modena; *b* (fol. 197). מגלת ספר, 31 letters written by the latter about 5541=1741. They are important enough for the history of Italian Rabbis of that time.

3. Fol. 232. Casuistic and Agadic notes on passages of the Thalmud and Midrashim, by R. Yaqob (5488=1728), R. Abraham ברודא, Rabbis at Frankfort; מ״ה״ר״ר״ך, R. Ẓ'bhi Hirsch, Rabbi at Halberstadt; Zalman Hanover, R. Y'honathan Eybenschütz, and R. Mosheh בומסלא.

Owners: of No. 1, פייבש בר׳ יונה שליטא; of No. 3, Salamon Michael Davidt (Rom. char., fol. 283b), and R. Mikhel Hanover סגל (fol. 288b).

No. 1 (Ol. 760), Old Germ. curs. char.; No. 2 (Ol. 565), Ital. Rabb. char.; No. 3 (Ol. 721), Germ. curs. char.; 4to, ff. 295. [MICH. 251.]

1380

1. ביאור השמע לאבן רשד, Qalonymos ben Qalonymos' Hebrew translation of Averroës' intermediate comm. on Aristotle's 'Physica Auscultatio,' fin. at Arles the 19th of Elul 5077=1417, at the age of thirty years (ת׳ק׳ת׳ה לחש׳ הישמ׳ instead of ת׳ק׳ס׳ה).

2. Fol. 99b. Sh'lomoh ha-Rofé ben Ayub has-S'fardi's (at Béziers) translation of Averroës' intermediate comm. on Aristotle's 'De Coelo et Mundo,' fin. (העתקתו, the copy?) 5120=1360.

3. Fol. 178b. Yaqob ben Makhir's translation of Averroës' paraphrase of XI to XIX of Aristotle's 'De Animalibus' (colophon of No. 1370).

Owners: Mosheh ben Yizḥaq הררי; ברוך זה הספר שלי וגם אחי הר׳ שמואל רמתי במאה ושמנים ואחד לבע׳ (fol. 177).

Span. Rabb. char.; fol., paper and vellum, ff. 169. [HUNT. 79 (Uri 393).]

1381

1. The translation of Averroës' intermediate comm. on Aristotle's 'Physica' [by the same], beg. with the end I. II. I. Marg. notes containing various readings, headed נ״א, and omissions in the text.

2. Fol. 95. The two chapters of the other composition of Averroës' large comm. on Aristotle's 'Physica,' VIII. II. I, 2, beg. הפרק השני. אמר וכבר ראוי שנתחיל לא יפסיד הנעתו במה שעתיד. עד כאן בדרישה, ends . . . נסחת גמייו בשני אלו הפרקים.

3. Fol. 97. Sh'lomoh ben Yoseph Ibn Ayub's translation of Averroës' intermediate comm. on Aristotle's 'De Coelo et Mundo,' fin. at Béziers 5019=1259.

4. Fol. 175b. Yaqob ben Makhir's translation of Averroës' paraphrase of Aristotle's 'De Animalibus,' XI–XIX (see No. 1369).

5. Fol. 225. Qalonymos ben Qalonymos' translation of Averroës' intermediate (האמצעי) comm. on Aristotle's 'De Generatione et Corruptione,' fin. the 9th of Marḥeshwan 5073 (so)=1312, at the age of thirty years.

The MS. has marg. notes throughout, containing corrections and omissions.

Span. Rabb. char. (last leaf supplied, carelessly written); 4to, paper, ff. 284. [MARSH. 472.]

1382

1. ספר השמע, translation of Averroës' intermediate comm. on Aristotle's 'Physica' [by the same]. Marg. notes, injured in binding. At end (fol. 95b) a note beg. ארס׳ גדר הנפש שהוא שלימו׳ ראשון לגשם טבעי כליי.

2. Fol. 95b. ספר הנפש, Mosheh ben Thabbon's translation of Averroës' intermediate comm. on Aristotle's 'De Anima' (date like No. 1337, 6).

3. Fol. 141b. נמצא בספרי הערבי שהגיעו עתה לידי נוסחא אחרת בפרק הראשון והשני מהכלל השני מהמאמר השמיני לספר השמע הטבעי מביאור בן רשד וזאת העתקתו (see No. 1381, 2), ends אמר וכבר ראוי שנתחיל בחקירה לא יפסק הנעתו בעתיד לעתיד לעולם. הפרק השלישי וכבר יחשב שבכאן תנועת מדובקת ת׳ם ת׳ל.

4. Fol. 144b. [Qalonymos ben Qalonymos'] translation of Averroës' intermediate comm. on Aristotle's 'De Generatione et Corruptione,' two books.

Owner: Mazliah ben Y'shu'ah ben Yizhaq Mazliah ben Ziyyon.

Span. curs. char.; 8vo, paper, ff. 179. [Bodl. 609.]

1383

The translation of Averroës' intermediate comm. on Aristotle's 'Physica' [by the same], end wanting. Marg. notes (Span. curs. char.), containing omissions in the text, and explanations headed ע״נ or פי׳.

On the binding an owner inscribed debts from the year 5240 to 5244=1480 to 1484.

Span. Rabb. char.; 4to, paper, ff. 130 (pale in many places). [Opp. 574 (Ol. 1161).]

1384

1. The translation of Averroës' intermediate comm. on Aristotle's 'Physica' [by the same].

2. Fol. 206. ספר מליצה לאריסטו, the Hebrew translation of Averroës' intermediate comm. on Aristotle's 'De Interpretatione' [by Yaqob Anatolio].

3. Levi ben Gershom's comm. on Averroës' comm. of Aristotle's *a* (fol. 254b). 'Introductio Porphyrii;' *b* (fol. 275). 'Categoriae;' *c* (fol. 297b). 'De Interpretatione' (see No. 1352, 2), incomplete (ends with the words ואמרנו שלא יחויב שלא ימצא צודק גם כן בה, third chapter).

Written by Y'hoyad'a has-S'fardi for Abraham ben Y'hudah Qarai; No. 1 was fin. on Wednesday the 22nd of Adar 5188=1428 (fol. 204b).

This Abraham sold it on Friday the 14th of Adar 5209 = 1449 to R. Mosheh חתני ben M'nahem (fol. 205b).

Span. Rabb. char.; 4to, paper, ff. 332. [Mich. 209 (Ol. 71).]

1385

The translation of Averroës' intermediate comm. on Aristotle's 'Physica' [by the same].

Span. Rabb. char.; 8vo, paper, ff. 124. [Mich. 275 (Ol. 218).]

1386

השמע הטבעי, Averroës' intermediate comm. on Aristotle's 'Physica Auscultatio,' translated from the Arabic into Hebrew by Z'rahyah ben Yizhaq. The first chapter beg. נאמר כי מפני היות זאת המלאכה כלומר המעיינת בנמצאות המתנועעות מלאכה ערונית, ends והיה היום אשר גמרתי כל זה יום השבת יום ראשון מחדש רגב אשר היה בשנת חמשה ושבעים וחמש מאות וזה במדינת אישביליאה והיו לי מספרי אנשים ביאור מקוצר בימי נערותי וראיתי עתה שיהיה זה הביאור יותר שלם ואני נעדר באל יתע׳ על זה על שאר הספרים.

Neat Span. Rabb. char.; 8vo, vellum, ff. 138. [Bodl. 601.]

1387

1. Commentary on Averroës' large comm. on Aristotle's 'Physica' [of ר״ש הלוי, according to Ozroth Hayyim, No. 91]. The author himself proposed to make a comm. to the other books of Averroës' comm. He says (fol. 109): והנה דעת אבן דקלים יזכירנו אריסטו בס׳ השמים והעולם ואם השם יאריך עד הגיעי שם משם אקח היותר נכון משני אלו הפירושים. The author quotes Maimonides and various readings of different translations.—The MS. beg. אמר החכם הגדול אבו אלולד בן רשד ע״כ היו דברי המעתיק לבד כי לא רצה לפתוח פתיחה אחרת כי יש בזה שתים אחת מבן רשד ואחרת מארסטו לזה לא האריך המעתיק עוד בזה. הנה כונתנו בזה המאמר לפי שבן ייעד והתנה כן היה בעבר וכן יהיה וכו׳, ends תמיד מפני שהמניע לה נצחי תם . . . Follows a § headed באור הקש ההפוך אשר הוא לאמת שהתנועה מתחלקת והוא במאמר הששי מזה הספר. Lacuna on fol. 49, the end of III and a greater part of IV, as stated on the marg.

2. Fol. 131. ביתה יוסף, Agadic comm. on the Pentateuch and Esther of Yoseph ben וואולף היילבוט, composed in the year 5568=1808. Marg. glosses, signed ה׳ג׳מ׳א׳ל׳ [of Eli'ezer לאזי, according to Oz. Hay., No. 111]. A leaf in 8vo lying in the MS. before the beg. of the comm. states that this Yoseph died the 6th of Abh 5568=1808. On fol. 134 his (?) preface to Qohelet, headed פתח הבית, which he dedicated to the memory of his master, Mikhel ben Shimshon Friedberg.

No. 1, neat Span. Rabb. char., vellum (Ol. 91); No. 2, Germ. curs. char., paper (Ol. 111); 4to, ff. 194. [Mich. 538.]

1388

The Hebrew translation of Averroës' large comm. on Aristotle's 'Physica Auscultatio' (from I to IV. 5 incomplete), beg. הכונה בזה המאמר פי׳ ספר אריסטוטולים המכונה השמע הטבעי אחר שלא הגיע אלינו אחד מהמפרשים. Many marg. notes, containing a comm., headed mostly נ״ל, נ״א, פי׳ אחר בנוסחת דלטין, others א״א. The glossator uses Greek words written in Greek characters.

Or. curs. char. (glosses more recent char.); fol., paper, ff. 142. [Bodl. 155 (Uri 395).]

1389

Levi ben Gershom's comm. on Averroës' intermediate comm. on Aristotle's 'Physica,' beg. אמר . . . כונתינו לבאר ספר הטבע לארסטו כמה שנמצא אצלנו מהם לפי אלא שהיחס אשר בו ביאורי אבן רשד ובמקומות, ends ההתדבקות הוא שם ר״ל במקיף. The date like Paris, 963, 1.

Written by Y'hiel ben Yoab מבית אל for R. Mosheh ישר״ו ha-Rofé ben Yizhaq, fin. at ריאיטי the 3rd of Ab 5182=1422.

Span. Rabb. char.; 4to, vellum, ff. 106. [Mich. 488 (Ol. 87).]

1390

1. ספר הנפש השלישי לאביר הפילוסופים אריסטיטולים עם ביאור האח הנכבד אידיאוס העתקת החכם ר׳ יהודה בכ״ר משה בר׳ דניאל מלשון נצרית ללשון עברית, Y'hudah ben Mosheh ben Daniel's [Romanus] Hebrew translation of

Aegidius' [de Columna, Romanus] comm. on Aristotle's 'De Anima' (corresponding to III. 3 of the Greek text to end). The MS. beg. with a small preface of the translator, next come the words of Aristotle, introduced with the words אמר הפילוסוף, the first of which finishes with the words להיות הידיעה כהרגשה כי הדומה יהיה נודע בדומה כמו שביארנו במשפטים לפי ההתחלות (some different from the Greek text, *καὶ αἰσθάνεσθαί τε καὶ φρονεῖν τῷ ὁμοίῳ τὸ ὅμοιον, ὥσπερ καὶ ἐν τοῖς κατ' ἀρχὰς λόγοις διωρίσαμεν*, ed. Bekker, I. 427^a, where Aegidius translates, Et sentire et sapere simile simili, sicut in superioribus rationibus determinavimus). Follows the comm. of Aegidius, introduced with the words אמר המפרש, beg. אמר יהודה המעתיק אמר אידיאוס המפרש קצת אנשים מספקים אנה מתחיל הספר השלישי המתואר כמו שאמרנו למעלה ואם זה הדרוש אינו מועיל הרבה . . . On the § beg. *ἐπεὶ δ' ἄλλο ἐσὶ τὸ μέγεθος καὶ τὸ μεγέθει εἶναι* to the words *καὶ ὅλως ἄρα ὡς χωρισὰ τὰ πράγματα τῆς ὕλης, οὕτω καὶ τὰ περὶ τὸν νοῦν* (same ed. I. 429^b), the translator introduces (fol. 31^b) another comm. of an eminent German (Albertus, De Rossi, Cat., No. 315; see below, 2. 23), beg. אמר יהודה המעתיק להיות זה המאמר הפילוסופי עמוק עמק מופלג ואם מבואר ביאור ניאות על פי המבאר המתואר אמרתי להעתיק ביאור אחר עליו פעולת החכם הגדול האשכנזי . . . אמר המפרש אמנם כמו שאמרנו אמירה קודמת היות המצרף דברים שנים. At end of this comm. (fol. 33^b): אמר יהודה המעתיק אחר השלמת זה הביאור יעדתי להעתיק מאמר אחד אמרו האח הנכבד הדורש אחר הביאור שחידש על מאמר הפילוסופי המתואר. . .

At end of the translation (fol. 96):

נשלם ספר הנפש השלישי — תלין בטוב נפשי
לאביר הפילוסופיה — הרוכב על עב התושיה
עם ביאור החכם הנכבד — מדברי השכל ערשו רבד
העתקת ר׳ יהודה בר׳ משה — ליי׳ לחם אשה
בר׳ דניאל בר׳ משה בר׳ יקותיאל — בזרוע נטויה נפשו תגאל

2. Forty-nine small fragments of the books of Aegidius, Alexander [Halensis], Albertus the German [Magnus], Thomas Aquinas, Angelus [de Camerino]: 1. Fol. 96, beg. אמר אי אידיאוס בספר הכל היות התפילות מועילות למלאת המכוון האלהי; 2. Fol. 96^b, headed מאמר הגיוני לאי אידיוס בספר הכל; 3. Ibid., headed מאמר אלהיי לאח הנכבד אלכסנדר מכת הקטנים בביאורו על החכמה האלהית; 4. Ibid., headed מאמר אלהיי לאלכסנדר המתואר בביאורו על החכמה המתוארת; 5. Fol. 97, headed מאמר אלהיי לאי אידיאוס בספר הכל בהשגת השכל הנפרד העתיד האפשרי; 6. Fol. 97^b, headed מאמר מיוחס לחכמה האלהית לאלכסנדר המתואר בביאורו על החכמה האלהית; 7. Fol. 68. מאמר הגיוני לאי אידיאוס בביאורו על ספר המופת; 8. Ibid. מאמר לאי אידיאוס בביאורו על ספר המופת בהעדר הידיעה עם העדר החוש; 9. Fol. 98^b. מאמר הגיוני לאי אידיאוס על ספר המופת; 10. Fol. 99. מאמר אלהיי לחכם הגדול טומס מאקווינו בספר נגד הנקרא האומות באחדות המציאות והמהות בסבה הראשונה; 11. Fol. 100^b. מאמר אלהיי לחכם הגדול המתואר בהשגת האלוה יתעלה עצמותו השגה ראשונה ועקרית; 12. Fol. 101. ביאור לר׳ יהודה בר משה בר׳ דניאל על מאמר ויי אלהי הצבאות יי זכרו; 13. Ibid. מאמר הגיוני לא אידיאוס בביאורו על ספר המופת; 14. Fol. 102. מאמר אלהיי לחכם הגדול טומס מאקווינו בספר נגד האומות בהעדר הנשמות מהאלוה יתעלה; 15. Fol. 102^b. מאמר הגיוני לאי אידיאוס בספר הכל בהבדל ההצטרפות מהמאמרות האחרים; 16. Fol. 103. מאמר אלהיי לחכם הגדול טומס מאקווינו בהעדר ההבדל המספרי מהעצמים הנפרדים בספר המתואר; 17. Fol. 103^b. מאמר לאלכסנדר המתואר בביאורו על החכמה האלהית; 18. Fol. 104. מאמר לאלכסנדר המתואר בביאורו המתואר; 19. Fol. 104^b. מאמר לר׳ יהודה בר׳ משה בר׳ דניאל, beg. יראה מכח הדברים המתוארים היות האלוה ית׳ נודע; 20. Ibid. מאמר הגיוני לאי אידיאוס על תכונת ספק בביאורו על ספר המופת; 21. Fol. 105. מאמר תשבוריי לאי אידיאוס; 22. Fol. 105^b. מאמר תשבוריי לאי אידיאוס על תכונת מספק במה שאמר למעלה; 23. Fol. 106^b. מאמר לחכם המופלג אלבירטוס האשכנזי בספר המושכל והמשכיל שהכללי הוא המושג המיוחד לשכלי; 24. Fol. 107^b. מאמר לאלכסנדר המתואר בביאורו על החכמה האלהית; 25. Fol. 108. מאמר אלהיי לחכם הגדול טומס מאקווינו בהעדר רצון האלוה בנמנעות; 26. Fol. 108^b. מאמר טבעי לחכם המופלג אלבירטוס האשכנזי בספר הנפש; 27. Fol. 109^b. מאמר טבעי לחכם המתואר; 28. Ibid. מאמר מעשיי לחכם הגדול טומס מאקווינו בתפילה; 29. Fol. 110. מאמר אלהיי לחכם המתואר; 30. Fol. 110^b. מאמר טבעי לאי אידיאוס בביאורו על ספר השמע; 31. Fol. 111. מאמר מעשיי לחכם הגדול טומס בשבועה; 32. Fol. 111^b. מאמר מעשיי לחכם המתואר בגניבה ובגזילה; 33. Fol. 112. מאמר מעשיי לחכם המתואר אם ראוי לשאול בתפילה עניין מוגבל; 34. Ibid. מאמר הגיוני לאח הנכבד אניילוס מעדת האגושטיני; 35. Fol. 112^b. מאמר הגיוני לאח הנכבד אניילוס המתואר; 36. Ibid. מאמר טבעי לאה הנכבד אלכסנדר המתואר על תכונת ספק; 37. Fol. 113. מאמר מיוחס לאלהי החכם הגדול טומס בבריאה; 38. Fol. 113^b. מאמר מעשיי לאי אידיאוס בספר הנהגת הנשים (see No. 221, 10); 39. Fol. 114. מאמר תשבוריי לאי אידיאוס על תכונת ספק (different from No. 22); 40. Fol. 114^b. מאמר טבעי לאי אידיאוס בביאורו על ספר המופת (different from No. 20); 41. Ibid. מאמר טבעי לאי אידיאוס על תכונת ספק; 42. Fol. 115. מאמר הגיוני לאי אידיאוס על תכונת ספק (different from No. 20); 43. Fol. 116. מאמר הלציי לאי אידיאוס בביאורו על חכמת ההלצה; 44. Fol. 116^b. מאמר לאי אידיאוס המתואר בביאורו על חכמת ההלצה; 45. Fol. 117. מאמר הגיוני לאי אידיוס על תכונת ספק (different from Nos. 20 and 115); 46. Fol. 117^b. מאמר טבעי לחכם הגדול טומס בספר הכלל; 47. Fol. 118^b. מאמר אלהיי לחכם הגדול המתואר בספר הכלל; 48. Fol. 119. מאמר קצר לחכם המתואר באחדות האלוה ית׳; 49. Ibid. מאמר אלהיי לחכם הגדול המתואר.

Colophon (fol. 121): אמר יהודה . . . לסבת ראיתי בני עמי מתפארים בכל מדע והשכל וחושבים היות אמת התושיה נעדרת מכל האומות האחרות ועל תכונה פרטית מאומת

הנוצרים העתקתי קצת מאמרים ממאמרי אומה המתוארת מיוחסים לחכמות מתחלפות להודיע חכמתם ולא שמרתי סדר בהעתקתם ולא כוונתי בהשנת מאמר אל מאמר לבלתי היות כוונתי בפעולה המתוארת כמו שהודעתי כי אם הודעת מדעם והשכלם בכל ספר וחכמה ואולי לסבת זאת ההודעה נוציא אסיר ממסגר הסכלות ומבית כלא יושבי חשך המוחש ונגש אל הערפל אשר שם האלהים. ואם גבוה מעל גבוה וגבוהים. Marg. notes containing various readings, headed א״ל, נ״א.

3. Fol. 121. [Mosheh ben Thabbon's] translation of Maimonides' treatise on logic, ends with the 7th chapter.

Nos. 1, 2, neat Span. Rabb. char.; No. 3, Germ. Rabb. char.; 4to, vellum, ff. 124. [Opp. 686 (Ol. 1644).]

1391

תולדות אדם, David ben Sh'muel Ibn Shushan's Hebrew translation of Thomas Bricot's compendium of Aristotle's

1. ספר השמע הטבעי 'Physica Auscultatio.'
2. Fol. 80. ספר השמים והעולם 'De Coelo et Mundi.'
3. Fol. 106. ספר ההויה וההפסד 'De Generatione et Corruptione.'
4. Fol. 124. ספר האותות העליונות 'Meteorologica.'
5. Fol. 143^b. ספר הנפש 'De Anima.'
6. Fol. 163. ספר החוש והמוחש 'De Sensu et Sensili.'
7. Fol. 172. ספר הזכירה וההזדכרות 'De Memoria et Reminiscentia.'
8. Fol. 175^b. ספר השינה והיקיצה 'De Sommo et Vigilia.'
9. Fol. 183. ספר אורך החיים וקיצורם 'De Longitudine et Brevitate Vitae.'
10. Fol. 185^b. ספרי מ״ש״ה 'Metaphysica.'

The MS. begins: הצעת הקטן עם קדימת ההלל וההודאה למחויב הנמצא שהמציאני פה העירה אויניון. והצילני מעמקי בור ופחת ופחד ופח הגרוש הספרדי... David made his translation chiefly for הנשיא המעלה אחי וראש הנבון וחכם ר׳ דוד הארוך. A marg. note (omission of the text, fol. 5) says: ויען וביען המחבר הנזכר בהעתיקו דברי ארסטו הרבה והוליד תולדות בפרקיו כדי ללבן ולזכך הדרוש ולהקימו באשר לא מצאה ידם וההולדה תעמיד למי שהערה קדם קראתיו תולדות אדם.

Colophon: תם ונשלם הספר הששי תל׳י׳ש ובהשלמתו נשלמה ההעתקה מהחבור ההעתקיי שחבר החכם הכולל... ראש הטבעיים ארסטו ברוך יי... At end of MS. a poem of forty-eight lines, beg.

אחי ושר אשוררך שירי שרד לשרתך

It contains the names of all books which he translated. The MS. has a great number of marg. notes (Span. curs. char.), containing chiefly omissions in the text. At beg. of MS. (ff. 1 to 3) notes (Span. curs. char.), chiefly on Halakhic subjects.

Span. Rabb. char.; 4to, paper, ff. 211 (many leaves injured, the chapter and §§ are written in red ink). [Can. Or. 7.]

1392

Y'hudah's [ben Y'hiel Rofé] המכנה מיסי׳ ליאון, commentaries on Averroës' comm. of Aristotle's

1. ספר פורפיריאוס 'Introductio Porphyrii.'
2. Fol. 37. ספר המאמרות 'Categoriae.'
3. Fol. 159. ספר המליצה 'De Interpretatione.'

At end of MS. by a later hand, למען היות למזכרת לכל האדם למצוא ספק מה ר״ל מאחר הספקות אשר עשה נשיא בישראל מהרר׳ ליאון כתבתי פה מקומם ובאיזה פרק הוא. There is an index of No. 1 only.

Written by Abraham ben Mord'khai פריצול for the two brothers Y'hudah and Yaqob, fin. at Mantua on Wednesday the 5th of Sh'bhat 5232=1472.

Span. Rabb. char.; 4to, paper and vellum, ff. 242. [Mich. 499 (Ol. 620).]

1393

1. הגיון לאפיקולומיני, the Hebrew translation of Alessandro Piccolomini's 'L'instrumento de la filosofia,' four books. The index is at end.

2. Fol. 54. פילוסופיא טבעית, the Hebrew translation of Piccolomini's 'La filosofia naturale,' two parts, each consisting of four books. I. 1 in Hebrew has nine chapters; the first three do not quite agree with the original. The translator has a small introduction at beginning. Blank places in II for the geometrical figures.

Ital. curs. char.; 4to, paper, ff. 170. [Reggio 48.]

1394

Naphthali (Herz) Ulman's (of Mayence) philosophical books חכמת מה שאחר הטבע הקצר, Wolf's metaphysical treatise (988 §§, סימן) translated from German into Hebrew, with a glossary of the technical terms at end. Finished in the year 5546=1786.

Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 222. [Mich. 518 (Ol. 302).]

1395

מהלך השכל, on logic, in two parts: *a.* contains the Hebrew translation of Wolf's logic; *b.* the commentary (fin. at the Hague on Sunday the 25th of Nisan 5546=1786); *c.* Fol. 191. An appendix סניף (Cat. Lugd. Bat. p. 305), 52 §§.

Ff. 200. [Mich. 515 (Ol. 419).]

1396

החכמה השנית מחכמת מה שאחר הטבע והיא חכמת העולם, on metaphysics, beg. with the 261st chapter, ends with 450. Finished at the Hague the 28th of Iyyar 5539=1779.

Ff. 182. [Mich. 530 (Ol. 300).]

1397

מאמר האלהות והוא למוד מופתי על מציאות השם יתעלה וחיוב מציאותו אחדותו והרחקת גשמותו ויתר תואריו ומשיגיו הכל על סדר הלמוד הנכון הנהוג בחכמות התכוניות, on metaphysics, composed at the request of Mendelssohn, from the 22nd of Elul 5528 to the 17th of Marhesh-

wan 5529=1768, and containing 196 §§. The author mentions in the preface his work 'Apologia' in Dutch, printed at Amsterdam recently (מחדש), and his חכמת השרשים (printed). There is at end of the preface a Hebrew letter of Mendelssohn, recommending the publication of this work.

Ff. 103. [Mich. 128 (Ol. 391).]

1398

חכמת האלהות והיא החכמה הרביעית מהחכמת מה שאחר הטבע, a more complete composition than the preceding number, containing part I (chapters 776 to 950), preceded by two prefaces.

Ff. 242. [Mich. 513 (Ol. 296).]

1399

Continuation of above, part II (chaps. 951 to 1070), with an appendix (Cat. Lugd. Bat. p. 305). Both volumes were dedicated to the author's friend Binyamin hak-Kohen of Amisfurt.

Ff. 194. [Mich. 514 (Ol. 297).]

1400

חכמת הנפש חלק שלישי חוקר מההתפעליות או מהתנועות הנפשיות האנושיות בשלוח, on psychology.

Fol. 137. סלע המחלקת, on differences between the theologians and the philosophers, two parts, fin. the 19th of Nisan 5545=1785.

Ff. 154. [Mich. 517 (Ol. 298).]

1401

Continuation of above, two parts: *a.* חכמת הנפש והוא חכמת הנפש העיונית, on psychology, containing chapters 712 to 776; *b.* Fol. 55. Ninety chapters, containing arguments on the soul being simple and not composed of matter; *c.* Fol. 107. 132 chapters on the connection between soul and body, according to Leibnitz; *d.* Fol. 182. Thirty chapters on the immortality of the soul; *e.* Fol. 196. טענות אשר טען חכם אחד מגדולי פילוסופי דורנו נגד המופת אשר קדם מהשארות הנפש אחר המות. והתשובה עליהם, fifteen chapters; *f.* Fol. 206b. מופת מן החכם לייבניץ. על דעת הפילוסוף פיטאגראס מגלגול הנפשות האנושות אחר המות בשאר גופות. Finished at the Hague on Tuesday the 22nd of Elul 5544=1784.

Ff. 207. [Mich. 516 (Ol. 299).]

Ethics.

1402

1. Sh'lomoh ben Gabirol's ספר מבחר הפנינים (printed).

2. Fol. 29b. His ספר תקון מדות הנפש (printed. The MS. has the date ת'ת'ה, and beg. with עזוב חידות. At end is the dedication of the translator, beg. החבר הערב).

3. Fol. 60b. Qalonymos ben Qalonymos' ספר אבן בחן (printed).

4. Fol. 126. Y'd'ayah P'nini's [בחינות עולם]. The pages are headed שמים לרום. At end תמו מליצות החכם הכולל הפילוסוף האלהי אנבוניט אברהם ע"ה. Fol. 143b. עוד לו מליצת הממים, his poem with the laudatory one of his father.

5. Fol. 147. The hymn beg. אאמיר את יי (see Zunz, Lit. Syn. Poesie, p. 499), headed מליצות האלפין. בקשה למשורר ר' יוסף אבן לטימי ז'ל'ה'ה אותותיו אלף. ותיבותיו אלף. עשויה באלף בית ותשרק ובשמו. וישא משלו ויאמר. יום וליל..., with the acr. of Yoseph el-Latimi.

6. Fol. 151. Aphorisms; astronomical and astrological notes on the twelve planets.

7. Fol. 153b. מאמר רוח חן.

8. Fol. 175b. [ספר המוסר], ethical sentences (printed with the title of משלי ערב; see No. 1220, 4). On fol. 156 the acr. of אסחק אוני is pointed out.

9. Fol. 261b. Yoseph Ezobhi's קערת כסף (printed), ends with the words כאברהם ושרה.

Owners: 'Immanuel ben Abraham ben 'Immanuel sold it to R. Binyamin ben Yizhaq, the 21st of September 5262=1502. At beg. of MS. birth of Eli'ezer ben Yizhaq מלוקאלא ben Zerah, the 18th of Kaslew 5338=1597.

Germ. Rabb. char.; 4to, vellum, ff. 264. [Mich. 240 (Ol. 401).]

1403

1. Y'd'ayah ben Abraham Bedershi's אגרת בחינת עולם, with a note on the marg. of the first page, beg. הנפש מן החומר.

2. Fol. 29b. His אגרת ההתנצלות.

3. Fol. 97. His (אנבונים אברם) prayer, beg. with מ. At end the poems בני חוצב and אמרתי אשמרה (printed).

4. Fol. 104. The hymn לך אלי (printed), headed בקשה שקולה שעשה אביו החכם ר' אברהם בדרשי ז"ל והקדים לפניה זה הלשון: בתי הנפש ודוי ליום הנכבד צום כפור והאלהי קראתיו ביתאל תיבותיו כמנין בית ואותיותיו כלולות מאלף ועד למד אין שם אות מהלמד ומעלה ובכל תיבה ותיבה יש בה אות למד הרי זה בא ללמד כי יש יתרון לבעל הלשון.

5. Fol. 107. Hymn 5 of No. 1402, headed תפלה למשורר ר' יוסף בן ששת אבן למיש. At end האותיות שעליהם נקודה אחת תמצא בהם אבגד ... ואשר עליהם שתי נקודות תמצא בהם תשרק ... אב ... שת: אני שנת תתרשח בלא מדה. ואשר עליהם ג' נקודות תמצא בהם אלו החרוזות יום וליל....

6. Fol. 114b. Yoseph Ezobhi's קערת כסף, beg. בני שורה, ends כאברהם ושרה. Next comes the piece גם אלה לו שבחים לפאר הקערה נפש קנה, headed לפאר הקערה, followed by the two lines beg. מגלת בין, headed עוד לו. At end תמה הקערה. זאת ההתחלה צריך להיות בראש הקערת כסף. אלה דברי השירה....

7. Fol. 124. [Mosheh Rieti's] מעון השואלים (incomplete, ends with מחול, ed. princeps, p. 13b).

Owners: Yisrael פונטאנילה (fol. 123); David ben 'Ezriel פנצי, the 15th of Adar 5442=1682.

Greek Rabb. char. (No. 7, Ital. Rabb. char. by a later hand); 8vo, vellum, ff. 128, (last pages stained.) [Can. Or. 104.]

1404

1. אגרת בחינות עולם.

2. Fol. 52. R. Leon's commentary on it, beg. כוונת המחבר בזה המאמר לפי מה שנחשוב להעיר הלבות, ends כאשר התבאר במלאכת ההגיון בספר התקש ממנו.

Span. Rabb. char.; 16mo, vellum, ff. 98. [Reggio 61.]

1405

משל הקדמוני of Yizḥaq ben Sh'lomoh Ibn Sahulah (printed).

Written by Sh'muel, fin. on Friday the 5th of the second month (Siwan) 5210=1450.

Owner: Yoseph ben . . . (pale), who had it as a present from [Y'hudah] Löb ben Abraham כ״ץ.

Old Germ. curs. char.; fol., vellum, ff. 59, (bad illuminations.) [Opp. 154 (Ol. 1000 B).]

1406

משל הקדמוני.

Owner: M'naḥem.

Old Germ. curs. char.; fol., vellum, ff. 57, (transposed, but the pagination indicates the transpositions.) [Can. Or. 59.]

1407

ספר המעלות, ethical treatise by Shem-Tobh ben Yoseph Ibn Falqera (פלקירא), divided into three parts: *a.* the degree of the prophets; *b.* that of the learned men; *c.* that of common men. The author says in the preface that he composed it in Hebrew in order to make it accessible to his co-religionists of all countries. He quotes his ראשית ,אגרת הויכוח חכמה ,ספר הנפש, and often his poetical compositions (שירי). At end an appendix, beg. והיא המעלה הרביעית תחת חלק השלישי מין בהמי (incomplete). Marg. notes containing omissions and references to the Biblical passages quoted in the treatise, the latter are autographs of J. Buxtorf (Rom. char.)

Written by Yaqob ben Yizḥaq Roman at Constantinople, 5383=1623, who made it a present in the year 1634 to [Joh]annes Buxtorf (see for his notes, Steinschneider, Cat. Bodl. col. 2540; and for the beg. of the treatise, hal-L'bhanon, 1867, pp. 6 and 19).

Ital. Rabb. char.; 4to, paper, ff. 47. [Opp. Add. 4to, 27.]

1408

ספר כתיבת יד חידושי דינים מריבנו תם ושארי בעלי תוספת מספר כתיבת יד על קלף ישן נושן וגם ספר חיי העולם.

1. חיי עולם (ס׳ היראה of R. Yonah). At end a casuistic note, beg. אסור לשום קדרה.

2. Fol. 9. Casuistic decisions: *a.* Formulas of civil documents (תיקון שטרות); *b.* 181 decisions on *Dinim* contained in part of Yoreh De'ah and Oraḥ Ḥayyim. Thosafists only are quoted. Fol. 32b. A chronological note, beg. זה המסורת קיבל ר׳ דוד בר אברהם מן ר׳ מנחם, ends הרי ה׳ אלפים וקלח שנים מב״ע עד השנה הזאת בין שאני עומד שהוא ק'ל'ח לאלף הששי. Towards the end are several lacunae, indicated by the words חסר כאן. The copy is not finished.

Germ. curs. char.; 2 coll., fol., paper, ff. 42 (without the blank ff.) [Opp. 49 (Ol. 658).]

1409

1. ספר מעלות המדות, ethical treatise by Y'ḥiel ben Y'quthiel (printed), the MS. beg. with the end of the second chapter. Next comes a long poem, beg. אני הגבר בסבות הזמנים, and notes on a dispute between men of Sabionetta, (?) פירמיטו, and R. Ḥananyah (?) מסרטנו in the year 5432=1652 (Ital. curs. char.)

2. Fol. 131. The Hebrew translation of Maimonides' comm. on חלק (beg. wanting).

3. Fol. 142. ספר התפוח 'Liber de Pomo' (No. 1176, 4).

4. Fol. 147b. A description of Paradise, beg. שני ח[ו]מות יש לו לגן עדן. Next comes notes on a dispute at Sabionetta in the year 5434=1674 (same hand as at end of No. 1).

5. Fol. 155. Levi ben Gershom's comm. on Song of Songs (beg. and end wanting). Marg. notes.

No. 1 was written by Sh'muel ben M'shullam, fin. the 5th of Iyyar 5155=1395.

Span. Rabb. char. (text of No. 5 with vowel points); 4to, paper, ff. 187; (Nos. 3 and 5 slightly injured.) [Mich. 266 (Ol. 488).]

1410

ספר מעלות המדות (beg. wanting). On the marg. the references to the Biblical passages by a later hand. At end the poem אני גבר (incomplete, only five lines). Marg. notes injured in binding.

Copied by Sh'lomoh.

Germ. Rabb. char.; 4to, vellum, ff. 150. [Opp. 609 (Ol. 1263).]

1411

Abraham Hurwitz' יש נוחלין (printed), with the author's signature. At end the index of the 18 §§.

Old Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 21. [Opp. 604 (Ol. 1258).]

1412

1. ספר תוצאות חיים חברו החכם החסיד בעל ספר ראשית חכמה, ethical treatise by Eliyyah de Vidas (fuller than the editions).

2. Fol. 267. זאת היא האגרת מוסר ששלח הרמבן ז״ל לבנו, Naḥmanides' letter, beg. שמע בני (printed).

Ital. curs. char.; 8vo, paper, ff. 269. [Mich. 13 (Ol. 840).]

1413

ספר לב חכמה, a German compendium by R. Eliyyah de Vidas' ראשית חכמה, made by R. Nathan Nat'a ben R. Shim'on העקשר of Wetzlar. On fol. 118 מעשי[ו]ת, 118 legends of an ethical character. The book was composed in 5410=1650.

Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 134. [Mich. 167 (Ol. 359).]

1414

1. ספר יראת ה׳ (No. 908, 2).

2. Fol. 32. יוסיף אומץ (No. 908, 1). The first part has 1324 §§, followed by 84 §§ of additions (not printed); the second part has 407 §§; the third part has 145 §§. At the end it is stated that the author fin. the work in Nisan 5390=1630.

Germ. ours. char. (autograph); 4to, paper, ff. 207.
[Opp. 612 (Ol. 1282).]

1415

ספר מסה ומריבה, ethical dialogue between the rich and the poor, in Hebrew and German, by Alexander, son of Isaac Pfaffenhofen (fol. 27b. איציק פאפין הופין). The author was born in Walck (Alsace), and lived subsequently at טרייז on the Moselle, near Treves, at מייאין, and at עלין. He laments on account of his sufferings, the death of his only son, and the pest which endangered his life in the year 5385=1625. He mentions also the dangers caused by the war at that time. The dialogue is preceded by four small prefaces and by many poetical pieces with his acrostic; there are also two at end of the book (incomplete). Part of the work was composed before the death of his father. There are marg. notes explaining passages of the book.

Old Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 167.
[Opp. 608 (Ol. 1162).]

1416

באר שבע, ethical book in German by Bär Eibeschütz at Prague. He composed it at the request of his wife Bella (בילה), daughter of Yaqob Perlhefter, and divided it into seven parts (the MS. has only I and II) in memory of his seven children which he lost (each part has the title of one of his children). Bella, who wrote the preface, states that her husband refused at first to write a popular book in the vernacular language, inasmuch as he was occupied in finishing his three works written in Hebrew: *a.* עלי באר, homilies delivered by him on Sabbath and feast-days; *b.* באר לחי רואי, a commentary on Bahya's Hobath hal-L'bhabhoth; *c.* באר מים חיים, a commentary on קדוש החדש. The author says in the Hebrew preface of the first part that he remained six years in Italy, where he was studying with R. Abraham Rovigo. There he met, amongst other Rabbis, ר״י פנירו of Livorno, R. Shimshon מקזאל, R. Meir שטערין of Hebron, and R. Yaqob ששפורטוס has-S'fardi. The seven parts of the book are: *a.* שערי גן עדן; *b.* שערי גיהנם; *c.* גלות; *d.* תשובה; *e.* גאולה; *f.* עולם הבא; *g.* תחיית המתים. The name of the author is erased, in all places where it occurs but one, by a later hand. At beg. of MS. האט זיך פארגנומין צו לאזין דיוזה בוך צו דרוקן האשה . . . (The name Bella is erased. The name of her husband is here מ׳ה׳ר׳ז׳ל אייבשיץ.)

Germ. curs. char.; 2 coll., small fol., paper, ff. 33.
[Opp. 148 (Ol. 956).]

1417

[Mosheh Sakkuth's] ספר מצדיק הרבים, ethico-Kabbalistical treatise based upon the book ראשית חכמה.

Ital. curs. char. (autograph); fol., paper, ff. 276.
[Opp. 147 (Ol. 955).]

1418

תפארת בחורים, ethical rules for a young man who intends to marry, by Pinhas Barukh bar Paltiyah מונציליסי, born at Ferrara in the year 5435=1675. There are also prayers of his and the author of אשמורת הבקר. He quotes in the preface a commentary on פרקי שירה by his grandfather.

Ital. curs. char. (autograph ?); 4to, paper, ff. 85. [Reggio 33.]

1419

R. Mord'khai Heckscher's *a.* דרכים טובים, ethical book in ten chapters (only the beg. of the tenth), chiefly application of Agadic passages for ethical purpose; *b.* Fol. 42. His comm. (philosophico-Agadic) on Ecclesiastes; *c.* Fol. 61. טעמי המצות, based upon the arrangements of the commandments by R. Mosheh חגיז. The book begins with a liturgical piece by the author on the thirteen articles of faith.

Germ. curs. char. (autograph); fol., paper, ff. 114.
[Mich. 427 (Ol. 157).]

1420

ליבסבריב, a copy of No. 743, 2.

Germ. curs. char. (by two hands); 4to, paper, ff. 107.
[Mich. 182 (Ol. 365).]

1421

1. חיי עולם, ethical book in rhymed prose, beg. wanting, the first words are ואחר התפלל תפלתו. יצא אדם לפעולו ולעבודתו היושבים על אדמתם.

2. Fol. 6. Poems extracted from the משלי שועלים. At end לא מצאתי יותר ממשלי ברכיה הנקדן ז׳צ׳ל ומכאן ואילך המשקלות מן המוסר.

3. Fol. 7. Verses of I to IV of the ספר המוסר (see No. 1402, 8).

4. Fol. 9b. ספר מבחר הפנינים (No. 1402, 1), with the printed comm. of 1484, with many additions by the copyist Yoseph (fol. 69, § 32), who reports explanations in the name of R. Abraham (fol. 51) and R. Shimshon (fol. 133b) מיוני (of Joigny ?). See Steinschneider, Cat. Bodl. coll. 2323 and 2638.

5. Fol. 136. B'rakhyah han-Naqdan's ס׳ משלי שועלים, without the epilogue of the edition (Mantua, 1557) and in the following order: I to 5, 7 to 22, 102, 23, 24, 26 to 29, 31 to 34, 36 to 39, 54 to 56, 40 to 43, 47 to 49, 68, 52, 53, 62, 76, 98, 81, 87, *a.* איש לזאב אותיות מאלף, *β.* תנשמת נוברת בשיניה ובשפתיה, *γ.* נמלה עם לא עז, *δ.* שממית היא בהיכלי מלך, 69, 75, 70, 97, 6, 79, 77, 104, 80, *ε.* איש היה מתפאר בערמותיו, 83, 95, 89, 46, 45, 44, 71, 85, 63, 65 to 67, 105, 88, 90, 92 to 94, 84, 103, *η.* הפיל מופלא בחיות, 50, 61, 59, 91, 106, 35, 96, 64, 58, 30, 60, 51, 57, 72, 25. It is preceded by a small pre-

face and an index of Yizḥaq bar Yisrael Barukh hal-Levi גוינצבורג.

Owner: Meir Werzburg, ע׳ר׳ח שבט ת׳ע׳ו מענץ = 1716.

Old Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 219.
[Opp. 590 (Ol. 1176 B).]

1422

1. אלמׄרשד אלי אלתגׄרד (above אלי אלתפרׄד ואלמרפד מרפד), ethical book, containing twenty-one chapters (incomplete). The treatise is a compendium of a larger ethical book, called כתאב אלמרשד אלי תחקיח דרך החסידות (perhaps of the author of Nos. 626 and 1313; the two passages of these Nos., quoted from the ethical book of the author, are not in the present MS.), which the author shortened at the request of a pupil. Abraham ben 'Ezra is the only name occurring in the book. On the margins and between the lines are other readings, added by a later hand.

2. Fol. 59b. הדא כתאב אצלאח אלאכלאק עלי ראי אפאצׄל אלחכמא אלמתקדמין תאליף אלעאלם אלפאצׄל אלעארף סלימאן בן גׄבירול אלאסראיילי אלפילוסוף קדס אללה רוחהּ. אלפה במדינת סרקסטה פי שהר ניסן תׄתׄכׄה ללאסכנדר (the first ת is partly erased). Arabic text of Sh'lomoh ben Gabirol's תקון מדות הנפש.

Syr. Rabb. char. (in No. 1 the Hebrew passages are provided with vowel points); 8vo, paper, ff. 105. [Hunt. 382 (Uri 358).]

1423

ספר המדות (beg. of the preface wanting), printed with the title ארחות צדיקים. The chapters are headed in the MS. מידת and not שער. At end הנהגת אשר תקן הרב רבינו אשר ז׳צ׳ל, 15 §§.

Old Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 101.
[Opp. 606 (Ol. 1260).]

1424

1. [Sh'muel of Marseilles'] Hebrew translation of Averroës' intermediate comm. on Aristotle's 'Ethica ad Nicomachum' (see No. 1350, 2). Marg. notes containing various readings.

2. Fol. 95. ספר ההערה אל דרך ההצלחה לפילוסוף אבונצר אלפראבי, Farabi's treatise on the beatitude of man, beg. אולם שההצלחה היה תכלית מה וישתוקק אליו כל אדם, ends ואנחנו אחר שהיתה כונתנו שנלך בו הסדור אשר יחייבהו המלאכה הנה ראוי שנתחיל ונפתח דברנו בספר ההתחלות הראשונות אשר בהן יקל להתחיל בזאת המלאכה וזה בשנמנה מינו התיבות המורות והנה ראוי שנתחיל בו ונשים אותו נמשך לזה הספר אם ירצה האל (see Steinschneider, Mémoires, p. 63).

3. Fol. 102b. פרקים לאבונצר, Aphorisms, by the same, ninety chapters, headed פרקים לאבונצר חלוקים מקיפים לפי ששניהם על שרשים רבים ממאמרי הקדמונים . . ., ends מסכימים בענין ההפסד והאבדון והם נבדלים בידיעה והסכלות. Colophon: נשלם מאמר אבונצר בפרקים אשר הוציא אותם ממאמרי הקדמונים והפילוסופים (Steinschneider, op. cit., p. 71).

4. Fol. 121. תורת המוקצה, casuistic treatise on מוקצה of 'Ezriel P'thaḥyah אלאשית, eleven chapters, beg. מה מאד הפליגו ח׳ז׳ל לדבר בגודל שכר שמירת שבת וי״ט.

Nos. 1, 2, 3, Syr. Rabb. char. (Ol. 77); No. 4, Ital. curs. char. (Ol. 845); small fol., paper, ff. 140. [Mich. 370.]

1425

[Sh'muel of Marseilles'] translation of Averroës' intermediate comm. on Aristotle's 'Ethica ad Nicomachum,' preceded by a full index (beg. and end wanting). On the marg. at beg. is the comm. of Thomas Aquinas on the same book.

Span. Rabb. char.; 4to, paper, ff. 195. [Mich. 227 (Ol. 195).]

1426

ביאור המדות לבן רשד עם ביאור טומש דקינו הפילוסוף, Aristotle's 'Ethica ad Nicomachum,' with a comm. containing partly Averroës', Thomas Aquinas', and other comm. The text is introduced by אמר, the comm. by הפירוש. The latter begins ראוי שתדע מה שהורה לנו ארסטו בשלישי מספר הנפש וכתבו בן רשד בקצורו בענין כח המדבר כי הוא אמ׳ שם בזה הלשון, ends with Averroës' colophon containing the date of the composition.

The MS. begins with an introduction, beg. מן הדברים הנכספים לאדם בלמידתו ספר מן הספרים, and the index. Several pages have blank spaces for the missing text or comm. Marg. notes, containing various readings, headed נא and נ׳.

Written by Y'hudah ben Abraham Abudraham at אגראמונט, fin. the 9th of Abh 5204=1444.

Span. curs. char.; 4to, paper, ff. 256 (many leaves pale).
[Opp. 591 (Ol. 1177).]

1427

1. ספר המדות לארסטו בהנהגת האדם הנקרא בלשון נוצרי איטיקאש: העתיקו והרחיב בביאורו ראש הגולה המאיר לארץ החכם הרב דון מאיר אלגואדשי, Don Meir ben Sh'lomoh al-Guadez' translation from the Latin [of Boethius] of Aristotle's Ethics, with a commentary upon it (Assemani cccli, 334; Steinschneider, Cat. Bodl. col. 1692). He composed it at the desire of Don Sh'muel Ibn Labhî. Marg. notes (injured in binding), containing corrections, omissions, and various readings.

2. Fol. 121. [תרומת הכסף] Compendium: *a.* Of Aristotle's Ethics; *b.* Fol. 210. Of Plato's Republic. According to the intermediate comm. of Averroës [by Yoseph Ibn Caspi; it is based on the translation of Sh'muel of Marseilles; see Steinschneider, Ersch und Grub. Encycl. II. xxxi. 69].

3. Miscellanea: *a.* On the soul, fol. 234b, headed קצור ביאור הבדל חלקי הנפש וחלוקם, beg. חלקי נפש אך כל הפילוסופים אחר הפילוסוף העיקרים הם שלש, ends האמתי גזרו או׳ שהשכל הפועל הוא שכל נפרד. וכן כוונת הרמבן ז״ל; *b.* Fol. 238b, beg. בעבור שגוף האדם מעולם השפל והנשמה העליונה, ends הנה לך כו׳ מינין בחוזק ורפיון; *c.* Fol. 239, beg. מי שגברה עליו הנפש הבהמית, ends לא

יצטרך לפתרון ולא להתחכם; *d.* Fol. 239b. Extracts from the מוסרי הפילוסופים I. 18, 19, 20; *e.* Fol. 243b. אמר ר׳ סעדיה בס׳ האמונות בסופו ויהיו מעשה האדם דומים; *f.* Fol. 246b. [Harizi's translation of the] book on the soul (attributed to Galen, printed).

Owner: Ahron ben Sh'muel מפרח הכהונה.

No. 1, Span. Rabb. char.; No. 2, Old Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 251. [Poc. 17 (Uri 397).]

1428

Don Meir's אלואדיש translation and comm. of Aristotle's 'Ethica ad Nicomachum.' Lacuna after fol. 2. Ends with x. 16. Marg. notes at beg., containing a comm. (very pale).

Owners: Shem Tobh ben יעיש (?) bought it from Sh'lomoh אלמולי הרופא (at beg.)

Span. Rabb. char.; 4to, paper, ff. 87. [Mich. 168 (Ol. 198).]

1429

1. Hebrew translation of Aristotle's Ethics from the Latin, fin. on Thursday the 11th of Marheshwan (8th of October) 5334=1573, beg. כל מלאכה כל למוד כל מעשה וכל בחירה נראה שחומדי׳ טוב. Many interlinear corrections by the author himself for I to III. 6.

2. Fol. 111. Short homilies, notes on casuistic and Agadic subjects, and letters, Hebrew and Italian (Rom. char.) On fol. 164, several times repeated, עד מה כבודי לכלמה על יד איש צר ואויב פיראנטו ק״ר (?) אשר חשב מהשבת און. Fol. 170. A letter written at סיניגל; a father sends to his son a calendar of the year 5405=1645, made at Venice, for handing it over to R. Y'hudah מקאליי מצריי. Fol. 183. A preliminary contract (תנאים) for the marriage of Mosheh ben Sh'muel קורקוס with Riqah, the widow of Yaqob מלריטה. Fol. 189. שער האיתן. גנת ביתן. אהבת דוד ויהונתן, philosophical dialogue between David and Jonathan. The author quotes Maimonides.

Ital. curs. char. by different hands (No. 1, Ol. 196; No. 2, Ol. 146); 4to (a few leaves 8vo), paper, ff. 234. [Mich. 241.]

1430

1. לוח מספר המדות לארסטו, a detailed index to Aristotle's Ethics, beg. יחקר מהצלחת האדם וטובו הנקרא אושר, ends נשלמו רמזי אלה חלקי הפי׳ ומספרם ק׳ק׳נ׳ג חלקים.

2. Fol. 29. Meir אלוודישי translation of the Ethics (No. 1427).

Span. Rabb. char.; 4to, paper, ff. 128. [Can. Or. 9.]

1431

Yoseph ben Shem Tobh's commentary on Aristotle's 'Ethica ad Nicomachum,' finished בר״ח 5215=1455 (see Steinschneider, Encycl. II. xxxi. 92).

Written by אנג׳יל טאראנטו for Eli'ezer פאניג׳יל.

Span. Rabb. char.; fol., paper, ff. 211. [Mich. 404 (Ol. 197).]

1432

The same commentary. Many corrections between the lines. No date.

Colophon: נכתב על יד א׳ב׳ח׳פ.

Owners: Yaqob ben Ahron of Cremona sold it to M'nahem ben Yoseph מוטלינג; Hayyim טריויש.

Span. Rabb. char.; fol., paper, ff. 315. [Mich. 399 (Ol. 641).]

1433

The same (the passage concerning Maimonides' and Averroës' comm. is not to be found in the MS. Fin. 1st of Nisan 5215).

Written by El'azer ben Mosheh נאג׳יש, fin. at Lisbon the 1st of Elul 5247=1487.

Owner: Yom Tobh ן׳ אלרווייא; Yaqob ששון.

Neat Span. Rabb. char.; fol., vellum and paper, ff. 324. [Bodl. 152 (Uri 394).]

1434

The same comm. on the first five books. Finished the 5th of Sh'bhat 5215=1454.

Span. Rabb. char.; 4to, paper, ff. 333 (pale). [Can. Or. 21.]

1435

פני משה, Mosheh al-Moshnino's comm. on Aristotle's Ethics I (beg. wanting), II, and X. The author quotes his work ספר שער השמים. At end the index for the Biblical passages referred to in the treatise. On fly-leaf a note on the year of the Redemption, attributed to R. Meir of Rothenburg.

Copied by Abraham קאריאון, fin. on Wednesday the 17th of v'Adar 5318=1558.

Or. Rabb. char.; fol., paper, ff. 200. [Mich. 409 (Ol. 697).]

1436

1. ספר סוד הסודות, attributed to Aristotle (Paris, 896, 2). It beg. אמר הישמעאלי המעתיק השם יצליחך מלך המאמינים לחזק הדת. The first chapter is headed במיני המלכים, the eighth בחכמות מיוחדות יסודות נימוסיות וזכר סגולת אבני מרגליות.

2. Fol. 19. ספר הפילוסופים וחידותם ומוסרם, translation of el-Harizi (printed under the title ספר מוסרי הפילוסופים).

3. Fol. 53b. ספר התפוח 'Liber de Pomo' (No. 1176, 4).

Owner: Daniel had-Dayyan of Prague (הקטן ד״ם).

Span. Rabb. char.; 4to, vellum, ff. 58. [Opp. Add. 4to, 9.]

1437

1. ספר מוסרי הפלוסופים (No. 1436, 2).

2. Fol. 38. Ritual rules (דינים, beg. wanting) for all occasions. At end a poem with the acr. of יצחק בר נתן. The death [of the author's ? mother] is mentioned, which occurred on the 12th of Thammuz 5335=1575.

3. Fol. 102. The beg. of a commentary by Joseph del Medigo (ישר).

4. Fol. 103. ספר מצות תפילין, R. Y'shayah Hurvitz' ס׳נ׳ל treatise on the ceremonies in connection with the phylacteries, written by his son.

5. Fol. 122. הגדה, prayers for Passover according to

the German rite. This was copied by Simḥah ben Yaqob (בונם), fin. the 9th of Elul 5214=1454.

Nos. 1 (Ol. 422), 3 and 4 (Ol. 500), Germ. curs. char.; No. 2 (Ol. 467), Old Germ. curs. char.; No. 5 (Ol. 530), Germ. squ. char. with vowel points; 4to, paper (No. 4 vellum), ff. 145.
[Mich. 118.]

1438

The printed copy of 'Carmen Tograi' (Lugd. Bat. 1629) with the Hebrew translation made in 1643 by סְעַדְיָה בנו לוי י״ץ ממשפחת אֲבַנְקוֹט מעיר גדולה של חכמים מַרְויקוֹש for [John] Paget at דוֹרְטִי. There is also the Latin translation in the handwriting of Marschal, who states at beg. 'Versio Latina descripta est ex MS. a quodam Fa. Golii discipulo, suppeditato.' Next comes Leon Modena's סור מרע, ed. of Leyde 1656.

Or. Rabb. char. with vowel points. [Bodl. 356.]

1439

1. The history of Alberto and Orlinda, translated from the German into Hebrew (end wanting).

2. Fol. 11. 'Azaryah de Rossi's מצרף לכסף (printed).

3. Fol. 107. His elegies in Hebrew, Chaldee, and Latin on the death of the Duchess Margarita of Savoy (see hal-L'bhanon, 1870, p. 48).

4. Fol. 113. The Italian translation of the 35th chapter of his M'or 'Enayim.

No. 1 (Ol. 490), Germ. curs. char.; Nos. 2 to 4 (Ol. 503), No. 2, Ital. curs. char.; No. 3, squ. char. with vowel points and Rom. char.; No. 4, Rom. char.; 4to, paper, ff. 144 (from ff. 90 to 107 blank leaves). [Mich. 308.]

1440

1. ספור מעשה בשבעה חכמי חרשים, the Hebrew translation of the German work 'Die sieben weisen Meister,' by Eli'ezer, grandson of R. Mosheh Isserls (see ham-Maggid, 1868, p. 237). The beg. and end agree almost with the extracts given by Keller in his edition of 'Li Romans des Sept Sages,' pp. lxxxvii to xcii. The name of the king is פונטיאנוס מאגנוס (במדינת אסיא); that of the son דיקלעטינוס, born at איטונים; those of the seven sages are, באנסילות, לענטולית, קאסע, וואלדעק, יאזעפות, קלעפוס, יאחים.

2. Fol. 90. Novellae on 'Abhodah Zarah, and on passages of other parts of the Thalmud of Babylon.

At end notes in Spanish (Rom. char.), containing births from 1683 to 1687. The names are difficult to read.

No. 1 (Ol. 141), Germ. curs. char.; No. 2 (Ol. 282), Span. Rabb. char. (modern); 8vo, paper, ff. 166. [Mich. 24.]

1441

1. בעדר המשלים, Shimshon Friedberg's Hebrew translation of 'Die sieben weisen Meister,' which agrees with the preceding number, but all names except that of דעקלאטנוס are omitted. The king's residence is at Rome. The author fin. his translation in 1777 (פ׳ חקת, see ham-Maggid, loc. cit.)

2. Fol. 49. ספר בקר אברהם of Abram Mikhel Cardozo (printed).

3. Fol. 112. ספר התגין, Kabbalistical treatise of twenty-three chapters on the letters of the alphabet by Abraham ben Eliyyah ben Levi פיקס of Rome; the preface was fin. at לָאווין in Italy 5257 (פ׳ קדשים)=1497. It is followed by the prefaces of the author's grandson 'Ezriel (פיקס פְּרישא) ben Y'hudah ליוא, who made a copy from the autograph in the year 5378=1618 at פרישא.

The present copy is made from that of R. 'Ezriel by Z'kharyah bar Naphthali of Frankfort, fin. on Wednesday the 15th of Ḥeshwan 5486=1725 at Amsterdam, in the house of ה״ה גומפרינט.

4. Fol. 154. ברוך שאמר with the glosses (fuller than in the edition; כתר שם טוב is attributed to M'naḥem. The MS. has ארץ שוט. After the author's preface follows כל הקונים תפילין, see No. 796).

The copy of No. 2 was fin. 5475=1715.

Owner of No. 4: Sh'muel ben Binyamin בונם (Germ. curs. char.)

No. 1 (Ol. 116), No. 3 (Ol. 220), Germ. curs. char.; No. 2 (Ol. 117), Span. Rabb. char.; No. 4 (Ol. 122), Germ. Rabb. char.; 8vo, paper, ff. 198. [Mich. 65.]

MASORAH, GRAMMAR, AND LEXICOGRAPHY.

1442

1. עין הקורא, Masoretic treatise on Pentateuch, the Lamentations (fol. 64b), and the book of Esther (fol. 66), by Y'quthiel (הנקדן) ben Y'hudah hak-Kohen (י׳ה׳ב׳); at end נשלם . . . וסיימתיו בפר׳ סלח נא, followed (fol. 69) by the epilogue (published by Heidenheim), and by chapters (fol. 70b) on the accents, the Dagesh, Metheg, Maqqef, and the vowels (see Zunz, zur Geschichte, p. 115, where several authorities quoted in the MS. are omitted). On the marg. (by a later hand) are a few notes, signed מסורת מ׳ה׳ר׳ם.

2. Fol. 91. The poem beg. אלהים לי מגן, with a commentary on the marg. The poem is attributed in the MS. to R. Yaqob ben R. Meir of Nordhausen (see Dr. Kobak's Y'shurun, 1866, p. 125).

3. Fol. 93b. A fragment on Biblical words beg. with שׂ; it begins ויצבר יוסף כל תיבה בשין ונקודה בשמאל וקריאתה בקריאת סמך, ends והרבה שמות חסרים כאן של שמאל כי לא מצאתים.

Owner: Yaqob ben Yuda שליט.

Germ. Rabb. char.; 4to, vellum, ff. 95.
[Opp. 629 (Ol. 1373).]

1443

עין הקורא on the Pentateuch and Esther (often shorter than the preceding MS.), with Heidenheim's notes on the margins. After מדבשו (H.'s extract, p. v) follows in the MS. the passage on the accents; the poem beg. זה הספר is to be found in the last page, followed by the § שער יהוא. At beg. is Heidenheim's biographical note on the author.

Copied by Sh'maryah ben Mathanyah.

Owners: Meir ben Yuda שליט (fol. 2); Sh'lomoh ben Shim'on Ulma דגינצפרוג; Abram Stern at Frankfort on the Maine, of whom Heidenheim bought it on the 11th of Nisan 5564=1804 (modern fly-leaf).

Germ. squ. char.; 8vo, vellum, ff. 133. [Mich. 510 (Ol. 580).]

1444

Norzi's מנחת שי on the Pentateuch and the five M'gilloth with marg. notes.

Ital. Rabb. char. (autograph); fol., paper, ff. 279. [Mich. 562 (Ol. 478).]

1445

ס׳ תיקון סופרים מלא וחסר, enumeration of 'plene et defective' in the Pentateuch.

Germ. curs. char.; 2 coll., 4to, paper, ff. 156. [Opp. 641 (Ol. 1241).]

1446

פירושי׳ על המסרות, Agadic commentary on Masoretic passages on the Pentateuch. Fol. 30 is headed סדר שופטים מה׳ר׳ש׳ל דרוש ד׳.

Span. Rabb. char. (modern); 4to, paper, ff. 35. [Opp. 640 (Ol. 1411).]

1447

1. Agadic explanations of קרי and כתיב in the Old Testament [by R. Mord'khai Hekseher], composed in the year 5540.

2. Fol. 54. R. Yonathan hak-Kohen's (of Lunel) comm. on el-Fasi's comm. on Babha Qama, beg. wanting, ends ויש לומר מלא משיכת מחט זהו כמלא מחט דזהו אורך המחט ואידי ואידי תלמיד שלנו ותלמוד ירושלמי אחד הם.

No. 1 (Ol. 678), Germ. curs. char.; No. 2 (Ol. 686), Span. Rabb. char.; 4to, paper, ff. 187. [Mich. 511.]

1448

1. Y'hudah ben Qoreish's lexicographical work (the edition is not very accurate; some lacunae of the injured ff. 9 and 10 could have been filled up).

2. Fol. 83b. R. Sa'adyah Gaon's (so) תפסיר אלסבעון לפטה אלפרדה (printed. No. 7 is in the MS. גנזי הארון גנזו).

Owners: Yizhaq bar 'Ali; Sa'adyah ben Zin עד (at beg.); David ben Sh'muel (at end).

Syr. squ. char.; 8vo, paper, ff. 85. [Hunt. 573 (Uri 485).]

1449

ספר לשון למודים שחבר רבי מנחם בן יעקב בן סרוק ביאור המלות מסודר על פי ערכין א״ב עם הגהות ארוכות מדונש בן לברט, according to the modern title-page.

1. M'nahem ben Saruq's מחברת (lacuna from the word העמידוה, edition, p. 58, col. 1, l. 13). At end (fol. 125b) the beg. of a paradigm; Fol. 126. A note on סדר ספר תורה (beg. wanting); Fol. 126b. A formula of a כתובה, dated 5072=1312.

2. Fol. 127. The answers of Dunash with regard to the preceding treatise.

3. Fol. 165. R. Yaqob Tam's הכרעות, preceded by a poem beg. ימין יי ערי, with the author's acrostic (half of the leaf is wanting), followed by a small introduction (injured); the § טד beg. אשר אמר דונש כי טית (ed. p. 9); and לעות (ed. p. 7). At end לא מצאתי יותר כתוב חזק . . . At end of No. 2 (fol. 164) is a poem, beg. with נדר לאמר, with the acrostic of Natronai bar Sh'neor (the copyist?).

Owners: Yoseph bar Asher bar Yoseph טעמום; liber Leonis Lutecae (at beg.); הסופר לא דקדק בכתיבה וחבל על הדפין שנאבדו. והכתיבה היא מאד ישנה אני מא״כ קראתי בו כ״ח מרחשון—אש״רי המח״כה (fol. 125b); Yizhaq ben Y'quthiel sold it, together with the ס׳ נצחון and R. Y'shayah's notes (נמוקי) on the Pentateuch, the Prophets, the Psalms, and Job, to R. Yuda בן הגאון אביר הרועים ואבי הרופאים מהו״רר משה מאור קטן פרייסטטיר, on Wednesday the 4th of Kaslew 5352 =1591 (fol. 164); Yaqob ben Barukh ben Yaqob (fol. 164b).

Greek squ. char.; 4to, vellum, ff. 208. [Opp. 627 (Ol. 1372 A).]

1450

A modern copy of No. 1 of the preceding number, made in the year 5602=1842 from the Vienna MS. by Zalman Stern for R. Hayyim Michael.

Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 187. [Mich. 287 (Ol. 431).]

1451

כתאב גאמע אלאלפאץ, or אגרון (according to the poem at end of part I), [David ben Abraham's, the Qaraite] Hebrew-Arabic Dictionary (see Pinsker, Liqqûté Qadmoniyyoth, p. 177 sqq. (text); Journal Asiatique, 1861, ii. p. 465 sqq., and 1862, i. p. 47 sqq.; the preface to the edition of Abu 'l-Walîd's Dictionary, Oxford, 1875, p. vi). The beg. of the preface and chap. שק to end of ש wanting. There are the following transpositions: ff. 5=6, 6=5; fol. 280 ought to be after fol. 273; fol. 274 after 279; fol. 281 recto ought to be verso. The first nine leaves and the last one are much injured. Marg. notes containing omissions.

Written by Yoseph ibn Ibrahim נואם for R. Z'daqah (השר) ben Yoseph. The copyist added at end of the first part (letter י) three laudatory poems (the last in Arabic) on the work. The acrostic of the owner is to be found in the first.

Syr. squ. char.; fol., paper, ff. 326. [Opp. Add. fol. 25.]

1452

Abi Zekariyah Yahya ibn Daûd's (R. Y'hudah חיוג) grammatical works in Arabic: *a*. Preface; *b* (fol. 5b). חרוף אללין ואלמד, three chapters; *c* (fol. 98). רואת אלמתלין; *d* (fol. 124b). כתאב אלתנקיט (by a later hand, printed). Marg. notes containing chiefly omissions (often by the later hand). Fol. 122b. An ethical fragment (by the later hand), beg. הדה מן צפאת אלזאהר פי אלדניא. At beg. a poem (by the later hand), beg. יא רב אנת עלי אלגלאל גליל; fol. 2 another (3 ll.), beg.

שאלתיך ידיד לבו, the last line שמי נודע יוד וא׳ וסמך פא בנו צדקה נשיא; at end of *c* a note on the difference between א (קרא) and ה (עשה). At end (by the later hand) four poems: beg. *a.* זכר שמי (2 ll.); *b.* והנה זאת כתיבתי (2 ll.); *c.* אלכם יבקי ומאנא (2 ll.); *d.* סיבקי אלכם מני (3 ll.)

a to *c* were written by Yoseph ben Sa'adyah ben David, fin. the 4th of Elul 1521 Sel. = 1210; *d* was written by Yoseph ben Ẓ'daqah ben Yishay ben Yoshiyah ben Sh'lomoh ben Y'didyah ben Sh'lomoh ben Y'hudah ben David ben Zakay (all with the title הנשיא), fin. on the 7th of Kaslew 5226 A.M. ב׳ת׳ש׳ע׳ח ליציאת מצרים. ב׳ר׳צ׳ח לבית ראשון. א׳ת׳פ׳ח לחרבנו. א׳ת׳ש׳ע׳ז לשטרות. א׳ת׳ש׳ע׳ז לחלוק הנבואה. א׳ש׳צ׳ז לחרבן שני. ומן אשהר אלערב גמאדי אלאול סנה ת׳ת׳ע ומן אשהר אלרום כאנון אלאול (blank). ומן אשהר אלקבט (blank).

Owners: Musa ben ʿAbd el-Muḥsin bought it מיד ארי סלימן מבלג נ״ע (at beg.); ראינו זה הספר שרכה עם ר׳ יעקב בדמשק. שמואל בר׳ יוסף נ״ע. אברהם בן ישועה הכהן (fol. 3).

Greek Rabb. char. (the first page supplied); 4to, paper, ff. 132, (marg. injured.) [Poc. 99 (Uri 459).]

1453

1. כתאב אלמד ואללין, *a*, *b*; Fol. 96, *c* of the preceding number.

2. Abu 'l-Walîd's (Marwân ben Janâḥ) opuscula (printed): *a.* רסאלה אלתקריב ואלתסהיל (fol. 117b); *b.* כתאב אלמסתלחק (fol. 146); *c.* רסאלה אלתנביה (fol. 242); *d.* כתאב אלתסויה (fol. 250). Interlinear Hebrew translation in many passages of both numbers.

Written by Yoseph ben Sh'lomoh (בן כונך by a later hand on fol. 242) at Cairo; No. 1 was fin. Sh'bat, No. 2. *b* on Monday the 19th of Abh 1627 Sel. = 1316.

Owners: אנתקל . . . אלי מלך אלשיך עבד אלואחד ולד אלשיך אלחכים אלפאצל אלסדיד אבו אלביאן ולד סידנא ומולאנא . . . משכיל עדתנו נר קהלת[נו] אלחכים אבו אלמנצור ת׳נ׳צ׳ב׳ה מן מלך אלמ׳מ אבו אל (injured) בן מלך אלשיך אליאמס אלמל . . אבן אלמרחום שמואל; אבי . . אלסכנדרי; Yaqob ben Yizḥaq Roman, who wrote on the marg. הרפיון והמשך הכפל הנקוד הרקחה אזהרה (injured).

Syr. Rabb. char.; fol., paper, ff. 264, (at beg. and end injured.) [Poc. 134 (Uri 458).]

1454

Joannes Gagnier's transcript into Arabic char.: *a.* of *a* and *b* up to יסר; *β.* continuation up to נסה; *γ.* continuation to end of *c* with Jiqatilia's Hebrew (see No. 1467, 3) and his own Latin translation; *δ.* of *d* of No. 1452.

4to, paper, ff. 140, 143, 188, 23 (without blank leaves). [Bodl. 235–237, 247.]

1455

Another transcript of *a* up to the verbs beginning with *yod.*

Ff. 100. [Bodl. 242.]

1456

His transcript: *a.* of 2. *a* with Latin translation, *c*, and *d*; *β.* of *b* up to שרר of No. 1453 with Latin translation.

Ff. 118, 184. [Bodl. 246, 241.]

1457

Mosheh ben Sh'muel's נקטילה Hebrew translation of Ḥayyuj's grammatical treatises *a*, *b*, and *c* of No. 1452. Many of the translator's additions are left out (see Nutt's edition of it). At beg. a note in Luzzatto's hand on R. Y'hudah Muscato's quotation of Ibn ʿEzra's translation.

Ital. Rabb. char. (modern transcript); 4to, paper, ff. 55. [Opp. Add. 4to, 90.]

1458

שפת יתר, Yizḥaq hal-Levi ben El'azar's free translation of 1. *a*, *b*, and *c*, together with extracts from 2. *b* of No. 1453. made for his pupil Ahron ben Abraham (not נענא as in Orient, 1846, p. 707; see also Nutt's introduction).

Syr. Rabb. char.; 8vo, paper, ff. 184, (at end slightly injured.) [Hunt. 477 (Uri 486).]

1459

כתאב אללמע, Abu 'l-Walîd's grammar (lacunae and transpositions: between ff. 50 and 51 a lacuna corresponding to p. 51, l. 16, to p. 71, l. 25 of the Hebrew translation (ed. Goldberg); the continuation of fol. 51b is to be found on fol. 59; fol. 57 corresponds to p. 116, l. 34, and fol. 65 to l. 36 of the Hebrew translation with many variations; fol. 97 has more than the Hebrew translation).

Owners: פי נובה אל[ע]בד אל[פק]יר אלי רחמה אללה חסדאי הלוי ב׳ אהרן נ״ע ב׳ י׳ . . חמרת הלויים נבתויא; פי נובה שמואל הכהן חמוד אל . . דניאל; ישיעמהנ ד׳י׳ה׳א׳ל; פי נובה העבד הצעיר שלמה ראש ישיבת גאון יעקב ז׳ק׳ל; הכהן בר ר׳ יוסף המלמד נבתיוא אלכופי; [Musa ?] ben ʿAbd el-Muḥsin; מן נסך אל׳מ׳מ נגם אלמטבב נפעה אללה בה העבד הצעיר חנניה הכהן בי ר׳ שארית הכהן.

Greek Rabb. char.; small fol., paper, ff. 140, (ff. 138 and 139 injured.) [Poc. 136 (Uri 456).]

1460

Gagnier's transcript into Arabic characters (no attention is paid to the lacunae but to the transpositions).

4to, ff. 187, 183, 193. [Bodl. 238–240.]

1461

כתאב אלאצול, Abu 'l-Walîd's dictionary, with a few glosses; lacuna after the first leaf (see the preface of the edition).

The last part was written by Halphon bar Ẓ'daqah hak-Kohen for his brother (מ״ץ?) Sh'lomoh bar Ẓ. hak., fin. on Thursday the 8th of Kaslew 1732 Sel. = 1421.

Owners: Suleimân ibn Ẓ. ידיע אלחלאלה sold it to Naçr-Allah ibn Najs ידיע קציף; El'azar ben [Kokhab ?] ben ʿAlî ben . .; עלואן (?) ben El'azar ben Kokhab ben ʿAlî; Musa ibn כואנא.

Syr. squ. and Rabb. char. (by four hands); small fol., paper, ff. 387. [Poc. 133 (Uri 457).]

1462

1. A fragment of the same dictionary, containing the end of עדר to פלג, and the end of שמע to שפט (see the preface of the edition, p. vi).

2. Fol. 45. A fragment of Abu 'l-Walîd's grammar (No. 1459), containing the following parts corresponding to the edition of the Hebrew translation: ff. 44 to 66 =from אם משל (p. 121, l. 12) to end of the 23rd chap.; ff. 67 to 91=from the beg. of the 25th chap. to the words יעטיפו בין (p. 176, l. 30); fol. 92=the beg. of the 44th chap. (differs much from the translation).

Title and heading of the chapters in No. 2, as well as the date at end, are falsified by the hand of No. 316. On fol. 31 (originally fol. 1), כתאב אלאצול לאבו זכריא פי חרף ואללגא והו יסמא כתאב אללמע ואלמענא והוא מגמע אלמערפא; at end after the word המקרה (Hebrew translation, p. 235, l. 6), the falsifier overtraced נלאת ברוב עצתיך [originally וגיר הדה] תם שנת ארבעאת אללפים ושש מאות ליצירה נשלם ש׳ל׳ב׳ע. On the right-hand fly-leaf verso, הדא כתאב אלאצול אלאולי פי עלם אלחרף ואל לוגא והוא כתאב למע פי אלמענא ותאני כתאב שרח אלחרף מע אלפלספה מן לפץ קול ואלתפציר אלדי קד שרח אבו זכריא משתרא מן בגדאד הל מן עלם אללמע לדלך; ibidem recto, כתאב מן זעדון אבן חלפון אלפלכי.

Syr. Rabb. char.; fol., paper, ff. 92. [MARSH. 659 (Uri 469).]

1463

R. Sh'lomoh Pirḥon's grammar and lexicon, with marg. notes containing omissions. It runs like the edition. There is a § headed שער השמות before the § מעניני המקרא [ארצה לומר שערים] (ed. fol. 5[a]); the passage from וראוי למי to למעלה (ed. fol. 11[d]) is not in the MS.; after כנגד דעתו (ibidem) follows in the MS. the passage from ואני אפיים to והבורא יעזרך (ed. fol. 57). The MS. ends with the root תלתל, followed by the words נשלמה הפרחון מחברת ערוך מלא בעזרת הבורא. Next come the heading וארצה לומר שערים (see above, l. 4) and a grammatical chapter, beg. אלה שלשה אותיות גדולות אשר בהן תקן את המקרא בחסר וביתר, ends with the 7th §, beg. כל כך בג בב בר פת בת.

Owner: Yaqob ben Sh'lomoh שליט.

Germ. Rabb. char.; 2 coll., small fol., vellum, ff. 142. [OPP. 631 (Ol. 1375).]

1464

1. The same work. The grammatical part as in the preceding number, followed by a note, headed לשון מורי ר׳ יוסף נקדן, beg. וימצא הפרחון חן בעיני מכל ספרי הדייקות. The lexicological part (fol. 32) is preceded by the index of the roots; it is abridged from the larger work. At end of the letter צ (fol. 73) is the following note: כל הקורא לצדי צדק אינו אלא טועה כך קבלתי אני יקותיאל בר׳ יצחק הכהן מאת דורשי רשומות שאין לקרות לצדי צדק, followed by a poem with the acr. of יקותיאל (perhaps the compiler). The lexicon ends with the root תלתל and the colophon השלמתי (ed. p. 75).

2. Fol. 84. לקוטי פשטי שרשים, another shorter compendium, by Y'sh'ayah (? see the poem at end). Maimonides is quoted in the root תמז. The MS. ends with a poem beg. בשם אל אשר אמר, followed by a lexicological index.

Owners: Y'sh'ayah ben R. Eliyyah 'Amram; Efraim bar David Uri hal-Levi; Qalonymos bar Yoseph; Yaqob ben Sh'muel; Yoseph ben Yaqob; Efraim ben Nathan; Meir Emerich.

Old Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 99. [OPP. 630 (Ol. 1374).]

1465

1. The same dictionary (beg. wanting), beg. with the words נסו לקולם (ed. fol. 1[a]). It runs like the preceding number, but has not the chapter of the edition, headed מעניני המקרא. There are a great number of marg. notes: *a*. by David (fol. 24[b]); *b*. by a French glossator, who quotes R. Sa'adyah, M'naḥem, the Arukh, Rashi, R. Sh'muel (ר׳ש׳ב׳ם), Ibn 'Ezra, R. Binyamin of Canterbury, and רבנו הר׳א׳ה; *c*. by the copyist Sh'muel. At end a note on Jacob's ladder.

2. Fol. 97. Yoseph Qamḥi's commentary on Job (incomplete; printed).

3. Fol. 104. A commentary on the Minor Prophets, by a French Rabbi (Eli'ezer of Beaugenci? see No. 4, and Dukes, Der Orient, 1850, p. 136), beg. בימי עזיה. שבימיו פסקה מלכות בית יהוא שעזיה קיפח ירבעם בן יואש; Habakkuk beg. עד אנה מפני רעת הרשעים חמס על חמס; he quotes on i. 1, וכן הוכחתי בדניאל פי׳ נכון ומבואר מכמה יסודות; on iii. 7, כמו שפי׳ בפרש׳ בשלח פי׳ מבואר; on ix. 1, ואף ר׳ אליעז׳ הקלירי יסד דבר זה בתפלת הושענא. שימי עד דמשק משכנותיך. קבלי בניך ובנותיך; lacuna from Zech. x. 3 to xiv. 5; Malachi beg. אהבתי אתכם מעולם כמו שמפ׳ והול׳ ואתם לא כבן כיבדתם אתי. Each book is introduced by rhymed lines, צור ישעי ואורי. יאיר את גרי. בדברי בן בארי; at end ברוך חונן הדעת.

4. Fol. 139. Commentary on Ezekiel, beg. בן אדם בעיניך ראה ובאזנך שמע ושים לבך אל שפת הנביא הזה (a few lines of the beg. are repeated on fol. 138[b]), ends ושם העיר מיום בנינה ויישובה. שאמרנו יי שמה. חידוש שם הוא על מקדשה.

לחונן הדעת. שפתי מבעת. תהלה נשמעת. עלי בירור מלים:
אליעזר עבדו. ישורר על חסדו. אשר גמר. בעדו. חסין יה באלים:
אשר גלהו אות. להבין נפלאות. במראות ונבואות. יחזקאל רב פעלים:
במרכבת קדש. והבית קדש. וקרבנות חדש. ומדת הגבולים:

5. Fol. 174[b] (by another hand). A piece of controversy in rhymed prose, with the acr. of M'shullam ben Uri מקולון; at סליק תשובת המינים אשר יסדתי בניגון הרצוג אֶרְנְשְׂט.

6. Fol. 175[b]. A commentary on Isaiah (see No. xvii of the Fifty-third Chapter of Isaiah according to the Jewish Interpretations, vol. i, Oxford, 1876). At end אליעזר ברך. למורה לך דרך. ישרה משרך. בדברי בן אמוץ: ופירש לך כפיו. להאכילך צופָיו. בכל דברי צופיו. ותינק גם תמוץ:. Marg. notes of the copyist?

7. Fol. 220. Abraham ibn 'Ezra's comm. on the Lamentations.

8. Fol. 223. A comm. on the Song of Songs by a French Rabbi. The author quotes א״ע, וע״א, and וי״מ (see Dukes, in Dr. Kobak's Y'shurun, iv. p. 88). At end נשלם פי׳ שיר השירים אשר העתקתי מכתיבת יד הרב ר׳ מנחם בן רבנו בנימן נ״ע.

9. Fol. 228b. ספר הזכרון, Yoseph Qamḥi's grammar.

10. Fol. 241. The text of 2 Chron. xxiv. 5 and of 1 Kings viii. 27 (squ. char.) with vowel points and accents; the names of the accents are written above the words (Germ. Rabb. char.) Next come the list of the accents (squ. char. with vowel points) and the beg. of Ibn 'Ezra's ס׳ השם (Germ. Rabb. char.)

11. Fol. 241b. ספר הורית הקורא, grammatical treatise translated from the Arabic, by N'thanel ben M'shullam (see J. Derenbourg, Journ. Asiatique, 1870, ii. p. 503). At end ותכל עבדת מהרסי הקמין ומשחיתיו לבלתי ירים ראש במחברתם שמנה המה אשר קמו עליו להשחיתו פן ישיג לו יד בארץ מגוריהם ובמקומם: אפס נח ויוסף עזרוהו להצילו מאויביו יפתח בשער פיהו יחגר ואין מי יפתח:.

12. Fol. 250. Abraham ibn 'Ezra's comm. on Ecclesiastes.

13. Fol. 256. A comm. on Job (P'shat and allegorical) by a German Rabbi, beg. איש היה בארץ עוץ נחלקו בו חכמי ישראל שאיוב לא היה ולא נברא. The author quotes Pirḥon, Qamḥi, and י״א.

14. Fol. 274. שמוש תהלים (printed), followed by ethical sentences in alphabetical order.

Nos. 1 to 12 are mostly copied by Sh'muel.

Owner: Mosheh bar Pinḥas איש טירלינגן.

Germ. Rabb. char. (Nos. 1, 11, and 12, two coll.); 4to, vellum (No. 14 is paper), ff. 284; No. 12 is injured.

[Opp. 625 (Ol. 1370).]

1466

1. Abraham hab-Babhli's grammatical treatise (printed).

2. Fol. 7. הא לך סופי שיטות של ספר תגנית ולעוזן, French translation of synonymous words; there is only the Hebrew part (see No. 4).

3. Fol. 11. פרחון, Sh'lomoh ben Abraham ibn Pirḥon's grammar and dictionary (fuller than the printed edition).

4. Fol. 232. A Hebrew-French dictionary of synonymous words; the French words are without vowel points, and have an interlinear Latin translation (printed). At end some poetical lines: *a*. headed חידה, beg.

זכור נא בהסיבנו ידידי   עד עלה בנו עדה שנינו

b. headed חרוזות אחרות, beg. צבי החן השימני בבגדו; at end נשלמו חרוזות התגנית.

5. Fol. 237b. ספר בן סירא: *a* agrees with Dr. Steinschneider's edition, pp. 16 to end, and ends נשלמו השאלות; *b* = pp. 1 to 16 of the same edition, headed והא לך האלפא ביתא מבן סירא (fuller and more correct than the edition).

6. Agadic legends: *a* (fol. 255), beg. מעשה ברבי עקיבא שהיה מהלך בדרך ופגע באדם אחד שהיה ערום; *b* (fol. 255b), beg. מ׳ באדם אחד שהיה עני מאד והיו לו בנים ובנות הרבה.

7. Fol. 256b. זהו משלים של ר׳ ברכיה ב״ר נטרונאי הנקדן ז׳צ׳ל. After the preface follow 1 to 5, 7 to 48, 100, 49 to 60, 73 to 76, 105, 61 to 72, 77, 78, 80, 81, 84 (a blank space for the last lines), 83 and 82 of the edition (Mantua, 1557).

8. *c*, continuation of 6 (fol. 290b), beg. מ׳ שהיה לו בן והיה אוהב אותו ביותר ונתגדל עמו.

9. Fol. 292. [משלי סנדבאד], Bidpai's fables. Many variations, especially towards the end, from the Constantinople edition.

10 (cont. of 6). מעשים: *d* (fol. 300), beg. מ׳ ברבי יהושע בן לוי שהיה מתאוה לילך עם אליהו; *e* (fol. 300b), beg. מ׳ בחסיד אחד שהיה מתפלל בכל יום שלשת תפלות; *f* (fol. 301). מ׳ באדם אחד שהלך למדינת הים והיה לו ממון גדול; *g* (ibid.) מ׳ היה בימי דוד ששלח יואב בן צרויה לקסרי; *h* (fol. 302). מ׳ היה בימי שלמה יום אחד נכנס עליו אשמדאי; *i* (fol. 302b). מ׳ בזקן אחד שהיו לו שני בנים והיה משוך אחר היין; *j* (fol. 303). מ׳ בח׳ א׳ שהיה רגיל ליתן צדקה; *k* (ibid.) מ׳ בח׳ א׳ שהיה מקיים כל המצות כולם; *l* (fol. 303b). מ׳ היאך נולד אברהם אבינו; *m* (fol. 305). מ׳ בח׳ א׳; מ׳ באשה אחת שהיו לה שבעה בנים; *n* (ibid.) מ׳ בשלשה שהיה עשיר מאד ולא נשבע; *o* (fol. 306b). מ׳ בח׳ א׳ שהייתה אנשים שבאו מן הסחורה; *p* (fol. 307). מ׳ היה בימי שלמה בשלשה אשתו יפה ביותר; *q* (fol. 307b). מ׳ באשה אחת בני אדם שהיו סוחרים; *r* (fol. 308b). מ׳ באד׳ א׳ שהיה זהיר שהייתה מייסרת בתה זונה; *s* (ibid.) מ׳ בח׳ א׳ שהיה בן שבעים שנה במצות ציצית; *t* (fol. 309). מ׳ באד׳ א׳ שהיה לו פרה אחת; *u* (fol. 309b). מ׳ ביוסף מוקר שבי שהיה לו גוי בשכונתו; *v* (fol. 310). מ׳ בא׳ א׳ שהלך לסחורה והניח את אשתו; *w* (fol. 310b). מ׳ ברבי מאיר שלא היה רגיל לצאת; *x* (fol. 311b). מ׳ בר׳ מאיר; ור׳ יוסי ור׳ יהודה שהיו הולכין בדרך; *y* (fol. 312). מ׳ בא׳; א׳ שהיו קורין לו בן סבר; *z* (fol. 312b). מ׳ בח׳ א׳ שהיה עשיר מאד וזקן ולא היה לו כי אם בן אחד; *a*[1] (fol. 313b). מ׳ באד׳ א׳ שהיה עני ביותר והיה יושב בבה״כ; *b*[1] (fol. 317b). מ׳ בח׳ א׳ שהיה לו שלשה בנות אחת עצילה; *c*[1] (fol. 318). מ׳ באד׳ א׳ שהיה רגיל ליתן צדקה פעם אחת נכנס בספינה; *d*[1] (ibid.) מ׳ בבתו של ר׳ עקיבא שהיו אומרים לה; *e*[1] (fol. 318b). מ׳ בר׳ מתיא בן חרש שהיה יושב ועוסק בתורה; *f*[1] (ibid.) מ׳ בר׳ אברהם שהיה שרוי באשקלון; *g*[1] (ibid.) מ׳ בתלמיד א׳ של ר׳ שמעון בן יוחי שיצא לחוצה לארץ; *h*[1] (fol. 319). מ׳ בר׳ שמעון בן חלפתא שלא היה לו מה לאכול; *i*[1] (ibid.) מ׳ באחד מגדולי כבול שהיה מושה בנו; *j*[1] (fol. 319b). מ׳ באדריינוס המלך שהיה יוצא למלחמה; *k*[1] (ibid.) מ׳ בח׳ א׳ שהי מהלך בדרך ופגע בו בנחש; *l*[1] (ibid.) מ׳ בח׳ א׳ שהיה עשיר שהיה מזיק את הבריות; *m*[1] (fol. 320). מ׳ באליחרף ואחיה שני סופרי שלמה וקרוב למלכות; *n*[1] (ibid.) מ׳ בנערה א׳ שהיתה הולכת לבית אמה; *o*[1] (fol. 320b). מ׳ בבתו של ענק שנכנסה לפרדס; *p*[1] (ibid.) מ׳ היה בגוי א׳ שזימן את רבן גמליאל; *q*[1] (fol. 321). *r*[1] (fol. 321b).

s^1 (ibid.) מ׳ היה בר׳ יהושע בן לוי שלא נשבע מימיו ; t^1 (fol. 322). מ׳ היה בר׳ יהושע בן אלם שראה בחלום אלהים ; u^1 (fol. 322ᵇ). מ׳ שהיה בסוחר א׳ והלך לסחורה במקום א׳ ; v^1 (ibid.) מ׳ בא׳ א׳ ששאל בן מה׳ק׳ב׳ה ואמר ; w^1 (fol. 323ᵇ). מ׳ בא׳ א׳ מגליל העליון שעלה לירושלים ; x^1 (fol. 324). מ׳ בא׳ א׳ מגדולי הדור שהיה עשיר ; y^1 (fol. 325). מ׳ בא׳ א׳ ששאל בן מהק׳ב׳ה ונתן לו ; z^1 (fol. 325ᵇ). מ׳ היה בימי שלמה יום אחד היה יושב בפלטין שלו ; a^2 (fol. 326ᵇ). מ׳ שהיה מעבדי דוד המלך שהיו יושבין בסעודה ; b^2 (fol. 327). מ׳ היה בשני אחין אחד עשיר ואחד עני ; c^2 (fol. 329ᵇ). מ׳ בר׳ פנחס בן יאיר שהיה דר בדרום בעיר אחת ; d^2 (ibid.) מ׳ היה מבעיא מוכסא שהיה משנה למלך ; e^2 (fol. 330ᵇ). מ׳ במר עוקבא שמתו אביו ואמו ; f^2 (fol. 331ᵇ). מ׳ בשעה שירד שלמה ממלכותו ; g^2 (ibid.) מ׳ אמרו על נחום איש גם זו שהיה סומא ; h^2 (fol. 332). מ׳ בח׳ א׳ שלא היה לו כי אם בן אחד ; i^2 (fol. 333ᵇ). מ׳ בא׳ א׳ שהיה לו בן והיה בן י״ח שנים ; j^2 (fol. 336ᵇ). מ׳ בשלמה המלך שהיה מתגרה עם חירם ; k^2 (fol. 337). מ׳ היאך לקחו יעקב ובניו את עיר שכם כתיב ויסעו ; l^2 (fol. 338ᵇ). מ׳ בא׳ א׳ שהיה עשיר גדול והיה לו אשה יפה מאד.

11. Fol. 340. דברי הימים של משה (printed).

12. Fol. 346ᵇ. אגדות של דברות, agrees mostly with מדרש עשרת הדברות (ed. Jellinek, Beth ham-Midrash, i. p. 62) except towards the end; the copyist refers for the מעשיות to 6, 7, 10 of this number.

13. Fol. 352. אגדות של ויושע, beg. וכי ישראל היו מסורין (Jellinek, ibid. p. 39), much shorter than, and different from, this edition.

14. Fol. 356. Additions to No. 9, headed מצאתי עוד זה מאגדות של דברות, beg. איך הטה הק׳ב׳ה שמיו וירד שנ׳ ויט [שמים] וירד וערפל תחת רגליו, ends וגבעות יתד יתרוממו הכל היה בשעה שנתן הק׳ב׳ה תורתו לישראל זרע אוהבו.

15. Fol. 358ᵇ. אותות של משיח (differs much from Jellinek's ed., ibid. ii. p. 58); it beg. with a small introduction, and ends with עשרה אבנים and עשרה גידולי נחמות.

16. Fol. 361. R. M'nahem ben Perez' (of Ḥebron) notes on Palestine (printed).

Owner: R°. Cotton (at beg.)

Germ. Rabb. char. (with vowel points up to fol. 232); 4to, vellum, ff. 363. [Bodl. 135.]

1467

1. Abraham ibn 'Ezra's *a.* ספר צחות; *b* (fol. 35). ספר מאזנים (from לכן (ed. Venice, 1546, p. 197ᵇ, l. 10) to לפניו (p. 198ᵃ, l. 16) by a later hand; from הראשון (ibid. l. 12) repeated by the original hand; from בחירק (p. 231ᵇ, l. 13) to בשורק (l. 15) a blank space).

2. Fol. 57ᵇ. ספר הבנין, a grammatical treatise translated from the Arabic, beg. זה ספר הבנין המלמד לאדם דעת יורנו בדרך אבחר תת מפתח לשערי סוד יסוד לשון למודים (see the preface of the ספר השהם, No. 1484), ends אלה מצאתי בקוצר השפה. ויש כמוהם לנגד עתי תועלת זולת ביאור יסוד המלה הנמצאת מוצאת בשני פנים. ולחכמי לשון למודים בסודיו נקלה ידיעה הלזו: אקוד אשתחוה ליוי אלהים אשר נתן לי לשון למודים . . . It is divided into seven chapters (שער): *a.* פעל הקל; *b.* פעל כבד; *c.* הפעיל; *d.* אשר לא נקרא שם פועלו; *e.* נפעל; *f.* התפעל; *g.* אפועל (these names do not agree with those of No. 1484). The author quotes in *a* (fol. 58ᵇ), אמר הרב יהודה הכהן חכם חרשים צווי רבוי מן נפל פלו ומן נדור דורו דור פול כמ׳ לכך הרבה טועים המדברים שאו גשו; in *d* (fol. 63), בדבריהם מוחרם מקומט כי מחרם כמ׳ לשון מחרת. ועוד מה מאד תמהתי בזה הבנין על חכם חרשים הרב יהודה הכהן נ״ע אשר הבדל הבדלני (so) שני בנינים שמו פועל לבדו והפועל לבדו . . . Marg. notes containing omissions.

3. Fol. 64ᵇ. Mosheh Kohen's (בן קטילא) translation of Ḥayyuj's grammatical treatises (not *d*; see No. 1457).

At beg. and end are poetical pieces (scarcely legible). The last leaf of MS. contains a fragment of a casuistic commentary; on marg. זה על הלויתי כ״ח אייר הר׳צ׳ב הספר ל״ח לבני׳ יו׳ ה׳ מ״ב לספירה פרש׳ במדבר סיני עלי׳ היקר בני יעקב יצו לנין. On fol. 133ᵇ some entries, ending שלמה יון ב׳ דינרי׳ של יון.

The copy was made (partly) by Sh'muel ben Eliyyah hak-Kohen at שירון, No. 1. *a* was finished on Sunday the 12th of Kaslew, *b* on Monday the 15th of Sh'bat 5068 = 1308.

Greek Rabb. char.; 4to, vellum, ff. 134. [Hunt. 128 (Uri 466).]

1468

ספר צחות, beg. with יש דלת נוסף (ed. p. 144, l. 24).

Written by Mosheh ben Elyaqim at Rome for Eliyyahu ben Asher hal-Levi, fin. on Tuesday the 20th of Sh'bat 5280 = 1520.

Greek Rabb. char.; 8vo, paper, ff. 74. [Laud. 105 (Uri 473).]

1469

מכלל, grammar of David Qamḥi, with marg. notes in Latin. The MS. has not the poem beg. לכל חכמה; it ends with the words המם שמושה מן וכבר זכרונוהו.

Greek Rabb. char. (the last leaf by a later hand, stained); 4to, paper, ff. 205. [Laud. 293 (Uri 472).]

1470

The same, ends with המספר בעצמו (end of the numerals).

Syr. Rabb. char.; small fol., paper, ff. 200, (slightly injured.) [Hunt. 184 (Uri 476).]

1471

The same. No poem at beg.; it ends with the words המם שמושה מן וכבר נשלמו זכרונותם, followed by some words of the copyist.

Written by Hermann וואלך at Oberdorf on the Neckar, fin. on Thursday פ׳ ויקהל 5202 = 1442.

Germ. Rabb. char.; 4to, vellum (last leaves paper), ff. 110. [Mich. 245 (Ol. 454).]

1472

1. פתח דברי, grammatical treatise (printed), attributed to David Qamḥi, with the preface of the preceding numbers, where the present title is substituted for מכלל (see Steinschneider, Cat. Bodl. col. 635).

2. Fol. 60. Yoseph Qamḥi's ספר זכרון (see Geiger, Ozar Neḥmad i. p. 105 sqq.)

Owners: R'fael ben Yoseph; היום יום ו׳ יוד שבט ת״ו ל׳פ׳ק פרשת יי חתמתי שמי על ספר זה נאם יו.. אברהם יעקב ז״ל בבית אחי ה׳.. נתן קרליבך (at beg.)

Old Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 95. [Opp. 632 (Ol. 1376).]

1473

ספר המכלל (according to colophon of II), the second part of R. David Qamḥi's grammatical work, containing the dictionary in two parts: *a.* א to ל; *b.* ל to end of the Chaldee words. Preface and epilogue as in the editio princeps. Biblical references are on the margin.

Owner: Don Vidal קרנוט דמנואשקה bought it in the year 1436 (ת׳ל׳ו לחשבונם) from בונידאק מציף דקרקשנה at פירטוש; Reby David doctor en leges (at end).

Span. Rabb. char.; 4to, vellum, ff. 196, 230, (at beg. and end slightly injured.) [Mich. 75, 76 (Ol. 826).]

1474

ספר השרשים (according to a modern owner), the same as the preceding number, beg. with the following lines:

אלי עז לי יוסף. בדברי בן יוסף	אשר אסף אסף ושדי עמדי
ואיך יוכל ספר אברהם סופר	תהלות הספר ומדוד הספרדי
הן כתבתי לך שלישים	על מחברת השרשים
לעות אמרי אל לדעת	דעת עליון בה וקדושים
היו בלשון קדר נכת	בים על ספר ומפורשים
העתקתים ללשון עברי	כי הוא לאל קדש קדשים
מאל אשאל לעזור כי בו	מסעד ועזר לנפשים
ליהודה בן שאול עבדו	כי הוא הנדרש לדורשים
הנותן ליעף כח	און וגבורה לחלשים

This poem refers to Y'hudah Thabbon's translation of Abu 'l-Walîd's dictionary (see Munk, Journ. Asiatique, 1851, ii. p. 90).

Owners: Leon ben Yaqob, who bought it together with שאלתות מרב אחאי from M'naḥem ben Y'hudah; Yaqob ben Eliyyah, who bought it on the 3rd of Marḥeshwan 5173=1412 from his brother-in-law Y'hudah ben Y'didyah; Yoseph Kohen ה׳י ben Mosheh hak-Kohen (at end); Eliyyah hal-Levi ben Yaqob (at beg.) A late owner (Old Germ. curs. char.) wrote on fol. 1b. המעיין בסוף הספר דהיינו ג׳ דפין קודם הסוף יראה מלשונו שהרב ר׳ דוד במהרר׳ יוסף קמחי כתב זה הספר בכתיבת ידו ממש; this refers to the passage אמר דוד... ראיתי לכתוב עם הספר הזה... אשר הם בלש׳ ארמי.

Germ. Rabb. char.; 4to, vellum, ff. 291. [Opp. 153 (Ol. 1000 A).]

1475

The same without the epilogue; omissions on the margin. The first lines of the preface are erased and replaced by the following words: יעזרני האל הדיין בכתיבת חלק והוא הקמוס והעניין דקדוק מלשון יוני או הגרי אמר דוד בן עבד בן מחסן הספרדי זצל (see No. 1462).

Syr. Rabb. char.; fol., paper, ff. 364. [Hunt. 290 (Uri 467).]

1476

מכלל (according to colophon) or ספר השרשים (according to modern title-page). The same with marg. notes, headed אמר אליהו המדקדק (א״א). Many omissions supplied on the marg. The epilogue is to be found at end.

Germ. Rabb. char. (ff. 119, 120, and 176 to end supplied in Germ. curs. char.); 8vo, vellum (the supplied parts are on paper), ff. 218. [Mich. 83 (Ol. 827).]

1477

The same, beg. with the preface, ends with תחרה. A few omissions are to be found on the marg.

Syr. Rabb. char. (rather carelessly written); fol., paper, ff. 347. [Hunt. Don. 5 (Uri 471).]

1478

The same incomplete, ends with אתרו; preface and epilogue like No. 1473.

Span. Rabb. char.; fol., vellum, ff. 248, (a few leaves are injured and stained.) [Can. Or. 80.]

1479

ספר הדקדוק (according to a modern hand), the same, beg. with אזב to end of ל.

Greek Rabb. char.; fol., paper, ff. 164. [Hunt. 100 (Uri 465).]

1480

1. The same, beg. with the end of אל to שוב (end wanting).

2. Fol. 179. [מכלל], from שער הפעלים בניין הפעלים to beg. of אתה.

Germ. Rabb. char.; fol., vellum, ff. 186. [Bodl. Or. 540.]

1481

The same, beg. with end of אנך to beg. of תרף.

Span. Rabb. char.; fol., vellum, ff. 207. [Hunt. 15 (Uri 463).]

1482

ספר השרש לעשרים וארבעה, compendium of Qamḥi's dictionary, by a French Rabbi. It beg. אב יש בו ששה פנים הא׳ לשון דשא וחציר, ends ולאסורין או לענשו ממון או לאסרו בבית הסהר.

The copy was made at Alexandria (נא אמון) by Yoseph ben R. Yaqob (המלמד השר) ben R. Yoseph ben R. Y'hudah (מרינו ורבינו הזקן) ben Pinḥas for R. Sh'muel (התלמיד המבין) ben R. Yoseph ben R. Sa'adyah, fin. on Friday the 26th Thammuz 5143 A.M.=1694 Sel.=1315 of the Destruction of the Second Temple=1383. There are a few poems at end, the first with the copyist's acrostic.

Owners: El'azar ben David (at beg.); R. Ḥabhibh (at end).

Greek Rabb. char.; fol., paper, ff. 238. [HUNT. 292 (Uri 474).]

1483

1. מהלך, grammar of Mosheh Qamḥi with Eliyyah Levita's comm., preceded by Shabbathai ben Yiẓḥaq's [of Przemil] preface to the same book (beg. wanting) and Binyamin ben Y'hudah's introduction (see No. 1486, 2); copied from the printed edition by Naphthali ווייל, fin. on ר״ח אדר 5500 = 1740.

2. Fol. 60. Yoseph ben Kaspi's מנורת כסף, comm. on chap. i. of Ezekiel, end wanting.

3. Fol. 103. R. 'Obhadyah's [of Bertinoro] comm. on Abhoth (printed).

4. Astronomical fragments: *a* (fol. 120). מפתח המולדות. *b*. Comm. on Yaqob Po'el's tables: *α* (fol. 123). אם תרצה לעשות המולדות האמתיים על דרך הלוחות מהפועל הנקרא בוניטו לך בדרך זה תדע כי בשנת אלף פי׳ ש׳ס׳א לנוצרים נעשו אלו הלוחות; *β* (fol. 126). מולדות אמתיים על דרך הפועל בקצור. כאשר תשלך נפשך פי׳ לקות מלוחות לעשות המולדות אמתיים; *γ* (fol. 126b). הפועל; *δ* (fol. 130). ענין תקופות with a note on the subject by 'Immanuel ben Yaqob; next come the tables with לוח שעות חצי היום במרחב מ״ד למרדכי פינצי ז״ל (fol. 148); *ε* (fol. 160). אמר יעקב בר׳ דוד בר׳ יום טוב הפועל בעבור היות החכמה הלמודית מבין שאר החכמות with [Finẓi's] comm. *c* (fol. 170). A fragment, headed לדעת יום קביעות ראש השנה, with some other rules on calendar, wherein the year 5225 is mentioned. At end a note, beg. אמר בעל ספר נתיב חכמה אשר ממנו נמצא ספר החקירה. *d* (fol. 179). קביעות המולדות, a fragment of Yoseph ben Shem Tobh's (חי) שארית יוסף (see Steinschneider, Cat. Bodl. col. 1528). *e* (fol. 182). י״ד שערים, fourteen chapters of R. Binyamin ben Abraham on the same subject, with tables.

Owner of No. 4: Sh'muel Yiẓḥaq מנורצי.

No. 1 (Ol. 420), Span. Rabb. char.; Nos. 2, 3 (Ol. 470), Ital. Rabb. char.; No. 4 (Ol. 525), Ital. curs. and Rabb. char.; 4to, paper, ff. 194. [MICH. 484.]

1484

ספר השהם, R. Mosheh ben R. Yiẓḥaq's (בן הנשיאה) grammar and dictionary (see Dukes, Jewish Chronicle, 1849; Histoire littéraire de la France, tome xxvii. p. 484). At beg. is a laudatory poem on the author. A few notes at beg., on the margins, and at end by a later hand, where German words occur.

Owner: Yuda ben R. Mosheh Ashkenaz.

Germ. Rabb. char.; small fol., vellum, ff. 130. [OPP. 152 (Ol. 999).]

1485

ספר מנרת המאור, grammar and lexicon of Yoseph ben David hay-Y'wani, ends with the root חשב (see Dukes, Der Orient, 1849, p. 705 sqq.)

Owners: קנה זה הספר כואנה כרים אלדין בן כואנה יעקוב אבוסחאק מן בכת (injured) של הרב ר׳ יוסף היוני ז״ל במחיר שלם . . . וקיום שטר כתובתה ברצונה . . . בחדש אייר שנת אתרמט לשט׳; Y'sh'ayahu (המכונה בשם רב) ben R. Yoseph ben R. David ben R. Y'hoseph ben R. Mikhael ben R. Abraham (fol. 1a); David חדידי (fol. 1b).

Greek Rabb. char.; 4to, paper, ff. 219. [HUNT. 161 (Uri 475).]

1486

1. ספר לשון למודים, grammar of Sh'lomoh ben Abba Mari Yarḥi with marg. notes containing extracts from the grammatical book of Ḥayyuj, Ibn 'Ezra, David and Mosheh Qamḥi, מצאתי בספר המסורת (for accents, ff. 9b and 10b), and גם מצאתי בספר הנקוד והטעמים.

2. Fol. 44. Binyamin (ה׳ב׳א) ben Y'hudah's (כ׳ל׳ב) introduction to grammatical studies (printed).

3. Fol. 52b. Extracts from Ibn 'Ezra's 'M'oznayim,' with its introduction on the marg. (הקרחה for הרקחה).

4. Fol. 57. קצת טעמי המקרא, extracts from the הורית הקורא (No. 1465, 11) on the accents.

Ital. Rabb. char.; 4to, paper, ff. 76. [REGGIO 18.]

1487

Prophiat Duran's מעשה אֵפֹד (printed).

The copy was made by Sh'althiel ben Yoseph זר״ק נ׳ר׳ו, who sold it on Friday the 22nd of October 5217 = 1456 to R. Y'hudah י׳א׳ע ben Sh'lomoh Ḥasdai; an owner's name in Or. curs. char. on fol. 3b; on fol. 2 a document (קבלה), containing a permission to act as שוחט, from R. Mosheh ben Yoḥanan to Sh'lomoh Ḥasdai ben Leon Ḥasdai, dated 1st of April 5219 = 1459.

Span. Rabb. char.; 8vo, vellum, ff. 251. [MICH. 37 (Ol. 491).]

1488

1. מעשה אפוד שחבר החכם מאיי׳ פרופייט.

2. Fol. 185. A grammatical fragment (by a later hand), beg. הפרק הכ״ו בפעלים המורכבים. דע כי המדקדקים הסכימו שיש תיבות מורכבות.

No. 1 was written by Nisim ben David חטל at Montalto, fin. on the 23rd of Iyyar 5253 = 1493.

Ital. Rabb. char.; 4to, paper, ff. 189. [MICH. 163 (Ol. 492).]

1489

The same as No. 1, beginning of preface injured, lacuna from התחלף מעשיהם (ed. p. 2, l. 40) to ולפי שזה היה (ed. p. 25, l. 2); from ותשיה נדחה (ed. fol. 28, l. 32) to א״כ לא יכול (ed. p. 53, l. 9).

Owners: Ḥayyim אלפואל; Mosheh דקרקשונה, he (?) inscribed on fly-leaf נתתי אל היקר גיסי אברם דלוניל כ׳ דוקטי.

Span. Rabb. char.; fol., paper, ff. 66. [OPP. 151 (Ol. 998).]

1490

The same, beg. with בהרחקת העול (ed. p. 2, l. 13).

Or. Rabb. char.; 4to, paper, ff. 136. [MICH. 191 (Ol. 493).]

1491

לבנת הספיר, Messer Leon's of Mantua (Y'hudah ben Y'ḥiel Rofé) grammatical work, divided into two parts, and each of them in chapters (י״א שערים וק׳כ״ב פרקים וק׳ל׳ח סימנים). It begins, after the index and R. Yoseph's זארק dedicatory lines, אמר ליאון כאשר לחצוני המשכילים ידידי המלקטים מלפני משאת למצא ויען הטעמים אליהם דברי חפץ בדרכי הלשון ומענלותיו, ends הם ממשיגי המרכבים ר״ל התיבו׳ והם עם זה משותפים לכלם בין תהיינה שמות או פעלים או מלין כתבתים באחרונה לא על הכונה שלא יצדקו כי אם בערך אל הקרובות אליהם ר״ל המלות רק על צד שכלם ישוו בזה הענין. It was finished (the copy or the work itself?) on the 18th of Elul 5214=1454.

Owners: R. M'naḥem מטרצינה; Shimshon Kohen Modon of Mantua, Friday the 28th of Adar 5459=1699; Yiẓḥaq צארן (?) of Verona; Moshch מירי (at beg.) At end are two lists of books, headed, *a*. מספר הספרים שיש לן׳ י בפאדואה ושמותם, amongst which there is mentioned ספר מעשה בראשית ופי׳ על משלי of Mosheh ben Sh'muel ibn Thabbon; *b*. (?) מספר ספרי׳ הניוניי׳ ושמותם, Latin and Italian books.

Span. Rabb. char.; 4to, paper and vellum, ff. 132. [Can. Or. 4.]

1492

הכלל ההכרחי בדקדוק) אלצ̈רורי פי אללגה אלעבראניה לשון העברית), Sa'adyah ibn Danân's grammatical books: *a*. Grammar (beg. wanting) and a chapter on prosody in Hebrew (the latter is printed). *b* (fol. 33). The same in Arabic. *c*. The dictionary in Arabic (see Journ. Asiatique, 1862, ii. p. 256 sqq.) The author made the Hebrew translation of *b* at the request of disciples not acquainted with the Arabic language; he finished it on Friday the 11th of Nisan 1784 Sel.=1473. The dictionary was finished at Granada on Wednesday the 29th of Abh 1781 (?) Sel.=5228 A.M. =1468. At beg. are, *a*. the following pieces extracted by the owner Shaûl from Gabishon's עומר השכחה, headed כתוב בקונטרס אחרון מספר . . .: 1. from ויען שאמר to שנו חכמים (ed. ff. 123ᵇ to 125ᵃ); 2 (fol. 4). from ועם היות to נביאים הם (fol. 125ᵈ); 3 (ibidem). from אמר אברהם ראיתי to קדש הקדשים (fol. 131 ᶜ· ᵈ); Shaûl continues ע״כ מה שהוצרכתי להעתיק מלשונו יען כי ספר השרשים שהזכיר שחבר הרב זקינינו זלה״ה הנה זהו בידנו אמנם ספר הערוך לא זכינו לו ולא ראינוהו עם היות שרבים אשר אתנו מכתב ידו חדושים ופסק[ים] ופירושי פסוקים ושירים ערבים ואולי נאבד הספר ההוא בטלטול אבותי[נו] נ״ן מגוי אל גוי וממםלכה אל עם אחר או כיוצא מתהפוכות הזמן נמכר ע״י שום א׳ מיורשיו או מקרובו לזולתו ולא נודע לנו היכן הוא, to which belongs the following foot-note (ibid. *b*, injured), אמ״ם מי ינלה עפר מעיניך אבא שאול זלה״ה שספר הערוך שחיבר זקינינו מוהרר סעדיה זלהה הוא באלנזאייר ביד שושנתא דהרש׳ב׳ץ כמו דעני׳ (?) בס׳ יבין שמועה ד׳ כ׳ ע״ג שהביא דברי הרב סעדיה מספר הערוך והוא מחובר בלשון ער[בי] כמו ס׳ השרשים יהי רעוא שאזכה . . .; 4 (ibidem). from כשחיה to ותהלה (fol. 121ᶜ).—*b* (fol. 5). The author's eight poems, headed ואלו השירים מועתקים מכ״י הרב זקננו זל׳ה׳ה מפוזרים בכתביו אחת הנה ואחת הנה; the last but one is headed וקאל פי סהר (so) אב סנה הר׳מ׳ב עלי אלחנפים; the last קולת האד אלביאת ואנא מתערצ׳ מפלס׳ פי סהר סיון סנה ה׳ר׳מ׳ה.—*c* (fol. 6ᵇ). A casuistic note from the writer of the above-mentioned foot-note.

The copy (autograph?) was finished on Sunday the 23rd of Abh 5240=1480. Shaûl wrote on the marg. of the colophons (fol. 240ᵃ), בכתבי הרב המחבר ז״ל תמצא שכתב שקהל גרנטה הם מגלות ירושלם אשר בספרד וכ״כ הרב ר׳ אברהם גבישון ז״ל בספר עומר השכחה . . . ובכתבי הרב זקננו ז״ל תמצא שהגירוש שנתגרשו מגרנאטה היה על ידי הירנאנדו מלך קאשטילייה בשנת ר׳נ׳ב מהאלף הששי כשכבש גרנאטה ונזר לגרש את היהודים וקבע להם זמן ששה חדשים והגזרה היתה בטבת ויצאו בסיון מהשנה הה׳ ונכנסו לוהראן בי״ז בתמוז משנה הה׳ ומיד התחילה מכת מגפה ונראה מדבריו ששם נפטרו הרב המחבר ואביו כה׳ר׳ר מימון (the last three words are crossed out in the MS.) (lacuna?) בשנת נ׳ר׳ן; on the verso he gives the following genealogy of his family, Maimûn, Mosheh, Maimûn, Mosheh, Sa'adyah, Maimûn, Sh'muel, Maimûn, Sh'muel, Sa'adyah, Sh'muel, Sa'adyah, Shaûl and his sons, Sa'adyah, (?) אברהי, Sh'muel, Yaqob, ואני שאול בן יעקב הנה שמרתי סדר יחסנו מפי ספרים וכתבי הקדמונים זל׳ה׳ה ומפי סופרי שטרות ורשמתיו פה שנת התקכב ליצירה. Another owner: Gid'on ibn Mas'ud ibn מייארה, who bought it on the 11th of Adar 5306=1546 from Maimûn ibn Mas'ud ibn דאנן.

Syr. Rabb. char.; 8vo, paper, ff. 240 (ff. 1 to 6, modern Span. Rabb. char.), the last leaves are injured. [Bodl. 612.]

1493

Eliyyah Levita's ספר הבחור (printed).

Old Germ. curs. char.; fol., paper, ff. 44.

1494

Eliyyah Levita's שער שברי לוחות.

Old Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 10. [Opp. 633 (Ol. 1377).]

1495

[His?] תוצאות חיים, at end more than in the edition (see Steinschneider, Cat. Bodl. col. 941).

The author promises another book on the subject, called שפה ברורה. The MS. concludes with a § on Sh'wa mobile.

Owner: Ḥayyim ben Shalom of Mattersdorf.

Germ. curs. char.; 8vo, paper, ff. 17. [Opp. 754 (Ol. 534).]

1496

1. לוח אילן הדקדוק, 29 grammatical rules by Yoseph of Padua, pupil of Eliyyah Levita, composed at Mantua in the year 5325=1565. He says at the end of the preface, נצר מטע שרשי האילן הזה נטע ר׳ אברהם פריצול.

2. Fol. 6b. דרכי הנקוד, the beg. of the Masoretic treatise of Yaqob ben Ḥayyim (printed).

Germ. curs. char.; 8vo, paper, ff. 7. [Opp. 752 (Ol. 532).]

1497

1. ספר דקדק יצחק, grammatical treatise of El'azar Perls (Altschul), based upon the notes (Der Orient, xi. p. 761) of his father-in-law R. Yizḥaq ben Y'quthiel קוסקוס or קוסקא (see Nos. 358 and 1506, 2), and composed in the year 5357=1597. At end are two poems with the full acrostic of the latter.

2. Fol. 64. G'matriyaoth on the Sidrâs of the Pentateuch and the Haftaroth, by the same (?).

Written by אליקום געמשעלק ben Z'bhi (Hirsch), in the year 5471=1711 (modern title-page).

Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 99 (without the blank leaves). [Opp. 624 (Ol. 1369).]

1498

ספר תורגמן, a Hebrew-Italian vocabulary on the Bible (in the same order as No. 1510, except Isaiah, which is to be found before Jeremiah), by R. Y'didyah מארימינו. He composed it in the year 5357=1597.

Owner: M'naḥem שולחני (at beg.)

Ital. Rabb. char.; 4to, paper, ff. 355 (transposed). [Reggio 15.]

1499

ספר האשל (according to the fly-leaf), Yizḥaq ben Y'hudah's grammatical work (end wanting. The seventh part begins המוליך הדבור אל הפעול ושמו מראה הפעול כמלת את ואל ועל). The author made use of the grammatical works of the Qamḥis, as well as of some made by Christians; he explains some grammatical terms with Italian words. There are some grammatical rules on the fly-leaf.

Owner: Mord'khai Bonfos Franzisqi.

Span. Rabb. char. (carelessly written); 8vo, paper (fly-leaves vellum), ff. 104. [Bodl. Or. 30 (Uri 488).]

1500

1. ספר אם לבינה, Hebrew and Chaldee dictionary of R. Yoseph Th'omim (see ham-Maggid, 1869, p. 285).

2. Fol. 144. ספר כבוד אלהים על דברי ר׳ ייבא סבא, Kabbalistical treatise of R. Mosheh Corducro with the commentary of R. B'zalel בחמי, called כבוד מלכים, and composed in the year 5434=1674.

Germ. curs. char. (autographs); 2 coll., fol., paper, ff. 177. [Mich. 612 (Ol. 53, 327).]

1501

1. מתג האמה, Sh'lomoh (Zalman) Hanau's grammatical treatise on the vowels and accents.

2. Fol. 7. [Alexander (Süsskind) ben Sh'muel of Metz] grammatical treatise, five chapters.

3. Fol. 15. מפתח הנגינות, his translation of Adolph Theobald Overbeck's 'Der endlich gefundene Hauptschlüssel zur doppelten Kunst der Hebräischen accentuation.' It was made at Zell in the house of R. Yizḥaq Wetzlar, and fin. on Monday the 2nd of Kaslew 5477 =1716 (Hebrew and German). This is followed (fol. 33) by another grammatical treatise (by the same?), beg. מלאכת המבטא נקראת אצל העברים בשם דקדוק, fin. עתה יבואו לוחות הבנינים וכו׳, but the tables are not in the MS.

4. Fol. 44. ספר רוח חן, with the commentary, copied from the ed., Venice 5309, by Yizḥaq ben 'Ezra ס׳ג׳ל of Hotzenplotz, teacher of R. Yizḥaq Wetzlar's children, in the year 5490=1730.

5. Fol. 64. Commentary on the daily prayers according to R. Yizḥaq Lorya.

Germ. curs. char. (Nos. 1 to 4, Ol. 519; No. 5, Ol. 539); 4to, paper, ff. 215. [Mich. 82.]

1502

Salomon Hanau's בנין שלמה.

Germ. curs. char. (autograph); 4to, paper, ff. 73. [Opp. 623 (Ol. 1368).]

1503

His יריעות שלמה, grammatical remarks on the prayers.

Autograph; 4to, paper, ff. 20. [Opp. 626 (Ol. 1371).]

1504

A fragment of a Hebrew-Arabic dictionary for the Old Testament and part of the Mishnah, containing the roots אשר to אים; זו to זמה (fol. 3); חסר to הימים (fol. 4); the last of the letter ל to צף (fol. 12); and קיק to קשא (fol. 51). The author agrees chiefly with the explanations of R. Sa'adyah Gaon, and—as far as it can be concluded from the identification of some names of towns in the Old Testament with those in Egypt of his time—he lived in that country, or was, at least, well acquainted with its topography. He has still the primitive grammatical system, viz. roots of one and two letters; the letter ט begins אל תט לבי. יטו. ארור מטה ומטה גד. הנני נוטה נטה את ידך. אלאצל פי גמיע דלך אלט וחדה והו מול ואתמאלה; the letter י begins יאי תרג׳ חסן לאיק. ליאש איאס (this term occurs often), ואליוד מפל. The author quotes once Ibn Qoreish (fol. 11), ביזע. קיל אלמוצע אלערק ואלשי אלערק מן בזעת אפך. וקאל יהודה בן קריש אן לבס אלתוב אלצוף מע אלתוב אלכתאן יסמי יזע. כמא אן סדא אלצוף מע לחמה אלכתאן יסמי שעטנז פדאך פי אלנסיג והדא פי תובין מן הדין אלחסין (?) יסמי יזע, and he often refers to anonymous authors with the expressions וקיל, וקאל מפסר אכר, or ופסר. The words explained in the text are placed on the margins.

Syr. Rabb. char. (pale, and in many pages scarcely legible); 4to, paper, ff. 54. [Bodl. 79 (Uri 483).]

1505

1. An anonymous grammatical work, published from this MS. by M. Derenbourg (Journ. Asiatique, 1870, ii. p. 314 sqq.) After אמן (p. 457) follows in the MS. a § headed דרך ידיעת הפרשיות, with a marg. note by a later hand, beg. ומדברי הרר׳ ישעיה מבואר שפרשיות

המוספין אינן חובה; the § headed תורת יי תמימה (ibid.) is to be found in the MS. at the end of the Pentateuch.

2. Fol. 32[b]. The Pentateuch with both Masorahs; the small one is fuller (on Gen. xiv. 23, תירץ מר שמואל בר שילת בנהרדעא), and the large one sometimes fuller, sometimes shorter than the editions. At end of the Sidrâs are mnemonic words as in No. 10. The affirmative and negative commandments according to Maimonides' enumeration are marked out on the marg. with red ink. The MS. begins with the 119th Psalm, written in ornamental characters.

The copy was made by Yoseph ben Baniyah ש״ץ ben Sa'adyah for his friend Sa'adyah ben Yoshu'ah ben David, fin. Marḥeshwan 1701 Sel. (לישועות)=1391.

Owners: קנינו אנו העדים החותמין למטה מן גיאת בן דאוד בן סעיד בן גיאת אלגמל קנין שלם חמור גמור מעכשו בכלי הכשר לקנות בו בגמיע שרוטה אלשרעיית ודלך באנה אקר ואעתרף וצאדק מעכשו באנה קבץ ותסלם וצאר בידה מן יחיא בן דאוד אלחמאמי מא מבלגהו סבעה חרוף דהב מן סכה׳ אלצולטאן סלים בן סלימאן סאלמת אלקץ ואלתשביה גיידה גאיזה פי אלביע ואלשרא פי מדינה׳ צנעא ועאמלהא פלמא קבצהא מנה אבאע אליה בהא הדא אלתאג ביעא תאבתא אכידא לאזמא שרעייא עלי מוגב אלשרע אלשריף וביטל כל דעוא אונאה לו יערף אנה יסוא אלי חד עשרה חרוף דהב ובדלך שהדנא אד עליה וקפנא וכאן דלך יום אלרבוע דהוא עסרין ושבעה יומי בירח מרחשון שנת אתתפב שנין לשטרי במדינה׳ צנעא דעל נהרא דמייא אלמרבבי מותבה והכל קיים יוסף בן אברהם יש״ל; Ibrahim ibn Sa'id ibn David bought it (אלתאג) of David ibn Suleimân (fol. 32). At beg. and end of MS. are births for the years 1823 to 1912 Sel.=1512 to 1601.

Yemen Rabb. char. for the grammar and the Masorah, Yemen squ. char. with vowel points and accents for the text of the Pentateuch; small fol., paper, ff. 316. [Opp. Add. 4to, 97.]

1506

1. שמנה בנינים עם פירוש נאה (printed at end of ס׳ הבחור, ed. Lublin).

2. Fol. 10[b]. David ibn Yaḥya's לשון למודים according to the corrections made on the edition by the (perhaps those to be found on the marg. of Opp. 4to, 1127, Ol. 1408; see Steinschneider's Cat. Bodl. col. 865) copyist's contemporaries R. Manoah הענדיל and R. Yizḥaq קוסקים (see Nos. 358 and 1497). It was finished on Friday the 20th of Thammuz 5392=1632.

3. Fol. 82. תוצאות חיים (No. 1495), ends with the words בח׳ סגול אליהו (ed. p. 10).

It was formerly bound together with Opp. 764 (Ol. 849).

Old Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 88, (ff. 12 to 17 are slightly injured.) [Opp. Add. 4to, 95.]

1507

מקרי דרדקי, a Hebrew-German vocabulary in alphabetical order by (?) Mord'khai ben M'naḥem. It beg. with the poem and the short preface (injured) of the Constantinople edition (to be read at beg. of the preface . . . והנה טרוף יטרף . . שנת ראם גרוש. יגרש. רב השרש. פורה ראש . . וענה. גאון ישר׳. ויואל האל. מצרפת יגורשו (ואכתוב רש״ף ושיטתו. יורה לאיש ואיש כברכתו); fol. 3. it ends with the printed poem. The vocabulary beg. אב מיינשטר. כמ׳ וישימני לאב לפרעה. ופ׳ר׳ש׳י לשון פטרון. וכן תרגו׳ אונקלו׳ לרב לפרעה. ויגש. וכן אבי דבר גדול דבר הנביא. פ׳ר׳ש׳י לשון אדון. מלכים; it ends with the quadriliteral roots of ת. Colophon שלי זה הספר מ׳ ד׳ וגם כתבתי אותו, follows the above-mentioned name; it was fin. on Sunday the 27th of Siwan 5282=1522.

Owner: Mord'khai ben Meir שליטא (at end).

Old Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 175. [Opp. 634 (Ol. 1378).]

1508

The same in Hebrew-Spanish (sometimes also Arabic) without the preface. It begins אב בלשון לעז מיור; the quadriliteral roots of ת are wanting.

It was fin. on Sunday the 19th of Abh 5394=1634.

The fly-leaves at beg. and end contain fragments of a comm. on Job, chap. xxxii, beg. פי׳ מענה. ויען צעיר. צעיר אני לימים ולא בחכמה ואתם ישישים מקובלים מרבים. זחלתי.

Span. Rabb. char.; 4to, paper, ff. 114. [Hunt. 218 (Uri 487).]

1509

ספר מכלל יופי, a Hebrew-German vocabulary with short explanations in Hebrew for the Pentateuch, the M'gilloth, the Prophets (Isaiah after Ezekiel), the Psalms, Proverbs, Job, Daniel, and Ezra. It begins, בראשית כמ׳ בראשונה ברא הק׳ב׳ה את השמים ל״א איא, ends ולקרבן ל׳ קרבן אונ׳ צו אופר. The author composed it for his pupil Sh'muel ben Abraham יזייא סגל ר״ח אדר. The M'gilloth were fin. on Tuesday אדיל קינד 5306, Ezra on Wednesday the 7th of Sh'bat 5307= 1547 at פיורנצילה אשר תחת ממשלת הדוכוס סניור פידר אלויז י׳ר׳ה מפייזנצה.

The copy was made by Sh'muel מבית לוי איש קרווין (end of Pentateuch).

Germ. squ. char. with vowel points for the text; Old Germ. curs. char. for the explanations; 4to, paper, ff. 326 (transpositions). [Opp. Add. 4to, 5.]

1510

A Hebrew-Arabic vocabulary in alphabetical order (much injured). The preface ends וחברתי אותו כפי שכלי לעצמי רוח חיים מובחר ויקר. נצרהו מאד כי הוא נחמד.

אתחיל הספר הראשון. בעזרת אל אחד וראשון.

אות האלף: אב הו אלאב. מנין אלדליל כמא קאל הלא הוא אביך קניך, it ends with the root תקע.

Owners: Sh'lomoh ibn David (fol. 1[a]); [Yiz]ḥaq ben הדיין יצו (fol. 2[a]).

Span. Rabb. char.; 8vo, paper, ff. 130. [Poc. 51 (Uri 480).]

1511

ערוך, R. Nathan's Thalmudical lexicon (printed). At end the poems נצח סלה ועד and נדר נדרתי לאל (printed).

The last four pages contain by a later hand מפתחות התלמוד (printed with the title of סדר תנאים וא׳).

From beg. to the words שהוא מזה נקראין (art. אביי) supplied from a MS. at Hamburg by Magister Nelting, in the year 5520=1760.

Span. Rabb. char.; fol., vellum, ff. 378. [Mich. 421 (Ol. 210).]

1512

ערוך, with lacunae from גלע to גם; the owner says on marg. of fol. 100, תמצאנו בראש הספר.

Copied by Eli'ezer (fol. 7).

Owner: [מתוקן עלי ידי יצחק מ[ארלי?] (fol. 1).

Span. Rabb. char.; fol., vellum, ff. 449, (fol. 1 is injured.) [Opp. Add. fol., 42.]

1513

ערוך, beg. with the words זתיו במשקין (art. אבא).

Owners: R. Sh'muel אבי ben Mosheh at מונטנייא sold it on Tuesday (ר״ח אדר) the 30th of Sh'bat 5211 =1451 to R. Z'kharyah ben Binyamin פנצי; witnesses, Mosheh ben Yizḥaq Kohen טורטשא, Yoseph ben Sh'lomoh Astruc Duran. איש גר (at end).

Span. Rabb. char.; 2 coll., fol., paper, ff. 395, (the first leaves are slightly injured.) [Can. Or. 2.]

1514

ערוך, beg. with the words שהוא מתרושש (art. אביון), ends with ובתריצותא כאשר (art. תרץ). Marg. glosses, wherein occur Italian words; Rashi, R. Nisim, R. Yaqob Tam, and Qamḥi are quoted. On the margins of fol. 204[b] beg. a Hebrew-Italian glossary with short Hebrew explanations in alphabetical order for the words occurring in the Old Testament. It is headed פי׳ המלות מפסוק משרשים; missing from קפדה באה ענין כריתה to beg. of ש, and from ותמורה בין כרוב to end.

Ital. Rabb. char.; 4to, paper, ff. 326. [Mich. 201 (Ol. 604).]

1515

ערוך, beg. with the words ורבא ורבה (art. אביי), ends with the words בשקלים האחין (art. קלבון).

Old Germ. curs. char.; 2 coll., fol., paper, ff. 244. [Mich. 560 (Ol. 605).]

1516

ערוך, beg. with ע, ends with the words ביותר כדי (art. קשת). Marg. notes containing omissions.

Syr. Rabb. char.; fol., paper, ff. 117. [Hunt. 70 (Uri 462).]

1517

1. Compendium of the ערוך, beg. with a few words before the article אנן. The compiler uses Spanish and Arabic words, and quotes Maimonides.

2. Fol. 69[b]. A commentary on קל וחומר, beg. לבאר דיני הק״ו צריך שנדע תחלה מהות הק״ו אבל אם בנוי, ends על סברא לא שייך שינוי מקומות: ע״כ פי׳ הק״ו שלמדתי מרבותי בשם הר׳ יצחק אבוהב ז״ל.

3. R. Asher ben Y'ḥiel's unedited Thosafoth: *a* (fol. 72). On Sh'bhuoth, beg. קשה אמאי לא תאני ידיעות בריש׳ כסדר הפסוק, end wanting; *b* (fol. 97). On M'gillah, beg. wanting, the second chapter beg. הקורא . . . פר״ש׳ א׳ע׳ג דליכא . . . וקשיא דאמ׳ בפ״ק דברכות ק״ג פרשיות אמ׳ דוד בספר תלים.

4. Fol. 103. קיצור מפי׳ התורה שעשה מאי[שטרי] לאון דבניולש ז״ל, compendium of Levi ben Gershom's comm. on the Pentateuch.

5. Fol. 145. הגדה (אגדה in the colophon) according to the German rite with the edition אמרו (No. 1097, l. 5), ends with אדיר הוא.

No. 5 was written by R. Yizḥaq has-Sofer for R. Eli'ezer מויילא.

Owners: David באישיצי; este libro es de R. Abraham de R. Isaque Lombroso Dios Guarde (at beg.); R. Yizḥaq אפרקי (at end) of Nos. 1 to 3. Yaqob ben Sh'muel, Abraham ben R. Binyamin Hamburg (at beg.); Sh'muel bar יסוף Mosheh קירכהם (at end) of No. 5.

Nos. 1 to 3 (Ol. 606), Span. Rabb. char.; No. 4 (Ol. 763), Greek Rabb. char.; No. 5 (Ol. 529), Germ. squ. char. with vowel points; 4to, Nos. 1 to 4 paper, No. 5 vellum, ff. 178. [Mich. 366.]

1518

ערוך גורן, another compendium of the ערוך by M'naḥem ben Elyaqim טיקדין at Bingen. The author mentions in his preface his master R. Nathan Kohen, who composed a lexicon; after the preface he gives an alphabetical list of proper names of persons and places, as well as explanations of names of plants. In the compendium he leaves out the explanations of pure Hebrew words, as well as of many Greek and Persian expressions which R. Nathan employed in his lexicon, and with which the author does not agree.

At beg. and end births and deaths are inscribed from the years 5233 to 5373=1573 to 1613, amongst which is the death of the author's (?) father Elyaqim ben R. Yizḥaq, which occurred the 17th of Ḥeshwan 5342 =1582 (fol. 360[b]).

Owners: Yizḥaq and Yoseph, sons of Elyaqim; Mosheh ben Löb Günzburg Ulma bought it at Augsburg on Tuesday the 22nd of Siwan 5420=1660 (at beg.)

Germ. Rabb. char.; 8vo, vellum, ff. 362. [Opp. 775 (Ol. 195).]

1519

אלמרשד אלכאפי (according to No. 1521), R. Thanḥum's (ben Yoseph of Jerusalem) dictionary on the Mishnah, in Arabic (first leaf slightly injured).

On the last page is a liturgical piece (injured) in Arabic, beg. זאיר כניסת עזרא פלכפור בין אלזואר[. .], headed מן אל . . . בן מוסי מן מדינת . . .

Written by Sa'adyah ben Yaqob בעיר גולם דעל מי בורות הסמוכה לעכו, fin. on Thursday the 4th of Thammuz 5148=1388.

Syr. Rabb. char.; small fol., paper, ff. 258. [Poc. 297 (Uri 460).]

1520

כתאב אלכאפי והו כתאב אלמרשד (according to the colophon).

Written by Sh'lomoh ben David ben Abraham from א to סיר, when he died; continued by his brother Abraham, fin. on the 11th of Marheshwan 5153=1393.

Syr. Rabb. char.; small fol., paper, ff. 1520 and 1521, (the first four leaves are injured.) [HUNT. 621 (Uri 470).]

1521

1. The same work. At end (fol. 311[b]) a poem (of five lines) by the copyist, beg. שמות ספרי תעודה עת אחבר, headed וכנת פי זמאן אלשבבובה רצעת אביאת שער תתצֿמן אסמא אנזא אלחיבור מע דלאלת אלחירין פראית אדכרהא הני חפין להא ותשריף לכתאבי בדכר אסמאהא והי הדה.

2. The two fly-leaves at beg. and end contain fragments of casuistic responsa. The author quotes רמ׳ב׳ם, ר׳מ׳ה, ר׳מ׳ב׳ן, and וא׳א׳ז׳ל. The beg. of the first complete one is שאלה לא׳א׳ז׳ל ששאלת יורש שנתן נכסי מוריש לקטן ויצא ש״ח על מוריש מי נחתינן לנכס[י] קטן או לא.

3. Fol. 314[a] contains the end of an Arabic treatise, the first words of the page are מקולאת הי אצל אלכליקה וקד ועדנא אלחק תע׳ אן יכון לנא פי וקת מגותתנא ופרגנא מוקוף מתל מעמד הר סיני כקו׳ ונגלה כבוד . . .

4. Fol. 314[b]. A treatise on measures occurring in the Old Testament and the Thalmud. It is headed הדה אלשיעורים מנקולה מדאוריתא ומן כלאם אלחכמים ז״ל אלחאגה דאעיה לדלך עטים ונקלה מן כט רבינו דוד אלדי חו סאדם לר׳ משה בר מימון ז׳צ׳ל. מכאן מתולי בארם צובר הנקראת חלב.

Nos. 1 and 4 (?) were copied by Sa'adyah ben David at עדן (No. 621), fin. on Wednesday the 20th of Elul 5211 A.M.=1762 Sel.=885 Heg.=820 לאלפארסי שׂמשׂי =1451 A. D.

Squ. Yemen char.; small fol. (ff. 314 to end 8vo), paper, ff. 316, (the first two leaves are injured.) [HUNT. 129 (Uri 468).]

1522

The preface of the same work, ending with the words וקאלו תרם ויתרום.

On the fly-leaf: Fragmenta Tanchumi (recognovit Oxonii A. 1850 Dr. Steinschneider).

Syr. Rabb. char. (modern); 4to, paper, ff. 7. [Poc. 215[b].]

1523

The continuation of above (by an earlier hand): *a.* The first volume to כ; *b.* The second volume, from כ to ע inclusive. There are a great number of marg. notes, containing omissions, various readings, others headed חאשיה מפי הקטן and נ״א (additions by the author himself) and also חאשיה לבעצֿהם (*b.* fol. 143).

The marg. additions were written by (?) דוד כבודי (*a.* fol. 79).

Owners: Suleimân hash-Shohet (*a.* at end); Abraham ben Yizhaq ben Yishm'ael ben 'Obhadyahu (*b.* at beg.)

Syr. Rabb. char.; 4to, paper, ff. 207, 210. [Poc. 215[a], 216 (Uri 477, 478).]

1524

The same, from פ to end with the poem of No. 1521. Fin. on the 11th of Adar 1763 Sel.=1452.

Syr. Rabb. char. (carelessly written); small fol., paper, ff. 128. [HUNT. 248.]

1525

Another copy, from פ to end with the poem without the introductory lines.

Written by Musa ibn 'Abd el-Muhsin, במדינת צובה דעל נהר קוקיון מותבה, fin. on Sunday the 23rd of Sh'bat 1780 Sel.=1469.

Owner: Yaqob ben R. Yizhaq אלנרעי (at end).

Syr. Rabb. char.; 4to, paper, ff. 202. [Poc. 229 (Uri 479).]

1526

מכתצר מן אלמרשד אלכאפי, compendium of the preceding numbers with the poem of No. 1521 at the beg.

Owners: Abraham ben Sh'muel; Yoseph ben Yaqob צפתי; Nisim ben Yoseph ben Abraham bought it from the latter.

Syr. curs. char.; 8vo, paper, ff. 200 (transpositions). [Poc. 188 (Uri 489).]

1527

Hebraico-Italian vocabulary of philosophical terms in alphabetical order, chiefly collected from a comm. on the Moreh N'bhokhim (a blank space for the name of the author), from a small treatise of Sh'muel Abohab at Venice, and from Leon Modena's 'Lustro.' At end is the Italian translation of some other terms,—additions to the philosophical terms from a MS. of Yizhaq אלטרינו of Sinigalia ben Abraham at Modena, and titles of a few books which the writer recommends.

Owner: Abraham Yoseph Sh'lomoh ben Mord'khai Graziano (איש גר).

Ital. curs. char.; 8vo, paper, ff. 26. [MICH. ADD. 39.]

1528

ספר אמרי נואש, a rhyming dictionary of Sh'lomoh ben M'shullam דאפירה (on marg. דאפיאירה of Fiera in Portugal ?) divided into three parts (see Cat. of Vienna, i. p. 120; the words עב and אמלא have no points in the present MS.; it reads לנלותי for בנלותי, בתת אותי for עוד סימן אחר ,בתאותי, and in third line ומשפטיו וחקיו אל דבקיו). At end of the first part the author gives the beg. of poetical pieces as examples of rhymes, headed המשקלים השירים הם אלו.

Owner: Abraham ben Yaqob פלא (?, at beg.)

Span. Rabb. char.; 4to, paper, ff. 245. [Poc. 52 (Uri 481).]

1529

The first part and the beg. of the second part of the same work (shorter) with a different and shorter preface,

beg. אמרי יושר לעשות לרוח צח שפים, and where the letters צ, ש, ב, ח, ב, and פ are marked once with points. The author's name does not occur in it.

Or. Rabb. char.; 3 coll., 8vo, paper, ff. 328.
[Hunt. 438 (Uri 482).]

1530

ערמת חטים, a rhyming dictionary in alphabetical order by Y'hudah hash-sha'ari (de la Porta?), beg. after a short preface, חרז אה. ע״ן חיים תאוה באה. שבח לאל והודאה, ends חרז תית. ינמלון ואלונתית ועמת חתית, followed by two pages, headed אלו הם החרוזים הנשכחים.

Ital. curs. char. (autograph?); 4to, paper, ff. 60.
[Mich. Add. 31.]

KABBALAH.

1531

1. הדין ספר אותיות אברהם אבינו דמתקרי ספר יצירה (colophon), the text of the book of creation, five chapters.

2. Fol. 11ᵇ. האלפא ביתות אשר מצאתי בכתובים, the order of the permutation of the alphabet.

3. Fol. 14ᵇ. [R. El'azar of Worms'?] commentary on No. 1 (printed). The MS. reads ור׳ שבתי דונולו (ed. p. 87), במדרש קהלת instead of כמו שאמר קהלת (ed. p. 88); from אחת בכל ורוח (ed. ibid.) different from the edition.

4. Fol. 19ᵇ. [ספר היכלות], attributed to R. Yishm'ael (printed in Jellinek's Beth ham-Midrash iii. p. 83 sqq.) At end סליק הילכות.

5. Fol. 58. Miscellaneous §§, mostly beg. with א״ר עקיבא, headed הילכות. It beg. like No. 7 of this number, but the sayings are different. At end by a later hand, אלפים ושמונה מאות וששים לבריאת עולם.

6. Fol. 61. חרבא דמשה, beg. אחי. יקראך. דקמאא.

7. Fol. 66. [שיעור קומה?], beg. אר׳ ישמעאל שאלה אחת שאלתי מר׳ נחוניא בן הקנה על שם חותם גדול. At end (fol. 73ᵇ), סליק מרכבא רבא. It continues with a chapter beg. אלו ב׳ שעות שיש רשות לאדם.

8. Fol. 95. ס׳ יצירה like No. 1, followed by some גמטריאות.

9. Fol. 104ᵇ. סדור רבא דבראשית רבא, an allegorical Midrash on the first chapter of Genesis, beg. אל תקרהו בראשית אלא בראשית (see ס׳ רזיאל, Amsterdam, 1701, p. 36; after בששי follows in the MS. בשביעי). At end סליק סידרא דבראשית דמרכבא.

10. Fol. 108. Fragments on the superiority of certain days of the month in connexion with the constellation of the stars. They are headed אילו ימי חדש ותשמישיהן, סדר גבול המושלים, and (fol. 112) קינדסא דשם בן נח.

11. Fol. 115. A chapter beg. אמ׳ ר׳ ישמעאל שמעתי נעימת קול מפי הגבורה, followed, *a.* by seven Kabbalistical prayers, headed שבע זוטרתא, at the end of which the name of Y'didyah bar Yizhaq hal-Levi occurs; *b.* Other prayers, headed תמני סרי; *c.* Some סגולות (receipts); and *d.* שמוש תהלים.

12. Fol. 137. הבדלה דר׳ עקיבא, beg. לבטל כשפים ולניזק מרוח רעה, with a comm. (fol. 145), beg. ידוע ידענו ממקומות הרבה כי כל בריה. At end (fol. 151) is a note, beg. מה מאמר פניך בים רוך הוא, ends ולכך קבע רבי׳ קלונימוס בן רבינו יהודה בסליחה של רעבון די קרנוסא. ע״כ מצאתי. This is followed by another note of the copyist.

13. Fol. 152. Fragments containing קפיצת הדרך, קמיעות, and notes on the seventy names of God (beg. עלין רם, end wanting).

Germ. Rabb. char. (Nos. 1 to 3 older than the others); 8vo, vellum, ff. 185.
[Mich. 9 (Ol. 317).]

1532

1. ס׳ יצירה with R. Shabbathai Donolo's comm. (see Luzzatto, Kerem Hemed viii. 97ᵇ sqq.)

2. Fol. 36. The beginning of the Hebrew translation of R. Sa'adyah Gaon's comm. on the same book.

3. Fol. 37. R. Yaqob ben Nisim's comm. on the same book.

4. Fol. 42. M'nahem ben Saruq's letter to Hasdai ben Yizhaq.

All four were copied for S. D. Luzzatto from the Parma MSS. by Jacob Levi of Turin in the year 5605 = 1845. At end is his letter in Italian addressed to Luzzatto, dated 22nd of January 1846.

Ital. curs. char.; 8vo, paper, ff. 47. [Opp. Add. 4to, 89.]

1533

ספר יצירה, text with R. Sa'adyah Gaon's Arabic commentary. According to the following words of the title-page, הרא אלתפתר פיה תפסיר כתאב אלמבאדי וכתאב אלקיאם עלי אלשראיע ואלסמעיה תאליף מרנו ורבנו סעדיה בן יוסף, it would seem that the MS. formerly contained his comm. on the Pentateuch.

On the left fly-leaf is an Arabic note (by a later hand) on rules of calendar.

Copied by Abraham hak-Kohen ben Yepheth for R. El'azar ben 'Ali el-Muhsin at עדינה, 1574 Sel. = 1263.

Owners: Abraham bar השמש bar Shabbathai; Mosheh; Abraham; Z'daqah bar Yosef of Aleppo bought it (only ספר יצירה) for thirty pieces of silver money current at Damascus; witnesses, Yoseph bar Sa'adyah, Sh'muel bar Mosheh; Musa ben 'Abd el-Muhsin.

Syr. Rabb. char.; fol., paper, ff. 52. [Poc. 256 (Uri 370).]

1534

1. ספר יצירה (headed גמרא) with the printed comm. attributed to Nahmanides, and towards the end that of Donolo (see hap-Palit, p. 23).

2. Fol. 15ᵇ. A fragment, headed כלל גלגול ר״כ״א שערים הנחברים בס׳ יצירה.

3. Fol. 18. מדרש ר׳ עקיבא (according to the colophon), containing the heading and the first part of the printed text of the ספר תגין (Paris, 1866, p. 42).

4. Fol. 20[b]. R. M'naḥem Recanati's comm. on the prayers, beg. with an introduction, beg. יתברך . . . שאלת ממני להעמידך על קו המישור, followed by the printed text up to שמע ישראל (fol. 89 of the edition). The MS. continues with a few lines beg. ובמקום אם; at end כלו דברי הרב ז״ל כי אחר כן נתבקש בישיבה שלמעלה ת׳נ׳צ׳ב׳ה.

5. Fol. 69. A Kabbalistical comm. on the twenty-two letters of the alphabet, beg. אות הא׳ מהכתובים אלהיך י״א שהוא כולל כלה.

Owner: Yoseph Y'didyah Carmi.

Span. Rabb. char.; 8vo, vellum, ff. 97. [Mich. Add. 37.]

1535

1. ספר יצירה עם פירוש הרמבן, No. 1 of the preceding number.

2. Yoḥanan Aleman's (אלימן, ben Yizḥaq of Paris) philosophical comm. on Song of Songs, divided into two parts: *a* (fol. 17). The introduction called שיר המעלות לשלמה; *b* (fol. 129). The commentary (incomplete) called חשק שלמה. It was composed at the instigation of קונטי יואני דלמירנדולה, with whom the author had a conversation at Florence, in the year 5248=1488, about the difficulty of explaining this book. He began it, Thishri 5249, in the house of Y'ḥiel נכם and his two sons Yizḥaq and Sh'muel. The author refers to his עיני העדה, a comm. on the Pentateuch, not yet written; he mentions (fol. 47[b]) the book מלאכת משכלת (attributed to king Solomon) with the following statement, ואם בעדות הנה אעידה לך עדות נאמנה אם אתה לו שמעני את אשר אביא דבר מדברי הספר המועתק מלשון נוצרי אל לשון עברי זה מאה שנה בעיר אייגש במדינת פרובינצה ע״י החכם הכולל שלמה בר נתן האורגיירי אשר חברו הכם מחכמי הנוצרים בכל ההכמות הנק׳ אפולוניאוש אשר הרגיל (Cat. of Paris, 1016, 1?) לימודו בכל המלאכות המדיעיות אצל תלמי ואינדריאו.

Span. Rabb. char.; 4to, paper, ff. 166. [Laud. 103 (Uri 375).]

1536

ס׳ פירוש ס״י, commentary on the book Y'zirah by R. Y'hudah ben Nisim ben Malkah (translated and shortened from the Arabic; see Cat. of Paris, 764, 1 and 2). It beg. אמר התלמיד החיים הנצחיים הם ידיעת הנסתרות, followed by ten הקדמות (the 10th beg. בביאור אמיתת הדברים שאינם מושגים בשכל והנני רומז הדברים למי שיש לו עינים), ends ודע מה למעלה ממך שהוא הכח האלהי המושל בכלם והוא המנהיגם ומנהיגך בכחו ובכל עת תהלל . . . ממקומו.

Or. Rabb. char.; 4to, paper, ff. 17. [Opp. Add. 4to, 45.]

1537

1. מעשה מרכבה רבה, identical with ס׳ היכלות in Jellinek's Beth ham-Midrash ii. p. 40 sqq.

2. Fol. 9. ספר התמונה המיוחס לרבי אלישע כ״ג ולרבי נחוניא בן הקנה, four parts, it ends with the § זה סוד הים הגדול (see No. 1550).

3. Fol. 74. רזה דמהימנותא לא׳מ׳י׳רה, Kabbalistical treatise of Shabbathai Z'bhi, beg. דע בני אהובי בהיות שה׳ס׳ד הוא עצם פשוט.

4. Fol. 79. פירוש ספרא דצניעותא מהרב ז׳לה׳ה, text with Yizḥaq's Lorya's comm., beg. ספ׳ דצ׳ משום דכתיב כבוד אלהים.

5. Fol. 109. [ספר בקר לאברהם, see No. 1441, 2.]

6. Fol. 147. גלוי לאדרת האזינו מהר׳ ז׳לה׳ה, R. Y. Lorya's comm. on the Idra, beg. דע כי כל דבר שהוא למעלה מחבירו אינו יכול לקבל שפע.

7. Fol. 178. R. Eli'ezer ben Mosheh Katzenellenbogen's casuistic responsa addressed to his brother Hirsch and other contemporaries; most of them are dated 5504=1744.

Nos. 1, 2 (Ol. 715), Germ. curs. char.; Nos. 3 to 6 (Ol. 773), Span. Rabb. char. (copied from a MS. in London); No. 7 (Ol. 785), Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 275. [Mich. 172.]

1538

ספר המרכבה (No. 1 of the preceding number), copied at Vienna from a MS. brought from Hebron, and in possession of R. David. At beg. a figure of the Merkabhah.

Germ. curs. char.; 8vo, paper, ff. 7. [Opp. 741 (Ol. 314).]

1539

הבדלה דר׳ עקיבא, fuller than No. 1531, 12.

Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 206. [Opp. 432 (Ol. 950).]

1540

ספר הקנה ונקרא ספר הפליאה (according to the modern title-page), agrees with the edition of Korez, 5536=1776; the MS. has at end a few lines more, it ends with the words והשקר אין לו רגלים. ע״כ מצאתי ולא יותר.

Copied from a copy in a confused state by Yizḥaq ibn Shoshan מגירושי ספרד for R. Mosheh hal-Levi at Saphet. A modern copy was made from it for R. David Oppenheim (at end).

Span. Rabb. char.; 4to, paper, ff. 218, (the first four leaves are injured and many others stained.) [Opp. 548 (Ol. 1053).]

1541

A modern copy of the same without the colophon of the preceding number.

Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 159. [Opp. 549 (Ol. 1054).]

1542

ספר קנה (according to the first owner), commentary on Genesis, agreeing chiefly (but with many variations) with the fol. edition of Korez, 5544=1784. Some Kabbalistical notes on the fly-leaves.

Owners: Yoseph ibn Almoshnino (?) bought it on Tuesday ר״ח טבת 5311=1551; Sh'lomoh גבי.

Span. Rabb. char.; small fol., paper, ff. 328. [HUNT. DON. 4.]

1543

ספר הפליאה (according to the modern title-page), the same. At end a note (by a later hand), headed שער התשובה.

Owners: Yizḥaq ben Abraham שאנני; Sh'muel (שמעלקי) ben Y'hudah Löb Horwitz.

Span. Rabb. char.; fol., paper, ff. 233. [OPP. 131 (Ol. 908).]

1544

The same work.

Written by Y'hudah ben Z'bhi (Hirsch) שליט רייק at עיר ברזל (Eisenstadt) in the year 5440=1680.

Germ. curs. char.; fol., paper, ff. 132. [OPP. 130 (Ol. 907).]

1545

ספר הקנה, the same with many lacunae indicated by the copyist. At end is a note on the arrival of the Messiah according to the Zohar; the auther wrote it about 5355=1595, and quotes R. Sh'lomoh Molkho. This is followed by an Italian note on palmistry.

Span. Rabb. char. (carelessly written); 4to, paper, ff. 65. [HUNT. 551 (Uri 379).]

1546

ספר הפליאה, agreeing entirely with the folio edition of Korez.

Written in the year 5480=1720.

Old Germ. curs. char.; fol., paper, ff. 242. [MICH. 397 (Ol. 211).]

1547

ספר הקנה והוא הנקרא ספר הפליאה, the same, ending with the words לחקור מה שנמשך (ed. fol. 50a, last line but one).

Copied in 5325=1565 by Vitorio Aliano, a grandson of Eliyyah Baḥur (No. 1493), from an old MS. to be found at Venice, according to the following passage of the title-page: וזה ההעתק ישן היה בגניזה בויניציאה הבירה בחבורת האחים של קדוש פראנציסקו דילא ויניאה ובימים קדמונים היה של החכם הגדול הפילוסוף אלהי אח פרנציסקו זורזי מחבורת הקדש—וזה ההעתק הוא לשם החכם השלם השר אדני ופטרוני החסיד אדון טומאסו מרקינפילד. מארץ אינגליטירה רוכב של הקדוש סיפולקרו מירושלים תובב.

Old Germ. curs. char.; fol., paper, ff. 134. [MICH. 407 (Ol. 214).]

1548

1. ספר הפליאה, the same work shortened.

2. Fol. 169. ספר קן צפור (No. 1741, 1).

3. Fol. 215. Agadic explanation on passages of the Pentateuch and short homilies.

On fly-leaf are a few medical receipts.

Owners: Mosheh ben David Ashkenazi, 5420=1660; Yoseph ben Sh'muel רידר of Cracow.

Old Germ. curs. char.; 8vo, paper, ff. 267. [OPP. 745 (Ol. 318).]

1549

ספר הפליאה (on modern title-page).

Written by 'Ezriel ben Sh'muel of Krotoschin for R. David Oppenheim, fin. Elul 5472=1712.

Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 418. [OPP. 534 (Ol. 1039).]

1550

1. ספר התמונה with commentary. The preface beg. בכל עת יהיו בגדיך לבנים; the first part אלף מורה האות הזה, the comm. ר״ל האלף הזאת היא רמוזה בכתר אלף כתר עליון; the second part beg. גירסא ושבעה שבתות תמימות, the comm. ר״ל ושבעה ספורות למטה; the third part beg. after the preface וזה סוד שלשה ספרים, the comm. שזה סוד שלשה ספרים שהם נגד שלשה רוחניות; the treatise ends, ומפר הברית שהם המתעסקים בחכמות חיצוניות. נשלם התמונה.

2. Fol. 110b. An appendix, beg. התחלת תכלית הספר זה סוף הים גדול אשר בו כלל כל כחות עליות.

3. Fol. 123. פירוש הייחוד, beg. על שמע ישראל וכו׳ הנה בזה הפסוק יתייחד שם המיוחד, the next § is headed עד כאן הפירוש מכאן ואילך הגירסא; at בכאן גירסא כפשוטה ואין פירוש. Colophon of No. 2, תם ספר התמונה שנתן לי בריאות וחיים להעתיק אלה הספרים ... שבשם ספר שם המפורש. וספר התמונה. כל אחד שלשה פנים עם פירושם. וספר היחוד עם פירושו ... (see the Catalogue of Paris, No. 775, 2).

The copy was made by Shem-Tobh ha-Rofé has-S'fardi ben Yaqob; fin. I. 1. the 27th of Elul 5175; No. 2, Thishri 5176=1414, both at תיבין; No. 3, Nisan 5175=1415, בפילופופולי בהיותי חולה מן הפודגרא ועמדתי שם י״ח ימים חולה בבית הנכבד ר׳ אהרן י״ל. The MS. is preceded by the beg. of ס׳ קנה (No. 1540, by the owner), and by a chapter, headed תקנה למי שירצה ללמוד בחכמה זו (by Shem-Tobh), 22 §§, of which only nine are filled.

Owner: Abraham שנפך ben Yizḥaq of Babel (Bagdad) at Aleppo.

Syr. Rabb. char. (carelessly written); fol., paper, ff. 152 (wrongly bound). [HUNT. 309 (Uri 372).]

1551

1. ספר התמונה המיוחס לר׳ אלישע כ״ג ולר׳ נחוניא בן הקנה (ends like 2 of the preceding number with an epilogue beg. ואזמרה לאלהים).

2. Fol. 92. ביאור הפטרת יחזקאל והוא סוד עליון נתן ליחידים המקובלים והוא סוד המרכבה, Kabbalistical comm. on Ezekiel i, beg. ויהי ... תמצא בזה הפסוק ע״ב אותיות למספר ע״ב שמות.

3. Fol. 110. התחלת החכמה האלקית כפי דרך הא׳ר׳י אשכנזי ז׳צ׳ל, introduction to the study of the Kabbalah according to R. Yizḥaq Lorya, beg. יתברך שמו הגדול כשעלה ברצונו הפשוט לברוא העולמות כדי להטיב.

4. Fol. 144. ספר מגילת קינות (according to the modern title-page), extracts from the Zohar on Lamentations, 14 §§, beg. בני בבל לא היו בקיאים.

5. Fol. 156. פירוש על סדר תפילת ראש השנה ליוצר ולמוספין על פי הכוונה (modern), comm. on prayers, beg. הכלל לפי שאין פעולה מתיחסות במאציל ב״ה.

6. Fol. 173. ביאור סוד הפסוקים בבריאת אדם, comm. on verses referring to the creation of man, beg. תחלת דברי וראשית אמרי עלינו לשבח.

7. Fol. 198. A short comm. on Psalms (D'rash and G'matriyaoth), beg. דוד פתח בא׳ כדברי האומר החכמה באה מן הראש.

8. Fol. 266. Extracts from the ס׳ הפרדס concerning ספירת העומר.

Written in the year 5472=1712.

Old Germ. curs. char. (by different hands); 4to, paper, ff. 273. [Opp. 568 (Ol. 1072).]

1552

ספר התמונה (end of appendix wanting).

On fly-leaf (Germ. curs. char.) the son of R. Yaqob קאפיל ben Sh'neor (פייבש), Rabbi at Hessen, states that his father died on the 14th of Siwan 5520=1760.

Span. Rabb. char.; 8vo, paper, ff. 117. [Mich. 228 (Ol. 224).]

1553

The same work with the title, like No. 1551 (no epilogue).

Owner: ʿAqibha of Breslau bought it from R. Mosheh ben Pinḥas Pozner.

Old Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 143. [Mich. 160 (Ol. 225).]

1554

1. The same as the preceding number.

2. Fol. 50. Casuistic notes on Thalmudic passages by two hands, one of which is of R. Lezr (Eli'ezer) Ricser.

No. 1 was written by Yaqob Kahna of Kaidenov, fin. on Friday ר״ח אדר 5510=1750.

No. 1 (Ol. 223), No. 2 (Ol. 286), Germ. curs. char.; fol., paper, ff. 150. [Mich. 579.]

1555

1. ספר התמונה without the epilogue.

2. Fol. 97. פירוש לקוטות, Shem-Tobh ben Gaon's comm. (the preface of it is printed) on Naḥmanides' comm. on the mysteries of the Pentateuch; it ends ביום רמז לת״ת ונשמע מבין. ע״כ מצאתי והעתקתי (beg. of the section of תרומה).

3. Fol. 116. On the mystical meaning of the ceremonies according to R. Yoseph נקטילה; beg. with סוד הציצית, ends with פי׳ פסוק ויוקים ואנשי כוזיבא.

Owners: Asher ben יוזקה; Selig ben פלק.

No. 1, Span. Rabb. char.; Nos. 2 and 3, Old Germ. curs. char.; fol., paper, ff. 125. [Opp. 139 (Ol. 916).]

1556

1. התמונה (end wanting), 1, 2, and 3 of the preceding number.

2. Fol. 107. A chapter on the ten S'firoth and the Merkabhah, beg. ראשית כל דבר שהוא ראשון לכל קדמון לכל (No. 1271, 3).

3. Fol. 109. פירוש ההגדה by R. Yoseph Giqatiliah (printed), beg. יאר יי פניו.

4. Fol. 120. ספר הפליאה (end wanting).

Old Germ. curs. char.; fol., paper, ff. 349. [Opp. 138 (Ol. 915).]

1557

1. התמונה, part II, the comm. beg. אמר דוד גל עיני ואביטה.

2. Fol. 12. A Kabbalistical chapter in three columns, headed הגמרא הפעולות (fuller than the printed text in the Raziel hag-Gadol), and פירוש שלישי, beg. אלהים למדתני מנעורי, ends אשביעהו ואראהו בישועתי.

3. Fol. 27. On the mystical application of the tetragrammaton, beg. דע והבן סוד שם המיוחד איך הוא מתייחד.

4. Fol. 33. פי׳ ההגדה של פסח בדרך הנסתר, beg. ליל ראשון של פסח דומה לכלה.

5. Fol. 40. סידור השם המפורש בה, beg. זה השם הגדול שהוא בן מ״ב אותיות הוא סידור.

6. Fol. 41^{b}. Fragments, headed: *a.* בספר סוד התפלות; *b.* לוח האלפא ביתא, with a circle representing the permutation of the letters of the alphabet; *c.* כלל גלגול ר׳ל׳א שערים הנז׳ בספר יצירה (No. 1534, 2).

7. Fol. 44. A comm. on the book Y'ẓirah, beg. דע כי המחבר קרא שמו ספר יצירה והוא שם כולל, ends ומגלות ההנהגה הרוחנית ומעלותיה.

8. Fol. 56. The text of the book Y'ẓirah.

9. Fol. 60. Another comm. on it, beg. ב׳ של שלשים כמו בית של בראשית; there are detailed expositions of the נ׳ שערי בינה and the ל״ב נתיבות החכמה.

10. Fol. 88. ספר הבהיר (printed); at end is a note on prayers by R. Abraham Ḥazan.

11. Fol. 103. The prayer attributed to R. N'ḥonya ben haq-Qanah, beg. ב׳א׳ שדי טהור בזוהר המציאות.

Span. Rabb. char. (by various hands); 1, 2, and 3 coll., 4to, paper, ff. 104. [Reggio 25.]

1558

1. ספר התמונה, part II.

2. Fol. 11. Collectanea on casuistic and Agadic matters, wherein mostly Rabbis of Provence and some of the North of France are mentioned. There are also the names of old authorities from other countries up to Naḥmanides (see the appendix on Opp. Add. 4to, 127). Marg. notes, the beg. of which is a fragment of בן סירא. The MS. is defective at beg. and end.

Owner of No. 1: Yaqob ibn בנישת (at beg.)

No. 1 (Ol. 222), No. 2 (Ol. 367), Span. Rabb. char.; No. 1 in 2 coll.; fol., No. 1, vellum; No. 2, paper and a few leaves vellum, ff. 61. [Mich. 563.]

1559

1. ספר התמונה, part II.

2. Fol. 27. The § beg. אתה האל עושה נפלאות שם המיוחד נתברר זה פי׳ סוד הייחוד בסודותיו הנוראים (Par. 775, 2; see No. 1550, 3).

3. Fol. 30. The comm. on the Haggadah of No. 1557, 4.

4. Fol. 38. A Kabbalistical fragment, extracted from the מדרש מלאכים, beg. שמעתי כי מורמז במדרש המלאכים בסוד עמוק. At end תם ונשלם התמונה ופירושו ת'ל'ח.

5. Fol. 49. ספר הנקוד והטעמים, on vowel points and accents by R. Mosheh han-Naqdan [of London, printed].

6. Fol. 88. Y'hudah ben Bal'am's ספר טעמי המקרא, both with notes by W. Heidenheim; the latter was copied by him from the Paris edition (see J. Derenbourg, Jour. Asiatique, 1870, ii. 502).

Nos. 1 to 4 were copied by M'nahem (above 'Immanuel) ben R'fael מלטרי פאלדה at the house of R. Y'hiel of Pisa, finished the 3rd day of ח'ה'מ חג המצות 5289 = 1529.

Owner: Eliyyah . . ., who inscribed on ff. 42 and 46 deaths and marriages (ספר הזכרונות) of the year 5461 = 1701.

Nos. 1 to 4 (Ol. 226), Ital. curs. char.; Nos. 5 and 6 (Ol. 207), Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 112. [Mich. 208.]

1560

פרשת בראשית מהזוהר, the Zohar on Genesis, with a comm., beg. ומה יש לנו לדקדק בשמועה זו הוא.

The copy was made for R. Elhana David סנתוצי (?), fin. on Tuesday the eve of Sh'bhu'oth 5351 = 1591.

Owner: Y'hoshu'a סגל.

Ital. curs. char.; fol., paper, ff. 180. [Opp. Add. fol. 2.]

1561

The Hebrew translation of the Zohar on the Pentateuch; the passages containing practical Kabbalah are omitted.

It is stated in the colophon that the work was finished at the end of Marheshwan 5336 = 1575 by ברכיאל of קורכא (translator or copyist?).

Old Germ. curs. char.; fol., paper, ff. 565. [Opp. 107 (Ol. 890).]

1562

1. פירוש רות להר'ש'ב'י ז'צ'ו'ק'ל (printed; end wanting).

2. Fol. 32b. Abraham hal-Levi's משרא קטרין (copied from the edition). It is preceded by: *a*. An astronomical note on the years 5278 and 5284, headed משפטי האצטגנין הגדול החכם כמהר' אברהם זכות ז'ל'ה'ה; *b*. A note of Abraham hal-Levi on the Redemption, written after the composition of his משרא קטרין (Paris, 454, 2?).

3. Fol. 51. The beg. of a controversy against the Christian religion. Fol. 51b. A fragment in Italian (Rom. char.), beg. 'copia de visione trovata.'

4. Fol. 53. A letter from Jerusalem (see hal-L'bhanon v. 406). Next comes (fol. 54b) the beg. of a travelling account printed in the Jahrbuch für die Gesch. der Juden, iii. 273.

5. Fol. 55. ספר הנפש ע"ד הקבלה, treatise on the soul, divided into three parts, beg. אמר המחבר דע מפני שהנפש המשכלת הנמצאת במין האדם יש לה יתרון, the third part beg. פ"א הוא כנגד עולם הגמול לבעל השכר ועולם העונש לבעל העונש. Next comes (fol. 71b) an appendix, headed ביאור מה טעם שבטי ישורון יצאו משתי אותיות ע"ד הקבלה. This is followed (fol. 73) by rules on חליצה according to the ס'מ'ג, dated Tuesday the 15th of Sh'bat 5390 = 1629 at סיינה.

6. Fol. 76. שלחן ערוך מרי' לוריא (Yaqob Zemah's נגיד ומצוה, differing from the edition). The treatise beg. with a small introduction, beg. והנה תמצא בספר הזה, followed by הקדמה לשבח חכמת האמת, ends תגזול הנפשות למעלה וזהו כאלו גוזל את נפשו דייקא. At end notes, one of which is signed Yizhaq ben Sh'lomoh זלמן ס'נ'ל שולהוב of Prague, and some Kabbalistical prayers.

No. 2 was copied by Sh'muel ben Abraham מלקווילא, fin. on Friday ר"ח אב, the 25th of July 5282 = 1522.

Owner: Eliyyah בכרך (?) ברלה (fol. 76).

Nos. 1 to 6 (Ol. 690), Ital. curs. char. (different hands); No. 6 (Ol. 802), Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 134. [Mich. 85.]

1563

דברים עתיקים, extracts from the Zohar (ישן וחדש ותקונים) on the Pentateuch, Song of Songs, and Lamentations, translated into Hebrew (no passage containing practical Kabbalah), with a commentary by Sh'muel bar Binyamin. At end of MS. are letters of German and Polish Rabbis of the years 5402 to 5407 = 1642 to 1647, recommending the work for publication.

Germ. curs. char.; fol., paper, ff. 296. [Opp. 103 (Ol. 885).]

1564

[מדרש הנעלם], on Genesis and Exodus (differing much from the printed editions, being more complete), with marginal notes and corrections. Some paragraphs are headed סתרי תורה, מתני'. After Genesis beg. the § יתרו, which belongs to fol. 262. The copyist very often marks lacunae with the words כאן חסר.

Syr. Rabb. char.; fol., paper, ff. 370. [Bodl. 574.]

1565

1. R. Haya Gaon's etc. (attributed) answer to the questions addressed to him: *a*. On the subject of the S'firoth (variations from the edition in Jellinek's Beiträge ii. p. 11 sqq. and a few more words at end); *b* (fol. 2). On אור קדמון: *c* (fol. 3b). On the shape of the letters in the tetragrammaton, attributed to רב חכינאי.

2. Fragments attributed to R. Haya Gaon: *a* (fol. 3b). פירוש עלינו לשבח (variations from the edition); *b* (fol. 6b). שאלת אדירי פאס ותשובתם מאצל אדונינו גאוננו מר רב שרירא נ"ר ומאצל בנו דיינא דבבא מר רב האיי גאון נטריה רחמנא, beg. ששאלתם אין דורשין בעריות; *c* (fol. 7). Beg. שאלנו מאדוננו לאודות השם וכי יש כמה שמות.

3. Other fragments: *a* (fol. 13). סוד כוונת עלינו לשבח, beg. מצאתי . . . הכוונה לכתר עלינו; *b* (ibid.) Beg. כתוב בספר לבנת הספיר בפרשת ואלה תולדות נח כתי' ויזכור אלהים את נח משום דצדיק היה; *e* (fol. 14). Beg. מנורה עשויה ממזמור אלהים יחננו מסורת היא בידנו; *d* (fol. 15). Beg. סוד יי ליריאיו אוי להם לבריות . . . אין דורשין בעריות;

e (fol. 16). Beg. מצאתי בסוף ספר אחד כתוב מפני שהבנת שנכנסת לפרדס.

4. Ibid. ספר לשון למודים, grammatical treatise of Sh'lomoh ben Abba Mari (No. 1486), ends with the paradigms.

5. Fol. 31. סוד הניקוד of Yoseph קטיליא (printed), followed by the following §§ on the S'firoth: *a* (fol. 45b). Beg. זה השער ליי צדיקים יבואו בו תחלת האמונה ביי אלהי ישראל להודיע לכל העולם הנ׳ הייחוד האמתי, towards the end ועל כן אמרו חכמו המתקר בספר הקבלה הנקרא ספר הבטחון; *b* (fol. 47). יסוד התורה ועיקר הקבלה אמנות השם ית׳ האמין אם דרך נכוחה ידרכו מחשבותיך אז לסיבת הסיבות יטבו מפעלותיך, beg. דע ידיד נפשי שאמ׳ ח׳ז׳ל כי קודם שעלה במחשבה לברא את העולם היה האויר קדמון.

6. Fol. 49. שאלות על דרך הקבלה ששאל ר׳ יהודה החייט והשיבו עליהן ההר׳ יוסף אלקאשטייל מעיר שאטיבה, eighteen questions and answers on Kabbalistical matters, by R. Y'hudah Ḥayyat, with R. Yoseph's answers, beg. גלי עמיקתא . . . א׳ בזמן בריאת העולם מה נשתנה ברצונו ית׳, ends with the § ומה ששאלת מאחר שיש לנו תורה אחת לגר ולאזרח. The former quotes in the second question הר׳ עזריא (so) בפי׳ הסודות להרמבן and Mosheh de Leon's ס׳ המשקל.

7. Fol. 68. סוד המרכבה הנזכרת בראש יחזקאל ע״ה, Kabbalistical commentary on Ezekiel i, by R. Yoseph ניקיטיליא (for the beg. see Steinschneider, Bodl. Cat. col. 1464).

8. Fol. 93. Mosheh ben R. Sh'lomoh [ben] R. Shim'on of Burgos' answer to the following question, להודיעך . . . קושט אמרי אמת בסתרי כוונת הוראת שם בן מ״ב אותיות, beg. יש לך הגביר החכם והמשכיל לדעת כי שם גדול וקדוש זה הוא רמוז בבראשית ויש לו קבלה ומסורת גמורה מן רבינו האיי ז״ל אשר קבל מן הגאונים. The author quotes his master, R. Yaqob.

9. Fol. 110. פירוש עשר ספירות, beg. אשכילך ואורך בדרך זו אלך להודיעך סוד הייחוד האמתי אשר בו מתייחד הס׳ הי׳ הבורא ית׳; the 10th § beg. נקראת צדקה ולחם עוני והיא נקראת כרם יי צבאות; at end a § beg. סוד הייחוד האמתי השוה המתעלה עד מעין השלהבת.

10. Fol. 117b. ספר מסורת הברית of R. David ben Abraham hal-Labhan (Paris, 800, 3; after יהודה follows א׳ב׳ר׳ד׳ הרב . . .), ends with סוד תחיית המתים ארבעה דברים נמצאו בסוד תחיית המתים.

11. Fol. 125. תפלה לרב פלטויי גאון ז״ל, beg. עילת העילות וסבת הסבות, the last sentence beg. חנון יי יושב מרום; at end במל.

12. Fol. 125b. סודות על דרך הקבלה, Y'hoshu'a ben R. Meir hal-Levi's answers to four questions on Kabbalistical matters, addressed to him by R. Yoseph ben R. Abraham, the 4th § is the most extended, and beg. הד׳ ששאל ממני ואמ׳ לי מה הפרש בין אנוש ובין אדם ובין אשה ובין איש, and in the answer a § beg. ועתה אחי דע והבין כי האדם נקרא עולם קטן ונקרא פרי מהופך; at end תם האד אלמעני בעון אללה והוא חסר.

13. Fol. 131. פירוש על פרק שירה by Sh'muel ben R. Mosheh Qamḥi, composed in the year 5107 = 1347 (בשנת יצאו מים חיים מירושלים ?), beg. after the introduction הקדמה כל לשון אמירה הנאמרת בפרק שירה ר״ל ענין הוראה, ends with עכבר . . . העכבר שנוי ומאוס לכל והוא נרדף (incomplete).

On the modern fly-leaves is the index of the treatises contained in the MS. as well as references for the printed passages of No. 1 (Or. curs. char.) Another index by a later owner (Germ. curs. char.)

Or. Rabb. char.; 8vo, paper, ff. 142 (without the blank leaves). [Opp. Add. 4to, 4.]

1566

[R. El'azar of Worms, copied from the following number ?].

1. ספר הכבוד, beg. יי הרי נודע כי מי שנעלם שם שמחה בלבו, interrupted on fol. 31b by the chapter ס׳ מלכים (see No. 4), ends בדברי הימים שתי מלבושים ובמלכים אחד . . . כעין נחשת קלל.

2. Fol. 161. ספר הנעלם, beg. במזמור אליך יי נפשי אשא . . . העלים ב׳ על שם שכתב אם אבא, ends with the § beg. בכל המועדים כתיב יום בפסח כתיב.

3. Fol. 213. שער סמוכים, beg. סמך ר׳ שמים רוח מים, ends לפי שמקריב קרבן זיבתה ולידתה.

4. Fol. 220. ספר מלאכים, beg. . . . כתיב כי מלאכיו וכתיב חונה מלאך.

5. Fol. 223. ספר תגי. את זה תעתיק וכאן סוד, beg. כתיב וקרנים מידו לו מיכאן לתגים מן הנביאים.

6. Fol. 256. ספר פסק, beg. ישא יי פניו אליך בכל מקום שתמצא פסק באילו הוא סוף פסוק.

7. Fol. 267. ספר הקולות, beg. השמים מספרים . . . ק׳מ׳ד קולות נגד ק׳מ׳ד שעות שבהן נברא העולם.

8. Fol. 283b. שער הסוד והייחוד והאמונה, beg. אמנת לבבינו עדות זכר רחמינו הדר קדושת טכס ניהוג ייחודו אנחנו ועדיו כי הוא אחד.

9. Fol. 288b. Supplements, headed שער with epithets (see No. 268, 1).

Copied by M'naḥem (מנדיל, he calls the entire MS. ספר הכבוד) ben Y'huda Löb פלקלי for R. David Oppenheim at Prague, from the MS. written at Frankfort 5399 = 1639 (fol. 297b), fin. on Wednesday the 5th of Ḥeshwan 5461 = 1700.

Germ. curs. char.; fol., paper, ff. 300. [Opp. 111 (Ol. 893).]

1567

The same work, beg. wanting.

Old Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 316. [Opp. 540 (Ol. 1045).]

1568

R. El'azar of Worms' ספר החכמה, Kabbalistical treatise on the names of God, the angels, and the seventy-three שערי תורה (beg. with שער המבואר, ends with שער המספר, see No. 268, 1). It beg. אפסו גאוני ארץ (acr. of אלעזר) and continues ועתה בי״נ לאדר ת׳ת׳ק׳ע׳ז לפרט נחסרנו צדיק . . . רבי מורי רבינו יהודא חסיד.

Written by Ḥayyim ben Nathan.

Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 36. [Opp. 495 (Ol. 1006).]

1569

1. ספר יראת אל להגאון הגדול בעל הרוקח ז״ל, Kabbalistical exposition of the 67th Psalm, written in the shape of the candelabra, beg. המזמור הזה עשה דוד המ׳ע׳ה ברוח הקדש, followed by a chapter beg. בחדש הראשון בארבעה עשר יום לחדש פסח לה׳ אחר שזכר העקר הראשון המתפרסם ענינו, ends כבר נתבאר כלם יפה במקומות על סדר השערים משער ל״ה עד שער מ״ם ובקשת משם ומצאתה (there is a § headed הפרק הרביעי, beg. כי תבאו אל הארץ . . . , ואחר באו אלו העקרי׳ במשנה תורה לסדר העניין העצמי, the author mentions (so) (כמו שנתבאר בפילוסופי׳ המידנית), continued by the explanation of the seven branches of the candelabra, concludes with the continuation of the comm. of the above-mentioned chapter (here the author quoted the ר׳ש׳ב׳א, ר׳ל׳ב׳ג, and ר׳מ׳ב׳ן), ends כבר כתבנו במקום שער מ״ד ושער מ״ה ודי עתה למה שכיוונו אליו להיות זה הפרק אחד מזה הספר שפירסום ממיתת הנבואה ותורה מן השמים. The author excuses his mixing up the comm. of the two chapters of the Pentateuch and the Psalms, because the latter is recited at the time of the ספירת העומר.

2. Fol. 11. ילמדנו מלכא דעלמא ספר נפש שכל החכמה ולקח טוב דעת ומזמה, identical with the MSS. of Parma xv (the MS. reads ספר המצוות של אברהם החוזה, the fragment is vii of יסוד מורא) and xvi, described by Perreau in Y'shurun vi. pp. 179 and 180; the present MS. has not the words from ואילו ההגהות.

3. Fol. 27. ספר החיים, preceded by prayers with the full acr. of . . . אלעזר. The MS. has neither introduction nor the table of contents (see xxix ibid.) The second § beg. סוד הנכבד מ״ח צורות בצבא הגדול ובהם נקשרות כל העולם השפל והם ד׳ נקשרות בשמו ית׳ וכן עולה אותיות הנבחרות לשמו הגדול ושמו הגדול מכאן עד שצריך לקשרם דברי הר׳ משה בר׳ חסדאי (see Steinschneider, ibid. p. 183).

4. Fol. 89. ספר השם, beg. ידוד שמו המיוחד הנכבד והנורא נבאר משמועתו כפי יכולת לדבר with the tables of permutation. At end is a § headed בספר תשובה שחיבר רבינו יצחק לוריא.

5. Fol. 217. סודות התפילה, beg. בברכת נטילת ידים י״ג תיבות כנגד שאו ידיכם, all five are attributed to R. El'azar of Worms.

Copied for R. David Oppenheim by Sh'lomoh (Zalman) ben R. Yaqob Qalonymos of Friedberg.

Germ. curs. char.; fol., paper, ff. 238. [Opp. 109 (Ol. 891).]

1570

1. ספר יראת אל.

2. Fol. 11. ספר הנפש, both agreeing with the preceding number.

3. Fol. 42. ברוך שאמר, beg. with the preface like the edition (it reads מארץ ששוטא and has not the part beg. והא לך הנוסחא); the text, although fuller, agrees with No. 796, 1 (no author's name for the כתר שם טוב). At end אתחיל לכתוב אלפא ביתא של מהר׳ ליפמן ז׳ל׳ה׳ה, but the following note contains nothing of the subject. At end of the page נאם גומפלין בן שולצליין.

Owner: Barukh Kohen (at end).

Nos. 1 and 2, Germ. curs. char.; No. 3, Germ. Rabb. char. (old); 4to, paper, ff. 66. [Opp. 110 (Ol. 892).]

1571

ספר הנפש, differing on fol. 25 = fol. 40 of No. 1569, 2.

Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 26. [Opp. 493 (Ol. 1004).]

1572

1. ספר סודי רזי, treatise on the mystical sense of the letters of the alphabet, followed by §§ headed הלכות, of El'azar of Worms. It beg. ברוך חכם הרזים, and agrees (except the variations) with fol. 4 to מים of the book רזיאל הגדול.

2. R. Yaqob Emden's (יעבץ) Kabbalistical notes: *a* (fol. 135). ציצים ופרחים; *b* (fol. 170). On the Zohar; *c* (fol. 198). On the Thiqqunim; *d* (fol. 206). On the Zohar Hadash.

No. 1 (Ol. 553), No. 2 (Ol. 730, autograph ?), Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 214. [Mich. 183.]

1573

ספר סודי רזי.

Germ. curs. char.; 2 coll., 4to, paper, ff. 130. [Opp. 494 (Ol. 1005).]

1574

1. ספר החיים.

2. Fol. 43. ס׳ השם.

3. Fol. 169. סודות התפלה, written by the copyist of the preceding number. No. 1 was copied for R. David Oppenheim; Nos. 2 and 3 for R. Michael Baer, Rabbi at Friedberg, and son-in-law of R. D. Oppenheim.

Germ. curs. char.; fol., paper, ff. 192. [Mich. 385 (Ol. 187).]

1575

1. סודי התפלה, at end סליק ליקוטי טעמי תפילות כי לא כתבתי רק אחד מעשרי׳ והוא האריך. עיין בספרו. This is followed by various Kabbalistical notes, the first of which (beg. הרוח שליחות הנשמה) is signed ע״כ לשו׳ רבי׳ אלעזר בעולם קטן.

2. Fol. 32. Abraham ibn 'Ezra's liturgical piece, beg. אקראך בליל ראשון.

3. Fol. 33. Abraham Maimonides' letter, beg. מה בערו האומרים (printed).

4. Fol. 37. Small poetical pieces: *a.* מפי חכם בקש תורה; *b.* אחד בלי אחדות נמצא אחד גשמות אין לו; *c.* גלגל סובב על קו יושר תדיננו; *d.* This is followed by two notes extracted from Ibn 'Ezra's and Nahmanides' comm. on תזריע.

Old Germ. curs. char.; 8vo, vellum, ff. 37. [Opp. 497 (Ol. 1008).]

1576

יין הרקח, El'azar of Worms' Kabbalistical comm. on the five M'gilloth (the comm. on Song of Songs and on Ruth are printed); fol. 89 is transposed.

Written by Yizḥaq ben Y'quthiel, called זלמן גריזן אויזן.

Germ. curs. char.; 8vo, paper, ff. 212. [Opp. 720 (Ol. 83).]

1577

1. ספר גינת ביתן עם פירוש ר׳ שם טוב בר׳ אברהם ופי׳ ר׳ יעקב בר׳ טודרוס, Kabbalistical treatise, divided into fifty-three chapters, on the S'firoth and on the first chapter of Genesis, attributed to R. Meir ben Todros hal-Levi (it is stated at beg. of MS. ויש שאומר כי רב מאיר בר ר׳ אליעזר הלוי הוא שחיבר זה הספר ואגרת הייחוד השם ישלם פעלו אמן), with two commentaries. The text of the first chapter beg. סוד היסודות ועמוד האמונה להאמין שהק׳ב׳ה קדמון שכך מורה צירוף האות הראשונה כלומר יסוד משמו; *a.* The comm. of R. Shem-Tobh beg. כל הדברי׳ שהם יסודות; *b.* That of R. Yaqob beg. קראו קדמון ולא ראשון מפני שמלת נופל תחת הזמן; the text of the last chapter beg. פ׳ ג״ן אמר רב קטינא שתא אלפי שני. R. Yaqob ibn Todros ben Yizḥaq says in his preface, . . . נחני ה׳ בית מורי . . . הרר׳ שלמה גדול הדור . . . אדרת שער כראשו . . . הראני ההר הטוב הזה והלבנון לפני שמש ינון שמו איש מצרי הצילנו וגם דלה דלה לנו נ״ן נעול אחותי כלה הכניסנו לפני ולפנים see Mosheh Botaril's) comm. on the book Y'ẓirah, ed. Mantua, p. 28b) זה השער לה׳ ובקשו ממני לבוא אל גינת ביתן . . . ואף מפני סותם דבריו והקשה מאמריו וכסה נפשו ושמו איש אמונים אשר לא נודע (*b.* גלה) שמו [*b.* נטע נעמנים]. At end העתקו מכתבי קדש שביד התורני המקובל הגדול הרב מוהרר מאירי נ׳ר׳ו נקרא לכבודו ר׳ מאיר בעל שם מק״ק בריסק דליטא.

2. Fol. 75. שלשים ושתים שאלות ששאל רבינו יעקב הלוי מישיבה של מעלה והושב לו (No. 781, 4. *b*).

Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 76. [Opp. 419 (Ol. 939).]

1578

Extracts from the גינת ביתן with the two commentaries, from the 20th chapter full.

Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 65 (without the blank leaves). [Opp. 441 (Ol. 958).]

1579

אור השכל, Kabbalistical treatise on the tetragrammaton of R. Abraham Abu-l-'Afia (אבולאעאפיא), divided into the following ten parts: 1. גודר פרצות, 2. כולל מצות, 3. סוד לשון הקדש, 4. סוד אותיות היצירה, 5. שלוש הדבור, 6. ייחוד השם, 7. הפוך האותיות, 8. סוד מבטא השם, 9. סוד אסור והיתר, 10. צורך הנבואה. Each part is divided into chapters. He composed it at the request of two young men of Messina, viz. R. Abraham המשכיל and R. Nathan הנבון.

Ital. Rabb. char.; 8vo, paper, ff. 111. [Can. Or. 25.]

1580

אוצר עדן גנוז, Abraham אבו אל עפיא ben Sh'muel's philosophico-Kabbalistical treatise, divided into three parts, viz. *a.* אוצר, containing chiefly the comm. on the book Y'ẓirah; *b.* עדן, on דרכי המולדות; *c.* גנוז, containing סתרי כל השמות; each is divided into ten chapters. The author gives on fol. 16b the names of the authors of the twelve comm. on the book Y'ẓirah (see Jellinek, Auswahl, etc., p. 16), and on fol. 164 sqq. his autobiography (words are very often omitted); he says that he was born at Saragossa. He quotes none of his other compositions, and never mentions R. Shim'on ben Yoḥai as the author of a Kabbalistical book. In general the work contains various information about the author's own system, and also about the earlier Kabbalistical literature.

Span. Rabb. char.; 4to, paper, ff. 176, (the first leaf is slightly injured.) [Bodl. Or. 606.]

1581

ספר העינולים) פירוש שם המפורש ושמו חיי העולם הבא, according to a modern hand) of the same; see Jellinek, Philosophie und Kabbala, i. p. vii (the date is in this MS. 5040=1280, fol. 58b), and ha-Palit, pp. 10, 34 sqq. At end a medical prescription and some additional Kabbalistical notes.

Span. Rabb. char.; 4to, vellum, ff. 65. [Mich. Add. 18.]

1582

ס׳ רזי חיי העולם הבא (according to the modern title-page), the same as the preceding number, but fuller and in a different order.

Written by Shalom ben Yaqob Lorya of Brody, fin. in the year 1809.

Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 124. [Mich. 143 (Ol. 290).]

1583

ספר חיי עולם הבא, agreeing mostly with the preceding number (the date like Jellinek, l. c.)

Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 43. [Opp. 442 (Ol. 959).]

1584

1. The same as the preceding number.

2. Fol. 65. חילוקים, casuistic notes from the year 5470 to 5486=1710 to 1726, most of them are dated from Schwabach.

3. Fol. 127 is a chapter containing the description of the Temple of Jerusalem, composed by הצעיר ישר׳ (יצחק לק׳א׳ב*) in the year 5405=1647.

No. 1 was written by Eliyyah ben Meir of Wilna, fin. at Altona in the year 5535=1775; No. 3 was copied in the year 5475=1715.

No. 1 (Ol. 291), No. 2 (Ol. 292), Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 128. [Mich. 230.]

1585

משיב דברים נכוחים, an apologetical work, in thirty-one chapters, for the defence of the Kabbalah, by R. Yaqob ben Shesheth גירונדי (of Gerona). The author states in the preface that he composed his apology against a recent book full of heterodoxy (למכת ספר מלא חרפה וכליל בשת חדש מקרוב בא כעשן לפרוץ גדר התורה ובניינה להרום). At first he intended to pass the book in silence,

and now he refutes only the chief points of the heterodoxy contained in it (אין טוב משתיקה ולתקן למכתו רפואה חזקה ולקחתי ממנו שנים שלשה דברים אשר הם עיקר כוונתו . . . לאמר כי העולם קדמון וישם פניו אחרנית לאמר אין השגחה עליונית תרדנה עינינו דמעה ועפעפינו יזלו מים באמרו אין תורה מן השמים הם הם אשר כתבתים לאות ולמופת וזאת תורת הקנאות). These last three words seem to be the title of the first apology, and is perhaps identical with the שער השמים (Oẓar Neḥmad iii. 153–165), which is mentioned by Yizḥaq of Acco with the words קנאה גדולה (Graetz, Gesch. der Juden, vii. 452). The author refers to another of his works in the first chapter, משך הד׳ עם הד׳ שבאחד לדעת החסיד ר׳ יצחק בן הרב הגדול ר׳ אברהם ז׳צ׳ק׳ל כמו שכתבתי לשונו בפרק ב׳ בפסוק שמע ישראל (fol. 4; this passage does not occur in the present work). This R. Yizḥaq is quoted several times, but never as the author of the *Bahir*, which the author often mentions. He quotes also Ibn 'Ezra, Maimonides, R. 'Ezra, R. Yoseph bar Sh'muel on Genesis i. 1, very often the book יקוו המים of Sh'muel ibn Thabbon.

Colophon: אני שלמה דליאון כתבתי זה הספר לעצמי וסיימתיו יום ששי שלישי למתן תורה שנת חמשת אלפים ומתים ושמנים ב̇ וארבע בושקה (the words ומתים and ב seem to be crossed out; the date will therefore be 5084=1324). It is followed by a fragment, beg. היש לגלגלים תנועה רצונית.—The copy is not always correct. A greater part of the end of the first chapter and a few lines of the beg. of the second are wanting. The copyist states בכאן חסר ארבעה דפין כפי הנראה מההעתקה (fol. 5, but that is not the case according to the following number).

Span. Rabb. char.; 4to, paper, ff. 81. [Opp. 239 (Ol. 379).]

1586

1. משיב דברים נכוחים, ends with the beg. of the thirteenth chapter.

2. Fol. 97. R. Sh'lomoh ben Addereth's comm. on the Agadic passages of the Thalmud, Tha'anith, and M'gillah (beg. wanting). Fol. 110b is headed וזה העתקתי מפירושין אחרין.

On the right-hand fly-leaf: סוד קשה לר׳ יהודה בר סעדיה פי אהיה אשר אהיה (see 2b of the following number).

Owner: Gershom ben R. Qalonymos מוירה.

Syr. Rabb. char.; 8vo, paper, ff. 111. [Mich. 294 (Ol. 509).]

1587

Continuation of above.

1. Sh'lomoh ben Addereth's comm. on the Agadic passages of Ḥagigah, Babha Bathra, Ḥolin, N'darim, and 'Abhodah Zarah.

2. Y'hudah ben Sa'adyah's (of Toledo) mystical explanations: *a* (fol. 101). On שמע ישראל; *b* (fol. 105). On אהיה אשר אהיה, wherein Maimonides is quoted; *c* (fol. 107). His answers to two questions put to him at Toledo, viz. מה ענין עץ הרע ואם מאמר החוקרים בסגולות הוא מחסרון הבנת הסבה או בחכמה קראו סגלה, it ends with the words ולפי שמצאתי שיר לחכם שלא מאומתנו ירמוז זה שרתי גם אנכי הענין בלשון עברי. *a* and *c* were originally composed in Arabic, and the author translated them at the request of R. Yisrael hak-Kohen har-Rofé; *c* is composed as an answer to the same.

The last leaf (vellum) contains a fragment of a casuistic commentary.

Ff. 113. [Mich. 295 (Ol. 509).]

1588

[R. Yoseph Giqatilia's] ספר שערי אורה, with many variations from the edition. On the fly-leaf are three lines of poetry, beg. קרא שירי לנחמה, the second of which is headed נואב.

Span. Rabb. char. (carelessly written); 4to, paper, ff. 270. [Bodl. Or. 74 (Uri 388).]

1589

1. [שערי אורה], beg. wanting; at end a poem with the acr. of זעלמלן פיד הלוי השלגל, the copyist, who also made the index.

2. Fol. 52. מקור השכל, comm. on the S'firoth (not the שערי צדק), beg. שאלת ממני ידיד נפשי להדריכך באורח מישור—תחלת כל דבר יש לנו להקדימך כי העולם הזה אינו קדמון.

3. Fol. 68. רוח חן with a comm. beg. המחבר זה הספר ולענותנותו לא קרא לו שם. רוח חן כמו רוח של נבואה, to which are added a few glosses; at end ואמר לי הר׳ר׳ם כ״ץ בשם מ״ו החותני מהררי׳ ס׳ג׳ל. Next come extracts from the ס׳ נצחון and from another work.

4. Fol. 107. Kabbalistical application of the 68th Psalm, written in the shape of the candelabra, beg. מסורת בידינו מאבותינו שכל הקורא המזמור הזה.

5. Fol. 12. Shim'on ben Sh'muel's אדם שכלי (printed), with an appendix, beg. להורות למבין דרך אורח חיים. At end נתייסר ונשלם ברעגנשפורק ר״ח ניסן ק״ס לפק ואחרי בן נשלם מקצת הביאור בכ״ו שנים; this is followed by a poem with the acr. of יקותיאל הלוי.

6. Fol. 127. Kabbalistical dissertations of R. Sh'lomoh מלכו (printed; end wanting).

Old Germ. curs. char.; fol. paper, ff. 165, (stained.) [Opp. 136 (Ol. 913).]

1590

1. [Mathathiyah's דלאקרוט], comm. on שערי אורה (printed), without the preface.

2. Fol. 27. מכתם לדוד, notes on Biblical and Agadic passages.

3. Varia: *a* (fol. 175). פי׳ על הידות אבן עזרא, beg. אב בן האדמה היינו האב; *b* (fol. 176). A poetical piece, beg. אל יודעי העתים קול ארים (injured on marg.), with the acr. of אלעזר; interrupted on fol. 177 by Ibn 'Ezra's אגרת השבת.

No. 1 was written by Ahron ben Simḥah אוישפיצן at רעטשיין, fin. on the 9th of Sh'bat 5353=1593, בעת שברחנו פה מהעיפוש אויר שהיה בקק פראג.

Owner: Yizḥaq ben Uri Lipmann Kohen פאפרש, 5413=1653.

Germ. curs. char. (by different hands); 4to, paper, ff. 178. [Opp. 530 (Ol. 1037 A).]

1591

The same commentary, beg. with the end of the fourth chapter.

Written by Mosheh ben Yizḥaq of Prague.

Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 21. [Opp. 531 (Ol. 1037).]

1592

1. The same commentary (incomplete).

2. Fol. 15. ספר עזר האמונה, book of controversy (125 §§) by R. Mosheh Kohen, composed in the year 5135=1375. The author sent it to Don David ibn Ya'ish at Toledo.

The copy was fin. on Friday the 28th of Nisan 5332 =1572.

Ital. curs. char.; 4to, paper, ff. 119. [Bodl. Or. 599.]

1593

R. Yoseph Giqatilia's גינת אגוז (printed); the MS. reads במדינת שאלם . . . ציקטילה.

Copied by Abraham.

Owner: 'Immanuel (at end).

Ital. curs. char.; 4to, paper, ff. 314. [Mich. 270 (Ol. 137).]

1594

1. גינת אגוז (the MS. reads סאלה . . . גקטלה).

2. Fol. 131. ספר משובב נתיבות of Sh'muel ibn מוטוט, beg. like Paris 824, 9, ends like Paris 769, with an additional note, where it is stated that the book was composed in the year 5130=1370. The author quotes on fol. 136, מאמר הכולל מר׳ יוסף בן אברהם [אבן וקאר]; and on fol. 147, וכמגלה עמוקות יתבאר זה.

3. Fol. 150. ספר הבהיר, differs at end from the edition.

4. Fol. 159. Comm. on the book Y'zirah, attributed in the edition to R. Sa'adyah Gaon (the MS. is fuller than the edition); at end סליק משנת אברהם אבינו ספר יצירה.

5. Fol. 184. Another comm. on the same book, beg. כפולות ב׳ג׳ד׳כ׳פ׳ת נוצר עם בית שבתי, ends with the § מהו התלי, followed by העוסק בספר יצירה ה׳, beg. התחלת ר׳ל׳א שערים יטהר עצמו, and on fol. 188 by a chapter on the permutation of the letters of the alphabet (No. 1434, 2).

6. Fol. 191. A fragment of a comm. on the book Y'zirah (beg. and end wanting).

Owner: Mathathiyah ben Sh'lomoh דלאקרוט (fol. 2).

Old Germ. curs. char. (No. 6 is 4to and Germ. curs. char.); fol., paper, ff. 192. [Mich. 545 (Ol. 138).]

1595

גינת אגוז (Giqatilia omitted; the MS. reads סאלם).

Copied by three hands: 1. R. Yoseph, who was too busy and could not finish it; 2. His son Yaqob entrusted one of his relations, Abraham מולאום, with the continuation; 3. The above-mentioned Yaqob finished it at רושם, the 24th of Thammuz 5312=1552.

Owner: Eliyyah, Rabbi at הענווא, the 3rd of Thammuz 5374.

Old Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 356. [Opp. 418 (Ol. 938).]

1596

גינת אגוז (the MS. reads סאלה . . . גיקטילא).

Copied by Yoel Yaqob.

Old Germ. curs. char. (fol. 1 is supplied); fol., paper, ff. 287. [Mich. 386 (Ol. 136).]

1597

1. מאמר בפי׳ השם של ידוד נקרא כתר שם טוב מפי ר׳ אברהם מקולונייא, Abraham of Cologne's Kabbalistical treatise (printed, ends with the words עד תכליתם תם ביאור ספירות תהלה ליוצר המאורות, ed. p. 48).

2. Fol. 5b. שאלות תשובות בענייני הקבלה (No. 1254, 10), five §§ (incomplete).

3. Fol. 9. שערי צדק (No. 1589, 2, the MS. has ר׳ יוסף בן גגיבל, incomplete; printed).

4. Lapidaria: *a* (fol. 21), attributed to Aristotle, headed זה ספר לפידאריו להחכם אריסטוטלים על כח האבנים ותועלתם והיזקם ומקום צמחם, beg. with הבדלה, ends with כסף חי; *b*. לפידאריו אחר, beg. with הסרדנה, ends with בדיליאו.

5. Fol. 29. לבוש מלכות, Kabbalistical treatise, chiefly on matters occurring after the death of 'Obhadyah Hamon (ben Z'kharyah of the family Bertinoro), composed at Saphet, fin. the 15th of Adar 5326=1566. The author gives at beg. a list of twenty-six Kabbalistical books of which he made use. The treatise beg. אמר . . . הייתה עלי יד ה׳ ואני בתוך הגולה רעיוני על משכבי סליקון.

Owner of No. 5: David Abraham חזן (?, at beg.)

No. 2 was copied from a defective MS., written in the year 5095=1335 (Span. Rabb. char.), by W. Heidenheim at Rödelheim in the year 5573=1813.

Nos. 1 to 3 (Ol. 356), Or. Rabb. char.; No. 4 (Ol. 358), Germ. curs. char.; No. 5 (Ol. 360), Span. Rabb. char.; 8vo, paper, ff. 115. [Mich. 169.]

1598

1. ספר כתר שם טוב (like the edition).

2. An allegorical commentary: *a* (fol. 11). On the Psalms, beg. אשרי האיש משולי הראשונים עטרת לאחרונים; *b* (fol. 41). On Joshua, beg. בתחלת ספר יהושע ויאכלו מעבור הארץ לא מצאתי; *c* (ibid.) On Ruth, beg. . . . ויהי ואומר רות ביום מתן תורה; *d* (fol. 44b). On Song of Songs, beg. אמר החכם על דרך משל כי יש לכסף מוצא. At end of *a*, ק׳נ׳ה (or ח) לפק.

3. Fragments of comm. on the book Y'zirah: *a* (fol. 48b). זה פירוש כללי ספר יצירה המקובל בידינו מפי הרב ר׳ ברוך ז״ל בשלשת דרכי הקבלה והם גי׳ וגוטריקון ותמורה; at end a few lines more than in the Paris MS. 770, 1. This is the twelfth comm. quoted by Abraham Abu-l-'Afia (see No. 1580) with the following words: הרב ר׳ ברוך מורי ורבי אשר פירשו גם הוא כלו. מגומטר ומנוטרק ומצורף ומומר עם כל דבריו. *b* (fol. 57). מצאתי זה שייך לפני כמה דפין והוא מפרישת ספר יצירה מיסוד הרמבן, it ends נשלם . . . סוד התפילה.

4. Fol. 63. שאילת ותשובת, Abhigdor Qara's responsa

of allegorical contents, beg. חוקר לב הוא יביניני בורא ניב שפתים (incomplete).

5. Fol. 78. מדרש אלה אזכרה (printed).

6. Fol. 80. Two liturgical pieces: *a*. . . . שִׁיר מזמור לָעת צאת, with the acr. of שלמה; *b*. מי ימלל גבורות אלי, with the acr. of מנחם ציון (printed).

7. Fol. 82. אילו שלש עשרה גזירות שיסוד הרר׳ שלמה גבריאל ז׳צ׳ל (see No. 873, 1).

8. Fol. 85. מנהגים, ritual rules of the synagogues of Mayence and Worms, beg. בר״ח מזכירין תפילת ערבית.

9. Fol. 94. [דיני בדיקה], beg. לפי שראינו הרבה מחלוקת בהלכות בדיקות.

10. Fol. 103. [פירוש על האדרת ועל האוחז וסדר תקיעות על פי הסוד], Kabbalistical comm. on liturgical pieces.

11. Fragmentary notes: *a* (fol. 107). Beg. אמרו ח׳ז׳ל מקבלה ואילך מצות כהונה לימד על השחיטה שכשירה; *b* (fol. 108b). לר׳ ששת דסמרקדיל בעניין צדיק ורע לו, beg. כשעיינתי בסוד העיבור לא מצאתי מכל אותן בני חילוק; *c* (fol. 111). On the ten S'firoth, beg. הס׳ הר׳ כתר עליון מוכרת מכל דברי׳.

12. Fol. 113. פירוש האותיות of R. Yaqob Kohen (No. 1273, 2).

13. Fol. 128b. אלפא ביתא מצאתי בספר אחר מקובל, beg. א. אחד, אדן, אור הקדמון.

Nos. 1 to 10 were copied (according to the colophon) by Mosheh ben Yiẓḥaq אולמא at Bonn, fin. the 14th of Tebeth 5255 = 1495; the present MS. is however modern, and the colophon is consequently taken from an old MS.

Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 128. [Opp. 525 (Ol. 1032).]

1599

ספר אוצר הכבוד, Todros Abu-l-'Afia ben Yoseph hal-Levi's mystical exposition of Agadic passages of the Thalmud of Babylon: *a*. B'rakhoth; *b*. Seder Moëd; interrupted by (between P'saḥim and 'Erubhim) *c*. Ḥolin; *d*. Seder Nashim; *e*. Babha Bathra v. It beg. 1. with a poem of two lines, beg. קדמוני אשר היו לפני; 2. Another of thirty-one lines, beg. אוצר דלתיו ננעלו, headed סדר סוד הספר; 3. A small preface by דא״ר יצחק חאי דכתיב; 4. A poem of fourteen lines, beg. טַעמי דברים (containing the author's acrostic).

Copied by עזריאל (?) בכמאר (?) שמואל אבן גאטינייו ישי עמהן.

On the fly-leaf are two ethical sayings, signed Mosheh לאברהם למקנה; אלאשקר ידיע אלכאתב.

Greek Rabb. char.; 4to, paper, ff. 208. [Seld. Arch. A. 50 (Uri 373).]

1600

1. אוצר הכבוד (not on Babha Bathra), divided into 496 §§ and preceded by an index.

2. Fol. 136. A short note about an earthquake which occurred in Palestine on Thursday the 11th of Sh'bat 5306 = 1546.

3. Fol. 137. אות נפש, attributed in the MS. to the philosopher R. Asher ben Abraham; it beg., like Nos. 236 and 237, with the words, אׄות נפש שׄואף רׄוח ורודף קדים. אשר חקר על פשטי התורה על אדני פז מיוסדים, followed by the appendix of No. 237.

4. Fol. 197. [Kaspi's] ביאור מסודות אבן עזרא (according to the colophon), beg. with Exodus (identical with No. 227).

5. Fol. 210. R. David Qamḥi's פי׳ על דרך הנסתר מוייצר (Paris, 334, 2).

6. Fol. 215. פי׳ הקדיש: *a* (fol. 215). Beg. יתגדל ויתקדש מדבר על התפארת; *b* (fol. 215b). By R. Sh'maryah, beg. אמ׳ שמריה בן החכם איש רומי ז׳צ׳ל נועדו עלי רעיוני דורשים ומבקשים מאתי.

7. Fol. 220. ספר התפוח, translation of Abraham ben Ḥasdai.

8. Fol. 224. פי׳ האותיות of Yaqob hak-Kohen ben Yaqob (No. 1273, 2).

9. Fol. 233b. פיוט אחד עשה החכם המשורר ר׳ אברהם בן עזרא ז״ל אשר סדר בו מדרגות שנות האדם וימיו, beg. בן אדם יזכור למולדתו.

10. Fol. 234. Abraham ibn 'Ezra's translation of No. 1452, *a*, *b*, *c*, with R. Mosheh hak-Kohen's additions (according to the colophon; see Nutt's edition).

11. Fol. 240. Y'hudah Romano's בן פורת, comm. to Maimonides' ס׳ מדע 1 to 4, beg. after the poem (Paris, 353, 1) יסוד היסודות ועמוד החכמות לידע שיש שם מצוי ראשון. כוונת משה הנאמן.

12. Fol. 252b. רפואות הגויה לחרם ר׳ יהודה החריזי ז״ל כאשר כתבם הר׳מ׳ב׳ם ז״ל בספר המדע (not always in the same order as the edition), followed by a poem of five lines, beg. שמעו נא אל דברי הרופא, headed להר׳ משה בן מיימון ז״ל.

13. Fol. 255. Mosheh ibn Thabbon's כ׳ עולם קטן (No. 1318, 7), followed by a poem of seven lines, the last of which has

אודה בהשלימי לאל ולידידו   יוסף בנו יעקב על מתנת ידו

14. Fol. 262. Maimonides: *a*. The letter to his son, (beg. with דע, Qobeẓ ii. p. 39b; the heading as in the ed. princeps). *b*. Responsa: 1 = ibid., Nos. 154, 155, 156, 15, 16, 157.

15. Fol. 278. Shem-Tobh ibn Falaqera's אגרת הויכוח (printed; ends אחל לחברם בעזרת שדי יתברך).

16. Fol. 287. Abraham Bedershi's [בקשת הלמדין], with a commentary.

Colophon of No. 1: זה הספר חברו הרב ר׳ טודרוס הלוי ז״ל ונק׳ שמו אוצר הכבוד והג׳ ספרים הללו נמצאו כתובי׳ שלשתם ע״י ר׳ יקותיאל הלוי סיימ׳ י׳ ניסן יום ג׳ שנת ק׳מ׳ט לפרט והעתיק לפי דבריו זה הספר מאוצר הכבוד מא׳ שמצאו מועתק בשבעים וא׳ לפרט. ח׳ סיון ה׳ש׳ל׳ג.

Owner of No. 2: Yiẓḥaq hal-Levi, Sh'bhat 5382 = 1622.

No. 1 (Ol. 19), Ital. curs. char.; Nos. 2 to 16 (Ol. 37, preceded by the index of the treatises), Ital. Rabb. char.; 4to, paper, ff. 296. [Mich. 279.]

1601

1. ספר אוצר הכבוד, beg. with 3 (no Babha Bathra), ends with 2 of No. 1599.

2. Fol. 167. פי׳ על עשר ספירות העתקתי מבית ר׳ דוד דרשיין, the preface beg. בהיות שראיתי שהלבבות הולכים ומתמעטים, the text הנה מה שקדמתי לך שצריך שתדע למה האציל ה׳ק׳ב׳ה; the treatise ends with the third S'firah.

Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 169. [Opp. 399 (Ol. 919).]

1602

1. ספר אוצר הכבוד, beg. with 3 (ר׳ יוחנן instead of ר׳ יצחק) of No. 1599; there is no Babha Bathra, but an appendix on B'rakhoth.

2. Fol. 74. סודות and תקונים (incomplete), chiefly extracted from the עץ חיים, headed זה הועתק מקונטרים אחד שהיה ביד חכם אחד שבא לק״ק ורנקבורט מירושלים עיר הקודש תו׳ב׳ב אמן כמהרר׳ אברהם אלמושנינו י׳צ׳ו אמר שהעתיק אותו מיד אחד מתלמידי החסיד המקובל החכם כמהרר׳ יצחק אשכנזי היה בק׳ק׳ו בחודש שבט ש׳נ׳ב לפק, beg. כל זה ראיתי אני בספר האמונות מהחסיד ר׳ שם טוב בהשתלשלות העולם העליון.

Germ. curs. char.; fol., paper, ff. 133. [Mich. 416 (Ol. 20).]

1603

1. ספר אוצר הכבוד, like the preceding number.

2. Fol. 24. ספר תולדות אדם, physiognomy and chiromancy, 90 §§, beg. יתברך . . . ראיתי ללקוט מאמרי ספר זה תולדות אדם מקובין מספר השלם במלאכה ומספר אריסטו בהכרת פרצוף וחכמת שרטוטי היד הנקראי׳ פיזונומיאה וכירומאנציאה, the first § beg. אותות השיער הרך יורה על מורך הלב.

Written at Cracow in the year 5394=1634.

Greek curs. char.; 4to, paper, ff. 155. [Opp. 398 (Ol. 918).]

1604

1. ספר אוצר הכבוד, without preface; no Babha Bathra.

2. Fol. 97. ספר אוצרות חיים והוא חלק ראשון מספר עץ החיים, with marg. notes chiefly by ר׳מ׳ז; it beg., after the small preface, with דרוש אדם קדמון, ends with עולם הבריאה.

Copied by R. Mosheh Katzenellenbogen from the MS. of Abraham Rovigo.

No. 1 (Ol. 21), Span. Rabb. char.; No. 2 (Ol. 23), Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 231. [Mich. 114.]

1605

Kabbalistical fragments.

1. סדר אותיות לר׳ח׳ב׳ה, beg. א׳ מחשבה ב׳ חכמה as a preface, followed by the treatise beg. אמ׳ רחבה .. ראוי לכל ה.. להקדים לחב[רו] סיבות המסיבות לחבר חיבור. The author (or the compiler as he calls himself) composed it after the year 5054=1294, and mentions a calamity which befel the congregation, when about a thousand individuals were slaughtered.

2. Fol. 7b. ראשי פרקים של ספר הבהיר, beg. [כ]תר אור בהיר נעלם.

3. Fol. 8b. ראשי פרקים של ספר האמונה והבטחון, beg. מלכות אמונה אחת.

4. Poetical pieces: *a* (fol. 9b). Beg. [א]שר הביא זאב אוכל מצידו (22 ll.); *b* (ibid.) Beg. אשר ייגע וקנה לו כפרים (2 ll.); *c* (ibid.) Beg. זכור אחי כשבתנו בשמחה (4 ll.); *d* (ibid.) Beg. בעת תשאל לדודך מאומה (2 ll., at end תמו ונשלמו ונחתמו); *e* (fol. 10). Beg. אקדימך בכל לבי ונפשי (27 ll., of allegorico-Kabbalistical character), with the acr. of אליהו בן שלמה הלוי חזק תם ההודאה ללוי להגומל.

5. Fol. 10b. A note on the planets, beg. [ז]ה גלגל שבתי (above סאטורנו) קר ויבש (incomplete, ends with the beg. of the 5th, viz. נוגה).

6. Fol. 11. Greek translation of vegetables mentioned in the Thalmud, beg. הזונין אִירָא.

7. Ibid. A note headed דרש, beg. כשאמר השם ית׳ למר׳ע׳ה להוציא את ישראל; at end a poem of five lines, beg. אעצך איה, the second hemistich of the second line reads צפנתיו בשם יוסף.

8. Fol. 11b. (so) תפלת ר׳ נחוניא בן הקנא, beg. ב׳ש׳כ׳מ׳ל׳ו ואיכה ומתי ובמה יציר.

9. Fol. 12. פי ק״ש, beg. תרתי בלבי מה שראינו כל ישראל להשתעבד לקרוא ק״ש; there is a § (fol. 16) headed ואני רוצה לפרש גם זמניה בעיון והקירה כמו שעשיתי בפירושיה, beg. שנו ר׳ז׳ל מאימתי (incomplete).

10. Fol. 20. מפתח התוכחות, allegorico-Kabbalistical comm. on Deuteronomy, beg. זה הספר החמישי הנקרא משנה תורה קראתיו מפתח התוכחות מפני שבם החל משה בו, ends אבל בקבלה על פה אל פה ופנים אל פנים אפשר שימסור הנביא הנז׳ ענינים מביאים אל אמתת דבר זה למבקשי האמ׳ בו בכל לבבם ובכל נפשם ובכל מאדם מהרה והשם יזכנו . . ., follows the epilogue, beg. הנה כבר השלמתי חמשה חומשי תורה . . . The author (Abraham Abu-l-'Afia?) composed it in the year 5049=1289 (fol. 32).

11. Fol. 94. Kabbalistical treatise on the S'firoth (beg. אלוהות ספירות של צד טומאה. אור כתר) and the letters of the alphabet (beg. אות הבית מהם מהכתובים. ב׳ של פסוק בראשית, with another § beg. ומהם מחוץ לכתובים בתי גויי ג׳ עליונות רוחניות; the same method is applied for the other letters), ends with the beg. of ש.

M'nahem פריגורי ben Yoseph ויונט copied Nos. 1 to 9 for himself, fin. Nisan 5206=1446.

Greek Rabb. char. (No. 10 carelessly written); 8vo, paper, ff. 101. [Opp. Add. 4to, 24.]

1606

1. מערכת האלהית (so) ושמו שקל הקדש (according to the colophon), Mosheh de Leon's Kabbalistical treatise, divided into eight chapters (see Steinschneider, in Jellinck's Moses ben Shem Tob de Leon, p. 44). The author quotes the ספר הרמון, the שושן העדות, and the חכמה (so) הנפש. The copyist adds some notes (fol. 25).

2. Fol. 40. ר׳ה חן (No. 1268, 1).

3. Fol. 52. Nahmanides' שער הגמול (the last chapter of his תורת האדם).

4. Fol. 75b. שלש עשרה עקרים שחבר הר׳מ׳ב׳ם ז״ל, the thirteen articles of faith according to Maimonides,

with a short commentary. At end are notes on Agadic passages, headed זאת העתקתי מפי' האגד'. This is followed on fol. 79 by extracts from various books (of Baḥya): *a.* Proving the existence of God; one is headed וא״ת אין יאמין הלב הא לך תשובות מעולות, beg. שהק'ב'ה יודע כל דבר; *b.* Kabbalistical notes, headed סוד העבור and חומר הכבבים (on Levirate); *c.* The preface of the כתר שם טוב (No. 1628, 1); *d.* A formula for the fabrication of soap; *e.* The thirteen articles repeated.

5. Fol. 92. The Kabbalistical treatises ספר הקומה, הבדלה דר' עקיבא, and other Kabbalistical notes.

6. Fol. 105. Casuistic responsa of מ'ה'ר'י'ל. The copyist adds extracts from other Rabbis, e. g. on fol. 107 from the author's son הונלין. This is followed on fol. 115 by casuistic collectanea, headed ליקוטי'.

7. Fol. 167. ספר מה'ר'י'ל, ritual treatise in a different order from the edition.

8. Fol. 208. A commentary on the shape of the letters of the alphabet, beg. כתב בספר התמו' בתמונת יוד למעלה.

9. Fol. 217. On the same subject, by R. Yaqob ben Yaqob Kohen (No. 1273, 2). This is followed by extracts from Giqatilia's שערי אורה.

10. Fol. 233. R. Yonah's חיי עולם (No. 1408, 1), with marg. notes.

11. Fol. 251. Kabbalistical notes on the Pentateuch (beg. wanting), wherein the Zohar is quoted. This is followed by other small Kabbalistical notes and figures.

12. Fol. 275. Ritual collectanea (beg. and end wanting). On fol. 278, שמעתי מפי הקדוש הר' יקר מאפנשטיין; on fol. 279, פסק אחד ברי' מיל' שאירע בר״ה; on fol. 284[b], שואל אומר מורי ר' יהודה בר' קלונימוס; היה ר' אלעזר מבלגוצי (l. מבלגנצי); the compiler often quotes the פסיקתא.

On fol. 288 are the following two notes: *a.* שנת ק'פ'ז לפרט היה דורש מ'ה'ר'י'ל והיתה השנה סמוך לפטירתו; *b.* בורנקבורט שנת ר'ס'ה הוא היה תחלת מחזור הגדול ז״ל ובאותו היום שנפלה תקופת ניסן הלכו כל הקהל בחצר ב״ה כשזורחה השמש וברכו ב'א'י א'מ'ה עושה מעשה בראשית. העתקתי מכתב יד של מורי ורבי מהררג' ס״ל ז״ל ה״ה.

No. 1 was copied at מולשיים (the name of the copyist is effaced), finished on Monday פ' ואתחנן 5194=1434, No. 2 was finished on the 10th of Thammuz 5192, No. 7 on the 22nd of Tebheth 5207=1446.

Owners: Nafthali ben Abraham and his son (?) Y'ḥiel (fol. 39).

Old Germ. curs. char. (by different hands); 4to, paper (No. 5 is vellum), ff. 288, without the blank leaves.
[Opp. 563 (Ol. 1068).]

1607

ספר הרמון (preface רמון), Kabbalistical exposition of the commandments (מצוות עשה), by Mosheh de Leon, composed at Guadalaxara in the year 5047=1287 for R. Yoseph ben R. Todros hal-Levi (fol. 5). It beg. after a poem אחרי אשר העיר השם רוחי ורעיוני. The author often quotes his שושן העדות; on fol. 109[b] is the following marg. note, כל זה בספר הזוהר פרשת וישב.

Span. Rabb. char.; 4to, paper, ff. 111. [Opp. 344 (Ol. 731).]

1608

His משכן העדות (differing much from No. 1271, 2). There is at beginning a small introduction, beg. אמר המחבר הספר הזה חברתי כדי להכנים בדרכי החכמה.

The copy was finished the 14th of Adar 5472=1712.

Germ. curs. char.; fol., paper, ff. 67. [Opp. 122 (Ol. 900 B).]

1609

1. Mosheh de Leon's ספר הסודות, agreeing with No. 1271, 2.

2. Fol. 60. פירוש עשרת הדברות להכם ר' אברהם ן' עזרא ז״ל, comm. on the decalogue, beg. ברוך יי אלהי ישראל אשר ברא את האדם ואת העולם בחכמה ויעש השמים, the second § beg. לא יהיה לך . . . כבר פירשתי כי הדבור הראשון הוא יסוד האמונה וכל בניין המצוֹת ותורתינו שהראתה לנו זאת עין בעין היא עליו נבנה, ends השלימה והתמימה.

3. Fol. 77. Agadah on Psalm civ, beg. אמר ר' יוחנן בשם ר' שמעון בן יוחאי מאי דכתי' פיה [פתחה] בחכמה, followed by three passages of Abraham ibn 'Ezra's comm. on Exodus, viz. מעשה המשכן, חכמת התולדות, and שם המפורש.

4. Fol. 91[b]. R. Ḥayyim ben Israel's מאמר גן עדן, eleven chapters (end of xi wanting). See Perreau, Annuario della Soc. Italiana per gli Studii Or. t. ii. beg. The comm. on p. 16 is called here R. Meir.

Span. Rabb. char.; 4to, paper, ff. 103, (No. 1 is much injured.)
[Mich. Add. 26.]

1610

1. Mosheh de Leon's ספר השם, printed with the title ספר היכל ה' (see Steinschneider, Cat. Bodl. col. 1855), wanting from והיא על מים (ed. fol. 33, l. 30) to נרבינר (fol. 33[b], l. 28), the copyist says כאן חסר דף אחד (this occurs also in other places); after נשפה (ed. fol. 34[b]) the MS. has a few hemistichs with the acr. of החזק (fol. 41). There are two additions in the MS.: *a* (fol. 13[b]), after the § גוון (ed. fol. 15[b]), אמר ר' שלמה בן עניי הכהן בספר ממלכת כהנים . . .; *b* (fol. 21), after the § תינוק (ed. fol. 21[b]), אמר שם טוב הדרך התחתון הוא האמת. It continues with the following §§: *a.* Beg. כמו שקבלו אילו ראשי פרקים שאח'ז'ל אין מוסרין, ends חכמים מפי הרב הגדול מאיר עיניהם של ישראל הר'א'ב'ד ז״ל; *b* (fol. 41). Beg. דע כי קודם שעלה במחשבה המהורה להבראות העולם היא האויר הקדמון, headed סוד ה' ליריאיו; *c* (fol. 42[b]). Beg. דע כי הספירה שנקרא כתר הוא סוד סוד שלש עשרה מדות הקדמות המתיחד מציאות, headed מעינות הנודעות מן הכתר ונקראת מעייני הישועה; *d* (fol. 44). Beg. שני שרפים עומדים לימין יסוד ולשמאלו, headed סוד הקדושה; at end (fol. 45[b]), תמו ונשלמו העשר ספירות שבח לאל בורא עולם.

2. Fol. 45ᵇ. סתרי תורה, Kabbalistical treatise on the ten S'firoth and on the letters of the alphabet, beg. נתתי את לבי לפרש סוד ויסוד הקדמוני שהוא הק׳ב׳ה על ישראל בסתרי התורה. On fol. 52 are the questions addressed to R. Haya (No. 1565, 1).

3. Fol. 54ᵇ. אילו הן הסודות שצריך אדם לקבל פה אל פה, beg. סוד האדם אם תבין והם עשרים וארבעה סודות, § 24 beg. סוד בגדי כהונה לא סוד הנקראת אדמה למעל נזכר בהם כסף.

4. Fol. 64. ספר הייחוד, beg. שאלת ממני להעמידך על קו היושר ויגבהה, the second § is identical with 1ᵇ of this number, ends ובדרך הזה היתה ברכת כהנים: תו׳ש׳לב׳ע וחבל על דאבדין ולא משתכחין כי חסר כאן הדרך הג׳ כוונת הייחוד בק״ש וכו׳.

5. Fol. 67ᵇ. פירוש על ל״ב נתיבות, beg. נתיב א׳ נקרא שכל מופלא.

6. Fol. 69. פירוש עשר ספירות, beg. הס׳ הא׳ אחד הוא והוא הנקרא אין ואומן.

7. §§ on the tetragrammaton: *a* (fol. 70ᵇ). Beg. סוד ה׳ ליריאיו ובריתו להודיעם. קבלה היא בידינו שהו׳א׳ו שהוא בשם המפורש; *b* (fol. 71). Beg. פירוש אחר שמים וארץ שתי מדות ונקראת ארץ חפץ לשון רצון, at end ת׳ חסר בהעתקה; *c* (fol. 71ᵇ). Beg. תשעה חתום דרום ופנה לימינו הדברים שבארתי בשבילם. הנה הראתי לכל ראיות ברורות שלו ג׳ אותיות.

8. Fol. 77ᵇ. זה ספר העיון שחבר רב חמאי ז״ל, agreeing with Cod. Warner, 24. 18 (see Steinschneider's Cat. Lugd. p. 100).

9. Various §§: *a* (fol. 80). Beg. מצאתי כתוב שלשה אלה נפלאו ממני; *b* (fol. 80ᵇ). Beg. קבלה מסורה מחכמים לחכמים ומזקנים לזקנים כי הטעמים והנקודות כלם מורים על הכתרים; *c* (fol. 83ᵇ). Beg. שער הכוונה כל הקובע בדעתו קביעות שלם ישוב אליו עיקר; *d* (fol. 85ᵇ). §§ beg. ענין אחר, containing mystical explanations of biblical and Agadic passages, one of which beg. כתב החכם ר׳ עזרא ז״ל בקרבך קדוש. The MS. is headed throughout ספר השם.

The copy was made in the year 5472=1712.

Germ. curs. char.; fol., paper, ff. 94. [Opp. 135 (Ol. 912).]

1611

ריקאנאטו על התורה, R. M'nahem Recanati's comm. on the Pentateuch (printed), with notes by the owner (fol. 86ᵇ).

Owner: it came into the possession of M'nahem ben Yizhaq מלאוולטה, after having divided the family books with his brother, in the presence of R. Zemah Galico המלמד, on the 15th of December 5291=1530.

Span. Rabb. char.; 2 coll., fol., vellum, ff. 199. [Can. Or. 85.]

1612

The same comm. with many notes, preceded by the preface of the editio princeps (modern hand; a few words more than the edition, but no signature).

Owners: M'nahem ben Y'quthiel; Yisaskhar ben Shaul Yaqob; Yisrael ben Shalom hal-Levi מפויאה.

Germ. Rabb. char. (preface, Germ. curs. char.); 4to, paper, ff. 169. [Opp. 555 (Ol. 1060).]

1613

The same, beg. with Gen. xxiii, shorter than the edition towards the end.

Germ. Rabb. char.; 4to, paper, ff. 181. [Opp. 229 (Ol. 289).]

1614

ספר פרחי שושנים (according to the owner's entry at end), the same comm., beg. with the § תולדות (beg. wanting), shorter than the edition. The MS. has Abraham ibn 'Ezra or Ibn 'Ezra for the 'Ezra of the edition, and for the passage of the edition 1544, p. 49ᵃ, the MS. reads ויש מקובלים אחרונים כי עונש האוכל גיד הנשה.

Owners: Mosheh ben R. Sh'muel at קשטיל sold it (ספר פרחי שושנים) to Yaqob ben David איש שינגלי on the 2nd of April 5262=1502.

Ital. Rabb. char.; 4to, paper (fol. 1 vellum, very pale), ff. 143. [Opp. 227 (Ol. 287).]

1615

ספר זכרון, R. Mathathyah's דלקראט commentary on Recanati's comm. on the Pentateuch, ends with the § בא (not a correct MS., see No. 1623, 3).

Old Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 58. [Opp. 439 (Ol. 956).]

1616

זה הפי׳ מן סודות ועיקר מצות עשה ומצות לא תעשה, Recanati's printed טעמי מצות; the MS. has a continuation (fol. 39ᵇ) after the words בענין המצות בלשון זה, beg. ועתה הבין מה שמצאתי מס׳ הזו׳ הגדול.

The copy was made in Adar 5213=1453.

Span. Rabb. char.; 2 coll., fol., paper, ff. 56. [Hunt. Don. 22 (Uri 323).]

1617

1. M'nahem Recanati on the prayers, like No. 1534, 4, without the colophon.

2. Fol. 13ᵇ. The last chapter of the following treatise, with 2. *a*, *b*, *c* of No. 1638.

3. Fol. 18. ספר המערכת (מערכת האלהות), like the edition (not the last chapter; blank spaces for the first words of the chapters).

4. Fol. 45ᵇ. ספר הבהיר, differs at end from the edition, followed by a note (end wanting), beg. בראשית ברא . . . לפי דעת רבותינו ז״ל ומה שנראה מכוונתם בס״ה כי מלת ראשית רומזת.

5. Fol. 54ᵇ. חובת הלבבות, the compendium (No. 1176, 2), agreeing with the editio princeps; the heading of the ten chapters are at the end.

6. Fol. 67. חובת הלבבות, II. v (incomplete).

The copyist mentions at end of No. 1 the death of his father, R. Mosheh ben Uri hak-Kohen, on the 25th of Sh'bat 5179=1419. At beg. of MS. are some

casuistic notes, and the following names: יצחק בן החר׳ אליקים פדה את בנו ממני ח׳ אלול קפא. גי׳ משה במהרז ז״ל פדה את בנו ממני ע׳ר׳ה ק׳פ׳ב. On the binding at the left is a poem of six lines, beg. אני באתי לי, with the acr. of אברהם בר אליקים.

Germ. Rabb. char.; 4to, vellum, ff. 69. [Opp. 453 (Ol. 969).]

1618

ספר קופת הרוכלין, allegorico-Kabbalistical comm. on Genesis, by R. Yoseph Angelino. The preface beg. דע כי קודם שנברא העולם הוא ושמו לבדו, ends על כן אחבר בפי׳ התורה כדי שיהא פתח לכל אדם לידבק בשם ר׳ צדיק ז״ל. בראשית יש בו ו׳ אלפים כנגד שתא אלפי שנין. The author composed it at לוקיא (Lucca? fol. 156) in the year 5071=1311. The author's quotations of Rabbis from various countries are of literary importance. At beg. of MS. are notes on Agadic passages.

Colophon: ונשלם כ״ה ימים לחדש אב שנת ה׳ע׳א ליצירה שהוא שנת חמישית בשמטה ושנת גַל עיני ואביטה נִפלאות ביובל ושנת אלף ומאתים ומ״ג לחרבן בית אלהינו ה׳ע׳א יכוננה עליון במהרה בימינו ושנת ששית לגלות אחינו שבצרפת ושנה שנית לגלו אויניש (so and blank space) וחברתי זה החבור מאבני קדש שבראש כל חוצות הם חכמי צרפת וממה שקבלתי משאר החכמים ומה שחנני . . .

Greek Rabb. char. (beg. and end by a later hand); 8vo, paper, ff. 245. [Opp. 228 (Ol. 288).]

1619

1. ספר מאירת עינים, Yizhaq ben Sh'muel's (of Acco, הרמוז בכל מקום ב׳י׳ה׳ב ש׳נ׳ר ד׳ע׳ת׳ו) Kabbalistical comm. on Nahmanides' comm. on the Pentateuch. The author quotes Nahmanides and Sh'lomoh ben Addereth without the epithet 'my master,' and ר׳ב׳ט (R. Yaqob ben Todros, see No. 1577) with the formula י׳צ׳ו. There are a great number of other quotations of great importance for the history of the Kabbalah; some extracts are to be found in Jellinek's Beiträge zur Gesch. der Kabbala, II. xvi. There is an appendix (fol. 173[b]), beg. וראיתי לבאר בו המדרש שכתב הר׳מ׳ב׳ן ז״ל באחרית ימיו בארץ הצבי בעיר עכו ת׳ו בתשלום פירושי התורה אשר חבר וא׳ע׳פ שאינו מענין הספר וז״ל מצאתי במדרש משלי שבקשו סנהדרין וכו׳; a marg. note says זה המאמר הובא ג״כ בראקנאטי פרשת בראשית דף כ״ח ע״א (see the edition of 1545).

2. Fol. 175. שאלות ותשובות על חקירת העולם הזה, eleven Kabbalistico-philosophical questions (beg. like No. 1254, 10); at end עד כאן לשון החכם ר׳ עזריאל שקיבל מפי הר׳מ׳ב׳ן הגדול, a later hand adds תמו ונשלמו ז״ל. This is followed on fol. 180 by a comm. on the same questions. Another later hand (Old Germ. curs. char.) writes at beg. בספר עבודת הקדש חלק א׳ פ״ח הביא שתים מאילו ש״ו . . . (see ed. of 1565, fol. 12[d]).

3. Fol. 183. פי׳ י״ג מדות להר׳ אשר ז״ל, beg. and ends (תבניתם for יפעתם) like Paris 768.

The copy was made in the year 5174=1414.

Owner: Eli'ezer כ״ץ מפינשוב (at beg.)

Span. Rabb. char.; 8vo, vellum, ff. 192. [Mich. 243 (Ol. 389).]

1620

ספר מאירת עינים.

Old Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 243. [Opp. 476 (Ol. 988).]

1621

ספר מאירת עינים.

Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 320. [Mich. 166 (Ol. 388).]

1622

[ספר מאירת עינים], without the preface, end wanting.

Owners: Hayyim, Sh'muel, and Y'udah (the latter's son?) לנייאדו (at beg.)

Span. Rabb. char.; 4to, vellum, ff. 199. [Hunt. 411 (Uri 138).]

1623

1. [ספר מאירת עינים], ends with beg. of Numbers (שערי צדק according to the copyist, who probably took this title from the line at beg. בן אדם הא לך שערי צדק).

2. Fol. 166. A note of Sh'muel מאור קטון ben Mosheh ha-Rofé, dated 5376=1616, beg. קבלתי ממקובל אחד נתאכסן אצלי יוד מהסדר אחרי מות שנת ש׳ע׳ו לפ״ק ה״ה האלוף . . . כמהרר׳ אהרן יעקב שורזינה הכהן הגדול מאחיו אשר כמה וכמה ותיקון בק״ק פראג והמציא סדר אשמורת הבקר מסדר וניתח לנתחיו. מהחכם הנל קבלתי הפשט וע״ד קבלה וזהו. מאמר ח׳ז׳ל לעתיד הק׳ב׳ה מנחיל לכל צדיק וצדיק . . .

3. Fol. 169. ספר זכרון of R. Mathathyah דלאקרוט (No. 1615), the preface gives at beg. the enumeration of the tradition of the Kabbalah, chiefly according to the ס׳ האמונות; the comm. itself beg. ומעתה אתחיל בביאור אשר ידעתי וא״א מבלתי אקדים לפני זה הקדמה תחלת כל דבר יהיה נזהר כל הקורא בספרי הקבלה . . . . The following passage, extracted from the preface, relates to the time of the composition of this comm.: . . . אבדו ספרינו המעט שהיה לנו אללי כי ראו עיני בשנת והיה שדי בצריך אשר גזרו האפפיור ומשמניו מרומי לבזבז ספרינו וכל תפארתינו ורמם לשריפת אש ובוניציאה הבירה שרפו יותר מאלף ספרי תלמוד שלמים מלבד חמש מאות ספרי אלפסי ושאר ספרים אין קץ חדשים גם ישנים . . . כל מאוינו שמו לתעודה בכל מחוז איטלייא . . . הצלתי כל ספרי מתוך ההפכה אשר היו לרוב תחת ידי מכל הנמצא עד כי הביאותים בעזר האל אל ארץ הפליטה ארץ רוסיא במדינת בריסטי אשר שמה אהל ביתי . . . אז אמרתי לרשום על ספר אשר קבלתי שמה מפי מורי ומפי ספרי אשר הציל ה׳ לי . . . להיות לי למזכרת לעת זקנתי (fol. 172).

4. Fol. 308. ספר עסים רמונים, compendium of R. M. Corduero's פרדס (printed), preceded by the index of the thirty-two chapters.

5. Fol. 443. The text of the book Y'zirah, followed by §§: *a* (fol. 446[b]). Headed ספר יצירה בקיצור, beg.

מצאתי כתוב בשם הר׳ משה בוטריאלו כי יש שני ספר יצירה שניהם לאברהם אבינו ע״ה אחד ארוך ביותר ושם מבאר הרבה מחכמת הפרדם והב׳ קצר והוא זה; *b* (fol. 447). סוד גלגול; *c* (fol. 448). סוד העבור; *d* (fol. 448). תשובת הרש״בא סימן ר״ך בקשה צרופים; *e* (fol. 448[b]). מקובלת שעשה ר׳ נחוניא בן הקנה ושמא זו היא גם עיין שם בניקודו, beg. אלהים בישראל; *f* (fol. 449). Figure of the ten S'firoth.

Nos. 4 and 5 were written by Y'hudah ben R. Aaron Yizḥaq Kohen Ẕedeq of Venice, fin. at Prague, the 22nd of Kaslew 5348=1587.

Old Germ. curs. char. (by three hands); 4to, paper, ff. 450. [Opp. 562 (Ol. 1067).]

1624

פירוש התפלות על דרך הסוד הנקרא אור זרוע, mystical commentary on the prayer by David ben R. Y'hudah ben Ḥasid, beg. אמר המחבר . . . כי ישרים . . . כי דרכי יי הם צדיקים וישרים ונכוחים על זה אמר דוד ע״ה, ends with the words והראנו בנחמות ציון (§ נחמינו).

On the fly-leaf (by the second owner) כל אלה חוברו ס׳ הרמון . . . חברו בשנת 2. ;ס׳ אור זרוע . . . . 1 : כאן ה׳מ׳ז . . . לכבוד הנשיא ר׳ יוסף הלוי . . . ונכתב בשנת ה׳כ׳ש׳ה; 3. ס׳ פסקתא דרב כהנא והם מדרשים כמו מדרש רבה על הרבה פרשיות ונבואות ונקרא בהרבה מקומות פסיקתא רבתא.

Owners: Yisrael סרוק; Shimshon Kohen מודון, Mantua, Sunday the 22nd of Kaslew 5467=1707.

Span. Rabb. char.; fol., paper, ff. 55. [Opp. Add. fol., 35.]

1625

1. סודות explained by הזקן to his pupils (beg. wanting, lacuna at end). The first § beg. סוד החרב אמר הזקן כי שמע מפי רבו כי בשעה שברא הק׳ב׳ה את המלאכים בראשית כלל העולה, the last § beg. ברא ג״כ מלאך המות שהתחיל בראשית לפי שמשמיענו סוד ב׳ ראשית.

2. Fol. 22. ספר יצירה בסידור רבינו סעדיה גאון ז״ל, differs much from the text of No. 1533.

3. Fol. 28. The continuation (?) of No. 1, beg. תשובה זו שקדמה לעולם שנ׳ בטרם הרים יולדו.

4. Fol. 32[b]. Comm. on the ten S'firoth, beg. עלת העלות פי׳ עליון על כל עליונים—הספ׳ הא׳ כתר עליון פי׳ כל ההויות נקראות כתרים.

Greek Rabb. char.; 4to, paper, ff. 49. [Opp. 499 (Ol. 1010).]

1626

1. ספר צורת האותיות of R. Yaqob ben Yaqob Kohen of Segovia (No. 1273, 2).

2. Fol. 12. A collection of notes on the same subject.

3. R. M'naḥem Ẕiyyon's *a* (fol. 14). Comm. on Leviticus; *b* (fol. 16). Comm. on some prayers; *c* (fol. 21). ספר צפוני ציוני.

Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 35. [Opp. 529 (Ol. 1036).]

1627

Yoseph ibn Waqâr's [יסוד הקבלה], treatise on the S'firoth, in three parts (see Steinschneider, Encycl. II. xxxi. 100 sqq.) On fol. 37 נשאלה שאלה . . . האי גאון, identical with 1[a] of No. 1565.

Greek Rabb. char.; 8vo, paper, ff. 88. [Laud. 119 (Uri 384).]

1628

1. R. Shem Tobh ben Gaon's כתר שם טוב (printed, see for the beg. Steinschneider, Cat. Bodl. col. 2528; to be read אחר for אשר, ונטעתי for ונשענתי, יודיעני for יביטני).

2. Fol. 64. A chapter on the ten S'firoth, beg. הס׳ הר׳ נקרא כתר עליון והוא האור הקדמון הנקרא אין לפי אין סוף.

3. Fol. 72[b]. [ספר המערכת] מערכת האלהות, agreeing with the edition up to the word הקורא (fol. 210[a], l. 4), next comes in the MS. a blank space of four lines, and beg. מדת יום תפארת ומדת לילה.

4. Fol. 120. העתק מעצם הכתב השלוח מהחכם החוקר והפילוסוף האלקי כמהרר׳ יוסף שלמה רופא הנקרא י׳ש׳ר מקנדיאה ז״ל להחכם . . . זרח איש מקרא (printed).

5. Fol. 125. ספר תשובות המינין, a controversial treatise against the four gospels, composed by a German Rabbi, with glosses, beg. כתוב בתחילת עון גיליון יחוסו של ישו מאברהם עד דוד.

No. 1 was copied by Mord'khai פיאבי for R. Simḥah, fin. the 7th of Ḥeshwan (no year).

Nos. 1, 2, 3 (Ol. 357), Greek Rabb. char., 2 coll.; No. 4 (Ol. 456), modern Span. Rabb. char.; No. 5 (Ol. 860), Old Germ. curs. char. (slightly stained); 4to, paper, ff. 202. [Mich. 547.]

1629

כתר שם טוב without the preface. It has the appendix על ענין הנחשים (Steinschneider, loc. cit.)

The copy was made at Mannheim, fin. the 23rd of Thammuz 5472=1712.

Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 79. [Opp. 461 (Ol. 976).]

1630

1. R. Shem Tobh ben Gaon's בדי הארון ומגדל חננאל, divided into five parts (see for the interesting extracts the ס׳ תגין, Paris, 1867; for the author's quotations see Steinschneider, Cat. Bodl. col. 2520, and the Cat. of Paris, No. 840. To be added the author's כתר שם טוב, an anonymous Kabbalistical treatise יסוד עולם, and a treatise on the letters of the alphabet, by Shem Tobh ben M'or David, composed when the author was but a child).

2. Fol. 89[b]. Mosheh de Leon's ספר נפש החכמה, or ספר המשקל (less סודות than the edition), ends with ויוקים ואנשי כוזיבה ויואש.

3. Fol. 131[b]. R. Yoseph ניקטילה on the passage ראויה היתה בת שבע (printed), followed by two §§, headed ובענין חליצה ויבום and טעם אמת ויציב (Paris, 840, 5).

At beg. of MS. by a later hand the prayer attributed to R. N'ḥonya (No. 1557, 11), and at end of No. 1 by the same hand, *a*. headed סוד הסודות ותפלות חמודות להתפלל בהם, beg. מספר האהבה והשלום; *b*. A poem of twelve

lines, beg. ארון כל היצורים לך יהודון יצוריך, headed שבח על י׳ ספירות.

Greek Rabb. char.; fol., paper, ff. 135. [Hunt. 41 (Uri 371).]

1631

1. Yoseph Kaspi's ספר סתרי תורה (according to the modern title-page), on the Merkabah, dedicated to his son Sh'lomoh, beg. wanting.

2. Fol. 67. The text of the book Y'zirah; at end is the beg. and the end of R. Y'hudah [ben Nisim] ben Malka's introduction to this book, called אנס אלגריב (No. 1536).

On fol. 71 is a poem of thirteen lines, beg. פתח ספר יסוד תורה (title to No. 1?), introduction to No. 1 (?).

Syr. Rabb. char.; 4to, paper, ff. 71. [Opp. 478 (Ol. 990).]

1632

ארון העדות, mystico-philosophical interpretation of biblical and Agadic passages, in twenty-two chapters, of R. Y'hudah ben R. Yoseph כרסאני (in the preface כראסאני). The author says in the preface that he was once rich, and, after having lost his fortune, went to Fez, where he was made prisoner, on the 21st of Adar 5125=1365 (שנת ענ֗ה; see Carmoly, Der Orient ii. 707). He composed his book whilst he was prisoner. The author quotes Abraham ibn 'Ezra, Maimonides, and his master ר׳ יוסי (in the other MS. R. Yoseph hak-Kohen). The contents of the first chapter beg. אזכור בה כוונת בריאת העולם, the last chapter beg. הפרק הזה אין בו תוספת ביאור על תוכן המאמר. At end of MS. (by a later hand) are some fragments: *a* (fol. 265). Headed סימן סעיד, beg. סבחאן רבי דו אלגלאלי; *b* (fol. 265ᵇ). Headed סימן סעדיה בן רבי דוד נ״ע התימני, beg. שמהי יחידתי וצורך בקשי, both headed פזמון; *c* (fol. 266ᵇ). Headed סימן תקופות פירוש, beg. אם תפול תקופת תמוז; *d* (fol. 267). A riddle of five lines, headed אכראג צ֗מיר אלחרף, beg. איעצך איה אסגיר; *e* (fol. 268). A medical receipt in Arabic, headed صفة عمل الغالة, beg. יוכד צ֗פר ינקע. At beg. of MS. is a fragment of a calendar in Arabic, headed הדא אלגדולין ממא ענא בתצחיחהא אלפקיר אלי אללה סעיד אבן דאוד נע אלעדני (the marg. is injured).

The MS. was copied by B'rakhoth ben Yoseph hak-Kohen for R. Sh'lomoh ben Y'shu'ah at Damascus, fin. on Wednesday the 28th of Nisan 1779 Sel.=1467.

Owners: Meir חבר ben R. Obhadyah חבר ben R. 'Immanuel bought it, on Tuesday the 28th of Elul 5297=1537, from Y'hudah Levi בלבאן; witness, חסד לבית ליאון: Y'hudah לוי בלבאן: Yom-Tobh ן׳ אלתייה: on the fly-leaf, Y'hudah ben Sh'lomoh hal-Levi (the above-mentioned).

Syr. Rabb. char.; 4to, paper, ff. 270. [Poc. 203 (Uri 347).]

1633

1. מאמר ארון העדות, with some variations (בן אלבאסטאני and in the preface (injured) . . . באראסא; date, 21st of Adar ענ֗ה).

2. Fol. 181. [Levi ben Gershom's] commentary (beg. wanting) on Averroës' intermediate comm. on the Analytics, fin. in Adar 5083=1323 (see Steinschneider, Cat. Lugd. p. 210).

3. Fol. 261. ביאור המאמר הראשון הנמצא לפילוסוף אבן רשד בקצת עניני ספר ההקש, Levi ben Gershom's comm. on Averroës' 'Quaesitum V in libros logicae Aristotelis' (Opp. t. i. 363ᶜ). The colophon states that Averroës had finished this chapter on the 15th of the second Rabi'a, 591 Heg.=1195 (see Paris, 959, 3).

4. Fol. 276. . . . ביאור המאמר השני, his comm. on the ninth 'Quaesitum' (Opp. t. i. 371ᵈ).

No. 1 was written by Y'hudah ע׳ל׳י י׳ז׳י׳א ben R. Sh'muel, for R. Gabriel ben R. Y'hudah מויטירבו, fin. on Sunday the 8th of Siwan 5286=1526.

On the last page of No. 2 occur the names הירץ מלמד פה קעטיך, 5464=1704; Yaqob קעטיך.

No. 1 (Ol. 66), Ital. Rabb. char.; No. 2 (Ol. 86), Germ. Rabb. char.; 4to, paper, ff. 279, (the first leaf is injured.) [Mich. 219.]

1634

מאמר ארון העדות (end wanting; אלכרסאני, date like No. 1632). Marg. notes (injured in binding), containing chiefly omissions.

Syr. Rabb. char. (by two hands); fol., paper, ff. 109. [Bodl. 148 (Uri 327).]

1635

מאמר ארון העדות, with a few more lines of poetry than in the preceding number (אלכרסאני, in the preface כרסאני; date, 22nd of Adar ענה). Glosses (injured in binding): *a*. From the copyist, containing various readings (נ״א); *b*. From the hand who supplied ff. 13 to 23, where on fol. 63ᵇ a gloss ends כמו שכתבתי בגליון עין יעקב; *c*. From מ׳נ׳ו׳ח [Mosheh חגיז], who states at the beg. that Abarbanel mentions the present work in his book מפעלות לאלקים ii. 2. On fol. 81 he says that the author is many times wrong, and it is therefore fortunate that his work is not printed.

Span. Rabb. char. (glosses *c*, Old Germ. curs. char.); 4to, paper, ff. 174. [Mich. 204 (Ol. 65).]

1636

מאמר ארון עדות (ברסאני, date like No. 1635).

Written at Rome, 1578 (probably by J. P. Eustachius, Assemani 66, xciii).

Owner: Ḥayyim ben Yoseph (family name illegible), Tuesday the 5th of Abh 5582=1822.

Ital. Rabb. char.; 4to, paper, ff. 199. [Mich. 487 (Ol. 64).]

1637

1. [ספר המערכת] or מערכת האלהות up to the words היות האדם נברא (ed. Ferrara, 1557, fol. 113, l. 17), followed by—*a* (fol. 20). A treatise, beg. וממה שאין ראוי שיעלם כי אותיות האלפא ביתא, containing 10 §§ (headed חשבון), the last of which is headed החשבון העשירי נקרא חשבון חלופי (incomplete); *b* (fol. 39). Headed לוח האלפא ביתא, beg. אחד אדון (No. 1598, 13; much injured); *c* (fol. 40). A treatise, beg. אמר המחבר א׳ע׳פ שרצוני לדבר בענין התפלה בלבד לא יתכן עזבי עניין גדול כמו זה ולכן אדבר בענין הצירוף מעט מזער, it ends with the § צירוף י״ם

with the table לוח מהעיגול האלפא השלישית; *d* (fol. 46). A Kabbalistical commentary on prayers, beg. אמר המחבר) שממה שזכרתי היה יכול המבין להבין עקר (above התפלות אשר רצוני לדבר בהם, the latter part of which (from דע כי הזכרת, ed. fol. 267) agrees with the edition. At end is the note of R. Yaqob ben Sheschesh on Gen. i. 1 (see No. 1585), and תם המערכת האלהות. There is a comm. on the marg. (ends on fol. 19), beg. ייחס המחבר השער הראשון בלשון אלהות והטעם כי בלשון.

2. Fragments: *a* (fol. 72). Notes on passages of the ס'מ'ג, a marg. note (fol. 80b) states הישוב על ממרא מהס'מ'ג מעניין פסח בלאוין חבור ולשון מכמהרר' יוסף קולון זלהה; *b* (fol. 91). A § headed מצאתי כתוב תולדות השבטים כן; *c* (fol. 91b). A § beg. מצאתי בספרי הקבלה כי הג' עולמות שברא הק'ב'ה הראשון עולם השכלים; *d* (ibid.) On the abbreviations of the name of the בעלי התוספות (incomplete); *e* (fol. 92). The י"ג מדות (introduction to the Sifra).

3. Fol. 93. אם למקרא, an index for the biblical passages mentioned in the Thalmud of Babylon: Pentateuch, Prophets (Isaiah after Ezekiel), Ruth, Psalms, from liii. 1 continued on another plan, Job, Proverbs, the five M'gilloth, Daniel, Ezra, and Chronicles, with additions by the later hand; at end בשם היודע ועד. אתחיל סדר מועד. בו בתמוז. The work beg. with the following introduction: הזכרתי פסוקי עשרים וארבעה המובאים בתלמוד לקטם המלקט אליומית המדע בשדה החכמות החכם מאשטריו באיינרגי זאזלי וזהו פרטי המסכתות אשר מהם לקטם . . . ומאשר קבץ החכם הנזכר כל הגרות התלמוד בספר אחד אשר ממנו חוצב זה הספר ראיתי לקרא שם לכל ספר וספר לספר ההגדות קראתי אם למוסרות ולזה קראתיו אם למקרא ולשבח . . .; next comes a poem of 14 lines, with the acr. of יעקב בן שלמה זלהה, beg. יסד גדול דעה ברוחו שפרה; the third and fourth lines are the following:

קול לו וכל אליו לימן אז נמצא | מאיר חשכים הוא שמו כן נקרא
בין אמרי קדש ובניו בלעו (so) | מאשטריו ברנייג להועיל נברא

Owner: Mosheh Abudraham (at end).

Greek Rabb. char.; fol., paper, ff. 162. [Mich. 367 (Ol. 489).]

1638

1. [ספר המערכת] or מערכת האלהות (like the edition), with marg. notes, ends like the preceding number.

2. Notes: *a* (fol. 45b). Beg. עיקר בשם פז ושרשו כתר (rhymed prose); *b* (ibid.) Beg. כנפים העתידו' כאשר הוא זה נעתק מספר מחזור עיני רבינו מנוסה כנחשים, at end כל הנשמות משששת ימי הנחמני ע"ה; *c* (ibid.) Beg. בשם הר' אלעזר בראשית מצויירות הם כפרגוד, headed משה קבל תורה מסיני וכל מגרמייזא; *d* (fol. 46). Beg. אשר דבר יי אחר שני שני אלפים ות'מ'ח (rhymed prose); *e* (fol. 47). פירוש י' ספירות על סדרי שאלות ותשובות (No. 1254, 10), a marg. gloss, referring to the words תם ונשלם, has נ"א נשלם מערכת האלוהית; *f* (fol. 49). Beg. ספי' ראשונה הוא הב"ע הוא העניין העילויי, with the circle (incomplete); *g* (fol. 51). The last line of a fragment, ends לכן אמרו חכמים איכשור דרי בתמיהה.

3. Fol. 51. סוד של שם ארבע אותיות, and fol. 55b. סוד ה' ליריאיו, extracts from R. El'azar of Worms' ס' השם (No. 1574, 2) and סודי רזי (No. 1572, 1); at end a § beg. אני הקטון והבזוי דקדקתי לפי עניות דעתי בספר גדול אדונינו ורב כח ולא מצאתי הספרים שווין בכתבם שמספר זה לא כמספר זה (transposition; to be followed, ff. 59, 61, 60, 63, 62).

4. Fol. 59. הלכות יצירה, beg. העוסק בספר יצירה יטהר עצמו, ends סליק הילכות יצירת האדם; this is followed (fol. 59b) by the text of the book Y'zirah, headed הילך ברייתא של ספר יצירה אשר נמסר לאברהם אבינו, and on fol. 60a by Donolo's comm. (No. 1532, 1). At end סליק גמרא דס"י.

The MS. beg. with small Kabbalistical notes.

Owner: N'thanel סגרי bought it in the month of Abh 5422=1662.

Germ. Rabb. char.; 4to, vellum, ff. 66. [Mich. Add. 9.]

1639

ספר המערכת, with the comm. מנחת יהודה of Y'hudah Ḥayyat (printed; beg. wanting, at end the leaves are transposed). At end of MS. is a calendar (לוח הזהב), beg. with the 265th cycle, ends with the 292nd. On the right hand fly-leaf is a fragment of a prayer; on the left hand a fragment of a comm. on Esther.

Written by David חסון for R. Abraham גומא, fin. the 3rd of Adar 5294=1534.

Span. Rabb. char.; 4to, paper, ff. 255. [Poc. 208 (Uri 376).]

1640

R. Mathathyah's דלאקרוט comm. on the מערכת האלהות (so in the preface), beg. after a poem with the acr. of מתתיה, and the small preface, with six תועלות.

Old Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 59. [Opp. 523 (Ol. 1030).]

1641

1. הדרת קדש (אדם שכלי), with the appendix of No. 1589, 5, ends נשלם הביאור.

2. Fol. 19. R. Todros' ספר אוצר הכבוד=No. 1602, 1.

3. Fol. 121. Theological treatise on punishment and reward, beg. שמעו מבני טעמי אמרתו . . אמת נאספים והאמת . . הם יאמרו כי הוא נמנע ולכן . . שהכל נתן בידם ומה שלא יבינו מדברי ר'ז'ל שבתלמוד . . . לכן אני האיש הנזכר אשר צריך לדבר ולחבר מאמר אחד בעניין הגמול והם ז' מתכות זהב וכסף ונחשת ברזל בדיל ועופרת, והעונש וכסף חיי. The author quotes Maimonides and Naḥmanides.

Written by Mikhel ben Shim'on (fol. 120b).

Old Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 130; (at beg. and from 110 to end much injured.) [Opp. 580 (Ol. 1167).]

1642

1. לקח טוב, allegorical interpretation on the— *a.* חשמל; *b* (fol. 17). מרכבה, by Y'hudah ben Sh'lomoh קפנטוני (corrected קנפנטוני), pupil of R. Yom-Tobh el-Ashbili (fol. 21). The various parts are introduced by poems with the author's acrostic; it beg. with an introduction, followed by הקדמה, beg. הקדמה עמוקה כוללת כל הספר הנותנת אמרי שפר בהיות האדם כללי כולל הפרטים; *a.* Beg. אמר . . . אמנם ידענו ידיעה ברורה שאמתת מהות עצם הבורא נעלם מעין כל נברא; *b.* Beg. יש לנו לדעת כי הנביא ע״ה ראה ד׳ ענינים חלוקים וכלם מן הצפון. The author alludes to several of his interpretations, and refers once to his ס׳ ד׳ קנינים (fol. 21).

2. Fol. 28. ספר התמונה, with commentary, part II.

Syr. Rabb. char.; 4to, paper, ff. 37. [Hunt. 422 (Ol. 377).]

1643

1. אלו הם ביאורים על דרך הנסתר מלאכת הנבון המשכיל העלוב ר׳ נתן בכמהר׳ אביגדור ז״ל, mystical explanation of commandments, 42 §§, Assemani 295, cccvii. 2, ends שאחרי היותה נפש בהמית תזכה להיות נפש המשכלת באמת.

2. Fol. 44. ספר משרת משה (printed).

Copied by Shabbathai (pale), fin. the 14th of Sh'bat 5200=1439.

Span. Rabb. char.; 4to, vellum, ff. 59. [Mich. 340 (Ol. 79).]

1644

פי׳ הסודות, Kabbalistical super-commentary on Nahmanides' comm. on the Pentateuch, by R. Yoel ben שועיב (see Steinschneider, Cat. Bodl. col. 2525), beg. אמרו בזכות . . . ופי׳ הרב ז״ל ואמר וכונתם זו . . . פי׳ כי מלת בראשית כמו ראשית דגנך כי ראשית אחד מי׳, ends לעשות לך שם תפארת כי היה הענין ההוא לשם ולתפארת (see the following number). At end an Arabic note on calendar, beg. (?) בקי למוסה עטיי׳ פי דומיתי אסדי א״ב מא גאלה עלא יד אלדיין החכם השלם הניעלה כמהר יוסף נ׳ר׳ו כול שהאר קרשין . . .

Owner: Yoseph רואק הכוהן.

Syr. Rabb. char.; 8vo, paper, ff. 108. [Opp. Add. 4to, 42.]

1645

1. [פי׳ הסודות], beg. with two introductions: *a.* בראשית . . . הבית כתר עליון ולכך אות הבית היא גדולה מכל הבתים; *b.* בפסוק בראשית כתב ר׳ עזרא ז״ל בראשית אונקלוס תרגם בקדמין רמז לל״ב נתיבות, it ends מיכאן מתחיל פי׳ סודות ההוות הנזכר בפי׳ הרמבן ז׳צ׳ל. Next comes the beg. of the preceding number. The author quotes besides the Midrashim (also Midr. of ר׳ש׳ב׳י) and Nahmanides, R. 'Ezra's (the copyist sometimes puts Ibn 'Ezra and Abraham I. 'E.) comm. on the Song of Songs and on the Agadic passages of the Thalmud; a Kabbalist בן בלימה, a contemporary of Nahmanides; R. Shesheth and R. Yaqob; R. Abraham (in the preceding number ר׳א׳ב׳ד); לשון החסיד and חסידי אשכנז (fol. 11b not in the preceding number); often מקובלים; מורי נ״ר and מורי י״א, who was a contemporary of Nahmanides (fol. 66b). At end of ויגש he says [in the preceding number ואנחנו חפשנו בברצלו׳](נה ומצינו בשניהם ביעקב ובמשה מימרי בסעדך וגם בעיר הזאת מצאתי כן . . .

2. Fol. 80. Another comm. (shorter composition of No. 1?) on Nahmanides' comm. on the Pentateuch, beg. בראשית . . . פי׳ בזכות ברא כי המצות אין רשות לבעליהן שתהא רומזות לשם הנכבד והיוד ר״ל למחוייבין לעשותן, ends לעולם הבא שהיא היסוד. The author quotes מורי and קבלת ספורטא. Marg. notes (injured in binding) on both treatises.

Owners: R. Sh'lomoh ben M'nahem ממוסקאנייל bought it, together with some other MSS., from Mord'khai ben Sh'lomoh ממוטו פייסקינא, on Wednesday the 4th of Siwan (end of May) 5252=1472; witnesses, Pinhas ben 'Ezra Ashkenazi and Y'hiel Hayyim ben Yoseph hak-Kohen. Ele'azar hal-Levi of Helischau made it a present to R. David Oppenheim, dated Cairo, the 19th of Heshwan 5463=1703.

Neat Span. Rabb. char.; 2 coll., 4to, vellum, ff. 99. [Opp. Add. 4to, 43.]

1646

1. R. Shem Tobh ben Shem Tobh's ספר האמונות (printed).

2. Fol. 114. Kabbalistical notes on Genesis i, reported from R. Yaqob ben Shesheth (No. 1637, 1), Nahmanides, R. Yaqob han-Nazir, followed by Kabbalistical expositions of biblical passages and some סודות.

3. Fol. 144. The printed copy of נפתולי אלהים נפתלתי, Ferrara, 5316=1556.

4. Fol. 184. סוד בת שבע of R. Yoseph גקטילא, composed in the year 5040=1280, ends ולא יהיו עדת ה׳ בעלי קבלה כצאן אשׁ אין להם רועה.

Ital. Rabb. char.; 4to, paper, ff. 206. [Laud. 122 (Uri 331).]

1647

1. ביאורים על בחיי, a fragment of a Kabbalistical commentary on Bahya's comm. on the Pentateuch, attributed on fol. 12 to R. Sh'muel [מוטוט?]

2. Fol. 20. פי׳ תפלות על ר״ה וי״ב ע״ד קבלה, a Kabbalistical comm. on some prayers, beg. אמר הצעיר לא נכחד ממני העלם סודות נפלאים, toward the end of the preface וענינים אלו הארכנו בפירושם בספר פר׳ ובספר אוזיקו (incomplete).

3. Fol. 55. ס׳ האשפירא קטן (ס׳ הגלגל), astronomical treatise (printed), with glosses.

4. Fol. 61. R. David hal-Labhan's ספר מסורת הברית (No. 1565, 10).

5. Fol. 65. ספר משובב נתיבות of R. Sh'muel מוטוט (No. 1594, 2), incomplete.

6. Fol. 98. שלש עשרה יסודות המשכיל, theological treatise of R. David ben בילא (printed), with glosses.

7. Fol. 102. ספר המיאורקא, Purbachius' Theorica (No. 1332, 2).

8. Fol. 129. The fourth and fifth books of Yizhaq Yisraeli's יסוד עולם (end wanting).

Owners: Abraham (אבריל) ben Perez שמעלקים (fol. 98); R. Elhanan (fol. 97b).

Old Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 249.
[Opp. 408 (Ol. 928).]

1648

ספר תהלות יי, [R. Sh'muel Motot's] allegorico-Kabbalistical comm. on the common prayers and the Haggadah (partly printed; see Steinschneider, Cat. Bodl. col. 2457; to be added to the author's quotations: *a* (fol. 15). כמו שמפו׳ בפי׳ לתהלים; *b* (fol. 5b). וכן הביא ר׳א׳ב׳ע ז״ל וסובר בפרושו שפי׳ לקצת פרקים מספר יצירה. This is the second comm. quoted by Abr. Abu-l-'Afia (No. 1580) with the following words: פי׳ ר׳א׳ב׳ע ז״ל (ורובו פילוסופיאה וקצתו קבלה קצרה). The work begins with a poem, beg. תנו לב לעיקר, ends וגומר הברכה ואילך כשאר הברכות. Next come the following fragments: *a* (fol. 98b). מעשה מרכבה, beg. כשברא הק׳ב׳ה את עולמו קיימו על שבעה עמודים; *b* (fol. 100b). עתה ארמוז לך בעניין כלאים שאסר לך; *c* (fol. 102). The enumeration of the ten S'firoth and of some angels; *d* (fol. 102b). Comm. on Prov. xiv. 24, beg. פי׳ רבי׳ סעדיה גאון ז״ל העטרה של חכמים וגם חכמתם היא עושרם . . . כך נראה לי לדעת רבי׳ סעדיה זל והנראה ע״ד האמת; *e* (ibid.) Kabbalistical notes on some prayers; *f* (fol. 106b). A fragment, beg. אלו ז׳ כוכבים וסדורן והלוכן. At beg. of MS. are some Kabbalistical notes, one of which is headed סוד שבע ברכות.

Written (for himself; כתבתי and above יסדתי, see Steinschneider, loc. cit.) by Y'hudah ben Shabbathai המכונה רגוסי, at טרבלסי אלגרב, finished the 12th of Elul 5209=1449. There is at end a poem, beg. יחיד בקשתי למצוא, with the copyist's full acrostic, finished on Monday night the 12th of Heshwan 5211=1450.

Owner: Sh'lomoh [י]רגוס (fol. 2).

Span. Rabb. char.; 8vo, paper (fol. 1 vellum), ff. 107.
[Hunt. 513 (Uri 385).]

1649

1. R. Hanokh's (אלקוסטנטין, shorter than No. 227, 2) מראות אלהים, with M'nahem ben Yaqob's (קרא) commentary and some marg. notes by the same (?). After having finished the book itself with the words ועד כאן דבר המחבר, the copyist continues (fol. 18), ועלי מנחם בן יעקב ז״ל המעתיק להשלים מעט דברי זכריה; he quotes his elder brother R. Abhigdor Qara (fol. 19b).

2. Fol. 20. M'nahem's comm. on Gazzali's כוונות הפילוסופים and on parts of the Moreh N'bhokhim, divided into three parts: *a*. Beg. העניין השלישי בהישרה אל העבודה הנזכרת אמ׳, ends with the chapter הענין בביאור הישרה אל החמישי בהעתקה אל צרור החיים; *b*. העבודה הנזכרת בחלק הראשון, divided into seven chapters; *c*. בהערה על שמות האלה ית׳, two chapters, the second of which contains the comm. on the 26 הקדמות, to be found at beg. of the second part of the M. han-N'bhokhim. The author often quotes Sh'muel and Mosheh Thabbon, מגי׳ וידל (in a gloss, with the epithet בילשום, and also with the full name), Levi ben Gershom, and his contemporary R. Mosheh כ״ץ. He mentions on fol. 13 his imprisonment during eighteen months.

3. Fol. 59. [Yoseph Kaspi's] פירוש הסודות (No. 227, 1). At end various notes of R. Yaqob has-S'fardi, and a poem of five lines, with the acrostic of the latter.

4. Fol. 73. Explanations of Agadic passages, chiefly extracted from the כתאב אלכפאיה (No. 1274), beg. ראיתי לפרש דברי השמות העייני׳ שבספר הזה והם הדרשות והמעשים והאגדות. ואומ׳ לשון דרשה הוא בקשת עניין.

5. Fol. 78b. A philosophical chapter, chiefly on the belief in miracles, addressed to R. Yuda מ״ץ, beg. אני מה יכול להשיב . . . ובראשון אודיעך שבעניין צדיק ורשע השוים בהשגחתם בעולם הזה. The author quotes Maimonides, the רוח חן (No. 1268, 1), the מלחמות ה׳, and a letter from M'nahem אגלר, addressed to R. Lipmann of Mühlhausen. The answer follows in a few lines on the marg. of fol. 81 (injured in binding and pale; the name יודא . . יצחק בר . . זל is traced over by a recent hand).

6. Fol. 81. A controversial chapter against the dogma of the Trinity, beg. מאשר הפרק החמישי מימי׳ במאמר הנכבד יקר מאד בביאור גדר האמונ׳ ומהותה.

7. Fol. 82. [M'nahem ben Yaqob's] comm. on Proverbs, chap. xxx, beg. דברי אגור בן יקא. אחי החר׳ אביגדור קרא מצא שמו הנה ושם אביו ברמז הוא עוררני לפרש זאת הפרשה . . . ואומר איפשר שהיה אחד מן הנביאים בזמנו . . ., with an additional note of Abhigdor.

8. Fol. 83. מאמר מחלק שלישי לספר הנפש, a fragment of Averroës' (?) comm. on Aristotle's book 'De Anima,' beg. השכל הפועל בלתי מקבל השנוי ולא נפסד, at end זה מצאתי בלשו׳ ערבי בעלה אחד תוך קונטרסים מזקני בבתיב׳ ליעקב כהן גיסי, this is followed by two notes on the same subject, and extracted from the same source.

9. Fol. 83b. The dissertation on the soul, extracted from the שער השמים, beg. הנה נפלה מחלוקת בין הפילוסופי׳ בפעולת השכל הפועל כי כל הקדמוני׳ שהיו קודם אריסטו אמרו . . . אלו י׳ חקירות שם תחלה בראש ספרו וא׳ח׳כ באר אותם במופת (ed. fol. 56d), continued as in No. 1324, 1, and followed by 4. *c*. of the same number.

10. Fol. 94. המאמר בשכל ומשכיל ומושכל לאבונצר, el-Farabi's treatise on the intellect, translated from the Arabic by Qalonymos, finished on the 9th of Siwan 5074=1314, see Steinschneider, Mémoire etc., p. 92.

11. Fol. 99. כוונות הפילוסופים, text of No. 1343, 1, with some variations (especially in part III).

12. Fol. 200. An Agadico-ethical treatise, divided into three parts, viz. מרדע, דרבן, and מלמד, beg. את מי יורה דעה . . . ישעיהו הנביא ע״ה היה מוכיח את ישראל על היותם עוזבים את האמת.

13. Fol. 210. A commentary on the 25 הקדמות, to be found at the beg. of the second part of the M. han-N'bhokhim, beg. . . . אמר המחבר ההקדמות הצריך אליהם הרב ז״ל רצה לאמת לנו ענין שלשת השאלות העמוקות שבמציאות. The author quotes his book מלמד (No. 12). At end לא מצאתי יותר ובנלך.

Copied by Y'ruham וישל ben R. Sh'lomoh; Nos. 1 and 2 were finished on the 17th of Abh 5225=1465; Nos.

4 to 10 on the 8th of Tebheth 5227=1467, at אצודמיר; No. 12 the 18th of Tebheth of the same year, בעיר ירושליו עתה בצוק העתים וקשי מקרה הזמן.

A name is to be found on the top of every leaf.

Old Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 221. [Opp. 585 (Ol. 1172).]

1650

M'nahem Ziyyon's Kabbalistical commentary on the Pentateuch (printed. The MS. ends with כי תבא, incomplete).

Old Germ. curs. char.; fol., paper, ff. 81, (stained.) [Mich. 383 (Ol. 728).]

1651

M'naḥem Ẓiyyon's Kabbalistical treatises.

1. צפוני ציוני, on the accents, the planets, etc., beg. after the preface and a poem with the author's acrostic, דע בני שקבלה מאבותינו ואבות אבותינו איש מפי איש עד משה רבינו שיש עשר ספירות אצולות מסבה ראשונה.

2. Fol. 23^b. סוד ברכת הלבנה.

Written by Ḥayyim ben Binyamin (Wolf ע״י ח׳כ׳ו׳ב הקטן), No. 1 was finished Ḥeshwan 5399=1619.

Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 25. [Opp. 537 (Ol. 1042).]

1652

R. Meir ibn Gabbais' דרך אמונה (printed).
Written the 29th of Kaslew 5346=1585.

Span. curs. char.; 8vo, paper, ff. 144. [Marsh. 705 (Uri 387).]

1653

שערי חיים, Kabbalistical treatise in ten chapters on the ten S'firoth (כתר to מלכות) occurring in the book Y'ẓirah, by Mord'khai ben Yaqob רוּשְׁלוֹ ben R. Abraham ben Maimon ben Abraham בן מאור הגולה הגאון רבינו רושילו משועי יהודה אשר בברצלוני, beg. כתר אהיה כמל לישראל . . . השם הראשון לספירות מלמעלה למטה הוא השם הנק׳ אהיה; the author often quotes the Zohar with the title המופלא. On fol. 1^b כן מצאתי בקונטרס א׳ ישן נושן מרב חמאי זלה״ה שהיה בבית גנזיו מהשר האלוף מהו׳ יחיאל נסים דיפסא (so) ז׳צ׳ל. On fol. 9^b ואני עני ואביון אחר צאתי מגרוש נאפולי הייתי בפרווינצא בעיר אוויניון בארץ צרפת ומצאתי שם קהל גדול מדוכים . . . .

Germ. curs. char.; fol., paper, ff. 25. [Opp. 137 (Ol. 914).]

1654

The same (the MS. has רושילו).

Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 36. [Opp. 561 (Ol. 1066).]

1655

1. שאלות על דרך הקבלה ששאל ר׳ יהודה החייט והשיבו [עליהן] ההר׳ יוסף אלקאשטייל מעיר שאטיבאה זל, identical with No. 1565, 6.

2. Fol. 18. פירוש הפטרת יחזקאל הנביא ע״ה והוא סוד עליון ניתן ליחידים המקובלים והוא סוד המרכבה, comm. on Ezekiel i, beg. . . . אותיות למספר ע״ב . . . .

3. Fol. 39^b. R. Yoseph's גיקטילא comm. on the same chapter, beg. שאלת ממני ידיד נפשי לגלות עיניך בסתרי התורה ויהי . . . דע ידיד נפשי כי מרוב התעלמות השם ית׳ ורוממותו.

4. Fol. 72. [Mosheh de Leon's ס׳ האורה], agrees with the edition (see No. 1802, 2), and beg. with the words והנעלמה והגלויה (fol. 2^b, l. 25).

5. Fol. 145^b. His ספר משכן העדות (No. 1271, 2).

6. Fol. 216. ספר שלחן של ארבע (printed).

Syr. Rabb. char. (beg. of Nos. 1 and 6 by a later hand); 8vo, paper, ff. 237, (many leaves are injured.) [Hunt. 441 (Uri 378).]

1656

1. שושן עדות of R. Mosheh ben Yaqob Shoshan, 656 §§, headed סודות, fin. the 2nd of Elul 5271=1511. The MS. is more complete than the edition of 1784 and with a different arrangement (the first § of the MS. corresponds to fol. 4 of the edition; § 2 to fol. 72; see also § 142 (the letter of Maimonides, fol. 31), and § 147 (fol. 33^b), where the ed. has חסר; the end corresponds to fol. 72). The author quotes Naḥmanides (without any epithet), Recanati, R. Nathan, and his own works ס׳ אוצר ה׳, יסוד עבור (fol. 44, ע״ס), and שערי צדק. § 464 beg. the comm. on the book Y'ẓirah. At end is a poem of eighteen lines (including the author's name), beg. אברך את יי האלהים; the last strophe but one is the following, והוא הוציא לאור כל תעלומות   שנת אסתיר לאנקים נאנקים; next comes the index.

2. Fol. 314. ס׳ חנוך לר׳ ישמעאל כ״ג, it seems to be another composition of the ס׳ היכלות (No. 1531, 4; see Jellinek's Beth ham-Midrash, II. xiv). It has 48 chapters, each § beg. with the words אמ׳ ר׳ ישמעאל. Next come §§, headed סוד בלעם, טעם הציצית, and ענין ראש השנה.

Written by Yiẓḥaq נואקיל.

Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 340. [Opp. 556 (Ol. 1061).]

1657

1. ספר ברית מנוחה (printed), ends with the words והחבלה ויקח האדם דם של האדם בשעת ההקזה וישליך אותו בחרם.

2. Fol. 70. כנפי יונה, part I, with notes, preceded by a Kabbalistical §, headed מתנה טובה שלוחה מא״ו מהרה תרוחם, beg. סדר נאה לזכך הנפש ולהאירה.

3. Fol. 103. דרוש שיעור קומה קבלת החכם ברוך בן ברוך, beg. כאשר גזר האל ית׳ להמציא העולמות א׳ב׳י׳ע.

Old Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 137. [Opp. 411 (Ol. 931).]

1658

1. דרשות of R. Sh'lomoh מלכו, copied from the edition of Salonica.

2. Fol. 72. כתר שם טוב of R. Abraham ben R. Alexandria (so) of Cologne (according to the colophon); followed by a note, beg. א׳ר׳ז׳ל מנין לברכת התנים ב׳.

3. Fol. 86^b. A chapter, beg. שמוש ראשון לגירסת הספרים החיצונים.

4. Fol. 88. (so) ספר הגט) גט השימות according to the colophon), Kabbalistical cosmology [of R. Abraham Abu-l-'Afia (?); see Der Orient vi. 418], beg. of preface אמר המחבר מפני היות דעות בני אדם זרות מאד מאמיתת מציאות המורגש והמושכל ומפני סכלות טבע האדם בעצמו החיצון והתיכון ומפני השתבשות המחשבה בדברי הנבואה הנגלים והנסתרים המעידים על כל זה המעירים ישיני עפר העירני הש"י .שוכני בתי חומר אשר בעפר יסודם Next comes דע היום ;לחקור ולדרוש על שרשיהם fol. 95 has a § beg. הנה מצאתי בספר ,כי ה׳ אלהיך בלי נעצר במקום headed אחר עניין סדר העולם ומהלך השנה וסדוריה על כן כתבתי אותו הנה אחר זה א'ע'פ שאילו ההגהו' אינם מנוסח של זה הספר הגט ; on fol. 96[b] a § beg. הנה שלשה עולמים ברא הש"י עולם העליון ועולם התחתון, headed גם במקום אחר מצאתי והוא מעניין זה והוא מההקדמ׳ מפרוש התורה שחיבר ר׳ צדקה הלוי בעיר עזה וגם ההגהא אינו מגוף הספר ; on fol. 104 is a lacuna, headed מכאן ואילך היה חסר בהעתק .והש"י יזכינו למצא ולהעתיקו לפיכך הנחתי חלק ב׳ עמודים

5. Fol. 108. שאלות הפילוסוף, a philosophical dissertation and controversy against the doctrine of the Trinity, addressed to a Christian philosopher at Bologna (באלונייא), beg. עתה אחי ראה בעיניך ולבבך .יבין כמה ראיות נצחות אמתיות

6. Fol. 114. כוונת התפלה, beg. שומע תפלה עדיך כל בשר יבואו וכת׳, ends ויומי כה תפלת החתום טב יומי

7. Fol. 122. חסידות of R. El'azar of Worms, beg. ר׳ אומר משום ר׳ אליעזר קשה דין הקבר מדינה של גיהנם, chiefly on Paradise and Gehenna.

8. Fol. 130. [קצור חובת הלבבות]; the last chapter is shorter than in the edition. At end poetical pieces: *a*. Beg. בני יחד יחידתך לצורך ; *b*. קום עצל עד מתי תשכב.

9. Fol. 165. [R. Yoseph Giqatilia's שערי אורה] with marg. notes.

Nos. 1 and 2 were copied by Y'sh'ayah ben Binyamin בינוש לייטמריץ איש הורוויץ; the colophon of No. 1, .נדפס פה סלניק ונשלם אותו שנעתק ממנו ר"ח מרחשון שדי No. 4 was written by Yaqob ben Yizḥaq Shalit of וראניק (Poland).

Old Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 285. [Opp. 425 (Ol. 943).]

1659

דרשות of R. Sh'lomoh מלכו.

Copied from a MS. by Elyaqim (געטשלק) ben R. Z'bhi (Hirsch) of Prague, fin. the 26th of Tebheth 5434=1675.

Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 21. [Opp. 423 (Ol. 942).]

1660

The same without the introduction, beg. תחלת דברי. The copyist, Yaqob ben R. Yizḥaq לוצאט, at Cracow, knew the edition of Salonica. At end the index, and a poem, beg. יד ושם, with the acrostic of יעקב שלמה. On the binding is to be found סדר הטבת החלום ע"פ הקבלה.

Ital. curs. char.; 4to, paper, ff. 34. [Opp. 424 (Ol. 942).]

1661

The same with the index (incomplete).

Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 70. [Opp. 422 (Ol. 942).]

1662

1. חית קנה of R. Sh'lomoh מלכו.

2. Fol. 18. Abraham ibn 'Ezra's astronomical treatise ספר הטעמים, divided into ten chapters, beg. like the MS. of Paris, No. 189, 4, ends הליכות שני עליוני׳ או המתנתם ועוד אפרש זה בספר העולם בעזרת . . .

3. Fol. 37. ספר הגלגולים of M'naḥem 'Azaryah of Fano, according to R. Yisrael סרוק, 73 chapters and two דרושים, beg. הנה נודע כי כבר ביארנו בדרוש אדם קדמון ענין אותם המלכים ז׳, the last chapter beg. ועתה נבאר .שרש מ'ר'ע'ה

No. 1 was copied by Elhanan ben Meir ben Asher hal-Levi, at Fürth, from the edition of Prague, which was in the possession of R. Abraham Rinkelspiel, fin. Tuesday סדר שמות 5436=1676.

Owners: of No. 2, Wolf Heidenheim bought it from R. Löb Emerich, Sh'bat 5572=1812; of No. 3, Mosheh Yoseph Fano.

No. 1 (Ol. 293) and No. 2 (Ol. 191), Germ. curs. char; No. 3 (Ol. 180), Ital. curs. char.; 4to, paper, ff. 149. [Mich. 56.]

1663

1. ספר ברית הלוי, R. Sh'lomoh hal-Levi's (ibn אלקבץ) mystical comm. on the Haggadah, divided into nineteen chapters. The preface beg. אמר . . . ברצות ה׳ דרכי מבית אבי לקחני ולעלות אל הר ה׳ לבי נשאני ובעלותי ההרה .אל עיר גדולה לאלהים נהלני הקריה אנדרינופול He mentions at end of the preface his large comm. on the prayers, called בית תפלה, at end of XVII his סוכת שלם, and in XVIII his ספר עבותות אהבה. It is stated on the title-page that he was the teacher of ר'מ'ק. Next come: *a* (fol. 64). A chapter headed שער הכוונה למקובלים הראשונים ז"ל, wherein the Zohar and Recanati are quoted; *b*. The index.

2. Fol. 89. A treatise headed אלו הן הסודות שצריך אדם לקבל מפה אל פה והם כ"ד סודות. The first § is headed סוד האדם, the last סוד בגדי כהונה.

3. Fol. 100. פירוש התפלות מהמקובל הרם והנורא אבן (so) יוסף שרגא ז'ל'ה'ה, beg. כשאדם קם ממטתו בבקר צריך לטהר עצמו במחשבה ובמעשה. Next comes (fol. 125) a chapter beg. בספר באר [מים] חיים בחלק נק׳ מקור חיים (No. 1803, II. 5) ז"ל בברכות בפ׳ הרואה, containing Kabbalistical explanation of passages in the Bible, the Agadah, and the Zohar.

4. Fol. 129[b]. His (ן׳ שרגא) answers on three Kabbalistical questions, addressed by R. Mosheh Ḥefez to R. Asher לימילו, followed (fol. 135) by some miscellaneous notes of the same.

5. Fol. 144. R. Haya Gaon's answers (No. 1565, 1).

6. Fol. 155. אמרות טהורות בעשר יסודות והקדמות יקרות מגלי עמוקות בעשר ספירות. R. Sh'lomoh's (ן׳ אלקבץ) two fragments: *a* (fol. 156). פירוש מאמר א׳ מספ׳ פרשת

בראשית דף כ״א ע״ב, divided into ten §§, headed יסוד; the author quotes his book בית אל, the answers of R. Yoseph אלקשטאיל (No. 1565, 6), the טעמי המצות of Yizhaq ibn פרכי, and other Kabbalistical books; *b* (fol. 168). . . . ליקוטי הקדמות לחכמת הקבלה מיוחסים, beg. בהיות שיש לנו בהקדמה אמתית שמהות עצמותו, it ends with the § בענין הזיווג של ליל שבת. *a* is preceded by a note headed זה הפרפרת נמצא מכ״י מהרר מ״ע מפאנו נרו. The MS. has marg. notes.

Copied by Abraham ben M'shullam (?) מאנאנילו at Asti, fin. the 2nd of June, the index on Monday the 1st of July 5343=1583.

Ital. curs. char.; 4to, paper, ff. 194. [Opp. Add. 4to, 40.]

1664

1. ספר ברית הלוי, ends with the 18th chapter (incomplete).

2. Fol. 47. Another copy of the same, beg. with the 4th chapter (beg. wanting).

3. Fol. 112. A treatise against the study of philosophical books, headed חבר זה מחברו הוא חסיד אחד שיושב בעיר צפת ת״ו״ב לוחם מלחמת ה׳ ותורת התמימה. It is divided into sixty chapters, the first begins אנכי שלמי אמני ישראל. פרק א׳ רוזנים אלי האזינו בהיות כי עת להאריך דברים, the last beg. והנה א״ע״פ שאיני בטוח שלא יבואו אחרי. The author speaks of printed philosophical books: on fol. 153 כלי מגדת המעלות ב״ל״א צייגר; on fol. 170b כמו שעשה בעל הקונקורדנצי שכתב שלא רצה לסדר ספרו כפרשיות התורה בתנך כמו שהם מסודרים בספרינו הקדושים . . . אלא סדרו כפרשיות הגוים שהם הקפיטולי אשר סידר אחד מחכמי הגוים. Marg. notes (additions by the author?): on fol. 149b וכן מצאתי בחבור שחבר אחר מתלמידי הרב ר׳ אהרן ז״ל על תחיית המתים ח״ל אל ישיאך מה שאמר בברייתא שם . . . ע״כ״ל: וקרוב לדבריו אילו כתב הרב ר׳ משה איסרלש ז״ל במחיר יין ובס׳ תורת העולה.

No. 3 was copied by the copyist of the preceding number, he began on the 3rd of September and fin. on Monday the 9th of October 5342=1581 at Asti (?) תחת ממשלת הדוכוס מסאוניא.

Nos. 1, 2 (Ol. 123), No. 3 (Ol. 249), Ital. curs. char.; 4to, paper, ff. 182. [Mich. 286.]

1665

1. ספר ברית הלוי (beg. wanting), a first composition (?).

2. Fol. 58. A fragment on י״ג מדות, the end of the § is ואל תתמה על החפץ שמשם ראיה לכל משכיל שאין מדה קצובה וחלומה למעלה אצל הבורא יתע׳ כאשר אפרש בע״ה. בתשובת השאלה ששאלת.

3. Fol. 61. ספר גורלות, attributed to Abraham ben 'Ezra.

Nos. 1, 2 (Ol. 76), Ital. curs. char., paper; No. 3 (Ol. 128), Old Germ. curs. char., vellum; 4to, ff. 80. [Mich. 315.]

1666

Yoseph ibn Sh'raga's comm. on the prayers (No. 1663, 3).

Written by Sh'muel haq-Qaton ben Abraham (?) מלאקונילאשו, fin. on Tuesday the 25th of Siwan 5289=1529.

Owner: Abraham מהטוב.

Ital. curs. char.; 8vo, paper, ff. 94. [Mich. 31 (Ol. 627).]

1667

[נפתלי], Kabbalistical expositions of Bahya's commentary on the Pentateuch, by Naphthali ben Eli'ezer of Treves (printed).

Copied by David ben R. Mosheh hal-Levi for R. Yoseph, fin. on Friday פ׳ בהעלותך (the place of the year is torn off).

Germ. curs. char.; fol., paper, ff. 16. [Opp. 126 (Ol. 903).]

1668

ספר עץ החיים, Kabbalistical treatise of R. Hayyim Vital according to his master R. Yizhaq Lorya. It begins with a larger (to be read ומהרר אלישע וואשטאלי ז״צ״ל instead of ומוהר״א ראשמאלה נרו of the ed.) and a smaller preface by the copyist R. Meir ben R. Y'hudah Löb Kohen פאפירש of Jerusalem. Next come: *a.* R. Hayyim Vital's preface (the second of the ed.), copied from his autograph MS. (fol. 2b); *b.* A Kabbalistical question addressed by R. Sh'muel to R. Yizhaq Lorya, with the answer; *c.* Three figures representing the ten S'firoth. The work itself beg. with *a.* דרוש אדם ומעלתו (introduction), followed by the fifty parts (שערים) of the edition, divided into 276 chapters (וסך כל הפרקים כמנין יצחק חיים . . . גם מספר השערים והפרקים כמנין מאיר כהן המעתיק . . .), beg. with שער הכללים, ends with שער כסא הכבוד, followed by *d.* דרוש אטבח and *e.* צורת האדם. At end is the beg. of R. El'azar of Worms' מעשה מרכבה, of the דרוש עגולים, and of מבוא שערים. There are also tables of the ten S'firoth, of שיעור קומה, and of the order of the parts.

The copy was finished on the 24th of the 3rd month (Siwan) 5534=1774.

Old Germ. curs. char.; fol., paper, ff. 206. [Opp. Add. fol., 32.]

1669

ס׳ דרך עץ החיים והוא מהדורא קמא מספר עץ החיים, fifty parts, agreeing chiefly with the preceding number; it has the small preface of R. Hayyim (so) Popers. At end of the first part are two מאמרים of R. Y. Lorya, and on fol. 10 a note of R. Yaqob Ashkenazi תעמלש. On fol. 37 שער התשיעי ש׳ שבירת הכלים ויתחלק לשמנה פרקים ובספרים אחרים הוא פרק שביעי דנקודים. There are glosses (headed מהדורא קמא and מהדורא בתרא) and Kabbalistical figures.

Written by Elqanah ben R. Shimshon hal-Levi of Lublin from an autograph MS. of R. H. Vital, fin. the 22nd of Adar (ע״ש״ק פ׳ ויקהל) 5477=1717.

Germ. curs. char.; 2 coll., fol., paper, ff. 226. [Opp. 11 (Ol. 888).]

1670

עץ חיים, beg. with ד׳ אדם קדמון, ends with שער אביע; the work is preceded by the preface and 129 annota-

tions. There are notes (by M. Popers?) and some extracts (of Lorya's works?) at end. Colophon: סליק ע״כ ממהדורא שלישית מכאן ואילך היא ממהדורא רביעית מכתיבת הר׳ח׳ו תמצא בספר דרושים שלו.

Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 103. [Opp. 402 (Ol. 922).]

1671

ס׳ עץ החיים (beg. like No. 1668), with appendices and glosses, headed מהדורא בתרא.

Germ. curs. char.; 2 coll., fol., paper, ff. 199. [Mich. 451 (Ol. 398).]

1672

עץ החיים (No. 1668), ends with ש׳ היחודים; there are glosses of יעבין.

Germ. curs. char.; fol., paper, ff. 198. [Mich. 585 (Ol. 601).]

1673

ספר עץ החיים, like No. 1668, with the glosses (fuller).

Written by Yisrael ben Mosheh, son-in-law of R. Yospa Buchbinder, at Altona, fin. in the year 5484=1724.

Germ. curs. char.; fol., paper, ff. 230. [Mich. 620 (Ol. 598).]

1674

ספר עץ החיים, forty-nine parts, beg. like No. 1668, ends with ש׳ הקליפות.

Copied by Y'ḥiel Mikhel ben Shimshon at Hamburg, in the year 5484=1724, from a MS. of R. Gumpel Schnaper; the latter copied it from a MS. of R. Mosheh, Rabbi at מלשינא, who himself made use of the MS. in the possession of R. Süsskind, Rabbi at Lublin.

Germ. curs. char.; fol., paper, ff. 292. [Mich. 589 (Ol. 595).]

1675

ספר עץ החיים, beg. with ש׳ האצילות, ends like the preceding number; there are marg. notes by the copyist. Lacunae and blank leaves.

Copied by R. Nathan Spiro at Jerusalem in the year 5416=1656.

Span. Rabb. char.; 8vo, paper, ff. 187. [Mich. 257 (Ol. 597).]

1676

עץ חיים ח״ב, the second volume, beg. with the 26th part, שער הצלם, ends with the 48th, ש׳ ר׳ הקליפות.

Or. Rabb. char.; 4to, paper, ff. 170. [Mich. 277 (Ol. 598).]

1677

ספר דרך עץ החיים, identical with No. 1669.

Copied by the same, finished the 15th of Abh 5477 =1717.

Germ. curs. char.; 2 coll., fol., paper, ff. 301. [Mich. 378 (Ol. 152).]

1678

ספר דרך עץ החיים, beg. with *a* of No. 1668, headed שער ל״א; next come ש׳ הכללים and R. Ḥ. Vital's preface, followed by the fifty parts (part XXXI is before XXX, which is stated by the copyist). Fol. 298. מכאן מתחילים היחודים. The MS. ends with a Kabbalistical figure, headed כוונת המדות.

Written in the year 5439=1679.

Germ. curs. char.; fol., paper, ff. 308. [Opp. 105 (Ol. 887).]

1679

דרך עץ החיים, fifty parts with glosses; part I is at end.

Written by the copyist of No. 1669, fin. in the year 5473=1713.

Germ. curs. char.; 2 coll., fol., paper, ff. 313. [Mich. 586 (Ol. 593).]

1680

ס׳ דרך עץ החיים, fifty parts with appendices, agreeing mostly with the edition; marg. notes. At end are יחודים and a formula of a קמיע.

Germ. curs. char.; fol., paper, ff. 257. [Mich. 588 (Ol. 600).]

1681

הקדמת עץ חיים (ס׳ אוצרות חיים by a modern hand), like No. 1670, with marg. notes of ר׳מ׳ז, מר׳ב׳ך (the pupil of the former, fol. 184), מה׳ר׳ן, or הגאון הנשיא, and the copyist. It ends with שער טנתא. The correspondence of the parts of the two works (ע״ח and א״ח) are to be found on the margins. On fol. 229 are questions of R. Binyamin Kohen Ẓedeq with the answers of R. M. Zakkutho. On fol. 233 are notes on the names of God and the S'firoth, beg. כתר חיצון.

Written by 'Ezriel ben Sh'muel of Krotoschin in the year 5458=1698.

Owner: Naphthali ben Uri (Phöbus).

Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 261. [Mich. 194 (Ol. 22).]

1682

The same, like No. 1670 with the colophon (not the first preface), with glosses of ר׳מ׳ז, מה׳ר׳ב׳ך, and מה׳ר׳ן.

Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 235. [Opp. 401 (Ol. 921).]

1683

1. The same, with marg. notes of ר׳מ׳ז and one of R. Binyamin Kohen; it beg. after the preface with שער אדם קדמון.

2. Fol. 104. R. Nathan Spiro's (בעל טוב הארץ) דרוש עקודים נקודים וברודים.

3. Fol. 106. [עץ חיים], beg. ענף א׳ בענין תכלית הכוונה, ends with שער אביע (incomplete).

4. Fol. 175. The text and Lorya's comm. on ספרא דצניעותא (No. 1537, 4).

Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 190. [Mich. 158 (Ol. 24).]

1684

The same (not the modern title), with the index פתח תקוה.

Copied by the copyist of No. 1681, fin. on Friday the 21st of Sh'bat 5469=1709.

Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 176. [Opp. 480 (Ol. 992).]

1685

The same, with the glosses of No. 1681, and some of מה׳ר׳ח׳ו and מה׳רי׳ף; ends with שער ר׳פ׳ח ניצוצין.

Span. Rabb. char.; 4to, paper, ff. 68. [Mich. 400 (Ol. 920).]

1686

אוצרות חיים, with glosses. On fol. 105b are הגהות מה׳ר׳ן, glosses on R. Nathan Spiro's book.

Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 113. [Mich. 334 (Ol. 27).]

1687

ס׳ אוצרות חיים, with the same glosses, beg., after a preface of a few lines, like No. 1670; on fol. 215 are notes of M. Zakkutho and N. Spiro.

The copy was finished the 15th of Adar 5462=1702.

Owner: Gershom ben Gershom רארום (at beg.); there are names of other owners at end.

Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 265. [Mich. 134 (Ol. 28).]

1688

אוצרות חיים, like No. 1672, without the glosses.

Ital. Rabb. and partly Ital. curs. char.; 4to, paper, ff. 195. [Mich. 305 (Ol. 26).]

1689

[ספר עץ חיים], like No. 1673.

Written in the year 5487=1727.

Germ. curs. char.; fol., paper, ff. 292. [Mich. 450 (Ol. 592).]

1690

[עץ החיים], the beg. of the preface wanting, beg. and ends like No. 1675. At end is the index for the passages of the Bible, the Zohar, etc. occurring in the book.

Written at Fez by Yizḥaq ben Yaish אנצאם for R. Abraham נבארו, fin. the 6th of Tebheth 5470=1709.

Span. Rabb. char.; 4to, paper, ff. 230. [Mich. 171 (Ol. 590).]

1691

[עץ החיים], beg. with the fifth part, of which the first chapter is בעיבור ויניקה, ends with ש׳ מהדורא בתרא of הקליפות.

Ital. curs. char.; fol., paper, ff. 48. [Mich. 556 (Ol. 602).]

1692

[עץ החיים], beg. with the seventh part, שער א׳ו׳א. Continuation beg. with the 23rd part, ש׳ מוחין דצלם, ends with the 49th, ש׳ קליפות נוגה (only three chapters).

Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 192. [Mich. 271, 272 (Ol. 591).]

1693

[אוצרות חיים], without the preface, beg. and ends like No. 1670, beg. דרוש אדם קדמון with R. Z.'s glosses (autograph). On fol. 133 beg. an appendix.

The copy was made from the 15th of Kaslew 5450 to the end of Adar 5451=1691.

Owner: at end is a note of Abraham Barukh Piperno on ר׳מ׳ז, dated Livorno the 11th of Elul 5573=1813.

Ital. curs. char.; 4to, paper, ff. 142. [Mich. 216 (Ol. 25).]

1694

1. Compendium of the עץ החיים, beg. דרוש אדם קדמון, ends with אונאה. Interrupted on fol. 46 by a chapter headed ד׳ עבור ויניקה ומוחין להר״מ נגארא.

2. Fol. 126. קשר מורי; fol. 130. קשר שלי.

3. Fol. 132. A chapter headed חידושי מהר״א קלב אתחיל לכתוב הידושים של החכם השלם כמהורר אברהם מורדך נרו זהו מ״ש לי מפי׳ ספר הזוהר של הר״מ פאפילאש׳ וקבלתי הציורים. על מה ששאלתי ממנו; fol. 139. ששלח לי מכ״ת רב חנא ורב הסדא ושלום ממני אברהם מורדך; followed by the index of the עץ החיים and some medical notes.

Copied at Kliva in the year 5473=1713.

Owners: Yaqob Emden (יעבץ); his widow sold it on the 5th of Abh 5583=1823 to Ḥayyim ben Yoseph.

Germ. curs. char.; 8vo, paper, ff. 212. [Mich. 14 (Ol. 377).]

1695

1. The same compendium.

2. Fol. 109. ספרא רצניעותא with Lorya's commentary (No. 1537, 4).

The copy was finished on the 8th of Thammuz 5472=1712.

Old Germ. curs. char.; 8vo, paper, ff. 162. [Mich. 19 (Ol. 376).]

1696

The same compendium; at end ממני אברם מורדך.

Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 75. [Opp. 547 (Ol. 1052).]

1697

ספר דרושים, another compendium of the עץ החיים, beg. הענין תכלית של בריאת העולמות, ends with שער הנבואה ור׳ה׳ק.

Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 251. [Opp. 427 (Ol. 945).]

1698

The same as the preceding number.

Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 287. [Opp. 503 (Ol. 1014).]

1699

כללות ופרטות ההשתלשלות מא״ס עד כל העולמות, notes on Lorya's ע״ח.

Old Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 18. [Opp. 456 (Ol. 971).]

1700

ספר פרי עץ החיים, four parts: *a.* ביאור כונת התפלה של כל השנה; *b.* טעמי המצות ע״ד הסוד; *c.* תיקוני העונות;

d. סוד היחודים והנבואה ורוח הקדש (*d* is before *c* in the MS.) It beg. סוד נטילת ידים כבר בארתי ענין כוונת אלו.

Germ. curs. char.; 2 coll., fol., paper, ff. 319. [Opp. 132 (Ol. 909).]

1701

ס׳ כוונות גדולות (part I of פרי עץ החיים, differs from the Venice edition of 1620); lacunae pointed out by the copyist.

Germ. curs. char.; fol., paper, ff. 200. [Opp. 112 (Ol. 894).]

1702

The latter part of the same, beg. סוד בין המצרים, ends שע׳ שמיני עצרת, with glosses of ר׳ח׳ו, ר׳מ׳ע and ר׳מ׳ז.

Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 103. [Mich. 148 (Ol. 193).]

1703

ספר פרי עץ החיים, part I (different from No. 1700), beg. איסור בל תשקצו, ends סוד ק״ש על המטה.

Written by Binyamin (Wolf) ben Sh'lomoh משעכוויץ, fin. at ביאה Marḥeshwan 5531=1770.

Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 201. [Mich. 351 (Ol. 710).]

1704

1. Continuation of above, beg. with ה׳ שבת, ends סוד שביעית ויובל.

2. Fol. 59. טעמי מצות, part II of פרי עץ החיים.

3. Fol. 105b. קן צפור.

Ff. 145. [Mich. 509 (Ol. 709).]

1705

ס׳ פּרי עץ החיים, part I.

At beg. and end of MS. are notes of no importance.

Germ. curs. char.; fol., paper, ff. 148. [Mich. 429 (Ol. 711).]

1706

1. שער המצוות, part II of פרי עץ.

2. Fol. 70b. Kabbalistical notes on biblical passages [part II of נוף עץ החיים*].

3. Fol. 261. R. M. Zakkutho's יודעי בינה.

4. Fol. 457. דרוש, Kabbalistical dissertation of R. Meir Popers, beg. תיקון העולמות בתר דאיתא מלכין קדמאין היה באופן זה.

5. Fol. 463. Some Kabbalistical notes of R. Y. Lorya.

6. Fol. 467. R. Mosheh ben Yiẓḥaq of Safed: *a*. On the ten S'firoth according to R. Sh'lomoh אלקבץ; *b*. On סוד המרגלים according to אליפורנא, who heard it from R. Sh'lomoh מלכו; there are additional notes from the copyist with some others on the names of God, the angels, and the soul.

7. Fol. 487. A Kabbalistical fragment, beg. בשעת קימתו מן המטה אחרי טהרתו, annotations to part II of פרי ע״ח?

Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 498. [Opp. 559 (Ol. 1064).]

1707

1. ספר פרי עץ החיים, parts I and II, beg. like No. 1703.

2. Fol. 389. קן צפור (incomplete).

Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 501. [Opp. 535 (Ol. 1040).]

1708

The same (lacuna from עלינו to ה׳ שבת; No. 2 is complete).

On the binding is the name of משה קינדלש.

Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 291. [Opp. 536 (Ol. 1041).]

1709

ספר הכוונות (by a modern hand), parts I and II of the פרי עץ החיים.

Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 281. [Opp. 449 (Ol. 966).]

1710

שער הנבואה ור׳ה׳ק והייחודים (part III of פרי עץ החיים).

Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 45, (without the blank leaves.) [Opp. 560 (Ol. 1065).]

1711

1. תיקוני העונות and (fol. 23) שער היחודים (parts III and IV of פרי עץ החיים).

2. Fol. 35. ספר פתחי עולם קטן, astrology, physiognomy, and chiromancy, compiled by Yoel ben Elyaqim (געטשליג) of Halberstadt. It is divided into four parts, viz. *a*. אבן פינה, *b*. אבן הטועים, *c*. אבן בוחן, and *d*. אבן חן (this is arranged according to Yoseph Ḥazan ספארטיש). The MS. has only *a* and *b*.

3. Fol. 104. Yaqob's (grandson of the author of נחלת יעקב*) index and additions (a few casuistic dissertations from the years 5556 to 5561) to his three volumes.

No. 1 (Ol. 708, 2 coll.), No. 2 (Ol. 723), No. 3 (Ol. 724, both autographs), Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 166. [Mich. 281.]

1712

ספר נוף עץ החיים, 132 §§, containing a comm. on passages of the Zohar according to Lorya and R. Ḥ. Vital. At end ע״כ מצאתי מביאור רבינו מורינו מוהרר יוסף המערבי.

Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 88. [Opp. 491 (Ol. 1002).]

1713

נוף א׳ מספר עץ החיים, containing a comm. on the Zohar of the Canticles and on passages concerning the ceremonies of Sabbath. It beg. כתב הרר ישראל בנימין ז״ל בזוהר שלו כי דרוש זה נמצא מכ״י הרבי הריאל בעצמו בריש הורמנא דמלכא וכו׳ להבין מהיכן נתהווי הכלים.

Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 127. [Opp. 492 (Ol. 1003).]

1714

1. נוף עץ החיים, part II (like No. 1715).

2. Fol. 120. R. Yaqob Ẓemaḥ's ספר משיבת נפש on גלגולים, beg. עלינו לשבח לאדון הכל שמעון בן יוחאי.

Written by Y'ḥiel Mikhel, at Hamburg, in the years 5481 to 5483=1721 to 1723.

Germ. curs. char.; fol., paper, ff. 207. [Mich. 443 (Ol. 523).]

1715

נוף עץ החיים, parts II (containing פשטי אנך) and III (notes on Agadic passages). At end is a note of R. Löb מפרליק.

Written by Abraham ben R. בונם of Ungarisch Brod in the year 5472=1712.

Germ. curs. char.; fol., paper, ff. 57. [Opp. 125 (Ol. 902).]

1716

1. נוף עץ החיים, the same parts, but fuller.

2. Fol. 117. A part of Lorya's comm. on ספרא דצניעותא, on ס׳ תיקונים, and on passages of the Zohar.

Germ. curs. char.; 2 coll., 4to, paper, ff. 166. [Mich. 309 (Ol. 522).]

1717

1. נוף עץ החיים, parts II and III.

2. Fol. 122. ס׳ פרי עץ החיים, part II.

Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 189. [Mich. 145 (Ol. 521).]

1718

1. נוף עץ החיים, parts III and IV (containing דרושי הנשמות והגלגולים).

2. Fol. 76. ספרא דצניעותא, with Lorya's comm.

3. Fol. 101. Additional notes to נוף ע״ח, part II, followed by notes on the names of God and a Kabbalistical prayer.

4. Fol. 131. R. Yaqob Zemaḥ's notes on the names of God.

5. Fol. 160. מבא שערים.

Germ. curs. char.; fol., paper, ff. 230. [Opp. 124 (Ol. 901).]

1719

1. ספר מבא שערים, beg. with שער אריך אנפין, ends with שער ז״א; at end are additions of R. Ḥ. Vital.

2. Fol. 201. ספר דרך עץ החיים, only the שער הכללים (incomplete).

3. Fol. 231. A Kabbalistical fragment according to R. Y. Lorya, beg. איתא במדרש חזית השכינה נקראת מטה של ישראל.

No. 1 was copied by Yizḥaq ben Sussmann in the year 5433=1673, Nos. 2 and 3 by Mosheh ben David of Brody.

Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 264. [Opp. 479 (Ol. 991).]

1720

מבא שערים, with the introduction of R. Ḥ. Vital and with glosses of מהר״ב״ך, צמח, ר׳מ׳ז, and of one of the latter's pupils, who copied the MS.

Span. Rabb. char.; 4to, paper, ff. 135. [Opp. 481 (Ol. 993).]

1721

The same, like the preceding number, with the index called פתח תקוה.

Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 176. [Opp. 480 (Ol. 992).]

1722

The same, without the preface, beg. פ׳ א׳ כי טרם האציל המאציל את האצילות, with the index. There are marg. notes of ר׳מ׳ז.

Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 179. [Mich. 131 (Ol. 397).]

1723

1. The same, without the index.

2. Fol. 113. מגלת ספר, biography of R. Yaqob Emden (the edition is made from this MS., which is in a confused state).

No. 1 was copied by the copyist of 1 of No. 1719 (to be added כ״ץ of Brody).

Owners of No. 1: R. Mikhel, Rabbi at Berlin; R. Yuda Levi made it a present to א׳ר׳.

No. 1 (Ol. 396), No. 2 (Ol. 407), Germ. curs. char.; fol., paper, ff. 224. [Mich. 587.]

1724

1. ספר אדם ישר, beg. with דרושי העגולים, ends with דרוש פנימיות וחיצוניות.

2. Fol. 45. ספרא דצניעותא, with Lorya's comm., copied from a MS. of the redactions according to R. Ḥ. Vital and R. Binyamin hal-Levi.

3. Fol. 64. Novellae on הלכות שבת of the Tur and the Beth Yoseph.

Nos. 1 and 2 (Ol. 638), Germ. curs. char.; No. 3 (Ol. 276), Ital. Rabb. char.; fol., paper, ff. 101. [Mich. 609.]

1725

ספר אדם ישר, containing the דרושים מבוא שערים, from the עץ החיים, and ס׳ האצילות.

Written at Venice in the year 5400.

Ital. curs. char.; 4to, paper, ff. 119. [Reggio 27.]

1726

1. דרושים extracted from the עץ החיים, beg. with דרושי העגולים, ends with דרוש א׳ב׳י׳ע.

2. Fol. 118. כוונות מספר כנפי יונה.

3. Fol. 124. סוד המרכבה העליונה, mystical explanations on the creation of the human body.

4. Fol. 126. ענין י״ח אלף עולמות בזוהר חדש, extracts from the Zohar Ḥadash, with other דרושים extracted from the עץ החיים.

At end are Kabbalistical figures.

Written by Mosheh Yoseph ben Ḥananyah Ariano. No. 1 was finished the 18th of Abh 5451=1691, No. 2 in the year 5456=1696.

Ital. Rabb. char.; 4to, paper, ff. 194. [Mich. 342 (Ol. 143).]

1727

1. R. Y. Lorya's דרוש א״ק, a chapter of the עץ החיים.

2. Fol. 53. ספרא דצניעותא, with his commentary.

3. Fol. 80. אדרא האזינו, with his commentary, beg. ראוי שתדע כי הלא כל מציאות.

4. Fol. 106. A Kabbalistical chapter, headed דרוש זה כולל להר״ם נגאר והרי ארזי, containing mystical

explanations of passages of the Pentateuch and דרושים, chiefly extracted from the עץ חיים (end wanting).

Span. Rabb. char.; 4to, paper, ff. 257. [Mich. 464 (Ol. 740).]

1728

1. Six דרושים extracted from the עץ החיים.
2. Fol. 17. ספרא דצניעותא, with Lorya's commentary.
3. Fol. 45. שער הנבואה ור"ה"ק ;שער פרטי שבור מוחין; ענין ג"ע וג"ה ;דרוש אביע extracted from the עץ החיים, with R. Yaqob Zemah's remarks.

Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 143. [Opp. 430 (Ol. 948).]

1729

1. דרושים according to Lorya: *a.* ד' נשמת אדם (ממטי ולא מטי), with notes signed ר'מ'ז and מה'ר'ב'ך; *b* (fol. 13). שער תיקון הנוקבא; *c* (fol. 16b). ד' לכל הכתרים; שיש למלכות שהם ז'; *d* (fol. 20). ד' הצלם; *e* (fol. 22). שער הבירור (ש' זעיר אנפין).
2. Fol. 24. כללים, 79 §§ of R. Hayyim Vital.
3. Fol. 36. Comm. on the Idrâ, beg. . . . עד אימת פי' שלא היו נכנסין לדבר מתיקוני א"ס.
4. Fol. 39. הכינויים של עשר ספירות, notes on the ten S'firoth.
5. Fol. 40. פי' על הזוהר של המחבר מעבור יבוק, short notes on the Zohar of the Pentateuch.
6. Fol. 46. יד רמה and יד ה', Zohar with Abraham Hazquni's two commentaries (printed); at end ע"כ מצאתי בדפוס.
7. Fol. 52. Mystical notes on סדר של פסח and ספירת עומר.

Germ. curs. char.; small fol., paper, ff. 61. [Opp. 106 (Ol. 889).]

1730

סוד ;סוד אויר קדמון ;סוד הסוכה ;למודי האצילות עולם הא"ס ועולם הצמצום ומלבוש ואויר קדמון וא"ק האצילות (fol. 54, beg. wanting), with glosses of א'ב'י'ר.

Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 65. [Opp. 460 (Ol. 975).]

1731

סלת נקיה, collectanea from the book עץ החיים, beg. ענף ראשון בענין תכלית של בריאת העולם ו' נבאר עתה ב' חקירות. There are glosses signed ר'מ'ז, הנשיא, מהרי, and צמח; at end are ליקוטים by the glossators and others.

Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 611. [Opp. 426 (Ol. 944).]

1732

סדר כללי הדרושים להא'ר'י, compendium of R. Y. Lorya's Kabbalistical dissertations, abridged by R. Elish'a Italiano, beg. with דרוש א"ק, ends with ענין חנוך. At end is the index. On fol. 70 are Kabbalistical sentences according to R. Y. Lorya.

Span. Rabb. char.; 4to, paper, ff. 75. [Opp. 454 (Ol. 970).]

1733

The same as the preceding number.
Written by 'Ezriel ben Sh'muel of Krotoschin.

Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 74. [Opp. 455 (Ol. 970).]

1734

1. כנפי יונה, four books (No. 1310, 2).
2. Fol. 85. מהות הזקן.
3. Fol. 89. דרוש עגולים.
4. Fol. 126. A Kabbalistical treatise, beg. פרק אחד דע כי טרם שהאציל המאציל את האצילות וכל העולמות, divided into three parts (שער), with subdivisions (חלק and פרק).

On fol. 126 is the name of Abraham 'Uziel (copyist or owner?).

Or. Rabb. char.; 4to, paper, ff. 174. [Mich. 218 (Ol. 349).]

1735

1. כנפי יונה.
2. Fol. 183. Comm. on the Idrâ Zutâ, beg. פתח רש'ב'י ואמר . . . פי' כל הימים שהייתי נקשר בזה העולם.
3. Fol. 222. סדר עולם הבריאה, beg. ואחר שהראני את כל אלה בעולם האצילות; both have marg. notes signed אב'י'ר.
4. Fol. 248b. A Kabbalistical chapter on the same subject, beg. קודם כל דבר צאל' שקודם בריאת העולם, according to the tradition of R. Yisrael Seruq.
5. Fol. 257. ס' התחלת הכמה סדר אצילות וסד א"ס, an extract of No. 1.
6. Fol. 313. ספר אילן, the figure of the ten S'firoth, with a commentary, beg. בהיותו שראיתי שהלבבות הולכים.

Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 321. [Opp. 458 (Ol. 973).]

1736

1. ספר כנפי יונה, beg. with I. 19.
2. Fol. 50. Abraham ibn 'Ezra's ספר כלי הנחשת (printed).

No. 1 (Ol. 346), No. 2 (Ol. 340), Germ. curs. char.; fol., paper, ff. 79. [Mich. 581.]

1737

כנפי יונה, beg. wanting.
Written by Yaqob of טישאוויץ (lesser Poland).

Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 265. [Opp. 457 (Ol. 972).]

1738

כנפי יונה, part I, with appendices (fol. 69) to some §§.

Ital. curs. char.; 8vo, paper, ff. 79, (first leaf is injured.) [Opp. 739 (Ol. 312).]

1739

1. כנפי יונה, part I.
2. Fol. 66. R. Y. Lorya's liturgical piece, beg. אומר with the comm., beg. פי' כי קודם שיעלה העולמות.

Written by Meir bar Binyamin טירקלן, fin. the 13th of Adar 5377=1617 at ערמצהובן.

Old Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 87. [Mich. 59 (Ol. 347).]

1740

כנפי יונה, parts I and II.

Written by Y'hudah Aryeh (Löb) Auschbach.

Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 92. [Opp. 459 (Ol. 974).]

1741

1. [כנפי יונה], 110 §§ (shorter).

2. Fol. 86. An extract of the עץ החיים (ש׳ הכללים), beg. ולהיות שזה עולם הנקודות נקרא זכר.

3. Fol. 118. Kabbalistical fragments on the ל״ב נתיבות החכמה, on קמיעות and חותמות. The author quotes R. Yoseph Qaro and R. Ḥayyim of Frankfort.

Nos. 1, 2 (Ol. 739), Old Germ. curs. char.; No. 3 (Ol. 814), Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 186. [Mich. 457.]

1742

1. R. Y. Lorya's (?) קן צפור, §§ on סודות, beg. with סוד הנשמות של ישראל.

2. Fol. 41. ספר הבריאה (according to the modern title-page), Kabbalistical treatise on creation, by [R. Abraham, Paris, No. 869], beg. מתניתין המטהרין בת׳ת׳ק׳ם לוני מיא (No. 1753, 6).

3. Fol. 149. Kabbalistical notes on אצילות, taken from the MS. of מה׳ר׳ר of טִיפְליץ, who reported it according to the tradition of R. Shimshon of Jerusalem.

4. Fol. 156. The printed copies of פתח עינים (comm. on M. 'Az. of Fano's עולם קטן) and of עשרה מאמרות, Hamburg, 5423.

5. Fol. 207. A Kabbalistical treatise on Ezekiel i (Merkabah), beg. wanting.

6. Fol. 214. נוף [ד] עץ החיים והוא שער דרושי הנשמות והגלגולים והעיבור והיבום וכמה פרטים שבהם.

7. Fol. 235. Abraham Abu-l-'Afia's פירוש שם המפורש והוא חיי עולם הבא וסוד מספר אותיות ירושלם.

Nos. 1, 2 were copied by Gabriel ben Y'hoshu'a at Vienna, fin. on Friday the 22nd of Nisan 5422=1662.

Germ. curs. char. (by different hands; Nos. 1, 2, two coll.); 4to, paper, ff. 244. [Opp. 551 (Ol. 1056).]

1743

1. קן צפור.

2. Fol. 29. ספר נבואת נחמן קטופה (printed).

Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 85. [Opp. 550 (Ol. 1055).]

1744

ספר הגלגולים, treatise on metempsychosis, collected from R. Y. Lorya's and R. Ḥ. Vital's works by R. Shim'on Eisenstadt (according to the title-page), beg. קין והבל הם תרין מקבין דפרדשקא. On the marg. is a similar treatise, wherein a great number of recent Rabbis are mentioned, the last is גם ראה ר׳ די ליינה מגולגל בכלב שחור.

Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 58 (without the blank leaves). [Opp. 415 (Ol. 935).]

1745

1. ספר הגלגולים להארי ז״ל, according to R. Y. Lorya, 73 chapters (the first 35 agree, except the variations, with the ס׳ הגלגולים, ed. Frankfort, 5444), and on fol. 203 דרושי הסבא בסודות הגלגולים ופרטיהן. There are glosses containing extracts from the works of R. H. Vital, R. M. Corduero, and R. Nathan Spiro.

2. Fol. 207. עניני הגלגולים הר׳מ׳ע מפאנו ז׳ל׳ה׳ה מהרב מוהרר ישראל סרוק, 114 §§ (not in the same order as the edition), beg. with עבדון, preceded by a small preface, ends with חפני ופנחס, followed by a § headed מצאתי כתוב בשם הרב ר׳ יהודה הנקרא ר׳ ליאון דמוריאה; at end עד כאן מצאתי כתוב. Next come (fol. 231) three indices (called פתח תקוה) in alphabetical order: *a*. Of the names of persons; *b*. Of the biblical passages; *c*. Of the contents of the chapters (from chap. 35 to be found at the end).

3. Fol. 256. A chapter on the same subject of R. M. Corduero (ר׳מ׳ק), beg. ראשונה כי מיני הגלגולים.

4. Fol. 259. לוח בחינות המדרגות של הנבואה בפרט קול ודבור והבל, a treatise on prophecy, divided into seven chapters; the first beg. צו לצו קו לקו . . . והיה צו הוא מלשון מצוה.

5. Fol. 284. ספר הייחודים of R. Y. Lorya, beg. הייחוד שאמר החכם ז׳ל׳ה׳ה להרב אלשיך ז׳ל׳ה׳ה.

6. Fol. 310. [R. Ḥayyim Vital's] ביאור פסיעותיו של א״א ע״ה (No. 1793, 6).

7. Fol. 328. חפצי בה, eleven Kabbalistical dissertations, beg. דע והבן שהמאציל העליון ית׳. Next come the indices for 6 and 7.

Ital. curs. char.: 2 coll., 4to, paper, ff. 366. [Opp. 413 (Ol. 933).]

1746

A modern copy of No. 1 of the preceding number.

Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 306. [Opp. 412 (Ol. 932).]

1747

ספר הגלגולים, beg. with 3 of No. 1745. On fol. 121 is R. Y. Lorya's comm. on the Haggadah extracted from the book עולת התמיד, ends ובברכת המזון יכוין לפטור כוס רביעי, with notes of R. Y. Ẓemaḥ.

Written by 'Ezriel of Krotoschin.

Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 134. [Opp. 414 (Ol. 934).]

1748

1. ספר הגלגולים, containing the end of the 14th to the end of the 25th chapter of the above-mentioned edition.

2. On מטטרון: *a* (fol. 25). ענין עליית מט׳, a part of the Hekhaloth (No. 1531, 4), beg. אמר ר׳ ישמעאל כשעליתי למרכבה שאלתי למט׳; *b* (fol. 29). שמות של מט׳, beg. אלף צחצחיה גי׳ יאר.

3. Fol. 46. אגרת התכונה, astronomical treatise of Eliyyahu ben Yizḥaq ממסטרי, beg. מפני אורך הגלות ורוב הלחץ נאבדה חכמת חכמינו. It was fin. at פורלי the 14th of March 5257=1497.

4. Fol. 68. ספר זכרון, grammar of Yoseph Qamḥi (No. 1472, 2).

5. Fol. 187. [Eliyyahu ben Yizḥaq's?] comm. on Mishnah Kilaim (ערוגה), with geometrical figures.

Nos. 1 and 2 were copied by Meir ben Asher hal-Levi of Fürth (fol. 1).

Owner: on the title-page of No. 3 are enumerated books belonging to the library of R. 'Immanuel . . . (?).

Nos. 1, 2 (Ol. 134), Old Germ. curs. char.; No. 3 to end (Ol. 185), Span. Rabb. char.; 4to, paper, ff. 120. [Mich. 256.]

1749

Lorya's commentary on the Zohar of Genesis, collected by R. Meir פופרט*, beg. פי׳ שנצטייר תעי׳ א׳ו׳א בתוך יסודות שבהם (beg. and end wanting).

Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 592. [Opp. 518 (Ol. 1025).]

1750

The same commentary.

Germ. curs. char.; fol., paper, ff. 145. [Opp. 129 (Ol. 906).]

1751

The same commentary, with blank spaces for the text of the Zohar.

Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 345. [Opp. 509 (Ol. 1020).]

1752

פירוש סבא דמשפטים, text with Lorya's commentary, beg. דף עמוד הר׳ח׳ו כתב מהרי׳ ז״ל הכוונה כי נודע כי משפט.

Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 86. [Opp. 524 (Ol. 1031).]

1753

1. ספרא דצניעותא, with Lorya's commentary.

2. Fol. 36. Extracts from the book אור יקר of M. Corduero.

3. Fol. 61. M'naḥem 'Azaryah de Fano's ספר יונת אלם, 199 chapters, written at the request of Yiẓḥaq פערליש.

4. Fol. 176. A chapter beg. like No. 1735, 4, headed קבלת . . . ר׳ ישראל סרוק . . . שקבל מהרריא.

5. התחלת חכמה according to Lorya: *a* (fol. 186). Beg. like No. 1551, 3; *b* (fol. 198). Beg. דע שקודם הכל היה מציאות אור.

6. Fol. 208. R. Abraham's (a pupil of the former) ספר גליא רזיא (No. 1742, 2; fuller).

7. Fol. 363. כנפי יונה, 67 chapters of part I, ends אם יבואו אחיו לשבור אוכל ובזה נחיתא וגם סליקא, followed by an appendix.

8. Fol. 410. ביאור סתרי תורה שבזוהר, comm. on passages of the Zohar, beg. שאלת ממני ידידי שאמסור לך מבוא לפתח; on fol. 414 is a note beg. אמר הצעיר אשר בכהרר יוסף כאשר באתי בק״ק ורנקבורט.

9. Fol. 416. Commentary on the two Idrâs, beg. like No. 1735, 2.

10. Fol. 468. R. Y. Lorya's biography by Sh'lomoh (שלימל) ben R. Ḥayyim (מכונה מינשטרל) of Landberg (Moravia), composed at Safed, and fin. on Sunday the 13th of Nisan 5369=1609 (והיא שנת השמטה); beg. ואני אמרתי אגלה את אזני מ׳כ׳ת.

11. Fol. 471. צרופים גדולים ונוראים, on the permutation of the letters of the names of God.

12. Fol. 480. Notes on the רמזים of Baḥya's comm. on Genesis and the beg. of Exodus.

13. Fol. 508. ספר עץ הדעת, a compendium of R. M. Corduero's פרדס.

14. Fol. 518. כתב אחד שבא מירושלים, on the time of the arrival of the Messiah according to R. Sh'rira.

15. Fol. 518ᵇ. A note headed סוד גדול על בליעת קרח ועל גלגול של קין.

16. Fol. 520. A chapter on the ten S'firoth, beg. after the introductory words, ראשית לכל דבר הוא ראשון לכל קדמון לכל נעלם.

17. Fol. 533. The continuation of No. 7, ends with the 110th chapter, followed by some notes.

There are glosses by the copyist (not on 13 to 16, which are by another hand).

Written by El'azar ben Abrâham א״ש of Prague, fin. on Friday פ׳ תרומה 5376=1616; he says at end of Nos. 4 and 6, והעתקתיו מאיש . . . יודא ליב בן כמהר׳ דוד כ״ץ ז״ל איש ירושלים בשם כהארי לוריא אשכנזי.

Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 558. [Opp. 526 (Ol. 1033).]

1754

1. ספרא דצניעותא, with Lorya's commentary.

2. Fol. 40. אידרא זוטא, with his commentary (No. 1727, 3).

3. Fol. 66. פרי עץ חיים, part II, according to the Sidrâs.

4. Fol. 121. קן צפור.

Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 151. [Opp. 527 (Ol. 1034).]

1755

1. ספרא דצניעותא, with Lorya's commentary.

2. Fol. 22. נוף עץ החיים, part I, with R. Yaqob Zemaḥ's notes, followed by a fragment of part III.

3. Fol. 153. מדרש מגלה, identical with No. 155, 2; at end אגרת של המן האגגי. The copyist says העתקתי מספר ישן נושן ומטושטש.

At beg. of MS. is a Kabbalistical table with figures.

Germ. curs. char.; fol., paper, ff. 149. [Opp. 128 (Ol. 905).]

1756

1. ספרא דצניעותא, with Lorya's commentary, preceded by R. Ḥ. Vital's preface to the עץ החיים.

2. Fol. 44. Lorya's comm. on the Idrâ (No. 1727, 3).

3. Fol. 66ᵇ. Dissertations extracted from the עץ החיים, beg. with ענין חטא אדם הראשון, ends with שער אונאה (incomplete).

4. Fol. 206. Collectanea from Lorya's works, by R. Yiẓḥaq ביאלי of ליטא.

Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 221. [Mich. 262 (Ol. 640).]

1757

1. R. Y. Lorya's תיקונים (ed. of M. 'Az. of Fano), with a comm., beg. מבואר הוא מן הכתוב הזה כי גלות השכינה.

2. Fol. 64. His תיקוני שבת, with the comm. of R. Abra-

ham hal-Levi haz-Zaqen, beg. הוצאות שבת בענין עקירה והנחה מרשות היחיד.

Old Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 101. [Opp. 570 (Ol. 1074 A).]

1758

1. Lorya's comm. on the תיקונים, beg. פתח אליהו ואמר רבון עולמין.

2. Fol. 35. R. Löb's פרלוק notes on passages of the Zohar; at end a table of the permutation of the letters of the alphabet.

Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 44. [Opp. 533 (Ol. 1038).]

1759

The same commentary on the תיקונים.

Ital. curs. char.; 4to, paper, ff. 47. [Opp. 532 (Ol. 1038 A).]

1760

ספר הכונות וסוד המועדים וסוד התפלות של כל השנה (colophon) according to R. Y. Lorya. The preface beg. האצילות הוא עצם הספירה בא״ס. The first § is the שער התפלה, beg. הנה כל התפלה הוא בעולם העשיה; the last is שער הלולב. The שערים are divided into chapters.

Owner: Yoel ben Elyaqim.

Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 293. [Mich. 115 (Ol. 329).]

1761

Continuation of above (?), beg. with שער שלש עשרה מדות דרחמים, ends with סדר של שבת. The MS. beg. רזא דויעבור דע כי הנה כבר בעמידה עשינו חיבוק בשמאל. It is not divided into chapters.

Germ. curs. char.; 2 coll., 4to, paper, ff. 225. [Mich. 116 (Ol. 329).]

1762

ס׳ הכוונות לה׳א׳ר׳י: *a*. Beg. בראשית כל דבר צריך לתקן ד׳ עולמות, ends with שער ספירת העומר; *b* (fol. 87). Beg. סוד נטילת ידים, ends with שער התפלין (the 6th), identical with the preceding number.

Written by Mosheh ben Yizḥaq ב״ק.

Germ. curs. char. (by two hands); 4to, paper, ff. 145. [Opp. 450 (Ol. 966).]

1763

ספר כוונת מהרב רבי יצחק לוריא ז׳לה׳ה אשר מסר לתלמידו הרב ר׳ חיים זלהה, beg. like No. 1762, ends like No. 1760.

Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 210. [Opp. 451 (Ol. 967).]

1764

זה השלחן אשר לפני ה׳, Kabbalistical explanations of the ceremonies of the different feasts according to R. Y. Lorya (beg. ענין ר״ה וי׳ה׳כ וסוכות טוב לומר בכל י׳ ימי התשובה), with appendices containing chapters on the same subject of R. Ḥayyim Vital. Marg. notes containing explanations of R. Yaqob Zemaḥ.

The copy was made by R. Yoseph bar ʿImmanuel אירגאס at Livorno, in the year 5439=1679.

Span. Rabb. char.; 8vo, paper, ff. 141. [Mich. 21 (Ol. 233).]

1765

1. מנהגי הארי׳, beg. בבקר יטהר אדם עצמו במחשבה שלא יהא פסול.

2. Fol. 54. Two §§ of the דרוש השתלשלות העולמות.

3. Fol. 70. סודות, 24 §§, beg. like No. 1610, 3, headed ושמעתי היותם מא׳ מתלמידי הרמבן ז״ל.

4. Fol. 79. R. Yaqob Zemaḥ's לחם מן השמים (No. 1863).

5. Fol. 113. מנהגים according to Lorya, beg. like the edition of Constantinople.

6. Fol. 123. [M'naḥem ʿAzaryah of Fano's] החמישי מאמר עולם קטן (No. 1742, 4).

Owner: Mosheh לינגו (fol. 71).

Ital. Rabb. char.; 4to, paper, ff. 192. [Opp. 484 (Ol. 996).]

1766

Daily and festival prayers with the Haggadah, with Kabbalistical notes according to R. Y. Lorya (beg. wanting). On fol. 96 כל זה העתקתי מסידור של מהו׳ חיים טארנו.

Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 150. [Mich. 215 (Ol. 538).]

1767

Daily and Sabbatic prayers, with a Kabbalistical comm. by R. Y. Lorya (?), beg. יתגבר אדם כארי סוד נטילת ידים הוא כדי להעביר.

Squ. char. for the prayers; Ital. Rabb. char. for the comm.; 8vo, paper, ff. 391. [Mich. Add. 58.]

1768

i. Daily prayers with כוונות of R. Y. Lorya (another composition). ii. Continuation, beg. with לכה דודי.

Squ. char. with vowel points for the prayers; Span. Rabb. char. for the comm. (modern); small fol., vellum, ff. 77, 54. [Mich. 371, 372 (Ol. 850).]

1769

ספר כוונות, the same on prayers and the Haggadah.

Written by ʿAzaryah Krotoschin.

Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 256. [Opp. 651 (Ol. 1485).]

1770

The same as the preceding number.

R. David Oppenheim bought it from R. Eliʿezer ben Yizḥaq hal-Levi of Lissa, his father-in-law.

Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 282. [Opp. 652 (Ol. 1486).]

1771

The same, preceded by the comm. on the liturgical piece אזמר בשבחין (No. 1739, 2).

Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 179. [Opp. 655 (Ol. 1488).]

1772

The same with the comm. of R. Löb שוחט, of Cracow.

Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 301. [Opp. 653 (Ol. 1487 A).]

1773

The continuation of above on the prayers for feast-days and the Haggadah.

Ff. 355. [Opp. 654 (Ol. 1487 B).]

1774

ספר כוונות, R. Y. Lorya's Kabbalistical comm. on the common prayers, with R. Ḥ. Vital's notes, beg. קודם שיתפלל אדם בשחרית.

Span. Rabb. char.; 4to, paper, ff. 253. [Opp. 452 (Ol. 968).]

1775

1. כוונות התפלה להארי (modern), R. Y. Lorya on daily and Sabbatic prayers, beg. ענין התפלה הנה כל תפלה היא בעולם העשיה.

2. Fol. 63. [ס׳ הכוונות, part II*], No. 1702, followed by some Kabbalistical notes.

No. 1 (Ol. 334), No. 2 (Ol. 333), Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 177. [Mich. 278.]

1776

1. Daily prayers (Spanish rite), with a Kabbalistical comm. (by Lorya?), preceded by a § headed סדר תיקון חצות עם פירש (so) הגאון מהרריל.

2. Rules for calendar: *a* (fol. 169). Beg. אם ת״ר״ל את היה המולד של א י״ב תשצג, composed in the year 5312=1552 (fol. 217); the author quotes R. Y'hiel of גוינצבורג and Yoseph ש״ל״י״א״ס אופנהאם of Frankfort. *b* (fol. 221). Beg. כל לשון ולשון היתה כוונה ממציאו להמציא, composed in the year 5175=1415; the author quotes R. 'Immanuel.

No. 1 (Ol. 557), Germ. curs. char.; No. 2 (Ol. 573), Old Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 228. [Mich. 152.]

1777

Common prayers and Haggadah (Greek rite), with a Kabbalistical comm. according to Lorya (?). On fol. 130ᵇ תחינה שלוחה מעזה מהמקובל האלהי כמהר׳ נתן בנימין נ״ר״ו; ibidem, המראה אשר נראה למקובל הנז׳ יזכר לטובה, with a commentary (fol. 12ᵇ), followed by לקוטים. On fol. 57ᵇ beg. the texts of ס׳ יצירה and ספרא דצניעותא (for recitation on the week days, six chapters). From י״ה״כ incomplete with many blank spaces. At end a table of permutation of the word בראשית.

Owner: Yoseph ben Yizḥaq al-Mosnino.

Greek Rabb. char.; 4to, paper, ff. 210. [Mich. 178 (Ol. 315).]

1778

R. Y. Lorya's comm. on the Haggadah, beg. בני׳ דיו והענין דע כי היה בשבת הוא מזל בנים; there are additions of R. Nathan Spiro.

Composed at Jerusalem in the year 5300=1540.

Ital. Rabb. char.; 2 coll., 4to, paper, ff. 74. [Opp. 508 (Ol. 1019).]

1779

The same as the preceding number without the additions. At end כוונת האכילה.

Germ. curs. char.; 2 coll., 4to, paper, ff. 7. [Opp. 507 (Ol. 1018).]

1780

אומר בשבחין with the comm. of No. 1739, 2.

Germ. curs. char.; 8vo, paper, ff. 10. [Opp. 744 (Ol. 317).]

1781

1. The same as the preceding number.

2. Fol. 31. צרור חיים, [R. Sh'm'ayah ben Yizḥaq hal-Levi's] Kabbalistical expositions of biblical and thalmudical passages (Gematriyaoth, Notariqon, etc., beg. wanting; see Steinschneider, Cat. Ludg. p. 94. The author quotes also Naḥmanides). The treatise is divided into 19 chapters, each of which has a special name and begins with a poem. The beg. of chapters 1 (שער הפינה), 9, and 11 are wanting.

Span. Rabb. char.; 8vo, paper, ff. 145. [Mich. 23 (Ol. 732).]

1782

ס׳ הלקוטים (often ליקוטים חדשים), extracts from a Kabbalistical comm. on the Pentateuch, Haftaroth, and M'gilloth [according to Lorya], beg. . . . והארץ היתה כבר ידע כי קודם הז׳ התחתונות.

Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 366. [Opp. 469 (Ol. 984).]

1783

לקוטי הארי׳ ז״ל מן כתבי מהר״ש״ח, Lorya's collectanea on passages of the Pentateuch and on סודות, beg. כשעלה ברצון א״ס להאציל ולברא כל המציאות.

Germ. curs. char.; fol., paper, ff. 75. [Opp. 113 (Ol. 895).]

1784

1. The same collectanea.

2. Fol. 271. פי׳ הסבא (No. 1810).

3. Fol. 293. Continuation of No. 1.

At end are גלגולי נשמות (incomplete), where many names of recent Rabbis occur.

Span. Rabb. char. (carelessly written, and partly supplied Germ. curs. char.); 4to, paper, ff. 323. [Opp. 440 (Ol. 957).]

1785

ספר ליקוטים, other collectanea, consisting of סודות on the ceremonies, the prayers, and the names of God, according to Lorya and his pupils (on fol. 321 יוסף דון דון), beg. אלה הדברים אשר תנהיג עצמך לדעת סודות התורה. On fol. 397 is Lorya's autobiography (many variations from the edition).

Ital. curs. char. (at beg. Germ. curs. char.); 4to, paper, ff. 311. [Opp. 466 (Ol. 981).]

1786

The same as the preceding number (incomplete).

Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 476. [Opp. 429 (Ol. 947).]

1787

Kabbalistical comm. on passages of the Old Testament (according to R. Yizḥaq Lorya), mostly headed מס׳ הליקוטים and some ליקוטים חדשים, beg. סוד מחלוקת

ר״א ור״י בזמן בריאת העולם אי בניסן אי בתשרי עיין בספר הכוונות של ר״ה.

Ital. Rabb. char. (glosses in Germ. curs. char.); 4to, paper, ff. 293. [Opp. 510 (Ol. 1021 A).]

1788

Other collectanea according to Lorya and Vital, consisting of דרושים, לקוטים, and סודות, beg. א׳ו׳ל אל תהי ברכת הדיוט קלה בעיניך הדיוט בני׳ דל.

Ital. curs. char.; 4to, paper, ff. 208. [Mich. 268 (Ol. 374).]

1789

The same collectanea as the preceding number in an abridged form.

Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 219. [Opp. 428 (Ol. 946).]

1790

Kabbalistical collectanea according to Lorya: *a*. On the ten S'firoth; *b* (fol. 16). הקדמת הצריכים; *c* (fol. 32). למודי אצילות, followed (fol. 54) by סוד הצמצום etc.; *d* (fol. 88). Comm. on the אדרא דנשא, beg. . . . תניא להבין האי לישנא דחד סמכא צריך להקדים; *e* (fol. 94). On the ceremony of Pesaḥ and on other ceremonies; *f* (fol. 146). דרוש א׳ט׳ב׳ח.

Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 215. [Mich. 459 (Ol. 743).]

1791

1. A fragment of Lorya's works, beg. המאציל א״ס לגדולתו ית׳.

2. Fol. 58. ספר הקומה עניני מרכבה, beg. after a prayer, אמר ר׳ עקיבא מעיד אני בעידותי דאמר לי מטטרון, 12 chapters and divided into Halakhoth.

3. Fol. 71. A prayer of R. El'azar of Worms, beg. שמע ישראל ה׳ קודם העולם.

4. Fol. 79. Notes on passages of the Pentateuch by the same, beg. ויגש אליהו משפטו וינגש, followed by a note extracted from פרחון (No. 1463).

Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 81. [Opp. 467 (Ol. 982).]

1792

1. ספר התחלת חכמה (No. 1551, 3).

2. Fol. 29. R. Abraham's ספר גליא רזא (shorter than No. 1753, 6).

3. Fol. 101. קן צפור.

4. Fol. 140. A short commentary on the Zohar (by Ḥ. Vital?), beg. ר׳ חזקיה וגו׳ כשושנה אית בה תריסר עלין.

5. Fol. 168. R. Y'hoshu'a's (of Cracow, author of the book מגיני שלמה) comm. on M. 'Azaryah of Fano's עשרה מאמרות, three parts.

Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 250. [Mich. 165 (Ol. 221).]

1793

1. R. Y. Lorya's ספר התחלת החכמה, beg. בריש הורמנתא דמלכא . . . תחלת רצונו יתברך להיות שולטן.

2. Notes: *a* (fol. 30). כללים אשר לקטתי מכנפי יונה; *b* (fol. 31). A prayer, beg. וודאי הטמיר והסתום, with a commentary; *c* (fol. 33). Beg. אני נחמן בן שמואל הולך רכיל (No. 1818, 5); *d* (fol. 34). A Kabbalistical prayer (only three lines) of R. Y'hudah ס׳ג׳ל ben R. Yoseph; *e* (fol. 34ᵇ). Another, beg. יי אל רחום וחנון תשיב לתערה ברק השנון, with German translation.

3. Fol. 38. A letter from R. Shimshon of אסטראפליא on Kabbalistical subjects, addressed to R. Nat'a, Rabbi at אסטרא.

4. Fol. 46. Extracts from the book עץ החיים.

5. Fol. 59. Kabbalistical notes, headed מכתיבת מורינו הריא״ל ז״ל ייחודים שמצאתי לגיסי הרב גדליה הלוי נ׳ר׳ו, followed by others from the compiler of the MS. and extracts from some of Lorya's books.

6. Fol. 92. [ספר הפליאה, No. 1542], end wanting.

Written at Hrodno in the year 5413 סֵפֶר הַחַיִּים ל׳פ׳ק (perhaps the title of the compilation).

Germ. curs. char.; fol., paper, ff. 141. [Mich. 446 (Ol. 599).]

1794

1. ש״ע ע״ד האמת according to Lorya, like No. 1562, 6, followed on fol. 83 by his סוד קציצת הצפרנים.

2. Fol. 85. R. Mosheh Corduero's ס׳ אור נערב.

3. Fol. 133. Comm. on the prayer beg. אנא בכח, attributed to R. N'ḥonyah ben haq-Qanah, by R. Mord'khai עוזרש of Lublin.

4. Chapters, headed סוד האכילה (fol. 140) and סוד רחיצה גדולה (fol. 152).

5. Fol. 156. Lorya's אזמר with the commentary (No. 1739, 2).

6. Fol. 178. R. Ḥ. Vital's chapter, beg. פסיעותיו של אברהם (No. 1745, 6).

7. Fol. 198. A commentary on the first Mishnah of the book Y'ẓirah, according to Lorya.

8. Fol. 200. ס׳ אלפא ביתא ע״ד הסוד; §§ beg. כתב רוקח, כתב בספר התמונה, כתב בס׳ בבהיר.

9. Fol. 206. סדר המלקות כפי מנהג ארץ ישראל.

10. Fol. 210. Short notes on the book Y'ẓirah, beg. אמרו ר״זל אין תחלת דינו של אדם.

11. Fol. 213. A note, headed העתקתי מספר ישן כתב יד וז״ל מעשית שאלית (so) חלום עשה ר׳ משה השיירבא על גזירות המים והבארות בעיר שטראספעריג. Fol. 213ᵇ. A note of R. Yiẓḥaq Lublin.

12. Fol. 214. תיקוני תשובה of Nathan of Gaza.

13. Fol. 231. A Kabbalistical prayer, beg. אנא האל יחודך הוד יקר השכל.

14. Fol. 235. A casuistic chapter, headed סדר החליצה, according to R. Mosheh Menz, R. Yaqob, and R. Mosheh Lorya.

15. Fol. 240. סדר הגט, beg. with a prayer, . . . י״ד שלא אכשל.

16. Fol. 248. סוד כתיבת השם, beg. דיעות אלו ב׳ מאמרים.

17. Fol. 252ᵇ. מאמר אדם באצילות, beg. אדם דאצילות סליק.

18. Fol. 256. סדר של י׳ה׳כ על כל צרה שלא תבא.

The greater part of this MS. was copied by R. Yiẓḥaq Zekendorf, in the year 5424, in the Beth ham-Midrash of R. Abraham bar Zalman, Rabbi at Fürth, from a MS. in the possession of R. Abraham Rovigo. R. Pinḥas Katzenellenbogen states in a note (fol. 259), dated Siwan

5516=1756, that the above-mentioned R. Yizḥaq died in the year 5469=1709, and that R. Mosheh Katzenellenbogen was Rabbi at Fürth from the years 5460 to 5475=1700 to 1715. He adds that R. Yizḥaq, as well as many other members of that congregation, believed (in the year 5426=1666) in the prophetical capacity of Nathan of Gaza.

Old Germ. curs. char.; 8vo, paper, ff. 261.
[Mich. 36 (Ol. 801).]

1795

1. Lorya's Kabbalistical chapters: *a.* עולם האצילות; *b* (fol. 10). עולם הבריאה; *c* (fol. 22b). סוד התלבושת הפרצופין; *d* (fol. 29). ליקוטים, all four beg. הרמ״ב״ן וחביריו ודברי הראשונים כמו רנ׳ בן הקנה, dated the 5th of Abh 5455; *e* (fol. 51). ספר שבלת של לקט, Kabbalistical commentary on Genesis and Exodus, collected by R. M. Zakkutho.

2. Fol. 114. Casuistic comm. on the Yoreh De'ah, by R. Yidl, Rabbi at Lemberg.

Germ. curs. char.; fol., paper, ff. 172. [Opp. 127 (Ol. 904).]

1796

1. סוד מצות מילה according to R. Y. Lorya and his pupils, beg. דרך כלל דע כי השלשה קליפות שהם רוח סערה.

2. Fol. 26. מפתחות של ספר התקונים ע״ד האלף ביתא.

3. Fol. 45. זמיר עריצים יענה (No. 1897).

4. Fol. 98. עזר הדת (colophon), ספר העזר (in the preface), a philosophical treatise, divided into seven parts, of R. Mosheh Kohen, translated from Arabic (חברו בל׳ לעז?) into Hebrew by Meir ben R. Yaqob. The work is, according to the modern title-page, the first part of the ספר העזר, of which עזר האמונה (No. 1592, 2) is the second. This, however, seems to have been originally written in Hebrew (see the preface to the Fifty-third of Isaiah etc., Oxford, 1876, i. p. xi). The treatise beg. after the translator's preface, השכל הוא כח שהשיג האדם האמת מן השקר והאמת היא אמונתנו.

5. Fol. 114. A rational comm. on Agadic passages of B'rakhoth (beg. גרסינן . . . ליתני עד שלש שעות וכו׳. אין ספק שהתכלית הגלוי לנו בבריאת העולם הוא לעבודת הש״י שנא׳ כל הנקרא בשמי ונו׳) and Shabbath (beg. . . . אמר בזה״ק אבן לחמות ע״כ. דע שהאדם נחלק לשלשה חלקים אל כח שכל וכח חיוני וכח צומח); the author quotes Naḥmanides and R. Ḥasdai [Crescas].

No. 5 was written by Yizḥaq ben Eliyyah מלמסא (?) for Hoshe'a ben Abraham of Cologne, fin. the 27th of Abh 5278=1518.

Nos. 1 to 3 (Ol. 554) and No. 4 (Ol. 578), Ital. Rabb. char.; No. 5 (Ol. 612), Greek Rabb. char.; 4to, paper, ff. 175.
[Mich. 494.]

1797

ספר זהר הרקיע of R. Ḥayyim Vital, beg. . . . כשושנה מאי שושנה כי לפי שבפ׳ ויחי דף ג׳, almost identical with the following number; there are some additions on fol. 107b. The copyist points out lacunae.

Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 250. [Mich. 150 (Ol. 234).]

1798

ספר זהר הרקיע, comm. on passages of the Zohar according to Lorya and his pupils, beg. ר׳ חזקיה פתח מאי שושנה דא כנסת ישראל. On fol. 26 is a note of R. Yoseph Ma'arbhi. There are two paginations: *a.* according to ר״מ״ק, and *b.* according to מה״ר״ב״ך.

Ital. Rabb. char.; 4to, paper, ff. 97. [Opp. 436 (Ol. 954a).]

1799

The same commentary (לה״ה מה״ר״יא) on Genesis and beg. of Exodus.

Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 61. [Opp. 437 (Ol. 954b).]

1800

הגהות על הזוהר, R. Ḥayyim Vital's (fol. 9b) notes on the Zohar, brought from Palestine by R. Ḥayyim Poper, beg. like No. 1797.

Written at Vienna, 5476=1716.

Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 28. [Opp. 618 (Ol. 1310).]

1801

Other notes on the Zohar by the same.

Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 46. [Opp. 619 (Ol. 1311).]

1802

1. זה הדרוש נמצא מכתיבת יד הרב רבי חיים ויטאל זל״ה״ה, beg. ראיתי לחבר דרך קצר בענין ציור העולמות התחתוני׳.

2. [Mosheh de Leon's] ספר האורה, identical with No. 1610, 1; it beg. with the words מה נמלצו (with the acrostic of משה). There are blank spaces of a few lines, marked on marg. חסר מיכאן: *a* (fol. 20b). After the words שמו אמן (ed. fol. 13b) continuing like the edition; *b* (fol. 21). After the word ישרה (ed. fol. 14) the words והנני to והוא, l. 6, are wanting; *c* (fol. 22b). After the words מזריח וזורח (ed. fol. 14b) continuing like the edition; *d* (fol. 56). After the words ובתחתונים וראיתי לומ׳ (ed. fol. 33b), followed after a blank space of a page and a half by the words בנה כי עלינו לשבח כאשר מצאתי ובלתי שאשנה בו דבר לשון ולפי דעתי, continuing like the edition. The passages where R. Sh'lomoh and R. Shem Tobh occur (Nos. 1610, 1) are not in the present MS. There is no poem at end.

The colophon in Arabic has after the usual formula the name (?) משה בן אלליאון (?) בן אלסלם.

Owner of No. 2: יעקב ן׳ כליפה (at end).

No. 1 (Ol. 163), Span. Rabb. char.; No. 2 (Ol. 175), Syr. Rabb. char.; 4to, paper, ff. 57. [Mich. 345.]

1803

באר מים חיים of R. Ḥayyim 'Obadyah דבוצל (printed), the first lines are wanting.

Owners: Y'hudah (Löb) ben Todros זרא; Abraham of Cracow.

Old Germ. curs. char.; 8vo, paper, ff. 369.
[Opp. 735 (Ol. 308).]

1804

R. Mosheh Corduero's ספר פרדס רמונים, XVII to XXXI (printed).
Owner: Hayyim Kohen.

Ital. Rabb. char.; 4to, paper, ff. 425. [Opp. 443 (Ol. 960).]

1805

1. Commentary to the פרדס רמונים by R. Yoel סירקום (author of the פרי חדש).
2. Fol. 49. Commentary on M'nahem 'Azaryah of Fano's מאמר יונת אלם (21 chapters).
3. Fol. 68. יחודים, notes on the names of God, copied from the work of R. Löb מפלעבנא.

At end of MS. is a letter of Kabbalistical contents addressed to R. David Oppenheim by R. Lipmann, Rabbi at Presburg, headed והעתק מתשובת המקובל הגדול הקדוש מוה'ר'ר שמשון מאוסטרפאלא (by another hand).

Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 111. [Opp. 407 (Ol. 927).]

1806

1. [הנצו הרמונים], compendium of the פרדס הרמונים (No. 359, 7), ends with XII. 10 (incomplete). Both beg. with the printed preface of the author of the 'Pardes' and the printer's poem.
2. Fol. 79. A Kabbalistical comm. on Genesis i, the ten S'firoth, and the 32 N'thibhoth.

Ital. Rabb. char.; 4to, paper, ff. 215. [Seld. Arch. A. 56 (Uri 383).]

1807

1. ספר עסים רמונים, another compendium by R. Sh'muel Galiqo (agrees with the editio princeps).
2. ספר הפרדס, containing IX. 1 to 7, X, XXIV. 10 to 15, XXV (end wanting), and XXXI. 1 to 4 of the edition (variations).

There is an index on fol. 85, and a note in Spanish (Hebrew char.) on fol. 86.
Owner: Hayyim Kohen.

Old Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 127, (last leaf injured.) [Opp. 502 (Ol. 1013).]

1808

ספר עסים רמונים, preceded by a poem, beg. אל חי באור.
Written by Abraham has-Sofer ben Yizhaq of שעברשין (lesser Poland), fin. on Wednesday the 16th of Tebheth 5302=1541.
Owner: Mosheh ben Abraham hal-Levy Heller משה בן בעל ת'י'ם (by a later hand).

Old Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 108, (blanks for the initials.) [Opp. 501 (Ol. 1012).]

1809

ספר תומר דבורה of R. Mosheh Corduero (printed).

Ital. Rabb. char.; 4to, paper, ff. 12. [Opp. 611 (Ol. 1265).]

1810

His comm. on the Zohar of Mishpatim (סבא), beg. עם היות דברים אלו בהולים אין לו פתרון, fin. towards the end of the fourth § of the following number (fol. 25), with the words לא מצאתי יותר. It is followed by a passage of the Zohar Qaton (fol. 6 of ed. Mantua).

Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 58. [Opp. 409 (Ol. 929).]

1811

[כבוד אלהים*], the same comm. with many differences, containing 19 §§. It beg. with fol. 3 of the preceding number, ends והיחוד מתעורר האהבה מבינה וכוללת כל המדרגות להתקדש מדינה להאחר למעלה וז"ש למהני בלא. This is followed (fol. 91ᵇ) by a § בענין הגלגול and (fol. 94) by a short comm. on the Midrash Ruth (according to the text, to be found in Recanati's comm. on the Pentateuch, section וישב). There are marg. notes.

Ital. curs. char.; 4to, paper, ff. 95. [Mich. 129 (Ol. 328).]

1812

1. His comm. on the small Idrâ (No. 1735, 2).
2. Fol. 53. ספר החכמה וסודי רזי סמוכים, El'azar of Worms on the names of God, beg. אֿפסו גאוני ארץ לוקח (acrostic of אלעזר חזק). The author says in the preface that his master, R. Y'hudah Hasid, died the 13th of Adar 4977=1217.
3. Fragments: *a* (fol. 82). הבדלה דר' עקיבא (No. 1531, 12), with a comm. (fol. 87), beg. ידענו ממקומות רבים כי כל ברכה בפני עצמה; *b* (fol. 91). ע' שמות של הק'ב'ה; *c* (fol. 92ᵇ). הלל הגדול של מלאכי השרת; *d* (fol. 94). A Kabbalistical comm. on the liturgical piece האוחז; *e* (fol. 96ᵇ). שם של כ"ב and פי' י' שמות.
4. Fol. 109ᵇ. [El'azar of Worms' ס' השערים ? see No. 268, 1], 63 chapters, beg. שער המבואר פ' האותיות מבוארין כגון בראשית, ends ש' המספר כגון ברא שית בראשית ברא בפסוק זה יש ז' תיבות וכ"ח אותיות.
5. Fol. 141. Liturgical pieces: *a*. לותיק עתיק מעתיק; *b*. אהיה אשר אהיה פצתה לאביגדור; *c*. אלהים בישראל גדול (headed סליחה and attributed to R. Y'hudah Hasid); *d*. אהוה אנא . . . נאה לשם והשם נאה לו.
6. Fol. 154. A comm. (chiefly Gematriyaoth) on the Pentateuch [by El'azar of Worms ?], Genesis beg. בראשית . . . וכתיב ויגרש . . . אדם הראשון היה בג"ע בי"ג חופות יקר וכבוד, Deuteronomy beg. אלה . . . הדברים ה' דברים ה' חומשי תורה הדבורים מה הדבורה יש לה דבש. The author quotes אבי העזרי, Yoseph Qara, and ביסוד רבי' שמואל משפירא.
7. Fol. 208. Sayings on meteorology (ס' רעמים).

Written by 'Ezriel ben Eli'ezer, fin. on the 20th of Marheshwan 5315=1554.

Old Germ. curs. char. (1 and 7 by a recent hand); 4to, paper, ff. 209. [Opp. 506 (Ol. 1017).]

1813

ספר אור יקר, R. M. Corduero's comm. on the Zohar of Canticles, preceded by seven §§ (דרישות).
Written by Elyaqim ben Sh'muel Sanguini.

Ital. curs. char.; fol., paper, ff. 137. [Mich. 390 (Ol. 34).]

1814

The same with an appendix at end (fol. 639) by the same author, headed קמיע של ר׳ שיטין.

Ital. curs. char.; 4to, paper, ff. 646. [Mich. 110 (Ol. 33).]

1815

The preface of the Zohar to the Lamentations (printed in the קול בוכים), with [R. M. Corduero's] comm., beg. בני בבל לא היו בקיאים בסתרי תורה והיו רוצים לפרש מגלת קינות; at end לא מצאתי יותר מביאורי הרב.

Ital. Rabb. char.; 4to, paper, ff. 18. [Opp. 435 (Ol. 953).]

1816

1. His comm. on the prayers for ר״ה and י׳ה׳כ (see for the beg. Steinschneider, Cat. Bodl. col. 1794, 7), with his קריאת שמע and a note by his son G'dalyah (at end).

2. Fol. 58. Kabbalistical notes, chiefly on the commandments and the S'firoth, beg. הבורא הוא ראשון לכל מניין כשתמנה כל האותיות.

3. Other Kabbalistical notes: *a* (fol. 66). On the alphabet; *b* (fol. 69). On the names of God, composed of four and 42 letters; *c* (fol. 74^b^). On the prayer עלינו by R. Y'hudah Hasid, and (fol. 75^b^) by an anonymous author; *d* (fol. 80). On סוד היבום, יסוד הגלגול, and on the passage הכל בידי שמים (according to ר׳ק׳ח); ends with a fragment of Ibn 'Ezra's ס׳ השם.

4. Fol. 90. אגרת הטעמים, a Kabbalistical comm. on the accents, beg. אלה דברי אגרת הטעמים וחובר חבר אל הידעונים; it ends with a poem having the acrostic of אהרן.

5. Fol. 100. ספר הקומה, beg. גופו דומה לקשת פי׳ לאותו צד שדומה לבית.

6. Fol. 103. Yoseph Giqatilia's (גנטקילא) § ראויה היתה בת שבע לדוד.

7. Fol. 120. R. Yizhaq Lorya's לימודי האצילות, beg. הספירה הראשונה הוא הענין העלוי.

8. Fol. 142. הנהגת הכהנים, prayers for ר״ה and י׳ה׳כ; כוונות for תקיעת שופר, for the prayer אבינו מלכנו and ודוי להשעיר של י׳ה׳כ.

Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 165. [Opp. 658 (Ol. 1495).]

1817

1. The same as No. 1 of the preceding number, with another appendix, headed סדרי תשובה.

2. Fol. 61. Births and deaths of the years 5236 to 5347 = 1456 to 1587 (chiefly at Venice); on fol. 62 the marriage of Abraham ben Sh'muel of Padua is mentioned.

Owner of No. 1: Barukh Abraham סייונא (at beg.)

Ital. curs. char.; 4to, paper (vellum from ff. 58), ff. 75. [Mich. Add. 24.]

1818

דרושים קצרים, Kabbalistical collectanea of R. Mosheh Corduero, revised by 'Ezriel Cracow of Friedberg, fin. on Wednesday the 21st of Kaslew 5472 = 1712.

Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 197. [Opp. 431 (Ol. 949).]

1819

1. R. Abraham's ס׳ גליא רזא (No. 1753, 6).

2. Fol. 90. Kabbalistical formulas to be used on various occasions.

3. Fol. 93. אזמר, with the comm. of No. 1739, 2.

4. Fol. 99. M'nahem 'Azaryah of Fano's סוד המרגלא מאמר עולם קטן, on the names of God.

5. Fol. 105. The chapter beg. אני נחמן בן שמואל, preceded and followed by Yisaskhar Ber's (בעל ישׂשכר of Kremnitz) comm. on ויתנכלו אותו (Gen. xxxvii. 18).

6. Fol. 108. M. 'Az. of Fano's מאמר שער המילואים.

7. Fol. 113^b^. ספר מרפא לנפש, R. Yizhaq Lorya's Kabbalistico-ethical treatise, beg. בהיות אדם מורכב ונברא מחומר וצורה, with glosses; it was written at Safed the 10th of Abh 5389 = 1629.

8. Fol. 124. Three letters on the biography of R. Y. Lorya and other Kabbalists, by R. Sh'lomoh ben Hayyim (above מיינשטריל, 5367 = 1607), the third of which is addressed to R. Ber (see above, No. 5).

9. Fol. 139. An index to the Zohar (the references refer to an edition in small size).

10. Fol. 182. R. Y. Lorya's comm. on ספרא דצניעותא, beg. תנא ספרא דצניעותא להיות שהרש׳ב׳י ע״ה היה ניצוץ מר׳ע׳ה.

11. Fol. 193. כנפי יונה, part I with glosses (110 chapters).

Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 220. [Opp. 416 (Ol. 936).]

1820

The same as No. 1 of the preceding number, composed (fol. 150) in the year 5312 = 1552. There are transpositions indicated by the copyist.

Old Germ. curs. char.; fol., paper, ff. 174. [Opp. 104 (Ol. 886).]

1821

R. Abraham Galanti's comm. on the Zohar on Exodus (printed?). It ends with תרומה, the copyist stating that the author died before finishing his comm.

Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 437. [Opp. 438 (Ol. 955).]

1822

1. ס׳ המגיד של בית יוסף, R. Yoseph Qaro's Kabbalistical treatise, 20 §§, in a different order from the edition (מגיד מישרים).

2. Fol. 25. ספרא דצניעותא, with Lorya's comm. of No. 1819, 10. There is a gloss (fol. 38^b^) wherein the edition of the Zohar is quoted.

3. Fol. 52. A Kabbalistical fragment of R. Yisrael Sernq according to the tradition of R. Y. Lorya, beg. like No. 1735, 4. At end is a Kabbalistical note reported in the name of R. Simshon of Wolin.

4. Fol. 60. ס׳ העיון attributed to R. Hamai.

5. Fol. 66. The beg. and end of R. Shem-Tobh Falaqera's אגרת הוכוח, it beg. אמר יוסף בן שם טוב בן פלקירא.

6. Fol. 67. Fragments of Ibn 'Ezra's ראשית חכמה and שערי שמים (see Steinschneider, Cat. Bodl. col. 2544).

7. Fol. 70^b^. A chapter on the S'firoth, divided into

three §§ (דרכים), beg. אשר שאלת להאיר עיניך בכתר המרכבה השאלות התשובת העולת (so) בקנה האחד. The author quotes the ס׳ כתר טוב.

8. Kabbalistical fragments: *a* (fol. 77[b]). On the tetragrammaton, beg. ידוע תדע כי סוד צורת האלף כוללת; *b* (fol. 78[b]). Beg. כתב במדרש ר׳ נחוניא בן הקנה, at end סליק הלכותיו של שם הגדול המתחלק לע״ב שמות; *c* (fol. 79). On the ten S'firoth, beg. יתברך שמו של הבורא כל שהוא חי וקיים לעד; on fol. 82 ושמעתי מן הרב מורי ר׳ שלמה נ״ע; *d* (fol. 89). On the thirty-two paths of wisdom, beg. צופי׳ אלו י׳ א׳ ל״ב נתיבות הם מנין י״ם.

9. Fol. 91[b]. A geographical chapter on the four rivers of paradise, beg. אמר הכותב אחר שבארנו ואמרנו מן הנהרות. The author quotes כפתר ופרח הישן; אגרת ארחות עולם of Abraham פריצא (so); Y'hudah's אלמבאר (so) letter addressed to R. D. Qamhi.

10. Fol. 97. Supplementary notes to the שערי אורה (Giqatilia); the copyist finished it on the 16th of Tebheth 5405=1644.

11. Fol. 107. M. 'Azaryah of Fano's ס׳ יונת אלם (25 chapters).

12. Fol. 121. A Kabbalistical treatise of 29 chapters, beg. כשעלה ברצון המלך המרומם לבדו מאז לברוא העולם, ends ונקרא שלשתן יחד בשם עתיקא קדישא.

13. Fol. 141. A Kabbalistical fragment of 72 §§, headed אילו הע״ב מספרים מצאתי באמתחות גדול עולם.

14. Fol. 147. Kabbalistical notes, chiefly extracted from Lorya's עץ החיים, beg. היוד וזה שהביא בספר הזוהר הזיין היא היוד. At end occurs the name of Naphthali Herz ben Hayyim Ashkenazi.

15. Fol. 181. The chapter on the ten S'firoth, beg. like No. 1534, 4, and on other mysteries.

16. Fol. 193. הלכות מילה ופריעה, a Kabbalistical treatise, wherein occurs, on fol. 195, קבלתי מור׳ יעקב מוהל. At end is the § beg. like No. 1818, 5.

Old Germ. curs. char. (by different hands); 4to, paper, ff. 198. [Mich. 460 (Ol. 74).]

1823

1. ספר המגיד, 18 §§ (§ 15 is not in the MS.) The MS. beg. with the short note to be found at beg. of the Tur Ebhen ha-'Ezer (fol. 2).

2. Casuistic decisions: *a* (fol. 30). On matters of divorce, by R. Shekhnâ; *b* (fol. 55). On the same matters and on Halizah, by an anonymous author; *c* (fol. 70). On the same, by R. Yaqob Margaliyyoth; *d* (fol. 190). A letter on the same subjects of R. Yudâ Menz; *e* (fol. 192). A formula of a letter of divorce, dated 5320=1560, followed by some short casuistic decisions.

No. 1 was written by M'nahem Zion Rabbino Margaliyyoth; Nos. 2 and 3 by Y'hudah (Löb) ben Sh'lomoh (Zalman).

Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 196. [Opp. 303 (Ol. 615).]

1824

A fragment of the ס׳ המגיד (No. 1822).

Span. Rabb. char.; 8vo, paper, ff. 82. [Hunt. 577 (Uri 170).]

1825

1. R. Yoseph Qaro's question relating to the preference of being buried in the Holy Land, with R. Sh'lomoh's אלקבץ answer (transposed).

2. Fol. 8. Kabbalistical explanations of some commandments, beg. לא יהיה לך אלהים אחרים כנגד זעיר אנפין.

3. Fol. 27. ס׳ מערכת האלהות, with the appendices of No. 1637 (on Genesis i. 1) and 2. *c* of No. 1638, followed by some other fragments extracted from Nahmanides' books, and the prayer attributed to R. N'honyah ben haq-Qanah (No. 1557, 11).

Old Germ. curs. char.; 4to, vellum (No. 1 paper), ff. 98. [Opp. 486 (Ol. 998).]

1826

1. M'nahem de Lonsano's liturgical pieces, called שבחא דמטרוניתא, beg. מלכתא שבת אחתי אמא.

2. Fol. 3. His עומר מן (printed).

Written by 'Ezriel ben Sh'muel of Krotoschin, fin. on Thursday the 2nd of Kaslew 5469=1708.

Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 115. [Opp. 500 (Ol. 1011).]

1827

1. עומר מן (No. 1826, 2).

2. Fol. 112. דרושי המלכים, Kabbalistical chapter on Genesis xxxvi, according to the tradition of R. G'dalyah hal-Levi.

3. Fol. 125. פרי עץ חיים (No. 1700, *b*).

Written by Y'hiel Mikhel, Rabbi at Berlin.

Owner: Zanvel Neugass.

Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 172. [Mich. 79 (Ol. 577).]

1828

1. Kabbalistical notes on Bahya's comm. on the Pentateuch, by R. [Manoah] הענדיל (incomplete).

2. Fol. 20. The beg. of Yaqob Zemah's ס׳ נגיד ומצוה (printed).

3. Fol. 28. Notes on the Tur Orah Hayyim (incomplete, ends with beg. of the 639th §), by Hayyim ben B'zalel.

4. Fol. 178. מיים (so) חיים, his notes on תורת חטאת (see ham-Maggid, 1869, p. 293).

Old Germ. curs. char. (different hands); 4to, paper, ff. 206, (the beg. of No. 3 is much injured.) [Opp. 198 (Ol. 256).]

1829

אדרת אליהו, comm. on the Zohar by R. Eliyyah ben Mosheh לואנץ of Worms, three volumes: *a*. Genesis; *b*. Exodus; *c*. Leviticus, Numbers, and Deuteronomy.

Germ. curs. char. (autograph); 4to, ff. 575, 279, 359 (without the blank leaves), common illuminations. [Opp. 395, 396, 397 (Ol. 917).]

1830

צפנת פענח, his comm. on the תיקוני זוהר.

Germ. curs. char. (autograph); 4to, paper, ff. 305. [Opp. 538 (Ol. 1043).]

1831

The same as the preceding number, but less at the end.

Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 130. [Opp. 539 (Ol. 1044).]

1832

1. מעגלי צדק, R. Eliyyah's (לואנש) comm. on Baḥya's comm. on the Pentateuch, with marg. notes. The author states in the preface to have made use of the comm. on Baḥya by ר״ן and רי״ק. He says on fol. 34b וכן מצאתי בכ״י גדול מרבן שמו מענדלן ווינצנים שהיה תלמידו של יעקב פולק זל, the same was according to fol. 40 חבירו של מוהרר׳ ליזר טריוש מק״ק פראנקפורט; on fol. 54b ומטעם זה באילוש נוהגי׳ להקיץ כל הלילה של ברית; on fol. 68b כך קבלתי מר׳ זלמן אוירבך; on fol. 156b קבלתי מן מהרר׳ יעקב בן מהר׳ שמואל שווינפורט שבא מצפת (תו׳ב׳ marg.) אשר היה פה היום . . . ש׳ע׳ג. The author finished this comm. on the 14th of Adar 5373 = 1613.

2. Fol. 158. Kabbalistical notes: *a.* Extracted from the book חשק; *b.* On practical Kabbalah; the compiler quotes R. David Yisrael; *c.* Extracted from a MS. of R. Eliyyah [Loans], Rabbi at Worms; *d.* One of R. Mosheh Botaril.

Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 195, (ff. 116 to 187 are blank leaves.) [Opp. 216 (Ol. 276).]

1833

1. R. M'naḥem 'Azaryah of Fano's ספר יונת אלם (printed).

2. Fol. 59. כנפי׳ התחלת חכמה, like No. 1551, 3. At end ע״ב מצאתי מפתח והקדמה לקבלת הקדוש מוהרר׳ יצחק לוריא אשכנזי בשם תלמידיו הקדושים שקבלו ממנו.

3. Fol. 65. Compendium of ס׳ המגיד (No. 1822).

4. Fol. 80. ספרא דצניעותא, with the comm. of No. 1819, 10.

5. Fol. 100. ביאור סתרי תורה שבזוהר, beg. שאלת ממני ידיד נפשי שאמסור לך מבוא ופתח לכנוס בו, followed by a note, beg. אמר הצעיר אשר בכהרר׳ יוסף ה״ה הי״ד כאשר באתי בק״ק ורנקבורט להמתיק סוד ה׳.

6. Fol. 102b. Comm. on the Idrâ (No. 1735, 2).

7. Fol. 128. מאמר המילואים, beg. מילואי ההויה רבים ונכבדים וכבר קראו עליהם; it is interrupted on fol. 131 by the כונת השם of R. Eliyyah [de Vidas], author of the ראשית חכמה.

8. Fol. 163. A § headed פתיחת הלב שעשה מ׳ר׳ע׳ה ליהושע.

9. Fol. 165. ספר העיון attributed to R. Hamai.

10. Fol. 171. Paltawi Gaon's answer to R. Hayya (No. 1565, 1).

11. Fol. 172b. The text of נבואת הילד (No. 1743, 2).

Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 173. [Opp. 447 (Ol. 964).]

1834

M. 'Az. of Fano's Kabbalistico-ethical treatises.

1. מאה קשיטה, 100 §§ on biblical and Agadic passages, beg. אבותינו ספרו לנו באותיות שם הגדול דמנייהו פורחין נשמתין.

2. [עשרה מאמרות]. *a* (fol. 96). מאמר הנפש, seven parts, the last of which is עולם קטן, 18 chapters (differs much from the edition). At end is a poem of M'shullam סלם. *b* (fol. 145). The first part of מאמר מעין גנים, beg. סדר קריאת פרשה בקיצור יום ראשון ששה פסוקים.

Ital. curs. char.; 4to, paper, ff. 235. [Mich. 222 (Ol. 392).]

1835

1. Continuation of above: *c.* מאמר שבתות יהוה, beg. עולם שכולו שבת הוא באמת אצילות; *d* (fol. 32). מאמר העתים (printed), not divided into סימנים; *e* (fol. 42b). מתנ׳ בפרק אין דורשין אר׳ יהודה . . . פי׳ הנה הרקיעים, beg. המאמר הזה כולו ברקיע א׳; *f* (fol. 48). מ׳ צבאות ה׳ (printed); *g* (fol. 79). מ׳ המלואים, beg. מלואים במס׳ רבתי בגימ׳ הלב תנה. At end is a note by the copyist.

2. Fol. 93. A Kabbalistical treatise, beg. גם זה לחכמים גורי הא׳ר׳י ז׳צ׳ל מזה ומזה הם כתובים. א׳מ׳ע יחודים רבים יכול האדם לכוין.

3. Fol. 129. תקוני תשובה שדרשו גורי הא׳ר׳י ז׳צ׳ל משמו, fuller than the edition.

Ital. curs. char.; 4to, paper, ff. 150. [Mich. 223 (Ol. 392).]

1836

1. ספר עשרה מאמרות, with R. Löb's (בעל קבלה) commentary.

2. Fol. 66. A Kabbalistical dissertation, chiefly on the ten S'firoth.

Germ. curs. char. (by two hands); 4to, paper, ff. 28, (many leaves injured.) [Opp. 505 (Ol. 1016).]

1837

1. R. Y'hoshu'a's, Rabbi at Cracow, comm. on עשרה מאמרות, beg. עולם התחיה הוא הדין האחרון.

2. Fol. 206. M. 'Azaryah's התחלת החכמה, beg. בענין א״ם מיוסדת ע״ה שאמרו הפילוסופים.

3. Fol. 245. His (?) ספר הקליפות ועשר ספירות החיצונות, beg. סידור שלם להבנין הנכון להתקיים בקיום השלימות.

Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 258, (without blank leaves.) [Opp. 328 (Ol. 1035).]

1838

A modern copy of the מאה קשיטה, written at Mannheim, fin. the 12th of Elul 5472 = 1712.

Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 242. [Opp. 471 (Ol. 985).]

1839

מאמר הנפש (No. 1834, 2. *a*).

Ital. curs. char.; 4to, paper, ff. 66. [Reggio 45.]

1840

1. חקת הפסח, commentary on the Haggadah [by Y'quthiel ben Abhigdor, author of the לחם הפנים; see fol. 59b and also the marg. notes on ff. 2 and 3]. The author quotes his יד יקותיאל, ספר אניות סוחר (fol. 20a, b), and ספר שארית ישראל (fol. 51a). At beg. are letters, addressed to the son-in-law of the author, by the Rabbis of Lissa, Schwaben, and Berlin, dated 5428 and 5429, recommending the book for publication.

2. Fol. 84. Novellae on Thalmud (chiefly on Babha Qama) and biblical passages. The § on fol. 194 is

headed זמן רב אחרי כותבי מצאתי קצת כעין זה מה שכתבתי בס׳ עצמות יוסף.

Owners: No. 1, Y'huda Yaqob ben Z'eb (?); No. 2, Löb פפערשי.

No. 1 (Ol. 247), Old Germ. curs. char. (autograph?); No. 2 (Ol. 253), Germ. curs. char. (autograph); 4to, paper, ff. 210. [Mich. 181.]

1841

[ספר מגלה עמוקות, part I], a Kabbalistical comm. on passages of Midrashim on Genesis to Deuteronomy, with a passage on עקב [by R. Nathan ben Sh'lomoh Spiro, according to the analogy of the comm. on וישב and on אמור, which is divided into אופנים], attributed on the title-page by a later hand to R. Nathan ben Shimshon (see Steinschneider, Bodl. Cat. col. 2050). It beg. with וירא, . . . במדרש תנחומא ותתן לי מגן ישעך ודעתי מבואר בפי׳ בפסוק שהתחיל.

Germ. curs. char.; 2 coll., fol., paper, ff. 202. [Opp. 119 (Ol. 898).]

1842

The same as the preceding number.

Old Germ. curs. and Or. curs. char.; fol., paper, ff. 273. [Mich. 575 (Ol. 403).]

1843

תורת נתן והוא פי׳ על הזוהר מהרב ר׳ נתן שפירא והוא חלק ראשון, R. Nathan [ben David Teble] Spiro's commentary on the Zohar, part I, Genesis. It beg. ויסע אברם הלוך ונסוע הנגבה כל נסיעת החסדים כדי להאיר אל רחל שהיא נגובה.

Written by 'Ezriel ben Sh'muel of Krotoschin.

Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 170, (much injured by the worms.) [Opp. 566 (Ol. 1071 A).]

1844

The same, part II, on Exodus to end of Pentateuch, with Ḥ. Vital's and M. Corduero's comm. on many passages.

Ff. 220, (the first three leaves belong to the end.) [Opp. 567 (Ol. 1071 B).]

1845

The same on Genesis and Exodus.

Ital. curs. char.; 4to, paper, ff. 339. [Opp. 565 (Ol. 1070).]

1846

Collectanea of the תורת נתן, made by the copyist of No. 1843, fin. the 5th of Abh 5465=1705, with his marg. notes.

Germ. Rabb. char.; small fol., paper, ff. 40. [Opp. 114 (Ol. 890).]

1847

1. The same collectanea.

2. Fol. 112. R. Y. Lorya's דרוש נשמת האדם, with glosses of ר׳מ׳ז, containing דרוש לכל הכתרים למלכות ש׳ זעיר אנפין, שער הבירור, ד׳ הצלם, and שהם ז׳.

3. Fol. 147. כללים according to R. Ḥ. Vital, beg. החילוק שיש בין ע׳ה׳ב לעתיד לבא.

Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 205. [Opp. 268 (Ol. 983).]

1848

R. Nathan's (נטע ben R. R'ubhen David טעבל הדיין at Cracow) of Jerusalem comm. on passages of the Zohar concerning the הגדה, beg. אמר המחבר התופר לבושי יקר תפארת גדולות (so) הא׳ר׳י ז׳ל׳ה׳ה. He composed it, when still young, in the year ויש״עך.

Written by the copyist of No. 1845; 2 coll., 4to, paper, ff. 74. [Opp. 508 (Ol. 1019).]

1849

The same as the preceding number.

Written by the copyist of No. 1843; 4to, paper, ff. 96. [Opp. 682 (Ol. 1625).]

1850

[מאורות נתן], Kabbalistical comm. on parts of the Shulḥan 'Arukh, by R. Nathan Spiro, with glosses of R. Mosheh Zakkutho, four volumes.

Span. curs. char., paper to 118; small fol., ff. 254, 130, 200, and 150. [Opp. 115 to 118 (Ol. 897).]

1851

A modern copy of the same, in four volumes.

Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 329, 155, 241, and 160. [Opp. 472 to 475 (Ol. 986, 987, A, B).]

1852

His טוב הארץ, ends with the words לקנאוה זה בזה (ed. p. 73, 2).

Germ. curs. char. (autograph?); 8vo, paper, ff. 78. [Opp. 736 (Ol. 309).]

1853

1. The beg. of Abraham Ḥazquni's יד יי, יד רמה, and פי׳ המלות (see No. 1729, 6).

2. Fol. 7. M. 'Azaryah of Fano's ס׳ מאמר המלואים.

Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 30. [Opp. 446 (Ol. 963).]

1854

ספר שמן משחת קדש, Kabbalistical treatise, chiefly containing דרושים, of Ahron B'rakhyah of Modena, a pupil of M'naḥem 'Azaryah of Fano, composed 5389 =1629. The author speaks in the preface of his previous compositions, and promises a fourth part, called אמרי ישר, to which is a marg. gloss החלק הלז עדיין לא בא לידי נמר. Marg. notes containing omissions.

Ital. curs. char.; 4to, paper, ff. 178. [Reggio 28.]

1855

1. His ספר שמן זית זך, the second part of the preceding number, fin. the 17th of Elul 5389=1629. He quotes his שתיל פורת in the preface.

2. Fol. 155. סודות התורה, Kabbalistical notes on passages of the Pentateuch, by Nathan Spiro.

Ital. curs. char.; 4to, paper, ff. 162. [Reggio 29.]

1856

1. גן המלך, comm. on passages of the Zohar, by

R. Naphthali [Herz bar Yaqob Elḥanan, author of the book עמק המלך*].

2. Fol. 75. ס׳ התמונה with comm., part II (No. 1557, 1).

Written by Yiẓḥaq ben Elyaqim ווייסנא (beg. of No. 2).

Germ. curs. char. (by different hands); 4to, paper, ff. 151. [Opp. 417 (Ol. 937).]

1857

1. R. Abraham Azulai's חסד לאברהם, the last part has twenty-eight chapters and the small preface is fuller than the edition.

2. Fol. 225. His קציצת צפרנים וטעמם ונמוקם על דרך האמת, with other notes on Lorya's treatises.

Written by זוסלן Kohen Papagei מגורשי פולדא, fin. כסלו ע׳ר׳ח 5445=1684 at הערמוט זקסין (Hessen).

Germ. Rabb. and squ. char.; 4to, paper, ff. 270. [Opp. 444 (Ol. 961).]

1858

The same as the preceding number.

Owners: The family of תאומים (Löb שנאבור ben Ahron and Aryeh Z'eb, Rabbi of Switzerland); their brother Yaqob mentions at end of MS. an accident which happened to his father, on the 2nd of Kaslew 5446=1685, on his journey from Worms to Neustadt.

Old Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 234. [Mich. 96 (Ol. 306).]

1859

1. Azulai's *a*. ס׳ מורה באצבע; *b* (fol. 38). ס׳ צפורן שמיר; *c* (fol. 79). קשר גדול; all three copied from the ed. of Livorno 5544.

2. Fol. 111. R. David Qamḥi's Mikhlol without the poem.

3. Fol. 147. ספר מציאת הידיעה, a treatise on chiromancy by a French Rabbi, copied from a MS. in Paris found amongst the MSS. of R. Y'hiel of Paris; it is divided into 119 §§, beg. פתח דברינו יאיר נתיב לא ידעו עין.

No. 1, *a* (Ol. 423), *b* (Ol. 731), *c* (Ol. 771), and No. 3 (Ol. 502), Germ. curs. char., paper; No. 2 (Ol. 455), Span. Rabb. char., vellum (the beg. is supplied on paper by Wolf Heidenheim); 8vo, ff. 186. [Mich. 44.]

1860

זבחי שלמי, R. Yaqob hal-Levi's (Nasi ben R'phael): *a*. Kabbalistical exposition on miracles and Messianic passages, 15 §§; *b* (fol. 17). ספר מחמשים סודות, according to Naḥmanides (extracted from the שושן סודות); *c* (fol. 39b). ואלה הנוספים סודות, 10 §§, according to R. Y. Lorya. It was composed in the year 5410 or 5416 (ולישע)=1650 or 1656, when the author was already advanced in age.

Old Germ. curs. char. (autograph); 4to, paper, ff. 46. [Opp. 434 (Ol. 952).]

1861

R. Yaqob Ẓemaḥ's ספר נגיד ומצוה; it beg. ס׳ נ׳ מ׳ אשר בו נכללים כל מנהגים של הרב ז׳ל׳ה׳ה בקיצור אשר אני צמח סדרתי אותו בדמשק שנת ה׳ש׳צ׳ח ליצירה כ״ג לכסליו ובכאן בירושלים הוספתי מורה מקום מספר עולה תמיד וכתיבת יד הרב רבי חיים ז״ל ה״ה. Next comes the preface; the index (see No. 1863, 1) is not in the MS. Shorter than the edition; the order of the second part differs from the edition, it ends with the § טעם למה מצות עשה אשר הזמן גרמה נשים הם פטורים.

Written by Y'hoshu'a ben Y'hiel (Michel) at אמליש דארף, fin. on Sunday ר״ח כסליו 5470=1669.

Germ. curs. char.; 2 coll., fol., paper, ff. 99. [Opp. 123 (Ol. 900c).]

1862

The same work, beg. with the preface.

Ital. Rabb. char.; 4to, paper, ff. 156. [Opp. 490 (Ol. 1001).]

1863

1. ספר לחם מן השמים, the index to the preceding number, containing 118 §§, followed by others, headed דברים השייכים לסעודה וגו׳.

2. Fol. 56. שיר מספר היכלו קדש (No. 1589, 5), copied from a Kabbalistical book of R. M'naḥem Mendel, Rabbi at Premisl, by one of his grandsons.

3. Fol. 59. A Kabbalistical comm. on ברכת המזון and הגדה.

4. Fol. 70. The פרקי שירה, attributed to R. Heshel, Rabbi at Lublin. A great number of glosses by one of his pupils are to be found in the MS.

5. Fol. 73. Kabbalistical notes, headed (so) זאת העתיק אני מספר הקבלה.

Written at Wilna, fin. the 9th of Sh'bat 5411=1651.

Owner: Yiẓḥaq (Isac) ben Mord'khai יאליש of Cracow. Many other names are to be found in the MS.

Germ. curs. char.; 8vo, paper, ff. 78. [Opp. 740 (Ol. 313).]

1864

R. Yaqob Ẓemaḥ's ספר משיבת נפש (No. 1714, 2).

Germ. curs. char.; fol., paper, ff. 49 (without the blank leaves). [Opp. 121 (Ol. 900).]

1865

The same work.

Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 180. [Opp. 489 (Ol. 1000).]

1866

Another copy of the same.

Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 138. [Opp. 488 (Ol. 1000).]

1867

ספר קהלת יעקב, the second part of ס׳ אוצרות חיים (No. 1700), collected and annotated by the same; it beg. with the index, followed by שער חסדים וגבורות, ends with ש׳ הגלגולים.

Span. Rabb. char. (autograph); 4to, paper, ff. 390. [Opp. 541 (Ol. 1046).]

1868

שער הכללים, extracts from the preceding work made by 'Ezriel. At end are some notes on the Zohar.

Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 13. [Opp. 558 (Ol. 1063).]

1869

His collectanea made from Lorya's works, beg. with סוד נטילת ידים, ends with סוד יבום וחליצה. The date of 5472=1712 occurs on the title-page.

Ital. Rabb. char.; 4to, paper, ff. 98. [Opp. 465 (Ol. 980).]

1870

His ספר רנו ליעקב, Kabbalistical expositions of biblical and thalmudical passages (chiefly practical Kabbalah). Fol. 112. A chapter headed כוונת התפלה כסדרן (extracts from No. 1889). From fol. 155 to end are notes (chiefly supplements to other books, headed מה . . . ששייך), in which names of many Rabbis of Safed occur; the one on fol. 178b is dated Thursday night the 21st of Ḥeshwan 5325=1564.

Ital. Rabb. char.; 8vo, paper, ff. 188. [Mich. 30 (Ol. 774).]

1871

1. The same as the preceding number (less at end, but more glosses).

2. Fol. 57. תיקון סופרים, Kabbalistical rules for writing a Pentateuch roll according to R. Y. Lorya, by R. Mosheh Zakkuth, addressed to R. Yiẓḥaq, Rabbi at Posen, whose answer beg. (fol. 67b) הנה שלח אלי מנחה החסיד כמה״ר״ם זכותא מוונציאה הבירא ספרא מצה שמורה שחיבר בעל טוב הארץ.

Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 69 (without the blank leaves). [Opp. 554 (Ol. 1059).]

1872

צמח כאן כתבתי בחי[נות] שיש בהם הפרש באדרא רבא בין א״א לז״א והם דרך כללים.

[קול ברמה], commentary on the Idrâ, by R. Yaqob ben Ḥayyim Ẓemaḥ (the Bodleian has no printed copy), with the index at end. Fol. 257. His דרושי המלכים, according to the tradition of R. G'dalyah hal-Levi; and fol. 263, a similar appendix, headed כ׳ המ׳ של הרב ע׳כ׳מ מכתיבת ידי מורי׳ הא׳ר׳י ז׳ל׳ה׳ה. At end ז׳ל׳ה׳ה.

Ital. curs. char.; 4to, paper, ff. 275. [Opp. 545 (Ol. 1050).]

1873

The same as the preceding number.

Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 210. [Mich. 232 (Ol. 749).]

1874

The same as the preceding number with an appendix between the two דר׳ המלכים.

Copied by R. Sh'muel of Krotoschin.

Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 249. [Opp. 542 (Ol. 1047).]

1875

קול ברמה without the index and without any appendix. The author finished it on the 5th of Abh 5403=1643 (end of the preface).

Copied by 'Ezriel ben R. Sh'muel of Krotoschin, fin. the 25th of Nisan 5470=1710.

Span. Rabb. char.; 4to, paper, ff. 240. [Opp. 544 (Ol. 1049).]

1876

The same as the preceding number.

Germ. curs. char. (text, squ. char.); 4to, paper, ff. 180. [Opp. 543 (Ol. 1048).]

1877

The same work.

Copied at Breslau, fin. the 5th of Adar 5465=1705.

Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 122. [Mich. 508 (Ol. 750).]

1878

The same work.

Copied by Y'ḥiel Mikhel at Hamburg, fin. the 25th of Thishri 5484=1723.

Germ. curs. char.; fol., paper, ff. 155. [Mich. 444 (Ol. 523).]

1879

ספר יודעי בינה, R. Mosheh Zakkuth's comm. on the Zohar of Genesis, beg. דף א׳ פתח ר׳ חזקיה כשושנה בין החוחים עיין פ׳ שמות, ends with the sections ויצא. The copyist states עד כאן מצאתי בשם הר׳מ׳ז. After דף ל״ג a lacuna is mentioned; in the following section the author mentions the works of וגם פי׳ רב א׳ ר׳ח׳ו ר׳מ׳ק and פסי גדול בישראל שהניח ר׳י׳ח נ׳ר׳ו בידי ספרו והוא פי׳ על פר׳ בראשית ונח ולך לך אין עוד וכפי מה ששמע הר׳י׳ח אומר שהיה רב שהרביץ תורה בק״ק טריפולי ממערב ושמו ר׳ שמעון לביא ז״ל והוא הר׳ש׳ל הנזכר בדברינו.

Span. Rabb. char.; 4to, paper, ff. 292. [Opp. 470 (Ol. 984).]

1880

The same as the preceding number. Ff. 73 to 83 are loose leaves, containing a fragment of the same commentary.

Old Germ. curs. char.; 1 and 2 coll., fol., paper, ff. 155. [Opp. 108 (Ol. 890 B).]

1881

1. The same as the preceding number, ends with fol. 17 of No. 1879.

2. Fol. 27. The short comm. (see No. 1884, 1) on the Zohar by the same, beg. רבי חזקיה פתח מ״כ בליקוטי פקודא דף י״א ע״ב הנה כתמו של תלמידי הארי ז״ל, ends עולם.

3. Fol. 116. The same on the section ויגש, beg. פי׳ ויגש דף ר״ה ע״א קד ברא ק׳ב׳ה עלמא.

4. Fol. 138. On Exodus up to בשלח, identical with the following number.

Nos. 3 and 4 are by the same hand as the following number.

Nos. 1, 2, Span. Rabb. char.; Nos. 3, 4, Ital. Rabb. char.; 4to, paper, ff. 182. [Mich. 156 (Ol. 313).]

1882

His comm. on the Zohar: *a*. On Exodus, beg. והמשכילים וגו׳ מדלן מלות יזהירו; from משפטים the shorter redaction (No. 1884, 1). *b*. On Leviticus, beg. דף י״ב ע״א ר״א פתח שאל לך אות מעם ה׳ אלקיך מ׳ד׳לן. *c*. On Numbers

and Deuteronomy, beg. דף ק״ז ע״א בשעתא דברא וכו׳ רצה להורות מעלה.

Ital. Rabb. char.; 4to, paper, ff. 173, 181, 271. [Opp. 512, 511, 513 (Ol. 1021 III, II, IV).]

1883

The same as the preceding number.

Copied by 'Ezriel of Krotoschin for the Rabbi (R. D. Oppenheim?) of Prague, fin. up to כי תצא (incomplete, stated (ע״כ מצאתי) on Sunday the 9th of Adar (ראשון) 5470=1710; האזינו was fin. on Tuesday the 28th of Ḥeshwan 5472=1711.

Germ. curs. char. (from fol. 83 of the 3rd vol. Span. Rabb. char.); 4to, paper, ff. 247, 196, 252. [Opp. 515, 516, 517 (Ol. 1022, 1023, 1024).]

1884

1. פירושי זהר, short notes on the Zohar of Genesis and Exodus by the same, beg. כתוב בליקוטי חדשים שלי דף פ״ג א׳ וז״ל אין כח במלאך.

2. Fol. 137. A Kabbalistical comm. on prayer, beg. כשאדם קם ממטתו צריך לטהר עצמו, with a passage from the Zohar relating to the prayers (fol. 245).

3. Fol. 227. פרק השירה, beg. גמור בכל לבבך (printed), with marg. notes.

Owner: איש נר.

No. 1 (Ol. 624) and the glosses of 3, Ital. curs. char.; Nos. 2 and 3 (Ol. 495), Span. Rabb. char.; 4to, paper, ff. 232. [Mich. 495.]

1885

The same as No. 1 of the preceding number, beg. דף א׳ אין כח.

Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 253. [Mich. 192 (Ol. 648).]

1886

1. The same work (blank leaves).
2. Fol. 164. ספרא דצניעותא, with Lorya's comm.

Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 295. [Mich. 151 (Ol. 234).]

1887

The same as No. 1884, 1, on Genesis (at end some passages more), beg. מ״כ בליקוטי הקונטרסים ר׳ אבא חיבור (so) ספר הזוהר.

Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 129. [Opp. 514 (Ol. 1022).]

1888

ספר מזכה הרבים, R. Mosheh Zakkuth's (?, see Steinschneider, Cat. Bodl. col. 1989) comm. on passages of the Zohar, divided into seven parts, the first of which is headed חלק מאמרים על התורה, the last חלק מאסף מאמרים שונים. The work was fin. at Mantua on Monday (Ḥanukkah) 5383=1622.

Ital. curs. char. (autograph?); fol., paper, ff. 193. [Opp. 120 (Ol. 899).]

1889

1. His comm. on the daily prayers and on those of Sabbath. On fol. 5 is R. Y'hudah hal-Levi's liturgical piece, beg. יום לך אערך.

2. His liturgical pieces, beg. *a.* אני מפקיד יחידתי (fol. 133); *b.* משוך אל חוט חסד (fol. 134); *c.* אל האמץ רוחי (fol. 134[b]); *d* (for Sunday). אל אל גדול יודו פלאו (fol. 135); *e.* מי זה הקדים או מי שלם; *f* (for Monday). קיר לבי יחיל ויהים.

Ital. curs. and squ. char.; 4to, paper, ff. 139. [Mich. Add. 32.]

1890

His ספר תקון סופרים (No. 1871, 2) without R. Yiẓḥaq's answer.

Copied in the year 5438=1678.

Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 8. [Opp. 569 (Ol. 1037).]

1891

The same as the preceding number.

Old Germ. curs. char.; 8vo, paper, ff. 10. [Opp. 747 (Ol. 320).]

1892

1. רמזי סוכה ומזמור כאיל תערוג, on the mystical signification of the Sukkah and of other commandments according to R. M. Zakkuth.

2. Fol. 31. Kabbalistical treatise on the writing of the passages contained in the phylacteries according to R. Y. Lorya.

3. Fol. 43. Kabbalistical notes on mysteries and on passages of the Zohar and of the Zohar Ḥadash according to Y. Lorya and M. Zakkuth, collected by a pupil of the latter. There are glosses by 'Ezriel.

Ital. Rabb. char. (the glosses Germ. curs. char.); 4to, paper, ff. 91. [Opp. 553 (Ol. 1058).]

1893

The same as the preceding number.

Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 84. [Opp. 552 (Ol. 1057).]

1894

1. ספר שבולת של לקט בסוד הפרשיות, scattered notes on the Pentateuch and Canticles, by Y. Lorya, collected by M. Zakkuth, beg. והארץ היתה תוהו ובוהו כי קודם ז׳ תחתונה.

2. Fol. 140. The latter's annotations to אוצרות חיים, collected by one of his pupils.

At beg. of MS. are Kabbalistical figures.

Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 153. [Mich. 97 (Ol. 800).]

1895

R. Mosheh Zakkuth's notes on Lorya's ספר הכוונות.

Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 30, (slightly injured.) [Opp. 620 (Ol. 1312).]

1896

1. דרושים according to Lorya, collected from M. Zakkutho's works by one of his pupils, beg. ידוע הוא שהבורא ית׳ עלת העלות.

2. Fol. 92. לקוטים חדשים by the same, beg. ענין מה דרוש מה׳ר׳ח זל להר׳ש׳ם זל. Fol. 117. שר״זל כל ל״ת,

Kabbalistical chapter, beg. כשרצה המאציל העליון לברוא העולם, followed by other דרושים. On fol. 138 collectanea, headed אלו החרושים לקטתי מכתבי הר״ן זל ונ״ל שהם מהרב מנצורי ז׳ל׳ה׳ה, beg. התתקער דורות היו מקבלים הארה מן המות.

Ital. curs. char.; 8vo, paper, ff. 150. [Mich. 89 (Ol. 151).]

1897

זמיר עריצים יענה, Kabbalistical interpretations of the liturgical piece beg. with those words; it beg. סוד השיר הוא על אופן זה כי נקרא זמרה מלשון כרמך לא תזמור, ends ורוח מפריש בין תרווייהו (No. 1796, 3), followed by an appendix, beg. א״ע אמצעית׳ נטיל לתרווייהו (incomplete).

Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 30. [Opp. 496 (Ol. 1007).]

1898

אור ישראל of Yisrael Yafeh (the Bodleian has no printed copy). The preface of part II is dated the 27th of Kaslew 5452=1691.

Germ. curs. char. (autograph); fol., paper, ff. 493. [Opp. 133 (Ol. 910).]

1899

תפארת צבי, Kabbalistical notes and homilies on the creation, according to the Zohar, to R. Y. Lorya and other authors, by R. Hirsch ben Y'rahmeel האטל.

Germ. curs. char. (autograph); fol., paper, ff. 256. [Opp. 140 (Ol. 917).]

1900

Kabbalistical treatises of Nehemyah Hiyya Hayyun.

1. A fragment, beg. ריש הורמנתא דמלכא כתרדא״ק; the second § beg. ואני נח מגיד לך סוד נעלם; the author quotes his work עז לאלהים and refers to 3 of this number.
2. Fol. 7. שלהבת יה (printed).
3. Fol. 40. נחש הנחשת, controversies against Yoseph Irgam.

Span. Rabb. char.; 8vo, paper, ff. 97. [Opp. Add. 8vo, 8.]

1901

Kabbalistical collectanea of Mosheh Hayyim Luzzatto. 1. תיקונים חדשים; 2 (fol. 121). A Kabbalistical comm. on the passage ר׳ יהודה היה נותן בהם סימנים; 3 (fol. 123). On the prayers of Minhah, composed 5543=1783; at end כל מה שנכתב לעיל עלה יפה בפני מורי ורבי ישראל נ׳ר׳ו; 4 (fol. 125). ללילי שבתות; finished 5489=1729.

Ital. curs. char.; 4to, paper, ff. 125. [Reggio 31.]

1902

His ח׳ל׳ק פתחי חכמה, an introduction to the Kabbalah, consisting of 138 §§, with a commentary. The first § beg. יחוד הא״ס הוא שרק רצונו ית׳ הוא הנמצא ואין שום רצון אחר נמצא; the last beg. סדר הזיווג הוא שבהיות הנוק׳ נכללת מכל העולמות התחתוני׳.

Ital. Rabb. char. (autograph?); 4to, paper, ff. 151. [Reggio 30.]

1903

1. דרכים טובים, R. Mord'khai Heksclier's treatise on the figures of the letters of the alphabet, divided into chapters, headed דרך; it ends with the letter י. At the beg. are two leaves containing a friend's remarks on the book.
2. Fol. 81. Levi ben Gershom's מלחמות ה׳, beg. I. 32, ends III. 40.

No. 1 (Ol. 156), Germ. curs. char. (autograph), paper; No. 2 (Ol. 426), Germ. Rabb. char., vellum; 4to, ff. 190. [Mich. 527.]

1904

ספר קרבן משה, Kabbalistical treatise on the figures of the letters of the alphabet, by Shimshon Aryeh ben Mosheh Abraham Friedberg, composed at Hamburg, fin. the 7th of Adar 5543=1783, when a young man. It is dedicated to the memory of his father, whom he lost at the age of two years; and he was brought up by his grandfather מיכל. It beg. קרבן ראשית להקים את האוהל אוהל מועד.

Germ. curs. char. (autograph?); 4to, paper, ff. 130. [Mich. 323 (Ol. 769).]

1905

1. ספר קרבן משה.
2. Fol. 141. ספר ליקוטי בנימין, notes on passages of the Pentateuch, collected from various modern Rabbis (their names are given) by Binyamin (Wolf) ben Shimshon Heidenheim.

No. 1 (Ol. 770), No. 2 (Ol. 368, autograph), Germ. curs. char.; 8vo, paper, ff. 220. [Mich. 48.]

1906

1. תוקף יין, Kabbalistical interpretation of the ceremonies relating to Purim, by Nathan Nat'a, Rabbi at Ungarisch Brod.
2. Fol. 15. His ספר הברית, on the ceremonies in connection with circumcision.

Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 31. [Opp. 564 (Ol. 1069).]

1907

1. R. Mosheh ben Yizhaq's introduction and his סוד מרגלים (No. 1705, 6, without the additions).
2. Fol. 5. [Giqatilia's] ספר שערי אורה.
3. צפנת פענח, R. Yoseph's comm. on Ibn 'Ezra (No. 233, 1).
4. Fol. 254. Kabbalistical notes on the names of God, extracted from the books of El'azar of Worms and of R. Shesheth, of the מאירות עינים (so); one is headed ושאלתי מו׳ הר׳ יורא הדרשן האשכנזי ז״ל.

Copied by Mosheh ben Sh'lomoh Lorya (end of 3).

Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 269. [Opp. 483 (Ol. 951).]

1908

לקט אלחנן, Elhanan of Brody's (ברודא) notes on the prayers, with ethical sentences extracted from the Zohar, the books of Lorya, the ש׳ל׳ה, and others.

Germ. curs. char.; 2 coll., 4to, paper, ff. 123. [Opp. 462 (Ol. 977).]

1909

משכן העדות, a Kabbalistical treatise on the ceremonies compiled by Habhibh (?, the poem at beg. has the acrostic of אני הצעיר חביב) from the tradition of R. Y. Lorya and R. Abraham Galanti. The preface beg. אמר מורינו צריך אתה לדעת שראשי תיבות של אלה מועדי ה׳; the treatise beg. with ענין המלקות, ends with ענין בין המצרים. There are many lacunae.

Ital. Rabb. char.; 4to, paper, ff. 50, (it is bound with a few printed leaves.) [Hunt. 520 (Uri 382).]

1910

דן ידין, Shimshon ben Pesaḥ's comm. on the book הקרנים (printed).

Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 41. [Opp. 420 (Ol. 940).]

1911

1. Commentary on the Zohar (beg. wanting) by Abraham ben Sh'im'on היידא of Prague. It ends ועיי׳ פ׳ נח דף נ׳ ע״ד והכבד והיותרת ובהם המרה והטחול הם.

2. Fol. 75. [R. Lipmann's ספר נצחון, printed.] The date of the convert פסח is in the MS. the 14th of Elul 5149=1389.

3. Fol. 118. R. Yoseph Giqatilia's (גיקאטיליי׳) notes on the Moreh N'bhokhim, beg. ... פ״י״ג אח׳ז׳ל וכל העם ... הכוונה כי מקבלי התורה מכוונין למנין צורת ד׳ מחנות שכינה.

4. Fol. 148. ... לקט שושנים אגדותיו של החכם, 56 §§ extracted from R. Yizḥaq of Acco's מאירת עינים, beg. ... אמר ראיתי סוד גדול באמתת מעלת מטטרון וזהוא (so) דע למשה נקרא שמו פסקון איטמון סוגרון.

5. David ben Y'hudah's (בן החסיד) Kabbalistical treatises: *a* (fol. 171). סודות של מעשה בראשית, beg. ... אתה צריך לדעת כי הגלגלים נקראים שמים ...; *b* (fol. 180b). מעשה מרכבה, beg. ה׳ק׳ב׳ה הוא רם ונשא שנ׳; *c* (fol. 182). אתחיל לכתוב פרקי בשכלים הנבדלים שהם בין עולמות המרכבה ובין עולם הספיר׳, containing 20 chapters; *d* (fol. 192). ספר הגבול (here ben Y'hudah he-Ḥasid), chiefly on the names of God, beg. ... אמר שמור רגלך באשר תלך ... זה הפסוק מוכיח שצריך האדם להזהר עצמו. There is an additional note of the copyist (fol. 193b).

6. Fol. 196. [R. Abraham Abu-l-'Afia's ?] Kabbalistico-philosophical treatise, beg. החלק השלישי בביאור קצת מדברי הקבלה אשר בדברי חכמי המחקר עליה אף כי נתבארו מזה הרבה עניני׳ לא אניח מלזכרם שנית בתוספו׳ ביאור להיות החלק הזה מספר׳ בעצמו ונימוקו עמו; it is divided into five chapters, of which the first treats אצילות. At end a note by the same on the book Y'ẓirah.

7. Fol. 206. R. Mord'khai Comtino's comm. on Maimonides' logical treatise (incomplete; Paris, 681, 4).

Old Germ. curs. char. (by different hands); 1 and 2 coll., 4to, paper, ff. 228. [Opp. 519 (Ol. 1026).]

1912

1. Notes on passages of the Zohar on Exodus and Numbers, by R. Löb פרלוק.

2. Fol. 36. His (?) סדר א״ב ע״פ הסוד.

Germ. curs. char. (autograph ?); 4to, paper, ff. 49, (without the blank leaves.) [Opp. 520 (Ol. 1027).]

1913

1. R. Ber's notes on a few passages of the Zohar, addressed to R. Y'sh'ayah, Rabbi at אויסטרא.

2. Fol. 3. A Kabbalistical chapter, headed סדר פדיון.

3. Fol. 5. פרי עץ החיים, part II (טעמי המצות).

4. Fol. 43. A Kabbalistical chapter, headed מאמר הזוהר שנגלה להא׳ר׳י והוא מפתח לעץ החיים ולאידרא קדישא רבא וזוטא.

5. Fol. 110. ספר אחיטוב of R. Matathyah (No. 1372, 3). At end a note of a controversial character on שילה, reported in the name of מה׳ר׳ל.

Copied by Mord'khai לבית אהרן ben Yisrael Mosheh כ״ץ.

Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 144. [Opp. 406 (Ol. 926).]

1914

ספר ישׂשכר, Kabbalistical comm. on the daily prayers, by Yisaskhar (בער) ben R. Yisrael hal-Levi (the next word is effaced). It is collected from many books, enumerated in the preface, but chiefly from the שני לחות הברית, and divided into 13 chapters. The author says at beg. of the preface, הלכתי בגולה ע״י צר הצורר יון הרשע י׳מ׳ש מתושבי הקהילה המפוארה. בכל פאר ותהלה ק״ק ווילנא.

Germ. curs. char. (autograph ?); 4to, paper, ff. 428. [Opp. 644 (Ol. 1478).]

1915

1. Fragments of שיעור קומה (beg. wanting ? see hap-Palit, No. 65), beg. אדיר [מלך], the 2nd § beg. ר׳ נתן תלמידו של ר׳ ישמעאל אומ׳ אף מחוטם נתן לי מדה, the 3rd beg. אמ׳ ר׳ ישמעאל כשאמרתי את הדבר הזה לפני ר׳ עקיבא, the 4th ends אתה יי׳ אל תאחר. חסלת צלותא דאליהו. At end (fol. 19b by a recent hand) ע״כ ספר הבהיר ומתחיל עוד דף פ״א.

2. Fol. 20. The comm. on Canticles, attributed in the edition to Naḥmanides (see Steinschneider, Cat. Bodl. col. 756, and Jellinek, Beiträge zur Gesch. der Kabbalah, i. p. 39). The MS. has many variations from the edition, and is fuller in many passages. On fol. 31 כשושנה. הצמח שקורין לירי בלע׳ ויש לה ששה עלין; on fol. 78 (ed. 29d) קץ דניאל שהוא חמשת אלפים וק׳י׳ח; on fol. 80 ויהיו כל המלחמות והקנאות לבריאת העולם; עוברות לאלף שלש מאות שלשים וחמש הוא ה׳ אלפים ק׳ס׳ג לבריאת עולם.

3. Fol. 81. [ספר הבהיר], differs, especially towards the end, from the edition, preceded by Gematriyaoth on Psalm xxix.

4. Fol. 112b. יחודים שסידר הרב הקדוש הא׳ר׳י ז׳צ׳ו׳ק׳ל, beg. סומך ה׳ לכל הנופלים ר״ת ק״ה.

Span. Rabb. char. (No. 4, Ital. Rabb. char.); 8vo, paper, ff. 120. [Mich. Add. 61.]

1916

Passages of the Zohar and the Zohar Ḥadash, which are out of place in the edition.

Germ. curs. char. (modern); 4to, paper, ff. 14. [Opp. 546 (Ol. 1051).]

1917

זוהר חדש and תיקונים (different from the printed edition, Amsterdam 1701). On the margins are notes, sometimes בכאן חסר; on some places an Italian translation. The work is preceded by a minute index in alphabetical order.

Span. Rabb. char., by two hands (carelessly written); 4to, paper, ff. 213. [Mich. 337 (Ol. 236).]

1918

Commentary on the Idrâ of נשא, extracted from the book אמת ליעקב (of Yisrael Yaqob el-Gazi), beg. תניא א׳ר׳ש לחברייא . . . פי׳ א׳ר׳ש לחברייא עד מתי לא יתיישב השכינה.

Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 58. [Opp. 405 (Ol. 925).]

1919

ספר פרדס החכמה, Kabbalistical and Agadic collectanea on the Pentateuch. The author says in the preface, . . . מנורות מאירות מזהירות והם דרך הפשט ומדרש וסוד וקבלה ור׳מ׳ב׳ן ור״ח ור׳מ׳ב׳ם וכולם דברי אלהים חיים . . . וכל עץ בגן אלהים לא ידמה אליו מאשכנז הריחו בשמיו . . . וחכמי ספרד יעדוהו . . . וימצא בה נצח חיי ועניי ה״ה ר׳ בחיי . . . יוריע כל פשר אשר בצרור החיים צרורות החכם בעל הצרורות ומהם חכמי דבני צרפת וחידושי צרפת ומהם דעת חכמי התלמוד . . . The preface ends with the following passage: ראיתי להקדים לפני כל הפרשה הקדמת ר׳ בחיי שהם פשט ורמז ודרש וסוד וזהו נכנסו לפרדס ואחריו כל המפרשים וזהו פרדס החכמה בנוטריקון ואחרי אשר לקטתי הפרדס הראשון ומכרתיו לחכם אחד התחלתי ללקוט זה האחר ולהוסיף על הראשון דברים מהרבות . . . אלו הן הספרים שנלקט ונחבר מהם הפרדס הזה. ראש אומות בית אב ר׳ בחיי הדיין ז״ל ואחריו רבות דר׳ ישמעאל ומדרש תנחומא וחידושי צרפת וה׳ר׳מ׳ב׳ן וה׳ר׳ל׳ב׳ג ומאמרי התלמוד ומדרש חזית ומספר הגן וכד הקמח ומצרור המור ומסוי׳ (ומסורות?) וגימטריות אלו הם ספרי המדרש. וספרי הקבלה הם מדרש הנעלם וספר הזוהר וטעמי המצות ומראות הצובאות ומשערי אורה ומספר האורה וממשכן העדות ומתפוחי זהב ומארון העדות (the author is called אלברסני in the MS.) ומספר הבהיר ומפירוש האותיות ע״ד הקבלה ומאוצר החיים ובן זוהר ופנים חדשות ומהחדש. The author quotes also ספר חנוך, מדרש הזוהר הנסתר, מדרש רשבי בזוהר (together with הנעלם), מדרש הנסתר, מדרש הגלוי, and on fol. 110ᵇ ובקבלת ר׳ יצחק דיפוניא. There are marg. notes (injured in binding), headed (fol. 270ᵇ) אמר מבאע סט and אמה. The glossator quotes on fol. 263 Yoseph אלאשקר.

Owners: Sh'muel hal-Levi געילו (?); Masʿud.

Span. Rabb. char. (the first leaf is supplied); glosses, Or. curs. char.; 4to, paper, ff. 457, (last leaf injured.) [Opp. 226 (Ol. 286).]

1920

1. A Kabbalistical and allegorical comm. on the Pentateuch (beg. with חיי שרה, beg. wanting, lacuna from sect. שמות towards the end to beg. of כי תשא; interrupted between קרח and חקת by a fragment of the 1st chapter of Z'raḥyah hay-Y'wani's ס׳ הישר). Exodus beg. מי אנכי כי אלך . . . כלו׳ אני רואה עדין כחות העליונים מכוונים על מתכונתם; Leviticus beg. ויקרא . . . זאת הקריאה היא עלוי כי עכשיו עילהו שציוהו ענין הקרבנות, ends והם שניהם כגוף אחד ולפיכך ישתנו. The author quotes the Bahir.

2. Fol. 73. R. Nisim's comm. on Genesis (incomplete, ends xxii. 22), beg. of the preface wanting, ends והב׳ לשון מצטרפין לומר לצרף אותן אצל האמיתות הנרמזות בתורה מפי ה׳ר׳ש׳ב׳א ז״ל לבני פרובינציא. Next comes פירוש התורה להר״ן ז״ל. בראשית . . . מבואר נגלה שיסוד תורתי׳ הקדושה אשר עליו אדניה הטבעו הוא אמונת החידוש (beg. of the preface of No. 279, which is not to be found in No. 280).

No. 1 (Ol. 658), No. 2 (Ol. 659), Span. Rabb. char. (many leaves supplied in No. 1); 4to, paper, ff. 159, (last leaves injured.) [Mich. 341.]

1921

1. ספר הנבון, Kabbalistical comm. on Ezekiel i, beg. wanting, ends לכך סביב לכסא זו היא חשכת סביב תוכו חשמל בלי לסוכו.

2. Fol. 9ᵇ. The permutation of the letters of biblical passages for Kabbalistical purposes.

3. Fol. 22. אלפא ביתא דר׳ עקיבא, as printed in the edition of Paris 1866 (the MS. has a small introduction, and has at end a few lines more than the edition).

4. Fol. 23ᵇ. The biblical chapters used for the phylacteries.

5. Fol. 26. Kabbalistical comm. on Ezekiel i, beg. ויהי וגו׳ לשנה מזכיריה (so) שגנז ספר עשה (so) עד יחזקאל, ends כנפיהם פי׳ דומיה של. לא מצא׳ יותר.

6. Fol. 34ᵇ. אלו הן ז׳ אלפא ביתות, on the permutation of the letters of the alphabet.

7. Fol. 35. ביאור ע׳ שמות, Kabbalistical treatise on the names of God, beg. אלה הם ע׳ שמות של הק׳ הקדושים, ends מִדְרַשׁ בגימ׳ שֵׁם צַדִּיק כי שמו כשם.

Owners: Eliʿezer ben Qalonymos hak-Kohen; Elyaqim ben Elḥanan כ״ץ (fol. 18ᵇ).

Germ. Rabb. char.; 8vo, vellum, ff. 41. [Opp. 742 (Ol. 315).]

1922

1. Kabbalistical notes on passages of the Bible and the Zohar.

2. Fol. 104. אזמר, with the comm. of No. 1739, 2.

3. Fol. 126. דרושים, extracts from the אוצרות חיים, with glosses of ר׳מ׳ז, מה׳ר׳ן, מהר׳ב׳ך, and of anonymous authors.

Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 178. [Opp. 522 (Ol. 1029).]

1923

1. סוד פרקי אבות, beg. משה . . כי משה הוא אדון כל

החמשה הקנינים נאצלו בחמשה השגות הה״ד הנביאים, ends ה׳ קנני.

2. Fol. 22. סוד הקדיש, beg. יתגדל רמז לבינה ההר.

3. Fol. 26. The comm. on Canticles, attributed in the edition to Naḥmanides (see No. 1915, 2), agreeing with the edition, beg. מכאן מצאתי לכתוב ונח מצא חן, ends הט אזנך (ed. fol. 21b).

4. Fol. 74. סוד מרכבת יחזקאל [by Mosheh de Leon], beg. שער יסוד המרכבה בשם . . . ויהי . . . יש לדעת כי אין כי הכל פרשתיו ראוי להכנס לתוך עומק החכמה הזאת, ends לחכם לב וחוקר בסוד החכמה.

5. Fol. 90. פירוש היריעה הגדולה כפי מה שפירשה הר׳ ראובן הצרפתי, beg. דע לך כי כוונת המחבר האגרת הזאת ומה שכתב ביריעה מבואר הכל באור בקצת מקומות, ends מספיק למבין; the comm. is divided into twelve ספורים.

6. Fol. 149. A fragment on the tetragrammaton, beg. השם מתגלגל לי״ב שמות.

Owner: Sh'lomoh מר׳ אקאניילו (at beg.)

Ital. Rabb. char. (No. 6 carelessly written); 8vo, paper, ff. 154. [Mich. 35 (Ol. 555).]

1924

1. סדר עבודה של כל ימות השנה, 25 chapters on the ceremonies of the sacrifices to be used for recitation, consisting of extracts from the Thalmud, the Midrashim, and the Zohar, beg. חביבין ישראל שנקראו בנים למקום. On fol. 40 beg. the five chapters to be recited on the Day of Atonement.

2. Fol. 44. בית הרואה, a commentary on it, wherein הר׳ר׳ע and בעל ע״מ (M. 'Az. of Fano) are often quoted, also M'naḥem of Lonzano, the בעל עקדה, 'Ezriel טרבוט (ש׳ה׳ג I. 85), and the בית אלהים of Mosheh מטראני; on fol. 155 is a Masoretical note of R. Meir Ashkenazi. The author, who composed it for his father-in-law (חתני) R. Y'hudah ben R. Yonah ben R. Ahron of Pesaro, says in the preface, וכתבנוהו בזוהר הרקיע שלנו בהיכל עבודה שער התפלה.

Ital. Rabb. char.; 12mo, paper, ff. 158. [Mich. 7 (Ol. 112).]

1925

1. Kabbalistical comm. on the prayers, beg. after the introduction and a table אמ׳ המחבר א׳ע׳פ שרצוני לדבר וד׳ שמות בענין התפלה בלבד לא יתכן עזבי ענין גדול, ends אילו מברכה זו עד ד׳ פינותיו ראיתי לשום אותו על אופניו והמבין יבין. The author quotes the Bahir, the ס׳ העיון, the ס׳ הסגולות, and his own book המפליג.

2. Fol. 59. ספר הבטחון להר׳מ׳ב׳ן ז״ל (printed). At end נשלמו פירושי עשרים וששה פרקים לרב׳ . . .

3. Fol. 129. תפלת היחוד דר׳ נחוניא בן הקנה, beg. . . . שדי טהור בטוהר המציאות

4. Fol. 131. דרשא (so) מהרב ר׳ אברהם בר דוד ז׳צ׳ל לראש השנה, beg. ביום החמישי אין אומרים הרנינו, ends דדעתי׳ אכולי׳ עלמא יצא.

5. Fol. 143. Liturgical pieces: *a.* והוא רחום יכפר עון; *b.* קדיש יחיד, beg. אורה מאופל מכבודו להליבה (with the acrostic of אברהם), followed by the Agadic piece אר׳ יוסי פעם אחת הייתי מהלך; *c.* ברכו דיחיד (biblical verses); *d.* קדושת יחיד (Agadic passages); *e.* קדושת שבת, beg. אין כאל מעריצים (א״ב, with the acrostic of משה יצחק?); *f.* למוסף, beg. אל נערץ על סביביו בנוראות (א״ב); *g.* ליום טוב, beg. אוכלה היא ואוכל (כ א to), ends סליקא לך קדושתא; *h.* תפלת בעל תשובה שתיקן הר׳ אלעזר מוורמשא שקיבל מרבינו יהודה החסיד ז׳ל׳ה׳ה, beg. . . . בושתי לפניך (more than the edition); *i.* תחינה דהר׳ יהודה החסיד ז׳צ׳ל, beg. יוצרי כרוב רחמיך (with the acrostic of יהודה); *j.* תפלת השב, beg. אנא ה׳ חטאתי . . . וכזאת וכזאת עשיתי; *k.* חסדי יי אזכיר תהלות יי; *l.* אני חטאתי ואשמתי והרביתי חטאים לכנס; *m.* שתיקן מורינו (so) על חט (so) ורבינו יהודה חסיד מריונג שפורק, 11 lines, followed by a blank space; *n.* יי שפתי תפתח ולבי תכין; *o.* מי ימלל גבורות יי; *p.* תפלה מעין שמנה עשרה, beg. אשר . . . אתה עשית את השמים ואת הארץ; *q.* הנכנס לב׳ה׳כ עומד ואומר, beg. שתתן חלקי ב׳ב׳כ . . .; *r.* תפלה קצרה יפה להתפלל בכל יום, nine יהי רצון; *s.* יי יום לך אערך תחינה, 26 lines with various readings on the marg.; *t.* הבדלה על הכוס (biblical verses).

6. Fol. 155. ספר יסוד היראה, ethical rules in verse (incomplete, ends with שער הכבוד והשררה. See Dukes, Der Orient x. 520 and xi. 569).

Greek Rabb. char.; 4to, paper, ff. 163. [Opp. 659 (Ol. 1496).]

1926

עניין התפילות, on the mystical meanings of the prayers, 560 §§, beg. טעם למה תיקן דוד ע״ה לומ׳ הזכירות קודם התפילה, ends כונת המתפלל לשמות הקדש.

Greek curs. char.; 4to, paper, ff. 259, (stained.) [Mich. 303 (Ol. 252).]

1927

Continuation of above.

1. אלו סודות התפלה על סוד הקבלה מהר׳מ׳ב׳ן ת׳נ׳צ׳ב׳ה, beg. פיו ידבר בעיני נאה טוב, אדם מברך מאה ברכות. The author quotes the book חיי עולם.

2. Fol. 25. זהו פירוש סידור התפלות על דרך סוד מצאתי כתוב, beg. ברוך כלול מכל כח ממקור החיים, ends ה׳ תיבות כנגד ה׳ חומשי תורה.

3. Fol. 60. Extract from the Zohar, headed סוד הקטרת.

4. Fol. 163. פירוש ל״ב נתיבות תכמה, beg. זהו ענין הגבלת החכמים הקדמונים.

5. Fol. 165b. אלפא ביתא דר׳ עקיבא (printed).

6. Fol. 173. Naḥmanides' סתרי תורה הנגלה, beg. ראשון כל דבר שהוא ראשון וקדמון לכל והוא עולם שכל, comm. on the ten S'firoth. Next comes (fol. 176) a fragment, beg. עוד זה מה שראיתי בעניין פרה אדומה זה פירוש יין ימים ושנים ועתה מקרוב נתחדש לי. Fol. 179b. ידוע ומפורסם כי ר׳ז׳ל דברו במדרשיהם המשומר בענביו, beg. דרך משל.

7. Fol. 183. אגרת חמודות, treatise for the defence of

the Kabbalah, by Eliyyah (הרופא) Ḥayyim ben Binyamin מגיינאצאק, a contemporary of R. Yiẓḥaq Abarbanel (fol. 184b), beg. מאז גלית את אזני בכתב יד ימינך, ends ובפרט אלה יהיו לנגד עיניך תמיד ספר שבעה הכלות רבתי מדרש כונן מדרש ש׳ה׳ש ספר הבהיר וחפץ ה׳ בידיך . . . ; he composed it for the son of his host. Next come §§ by the same: *a* (fol. 222). Beg. כוונת העניין אצילי בני ישראל (at end גם אלו דברי האגרת); *b* (fol. 226). Beg. פירוש הצירופים והמספרים.

8. Fol. 230. עניין שמחות, on the ceremony to be observed by mourners, extracted from the Thalmud and its commentaries. Next come fragments: *a* (fol. 240). Headed טעם אמירת מזמורים מהשבוע בכל יום; *b* (fol. 242). Extracts from various comm. on passages of the Bible, Thalmud, and Zohar.

Ff. 245. [MICH. 304 (Ol. 552).]

1928

1. Common prayers with a Kabbalistical comm., chiefly extracted from the book שני לוחות הברית. On fol. 77 is R. Yiẓḥaq Lorya's liturgical piece, beg. כבה לך יצרי; on fol. 99, another, beg. אשא בכי נהי ויללה (א״ב).

2. Fol. 212. ספר טוב ראי, R. Yaqob Weil's treatise on בדיקה.

On fol. 210 is a figure of the ten fingers with the inscription of the ten S'firoth, dated ארם צובה (Aleppo) 5507=1747. At end is a formula of a קמיעה.

The copyist inscribed on fol. 193 the death of his father, Mosheh ben Yoseph (died on the 18th of Adar 5477=1717), and of his mother Esther, daughter of R. Z'bhi (Hirsch) סגל (died on the 23rd of Adar 5486=1726).

Germ. curs. char.; 8vo, paper, ff. 233. [MICH. 18 (Ol. 536).]

1929

Kabbalistical comm. on the common prayers.

Germ. curs. char. (modern); 4to, paper, ff. 97, (much injured.) [OPP. 660 (Ol. 1497).]

1930

Prayers for ר״ה and י׳ה׳כ with a comm. (not always Kabbalistical), beg. wanting. The author quotes the מה׳ר׳י׳ל מפראג נצחון and.

Written by Yoseph ben Yaqob, fin. the 8th of Kaslew 5323=1562 at גיילנהויזן.

Owner: Shim'on ben Efraim Y'hudah (fly-leaf).

Old Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 84. [OPP. 498 (Ol. 1009).]

1931

1. Kabbalistical prayers: *a*. For feast-days, סדר מועדים; *b* (fol. 18). סדר ההפסקה שלשה ימים; *c* (fol. 24). ת׳ש׳ך צירופי בראשית; *d* (fol. 40b). תיקונים. The book כנפי יונה is quoted.

2. Fol. 117b. The text of the ספרא דצניעותא, five chapters.

Or. Rabb. char.; 12mo, paper, ff. 54. [OPP. 773 (Ol. 162).]

1932

בקשות ע״פ הסוד, prayers with their mystical meanings, ends with עזרת.

Ital. curs. char.; 8vo, paper, ff. 45. [REGGIO 57.]

1933

1. ספר תפלת הדרך עם כוונותיה, prayers for travellers, with a Kabbalistical commentary.

2. Fol. 4. סוד בחורים, nine ethical dialogues of R. Elish'a פונטרימולי, composed at איבריאה, Siwan 5575 =1815. At end is a poem, followed by the list of books of which the author made use of, and the enumeration of his own eight works.

3. Fol. 35. סודות התפלה מבעל רוקח, El'azar of Worms' Kabbalistical comm. on prayers, beg. בברכת נטילת ידים י״ג תיבות כנגד שאו ידיכם.

4. Fol. 55. The same repeated.

5. M'naḥem 'Azaryah of Fano's: *a* (fol. 76). ס׳ עבודה רבה; *b* (fol. 86). ס׳ עבודה זוטא (printed).

No. 3 was written by Zalman Levi, fin. in the year 5470=1710.

No. 1 (Ol. 548), Ital. curs. char.; No. 2 (Ol. 549), Ital. Rabb. char.; Nos. 3 (Ol. 550), 4 (Ol. 551), and 5 (Ol. 551), Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 88. [MICH. 273.]

1934

Kabbalistical prayers for the ceremony of ספירת עומר.

Squ. char.; 12mo, vellum, ff. 60. [OPP. ADD. 8vo, 11.]

1935

Prayers for various occasions (Spanish rite; some composed from passages of the Psalms), with Kabbalistical מנהגים and פרקי שירה.

Ital. curs. char. (modern); 8vo, paper, ff. 96, (many blank leaves.) [OPP. 760 (Ol. 655).]

1936

1. Kabbalistical comm. on the liturgical pieces: *a*. On חד גדיא, beg. הנה מבואר בס׳ עץ החיים מהארי ז״ל; *b* (fol. 7). On אלי אלי בוראי, beg. השיר הזה נתייסד ע״פ מאמר הזוהר פ׳ פנחס.

2. Fol. 15. דרוש ר׳ יוסי בן זימרא, copied from a MS. of Ḥayyim Vital, beg. תחלת הכל הוא ביאור ענין אדם וחוה.

3. Fol. 38. ספר דרושים, according to R. Y. Lorya (extracts from the עץ החיים).

4. Fol. 79. R. Sh'lomoh el-Moli's ס׳ מאסף לכל המחנות (the Bodleian has no printed copy. Incomplete, ends with II. 6).

Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 86. [OPP. 521 (Ol. 1028).]

1937

תר׳י׳ג מצות בלשון הזוהר (according to the modern title-page), the 613 commandments collected from the Zohar (in the Chaldee idiom), ends with the 46th §.

Owner: Abraham ben David (Germ. curs. char.)

Greek Rabb. char.; 8vo, paper, ff. 25. [OPP. 737 (Ol. 310).]

1938

1. מדרש החכמה, Kabbalistical exposition of some commandments, beg. זה השער . . . כשברא ה׳ק׳ב׳ה את עולמו בששה ימים בראו ואותם, ends with סוד הקדיש.

2. Fol. 18. מדרש רות (Kabbalistical, printed).

3. Fol. 60. Commentary on the ten S'firoth (No. 1271, 3, with variations).

4. Fol. 71b. סוד השם ליריאיו, on mysteries, beg. כתי׳ אנכי יי אלהיך וכתי׳ אני אעביר טובי כל על פניך. סוד.

5. Fol. 87. A Kabbalistical fragment on creation, beg. אלה תולדות . . . בהבראם אמרו חכמים מכאן בראם כלומ׳ ה׳ק׳ב׳ה ראה שלש אותיות בתורה שבהן יסוד.

6. Fol. 89. A Kabbalistical fragment, beg. עשר מדות כבוד כלו׳ הויות רק היותן.

7. Fol. 92. מחברת שכל (according to the last words of a poem preceding the treatise), philosophical treatise on the 613 commandments, arranged according to the ten commandments, beg. נאם הגבר הזה איננו כותב חבורי זה למי שהורגל ולומד הרבה או קצת בספרי חכמינו הפילוסופים האלהיים הרב הגדול רבינו משה מימון והחכם ר׳ אברהם בן עזרא והרב ר׳ משה בר׳ נחמן והגאון רב סעדיה ז״ל ובשאר חכמי ספרד, ends וכל חכם אמתי אשר יסד מעשיו בחכמה יסיר ממנו סכלות ותעלומה ואזני חרשים . . . The first § in the preface beg. ברוך הרופא ומחיה מת, perhaps the name of the author.

8. Fol. 186b. פי׳ שם העצם, on the tetragrammaton, beg. אלהים משמים השקיף על נ״א ל״ה מ״ד א״א.

9. Fol. 190b. Another treatise on the same subject, beg. אלהים למדתני מנעורי וה״א א״נ.

10. Fol. 200. Allegorico-Kabbalistical comm. on the daily prayers, by Yizḥaq ben Ḥayyim Ẓarfathi, beg. ברוך כלול מכל כח ממקור החיים ומאור החיים, ends המצטיירים מן העולם שהוא כח מורגש. At end is a fragment, beg. (so) בשנת ה׳ר׳ס׳ב לב״ע בליל ד׳ כ״ב יומים לחדש מרחשון בעיר בדואה במדינת השררה מווניזייאה חלם חזה . . ., a dream in which the explanation of Psalm cxiv is communicated to the writer (Old Germ. curs. char.)

Owners: the MS. was sold by permission of the widow Esther ת״מ ממיישטו׳, daughter of R. Binyamin מפיזרו, on Friday the 26th of Tebheth 5247 = 1486, the names of the parties are erased (only the last word קרמיון is visible); Asher ben Sh'lomoh.

Greek Rabb. char. (different hands); 4to, paper, ff. 239. [Opp. 483 (Ol. 995).]

1939

Kabbalistical fragments concerning the ceremonies of Pesaḥ: *a*. קיצור כוונות לילי פסח על הסדר (repeated on a vellum tablet); *b* (fol. 2). ענין פסח ויציאת מצרים מספר הכוונות, beg. הלא ידעת כי הראשונים סלקו השכינה עד הרקיע השביעי; *c* (fol. 41). פירוש ההגדה על דרך הסוד, beg. הא לחמא כבר ביארנו כי פרעה היתה לו ידיעה ויניקה, ends with the § שאינו יודע לשאול.

Ital. curs. char.; 12mo, paper, ff. 64. [Mich. Add. 56.]

1940

1. עזרת ה׳, a treatise in dialogue between husband and wife for the defence of the ten S'firoth against Jewish-Spanish philosophers (an extract from a larger work), beg. אני האיש הידוע המפורסם שמי בגוים שמתי, at end לא מצאתי יותר בהעתק מגמתי מעיר לעיר.

2. Fol. 7. פי׳ י׳ס׳ב ע״ד ש׳ו׳ת, beg. מי יכריחני (No. 1254, 10).

3. Fol. 10. A chapter on the ten spheres, beg. אמר המחבר בעבור כי מספר הגלגלים וכוכבי לכת, the last two §§ are supplied by the author's son after the death of his father.

Span. Rabb. char.; 4to, vellum, ff. 10. [Mich. Add. 12.]

1941

1. ספר ערכי הכנויים, a treatise on the ten S'firoth, beg. עלה העלות כי הוא נמצא כל נמצא.

2. Fol. 57. ענין הנקוד והטעמים, a Kabbalistical chapter on the vowel points and the accents, beg. א׳ח׳ז׳ל ניקודא באורייתא דמשה כנשמתא בגופא דאינש.

At end of MS. is a poem by R. Shim'on לביא, addressed to the Kabbalist מנדיל, with the acrostic of the latter, beg. מכסה עלי שלחן.

Span. Rabb. char. (carelessly written); 4to, paper, ff. 60. [Opp. 504 (Ol. 1015).]

1942

1. ספר דור הפלגה, a comm. on the ten S'firoth and the tetragrammaton, beg. ונקרא סוד העמוקים לשאר כל הנמצאים, ends ודי לך בזה המעט שרמזתי בשמות הקדש כי אם תזכה עדיין תשמע ממני בעזרת האל יתברך ויתנשא. On fol. 38b ובמקום הזה כבר הפלגתי הפלגות גדולות בספר המצות.

2. Fol. 51. The comm. on the book Y'ẓirah, printed under the authorship of R. David ben Abraham (the MS. reads ה׳ק׳ן, on the marg. ה׳ק׳נ׳ט, instead of ה׳ק׳ן of the ed. fol. 4). At end is the fragment headed סדור שם המפורש.

Written by Eliyyahu hal-Levi for R. Efraim; No. 2 was fin. on Tuesday the 3rd of Tebheth 5159 = 1398.

On fly-leaf: Yizḥaq ben . . . promises (under the obligation of חרם) not to communicate the Kabbalistical information which R. R'uben will give him.

Greek Rabb. char.; 4to, paper (14½ leaves vellum at beg.), ff. 138. [Hunt. 525 (Uri 380).]

1943

1. Comm. on the ten S'firoth: *a*. ספר המפתח, beg. יתברך . . . ראשית לכל דבר הוא ראשון לכל וקדמון לכל ונעלם מכל האצילות; *b* (fol. 25). ספר מקור השכל, beg. שאלת ממני ידידי להדריכים (so) בדרך מישור; *c* (fol. 58, a fragment). Beg. כתר עליון בעבור שהלהב שיוצא ממנה מתפשט.

2. Various Kabbalistical chapters: *a* (fol. 62). Headed סוד עניין שמע ע״ד הנסתר; *b* (fol. 65). Headed זה סדר הייחוד ששאל ר׳ יהודה משפירא את ר׳ אליעזר מוירמושא, beg. האיך יש לנו לייחד שמו של הק׳ב׳ה; *c* (fol. 70).

Notes on the forms of the vowel points, beg. קבלה מסורה לנו מחכמים לחכמים ומזקנים לזקנים; *d* (fol. 73). An extract from the צפוני (No. 1651, 1) on the same subject.

3. Fol. 77[b]. R. Sh'lomoh (father of R. Yoseph Qolon) on the fifty-four names of God, beg. כתוב בס׳ שערי אורה זה הלשון בשער הראשון.

4. Fol. 89. R. Haya Gaon's answer relating to the ten S'firoth (No. 1565, 1 *a*).

5. Small Kabbalistical notes: *a* (fol. 92). Beg. בספר הבטחון שעשה ר׳ יהודה בן בתירא ירמיה היה מתעסק בס׳ יצירה; *b* (fol. 93). Extracts from the מאירת עינים (No. 1619, 1), בספר מצורף שחיבר מפי הרר׳ תנחום, ס׳ חסידים רבינו ברכיה ז׳צ׳ל, and some anonymous notes on the angels and on prayers.

6. Fol. 100[b]. A chapter on the ten S'firoth, beg. כתר עליון מחשוף הלבן היא נחל קדומים (incomplete), followed by some Kabbalistical sentences (incomplete).

7. Fol. 112. ספר עברונות, rules for calendar of the year 5342 = 1582 (the tables are incomplete), beg. צווה הק׳ב׳ה לחשוב תקופות ומזלות.

Written by Abraham ben R. Ẓ'bhi Hirsch; No. 1 *a*, *b* were finished on the 1st of Adar 5437 = 1677.

Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 142. [Opp. 487 (Ol. 999).]

1944

1. Notes on the ten S'firoth, beg. הנה עליון היריעה עגול א׳ חציו לבן.

2. Questions and answers: *a* (fol. 16). Beg. like No. 1554, 4 (Recanati without the comm. on prayers); *b* (fol. 23[b]). Beg. מי יבריחני (No. 1254, 10).

3. Fol. 28. Three comm. on the ten S'firoth, followed by the list of the thirty-two paths of wisdom.

4. Fol. 33[b]. [כתר שם טוב], attributed in the MS. to M'naḥem, disciple of El'azar of Worms (see Hist. Litt. de la France, t. xxvii. p. 473).

5. Fol. 36. R. Yoseph Giqatilia's (בן קטילה) ס׳ שערי צדק (incomplete, No. 1589, 2).

6. Fol. 44. Short sentences from the Thalmud of Babylon, beg. with K'thuboth כל דמקדש אדעתא דרבנן, ends with Babha Bathra, followed by chronological notes on the doctors.

7. Fol. 83. הודעות וגלוים, the enumeration of the commandments to be found in Proverbs, followed by ethical sentences from Ecclesiastes.

8. Fol. 86. Short casuistic notes, interrupted by short sentences extracted from—*a*. The Midrashim Thanḥuma, Thilim, and Samuel; *b*. The Siphré; *c*. The Thalmud of Jerusalem.

9. Fol. 121. Notes on Maimonides' Moreh han-N'bhokhim.

10. Fol. 132. A dictionary in alphabetical order on difficult words of the Thalmud, followed by Gematriyyaoth on proper names.

Ital. curs. char.; 4to, paper, ff. 163. [Opp. Add. 4to, 3.]

1945

1. Chapters on the ten S'firoth, ספר היחוד: *a*. Beg. זה ספר היחוד ראוי לכל החכמים לחזקו ולאמצו, ends ע״כ לשון המחבר; *b* (fol. 7). Beg. הראשונה יראת ה׳; the author quotes Naḥmanides.

2. Various Kabbalistical chapters: *a* (fol. 8). Beg. כל ברכה שאין עמה חתימה; *b* (fol. 14). Beg. אמר ר׳ חמאי מאי דכתיב וישא אהרן, the author quoted R. 'Ezriel; *c* (fol. 18). On the ten S'firoth, headed זה קבלתי מר׳ יעקב החסיד בר׳ יעקב ז״ל.

3. Fol. 29. Gematriyyaoth on בראשית and on other verses of the Pentateuch. The compiler quotes R. 'Ezriel, R. Mosheh, פי אדני אחי, R. El'azar of Worms, R. Yoseph ben Sh'muel (on בראשית, see No. 1637), and the Sepher hab-Bahir; on fol. 47 קבלה מענין התפלה מפי ר׳ אברהם חזן כאשר קבל מן החכם החסיד ר׳ יצחק ז״ל. At end לא מצאתי יותר בהעתק.

4. Fol. 73. Comm. on Ezekiel i, beg. בכתוב זה תמצא שבעים ושתים אותיות (No. 1551).

5. Fol. 121. R. El'azar of Worms' comm. on the book Y'ẓirah, פלאות מכוסות (printed).

6. Fol. 126. A fragment on the ten S'firoth, beg. יהי שם . . . עולם והיסוד הנעלם, attributed in the MS. to Naḥmanides.

7. Fol. 132. Recanati's introduction and commentary (No. 1554, 4).

8. Fol. 136. A Kabbalistical fragment on prayers, beg. תחלה אעירך על כוונת הברכות. Marg. notes on all treatises.

Written by Mord'khai ben Binyamin for R. Binyamin ben Yiẓḥaq.

Owners: the family רבא (M'naḥem ben Mosheh and Y'hudah) at Padua, 5265 = 1505.

Span. Rabb. char.; 8vo, paper, ff. 145. [Mich. 217 (Ol. 192).]

1946

1. Commentary on the ten S'firoth: *a*. Beg. דע כי יש לזעיר ונקביה שלשה שמות בעולם הבריאה; *b* (fol. 13). Recanati's introduction (No. 1945, 7).

2. Fol. 42. R. Y. Lorya's שלחן ערוך ע״ד האמת.

3. Fol. 99. The liturgical piece אזמר, with Yisrael Seruq's commentary.

4. Fol. 114. Kabbalistical notes on the alphabet and the ten S'firoth, beg. אמרו רז״ל אין תחלת דינו של אדם אלא על התורה.

5. R. Y. Lorya: *a* (fol. 130). On the tetragrammaton; *b* (fol. 137). ספר קיצור הכוונות.

6. Fol. 164. Notes extracted from R. Yaqob Ẓemaḥ's רנו ליעקב and others reported of R. Ḥayyim Vital.

7. Fol. 171. הפרת נדרים, הטבת החלום, and other occasional prayers, by R. Y. Lorya.

Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 176. [Opp. 557 (Ol. 1062).]

1947

1. Notes on the ten S'firoth, on the thirty-two paths of wisdom, and on the book Y'ẓirah (beg. wanting).

2. Fol. 8. ספר העיון, attributed to R. Ḥamai (incomplete, at end לא מצאתי יותר).

3. Comm. on the book Y'ẓirah: *a* (fol. 50). By Yoseph ben 'Uziel, beg. אמר מושל ביראת אלהים לי דבר

תם בכאן משנת אברהם ומשנת יוסף ישראל הזהב, at end בן עוזיאל ופי׳ אלפא ביתא; *b* (fol. 58). Attributed to R. Sa'adyah, different from the edition; *c* (fol. 97). By R. Mosheh Botaril (printed).

4. Fol. 174. A chapter headed שער הקמעים כאשר נתן אלי הר׳ יעקב הספרדי ז״ל.

5. Fol. 197. R. Mosheh Botaril's treatise on נקדות and other mysteries.

Nos. 1, 2, Span. Rabb. char.; No. 3 to end, Or. curs. char.; 4to, paper, ff. 206. [Opp. 448 (Ol. 965).]

1948

Drawings of the ten S'firoth, with short explanations.

Germ. curs. char.; 8vo, paper, ff. 6. [Opp. 743 (Ol. 316).]

1949

A roll, containing the ten S'firoth, an explanation on the Mercabhah, with the drawings.

Ital. Rabb. char.; vellum. [Hunt. Add. D.]

1950

מגן דוד, a Kabbalistical comm. on the form of the letters of the alphabet, beg. שאלת ממני ידיד נפשי אבאר לך צורות האותיות ומידתן וסוד ציורן. At end the elegy of R. Mosheh בירגל, beg. אצפצף מארץ (Zunz, Litg. der Syn. Poesie, p. 432).

Written by Y'hudah ben Yom-Tobh (Lipmann of Friedburg), fin. on Tuesday the 4th of Thishri 5473 = 1712.

Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 124. [Opp. 482 (Ol. 994).]

1951

1. סדר א״ב ע״פ הסוד, on the mystical sense of the alphabet according to the ס׳ התמונה.

2. Fol. 5. Fragment of ספר קן צפור.

3. R. Y. Lorya's commentary: *a* (fol. 30). (so) לזמר בשבחין; *b* (fol. 39). On ספרא דצניעותא and passages of the Zohar.

Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 71. [Opp. 403 (Ol. 923).]

1952

ספר האמונה, a treatise on the names of God, beg. after some notes, אלה דברי החכם כל יומא דעלמא נהור הוה נפיק, ends וגם שם לכתוב האדם יותר ממה שהוא כותב. The name of מאיר is pointed out (the copyist ?).

Span. Rabb. char. (carelessly written); 4to, paper, ff. 69. [Opp. 404 (Ol. 924).]

1953

1. Notes on the tetragrammaton, on mystical meanings of some ceremonies, on the ten S'firoth, and on the passage of the Khozri concerning the book Y'zirah.

2. Fol. 7. סוד התמונה, part II of the ס׳ התמונה, with the commentary.

3. On the tetragrammaton: *a* (fol. 24b). פירוש שם העצם, beg. כי אם בזאת ... אלהים משמים השקיף יתהלל ... ויהיה עצם הדבר על האמור; *b* (fol. 29b). Beg. אבא בגבורות אלהים ... ועתה בני החכם אייסר אותך כאשר ייסר.

4. Fol. 43. The comm. on the book Y'zirah, attributed to R. Abraham ben David (the same readings as No. 1942, 2), preceded by some Gematriyyaoth.

5. Fol. 102. סידור השם המפורש ב״ה, beg. זה השם הגדול הוא בן מ״ב אותיות.

Span. and Or. Rabb. char.; 4to, vellum, ff. 103. [Opp. 464 (Ol. 979).]

1954

1. ספר לקט הפרדס הבאתי מע״הק ירושלים תו״ב בכתב והעתק אותו סופר אחר מגוף הכתב אות באות מלה במלה, Kabbalistical collectanea, viz. of mystical sense, of prayers, ritual rules, commandments, and biblical passages, collected מזוהר ומהא״רי ז״ל וש״לה וש״ע ור״ח וספרי קבלות ומדרשים וגמרות. The preface beg. בכל ערב שבת קודש יביט ויראה האדם מה טיבו, followed by a prayer and concluded with the following passage: הספר הזה חצבתי ... על כן זה הספר קריתי ע״ש לקט שכחה ופאה כשמי שמתי. כאחד נמושים הלכתי. שיהא לזכרון ליוצאי חלצי ... באכנס בפרדס בגי׳ ב״מק כמו שמי ג״כ ב״מק ... כי לקח טוב נתתי לכם בגי׳ שמי עם הכולל לפק.

2. Fragments: *a* (fol. 113b). The grammatical book תוצאות חיים (No. 1495); *b* (fol. 119b). A wonderful history concerning R. 'Ezra ben R. Y'didyah (near Venice), copied from the autograph of R. Meir, Rabbi at Lemberg, who copied it from R. Mord'khai Yafeh's autograph; *c* (fol. 121). Kabbalistical comm. of the first commandment and some other passages; *d* (fol. 123). A prayer, headed מסירת מודעא בכל ע״רח; *e* (fol. 123b). A § headed געיא של תורה ונביאים.

There are references to another MS. of this work in pencil and blue ink by Dr. Steinschneider.

Germ. curs. char.; 2 coll. to fol. 111; 4to, paper, ff. 124. [Opp. 463 (Ol. 978).]

1955

1. נחלת יעקב, Kabbalistical miscellanea (chiefly extracts from the Zohar, the Thiqqunim, the Pardes, the קול בוכים, the פלח הרמון, and others), divided into two parts: *a* has fifteen chapters, beg. after the preface יסוד האמונה ועקר החכמה קדושה זו להאמין באמונה שלמה; *b* has two chapters, beg. כל הנמצא מהא״ס ב״ה עילת וסיבת כל העילות.

2. Fol. 76. A chapter on the defence of the truth of the Zohar, beg. ראיתי בני עלית חכמת הקבלה אשר ה׳ צבאות הותירה לנו שריד; signed, Yaqob ben Qalonymos.

3. Fol. 92. הסבא שבפרשת משפטים עם הפירוש לבעל הפרדס, R. Mosheh Corduero's comm. on passages of the Zohar, beg. מאן הוא נחשא עם היות דברים אלה בחלום בלא פתרון.

4. Fol. 270. שמועה בענין הגלגול, eight §§, beg. ראשונה כי רבים עד מאד אמנם יתחלקו לשני חלקים. Fol. 283. ספר כנפי יונה.

There is a loose leaf in the MS. with the following colophon: ביאור החכם לוי בן גרשום לספר אותות עליונות לארסטו קצור אבן רשד בעבור שדבר ... אני יחיאל ח״י

בכ"ר יואב כ'ת'ב ז"ל זה הביאור מספר באור החוש והמוחש וגם ביאורים אחרים לכמ' משה הרופא בכר' יצחק ז"ל והנה שאני פרוע מכולם עד היום ד' באב שק'פ'ב.

Written by Sh'lomoh ben Abraham ben Nun for Abraham bar R'phael ibn Yaqob at Venice; No. 2 was fin. the 27th of Adar, No. 4 on Sunday the 3rd of Thammuz 5396=1636.

Span. Rabb. char. (the text of Zohar squ. char., the last leaf by a later hand); 4to, paper, ff. 311. [Can. Or. 5.]

1956

1. Short extracts from the Zohar and other Kabbalistical books on the Pentateuch, arranged according to the Sidrâs; it is preceded by the chapter chiefly on the S'firoth, beg. כשברא הק'ב'ה, of No. 1938, 1.

2. Fol. 31. מאמרים מתיקונים שלא מצאתי אותם בדפוס לי"א (different from No. 1917).

3. Fol. 64. ליקוטי מאמרים ממקובלים מתחלפים לי"א. The compiler quotes Recanati, Sh'lomoh Molkho, and R. Abraham.

4. Fol. 76. Abraham [Abu-l-'Afia's] סתרי תורה ע"י מפתחות (MS. De Rossi 141?), mystical comm. on the Pentateuch, divided into five parts: *a.* מפתח החכמות; *b.* מ' השמות; *c.* מ' הקרבנות; *d.* מ' הספירות; *e.* מ' התוכחות; the MS. has only the first part. It was composed at the request of seven friends at Messina and Palermo. The preface beg. אמר אברהם המקבץ נדחי סתרי תורה.

5. Fol. 120. *a.* שער היראה, *b.* ש' אהבה, and *c.* ש' התשובה (incomplete), from the compendium of ראשית חכמה (printed). At end of MS. are some notes in Arabic by a later hand, mostly entries of various subjects.

Written by Abraham ben M'shullam מאנאנילו (see No. 1663) at אסטי; No. 4 was fin. on the 16th of February 5343=1583; No. 5 *a* on the 20th of August 5341=1581; he began on that day the copies of M. 'Az. of Fano's כללי ס' פרדס רמונים and פלח הרמון from the autograph in possession of R. Yaqob ben Mord'khai פוייטו; No. 5 *b* on the 16th of October 5342=1581.

Ital. Rabb. char.; 4to, paper, ff. 165. [Mich. 236 (Ol. 373).]

1957

1. ספר חמש יריעות, Kabbalistical treatise, beg. כשעלה רצון א"ס להוציא מחשבתו. At end ע"כ הוא מס' יריעות ממ'ר'ן ז"ל.

2. Fol. 68. S. Thabbon's translation of the Moreh han-N'bhokhim, beg. with I. 46, followed by the index of the biblical passages (ends with ואתחנן).

No. 1 (Ol. 304), modern Rabb. char.; No. 2 (Ol. 427), Span. Rabb. char.; 4to, paper, ff. 217. [Mich. 532.]

1958

1. Kabbalistical collectanea, beg. שאל השואל מי יבריחני (No. 1254, 10).

2. Fol. 2. שלחן ערוך ע"ד האמת (No. 1562, 6).

3. Fol. 26. התחלת החכמה סדר האצילות וסדר א"ס, 76 chapters, beg. like No. 1515, 3.

4. Fol. 43. לימודי האצילות.

5. Fol. 53. עולם הבריאה, with marg. glosses, signed א'ב'י'ר.

6. Fol. 67. The chapter of R. Yisrael Seruq, beg. like No. 1735, 4.

7. Fol. 72. Additions to a chapter on the ten S'firoth.

8. Fol. 77. סוד הצמצום ומלבוש ואויר קדמון ואדם קדמון.

9. Fol. 89. סוד מתקלא.

10. Fol. 90. פרטי עולם האצילות, with glosses from אביר, followed by some other סודות.

11. Fol. 96. ספרא דצניעותא, with the comm. of No. 1819, 10.

12. Fol. 113. ספר כנפי יונה, five parts.

13. Fol. 184[b]. סוד אדרא זוטא.

14. Fol. 203. סדר רחיצה גדולה שתיקן הלל הזקן.

15. Fol. 207. הקדמה להבין הקונטרס הראשון.

16. Fol. 214[b]. סוד והחיות.

17. Fol. 215. מאמר יונת אלם, part I, incomplete (ends with the beg. of the 33rd chapter, followed by blank leaves).

18. Fol. 281. Several Kabbalistical notes, extracts from Lorya's books.

19. Kabbalistical comm. on passages of Esther and other biblical passages, extracted from Lorya's books (beg. wanting, different handwriting).

20. Fol. 368. A Kabbalistical fragment, beg. מן הידוע שתורתנו הקדושה נתונה בכ"ב אתוון.

21. Fol. 370. Gematriyyaoth and סודות, chiefly on passages of the Zohar.

Germ. curs. char.; fol., paper, ff. 371. [Opp. 134 (Ol. 911).]

1959

Other Kabbalistical collectanea.

1. Notes: *a.* שם של ע"ב אותיות; *b* (fol. 19). קבלה מחכם צרפת; *c* (fol. 23). A prayer of R. M'nahem Recanati; *d* (fol. 55[b]). R. Mosheh Botaril's פתיחת הלב; *e* (fol. 61). מצאתי כתוב בשם הרמבם ז"ל; *f* (fol. 65). וזה קבלה מהר'מ'ב'ן מפי ר' מאיר לטאל ז"ל.

2. Fol. 65. A treatise headed וזה נקרא הכלאדור עשה רש'ב'י לר' אליעזר נתן לי שמואל העדני בן ישוע זל'ה'ה הבא מספינה אשר מצא מכתיבת רש'ב'י בספר אשר טמן בעופרת. The author quotes R. 'Amram Gaon, R. Y'hudah Ḥasid, and R. Mord'khai Ashkenazi.

3. Fol. 97. A chapter headed כאן אכתוב העשבים מכל הפייאנטי.

4. Fol. 98. ספר רזיאל, divided into seven סדרים (different from the edition), beg. אמר ש'ה'ע'ה . . . הספר הזה היה הראשון הנכתב אחר אדם הראשון.

5. Fol. 132[b]. A chapter headed תופס א' ספר ספיגרי שמצאתי ליד אחד אצטגנון גדול בגראץ עיר אשכנזים והיה יותר משש מאות שנים והיה מקובל גדול באותו הדור נקרא ר' שלמה צרפתי.

The MS. ends with formulas of amulets, one of which is in Italian (Rom. char.) The compiler of the MS. was an Italian Jew.

Old Germ. curs. char.; 12mo, paper, ff. 149. [Seld. Arch. sup. 107 (Uri 386).]

1960

Other Kabbalistical collectanea.

1. Headed זה סדרו של עולם לפי מה שנמצא בס׳ הקומה.

2. Fol. 6. כמה עניינים אשר שמעתי מפה קדש קדשים מו׳ הגאון מוה׳ שמשון.

3. Fol. 20. שמועה בענין הגלגול לדעת הר׳ש׳ב׳י זל ופיטאגורס.

4. Fol. 23b. A fragment, beg. אר׳ ישמעאל א״ל מטטרון משה שרא רבא דסהדותא.

5. Fol. 35. Notes on different mysteries and Thiqunim, according to Lorya. The compiler quotes R. 'Ozer Ḥasid.

6. Fol. 94. A fragment, beg. אילו הן שבע מעלות, preceded by the title-pages of ספר פרי עץ החיים and ס׳ רזיאל.

7. Fol. 95. A Kabbalistical chapter, headed ספר הישר המעולה והנפלא כתבו רבינו שמואל כ״ץ ראש הישיבה ז״ל שקיבל מפי רב הונא בר סחורא כהנא רבא דמן אפריקו כתבו ונקדו כהוגן וכשורה אשר אין בו דופי ורב הונא העתיקו מספר הישר הגדול של רבינו מנחם כ״ץ ז״ל ונקדש ונעתק כאשר הוא שם.

8. Fol. 99. שם המפורש שהביא ר׳ שמעון מן הרקיע.

9. Fol. 102. שמות הציץ של כ״ג, followed by שמוש השמות.

10. Fol. 110. ספר המלבוש.

11. Fol. 116. פרקי המרכבה, seven chapters.

12. Fol. 121. זה פירוש מן השם ארבעים ושתים.

13. Fol. 124. Kabbalistical comm. on the liturgical piece האוחז.

14. Fol. 129b. סוד האגוז, ends ע״כ הועתק מס׳ שהועתק מסידור של רבי׳ מנחם מן מגורדבורק (so).

15. Fol. 131b. On the ten S'firoth.

16. Fol. 133. Kabbalistical comm. on the prayers ויושע, האוחז, and האדרת והאמונה.

17. Fol. 139b. On the mysteries of the accents.

18. Fol. 145b. ס׳ העיון (R. Ḥamai).

19. Fol. 148. פי׳ שם המפורש.

20. Fol. 155. Kabbalistical comm. on the prayer עלינו, by R. Y'hudah Ḥasid and an anonymous author.

21. Fol. 159b. פי׳ ליציאת שם של מ״ב, ends כך מקובלני שתי היציאות האלה מכתיבת אבא מורי הרר אליעזר רקיע שהוציא רב האיי גאון ז״ל ורב עמרם גאון ז״ל.

22. Fol. 164. אתחיל לכתוב מנהג אדם בריא, diatetical rules.

23. Fol. 180. פי׳ מוה׳ דוד קולר על קורח ובליעתן.

24. Fol. 183. A fragment, beg. כלל כוונה בתעניתי׳.

25. Fol. 193. A Kabbalistical prayer, attributed to R. Yishm'ael ben Elish'a.

26. Fol. 208. Lorya's התחלת חכמה.

Germ. curs. char. (by different hands); 4to, paper, ff. 242. [Mich. 473 (Ol. 742).]

1961

1. חבור קטן על סוד שם הגדול ב״ה וצירופיו (according to the fly-leaf), a mystical treatise on the tree of life, on the candelabra and the tetragrammaton, divided into 30 chapters; it begins with a poem, ברוכה תהי לאל חי. The preface beg. נאם ידיד אל רב פעלים, עבד אל בן ברכאל, מקבצאל. The author says that an angel appeared to him and gave him all the explanation he asked from him. There are three appendices: *a* (fol. 74). Beg. אותיות הללו של שם הנכבד נחקקו; *b* (fol. 76b). Beg. אדם הנה הודעתיך והדרכתיך במעגלי יושר, the author quotes here the 52nd chapter of Maimonides' Moreh han-N'bhokhim; *c* (fol. 81). Beg. השם המיוחד אשר הוא רשום פ״ה בכתב אמת הוא הנק׳ שם העצם. At end is a poem alluding to all the subjects of which the author treats in his work; it beg.

	חקור עם דרושה	בסוד שם קדושה
ends	חצי שם ושלם	כגוף המנורה

followed by the words לא מצאתי יותר בהעתק.

2. Fol. 87. A poem of Mosheh Hayyim Luzzatto, dedicated to his relation the physician, Shabbathai Marini, beg. גדולתו מה טוב ומה נעים. Fol. 96. Abraham Bedershi's בחינת עולם.

No. 1 was written by Daniel ben Sh'lomoh the physician, at אופידה מתא דיתבא על נהר טושינו וטרונטו, fin. on the 3rd of Sh'bat 5190=1429. A later hand added the following note (fol. 85b, Ital. curs. char.): בשנת חמשת אלפים וש׳נ׳ו ביום א׳ וי״ג ימים להודש סיון בא השמועה מרומי אשר הפיפיור הלז הנקרא קלימינטו אוטבו עשה י״ו חשמנים ובתוכם נעשה ההגמון הלז מפרמו הנקרא בשם אוטביו בגאנרינו (?). The copy of No. 3 was fin. in the year 5540=1780.

Owners: Mathathyah . . and Pinḥas ben Shabbathai אנקאראנו . . .

No. 1 (Ol. 251), Span. Rabb. char., vellum; No. 2 (Ol. 806), Ital. curs. char.; No. 3 (Ol. 108), Ital. squ. char., both paper; 8vo, ff. 118. [Mich. 12.]

1962

Short remarks on עיגולים.

Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 3. [Opp. 421 (Ol. 941).]

1963

ספר הבריאה, the second part of a Kabbalistical treatise on creation (by S. Ẓ'bhi ?), beg. כבר הודענו רזא דהמנותא דכולהו פרצופים דכולהו מצטיירי במ״ב.

The author quotes R. Y. Lorya.

Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 25. [Opp. 410 (Ol. 930).]

1964

תעלומות חכמה, a treatise on practical Kabbalah, containing explanations of the names of God, of angels, etc., beg. ועתה אבאר קולמוס של הב״ה. The author quotes R. Mosheh Zakkutho.

Span. Rabb. and squ. char. (last leaves supplied); 4to, paper, ff. 61. [Bodl. Or. 619.]

1965

1. Another treatise on practical Kabbalah (some passages are in Hebrew-German), compiled from the books רזיאל, חשק, and מלבוש.

2. Fol. 264. זה הספר נקרא ברית מנוחה, a treatise on the same subject.

Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 457. [Opp. 485 (Ol. 997).]

1966

1. Clavicola di Salamone Re d'Israel figlio de David, Kabbalistical treatise in Italian.

2. Fol. 63b. חכם לב, R. David Oppenheim's casuistic notes on M'gillah and Shabbath.

No. 1 (Ol. 383), Rom. char.; No. 2 (Ol. 295), Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 144. [Mich. 276.]

POETRY.

1967

1. Sh'lomoh ibn Gabirol's כתר מלכות.

2. Fol. 30. [Y. Bedershi's בחינת עולם.]

3. Fol. 84. Yoseph Ezobhi's קערת כסף, with נפש קנה.

Squ. char. with vowel points; 12mo, paper, ff. 98. [Opp. Add. 8vo, 13.]

1968

Abraham ibn 'Ezra's חי בן מקיץ (printed), followed by poetical pieces: *a.* זו לענם זה דרכם בכל, refrain זה דור דורשיו; *b.* אלהא עליא, headed שיר ארמי לר'מ'ב'ן ז"ל בראש נדרים ובכורות שחבר בסוף האלפסי שהשמיטן הר' יצחק פיסי זל'ה'ה; *c.* The two which are found at end of the edition of the חי ב' מ'.

Ital. Rabb. char.; 4to, paper, ff. 7. [Opp. 637 (Ol. 1402).]

1969

1. Abraham ibn 'Ezra's חידה על אותיות אהוי, with the printed commentary, followed by some grammatical rules.

2. Fol. 3b. Hymns and poetical pieces, most of them by Eli'ezer ben Abraham Eilenburg.

Old Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 12. [Opp. 636 (Ol. 1401).]

1970

I. Diwân of Y'hudah hal-Levi, with a part of those of Sh'lomoh ibn Gabirol, Mosheh ben 'Ezra, and M'shullam ? דפיירה. The following title is to be found on fol. 33: מחנה יהודה. בשם ה' אל עולם ברוך ה' לעולם מגמוע מא ונד לה' יהודה הלוי בר שמואל ז'צ'ל מן קצאיד שעריה ורסאיל כטביה ואקאויל צלויה וזהריה ומראתי שניה ממא כאן עני בתלפיהא ר' חיא אלמגרבי ז"ל וכתבה בכטה ונקלת הרדה אלנסכה מן נסכתהא כמן דלך מן מנתור כלאמה. On fol. 33b is the following preface: אמר הכותב ראו קראתי בשם קבוץ הזה בשם מחנה יהודה כי בו נקבצו חוברו יחדו שירי המשורר הגדול החכם כמהרר' יהודה הלוי ז"ל אשר היה זה ת"ק שנה ויותר מהמה בזמן החכ' המשורר בעל הלשון הר' משה ן' עזרה אשר חבר ספר הענק בשירים יקרים במלות משותפות וחבר עשרה שערים לא שערום הראשונים על ענינים שונים. ובזמן (עיין בספר יוחסין דף ק'מ'א ע"א (on marg. הר'א'ב'ע ז"ל והרר' שמואל הנגיד זל'ה'ה אשר חבר ספרים בדקדוק ובשירים על מוסרים מהודרים והדורים יישר קרא שמם ספר משלי ובן קהלת. ועוד חבר שירים אחרים יקרים בספור אודותיו קורותיו ומלחמותיו ונפלאותיו אשר נעשו לו כאשר יראה הרואה את ספרו ושיריו הנ"ל. והאלהים אנה לידי עוד קונטרסי' אחרים הקשורים בספר הזה אחר דף ק'י'ח ובאו בהם ג"כ קצת שירי הרי' הלוי ז"ל וקצת שירי הרש' ן' גאבירול ז"ל וקראתי שם הקבוץ השני הזה מחנה הנשאר יען נכתבו בו שירים רבים נשארו חוץ למחנה יהודה הנ"ל ונכתבו בקונטריסים הנזכרים ועשיתי להם חשבון חדש ולוחות שניות. ובכל מקום אשר תמצא בחבור זה שיר זה נכתב בדף פלוני עמוד פלוני למטריו תדרוש בקונטרסי' הנז' ומצאת כי תדרשנו. 1. עמדו עמודו קט מעט אחינו (30 lines), headed מא כאטב בה אבו הרון ן' עזרא מע קצאיד אלה; 2. ילדי ימים חשו לצבוא (22 ll.), headed רדה עב פנאובה אבו הרון נ"ע עלי מתאל דלך וקאל ולה פי אלוזיר אבואיוב; טל רדה רוה אדמות (14 ll.), headed בן אלמעלם נ"ע; 4. עמדו פרקים קט והתמהמהו (8 ll.), headed ולה ענד מפארקתה ר' יאשיה בן כוזא נ"ע; 5. לא מתמול פיות שחוק נמלאו (10 ll.), headed וקאל ימדח אבו עמאר בן ברון רחמהמא אללה; 6. אשר היה דמע כטל בחרמון (21 ll.; only the first line here), headed וקאל יתמדח (crossed out אבני עזרה (בן ברון (not distinct) בנות ליל אשר ליל עמי; 7. רחמה אללה ען נמיעהם (38 ll.), headed וקאל ימדח ר' נתן בן אלמדח רחמהמא אללה; 8. בעוד איש יהלוך (2 ll.), headed וכתב אליה אבו (O. אבא) עמר בן מאתקה בהדין אלביתין מטיירא (מטי̈ר .O) פראנעה (פאנאבה .O) ז"ל; 9. לך השר לך (13 ll.), headed אם הנדוד מכל עליהמא בהדה אלקטעה (O. omits); 10. שכם שכמי (20 ll.; only the first line here, in O. complete), headed וכתב *אלי אבו (O. לאבי) אלחסן (O. יהודה) בן *עזרה גואבה (עזרא גואב) עלי (O. omits) כתאב *ורד מנה (O. omits); 11. שיבה פני השחרות (11 ll.; only the first line here, in O. complete), headed וכאטבה *אבו זכריה (O. אבי זכריא) בן מר אבון מערצא (מעארצא .O) נפשי באלעתב עליה פי תאכדה (O. תרכה) ען מדחה; 12. לשלום אותך (11 ll.; only the first line here, in O. complete), headed פאנאבה ודכר אנא תקדם לה מדחה פי קציד הם הם ימי וגדהא צאעת ענה תם ואנהא (O. קצידה); 13. תבל ולילה (45 ll.), headed והדה אלקציד אלתי ועם אנהא צאעת ענה תם וגדהא; 14. ימיני אשכחה תרבק (3 ll.), headed (O. omits) וכתב אליה בעץ אכואנה מן דאניה אביאתא יסאל (O. יסל) בהא ען טלול עארצה *בהדה אלאביאת (P. omits) לא העננים ; ופי תרגמה וכתב אליה בן אלכאן; 15. הם (30 ll.), headed *פראנעה רחמה אללה בהדה אלקציד (O. איצא) (וקאל; 16. למי בקעו דמעיך (30 ll.), headed *ולה ז"ל (וקאל .O) ימדח רב יהודה בן גיאת נ"ע (ז"ל .O); 17. ישא צבי צבאות (10 ll.), headed *ולה פי אבי (וקאל יהני אבא .O) אסחק בן אלרביב ענד *מלאכה בנת (O. מהאנר (מהאנר) בן מהאנר (O. אמלאכה אבנה); 18. בכנפי החלום אעוף (20 ll.), headed וכתב אלי אלמדכור מהניא לה באלערס; 19. שלומותי שאי יונת (20 ll.), headed *ולה הדה *אלקציד

וקד צמנה (O. אלקצידה צמנהא) תלת קואפי וערוצין פי מצארעה ואביאתה; 20. ימיננו בחיק קוצר (14 ll.), headed וכתב אליה ר׳ יוסף בן צדק (O. צדיק) הדה אלאביאת מע הדיה *אחראהא לה (O. omits) ענד ורודה קרטבה; 21. שפתי היתה אתמול (12 ll.), headed *ורגאעה רצי אללה ענה (O. פאגאבה); 22. יקיר עלי פלגי (10 ll.), headed *ולה אסתעטאף וקאל (O. מסתמיחא) עלי לסאן גירה (O. מן סאלה דלך); 23. הקולך זה אחי (9 ll.), headed ולה יסתרצי צדיקא עאתבה פי שער; 24. בגדתם בי מיודעי (17 ll.), headed ולה ענד מפארקתה (O. מפארקה) אבי הרון בן *עזרה רצי אללה ענהמא (O. עזרא) פי תרגמה וכתב אלי אלוזיר אבי איוב אל מעלם; 25. לא האמין אמון (19 ll.), headed וקאל יהגי (O. יהגו) קומא מן אהל אשביליה *תם תכלץ מן דלך אלי מדח (O. באלתשביב ואנצרף מנה למדח) אלוזיר אבו (O. אבי) אלחסן בן קמואל (O. קמנאל); 26. זמן מעדנך מלא (11 ll.), headed *וכתב אלי (ולה יסתדעי נמרא מן) בעץ אכואנה *מהניא לה פי ערסה (O. ויהני בזואג) והוא יסתדעי מנה כמרא; 27. וכתב אלי ר׳ דונש בן אבי שכר חין פראקה לה רחמה אללה עליהמא. ט׳ בתים כתובים בזה הספר דף ע״ו ע״ב בלבי ילך וג׳ (the references are probably to the original copy); 28. לחכם אספה נפשו (10 ll.), headed *ולה אלי בעץ אכואנה (O. וקאל ימדח); 29. רדו עבים והורידו (9 ll.), headed וכתב אלי אבי אלחסן בן *קמואל מסתרציא (O. קמניל יסתרציה); 30. אשר בנה בשחק (10 ll.), headed *ולה פי (O. וקאל ימדח) ר׳ יוסף הלוי (O. adds אלמערוף באבן מיגש) ז׳ל׳ה׳ה (O. omits); 31. נלאה לרפאת כל צר (14 ll.), headed וכתב אלי אבו אלחסן בן אלדיין ענד מא אתצל בה מא נדי עלי אבנה; 32. עב תערוף או יזלו (17 ll.; only the first line here, complete in O.), headed וכתב אליה אלוזיר אבו איוב בן אלמעלם אלי מדינה אגרנאטה; 33. נופת שפתים (40 ll.; only the first line in both MSS.), headed קאל (P. omits) וצלת הדה אלקטעה ולם יכן *ר׳ יהודה ז״ל (O. omits) חאצרא (P. חצ׳רא) *פאגאב ענהא אבו (O. אלא אבי) הרון בן *עזרה נ״ע (O. עזרא פאגאב ענהא) פקאל מטלעהא נופת . . . והי מתבותה פי דיואנה פאסתגנית (ען אעאדתהא הנא); 34. אטלי חזק לב (40 ll.; only the first line here, in O. a lacuna from the seventh line), headed קאל (P. omits) תם וצלת (O. הדה) אלקטעה אלאולי (O. והי עב תערוף) אלי (O. יד) ר׳ יהודה *הלוי ז״ל (O. omits) פאגאב עליהא (O. ענהא) בהדה אלקציד (O. אלקצידה) וקאל (O. פקאל); 35. אל בחלו[illegible] (26 ll.; the first 11 lines are supplied in O. without the heading), headed וכתב אלי אבי אלחגאג׳ בן לאיר; 36. אשר פזר ברולח (28 ll.), headed וקאל ימדח אבא אסחק בן באסה; 37. ידענוך נדוד (35 ll.; only the first line here, lac. in O.), headed וכתב אלי אבי הרון בן עזרה רחמה אללה עליהמא והוא ישבו פראקה; after the first line הלא הם כתובים בדף לה׳ עב׳ וחסרו שם בסוף השיר ט׳ בתים הנה הנם: אשר קראו למקרהם; 38. ארץ כילדה היתה (32 ll.), headed *ולה פי וצף זהר אלרביע וחסנה ותכלץ מנה אלי מדח (O. וקאל ימדח) ר׳ יצחק בן אליתום נ״ע (O. omits); 39. מה לי לרוות פני (32 ll.), headed וכתב אלי רבינו (O. ר׳) יהודה בן גיאת נ״ע (O. omits); 40. מבין עפאים המות (55 ll.; only the first line in both MSS.), headed פאגאבה רבֿ (O. ר׳) יהודה בן גיאת נ״ע (O. בקצידה אולהא מבין . . .) וקד אתבתהא לה פי מגמוע שער אלמקלין; 41. אבי מוסר וגבר רב פעלים (18 ll.), headed וכתב ר׳ יצחק בן אלשאמי בהדה אלקטעה אלי חזן ולי באלגזירה אלכצ׳רה וקד זעם אנה חצר אלקפיה אלתי צמנהא; 42. הגם לכבוש ארי שדי (25 ll.), headed ואעתדר ען כלמה גוזן אלדי לם ידכרהא באנה לם ינתטם לה פיהא מעני פלמא וצל אלקציד אלי ר׳ יהודה ז״ל ראי אנה קד פאתה מן הדה אלקאפיה כתיר פאסתדרכהא פי קציד וקאל; 43. העוד לילדות נפשך (20 ll.), headed ולה אלי אבי (P. אבו) אלחסן בן מוריל נ״ע (O. omits); 44. מי יעבור לא לעבר (49 ll.), headed ולה אלי ר׳ חביב אלמהדוי ז״ל; 45. עין נדיבה אשר (44 ll.), headed ולה מאגאובה (O. גואב) אלי ר׳ שלמה בן גיאת *רחמה אללה עליהמא (O. omits); 46. לפני כרוב שלש (31 ll.; only the first line here), headed ולה ימדח ר׳ יהודה בן גיאת ואבי הרון בן עזרא ז״ל אלי גראנאטה מן ואריאש פי פצל פורים והזל בעץ הזלה בחסב מא כאן בינהמא פאקאל; 47. דלה ורקה מבלי מדוה (14 ll.), headed ולה (O. וקאל) ימדח *אלכמר תם תכלץ מנה אלי מדח אבי (O. אבא) אלחסן בן קמניל; 48. הנה אני משא עלי רוחי (14 ll.; only the first line here), headed וכתב ען אבי אברהים בן עזרא אלי אכיה ז״ל (O. omits); 49. בכה על מחרת פירוד (30 ll.), headed ולה תנצלא עמא עתבה (O. עאתבה) עלי אבו הרון בן עזרא *רחמה אללה עליהמא (O. ז״ל); 50. ונשקפת בעד סתרי (10 ll.), headed ולה פי קלב אביאת ערביה; 51. כבר הלבישך השיר (11 ll.), headed ולה (O. גואבא) אלי אבו אלחסן בן מוריל נ״ע גואבה (O. omits); 52. אראה זמן רוקד (14 ll.; only the first line here), headed וקאל פי צביאה (O. צבאיה) ימדח *צדיקא לה והו (O. צדיקה אבו אלרביע) שלמה *בן קרשפין נ״ע (O. בר קרשבין); 53. היתנכר נזיר אחים (12 ll.), headed וכתב אלי רב יוסף בן אלשאמי ז״ל (O. omits) מעתניא בברוך (O. בר׳ ברוך) בן מ׳ (O. omits) אבון נ״ע (O. omits); 54. הלבי ים ממולא (41 ll.), headed ולה פי אבו (O. אבי) אלחגאג׳ בן עזרא נ״ע (O. omits); 55. ויש בת שיר (18 ll.), headed ולה גואבה (O. גואב) אלי *אבו עמאר (O. אבי עמר) בן מאתקה; 56. לכל איש באהבינו (16 ll.; only the first line here, with the statement הנם כתובים לעיל בדף מ״ט ע״ב; a later hand crossed out the word לעיל and added (משירי הרמ׳ בן עזרה נ״ע), headed ולה איצה ז״ל; 57. יעירוני בני ימים (10 ll.), headed וקאל איצא; 58. פעליך רצון האל (13 ll.), headed וכתב אלי בעץ אכואנה; 59. לו חכמו ימים (40 ll.), headed וכתב אלי אבי *הרון ואבי אברהים (O. omits) אבנא (O. בן) עזרא *רחמהמא אללה (O. omits); 60. זמן אסר בעוד (39 ll.; only the first line here), headed ותאחבה (O. וקאל פי אלנשיא) אבו אברהים בן ברון *נ״ע בלוז וזביב ואתרג מן מאלאקה פימדחה בהדה אלקציד (O. וקד אהדי לה מן מאלקה לוזא וזביבא וטין ואתרגא); 61. התמיר בזקונים הבחורות (the number of lines is not given in the MS., and only the first line here; there is the same correction as in 56), headed וורד אליה מן ענד אבי הרון נ״ע קציד שבב פיה במדח אלשיב ודם שבאב פגאובה; 62. אמור לצבא שחקים (50 ll.), headed ולה פי אלרייס אלאגל ר׳ שמואל הנגיד

ז״ל; 63. הפשט הזמן בגדי חרדות (33 ll.), headed וכתב אלי
כאתב אלנגיד אלמדכור רבי נתן ברבי (בר .O) שמואל
החבר ז״ל גואבא (גואבה .P) ען כתאבה אליה (לה .O);
64. גבר זמן וירד (22 ll.), headed (פי .O וקאל) אלי *וכתב
אלשיך *אבו סעיד (אבי סעד .P) בן דוסא *אלמערוף בן קֹרקה
והו (והוא .P) פי אלסנַן (corrected on the .P אלחנך,
marg. אלסנך); 65. בלבי משכנות יוסף (6 ll.), headed
גביר 66. ;* וקאל פי יוסף בן (ולה ז״ל אלי .P) צדיק (איצא .P)
*ולה איצא (קאל וכתב .O) אלי (9 ll.), headed תורה וגבור
וכתב אלי אלחבר *בן צדיק; 67. יפה קול קדמו (38 ll.), headed
אלעמ̃אני ללאסכנדריה (אלמעולה באלאסכנדריה .P) מן מדינה
*ולה (11 ll.), headed איה כבוד האל 68. ; (O. omits) מצר
פי אלמדכור חין כאן (וקאל פי אלחבר אלמעולה ובניה .O)
באלאסכנדריה; 69. שאו הרים ומדברים (8 ll.), headed
ולה פי אלחבר אלמדכור; 70. למיטב כפרים (20 ll.), headed
ולה פי אלמדכור ופי בניה והו יצף מקאמהם מעה פי דארה
וזראקאת מה בין אידיהם; 71. ראה כי עגני (8 ll.), headed
*ולה אלי אלמדכור גואבה עלי (וקאל פי אבן אלעמאני .O
וכתב (7 ll.), headed הרף שאון ים 72. ; (מגיבא ען) שער
הלא יכון 73. ; אליה (ללחבר בן אלעמאני .O) מן אלמרכב
וקאל *פי אלשיך אבי (ימדח אבא .O) headed (8 ll.) הלוך גוים
(O. omits) אלפצׄאיל בן אלחבר אלמדכור; 75 (no 74 in
the MS.). אלהים העלגי מתהומות (5 ll.), headed ולה ימדח
פי אלחבר אלמדכור; 76. שלח במשמני נדוד (3 ll.), headed
לאט. 77. ; ולה פי אלמדכור איצׄא בעד ספרה מן אסכנדריה
ולה פי אלמדכור איצא (5 ll.), headed פירוד עלי רעים;
77[a]. חשבתני אדוני כוס ושלך (3 ll.), headed וכתב אלי
אשרי 78. ; אלמדכור וקד וצלה מן ענדה דגאגא כתירא
וכתב אלי אלמדכור (אלחבר (3 ll.), headed ותארכנה תנומותי
מן מצר (O. בן אלעמאני; 79. האל מקור חיים (6 ll.), headed
(transposed in O.) ולה פי אלחכים *ר׳ נתן בן אלוראק;
80. השר אשר מושבך (6 ll.), headed וכתב אלי אלמדכור
לילה אלקלאעה; 81. אשר שמך סגולה (7 ll.), headed
(קאל .O) וכתב אלי ר׳ יהודה *אלסגולת ענד מא האדאה
בשוטי 82. ; בשקל (אלסגלת וקד אהדי אליה .O) הקדש
וקאל פי אבי אלרביע בן גבאי (5 ll.), headed מעברות מזרח
וקאל ענד (5 ll.), headed לעת כזאת תכל עיני 83. ; נ״ע
יאור יואר 84. ; *פראקה לה (מפארקה אבי אלרביע בן גבאי)
ולה (וקאל .O) ענד פראקה (5 ll.), headed אשר דמה
(פראק .O) אבו עלי בן יעקב (P. omits) אלדאמיאטי נ״ע
(אלדמיאטי .O); 85. בעברי על פני רמון (3 ll.), headed
ולה (וקאל .O) ענד *אגאתיאזה באגראנאטה (אנתיאזה .O
בגרנאטה פי תרגִמה ולם יתפק לה רויה ר׳ יהודה בן גיאת ז״ל);
86. התנכרה שבת (2 ll.), headed ונאב ען אלחבר פי בעׄץ
אלאסכאת פקאל; 87. עופר אשר נקרא (8 ll.), headed
ולה פי הרון בן כטיבה נע; 88. (נגיד .O) על מה גביר (2 ll.),
headed (פי אלמעני .O) וקאל מתגזלא; 89. דור מתקו מליו
(2 ll.), headed (תגזׄלא מתשו̃קא .O) וקאל איצׄא; 90. שפת
*ולה פי אלמעני (וקאל .O) headed (7 ll.) אודם בטורים
*ולה פי מתל (7 ll.), headed אלוף החן את 91. ; (מתגזלא
(O. as 90) דלך; 92. שושן חסדים וחבצלת (16 ll.), headed
(ימדח .O) ולה מדיח; 93. לרב יצחק נשיא (5 ll.), headed

יאיצון הגדודים 94. ; ולה (וקאל .O) פי ר׳ יצחק בן ר׳ ברוך ז״ל
לא נקראתי 95. ; ולה פי פראק בעׄץ אכואנה (3 ll.), headed
(2 ll.), headed וקאל וקד אגפל ען אלאחצׄאר פי ולימה;
96. אהי כופר לרוח (6 ll.), headed אלפראק (ישכו .O) ולה פי;
97. קחה לבי קחה (2 ll.), headed וקאל וקד וצלה סלאם בעׄץ
אכואנה פי כתאב גירה; 98. שלום שלום רב לשלמה (5 ll.;
only the first in the MS.), headed וכתב אלי אלוזיר אבי
*ולה ענד (3 ll.), headed חי הידיד אם יש 99. ; איוב נ״ע
(וקאל .O) פראק צדיק; 100. עפרה תכבס (2 ll.), headed
ואנתאז בגס̃אלה (ברסאלה .O) דאת חסן פקאל מרתגלא;
101. אלופי אז רעי (3 ll.), headed וקאל פי פתי טל עדארה;
*ולה פי אלגזל (וקאל .O) headed (2 ll.) עורה ידידי 102.
ראה כי האנוש 103. ; (יתגזל וקד ראי בעׄץ אכואנה נאימא
(5 ll.), headed וקאל ירתי אבא אלחסן בן עזרא ז״ל; 104.
עם 105. ; ולה אלי בעׄץ אכואנה (4 ll.), headed בלבי סוד
נהרי עדן (2 ll.), headed as 103 (O. above יהודה); 106.
הקביל פני 107. ; headed as 104 (2 ll.) שמש אשר פנה
ולה יסתדעי ר׳ יהודה בן גיאת (4 ll.), headed הודך (דודך .O)
(למנאדמה .O) אלי מגאלס שראב*; 108. סבבתני נדיבתך (6 ll.),
headed וקאל (והו .P) ישכר אנסאנא *כדר מנה אליה גֹאמילא
(קדם לה עליה פצׄל .O); 109. נשאני תמול (5 ll.), headed
(בדנב .O) עׄן דנב* ולה אעתראף; 110. לבבי אליכם (5 ll.),
headed O. וקאל (ופי תרגִמה *ז״ל ולה אלי ר׳ יהודה בן גיאת
ימדח אבי זכריא בן מר׳ אבון); 111. נטה אל בית ידידך (5 ll.),
headed ולה פי אלכמר; 112. לקראת חלל חשקך (4 ll.),
headed וקאל מתגזלא; 113. שלומותי מסוכים (3 ll.), headed
(וקאל .O) *ולה פי אלמעני; 114. עופר צבי בית לך (3 ll.),
headed as 113 (O. as 112); 115. (את .O) תקלת זגאג (2 ll.),
headed ולה קלב התין אלביתין ערביה; 116. אשישות מבלי יין
(2 ll.), headed פקאל; 117. לעמרך מא שבת (2 ll.); 118.
שאמיה 119. ; נקלותי ודלותי (3 ll.), both headed as 115, 116
טאל מא בלות בהא (2 ll.); 120. יום שעשעתיהו (2 ll.), both
headed as 115, 116; 121. ליל הנדוד הארך (6 ll.), headed
ולה קלב אביאתא ערביה איצא (O. has this heading for
No. 323, beg. גדא ירחל לי, and for the next, correspond-
ing to 121 of the present MS., ואלעבראני); 122. עזוב
ולה *פי ערס בעׄץ אכואנה (6 ll.), headed לראות אשר יהיה
(יהני בזואגִ .O); 123. בחייכם תנו (2 ll.), headed וקאל
וקאל פי פתי מתגזלה; 124. ילדי זמן בפני (2 ll.), headed
טאל עדארה; 125. לו יהיה כהן משרת (only one line in
the MS. with a blank space), headed ולה פי אלמעני;
126. לך מעטה בשפתותיו (4 ll., with a blank space of
17 pages); 147. פניו כאילו כתבם (the last line of the
poem); 148. נמתי לצד יגון (3 ll.), headed וואפה
(וואפאה ; וורד עליה .O) כתאב צדיק לה (לילא .O) והו נאים
פקאל (נאימא .O); 149. ומיום הנדוד הרבה (3 ll.), headed
וואפאה (O. as in 148) כתאב צדיק לה (only in O.) והו
פי אלחמאם פקאל; 150. לי קנאו עבים (3 ll.), headed
וקאל איצא ז״ל; 151. בך אעיד זמירות (5 ll.), headed וקאל
ולה פי אלמעני והו (4 ll.), headed צבית חן 152. ; מתגזלא
יצף תפחה (O. as in 151); 153. כשסע הנדי (5 ll.), headed
שלמה בהור 154. ; וקאל *והו ישיע (משיעא .O) בעׄץ אכואנה

(5 ll.), headed וקאל וקד האדאה (O. אהדי אליה) ר׳ דוד בן
אלדיין רדא צצית; 155. שלמה יאחוז ראשי (2 ll.),
headed וקאל *יהני אנסאנא אסמה שלמה לכונה מדעיא
(not in O.) מא לא יחסן; 156. ליל גלתה אלי (3 ll.), headed
וקאל מתגזלא; 157. הה לי ידידי מפרידת אח (2 ll.), headed
וקאל פי (O. ולה ישכו) אלפראק (ופי תרגמה O. continues
וקאל פי תשייעה אחד אכואנה); 158. בגד ובלוי (3 ll.),
headed ואסתדעא (O. וקאל יסתדעי) כמרא מן בעץ *אצדקא
פי בעץ אלאעיאד (O. מן יאנס בה); 159. זאת אל נחמן
(7 ll.), headed וקאל פי אלוזיר אבי אסחק בן אזהר נ״ע;
160. ראה הים ומה טוב (2 ll.), headed וקאל איצא רצי
אללה ענה; 161. (O. עונג) בחדר עופר (2 ll.), headed וקאל
איצא; 162. שחקים נקרעו (5 ll.), headed *ומן מקטעאת
אקואלה פי אלחופנה (O. וקאל פי אלהנא בזואג); 163.
שלומות נקבצו (4 ll.), headed ולה פי מתל דלך (O. וקאל פי
זואג); 164. זרח חתן פרוש (2 ll.); 165. בכל אף יעלה ריח
(5 ll.); 166. יונה מקוננת ומתלוננת (4 ll.); 167. צאי יפה
שכונה (4 ll.); 168. חיי יפה וברה (3 ll.); 169. חופה עלי שעי
(4 ll.); 170. שמחו בני תורה (4 ll.); 171. יפה תייפה
שהרוניה (4 ll.); 172. ככבי תבל (4 ll.); 173. מה תעלה
שמש (3 ll.); 174. את בין עצי עדן (4 ll.); 175. אמור לעב
ותשכיב (7 ll.); 176. אלי בית נבנה (2 ll.); 177. אמור אל מי
יאו לראות (4 ll.); 178. צרי גלעד בפי (4 ll.); 179. שאו שלום
למוסר (4 ll.); 180. חתן תנה הודך (4 ll.); 181. אמרו
בני ימים (4 ll.); 182. תומי צביה נתנו לבות (4 ll.); 183.
מלונת הדסים (4 ll.); 184. שאו כנפי שחרים (12 ll.); 185.
תאב לחזות (2 ll.), from 164 headed ולה פי אלמעני; 186.
ידידים סבבו שלחן (2 ll.), headed ולה ממא רסם עלי
זבדיה; 187. אחי שכל אשר ידיו (2 ll.), headed ולה פי
אלמעני; 188. חתן בחי נפשך (2 ll.); 189. הנה אני כקן
(2 ll.), both headed וקאל; 190. ראו חופה ראו (4 ll.),
headed ולה פי חופה; 191. חתני מה מאד יקרה (6 ll.),
headed ולה פי חתן; 192. יריאי אל אני אקרא (24 ll.);
193. יונת רחוקים (5 ll.); 194. קחה מן ההדס (7 ll.);
195. מה לצבי חן (5 ll.), from 191 on the same subject;
196. שמע מכל עבדיך שלומות (6 ll.), headed ולה פי בעץ
אלחתנים; 197. יולד לגן עדן (3 ll.), headed וקאל פי סעיד
אלדמיאטי ענד תודיעה לה פי מצר פי ענואן כתאב
(O. כתב); 198. נאום אסף ביום (17 ll.), headed תם קאל
איצא; 199. הניחם הגביר חלפון (6 ll.), headed ולה פי פיה
אלמדכור (O. has the same) אביאת בעתהא (O. בעת בהא)
אליה ללמריה; 200. צלעי קדמו שלום (4 ll.), headed ולה פי
אלמדכור (O. only וקאל); 201. איעצך איה אסגיר (5 ll.),
headed *ומן מקטעאת אקואלה פי אלגאז פמן דלך פי חרף
(O. וקאל מלגזא) מצמר, at end in P. הדא כלו ליסה נקץ;
202. ומהמת על פני, headed ולה פי חבה אלקמח; 203.
אמור מה הוא, headed (P. אלקאלים) ולה פי אלקלם;
204. ומה בוכה בלי עין, headed (P. סחבאה) ולה פי סחאבה
אלמטר; 205. כלי מכיל לאין, headed ולה פי אלמראה;
206. ומה דקה ורקה, headed like 203; 207. בשבעים אב
משרת, headed ולה פי שרב אלכמר עלי אלסמך; 208. ומי
חשוק אשר תפנה, headed (P. אלכתאב) וקאל פי כתאב

ולה (O. וקאל), headed אמור לי מה דמות; 209. אלדרסאלה
ומה מדור מסוגר; 209[a] (no figure in the MS.). פי אלרמאן
with the same heading (to be added איצא); 210. ומה
מעוז בלי שער, headed ולה פי נִמגִמה אלצנובר (from 202
2 ll.); 211. הפוך את החיל (1 l.), headed ולה פי לחיה בכרה;
212. קחה אש אהבה (2 ll.), headed ולה *יהגו בה בעץ
אלנאס (O. מעמ̃י הגוא); 213. הפוך רכבו ושים (1 l.),
headed איך נעלם ממך; 214. ולה [O. מעני̃] פי אסם ברוך
(1 l.), headed אחיות נתנו לבכור; 215. ולה פי אסם אהרן
(1 l.), headed תנה עינך עלי מזלג; 216. ולה פי אסם עמרם
(2 ll.), headed הדא ליסה נקץ, at end ולה פי אסם עשהאל
ולה פי; 217. וחכה על פני מים (1 l.), headed בל הו ביאץ
ולה פי; 218. ראיתם דג בלעו דג (2 ll.), headed אסם מימון
ולה פי; 219. אחר עשרה שים (2 ll.), headed אסם חנניה
ולה; 220. ומה פרדס נטעיו (2 ll.), headed אסם יעקב
מיודעי; 221. [O. מעמ̃י] פי כניסה (P. כנסיה וקהל והיכל)
לראש; 222. כמו מחצית (2 ll.), headed ולה פי אסם שלמה
אמור; 223. השם עטרת (2 ll.), headed ולה פי אסם ברכיה
ולה [O. מעמ̃י פי] אסם; 224. לאיש אשר הפליא (2 ll.), headed
בנימן; 224. רביעית מים בראש (2 ll.), headed ולה פי אסם
יוסף; 225. הפוך השם ותמצא (1 l.), headed ולה פי אסם
משה; 226. שמנה בהסירך (1 l.), with the same heading;
227. אם ראש דברך (2 ll.), headed ולה פי אסם דוד;
228. ומה תראה במאתים (2 ll.), headed ולה פי אסם
אברהם; 229. גביר בושש ואין בושש (1 l.), headed ולה פי
ששת; 230. ידידים שאלו על שם (2 ll.), headed ולה
אפרים; 231. סקל בלבך נתיב דעת (2 ll.), headed פי אסם
חגי; 232. בראש השם תשוה (3 ll.), headed ולה פי אסם
כי תשאלו מי תאהב; 233. *ולה פי אסם (O. וקאל מעמ̃י)
(2 ll.), headed ולה פי אסם אברהם; 234. ומה עור אשר
עיניו (2 ll.), headed ולה פי אלאברה; 235. ומה צפור אשר
יקיא (3 ll.), headed ולה פי אלקלם; 236. ומה מלך במגבעת
(2 ll.), headed ולה פי אלדיך; 237. שלשה הם אמונה
(2 ll.), headed ולה [O. מעמ̃י] פי אלקפאל; 238. אשר
בליעל (2 ll.), headed ולה פי אלמקץ; 239. ידידים למדו
ה׳ נגדך (2 ll.), headed ולה פי אלמיזאן; 240. וידיח מדינים
כל תאותי (22 ll.; in P. only the first line with the words
תפלות תהלות (so) הלא היא מודפסת בסדר אדר), headed
וממא קאלה פי אלזהד *וקד יתנפל בה (only in O.); 241.
ציון הלא תשאלי . . . מים ומזרח (34 ll.), headed *ולה פי
אלשאם וכצאיץ ארץ ישראל (O. וקאל ואצפא פצאיל) וצף פצל;
242. יונה תקנן על אמיריה (35 ll.), headed ולה פי אלזהד
ויִמדח פיהא נפסה; 243. אם לאלהיך לבד תוחילי (7 ll.),
headed *ולה פי אלזהד איצא (O. וקאל מתזהדא); 244. לבבי
מה תרדף (3 ll.), headed אלזמאן (O. ידם̃) ולה *פי דם;
245. מה אאמין בזמן (3 ll.); 246. כנדה היתה תבל (4 ll.);
247. יום הזמן יהיה (2 ll.); 248. הה אל שמועה צללה (2 ll.),
from 245 headed ולה פי אלמעני; 249. הוי הלומדים חכמת
(3 ll.), headed ולה פי דם תארכה טלב אלעלם; 250. שחתי
מאור ימים (3 ll.); 251. יום קננה יונה, both headed ולה פי
אלשיב; 252. ראה שוכן תבל (both 2 ll.), headed ולה ממא רסם
עלי כפן; 253. אלהי משכנותיך ידידות (5 ll.), headed וקאל

והו יצף רויא ראהא ; 254. נמת ונרדמת וחרד (9 ll.), headed
וקאל *רצי אללה ענה (O. by a later hand פי מא ינאם ; in
smaller char. (נ״ל שחברו על מלכות ישמעאל ; 255. חלו
וקאל (O. ולה ממא רסם עלי היכל (4 ll.), headed פני אל
ולה (מן כט אבי סעיד ; 256. מעם ה׳ זאת (6 ll.), headed
ממא דסם עלי תיבה ; 257. עצל הלא תבוש (4 ll.), headed
ולה *יעט ויובב נפסה וקד סמע אלמודנין עלי אלמואדן לילא
(P. יעטן ויסבחון והו פי פראשה נאים פקאל (פי אלועט ;
258. ולה פי אלתטרק (5 ll.), headed יפה נוף משוש תבל
אלי בית אלקדס ; 259. היוכלו פגרים היותם חדרים (35 ll.),
headed *ולה למה (וקאל חין (O. כתר אלאלחאח עליה
(O. פי אלבקא פי אלאנדלס (באלאנדלס (transposed in O.);
260. אצעק בלב נמס (4 ll.), headed וקאל פי אלבחר
[O. ענד הינאנה] ; 261. התרדוף נערות (39 ll.), headed
וקאל ופי אלבחר איצא ; 262. זה רוחך צד (9 ll.), headed
[O. פי ספרה] פי אלריח אלגרביה [O. יצף] ; 263. אלהי אל
הציקתני תשוקתי (4 ll.), headed ולה איצא ; 264. תשבר
(17 ll.), headed וקאל פי *אלתשוק ללאהל ואלוטן
(O. תשוקה לאהלה ווטנה) ; 265. לך נפשי בטוחה או חרדה
(16 ll.); 266. קראו עלי בנות (12 ll.), both headed
ופי הדה אלגרץ איצא ; 267. יום נכספה נפש (3 ll.),
headed ולה פי אלאנתקאל ; 268. הבא מבול (7 ll.),
headed ולה פי אלמוסובה עלפו בלעז ; 269. צנפני זמן
(3 ll.), headed ולה פי בר מצר ; 270. אל חי פלאך (4 ll.),
headed (P. ולה פי אלניל (הואנה פי נילוס ; 271. נטה בי אל
צוען (3 ll.), headed וקאל פי מצרים ; 272. ראה ערים
והתבונן (5 ll.), headed וקאל פי בארייה מצר ; 273. אל
רפאני וארפא (4 ll.), headed וקאל וקד (P. פי) שרב דוא ;
274. ולבי עמוד כי מי (19 ll.), headed ולה פי אלועט ;
275. ביום טוב לבך (3 ll.), headed וקאל איצא ; 276. דברך
כמוד עובר (32 ll.), headed ועדלה בעץ אלאכואן ען אלמצי
אלי אלשאם פקאל פי מדחהא ; 277. אומר בלב ימים (3 ll.),
headed וקאל ענד הינאן אלבחר ; 278. מי זאת הדר פנים
(25 ll.), headed ולה ממא כתב עלי שרח אלתורה ; 279.
למה לנפש הכסיל (39 ll.; only the first in the MS.),
headed ולה איצא ; 280. לקראת מקור חיי אתן מגמתי
(4 ll.), headed *ולה הדה אלמקטעאת תמגידיה מלחנה
(O. וקאל מתעבדא) ; 281. שובי יחידה אל מנוחך (3 ll.), headed
ולה פי אלמעני ; 282. נפשי לבית אל נכספה (6 ll.), headed
ולה פי מתל דלך איצא ; 283. אני קטן מאד (6 ll.); 284.
לקראת מקור חיי אמת ארוצה (6 ll.); 285. יונת רחוקים נגני
(4 ll.); 286. מאז מעון האהבה (4 ll.); 287. ימין עוזך אל
(5 ll.); 288. שלום לך הר העברים (6 ll.); 289. שמש
כחתן יעטה (4 ll.), headed in O. ולה מן כט אבי סעיד ;
290. יורד עלי הרים (5 ll.); 291. לשובב נות בית (4 ll.);
292. יחלו פני אל (4 ll.); 293. יקרה שכנה גויה (6 ll.; only
the first line in P.), headed in O. וקאל פי אלחכמה
ואלמועטה ; 294. למדה לשוני יה (3 ll.); 295. עבד אשר
יעיר (3 ll.), headed in O. וקאל מתרקקא ; 296. לבי שאל
אם רם (4 ll.), headed in O. ולה מנקולא מן כט בן אלקש
ומן כט ר׳ חיא איצא ועליה לוי ואללה אעלם באלחקיקה ; 297.
ידידי השכחת חנותך (5 ll.); 298. יטב בעיניך נעים (4 ll.);
299. יונת רחוקים נדדה (8 ll.); 300. יפה וטוב לאחוז

(6 ll.); 301. יריעות שלמה איך ; 302. ישנה בחיק ילדות (both
5 ll.); 303. יצאה לקדמך כלה (4 ll.); 304. יאירון כככי
יחידה (6 ll.); 305. יעבור עלי רצונך (6 ll.); 306. נשפי
שחרי בית אל (6 ll.); 307. אהבים העלו בלב (4 ll.); 308.
ידעתני בטרם תצרני (5 ll.); 309. גלילי זבול ראו (4 ll.); 310.
בכל לבי אמת (5 ll.); 311. ידועת אמונות (6 ll.), headed in
O. וקאל מתזהדא ; 312. יעירוני בשמך רעיוני (5 ll.); 313.
ידידות משכנותיך (5 ll.); 314. יעלת חן ממעונה (5 ll.);
315. יאמץ לבבך ומועדך (6 ll.); 316. למתי זרוע אל (4 ll.);
317. ינוחם לבב נפעם (3 ll.); 318. ימין ה׳ הלא את (6 ll.);
319. שכחי ענותך (4 ll.); 320. ישן ולבו ער (4 ll.); 321.
לבי במזרח ואנכי (3 ll.), from 283 headed in P. ופי אלמעני
איצא ; 322. פזור נהר וגוזן (3 ll.); 323. ימינך השיבות
(5 ll.); 324. שמש וירח לעולם (4 ll.); 325. צל ידי אל חי
(3 ll.); 326. יענה פי מהללך (10 ll.); 327. לכפר במנחת
שיר (3 ll.); 328. יפית יחידה בעודך (8 ll.); 329. יביאון
דברם מעוני (6 ll.); 330. לבבי יעידני כשואל (3 ll.), headed
in O. וקאל פי אלדקאיק ; 331. יגילון באור מזרחך (10 ll.);
332. ייטב לך מענה (6 ll.); 333. משגיב בכחו מי (4 ll.);
334. יריבוני כך הולכי (3 ll.); 335. כל כוכבי בקר לך (3 ll.),
headed in O. וקאל פי אלתמגיד ואלתסביח ; 336. לאל חי
ברכו נפשות (4 ll.); 337. בדי ערוגות הזמן זרחו (20 ll.),
from 322 headed in P. וקאל איצא ; 338. תיבה דמות קובה
(36 ll.), headed ולה *וצף פי (O. מלגזא יצף) רמאנה *לר׳ יהודה
(only in P.) בן גיאת ז״ל ; 339. ראה שרביט קצר (9 ll.), headed
(O. ולה *פי וצף אלקלם (יצף קלם ; 340. אם נפשך יקרה
בעיניך (67 ll.), headed in O. וקאל פי אלחכמה ואלאדב ;
341. חזות קשה הוגד לי (rhymed prose), headed ולה
רסאלה אלי ר׳ דוד אלנרבוני נ״ע מגאובה (O. מגיבה) לה
ומעזיא ; 342. עמוד כמעט צבי צבאות, headed וקאל ר׳ יהודה
בעלת ; הלוי ז״ל פי צבאיה ימדח אחד אכאבר אלשרק ; 343.
כשפים אשר (20 ll.), headed וקאל ימדח מ׳ שלמה בן
פרוצאל בן אכת סדילה ענד רגועה מן בלאד בן רמדיד ;
344. אהה לא יום בשורה (2 ll.), headed *וקבל אתמאמה הדה
אלקציד נפר אמר אללה פי אלממדוח וקתל פאתצל בה דלך
וקאל בדיהא ירתי שלמה בר פרוצאל למא (O. וקאל בדיהא
מדחה בקצידה בעלת כשפים וקבל אנפאדהא ללמדוח קתל
תם קאל (פקאל ; 345. זעק יער עלי ארז (2 ll.), headed
ירתיה בקצידה מטולה וגעל להא סימן הדא אלביתין ליסהל
חפטהא ; 345[a] (no figure in the MS.). זאת התלאה לכל
(73 ll.; only the first in the MS.); 346. שמעו מלכים
והאזינו נסיכים (rhymed prose), headed גירה ועט נתר ;
347. שאלוני התירא רע זמנך, headed וקאל *ירתיה איצא
(O. ירתי אחד רוסא אלמשרק) ; 348. האין צדי אל מחלת
(11 ll.), headed (O. לבעץ) וכתב פי צבאיה *אלי בעץ
O. על (עאתב) ודה פיתגייד עליה *עאתבא אכואנה
(ודה פי תגירה ; 349. זמן העז מאד (34 ll.), headed
וכאן כתב אלי[ה מ׳ לוי אבי אלפהם .O] בן אלתבאן
קציד[ה] אולה[א] זמן העיז מאד פניו וצדה ולקח לו
קשי ערף לצדה. פלם יגז לה ר׳ יהודה תצריפה העיז מן
מעני אלצלב (P. אלצלף) וכאן אלצואב אן יקול העז עלי
מא גא העז איש רשע בפניו אלא אן יכון פי מעני אלצם

אעני מן שלח העז את מקנך פאן העז איש מן עזז והעז
את מקנך מן עיז פבאתבה ראדא מגיבא (מגאובא P.);
350. שלום לבת רבו ונופיה (34 ll.), headed וכתב איצא
אליה; 351. הריח מור ואם ריח עסיסים (17 ll.), headed
ולה ימדח אבי הרון ז"ל; 352. שיר דברו צופיו (15 ll.),
headed *וכתב אליה (וכאן O.) אבו יוסף (בן בנאט P.) בן
אלמעלם (אמתדח ר' יהודה אלמדכור בשער O.) וקת (חין P.)
כונה מע עמה בקרטבה (בשער ימדחה P.) פלמא אראד
אלרחיל ענהא כתב *אליה יהודה מן אלמרכב גואבא
(אלי ר' יהודה הלוי ז"ל P.); 353. נפשי פדות רע (6 ll.),
headed ומן קולה פי צבאיה; 354. פניני שיר אשר לבי
(39 ll.), headed ולה פי אלנגיד, on the marg. ליס הדה
אלקצידה לרי' הלוי ז"ל בל אנהא לר' יצחק ז"ל ביר' אברם
בן עזרא: בית וגלט גאמעאה פי הדא אלדי והם (?); 355.
התירא הנחשים השרפים (50 ll.), headed *וכתב ר' משה
בן הראש (בהדה אלקציד P.) (transposed in O.) אלחזן;
356. יד פדות תפרוש (5 ll.); 357. יעלה ויבא אצלך זכרון
(3 ll.); 358. אבן מאוסה תשים (6 ll.), all three headed
וקאל איצא; 359. נפש אשר כבד (21 ll.), headed *וורד
אליה כתאב (וקאל גואבא לכתאב ורד O.) מן אבי אלפרג
בן אלבזאז (בזאז O.) *פרגעה עליה בהדה אלשער (only in P.):
α (no figures in the MS., fol. 115b). בלבי לך נטעים נעמנים
(9 ll., but 10 ll. in O.), headed וכתב אלי ר' דונש בן אבי
שכם חין פראקה לה (רחמה אללה עליהמא P.); β. לחכם
אספה (?) נפשו תבונות (nothing more, followed by the
indication to the page of the original), headed ולה אלי
בעץ אכואנה; next comes the following passage (fol. 116),
אמר הכותב ע"כ מצאתי משירי הררי' הלוי ז'ל'ה'ה בחבור
אחד ישן מחובר ומקובץ כלו משירי הררי' הנ"ל ז"ל והיה
חסר ממנו קונטרס אחד באמצע הספר והנחתי נייר חלק
שם כדי שאם ימצא בזמן מהזמנים יכתבו שם במקומם דנה . .
ועוד מצאתי בספרים אחרים קצת שירים נפלאים על שם
הררי' הלוי ז"ל יקראו ומתיקות ודקות המצאתם וצחותם
יעידו יגידו היותם מהרי' הלוי הנ"ל ז"ל וכתבתים פה אולי
הם מאשר חסרו בקונטרס החסר הנז"ל; γ. ציון הלא תשאלי
לשלום אסירים בלי תקוה (36 ll.), headed אלמרתיה להרי'
הלוי ז"ל אשר קונן על עיר קדשנו ותפארתנו ת'ו'ב'ב; δ. מה
לך צביה תמנעי ציריך (38 ll.), headed עוד לנ"ל עשאו
לחשק על יעלת חשקו; ε. ערבה שנתי לי ואהבתך (3 ll.),
headed עוד מצאתי כתוב שיר זה הקטן ששלח להרא'ב'ע ז"ל;
ζ. אחי יהודה שוב שכב (3 ll.), headed תשובת הר'א'ב'ע
ז"ל אליו ז"ל; η. הידעו הדמעות מי שפכם (3 ll.), headed
אלו הג' שורות חבר ההרי' הלוי ז"ל על מצבת רבינו אברם
ז'ל'ה'ה; θ. הרים ביום כיני לך רעשו (3 ll.), headed ועל הר'י'ף
ז"ל כתב; ι. דמעות עשוקי אזרה (?) נגדו (74 ll.), headed
גם את זה מצאתי משירי חשובי המשוררים ולא נכתב עליו
שם בעליו וצוף דבש אמרי נועם וטוב טעמם כי נעמו יורו
על מחברו על כן כתבתיו פה כי אולי הוא מהררי' הלוי ז"ל.
שיר ידידות. אלקצידה

II (fol. 120). 1. הגיע זמן קץ, headed in P. והדא מא
אתבת ר' חייא ז"ל לר' יהודה הלוי נ"ע מן אלמאדאח
אלתושיחיה פמנהא אקואל כלהא אבראניה (so) ומנהא מא
מראכזהא ערביה או עגמיה קאל פי שמואל אלנגיד ז"ל,
in O. אלאקאויל אלתי עלי אוזאן מושחאת ואגזאל מדחיה
וגזליה פמנהא מא מראכזהא או כראגתהא עבראניה או
ערביה או עגמיה פמן דלך פי מדח אלרייס אבי מנצור
והו שמואל אלנגיד; 2. חן חן לנוטר כרמו, headed וקאל
פיה איצא (לחן יפרח חתן O.); 3. עיני כל ישראל עליך,
with the same heading in P., O. וקאל איצא ימדחה לחן
יאמר נא ישראל; 4. מבחר נזרים, headed וקאל (ופיה O.)
איצא; 5. ליהודים היתה אורה, headed וקאל פיה ופי
(אלתלתה אלרוסא O.) בניה (לחן צבי שני אורים O.); 6.
רעית צבי, headed ולה מושח, in O. וקאל מתגזלא לחן אל
תנה טרף קבוע; 7. פעמון זהב ורמון, headed וקאל פי אלחבר
(באלאסכנדריה נ"ע P.); 8. שור אם קרעה בת שחר, headed
וקאל פי (אבי P.) אסחק בן (אבן O.) אלרביב חין תזוג
בבנת (אבנה O.) *אבן מהאגר ר"ח אללה (omitted in O.)
לחן מא תקדם (בן מאהגר נ"ע P.); 9. מלאכי האהבה יתדפקו,
headed *ולה מושחה (וקאל O.) זגליה גזליה; 10. על אהבתיך
אשתה, headed ולה עלי (איצא O.) טריקה *זגליה פי גיר
הדא אלמעני (גזליה מתשבבא פי יום אלסבת לחן אם O.
אשמרה שבת); 11. דורשי תורה יתהלכו, headed ולה
*מושח פי (ימדח O.) רב יוסף הלוי ז"ל (לחן רב לכם מוב O.);
12. שיר חדש בפי כולנו, headed *ולה פי (וקאל יהני O.)
ר' יצחק בן ברוך (ברון O.) *חין רזק אבנא (אין ולד P.;
לה לאבן); 13. הוד והדר שם חבלו, headed ולה עלי חתן;
14. ראשי עם בעת התאסף, headed ולה *מושח פי
(ימדח O.) סדילה (לחן גדרי הלבבות O.); 15. שאלו מעפרי
שלומי, headed *ולה מושח איצא (מושחה גזליה O.);
16. רב לכם מוכיחי בריב, with the same headings; 17.
שלום לגבר ששוניו הגלו, headed ולה *מושחה בעת בהא אלי אבי
הרון בן עזרא ענד תעזיתה (מושח עזא בר אבא הרון P.) פי אביה
(רח' אללה O.); 18. בי הצבי בי אדוני; 19. עופר בין אנוש
יתאחד; 20. פני אדום וצח לבבי, the last three headed in P.
ולה מושח איצא, in O. וקאל (for 19. לחן את עפרה צבית ארמון);
21. אחר גלות סוד, headed ולה (מושח P.) פי אבי הרון
*בן עזרא והי אלתי אשאר אליהא פי רסאלתה אלתי אולהא שלום
רב וישע יקרב (נ"ע P.); 22. מי יתנני כופר, headed *ולה
מושח (וקאל O.) פי אבי אלחסן בן אלדיאן (אלדיין O.) נ"ע;
23. הראיתם ברק בא מעוני, headed ולה (מושח P.) פי ר'
יוסף בן צדיק (אלצדיק P.); 24. תן ריחך בשמי, headed
ולה (מושח P.) פי אבי הרון (בן עזרא O.) ז"ל; 25. אש
הנדוד נפלה, headed ולה (מושח P.) פי (אבי O.) אברהים
בן עזרא נ"ע; 26. צבי שני אורים, headed ולה (מושח P.)
פי אבן (בן O.) קרשבין; 27. איך מעינות עיני, headed in O.
וקאל לחן מפאתי היכל; 28. חמה בעד רקיע, headed in O.
וקאל לחן אמרו בני אלהים במה, both are headed in P. ולה
מושח איצא; 29. הבכום הלבינה, headed (וקאל P.) *ולה
פי (אבי P.) אברהים בן מהאגר (מאהגאר נ"ע P.), on marg. in
O. לחן ישעך יזכירו; 30. רחמי עבים יהמיו, headed *ולה מושח
(וקאל O.) פי נחמן בן אזהר (לחן צבי שני אורים O.); 31.
מפאתי היכל אש, headed ולה מושח (וקאל O.) פי ר' יצחק
דוד (אברהים O.) בן ברון (לחן איך מעינות עיני O.); 32.
בחלום נטה, headed ולה מושח (וקאל O.) פי אבני עזרא נ"ע
(לחן תן ריחך בשמי O.); 33. פנו דרכינו ותנו יקר, headed

ולה (מושח .P) פי בן (אבן .O) קמניל (לחן יודעי מכאובי .O); *ולה מושח ענד פראקה דודים נסעו לבי שסעו, headed 34. יום סוב ר׳ אברהם קריבה (וקאל פי מפארקתה .O); 35. ולה (מושח .P) פי *אבי אלחסן בן (אבן .O) הידיד, headed ערכו כיום קמניל ענד ספרה ללמגרב (אלי אלמגרב .P); 36. ולה פי רבינו יוסף הלוי ז״ל (אלמקדם דכרה .O) רעיוני, headed 37. ולה זהדיה טריקה headed in P. בן אדמה יזכור במולדתו, וקאל פי תנקל אחואל אלאנסאן גמלה מן זמן in O. גוליה, נשוה ואבתדאיה אל זמן הרמה ואנתהאיה אכד דלך מן שערא גירהא בשם יוי אדמות ומרומות, headed 38. אלערב פקאל אברך את יוי אשר יעצני, headed 39. (לחן ברכי אצולה .O); והדה אלבקשה עמלהא לנפסה והי תקתצי מעני אלתובה; 40. יהי רצון (הזהרה) ברכי נפשי את יוי ואל תשכחי; 41. (עמידה) יי שמעתי שמעך; 42. (כונה) . . . לטהר מערכי 43. אל מסתתר בשפריר; 44. אין מספר לגדודיו (both כי נאותים; 45. בורא נשמות ונוטה; 46. (תושבחות) שמי השמים לא יכלכלוהו; 47. (both השתחויה) בהשתחות טפחת (עמידה) אודך על כי נוראות; 48. (כריעה); 49. אוי לי כי (both השתחויה) במה אקדם יי; 50. ורבית; 51. אתה (כריעה) הנני כורע ומשתחוה; 52. נדדתי ממך; 53. (נפילת אפים) אקוד ואשתחוה ואכרעה; 54. (עמידה) נורא אתה ולה אופן יחו לשון, headed 55. (לחש) חננתני נפש חנני; 56. שובי . . . יערף לקחי; 57. ז״ל (לחן יחיד נדרש לכל דורשו .O) שובי . . . יקרה מיקר; 58. (לשבת החדש הזה אלמחרך) יום שבתון אין לשכוח; 59. (שבת איצא אלמחרך לנשמת גירה) סוערה . . . יעל ושחרים; 60. (ולה פזמון לשבת) יונה (ולה הבדלה) אותותינו התמהמהו; 61. (הבדלה); 62. אקונן על מר תלאותי; 63. (ולה גירהא פי אלחגים) מה תהגי (ולה ה׳ מלכנו) יהי חסדך לנחמני; 64. (ולה ז״ל פתיחה) רחמיך שאלתי; 65. (ולה מכלסל) אפל כוכב ושפל; 66. (ולה ז״ל גירהא) ישראל בחירי אל; 67. (ואיצא סליחה) פלשתים נאספים; 68. (גירהא) ברכי נפשי את יי; 69. (ולה נ״ע פזמן) ירושלים למוניך; 70. (ולה פי אלמעני איצא) יקר; 71. (ולה ז״ל פי אלפורים) יאמר נא ישראל יום צור; 72. (גירה לה נ״ע פי אלשבת) יום השבת תגדיל; 73. וירד איש אלהי׳ גבר הוקם על, headed ולה פי קרובת ענין השבועות אלהי מעשיו מה נפלאים; 74. קאל ולה עלי עשרת הדברים; (והדא סדר ללפורים) אזכרה פלאי צור; 75. (ולה זולת איצא) וממא קאלה רחמה אללה פי קרובת) מי אשר בלתך אדמה; 76. (פתיחה לר׳ משה הלוי ז״ל) אודה יי בכל לבי; 77. (שבת 78. (גירה ליצחק) ארוממך לעד אלהי הרוחות, with the acr. of אני יצחק; 79. ארון ישועות אלוה מושעות; 80. (מאורה להר׳ יהודה הלוי ז״ל) אמרות האל טהורות; 81. מי כמוך להרי׳ הלוי ז״ל) מי כמוך יחיד הנסתר מאישון (ל׳י׳הכ).

III (fol. 166), headed מחנה הנשאר = 68, 14 of Duke's Shiré Sh'lomoh, headed להרש׳ ן׳ גבירול ז״ל: *a.* לך נפשי תספר כי יצרתיה; 54, 9 (heading on marg. like 14) of Sh. Sh.; *β.* תוגה אשר נעדר כאב צריה; 3, 69 (heading on marg. like 14), 16 of Sh. Sh.; *a.* ואל תתמה כאישכמה; 37, 33, 10, 51, 34 of Sh. Sh.; *γ.* עורה לבבי מריבים נצלה; *δ.* איך אחריך אמצאה מרגוע; *ε.* יום נד זהב צבי ארח וברח ובי (5 ll.), headed להה׳ הלוי ז״ל שלח להרם׳ ן׳ עזרה ז״ל; *ζ.* כגר ובלוי וביתום (3 ll.); *η.* שער שיבה בהראות (2 ll.), headed על השיבה; *θ.* יום קננה יונה בקן (2 ll.), headed שלחייך כלו בשיר; *ι.* אמת אשפט זאדינה (3 ll.); *κ.* אף על זה יקרה שפנה גויה (2 ll.); *λ.* קחה ראשית שמך (2 ll.); *μ.* עם נהרי עדן (6 ll.); *ν.* אם לאלהיך לבד תוחילי (7 ll.); *ξ.* עורה ידידי (2 ll.); *ο.* יפה תכבס את בגדיה (2 ll.); *π.* מתנומתך (2 ll.); *ρ.* שלום שלום רב לשלמה (5 ll.); *σ.* אשרי ידידים למדו דתינו, headed על המספרים; *τ.* אשישות מכלי ראה שוכן תבל (the last; *υ.* יום שעשעתיהו עלי ברכי; *φ.* יין four have 2 ll.); *χ.* מה לי לרוות פני (32 ll.); *ψ.* מבין עין נדיבה אשר תשוט (52 ll.); *ω.* עפאים דמות יונים; a^1. אם עמדו עמודו קט מעט; β^1. לפני כרוב שלש אורו; γ^1. נפשי לשלום אותך; ϵ^1. ישא צבי צבאות; δ^1. הנדוד מכל שכם; ζ^1. אם לי חזק לבב; θ^1. לא האמין אמון; η^1. שיבה פני השחרות; ι^1. דמע אשר היה כטל (21 ll.), headed וקאל פי אבני עזרה רצי הנה אני משא; λ^1. זמן אסר בעוד ליל; κ^1. אללה ען גמיעהם יקר עלי פלגי יקר; ν^1. למה לנפש הכסיל תשוי; μ^1. עלי רוחי; ξ^1. קול יללת רועים לבבל, headed מרתיה למר יקותיאל זאת התלאה לבל אשכח; o^1. שדרה פי אלר׳ ן׳ מיגש ז״ל; π^1. נפת שפתים ויין; ρ^1. עב תערף או יזלו מים; σ^1. אבכה ואולי מי בכי יועילו, headed מרתיה להרמ׳ ן׳ עזרה ז״ל; τ^1. נטפי דמעות מערוף נגרעו; 58 (headed להרש׳ ן׳ גבירול ז״ל), 57, 17, 24 (headed ולה פי אלפצלה אלגוהר), 48, 60, 20, 28 (headed ועוד לו על מעלת ר׳ שמואל הנגיד ז״ל), 59, 21, 52, 47, 53, 64, 6, 62, 25 (headed like 58) of Sh. Sh.; *b.* שלשה נוסדו יחד לעיני; 66 of Sh. Sh.; *c.* שער פתח דודי; *d.* שתי בך מחסי; *e.* שנים נפגשו בי; 56, 67, 61, 65, 49, 50, 46, 11, 41, 42, 22 (all headed עוד לו) of Sh. Sh.; *f.* היתאפק ואם יחשה; *g.* לשוני חוד חידה; *h.* בעת ישפט עמים; v^1. אראה זמן רוקד נגדי, headed להר׳ יהודה הלוי ז׳ל׳ה׳ה; ϕ^1. רדו עביים והורידו רביבים; χ^1. העוד לילדות נפשך נכספת, both headed עוד לו; ψ^1. חזקו עלי כל דבריהם, headed להרר׳ משה ן׳ עזרה ז״ל; ω^1. לולי כיסוד האל נעלם (2 ll.); a^2. ומה לי בחנות בנות פראים (2 ll.); β^2. נדו ימי השחרות על כן, headed להרמ׳ ן׳ עזרה ז״ל על השיבה; γ^2. העונות מענותי נאלמות, headed להרמ׳ ן׳ עזרה; δ^2. חרדה לבשה תבל ואימה, headed עוד לו על הדמי תבטח בחול חילך; ϵ^2. קינה על אבו האנאג ז״ל; ζ^2. עוד להרמ׳ ן׳ עזרה ז״ל, headed מי יעבר לנו לעבר ים; η^2. להרר׳ יהודה הלוי ז״ל, headed שלומותי שאי יונת רחוקים; θ^2. ידענוך נדוד מימי עלומים, both headed עוד לו.

IV (fol. 201). שירים מפוארים למשורר הגדול הרר׳ משולם אשאל ויש משרה מעט: 1. בן שלמה דפייאה (so) ז׳ל׳ה׳ה קו קו בארך; 2. ביום סגריר ביום רעם גשמים; 3. שואלת עב קל שאו; 4. לולי למחול מספדי הפכתי; 5. הזמן נוכחו לבי לימים; 6. אצדיק ומי יתן ויצטדקו; 7. שלום למודעינו יתנבאו; 8. אמרו אשר סוד האמת דרשו; 9. נשאו אימיך אנשי מינות אומרים לגנות; 10. יונים ולא יספו המיראת; 11. מורה נבוכים החרש פיך לבלום (2 ll.); 12. בסוד עדה ובמסבת זקנים; 13. (על משנאים מעצבי בוגד בנפשו מי גנבו ממך; 14. (על העלמת (השלו׳ אצייר לך תכונת; 15. עשה לשון כצפורן חלקה; 16. (הסוד

בן גדולים; 17. דרכים לי בדין מלוה ולוה; 18. לבי מלאני נקובי שם (both 2 ll.); 19. שביחי יום לדרוש בתוך עמי; 20. תמותה שאלוני חכם לבב ומי זה (both 3 ll.); 21. כנור פתח פיך והודיעני, headed (so) וכתב לדון בונישק דגירווה; 22. להתוכח כבר התנבאו על זה במתי מעט אבחר; 23. נביאים (3 ll.); 24. בעבר על מקום קברות שכני (4 ll.); 25. בזר ובחנף ובצבוע (2 ll.); 26. הוי כל חושב כי הוא יושב. Fol. 214. ι². ברב הרבה ששוניהם וחדם, headed אלו הבתים חסרו לעיל דף ז׳ ע״א שיטה י״ג (this refers to the MS. of which the present copy was made). 44 (headed עוד להר ש׳ ן׳ גבירול ז״ל), 36, 19 of Sh. Sh.; *i.* אמת לאיש דמות לו כסגנים, all headed עוד לו.—27. ברון יחד ברן כבבי שחרי, headed like 1 (דאפייה); 28. עם מעלת עצמי אני (על השנה) חי תברך אם אהבה תעירו; 29. (על הזמן) שמח כפשע הזמן כי לא בשלי; 30. צופים נתיבות בערב ישאלו; 31. הוא הזמן ראש אחריו; 32. נושא שלומות שלחו יונינו; 33. ינופף הזמן דגלו ונסו; 34. הנעתי בטרם הסתו יעיב עננו; 35. עבים רכובו שם נזיר; 36. עלמות הן ועיניהם צבועים; 37. באזני יתנו קול; 38. דגל אשר מאהלו נוסע; 39. אחינו לעתיקים; 40. כאור בקר ברוח צח שפאים; 41. כמחולות ירבו; 42. אולי משלים הם וחדות חדו; 43. אשר כראי חזקים מזמותי ולא נגמרו (only 1 l., with a blank space of 1½ page); 44. בחזות בנבואה לבב חוזים ראה; 45. עדה נאון לי רננה צפור וכמבשרת; 46. והתלבש גבורה, all headed עוד לו (several of them are printed, see Dibre Hakhamim, p. 75; hak-Karmel, vii. p. 46; Hist. Litt. de la France, t. xxvii. p. 728 sqq.)

At beg. of MS. on vellum fly-leaf, Spanish poetry in Rabbinical character. Ff. 2 to 9. The index of I to 270 by a modern German hand. Fol. 11. The poem קול סים זמירים ותור. Fol. 15. A casuistic note. Fol. 16. Spanish poetry in Rabbinical char. Fol. 17. Notes of no importance. Fol. 25. The first alphabetical index to parts I and II, headed לוחות ראשונות ומפתחות למצוא דבר חפץ משירים ההדורים הנזכרים ונכבדים בזה. על דרך האלפא ביתא בחרוזים אשר במחנה יהודה נרמזים וננוזים ובמרכולתו ארוזים. Fol. 160. The same to parts III and IV, headed מחנה הנשאר לוחות שניות. At end, fol. 237ᵇ. Various poetical pieces: 1. גבר אשר עלה המעלות (5 ll.), headed להחר׳ אברהם רומאן יצו׳ על ציון הרופא המובהק מורה לכל מורה ומורה כל בני; החר׳ משה בנבנשת נ״ע; 2. את אלה מצאתי אל מ(אחד?) מהמשוררים לא (7 ll.), headed בני יחרוך (?); 3. ידי משקה יריקון מאדמדם; 4. ידעתי אכנה מכובד תשמרנו; 5. שירי והגיוני ואם צעיר אני (the last three have two lines); 6. שכון בדד ובין המשפתים (5 ll.); 7. השר אשר רחק ונתקרב (2 ll.) Ff. 238 and 239ᵃ. The beg. of the index for I (א and ב) and I. 5, 58, 104, 357, 85 (Span. Rabb. char., the headings are in Or. char.) Fol. 239ᵇ. Beginnings of poetical pieces of part I with the headings. On the marg. of the poetical pieces are many various readings and a few lexicographical remarks. After the preface (fol. 33ᵇ) are the following poetical pieces: *a*. headed על מצבת הרי׳ הלוי ז״ל כתוב—הדר הוא

אנוש דורש מעון צדק וחסד	ואן פנה ענוה עם תעודה
שלשתם נקבצו יחד ואומרות	הלא הן פה אנחנו ביהודה

b. headed עוד עליו ז״ל—

גבר ישאל	איפה נפל	אריה עז ומי	קומו איה
תשיב אליו	כי מקום זה	נקרא מפ	לת האריה

Or. Rabb. char. (difficult to read); 4to, paper (ff. 2 to 15 of a very recent date), ff. 240. [Poc. 74¹ (Uri 498).]

1971

דיואן אלאמאם אלעאלם מרור יהודה הלוי נע ברבי שמואל הספרדי ז״ל. It beg. with the printed Arabic preface (see Geiger's 'Divan des Castiliers Abu'l-Hassan,' etc., p. 168), and is divided into three parts. The beg. of the poetical pieces are given by Luzzatto at the beg. of his Diwân (Lyck, 1864). The following numbers are not to be found in the preceding manuscript.

I. אלנו אלאול. 4 (4 ll., headed ולה ימדח רב ברוך ביר׳ יצחק), 7 (1 line, headed ישועה קאל אנשדני אלדיין רב יחיאל ז״ל לרגל כתב ליהודה הלוי פי תרכה עמל אלשער ביתא והו), 8 (2 ll., headed פאנאבה), 13 (4 ll., headed וממא ינסב אליה פי אוראק ואללה אעלם באלצחיח), 14 (1 l., headed ולה פי לחיה בכרה), 23 (4 ll., headed וקאל נקל מן כט ר׳ דוד בן ר׳ מימון), 26 (3 ll., headed וקאל ונסבה אליה גיר ר׳ חיא והו אבוסעיד אבן אלקש ואנא שאך פיה), 27 (6 ll., headed וקאל בסנד מא קבלה), 28 (2 ll., headed קאפיה אלנימל מלגזא פי אסם עשהאל), 32 (2 ll., headed וקאל וקד גאז עלי וקאל ישבו הגר צדיק), 41 (2 ll., headed וקאל איצא עלי אן גרנאטה ולם ידבלהא), 46 (4 ll., headed עליה לוי, with the acr. of לוי), 53, 60 (both wanting), 64 (2 ll., headed וקאל מלגזא באסם בנימן), 70 (20 ll., headed וקאל), 74, 75 (both 2 ll., headed [74 וקאל [מתגזלא), 78 (4 ll., headed וקאל יהנו בן בטיכה חין ועדה ואכלפה ופי תרגמה וקאל ענד מפארקתה אבא הרון בן עזרא ובקי מע אבן בטיכה), 87 (2 ll., headed וקאל פי וצף אלבאל), 89 (4 ll., headed וכאן וקאל לנק מן כט אבי סעיד בן אלקש אלחבר אלמדכור דנאגא כתירה וכתב אליה), 105 (10 ll., of which the last two are in Arabic, headed וכתב לאבי נצר בן אלישע אלסכנדרי יעזיה פי מות אמה לה ויתעדר ען חצורה לרמד אצאבה רואיתהא ענה והי), 108 (2 ll., headed ולה מעמי פי אסם משה), 114 (3 ll., with the acr. of לוי, headed וקאל מן מגמוע ר׳ חיא מטלע קרובה), 115 (37 ll., headed וקאל מסתדעיא מפתכרא), 116 (7 ll., headed ולה מעמי פי אסם ללרב אלצרפתי עמרם), 119 (2 ll., headed וממא ינסב אליה), 130 (2 ll., headed ולה פי אלמעני [אלחפה]), 133 (3 ll., headed וכתב אלי דונש בן אבי שכם חין פארקה), 140 (10 ll., headed וממא נסב אליה פי אוראק ואטנה לגירה), 142 (6 ll., headed קאל תם וצלת הדה אלקטעה), 144 (incomplete, only 6 ll., headed והי עב תערוף אל יד ר׳ יהודה פאגאב ענהא בהדה אלקצידה), 150 (wanting), 163 (2 ll., headed וקאל מלגזא), 165 (2 ll., headed וקאל פי מן טל עדארה), 167 (4 ll., headed וכתב אלי אלוזירין אלגלילין אבי איוב בן אלמעלם ואבי אלחסן בן קמניל זכרם ל׳), 168 (6 ll., headed ולה יצף תפאחתין), 180

(7 ll., headed וגאב ר׳ אהרן החבר ענה פי ימי חנוכה פכתב אליה מן נקל כט דויד בן ר׳ מימון), 186 (6 ll., headed וקאל), 187 (2 ll., headed ולה קלב הדין אלביתין ערבי̈ה), 190 (2 ll., headed ולה פי מן תשבי ברמד), 192 (3 ll., headed וממ̇א נסב אליה מן אוראה), 193 (3 ll., headed וקאל), 196 (2 ll., headed וקאל וכתב לרג̇ל דעאה מע שבץ אכר פי ערסה תם ג̇פל ענהמא מעאתבה מן כט ר׳ דוד), 199 (5 ll., headed וקאל נקל מן כט ר׳ דוד לם נעלם מעגאה), 207 (2 ll., headed ולה פי אסם שלמה), 208 (1 l., headed ולה פי אסם משה), 216, 217, 218, 221, 232, 235, 245, 246, 247, 249 to 252, 255, 256, 257 (all missing), 261 (5 ll., with the acr. of יהודה, headed וקאל איצ̇א), 263 (4 ll., headed וקאל מלגזא מן כט אביסעיד), 264 (12 ll., with the acr. of יהודה הקטן חזק, headed וקאל בסנד אלמדכור), 265 (5 ll., with the acr. of יהודה, headed וקאל מן ניר מג̇מוע קאפי̇ה אלסין וקאל פי אלתוכל), 266 (3 ll., headed ר̇ חיא), 269 (5 ll., headed וכתב אלי אבי הרון בן עזרא לבלאד אלרום אלי אשתיליה; on the marg. בספר האחר דף מ״ו כתוב ששלח זה מר״ש ן׳ גבירול והוא השיבו עיני סלעים דמעו דמוע), 271 (no heading), 281 (2 ll., headed וקאל לגז), 289 (8 ll., headed וקאל מן כט אבי סעיד), 292 (headed וקאל), 293 (headed וקאל מתגזלא), 294 (headed וקאל פי זואג̇ מן כט̇ אבי סעיד), 297 (all four of 2 ll., headed ולה יצף תפאחא), 299 (3 ll., headed וקאל איצ̇א וזנ̇א ולפצ̇א ומעני̇), 302 (9 ll., headed ולה ימדח ר̇ יוסף ואט̇נה בן מיגש), 305 (4 ll., headed וקאל פי אלפראק), 309 (12 ll., headed ולה ימדח מן כט̇ אבי סעיד אבן אלקש), 311 (12 ll., headed ולה מלגזא פי אסם מן כט̇ אבי סעיד אברהם), 312 (2 ll., headed וקאל באלסנד אלמדכור), 315 (4 ll., headed ולה קלב אביאת), 323 (beg. נדא ירחלון פאצבר רסלך, 6 ll., headed ערבי̈ה והי לעמרך מא שבת ען כברה), 334 (beg. וקאל קלב הדין אלביתין, 2 ll., headed וקאל מתגזלא), 341 (3 ll., headed ישבו אלפראק מתג̇אנסא), 342 (2 ll., headed וקאל פי אלמעני [מתרקקא] מתג̇אנסא), 344 (2 ll., headed ולה פי אסם משה), 345 (1 l., headed וקאל מלגזא), 352 (2 ll., headed ולה erased מעמי פי אסם), 359 (missing), 369 (headed ולה איצ̇א פי אסם יוסף), 370 (both 2 ll., headed וכאן בינה וממ̇א ינסב אליה מכמסא), 385 (4 ll., with the acr. of לוי, headed ובין בע̇ץ אכואנה וחשה פואלת פכתב לה מן כט ר׳ דויד נ״ע), 388 (12 ll., headed קאל ר׳ דוד הדא אלקציד נאקץ לם יוג̇ד מנה סוי מא כתב); at end וקאל חין טל עדארה), 389 (headed ואסתפתאה ר̇ יעקב בן לביל ומ̇ יצחק בן עשאל פי שער עמלה כל ואחד מנהמא פקאל), 390 (headed ולה ענד תשייע צדיק), 391 (all three of 3 ll., headed וקאל פי אלוזיר אבי אסחק בן אזהר נ״ע), 394 (incomplete, only 2 ll., headed וקאל פי אלוזיר אבי אסחק בן אזהר נ״ע; from 395 to 401 missing, both in the index and in the text), 402 (headed וקאל מלגזא מן כט אבי סעיד), 403 (both 2 ll., headed ולה מלגזא פי אלדיך באלסנד), 404 (4 ll., headed וכתב אלי בן מוריל ולה איצ̇א באלסנד), 407 (34 ll., headed ראנבא̇ פי אלג̇ואב וממא ינסב לה), 408 (3 ll., headed וממא ינסב לה), 409 (4 ll., headed וממא ינסב אליה איצא), 410 (9 ll., headed וממא נסב אליה); next comes the following colophon, כמל אלגזו אלאול מן כתאב אלשדור פי אלמג̇טום ואלמנתור ללחכים אלפאצ̇ל אלבארע אבי אלחסן והו ר̇ יהודה הלוי ז׳צ׳ל והו פי אלשער אלערוצ̇י ויתלוה פי אלג̇זו אלתאני אלאקואל אלתושיחיה ואלמוזונה באוזאן מכצוצה. חזק; 411 (20 ll., headed וממא אסתלחק עלי ג̇אמע הדא אלמג̇מוע מן דלך מא קאלה פי מן נקד עליה אלטלוע למצר מע כונה ראגבא̇ פי אלשאם פקאל ימדחהא), 412 (10 ll., headed וכתב אלי אלר̇ים הבה אללה בן אלששי), 413 (4 ll., headed ולה וציה), 414 (headed ופי אלמעני), 415 (headed ולה ממא רסם עלי צחון), 416 (headed ופי אלמעני), 417 (headed ופי מתל דלך), 418 (headed ופי אלמעני), 419 (headed ולה פי אלמעני), 420 (headed ולה פי אלצחון אדא אתי פיהא מרי), 421 (headed ולה פי ד̇ם אלזמאן, all seven of 2 ll.) At end כמל מא אסתלחק עליה ברוך ה׳ . . .

II (fol. 83. אלג̇זו אלתאני מן כתאב אלשדור פי אלמנט̇ום ואלמנתור ללחכים אבו אלחסן והו ר̇ יהודה הלוי פיה אלאקאויל אלתושחיה ואלמוזונה באוזאן סבצוצה.) is divided into three parts. It beg. with the following preface, בשם ה׳ אלהי ישראל אלג̇זו אלתאני מן כלאם ר̇ יהודה הלוי ז״ל פי אלאקאויל אלתושיחי̈ה ואלמוזונה באוזאן מכצוצה פי אגראץ̇ מכתלפה רת̇בהא ולפ̇קהא ר̇ חיא ז״ל או מחברהא תקאל פי אזמאן מעלומה מן מואסם וסבותאת ואעיאד וגיר דלך יורדוהא שלוחי ציבור פי פצול אליוצר ואלצלוה וגירה מא פי אלכנאים ואלמחאפל מע נתר מסג̇וע מנאסב לדלך אלגרץ̇ אלמקצוד או קריב אלמנאסבה סמ̇אהא קרובות אקתדא̇ במא כאן יפעלה אלסלף̇ פי דלך מן אלמחב̈ראת אלמנתוראת אלמטו̇לה ג̇דא יסמונהא תקד̇מאת וקרובות וגיר דלך פאסתנסכתהא ואתבת̇הא מפרד̇ה מרת̇בה̇ עלי מא רת̇בהא ר̇ חיא מענונה מתרג̇מה עלי מא דכרהא ואכדת אנתסאך מא מעהא מן אלמנתור ללג̇זו אלתאלת אללאיק בהא: פאתבתהא בקרובה לשבת פקאל.

1. מחרך. 1, 52 (לנשמת), 60 (ללשבת); 2 (ולה איצא צניפה), 4 (ללוצר; פי קרובת ט׳ באב) 3, 66. קדיש; פי אלגרץ̇ (רכול) 62; 5, 6, 53, 54, 67, 68 (אופן); 7, 8. מאורות; 9. עלי כל עצמותי; 10, 55, 56. אהבה; 11, 46, 57 (עלי יוי מלכנו); 12, 43, 44, 47, 63, 64 (ולה איצא); 13. פזמון (לשבת), 59 (למצות לא תעשה); 14, 65 (עשה שלום); 15, 51 (הבדלה); 45 (זולת); 48 (פי חתן ענד טלועה לספר תורה); 49, 50 (וקאל פי אלמעני); 61 (ברוג ללקרושה). At end of 51 are the following words, קאל ר̇ חיא נג̇זת אלקרובה לחתן ויתלוהא ענין שבועות לה אלרשות יעירוני בשמך רעיוני אלמקטוע. II (fol. 102b), beg. with the following introduction, בשם . . . נבתדי פי אלג̇זו אלתאני מן אלתאני במא לם יתבתה מן אלאקואל אלמלחנה אלמוזונה אלתי לא ישך אחד פי עזוהא לצאחב הדא אלדיואן ותרכהא רבי חיא סהוא̇ או אנהא לם תקע לה פי רנבתהא פיצ̇מהא אלי אהלהא ועתרתהא ואול דלך; ולה פי מעני אלהבדלה .4; 11. נשמת; 16. פי פורים; 20. סריאניא; 21. אופן; 22 (עלי ולה מן 23, 24, 25. קדיש נקל מן כט ר דוד בן ר̇ מימון); 26. כט אלמדכור; 27, 29, 38. ולה באלסנד; 41. וממא ינסב אליה מן גיר אלסנד; 42, 43. וממא ינסב אליה; 45. ומן אלמוסוב לה; 47. ולה נחית לחתן; 48, 49. On the same subject; 50. ללמילה; 51. קדיש לחתן וקע ערסה פי חנוכה; for 52 to 85 see the preceding number; 86 (5 strophes). ולה

פי אבי סעיד אלדמיאטי חין אראד אלספר ולם יתם חיניד; אנתהי מא אתבתה לה ר֗ חיא 87 (6 strophes), at end ז״ל מן אלמושחאת ואתבת לה קולין פי גיר מוצׄעהא מן גׄנסהא פאתבתהמא תלוהא תם מא וגׄדתה מנהא מנסובא ללשאער מענונא עליהא באסמה פי גיר מגׄמועה אלמדכור אתבתה בעדהמא והמא; for 88 and 89 see the preceding number; 90 (5 strophes), headed וקאל ימדח שמואל הנגיד ז״ל; 91 (5 strophes), headed ופיה איצׄא; on the marg. הדא אלמושח ליס הו למר יהודה נ״ע אלא למר יצחק בן עזרא ד׳י׳ת; 92 (5 strophes); 93 (5 strophes, both with two lines in Arabic at end); 94 (8 ll.), headed ונסב אליה ר֗ דוד איצׄא קאלה תהניה בזואגׄ לר׳ יוסף הלוי בן מיגש מרבّע ליס במושח אתבתّה הנא תאניסׄא לוחדתהא ולה פי חתן מן כםّ); 95 (ולה . . . באלסנד); 97 (וגרבתהא הדא אלמושّח); 98 (ומא ינסב אליה); on the marg. (ר֗ דויד למשה בן עזרא ד׳י׳ת; incomplete; it ends with the line beg. עופר כגיל, followed by a blank space; on the marg. והרה אלי הנא וגד ומן יגׄד תתמתה יצׄיפה); 103 (headed אלכמסה אלדי אצׄפנאהא אלי אלמושחאת פמנהא קולה), 104, 106, 107. אהבה; 105. מאורות; 108 is headed והדא מא וגׄדנא לה ז״ל מן אלהספיד פתיחות וקינות והו פמן דלך פתיחה; 109 to 120 are headed גירהא; 113 and 116 with פי ר׳ עלי ר֗; 114 with פי אבי הרון בן עזרא ז״ל; 119. ברוך פי ר֗ אברהם בן דפיה; 121 to 147 are headed קינה, 126. ופי אלמדכור ופי ר֗ שלמה; 127. פרחון הכהן אלסגׄלמאסי אלסגׄלמאסי; 128. פי אברהים בן עזרא (Luzzatto in the index ר׳ יצחק בן עזרא); 129 (missing). ופי אלמדכור יום תמאם אלשהר, the catchword is ספדו; 130 missing; 131, heading missing (refrain יוסף איננו); 135. פי ר֗ מאיר בן מיגש; 136 missing, headed ופי אלמדכור, the catchword is יבכו; 137 missing; 138, beg. missing (?, the second strophe has והרב ברוך איננו, the last line beg. אתי יצחק אשר יבכה); 139. פי אלמדכור.

III (fol. 180). מכאתבאת ואלבקשה וגׄמיע אלנתר. Prose. 1 to beg. of 7 missing, the last was addressed to R. Sh'muel han-Nagid; 8. ולה אלי ר֗ דוד אלנרבוני ז״ל מכאתבה; 9. רסאלה גׄואבّא ללנזר סופר הישיבה ערף באבן אלחאיכّה; 10. וכתב אלי אלשיך אלאמין אבי סעד בן דוסא אלמערוף באבן קׄרקّה ז״ל (R. Y'hoshu'a ben R. Dosa); 11. ולה מגׄיבّא אלחבר באלאסכנדריה מע אלקצידה אלתי אולהא יפה קול (for 7, 9, and 11, see B'thulath bath Y'hudah, p. 110 sqq.); 12. וכתב אלי מר׳ שלמה בן גיאת מע אלקצידה אלתי אולהא עין נדיבה; 13. נתר ללתענית; 14. נתר; 15. ולה רסאלה אלי ר֗ דוד אלנרבוני מגׄיבא לה ומעזיא (end wanting); 16 to beg. of 20 wanting; 21. ראבע; 22. באמס; 23. סדר לשבת; 24. אלסלוק, at end קאל נגזת אלקרובה ויתלוהא קרובה תאניה לשבת החדש הזה אלמחרך שובי נפשי יערף לקחי ולה איצׄא יעלה כבודי אתבתא פי אלמלחׄנאת אתרהמא קאל; 25. זולת (end wanting; lacuna to beg. of 68); 69. מגן; 70. אלכרוג; 71. מחיה; 72. אלכרוג; 73. משלש; 74. לחן נחית; 75. אלתאני; 76. גמר ליוי אלהי ישראל; 77. ולה פי אלמעני; 78. כרוג ליוצר לעשירי בטבת; 79. פתיחה לעצירת מטר; 80, heading like 78; 81. נשמת עלי קרובת פורים; 82. יוצר; 83. זולת; 84. מגן; 85. מחיה; 85[a]. פזמן, beg. רבת מריבי מכה לחיי (no figure in the MS., omitted in Luzzatto's list); 86. סדר ללפורים; 87. לחן נחית; 88. אלסלוק; 89. מושלש; 90. עלי נשמת; 91. ולה יוצר מן גיר מגׄמוע ר֗ חיא; 92. ולה איצׄא (only the beg.; beg. of 93 wanting); 94. מי מי כ׳ פי ענין; 95. מי כ׳ פי קרובה לענין חתן; 96. כמכה שבועות; 97. מי כ׳ פי ענין ראש השנה; 98 missing; 99. לעצירת מטר; 100. מי כ׳ פי קרובת פורים; 101 to 104 (104 is missing; lacuna to beg. of 128). ולה ארבע מי כמכה מתואליה לם יתבתהא פי קרובה ולא ענין והי הדה; 129 to 138 are headed גירהא; 139 to 147. סליחה (143. לךְילה אלכפור); 148 to 151. תוכחה; 152. ולה מאורות קאלהא פי אלבחר פי וצף חאלה ווצף אלחאל אלתי כאן יוי פיהא; 153. אופן; 154. מאורות; 155. אהבה; 156. מלכנו; 157. פזמן; 158. גירהא; 159. עלי קדיש; 160. ולה אקואל לעצירת מטר; 161. סליחה לעשרה בטבת; 162, 163. ופי אלמעני; 164. סליחה לעת צרה; 165, 166, 167. ופי אלמעני; 168. סליחה לתענית אסתר; 169. תחנה מחרך ועליה אסמה מעכם אלאחרף; 170. לליום בעינה; 171. דכול לליוצר; 172. צניפה לחנהא; 173. אופן; 174, 175. מאורות; 176. אהבה; 177. ולה; 178. לחן בצל השבת; 179, 180. ופי אלמעני. A great number of liturgical pieces have the addition of לחן; at end of some missing pieces the copyist says מן יגׄד אלנקץ יצׄיפה. At beg. of the first and third part are the indexes (the latter part of the first is supplied). There are marg. notes containing some explanations of difficult words occurring in the poems. On the first page is a sketch of an index of the names to be found in the headings, made by Luzzatto.

Owners: אנתקל בחכם אל . . אלצׄחיח אלשרעי . . מוסי בן אלסׄ עד . . באבן אלמגרב . . עבד אלכאפי . . באבן . . בן צ . . כאה (fol. 102); Abraham ibn 'Azîzâ (on the binding).

Syr. Rabb. char. (the supplied parts Span. Rabb. char.); 4to, paper, ff. 244, (stained.) [Opp. Add. 4to, 81.]

1972

Mosheh ben 'Ezra's

1. כתאב אלענק ושרחה (according to the colophon), poems containing homonymous words, with the author's commentary (on fol. 26[b] ואמא יחיי בן דאוד צאחב כתאב אלחׄונג), or ספר התרשיש (according to Yaqob Roman, see below), divided into 10 chapters (see Steinschneider's Bodl. Cat. col. 1807 sqq.) The supplied part has not the commentary. Marginal notes: *a*. by the original copyist, containing lexicographical notes in Arabic (the glossator refers to readings of R. El'azar's copy of this work, ff. 65[b], 77[b]); *b*. by Yom-Tobh ibn עז (?) (see below), containing the Hebrew translation of passages of the author's commentary. The supplied part extends from about I to the end of chapter and one leaf of ס; II from מ to ק; III from כ to צ; VIII from end of מ and נ.

2. Fol. 127[b]. The Diwân. 1. הדמי תדרשו מפי לבאים (41 lines, much injured in the beg., the heading is

illegible); 2. על אף משנאינו ומקניאנו (28 ll.); 3. בני עולם אשר עולם בלבם; 4. אמת מקרה אנוש עשיר כמקרה (both 3 ll.); 5. כתנות פסים לבש הגן (6 ll.), headed ומן באב אלגזל ואלכמריאת קולה פי וצף אלרביע וטהור אלורד ודלך; 6. לאנשי לבבות בני מחשבות (43 ll.), headed ולמא תאחפה אבא אברהים בן ברון אלתאליף אלמלקב באלמואזנה קאל; 7. עד מה בגרון חושקים יקראו (40 ll.), headed וכאטב אבא אברהים בן ברון בן שת ז״ל (the names יצחק and בנו יוסף occur in it); 8. אמת על הזמן אין לי תנואות (52 ll.), headed ולה מראגעה אלי בעץ׳ אכואנה באלמשרק עלי נטם ונתר במא יאתי דכרה אן שא אללה; 9. A piece in prose, beg. לגביר דעות וחוסן ישועות, headed והדא אלנתר אלדי תלאה והו; 10. לשמש בא ובעפר מבואיו (27 ll.), headed ותלף אלכטאב ביד מן עטב פי אלבחר פאעאדה וזאד פיה קצידה אבתדא לבבי יהמה לזמן שאפו וסיאתי דכרה פי מוצעה פי קאפיה אלפא ורתי אבא אלפתח בן זאגורה רצי אללה ענה פקאל; 11. בקבר זה גביר הדור ופלאו (6 ll.), headed ומא נקש עלי קבר אבו זכריא בן יקוו רצי אללה ענה תופי פי כסליו סנה תתסט, it is followed by a piece in prose, beg. נגנז בקבר זה מזה בן מזה; 12. אל טל עלי תבל ואל מטר (5 ll.), headed וקאל פי ר׳ אבון ז״ל; 13. פני שמחת מתי תבל ראגיו (36 ll.), headed ועזי אבא יחיי בן אלרב רצי אללה ענהמא פי זוגה והו; 14. לכל איש באהבינו פלאים (16 ll.), headed וממא קאלה פי אלצבא מן באב אלגזל; 15. חמודות מלשון ערב ועבר (6 ll.), headed וקאל ימדח כתאב אלמואזנה עלי קאפיה אלבא; 16. אהובי בגדו בי מבלי חטא, headed וקאל פי מעני אלעתאב; 17. היש לעג בתהפוכות ידידים (both 2 ll.), headed ופי מתל דלך; 18. כסור מרע אשר ירע לבבו (3 ll.), headed ופי אלמעני צ׳ד דלך; 19. אם תאהב להיות כסיל רכבך (9 ll.), headed ופי אלמעני; 19a (no figure in the MS.) בנפשי דוד זנחוני יצוריו (2 ll.), headed ופי מתל דלך; 20. שבתי ותלתלי זמן לא שבו (62 ll.; from 10 to 54 and 56 are supplied), headed ומן באב אלפראק ואלאיסתיחאש מא כאטב בה אכואנה רצ׳י אללה ענהם באלגרב עאתבא עלי גיבתהם באלמכאטבה וואצפא לסו מקאמה בקשתילה פקאל; 21. אהובינו הפירותם בריתות (19 ll.), headed ופי אלמעני; 22. מה לדמעי אשר ירוה לחיי (4 ll.), headed ומן חנאזיאתה; 23. התאבלי נפשי וסות אבל (15 ll.), headed ורתי אכיה כבירה בקולה; 24. יגון עלי יגון ושוד על שבר (6 ll.), headed וקאל פי אכויה רצ׳י אללה ענהם; 25. דאגה שברה לבי וריב כל (6 ll.), headed like 14; 26. זמן הקור כצל ברח וגשמו (10 ll.); 27. אלמים צחות ידברו (5 ll.), headed וקאל פי אלאקלאם; 28. השמש בגביעים או להבים (28 ll.); 29. ילדי ימים חשו לצבוא (21 ll.), headed וראגע מר׳ יהודה הלוי עלי שער; 30. זדו מתי האהבה או שגו (35 ll.), headed like 7 (באן for ברון, and with the addition of עלי קאפיה אלגים); 31. שתה אחי והשקני עדי כי (2 ll.), headed וקאל פי אלתגזל; 32. אבכה להכחידו ויוסיף כי (1 l.), headed ורתי אבנא צגירא תופי לה פקאל; 33. תגביר בכל רגע חסדיך (25 ll.), headed וקאל ימדח שבצא עלי קאפיה אלדאל; 34. בזכרי כי יצאוני ילדי (22 ll.), headed וקאל פי בעץ׳ אלאכואן; 35. לאט בלב אשר רגז ופחד (70 ll., 15 to 18 are supplied on marg.), headed ורתי אבא עמר אבן קמניל פי אביה רחמה אללה; 40 (no lacuna ?). איה קברות אישים מתו (3 ll.), headed ומן באב דם אלדניא ודוהא קולה; 41. תבל כאשת פתיות (4 ll.); 42. כל מדברי תבל לבניה (6 ll.); 43. אמור לאיש אשר צנף צניף עז (7 ll.); 44. יפה מראה פקח עין ותראה (2 ll.), headed וממא רסם עלי צחאף מדהבה; 45. אם תהיה אוכל אשר נותן (2 ll.); 46. מה לי וזמן יכאיב כואב (8 ll.), headed ופי אלמעני וקד צ׳מתה אלפתוה אלי אעלי שאהק בקשתילה קאל פיה; 47. הרף נדוד כי אין לאל ידינו (30 ll.), headed וכתב אלי אבו אלחסן אבן בתאת וקד תדאני אמר אלפראק פקאל; 48. דמעה בעיני מאנה לרדת (44 ll., 31 and 32 supplied), headed ועזי אבי אלפרג יאשיה בן בזאז פי אכתה בקולה עלי מעני; 49. בטרם יעלה שחר דגליו (3 ll.), headed ומן קולה פי אלתגזל ואלכמריאת קאל פי אלסחר ידכל עלי אלטלאם והו מן אטיב קולה עלי קאפיה אלהא; 50. חזקו עלי כל דבריהם (15 ll.), headed וקאל יצף בעץ׳ אלטגאה; 51. לבבי יחרד לצאת אליהם (25 ll., 7th is supplied), headed וראגע אבי איוב בן אלמעלם ואביה רצ׳י אללה ענהמא מע לזום אללאם; 52. תחלת מאמרים תהלות וזמירים (82 ll.), headed ולה קחטיה רצ׳י אללה ענה; 53. נקלותי בעיניהם בשומי (5 ll.), headed וקאל יעאתב צדיקא; 54. בחורי ילכו הלוך וידוו (12 ll.), headed וכתב אלי בעץ׳ אלנאס אלי אחד אלכבאר עלי קאפיה אלואו; 55. אל מי אשא דברי ריבות (19 ll.), headed וקאל מעאתבא לבעץ׳ אכואנה, with the answers beg. מה אשיב על תוכחת שר (10 ll.); 56. יזכור גבר בימי חייו (3 ll.), headed ומן באב דם אלדניא; 57. ירא האל ירא גבר מיאש (4 ll., 3rd supplied), headed ופי אלמעני; 58. עיני סלעים דמעו דמוע (20 ll.), headed ואדרג אליה ר׳ יהודה הלוי אלקטעה אלדי אבתדאהא איך אחריך אמצאה מרגוע פראגעה; 59. עד אן בגלות שלחו שלוח (34 ll.), headed ומן באב אלתטלם ושכוי אלדהר קולה; 60. לעץ נחמד אשר צמח בגן אל (16 ll.), headed וכתב אלי בעץ׳ אכואנה וקד פארקה עלי קאפיה אלזין והי מן אחסן קולה; 61. עיני זממו לי נכוחות חזו (16 ll.), headed ולה פי וצף בעץ׳ אלטגאה; 62. אל תקראו עור איש מראות עיניו (3 ll.), headed ולה מראגעה; 63. מי זה דמה כי סוד חכמה (8 ll.), headed ולה איצ׳א אלי אבן אלעזר; 64. בין ההדסים נשבה רוחנו (28 ll.), headed ולה אלי ר׳ אבון ואלי ר׳ יוסף בן מגנון ימדחהמא וישכו אלפראק עלי קאפיה אלהא פקאל; 65. אל נא תריב כואב על קול (24 ll.), headed וכתב אלי אבו אלפרג יאשיה בן בזאז רח׳ אללה; 66. לגן אהב זמן גדר ארחיו (12 ll.), headed ואלי בעץ׳ אלאכואן; 67. אש קדחו אוריו ולא נפחו (62 ll.), headed והנא אבא עמר בן קמניל; 68. ימותי חלפו צפות לדרך, headed וקאל פי אלשכוי מן אלדהר; 69. הנה אני כקן לכל עופות (both 2 ll.), headed וממא רסם פי צחאף מדהבה; 70. עצת משכיל ביראת אל תריחו (47 ll.), headed ולה יעאתב צדיקא; 71. אמת עיני זממיך פקוחות (10 ll.), headed ורתי ר׳ אבון בקולה תעזיה פיה פקאל; 72. כמעט אשורי הישרים מטו (38 ll.), headed ולה מראגעה אלי אבו אלחסן בן יבתאת עלי קאפיה אלטא; 73. אמרו אל איש מאין מוסר (2 ll.), headed וקאל פי מעני אלארב; 74. הראית בריכות או רהטים (32 ll.), headed

ולה אלי צאחב אלשרטה אבו אלרביע בן ראש רחמהמֿ אללה
בלזום טא יא ; 75. נפשי תקנא ברשעים כי (10 ll.), headed
וקאל ידם אלטגאה ; 76. מגורי אוהבי נותרו שאיות (24 ll.),
headed ולה אלי בעץׄ אלאכואן ימדחה וישכו אלפראק עלי
קאפיהֿ אליא ודלך ; 77. הבה יליד שורק אשר מאין (22 ll.),
headed וכתב אלי אבו אלוליד בן פראג והו קד כרה מן
מרץׄ פקאל פיה ; 78. אל השחקים נפשך תרקיע (31 ll.), headed
אסיד אשר לבו יקוד ; 79. וכתב אלי אבו אלפרג יאשיה בן בזאז
ירתיח (35 ll.), headed וכתב מן קשתילה בעד טול אלמקאם
הלעד הזמן ידו נטויה .80 ; בהא אלי אחד כבאר אכואנה
(33 ll.), headed וקאל פי בעץׄ תלאמיד אלאפרנג ; 81. תבל
ועזי אבו באיבת לב ובצדיה (20 ll., 13th supplied), headed
אלפרג פי ואלדתה ; 82. עינות תהום המה ולא עינים (69 ll.),
headed ולה ירתי ר׳ ברוך רצׄי אללה ענה תופי בקרטבה שנת
תֿתֿפֿו ; 83. תבל תני לבך ואת עיניך (31 ll.), headed ומן
באב דם אלדניא ודויהא ואלחץׄ עלי אלזהד פיהא קולה ;
84. בנות אשר ילכו נטויות צאורי (6 ll.), headed ואיצֿא פי
אלמעני ; 85. חנם אדמה תעדה עדיה (5 ll.), headed ולה ;
86. אשר בנה עלי ארץ מעונים (6 ll.), headed ופי אלמעני ;
87. אנוש יראה בעין לבו אמונה (2 ll.), headed וקאל איצֿא ;
88. הנה יליד סכלות אשר הוליד (5 ll.), headed וממא
אחתוי מן קולה עלי פנון שתי ממא לם יתצֿמן קולא מפרדֿא
מעם יי זאת ; 89. קטעה כתבהא עלי שרח קהלת לאבן אלחריזי
יצאה בעם האל (6 ll.), headed וממא רסם עלי תיבה ; 90.
אמת תאות אנוש מים עמוקים (8 ll.), headed וקאל פי
אלשכוי מן אלדהר ; 91. נופת שפתים ויין שנים (38 ll.),
headed וראגע אבא איוב בן אלמעלם ; 92. אבקת בשמים
וכתב מן טריק קשתילה אלי (32 ll.), headed מעשה רוקח
אלנשיא אלאגֿל אכיה רחמהמֿ אללה קבל אן ילקאה ודלך ;
93. מנחלי בכה אשר נטיו (15 ll.), headed וכתב אלי אבו
אברהים בן משכראן ; 94. כוכבי זקונים מלחיי דרכן (42 ll.),
headed וכתב אלי אכואנה בסרקסטה עלי קאפיה אלכאף ;
95. גבירי בלתך עיני מבכים (13 ll.), headed ולה פי אלתוחש
אלי אכויה ; 96. אחות שמש בליל אופל ערוכה (5 ll.), headed
ולה פי שמעה ; 97. על הדמי תבטח ברב חילך (33 ll.),
headed ורתי אבא אלחגאג אכאה רחמה אללה עליה תופי
בטליטלה אלול שנ׳ תֿתֿפֿהֿ פקאל פי דלך פי קאפיה אללאם ;
98. בני הט אזנך אל מאמרי (31 ll.), headed וכתב אלי
יהודה בן אכיה רח׳ אללה ; 99. קו אחרי קו האנוש ידל
(2 ll.), headed ומן באב דם אלדניא ; 100. צאה לך אל
לבל שוגה בהון עולם וחילו ; 101. חצרמות והביט (3 ll.) ;
102. פני האל לבד תמיד אחלה (both 4 ll.), the last three
are headed ופי אלמעני ; 103. במה אודה לגביר דעות (28 ll.),
headed וראגֿעה ר׳ יוסף בן סהל (?) פקאל ; 104. נדו ימי
השחרות על כן (15 ll.), headed וקאל פי אלצבא וישכו אלשיך
ואלפראק ; 105. מְעוּנוֹת מְעוּנוֹת נאלמות (40 ll.) ; 106. יונים
בניהם נשאו אלינו (incomplete, 33 ll. ; 4 and from 14
supplied), headed וכאטב אלנשיא אלאגל אבא אברהים בן
שת רחמהֿ אללה ; 107 (beg. wanting). אבכה ואולי מי
(according to the index), the first line in MS. היום
הבינותי ידידי כי ידי (rhyming with לוֹ, 28 ll.), the last
line in MS. מוסר במותו יהיה לבני חלוף ; 108. יום מרכבות

פירוד למסע רחמו (61 ll. ; 32, 36, 49, 50, 60, and 61 are
supplied), headed וכתב אלי אבי אלפרג יאשיה בן בזאז עלי
קאפיה אלמים והו (lacuna to No. 115, the following beg.
are given according to the index) ; 109. לנטע השכל
והנצר ; 110. נבטח בהפיק ; 111. חרדה לבושה תבל ; 112.
הא לך מכתב ; 113. וכוס שוהם אשר ; 114. נהה גבר אשר ;
115. היתאפק אנוש כלו עלומיו ; 116. ירועני זמן לא בן
(44 ll., from 1 to 18 supplied), headed ולה יכֿטב רבי עזרא
הקיצוני סעפי לעבד על ; 117. בן אלעזר רחמה אללה תעאלי
(3 ll.), headed וקאל וקד אגתאז בקבור ; 118. הרימותי לאל
עליון ימיני (5 ll.) ; 119. אמור אל מאמין בזמן יפתה (2 ll.) ;
120. אלי בית נבנה על קו (2 ll.), headed וממא רסם עלי
חופה ; 121. הריחותי הדסי השלומים (53 ll.), headed וראגע
מן קשתילה בעץׄ אכואנה באלגרב עלי שער ודכר פיה בעץׄ
אלמפקודין הנאך ; 122. לזמן בוגד אותי דמה (45 ll.), headed
וכתב אלי אברהים בן משכראן בעד מפארקה והו קולה ;
123. לך נחל אשר ילך לארץ (5 ll.), headed וקאל פי באב
אלכמריאת ; 124. הוה בלי פה לערוץ נואמת (48 ll.), headed
ועזי אבא עמר ואבא אברהים אבנא משכראן ז״ל פי ואלדתהמא
תופית פי שהר אייר שנת תֿתֿצֿהֿ והו קולה פי דלך ; 125. בנפשי
ורתי אבא יוסף בן מימון (57 ll.), headed בחרו לשכון יגונות
וקאל ; 126. הא לך מכתב מאה נכאב (10 ll.), headed בקו׳
כתר מעט פירוד ואל תוננו ; 127. וקד טרא בעץׄ אלמואסם
(40 ll.), headed ומן באב אלעתאב ואלתחריץׄ מא כאטב
נודו לאיש גדל מאד ; 128. בה אבא אלחסן אבאה רחֿ אללה
צירו (2 ll.) ; 129. אם אהלי דודי בנפשי צענו (22 ll.) ; 130.
ומן באב דם שלום עלי גרים בתוך חורי (4 ll.), headed
אשר ; 131. אלדניא קברים מן זמן קדם ישנים (3 ll.) ; 132.
אנוש יראה יקר תבל בעיני ; 133. נסה זמן בוגד מצאו (4 ll.)
(6 ll.) ; 134. הקיצותי תנומת רעיוני (28 ll.), headed וקאל
יעזי אלנפס ויתזהד ; 135. זהב סגור איכה יועם (32 ll.),
headed ואסתטלע ראי ר׳ יוסף בן סהל פי אלשער אלמצנוע
פקאל ; 136. אחד ימי השחרות פנו (7 ll.), headed אלדי לה
בן יונה בראש אמיר מקנן ; 137. ולה פי אלתוחש אלי אכויה
(7 ll.), headed וקאל וקד סמע סגֿע חמאמה עלי גצן ; 138.
ימותי בלעדי עפרי ; 139. מליצתי דרשתיה ואינה (11 ll.)
כשערו (3 ll.) ; 140. מאור היום לסודנו כרכיל (3 ll.) ;
141. אגודה מילידי הערוגות (2 ll.) ; 142. לשח דמעי יגלה
את צפונו (50 ll.), headed וקאל יתזהד וישכו אלדהר ; 143.
ומן באב אלתטלם עיני ענגים בבכי נמאסו (46 ll.), headed
ושכוי אלדהר קצידה עלי קאפיה אלסין כתב בהא אלי בעץׄ
אכואנה ; 144. הריח מור מאחז האפסים (45 ll.), headed
ולה אלי אבו אלחסן בן מאטר ענד אבתנאיה פקאל ; 145.
וכאטבה ר׳ אוי כי פניני שיר כזוהר חרם (12 ll.), headed
יוסף בן סהל פי שאן [אלשיר from 185] אלמצנוע אלדי
לה פקאל פיה ; 146. בנפשי ליל ידידות זרחה בו (4 ll.),
headed ומן באב אלגֿזל ואלכמריאת ; 147. זמן יקרא
ראות מעשה ידיו אשר המה עושים עדיו (14 ll.),
headed וקאל איצֿא ; 148. קראני גביר הקדיש קרואיו
(32 ll.), headed ולה יצף דעוהֿ אבו אסחק אבן מאטר עלי
קאפיהֿ אלעין ; 149. ירא מיום אשר נורא ואיום (10 ll.),
headed ומן באב דם אלדניא ודויהא ואלחץׄ עלי אלזהד

פיהא הו קולה; 150. הלנצח אתי תאב לרעי (10 ll.),
headed ומן באב אלפראק ואלאסתיחאש; 151. פתאום יצורי
אוהבים עזבתי (55 ll.), headed וכתב מן קשתילה אלי אכיה
ז״ל פקאל; 152. נטפי דמעות מערוף נגרעו (66 ll.), headed
[וכתב ?] אליה אלחכם כבירה תופי פי שבט שנת תת֗פב֗
פרתאה; 153. ידידים יזמו מחר נסיעה (10 ll.), headed
ולה מראגׄעאת אלי בעץׄ אכואׄ באלמשרק עלי נט֗ם ונתר
אסתכתרנאהא פי אלספר פכתבנא הדה אלקצידה וחדה֗;
154. אין לך רעה תדמה ימין (2 ll.), headed וקאל איצׄא;
155. ראה שחק בלבי סר חעף (3 ll.), headed ופי באב אלגׄזל
ואלכמריאת; 156. לקחי שפת משוש כמטר ערפו (50 ll.),
headed וקאל ימדח אלוזיר אבו אסחק בן מהאגר רצׄי אללה
ענהמא הו קולה פי דלך; 157. יובל שלום   מאל עילום
(15 ll.), headed ופי דיל אלכטאב אלדי אבתדאׄ לנטע השכל;
158. ברשפי הבכי נפשי שרופה (40 ll.), headed וכאטב אבא
אברהים בן ברון מסתדעיא תאליפה אלמלקב באלמואזנה;
159. שמש צדקה זרחה שואפת (34 ll.), headed וראגע
אלחכים אבו אלחסן אבן אלעזר ען קצידתה קאל; 160. הוי כל
מתי שכל ויודעי ספר (20 ll.), headed ורתי אבא אברהים
בן ברון רח֗ אללה; 161. צבי ידמה לבד בשם וכמעט (8 ll.),
headed ומן באב אלגזל ואלכמריאת (8 ll.); 162. העת
אשר אעל עלי לבי (14 ll.), headed וקאל וקד טרא בעץׄ
אלמואסם; 163. לכסיל אשר כסלו בהון תבל (3 ll.), headed
ומן באב דם אלדניא; 164. מאס תבל ואל יום הפקודה (4 ll.),
headed וקאל איצׄא; 165. איך מגליל עליון הירד אל (3 ll.),
headed ואדרגׄ אליה מן אשתילה אלקטעה; 166. כוכב אשר
(8 ll.), headed וגאובה בהדה אלקטעה; 167. אתה אומר
(6 ll.), headed וגאובה איצׄא   איך יתחלל   מבין בבנות
וקאל; 168. גדודי ליל נדוד מרוץ יגעים (54 ll.), headed ולה פי
פנון מן אלאוצאף ודילהא במדח אבו אלחסן בן בתאת קאלה
פי מקאמה בקשתילה והו (יהוסף occurs in the poem);
169. לבבי יהמה לזמן שאפו (32 ll.), headed ותלף אלכטאב
פי אלבחר אלדי אבתדא קצידתה אמת על הזמן אין ונתרה
לגביר דעות פאעאדה וזאד פיה מא יאתי דכרה הו קולה
רבבי נדודים בידידים אצו; 170. מן אחסן נט֗ם פי אלמעני
(57 ll., 44 supplied), headed וראגע אבו אסחק אבן אבו
היעמד; 171. אלפרג אלי ברגלונה עלי קאפיה אלצאד הו קולה
לבבי ונפשי מחוצה (38 ll.), headed ותופית בנת אלנגיד אכיה
אברה֗ פרתאהא; 172. חזה העט ביד השר יכתב (5 ll.),
headed וקאל יצף כאתבא; 173. על מעצבי יהמה לבי (7 ll.),
headed וקאל יתזהד; 174. אולי בקרבת אוהבים רחקו (58 ll.),
headed ומן באב אלתטלם ושכוי אלדהר קאל יהני אבא עמר
לא הזמן דמה להעתיקנו; 175. בן קמניל עלי קאפיה אלקאף
(28 ll.), headed ולה אלי קום מן כואין אכואנה ז״ל; 176.
מה ערבו לי ימי חברה ומתקו (4 ll.), headed ומן חגׄאזיאתה;
177. עין אשר מהבכי נמקת (56 ll.), headed ונעית אליה
בקשתילה בנת אכיה תופית בקרטבה פי תשרי סנה תת֗ע֗ה֗
פרתאהא בהדה אלמרתיה וכאטב בהא אכאה וקאל; 178.
כרוב ממשח אשר שחק דבירך (21 ll., 19th is supplied),
headed ולה ענד מא אתתל דארה אלכברי עלי קאפיה אלרא
והו; 179. אשרי אנוש ראה פני אבון (7 ll.), headed ולה
פי ר׳ אבון; 180. יריבי בעדי ירב אמריו (84 ll., the 8th
and 9th supplied), headed וקאל פי בעץׄ אלכבאר; 181.
כל עבדי תבל בעוז ובפרך (4 ll.), headed ומן באב דם
אלדניא ודויהא; 182. שואל לשון דעו בעד תבל הלא (5 ll.),
headed ואיצׄא; 183. בני לו תחזה אותי בקברי (9 ll.),
headed וקאל איצׄא; 184=27 (6 ll.); 185. זנת תבל
אשר תעשיר לעני (4 ll.); 186=145; 187. אשב משומם
מבלי אחי (2 ll.), headed וקאל פי אלתוחש; 188. משתיל
הנדוד לבבי בלי יד (3 ll.), headed ומן חגאזיאתה; 189. כתב
נוחם שלחו אל אהוביו (89 ll.), headed ומן באב אלרתא מא
רתי בה ר׳ רפיא׳ בן בוזאז תופי שנת תת֗ע֗ג֗ וענונהא בהדין
אלביתין קאל; 189a (no figure in MS.) שפתי היתה אתמול
יתרה (12 ll., supplied), headed ולה איצׄא עלי קאפיה אלרא;
190. כתבו בעט ברזל עלי שמיר (6 ll., and a piece in prose),
headed ותופי אלרב יצחק אלפאסי ז״ל שנת ת׳ת׳ס׳ג פקאל
התמיד הזקונים הבחורות; 191. מא נקש עלי רכאמה ודלך
(43 ll.), headed וקאל איצׄא מראגעא; 192. לפני זמן נשיר
בטוב רחשנו (42 ll.), headed וכתב אלי אבו אלפתח בן
אזהר (אלעזר בן נחמן ?) עלי קאפיה אלשין והו ממא קאלה
פי אלצבא; 193. לא פצעו ימים עדי חבשו (30 ll.), headed
והני אבא יחיי אבן אלרב זל בבנא; 194 (according to the
index). נגנז בקבר זה (the prose of 190); 195. הניאני זמן
סופו בראשו (38 ll.), headed ועזי בעץׄ אלאכואן פי אכיה
הו קולה; 196. ותפוח אמת לא אל בראו (2 ll.), headed
תנה כוסי; 197. ומן אלגזל ואלכמריאת קולה פי תפ֗אחה והו
בעת נטו צללים (3 ll.), headed וקאל איצׄא; 198. המסלע לך
לבי חרושה (24 ll.), headed וקאל וקד טרא בעץׄ אלמואסם;
199. תדד תנומתי ולא אישן (6 ll.), headed ולה אלי ר׳ אבון
ז״ל; 200. אליכם אמונים   בחיק האמונים (58 ll.), headed
ולה קצידה דיל בהא מקאלה אלמחאצׄרה ואלמדאכרה והי;
201. אמנם גביר מיום היותך (45 ll.), headed ולה אלי צדיק
לפי שכל; 202. תולי אלקצׄא עלי קאפיה אלתא הו קולה
אנוש הם מהלליו (40 ll.), headed וכתב אלי בעץׄ אכואנה
וקד פארקה פקאל; 203. ונהר נהרו מימיו פלגיו (5 ll.),
headed וקאל פי אלאסתדעא אלי אלאנס; 204. הללמוד מזמן
הפך בחרתם (32 ll.), headed וכתב אלי אחד אכואנה;
(lacuna) 205. מה בצע (206 to 208 missing); 209. בחלצות
הזמן יד; 210. לו הזמן עמוס; 211. יברך צור אשר; 212.
אחי מדע אשר; 213. מידעי יריבון כי; 214. אראה כבוד;
215. על מעצבי יהמה; 216. על גב מבורך; 217. ידידים
אצעק; 218. דבריך בעט; 219. שאלתי בעד רע; 220. סבבו
במרה; 221. נדוד כרת לעפעפי; 222. בשם אל אשר;
223. לך הנצח; 224. מה תשמאיל דודי; 225. כל עצמותי ת׳;
והממלכה; 226. מי זה בגיל; 227. נה בצל לבב . .; 228.
סותי אהובים; 229. נאות לבבי; 230. דודי יבא תארו; 231.
. . מן נמחץ; 232. משנאי תצמיד; 233. [מ]תגרת בפך . .
(from the index); 234. מה נעמו . . . משכו לאטם, headed
(לשבועות); 235. מי כמכה . . . ממעון קדשו; 236. מדיח
מבשר מעשה יי שפרה ברוחו, all with the acr. of משה; 237.
מהר המר (לשבת נחמו), with the acr. of משה קטן;
238. מתי איבינו יחפר (משה חזק); 238a. אשרי העם מיחלי
קרוש (משה) מימי זמירות ומהלל; 239. תשועה; 240. . . .
אני) אנושים נתאבים (משה ספר) ממעל לו עומדים; 241.
(משה; 242. אור ישעך עד אן תסתיר, headed ולה חגׄאזיה;

243. מהרו נא אלי מעוני, headed מה לאהובי אלתאלת; 244. עין אשר מתשוקה דאבה (משה) כי יקצוף (1 l., lacuna); 246. רעיה תמה; 247. מפלי פלאות; 248. לו רעיה . . . מהרי ולכי משאלי יעשה (from the index); 249. עין בלי נומה (משה) אל; 250. סוד לבי ומצפוני; 251. שואלי איך לא נצפנו; 252. יושבי בטח אל תריבוני; 253. מכין לעורב (משה) מילה . . . מה יקרו למו עושם; 254. תבת מה אמכן לה מן אלרחמים אלמוגודה—(משה ק[ט]ן) צדו; 255. מנומם בעת (משה) משאת שיר וזמירות; 256. והי׳ ותתכין בלילה ראש השנה; 257. מפני פחד יי׳ קומם, headed (משה); 258. משמר הציבו (both משה); 259. מרום מעלתו; 260. האל יונה . . . מדלג ומקבץ (משה קטן); 261. יונה . . .; 262. . . . מרעיד פני צורו (משה); 263. מבשרי אחזה (both משה); 264. משען עמו ומבטחם (משה) מבית מלוני (הקטן); 265. ממרום לבן (משה קטן); 266. חרדים . . . מה נאמר; 267. יי מִמכון שׁבתו; לפני . . . מה טוב מפעלי ערום; 268. כל מעשה . . . מה תקוה; 269. עבד; 270. מקור עיני; 271. מחמד שירים . . . (all משה); 272. משגיב בכחו (משה קטן); 273. נפשי . . . מכורה ברבות; 274. מפחד לפני יי; 275. זמן . . . מחכה חסדך; 276. כבוד . . . מתי און; 277. מאשמים; 278. בלילי . . . מי זה יעמד; 279. מפני חטאתי; 280. קראתי . . . מכובד אנחתי; 281. עבר . . . משכן עז; 282. שוררו . . . מדת (all משה); 283. יום עמדתי להודות; 284. חסדיו (משה קטן); 285. אנקת . . . מודח כצבי (משה); 286. מתי ישיני דעה (מש, lacuna); 290 (beg. wanting). 291. מדי חירות (משה קטן); 292. שחות שבתי (שה); והדה אקואל כארגה ען אלרחמים תשתמל—יחפש מכה ומכה עלי רהוטים ורשויות לה איצא ז״ל 293. מה נאוו על ההרים (no 294); 295. יי מלכנו . . . מבצר; 296. כל הנפשים (all משה); 297. עיני יזלו על משכבי . . . מצור כבודו (no acr.); 298. יערף . . . מגדיל ישעי; 299. מרום שמיכם ישלח (both משה); 300. מי כמכה . . . מלוכה יאתה (משה חזק); 301. מה לך רעיתי (משה).

Colophon: כמל מא ארדנא אתבאתה ללחכים אלפאצל מר ור׳ משה בן עזרא נע׳ רצי אללה ענה וקדס רוחה נגמר בסי׳ דש׳. Marg. notes (cut in binding) containing lexicographical remarks in Arabic.

At beg. of MS. Luzzatto's transcription of the first 19 lines of II. 1 with his comm., dated the 20th of Thammuz 5621=1861. Next come poems: *a* (fol. 3, 17 ll.), by Abraham Roman, addressed to Meir Yizḥaq when he recovered from an illness, beg. אשנם מתני חלוצי מזמתי; *b* (fol. 4b, 3 ll.), beg. מה זאת ויגדו גדודי שיחך, addressed by the author to the former; *c* (fol. 5b, 4 ll.), beg. מאז ישם לבך תבנית, addressed by the former to Yom-Tobh ibn עז; *d* (ibid., 5 ll.), the answer, beg. לו חכמו ישבילו אנשי; *e* (fol. 6, 6 ll.), beg. מועף בכנפי רצון לבי עלה, addressed by Abraham to Yom-Tobh; (all Or. curs. char., difficult to read.) At end of MS.: *a* (fol. 320), several small poems, beg. *α*. חתן וכלתך אדון עולם יצו; *β*. חתן דמים ישמח משה יאריך ימים; *γ*. אשר לחשב קין; *δ*. חתן יהי ביתך כבית פרץ יליד; *ε*. הרבה ברמים ולשאול על שנותיו; *ζ*. אשר ברא הכל והוא על כל יכול.— Next comes (fol. 320b) the index of the poetical and liturgical pieces (פהרסת דיון משה בן עזרה . . .), from 1 to 30 and from 100 to 260.—On fol. 323 (modern) notes in Turkish, signed Y'hudah קונוייון; another note (fol. 325b) against a converted Jew, signed הכהן הגדול צפניא סופר בתורת אל כעזרא בן שריא.

Owners: Yaqob ben Yizḥaq רמאן; Binyamin Pesaro (fol. 7); זה הספר בא דרך קושטנטינא במקנה לחשוב שבמשוררים הח ר׳ יהושע יוסף לוי ע״ה (at end).

Syr. Rabb. char. with vowel points (the headings are in red ink; the supplied part Span. Rabb. char. without vowel points); 8vo, paper, ff. 325, (in many places more or less injured.)
[Opp. Add. 4to, 82.]

1973

כתאב זהר אלריאץ׳ תאליף צאחב אלשרטה אבו הרון ר׳ משה בן יעקב בן עזרה מן מדינה̈ גרנאטה ז׳צ׳ל (at beg.), כתאב אלתגנים אלמסמי אלענק (colophon), No. 1 of the preceding number, but with a shorter commentary. It beg. with a short preface in Arabic (see Steinschneider's Cat. Bodl. col. 1807 sqq.)

The two fly-leaves at beg. and end contain (by another hand) a fragment of a comm. on Numbers, end of chap. xxxi to xxxii. 19, this beg. כי באה נחלתינו אלינו. כבר קבלנוה בעב המזרחי. לשון ר״ש. ואיננו הגון שידברו כן לפני משה.

Written by Sh'lomoh ben Y'shu'ah at Saphet, fin. on Friday the 22nd of Kaslew 5106=1346.

Syr. Rabb. char. (the text with vowel points); fol., paper, ff. 36.
[Poc. 69 (Uri 494).]

1974

[מקאלה אלמחאצרה ואלמדׄאכרה, according to the St. Petersburg MS., No. 136, כתאב], Mosheh ben 'Ezra's treatise on poetry, divided into twenty chapters, beg. קאל אבו הרון אמא . . . אקול אנה למא כאן חד אלסואל, ends with the poem 200 of No. 1972 (see Steinschneider's Cat. Bodl. col. 1803 sqq.) The last three pages contain some rules on calendar.

The copy was fin. on Tuesday the 9th of Abh 1551 Scl.=די אלחגה, 636 Heg.=1240.

Syr. Rabb. char.; 12mo, paper, ff. 162.
[Hunt. 599 (Uri 499).]

1975

ספר שקל הקדש הוא ספר מבחר הפנינים, ethical poem by Yoseph Qamḥi (see Edelmann's דרך טובים, p. 29, and Steinschneider's Cat. Bodl. col. 1498).

Span. Rabb. char.; 2 coll., 4to, paper, ff. 18.
[Opp. 639 (Ol. 1404).]

1976

1. Yoseph Qamḥi's שקל הקדש (incomplete), ends with the words שער האחרון מהספר. A few marg. notes at beg., containing omissions.

2. Fol. 33. [מחברת איתיאל], Y'hudah al-Ḥarizi's Hebrew translation of Ḥariri's Maqamahs, containing II (beg. wanting) to XXVII (end wanting; see Chenery's edition, London, 1872). At end, ע״כ מצאתי מספר המחברות ונכתב בשנת א׳ת׳מ׳ב׳ לשטרות.

3. Fol. 111. A part of the fiftieth Maqamah of the תחכמוני.

Yemen Rabb. char.; 4to, paper, ff. 118. [Poc. 50 (Uri 497).]

1977

אלמקאמאת לר׳ יהודה בן שלמה בן אלחריזי ז״צ״ל (at beg.), מקאמאת אלחריזייא (colophon by a late hand), Y'hudah al-Ḥarizi's fifty Maqamahs, printed with the title תחכמוני. It beg. with an Arabic preface and the Arabic headings of the Maqamahs (many variations from the edition); for the fiftieth Maqamah see מלאכת השיר, Francfort O.M., 1865, p. 33 sqq.; from הם כשורים to ועלי זרחה (ibid. p. 36, l. 3 to p. 39, l. 2) is repeated in the MS. (nineteenth Maq.) On ff. 89 and 90 marg. notes containing various readings.

Owners (at beg.): אלשיך אלשמס אלחמוי ס׳ו׳פ׳ה ט״ב; Naṣr Allah ibn אלקאף (?); El'azar (?) ben Kokhabh ben 'Ali; Ibrahim ben Eliyyah (?) Kohen; Kalifah ibn Shalum, from whom it came to Suleimân ibn Daûd אל[אסכנד]רי (?); (fol. 99b) עבאדי בר יצחק (so) ינטוב עבאדי.

Syr. Rabb. char.; fol., paper, ff. 189, (the last four leaves are supplied by a later hand, and the margins are injured.) [Poc. 192 (Uri 492).]

1978

אלמקאמאת אלחריזייה (colophon), fragments of the same, viz. xii (beg. with the words חרב עד הנפש); fol. 4. xiii (ends with the words לאל תליתי); fol. 7. xiv (beg. with the words עשיתי כי לא באונס) to end. The headings of the chapters are in Arabic; marg. notes containing omissions, various readings, and a few lexicographical remarks.

At end are two liturgical pieces: *a* (fol. 93b). שמור דת חנוכה, headed לח זמרו ישר׳ למשה הקטן צאחב אלענק; *b* (fol. 94). לך אשא . . . יקרו שמותיך, headed קול לר׳ יפת הבבלי ראש ישיבה ז״ל.

Syr. Rabb. char.; small fol., paper, ff. 94. [Poc. 128 (Uri 493).]

1979

1. ענק, Y'hudah al-Ḥarizi's (אלמערוף באבן אברהם) poetical pieces in alphabetical order, ending with homonymous words (see Ginzé Oxford, p. 47).

2. Fol. 34b. דו בית, poems, consisting of four hemistichs, by R. Yiẓḥaq hal-Levi; at end are two poems of four lines, headed מרדוף, and one of two lines in Arabic.

On the last page is an astronomical figure. The copy of No. 1 was fin. Adar 1547 Sel.=1236.

Owner: אנתקל בחכם אלביע אלשרעי מן ארת אלשיך עבד אלכרים אללוי אלי מלך העבד הצעיר שמש בר עובריה בר צדקה נ״ע (fol. 37b).

Syr. Rabb. char.; 8vo, paper, ff. 38, (slightly injured.) [Hunt. 381 (Uri 500).]

1980

1. Shem-Tobh ben Falqera's (פלקירא) poems: *a*. בתי הנהגת גוף הבריאה, sixteen parts; *b* (fol. 15). בתי הנהגת הנפש, both beg. (מרי) אמ׳ אבא מארי (see Steinschneider, Cat. Bodl. col. 2538).

2. Fol. 19. Y'hudah hal-Levi ben Yiẓḥaq ben Shabbathai's ספר זרח הנקרא מנחת יהודה המכונה שונא הנשים (printed; it has not the last phrase beg. אני יהודה; it reads חלב for חלאוה of the edition).

3. Fol. 53. His דברי האלה והנדוי . . . לקהל סרקסטה (above by Shimshon Modon לחמשה אנשי׳ בני בליעל מק״ק), the names of the five persons are the following: *a*. Abram ben Sh'muel לוביל; *b*. His cousin Abram ben Sh'lomoh לוביל; *c*. Yoseph ben Yiẓḥaq בנבנשת; *d*. Yiẓḥaq ben Sh'lomoh גורנילוט; *e*. Meir ben Sh'muel אלגרננושי.

4. Fol. 65. En Bonet Abram's כתב ההתנצלות.

5. Fol. 118. His אגרת בחינת העולם (end wanting), preceded by the beg. of a commentary.

6. [Yoseph Ezobhi's קערת כסף], beg. wanting.

7. Fol. 141b. A liturgical piece, beg. הסולה לכל עוניכי תפלה ליושבת על משבר עשאה הרב הגדול ר׳ נחמיא בר׳ יעקב.

Owners: Shimshon Modon, Mantua, 2nd of July 5479=1719 (at beg.); Yoseph ben R'fael מוצטנה? (at end).

Span. Rabb. char. (No. 7 by a later hand with vowel points); 8vo, vellum, ff. 143. [Can. Or. 29.]

1981

1. קערת כסף, with הלא כתבתי לך.

2. Fol. 9b. Y'hiel ben Y'quthiel's מעלות המדות (printed).

The copy of No. 1 was fin. on the 6th of Thammuz 5224=1464.

Owners: Barukh ben M'naḥem; Abraham Katzenellenbogen (at beg.)

Span. Rabb. char.; 4to, paper, ff. 130. [Laud. 117 (Uri 332).]

1982

1. Levi ben Abraham's ספר בתי הנפש והלחשים (see Hist. Litt. de la France, t. xxvii. p. 632).

2. Fol. 43. A chronological note, beg. with the creation, ends with Mahomed.

3. Fol. 44b. A philosophical dissertation on Jacob's ladder and on Isaiah vi.

The copy was made for R. Mazal-Tobh; the first is supplied by W. Heidenheim.

Old Germ. curs. char.; 8vo, paper, ff. 46. [Mich. 138 (Ol. 125).]

1983

The same as No. 1 of the preceding number, with a short commentary by the author.

Span. Rabb. char.; 4to, paper (17 ff. vellum), ff. 70. [Mich. 63 (Ol. 124).]

1984

Diwân.

A. of Sh'lomoh ben R'ubhen Bonfed: 1 (fol. 1b). (למשקל ציון הלא תשאלי) שמש יקר ירדה תוך מערביו, headed בהיותי בטרטושה בעת הויכוח היה שם הרוח רוח השיר כמים הנגרים כי היו שם רוב המשוררים אשר במלכות עם יתר החכמים ובכללם היה דון בידאל בן לביא אשר עבד בין

הגזרים ולא עמד וקדם פניו החכם אנבונשתרוק דיסמישטרי
בשירים יקרים והוא השיבו ברוח נכון בדברים הדורים וגם
אני לא הסתרתי פני למצוא חפצי ושלחתי לו זה השיר
מדבר בלשון שירו צועק מרה על המים המרים ומעביר קול
ליל ויום אחזה ;תלונה במחנה העברים ואומר 2 (fol. 2).
אח"כ נפרץ הפרץ וגברה יד ההמרות, headed אויבי מנוחתי
ושלחתי זה השיר לנעלה קרובי נאשתרוק בונפיד כמתאבל על
פרידת רבים ונכבדים משרי קהלותינו וכה דברתי ; 3 (fol. 3).
לר׳ יצחק ארונדי התחיל, headed חכמתך לא מצאה מנוח
לערער עמנו על ענין המנוחה והתנועה שאינם הפכים כי אם
העדר וקנין וגם היות יש דעת מי שיסבור כן לסבת היותו
מדבר כלשון עמו בגאוה ובוז שלחתי לו זה השיר ; 4 (fol. 3b).
בעת הויכוח הראיתי, headed לקנאת כבודך בשכנו אדמה
שיר חדש שרתיו על מקרי הזמן ובצוק העתים לרב ר׳ זרחיה
הלוי ז"ל ולפי ראות עיניו מצא שגיאה במשקל ולא נמצאה
כי רצה לברר וללבן דברי בנפת שוה ולא שב אחור ומהרתי
למצוא זה השיר ואומר ; 4a (fol. 4). מצוקת עת מעוף צוקה
כי ראיתי אלים אשר יענה לאשר בשמו לא, headed יציקך
קראו קראתיו ולא ענני ושם פה לאדם שם יד על פה בלי
נשמע קולו ותתשל נפשו באמור אלי כי צוק העתים אבד
ושבר אני חפצו לעת מצוא ונשוה נס זמיריו קמתי אני לפתוח
פי זמירי שנית כמתאונן על השתיקה וכמלין על המצוקה גם
לרע נדוד ; 5 (fol. 5). היא תשיב אמריה לי ואשא משלי
יה חסדך תספיק ; 6 (fol. 5b). הרחיק נדוד וחשקו גדל מאד
לנעלה נאשתרוק גליפפא קדמני בשיריו, headed לכל חלדך
היסתירו ; 7 (fol. 6). ופלאי כמעשיו והנה ירד מנכסיו ואשא משלי
לחכם אנבונגודה יחסאל הקשלרי, headed פני סהר נדודים
נ"י בהיותו בביל פוג קרוב אלי כמתרעם על הנדודים
הסתירו פניו מראותו בלא יוכלו להסתיר פני הסתר בצלמו
בדמותו ואשבע בהקיץ תמונתו וכה דברתי ; 8 (fol. 7b).
Letter addressed to En Vidal de Tolosa על מריבת
הנוצרים ; 9 (fol. 8). Prose, headed חתימה לאגרת ארחית
יסדה הרב ר׳ יוחנן ז׳צ׳ל ; 10 (fol. 8b). Three poetical
pieces, headed החכם אנבונגואה יחסאל נרו׳ קדמני בשיריו
ואען . . ., the first two are of two lines, the third beg.
אם גדלך ענותך הצפינה ; 11 (fol. 9b). Two poetical pieces,
beg. לכם בני לביא זמירו and עבים נדודים עת רביבים יתנו
לשר דון בידאל בן לביא החסיד ז"ל עבר, headed נתכנו
דרך טארוגה משתדל בהעמדת הקהלות ואשא . . . ; 12
(fol. 10b). זה השיר שלחתי, headed קומתך לא מזקונים שפלה
לחכם מאישט׳ איצאק אלי ז"ל הכהן ויהי כי זקן יצחק ותכהין
עיניו מראות ושבע תלאות הרבה והיה שנת הארבה שהיה
באורגיל ; 13 (fol. 11b). נאה אני כי אותך אהבתי, headed
לנכבד אחד בחלותו ויחי מחליו ; 14 (fol. 13, transposed).
A letter, beg. נפשי אויתיך, headed טופס כתב החכם מאיש׳
אשתרוך רמוך וקורא לו שם אחר מאישט׳ פרנסישק די שו׳ יורדי
עורר חנית כתבו בשום ההמרות לנבון אנשלתיאל בונפוש
על עניני האמונה החדשה ודבר על כל היהודים קשה ; 15
(fol. 12). The answer, beg. ראיתי מגלת ספר, headed
וה׳ אנשלתיאל השיבו בדברים רכים נדברים ולא מובנים
ולא עצבו ואני קנאתי לשם מגן לחוסים בו והשיבותיו על פי
חרזיו ונתיבו ונדרשתי ללא שאלוני להשיבו ; 16 (fol. 15).

עוד לו בשירים שקולים, headed אן תלכי או תדרכי אגרת ;
על יעלת, headed במצחי חוקקו צלמך וגלמך 17 (fol. 15b).
לרעיה חן ישרה בעיני ; 18 (fol. 16b). Five poems, headed
שמה מלכה אהבתיה אהבה עזה כמות ולקץ ימים בגדה בי
ותמאן המלכה באהבתי והעזה פניה ללכת אחרי הבחורים כי
אמרה איך תאהב אהבת כלולות אחרי בלות ואשא משלי ;
19 (fol. 18b). A poetical piece of אנבונגואה יחסאל נ׳ר׳ו,
with the answer, followed by pieces addressed to משה and
to anonymous persons ; 20 (fol. 20b). Two poems, headed
בן החכם ר׳ יואל נ׳ר׳ו בא פה אישאר מנאבארה ודרש
לחתונה אחת ותחלת דרושו מה יפית . . . ואשא משלי כמזכיר
רב ישנו שירו ולא ; 21 (fol. 21b). עניני האהבה דרוש דרש
ליקר תלמיד יהודה הכהן י׳צ׳ו הרבה עלי, headed הליצו
תשואות דברי חן ותחנונים מלאות תלונות על משכי ידי
מכתוב לו זה שנה ואבא היום לשמח לבו בדברי רנני כמתאונן
על מקום תחנותי במקום שירוש וכה דברתי ; 22 (fol. 22).
המעול מאיש׳, headed מי זאת להבזות הוד משיחי קותה
איצאק אדרת אחרי המיר כבודו שלח אלי שירים שקולים,
with the answers ; 23 (fol. 23b). פליטי שיר לך באנו למחיה,
headed לנכבד אחד בהתערבי עם עורבי מורה ומריבה היתה
לי עמם וכמעט הפכוני למינם והשירים הם המדברים בעדם ;
24 (fol. 24b). אחד, headed ראה סוסים בלב ים כברקים
מטובי הארץ ירד מנכסיו ונהפכו שמו על ארצו כהתהפך
כחומר חותם העתים. וחבלים נפלו לו בחבלי הנעימים. ונהפך
ללענה משפט הימים. כי פחותי הזמן כבובבים רמים. ובעמק
שלח ברגליו כל גבר תמים. לזאת שלחתי זה השיר לנעל׳
אנוידאל בונשניור לשולשונה ואני עול ימים ; 25 (fol. 25b).
לחכם אנבונגואה חלאוה, headed הימס לב ארי מקול תרועות
ז"ל על העדר היקרים בניו ילידי ביתו ועל אשר אפפו חבלי
מות כל בחורי חמדתו (addressed to R. Y'hudah חלאוה) ;
26 (fol. 27). וזאת תשובתי, headed מתי ידידי אלקטה שושן
שנית לר׳ יהודה כהן י׳צ׳ו מגיד משנה אשיב לו כמתאונן על
שבתי בשירוש וכמקונן על שארית טרטושה נשארו בה שני
פריצים נתן ומימון שני דודאי רשע ומדון ; 27 (fol. 28).
מרתיה על פטירת נכבד, headed מתוק למר שם כל ימי חיינו
אחד רופא שמו מאישט׳ דולם שלמה ז"ל ; 28 (fol. 29).
והוספתי עוד שאת משאת, headed יענים אחזה הולכים יעפים
קינים ונהי ליקר בנו להיות לו מעיר לעזור להפליג בכי תמרורים
והוא היה חתן איש אחד ששמו פרטאל ; 29 (fol. 30b). Prose
and poem, headed כתב שלחתי לאנוס אחד לפראגה ;
30 (fol. 31b). Several poems addressed to Sh'althiel ben
Labhî and Sh'lomoh (according to the contents), headed
בנסעי מחיק דודים ושבעתי נדודים פגעתי במקום סירבירה
שני חכמי השיר בעיניהם, the former was in correspondence
with En Vidal de Tolosa (fol. 36) ; 31 (fol. 38). Poems
by אנבונגואה יחסאל and his son יחסאל, with Bonfed's
answers ; 32 (fol. 41). עננים שאלו מטרות חסדיו, headed
לחכם הכולל קרובי מאישט׳ פרפיית מלגוירי בעל האפוד עברו
ורבים הם לקוחים בערוגה ; 33 (fol. 42b). ימים לא ראיתיו,
a poem directed against those who explain the Bible
after a philosophical method, wherein the author says
towards the end, ובפרט הישרתי עפעפי נגד החכם
אנשלתיאל גרסיאן כי ידעתיו שלם בתורתו . . . והיא שנת

ההמרות; 34 (fol. 44). בוננודה יחספאל הקשלארי sends letters with liturgical pieces called נמר, one of which is headed לר׳ יהודה הקשלארי, with Bonfed's answer; 35 (fol. 47). Poems addressed to the renegade Addereth (see above, No. 22); 36 (fol. 47b). Bonfed addresses several מושח to R. Sh'neor ben Meir, headed בראותי בימים עברו המשוררים דון וידאל בנבנשת ז״ל ודון בידאל בן לביא הריצו שיריהם לחכם ר׳ שניאור . . . (see above, No. 1) ולכן אחרי זקנתי ושבתי במלאכת השיר שמתי פני אל ההר הטוב הזה; 37 (fol. 51b). Two poems, beg. מטה משרה אם היקר הושב עלי כנו and גם חותמת; 38 (fol. 53). Several introductory poems, headed בחלותי וחייתי מחליי שלחתי זה הכתב לנכב׳ אנשתיל בונפוש ואשתרוק בונשניור נרו׳ משירוש לאנרמונט עם הרשויות הכתובות בצדם; 39 (fol. 56). Poems, headed לחתונת אנראמונט, the bridegroom is called Yoseph, and the bride was the daughter of Sh'althiel Bonfos ben Sh'althiel, with the answer of the latter; there is amongst them a poem (fol. 61b), headed אחרי כן נשמע באזני כי הקשלארי בן החכם הנזכ׳ הפטיר בשפה בשאט בנפש נגד שירי החתונה; 40 (fol. 66). Prose, headed חתימה לאגרת ארחית עשאה משה בוטריל בערבי מעורב בלשון ארמי ולשון הקדש והתחיל בראשה אמר משה בוטריל היושב על כסא ההוראות למופת ואות ומקנאתי לחכמי הדור שמתי בסוף האגרת זאת החתימה ליקר ותפארת והיו חתומים בה הרב ר׳ מתתיה ז״ל והרב ר׳ יחספאל הקשלארי נרו׳ ולא עצבוהו ואומר; 41 (fol. 67). Various pieces of prose and poetry, one of which (fol. 74) has the date לחמך הקולך זה (5098=1338); 42 (fol. 79). בחור משכיל בן החכם שאלתיאל, headed בני שובר ארזים זארק נרו׳ מנעוריו שדה חמד . . . אם האמת; 43 (fol. 82). בנו כמו אלמת, headed לנונני הזמן ומלכי השיר חלפו חק הלשון הפרו ברית המליצה הישיש המשורר אנשלמה דאפיאירה והחכם דון וידאל בן לביא כמתאונן על תמורתם אחרי רבות רוח אהבים בשנים עוררתים בשירי ואומר; 44 (fol. 83). חיש בואי בעוגבי, headed ויהי כי ארכו הימים והחכם הכולל דון וידאל בן לביא אשר בעונות הדור העביר אדרת תפארתו מעלינו ועבר בין המזרים שכח זכר אהבתי מחמת אנסו ולא נראה עד אן מאור אלי במראה ולא בחידות . . .; 45 (fol. 84b). שמשי יכם ענן, headed וכראותי השר דון בידאל הנז׳ לא קם למצוא חפצי ולהוציא מפיו מלין מענה על השיר . . .; 46 (fol. 86b). בראותי בעת הויכוח כי היה שמה רוח רבים ונכבדים להמיר ונפלו אל הפחת שנים שלשה נרגרים בראש אמיר ולחכ׳ דון משה אבן עבאס ז״ל והרב אבונשתרוך דיסמאישטרי נרו׳ עם יתר הרבנים לחלקו של האמיר הפלנתי להלל חסדם בדרך השיר והזמיר עם היות העת ההוא עת לבכות ולא עת הזמיר, the poem is wanting; 47 (fol. 87). Prose, beg. החכמה נקנית בכסף, headed תלמיד אחד מתלמידי ר׳ יצחק ארונדי הדר באושקה היה אהובי מקדם וכאשר גזר האלים בינינו הפרידה כתבתי לו כתב שלומים ובכלל דברי הודעתיו כי שמחתי באומרים לי היותו לומד עם הנכבד הנז׳ מלאכת ההגיון וכי ישמח לבו גם הוא כי הקרה השם לקראתי חכם נוצרי שלמד אלי המלאכה ההיא בלשו׳ לאטין וראיתי דרכם בהגיון דרך ישר עם היות אחריתם דרכי מות כי לא דרכינו דרכיהם כי דרכיהם בהגיון דרכים מבוארים וסלולים מבלתי בלבול ומבוכה כאשר קרה בהעתקת אבן רשד לספרי ארסטו והוא השיבני בגאוה ובגודל לבב ואמר זה לשונו מי הם ומי אבותיו של החכם ההוא ששינו בספרי ההקש במעורבות מההכרחיות . . . לכן איעצך אל תתן את פיך לחטיא את שכלך ואלו ראית החכם השלם מורנו הלא אתה תראה אור יקרות עיקר ההגיון ויאורו עיני שכלך היושבים במחשך ע׳כ׳ל ואני ידעתי קוצר יד הבנתו והנער נער מלאתי עברה ונאותו ונאונו נלאתי נשוא ומהרתי למצוא ואען ואומר, followed (fol. 90b) by the answer, signed פלוני, to which Sh'lomoh sent an answer in prose and verse (fol. 94); 48 (fol. 102b). Several מושח addressed to Qaslari and to anonymous persons; 50 (fol. 104b). Prose, headed כתב שלחתי לנכבד אנשלתיאל נרסיאן ז״ל כי ספרו עליו הולכי רכיל הטיח כנגד אחד ממודעי דברים אשר לא כן, followed by an answer (fol. 105b); 50 (fol. 107). Poetical pieces, headed שירים שעשה הנכבד דון וידאל בנבנשת למשורר אנשלמה דאפיאירה במקום אלקנים, with Sh'lomoh's answers, one of which (fol. 109b) is headed כתב . . . ולמטרדות הבלי הזמן לא בא בפיו שיר חדש והונד לדון וידאל הנז׳ כי אנשלמה המשורר הנז׳ מתפאר עליו לאמר ידו רמה ויען אליו.

B. 1. Of Don Vidal Benveniste's: *a*. Letters of condolence addressed to R. Z'raḥyah hal-Levy (fol. 123b); *b*. To R. Yoseph Naḥmias (fol. 124), on the occasion of the death of their sons; *c* (fol. 125). A letter addressed to Don Vidal ben Labhî, regretting the separation of one from the other; *d* (fol. 127). Several pieces of prose and poetry, addressed to R. Yoseph Albo דארוקה and to anonymous persons. 2 (fol. 131). Small poetical pieces, headed שיר מלות משותפות, with Ben Labhî's answers. 3 (fol. 134b). Several poetical pieces addressed to the latter; it seems from the last line that Don Vidal's Hebrew name was Yoseph. 4 (fol. 137). לבי יעורר הי, headed על פטירת אחי דון יוסף אשר ימיו קמטו וירום קול נהי בלא עת. 5 (fol. 138b). זכרו ימי עולם והתאוששו, headed על עושי רשעה הרוברים על צדיק עתק ויאמרו ללשונינו נגביר. 6. Poems addressed to Don Vidal ben Labhî: *a*. בבאי סרקוסטה לחזות בנעם פניו בקשתיו ולא מצאתיו (fol. 139), followed by several small epigrammatical poems, *b* (fol. 141b). ביום חתונתו, *c* (fol. 142). Without statement of the occasion; fifty-six poetical pieces: *a* (fol. 144). Addressed to Don Shem-Tobh, *b* (fol. 144b). לדון וידאל בנבנשת שלחם לר׳ שניאור, *c* (fol. 145b). על נדוד אוהבו, *d* (fol. 146b). על העדר, *e* (fol. 147). To Don Vidal ben Labhî (לידידי) with his poetical pieces, headed על הנדוד. 7 (fol. 149). מפאתי מזרח זמן הניע, headed הנכבד דון משה נבאי בא מארץ ערב להתעלס בחברת ידידיו ולשמוח בשמחתם ובשובו הריצותי אליו שורותים אלה.

C. Of [Sh'lomoh] דאפיאירה: 1 (fol. 150). Several poetical pieces, headed תוכחת מוסר; 2 (fol. 155b). Others addressed to R. Mosheh עבאס; 3 (fol. 156). Others addressed to R. Z'raḥyah במונתשון and לעיר בירבישקה; 4 (fol. 160b). Others anonymous; 5 (fol. 162), headed להגיד הפעולות מחום וקור לחכם הר׳ גבאי ז״ל, with the answer, followed by a poem, headed

שלחתי לחכם הנז׳ כשהסכים לשוב לביתו בארץ ישמעאל; 6 (fol. 163). Addressed to מאיש׳ Yoseph ben Yaḥya, with the answers; 7 (fol. 164b), headed זה השיר כתבתי בימי הבחרות לרב פלו׳ מתרעם בשירו מתהפוכות הזמן וההתנכרות האוהבים והקרובים, with the answers; 8 (fol. 169), headed עבר בינותינו נכבד אחד אהוב וחביב ושלחתי לו בנסוע ענין כבוד הרב ר׳ אשתרוק; 9 (fol. 169b), headed נ״ר והיתה פרידתו קשה עלי הרבה מאד כתבתי לו; 10 (fol. 169b). Addressed to R. Mosheh ben עבאס, with the answers; 11 (fol. 173), headed בחלותי מכאב השנים הלעיג עלי החכם פלוני כי שניו שני אריות, with the answers; 12 (fol. 174). Addressed to R. Mosheh ben ʿAbâs בבואו מקום תחנותי; 13 (fol. 174b). Several מושח, addressed to השר ה׳ דון מאיר בן אלואריש לחן מה לך צביה; 14 (fol. 180), headed לנעלה הבחור מעם בן לאדני החכם דון בונפוש; 15 (fol. 181), headed לחכם נכבד חבר מחזור לראש השנה וכפור ושמו יצחק וקראתי שמו תולדות יצחק; 16 (fol. 181), headed עוד לנכבד גבר עמיתי התחבר עם המשוררים ויהי כמחריש; 17 (fol. 181b), headed וכתב אלי השוע המעלה דון בונפוש דברי שיר כיון בהם ואולי כמלעיג לשחר פני להורות לפניו דרכי השיר ומה מעשהו לפי אמתת גדרו ורשמו; 18 (fol. 183), headed ואני בחלותי מכאב חלצי וכליותי כי גדל הכאב אמרתי בחפזי; 19 (fol. 184). Several poetical pieces addressed to anonymous persons; 20 (fol. 187b), headed לאחד מן החברים דון וידאל בנבנשת; 21 (fol. 188b), headed וכתב אלי דון שמואל בן אלרבי, with the answer; 22 (fol. 190), headed וכתב אלי בעת ההיא אחיו דון וידאל, with the answer; 23 (fol. 194). Several pieces in prose, headed אגרת ארחית. At end (fol. 207), עד כאן לאנשלמה דאפיאירה המליץ והמשורר מאגרות הולכי ארח.

D. Prose. The pages are headed דאפיאירה. 1 (fol. 207), headed מענה לר׳ משה בן עבאס אשר נתעורר לאסוף כחול הים גדודי מליו . . .; 2 (fol. 212). Prose, headed לדון מאיר בן אלגואדיש מקשטיליא אחרי השירים הכתובים למעלה; 3 (fol. 215b), headed לבחור אחד להזהירו על למודו; 4 (fol. 217), headed בעת הנערות כתבתי לאחד מן החברים; 5 (fol. 217b). Addressed to anonymous; 6 (fol. 219), headed כתב שלח השר דון בנבנשת לרב ר׳ יוחנן ז״ל ועשאה אנשלמה דיפיאירה; 7 (fol. 219b). Several pieces addressed to anonymous persons; 8 (fol. 223b), headed כתבתי לר׳ משה עבאס כתב בל׳ לעז כמשפט אלהי הארץ כי ינורתי לכתוב לו בלשו׳ קדש פן תשטפנו שבלת מימיו נאמנים המסירים שפה לנאמנים ועונני גם הוא באותו לשון ובראותי כי גם בזה לא אוכל להנצל מכמה שגיאות אם בסדור הענין ובכתיבתו שלחתי לו זה הכתב; 9 (fol. 226), headed כתב שלח מטעם נכבד קהל סרגוסה אל יתר קהלות ארגון; 10 (fol. 226b), headed וכתבתי אל האדון המעלה אדני אשר כתבתי מענה שלח בעדי להראות לפניו; 11 (fol. 229), headed לר׳ משה עבאס על אשר הרבה משלים ודמיונים . . .; 12 (fol. 234), headed כתב שלח ה׳ אנשלמה דאפיאירה לאנשלמיאש נשיא בואלינסיאה כשנפטר בנו יהודה נשיא; 13 (fol. 234b), headed אחרת על העדר בן ה׳ דון בנבנשת; 14 (fol. 235b), headed הנשיא בן חכמים בן מלכי תבונות האח דון אשתרוק קרישקאש ז״ל שלח אלי כתב זה על אשר לא שאלתי בשלומו ולא חקרתי על אודותיו מפי כתבי אחר עבור עליו כמה הרפתקי (so) מפני חמת הגזרות וזה טופס כתבו, with the answers; 15 (fol. 239b), headed כתב שלחתי לרב אפיריר שאלדין ז״ל מענין הזמן ועקביו.

E. Prose. The pages are headed רמוך. 1 (fol. 240b), headed כתב שלח מאיש׳ אשתרוק רמוך לרב אנפיריר שלדין ז״ל, with the answer; 2 (fol. 242). The same (מפראגה), addressed to Don Benveniste [ben Labhî], with the answer; 3 (fol. 243). The same מצד קהל פראגה לקהל מנחשון; 4 (fol. 244). The same to אנבונגואה מרקדיל על אודות קמו לנגדו אנשים ושחתו כרמו והרגו סוסו וכלבו בלילה אחד במונתסון; 5 (fol. 245). The same לאיש אחד למונסון שאביו ואחיו המירו.

F. The pages are headed דון בנבנשת. 6 (fol. 246). Don Benveniste ben Labhî to R. Yoseph אוראבונה על המשפט שעשה מדון יהודה הלוי נ״ע, at end R. Yoseph אוראבונה ימח שמו; 7 (fol. 248b). Don Benveniste to his son Don Vidal when the latter had recovered from his illness at Praga; 8 (fol. 249b). Don Sh'lomoh ben Labhî to R. Ḥasdai Crescas כי דבר נגד בני לביא, followed by several pieces addressed to anonymous persons.

G. Various. 1 (fol. 257). הן לב אחד ושפה אחת לשנינו, headed כתב שלוח מאת התלמיד החשוב לר״ם ב׳מז׳ל, with the answer, beg. שמעו עמים אלי; 2 (fol. 258b). Three poetical pieces, beg. מי שת בטוחות נוגנים חכמת זמיר; 3 (fol. 259). Prose (beg. wanting?), beg. היוקח מגבור מלקוח, ends with a poem, beg. זמירות לבך קם על זמירות; 4 (fol. 260b). A poem, beg. שדד בלי לבב ומאין כח, headed לשנירי (incomplete).

H (by a later hand). Prose. 1 (fol. 261). Beg. wanting, ends ונפש נאמני אהבתם מוקדמי וברורי קהל סרקסטה פלו׳ ופלו׳; the writer is probably Yom-Tobh ben Ḥanah of Montalban, according to the signature of the following letters; 2 (fol. 261b), headed עוד לו לקרובתו שולי בת ר׳ ששון ז״ל בן יוסף היתה מתיעצת עמו על זיווג ידוע . . . (?); 3 (fol. 263), headed עוד לו לר׳ יהודה בן אסקירה מצד ר׳ אברהם הלוי הסופר בקש מאת אבי לכתוב מצדו כתב התנצלות לר׳ יהודה הנזכר חשבו קרובו ר׳ אברהם הנז׳ במדת כילות על אשר לא בא במסורת ברית הבן הנולד לו ואחר כן שלח ר׳ יהודה הנזכר לר׳ אברהם קרובו ה׳ פרחים לעשות מלבושים לנער היולד כי נאנס ר׳ יהודה הנז׳ אונס נכר על כן לא בא; 4 (fol. 263b). Addressed to Don Yoseph ben אלמלי הרופא מלמדו concerning various matters; 5 (fol. 264). A letter of condolence to the same, on the occasion of the death of his brother-in-law Don El'azar כולוף, which occurred in the month of Abh; 6 (fol. 265). A letter of the same contents, addressed to Y'hudah and El'azar, son of Yoseph אלמלי, on the occasion of the death of their father; 7 (fol. 266). Another similar letter to his brothers Y'hudah and Yaqob, and to Y'hudah ben Yoseph, one of their relations, on the occasion of the deaths of Abraham, son of the first, שולי, only daughter of the second, and Luna, daughter of the last, which occurred on the feast of Passover. The latter remained with his only son Yoseph; 8 (fol. 267). A letter of the same contents to his brother Yaqob,

on the occasion of the death of his wife; 9 (fol. 267[b]), headed עוד לו לאיש הגר מלמד תינוקת שמו ר׳ חיים קארו בא פה מוגטאלבן בשטר אורחית ונתגורר ביניגו בזמן הגזרה אשר כמוה לא תבוא ובקש מאבי להעיד עליו עדות נאמנה לשבויי פאמיאש שבעים בשטרו; 10 (fol. 268[b]), headed נפש נגמר דינם על יד הפחה אדוגם למות מיתה משונה· אם לא יתנו לו שלשת אלפים מגני זהב ליום גועד ועל זה שלהו מצדם ציר נאמן וחכם במגלת ספר מספר כל הקורות אותם ומבקשים עזר כל עיר ועיר; 11 (fol. 269), headed עוד לו כתב לקהל דרוקה להיות לעזור ולהועיל לחיים מורינו על אשר העלילו עליו על דבר ריבות היו בין דון יוסף קארו צורף ובין זקן אחד מומר צורף וחיים הגז׳ געגש על זה יותר ממאתים דינרין; 12 (fol. 270), headed לרב הגדול אינחסדאי קרשקש ז״ל שלח כתבים לקהל לעשות עזר בפדיון בית החיים גקרא מון גֿואיק די ברצלוגה, followed by another letter to the same (incomplete); 13 (fol. 271). Poem, beg. היודה חי בחייו, headed בקשה עלי נשמת, with a commentary; 14 (fol. 272). Another poem, beg. עוד לר׳ יום טוב בן חנה (א״ב) איש הבליעל והדמים; 15 (fol. 274), headed עוד לו על הכתב שעשה לדון משה בן אלעזר; 16 (fol. 274[b]), headed תשובת אגרת לדון יום טוב אלמרון (?) לאשר כשהודיעו בכתב ששדך בגו עם החכם ר׳ יוסף בן דאוד; 17 (fol. 275). Liturgical piece, headed נשמת לשבת גשואי המשכיל הנזכר; 18 (fol. 275[b]), headed ועוד עשה לחתן אחת (so) שהיה אוהבו ושמו יהודה בן לביא; 19 (fol. 275[b]), headed עוד זולת לה׳ מראש מקדמי ארץ.

I (by a more recent hand). 1 (fol. 276[b]), headed אגרת שלוחה מחכם אחד לקהלות אראגון על איש עני וכואב שהיה שואל חסד מאתם, signed Yoseph ben Shem-Tobh ben Yoshu'ah; 2. Occasional poems by Yoseph גֿמיליה, when his daughter ראינה made a present to the synagogue after having recovered from a severe illness, dated Sh'bhuoth 5109=1349, on the wedding-day of Sh'muel ben אלבאלאג, and when Don Y'hudah ben אלבאלאג presented a Pentateuch roll to the synagogue.

K. Fol. 279. The printed ספר החסידים up to the § ת״ר ונשמרת מכל דבר רע (by another recent hand, Span. Rabb. char.)

Or. Rabb. char.; 4to, paper, ff. 285. [MICH. 155 (Ol. 809).]

1985

1. Poetical and liturgical pieces, by R. Yisrael נגארה (printed), in an imperfect state. At end is the index according to הברות.

2. Fol. 121. R. Y'sh'ayah's (the elder) Halakhoth on Shabbath (No. 634).

No. 1 (Ol. 611), No. 2 (Ol. 629), Span. Rabb. char. (by two hands); 4to, paper (ff. 145 and 146 vellum), ff. 271. [MICH. 174.]

1986

Poetical pieces by various authors.

1. Of R. Sa'adyah Lungo על שבעה כוכבי לכת על שירים ערבים, על י״ב מזלות, סדר שצם חנכל, various poems, some of which have special headings. 2. Of R. Abraham R'ubhen and R. David עונקינירא (fol. 24). 3. A letter from R. S. Lungo addressed to R. Yizḥaq צורי with an additional note of Sh'althiel ben Sh'lomoh קבליר (fol. 26). 4. From Abraham R'ubhen to R. S. Lungo (fol. 27), condoling on the death of his child, with a poetical answer by the latter (fol. 28). 5. He addresses a poem to R. Yizḥaq סאלאמה (fol. 29). 6. מעורר ישנים, various pieces in prose and verse by Abraham R'ubhen (fol. 30) addressed to S. L. with his answer (fol. 34[b]), they are dated Salonica the 15th of Sh'bat and the 14th of Adar 5346=1586. 7 (fol. 55). נחל קדומים of R. S. L., containing prose intermixed with poetry, where the 1000 words begin with א; this is followed (fol. 59) by some of his poetical pieces addressed to R. Mosheh al-Mosnino, R. Sh'muel Kohen P'raḥyah, R. Y'hudah ibn 'Ezrah, R. Yizḥaq Salamah, R. Binyamin קאסאסו and R. Yaqob, with poetical answers from the second and the third. 8 (fol. 63). Poetical pieces based upon Abraham ibn 'Ezra's לאל חי אשירה by R. Yaqob Tarfon, R. S. L., R. Yaqob Yisrael, with other pieces by the same authors. 9 (fol. 77). Poetical pieces on various occasions, by Abraham R'ubhen and S. L., to Tham ibn Yaḥya (at כפר פילישטירייא, when a son was born to his brother Mosheh); by the latter to R. Abraham ben Mosheh ibn שיפה in the year 5346 (1586), to R. Sh'muel, to R. Y'hudah, to R. Mord'khai הפין; R. Sh'muel P'raḥyah Kohen on a well at the חברת תלמוד תורה, construed at the expense of R. Mord'khai טאלב, and S. L. on the שוקת sent from Constantinople by R. Yoseph Ḥakîm; the latter to R. Binyamin hal-Levi, who composed several poetical pieces. 10 (fol. 83). Epitaphs made by S. L. on the tombs of members of the family of Yoseph ibn מובחר, of Ahron ששון and his son Yoseph, of Mosheh די גוייא, of R. Sh'lomoh ibn גאבירול and his son Mosheh, of the two brothers Mosheh and Sh'muel נאבארה, and of Mosheh ibn Ya'ish. 11 (fol. 85). S. L. addressed poetical pieces to R. Ahron די שיפרה; to a physician at Rome, who pretended that 'Immanuel ben Sh'lomoh was superior to Ḥarizi; to a friend of Nicopolis; to R. Ahron ששון on the occasion when his brother Yaqob came to Salonica, and when Sa'adyah presented him with a copy of Mosheh al-Mosnino's history of the two Sultans, Suleimân and his son Selîm, who reigned in his time; a critique on poetical pieces. 12 (fol. 93). S. L.'s epitaphs on the tombs of Don Yizḥaq אלטון, of R. Abraham פילו, of R'fael Kaspi, of Sh'lomoh ibn חסון, of Yaqob ibn עטר, of Sh'lomoh Kaspi, and of Y'hudah די באס. 13 (fol. 94). S. addresses poetical pieces to R. Yoseph ibn מובחר of Constantinople; to R. Sh'muel 'Uziel when he refused to lend him some bread in the time of famine; to R. Mosheh נֿגארה of Saphet, the author of לקח טוב, when he passed Salonica; to David עונקינירא; to Y'hudah 'Uziel; to Mosheh ibn Yaḥya ben G'dalyah ben Don Mosheh ibn Yaḥya, whose father-in-law was G'dalyah ben Tham; to Yoseph ben Sh'lomoh לבית הלוי, who married his cousin, the daughter of Yoseph hal-Levi; to David גארסון, who married אישטריליייא, the daughter of R. Yizḥaq טרוגאש. Fol. 101 beg. a poetical correspondence between S. Lungo and David עונקינירא. Fol. 104. S. L. addresses pieces in prose and verse to R. קומפראדו (מכיר ?) ben Yaqob באלאנסי. Fol. 106. The same to R. Mord'khai Yizḥaqi, to R. Sh'lomoh hak-Kohen בקק׳ מדרש, to R. Mosheh די שיגובייא whilst he

was staying at Salonica with R. Yaqob ibn Naḥmias, where he died (fol. 107b); Sh'altiel גאליפפאה (acr. of גליפפא) writes (Monday the 1st of Elul 5345) to R. Yoseph המון, saying that, not being able to find a resting-place either at Salonica or at Adrianople, R. Y'hudah Ẓarfathi advised him to go to his town. On the poem beg. לא נהמת ים the copyist makes the following remarks (fol. 104), אלו השני בתים הראשונים מהסימן גנובים הם אתו במעט שנוי משיר שלוח מדון וידאל להחכם ר׳ שניאור ז׳ל׳ה׳ה.—Poetry exchanged between R. Hananyah ibn Yaqar and R. Y'hudah זארקו (fol. 114b), and epitaphs by the former (fol. 115) on the tombs of his wife, of R. Mosheh זאלמה, of R. Y'hudah אלגאזי, of R. Yoseph ibn לב, of a boy called Y'hudah; on the tomb of R. Ahron מטראני by R. Sh'lomoh מזל טוב (fol. 116b).—Poetry addressed to R. Yiẓḥaq Romano.—S. L. to R. Mosheh עאבאס (fol. 119), to R. Yisrael נאנֿארה (fol. 121b). Fol. 133. R. Meir ibn שנני at Salonica addresses letters, the 14th of Sh'bat 5327, to R. Eliyyahu 'Obhadyah at Constantinople, to R. Ḥiyya Abarbanel, to the Rabbis of Cairo in the name of the Rabbis of Constantinople, in order to justify Don Sh'lomoh ibn Yaḥya, who was at the time in prison, to R. Mosheh al-Mosnino, to R. Mosheh 'Obhadyah (condoling on the death of his brother), and to the Catalonian congregation of Salonica on the same occasion.—Fol. 155. Yoseph (רופא) ben Mosheh המון (Sunday, ר״ח שבט 5338, he mentions his son-in-law David) and Ḥananyah ibn Yaqar address letters to Y'hudah Ḥiyya Abarbanel, and the former to R. Yoseph כרוב.—Fol. 165. Abraham ben Sh'lomoh די בוטון at כפר גראבֿאניקי and Meir ben Mosheh לבית חזן address letters to G'dalyah ibn Yaḥya at כפר פלישטירייא (the former asks him to make a translation of Albertus Magnus' philosophical treatises).—Fol. 167. Sh'lomoh Ẓarfathi addresses a letter (the words beg. with א) from Nicopolis to R. Shem-Tobh ארואישטרי.—Fol. 179. Y'hudah זארקו addresses poetical pieces to R. Mosheh ibn וינישוני (who was exiled from Constantinople to Rhodos).—Fol. 191. A poetical piece addressed to R. Abraham hal-Levi when he was at Oran (שנת כי גרים הייתם בארץ מצ״רים), and another headed סדר המשנה להר׳מ׳ב׳ם ז״ל, beg. לרב אשי ולרבא ורבה; the copyist says at end, כך מצאתי ונ״ל שהם לרב ר׳ שמעון בר צמח ז״ל. Next come other poetical pieces: *a.* Headed שיר על להר׳א׳ב׳ע ז״ל, עשרים וארבעה דברים שמנדין עליהם; *b.* beg. זרעים ממועד; *c.* עוד לו מרובע ופשוט בשבח רבנו שלמה יצחקי ז״ל, beg. ככב דרך; *d.* בשתי סעיפים פוסחים מה תנזלו, headed שיר נאה לא׳ מהמשוררים לא ידע אכנה (fol. 192b); *e.* עיני סלעים דמעו דמוע, headed על הנדוד; *f.* איך אחריך כראותך שמש אמצא מרגוע, headed עוד לאח נדד ממקומו; *g.* בצאתו, headed . . . על עלמה יפה, followed by two small pieces; *h.* איכה שעיפי בזמיר יחכמו; *i.* עפרת שניר of R. Y'hudah השנירי; *k.* בהלל ושירה addressed to him by Yiẓḥaq Ḥazan.—Fol. 195b. Two poetical pieces of Yiẓḥaq 'Uziel.—Fol. 196. Poems of Sh'lomoh Mazal Tobh (the printed one on אישקאק) and שרביט הזהב, followed by small poems, amongst which are two of ר׳א׳ב׳ע. —Fol. 199. Letters addressed to Don Ḥiyya Abarbanel (on the occasion of his recovering) by M'naḥem אנוזי and Sh'lomoh לבית לוי.—Fol. 211. Small poems, the heading of which is illegible, followed by some (with the title מנחת קטרת) interchanged between Yiẓḥaq ibn פֿלאקירה and R. Abner, by R. Yiẓḥaq and Meir ibn ערמאה (prose and verse). Fol. 221. Poetical pieces of Sh'lomoh דאפייארה and Don Vidal (see No. 1984, C).

At beg. and end are leaves written by a later hand, containing small poems, mostly repetitions of the MS.

Or. curs. char.; 4to, paper, ff. 232. [Poc. 74² (Uri 498).]

1987

Poems by the family קנשינו (Abraham at Murcia, Yiẓḥaq, Ḥayyim, Ahron, Mosheh, Sh'muel, Sh'lomoh), or addressed to them by David אבואלכיר (pupil of Abraham), Yiẓḥaq (the copyist?), and M'naḥem מועטי, Yaqob and Yiẓḥaq ששפורטש. There are also poems addressed to R. Sh'lomoh ben Yoseph Duran, to R. Eliyyah, to Yiẓḥaq Cantarini, by Sh'muel Kohen. Others by R. Mosheh מנייר, on the occasion of the wedding of Abraham די ריאוס with Ribhqah, daughter of Abraham אירגאז, by Yiẓḥaq Ḥayyim Kohen, with the answer of Gershom טילרי. Some letters of Ḥebron, dated 5428=1668, addressed to members of the family Cansino.

Or. curs. char. (carelessly written); 4to, paper, ff. 159 (vol. i. of No. 1089). [Opp. Add. 4to, 84.]

1988

Mosheh of Rieti's: *a.* השואלים תכלית וחפץ השואלים (the printed מעון השואלים), with a third Italian translation, beg. טֶינְפּוֹ דִי אוֹראטוֹרי; *b* (fol. 36). האולם וההיכל; *c* (fol. 192). אגרת יער הלבנון.

Owner of *b*: Mosheh במטינו.

a. Squ. char.; *b. c.* Ital. Rabb. char.; 8vo, paper, ff. 204. [Mich. 11 (Ol. 486).]

1989

1. The same as the preceding number, *b* and *c* (fol. 55b). Fol. 59b. קינה חברה על פטירת אשתו ע״ה.

2. Fol. 61. אוקיר אלפא ביתא בן סירה, with a short commentary.

3. Fol. 64. דקדוק על הנקודות, a grammatical fragment.

4. Fol. 66b. Three casuistic notes, the second is headed עוד אמר הרב ר׳ מנחם מבאקארא ז״ל.

5. Fol. 67. A short comm. on some words in Genesis and Exodus to ix. 27, beg. בראשית בריאת עסקי תהו הכל שאין בם מועיל. At end, תם ונשלם ההתחלה אשר התחיל ר׳ שלמה י׳צ׳ו מפוייבושל. This is followed (fol. 68b) by an explanation on the words חזן and מזיקין.

6. Fol. 69. 238 §§ of miscellaneous character, chiefly formulae of letters, amongst which No. 10 of R. Yishm'ael addressed to the author of No. 5; No. 232 contains קינה on the occasion of the death of R. Yaqob מהטוב at Bologna, by R. Yoḥanan טרייוש; Nos. 234 and 236 are signed Yair ben Shabbathai; No. 238, prose and verse, by Yoḥanan Y'hudah אלטרינו, both addressed to ברוך.

7. Poetical pieces: *a* (fol. 171b). By Ḥayyim Ẓarfathi on the occasion of Mord'khai Kohen's wedding; *b* (fol. 172). By שלמה ממונטי די לולמר על חמשה עולמות.

This collection was made by Sh'lomoh Kohen at אנגייארי (Tuscany) in Thammuz 5325=1565, under the reign of Cosmo de Medici.

Owners: Nisim Shoshan, at Venice, bought it from Naḥman ben Shabbathai Ḥanin.

Ital. curs. char.; 8vo, paper, ff. 172 (without the blank leaves). [CAN. OR. 97.]

1990

Poetry of 'Immanuel ben David ben Sh'muel ben Abraham ben Yoseph Frances (born at Leghorn, Saturday the 29th of Thammuz 5378=1618; fol. 25b), beg. with חיבור מתק שפתים, a dialogue between יכין and בועז on the origin of metrical poetry in Hebrew; it was composed in the year 5430, and revised by the author in 5439=1679. On fol. 26b is his epitaph (Wolf, iii. p. 878, to be read p. 879, l. 11, אך תלאותי instead of אף), followed by the following line, headed בית זה אין לחקוק אותו על מצבתי—

לו אדעה קצי כתבתיו אך חתום יהי עד בא גזר קוני

Next comes a poem, headed תוכחה בהיותי בן ע"ג שנה בתשלום.

Ital. Rabb. char. (autograph?) with vowel points (not from fol. 30); 4to, paper, ff. 38. [OPP. ADD. 4to, 93.]

1991

Poetry (containing also the printed ones) of Yaqob Frances (see Steinschneider, Cat. Bodl. col. 1211), with Luzzatto's notes.

Ital. Rabb. char. (autograph) with vowel points; 8vo, paper, ff. 138. [OPP. ADD. 4to, 92.]

1992

פיוטים ושירים מהרב מנחם עזריה ז"ל (according to a modern hand).

1. כל יודעי נהי צאו הברו, elegy on the death of R. Binyamin Kohen (Vitali), which occurred on the Sabbath פ' בשלח, the 17th of Sh'bat 5490=1730, M'naḥem 'Azaryah ben Y'hudah Mazliaḥ Padua (פארווה); he says in the introduction of the deceased, כאשר . . . שמענו כן ראינו דהוה קרי בספרו אלון בכות. ותני בספרו אבות עולם. ופייטן בספרו עת הזמיר. ודרשן בספרו גבול בנימין (see Gherondi's Tholdoth, etc., p. 55); 2. שבתי וראיתי יום נתנה תורה לישראל בכל הארץ (fol. 3, incomplete); 3. (fol. 3b) on the occasion of a certain Efraim presenting a Pentateuch roll to a synagogue; 4. טוב אחרית דבר בעת נשכילה (fol. 4); 5. על מזבחות שיר אעלם אזבחה, on the occasion of the wedding of Abraham חי, son of R. N'thanel Graziano (נ"ר"ו), with Sarah, daughter of R. David מלאך (fol. 6); 6. מה ביום זה יחפזו יחישו, on the occasion of the wedding of Mosheh Sanguinetti with Regina, daughter of R. Yaqob שאקי (י"צ"ו, fol. 7); 7. ידיד נפשי קרב אלי (חידה with commentary), on the occasion of the wedding of Abraham חי, son of R. Sh'lomoh Sinigaglia (ז"ל), with Mazal-Tobh, daughter of R. Sh'lomoh Kohen (י"צ"ו, fol. 8b); 8. עת רב מחולל כל שמו הוריע, on the installation of the חברת המעמדות in the synagogue of the German rite, which occurred on Tuesday the 18th of Thishri 5473=1712 (fol. 10); 9. עלץ לבי לשיר מילין אחבירה (fol. 10b); 10. אנשי קרב קרבו קראו לי עשק, on the occasion of the wedding of Yaqob Yisrael, son of R. Sh'muel Yizḥaq Belgrade (נ"ר"ו), with Esther Neḥamah, daughter of R. David Kohen (י"צ"ו), which occurred in the year 5508 (תקח ?)=1748 (fol. 11); 11. קומו בני גילי והתאזרו (fol. 15b) without any introduction, on the occasion of the wedding of Y'hudah Yizḥaq with Sarah B'rakhah; 12. אחד ואין שני (חידה with commentary, fol. 17b), on the occasion of the wedding of Yom-Tobh, son of Sh'muel Yizḥaq Belgradi (נ"ר"ו), with Hannah, daughter of R. Abraham Meir hal-Levi; 13. קרוב ומרחוק אל גיל שמח without introduction, on the occasion of the wedding of Ahron with Esther, daughter of Abraham (Mosheh Gabriel?), which occurred in Marḥeshwan (fol. 20); 14. מיום בני איש נבראו נוצרו, on the occasion of the wedding of Gershom, son of R. Shimshon Padua at Centi, with Raḥel, daughter of R. Mikhael Norzi of Mantua (fol. 20b); 15. Ethical sayings, headed משכיל שיר ידידות, and a list of books which the writer left with somebody on the 17th of August 1742 (fol. 22b); 16. Two elegies, beg. יום בו בפתע פתאום נפלה and מריה דעלמא אתמלי זעמא (ff. 23b, 24); 17. Elegies on the death of R. Abraham חי Sinigaglia, beg. אוי כי חכם לב (fol. 24b); 18. פרקי חבוט הקבר, six chapters (fol. 26b); 19. Extracts from פירקי היכלות (fol. 28b), and the beg. of the Agadah פעם אחת גזרה מלכות הרשעה שיהרגו עשרה מחכמי ישראל; 20. מזמור שיר חנכת בית הלוי אשר בנה בביתו לכבוד ה' הגביר הנעלה כמהר' אברהם מאיר בכמר' ציון הלוי ז"ל, the ceremony was performed on Thursday night, the 13th of Elul 5501=1741, beg. קרבו נשיאים (fol. 30b); 21. סדר תפלה להשבית מלחמות ביום הכניסה קודם תפלת מנחה (fol. 34); 22. עת למוד את ירושלים, elegies on the death of R. Ḥayyim עטר ן', which occurred at Jerusalem on the 14th of Thammuz 5503=1743 (fol. 35b); 23. קול שועת בת עמי, elegies on the death of R. אביעד שר שלום באזילה, which occurred at Mantua on the 1st day of Sukkoth 5504=1744 (fol. 38b); 24. Poems on various occasions (fol. 40b); 25. דעי למרחוק היום נשאתי, on the occasion of the weddings *a.* of לוליאני, son of R. Sh'lomoh Barukh Fano with Regina, daughter of R. Ḥayyim Vitale, *b.* of N'ḥemyah Yoseph, son of R. Sh'lomoh, the son of R. Abraham Norzi, with Raḥel, Regina's sister (fol. 51); 26. Various poems and ethical sayings (fol. 52b); 27. מה טוב ומה נעים, on the occasion of the wedding of Elyaqim, son of R. M'naḥem מונציליסו, with Sarah, daughter of R. Eli'ezer חי Reccanati (fol. 64); 28. כל בעלי השיר, on the Sabbath-day after the wedding of Ḥizqiyyah Manoaḥ, son of R. Yaqob ברפאל; 29. A poem, beg. תחת מרום הרים, with Italian translation (fol. 68). At end an entry of private expenses in the year 1535 (Italian with Roman char.)

Ital. Rabb. char., partly with vowel points; 4to, paper, ff. 70. [MICH. ADD. 28.]

1993

Poetical pieces.

1. כרם חמד שמיניות of Daniel בליליוש, composed at Amsterdam in the year 5490=1730.

2. Fol. 18. כרם חמד שמיניות of R. Sh'muel די קאסיריש, copied at Amsterdam in the year 5494=1734.

3. Fol. 26. שיר כולל כל י״ג עיקרים, by David Franco Mendez.

4. Fol. 27. שיר משובח על י״ג סודות האמונה, by Sh'lomoh de Oliveira.

5. Fol. 29. פרטי דיני עירובי חצרות in verses.

6. Fol. 32. ספר אבני שהם of Mosheh ben Gid'on Ubediente at Amsterdam.

7. Fol. 35. ק״ב שמיניות . . . אשר מצאתי בקונטריסי א״א נ״ע, signed Binyamin דיאש בראנדון, eulogium on this Mosheh, who died at Hamburg the 2nd of Adar 5460=1700.

8. Fol. 68. חכמת משלים, by Shimshon Friedberg (No. 1441). At end: Dieses Buch gehört an den Juden Student Simson Moses von Friedburg. Hamburg den 20 Mertz 1779, oben gemeldter hat dieses Buch aus ein Teutsches übersetzt.

9. Fol. 136. כוונות, a Kabbalistical treatise on prayers according to R. M. Zakkuth.

10. Fol. 170. Agadic notes, arranged in questions and answers, on the Pentateuch; it is called מאור קטון or לקט אהרן, composed at Amsterdam, begun in Adar 5461=1701.

Nos. 1 to 7 (Ol. 351), Span. Rabb. char.; No. 8 (Ol. 294), Germ. curs. char.; No. 9 (Ol. 336), Ital. Rabb. char.; No. 10 (Ol. 384), Span. Rabb. char.; 8vo, paper, ff. 206. [Mich. 33.]

1994

אלה תולדות יצחק, poetical pieces of R. Yiẓḥaq Luzzatto איש כפר סאנדניאל, copied from the autograph MS. in the year 5563=1803, with many corrections on the marg. by the owner. The poem on fol. 59 is addressed to R. Rafael Nathan Ashkenazi, Rabbi at Trieste; that on fol. 71 is composed on the occasion of the death of R. Yaqob Hay Ḥefez, Rabbi at Gorizia. At end is a poem, headed על מצבת קבורתי.

Owner: מספרי יצחק ריגייו.

Span. Rabb. char.; 4to, paper, ff. 60. [Reggio 19.]

1995

1. Mathathyah's בגידת הזמן.

2. Fol. 29. Ahron Abraham's אגרת הטעמים.

3. Fol. 45. The chapter on Masorah, edited by Yaqob ben Ḥayyim (incomplete).

All three copied from the printed edition by Pinḥas (Seligmann) ben R. Gershom at בונא במדינת נידר לנד; No. 1 was fin. on Friday the 16th of Thammuz, No. 2 on Sunday the 14th of Iyyar 5362=1602.

Old Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 57 (without the blank leaves). [Opp. 635 (Ol. 1400).]

1996

אבני חפץ, poems, mostly to be found at end of edited books, compiled by שיח יצחק ושפתי כהן at Amsterdam 5538=1758. The collection is dedicated to R. Naphthali Herz Wessely, dated the 1st of the second month (Iyyar) 5540=1760.

Span. Rabb. char. with vowel points; 8vo, paper, ff. 209. [Mich. 25 (Ol. 5).]

1997

אבני סגולה, other poems, mostly printed, compiled by the same, and divided into three parts; it is dated Amsterdam 5538=1758.

Ff. 240. [Mich. 26 (Ol. 6).]

1998

1. Liturgical pieces and Qinoth on the deaths—*a*. Of R. Yoseph שראלבו (נשרף על קדושת השם, fol. 20b); *b* (fol. 22b). Of R. Y'hudah 'Aziz of Ancona; *c* (fol. 23b). Of R. Yiẓḥaq Kohen מביקרבו; *d* (fol. 25a). Of R. Abraham עזקארילו; *e* (fol. 26). Of R. Ahron מביקורבו and of R. Yiẓḥaq Kohen of Siena, by R. 'Eliezer Maẓliaḥ Kohen מביקורבו; *f* (fol. 34). Of R. Yiẓḥaq Kohen מביקורבו, which occurred the 6th of Marḥeshwan 5351=1590, composed by R. Yaqob of Tivoli; *g* (fol. 39b). Of R. Abraham Prinz, by his brother; *h* (fol. 46a). Of two sons of R. Sh'muel מפירושה, by R. Yoab; *i* (fol. 49a). Of the physician R. Mosheh דילטים; *j* (fol. 54b). Of R. Yoseph קאמי (or קארני); *k* (ff. 55b, 57b, and 58b, three eulogies). Of R. Eliyyah קורקוס.

2. Poems: *a* (fol. 63). In Hebrew and Italian, headed מוסר לנשים, beg. שמעתי כאלה רבות לאלפי ולרבבות; *b* (fol. 68). Beg. מסיני הלכה [of R. Mord'khai ben Hillel, see No. 677]; *c* (fol. 80b). ישר יה דרכו, with the acr. of יהוסף; *d* (fol. 81). מלכי עד מתי, headed גאולה אחרת להרר׳ מיימון; *e* (fol. 82). שובה שביתינו, headed סליחה מאבן עזרא; *f* (fol. 83). יעזוב רשע דרכו, headed בקשה לימי תשובה; *g* (fol. 85). בת מה ובת אל, headed בן לר׳ בנימין, with the acr. of בנימין חזק; *h* (fol. 86b). אדמה, headed סליחה לה׳ר׳א׳ב׳ע; *i* (ff. 87b to 117b). Anonymous poem, aphorisms, Kabbalistical formulae, and epitaphs; *j* (fol. 118b). למול פני יום, headed שיר יפה חברו במה׳ר׳ר יוסף צרפתי ז״ל לחשוקתו בהיותה על המשבר צועקת בחבליה; *k* (fol. 119). Thalmudical sayings; *l* (fol. 122). A poem, headed שיר נעשה על חברת הכלה הבתולה. At beg. of MS. aphorisms attributed to Ibn 'Ezra (beg. wanting).

Ital. Rabb. char.; 8vo, paper, ff. 122. [Mich. 5 (Ol. 463).]

1999

1. שיר השירים, poem in connection with Carlo Emmanuele against the French, dated Reggio 5497=1737. Fol. 18. על השר הצבא אבינינו. Fol. 19. קינה על לכידת דאנציכא.

2. Fol. 23. סוד ברכת המזון, a Kabbalistical treatise on some prayers.

3. Fol. 66. ספר מועדי ה׳, treatise on calendar, approved by R. Daniel פילוסופי at Venice. Written or composed by Nathan Ḥazan Hammerslag at Nicolsburg, begun with the year 5441=1681.

4. Fol. 79. זה ספר עזר האמונה לר׳מ׳ך ז״ל, R. Mosheh Kohen's book of controversies (see No. XXIV. B. of the preface to the Fifty-third Chapter of Isaiah, Oxford, 1876). The copy was fin. on Friday the 28th of Nisan 5332=1572.

Owner of No. 1: Y'hoshu'a Segre.

No. 1 (Ol. 561), Ital. Rabb. char.; Nos. 2 and 3 (Ol. ?), Germ. curs. char.; No. 4 (Ol. 579), Ital. curs. char.; 4to, paper, ff. 126. [Mich. 147.]

2000

Fragments.

1. לר׳ יהודה הלוי ז״ל, containing the following poems: *a.* יום נכספה נפשי לבית הועד; *b.* אם לאלהיך לבד תוחילי, headed דועד בלב ימים בלב; *c.* בעת צאתו מן הלאנדלס, headed רגז; *d.* אזעק בלב נמס וכה אמר עת הכנסו בים, headed ופיק ברכים; *e.* הציקתני וכה אמר עת ראה זועף הים, headed (so) תשוקתי לאל חי; וכה אמר עת נכסף אתהלו, headed עמדו עמודו קט מעט אחינו *f.*; וכתב לצאחב אלשורטה; *g.* לא העננים הם אשר נבקעו; *h.* לו חכמי ימים ולא סכלו; *i.* זמן העיז בצור פניו ומצחו; *j.* ידעתיך נדוד מימי עלומים; *k.* אם הנדוד מכל שכם שכמי; *l.* בך אעיד זמירות כלימותי; *m.* צבית חן שביתיני בצביך; *n.* כשסע הגדי שסע לבבי; *o.* הה לי ידידי מפרידת אח; *p.* ארץ כיולדה היתה מינקת; *q.* רואי תמהים ושואלים מה חרי; *r.* הוי הלומדים חכמת; *s.* אשישות מבלי יין כבדות; *t.* ליל הנדוד הארך עצלות; *u.* כשרש עץ יהי אדך אמידיו; *v.* בחר מהחלי מבחד והתאחד; *w.* זממי הה כהר כסל נבוכים; *x.* לבי באימת אהבה שביסו; *y.* אהה לי מזמן מניד יחידים; *z.* אשר גנב לבב דודיו גוע; *a*[1]. בעת לא אחזה דוד אהבים; *b*[1]. לך שלום חדל מני בהודו; *c*[1]. תריבון איש אשר לולי דמעיו; *d*[1]. אמוד לאומדים והרף; *e*[1]. השיד הימן ואסף המשורר; *f*[1]. התשאל כלו עלומיו; *g*[1]. קראוני ליסד איש פתלתל; *h*[1]. מחצד גנות שאלה; תשובתך משובתך תשהד; *i*[1]. הגנבת ושכחת אמדי.

2. Miscellaneous poems: *a* (fol. 13[a]). נחד בקראי גרוני, headed לר׳ שלמה ן׳ גבירול; *b* (fol. 13[b]). לטמון בחוב עמלי, headed כאשר התגוררתי ימים אחדים עם היהודים האומללים שבסרקושטה והמה בנבליהם עשו להם עגל מסכה וימידו את כבודם בתבנית שור הוא איש בעל תחבולות נבזה וחדל אישים המכונה יוסף ישועה והבדילו ה׳ לרעה שבה מסוסיליה (?) ולא ידע איזה הדרך יהלק אוד הידיעה והעם ההולכים בחושך מכספם ומזהבם כבדוהו שגו ברואה ולראש עליהם נתנוהו וכי ראיתי כי מדה תהיה באחרונה יצאתי מתוכם כי כל אשר בנחלתם מסתפח מלפני ה׳ הוא בורח ואחר היותי בבלגינה הקרה ה׳ לפני חרוץ יקר מפז ומחרוץ יסדו החכם ר׳ שלמה גבירול להרף מערכות העדה הרעה הזאת כי דדפוהו מנוחה הדריכוהו בימי קדם ותחלתו נחד בקראי גדוני אז התעוררתי ואמרתי אעשה כן גם אני ורשעתם ואת דוע תבונתם החטאים האלה בנפשותם אחלקם ביעקב ואפיצם בישראל ואעש בדמותו כצלמו ובמשקלו זה השיד ושלחתי מנחה להחכם דון קונסאלטן ן׳ לביא; *c* (fol. 15). במותי ימותון ידותון והימן, headed ועוד זאת לרון משה ן׳ אלעזר זל׳ה׳ה נבט; *d* (fol. 15[b]). לארץ שם מעון קדשי, with the acr. of נסים, headed אני הוא המדבר איצק הלוי: העיר ה׳ את לב אדונינו . . . רבינו נסים בר ראובן ז״ל בחדש תמוז שנת ק״ל לפרט היצידה בעיר ברצלונה אחר צום הד׳ לישא קינה על בית קדשנו . . . וזה נוסחה לתמריד לו ישקלו; *e* (fol. 16). אם שעדו שמי ויגע דבר, with the acr. of אברהם הלוי, headed לחורבתי אדונינו אלי ויהי בפי כדבש למתוק ויעירני בטה על רוח אמרתו ואען ואומד לתמריד הנז׳; *f* (fol. 16). R. Nisim's answer, beg. נפש שחה למוקשי, with a piece of prose (only the beg. of it).

3. *a* (fol. 17). לך מות לך אעיד דברים, headed מרתיה; *b* (fol. 19). The end of 1. *w* to *i*[1]; *x.* is headed שלוח להר׳ יעקב ז״ל.

4 (fol. 25). *a.* ʿAmram ibn פציצה addresses a letter on literary subjects to R. Mosheh צבי, R. Mosheh פארה, R. Yoseph Duran, and R. Zemaḥ טווה (?); *b.* The answer of Yaqob ben Abraham גאבישון, dated פרשת כי הניא אביה אותה, 5380=1620; *c.* ʿAmram's answer; *d.* The same to R. Saʿadyah [Lungo ?].

5 (fol. 46[b]). *a.* A poem with the lines in alphabetical order (א and beg. of ב, ט to end of פ, and ת wanting), ג beg. גד בלבבות מחמדי דגו; *b* (fol. 51). ואני שופך דמי מהגביר טודרוס בשודות נעו חושקים וימס (29 ll.); *c.* זאת הברכה לי שמתיה נ״ל נגעו marg.) (23 ll.), headed עיני ידידים . . . ואזכור את יוסף הלוי הנשיא שיר המערכה; *d.* ומצע מעלת שר יצחק בן צדוק בבבי כלו (10 ll.), headed מהשתדע קצר ולר׳ שלמה בן אבודדהם כאשר בגללו נאסד פצו שפתי ודבר פי בצד; *e.* עוד קט ומותר יהיה אסוד (2 ll.); *f.* אמת כי הזמן חוזר חלילה (12 ll.); *g.* יפתה הזמן פותים ברכשו (20 ll.); *h.* המלא נדיב לב כן נדיבים (10 ll.); *i.* שמח כי אוהביך עוז לבושם (6 ll.); *j.* ויהי חל שם הזמן ככלות (38 ll.); *k.* בעיניה טרפתני צריה (39 ll.); *l.* דוד בשיר רד עדיו הורד (2 ll.); *m.* רמת ונעמת במהלליך (4 ll.); *n.* שובה לבבי אל ידידיך (16 ll., followed by a blank space after an introduction in prose, by which most of the poems are preceded); *o* (fol. 56). לעת ערב לעת צאת ציין בנני (61 ll.); *p.* הביאוני סעפי בחלומי (64 ll.), followed by two poems of two lines, headed על השובה; *q* (fol. 59). אקונן על זמן יומי ולילי (48 ll., followed by a blank space); *r* (fol. 61). הבל הבל נגדך יהיר ראה הודך (28 ll.), headed תוכחה נכוחה.

6 (fol. 63). Sh'lomoh's (לבית לוי) and R. Saʿadyah Lungo's elegies on the occasion of the death of R. Sh'muel al-Mosnino, which occurred in the year 5311=1551. These are followed by a great number of smaller poetical pieces interchanged between the above-mentioned. Fol. 79. Sh'lomoh Levi's poetry: *a.* In praise of the poetical productions of Nisim ibn סנג׳י, which were shewn to him by R. Saʿadyah; *b.* An elegy on the occasion of Y'hudah ibn ʿEzra's death, which occurred suddenly on ע׳ד׳ה בעת לקות השמש 5311. Next come pieces interchanged by him with Yizḥaq Ḥazan. Fol. 85. A letter of the former, headed לק״ק אישקופיא על אודות פ׳ היה מחזיק בנכסי שלא כדין. Fol. 87. A collection of poetical pieces, headed עוד לי (R. Sh'lomoh). Fol. 99. אבוא בשמך אלי ואלי, by R. Mosheh ben עבאס. Fol. 103. Poetical pieces by R. Saʿadyah Lungo.

7. Prose: *a* (fol. 107). Headed לראובני יצו. כתובת קעקע; *b* (fol. 110). Beg. אור שברא הק׳ב׳ה׳ את עולמו, by Abram R'ubhen, composed in the year 5343; *c* (fol. 119). By the same, headed לוחות אחרונים, on the occasion of the betrothal of Rosa, daughter of M'naḥem לבית חזן, followed by poetical pieces, made on the 3rd of Siwan 5343, amongst which are laudatory ones on the work of Ḥananyah ibn Yaqar and on a Beth ham-Midrash built by R. Meir Lumbro; *d* (fol. 135). Letters addressed to R. Binyamin and R. Sh'lomoh, chiefly of the Ashkenaz congregation of Salonica; *e* (fol. 141[b]).

Headed כתב לאבא מארי מגדולי אוילונה על הגזרה אשר גזר על הר׳ בנבנשתי [ביל קאיירי] והר׳ יוסף פנחס, addressed to R. Mosheh Barukh; *f* (fol. 142[b]). From R. Ahron to R. Sh'lomoh ibn פורת; *g* (fol. 147). By R. Mord'khai Yizḥaqi, a recommendation for a poor Rabbi; *h* (fol. 148). Headed טופס הכרזות החומרות מחכמי שלומי ק״ק רומאניאה אשר בקושטא׳ יא׳ על הק״ק אשר באלוינה על מעות . . . אשר היו ביד העלוב הר׳ יעקב מוסו נע׳ שנהרג על קדושת ה׳ בעיר אנקונה, signed Y'shu'ah קנדיוטי; *i* (fol. 148[b]). Addressed by Yizḥaq ben Ḥayyim Ḥazan to R. Sh'muel di Modena; *j* (fol. 152). R. Barukh al-Mosnino addresses a poem to his brother R. Abshalom on the occasion of his mother's death.—Next come several anonymous pieces (poetry, prose, and hymns, one of R. Mosheh al-Mosnino), Maimonides' letter beg. הגיע אלי אגרת כל אבני, and (fol. 176) David ibn Shoshan to Don Y'hudah בנבנשת. Finally, a bundle of autograph letters of R. Sh'lomoh לבית לוי to R. Tham ibn Yaḥya.

Span. Rabb. and Or. curs. char.; 4to, paper, ff. 182 (without the autograph letters). [Poc. 74[3] (Uri 498).]

2001

Ariosto's thirty-six cantos of Orlando Furioso, Italian transcribed in Hebrew characters. At end some poetical pieces in Spanish, and a Hebrew epitaph of the year 5360=1600.

Ital. Rabb. char.; 2 coll., 4to, paper, ff. 199. [Can. Or. 6.]

MATHEMATICS, ASTRONOMY, ASTROLOGY, MAGIC, AND COSMOGRAPHY.

2002

ספר אקלידס החכם בשרשים ויודע גם כן בספר היסודות, Euclid's book of Elements, divided into fifteen books (the last two are attributed to אפסקלאוס, Hypsycles), translated from the Arabic into Hebrew by Mosheh ibn Thabbon (no date). Blank places for the figures from the tenth book. There are glosses, signed הר׳א׳ם and הר׳א׳.

Written by Y'hudah ben Abraham Zarqo, fin. the 6th of Tebheth 5334=1553.

Span. Rabb. char.; fol., paper, ff. 154. [Mich. 405 (Ol. 63).]

2003

The same with the figures, but a few words missing at end. Some of the books are headed בס״ד כי יחמדו עם יעשו; at end of the first book נשלם . . . בעהחלב. העתק אסחק בן חנן ותקון תאבת בן קרה. Marg. notes containing omissions. At beg. and end of MS. are some notes in connection with some figures of the book. At end by a later hand, signed מפי מה׳א׳ם.

Written by Abraham ben R. Leon at Kandia, the tenth book was fin. in the year 5155=1395.

Owners: Levi ben Y'hudah ben Abraham ibn (?); Mosheh ibn זיזא (at beg.)

Greek Rabb. char.; 4to, paper (some vellum), ff. 228. [Hunt. 561 (Uri 451).]

2004

1. The same, books VI (beg. wanting) to IX (end wanting), with marg. notes.

2. Fol. 73. A comm. on שש כנפים, beg. לשון ולשון הנמצא היתה כוונת ממציאו, ends אשר תנה הודך על השמים.

3. Fol. 91[b]. שש כנפים (not the poem of No. 1269, 9), beg. אני אהבי אהב, with the tables, separated (fol. 95[b]) by a chapter, beg. אבאר לך תמונת המולד, signed הרר׳ יחיאל, followed by another chapter, headed זהו קצת סימנים.

No. 1 (Ol. 62), Syr. Rabb. char., vellum; Nos. 2 and 3 (Ol. 829), Germ. curs. char., paper; 4to, ff. 125. [Mich. 358.]

2005

1. ספר אוקלידוס החכם הידוע בשרשים ויכונה גם כן בספר היסודות, the same fifteen books, translated from the Arabic by Yaqob ben Makhir (the fifteenth book is attributed to אפלודוס).

2. Fol. 90. ספר תאודוסיוס בכדור, Theodosius' three books on the Sphere, translated from the Arabic of Qosta ben Luqa by the same?

3. Fol. 107[b]. ספר מילאוס בתמונת הכדוריות, Menelaus of Alexandria on the same subject, incomplete, ends with I. 244, translated from the Arabic of Yizḥaq ben Honein (חנין) by the same? (see Hist. Litt. de la France, t. XXVII. pp. 603, 604).

Fine Span. Rabb. char.; fol., vellum, ff. 113. [Hunt. 16 (Uri 431).]

2006

1. תולדות כל הספר לאקלידס, compendium of the fifteen books of Euclid, followed (fol. 10) by notes on the §§ of the same.

2. Fol. 14. Abraham ibn 'Ezra's ספר האחד.

3. [Y'hudah Kohen's:] *a* (fol. 18). Extracts from Euclid (beg. like No. 1321, fol. 146), I to VI (at end of which the author says, המאמרות שאחר זה עד סוף מאמר עשירי הן בחשבון ואין בהן צורך כל כך לספר אלמגסטי ולפיכך לא הכללנום) and XI to XIII; *b* (fol. 35). A chapter, beg. אמר המחבר ובעת נערותי. שלחני הפילוסוף של קיסר שאלות בעודי בספרד האחת כיצד נחוק על כדור יודוע . . . והשיבותיו אז באותו זמן מבן י״ח שנה בזה הנסח שנאמר עתה ומי ימלל לי כשהשבתי עליהן בארצי בטולדו לפני אדני אבי מ״כ נ׳ב׳ת וי״א כי היה מתגלגל הדבר וירדתי בטוסקאנה נ״ט והעתקתים שם מערבי ללשון עברי עם זה הספר שחברתי וכשהרצו הדברים לפני הקיסר שמח מאוד בעודו שם, at end בתשובותי ועוד היה ב[י]נינו שאלות רבות ותשובות ואין להאריך בזה הספר יותר ואחר כן כמו עשר שנים נתגלגלו עלי דברים וירדתי לארצות של קיסר . . .

4. Fol. 39. A mathematical chapter, by R. Yizḥaq ben R. Eliyyah ben R. Ahron hak-Kohen, beg. ראינו לבאר תכונת השני קוים.

5. Fol. 45. The Hebrew translation of Aḥmed בן אלמתני ibn 'Abd el-Kerim's comm. on el-Khewarezmi's astronomical tables, composed in questions and answers for (לאחיו) Mohamed ibn 'Ali ibn Isma'il, beg. זכרת יצליחך האל מה שראית בלוחות מן ההפוכים.

6. Fol. 77. An astronomical treatise (continuation

of above?), beg. ועתה נדבר על ההקדמה שהוא מדבר בכללות הגשם המוחלט, divided into three parts, ends והנה השנה הירחית חסרה מהשמשית עשרה ימים וחצי שעה. This is followed by the figures.

7. Fol. 103. מראה האופנים (No. 2027, 4).

8. Fol. 113. A § headed בגובה כל דבר נצב על זוית נצבת כשמש וזולתה.

9. Fol. 115. ספר המעשה בכדור הגלגל לקסט׳ בן לוקא לאבו ן׳ חסן עבד ן׳ לה בן יחיאל, the Hebrew translation of Qosta ben Luqa's treatise on the use of the armillary sphere, divided into sixty-five chapters, beg. אולם אחר אשר השם הנכבד נשא זה השר ואני נתחברתי עם קצת אחיו, followed by a § on the same subject, headed (fol. 123) ביאור עשיית הכדור וחלוק רשמיו.

10. Fol. 124^b. פי׳ הכדור (according to a modern hand), treatise on the sphere, divided into six chapters, beg. דע כי הכדור יקרא כל דבר עגול ושיעור הכדור נחלקו בו החכמים.

11. Fol. 129. אלפרגני, compendium of the al-Magest, translated into Hebrew by Yaqob Anatolio (see Hist. Litt. de la France, t. xxvii. p. 587), followed by a chapter beg. שער בהתחלפות הימים והלילות במקומות המיושבים.

12. Fol. 148. Abu-l-'Ali el-Ḥasn ibn el-Ḥasn ibn el-Haitham's astronomical treatise, beg. אמר . . . בעלי הלמודים ממי שיישב׳ העיון בחכמת התכונה; the MS. has only the first part (המאמר על כל העולם) and the beg. of the second (המ׳ על הגלגל).

The copy of No. 7 was fin. Adar 5109=1349 (ק׳ט״ן) or 1559=1399.

Owners: R. Yizḥaq Levi (fol. 2); Astruc ben Abraham de Balmes (at beg.)

Span. Rabb. char.; fol., paper, ff. 149. [Mich. 400 (Ol. 835).]

2007

1. ספר ארשמידאה בכדור ובאצטונא, Archimedes' two books on sphere and cylinder, translated into Hebrew from Qosta ben Luqa's Arabic, by Qalonymos ben Qalonymos (the revised translation). It beg. מארשמידאה אל אוסנאוס שלום. כבר פניתי אליך והראיתי וכתבתי במופת.

2. Fol. 34. The Hebrew translation of Jordanus (יורדנוס) Rufus' treatise on the hyppiaritic (see Wolf, Bibl. Hebraica, iv. p. 861; the headings of the chapters are not quite literal), beg. כאשר בין כל בעלי חיים הנבראים במפורסם מהפועל העליון.

3. Fol. 87. (in the text פוריטה) תועלות ממי פורטה, on the use of the waters of Poreta, in Hebrew and Latin, preceded by a note, beg. אלו התנאים שקבלתי מחמר אחד הנקרא תמורינו על מי דלפורטה.

4. Fol. 100. אגרת המעשה בלוח הנקרא צפיחא לבן אלזרקאלה, astronomical treatise on the tables of Ibn el-Zarqala (Azarchiel), translated from the Arabic into Hebrew, divided into sixty chapters, without a preface (Paris, 1021, 7).

5. Fol. 121. Yaqob ben Makhir's treatise on the astrolabe, sixteen chapters.

6. Fol. 143. ספר פי׳ כלי האצטורלב, treatise on the same subject, forty chapters, translated from the Arabic (see No. 2081, 1) by the same (see for the last three treatises, Hist. Litt. de la France, t. xxvii. p. 603 sqq.) On fol. 33 is a note, headed אבקים נגד מגפת הבהמות.

No. 1 was written by Yizḥaq ben R. Y'hudah שויכאת at Saragossa, in the house (מדרש) of R. Yizḥaq Kohen, fin. on Tuesday the 11th of the first Adar 5212=1452.

Owners: Abraham and R'fael Galiqo (fol. 99); Jacobus Bruschinzanus? (fol. 31, Rom. char.)

Span. Rabb. char. (by different hands); 4to, paper (some vellum), ff. 160. [Laud. 93 (Uri 440).]

2008

1. ספר תאודוסיום בכדור (No. 2005, 2).

2. Fol. 23. ספר מיליאוש בתמונה הכדורית (No. 2005, 3), three books, with a commentary beg. on fol. 39^b, headed דברי קצת הקדמונים על ספר מיליאוש. On the marg. זכור כי ביד הרר׳ אליה הלוי פרוגיטה (?) תמצא פירוש ארטוקיום האשקלוני לשני מאמרי ארשימידאש. ובאותו ספר בעצמו תמצא באור במה שנפל הספק בהקדמה האחרונה מספר החרוטים. ויהיה שעורם בכתיבה כמו ארבעה ניירים מאלה.

3. Fol. 40^b. הדבור לדיין המעולה החכם מחמד גאבר בן אפלח בתמונה החתוכית למיליאוש, the Hebrew translation of Ibn Aflah's comm. on Menelaus' 'De Figura Secante.'

4. Fol. 43. ספר התמונה החתוכית לתאבת בן קרה, Thabit ben Qora's treatise on the same subject (Casiri, No. 967), translated from the Arabic into Hebrew by Qalonymos (הנשיא) ben Qalonymos (הנשיא) ben R. Meir (הנשיא), fin. the 9th of Kaslew 5072=1311. There is at beg. a note by the copyist, stating that in the MS. from which he made the copy the ח and ז could not easily be distinguished.

5. Fol. 47. מאמר באצטוונות והמחודדים, treatise on cylinders and cones, translated by the same, fin. the 25th of Tebheth of the same year. It beg. אמר מצאתי בכתב המעלה אבן אלסמאח אלו השאלות מקובצות וכבר הניח ביניהם חלק אני חושב שכתבם בחבורו. At end is a note, headed אלו התמונות צריכות התשיעי במין מהמאמר הא׳ מהאלמסטי׳ . . .

Written by Yoseph ben Yoel at Constantinople; No. 5 was fin. on Friday the 24th of Tebheth 5267=1506.

Owners: שלי הצעיר שמואל הלוי סנודה י׳צ׳ו אחר פטירתו קניתי אותו על יד חכם ישראל רומנו מ[י]ורשי היתומים אני הצעיר מנחם הכהן כשנשתמד מנחם כהן מכר ספריו ליעקב אספריאל ואני קניתי זה הספר מאספריאל הצעיר משה אלטורטוש.

Or. curs. char.; fol., paper, ff. 53. [Hunt. 96 (Uri 433).]

2009

1. ספר הפרי לבטלמיוס כתבו אלסוכוס אחד מתלמידיו, Ptolemy's centiloquium, with Abu Ja'afar's comm., translated from the Arabic into Hebrew by Qalonymos [ben Qalonymos], fin. the 20th of Elul 5074=1314. It beg. זה ספר הפרי הנק׳ מאה דבורים לבטלמיוס פרשו אבו גֹעפר אחמד בן יוסף בן אברהים לקצת אחיו וכתב אליהם בראש פירושו כן, see Steinschneider, Cat. Lugd. p. 368.

2. Fol. 104. ספר מאזני העיונים לחכם אבן רשד (according to the colophon), identical (except in the first lines) with No. 1337, 3.

Written by Abraham ben R. Yaqob ben R. Shim'on for R. Mosheh ben R. Y'hudah ben R. Mosheh, fin. on Monday the 11th of v'Adar 5133=1373.

The name of Yishma'el Mosheh of Modena ben R. Abraham (?) מיטו׳, Sunday the 25th of Tebheth 5355=1944, is inscribed at end by an owner.

Span. Rabb. char.; 8vo, vellum, ff. 195. [Opp. 763 (Ol. 834).]

2010

1. ס׳ הארבע מאמרות) משפטי הכבבים, according to the MS. of Paris, 1028, 3), Ptolemy's 'Quadripartium,' translated from the Arabic by Y'hudah ben R. Sh'lomoh Kohen of Toledo.

2. Fol. 18. Abraham ibn 'Ezra's ספר ראשית חכמה והוא חכמת הגלגלים עם פי׳ והוא נקרא משפטי המזלות, with marg. notes.

3. Fol. 59. סדר גיטין וחליצה, R. Yaqob Margaliyoth's (of Worms) casuistic rules on divorce, collected by his son, according to the following passage, לכן ננערתי חצני ללקט אורות אור יקרות ליקוטי בתר ליקוטי אדוני אבי הגאון מהר׳ יעקב מרגליות זל׳ה׳ה כמו שהעתיק הוא בכתב ידו ושאר גדולי מנהיגי דורם . . . הוא מהרר׳ מנחם מארפיק ז״ל. מהרר׳ ז״ך בעל היריעה ז״ל. מהרר׳ הילל הזקן מערפוט. מהרר׳ יעקב מולין סגל ז״ל. מהרר׳ יעקב ווילא ז״ל. מהרר׳ ליפמן ז״ל. מהרר׳ איסרל מרפורק ז״ל. מהרר׳ דוד הלברשטאט ז״ל. מהרר׳ מן ברכך (so) ז״ל. מהרר׳ ישראל ברינזו ז״ל. מהרר׳ אנשיל סגל ז״ל. מהרר׳ דוד איינשטט ז״ל. מהרר׳ טעביל ז״ל. מהרר׳ זעליקמן ז״ל. ובנו מהרר׳ זלמן ציון ז״ל. ומהר׳ז בינג ז״ל. ומהרר׳ שמעון ז״ק ז״ל. ומהרר׳ יוזילון רונגקלין ז״ל. ומהרר׳ זלמן סגל ז״ל. ומהרר׳ משה מינץ ז״ל ועוד הרבה גדולי עולם. A great number of other Rabbis are mentioned in the course of the work, especially in the last part.

No. 3 was written by Ahron Sh'muel ben R. Yisrael, fin. the 7th of v'Adar סדר חליצה לפרט קטן=5402.

Nos. 1 (Ol. 516), 2 (Ol. 517), 3 (Ol. 528), Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 149. [Mich. 71.]

2011

1. [ספר אלמגסטי], Ptolemy's al-Magest, translated from the Arabic into Hebrew by Mosheh ibn Thabbon, fin. the 18th of Marḥeshwan 5035=1274. It is divided into nine parts, the beg. is wanting, it ends with the words וכאשר היה זה כן הנה שני שאר הראיות הערביות והבקריות בשני אלו המזלות יותר ראוי שיבטלו ויעדרו ונשלם ביאורו.

2. Fol. 104. קצור לספר בטלמיוס בתכונה שחברו בן רשד (according to the colophon), Averroës' compendium of the al-Magest, translated from the Arabic into Hebrew [by Yaqob Anatolio], beg. לפי שהתבאר בזולת זה המקום שהחכמות עיוניות שני מינים, ends ובכמו זה הבאור התבאר לו שכשהיה הכוכב בראש עקרב הראותו הבקריי שהיה לו והוא בתכלית מרחקו מהשמש יכלה ויבטל. וזהו כלל . . . Marg. notes throughout the MS., but more numerous on No. 2, where some are headed אפּד. Other notes are to be found at end of Nos. 1 and 2.

Owners: Yiẓḥaq and R'fael פולייאשטרו (end of No. 1).

Span. Rabb. char.; fol., paper (a few leaves vellum), ff. 170. [Opp. Add. fol. 17.]

2012

1. ספר אלמגיסטי עם ביאור הפילוסוף אבן ראשד אשר מבאר דברי המחבר בטלמיוס בחכמת התכונה דרך קיצור מבואר כמנהגו הטוב. והעתיקו בעיר נאפלי החכם האמתי רבי יעקב ז״ל בן החכם ר׳ אבא בר׳ שמשון בר׳ אנטוליו בשנת ת׳ת׳ק׳צ׳א לב״ע. The same as No. 2 of the preceding number.

2. Fol. 83. באור שמות מושאלים, explanation of eighteen words occurring in the next treatise.

3. Geometrical treatise: *a* (fol. 84). Seventeen §§, headed הקדמות מושכלות ראשונות; *b* (fol. 86). Twenty-three §§, headed מופתים מושכלים, both with figures.

Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 96. [Mich. 242 (Ol. 45).]

2013

1. ספר אלפרגני, compendium of Ptolemy's al-Magest by el-Fergani, translated from the Arabic into Hebrew by Yaqob Anatolio, containing thirty-three chapters (see Cat. of Paris, No. 1021, 1, and Hist. Litt. de la France, t. xxvii. p. 587).

2. Fol. 36. Treatise on the astrolabe, forty chapters, translated from the Arabic [by Yaqob ben Makhir, see No. 2081, 1].

3. Fol. 48^b. מראה האופנים (No. 2027, 4).

4. Fol. 62. פי׳ אלפרגני, commentary on No. 1 by Y'hudah ibn Verga, beg. השער הא׳ בשנות הערביים קודם שידבר בתנועת הגלגלים דבר בחדשים, the thirty-second chapter beg. כשעור שבין עתות קדרות הירח אחר שדבר בקדרות הב׳ ממאורות בא לבאר.

5. Fol. 112. The text of the book Y'ẓirah, with the comm., attributed in the edition to Naḥmanides (fuller than the edition).

6. Fol. 121. The comm. on the same book, attributed in the edition to רא׳ב׳ד (the MS. has not the date of the edition, fol. 4).

Between Nos. 1 and 2 is (by a later hand) the beg. of ספר בדור העולם הנק׳ בית אלהי׳ (No. 2036, 1).

Written by Hayyim ben Shem-Tobh לחייו; No. 1 was fin. on Friday the 48th day לעומר 5312=1552.

Span. Rabb. char.; 4to, paper, ff. 182. [Mich. 184 (Ol. 49).]

2014

The same as No. 1 of the preceding number.

Owner: זה הספר שהוא קשור יש בו ספר אלפרגֿני וספר אבינדור וספר כלי הנחשת של ן׳ עזרא וספר אלפרגֿני לר׳ יצחק אבואלכיר פררי (ספרדי?) והוא פרו׳ על אלפרגֿני ומעשה האצטרולאב לבטלמיוס וספר צורת האר[ץ] וספר מעשה הכדור לקוסא (so) בן לוקא וטענה לעמנואל על צורת הארץ וספר כלי הנחשת לר׳ אליאו בשייצי בכר׳ משה נ״ע קניתי אתו מכר׳ שמואל סוים יחד עם ספר אחר ע״י כר׳ אפנדפולו בכר׳ משה צהוב נ״ע במאה וחמשים לבני׳ אני הרש אהרן בר׳ משה.

Span. Rabb. char.; 4to, paper (ff. 1, 13, 24, 35, and 36 vellum), ff. 39, (fol. 1 injured.) [Hunt. 414.]

2015

ספר אבואלבר, comm. on the Fergani by Yiẓḥaq אבואלבר (אבואלכיר? הספרדי see the preceding number

or אלבו אלביר as MSS. Paris, Nos. 1033, 1, and 1091, 2). The first chapter beg. בשנות הערבים לפי שעקר התכונה לידע שיעורי מהלכי הככבים לימים ושנים, the thirtieth (last) chapter beg. בשיעור אשר בין עיתות קדרות הירח ובין עתות קדרותה השמים. The commentator quotes in the preface R. Levi ben Gershom.

The copy was made from a MS. written at Padua, Tebheth 5257=1496, by Zalman Lipschütz, at Vienna, fin. the 20th of Sh'bat 5477=1717, for R. David Oppenheim.

Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 49. [Opp. Add. 4to, 68.]

2016

Abraham bar Ḥiyya's ספר העבור (printed).

The copy was fin. the 7th of Nisan 5136=1376.

Or. Rabb. char.; 2 coll., fol., paper, ff. 43, (without the blank leaves.) [Opp. 183 (Ol. 1143).]

2017

His ס׳ חשבון מהלכת (see Kerem Ḥemed vii. 77).

Copied by Bär Goldberg from a MS. written by Sh'muel ben Mosheh Sopher, Siwan 5392=1632, fin. the 1st of Marḥeshwan 5610=1849.

Span. Rabb. char.; 8vo, paper, ff. 38. [Opp. Add. 8vo, 5.]

2018

1. Abraham ibn 'Ezra's ספר המספר (printed).

2. Fol. 65. A grammatical chapter, containing the tables of the conjugation of the verb.

3. Fol. 71. ספר תקון שנים, rules for calendar by Yoseph (?, according to the poem of two lines at beg., the first words of which are צורי הוסף. אלי יוסף). The year 5144=1384 is mentioned twice.

4. Fol. 81. מגן אברהם, Abraham Farizol's controversial treatise, divided into 102 chapters. The false title of ספר מאזני צדק is to be found at beg.

Nos. 1, 2, 3 (Ol. 203), Greek Rabb. char.; No. 4 (Ol. 385), Ital. curs. char.; 4to, paper, ff. 180. [Mich. 319.]

2019

1. ספר המספר (end wanting).

2. Fol. 14. The same.

3. Fol. 69. זוכר הברית, the first part of Yaqob of Fano's פתח תקוה, a treatise on the commandments of the Pentateuch, with the index at end.

Nos. 1 (Ol. 201), 2 (Ol. 202), Span. Rabb. char. (No. 2 by a more recent hand), No. 3 (Ol. 237), Ital. curs. char. (autograph?); 4to, paper, ff. 223. [Mich. 213.]

2020

Abraham ibn 'Ezra's ספר העבור, two chapters (printed).

Span. Rabb. char. (modern); fol., paper, ff. 22. [Bodl. 161 (Uri 438).]

2021

1. סוד העבור, fragments of the preceding work.

2. Fol. 14b. An astrological chapter, beg. שנת ק׳נ׳ לפרט ביצירה בסרקוסה סקליה.

3. Fol. 24b. באור כלי האצטורלאב, treatise on the astrolabe, by Yaqob ben Makhir, twenty-nine chapters (see Hist. Litt. de la France, t. xxvii. p. 608), with marg. notes of Yizḥaq אלחדב.

Or. curs. char.; 4to, paper, ff. 34. [Reggio 46.]

2022

1. Abraham ibn 'Ezra's כלי הנחשת (printed).

2. Fol. 17. ביאור הכלי הנקרא רובע ישראל ובלשון לאמים קדרן ובלעז קואדראנפלי, treatise on the astrolabe, translated from the Arabic by Yaqob ben Makhir (see Hist. Litt. de la France, t. xxvii. p. 608), sixteen chapters.

3. Fol. 44. Farizol Mosheh Botaril's comm. on the astronomical table of Alphonso, fifteen chapters. The author quotes his master מאישטרי משה יערי נ״ע (see Steinschneider, Cat. of Munich, Cod. 249). The date of Thishri 5226=1465 is to be found on fol. 48.

Or. Rabb. char.; 4to, paper, ff. 101. [Reggio 14.]

2023

1. Abraham ibn 'Ezra's astronomical and astrological treatises: *a.* ספר המולדות; *b* (fol. 35). ס׳ המבחרים; *c* (fol. 49). ס׳ העולם (ובהעתקה אחרת קראו ס׳ מחברת הטעמים); *d* (fol. 62). ס׳ השאלות למשאלה; *e* (fol. 67). ס׳ למשאלה בקדרות; *f* (fol. 72). ס׳ המאורות (see Steinschneider, Cat. of Munich, Cod. 202).

2. Levi ben Abraham: *a* (fol. 83). The fourteenth and fifteenth chapters of his astronomical book; *b* (fol. 92). A fragment of his לוית חן, headed מענין העגולים הרשומים בכדור (see Hist. Litt. de la France, t. xxvii. p. 637 sqq.)

The copy was made by W. Heidenheim; No. 1 was finished on Monday the 11th of Elul 5573=1813 from a very defective MS. copied by Abraham ben R. Yizḥaq ישרו of Lucca, fin. on Friday the 29th of August 5090=1330. The colophon beg. אמר וו׳ ה׳ עד כאן מה שהגיע לידי מספרי החכם א״ע במשפטי הככבים והם שמונה ספרים והעתקתים . . . (see the following number).

Germ. curs. char.; 8vo, paper, ff. 98. [Mich. 39 (Ol. 199).]

2024

1. Abraham ibn 'Ezra's *a.* ספר הטעמים (No. 1662, 2), with two appendices, beg. דיננו לדעת מבטי הלבנה and ראשית דברי ותחלת מאמרי (Cod. Vat. Urb. xlvii. 3), preceded by the following note, אמר וואלף היידנהיים זה עשרים וחמש שנים שהעתקתי הספר הנ״ל כמו שמצאתיו בעת ההיא. ועתה בשנת ת׳ק׳ע׳ג הקרה ה׳ לידי כל שמנת הספרים שכתב החכם במשפטי הככבים . . . ועברתי שוב על ס׳ הטעמים להגיה אותו מתוך הנוסחה הנזדמנה לי עתה . . . ; *b* (fol. 33). בהעתקה אחרת קראו ספר משפטי) ראשית חכמה המזלות), translated from the Arabic (?), with the author's additions, and divided into ten chapters (Steinschneider, Cat. Lugd. p. 366).

2. Fol. 106. זאת תורת הקנאות, treatise against the sect called 'Ḥasidim,' by R. David מאקאווי (see Graetz, Gesch. der Juden, t. xi. p. 607), followed by his ethical letter, addressed to his children.

No. 1 was written by W. Heidenheim (see above); No. 2 by Shabbathai ben Ahron, *a.* from the autograph of his uncle Y'ḥezqel (the author's son), *b.* from the author's (his grandfather's) autograph, fin. on Wednesday the 20th of Abh 5600=1840.

Nos. 1 (Ol. 190), 2 (Ol. 232), Germ. curs. char.; 8vo, paper, ff. 185, (many blank leaves.) [Mich. 45.]

2025

Abraham ibn 'Ezra's *a.* ראשית חכמה (beg. wanting); *b* (fol. 48b). ס׳ משפטי המזלות, beg. הגלגל הגדול הנכבד וכמו המעלות כבה הם שנים אם תרצה ששם צבאות, ends לחלק; *c* (fol. 65b). ס׳ המולדות, beg. marg. אמר [א׳ב׳ע ויש לך [הספרדי] כל משכיל בחכמה משפטי המזלות, ends לערב תולדת שניהם כפי מקומם מהשמש ובמזל שניהם וביתדות; *d* (fol. 91). ס׳ הטעמים, identical with the MS. of Paris, 259, 8; *e* (fol. 114). ס׳ השאלות, beg. . . . אמר מצות ההודעה דבקה עם הברית, ends with the § הבית י״ב; *f* (fol. 155). ס׳ המבחרים, beg. . . . אחל אם שאל על חבוש וטרם אדבר אליהם אומ׳ דרך כלל, ends with the § הבית י״ב הרוצה לקנות בהמה.

There are notes (Old Germ. curs. char.) at beg. and end of MS. as well as marg. notes containing various readings, headed ס״א, ס׳ר׳ל, and in Roman char., headed וגוי כתב. On ff. 164b and 165 are other notes in Spanish, one of which is headed די גואן גיל ליברו 3.

The MS. was copied by Ḥayyim ben R. Sh'muel ibn Crispin, *a.* was fin. on Tuesday the 23rd of Siwan 5170=1410.

Owner: Efraim ben R. Ahron מגום (?), נקרא העגדיל טרילנגן (p. 4). On fol. 3 is an entry dated Sunday the 21st of the first Adar 5350=1590, in which the parties are Gershom ben Mosheh and Pinḥas (זעליק) ben Sh'muel.

Span. Rabb. char.; 4to, paper, ff. 166. [Opp. 707 (Ol. 1676).]

2026

1. Abraham ibn 'Ezra's *a.* ספר השאלות למשאללה, beg. דע כי המורה צריך להשתמר מד׳ דברים; *b* (fol. 3). ס׳ המבחרים, beg. טרם שאדבר על המבחרים אומר; *c* (fol. 9b). ס׳ העולם (Cat. Lugd. p. 366 to the word העולם), followed by a § beg. צורת טלה (incomplete).

2. Fol. 17. שושן הרפואה, [Y'quthiel ben Sh'lomoh's] Hebrew translation of Bernard Gordon's (מאישטרי בירנאל דגורדוניו) 'Lilium Medicinae,' seven parts. The MS. is transposed (the beg. is to be found on fol. 158 and ff. 17 to 158 to be followed at end) and incomplete (it ends with the beg. of IV).

Owners: Mosheh ben R. Yoseph די שירש; Abraham פריצול (?, fol. 158).

No. 1, Or. Rabb. char.; No. 2, Span. Rabb. char.; 8vo, paper, ff. 224. [Hunt. 606 (Uri 445).]

2027

1. ספר מחברת המשרתים הוא ספר העולם, identical with 1. *c* of the preceding number (incomplete).

2. Fol. 11. מצודת ציון, explanations of Agadic passages in the Thalmud and the Midrashim, by R. David Oppenheim; the author says (fol. 11), וספר ראשון נקרא מצודת ציון ע״ש הפסוק וילקוט דוד את מצודת ציון ציונים עשה לתורה ולתעודה כחלות ארבעים לבינה.

3. Fol. 96. The beg. of Sh'lomoh ibn Patir's translation of Ibn el-Haitham's astronomical treatise (see Cat. of Vienna, i. p. 177; the present MS. reads שלמה בן הרופא מובהק אבן פאטר מעיר בגרש and יעקב אבן מאור).

4. Fol. 97. ספר מראה האופנים, with the comm. of Mathathyah דלאקרוט (printed).

5. Fol. 121. ספר הגלגל, with notes signed מהרר׳ מגוח (printed). Between the two מכתב of the edition, the MS. has a note, headed מהות שבע חכמות ושמותם.

Owner of No. 1: Sh'lomoh Dubno.

Nos. 1 (Ol. 430), 2 (Ol. 499), 3, 4, 5 (Ol. 505), Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 127. [Mich. 144.]

2028

1. ספר הכולל, the fifth part of an astrological treatise, beg. with the thirty-sixth chapter, chiefly extracts from Abraham ibn 'Ezra's astrological books; on the margins are references (in pencil) to those books by Steinschneider.

2. Fol. 77. פגים במשפט, Sh'lomoh ben Abraham ben M'shullam Abhigdor's translation from the Latin of the 'Capitula Astrologiae' of Arnold de Villa Nova (see Steinschneider, Cat. of Munich, Cod. 249, 10).

3. Fol. 83. ספר התקופה, astronomical rules, beg. בשוב השמש אל המעלה שהיתה במזל דגע הלידה. According to the following references, וכבר אמרתי לך בס׳ המולדות, וכן פי׳ בלוחות, the treatise contains probably extracts from Ibn 'Ezra's works.

Span. Rabb. char.; 4to, paper, ff. 84. [Reggio 13.]

2029

ספר עלי בן ראגיל, 'Ali ben Ragel's astrological treatise (see Cat. of Paris, No. 1067), translated from the Latin into Hebrew by Yiẓḥaq ben Sh'muel אבולגייר הספרדי (?אבולכייר, see No. 2015). It beg. זה הספר כולל כל חלקי ה׳ (so) המשפטים וחברו המחבר בלשון ערבי והעתיקו ללשון לעז ספרדי אחד שמו יהודה בר משה במצות מלך קאשטיליא מלך אלפונשו. ואח״כ צוה להחכם אחר מסופריו להעתיקו מלשון לעז ללשון לטין ואני יצחק . . . והמחבר חלקו לשמונה חלקים והג׳ חלקים הראשונים כוללים כל מיני השאלות שאיפשר שיהיו. והב׳ חלקים הסמוכים להם במולדות והחלק הו׳ בהקפות שנות הנולד. והחלק הז׳ במבחר י׳ והחלק הח׳ בהקפות שנות העולם ומחברות הגדולות והקדריות והקומיטאש. The MS. has part I, headed השאלות שנופלות בבית הא׳ והב׳ והג׳ והד׳ וכח הצומח והחמט (?), sixty chapters; part II, headed בשאלות הנופלות בבית הו׳ והז׳, forty-eight chapters; part III (no heading), thirty-seven chapters, beg. פרק א׳ בבית הח׳ ושאלותיו זה הבית מורה על המיתה וההריגה והחנק ושריפת אנשים. At end נשלם החלק הג׳ מספר השלם במשפטי התכונה אשר חברו . . ., followed by a § in Arabic, headed פצל פי ביאן אלואן אלטואלא ולברוג; part IV, headed בהקפות שנות העולם, forty-one chapters according to the heading, the MS. ends with the thirty-

seventh chapter incomplete. At end are two notes in Hebrew-German.

Span. Rabb. char. (modern); 8vo, paper, ff. 268. [Hunt. 385 (Uri 452).]

2030

Another translation of the same (see Cat. of Vienna, i. p. 185), beg. with the fourth chapter (beg. wanting). The MS. contains three parts, the second has forty-six chapters, the third part beg. הפרק הא׳ בבית שמיני ושאלותיו זה הבית הוא מורה על מות ומהריגה וממתנגדים זה לעמת זה ועל שריפת אנשים.

Or. Rabb. char.; small fol., paper, ff. 91. [Reggio 12.]

2031

The same work in Spanish, parts IV to VIII. It beg. אין או נומי די דיאוש אמן. אקי קומיסא אקורטא פרטידא אין או גואיזוש דש אישטירליש או קי קונפוש אלי ן׳ ראגיאל (at end אבולחסין עלי פיליוי די אבן ראגיאל). Part I has sixteen chapters, VIII has forty-one chapters, in the other parts are blank spaces for the enumeration of the chapters. The present version is different from No. 2029.

Written by Yoseph ben R. G'dalyah Franco, VII was fin. on Thursday the 4th of Marheshwan 5172=1411, VIII on Friday the 2nd of Elul [51]71=1411.

Owner: Joannes Dec. 1562 Januarii Lonanii emit (at beg.)

Span. Rabb. char. (carelessly written); small fol., paper, ff. 245. [Laud. 310 (Uri 435).]

2032

1. ספר מראה האופנים, with the comm. of Mathathyah דאלקראט.

2. Fol. 17. Yizḥaq Yisraeli's ס׳ יסוד עולם; the poems at beg. are in a different order from the edition.

3. Fol. 177. R. Yoel's (Rabbi of Cracow) Kabbalistical treatise on prayers, divided into seventy-eight chapters, beg. with the end of the twenty-fourth.

4. Fol. 185. Notes on the Kabbalistical books לימודי אצילות (glosses headed ולי עזרא הצעיר), התחלת ההכמה, והנני מפריש ואעמיד אותך על סוד סוד סוכה, ends with הצמצום ומלבוש ואויר קדמון ואדם קדמון. Continued on fol. 233, beg. בתחלת היה הא״ס מלא כל העולמות.

5. Fol. 197. שיר של שבת שעשה מהרי׳ לוריא עם פירוש, identical with No. 1739, 2.

6. Fol. 209. R. Yoseph Qaro's questions and answers on Recanati's (sect. ויחי) passage concerning the tombs of the pious men.

7. Fol. 217. A Kabbalistical chapter, beg. והנה תניא דספרא דצניעותא, headed מבעל המלך להיות שהר׳ש׳ב׳י ולימודיו.

No. 3 was copied from the author's autograph.

Germ. curs. char.; fol., paper, ff. 247. [Opp. 182 (Ol. 1142).]

2033

1. ספר מראה האופנים הנקרא בלשונם טרקטאטו האישפרא, with the comm. of Ḥayyim ליסקר; he mentions the comm. of R. Mathathyah דלאקרט, of Manoaḥ העגדיל, and of מהר׳ קאפלמן.

2. Notes on the same: *a* (fol. 30). Beg. בחלק הראשון מדבר מהו הגלגל, headed סלת נקיה; *b* (fol. 35). Headed שייך לפתרון ט׳ במ״ש דמות מעלתן למעברן על אמצעיות הרקיע וכו׳ וז״ל הנה להורת (so) ולהבין סיבת ועילת עניין מצעדי המזלות אעתיק לך הנה ר׳ פרץ הנשיא וז״ל.

3. Fol. 36. Abraham bar Ḥiyya's ספר צורת הארץ, with glosses [of Ḥayyim Lisker?]; at end, fin. on Tuesday the 9th of Sh'bat 5396.

4. Fol. 143b. Figures for the astrolabe, made at Vienna on Sunday the 8th of Kaslew שנת האצטרלובא (fol. 114b). See below, No. 10. *c*.

5. Fol. 149. ואני (in the text טוריקו) ספר טעהאריקא קראתיו טוהר הרקיע, Purbach's 'Theorica' (No. 1332, 2), with Ḥayyim Lisker's comm., based upon that of R. Mosheh איסרלז (in the text איסרלאזרש), fin. on Wednesday the 19th of Adar 5396.

6. Fol. 197. צורת הארץ בקיצור מופלג, compendium of No. 3 by the same Ḥayyim.

7. Short comm. on the fixing the neomeny: *a* (fol. 205). קידוש החדש לבן חביב בקיצור מופלג, according to Maimonides; *b* (fol. 211). By Ḥayyim Lisker; *c* (fol. 216). Notes, headed מה שמצאתי טעות בספר ק״ה למיי׳ קוויתי שיעזרני חיל להגיה ולהרים מכשול ולסקל ולהורות דרך עין החיים והוא בכסף משנה הנדפס ש׳ל׳ד דף על דף; *d* (fol. 221). Headed הובא מארץ ישמעאל הועתק מהרמבם בק״ה מה שהוגה גם תמונתם הוגה בכ״י ע״י חכם גדול בדפוס שנת ר׳פ׳ד, with the figures; at end, fin. at Vienna on Thursday שושן פורים 5396. Next come (fol. 230) tables and figures on the same subject.

8. Fol. 238. Mosheh ben R. Abraham Provençal's comm. on Maimonides' Moreh han-N'bhokhim I. 73 (דף ס״ד עמוד ב׳), headed ביאור ענין שני קוים.

9. Fol. 247. R. Eliyyah Mizraḥi's arithmetical treatise (No. 1345, 4), with the title of ספר התשבורת. The copy was fin. on Thursday the 8th of Adar 5396.

10. On the astrolabe: *a* (fol. 285). Beg. ספר האיסטרובלא והוא נחלק לב׳ חלקים האחד דברנו בו מתיקון כלי המחזה; *b* (fol. 288b). Beg. לעשות אסטרובלום בתחילה תעשה עיגול גדול על דף ענול; *c* (fol. 291b). פי׳ האיצטרובלא לאבן עזרא, identical with the כלי הנחשת (No. 2022, 1); *d* (fol. 303). Beg. wanting, as stated by the copyist (זה הספר מצאתי בסוף האיסטראלבו׳ ונשמט דף ראשון ממנו . . .), the first § beg. למצוא תנין של הירח הכנום בלוח של חנין.

The MS. is almost entirely copied by Ḥayyim Lisker.

Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 307. [Opp. 704 (Ol. 1673).]

2034

1. ס׳ מראה האופנים, with the notes by מ׳נ׳ו׳ח.

2. Fol. 38. ספר האישפירא הקטן, with glosses (not the second מכתב of the edition).

3. Fol. 50. M'naḥem Manes' comm. on the mystical passage in Ibn 'Ezra's comm. on Exodus iii, beg. מאד

נֿעתרתי הֿכמתי מֿראות בטוב טעמי חכמות נאות מֿאחר אֿשר נֿאם שֿמעתי.

4. Fol. 71. פי׳ אבן עזרא, [Kaspi's] comm. on the סודות, identical with No. 1649, 3.

5. Fol. 95. Ibn 'Ezra's חידה, with the comm. of No. 1590, 3. *a*).

Written by Yizḥaq ben Sh'muel Wischnovitz, fin. on Tuesday the 12th of Tebheth 5368=1608.

Owner: Y'hudah Löb ben Yaqob קאפיל of Premisl, Thursday the 4th of v'Adar 5451.

Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 98, (injured at beg.) [Opp. 694 (Ol. 1663).]

2035

ס׳ מראה האופנים, ends with the words די למבין.

Span. Rabb. char.; 4to, paper (two leaves vellum), ff. 15. [Hunt. 574 (Uri 446).]

2036

1. בית אלים, Mosheh ben Barukh al-Mosnino's comm. on the ספר כדור העולם (מראה האופנים) according to Sh'lomoh Abhigdor's translation, but with some alterations; no figures. It is divided into בתים, each of which has several חדרים.

2. Fol. 61. His שער השמים, a comm. on Purbach's 'Theorica Novae Planetarum' (העתקת ענין הכוכבים המשרתים לגורני פרובאגיאו), with the figures; Ahron עפיא assisted him in the translation from the Latin. He composed the work at the age of thirty, in the year 5303=1546, according to the following passage (fol. 26), ועתה מחדש זה חמשים שנה בשנת חמשת אלפים ומאתים וחמשים ושש שנה ותגלה בקצה המערב מקום מיושב אשר לא שערום אותו הראשונים והוא המקום האינדיאש החדשות. He mentions in the preface a comm. on No. 1 by Francisco Capuano. The text of No. 2 beg. שער עיון השמש א׳ השמש יש לו ג׳ גלגלים נפרדים א׳ מחברו מכל צד; the comm. beg. אמר המפ׳ הן אמת חפצתי לראות בטוב סדר המחבר הזה בעיון הכוכבים האלה כאשר יעדנוהו בספר בית אלים. On the fly-leaf are some mathematical notes.

Span. Rabb. char.; fol., paper, ff. 157. [Mich. 389 (Ol. 109).]

2037

The same as the preceding number, with figures for both treatises.

Copied from the autograph MS. (העתקה הראשונה) by Sh'lomoh ben Ahron ben עטר at Venice; No. 1 was fin. on Friday ערב ר״ח 5398=1638; No. 2 on Friday the 5th of v'Adar 5399=1639.

Or. Rabb. char.; fol., paper, ff. 132. [Mich. 423 (Ol. 110).]

2038

The first treatise of the preceding number, with the figures (the MS. has עפיה).

The copy was fin. ראש חדש שבט שנת והשיג, the name of the copyist is illegible.

Span. Rabb. char.; fol., paper, ff. 100. [Hunt. 98 (Uri 432).]

2039

1. ספר הגלגל הנקרא בלשון לטין שפירא (the MS. has only the second מכתב of the edition).

2. Fol. 13. Abraham bar Ḥiyya's צורת הארץ.

3. Fol. 80. R. Yuda han-Nasi's compendium of it (No. 916, 7).

At end of MS. is a note on an eclipse at Posen, dated Wednesday the 28th of Iyyar 5400.

Owner: Yaqob ben Ahron מגזע צבי.

Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 90. [Opp. 692 (Ol. 1661).]

2040

1. ספר הגלגל (בושט די סקרא החכם יהניש) ע״י, no מכתב).

2. Fol. 171. R. Nathan Spiro's comm. on the Tur Orah Ḥayyim, 695 §§.

Written by Y'hudah ben Ahron of Trebitsch for R. David Oppenheim, fin. on Wednesday the 25th of v'Adar 5478=1718.

Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 128. [Opp. 693 (Ol. 1662).]

2041

Yaqob ben Makhir's astronomical tables (see Hist. Litt. de la France, t. xxvii. p. 616), beg. from March 1300; on fol. 40 from 1308.

Owner: Abraham ben R. Barukh Elyaqim (at end).

Span. Rabb. char.; 8vo, vellum, ff. 92. [Bodl. 33 (Uri 454).]

2042

1. The compendium of Arnold de Villa Nova's treatise 'De Judiciis Astronomiae,' translated from the Latin by Yaqob ben R. Y'hudah קאבריט, Thishri 5142 =1381, at Barcelona.

2. Fol. 5. A chapter on the relation of astronomy to medicine, attributed to Ptolemy, translated from the Latin, which is itself a translation from the Arabic; it beg. אֿליה הנה בקראי הפרקים לאבוקרט.

3. Fol. 9. A chapter on the same subject.

4. Fol. 12. A chapter in rhymed prose on rules of שחיטה. See for the beginnings hap-Palit, Cod. 2.

Or. Rabb. char.; 4to, paper, ff. 18, (ff. 12 and 13 are injured.) [Mich. Add. 19.]

2043

Yizḥaq Yisraeli's (the younger) ספר יסוד עולם. It beg., like the edition, with ראו ספר (written as a poem), omits ס׳ כליל to נאם, and has many variations in the preface. At end of the treatise are ten poems of two lines each (Or. curs. char., vellum; two are also to be found at beg. of MS.), followed by the tables. Between 2 and 3 is a note, headed ראיתי מצאתי אני הצעיר משה בכמהר׳ יוסף במהר׳ משה מטראני זל״ה״ה.

Written by Sh'muel ben R'uben המכונה מרצאוי במתא סרקוסה דבאי סקאלייא for R. Shalom ben R. Sh'lomoh Y'rushalmi, fin. the 18th of Iyyar 5244=1484.

Span. Rabb. char.; fol., paper, ff. 242. [Hunt. 299 (Uri 430).]

2044

The same as the preceding number. At beg. and end of the tables are astronomical notes (by a later

hand, Or. curs. char.), signed דעת ר׳ יאודה, דעת ר׳א׳ם ז׳ בסן (?), and R. Yizḥaq אלחדב; there occurs the date of 5265=1505.

Owners: Sh'lomoh ben R. Mosheh קבול (?); Yoseph ibn שאנגי.

Span. Rabb. char.; fol., paper, ff. 235. [Poc. 368 (Uri 436).]

2045

ספר יסוד עולם (beg. and end wanting; lacunae). The chronological chapter (iv. 18 of the edition) is to be found in the MS. at end of III. There are marg. notes, headed נ״א.

Greek Rabb. char.; fol., paper, ff. 229, (last leaf injured.) [Reggio 6.]

2046

His שער השמים, composed in the year 5080=1320 for his son Yoseph (MS. of Paris, 1070, 2), with a poem, beg. שורו בני עליון בחוג שמים. The author says at end of the preface, ובאמת החבור הזה אינו אלא כמו חלק אחרון מספר יסוד עולם . . . ולולי שכבר יצא הספר ההוא לידי כמה בני אדם הייתי מצרף עניני הספר אליו ונעשה הספר הזה הכל ספר אחד.

Span. Rabb. char.; 4to, paper, ff. 56, (much injured.) [Hunt. 423 (Uri 448).]

2047

1. חשב האפד, Profet Duran's astronomical treatise (the end is supplied by a later hand) in connection with the calendar, divided into twenty-nine chapters; it beg. with a poem by one of the author's pupils, whose name seems to have been Yoseph. At beg. are some astronomical notes by various hands.

2. Fol. 50. מאמר אלזהראוי מכאיבי החבורים, the second book of Zahrawi's medical work (see No. 2128), translated from the Arabic by M'shullam ben Yonah. Marg. notes, containing extracts from Zahrawi's 'Antidotarium,' from Ibn Meswe and others; on fol. 54^b is a passage headed תוספת ס״א ואני שם טוב המעתיק.

3. Fol. 65. Maimonides' Moreh han-N'bhokhim III. 27 to 29.

4. Fol. 68^b. A philosophico-mystical fragment, beg. מצאתי בספר אחד אתה בן אדם דע והבן והשכל בסוד האמתי המורה על סוד מציאות חלקי העולם.

5. Fol. 69^b. מאמר במהות הנפש, el-Farabi's treatise on the soul, translated from the Arabic by R. Z'raḥyah ben Yizḥaq, end wanting, the last words are והכליה בעל צורות גשמיות היולאנית (see Steinschneider, Mémoires etc. p. 109).

6. Fol. 74^b. ספר המבטא, logical treatise of Y'hudah ben Mosheh ibn Ḥayyim has-S'fardi; the §§ are headed ס׳ המבוא, ס׳ המאמרות, ס׳ ההקש, and ס׳ ההקש; end wanting, the last words are ואם כשהיתה הקטנה ע״כ מצאתי.

At beg. of MS. is an index of treatises, which the MS. once contained.

Span. Rabb. char.; 4to, paper (some leaves vellum), ff. 104. [Reggio 43.]

2048

'Immanuel ben Sh'lomoh's astronomical treatises:

1. ספר כנפים, a comm. on No. 2 (No. 2004, 2). At end of the sixth §, beg. another comm., headed בעזרת חונן הדעת אפרש חיבור א׳ כרי שתדע כל הסדר. ובו אפרש הסדרים והחשבונות כל אחד לפי מעלתו בנ׳ה׳י ויי׳ יתן חכמה אשר מפיו דעת ותבונה הנה אנחנו עומדים עתה במחזור ע׳ר׳ך שנה שביעית למחזור. At end, עד כאן פירשתי לך פירוש חיבור אחד ואם השי׳ יתן בקרביך רוח חדשה תבין ותדע מדעתך חבורים האחרים.

2. Fol. 13. [שש כנפים], or כנפי נשרים according to the preface, without the poem of the next number. The sixth table is missing. Marg. notes by W. Heidenheim.

Old Germ. curs. char.; fol., paper, ff. 35. [Mich. 394 (Ol. 828).]

2049

ספר הכנפים. The same as No. 2 of the preceding number, beg. אני היום מצאוני משחרים, ends לזאת אקרא שמם כנפי נשרים (the poem is also in No. 1269, 9).

Greek Rabb. char.; 4to, vellum, ff. 26. [Opp. Add. 4to, 66.]

2050

1. [His] מאמר ערך החלוף (see Steinschneider, Cat. Lugd. p. 213), astronomical treatise on the differences between the calculation of Ptolemy, el-Bathni, the book אלמנאק (on marg. fol. גם זה לי חדש ימים ראיתי ספר אלמנאק כתוב בגליון מיד המיוחד שבחכמים), and Abraham ibn 'Ezra (in his תאר המעשה). The author composed his book in the year 5126=1366 (fol. 7), and he quotes his ספר חשבון המהלכות and וכן היה מנהגי בחבור חשבון כנפי נשרים.

2. Fol. 26. An astronomical fragment, headed לוח תקון שמש, beg. אמנם הציור בו הנה השני טורים, ends עד כה מצאה ידי בטעמי הלוחות.

3. Robert of Lincoln's comm. on Aristotle's *a* (fol. 30). ס׳ השמע לליקוניאינשיש, 'Physica' (No. 1352, 2); *b* (fol. 39^b). 'De Anima,' I to III, both translated from the Latin.

4. Fol. 44. A comm. on Averroës' intermediate comm. (translation of Qalonymo No. 1380, 1) on Aristotle's 'Physica.' The author was acquainted with other comm. on the same book, and he mentions his own comm. on ס׳ הנצות (fol. 46). On fol. 52^b. נקראות בל׳ לטין שילאבאש; on fol. 54. וידמה שיתהוה ר״ל שבלשון הערב שם ההזדמן נאצרין.

5. Fol. 101. שאלות הטבעיות לאריסטו, the first book of the Problems on Physics, attributed to Aristotle, identical with No. 2378, without the introduction; lacuna from 23 to 27.

Or. Rabb. char. (by various hands); 4to, paper, ff. 118, (last leaf injured.) [Reggio 44.]

2051

ספר סגולת מלכים, magical treatise by Abraham ben Shim'on ben Y'hudah ben Shim'on of Worms, divided into four parts; the MS. has only the first part and the index of the three others. The author was a pupil of R. Yaqob Elim in Egypt, and a contemporary of Pope Martin V (see p. 11). He composed it for his son Lemekh.

Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 19 (without the blank leaves). [Opp. 594 (Ol. 1180).]

2052

1. Astronomical treatise and tables, with R. Mord'khai Finzi's comm., composed at Mantua the 21st of June 5206=1446 (fol. 61b). Abraham bar Ḥiyya and R. ʿImmanuel are often quoted. Next come: *a* (fol. 46). Rules for calendar by the same; *b* (fol. 54). Poʿel's chapter (see No. 1483, 4. *b*. ε), with notes, in which the date במולד אב ק׳פ׳ד occurs; *c* (fol. 63). Another comm. on Poʿel's tables, identical with No. 1483, 4. *b*. *a* (the MS. has בונייט בון יורני).

2. Fol. 97. עין הקורא, Yoseph ben Shem-Tobh's homiletical book (Paris, 325, 2). The author having been blind, dictated the book; he quotes his commentaries on Genesis and on Aristotle's Ethics (No. 1431).

Between ff. 90 and 91 is an Italian letter (Rom. char.), signed Salomon Shullam, 1583; ff. 94 to 96 contain entries of sale of lands at Burgos in the year 5132=1372, the parties concerned are Elʿazar and his brother Yom-Tobh, with Abraham and Meir ibn ʿArmaʿah (difficult to read).

Owners of 2: איש גר and מתוקן על ידי יצחק מארלי (at beg.)

Nos. 1 (Ol. 570), 2 (Ol. 581), Span. Rabb. char., paper (No. 2 has a few leaves vellum); 8vo, ff. 203. [MICH. 350.]

2053

R. Abraham Farizol's אגרת ארחות עולם (printed).

Span. Rabb. char.; 4to, paper, ff. 30. [LAUD. 104 (Uri 441).]

2054

מכלל יופי, Kaleb Afendopolo's (אפדפולו) astronomical treatise, chiefly a comm. on קדוש החדש, contained in Ahron ben Eliyyah's גן עדן, divided into fifteen chapters (דבורים). The first is headed בגלגלים, the last בהראות הלבנה והסתרה מצד ניצוצי החמה.

Written by Abraham Ḥazan ben R. Y'hudah for Sh'lomoh Y'didyah (בחור) ben R. Kaleb, fin. the 8th of Kaslew 5266 or 5271 (סהרו ליצירה).

Span. Rabb. char.; 8vo, paper, ff. 54. [OPP. ADD. 4to, 64.]

2055

קיצור המלאכת מספר, R. Eliyyah Mizraḥi's arithmetical treatise (printed).

Written by Pinḥas (Seligmann) ben Gershom, fin. the 29th of v'Adar 5361=1601, in the house of Zalman קויצבן at Frankfort.

Old Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 70. [OPP. 705 (Ol. 1674).]

2056

1. ספר עברונות, treatise on calendar by R. Liwa Oppenheim of Worms, composed in the year 5312=1552.

2. R. ʿImmanuel's comm. on שש כנפים (fol. 63), with הכנף הששי (fol. 81b), and the § תנועת המולד of No. 2004, 3.

3. Fol. 127. ספר הגלגל, with the marg. notes, headed הג׳ה׳ה (by the copyist?).

4. Fol. 143. An astronomical treatise, beg. הסכימו כל חכמי המחקר הקדמונים.

Copied by R. Eliyyah ben R. Mosheh לואנץ; No. 1 was fin. פ׳ ויקהל 5346=1586.

Old Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 154, (many common illuminations.) [OPP. 701 (Ol. 1670).]

2057

ספר עברונות, treatise on calendar by R. David [ben R. Yaqob מלאמז], agreeing partly with the edition of 5400=1640, which is much fuller than the MS.

The copy was made in the year 5452=1692 at Lissa, in the house of R. Yizḥaq אלטרעלש?

Owners: R. רענציל (so) ארה, Rabbi at מאטל (at beg.); Yoseph ben R. David אופנהיימר (fol. 66).

Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 67 (without blank leaves). [OPP. 702 (Ol. 1671).]

2058

1. ספר עברונות, treatise on calendar by Z'bhi (Hirsch) ben R. Ahron Sh'muel Kaidenover of Wilna, composed at Frankfort-on-the-Mein in the year 5432=1672. Common illuminations.

2. Fol. 80. A Kabbalistical treatise on the tetragrammaton. Yisrael ben R. Y'shaʿyah, Rabbi at Vitepsk, and Mosheh ben R. Yonah Naḥum Kohen are quoted (fol. 82). A Kabbalistical formula of R. Zalman מעלש, ממגורשי שפיין, who heard it from R. Elḥanan, is mentioned on the last page of MS.

Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 91. [OPP. 700 (Ol. 1669).]

2059

ספר תכונת ההויה, astronomical treatise, translated from the Latin (?) by Meir ben R. Mosheh Y'hudah (Löb נײמרק הענא בעלשויש יהודא מברלין) at Nicolsburg (pupil of R. David Oppenheim), on Sunday the 16th of Abh 5463=1703. It is headed הנחות לימודי משטרי הגרמי׳ השמימיי׳, יצינו יסוד מאמרינו.

Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 30. [OPP. 708 (Ol. 1677).]

2060

ספר תוכן הכדור, treatise on cosmography and geography, translated from the German by the same at the suggestion of R. David Oppenheim, fin. Sh'bat 5466=1706. The author composed previously at the age of fifteen a collection of poetry under the title of מאיר נתיב, and at the age of sixteen he translated from the German a treatise on universal history, under the title of טירת המלכים. He intended also to compose a comm. on the Bible.

Germ. curs. char. (autograph?); fol., paper, ff. 178. [OPP. 184 (Ol. 1144).]

2061

1. ספר תעלומות חכמה, a geometrical treatise by Sh'lomoh ben R. Y'hudah נעשוויז of Lithuania, composed at Breslau in the year 5547=1787 after having composed a mathematical treatise under the title of חשק שלמה.

2. Fol. 89. A prayer by ח״ן א׳ר׳י (Ḥananyah Elyaqim Rieti), composed on the occasion when R'fael Modena

מססלו and his servant R. Abraham Yagel Galiqo were captured by brigands, on the 1st of Kaslew 5375 = 1615. Other names occur in the document.

3. Fol. 101. תקנות חכמי קאסטילייה, institutions, chiefly on matters of civil contracts, made by Spanish [exiled] Rabbis; some are dated 5305, 5356, and 5363. They are signed by a great number of Rabbis, amongst whom Sa'adyah and Sh'muel ibn Danân are to be found.

4. Fol. 116. Notes on passages of the Thalmud and the Midrashim, extracted from the book דורש טוב of R. Mord'khai בירדותי.

5. Fol. 154b. Homilies and Agadic notes by R. (?) חיט ibn Yaqob שליח דרחמנא מצפת. On fol. 177 occurs a contract of marriage, dated 5506. At end are notes, dated 5552.

No. 1 (Ol. 849), Germ. curs. char.; No. 2 (Ol. 851 to 853), Ital. Rabb. char.; Nos. 3 to 5 (Ol. 859), Or. curs. char. (by different hands); 4to, paper, ff. 188. [MICH. 186.]

2062

1. ספר תכונות השמים, R'fael [of Hanover] ben Yaqob Yoseph Levi's astronomical treatise. The author refers in his preface to his great work on all mathematical branches which he had no time to prepare for publication. The MS. agrees with the edition to § 59, when the MS. is followed by §§ 71 to 82, 60 to 69 different from the edition. Fol. 27 begins his comm. on Maimonides' קדוש החדש, followed by notes on thalmudical passages. At end are the tables, no figures.

2. Fol. 65. שאלה ותשובה ממהרר׳ חיים אור זרוע ז״ל, casuistic Responsa of Ḥayyim Eli'ezer (or El'azar) ben Yizḥaq, beg. with No. 6 (נא ממך שתשיבני על אודות הטליתות שיש בני אדם שלובשים טלית קטנה), ends with 225 (על שנהגו לשלוח לגוים דגים טמאים). The copyist states מכאן ואילך חסר בגוף הכ׳ אשר מתוכו העתקתי. A great number of the author's contemporaries, as well as old authorities, occur in the Responsa.

No. 2 was copied by Eli'ezer Susman Mezritsch from a MS. belonging to R. Ahron Fulda at Frankfort-on-the-Mein, who gave it to Binyamin Niederhofheim in order to make a transcript of it, and by whom it was handed over to the present copyist. Begun at Frankfort-on-the-Mein in the summer of 5601 = 1841, fin. in the winter of the following year.

Nos. 1 (autograph, Ol. 847), 2 (Ol. 796), Germ. curs. char.; fol., paper, ff. 195. [MICH. 603.]

2063

1. חכמת התכונה, another astronomical treatise by the same, 42 §§ with tables, beg. הבט נא השמימה וראית השמש והירח, at end is the date of the Th'qufah, 28th of Kaslew 5487 = 1726.

2. Fol. 46. ספר יסוד הדקדוק, Zalman Hanau's comm. on Abraham ibn 'Ezra's comm. on Exodus iii. 14.

3. Fol. 62. A mathematical fragment by the author of No. 1 (?), beg. חכמת האלגיברה המעטירה מחכמת החשבון.

4. Fol. 67. A part of Lorya's ספר אוצרות חיים, beg. דרוש מטי ולא מטי.

Owner of No. 1: Binyamin ben Yonah.

Nos. 1, 2, 3 (Ol. 301), Germ. curs. char.; No. 4 (olim ?), Or. curs. char.; 8vo, paper, ff. 229. [MICH. 498.]

2064

A treatise on astronomy and astrology in Arabic (beg. wanting); the second part (fol. 56) beg. קאל עבד אללה בן מסרור. The author says on fol. 26b, וקד צורת להא גדול במואצע דרגהא פי אלטול ואלערץ וגהאתהא ומזאגהא ומואצעהא פי אלגדול אלאול יום מן סנה אחדי וסבעין וכמס מאיה ללהגרה אלשריפה (571 Hijra = 1175; the same date occurs on fol. 73b). He quotes his books: *a* (fol. 35). מן אל נמודארות; *b* (fol. 68). רסאיל פי פנון אלעלום, el-Kindi and Abu Ma'ashar. At end of the description of the seven climates is the following colophon in Arabic char.: كملت الاقاليم السبعا بعون الله وحسن توفيقها وهي برسم سليمان ابن سوع (?) العارفا (fol. 101b).

At end of MS.: כמל אל כתאב בחמד אללה חי תע׳ פי ט׳ איאם פי חדש אלול פי סנת א׳ת׳ת׳ע׳ג (marg. לשטרות) יהי סימן טוב על הקורא) ככתוב אני לדודי ודודי לי על יד אלמסכין אלפקיר אלחקיר ראג׳י רחמה אללה: אני באתי ריחם השם יעשה משאלותי בני איש יהודי.

Syr. Rabb. char.; 4to, paper, ff. 102. [HUNT. 224 (Uri 442).]

2065

1. Fol. 9. ספר ארישמאטיקה (according to the fly-leaf, מלאכת המספר according to Ozroth Ḥayyim, p. 370), a treatise on arithmetic, by Yizḥaq ben R. Mosheh (Orihuela) עלי נ״ע הספרדי ממדינת אוריאולה ממלכות ארגון (Paris, No. 1095), with marg. notes, signed אב אם (see also fol. 1b).

2. Fol. 49. Abraham ibn 'Ezra's ספר ה]מספר].

3. Fol. 89. Mosheh ibn Thabbon's translation of Maimonides' treatise on logic.

At beg. of MS. is a poem, beg. שלשה טבעו׳ זהב וכסף, and another at end (fol. 106), beg. מן התרומה גנב שלש; fol. 1b notes of אב אם; ff. 2 to 6b blank leaves; ff. 7b, 8a, and 106 have some scribblings.

The copy was made by Eliyyah ben Shabbathai (? קסרייט, the whole is effaced); No. 2 was fin. ראש חדש תשרי 5264 = 1503.

Owners: [Cat. of Paris, No. 964] שלי אליא (רבידקי crossed out, above מבורך) שבתי בכר׳ (crossed out, above משה), the copyist? (at beg.)

Span. Rabb. char.; 8vo, paper, ff. 106. [POC. 187 (Uri 449).]

2066

גיא חזיון, treatise on astrology, by Eli'ezer (see Der Orient, xi. 318; to be read אלבומזר (בעמודאר ? index of No. 2047) for אלבואזר, whose work is called ספר הפרח; that of ליאופולדים is called ספר הניהוג או פרופעקסו. The author mentions his ראשית חכמה, and the year 1531 (fol. 33). There are a great number of marg. notes by the author.

Old Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 127. [OPP. 691 (Ol. 1660).]

2067

ליברי די מאניקא קי קונפוש גֿואן גֿיל די בורגוש, Jean

Gil de Burgo's treatise on magic, in Spanish (see No. 2025). There are marg. notes in Rom. char.

Span. Rabb. char.; fol., paper, ff. 410. [Laud. 282 (Uri 434).]

2068

1. R. David ben R. Sh'lomoh Vital's notes on עבור, according to R. Hillel han-Nasî, contained in a poem beg. דרכינו לכל שנים, with a commentary. The same calculation is also represented in the shape of a hand with the five fingers.

2. Fol. 18. דיני שחיטה ובדיקה, according to R. Naḥshon's ראומה and the comm. of R. Yiẓḥaq עונקונירא.

3. Fol. 35. A part of No. 5.

4. Fol. 43. Gematriyyaoth on passages of the Pentateuch.

5. Fol. 46. Treatise on שחיטה ובדיקה, collected by Sh'muel ben R. N'thanel hal-Levi, divided into two parts: *a.* זאת זכרון; *b.* אבני זכרון.

The copy of Nos. 4 and 5 was made by Levi ben R. Sh'lomoh Mizraḥi for R. David Mizraḥi.

Owners: Sh'lomoh סרי (?) received it as a present from R. David Mizraḥi (חמי), in the year 5453=1693 (at beg.); there is also mentioned the birth of David on the 21st of Tebheth 5465; Shim'on (at end).

Span. Rabb. char. (Nos. 1, 2, 3 larger char.); 8vo, paper, ff. 84. [Mich. Add. 40.]

2069

ספר אורים ותומים, treatise on geomancy (printed).

Germ. curs. char.; 12mo, vellum, ff. 85. [Opp. 774 (Ol. 164).]

2070

[לוחות], astronomical tables, with a short comm., according to Abraham bar Ḥiyyâ (see fol. 10ᵇ), with the additional note of Ibn 'Ezra (fol. 55, see the preceding number), made at Montpellier (?; fol. 25. לאורך מונטפשלייר) about 1290 (a later hand (fol. 34ᵇ) mentions the year [50]85=1325, and a more recent hand (fol. 79) the year [5]145=1385). The § on fol. 74 is headed סדר תיקון התקופות מן הלוחות האלה according to the systems of Ptolemy and el-Bathani. The tables are not complete.

Span. Rabb. char.; 4to, vellum, ff. 88. [Hunt. 327 (Uri 443).]

2071

Astronomical tables, beg. with the 256th cycle (4883=1123), incomplete (less than the preceding number), according to Abraham bar Ḥiyyâ. On fol. 24 the table is headed לוח נטיית השמש לאבן העזר, the comm. beg. אם רצית לדעת כמה נטיית השמש שקרא אותה הנשיא (see Nos. 1269, 4, 1318, 18, and Hist. Litt. de la France, t. xxvii. p. 506, on the confusion of Abraham bar Ḥiyyâ and Abraham ibn 'Ezra); there occurs also רוחב מנפשלייר.

Or. Rabb. char.; 4to, vellum, ff. 61. [Marsh. 114 (Uri 437).]

2072

1. Rules for calendar, with the tables, written in Italy (fol. 38). The year 5300 occurs on fol. 13.

2. Fol. 33. Astronomical tables, called Po'el, beg. ראה זה מצאתי ביד גוי ספר מיוחס לר׳ יעקב בר דוד בן גורון לוחות לדעת מולדות . . . והעתקתים ללשונינו וכתבנו (on marg. Can. Misc. 27, fol. 452); they beg. with the year 5361=1601. On fol. 66ᵇ is a note of Mord'khai Finẓi.

3. Fol. 67. R. Y'hudah he-Ḥasid's Testament.

4. Fol. 70. סדר עולם זוטא.

5. Fol. 72ᵇ. סדר רעמים ורעשים (all three printed). At end a chronological note, beg. אתרנו למבולא.

Span. Rabb. char.; 8vo, vellum, ff. 73. [Opp. Add. 4to, 37.]

2073

1. Astronomical tables. Fol. 3 is headed לוח הזהב of the year 5319=1559 by Abraham ben R. Shim'on [of Mannheim, the copyist; see fly-leaf]. The dates 5272, 5277, and 5309 occur on other pages. On fol. 35. גלחות לוח לוטרי חדש נאמנה. On fol. 30ᵇ (by a later hand), חיד׳ זאת כתבתי כאן עיר לינס.

2. Gematriyyaoth on prayers, headed פירוש על התפילה כך קבלתי ממורי הרר׳ ושאר פשטי׳ (fol. 46); on fol. 77ᵇ. יוסף.

3. Fol. 79. איסור והיתר בקוצר (according to the colophon) by R. זוסמן מקרימש.

4. Fol. 93. On the same subject in Hebrew-German, beg. ווארום שטיט דש ווארט מסקינן, followed (fol. 96) by בריקות של מהרר׳ ווייל (Hebrew-German, incomplete), and (on fol. 100ᵇ) by an index (by the later hand), headed לזכרון הפשטי׳ מה שדרשתי על המדרשים תמוהי׳.

5. Fol. 101. M'naḥem 'Azaryah of Fano's מאמר הנפש (עולם קטן, No. 1834, 2), preceded by the poem of M'shullam סלם.

6. Fol. 159. R. Yaqob Kohen's פירוש האותיות (No. 1273, 2).

7. Fol. 169. A comm. on the S'firoth, beg. ונקראת ספירה על ג׳ פנים האחד מטעם לבנת הספיר.

8. Fol. 171. R. Nathan Spiro's comm. on רוח חן (No. 915, 4), beg. מהם נמצאים שאינם גשם. ר״ל כל גוף הדבר חמורכב מארבע יסודות או מחומר וצורה.

9. Fol. 175. Abraham ibn 'Ezra's riddle, beg. אב בהאדמה, with a comm., beg. ר״ל האלף בית כולה נקרא אב, followed by the 67th Psalm written in the shape of the candelabra and two astronomical figures.

10. Fol. 180. ספר הגלגל (No. 2039).

Nos. 1 to 4 (Ol. 572), Old Germ. curs. char.; No. 5 (Ol. 607), Ital. curs. char.; Nos. 6 to end (Ol. 613), Old Germ. curs. char.; 8vo, paper, ff. 190. [Mich. 330.]

2074

1. ספר עברונות, rules for calendar, written in the year 5366=1606, beg. like the edition of Lublin.

2. M. 'Az. of Fano: *a* (fol. 50). Extracts from the מאמר העתים; *b* (fol. 62). ספר המלואים.

3. Fol. 73. Index to Mosheh ben Eli'ezer's printed book, headed מפתחות למצוא דברי חפץ בספר הלז בשרתי צדק.

4. Fol. 75. חדושים, a short comm. on the Pentateuch, chiefly compiled from those composed by French Rabbis (fin. on the 24th of Tebheth 5309=1549), followed by some controversial notes, extracted from the Nizzahon.

5. Fol. 132. רוח חן (No. 1268, 1), with marg. notes.

6. Fol. 144. Prayers recited at Jerusalem (on the western wall).

7. Fol. 153. R. Y. Lorya's Kabbalistical comm. on Ruth, beg. הקדמה כוללת הנה נודע כי כל נקודה היא בסוד תלת.

No. 5 was copied from the printed text in the year 5312=1552.

Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 166. [Opp. 698 (Ol. 1667).]

2075

ספר עברונות, rules for calendar (partly printed in the edition of Lublin), beg. with the year 5377=1617. The author explains שיטת דר׳ אליעזר and שיטת דר׳ יהושע. On fol. 63 is the list of 239 printed books bought by the owner of the MS.

Owners: David ben R. Abraham Oppenheim פרנס ומנהיג received it as a present from Zalman Kinstein, who inherited it from R. Yoel. The same R. David mentions that ישראל בן הרר׳ ווייביש of Bingen made him a present of a homily composed by a R. Hirsch, dated the 27th of Elul 5435.

Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 81. [Opp. 699 (Ol. 1668).]

2076

1. ספר העברונות, rules for calendar (partly printed in the edition of Lublin). The author quotes R. Sh'muel Schweinfurt (fol. 2) and R. ʿAqibh'a of Frankfort (fol. 76); he mentions the years 5388 and 5406.

2. Fol. 83. ספר עברונות, beg. with the year 5359; at beg. is a chronological note, beg. with the year 5470, at end ס״ב לחורבן הגדול במדינה של אוקריינא. Both treatises have the Christian calendar.

Next come notes. Fol. 133b is headed קבלתי מהאלוף מר׳ יונקא במהרר (so) ממדינת מעהרין; fol. 136b. מס׳ עברונות של ר׳ דוד הנדפס בלובלין; fol. 143. חכמת מולדות האדם אם יחיה אם ימות.

Nos. 1 (Ol. 571), 2 (Ol. 574), Germ. curs. char. (by different hands); 4to, paper, ff. 149, (common illuminations.) [Mich. 112.]

2077

1. Fol. 58. Astronomical tables, beg. with the year 5505=1745, which are often interrupted by the figures belonging to the printed treatise (see below).

2. Fol. 65. Yizhaq ben Sh'lomoh ben Zaddiq's (ן׳ אלחדב; see Steinschneider, Cat. of Munich, Cod. 343) ספר אורח סלולה, consisting of nine chapters and the tables, beg. with the 272nd cycle. Other astronomical notes (by a modern hand) follow, the year 5508 is mentioned (fol. 85b).

3. Fol. 86. R. Haya's ארגוזה (printed).

4. Fol. 88. A casuistic fragment, beg. פרק י״א כל שאמרנו בנדה וזבה ויולדת.

The volume beg. with the printed edition (Frankfort, 1720) of R. Y'honathan's ספר ישועה בישראל.

Nos. 1, 2, Germ. curs. char.; Nos. 3, 4, Span. Rabb. char.; fol., paper, ff. 90. [Mich. 395 (Ol. 16?).]

2078

Treatise on calendar and chronology in Arabic, divided into three parts: 1. On Sabbath, feast-days and fast-days of various years, with the rules for קריאת התורה, fourteen chapters (beg. with the fourth, many lacunae); 2 (fol. 27). On the cycles with the tables, nine chapters (beg. wanting); 3 (fol. 57). The theoretical part, headed נבתדי אלאן בלגזו אלעלמי, two parts. The work was composed in the year 5203=1443 (fol. 29). The rites of Cairo and Damascus are mentioned. On fol. 55 is a poem in connection with the sections of the Pentateuch, to be read in Thishri according to the rite of Cairo, with the acr. of משה; the last line but one reads

לוי בן שלמה משה דין המעוברות לא ינשה

Written by Yoseph ben Z'daqah ben Yishai ben Yoshiyyah ben Sh'lomoh ben Y'didyah ben Sh'lomoh ben Y'hudah ben David ben Zakkai han-Nasî אלחלבי, 5231 A.M.=1782 Sel.=1782 לסלוק הנבואה=1471.

Syr. Rabb. char.; 4to, paper, ff. 98. [Hunt. 465 (Uri 444).]

2079

1. מעשה כלי הנחשת, treatise on astrolabe, beg. after a poem (beg. illegible) and a small introduction, דע כי לוח יש לו פנים וגב. The author quotes הרמ״ן, David and יואן of Toleda (טולטלא).

2. Fol. 8. [ס׳ האשפירא קטן] with the glosses, variations from the edition, and an appendix (fol. 11b), beg. בקשת למצוא מהלך מאחד מז׳ כוכבי נבוכה.

3. Fol. 15b. ספר אשטרולוג, identical with No. 2033, 10. *a*, which in the present MS. is the first chapter, it continues (fol. 17b), הנה פירשנו לאשטרולוגא שער ראשון ועתה נבאר שאר השערים. שער ב׳ בקשת לידע גובה השמש, the last chapter beg. שער מ׳ מפרישה ישנה. אם בקשת למוד גובה. At end סיימתי מלאכת הנחשת, fin. the 26th of Abh 5188=1428.

4. Fol. 21. Another treatise on the astrolabe (beg. (blank space) נחלק לב׳ חלקים. האחד בארנו תקון הכלי ותקון הסובב, ends אם הם אמות או רגלים או טפחים או אצבעים. סליק פעולת הקדרן.

5. Various: *a* (fol. 22b). An astrological chapter, containing the twelve *Baith*, beg. הבית הא׳. בית החיים. יורה על מחשבת הלב; *b* (fol. 23). Beg. אמר לפי שנתנה תורה לישר׳ והם בארץ ישר׳, headed משל לבאר דא״ר״ז״ל; *c* (ibid.) Beg. הלבנה איכסי סיהרא במס׳ ראש השנה; *d* (fol. 23b). Beg. אחר שכוכב תורה על כל שנה על האדם, ends לפי מה שבאר בעל הניצוצות הוא כוכב אמתי ארסטוטלוס בספר הנקרא בלטין מנלמרוס (?) והכוכב נקרא שטילא קמיינא; *e* (fol. 24). Beg. הוראת לקות לבנה באשר תלקה נגד מרחשון ק׳ל׳ב ליל השבת ב׳ שעות פחות חומש שע׳, ends ועומד נקבה ומתולדת עפר. ל׳א׳י.

6. Fol. 26b. An astronomical treatise, beg. after a few introductory words, כאשר אורו עיני להתבונן בחכמת התכונה וארא כי כל הספרים שהובאו במדינת אילזושא השוכנת בגבול השביעי כלם מסדרים על סדר נכרי ערבי ונוצרי . . . נתתי בלבי לדרוש בחכמה ולפסול בהכשר לוחות

אלה מיוסדות אלה ומוסדות על מקומינו מסודרות למספר בני ישראל ע״פ מחזורי י״ט י״ט. וימי שנותינו בהם מעוברות ופשוטות וחדשי לבנה. ונטעתי שרשם על מולד תשרי תחלת ממחזור ר׳פ׳א וסדרתי מספר מחזורים נגמרים עד י״ט וקראתים בס״א שנות הכולל. The copyist states at end of the § רעי וידידי מצאתי עד הסיום. The next § beg. (fol. 27b) הנכבד . . . להרחיב לך ביאור בפתרון לוחותי . . . ומי בכל ביתי נאמן ביצחק בנו יחיא; this § is called שנות הפרט, at end תמו דברי יהודה הישראלי. This is followed by tables, headed ליהודה הישראלי; the comm. beg. אמר מחמד. On fol. 35b a § beg. ראה למצוא מולד אמתי. חמי (occurs also in other places); on fol. 38b. מצא׳ ס׳ר׳א הפליניטאש בן בשנת ס״ז לפ׳ וכתבתיו בקלנדרייר חמי בספר אליה מצאתי כי באלפים שנה ינוע and לזכרון.

7. An astrological treatise (by the same author?): *a* (fol. 38b). Beg. בטב גרא. וא׳ע׳פ שנוצר עם אות בית שבתי; *b* (fol. 40b). Beg. שבעה כוכבים מנהיגים את העולם, on fol. 41. והשלמת ד׳ אלפים ת׳ש׳מ׳ח שנים היה המנהיג חמה והשר מיכאל; *c* (fol. 42b). Beg. זה ספר המזלות לכל תולדותם. הוי יודע אחר חדשי החמה, the §§ are headed שער; on fol. 44. שער אדר הקנה כולו בספר שבתי חכמוני, and on fol. 45b. ספר השאילות ט׳ בספר חכמוני. At end סליק קצת מחכמת החזיון.

8. Fol. 46. A treatise on arithmetic (by the same author, end wanting), divided into seven chapters, the first is headed שער הכפל; it beg. יען כי ידעתי . . . יוודע לכל כי ט׳ מספרים המה; on fol. 47. עוד אמרו מפי הרר׳ שמואל בן הרר׳ יהודה יזל מים מדליו שלמדו מפי גלח טפש.

9. Fol. 53. Various poetical pieces (some liturgical) of Y'rahmel ben Sh'lomoh (see Zunz, Litg. der Syn. Poesie, p. 485), some with a commentary by the author.

10. Philosophical chapters: *a* (fol. 55b). Beg. אמר המעתיק אמ׳ האח אנו נבקש בקשה ונחקור חקירה מסופקת מהצורה הנחקקת במראה; *b* (fol. 57). Headed מאמר ההמשלים לאח טומוס אקוינו העתקת ר׳ יודה בר׳ משה בר׳ דניאל, three chapters (see No. 1390, 2).

11. Fol. 59. סתרי תורה, Abraham Abu-l-'Afia's comm. on Maimonides' Moreh han-N'bhokhim, beg. קנה and באשר (Paris, 226, 3), the titles of the three books as in the MS. of the Vatican (Assemani, p. 61), and the headings of the chapters as in the MS. of Leipzig (Cat. p. 302; see also Steinschneider, Cat. of Munich, Cod. 341, 7). Each is introduced by a poetical piece, at end is the poem of the Paris MS.

12. Fol. 93. R. Yoseph Giqatilia's ספר שערי אורה.

13. Fol. 157. Abraham ibn 'Ezra's יסוד מורא.

14. Fol. 167. A fragment of Thosafoth on Githin (הנזקין beg. wanting, and beg. of התקבל). Marg. notes injured in binding.

There are a few notes by a German owner: on fol. 92b ethical sentences; on fol. 166 an account of a miracle which happened at Tripoli in the year 4(?)286.

Germ. Rabb. char.; 4to, vellum, ff. 172. [Opp. 697 (Ol. 1666).]

2080

1. כלי הבטה נק׳ אצטורלאב לשבעת האקלמים, treatise on the astrolabe, beg. צה לעשות שטח עגול פשוט . . כדי לצייר בו הכדור.

2. Fol. 4. אגרת ספירה, Y'hudah Farizol's (י׳ב׳מ׳י) letter on the sphere (astronomical instrument), with figures, composed at Mantua May 5259 = 1499, beg. מפני אורך הגלות ורוב הלחץ נאבד חכמת חכמינו.

3. Fol. 14. Treatise on the astrolabe according to R. Yoseph טאיטצג, written by one of his pupils. The author quotes R. Mord'khai Finzi and R. Abraham Zakkuth המובהק ברורנו זה. There is a marg. note, signed י׳ב׳מ׳י.

4. Fol. 18b. אופן עשיית כלי הקוואדראנט והוא שער ה״יו מהביאור, the sixteenth chapter of No. 2022, 2.

5. Fol. 19. ספר בן דוד, Y'hudah Aryeh's (of Modena) refutation against metempsychosis, composed for his pupil, the physician Yoseph Hamiz.

6. Fol. 26. קול שמחה, Simhah Qalimani's poem, dedicated to the physician Yizhaq ben Mord'khai and Yoel ben M'nasseh, both Marpurgo, on the occasion of their wedding-day, 5497 = 1737.

Nos. 1 to 4, Ital. Rabb. char.; No. 5, Span. Rabb. char.; No. 6, Ital. curs. char. for the dedication, and squ. char. with vowel points for the poem; 4to, paper, ff. 34. [Reggio 47.]

2081

1. An Arabic treatise on the construction of the astrolabe, ends with the beg. of the thirty-ninth chapter (see No. 2007, 6).

2. Fol. 19. מדכל קביסי, an astrological treatise in Arabic, divided into five chapters. The first is headed פי גמלה פי אחואל פלך אלברוג אלדאתיה ואלערציה, the last פי אלדרג׳ אלסהאם ותפסירהא ואלהא. The author mentions in the short preface his book פי אתבאת אלצנאעה צנאעה אחפאם אלנגום ותתקצי רסאלה עיסי בן עלי פי אבטאלה מן אלאחתגאג (see Steinschneider, Cat. Bodl. col. 1568). Blank spaces for the tables.

Syr. Rabb. char.; 12mo, paper, ff. 61. [Hunt. 582 (Uri 453).]

2082

חלק שני מספר חכמת המספר, the second part of an arithmetical treatise in German.

Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 51. [Opp. 695 (Ol. 1664).]

MEDICINE.

2083

1. ספר המימות והאוירים לאיפוקרט החשוב ממה שבארו גליאנוס החכם ראיתי בו יקרה הספר הידוע אצלינו באיפירימיאה אקדימיא, Hippocrates' treatise 'De Aqua et Aere,' with Galen's commentary, translated from the Arabic by Sh'lomoh המאתי ben Nathan, fin. Thammuz 5059 = 1299; it beg. א׳ אפ׳ ראוי למי שירצה לבקש חכמות הרפואה, ends כי ידיעת הכוכבים לא ידועה אחר

מן אלא אנשי מצרים. On the fly-leaf is the following note by St[einschneider]: 'Liber graecus, atque Arabicus deperditus; versio excusa latina Mosis Alatini ex hebr. nostra facta.'

2. Fol. 19. ספר רוע מזג מתחלף, Galen's treatise 'De inaequali Intemperie,' translated from the Latin (מלשון נוצרי) by R. David ben Abraham הקשלרי, divided into eight chapters, ends ומי שהטיב בעיון מה שעבר ומה שקדם יבין מה שנזכר מזה ויספיק לו עד שיבין ספרי ברפואות ואחריו בספר תחבולת הבריאות.

3. Medical treatise by Rhazes (רסים), translated from the Latin and divided into four parts: *a* (fol. 36). ביצירת האדם והרכבת הגוף וידעת הדפק ושאר יתרוני הגוף, seven chapters; *c* (fol. 53b, *b* is missing). מהסבה הכללית אל חולי החבורים; *d* (fol. 81b). מהנהגת הנערים הקטנים.

4. Fol. 90b. Sh'lomoh ibn Ayub's ספר הטחורים (according to the owner ספר על חולי הטחורים), beg. with the poem (Paris, 1120, 2) and a small preface, followed by the seven parts.

5. By another hand: *a* (fol. 28b). טרטטו דיינטיל הרופא מפולייניי בלשון לעז, 15 §§ in Italian by Gentile di Foglino; *b* (fol. 30). An Italian poem, beg. אין קול מונטי צי אונה פונטי, followed by some entries of the copyists, dated Friday the 6th of August 5232=1472 (fol. 32).

Written by Y'hiel מקיינצאנו ben Mord'khai ha-Rofé מגרוסיטו, fin. at קיינצאנו, Siwan 5235=1475.

Greek Rabb. char.; fol., paper, ff. 116. [Opp. Add. fol. 18.]

2084

1. ספר הפרקים לאפוקרט, Hippocrates' aphorisms, with Maimonides' comm. in Hebrew, identical with No. 1319, 4 (not the note headed ס״א, and V. 50 is missing). There are marg. notes, headed on fol. 44b. נראה לי אהרן, and on fol. 87. הלל הרופא אמ׳.

2. Fol. 124. ספר ההכרות and ספר הפרונושטיקא לאפוקרט, Hippocrates' 'Prognostica,' translated from the Latin (?, see Steinschneider, Cat. of Munich, Cod. 111, 7), ends במספר ימי הגבול לדעת אות שלום ומרפא. Marg. notes, headed ס״א.

3. Fol. 142. Maimonides' הנהגת הבריאות (printed; see Steinschneider, Cat. Bodl. col. 1922).

4. Fol. 178. Medical recipes and some Latin notes.

Span. Rabb. char.; 4to, vellum, ff. 181. [Opp. 685 (Ol. 1643).]

2085

1. Hippocrates' aphorisms, translated from the Latin by Yoseph Sh'lomoh del Medigo of Candia (printed).

2. Fol. 33. אזהרת הרופאים, extracts from Yaqob Zahlon's book אוצר החיים (preface 1 to 76, with the following passage in an abridged form, and v. 4 to end).

3. Fol. 51b. A prayer for physicians.

4. Fol. 71. Recipes in Hebrew-German and Latin.

Germ. curs. char.; 12mo, paper, ff. 108. [Mich. 6 (Ol. 713).]

2086

1. The same as No. 1 of the preceding number; the translation is attributed to M'nahem מאנלה.

2. Fol. 10. ספר יד רפאל, Agadic explanations and Gematriyyaoth on biblical passages.

No. 1 was copied by Yoseph ben Hirsch of Fürth.

Germ. curs. char.; 8vo, paper, ff. 30. [Opp. 762 (Ol. 822).]

2087

ספר סרפיאוני (in the colophon ספר התקבצות האחרון מאמר ראשון מספר רפואות בקיצור לשון שחיברו יואנים בן זכריה הנקרא סרפיאוני), Serapion's (the elder) 'Pratica or Breviarum,' translated from the Latin of Gerard of Cremona (in the colophon אותו יואנים; see Buoncompagni, della vita et delle opere di Gherardo Cremonense, etc., p. 9 sqq.) by Mosheh ben Mazliah of Capua, divided into seven books. The MS. beg. with some medical notes, and at end are recipes and an alphabetical vocabulary for the Serapion.

Written by Mosheh ben R. Nisim Qamhi בגלילות רומא, fin. Abh 5173=1413.

Owners: Mosheh ha-Rofé ben R. Mosheh bought it of Abraham ben R. Mosheh ha-Rofé מקורעים (at beg.)

Germ. Rabb. char.; 8vo, paper, ff. 238. [Mich. 207 (Ol. 569).]

2088

ספר המבוא למלאכת הרפואות חברו ח׳ ב׳ י׳ על דרך השאלה והמענה, Honein ben Ishaq's introduction, translated from the Arabic (by Mosheh ibn Thabbon; see Steinschneider, Cat. Lugd. p. 328), beg. א׳ ח׳ כמה יחלקם (marg. נחלקת חכמת) הרפואות, ends א׳ הש׳ אנה אם בכל הגוף בהשתתפות הגידים.

At beg. are a few poetical pieces in Spanish and some other notes of no importance.

Span. Rabb. char.; 4to, paper, ff. 72. [Hunt. 472 (Uri 425).]

2089

כתאב אלאזי (כתאב אלנאפי according to the colophon), medical treatise in Arabic by Rhazes, beg. קאל מחמד בן זכריה אני הדא תציב אלאשיא מן אעלי בדנה אלי אספלהא בתולדהא. It is divided into two parts, I. has 76 chapters, II. 4 has 45.

Written by Yoseph ben R. Sa'adyah ha-Rofé for his brother Abraham, fin. Thursday the 28th of Tebheth 5180=1420.

Span. Rabb. char.; 8vo, paper, ff. 114. [Bodl. 514 (Uri 427).]

2090

1. אלמסור (according to the colophon; ספר רפואות אלמונצרי, according to the modern title-page), Rhazes' el-Mançuri, translated from the Latin [by R. Shem-Tobh ben R. Yizhaq, according to the modern title-page], ten books, agreeing (except variations) with Assemani, ccclxxiv. 4.

2. Fol. 107. A part of the index to Avicenna's Canon, part II (printed), followed by an astrological table.

3. Fol. 123[b]. רוח חן.

Owner: Yokhebhed, daughter of R. Ahron מפא (?).

Old Germ. curs. char.; fol., paper, ff. 142.
[Opp. 179 (Ol. 1137).]

2091

1. ספר המנצור, fragments of Rhazes' el-Mançuri (containing II. 13 to IV; IV. 3 to V. 28; IX. 16 to 23; X. 18 to 36), translated from the Arabic (?); v beg. בתמרוק ותיקוני הקשוט בע״ה והוא ע״ב שערים על האותיות. שער א׳ במה שיסיר החזזית. הוא אלחזז היא נשקה. במה שיסיר אלחזזית העברת התער תמיד. Marg. notes, containing omissions and some passages of the Arabic original.

2. Fol. 54. ספר המבוא הנקרא גואניסי, Johannitius (Paris, 1116, 1), translated from the Latin, with a commentary, beg. ראשית חכמה יראת ה׳. ראשית חכמת הרפואות. נאמ׳ כי הרפואה נחלקת לשנים.

3. Fol. 73. Pharmacological notes (by a later hand).

4. Fol. 79[b]. The beg. of Shem-Tobh Falqera's אגרת הוכוח.

5. Fol. 79[b]. Astrological rules.

6. Fol. 85. Avicenna's Canon, part V (beg. with 4), translated from the Arabic by Nathan המאתי, fin. 5039 = 1279; followed by a passage beg. אמר המעתיק השבעתי אתכם and the alphabetical index of the synonyms.

The last page has some pharmacological notes (by the hand of 3).

Span. Rabb. char.; fol., paper, ff. 131.
[Marsh. 410 (Uri 419).]

2092

כתאב מגמוע מן אקאויל אלאואיל פי אלחמיאת ממא עני בתאליפה וגמעה אסחק בן סלימאן אלאסראילי אלמתטבב, Yizḥaq Israeli's (the elder) five books on fever in Arabic.

Greek Rabb. char.; fol., paper and vellum, ff. 120, (the last three leaves are injured.) [Bodl. 129 (Uri 416).]

2093

1. רקוח (מרקחים by a later hand) אבין מאשוייא והוא הספר השלישי לחבורו בסמים, Ibn Mesue's (John of Damascus) Antidotary (Grabadin), translated from the Latin (Paris, 1128, 3), divided into two parts, the first of which is in the MS., containing twelve chapters, or 486 §§ (from end of 58 to 63 wanting). It beg. הראשון ברפואת המשובחות והמפורסמות השני ברפואת פרטיות לחולי האיברים. On fol. 59 marg. his מלאכה בחליי הלב is quoted. At end (see hap-Palit, p. 7), נשלם הספר השלישי מיואן דאמאשיאן והוא האנטיטוטארי.

2. Fol. 60. Avicenna's Canon, parts IV, VI, and VII of the printed text.

Owner: M'nahem R'fael פואה.

Span. Rabb. char.; 4to, paper, ff. 149. [Mich. Add. 20.]

2094

[אלקאנון], the Arabic text of Avicenna's Canon, part I. Marg. notes, containing corrections and notes, some of which are headed פי׳ בן יעיש (see No. 2110). There is the following falsified title (the original one is erased): כתאב יסמא מגמע אלעלם פי אלטב תצניף ותאריך אלשריף אריסטוטאלים צאחיב אלעלם אלנפים פי תשריח ואלתעלים פי אלטב; at beg. of the chapters קאל אריסטוטאלים instead of the original קאל אבו עלי. On the right fly-leaf, הדא פי עלם שפא מן כתאב אריסטוטאלים מן אלמערפה פי חכום אלטב תצניף ותאליף ואלתשריח ושרח אלמזיג ואדיה פי עלם אלעלאג פי חד אלטב והו כתאב אלשפא אלפנא באת גליל קדר וקד אכתמל הדא אלכתאב אלעזיז אלנפים אלשריף פי סנת ארבעת אלאף ותֿרֿעֿבֿ ליצידה פקיר אלכאתיב יוסף אבן רבי זעדיה (?) אלטביב פי דמשק. At end of MS. (fly-leaf verso), וקד תכמל הדא כתאב אלשריף ל[סנת ?] ארבעת אלאף וכסור בחלאצול ואלאצול פי סנת תֿשֿגֿ והו כתאב אלאול כאן מכתוב בכֿטֿ אליונאניין ואנתקל אלא ואלתאני והדא כתאב אלתאלת. Fly-leaf recto (original erased), וקד ראית פי תאריך אלכתאב אלקדים אלדי נקלנא מנו הלכתאב מדכור אנהו פי תאריך פאנהו אנתקל מן כתאב אריסטוטאלים אבן ניקומאסש אלגהראשיני ופיה מכתוב בכֿטֿ אליונ׳ אלקדמא סנת ארבע תאלאף ותֿרֿעֿבֿ ליצירה.

Owner: Yoseph ben R. Shimshon ha-Rofé מן גבל אלסלאם (?); the word קאנון was originally in this entry, which is erased by the falsifier.

Syr. Rabb. char.; small fol., vellum, ff. 250.
[Hunt. 541 (Uri 424).]

2095

1. The Canon in Arabic, part IV. Marg. notes, containing the Hebrew translation of some words (fol. 67), and some in Arabic by a late hand.

2 (Hebrew figure כב). Treatises on recipes in alphabetical order: *a* (fol. 155). Beg. with סרכם בלע׳ פלגר והוא פלגירה, ends with פסתק (marg. § 47); *b* (fol. 156, Hebrew figure קֿלֿגֿ). Beg. with No. 291 (beg. wanting). No. 292 is headed מאהזהדה, ends with No. 434, headed ענכבות (end wanting), both translated from the Arabic. Averroës is not quoted in the work itself, but by a glossator (fol. 170[b]). The §§ 302 (rather 301 without fol. 155) to 343 are overtraced by another hand.

3. Fol. 198. The Hebrew translation of Lanfranc's מלאכת היד, 'Pratica seu ars completa' (see Hist. Litt. de la France, t. xxvii. p. 626), beg. wanting; it beg. הפרק הא׳ מהלמוד הב׳. At end is a poem of five lines, beg. פני רופא.

4. Fol. 309. An Arabic poem of didactical character, headed ללחכים אלאגל אבו (at end אלסבעניה) אלסבעינייא עמראן מוסי׳ בן טובי אלאסראילי, 71 lines (see Steinschneider, Cat. of Munich, Cod. 57, 3), beg. מן אראד אלסעד ואלכיר.

There are notes (chiefly from the Canon) by a modern hand on ff. 60[b], 61, 104, 194, and on the last page.

Span. Rabb. char. (No. 4 carelessly written); 2 coll. (not No. 2), fol., paper, ff. 310. [Hunt. Don. 7 (Uri 418).]

2096

ספר הקנון ביאורו ספר העקר הכולל, Canon of Avicenna, parts I, II, and III, translated from the Arabic by

Nathan המאתי. It beg., after some introductory words, with a poem of five lines, the last line of which reads

נתן שמי נקרא אל שואלי אשיב
גד המאתי נא אותי להוד כנה

Next comes the translator's small preface, beg. אמר נתן המאתי בא גד שמו אליעזר י״צ׳ו אני הגבר ראה נדוד. מוזר הייתי לאחי נזיר ריע ודוד. מנעורי לא שקט לבי ולא חנה. מרחי אל דחי הלך אנה ואנה . . . .

Having seen that the Christians laugh at the Jews saying that they do not possess medical books, Nathan imitated the Thabbonides by translating the present work, although from an imperfect copy. Avicenna's preface beg. אמר . . . שבח לאל כי לו יאות לגודל רוממותו ורוב חסדיו ורחמיו על כל נבראיו; next comes the index of part I, which beg. אומר הנה הרפואה היא חכמה יודע ממנה דרכי גוף האדם, ends ויהיה השער הזה מספיק למלאכת הרפואה ונתחיל לחלק ספרינו בסמים נפרדים; part II beg. אמר . . . אחר השבח אל השם ית׳ וההודאה לנביאיו נזכור הספרים האלו אשר חלקנו אותם ברפואה, it agrees towards the end, as well as the third part, almost with the edition. Next follows a § beg. אמר המעתיק השבעתי אתכם מתי השכל והתבונה, containing an alphabetical vocabulary of strange words which the translator has introduced in his text. The index of II, beg. אכליל אלמלך, is to be found at end of MS. The last two are supplied by Abhishai Comtino.

Owners: R. Yoseph ben R. Sh'muel ha-Rofé sold it on the 29th of Thammuz 5226=1466 to Mosheh ibn פיש; witnesses, Yaqob פולו ben Yoseph and Yizḥaq קלומיטי (at beg.) Mikhael ben R. Yuda Kohen sold it on Wednesday the 29th of Elul 5208=1448 to Abhishai [Comtino ?]; witnesses, Shabbathai ben Kaleb צרניקוטי (the writer of the entry), Y'didya גלימידי, and David קזאני (fol. 200).

Span. Rabb. char. (by different hands); 1, 2, and 3 coll., large fol., vellum and paper, ff. 204, (margins injured.) [Laud. 320 (Uri 411).]

2097

Canon, part I (Nathan's translation), with the index, and (fol. 208) part V of the edition, followed by the index of II up to חזאז and the passage השבעתי. Marg. notes.

Owner: Shimshon Kohon מודון, 5162=1502.

Greek Rabb. char.; 2 coll., small fol., vellum, ff. 304. [Can. Or. 50.]

2098

Canon (ספר רפואה לאבן סינה by a later hand), part I (Nathan's translation), with marg. notes, containing omissions, various readings (נ״א), and commentaries.

Written by Yoseph מרצילי ben Ḥayyim, fin. the 28th of Siwan 5181=1421.

Span. Rabb. char.; 4to, paper, ff. 205. [Can. Or. 43.]

2099

אלקאנון, parts I and (fol. 152) II, translated from the Arabic (?) by Z'raḥyah ben Yizḥaq ben Sh'althiel han-Nadibh ח״ן (modern title-page, אני ליצהרי זרחיהו במגדל ירחי חסדי ה׳ אזכיר על כל אשר גמלני כיום הזה בשנת ארבעת אלפים ותשעה מאות וששה שנים לבריאה וה׳ אינה לידי הקאנון . . .), beg. after the introductory phrases, אמר אבועלי תהלה לאל הראוי להודות על רוב חסדיו ושפע טובותיו ותפלה ביד נביאיו, ends והמתוק מימיי והתפל מימיי מאד אבל צר לחות נעדפת ועל כן ירתח מיצו מהרה והדבש הוא שומר מכל.

Span. Rabb. char.; 2 coll., fol., vellum, ff. 282. [Opp. Add. fol. 12.]

2100

Canon, part I of the edition, translated from the Arabic by R. Yoseph Lorqi. Colophon: העתיקו . . . חעתקה היותר נאותה ושלמה מאשר קדמה אליה וכן ג״כ העתיק חמאמר הראשון מהספר חשני הבא אחר זה היותר צח ויותר נאות להיותו כמו כן חלק עיוני. There are a great number of marg. notes, some are signed ברדשי (see No. 2107).

Owner: Hoshe'a מקורייו (at beg.)

Span. Rabb. char.; 4to, paper, ff. 189. [Mich. 482 (Ol. 734).]

2101

קאנון, beg. with I. ii of the edition; II (fol. 53b). translation of Nathan; III (fol. 128b), IV (fol. 320b), and V (fol. 394) of the edition, followed by השבעתי אתכם. Marg. notes, containing various readings.

Span. Rabb. char.; fol., vellum, ff. 436. [Can. Or. 88.]

2102

Canon, part III (beg. with end of the index), different from the edition and from Nathan's translation, beg. after the introductory phrases, אמר גאלינוס כי הכוונה כי יצירת הראש איננה בעבור המוח ולא בעבור השמיעה, ends כהצפרנים יתנפחו ויהיה בהם חכוך ירפאנו במי הים רחיצה מהירית בו ויסור חכוך והנפיחה . . . .

Span. Rabb. char.; 2 coll., small fol., vellum, ff. 337. [Can. Or. 57.]

2103

Canon, part IV and (fol. 180) the beg. of part II of the edition.

Owners: Mosheh ben Abraham נורצי (at beg.); on fly-leaf (at beg.), Nisim (?) ben R. Yoseph; נפל לגורלי ת״ל הושע רפאל מקולו יצו כשחלקתי הספרים עם ארט (?) בת יצחק אגוסט ר׳ע׳ט.

Span. Rabb. char.; 4to, paper, ff. 204. [Mich. 354 (Ol. 736).]

2104

Canon, part IV of the edition.

Owner: Löb Mayer Giessen (Rom. char.)

Old Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 279. [Mich. 458 (Ol. 735).]

2105

1. Fol. 5. Commentary on the Canon, part I (ends i. 6, 4), based on the printed text, beg. אבועלי אבן

סינא. אצל הערביים אבן ר"ל בן ואבו ר"ל גם כן בן, the fourth chapter beg. בכחות החיוניות. ממנם הכח החיוני ר"ל הנה ב"ס טרם באו אל הבאור הנרצה במאמר יאמ' ב' ע"ע ענייני'. The comm. quotes נוסחה הנוצרית, as well as those of Z'raḥyah (sometimes נוסחאת זרכיה), Nathan, and Lorqi.

2. Fol. 100. [R. Efraim ben R. Shimshon's ?*] Agadic comm. and Gematriyyaoth on the Pentateuch, beg. בראשית יש בו אותיות בשארית שלא נברא העולם אלא בזכות ישראל שנקרא ראשית. Fol. 37. ד"א שש שנים יעבד גי' אלף ור"ץ עבד. Lacuna from end of ואתחנן to end of ראה.

At beg. of MS. are passages from No. 1.

No. 1 (Ol. 657), Ital. Rabb. char.; No. 2 (Ol. 660), Old Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 187. [Mich. 188.]

2106

1. Commentary on the Canon, part I (beg. wanting) of the edition, identical with the MS. of Leyden, Warn. 39 (see Steinschneider, Cat. Lugd. p. 154). The first § beg. אומר שהרפואה היא חכמה וכו' עד להחזירה כשתסור. אמר המפ' זהו גדר הרפואה וקודם שאבאר הגדר אבאר המלות. ונאמ' כי אמר שיבריא ר"ל שהוא בריא כי אין דבור בערבי יורה על הזמן ההוא עומד. I. ii (only the beg.) beg. היסודות הם גשמים ובנ"א פשוטים אמנם נראה כנסחה הראשונה; beg. and end of III. 1 wanting (fol. 10).—II. 1 beg. אמר כי הסבה בספרי הרופאים כלו' הרופאים יקראו סבה על דרך הרפואה, end wanting (fol. 80); the author quotes in II. 1, 2 the translation of המאתי (No. 2096), II. ii, 17 העתקה הנוצרים (fol. 141[b]), between II. ii *b*, 6 and 7 are four blank pages (fol. 18[b]). Lacuna from end of II. ii to III. 2, beg. ממראות השתן מדרגות. תחלה ראיתי להעירך על סבות המראים הפשוטים והמורכבים, end wanting. See for the author's quotations, Steinschneider, loc. cit. (The MS. having been put in a correct order, the pagination is thereby altered. צרי הגוף is on fol. 81[b], and the passage יאוחרו is on fol. 171.)

2. Fol. 188. The 4th (beg. wanting) and the 5th parts (end wanting) of a medical book; the 5th is headed מהכויים כפי מה שתהיה עשייתם אפשרית ומתמונת הכלי' והתרופות ההכרחיות והמועילית בכל פעולה ופעלה יכלול עשרה פרקים.

No. 1, Greek Rabb. char., paper and vellum; No. 2, Span. Rabb. char., vellum; 8vo, ff. 194. [Bodl. 595.]

2107

ביאור ספר הרביעי מספר הקאנון לשר בן סינא יחקור בחליים אשר כשיקרו לא ייוחדו באיברים פרטיים ונחלק לשבעה אופנים והאופנים לפרקים חברו החכם השלם מאיש' בלשום הנרבוני, commentary on the Canon, part IV of the edition (with variations), compiled chiefly from the comm. of Mosheh Narboni and Y'd'ayah Bedersi. It beg. תיבת הקדחת בלשון העברי תורה על מה שתורה בלשון הערב חרארא גריביה; the next § beg. אמר ידעיה הבדרשי אין מן הפלא אם החום העפושי מתלהב בלב כי הוא חם מאד. Marg. notes, containing omissions (see hap-Palit, Cod. 14).

Span. Rabb. char.; 4to, paper, ff. 80. [Mich. Add. 14.]

2108

1. פירוש תבון על האופן הראשון מהקנון הד' לב"ס (by a later hand ספר הרביעי מן אבן סינא חלק שני נעתק מר' שמואל אבן תבון), commentary on the Canon, part IV. 1 of the edition (incomplete). The commentator quotes chiefly the notes of גינטיל (Gentile di Foglino, see No. 2083, 5), also Arabic and Latin readings of the Canon (see hap-Palit, Cod. 15).

2. Fol. 122. ביאור סמים לביים, comm. on Avicenna's treatise 'Medicamenta Cordialia' (based on the translation to be found in the MS. of Leyden, Scal. 2, 12; see Steinschneider, Cat. Lugd. p. 329, and hap-Palit, loc. cit.), divided into ten chapters. The second chapter beg. המתיחדות ברוח אשר בלב ירצה כי אלה הכחות הפעליות הם מיוחסות בייחוד לרוח הלביי. The comm. quotes in this chapter Mosheh han-Narboni (fol. 126).

3. Fol. 138. Commentary on Canon, part II. 1, 1 to 4 (incomplete), based on an anonymous translation, beg. במזג התרופות להיות עיון זה וכו' זה הספר השני בתרופות הסמים אשר הם ככלים ביד הרופא, the fourth chapter beg. בפעולות התרופות כו' אחר החקירה בדברים קודמים . . . והפעולות חלקיות כמו התועלת בסרטן וכו' ירצה כי אלה הפעולות יועילו.

Span. Rabb. char. (ff. 1 to 22 supplied, Or. curs. char.); 4to, paper, ff. 149. [Mich. Add. 15.]

2109

1. ספר קצר בחכמת הרפואה חברו החכם הפילוסוף אבן סיני כולל עיקרי החכמה (ספר עולם קטן according to a modern hand), compendium of the Canon by the author himself, divided into ten chapters. The first beg. המאמר הראשון ביצירת האדם והרכבת הגוף וחלוק הרפואה וידיעת הדפק ושאר יתרוני הגוף והוא שבעה שערים. הש' הר' מהמ' הר' לפי שהיתה הכונה במלאכת הרפואה שמירת האדם בריאותו וחזרתו; the last beg. המ' העש' בקדחות והוא שבעה שערים. הש' הר' בקדחת יום הקדחת הזאת תולד. At beg. of MS. is a poem of three lines, beg. אל תתמהו, headed חרוזות בניתי אני קרשקש נשיא לשבח המחבר אשר חיבר זה הספר להעמיד בריאות האדם הנקרא עולם קטן ולהסירו מחליו (see Steinschneider, Cat. of Munich, Cod. 417, 2).

2. Fol. 32. אלה שמות מלות הנצרים הנקראים בלשונם לטין, Latin translation of Hebrew words used in philosophical treatises, followed by a medical vocabulary in Latin.

Owners: ספר רפואה ממני אברם בוניאק נשיא (at beg.); לזכר טוב כמו שבנימן בכמר' אלחנן ז"ל משער אריה תלמיד הרופאים עשה הקדמת הידיעה על ר' שמואל בכר' ברוך ואמר שימות בעבת החולי שיש לו תוך כל חודש טבי העל והוא עשה זה ההקדמת הידיעה בעבת חסא (?) אחד שאמר (ושמו מש' ספירנצה (marg. שהוא ירפא אותו תוך א חודש (fol. 39[b]).

Or. curs. char.; 4to, paper, ff. 40, (injured.) [Mich. Add. 17.]

2110

ביאור לסמים הלביים, Barukh ben Yiẓḥaq ibn Ya'ish's comm. on Avicenna's 'Medicamenta Cordialia,' beg. אמר . . . נמצאתי לבקשת חברי המעולים לבאר להם ספר הס׳ הל׳ שחבר ב״ם לחלוק כבוד לפרסום היות הלב האבר הראשון. It is based on the translation of the Leyden MS. (see No. 2108, 2), and divided into ten chapters, according to the colophon (see hap-Palit, Cod. 16); the MS. contains only the first part of the treatise. The tenth chapter beg. הסגולה לפי שא׳ מהצדדין שביאר בפרק שעבר אשר כפיהם יפעלו הסמים בחזקת הלב.

Span. Rabb. char.; 4to, paper, ff. 73. [Mich. Add. 16.]

2111

ספר צידת הדרכים אשר חברו אחמד בן אברהם אבי כלד, Ibn el-Jezzar's 'Viaticum Peregrinantis,' seven books, translated from the Arabic by Mosheh ibn Thabbon (see Cat. of Munich, Cod. 19, 2, and Histoire Litt. de la France, t. xxvii. p. 594). Marg. notes in Hebrew and Latin.

Or. Rabb. char. (the last nine ff. Span. Rabb. char., small fol.); fol., paper, ff. 79. [Poc. 353 (Uri 413).]

2112

מכלל, Averroës' 'Colliget,' seven parts, translated from the Arabic كليات into Hebrew by Sh'lomoh ben Abraham ibn דאוד (see Cat. of Paris, No. 1172). The headings of many chapters are translated on the marg. in Latin; there are also to be found Dr. Steinschneider's references to the printed Latin text. The ארגיזה (so) mentioned on the modern title-page is not in the MS. The preface beg. בשם השם נמצא בלי ממציא מוציא הכל למפעל ואין לו מוציא והוא סבת הכל ואין סבת למציאותו; the treatise beg. אמ׳ המחבר מגמתי במאמר זה להביא ממלאכת הרפואות כללות מספיקות דרך קצרה, ends וירצה להתבונן אחר כן בכנושים הרי הטוב שבכנושים הספר הנקרא תיסיר אשר חבר אותו בימים האלה ובזמן הזה אבו מרון בן זוהר והספר הזה אני שאלתי ממנו וכתבתי אותו . . . והקורא את ספרינו זה אינו צריך לכך אלא די לו ממנו דרך הרפואה בלבד ועל הכלל שהיודיע (so) אשר מהאמרות הכוליות אפשר לו לדעת את הנכון ואת הטעות מרפואת בעלי הכנושים בנפש הרפואה וההרכבה. השם ידריכנו . . .

Span. Rabb. char. up to end of part VI, continued in Or. Rabb. char.; fol., paper, ff. 129. [Opp. 176 (Ol. 1134).]

2113

פצול מוסי אלקרטבי פי אלטב, Maimonides' aphorisms in Arabic, 25 chapters. On the marg. very often the Hebrew translation; at end of the chapter (Magrebi char.) تمت المقالة. Between ff. 13 and 14 is a leaf (vellum, 12mo) with a poem of three lines, beg. ראו נא הכסיל לכסיל מבאר; between ff. 82 and 83 is a Spanish letter, signed Yiẓḥaq Ẓiyyon.

Written by the physician Makhluf ben R. Sh'muel he-Ḥazan דמנשי, fin. the 11th of Elul 5112=1352.

Syr. Rabb. char.; 2 coll., fol., paper, ff. 123, (illuminations.) [Poc. 319 (Uri 412).]

2114

The same, beg. with XXIII, continuing (fol. 2) with end of VI to XXIV (incomplete), ends with XII, evidently transposed on purpose. It beg. בסם אללה [pasted over other words נבתדי פצול גאלינוס ואבקרט בעון] אלרחמן אלרחים. אלמקאלה פי אלעלם אבידים by the falsifier] injured ?]. Colophon (overtraced by the falsifier): כמלת אלמקאלה אלי״ט ועדד פצולהא אלף אלחמד . . . תם אלכתאב פי סנת אלף ט״ג להרבן ב״ש. On fly-leaf at beg.: הדה אלכתאב יסמא כתאב אלפצול לאן אנמוג קול אטבא והוא שרח אלמוגז והוא כתאב יסמא אלדכירה אלאטבא בגמעהון לגאלינוס ופצולהו ואבא קראט ופצלהו צחא וקול אלחכים מוסא אלקורטבי ופצול אבן זהר ועדד פצולהון אללף פצל פי אלטב ואמראץ אלבדן מן אלראס ללקדם פי עלם אלאבדאן מנלראס לחד אלאקדאם ופצול באלאכואץ לעלאג אלנאס. On fly-leaf at end by the same hand: כתאב אלדי כאן ענת. פי מצר נאקלתי פי סאלופכי׳ פי זמאן צלטן עצמן תריך עהעס סנת אלדי כונת פי אליגורנא מע דודור מורין ורחונא לאליגורנא קדנא שהירין ורחות אנא ומעלמי לאנגלאתירא קדנא סני ונץ וגינא עלא ויניזיא קדנא שהר, וגינא לשיו פי סנת ה׳ ותלאתמיי׳ ותלתין וכמס׳ תאריך.

The original figures of the chapters are altered, VII is marked אלתאניה. A great many marg. notes in Hebrew and Arabic (Magrebi char.), containing omissions and corrections.

Span. Rabb. char.; 8vo, paper, ff. 76. [Hunt. Don. 33 (Uri 423).]

2115

The same from X (not the beg.) to XXIV (not the end) with the following falsified title: הדא אלכתאב אלשריף לחביש אלתפליסי פלאדויה ואלמפרדאת באכואץ; the last chapter (fifteenth) beg. קאל אלטברי. Colophon: תמת אלמקאלה אליה בעון . . . שנת ה׳ר׳צ׳ה. The headings and figures of the chapters are altered. On fly-leaf at beg.: האדא לשמעון אלחכים אלמערוף באבן חנין אלראיס פי מדינת בגדאד אלמערוף בל עלם פל טב כתאב כט אבי עזרה רחמהו אלה קד נקלו מן כתאב קדים: האדא אלכתאב on fly-leaf at end) אלעזיז אלשריף אלחביש אלתפליסי אלמערוף אבן חבש אלחכים . . .) ומפראתו פל ארויה מתעלקה באכואץ אלצחיחה ואלמעדין ועדד אלפצול סתמאיה וסתה וסבעון בעון אלחי אלחק אלקיום קד אן כתאב פי מדינה באביל פי שנת הקגה.

Span. Rabb. char.; 4to, paper, ff. 105. [Hunt. 356 (Uri 426, Nic. 563).]

2116

1. [פרקי משה], Maimonides' aphorisms, translated from the Arabic by Nathan המאתי (fuller than the edition; the MS. has not the words at end from בספר המורה; there is an additional chapter, beg. אמ׳ משה כבר קדם לי הדבור אשר קודם זה בחוליים אנושיים, end wanting. Lacuna in the second chapter from הכמוסים, ed. fol. 6d, to אי אפשר,

fol. 7[b]). See for his introductory words, Steinschneider, Cat. Bodl. col. 2038 (the MS. reads מיקרי, the ו being marked as superfluous; it has also בו after the word וכיוצא); many marg. notes having the words עיין זה מאד.

2. Fol. 184. ספר המדרגות לגורדון (colophon), the Hebrew translation of Bernhard Gordon's treatise 'De Medicamentum Graduum,' seven chapters, beg. wanting. It beg. רבים מבני עמנו לרוב שמועתו בארצנו זה הפצירו בו להעתיקו מלשון נוצרי ללשוננו לשון עם קדש ברך. יברכנו אל״ים וייראו אותו כל אפסי הארץ. ראוי לנו לסדר הלמוד מהמדרגות בג׳ דרכים; the third למוד has three parts. Follows the fourth chapter, beg. ובזה הפרק יהיה מבואר כל טבע המדרגה ויהיה נשלם בו זה ספר המדרגות, end wanting. There are only the last three lines of the fifth chapter; the last chapter beg. מהספקות ראוי לשאול בזה החמר אם סם א׳ פשוט, ends אבל אין חלופם לחוש מבואר ולכן אין נזכרים.

3. Fol. 202. ספר מן פצול אבוקרט, [Mosheh ibn Thabbon's] Hebrew translation of Hippocrates' aphorisms with Maimonides' commentary (see Steinschneider, Cat. Bodl. col. 1919), end supplied by a late hand.

Owners: Sh'muel hak-Kohen and his three sons Ḥasdai, Ahron, and Mosheh (fol. 201[b]); Yisrael אזרנו (?, right fly-leaf).

Span. Rabb. char.; 8vo, paper, ff. 240. [Poc. 405 (Uri 420).]

2117

1. The same as No. 1 of the preceding number, beg. with end of II. 10. The additional chapter fin. ואמנם בעת היותו אז היה הענין בתכלית הרוחק ואמנם חייבו לזה החזיקו בסברתו לא דבר אחר. וה׳ היודע ועד . . .

2. Fol. 97. ספר פשוטים לב״ר ברפוי חלאי הגוף (הפשוטים לאבן רשד by a modern hand), Averroës' medical treatise 'De Simplicibus' (different from part V of the colliget, see Steinschneider, Cat. Lugd. p. 331), translated from the Arabic (see the same in Virchow's Archiv, xxxix. p. 317). For beg. see hap-Palit, Cod. 34, 2; the treatise is divided into twenty parts (שער), the first of which is headed בסמים הנפרדים, the last בסמים המיוחדים המזככים הדם והמטיבים עצמותו באשכים ובאמה.

3. Fol. 131. [Mosheh ben Thabbon's] Hebrew translation of Hippocrates' aphorisms.

Nos. 1 and 3, Span. Rabb. char. (by different hands), 2 coll.; No. 2, Or. Rabb. char.; Nos. 1 and 2 vellum, 3 paper; 12mo, ff. 144, (first leaf injured.) [Mich. Add. 42.]

2118

ספר השמוש (according to a later hand ספר הזהרבי), Zahrawi's 'Liber Practicae,' translated from the Arabic by Shem-Tobh ben R. Yizḥaq המכונה בני הטורטושי. The MS. begins with—a. the index of 27 parts (lacuna? in the preface he refers to the 29th part), with the subdivisions, followed by—β. the translator's preface, containing two chapters: a. מאמר בצורת המזלות; b. מ׳ בארבע פרקי השנה. He began the work at the age of 58 years, in Elul 5014=1254, at Marseilles (see Hist. Litt. de la France, t. xxvii. p. 592). He states that after having returned from a commercial tour from Acco at the age of 30 years, he devoted himself exclusively to study with his master, R. Yizḥaq ben M'shullam, at Barcelona. Next comes—γ. the translation, beg. with the following index of the 30 parts, without any subdivision.

ביסודות והמזגים והמזונות והרכבת הסמים ושרשי תולדות .1
בחלוקת החוליים ואותותיהם והרמז לרפא אתהם .2 ; האברים
כולל (a. בתוארי) הסמים המנוסים והבחונים .3 ; (nothing in a)
בתארי מיני מלאכת התריאקה .4 ; (המרקחים הקרומים והמזגים
במיני הטריאק ואופן עשייתה (a. והסמים המוניי׳ מהארסים
(וסדר הנהגתה וכל התועלת המגיעות ממנה בדרך ארוכה ;
בת׳ מיני הגירא פיגרא הישנה והחדשה וגניזתם וחומצתם .5
ר״ל להמתין אותם בשעורים ו׳ חדשים כמו שיעשה השאור
בת׳ הגרעינים .6 ; (במיני הגירא ובזמן עשייתה ואופנה .a) בעסה
בת׳ הסמים המקיאים ומיני .7 ; (בגרגרים .a) המשלשלים
בסמי הקיא .a) הפדלקונים והפתילות והמוכות לצרכי הנשים
בת׳ הסמים .8 ; (והחוקנים והפתילות והמוכים המשלשלות
בת׳ סמי תחלואי .9 ; (חובר למלכים .a) ערבי הטעם והבטוחים
בת׳ מיני .10 ; (בתחלואי הלב .a) הלב וסמי המור ודו׳
(והבלתי משלשלים a adds) דאטריפדא הכדורים המשלשלים ;
בת׳ המרקחים והנקלווסים המורגלים ומיני מרקחת הכמון .11
לבן ומיני מרקחת אנקרט כלאדור בלשון ישמעאל ודומיהם
מן המרקחות (a has not the last five words, reads
בסמי המשגל והסמים המשמינים הגופים .12 ; (האנקארד
בענייני .a) והמרזים והמרכים החלב בשרים וכיוצא בהם
בת׳ מיני האשרובש והעסיסים .13 ; (שכבת זרע a reads)
בת׳ מיני המשקים המבושלים ובלתי מבושלים .14 ; (השירוביש
במשקים המבושלים .a) והמשרות המשלשלת ובלתי משלשלות
בת׳ .15 ; (והמשרות ומיני השירוביש המשלשלים וזמן הרגלם
הפרות הנכבשות וזולתם ותועלתם ומלאכת הרכבתם
במלאכת הכבושין מן הפירות והנצנים ומיני הבלאריקו .a)
בת׳ .16 ; (והעקרים הלחים והיבשים וכל מה שיתכן לכובשו
(ושמירתם a adds) האבקים המשלשלים ובלתי משלשלים ;
בת׳ העטושים .17 ; בת׳ העוגות המשלשלות ובלתי משלשלות .18
בסמים .a) וההקטרות וההטפות וההזרות והגרגרים והדומה להם
ניתנים בנחירים כמו ההטפות והגרגורים וההקטרות וההזרות
והפתילות והסמים החדים והספוים המפסיקים דם הנחירים
בת׳ מיני הבושם והתמרוק ומלאכת מיני .19 ; (וזולתם
בבשמים ובתמרוקי הנשים ומלאכות הפילייטונים .a) הפלייטין
(a. בת׳ הכחולים והקילורים והטיחות .20 ; (וכיוצא בהם
(בנסחאות הכחולים והקולירים והתחבושת ברפואת העינים ;
בסמי הפה והגרון .a) בת׳ הספות וסמי הפה וסמי הגרון .21
בת׳ סמי החזה .22 ; (ומהשיפות והגרגרים והלעישות והסמים
בסמי החזה מהשעול וחבורת הריאה ועובי הקול .a) והשעול
וצרות הנשימה וגניחה ורקיקת הדם ומוגלא וחולי הזקיפה
בת׳ התחבושת לכל הגוף מכף הרגל ועד הראש .23 ; (והבועות
בתחבושת מן הראש ועד הרגלים בכל החוליים ובכל מדוים .a)
בת׳ מלאכת רטית הנכלי .24 ; (וראשונה בתועלת התחבושת
ברטיות הצריכים .a) ושאר הרטיות לגאלינוס וזולתו
במיני שמנים המשיחות .25 ; (ברפוי השחין מוגליים
בשמנים תועלתם ומינם ואיכות .a) ותועלתם ומלאכת הוצאתם
במטעמי החולים ורכים מן הבריאים כפי החוליים .26 ; (הרגלם

(*a* has only the first two words); 27. בטבעי המזונות בכחות המזונות והסמים ותקונם (*a*. ותקונם וכחם וסגולתם (ממה שצריך אליהם במלאכת הרפואה); 28. בתקון הסמים ושריפת האבנים המחצבים ומה שישתמש במלאכת הרפואה; 29. בשמות קצת העשבים והזרעים והאילנים הנמצאים מהם לר״ל ובלשון מקרא ובלשון לועזים ובלשון הגר. אשר השתמשתי מהם בהעתקתי זאת ותמורתם כשיעררו וקיום הסמים הנפרדים והמורכבים הזמן אשר לא ישתנו בו ולא יפסדו; 30. See the following number.

At beg. are two leaves, containing a portion of the supplied part of the preface. The name of Asher Kohen is pointed out in the preface (the original hand).

Syr. Rabb. char. (the supplied part of the preface Span. Rabb. char.); 2 coll., fol., paper, ff. 235. [Hunt. Don. 1 (Uri 414).]

2119

Continuation of above, parts VII to XXIX, which last is headed בשמות הסמים אשר השתמשתי בהם בלשון מקרא ובלשון חכמים ז״ל ובלשון הנרי ובלשון לעז וזמן קיום הסמים הנפרדים והמורכבים והתחלפם זה בזה בהעדרם. This part has in the original five chapters, the two first of which have been modified by the translator for the use of Jews; he gives the explanation of the biblical names according to Sa'adyah Gaon and R. Yonah המדקדק. The last chapter is headed בזמן קיום הסמים הנפרדים והסמים המורכבים ודומיהם. The 30th part, headed in the index of the preceding number במלאכת היד מן הכויה באש והבקיעה והדקירה וחבוש שבר העצמות והשמיטה מפורש מבואר, is not in the MS.

The copy was fin. on Thursday the 16th of Sh'bat 5029=1269 at טריטץ.

Ff. 290. [Hunt. Don. 2 (Uri 415).]

2120

ספר החפץ השלם (preface ספר השלם), Zahrawi's 'Liber Theoricae necnon Practicae,' translated from the Arabic by M'shullam ben Yonah at the request of his friend שלם. The translator beg. with a poem of 41 lines, beg.

ראו חפץ ילדתיהו לחפץ	בכל מדע ובתבונה וחכמה 1.
קראתיהו בשם דודי ונקרא	שמו שלם לשלם על אדמה 4.
במרחשון הלא רחש לבבי	בדבר טוב וכ״ח י״ד נשמה 5.
ושם כחי וחפצי לפעולה	והם בפרט יצירת אל קדומה 6.
כבן פרת עלי עין הדרו	והוא לוי ולויתו נעימה 38.
ולי חפץ ילדתיהו לחפץ	בכל מדע ובתבונה וחכמה 39.

At end of the preface וחבר הספר הזה לבניו ותלמידיו וקראו כתאב אלתצריף . . . (see Cat. of Paris, 1167). The work is divided into two parts, בחכמה and במלאכה, altogether into nine books. Marg. notes, containing various readings and omissions. At end are the indexes for the 30 parts of the preceding number in a different translation (injured) headed זכור כי כל הזהראוי הם שלשים מאמרים, and for the present work headed אילו סימני החולאים המתחדשים בגוף האדם והם מספר אלתצריף. At beg. of MS. are some medical notes in Latin and Hebrew.

Span. Rabb. char.; fol., paper and vellum, ff. 216, (marg. injured.) [Laud. 157 (Uri 410).]

2121

1. מבא הנערים, Gerard de Solo's (גיראבט דישול) treatise on fever, six chapters (incomplete), translated from the Latin by Abraham Abhigdor, 5139=1379. It beg. א׳א׳א בעלותי ההרה לשמוע חכמת הרפואות מפי נבוניה . . . אשר בעיר מונפשליר; the treatise beg. אמר . . . כבר חברתי בזמני חבורים ארוכים וביאורים בחכמת הרפואה ועתה ראיתי לחבר כלל קצר מועיל בעניני הקדחות.

2. Fol. 9. ליקוטים מצאתים וחברתים, medical collectanea, beg. להסיר כל כתם וכל נגע.

3. Fol. 18. Ibn Zohar's chapter on the use of sugar in preference to honey (perhaps an extract from his 'Liber Medicamentorum et Ciborum,' Wüstenfeld Gesch. der Arab. Aerzte, p. 91, No. 4), translated from the Arabic by אנבונשניור Ḥasdai, beg. אמר החכם אבו מרון בן זוהר עבד המלך שאלת ממני ידיד נפשי . . . שאבדיל לך בין הדבש והסוכר. Ḥasdai sent his translation to הנכבד והנעלה בן ר׳ ראובן ז״ל, with a poem of two lines (see Steinschneider, Oẓroth Ḥayyim, p. 315).

4. Fol. 33. המאמר בישינה וביקיצה, at end נשלם הס׳ החוש והמוחש (No. 1371, 2. *c*).

5. Fol. 48. A fragment of Maimonides' introduction to Hippocrates' aphorisms.

6. Fol. 50. The comm. on Canon, part IV, as in No. 2107; on the fly-leaf פי׳ ספר הרביעי לן׳ סיני ממני שאלתיאל דאפיארה.

Span. Rabb. char.; 8vo, paper and vellum, (No. 6 injured.) [Mich. 135 (Ol. 395).]

2122

כתאב אנתידוטאריו ניקולאו והו אקראבאדין ניכולאו אלמשהור ענד אלנצארי׳, Nicolas Antidotary in Arabic (Hist. Litt. de la France, t. xxvii. p. 624), beg. with אוריא אליסאנדרינא, ends with No. 152 גינגיבר מנדיתי. At end on the weights used in the book compared with those used in Sicily.

Fin. on Thursday the 27th of Sh'bat 5107=1347.

Owner: Ahron ben Sh'muel מפרח כהונה.

Syr. Rabb. char.; 8vo, paper, ff. 45. [Hunt. 505 (Uri 429).]

2123

1. זה ספר הכריתות אשר חברו מאשטרו בורונו בלשון נוצרי . . ., Hillel ben Sh'muel's translation from the Latin of Maestro Bruno's treatise on chirurgery, beg. like the MS. of Paris, No. 973, 2 (תהי for היה); the treatise itself beg. שאלת ממני זה ימים רבים אוהבי הנכבד באומר קצר ופתוח אכתוב לך ברפואת הכריתות מקובץ לכלל ונכלל ממאמרי גלינו׳ ואוננסיש ומאלמנסור ומאלבורשין ומחברים אחרים קדמונים. It is divided into two parts, and each into twenty chapters.

2. Miscellaneous: *a* (fol. 106b). Beg. בעבור היות לי לזכרון לקנותו מן אסף אלו הרפואות של תולעים וללמדך תולדות השרץ שיהיה במעי האדם; *b* (fol. 109). The index of No. 3, headed משבירת עצם הראש הנקרא קראניא, 45 §§; *c* (fol. 110). Medical recipes according to Galen, headed מרקחת מבשמים רחניים אשר חקק מגאלינוס; *d* (fol. 112). A chapter beg. ארבע ליחות יש באדם. אדומה דם לבנה שחורה; *e* (fol. 113). Logical §§, beg. תמונה ראשונה צריך שיהיה אמצעי; *f* (fol. 114). Medical recipes.

3. Fol. 118. זה ספר מלאכת היד שחבר מאיש׳ רוגיר ברוקארדי (colophon בוקרדו), translation of Rogerius Parmensis' treatise on chirurgery (Paris, 975, 3), beg. החלק הראשון במכות הראש ואמר כי ראש האדם נחבל מרוב דרכים, ends with the § להצר הרחם אם האשה רוצה לעשות רחמה צר, many marg. notes.

4. Fol. 142b. Medical notes, one of which (fol. 146b) is headed תחבושת שחיבר מיסר יאני פורשידא נגד זחילת הבטן, another (fol. 149) גם משים פיליאוס בספר הסודות; some are in Spanish; fol. 154 beg. אמר החכם שאלו ממני חבירי ומיודעי לכתוב להם ספר מבואר ממלאכת הריקוח ומדת המרקחת, No. 1 beg. לעשות טרזיאה טובה ויפה; another (fol. 155b) is headed זה דרך ניקולאו; the last beg. מרקחת דיאפיניקון אשר חקק הקיסר.

5. Fol. 157. A medical treatise by Sh'lomoh ben R. Abhin, beg. נאום . . . יוצרינו אשר ברא עולמו בתבונה בדעת ובחכמה באלו ג׳ כלים ברא ד׳ יסודות, next come *a.* שער השתן מראה שער. כבר ידעתה כי הדם חם ולח, *b.* השתן והם י״ד שערים, *c.* שערי הדפק ומישוש ידותיו, *d.* וידבר אסף על הנשים ההרות (see No. 2138, ff. 163 sqq.) The author or compiler uses French words.

The MS. finishes *a* (fol. 162) with the beg. of a § on the planets, with a table; *b* (fol. 168). On הקזה, beg. אמר שמואל פירסא דדמה כל תלתין יומין; *c* (fol. 169). רפואות טובות ומנוסות לכל חולי הגרב. At beg. of MS. are some medical recipes.

Nos. 1, 3, and the beg. of 4 were written by Mosheh Rofé ben R. Abraham; No. 1 was fin. on the 14th, No. 2 on the 12th of Tebheth 5229=1468.

Greek Rabb. char. (later add. Old Germ. char.); 4to, paper, ff. 171. [Opp. 688 (Ol. 1646).]

2124

ספר הנקרא גולילמו ספר צירוגיאה מגוליימו (colophon דפייאנצה), the first three parts of Gulielmus Salicetus' (of Plaisance) 'Chirurgia.' It beg. אמר כוונתי היא לחבר ולבאר אליך היטב ספר אחד ממלאכת היד בענין שהפקת הרצון תענה לשאילת החברים, ends והההנהגה והשתייה תהיינה כאמור בשאר השערים העליונים.

Written by Ḥalaftha has-Sofer ben R. Abraham has-Sofer of Marseilles (ממחוז פרווינצה וארץ מולדתי) for R. Sh'lomoh ben R. Yoseph עגול, fin. at מונדאויאו the 4th of Elul 5194=1434.

Span. Rabb. char.; 4to, paper and vellum, ff. 145, (injured at beg.) [Opp. 684 (Ol. 1642).]

2125

Bernard Gordon's medical treatises.

1. שושן הרפואה, 'Lilium Medicinae,' finished on the 5th of February 1304, and translated from the Latin by Y'quthiel ben R. Sh'lomoh at Narbonne, fin. the 14th of Iyyar 5147=1387. (See MS. of Paris, 1185, 1. To be read ביום חמישי . . . הנזכר׳ לחש׳.) At end of the preface, והותחל זה הספר עם עזר האל הגדול בבית העיון המאיר אשר לרופאים במונפשליר אחר שנת העשרים לקריאותינו שהיא שנת חמשת אלפים ומאה ואחד אשר לבריאת עולם בחדש לולייו. At end of the treatise, וראוי שיובן הנה שאנחנו חברנו בחסד האל ארבעה חבורים זה לנו זמן רב בעבור זאת המלאכה ואם נחברם עם זה אז תהיה מלאכת האומן השלם. ואלו הן ספר הנהגת החדות וספר הבחרנים וימים גבוליים וספר הנקרא לוח התחבולה ובלתי זה לא נעשה דבר וספר המעלות.

2. Fol. 267. (colophon חבור מאשטרי ברנט (ברנד דגורדו בהנהגת החדות, his compendium 'Regimen Acutarum Aegritudinum,' beg. לפי שכל אריכות הוא מנגד לאמת בעבור זה בראותי ספר הנהגת החדות לזה התעוררתי לאהבת דיע המיוחד שמו מאישטרי גילם ולאט כוונתי לחבר זה הספר מתחלתו בקצור ובחבור קטן.

3. Fol. 270. לוח התחבולה לחכם מאשט׳ ברנד דגורדו, his 'De Decem Ingeniis,' composed at Montpellier, fin. the 14th of July 1299 (so) אחר חגת שנמרסל. It beg. התחבולות רפויי החלים לפי מה שאנחנו בו הם עשרה, at end ולפי שיש מחברי שידצו לידע מה שנאמר ראוי שיובן שארכו ימים שאנחנו קצרנו הנהגת החדות והגיע ליד רבים ואחר חברנו מלאכת הבחראן וימיים גבוליים ובשלמות כאשר ידעתם.

4. Fol. 275. His ספר הגבולים, 'De Prognosticis,' five parts, נכאת הרפואה (at end נשלם . . . ספר הפרנושטיקאה וקראו . . . .). It beg. הזקנה אם השכחה ומפני שחכמת הקדמת הידיעה הנק׳ פרונושטיקא, ends ואם יבא בחלושים או לזקנים בכלל תתאחר יותר תרופתם. On the marg. and between the lines the Latin text is to be found from time to time. The first leaf is supplied (Old Germ. char.) by the owner, Yoseph ben R. Meir וואלך (וייבש רופא).

Germ. Rabb. char.; 2 coll., fol., paper and vellum, ff. 324. [Opp. 178 (Ol. 1136).]

2126

The same as No. 1 of the preceding number; part IV (beg. wanting) to end without the colophon.

At beg. and end of MS. are medical notes by a later hand.

Greek Rabb. char.; 4to, paper, ff. 196. [Can. Or. 96.]

2127

1. המאמר בהקזה לחכם מאשטרי ברנט גורדו, B. Gordon's 'De Phlebotomia,' translated from the vernacular, beg. האדם הוא שר ומלך על כל החיות ומפני זה הולך וראשו נצב (שושן הרפואה in the preface, but במושב חכמי (מונפישליר המזהיר), ends עוד אין ראוי שיעשה בגוף כי אם . . . אחרי טהרתו. Colophon: ונשלמה העתקתו פה קשטיון בחדש טבת שנת קלט לפרט היצירה כפי המושג אצלנו מלשון הספר המועתק ממנו אשר הוא בלעז המדובר וכבר

העתק ראשונה ואולי מפי מומחה מלשון הנצרים הנקרא לטי[ן] אשר בו חובר והגה לחלוף ההעתקות מלשונות שונים אפשר שנפלו בו טעיות רבות ואם לא הרגשנו אף כי במאמרי קודמי מחברי הרפואה אשר זכרם המחבר בלשונם. ולהיותנו בלשונות ההם קצרי ההבנה להפקד מהם שתי הקצוות ולא הזכיר מהם כי אם החלק האמצעי אשר אין מובן לו בלתי קצותיו אף במה שזכר מדברי גליגוס אשר הם אצלנו בלתי נמצאים הגה נחשוב שאין במה שהעתקנו מהלשונות ההם מובן או הוא חלוף הגרצה לו בהם. אלא שרצינו להעתיק הלשונות הנזכרים איש כלשונו אם ידע הספרים ההם ויש אתו וצדקה תחשב לו מאתנו ומאת עדת המעיינים כלם אהובי האמת.

2. Fol. 27. פֶרח הרפואות, his 'Lilium Medicinae,' translated from the Latin by John of Avignon (מאשטרי גואן דאוינון שהיה נקרא ביהדותו משה בר' שמואל דרוקאמברא מתושבי אויגון ועתה מתגורר פה (at end of preface (הסלעי העיר ההוללה אשביליאה). The preface beg. בשעיפים הנה זה הספר מחזיונות לילה בעת האסף החושים, ends הנקרא ליליאום מידיצינא המכונה לגורדוריגא אשר חברו . . . ואראה אותו כי טוב הוא והעתקתיהו מלשון נוצרים ללשון עברים וא'ע'פ שהיה מוטעה לא נמנעתי מלהעתיקו למה שמעט תועלת שיגיע ממנו הוא רב בעינינו . . . והחכם הזה התחיל בקדחות אמנם אני סדרתי הספרים בסדור הקדמוני המתחיל בראש ויסיים ברגל . . . בשנת ה' אלפים ומאה ועשרים שנים לב"ע . . . הח' הא' במחוות הראש עד הפגים . . . הח' הז' בקדחות ושחין והארסים . . . The translator's order is followed for parts I, II, and a portion of III; the following parts follow the original order of No. 2125, 1, but with many variations for the translation. Colophon of part III: ובכאן נשלם זה המאמר עם היות שנשתנו קצת סדרי השערים להכרח ההעתק אבל הוא כולל כלם אבל הם משתי העתקות ומספרם בלתי מכוון להיותם מתחלפות אבל הכל נמצא בו בשלמות.

No. 1, Span. Rabb. char.; No. 2, Syr. Rabb. char.; small fol., paper and vellum, ff. 144. [Mich. 552 (Ol. 390).]

2128

1. Continuation of above, parts V to VII, beg. הפ' הר' בקושי הבליעה. הבליעה היא תנועה מורכבת מן הכח הנפשיי ראוי להבין שאנחנו תקננו המרגשת מתנועעת ברצון, ends בעזר העוזר ד' מלאכות כנגד זאת המלאכה שאם יצורפו זה אל זה תשלם המלאכה רצוני ספר הנהגת החליים החדים וספר נחרן (so) והימים הגבוליים והספר המכונה לוח התחבולות ובזולתו לא יעשה דבר וספר המעלות. נשלם ספר המכונה שושן הרפואה . . . Marg. notes on all parts, containing passages of another translation of the treatise, as well as some extracts of other books.

2. Fol. 112. Anonymous translation of Gordon's 'Lilium Medicinae,' part I (end wanting), beg. מן הקדחת בכללות הקדחת היא חום בלתי טבעי משתנה אלחום אישיי החום הוא עומד בכאן; marg. notes, containing passages from the other translation.

No. 1, Syr. Rabb. char.; No. 2, Span. Rabb. char.; small fol., paper and vellum, ff. 178, (injured.) [Mich. 553 (Ol. 390).]

2129

1. ספר מראשות הראש ברפואה והוא סדור הסמים הנפרדים כפי חלקי האברים הוצג כולו מספר אבן ואפיד הידוע, Ibn Wafid's 'Liber Cervicalis de Medicina,' translated (העתקתיו ובחרתי ממנו הסמים אשר הם ידועים אצלינו וקל המציאה) from the Arabic (?) by Y'hudah ben Sh'lomoh נֹזָע יִשַׁי (so) בי [Nathan, according to De Rossi, Cod. 623], fin. on the 17th of Sh'bat 5112=1352. Division and beg. (the MS. reads ברשואשאן, on marg. קפליונירייש) as the MS. of Munich, Cod. 286, 3, ends וכל התרנגולת הוא תריאק אל הפטריות והוא מנוסה. וירוק תערוב נדבק עבה. א"ס. The index and the vocabulary (beg. אמלגיהוא מין ממיני המרכולנש) are at beg. of MS. Marg. notes, containing Latin translations of some words, and extracts from גיל and גואן שאט.

2. Fol. 103. [Y'hudah Nathan's] medical treatise (see No. 2135, 10), ends with III. 8, incomplete.

Owners: 'Immanuel דמילייאב; Asher (at end), his son בונגייש, Abram, מציף, all of the family ואלבריגה (they call the book ספר גורדו or גורדון, at beg.); Mosheh (sometimes Mosheh Z'bhulun) ben Yizḥaq אלפנדריק and his son Mord'khai (at beg.); Mosheh ben R. Eliyyah Abram (fol. 93^b); Abram קאטון (? fol. 143^b).

Span. Rabb. char.; 8vo, vellum, ff. 154. [Mich. Add. 22.]

2130

1. [Nathan Falaqera's] צרי הגוף (Assemani, Cod. 370), beg. of the preface wanting. Lacunae between I. 5 and I. 6 (fol. 30) and I. 10 (MS. I. 2) and II. 2.

2. Fol. 254. [Gerard de Solo's ?] ספר הכבוסים והטהרות (division as in MS. of Paris, 1120, 1), treatise on purgation of the body, beg. הנני אחד המתאחד עם אחרים ואחר האחרונים אני בא לבאר סוד דרכי הכבוסים והטהרות הגופיות, ends וכאשר יחל השמן לצאת תסגור או תשים מים אחרים ותעשה כן פעמים או שלש וכזה יהיה רחוץ היטב.

3. Fol. 279^b. אחל לכתוב הסיגאנימאש מספר שני מבן סיני, beg. אכליל (No. 2096), followed by some recipes.

4. Fol. 293. ספר החידות והשגחות, Hippocrates' 'Prognostica' (No. 2084, 2).

5. Fragments: *a* (fol. 296^b). כלל מאמר שחבר החכם ר' פנחס ז"ל מנרבונא לדעת ולהסר מראשית החלאים העולם השפל אשר אנחנו בו כלו תחת, beg. אחריתם נֹנָה גלגל הירח; *b* (fol. 297^b). כלל קצר כולל הרבה ממראות השתן (No. 2138, *c*).

Owner: Mosheh ben Asher (on modern fly-leaf).

Span. Rabb. char.; fol., paper, ff. 301. [Hunt. Don. 21 (Uri 417).]

2131

צרי הגוף, beg. I. III. 5, ends IV. III with the word הלליג. The work is divided here also into 621 §§, beg. with the end of 92. Marg. notes, containing the Spanish translation of Arabic expressions; some are in Roman character.

Span. Rabb. char.; fol., vellum, ff. 288. [Can. Or. 92.]

2132

1. צרי הגוף, part IV (more לעז than in the preceding numbers). Marg. notes, containing omissions, and Latin translation of some words in Rom. char. At end (fol. 59) the passage beg. השבעתי אתכם (No. 2096), followed by Spanish explanations of some terms, and a § headed שאילות לרופאים, beg. מהו אורינא, at end תמו שאילות הרפואה. Next comes another §, beg. אלואיש לינגום פי׳ ע״ן.

2. Fol. 66. Maimonides' המאמר בטחורים (Paris, 1173, 3), beg. אמר . . . היה בחור אחד מאנשי השכל והחכמה ונכבד ונדיב, from VII wanting. It is preceded by the end of another medical treatise.

3. Fol. 69. The latter part of the Mançuri (No. 2090, 1), beg. with end of § 18.

4. Fol. 74. ספר אקרבידין לראזי, Rhazi's Antidotary, translated from the Latin? by Mosheh ibn Thabbon, fin. the 3rd of Nisan 5017=1257. It is divided into 70 chapters. It beg. after the introductory words, and the contents of the chapters, אמר אבובכר ואולם זכרון העלות ושאר החליים כבר זכרנו בביאורם מן הראש ועד הרגל ומה שיצטרך הרופא והמתרפא אליו בספרנו הפשוט הגדול במלאכת הרפואות והוא הנקרא הכולל ובספרנו אשר הוא למטה מן הספר הזה והסתפקתי ממנו על השלישי והוא הנקרא אלמנצורי בן אצחק בן אחמד בן אסמעיל בן אדון ברסאן. וקראתי הספר בשמו ובספרי הנקרא אשר חברתי לעלי בן עישי בן אלחיאג ואלקארי בן אחסאן אדון טרפסאן ובספר הקטנים והוא היותר גדולים אשר בספרים אשר חברנו . . . אמר אבובכר אי זה רפואה שלא אזכור אותה בספרי זה יבוקש באקרבדין חנין בן יצחק ושם ימצא בע״ה. (The Arabic original, Marsh. 537, fol. 188, has not this preface, and is divided into 62 chapters, the last of which is headed في ادوية السرطان; the 70th chapter of the translation, headed in the index באחוי, in the text ברפואת החתימה, corresponds to the 60th of the original (fol. 181), headed في ادوية الجب. The Hebrew translation is fuller than the Arabic original, which contains perhaps an earlier composition.) Marg. notes, headed (fol. 91) כתב רבי׳ משה בפרקיו; the § on fol. 119b, beg. תאר המשקה משלשל שכתב החכם מניארואש דברויינא רופא מלך דפראנשיאה, is a later addition. Lacunae from beg. of VII to end of XV (fol. 76). Colophon (also in the original), אמר אבובכר . . . הנה הבאתי בספרי זה מן הרפואות המורנלות . . ., followed by some medical notes (incomplete), beg. נסחת אלראזי בחונה ומנוסי׳ (so) לזה החולי מהחצ״ן ומצאה מועילה . . .

Germ. Rabb. char.; small fol., vellum, ff. 144.
[MICH. 550 (Ol. 51).]

2133

1. Medical fragment of אמ׳נ׳ה (Mosheh Narboni? see No. 1358, 2), beg. כי ראיתי שומעי רחבי הלב גדולי זוכים לשם במלאכת הרפואה טרם התגלעם בשמושה . . . ואחר הצעי דברי אלה אקדים שורש מונח זכרו עאלי בבאורו לאגרת ארסטו. The recipes are Provençal-Catalan; the author quotes Gordon's שושן (No. 2125, 1) and a prescription of the author's grandfather.

2. Fol. 6. ספר אבן מאסויה (at beg. of index) or הסמים נפרדים המשלשלים לאבן מאסויה (at end), Ibn Mesue's (the younger) second book of 'De Simplicibus' (according to Dr. Steinschneider's note in the MS.), divided into 52 §§, beg. with אולואין, ends with אליבור according to the index; the MS. ends with the beg. of No. 13. The treatise beg. עד הנה הארכנו בביאור הדרכים והאופנים בתקוני התרופות המשלשלות.

3. Fol. 23. ספר מבא הנערים, identical with No. 2121, 1 (the 5th chapter of the present MS. is the 6th, and the 6th the 5th of No. 2121, 1), followed by an appendix, headed חוקנים, beg. יש מהם מוליפיקאטיוש.

4. Fol. 36b. מבא הרפואה למא[ש׳] שאלמ[יאש] (colophon (מא׳ שלאמיאש דאוין דילוניל), Salmias of Lunel's treatise on fever, beg. הנה נא הואלתי להודיעך דרך קצרה הרפואות הנהוגות אצלי השגתי מפי ספרים ומפי סופרים חכמי מלאכת הרפואה, ends גם יום הבחראן והוא יום מלחמת הטבע עם החולי בלשוננו נקרא גבול הולך על משפט סבוב הירח. The author quotes Avicenna, Maimonides, Arnold de Villa Nova, Nicolas, Gordon, and Gilbert.

5. Fol. 48. Yizḥaq de Latas' (ben Yaqob) medical treatise, chiefly on fever, divided into ten parts (שער), beg. אמר העבד העברי יצחק בן השלם המולידי יעקב נ״ע לבית לאטאש (the same expression is used in his קרית ספר, No. 1298) יען ראיתי את עוני עמי אשר במצרים בקדחות הדמיות פרק א׳ ,עם אורך מלאכת הרפואה, part I beg. באותות נטיית ממבטו בכל הגוף אותותיו אודם הפנים, the last chapter of part X beg. מדבר בדברים ראוי שיהיו לאחדים ולזכרון בין עיניך תמיד דע כי בהקדמת. The pages are headed מאמר יצחק הלאטיק. See for both, Hist. Litt. de la France, t. XXVII. p. 624.

6. Fol. 77b. Hebrew translation of Ibn Mesue's Antidotary (agreeing only towards the end with No. 2039, 1). It beg. after the index (לוח ן׳ מישואי) of 450 §§, כתבנו בספרנו מדברי פרושנו ענינים נסינום כבר ועם כל זה למען יהיה על מצח המעיינים לזכרון רצינו לעשות כלל אחר וחבור קראנוהו אקרבדין שלנו אשר הוא כולל יסודות הרפואה וענינים מנוסים . . . החלק הראשון מסדרים אנחנו רפואות מעולות ביותר מורכבות ומה מאד המה מפורסמות והחלק השני רפואות מועילות מן האברים אשר בהם ייוחדו ויפולו, ends like No. 2093, 1 (מגואן דימאשי). This is followed (fol. 151) by medical notes (by a later hand) and an index, beg. שועל.

7. Fol. 157. מבא ארנאבט העתקת גבריאל המילייאבי עם תוספותיו ומחקריו (fol. 155 by a later hand), Arnold de Villa Nova's 'Tabula Super Vita Brevis' (Opp., p. 1722), translated into Hebrew and provided with a commentary by Gabriel of Milhand (?), beg. אני האיש גבריאל יהי אלהים עמי בכל דרכי אדעהו וראיתי בינות אנשי המדע והעיון הטוב והנאמנים הנוצרים. זה הקצור המורה על מחשבת זכות מחברו. הוא הנודע בשערים כבר נקרא ארטנאבט דוילא נובא מעיר חדשה והעתקתיו מלשון נוצרי לעברי וזהו פתח דבריו. והנה כאיש אמת כלל לנו אבוקרט בראשון מפרקיו, at end נשלם זה המאמר ב׳י׳א סיון ש׳מ׳ג בעיר אודים.

8. Medical fragments: *a* (fol. 198). Headed אותות המצורע, beg. תחלה בבא הרופא לפני החולה אחר השינו ההתר; *b* (fol. 199^b). Beg. אם תרצה להקיץ דם השמר שלא תהיה הירח במזל תאומים, followed by many אישירוף; *c* (fol. 201). Headed מה שנעשה בעד השרית להריון ע״י הרופא מא׳ גיליים דרוני מארלדי; *d* (fol. 202). Headed מרקחת מהר״ן ז״ל; *e* (fol. 206 after three blank leaves). Beg. גדר היות (מה הוא) בבישול איכות מונע (fol. 222 העפוש עם קיום העצם וסתר הגדר זה בה׳ טענות, 59 questions (סתירה) and answers; repeated on fol. 222 (221 blank) and continued to 78; the last beg. ישאל מהשאלה הקשה והמפורסמת איך ארס אחד ימשוך ארס אחר כמו שומן קוקודרלי; the 49th answer beg. הנה רבים מהרופאים הקודמים כבר נתנו רפואות ביום הענגה כמו מאי׳ רוגייר וקורגיש; *f* (fol. 262^b). Beg. ראוי לזכור כי האופיאטש ינתנו אחר הרפואות המשלשלות.

Fly-leaf: Collectio variorum tractatorum in Medicina narratio nonnullorum ea simplicibus de nomine eorumque virtutibus hebr. auth. Isaaco ben Hash-Shalem.

Or. Rabb. char.; 4to, paper, ff. 264.
[Marsh. 347 (Uri 422).]

2134

Medical treatises compiled (from Latin treatises, chiefly from Roverus, Roger?) by Yoseph [Qolon, according to the following number].

1. ספר היושר [according to the colophon of MS. of Vienna (Cat. I. p. 170) and according to fol. 65 of the present MS. (see the next column, l. 4); according to the MS. of Paris (Cat., No. 1122, 2) ס׳ הישר], therapeutical treatise in 153 §§, beg. with השער הראשון מן אלופסי׳ ונפילת שער קרחו הנחתי ולא מצאתי עזר נבחן להצמיח שער, the last § beg. לחולי קרסול הרגלים בסדיקת העקב.—See for the quotations the Cat. of Paris and Vienna, loc. cit. (to be added סתרי הנשים also by Yaqob, in fol. 45^b ראזים; the treatise of Doeg is called here בדק הבית; he quotes very often the ס׳ הנקוי, which is called in the marg. extracts ס׳ הנקיון, the ספרי ספר המים השמנים והמים, also (see No. 8 of the present MS.) and Yizhaq's (sometimes איזק) ויאתיקום and יאיר נתיב; fol. 29. אמנם דקדקתי בספר אגור החכם ואמר כי איתיקא וטישיש אחד הוא; on fol. 50^b בן עזריה; very often Galen's ספר העזר; Hippocrates' aphorisms, sometimes with the title of ספר אגור), and Steinschneider, Virchow's Archiv für pathologische Anatomy, etc., xxxviii. pp. 60, 61, 62 (the compiler's brother is called Yaqob, see below, No. 7; Nathan is quoted on ff. 26 and 98; Girgashi on fol. 103; the MS. reads רוויירוס and not מיירוס; on fol. 8 it reads והוא סוד גדול אשר קבלתי מן הרופא הגדול הינריך מערפטרורא רופא של ההגמון מקולוניא; the MS. of the next number has in both passages מארפרט, of Erfurt; the MS. reads fol. 166^b פשיניאונדרי).—On fol. 3^b (4th §), ובכל זאת אנו רופאי ישראלים אשר נתפשים תחת הגולה צריך אלינו חכמה מופלאה. כי רופאי האומות מקנאים אותנו ומתגרים בנו על כורחינו. ולפעמים צריכי׳ לבאר חכמתינו בפניהם ואם ישמעו ממנו אין נודע יאמרו זה הורג האומות לכך אני מיעץ לכל איש יהודי שלא ישים יד בגוי ואם אינו יודע להשיב להם על חכמת הטבע על הדברים אשר כך כוונתי המחבר ספר היושר בקוצר נאותים לידע; fol. 65. דברי על אמיתית הרפואות לכל חולי ולהעמיד גדרו ובאורו על נכון ומבואר לפי טבעו וגדרו ודיי לי לסמוך עליו במקום שאין בידי ספר אחר אך לא מצאתי דוגמתו בספר זה היושר והאמת יערבו דברי בעיני אלהים . . .

2. Fol. 87^b. ספר שמירת הבריאות (heading and beg. as MS. of Vienna, loc. cit.)

3. Fol. 90. סימנים מן החולה אם יחיה או ימות או ירפא, beg. תחלת הדבר בכניסתך לפני החולה בפתח שהוא שוכב עליה יאמר גולמי, followed (fol. 90^b) by a § headed ליקוטי׳ שכתבתי מפי האבות.

4. Fol. 92. On chirurgery, 61 §§, beg. ש׳ הרש׳ במלאכת היד הנקרא בלשון הנוצרי חכמת השירורגיאה אמנם. בספר הזה אינם יודעי׳ חכמי הכריתות אפי׳ להקרא בו.

5. Fol. 108. השתן, 39 §§, beg. ש׳ הר׳ המשובח מהשתן אמר אפוקרט הוא אשר יש לו צבע אתרוג.

6. Fol. 114^b. הדפק, 20 §§, beg. וזהו הדפק המורגל לי בקוצר דברי׳ ונאמר כי חכמי רומי ממשין ביד ימין.

7. Fol. 116. ספר של מרקחת (on marg. אנטיטריוס), Antidotary in alphabetical order, beg. אווריאה אלכסנדריא, translated from the Latin by the compiler's brother Yaqob (הרופא הגדול, fol. 120^b), followed by his own additions, beg. קח הפרונש מדמשק.

8. Fol. 136^b. זה ספר השמן והמים. אמנ׳ אני המעתיק והמחבר הספר הזה מספר החכם רוויירוס מן לשון נוצרי אל לשוני׳ כי ראיתי בו תועלת בתכלית התועל׳ על כן שמתי לבי להעתיקו ולסדרו באלפ ביתא למען ירוץ הקורא בו אפס דקדקתי דבריו לפי מעט שכלי כי דבריו כנים ואמיתי׳ והוא היה חבר של קונשטנטינטוניי (so) החכם: *a.* 'De Aqua,' beg. אבשינטי הוא ווירמוט, ends with § תותיא קר ויבש; *b* (fol. 144). 'De Oleo,' beg. שמן מן הדם, ends שמן מן תורמוסין. At end סיימתי ספר המים ושמני׳. מבני החכמי׳ הטבעי׳. אילו הן ראזי׳ ואריסטוטלוס וגיבר אירמס מוריינוס אלבגבר אבליא גליינו׳ אבובקר מגיש אפלטון (see Steinschneider, op. cit., xl. p. 119).

9. [Synonyma], vocabularies in alphabetical order: *a* (fol. 149). Beg. אבשינטי אירבא פורטיש, ends שפטולא פימידי שטיינקנדא שוורטל וורץ; *b* (fol. 155). Beg. אריסטולגיא רטונדא במקו׳ דוטא בייתי, ends שקרוילא במקו׳ ציקוריא; *c* (fol. 156^b). Beg. אבליל (so) א׳ מלך הוא מלילוטום הוניק בלומן בל״א (see No. 2096), incomplete, headed וזהו סינונימ׳ אשר הוצאתי מלשון ערבי ללשון נוצרי וטרחתי מאד. גם שמתים תוך חיבורי אלפא בית לרוץ הקור׳ בו: אמנם צריך מאד לרופא לפי הספרי׳ הראשוני׳ על רוב תמצא שמות הסמים בלשון ערבי ובלשון גוי וכל הרופאים לא מכירים. The MS. ends with a poem of 24 lines, beg.

יין ושמן יוצק על ראשו אשר חבר הספר הזה ודרשו
אשר להם יהיה כחוסף טרוף טורף יוסף (l. 10)

There are marg. notes throughout the MS., contain-

ing omissions and additional matter: *a* (fol. 3). Signed ספר המבא למלאכת מר׳ ישראל גר צדק; *β* (fol. 3b). הרפואה אני רוצה לסבב סביו (so) הספר הזה כל מה שאוכל שלא יעכבוני ההגאות (so) שכבר כתובים: ספר המבא חברו חנין בן יצחק על דרך השאלה והמענה. אמר השואל כמה חלקים יחלקו הרפואות (see No. 2088), ends (fol. 4) with the § כמה הם החולאים ההווים; *γ* (ff. 7b, 27b, 54). Headed הגהה ממיישטר אברהם הספרדי; *δ* (fol. 8). A § headed ארבע מיני שוטים הם; *ε* (fol. 12). Signed קבלה מאחותי גנדליין שהלכה לעולמה בעיר הקודש; *ζ* (fol. 15b). R. Moshch ha-Rofé is mentioned; *η* (fol. 18). David שמש is mentioned; *θ* (fol. 22). Beg. שמעתי משמוא׳ שמשן; *ι* (fol. 44b). מאמר מהנשים מהרמבם זל, 29 chapters; *κ* (fol. 81). מאמר בקדחות באוצר העניים, beg. הקדחת פימרא קורין אותה; *λ* (fol. 107b) is headed היא היבט אן טבולא שלערני דידו רייניגן דש בלוט; *μ* (fol. 120) is headed אמפלשטרום גרצייאדייה בלשון הקודש חסד אלהים שעשה המלך צרפת לנקות המכה . . . ולייבש החזירים איישקרואיליץ; *ν* (fol. 137) is headed ספר המעלות בלשונם שֶׁרַפְּיָא דִיסִיפְּלִיצִיוים פי׳ קראפט בון דען שטיקן (only the beg.) Most of the notes contain German words and particularly the glosses to the Synonyma. Fol. 159b. כאשר כבש טיטוס עיר הקדושה וכאשר מצא חן בעיני ר׳ יוחנן בן זכאי וראה חכמת חכמינו כאשר באה לו השמועה שמנוהו לקסר במעשה שמועה טובה וכו׳ אז בקש מחכמי ישרא׳ לכתו׳ לו ולעשות ספר רפואות ולהראות חכמתם אז עמד רבן גמליאל ושאר רבותי׳ ז״ל ותקנו ועשו הספר הנקרא גליינוס על שמו של רבן גמליאל ז״ל וראייה כאשר היהודי בארץ ישמעאל מדברי׳ מן הרפוא׳ מספר גליינו׳ קוראי׳ אותו ספר דפואות דרבן גמליאל וכן היהודי׳ בארץ לועז קוראי׳ לספר אבן ציני אלפס ואמ׳ שתקן אותו ר׳ יצחק אלפס ז״ל. כך קבלתי ממהר׳ יוסף בן מהרר׳ יוחנן ז״ל מארץ אֲלֲזַאם. The note on fol. 80b is reported from R. Yoḥanan.

10. Fol. 160. A treatise on physical geography and the history of England up to 1130 (II. I, 2 of No. 2060).

Nos. 1 to 9, Germ. Rabb. char. (marg. sometimes Old Germ. curs. char.), vellum; No. 10, Germ. curs. char.; fol., paper, ff. 173, (marg. are injured.) [Opp. 180 (Ol. 1138).]

2135

1. No. 1. *a* of the preceding number, beg. with the end of the 3rd §=the 2nd, ends with the 146th §=132 of the preceding number. The order is not always the same in both MSS., the present one is much shorter, has scarcely a German expression, and is more correct for the proper names. At end סליק ספר רפואות טובות ומובחרת. Marg. notes: fol. 1. בכל שנכתב הכומר בזה הספר ר״ל קושטטין; often עיין בספר סגולות and עיין בספר מאטר (מיישטר) בון גואי נתן (see below). There are some medical prescriptions (ff. 48 to 50) by the glossator's hand.

2. Fol. 51. מאמר במיני ההרקות במשלשלם במקיאי׳ בחוקנים בפתילות ובמשיחות לנשיא החכם הגדול ר׳ ששת ז״ל, R. Shesheth's (see No. 2142, 30) therapeutical treatise in 21 chapters; the first is headed בתועלת המשלשל והיזקם, the last בשמנים משלשלים, with notes headed הגהה, where mostly ר״ם is quoted. This is followed by a few notes by the later hand of No. 1.

3. Fol. 68. Medical notes, chiefly on הריון (some are in the preceding number), mostly extracted from Hippocrates, Avicenna, Rhazes, Zahrawi, and ס׳ הנסיונות (beg. and end wanting).

4. Fol. 72. [סגולות], beg. wanting, 2 is headed סגולת השוד, 46 ס׳ האורטיאש; at end סליקו הסגולות טובות ומעולות.

5. Fol. 81. Prescription of Meister Abraham ha-Rofé (see No. 2134, *γ*) for R. Abraham ווזן, headed הנהגה שעשה . . . לנפח שוקיו.

6. Fol. 82. חיבור השמנים (No. 2134, 8), beg. with ש׳ חלבני, ends with ש׳ מזאש. The ס׳ היושר is quoted.

7. Fol. 87. פרקי אפוקראט, a fragment of Hippocrates' aphorisms with Maimonides' commentary, beg. אמר אפוקרש החוליים יתחדשו בכל זמני השנה, agreeing (except variations) with No. 2116, 3 (shorter). At end אמר יוסף קולון לא מצאתי יותר.

8. Fol. 93. אילו השאילות אשר שאל חכם אל דודו, Abelhard's (of Bath) 'Quaestiones Naturales' (Hist. Litt. de la France, t. xxvii. p. 498).

9. Fragments: *a* (fol. 96). Beg. ברא המקום את האדם מד׳ יסודות ממרה אדומה; *b* (fol. 97). Beg. אינרת מטרודוס הרופא שהיה מופלא בחכמה כשבא לפני המלך שאל לו למה יקיז אדם דם מהרה; *c* (fol. 98b). Beg. אילו ימי החודש ליידע, extracted from Donolo's תחכמוני; then comes the following passage, אמר קולון זה הכלל כל זמן שיאכל וישתה יחיה; this is followed by extracts from Hippocrates' aphorisms; *d* (fol. 99). Beg. אמרו חכמי הרפואה משכן החכמה והדעת היא במוח, with Ḥonein's (חנן) remarks; *e* (fol. 102b). שער הדפקים, beg. דע כי חכמי הרופאים ומביני עומק הרפואה על משוש הזרוע, four chapters; *f* (fol. 103b). Short §§, beg. חוקן להריק, and שירוף. At end סליק זה החבור.

10. Fol. 106. Y'hudah Nathan's (מאשטר בון גי) medical treatise (No. 2129, 2; for the division and Qolon's additions at end of part I, see Steinschneider in Virchow's Archiv, xl. p. 114). At end נשלם . . . מיישטר בן גויי נתן ז״ל וההנהגה מזה הספר אשר יסד ג״כ אכתבנה בע״ז האי״ש.

11. Fol. 151. [ספר המעלות], I and II of No. 2141 (incomplete).

Owners: Yuda ben R. Eliyyah borrowed on the book (ס׳ רפואות) five thalers from Yoseph ben R. Meir (וייבש) on Friday the 18th of Tebheth 5355=1594 (fol. 150b).

Old Germ. curs. char.; fol., paper, ff. 157. [Opp. 181 (Ol. 1139).]

2136

Fol. 14. שפיגל דר ארצניי, Spiegel der Arznei, medical treatise of Laurentius Fris (וריז), transcribed [with some additions, e. g. fol. 16b (end of the first chapter) דורך משה הוט גוט דען יודשן ורבוטן עטלכי שפייז אויף דש זיא ניט אין קרנקהי׳ פֿילן זא זיא עשן אלז דא בצייגט ר׳ משה פעדבולעקשארום?; the Bodleian has no copy of the

original] by Mosheh ben Yaqob for his father-in-law Shalom ben Yo'ez, fin. on Friday the 17th of Abh 5343 =1583 (see Steinschneider, Serapeum, 1864, p. 84 sqq. After אמן סלה (Ewigkeit Amen, p. 86), follows in the MS. (crossed out) גידרוקט צו שטרסבורג בייא בלדסן בעק. There are many other quotations not mentioned by Steinschneider. Fol. 411ᵇ. דורותי מר׳ יוט ז׳צ׳ל אישה בווירטש טוכטר צום ליפמן זכש ז״ל. The MS. reads שמעלגן גיישט. Fol. 413. טוקטור ורידריך בירקמן; ibid. יש תחת ידי רקב אחד משר דילנבורק; fol. 414ᵇ. Mord'-khai שווייגעבורק. At beg. of MS. שמעתי מהאומן גדול קלוניא (injured) אנפרוויאניא). The MS. is preceded (fol. 3) by the index of 241 §§; §§ 227 to end (the MS. ends with 239, incomplete) are additions; there are also medical notes at beg. and on ff. 198 and 199, ends למדתי זאת מאיש יהודה מהימן מיכל בר׳ פאק (?) פה ורידבורג.

Owner: Judt Hayam in bingen den 7 Tag Juny 1695 (or 1645; fol. 199).

Old Germ. curs. char.; 8vo, paper, ff. 428, (ff. 1, 2, 428 injured.) [Opp. 690 (Ol. 1648).]

2137

Mosheh ben Maimon's (not Maimonides) medical treatise, chiefly on alimentations, divided into seven books, compiled from Arabic and Jewish writers; of the latter, Yizḥaq Yisraeli and Maimonides are quoted. It beg. בידיעת איכות הלקוחים כפי ישתנו האיכות כפי שנוי הט[ב]ע. The author says on fol. 69ᵇ, after having mentioned Ibn Zohr, ורופאי זמנו תמה[ו] מזו ויעברו כתבים רבים בינו ובין החכם השלם הרופא בן ואפד שהוא כתב אליו על זה הפעל לדעת כוונתו ועוד היום הכתבים בין ידי הרופאים ור׳ יוסף אסתדליגה בספרו הנק׳ מראה הרפואה הביא נוסח הכתבים ההם והם מעידים על מחברם שהיו חכמים שלימים ברפואה ובפילוסופיא ואני הכותיב הספר הזה משה בר מימון ואני בעל הספר כבר עשיתי כזה הפועל לפעמים; fol. 70. משה בר מימון נסיתי פעמים. The last chapter is headed חלק אחרון מאנציבוטאריו (so) גואניסיו מדרך עשות (קצת דרכי הרפואה הצהבי (?) במלאכת הרפואה (above ואני הצעיר מהעתקת חם בן מוסה. At end (fol. 79ᵇ) במשפחתי ובבית אבי הצעיר יודה לביא הכותים (so) אביא עוד דברים אחרים . . . מגמרא ממס׳ שבת. The copyist states on fol. 37 that 3½ pages do not belong to this work.

Span. Rabb. char. (carelessly written); 4to, paper, ff. 80. [Opp. Add. 4to, 35.]

2138

A medical treatise attributed to Asaph, beg. with end of § 12, ends with § 497 (fol. 96ᵇ), lacuna (fol. 63) from §§ 266 to 330. The §§ beg. very often with הזה ויתר, ואלמדך and ,וללמדך פשר. At end of 90 (fol. 28ᵇ) הרפואות האלה הם כתובים על ספר אסף וספר יוחנן הירחוני; the next § beg. זה ספר המדרש אשר דרשו וחקרו החכמי׳ אמר אסף קטן ימי קין האדם . . . (beg. of Hippocrates' aphorisms, No. 1319, 4). § 243 beg. וזאת הברית אשר כרת אסף בן ברכיהו ויוחנן בן זבדא עם תלמידיהם, ends והשביעו אסף ויוחנן את תלמידיהם (printed; see Steinschneider, Cat. of Munich, Cod. 231, and Occident und Orient, ii. p. 657 sqq.); § 368 beg. תרייק מעשה יהודה הירחוני. On fol. 97 the figures of the §§ beg. with ך (500 ?) up to רצט (599 ?), which is to be found twice, the latter beg. אנטידוטו תודוריטו. Next come (fol. 111) §§ without figures, mostly on herbs; on fol. 112ᵇ occurs the following passage, וזה המעשה שהיו עושין שופטי ישרא׳ לפני מלך מלך ונעתק מספר הקדמונים ונברר ונמצא אמת; at end (fol. 114ᵇ, by a later hand) a § beg. שאל שלמה המלך לאשמדאי. Fol. 115 is headed אלו רפואות לייטווריא חמה מפי חכם מר הגר, on herbs; fol. 115ᵇ. מור הגוי משלרנא והוא טוב לגוטא שקורין יְיהַט (see Steinschneider, Virchow's Archiv, xl. p. 94); fol. 116ᵇ (by a later hand) וזאת הרפואה אשר הראה מר יוסף הרופא לאחר אותן (מותו ?) בחלום לבנו ר׳ יצחק; fol. 117ᵇ is headed הועתק מספר בונפיל מדידת הרגלים; ff. 117ᵇ and 121. מפי בונביל הרופא and. By a later hand (fol. 119), headed זה תיקון רופאים מה שראוי לאכול לכל חדש, beg. חודש תשרי. ישתה קושטו ומשטיקי; fol. 122 beg. וידבר עוד אסף על פשר העיקרים למיניהם לתולדות כוחם, 122 §§, headed עיקר, followed by a few notes on the same subject; fol. 145ᵇ, headed ימים של כל חדש שאין אדם מצליח בהן; fol. 146, headed וזהו המשקה, beg. זהו סם חיים, סם חיים הנמצא ברומא, followed by recipes; fol. 147ᵇ. משקה זה עשה שמואל ירחינאי לר׳ יהודה הנשיא בחלותו בחולי אינפייקוס ונתרפא מחליו. ועוד חלה גוסטנטינוס מלך רומי . . .; fol. 148ᵇ. ור׳ משה הרופא אמר לי; ff. 149 and 153. רודולף הרופא בורמישא; fol. 150. משקה של שמואל הרופא; fol. 153ᵇ. Kabbalistical formulas (קפיצת הדרך), attributed to Abraham ibn 'Ezra, R. Shim'on ben Yoḥai, and Ezra the scribe; fol. 156ᵇ. Recipes by R. Shesheth han-Nasi ha-Rofé מברסלון (see No. 2135, 2), R. Yoab of Salerno, R. Sa'adyah ha-Rofé (fol. 157), and by anonymous authors.

By another later hand (Germ. Rabb. char.) are medical fragments: *a* (fol. 159). On ophthalmy לעין; *b* (fol. 160). On blood, only a few lines, at end סליק מראות הדם; *c* (fol. 160). On diagnosis, beg. ויהי ביום הראותו. אם יהיה ענו העליון יושב ושוקט, followed by §§ (שער), one of which containing (cut off) שער השתן לחכם of No. 2123, 5. *b*, at end האוריינא; *d* (fol. 165). מרקחת, beg. אוקשימל כבה מעשהו; on fol. 176ᵇ occur the names of R. 'Ezriel's בנייט הרשע רומניאה, ר׳ יצחק מאושנפורט, Esther, and בטרין אשת הגלה; end wanting.

Marg. notes throughout the MS. (injured in binding); transcription of words in Rom. char.

Owner (fol. 70ᵇ): David haq-Qatan sold it on the 10th of Tebheth 5324=1563 to Yoseph ben Meir שליט ווליך (see No. 2125, 4).

Germ. squ. char., from 159 Germ. Rabb. char. (smaller size); 4to, vellum, ff. 178. [Opp. 687 (Ol. 1645).]

2139

ספר רפואות ביל ערבי (by a recent hand), medical book, beg. אלפן אלסאדם פי תרכיב אלאדויה ותרכיבהא אלמסמי

אקראבאדין והו סת עשר באבא, antidotary in 16 chapters. The MS. contains undoubtedly fragments of at least two medical books, the last chapter is headed אלבאב אלב׳ פי וצאיאת תתעלק באמראץ מכצוצה, the §§ of which are headed פצל. At end מא אנתהי אלכלאם אלמולף .. אלי חין הלאכה .. שהור כמס ותסעין וסת מאיה.

Written by B'rakhoth ben Sar Shalom hak-Kohen, fin. the 28th of Tebheth 1631 Sel.=1320.

Syr. Rabb. char.; small fol., paper, ff. 154, (much injured.) [Hunt. 209 (Uri 421).]

2140

תמרה אלחאוי פי אעאנה אלמדאוי (colophon), first part of a medical treatise, beg. בסם ... תמרה אלינבות ועפץ ואספידאג ואקאקיא ועצארה אלטראתית, ends ויגעל פי גוף צופה מגמוסה פי אלזנבק ותוצע פי דאכל אלרחם. The author quotes אליהודי, אלראזי, כתאב הנדי, אבן מאסויה, תאליף אליהודי, אקראבאדין אבן סראביון, and תאליף אהרן.

On the right fly-leaf is the following falsified title: כתאב יסמא תמרה אלחאוי עלא אסם חנין אבן אסחק עלא חרף אלהא פי גמיע אלעלאגאת ואלאדאוי עלא חסב אלארבע טבאיע במא גרבא ובדואי מן עלאג אלמקעדה לאגל חסאב אלקעדא מן כתאב אלאואלא. At end is the following date by the falsifier, סנת ארבע ת׳ר׳ע׳ג ליצירה בל תחריך תם.

Owner: מן דיאר בכר מן עכת רבי עמראן אבן חכים משתרא נצף קדש.

Syr. Rabb. char. (carelessly written); 8vo, paper, ff. 112. [Hunt. 491 (Uri 428).]

2141

1. ספר כללי הרפואות, medical rules, headed—*a*. תחלתם העוצרים השלשול והדם ויש מהם חמים ויש קרים, *b* (fol. 5). מספרי תועלת התריאק הגדול ושיעור השתיה על ט׳ מדרגות.

2. Fol. 9. ספר המעלות, medical treatise translated from the Latin (?), divided into four parts, beg. לוח היושבים ראשונה במעלות ויש מהם קרים ויש מהם חמים. רושש קר בראשונה; next comes (fol. 28) the preface of the book, beg. כמה מעלות טובות חפשו ומצאו האבות על דרכי החכמה ... והנה הסכימה דעת גאלינוס החכם והחסידים והזקנים אשר האריכו ימים אחריו בענין הטבעים למצוא מספרם אשר הם תשעה אחד שוה ושמנה אינם שוים.

3. Fol. 36. ספר סינונימש, extracted from Avicenna's Canon, part II, beg. אשרון (ערבי) אדרא בקרא (לטי׳) אשארום (לעז).

4. Fol. 68. Medical sentences, partly Arabic, partly Hebrew, beg. למן יחוב יחול אמרא או ראגל אן יכונו מרבוטין, ends שלא יעף בדרך יקח עור נחש לשון עטלף. They are reported in the names of 'Ali, ben Sina, קימנדור, אשפרימנדטור, and a great number of others with the epithet משטרי.

5. Fol. 93. A fragment of a medical treatise translated from the Arabic (?), the §§ of which beg. with המאמר האחד עשר מדבר באלגיארישת תכונת; fol. 104. המאמר השני באלגוארישת חמים. תכונת גואריש; fol. 107. הפתח השלישי בגוארישת אלבארדה יקח על היין; fol. 108. הממוצע בהום ובקור תכונת גוארישת הפרישי; fol. 109. הפתח הראשון בתרופות המוסיפות באלבאה אחר; fol. 113. חזק הניגוב לקדחות האוזן. תקח טחינת הברזל.

Span. Rabb. char. (ff. 113, 114 modern); fol., paper, ff. 114; (No. 5 much injured.) [Opp. 177 (Ol. 1135).]

2142

Miscellaneous notes on medicine: 1 (fol. 21). נוסח משקה לרפואת הנפש והוא קדוש, beg. אמרו על אדם אחד רפואת הגויה לר׳ יהודה; 2 (fol. 21). שהלך אצל רופא חכם בר׳ שלמה אלחריזי ז׳צ׳ל (printed); 3 (fol. 23b). שמות המפעלים הנרמזים ס״ב ב״ם, beg. מחממת קאליפֿאקטיבֿא; 4 (fol. 24). Beg. אמרו הקדמונים דע לך כי העולם התחתון נברא מד׳ יסודות; 5 (fol. 25b). Beg. חם טלה. אריאיש. ויבש עד כאן דיני המזלות וטבעם וחלוקותם אבר אבר ותחלואיהם; 6 (fol. 26). Beg. לא כל הכוכבים המשרתים. כוכבים של שעות; 7 (fol. 26b). אלו החדשים והמזלות בדיני ישראל ובדיני הגוים, beg. ניסן טלה מארם; 8 (fol. 28b). ספר סגולות אלטאברי, ten §§, beg. מאמר הענין הראשון כללי בסגולות וחלוקיהן וענין הסגולה ומהותה יאמר עבד אלרחמן בן יצחק הדברים יש להם סגולות ומתחלקים חלוקה ראשונה על שני פנים, the 10th § beg. הע׳ העש׳ בסגולות הדברים אשר יפעלו קצתם בקצת פעולות סגוליות משובחות שלולות מתעסק בהם ברפואה יאמר דיאשקוריש; 9 (fol. 52). ממה שיעקור הרשמים מהבגדים הצואים, beg. אמ׳ (עבד אלרחמן) אלטברי הנפט (by a very recent hand) ירוחץ במי פולים; 10 (fol. 52b). Beg. הרוצה לעשות גפן לא יהיה חרצן בענביו; 11 (fol. 52b). Beg. מצאתי כתוב בספר הארסים לגאברי בן חואין מצאו החכם הנשיא מאי׳ קאליי באוצרות המלך אדננו עה׳ נע׳ סוד הזהב הוא שישרף; 12 (fol. 53). סגלות בן זוהר, beg. זכר הישיש אבו מרואן בן זוהר עבד המלך הזקן בבית מדרש דברינו (so) בעת היותו מלמד שם אלה הסגולות אשר נזכור. הבטנים סגלתם להועיל; 13 (fol. 54b). גורלות מר׳ סעדיה נסו אותם אנשי בבל ואשכנז וספרד, beg. ר׳ש׳ע הראה לי אות ומופת מן הדבר; 14 (fol. 62b). הכרת הפרצוף לאלכסנדר, beg. דע כי הלובן הבהיר עם העין תכלתיי; 15 (fol. 64b). דיני שורות הכף, beg. כפי מה שבארו המנסים הביטה וראה שורה אחת הולכת בארך תחלתה בראש הזרוע; 16 (fol. 67). סימני החדשים והמעותר מהם אם ירעים and (fol. 68) סימני ראשי חדשים והמבואר מהם; 17 (fol. 68b). תועלות השמנים כפי שנטאמאן, beg. אולייאי נינופאריש; 18 (fol. 71). Beg. אריה א׳ בן אדם (continuation of No. 13?), concluding (fol. 77b) with פתרון חלומות מכל ימי החדש; 19 (fol. 78). הנלקט מפרחי שושן הרפואה לגורדו תלוי במלאכת היד לבד (No. 2125, 1); 20 (fol. 97). The preface of No. 2138; 21 (fol. 99). המאמר בחזירים הנקרא מקל שקד מדבר מאשקרובלש, composed by Yaqob hal-Levi ha-Rofé at באליש for R. Yizḥaq התרצי ben Abraham, fin. on Wednesday ביום החדש ומחרתו הוא חדש אלול, 5060=1300; it is divided into 12 chapters, beg. תוספת לאישקרובלאש שם חזירתא כי אשקרובלאש בלשון יון; 22 (fol. 125b). חליי האזן לגילינוס. השער השני בהנהגת תליי האזן. תכונת רפואה לגילינוס. הוא הקשטורי והקדמתיו לקחת ממנו מ״ל

לכל הרפואות המועילות לכאב האזן וזה דברו ונוסח לשונו בספרו בסמים המורכבים הידוע בספר אלמיאמור, extracts from Galen's books and from those of other medical authorities, at end (fol. 194^{b}) נבחר ונלקט מספר הבחירה אשר יסדה השר ברפואות אנשי זמננו לתת לאיש ואיש כפי המחוייב ממזגו ראש וטפסר; 23 (fol. 195). אתחיל לכתוב קצת ענינים נלקטים מאינטיטוארי בן מאסויא, beg. משיחה נפלאה כתבה כן, at end ע"כ מרקוח בן מאסוייא; 24 (fol. 197^{b}). משקה לצהרות קול חברו אבן זוהר; 25 (fol. 203^{b}). אתחיל לכתוב בחיובי מה שיאכל וישתה נבחר מספר קטן הכמות ורב האיכות לא ידעתי שמו ושם מחברו והוא שער שלישי לו והוא כולל ו' פרקים, beg. אמנם היות האכילה והשתיה מהסבות ההכרחיות; 26 (fol. 230). הנלקט מספר ראזי. שער במה שילקח מהחטה; 27 (fol. 233). Other extracts, beg. ביציאת החלחולת, on fol. 240 אחר כתב החכם הנרבוני בספרו ארח חיים מאמר ה' פרק י"ח בחזירים ז"ל ואני אגלה לך סוד מסתרי המציאה; 28 (fol. 248). המאמר בתולדה נקרא סוד העבור ונחלק לשלשה חלקים, medical treatise in connection with sterility, dedicated by the author (it is not a translation, as Steinschneider suggests in Virchow's Archiv, t. xxxviii. p. 328; it is said עוררני אהבתכם העצומה לחבר לך מאמר קצר ונבחר מאד מועיל . . .), a native of אברינגנה, to his brother-in-law; the author at end of § 1, והנה באחרית זה המאמר אסדר לך תאר פומינט מעולה מאד חברו השלם מאי' ארנבט דווילא נובא לאדננו מלך רובירט י'ע'א (the author consequently cannot have translated in 1197 as suggested by Steinschneider, loc. cit.); 29 (fol. 251). מרקחת מועיל לקבל הריון בשם הרופא מאי' וידאל דבוריאן; 30 (fol. 251^{b}). להריון רפואה להריון נעשתה על יד הנשיא רבנא ששת ז"ל ועלתה בידו פעמים שלש נעתקה מפי החכם יהודה חריזי ז"ל ונקרא מגן הראש, followed by many recipes on the subject; 31 (fol. 258^{b}). המאמר בלאקואה, beg. אמר יצחק טודרוס הרופא החכם לאחד מאוהביו היה לו חולי הנקרא לאקיאה והוא עוות הפנים, followed (fol. 260^{b}) by other notes; 32 (fol. 271). גידוא מאמר ז' למוד ב' בתרופות פרטיות שמנה פרקים, a fragment of Gui de Chauliac's work (see Archives des Missions Scient., Paris, 1873, p. 566); 33 (fol. 275). Avicenna's Canon I. ii. 5; 34 (fol. 278). המאמר בבקיעה למאי' אישאק דילאטאש נ"ע, Isaac de Latas' treatise on indigestion, beg. מחלת הבקיעה ליום הראשון אקדים ראשונה בהנהגתו, it is followed (fol. 280) by a note, beg. לבקיעה אופן מעשה הבקיעה זאת הרישיפטא נתן אלי עטר מליאונש, with many other recipes: fol. 283^{b} is headed להסיר אודם הפנים חברו הנכבד אדני אבי נ"ע, fol. 292. לאישקינינסיאה יופי הרופא המומחה מאי' בונגואיש תחבושת למפלת חברו הרופא הגדול מאי' נתן נ"ע, fol. 303. גילים דירוג'יי בעד אדונתנו המלכה אשת מלך לואיש, the compiler quotes אינידי, אלנפרנק, גורדו, R. Yoḥanan (fol. 315), and (fol. 310^{b}) פיטרוש די קירישינשיש חלק ד' בפרק עבודת האדמה אשר לו נקרא נאטוראליאוס קומודורוס; 35 (fol. 316^{b}). סגולות בחנתים ונסיתים, at end of one (fol. 321) בן עשיתי אני לשר ביינאש, on fol. 322 a § beg. אבק דוחה כל חולי מצאתי כתוב בשם החכם הפילוסוף הרופא המובהק וזאת המשיחה למדה אלי ר' שמואל תבון ז'צ'ל, on fol. 326 גלה אגושטי הוא אחד מאוהבי'. לחכם מאנני דמיללאן שנסה יין מרפא הנגעים; 36 (fol. 348^{b}). פירוש הספר החתום הנמצא בקבר אבוקראט, beg. הנפח בפנים אשר לא יכאב ולא יתאוה לאכול; 37 (fol. 350). ספר רפפות, followed by other רפואות הגינשיאנא חברה מאי גינטיל ע"ה, fol. 358^{b}. סגלות, fol. 361. עוד נגד גוטא מפי הרב רבי לוי בן גרשום נ"ע, fol. 365. (?) מה שסדרתי בעד גדול הבית מאדננו המלך רייניר שמו פיליבירט דישאטאנוילא; 38 (fol. 374). מלאכת הצבעים, on colouring; 39 (fol. 395). On the planets, continued by §§ (fol. 397^{b}), beg. בספר מכלכל בפרקי הר"ם עת הבקר זכרון המזונות המולידים האבן; 40 (fol. 397^{b}). מחלה אמר מספר הצירוף לזהראבי והוא פרק כ"ח ממאמר כ"ו.

Written by Vidal דיטורנון (notes by הכותב occur in the text).

At beg. of MS. are 20 leaves, mostly blank, containing a few medical notes and Gabirol's poem שחי לאל. At end by a later hand: *a* (fol. 407). A Kabbalistical comm. on האזינו (beg. wanting?), beg. דנחלא לכל דרגא כי רוחא קודשא בינייהו. מנא, ends ודרגא עד דרגא בתרא חסלת פ' הא' ונשלם הספר; לן ממשה רבינו ע"ה; colophon, מה שמצאתי כתוב בו על ידי שמואל בונפוש דמרשלייה אשר בא מירושלם בשנת יציץ פרח ישראל. תם בשנת ראה אנכי, . . . ובח' ימים לחדש אלול מי שזיכם . . .; *b* (fol. 407^{b}). שמושי תלים, טעמי אותיות גדולות וקטנות; *c* (fol. 408^{b}). fin. by the same, the 28th of Tebheth 5215 (הדור בלבושו); the colophon is followed by the passage beginning רבו של אדם (No. 275); *d* (fol. 416^{b}). The following two liturgical pieces by a more recent hand, beginning מתי אצא מהבאר and עד אן ישתה אויב כרם אל.

Owners: בריך רחמנא דלא יהביה לעפרה ויהביה לי יוסף הלוי בריה דמר יצחק הלוי זל'ה'ה בזמן הגרוש שהיו קוברים הספרים בקרפנטרץ (fol. 405^{b}). The following statement is to be found at beg., אחרון נסן יג למספר בני ישראל שנת ה אלפים ושלש מאות ושלשים ואחד לפרט נשפך דם ר' יוסף לוי לארץ השם . . .; גאן גַאקְאֵי די אווינון già Giache . . . (at beg.)

Span. Rabb. char.; 4to, paper, ff. 416.

[Laud. 113 (Uri 496).]

2143

1. Antidotary: *a*. Beg. with 3rd part incomplete, the 4th part has 19 §§, beg. הזכרנו בשער השלישי הוא העליון המדות והרפואות, end wanting; the heading of 19 is מנגעי הנקב ומיציאתו הנקרא פַרַאלַאשִין; *b* (fol. 13). §§ headed ריציפי; at end of the page, 'De secretis medicinae.' The name of נהר (Meir?) is pointed out on fol. 16^{b}. At end תם שר המשק[ים]; *c* (fol. 29^{b}). Beg. with a 19th §, beg. wanting, ends עשוי במים וסוכרי לבד, the 20th beg. דיאקשוטרי נקרא על שם קשטורין, the last (§ 125) beg. מרקחת אגוזים וזה נעתק ללשון הערב מרקחת האגוזים. At end תמו שמות המרקחות יועיל לאיצטומכה והמשיחות והמשקים הכתובים כאן והם ק"ה, followed by a

chapter beg. אמר החכם אחד אשר תמו דברינו ממשקלי המרקחות והמשיחות יתכן לבאר השקלים שהזכרנו.

2. Fol. 63. Treatise on diagnosis, beg. אלה תולדות החולי לשעותיו להבין אם החולה ימות אם לא קח חסא; there are the following headings of §§, שער על ימי חדש לחולה, ש׳ על שאר המשקים, ש׳ המים (on oils, beg. with שמן זית), ש׳ הפידות, ש׳ התבואות, the last of which is in alphabetical order.

3. Fol. 92. Another fragment, beg. (injured) קח שורש; fol. 93^b. מפי האומן שנקניירי רפואה לכל נפרא העשויה; fol. 98^b is headed ועתה נדבר לכל מיני צמחים; on fol. 111^b. לפתוח אשקרובולש מפי ר׳ מאיר הרופא ע״ה; on fol. 121. ולרשמין השחורים הנשארים במקום המכה או הנפילה תרפאם בדפואות שזכרתי בספר יפות הגוף. נשלם הספר הששי ואתחיל הספר השביעי בג״ה כללים וחבורים ברפואות המכה והשברים. The headings are שער, שלחן, and עמוד; on fol. 146^b. יעושן פי׳ כל עישון הכתוב בספר נקרא פומינט; on fol. 150^b. נשי הרופא הנקרא הרופאים הישמעאלים; שליירנא עושין סירושא שלידנא are quoted. The treatise fin. with the words נשלם שנים עשר שלחני שליידנא.

4. Fol. 174. שר המשקים, identical with MS. Scal. 2, 20 at Leyden (see Hist. Litt. de la France, t. xxvii. p. 592).

5. Fol. 209. Treatise on phlebotomy, beg. אמר המחבר מפני שלא תשלם מלאכת הרופאים כלה אם לא ידעו מלאכת ההקזה, followed by some other medical notes by a later hand.

6. Fol. 216. ספר יאיר נתיב, the Hebrew translation of Ibn el-Jezzar's (Constantine's Latin translation) 'Viaticum' (No. 2111), attributed to Yizḥaq Yisraeli (see Cat. of Munich, Cod. 275), beg. מה נעלה יקר הספר הזה וגברה מעלתו מכל ספרי המלאכה העשיה לחזק את בדק הבית הוא אחד מן הארבעה עמודים אשר העמיד החכם הרופא יצחק הישראלי ויתחזק אחד ממשכילי האומות להעתיקו וקראו וִיאַטִיק ובהגיע לידו נתקרש וקראתיו יאיר נתיב. It is divided into seven parts, beg. מאלופיסיא השיער נולד מעשן וחם והוא מליחות. The MS. ends with III. 13.

Span. Rabb. char.; 8vo, vellum, ff. 305, (much injured and many lacunae.) [Can. Or. 26.]

2144

ספר רפואות (according to the owner), two treatises on medical prescriptions (beg. and end wanting) in Hebrew-German; *b* (fol. 25) beg. אבק עלי הדס עם מי ורדים ללובן ביצה, 646 §§, mostly in Hebrew-German.

Owner: Mosheh מק״ק היינס כ״ץ and his sons Binyamin Z'eb Wolf and Shl'omoh (at beg.)

Germ. curs. and Old Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 93. [Opp. 689 (Ol. 1647).]

2145

Collection of prescriptions, chiefly of medical subjects, one of which (fol. 60) is signed Esther the wife of R. Eliyyah מביאנו (?).

Old Germ. curs. char. (by various hands, obliterated and injured); 8vo, paper, ff. 77. [Reggio 59.]

POLEMICAL, HISTORICAL, EPISTOLARY, BIBLIOGRAPHICAL, AND MISCELLANEOUS LITERATURE.

2146

Yaqob ben R'ubhen's (the Rabbanite) polemical treatise, called ספר מלחמות ה׳ (see the preface to the Fifty-third Chapter of Isaiah according to Jewish Interpreters, i. p. viii), beg. with a poem of seven lines, beg. ידא יחיד עלילי על קהלות, followed by a preface and the contents of the twelve chapters. At end (fol. 93) are two poems: *a*. Of five lines, by Mosheh, the second line reads—

הושלם בשנת ובחדש שש   הוד לאל כל ספון צפה;

b. Beg. שנת ת׳ת׳ק׳ל; at end נשלם ספר הויכוחים. This is followed (fol. 93^b) by a reply, beg. אמר מארקוש המשיחיי אחר אשר נשלמו דברי היהודי מלאני לבי לעשות גם אני חבור אחד . . . והנה אתחיל בשם י״ב אותיות; there are only biblical verses.

Abraham ben R. Yoseph ben R. Mosheh די יוסף ן׳ היני made the copy from a very old MS., fin. at Venice on Thursday the 6th of Adar I, 5385=1625.

Greek Rabb. char.; 4to, paper, ff. 100. [Mich. 269 (Ol. 461).]

2147

ס׳ מלחמות ה׳, beg. with the table of contents; no poem.

Or. Rabb. char.; 4to, paper, ff. 53. [Bodl. 58 (Uri 356).]

2148

1. ספר וויכוח, a shorter composition of the preceding number, no division of chapters. On modern title-page, ספר אבן בוחן ר׳ שם טוב בר׳ יצחק ן׳ שפרוט וויכוח; by a later hand, ספר וויכוח אשר חבר רבינו סעדיה גאון . . . (see the next number).

2. Fol. 52^b. A controversial note by R. Ḥayyim ben Yizḥaq.

3. Fol. 53. Notes of the same contents, beg. אלה דברי הכופר אתם אומרים בעלינו לשבח.

4. Fol. 57. A fragment of the נצחון (No. 2159).

The copy was fin. the 28th of Elul 5472=1712.

Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 70. [Opp. 581 (Ol. 1168).]

2149

1. תשובת רבינו יחיאל מפריש אודות הויכוח, R. Y'ḥiel's (of Paris) controversy with Donin (fuller than the edition), with notes and an appendix (incomplete) by the copyist Abraham Sh'muel Bacharach (grandfather of the author of the חוות יאיר, fol. 7 marg.)

2. Fol. 18. [מלחמות ה׳, No. 2146], beg. with אמר המחבר רב סעדיא גאון ז״ל. At end is No. 2 of the preceding number.

3. Fol. 90^b. ס׳ נצחון (No. 2159), no preface, beg. with the index of יום ראשון, ends with יעלה.

4. Small fragments of controversy: *a* (fol. 242). Short notes, the second of which beg. שמעתי מן החבר

ר' קאבילמן שי' בר שמעון צבי ז"ל שאל מהרר' אהרן לוריא שי'; *b* (fol. 246). A letter addressed by an anonymous author to one of his young friends, beg. . . . יי אלהי אהובי הנכבד לעורר מעלתך אל למוד התורה וכתבי הקדש בהיותך אצלי באחרונה וללכת בדרכי השם; towards the end הראיתי לך הטענות שהביא גרינריוס על השאלות; there are marg. notes by a German Rabbi; *c* (fol. 262). נצחון של ר'ד'ק על תהלים, controversial notes on passages of the Psalms, extracted from D. Qamḥi's commentary; *d* (fol. 267). Other notes, extracted from the פענח רזא and the שבט יהודה; *e* (fol. 270). Controversy against the priest Martina in the year 5280=1520; *f* (fol. 274[b]). A letter in Hebrew-German with reference to the conversion of the Jews, addressed by Paul Weider, professor of Hebrew at Vienna in the year 1557, to the Emperor Ferdinand; *g* (fol. 276). דרשת מומר דפראג שנת תק'כ'א למספרם, a controversial sermon delivered by an apostate of Prague in the year 5521=1761 (Hebrew-German).

The copy was made by Liberman Levi; No. 3 was fin. on Saturday night, the 22nd of Kaslew 5207=1446.

Old Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 326.
[MICH. 121 (Ol. 229).]

2150

ספר אבן בוחן, controversial treatise by Shem-Tobh ben R. Yizḥaq בן שפרוט, divided into XII parts (שער, according to the preface in 14 כמנין דוד; see Steinschneider, Cat. Lugd. p. 115 sqq., and the preface to the Fifty-third Chapter of Isaiah, etc., i. p. x). At end of I (fol. 84), אמר מנחם בן שפרוט מכאן ואילך דברי ספר הוויכות אשר חיבר בעל ספר מלחמות ה' וקצרם וסדרם שם טוב המחבר הנזכר וביאר בהם קצת סברותיו. XII (97 §§) is headed באוונגילייוס. No table of contents.

Ital. Rabb. char. (XII is by a later hand); 4to, paper, ff. 175.
[OPP. ADD. 4to, 72.]

2151

ספר אבן בוחן, XV parts. XII as the MS. of Leyden, there is a note (fol. 133), beg. אמר המעתיק יעקב ב'ל'א'א כמ' יוסף גבריאל יונה כשגגה היוצאת מלפני המעתיק; XIII =XII of the preceding number (shorter); XIV is headed בתשובות נואצות מאסטרו אלפונסו המומר; XV, בתחיית המתים (five chapters); XVI, בעניני המשיח (four chapters). At end ובזה נשלם מה שכונתי בזה הספר קראתיו אבן בחן . . .

Ital. Rabb. char.; 4to, paper, ff. 180. [MICH. 137 (Ol. 4).]

2152

1. ספר אבן בוחן, XV parts. I to XII (116 §§)= No. 2150; XIII=XV and XIV=XVI of the preceding number (at end 5145 at טרסונה); XV is headed בסתירת דעות מאישטר אלפונשו המומר אמר . . . אחרי ימי' רבי' מיו' חברי ספר זה אשר קראתיו אבן בוחן היתה עלי יד ה' ויראיני ספר נאצות אשר חבר מאישטר אלפונשו המומר על ספר מלחמות ה' אשר ספרי זה עליו . . ., divided into eight chapters (only three in the MS., incomplete), different from XIV of the preceding number.

2. Fol. 94. Mosheh ben Gid'on's poetical pieces, called אבני שהם, followed by a note in Portuguese.

3. Fol. 108. אגרת אפשרות הדבקות לאבן רשד עם ביאור החכם מאישטרי בידאל ז"ל (No. 1337, 2).

4. Fol. 140. אוצר הכבוד (by another hand), book of 118 negative commandments by J. Giqatilia (מה'ר'י ניקטילייה, according to the same hand, at end); it beg. אתחיל לכתוב טעמי מצות לא תעשה שהם ש'ס'ה כנגד ימות החמה וכנגד ש'ס'ה גידים שברא הק'ב'ה באדם ואנא לא בחכמה דאית בי מכל חייא רזא דנא גלי לי; every commandment is explained rationally and Kabbalistically, the latter being introduced with the words והנני פותח לך שער אורה במצוה זו and וע"ד הקבלה הפנימית.

Owner of No. 3: Yisrael ben R. Perez (?, fol. 140).

No. 1 (Ol. 3), Old Germ. curs. char.; No. 2 (Ol. 7) and No. 3 (Ol. 10), Span. Rabb. char.; No. 4 (Ol. 18), Ital. Rabb. char.; 4to, paper, ff. 256. [MICH. 119.]

2153

1. כלימת הגוים (by Profet of Perpignan? see No. 2155), with the following introduction (name injured), זה הקונטרים יסד חכם גדול ומופלג שנאנס תחת השמדות והגזירות העצומות נגזרו בעונותינו שרבו כמו רבו להשמיד להרוג ולאבד ולשלול שלל ולבוז בז וה[תחילו] הגזרות בשביליא ותחת אשר היתה קהלה גדולה לצבי ולעטרה . . . אשר הפך ה' למלח ולגפרית ושב וזעם על ארץ הברית ונתפשטו הגזרות הנ"ל בקהלות גדולות מספרד וגם עלינו בקטאלונייא עברו על ראשנו המים הזדונים מכל העניינים הנ"ל שנת מה חרי אף הגדול הזה והחכם הנזכר בחכמתו רצה לחקור . . . Marg. notes. After the twelve chapters follows an appendix containing four polemical §§, headed תשובה.

2. Fol. 30. Hananyah Rieti's [מנחת חנניה] with comm. (see No. 1184). *a*. פסח (headed קערת כסף): 1. למצות מצוה שאב המים, followed by the Haggadah; 2. אתה האל עושה פלא (א"ב and acrostic, headed פזמון על מכת בכורים); 3. יוצר I) אזמר וקול ארים) אנעים; 4. רשות לברכו) חושים נחלץ) יוצר II) ואחדש אמרים); 5. רשות לנשמת) חושו נא קדושי עליון). This was finished Nisan 5389=1629. *b* (fol. 118). קינות: after introductory alphabetical pieces; 1. אריד בשיחי ואהימה; 2. אבכה מעוני וצרה גולת יהודה; 3. חברים נאספים; 4. ואבכה במר נפשי. *c* (fol. 134). [הספדים]: 1. הכמות לא ניב לו ימות, on the death of Sh'muel מארלי, Tebheth 5376; 2. משה נקרא לפני אל קזים, on the death of Mosheh, Abh 5377; 3. איכה הועם זהב (loose leaves), on the death of M'naḥem 'Azaryah, the last two are signed by Y'hoseph Mord'khai, the author's son; 4. בכה תבכה נפשי, on the death of his second wife בילהרוסה (daughter of R. Yoseph Levi), Tuesday the 8th of Nisan 5374. *d* (fol. 139). שיר לט"ו בשבט) חכמינו הנבונים), composed on Wednesday the 20th of Abh 5379. *e* (fol. 142). שיר זקונים) אל אל אתן שבח תודה), composed for his sixtieth birthday, שושן פורים 5381.

No. 1 (Ol. 341), Ital. Rabb. char.; No. 2 (Ol. 473), Ital. curs. char.; fol., paper, ff. 147. [MICH. 559.]

2154

כלימת הגוים, like No. 1 of the preceding number; the appendix is headed תשובות באנשי און.

Ital. Rabb. char. with vowel points; 4to, paper, ff. 31. [Opp. 589 (Ol. 1176 A).]

2155

כתב אל הגאון ן׳ חסדאי ז״ל חברו מאשטרו פרופייט מפרפיניייאנו אשר עליו ג״כ עבר חרב ההמרה אף באונס כמבואר מידי בספר פי׳ האגרת ההיא, Profet of Perpignan's letter to Ibn Ḥasdai, identical with the preceding number, but without the poem at beg. and without the table of contents. Lacuna from end of 11 to end of 12.

Ital. Rabb. char.; 8vo, paper, ff. 32. [Caps. Or. F. 4.]

2156

1. *a.* Profet Duran's letter, with Yoseph ben Shem-Tobh's comm.; *b* (fol. 25). Maestro Astruc Remokh's letter, with S. Bonfed's answer; *c* (fol. 28b). אל אלקי הרוחות and אל מי תדמיון; the work is preceded by 'Aqrish's preface (see the edition of Constantinople); *d* (fol. 29). Comm. on the letter אגרת של מעלה, by one of Ephodi's pupils.

2. Fol. 31. דברי שלמה, notes on passages of the Bible and the Midrashim by Sh'lomoh Shalom (?, fol. 33).

On fol. 32 are births of the author's sons from the years 5503 to 5522=1743 to 1762.

No. 1 (Ol. 9), Ital. curs. char.; No. 2 (Ol. 140), Or. curs. char. (autograph); 8vo, paper, ff. 152, (blank leaves.) [Mich. 27.]

2157

1. Profet (פרופייט) Duran's three answers to Maistre Meir Crescas: *a.* On Abraham ibn 'Ezra's chapter in connection with the number *seven*, beg. after introductory words, כי קצת מה ששאלת סובב על נתינת הסבה למה שתיחד התורה האלהית השביעיות בהרבה ממצוותיה; *b* (fol. 8b). On the immortality of the soul, beg. ראשונה אם לפי אמונתינו יש שם השארות וישועה נצחית לנפשות מה ואם יש שם ג״כ עונש וצער וכרת נצחיי לנפש החוטאת חטא מה שנית אם הנכרתים והנענשים לנצה יושעו; *c* (fol. 10b). On a passage of Abu Aflaḥ's ס׳ התמר (see MS. Paris 1016, 2), beg. שאלתני האח הנכבד הפירוש על דבור אחד כתוב בס׳ התמר ז״ל הלבבות יטו אל החפץ.

2. Fol. 13. A poem of twenty-six lines, beg. תוך גן שיר נחמד חרות על אבן שיש, headed נשימות תענוגי ארץ בבית חצר מות אשר במנטובה ק׳ק׳י ממעל לכיור לרחוץ ממנו הידים בשובם מהלואת המת.

3. Fol. 14b. Four epitaphs from the cemetery at Toleda: *a.* R. Yizḥaq ben R. Abraham hal-Levy, died 5032=1272; *b.* Don Sh'lomoh Gracian, 5077 (see Archives des Missions Scientifiques, 1868, p. 432, to be read גדול מרבן ר׳ שלמה גרסיאן זכר צ״ל בן משה); *c.* R. Yoseph ben R. Barukh אב רב אליה, 5084; *d.* משטרי ביד אל בנפוש ז״ל (Maestre Vidal Bonnefoux), Dominatio mea in manu Dei in abundantia sit memoria ejus.

4. Fol. 15. 'Immanuel's explanation of Ecclesiastes vii.

5. Fol. 17. Diwân of Y'hudah Aryeh of Modena, beg. with 7, end wanting (?).

Nos. 1 to 4 were copied by Zalman Stern, from a MS. of Reggio's collection, for Ḥayyim Michael at Hamburg, dated 3rd of February 1842.

Nos. 1 to 4 (Ol. 738), Span. Rabb. char.; No. 5 (Ol. 759), Ital. Rabb. char. (autograph); 4to, paper, ff. 89. [Mich. 528.]

2158

1. R. Mosheh hak-Kohen's ספר עזר האמונה (No. 1999, 4).

2. Fol. 82. ספר כלימת הגוים (No. 2153).

The copy of No. 1 was fin. on Friday the 28th of Nisan 5332=1572.

Ital. Rabb. char.; 4to, paper, ff. 108. [Opp. Add. 4to, 74.]

2159

[R. Lipman's נצחון]. At end a poem, beg. יחיד יחידתך אליך תאבה, with the acr. of יצחק בר משה חזק.

Old Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 123. [Mich. 164 (Ol. 524).]

2160

ספר הנצחון, beg. of the preface wanting (fol. 2 ought to be after fol. 11). At end is a poem of six lines, beg. יעלה יצלה מצדיק רבים (acr. of יומטוב), headed ויהי כאשר נמרתי פשר . . . On marg. of ff. 141b and 142 is a polemical note by a later hand.

Written by hal-Levi מולין for R. Barukh ben R. Mosheh, fin. at Ulm, on Friday (בערב יום נפישה) the 17th of Marḥeshwan 5205=1444.

Owner: Mord'khai ben Ahron מילהזין.

Germ. Rabb. char.; fol., paper, ff. 142. [Opp. 145 (Ol. 940).]

2161

[ס׳ נצחון], beg. wanting, without the epilogue.

Germ. curs. char.; 8vo, paper, ff. 97, (the first and last leaf obliterated.) [Opp. 719 (Ol. 82).]

2162

[ס׳ נצחון]. without the preface. At end is the poem beg. יעלה and a piece beg. שומע תפלה עדיך כל בשר יבואו, containing explanations of anthropomorphical expressions occurring in the Bible; the author quotes his ס׳ נצחון and his ס׳ האשכול. At end כה תפלת חותם טביומי.

Written by אייזק מנורבערג at אייטן ועלדן במדינת פייארן for his son Ḥayyim, fin. on Friday the 7th of Marḥeshwan 5186=1426.

Old Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 83. [Opp. 592 (Ol. 1178).]

2163

1. ס׳ נצחון without the preface, ends with Isaiah.

2. At beg. of MS. are a few leaves in 8vo (modern hand), containing a part of Loqmân's fables and some ethical sayings, both in Arabic.

No. 1, Germ. curs. char., 4to; No. 2, squ. char. with vowel points, 8vo; ff. 136 and 14. [Bodl. 469.]

2164

1. הוראת בעל דין, controversial treatise by Don David Nasî at Candia, brother of Yoseph Nasî, author of בן פורת יוסף. The author composed it in the year 5190=1430, in the house of השר פראנסיסקו בינטיווליו. It is divided into two parts: *a*. לקיים י״ג עקרים מהאוונגיליאום; *b*. ט׳ עקרים יסודי אמונת ישו.

2. Fol. 32. ס׳ אלפרגאני, compendium of the al-Magest, translated by Yaqob Anatolio. The last chapter (fol. 71) is headed בהתחלפות הימים והלילות.

3. Small pieces: *a* (fol. 73). Comm. on ל״ב מדות של ר״י הגלילי; *b* (fol. 76). Comm. on י״ג מדות של ר׳ ישמעאל; *c* (fol. 99). Methodical rules for the Thalmud, extracted from the הליכות עולם; at end כל זה נמצא כתיבת יד הג׳ כמהרר׳ ידידיה ז׳ל׳ה׳ה מרירגו (?) בשם הגאון כמה׳ מנחם ז׳ל׳ה׳ה מקירו בנולו; *d* (fol. 118). The names of the Thannaim in alphabetical order; *e* (fol. 121). Fifteen §§ (דרכים) on Thalmudical methodology; the author quotes ר׳מ׳ב׳ן; *f* (fol. 127). Notes on grammar and on rhyme; the author quotes the ס׳ הפרדס; *g* (fol. 130). The names of the Thalmudical treatises; *h* (fol. 137). A cyclical table wherein the year 5334=1574 occurs; *i* (fol. 139). Formulae of civil documents.

The MS. was fin. the 2nd of Elul 5368=1608.

No. 1 (Ol. 183), Span. Rabb. char. (modern); No. 2 (Ol. 48), Span. Rabb. char.; No. 3 (Ol. 78), Ital. curs. char. (*h*. squ. char.); 8vo, paper, ff. 259. [Mich. 259.]

2165

Abraham Farizol's מגן אברהם (at end of preface ויכוח הדת), seventy-one chapters. There are more chapters than in the other copies, viz. *a*. על ענין הרבית; *b*. Sa'adyah ibn Danân's comm. on Isaiah lii. 13 to liv (printed); *c*. על אמונת הישמעאלים. On fol. 71 is the index.

The copy was fin. ובא לציון גואל לפ״ק.

Ital. Rabb. char.; 4to, paper, ff. 101. [Mich. 284 (Ol. 412).]

2166

Abraham Farizol's ויכוח הדת, thirty-three chapters.

Span. Rabb. char. (modern); 4to, paper, ff. 28. [Bodl. 87 (Uri 354).]

2167

1. ספר אחיטוב וצלמון, identical with No. 1372, 3. At beg. is a poem of fourteen lines in praise of the author Mathathyah and his book, which is called here תשובות המינים. The first letters of the hemistichs give the scribe's name (שמי ומשפחתי): יאקב בהמברגלאלפקליפ שנת תקא הששי. He states that his copy was made from a MS. dated 5306=1546.

2. Fol. 23. R. Y. Lorya's עץ חיים, preface followed by ש״ב ת״א (נקודים) and ש״ג (פרצוף).

No. 1 (Ol. 43), Germ. curs. char. (the poem square and Span. Rabb. char.); No. 2 (Ol. 594), Ital. curs. char. (by two hands); 4to, paper, ff. 58. [Mich. 534.]

2168

1. [ספר אחיטוב וצלמון.]

2. Fol. 21. Casuistic notes on Shulḥan 'Arukh, part Oraḥ Ḥayyim (end wanting), beg. כמורא בשר ודם פי׳ שהדי כשאדם עובד עבידה אמר שלא ידאני אדם ועושה בסתר; on fol. 22b. הקשה הדר׳ אברהם ז״ל אות׳.

3. Fol. 56. אור הגנוז, commentary on passages of the Zohar, by Nathan (on title-page, Yoseph Nathan) Nat'a Ḥazan ben R. Mosheh Naphthali Hirsch האמידשלק, beg. (התחלת הכתיבה) on ר״ח גיסן, 5408=1648.

4. Fol. 104. כללי ההגיון חיבור ר׳ דוד בן ר׳ יום טוב המכונה בן בילא ממלכות פורטוקאל, David ibn Bila's treatise on logic, beg. כוונתי . . . ואומ׳ שהסוג הוא נאמר על שלשה דברים על האב שהוא התחלת היחס לכל יוצאי ירכו, incomplete, as stated by the copyist. The last page has notes, headed טבעיות.

No. 4 was copied by Nathan Ashkenazi.

No. 1 (Ol. 41), Germ. curs. char.; No. 2 (Ol. 97), No. 3 (Ol. 31), Old Germ. curs. char.; No. 4 (Ol. 342), Span. Rabb. char.; 8vo, paper, ff. 129. [Mich. 88.]

2169

ספר אחיטוב וצלמון (at end סליקו תשובות המינים), beg. wanting. At end a poem of twenty lines (א״ב) and the name of the author in full.

The copy was fin. in the year 5440=1680.

Old Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 33. [Opp. 571 (Ol. 1158).]

2170

1. Yizḥaq ben Abraham Troki's ספר חזוק אמונה, identical with the edition of 1857.

2. תשובת המינים, polemical notes, chiefly extracts: *a* (fol. 91). On passages from the Pentateuch, Joshua, and Judges from the book יוסף המקנא (?, MS. Paris, No. 712); *b* (fol. 93). On passages from the other books of the Old Testament and the Gospels; *c* (fol. 95). David Qamḥi's notes on passages of the Psalms.

3. Fol. 97. Mathathyah ben Mosheh's אחיטוב וצלמון (No. 2169), followed by a poem, beg. אנה אני מוליך בשתי וחרפתי (אב and ?חזק).

4. [ספר המספר], treatise on arithmetic and algebra, beg. לידע ולפורט ספר המספר שיש בו ט׳ שערים; there is a note (fol. 117), beg. נראה למהרר׳ וייזל. At end a § beg. שאלה מפי הרר׳ ישראל מפראג.

5. Fol. 124b. A fragment of el-Ḥarizi's אגרת לשון הזהב.

6. Fol. 127. Novellae on the tractate M'gillah of the Bab. Thalmud; fol. 175 is headed בס״ד מה ששמעתי מהרב המאור הגדול גבריאל א׳ב׳ד דקק נ״ש במדרש מגלה.

Nos. 1 to 4 were copied by Y'huda (Löb) Sofer; No. 1 was fin. on Wednesday the 17th of Abh 5405=1645.

Nos. 1 to 4 (Ol. 248), Old Germ. curs. char.; No. 5 (Ol. 281), Germ. curs. char. (2 coll.); fol., paper, ff. 177. [Mich. 440.]

2171

ספר חזוק אמונה, fin. on Monday the 13th of Siwân 5365=1605. At end there is a polemical note (by a later hand), beg. ר״ת מפסוק אם בחקתי תשמרו ועשיתם

אתם בשם חנן בישא שנתן הודאה ושבח למקום קודם מותו שישב על הגשר בק״ק ווינא כדרך המחזרין על הפתחים.
The copy was fin. on Friday ר״ח טבת 5378=1617.

Old Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 202.
[Opp. 582 (Ol. 1169).]

2172

1. (modern title-page ספר הנצחון (נקר׳ תקון אמונה שחבור החכם הכולל מהרר יצחק קרוא (so) ז״ל. The same as the preceding number, but without the prefaces; there is only an extract from the author's preface.

2. Fol. 98. תולדות ישו (printed).

3. Fol. 103. A poem of five lines, beg. אשרים וחמנים (acr. of אברהם), headed שיר שחבור ר׳ אברהם בן עזרא.

The copy was made by שלימל ben R. Yizḥaq בעבינא; the first part was fin. on Friday the 8th of Tebheth 5331; he states ותדע אתה המעיין שהעתקתי רוב אילו הדברי׳ והמאמרי׳ מהעתקת המעתיק האחרון החכם שימון בודנייא שהעתיק הביבליאה נוצר׳ בזמנינו זה לזה ר״ל בשנת אלף ת׳ק׳ע׳ב למנינים (so) והיא ההעתקה היותר צודקות (so) מהעתקות המעתיקים אשר היו לפנינו. He began the second part in the month of Thammuz, and fin. it on Tuesday the 2nd of Abh 5375; he states ואתה אנוש כערכי אם תמצא איזה שגיאה אתי׳ תלין כי העתקתי זה הספר כולה תוך י״ב ימים בגניבה ובמהירות רב ובסודי סודות בבית איש נכבוד (so) ויקר מאד.

Owner: Yoseph ben R. Mosheh Pick דק״ק נ״ש.

Old Germ. curs. char.; 8vo, paper, ff. 106.
[Opp. 749 (Ol. 371).]

2173

1. צריח בית אל, [Mord'khai Luzzatto's] Hebrew translation of Abraham Guer's (of Cordova) 'Fortalezza del Judaismo y confusion del estraño' (see the preface to the Fifty-third Chapter of Isaiah, etc., i. p. xiv), fifty-two chapters.

2. Fol. 82. שאלות על סדר שצם חנכל, astrological treatise, beg. אם יהיה שבתי ביתד והוא חזק מאד; the בתים are introduced (fol. 93), אמר החכם רבי יאודה המחבר; other §§ beg. אמר אבו זכריה and אמר אבו סעיד. The treatise is preceded by the index of ninety-seven שאלות.

3. Fol. 155. Casuistic Responsa and Novellae by Ḥayyim Shalom hak-Kohen מעלי, dated 5381 to 5428 =1621 to 1668; some are signed Nisim Shabbathai and Abba-Mari hak-Kohen hag-Gadol.

No. 1 (Ol. 733), No. 2 (Ol. 780), Span. Rabb. char.; No. 3 (Ol. 791), Or. curs. char. (by different hands); 4to, paper, ff. 290.
[Mich. 356.]

2174

Marco Lipmano's answers (chiefly of a controversial character) to Maestro (also החכם) Crescas Meir לבוטונט׳: *a*. Beg. (without heading) מי זה עולה מן המדבר; *b* (fol. 13). Beg. הנה לי ימים רבים הגע הגיעי לי כתביך, dated Venice, the 14th of May; he says (fol. 15b), והנה סברתי מאומה היהודית כל מי שנתחכם מהם ולא הוקשה עורפו הרע הוא יועתק אל דתינו הקדושה תראה למאי׳ פבלו שהוא ככוכב בשמים אשר אשר היה מכונה דון שלמה הלוי תראה למאי׳ אוטראט (?) שהוא ראש החכמים אשר היה מכונה פרופיית תראה לרעך מאי׳ אנדריאה בינידיטו אשר היה מכונה מאי׳ שלמה לוי כולם הועתקו אל דת האמת; further on (fol. 16), והנה נעשתי מושל לעיר צווידיל דיבילון אין שום דבר שרחקו מויניסיאה נ׳ מילין; *c* (fol. 16). Beg. כל כך מסוגל, headed כתב ראשון; *d* (fol. 16b). Beg. בשנתי עוררני כתביך, headed כתב שני; he mentions אודיעך שר׳ שמואל כבר נסע מפה אל עיר קוריאה; it is dated Venice, the 30th of May.

At beg. by a recent hand, שלשה איגרת מן החכם מארקו ליפמאנו אל החכם קראקש מאיר ז״ל.

Ital. Rabb. char.; 4to, paper (some vellum), ff. 18.
[Mich. Add. 30.]

2175

[כבוד אלהים ?], controversial treatise of seventeen chapters (end wanting); the first is headed יבאר ומבטל על ביאת יש״ו כי הם אומרים שבא להשלים התורה ולכפר עון של אדם, the seventeenth שאלות נגד האוונגיליאוש. The first part of the sixth chapter (on Isaiah liii) which is headed ביאור על פסוקי ישעיה is identical with the MS. of Parma (De-Rossi 75) and with that of the Beth-ham-Midrash at Amsterdam (see the preface to the Fifty-third Chapter of Isaiah, etc., i. p. xii).

Span. Rabb. char. (modern); 4to, paper, ff. 202, (without the blank leaves.)
[Bodl. 88 (Uri 353).]

2176

[כבוד אלהים ?], the first chapter and the beg. of the second wanting; shorter, especially towards the end. It is followed (fol. 76b) by other polemical notes.

Ital. Rabb. char.; 8vo, paper, ff. 87. [Mich. 10 (Ol. 231).]

2177

מעשה ישו, beg. בבית שני בימי טיבראיאנוס (copied from Cod. De-Rossi 96).

Ital. curs. char.; 8vo, paper, ff. 7. [Opp. Add. 8vo, 21.]

2178

מעשה ישו, beg. בשנת חמש לאלני מלכה.

Ital. curs. char.; 8vo, paper, ff. 8. [Opp. Add. 8vo, 20.]

2179

ס׳ וויכוח יהודי ונכרי, controversial treatise of twenty §§, headed נכרי and עברי. The short preface is signed Yair ben Shabbathai מקורייוט; the book is dedicated to 'Immanuel B'rakhyah ben R. Yizḥaq of Fano. At end is the index.

Or. curs. char.; 8vo, paper, ff. 112. [Mich. 80 (Ol. 230).]

2180

Controversial treatises.

1 (beg. wanting). Beg. מושל במלכותו א״כ עדיין המשיח לא בא. הב׳ שבזמן המלך המשיח תהיה אמנה אחת בעולם; the author wrote whilst Hungary was under the dominion of the Sultan (fol. 4b).

2. Fol. 17. A compendium of R. Lipman's נצחון. The preface beg. שמו של מלך המלכים הק׳ב׳ה ית׳ שמו שסעדני לגמור העשרים וארבע ספרים. The date of פסח (פטר) is here the 14th of Elul 5159=1459; the passage beg. ובע׳ו׳ה מן הרשע at end of Nizzaḥon is here at the beginning. There are many glosses, headed הג׳ה׳ה sometimes. The glossator quotes on fol. 64[b]. (see No. 2172) הג׳ה׳ה מס׳ח׳א וכן תרגומה להם המעתיק שימן בודני בספר ירמיה. After the Pentateuch the glossator gives (fol. 45) a chapter of controversy against the Qaraites, beg. after the introduction, wherein R. Eli'ezer Ashkenazi's מעשה תורה is quoted; follows ועתה בני שמעו לי הטו אזנכם לאמרי פי שנת ש״ן לפ״ק פה העיר הגדולה ק״ק ווילנא נקרא נקראתי פני קרא אחד. On fol. 110 the compiler gives controversial extracts from the book of a Qaraite [Yizḥaq Troki] on passages of the gospel, with his glosses.

3. Fol. 142. Z'kharyah ibn Saruq's comm. on Song of Songs (incomplete; copied from the edition?).

Old Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 169. [Opp. 593 (Ol. 1179).]

2181

כתאב אלרסאייל לרב רבינו מאיר הלוי ז״ל בר׳ טודרוס הלוי זל׳ה׳ה מטוליטולה הנודע בשם אבו אל עפיה, correspondence between R. Meir hal-Levi with Rabbis of Provence (printed).

Owner: Shim'on Rabbâ.

Syr. Rabb. char.; 4to, paper, ff. 101. [Opp. Add. 4to, 36.]

2182

1. Abba Mari's ספר מנחת קנאות, divided into 120 letters, with the אגרת ההתנצלות (incomplete). Annexed are the other letters copied from the MS. of Parma by Alexander Segre, and collated with Halberstam's MS. (see Hist. Litt. de la France, t. xxvii. p. 652 sqq.)

2. Fol. 76. מעדני מלך, Y'd'ayah P'nini's treatise on chess.

No. 1 (Ol. 477), No. 2 (Ol. 485), Span. Rabb. char. (modern); the Parma letters Ital. curs. char.; fol. and 4to, ff. 79. [Mich. 596.]

2183

1. Y'd'ayah P'nini's (אנבונים אברם) כתב ההתנצלות (printed).

2. Small ethico-philosophical pieces: *a* (fol. 61). Headed אלו הדברים אשר מצאתי מחכמת אריסטו; *b* (fol. 62[b]). ואלו מאמרי אלו מוסרי אפלטון החכם; *c* (fol. 66). אלו מאמרי פתוחי אריסטוטלי החכם הנז׳ לעיל; *d* (fol. 67[b]). זכרון קבוצי הפילוסופים חותמות הפילוסופים; *e* (fol. 68[b]). ; *f* (fol. 76[b]). אלו מוסרי אמירום; *g* (fol. 77). El-Ḥarizi's ס׳ מוסרי הפילוסופים (only the beg.)

3. Fol. 78. Calendar (beg. and end wanting, stained), wherein the י״ד שערים and the poem משכן שני ומצורעים with a comm. occur.

Colophon of No. 1: אני בנימין בכמר׳ עמנואל ישרו מנורצי כתבתי . . . אל המפואר תפארת הבחורים כמר דוד יזייא אחי השני ובעל בריתו בכמר יואב עמנואל דוד וב״ב יש״רו פנצי מארייו . . . ותהי השלמתו פה ארייו בתשעה לספירה שנת ר׳ל׳ז.

Span. Rabb. char.; 8vo, paper, ff. 105. [Mich. 34 (Ol. 353).]

2184

A casuistical controversy in questions and answers between R. Eliyyah Blin and R. Naphthali (Hirz) ben Gershom at Worms in the year 5338=1578. A part of it is in Hebrew-German. At end an entry of betrothal (תנאים) of the year 5355=1595.

Old Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 78. [Opp. 322 (Ol. 685).]

2185

1. Y'hudah Aryeh Modena's שאגת אריה (printed under the title of ארי נוהם). The preface of the edition forms in the MS. the beg. of the first chapter. It is divided into three parts, of 10, 13, and 8 chapters. No date at end.

2. Fol. 26. His בן דוד, treatise against the belief in metempsychosis, addressed to Yoseph חמיץ.

3. Fol. 32. W. Heidenheim's letter (in German) to Schmidt, wherein he enquires if the ס׳ ההוייה וההפסד (see No. 4) had been published in any other language except in Hebrew; Schmidt answered that it had been printed in Latin.

4. Fol. 33. [באור ן׳ רשד מספר הויה [וה]פסד לארסטו], Averroës' intermediate comm. on Aristotle's 'De Generatione et Corruptione,' translated by Qalonymos (No. 1381, 5. The date is here 77=1317).

5. Fol. 83. ביאור אבן רשד לס׳ אותות העליונות, the Hebrew translation of Averroës' intermediate comm. on Aristotle's 'De Meteoris' (No. 1374, 3), four books (incomplete).

Nos. 1 to 3 (Ol. 69), Ital. curs. char., paper; No. 4 (Ol. 73), Span. Rabb. char., paper and vellum; 4to, ff. 147. [Mich. 497.]

2186

His ארי נוהם (many variations from the edition), with a small preface and notes by Y. S. Reggio, who prepared it for an edition.

Span. Rabb. char. (Reggio's autograph); 4to, paper, ff. 49. [Reggio 34.]

2187

1. ס׳ שאגת אריה (ארי נוהם), like the edition. The copyist (ש״ת) states at end that the author, like Maimonides, was finally converted to believe in Kabbalah. Eli'ezer ben Sh'lomoh of Lithuania adds that he did not find the fact in Y. Modena's autobiography, called חיי אדם.

2. Fol. 43. Ḥizqiyyah bar Ḥalafta's (הצרמיל) comm. on Petrus Hispanus' 'Tractatus,' composed in the year 5080=1320. The comm. quotes Ibn Gabirol (fol. 51. לפי אבי שומרון בספר מעיין חיים); Averroës; Maimonides; Mosheh ibn Thabbon's comm. on Canticles; דומה למה שכתב אישורי בס׳ הנקרא כלל הטובים (fol. 63[b]); בואיסי בס׳ החלוק; Yizḥaq hay-Yisraeli; כמו שכתב יואן דשנטאמאן פרק י״ד כי אב הארימאן (fol. 110);

כן כתב ארסטו בס׳ הנפש ואלנמרוש בס׳ תנועת הלב וקושטובליש בס׳ הבדלי רוח הנפש (fol. 120).

3. Fol. 129. Mord'khai Comtiano's (כומטיאנו) comm. on Maimonides' logical treatise, based on M. Thabbon's Hebrew translation (beg. and end like MS. of Paris 681, 4), composed at the request of his friend R. Yiẓḥaq Ẓarfathi. This is followed by the alphabetical index of technical terms (here כומטיינו).

The copy of No. 2 was made at נידרו, fin. the 14th of Sh'bat 5229=1469.

Owner of No. 2: Gershom ben Qalonymos נווירה.

No. 1 (Ol. 314), Ital. curs. char.; Nos. 2 and 3 (Ol. 81), Span. Rabb. char.; 8vo, paper, ff. 168. [MICH. 314.]

2188

1. מכת בכורות, 'Immanuel Richi's (ריקי, of Ferrara, dwelling at Finzi de Modena) defence against the book תוספת בכורי קציר, containing a decision (על נגון ברכת כהנים) by Pinḥas Ḥai 'Anaw (pupil of Yiẓḥaq Lampronti), 5475=1705. There are Responsa on the subject by contemporaries.

2. Fol. 50. Minhagim according to Abraham Klausner (beg. wanting), according to the colophon.

3. Fol. 90. A treatise of similar contents, on the margin occurs often בורנקבארט, the year 5292=1532 is mentioned on fol. 102. Ibid. בק׳ק׳ו תקנו הצבור איזה תשובה מחמת שהעיר בא במצור ובמצוק בע״ה והיתה סוגרת ומסוגרת. On fol. 132 is a Hebrew-German vocabulary.

Owner of No. 3: Meir ben Abraham hal-Levi Shalit, who received it as a present from his father at גיילנהויזן, Iyyar 5292 (fol. 132b), followed by births and deaths of members of his family from the years 5291 to 5319.

No. 1 (Ol. 457), Ital. curs. char. (autograph?); No. 2 (Ol. 466), Germ. Rabb. char.; No. 3 (Ol. 468), Old Germ. curs. char.; 4to, paper (No. 2, vellum), ff. 143. [MICH. 117.]

2189

ס׳ גחלי אש, documents on the controversy in connection with R. Yonathan [Eibenschütz] at Hamburg-Altona, collected by R. Yoseph Präger, three volumes. In the second volume two printed documents are to be found: *a*. A poem by Ahron Fuld, dedicated to M. Crémieux on his return from Egypt; *b*. שפת אמת ולשון זהורית (Altona 1752) on the same controversy.

Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 137, 215, 72. [MICH. 106-108 (Ol. 129-131).]

2190

1. אגרת פורים (modern title, תורת הקנאות) by י׳ע׳ב׳ץ (Yaqob Emden).

2. Fol. 88. Casuistical Responsa of Mosheh לק׳א׳ב (Katzenellenbogen), his sons, and other contemporaries.

No. 1 (Ol. 12), No. 2 (Ol. 789), Germ. curs. char. (from fol. 42 blank leaves); fol. and 4to, ff. 299. [MICH. 618.]

2191

סלע המחלקות, judicial controversy (in Hebrew and Italian) against M'naḥem Pesaro of Florence, who went to Rome in the year 5471=1711 and left the place without having paid the local taxes. From fol. 22 on some other matter, in Italian (Rom. char.), occurring in the year 1693.

Ital. curs. char.; 4to, paper, ff. 50. [MICH. ADD. 63.]

2192

1. מקור ברוך קטן, Barukh ben Elqanah's (Naumburg) treatise for the defence of the Hazanim against an anonymous adversary, composed in the year 5510=1750. It is preceded by a letter of R. Tebli Scheyer, Rabbi of Mayence, dated Sunday the 10th of Elul 5533=1773, in which he gives the title of חבר to Yaqob, the author's son.

2. Fol. 9. Agadic Novellae of the Pentateuch, by Yaqob ben Barukh, fin. in the year 5534=1774 at Mayence.

3. Fol. 89. קצת חידושים על פי׳ התורה לר׳ש׳י, Abraham ben Mosheh ben Abraham hak-Kohen's comm. on Rashi on the Pentateuch, beg. after the small preface, אמר ר׳ יצחק . . . הקשה הרמ׳ב׳ן בפי׳ הפרשיות שלו מבואר נגלה הוא שיסוד תורתנו הקדושה, ends (section מסעי) והכא משמע שהר ההר הוא מארץ ישראל כדכתי׳ תתאו לכם הר ההר. The author quotes Don Sh'muel ibn Shoshan (No. 201) and R. Y'ḥiel bar Yoseph; the word מוניטין (Midrash Rabba לך לך) is rendered by דֶוִויסָה. There is no comm. on the following Sidrâs: ויצא, וארא to תצוה, ויקהל פקודי, צו, and במדבר נשא. The copyist added some remarks of his own; on fol. 102, ואני המעתיק שמעתי בזה מפי מאור הגולה כמהרר אברהם הכהן יצו בשנת ר׳ע׳ח לפ״ק פשט הגון; on fol. 102b, טרם אכתוב יתר החדושים אשר אתי מפרשת כי תשא עד אלה מסעי בחרתי לכתוב הנה דרשה יפה וחמודה אשר שמעתי מפי החכם הנעלה כמ׳ה׳ח׳ר משה בזולה יצו׳ בשבת משפטים.

4. Fol. 108b. חידושים על מעשה יונה מספר הזוהר, extracts from the Zohar concerning the book Jonah.

5. Fol. 110. R. Yoseph Giqatilia's (בן גִיקאטיליא) comm. on the Haggadah.

6. Fol. 123b. Agadic treatise on עשרה מאמרות, עשרה דברות, and עשר מכות, beg. בעשרה מ׳ . . . הודיעונו בכאן חכמים ז״ל כמה כח יש באדם לאבד את העולם.

7. Fol. 127b. קצת חדושי הדרשה שדרש המאור הגדול כמ׳ה׳ר׳ר׳ אברהם הכהן יצו׳ בי״ט ראשון דעצרת ר׳צ׳ד פה פירא, a homily by Abraham Kohen, beg. תורת ה׳ תמימה זה אמרו דוד המלך ע״ה כנגד דבור אנכי. This is followed by short notes—*a*. Of R. Yoḥanan טריווש; *b*. On a passage of the Zohar. Next come (fol. 130b) two liturgical pieces, beg. יום אמוניך מקדימים בתפלה and אב מלא רחמים, and the colophon of the כד הקמח (ed. Constantinople, 1515), followed (fol. 132) by a poem of R'fael Sh'lomoh hak-Kohen.

8. Fol. 132b. זה השער בפי׳ האותיות, a Kabbalistical fragment on the letters of the alphabet, beg. והוא סוד מהסודות ומי שידעם ידיעה נכונה שלמה.

9. Fragments: *a* (fol. 137). Headed בספר ילקוט סימן ת׳צ׳ט קומי אורי בשם פסיקתא רבתי וזה לשונו; *b* (fol. 138). בספר אבודרהם בפי׳ תפלות וז״ל.

10. Fol. 141. באור פרשת הנה ישכיל עבדי אל הקדוש

אנשלמה אסטרוק, En Sh'lomoh Astruc's (Salomon, son of Astruc) comm. on Isaiah lii. 13 to liv (printed).

11. Fol. 142b. On the same chapter, by Nahmanides (printed).

12. Fol. 144. En Sh'lomoh Astruc's (אשטרוק, of Barcelona) comm. on Psalm cxix.

13. Short notes: *a* (fol. 146b). On passages of the Pentateuch and of the Thargum (Halakhic); *b* (fol. 148b). Of the Zohar, followed (fol. 149b) by extracts from Mosheh de Leon's books and from Giqatilia's שערי אורה.

Owners: of No. 2, Sh'muel ben R. Mosheh Manheim; of Nos. 3 to 13, איש ג"ר.

No. 1 (Ol. 504), Old Germ. curs. char.; No. 2 (Ol. 269), Germ. curs. char.; No. 3 (Ol. 289), Ital. Rabb. char.; 4to, paper, ff. 151. [Mich. 500.]

2193

Extracts from the historical books of the Old Testament: *a*. דברי מלכות בית דוד מחברים מן שני ספר מן ספר חשלישי מהמלכים וראשון דברי הימים; *b* (page 57). דברי מלכות שלמה וראשון דברי הימים מחברים מן ספר השלישי מהמלכים ושני לדברי הימים; *c* (page 81). . . . דברי מלכיות, history of the other kings up to Zedekiah.

Squ. char. (modern, Gagnier?); 4to, paper, pp. 164, (without the blank leaves at end.) [Bodl. 252.]

2194

Continuation of above: *a*. בשורה טובה ליהושע משיח מחברת לאחת מאת ארבעה, extracts from the four Gospels; *b* (page 145). מעשי השלוחים ליהושע משיח, extracts from the Acts.

Pp. 192, (without the blank leaves.) [Bodl. 253.]

2195

The Hebrew translation of I and II. 1 to 4 of the books of the Maccabees: I. beg. ויהי כאשר נסע אלכסנדר; II. beg. מאת אחינו בני ישראל היושבים בירושלים.

Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 51. [Opp. 710 (Ol. 1702).]

2196

R. Yosé bar Halaftha's [רבא] סדר עולם, twenty-six chapters, ending with the twenty-eighth of the Mantova edition. It continues with ספר דברי הימים למשה רבינו ע"ה (only the beg.) The MS. is preceded by one page containing ה' שחיטה (beg. wanting).

Span. Rabb. char.; 4to, paper, ff. 35. [Hunt. 487 (Uri 390).]

2197

1. Gagnier's transcript of the preceding number.

2. Fol. 61. تفسير صلوة ר' סעדיה גאון ז'צ'ל, his transcript of No. 1220, 3.

No. 1, squ. char.; No. 2, Arabic char.; 8vo, paper, ff. 103; (ff. 58b, 59, and 60 are blank leaves.) [Bodl. 186 (Nicol. p. 8).]

2198

R. Sh'rira's letter on Thannaim and Amoraim, attributed in the MS. to R. Hayya Gaon.

Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 15. [Opp. 394 (Ol. 844).]

2199

Biographical dictionary of the Thannaim and Amoraim in alphabetical order, three volumes: *a*. בר נתן to חלוב; *b*. Ends ר' יהודא מסורא; *c*. Ends ישעיה (prepared for publication, see the beginning of it).

Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 184, 216, 408. [Opp. 391–393 (Ol. 843 I-III).]

2200

The same, ends with טרפון (shorter than the preceding number).

Owner: Shimshon פ"ב.

Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 325. [Mich. 98.]

2201

Estori Parhi's כפתור ופרח (edited from this MS. by Edelmann). At beg. ספר כפתור ופרח כסף פאראש כ"ה.

Written by Sh'lomoh ben R. Yoseph זלמאטי for R. Sh'lomoh טרטושי, dated ספר ע'ס'כ'ה אייר.

Owner: יו איל דואינין דיאישטי ליבירו חיים אלטורטושי (at beg.)

Span. Rabb. char. (carelessly written); fol., paper, ff. 244. [Hunt. 105 (Uri 258).]

2202

Abraham Zakkuth's ס' יוחסין (see the edition of Phillipowsky, London, 1857), preceded by some Masoretical and grammatical rules.

Span. Rabb. char. (carelessly written); 4to, paper, ff. 561; (ff. 81 to 92 are wrongly bound.) [Hunt. 504 (Uri 389).]

2203

1. Alphabetical list of the Thannaim and Amoraim.

2. Fol. 34. Another list of the Thannaim, with the references (Rom. char.) to the Mishnah.

Squ. char. (modern); 4to, paper, ff. 52. [Bodl. 209.]

2204

מליצה, a piece of rhymed prose, containing the names from Moses to the last Amora, with some methodological rules by Mord'khai Sh'muel Yaqob ben R. Y'quthiel (according to the title-page and the acrostic at the beg. of the pages), beg. מרשות כל ער איש ועונה.

Old Germ. curs. char.; small 8vo, paper, ff. 14, (the first and last leaves are injured.) [Opp. 734 (Ol. 278 B).]

2205

פנקס של קהל ווירמזיי' ממחזור ר"ט (according to the modern title-page), a list of martyrs and benefactors, whose names are mentioned on solemn occasions at the synagogue of Worms. On the first page, בחדש אייר י"א שנה במחזור רט; on the last page, by a modern hand,

ואלה שמות הרוגי אובין שנת ת׳מ׳ז ל׳פ׳ק בשלשה עשר לחדש אלול.

Old Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 36. [Opp. 716 (Ol. 1708).]

2206

Historical notes in connection with the persecution of the Jews in parts of Germany, from [5]231 to [5]307 =1471 to 1547.

Germ. Rabb. char.; 4to, vellum, ff. 10. [Opp. 715 (Ol. 1707).]

2207

1. ספר האלקוראן, history of Mahomed and his religion, translated from the Latin (לשון נוצרי), divided into three parts: *a.* החלק הא׳ אשר בו יראה איך היה התחלת מלכות נביאת מהימיט והתחלת דתו, twelve chapters; *b* (fol. 27). האלקוראנו אשר מדבר מהדת שנתן להם מהימיט; *c* (fol. 64). אשר מבאר ג״כ בו.הדת של מהימיט. On the title-page, (traced over) ספר האלקוראן נעתק מלשון ערב אל לשון הק׳ ע״י החכם הכולל כמוהרר יעקב לבית הלוי פה ויניציאה ה׳ש׳צ׳ז.

2. Fol. 103. ‘Immanuel ben Sh'lomoh's comm. on Canticles.

3. Abraham ben Maimon's letters: *a* (fol. 141). Beg. מפני עול הגלות; *b* (fol. 142b). Beg. שמעו תוכחתי (printed).

4. Fol. 171. [Yaqob ben R'ubhen's (the Rabbanite) מלחמות ה׳], twelve chapters, beg. wanting.

5. Fol. 227. [כלימת הגוים], beg. with the poem כלימה לגוים, ends with the poem אני חיל וחומה; it is divided into twelve chapters.

Nos. 2 and 3 were copied by Yoseph Y'hudah ben R. Y'ḥiel מלורי at Trieste, fin. ר״ח אדר שני 5592= 1832.

No. 1 (Ol. 50), Ital. Rabb. char.; Nos. 2 and 3 (Ol. 95), Germ. curs. char.; Nos. 4 and 5 (Ol. 460), Ital. Rabb. char.; 4to, paper, ff. 254. [Mich. 113.]

2208

History of the insurrection in Constantinople under the Sultan Othman ben Aḥmed, Siwan of the year 5382=1622 (end wanting), preceded by the names of the Sultans from the years 761 to 1033 Hegira.

Or. Rabb. char.; 8vo, paper, ff. 34. [Poc. 31 (Uri 391).]

2209

מגילת איבה, R. Lipman Heller's autobiography, translated into German, beg. ויהי אונ עז וואר וויא אלקלאג אז איך שפרעך אלזאג.

Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 11. [Opp. 711 (Ol. 1703).]

2210

מעשיות מספר דברי הימים שחבר כמר יוסף בן יהושוע בן מאיר בן יהודה בן יהושע בן דוד בן משה מן הכהנים אשר יצא מגימיטי מארץ ספרד.

1. [חית קנה, No. 1662, 1, without the glosses], beg. with the words איש יהודי, ends ומשם הלך לדרכו ולא ראהו עוד אל אלהים יודע. ומי יתן ואוכל (ed. fol. 8) לכתוב הכנים דבריו אם אין באמת ובתמים על ספר. אבל נעלם מעינינו משנת ר׳צ׳ג.

2. Fol. 12. Other historical notes, beg. שנת ה׳ אלפים וק׳מ׳ט, ends בחדש מרחשון ש׳י׳ד ציווה גזירת פראג האפיפויאר (so) יוליאו השלישי לשרוף באש כל ספר׳ התלמוד.

Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 13. [Opp. 713 (Ol. 1705).]

2211

Biographical notes, chiefly on Kabbalists: *a.* On R. Ḥayyim Kohen; *b* (fol. 1b). On R. Ḥiyya חיון, followed by רזא דהימנותא, beg. דע אהובי בהיות שהס״ד הוא עצם פשוט; *c* (fol. 13). שבחי הא׳ר׳יא ז״לה״ה, beg. like the edition, but much shorter and containing inedited passages. The compiler seems to have been an adherent of Shabbathai Z'bhi (fol. 5).

Germ. curs. char.; 8vo, paper, ff. 23, (without blank leaves.) [Opp. 764 (Ol. 919).]

2212

אקטא אסתר עם אחשורוש (heading of the first page אקציאן אחשורוש), play for Purim (printed).

Germ. curs. char.; 8vo, paper, ff. 62. [Opp. 709 (Ol. 1701).]

2213

[מעשיות], legendary notes in Hebrew-German: 1. Beg. איין מעשה עז וור איין מילט איין רייכר סוחר; 2 (fol. 9). Beg. א׳ מ׳ מן זגט עז זייא אן מילט גיוועזן איין קוישליכר רב אים לנט עיין; 3 (fol. 18b). Beg. מ׳ אן איינם יודא דער א׳ מ׳ אן רבי פנחס וונדרט איבר ועלד; 4 (fol. 19b). Beg. בן יאיר; 5 (fol. 20b). Beg. עז וור א׳ מ׳ רבי עקיבה ע״ה הט איין שוין פערלין; 6 (fol. 21b). Beg. מ׳ עז זגט רבי מאיר דער חזן ע״ה אין דעם יאר דז מן היט גישריבן ק׳כ׳א לפרט (the name of the king is in the MS. מַרְטִינָא דער קוינינגט איין ויל ולנדא דיז לאנצא); 7 (fol. 35). Beg. דז הוט גיזגט דער גרוש הער אונטר דען יודן (shorter than the ס׳ זרובבל in Jellinek's Beth ham-Midrash, v. 54); 8 (fol. 37). Beg. נון וויל איך . . . עז ווערט זיין ווען דא ווערט זיין דיא צייט; 9 (fol. 41). Beg. דז גרוש נֵס, signed Yaqob ben הקודש Rabbi Eli‘ezer ז״ל ממדינות אופיר אשכנז; 10 (fol. 54b). Headed דיא גזירה אויז אוישטרייך; 11 (fol. 63b). Judith, beg. דיז בויכלין זגט בון דער ורומן יודית. See Steinschneider's description of the MS., Serapeum, 1864, p. 65.

Owners: Mosheh bar Elyaqim משפחות (so); Mosheh bar מנחים משפחות בכרוך; Naphthali bar Y'ḥiel; Abraham (at end).

Old Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 83. [Opp. 714 (Ol. 1706).]

2214

1. Statutes by R. Falk Kohen, made at the synod at Gramniz, 5387=1627.

2. Fol. 17. R. Yizḥaq Eilenburg's (Rabbi at Lissa

5410=1650) casuistical notes concerning the ceremony of divorce, of Levirate, and other matters.

Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 124. [Opp. 617 (Ol. 1287).]

2215

1. סיסטעם של היהודים, decrees of the Empress Maria Theresia concerning the congregations of Galicia and Ladimiria, 1776 (Hebrew-German).

2. Fol. 30. The history of the assassination of El'azar of Worms' wife and daughter (see Hist. Litt. de la France, t. xxvii. p. 465), copied from Yaqob's מגוינצבורג MS., who copied it from an autograph MS.

3. Fol. 31. ספר סגולות, Kabbalistical instruction for certain days and occasions, beg. אלו הימים לעשות בהם דברים שירצה, 233 §§. At end the index, 226 §§.

Owners of No. 2: Eliyyah ben R. Yuda ווילר; Mosheh ben Mosheh Yuda of כוכא; Yoseph (יוזפא) ben R. Yaqob Kohen, Rabbi at הענא; Elyaq[im] ben געטשליק.

No. 1 (Ol. 559), Germ. curs. char.; No. 2, Old Germ. curs. char.; No. 3 (Ol. 526), Span. Rabb. char. (modern); fol., paper, ff. 93. [Mich. 448.]

2216

תקנות, statutes, partly in Hebrew, partly in German, for Moravia in general and for some of its towns in particular, from the years 5413 to 5482=1653 to 1722. The index is at the beginning.

Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 189. [Opp. 616 (Ol. 1286).]

2217

תקנות, the same as the preceding number, beg. with the towns, and followed by the provinces. On the title-page is the table [arranged by Dr. Steinschneider] shewing the correspondence between the two MSS.

Germ. curs. char.; fol., paper, ff. 62. [Opp. 149 (Ol. 957).]

2218

1. Responsa by Maimonides and contemporaries= Qobeẓ i. 154, 155, 156, 15, 16, 159 to 163, 148.

2. Letters: *a* (fol. 17). אגרת תימן (בן נתנאל ז״ל בן פאמי); *b* (fol. 32). אגרת השמד; *c* (fol. 43)=Qobeẓ ii. 29; *d* (fol. 43b). לרבנא ומרנא יפת ב״ר מרנא ורבנא אליהו הדין מתנצל אליו וקובל עליו הפך מה שסבר מר יפת זל׳ה׳ה; *e* (fol. 44)=Y'shurun viii. p. 48; *f* (fol. 47). Beg. יהודה עשה כל אשר צוה, headed וכתב אלאגל אלנשיא ר׳ משלם תנ׳צ׳ב׳ה בן אלנשיא אלמכרם ר׳ קלונימוס ז״ל ללוהיר אלמעטם ר׳ יאודה בן אלפכאר אלמדרור ז״ל ואנָאבה פי אלאבקה עלי פרקה דלאלה אלחאירין רומא פי תסכין אלכלאפאל ואקע ואטעה אלנאירה והדה נצה; *g* (fol. 48b). The answer (signed Y'hudah ben Yoseph), beg. היעמד לבבי; *h* (fol. 49). Beg. כבא המלאך מאתך, headed ווצל לבעץ טלבה אלכנדרס אל דיפי נצר אלדלאלה; *i* (fol. 49b). Beg. אדני שמעתי שמעך, addressed to Yoseph ben Todros hal-Levi; *k* (fol. 51). Beg. אבן בוחן, headed טופס הכתב אשר שלח החכם הגדול ר׳ שלמה בר אברהם ז״ל והותיק תלמידו ר׳ דוד בר שאול ז״ל להר׳מ׳ב׳ן (ר׳ שמואל בר יצחק in the letter) על המחלוקת אשר בינם ובין חכמי בדרשי; *l* (fol. 52). The answer, beg. מי יתן ראשי; *m* (fol. 52b). Beg. גדול העצה, headed וכן חכמי בדרש שמענו כי נועדו כעשרה מהם ויכתבו דברי שטנה על החכם הותיק ר׳ יונה ואז שלח החכם הגדול הרמ׳ב׳ן ז״ל וזה טופס כתבו אלי; *n* (fol. 53). Beg. עת לחשות, headed הכתב השלוח לפרובנציא, signed Mosheh ben Naḥman; it is followed by two lines of verse, headed ועל האגרת הזאת כתוב שני הבתים האלה והם להחכם ר׳ יצחק הלוי בן הרב ר׳ ברכיה הלוי נ״ע; *o* (fol. 55b). Beg. with a poem of nine lines (beg. שפת יתר), followed by prose, beg. מי העמד בהראות האש הגדולה (incomplete), headed אז כראותי כי העבירו הדרך עליהם ערכתי הבתים האלה והאגרת ושלחתי הכל אל החכם ר׳ משולם בן כבוד הרב ר׳ משה ז׳צ׳ל לבדרש; *p* (fol. 56b). Beg. ומה אמר ז״ל ששלחתי לפרובנצא לרב רבינו מאיר בר טודרוס הלוי ז׳צ׳ל; *q* (fol. 59b). Beg. האזינו השמים, headed כתב אשר שלח הרב ר׳ שמואל בר אברהם ז״ל לרבני צרפת וקנאתו על מה שהשיגו על ספרי הרב רבינו משה; *r* (fol. 69b). Beg. אברך את ה׳, ends דע בני אברהם ירחמך האל ית׳ כי ראוי לנו שנדע באמת מכאן עד סוף האגרת הוא נדפס בדפוס ויניצייאה שם תמצאנו, headed מוסר נאה מאד מאד מהרמ׳ב׳ם ז״ל לרב החכם ר׳ אברהם בנו ז״ל; *s* (fol. 72b). Beg. לפי שכלו יהולל איש וכו׳ זה הכתב עד ובורא עולם ית׳ יודע הוא בדפוס ויניציא דף כ׳ ואח״כ מתחיל הפרק הראשון ולא יתהפאת ובורא עולם יודע ות׳ מכאן ללרד בן ראוי להעתיקו, ends והלאה תמצאנו נדפס בסוף הכתב המתחיל לפי שכלו ות׳ דפפ׳, headed כתב ששלח הרמ׳ב׳ם ז״ל להחכם ר׳ שמואל בן תבון ז׳צ׳ל; *t* (fol. 76). Beg. אל אדוני איש האלקים וכו׳ זה הכתב הוא נדפס בתוך האגרות דף י״ט עד כרצון א׳ מעבדיו הקטנים ואח״כ מתחיל השאלה אשר רמזנו אלה למעלה היא בפ׳ נ״א מהחלק הג׳ אחר ההתעוררות אשר בו, headed כתב מהחכם הר׳ שמואל בן תבון ז״ל לרב הרמ׳ב׳ם ז״ל; *u* (fol. 81b). Beg. ראיתי השאלה הזאת והתבוננתי בה ואשמעה א׳, headed אלה דברי הר׳ משה בן הר׳ שמואל בן קדוש מדבר תבון ז״ל על אגרת אביו; *v* (fol. 85). Beg. שמע מה שיועילך ויניחך בעולם הזה והבא, headed פרק מדברי הרמ׳ב׳ם ז״ל לאחד מן האוהבים להחיות; *w* (fol. 85b). Beg. גויות יושבי חבל, ends בתמריו, headed האגרת הראשונה ששלח רבינו מאיר הלוי לחכמי לוניל כנגד הרב הגדול מרנא ורבנא הרמבם ז״ל; *x* (fol. 86b). Beg. and end like the edition, p. 26, headed אגרת שלח הר׳ אהרן בן משלם מלוניל לרבינו מאיר הלוי זל׳ה׳ה; *y* (fol. 92). Beg. like the edition, p. 107 to ונשמה לעו׳ה׳ב (p. 110), followed by a piece beg. תמהני על ה״ר אהרן שלקיים דברי הרב, ends במצותיו הברות מאירות עינים ושלום שמשון בר אברהם, headed אגרת שלחו רבני צרפת לרבינו מאיר הלוי ז״ל על זה; *z* (fol. 94). The poem לרעיוני (ed. p. 51), followed by תשובת רבינו מאיר הלוי ועתה מלכים (ed. p. 106), headed על הכתב ששלח לו רבינו אהרן בר משלם ז״ל והיא כתובה בקונדרים הראשון; *a*[1] (fol. 95). Beg. טרם אענה אני שוגג,

headed אגרת הרמ׳ב׳ן לרבני צרפת אבן העזר להרמ׳ב׳ם ז״ל על אודות החרם שהחרימו שלא לקרות בספר מורה הנבוכים ובספר המדע; b^1 (fol. 101^b). Beg. בהיות עזרתי בי, headed עוד כתב אחר להרמ׳ב׳ן ז״ל; c^1 (fol. 103). Beg. לכבוד כתב הנשיא ראש (Kerem Ḥemed iii. p. 169), headed הגולה אשר בדמשק ששלה על ענין מור׳ הנבוכים והכתב הנז׳ היה חתום בחתימת ידו ובחותם שלו באמצע הכתב והחותם היה כצורת אריה עם צורת יד והאריה כאלו שוכב והיד זקופה סמוך לראשו וזה נסח כתבו (the MS. reads בכפר instead of בצפת, ed. fol. 172; after the words יצחק בר שלמה (so) ז׳צ׳ל (ed. p. 172), the MS. continues with a piece beg. כדי להשיב את האפיקורוס, chiefly directed against those who slandered some families at Barcelona and Gerona, אנשי קדש הם וקרובנו ובעל משפחתנו הרב הגדול הרמ׳ב׳ן ז״ל והרב הגדול ר׳ יונה בר אברהם זלה״ה והחוט המשולש הרב ר׳ יונה בר יוסף זלה״ה ושני להם החסיד החתן המשורר ר׳ יצחק קשטיון זלה״ה (see No. 2237, 7); the author mentions the letter a^1; at end משה הכותב בדמע בר נחמן); d^1. Three letters by Don Duran de Lunel: a (fol. 107). חשן משפט addressed to Don Vidal; β (fol. 133^b). Addressed to Ben Addereth; γ (fol. 136^b). To his relatives at Perpignan (see Hist. Litt. de la France, t. xxvii. p. 695 sqq.); at end תשובת נשלמה קונדרס החכם וטופס מאמריו בענין האדרכה ת׳ל׳ח.

3. Abraham ibn 'Ezra's: a (fol. 140). אגרת השבת; b (fol. 149). ספר יסוד מספר; c (fol. 153). ספר השם.

4. Various: a (fol. 159). Beg. ושאלתם המעביר שער, headed תשובת שאלה לרבנו שרירא ורב האיי גאונים ז״ל. b (fol. 159^b). Beg. אין הדור מתקלקל אלא לגדוליו, headed זאת האגרת שלח רבנו הגדול מורנו הרש״בא ז״ל על ענין מסור קרה בעיר ברצלונה בימיו והיה מן המשפחות המעולות אשר שם וקרוביו שלמים וכן רבים ודנוהו הקהלות למיתה כי הוקז משתי זרועותיו ברחוב אשר לפני בית הקברות אשר בעיר ברצלונה. ואחר פטירת הפרנס הגדול השר ומעולה הר׳ יוסף אבראבאליא נ״ע קמו אהבי המסור ההוא באמרם שלא כדין ושלא כהלכה דנוהו למיתה. וקם הרב הנז׳ ז׳ל׳ה׳ה ושלח את האגרת הזאת לרבני צרפת להודיעם דבר המשפט ואשמת המסור ההוא להשקיט רבות קרוביו ולחסום פיהם למען לא יהיה נדד כנף ופצה פה ומצפצף עליו ועל השרים האחים הפרנס הגדול ר׳ יוסף ור׳ משה בני אברבאליא העמדים על פקידות הממלכה אשר סבבו השיגו מיתת המסור ההוא בעצת הקהלות הקדושות אשר הסכימו כלם על דבר מיתתו ומשפטו. There is a passage which is headed זה אינו מן הרש״בא ז״ל. c (fol. 164^b). Beg. יצאתי ללקט אורות אמרות, headed זאת היא תשובת הרב הגדול המפולפל רבינו מאיר מרוטנבורק ז׳ל׳ה׳ה. d (fol. 165^b). Beg. נשאלנו על אחד מן הת״ח יוסף בילשום שזלזל בו ראובן עם הא־״ץ וחרפו וגדפו, signed בונדיאה פלבון. ראובן נסים. טודרוס חסדאי. אסטרוק שלם. שאלתיאל חן. שלמה רבאליה בילשום פלבון. e (fol. 166^b). Beg. פתח השואל מאיש׳ אליאש קרשקאש ז׳ל׳ה׳ה׳ מקום המשפט שם בלל ה׳, relating to the taxes to be paid by persons who left Gerona, and established themselves at Perpignan; there are answers by Shem-Tobh Falkho (fol. 169), by Ḥasdai Crescas (fol. 171), by Bonseñor Gracian (fol. 173), by N'ḥemyah bar Yizḥaq bar N'ḥemyah (fol. 174), Sh'lomoh Crescas or Bonafos el-Fakhim hal-Levi ben Ḥasdai (fol. 175), Sh'muel ben Benveniste (fol. 175^b), Astruc Vidal Gracian (fol. 176^b); collective (fol. 177), by Sh'lomoh דילה קבלריא, Vidal de Tolosa, Vidal de Badresi, and Yizḥaq bar Mosheh Ḥen, all four נאמני קהל ויליא פראנקא; by Don Vidal de Tolosa (fol. 177^b); by איצק ברפת בונפוש (fol. 181^b). f (fol. 182). Beg. ארץ צבי לכל הארצות, headed תשובת סירבירה, signed Y'hudah bar R'uben bar Ḥasdai, Bonastruc Zabarah. g (fol. 182). Sh'lomoh ben Addereth's letter addressed to Sh'muel Sulami סאשקליטא (Hist. Litt. de la France, t. xxvii. p. 700). h (fol. 184). המאמר בנשים הליליות הנקראות כרושאם חבור החכם השלם דון אברהם איצק הלוי (בר יצחק ת׳מ׳ך) ובענין השדים שנת ק״ם לפרט at beg. of the letter). i (fol. 187). Controversial letters, beg. אחר זה הכתב שלח החכם התחדש עליך זה החדוש הנפלא, headed יאושע לורקי לדון שלמה הלוי יש״ו כשהמיר דתו ונשתמד וחזר לדת הנצרים בהיותו באויניון, with the answer (fol. 191), signed נאם אחיך כהן אחר לוי משום פסולו של ראשון. ודורך ללויה שניה וחביב חביב אחרון. לשרת בשם אלהיו משיח צדקו. להתקדש בקדושתו של אהרן. לפנים בישראל לא ידע אל שלמה לוי. ועתה כי עיניו יחזו את האלי״ם נקרא פאולו דבורגוס יש״ו. k (fol. 192). מחילת העפר, Maqamah translated from the Arabic, by Eliyyahu hak-Kohen ben R. Mosheh ben R. Nisim ר׳י׳ת צ׳ע׳ל, fin. on Sunday the 2nd of Sh'bhat שנת הא״לו לפרט א׳ר׳ו לחרבן; it beg., after the translator's introduction, נאם ירחמאל הקדמוני. הייתי בימי נעורי משוטט במדינות. l (fol. 200^b). פירוש על פיוט קוראי מגלה שחבר הרא׳ב׳ע, comm. on Abraham ibn 'Ezra's liturgical piece, beg. קוראי מגלה, by N'thaniel bar Levi תלמיד הרב קולון; the comm. beg. ומה שנסתפקת בפתרון. m (fol. 211). Controversial pieces, headed אלה הוכוחים שעשה נ׳ עם משומד וצינצי. n (fol. 218^b). Another controversial piece, beg. אמר דוד הנה אודיע דעתי בפי׳ אלו הפרשיות. o (fol. 220^b). Levi ben Gershom's poem למה תקראוני, with an introduction, in which the author says that he studied the fifth part (1 to 15) of Levi's מלחמות ה׳, and that he intends to translate this poem into the vernacular (בלשון לעז). p (fol. 222^b). משלי החכמים, ethical sentences, beg. לא מת מי שהחיהו החכמה.

Span. Rabb. char. with vowel points (modern); 4to, paper, ff. 224. [Poc. 280 B.]

2219

1. Maimonides' letter to the Rabbis of Marseilles (only the beg.; מרציליאה in the heading).

2. Fol. 2. His ספר המדע, i. 1 to 10.

3. Fol. 15^b. Y'hudah ibn Thabbon's ethical letter addressed to his son Sh'muel (the edition is made from this MS.)

4. David Qamḥi: a (fol. 22). Comm. on Maimonides' explanation of some expressions occurring in the Prophets, beg. אמר . . . הורה לנו הרב במאמרו הנכבד הזה הראשון שכל מי שהוא מבין סוד השמות והמלות אשר דברו בהן הנביאים; b (fol. 33). On the thirteen articles of

faith, beg. ועתה אבאר לך עוד סוד כלל עיקרי כל האמונה הראויה להיותה קודמת לכל המצוות; *c* (fol. 37b). His comm. on Genesis ii. 19 to v, beg. ועתה אשוב לפרש הנסתר אשר מפסוק וייצר . . . (No. 915, 2); *d* (fol. 44). מעשה מרכבה, his comm. on Ezekiel i.

5. Fol. 57b. Y'ḥiel ben R. Yoab's letter to R. Shabbathai ben R. Sh'lomoh, asking an explanation of Maimonides' fourteenth proposition (beg. of Moreh N. II), beg. . . . השלם בשלימות המכוון האחרון הרב הגדול התלמודיי ואמנם מודיע אני להדרת יקרך כי לרוב טרדתי בקנייני העולם . . .

6. Fol. 62. ספר משרת משה.

7. Fol. 82. ספר רוח חן.

8. Fol. 100. A poem of thirteen lines on the thirteen articles of faith, beg. אגודה זו ואילו הקשרים, headed by a later hand לוקח מס כוונות הפי' העתקת ר' יהודה בן שלמה.

No. 3 was written by יואב אִמָן.

Span. Rabb. char.; 8vo, vellum, ff. 100.

[Mich. 50 (Ol. 354).]

2220

1. כתב בשלם, 425 letters (intended as models), by Yoseph ben Y'huda Montereale, with a poem at end, beg. ישאו הרים, fin. at Venice on Thursday the 10th of Siwân 5355=1595. The preface contains some historical facts concerning the author's family. There are two indices, viz. at beg. and end.

2. מראות הצובאות, his collection of sentences, in alphabetical order, in praise of the invention of writing, beg. *a* (fol. 92) with the collector's introduction; *b* (fol. 93). Prose by Y'hudah מסומי; *c* (fol. 94). By various authors, but most of them by Ḥayyim קוים; *d* (fol. 100b). Various alphabets (mystical) with explanations by the collector.

3. Fol. 108. Kabbalistical dissertations, by R. Ḥayyim Vital (עץ החיים), beg. with ד' אדם קדמון, ends with ד' אונאה, followed by various קשר.

4. Fol. 142. כנף רננים, Yizḥaq ben Mathathyah Alterino's (מצינגולי), a philosophico-Agadic comm. (על הנשמה) on Canticles, composed at Modena, beg. after the preface, במדרש שיר שהוא על כל השירים הכוונה ששירת הנשמה גדולה משירת המלאכים. The author divides the book into five parts. He quotes in the preface, שמע נא דברי פי חכם חן הפילוסוף הנדול ר' יהודה הרופא בספרו אשר חבר בלשון לעז המכונה דיאלוגי די אמורי בחלק ב' והנני מעתיקו אל לשונינו כי ישרו דבריו בעיני וז"ל. At beg. (fol. 140) are two laudatory letters addressed to the author: *a*. By M'naḥem 'Azaryah of Fano, dated רייו the 20th of Siwân 5365=1605; *b*. Yaqob Segre, 5371=1611.

Owners: of Nos. 1, 2, R'fael היילפרון; of No. 3, ?הירץ שי'; כץ מפפר; of No. 4, Abraham Graziano bought it from R. Yizḥaq ben R. Sh'muel איש גר סנגויני.

Nos. 1, 2 (Ol. 352), Ital. curs. char. (autograph?); No. 3 (Ol. 378), Germ. curs. char.; No. 4 (Ol. 350), Ital. curs. char. (autograph); 4to, paper, ff. 159.

[Mich. 206.]

2221

1. אגרת, R. Sh'lomoh Molkho's letter (printed), with his poem, beg. יזלו סתומים.

2. Fol. 8. ספר מראה האופנים (No. 2032).

3. Fol. 25b. . . . נבואת הילד הנביא נחמן (printed), with a commentary (shorter than No. 1743, 2, and without the introductory letters, mostly signed Abraham Levi; the date in this MS. is 405 years after the destruction of the second Temple).

4. Fol. 37b. ספר עשה חיים? extracts from the Minḥath Q'naoth (No. 2182) made by Ḥayyim ben Mord'khai מיחזקאל (see Hist. Litt. de la France, t. xxvii. p. 653).

5. Fol. 55. כתב תוכחת מוסר, R. Sh'lomoh ben Addereth's (אדריט) letter to Rabbis of Provence, beg. מה נוחיל עוד עצור ועצור במלין איך יוכל.

6. Fol. 57. מנחת זכרון, a letter on the faculty of memory, addressed from בוסיטו, ר"ח Ḥeshwân 5449=1688, to a friend at Ferrara, beg. . . . מים חכו ממתקים רבים שמעיר פ' עד עיר ב' לא יוכלו לכבות את אהבה.

7. Fol. 71. ביאור תפלות, Yoseph ibn Sh'raga's Kabbalistical comm. on prayers (No. 1663, 3).

8. Fol. 111. Sh'lomoh אלקבץ on עשר יסודות (see No. 1663, 6; the present MS. has Yizḥaq ben P'raḥyah).

9. Kabbalistical fragments: *a* (fol. 118b). ביאור מדרש רות בקצרה המובא ברקנ"ט פ' וישב (only the beg.); *b* (fol. 119). On the ten S'firoth, beg. with 4, חסד היא הנקראת חסד עולם וכל מה שברא הק'ב'ה בעולמו, 10 beg. מלכות והוא בית דינו של הק'ב'ה לעשות דין בתחתונים; *c* (fol. 122). מצאתי כתוב טעם לע"ס וזהו כתר, beg. טעם לעשר ספירות עליון פי' שכל השאר יש בו; *d* (fol. 122b). סוד ע"ס מצד הטומאה, beg. כשם שיש ע"ס מצד הקדושה; *e* (fol. 123b). פירוש השם המפורש ומפעלותיו. כמו שפירשו אותו במדרשו של ר' שמעון הצדיק; *f* (fol. 126). תשובת הרש'ב'א סי' ר"ך בקשה מקובלת שעשה ר' נחוניא בן הקנה ושמא זו היא גם עיי' שם בניקודו. אלהים בישראל . . .; *g* (ibid.) שער הכוונה למקובלים הראשונים. כל הקובע דבר בדעתו . . .; *h* (fol. 127). A fragment on סודות (beg. and end wanting), the §§ beg. יודע and ודע; *i* (fol. 128). The end of a fragment on לויתן, quoted הזקנים אשר במלכות אלימאני.

10. Fol. 129. Y'hudah Ḥayyat's questions and Yoseph's answers (like No. 1565, 6).

11. Small pieces: *a* (fol. 141). נוסח הכתב ששלח ר' יהושע בן לוי מנ"ע; *b* (fol. 142). סוד האותיות, signed Yaqob ben R. Ḥalaftha; *c* (fol. 142b). Beg. אמר הזקן נקרה נקרינו בפ' פנחס בענין בנות צלפחד ושאלו קצת התלמידים.

12. Fol. 145. Introduction to Kabbalah, identical (but fuller) with No. 1551, 3.

13. Fol. 164. ספר פלפול על זמן זמנים זמניהם, imitation of the Haggadah applied against the Christian religion [by Yonah Ropa, according to Dr. Steinschneider on the fly-leaf], beg. נם איד זה לעומת זה קול ענות גבורה.

14. Fol. 190. מכתב הלצי לפורים, travesty for Purim, beg. אתיו אקחה יין.

15. Fol. 193. צבי מודח, history of Shabbathai Z'bhi and Nathan of Gaza [by 'Immanuel Frances, according to De-Rossi, Cod. 1331, 3], in two parts, followed by an imitation of the Haggadah, applied to the same history.

16. Fol. 214. עט יגונים, three Maqamahs (מחברת),

with an epilogue (חתימת הספר), by Eli'ezer Hefez, dedicated to Yaqob בונפאיל, composed in 5470=1710.

On fol. 6b is a biographical note on Mosheh Rieti.

No. 13 was copied from an autograph copy by Yoel ben Binyamin Luzzatto at Gradiska, fin. ר״ח Thammuz 5529=1769.

Owner of No. 2: Paletyah ben R. Hananyah סק׳א׳ל (?) ממונציליצי, 5404=1644.

Span. Rabb. and Ital. Rabb. char. (by various hands, but none very old); 4to, paper, ff. 247. [Reggio 24.]

2222

1. Yoseph Sh'lomoh del Medigo's (of Kandia) letter addressed to R. Zerah (printed).

2. Fol. 8. פסיקתא דויהי בשלח. Colophon: אמר הצעיר והרופא החכ׳ היום יום חמישי שבעה לחדש אלול ה׳ת׳ק׳ץ לפ״ג צויתי להעתיק חלק פסיקתא הלזו להשביע נפש שקקה של אדוני החכם הפילוסוף והתורני כמהר׳ י׳ש׳ר ה״י מנוריציאה . . . (colophon as in Buber's edition, p. xliv;) והספר הזה כ״י בכתב מהודר על משה אנימאן (to be read נייר יפה ובריו נאה נספח אל ספרים אחרים כ״י קדמונים ויקרים היה היה כבר אצל כמהר׳ ישראל סרוק (אולם אחד מיורשי הרב יצחק סרוק הנ״ל) ומיר ליד בא אצל החכם שמשון כהן מודון זלה״ה איש מנטובה כאשר רשם בו את שמו בתחלת הספר ביום א׳ כ״ב כסליו ה׳ת׳ס׳ג ואבא מארי ז״ל נדבה רוחו אותו להשלים את חפצי וקנאו בעדי מיד יורשיו ונפל עתה אתי בגורלי ת״ל נ׳ב׳ת וז׳י׳א אכ׳י׳ר. הצעיר הרופא שמואל חי מלאוולטה ס״ט.

3. Fol. 15. ספר אמרי בינה, Mord'khai Hazan ben Nisan haq-Zaqen's mystical treatise.

4. Fol. 38. ספר עלילות דברים (printed; the MS. has only the poem יהולל), with Reggio's preface, where it is said, ועתה הובא ראשונה לבית הדפוס ע״י איש י׳ש׳ר.

5. Fol. 59. Yizhaq Alterino's כנף רננים (No. 2220, 4).

6. Fol. 77. Mosheh de Leon's ס׳ נפש [ה]חכמה, ends with the § סוד תחיית המתים (incomplete).

No. 1 was copied by Abraham Hai Morpurgo of Gorizia, fin. Thishri 5591=1830.

Nos. 1, 2, Span. Rabb. char.; Nos. 3 to end, Ital. Rabb. char. (No. 3, modern hand); 4to, paper, ff. 97. [Reggio 22.]

2223

98 letters (the MS. has 99; after מו follows מח) by Sh'lomoh ben Eliyyah מפונציבונצי, mostly to be found in No. 2236, 8, but in a different order (this MS. has לנכדו אברהם ברומנייא). Next come—*a* (fol. 35). Two letters (100 and 101) by R. R'fael מנורצי י׳צ׳ו המלמד, addressed to his pupil at פירא, June 5302=1542; *b* (fol. 65b). Beg. of letters; *c* (fol. 66b). Entries of the year 5330 and beg. of 5331=1570 (קבלתי מר׳ מנדולין קלמן קצב . . .); *d* (fol. 67). An anonymous letter; *e* (fol. 68). A letter from ליאנניטה מן האדומים, Ferrara, the 8th of June 5330, addressed to his father-in-law R. Mord'khai מקאמאר; *f* (fol. 68b). Other entries of the same year, wherein the name Bona di Luna (Venice ?) occurs.

Owners: Sh'muel, Yoseph, and Sh'lomoh מרסיליאו; the latter two were pupils of R. Perez טרבוטו at בונדריטו in the year 5331=1571; Yoseph arrived there on Sunday the 3rd of December, Sh'lomoh on Friday the 27th of April (fol. 64b).

Ital. Rabb. char.; 4to, paper, ff. 68. [Arch. Seld. A. 52.]

2224

Letters and documents in connection with the law-suit of the heirs of Abraham Pesaro, dated Bologna and Rome, 5323 to 5326=1563 to 1566. R. Yaqob Sforno and other Rabbis are mentioned.

Ital. curs. char.; 4to, paper, ff. 85. [Mich. Add. 62.]

2225

1. 211 letters (the last incomplete), probably intended as models. Fol. 38. וזה ימים או עשור היה פה השר דון דיינו (see No. 334, 2); fol. 40. אך אשר הסכימו יושבי נאפולי לגרש היהודים מארצם; fol. 42. אגרת כתב אל אביו כמ׳ אלחנן מריאיטי; fol. 43. כתב כתב על ביאת הגראן וילה יר״ה פה סיינה; fol. 50 is dated 12th of June 5302=1542; Yoseph Arli (הגאון) is quoted on fol. 63.

2. Fol. 112. [Naphthali (Hirsch) Goslar's*] אגרת מוסר, philosophical treatise in form of dialogues (שואל–משיב).

3. Fol. 192. A compendium of the super-commentary on Ibn 'Ezra's comm. on the Pentateuch, called אות נפש (No. 236), attributed by a later hand to Asher ben Abraham.

No. 3 was copied by Yaqob ben R'ubhen, in the year 5290=1530, at Altona.

Owners: No. 1, Mosheh מרייו, 1672 (beg.); at end of No. 2 is a note (Rom. char.), beg. La caduta del S. Abbram fu di minore giorno, dated 5th of June 1703. No. 3, Zalman בייט; Leffman Salomon.

No. 1 (Ol. 8), Ital. curs. char.; No. 2 (Ol. 11), Germ. curs. char. (autograph ?); No. 3 (Ol. 36), Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 220. [Mich. 132.]

2226

1. Collection of letters, addressed to R. David Oppenheim.

2. Fol. 82. ספר תולדות ה׳א׳ר׳י, biography of R. Yizhaq Lorya (shorter and different from the שבחי הא׳ר׳י).

3. Barukh ben Gershom's (of Arezzo): *a* (fol. 96). זכרון לבני ישראל, history of Shabbathai Z'bhi and Nathan Binyamin of Gaza (from the years 5425 to 5436=1665 to 1676; see Graetz, Geschichte der Juden, t. x, p. xxiv); *b* (fol. 115). History of Yoseph ben Zur (5434=1674).

4. Fol. 131. R. Meir of Rothenburg's Thosaphot on Oholoth and N'gaim (No. 410).

No. 1 (Ol. 813), Germ. curs. char.; Nos. 2, 3 (Ol. 836), Ital. curs. char.; No. 4 (Ol. 837), Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 150. [Mich. 479.]

2227

Three collections of letters (of the beg. of the 16th century).

1. Beg. אל תמנע ממני פלא יועץ, 129 letters (116 to 118 wanting).

2. Fol. 60 (by a later hand). Sixteen letters, one of which (fol. 62) is headed מלא רחב ארצך עמנואל (against 'Immanuel מקרופולו; see hap-Palit, Cod. 79).

3. Fol. 71. Beg. פעמון ורמון על שולי המעיל, 101 letters.

At end is the index for sixty letters.

Owners: זה הספר שלי דוד חיים פיאצצא וקנתיו מן המשכיל כמהר׳ רפאל אשכנזי ונתתי לו תמורתו ש״ת אהרן ששון והוא נתן לי זה הספר ופרקי דבי אליעזר וספר תניא כתוב יד ומקוה ישראל (at beg.); Mord'khai Sh'muel ben M'naḥem of Pesaro (at end).

Ital. curs. char.; 4to, paper, ff. 106. [MICH. ADD. 65.]

2228

Anonymous letters addressed by a pupil to his master.

Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 41. [OPP. ADD. 4to, 14.]

2229

1. תקון שטרות, formulae for civil documents, mostly contracts of marriages, dated from various German towns, from the years 5277 to 5378 = 1517 to 1618. R. Bruna ben R. Eliyyah of Prague and R. Meinsterlein are quoted.

2. Fol. 30. A grammatical treatise, beg. with the conjugations.

3. Fol. 73. Naphthali Ulma's metaphysical treatise on the existence and the unity of God (שער היחוד החדש), 209 §§, fin. at the Hague (עיר מקלט אשר נסתי שם לעזרה מפני פחד האויבים שונאי האמת והיושר) on Wednesday the 17th of Thammuz 5545 = 1765.

4. Fol. 167. R. Ḥayyim Vital's introduction to עץ החיים, five chapters.

5. Fol. 193. ספר נזיקין, letters in favour of R. Y'honathan [Eibenschütz], collected by יוסף.

6. Fol. 220. מגלת אנטיוכס.

Nos. 1 and 2 were written by Anshel ben R. Gershom שליטאם.

Nos. 1, 2 (Ol. 858), Old Germ. curs. char.; Nos. 3, 4 (Ol. 817), 5, 6 (Ol. 532), Germ. curs. char. (No. 3, autograph); 4to, paper, ff. 220. [MICH. 529.]

2230

תקון סופרים, eighty-two formulae of civil acts (the last two are in Hebrew-German).

Germ. Rabb. char.; 4to, paper, ff. 75. [OPP. 615 (Ol. 1285).]

2231

כתובה, contract of marriage, dated Montpellier (מונפליך במחוז ויניישי על נהר ליס so), 3rd of Adar 5559 = 1799.

Square char., vellum. [OPP. ADD. 8vo, 6.]

2232

1. Yizḥaq ben Qalonymos ben Y'hudah Nathan ben Shalmiyah (in the table of contents Sen Yizḥaq Nathan), twenty-three chapters of various contents, chiefly ethico-philosophical. The first is called מאמץ כח; the second פתיחת הקונקודראנשיש, introduction to the concordance to the Bible, which the author seems to have composed; the last is entitled דעת עליון.

2. Treatises by David מרם (of Rocca Martino): *a* (fol. 133). On Isaiah liii (printed); *b* (fol. 134). On Haggai ii. 6 (controversial); *c* (fol. 136). זכות אדם (printed).

The index continues with the following: *a* (fol. 163). אל תהי כאבותיך; *β* (fol. 153). אגרת עלי הישמעאלי (crossed out); *γ* (fol. 166). שאלות על האנומה השרחה (so) לר׳ בנימין; *δ* (fol. 175). אגרת מגלונה מצדפת ללשון הקדש מטולידה העתקתיה אני הצעיר בונאשטרוק.

Scribe and owner: לי הוא בונאשטרוק אביגדור יצו׳ מידי כתבתיו שנת ר״ן לפרט היהודים; Io furtonio auigdor Hebr. di me? moise auigdor De Bonâ memoria.

Or. Rabb. char.; 8vo, paper, ff. 149, (from ff. 19 to 76 much injured.) [REGGIO 21.]

2233

Collectanea of Sa'adyah ibn Danân (דנאן).

1. A philosophical treatise on the shape of the letters of the alphabet, composed in the month of Nisan 5236 = 1476.

2. Fol. 4b. A comm. on Isaiah lii. 13 to liv (printed).

3. Fol. 7b. On the division of chapters of the Bible into חידה, מליצה, and נבואה, followed by an exposition of the beginning of Genesis, composed for his pupil Abraham.

4. Fol. 9. On the Thalmudical passage הקורא לחבירו עבד יהיה בנידוי (printed).

5. Fol. 9b. Grammatical notes.

6. Fol. 10. On the ערוגה of the treatise כלאים, followed by a poetical piece, headed וקלת פי שהר אב סנה ה׳ר׳מ׳ב עלי אלחנפים.

7. Fol. 12. A casuistical note on לולב in Arabic, followed by a poetical piece, headed קלת הדה אלאביאת ואנא מתמרצׄא מפלסא פי שהר סיון סנה ה׳ר׳מ׳ד.

8. Fol. 14. A chronological chapter (printed), headed קד צחחת הדא אלתאריך מן תואלף ונסך מכתלפה ונסקתהא תנסיקא ואכתצרתה אכתצארא פהו לעמרי מפיד גדא ללתלאמיד אד מן אלצׄרורי לנא פי תעלים אלפקה אן נערף מראתב אלעלמא ואניאלהם ואלאסתאד׳ מנהם ואלתלמיד ואלמעאצרין מנהם ואלאקדם ואלאאחדת.

9. Fol. 19. An answer to the congregation of Malaga (printed).

10. Fol. 22. R. Haya Gaon's ethical poem, beg. ירא האל, headed ספר משלי.

11. Fol. 23b. Chronological notes, followed by ברכת חתנים and pieces of rhymed prose.

12. Fol. 25. A chapter on the shape of the letters of the alphabet.

13. Fol. 26. An index to the collection of the Agadah, called עין יעקב, according to the biblical verses, and (fol. 64) according to subjects.

14. Fol. 67. פירוש מלות זרות, explanation of non-Hebrew words occurring in the Midrash Rabba, according to the Arukh.

15. Fol. 74. R. Y'hudah Ḥayyat's Kabbalistical questions, with the answers (אלקאשטיאל; No. 1565, 6).

16. Fol. 83b. R. Haya's questions addressed to R. Paltawi, identical with No. 1565, 1.

Nos. 13 to end were written by Sh'muel ben R. Meir סאראנוס.

Span. Rabb. char. (Nos. 13 to end more recent); fol., paper, ff. 85. [BODL. 108.]

2234

ליקוטי ר׳ יוחנן אלימנו. בקבלה ופילוסופיא וחידושים שונים, collectanea by Yoḥanan Alemano on various subjects. The author quotes a great number of well-known authors. The following headings of extracts may be of importance: *a* (fol. 102). מאמרי שפר לר׳ זכריה בעל הקבלה (see No. 696); *b* (fol. 121). מספר שלמה בן חנוך אלקוסטנטין על פי׳ הגרו׳ בר׳ על ס׳ הפרשיות הנקרא מגלה עמוקות; *c* (fol. 133). מס׳ ר׳ שמריה מניגריפונטו אשר כתב למלך רובירטו שנת פ״ח לאלף הששי (see Catal. of Paris, No. 897, 3); *d* (fol. 167b). השער הג׳ מס׳ אבופלח במלאכת האלקמיא. On ff. 39b to 42b are notes extracted from various diaries.

Owner: אִיש גֵר.

Old Germ. curs. char. (autograph?); 4to, paper, ff. 200. [Reggio 23.]

2235

Collectanea by Shalem ben Zur (?, see fol. 20b): *a*. ה׳ שחיטה according to Maimonides and others; fol. 13. אתחיל מנהג פאס; fol. 19. הורה אדוני דודי נ״ע משם פרח שושן. *b*. On Thalmudical passages. *c*. Extracts from Yoḥasin and Seder had-Doroth. *d*. Kabbalistical notes (fol. 130. שער קרית ארבע מס׳ עמק המלך). *e*. Extracts from the work of Mosheh ben נכוורי (?), from the נפש דוד, שפעטל, ס׳ מגן דוד, ס׳ שעשועי המלך; fol. 127. ע״כ דברי האלהי מוהרר׳ נפתלי במהרר׳ יעקב אלחנן.

Span. Rabb. char. (modern); 4to, paper, ff. 142. [Opp. Add. 4to, 41.]

2236

Sh'lomoh ben R. Eliyya מפונציבונצי (Poggibonsi?).

1. ספר מזון המכתב, application of biblical passages (Pentateuch, Prophets, Proverbs, and Psalms) for composition of letters.

2. Fol. 104. ספר המדות מרבינו (?) חלץ, ethical treatise, divided into sixteen chapters, at end §§ headed מאמרים מועתקים מן הנוצרי אל העברי.

3. Fol. 109. 127 letters, a poem (fol. 155), followed by twelve other letters.

4. Fol. 161. ספר פניני המליצות, ethical treatise (printed), with his (?) commentary.

5. Fol. 169. פתיחת משלי הפילוסופים עם מעשה אניקש המשורר, ethical treatise, translated by Ḥarizi (lacuna from i. 5 to ii. 2 of the edition, there are also many variations), with his comm., e. g. for ii. 2, הלענה . . . הדבש ר״ל כי בעל מדות רעות ישחית כל מעשיו. The MS. has no division of chapters; ii. 6 to end is to be found (shorter) after iii. 9 of the edition.

6. Ethical sentences, with a commentary: *a* (fol. 202b). By Levi ben Gershom (כמה מאמרים), beg. הבחירה מושלת על הסידור ר״ל כי הכל תלוי בבחירת האדם אם רע ואם טוב; *b* (fol. 203b). Attributed to Aristotle (מאמרי א׳), beg. שומרי מדינות נראה להם מכוער לברוח ונבחר להם המות מזאת התשועה ר״ל כי הבשת הוא דבר חזק והרבה פעמים לא יחשוב אדם המות מפני הבושה וישים עצמו לסכנה; *c* (fol. 207). Headed ביאור כ״ז מדות המלמד.

7. Fol. 207b. קינה, R. Mosheh Rieti's eulogium on the death of his wife, beg. עורה קול שאוני.

8. Fol. 209. Thirty-one letters (a continuation of No. 2?), two of which are addressed to Mord'khai of Modena; 29 is called מנורת המאור, signed by the author, dated the 22nd of May 5293=1533. At end are some other ethical sentences, headed לשון צח בכמה פרטי לעזור הזקנה והזקן (see for the fuller description of the MS., ham-Maggid, 1868, pp. 221, 229).

Owners: Abraham מהטוב (at beg.); Asher Viterbo (on fly-leaf).

At beg. are two leaves, vellum, containing a Latin commentary on the 48th Psalm (written about 1250).

Ital. Rabb. char.; fol., paper, ff. 233. [Mich. 391 (Ol. 429).]

2237

1. R. Y'quthiel Rofé ben Y'hudah of Wilna: *a*. מראה המוסר, ethical treatise, divided into three parts, composed at Venice in the year [ארע] לפרט כִּי פְּשָׁעַי אֲנִי וחטאתי נגדי תמיד; *b* (fol. 15). Book of commandments according to Maimonides, composed at Venice in the ב״ה״מ of R. Sh'lomoh רקח in the year וְהָגִיתָ בּוֹ יומם (?) ולילה. It is divided into four parts, of which only the fourth (with the title שער העליון, a kind of Thalmudical methodology) is to be found in the MS. (fol. 27); *c* (fol. 17). A casuistic treatise, headed מעשה עולת העוף; *d* (fol. 42b). A philosophical treatise in dialogues between מר קשישא and מר ינוקא.

2. Fol. 101. [תקנות], statutes, signed by Mosheh Ḥayyim ben R. Yaqob חי Luzzatto, the above-mentioned Y'quthiel, and Mosheh David וואלי ben R. Sh'muel.

3. Fol. 107. Prayers and Kabbalistical pieces of various contents, with notes by the same Y'quthiel.

4. Fol. 170. הר הלבנון, a Kabbalistical piece in Aramaic dialect, beg. מעדנא ההיא רגינת, composed by a contemporary of Mosheh Corduero and of his pupil, the father of the commentator, who came to Jerusalem from Saphet in the year 5320=1560 (fol. 174b). The commentator calls this treatise אגרת הלבנון.

5. Fol. 195. A Kabbalistical commentary on מסכת ראש השנה.

6. Fol. 203. ספר קנאת הצבאות, a Kabbalistical treatise against Shabbathai Z'bhi.

7. Fol. 247. שער האגרת, letters to justify R. Yiẓḥaq and his brother En Meir קסטין from some unjust accusations: *a*. Signed, Sh'althiel Ḥen bar Mosheh (Nastruc Vidal Gracian), at Barcelona, Marḥeshwan 5134=1373; *b*. By R. Mathathyâ bar M'shullam (Nastruc Shalem), signed, M'naḥem bar Mosheh bar M'naḥem, Yoseph bar M'naḥem bar Eli'ezer, and Aḥima'aẓ bar Eli'ezer bar Aḥima'aẓ; *c*. By Sh'lomoh Ẓarfathi bar Abraham of Majorca, signed, Vidal Abram כותב ספרים חזן, Eliyyah bar Sa'adyah, and Mosheh bar Y'hudah טרפון. The decisions of Naḥmanides, R. Yonah bar Abraham, R. Yonah bar Yoseph Gerondi, and R. Yiẓḥaq ברפת in a similar case are quoted in the letters.

8. Fol. 271. A convention of the year 1354 between the congregations of Aragon, Catalonia, and Majorca (see he-Haluẓ, i. p. 20 sqq.)

9. Fol. 274. A casuistic decision (on צידת העופות)

of the year 5467=1707, with R. Mosheh Ḥagiz's answer.

Ital. curs. char. (No. 7, Span. Rabb. char., old hand); 4to, paper, ff. 281, (No. 9 is slightly injured.) [Reggio 32.]

2238

Collectanea by Eli'ezer (ליזר) Riesser (Katzenellenbogen): Poetical pieces; ethical sentences; grammatical fragments; notes on רוח חן and on biblical passages; catalogue of books for sale; biographical, bibliographical, and casuistical notes; extracts from various books and newspapers.

Germ. curs. char. (autograph); tall fol., paper, ff. 124, (many blank leaves.) [Mich. 623 (Ol. 744).]

2239

Isaiah Romanin's philosophical, Kabbalistical, casuistical, and poetical pieces, with letters addressed to him by his Italian contemporaries from 5508 to 5522=1748 to 1762.

Ital. curs. char. (some letters in Ital. Rom. char.; there are many autograph letters); fol., paper, ff. 377. [Mich. 439 (Ol. 700).]

2240

1. [ספר המקנה? see the colophon on col. 774.] Fragments (the MS. beg. with fol. 62) of ethical treatises, beg. with the seventh chapter (beg. wanting), the 8th (עמוד) beg. ח׳ז׳ל רמזו סוד מן הפסוק הוא גלא עמיקתא זה עומק המרכבה, in the course of the chapter אבל קט מהכיל להעלות על ספר כל המעשים מכוערים מכת המינים ומוסרים המפורסמים בתלמוד ודבר׳ אגדתא כגון רבשקה . . . There are notes: *a* (fol. 65). On R. Sh'muel Schlettstadt (see Graetz's Zeitschrift, 1875, pp. 408, 526); *b* (fol. 67). בגרוש אולם (R. Mosheh צארט); *c* (fol. 68). בגרוש נוירינבערק; *d* (fol 68ᵇ). Beg. ראה את אשר הוקר׳ לפרנס לאיש צר ואויב המכונה בשמו טריפ׳; *e* (ibid.) Beg. איש עטלין קצב, in connection with טוקטער רייכלין; *f* (fol. 69). Beg. ראה על החורבן רעגינשפורק (5290=1530); *g* (fol. 69ᵇ). Beg. למדינ׳ פאלאנד בסיבת ההו[א] מוסר ומלשין שקדב נגיחותיו בק״ק פוזנ׳ ביהדותו מכונ׳ הרשלין; *h* (fol. 70). Beg. לאיש רע המכונ׳ ביהדותו יעקב בגניידיא; *i* (ibid.) Beg. לאיש רע בליעל ונקר׳ שמו ביהדותו שמואל ענשהיים, followed by others of no historical interest. The ninth chapter (fol. 74ᵇ) beg. ואולם נלאיתי לכתוב ולהביא כל המעשים מזרע מרעים, on marg. a note beg. ומצאתי מספרי יודעי בינ׳ וז״ל כל פועל ה׳. The epilogue (fol. 79) beg. אחר שהשלמנו כמה מאמרים ומעשים מן התור׳ נביאי׳ וכתבי׳ ומדברי חכמי׳ וגאוני׳ בתראי׳.

2. Fol. 80. Continuation of the above, an ethico-philosophical treatise, divided into six chapters (מאמר). The short introduction beg. מעתה אמרתי ללבי מי ישקני מים צלולי׳ וטהורי׳ מפנימת התור׳ והמצוה שהן שני קוטבי׳ יקרי׳; the first chapter beg. א״א הכתו׳ קנה חכמה . . . רמז בזה שלמה המלך ע״ה שישתדל האדם בכל ענינו לקנות חכמה מתחילה; on fol. 81, על כן מן המטעמי׳ אשר טעמתי מעט מזעיד חלב ודבש מדברי מחקר ומזקיני׳ המקובלי׳ ומכתבי מדרשי׳ שדרשו אני מטעימך במאמרים קצרים כדי להביא שמחה בחדרי לבך וניחמה אחד דברי התוכחה החקוקי׳ ומחוברי׳ לעיל בתוך תשעה עמודים; the sixth chapter beg. א׳ע׳פ שתקפה עלי משנתי מטרדת עסקי רבי׳ פה בחצר אדו׳ הקסר י׳ר׳ה עיר רעגין שפורק. Colophon (fol. 138): בריך רחמנא דסייען והגיעני וקיימני היום ערב ר״ח אלול ש״ז ל׳פ׳ק בחצר הקסר י׳ר׳ה עיר רעגין שפורק לגמור עסקי צורכי רבים. גם הצלני מן הזאבים ודובים ונתן לי כח ועזר להשלים דברי התוכחו׳ גבי קלי״ם וחמ״ורי׳ גם זכרון מן הגזרות קשות אשר תבכה נפשי במסתרים על המעשי׳ גדולי׳ ונוראי׳ כמו שהן תוך תשעה עמודים מחוברי׳. בצירוף סתרי ודברי מחקרי׳ על יסוד התור׳ מסודרי׳ בתוך ששה מאמרי׳ מפז ומפנינים יקרי׳ למי שנפשו צמאה ומשתוקק׳ אל המנוחה והצלחה אחרונה יעיין בהשכל ותפנה באולי יקנה מזה אל זה איזה מלין מעלייתא מתוך ספר הלזה אשר קראתי בו ספר המקנה לעמול . . . אמן. אחר כתבי ויגיעת רב באנחתי לעזרת האנשי׳ בק״ק וראנקווארט בר״ח שבט ש״ז ל׳פ׳ק נקראתי עד שמצד הכרה והחמלה נעתרתי ובעזרת העוזר לי כאח לצרה נגלתי להמליץ בעדם לא נמנעתי ש״ל יגעתי ומצאתי . . . There are marg. notes by the author, containing explanations of biblical (chiefly Psalms) and Agadic passages.

3. Small pieces: *a* (fol. 139). Headed כתב יצא מתחת יד הגאון ראוי להעלות על ספר לזכרון וכו׳, in connection with Maimonides' Moreh han-N'bhokhim, the undersigned Rabbis accept its theories, except those which are contrary to the explanations of the Rabbis (ובפרט אני בורח ואיני מאמין ורחוק בלבי עד תכלית הריחוק דברי הספר בענייני המלאכים באילני ממרה ובענין הקרבנות . . .), signed, Mosheh ben R. Yizḥaq מליבמן וילזא, Monday the 29th of Tebheth 5227; הועתק אות באות מכתיבת יד הגאון, *α*. הרר׳ ומהרר׳ משה צארט ז׳צ׳ל נא׳ אב״ה דולזין שנת ר״ץ, *β*. האלוף אברהם דוילקן (?) י׳צ׳ו נאם נתן שפירא שנ׳ ש״א, *γ*. והחריף הרר׳ ווידיל י׳צ׳ו היום ד׳ כ״ז שבט שנת ש״ז לפק נאום יוסף בר גרשון ז״ל פה בעיר ק״ק וראנקווארט (the author of Nos. 1 and 2?). *b*. Headed מעתה בעזרת העוזר לי באתי עוד לכתו׳ ולהעתיק מדברי הגאונים ומחבר׳: *a* (fol. 140). Beg. אמרו עליו על רבן יוחנן בן זכאי שלא הניח מקרא; *β* (fol. 142ᵇ). Beg. כי דברי חכמי׳ הדוה יחד, headed הועתק מפי הרב הגדול שי׳ רבינו שלמה אדרת ששלח לבני פרובינץ; *γ* (fol. 143). Beg. כיצד עתיד הק׳ב׳ה להיות יושב ודורש, headed מדרש; *δ* (fol. 144). Beg. קומי אורי . . . כשה׳ק׳ב׳ה אומר לציון קומי אורי, headed וזאת ועוד אחת; *ε* (fol. 145ᵇ). Beg. לפני גאונו מי יעמוד, headed וזהו סדר גיהנם (after the § נכנס לבית רביעי, the MS. has חסר כאן בתופסי וכו׳); *ζ* (fol. 149). Beg. מה רב טובך, headed וזהו סדר ג״ע; *η* (fol. 153ᵇ). Beg. ושאלו את ר׳ אליעזר כיצד, headed וזהו דין חבוט הקבר (many variations from Jellinek's edition, Beth ham-Midrash, t. i. p. 150); *θ* (fol. 154ᵇ). Beg. בשנת חמש להילני המלכה, at end זה ספר גזר דין דישו בן פנדירא אשר מצאתי בקובין ישן. ואף שלא נמצא או מצוי זאת בידינו בדורי אשכנז מ״מ לחדוש בעלמ׳ העתקתי ומי יאשימני על זאת גבי מה שנעשה בימים קדמונים ויתר דברי גדולים אשד

כתבו הראשוני׳ כל אחד כפי אשר שמע וקבלו איש מפי איש לא ניאות לי לכתוב זולת דברים ככתבן ואומתן לא נמנעתי מלכתו׳ בכתב אמת למען יעמדו ימים רבים וכו׳. ג׳ אלפי׳ וז׳ מאות שנה וכ״ד שנה מבריאת העולם נצלב אותו האיש וכו. ג׳ אלפי׳ ות׳ת׳כ׳ח שנה מב״ע עד חרב בית שני בע׳ו׳ה י״ר . . . ; ι (fol. 157b). Beg. כל כהן אץ ודוחק, headed זאת האגרת אשר שגר רבי׳ הגדול זצוקל לכהני אפריים שהיו מתפרצין ביותר.

4. Fol. 160. An extract from Maimonides' אגרת תימן, according to the edition of Amsterdam, 1660.

5. Fol. 164. מעשה יהודית, Judith in Hebrew, beg. wanting.

6. Fol. 177. ספר העיון (No. 2307).

7. Fol. 187b. [כתר שם טוב], beg. והא לך הא . . . ראשונה (Jellinek's edition, p. 39, l. 24), ends כל הארץ תמצא נבי שם המיוחד (ed. p. 43, l. 30), attributed to M'naḥem תלמיד רוקח (by a later hand בשפתי ישנים ר׳ מנחם בן עזריאל), with some additional notes. Next come the deaths of Rab. Gershom, 4788; of Rab. Tham, 4936; and of R. Meir of Rothenburg (מ׳ה׳ר׳ם נ׳ע), 19th of Iyyar 5053 (his imprisonment by the emperor Rudolf was on the 24th of Thammuz 5046, his burial on the 7th of Adar 5053).

8. Fol. 192. ביאור בסוד היחוד, Kabbalistical treatise, beg. אשר שאלת ממני להאיר עיניך בשאלות החשובות העולות בקנה אחד מלאות וטובות שבהן . . . כתר המרכבה וסוג המחשבות (more correct than No. 1822, 7), the latter part is headed סוד הקדושה והברכות, ends ולפי זה היות משך חכמה מפגיגים.

9. Other small pieces: *α* (fol. 206b). Beg. אם ישאלך בני השואל איך מדעו של הש״י, extracted from the work of Abraham ben Maimon; *β* (fol. 207b). Extracts from Naḥmanides, *a.* בפתיחות ספר המלחמות שמעו כי נגידים אדבר, *b.* זה ספר תולדות אדם הנה נא חפצתי, at end חסר כאן; *γ* (fol. 210). Beg. מדרשי רב האיי גאון בסוף קיצו מעניני משיח.

10. Fol. 211. Gabirol's כתר מלכות, followed by the liturgical piece יי נגדך כל תאותי (by a later hand), at end שמעתי מפי הרר׳ יוסף אשכנז שי׳ שאומרים זה התחנה בירושלי׳ קודם אדון עולם ואמר ששמע מאחרי׳, signed, Mosheh ben R. Yoseph, the 26th of Abh 5335=1575.

11. Fol. 218b. ספר מליצת הפלוסופים וחידותם (No. 2236, 5, fuller than the edition), with other ethical sayings on the marg. Lacunae on ff. 220 and 222 stated by the copyist. At end עד כאן מצאתי להעתיק וחסורי מחסרא על כן סיימתי בדבדים מזה בעזר׳ אמר ועושה ביום א׳ פורים ש״ז ל׳פ׳ק.

12. Other small pieces: *α* (fol. 243b). יחודים, beg. ברוך יחיד ומיוחד הוה; *β* (fol. 246). Kabbalistical comm. on האוחז; *γ* (fol. 248b). כוונות.

13. Fol. 252. ספר מסורת הברית (No. 1565, 10).

14. Fol. 268. A philosophical treatise, divided into four parts (מאמר), beg. כבוד אלהים . . . המלך שלמה ע״ה רמז הפסוק זה בא להודיע לכל מבקשי יי, the last beg. מזמור לאסף אך טוב . . . המזמור הזה מחבר כל המזמורים אשר בתילים והו׳ מדבר על ההשגחה, based chiefly on Maimonides' theory, followed by extracts from his Moreh han-N'bhokhim. On fol. 275, ואני הכותב קובץ הלז כיון שראיתי שקדמוני אשלי רברבי׳ להעתיק דברי מופלא׳ ממור׳ הנבוכי׳ להסביר לאנשי דור׳ כפי שהדור ראוי ושכל׳ מגיע׳ אמרתי ללבי גם יש לי לב בהשתוקקו׳ ללקוט הפנימי׳ מדברי הפנימי׳ ומועילים לאנשי׳ אשר כהיום עמי בדור הלז שנת ש״ז ל׳פ׳ק על כן בריש קובץ חברתי כמה דברי׳ ע״ד מוסר ומהם העתקתי והוספתי מזה אל זה; an extract from the Moreh iii. 50, with comm., and a note on סתרי תורה follow. At end אמנם עד כאן מצאתי בקצתן תורף דברי המחבר פי׳ כל דברי הרב המור׳ וקצתן ראיתי שהדברי׳ אינן מסודרי׳ כי תופסי׳ מוטע׳ מאד והוספתי מילין כפי אשר קריתי ומצאתי משאר מחברי׳ וצירוף האותיות וחשבונ׳ . . ., dated 25th of Nisan 5307=1547.

15. Other small pieces: *α* (fol. 289b). Beg. אמרו חכמים שיזהר כל בן דעת על נפשו נשמתו ונופו מן השכרות, headed מצאתי בספר ישן ספר טבעי, followed by an additional note, ends ומעכשיו אני מזהיר ומתר׳ לכל בניי וחתנייי שלא יעברו על דברי הזקני׳ שקנו ולמדו חכמו׳ וטוב להם אז מעתה נא׳ אביכם הזקן יוסף בר גרשון ז״ל; *β* (fol. 290b). R. Yoḥanan Lorya's הדרכה, on marg. are genealogical notes concerning him and the compiler (he mentions his uncle Eliyyah, who went to Jerusalem), by the latter; *γ* (fol. 291). The prayer אתה הראתה, headed מפי הרר׳ אלעזר מווירמשא; *δ* (fol. 292). An historical note, beg. קהל קודש נארטהוזין קידשו את השם ית׳ ביום ג׳ ובקשו מהרר׳ יעקב ובנו הח׳ מאיר היד׳ מן העירונים שיתנו להם רשות לתקן עצמם נגד הקידוש, ends בל זה העיד השליח של ר׳ אליעזר בן מהרר׳ ועקב ז״ל . . .; *ε* (fol. 292b). The note concerning R. El'azar of Worms (see Hist. Litt. de la France, t. xxvii. p. 465), signed אני הכותב איש טרוד וזקן ערב שבועו׳ ש׳י׳ב ל׳פ׳ק; *ζ* (fol. 293b). An historical note on calamities which befel the Jews in some of the Rhenish provinces from 5280 to 5312; *η* (fol. 294). A fragment on the twelve stones of the Ephod; *θ* (fol. 295). Notes on calendar; *ι* (fol. 298). אילו השאלות ששאל הרר׳ יעקב בהר׳ לוי בחלום (see ibid. p. 447), incomplete, ends with the ninth §.

Owners: the compiler's son. He inscribes on fol. 297 the births of his sons: *a.* Eliyya (על שם מהרר׳ אליא ירושלמי ז׳צ׳ל דוד שלאבי החסיד), born on Wednesday the 23rd of Iyyar 5325; *b.* לימן (על שם חמי), born ערב פסח 5336. He states also to have arrived at קרישין on Tuesday פרשת לישועתך קויתי יי, 5323 (ישיג), and at טנבך on Tuesday פ׳ חקת, 5348. Herz ben R. Yoseph Mosheh זעקלי שליט ע׳ר׳ח ניסן, 5452. Binyamin ben R. Yiẓḥaq (fol. 267b).

Germ. Rabb. char.; 8vo (ff. 294 and 295, tall leaves), vellum, ff. 237. [Opp. 712 (Ol. 1704).]

2241

Enumeration of biblical verses which begin and end with the same letter, e.g. with א, forty-three times, etc. The author says in his short preface, ובאמת האמנתי כי

גם זה נעשה מאת בעלי המסורה אך ברוב הטלטולים בע'ו'ה זכרי אבד . . .

Span. Rabb. char. (modern); tall 8vo, paper, ff. 32. [Poc. 57 (Uri 490).]

2242

1. מסורת פסוקים מעשרים וארבעה לדעת היכן הם נדרשים, index for biblical passages mentioned in the Babylonian Thalmud (Isaiah after Ezekiel, followed by the Minor Prophets and 94 Psalms, ends with לא מצאתי יותר בהעתק).

2. Fol. 61. מורה מקום, Yoseph Qolon's short notes to Babha Qama, M'zia, and Bathra, as well as to Sanhedrin, Sh'bhu'oth, 'Abhodah Zarah, Shabbath (headed סדר ישועות), P'sahim, Sukkah, Rosh hash-Shanah, Yoma, Bezah, Yom-Tobh, B'rakhoth, Holin, Y'bhamoth, K'thubhoth, Niddah, Qiddushin, and Gittin; at end ולא מצאנו יותר מסכתות בהעתק.

3. Fol. 85b. רמזי התורה בספרי רבותינו ז"ל, index for passages of the Pentateuch mentioned in the Thalmud and various Midrashim. Blank space from Deut. xxii. 10 to xxiii. 17.

4. Fol. 109. An alphabetical index (according to the roots) of biblical passages occurring in the Thalmud and Midrashim, beg. אבי השביעי, ends ותרא שרה את בן הגר המצרית. אות שין. עד כאן מצאתי מהעתקת הרמ'ב'ם אשר עשה זה החבור היות לו למבא במשנה התורה למען לא יטרח לבקש המאמרים והדינים מפה ומפה והנם בספר הזה כל המשניות והתלמוד וספרי וספרא וכל אגדתא שדרשו ר'ז'ל על הפסוקים. השם שזיכני עד כה יזכני בהשלמת הספר כלו ולהגות בו ובכל ספרי האדון יעמש.

Owners: M'nahem ben R. Yoseph אוטלינג, who bought it at Salonica on Tuesday the 23rd of Abh אך טוב; Y'hoshu'a ben R. Abraham Pisa (fly-leaf); Sh'lomoh ben R. Abraham Norzi (fol. 1).

Nos. 1, 2, Span. Rabb. char.; No. 3, Or. Rabb. char.; 8vo, paper, ff. 181. [Opp. 621 (Ol. 1313).]

2243

1. The Thargum on Judges v.

2. Fol. 6b. The Haftarah on בשלח.

3. Fol. 8. Casuistical notes, beg. ושותה בהסיבת שמאל וכתב הרמ'ב'ם.

4. Fol. 9. An astronomical fragment, composed in the year 5154=1394. The author quotes בעבור ששאל בי ר' יוסף גיסר החכם.

5. Abraham ibn 'Ezra's commentaries: *a* (fol. 10). On Ecclesiastes (beg. wanting); *b* (fol. 32b). On Esther (second recension, with variations from the edition); *c* (fol. 43). On Ruth (beg. wanting); *d* (fol. 45b). On Canticles (the first recension, edited by Mr. Mathews).

6. Fol. 54. Agadic notes on קידוש לבנה.

7. Fol. 55. A rational comm. on Job, beg. בארץ עוץ הפוך והוא כוחל מקום הוא בארץ אדום ושמו עוץ, ends שכוחלים הנשים כמו כי תקרעי בפוך עיניך, fin. the 1st of Adar 5196=1436 for Eliyyau מצוטא, adding בעד שלקחתי מאליאו מצוטא ספר יוסף בן גוריון. The author quotes only Rashi; fol. 57b. כמו שפירשנו בספר המדות; fol. 90. ועיש על בניה הוא עש האמור למעלה והיא נקראת בברייתא דשמואל עגלה והם שבעה כוכבים ברוח צפוני סמוך לכוכב כביד לש' ערבי גדול; fol. 61. שקוראים הספנים דְרַמוּטָנָא וחזק.

8. Fol. 96. Notes on biblical and Thalmudical passages, collected from Maimonides, Sh'muel, grandson of ר'א'ש, and Yoseph גטליק.

9. Fol. 99. מבחר הפנינים, followed (fol. 122) by a comm. beg. . . . פי' מתוך שהאדם בקי בחכמה ורגיל בה, ends לכך רצה לסיים את הספר במדת שער המהירות; the author uses French words.

10. Fol. 133. ספר התפוח (No. 1176, 4).

Owner: Sh'muel ben Yisrael (fol. 98b).

Greek Rabb. char. (by different hands); 8vo, paper (a few leaves vellum), ff. 142. [Poc. 184 (Uri 38).]

2244

1. A fragment of a comm. on passages of Joshua (viii. 30 to xiii. 4) and Judges (v. 15 to viii. 19), by a French Rabbi, beg. אז יבנה יהושע פרשה היא [מא]וחרת היא.

2. Fol. 3. A fragment of an astrological treatise, ends . . . ודברי אילו ואילו נאמרים באמונה תם, followed by seven philosophical fragments of Thomas Aquinas, Alexander, and Angelus (see No. 1390, 2).

3. Fol. 8b. Petrus Hispanus' logical treatise (הטראט; No. 1341, 2), translated from the Latin.

4. Notes: *a* (fol. 23). Headed ביאור על מאמר כל הנקרא בשמי ולכב' בראתיו אף יצרתיו אף עשיתיו (three explanations); *b* (fol. 24). ביאור על סיפור העקדה מא"ע, and by an anonymous author; *c* (fol. 25). ביאור על ספור וישכב ויישן תחת רותם עד ויבקשו את נפשי לקחתה; *d* (fol. 26). ביאור על מאמר שתים שאלתי מאיתך.

5. Y'hudah Romano's translations: *a* (fol. 27). Of a metaphysical treatise, beg. after introductory words, אמר יהודה המעתיק עת בחצר המלך אשר לא כדת באתי חן לפניו נשאתי, ends with the § איך כל עצם לבד היוצר הוא נקנה ונברא; *b* (fol. 38). Headed מאמר הנמצא והמציאות חבור האח החכם הנכבד הדורש; *c* (fol. 39). מאמר לחכם הגדול אגושטין בהשכלת השכל פעולתו; *d* (fol. 40). מאמר מעשיי לטומס דאקיו (so) בשבועה.

6. Fol. 42. His בן פורת, followed (fol. 54) by his comm. on Genesis i.

7. Fol. 72b. David Gaqo's (בן החכם השלם מאי' יעקב מאיר ז"ל) treatise on constellations, headed הוראת הדבוק העצום משבתאי וצדק על הצמחת ישועתנו ועל בית ארני המלך יצו. He refers to the following books: בטלמיום במאה דבורים דבור נ' מעשר מאבמר ז' מהמבוא שלו ובספר הפרחים והשאללה (so) בספר החבורים . . . החכם אביר החוזים הנשיא ז"ל בחמישי מספרו מגלה המגלה קץ הימים. גם ר' לוי שער ל"ז מספרו הכולל. גם הבקי בלמודיות מורינו ר' פרץ כֹּבֹה ז"ל שער מ"ז מספרו הכולל ובספר הקבוצים מחכמי ערב שער ראשון. The date is April 5224=1464, the name of the king דון פיראנדי. The author mentions במחוזינו במחוז איטליאה several times, and refers to a prior constellation of the year 5184=1424.

8. Fol. 83. Comm. on 'Immanuel's שש כנפים, by

Sh'muel Ḥayyim ben Yom-Tobh מטרון ספרדי; I. beg. ועתה אתה ברוך ה׳ המעיין בספר הנזכר תמצא כתוב בכנף הר׳ לך לך אל הכ׳ הר׳; on fol. 95, תוספת ביאור על תקון הכנף השני.

9. Fol. 98b. 'Immanuel's comm. on Ecclesiastes vii. 27.

10. Fol. 102b. Profet Duran's three answers to Maestro Meir Crescas.

11. Fol. 109. An astronomical fragment, beg. with the פרק עיון השמש, ends with a § beg. ואמנם המרכיב הלוחות כדי להקל פעולתו.

On fol. 72 is a note, ends ובאור זרוע הלכה למעשה וז״ל. זה שהעיד יוזמן.

Owners: הספר הזה מהקופה מאקוילה, signed Mosheh ha-Rofé; א״ש גר.

Ital. Rabb. char.; 4to, paper (No. 1, vellum), ff. 116. [Reggio 42.]

2245

1. Uri (פייבש) ben Aryeh's comm. on Canticles, divided into four parts, viz. באור המלים, משל, מליצה, and דברי חכמים.

2. Fol. 11. Hippocrates' aphorisms, with Maimonides' comm. (both in Hebrew, the נ״א of No. 1319, 4), followed (fol. 33) by an Italian translation of the former (Rom. char.)

3. Fol. 53. ספר יוסף הכהן ן׳ גוריון נגד אפיון המדקדק אכסנדרי, the Hebrew translation of Josephus' treatise against Apion, followed (fol. 66) by a note of Rufius, and extract made by Sh'muel Shalom מצאקי from a Phœnician chronicle (ס׳ זכרוני הפניקים) concerning the Jews.

4. Fol. 69. פתחי עולם קטן, Yoel Halberstadt's treatise on astrology and chiromancy, divided into four parts.

5. Fol. 129. M. al-Mosnino's and R. Ahron ben Gershom's comm. on Rashi's comm. on the Pentateuch (ends Exod. xiv. 5; printed), followed by a note on ויקרא by Rabbenu Nisim, and (fol. 173) another note on Rashi's comm., headed העתקתי מכ״י הב״ח וואלף האדנה? את אשר השיב לשואלו ה״ה התורני ר׳ ליב קאסל בפ׳פ׳ד.

6. R. Zalman Hanau: *a* (fol. 174). Parables and dialogues in order to prove the immortality of the soul; *b* (fol. 204). קיצור ספר נחלת אבות, his notes on Y. Abarbanel's comm. on Abhoth, with a poem at beg.

No. 1 (Ol. 681), text, square char. with vowel points; comm., Germ. curs. char.; Nos. 2, 3 (Ol. 714), Ital. curs. char.; No. 4 (Ol. 722), Germ. curs. char.; No. 5 (Ol. 761), Germ. curs. char.; No. 6 (Ol. 764), Germ. curs. char. (autograph); 4to, paper, ff. 234. [Mich. 211.]

2246

1. מאה קשיטה, Naphthali (Hirsch) Goslar's preface to his supercomm. on Ibn 'Ezra's comm. on the Pentateuch (see Israelietische Letterbode, ii. p. 88).

2. Fol. 37. ספר מאור הגולה, theological treatise on the thirteen articles of faith (divided into fifteen chapters, followed by some prayers), by the physician מה׳ר׳ש (בעל התקנות). He quotes Mosheh Corduero.

3. Fol. 59. A philosophical chapter identical with 4. *c* of No. 1324, headed מאמר על הדבקות שכל הפועל עם שכל החמרי, attributed in the MS. to Sh'muel ibn Thabbon.

4. Fol. 61. R. L. Heller's מגלת איבה.

5. Fol. 69. R. Y'honathan [Eibenschutz's] comm. on some passages of the Haggadah.

6. Fol. 75. מגלת סתרים, one of Maimonides' letters (variations from the edition).

7. Fol. 78. Y. Zemaḥ's ס׳ לחם מן השמים (No. 1863, 1), fin. Iyyar 5398=1638.

8. Fol. 99. Abraham ibn 'Ezra's ספר הטעמים.

9. Fol. 117. A Kabbalistical chapter on physiognomy.

10. Fol. 127. R. Yaqob ben Makhir's treatise on the construction of the 'Quadrant,' ends with the fourteenth chapter (see Hist. Litt. de la France, t. xxvii. p. 608 sqq.)

No. 1 (Ol. 382), Germ. curs. char. (autograph?); No. 2 (Ol. 383), Ital. curs. char.; No. 3 (Ol. 393), Span. Rabb. char.; Nos. 4, 5 (Ol. 405), Germ. curs. char.; Nos. 6, 7, Syr. curs. char.; No. 8, Span. Rabb. char. (modern); Nos. 9, 10 (Ol. 408), Syr. curs. char.; 4to, paper, ff. 135. [Mich. 221.]

2247

1. A collection of phrases extracted from the Old Testament and the Thalmud (according to the treatises), probably intended as models; at end סליק האגדות זו.

2. Fol. 95. An index to the Zohar according to the sections.

No. 1 (Ol. 382), Old Germ. curs. char.; No. 2 (Ol. 498), Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 250. [Mich. 140.]

2248

1. Casuistical decision on Oraḥ Hayyim [by R. Mosheh פרגוש*].

2. R. Yizḥaq Lorya: *a* (fol. 21). Compendium of אצילות; *b* (fol. 22). אזמר, with the comm. of No. 1739, 2, and אסדר, with a comm.; *c* (fol. 28b). סוד המרגלא עולם קטן and סודות התורה.

3. Fol. 32. דיני כתובה, according to R. Mosheh Menz.

4. Kabbalistical pieces: *a* (fol. 37). סודות, on the commandments; *b* (fol. 38). Beg. מחברת היריעה אני קורא אליה שם שער השמים שמי בקרבו.

Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 48, (beg. and end injured.) [Opp. 268 (Ol. 581).]

2249

1. Abraham hal-Levi's שמנג המכונה דוילען, Rabbi at Neumark: *a*. Casuistical Responsa, composed in the year 5352=1592; *b* (fol. 23). A piece of rhymed prose, addressed to R. David בלומא ש״ן; *c* (fol. 23b). Grammatical notes; *d* (fol. 25). A piece of rhymed prose, wherein the names of R. Gershom, R. Shim'on, and R. David occur; *e* (fol. 26). Three poetical pieces, with the acr. of אברהם ברבי שמעון הלוי.

2. Fol. 32. His (?) treatise on בדיקת הריאה.

3. Fol. 35. Two poetical pieces on the same subject, with the acr. of יחיאל בר אברהם הכהן.

Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 40. [Opp. 321 (Ol. 684).]

2250

1. סדר תפלה דרבנו סעדיה גאון, R. Sa'adyah Gaon's (?) ritual rules, beg. אמר רב נחשון ריש מתיבתא כריעות שכורעין בקדיש.

2. Fol. 9. The text of the book Y'ẓirah, followed

(fol. 11) by the comm. ascribed to Abu-Sahl Dunash ben Thamim (see Journ. Asiatique, 1850, ii. p. 7).

3. Naḥmanides' dissertations: *a* (fol. 21). Beg. תאנא דבי אליהו המרבה כבוד שמים; *b* (fol. 22^b). Beg. כתיב תורת ה׳ (בבי׳ה׳כ׳נ׳ של ברצלונה), followed (fol. 31) by a § beg. אמרו עליו על רי׳ב׳ז של הניח מקרא, at end מפי הרש׳ב׳א ששלח לבני פרובינצא.

4. Fol. 33. A Hebrew translation of Maimonides' introduction to חלק, ends ומן הראוי לזכור הנה והוא מבחר המקומות שראוי להזכירו שתדע כי עיקרי אמונתנו ודתנו ויסודיה י״ג עקרים. The copyist states at beg. העתק זה איננו הנדפס. וגם איננו לר״ש אבן תבון המובא בראש אמנה לאברבנאל פ״א. כי משונה הוא בסגנון לשונו הצח והנקי מכל וכל ולו היתרון; at end he states לא י״ג העקרים נמצאו בכ״י רק מסים כזה: סימתי היום ו׳ פרשת אתם נצבים שנת ר״ט ל׳פ׳ק זה החבור הנקרא פרק חלק אשר חבר . . . נאם הצעיר שמואל דביירונא.

5. Fol. 40. A treatise, beg. האדם עולם קטן כיצד כל מה שברא הק׳ב׳ה בעולמו ברא באדם.

6. Fol. 42. Mosheh Narboni's mystical treatise, called אגרת על שיעור קומה, beg. כל . . . למה שהיה הכל הוא השלם, fin. ערב סוכות 5103=1343 (Assemani, Urb. xli. 4).

7. Fol. 48. סדר התנאים, ends ממנו אתה למד שהוא תורת כהנים.

The copy was made by Schorr (Joshua, י׳ה׳ש׳): No. 1 from a MS. fin. Wednesday the 8th Adar 5038=1278; No. 2 from a MS. copied by Abraham has-S'fardi, where some of his poems were also to be found; in the same MS. were other treatises copied by Yuda ben Yaqob for R. Abraham י׳צ׳ו, fin. on Thursday the 12th of Elul 5217=1457 (Schorr identifies the two Abrahams); No. 3 from a MS. brought from Morocco (מרוקא).

Span. Rabb. char. (modern); 8vo, paper, ff. 50. [Reggio 51.]

2251

1. פסקי זרע אמת קיצור הלכות שחיטה, followed by some other rules on the same subject, and a prayer, beg. רבון . . . מפיל אני.

2. Fol. 19. מגן נשים, a poem (Hebrew and Italian) in praise of the female sex, by Y'hudah ben R. Yizḥaq סומו משער אריה, addressed to Ḥannah of Rieti, wife of R'ubhen סלם. He composed it in opposition to the book called דבר בעתו, written in another sense (see Steinschneider, Cat. Bodl., col. 1210).

3. Fol. 36. סימני המסרה בלשון ארמי, Masoretic in Aramaic dialect, with a comm., beg. צוח סמיא, followed (fol. 49) by a Masoretic note, extracted from the ספר מסורת הברית.

4. Fol. 50. Poetical pieces in Hebrew and Spanish, mostly by Sh'lomoh Abudiente and contemporaries, 5380=1620.

5. Fol. 97. Elḥanan David's (קרמי) ה׳ שחיטה.

6. Fol. 109. פי׳ תרגום שני של ארץ הקודש, Hebrew extracts from the second Thargum on Esther.

7. Fol. 140. ספר זכריהו (at end ספר האות), Abraham Abu-l-'Afia's epistle, beg. מי הגיד מראש (Der Orient, 1845, p. 384).

The copy of No. 7 was made by Elḥanan Y'ḥiel מטוסינייאנו ben Mosheh, fin. at Ferrara, Wednesday the 2nd of Sh'bat 5348=1588 (תחת ממשלת . . . דוכוס דון אלפונסו).

Span. Rabb., Ital. Rabb., and square char.; 8vo, paper, ff. 206. [Reggio 55.]

2252

1. Some ritual notes.

2. Fol. 2^b. A comm. on Ezekiel i, beg. הנה הרבה בני אדם אשר.

3. Fol. 4^b. A Kabbalistical comm. on the thirteen articles of faith, by Barukh ben Shimshon בענדינו, beg. העיקר הראשון להאמין . . . פי׳ נמצא דבר שאין לו ממציא אחר.

4. Fol. 13. חידושי׳ מספר ירמיהו, comm. on Jeremiah (more on the contents of the book than of the words), beg. המפרשים אמרו כי לפי שהתחיל לקנתר (so) וכל דבריו כמעט היו קנטורין.

5. Fol. 63. ביאור ספר מופת, Levi ben Gershom's comm. on Averroës' intermediate comm. on Aristotle's 'Analytica Priora,' followed by nine §§, beg. ועוד יש לספק במה שאמר.

6. Fol. 151. A philosophical comm. on Abboth. Each chapter has a heading, the first is בביאור כי השלמות נקנה לאדם ע״י התורה ולא באופן אחר . . . כבר נודע מדברי האל ית׳ שסבת נתינתו התורה לישראל.

7. Fol. 188. A comm. on the Thargum of Pseudo-Jonathan and on that called Y'rushalmi (printed, Prague, 5369).

8. Poems (injured): *a* (fol. 258^b). Beg. מפי נגידים ליתן לשרידים, with the acr. of יעקב חזק . .; *b* (fol. 259^b). Beg. יי על כל מעשיו הנפלאים בכל עת מגן בעדי (injured).

No. 4 is signed Ḥayyim (the copyist?); No. 5 was copied by David Gaqo, fin. the 29th of Tebheth 5216 =1456; No. 7 was copied by Yisrael bar Yoel (Phöbus שליט) of בעלזא, fin. end of Abh (פ׳ ראה) 5361=1601.

Owner: at beg. of No. 6, א׳ש נ׳ר, and the date of the 6th of Kaslew 5365=1605 by another hand.

Nos. 1 to 3 (Ol. 655), Germ. Rabb. char.; Nos. 4 (Ol. 662^a), 5 (Ol. 662^b), Or. Rabb. char.; No. 6 (Ol. 667), Ital. curs. char.; Nos. 7, 8 (Ol. 683), Old Germ. curs. char.; 4to, paper (Nos. 1, 2, vellum), ff. 259. [Mich. 125.]

2253

1. ה׳ בדיקת הריאה, beg. שני קרומים יש לריאה, with a comm. on the margin.

2. Fol. 9. מראה האופנים, with Mathathyah's דאלקראט comm. (printed).

3. Fol. 39. [Purbachius'] ס׳ טעהאריקא (No. 1332, 2), without a commentary.

4. Fragments: *a* (fol. 97). Of Abraham bar Ḥiyya's ספר חחשבון; *b* (fol. 100^a). Of Abraham ibn 'Ezra's פרק המבטים, beg. הנה יש לכוכבי הנבוכה; *c* (fol. 101). Of geomancy, beg. אלו שנים עשר צורות של נקודות; *d* (fol. 103). Of a mystical book, beg. אמר השואל כמו ששאל אריסטוטלוס בספר חזיון נקרא פירמא (on the creation of light), and א׳ הש׳ הגן עדן היכן עומד; *e* (fol. 108). Of a Hebrew-Italian vocabulary of philosophical and astronomical words.

5. Fol. 109. Shem-Tobh ibn Gaon's כתר שם טוב (variations from the edition; see Steinschneider's Cat. Bodl., col. 2528).

6. Fol. 155b. Enumeration and explanation of the thirty-two Paths of Wisdom (introduction to the book Y'zirah), beg. ספר יצירה בקבלה אמתית מפי החכמה.

7. Fol. 157. פתח תקוה, Naḥum ham-Ma'arabhi's translation of Maimonides' אגרת תימן.

8. Fol. 168. אקדמות מלין, a chapter for defending Maimonides against R. Yoseph ben Yoseph לועזי. The author quotes R. Meir ibn Gabbai and Abarbanel.

9. Fol. 209. R. Mosheh Corduero's comm. on the prayer of ר"ה (No. 1816, 1), followed (fol. 243) by a יהי רצון, to be recited before תקיעת שופר.

10. Fol. 244. Comm. on the liturgical piece האדרת והאמונה, attributed in the MS. to El'azar of Worms, followed (fol. 251) by a Kabbalistical prayer for a traveller.

11. Fol. 255. Twenty-four סודות (No. 1610, 3), attributed in the MS. to Naḥmanides.

12. Fol. 268. Naḥmanides' additions to his comm. on the Pentateuch (ends with פנחס), sent from Akko.

No. 11 was copied by Yaqob ben Ḥayyim from the דרכי התלמוד of R. Yiẓḥaq קאנפנטון.

Owner: Ahron bar Mosheh Z'bhi (fol. 107b).

Nos. 1 to 10, Old Germ. curs. char.; Nos. 11 and 12, Span. Rabb. char.; 4to, paper, ff. 274. [Opp. 696 (Ol. 1665).]

2254

1. הלכות פסח.

2. Fol. 8. Explanation of some biblical verses.

3. Fol. 9. הלכות סוכה, according to Maimonides.

4. Fol. 11. Comm. on passages of Rashi's comm. on the Pentateuch.

5. Fol. 77. The Midrash Rabbah on תצוה.

6. Fol. 105. Comm. on Agadic passages (תעניות).

7. Fol. 111. Comm. on some passages of Abhoth, the author quotes his comm. on Job.

8. Fol. 112. Comm. on Thalmudical passages, beg. דרוש לתשובה למהר"ם זל.

9. Fol. 125. Comm. on biblical and Agadic passages (Italian phrases (Rom. char.) occur in it).

At end of MS. ליל ו' בח"ה"מ של פסח י"ח לניסן השע פה קניצה באי קרומי — נולד בני בכורי . . . אברהם.

Span. Rabb., Ital. Rabb., and Or. Rabb. char.; 4to, paper, ff. 131, (a great many leaves injured.) [Mich. 120 (Ol. 229).]

2255

1. מנהגים (beg. wanting), according to R. Meir of Rothenburg.

2. Fol. 39. R. Sh'muel Ẓarfathi's tables for calendar.

3. Fol. 48. ספר בן סירא (first part).

4. Fol. 58. [ס' דרך ארץ], beg. with chapter I=III; V=VII and VIII; ends with beg. of VII=X of the editions.

5. Fol. 61. פרק שירה.

6. Fol. 63. Chronological notes. The year of the composition is erased. The author mentions the burning of the Thalmud (תורה) in France in the year 5002 = 1242 (see Hist. Litt. de la France, t. xxvii. p. 708).

7. Fol. 65. Midrash, headed פירוש מעשרה הרוגי מלכות.

8. Fol. 68. Agadic comm. on Proverbs xxx.

Owners: Yiẓḥaq Isaac ben Meir (fol. 28); Simḥah (fol. 28) and Eliyyah (at end) ben David Brandeiss; חאנה (?) ben Mosheh איידל, 1658; Binyamin ben Bär קרפל at Prague; Yaqob ben Mord'khai Sternberg of Poland; Yaqob ben Y'ḥezqel גבאי at Prague, 5436 (?); Eliyyah ben Y'hudah (?) קרפל (all five fol. 31b); נאמה (?) ben Ḥizqiyyah פייבש (fol. 57b); there is an entry signed Mord'khai מלמד at ברנדים as a witness; M'naḥem (Mendel) ben Yoel (fol. 62b).

Germ. Rabb. char.; fol., paper, ff. 68, (many pages are obliterated and injured.) [Opp. 613 (Ol. 1283).]

2256

Minhagim, ethical and Kabbalistical collectanea: *a*. Beg. wanting, at end סליק מנהג סדר רוטנבורג מן כל השנה והוא סדר ריינוס; *b* (fol. 5). מנהגים סדר אושטרייך שיסד מהר' אברהם קלויזנר (on the marg. occurs the name of R. Yiẓḥaq ben M'shullam, and on fol. 16b R. Yom-Tobh ben R. Yiẓḥaq מיוני); *c* (fol. 23). סדר מה"ר"ם; *d* (fol. 34). י"ג עקרים [according to Maimonides]; *e* (fol. 36b). י"ג מדות יסוד הגבירול (by Sh'lomoh Gabriel); *f* (fol. 37). Beg. הרוצה לבטוח בשם בטחון גדול יש לו; *g* (fol. 39). סוד מועד שבת וי"ה"כ; *h* (fol. 39b). A poem, beg. אדוני אל אמת, headed מיסודו של הרר' אביגדור קרא; *i* (fol. 40). Beg. לכו בנים שמעו . . . אלמדכם . דבר בעולם תחשוב תמיד ותהיה עניו ושפל רוח כנגד היראה, ends ויירא אלהים; *k* (fol. 44). §§ beg. חותמו של הק'ב'ה אמת, סדר של שם ד' אותיות, and some casuistical notes, signed Maimuni and Mord'khai; *l* (fol. 45). מדרש מציאת יסוד מלאכי הקדושים בשמותם כל איש ואיש לפי עבודת שליחותו וכלם נקובים בשמות; *m* (fol. 51). תקון שטרות, formulae for civil acts; *n* (fol. 64). Explanation of foreign words in the Thalmud in alphabetical order; *o* (fol. 100). Thargum on biblical words; *p* (fol. 102b). Formulae for writing letters; *q* (fol. 103). On words which read the same from right to left and left to right, e.g. אבא, אלא, in alphabetical order.

Old Germ. curs. char.; fol., paper, ff. 103. [Mich. 558 (Ol. 465).]

2257

1. מדרש תדשא (printed).

2. Fol. 15. אותות השמים (the seventh chapter of the book רוח חן).

3. Fol. 16. El'azar of Worms' שער הקומה (so).

4. Fol. 18b. פרקי ר' ישמעאל (different from the היכלות רבתי, Jellinek's edition).

5. Fol. 25b. חושבנא דקיצא, attributed to R. Shim'on ben Yoḥai.

6. Fol. 28. פי' יחוד השם, Maimonides; Yad Ḥaz. I. I. I. 2.

7. El'azar of Worms': *a* (fol. 29b). פי' י' שמות; *b* (fol. 30b). סוד הבורא והיחוד; *c* (fol. 34). ספר הנפש.

8. Thalmudical treatises: *a* (fol. 79). הלכות סופרים *b* (fol. 95). [מס שמחות] אבל רבתי; *c* (fol. 109). מסכת כלה; *d* (fol. 111b). מס׳ דרך ארץ רבא; *e* (fol. 118). מס׳ דרך ארץ זוטא; *f* (fol. 121b). פרק השלום.

9. Fol. 134. קצור שרש ישי or חדושי רות, compendium of R. Sh'lomoh's (אלקבץ) שרש ישי, made by Yaqob bar M'nahem פורט. He dedicates the work to his grandfather R. Yizhaq Schwab.

10. Fol. 178. M'nahem 'Azaryah of Fano's פרק אנדרוגינוס, 98th Responsa.

11. Fol. 180b. R. Sh'lomoh ben Adereth's על איסור לאכול חרדל.

12. Fol. 182. Ritual questions on prayer.

13. Fol. 183. R. Hillel's notes on el-Fasi, found on the margins of a printed copy in his possession.

14. Fol. 208b. Novellae, headed חידושים העתקתי מטור א״ח.

15. Fol. 227. Questions and answers on ritual subjects by R. Yoseph טריוש.

16. Fol. 245. A chapter on the advantage of dwelling in the Holy Land.

No. 9 was written by Mosheh פורט Kohen ben Y'hiel, fin. the 26th of Nisan 5342=1582 at אולה.

Nos. 1 to 7 (Ol. 417), Germ. curs. char.; Nos. 8 to end (Ol. 482), Ital. Rabb. char.; 4to, paper, ff. 247, (ff. 123 to 134 and 219 to 227 blank leaves.) [Mich. 175.]

2258

זרע אברהם, an alphabetical list of Thalmudical proverbs and sayings by Abraham Rovigo.

Written by Yoseph Rieti in the house of M'nahem מסטרי, and finished Tuesday the 19th of Tebheth 5363 =1603.

Ital. curs. char.; 4to, paper, ff. 319. [Mich. 338 (Ol. 240).]

2259

זרע אברהם (not so full as the preceding number), preceded by the author's short preface, and the copyist's §§, headed ערך (שלשה to עשרה), composed in the year 5346=1586. He states, according to a MS., that the author finished his work in the month of Kaslew שנת וישא אברהם.

Written by Hananel Hayyim ben R. Yaqob Sforno, fin. Tebheth 5347=1586.

Ital. curs. char.; 8vo, paper, ff. 369. [Mich. 16 (Ol. 239).]

2260

אלפי מנשה, an alphabetical list of proverbs occurring in the Thalmud, the Midrash Rabbah and Thanhumâ, and the Zohar, with the comm. of R. Abraham Marpurgo, composed in the year 5537=1777. He dedicated it to the memory of his friend M'nasheh קצינין of Verona, who died on the 6th of Adar 5504=1744 at Gradiska; he mentions also the deaths of his two brothers Sh'lomoh and M'nasheh (died 5511=1751), referring to the ס׳ הזכרונות. At beg. of MS. there is an Halakhic index, headed סימנים.

Ital. curs. char. (autograph); 4to, paper, ff. 80. [Reggio 53.]

2261

Proverbs occurring in the Babylonian Thalmud in alphabetical order, beg. with אני היום שמחוני באשישות, ending with תמן אמרו לית המנותא בעברא. The short introduction beg. יען שהקרה ה׳ לפני מקרה טהור וישר כחי וחילי לאורייתא נשאתי את לבי ועיני בחיבורי הגדול על שלשה סדרי הש״ס המקום יזכני מהרה לגמור.

Old Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 111. [Opp. 638 (Ol. 1403).]

2262

1. ים התלמוד (by a recent hand, ס׳ התלמוד קטן), methodological rules on the Thalmud.

2. Fol. 13. Grammatical notes.

3. Fol. 29. A Kabbalistical chapter on the ceremony of תשליך.

4. Fol. 35. A liturgical piece of Y'hudah Mazliah, Padua, beg. ר׳כ׳ה מאציל כל נאצל.

Ital. curs. char.; 12mo, paper, ff. 37. [Mich. Add. 57.]

2263

1. מראה מקום על התלמוד, index for biblical passages quoted in the B. Thalmud. At end of Isaiah, אני יותן בן החבר ר׳ שלמה לוריא שליט נכתב פֿ בּפרשׁת אתם נצבים לפ״ק. At end of the treatise is a poem of three lines, with the acr. of משה.

2. Fol. 118. ספר הגלגל (No. 2040).

3. Fol. 130. On eclipses, beg. אבאר לך תכונת המולד והמילוי, signed R. Y'hiel.

4. Fol. 131b. The comm. on שש כנפים, followed by the book itself (No. 2048), with the tables.

5. Fol. 160. An astronomical treatise, beg. like No. 2056, 4. At beg. of MS. is to be found Gershom's שער השמים, ed. Venice 5307; at end of MS. loose leaves containing astronomical and astrological tables.

Old Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 168. [Opp. 706 (Ol. 1675).]

2264

יפה לבדיקה, Sh'muel ben Yizhaq Yafeh's concordance for Agadic passages, as stated in the following preface: אמר . . . אחרי ראותי אגדות תלמוד ירושלמי ומדרשי הרבות על התורה ועל חמש מגלות ומדרש תלים ומדרש שמואל אשר יש בתוכן כמה אגדות הובאו בב׳ או בג׳ מקומות מהנז׳ בשנוי רב או מעט ומה שסתום במקום א׳ נגלה ממקום אחר ראיתי להציב ציונים להורות על מקומות כל האגדות בכל מקום שהם על סדר המדרשות הנז׳ ולא יצטרך לציין על כלן וכל א׳ מהם רק במקומה הא׳ אציין על כל מקומות האגדה ההיא ובשאר מקומותיה אציין על מקומה הראשון ומשם יקח המעיין ללמוד על כל המקומות וקראתי שם קונדרים זה יפה לבדיקה שעל ידו יבדקו כל חלופי נוסחאות האגדות. The last page contains מדרש משלי, incomplete.

Span. Rabb. char. (by two hands); 4to, paper, ff. 75. [Bodl. Or. 594.]

2265

1. שער דן: *a*. An alphabetical list of the sayings to be found in the T. B. Hagigah, by R. David Nieto

(author of the מטה דן); *b* (fol. 140b). On Beẓah (only the word אפר, the remainder blank leaves).

2. Fol. 164. Medical notes in Roman char., begun by the author in November 1717.

Span. Rabb. char.; 4to, paper, ff. 167. [Mich. 322 (Ol. 816).]

2266

1. סדר פתרון חלומות של יוסף הצדיק, interpretation of dreams.

2. Homilies: *a* (fol. 18). By Abraham מלומונטי (in Italian); *b* (fol. 22). Two others by 'Ezriel ben Y'ḥiel Ẓarfathi.

3. Fol. 33. מאמרי התלמוד, Thalmudical sayings in alphabetical order, followed (fol. 37) by some riddles.

4. Fol. 39. On abbreviations (ר״ת), beg. יי עזי=י׳ע׳ ומגיני.

5. Fol. 40. ספר רעמים ורעשים.

6. Fol. 41. Liturgical pieces by Italian Rabbis, amongst whom are 'Obhadyah ירא, Y'hudah Leon ben Eli'ezer, and Mosheh Rieti (מעון הש׳).

7. Fol. 81. Short notes on Rashi's comm. on the Pentateuch, from Genesis vi. 6 to Exodus xv.

8. Fol. 117. R. Lipman's נצחון, 1 to 81.

9. Medical and Kabbalistical recipes (fol. 52 and at end of MS.)

Ital. curs. char.; 8vo, paper, ff. 179. [Mich. Add. 38.]

2267

1. מגלת סתרים (מסכת פורים), copied from the edition of Venice 1552. At end prose, beg. מבוכה נמוכה בדיוטא תחתונה.

2. Fol. 47. ספר מעין חכמה, Kabbalistical treatise attributed to R. Y. Lorya, copied from the edition of 1652 (without the preface), by Y'ḥiel Mikhel ben R. Shimshon of קעלין (Bohemia, Kolin?), at ארקלון near Amsterdam. A few passages are omitted, the copy having been made from an imperfect book. On fol. 151 is a note, beg. מצאתי בספר נפתולי בפ׳ בראשית בשם הרוקח; and on fol. 153, beg. הרוצה ליסע מעיר לעיר.

No. 1 (Ol. 484), square char.; No. 2 (Ol. 487), Germ. curs. char.; 8vo, paper, ff. 153. [Mich. 28.]

2268

1. אור הדרשנים, treatise on preachers, by the physician Y'aqob ben R. Yizḥaq צהלון at Rome (ק״ק קאטאלאני ואראגוניסי), thirteen chapters.

2. Fol. 12. Mord'khai Hekscher's: *a*. Treatise, headed טעמים על פתוחות וסתומות, composed 5546=1786; *b* (fol. 62). A poem on the unity of God, with a commentary.

No. 1 was written at London, 5493=1733.

No. 1 (Ol. 30), Span. Rabb. char.; No. 2 (Ol. 628), Germ. curs. char.; 8vo, paper, ff. 71. [Mich. 81.]

2269

1. Agadic and casuistic notes on the Pentateuch, by R. 'Aqibha Eger.

2. Fol. 48. Casuistic notes on the Babylonian Thalmud, Tha'anith, P'saḥim, 'Erubhin.

Nos. 1 (Ol. 263), 2 (Ol. 285), Germ. curs. char.; No. 1, paper, ff. 94. [Mich. 136.]

2270

Homilies and interpretations.

1. מאמרים ופשטים של פסוקים ודרושים, explanation of Thalmudical passages and occasional homilies (the last on the death of the author's father), signed El'azar hak-Kohen.

2. Fol. 43. Philosophico-Kabbalistical comm. on the Pentateuch, incomplete (lacunae from Gen. i. 2 to xxiv. 13, xxix. 12 to beg. of xxxvii, xxxvii. 31 to Exod. viii. 5, Exod. xii. 39 to xiv. 30, xv. 22 to xxxii. 7, xxxii. 12 to end of Leviticus, Numb. v. 7 to vii. 13, ix. 9 to xxii, xxii. 28 to end); Naḥmanides, Zohar, and Midrash han-N'elam are mostly quoted. It beg. בראשית כל המפרשים האמתיים הסכימו בפי׳ אלו הפסוקים שכונת לומר כי בראשית נברא חומר משותף, section of Balaq beg. במדרש יבאו צדיקים וישמחו ונקי ילעג למו. ראיית הצדיקים שמחה וטובה לעולם.

3. Fol. 156. Philosophical homilies in the style of the Malmad hath-Thalmidim (beg. and end wanting), end of the first והנה נשלם הדרך הרביעי מן הנחמה על הנפטרים מן זה העולם יי יזכנו . . ., next come comm. on אלה פקודי לחופה, בהעלותך, תצוה, כי תצא, נשא, מצורע, דרש לשבת, כי תשא, ואלה המשפטים לנפטר, הדברים, and בנתים. The last beg. הדבור בתשובה נראה מיותר למה שהכל יודעים דרכי התשובה, at end תמו הדרשות האמיתיים והאלהיים הכל דברי אלהים חיים. The author quotes only Maimonides.

4. Fol. 197. Two homilies, beg. זה הדבר אשר צוה יי תעשו . . . יומא שלהי פרק אמר להם הממונה . . . להיות הימים הללו ימי תגבורת . . . כך צריכין הן ג״כ בימים אלו ימי ניסן להתגבר על יוצרם . . . על כן תקנו קדמונינו לקרות בימים אלו ספר משלי ומסכת אבות; the author quotes Y. Abarbanel and פרפראות.

5. Fol. 208. Agadic notes on biblical passages and fragments of homilies by various hands.

6. Fol. 281. ספר עץ החיים, a philosophico-Kabbalistical treatise on the ten S'firoth, on the planets, and on the ten commandments, by Y'sh'ayah (המכונה בשם רב) ben R. Yoseph for R. Eliyyah hal-Levi ben R. (הקדש) R. Ḥananel had-Dayyan. The treatise beg. with a dedicational poem, wherein Mosheh the son of Eliyyah is mentioned.

7. Fol. 283. שערי הצדק, identical with the אגרת הקדש (attributed to Naḥmanides) edition of Constantinople (differs in the last two lines), followed by an appendix, beg. הנה המאכלים הראויים לאותו הזמן.

8. Fol. 296. פרוש תלים להר י״ט, comm. on Psalms i. to xx, beg. אשרי וכו׳ הטעם שלא הזכיר שמו בזה הספר בתחלתו.

9. Fol. 311. Comm. on Lamentations (beg. i. 13), beg. of ii, יעיב יאפיל משמים מאגרא רמא . . . כמו שעושה הטראבוק העולה למעלה.

10. Fol. 324. Pieces of rhymed prose and poetry

identical with C. 3 (beg. wanting and a piece of rhymed prose more) and 6 (end wanting) of No. 1984.

11. Fol. 328. A homily in Arabic, beg. after the preamble, מרי ורבותי אינסן אן יטלע למקום מקודש כמתל הדא.

On modern fly-leaf at end of MS. (Old Germ. curs. char.): לזכרון שמו של אהובי הדר אצל קהל דבודון שמו ר׳ יעקב כהן פֶעניאז חכם ר׳ אברהם אצל קהל סִירַאטִיקָה.

Syr. Rabb. char. (by different hands); 4to, paper, ff. 328. [Laud. 220.]

2271

1. [R. Lipman Heller's] treatise on the shape of the temple of Jerusalem, beg. with § 40.

2. Fol. 23. פרשת החדש, his comm. on Maimonides' קידוש החדש (based upon R. Mord'khai Yafeh's comm.), composed for his son Abraham, in the house of R. Y'hiel ben Sh'lomoh Lorya, father-in-law of the latter. The comm. is based on the text of the editio princeps of the כסף משנה, 'for not every one,' says the author, 'possesses the corrected edition of R. Y'hudah ben Nathan hal-Levi, pupil of R. Mord'khai' (original of No. 731?).

3. Fol. 28. His comm. on Abraham ibn 'Ezra's comm. on the Pentateuch.

4. Fol. 122. לקט שושנים, his comm. on Sh'muel Archevolti's grammatical treatise ערוגת הבשם.

At beg. of MS. is a medical prescription, reported in the name of R. David of Padua, by R. Phöbus Wiener.

Owner: R. Lipmann's grandson Mord'khai (Süsskind) ben R. Mosheh.

Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 136. [Opp. 703 (Ol. 1672).]

2272

1. Yoseph ben Abraham Ḥayyun: *a*. Three chapters on ברכת התורה (No. 1316, 4); *b* (fol. 19b). מגיד משנה, an explanation on a passage of Abarbanel's comm., addressed to an anonymous person; *c* (fol. 24). מאמרים, notes on passages in the Pentateuch; *d* (fol. 42b). An investigation of the present Hebrew alphabet, whether it is the same as that written on the tables of the ten commandments.

2. Various: *a* (fol. 48). Short homilies; *b*. On fol. 69 is the following statement, השלמתי הגהת הס׳ הנכבד הלז ביום ו׳ של חג הסוכות משנת ש׳ל׳א ואח׳כ השלמתי כתיבת המראה מקום ז׳ כסלו ש׳מ׳א; *c* (fol. 70). Ethical sentences; *d* (fol. 71). A list of books.

No. 1, Span. Rabb. char.; No. 2, Ital. curs. char. (margin injured); 4to, paper, ff. 71. [Opp. 214 (Ol. 274).]

2273

אכתוב עדיין בקוצרי כמלקט בשבלים מפי החכם אביגדור ז׳צ׳ל, Agadic notes and Gematriyyaoth on the Pentateuch according to R. Abhigdor [Qara?, according to Dr. Steinschneider's 'Conspectus'], beg. בראשית יש באותיותיו שבת גם בא׳ת׳ב׳ש׳ יש שבת באותיות ללמד שברא הב״ה שתי שבתות. On fol. 13 (section of תזריע), והסיר יי׳ ממך כל חלי זה יצר הרע שתחלתו מתוק וסופו מר לכך חלי חסר לשון מתוק בלשון ערבי חלו שר שהוא ממונה על גיהנם סניאל שמו כך פי׳ רבינו סעדיאל ורבינו קלונימוס ור׳ אהרן ור׳ יואל אבל רבי׳ אמתי פי׳ ששמו בביאל; on fol. 17 (section of בלק), ומן שיש מבריאת עולם עד סוף ימיו של משה שהיו אלפים ת׳פ׳ו כך יש אלפים ת׳פ׳ו ממשה עד ביאת משיח סך ד׳ אלפים וט׳ מאות ע״ב. At end תם פי׳ אביגדור ז״ל, followed by a note (Notariqon), headed ענין מילה.

Greek Rabb. char.; 4to, paper, ff. 22. [Hunt. 609 (Uri 145).]

2274

1. Common prayers, with marg. notes (beg. wanting), beg. with end of the 135th Psalm, הושענה (1, 2, 5, 6, 3, 7, 4, 8, 10, 9, 11, 13, 12 of 898).

2. Fol. 19. [R. Yonah's] חיי עולם.

3. Fol. 23. R. El'azar of Worms' ה׳ תשובה.

4. Fol. 26. Notes (chiefly Gematriyyaoth) on the prayers attributed to Naḥmanides, beg. ברכת נטילה י״ג תיבות.

5. Fol. 29. פרק גן עדן (Jellinek's ב׳ה׳מ, ii. p. 52).

6. Fol. 29. [אותות המשיח, ibid. p. 58], at end some detached notes.

7. Fol. 31. Thirty-two questions and answers, headed שאל החכם ר״ת כמה שאילות למעלה והשיבוהו, many of them are identical with No. 781, 4. *b*.

8. Fol. 32. R. Gershom's [of Metz] ten תקנות, with R. Tham's הוספות, followed by some detached notes.

9. Fol. 32b. אילו טעמי של אבני החשן, beg. אודם לראובן על שם שאדמו, followed by §§, headed אלו שימושי מנהגים, תיקון שמונה עשרה, תמנא אפי (some are headed ליקוטי מיימון).

10. Fol. 35. ס׳מ׳ק, 296 §§ (last דיני מקוה), with marg. notes (most of them extracted from סמג and מרדכי; some are signed טוביה, one קשרים. The glossator quotes ethical sayings from the מובחר פנינים). The formula of the letter of divorce (§ 884) is dated, Andernach on the Rhine, Monday the 27th of Iyyar 5148=1388. It is followed by some ritual notes; a recipe, translated from German by Ahron ben Abraham; and the index (292 §§), with the indication of the Parashas by the same.

11. Fol. 226. A compendium of Dinim in rhymed prose, by Yizḥaq (of Corbeil?), beg. with אדון לכל בשר (א״ב), containing שבת, ends with חליצה.

12. Fol. 235. שערי הדורא, almost identical with No. 689, 2, with glosses, extracted from רוקח, מהרי׳ מרדכי, תשבץ, מה׳ר׳ם, טרושין, and often מה׳ר׳ם מרוטנבורק. That on fol. 242b is signed העתקתי מפריש ממרא של הרר׳ פרץ ז״ל.

13. Fol. 259. תורת הבית, a compendium of the former (? according to the index at end), beg. זאת תורת הבית צוה הק׳ב׳ה שלא לאכול דם.

14. Fol. 265. Agadic notes and Notariqon, many are on the margin by the same hand, the two at end by a later hand.

On the last leaf is the 67th Psalm by a later hand.

The MS. was copied by Sh'muel, who gives at end of No. 11 (fol. 233) the deaths of his parents, brothers, and sister, from the years 5151 to 5153=1391 to 1393. Fol. 233b is a note by the same hand, זו היא השאילה ששאל דודינו ממה׳ר׳ם ז׳צ׳ל (in the answer בערמן). This is followed by a note concerning an excommunication, dated 24th of Kaslew 5169=1408; the names occurring in it are ר׳ זושלין, מה׳ר׳ז, and R. Mikhel of Oppenheim.

A later hand inscribed (fol. 233) deaths (of members of the same family) from 5184 to 5214=1424 to 1454; by a still later hand (fol. 233b) a note beg. אהו׳ ח״ג הנר׳ יעקב הלוי שי׳.

Owners: David ben R. M'naḥem איש אולמא; his son? M'naḥem (הנקרא מענדל בר דוד קלפצימרר) of the family Ulma (at end of MS.); on the binding, יענטל, daughter of R. Ahron שליטאם of Krumnau, and in another place מעיר ראשטימנין; her brother Mosheh Libn.

Germ. Rabb. char.; 4to, vellum, ff. 270. [Opp. 647 (Ol. 1481).]

2275

A fragment of a Siddur?

1. The beg. of ס׳מ׳ק with glosses.
2. Fol. 8. מדרש ויושע, beg. wanting (printed).
3. Fol. 16. מנהגים, mostly according to R. Meir of Rothenburg.
4. Fol. 49b. טעם סכנת תקופה אשר הועתק בספר האלקושי והוא היה בקי בחכמת המזלות, on Th'qufoth, extracted from the book al-Qoshhi (No. 692, 7).
5. Fol. 50. עגול דר׳ נחשון, astronomical treatise.
6. Fol. 56. R. Meir's (of Rothenburg) treatise on שחיטה.
7. Fol. 59. The text of Ruth, Canticles, and the beg. of Ecclesiastes.

Nos. 1, 3 to 6, Germ. Rabb. char.; Nos. 2 and 7, square char. (No. 7 with vowel points); 4to, vellum, ff. 65. [Opp. 614 (Ol. 1284).]

2276

לקוטי כתבים (modern heading).

1. Comm. on festival prayers, beg. אחר . . . מלך אזור בתלג חיור לשון המקרא תפש הפייט מבין הרים. Fol. 2b. טְרַאקִיַאר בלעז וכן תיבות כפולות כמו ירקרק אדמדם כתם ירוק ווירדי בלעז וירקרק טראווירדי בלעז; ends with בעוליה (ש׳ נחמו) פי׳ כרשעיה. Next come: *a* (fol. 29b). ביאור התפלה, notes on common prayers; *b* (fol. 32b). פי׳ מלות זרות מבמה מדליקין.
2. Fol. 53b. ספר מערכת האלהות (shorter than usual and some lacunae, indicated חסר), ends with כוונת ק״ש. At end עד כאן הגיע לידינו. On fol. 65b is an additional note, headed דברי הרר מאיר אבן לטיף. The treatise is followed by an appendix, beg. עוד בא לידינו מעניין סדר בראשית ואמ׳ לנו כי הוא מלשון הרמ׳ב׳ן ז״ל.
3. Fol. 100b. סוד הייחוד, fuller than No. 1610, 4.
4. Fol. 110. ספר הבהיר.
5. Fol. 129. R. Nathan ben Abhigdor's mystical expositions on שופר, יום כפור, and לולב.
6. Fol. 134. דברי רבנן מנחם תלמידא הר׳ אליעזר מוורמיישא ז׳צ׳ל, the latter part of כתר שם טוב (see Hist. Litt. de la France, t. xxvii. p. 473), followed (fol. 136b) by a mystical exposition of some commandments, of שמנה עשרה (fol. 146), and of the ten S'firoth (fol. 148b), beg. הראשון כתר עליון אשר המחשבה אסורה.
7. Fol. 155. A Hebrew-Italian vocabulary for the Pentateuch, the first Prophets, and Isaiah (incomplete).

Nos. 2 to 6 were copied by Y'hudah עִמִּי יְזִיִּיא; No. 4 was finished Friday ל״ב לספירה; No. 6, Thursday מ״ב לס׳, 5192=1432.

Owners of No. 7: Y'hudah and Yizḥaq מקסטליאוני; the latter sold it to Mazliaḥ Rieti (at beg.)

Nos. 1 to 6 (Ol. 615), Ital. Rabb. char.; No. 7 (Ol. 616), Ital. curs. char.; 8vo, paper, ff. 251. [Mich. 312.]

2277

1. Nathan Ḥazan's Kabbalistical notes on prayer: *a*. On the marg. of the printed copy of the Psalms, Prosmitz, 5365=1605; *b* (fol. 40). On the marg. of the printed copy of the prayers for ער״ה with German translation, Prague, 5452=1692. It is followed by printed copies of Abhoth and תיקוני שבת.
2. Fol. 84. R. Bär ben Naphthali's Kabbalistical comm. on the margin of a printed Siddur (fol. 142 beg. דברים שבקדושה; fol. 176b. והוא רחום). Colophon: ע״כ הביאור של האשל הגדול כמוהרר בער בעל מתנות כהונה אשר שלח להמנות מוה׳ ישעיה הורוויץ ס׳נ׳ל.
3. Fol. 196. Kabbalistical notes of R. Yizḥaq Lorya and Yaqob טעמרליש at Lublin, followed by the printed copy of תיקוני שבת, Prague, 5451=1691, with a commentary.

Germ. curs. char.; 8vo, paper, ff. 218. [Mich. 139 (Ol. 588).]

2278

1. Extracts from Maimonides' Moreh han-N'bhokhim and from Vidal's (in the latter part Narboni) comm., beg. אמרו חכמי בקעת יריחו לר׳ שמואל אבן תבון א״א מבלתי שנקבל; from Ibn 'Ezra's comm. on the Pentateuch; a note on fol. 16 beg. וראיתי כתב בש׳ מנחם בר יעקב ז״ל ואולם אם האמונות, signed מהר״א ז״ל; from Levi ben Gershom; from Y'hudah Romano, often with the compiler's remarks.
2. Fol. 59. Metaphysical notes on the intellect, by Yisrael ben Abraham, beg. (so) השכל משכיל מטימטיקא ליאב אילו הן נבדלות מחומר; at end of both treatises, סליקו המאמרים הטובים והנאים.
3. Fol. 67. A treatise against rationalism, beg. אחי האח המשכיל אחרי ראיתיך מחוזק התשוקה לשלמות הנפשיים צמא למי חמודותיהם; at end of the preface (fol. 67), וא׳ע׳פ שהרבה מהדברים אשר אכתבם לך הם הנה הדברים אשר דברתי לך כבר על פה . . . The latest authority quoted by the author is Narboni; on fol. 72, ובספר המפורסם אשר למקובלים הנקרא מפתח הקבלה באותו הספר יבאר ענין בספירות מה הם כתוב וז״ל. There are glosses signed הג׳.
4. Fol. 85. The 12th, 13th, 11th, and the 6th chapter of an anonymous philosophical treatise; 12 beg. אחר שנתבאר בענין השכל הנקנה ראוי שנחקור אם הוא אפשר שתהיה לאדם הצלחה, 6 beg. ראוי שנבאר שזה הדעת אשר הביא אליו הענין ההוא.

Copied by Meir (end of No. 2).

Germ. Rabb. char.; 4to, paper, ff. 93. [Mich. Add. 25.]

2279

1. A comm. on a part of I and III of Maimonides' Moreh han-N'bhokhim, beg. פרק נ״ח השתדל בדרך זה לבאר כי יתכן מעיני המדות האלהי.

2. Fol. 5. Chapters 15 to 23 (end wanting) of a theologico-philosophical treatise, beg. התורה היא סולם מוצב מה מתוק מדבש הלא מתיקת התורה שהיא מתיקת ;ארצה 22 beg. נפש. The author quotes, besides the Arabic philosopher, several times the Moreh N'bhokhim, and once Qamḥi (David ?).

3. Fol. 27. Refutation against [Mosheh Narboni's 'Dissertations on Physics;' see MS. of Paris, 988, 2, and Assemani, Urb. 41], by an anonymous author (beg. and end wanting). The expression of (or חכמתך) ואתמה ממעלתך האמגם כי חפצתי occurs often. The first § ends תמה גדולה צדק מוצק שבתי באמת במשפט לעיני השמש הזאת ערכתי מלים מקרוב באו במלחמת יי לשלום יצאו מחייבות חדשות; fol. 36b. הנה זה יורה ג"כ אמתת מאמרי ושקדות דעת הגרבוני המלמד לתלמידו כי דעת ב"ר. The passages quoted in the name of Yoseph ben Yaḥya are to be found in Narboni's treatise quoted from אבו אלחגאג יוסף בן יחיי הישראלי המערבי (Maimonides' pupil). Dr. Steinschneider, in his 'Conspectus,' supposes this fragment to be a controversy on physics by Elie Habillo and Shem-Tobh.

4. Fol. 42. Yizḥaq's המיוחס לבית ארונדי comm. on Job, ends with chapter ii (incomplete). See Dr. Schiller-Szinessy's Cat. of Cambridge, vol. i. p. 217.

5. Fol. 58. A philosophical comm. on Genesis, beg. xviii. 1 to 21 (incomplete), beg. מה שיש לכל בעל שכל בעין שכלו לחקור ולהבינו בזאת הפרשה, based chiefly on Maimonides' Moreh han-N'bhokhim and Naḥmanides' commentary. The author quotes the comm. of Levi ben Gershom (fol. 68b), and on fol. 70b. וז"ש לעת חיה שיהיה לה חיות נצחי ולזה הדעת עם היות גאמ' ברמז נטו המקובלים שזהו לתחיית המתים. He refers to his comm. on וישלה.

6. Fol. 80. The printed translation of Avicenna's Canon I. 1. 5, 2 (incomplete).

Nos. 1, 5, 6, Or. Rabb. char. (by different hands); Nos. 2, 3, 4, Span. Rabb. char. (by different hands); 8vo, paper, ff. 112.
[Hunt. 613 (Uri 147).]

2280

1. Sh'muel ibn Thabbon's explanations of the difficult words occurring in Maimonides' Moreh han-N'bhokhim.

2. Fol. 13. The index of Euclid's books.

3. Fol. 14. Abraham ibn 'Ezra's ערוגת החכמה ופרדס המזמה.

4. Fol. 15. A comm. on the book Y'ẓirah, beg. בג' ספרים . . . פי' בבית מהן אין סוף כי בכח אין סוף מציאות רום מעלה.

5. Fol. 15. A fragment, headed אוכיח ע"ד הפילוסופיא מאמר עין הרע. אמר מאיר בן אלעזר נקראו נזק מראית עין, beg. ואני גמרתי הספר בעיר טריברש דברים לפני גדולי חבירי, ends שנת פ"ל (so) ששה עשר ושנים לאחר שהשאילוני ההעתקה שנתים קודם גירושי צרפת; it is followed by some recipes.

6. Fol. 16. An index to Abraham Abu-l-'Afia's סתרי תורה, headed זה נעתק מספר סתרי תורה אשר יסד רזיאל בן עפיא.

7. Fol. 16b. Sh'muel ibn Thabbon's translation of the מורה הנבוכים (ends III. 51), with his marg. notes; some others signed תשבי and by a later hand (one is signed הרר' משה שי').

Span. Rabb. char.; small fol., vellum, ff. 119.
[Hunt. 46 (Uri 464).]

2281

Naḥmanides' שער הגמול, ends with the words מתולדת הגוף הוא (edition of 1556, p. 24b, l. 31).

Syr. Rabb. char.; 4to, paper, ff. 33. [Hunt. 614 (Uri 340, 145).]

2282

1. Y'hudah Romano's בן פורת (beg. wanting).

2. Fol. 12. Agadic notes and Gematriyyaoth, one is reported in the name of R. M'shullam.

3. Fol. 14. Sh'muel ibn Thabbon's translation of Maimonides' eight chapters and his comm. on Abhoth, with marg. notes by a later hand.

4. Fol. 38. El-Ḥarizi's translation of Galen's dialogue with Moria on the soul.

5. Fol. 40. The beg. and end of the Hebrew translation of Yoseph ibn עקניא (Aqnin) מרפא הנפשות (No. 1273, 1; printed).

6. Fol. 42. Sh'lomoh ben Addereth's comm. on the Agadic passages in B'rakhoth, Th'anith, M'gillah, Babha, Bathra, Ḥolin, Abhodah Zarah, and N'darim. Fol. 63 beg. שאלני החכם ר' דוד בן זבדי ממדינת פאס. On fol. 70b a short note on the same subject, beg. ואלה משם החר' אברהם איש רומי בפ"ק דב"ב, ends וכן הר'מ'ב'מ פי' הכי במורה נבוכים.

7. Fol. 71. A philosophical comm. on Canticles, beg. יצו האל . . . כי החכם הזה ישא משל ברועה וחשוקתו אשר גבר חשקה בו אשר תליין. The author (Abba Mari ben Aligdor ? see Dr. Schiller-Szinessy's Cat. of Cambridge, vol. i. p. 215, note 3) quotes only Maimonides. Fol. 76b. לחייו שם הפנים ופנים פי' בן הרב ז"ל כי המציאות ישנו בשם פנים כמו על פני תרח אביו אם לא על פניך יברכך; fol. 77b. ויאמר כי ילד הדבר ההוא אשר השכילו בן הנפש השכילה והשיגה השכלים הנפרדים ותוציא כח שכלה אל הפועל ידמה כאלו ילדתה ובעין זה פי' המ'ר'ז'ל (so) בחלק הראשון פ' ילד כי לימוד החכמה יקרא לידה.

8. Fol. 79. Abraham ibn 'Ezra's printed comm. on Ecclesiastes.

9. On Genesis i, by (Mosheh ?) ibn Thabbon: *a* (fol. 83b). Beg. הא לך פי' ודעת של הר'מ'ז'ל במעשה בראשית, ends ע"כ פי' אבן תבון לדעת הר'מ'ז'ל; *b* (fol. 84b). Beg. עוד כתב המגעות הדבר המבוקש להשיג בג' סבות.

10. Fol. 87. Short notes (Sh'muel ibn Thabbon's ?) on Maimonides' Moreh han-N'bhokhim, ends with iii. 25, stated לא נמצא יותר בתורף, followed (fol. 96b) by the index to the same book.

11. Fragments: *a* (fol. 98). On logical expressions, beg. שם השמות שני מיני; *b* (fol. 98b). Beg. אמר אריסטוטלוס שרש וצורה היו חכמות אשר עמדו במחשבה.

12. Fol. 98b. Mosheh ibn Thabbon's translation of Maimonides' logical treatise.

13. Fol. 110. רוח חן, with a comm. (fol. 121b), beg. אינו גשם ר"ל שאינם כגשמ' שהיא שאינה גשמית.

14. Fol. 124. Agadic notes on the benedictions and on other biblical passages.

Owner: Meir haq-Qaton מטרופא (fol. 42).

Germ. Rabb. char. (Nos. 2, 13, and 14 by a later hand); 4to, vellum, ff. 132. [Opp. 572 (Ol. 1159).]

2283

1. Y'hudah Romano's בן פורת.

2. Fol. 12b. עמוד התפלה, R. Yizḥaq's (the poem at end has the acr. of יצחק חזק) dissertation on prayers.

3. Fol. 16. Al-Ḥarizi's translation of Maimonides' comm. on חלק.

4. Fol. 26. סוד התשובה, ethical chapter, beg. כבר שלח לנו יוצרנו יתברך.

5. Fol. 28b. Comm. on Deut. xxx. 2, extracted from R. 'Immanuel's commentary on the Pentateuch.

6. Fol. 35. הגיון קצר, Mosheh ibn Thabbon's translation of Maimonides' logical treatise.

7. Fol. 44. The thirteen articles of faith according to Maimonides.

8. Fol. 48. The Hebrew translation of his Moreh han-N'bhokhim iii. 33–52.

9. Fol. 87. Y'hudah Romano's translation of the book 'De Causis.'

10. Fol. 102. Poetical pieces of ethical contents.

11. Fol. 103. ספר הנפש, an anonymous translation of Galen's dialogue with his pupil Moria.

12. Fol. 106. A fragment of the מוסרי הפילוסופים.

Span. Rabb. char.; 2 coll., fol., paper, ff. 117, (ff. 91 to 102 and from 114 blank leaves.) [Mich. 380 (Ol. 115).]

2284

1. A fragment of Ḥanokh's מראות אלהים (No. 1649, 1), ends with D. Qamḥi's comm. on Ezekiel i. (incomplete).

2. Fol. 11b. 'Immanuel's כנפי נשרים, beg. with the poem אני היום, interrupted on fol. 37b by Kabb. notes.

3. Fol. 42. Siddur, Franco-German rite (beg. and end wanting), beg. with end of אז ישיר. There is the Haggadah, ends with אומץ גבורותיך. Abhoth, the last chapter is שנו חכמים. The Qinoth=No. 878. v. A. 1 to B. 3, 5, 13 (headed אולטרא); XII. *a* of 1025 (headed אנדרא, incomplete); 12, 14, 15, 16, 8, 9, 18, 6 of 878; XII. *h* of 1025; 21, 7, 20 of 878; XII. *b* of 1025; 30, 19, 4, 24, 29, 32 of 878; *a*. ציון ה' לכם (Zunz, Lit. Syn. Poesie, p. 488, 8), at end מר' יקר בן רב שמואל הלוי. The headings are אלטרא with אונקרש once, אנדרא and נוך איינש. Fol. 140b. אלהי נשמה, headed הא לך ודוי רב סעדיה; *o* of 1102. Hosh'anoth= I. 5, 7, 3, 6, 2, 4, 8, 10, 9, 12 to 18 of 878. Simḥath Thorah (the three התנים are M'naḥem, Shim'on, and Yaqob ben R. Sh'muel). Calendar (עבור מר' נחשון), beg. with רסא to רעא (by a later hand רעב). Yoz'roth=XI (לשבת האזינו), X, IV (*a*. מי אדר) of 1099; XI. 1, *a*. כבודו אור, 2, 3 of 1098; VI, XII. 2, 4 of 1099; *ε*, *δ* of 1102; XIII. 9 of 1099 (זולת דרבינו שמעון לפני ט' באב); *ι* of 1102; XIII. 10 of 1099. שבת נחמו to ש'ה'ח (incomplete)=1102. מעריבים (beg. wanting)=X. II, VIIa (מרבי' מנחם בר יעקב), VIII. 2. A, XI. II. A of 1023; III, שבועות. II of 1099; XII. VIIIa of 1023; יי מלך מתגאה, headed ללול אחרון של פסח מרבינו מאיר הנהרג ז'צ'ו'ל. לנישואין=XV. II. *b*, XVI. 2, 3, 4 of 1099; *θ* of 1102 (at end שלום עליכם היר נמגוט מאתי יאקופא, followed by a poem, beg. שמור דת כלולה, with the acr. of שמואל בר מנחם); lacuna; XIII. 5, 8 of 1099; *γ* of 1102; V. *a*. 1, *b*, *a*. 2, 2a, 3, XV. I. *a*, II. *a*, III. *a* (incomplete) of 1099.—By a later hand (fol. 222b), a § on שחיטה and rules for calendar, beg. with the year 5186=1426.

On fol. 36b the owner, David ben Yishai (fol. 38b), inscribed a birth of the year 5364=1604.

No. 1 (Ol. 507), Greek Rabb. char.; No. 2 (Ol. 544), Germ. Rabb. char. with vowel points; 4to, vellum (ff. 1 to 10 paper), ff. 227. [Mich. 548.]

2285

1. החוקר והמקובל, Mosheh Ḥayyim Luzzatto's philosophical dissertation in dialogues.

2. Fol. 21. A medical treatise, divided into nineteen chapters, beg. תנועות הגוף הם ג', the second beg. מרפאות העניים (so) והעפעפים, the last להעביר הכרישין. The author quotes Arnold de Villa Nova. At end is the following statement, הוא בדוק מפי ר' צרפתי בכר' יוסף שאמר שלמדו מהר' יוחנן ז"ל צרפתי.

3. Fol. 37. ספר הנסיונות מהרפואה, a medical treatise attributed to Abraham ibn 'Ezra, divided into ten parts (מאמרים), each part into chapters; the tenth part is not in the MS., the copyist states, המ' העשירי לא נמצא לא בהעתק ולא בהקדמה. It beg. אמר החכם הפילוסוף אברהם בן עזרא רצוני לחבר ספר כולל כל החוליים שיוכלו לבא לבני אדם. Names of Greek and Arabic physicians are quoted; often אמר המנסה, and also ואני הכותב.

4. Fol. 50. כלל קצר מאמרי ברוני, a compendium of Bruno's treatise on chirurgery (No. 2119, 1), divided into twenty chapters, beg. מה היא הכריתות ומאין היא נגזרת.

5. Fol. 62. Extracts from [Ḥonein ben Isḥaq's מבוא הרפואה], identical with No. 2088, with a short comm.

6. Fol. 63b. שאלות התלמיד ומענות הרב במלאכת השירוגיא, treatise on chirurgery in questions and answers.

7. Fol. 70. Extracts from Avicenna's Canon IV. III.

8. Fol. 79. Lanfranc's 'Cyrurgia Magna' (see Hist. Litt. de la France, t. xxvii. p. 625).

9. Medical notes: one on fol. 94 is headed משברים ומימות ותחבושת לשוקיים שמסר מאיש' גראבואילי ספרדי לגבריאל כהן די לוניל נ"ע.

10. Fol. 97. ספר צידורגיאה ומעשה התחבושת מדינו (on marg. מספר דינו), Dino's treatise on chirurgery. At end is Sh'lomoh Molkho's קמיע.

11. Fol. 134. מסכת פורים, travesty for Purim, divided into five chapters, followed by two מעריב (partly printed; see Steinschneider's Bodl. Cat., col. 603, No. 3853).

12. Fol. 148. History of Yoseph del Reina (דולריינה) at Hebron (Kabbalistical).

No. 1 was copied by W. Heidenheim at Frankfort-on-the-Maine, in the year 5546=1806, from an incomplete MS. belonging to Sh'lomoh Dubno. He says it is doubtful whether the author left it in an unfinished state, or if a part of it is lost.

No. 11, Z'bhi (Hirsch) ben Y'hudah (Löb) וואניפרידן at Amsterdam made it a present to Mosheh Oppenheim in the year 5548=1788.

Nos. 1 (Ol. 186), 2 to 11 (Ol. 205), Ital. Rabb. char.; Nos. 11 (Ol. 483), 12 (Ol. 495), Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 153. [Mich. 343.]

2286

1. A philosophical treatise by Zalman Hanau (beg. wanting), followed by explanations of biblical passages.
2. Fol. 54. The liturgical piece אזמר, with the comm. of No. 1739, 2.
3. Fol. 76. Wolf Heidenheim's alphabetical index for Masoretical passages.
4. Fol. 152. תפלת הייחוד לר׳ נחוניא בן הקנה, identical with No. 1557, 11.
5. Fol. 154. A Kabbalistical chapter, headed טופס ע׳ שמות של שר הפנים.
6. Fol. 165[b]. [Abraham of Cologne's] כתר שם טוב.
7. Fol. 172. ספר שרשים על מלות הקבלה לי״א, an alphabetical vocabulary for Kabbalistical words.

No. 2 was copied at Hamburg, fin. Iyyar 5483=1723.

Nos. 1 (Ol. 372), 2 (Ol. 649), 3 (Ol. 776, autograph), Germ. curs. char.; Nos. 4 to 7 (Ol. 885), Ital. curs. char.; 8vo, paper, ff. 180.
[Mich. 38.]

2287

1. Ethical treatises: *a*. ספר חסידים, beg. בן אדם עמוד; *b* (fol. 19). תוכחה נאה ליראת שמים, beg. הבה נתחכמה לתור לנשמה מנוחה שלמה.
2. Fol. 29. שער הייחוד, a metaphysical chapter, beg. אמרו לחכם ספר לנו מהו הבורא אמר הדבור מי שלא יושג. The author quotes the מבחר הפנינים.
3. Masoretical chapters: *a* (fol. 30[b]). אלו נקודות שבתורה, § on the words pointed out in the Pentateuch rolls; *b* (fol. 32). תיקון סופרים, beg. י״ח דברים כתובים במקרא.
4. Fol. 32[b]. ספר זרובבל (printed).
5. Fol. 35. הלכות משיח according to Maimonides.
6. Ethical pieces: *a* (fol. 37). תוכחה נאה, a fragment of Y'hudah ibn Thabbon's (מה שפירש) translation of Gabirol's ethical book (מבחר פנינים); *b* (fol. 38). על עסק התורה, by R. Y'hiel ben Asher.
7. Fol. 41[b]. ענין נהר סמבטיון, beg. עשר גליות.
8. Fol. 42. ענין מילה חרבות צורים (Joshua v. 2).
9. Fol. 43. The thirteen articles of faith according to Maimonides, and a § on the mystery of both worlds.
10. Fol. 46. Short notes, one of them is by Hayyim Paltiel addressed to his friend Elyaqim, in which Hayyim speaks of his father Asher and his brother Y'quthiel.
11. Agadic and Kabbalistical treatises: *a* (fol. 62). §§ beg. with the words שבעים שמות; *b* (fol. 65[b]). א״ב דר׳ עקיבא; *c* (fol. 69[b]). §§ beg. with the words לעתיד לבא הק׳ב׳ה; *d* (fol. 72). ספר ליקוטים, short notes, mostly Gematriyyaoth, one is reported in the name of R. Abraham פולינדר; *e* (fol. 79). [מעשיות], legends concerning R. Yishma'el, R. 'Aqibhah, Salomon and Asmodeus, and בן סבר; *f* (fol. 83[b]). דין חבוט הקבר; *g* (fol. 85). ספר התפוח (No. 1176), shortened; *h* (fol. 93). ליקוטים, notes of various contents, on biblical passages (fol. 155[b]. שמעתי מר׳ גרשון פיק י׳צ׳ו שקבל מהררי׳ מרגליות), the thirteen articles of faith, explanation of dreams, planets, and fate.

The copy was made by Mosheh ben Yizhaq Kohen (ממדינת ורנקן מכפר היטנם) at ווינדא, fin. the 6th of the first of Adar, no year (he speaks (fol. 28) of a famine in the year 5233=1473). On ff. 48 and 49 are births of the copyist's children and of some of his relations from the years 5290 to 5334=1530 to 1574. At beg. of MS. are two poems, with the acr. of משה כהן.

Owners: Yishai ben R. Eli'ezer bought it from his sister פוילצרן (at end of No. 1).

Old Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 161.
[Opp. 603 (Ol. 1257).]

2288

1. R. Hayyim ben B'zalel's אגרת הטיול (incomplete).
2. Fol. 24. Formulae for writing letters.
3. Fol. 55. שבת אחים, R. David's (physician at Landshut) medical treatise on plagues, composed according to a Latin treatise (לנוצרים) on the same subject and divided into three chapters. There is a comm. on it by a later author, followed by an appendix, containing medical and astrological recipes, and extracts from other books of similar contents. On fol. 65[b] a note, headed שמעתי ממשה קרויל.
4. Fol. 69. A comm. on the ten S'firoth, identical with No. 1589, 2.

The copy of No. 4 was fin. ע׳ש׳ק משפטים, 5356=1596.

Old Germ. curs. char.; 8vo, paper, ff. 107.
[Opp. 753 (Ol. 533).]

2289

1. ספר טעמי מסורת, Y'hudah (Darshan of הענטשין) Yizhaq ben Yaqob's treatise on Masorah (printed), ends with לך לך.
2. Abraham ibn 'Ezra's: *a* (fol. 23). אגרת השבת; *b* (fol. 24). חידה, beg. זכור נא בהסיבנו, with R. Y'hudah Darshan's (according to the title-page) comm., beg. עדי צלה ר״ל בתוך הצל של רמון.
3. Fol. 24. Extracts from an autograph of El'azar of Worms, relating to the murder of his wife and children (see Hist. Litt. de la France, t. xxvii. p. 465).
4. Fol. 27. The epitaph on el-Fasi.
5. Fol. 27. Ethical sentences, headed מאמר השתיקה, followed by notes on biblical passages, a calendar, and meteorology (incomplete).
6. Fol. 30. תשובה למינים, controversial treatise against Christianity, by a German Rabbi (Pinhas? see No. 10), beg. אמור להם אתם ידעתם כי חנוך ואליהו לא מתו, followed by תשובות ר׳ד׳ק on Psalms.
7. Fol. 77. An enumeration of the commandments according to the sections of the Pentateuch, continued on fol. 355 (the copyist refers to p. 367).
8. Fol. 82[b]. אותיות דר׳ עקיבא, preceded by the enumeration of מצות ל״ת, continued on fol. 355.
9. Fol. 123. Notes on the Pentateuch and on Agadic passages, mostly composed of Gematriyyaoth, collected by a pupil (Pinhas?) of R. Sh'lomoh Lorya (fol. 176[b], of whom a great number of passages are reported), beg. עץ חיים למה נברא; it is preceded by an index. The collector refers to casuistic decisions of the years 5295 to 5304=1535 to 1544 (fol. 201[b]); he quotes with the expression שמעתי: *a* (fol. 150). שדרש מהרר׳ אברהם מפראג בב׳ה׳כ החדש; *b* (fol. 160). בשם מהרר׳ מתתיה

מבריסק ; *c* (fol. 162b). מהרר׳ דוד זולצבורג. There are also (fol. 190b) צוואות של ר׳ יהודה החסיד ; (fol. 194b) the epitaph on el-Fasi and the deaths of Rashi (4865) and R. Tham (4935) ; the death of ר׳ ויידיל כ״ץ אחיו של מהררי׳ לחמי (fol. 201) ; on the influence of the planets (fol. 208b), and various other notes.

10. Fol. 220. Casuistic notes by R. Pinḥas ben Eli'ezer on יורה דעה, סדר היום (fol. 227), and חשן המשפט (fol. 251), incomplete (ends with the 141st §).

11. Fol. 267. Short comm. on Canticles by a German Rabbi, beg. זה השיר הוא על כל השירים, followed by Kabbalistical recipes and notes on biblical and Agadic passages.

12. Fol. 294. A Hebrew-German vocabulary (not in alphabetical order).

13. Fol. 298. ראשי תיבות on Canticles (two pages).

14. Fol. 303. El'azar of Worms' comm. on Canticles, followed (fol. 320) by Kabbalistical recipes.

15. Fol. 322. ספר חשבונות, nine §§ on arithmetic, beg. ספר אגרים אשה נעשה על פי הכתב.

16. Fol. 328. עניני פורים, ritual rules and Gematriyyaoth for פורים.

The copy of No. 8 was finished in the year 5306 = 1546.

Owners: Mosheh ben Yoseph Abraham of Winzhausen; Ḥayyim Selig and Binyamin Wolf, sons of David.

Germ. curs. char. (by different hands; Nos. 6, 9, and 10 by the same hand, autograph?); 8vo, paper, ff. 360, (ff. 5 to 23 and 325 to 355 blank leaves.) [Opp. 757 (Ol. 572).]

2290

1. Rules on the accents, copied from Sh'lomoh de Oliveyra's (אלויריה) printed דרכי נעם, and provided with vowel points by W. Heidenheim.

2. Fol. 3. Treatise on the weights and measures occurring in the Thalmud, copied by the same from a MS. belonging to R. Yaqob שמש. Heidenheim says, לא ידעתי את שם המחבר ובאיזה שנה משנות היצירה כתב זאת אמנם מה שהביא ומזכיר בעל אהל משה וקרא לו מחבר א׳ בדורינו והספר הזה הוציא מחברו לאור שנת ה׳ אלפים ת׳ק׳כ׳ה ליצירה מזה נודע זמנו.

3. Fol. 16. Treatise on שחיטה ובדיקה. The latest authorities quoted are ר״ן and בעל הטורים. The words אבל המנהג בפאס occur often.

4. Fol. 28. R. Eliyyah Levita's grammatical treatise ספר השמושים.

5. Fol. 46. A tall leaf, containing rules on accents.

6. Fol. 49. כללי סוד העיבור, R'fael Hanover's treatise on calendar, followed by recipes and notes on Thalmudical passages.

Owners of No. 4: Yizḥaq Binga made it a present to 'Aqibhah . . (illegible).

Nos. 1, 2 (Ol. 308), Germ. curs. char.; Nos. 3, 4 (Ol. 194), Span. Rabb. char. (4 with vowel points); Nos. 5, 6 (Ol. 345), Germ. curs. char.; 8vo, paper, ff. 89, (ff. 75 to 87 blank leaves.) [Mich. 58.]

2291

1. מדבר יהודה, grammatical treatise (ends I. 5). The author quotes Sh'muel Archevolti's ערוגת הבשם and his own מחוקקי יהודה.

2. R. Yizḥaq Lorya's: *a* (fol. 11). הטבת חלום; *b* (fol. 14). אזמר, with the comm. of No. 1739, 2; *c* (fol. 23). סדר התרת נדרים.

3. Fol. 24. כנפי יונה, five parts (incomplete).

No. 4 was written by Y'ḥezq'el ben Mord'khai Yaqob from a copy of Mosheh ben Y'hudah, which was begun on the 10th of Abh 5420 = 1660.

Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 123. [Opp. 628 (Ol. 1372 B).]

2292

1. פי׳ על המסרה, fragment of an Agadic comm. on Masorah, beg. ברא אלים ג׳ בראשית ברא אלים א׳, blank spaces on fol. 6; fol. 7 beg. כצאת ג׳ א׳ כצאת משה, ends ותאמרן ג׳ בנון פשוטה (incomplete). The author quotes Maimonides; fol. 15. וכן ג״כ מצינו בלשון הזוהר רעיא מהימנא.

2. Fol. 32. David ben R. Y'hudah he-Ḥasid's mystical treatise on the shape of the letters of the alphabet (beg. wanting), beg. את לבי בהתנצלותי אני . . . אתן למשכיל ויותר מהמה הקדמה למצוא הפתח דע אשר דמיון האלף, ends בני הזהר בלתי לשנות אפי׳ צורת עוקץ אחת כי הם הרים גדולים וגדול ורב כח האותיות ככל אשר בארתי בפירוש ספר יצירה. והשם הטוב . . . This is followed by a prayer in rhymed prose, headed תפלת החתום טב יומי, ends ממן בן נחמן. משה נגיד. קבלתימו לקטתימו מתוך כרמו ואני דוד הוא אבי אבא. רזיו אצבא עלי הרבה. טוב לי העיד נר המערב. נר הנקרב. אבי הרב יהודה חסיד תם.

3. Fol. 37. R. Yoseph's (גיקטליא) answer on the § ראויה היתה בת שבע.

4. Fol. 39. Kabbalistical questions and answers, על סוד העיבור, on metempsychosis, beg. אדוני שמעני הגלגול הזה על זו הדרך בלבד העולם נוהג, the answers beg. ידוע וברור הוא אצל כל חכמי לב.

Syr. Rabb. char.; 4to, paper, ff. 51. [Hunt. 609 A.]

2293

1. ציוני, M'naḥem Ẓiyyon's Kabbalistical comm. on the Pentateuch (ends Leviticus xix. 19).

2. Small fragments: *a*. On astronomy, beg. (fol. 31) ארבע רוחות נושבות בכל יום, and (fol. 32) headed סדר הליכות הכוכבים; *b* (fol. 32b). Poetical pieces; *c* (fol. 33). R. Yoḥanan Lorya's הדרכה; *d* (fol. 33b). Notes on שמיטה ויובל, and remarks on the weather of various months.

3. Fol. 34. R. Lipman's (of Mühlhausen) ס׳ הנצחון (at beg. ס׳ הנצוח). It beg. with a note, beg. הם בשביל שהוא רחמן, followed by a poem, with the acr. of ליפמן (see Steinschneider, Bodl. Cat., col. 1412). At end is a note, beg. אדם אחד אומר לנוצרי מלמד טוב למדני אורח חיים. Marg. notes: *a* (fol. 48). וכתב הרב״ז״ל משום ר׳ יוסף קמחי כי מלת נעשה קאי על יסוד עפר; *b* (fol. 80). כי לא ישא לפשעכם אפי׳ המלאך שנ׳ בו כי שמי בקרבו ק״ו אפיפיור תשובה ר׳ יוסף בכ״ש.

4. Fol. 231. Another controversial treatise, beg. אני השפל כתבתי קצת ראיות מכ״ד ספרים כדי להסתירם ולחזק אמונתינו מן הפוקרים והאפקורסין, followed (fol. 240) by Hebrew-German notes on the same subject. On fol. 241b a note of three lines, beg. שאלו המינים את ר׳ ליב מטריר.

5. Fol. 243. פרדס רמונים, Mord'khai ben R. Y'hiel's (according to the acrostics at beg. and end) controversial treatise in rhymed prose, fin. the 3rd of Abh 5236 = 1476. The author represents a queen sending out her three ministers, Ahitub, עקר, and Zalmon, to make enquiries about the different religions in the world (different from No. 2167). He says in the preface, ועוד חברתי בספרי דברי פלא. רבים ונכבדים מאלה. וקראתי לספרי שם כהגונים. שלחייך פרדס רמונים.; on fol. 276, ושם נער עבד עברי. בן אלחנן בן יערי. כי מגלות יודי׳ היה. ומשארית בני השביה. ברבי יחיאל זרע ברוכי. איש יהודי ושמו מרדכי.

Owners: Yohanan ben Hayyim; Binyamin Wolf.

Old Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 366. [Mich. 62 (Ol. 729).]

2294

R. Abraham (פִּיקָם) ben Eliyyah's ספר התגין (No. 1441, 3).

Owner: Yisrael ben R. Abraham, London, August 12, 1814 (at end).

Square char. with vowel points; 4to, paper, ff. 140. [Mich. 61 (Ol. 219).]

2295

1. מגלת אמרפל, Abraham hal-Levi's Kabbalistical treatise on the mystery of prayer, and on angels (incomplete). He quotes the ספר חנוך and his own comm. on Ecclesiastes.

2. Fol. 7. מגן אברהם, Abraham Farissol's controversial treatise, 98 chapters.

3. Fol. 127. מדרשי התורה, Agadico-philosophical explanations on the Pentateuch, by En Sh'lomoh Astruc (the son? of Sh'lomoh ben Addereth; see the Fifty-third Chapter of Isaiah, etc., i. p. xi).

No. 3 was copied by Y'shayah bar Yaqob ממסראן ben Y'shayah of Verona (מיירונא), fin. at Mantua the 2nd of Iyyar 5246 = 1486.

Owner of No. 3: Mosheh מנורצי.

Nos. 1 (Ol. 406), 3 (Ol. 415), Span. Rabb. char.; No. 2 (Ol. 411), Ital. Rabb. char.; 4to, paper, ff. 225. [Mich. 302.]

2296

1. Kabbalistical §§: *a*. מאמר המילואים, beg. מלואי ההויה רבים ונכבדים; *b* (fol. 4). Headed כוונת השם מהגא׳ מהרר׳ אלי׳ שחיבר ספר ראשית חכמה; *c* (fol. 4b). Beg. דרוש ואלה המלכים (No. 1872); *d* (fol. 7). Notes on אדם קדמון; *e* (fol. 9). Three הקדמות; *f* (fol. 10b). Beg. בראשית כל היה הק׳ב׳ה משתעשע בעצמו שמח ומתענג; *g* (fol. 19b). סוד סוכה; *h* (fol. 22). פתיחת הלב (No. 1833, 8).

2. Fol. 23. ספר העיון (No. 1610, 8), with a commentary (fol. 28), beg. פרישת של ספר העיון לרב חמאי הגאון ז״ל ראש המדברים. פנימיותיו ר״ל כח ההויי׳ אשר הם בכח ב״ע.

3. Fol. 29. R. Haya's answer to R. Paltai (No. 1565, 1), followed by לרב שרירא ורב האי (printed).

4. Fol. 31. נביאות הילד (No. 1743, 2).

5. Fol. 33. R. Hayyim ben B'zalel's ספר מים חיים (No. 1828, 4).

Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 60. [Opp. 477 (Ol. 989).]

2297

ס׳ מפתח הזוהר, Mosheh Galanti's index to the Zohar (printed).

Owner: Sh'lomoh Yahya.

Span. Rabb. char.; 4to, paper, ff. 51. [Opp. 622 (Ol. 1314).]

2298

Index to the Zohar.

Written in the year 5335 = 1575.

Ital. curs. char.; 4to, paper, ff. 67. [Reggio 35.]

2299

A complete alphabetical index for the Zohar.

Ital. curs. char.; 4to, paper, ff. 316. [Mich. 267 (Ol. 496).]

2300

1. An index for R. Y. Lorya's various books.

2. Fol. 89. A grammatical poem, beg. יי אשר שם, with a comm. of Y'hudah Aryeh Löb [of Carpentras] Krotoschin; it ends with the paradigms of the verbs, with a Hebrew-German translation, and some other grammatical rules. The author quotes his works אהלי יהודא (printed) and חלק יהודא.

No. 1 (Ol. 506), Germ. curs. char.; No. 2 (Ol. 510), square (with vowel points) and Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 124. [Mich. 187.]

2301

1. An alphabetical index for a Kabbalistical book.

2. Fol. 9. A Kabbalistical chapter, headed ס׳ חשבונות.

3. Fol. 14. אזמר, with the commentary of No. 1739, 2.

4. Fol. 21. ספרא דצניעותא.

5. Fol. 41. ספר מאמר אדם דאצילות, on passages of the Zohar, with a comm., beg. פי׳ הדבר כבר ידעת שלכל הדברים של מטה.

6. Fol. 63. R. Hayyim Vital's annotations to the Zohar according to R. Meir פאפיר.

7. Fol. 78. מנהג דקק חברון, Kabbalistical Minhagim in usage at Hebron, by R. מלסאל Ashkenazi.

8. Fol. 83. ק׳ח אופנים מדברים ממשה רבינו ע״ה (modern title), a Kabbalistical chapter, beg. אופן א׳ בקש משה שיהיו שני מנהיגים, ends with § 119, incomplete.

Germ. curs. char. (No. 7, 2 coll.); 4to, paper, ff. 92. [Opp. 445 (Ol. 962).]

2302

1. ליקוטי דודאים, a Kabbalistical index in alphabetical order, ends with the word לבוש.

2. Fol. 90. Abraham ibn 'Ezra's ספר כלי נחשת (printed).

Nos. 1 (Ol. 369), 2 (Ol. 339), Germ. curs. char.; 8vo, paper, ff. 167. [Mich. 29.]

2303

ספר המספר, 1472 §§, containing mnemonic phrases for Kabbalah, grammar, chronology, etc.; the first §, א׳ א׳ טית במעשה י״ו א׳ דבראשית א׳ רבתי דאדם א׳ זעירא דויקרא.

Old Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 148. [Mich. 197 (Ol. 200).]

2304

1. Fol. 1b. An index of Kabbalistical works.

2. Fol. 2. A casuistic matter, headed פסק הוראת שעה להתיר כפיית הבעל לגרש אשתו מחמת טענת מומ׳ נולדו נעשה פה רומי רבתי בחדש אלול שנת ר׳צ׳ח לפ״ק; the parties concerned are Regina, daughter of Nathan Vivas de Cavaillon, and Mosheh bar Mord'khai דמונטילץ. The document is signed by Rabbis of Mantua and Bologna, the latest signature is of the year 5302.

3. Fol. 37. Eulogium (דרש) on the death of Shabbathai Elḥanan (אחי שני, occurred at Bologna the 22nd of August 5306 = 1546), by Abraham ben M'shullam אטלו (at end מאו) מא, held on the 7th of September 5307 = 1547.

4. Fol. 42. ז׳ עמודים חצב כמהרר׳ עובדיה איספורנו ז״ל על החלק המעשה מהתורה האלהית, a philosophical dissertation, by 'Obhadyah Sforno, being an introduction to a part of his book אור עמים.

5. Treatises of Sh'lomoh ben Elyaqim Finẓi of Rovigo: *a* (fol. 51). On the proper names occurring in Gen. xxv. 13–15, fin. the 13th of April 5340 = 1580; *b* (fol. 56). מפתח התלמוד, methodical rules, fin. at Bologna, on Thursday the 11th of August 5312 = 1552.

6. Fol. 66. Casuistic responsum, beg. שאלה איש יהודי שיצא מדתו שנשתמד, signed מידל דיתמי דוד ויטל בכר׳ שלמה הרופא, 5292 = 1532.

7. Fol. 71. Kabbalistical notes on the Pentateuch, beg. בצרוף דר׳ שמעון בן יוחאי ברית אש היינו מילה, followed by others on Agadic passages, some of them are signed Y'hudah ben R. Sh'muel לירמה.

8. Fol. 96b. Notes (mostly extracted from Agadic books) for the praise of Palestine.

9. Fol. 100. Thalmudical sayings (chiefly casuistical) arranged according to the treatises.

10. Fol. 140b. Casuistical decisions.

The first page contains the table of contents in Hebrew. It is stated that a part of No. 2 is printed.

The copy was made by the author of No. 3. No. 4 was finished at Bologna on the 14th of September, 5309; No. 5b at Fano, in the house of R. M'naḥem מפוליטי, on Thursday the 11th of January, 5314; No. 6 at Pesaro, on Friday the 29th of May, 5316; No. 8 on Monday the 8th of June, 5316.

Ital. Rabb. char.; 8vo, paper, ff. 182. [Mich. 274 (Ol. 702).]

2305

a. Gabirol's כתר מלכות (beg. wanting); *b* (fol. 5b). פתרון חלומות של דניאל איש חמודות; *c* (fol. 7). מגלה הסתרים, treatise on the influence of the planets (fol. 12. אני יצחק במר׳ רפאל במר׳ מנחם); *d* (fol. 13). ס׳ גורלות, attributed to Abraham ibn 'Ezra; *e* (fol. 33). Headed שערי העצות ומשפט השאלות; *f* (fol. 40). Headed הוראת וביאור משפט העדים והדיין; *g* (fol. 58). Poetical pieces, mostly by Yisrael Dodi מקורטון ben Y'quthiel of Siena, 5290 = 1530, the last is headed תוכחת הנשים; *h* (fol. 67). [גורלות], beg. זה סוד גדול בלי חשבון ובלא יגיעה ויש בו תמהון גדול; *i* (fol. 74). [חכמת היד, chiromancy], beg. זה הכתב כתבוהו בעלי נסיונות מחכמי הדת; *k* (fol. 75). On the influence of various days (אלו הם ימי החדש ושימושיהם לרע וטוב), followed by Agadic extracts; *l* (fol. 77). Formulae for civil documents (תקון שטרות) and letters, interrupted, *a* (fol. 86) by a fragment of the so-called Thargum of Jerusalem, *β* (fol. 88b) by a poem, headed ס׳ רעמים ורעשים; *m* (fol. 91). M'gillath Antiokhos (beg. wanting), with vowel points; *n* (fol. 93b). Agadic fragments, with notes.

Ital. curs. char.; 8vo, paper, ff. 98. [Mich. 285 (Ol. 355).]

2306

1. שער בנימן, poetical piece on the rules for writing a Pentateuch roll, with a commentary, by Binyamin איספינוזה, beg. אשורר שירתי.

2. Fol. 73. ספר נוה קדש, his (?) treatise on the shape of the second Temple.

3. Fol. 102. M'naḥem Lonzano's אור תורה (printed), followed by Masoretic notes: *a* (fol. 124). Beg. תיקון סופרים וחידושים אחרים שהעתקתי אני הצעיר מספר כ״י קדמון שמצאתי בב׳ה׳כ שבעיר מאכניסייא, headed זה מצאתי כתוב בספר מעשה רוקח של מוהרר׳ מסעוד רקח נ״ע; *b* (fol. 126). Beg. אמר מנחם בכל ס״ס וקאטלוניא נזהרים הסופרים לכתוב השירה.

4. Fol. 128. Rules for letters of divorce in verses, by Y'hudah bar Abraham hak-Kohen כלץ (according to the acrostic of the introduction; Schorr states on the margin that the same name is to be found at beginning of חשק שלמה by Sh'lomoh Duran), beg. ידיד נפשי אסדר לך כללים, with a short comm. on the margin.

5. Casuistic responsa: *a* (fol. 138). Headed ראה זה מצאתי ענין מתיחס לטור אבן העזר מתקנות קדמונינו נ״נ ז״ל והוא תשובת שאלה מחכמי פיס י׳ע׳א לחכמי מארוואיקוש; *b* (fol. 139b). By Binyamin Espinoza, followed by a § beg. ואחר כתבי הנז׳ בהיותי פה ליוורנו י׳ע׳א בא לידי ס׳ דבר משה למהרר׳ חיים משה אמריליו.

6. Fol. 144. שיר למעלות, a poetical piece on grammar, by the same Binyamin, beg. שאי זמרה. The preface is to be found on fol. 3b, preceded by הקדמה לעלמות השיר.

It beg. ישבחו המשוררים וחכמי המבטא כל מאמר העשוי על דרך חידה והסתר כמו שכתב הרב ראב״ע ז״ל בספר הנקרא הפרש שבין מליצה משל וחידה וז״ל . . . וכן כתב בעל ערוגת הבשם דף ל״ב ע״ב וז״ל . . . ואין ספק אצלי שזאת היתה כונת הראב״ע בחידה שחבר על אותיות אהוי המתחלת אך דבר חידתי . . . כמ״ש החכם כמהר׳ רפאל אשכנזי ז״ל באגרתו שכתב לר׳ אביעד באזילא על שהתריז כנגד הראב״ע וכמו שהשבתי לקצת חכמים . . . There are two comm. on the poem, headed פ״ר and ר״ם. At end of the treatise is a poem by Y'hudah עיאש in praise of the author. This is followed by—*a* (fol. 147[b]). A table of words with שׁ and שׂ, headed שבולת. סבולת (two coll.); *b* (fol. 150[b]). Casuistic and Agadic notes.

At beg. of MS. are several notes: *a*. Beg. יום ג׳ ב׳ ימים לחדש מרחשון שנת ה׳ת׳ק׳י׳ג ראיתי פה לוורנו ס״ת וכן באחד מס״ם שנכתב; שכתב הרב עזריה פיגו ז״ל *β*. במדינת אשבונא בשנת הר׳ל׳ג וכתבו מהר׳ משה בר שמואל אלסלע[ין]?; *γ*. An Italian letter, addressed 'Lucca al Sig[r] Carlo Burlamachi, dated Liuorno 26 Gen[o] 1776.'

Owner at beginning erased.

Ital. Rabb. char. (autograph?); 4to, paper, ff. 154. [REGGIO 20.]

2307

1. Mosheh Hayyim Luzzatto's poetical pieces (see he-Haluz, ii. p. 105).

2. Fol. 11. A Kabbalistical comm. on ר״ה, followed by—*a* (fol. 26). Ten chapters, beg. עד שלא נברא העולם היה הוא ושמו אחד; *b* (fol. 50). Twenty-four §§, headed כ״ד קישוטי כלה; *c* (fol. 53). Other Kabbalistical notes.

No. 2. *a* was finished at Padua in the year 5481 = 1721.

Ital. Rabb. char.; 8vo, paper, ff. 92, (from fol. 55 blank leaves.) [REGGIO 52.]

2308

Collectanea: *a*. Rhymed prose with poetical pieces, beg. with a poetical introduction, first line נחמד עין וטוב רואי בני נתן שי׳, last line אביך משה בעל משה שלו עושה, followed by prose, beg. המזהיר ומוזהר טהור וממולח מזהיר; on fol. 19, אני הוא הכותב ברוך בהרר׳ מונטריל; *b* (fol. 31). Notes on Genesis (Abraham Hayyim and Yoseph מקרטש are quoted), on Babha Qamâ, and some other notes in Hebrew-German; *c* (fol. 46). פתרון חלומות דיוסף. At end are chemical formulae.

Old Germ. curs. char.; 8vo, paper, ff. 50 (much injured). [OPP. 724 (Ol. 109).]

2309

1. [Y'hudah ibn Verga's] astronomical compendium, beg. like the MS. of Paris, 1005, 14. The author mentions observations made by him at Lisbon in the years 1457 and 1493.

2. Fol. 9. Fragments: *a*. Of Maimonides' 'Moreh N'bhokhim,' and of Yizhaq Yisraeli's 'Y'sod Olam.' *b* (fol. 9[b]). Of Averroës' comm. on physics, and of Sh'muel ibn Thabbon's explanations of philosophical words in the Moreh.

3. Fol. 10. Short notes on Plato's Republic, and others extracted from the Thalmud; one of them is reported from גור אריה.

Span. Rabb. char. (by different hands); 4to, paper, ff. 11. [BODL. 35 (Uri 450).]

2310

1. אורח חיים, treatise on preservation from pestilence, by Abraham Yagel ben R. Hananyah ממונציליצו, nine chapters. It is preceded by two poems: *a*. With the acr. of Yoseph ben Yizhaq מפאנו; *b*. By Abraham Provenzale.

2. Fol. 29. 'Obhadyah Sforno's comm. on Psalms, followed by the beginnings of that on Ecclesiastes, also the composition before it was addressed to king Enrico of France.

3. Y'hudah Romano's: *a* (fol. 94). בן פורת (by the copyist ביאור יסוד היסודות); *b* (fol. 108). ביאור מעשה בראשית.

No. 3 was written (together with a comm. on the five M'gilloth) by Shabbathai ben R. Yoel Hayyim, fin. on Monday the 19th of Iyyar (בחדש השני) 5222 = 1462.

Nos. 1 (Ol. 67), 2 (Ol. 93), Ital. Rabb. char.; No. 3 (Ol. 114), Span. Rabb. char.; 4to, paper, ff. 133. [MICH. 179.]

2311

ספר רפואות וסגולות, medical prescriptions and mystical formulae in Hebrew and in Hebrew-German, collected by Yizhaq אייזק מבייאצידלש.

Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 171, (many blank spaces.) [MICH. 77 (Ol. 775).]

2312

Dietetical rules and Kabbalistical formulae for various occasions, partly in Hebrew, partly in Hebrew-German. On fol. 25, סליק שליק אין הלז אניין יום ג׳ ב׳ אב ש׳נ׳א לפ׳ק פה עיר בונא יוסף בר מאיר וואלף המכונה לייב (see No. 2125, 4).

Old Germ. curs. char.; 8vo, vellum, ff. 67. [OPP. 746 (Ol. 319).]

2313

1. Medical recipes.
2. Fol. 8. A Kabbalistical comm. on prayers.
3. Fol. 197[b]. Medical recipes.
4. Fol. 199[b]. Y. Lorya's liturgical piece אזמר.
5. Fol. 201. Kabbalistical notes on prayers.

At end of MS. (fol. 207) are names of plants in Latin and Russian.

Germ. curs. char.; 8vo, paper, ff. 209. [MICH. 32 (Ol. 337).]

2314

שמות ספרי לשון הקדש, a catalogue of Hebrew books in alphabetical order; authors of the seventeenth century are quoted.

Or. Rabb. char.; 8vo, paper, ff. 10. [POC. 12 (Uri 491).]

2315

1. R. Pinhas Katzenellenbogen (לקאב): *a*. List of books given to his son; *b* (fol. 5[b]). צוואה שלי, his ethical letter; *c* (fol. 6[b]). Index for No. 2; *d* (fol. 8). Letter

addressed to him by his father-in-law Mosheh, followed by the pedigree of the latter.

2. Fol. 10. Preface to his יש מנחילין (autobiography), continued on fol. 38.

3. Fol. 11. ספר ישועות ישראל, history of calamities, which befel the Jews under the reign of Maria Theresa, 1742, and of the intercession by Don Diego d'Aguilar.

No. 3 was written by the author's son Binyamin (בינש) Frankel ben R. Sh'muel, in the year 5518=1758.

Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 110. [Mich. 296 (Ol. 324).]

2316

1. Notes of various contents, wherein names of Rabbis at Salonica, about the end of the sixteenth century, occur.

2. Fol. 38. Letters from members (mostly from Ahron addressed to Barukh פינקרלי) of the family Morpurgo, 1694.

3. Fol. 66. Collectanea, mostly medical notes, by Gabriel ben Y'hudah מויטרי at Siena, 5290=1530 to 5323=1563, and others of various contents, by Italian Rabbis about 1565. Fol. 136 is headed, 'Ex libro Joachim habatis narratio d̄ succesoribus petri a martino quinto usque ad anno Christo,' ends with Clemens VIII.

Ital. Rabb. char.; 4to, paper, ff. 158. [Reggio 38.]

2317

Miscellanea by Italian Rabbis of the sixteenth century, mostly casuistical responsa, some poetical pieces, eulogies, and two poems on chess: *a.* By Abraham ibn 'Ezra (fol. 33b); *b.* By R. Bonsignore (בונשינוירי) ibn Yahya (fol. 34), beg. בראשית ממלכת החיילים.

Ital. curs. char.; 4to, paper, ff. 206. [Mich. Add. 67.]

2318

1. עירוב פרשיות, collectanea, extracted from R. Y'hudah ben Mosheh's ביאור הקדש, Y'hudah Ḥasid Daniel (?), Shabbathai ben R. Y'sh'ayah מאופירה, Z'raḥyah ben Yizḥaq ben Sh'althiel מבנזילונא (so), Galen's ס' הנפש, אגרת ארסטו, a note on Abraham ibn 'Ezra's comm. on Ecclesiastes v. 27, ספור כשדי וקיסר, and from the Kabbalist דארייננטו.

2. Fol. 26. עץ חיים, Ḥayyim Finzi's (ben Yaqob ben Y'ḥiel ha-Rofé מפורלי), pupil of Yizḥaq Gershon (איש צפת) comm. on Psalms, composed at Pesaro, begun the 17th of Adar 5341=1581 (מא; Ozroth Ḥayyim has השצא). It beg. אשרי האיש. התחיל דוד המ'ע'ה בספרו זה לדבר עם האנשים החכמים.

3. Fol. 265. R. Yaqob Kohen's comm. on the shape of the letters of the alphabet.

Owner of No. 2: Abraham Y'didyah Shalit.

Nos. 1 (Ol. 587), 2 (Ol. 603), Ital. curs. char. (autograph); No. 3 (Ol. 603), Span. Rabb. char. (modern); 8vo, paper, ff. 274. [Mich. 173.]

2319

A collection of notes (Agadah, medicine, casuistry, lexicography, etc.) by a pupil of R. Yaqob בי רב נשיא צפת (fol. 11). Many names of Italian Rabbis about the end of the sixteenth century are mentioned.

Ital. curs. char.; 4to, paper, ff. 159. [Mich. 472 (Ol. 746).]

2320

Miscellaneous notes, incomplete: *a.* Some sayings translated from the Arabic; *b.* Hebrew sayings; *c.* Rabbini cujusdam interpretatio in caput primum Josuae; *d.* Arabic proverbs translated from Tograi (only the beg.); *e.* Some Persian words; *f.* The Aramaic, Arabic, and Persian names of the months; *g.* Some Arabic words translated into Greek; *h.* Colloquium inter Judaeum nomine Abdiam et Mahometem quod contigit in civitate Almedina, translatum ex lingua Lusitania in Belgica, hinc in Latinam p̄ D. G. F. V.

Modern; 8vo, paper. [Bodl. 395.]

2321

[ספר גורלות], fragment of a book of sorts, attributed in the editions to R. Sa'adyah Gaon (Steinschneider, Cat. Bodl., col. 2218), beg. with פרצוף ג' מגדי, ends with No. 3 of התנשמת.

Syr. Rabb. char.; 8vo, paper, ff. 12. [Hunt. 481 (Uri 360).]

ADDITIONAL MSS. AND OMISSIONS.

2322

Old Testament, with both Masorahs (Isaiah before Jeremiah; the Prophets are followed by Chronicles; next come the Psalms, Proverbs, Job, Ruth, Canticles, Ecclesiastes, Lamentations, Esther, Daniel, Ezra, and Nehemiah, the latter without division). The MS. is preceded (ff. 1 to 9) by D. Qamḥi's ס' מכלול (beg. and end like No. 1469), which is continued at end (fol. 438b). On the margins and at end of the books are beautiful illuminations.

Colophons: אני משה בר' יעקב ז' זברה הסופר סופי' לט' כתבתי ונקדתי ומסרתי והגהתי אלה ארבעה ועשרים ספרים בקובץ אחד וסימתי אותו ביום רביעי א"ב ימים לחדש אב שנת והביאותים א"ל ה"ר קדשי לפרט האלף הששי בכאן במתא לה קרוניא והחזקתי אותו בל"ז קונדרסין וסימן להם לוא הקשבת למצותי ויהי כנהר שלומך. לבחור הנחמד יצחק בן כבוד היקר דון שלמה די בראגה נ"ע השם . . . (fol. 438); אני יוסף ז' חיים זה הספר ציירתי והשלמתי (fol. 447).

Owner: Yizḥaq (on the binding).

Splendid Span. squ. char. with vowel points and accents; fol., vellum, ff. 453 (blank leaves at end). [Kennicott 1 (Ol. Radcl. 67).]

2323

Old Testament (Isaiah before Jeremiah; the Minor Prophets are followed by Ruth, Psalms, Job, Proverbs, Ecclesiastes, Canticles, Lamentations, Daniel, Esther, Ezra, Nehemiah without division, Chronicles), with both Masorahs (omissions are supplied on the margin). Isaiah is preceded (fol. 379b) by a division of sections, headed אלו סדרים של ארבעת ספרים האחרונים בכל ספר

וספר. Isaiah has 25 §§, Jeremiah 31, Ezekiel 28, Minor Prophets 21.

At beg. of MS.: *a*. A description of the Temple, with drawing; *b* (fol. 3). The enumeration of the commandments according to the Sidrâs, as printed in the Bombergi Bible of 1517, but without the introductory words; at end is a § beg. אלו הן שש מאות, followed by another וכשעיינתי ובדקתי (some variations from the printed text).

Written and illuminated by Y'hoshuʿa ben R. Abraham ibn Gaon of Soria, according to the oral tradition of R. Yizḥaq ben R. Gershom, for R. Mosheh ibn Ḥabhibh, fin. at Soria, Adar ת׳ת׳ר׳ס׳ו ליצירה (at beg.)

Owners: R. Sh'muel פארונט bought it from R. Nisim ben R. Ahron hak-Kohen, dated Damascus, Monday the 8th of Marḥeshwan 5280=1539; witnesses, Yoseph פלכון (?) and Yizḥaq דאנאק (?; at end).

Span. squ. char., text with vowel points and accents; 2 coll., small fol., vellum, ff. 412, (illuminations, first leaf stained.) [KENNICOTT 2 (Ol. Radcl. 82).]

2324

Old Testament, beg. with Gen. xxxiii. 7 (mnemonic words as in No. 10), Joshua, Judges beginning to xx. 47, 1 Samuel iii. 17 to 2 Samuel xxiv. 15, Jeremiah from xi. 10 to end, all with both Masorahs. Many omissions in the text are supplied on the margins. On fly-leaf: Nomen scribae exstat in fine xii prophet. שלמה הסופר. By another hand: See Wolf, Bib. Heb. 4. 80.

Germ. squ. char. with vowel points; 3 coll., large fol., vellum, ff. 232. [SUB FEN. XVII (Ol. Kenn. 84).]

2325

Pentateuch, with Onqelos, Canticles, Ruth, Ecclesiastes, Lamentations, Esther, and Haftaroth (with Thargum for Pesaḥ and Shabhuʿoth), with both Masorahs (not from Haftarah Pesaḥ to end).

Written by Yoseph ben Yizḥaq for R. Sh'muel ben R. Mosheh hal-Levi at קרונייא, fin. on Thursday the 1st of Adar 5059=1299 (fol. 239ᵇ).

Owners: Mathathiyah ben Abraham מונטייל sold it on Tuesday the 5th of Abh 5230=1470, at בשיפיאנה on the טניר and Po, to M'shullam ben Yoseph; witnesses, Mosheh ben Eliyyah (?), Yizḥaq ben David . . . (obliterated). Mosheh David זלמן (?) bought it from David מרצארו on Tuesday, ר״ח אדר 5393=1633; witnesses, Y'ḥiel Naḥman, Mosheh of Ravenna ben R. Yoseph, David Gallico. Sh'lomoh חי ben R. David אבינדאנה (fol. 1). N'ḥemyah ben R. Yaqob Yuda hal-Levi זללה״ה ר״ב אדילקינד ומבית מונטיקייער (fly-leaf).

Germ. squ. char. with vowel points (not the last two Haftaroth on תעניה); 2 coll., small fol., vellum, ff. 297, (illuminations.) [KENNICOTT 3 (Ol. 136).]

2326

Pentateuch, with both Masorahs (sometimes fuller than other copies; there are also various remarks by the original and by a later hand) and the mnemonic words of No. 10, the Haftaroth, Ruth, Canticles, Ecclesiastes, Lamentations, and Esther.

Colophon at end of Pentateuch: נשלם זה הספר שליש ראשון לח׳ סיון שנת גאל ינאל לאלף הששי.

Owner: Yizḥaq קאלדילון (in Spanish, fol. 120).

Splendid Span. Rabb. char. with vowel points and accents; 2 coll., fol., vellum, ff. 310. [KENNICOTT 4 (Ol. 83).]

2327

Pentateuch, with the Onqelos after each verse, beg. Genesis xxix. 25 with the last five words of the Thargum, ends with the last Hebrew word of Leviticus iv. 34. On the marg. is Abraham ibn ʿEzra's comm. on the Pentateuch, as printed in the Rabbinical Bible, beg. with end of Genesis xxxi. 24, ends with the beg. of Exodus xx. 1.

Germ. Rabb. char. (texts with vowel points, the Hebrew with accents); 8vo, vellum, ff. 112. [OPP. ADD. 8vo, 37.]

2328

The Prophets, with both Masorahs (the great, which is not to be found on 2 Kings vi. 8 to end of the book, and not on the supplied parts, is shorter than in the edition), with a few notes (Agadic, grammatical, and lexicographical, in Hebrew and Arabic) on the margins, in two volumes: A. The first Prophets (from ידך 1 Sam. x. 7 to לנו xi. 1, from לשמע 1 Kings viii. 53 to אשר ix. 4, from x. 14 to xi. 5, from השאיר 2 Kings xxv. 22 to end of the book supplied by a late hand). B. The later Prophets, Isaiah after Ezekiel. At end of the Masorah is the chapter on אותיות גדולות וקטנות. At end of MS. סימני ההפטרות הנמצאים בנביאי׳ אחרונים כפי מנהג אנשי תימן על הסדר, agreeing with the German rite.

Written by B'nayah ben Saʿadyah ben B'nayah ben ʿOded הידוע בן מרגז at Sanʿa for R. Mosheh ben Ḥasdai (at end of the Masorah, in the colophon, וכתבתה ברסם אלמולא . . . ר׳ ומ׳ מוסא בן אלפאצ׳ל בן [ס]אלם); B. was fin. on Wednesday the 5th of Iyyar 1772 Sel.=1461.

Owners: *a*. At beg. of A, הדא נביאים ראשונים קודש לכניסת הית אלסייאני; Saʿid ben Yoseph bought it from Suleimân ben Daûd in the presence of Yoseph ben Salem, מעוצה ben Yoseph, Daûd ben עוץ, and אחיא ben Sa[ʿid]; צח גמלת אלכתב [two letters effaced] ץ יוסף ן׳ [סעיד?]: הדא אלנביאים מאסרה רק מאסרה קטעתין שאמי גזוין בראשית רק וגזו אלה שמות רק וגזו ויקרא רק וגזו אלה הדברים רק כלהם ואפטרה קטן שאמי וספר מדע ואהבה [וז]מנים ונזקים וקנין וספר קדושה וכתאב בראשית ואלה שמות [ו]תפסיר עלא אלתורה ופרקי רבי אליעזר וגזו אלה הדברים תלא ודרש בראשית וגץ אלה שמות ודרש ויקרא ונזקים משנה ומועד וכתובים מפורש וספר המצות ומאסרה קטן קטעתין גזוין תלא וג׳ אגזא תלא ותרגום ופירוש ספר יצירה וסידור גדיד וארבעה ועשרים קטן by a later hand] (so) [קטע גזוין תורה אלשי הדא נביאים ראשונים]; David ben . . .; סולמאן ben Saʿid. *β*. At beg. of B, Yaḥya ben Daûd אלציחי sold it to (effaced; by a later hand, David ben Ibrahim ben טב?), dated Thursday the 20th of Abh 1940 Sel.=1629 במאתא מעבר דעל בירא דמייא שעתמה מותבה, witnesses, David ben M'ʿoded and Yizḥaq ben Abraham. Daûd ben Saʿid אלעראמי bought it from

Daûd ben Sa'id קרלפ אלסוילי, dated Monday the 2nd of Thammuz 5981 Sel. = 1670 (other names are erased); צח גמלה אלכתב אשר חנן יי הדי נביאים (name erased) אחרונים ונביאים ראשונים מרגזי מן כט עמר ושלחן ערוך מפה וארבעה ועשרים לומברוזו ולוית חן וספר הזכרון ושפתי כהן ומשנה כף נחת ותרומת הדשן ותאג תקון סופרים וסדור שלשה כתרים; Ahron ben Yizhaq hal-Levi (fol. 2b); David ben Sa'adyah, the 5th of Elul 1823 Sel. = 1512 (at end).

Yemen squ. char. with vowel points and accents; Masorah, Yemen Rabb. char. (continuation? of No. 1505); small fol., paper, ff. 217, 215. [Opp. Add. 4to, 97b c.]

2329

The first Prophets with the Thargum, and the comm. of Rashi, D. Qamhi, and Levi ben Gershom.

Colophon (obliterated at end and in the points on the letters): נשלם זה הספר על ידי החתום למטה פה העיר שקביא ביום ראשון חמשה ימים לחדש סיון שנת לא יקרא עוד שמך אברם והיה שמך אברהם כי לאב המון גוים נתתיך (?) אב[רהם אלאבים].

Owners: 'Eli (?) ben R. Yeshu'a בקסדוקרה? שנת מה נאוו על ההרים; Yizhaq Kohen (?). All at end of MS.

Span. squ. char. with vowel points and accents for text; Span. Rabb. char. for the comm.; 2 coll., fol., vellum, ff. 262. [Kennicott 5.]

2330

Fragments of the first Prophets: Joshua xv. 7 to xxii. 29; Judges v. 26 to xi. 20, xix. 18 to end; 1 Sam. i. to xiv. 4, xxvi. 4 to 1 Kings xxii. 8, with Q'ri and K'thibh.

Span. squ. char. with vowel points and accents; 4to, vellum, ff. 96. [Kennicott 6 (Ol. 86).]

2331

Fragments of the later Prophets, beg. Isaiah xxxix. 2 (ואת השמן), Jeremiah, Ezekiel i. to xiii. 2, xxxvii. 19 to end, Minor Prophets with the small Masorah.

Written by Yisrael has-Sofer ben R. Yizhaq ben Yisrael (עם יתר ארבעה ועשרים בארבעה ספרים) for R. (erased) ben R. Y'hudah hak-Kohen, fin. at Toledo, Elul 4982 = 1222 (at end).

Owners: there is an entry at end (obliterated) in which the year 5136 = 1376 and the name of a witness, Mosheh hak-Kohen ben Yeshu'ah, are legible; Yizhaq חדידה (fol. 247b). At beg. (by Kennicott?), 'This manuscript was presented to me by the Rev. Mr. Isaac Netto, on the 20th of August, 1770. Mr. Netto bought it, when at Tetuan in Barbary, of a boy carrying it to a box in the synagogue, called גניזה, where all fragments of holy writings are preserved, lest they should chance to be put to improper uses. A short time after I employed Mr. Isaac Luria carefully to compare the said MS. with the best printed edition of the Hebrew Bible, which is supposed to be that printed at Amsterdam in the year 1667. The following are the variations he found; and the observations thereon have been approved by the Rev. Mr. Netto.'

Next come: *a*. The translation of the scribe's colophon; *b*. The list of fragments contained in the MS.; *c*. General observations on the MS.

Span. squ. char. with vowel points and accents; 2 coll. (the coll. have Hebrew figures, 742), 4to, vellum (ff. 1 to 29, 143 to 179, paper, the latter are blank), ff. 248. [Kennicott 7 (Ol. 290).]

2332

Psalms, Job, Proverbs, followed by an index of the 150 Psalms.

Written and pointed by משה י'ץ'י' ben R. Mathathiyah מ'ב'ע for Mosheh י'ץ'י' (אחי יפת הגדול) ben R. Daniel י'ש'ר'ו of מצירטא, fin. on Thursday ה'קלי' מיין 5164 = 1404.

Owners: this Mosheh sold it to Sh'muel ben Mord'khai, on Friday עי'ה'ב 5183 = 1422. The latter sold it to Sh'lomoh ben R. Y'hudah איש ירושלים, on Tuesday the 25th of August, כ''ד (? 5324 = 1564); witnesses, Yoseph ben R. Abraham מטיבולי (?), Abraham ben R. M'nahem? (fol. 174b); Mosheh and חנמל (?) Qarmi; Emanuel Mendes da Costa, 4 June 1766 (at beg.)

Span. Rabb. char. with vowel points and accents; 8vo, vellum, ff. 179. [Kennicott 8.]

2333

1. Canticles, each verse is followed by the Thargum, an Arabic translation, and an Arabic commentary, beg. תסביח אלתסאביח אלדי לסלימאן. פראית אלנאס יבֿוצֿון ויכסרוה ויחק להם אן יבֿוצֿון.

2. Fol. 45. כתאב אלזהד אלמלקב בספר קהלת, Ecclesiastes, each verse is followed by the Thargum, an Arabic translation, and an Arabic commentary, beg. אי אתֿרה ללאנסאן . . . גיל מנקלב וגיל מקבל ואלארץ קאימה מדת עאלמהא. וצֿע ענואן אלכתאב למן ינתסב ואן מוֿלפה קהלת והו סלימאן.

3. Fol. 148. קינות אלמורד עלי לסאן ירמיה הנביא עליה אלסלאם, Lamentations, each verse is followed by the Thargum and an Arabic translation, with the small Masorah on the margin. It beg. כיף צהרת מנפרדה אלקריה אלכתֿירת אלקום וצארת כאלארמלה אלעצֿימה פי אלאמם ורייסת אלמדן צארת דמה. This is followed by—*a* (fol. 162b). The 137th Psalm; *b* (ibid.) A liturgical piece, beg. אז בבית שביינו לא הנח לנו, headed והדֹי אסתסנוה אהל אלעצר אן יקרא בעד קראת קינות ליל תשעה באב; *c* (fol. 163b). A Midrash (extracts), headed והדֹי דרש איכה.

4. Fol. 170. Esther, with an Arabic translation after each verse, beg. כאן עלי איאם . . . פי דאלך אלזמאן ענד גלוס אח' אלמלך עלי כרסי מלכה אלדי פי סוס אלגוסק. On the marg. is the small Masorah. At end a prayer.

5. Fol. 185. מגלת בני חשמנאי (colophon), M'gillath Antiokhos in Aramaic, with an Arabic translation after each verse.

Owners: قنيه هرون بن يوسف بن سالم الملقب بالمعة الاسرائيلي (without diacritical points); Sa'id ibn Yahya (injured) ממדינת דראע (at beg.); מעוצה ben Yoseph ben Suleimân הידוע אלסודי; Sa'id ben Abraham (at end).

Yemen Rabb. char., text and Thargum with Assyrian vowel points (except No. 4, which has the common vowel points); tall 8vo, paper, ff. 193. [Opp. Add. 4to, 139.]

2334

1. Canticles, with commentaries: *a.* By Abraham ben Sh'lomoh Naḥmias, beg. זה הספר ש״ה״ש הוא מבחר שירי שלמה (Agadic); the author quotes his book משרא קטרין. *b.* By Yoseph Ḥayyûn (Agadico-philosophical), beg. after the introduction, in which he speaks of other commentators, כבר סופר בספר מלכים על שלמה וידבר ג׳ אלפים. *c.* The comm. attributed to Naḥmanides, agreeing with No. 1915, 2 (קס״א instead of ק׳ס׳ג), but with many additions, headed הגהות ותוספתות ממדרשי ר׳ז׳ל, הגהה, and זוהר.

2. Fol. 77. Lamentations, with the comm.: *a.* By Yizḥaq 'Aramah. *b.* By Mosheh Narboni (fol. 100). *c.* By Abraham Naḥmias (היושב פה קוראנו), beg. after the introduction, איכה כלשון הנוהים כלומר איך איפשר שעיר גדולה וחשובה כזאת רבת העם. *d.* By Sh'muel de Vidas, beg. after the introduction, איכה ר״ל איך נפסדה המדינה אשר היו לה סבת הקיום והעמדה. *e.* By an anonymous author, beg. איכה וכו׳ יר׳ איך היתה אבדת העיר ירושלים כ״כ גדולה.

3. Fol. 132. Esther, with the comm.: *a.* By Yizḥaq 'Aramah. *b.* Yizḥaq ben Yoseph hak-Kohen, beg. after the preface, ויהי מהטעם מסורת האבות באו׳ כל מקום שנ׳ ויהי אינו אלא לשון צער, with notes by an anonymous author. *c.* By Abraham סבע (the preface is supplied by a recent hand). *d* (according to the recent hand, fol. 132). By R. Z'kharyah שהרביץ תורה בערי ספרד ובפרט ק״ק אראגונה נכתבה מהרב המחבר בששה ימים לחדש סיון שנת ש׳מ׳ה ליצירה; it is possible that the preface (fol. 140), beg. ויהי כפי גודל הנס ופרסומו כך צריך להודות, is by that author; on the title-page at beg. ופירוש ההר׳ זכריה ז״ל is a later addition. *e* (fol. 185). R. Baḥya's explanation, extracted from his כד הקמח.

4. Fol. 187. Ecclesiastes, with Yizḥaq 'Aramah's and Y'hudah 'Uzziel's (also העוזיאלי) commentaries, beg. after the preface, אני קהלת עכשו בא לעשות חלוקות לדעת מהו שלמות האדם.

At beg. are the title-pages and a poem, in which all the commentators are mentioned (צבאח for סבע), by the compiler David ibn Ḥayyim; he finished it at Morocco on Wednesday the 7th of Elul, שנת להק״ריב פ״ק.

The copy was made by Abraham ben Musa ben אבירגל at Morocco for Yaqob ben Shaul ben כמון; No. 1 was finished on Sunday עישור אחרון מחדש תמוז, 5347=1587 (fol. 76b).

Owner: R'fael מאמאן (?, fol. 1b).

Or. Rabb. char.; fol., paper, ff. 216. [Opp. Add. 4to, 106.]

2335

[מדרש רבות], Midrash Rabboth (beg. with end of the 4th chapter of Genesis, lacunae from beg. of 16 to beg. of 17 (=17 and 18 of the edition) of Genesis; Exodus 42 (=43 of the edition) שנ׳ וינחם וכל זקן שמורה to 43; Numbers 22 (=23 of the edition) from דור ושופטיו to שאמר אליהו, with many additions, but also some omissions of the editions (see Carmoly's Catal., MS. No. 1). Many marg. notes (injured in binding), containing omissions, but also commentaries, headed פי׳. The divisions of the chapters vary slightly from the editions. At end of MS. some scribbling.

Span. Rabb. char.; fol., paper, ff. 362. [Opp. Add. fol., 51.]

2336

ביאור אמרי מדרש רבה וזה שמו אמרי יושר, Vidal Zarfathi's commentary on the Midrash Rabba on the Pentateuch. It beg. with a small preface, of which the first break ends with the following words, אנחנו תמיד אומרים כי ר׳ הושעיא רבה חבר ס׳ הרבות ואשר אאמין ואני לפי שמתחיל לבד ר׳ הושעיא רבה פתח ואהיה אצלו אמון וראיתי בס׳ שלשלת הקבלה להחכם ן׳ יחיא כי רבה בר נחמני חיברה והיא אגדת ארץ ישראל. Next come an extract from Maimonides' Moreh han-N'bhokhim and the passage beg. והנה ראיתי מאמר קצר שעשה בנו של הרב הנז׳ בל׳ ערבי (so) ובו חילק המאמרים לה׳ חלקים; on the marg. by a recent hand, זה נדפס בקיצור בכרם חמד ח״ב ד׳ וויען. For beg. of Genesis see No. 147; Deuteronomy beg. מרפא לשון לשונות האומות טיהרה אותם סתורה. The author quotes ספר יפה מראה (fol. 12), M'naḥem Ziyyuni (fol. 16), and ר׳ עזריאל הגיה (fol. 64b). There are additions (in the text and on the marg.) by the author's son Yizḥaq (fol. 36b).

At end of MS. are five lines, beg. לא תהא תפלתך עקורה. On fly-leaves at beg. (fol. 1b) is a list of six books; a note (fol. 2b) on שלשה קרואים (Gen. Rabba, ch. lxx), in which the author quotes ס׳ ר׳א׳ב׳יה; and Azulai's passage on Vidal Zarfathi; after the words ופי׳ הנז׳ פירוש על ספרא the writer (N. Coronel?) adds נמצא נ״כ פה ע׳ה׳ק ירושלם תו׳. The Bodleian has not the edition of this commentary.

Owner: Ahron Zarfathi (at beg. of fly-leaves).

Span. Rabb. char.; 4to, paper, ff. 146. [Opp. Add. 4to, 113.]

2337

תנחומא, Midrash, with many variations from the editions. Lacunae between ff. 103 and 104 (from end of בשלח to end of תזריע) and ff. 233 and 234 (end of ואתחנן to beg. of עקב).

Syr. Rabb. char. (from fol. 234 supplied); fol., paper (a few leaves vellum), ff. 251. [Hunt. 74 (Uri 90).]

2338

מדרש חמשה חומשי תורה, Midrash (collected from various Midrashim) on the Pentateuch, each Sidrâ beg. with introductory lines, beg. מרשות: *a.* Genesis, *b.* Exodus, *c.* Leviticus, and *d.* Numbers and Deuteronomy. Many marginal notes, chiefly in the first part, containing lexicographical notes (in Hebrew and Arabic) and two extracts from Midrash אבוכיר (fol. 8b). *a.* beg. with an introduction on ת״ר משלשים ושלש מדות התורה נדרשת בהן, ends with a lexicographical chapter, headed שרח אלאלפאץ אלעויצה, beg. with חיי שרה. *c.* has on the marg. a philosophico-Kabbalistical commentary on the first two books of the Pentateuch (much injured

in binding); Genesis ends על ברכי יוסף זהו וראה בנים לבניך, Exodus beg. ואלה שמות . . . כל הפסו׳ לשון נוטריקון וצריך אדם לקרות התורה שנים מקרא. The phrase אני החושק בזה הטעם ניאות ראוי לכתבו פה occurs sometimes; on fol. 25ᵇ of *c*, הגהה הכותב ואני החש׳ בזה הספר שחבר ר׳ זכריה הרמוז בתחלת זה הספר מעירך בזה. R. Yoseph Qaro's טור אבן העזר is quoted on fol. 188. On the passage השמה (fol. 223; Lev. xxvi. 34) the year of redemption is given עַתָּה = 5475 = 1715. Deuteronomy is headed זה ספר דברים מדרש הגדול.

The copy of *a.* was made at תנעם, fin. on Monday (תרין בשבא) the 7th of Kaslew 1909 Sel. = 1598; *b.* by ישע בירב אבא מרי שלום בן סעדיה בן מעודד בן יוסף בן דויד, at אלניל, fin. on Thursday the 19th of Tebheth 1907 Sel. = 1596. At end of *d* (supplied leaf), אנתקל האלא אלמדרש פי דול סאלם אלגמל אבן blank space of) one word) . . . הב״ה יזכהו.

Yemen Rabb. char. (by different hands, many leaves are supplied by a recent hand; *a.* and *c.* are by the same hand); fol. (*c.* is small fol.), paper, ff. 155, 215, 284, and 351.
[OPP. ADD. 4to, 124 *a, b, c, d.*]

2339

Midrashim and Agadic treatises.

1. מדרש שלשים ושתים מדות, beg. בראשית אל תיקרי בראשית אלא ברא שית אלו שש אותיות . . . ד״א בראשית אמ׳ ר׳ אלעזר בנו של ר׳ יוסי הגלילי בשלשים ושתים מדות האגדה נדרשת בהן, incomplete, ends with the beg. of ממוקדם ומאוחר.

2. Fol. 8. The end of XII and the greater part of XIII of מס׳ שמחות.

3. Fol. 9. דרך ארץ זוטא, the end of IV, IX, and X (no figures).

4. Fol. 11ᵇ. פרק שלום.

5. Fol. 14. מעשה טוביה והוא כתוב במדרש רבה דרבה פרשת ויצא יעקב פרשתא ע׳ גבי וכל אשר תתן לי עשר אעשרנו לך, the apocryphal book Tobit in Aramaic (printed).

6. Fol. 25. Extracts from Midrashim, beg. with והיה אמונת עתך . . . אמונת אלו חקי תרומות; fol. 34. The 30th chapter of the פסקתא (ed. fol. 189ᵇ), ends with תהיה לכם (ed. fol. 191ᵇ, last line); on fol. 37ᵇ, the Syriac texts of the apocryphal chapters Bel (מעשה ביל צלם הכשדים) and the Dragon (ענין מיטול תנינא הוא הנקרא משא התנין) are to be found, headed מדרש רבה דרבה פרשת וישב יעקב בפסוק וישליכו אותו הבורה (printed). See the preface to the 'Book of Tobit' (Oxford, 1878), p. ix, note 2.

7. Fol. 50. מס׳ נרים, II (beg. wanting) to end (no figures in the MS.)

8. Fol. 52. מס׳ כותיים (printed), followed by a chapter beg. כתוב ארור האיש אשר יעשה פסל נו׳ רבנן דתמן אמרין נדולה היא הפרשה הזאת.

9. Fol. 54ᵇ. מדת דרך ארץ, identical with מס׳ ד״א רבא (II and III of the edition make in the MS. one chapter).

10. Fol. 67. דרך ארץ זוטא, I to IV, continuation of fol. 9 (see above).

11. Fol. 70. [פסיקתא, without division of the chapters and without headings; shorter than the edition and often better readings], beg. with השביעי באחד לחדש ר׳ יאשיה פתח of Buber's edition, fol. 151ᵇ, continuing with the chapters שובה, סליחות to יפה כחך יפה כחך בנבורה (ed. fol. 166), ביום השמיני עצרת, with the words ר׳ יודה בר׳ סימון פתר בשם ר׳ מאיר קריה בנדה תן חלק לשבעה ונם לשמנה אלו שמנת ימי מילה (ed. fol. 192ᵇ), פסקא א׳ (lacuna from על ראשו, ed. fol. 4ᵇ, to לישב על מעלה ששית, ed. fol. 8ᵇ), ב׳ (not the § headed ספר רומי), נ׳ (beg. with זוכר עון אבותיו, ed. fol. 22ᵇ), ד׳ (ו׳ has not the last §), ח׳ (headed דרשה לעומר), י׳ (different towards the end), י״ב (beg. ד״א כי תולת, ed. fol. 102ᵇ) to כ״ב (not פסקא אחרת), ל״ב. Next come: *a* (fol. 172ᵇ). A § beg. עשר תעשר הכל ניקח בכסף מעשר; *b* (fol. 173). Headed לחנוכה, composed of extracts from Midrash and שאלתא, amongst which the story of Judith also occurs (different from Jellinek's Beth ham-Midrash, i. 130 sqq.); *c* (fol. 177ᵇ). [מדרש איכה], beg. with a prologue ראשון דברינו ופתחון פינו, followed by an introduction (different from the M. Rabbah), and by the Midrash, beg. שלשה אמרו איכה, incomplete (ends with I. 5 incomplete).

Syr. Rabb. char.; 8vo, paper (a few leaves vellum), ff. 205.
[OPP. ADD. 4to, 128.]

2340

1. סדר אליהו רבה, Midrashic treatise, beg. with ויחי אדם . . . בדמותו בצלמו וכי עד אותו היום לא (blank) והלא כ״נ שנים לבריאתו נולדו לו קין. From fol. 2ᵇ identical (except variations) with the אגדת בראשית printed under the authorship of M'naḥem de Lonzano (§§ 11–18 of the edition are not in the MS., but there is no lacuna; the words פלנא דספרא are not in the MS.; §§ 63–65 are in the MS. before 60 of the edition).

2. Fol. 67ᵇ. Maimonides' chapters, entitled הלכות דעות.

3. Fol. 78. Legends, beg. wanting. It begins (after a blank space for משל), לבני אדם שהיו דרים בעיר והיה מנהגם שלא היו ממליכין עליהם כי אם שנה אחת בלבד, ends with לאדם (blank space) בענין הנשמה משלו חכמים ע״ה שיש לו גן נחמד למראה.

4. Fol. 79ᵇ. מעשה תורה לרבנו הקדוש, identical with the editions, beg. with four לעולם.

Owner: אישטו ליבֿרו איש די הנבון ונעלה קאיר (?) ל׳ פאלוני (fol. 41ᵇ).

Span. Rabb. char. (not later than 1500); 4to, paper, ff. 85.
[OPP. ADD. 8vo, 35.]

2341

Various readings in the Thargum of the Old Testament, collected from the three editions, viz. Antwerp 1569, Bâle 1619, and a Vatican MS. on vellum, dated 5055 = 1295, by the converted Jew Giulio Morosini, formerly Sh'muel ben David Naḥmias of Venice. It was finished on the 1st of February 1677. The title-page is in Hebrew and Latin, giving the names of the pope and the librarian of the time. The work was begun by the converted Jew, Joan. Baptista Jona, for-

merly R. Juda Jona of Sapheth (see Assemani, Codd. Urbino, 58 and 59. The present MS. is probably a copy of the Vatican MS.)

Square char. without vowel points; fol., paper, ff. 299.
[KENNICOTT 9.]

2342

(ששרשו עלפ שר"ל עדין לא פורש) מעולפת ספירים, Hayyim ben Yizhaq ben Eliyya of Cordova's commentary on difficult words of the Thargums which have not yet been explained.

a. On the first Prophets. The MS. beg. with the preface of R. 'Immanuel's לוית חן, followed by that of the author, in which he mentions his works: 1. מים חיים (on strange words in the Thargums); 2. קבוץ מובחר (an alphabetical treatise, which he began only, on words in the Mishnah, Midrash Rabba, 'En Yaqob, and Shulhan 'Arukh); 3 (on marg. מים חיים). On strange words in the Zohar, D. Qamhi, and the 'Arukh,—of which he is going to make use in his present work. The pagination of the preface, beg. ר'נ'ט, is probably a part of another work of the author. He finished it at Constantinople on Friday the 13th of Siwan 5424=1664.

b. Fol. 9. On Ezekiel, followed (fol. 88) by D. Qamhi's פירוש מעשה מרכבה and some supplementary notes on the Thargum. Next come the commentaries on Minor Prophets (fol. 97), and (fol. 185) on Chronicles by Rashi (as in the edition) and D. Qamhi. It was finished on Wednesday the 6th of Heshwan 5426=1665. At end (fol. 268) are some supplementary notes and liturgical pieces, with the acr. of ישראל.

The author gives on fol. 267b the date of the composition of his works, which he began in 5413=1653. The first eight leaves are almost blank.

Owners: Yoseph ibn Habbibh; לויש ליברוש קי מי טייני איל חכם ר' שמואל טליישו?, amongst which the first part of מעולפת ספירים and the קבוץ מובחר are mentioned (beg. of *b*).

Span. Rabb. char. (autograph); 8vo, paper, ff. 273 and 277.
[OPP. ADD. 4to, 125 *a*, *b*.]

2343

1. פשטים, Yizhaq ben Hayyim's commentary on Genesis (i. to xliv. 11, followed by a blank page), and Exodus ii. 11 to xviii, beg. למה התחילה התורה בבית וירושלם נקראת כסא יי וזהו שכת' וישב שלמה, ends בו ברכה על כסא יי למלך. חסלת ויהי בשלח. ומכאן ואילך לא כתב עוד המחבר. It was composed about 1240. See Hist. Litt. de la France, t. xxvii. p. 741.

2. Fol. 17. Various. Casuistical and Agadic notes, divided into 957 §§ (796 and 797, 839 to 862, 868 to 887 missing): *a.* 12 to 19 (fol. 18) contain שיר היחוד ספר חיי עולם עם סוד התשובה חבר אותם הרב ר' יצחק חסיד (printed), followed by a prayer; *β.* 20 to 29 (fol. 28) contain letters in defence of Maimonides' books, by David ben Daniel, with an introduction (see Letterbode, ii. p. 172), Sh'muel hak-Kohen, and Yoseph ben Todros hal-Levi (printed); *γ.* 30 (fol. 37) is signed Meir ben R. Y'sh'ayah; *δ.* 31 (fol. 37) contains an extract from R. Yoseph Qamhi's comm. on the Pentateuch (Letterbode, ii. p. 178); *ε.* 36 (fol. 38b) is headed העתקתי מתשובות שאלות מהחכם ר' אלעזר מטרשקון עם החכם ר' שמואל מאגדי (see for other names, Hist. Litt. de la France, t. xxvii. p. 516, and Letterbode, ii. p. 180 sqq.); *ζ.* 193 (fol. 53). העתקתי מחידושי ר' יהודה בר' טובי מארלדי; *η.* 194 (fol. 54b) is headed העתקתי מפי' משניות זרעים מרבי' ברכו אל המשורר שמשון מס' כלאים; *θ.* 196 (fol. 55). החשוב ר' יוסף בר' יהודה נ'ב'ת; *ι.* 222 to 291 (fol. 57) contain הוראות מהר' יחיאל החסיד מפריש ז'צ'ל, at end סליקו אלו ההוראות ומספרם ע"ב וסימניך יושבי לשכת הגזית; *κ.* 292 to 314 (fol. 60b). הוראות מרבני צרפת ז"ל; *λ.* 315 (fol. 62). פי' פטום הקטרת; *μ.* 321 (fol. 63b). וזאת תפלת מרדכי; *ν.* 325 (fol. 64b). הרי לך סדר חכמים; *ξ.* 334 (fol. 66). אגרת תשובה שעשה הרב ר' יונה, three דרשות (printed), with an additional §, תשלום א' התשובה; *ο.* 396 to 399 (fol. 79), documents with signature, see Hist. Litt. de la France, t. xxvii. p. 517; *π.* 575 (fol. 91), extracts מספר איסור והיתר; *ρ.* 613 (fol. 94), letters of Sh'muel ben R. Yoseph addressed to R. Abraham; *σ.* 713 (fol. 102b). דרשה עטרת חכמים עשרם . . . פי' רבי' סעדיה ז"ל; *τ.* 729 (fol. 113), a poem by R. Yoseph המעילי; *υ.* 823 (fol. 121). כלל בענין דינא דבר מצרא; *φ.* 959 (fol. 134). פסק חליצה; *χ.* 963 (fol. 136). הילך משפט הגט והלכתו כמו שסדרו ר"ת ושגרו לבני פריש; *ψ.* 969 (fol. 137). שטר מעשה ב"ד שנעשה במגדול בלקיירי . . . , on letter of divorce; *ω.* 979 (fol. 141). פסקים מספר התרומה מהלכות גטין. The last piece is headed ממאמר תחיית המתים שכתבתי במקום אחר מהעתקתי נחסר זה, beg. שידובר לפי אמונתם בקדמות העולם כי לולי המופתים, ends אל כל כת כפי מה שסובלת. The quotations are chiefly from French Rabbis, the list of which is to be found in the Letterbode, ii. pp. 177–182, iii. pp. 1–8.

On fol. 22 is a marg. note by Ahron חלבי.

Owner: Eli'ezer . . . מ (fol. 2).

Span. Rabb. char.; 4to, vellum, ff. 145, (stained towards the end.) [OPP. ADD. 4to, 127.]

2344

Yizhaq ben R. Y'hudah hal-Levi's פענח רזא, comm. on the Pentateuch with a postscript and a poem (אב and the author's full acrostic) at end (see Hist. Litt. de la France, t. xxvii. p. 438).

Owner: Mord'khai Sh'muel Gherondi, who says on fly-leaf that the MS. is an autograph, and that he gave all the variations and additions from the edition in his book לקוטי שושנים.

Ital. Rabb. char.; 8vo, paper, ff. 144. [OPP. ADD. 4to, 103.]

2345

ספר שפת אמת, Abraham Qirimi's comm. on the Pentateuch, composed in the year 5118=1358 for his pupil Hizqiyah. See Steinschneider, ham-Mazkir, 1871, p. 39.

Qaraitic Rabb. char.; fol., paper, ff. 229.
[OPP. ADD. fol., 45.]

2346

נור אלצׂלם ומצבאח אלחכם ואבׂראג אלמעאני אלי אלוגוד בעד אלעדם, N'thanel ben R. Y'shayah's Agadico-philosophical comm. (in Arabic) on the Pentateuch, begun on Tuesday the 15th of Thammuz 1640 Sel. = 1339. The first Sidrâ beg. תיקון סופרים בי של בראשית גדולה מכל בי ללמדך שאין דורשין במעשה בראשית בשנים, the last beg. וזאת . . . יעני אל רגל אלאלאהי אלדי הו מקארב לאלאלאהיין. At end is the author's postscript in Hebrew. The names of the five books are the following: *a*. ספר הישר; *b* (fol. 85). ספר מכילתא; *c* (fol. 139). תורת כהנים; *d* (fol. 187). חומש הפקודים; *e* (fol. 229b). משנה תורה. The author quotes only Maimonides with the epithet אלמפסר (fol. 151).—Marg. notes, containing omissions. Transposition on ff. 14b and 15, indicated by the copyist. On the first page are biblical verses in Hebrew and Arabic by a later hand.

Colophon: שלים בסייעתא דשמיא ערב שבת דהוא ארבעת עסר יומין בירח אלול שנת אלפא ותמני מאה ותרתין שנין במאתא אלמראוחה יחרוב ויצדי וירושלים תתבני ותחדי בחיינו וב׳ ונכתב על שם הילדים הטובים הנחמדים האהובים ילדי עמרם ביר׳ מסעוד אלכליבי אלהים . . . ספרא חלשא ומסכינא כלף בן דאוד אלטוילי ש׳ י״ל׳ ע״כ׳ מ״ש״ו ונ״ס׳ מ״ע דכת׳ ש׳ מי ימל.

Owners: אנתקל האדא אלמדרש מן יצחק ן׳ סאלם אלא יד יהודה ן׳ יוסף בתׄמן קדש אלא רבע אלנץ מן דׄאלך רבע ותמן וכאן דאלך לחודש שבט שנת תרין אלפין וצ׳ ותמני שנין לשטרי ולא בקא ליצחק פי דׄאלך אלכתאב לא חק ולא דעוא לא בדיני ישראל ולא בדיני אומי עלמא בחצׄר מן שהד יחיא ן׳ סלימאן שהד הארון קנבור שהד יחיא ן׳ סאלם כתב ושהד מו׳ אברהם ן׳ מו׳ מוסיא שהד יוסף ן׳ סלימאן. This Y'hudah sold it in the same month and the same year to Abraham ibn Salem and his brother Yahya במאתא אלערוס; witnesses, Musa ibn Salem, Sa'id אלנהארי, and the above-mentioned Abraham ibn Musa (fol. 14b). David ben Mosheh אלבוסי (at end).

Syr. Rabb. char. (fol. 288 supplied); fol., paper, ff. 291. [OPP. ADD. fol., 47.]

2347

ימין משה, commentary on the Pentateuch (the MS. ends with Exodus iii. 6), by the Qaraite Mosheh מצורודי, composed at the age of sixty years. The preface is preceded by a poem with the full acrostic. Marg. notes, containing omissions and additions by the original hand. See Steinschneider, ham-Mazkir, 1871, p. 12.

Qaraitic curs. char.; fol., paper, ff. 277. [OPP. ADD. fol., 46.]

2348

פירוש איוב, commentary on Job (דקדוק מלות המענה פירוש המ׳, grammatical and exegetical), attributed in the MS. to R. Mosheh Qamḥi. It beg. with the following poem:

אוחיל פדיום. מאל איום. אך מרגיזיו איוב
יעזור גוחי. משה קמחי. הואיל באר ספר איוב.

Next comes the introduction, beg. משה כתב ספרו וספר איוב כך קבלנו מאבותינו החכמים. The comm. beg. איש היה בארץ עוץ אם המקום נקראו עוץ הוא מקצת ארץ אדום ואיוב היה אדומי, ends שחיה ימים רבים עד ששבע מהם. The author quotes several times David Qamḥi (ff. 10b, 13, 18, 20, and 39b) without the epithet אחי. On fol. 5b he says, יחדיו מלה מחוברת מן שנים שרשים והם יחד וחדה וכן מלת מקללוני ובפירוש משלי בארתי הכל הטיב בפסוק אל תוסף אל דבריו.

Greek Rabb. char.; 8vo, paper, ff. 54. [OPP. ADD. 4to, 115.]

2349

1. Comm. on Ruth by Abraham סבע, beg. זאת המגילה נכתבה בין הכתובים לפי שיש בה יחס ושורש ישי, end wanting.

2. Fol. 55. Yoseph ibn Kaspi's comm. on Ecclesiastes (No. 362), with the following colophon: אמר יוסף בן כספי נער הייתי גם זקנתי והנה קדמתי לעשות פירושי׳ רבים ראשונה בבחרותי עשיתי ביאור לפי׳ החכם בן עזרה בתורה ולספר הריקמה שעשה החכם בן ג׳אנח ואחר בזקנותי עשיתי ספר הסוד וספר המצרף וספר המשל ואחר עשיתי פי׳ מיהושע ומישעיה ומרות ואיוב ומשלי כי כן שמתני מחשבתי ובחירתי ועתה בהיותי בן נ׳ שנה ושיבה. זרקה בי ואנכי ידעתי עשיתי פי׳ קהלת בהיותי בעיר פירפניאן אשר שם פעל יי׳ מכון לשבת ביתי (so) כאשר הבין (so) בברצילונה לבני ולו מאתי רוב השבח . . .

3. Fol. 75b. פירוש ההגדות לרב הגדול רבי שם טוב ן׳ שם טוב ז״ל, Shem-Tobh ben Shem-Tobh's comm. on the Haggadah, beg. הא לחמא עניא מפני שהיו אבותינו בבל ובשאר ארצות, ends הב״ה (not distinct) כאלו מעל וגזל וכתיב ואכלת ושבעת וכו׳ ובמקרא בכורים הוצרך לדרוש הטובות (see Steinschneider's Catal. of Munich, Cod. 264, 3).

Span. Rabb. char. (by different hands); 4to, paper, ff. 83. [OPP. ADD. 4to, 104.]

2350

ספר צפנת פענח, Shem-Tobh ben Shaprut's supercomm. on Abraham ibn 'Ezra's comm. on the Pentateuch, followed by the ביאור ההגדות (see Dr. Friedländer, Essays on the Writings of Abraham ibn 'Ezra, p. 226 sqq.)

Span. Rabb. char.; 8vo, paper, ff. 296, (a blank space for the figure at beginning of Exodus.) [OPP. ADD. 4to, 107.]

2351

באוֹר התורה להחכם השלם הרב ר׳ שמואל ביבא זצ״ל (by a later hand על פרוש התורה לא״ע), Sh'muel Viva's supercommentary on Ibn 'Ezra's comm. on the Pentateuch. It beg. after the short introduction, היה הבית קמוץ פי׳ כי כל בית נוסף הוא קמץ, ends והעד כי סמך וכו׳ פי׳ זה העד התורה הביאתהו פירשתיו פירוש בפרשת ואתחנן. The author quotes only David Qamḥi.

Owners: Y'hudah קומינטו (fol. 51); איש גר חאוע (at beg. and end).

Span. curs. char. (by different hands); 4to, paper, ff. 85. [OPP. ADD. 4to, 134.]

2352

ספר הפאר, Eliyyahu רבינו ben R. Y'hudah Thishbi's supercommentary on Ahron ben Yoseph's comm. on the Pentateuch (No. 244). Beg. and end as the Leyden MS. (Steinschneider's Catal. pp. 253, 398; שנתפרש for שנתפשר). At end is a postscript by Mosheh מצורודי, who revised the book after the author's death. The MS. beg. with Ibn 'Ezra's riddle את דבר חידתי. See Steinschneider, ham-Mazkir, 1871, p. 9.

Written by Sh'lomoh ben אפידה Kohen.

Qaraitic Rabb. char. (modern); 4to, paper, ff. 200. [Opp. Add. 4to, 119.]

2353

ספר מעיל שמואל, Sh'muel ben Yoseph's (of קלעא) supercommentary on R. Ahron's מבחר, beg. with a preface and poem by Simḥah Yizḥaq, who completed the work (the author having left it unfinished by a premature death on the 25th of Sh'bat 5514=1754) on Tuesday the 6th of Nisan (חדש איתנים) 5518=1758. For beginning see Steinschneider, loc. cit. p. 13, ends ל״ב נתיבות. פירוש הם כ״ב אותיות ועשר ספירות כלומר כי התורה כלולה בל״ב נתיבות החכמה. ברוך . . . ; see also Dr. Schiller-Szinessy's Catal. of the Hebrew MSS. in the Cambridge Library, i. p. 184.

Owners: Shabbathai ben R. Y'hudah bought it from Malkah, the widow of his master Simḥah ben R. Sh'lomoh קירימי (at beg.); Simḥah ben Sh'lomoh (identical with the preceding?) bought it (from Simḥah Yizḥaq, crossed out); it is stated on the same page (twice) that he bought it from Yizḥaq לחלי.

Qaraitic Rabb. char. (autograph?); 4to, paper, ff. 143. [Opp. Add. 4to, 118.]

2354

[R. Yisrael of Toledo's] Arabic commentary on Abhoth, beg. and end wanting. Chapter II beg. רבי אומר . . . רבי האדה הוא ראוי האד אל משנה הוא רבי יהודה הנשיא בן רבן שמעון בן גמליאל אלדי כֿתם בה אלפרק אלמתקדם. VI beg. שנו : פרק ששי והוא פרק קנין תורה . . . למא כאן עדד אלאסבאת אלדי בין פסח ועצרת סתה וכאן עדד פרקי אבות כֿמסה. See C. Taylor's 'Sayings of the Jewish Fathers,' Cambridge, 1879, preface.

Or. Rabb. char.; 4to, paper, ff. 191. [Opp. Add. 4to, 126.]

2355

ספר הישר, casuistical treatise according to R. Yaqob Tham and other Rabbis, beg. with the preface of the edition, followed by כתובות, תמיד, פסחים, עירובין, יומא, ברכות, מועד קטן, שחיטת חולין, יבמות, נזיר נדרים, גיטין, שבת, ערכין בבאקמא מציעא, סוכה, ביצה, חגיגה, ראש השנה, מגילה, טבול יום, מנחות, זבחים, בכורות, בת״א, ends with the beg. of יש נוחלין. Variations from the edition. Marg. notes, containing omissions by the original scribe. References to another MS. on the marg. by a later hand.

Span. Rabb. char.; fol., paper, ff. 133. [Opp. Add. fol., 50.]

2356

Yizḥaq ben Abba Mari's ס׳ העטור, part II, beg. with אמ׳ ר׳ חלבו (ed. fol. 12[d], l. 17), with many variations from the edition. At end of תרבין הושט (ed. fol. 18[b]) the MS. has נשלמה אלפא ביתא שבהלכות טריפות ושבתיבת ריאה בשם יי׳ ובהם נשלמו הלכות שחיטה והלכות טריפות ה׳ שחיטה למר לרב בעל העטור. Next follows (fol. 22[b]) רב נחשון, nine chapters. The latest authority quoted is דודי מורי הזקן ז״ל כמו שקבל מרבו ר׳ יצחק בעל ההלכות. Next comes (fol. 36) the third book (ed. fol. 20) to end (ed. fol. 34[d]).

Copied by Ḥayyim (fol. 24[b]).

Owners: Vida[l, injured] sold it (עטור סופרים) to דון יאקוב ב[ונ]גודאיש דלשאינפנץ, dated (month injured) [5]103=1343 (fol. 93); Sh'muel ben אלבלאג sold it with two other books to David ben R. M'bhorakh hal-Levi אלפיגי, dated the 22nd of Thammuz 5258=1498 (at end).

Span. Rabb. char.; small fol., vellum, ff. 94. [Opp. Add. fol., 52.]

2357

הגהות שכתב הרא״ב״ד ז״ל על בעל המאור ז״ל, R. Abraham ben David's glosses on Z'raḥyah hal-Levi's Maor, on Gittin, Y'bhamoth, K'thuboth, the three Babhoth, Sanhedrin, and Makkoth.

Ital. Rabb. char.; 4to, paper, ff. 74. [Opp. Add. 4to, 131.]

2358

תוספות פסחים לר׳ שמשון שאנץ ז״ל, Thosaphoth on P'saḥim according to Shimshon of Sens, beg. אור לי״ד דקדק רשי ז״ל דגרסי׳ אור לי״ד דמיירי בלילה שלפני ארבעה עשר . . . ואומר ר׳ דאפי׳ אי גר׳ לאור י״ד ליכא למיחש דבכמה דוכתי אמ׳ בחד לישנא דמשמע הכי ומשמע (so) ובכל הספר בפ׳ איזהו מקומן גרסי׳ המחשב לאור שליש׳ האוכל לאור שלישי, ends (with IX) דכשאמרה תורה מקחו מבעשור היינו נמי ביקור דאם לא כן אם ימצא אותו בעל מום קודם שחיטה ויביא אחד הרי לא קיים מקחו דפסח מבעשור. Besides ר״ת and other often quoted Rabbis, the compiler quotes והקשה ר׳ בשם רבי׳ שלמה גיסו (fol. 21), Shimhon b. R. Yonah and Yaqob b. R. Shimshon (fol. 41), Mosheh of Pontoise and of גריינץ (fol. 44), הקשה אחי (fol. 56[b]), ואו׳ ר׳ שהקשה ר׳ באנדיט מאפרוטיי (fol. 86), R. Shimshon Kohen בן דודתי (fol. 90). Many of the §§ are marked מר׳; on fol. 31[b], כאן פי׳ בקוצר לפי שהארכתי במס׳ יבמות ובמס׳ ע״ז פ״ר ישמעאל.

Germ. Rabb. char.; paper, ff. 120. [Opp. Add. fol., 53.]

2359

שאלות ותשובות להרמ״ב״ם ז״ל, 221 Responsa of Maimonides, some of which are printed (shorter) in P'er had-Dor (indicated on the margin); No. 115 is by his son Abraham. See Steinschneider's Catal. Bodl., col. 2463, VIII. Marg. notes at beginning. According to the headings on ff. 1 and 72 the MS. contained once Sh'lomoh ben Addereth's Novellae on Shabbath.

Span. Rabb. char.; 4to, paper, ff. 72, (the last two are blank leaves.) [Opp. Add. 4to, 143.]

2360

1. [R. Ahron hal-Levi's]: *a.* כלל נדה, five chapters, beg. האשה שראתה דם, identical with No. 660, 2; *b* (fol. 4). כלל יין נסך (printed).

2. Fol. 6. Naḥmanides' letter addressed to his son Naḥman (printed).

3. Fol. 7. פי׳ שלש עשרה עקרים, a commentary on Maimonides' thirteen articles of faith, introduced by four lines of rhymed prose, beg. אם שבלך שכלך מדעתך נכחד. The comm. beg. after the enumeration of the articles in rhymed prose, א׳ נמצא חייב כל אדם להאמין אמונה בלתי מסופקת.

4. Fol. 12^b. Maimonides' letter to his son Abraham, headed דברי גאון, continuing as the MS. of Vienna (Catal. i. p. 97, to be read צְבִי); at end הייתי מעידך על סודותיו. השלמת זה הענין הוא כתוב למעלה ובכאן הוא צריך לכתוב, the end is to be found on fol. 5.

5. Fol. 15^b. [Abraham Abu-l-'Afia's] comm. on Maimonides' Moreh han-N'bhokhim, part III. It beg. with a preface, beg. משכיל עבוד מאהבה השם וביה שמו, ends והקדמתי אני עליו זאת ההקדמה בקצור מפני קדש היותו הגדול שבכל סתרי התורה. Next follow the ten chapters as in the MS. of Leipsic (see No. 232, 4).

6. Fol. 44. Maimonides' letter to the Rabbis of Marseilles (printed).

7. Fol. 50. Abraham Maimonides' letter, printed with the title of מלחמות ה׳.

8. Fol. 68^b. [Y'hudah ben Sh'lomoh's] letter concerning passages in the Moreh N'bhokhim [addressed to R. Z'raḥyah hal-Levi]; fol. 71. His answer, incomplete. See ham-Mazkir, 1861, p. 125, 4 and 5.

9. Fol. 74^b. סימן המעשים לעתיד לבא, shorter than No. 1466, 15, beg. עשרה אותות באות לעולם; there are only nine §§.

10. Fol. 76^b. שאלה ששאלו לרבי האיי גאון ז׳צ׳ל, identical with the edition (Ta'am Z'qenim, 1854, p. 59) to המקום ישקוף (p. 61).

11. At beg. of MS. (fol. 1^b) is a poem containing the thirteen articles of faith (injured), end of the first and last lines ובינה עיקריהם (rhyme on ־יהם).

Syr. Rabb. char.; 8vo, paper, ff. 80, (obliterated in many places.) [Opp. Add. 4to, 140.]

2361

1. רבינו פרץ על התוספות) ברכות להרף זלהה by a later hand), R. Perez of Corbeil's Thosafoth on B'rakhoth, end wanting. It beg. מאמתי . . . ופרשי׳ ואנו היכי קרינן מבעוד יום ואן אנו ממתינין עד צאת הככבים כדמפ׳ בגמ׳. על כן פרשי׳ שק״ש דעל המטה הוא העיקר והוא לאחר צאת הככבים. See Hist. Litt. de la France, t. xxvii. p. 743.

2. Fol. 61. Abraham el-Ashbili's (אלשבילי) commentary on B'rakhoth of the Babylonian Thalmud, beg. ואמרו בשום מקום אלא באותה המשנה . . . גמ׳ תנא היכא קאי וכו׳ פי׳ תנא מהיכא סליק דתנא ביה חובת ק״ש, the last chapter beg. הרואה . . . ונראה דדוקא פעם ראשונה אבל מכאן ואילך רשות.

3. Fol. 164. Another comm. on the same treatise, I to IV, beg. wanting. I ends ומ״ה נשארו השני שמות ליעקב להודיע מעלתו העליונה שהוא עוקבא לטובה וישראל ת״ר ק״ש ;II beg. ששרה עם אלהים ועם אנשים ויוכל ככתבה . . . ותנן דברים הדברים לא משמע להו ע׳כ׳ל הנמ׳ בכאן ולקמן נרסי׳ נבי מתני׳ דקתני הקורא את שמע; IV ends אי הוי טעמיה משום עגמת נפש ווי נפש אין ראוי ליעשות בשבת אבל אי הוי טעמיה משום לויית שבת ראוי ליעשות בשבת תו׳ש׳ל׳ב׳ע. אני מחלה פני קוראי בספר זה וימצאו בו איזה טעו׳ שידינו אותי לכף זכות לפי שההעתק היה כ״כ דק ביותר ושלם. Several lacunae marked חסר.

Colophon: זאת השיטה נעתקה להנבון ומעולה כהר׳ אלעזר מימוני המצרי שנת חמשת אלפים ושלוש מאות ועשרים ואחד ליציר׳ פה מצרים העיר הנדולה כשם שזכה להעתיק זאת השיטה כן יזכה להעתיק הנשאר בבתי תם תם.

Owner: Sh'muel Shalom (at beg.)

Span. Rabb. char. (No. 1 by another hand); 4to, paper, ff. 271. [Opp. Add. 4to, 138.]

2362

הנהות ופסקי הר״ף ז״ל (according to a later hand), Thosafoth, according to R. Perez of Corbeil.

1. On 'Erubhin, beg. מבוי . . . פ״ה מי שיש לו נ׳ מחיצות וברביעית הוא פתוח, end obliterated.

2. Fol. 79. On Pesaḥim, I to IV (פסח ראשון), beg. אור . . . פי׳ ר׳ש׳י דה״נ דמיירי בלילה שלפני ארבעה וכו׳ דאי הוה תני הכי הוה משמע לילה, ends יצא זה שידו וידך שוין, followed by a few French words in Hebrew characters. On the margins of both treatises occurs often the word פסק.

Copied by Mosheh (fol. 19).

Owner: Y'hudah Z'raḥyah Azulai.

Germ. Rabb. char.; 2 coll., 4to, vellum, ff. 127. [Opp. Add. 4to, 132.]

2363

Thosafoth.

1. On Ḥolin (printed), ending with VIII. On the marg. are marked the passages which are not to be found in the editions.

2. Fol. 161. On Yoma (end missing), identical with No. 433.

3. Fol. 241. On Qiddushin, beg. האשה . . . בפ׳ הזהב נבי ה׳ פרוטות הן תנן האשה מתקדשת בשוה פרוטה, ends לעולם ילמד אדם את בנ[ו]אומנות נקייה ברייתא היא ואיכא למימר הרב לא שמיעא ליה ברייתא. Marginal notes.

Owners: Abraham Graziano bought it from David ben R. Gershom in the month of Tebheth (blank space for the day) 5428=1667.

Ital. curs. char.; 4to, paper, ff. 291. [Opp. Add. 4to, 130.]

2364

Thosafoth.

1. On B'rakhoth, beg. עד סוף האשמורה ראשונה ר׳ אליעזר סבר בשכבך בשכיבה דיומא, fuller than the Thosafoth, edited under the authorship of R. Judah Ḥasid; the §§ are signed מר׳ (see No. 430); on fol. 1, כמ׳ כדפי׳ התוספות.

2. Fol. 86. On Yom-Tobh, beg. ביצה . . . אמאי לא ומקצה דעתו מהם ולכך מרמה להו, ends קתני ב״ש מתירים למדבריות.

3. Fol. 113. On P'saḥim, beg. as the edition, ends ואחרים אומרים שאין תקנה לשבתתו.

4. Fol. 174. On כל הזבחים (Z'bhaḥim, VIII), ends אלא מעתה מנופה הוא דאסר׳ לעיל.

Owner: Y'hudah Z'r[aḥyah] Azulai (fol. 86).

Ital. curs. char.; 4to, paper, ff. 175. [OPP. ADD. 4to, 129.]

2365

ספר הבתים, R. Sh'lomoh ben Addereth's casuistical Responsa (Shem hag-G'dolim s. v.): *a*. Vol. I, divided into 29 parts (Botthim), beg. with בית המנוחה (ה׳ שבת), ends with ה׳ אבלות. The index of 1 to 23 is missing; the MS. ends with 21 (בית השבועה), incomplete. *b*. Vol. II, divided into 25 parts, beg. with קידושין (beg. wanting), ends with דיני מסים, followed by appendices (fol. 256. תשלום). On the marg. of *a*. the references to the printed Responsa are given by a later hand.

Vol. II was arranged (המחבר, marg. corrected המסדר) and written by Hayyim ben R. Mosheh ibn Habhibh at Fez, fin. the 12th of Nisan 5265=1505 (fol. 256).

Owner: Y'hudah Azulai at Jerusalem, who gives the full title of the work with references to Rabbinical authorities concerning the importance of the book (fly-leaf of II).

Vol. I, Syr. Rabb. char.; Vol. II, Span. Rabb. char.; fol., paper, ff. 224, 313. [OPP. ADD. fol., 48, 49.]

2366

ספר ארחות חיים, Ahron hak-Kohen's casuistical books: part I, beg. with the author's preface, followed by a detailed index. There are few variations from the edition. The MS. is incomplete, ends with the words נבי דניאל (ed. fol. 120[d]).

Or. Rabb. char.; 2 coll., fol., paper, ff. 140. [OPP. ADD. fol., 54.]

2367

קצור זכר צדיק ליוסף בר׳ כבוד הנשא הנעלה עמוד הגולה ר׳ צדיק בן הנגיד הישיש ר׳ יוסף בר׳ כבוד השר הגדול המעוז המגדול ר׳ צדיק זצוקל, Yoseph ben Zaddiq's treatise on ritual matters, divided into fifty chapters, the first of which is headed, in the table of contents, הש׳ הר׳ יעיר בבקר בענין השכמתו לעבוד את השי׳ וסדר לבושו ונעילת מנעליו והילוכו בקומה כפופה ומה יאמר קודם הכנסתו לצרכיו וסוד הנהגתו בפנותו בבית ובשדה, the last יזכיר זכרון תולדות האבות ומשה רבינו ע״ה ויציאת מצרים ובניסת ישראל לארץ ויהושע ושופטים והמלך שאול ודוד ושלמה ובנין בית ראשון ובית שני ומלכי יהודה והנביאים וחורבן בית ראשון ובית שני והתנאים והאמוראים והסבוראים והגאונים וראשי הגולה עמודי התורה רבני אשכנז וצרפת ובבל וארץ ישמעאל וספרד ומקום מושבותם ושמותיהם וחיבוריהם שיסדו ועניינים אחרים גרולים שאירעו בכל זמן וזמן בין טוב בין רע וזכרון מלכי ספרד ומלכי פורטוגאל וחרבן קוסטנטינה וניגרופונטי. The preface beg. דרכי חכמים הראשונים מרוב חכמתם וגודלם הנדילו והוסיפו והאריכו בספריהם בדרך ארוכה ורחבה. ולכן נמנעים רוב העולם מלקרות בהם ואחד מעיר אינו בקי בפירושם ואינם יודעים לברך בשם ה׳ ולקדש שמו. לכן אני יוסף בר׳ צדיק ז״ל כשהייתי יושב בארואלו בשנת זכר צדיק לברכה . . . וקראתי את שם הספר זכר צדיק לכבוד א׳א׳ז׳ל . . . The fiftieth chapter ends בשנת רמז לקח אדוננו המלך תראגה ובלס מלאנה ולכד מדינת מלאנה העיר ההוללה היושבת על שפת ים מערב ביום שבת כ״ט יום לחדש אב שיום זה היה י״ח לאנושטו שנת (blotted) ויצר עליה (?) (blotted) חדשים ושבו כל אנשי העיר כמו י״ב אלף נפשות מישמעאל ובתוכם כמו ד׳ מאות נפשות מישראל והקהלות פדו את נפשם בסכום רב.

Owners: Yizḥaq בונאן (fol. 4); Y'hudah ben Mosheh ben David ben Mosheh Azulai (at end).

Span. Rabb. char. (autograph?); 4to, paper, ff. 160. [OPP. ADD. 4to, 133.]

2368

מה׳ר׳י׳ל, beg. with משנכנס אלול, followed by ה׳ תענית (a § beg. נזירת ק״ט לפרט מתענין במעננצא), ends as No. 906. The letter of divorce (fol. 87[b]) is dated Mayence 5183=1423. On the marg. often occur indications for the rite of Worms. Fol. 95[b] beg. the ליקוטים as in No. 906 (not the passages of ff. 134[b] and 136), and by the same collector (the MS. Shalom מאושטריך). The MS. ends with a formula for כתובה.

Owners: Sh'muel (זנוויל) bar Sh'lomoh hal-Levi Shalit (at beg.); Yuda bar Yuda; יוטלן בת ר׳ יוד (both fol. 1[b]); Alexander ben R. Yuda hak-Kohen שליטאם; Yaqob ben Alexander Kohen; זעלקלי ben R. Y'ḥiel Mikhel Gratwol (all fol. 2); Yuda ben R. Yoseph Yaqob Gratwol (fol. 2[b]). At end are deaths for the years 5211 to 5243=1451 to 1483.

Germ. Rabb. char.; 4to, vellum, ff. 105. [OPP. 296 (Ol. 608).]

2369

1. Kaleb Afendipolo's ritual treaties: *a*. אגרת המספקת (full title, preface, division, date, and post-script as in Gurland's Ginzé, etc., iii. pp. 18, 19), preceded by a poem beg. אמוני אלהים, with the acr. of אני כלב; at end another poem of eight lines, beg. אמת כי נתכנו. *b* (fol. 61). אגרת קטנה (according to the colophon), beg. and date as in the Leyden MS. (Steinschneider's Catalogue, p. 252). The MS. reads קְרַמְרִיָּיא.

2. Fol. 78. קינה לירושלים, elegy on Jerusalem in Greek.

3. Fol. 76. הקדמות, twenty-seven liturgical pieces, by the same Kaleb (אבא), followed by בקשה.

4. Fol. 81. His defence of R. Ahron's גן עדן against the attacks on a part of that book (ה׳ שבת) by Mosheh ha-Ashkenazi ben Yaqob of מנקרמן, Trok, and Luzka (scarcely identical with the author of the book שושן סודות, No. 1656; see hak-Karmel, ii. p. 31 sqq.), fin. on Tuesday the 2nd of Elul 5247=1487 at Constantinople, and forwarded to R. Simḥah ben (blank space) and R. Abraham ben Levi at Luzka. The treatise beg. אמר . . . בראותי איש מתהלל במתת שקר נלפת בלבוב שכלו, divided into nine answers. At end (before the date) it is stated ויש עוד שתי טענות עם תשובותיהם ולא יכולתי להעתיקם כי העל[ה] קרוע וגם הקרעים חסרים.

5. Fol. 89. Liturgical pieces in prose (chiefly composed of biblical verses, some of them only indicated), headed תפלת צום צרה בזמן הדבר ואם יהיה רעב או אויב מבצירת להוסיף ולגרוע. See Steinschneider, ham-Mazkir, 1871, pp. 10, 11.

Written by Mikhael ben Sh'lomoh Yepheth; No. 1 was finished on Wednesday the 27th of Kaslew, Nos. 3 and 4 on Thursday the 19th of Nisan 5511=1751.

Qaraitic Rabb. char. (No. 2 by another hand); 4to, paper, ff. 92. [Opp. Add. 4to, 120.]

2370

ספר מקור חיים, ritual treatise on שחיטה and בדיקה by Yaḥya ben Yaqoob צאלח, based upon the works זבח תודה and the compendium שערי קרושה, both by Yaḥya ben Yoseph (מהריץ) צאלח at San'a. It is divided into fifty §§, beg. סי׳ א׳ מי הם הכשרים לשחוט, ends דיני מעושנת ואחוזת דם. Marg. notes.

Written at San'a by ? ibn Musa Salem (fol. 1b).

Owner: האדא מקור חיים חק סלי׳ ן׳ סאלם חראזי יצו אלדי יסתעירה ומא ירדה ישכנו נחש ועם יי בשלום יחיא בן שלמה.

Yemen Rabb. char.; 8vo, paper, ff. 61. [Opp. Add. 8vo, 32.]

2371

Y'hudah Hedessi's theological work (סמאה מצנפה אשכול הכופר ולקבה בספר הפלס; see No. 855), part I, ending with § 148 (=144), preceded by a table of contents in Arabic (lacuna from §§ 99 to 134), by Eliyyah ben Ahron ben Mosheh (הנטמנים בירושלים תחת כסא הכבוד הנודע בן עאלולי). According to the colophon the complete work, which has 385 §§, was divided by the copyist into three volumes, viz. 148, 149, and 282 §§. The introduction of the edition forms in the MS. two §§. The letter ש of 10 (ed. 8), the §§ 50 and 51 (ed. 47 and 48), and letters מ to ת of § 130 (ed. 126) are missing; the copyist states that in the MS., from which he made the copy, those passages were illegible. Most of the lacunae of the edition are also missing in the MS. Marg. notes (by another hand), containing omissions, various readings, and a few lexicographical remarks. Before § 25 (ed. 23) is Shabbathai ben Eliyyah's (פרווטו המובאים בקוסטנטינא) preface, identical with Dr. Steinschneider's description of a similar MS., ham-Mazkir, 1871, p. 9.

Written (משלש ספרים) by Sh'lomoh ben Mosheh Rofé ben Ahron ידיע צעיר for Sh'lomoh Kohen ben Ahron ben Sh'lomoh, fin. on Wednesday the 7th of Elul 5507=1747.

Owners: Sh'lomoh Kohen, who sold it to (so) ידעי כנזי; Yoseph ben Sh'lomoh Kohen (at beg.)

Or. Qaraitic char.; 4to, paper, ff. 412 (41 quires and 7 leaves). [Opp. Add. 4to, 137.]

2372

שער כתרי אותיות הן הם עשרת הדברות שנתנו למשה בסיני ונכללו בהם ת׳ר׳י׳ג מצות, book of commandments, arranged according to the letters contained in the decalogue. It beg. דבור ראשון. א. אמונת אמתת מציאותו ל. למוד תורה וללמדה מצות עשה יח׳ מצות, ends ...

each commandment is followed by a commentary, consisting of passages extracted from Thalmudical treatises. Next comes a § headed ואלה הם שבע מצות שנצטוו בני נח. At end אחת שאלתי מאת יוי׳ . . . ומנין כל חלוקה מאלו כמנין כתר נמצא כתר לכתר וכתר כתר. ומזה תבין מה שאמרתי בשיר שעשיתי וכתבתיו במפתח יתרו מה תשאלו על מעשה הנס והם כתר לראש כתר וכתר כתר . . . See for other extracts, ham-Mazkir, 1863, p. 125. There are glosses by the author (?), some beg. א״ה.

Greek Rabb. char.; fol., paper, ff. 93. [Opp. Add. fol., 44.]

2373

[מחזור], beg. with the Parshiyyoth for various Sabbaths and feasts; next follow Canticles, Ruth, and Ecclesiastes, and the Haftaroth (ends with 1 Pesaḥ, incomplete). I, II (with ויבא ארז), III, IV (with פרה אמרה), V, IX (C is between 6 and 7 as a part of B), VI of 1020.—פסח=I. A, X. II and VII (with אמונת אומן by a later hand), VII. I, II, III of 1023; VII^b and VIII^b=X. VII and VIII^a. B of 1025. Next come XII. 1, 2; XIII. 2, 3, 4, with the headings, the Thargum of VIII פסח, and the first words of אקדמות.—שבועות=VIII. I. A of 1023; XI. II. A of 1025; XI. II^a (with the author's name) of 1023. XI. I, II. B and C of 1025, followed by אקדמות, ארבין, the decalogue, and the Thargum of the Haftaroth.—ראש השנה =XIV of 1023.—יום כפור=1026, XXIII (lacuna from א״מ to beg. of B). A, B (סליחות=6, 98 of 1154; I. B 55 of 1024; 191 of 1154; XXIII. E *a* of 1026; 132 of 1154; I. D 6 of 1024; 129, 24 of 1154; *a*. ארץ (אאאא) אשתחוה ברוב יגוני; 59, 367, 290 of 1154; I. B 64 to 68 of 1124), C (after *a* come I. C 7 of 1024, *e* and *c*; *β*. אתה ברחמיך . . . ברצון פניך; *γ*. האמירוהו באימה, for both on the marg. א״א; I. C 10 to 24. סליחות= C. *i* of 1026; B 49, 50, D 8, B 54 of 1024; 369 of 1154; D *a* of 1025; C *k*, D *g* of 1026; C *p* of 1026; 68 of 1154; *δ*. איככה התאפקו רחמיך; 78 of 1154; אם יוספים אנחנו (headed ר׳ אפרים); C 33, 34, incomplete, of 1024), D (after 3, אתה אל רחום . . . ביטה, אפאר, יחלנו; after 4, 5, סליחות. כבודו אמוניו=29, 49, 65 of 1154; D 10 of 1024; B *h* of 1026; 368 of 1154; D *k* of 1026; *k* of 1035; 371, 238, 80, 285 of 1154. Next (fol. 291) follows the end of D with the following סליחות: 68, 72, 62, 79, 238, 258 of 1154; *ζ*. יי אלהי . . . אהיה אשר אהיה גבוה; 327 of 1154). E and סוכות=1025. Next come ש׳ חנוכה=878 margin; תשעה באב=878 marg. ש״ע, 1, 2, 7, 3 to 6, 8, 11, 12, 13, אם תאכלנה, 14 to 16, 9, (דרבינו קלונימוס הבחור בן ר׳ יהודה) תסתר לאלם, 20, 21 (with the same heading), 25 (not משפירא), אלכה (דרבינו אברהם בן רבנו שמואל החסיד) וירדתי על ההרים, 28 (דרבנו י׳ב׳ק בר׳ משה), 33 (not מגרמיזא), 32 (דר׳ יהודה), (דרבינו משלם בן רבנו דוד) אחבירה מלים נהי (הלוי קשטלין), 18, 19, 17, 30, 31 (not ממגנצא), איך תנחמוני הבל, אלי ציון, 24, יום אכפי, 22, בליל זה and עד אנה בביה.

By a later hand: C *l* of 1026 (fol. 37b); B 60 of 1024 (fol. 38); 52 (fol. 164b marg.), 61 (fol. 165 marg.)

of 1154; ζ of 1158 (fol. 201 marg.); 3 (fol. 202 marg.), 62 (fol. 238 marg.), 288 (fol. 273 marg.), 326 (fol. 288 marg.) of 1154. From fol. 359 to end: *k*, *i* of 1157; 160 of 1154; B 63 of 1024; *o* of 1157; 291 of 1154; ξ of 1155; 55, 240 of 1155.

There are a few lexicographical notes on the marg. by two hands; on marg. of fol. 267 is a list of סליחות for יוצר.

Owner: יהודה המכונה ליווא היפה בר׳ דוד מוקיי אל הדר? בפופלכא עם (fol. 2).

Germ. squ. char. (marg. notes in Germ. Rabb. and Old Germ. curs. char.) with vowel points (not all the Haftaroth); large fol., vellum, ff. 361, (illuminations.) [SUB FEN. I (Uri 254).]

2374

מחזור, Franco-German rite. ר״ה. I. A=אמוני נבונים and III (with the heading) of 1024. I. B=1023. II. A. =מלך אמיץ and כסא אורי (headed אפרים מבונא). II. B =1023.—[ש׳ שובה]: אל לבבינו, כי אם שם, אור עולם.— י״ה״כ. A=1 of 1024, 3 of 1154, 5, 3, 4, 6, 7, followed after common prayers by שיר הייחוד יסוד החסיד. B= 1024. סליחות=D 6, B 55, D 12, C 28, D 10, B 51, 52 of 1024; B *g* of 1026; 370, 160, 80, 156 of 1154; B 63 to 68. C (after 12, אליך תלויות, 14 to 24). סליחות =B 49, D 8, C 25 of 1024; 64, 58, 63, 62 of 1154; B 60 of 1024; *o* of 1157; C *l* of 1026; 160, 79 of 1154; *l* of 1035; C 33 to 35 of 1024. D=1024. סליחות=29 of 1154; B 50, 53 of 1024; D *a*, B *a* of 1025; C 26 of 1024; *a*. אתה אחד ושמך אחד (Zunz, p. 357); 160 of 1154; D 13, C 32 of 1024; 317 of 1154. E=1024, after אבדנו follows *a*. ותערב פניעת, headed יסוד מה״ר״ם נ״ע לזכור ברית; β. ואור פניך תאיר, headed אחר לזכור ברית.

Next come (fol. 285): 191, 281, 367, 196, 368 of 1157; B *g* of 1028; 81, 204, 278 of 1154, followed by יום אשר הוחק.

There is a commentary on most pieces (not on common prayers), beg. like No. 1211, but differing in many pieces. On באתי לחננך, e. g. אתיתי לחננך. בלב קרוע בלש׳ המק׳ קרעו לבבכם ומורתח לשו׳ רותחין. The author uses mostly French and seldom German words. On fol. 67ᵇ (§ beg. אשר מי יעשה), ותשם בסד רגלם כמ׳ בסיד ונ״ל כי הוא עץ עשוי נקבי׳ שמשימין בו רגלי הגנבים ונקר׳ בל׳ שְׁיִיפּ ובל׳ אשכנז שְׁטוֹק. Fol. 11ᵇ (§ beg. אבן חוג) the letter ט is signed משה (on fol. 178 ונר׳ לר׳ משה); on fol. 43 (§ beg. אשא דעי) a passage of the Midrash הרנינו is quoted; fol. 166ᵇ (§ beg. לא מורי׳ הרד מאיר היה קורא דקה מן הדקה (אומר אמרת (in another place ש״ץ); fol. 267ᵇ (§ beg. את הברית), בשם הר״ר מנחם בר׳ פרץ (No. 1466, 16). There are notes (mostly casuistical and references for some S'lihoth to קונטרים) by the owner (Old Germ. curs. char.), and at beg. of MS. ברכת התורה; fol. 1ᵇ. ברכת כהנים.

Written by Mord'khai גימפיל of Cracow, fin. in the year 5261=1501.

Owner: Qalman Gershon ben Yoseph Gershon.

Germ. squ. char. with vowel points; comm., Germ. Rabb. char.; broad fol., vellum, ff. 293. [MICH. 619 (Ol. 439).]

2375

מחזור, rite of א״פ״מ (Asti, Fossano, and Moncalvo; see Zunz, Die Ritus, etc., 1859, p. 64).

I. ראש השנה. I. B=XIV. I. B 1, 2 of 1023: *a*. מסוד ארעד ואפחד . . .; 4, 5 of XIV. I. B of 1023; β. אתה הוא אלהינו; XIV. I. B 6 of 1023; γ. אם אשר בצדק; δ. באתי . . . הסכת (Zunz, Litg. d. Syng. Poesie, p. 118, No. 24); ε. מלך עליון אל דר; XIV. I. B 8, 9, 10 of 1023; η. אחד קדוש; ζ. האוחז ביד; θ. התכן מתחת.— I. C 1. אסתופף באולמך; XIV. I. C 1 to 4 of 1024: *a*. אלהי צורי יראים מבקשי (Zunz, ibid., p. 136, No. 52); β. אתה בקרבנו איחדו; γ. מלך עליון ארתיכי; δ. אבירי ארץ; ε. מלך; XIV. I. C 6, 7 of 1023 to ועמך; η. יעמוד מליץ; תהלות to end of XIV. I. C of 1023.—II. B=XIV. II. B 1 to 6 of 1023; *a*. בשמים . . . אל נא; XIV. II. B 7, 8, 9 of 1023; β. אז אמרתי הנה באתי; γ. כל שנאני שחק; δ. מלך עליון אמיץ; ε. לאל סודר דין; η. אשר מי יעשה; XIV. I. B 14, 15 of 1023.—II. C=*a*. איכבה אוכל (Zunz, p. 136, 54) with יראה; β. אנן הסהר (א״ב); γ. תחבושת אולפת; δ. ברות נשברה הסתופפי (בנימן חזק); ε. אחנן לשוכן שחקים; *a* of I. B; ζ. אסלד לקוראי הדורות אבירי ארץ (בנימן חזק and א״ב); η. מלך עליון אדיר; θ. יאמירו; ι. אתה בקרבנו מלך; κ. אכן אתה אל מסתתר; והחיות as in 1; XIV. II. C 13 to end of 1023.

II. יום הכפורים. A. *a*. כל נדרי; β. ביטית שובו . . . יי; I. A 3, 4, 6, 7 of 1024.—B=I. B 1, 2, 3, 5, 17, followed by אתה הוא אלהינו; 8, 9, 10, 11, 12 to 18 (נאדרך באימה), 21 to 25, followed by I. 1. η, ζ; 30 to 36, 38 to 40 of 1024. סליחות=*a*. אנא השם הנכבד; β. אנא חטא; γ. אנא הואל סלוח; δ. אדון בשפטך; ε. תגרת יד; ζ. אמנם אליך האל עיני; η. אפס מזיח; θ. אשפוך שיחי; ι. אלהי עולם; κ. אני הוא השואל; λ. מפלטי אלי; μ. שופט כל הארץ; כל; ν. שרי קדש; ο. אדברה תחנונים.—C=*a*. ארעד ואפחד; I. C 1 to 6 of 1024; β. אמרו לאלהים; γ. אך אומרים בחין; δ. מעשה אלהינו; I. C 9, 10 of 1024; ε. אור נוגה עטיית; ζ. מי ימלל גבורות חיילך; I. B 26 to 28 of 1024; η. האוחז; θ. כי אדוקי אש; ι. תאפדם אפודת עולם; I. B 45 to 47 of 1024; κ. אוחילה and עבודה, אתה כוננת . . . אתן תהלה (Zunz, ibid., p. 646).—D=I. B 1, 2, 3 of 1024; *a*. אתה הוא אלהינו; I. B 14, 15 of 1024. סליחות=*a*. אדון בפקדך; β. משאת כפי; γ. ותיק וחסיד; δ. אלהים בישראל; ε. אבואה אליך האל עיני; ζ. אך בך לדל; η. אל באפך; θ. ואשתחוה כל; ι. אלהי העברים; κ. אמונת אומן; λ. לך יי הצדקה; μ. אלה אזכרה.—E=I. E 1 to 4 of 1024; *a*. אתה אלהינו; β. והחיות בוערות; γ. האוחז. סליחות=*a*. אדון כתקח; β. לך יי הצדקה to יי אל רחום (beg. of liturgies); γ. זכור ברית. Last words, יי הוא אלהים. No מעריב.

On fol. 56: Nel anno volgare 1845. 17. Gennaio. שנת מעוברת בשנת ה׳ת׳ר׳ו לזכרון ט׳ לחודש שבט מת כבוד אבא מורי ויהיה נפשו שרורה בשרור החיים בגן עדן עים הצדיקים אב׳י׳ר.

Italian-Germ. squ. char., sometimes with vowel points (often not correct); fol., paper, ff. 151, (ff. 1 and 128 to end much injured.) [OPP. ADD. fol., 57.]

2376

פסוקים שאומרים לפני הסליחות בק״ק ווירמייזא [according to the modern title-page], 41 biblical passages to be recited before the S'liḥoth.

Old Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 11.

[Opp. 680 (Ol. 1605).]

2377

אתחיל לכתוב שירות ותשבחות לאל אלהי הרוחות אוול שי לר׳ יהודה הלוי זלהה. Hymns.

A. *a.* יום שבתון ענין שבת: 1. יקר יום שבת תנדיל; 2. מה יקרה שבת ומה כבודה; 3. אין לשכוח השבת כוכב דרוך; 4. the last strophe beg. זה סוף דבר דויד ילוד יהוסף; 5. אפטיר בשיר שפה ולשון צח; 6. לקראת שבת אצא בחבה בחירי; 8. אם אשמרה שבת אל ישמרני; 9. שלום לבוא שבת; 10. שבח אומרים בני; 11. אל ראו על אהבתך אשתה גביעי; 12. אבסוף לומר מי יראני; 14. אמוני מתוק למצוף ופנג; 16. לקראת פני שבת אשיג; 17. *β.* למוצאי שבת: 18. לנר מתי . . . . 20; אם דרך מעמדי; 19. ולבשמים נפשי מיחלה לבעץ איחל לישעי; 21. אותותינו התמהמהו (headed אלמוולפין). *γ.* לעניין חתנים: 22. אודה לשם באפי נשמה; 23. שפל רוח שפל ברך; 24. אודה לשם לנפש חכמה; 25. שחי לאל יחידה; 26. חתן תנה הודך; 27. חתן ברוך אשר חלק; 28. הנה פני תבל מחודשה; 29. תנה הכוס ראו חופה; 30. לאיש כבוד שאו שלום למבחר החתנים; 31. השר אשר מושבך; 32. שר היקר אתה נסיכנו; 33. ראו ערש אני תמה יפת צמה; 34. חתני מה מאד יקרה; 36. איתן מיין ישן ולחיי שושן; 37. יעלה הביאתני לבית החתנים; 38. בשם אל . . . . 41; מר לי מיקשן; 40. עור דוד אל תישן; 39. אחרו בשם אל חי נפתח שפתינו; 42. אמונתו תראה; 48. פעמי משיחי; 49. אחרו מועדי מנוחתי (at end of the second strophe מצאתי בספר המוסר שלהמחבר ז״ל בדין מפאתי היכל; 53. שומר לעם אביון; 50. (הזה נוסחה קדומה מפאתי היכל דמעי בטל; 54. אש הסנה; 55. אשמחה ישעי צמח גז; 67. חילק פני אדם וצח; 68. 69. אמרה כתושה בעלי; 70. כי אפתחה אפצחה כי אקחה; 71. אי נבורתך; 72. אל אל וטובו; 73. אם בסולם בין יחידה; 74. יחיד . . . אצעק לעומתך; 75. אל אל גדול ומהולל; 76. ימין הראיתם ברק בא מעוני; 77. אניל בביאת גואל . . . יחיד; 78. המצאתם; 79. הבכום זה נרפא; 80. הבכום זה נחקק; 81. נחשק; 82. עלי כל אכילה; 83. ספרי תמה תמימה; 107. חצר לבי לעלמה אהובה; 130. עין ולב יחד מריבים; 183. ישועות ורנות אשר בושרו; 184. גיל ורנה למי נפתחו; 185, 186 (omitted). אלהי שמע נא לקול עבדך; 188. אחד שלחן יחדו; 189. לברוך נברך שוכן מרומא.

B (fol. 113). שירות לעניין מועדים. *a.* פסח: 1. מי יום . . . אז ישיר שירה; 3. כמכה . . . אותות אל לילה; 4. אגיל ואשמח ולאל אשבח. *β.* עצרת: 5. לבי ישיר שירה; 6. יום בקול המולה. *γ.* ראש השנה: 8. שעריך בדפקי יה. *δ.* סוכה: 10. אל חי בעבור שמו; 11. בחג הסוכות שמחו בנים. *ε.* שמיני עצרת: 12. שמיני עצרת שמחה ורנה; 13. שבת ויום חג יגשו. *ζ.* פורים: 14. אשיר לאל דם ונשא; 15. שמח דודי ביום פורים.

C (fol. 117). זפאת: 1. שם יי אקרא אל כלל ישראל; 5. צביית חן בהר סיני; 6. ביצאך ציר אלי דרך; 7. ביצאך ציר לדרכיך חזר; 8. קול ידידי דופק; 9. בצאת חתן תנו שירה מפוארה; 10. בצאת חתן תנו שירה ושבחו; 13. ביצאך ציר לדרכיך עמוד.

D (fol. 127). והולאי נשוד אוול לאלך נשיד ושירה ותושיח, poetical pieces (some in Arabic) by the modern authors of A, without acrostics. 17 to 27 by el-Ḥarizi (from the Thaḥkemoni); 32. יפה נוף משוש תבל; 33. יונת רחוקים נגני; 34. ידועת אמונת דחי; 35. לאל חי ברכו; 67. יעירוני בשמך.

E (fol. 148). והולאי חדויות לאלרקצה ענד אלחתן בתפים ומחולות.

F (fol. 149[b]). והולאי הלילות, both by the same modern poets, many of which are Arabic or mixed with Arabic lines.

A 7, 13, 15, 35, 43 to 47, 51, 52, 56 to 58, 66, 84 to 106, 108 to 129, 131 to 182, 187, 200, 207; B 2, 7, 9; C 2 to 4, 11, 12, 14 to 28 are Arabic or mixed with Arabic lines.

Acrostics: Of A 73 אביתר. Of A 22, 49, 74 אבנר, which, according to 49, is identical with יחיא אלצאהרי, who is the author of many other poems; also זכריה בן סעדיה (A 14, 16). Of A 8, 20, 22, 36, 48, 72, 75, 77, 186, 188; B 1, 3, 10 אברהם (22, 36, 48 are headed Abraham ben 'Ezra). Of A 19, 41 (both headed A. b. 'E.), 69, 71, 76; B 13 אברם. Of A 70 אבשי. Of A 5, B 5 לדוד. Of A 183 חלפו. Of A 1, 2, 3, 6, 7 (headed Y. hal-Levi); D 32 to 34, 67 יהודה. Of A 13 מיחיא אני יוסף בן משתא, D 5 יוסף בן משה. Of A 40 (probably אלצאהרי). Of A 38 מיצחק. Of C 17, D 6, 40, 41 ישראל. Of D 35 לוי. Of A 18, 62, 64, 83 (with בן עמרם), 107; B 4; C 23 (with בן יוסף); D 2, 9 לסעדיה. Of C 23 סעדיה בן יוסף. Of A 9 שדי. Of A 24, 25, 50 (with חזק); B 8; C 1, 13 (with בן שלום) שלמה. Of A 12 שמואל. Most of the other poems (D 74 is headed מן דיואן) are by סאלם אלשבזי, also (heading or acrostic) אני משה ,משתא ,משלם משתא אבו ,אבו יהודה אל ישמרו ,משתא אלשבזי ,אלשבזי (? D 1), שמעון אלשבזי, and perhaps also שלם בן יוסף (A 7). A 119 is headed תאליף יוסף בן ישראל משתא אל שבזי; A 121 תאליף דאוד בן סעיד מרדך זלהה; A 122 לבעץ מן עלא סירת אחמד אבן אלאחסן יום שערא אלימן; A 171 והדה תרתייה על רבי ישראל הסופר ר׳׳ת; A 174 נזא ערן ליוסף בן ומו׳ יחיא בירב אבינד נ׳ע׳נ סימן שלם; A 184 יונה סימן יוסף; A 189 סימן למעודד הכהן.

G. From fol. 150 by later hands are poetical pieces, mostly in Arabic, a greater part of which are repeated from above.

Yemen Rabb. char. with Assyrian vowel points; tall 8vo, paper, ff. 183.

[Opp. Add. 8vo, 30.]

2378

1. Hymns: A. 1, after the introduction, הנה נא הואלתי, beg. אלי בלב נשבר . . . אנ), incomplete, lacuna to 13); 13 (beg. wanting), beg. רשעי וחטאי תמחול בוראי; הביטו . . . יה; 16. ישראל בחירי אל; 15. מקדש מעט זה; 14.

עד אן תשכחני; 17. שאפה נפשי לזמן גאולתי; 18. מתי . . . לשדי נהפך כחרב; 19. מלכי שמע נא את ניבי; 20. שבור לב נדכה; 21. עשה . . . מעון טובות; 22. אתה . . . מה יקר ומה נעים; 23. אלהי . . . הנני עומד לפניך; 24. אל למושעות פדני; 25. אמת מתי אשמח; 26. יש לי בלבי סוד; 27. ירון בך לבבי; 28. יגיעי וימי חיי; 29. אל הפליא מצוקתי; 30. ידוע תדע פני צאנך; 31. ישראל האספו ונבכה; 32. אסיר תאוה אשר העוה; 33. ישמעאל איך תתגבר; 34. אם יאמרו אויבי; 35. אהלל צור יצורים; 36. יום מלכי יופיע; 37. אספר מקצת חסדים; 38. יעלה יפיפיה מה לך; 39. אעטוף כעני; 40. שמח איש נבון (על סיום התורה וזן אמרי); 41. אשרי אנשים באימה; 42. מודים לך זרע; 43. עת שערי רחמים; 44. שוכן בשחקים; 45. אמרי אכונן בזמר; 46. מרומם עד לאין חקר; 47. שחר קמתי לשפוך, followed by a prayer beg. יהי רצון. B (fol. 31), after another introduction, 48. שערי רצוניך תפתח; 49. אדוני . . . זכרה ברית אזרח; 50. שדי בתחת ובמעל; 51. מלא . . . שדי ישמע; 52. חדות יי כל צופים; 53. חטאי נכתבו עלי ורשעי; 54. שוכן עד רם ומתנשא; 55. שעה . . . אמת אתה; 56. מלכנו יחיד אשר בנפש זכה תמימה; 57. חובי הגאולות שמו; 58. יחיד אשר בו יתום; 59. אשא לבבי עם כפי; 60. דעו . . . אלי בזכות שמואל הנביא (פי זיאראת אלנביאים); 61. יקרב שיחתי במערת; 62. יבוא גואל אל ישראל; 63. מה עצמה מעלת אדונינו שמואל; 64. שמעה . . . מריי תכפר; 65. אספר מקצת מופתים; 66. עמדו והעתירו קהלינו (each line beg. with נביא); 67. אנעים קול בשירים יקרים; 68. אשאל . . . משה בן עמרם; 69. יתברך אדיר במרומים (א״ב); 70. רחום וחנון ארך אפים; 71. ים וקדמה פרץ; 72. מתי ימלא לי חפצי; 73. מהרה אלי תעמוד; 74. אנושה ענושה; 75. אנא שדי . . . נשמות מדור שוליה (כסדאניה); 76. יעירוני רעיוני; 77. נשמות . . . אקרא לך אמת את אלהים; 78. שמע עליון ברום חביון; 79. אקרא לך אל עניני; 80. אתה הוא לבדך אל; this is followed (fol. 60^{b}) by a piece of prose, composed chiefly of biblical passages, headed קדשה; 81. שמעו אלי . . . איש תם ונקי (מרתיה על ויצא. א״ב); 82. ישלח אל ברכתו; 83 has only the heading; 84 (fol. 70) only the end; 85. אני שואל ענני אל שלח גואל; 86 (only the beg.) שמרני אל חנון בזכות יהושע, followed (fol. 72) by the end of פסוקים; 87. מודים לך . . . שערי רצונך פתח. A. has the figures by the copyist; B. by the cataloguer in pencil.

Headings and acrostics: No. 77 אביתר. 24, 34, 45 אברם. 59, 74, 83 אברהם; 35 with רופא; 55 with חזק; 41 with both. 23 אהרן רופא; 29 אהרן בן שמואל רופא. 60 אליהו; 25, 38, 39 with קראי. 79 אלעזר; 32 with רופא. 52 חיים חזק. 57 חסדאל הכהן. 15, 30 יהודה; 76 with הלוי. 16 יפת. 61 ישועה; 62 with חזק. 26, 27, 28, 31, 33, 36, 58, 71, 82 ישראל; 13 with חזק. 18 לוי חזק. 46 מנחם חזק. 22 מרדכי חזק. 68, 76 משה; 21 with חזק; 19 with צפתי; 42 with רופא חזק; 14, 73 with רופא קראי חזק; 70 with בן אברהם רופא. 56 מתודה. 51 שלמה; 54 with כהן; 44 with כהן חזק; 47, 87 with קראי חזק. 48 שמואל; 17, 20, 50, 67, 78 with סני; 65, 80 אני . . . שני; 37 אני שמואל בן רבי ועטרת ראשי משה רופא. 43, 49, 53, 62, 66, 69, 72, 81, 85 by anonymous authors.

2. Fol. 74. קטעת אלהי עז ישועתי, Hebrew and Arabic, followed by Arabic hymns, headed תסאביח לה׳.

3. Various: *a*. Fol. 83. The end of a tale in Arabic, the following (fol. 84) is headed, β. קצה אלעצפור מע אלציאד; γ (fol. 88^{b}). Beg. אלמגד ללה; δ (fol. 90). A Hebrew piece, beg. אעמוד למולך, headed מרתיה, with the acr. of אני שמואל מתרפא חזק.

4. Fol. 93^{b}. Arabic prose, headed צדר אלתוחיד, followed by a Hebrew hymn, beg. אין אדיר.

5. Fol. 99. The same, but fuller in the second half, preceded by יהי רצון.

6. Fol. 106. A similar piece in Arabic, beg. wanting, ends ואלכטא פי אלדניא ואלדין ואלחמד . . . רב אלעאלמין, followed by אין אדיר.

7. Fol. 111. Arabic hymns, followed by an Arabic prayer in prose.

8. Fol. 113^{b}. After an introduction as in No. 1 (Steinschneider, *g*; to be read ברשית for פרשת; on fol. 120^{b} ברשה), mostly repetitions of No. 1 by a different hand. At end is a fragment of an Arabic hymn. See, for the beginning, Steinschneider, ham-Mazkir, 1871, pp. 14–16.

Owners: Y'didyah Sh'lomoh Nasî ben 'Amazyahu Yoseph Nasî, 5541; Suleimân el-Neqash, 5425; 'Abd-Alla (at beg.); Eliyyahu Nasî ben Yoshiyahu ben Ẓ'fanyah ben Y'ḥezqeel (fol. 75, the copyist? of No. 2); אני הע׳ הצ׳ ע׳ ('Obadyahu) אלעטים נשיא (fol. 92^{b}); Mosheh Nasî, 5494; Ẓ'fanyah Nasî, Eliyyahu Nasî, 5474; N'thanel had-Dayyan (fol. 93); Yaqob ben David Ḥazan; 'Obadyah Levi (fol. 119^{b}).

Rabb. char. of various types, with vowel points; ff. 1 to 58, 67 to 73, 8vo, paper (a few leaves vellum), ff. 133.

[Opp. Add. 8vo, 23.]

2379

ספר מפזמונים מק״ק בקורפו ז״ל י׳ע׳א, hymns according to the rite of Corfu (No. 1082).

1. מצות ציצית הוד ועטרת; 2. ידיד נפש אב הרחמן (יהודה); 3. אין כאלהינו, as in the common prayer-book; 4. אנש או קיריוש; 5. אשר בך ישישו. קריי שטין (Hebrew and Greek); 6. משמים אל השמיענו, headed לשבת עשרת הדברות (מזל טוב); 7. יום שבתון אין לשכוח (יהודה); 8. אתי מטיט כלה (אליעזר); 9. צור שוכן עלי שמים; 10. שלום לבן דודי; 11. שער אשר נסגר, both with the acr. of שלמה; 12. יפטירו שפתי לאל; 13. אסדר בשירי מהלל; 14. אשחרך כי טוב חסדך (א[ב]רם); 15. משיח וגם אליה; 16. מתוק דבר תורה (משה); 17. מתי יבושר עם (מעליעזר so); 18. אלהי עוז תהלתי (אליקים); 19. שבעה שחקים (שלמה חזק); 20. אמן אמן שם נורא; 21. שמעה תפלתי אל (שבתי); 22. עד מתי . . . שבת ממנה (שבתי); 23. ארץ ורום בהבראם, headed פיוט נאה לשבת: אלליונטינא (אני אברהם חזק); 24. אשירה שירה חדשה, headed לשבת שירה (אליהו); 25. אחלי יכונו היום מחשבות (אליעזר); 26. אז ימלא שחוק פינו; 27. שחר אבקשך (שלמה); 28. אור הגנוז בלובן (אני משה זכות יצו); 29. שלח מהרה גואל (שמואל); 30. אל מסתתר בשפריר חביון (אברהם מימין חזק); 31. אגדלך אלהי כל נשמה (אברהם); 32. תרומם בת רמה; 33. כך גזרו, headed סדר למנחה של שבת הגדול של

שבועות; 34. אל נגלה בסיני, headed סדר מעריב לליל שבועות; 35. ומשה עלה אל האלהים, headed זולת ליום א׳ של שבועות; 36. מי עלה שמים וירד, headed פיוט לס״ת ליום א׳ של שבועות; 37. לב ולשון אכונן, headed פיוט ליום ב׳; 38. משה קבל . . . אשרה הורו (אבר). Nos. 1 (with לציצית), 4 (with בלשון יון), 10 to 15, 19, 22 to 24, 29, 32, 38 are headed פיוט (some with נאה, others with אחר); 7 to 9, 16 to 18, 20, 21, 25 to 28, 30, 31 are headed פזמון (some with נאה, others with אחר).

The copy was made in the year 5554=1774.

Owner: Eliyyahu (at beg.)

Greek squ. char. with vowel points (from No. 33, Greek Rabb. char. without vowel points); 8vo, paper, ff. 36, (ff. 1 and 30b to end are blank leaves.) [OPP. ADD. 8vo, 44.]

2380

1. ספר אריסטוטלוס בשאלות טבעיות (on fly-leaf פרובלימא מאריסטו), Mosheh ibn Thabbon's Hebrew translation of the first three books of the problems, attributed to Aristotle (ed. Didot), according to the Arabic translation of Ḥonein ben Isḥaq. It is divided into four parts: I has 28 problems, II has 33, III has 37, and IV has 36. There are a few marg. notes. Colophon: נשלם . . . והעתקתי הספר הזה מספר מוטעה אשר כתיבתו משובשת מאד אני משה ב״ת ולכן השארתי בו מלות רבות בלתי מועתקות כי לא ידעתי מה הוא ונשלמה העתקתו שנת חמשת אלפים ועשרים וארבע בחדש ניסן בעיר מונטפישלייר ובראותי כי צריך ספר אחר לתקנו ולא טרחתי לתקן אותו ולדקדק מליצתו השלמתי אותו אני הכותב בשנת חמשת אלפים ועשרים ותשעה בר״ח סיון תהלה . . . (see Hist. Litt. de la France, t. xxvii. p. 750).

2. Fol. 58. הספר השני מאלקנון ברפואה, the Hebrew translation of part II of Avicenna's Canon, by an anonymous translator, beg. הראשון מהם בדינים הכוללים ברפואה והשני מהם הוא הספר הזה המחובר בתרופות הנפרדות. I. 1 beg. כבר ביארנו בספר הראשון עניין אמרנו התרופה הזאת חמה ועניין התרופה הזאת קרה, the MS. ends with I. 4, incomplete.

Owners: (?) יורשי כמהורר שמואל פוציבונזי; R. Palma; Salamon Perero (at beg.; the last two in Roman char.); אני שבתי מלוקא (?) הייתי מלמד לנערים פה ביזילה (?) (fol. 40b).

No. 1, Greek curs. char.; No. 2, Span. Rabb. char.; 4to, paper, ff. 68. [OPP. ADD. 4to, 141.]

2381

1. The Hebrew translation [of Ḥonein ben Isḥaq's introduction], identical with No. 2088 (beg. wanting); the first § beg. אמר השואל למה היין כשירד אל תוך הגוף. A later hand wrote on the first page רפואות להרמ״ב״ם.

2. Fol. 23. זהו פי׳ יואניציאו על ספר המבא שחבר חנין בן אסחק על ספר טיגני לגאלינוס, identical with No. 1268, 4. Variations.

3. Fol. 38. ספר אגור, the Hebrew translation of Hippocrates' aphorisms, beg. החיים קצרים והחכמה ארוכה (see No. 1319, 4). At end a poem of three lines, beg. סורה, by Mosheh ben R. Yiẓḥaq.

4. Fol. 48. ספר הפרקים Maimonides' aphorisms, translated from the Arabic by Yiẓḥaq ben Sh'altliel מעיר ברצלונה חן ת׳ל׳ח, twenty-five chapters, without figures for the subdivision (see Steinschneider's Catal. of Munich, Cod. 111, 2; the present MS. has not the word זאת and the passage beg. אשר). It beg. אמר . . . הרבה בני אדם חברו ספרים על דרך הפרקים במיני החכמות והחכמה היותר צריכה לפרקים היא חכמת הרפואות.

5. Fol. 185. Mosheh ibn Thabbon's translation of Maimonides' letter to a Sultan (No. 2084, 3), ends עולמים; colophon as the MS. B of Munich (Steinschneider's Catal. p. 120; the present MS. reads עבד הש׳, מוטעה והשם יכפר בעד, אשר לא הייתי יכול להשיב).

Written by Y'sh'ayah bar Yaqob ממסראן ben R. Y'sh'ayah מיירונה for Mosheh ben R. Y'hudah מטרני (?, injured); No. 5 was finished on Sunday the 15th of Tebheth 5244=1484, למנין שאנו מונין פה מנטובה.

Span. Rabb. char.; 4to, paper, ff. 198, (a blank space for the answer on fol. 21b; the last leaf is injured.) [OPP. ADD. 4to, 108.]

2382

1. ספר הכוזר, Y'hudah ibn Thabbon's Hebrew translation (No. 1229), various readings on the marg. marked נ׳, and fol. 19 קרדיניל. Colophon: נשלם ע״י י׳ב׳ע. שנת הסהר. פה אמסיה. מ״ו לעומר.

2. Fol. 84. [Makhir's] אבקת רוכל, probably copied from the printed edition. No poem.

Owners: Y'hudah Mizraḥi (fol. 83); his son Abraham (at end); at beg. מעיר אלגזאייר בלעז ארגיל, the name of the owner is torn off.

Span. Rabb. char. (No. 2 by a later hand); 4to, paper, ff. 119. [HUNT. 413 (Uri 338).]

2383

חשק שלמה, Sh'lomoh ben Y'hudah Lunel's (שלמון ויואש דלוניל) comm. on Y'hudah hal-Levi's book כוזרי, according to S. Thabbon's Hebrew translation (at beg. אמר המתרגם והוא ר׳ יצחק בן קרדנאל המעתיק). He composed it at the age of thirteen years, in the year [51]84 =1424, at the suggestion of his master, Sh'lomoh ben M'naḥem (ר׳ פארט (so) מיימון). For extracts, see the Fifty-third Chapter of Isaiah, etc., Oxford, 1876, vol. i, No. LIV. B; see also Steinschneider, ham-Mazkir, 1876, p. 127, and Hist. Litt. de la France, t. xxvii. p. 752. On marg. are extracts, headed כספי.

Ital. Rabb. char.; 4to, paper, ff. 181, (many passages are erased by a censor.) [OPP. ADD. 4to, 114.]

2384

1. [Mosheh ibn Thabbon's] Hebrew translation of Maimonides' treatise on logic, followed (fol. 13) by a figure headed אילן עשאו פורפיריאוס.

2. Fol. 18. ספר מבחר הפנינים (No. 1402, 1).

3. Fol. 37. ספר כלילה ודמנה, Yaqob ben El'azar's Hebrew translation of Kalilah ve-Dimnah, from the Arabic, made at the request of the physician Benveniste ben R. Ḥiyya al-Diyân (an edition of it is in preparation by M. J. Derembourg).

On fol. 12b is the beg. of בחינת עולם and some

scribbling; on fol. 13b a note headed התרגום ועלו מושיעים; on fol. 17b the first line המלוכה הנמצא שנת ריו . . . of Mord'khai ben Y'hosapha's poem ראו מחזיק (ham-Mazkir, 1876, p. 42).

Owners: Eli'ezer . . ריקייט; Sh'lom h . . . (fol. 18).

Germ. Rabb. char. (by two hands); 4to, paper, ff. 77, (ff. 14 to 17, 35, and 36 are blank leaves.) [OPP. ADD. 4to, 101.]

2385

Don Yizhaq Abarbanel's comm. on Maimonides' Moreh han-N'bhokhim, beg. wanting, beg. with the word אקרא (ed. fol. 1b, l. 6). At end of part I (fol. 107), זהו מה שנמצא מזה החלק הראשון לזה החכם הגדול הנעלה המפרש. תם. Part II. 36 (fol. 128b) is headed in the MS. פרק שלשים ואחד. At end of part II. 42 (fol. 142b), לא נמצא יותר בזה הענין. Next comes the printed chapter on part III, which is followed (fol. 152b) by questions and answers on various parts of Maimonides' treatise. A few marg. notes, headed נ׳.

Owners: Yoseph ben Yaqob גבאי made it a present to R. Abraham החזן; Sh'lomoh ben Abraham מן׳ ביים exchanged it, for a book called צפנת פענח, with אבן׳ רשלר (?); Yizhaq Natawiz at Kertsch made it a present, on Thursday (צום גדליהו) 5617=1856, to Gabriel ben Yoseph ראבין (at end).

Or. curs. char.; 4to, paper, ff. 167, (ff. 155, 156, and 157 are injured.) [OPP. ADD. 4to, 142.]

2386

1. עשרה מאמרות, theological treatise by Kalebh אפנדופולו ben Eliyyahu ben Y'hudah haz-Zaqen, divided into ten parts (Steinschneider, Catal. Lugd. p. 127 sqq.), followed (fol. 119) by the table (מורה מקום).

2. Fol. 123. הלכות שחיטה, ritual treatise by R. Eliyyahu אפידא בגי, followed (fol. 135) by the ten articles of faith (עקרי האמונה); fol. 140, a shorter composition of the same.

3. Poetical pieces by the same: *a* (fol. 144). Beg. אספר נא לך דודי, with the acr. of אליהו בגי, twenty-three chapters, at end נשלמו הלכות השחיטות בשירים; *b* (fol. 148b). Beg. אוקיר אנוש מפז ביקרותו, with the acr. of אליהו אפדא בגי, on events which happened under the Sultans Ahmet, Othman, and Mustapha.

4. Fol. 151b. Questions and answers on שחיטה.

5. Fol. 157. ספר עשרה מאמרות, Eliyyahu Y'rushalmi's theological treatise, with glosses by the copyist. At end are poems (חתימה) by Mosheh hal-Levi.

6. Fol. 173. אגרת בחינת עולם, Y'dayeh ben Abraham's (החכם המשורר הבדרשי) ethical treatise.

7. Fol. 185. כתב התנצלות, his letter addressed to Addereth.

8. Fol. 212. His (אנבונים אברם) liturgical piece (בקשה), beg. מרום, followed by poetical pieces, beg. אמרתי, בני, and ימי ילדותי, the last with the author's acrostic.

9. Fol. 216. בתי הנפש, Abraham Bedersi's liturgical piece, beg. לך אלי (incomplete).

10. Fol. 217. שאלות אבן עזרא ז״ל, a piece of poetry attributed to [Abraham] ibn 'Ezra, beg. אשאל, ends ולמה כל הנשים יכסו את תשוקתן.

11. Fol. 220. ספר פניני המליצה, without the comm. of No. 2236, 4.

12. Fol. 231b. ספר סוד הסודות (No. 1436, 1).

13. Fol. 243. צוואה, Maimonides' letter addressed to his son, headed ואלה דברי החכם הגאון האמתי מורה צדק ז״ל מספר הצוואה שנמצאו כתוב בב׳ עלין שנחתכו מספר אחר סמוך לפטירתו הנקרא ספר הצווי בעבור שצוה לבנו הגאון ר׳ אברהם ז״ל ואותם שחתכם מן הספר כי בתחבולה לקחם משם והועתקו אלו הב׳ עלין הנזכרים מלשון ערבי. It beg. דע בני (Qobez ii. 39b), ends (incomplete) with the words אלגמוס והם מן האומות (see Steinschneider's description of this MS., ham-Mazkir xi. p. 11 sqq.)

Written by Yaqob ben Mord'khai במדינת כפא בקהל קראים; No. 1 was finished on Wednesday the 2nd of Siwan 5439=1679; No. 2 on Wednesday the 23rd of Siwan [of the same year?].

Owners: Simhah ben Sh'lomoh bought it, together with seventeen other MSS., from R. Sh'muel, on the 15th of Abh 5577=1817 (at beg.); fol. 218b. זה הספר הביא אותו כמהר׳ בנימין החכם השר והנעלה מעיר כראנצוב בזמן שהלך לרוסייא לראות את פני שמן גראי כאן בשנת התקמו מיד רבן א׳ בכסף ידוע ביניהם ומי יודע שנשבה זה הספר בידי הערלים הרומיים באיזה זמן והם מכרו לרבנים והרבנים שמרו אותו ומכרו אותו לשר ההוא.

אם תשאל לשמי בישראל תבין זאת החידה
בראש שמי שלשים יוד גם נאצלו שים דלת יוד
וגם תסיר דלת מיוד סופו אלף עם ג׳ יוד

By a later hand on marg. שמואל;

ואם תשאל את שם אבי וע״ד
קח סוף ופסי וראש ופסי
קח סוף פינקס וראש פינקס

By the same later hand on marg. יוסף. At end בשנת הקעט בחדש סיון י״ב בא לעיר אודסא שמחה המשכיל הנכבד המבין ונעלה נרו׳ בכר׳ שלמה הגביר והנעלה תנצבה ויחדיו יאודא כהן אבך ובי״ה סיון הלכנו לכמרייא והוא בבית נוכאפילסוף ואחר זה הבארא הלכנו לטייאטיר ובי״ו סיון הלך לפאציל: צעיר ונבזה אברהם פריאר מ״ץ.

Qaraitic Rabb. char.; 8vo, paper, ff. 247. [OPP. ADD. 4to, 121.]

2387

1. ספר עץ הדעת, Mosheh ben Sh'muel's comm. on Ahron [ben Eliyyah's] עץ החיים (only two pages).

2. Fol. 17. ספר לחם שערים, controversy between a Rabbanite and Qaraite, in questions and answers, by Sh'lomoh Troki ben Ahron, author of Nos. 891 to 893. It is followed by a postscript of the copyist.

3. Fol. 45. ספר דרכי נועם, Mosheh ben Shem-Tobh ibn Habhibh's rhythmical treatise (printed), followed by a poem of the copyist.

4. Fol. 62. ספר הטעם, Mord'khai Sultansky ben Yoseph's answers to the questions put to him by מִילְיר קָאווּלְר (Miller), councillor of the Emperor Alexander I, concerning the history and the ceremonies of the Qaraites. The MS. has only the answers of four intro-

ductory questions, ends with the beginning of 4. See Steinschneider, ham-Mazkir, 1871, p. 13.

Written by Ẓadoq ben Mosheh Miẓri; No. 3 was finished on Sunday the 15th day of the ספירה 5587=1827.

Abraham אלטי אוקא bought it from the copyist.

Qaraitic Rabb. char.; 8vo, paper, ff. 70, (ff. 2 to 17 blank leaves.) [Opp. Add. 8vo, 25.]

2388

Simḥah ben Sh'lomoh's treatises.

1. On ten מדעים or articles of faith, beg. כתוב בתורתנו האלהית והקדושה והתמימה שמע יש׳ . . .

2. Fol. 8. שאלות ותשובות (original title; corrected זבחי שלמים), 250 questions and answers relating to שחיטה (the last ten relating to the articles of faith), based upon the גן עדן by Ahron of Nicomedia and upon oral instruction of the author's master, Sh'muel ben Abraham, of whom he received permission to be a Shoḥet, on Thurday the 19th of Nisan 5518=1758. He mentions in the preface four other condisciples, viz. Abraham ben Sh'muel of Gosloff, David ben B'rakhah haz-Zaqen, Mord'khai ben Sh'lomoh Kohen, and Y'hudah ha-Rofé ben Sh'lomoh. They were all examined at קירקייר on Sunday the 16th of v'Adar 5518. The treatise is preceded (fol. 4) by a laudatory preface and poem on the author and his father, composed by B'rakhah ben Eliyyahu at Constantinople. See Steinschneider, ham-Mazkir, 1871, p. 13.

Qaraitic Rabb. char.; 8vo, paper, ff. 53. [Opp. Add. 8vo, 24.]

2389

Arabic treatises.

1. Ethico-philosophical chapters (beg. wanting), by 'Obhadyah ben Abraham he-Ḥasid ben R. Mosheh hag-Gaon bar Maimon. The first complete chapter beg. פצל אעלם אן כל מא גאנא פי כלאם אלאנביא עאלס ואלפלאספה איצא מן אלוציה באלעקל, the last beg. פצל תמת דכרו ע׳א׳ם מעני ראית אן אנבהך עליה. At end אלמקאלת אלחוציה אלמנסובה לר׳ עבדיה . . .

2. Fol. 28. Nine ethico-philosophical chapters, headed בסם אללה אלרחמאן אלרחים אדאב אלכל אלרבאני ללנז אלרוחאני בדקיק אלאלפאט ואלמעאני ומערפה אלשאסע אלדאני. The first chapter beg. יא נפס תצורי ותמתלי, the last beg. יא נפס אנה מן אצעב.

3. Y'hudah ben Nisim ben Malkah's treatises: *a* (fol. 55ᵇ). [אנס אלגריב], an introduction to *b* and *c* in form of dialogues; *b* (fol. 141ᵇ). The text of the book Y'ẓirah with the commentary (fol. 145ᵇ). The author quotes (fol. 217) וקד דכרת יסיר מן הדא פי כתאב אלמופתח. *c* (fol. 219). Commentary on פרקי ר׳ אליעזר בן הורקנוס, ends with chapter 51, incomplete. Blank spaces for the figures (ff. 226, 247ᵇ). The author quotes (fol. 298) וקד פסרנא הדא אלגרץ פי תפסיר אלצלואת. See for beg. and end of *a*, *b*, and *c*, the Catal. of Paris, No. 764. On fol. 55 is a poem of twelve lines, beg. פתח (ibid.), and another of two lines, beg. חקור דודי.

Span. Rabb. char.; 4to, paper, ff. 322. [Bodl. Or. 166.]

2390

Gagnier's transcript, with Arabic characters of No. 1448.

Square char. for the Hebrew words; fol., paper, ff. 81. [Bodl. 293 (Nicol. p. 6ᵇ).]

2391

ספר השרשים, David Qamḥi's dictionary. On margins at beg. and on some leaves in the middle of MS. are omissions and biblical references (by an Italian hand).

Written by Yiẓḥaq ben R. Yoseph זרקו at Lisbon (לישבואה), fin. on the 1st of Nisan 5038=1278.

Owners: Yoseph ben Yiẓḥaq זרקו, who acknowledges (in Spanish) a debt of twenty לברש to מאישטרי דוי, dated the 8th of September 1417 (at end); Yonah Yair (at beg.)

Span. Rabb. char.; 2 coll., small fol., vellum, ff. 234. [Can. Or. 67.]

2392

1. פארת יוסף, Yoseph ben Sh'muel's grammatical treatise, composed for his son Sh'muel; the preface beg. אמר . . . להיות כי ימים ידברו להנהיג האדם כל עוד נפשו בו (incomplete).

2. Fol. 10. ספר עשרה מאמרות, Kaleb Afendopolo's treatise on the 119th Psalm, divided into ten chapters, followed by an appendix to ע and the index. After the scribe's colophon follows at end a poem, beg. אברך אל (א״ב), by יבן, to whom the MS. was lent for a time. See Steinschneider, ham-Mazkir, 1871, p. 10.

Written by Yoseph ben Abraham, fin. in the year 5469=1709.

Qaraitic curs. char.; 4to, paper, ff. 138. [Opp. Add. 4to, 123.]

2393

1. El'azar of Worms' [ספר הנפש], beg. with אומר (full acrostic of the author), continuing like the Parma MS. (see No. 1569, 2, with the same reading), ends with the § נפש פתרונו חיות (incomplete). On marg. of fol. 16 is a § headed ייצירת הוולד.

2. Fol. 35. [Todros Abu-l-'Afi'a's שער הרזים], beg. wanting, the first complete § beg. ובבראשית רבה ולמה זה לי בכורה, ends with the § ובב״ר והאבן גדולה זו שכינה; at end is the poem טועם (De Rossi, Cod. 68). Marg. notes, headed הג״ה, signed ח׳י׳ר (twice ח׳י׳ב). At end is a note by a later hand, beg. סליק זו אשור.

3. Fol. 71ᵇ. גמטריות של תורתינו הקדושה בע״ה, beg. בראשית ויכל תרגום ירושלמי וחמיד, ends וזאת הברכה מחוקק בגמ׳ אברהם. On the last page are two notes by a later hand.

Owner of No. 1: Mord'khai Sh'muel Gherondi, who bought it from the widow of his master, R. Yiẓḥaq R'fael Finẓi, in the year 5577=1817. According to Gherondi's title-page, No. 1 was complete (he says, נכתב זה החבור האחרון בשנת ארבעת אלפים ותשע מאות ותשע עשרה ליצירה כמו שתראה בסוף הספר), and was preceded by Ibn 'Ezra's אגרת השבת.

No. 1, Germ. Rabb. char.; Nos. 2 and 3, Greek Rabb. char.; 4to, paper, ff. 44. [Opp. Add. 4to, 100.]

2394

Kabbalistical treatises by Shabbathai Z'bhi (?).

1. Beg. הנה ענול זה מדבר על כל כללות העולמות; 2 (fol. 38). Beg. א״ם נקרא מה שנהגו לקרוא חכמי העולם ס״ר; 3 (fol. 42). Beg. מתניתין (ת״ת) דקיימא נו עמודין הנה כבר הקדמנו הקדמה זו בארוכה במ״א . . ., headed יחוד הקדוש שגילה לנו אמ׳ר׳ה ב״ב אמן.

Nos. 1 and 3, Ital. Rabb. char.; No. 2, Span. Rabb. char.; 8vo, paper, ff. 54. [Opp. Add. 4to, 112.]

2395

תיקוני תשובה וסדר הפסקה נדולה מסודרים לפי הנראה מנביאו של שבתי צבי הנודע (on the binding), Kabbalistical treatises according to Nathan of Gaza: *a* (fol. 2). סדר קבלת הפסקה של ששה ימים וששה לילות; *b* (fol. 13b). תיקוני העוונות מהרן; *c* (fol. 22). ת׳ש׳ב צירופי ליל ש״ק אחר נמר ההפסקה של ו׳; *d* (fol. 28). בראשית ימים. At beg. of MS. is a poem in praise of Shabbathai Z'bhi, beg. אתה נורא, at end (צ״ה) הועתק מקונטרים; at end (fol. 38) is a letter by Meir ממיסתרי in praise of Nathan of Gaza.

Owner: ניתן לי ספר זה מיד איש סופר מהיר ושמו ר׳ דוד בלוך ממחוז טוסקאנה יום ג׳ לסדר תזריע כ״ט לחדש ניסן הת׳ק׳ל לפ״נ.

Ital. curs. char.; 4to, paper, ff. 38. [Opp. Add. 4to, 109.]

2396

1. שערים, 112 Kabbalistical chapters, headed באלה השערים יכנסו המשתדל להיכל ולדביר. The first beg. שער אתה המשכיל המעיין בא וראה כי קודם שת מחוה אשתו של אדם, the last beg. שער ויהי בחצי הלילה ענין נדול יש כאן בנ׳ מקומות נאמ׳ ויהי בחצי. Many chapters have the words שאלנו לזקן or אמר הזקן לתלמידו; the author quotes the Zohar, and his own works: *a*. פרק שלישי משכל טוב (chap. 25), *β*. ובספר אור נביא תמצא בו התעוררות. The works end ודי בזה התעוררות. ב׳נ׳ל׳ך וא׳ע׳ וכתבתי זה השערים אני יחיא בר׳ שלמה הידוע בן אלדהאן ס״ט ברוך יהי מן יציב פי האד אלמצחף זלל ולא יכודהום אמן אמן סלה. Next by a later hand: *a* (fol. 64). A chapter beg. מה שקבלתי מהרב ר״י י״א אדם א׳ דם, *b* (fol. 64b). The index of chapter 56 to end.

2. Fol. 65. [Mosheh de Leon's] ס׳ האורה, identical with No. 1802, 2.

Owners: Yoseph hak-Kohen; Yizhaq גארביון (?, fol. 65).

Greek Rabb. char.; 8vo, paper, ff. 136. [Reggio 26.]

2397

ספר המוסר, 45 Maqamah, chiefly of an ethical character, by Z'kharyah ben Saadyâ ben Yaqob (אלצ׳אהרי by a later hand). It is an imitation of the Thahk'moni; the dialogue is carried on between מרדכי הצידוני and אבנר בן חלק התימני. The author says in the preface, אמר . . . נשאני לבי לספר קצת מהקורות המניעות אלינו ומהצרות התוכפות אותנו. אנחנו רוב הקהל השוכנים במדינת צנעא כמעט היינו כצאן אשר אין להם רועה. להודיע לדור אחרון. אקרא אליהם בגרון. ותהי התחלת המאורעות בגזרת תמים דעות. בשנת השכ״ח חנות אל אם קפץ באף רחמיו. לשארית נחלתו ועמיו. בשנה ההיא גבר הישמעאלי. על עם גומר והכה אותם בשלי. ואסר אותנו במאסרו למכמס. ועם כל זה נותנים המס וכלתה פרוטה. והיינו באופל וערפל ועלטה. אשר עד קצתינו בחיים קצו. ומספר חדשיו חוצצו. עד ראש חדש אב משנת הש׳כ׳ט. The 12th Maqamah has the date of 5333=1573 (fol. 58b); the 21st beg. אחרי הגיעי לשנת ה׳ש׳ל׳ט. At end of 40 on the marg. כאן חסר מעט. Marg. notes, containing lexicographical remarks as well as indications for the sources of some of the poems; Maq. 34 (fol. 144b). הגהה כיוצא בזה אמר מהר״ר מנחם דילונזאנו ז׳צ׳ל וז״ל למראה איש ומלבושיו . . . At end of the work is a poem, headed אשארה פי סואל מרמוז.

Yemen Rabb. char., the poetical pieces with vowel points (ff. 1, 2, 168, 169, and 181 by a later hand); 8vo, paper, ff. 181. [Opp. Add. 8vo, 31.]

2398

1. אוהב נשים, Y'd'ayah hap-P'nini ben R. Abraham Bedersi's treatise, in rhymed prose and verse, in defence of the treatise שונא נשים (No. 1980, 2), composed at the age of eighteen years, for Meir and Y'hudah, sons of Don Salmon דלאשאיפאניץ. It beg. after a short introduction, אמר . . . שיר צלצלי שמע שירי לכל שומעיו. יערב לרעיוני ינעם לאזנים. כנפי נאונו בם יעוף למרחוק. על כן קראתיהו צלצל כנפים: נאם טוביה וידעיה הפניני רוח יי׳ דבר בי, at end והנה נשלם הצלצל.

2. Fol. 24. אגרת המוסר, Shem-Tobh ben R. Yoseph Falaqerah's ethical treatise in rhymed prose and verse. The introduction beg. עלינו לשבח לאדון הכל לתת נדולה ליוצר האדם בצלמו, the treatise beg. אמר . . . מצאתי במדות החכמים בספר דברי הימים. למלכי החכמה ועדי המזמה. כי נער היה בימים הקדמונים. והיה יושב במרום התבונה ויקראו שמו כלכל, ends וילך כלכל לדרכו והזמן שב למקומו

השתעשע תמיד באגרת אשר יקרו אמריך ואין לך ערך
יומם ולילה בם הגא ובשבתך תוך ביתיך ובלכתך בדרך

3. Fol. 48. ויכוח התורני עם הפלוסוף, [Yizhaq Folqar's] polemical treatise, with variations from the printed text, written on the marg. by Luzzatto? At end תם ונשלם.

Old Ital. curs. char.; 4to, paper, ff. 59. [Opp. Add. 4to, 144.]

2399

1. שש כנפים, beg. with the poem of No. 2049, followed by 3 of No. 2004, by the tables, by 2 of No. 2049, and by another comm. (fol. 49), beg. כשתרצה לדעת הננוד השוה.

2. Fol. 52. A comm. on the same, by Eliyyahu שובשיצי (at end שובשי) Gibbor ben R. Y'hudah, composed at the age of about seventeen years (he was born on Sabbath כפור 5244=1483) ר״ה 5261. At end a poem by Eliyyahu. For beg. and end, as well as for the other parts of the MS., see Steinschneider, ham-Mazkir, 1871, p. 37.

At beg. of MS. an astronomical table by Kaleb Afen-

dopolo; at end a poem, with the acr. of שלמה בן אפידה כהן.

Qaraitic Rabb. char.; 8vo, paper, ff. 56. [Opp. Add. 4to, 116.]

2400

החיבור (fol. 7; at end החבור הגדול), Abraham ben Sh'muel ben Abraham Zakkuth's astronomical work, quoted as 'Compositio Magna' (see Archives des Missions Scientifiques, 3e série, t. i. p. 565), divided into nineteen chapters (רמז למחזור ששנותיו י״ט וגם פרקי הרמ״בם מהלכות קידוש החדש מספרם י״ט), with an additional chapter headed תשלום החבור פרק נפרד בניהונים. Many marg. notes by the writer of the first pages, containing omissions, corrections, and explanations, some of which end with בלוחות של ה״ר יצחק פר״ץ (ff. 27b, 30, 1b with י׳צ׳ו). Ff. 1b to 4a are notes and tables by the glossator. He states that Zakkuth's (זכותו) tables were composed in the year 1573 or 5233 A. M., and that Constantinople was taken by Sultan Mohammed the 29th of May 1553. The tables are for 5517; another table according to Abraham Y'rushalmi (fol. 2b). On fol. 5 are notes by the copyist: *a*. On various constellations from 571 B. C. to 1503; *b* (fol. 5b). Chronological dates, in which it is stated that the synagogue at Toledo was built in the year 4045, burnt 5000, and restored 5112; *c*. The following note, יום ב׳ כ״ה גוניו שנת את׳צ׳ב יצאתי מאַלְקָלָה דֵי פֵּינַארֵיש בחצי היום בלא חזרה שגרש המלך דוֹן פֵּירְנַנְדוֹ והמלכה דוֹנְיֵיה אִיזָבֵל ישׂו כל היהודים הנמצאים תחת ממשלתם והיתה הגזרה בראשון לחדש אבריל עד סוף ג׳ חדשים מהשנה הנזכרת ויום ט׳ באב נתקיים הנזרה שנת הר׳נ׳ב ליצירה ונכנסתי דרך קַרְטַגֵינָה בים בספינת נֵיגְרוֹנָה יום ו׳ ערב שבת בין השמשו׳ כ׳ גוליו ובאתי לגֵינוֹבָה יום ה׳ ר״ח אלול ו׳ ימים לשיטיי׳ וישבנו שם ר״ה וכיפור ויצאנו משם שבת יום ראשון לחג הסוכות ו׳ אוטוברי ובאנו לשִׁיאוֹ ואחר כן לנַקְשִׁיאָה יום ד׳ כמו ג׳ שעות מהיום ט׳ ימים לחדש אינירו שנת א׳ת׳צ׳ג ונתתי קדושי׳ לזוגתי ליל ב׳ ב׳ שעו׳ מהלילה י״ד לחדש הנזכר ואחי ר׳ אברהם נתן קדושי׳ לזונתו ליל מוצאי שבת כ׳ לחדש הנזכר; *d*. A table, headed לוח מעמדות צבא השמים ליום אחרון מדריזיינברי תחלת שנת אלף ות׳ע׳נ בשלמנקא. Fol. 6 is blank.

The copy was made by Yoseph אלנאזי at Monte Mayor, fin. on Friday the 11th of Nisan 5249, which is the 16th of March 1489.

Span. Rabb. char.; 4to, paper, ff. 54. [Opp. Add. 8vo, 42.]

2401

ביאור על *שערי אל (שער ט׳ ל (above מנצור שחבר ר׳ אברהם אבינדור נ״ע, colophon נשלם זה הביאור לנירדט דישול על מאה שערי אלמנצור העתיקו החכם הנכבד ר׳ אברהם בן משלם אבינדור נ״ע, Abraham Abhigdor's translation from the Latin of 'Almansoris liber nonus cum expositione Geraldi de Solo.' No proemium; it has ninety-nine §§, agreeing almost (§ 35 is not in the Latin text; §§ 41 and 54 of the Latin not in the present MS.; 41 Hebrew=45 Latin; § 66 of the Latin is before 65 in Hebrew) with the Latin text; the text is not quoted in its entirety. The enumeration of the §§ is very irregular. See for a fuller description, Steinschneider, ham-Mazkir, 1865, p. 89 sqq.

Owner: Yoseph Shalom שוחט (on modern fly-leaf).

Neat Span. Rabb. char.; 4to, vellum, ff. 124. [Opp. Add. 4to, 146.]

2402

1. Fol. 10. A fragment of a medical treatise, beg. with the seventh chapter (beg. wanting); the eighth chapter beg. השער השמיני בהנהגת החולאים החדים. כבר ידעת כי החולי המחודד הוא קצר הזמן חזקי הסכנה וסדרתי להנהגתו נימוס והשם ית׳ יעזו׳ ברחמיו ישקנו בבקרים שירוב ששותינו ונילופר...; the ninth chapter beg. בהנהגת החולאים הנופלים על הגוף מכף רגל ועד ראש; the tenth, which is the last, בחולאי שטח הגוף; it is followed by an appendix, beg. מחמודיה תוריד האדומה.

2. Fol. 53b. A medical chapter by a later hand, beg. הדפקים. יודע כי משוש הדפק הוא מן תשעה עניניים כנגד תשעה מזנים. At beg. are (ff. 1b to 6a) some medical notes by another later hand.

3. Fol. 60. אגרת בחינת העולם, by En Bonet Abram דפרפנייאן.

4. Fol. 82b. Calendar by Yizḥaq ben הקדוש R. Y'hiel hal-Levi, beg. with the 271st cycle (5131) to the 283rd (5327). At end are a few notes (by a later hand) on the same subject.

Nos. 1 and 3 were copied by Yizḥaq has-Sofer ben R. Y'hoshu'a י׳צ׳ב.

Span. Rabb. char.; 12mo, vellum, ff. 99, (much injured and partly obliterated.) [Opp. Add. 8vo, 43.]

2403

ספר חזוק אמונה, Yizḥaq ben Abraham Troki's controversial treatises (printed). See Steinschneider, ham-Mazkir, 1871, p. 9.

Qaraitic Rabb. char.; 4to, paper, ff. 165. [Opp. Add. 4to, 122.]

2404

ספר ראש אמנה, the third part of Ahron Ḥayyim Voltera's controversial treatise, containing חידושים על פירוש הנבואות, and divided into four parts: 1. אותן אשר מפרשים על ביאת המשיח; 2. על בתולי מרים; 3. מאלקות יש״ו הנוצרי; 4. מהשילוש באלקות.

Span. Rabb. char. (autograph?); 4to, paper, ff. 68. [Opp. Add. 4to, 110.]

2405

1. [חרב פפיות], controversial treatise in twenty questions and answers, headed נכרי and עברי. At end זכרה לי אלקי לטובה אני הצעיר יאיר בכמ׳ שבתי מקוריו. At beg. is the index of the questions and answers, and a list of the books which the author quoted.

2. Extracts: *a* (fol. 37), headed אכתוב סוד על מספר השביעי שהוא שלם. בספר באר מים חיים. בחלק השני זו היא ק״ש של הנקרא מקור חיים; *b* (fol. 38), headed לילה [כ]תבת בספר באר מים חיים בחלק שני; *c* (fol. 38b), headed סוד כתוב בספר רבינו בחיי ז״ל פרשת ואלה שמות; *d* (ibid.), headed סוד בספר באר מים חיים.

3. Fol. 39. זמני הקץ גם שאין (injured) כי אם לרצון האל ית׳, notes by various Rabbis on the time of the arrival of the Messiah, the last date is 5338=1578.

Owner: M. S. Gherondi.

Old Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 39. [Opp. Add. 4to, 105.]

2406

ספר אשם תלוי, controversial treatise, by Y'hoshu'a Segre מקסאלי החונה בסקנדיאה, part I, 27 chapters. The short preface beg. אמר יהושע סגרי בן שלש ועשרים שנה אנכי היום לא אוכל עוד לצאת ולבא כאשר עשיתי עד הנה בהיותי סגור ומסוגר בחבלי אדם ובעבותות אהבת אשתי החביבה ... משמשתי בכל כלי ובחדרי משכיותי ומצאתי מזכרת נכונה מן הויכוחים אשר התוכחתי בימי חרפי אמרתי וגמרתי. ... No date of composition (see the preface to the Fifty-third Chapter of Isaiah, etc., t. i. p. xv). At beg. is a poem, beg. מיום בריאת האדם בארץ. At end are two poems, paraphrase of יגדל, and intended against the Christian dogma: *a*. By the author (?), beg. יגדל אליל לא חי וישתבח; *b*. By Shimshon Kohen Modon, beg. ישפל אליל איש מת וישתבח.

Ital. Rabb. char.; 8vo, paper, ff. 75. [Opp. Add. 8vo, 45.]

2407

The second part, containing controversial remarks on the writings of the New Testament, by Y'hudah Briel (בריאל), with Y. Segre's (his pupil שריה נוסעי) additions, with the table of contents according to the subjects and the biblical verses explained in the New Testament. Fol. 58b. מעשה ישו הנוצרי, identical with No. 2177. The MS. concluded with a poem beg. ברי לך אמת ברור. At end of MS. are two loose leaves, containing an Italian letter addressed by Y. Segre to Reffael Fontanella, and an additional note to part I, headed סברות הנוצרים מוכחשות מהטבע.

Ital. Rabb. char.; 4to, paper, ff. 63. [Opp. Add. 4to, 145.]

2408

Collectanea of controversial treatises.

1. Headed הויכוח אשר עשיתי עם מש׳ פרנצי דורש המפורסם מחכמי הצעירים, controversy with Maestro Franzi of the order of the minors, ends השיבותי משל הדיוט דילא צִירֶנִידַאֲרֵימוֹ אמר האח כן דברת.

2. Fol. 9. By Sh'lomoh ben Mosheh ben Y'quthiel, beg. like the Paris MS., No. 173, 5; the first § beg. להוכיח כי הוא אל אחד.

3. Fol. 30. ספר תשובת הנוצרים מכל מקרא ומראיות הדעת, by Binyamin ben R. Mosheh of Rome, composed for Yizhaq ben R. Yaqob, beg. נעשה אדם כך מנהג לשון העברים לדבר היחיד בלשון רבים.

4. Fol. 50b. Headed ליקוטים של תשובות מתיבות וממעשיי׳ פסוקי׳, extracts from various controversial treatises.

5. Nahmanides' treatises: *a* (fol. 55b). Comm. on Isaiah lii. 12 to liv; *b* (fol. 58). Controversy with Paulus [Christianus], both printed. At end נשלם ספר מלחמות ה׳.

6. Fol. 68b. ספר הויכוח, extracts from Shem-Tobh ben Shaprut's אבן בוחן (see the preface to the Fifty-third Chapter of Isaiah, etc., Oxford, 1876, vol. i, No. XXIII), preceded by a note on the ten tribes, by Abraham Eliyyahu Kohen (the compiler ?).

7. Fol. 78. Extracts from the ספר נצחון (No. 2159).

8. Fol. 96. Headed אלו שלשים שאלות ששאל יהודי למומר אחד, thirty controversial questions.

9. Fol. 97. שער י״א מאבן בחן בהגדות, other extracts from Shem-Tobh ben Shaprut's book.

10. Fol. 103b. מכתב, Yaqob ben R. Eliyyahu's (מעיר ספרד at end) letter addressed to Paul (פאו׳), beg. קרובינו הנתרחק ממנו בשם חדש אקראנו (see Steinschneider's Catal. of Munich, Cod. 210, 10).

11. Fol. 115. Profet Duran's letter אל תהי כאבותיך, beg. injured.

Nos. 1 to 10 were written by Mosheh יזייא ben R. Y'hudah ben R. Yizhaq ממשפחת הלבנים (fol. 114b).

Owner: זה הספר שלי בן שבתי (?) יצו (?) מילאקוילה (at beg.)

Nos. 1 to 10, Ital. curs. char.; No. 11, Ital. Rabb. char.; 4to, paper, ff. 118. [Opp. Add. 4to, 111.]

2409

1. A refutation of Shabbathai Z'bhi's ס׳ מהימנותא דכלא and עוז לאלקים, beg. שמוע שמעתי אפרים מתנודד קול פחדים באזני; the nine §§ for the first treatise beg. with הנסיעה.

2. Fol. 25b. A casuistical letter of David לופים Y'shurun, dated Amsterdam, the 22nd of Thammuz 5485=1725, addressed to R. Ahron בואינו די מישקיטא, beg. הנה את קולך שמעתי בליל שבת קודש אחר התפילה ... שאמרת בפני קהל ועדה ובתוכם היו ג׳ ת״ח ... ר׳ יצחק אבינדנא די בריטו וההר׳ אברהם דא קושטא ור׳ יצחק לופים אינריקץ יצו׳ והרמות קול גדול כשופר לאמר אתה התרת נדר של היבמה של ר׳ קאפדוסי. ...

On fly-leaf by ר״ק (R. Kirchheim), יעקב ישורון לופוס הוא אחד של החתומים מקק ליוורנו בס׳ שבר פושעים.

At end is a list in Portuguese of five sermons, headed 'Sermones Manuscriptos.'

Greek curs. char.; 4to, paper, ff. 28, (ff. 17 to 25 blank leaves.) [Opp. Add. 8vo, 41.]

2410

1. ספר דברי יוסף, the second part of Yoseph ben Yizhaq's (סמברי ידיע קאטייה) historical work (Mohammedan history as well as that of the Jews), beg. with 4302=542 to 5432=1672. (The first part is called דברי חכמים, beg. with the first man to the סבוראים.) The author composed it in the house of Abraham סכנדרי, where he had a good library at his disposal, Hebrew books as well as Arabic, a list of which he gives at end of the preface.

The work was finished on Monday the 6th of Sh'bat 5233. After the preface follows the table of contents, without the figures for the סימנים. The first chapter beg. ספור הנביא אשר יזיד לדבר בשם ה׳. The work is chiefly important for the history of later Rabbis in the Turkish provinces. On fol. 88, כאן היה כתוב סי׳ שבתי צבי והוציאוהו מן הספר; in the table of contents,

סיפור נתן העזתי אשר נבא על שבתי צבי משיחו לי״ב ואת מעשהו אשר עשה והסיפור הזה חסר מן הספר משום כבוד אלקים הסתר דבר. There is another lacuna from beg. of § 154 to end of § 161 (fol. 89).

2. Fol. 128. Casuistical decisions, beg. with § 18, מעשה אירע במולפית, to § 35, followed by §§ 108, 109.

3. Fol. 130. דרושים על התורה, three homilies and the beg. of a fourth, beg. מסכת ר״ה אר׳ יוחנן גדולה תשובה .... עם רוב גדלו ורוממתו ית׳ עלת העלות

No. 2 is signed (?) ידידיה אבו אלעניה. There is also the name of יצק ben R. Sh'lomoh מלכו.

Span. Rabb. char. (by three hands); 8vo, paper, ff. 139. [Opp. Add. 8vo, 34.]

2411

סדר אליהו זוטא (according to the author's preface), Eliyyah Capsali's history of the Ottoman empire, divided into four books and 166 chapters (from end of 2 to 6, from end of 22 to end of 24, from beg. of 62 to end of 63, and from 88 to end of 98 missing), followed by a fifth part, called כח ה׳. The MS. beg. with the table of contents of the chapters, followed by the author's preface (printed), introduced with the words אמר הרב המובהק מורי אלופי ומודעי כמוהרר אליהו קאפשאלו, followed by the contents of the five books, the explanation of the title of the work, and ends with three poems. The date at end of IV as in Lates' edition (the MS. has כ״ב לאלול). At end of the fifth part is a poem (incomplete, catchword ואז).

Owner: Eliyyahu . . . אלפ (left fly-leaf).

Ital. Rabb. char.; 4to, paper, ff. 154. [Opp. Add. 8vo, 33.]

2412

1. Mord'khai ben Nisan's דוד מרדכי, beg. with a poem beg. מאור ושמש, with the acr. of מרדכי, the lines end with יעקב (Jacob Trigland), followed by יתברך as in the edition; at end a poem, beg. לכו בנים, by the copyist.

2. Simhah Yizhaq's treatises: *a* (fol. 32). ספר תורי זהב עם נקדות הכסף, on the 613 commandments, composed in the year 5516=1756, and divided into two parts; it beg. after a poem, תורת ה׳ תמימה בהודיעה לנו. *b* (fol. 105). ספר הליכות עולם, metaphysical treatise, chiefly on the creation, beg. after the preface, בראשונה אומר כי למה שהיה משלמותו של האדם והצלחתו; it was fin. on Wednesday the 22nd of Siwan 5497=1737. *c* (fol. 137). ספר ארבע יסודות, another metaphysical treatise, divided into four parts (דרוש), viz. *a.* חדוש העולם, *b.* מציאות השם ית׳ הנסתר והנעלם, *c.* בשיטות השית׳ ורוחניותו וקדושתו מכל היצורים, *d.* הוא אחדות השית׳ האמיתית היותו דבר ולא כפל הדברים; it was finished on Sunday the 2nd day of ר״ח תמוז 5500=1740.

3. Fol. 153. ספר כללים, Mord'khai ben Nisan's (הזקן הטראוקי) grammatical treatise, beg. אמר . . . אחרי אשר היתה השלמתו הראשונה של האדם ידיעתו את עצמו.

4. Fol. 161. ספר רך וטוב, Sh'lomoh ben Ahron's grammatical treatise in questions and answers, composed for his nephew Abraham ben Sh'muel, seven years old. It beg. שאלה מה הוא משמע לשון הקדש. תשובה הוא הדבור והלשון.

5. Fol. 166. ספר כללי הדקדוק, an anonymous grammatical treatise, beg. אם עלינו המלאכה לגמור לא נעלים מלהשלים כללים.

See Steinschneider, ham-Mazkir, 1871, p. 12.

Written by Simhah ben Sh'lomoh at קוסטינא רבתי בכפר חאס כויי; No. 1 was finished Tebheth 5535=1775.

Qaraitic Rabb. char.; 4to, paper, ff. 170. [Opp. Add. 4to, 117.]

2413

1. בהא סדר הקבלה ואיכות החבורים והפירושים שנכתבו, a chronological chapter, beg. אמרו ר״ל כי ז׳ עד היום ועמד ר׳ הלל . . . אנשים קפלו את העולם, ends with וזה היה קרוב לסוף ימי חכמי התלמוד ז״ל. This is followed by an extract, headed בספר יסוד עולם שחבר הר׳ יצחק בן ישראל ז״ל מצאתי כתוב פרק אחד שזכר בו סדר ימות עולם מאדם הראשון וכל הדורות שעברו עד שהגיע לרבי׳ ברוך וממה שאירע לו עם רבי׳ יצחק אלפסי ז״ל.

2. Fol. 3. Yoseph ibn Aqnin's introduction to the Thalmud (printed), headed המאמר שחבר רבי׳ יוסף בר׳ יהודה בר׳ יוסף בריה דרבנא יעקב הדיין ספרדי זללה״ה מברזילונא על עקרים שצריך לדעת אותם מי שרוצה להיות בקי בהכמת התלמוד והם י״ב פרקים.

3. Fol. 8b. מאמר אחר גם לו, the Hebrew translation of his treatise on weights and measures (printed), composed in Arabic (No. 1315, 3).

4. Fol. 10. פירוש על מדרש ר׳ ישמעאל בי״ג מדות שהתורה נדרשת בהן להר׳ שלמה יצחקי, Rashi's comm. on R. Yishmael's thirteen rules.

5. Fol. 11b. Qalonymos' אבן בוחן.

6. Fol. 34. אגרת בחינת עולם חברה החכם המשורר אברם הנקד ז״ל, Y'd'ayah hap-P'nini's ethical work.

7. Fol. 40. Gabirol's ספר תקון מדות הנפש, as in No. 1402, 2.

On fly-leaf is the table of contents and a note on coins extracted from Maimonides' work.

Owners: Yizhaq; Yaqob ben Abraham (fly-leaf); Mosheh Y'hudâ (fol. 1).

Span. Rabb. char.; 8vo, vellum, ff. 50. [Opp. Add. 8vo, 28.]

2414

Maimonides' letters (printed): 1. אגרת תימן, copied from a MS., fin. on Thursday the 26th of Thammuz 5256=1496; 2 (fol. 21). (so) אגרת השמדה (no poem at beg.), copied from a MS., fin. on Tuesday the 23rd of the month אריה of the same year.

The copy was finished at Constantinople on Sunday ר״ח אלול 5400=1640.

Qaraitic Rabb. char.; 4to, paper, ff. 32. [Opp. Add. 8vo, 27.]

2415

נוסח האגרת שכתב החכם הנשיא ר׳ ששת צבי הספרדי ושלחה לחכמי עיר לוניל על אודות הכתב ששלח להם הר׳ מאיר ז״ל ממדינת טוליטולא בעניין תחיית המתים, R. Shesheth ben Yizhaq's (of Saragossa) letter in defence of

Maimonides (see Grätz, Gesch. der Juden, t. vi, 2nd ed., p. 363), followed, *a*. By a biographical note on 'Obhadyah, descendant of Maimonides in the fifth generation; *b*. By the poem beg. זו צנצנת שבה הפקד, headed אלו החרוזים נמצאו כתובות בארגז אחד אשר היה ספר משנה תורה להרמ׳ב׳ם ז׳צ׳ל והיה באותו הארגז י״ד בתים ובכל בית ובית היה ספר אחד ממנו והיו החרוזות חקוקות במכסה הארגז ההוא שהיה מעץ ובעל החרוזים הוא תלמידו החשוב והוא רבי יוסף בר יהודה ן׳ עקנין ז״ל (both by a later hand); *c*. By two poems of two and seven lines, headed זה ההרז היה כתוב אחר אגרת ר׳ ששת שכתבה לחכמי לוניל בתחיית המתים.

Span. Rabb. char. (end of the letter supplied by a later hand); 4to, paper (ff. 7, 8 vellum), ff. 10. [Opp. Add. 8vo, 39.]

2416

כתבים ומליצות, 150 letters (beg. and end wanting), chiefly for stylistical purposes. The date 5340=1580 is mentioned in the 18th and 78th letters (ff. 8, 30[b]); 97 is signed Y'didyah ben R. Mosheh מריקא, addressed to El'azar on the occasion of the death of his father Sh'lomoh איש קמירין.

Owner: Mosheh of Recanati ben R. Y'didyah Sh'lomoh at Pesaro.

Ital. Rabb. char.; 4to, paper, ff. 71, (ff. 9 to 13 slightly injured.) [Opp. Add. 8vo, 38.]

2417

1. [ספר אגרות הלצות מליצות, according to Steinschneider], formulae of letters, beg. wanting. The first complete letter beg. הנצנים נראו בארץ, followed (fol. 23) by formulae of headings.

2. Fol. 23. Epigrams.

3. Fol. 30. שירים נחמדים, Maqamah and poetical pieces, by Nisim ben Efraim בן סנגי (at end ן׳ שנגי); lacuna on fol. 43.

4. Various pieces in verse and rhymed prose: *a* (fol. 46). Addressed to Yaqob. *b* (fol. 50). To Y'hudah. *c* (fol. 51). To Y'hudah ben Benveniste; *d*. By Yoseph Zarqo: *α* (fol. 52[b]). Addressed to Yoseph ibn Yaḥya; *β* (fol. 55). On the wedding-day of Yoseph Hamon. *e*. Sh'lomoh ben M'shullam da Fiera (דאפיירה, fol. 71[b] דפייארה): *α* (fol. 58[b]). To Meir אלגודיש (אלואדיש, fol. 59[b]); *β* (fol. 66). To R. Z'raḥyah, with his answers; *γ* (fol. 70[b]). To Don Vidal ben Benveniste, with his answers; *δ* (fol. 77[b]). To Maestro Astruc רמוך (lacuna on fol. 89[b]). *f* (fol. 90). Don Astruc Crescas to Sh'lomoh די פיירא (so also fol. 98[b]), with the latter's answer. *g*. The same Sh'lomoh: *α* (fol. 94[b]). To Don Meir אלואדיש; *β* (fol. 95[b]). To אנשלימואש נשיא, on the occasion of the death of his son Y'hudah (see No. 1984, D 12); *γ* (fol. 96). To En Sh'althiel Gracian, on the occasion of the death of his father, Don Sh'lomoh Gracian. *h* (fol. 99[b]). A letter of the chiefs of the congregation of Saragossa addressed to other congregations of the kingdom of Arragon on administrative matters. *i* (fol. 100). An anonymous letter, headed לחכם שמת לו בנו כתבתי לו זה, beg. בבנות הזמן דין. *k* (fol. 100[b]). Two letters of Benveniste ben Labhi. *l* (fol. 101). A letter of Don רב ben Ḥasdai. *m* (fol. 101[b]). Another by Don שניאור, intermixed with verses. *n* (fol. 104). Another by Don David ibn Yaḥya, written at the age of eighteen years, in which all the words begin with מ.

5. Fol. 105. Poetical pieces and epigrams, one is addressed to Yizḥaq אלחדב.

See for the beginnings and the references Steinschneider, ham-Mazkir, 1871, p. 91. Ff. 106 to 122 are not in the MS.

An owner inscribed on fol. 22[b] the names of persons with figures (probably some accounts; to be read Abram לאון instead of לאנץ, Steinschneider, loc. cit.)

Span. Rabb. char. (carelessly written); 4to, paper, ff. 105. [Opp. Add. 8vo, 26.]

2418

Catalogue of the Oppenheim collection in alphabetical order, divided into three parts: *a*. The printed Hebrew books; *b* (fol. 98). The printed books in Hebrew-German; *c* (fol. 110). The manuscripts; *d* (fol. 147). לקט שכחה, a list of omitted books.

Written by Y'hudâ Binyamin (Wolf Löb) ben R. Yonah כ״ץ Sofer, at Hildesheim.

Square char. for the titles; Span. Rabb. char. for the descriptions; 2 coll., 4to, paper, ff. 165 (without the blank leaves). [Opp. Add. 4to, 135.]

2419

רשימה, an alphabetical catalogue of 650 printed books (up to the year 5583=1823) in the library of R. Yoseph מווידזין.

Owner: Elyaqim כרמולי; E. de Carmoly (at beg.)

Germ. curs. char.; 8vo, paper, ff. 46. [Opp. Add. 8vo, 40.]

2420

פא[ל]קס ליעדער, Volkslieder, popular songs in Hebrew-German. At end שפרוכט אייזיק וולף ווירמיישין, who is probably the collector of the poem (as stated on the title-page by ר״ק=Raphael Kirchheim, who gives a list of other names occurring in the songs).

Old Germ. curs. char.; 4to, paper, ff. 52. [Opp. Add. 4to, 136.]

2421

Fragments.

1. Of the Prophets, with both Masorahs, each verse is followed by the Thargum: Joshua, end of xxiii. 1 to ואחר xxiv. 5. Judges xviii. 5, נא to כען xix. 6 (fol. 2). 1 Sam. iii. 1, ההם to ארעא v. 4 (fol. 3). 2 Sam. ix. 4, היכא to מעל xi. 14 (fol. 5); xiii. 29, הנגרים to על כודנתיה xiv. 14 (fol. 6); xvii. 11, הלכים to חצינו לא ישימו xviii. 3 (fol. 7). Isaiah x. 9, כחדא to מצרן xix. 9 (fol. 8); xxxvi. 2, קצריא to איתיתא xxvii. 26 (fol. 10); xli. 5 וייתון to דין l. 11 (fol. 12). Ezek. xi. 16, אדני to קט xvi. 47 (fol. 19); ותועבותיהם (so) xliv. 14 to אל xlviii. 12 (fol. 25)

2. Of a Maḥazor, containing *a* (fol. 29). Job, יאכל v. 1 to vi. 20, בצה viii. 11 to טרף xvi. 9; *b* (fol. 35). The following S'liḥoth at the end of 163; 164. אנקתי עדיך קרובי; 165. אנא יי אלהי תשועתי בשמך; 166. אנא ארון הסליחות והרחמים בינה; 167. ארבעה אבות נזיקין; 168.

מקוה ישראל ה׳; 169. אך לאלהים נפשי דמי; 170. תפלה לקדמך בוקר, both headed ס׳ של רבינו שלמה; 171. אנחנו החומר ואתה יוצרנו; 177. אכפרה פני מלך; 178. עוד כמה וכמה פעלויע; 180. Only from אנוש במה יצדק; 181. אתחלחל וארעד; 182. אזנך הטה והקשב; 183. אנא יי . . . נאה לשם; 184. אלהי העברים (only to ז); 187 (beg. missing). ב beg. בראות הבן צעק (acr. of צמח); 188. איל אחר; 189. אברהם היה אחד; 190. בניין המזבח; 194. Only the end, last strophe beg. ירח טבת מאד; 195. שעה נאסר; 196. בין כסא לכפורים; 197. חוסה יי׳ צל רחומיך; 198. ארוני הארונים השקיפה.

Colophon: שבח והודיה לצור יה נקדתי איכה איוב וירמיה. וגם סליחות וקינות. כולן ברורות נכונות. זאת לדעת. לפי צעירות דעת. יוסף בהר׳ אברהם. אבן השהם.

3. Fol. 48. Gen. xliv. 23 to xlvi. 30, with Onqelos and Rashi.

4. Of Rashi's comm. on the Minor Prophets, beg. with עמדתו Micah i. 11 to עונך Zeph. ii. 11; המציקים Zech. i. 15 to מההיא v. 6.

5. Fol. 59. Of the 32nd to 34th chapters of an astronomical treatise, the 33rd beg. פי מערפת אמכאן אלכסופאת אלשמסייה ואלקמרייה אדא ארדת דאלך ארכל במא מעך מן אלסנין אלערבייה (leaves taken out from bindings; much injured).

6. Fol. 63. Of a Persian treatise on astrology.

7. Fol. 64. A poem, beg. שדי תנה פדיום, addressed to Daniel Nisim on the occasion of his presenting to a synagogue a Pentateuch roll written by Abraham בנו זכותו, signed (?) הקול קול יעקב והידים ידי מונדולפו.

8. Fol. 66. Another poem, beg. שירה בתוך זמרה, addressed on a similar occasion to Barukh ben Z'bhulun גאליקי, at end of the dedication שמעו שירי אף כי אנוש יעקב. הקול קול יעקב.

9. Fol. 67. A poem, beg. דוד בחיר האל, addressed to David גאליקי and his wife בלה סטלה.

10. Fragments: *a* (fol. 68). Of the Babylonian Thalmud, tractate Tha'anith, fol. 27[b], from אלא ידעיה (l. 6) to fol. 29[b]. הציתו בו את האור ונשרף עם; *b* (fol. 69). Of מגלת תענית, beg. נזירה אלא על הזכרים (ed. chap. 12), ends ושימחתים מינונם: סליקא לה מגלת תענית פירקי חד עשר חזק; *c* (fol. 69[d]). Of the Mishnah ראש השנה, beg. to מי שראה . . . ניטלין. These two leaves seem to have been used as an envelope for deeds of the years 1603 to 1605, as can be seen from a few German words on the margin of fol. 68.

No. 1, Span. squ. char.; No. 2, Germ. squ. char.; No. 3, Span. squ. char. (modern) for the texts, all three with vowel points and accents; Span. Rabb. char. for the comm.; No. 4, Germ. Rabb. char., 2 coll., all four vellum; No. 5, Yemen Rabb. char.; No. 6, Pers. Rabb. char.; Nos. 7 to 9, modern squ. char. with vowel points, the dedications on Nos. 7 and 9, Ital. Rabb. char., all paper; No. 10, squ. char., 2 coll., vellum; fol. (various sizes), ff. 69.

[Opp. Add. fol., 55.]

2422

Fragments.

1. Of the Haggadah, beg. with the end of דינים, followed by הא לחמא to ובנה לנו את בית הבחירה; there is the § אמרו כשירד (No. 1097, I). On the marg. is a commentary, beg. with דינים, the first complete § beg. וכן נוהגין וקדירות של חרס שנשתמש בהו חמין; on fol. 2, בכל ערי לותיר והיא לוהריינא; chiefly extracts from Rashi. The comm. beg. (fol. 5) אילו הן פירושי אגדה והן במכילתי. הרי אני כבן שבעים שנה כבן שבעים ולא שבעים ה״ג ואף אתה אמור לו כהלכות הפסח אין; fol. 6. מפטירין אחר הפסח אפיקומן ולא גרסי׳ ואין מפי ר׳ קלונימוס איש רומי.

2. Of the Babylonian Thalmud: *a* (ff. 7, 8). Tractate Ḥolin, fol. 120[b], from אין מביאין (l. 8 from below) to fol. 124[a]. אלא (end of the second line), many lines and words are cut off; *b* (ff. 7[a], 8[a]). Tractate B'khoroth, fol. 39[a], from אין ברייה (l. 8 from below) to fol. 40[a]. קלוט (l. 17 from below); fol. 43[b], from ניהליה (l. 7 from below) to fol. 44[a]. ת״ר (l. 17); fol. 44[a], from ונפדית עליהן (l. 3 from below) to fol. 44[b]. בך עקר (l. 18).

3. A Kabbalistical formulae: *a* (fol. 9[a]). An amulet, based upon the 91st Psalm; *b* (fol. 9[b]). On כתר and the names of God, beg. אין סוף (marked, Olim in 962, 4to (nunc 445) Opp.)

4. Fol. 10. Of a medical treatise, the complete §§ beg. במי רפואה מרבה השתן תקח גיניברי ואסרון and שהוא משתין במטה.

5. Fol. 12. [Of Abraham ben Maimon's כפאיה אלעאבדין, No. 1274], beg. מימי האבלות אעני יום הקבורה, the following chapter (fol. 15[b]) is headed פי אנואע אלמאכול, beg. אדא תאמלת נצון אלתורה כמא יב; a later hand, after having erased the original writing, headed it אלפצל אלתאני (marked by Dr. Steinschneider, Olim Marsh. 659 (Uri Hebr. 469), paged 119 to 121).

6. Fol. 20. Of a dictionary (?) of synonymous words. Fol. 20[b]. פמן אסמא אלאצול שורש שרשי פתוח אלי מים. וצרף תקילא וכפיפא אף בל שורשו ושרשך. הבאים ישרש יעקב. וקד דל אלמצדר עלי׳ אלכפיף שרשם בעמלק. ומנהא שתיל בניך כשתילי זתים. מצרף בהר מרום אשתלנו. שתולים בבית יי׳; fol. 23. רגענא אלי אלכלאם. ומנה צמח ואלמנאזאת פי הדה אללגה אלעבראניה מן באב חיה כתיר פמנהא פי ברי אלמרץ קיל האחיה מחלי זה ויחי מחליו חתי׳ פי רם אלבניאן כאן אלהדם מרץ ורמה ברו ויואב יחיה את שאר העיר; the author quotes further on (fol. 24) כה לחי הכדא מא דמת חיא. ולרב מבשר אלבנדארי תאליף תעקב פיה עלי׳ רבינו סעדיה גאון ז״ל אשיא כתירה אצאב פיה מנהא קו׳ כי היא היתה אם כל חי. The author quotes also אלפילסוף כי כתאבה לטמאום, אריסטוטלים, אפלאטון, and חנין בן יצחק. The Thalmud is quoted with אלסלף and אלאולון.

7. Fol. 28. [Abraham ibn Barun's מואזנה, according to the St. Petersburg MS.], on root שנה, at end ורבמא ישתק מן מעני ושנה את בגדי כלאו לתנירה באלצבנ. אלבאב אלואחד ואלארבעין קוה; the next leaf treats of the Niph'al form.

8. Of the Bible (by various hands, taken out from the binding of MSS. brought from Yemen). Fol. 30. Pentateuch with Thargum and Sa'adyah's Arabic trans-

lation after each verse: *a*. Gen. ii. 1, וכל חיליהון to וחי iii. 22; *β*. xi. 6, גמיע מא to 31 עמהון מאור (fol. 35); *γ*. xviii. 1, כמיחם יום to 6 קמחא (fol. 36), 26, אם אמצא to xix. 35 ובקמה (ff. 37 to 39, many lines torn off); *δ*. xxii. 7, ואן אמרא to 14 וסמי אבי׳ דאלך (much injured, fol. 40); *ε*. xxxviii. 7, וימיתה יהוה to xl. 5 כל רגל טלי (ff. 41 to 44); *ζ*. Exod. i. 3 to 21, מן ק׳ ייי, vii. 2 ליטלק to viii. 4 וקרא פרעה למשה (much injured, ff. 45 and 46); *η*. xii. 9, במיא to xiii. 6 השביעי (much injured, ff. 47 to 50). The text is with the usual punctuation; the Thargum with the so-called Assyrian. *β* and *η* have no vowel points.

9. Fol. 51. The last part of Maimonides' Yad ha-Ḥazaqah, 6 beg. ואפילו מצאן תלושין to end (much injured).

10. Fol. 55. The Thargum Onqelos of Gen. viii. 22 to xiv. 4, without vowel points, printed at Constantinople (?, injured).

11. Fol. 57. סדר תנאים ואמוראים, מס׳ גרים, MS. additions to מס׳ דרך ארץ and תקנות of R. Gershom and R. Tham, headed מצאתי מן ש״ם שנכתב בקלף בשנת מאה ושלש לאלף וששה (so) פה פפרעשא (see Rabbinovicz's Variae Lectiones).

12. Fol. 59. Of a casuistical book, in which the second § beg. ועוד אמרנו כבר שא׳ת׳ל שהצואה כשירה ומחמת שהיה גם אצל הצוואה הגאון א׳ב׳ד נ׳ר׳ו והגאון מה׳ר׳ח נ׳ר׳ו והאלוף מוהר׳מ׳ עפשטיין ז״ל, another beg. ומש׳ מחמת ג׳ אלפי׳ שאצל משה קפקי (marked, Olim Opp. 589 quo).

13. Fol. 60. A list of books (marked, Exstabat in Cod. Opp. 517 F).

14. Fol. 62. Of a medical treatise, the second chapter beg. בכאב הגב יתחדש כאב הגב.

15. Fol. 62 *a*. A Spanish letter, signed ושטירה קונייארה חנה, addressed to Sh'muel צהלון נ׳ר׳ו מדמשק לארם צובא.

16. Fol. 63. Maimonides' דלאלה אלחאירין I. 1 (a different recension from the edition), with Ephodi's and Shem-Tobh's commentaries in Arabic.

17. Fol. 65. Of Don Yiẓḥaq Abarbanel's עטרת זקנים, end of 4 to end of 8 (injured).

18. Fol. 67. Of Sh'muel han-Nagid's Diwân, compiled by his son Y'hoseph (see Letterbode, iii. p. 9 seqq.)

19. Fol. 68. Antoli ben Yoseph's letter, beg. מחמדי שירות, addressed to Maimonides, with the answer, beg. הגיעה אלי.

20. Fol. 69. A description of the excommunication of Abraham Kohen, nephew of Binyamin Kohen, beg. דרוש נדרשנו לשאלת קצת יחיד קהלנו לפקוח עיננו על ענין נידויינו שנעשה בארצינו אשר כמוהו לא שמענו, the three signatures are illegible.

21. Fol. 71. A document relating to the above-mentioned fact; the name of the place is here ב׳ה׳כ . . . מה קהל קדש פלמינגוש בתי כנסיות הידועות לתושבי העיר סאלי, and dated before Sh'bu'oth 5424 = 1664, signed Sh'muel hal-Levi ibn צפת, Yiẓḥaq סאנאניץ, Eliyâ אתאזי, Ḥayyim Ẓ'bhi, Abraham Azulai, Yaqob קאלדירון, Efraim ibn Sa'adûn, Sh'muel ibn Yiẓḥaq אבירגיל, and Mosheh 'Obhadyah. Their signatures are testified by the three signatures of No. 20.

No. 1, squ. char. with vowel points for the text, Germ. Rabb. char. for the comm.; Nos. 2 (2 coll.), 3[a b], squ. char.; Nos. 4, 14, Span. Rabb. char.; Nos. 5, 6, 7, and 11, Syr. Rabb. char.; No. 8, Yemen squ. char.; Nos. 9, 17, Greek Rabb. char., 2 coll.; No. 10 (printed), squ. char. without vowel points; Nos. 11, 12, 13, Germ. curs. char.; Nos. 15, 20, 21, Span. curs. char.; Nos. 18, 19, Or. Rabb. char.; Nos. 1 to 4 vellum, 5 to end paper; fol. (various sizes), ff. 71. [Opp. Add. fol., 56.]

2423

Fragments.

1. Of a commentary (chiefly Gematriyyaoth) on prayers, beg. כבודו מלא עולם עד יאמרו י״ג תיבות נגד י״ג צבע אש, ends with a § beg. שאלתי על הזרוע על הלחיים ועל הקיבה. The author quotes French Rabbis and also מה׳ר׳ם. On fol. 3, בשנת ת׳ת׳ס׳ה לאלף חמשי נפטר רבי שלמה בר׳ יצחק התייר הגדול ז׳צ׳ל ובשנת תתקלא נפטר רבי׳ תם זל; on fol. 3[b] is a chronological passage, beg. זה המסורת קבל ר׳ דוד בר׳ אברהם מן ר׳ מנחם כהן צדק ב׳ אלפים ות׳מ׳ח שנים מן בריאת העולם, ends ומהתחרב (so) בית שיני עד עכשיו בשנה שאני עומד אלף ושי׳ הרי ה׳ אלפים וק׳ל׳ח שנים מב״כ עד השנה הזאת שאני עומד שהוא ק׳ל׳ח לאלף הששי בחדש ואדר; on fol. 6, לקיים ולקחתם לכם משלכם זה הפסוק נעתק מהעתקת כתיבת מהר׳ יעקב מגלדא והוא כתב ששמע בן משמו של הר׳ ידידיה [בן] בהר׳ ישראל ז״ל שאמר כך משמו של מה׳ר׳ם.

2. Fol. 7. Of Maimonides' Mishneh Thorah, part of Sukkah iii. 11 to vii. 24 beg., and end of viii. 8 to end of the part.

3. Fol. 16. Of a comm. on Maimonides' Moreh han-N'bhokhim, beg. הבא ולפי שקרח היה על דעת הבהמים והם אנשי הצבא המאמינים שכל בני אדם שוים בשכל האלהי; on fol. 19, פ״ג כאשר ראה יחזקאל וכו׳ יראה כי יש סתירה בזה הפרק ממה שאמר שבאר למעלה במרכבה הראשונה.

4. Of el-Fasi's Halakhoth on *a* (fol. 20) Sukkah, *b* (fol. 21) M'gillah, and *c* (fol. 29) Moed Katon.

5. Of astronomical treatises on the astrolabe: *a* (fol. 47) is identical with No. 2080, 1; complete, ends ונצא לנו בדקדוק ובמופתי חכמת השיעור יתבאר הענין באמתתו. נשלם מעשה כלי ההבטה לבטלמיוס לה׳ איקלימים תהלה לקדמון בלי מי׳?; *b* (fol. 54[b]) is identical with No. 2013, 2, beg. with the index of the forty chapters, ends with beg. of 26.

6. Fol. 63. דיואן אשעאר להר׳ יהודה הלוי ז״ל, an alphabetical index of Y'hudah hal-Levi's Diwân.

7. *a* (fol. 67). Of Abraham ibn 'Ezra's short comm. on Exodus xxxi. 16 (beg. ולפי דעתי שהתיו) to xxxii. 18 (ends כי הם דברי יהושע); *b* (fol. 69). Astrological figures, called בתים, headed זה הפנקס הוא מהר׳ ר׳ שמעון י׳צ׳ו . . .

8. Fol. 85. The end of ii and the greater part of iii of Maimonides' Arabic comm. on the Mishnah of 'Erubhin.

9. Fol. 87. The end of a medical treatise by ben Mesue? (fol. 87[b]. אמר בן משאוי הרפואות המוציאו׳ דרך

הבטן יעשה זה בארבעה דרכים), most of the §§ beg. ואמנם, ends והויאולי והקשיאק פישטולה והתמרינדי.

10. Fol. 89. Of the comm. on Avicenna's Canon, identical with No. 2106, 1 (fol. 2b, l. 8 to fol. 5). The text is here in full, and the commentator quotes ׳ובפי המלות תמצא פירוש מלת הרנל.

11. *a* (fol. 91). Of Sh'muel ibn Thabbon's translation of Maimonides' articles of faith, beg. with end of the first §, ends with the beg. of the sixth; *b* (fol. 92). Beg. of a §, ועתה אודיעך הסבה אשר בעבורה תלה ישעיהו השנת נבואתו במיתתו של עוזיהו.

12. Fol. 93. Of a philosophical treatise, beg. with end of the 52nd chapter, 53 beg. הבקשה הראשונה אשר חשב הרב שבקש משה ע״ה, ends with 57, incomplete, beg. זכר פה אמונתו לדעת ב״ם ואבוחמד.

13. Fol. 94. Of an Agadic collection, beg. פרק כל כתבי יוסף מוקיר שבי הוי.

14. Fol. 95. A transcript of the Samaritan letter by Marhib ben Yaqob, beg. ריש כל מקרא.

No. 4 was copied by Sh'muel.

No. 1 (marked by Dr. Steinschneider, Opp. 724 nunc 337 quo fragmentum insertum in tract. ultimum), Germ. Rabb. char., 2 coll.; No. 2, Syr. Rabb. char.; Nos. 3 (marked, Bodl. 512) and 4, Span. Rabb. char.; Nos. 5 and 6, Or. curs. char.; No. 7 *a*, Syr. Rabb. char.; No. 7 *b*, Or. curs. char.; No. 8 (marked, Ol. Poc. 97), Syr. Rabb. char.; No. 9 (marked, Bodl. 512), Or. Rabb. char.; Nos. 10 (marked by the same, Compactum olim cum Opp. 699 quo inter excus.) and 11, Syr. Rabb. char.; No. 12, Or. curs. char.; No. 13 (marked, Bodl. 512), Syr. Rabb. char.; No. 14, Rabb. char. by a Christian hand; paper (No. 1 vellum), 4to (various sizes), ff. 96. [Bodl. 512.]

2424

Fragments.

1. Of Shem-Tobh ibn Gaon's כתר שם טוב, beg. אתן (ed. fol. 44a, l. 6) to ועצבו (fol. 49b, section of מסעי); fol. 22. כי עדיין (fol. 53a, l. 24) to וטעם פני [הם פנים שאינן מצהיבות היא תורה] (fol. 53b, l. 6); fol. 23. ישראל (fol. 53b, l. 25) to עדין (ibid., last line; marked, Bodl. 512).

2. Fol. 23. Of a Mahazor, beg. with end of 214, the last strophe of which beg. קול יעקב מרוב מצוקים; 215. (לר׳ יהודה הלוי) רחמיך שאלתי וכלו לישועתך עיני; 1. רופא (למר׳ פתחיה הכהן החבר) שובו שובו רחם רחם; 2. רצה רנת מתודים (לשבת שובה) משובה ירוצה בתשובה; 3. שערי (לר׳ שלמה הקטן) שוכן עד מאז נשגב לבדו 216.; 217. שובו שובו (לר׳ יצחק הלוי) רחמים בעמדי על פתחיכם 218.; עזבו חטאות (לרבי שלמה הקטן) שוכני בתי חומר 219.; שמחו בית ישראל 221.; שיר אענה כי הנה מבשר 220. (headed לכותב, acr. of שעדיה); 222. ירושלם שלשת ישני לר׳) שחיתותי כמו שולל (לר׳ יהודה הלוי) חברונה 223.; שמריה, end wanting).

3. Fol. 33. Of a comm. on the S'firoth, fol. 33b. וממה שיש לך להאמין אתה המעיין שא׳ע׳פ שדימינו אותם לאילן ולחטה; the words ואם תאמר כיון beg. many §§.

4. Fol. 37. Of a Diwân, beg. with end of 280, beg. זמן טמן לבניו פח ולב חמדת יקר פינחס נדיב לב; 281. ומוקשים; 283. נגיד עם אל אשר מכל סרניו (incomplete, marked, Olim Hunt. 525).

5. Fol. 38. Of Maimonides' Yad ha-Hazaqah, H. Shofar, end of 2 to beg. of 11 (marked, Bodl. 512, Ol. Hunt. 68).

6. Fol. 39. Of an Agadic book in Arabic, the § beg. ודאלך כאן פי מרשה נדא לצבייה כאנת מאשייה.

7. *a* (fol. 40). Of a casuistical book in form of controversy between יודא and לוי; at end נאום הכותב פינחס בן לא״א כהדר׳ אליהו ס׳ג׳ל מק״ק איביניץ לעת עתה מלמד להועיל דיעה פה ק״ק; *b* (fol. 52). Of Agadic notes.

8. Fol. 58. Of Abraham Bedersi's חרב המתהפכת, beg. l. 4 of the edition.

9. Fol. 64a. Of a poem, beg. טוב׳ טעם ודעת לימודים אני ראיתי; fol. 64b. A piece in prose, beg. בכה תבכה בלילה אין מנחם לה מן הנושים הנונשים.

10. Fol. 65. Of an Agadic treatise on the ten commandments (?), the § beg. אנת פכבת אבאוונא מן בלד מצר בית אל שדידה (marked, ex Bodl. 135).

11. Of Maimonides' treatise on logic in Arabic: *a* (fol. 66). End of VII (אלקיאס [אל] חמלי) to VIII כאלאשכאל אלהנדסייה ואלחסאבאת; *b* (fol. 67). XI אלשי בצפה גיד פאן בינהמא אלפאתר ומנהא מא to מונודה.

12. Fol. 67. A few words in Spanish, signed Sh'lomoh גבאי, dated Nisan 5346=1586.

13. Fol. 68. A copy of the tomb-inscription of Leah, widow of R. Mord'khai of Fano, died on Sabbath the 14th of Nisan 5546=1786.

14. Fol. 69. Of a Pentateuch with Haftaroth, containing Joshua i. 11, 12, 13, 16, vi. 27. At end חצר ת״ע הצ׳ אברהם הרופא הנודע בן צעיר: תע׳ הצ׳ אברהם רופא הנודע בן מעמאר.

15. Fol. 71. Of an Arabic translation of Esther, end of v. 9 to vi. 4. The sixth chapter beg. פי דאלך אלליכה פי נום אלמלך וקאל אן יאתו בכתאב אלאכבאר.

16. Fol. 72. Of a prayer-book, beg. ותודיענו משפטי, at end תאריך סנת אלתגוז פיה שלום א יהודה דחבי ה איים פי חדש ניסן פי שבת זאת פי שנת אתתמר לשטרות (marked, In Cod. Poc. 192).

17. Fol. 73. A document, beg. פשרתי בין איציק בר מרדכי בכה בתו שרלה ובין כמר ליב וועשטום בכה אחיו דוד, dated Friday the 23rd of Nisan 5509=1749 (marked, Opp. 285 quo, nunc 225).

18. Fol. 74. Of a grammatical treatise in Arabic, a chapter beg. פצל (injured) ג והי אלדפע והי אלצמה מן פוק (injured) והי אלכסרה מן אלאספל.

19. Fol. 75. A list of printed books and a few MSS., not in alphabetical order. At end (Rom. char.), 'Moses Rephael d'Agilar (in de Jode Kerk, crossed out) op floyer church nah die put.'

20. Fol. 83. Of Agadic notes and Gematriyyaoth on the Pentateuch, beg. אם ענה תענה עבידה נוררת עבירה היה פי אם עניתה פעם אחד תענה פעמים הרבה, ends ראשו שיכוף עין . . . מרפא לשון עץ חיים שהיא התורה.

21. Fol. 91. Maimonides' Yad ha-Hazaqah, XI. 1. 1 to beg. of 6.

Nos. 1 to 6, 8 to 12, 15, 16, 20, 21, Syr. Rabb. char. (by various hands); Nos. 13 (vellum), 14, 18, 19, squ. char.; Nos. 7, 17, Ol. Germ. Rabb. char.; 8vo (various sizes), paper, ff. 100. [Opp. Add. 4to, 151.]

2425

Fragments.

1. Two Agadic homilies by Abraham Ḥayyim Galipapa, followed by some casuistic and Agadic notes (incomplete) by the same hand.

2. Fol. 18. Notes on the Sidrâs עקב, נצבים, and האזינו, in which טורים are often quoted.

3. Fol. 20. Notes on an arithmetical treatise, signed מפי מורי אב׳ רל׳.

4. Fol. 21. A fragment of a homily on the death of the author's grandmother.

5. Fol. 25. Some printed leaves.

6. Fol. 29. Homily on the Sidrâ ויגש.

7. Fol. 37. שער ההסתפקות of the מבחר הפנינים.

8. Fol. 39. Homilies by various hands.

9. Fol. 56. A comm. by a French Rabbi on Genesis, end of xlvii, xlviii. 1 to 7, Exod. iv. 11 to 27. On 13 the author quotes the Ḥazquni and Elyaqim, who reports an explanation in the name of R. Mathathyah.

10. Fol. 58. Binyamin of Tudela's itinerary, beg. with לכל הבאים (ed. Asher I. 61. 6).

11. Fol. 63b. A biography of Maimonides by a person who emigrated from Toledo on the 12th Thammuz 4946 and went to Fez, where R. Yizḥaq ben Nathan shewed him Maimonides' letters which came from Egypt.

12. Fol. 68. A chapter headed מחנה ישראל על דגלו.

13. Fol. 69. From Naḥmanides' controversy with Paulus Christianus (printed).

14. Fol. 70. A comm. on Esther, beg. wanting: i. 16 beg. הנה לא פחד ממוכן לפני כל השרים כ״ב היה נשען שיצליח בזה; ends with iii. 7, השליך גורל על כל הימים אי זה יום יהיה יותר ראוי.

15. Fol. 74. A fragment of an historical work, beg. האספנייוליש מלחמה גדולה עד מאד . . . ומלך אספמיא שם על נפשו לשכב עם הנערה בת המשנה שהיה במלחמה; a blank space, headed צורת בתולה.

No. 1, Span. curs. char. (autograph ?); No. 6, Or. curs. char.; the others, Span. Rabb. char. (by different hands); 8vo and 4to, paper, ff. 75. [Opp. Add. 8vo, 36.]

2426

1. [Y'shu'a ibn Shoe'ib's] homily on ויקרא (incomplete; No. 982). An owner wrote on the first page, רַבִּי מֹשֶׁה מְקוֹצִי פֵּירוּשׁ עַל הַתּוֹרָה (Steinschneider, Cat. Bodl. col. 1796).

2. Fol. 10. One leaf of Sh'muel ibn Thabbon's translation of Aristotle's meteorology, corresponding to ff. 4, 5 of No. 1372, 1.

3. Fol. 11. Levi ben Gershom's מלחמות ה׳ (No. 1286), VI. 10 (beg. wanting) to end of the edition, with the date.

No. 3 was written (זולתי החלק התורניי ממנו) by Mord'khai דוראנט פריצול for גבירי גאקוב דקווליאון (at end לי אני יקוב דקוליאון), fin. the 25th of Abh 5225 = 1465.

No. 1, Syr. Rabb. char.; Nos. 2 and 3, Span. Rabb. char. (by two hands); 2 coll., paper, ff. 15.
[Fragm. 8vo of Bodl. 159 (Nicoll, p. 384).]

2427

Roll of Esther with the Thaggin. At end are three drawings, executed with the pen, representing Ahasuerus on the throne, Mord'khai on a state horse, and Haman on the gallows.

Germ. squ. char.; small fol., vellum, 31 lines in each col. [Poc. Add. VIII.]

2428

Roll of Esther without the Thaggin, with the usual prayers at beg. and end.

At end, by an inexperienced hand, אני הכותב מגלת אסתר קרסטין פנדי.

Span. squ. char.; 8vo, vellum, 18 lines in each col., which are enclosed by common illuminations. [Poc. Add. IX.]

2429

A Kabbalistical roll with illuminations, containing a description of the names of God, the S'firoth, the thirty-two paths, the mystery of the letters and the vowels, the Temple with the various implements, beg. with אין סוף. At end to the right, נוצרי כתב כלם ושמו הוא יעקב חברון תלה : אַסְכּוֹטִי ת׳נ׳צ׳ב׳ה׳; to the left, 'Ex dono Clementis Edmondes Remembratoris Civitatis, London, 1607.'

Germ. Rabb. char. [Hunt. Add. E.]

2430

Roll containing a poem of 84 lines, relating the history of Esther, headed מגלה הזאת קריאתה זו הילולה ושבח התורה הנתונה לכל איש ישראל חלקו. וחלקי אמרה לנפשה לחבר כל מעשי מגלת אסתר בתיבת מגילה פנים ואחור מתחילתה ועד סופה. וניתן לכתוב ולכבוד הגביר שר ונגיד בישראל ה״ה הקצין מפורסם כבוד הרר׳ שלמה זלמן ס׳ג׳ל זינצהיים. זכרי לדוד דור וזה שמי יקותיאל ב״החסיד מהור׳ ליב מווילנא דאקטר דק״ק בריסק דליטא י׳ע׳א. It beg. מַה גִּילָה יֵשׁ לַיְּהוּדִים הַיּוֹם, ends הַפּוּרִים לֹא יִבָּטֵל גַּם מָשִׁיחַ.

Elegant squ. char. with vowel points; fol., vellum. [Hunt. Add. F.]

2431

[כתובה], travesty in rhymed prose of a wedding contract, headed לשמחת חתני רצוף אהבה. אשורר בנועם זאת הכתובה. שמעו נא ידידים והטו אזניכם. עת אקרא כתובה זאת לפניכם . . . It is dated Friday the 6th of Siwân, בשנת אלפים וארבע מאות וארבעים ושש לבריאת עולם למנין שאנו מנין וקהל עדתי בכל תפוצותיה, signed Nisim רומיא ס״ט. On the margins, which are illuminated, occurs the name of Sh'lomoh ben R. Ḥayyim גאלימידי.

Square character. [Hunt. Add. G.]

2432

Kennicott's collations, sixteen bundles and one bound volume (No. 16; No. 17 has the following title-page: 'Extracts from Heb. MSS., etc., by Mr. Paul Jacob Bruns, during the following tour which he made to

Paris, through Louvain, Cologne, etc., to Switzerland, Turin, Milan, etc., to Rome, Florence, Bologna, etc., to Venice, Vienna, Dresden, etc., to Berlin and Hamburg, Cassel, etc., to Leyden, May 1770–May 1773'), and two other bundles containing letters addressed to him (No. 18), and his miscellaneous notes, chiefly on the Old Testament.

[Or. Room.]

2433

1. [תקוני הזהר], beg. with II of the edition (Mantua, 1558), ends with LXIII (incomplete). The order is not always the same as in the edition. At end of the page (after blank lines), מכאן ואילך אני מעתיק מספר כי על דבר פשע לכן אל יאשימוני המעיינים.

2. Fol. 95. [זוהר on Genesis], beg. בראשית תנינן כל שלמה (ed. Cremona, fol. 3[c]), ends הכי לא (fol. 132[a], l. 11). The copyist states often חסר.

The last leaf contains a fragment of an Agadic comm. on Gen. iii. 7, עלה תאנה כמו עלי ביוד כגון הד׳ עלי הדס; the Thargum Yerushalmi is often quoted.

Written by Yiẓhaq (pointed out on ff. 134[b] and 260[b]).

Span. Rabb. char.; fol., paper, ff. 273.

[Hunt. 287 (Uri 103).]

2434

Prayers in various languages, amongst which (ff. 172[b]–176[b])—*a*. The Thargum of the 122nd Psalm, *b*. The texts of the 3rd and 9th, *c*. The 2nd (headed על המשיח) and the 131st Psalm, with Rashi's commentary.

On the binding to the right: 'I began this MS. on the 2nd of August 1851, and finished it on the 22nd of March 1853. The time spent in writing it was altogether 252 hours. S. C. Malan, vicar of Broadwindsor, Dorset, July 12, MDCCCLIII.' To the left: 'Presented to the Bodleian Library, by S. C. Malan, M.A., Balliol Coll. Broadwindsor Vicarage, Sept. 19, 1859.'

a and *c*, squ. char. with vowel points; comm., Span. Rabb. char.; *b*, Germ. curs. char.; 8vo, paper, 5 pages.

[Opp. Add. 8vo, 22.]

2435

The Old Testament, with Latin translation and notes, written by a Christian hand (Coxe's Catal. V to XII).

Squ. char. with vowel points and accents.
[Corpus Christi Coll. 5-12.]

2436

Parts of the Old Testament.

1. Genesis and Exodus. 2. Leviticus, Numbers, and Deuteronomy, both with Onqelos on the margin. 3. Canticles, Ruth, Lamentations, Ecclesiastes, Esther, and the Haftaroth for all occasions of the year (ends with ש״ת, incomplete). Those for פסח and שבועות have the Thargum after every verse. פסח is preceded by a short רשות (by a later hand): I (cut off) beg. ארומם אל נאדר, with the acr. of אני; II (headed רשות לוישלח) beg. מרשות שם האל; שבת ח׳ה׳מ, beg. מלך אין בלתו, with the acr. of משה קמחי; VII beg. יקר האל אנובבה; VIII beg. אל נורא ואיום, with the acr. of אלחנן. On the marg.: *a* (fol. 11). The Psalms; *b* (fol. 139). Proverbs; *c* (fol. 183). Job; *d* (fol. 239). סדר פרשיות. There are in all the three volumes a few Masoretical notes. At beg. of I are 2 Chronicles xxiv. 5 and vi. 18. At end of Exodus (no name) חזק . . . עד שיעלה חמור בסולם. See Coxe's Catal., Coll. Jesus, 34, sec. forsan xiii.

Owners: at beg. of I, יעקב . . . חמשת אלפים . . . דוד דבודברו? (effaced) ?בומו.

Germ. squ. char. with vowel points and accents (none for the marginal texts); 2 coll., fol., vellum, ff. 126, 149, 181.
[Jesus Coll. 95, 96, 97.]

2437

Fragments of the Old Testament, with both Masorahs, beg. with Genesis i. 24 (נפש חיה); Haftaroth (fol. 148, Pesaḥ and Shabhuoth, with the Thargum, following the Hebrew chapter, end wanting); Psalms (fol. 198), beg. xxii. 8; Job (fol. 229); Ecclesiastes (fol. 244), beg. iii. 5; Canticles (fol. 248); Lamentations (fol. 250b); Daniel (fol. 254); Esther (fol. 265b); Ezra, Nehemiah (fol. 271); Chronicles (fol. 295), ends with 2 Chron. xxvi. 20 (אל בבל). Many omissions are supplied on marg. The mnemonic passages at end of the books differ from the edition; at end of Psalms, e.g. סכום . . . א׳א׳כ׳ו׳ן סימן וחציו ויפתחו בפיהם סך מזמורי א׳ ק׳מ׳ט וחד פליג ביה למה רגשו.

At end of Psalms and M'gilloth חזק יעקב גרשם is pointed out on fol. 278b.

Germ. squ. char. with vowel points and accents; large fol., vellum, ff. 336.
[Oriel Coll. 73.]

2438

Pentateuch (beg. with end of Gen. xxviii. 6; lacuna from beg. of Exodus to משה, Ex. ii. 21), Ruth, Canticles, Ecclesiastes, Lamentations, Esther, and the Haftaroth, ending לעצירה. There are a few Masoretical notes (מערבי ומדנחאי הללי, על פי הקרמונים, זנבוקי).

Colophon (end of Pent., fol. 137b): אני אליעזר בכמר׳ אליה מפארווה זצל דר להווה פה זטנפולו דטוסקאנה הארתי מכתב זה החומש אל הנכבד כמ׳ משה אלפלוגו (or אלפלנגו) יצו תושב פה זטנפולו ותהי השלמת מלאכתי בו היום יום ו כה תמוז שנת ה׳ אלפים וס גימל לבריאת עולם ה׳ יזכהו . . . (ס and מ doubtful; the characters, which are Italian cursive, seem to be of a later date than 5063 = 1303).

Span. squ. char. with vowel points and accents; 2 coll., small fol., vellum, ff. 199.
[Balliol Coll. 364.]

2439

Fragments of the Old Testament.

a (p. 4). Joshua; *b* (p. 151). Judges; *c* (p. 279). Canticles; *d* (p. 299). Ecclesiastes, text with two Latin translations. At beg. is the Hebrew text of the 1st Psalm and the beg. of the 2nd, followed by two verses of Joshua (without vowel points). See Coxe's Catal. of the College MSS., part II, Coll. S. Johannes Baptistae, p. 43 (sec. xiii exeuntis).

Germ. squ. char. with vowel points; 8vo, vellum, ff. 173.
[St. John's Coll. 143.]

2440

Rashi's comm. on the Old Testament, except Chronicles (Isaiah after Ezekiel; Psalms, Job, Proverbs, Canticles, Ruth, Esther, Lamentations, Ecclesiastes, Daniel, Ezra, and Nehemiah. Lacuna on ff. 46 (קרח) and 122 (פנחס), a blank leaf for each). There are variations and more Lo'azim in some places (see beg. of בא). A few marg. notes by the scribe (fol. 19, cut in binding). At end of books are verses. At end of Exodus are the twelve stones of the Ephod with French translation. At end

of Pentateuch (fol. 152b) are three notes: *a.* Beg. ראיתי בברית׳ דמלאכת המשכן חורץ את הקרש, at end הועתק מכתיב׳ יד רבנו חזקיה מ״ב; at end of *c.* כל זה מצ׳. At end of Jeremiah (fol. 203) are notes on Daniel (beg. פתבג לפי שפתו היה מגואל ומגועל במרק כליהם) and on Jeremiah (beg. מן הכהנים אשר בענתות מפני שלהלן כתוב לך קנה לך). At end of Ezekiel (fol. 241) are notes, beg. וידי אדם מתחת כנפיהם וידו כת׳ וידו של הק׳ב׳ה פשוטה. The passage in Job by Yaqob Nazir (No. 295) is not in the MS. Latin notes, chiefly translation of words on marg. and between the lines.

Germ. Rabb. char.; small fol., vellum, ff. 415. [Corpus Christi Coll. 165.]

2441

אתחיל לכתוב פירוש רבנו שלמה יצחקי זכר צדיק לברכה.

1. Rashi's comm. on the Sidrâ בראשית (variations, no Lo'azim); 2 (fol. 25). חסלת פ׳ ב׳ ואילין תוספותיה, additions, beg. בראשית למה לא כתב אלהים ברא בראשית שאין דרך המקרא להזכיר שם הנכבד קודם הזכרת המעשה; 3 (fol. 45b). אתחסילו ת׳ ב׳ בעזרת מגיד אחרית מראשית אתחיל לכתוב ספר בראשית, homily in Arabic on the Sidrâ בראשית, identical with No. 1002.

Syr. Rabb. char.; 8vo, paper, ff. 96. [Worcester Coll. 11.]

2442

Mosheh ben Nahman's short comm. on the Pentateuch. At end of the preface, as well as at end of the work, are a few words more than in No. 240, 4. At end is a poem of three lines (by the scribe?), the second of which is ויבא אשר לבי שואל. והוא למען שמו יואל. ובא לציון גואל; the word יואל was erroneously given as the author's name. On the binding is a fragment of Maimonides' comm. on the Mishnah.

Owners: Sh'muel bar Half[on?] (at beg.); Sa'adyah? bar Y'hudah hak-Kohen? (Or. char., at end).

Syr. Rabb. char.; 8vo, paper, ff. 126. [Worcester Coll. 9.]

2443

R. Sh'muel's commentary on the Pentateuch, identical with Nos. 277, 278, in five volumes. The author's genealogy is the following according to the colophons: נשלם ... מה שקבץ וחיבר מדברי רבותינו הקדמונים ז״ל ומפירושי הגאונים האחרונים שמואל בר׳ דוד הרב בר׳ שלמה הרב בר׳ אברהם החכם ביר׳ הלל החסיד ביר׳ צדוק אב בית דין ביר׳ יאשיהו הרב ביר׳ אהרן ראש הישיבה ביר׳ יאשיהו אב בית דין ביר׳ אברהם ראש ישיבת גאון יעקב נכד הגאונים נין רבינו הקדוש גזע הלל הזקן שעלה מבבל מבני שפטיה בן אביטל בן דוד המלך משיח אלהי יעקב ...

Written by 'Amram R. Sa'adyah (המקובל) ben R. 'Amram ben עבוד for Shalom ben R. 'Obhadyah ben R. Abraham ben R. Kokhab. Genesis was finished on Tuesday the 23rd of Thammuz; Exodus on Sunday the 18th of Abh; Leviticus on Monday the 11th of Elul; Numbers on Monday the 3rd of Thishri, 1820 Sel.; Deuteronomy on Tuesday the 2nd of Marheshwan, 1821 Sel. = 1519.

Scribbling at beg. and end of the MSS.

Owners: Ahron ben Hayyim, Ahron ben Sh'muel, Hayyim ben Ahron, Sh'muel, all of the family עבוד; מנצור.

Syr. Rabb. char.; 4to, paper, ff. 165, 195, 201, 176, 173 (Coxe's Catal. sec. xvi ineuntis). [Merton Coll. Or. 6–11.]

2444

Sh'muel Schlettstadt's compendium of the מרדכי, agreeing with No. 672. Other glosses.

Written by Y'hudah bar Yizhaq, fin. on Friday פר׳ נצבים 5170 = 1410.

Germ. Rabb. char.; 2 coll., 4to, vellum, ff. 89. [Christ Church 196.]

2445

Chapters on the question whether the children of the secret Jews in Spain and Portugal, born of Christian women, bear the same right in the Jewish world as the Jews themselves. It refers chiefly to some exclusions which happened to such children in Holland.

1. ספר נפש הגר, Responsum by כלכל ben R. Pinhas אל קנאה (at end כלכל אלקנאה), written at Eisenstadt (עיר ברזל, Hungary) on Wednesday the 15th of Abh 5411 = 1651.

2. Fol. 45. ספר בתי הנפש, a piece partly in cadenced prose (א״ב), beg. אם כסיתי כאדם פשעי, by כלאב, the son of the former.

3. Fol. 54b. Responsum by Yisaskhar (Bär) ben R. Y'udah (ליב) Jciteles דיין.

Old Germ. curs. char.; paper, ff. 55. [Christ Church 199.]

2446

Treatise on the commandments: *a.* Affirmative commandment, beg. with § 62 (beg. wanting), 63 is להפריש חלה, ends with 94 לתת שכר שכיר ביומו (end wanting). Each § beg. with a general introduction, which is followed by explanations: *a.* על דרך הפשט, *β.* על דרך הקבלה, *γ* (not always). על דרך הקבלה הפנימית, followed by the words הנני פותח לך שערי אורה, ends often with the words ואתה דע לך אם יש עינים לראות כי לא כתבתי לך אלא ראשי דברים .... The author quotes (§ 80 end, fol. 5b) כמו שאמר הפייט וכאור הנערב ישרים מכתירים. The following date occurs in § 88 (fol. 72b): ובבאן רמז סוד הגאולה למבין ועולה למנין דניאל שאמ׳ אשרי המחכה ויגיע לימים אלף מאתים ותשעים אותיות אמת וכן החשבונות האלו חמש וארבעים שנה וזהו אם יתמהמה ... למנין אלף מאתים ושלשים וששה לחורבן הבית שנמצא לחשבונו של דניאל ימים אלף ומאתים ותשעים מעת הוסר התמיד ולתת שקוץ שומם עד שנחרב הבית יותר היה מששים שנה ונמצא שבא להשבון דניאל וזהו ... *b* (fol. 82). The negative commandments, beg. זה ספר טעמי מצות לא תעשה שהם

ש׳ס׳ה כנגד ימות החמה וכנגד ש׳ס׳ה איברים שברא הק׳ב׳ה באדם ואנא לא בחכמה דאית בי רזא דנא גלי לי מארי חייא כי אם רחמי שמים דאנכי עפר ואפר. No. 1 is שלא לעבוד עז, ends with 22 [ע]כ מצאתי . . ; שלא להקיף פאת הראש at end (injured). The expression ואחר שעוררתיך בפשטה בנוסחה זו occurs often.

Colophon (other ink): תם ונשלם לאל בורא עולם שנת חמשת אלפים ומאתים שבעין ואחד לפרט היצירה בבני צובח שינת להו׳. This is followed (fol. 124) by a few lines, headed חילוק קריאת המזמורים לדעת הזוהר, at end כתיבת ידי אינון די קואירפי החותם למטה מהשורות. No name; marg. cut off. The rest of the page as well as the following to end contains (by a later hand, Span. curs. char.) formulae for civil acts, without dates or names.

Greek Rabb. char. (by two hands); 4to, paper, ff. 127.
[CHRIST CHURCH 195.]

2447

דובר מישרים, homilies (Agadico-philosophical) on the Pentateuch by R. Yisrael (according to the later hand), not in order of the Sidrâs, beg. with בראשית (stained), followed (fol. 15) by ויצא, beg. מלאכי . . . ויורדים. גרסינן במ׳ סוטה פ׳ היה נוטל. את זו דרש ר׳ מנחם בר׳ יוסי מ״ד כי נר מצוה . . . מורי ורבותי זה הנושא התחלתי הוא מזאת הפרשה שקרינו עתה במנחה, fin. (fol. 238) with the following זו הדרשה דרש המחבר על מיתת תלמידו והוא עודנו נער. בפ׳ ואלה המשפטים. וזהו הנושא. שלח ידו . . . על חמור. מוסכם הוא מהחכמי׳ כולם שמהשי׳ לא ימשך רע בעצמותו.—פ׳ כי תשא (fol. 89) has an introduction in Spanish. The author quotes, besides old authorities, R. Ḥisdai and R. Yoseph Albo (אלוו and אלבו), both without ז״ל. Many marg. notes, containing additions and emendations by the original and by a later hand. This gives on fol. 127ᵇ the index according to the Sidrâs, as well as the title of the book and the name of the author.

Span. Rabb. char.; 4to, paper, ff. 244, (the margins are cut in binding.)
[CHRIST CHURCH 197.]

2448

מחזור של יום הכפורים, prayers for the day of atonement, Oriental rite, beg. with an alphabetical index of the liturgical pieces; the headings are in Arabic, and the common prayers are only indicated. It is preceded (fol. 5) by the מי כמוך לר׳ יהודה הלוי, beg. מי כמוך יחיד הנכתר.

מנחה (fol. 8ᵇ, after (ש״ע): 1. שטר עלי; 2. ואני ברב חסדך (only פסוקים); 3. ידידים . . . מגן להולכי תום; 4. דלתיך הלילה; 5. היום נקראתי אורח; 5ᵃ (no figure in the MS.) אתה הוא אלוה סליחות מתרצה, followed by nine אבל אשמים אנחנו כי; 6. ר׳ש׳ע צופה כל נעלם; 7. נמר ר׳ש׳ע אמרתי; 8. ר׳ש׳ע לא במקרה לבבי; 9. תורתך זנחנו עוני אנשנו; 9ᵇ (no figure in the MS., but the following heading, פזמון יוגב קולה קבל צלאת נעילה ופי אתרה יקול חתמינו דרור . . . חותם רחמים).

מעריב (fol. 25, after כל נדרי and סליחה composed of פסוקים): 10. אנא יי רחמיך יראו; 11. . . . משתחוים (א״ב) יי אדונינו אל נמצא בעיני מזמה; 12. יקרת מוסד כפר . . . אריד בשיחי; 13. אנא . . . דברים לקחתי; 14. אריד בשיחי; 15. סלח . . . אתה אלהים לבדך, followed by the common S'liḥoth; 16. ר׳ש׳ע טרם אענה אני שוגג מתחולל, followed by S'liḥoth and the first three Psalms.

שחרית (fol. 40ᵇ, after Psalms and common prayers): 17. אלהים אלי אתה אשחרך; 18. שנאנים; 19 (ש״ע). יי לויושב תהלות; 20. אלהים אל מי אמשילך; 21 to 24. ברכו . . . , with three הממשלה; 25. אחד שם אלהותיך ישורון אשר יקר; 26. ר׳ש׳ע קודם כל דברי; 27 (after ש״ע). וארץ אשפיל; 28. למענך אלהי רצה; 29. אבן בוחן; 30. יענה כבוד; 31. אזי בהר; 32. יום צדו; 33. איש תם; 34. מדמי יום צעקו; 35. שעה זכרון; 36. אזון כחשי; 37. הלבבות; 38. החרשים שמעו; 39. יי מה אדם אנושים; 40. יי . . . הלא בשר ודם; 41. האל התולה על בלימה; 42. מלך מכל על . . . מה תקוה; 43. מקור עיני; 44. כל מעשה מרומם; 45. ביי׳ . . . אלבש היום; 46. אל אלוה דלפה; 47. חרדים לבית; 48. יצו אל ממרומיו; 49. כל המיחלים; 50. אשפוך כים מי דמעות; 51. ממרום לבן; 52. נורא מכל; 53. מה רבו פלאיך; 54. יצו האל; 55. ימינך נושא; 56. יום עירום אעמוד; 57. לידך בני עולם; 58. יד תתיר לבן; 59. קרוב . . . אפיל; 60. שכחי ינונך; 61. יה היום זכור תחנתי.

מוסף (fol. 90): 62 (after ש״ע). מלך במרומי; 63. ארץ התמוטטה; 64. ארוממך חזקי; 65. אערוך מדברי דתי; 66. (סדר עבודה לר׳ יוסי בן יוסי כהן גדול ז״ל (headed אתה כוננת ובבן . . . כאחלמה; 67. בשלום מן הקדש. יהי רצון; 68. אשרי עין . . . ראתה ארץ; 69. שושנת . . . אשרי עין; 70. אשרי עין . . . ראתה כהן; 71. שמם; 72. ובבן היה לאין מחמד; 73. הר ציון; 74. שולמית יספה; 75. יוספים שנית; 76. אבני קדש; 77. אלהים מה טובו מחנות; 78. תמימי אורח; lacuna; 82. פזמונים בין. אימות עלי נפלו; 83. ובבן . . . אזי דבר מחלץ; 84. ישראל עבדיך לך נאספים; 85. ידענו אלהים; אלסליחות 86. אין מלה בלשוני; 87. שובי נפשי; 88. אם לא תדעי.

מנחה (fol. 116ᵇ): 89. אנשי חסד הנושאים; 90. אשלש תפלות; 91. בקר וערב; 92. השכם והערב; 93. קראתי מצרה; יה שעה שופכי; 94. ובבן . . . ענני יי; 95. מושכי עול; 96. ממקדש; 97. מזמרת שירתי; 98. יה שמע אביונך; 99. (א״ב) את חטאי . . . אשמתי; 100. אנא כעב זדוני; 101. הודיך ואשמו בי; 102. אל בית המלך; 103. למתודה חטאתיו.

נעילה (fol. 126): 104 (after ש״ע). אמת בספרך; 105. אשל צדק (incomplete). Next comes (with transpositions) לא תעשו (Lev. xviii. 3), with the Haftarah preceded by Isaiah lvii. 14 to end of lviii, headed צומא רבא.

Supplement (fol. 139), headed נכתוב אלאן הונא מא נפלת מן אלמחזור אן שא אללה: 107 (no figure in the MS.) אורחותיך . . . אכבד כבודה; 108. למתודה חטאתיו; 109. אל לשועי היה קרוב; 110. גבהי שמים לך; 111. אסיר מעל יצף; 112. מתגרת הדין; 113. אל תבא במשפט; 114. מלאה הארץ; 115. שוכני בתי חמר; 116. יום התנפלנו (incomplete). Another supplement (fol. 144), headed פזמונים ותוכחות גפל כתבהא פי הדא אלמחזור מן רתבה שחרית: 117. אבי עבור על רשעי; 118. יה למתי צפנת;

119. יושב הכרובים; 120. טובך אל תצפון; 121. אמצה מבורך (א״ב) ממנו אשמתינו, followed by several גמר; 122. מוסף—(סליחה) יי אלהי . . . בטית לעמך; 123. זה היום שממתי ברוב; 124. יום להטיב; 125. הן לא קצרה; 126. קדושינו לך נשא; 127. ארוני האדונים השקיפה; 128. יצדי ראשית; 129. יי . . . . 130. יה הפלא; 131. בת איומה; 132. אותו אהבתי, followed by several גמר.—מנחה. 133. אין מעלות השחר; 134. מנחות שלש תזכור; 135. מנחה רקוחה יה שמע; 136. קראתיך; 137. היום יודע אל; 138. עת שערי; 139. יה אשר אשפוך; 140. עינינו צופיה; 141. אביוניך; אדיר השוכני מרומים . . . יי.

At beg. is an alphabetical index of the liturgical pieces.

Nos. 1, 60, 83, 86, 87, 88, 96, 97, 109, 115, 117, 124 are headed תוכחה. 2, 5ª, 123 סליחה. 3, 4, 5, 10, 11, 12, 13, 28, 30, 32, 34, 37, 38, 40, 41, 42, 43, 46, 47–51, 53–59, 69–71, 73, 75, 77, 84, 85, 93, 95, 98–100, 102, 103, 107, 108, 111–114, 116, 118–120, 121, 125–131, 132–140 פזמון. 6, 7, 8, 9 (with גדול), 26 וידוי. 14, 15, 39, 45, 52, 61, 94, 101, 132, 141 מסתגאב. 62, 104, 110 (with למנחה) קדושה. 17, 29 (with למגן), 64 (with לסדר עבודה), 65 (with תאני) רשות. 18 אופן. 19 ובכן נקרא. 20, 63 סילוק. 74, 90, 105 מגן. 31, 76, 91 מחיה. 33, 78, 92 משלש. 35 קיקלר. 36 עסתריוטא.

Nos. 5, 52, 61, 70, 83, 84, 86, 88, 90, 91, 92, 102, 104, 105, 108, 117, 120, 128 are according to the acrostics or headings (often ולה) by Abraham ibn 'Ezra; 109, 110, 113 have the acr. of אברהם. 101 is by B'rakhyah. 26 by R. Asi ראש ישיבה מבבל. 28 by David ben Paqudah; 13, 141 have דויד חזק. 9ª, 133, 134 by Ḥiyyâ; 110 has חיא אלדאודי. 8 by Todros hal-Levi. 30, 32, 53, 57, 76, 78, 94, 114 by Y'hudah ben Gayyath. 4, 9, 11, 20, 54, 59, 63, 98, 118, 119, 125, 129, 130, 138 by Y'hudah hal-Levi. 5ª, 6 by R. Yonah. 62, 116 by Yoseph; 19, 36 with ben Abhithur; 14, 87 with בנסולי. 3, 37, 38, 41, 47–51, 65, 85, 93, 95, 97, 100, 103 by Mosheh ben 'Ezra; 44, 107, 122, 131, 139 have the acr. of משה; 137 with בן מימון. 15 by Sa'adayah Ḥazan. 1, 17, 27, 29, 31, 33, 39, 60, 64, 69, 73, 74, 75, 115, 124, 126, 127, 140 by Sh'lomoh ben Gabirol; 18 has שלמה קטן; 35 לר׳ שלמה; 36 לה.

Owners: Abraham bar Nisim ibn Ḥabhibh bought it from R. Sh'muel bar Yoseph אלשאעי in the year 5.25 (fol. 4ᵇ, obliterated, Arabic).

Span. squ. char. with vowel points; tall 8vo, vellum, ff. 156.
[Worcester Coll. 12.]

2449

[Yaqob Antoli's] translations of Averroës' comm. of the Organon (no preface), ends with II of ס׳ המופת. On fly-leaf at beg. מלות לרמבם וההגיון לפורפוריוס. At end of MS. are three poems of four lines each by a later hand: *a*. Beg. השר פארך חרוש; *b*. Beg. יעלת חן דפקי על איל; *c*. יפו דודיך נעימה; the last two with the acr. of ישראל.

Owners: Y'sh'ayah and Mikhael hak-Kohen (brothers; fol. 133).

Greek Rabb. char.; 8vo, paper, ff. 134 (Coxe's Catal., sec. xv).
[Merton Coll. Or. 1.]

2450

1. Levi ben Gershom's comm. on Averroës' paraphrase of 'De Anima,' identical with No. 1373, 3.

2. Fol. 36. Averroës' large comm. on 'De Anima,' beg. בהיותינו סוברים הידיעה מהדברים הטובים וגו׳ כמו שמלמד הפילוסו׳ בי״א מספר הב״ח בכל סוג מהענינים הדברים אשר צריך תחלה להביט הדברים הכוללים; II beg. אשר נמסרו מאת הקדמונים וגו׳ אחרי אשר שם ארסטו סברות האחרים מהנפש בספר הראשון מתחיל עתה לדבר מהנפש אמנם שאין חוש אחד זולתי חמשה; III beg. כפי סברתו וגו׳ כפי היונים הנה מתחיל הספר השלישי והוא מאד נכון ולזה צריך, ends כי מהנה מתחיל ארסטו לחקור מענין השכל ג״כ להיות לשון לבעלי חיים אשר על ידי קשקושיה ורמיזותה יהיה מורה את תשוקותיו לאחר ואלו המאמרים יהיו מספיקים עתה בענין הנפש. On marg. are various readings (fol. 95. כל זה מצאתי בהעתקה והוא יתר) and the indications for the chapters.

Colophon: (several words erased) נשלם פי׳ על ספר הנפש שנת ר״ח לפרט וכתבתי אני משה קוי לאדוני מאישת׳ אברם הרופא די באלמיש יצו׳ (fol. 115ᵇ).

3. Fol. 122. ביאור ספר האדתות העליונות קצור בן רשד, Levi ben Gershom's comm., identical with No. 1373, 1.

Nos. 1 and 2, Span. Rabb. char.; No. 3, Ital. Rabb. char. (by two hands); fol., paper (a few leaves vellum), ff. 173, (from 169 to end injured.)
[Christ Church 190.]

2451

'Eli's (or 'Ali's, the MS. has (fol. 16) מאנואיל) comm. on Averroës' paraphrase of parts of the Organon (No. 1364), beg. with מבוא, מאמרות (fol. 15), מליצה (fol. 43), הקש (fol. 57). There are several lacunae; marg. notes headed רשן (fol. 21ᵇ).

Span. Rabb. char.; 4to, paper, ff. 79.
[Christ Church 200.]

2452

Y'hudah (ben Yizḥaq ben אדני Mosheh ben Y'hudah ben מורנו הרב R. Sh'muel) Kohen's comm. on Averroës' paraphrase of the Organon (Yaqob Antoli's translation), beg. with the following preface: אמר . . . בוקשתי מפאת אחד מיוחד מהמשתדלים בעיון לחקות על ספר ביאו׳ דברי אריסטוטיליש בן ניקומאכוש. ומפרש מאמריו האיש בן רשד. כי הציקוהו הדרושים המדיניים ולא נתנו לו פנאי להתעסק בכתיבתם. וכי קרוב לנו אותו החכם ומאוהב נפשינו. הקשבתי ואשמע כי בן ידבר. והוא מגדולי המעלה והשיעור ומשרשם חוצב. וממקבת בורם נוקד והיה מאמרו אחד בנושא שנים בבחינה למה שהשערת טבעו הישר. הכריחתהו על חלוי הפנים. והנם עלי צווי ובקשה ואחת דבר שלמיה משלומי אמוני בני ישראל היושבים בבקעת יריחו. שתים זו שמעתי. ומהנה אתחיל במה שיכספהו הטוב. ואכתוב ראשונה דברי הספר. ואחר זה ביאור דבריו ולשונו. כפי העולה על רוחי אשר הוא האמת מאין ספק. The author lived in Provence (fol. 4. כאלו תאמר אצלנו שורד מלך פרווינציא), and was a pupil of Sh'muel of Marseilles (fol. 5. וזהו הוא הפי׳ האמתי לזה המאמר לא מה שביארו בו זולתנו האלהים לולא הרבבא

וויירי נ״ע אשר הורנו הספר הזה בימי העלמות; fol. 40. וראה ועשה כתבנית המורה מורה המורים החכם הגדול ר׳ שמואל המרשיליי נקרא ברבא וויירי נ״ע; see Pasini's Cat. Taur. Cod. xl, fol. 339), who attacks Levi ben Gershom, his contemporary. Fol. 7b. לארי (so) עוד הקשה הבארבאויירו שבחבורה הוא הר׳ לוי; Maestre Leon דבאיולש occurs very often, towards whom he uses rather strong language (fol. 89. ומה נעשה לזיופי האיש הזה ומרמותיו כי הוא מראה לבני אדם בהבליו בשהוא מנגידי הפלוסופים וכהניהם . . . אמר יהודה החכם הברבאויירי עבר על צוואת הפלוסוף בספר השמים והעולם. כי מתנאי המתוכחי׳ בדין שלא יבעים האחד בעל מחלוקתו. וראוי לו שינהלהו לאט מזולת כמו אלו הנזומים אשר יצאו מפיו . . .).

The commentator quotes: *a* (fol. 10b). ולכן אמר החכם הגדול מורנו ראש גלות ישראל אשר בספרד יצחק נתן ישמרהו צורו דרך מליצת השיר עם ביאורו זה בחפוש רוב הדברים הנופלים. כי כאשר אתו החמס והעול משני המריבים אמר יהודה אליו הוא הנצחון מפאת ההזדמן; *b* (fol. 18). בהיותי בבולונייא בשנות העלמות נשאלה לפני המורה הגדול שר הישיבה וראשה ניקולו די פאוה. ברחוב העיר בסירקלי ואחרי כן שמעתי כי נשאלה לאבובכר בן צוף בבאלינציאה והשיב בן רשד עליה ואמר; *c* (fol. 20). והנה הרחיב בזה החכם הגדול ר׳ יהודה בר׳ דניאל הנקרו ליאוצו ליאוצו דשיר דניאל מארץ רומי בספרו הנקרא ספר הקריש; *d* (fol. 21). וכבר נשאו ונתנו בזה הלשון רבים מן המפרשים מפרשי הקאנון ההוא. ובייחוד ג׳ינטיל די פולייו. הנמצא אתי קצת מפירושו ושקל וטרא ונשא ונתן על הדרוש והביא דעות רבות. מהמורים האיטלקיים. ובייחוד דינושי די פלורינצייאה ובירטולי פייאוש די ברוניש. Towards the end of מ׳ ההבדל (fol. 28b) והוא מאמר אבו עבד אלרחמן. והיה מאמין בהתאחדות שני המקומות הנבדלים מה שהאמינו אביו. ונשלם המאמר בצד העיון בזה המבוקש. וזה במדינת דֵאינְיָאָ׳. The work ends with the chapter headed המ׳ בתנועה, with the words ומלת לו יותר אמתי ביחס המקיף אר׳ המוקף תם ונשלם בילאֿו ב״נ ל״ה ו׳א׳ע׳י אמן סלה.

Owners: Sh'lomoh אלמולו sold it on Tuesday the 4th of Ḥeshwân 5309=1548 to אליאו ben R. Y'udah רביצי (at end); Shem-Tobh ben צרוין (?, at beg.)

Span. Rabb. char.; 8vo, paper, ff. 159.
[Christ Church 201.]

2453

'Eli ben Yoseph's חביליו translations of Joannes Versor's questions on Aristotle's books:

1. 'De Coelo et Mundo,' ספר השמים והעולם לחכם וירשוריו מפאריש הולך על דרך השאלות, four books; at end of iii, אמר עלי לא כתב המחבר במאמר השלישי בלל להיות ספור דעות הקדמונים בגשמים הפשוטים וביטולם.

2. Fol. 39b. 'De Generatione et de Corruptione,' ספר הויה והפסד, two books.

3. Fol. 68. 'De Anima,' ספר הנפש (here וירשיר מפריש), three books.

4. Fol. 120. 'De Sensu et Sensilibi,' ספר חוש ומוחש, thirteen questions.

5. Fol. 128b. 'De Memoria et Reminiscentia,' ספר זכירה והזדכרות, five questions.

6. Fol. 132b. 'De Somno et Vigilia,' ספר שינה ויקיצה, three books.

7. Fol. 136b. 'De Longitudine,' ספר אורך החיים וקצורם, three questions. At end נישלמה העתקת המאמרים הטבעיים הקטנים הנק׳ בלעז פארווש נאטוראליש.

8. Fol. 138. On Thomas Aquinas, שאלות מאמר בנמצא והמהות אשר חברו החכם טומאש די אקינו, fourteen questions (incomplete, ends with 13 incomplete).

9. Fol. 151. 'Physica,' ספר השמע הטבעי (beg. wanting), eight books.

At end a poem, beg. התוכל לבבי, with the translator's acrostic (see No. 1000 of the Paris Catal. and ham-Mazkir xii. 88).

The translation was made at מונתשון; No. 1 was finished on Thursday the 12th of Kaslew 5234=1473; No. 2 on the 21st of Tebheth 5233; No. 3 on Friday the 23rd of Tebheth 5233 (מונטאשון); Nos. 4 to 8 on Sunday the 26th of the first Adar 5233; No. 9 on Thursday the 27th of Sh'bat 5232=1472.

Span. Rabb. char. (by two hands); fol., paper, ff. 270.
[Christ Church 187.]

2454

1. Fragment of an ethical treatise by Y'hoshu'a די ויאנה, beg. with the end of the preface, מענייניה הרעים והקשים. ולא יתפרשו כמה פירושים. ומשם יפרד והיה לד׳ ראשים. The four chapters are headed בשבועות, במלשינות, ברכילות, and ברבות. In the fourth part a § beg. ויהי כבלות המלך לפרסם הלשון מומי, which is followed by dialogues between חכם התמני, חכמים, and הצדק. The last § beg. ועתה רבנים וחכמים. אחר אשר פקד יי . . . וכל אלו התלאות אשר סדרתי וברכתי. והצבתי לברנה עלי היו כלנה. י׳ די ו׳

התבוננתי ברין חמיץ ומצה   והנה אין זה על זה לבד זה
כי בחמיץ טפת דיו כחרדל   וממצה הכי יחסר ויחדל
ומכאן רמז לא יסור חמץ במשהו

The MS. beg. with fol. פ״ב.

2. Fol. 12. The letters of Ḥasdai and the king of the Khozars (printed; few variations). At end a note extracted from the ס׳ הקבלה (וכתב ן׳ דאוד).

Span. Rabb. char. (No. 2 by a later hand); 4to, paper, ff. 18.
[Christ Church 193.]

2455

1. ספר יצירה לאברהם אבינו עליו השלום המכונה לר׳ עקיבא ז״ל, text of the book Y'zirah, with the commentary of Sh'lomoh ben Shim'on ben Abraham ben Ḥayyim לבית טוריאל, composed in Palestine in the year 5317=1557, at the age of fifty-two years (fol. 13). This comm. he calls אשת נעורים; another work composed by him has the title of ספר קנין דעת. It beg. after a poem with the author's acrostic, ידוע ומפורסם שאין העולם נברא אלא בשביל ישראל שיעסקו בתורה.

2. Fol. 205. The 613 commandments according to the Sidrâs, beg. בשם (Bible ed. Bomberg, 1517). The MS. reads והר׳ אברהם בר׳ חסן הלוי סדר אלו המצות על

קו היושר וכא׳ וא׳ כתובה במקומה על נכון בחומש שכת׳ למען ירוץ הקורא בו ולא יכשל וכשיקרא החזן ס״ת שיבין מהשקורא ויתקיים . . . בראשית אמר המעתיק יהודה בן שושאן הנה לא חבר המחבר רק הוראת הדין בספרי הרמ׳ב׳ם ז״ל ואני הוספתי על מה שמצאתי מקומו׳ הדינין או רובם במסכתות ובסיפרא ובסיפרי כאשר מצאתיו ומזה ומזה יצא הדבר שלם ומתוקן. On fol. 206 an extract headed מספר הצווי להרמ׳ב׳ם ז״ל, beg. דע בני אברהם ירחמך האל כי ראוי לנו שנדע.

3. Fol. 211. אלפביתא רבת התועלת להקל על מבקשי הדינים האלו בספרי הרב ז״ל, index to Maimonides' Mishneh Thorah, beg. אלף. אדרכתא במשפטים פכ״ב הלכו׳ מלוה.

4. Fol. 212. אלו הן כ״ה שאלות שנשאלו להרמ׳ב׳ם ז״ל מחכמי לוניל ותשובותם אליהם (marg. ובראשם הרב הגדול הר׳ יהונתן הכהן בר דוד זל׳ה׳ה; in a different order from Qobez̤ I. 25 to 48).

5. Fol. 216. Maimonides' letter to R. Pinḥas (ibid. 140), beg. and end wanting.

6. Fol. 218. A Kabbalistical treatise, headed סדר ציור האילן כפי מה שקבלו מרבותינו הקדושים ע״ה. At beg. and end, also on many other leaves, is scribbling by an inexperienced hand.

Span. Rabb. char. (by two hands); fol., paper, ff. 223. [Christ Church 188.]

2456

1. Kabbalistical notes, chiefly on mysteries of the creation, and the prayers, beg. with Naḥmanides on מעשה בראשית; fol. 3. קבלה מענין התפלה מפי ר׳ אברהם החזן אשר קבל מן החכם החסיד רבינו יצחק זצל; fol. 3b. מהרב ר׳ עזריאל ז׳ל׳ה׳ה. זכרנו לחיים; fol. 12b. כתב הרב ר׳ משה ז״ל; fol. 15. זה לשון החכם ר׳ עזריאל ז״ל. וזאת התרומה בספר הבהיר אמרו. At beg. סודות הרמבן, and at end לשון הרב רומ׳ב׳ן תם תם.

2. Fol. 26. ספר הבהיר, agreeing with No. 1617, 4.

3. Fol. 40. פרקי היכלות, thirty chapters (some variations from Jellinek's Beth ham-Mid. III. 83 sqq.)

4. Fol. 52. מאמר ר״י, beg. אמר ר׳ ישמעאל א״ל מטטרון שרא רבא דסהדותא, followed by 1 of No. 1915 (not the 4th §).

5. Fol. 57. י׳ הרוגי מלכות, history of the ten martyrs, shorter than the Midrash אלה אזכרה, followed by צלותא דאליהו, beg. אחזתיו ולקחתיו פקדתיו זהו חנוך.

6. Fol. 58. פרקי המרכבה, agreeing with Beth ham-Mid. II. 40, ends with נצחים (ed. p. 47, l. 6). At end סליק פרקא וסליק מסכת מרכבה.

7. Fol. 60. דרושים על י״ם, according to the index (see below), philosophico-Kabbalistical dissertations, partly on the ten commandments, beg. משה קבל תורה מסיני כל אשר דבר יי אחר שני אלפים ת׳מ׳ח לעולם; the next break beg. ועתה תבין אם תשמע ולא תשמע, ends וגם רבינו הקדוש אשר במשנה עדות יי נאמנה וגם רבינא ורב אשי כותבי הגמרא מצות יי ברא ויתר רבותינו וכותבי ספרי אגדה וכל כלי חמדה להם שלום . . . ולשמור מצותיו את עבודתו ואת חוקותיו.

8. Fol. 68. ספר העיון, identical with No. 1610, 8.

9. Fol. 70. ש״ת לר עזריאל, twelve questions, identical with No. 1254, 10.

10. Mystico-philosophical chapter, attributed to R. Barzilai: *a* (fol. 73b). On S'firoth, beg. בי׳ מאמרות נברא העולם והיצורים כלם; *b* (fol. 74). Dissertation, beg. ליי הארץ ומלואה על שבת הגדול אמרו והוא חמשים אלף שתחתונים ועליונים חוזרים למה שהיו. This is followed (fol. 75b) by a few lines, headed מנוסח דב הגדול רבינו יקותיאל מעיר לונדרש, beg. שבע חופות של צדיקים הם ז׳ ותשכיל ותצמיח על דברי האגרת ששלח מרגליות; at end רבינו יקותיאל ז״ל לתלמידו הגדול בחכמה ובמנין רבינו ידידיה מעיר טולושה. תם.

11. Fol. 76. קצת פי׳ ספר יצירה מהרב ר׳מ׳ב׳ן ח״ב, a small extract beg. בל״ב הם מנין העשר ספירות, ends ולפי המבין שלנו היה לו לפרש הגדולה תחלה: לא מצאתי יותר מלשונו של הרב ז״ל.

12. Fol. 77b. פי׳ ספר יצידה שפי׳ רבינו החסיד ר׳ יצחק ת׳נ׳ב׳ע בן כבוד הרב הגדול ר׳ אברהם מפושכיריש ז״ל, the first and second chapter (only the beg.) of the comm. on the book Y'z̤irah, by Yiz̤ḥaq ben R. Abraham of Posquières, beg. הבית הזה רמז החכמה והשכל; the second chapter beg. עשר ספירות שכבר הזכידם ולכך לא בא להזכיד אלא כ״ב אותיות.

13. *a* (fol. 80). ספר היחוד, identical with No. 1945, 1. *a*; *b* (fol. 82b). ספר ביאור הספירות, beg. יתברך שם הבורא . . . ראשית כל דבר שהוא ראשון לכל וקדמון לכל והוא נעלם מכל והוא נקרא עלת העלות.

On fly-leaf is a table of contents, beg. with ס׳ הפליאה; No. 1 of this number is No. 4 in the table; No. 13 is followed by eighteen other titles.

Copied by Yaqob ben Shimʿon Franco at Amsterdam. No. 1 was finished on Friday the 8th, No. 2 on Tuesday the 11th, No. 3 on Monday the 3rd, Nos. 4 and 5 on Sunday the 9th, No. 6 on Monday the 10th of Ḥeshwân; No. 7 on Sunday ר״ח כסליו; No. 8 on Thursday ע׳ד׳ח חשון; No. 9 on the following day; No. 10 on Saturday night the 8th of Ḥeshwân; No. 13a on Wednesday the 28th of ירח האיתנים; No. 13b on Thursday ע׳ר׳ח חשון 5396=1636.

Span. curs. char.; 4to, paper, ff. 83. [Christ Church 198.]

2457

ספר החשבון לאלחצאר, Mosheh ibn Thabbon's translation of Abu-Bekr's Moḥamed ben ʿAbd-Alla ben Abâs ben חצאר treatise on arithmetic (see Isr. Letterbode iii. p. 8); it is divided into two parts: *a.* Headed אזכור בו כל מעשה המספר השלם, ten chapters; *b.* אזכור בו כל מעשה השברים, 72 chapters. This is followed by—*a* (fol. 18b). שער פריטת השברים קצתם אל קצתם, five chapters; *β* (fol. 19). קבוץ השברים and (fol. 22b) שער ההשלכה; the chapters have no figures. At end (fol. 32b) שלמו המעשים והוא ספר בחשבון לאבו בכר . . . Next come some other chapters on the same subject, at end נשלם הענין.

The translation was finished at Montpellier the 18th of Iyyar 5031=1271. The copy was finished the 12th of v'Adar 5236=1408 after the destruction of the [second] Temple (the copyist adds נחרבה הבית ס״ח שנים אחר ההגשמה)=1476.

Or. Rabb. char.; fol., paper, ff. 34. [CHRIST CHURCH 189.]

2458

ס׳ בחכמות הרפואות (by a later hand), notes on the Canon I. II. 3, 1 to beg. of 3 (printed text), beg. הדפק גדרו? הוא. הדפק תנועה מכלי הרוח . . . להנשים. זכור שי״א שגם לדעת האותות נוכל לעיין בשתן והיציאה, most of the explanations begin with זכור. Fol. 12 beg. §§ headed ספק, beg. ספק א׳ פ״א הרפואה היא חכמה יורע ממנה עניני דרכי גוף האדם מצד שיהיה בריא ויסור מהבריאות לשמור הבריאות בעומדה ולהחזירה בסורה (Canon I. I. 1). בכאן יש לנו נגד זה הגדר ג׳ הקשים מורי׳ שהגדר אינו אמתי, ends with ספק ל״ז אם הוא מחייב למזון האברי׳ ליחות אחרות זולת הלחות הנמצא שמתהוה בכבד (I. I. 4, 1) ר״ל כמו הלחוי׳ השכיות שהם א׳ העומדת בנקבי הורידים השעריים.

Ital. Rabb. char.; 4to, paper, ff. 57. [CHRIST CHURCH 194.]

MSS. WRITTEN IN ROMAN CHARACTERS,

IN CONNECTION WITH HEBREW LITERATURE.

2459

1. Job. Traduit de l'Ebreu a la lettre, avec une version moins severe, expliquée par l'Escriture sainte et par les moeurs coutumes et façons de faire de l'Orient; 2 (fol. 111). Misle ou les Proverbes de Salomon, traduits en deux manieres; 3 (fol. 222). Coheleth ou l'Ecclesiaste, traduit en deux manières; 4 (fol. 276). Sir Hasirim ou le Cantique des Cantiques de Salomon, traduit de l'Ebreu a la rigueur et adouci par une version moins severe.

All four are dedicated to the Queen of England. Signed, P. F. D. A. (see the following number), 1690.

Clear char. (autograph?); fol., paper, ff. 310. [Opp. Add. fol., 27.]

2460

Les Pseaumes selon l'ordre des temps. Traduits de l'Ebreu et expliquez par l'histoire de David. Ou lon void a quelle occasion ces Cantiques ont composez: la maniere dont on les chantoit et comme ils estoient entondus. Le tout fondé sur l'Ecriture S^te eclaircie par les moeurs et les singularitez de ces contrées orientales dont la plus part subsistent encore aujourdhui. Dediez a la Reine de la Grande Bretagne par J. J. D. F. d'Ablancourt, 1692. At end are three minute tables.

Ff. 285. [Opp. Add. fol., 26.]

2461

79 sermons in Italian, delivered in the years 5553 = 1793 (No. 52) to 5585 = 1825; Nos. 3 and 40 are dated Pisa.

Clear hand (the Hebrew text in Span. Rabb. char.); 8vo, paper, ff. 970. [Mich. Add. 10.]

2462

Le rituel des juifs mis en François contenant leurs prières et ceremonies à l'usage des Sinagogues d'Espagne refugiées dans le Leuant auec des explications ou eclairecissements des plus sçavans Rabins traduit de l'hébreu par Jean Gagnier.

Tome premier: Seder Tephilloth ou ordre des prières, des Poesies, des Supplications et des Sections pour touz les jours de l'année pour chaque Mois et chaque Sabbath pour les Fetes et les Solemnitez Reueû et Corrigé auec grand soin Imprimé chez Emmanuel wan-Benesti a Amsterdam L'an (voicy que je vous envoieray le Prophète Elie) du Monde cinc Mille 402 De J. C. 1642. It is divided into two parts, the second beg. with 'le grand Sabbat de la Paque.'

Fol., paper, ff. 183, 270. [Bodl. 462.]

2463

Continuation of above.

Tome second: Seder Selichoth ordre ou formulaire des Pardons pour les Nuits des veilles et le Machasor ou les Prieres en vers-rimez pour le Rosch hasschana ou commancement de l'année et pour le jour hachippurim ou jour des Expiationz selon l'Usage des Espagnoles chez Emmanuel Van-Benisti 5331 = 1571.

8vo, paper, pp. 774 (without the blank leaves at end). [Bodl. 222.]

2464

Hebrew, Syriac, and Aramaic grammar in Latin.

8vo, paper, ff. 104. [Hunt. 457.]

2465

Institutio grammaticae in Chaldaicam linguam et primo de affinitate linguarum Chaldaicae et Hebraicae [an abridgment of Munster's Chaldaica Grammatica (Basileae, 1527)]. The chapters are headed—*a* (fol. 27). 'Termini grammaticales,' in Hebrew, Chaldee, Latin, and Greek; *b* (fol. 29^b). 'Termini filosofici;' *c* (fol. 30). Termini mathematicales; *d* (fol. 32). Dictiones aliae promiscuae et Hebreis familiares; *e* (fol. 47^b). Abbreviaturae Hebraicae communes iuxta alphabeti ordinem digestae. On the last page are some notes by a later hand.

Curs. char.; 4to, paper, ff. 54. [Can. Or. 99.]

2466

Cursus radicum Hebrai linguae ordine alphabetico ad calamum traditus à doctissimo . . . Alberto Schultens dum viveret in Academia Lugd. Bat. harum linguarum

Professori expertissimo etc. etc. etc. sedulo descriptus à Joanne Gulielmo Kals Pastor olim in Surinami ultimo in Insula Stephani. Four volumes, viz. א to ג, ד to ח (wrongly bound), ט to כ, ל to ס.

4to, paper, pp. I = 444, 304, 126; II = 151, 147, 120 (ו and ז), 543; III = 122, 394, 243; IV = 108, 273, 444, 169. [Bodl. 257-260.]

2467

1. R. Mardochaei Nathanis Radicum sive in Thematum Hebraeorum Expositiones Latine à Nicolao Fullero redditae, ac multis in locis emendatae, Notisque varijs locupletatae et illustratae.

2. Fol. 246. Supplementum Notarum ad Concordantias Hebraïcas Latinè redditas à Nicolao Fullero Anglo.

Colophon: Walthamae quae dicitur Epī 25 Julij 1621 *ναὶ, ἔρχομαι ταχύ.* זכרה לי אלוהי לטובה N. F.

At beg., 'Ex legatione Authoris 1623.' On fol. 1[b] is 'The will of Mr. Fuller concerning his books.'

4to, paper, ff. 325. [Bodl. 476.]

2468

Dictionarium Chaldaicum Talmudicum et Rabbinicum auctore Dr. B. D. S. Collectum atque expositum tribus linguis Latina Hispanica et Belgica (Dutch).

Clear char.; 4to, paper, ff. 356. [Opp. Add. 4to, 50.]

2469

Analysis in Latin: *a.* Of some passages of a Hebrew translation of St. John's Gospel; *b* (fol. 4). ספר תהלים, of Psalms i, ii, vi, xxxii, xxxviii, li, cii, cxxx, and cxliii; *c* (fol. 57). Notae grammaticae et lexicograficae in Lamentationes Jeremiae prophetae, dated the 3rd of September 1662; *d* (fol. 101). In Orationem Dominicam; *e* (fol. 109). Precatio Dominica and Symbolum Apostolicum in a Hebrew translation, dated 20th of September 1662. At end is a letter by Rt. R[awlinson], dated 23rd of March 1750.

Curs. char.; 4to, paper, ff. 109. [Bodl. Or. 473 (Ol. Rawl. 38).]

2470

Analysis in Latin of passages in Psalms xlv. 19 to lxx. 4 in the same handwriting as MS. Rawl. C. 522–524.

Curs. char.; 12mo, paper, ff. 88. [Bodl. Or. 225 (Ol. Rawl. 10).]

2471

Prevensiones divinas contra la vana Ydolatria de las gentes por el doctor Ishak Orobio de Castro, cathedratico de Metaphizica y medissina en laz Vnivercidades de Alcala y Sevilla. Medico de Camara del Rey Phelipe Coarto. proffeçor Medico y consejero del Rey d'Francia en la insigne vniversidad de Toloza.

Libro primero, pruevasse que todo quanto se havia de inventar en el Christianismo previno Dios a Israel en los sinco libros de la ley, para que advertido no pudiesse admetir tales errores, 29 chapters. Libro segundo (fol. 97[a]). Prevenciones a Israel en los libros propheticos, 28 chapters.

At beg. are Barrios' sonnets (see Carmoly, Histoire des Medecins Juifs, p. 176) in the author's honour; at end is the table of contents (the chapters relating to Isaiah lii. 13 to liv are printed).

Clear char. (with a peculiar orthography); fol., paper, ff. 264. [Opp. Add. fol., 29.]

2472

The same without the sonnets, in two volumes. The third volume contains Orobio's following treatises: *a.* 'Respuesta aun escrito que presentó vn predicante Francez ael author contra la observancia de la divina Ley de Moseh,' divided into two parts. *β* (fol. 63). 'Epistola Invenctiva contra Prado un philosopho medico, que dudava, ô nó creya la verdad de la divina Escriptura y pretendió encubrir su malicia con la affecta confacion de Dios y ley de naturaleza,' divided into four discourses.

The copy of *a* was finished on the 22nd of February, *β* on the 3rd of April, 1724.

Clear hand; 4to, paper, ff. 189, 296 and 214 (without the blank leaves). [Opp. Add. 4to, 147[a-c].]

2473

The first book of the preceding number. No sonnets.

Nice char.; 8vo, paper, ff. 185. [Opp. Add. 8vo, 7.]

2474

Explicacão paraphrastica sobre o capitulo 53 do profeta Izahias, aque proçede huna descripcão da universal redencão que ōō prometeo a Israel en a devina Ley e profetas cos frutos que produsira assy en opouo Israelitico come en os pios das gentes euinda do Masiah filho de David, porpomse as repostas que dano os docitores Christianos aos lugares do sagrado teixto ese opugnão com averdade clara e imfaticcale da devina palaura.

Feito por hun coriozo da nacão Hebreá em Amsterdam em o mez de Tisry anno 5435.

Epitome of Orobio de Castro's commentary on Ysaiah 53 in Portuguese (see the Fifty-third Chapter of Isaiah, etc., vol. ii. p. xx).

Not a very clear hand; 4to, paper, ff. 153. [Opp. Add. 4to, 148.]

2475

Tratado en que se explica la prophesia de las 70 semanas de Daniel por el Doctor Ishac Orobio de Castro. En Amsterdam. a 6: de febrero anno 1675.

Owner: Este libro ede Jacob guer ב״ה.

Curs. char.; 4to, paper, pp. 82 (pagination beg. 2, ends 83). [Opp. Add. 4to, 51.]

2476

Providencia de Dios con Ysrael y Verdad de la Ley de Mosseh y Nullidad de las demas leyes, theological treatise by Saul Levy Mortera, 71 chapters, preceded by four poems. At beg. is a biographical note on the author, extracted from S. di Oliveyra's שרשת גבלת; at end is the table of contents.

Written by Michael Lopez at Amsterdam, fin. in the year 5463=1703.

Owner: He comprado este libro en el mese de Abril del Año 1821. M. J. Bresselau escrivano publico en Hamburgo (fol. iii).

Nice char.; fol., paper, ff. vii and 244. [MICH. 415 (Ol. 216).]

2477

The same (Providencia . . . Levi), only the third poem of the preceding number.

Written by Jehudah Machaben at Amsterdam, fin. Thammuz 5423=1663.

Nice char.; 4to, paper, ff. iii and 237. [OPP. ADD. 4to, 49.]

2478

The same (Tratado de la verdad de la lei de Moseh i providencia de Dios con su pueblo . . . Levi). No poem; the table is at beginning.

At end is a reference to Menasheh ben Yisrael's divine book in Spanish, printed at Amsterdam A.M. 5405.

Owner: Moses Franco, 1819, London (fol. 344).

Curs. char.; 4to, paper, ff. 348. [OPP. ADD. 4to, 7.]

2479

Tratado hecho por el (Discurso del, according to the title-page) Doctor [Elie; see the Fifty-third Chapter of Isaiah, etc., Oxford, 1877, vol. ii. p. xxi] Montalto sobre el capitulo 53, de Isahias (Ezayas on the title-page), with an appendix at end, beg. 'Hize este tratado apedimiento de un fraile dominico.'

Clear hand; 4to, paper, ff. 40. [OPP. ADD. 4to, 149.]

2480

Risposta al libro (by Dr. Steinschneider תשובת ר״י בריאל) אשר ניתן לדפוס מגלה (מכומר above) פינמונטי וקרא שמו סינגוגא דיסינגאנטה ממרנא ורבנא יהודה בריאל נרו זצוקל יאיר בשנת התסב ליצירה, Y'hudah Briel's controversial treatise, composed in Italian in the year 5462 =1702, against Pinamonti's 'Sinagoga disingannata' (see De Rossi's Catalogue, No. 1202), containing twenty-four chapters (incomplete), or 238 numbers.

Curs. Rom. char.; 8vo, paper, ff. 150. [REGGIO 50.]

2481

Miscellaneous in Spanish.

1. A discourse on Messianic subjects, headed, 'Tripoly de berberia anho 5429, Parasa, y fue como se envejecio Ishack y escurecieronse sus ojos de veer.' The author does not agree with Orobio de Castro's and Isaac Cardozo's opinions on the Messiah.

2. Fol. 12. 'Coppia de otra carta de dito H. H. escrita a seo cunhado Abraham Baruh enriq[uez], tripoly o 29 outubro 1668,' a discourse on the same subject, incomplete.

3. Fol. 23b. 'Tratasse sobre o capitulo 53 do propheta Jesaya em rezao. do fundamento que nele fazem os Xtanos para sua fee,' a Portuguese translation of No. 2479, without the appendix.

4. Fol. 44. 'Coppia da carta que escreueo Ishack meatob demisraim em 2 de nissan 5426 a seu Yrmaõ Dawid Meatob,' letter on family affairs.

5. Fol. 46b. A poem in Spanish, headed, 'Romance al diuin Martir Juda creyente martirizado em valledololid p̃ la inquisision,' beg. 'Entre los fieros dragones de aque tribunal soberbio.'

6. Short letters, addressed—*a* (fol. 50b). To Sr Mordehey Jesurun, Amsterdam, 29 Jan. 1717; *b* (fol. 51). To Sr Ib. Coen da Zenedo, Amst., 30 Sept. 1716; *c* (ibid.) To Sr Eliau benveniste, Amst., 26 Jan. 1717; *d* (fol. 51b to end). Five pieces addressed to Jacob Coen da Zenedo, 1716.

Not a very clear hand; 4to, paper, ff. 54, (ff. 18 to 23b blank leaves.) [OPP. ADD. 4to, 150.]

2482

1. Fol. 4. De linguae sanctae lectione regulae generales Tyronibus manuducendis accomodatae.

2. Fol. 55. Some rules for Latin composition.

At beg. are some notes and a Latin poem addressed to students of Hebrew.

On fly-leaf: 'This MS. is in the handwriting of Richard Brett, of Lincoln College. W. D. Macray, Nov. 22, 1871.'

Goth. char.; 4to, paper, ff. 78. [BODL. OR. 212.]

LATEST ACQUISITIONS.

2483

[Yepheth ben Ali's] Arabic commentary on the Minor Prophets, beg. wanting. Lacunae: Hosea, end of iii and beg. of iv; from vi. 4 beg. to 7 end; from vii. 5 end to end of 6, 9 cnd to 11 end; from viii. 2 beg. to 9; from x. 4 to 13 end; from xii. 5 to 7 end, a part of 14; from xiii. 9 end to beg. of 10; from xiv. 6 beg. to 8.—Joel from iv. 19 to end.—Fol. 189. In another hand. Commentary on Hosea, end of iii to iv. 14, end wanting.

Continuation. Amos, beg. wanting. Lacunae from i. 6 beg. to 8 end; from iii. 2 to beg. of 6, 8 end to 11 end; from iv. 8 end to 9 end; from viii. 5 beg. to 11 beg., 13 end to ix beg.—Fol. 80. Obadiah.—Fol. 99^b. Jonah.—Fol. 127^b. Micah. Lacunae from ii. 8 end to 11 end; a part of v. 14; from vi. 15 end to beg. of 16; from vii. 12 end to 15; a part of vii. 20 to beg. of Nahum (fol. 197) i. 2; from ii. 4 to end of 5, 10 end to 13 beg.; end of iii. 19.

Qaraitic Rabb. char.; 4to, paper, ff. 198, 218.
[Opp. Add. 4to, 168, 169.]

2484

Hagiographa, with Arabic translations.

1. Ruth, beg. כאן עלא עצר שפוט השפטים צאר גוע פי אלארץ אלמקדסיה; chap. iv beg. וצעד בעז אלי מגלס אלחכאם ואדֿא אלולי עובר אלדי דכרה בעז.

2. Psalms (fol. 5^b), Job (fol. 95^b), Proverbs (fol. 133^b), with R. Sa'adyah Gaon's translation.

3. Ecclesiastes (fol. 164), agreeing with No. 2333.

4. Daniel (fol. 176), by R. Sa'adyah Gaon, beg. פי אלסנה אלתאלתה מן מלך . . . ואפא בכתנצר מלך באבל ירושלם פחאצרהא; ii. 2, פאמר באן ידעא באלחכמא ואלמנגמין ואלסחרה ואלכסדאניין; ii. 4, פכלמוה באלנבטייה אטאל אללה בקא אלמלך; xii. 11, ומן וקת זואל אלדאים וירגע אלרגס אלמוחנט מדה אלף סנה מאיתין ותסעין סנה.

5. Canticles (fol. 201^b), Lamentations (fol. 207), and Esther (fol. 214), agreeing with No. 2333.

6. Ezra (fol. 227), Nehemiah (fol. 235^b), and Chronicles (fol. 244), ends with 2 Chron. ix. 9, without translation (by a later hand, with Assyrian punctuation).

A few Masoretical notes and some omissions on the margin.

Colophon at end of Esther: נשלם בעזרת שדי בארבעה בשבא עסרה יומין בירח אייר עסרין וחמשה יומי בעומר שנת אתרפג שנין לששרי, finished 1683 Sel.=1372.

Yemen squ. char.; text with Assyrian punctuation (not in the supplied parts, ff. 7 to 11 and 19); 4to, paper, ff. 271.
[Opp. Add. 4to, 154.]

2485

Job, with an Arabic commentary by Yepheth ben Ali. After the praise to God in Hebrew (biblical verses) follows the preface (defective), beg. אול מא יגב אן נצדר בה הו אן נקול אן אפעאל אלכאלק גֿאל דכרה עלי קסמין. Fol. 3 beg. the commentary (beg. wanting). Lacunae from i. 1 end to iii. 2 (beg. wanting), 4 (end wanting) to 8, 24 end to beg. of iv; ix. 15 end to 24 beg.; (33 leaves are missing according to the number of the quires indicated at the end of the first part); xxxvii. 19 to end. Chapter xxxiii is headed נצף שרח איוב אלתאני.

The copy was made by Abraham Mazliah Levi בגדלי היית, son of Yaqob Mazliah Levi, son of Sa'adyah Levi, son of Abraham Levi, son of Mosheh Levi היית; the first part was finished on Friday, the 20th of V'Adar 5545=1785, corresponding to the month אלחגה 1219 of the Hegirah.

Qaraitic Rabb. char.; 8vo, paper, ff. 277 (many leaves are slightly injured).
[Opp. Add. 4to, 165.]

2486

Daniel, with R. Sa'adyah Gaon's Arabic translation and commentary, very fragmentary and much injured. It beg. with ii. 29, and ends with the beginning of xii, but none of the chapters are complete. It is doubtful whether ff. 1 to 6 (different handwriting) are fragments of this commentary, and ff. 7 and 8 contain no clue for putting them in the right place.

The translation agrees with No. 2484, 4, and in the commentary (fol. 13) the author quotes his כתאב אלאמאנאת, and on fol. 85^b his commentary on Esther.

Syr. squ. char.; 4to, paper, ff. 175. [Opp. Add. fol., 64.]

2487

נגאה אלג̇ארקין on Genesis, by Sa'id ibn Daûd el-Adni (No. 285), beg. after a short preface, . . . תבארך וקולה אשר ברא אלהים לעשות ולם יקול אשר ברא ועשה ליעלמך אנה געל פיה קוי פאעלה עלי אלאסתמראר.

Syr. Rabb. char.; 8vo, paper, ff. 81. [Opp. Add. 4to, 164.]

2488

Abraham ben Solomon's commentary (or rather collectanea) on the Prophets, partly in Arabic, partly in Hebrew.

A. Joshua v. 11 (beg. wanting), with an additional chapter at the end (fol. 13), headed והד̇ה מעאני מלחקה ליהושוע מגמועה מן מואצ̇ע כת̇ירה; Judges (fol. 18b), at end (fol. 56) additions, headed מלחק; Samuel (fol. 58b), ends with 2 Sam. iv. 4, end wanting.

B. 1 Kings xvii. 17 end to 2 Kings xv. 5 (lacuna on fol. 78) to xxi. 18, followed by an additional chapter (fol. 48b), headed מלחק אלי יחזקיה (incomplete).

C. Jeremiah; Ezekiel (fol. 32), with the same heading (lacuna, pointed out by the copyist, from xvii. 9 to xx. 39); Isaiah (fol. 92, lacuna from viii. 12 ואת מוראו to 20 שחר; from xiv. 19 to 28 end with the following marginal note: כאן חסר עד נשים שאננות קמנה וכו׳ ומה שפירשנו מן כי משרש עד חרדו שאננות אינו מן הנוסחא; from li. 23 to lix. 11). All three are headed לרבנו שלמה צרפתי . . ., but there are considerable additions to Rashi's commentary; at end of Ezekiel is an additional chapter, headed וזה מפירוש אחר לא מפירוש רבינו שלמה ז׳צ׳ל.—Minor Prophets (fol. 159), headed מקובין מהרבה פירושים. For further particulars, and more especially for the quotations and colophons (to be added Jacob ben Eleazar), see Dr. Steinschneider's articles in ham-Mazkir, Nos. 114 (1879) to 117. Many marg. notes, especially in vol. i.

Colophon (at end of C): ספרא קלא ומסכינא אביגד בן דוד בן . . בן סעדיה ר״ת הידוע במרגז אללה . . . ונבצע בחדש טבת של שנת אתתמג לשטרות במדינת צנעא ושלמא . . .

Owners: אנצתדרא הד̇א אלשרח אלד̇י הו שרח נביאים סלימאן ן׳ יחיא אלחמא . . סעיד ן׳ דאיד אלגמל בקרש ורבע חגר וכאן דאלך פי ואחד ועש[רין] מן חדש אדר שני שנו לשטרות במתא צדאב דעל בירין ד . . . דילה מותבה והכל שריר וקים סעדיה בן יחיא של . . . שלם באמ זכריא יצו (at end of c); הד̇א אלכתאב אלד̇י הו דרש מלכים אשורי נצם רבי שמעון בן יוחאי ואלערבי רבינו סעדיא גאון עליו השלום וצרפתי ז׳צ׳ל והדא אלכתאב לסאלם (erased) יזכה להגות . . . (b fol. 62).

Yemen Rabb. char.; small fol., paper, ff. 182, 49, and 341. [Opp. Add. fol., 63a, b, c.]

2489

Epitome of R. Thanḥum's commentaries.

1. On the first prophets: *a.* Joshua ii. 2 to vii. 15. *b* (fol. 2). Judges i. 14 to iii. 24, iv. 27 to end. *c* (fol. 10b). Samuel. *d* (fol. 48b). Kings.

2. Fol. 73b. On Isaiah (?) i to xxvii. 2 (incomplete); xxviii to xxxv. 8 (incomplete); xxxviii. 19 to liii. 7. Most of the passages agree *verbatim* with Abu-l-Walid's interpretations as found in his Kitâb al-Ussûl.

Syr. Rabb. char.; 8vo, paper, ff. 118. [Opp. Add. 4to, 170.]

2490

1. Moses Qamḥi's comm. on Ezra and Nehemiah, attributed in the MS. to Abraham ibn Ezra.

2. Fol. 5b. Abraham ibn Ezra's (?) comm. on Proverbs (see Driver's edition, Oxford, 1880).

3. Fol. 18b. Comm. on Psalm xciii, beg. הוא שם עצם והוא שם תאר שכל זה מובן משם יהוה.

Marg. notes for Nos. 1 and 2 by Signor Moisé Soave, 1878, the former owner of the MS.

Ital. Rabb. char.; 4to, paper, ff. 17. [Opp. Add. 8vo, 48.]

2491

Midrash Thanḥumâ, fragmentary and injured. It begins with end of וירא to beg. of נשא (with some lacunae). Fol. 108 contains end of מסעי and beg. of אלה הרברים. Fol. 109 (same handwriting) contains a fragment not to be found in the editions. The MS. agrees (besides variation) on the whole with the edition up to פקודי. This section is entirely different, and great discrepancies are also to be found in many chapters of Leviticus.

Yemen Rabb. char.; fol., paper, ff. 109. [Opp. Add. fol., 66.]

2492

מדרש החפץ, Agadic commentary on the Pentateuch and the Haftaroth, by Z'kharyah ben Sh'lomoh (Yaḥya ibn Suleimân), fuller than the Berlin MS. (see for the description of the work, Steinschneider's Catal. p. 71 sq.), from which the many missing leaves in the present MS. have been supplied. At end (ff. 336 to 344) are fragments of some leaves belonging to the same MS., but in a very injured condition.

Yemen squ. char.; 4to, paper, ff. 344, (ff. 1 to 21, 32, 141 to 144, 148, 259, and 321 to 335 are supplied.) [Opp. Add. 4to, 155.]

2493

מדרש (according to the Hebrew poem at end), or אלוגיז אלמג̇ני (according to the colophon), Agadic explanations on the Pentateuch (mostly of a philosophical character following Maimonides), by Daûd אללואני; begun on Friday, the 23rd of Marḥeshwân, 1484, finished on Friday, the 8th of Kislew 253 (רחמה)= 1493, at מאתא חמדה. The beginning, and probably the greater part, of the preface is wanting. Towards the end of the preface the author says: וכאן אלאבתדא פי הד̇א אלתאליף יום אלג̇מעה יום כ״ג בחדש מרחשון שנת ישרו בערבה מסלה לאלהינו״ ותרגח ליבאן אן אד̇כר מעצ̇ם אלמדרשות אלמתקדמה ואלמתאכ̇רה אלתי ראינאהא

וקרינא פי בעצהא פאמי׳ אלמתקדׄמה פהי אלמשהורה לאלחכמים מתׄל בראשית רבא ואלמכילות וספרא וספרי ומדרש ילמדינו רבׄי ורבי תנחומא״ ומן אלמתאכׄרין מתׄל אלצרפתי ולקח טוב וגׄיר דׄאלך לבן קמחי ספרדי ומדרשות מן אהל זמאננא מתׄל אלסקילי אלדׄי גא מן אלשאם אלי עדן והו מדרש מגמוע מן כתב כתׄירה מדׄכורה פיה ומדרש אלמעלם דאוד אלעדני ז״ל ודרש אבן ישעיה וסראג אלעקול למנצור אלדׄמארי ומדרש הביאור לסעיד אבן דאוד אלדׄמארי ומדרש החפץ לאלחכים יחיא אבן סלימאן אלדׄמארי ומדרשות תאוילאת פי אלימן מוׄלפאת קבל הולאי מתׄל כתאב אללב וכתאב אלחקאיק וגׄיר הולאי משהוראת פי אלימן. Each Sidrâ is preceded by a poem of two lines. Genesis beg. קאל בראשית ברא אלבי במענא פי פיכון תרגמה הדא אלפסוק אלחקיקיה הכדׄא פי בדאה כׄלק אללה אלעלו ואלספל; Numbers beg. למשפחתם לבית אבתם משפחת אב קרויה משפחה משפחת אם אינה קרויה משפחה והכדׄי קאל רבׄ לויים וישראלים וחללים מותרין לבוא זה בזה; Deuteronomy ends ואחר כל אלו החכמים והנביאים זרחה שמשו שלמשה בירב מימון ז״ל ועמד וחיבר מהכל פירוש תורה שבכתב והילקו לארבעה עשר ספר והוא החיבור, followed by the Hebrew (in rhymed prose) and Arabic colophons.

The author quotes (fol. 77^{b}): ואנשי קדש תהׄ לי איסי בן יהודה אומר כשהקבׄ״ה מחדש מצוה ליׄש הוא מוסיף להן קדושה דׄאלך בחסב אמתתׄאל תלך אלמצוה עלי מא בייׄנא וקד ביינא פי שרח ספר המצׄ. On fol. 95^{b} (Lev. ii. 1): פי שרח הלׄ שחיׄ אןׄ אין מא וקע אלאכׄתלאף (marg. אלכׄלאף) בין אלחיבור ושרח אלמשנה כׄאצה אן אלקטוע עלי אלחיבור ודׄאלך פי מואצׄע כתׄירה. On fol. 144 (sect. בהר סיני): פבחסב אלמסורת שביד הגאונים תכון הדה אלסנה אלתי הי סנת אתשצׄז לשטרות שנה שלישית מן השבוע.

On the margin are lexicographical and Agadic notes (extracts from the Midrashim and later commentaries) in Hebrew and Arabic (by two hands).

Fol. 243 contains R. Sa'adyah's Arabic translation of Gen. xli. 18 to 50. The last leaf contains a fragment of Rashi's comm. on Lev. i. 1, 2 (by two late hands).

Copied (נקלה מן כתאב אוׄל) ספרא קלא ומסכינא by Efraim hal-Levi ben David ben 'Oded ben Yesh'a ben David ben Yesh'a ben Sh'lomoh ben Sa'adyah ben Mas'ud ben 'Amram ben Z'kharyah ben Sa'id ben Peraḥ ben Sa'id, at מאתא חמדה; finished on Monday, the 23rd of [ ], 1589 or 1597 (באהבתו ובחמלתו).

Owners' names (fol. 242^{b}) obliterated.

Yemen Rabb. char.; fol., paper, ff. 244. [Opp. Add. fol., 59.]

2494

1. תפסיר אלעשר דברות, Arabic commentary on the ten commandments, different from that attributed to R. Sa'adyah Gaon (ed. Eisenstadt). After a short introduction, I. beg. כאנת אלכלמה תכׄרגׄ מן ענד רב אלארבאב ומגרי אלסחאב; x. beg. יא בני אסראיל לא תתמנא בית רפיקך ולא זוגׄת צדיקך.

2. Fol. 12. האדה שרח אלכסדראני אלדׄי פי עזרא, Arabic commentary on Ezra i to viii. 4. It beg. ובמלכות . . . ופי מלך אחשורש . . . אעלם אן מלך פרס ומדי סתה אולהם דריוש המדי.

3. Fol. 28. Yephet ben Ali's (עֶלִי) Arabic commentary on Daniel, beg. בשנת . . . פי סנת . . . נסב הדא אלי דניאל עׄאלםׄ דון גירה מן חית כאן פיה דכר אכבארה ונבותה. והדא אלכתאב יגׄמע אחד עשר פצׄלא.

Owners: No. 2 (at end), Abraham ben Mosheh Levi; No. 3 (at beg.), Abraham Kohen ben Mardokhai ben Ḥayyim. On fly-leaf, [י]פרוש כנפיו כנשר [ ] חל מקהל קדש קרקייר [ ] חב לוי החכם הקדוש יושב [ ] הקדש תוׄבׄב.

Qaraitic Rabb. char. (No. 2 and ff. 150 to 166 and 233 to end by a later hand); 8vo, paper, ff. 234. [Opp. Add. 4to, 166.]

2495

פרקי דרבי אליעזר, fragments containing chap. vi from משרת (ed. Venice 1608, fol. 7^{b}, l. 15) to vii. הקטן (fol. 8^{b}, l. 28); vii. אלא (fol. 8^{d}, l. 10) to beg. of VIII; x. חותמו (fol. 11^{a}, l. 9) to xv. ואם לאו (fol. 14^{a}, l. 25); xvii. יאשיהו (fol. 15^{d}, l. 32); xviii; xix to לתחום (fol. 16^{c}, l. 34); xx. כתנת (fol. 17^{d}, l. 30) to xxv. ומכלכלת (fol. 21^{a}, l. 14); xxvi. פסח (fol. 22^{b}, l. 9) to xxvii. להפילו (fol. 22^{c}, l. 25); beg. of xxviii to העיט (fol. 23^{b}, l. 22); xxix. ביום הכפורים (fol. 23^{d}, l. 3) to מילה (fol. 24^{b}, l. 24), and from אליהו (fol. 24^{d}, l. 15) to xxx. ולראות (fol. 25^{a}, l. 31); xxxi. של אברהם (fol. 26^{d}, l. 7) to xxxii. ונעתר (fol. 27^{b}, l. 21); xxxiii. השב (fol. 28^{a}, l. 6) to מתפלל (fol. 28^{b}, l. 13); xxxiv. ביום (fol. 29^{d}, l. 13) to xxxvi. און (fol. 31^{d}, l. 32); xxxvi. העורים (fol. 32^{b}, l. 12) to xxxvii. ולא עשר (fol. 33^{a}, l. 14); end of xxxviii to xxxix. מילה (fol. 35^{d}, l. 33); xl. נשלל (fol. 36^{b}, l. 14) to xliii. פרעה (fol. 39^{d}, l. 22); xliv. בעמלק (fol. 40^{b}, l. 15) to והכית (fol. 40^{c}, l. 34); xlv. שחת (fol. 41^{b}, l. 33) to xlvii. ה׳ק׳ב׳ה (fol. 43^{b}, l. 13); xlviii. צמחתי (fol. 44^{d}, l. 14) to l. ימים (fol. 47^{b}, l. 2).

Yemen squ. char.; 8vo, paper, ff. 67, (injured.) [Opp. Add. 4to, 167.]

2496

1. Yizḥaq ben Sh'lomoh's (הסופר) commentary on Abhoth (No. 383, 1), with the poem at end, but without the postscript which contains the date of the composition.

2. Fol. 113^{b}. פירוש פרק חלק, Maimonides' comm. on חלק in Hebrew, translation of al-Ḥarizi (No. 2283, 3).

3. Fol. 124. אגרת ששלה הר׳מ׳ב׳ם ז״ל על תחיית המתים, Maimonides' letter on the Resurrection, translation of Sh'muel ibn Thabbon, preceded (*a*) by the poem, beg. מאתך השר, followed by a short introduction to the translation of this letter, beg. זאת המגלה, dedicated to R. Meir ben han-Nasî R. Shesheth, and concluded with a poem of three lines, beg. מגלת חן, where the name al-Ḥarizi appears as the translator. (*b*) Another introduction by R. Yoseph ben Yoel, who seems to have

re-translated, in Arabic, Maimonides' letter from Thabbon's Hebrew translation (see Letterbode, vii. p. 99).

4. Fol. 135. פירוש שלש עשרה מדות שהתורה נדרשת בהם, Naḥum's (הקטן) Hebrew translation of R. Sa'adyah Gaon's Arabic commentary on R. Yishmael's thirteen rules of interpretation. It beg. המדה הראשונה מקל וחומר. כיצד הוא קל וחומר. יש מהם שיתפרש ממנו ענין מצוה. ומהם ענין דבר בלי מצוה, ends והמספר אשר אלף אלפים ומאה אלף הוא כשתחלק המספר תמצא אותו כך והפסוק השלישי יוכיח ונגמר.

5. Fol. 140. פירוש אחר משלש עשרה מדות על דרך קצרה, another comm. on the same subject, beg. המדה . . . אין אדם יכול להכחישה שהרי הכתוב אומ׳ כי תראה חמור שונאך.

6. Fol. 142. פירוש אחר משלש עשרה מדות קצר, another comm. on it, beg. המדה . . . שמצינו שהתורה דנה קל וחומר כמו שכתו׳ בתורה ואביה ירוק ירק; incomplete, ends with VI incomplete.

Span. Rabb. char.; 4to, paper and vellum, ff. 142.
[Opp. Add. 4to, 163.]

2497

Arabic commentaries, or rather notes, on Maimonides' Mishneh Thorah.

A. I; II (fol. 12 is out of place); I. 1–12 (incomplete), III. 1 (beg. wanting) to end, IV; III. I. 13 (beg. wanting) to 16 (incomplete); IV. I. 4 (beg. wanting) to 10 (incomplete), 18 (beg. wanting) to end, II, III, IV, V; V. I. 1 to 16 (only beginning), 22 (end), II. 10 (no lacuna) to end. On fol. 78[b] notes, headed שרח אכר תשחיד מן מא מצא, followed by notes on III, VI to XIV. The commentary beg. דעות הרבה קד עלמת אן אכלאק אלנפס תאבע למזאג אלבדן פלמא כאן אלנאטק יקע עלי עמלי ונצרי כמא קד ביינא. On fol. 9 the author quotes פתעלם אן עלת דלך ען מא נקל אלייא ר׳ דוד ז׳צ׳ל. On fol. 82[b], ומעני אכר דכרה ר׳ יהושע ז״ל פי אלמסאל. On fol. 39[b] is a liturgical piece, beg. מפאתי היכל, headed ליהודה הלוי ז״ל (with Assyrian punctuation). At end (fol. 92) are several small poems: *a*. Headed מן מקאמאת טוביה ז׳צ׳ל (see Steinschneider, ham-Mazkir, No. 114, p. 131); *b*. ולה איצא.

B. Fol. 92[b]. Another commentary by the same author? on I. I. II, followed by other notes (fol. 134[b]), headed וזה פירוש אחר עלי אלחבור; II with other notes at the end (fol. 162), headed והדא מספר אהבה. VII. The comm. beg. כל המצות . . . תשובה תעלם אן אלעלם אנקסם קסמין תצורי ותצדיקי אמי תצורי הו תצוור דואת אלמעאני. For the question addressed to Maimonides by his pupil Joseph ben Y'hudah, and the answer to it (fol. 128[b]), see Steinschneider, ham-Mazkir, No. 114, p. 131.

C. Fol. 172. Notes on Maimonides' commentary on Abhoth, beg. קו׳ אלשראיע אלסמעייה הי מתל שלוח הקן וגדהא אלתי לא תעלל כל גזירת הכת׳. This is followed (fol. 175) by some notes on Mishneh Thorah.

D. Fol. 176. Poems and liturgical pieces: 1. שפל רוח, headed סימן שלמה; 2. הגביר נכפלו (4 ll.), headed ולה ענק; 3. Beg. בין מים ויין ריב אין כמוהו; 4. Beg. ויונה חשבי . . . אל נא בחובי (5 ll.); 5. בעדי עדיה שביסים (אברם); 6. דורשי תורה, headed ליהודה הלוי ז׳צ׳ל; 7. אביר דודו, headed ולה פי חתן; 8. ארץ מה לך, headed לאברהם בן עזרא; 9. יקר יום השבת תגדיל, headed אחרת לענין שבת; 10. איחרה עת מועד (4 strophes); 11. יפו הם קווצות (יהודה); 12 (partly obliterated). מי ראית רקתך תתרפא כבידי.

E. Fol. 180. פירוש אלהלל, comm. on the prayer Hallel, beg. הללו עבדי יוי יעני ישראל כמי קאל כי לי בני ישראל עבדים, end wanting.

F. Fol. 181 (by a later hand). Notes on Mishneh Thorah I. 1. 1–4, beg. of preface wanting. Chap. 1 beg. כיף קו׳ יסוד היסודות . . . מענאה אסאס אלאסאסאת ודעא כל חכמה הו אן נעתקד אן תם אלאה ללעאלם לחתי תצח כמל שרח ארבע פרקים בעזרת הבו׳ שראיענא, at end. Next come (fol. 189) divers notes, one beg. (fol. 189[b]) מן אל דיואן אלכביר אלחאוי אלפצל אלמופי ל׳ אלקול פי תעדיד אלקום הנשבעין והנוטלין. At end a liturgical piece, beg. חלו פני אל פורשי כפים (with Assyrian punctuation).

Owner (fol. 80): האדי אלכתאב ליוסף ן׳ שכר.

Yemen Rabb. char.; 8vo, paper, ff. 190.
[Opp. Add. 8vo, 46.]

2498

[סידור], prayer-book according to the Spanish rite of Yemen: *a*. The common prayers (beg. wanting, beg. with ברוך . . . המפיל). After ישתבח follows אגדלך אלהי, headed רשות לקדיש להרא׳ב׳ע ז׳צ׳ל; ודוי before אלהי נצור; לכה דודי is headed . . . ה פיוט . . . יסדו ובנאו החכם שלמה בן אלקאביץ הלוי בעיר צפת . . . לחן שובי נפשי למנוחיכי סימ׳ לשלמה הלוי; after במה מדליקין follows מלכתא שבתא, headed by the author's name (לומזאנט); at end of the Friday evening prayers is to be found אזמר בשבחין, headed by the author's name; Sabbath morning prayers, beg. with בר יוחאי נמשחת. Before נשמת two רשות are to be found: *a*. צמאה נפשי, headed by the author's name; *β*. תודות אל וניחוחי. Before קדיש comes אגדלך, headed שיר, with the author's name. פיוטים על משכבי . . . *β*. פרשז עלי מזיו: קודם הוצאת התורה יושב (acr. יעקב), *γ*. מהולל . . . אפתח (acr. מתתיה חזק); קדושא רבא has אסדר לסעודת, headed by the author's name. Abhoth, with a comm. (beg. משה קבל . . . אינם שבימי משה אלא אותם שכת׳ בהם אשר האריכו ימים אחרי יהושע; chap. vi is headed פרק קנין תורה), followed by passages from Abhoth of R. Nathan. מוצאי שבת has the following hymns: *a*. איש אשר קנא; *β*. במוצאי יום

מנוחה; γ. חדש ששוני; δ. שיר אענה (אברם); ε. אלי אלי לנד ולבשמים; ζ. משביח שאון ימים; η. (אברהם) אליהו המבדיל; θ. (מאברהם) מתי יבשר; ι. יום שבתון; κ. (לסעדיה). ר״ח has שער הרחמים (יהודה) and שירו לאל נבוני (יעקב).

פסח: the הגדה, ending with יהללוך; מוסף has א׳ו׳א בטללי אורה (פזמן) לך לשלום, מבטח כל היצור; after ויהי בשלח follows the hymn beg. אשר גלה חכמה ליעקב (א״ב). שבועות has the hymn beg. אשר נגלה למשה (א״ב) בסיני, and אזהרות, שמור, אני הוצאתיך, and בצל שדי, and אנכי תן. תפלת התעניות only indicated. תשעה באב: Common prayers; Lamentations, with an Arabic translation (identical with No. 2484); after the Psalm follow the קינות, headed מן דיואן ר׳ יהודה הלוי ור׳ אברהם בן עזרא . . .: 1. אש תוקד; 2. על נהרות בבל; 3. יום חובי; 4. יונה מה לך; 5. יום אכפי; 6. איכה צאן; 7. בת ציון שמעתי; 8. אהה ידועת, all headed ולה איצא; 9. אהה ידד (אברהם), headed לר׳ אברהם בן עזרא ז״ל; 10. אז בבית שבינו, headed עלי עשרה הרוגי מלכות; next follow נחמות and קינה להוצאת ספר תורה; קומי, ספרי והילילי, על היכלי and וספדי במקום אשרי העם.

בן סדר סליחות ללילי אשמודת: 1. ישן אל תידדם; 2. יי אלהי הצבאות; 3. יעירוני רעיוני; 4. אדם מה לך נרדם, followed by Psalms and לך יי הצדקה; 5. קמתי ותדד, headed סימ׳ יהודה; 6. שבט יהודה ברוחק, followed by אל מלך יושב; 7. בעת רצון תחנתי, headed סימ׳ בֿכֿמֿשֿ (בכ משה), and followed by רחמנא; 8. אנא כעב זדוני (פזמון) א׳ו׳א אל תעש, followed by תמהנו, אנשי אמונה, ויעבר to דעני; 9. אם אפס; 10. למתודה חטאתיו.—תחינות for six days: 1. יי דלו עיני; 2. יי יחיד לבות; 3. יי שועת עמך (both יהודה); 4. (אני דויד קטן) יי אם גדל; 5. יי שעה נודד; 6. יי מושיב יחידים, followed by אם אשמינו, מרן, and בינו.

פזמון: 1. מבית מלוני; 2. אם תאהב.

ראש השנה. After the common prayers follow פזמון לתקיעת שופר: 1. עת רצון; 2. בקול שופר.

יום כפורים: בישיבה and כל נדרי.

סוכות: תקון הגשם has מכסה שמים, שפעת רביבים, ישבעון ידידיך, and א׳ו׳א בגשמי אורה.—הושענא: לשוני כוננת, 1. אנא אל אחד ושמו, ענה אתויים, למענך אדיר, and תתפרקין; 2. אנא א״א ומבייש, ענה תואבי, למען אב עקד; 3. מארוד, ענה אומני, למען אב ידעך; 4. אנא א״א הנקדש, ענה אוחזי למען; 5. אנא המיחד, ענה איומה, למענך תקיף; 6. אנא השם, ענה איומה, למען אברהם; 7. אנא הבורא, ענה אומים, אב נם אנא, חיש, אל נעריץ, למענך אום: לשבת. אנא המקרים, followed by כהושעת.—שמיני עצרת has אשר בגלל יוצאי, חדו חדו, שמחו אהובים, אנא משה רחימא, שמחו בשמחת תורה, בשם אדיר תצאון, אתי מלבנון כלה, אשמחה בדודי, רבנן (all three א״ב). Next comes יקום פרקנא, headed ברכה לרבים.

חנוכה has the Aramaic text of the מגלת אנטיוכס, with the Arabic translation of No. 2333, 5, מי כמוך, by Judah hal-Levi, and the book of Esther, with the Arabic translation of No. 2333, 4. Next comes תפלת המת, with eight הספדות.

סדר סליחות: 1. בשם אל׳ אברהם אפתחה; 2. שלומי איתיו; 3. יעלו לאלף; 4. בליל זה בראש השנה; 5. עליון א״ב) אבאר קצת (א to י); 6. ירושלים האנחי; 7. אמונים and full acr.); 8. ידי דלים; 9. ישראל בחירי; 10. יונה מה לאט האל; 11. יה אנא; 12. יעירוני; 13. ישן אל; 14. תהגי (ללוי חזק); 15. יחו לשון; 16. ילוד יעקב; 17. יה למתי; 18. אלהים שחדתיך; 19. יצורים וצפון; 20. יודעי הפיצוני; 21. יקירים אדירים; 22. יונה נשאתה; 23. יונות הושתו; 24. יצדי ראשית; 25. יום להטיב; 26. יוני גיאיות; 27. יונה לכם . . . יקרע סגור; 28. שובי . . . יקרה מיקד; 29. יונה פותה; 30. יצו האל; 31. יה מלאך; 32. (א״ב) אליך אליכה; 33. ישעך יזכירו; 34. יסף יגון; 35. ירדו שמי; 36. ישראל עבדיך; 37. מקוד עיני; 38. שכחי יגונך; 39. . . . רעה מחשבות; 40. עת שערי (Maimonides); 41. סמר גבי (סלימאן); 42. שכולה אכולה; 43. שדודים נדודים; 44. שולמית בלי; 45. שתיל עמיאל; 46. אדיר . . . ממעמקים; (אני דויד כר אלעזר בקודה) נוטה; 47. לך עיני צופיות (לוי חזק); 48. ימי חרפי; 49. יודעי יגוני; 50. מה יתרון (מקבי) לאדם; 51. יבושר עם; 52. אבל אשמים אנחנו; 53. יה שמך; 54. אדוני . . . זכור ברית אזרח; 55. יה איום . . .; 56. זכור איתן . . . זכור ברית נפקד; 57. בחירי אל; יגל . . . אלהים דבר (מתודה) משתחוים להדרת קדש; 58. אם (א״ב) בקדשו; 59. (אברהם) אלהי קדם מעונה; 60. אם (אברם) איבי יאמרו; 61. שחר קמתי; 62. שופט כל; 63. אם עונות שחורה ונאוה; 64. יונה . . . מדלג ומקבץ; 65. לנעילה ידידך מאמש; 66. כמפעלי צור גואלי; 67. יענו בנו את גומל; 68. עם יי השלחה; 69. בנשף . . . מדרך לא; 70. (דויד) דלתיך הלילה; 71. (אהרן חבר) מערבות ביום; 72. אל לדפוק . . . (לוי) זה; 73. בעשור לחדש; 74=45; 75. אל מתי . . . נורא; 76. (דניאל) דרכי שבעה רועים, followed by the סדור הרחמים as above. Nos. 3, 6 to 13, 15 to 31, 33 to 36, 48, 49, 51 to 53, and 67 have the acr. of יהודה (51 with לוי, 52 with אני . . . לוי); 37, 39, 64, 69, and 75 (with חזק) have the acr. of משה; 38, 42, 43, 44 (with חזק), 61, 62, and 63 have the acr. of שלמה.

Next come—*a*. Abraham ibn Ezra's סדר עבודה: אזכירה, אמוני לבב; *b*. Various ברכות. After ברכות המילה follows ויש נוהגים לומ׳ אחר ברכה זו תקון זה הנוסח מה שבנה החכם השלם משה בן יפת, beg. (אב) אהובים וידידים, and מכלי בקלא רמא, with the acrostic. Next come §§ on various ceremonies, beg. with פדיון הבן (calendar of the year 5439=1678), ends with צדארה תעזייה.

Fol. 258. *a*. תוכחות ובקשות: 1. ברכי נפשי; 2. אל יהי רצון . . . שתרחם עלי; 3. צמאה נפשי; 4. מסתתר. *β*. שירות ותשבחות: 1. (יהודה) יקר יום השבת; 2. שלום תשבי; 3. (יהודה) סוערה . . . יעלו שחרים; 4. לבוא שבת (אברם) . . . אל נא בחובי, both for הבדלה; 5. יום בקול (יהודה) המולה, for עצרת; 6. (אברהם) אל חי יפרוש, for סוכה; 7. (אברהם) אזכיר גבורת אל אמת, for שמיני עצרת; 8. (אברהם) אשיר לאלי, for חנוכה; 9. שמח דודי, for פורים; 10. (יהודה לוי) ליהודים יאתה ממשלה; 11. בן פורת יפה; 12. חתני מה מאד; 13. הראיתם ברק בא; 14. יונת רחוקים (יהודה); 15. נטה אל בית ידידיך; 16. בתולות על שירתן;

17. פני אדום וצח לבבי; 18. (ישועה) יום אזכרה עפרי. Next come short pieces and הלילות.—Fol. 264, by a later hand: Gabirol's כתר מלכות; some astronomical §§, partly in Arabic, partly in Hebrew; ברכות המילה, with a piece in rhymed prose, beg. (א״ב) אלופים שנאנים; אביי הוה פרשת העקידה; morning prayers, beg. with ארוממך יי כי דליתני to מסדר; Canticles, with the Mishnah of Shabbath; סליחות שאומרין בר״ה: *a*. רומה אלהים, *b*. יום נעקד יצחק; Mishnah, beg. אומרין עשר קדושות בלל הלילות לענין מילה וזו היא עשר קדושות גדול.

The דינים which precede the various sections are nearly all in Arabic, so also the commentary on the הגדה. There is a Hebrew comm. (mostly Kabbalistical) on a part of the prayers; the author quotes וכתוב בספר סגולות שהובא מפירוש ר׳ יהודה חיים וגם בספר הזכרון אמר כי תלמיד חכם אסור לו לעמוד במקום הטנופת (both fol. 2), ר׳ מאיר פורינץ (פרינץ) נעתק מס׳ תולעת יעקב (fol. 5), (and וזה הפירוש ממשה בן יהודה המכירי ז״ל שקראו סדר היום (fol. 121[b]), ר׳ יוחנן מזרחי (fol. 153[b]), and ר׳ יוסף דון יחיא. On the marg. of ff. 31 and 32 are notes headed אמר הצעיר שלום ן׳ א״א יודא מנצורה.

Colophon (fol. 263[b]): שלים בסיועתא דשמייא בחמשה בשבא דהוא ארבעת עסר יומין בירח אלול שנת אתתקט שנין לשטרי במאתא בית אלצלבי מן ואדי עאשר דעל בירא דמייא רבאח מותבה יתבני בית זה . . . ספרא חלשא ומסכינא הקל והצעיר מעודד בן שלום אלגרסי (not distinct) השם ב״ה ובי״ש ימחול . . . ונכתב על שם החבר הטוב הדומה לעץ רטוב גם יי יתן לו הטוב סלימאן בן סעיד אלמצמוני; the copy was finished in the year 1598.

Owner: Abraham ben Mosheh אלידאעי (fol. 263[b]).

Yemen Rabb. char.; text (except the Lamentations and Esther, which have the usual vowel points) with Assyrian vowel points (also a part of Abhoth); fol., paper, ff. 294, (ff. 1, 2 injured.) [Opp. Add. fol., 58.]

2499

Fragment of a Siddur (Spanish rite?).

I. beg. with ברכו of ראש השנה I. B, with the hymn, 1. אני משה ק[ט]ן) אתה מושל בגאות הים 2. ;דמרומי ערץ 1. עת שערי רצון 4. ;היכל יי ומקדש הדומו 3. ;(בר יעקב (עבאש יהודה שמואל), headed לעקידה לר׳ יהודה הלוי ז״ל; 5. המלך יי רום ותחת קונה 6. ;יי בקול שופר, both headed פזמון לתקיעת שופר.—II. B, with the hymn, 7. יי יום לך ארוך תחנה, headed לר׳ יהודה הלוי מיוסד על סדר שם הויה; 8. יה שמך ארוממך, headed לר׳ יהודה הלוי; 9. קול יעקב יקרא, headed פיוט לס״ת.

II. יום הכפורים. A. After כל נדרים, 1. מי אל כמוך אדיר אליה בר שמעיה) לב ונפש נשפוך כמים 2. ;(י to א) המלוכה הנשמה . . . אשרו דרככם 4. ;אנא יי רחמיך יראו 3. ;(חזק (אברהם חזק), headed פזמון לר׳ אברהם ן׳ עזרא; 5. שמר עלי בעדים (Gabirol); 6. מהודה) משתחוים להדרת קדש 7. ;אנא כפר לעמך ישראל אריד בשיחי 8. ;(דוד חזק) . . . דברים לקחתי (אני יוסף בנסולי); 9. ירצה עם אביון, followed by the comm. סליחות, with אדיר ונאור (only for A).—B. 10. שמע קולי; 11. לך אלי תשוקתי; 12. יי נגדך כל תאותי, headed לר׳ יהודה הלוי; 13. שחר קמתי, headed רשות . . . לר׳ שלמה הקטן; 14. שנאנים שנאנים; 15. (א״ב) אז ביום כפור; 16. (א״ב) קדוש אדיר בעליתו; 17. אלהי קדושי בוחרי; 18. ר״ש״ע בראותי בחרותי, headed לרבינו שם טוב בן ארדוטיל ז״ל; 19. אקוד אשתחוה, headed סדר קרובץ; 20. שושן עמק אל תזכור; 21. מה אנוש מה; 22. צפה בבת; 23. אשא דעי; 24. לנו; 25. אשר אימתך; 26. אל שת מעונו; 27. מעשה אלהינו; 28. אמרו לאלהים; 29. אל אלהינו בשמים ובארץ; 30. ארך אפים ברוגז; 31. לאוהב צדקות; 32. אנחנו החומר; 33. המכירים את המון רחמיך; 34. בקצף אם אשמינו סקרת; 35. (דויד) למענך אלהי רצה; 36. סליחות: אמיצי שחקים ממעל; 37. יענה כבוד אבות; 38. יום צדו צעדי, headed פזמון לר׳ מרום; 39. יום צעקו שבו מחטאיהם; 40. יצחק בן גיאת ז״ל תחנון לר׳ משה ן׳ עזרא ז״ל (משה קטן), headed וקדוש שעה.—C. 41. וידוי גדול לרבינו נסים ז״ל ראש ישיבת בבל; 42. אדרת תלבושת, סדר עבודה לר׳ שלמה בן גבירול ז״ל (No. 1082, printed). סליחות: 43. יוספים שנית לעמוד, headed תחנון לר׳ יצחק ן׳ גיאת ז״ל; 44. ישראל עבדיך לפניך נאספים; 45. אל מי מגואלי דם, headed לר׳ אברהם ן׳ שמואל. The MS. finishes with the beginning of מנחה.

For other hymns to be recited the copyist refers to the מחזור.

Span. squ. char. (with vowel points); 12mo, vellum, ff. 161. [Opp. Add. 8vo, 54.]

2500

Part of a סידור, rite of Corfu.

A. Identical with No. 1082, V, VI, VII (with רשות, beg. אתה ידעת צורי ומלכי, acr. of (אליעזר), VIII (3 is headed לר׳ אברהם כהן ז״ל; there is no 7), X (with ארחות החקות הודיענו, acr. of אליעזר, headed וקודם נשמת אומרים זה הפיוט למעלת מ״ה הרופא המובהק אליעזר די (מורדו נ״ע), XI (with רשות by the same, beg. אלי שמך אודה בכוחי; no 6).

B (fol. 94). פיוטים לחתן וגלה, common prayers for the occasion, with the following hymns: 1. מה . . . שבחך אדון; 2. מי אל גדול כאלהים; 3. יוצר מידו; 4. אני אספר (א״ב) בעלה; 5. אפתח נא שפתי, headed פיוט להוצאת ס״ת, with 2 of B and צור משלא (so) אכלנו.

C. Fol. 119. פיוטים לברית מילה, common prayers with the following hymns: 1. נולד בן לסימן טוב; 2. שיר ירידים . . . ירושה נחלה; 3. בא יבא נושא ברינה.

D (fol. 130). Miscellaneous hymns: 1. אז ימלא שחוק פינו; 2. שמע לקול אנקת אסיר צור; 3. ידך תנחני; 4. אקריב שי שירי; 5. אסדר בשירי; 6. צור שוכן עלי שמים; 7. אחלי יכונו היום, heading as in X; 8. יפטירו שפתי, acr. of י[ה]וד[ה]; 9. עד . . . שבת ממנה; 10. יבא דודי אל זבולו; 11. אשר בך ישישו, with Greek and Italian strophes, headed פיוט נאה בלשון יון ובלשון הקודש ובלשון פולייה; 12. אינש אוקיריויש in Greek; 13. אלהים צבאות לך יאות; 14. אמן אמן שם נורא; 15. מנוחה ושמחה אור ליהודים; 16. מה רבו נפלאותיך, heading as in X; 17. משמים אל השמיענו; 18. אשירה שירה חדשה; 19. אחלה לישועתך,

with the acr. of אליעזר, headed למעלת הנ״ז נ״ע; 20. אדיר שוכן; 21. שולמית שובי נא; 22. ברוכים אתם, headed לברית מילה; 23. מתי . . . עשירים מפוזרים; 24. אגדלך אלהי; 25. תרומם בת רמה; 26. מרום הוא על כל מרומים; 27. מלך אונים דר מעונים; 28. שמעה שחר אבקשך; 29. משיח וגם אליה; 30. תפלתי אל פודה; 31. שמעה תפלתי יי לשועתי; 32. יום שבתון; 33. אבחר בטוב, headed אליעזר דימורדו; 34. ידידי בחיי נפשך; 35. תודות אל וניחוחי; 36. שוכן מרומים; 37. שבעה שחקים; 38. מתוק דבר תורה; 39. Biblical verses for שבת שירה, etc.; 40. שובנו אלי שובנו, with Greek strophes; 41. בין שדי ידיד נפשי; 42. אהללך בניבי; 43. אתי כלה; 44. ילין, both headed לשבת הגדול של פסח; 45. גבורות אספר, headed רשות לנשמת שבת וח׳ה׳מ של פסח לחן שישי; 46. אחר לשבת הגדול של שבועות לחן מאין סוף חוצבה, headed לשבת ח״ה; יום מעמד סיני; 47. אנא צורי ברך, headed מסוכות לחן יצב; 48. מי עלה שמים וירד (one strophe), headed פיוט לס״ת ליום א׳ שבועות לר׳ משה ז״ל; 49. לב ולשון אכונן, headed אחר ליום שני; 50. יעוף חלומי; 51. משיח יבא ויגאלנו, headed לרבי משה בכר׳ מימון וויאנטי; לחן שער אשר נסגר ולחן יהי שלום; 52. אשחרך כי טוב; 53. שער אשר נסגר; 54. שלום לבן דודי; 55. ארץ ורום; 56. כי אשמרה . . . אל חי; 57. צמאה; 58. קמתי להלל לשם; 59. יום . . . מיום; 60. אז תפיל בנעימים; . . . הסוד (so) מצא; 61. שירות . . . יתגלה שמך; 62. יום זה מכובד; ראשון; 63. אלהי עולם יי; 64. שחר בשירתי.

Next come an alphabetical list of the hymns, and the names of those who presented Pentateuch scrolls to the synagogues of Corfu and a note of the year 5591 = 1731 (see ham-Mazkir, No. 125).

Acrostics: Nos. D. 1, 20, 24, 52, 55 (with אני), 56 (with אברהם.—D. 7, 11, 23 (עלעזר), 33, (בן עזרה), 58 (הברהם), אליעזר.—D. 18, אליהו.—D. 42, [ם]אליק.—D. 63, אמאם?— D. 44, גבריאל.—D. 8, 32, יהודה.—C. 2, יהושע (twice).— D. 61, יוסף.—B. 3, D. 34 (with ראטו), יצחק.—D. 3, 41?, 50 (both with חזק), ישראל.—D. 16, 17, מזל טוב.—B. 2, [ם]מנח.—D. 60, מנצור.—D. 15, 26 (with כהן), 27, 38, 50, משה.—B. 1, D. 9, 28, 31 (with חזק), 40, שבתי.—D. 21, 30, 36, 37, 53, 54, 64, שלמה.

Greek squ. char. (not correctly written with vowel points); 12mo, paper, ff. 189. [Opp. Add. 8vo, 52.]

2501

Fragment of a מחזור (Greek rite), see Nos. 1082 and 1083.

I. פסח. 1. Beg. wanting, last strophe תוקף אהבת ארשה, בדעתו; 2. (א״ב) אהובים גם לא מכבים מים רבים, גבורות טל דר׳, headed א׳ו׳א טל תן אלים, תחת אאגרה יוצר דשבת וחולו של, headed אז בהעביד סודרים; 3. אלעזר אצלתיך; 6. מה דודך מדוד; 5. אני ישנה; 4. מועד דר׳ בנימן קנוייתי.—VII. 7. יה שלח אורו (מעריב); 8. אתה הארתה; 9. ותען להם מרים; 10. אז בבא איבי ומוני.—VIII. 11. אז לקהל המוניך; 12. כבודו מלא רום; 13. אבליל אלף שמני

Next come the Aramaic pieces, beg. with ארבע כתין (incomplete), with the last part of Abhoth (fol. 17).

II. שבת הגדול של שבועות = D. 1 and 2 of 1082, XIV.

III. שבועות. 1. B. 1. יום מעמד סיני אשים כמו אזני (= 1. B. 1 of 1082, XV; headed פתיחה); 2. יום מעמד סיני יום בא כרעיוני, both with acr. of יצחק חזק; 3. לב ולשון אכונן (לוי חזק); 4. מי עלה שמים וירד (on the margin acr. of משה חזק); 5. משה . . . אשרי הודו (אברם), all three headed פיוטים של ספר תורה; next come 1. B. 2, 3, 4.—II. B. 6. אני חכמה שכנתי ערמה; 7. בעלותו ההרה; 8. בתקתי זרוע מבלהיך, with the acr. of בנימן ברבי לקבל; שמואל.—I. C. 9. ארץ מטה; 10. שמור לבי מענה יי קנני, with אתה הנחלת, and ואחד ושבעים בצל.—II. C. Headed דר׳ יוחנן. 1. אז טרם, אמונים מצען, ענים בדתך, תחתית הר, ארקא הרעיש, וכל העם, אלה החקים, אזהרת ראשית, נוסדו, followed by the Aramaic passages, beg. ארכין (some other pieces than in No. 1104), which contain many Greek words.

IV. ט׳ באב. 1. דוד . . . שבת סורו; 2. איכה געתה בגערך; 3. איכה אשפתו; 4. אאדה עד חוג שמים; 5. איכה תפארתי; 6. איכה אהובים נאמנים; 7. איכה ישבה חבצלת; 8. איכה אלי; 9. אויל כהכנים; 10. אנה אלך ואנה אזעק; 11. אהלי איכה ואתה אמרת הטיב; 12. אהלי אשר תעבתה; 13. גילו קדושים למי תממתי אור; 14. למי אמרת מכל בני אב; 15. אטיב כשד; 16. אם תאכלנה; 17. אם תעירו תלונותיכם; 18. א׳ו׳א אנא; 19. אנכי אנכי אנחם; 20. אמנם בארבעה עשר בו רחם ציון.

V. סליחות. 1. לב . . . אתיו זקנים (אליה בר שי חזק); 2. ידידי בשחרים . . . בלבי (יהודה); 3. איכבה אפצה פה; 4. יום עמדו כדרשו; 5. את יוי בהמצאו; 6. אנשי אמונה אבדו (למזרח) למתודה על פשעיו; 7. אפס כוחי בטורחי; 8. יקומים מה לקוני; 9. אלהי אם מעלתי מעל; 10. בעומדי במשמר; 11. שחרתיך כי נפשי נכספה, headed לר׳ אנטולי; 12. מכרני, headed לרבנא שמואל, acr. of שמואל בן הרב חזק; 13. אני יצו האל, headed תחנון לר׳ יהודה הלוי; 14. אהובה הייתי; 15. (יוסף) קמתי . . . יום חפשתי; 16. אמרתי לאבנים בשגיון; 17. אל אלהים דברתי, acr. of א״ב ,אנטולי, and חזק; 18. יוי מה נעמה . . . יוי (מזרח) אשר . . . מתגרת יד; 19. (אברהם) אמונתך; 20. יצורים וצפון חובם, headed תחנון לר׳ זרע בחירי לעם בחרתיך; 21. אז בהר המור; 22. יהודה הלוי (וסף חזק, one strophe missing); 23. אקרא לך בצר לי (שלמה) שבת משושי (תודרוסי? חזק and א״ב); 24. עת שערי רצון להפתח (incomplete. . . . עבאש); 25.

Greek squ. char.; 4to, vellum, ff. 87. [Opp. Add. 4to, 171.]

2502

מחזור (French rite) for ראש השנה and יום כפורים (see Nos. 1055, 1056).

I. ר״ה. Common prayers (lacuna from beg. of מוסף to כבודך כאמור), followed by the עבודה (fol. 34), beg. תמיד קרוב (Zunz, Litg. der Syn. Poesie, p. 363).—1. A. מלך קרב, and מלך אדיר הריעו, מלך טעמי, מלך ששון, אמוני.—1. B. מלך אזור, כבודו (אופן בישיבה), ארעד, אתחיל, תאלת,

אבן חוג, אל נא אתה, באתי (Zunz, op. cit., p. 118, 24), אדרת, אז מאז) קדושה, לאל עורך, אדירי, מלך עליון, אאפוד, אם אשר (כי מקדישך), and האוחז. I. C. אף ארח, תפן, אפד, אסתופף, אלהי צורי, אחנן לשוכן, אמץ אדירי, אז אמרתי, אל נא אתה קדושה, ונתנה תקף, אתה בקרבנו, אוירי ארץ, מלך עליון (והיות ,ועמך ,ואתה אזון ,תהלות), זכר, אנסיכה, האוחז, and מ׳ הודו, מ׳ יקשיב, מ׳ טוב, מ׳ הודך, מלך אמיץ, אשא.—II. A. אל נא to כבודו, מלך אמון, מ׳ בינה, and מ׳ וועודים.—II. B. of I (indicated in the MS.), שולחתי, תמים, אמרתך, אתיתי, כל שנאני, מלך עליון, אתן, שבתי, אדר והוד, אל נא אתה האוחז, (כי מקדישך, אחד) קדושה, אשר מי יעשה, לאל סודר דין. —II. C. אגן, נפש, תחבושת, ברוח, אל נא, יראים (Zunz, op. cit., p. 136, 52), אבירי ערץ, מלך עליון, אסלד, איום תמים, אנוסה, and אפחד, אהללה, אכן אתה, אתה בקרבנו.

II. י׳ה׳כ. A. Lacuna, only תפלה תקה (incomplete) remains.—B. תאות, אמצת, אימיך, קדוש אדיר, אז ביום, ובכן אתה כרחום, אדר יקר, מורה חטאים, אל נא, אחדתה, אשר אומץ, מעשה אלהינו, ובכן אמרו לאלהים, ובכן אך חנון, האדרת, אין כמוך, מי כמוך אדיר, אפסי ארץ, על ישראל, אין מספר, אילי שחק, הנקדש, אמונתך, רוממו אדיר, נאדירך האדיר בשמי, האוחז, (כי מקדישיך, אחד קדוש) קדושה, מי יתנה רהיטן מהוללים דרבנא משלם. אמירה לשליח. ועניה (headed (לצבור, האימן, התיכן, מי אדיר, לא אמר, ייראך אדון. סליחות: שופט, שחר קמתי, אפסו אישים, אנשי אמנה, איך אפתח יחידה, על עוני, חוקר הכל, באשמרת הבקר, יערב חין, כל הארץ אשמתינו כי רבה, יה איום, (Zunz, op. cit., p. 410) עקבך אשא, אל נא, צפה, יום מימים, שושן, ארעד.—C. אבותי כרבת אשר אימתך, מעשה אלהינו, אך אין לנו, אנא אזון, אין ערוך תמיד, אל ברוב) קדושה, מי ימלל, אור נוגה, אמיצי שחקים יאתה תהלה, lacuna, האוחז (כי מקדישך, אליך ועדיך, תתלונן סליחות. אתה כוננת, אתן: עבודה. חכמי תם, בכל און, כי ארודי: אלהי קדם, בני תמימים, יוספים, אתנפלה, יה להלל, אב לרחם אם, יום ערום, שרי קדש, יום שבת, אבואה ואשתחוה, מפני פחד איתן.—D. אבותי כרבתה, (יצחק אסיר) זכור. . . ישב ארמון, אפס אשר יראתך, אתה אל, אפאר, אל נא, אראלים, מואהב האוחז, (כי מקדישך, אחד) קדושה, כי רכובו, מי ערוך, אראלי קראתי מצרה: סליחות. מאין כמוך, מלכותם, וב כלתוקף, שלח, ובא לציון, מעלות השחר, תערב לפניך, ישרים שלשה שבת, יי אורי, (Zunz, op. cit., p. 301, 5) אבי אביון, מלאך אל נא, יושבי ביתך, אהבתי, אמרינו.—E. יושב בגבהי, אולם, כי מקדישך, אשוער בשער, אל אדיר, אתא בקר, אז לפנות פתח, ירצה צום, חסדך אל, אחרית ותקוה, בנשף קדמתי, האוחז היום יפנה, יחידתי בצרתי, אל היכיל, לך יום, יהיו נא, לנו אלה אזכרה, המבדיל, יושב משמים, מצעק.

The סליחות are all followed by pieces composed of biblical verses. The biblical chapters for the lessons are provided with both Masorahs.

On the margins are glosses (by the copyist) containing various readings, grammatical and lexicographical notes, and some ritual rules. On fol. 2 (for the ברכות) it is said כך הם מסודרים בספר הגדול. On fol. 12^b (כל הנשמה) it is said אסור לכפול פסוק זה מפי הקדוש רבינו נתנאל מקינון ע״ה; the same is to be found on fol. 13^b for יי ימלך. On fol. 22 (for ומנחתם) it is said טוב ליחיד לומר בתפלתו עלינו (for עלינו) Ibid. ומוסיף רבי׳ תם לשבח וכן נהגו שני רבנים גדולים רבינו מאיר מרוטנבורק ומ׳ר רבי׳ ברוך נ״ע. On fol. 148 (איך אפתח . . . געלנו נתיבותיך) it is said נתיביך. מן הדין כמו נתיב לא ידעו עיט. שהוא לשון יחיד ובמו כן מצאנו אותו לשון נקבה ובמים עזים נתיבה. אבל כאן שייך לפי המליצה לשון זכר. בין תלמודי. On fol. 165 is a ritual note headed ויטרי (by another hand). On fol. 224 (D. ובכל תוקף . . . וְכֹל ישמיעו אדנות) it is said כך פיר׳ רשבא לשון אחר שמעתי וְכֶל אכן נקודת פנים עיקר. Other glosses (Ital. curs. char.) give liturgical pieces and notes, in order to make the French rite agree with the Italian rite.

Written by יצחק (pointed out in several places).

Owners: M'naḥem ben David טרבוט sold it (זה המחזור חומש קטן בקקף שאינו מקרובץ מר״ה וי׳ה׳כ) together with מנוקד ובמקצת מקומות יש תרגום סביב לו . . . פרישת ר׳ לוי ב״ג על איוב וג׳ מגלות בנייר to his relative N'thanel ben (effaced), dated רבייל, the 22nd of Siwan, 5231= 1471 (at end). למשה בכמ׳ה׳ר׳ר אושעיא לבית ברוך היה למקנה מאת הקצין כמ׳ עובדיה מן אמטורי י׳צ׳ו פה קסאל היום יום ד׳ י״ג לחדש אלול ת׳ח ל׳פ׳ק (at beg.)

French squ. char. with vowel points; 4to, vellum, ff. 265.
[Opp. Add. fol., 68.]

2503

Hymns according to the rite of Corfu.

1. הודו לו, headed סדר שמחת תורה, followed by אדון עולם and יגדל; 2. אין צור כאלהינו, headed לחן חושאיני; 3. יפה פיה לבבתני; 4. ידך תנחני; 5. יום ליום אודה; 6. יה רבון עלם; 7. יום יום ספף אדרשה; 8. יה אלה מלכות; 9. יפו לי רגלי; 10. ימי קדם אזכור; 11. ימי חופש קרב לי; 12. ימי עברו חיועתי; 13. ישאו עינייך תשואות חן; 14. מבשר; 15. יאתיו חשמנים; 16. גואלי פדני יה; יהלל ניב שפתינו; 17. יחד כוכבי בקר; 18. יום יום ידרושון; 19. יקר לבי; יושב כרובים מהר; 20. יה אל צורי רפא צירי; 21. ומחשבי הנה אל . . . אמונים עם נשאו; 22. יושבת שבי; 23. הופיע headed לחן אפשי פרופשי; 24. יראים מחטאם יהמו; 25. פזמון נאה מקורפו, headed שמע לקול אנקת אסיר; 26. יונה מה תהגי; 27. שובב לציון; 28. אחר נוגנים; 29. כל משיח . . . עמך כל בית ישראל; 30. רם על רמים; 31. צור . . . עד מתי תשכח; 32. הנשמה . . . שוכן שמים עד מה שפל; 33. תרומם בת רעה; 34. שיר לאילת אהבים; 35. בניך שוכן מרומים הוא; 36. שחר אבקשך and ערב לך ניב; 37. רוח אלהים חי, all three headed רשות לנשמת; 38. תודות אל דר (רשות) שמחת הקדש ספר תורה; 39. וניחוחי; 40. מיום ראשון; 41. עליון באפריון; 42. יום זה לישראל; 43. (רשות לקדיש בחג השבועות) יום עמדתי לקבל דת; 44. שוכבים; 44^a. ימלא פי תהלותיו; 44^b. יסיר הודך שנת עיני; יפתח איש ידו; 45. על מטות שן; 46. אב רחמן נקראת; 47. אדיר שוכן בשמי שמי; 48. יום יום פניך אשחר; 49. אין אדיר כיי; 50. (א״ב) אדיר לא ינום; 51. יפטירו שפתי (א״ב with variations, headed נוסח ויניציא and נוסח

(שאלוניך; 52. אליך יי אקרא חנון; 53. אתה יי מחסי; 54. יבא אשחריך כי טוב חסדיך; 55. אלהא רבון עלמא; 56. ידיד נפש אב הרחמן; 57. ישועה עד אן; 58. דודי אל זבולו (יהוה); 59. אבי רכבי ופרשי; 60. האל העירה וראה; 61. שעה מרום אל חי . . . גליטושומי אפו; 62. ניב . . . הירני קילאר; 63. פיוט לספירת העומר) ברכו . . . שדי המשיל שרי מעלה); 64. אלהים בני איתני . . . ידידים במוצאי; 65. אלהים יסעדינו; 66. שובינו אלי שובנו; 67. המבדיל . . . יום פנה; 68. מי אל קבל . . . עיני תמיד; 69. שחר בשירתי; 70. גדול כאלהים יוצר . . . אודה; 71. שימו לב על הנשמה; 72. . . . אל יי למענך . . . בנה נא צבי תפארה; 73. אתה האל עושה פלא צור; 74. כי . . . אסור/ מצוא חפץ; 75. יום זה מכובד; 76. ר״פ למפרע תרֿבה הן סדר למשנתם, headed משלו אכלנו; 77. על סדר וברכות על ברכת המזון; ארץ ורום בהבראם; 78. יום שבת היא יום מנוחה; 79. יצרתה שבע רקיעים. Next come (fol. 65) common prayers for הקפות של ס״ת. 80. Hymns in Greek (fol. 74), beg. דוקשאשמינו טו אננו מאשו; 81 (fol. 80). A prayer in Arabic for the Sultan; 82. A hymn in Greek, beg. יה רבי פישה שטפשילא; 83. דרכים פנו מסילה; next comes No. 3; 84. . . . מה יפית שבחך אני אספר. Next come the prayers used for the wedding ceremony, with the hymns, beg. 85. מי אל גדול כאלהים, followed by the prayers for ברכת המזון, amongst which is the hymn 86, beg. יום אשר אראה אותך. Next follow Nos. 37 and 38; 87. ארון כעלה במחשבתו, headed יוצר לחתן and שמחים כצאתם. Next follow prayers לברית המילה, with the following hymns: 88. אן . . . דודי (א״ב) דודי חמודי; 89. חכמות תמימות.

Heading and acrostics: Nos. 2, 47, 54, 58 (with חזק), 64 (with קטן חזק), 71, 73, 76 (with אני) of אברהם. 53, אברהם שמואל.—82, דויד חזק.—88, חייא חיון.—26, 48, 85, יהודה.—43, יוסף.—44, 63, יעקב.—36, 56, 66 (with הקטן), 78 (with חזק), יצחק.—41, יצחק סלמה.—77, יצחק בן שמואל חזק.—3 to 13, 15 to 17, 19 to 22, 24, 44[a], 46, 75, 18 (with בר משה), 23 and 45 (with אני), ישראל.—67, 84, מנחם.—42, מנצור.—61, משה אשה.—27, שאול.—60, 65, שבתי.—35, 68 (all by Gabirol), 37, שלמה.—28, 34, שלמה מזל טוב.—62, שמעיה חזק.—59, השנירי.

Greek Rabb. and squ. char. (modern), with vowel points (not from fol. 94); 8vo, paper, ff. 127. [OPP. ADD. 8vo, 51.]

2504

סדר פיוטים ופזמונים חדשים גם ישנים נכתבו על ידי של הבחור מנחם שלמה מצה יצ׳ו ליוצרי אני נותן תהלה אמן. בשנת אשׁירׄהׄ לייׄ כי גמל עלי ל׳פ׳ק פה יאנינא י׳ע׳א. תמצא בסופו סדר של פרקי אבות דהיינו דיציראטה.

Hymns according to the Greek rite.

Table of contents, followed by—1 (שמחת תורה), 30, 27 of 2502; D 29 of 2500; 51, 50, 18, 21, 28, 48, 5 of 2502; *a.* לבי ובשרי וטוחי; *β.* אורי חתום בגן עדן; 20 of 2502; D 8 of 2500 (יודו); 43, 44, 47, 34, 26, 73, 4 of 2502; *γ.* יקרבנו אל לעבודתו; *δ.* ויהי בימי אחשורש; *ε.* יברך יברך ה׳ את הילד; 54 of 2502; *ζ.* דרכים פנו מסילה; 11, 39, 7 of 2502; *η.* רוגזך יעוף על עמין; 31, 33 of 2502; D 14 of 2500; *θ.* אשיר שיר לאלהים חי; *ι.* יה חביב רם ונישא; *κ.* ירד אל חי; *μ.* אדרוש לך אלי על מה *λ.* יין רטוב הטוב על הר סיני; 58, 8 of 2502; *ν.* אל אלהי הרוחות ירבו; *ξ.* קראתיך ויושיעני; *ο.* מהר יקום בעוזו; *π.* אל כביר עורה; *ρ.* אפתח פי ואזמרה; *ς.* אשרי שיקום בבקר; *τ.* עושה גדולות אין חקר, two Greek strophes at end; *υ.* שיר ידידות אתה; *φ.* לך אשירה; יחיד רם ושלום *ψ.* אין צור כאלהינו; *χ.* יי מחסי וכבודי; *ω.* יום זה לישראל; 77, 78 of 2502; *a*[1]. שאו במרום עיניכם; 79 of 2502; *β*[1]. אשיר עוזו ותפארתו; *γ*[1]. מיי מענה לשון; *δ*[1]. יראים מחטאים יהמו; *ε*[1]. שמע לקול אנקת אסיר; D 10 of 2500; 48, 52, 61, 62 of 2502; *ζ*[1]. פתחו שערי צדק . . . אקרא, with Greek strophes; *η*[1]. Greek hymn, beg. אקשייא קי דינאמוני; *θ*[1]. אל חיים אקרא שמיך; *ι*[1]. Greek hymn, beg. מירא ניסטא מיסימרי; *κ*[1]. נורא אל מקדשיך . . . אקרא; 55 of 2502. Next comes Abhoth with a short paraphrase, followed by יהי רצון and a few passages from the Thalmud; 63 of 2502.

Acrostics: *ψ* (with חזק), *χ* of אברהם.—*ζ*, דוד חזק.—*γ*, יאושע.—*κ*, *ν* (with אני), *ρ*, *η*[1] (with קטן, pointed out in the last line), יצחק. *β*[1] (with חזק in the last lines), *γ*[1] (with אני), *κ*[1] (with אני . . הצעיר), יצחק שמואל.—*φ*, *δ*[1], *a* (with ל), ישראל.—*δ*[1], מתתיה יעקב (see also above, *δ*[1]).—*a*[1], *ε*[1], שמואל חזק.

Greek Rabb. and squ. char.; 8vo, paper, ff. 71. [OPP. ADD. 8vo, 56.]

2505

a. ממעונות אריות מהררי נערים; *b.* ישלח צור חוטר קדישים; 61 of 2502. Next follow prayers for the ceremony of marriage with B 1 of 2500; *c.* יהי שלום בחילינו; C 3, D 22 of 2500; *d.* אותיות שבת מצות שלשה; D 48, 8 of 2500; 20, 37 of 2502; D 10 of 2500; 77, 8, 11, 63 of 2502; *e.* יום אשחר; 53 of 2502; *f.* ימין עליון תחבקני; 21 of 2502; *g.* יתר לבי ומחשבי; *h.* בר יוחאי נמשחת אשריך; 79 of 2502; *i.* beg. injured, last strophe beg. למה תשכחנו נצח; *η*[1] of 2503 without the Greek; 78 of 2502; *k.* ה׳ אתה; *l.* אין כאלהינו מחסה; *m.* מה לך . . . יושבת בגלות ידעת נגדך תאותי, with Greek strophes (יצחק שמואל); *n.* Greek hymn, beg. אוכו אקושטמא אפנדשמו.

Next come prayers for funeral ceremony, צדוק הדין, with the following hymns: 1. שוכני בתי חומר; 2. איכה אצדיק (א״ב) 3. לא יתן החי אל לבן; 4. אדם הנוצר ברוממות; 5. הלילו . . . יום חלתה היתה; 6. ילילי נדיבי עם; 7. דין עליון ואזרוחיו, headed קינה לכהן; 7. איך נלקח בן מחמד, headed קינה לבחור; 8. שאו אחים קינים, headed קינה לארוס; 9. ימינו תחבקני; *ι*[1], *θ*[1] of 2503.

Next comes (fol. 71) the formula for מסירת המודעא, followed by—10. קינה לחנה, elegy on the history of Hannah and her seven children, beg. בת עמי תייליל ביגוניה; 11. יפעת אלי אומר.

Acrostics: *l*, 2 (with טויל), אברהם.—5, יוסף.—11,

יחיאל חזק.—*e*, יעקב.—*c*, ישוע חסק.—*k*, 9, 4 (אני יש), ישראל.—*a*, מרדכי.—1, שלמה.

Greek squ. and Rabb. char.; 8vo, paper, ff. 83. [OPP. ADD. 8vo, 57.]

2506

Hymns for special occasions, according to the Greek rite.

1. אתי המוני גדלו לאלהינו. קַאן נוֹאָן קַאי דֵ גַרְאַשִׁי טֹוָאגִייוֹאָה נוֹאָן מַאנְטֵין, headed פזמון לברית מילה. 2. Short pieces, headed סדר פיוטים ופזמונים לברית מילה ולחתנים, amongst which are to be found—*a* (fol. 5b). שאלי יפפיה, headed רשות חברו רבי שלמה ז״ל; *β*. שירו לאל . . . יקר, with the acr. of יעקב; *γ*. שמו הודיעו אפתח שפתי ברנה, גַרְאַן דִיב; *δ*. אפתח שפתי ברנה. קַאנְטַרִין דֵימַאן אַה דִינָה עד שיפות היום; *ε*. דוֹב שִׁיאֵיל קֵי פֵּיר מוֹאָה דוֹמִינָה ברוכים . . . ; *η*. ילד היולד יהיה התקבצו כל נדחים. 3. פיוט חברו החכם הנכ׳ רבי יעקב דלוניל נ״ע, headed (ליום פורים) יום פורים רנה פצחו. 4. יבורך עם נברא. 5.

Span. Rabb. char.; 8vo, paper, ff. 21. [OPP. ADD. 8vo, 50.]

2507

Hymns, beginning wanting.

A. For שבת. 14. יריבי ואויבי שמעו לקולי; 15. ברוך מה נכבד יום; 16. שבח יזכירו; 17. יוי אשר נתן מנוחה שבח; 18. אם אשמרה שבת בואיך.—B. For פסח. 19. אערוך לאל שוכן מעונים; 20. לאל אשר נטה (only the beg.); lacuna; 23. Beg. wanting, the third strophe beg. שבט לוי הוציא פרי; 24. שירו הודו לו; 25. יונה מה תהגי; 26. אמרו ישורון פדוים מקטוב; 27. יום צאת צבאותי; 28. אהובה ליושבים בגלות חזקו; 29. שירו והודו וגם הטיבו; 30. מלך נדיבה שוררי למלכך; 31. מי כמוכה דובר מישרים; 32. ירח על ראש מעדיף את חסדיו; 33. שבטי האל בו רננו; 34. כל חדש, headed איצא פי ראש חדש ניסן ופסח.—C. For שבועות. 35. יום על הר סיני; 36. איחד אל אשר לו הגבורה; ישירו לך ירדתי (יוסף); 37. ידיד נפשי דבריך ערבים; 38. איצא שבח המוני, headed אהלל אל אשר לו החסדים; 39. אמר פי עשרת הדברים; 40. יחיד נמצא לכל דורשיו; 41. יום ירד מלכי; 42. האל לרועם; יום ענני הכבוד כסו; 43. 44. ימי סיני מתיקתם; 45. קולי ממעוני לזרע איתני; 46. אהלל . . . מים סוף עלו גאולים; 47. שמעוני בני עמי המונים מהלל; 48. מרום נעלה ממראה.—D. For יום תרועה. 49. שדי שעה שועת; 50. ושבח הטיבו; 51. מאז צור מלך אתה; 52. עדת מי מנה סוכות.—E. For יום זה למול מלך ישפר. 53. אנשי חמדה; 54. המוני . . . אהלל אל אשר יצר יצורים; 55. אהלל אל אשר; 56. מבחר יקומים; לנוחלי דתך חקים; 57. מכל; 58. מצות צור אם אתם; יצר יצורים . . . בחמלתו; 59. העמים בחרתי; פורים.—F. For ענו שירים בטוב שירות. 60. ישננו חסדיך ידידים; 61. יום חשב המן להשמיד; 62. יום שמך נורא ואינם; 63. אחרי בלותי ואני בעיר בבל; 64. אברך אל אשר לו הגדולה; 65. אגג פסולתו; 66. שאת ויתר קימו; 67. מרפא לצירו; 68. אודה לאלי בגלויי וסודי; 69. המן נמחץ; 70. עלזו ביום הפור; 71. שדי האל הרחמן; 72. יודו לך עליון; 73. ימי אורים ימי; 74. יעצת בשת; 75. ידידי ואם אתה דחה; יום הדסה . . . 77.; ברוכה הדסה ומרדכי המזומן; 76. אורה יום חודשו לו.—79. מסוד אגגי הרשע; 78. (חריזי) חשב אגגי אמונים ענו. 81. אהלל יה במבחר מאמרות; 80. הבדלה. G. אברך אל אשר לו הגדולות; 83. חונן מחית נפש חיה; 82. שיר המבדיל . . . יום פנה; 85. דלתות לטובה יפתח; 84. 86. (א״ב) אמץ וחזק רפיון ידי; 87. דלתי שמחות יפתח לכם without ת); 88. חי עולם אשר נעלם.—H. For חתן. 89. (א״ב) איחד אל אדוני האדונים; 90. שאלי יפפיה; 91. ידידי אני נכסף; 92. שחר עלה אלי; 93. שער אשר נסגר; 94. אשחרך כי; 95. ידידי די באהבת; 96. ידידי השכחת; 97. טוב שובב לעדנה; 98. (א״ב) יבוא אֲדיר בימינו; 99. יפו לי רגלי; 100. שבחך אזכיר בעמים; 101. שובב עדתי אל מבשר, only the first strophe; lacuna to 104 beg. According to the table at end: 102. אב רחמן; 103. יוצר הכל למי יחפוץ; 104. אל כרוב חסדיך; 105. שובב לציון; 106. יוצר; 107. ישראל נושע ביוי צבאות; 108. תנה לי כוס; 109. אערוך; 110. אל חי אשר נון עין; 111. מידו עושר וראש נפשי; 112. יליד גפן אשר הורק רביבו; 113. שירה לאל חי אלהי עוז; 114. מתי . . . אסורים; 115. . . . סתרי ומגיני שתה דודי; 116. יחיד . . . שאהבה אותי נפשי; 117. תהלתי והשקני; 117. אשישות דם ענבים, Hebrew and Arabic; 118. אזלו; 119. חולת אהבה אני; 121 (so). סוב דודי שבה לך . . . יהי נא; 122. דמעות עיני, Hebrew and Arabic; 123. רצונך אלהי הלנצח עמך; 124. אדון שובב הדרתך; 125. יה אל צורי רפא; 126. אני אוהב היין, Hebrew and Arabic; 127. במימי הגפנים לי רפואר; 128. שבחו אל אחד, Hebrew and Arabic; 129. אשא לך משלי, Hebrew and Arabic; 130. משפיל מרים; 131. איך אשבה במעלי, Hebrew and Arabic; 132. אלי יפיפית לי הר ציון; 133. ראו חתן צעיר; 134. אלי ירחמני הנשני זמני אבלי; 135. ימים; 136. שמחה לחתן תמלא; 137. יגדל אלהים חי; 138. שערי ברכות פתח; 139. בחור . . . שמש הדרו למאד זרחה; 140. שיר אזרח ושבח הלך; 141. לחברת תמימים; 143 (so). לפניהם; מרום בכל צרה לך עזרה; 144. שמע זכרך עף כדרור; 145. קול נשמע במקדש, followed by the formula of marriage according to the Qaraitic rite; 146. הללו אדיר ישמח חתן; 147. התעוררי . . . שורי הדר יפיו; 148. בקדשו; 149. הזק חתן ובטח; 150. יתן לך תאות לבבך; 151. בכלה חמוד; 152. זמרת יוי היא ישועתך; 153. אלי תכפר את חטאי; 154. שלח אורך ואמתך.—I. For מילה. 155. לבב ובר עין שיר חדש; 156. קדושים שבחו לאל; 157. אברך שם אלוה ידידים ודודים; 158. אל . . . שישו בני עמי; 159. נשיר בין חדש ושבת; 160. בין שבת ומילה תוכחה; 161. יפצחו למולות . . . שדי שח; 162. מילה מבורכה עשו; 163. אהבה בין מים; 164. יחונן צור בחמלתו.—K. Various. 165. לאב אדון עולם ומבין; 166. בין מים ויין מלחמה; 167. ויין ריב; 168. אלהי אל תבישני בעלמי; 169. סהר וחמה נכלמו, Hebrew and Arabic; 170. Arabic, ורדתא שבהתהא, headed מה לך תישן; 171. פי וצף ורדה, Hebrew and Arabic; 172. Arabic, איש כון לנעב יוכל; 173. אלהי עוז ישועתי, Hebrew and Arabic; 174. יפיפית צבי עופר; 175.

ימשול בי בן דוד .176 ;יזכור ... מי יתן מנוחתי ;177. אשא...דורש אני ממך ; 178 not in the MS., but there is no lacuna, according to the table אם בעבודת ; 179...אהבתיך. נצרתיך כמו ;180.דרכי עדתיך תישר ;181.דרך עדתך...אודה ; 182. שוכן מרומים אשיר ; 183. אלי שלח תשבי ; 184...דת. יה בורא כל ; 185. Arabic, ליש יעני תהנׄרני ; 186. Arabic, מנדילי אכדו אנבשארי ; 187. Arabic, יא מעשר אלנדמא ; 188. Arabic, יא סאקי אלמדאם ; 189. Arabic, כׄאן אלזמאן עינך ... טוב עין הוא יבורך .190 ; וקל פיה אלמנצפי.

Headings and acrostics: Nos. 62, 96 of אברם ; 18, 66, 67, 104, 117, 56 (with אבעוביב) אברהם ; 68. הברהם.—28, 30, 65, 81, 121 (with חזק), 151, אהרן.—123, אליה.—114, אליקים.—110, 113, 129, 130, 155, 167, אלעזר.—124, אלעזר כהן כאזן חזק אמן.—84, 177, 180, 86, 181 (with חזק), 168 (with אני . . רופא), דניאל.—152, זכריה.—118, חלפון.—88, חסדאל חזק.—77, 82, חריזי.—190, טוביה.—25, 40, 55, 94, 140 (?), יהודה. 165 headed לר׳ יהודה בן אליה נ״ע.—36, 122, 164, יוסף.—64, 79 (with הקטן), 150, 184, יצחק.—26, ישועה.—14, 23, 27, 34, 37 (with חזק), 38, 42, 52, 60, 61, 73, 74, 93, 125, 174, 176, ישראל. 45 with המערבי ; 43 with חזק. 39, אני ישראל בן שמואל דין. 70, ישראל בן שמואל הקרא.—78, מופק.—46, 49, מנחם.—131, מנצור.—32, 47 (with חזק), 50, 69, 144, 175, משה ; 134 with רופא. 57 with רופא חזק אמן. 58 with קראי חזק. 132 with לוי.—72, עבדיה חזק.—112, 119, סעדיה. 137 with חזק.—99, שהל.—16, 90, 91, 92, 116, 157, שלמה. 128 with נסיא חזק. 171, אני שלמה מחשוך. 179, אני שלמה חזק.—24, 29, 33 (with סני בן), 63 (with לוי), 71 (with שניא), 98 (with חזק), 100 (with כק), 115, 133 (with כנזי), 138, 139, 141, 143, 147, 158, 163, 182 (with כהן), שמואל.

At end is the table of contents, headed בהרסת מגׄמוע.

Qaraitic Rabb. char. with vowel points; 8vo, paper, ff. 140. [Opp. Add. 8vo, 55.]

2508

Maimonides' דלאלה אלחאירין, beg. on fol. 3^{b}. There is an interlinear Hebrew translation of many words, with a few marginal notes in Hebrew, in part I, 2 to 32.

At beg. there is an Arabic commentary (later hand) on Isaiah vi (beg. wanting) and Ezekiel i, headed פצל פי מרכבת יחזקאל ; the author quotes R. Thanḥum. At end of part I is to be found a fragment (by the same hand), beg. אלרגׄל עלי ארבעה פנון. At end of part II another fragment (by the same hand), beg. תעלם אן אצילי בני ישראל תהדמו ומדו אפבארהם ואדרכו.

Owner (at beg.): דלאלת אלחאירין קודש לכניסת בית אלסיאני (or אלביאני).

Yemen squ. char.; 2 coll., 4to, paper, ff. 205. [Opp. Add. fol., 65.]

2509

ספר ההשגה, the Hebrew translation of Abu-l-Walîd ibn Janaḥ's كتاب المستلحق (No. 1453, 2 *b*. See Opuscules, etc., ed. by MM. Derenbourg). Copied from the MS. I. vi. 10, Casanatensis, Rome, by Mordekhai Jacob Joseph Ben Abraham Isaac מקאפואה (Angelo di Capua), finished the 3rd of Tebheth 5634=1874.

Ital. Rabb. char.; 4to, paper, ff. 46. [Opp. Add. 8vo, 49.]

2510

ספר הרקמה, R. Yonah (Abu-l-Walîd) ibn Janaḥ's grammar (No. 1459) in Hebrew, beg. with the words בכל כלליו (p. 5, l. 12 of the edition), ends with חתר לך בקיר (p. 208, last line of the edition). Marg. notes, containing omissions, and on the first eighteen leaves references to the biblical passages, with some observations by the owner.

Owner: Barukh קאזים (at beg.)

Squ. char.; 2 coll. (notes by the owner, Ital. Rabb. char.), small fol., vellum, ff. 152. [Opp. Add. fol., 62.]

2511

Profet Duran's מעשה אפד, with marg. notes: *a*. [By Samson Kohen Modon; on fol. 50^{b} he quotes Elisha ben Abraham's [ס׳ מגן דוד]; *b*. By מ״פ (ff. 52, 57) of Rome.

Copied by Yiẓḥaq זארק ; finished Kislew 5211=1450.

Span. Rabb. char.; 8vo, paper, ff. 229. [Opp. Add. 8vo, 47.]

2512

1. Grammatical treatise in Arabic (except at the end), chiefly on accents (the epitome ? of the 'Manuel de Lecture,' published by M. J. Derenbourg, Journal Asiatique, 6th series, vol. xvi (1870), p. 314 seqq.), beg. באב פי כׄואץ אלחרוף וזואידהא, ends with ויש פסוק אחד באלו הספרים שהוא כולל כל הטעמים וזה הוא על זאת יתפלל . . .

2. Fol. 17. The genealogy of Moses, beg. מעין גנים באר מים חיים, with Assyrian vowel points.

3. Fol. 17^{b}. The chapter beg. סדר הטעמים י״ב רשמים ('Manuel de Lecture,' p. 379).

At end (obliterated) an entry, signed יחיא ן׳ אבוסעול ויוסף ן׳ אבראהם.

Yemen squ. char. (beg. supplied by a later hand); 2 coll., paper, ff. 18 (injured). [Opp. Add. 4to, 158.]

2513

The same as No. 1 of the preceding number, beg. with אלתׄאלתׄ תלשה צׄנירה.

Yemen squ. char.; 2 coll., 4to, paper, ff. 9, (the first two leaves are injured.) [Opp. Add. 4to, 159.]

2514

זוהר on Exodus. End of בא missing, marked חסר. Section בשלח is followed by פרשת המטה (Exod. xiv. 16). Section משפטים is headed מה שחסר מפרשת ואלה המשפטים לא נמצא כי אם זה המעט וחסר רוב מהסבא ; at end follows the chapter on the seven היכלא. Section תרומה is followed by the chapter שבעה היכלין מדורין. Section תצוה follows after ויקהל, in which last there is a lacuna marked חסר (fol. 186^{b}). Section כי תשא is entirely

missing. At beg. there are marg. notes, headed נ״א. The MS. has various readings from the editio princeps, the order also is sometimes different from it.

The last two leaves contain a fragment of an Agadic commentary on Exodus i. 2–9 and ii. 8–14; i. 2 beg. ראובן שמעון למה פירט הכתוב שמותן כאן לפי שהיו מרחיקין את בני השפחות ולא היו נוהגין בהן אחוה.

Copied at Saphet for R. Yaqob hal-Levi.

Owner (at beg.): לקורש כניסה צנעא.

Span. Rabb. char. (the last two leaves Yemen Rabb. char.); large fol., paper, ff. 269. [Opp. Add. fol., 61.]

2515

ספר מגדל דוד אשר עשה . . . על הגאולה נעל התמורה ופי׳ מאמר ספר הזוהר, R. Mordekhai ben Y'hudah Dato's Kabbalistical treatise, chiefly on the time of the Redemption, which he predicts for the year 5335 = 1575, based upon the interpretation of Biblical passages.

According to the following lines of the introductory poem he began his work in the year 5315 = 1555, at the age of thirty, and dedicated it to his brother (?) David:

שמי הוא מרי דכי דאטו פרי עטו לך קורא
ואות א״לף ועד אות טי״ת מרובעת להחבירה
באלף וא״ו שנת לדתי ויו״ד כ״ף לי אני נברא

לך אחי כמר דוד ענק ורביד ותפארת

The MS. begins with a table of contents (beg. wanting), followed on fol. 24 by the introductory poem, beg. ראה אח שמעה בינה and the preface. The work itself begins on fol. 34, headed סולם המגדל ומדרגותיו שבעה. At end (fol. 250[b]) are appendices, containing interpretations of passages of the Zohar, followed by poems and Kabbalistical notes. On the last leaf is the following note, referring to the Zohar passages, on fol. 252: פרוש מאמר מס״ה סוף פרשת ואתחנן דף ע״ד ע״א יום וצל סוף גלותא ושיעורא דהאי צל שית קמצין ופלגא פרשתי אותו כאשר הורוני מן השמים. אולי ייטב בעיני האלקים להקים פרושי זה ועיני תחזנה אני הצעיר מרדכי דאטו יצו פרשת ואתחנן שנת חמשת אלפים שכא . . .

Many marginal notes, containing omissions, additions, and commentaries. On fol. 23[b] are Azulai's words (ש׳ה׳ג) concerning the author (Or. curs. char.)

Owner (fol. 24): (elsewhere איש גר) לאברהם גראציאנו למקנה בדמים יקרים היינו בעד שמנים לטרין ס׳ מגדל דוד הזה ממטבע מורונא מאת הקצין מעלת הרוכב סיני אנטוניו קאלורי פה מורונא בשנת . . לפק.

Ital. Rabb. char. (autograph?); 4to, paper, ff. 270. [Opp. Add. 4to, 153.]

2516

Kabbalistical treatise by a follower of Shabbathai Ẕ'bhi (see fol. 20), beg. תעניות לתקן ב׳ יהו האלפין. Fol. 16, תיקון להפסקה של ו׳ ימים שתקן ר׳ נתן הנביא מעזה ת׳ו׳ב׳ב.

Ital. Rabb. char.; 12mo, paper, ff. 28 (without the blank leaves). [Opp. Add. 8vo, 53.]

2517

Ḥarizi's תחכמוני, beg. with a dedication to the נגיד Sh'maryahu ben R. David, followed by the latter part of the Arabic preface and the Arabic table of contents (No. 1977).

At end (fol. 189) are several poems: *a*. On the months (Thishri, Ḥeshwan, and the first lines of Kislew are missing). Tebheth beg.

בטבת בעשרה בו יצומון בני אל חי וכימים יהימון

for Elul are two poems. *b* (fol. 192). The first lines of the poems are repeated, headed מחברת על החדשים, beg.

בתשרי אשמחה כי מועדי אל יעירוני לשורר שיר ענבים

c (ff. 188[b], 192, 193[b] to 195). Poems in honour of Sa'adyah hak-Kohen ben David, the owner of the MS.; one of them, beg. חמדת זמן וגאונו סהרונו (fol. 193[b]), is by Y'hudah ben Suleiman אללאוי.

On fol. 191 is an entry on the birth and death of the child Joseph ben Moses ben Pinḥas, both occurred in 5444.

Yemen squ. char.; 4to, paper, ff. 195, (beg. and end injured.) [Opp. Add. 4to, 156.]

2518

1. ס׳ משפטי המבטים, astrological treatise, translated from the Arabic (והעתקתיו אני הנז׳ משה מספר אחד כתו׳ בלשון ישמעאל ותוגר אחד חכם בזאת החכמה מהם היה מלמד אותי וקורא בלשונם ואני הייתי מעתיק מפיו בלשון קדש) by Mosheh Gallino (גאלינו) ben Eliyyâ. It beg. after the short preface, ואתחיל ואומר שיש לז׳ ככבי לכת תנועות מתחלפות בשעור עד שיתרחקו אלו מאלו.

2. Abraham ibn Ezra's astrological treatises: *a* (fol. 13). ס׳ ראשית חכמה; *b* (fol. 65). ספר הטעמים; *c* (fol. 88). ספר המולדות; *d* (fol. 118). ספר המאורות, with the appendix (fol. 126), published in the Letterbode, vii. p. 96; *e* (fol. 128[b]). ספר המבחרים; *f* (fol. 140[b]). ספר ס׳ משפטי העולם העולם ומחברות המשרתים כלם, at end ובו נשלמו ספרי הדינים כלם; *g* (fol. 154). [ספר שאלות]; *h* (fol. 158). ספר למאשא אללה בקדרות הלבנה.

3. Fol. 162. The poem beg. אלף פעמים אכרעה (written in the shape of a tree), headed אילן שעשה החכם הגדול ר׳ אברהם בן עזרא הספרדי לרבי יעקב בן רבי׳ (so) מצרפת ז׳צ׳ל.

4. Fol. 162[b]. Horoscope; the preface is identical with that edited by Dr. Steinschneider in the ספר שני המאורות (see Isr. Letterbode, vii. p. 98), and is also to be found in No. 2024, between 1 and 2. There are marginal notes on 2, 3, and 4 by the copyist of No. 5, referring on fol. 119 to the year 5177 = 1417.

5. Fol. 165. בשם יי׳ אל עולם אחל ספר העולם לן׳ עזרא, different from 2 *f*. It is followed by the index of 2 *g* and *e*, with a few astronomical notes.

6. Fol. 170. מאמר נכבד בלקיות שמשיות וירחיות, treatise on eclipses, translated from the Spanish (מלשון לעז), by R. Mosheh Sahlon, son of R. Abraham of Ciudad (סהלון המכונה די סיבראת). It beg. דבר ידוע הוא ומפורסם כי הככבים ההלכים הנק׳ ככבי לכת.

7. Fol. 174. An astrological treatise, beg. אתה הראת לדעת כהשמש עומד במזלות טאק בקש שעות של חנכל, perhaps a continuation of No. 6.

8. Ff. 9 to 12 and at end a few notes of astrological contents.

Nos. 2, 3, 4 were copied by Shemaryah (fol. 45b); No. 2 *a* was finished the 15th of Siwan 5027 (בשנת זך) at קרית תיבץ; 2 *b* on Tuesday, the 29th of Siwan (י״ר ועומר) of the same year. Nos. 1, 5 (by another hand), and 7 are by a later hand (Or. Rabb. char.) The notes are by a third hand.

Nos. 2, 3, 4 (ff. 13 to 16 are supplied by a later hand), Greek Rabb. char.; 8vo, paper, ff. 179. [Opp. Add. 4to, 160.]

2519

Treatise on calendar in Arabic, by Yoseph hal-Levi ben Yepheth hal-Levi, pupil of R. Solomon ben B'nayah, divided into eighteen באב (end of 13 to 18 missing), followed (fol. 13) by astronomical tables.

On fol. 1a (obliterated): צח אנא ישׂשכר בן עואץ . . מן ורת אבי אלזיג וקדושה וספר הקרבנות ? . . . חמשין וכתאב אל תבצרה וכתאב . . .

Yemen squ. char.; 4to. paper, ff. 19, (margins injured.) [Opp. Add. 4to, 157.]

2520

1. ערוגת הבשם, medical treatise, headed בסם אללה אלרחמן אלרחים ובה וחדא נסתעין (by Y'hudah the physician, according to the description of Cod. De Rossi 312; by P. Perreau in the Bolletino degli studii Orientali, anno i, p. 451), attributed in the colophon to Mosheh Maimonides, as pointed out by the owner, referring to Azulai's בית ועד אות כ״ב. The treatise, which seems to be a translation from the Arabic, agrees on the whole with the Parma MS. (The present MS. reads הרופא הנאמן for חנם. It is marked on the margin as consisting of 550 recipes up to the chapter ואלה הוראות השתן המורים על ההצלה שתן, which is headed ועל ההפך בקדחות (fol. 45b), and is followed (fol. 47b) by another chapter, headed שערי השתן כמו שסדרם החכם הפילוסופ אסף הרופא ונחלק לי״ז שערים. Next comes שער הדפק.) The sixth chapter beg. זה הענין נמצא בספר נסיונות רופא האינפיראדור פרדיק יש׳ שער בתחלואי השינים.

Colophon (fol. 56): בזה נשלם החבור המפואר הזה הנק׳ ערוגת הבשם להרמבם ז״ל ותהי השלמתו ליל ה׳ ר״ח שבט משנת הש׳מ׳א ליצ׳ ע״י צעיר מושכים בשבט סופר יעקב י״ץ בכהר׳ שמואל קטלאני זל׳ה׳ה פה בית שר וגדול הארון הדוכוס דון יוסף הנשיא זל׳ה׳ה. ואני הצעיר מקוה רחמי המתנשא לכל לראש. שבע לענה וראש ישביעני דגן ותירוש יצחק ן׳ ראש כתבתיו להחכם הנעלה לשם טוב ולתהלה רודף צדקה וחסד יומי ולילי כמהר׳ (by a later hand נתן בן נח) יאיר ויזהיר . . .

The present MS. has not the alphabetical list of herbs.

2. Fol. 57. Another treatise (continuation of No. 1?), headed שער בבחירת הסמים ותועלותם ושמירתם וכמותם ואיכותם ונתינתם, twenty-one chapters. The first is headed שער במלאכת הסמים, and the last שער בסמים אלבדזהריה.

3. Fol. 68. Bonafos Bonfil Astruc's (or Azariah, son of Joseph) translation of the twenty-eighth Book of Zahrawis' 'Liber Practicae' (see No. 2118), from the Latin of Simon of Genoa (see Leclerc, Histoire de la Médecine Arabe, t. ii, p. 470), made in the year 5190 (Kislew) = 1430 (see Revue des Études Juives, t. v. p. 41 seqq.) Incomplete, ends with לעשות כתיבה שלא יקרא אלא בלילה.

On fol. 67 (by a later hand) the beginning of vocabulary of medical terminology, headed אלאסמא באלאפרנג ואללטין.

Span. Rabb. char.; 4to, paper, ff. 104. [Opp. Add. 4to, 161.]

2521

1. Abraham ben David hal-Levi's ספר הקבלה (printed), followed after the words שם רשעים ירקב by a few lines beg. וכשהשלמנו סדר הקבלה נזכיר זכרון דברי מלכי ישראל בבית שני . . . ועוד זכרון דברי רומי . . . אמן סלה; this is followed by a § (fol. 13b) beg. אמר החסיד ר׳ אברהם הלוי ז״ל על כל הנזכר בספר הזה זכריה הנביא כמו שכתוב בספר יוסף בן גוריון בן עדוא הנביא רומז הכהן תם תם תם נשלם ספר הקבלה שבח לאל שוכן מעלה.

2. Fol. 14b. שאלה לרב שרירא גאון ז״ל, R. Sherira's letter (No. 2198).

3. Fol. 27. דרכי התלמוד, by Yizḥaq קאנפאנטון (printed).

4. Fol. 38. דרכי הנקוד [by Mosheh of London]. On fol. 44b, נ״א וידבר משה הכהן על שתי הברות אָאָ רצופות, identical with the passage on p. 18 of Frensdorff's דרכי הנקוד; it ends with the words מן שמע ושמוע (Frensdorff, p. 20, last line but one), with the statement לא מצאתי יותר בהעתק.

5. Fol. 47. ספר עין הקורא לר׳ משה הכהן, treatise on accents and punctuation by Moses of London (?), not identical with Frensdorff's edition. It beg. פסיק ואתי מרחיק מבטלים חוק יהוה. Next come chapters on—*a*. מתגים גרולים וקטנים (fol. 48b); *b*. שער מֹשֶה מפיק וּכְלֵב (fol. 49b); *c*. שער חטף (fol. 54), here R. Yoseph ממרשיליא is quoted (fol. 55); *d*. דין הנגינות (fol. 56b). At end (fol. 58b) a § beg. מצאתי בתשובת הגאונים מאי טעמא סדר עדויות בתר שבועות.

6. Fol. 59. ספר הישר לחכם היוני רבינו זרחיה זצ׳ו׳ל, ends with והנני זוכר לך דמיון בהרגל דרכי, ed. Cracow, 1586, fol. 16a.

The copy of No. 5 was finished on Friday, the 17th of Thammuz, 5279 = 1519.

Greek Rabb. char. (No. 6 by another hand and in larger char.); 4to, paper, ff. 115. [Opp. Add. 4to, 162.]

2522

Fragments (see No. 2422).

1. Fol. 73. Deuteronomy xviii. 9 to end, with the

Thargum (with Assyrian punctuation) and R. Sa'adyah Gaon's Arabic translation.

2. Fol. 74. 1 Samuel xviii. 28 to xix. 17, with Thargum (both with Assyrian punctuation).

3. Fol. 75. A fragment of a commentary on Genesis, containing end of מקץ and beg. of ויגש. This section beg. כשהיתה חמתו עולה שליהודה היו שתי שערות יוצאות מלבו וקורעות בגדיו. R. Sa'adyah Gaon's translation is quoted (all three Yemen square characters).

4. Fol. 77. A leaf of a commentary on האזינו. The beg. of the first complete sentence is, יערף כמטר לקחי ר׳ בניה אומר אם למדת תורה לשמה הרי דברי תורה חיים לנפשך (Yemen Rabb. char.)

5. Fol. 78. A fragment of Maimonides' Arabic commentary on Negaim, IV. 5 to 11, VII. 2 to 4.

6. Fol. 80. A letter in Arabic by Samaritans, explaining the difference between them and the Jews concerning mount Gerizim, addressed to their brethren at Oxford and London, signed in Samaritan characters, יוסף הזקן; אברהם בן יוסף; מרחיב בן יעקב; אברהם הכהן; and יצחק הכהן. There are also signatures in Arabic (inedited ?).

Nos. 1, 2, 5 vellum, 3, 5, 6 paper, ff. 81. [Opp. Add. fol., 56.]

2523

Fragments (continuation of No. 2424).

1. Fol. 101. A גט, dated 4th of Abh, 2146 Sel.= 1835, at מאתא אלקצבה (Yemen).

2. Fol. 102. A similar document, dated 26th of Elul of the same year at מאתא דיפאו.

3. Fol. 103. The beginning of the tenth chapter of הלכות שחיטה למוסי אלחאצרי.

4. Fol. 104. Job (with Assyrian punctuation), with R. Sa'adyah Gaon's translation, xxviii. 33 to end, and commentary from xxvii. 5 to xxviii. 21 (all Yemen char.)

5. Fol. 105. Copy of the epitaph on Mardocai Burgos, died the 17th of Siwan, 5428=1668.

8vo, paper, ff. 105. [Opp. Add. 4to, 151.]

2524

Fragment (see below, No. 2537).

Fol. 54. One leaf, containing a fragment of an Arabic poem on the history of Joseph.

Yemen Rabb. char.; 8vo, paper. [Opp. Add. 4to, 152.]

OMITTED MSS.

2525

Hymns. 1. אדון רם שמעה מאעני ואעניני, headed אני אמונים בכל יום ובכל; 2. אדון עולם גמלתני חסדים; 3. יוסף תנו . . . ידידי (א״ב), headed עלי אבר אלמגלה; 4. שעה ברכו פועל גבורות (יפת בן יהודה), headed קול ללמגלה לרבי יפת; 5. אברך אסם רב, headed גׄירהו ללמגלה ערבי; 6. אלהים רחימו רב עאלעא עלימאן, headed קול ללפורים; 7. משתה עשה . . . (משה הכהן חזק), headed קול ללפורים גׄירה; 8. יא דאיירין מקאם האדא אלצדיק, headed קול ללצדיק על רבי יהודה בן בתירה ז׳צ׳ל עלי וזן יגדל; 9. קוראי מגלה, headed פיוט לאברהם בן עיזר ז״ל; lacuna; 10. Beg. wanting, לניסים וגבורות אל נאמן, Hebrew and Arabic, refrain מרדכי אליהודי; 11. Biblical verses, headed קול יקאל קבל יקרא אלמגלה; 12. The Thargum of Esther ii. 5, headed תרגומיה איש יהודי; 13. Agadic explanation in Arabic of Esther viii. 15, headed שרח ומרדכי יצא, at end וכתב העבד הצעיר יצחק אבן יודא אלנזיר י״ל א׳נ׳ס תם; 14. אלהים עשה כיום . . . רנו (אלעזר), headed לרבי אלעזר; 15. Elegy in Arabic, beg. אקול ופי אלפואד, headed נדב לתשעה באב ליוסף אלשמסאני; 16. Another, beg. אקול מן בעד שכרי לאלאה, headed נדב לט באב לר משה בן שמע ז״ל.

At beginning, the end of the 30th Psalm, followed by the words על שם הילד הנעים יצחק בר כ״ר אברהם יחיהו אל ויזכה לתורה ולחבה (so) בחי אביו ואמו אמין.

On the fly-leaf: נוישתם כט תא במאנד יאדיגאר מן כמירם כט במאנד רוזיגאר הרין עקל כי אין כטרא בבׄאנד יקין דאנס גׄהאן באכס נמאנד.

Owner: Abraham (?, fol. 14); זה שלי עז (fol. 16).

Persian Rabb. char.; 12mo, paper, ff. 36; common illumination. [Bodl. Or. 187.]

2526

1. אגרת הקדש שערי צדק להר׳א׳ב׳ד ז״ל, Naḥmanides' (No. 861, 4), six chapters (the first and the second are marked in the MS. with פרק א, and consequently the sixth is marked in the MS. 5), attributed to Abraham ben David. At end is a §, headed מטעמי הקבלה, beg. אלהים יתנך בני צריך אתה לדעת פי׳ אדם וחוה.

2. Fol. 13. סוד פרקי אבות, Kabbalistical commentary on Abhoth, beg. משה קבל . . . כי משה ע״ה הוא אדון כל הנביאים וקיבל התורה, chap. vi beg. שנו . . . פי׳ מי שעוסק בתורה לשמה נקרא רע.

3. Fol. 29. סוד ספירת העומר, beg. הענין הזה הוא נכון על כי ית׳ שמו בחר בעמו ישראל.

4. Fol. 30^b. סוד הגלגול, beg. דבר ידוע הוא סוד מסודות תורתינו הקדושה. It is introduced by the following passage: אמר הכותב שלום בר׳ סעדיה בן זיתון י״ן מצאתי קונדרים ארוך כשהייתי בעיר סרקוסא שהיה מדבר על סוד הגלגול וזה הוא מה שהעליתי ממנו בדרך קצרה. Naḥma-

nides' comm. on Job is quoted in it. Another short § on the same subject follows on p. 33, headed אחר ענין גלגול הנשמות.

5. Fol. 33. A chapter headed בענין תועלת ביאת הנפש לזה העולם.

6. Fol. 34. הלכות חבוט הקבר, beg. כיצד אדם מת באין עליו ד׳ מלאכי׳, five chapters.

Syr. Rabb. char.; 8vo, paper, ff. 35.
[Hunt. 352 (Uri 345).]

2527

Immanuel ben Jacob's שש כנפים, beg. and end wanting.

Owner: סלאמן אבן הצעיר מנצור (fol. 5[b]).

Span. Rabb. char.; 8vo, paper, ff. 25. [Bodl. Or. 204.]

2528

1. Hebrew Lexicon in Latin, headed: 'Voces Hebraicae et Chaldaicae Veteris Testamenti versibus Latinis Rythmicis Expositae.'

2. Fol. 257. Observãones in Genesin, by the same.

Modern writing; 8vo, paper, ff. 282.
[Bodl. Or. 81 (Uri 486).]

2529

Sebastian Münster's Dictionarium Chaldaicum, etc., Basilae, 1527, with Willyam Bedwell's Manuscript addition in Latin, composed in 1586.

At end is to be found his transliteration of a Hebrew deed, dated Colchester, 1258 (see the Athenæum, November 4, 1882 (No. 2871), p. 598).

[Laud. 172 (Uri 455).]

2530

משתה שמנים או בית היין or The Scripture Treasury Opened. Being, A complete Hebrew, Greek, English Concordance, and Dictionary. Wherein, The signification of the Hebrew and Greek words (which are written also in English characters), the places where used, how translated (in our Bibles) throughout the Old and New Testament: The Hebrew and Greek Reading when different from ours. The various translations of the same word by the learned, and particularly, the Samaritane, Chaldee, v. Latine, Aethiopic, Septuagint, Syriac, Arabic, Persic, etc. The marginal reading; the acception of the word: synonimous phrases. Phrases explained. All the seeming contradictions in Scripture reconciled. All the promises; all the threats: what is scatter'd up and down the Scripture touching any subject reduced to its proper place: all the prophesies not yet accomplisht: under distinct heads are contained.

The first volume containing the letter A, beginning with Aaron אהרן, and finishing with Azzan עזן.

Dedication: Viro insignissimo, doctissimoque Dno Joanni Owen, D. D. (In Christo) patri suo, amicoque, Reverendissimo, Thesaurus hunc hagiographicum, amoris sui filialis, observantiae, et honoris ergo Dicat, Dedicatque Indignissimus Autor.

2 coll., fol., pp. 956 (without the blank leaves).
[Opp. Add. fol., 67 (Ol. Rawl. 967).]

2531

A Hebrew vocabulary arranged according to biliteral roots. Beginning wanting. It begins with the letter ב.

ô, Quaeso, Inter, Ovum, Puteus, Domus, Pernoctavit
6. (י) [בִּי] ..ן ..ץ ..ר ..ת בִּית Chald.
Ends (ת) תָ Balista.

After each letter the numbers of the roots are indicated. At end: 'The number of all the Hebrew roots is 2078. Taylor makes them 2604, i. e. 2115 Hebr.—489 Chald.'

4to, neat writing (middle of the 18th century); paper, ff. 12.
[Opp. Add. 4to, 172.]

2532

The Hebrew text of the book of Genesis.

Written by Tobhiyyah ben Yizḥaq ben Abraham ben Yizḥaq ben Abraham hak-Kohen hal-Levi at Sikhem, fin. 1181 Heg.=1767 A.D. At beg. and end are three entries in Arabic from the years 1247 to 1253 Heg.= 1831 to 1837 A.D.

4to, paper, ff. 100. [Bodl. Or. 656.]

2533

Roll, beg. with the Hebrew text of Genesis i. 6 to xlix. 4. The margins much injured.

Vellum. [Bodl. Or. 665.]

2534

The Hebrew text of Numbers x. 29 (כי יהוה) to Deut. xxiii. 26 (לא תניף).

Small fol., vellum, ff. 57 (injured and stained). [Bodl. Or. 699.]

2535

Fragments of the Hebrew text: *a*. Of Genesis xxix. 2, beg. כי מן, to xlv. 27, ends אליהם; (fol. 31) Gen. l. 26, beg. והעליתם, to Exodus i. 14, ends ובלבנים; (fol. 32) ix. 27 to xii. 10, ends בקר; (fol. 36) xxi. 4 to 33, ends יכסנו; (fol. 36) Leviticus xxvii. 8, beg. והעריך, to 26, ends אתו; (fol. 37) Numbers iv. 21 to (obliterated); (fol. 39) xii. 11, beg. אל נא, to xiii. 31, ends אל העם; (fol. 41) xx. 23 to xxi. 8; (fol. 42) xxvi. 41 to (obliterated); (fol. 43) xxvii. 8 to 19, ends והעדה. *β* (fol. 43). Exodus xvi. 20, beg. ויקצף, to xvii. 3, ends משה; (fol. 45) xxv. 2, beg. ויקחו, to xxix. 9, ends עולם; (fol. 51) xxx. 23, beg. וקנה, to xl. 33, ends שער החצר; (fol. 65) Leviticus xiv. 7 to xxii. 30; (fol. 77) vi. 7, beg. לא יטמא, to xiv. 15; (fol. 88) Numbers xv. 29, beg. האזרח, to xxvi. 26, ends הסרדי; (fol. 102) xxvi. 50, beg. ופקדיהם, to xxxv. 14. *γ* (fol. 114). Deuteronomy xv. 11, beg. על כן, to xvi. 20; (fol. 115) xxii. 13 to xxiii. 16.

a by two hands; *β* and *γ* each by one hand; 8vo, vellum, ff. 115 (injured). [Opp. Add. 8vo, 16.]

2536

Samaritan fragments (see No. 2421).

1. Fol. 70. The Hebrew text of Exodus vii. 24 to x. 29 (vellum, small char., a leaf from a scroll).

2. Fol. 74. The Hebrew text of Deuteronomy xii. 27 to xiv. 12; xvi. 1 to xvii. 15; xxi. 10 to xxii. 25; xiv. 10 to xxvi. 10 (vellum, broad fol., large char., partly obliterated).

[Opp. Add. fol., 55.]

2537

1. The Hebrew text of Genesis i. 31 to ii. 3; Exodus xvi. 4 to 21; xxxv. 1 to 3; Leviticus xix. 1 to 8, 23 to 32; xxiii. 1 to 6 (from a prayer-book? modern char., 4to, paper).

2. Fragments of prayer-books: *a* (fol. 5). Title-page, בשם יהוה: זה החלק בו צלות עשרת יומי הסליות (so) רמשה וצפרה על התמים וצלות שבעת יומי חג הסכות רמשה וצפרה על התמים מן מימר הרבנים והכהנים להם רצן. יהוה אמן. Some prayers are by Gazâl and ʻAmrân ibn Selameh ibn Gazâl Hakohen Halevi (ff. 16 to 20 blank leaves). *b* (fol. 21). Hymns, beg. and end wanting. *c* (fol. 24[b]). Headed צלות השבת הראש׳: מן חדש הראש:.... *d* (fol. 36). Title-page, בשם יהוה רחמנה: כנוש מכנש מימרי תשבו ומימרי חכמתה ואמנות השבתות והמועדים מן מימרי הכהנים והזקנים להם רצון יהוה וסלי אמן: وذلك برسم كاتبه لنفسه الفقير شاهين جعله الله تعالي مبارك امين امين وكان المبتدا فى دلك ليلت الخميس لمبارك ١٧ شهر جمادى الاخر سنة الف ومايه وتسعة وعشرين عربيه. It begins with צלות יהושע בן נון עליו השלום (4to, paper).

3. Fol. 38. Hymns, Arabic and Samaritan, by Gazâl المطرى (8vo, paper).

4. Fol. 46. A fragment of a homily in Arabic, with quotations taken from the Pentateuch in Samaritan characters (4to, paper).

Nos. 3, 4 were presented by Lord Newry, November, 1874.

Ff. 54. [Opp. Add. 4to, 152.]

2538

A fragment of the Samaritan Thargum, edited by the Rev. J. W. Nutt.

8vo, vellum, ff. 40. [Opp. Add. 8vo, 29.]

2539

An Arabico-Samaritan commentary on Genesis i. to xxviii. 10. See the description of it in the Journal Asiatique, 1873, ii. p. 341 sqq.

Small fol., paper, ff. 180. [Opp. Add. 4to, 99.]

2540

Samaritan hymns, headed تسبيحات الذى يقولوا فى السبوت والاعياد وروس الشهر فى السنة الذى فى السيوق اولا على [illegible].

At end is an entry by مرجان ابن مالح ابن شاهين ابن ابراهيم ابن اسحاق ابن ابراهيم ابن مفى, beg. فلما كانت بتاريخ شهر ربيع الاول فى شهور ١١٧٤ دخلت اخت كاتبه على المعلم سرور ابن غزال ابن سرور فى يافا.

Curs. Sam. char.; 4to, paper, ff. 86. [Bodl. Or. 663.]

2541

A Samaritan chronicle, by Jaqob ben Ahron hal-Levi hak-Kohen, with an anonymous literal Arabic translation. See the edition, Journal Asiatique, 1869, ii. p. 385 sqq.

Curs. Sam. char.; 4to, paper, ff. 26. [Bodl. Or. 651.]

INDEXES.

I. AUTHORS, TRANSLATORS, AND THEIR FAMILY NAMES.

II. TITLES, ANONYMOUS TREATISES, AND CLASSIFICATION OF SUBJECTS.

III. SCRIBES, OWNERS, AND WITNESSES.

IV. CENSORS.

V. GEOGRAPHICAL NAMES.

I. AUTHORS, TRANSLATORS, AND THEIR FAMILY NAMES[1].

A. AUTHORS.

[1] The proper names which occur in the Bible are generally spelt in this Index according to the Authorized English Version.

B. TRANSLATORS (see Index of Authors).

C. FAMILY NAMES.

II. TITLES, ANONYMOUS TREATISES, AND CLASSIFICATION OF SUBJECTS.

Joseph ben Ẓaddiq (the younger): Moses Parnas: anonymous, see תשבין and 258 (סדר עבודת היום); 240 end; 377, 9; 796, 2 *k*; 857, 4, 6; 1437, 2; 2252, 1.—*Ritual rules, chiefly for the synagogue.* See Abraham Klausner: Jacob Moeln Levi: Jephthah Josfa שמש: Joseph Hahn: Joseph Theomim: Meir of Rothenburg: Solomon ben Nathan in his סדור. For Kabbalistical rules, see Isaac Lorya and מנהג.—Anonymous, 37 (for writing the Pentateuch); 240 end; 354, 1; 377, 3, 9; 641, 14; 781, 5; 875, 1, 4, 6; 902, 1; 903, 1; 910, 1; 1147, 2, 3; 1150; 1210, 2; 1214, 2; 1217, 1 (both in German); 1598, 8; 1935 (Kabbalistical); 2188, 3; 2256, 1 *a* (see Additions); 2274, 9, 10. See also the Prayer-Books, סימני פרשיות, and ס׳ תניא.—Notes. See Abraham ben Joseph: Jacob Levi (2274 end): Perigoros ben Qalonymos: Uzziel Rephael Israel: Yaqar of Appenstein: anonymous, 10; 30; 796, 2 *k*; 914, 17; 1606, 12; 2252, 1; 3541. מנהגים להפטרות, 40.

ס׳ המצות, *books on the* 613 *precepts* (with various titles). See Aaron hal-Levi (attributed): Abraham Ẓarfathi: Elijah Bashiẓi: Isaac of Corbeil: Jekuthiel of Wilna: Joseph Jiqatilia: Judah Hedassi: Levi ben Japheth: Moses of Couci: Moses ben Maimon (in Arabic and Hebrew translations): Samuel ibn . .: Simeon ben Samuel: Solomon ben Aaron of Trok: anonymous, 2372; 2456, 7.—Commentaries and notes. See Abraham hab-Babli: Abraham Maimonides: Baruch Rofé: Isaac Stein: Jacob Fano: Menahem Recanati: Mordecai Heckscher: Moses of Zurich: Nathan ben Abigdor: Nathan Ellingen: Phares of Corbeil: Simḥah Luzka: Solomon Lorya: anonymous, 812 (in German); 863; 1177 *b*; 1267, 10; 1816, 2; 1938, 7; 2276, 6. On the ten commandments. See ת׳נ׳ך a. v. Pentateuch (col. 1051[a]).—Enumeration of 613 precepts (ת׳ר׳י׳ג מצות). See Abraham hal-Levi Ḥasan: Joseph Hahn (908, 1 *b*): Judah ibn Shoshan: anonymous, 1; 8; 73; 693, 7, 8; 893, 7, 8; 1177 *a*; 1505, 2; 1937 (בלשון זוהר); 1944, 7; 2289, 7, 8.

דינים, *minor treatises.* See Aaron (ben Solomon) Ḥasûn: Aaron hal-Levi: Abraham (ben Moses) Kohen: Abraham Yerushalmi: Caleb Afendopolo: David ben Judah Meser Leon: Ḥayyim ben Isaac: Ḥayyim Kohen: Isaac of Corbeil: Isaac ben Nathan: Isaiah Hurwitz: Jeroham ben Meshullam: José of Lincoln: Joseph Theomim: Meir ben Ḥayyim: Meir of Rothenburg: Moses Ḥagiz: Moses ben Jekuthiel: Moses Menz: Saadyah ibn Danân: Solomon of Chateau Landon: Solomon ibn Ẓur: Yaqar of Vienna: Ẓebi ben Abraham Qalonymos. — *Casuistical and ritual rules.* See Asher ben Ḥayyim: David Kokhabi (fragm.): David Oppenheim: Elijah Bashiẓi: Estori Parḥi: Hananeel of Kairowan (extracts): Hayya Gaon: Menahem Recanati: Samson ben Eliezer: anonymous fragments and notes, 222 (on מזוזה); 566 (הוראות with names); 641, 10 (פסקי תוספות); 658, 3 (by a nephew of Aaron hal-Levi); 659; 684, 2 *a, g*; 692, 4; 758, 7; 759, 7; 777, 4; 781, 2, 3, 4 (by French Rabbis); 784; 786; 787; 796, 2 *k*; 800, 1 (on שבת, etc.); 812 (in German); 820 (on פדיון הבן); 826, 2; 827, 2; 875, 4, 6; 884, 4; 902, 1; 904, 7; 958, 7; 1058; 1101, IV; 1102 (col. 312); 1104; 1317, 8; 1331, 4 (on ס״ת); 1408, 2 *b*; 1437, 2; 1606, 12; 1908, 2 *b*; 1928, 8; 1993, 5 (ערובי חצירות); 2237, 9; 2289, 1 *b* (on פורים); 2304, 2, 10; 2308, 10; 2336; 2343, 2 ν, φ, χ, ψ (by a Provençal Rabbi); 2410, 2; 2498 (col. 891). See also תוספות (extracts from).

אגדה, *Agadic extracts and collections.* See מדרש, פסקתא, and פרקי דר׳ אליעזר. Extracts from the Thalmud of Jerusalem, 938, 1.—Passages from the Thalmud of Babylon, by Liwa of Prague and 796, 2 *h*; 1267, 6. See also מעשיות at end of the Index. Various Notes.—Commentaries on Agadah of the Thalmud. See David Oppenheim: Liwa of Prague: Shem Tob ben Shaprut: Solomon ben Addereth: anonymous, 453, 1; 944; 1796, 5; 2254, 6, 9.—Concordance by Samuel Yafeh. Anonymous table, 389, 3.—Collectanea and notes. See מדרש, ילקוט, and עין יעקב (index to it): Israel of Belzicz: Joseph ben Jacob Riesser: Liwa of Prague: Reuben ben Hoschka: Simeon Darshan: anonymous, 319; 378, 3 (by several); 407, 2; 693, 2; 796, 2 *h*; 922; 930 (by a pupil of מה׳ר׳יל); 936; 937; 1919; 2240, 2; 2274, 14; 2282, 14; 2304, 8; 2423, 13; 2424, 7 *b*. In Arabic, 608, 3; 2424, 6. Tables, 389, 3. Agadah on Biblical passages, see ת׳נ׳ך.—*Agadic miscellaneous collections and notes.* See Aaron Lorya: Abraham of Rome: Bezaleel Kobrin: David Oppenheim: David Ulmo: David ben Zakhri: Eliezer Lipman Levi: Eliezer Riesser: Enoch Zundl: Ephraim Azban: Ḥayyim Amram: Hit ben Jacob: Isaac Abohab: Israel Elkscher: Jacob Israel: Jacob Lapapa: Jacob Naumburg: Jonathan Eibeschütz: Joselman of Rosheim (2240): Joseph ibn Ḥayyûn: Joseph Taitaẓaq: Judah Kohen of Toledo (1321): Judah Lerma: Judah Levi: Lipman Roseli: Liwa of Prague: Meir Ozers: Menahem Ḥalfan: Menahem di Lonzano: Menahem Padua: Meshullam: Meshullam ben Zalman: Mordecai Birduthi: Moses ben Isaac Angerls: Moses ibn Thabbon: Nathan Ellingen: Nathan (ben Solomon) Spiro: Samuel ibn Thabbon: Solomon Astruc: Tebele Sheier.—Anonymous treatises, fragments, and notes, 319; 335, 2; 340, 5; 378, 3 (with names); 453; 608, 3 (Ar.); 796, 2 *f*; 913; 914, 15; 916, 6; 939 end; 951; 957; 968; 969 (with names); 970, 3; 973, 4; 1021, 2 (on homonymous words); 1267, 8, 13 *a–c*; 1379, 3 (with names); 1429, 2; 1447, 1 (on קרי וכתיב); 1548, 3; 1590, 2; 1605, 7 (דרש); 1606, 4; 1610, 9 *d*; 1649, 4; 2192, 6 (on עשרה); 2243, 6 (on קידוש לבנה); 2274, 14; 2282, 2, 14; 2289, 11; 2304, 7; 2305 *k, n*; 2343, 2; 2424, 7 *b*; 2493. On the ten commandments, 289; 2424, 6 (both in Arabic); 1100 end (in Hebrew). Arabic fragment, 608, 3.

ס׳ התלמוד קטן (ים התלמוד), Methodology, 2262, 1.

ס׳ התמונה, by Ishmael ben Elisha (attributed), 1537, 2; 1550 to 1556. Part ii, 1557 to 1559; 1642, 2; 1856, 2; 1953, 2. Extract, 1951, 1.

ס׳ התמונה ההתוכית, by Thabit ben Qorrah (Hebrew transl.), 2008, 4.

VARIOUS.

TITLES QUOTED

(not to be found in Benjacob's אוצר הספרים, or quoted from ש״י).

Arabic Titles.

Without Titles.

III. SCRIBES, OWNERS, AND WITNESSES.

A. SCRIBES.

Punctators.

Illuminators.

Collators.

Autographs.

In Roman Characters.

Copyists mentioned.

B. OWNERS.

In Latin or German Characters.

Women.

C. WITNESSES.

IV. CENSORS.

V. GEOGRAPHICAL NAMES.

APPENDIX.

2542

Old Testament, in the following order: Pentateuch (with mnemonic words as in No. 10), early Prophets, Isaiah, Jeremiah, Ezekiel, Minor Prophets, Chronicles, Psalms, Proverbs, Job, Daniel, Ezra–Nehemiah, Ecclesiastes, Canticles, Ruth, Lamentations, and Esther (last page unpointed), with both Masorahs, where זנבוקי and הללי are quoted. There are also Masoretic chronological chapters at the beginning and the end. The treatise of Ahron ben Asher and other §§, one of which beg. רב פנחס ראש ישיבה קרי סבָבים. At end, after the variations of Ben Asher and Ben Naphthali, a § beg. מלאים וחסרים שבתורה שהעתקתי מספר הלל הסופ׳.

Colophon: אני שמואל סופר בר יצחק די מדינה ס״ט כתבתי אלו כ״ד ליקר ונכבד . . . ר׳ יהודה ש״צ בן כבור מבחר הישישים ר׳ גדליה ז״ל ן׳ יחיא (the words following) are erased). Finished Marheshwân 5251 = 1491, at Lisbon (במתא אשבונא; see No. 30).

On the binding: Ex dono Rev. viri Ricardi Prosser, S.T.P., Prebendarii Dunelmensis, et collegii hujusque quondam socii A.D. 1804.

Elegant Span. squ. char. with vowel points and accents; 4to, vellum, ff. 441 (without the fly-leaves).

[BALLIOL COLLEGE, glass case.]

2543

Bible, beg. with 1 Samuel xxv. 2 (beg. wanting) to end of the Prophets. On the margins the Hagiographa, beg. with Proverbs x. 19 (beg. wanting), Daniel, Ezra, Nehemiah, and Chronicles (this book runs on the marg. and the text from fol. 151b). There is a short comm. on the side margin (partly obliterated), beg. 1 Sam. xxv. 8 to beg. of Isaiah. End of Kings: ויסב שמו לפי שידעו כל העם שהוא מנהו ותחת ידו הוא וכן ויסב שמו הכתוב לעיל. ויבנו עליה דיק מגדל עץ שבונים נגד העיר לכבשה בתשעה לחדש ובירמיה אומ׳ חדש הרביעי . . . (a few words quite obliterated). Isaiah beg. אמוץ ואמציה אחים היו שמעו הפך משה האזינו השמים ר׳ז׳ל משה וישעיה עדות אחת.

The author quotes on פסחים (2 Sam. v. 6) Abraham ibn Ezra (fol. 6b). He uses foreign words, for instance, 2 Sam. xxv. 20: קוכא בלע׳ פירדיין (fol. 2); 1 Kings x. 16: צנה רומה למגן אדראגה בלע׳ (fol. 24b); 2 Kings iv. 39: אורות גרגיר אורוגה בלע׳ (fol. 37).

At end of the Prophets (fol. 147) is a calendar beg. with the 207th cycle to the 282nd, with the following heading: אני עזרא בר אברהם ואֹבֹי בר (so) זלהֹהֹ [כתבתי] זה הסדר הקבוע בארוס (so). וסדרתיו על סדר אשר מצאתיו כתוב בספר עזרא ובו שמי נקרא. ווהֹו כי עזרא הכין לבבו לדרוש את תורת השם ולעשות וללמד בישראל חוק ומשפט שמתחיל ממחזור ערה (this word is scratched) ואֹבֹי.

The beg. of the calendar is ר״ז פשו׳ הכין לבבו, end (incomplete, a blank space) רֹעֹו פשו׳ בחֹגֹ השאל יו׳ ו יֹו כסלו. רע״ז. The MS. would accordingly be written before A.M. 3933 = 163 A.D., which is impossible; the second calendar beg. with ר׳י׳ב מעוברת. The date of the copy is most likely between 5306 and 5325 (מח׳ ר׳ע׳ה) = 1546–1565. At end of Chronicles occur the following lines: תמהתם עלי שוב בדור זה נבלים. במאות ואלפי רבות אצילים. הלא הם פחותים מאד הנפלים. ושבו לבד בעשרה נפילים.

The last leaf contains the Meg. Antiokhos in Aramaic (end missing).

According to the Hebrew figures, there are thirty-eight leaves missing at the beginning.

Span. squ. char. without vowel points; 8vo, vellum (3 coll. and 3 marg.), ff. 166. [OPP. ADD. 8vo, 60.]

2544

Pentateuch scroll (17th century).

Small Span. squ. char. with Thagin; vellum.

[LINCOLN COLLEGE (Kenn. Cod. 78).]

2545

Roll of Esther, with the prayers (16th century?).

Large Span. squ. char. with Thagin; vellum.

[LINCOLN COLLEGE (Kenn. Cod. 79).]

2546

Commentary on the Pentateuch by Rashi, beg. with Gen. xvi. 4. An old copy with marginal notes, con-

taining variations, but also omissions. There are two notes (ff. 30 *b* and 73), signed נ״ל יצחק הע׳ בן הנ״ר שלמה ז׳צ׳ל. Ff. 1 and 104 contain the text of Leviticus xiii and xiv (incomplete).

Germ. Rabb. char.; 2 coll., fol., vellum, ff. 104.
[Opp. Add. fol., 69.]

2547

Rashi's commentary on the Pentateuch, beg. with Genesis xviii. 10, ends with Leviticus xxx. 12. The Sidras end with a line of rhymed prose. For instance, at the end of וירא, the MS. has חסלת וירא אליו. צור ינחנו בצדק מעגליו.

Marg. note containing omissions.

On fol. 28 the words יעקב אהוב are pointed out. On ff. 53[b], 54[b], 95, אבהו. Some scribbling on the margins, amongst which (fol. 32 *b*) מודה אני אליעזר בכר.

Germ. Rabb. char.; 4to, vellum (2 coll.), ff. 144.
[Opp. Add. 4to, 188.]

2548

[ס׳ העשר], commentary on the Pentateuch [by Yaqob ben Reuben the Qaraite, according to the extracts given by Dr. Steinschneider in his Catal. of Leyden, pp. 24 and 25], beg. wanting, and Genesis much injured.

Fol. 162[b] contains a fragm. of a comm. on Exodus xxviii. 35 to xxix. 30. Fol. 163[a] has some accounts in Turkish with Hebrew char. (Qar. curs. char.); fol. 163[b], a short prayer, beg. אלהים אני שואל שאלה קטנה, headed אנסה (so, scribbling). Colophon (partly erased): זה הספר שלי אלעזר (?) בכר׳ יוסף צדיק יצו׳ . . עמנו (?) בעיר לבן אשר על נהר (?) מורלו שנייו של מ׳ אמו קלוריא (קלודיא ?) בכר׳ ישראל נ״ע.

Qar. Rabb. char.; 4to, paper, ff. 163. [Opp. Add. 4to, 187.]

2549

1. פרשות (so) הכסף, fol. 133[b]. A short commentary on the sections of the Pentateuch, בראשית, end of בלק, פנחס, מטות, and מסעי, by Y'hudah Aryeh (Leon) of Modena (ממודינה), made at the request of R. Yoseph Pardo (פארדו), and begun at Venice, 5361, 2 = 1601, 2. It was copied and put together at the author's request, and under his guidance, by his grandson Yizḥaq ben Yaqob ben Qalonymos hal-Levi, in the summer of the year 5392 to the 12th of Shebat, 5393 = 1633 (see Isr. Letterbode, xi).

2. Ff. 96–130. פירוש שדרשתי במדרש ת֗ת אשכנזים יצו על ספר שמואל. His (?) comm. on Samuel, beg. with a homiletical introduction, end incomplete, ends with I. xix. 18. The author begun his comm. on Tuesday the 24th of Thishri, 5378 = 1617, repeated in the same school on the same day of the years 5397 = 5401 (ה׳א׳ת), and on the 14th of Siwan, 5407 = 1647, when he was seventy-six years and two months old.

Ital. curs. char.; fol., paper, ff. 104.
[Can. Misc. 204; Coxe's Catal., p. 577.]

2550

שאלות ותשובות ממהרשב״א ורבנים אחרים ז׳צ׳ל על פי סדר אבן העזר, Responsa by Solomon ben Adret (Addereth), by contemporary Rabbis of Provence, and by Simeon ben Ẓemaḥ Duran: *a.* דיני קידושין, containing 100 pieces; *b* (fol. 76). דיני כתובה, 250; *c* (fol. 181). דיני גיטין, 157 (incomplete). See for the French Rabbis quoted in the MS., Revue des Études juives, t. xii. p. 80 sqq.

There are many unedited Responsa; on the margin reference is sometimes made to the edition of Adret Responsa of 1579.

Span. Rabb. char.; 2 coll., fol., vellum, ff. 305.
[Opp. Add. fol., 70.]

2551

Eliyyah Capsali's Responsa concerning the dispute between David Vital and Benjamin of Arta. It is addressed to Yoseph Taitaẓak (טאייטאצק), and divided into two parts: *a.* נועם; *b* (fol. 11). חובלים (see Graetz, Gesch. d. Jud. viii. p. 452. The extract given there is to be found in this MS. on fol. 5). See also M. Lattes, De Vita et Scriptis El. Kapsalii . . . (in Hebrew, Patavii, 1869, p. 31). It is stated at the end by the author that these Responsa were copied by one of his pupils from the autograph copy.

Ital. curs. char.; 4to, paper, ff. 58. [Opp. Add. 4to, 194.]

2552

חן יעקב, casuistic Responsa by G'dalyah ben R. Yaqob Rothenburg of Metz, Rabbi at Edigheim, compiled in the year 5558 = 1798.

Germ. curs. char. (autograph?); 4to, paper, ff. 87.
[Opp. Add. 4to, 191.]

2553

A collection of Agadic notes on Biblical, Talmudical, and Kabbalistical passages by Rabbis of Salonica (Eleazar סריר; Abraham Eskendiri; ר׳מ׳ט; Sh'muel פוצולה; Yoseph אלמקובל or המקובל; Ḥayyim אדהאן; David אלמגרס; Abraham Castro; Abraham מונסון; and Beẓalel Ashkenazi, whom the collector calls מורי), mostly of the years 5368–5372 = 1608–1612. The first ten leaves are missing, the general title of the work is therefore unknown. The subdivisions are

headed, *a*. אבן בוחן; *b* (fol. 24). אבן האזל; *c* (fol. 47). אבן העזר; *d* (fol. 74?). אבן הראשה.

Or. curs. char.; 4to, paper, ff. 88. [Opp. Add. 4to, 186.]

2554

Common prayer, according to the Italian rite, written by Elyaqim Sanguini ben R. Qalonymos, finished on Sunday the 6th of Ab, 5442=1682.

Ital. curs. char.; 8vo, paper, ff. 94. [Opp. Add. 8vo, 62.]

2555

Prayers, beg. with במה מדליקין, followed by Ps. xxix; *a*. שמור וזכור... לכה, headed חברו החכם כמהרר׳ שלמה...; אלקבץ הלוי ז״ל מצפת; Ps. xciii; *b*. יקום פורקן; *c*. מי שברך לדוכוס, with the name מארין גרימאנו; *d*. מי שברך לקהל; *e*. יזכור, with proper names of persons and places; *f*. מודים, אב הרחמים, and קדיש דרבנן; *g*. אם תשיב משבת; *h*. אבינו מלכנו על סדר ק״ק פדואה; *i*. סדר התקיעה; *j*. רבונו של עולם of דוכן; *k*. וידוי לשכיב מרע; Ps. xci; ע״ב פסוקים; יהי רצון for the seven days.

At end: נשלמו הבקשות ת״ל ר״ח אלול שנת ונשא ברכה מאת ה׳ לפ״ק פה קשטיל פראנקו (5357=1597, at Castel Franco).

Squ. char.; 4to, paper. [Opp. Add. 4to, 185.]

2556

Some prayers for פסח, ר״ה, שלש רגלים, and הנותן תשועה, written in the year 5537=1777.

Squ. char. with vowel points; 16mo, paper, ff. 19. [Opp. Add. 8vo, 63.]

2557

מטבע ברכתא דאליאו דבה, prayers מי שבירך and אב הרחמים, composed by Mosheh Zakkutho in the year 5552=1792, when he succeeded in the Rabbinate of his father Eliyâ.

Squ. and Ital. curs. char.; 8vo, paper, ff. 9. [Opp. Add. 8vo, 64.]

2558

Prayers when visiting the tombs of pious men.

Squ. char. with vowel points; 8vo, paper, ff. 13. [Opp. Add. 8vo, 65.]

2559

סדר תיקון חצות, prayers for midnight wakes, beg. על נהדות, ends הלילו הה ליום. At end, תוש״לבע י׳ע׳א לפ״ק.

Ital. curs. char.; 8vo, paper, ff. 13. [Opp. Add. 8vo, 66.]

2560

The same, with an additional prayer, beg. עד אנא בכיה בציון.

Ital. curs. char.; 8vo, paper, ff. 14. [Opp. Add. 8vo, 67.]

2561

תפלה לתענית צבור (שני וחמישי ושני), beg. with ש״ע. On fol. 1b, פה אליסאנדריא מנהגנו להתענות.

Ital. curs. char.; 8vo, paper, ff. 18. [Opp. Add. 8vo, 68.]

2562

The same as the preceding number, beg. אומר י״ח בלחש.

Ital. curs. char.; 8vo, paper, ff. 13. [Opp. Add. 8vo, 69.]

2563

Arabic hymns:—

1. קצה חנה וז׳ בניה ע״ה, on Hannah and her seven children, סמעו קולי ואנה חנה.
2. Fol. 4. Elegy, headed, קינה בלערבי סי׳ אני פרגי בר אבי נסים שוואט, beg. אוחנה אלדי לאזם נכונו חאזנין (instead of שוואט, the acrostic has חזק). See MS. of Munich, No. 246, end.
3. Fol. 5, beg. אקטלני קבל אלבנין.
4. Fol. 5b. מרתיה בלערבי, beg. נבדי ננוח על דל זמן ומצאייבו.
5. Fol. 6. בלערב סי׳ אני יהודה, beg. אם יום יתאגֿב נחזנו (incomplete).
6. Fol. 7. Beg. wanting, ending כאן אזמאן לו דמאן פי חאלו.
7. Fol. 9b. Another poem on Hannah, beg. יא שוומי יא גֿבני אד יא רזייתי.

Or. curs. char.; 8vo, paper, ff. 11. [Opp. Add. 8vo, 71.]

2564

קצת חנה, the same as No. 1 of the preceding number (with a few variations).

Squ. char.; 8vo, paper, ff. 11. [Opp. Add. 8vo, 72.]

2565

1. קיצור נחמד מס׳ תפוחי זהב קיצור גם הוא מספר ראשית חכמה (by a later hand), epitome of Eliyyah de Vidas' ethical treatise by Y'ḥiel Melli, without the preface of the editio princeps.
2. Fol. 139. Naḥmanides' letter to his son, printed.
3. Liturgies and prayers: *a* (fol. 141). Beg. ואתה מגן בעדי; *b* (fol. 142b). Composed of Biblical verses; *c* (fol. 144). לכה דודי; *d* (fol. 145). בקשה; *e* (fol. 1). אנא בכח.

Ital. curs. char.; 8vo, paper, ff. 147. [Opp. Add. 8vo, 60.]

2566

Abraham ibn Ezra's grammatical treatises.

1. ס׳ צחות, beg. with ו (beg. wanting), followed by a few lines of poetry.

2. Fol. 52. יסוד הדקדוק (see Bacher, *Abraham ibn Ezra als Grammatiker*, Budapest, 1881, p. 184 sqq.)

3. Fol. 78. ס׳ מאזני הלשון (מאזנים).

4. Fol. 121[b]. [ס׳ הנקוד], beg. ישמרכם האל שאקצר לכם דקדוקי המקרא בניקודיה ובטעמיה . . . הרוצה לידע ולהבין תנאי דקדוק המקרא בניקודיה, ending כגון ביום ביד ליר ליום ליבשה אלא נחשבת (incomplete).

The copy of No. 1 was finished on Friday the 12th of Iyyar, 5210=1450; of No. 2 on Wednesday the 23rd of Siwan of the same year.

Greek Rabb. char.; 4to, paper, ff. 135.
[Opp. Add. 4to, 184.]

2567

1. מלא כף נחת, grammatical treatise by Joseph ben Solomon Astruc Duran, as an introduction to the following treatise.

2. Fol. 8 (ff. 4 to 8 blank), Profet Duran's מעשה אפוד, incomplete, beg. with the words קצת דמיון (edition, p. 7), with a few glosses.

Written by Abraham ben Mordecai Ferussol (מעמי פרווינצה), fin. at Mantua the 28th of Siwan, 5230=1470.

Owners: The copyist sold it to R. Judah; Solomon ben Menahem פרינצו and פארינצו.

No. 1, Ital. curs. char.; No. 2, Span. Rabb. char.; 4to, paper, ff. 218. [Opp. Add. 4to, 177.]

2568

[ס׳ היכלות], attributed to R. Ishmael, seven chapters, beg. הק׳ רם ונשא בִשְׁכַּמְלוֹ. ואף כסאו רם ונשא, ending אמר ר׳ ישמעאל כל השירות הללו וכל המעשה הזה שמע ר׳ עקיבא כשירד למרכבה ותפש ולמד אותם מלפני כבודו . . . ותהלה (Jellinek, ב׳ה׳מ, ii. p. 40).

Written by Isaac ben Abraham.

Greek Rabb. char.; 4to, vellum, ff. 4.
[Opp. Add. 4to, 183.]

2569

1. Abraham Levi's משרא קטרין, ed. princeps (beg. with fol. 3). On verso at end, הועתק מפי׳ נבואות נחמן ע״ה. גרסי׳ במדרש הנעלם (see below, 7).

2. Fol. 1. His letter on the Falashas and the Ten Tribes, dated Jerusalem, Friday, ר״ח כסלו, 5288=1528.

3. Fol. 5. A letter concerning Shabbethai Ẓebi, by an adherent, beg. זה הכתב ששלחו מארץ מרחק, with five סהדותא.

4. Fol. 9. רזיאל (ed., p. 2[b]), beg. זה ספר המלבוש הוחקק בקדושה הממולא קצי חכמה, ends בענווה.

5. Fol. 10. Another Kabbalistical fragment, beg. האמונה השנית שנתפרסם בזמנינו שהשם הויה היא אלקינו.

6. Fol. 11. Two letters concerning the Ten Tribes, printed in Jacob Saphir's אבן ספיר, I. p. 96[b]; signatures confirmed by Fra Mariano di Mali, Jerusalem, 1637.

7. Fol. 16. נבואת הילד, with Abraham Levi's commentary, much fuller than the edition. Finished at Jerusalem, the 13th of Nisan, 5277=1517 (see Catal. Bisconi, Pluteo III, codex IX, IV. p. 399 of the edition in 8vo), ends כי לשמו יתן כבוד בחסדו ואמתו אמן. Colophon: נשלם . . . היא השנה עת מה שבא המלך שלם י׳ר׳ה בארץ הצבי וכבש מלכות מצרים וסימנו ועֹזֹר מצריו תהיה ‎. . . חֹזֹק. By a later hand on the margins יחיו השוטים ;יחיו הפתאים and ועטרותיהם בראישיהם; at beg. הכל שקר. At end: שמע ישראל. חי ה׳ הכל שקר וכזב ואמר החכם פתי יאמין לכל דבר השוטה המחבר הזה חלם חלום שיבוא משיח בשנת ר״ץ וכתב ס׳ הזה כלו על זה היסוד הרעוע המקולקל. ושמעתי משל אומר קולו לי אסינו ווליווה טל אינסוניו גי וינייוה. כה דברי נחום האלקושי בר אורי בר זכרי החותם פה רימיני שנת ה״א ש״כ וסימן שוטה.

8. Fol. 45. A fragment of his [אגרת סוד הגאולה, Bisconi, ib. v], according to the appendix (fol. 50), beg. דורשי רשומות . . . ועל דבר המאמר הראשון אשר בפרש׳ וירא אליו. כבר פירשתי בנבואות נחמן במאמ׳ וזכרתי אֲנִי. וגם באגרת סוד הגאולה באותו מאמר שעליו נתיסדה האגרת; both signed Abraham Levi.

The copy of No. 7 was finished at Venice, month of Siwan, 5284=1524.

Old Ital. curs. char. (ff. 5 to 15 modern); 4to, paper, ff. 51.
[Opp. Add. 4to, 176.]

2570

עץ הדעת, treatise of 125 Kabbalistical formulae, called קמיע, by Elisha ben Gad of Ancona; he begun to compose it at Venice, in the house of Y'ûdah אלקבץ, and finished it at Saphet. The index, which is divided into four parts (לוח), ends with No. 94. 116 (fol. 53) has the following heading: סגולות מעור הנחש דברי שלמה הרופא מטוליטול׳ (see Catal. Schönblum, 1872, No. 28 C).

From fol. 58[b] are formulae by a later hand; fol. 60 is headed סגולה אמיתית כתובה אלי מהרב שלמה ידידיה סיניגאליה נ׳ר׳ו; fol. 60[b]. סגולות אמיתיות שקיבל מזמן ישן והן קדם הרב מר א״א כמהר״ע סגל נר״ו כתובות בל׳ לעז הועתקו מכתב יד שלו, in Italian, headed secreto; fol. 64[b]. כוונות לכתיבת מזוזה מועתקת מכ״י של האלוף כמהר״ר אברהם הכהן ז״ל אחיו של כמהר״ר ב״ך זצו״קל; fol. 66. קמיע מהרב המקובל הגדול הקדוש הרמז זצו״קל.

Ital. curs. char.; 8vo, paper, 98. [Opp. Add. 8vo, 73.]

2571

Fol. 10. אגרת מגן אברהם מארץ המערב, a treatise on the arrival of the Messiah Shabbethai Ẓebi (nothing historical in it); the first nine leaves (beg. missing) seem to be the preface to it. At end a poem with the acrostic of אברהם.

Span. Rabb. char.; 8vo, paper, ff. 45.
[Opp. Add. 8vo, 74.]

2572

Kabbalistical formulae, beg. with לחש לעין הרע בדוק ומנוסה; the second is reported in the name of Yehudai Gaon, followed by Kabbalistical prayers, one of them is headed נוסח תפלה . . . יאמר זו בדרך קצרה בראש אמ״יר (by adherents of Shabbethai Zebi?).

Ital. curs. char.; 8vo, paper, ff. 26. [Opp. Add. 8vo, 75.]

2573

Prayers for feast-days, with Kabbalistical notes, beg. with ברכת כהנים, ends with הושענות, fin. the 9th of Elul, 5544=1784. At end some additional prayers by a later hand.

Ital. curs. char.; 8vo, paper, ff. 83. [Opp. Add. 8vo, 76.]

2574

Prayers with Kabbalistical notes, beg. with כוונת טבילת חדש אלול, ends with הושענה רבה אחר הקפה שביעית יאמר. Fol. 24 some additional prayers by a later hand.

Squ. char.; notes, Span. Rabb. char.; 8vo, paper, ff. 29. [Opp. Add. 8vo, 77.]

2575

1. Extracts: *a*. On מרכבה, ending כל זה הועתק מתפלין מא״ז; *b* (fol. 1[b]). On Exodus xxiv. 10, ending כך הבנתי; *c* (fol. 2). Headed הלכות הכבוד [by Eleazar of Worms], and two other extracts, beg. ותמונה מספר האמונות, at end איגכם רואים מספר מוהר׳ אביגדור הצרפתי ז״ל (see MSS. of Munich, Nos. 81 and 92, 3[b]).

2. Fol. 6. אגרת עלי הישמעלי, Ḥarizi's translation of Aristotle's (attributed) letter, according to 'Ali ben Ridhwân. At end, נשלם ספר איגרת מנהג החסידי׳.

3. Fol. 9[b]. Menahem ben Saruq's letter to Ḥasdai (printed).

4. Fol. 14. Ethical saying, chiefly from the מוסרי הפילוסופים.

5. Fol. 17[b]. Jacob ben Elijah's letter to Paolo (see Kobak's *Jeshurun*, viii. p. 40), beg. אל קרובינו המתרחק ממנו.

6. Fol. 27. Immanuel ben Solomon's letter to Hillel [ben Samuel], beg. after two lines of poetry, אל תבהל אל פיך ולבך אל ימהר (Isr. Letterbode, vii. p. 166).

7. Fol. 28. Solomon ben Gabirol's poem, beg. בימי יקותיאל (printed).

8. Fol. 29[b]. Ephraim's [of Bonn] letter on ונתנה תוקף, prayer attributed to R. Amnon.

9. Introductory poem to Jacob ben Eleazar's translation of Kalila ve Dimnah (see J. Derenbourg's edition, in the publication de l'École des hautes Études, fasc. 49, 1882). See also Dr. Steinschneider's Catal. (autographed, 1872) of Ghirondi-Schönblum MSS., No. 30.

No. 1, Greek Rabb. char.; the rest, Ital. Rabb. char.; 4to, paper, ff. 30. [Opp. Add. 4to, 182.]

2576

A Kabbalistical roll (modern), containing permutations of the names of God and the angels. On the box: Volume in ebraico detto stola di Aronne.

Squ. char.; paper. [Rolls, *g*. 1.]

2577

Poetical pieces (Catal. Schönblum, Ancona, No. 25).

1. By Abraham of Sarteano, headed חרוז על נשים שאננות ומדותם המגונות.

2. Fol. 2, by Abhigdor (of Fano), headed תשובת אביגדור מגן נשים לסרטיינו (see for both, Isr. Letterbode, x. pp. 98–103).

3. Fol. 3, headed תשובה למגן נשים, beg. בני אדם גם בני איש.

4. Fol. 4[b]. Daniel of Rossena, having seen those three poems, made a poetical reply, beg. דרוש אדרוש ואכוף ראש, on the first (ר״ח) of Nisan, 5252=1492 (see ibidem, xi. pp. 62–68).

5. By Eliyyah ben Binyamin of Genazzano (MS. דיינצאנו) against No. 3 (see ibidem, x. p. 104).

6. Fol. 6[b]. זו היא תוספת אחת עשיתי בסוף מגלת בירנבו כ״ד אדר ר׳ס׳ו, addition to the romance of Bernabo and Luciana (MS. of Turin, by M. B. Peyron, ccxviii. fol. 73) by the author of No. 4, beg. ובכל יום ויום אשר בירנבו הולך אל בית לוצאינה, ends הלא הם כתובים על ספר דברי הימים למלכי מדי ופרס סתומי׳ וחתומי׳ ובגרוניקי פיורינטיני חקוקים ונשלמים. ומאת שוכן מרומים . . .

7. Fol. 8[b]. Various poetical pieces by the same.

8. Fol. 9[b]. The poem, beg. שמעו אל דברי הרופא.

9. Fol. 10. זה מעשה הדיו, a note on the fabrication of ink.

10. Fol. 11. מעשה דינה, Don Vidal ben Benvenisti's poetical piece, printed with the title of משלי עפר. The MS. agrees with the editio princeps.

11. Fol. 21. Various poetical pieces, with and without headings: fol. 22 headed, *a*. חרוז על צחקנים, beg. מצחק יבא עשיר ועני בקוביא (8 ll., printed); *b*. על הלווים, beg. חרוזים לר׳ אבנר (6 ll.), with the acrostic of יחיאל חזק; *c*. חטאך מאת יצחק הרב, beg. *α*. לאיש כופר אל יהל נר, *β*. הרב יצחק; *d*. with the acrostic of מאיר (the copyist?).

Written by Meir ben Ephraim מיימה, finished on Sunday the 1st of Ab, 5292=1532 (fol. 21).

Ital. Rabb. and curs. char.; 4to, paper, ff. 22. [Opp. Add. 4to, 189.]

2578

1. קינות, eulogies on the death of Joseph Caro, by several authors: *a* (fol. 1). By Jehiel ben Israel Lorya (injured); *b* (fol. 2). By Moses Finẓi of Arezzo (מארייו), beg. יראה ארץ הצבי חיל אחזה; *c* (fol. 3). By Judah Moscato, beg. הורד גאון יעקב; *d* (fol. 3[b]). By Samuel בֵּיריטא, beg. בבכי יבאו בלבוש שק; *e* (ibid.). By Eliashib Joshua Provenẓale, beg. יומי וגם לילי כמר אבכה כי; *f* (fol. 4).

By Rephael Treves, beg. בכו אישים אדון שאו קול מר; *g* (fol. 4b). By Eliyyah of Buttrio, beg. למקוננות קראו לעורר קינה; *h* (fol. 6). By the same, beg. יבכה במר נפש; *i* (fol. 8). By Yishmael, beg. ירנזון יריעות (in prose).

2. Fol. 8b. קינת ר׳ משה רימוס, beg. מי האמין כי כמות נבל (Zunz, Litg. der Syn. Poesie, p. 523).

3. Fol. 10. Eulogy on Joseph Caro, by Isaac Levi of למסה, beg. על נהרות בבל דמעות יזלו.

4. Fol. 10b. A poem by Isaac Reggio on Moses Mendelsohn (autograph), beg. מעת רבתי עם.

5. Ff. 11–13b in Italian, beg. (fol. 13) Tutti quelli che di cuor' amano (in prose, wherein the name of Judita occurs), followed (fol. 12) by the poem, beg. Donna perche turbate il mio contento (Vessillo, 1880, p. 147).

6. Fol. 13b. The poem by Abraham of Sarteano (No. 1 of 2577), incomplete.

7. Fol. 14b. The following beginning of a piece, אלה הדברים אשר דבר משה חפין לפני כל עדת.

8. Fol. 15. Joseph Ezobi's קערת כסף.

9. Fol. 18. שיר על הרעש, poem on the earthquake at Ferrara, 1570 (month of Kislew).

10. Fol. 19. Moses Rieti's מעון השואלים, with an Italian translation, beg. Al tempio sue chi cerca un fin perfetto, part I.

11. Fol. 24. Poems: *a*. Beg. אשירה לידידי אשר התחיל; *b* (fol. 24b). Beg. נא שמעה עמי ואדברה.

12. Fol. 25. Formulae of thirty letters.

13. Fol. 30. A poem of six lines, beg. תמורת תשורה.

14. Ff. 30b and 31. Three formulae of letters, with a poem at the end, the first of which has the acrostic of עזריה (see 2579).

15. Fol. 33. An elegy on Joseph Caro, beg. על נהרות אבל דמעות (five lines).

16. Fol. 33b. Aesop's fables in Hebrew (prose and verse) and Italian.

17. Commentaries: *a* (fol. 65). פי׳ הפטרת תשעה באב, on Jeremiah viii. 13 sqq., beg. הוכן ירמיהו למוכיח קודם ומקונן, incomplete. *b* (fol. 69). A short commentary on Ecclesiastes, beg. דברי ח׳ז׳ל כאשר חלקו בזמן ג׳ ספרי ש׳ע׳ה. *c* (fol. 91). On Esther, beg. ויהי בימי רבי׳ שאלו על חלקי המגלה הראשונים, begun at Ferrara, 5367 = 1607, incomplete, ends chap. ii. 22. *d* (fol. 99). On Canticles, beg. with chap. v. 12; finished 3rd Ḥeshwan? 5373 = 1613. *e* (fol. 103). On Ruth, beg. להיות השופטים רעים סבבו הרעב. *f* (fol. 110). On Lamentations, beg. כבר נתתי כמה סבות לקינות אמרנו? על החרבן ומהם כאשר לקחתי נושאי דרושים. There are additions and notes, the latest of which is dated 5407 = 1647 (fol. 109).

18. Fol. 125. A formula of a letter.

Ital. curs. char. by various hands (Nos. 4 and 17 are autographs; see Steinschneider's Catal., op. cit., No. 60); 4to, paper, ff. 125. [Opp. Add. 4to, 179.]

2579

Poems composed by 'Azaryah ben מז״ט Sanguinetti, Yishmael כ״ץ, Ephraim Gallico, on the occasion of the opening of the synagogue, built by the heirs of Abraham Sanguinetti, grandchildren of Ahron Berechiah of Modena; the ceremony took place in the month of Adar, 5347 = 1787.

Ital. curs. char.; 8vo, paper, ff. 4. [Opp. Add. 8vo, 70.]

2580

1. מליצה, prose and poems, by Moses Judah Abbâs (עבאס), addressed to Ḥayyim Shabbethai; Asher Kohen; Abraham מוטל; Solomon Levi; Samuel Baruch; אגרת אשר שלחתי לאישקופייא אל החכם השלם כמהר׳ יוסף חנדאלי נ׳רו על מריבה אשר נפלה בין זוגתי ובין הר׳ משה פראנקו (fol. 7); to Isaac de Leon תושב מצרים מקושטנדינה, when Judah went to Salonica; to Raḥamim Marzuq of Cairo; to Ahron Berab whilst Judah was in Egypt; to Ḥayyim תלמיד; to Meir di Boton; to Hezekiah Roman; to Elijah פאלקון of Salonica; to Judah Uzziel; to Moses מאיו; to Isaac de Leon, at the request of Elijah ויטאין (fol. 29b); to Samuel Burgos, when on his way to Rhodes (fol. 31); to Meir Yiẓḥaqi (fol. 32); to Isaac אריזה at Rhodes (fol. 33); to Yom Tob ן׳ יעיש (fol. 34); to Judah Uzziel, at the request of Zeraḥiah גוטה (fol. 38); to Mordecai קלעי, on the occasion of his wife's death (fol. 40); from Aleppo to Moses הררי (fol. 41); to Jacob Kohen (fol. 42b); to Abraham Shneor (חמד בחורים, fol. 43b); to Eli (עילי) אסיאס (fol. 45); to Abraham Melammed (fol. 45b); to Shabbethai Maimon (fol. 46b); to Abraham היכיני (fol. 49; see Catal. Lugd. Bat., p. 290 C).

2. Fol. 57. A fragm. of Benjamin of Tudela's diary, beg. הזה (ed. Asher, i. p. 50, l. 5) to קבר (p. 53, l. 16).

Owner: Mordecai Romano (fol. 23b).

No. 1, Span. curs. char.; No. 2, Qaraitic Rabb. char.; 8vo, paper, ff. 57. [Opp. Add. 8vo, 58.]

2581

מקלקל על [מנת] לתקן. This is the heading of a poem of eight lines, beg. אשר חוטא ואיש משחית, signed ממעשה שהיה. עד ראיה. יונה כהן ראפא, which precedes the treatise, containing a travesty of the הגדה של פסח, on praise and blame of women, by? Yonah Kohen Rapa?. It beg. אשר לא שדה ואלקי׳ אנה לידו, fin. with the words אחד מי יודע (incomplete).

Ital. curs. char.; fol., paper, ff. 9. [Opp. Add. fol., 71.]

2582

Treatises on astronomy and astrology.

1. מופתי כלי ההבטה, Ptolemy on planisphere, beg. כתב בטלמיוס (לי שורי on the marg.) אחר שהוא אפשר שהעגולים החותכים הכדור יראו בשטח כאלו הם שטוחים, translated from the Latin, according to the following passage (fol. 10): אמר המעתיק הנוצרי בהעתקתו כי בעבור זה הניח במקום הזה מהראות דברי מסולם (so) או דברי עצמו שלא לערב אותם בדברי המחבר בטלמיוס אחר שאין צורך הכרחי בדבר. On fol. 11, זה הפרק אינו מן המאמר הזה

והוא לאבו אל קאסים מסלם בן אחמד (Ztschr. der Deutsch. Morg. Ges. xxv. p. 402).

2. Fol. 13. מעשה כלי ההבטה הנקרא אצטורלב והוא נרצה לעשות שטח עגול פשוט לבטלמיוס לז׳ אקלימים, beg. כדי להחזיק בשטחים ובבריח כדי לצייר את הכדור, ending יסד להשלים המלאכה ולהוציאה לפעל. An appendix follows, beg. אם נחלק קשת המרחקים וכו׳ פי׳ וע׳ד׳מ׳ כמו קטב משוה (Catal. Munich, No. 249, 7).

3. Fol. 24. פנים במשפט, Solomon Abigdor's translation of Arnaldus de Villa Nova's astrological work (No. 2028, 2), incomplete, ends with chap. xvii.

4. Fol. 37. ספר אוטלוקוס בכדור המרובע תקון תאבת בן קרה אלחראני, [Jacob ben Makhir's] Hebrew translation of Autolycus' treatise Περὶ σφαίρας κινουμένης, according to Thabet ben Qorrah's Arabic recension (see Hist. Litt. de la France, xxvii. p. 604), beg. אמר הנקודה התנועע תנועה שוה כאשר הלכה בזמנים שוים ושיעורים שוים מתדמים, incomplete.

5. Fol. 43. כלי חמדה, astronomical treatise by Isaac al-Ḥadab, composed at Siracusa in the year 5196 = 1436 (ham-Mazkir, vii. p. 28).

6. Fol. 49. איכות עשיית הכלי הנקרא צפיחה להר׳ יצחק לואנץ י״צ׳ו, Isaac Loans on Ẓafiḥa (see first index, Zarqala), beg. ואתה קח לך שטח אחד מעץ או נחשת שיהיה ישר וחלק ושוה בתכלית האפשר, only one page, followed by four blank pages.

7. Fol. 53. A fragm. of an astronomical treatise, beg. wanting, ends וכן יהיה להם לילה חצי שנה בסבת שהשמש לא יבול לכלום מידי האויר כי יעמד אז במזלות הקרות.

8. Fol. 69. A fragment of a treatise on astrolabe, beg. with end of the 16th chapter (שער). 17th beg. בידיעת באיזה אופק יהיה היום ארוך כ״ד שעות; the 23rd, which is the last (incomplete), beg. בידיעת קשת יום הככב וקשת לילו.

On ff. 31b, 32, 68, various notes, Kabbalistical and recipes. On ff. 73b to end astronomical notes in Hebrew and Italian by a modern hand (obliterated).

Old Ital. curs. char. by various hands; 4to, paper, ff. 76. [Opp. Add. 4to, 175.]

2583

1. Fol. 3. (so) זה מאמרי אבוקראט הנק׳ אפורימייש על [כמ]ה מחלו׳ מסודרי׳ ע״פ צידת הדרבי׳ הנקרא ויאטיק קוסטנטין (so), Hippocrates' aphorisms (translation of Mosheh ibn Thabbon), arranged according to Constantine's Viaticum, divided into sixty שער, beg. שער א׳ בחולי הנקר׳ חולי השועל ספר ו׳; last chapter, שער ס׳ בדם המשתלח. End, נשלם מאמרי אבוקרש (so) וסגול[ות]ם.

2. Fol. 26. Medical treatise by Jacob of Avignon Ẓarfathi, beg. אמי״ץ הנה להיותי מצווה מוזהר מפאת שר וגדול להודיע כוונתי בחולי מה שקרה לפרש אחד מהיותר חביב אצלו, divided into eight שער. The first is headed במה שראוי להקדים בזה הדרוש; the last, בזכירת הדברים התרופיים.

3. Fol. 31b. (headings דשנטא מאן) הצעה גואן דשנטמן חברה על ביאור דאנטיטוטרי מניקולב, John de S. Amand's comm. on the antidotary of Nicolas (MS. of Munich, No. 245, 4; lacuna of twelve leaves, between ff. 62 and 63, according to the Hebrew pagination). There are marg. notes for Nos. 1 and 3 (only at the beginning). At end is the table of contents for No. 3, headed סימני ספר גואן ק׳ אמנדו על ספר ניקולאו ופסקיו אשר פסק, nine sections; see Additional Extracts, P. On fol. 1 are medical sayings and recipes.

Owner: Isaac (obliterated, fol. 3).

Nos. 1 and 2, old Ital. curs. char.; No. 3, Ital. Rabb. char.; 4to, paper, ff. 175. [Opp. Add. 4to, 174.]

2584

1. ליאופרנקינא (so), Hebrew translation of Chirurgia parva, by Lanfranc. Headings of the pages, אלאפראקינ׳.

2. Fol. 25b. גידוא קצר, Hebrew translation of Guido de Chauliac's abridged treatise on surgery, beg. זה תוכן העזרים הנאות העשותם במורסות והשחינים אשר סודר בשנת י״ג לחשבונם בעיר ההוללה פאריש על יד מאי׳ גידוא דקאיליאק רופא אומן במלאכת היד ורב בחכמת הרפואה מחכמי מונטפישלייר, למה שלפי למוד המעלה גאלינוס בג׳ מהתחבולת הבריאות יראה שדמו שידיעת אופן המעשה, four chapters. The translation from the Latin (called here גידוא המקוצר) was made by Asher ben Moses לבית אולובריגה for a friend (להפצר אחד מיוחד מן הידידים החמודים השלם בלמודים מובהק ומומחה במלאכה), finished at Arles, the last day of the month of Siwan, 5228 = 1468. It is followed (fol. 53) by גידוא במעלות (according to the heading of the pages), beg. מעלות התרופות כפי החכם גידוא בסדר אלף בית מהלטין (according to the Latin alphabet). See Archives des Missions Scient., série 3, t. 1, p. 566.

3. Fol. 73. Jacob Levi's מאמר בחזירים (No. 2142, 21). This MS. has at the end, after the words בפי אותו אדבר, a section more (fol. 100), headed והנה הכריחנו הנכבד לכתוב לו בקצור הדברים הפותחים מצד אחד והמרכבים בצד אחד והמרחיבים בצד אחד כפי אשר אני מרגיל במלאכה הזאת. Composed at אליש (פה באליש; not באליש, as in No. 2142, 21. See further on, אליץ).

4. Fol. 100b. Additions to previous treatise, headed מאמר הפישטולאיש קראתיו תוספת ביאור על מה שכתבתי במאמר הנקרא מקל שקד המדבר בענין החזירים, divided into twelve chapters, headed שימה. Colophon: והנה תם המאמר ב בנאצור הוא פ[י]שטולה קראתיו תוספת ביאור נתוסף על המאמר אשר עשיתי ויסדתי הנקרא מקל שקד המדבר על ענין החזירים ולא היה בלבי ליסדו כי במרומה אלי שכתבתי די הספוק במאמר החזירים המוקדם מזה ולכבוד חתני ר׳ תנחום בן ההח׳ ר׳ יהודה יסדתיו אני יעקב הלוי הרופא פה אליץ בחמישי בשבת שנת חמשת אלפים וששים ואחד בשנים ועשרים יום לירח תמוז המקום . . .

5. Fol. 110b. Another treatise on medicine by the same, headed המאמר בהפסד המכות עשאו הרופא החכם במלאכת היד מאי׳ יעקב הלוי ז״ל היושב באליץ, beg. אמר שאלת ממני שתי שאלות, האחת מפני מה יולד במכה

שחרות והפסד. The last section beg. הנה כתבתי לך מה שנראה לי דרך קצור ממה ששאלתני בהיותך נחפז לשוב לאמך ולמולדתך . . .

6. Fol. 114b. A treatise on medicine by the same?, headed המאמר במורסות, beg. תחלה נדבר בהנהגת כל המורסות הנקראות פושטימאש ואחר הנהגת כל הפורלוקוש.

7. Fol. 119. Galen's treatise on חליי האוזן (No. 2142, 22. To be read הקש טוב for הקשטורי. This MS. has אלמאמיר). Finished with the words מסבת דביקות הליחות זה מאמר גאלינוס (No. 2142, fol. 128b).

8. Fol. 123. Recipes, beg. לנגעי השוק מפי ישמעאל.

Or. Prov. char.; 8vo, paper, ff. 123. [OPP. ADD. 4to, 173.]

2585

1. Fol. 5. ס׳ מכחד ומיחד, controversial treatise by Jacob ben Reuben, twelve chapters (preface shorter than in 2146).

2. Fol. 16. מאמר מהסמים, Maimonides' treatise on poisons, Hebrew translation [by Moses ibn Thabbon], beg. see MS. Munich 111, 3, ending וא״כ יגן כפי הענין מנהגו זה השעור יראה העבד מספיק לפי הענין אשר צוה בו אולי יספיק לכוונה בעזרת האל יתעלה.

3. Fol. 71. דרוש חברו ר׳ יצחק בר׳ טודרוס נגד המגפה, Isaac ben Todros' treatise concerning the plague, with the title of באר לחי (printed).

4. Various historical pieces and letters: *a* (fol. 89). Beg. בשנת ד׳ אלפים וג׳ מאות ושמנים וארבע לבריאת עולם שהיתה שנת שש מאות וכ״ד למנין הערלים מן הגשמות צמח מאומיטו בימי קיסר אורקליאוש; it is headed גזירות תתנו; facts, however, which happened in the year 5109 are mentioned. Ends, ולא היה עוד גזירה באשכנז אחרי זאת עד היום הזה שהוא שנת ר׳מ׳ה לפ״ק אכן היו גירושים רבים ברוך משנה העתים. *b* (fol. 91b). Headed זה טופס הכתב הגיע פירדא והעתיקו משולם בר׳ יצחק זלה״ה מבלניצא פילוסוף אלקי וחכם גדול בדורו, a letter concerning the Sambation and the priest John. *c* (fol. 92). Headed זה טופס הכתב ששלח כמ׳ יוסף מנטבייא? אשכנזי מירושלים בלונברדיאה בשנת ר׳מ׳א, diary from Damascus to Jerusalem. *d* (fol. 93). גזירות ת׳ת׳נו, on the persecution of the first Crusade, with variations from the edition, followed by others of the years 4906, 4908 (at end, fol. 100b, נחסל ספר הזכרונות מר״ה), 4936, 4950, 4951, 4931, 4990, 4967, 4856, and 4956, some agreeing with the עמק הבכא.

5. Fol. 104. [תולדות בני נח], beg. ואלה תולדות בני נח, extracted from Josippon, with variations.

6. Fol. 106. צוואת נפתלי בן יעקב, Naphthali's apocryphal will.

7. Fol. 108. Apocryphal history of the Judges and contemporary Greek and Roman history, beg. בימים ההם ובעת ההיא בימי יהושע היה איש אחד ושמו איריקטוניאוס.

8. Fol. 113b. בני משה, beg. גלות טיטוס ואספסיונוס.

9. Fol. 114. מקרה אלחנן, Elhanan ben Joseph on the Ten Tribes.

10. Fol. 116b. תולדות אדם, apocryphal history from Adam to the tower of Babel, beg. אדם הוליד ג׳ בנים וג׳ בנות קין ותאומתו קאלאמאנא אשתו והבל ותאומתו דבורה אשתו ושת ותאומתו נובא אשתו.

11. Fol. 120. An apocryphal story of the time of Titus, between a woman and a sorcerer, beg. ויהי ברומי בימי טיטוס הרשע היה אדם א׳ עשיר ביותר . . . ומשפחתו היו נקראים אוגניש.

At the beginning, by the copyist, the list of the treatises of the MS. For the author of No. 1 (referring to שפתי ישנים and סדר הדורות), he says וחיבר ספרים אחרים ויש לי ס׳ א׳ ממנו על לוחות ומולדות והוא קדמון. He then adds the following words: כולם נעתקו מס׳ ישן נושן נכתב בקלף שמו ס׳ הזכרונות שנכתב בשנת ר׳ס׳א לאלף החמישי.

Ital. curs. char.; 4to, paper, ff. 121. [OPP. ADD. 4to, 178.]

2586

1. חרב פפיות, by Yair ben Shabbethai of Corregio (No. 2179), dedicated to Immanuel Berechiah ben R. Isaac of Fano. At beginning the table of contents (40 §§), and a list of books mentioned by the authors.

2. Fol. 45b. Extracts from באר מים חיים (by Ḥayyim Obadiah of Bozzolo, No. 1803), part מקור חיים, followed (fol. 47) by זמני הקץ, various opinions on the year of the Redemption, by the author, by Solomon מלכו, by Solomon ממונטי דלולמו (or דילולמר, see No. 1989, 7 *b*), by Moses הדרשן, by Azariah מארייו, by Moses בסולו, and by anonymous writers.

3. Fol. 49. חרב פפיות (so), controversial treatise between Francesco of the Minorites [da Aquapendente at Orvieto and Eliyyah Ḥayyim ben Binyamin of Genazzano], ten chapters. Heading: ב״ה חלק שני פרק ראשון הויכוח אשר עשיתי עם מיסיר פראנציסקו דורש . . ., identical with No. 2408, 1.

The treatise was copied from an older MS. found in the house of Immanuel of Montebaroccio (מונטי בארוצייו) and belonging, later on, to his grandson Solomon. Chapter 11 is headed ספור מעשה האפיפיור ששרף מעצמו מצאתי כתוב בספר ישן כתיבת יד . . .. The party concerned in it is a son of Solomon ben Adret (Isr. Letterbode, vii. p. 171). There is no chapter 12. Chapter 19 is headed תשובה על מה שאומרים על פסוק שאמר זכריה גילי מאד בת ציון וכו׳. The copyist states that he received ch. 13 to end from Menahem of Montebaroccio.

4. Fol. 61b. טופס הכתב ששלח . . . אבונשטרוק and ויכוח, controversies between Don Alfonso and Don Joseph ibn Yaḥya (see Ibn Verga's שבט יהודה, Nos. 40, 41, and 64), with few variations from the edition.

See also Dr. Steinschneider's autographed Catalogue (as in No. 2551), No. 29.

Ff. 1–49 written by Saul ben Joseph מררי (Merari, see Steinschneider, ibid.), in the year 5461 = 1701.

Ital. curs. char.; 4to, paper, ff. 73. [OPP. ADD. 4to, 181.]

2587

וכוח, religious disputation at the Jesuit convent of Ferrara, between a Jew and the monk Don Alfonso Caracciolo (קארציולה), at the command of the Cardinal Legate, Horacio Spinola (אוראציו ספינולה), and with the consent of the inquisitor, Juan Batista Scarella (החוקר יואן באטיסטה סקארילה). See De Rossi, Bibliotheca Judaica antichristiana (Parma, 1800), No. 172 (p. 124).

Ital. curs. char.; 4to, paper, ff. 17. [Opp. Add. 4to, 193.]

2588

1. ס׳ עמק הבכא, by Joseph Kohen (with few variations from the edition; the additions from the Almanzi MS. are not in this MS.)

2. Fol. 54. מעשה ישורון, a history of blood accusation at Ragusa, in the year 5383, first day of the feast of Tabernacles, = 1622, by Aaron Kohen Ragusano?; the MS. has not the poem of the edition.

3. Fol. 60. Extract from the Kabbalistical book עמק המלך, by [Naphtali ben Jacob Elhanan], according to the Amsterdam edition.

Owner: Mordecai Samuel Ghirondi of Padua.

Ital. curs. char.; 4to, paper, ff. 70. [Opp. Add. 4to, 180.]

2589

1. (Original pagination, fol. 53). ספר אלדד הדני, diary attributed to Eldad of the tribe of Dan (edited). At end, שגר אגרות הללו מר׳ אלדד זה לספרד שנת ארבעים ושלש וזה מר אלדד מלא תורה ומצות ואם ישב אדם עמו מבקר עד ערב לא יפסק לשונו מדברי תורה בלשון קדש ומתוקי׳ דבריו מדבש ונופת צופים הב״ה יתן לו שכר בעולם הזה ובעולם הבא.

2. Fol. 6 (orig. fol. 58). חיבור קטן שחיבר כמהרר גדליה ן׳ יחייא ז״ל בשבח הנשים, treatise of G'dalyah ben Joseph ibn Yaḥya in praise of women (see Isr. Letterbode, x. 139).

3. Fol. 15 (orig. fol. 68). זה ספר טובי בן טוביאל, the Hebrew text of Tobit (edition of Constantinople).

4. Fol. 29b (orig. fol. 82b). משלים של שלמה המלך, legends of the time of Solomon (edited), stated by a later hand, המעשה הזה כתוב בספר הרפוס (ten leaves cut away).

5. Fol. 30b (orig. fol. 92b). מעשה ירושלמי (by the later hand, שהעתיק רבי אברהם מימון בלשון הקדש, edited).

6. Fol. 48 (by the later hand; no original pagination). מעשה רבי בוסטנאי שהעתיק רבי אברהם מימון בלשון הקדש (edited).

Owners: Joseph הרטום (at beg. and on fol. 53); Ephraim Yonah מטרינו (at end of the blank leaves).

Ital. curs. char.; 8vo, paper, ff. 53 (without the blank leaves). [Opp. Add. 8vo, 59.]

2590

סבא אליהו, Eliyyah (ben R'phael Sh'lomoh) Levi's (Rabbi at Alessandria) will (with ethical, casuistical, and Kabbalistical contents) for his children and pupils.

At end are notes by another hand, in which names occur with dates 5221–5240 = 1661–1680.

Ital. curs. char. (autograph?); 4to, paper, ff. 157. [Opp. Add. 4to, 190.]

2591

נימוקים, references omitted in the editions of the עין ישראל (up to 5385 = 1625), by Yaqob ibn Ḥabibh, to Berakhoth of both Thalmuds; on Peah to Bikkurim of the Jerusalem Thalmud; and on the first two chapters of Shabbath of the Bab. Thalmud.

Ital. curs. char.; 4to, paper, ff. 128. [Opp. Add. 4to, 192.]

2592

Treatise on geomancy, in a modern Arabic translation (see MS. of Munich, No. 294), beg. wanting. Fol. 2b. A § ends עד כאן השאלות שחיבר ההר׳ יהודה חריזי ז״ל ודאבא נביינו עלה ערף החכם ההר׳ ר׳ אברהם ן עזרא ז״ל. Fol. 8 is headed האדום הום אצורות די כול בית ובית. Fol. 48b. משפטי החיבור. Fol. 51a. (so) משפטי הסוהר. Fol. 71b. האדום הום ללוואן דיעלאש ידולו שער האחים. Fol. 80b. שבעה כוכבי לכת. Fol. 115b. אלה היתדות והסמוכין. Fol. 134. אלו השנים עשר בתים הומאן עיקרים פילמולד די בן אדם פי שאלות ופילמבחרים חתא פי משפטי העולם די הום אלכלל. Fol. 141b. אילו הן י״ח פרקים של רבי יהודה בן חריזי ז״ל. פרק א׳ הצורה הראשונה אדא תגברא פיאסרין דילביות. Fol. 152. שער כולל השאלות כולם. End wanting. From ff. 101 to 105 are notes on the same subject by a later hand.

Syr. Rabb. char.; 8vo, paper, ff. 154. [Opp. Add. 8vo, 78.]

2593

1. Some notes on Biblical passages.

2. Fol. 11. A treatise on the heavenly Temple, beg. המאמר הזה ראיתי לבאר בו ענין ב״ה״מ שלמעלה שהזכירו ח״ז״ל, followed by an epitome of it (fol. 34).

3. Fol. 43. A mystical comm. on Canticles iv. 7, beg. השכינה היא אילת אהבים ויעלת חן.

4. Fol. 75. A note on Jeremiah ix. 22, beg. ... אל מכאן ראיה שהחכמה שהב״ה בוחר בה הוא למשכיל.

5. Fol. 77. Mosheh Ḥayyim Luzzatto's [החוקר והמקובל], printed.

6. Fol. 105. Some Kabbalistical notes.

7. Fol. 108. A mystical treatise, beg. ה׳ אלקי ישראל אבינו שבשמים אשר בחר בנו.

8. Fol. 115. Kabbalistical treatise, beg. סוד המרכבה מלכות היא שרש התחתונים.

9. Fol. 129. סעידות ליל ט״ו בשבט ה׳ת׳צ׳ג, Kabbalistical prayer.

10. Fol. 135. מאמר פ׳ משפטים, beg. פתח ר׳ שמעון

ואמר ואלה המשפטים תרגומי ואלין דיניא דע כי ענין המאמר הזה הוא מן הסודות היותר עמוקים שבחכמה.

11. Fol. 149. A fragment of mystical commentary on the precepts, beg. מצוה ח׳ לפדות פטר חמור דכתיב וכל פטר חמור תפדה בשה כאן סוד גדול לבעלי החכמה, ends מצוה י״ד לקשור תפילין של יד וקשרתם . . . ואחריו לקשור תפילין בראש ודאי תפילין נא׳ בהם וראו כל עמי הא״ץ (incomplete).

12. Fol. 163. The continuation of No. 3.

At end some proper names in Roman characters.

Ital. curs. char. (by two or three different hands); 12mo, ff. 170. [OPP. ADD. 8vo, 79.]

2594

כתובה, marriage contracts, written at Corfu (קורפו). Illuminated.

1. Dated Friday, ה״ר Tebeth, 5475=1714. The parties concerned are Elijah ben Shabbethai דמורדו and Abigail, daughter of Abraham ben Elijah דמורדו.

2. Dated Thursday the 3rd of Thammuz, 5512 = 1752. The parties are Abraham ben Isaac de Castro and the widow סיליטא, daughter of Joshuah Samuel.

3. Dated Friday the 14th of Nisan, 5529=1769. The parties are Phares Ḥayyim ben (injured) and זאפירה, daughter of (injured) Samuel Kohen.

4. Dated Wednesday the 14th of Nisan, 5546 (1718 of the destruction of the Temple)=1786. The parties are Jacob ben Mordecai ציואנה and ספירא, daughter of Samuel זאקון.

Elijah ben Shabbethai דמורדו is signed as witness on all the four; there are other witnesses.

[ROLLS, *a*. 1, *b*. 1, *b*. 2, and *a*. 3.]

2595

A bundle of letters, chiefly by R'phael Sh'lomoh Levi, Yediyah Levi, and Eliyyah Levi at Alessandria, or addressed to them; many are in Italian, dated about 1750.

Various sizes and various characters. [OPP. ADD. fol., 72.]

2596

Parcel 18 of No. 2432 contains the original of the two letters of recommendation given to Benjamin Kennicott by the Ashkenasic (German, printed in the *Dissertatio Generalis*, in Hebrew with Latin translation, but without the signatures, fol. ed., p. 66; 8vo ed., p. 316), and by the Sephardic (Spanish-Portuguese) congregation of London (unedited). The latter has illuminations.

Square characters, vellum.

2597

Fragments:

1. Fol. 29. Comm. of Rashi from end of Zephaniah to beg. of Zechariah.

Franco-Germ. Rabb. char.; fol., vellum, 2 coll.

2. Fol. 82. Of a liturgical book, beg. חרפתינו זכור (מוסף י״ה״כ).

Germ. squ. char. with vowel points; fol., vellum (from the binding of Diss. U. 165).

3. Fol. 83. A copy of the epitaph in Hebrew of Rachel, wife of Jacob Merides de Brito, died the 29th of Shebat, 5467=1707.

Squ. char. with a Spanish translation (partly); 4to, paper.

4. Fol. 106. A letter addressed to the Rabbis of London, by Jacob חי ben Abraham Mondolfo, dated Siena, 15th of Adar, 5454=1694.

Ital. Rabb. char. with vowel points; 4to, paper, 2 leaves.

5. Fol. 108. An answer to him, signed Joseph ben Yiẓḥaq Gallico (גלקו).

Span. Rabb. (curs. style); 4to, paper.

[No. 1, OPP. ADD. fol., 55; Nos. 2, 3, OPP. ADD. fol., 56; Nos. 4, 5, OPP. ADD. 4to, 151.]

2598

MS. Ashmol. 1144, fol. 410 contains a catalogue of printed books, not all Kabbalistical. Ashmol. 1506, fol. 79. The epitaph of four lines is badly copied. The last two letters of l. 1 are שר . . . ., and the first five letters of l. 3 are שנפטר.

2599

A Hebrew, Syriac (fol. 60), and Chaldee (fol. 94) grammar in Latin.

8vo, paper, ff. 104. [HUNT. 457 (OL. BERNHARD 81).]

2600

Lexicon Harmonicum Gulielmi Lamplughe in artibus M^ri et Linguarum callentissimi. In quo ostenditur Harmonia Linguae Graecae, Latinae, Anglicae cum Ebraeâ. Obiit his anno D^n 1636, et opus hoc sub incude (ut vides) reliquit. An interleaved copy of Buxtorf's Manuale, Basiliae, 1619, 8vo.

Autograph. [LAUD. 36.]

2601

Some notes [in Latin] appertaining to an Hebrew Lexicon, and some other papers of Mr. Nicolas Fuller. Given to the Public Library by Mr. Taylor, of Trinity Coll., Oxoñ.

Autograph; fol., paper, ff. 96. [ADD. C. 279.]

2602

Fol. 75. Letter, in Samaritan characters, addressed to the Jews in England by the Samaritans of Nablûs, written by Marḥib ben Jacob. Dated 3311, from the settlement of the Israelites in Canaan. Heading: ביכלות יהוה ישיג בשלם אל עיר אנגלנד לעדת בני ישראל השמרים ישמרם יהוה מן עדת ישראל השכנים בשכם ומן הכתוב (so) מרחיב בן יעקב מבני אפרים בן יוסף הצדיק.

Oblong, elegant char.; paper, ff. 4. [OPP. ADD. fol., 55.]

INDEX TO THE APPENDIX.

I. AUTHORS, TRANSLATORS, ETC.

A. AUTHORS.

B. TRANSLATORS (see Index of Authors).

C. FAMILY NAMES.

II. TITLES, ANONYMOUS TREATISES, ETC.

III. SCRIBES, OWNERS, ETC.

A. SCRIBES.

B. OWNERS.

C. WITNESS.

IV. CENSOR.

V. GEOGRAPHICAL NAMES.

ADDITIONAL EXTRACTS AND NOTES.

A.

a. The grammatical riddle by Abraham ibn Ezra: 253=2073, 9 (with slight variations). 758, 4, commentary only, beg. בהקדמת החידה ז״ל . . . פירש החידה הזאת מיוסדת על ארבע אותיות אה׳ו׳י כמ״ש הרב פר׳ שמות. 850, 3=2164. 1590=2034, 3, beg. אב בהאדמה היינו אב הוליד . . . היינו אותיות אהוי שוים בכל ענין. 1969, 1, beg. גדר ההידה הוא מאמר סתום מורה על זולת מה שיראה מנגליהו (so).

β. Attributed (by Moses ibn Ezra): 1180, 21, with a commentary, beg. ידידי זכר באכלינו שנינו אצל נהר ששמו יובל. See Additions to 2289, 2.

B.

From the following quotations, it seems that the author of No. 388 is Elazar son of Solomon. On fol. 13a of No. 271 the author of the marginal glosses says: מדרש אגדה שמעתי מאד נרא׳ ליישב רשי מה שפי׳ שהאבות לא שאלו ומשה שאל. אינו ר״ל ששאל אחר הסו כי כבר אמר הלהרגני אתה אומר ופרשי מבאן שהרגו בשם המפורש אלמ׳ דידע שפי׳ הש׳. אלא הוא הפי׳ לא שאלו אחר הפי׳ של השם והשיבו אהיה אשר אהיה וגו׳ וזה פי׳ של יהוה והמש ואת לא שאלו אחר הפי׳ כי לא ידע השם הרי הודיעו שנ׳ אשר הוצאתיך וגו׳ משום הר׳ אלעזר שאומ׳ בשם אביו הר׳ שלמה.

On fol. 28 another passage is quoted by the author of the text in the name of R. Solomon.

C.

No. 393. Falsified title at beginning.

שמא אללטאם

בינו כתאב עמו אל פל . . עלום . . . כאם עשו

הדא כתאב אללשריף אלעאלים עזיז אלחכים אלעריף באלמנדיק ואלטוב ולוגא וכלאם חים ללטביב ואלפלכי לא יתעב ולא יתוה מן עלום אלאוליא אלצאלחין אלדי כאנו יטלעו אלדרס ועלום אלהנדסא ואלנגום ואלאקלים אלסבעא ולפט ד פצול אלמשנא ולפץ אלארץ ואלאודאד ואכבאר בלאדהא והוא כתאב דליל אלחאירין וזאד אלמסאפרין והוא פי עלם אלאדב וישרח עלא לפץ אלעקאקיר ואלאעשאב ואכבאר אלבלאד ויחכי מן צעד כראב ומן אול אלכראב בית אלמקדס ומן בעדאן קד תאלף הל כתאב אלשריף ויחכי עלא אלצלטין ותנתוג מנהו נתאיג עלא מרור אלסנין ותסתקרי מנה עלום כתירה אלי אנתהא אלזמאן אלא רבינא ורבי אשי והמא אכיר חכמי תלמוד פאנפרד רב אשי ללתאליף בעד רבינו הקדוש גמע וצלף הלכתאב אלשריף אלעאלים אלפציח אלחכים צחיב אלעלם ואלעלום אלולי אללה ואלכאייף מן אללה סיידנא ועזיזנא מוסא אבן מימון אלקרטבי אלישראלי רחמהו אללה קד גמעהו מן כתוב אלאוולא ואלקדמא.

The same hand wrote on the fly-leaf the following: תאריך אלט׳ קומצאן אלבלדי שאם פי ר״ח אייר שנת אתתסה ואלג׳ אלכיסאת בלדי שאם ה׳ וואחד כיסאיי פי תא . . והאדא אלדי כאן יסמא הדא אלכתאב אלאלטאם פי שרח אלעלום ואלאפהאם ואלאחכאם ופי נתק כלאם כאלגוהר אלמגלי באלאפהאם חלו כתיר אלעלם באסתפהם בעון מליך אלעלאם.

By the copyist of the commentary, at beg.:

ספר אשר חובר בדין משה ביאור הלכותיו ודת צדקו
כדת אשר העתיק זקינינו בוניו אשר הם חזקו בדקו
חבור שפל כח צעיר שנים משה בנו מימון אשר צעקו
אל אל לישר את נתיבותיו לשום בתורתו לבד חשקו
לנפול חבלים לו בחר הבין לאכול פרי חכמה לבד חקו
אז יחזה טוב אל ואז ישמח משה ביופי מתנת חלקו

The same lines are to be found in No. 394 (at beg.), in large square characters.

By the owner, at the beg., the following (marg. injured):

הדה נסכה אלאצל וסאיר אלאצל אלדי בכט רבינו משה ז״ק
וקד כרגת ענהם ללה אן לא יבתע פיהא ולא ישתרי ולא יר[הן]
בל יכון אלחכם פיהם לגדל אחי מן אלאולאד גיל בעד גיל ע[ ]
כל מן יכתאר מן ישראל נצרהם ואלתברך בהם או כשף [ ]
תחרירהא לא ימנע מן דלך לאן הדא כאן גרץ מדונתה
אמתתל הדה אלצואה ולא כאלף שי מנהא ברוך יהיה וכ[ ]
יתעדא פי ביע או רהן ארור הוא לאלהי ישראל ושלום [ ]
כתב שלמה בן דוד בן אברהם בן הגאון רבנו [ ]

The last lines of the MS. are supplied by this owner (grandson of Maimonides).

D.

No. 714, 4, fol. 112. מגלת סתרים לפורים, beg. ויהי בימי כרמי בן זרח; identical with ענין פורים, 1006, and 2267, 1 *c* (see further on). Fol. 38b (ס׳ חבקבוק on the title-page, which is most likely transposed). Fol. 62. מסכת פורים, beg. חבקבוק קבל תורה מכרמי, identical with fol. 3 of 2267, 1 *a* (marked חבקבוק פרק ראשון). Fol. 72b. סליקא לה מגלת סתרים מדרש הנביא הלבי הלוי יסדה בזמן אשר טוב; follow §§ beg. בגזרת כרמי, הסכמנו, מי שבירך, and פזמון. Fol. 75b. אתחיל לכתוב אגרת המן, לאבד את בית יעקב. Fol. 77. פתשגן הכתב. אמר ר׳ יצחק נפחא. Fol. 79. מסכתא אחרת משנכנס אדר, 2nd chapter already incomplete. 2267, 1: *a* (fol. 3), beg. חבקבוק קבל תורה מכרמי; *b* (fol. 17b), by Qalonymos, beg. באחד באדר משמיעין על הסכלים = 118, 1 *l*; *c* (fol. 39b), beg. like 714, 4 (fol. 112). See Dr. Steinschneider's interesting article on the *Purim* literature in the Israelitische Letterbode, vii. p. 10 sqq.

E.

No. 1269, 5 is perhaps a translation of the 'Quadrans Vetus' by Johannes Anglicus. See Dr. Steinschneider's article in the Bulletino, 1883 (t. xvi), p. 503, note. 7 is headed by a poem of three lines, beg. מסלול נתיב שכל בטרם הדעה. The treatise beg. אמר המלצר העברי בינותי מכתב העמל ובמגילת שפת הנכר . . .

I. beg. בתחילה נדבר על מלאכת פעמו. אם רצונך לתקן איצטרובלין קח לך חומר מאיזה מין שתחפוץ ועשיהו כתבנית עגול מכל צדדיו.

II. beg. נבאר בו מפעלות הכלי המתפעלי׳ בו. אם תחפוץ לדעת באיזה מזל חונה השמש. l. 4, read וולטקורא (וולצקורא ?). l. 5, MS. has הנלטן, perhaps הנלשן. 8, l. 4, omit (ראשית חכמה ?).

Dr. Steinschneider is of opinion that 7 of this number, as well as 2033, 10 *a* and 2079, 1, is based upon Hermannus' treatise (see further on, L).

F.

MS. of Merton College, Oxford. No. 228, 1 (Coxe's Catalogue).

No. 1369, 2, 3. Lib. xi. בכל כונה גדולה וקטנה שני ענינים בהבנה וזה מבואר וראוי הוא שיאמר האחת מהם הוא לדעת הדבר המבוקש והשנית ההתלמדות כי ממלאכת החכם . . ע יש לשפוט על דבר השואל ודבר האומר אם אמת בדבריו או טעות.

Incipit Liber xi, et capitulum primum de ingenio cognoscendi naturas animalium. In omni oppinione (vel operatione *interlined*) nobili et vili duo sunt modi dispositionum, et hoc manifestum est, et rectum est dicere alterum illorum scire rei quesite et alterum quasi instruccionem (*sic*). Quoniam ex operacione auditoris docti (est *interlined*) iudicare super sermones dicentis et locuciones loquentis, utrum inueniatur in sermone suo uerus aut erretur.

End of Book xiii (fol. 86). ולזה יתקבץ חלב בעלי חיים בעל קרנים ולא יתקבץ חלב בעלי חיים באפס קרנים אך בעלי חיים פְּלוּשְׁפֶּה אין לו פרישור כשרעה עשב ברוב לחות כי כשתהיה הלחות כך לא יתקבץ החלב לפני ההריון ולזה יהיה הפרישור שיקרא גֶרִיג בְּגִינוֹד וזה בבעלי חיים שיש להם קרבים רבים כמו שזכרנו בספר השאלות.

[End of Book xiii.]

Et propter hoc coagulatur lac animalis habentis cornua, et non coagulatur lac animalis carentibus (*sic, or* carentis) cornibus. Animal uero pilosi pedis caret coagulo quoniam pascitur herbis multe humiditatis, et quando fuerit talis humiditas non coagulatur [lac *interlined*] in interiori conceptum, et propter hoc erit coagulum per uentrem, qui dicitur Graece Hahimor, et hoc est in animalibus habentibus multos uentres sicut diximus in libro de questionibus.

Beg. of xiv. פרק י״ד אם כן לפי זה הענין ביאור הקרבים במיני הבעלי חיים וביאור הבטן וכל אחד ואחד מן האברים ר״ל מבעלי חיים בעלי ארבע מולידים בעלי חיים ובעלי חיים גם כן באפס רגלים הם כמו שְׁרְפִּינְטִץ.

Incipit Liber xiiij, et capitulum primum de causis dispositionum que sunt in creatione membrorum interiorum communiter in animalibus carentibus pedibus sicut in serpentibus et sibi similibus. Secundum ergo hunc modum est dispositio intestinorum in generibus animalium et dispositio ventris et cujuslibet membri, scilicet animalium quadrupedum generancium animalia, et animal carens (*sic*) pedibus sicut serpentes.

Beg. of xv (fol. 98[b]). חלק חמשה עשרי כבר זכרנו למעלה ביאור ב״ח בכלל ופרט ובארנו הטעם באשר כל אבר ואבר בגוף ר״ל הטעם למה היו כי כל הדברים נכרים בארבע דברים אך למה כמו התכלית.

Incipit Liber xv, et capitulum primum in quo declarat condiciones maritatis et feminitatis in animalibus secundum quod ipsa sunt principia generacionis animalium. Etiam declarauimus superius dispositionem membrorum animalium generaliter et specialiter, et declarauimus causam propter quam est quodlibet membrum in corpore, scilicet causam propter quam finaliter, quoniam cause note sunt in rebus quatuor, scilicet, propter quid sicut finis.

Beg. of xix (fol. 138[b]) corresponding to end of xviii in Latin. כבר זכרנו תכונת מזון העובר בבטן אמו ומחוץ וכבר זכרנו בדבר טבעי (naturali) בכל ב״ח וכבר זכרנו גם כן הדבר הקרוב מראה טבע כל אחד ואחד מאלו ובארנו ההבדלים כאשר נבדלים אברי ב״ח ובררנו שזה המקרה יקרה בקרוב לבני אדם וכבר בררנו כל אברי ב״ח מבית ומחוץ.

[End of Book xviii.]

Jam ergo declarauimus dispositionem cibi nati intra matricem et extra, sermone vili (universali) omnibus animalibus, et etiam sermone proprio naturae cujuslibet, et distinximus differencias membrorum, et declaravimus quod hoc accidens accidit proprie hominibus, et diximus omnia membra animalium intrinseca et extrinseca.

G.

No. 1438. The Hebrew translations of Saadiah Azankot are the following:—

1. Of 'Ali ben Abi Taleb, treatise, with the title of נתר הלאלי.

2. Of Tograi with the title of תוכחת הלועזים.

3. Of Avicenna's 'Dissertatio de Deo' with the title of מדרש האלחסין.

4. Some aphorisms with the title of מקצת בתין מדברי המשוררים.

Marshall's Latin translation is only on No. 1.

H.

Title-page of No. 1501, 3:

מפתח הנגינות והטעמים שהיו עד הנה אבודים ובאו לאור העולם ע״י נוצרי אחד שהיה פרופיסר בקיהל במדינת הולשטיין בדאניאה ומפני שכסה דבריו בדברי תעלומות עד שלא ירדו לסוף דעתו לא אנשי לטינא אשר בלשון ההוא כתב חבורו ולא אנשי החכמה בעצמו מפני ספרי כתובי יד שנאבדו ממנו בטלטול גלותינו והם שקטו ונחו על משמרתם מבלי עול בלה מנדה והלך. ועתה אזר כגבר חלציו ראש מדרשיהם אשר בעיר וואולפן בויטל והניח לפנינו ציור מפתח כזה למען יבינו בני עמו את דברי הפרופיסר וַיִשְׁמוּט מקיהל הנזכר וכתב כל הענין בלשון עמו לשון אשכנזי הוא אשר יכנה את עצמו בשם אֲדוֹלְף טְאוּבֶלֶך אוֹבְרְבֵיק. ובבאי בק״ק צ״ל מצאתי ראיתי כזה ביד החסיד הנוצרי ראש על ראשי כנסיותם ועל פי השתדלות הקצין התורני נמסר החבור האשכנזי לידי והיינו התורני מוהר״ר יצחק וויצלר שי׳ ב״ב מצ״ל. וראיתי שגם מביני לשון אשכנזי לא ימצאו בו יד ורגל באשר שאין בטבע שאר הלשונות ליתן טעם לטעמי לשונינו הקדוש. בכן קמתי אחריהם והעתקתי תוכן דבריהם בלשון היותר מוכן והסובל טבע הענין בקצור מופלג והיה זה בק״ק צ״ל בבית הקצין התורני הנזכר יום ב׳ ב׳ כסליו תעז לפ״ק נאם זיסקינד אלכסדר בל׳א׳א מוהר״ר שמואל ז׳צ׳ל ממיץ.

I.

רוח חן, No. 1501, is the printed commentary of the ed., Venice, 1549.—915, 4 is anonymous.—2073, 8 is an epitome of 915, 4, with additional explanations, marked פ״א. Heading באור על רוח חן שחבר הגאון מו׳ נ״י מהר״ר נתן שפירא ארי שבחבורה.

K.

No. 1649, 2, l. 2 (קרא) to be omitted. Last line of col. 575, 'full name'=Moses Narboni. There is only an extract of the ס׳ הכוונות with glosses, signed הג׳, but the whole is by Menahem. 5, l. 2, read Y'hudah י״ן for מ״ן. 6 is an extract from the אמונות ודעות. 8 is by Mosheh ibn Thabbon. See Catal. of Munich, No. 125, 1. 12. The author refers often to גימטריא and סוד. Hillel ben Samuel cannot be the author of it. 13 is quite different from his comm., printed in the תגמולי הנפש. The 24th הקדמה beg. שהתחלת העצם הפרטי המורכב הם שלוש כמו שזכרנו בח׳ הא בפ׳ ז״ז והם החומר והצורה וההעדר ואי אפשר בלתי פועל והוא המניע את החומר לקבל הצורה והנה ההעדר נקרא התחלה שאם לא היית׳ זאת הצורה נעדרת מזה החומר לא היתה מגעת לו צורה אחרת כמו שזכרנו למעלה בחלק המלמד ומזאת ההקדמה האחרונה יתחייב מציאות שלוש עניינים. The 25th is not in the MS. Possibly that Menahem ben Jacob is the author of 12 and 13. Col. 577, l. 2, read No. 11 for 12.

L.

No. 2079 beg. with a poem of nine lines (obliterated), beg. (according to Dr. Steinschneider's copy) מה ימתק לאסוף גם לכסוף כסף באוצרותיו מעשה כלי הנחשת והוא אשר מלוח הנחשת והטעם כי לעולם יהיה קלל והוא קשה ויסבול מסמר וחריתה ובינת כלי זה מצא תלמי המלך כי הקדמונים שהיו לפניו היו מוצאים השעות בכלי על ידי קנה בצל והוא דרך קשה יען כי לא נמצא ישר. ועוד אחרת כי כלי נחשת נכון בכל מקום ישר או מעוות ודע כי מרוב חכמה שהיתה בו בתלמי המלך מערכי המספרים והמדות חקר והבין זה לתת כל גלגלי הכדור בכלי הנחשת ישר כדי להבין בו השעות כאשר אפרש וימים רבים הייתי משתומם על זה ולא ידעתי מאין לו זה לא ברמז ולא בסימן עד כי העיר הש׳ רוחו עלי ואראה באופן העגלה בלכתה על חמה כי יראה צלה ישר על הארץ ומזה נראה לי כי שם לבו לדעת כי הדבר שהוא כקובה יכול להיות ישר וספר גדול עשה הרמן להוכיח כלו המבחן והוא ספר נכבד מאד מאד. ועתה אחל לדבר על מעשה הכלי. דע כי כל לוח יש לו פנים וגב לאחר שתקנת הלוח של נחשת או של ע״ץ להיותו ישר בקו השטח. הרמן is probably Hermannus Contractus, author of the treatise 'De Utilitatibus Astrolabii.' See Pez, 'Thesaurus Anecdotorum Novissimus,' t. iii, pars ii, fol. 110 sqq. See also Dr. Steinschneider's article in the Zeitschr. für Mathematik, xvi. p. 393. Read 1, l. 4, Toledo. 5, l. 8, מנלמרום, probably מתיאורום. 6, l. 3, rather אילזושין for אילזושא. l. 4, date ר׳ס׳א for ר׳פ׳א.

M.

No. 2234, 1. The headings of the chapters are the following (according to fol. 1):

1. דבק טוב; 2. פתיחת הקונקורדאנש; 3. מאמין כח; 4. חזון נפרץ או מחברת אות אמת או זרע אמת; 5. או מחברת; 6. חזות הכל; 7. שפתי דעת או שפת לשון; 7. מגיד משנה; 8. ממלכות פרי תואר; 9. שם תפארת או דרך אראנו; 10. למודי יי׳; 11. האליל או דרך אראנו או חבור עצבים; 12. לשון תהפוכה או כתב הדת או כתב הנשתון; 13. מנתק מותרות או פתח מחפכת או סתרי תורה; 14. במה שיקשה בספור איוב; 15. חרצובות; 16. נוה רועים; 17. מסות גדולות ואותות ומופתים; 18. דלתי שמים; 19. רסן מגדול ישועות; 20. מורה דעה; 21. אומר השב; 22. מתעה; 23. דעת עליון.

N.

No. 2244, 3, read הטרטאט. 4 is probably also by Judah Romano (see on this author Dr. Steinschneider's essay, 'Guida Romano,' in the Buonarotti, 1870 (t. v), p. 3 sqq.) 5 *a* is the 'Liber de Causis' (see Jeshurun, v. p. 57); *b* and *d* are by Aegidius. 7, l. 5, read דבור נ׳ [אבו] מעשר במאמר. l. 8, כבה, כבה or בבה. See MS. of Munich, No. 126, 2, where is to be found פרץ בכרי. 8. See H. B. xvii. pp. 110, 111. 11 is a translation of the 'Theorica Planetarum' by Gerard of Cremona. It is headed פרק עיון השמש, beg. גלגל יוצא מרכז או מסלול או יוצא הראות או מתחלף המרכז הוא אותו הגלגל שאין מרכזו מרכז העולם; the words ואמנם etc. are the continuation

of the same treatise. It ends ובזה דרך יאמר שאלבתני מצא רומי הככבים כמה יתנועעו בשעה ובחדש ובימים והרכיב אל (so) זה לוחות והיה אצטורלב גדול משתי אמות או שלשה (Theorica, ed. Venice, 1518, fol. 2[b]). Next comes an appendix, beg. (fol. 115[b]) כמות השמש יאמר כמות הקטר מהשמש כפי ההבטה, ends והיוצא בחלוקה יכפל בשעות שבין חצי היום והדבוק כי בכך מעלות ימצא המוחש. The Hebrew translation was made, according to the MS. of Paris, 1051, 2 (to be read 'Theorica Planetarum' for 'Plantarum,' and in the index 'Theorie des planètes' for 'des Plantes'), by the physician Judah ben Samuel, called Astruc Shalom. The Hebrew title in the Paris MS. is עיון שבעה כוכבי לכת המכונה בלשון נוצרי טיאוריקא פלאניטארום, and ends with the appendix as above.

O.

No. 2318, 1. The beg. of ספור כשדי is the following: אמר אבנטסקי ספר לי אבועבד אלמואקי כי שלחו אגרות כסדי מלך פרס וקיסר מלך רומא זה לזה יחלקו העולם לשני חלקים כסדי מלך בדרום וקיסר מלך בצפון.

P.

No. 2583, 3. Beg. אמר המחבר פעולת הרפואה לפי דעת גואן דשנטמן בג׳ עניינים תעמוד. בהזמנת ו׳ דברים בלתי טבעיים ובמשקה ובמלאכת היד. והנה פעולת הרפואה תשלם בג׳ עניינים ר״ל בטבע על דרך הפועל כרופא. על דרך המבין ברפואה. על דרך הכלי. The treatise itself beg. (fol. 32[b]) אני ניקולאב חלו פני קצת המתעסקים במלאכה וכו׳ זה הספר נחלק לשני חלקים ר״ל בהצעה ובחבור. השני יתחיל בכאן אבריאה אליבסנ׳ תאמר וכו׳. החלק הראשון יחלק לשלשה חלקים. בחלק הראשון יתן סבת פעולותיו. בשני יותן אופן עוד כשינתן בפנים עם עניינים מה דרך פעולותיו. Ends עוצרים בעמדו באצטומ׳ ימשך אליו הארס ואחר כן ידחהו אל החלקים החיצונים ויוליכהו עמו מצד סגולתו שהוא להתנועע בחוץ. ת״ל הספר נשלם.

ADDITIONS AND CORRECTIONS.

No. 1. After closer examination the date might be read הִתְקֹסר, the ה stands most likely instead of an original ת. The date would therefore be 4964 A.M. = 1204. See No. 2323; Vatican MS. No. 11 (Assemani); and Der Orient, 1841, p. 661 sqq.

2–4 have the Thargum with accents. No. 4, end of Malachi, the name of the copyist פסח is to be found.

6. Owners omitted. At beg. Johanan ben Isaac of Fano, June, 5363 = 1603. Eliezer ben Mosheh of Modena, August, 5260 = 1500.

7. The MS. has a drawing of the candelabra.

8, end. Yehudah for Yeudah.

15. Copyist omitted, Yizḥaq ben Joel.

16, beg. xxxiv. 21 for xxxi. 4.

19. At end, owner . . . משה.

20. The MS. contains on the margins the Masorah on the Onqelos (edited by Dr. Berliner from a Parma MS., and re-edited in another form by Dr. Landauer).

21. Owners. Read סענדרלין, author of No. 671 (add.)

25. Copyist שמחה instead of ברוך (end of Genesis). The Thargum has the accents.

30. For דמדינה (col. 7, l. 2) MS. רמרינה.

31. For date 5230 read 5231.

36. For נקדת (col. 8, l. 3) read נקדתי.

37. For Eliezar (l. 3) read Eliezer; for נר (l. 6) read גר; for הון (l. 14) הון.

39. For Yeshu'a (l. 4; so on title-page) read Elisha (end of Lev.); for מויאני (l. 5) read מאנאני; for דילמטוש perhaps דילאטוש.

40. Copyist Yizḥaq. For מנהגים (l. 2) read סימנים.

43. Entry: ספר זה המיוחס למוהרע' (so) ואברו מגירוש קאשטלייה נתקן ע"י אני הצעיר מבני ישראל הצרפתי.

44. וְצִבִּי (l. 4). Owner: Sg. Peleg[rino].

45, end. פונטרמולי for שינטרמולי.

48, end. Read, [Hunt. Add. A (Uri 27).]

61. The continuation is No. 96.

62. Read סדרי ורמזי (l. 3).

68. For אלמקאסם (col. 12, l. 1) read אלמאקסם. סאלי (l. 2) is written סוליי at end. —Owner at beg., [ ] יוסף בר' יהודה ן' מחב.

73, l. 3, is a poem on the order of the Minor Prophets. The 613 precepts are according to Solomon ibn Ayub (see No. 859).

75. Isaiah (defective) after Ezekiel.

86. There is at end a poem by the copyist.

87. For Greek squ. (l. 8) read Syriac squ. —Owner: At end, Yoseph ben Yizḥaq hal-Levi (identical with Yoseph Abu Isḥaq?).

99, l. 5, after the date כמנין שאנו רגילין למנות פה בעיר רומי היושבת על נהר טיברים.— End. For Palestro read פלישטרנה or פלשטריה.

100, l. 4. דוולטירה for דיילטירה, and ספורנו קניאה? של כמר ר' מאיר ן'. Another owner at beg., Nathan ben Y'hudah מקליי.

102, at beg. מלך אל עבר אלפקיר אברהים בן לעלי or אלעלי .l. 2.—יש . . . כהן ס"ט.

108. Owners at beg., זאב פנצי תושב קודיי and . . . ציון.

121, end. Read [ ] מורדו.

124. Beg. אמר . . . להיות כי הנפש תמיד מתאוה ומשתוקקה לעלות למעלה שממנו חוצבה.

125, end. Read זין for דין.

126. For נורביץ (l. 8) read נורצי; for מאמית (l. 9) read מאריין.

127. Owners: Sh'lomoh; Nethanel . . .

128. Read מדרש ספר (l. 1). Beg. איש היה כל מי שנ' בו היה הוא תחלתו והוא סופו, ends והיינו דאמרי אינשי סופך טב כלך טב.

129, l. 4. Written מִיאַיבְרָא three times.

134. The comm. was composed the month of Adar, 5281 A.M. = 1521. See No. 139.

137, end. Read, [Poc. A. VII (Uri 74).]

139. The date ש"פ is by a later hand. See No. 134.

146, 5. Read 'by' for 'of.'

153. Owners: Eliezer הלוי פורין or Heilpern? bought it on the 25th of Sh'bat, 5354 = 1594 (fol. 1); Samuel and Solomon hal-Levi at Carcassone? (on fly-leaf).

155, 1, l. 5. Read 'by' for 'of.' End, read 1330 for 1232.

158. Read תחיית המתים (l. 9); חמוץ בגדים (l. 11).

159, l. 3. Haggai (חגי) for Ḥagi.

162. For וידו (l. 12) read ויהי.

165. For ירוידו (l. 4) read ירויהו.

172, l. 3. Perhaps סיריש.

176, end. MS. דאיונה, perhaps דאיינה.

179, end of *d*. חמו פלוגתות שבין בני ארץ ישראל ובין בני בבל.—The MS. is written in three columns.

184. Read line 5 by Clericus or Samuel Clark.

186, 2. For fol. 218[b] read fol. 281[b].

187. For 5824 (l. 7) read 5224; for Rovigo read Ravenna (רווינה).

188. Owner: היימבן for היימבן.

189, end. מקרפי for מקרפש.

190. The last owner is called in Italian, Benete figliolo de Salamon.

193. Ecclesiastes has the title of ספר החכמה.

196. Read גאדילייאנו (col. 33, l. 9).

200. פקח (l. 4) is perhaps פרוח.

201, l. 2. MS. חזור, perhaps חוור.

203. See Isr. Letterbode, viii. p. 37 sqq. Read, l. 11, נכאר for נכארו; l. 12, Joseph; Judah Caro; colophon שתרוגילו; owners, 4576 = 1516.

204. The title is ערב רב. See Revue des Études juives, v. p. 49.

206, 2 agrees with לחם סתרים.—Colophon. Read Pesaro for Pisaro. End, for Or. Rabb. read Ital. Rabb.

207, 2, end. After למלחמה (ham-Maggid, xiii. p. 294) follow the words נאום הסופר שאמר צר לי המקום שאלון שם לולי שעת הדחק. כי נקרא בל' אשכנז ווינדל זק. אכן כל הקורא ישחק. א.

210. For Gershom ben Nathan, see Isr. Letterbode, ii. p. 92.

212. For ברברי read בדבדי.

214. For על המקל, see Catal. Bodl., col. 1669.

215, end. For Ol. read Uri.

220, end. Read Grazia dio [חננאל].

221, 2. ה'ב'א.—9. Ruth is not in the MS. See H. J. Mathews in the Isr. Letterbode, vii. p. 70.—10, l. 3, (mystic) for (Kabbalistic); for Immanuel, see Catal. Berlin, p. 33; col. 40, l. 3, read יתברך; l. 5, for Psalms read Psalm; l. 6. מצאתי כתוב בספר is nearly cut off on the marg.; l. 14. אלכייר for אלבייר.—14. לך אלי by Abraham Bedersi. — Copyist. Read, for R. Jacob ממיצא. — Owners: to be added, Mosheh ben Eliezer מריקיימא? and Jekuthiel ben Menahem.

227, 5. For להניון read להגיון.

228, l. 10. Levi is perhaps Levi ben Abraham.

229. תפוחי זהב is the generally adopted title, but not correct. See H. B. xviii. p. 119.

232, 1, ll. 6 and 7. 'To be read הנחתי בלא תיקון' to be cancelled; for מאיר (last line of col. 42), see H. B. xvi. p. 108.—4. פתיחר for פתיחה.

233, last line. Read latter for letter.

238. According to the following colophon the copyist could not be the author, as suggested by a modern hand on the fly-leaf: אני הצעיר שלמה חייט כתבתי זה הספר לעצמי וסיימתי . . . השם יזכני לעשות ספרים אחרים כמאמר שמי ועשות ספרים הרבה אין קץ ולכן הפצתי לכתוב שמי פה.

240. Israel (l. 3 from the bottom) to be omitted (to be read יש'ר'ו). After Yoseph Yizḥaq (l. 2) the words 'his grandfather'

to be added. For 'book' (l. 2) read 'books.' Colophon: מלבראה (Laurea?) and דלבריאה.

245, l. 16. אמו' for אמו; end, Kosikow.

247. Owners: Agnolo Sanegaglia (so); Johanan Sinegalia. Col. 48, l. 1. יהושע for (!) המוע.

249. Owners: Mosheh of Candia; for דניאל read אליא.

253, l. 4. Read of בידיא in Bohemia. See also Add. Notes, A.

255. For 1440 read 1537; for פיקויני read סנגויני.

256. To be read, Meir קאלוו, Calvo.—l. 5. דאבילה.

257. For ענדים (l. 6) read ענהם.

258. For Sulzbach (l. 3) read Sulzburg.

265, l. 8. והם for להם.

266. The MS. גנזי מיליארד (l. 4) is now in Dr. Ginsburg's possession.

267. At end the right reading is השצ, 5390.

268, 6. On the back of the MS. נראה שהוא מהג' נפתלי מדיום.

269 seems to be by a Rabbi of Provence.

270. To be read, 'Collection of comm. on the Pentateuch.' End, ן' כדשו for ן' כמוש.

271, 5. מסרת מה'ר'ם, i. e. by Meir hal-Levi Abu-l-Afia (see 1442, 1).

273, l. 16. Read תירג'.

274, l. 5. בירושלים.

275, 2. Midrash Ruth from the Zohar.

276. Aleppo in Hebrew צובה על נהר קוקיון.—End, שיכל for סיכל.—The poems in honour of Maimonides are now published by Dr. Steinschneider in the קובץ על יד (Berlin, 1886).

279. For מחדבר (l. 3) read מהדבר.

280. Copyist: קרא ס"ט for קראמסון.

282. For Trani (l. 3) read Terni.

285, l. 1. אלגארקין for אלעארקין.

292, 1. The title of the commentary is כתאב אלהרגיה (see Rapport in the Oxford University Gazette, 1876–7, p. 100, col. 1).—3. Beg. on fol. 190.

293. For מאנש (l. 2) read מאניש.

294. The fragment of the Arabic commentary is by Judah ibn Bal'am. For לנבת perhaps לנכת. See Catal. Bodl., col. 1820.

305, end. Read 'or Averroës' intermediate comm. on ס' ההטעות.'

308, end. גונדי לשום עתה בנהר אלטמויל מיושב כפר אוליסוס?.

313, 1. עבד (l. 7) for עבד.—2. For אלאוץ (l. 4) read אלארץ.—Colophon (l. 2): בן אלייד for קאלייד.

322, 6. For שהניתו (l. 3) read שהניחו.

322, 10. See Mathews, Letterbode, vi. p. 192.

323, 7. שחיטה for שהיטה.

325. The preface is now supplied from the MS. in the Vatican Library.

326, l. 4. Read יולדי for ילדי. See H. B. xv. p. 109.

329. For טיאטצאק (at end) read טאיטאצאק.

334, end of 1. For ואני read ואני. At end, פסח יצו for פסחיון; for Vintura read Ventura.

335, end. Read בידרונו.

337, l. 2. בולואן for בולדאן.

340, 2. אבועמד = Joseph. — 5, end. MS. ממורינו.—6. For הלכית (l. 2) read הלכות.

343, 1. The comm. was finished in the year 5086 = 1326.—4. The Parma MS. reads רשן נגרי, not דשון (l. 8).

348. דאיינא for דמיינא (col. 73, l. 2). For Orbino (col. 73, l. 3) read Urbino.

352, 3, end. Perhaps ניישא for טישא (fol. 131[b]). For בערבהיים (at end) read בערניהם?.

356. For Aquin (l. 1) read Aqnin. There is a leaf added which contains the end of 1. 10 and a part of 1. 11. Owner: Yaqob ben Yizḥaq Roman, 5357 = 1597. End, Uri 131 for Ol. 131.

357, 1. Beg. wanting.

359, 3. Begins on fol. 29.—7. At beg. is to be found the poem by Isaac of Posen to the ed. of the פרדס רמונים (see Steinschneider, Catal. Libr. Hebr. Bodl., col. 1794).—l. 4. מבולה for מגולה.—Colophon: לודי די יתבא על נהר אדה, Lodi on the Adda.

360, 2, l. 8. Gematrioth for Gemarioh.

362, 2. See Zeitsch. für Math. xii. p. 33.—5. For שקצו (l. 3) read שקצר. See Dr. Steinschneider, Abraham Ibn Ezra, p. 113.

370, 9. קלצון (Clisson) for קלינץ.

376, 3. Beg. on fol. 40[b].—Last line but one, פירדה על נהר פה.—At beg., מתוקן ע"י יצחק מארלי.

377, 2. For מה'ר'ח read מה'ד'ו.

378, 2, l. 11. Read ליום ר' for ליומר'.—3, l. 5. מרוטינבורק. — l. 12. The piece in rhymed prose beg. הרנינו את ריב אחים נצים. See on this literature, H. B. xxi. p. 10, note 2.

383, 2, l. 12. עקידא for עקידא.

384. The author quotes his צפנת פענח (see col. 1059[a]), to be found in a MS. which is in the possession of the Rev. G. S. Rowe, Wesleyan minister, Oxford.

385, 3, l. 2. For 'on' read 'of.'—4. Beg. on fol. 112.

386, 2. For גשא read נשא.

387, 1. Heiburg according to the printed catalogue of 1826, the word is not in the MS. In the preface the author says that his home was at Hamelburg (המלבורג).—On the binding, אני חיים בן מהורר' משה פה בהילבפעלט.

389, 1. The title מנחה חדשה to be added. It was copied by Samuel (Zanwil) ben Yaqob ש'ל'יט, finished on Monday the 9th of Iyyar, 5367 = 1607.

392. See Gross, in the Magazin für jüd. Geschichte und Literatur, ii. p. 43.—l. 3. Daniel for D'niel.—No. 2 (copied by Simeon), beg. on fol. 100, and No. 3 on fol. 156. 'Of Copenhagen' not in the MS.

393. Falsified title, see Add. Notes, C.—End. Read, autograph of the owner?.

394. Read Maimonides' comm. on Zra'im. For מעשה גרי (l. 3), see Catal. Bodl., col. 687.

397. Read, owners: Abraham; Yaqob, etc.

404, l. 7. Read כר'? for בר.

405. Owners: Serero for Siriro and ן' מגירה for מנגרה (?).

407, 1. Read Maimonides on חלק.

408, 1. To be added, 'ibn Jacob' (not Abhoth, which is followed by אבות דרבי נתן).

411, end 1. For Menahem read Abraham.

414, 1. 'Zeraim and' to be omitted. — 4. To be read, addressed to R. Isaac נמש, Rabbi of the Portuguese congregation at London.

416. See Der Orient, viii. p. 564 sqq.—Colophon. For אסחיים read איסחיים.

421. Owners: Perhaps Heilbronn (היילפרון). To be added, Meir bar Yehudah.

423. For David ben Abraham read Abraham ben David.

425. Owner: נסים רווליו.

426. Read Lodi on the river אדה. By the same copyist as No. 359, 3.

428, l. 18. For No. 3 read No. 4.

429, end. ליכטן וילוא for ליכטן קלוא?.

431 is a copy of 446, 1.

432, l. 10. בעכו seems to be a mnemonical word. See H. B. xiv. p. 82.

434, end. Read Opp. 379.

436. Copyist: כלוף (so) ben Musa ben כוסאן בן מכלוף at מאלקה.

438, 2 (col. 94, l. 12). יושתו. Comp. יושטו in the Responsa of Simeon Duran, ii. 297.

440, l. 3. Letter by Aryeh . . ., who sent the MS. to R. David Oppenheim.

444. See Histoire littéraire de la France, t. xxvii. p. 525.

446, col. 96, l. 11. ונציאנוס for (?) ונציאנו בו; l. 12. גמורה for הגמורה. End, בעל for (?) כמל.

448, l. 11. For הבא read הבאה. End, Opp. Add. 4to, 31 for 37.

449, l. 6. The ל in בונגיאל is doubtful.

451. Owners, read טאראגאן.

453, 3 b. For 'incomplete' read 'beg. only, followed by a comm. on Biblical passages.'

455, end. Read ושבציץ for ושבשין.

461, 4. For Mishnah read Mishneh.

470, 1. For Qodashm read Qodashim.

495 contains novellae chiefly on Alfasi.

496, 1 is by Isaiah ben Abraham Levi Hurwitz?

497 is by Judah ben Hillel of Schwerzenz, dedicated to R. Bär, son of R. Michael, Rabbi at Friedburg (end of the MS.)

500. This MS. seems to belong to the set of 481 to 494.

502, 2. Title, סגולות . . . קצתם משלמה המלך וקצתם מר' אברהם אבן העזר.—4. Read B'ḥinath for B'hinoth.—End. For 193 read 173.

509. Copyist: (so) לייפניק במדינת מעדרין.

510. The date 1692 refers perhaps to the part written by the copyist of 509. Perhaps Moses Isaac is identical with משה יצחק דונט מפרוסטיץ, owner of the Bodleian printed copy of ראש אמונה (Opp. 4to, 903, Olim 1140), where the date of ת'ל'ח is inscribed. Wolf (Bibl. Hebr. iii. p. 760, No. mdlxxii b) mentions Moses Isaac as the author of the present MS.

516. Ol. 753 and 755.

521, l. 2. Read Ettingen סוף שוואבן.

534. For Toledo read Tudela (די תודיל).

536. Modern title-page: חדושים על מסכתת ובחים מהמאור הגולה ד"ג והובא מירושלים ע'ה'ק תו'ב'ב שהיתה כתובה בגליון הגמרא של ה"ה מוהר"ר בצלאל אשכנזי ולה"ה. Of course the glosses are not by Gershom of Metz.

541 has glosses by Benjamin ben Judah. Other owners: Mosheh ben Nathan, August, [50]99 A. M.; Sh'lomoh ben Abraham.

543, l. 1. Read by R. Saadyah.

547, l. 6. For 'printed' read 'pointed out.'

550. Read Mo'ed, Ḥolin, and the small treatises.

554, 2. See Zunz, Litrg. der Syn. Poesie, p. 479.—l. 3. Verga for Virga.

555. Owner: Solomon ben Moses.

564, end. Read Mich. 300.

565, end. Read MICH. 597 A.

566, l. 2. Read Achselrad ben Aaron.

567. Owner: Raphael? ben David ibn Yaḥya.

568. Owners, l. 5, Camerino. Omitted Sh'lomoh ben Shabbethai when dividing the books with Binyamin רורי, July, 5190.—End. Rather, Syr. Rabb. char.

568 to 570. For Mishnah read Mishneh.

573. Owner: Abraham פאראג.

576, l. 2. Read Thargum on Samuel.

577, l. 4. Yoseph ben Shim'on ראש הסדר, perhaps the pupil of Maimonides.

591. Owners. Read ווינויי for ווינורי. For קורי מ׳, see Catal. of Hamburg, p. 353.

594, col. 116, l. 1. Read Yoseph לוי . . . מ.

601. Owner, l. 3. Read rivers מונטוני and לגורוצה.

602. Poem בשרה, see No. 1237 and Dr. Steinschneider's edition (Qobeẓ, No. 20).

606, l. 6. For בתורה read התורה.

607. Read continuation of 605.

609, l. 6. MS. שטיו, perhaps שטרו; l. 7, read ב"ר יוסף שידוני ער בזה שופייא (effaced).

615, col. 119, l. 3. עלי for על.

618, l. 10. קונקה for קונקה.

619, end. For בערישה read בערישב.

626. See Catal. Bodl., col. 2207.

627, end. Read נשלם ביום שני בו׳.

634, l. 6. Read, ends שבחן . . . בפנים.

635, end. For Thursday read Wednesday.

636, l. 3. For Mishneh read Mishnah.

643. Owners, l. 1. Omit haz-Zarḥi; l. 3, גונשאגו = Gonzago; l. 10, one of the brothers is called Yudah Eliyah; ibid. Binyamin מאנניי׳.

644, l. 5. For 5392 read 5372.—Col. 128, ll. 1, 2. The two Daniels are identical. The stamp with דניאל ב׳ר׳א has also D. I. = Daniel Itzig (Jafe).

651. Compendium by the author's son Ḥayyim.

654, 3. Read Hippocrates'.

656, l. 10. Read מאריי for ממריי, and מפורלי for ספורלי.

658, 1. For מ׳ read ה׳.—2. See Geiger's Jüd. Zeitschr. 1872, p. 128.

659. See Catal. Bodl., col. 2768. The words עזרי מעם יי׳ נמצא במעשה הגאונים (the last two words are not a title) are introductory words to the first §, beg. מאמת ויציב.

665, 2 b is printed in Magazin (Hebrew text), 1881, p. 1, with the name of Simeon Duran.

666. On the two recensions of the מרדכי, see Dr. Kohn's article in Graetz's Monatsschrift, 1877, p. 319 sqq.

668. Owners: read מוארבורק for מוזארבורק.

670, l. 6. שאבילאן on the rivers . . . מלייאה מאיירא . . . ריקרייט.

671 is the אגורה. See Isr. Letterbode, viii. p. 192. See also No. 882, l. 12 sqq.

672. The date 1393 refers to the copy, and not to the composition. The copyist, Y'hudah ben Yoseph Ḥayyim, finished it on Tuesday, the 10th of Elul, 5153.

673. Owners to be added, צדוק בר אברהם בלין ונתתי לבני אברהם. Entry on fol. 111[b], see Revue des Études juives, t. xii. p. 94.

674, l. 2. For ליאנ׳ read לואנ[ץ].

675 and 676 are the abridged מרדכי by Samuel of Schletstadt.

677, l. 2. Read 'with the printed commentary.'—End, (autograph?) to be omitted.

678, end. Read וואירסלב for וואייסל.

681, l. 4. מימורת or מימורו (not distinct).

682, l. 3. ברונא on the rivers שוורצאו, סויטאו, and פינאו.

685. Heilpern is written היילפרון and היילפרן.

689, l. 4. זה הלכות נדה הח׳ ר׳ ווסמן הרינוס.—l. 8. מרייורא for מדאורא. Copyist: אנשלכן בן הכר׳ ווסלין.—Owner omitted, Sh'lomoh ben Eliezer.

690, l. 3, 689 for 698.—l. 8. Read ויניק for ויניך, and Mendel Klausner (as l. 7) for M. of Lothringen.—l. 10. Omit מהרר.

692, 7, end. Read השלישי. קובעת גלילות.—Col. 138, l. 1. Read fol. 125 a verso (the pagination runs 124 to 129, followed by 124[a] to 129[a]); l. 5, read ff. 323 for 215.

693, 5, l. 1. תריאק for תריאך.—Owner: Yeshayah ben Y'hudah Löb מקאליש ממדינת פולין גדול.

696, 6. For fol. 79 read fol. 97.—8, l. 5. הם קובל for המקובל.

701. Date of the copy, 5198 = 1437.—End נאסדארף, Gusdorf?.

705. Date of the copy, 5277 = 1516. Owner: Gershom ben Baruch.

709. Owners, l. 3, מק"ק פלון for of Poland (at end). Owners omitted (fol. 12[b]), Joseph ben Simeon המכונה יוזל עטהויזן, 5375 = 1615; Eliezer ben Jacob Ulmo; Simeon ben Eliezer Ulmo at Schneitach.

714, 4. See Add. Extracts and Notes, D.—End, read Owner of No. 2 for 4.

717, l. 4. Read סירקש for סירקל.

737, 2. לבית קצינאלינבוגן = ל׳ק׳א׳ב, Katzenellenbogen.

740, 1 is by Yiẓḥaq ben Shalom, Rabbi at Lissa, הנקרא ר׳ איצק ר׳ אלי׳ ראליש (on the title-page).

745, l. 2. Read ham-Mishpat.

746, 3, 4 are most likely by Ḥayyim Lisker. See 2033, 3, 6, 7 b.

748, 1. Read Bochner for Bachner.—3, l. 1. Read 'on B'rakhoth.'

758, 4. See Add. Extracts, A.

759, 2. Read Brestizka for Brezlizka.—End. Lobzenz for Lubsenz.

761, 3. Beg. הנה באה (so) לידי ספר שחיבר הגאון כמהורר אברהם כהן צדק בן מהרר ישראל יחיאל נקר׳ מיכל כץ מלבוב סדר גיטין וחליצה ובאשר שכבר נדפס מה שחיבר הרב מהורר מיכל הבא במחברת חלקת מחוקק אמרתי להביא מה שנמצא חסר בספר הנ"ל.

765. Copyist: סירקש for סירקל.

769, l. 1. Read 'notes on Shulḥan 'Arukh.'

780 contains the ה׳ ראו; see Israelitische Letterbode, iv. p. 55 sqq.—For 'last' (l. 9) read 'latter.'

781, 2, l. 4. For דרנס perhaps דרוס (Dreux). 4 (col. 153, l. 10). For פאס? read פלאס.

782 is the ס׳ פרנס, by Moses Parnas.

783, 1–4. See Revue des Études juives, t. ix. pp. 59 and 217.—1, l. 4. Read Kethubah and שילון. End, Ol. 741. The owner, Sh'muel שער אריה (end of 6), to be added.

785 is the index to the ס׳ פרנס.

793, 1. A Yemen MS. offered for purchase to the Bodleian Library (by M. Mavrocordato in 1881) has fragments of the רסאלה verbatim, quoted in the name of the Gaon Samuel ben Jacob.

794, 6, l. 4. Read 'The compiler often adds his own opinion or gives passages from other books.'

796, col. 158, l. 7. Read כלי חמדה.

797, 1, l. 7. Read 'on ff. 42[b] and 43[b].'—4. For 'code' read 'codex.'

799, end. For No. read 4to.

805. There are other letters of divorce, dated Frankfort on the מוין; 1293 at Bray (בראי) on the שיינא; 1280 at Corbeil (קורבויל) on the rivers שיינא and אישונא. The rivers at Nürnberg are וישפך and בגנצא, 5327 = 1567. The vellum leaf is a part of the סמק.—At end, for 13 read OPP. 63.

808, 2. For Kaliseh read Kalisch.

811. Extract from the אדרת אליהו.

812 is different from the מצות נשים (Catal. Bodl., col. 621).

813, 1, l. 4. Read אין רייך.—2. See Catal. Bodl., col. 1028.

814, 1. See Catal. Bodl., col. 1909.

820, end. For Ol. read Uri.

834, 7, l. 1. Read 'to R. Yiẓḥaq.'—11, l. 1. 'marriage by' for 'of.'

836, 2. For fol. 134 read fol. 143.—Date (l. 7), 5202 = 1442.—Copyist of No. 2, Yiẓḥaq ben Mordekhai hal-Levi. Owners of No. 1: Aryeh ben Menahem (fol. 4[b]); Abraham (Aberle) Worms.

847, 2. For ספר read ספר.

848, l. 3. Read 'given in the name of R. Shimon ben Gamaliel.'

850, 3. See Add. Extracts, A.

851, 4–6. Edited 1562 by the copyist.

853. Date 1708.

855. The date is expressed in full, חמשת אלפים ומאתים ושמונים ושלש שנים. See Encycl. Ersch, 2nd sect., t. xxxi. p. 121.

856, end. For 263 read MICH. 363.

857, l. 14. For ישמעון read שמעון.

858, owners. For עוזריאל read עוזיאל.

859, 2. Read S. Ibn Thabbon.

860, 11. והרפתקי for והרפתק.

864. A ש׳ו׳ם = שפייר וורמש מגנצא = Spires, Worms, Mayence.

865, copyist, l. 1, פלטיאל for פלטיא.—Owners: l. 2. Date, 5398 = 1638; l. 12, for להשותם read להשותתם.—Owners: l. 4, אשרי or אשרו.

867, copyist, קאבש for קאביש.—End. Read Ital. Rabb. char.

871, l. 3. מאור קטן.—End. For 107 read Ol. 104.

873, 2 c, at end of the first §, סליק סדר הדין אשר יסר מהר׳ חיים מאור גולה בן הרר יצחק יהלי׳. See Güdemann's Geschichte des Erziehungswesens und der Cultur der Juden in Frankreich und Deutschland, Wien, 1880, p. 264 sqq.—On fol. 209, כל זה העתקתי מכתיבת ר"ח.—In the colophon ישיעם for ישעם.

874, end. For פרץ read פרץ.—Col. 182, l. 2. For שטיויש, possibly שטירורי or שטירורי; l. 4. גמשליג; l. 5, perhaps שטרים for שערים.

877, l. 4. For לוקאש read לוקש על נהר איינדרא.—The copyist's name is Meir.—Owners: l. 1. Naḥman hak-Kohen and, l. 4, שוי (?). Eleazar.

878, 1, l. 4. קלרורן? for קלורון.—l. 6. Read בערן על נהר איצא, 29th of Thammuz.—Marg. l. 5 (col. 184). For אותן read איתן; l. 35. For אאביר read אאביך.

879. The names of חיים and מאיר are often pointed out; l. 8. שאוולאיאן, with the rivers of No. 670 (addition). There are many other names of towns and their rivers.

880, end. Günzburg for Gaunzburg (גוינצבורג).

882, l. 10. Read 'beginning with בלכניך (at Lechnech);' l. 13. Alexander, see Nos. 21 and 671; l. 23. Paris with the rivers שיינא and בינרא; Corbeil as in No. 805 (add.)

883, 1, end. אינגולפשטאט, with the rivers מונאי and שוטרא.

884, 2. The name of M'shullam ben Asher hal-Levi occurs in the documents as one of the parties concerned. Once with כפר ווינמרין.—4. In the ritual Responsa there are mostly French Rabbis mentioned.

885. Owner: דליאון for דלאיץ.

886, l. 5. Paris, with שינא and אישונא.

891, end. טארנפול במדינת גאליציא.

894. Owners: מקוסטילו and מקושטילו.

900. The letter of divorce is dated מוליטולא על נהר האגיא, Tuesday, the 3rd of Adar, 5966 = 1206. The parties concerned are Reuben ben R. Jacob המכונה כלפון שנולדתי במתא בורגוש על נהר דרוני, and Sarah המכונה גמילא, daughter (effaced).

907. See Ker. Hemed vii. p. 56.—Letter of divorce is dated מגנצא על נהר רינוס ועל נהר מוין, 5180 = 1420.

908, 2, l. 2. Read 'the father of the author of No. 1' for 'his father.'—Copyist of 5 *b*–7 to be added after hal-Levi המכונה משה שערטלין.

911, 6. For טרפה read טרפה.

912, 4, l. 2. Read Mosheh for Sh'muel. For 14, see 1472, 1 (Add.)

913, 9 is by Solomon Bonfed.

914, 12. The first poem is by Gabirol. For the other, see קובץ על יד (1885), No. 1; end, וקונו for יקוץ.

915, 3 is the בן פורת by Judah Romano; end, ראשון. For 4, see Add. Extracts, I.

916, 1, l. 15. Read המחוקק בר . . . הרבים.— 5 is David of Rocca Martino's זכות אדם.— 11. Francesco דישורורה is identical with Astruc Remoch. See No. 1984 A. 14.— 9–12 (Ol. 13).

926. ריישר = Reischer.

949, ll. 4, 5. דויץ = Deutz.

952, owners. Read אשפריאל? for אשפריא.

958, l. 3. ו'ה'ל'צ'ב?

962. For Afta read Opatow.

976, end. Read, No. (Ol. 241?, 242).

991, col. 213, l. 8. רי' בריאל.—End, אירגאס for אירגאם.

993, end. Read, Ol. 166, 167.

1001, col. 215, l. 18. Read בן אלקריר.

1002. To be added, Composed in the year 5157 = 1397 (fol. 158).

1006, 2. Title: מילי דבדיחותא (printed); (so) קלאמיני = Calimani.—3, l. 7. Read ירוע for יורע.—5 is by Abraham ibn Ezra.

1008. Read, Owners.

1027, col. 228, l. 4. Read אילו פומי.

1028, end. Read נווירה for נוויירה.

1029, end. Perhaps רעקיניגן for דעקיניגן.

1030, end. Date, 7th of Abh.—Owners, יקב גייכבורק?

1032. Owner (at end): Shim'on Wolf ben Uri Asher Anschel איש Oppenheim, Tuesday, the 26th of Elul, 5438 = 1678.

1040, end. Read פערקום = Bergheim.

1052. Towns: אייבשיץ יעמניץ שלעבי בארץ פיהם לייפניק.

1057. Owners: ן' אסיר = the bookseller A. Asher.

1058, col. 251, XI. 4. Letter of divorce, dated רומא על נהר טיברים.—Col. 252, l. 3. Perhaps בוציקי for מציקי.

1061, col. 255, l. 48. Read מאורבי; l. 49. שלמה י'ש'ב.—Col. 256, l. 2. For לוציניאק read לוציניאנו.

1062. l. 13. Read ליריבי.

1063, l. 17. Read 'eight chap.' for 'eighth.'

1069, end. For מיבל read מיכל.

1071, col. 264, l. 5. Also signed וכהסכמה כמהרר יחיאל צרפתי י"ץ הושב מצירסה; l. 11. For לושיריאן read לופידיאו?

1081, VI, end. For סדר read פרק.

1083, end. Read, CAN. OR. 49 A.

1098, copyist (col. 302). איזק for אייזק.— End. The French fragments are now separately bound and referenced, Mich. 569 A.

1101, fol. 25. Owner: David טריכלינג.

1102, col. 311, l. 2. There is the comm. on the 6th chap., beg. כלומ' ברייתא היא בלשון משנה.—Col. 313, l. 2. Date, 1553.

1106, col. 318, l. 38. Read 5097 = 1337. Owner: מואלקוני for מזאלקווי.

1112, l. 14. Read חיים, 5458 = 1698.

1114, to fol. 102. חיי עולם. See Catal. Bodl., col. 1945.

1119, l. 42. Read Sh'bat for Sh'bah.

1122, l. 10. Read, Abhoth wanting from the end of v to the end.

1125, 2. Letter of divorce, dated 5040 = 1280, בטרטרא על נהר פרטרא (a second time פרטרש).

1126. Date, 5231 = 1471.

1129, 4, l. 5. For קרציאן read קרציאון.

1135. Owner: ווגירה for מגירה?

1139, end. Date, 5216 = 1456.

1143, end. פיאצצה for פיאנצצה. See 2227.

1144. Owners: Sh'muel Hayyim קונים.

1145. See Catal. of Berlin, No. 103.

1146, l. 3. On fol. 124[b]: *a*. אזהרות, headed אתחיל לכתוב אזהרות תאליף ר' שלמה הקטן ז'צ'ל. 1. אל רוכב, headed רשות.

1147, col. 338, l. 7. For מנוחתו read מנוחתו; l. 12. For יצח read יצחק.

1151, l. 3. For ממייירבורק read ממיידבורק.

1162, col. 360, l. 18. Read אלנקאוה for אלנקאיה.—Col. 361, l. 2. אלהחריר? for אלנחריר.— Col. 365, l. 16. אמונה for הכונה.

1171 is the continuation? of 1115.

1172, end. Read, Uri 284.

1178. Omit, (autograph).

1180, end. Read, Copied by Z. Stern.

1186, l. 1. וברכו שסידר החסיד.

1188, I. 13. עקריש? for עקרדש.—II. 24. שחאתא? for לחאתא.—III. 156. משיחיה, 296. אלמושנינו? 427, on לאנים. See Catal. of Berlin, p. 59, and Hamburg, p. 106.

1190, col. 398, l. 33. תהיו for תהיר.

1191, col. 402, l. 33. בונם? for בינם.—Col. 403. אנו' or אנה'?

1194, col. 411, 19. ידידי for ידירי.—Col. 413, 252. אנומיל?

1196. ס'ת'ם = ספר תורה מזוזות.

1205, l. 12. כתוב בו.

1212, l. 18. פשרו for פשרו.

1217, 10, l. 2. For נעיהל read נעילה.

1220, 4. See Encycl. Ersch. etc. ii. 31, p. 73, and H. B. viii. 75.

1224, l. 2. Read, Hebrew translation or rather a paraphrase.

1227, l. 3. Read 'into Hebrew and copied.' See on this translation or rather revision, Luzzatto in חותם תכנית, p. 17.

1228, end. ב'נ'ה.

1229. Owners: Abraham Joshua of Fano.

1230, 2, l. 1. סורו for כוכו. For date, see Zeitschr. für Math. xvi. p. 384.

1231, 1. To be read, The same as 1230, 1. —2. פורפינו or פורפינו.

1233. Read המגלה. It contains a treatise on the redemption of Israel. See Catal. of Munich, No. 10.

1234, 9, end. Read, p. v. for iv.

1235, 3. Extract from סוד הסודות (see Index of Titles).

1237, 2, l. 14. For כלי ש' read כל יש'.— 20. לנחות for לנחות'.

1246. Read, Uri 334.

1250. Letter by Moses Boniac Botarel, see Frankel-Graetz's Monatsschrift, etc., 1879, p. 82. Owner, l. 1. Read גויש נ'ר'ו.

1254, 5 is by Moses ibn Thabbon. See Catal. of Hamburg, 258, 3.—9. לונדריש באי אנגלטירא.

1255, l. 7. For סולכין read סולם י"ץ.

1256. After the preface are to be found epigrams concerning Maimonides' book. See Dr. Steinschneider's edition in Qobeẓ (1885) and add. to 902 and 914.

1258, 2, l. 1. el-Naqawah for el-Neqah.

1259, l. 9. כתב יד for כ"ר, end. For 579 read 597.

1261, l. 13. Omit ?.

1263. See H. B. viii. p. 64, l. 2, Y'hudah.

1264, copyist, l. 5. דובשווא for דובישווא.

1267, 7. Extract from Isaac Latif's אגרת התשובה (printed).—13, l. 4. To be read, ישראל, headed תשלום רשי? הק[דוש] ז"ל; *d*. סדר for סרד; *e*. see 2496, 5.—14, end. מרדכי for מדרכי. —15. Extract from Judah Kohen's מדרש החכמה. See H. B. xi. p. 44.

1268, 2, l. 3, 328 for 319.—9, l. 1. Archimedes. The treatise is by Abraham bar Hiyya.

1269, 4. See Romania, 1876, p. 129 sqq., and Histoire Littéraire de la France, t. xxvii. p. 502 sqq.—5. See Add. Extracts, E.—9. Begins with a poem.

1270. See Der Orient, xi. col. 263 sqq.

1271. Other owner: Wolf Levi (at beg.)

1272, 3 *a*. Read, fin. at סרקסטה ממלכות ארגון. Between נזיקין and נשים is the beg. of the preface to the eight chapters.

1273, end. Read, Uri 341.

1278, 4, l. 2. מהארבעה for מהארדעה.

1281. See Steinschneider, Polemische Literatur, p. 37.

1282, end. Read, fin. at קוסינצא, 5238.

1285, l. 6. For השבלים read השכלים.—2, l. 4. אשכנזי for ממדויי.—3, end. For הביאור read הביאור.

1291, l. 2. נ'ג'ה.

1292. For שנגון read שענון.

1294, 2. Read, Nissim ben Mosheh ben Sh'lomoh.

1296, 1, l. 7. אגרת for אגרות.

1307 imperfect. Only two parts.

1309, l. 2. ליטמריץ.

1310, 1, l. 1. Read 'the reasons.'

1311, 11, l. 2. For פירדו read פידרו.

1312. Copied by Moses Ḥazan for R. Yoseph Ḥayyûn, finished Friday, the second week of Siwan, 5201 = 1441 (fol. 148b).

1315, end. See Isr. Letterbode, iii. p. 51 sqq.

1316, 1, l. 3. Read בא for בם. See Dr. Fried's preface to a proposed edition of the work.—2. See H. B. xx. p. 102.

1317. See the description of the originals in Dr. Steinschneider's Catal. of Hamburg.

1318, 14 are extracts from כור הכורות by Batriq.—15. See the preface to Hillel's תגמולי הנפש, ed. by Halberstam.—18, l. 7. For פרושטמו read פרושטמי.

1319, 4. The אגור on the margin is the translation of the anonymous of 1197 to 1199 (not of Orange). See Catal. of Berlin, p. 93. See Magazin, 1885, p. 214, note.—5. Extract from the letter addressed to the Rabbis of Marseilles (קובץ, 1859, ii. p. 25).—6. See MS. of De Rossi, 1379, 15.—Col. 468, l. 18. For 154 read 134.

1321. Owners, l. 4, to be read ר' שאריה; ll. 17, 19. נחמו for Nahman.

1322, 4, l. 6. בורליאו, probably Burleus.

1324, 2 is by Thomas Aquinas. See Catal. Bodl., col. 2319.—4. See the edition of Hercz.—5. Read Lavi. See H. B. xix. p. 43.—Extract from Gazzali's הפלת ההפלה, Catal. of Berlin, No. 91.

1325, l. 11. מבוא לתכונה. See Nos. 1365 and 2011, 1.

1329, 2. 'Trattato' for 'tratto.'

1330, 1. Shelemiah for Shalmiyyah.—4 is by Joseph ben Joshua ben Vivas Lorca (see הנשר, v. p. 62 sqq.)

1331, 5, l. 4. To be read, The same as 797.

1334, 1. See Kaufmann's preface to the edition of the Hebrew translation.—2. See H. B. xx. p. 20.—4. See Kaufmann's Die Sinne, etc., p. 98.—End. מ'מ'ק'ר'מ'י'.

1337, 1, l. 2. Read, text with M. Narboni's comm.—3. Read Yoqdhan for Yaqdhan.—4. Read צאער.—End. Read (Uri 392).

1338, l. 1. Read الفلاسفة.

1339, 1, l. 16. אגורה for אגירה (poem printed).—End. יחלק for וחלק.

1340, 3, l. 2. For 188 read 189.

1342, 2, l. 4. Read עת for 'עת.—3, l. 5. נוצ' (נוצרי) for בוצ'.

1345, 2. See Zeitschr. der deutsch. Morg. Gesellschaft, xxxi. p. 762; l. 3. טאריק for טאריך.

1350, 4, l. 5. Read שיכללוהו for שיהללוהו.

1351, 3 is by Bitruji, transl. of Moses ibn Thabbon. Preface printed in היונה, p. 32.

1353, 1, l. 9. שיגביא; 2. שגוביא; 3. שיגוביא.—5, end. ד'ב'ש. See Monatsschr. 1883.

1355, 2, end. Read 1350, 3.

1356, l. 3, after Abigdor, כך נמצא בהעתקה האבגדורי'. On fol. 1 is an entry beg. אוריעך איך הייתי בעיר נרדו.

1357, 1 has not *d* of 1356, 1.—2 is on Averroës' intermediate commentary.

1365. Fragment at the end is a part of Geminus (according to Dr. Steinschneider). See Add. to Nos. 1325, l. 11, and 2011, 1.

1369, 2 and 3. Read Michel Scot for Theodorus Gaza. See Add. Extracts, F.

1370, l. 1. For באור read באור.—2 and 3 are paraphrases and not intermediate comm.

1372, 1, ll. 1, 2. Read, four books.

1376 is Averroës' de Substantia Orbis, according to Michel Scot. Copied by the copyist of No. 1282.

1377, col. 493, l. 5. הזכרנות for הזכרונות.

1380, 1, l. 4. For 1417 read 1317.—2, l. 1. Read, Averroës' paraphrase.—End, ff. 269.

1381, 2, end. גמייו or גמינו.

1384, end. Date, 5198 = 1438.

1386, end. נעור for נערר.

1387, 1 is the commentary on the paraphrase. See Histoire Littéraire de la France, t. xxvii. p. 580.

1389. Owner: Sh'muel ben Y'hudah ha-Rofé מלאקוילה.

1390, 2. 32 is by Thomas Aquinas. See No. 2244, 2.

1399. Amsdorf for Amisdorf.

1402, 4 and 1404, 1. בחינת for בחינות.

1404, 2. Leon = Judah Messer Leon.

1413, l. 1. To be read, Of R. Eliyyah.

1415, l. 7. For 'pest' read 'plague.'

1416. Perhaps by Isaachar Perlhefter (see Steinschneider, Catal. Libr. Hebr. Bodl., col. 1064).

1426. Owner: At beg. אני מאיר בן חיים סופר קוניץ.

1432, owners, l. 2. Read אוטלינג for מוטלינג.

1434. Finished at Segovia.

1437, end. Owner: .... צדיק ? ז"ל המכונה ווסקינט.

1438, l. 3. For אבנקום read אונקוס. See Add. Extracts, G.

1441, copyist, end. Read גומפריכט.

1442, 1. מסרת מה'ר'ם is by Meir Abu-l-Afia.

1449, owners, l. 2. Read Lucerna for Lutecae.

1452, col. 515, l. 1. לבי for לבו.

1453. Copyist: כוגך. See H. B. xx. p. 93.

1454, l. 2. Read '*a* of 1a.'

1465, 6, l. 3. For Interpretations read Interpreters.—14, l. 1. שמושא for שמוש.

1466, 15, l. 3. עשרה for עשרח.

1467, 2. See Der Orient, x. p. 811.

1469, l. 3. שמושה . . . זכתוהו.

1472, 1, by David?. See Bacher, Revue des Études juives, t. x. p. 123 sqq.—End. קרליבך (so). See H. B. xviii. p. 82.

1473, owners. For קרנוט read קרגוט; for רקרקשונה read דקרקשונה.

1483, 4 *c*, by Mordecai Finzi, see אוצר הספרים, by Benjacob *a.v.* נתיב חכמה. After החקירה בימי נערותי . . . והשגתי ידיעת סבת אריכות הימים והלילות וקצורם מס' מראה האופנים ומאגרת הכדור ומשאר הספרים . . . See also Catal. Bodl., col. 1658.

1484, end. Read Ashkenazi for Ashkenaz.

1485, col. 526, l. 1. For בכה read בנה.

1486, 2. כ'ל'ב. Dr. Steinschneider proposes ברכות לראש צדיק = ב'ל'ץ.

1487. Profet for Prophiat.

1491, l. 12. The words in ( ) to be cancelled; l. 16. Perhaps צארק for צארן (?).

1493, end. [Opp. 150 (Ol. 997).]

1501, 3. See Add. Extracts, H.—4. האצפלאץ מרינה שלעויא.

1507 and 1518. See Perles' Beiträge, etc., pp. 113 sqq.

1520, l. 3. Read Binyamin for Abraham.

1521, 4, end. צובה for צובר.

1522, end. Read, [Poc. 215b (Uri 399).]

1525. Owner: אלנירמי as in No. 594.

1528, end. For פלא read [גי]פלא.

1530, l. 2. Read (da Porta). See Catal. Mortara, p. 7 *i*.

1531, 9. Read אלא ברא שית.

1533. See Catal. Bodl., col. 2165, and H. B. 1861, p. 41.—4. אלסמעיה for ואלסמעיה.

1534, 5 is by Joseph ibn Wakar = 2286, 7.

1535, 2, l. 9. Read ורם for נכם. See Revue des Études juives, t. ix. p. 153.—For אורגיירי (l. 18), ibid., t. v. p. 279.—For הכם read חכם.

1537, 5. (Ol. 118).—6. (Ol. 133).—7. fol. 187.

1542, end. Read, [Hunt. Don. 4 (Uri 374).]

1543, owners. On last leaf a prayer by the first owner, signed יצחק בן לא"א הראש.—At end an entry, ולא נשאר על כר' אברהם מירון אלא מידי ואני עד שלמה ן' לאון.

1547, copyist, l. 1. Eliano for Aliano; l. 11. Read מרקינפילדי.

1550, 3 is by the copyist Shem Tob ben Yaqob ן' פוליא (Mazkir, ix. p. 20).—Owner: Abraham המכונה שנפך.

1551, 6 is by Solomon Molkho (ררשות).

1558, 2. See Isr. Letterbode, iii. p. 56 sqq.

1559, 2 = 1550, 3?. Read fol. 22.

1560, l. 3. Read, Elḥanan David סנגויני.

1561. The translator is perhaps R. Y'hudah Mas'ud according to the following passage of the זכרון יוסף (No. 2410, 1), fol. 125b: הר' יאודה מסעוד בעל ש"ת והעתיק ס' הזוהר ללשון הקדש ואגב גררא פירש כמה מאמרים בס' הזוהר.

1562, 1 *a*. See H. B. xix. p. 100.—End. For ברלה read בר לב?

1565, 5. To be read, Yoseph ben Abraham גקטיליא.—End. Yaqob ben Yaqob Kohen.

1569, 3 begins on fol. 47.

1577. For Jacob ben Todros, see Bodl. Catal., col. 2522.

1579, end. מסיני אשר באי סיקיליאה.

1580. See Jellinek בית המדרש, iii. xl sqq.

1584. 3 (Ol. 292) is by Phineas Katzenellenbogen?, copied in the year 5475; the year of composition is 5405.

1589, 1, l. 2. Read השלגל = 5337 = 1577.

1590. See Add. Extracts, A.

1594, 2, end. מאמר הכולל, identical with ס' השרשים. See H. B. xv. p. 15.—5, end. Read No. 1534, 2.

1597, 4. See H. B. xiii. p. 94.—5, l. 2. For 'of 'Obhadyah' read 'by 'Obhadyah.'

1598, end. Bonn בון על נהר ריין.

1600, 12, l. 1. For לחרם read להכם.

1603, 2 beg. fol. 124, and is by Moses Gallino (Galiano, H. B. xix. pp. 58, 61).

1610, 2. See Catal. of Munich, No. 215, 5.—4 is identical with 1822, 7, q. v.

1623, 2, l. 3. יו' ד' for יור.

1630, 1, end. The original quotation is the following (fol. 36): וכבר התעורר בזמני משכיל זכור אהו האיש למוב ור' שם טוב בן מאור דוד שמו ורוח עברה בו לפתוח פתח בענין הזה (so) והתחיל בא"ב.

1631, end. Poem פתח by Moses of Leon. See Catal. Bodl., col. 1640.

1637, 1, l. 10. ס"ט for י"ס.—3. According to the MS. of Verona the author's name is to be read רמאשטרי בנדיג ראולדי. The last line is to be read קרש וכנויו בלעז מאישטרי בנדיג.

All the various readings of the poem according to the Verona MS. are given on a blank page of the Bodleian MS.

1638, 1 *b*. עיני (so). See Catal. of Munich, No. 341, 16 *b*.—1 *d* is by Jacob ben Shesheth.

1642, end. Read, [Hunt. 422 (Uri 377).]

1643. See Catal. of Parma, No. 106.

1645, owners, l. 1. For ממוסקאנייל read ממוסקאטיל; for ממוטו פייסקינא (l. 3) read ממונטו פייסקונא.

1649. See Add. Extracts, K.

1652 ought to stand under Theology.

1653. See Catal. of Munich, No. 49, 1.

1656, 1, l. 1. For ערות read סורות and omit Shoshan. See on this treatise, ham-Maggid, 1858, p. 134; hak-Karmel, ii. p. 31 sqq.; and H. B. xx. pp. 97, 122.

1659, l. 2. Read, from a confused MS.

1662, 2, l. 1. Read 'astrological' for 'astronomical.'—Copyist (l. 3): Dünkelsbühl for Rinkelspiel.

1663, 4. See Polemische Litt., p. 380; Perles, Beiträge, p. 42; and Revue des Études juives, ix. p. 152.—Copied (not 6) by Abraham ben Meshullam מאוצילו (for others, see the Index of Scribes).

1666 (col. 582, l. 2). For מלאקונילאשו read מלאקווילא.

1669, l. 5. Read תעמרלש.

1677. Copied by the scribe of No. 1669.

1684 ought to be 1721.

1685. For Mich. 400 read Opp. 400.

1690. Copyist, נבארו for נבאדו.

1692, l. 4. Read ff. 192, 220.

1694, 3, l. 3. Read אש' (so) הר"מ פאפיל.

1695. Copyist. Begun 8th Thammuz, finished 15th of Elul.

1711 (see corr. to index on 1713), 3 has the title of פתחי שערים.

1721 is the same as 1684, to be cancelled.

1743, 2. To be added 'with the commentary.'

1744, end. רי ליינה (so), probably די לריינה.

1748, 3. See Steinschneider, Abraham ibn Ezra, p. 114.—5 (fol. 87) is not by the author of 3.

1753, 10, l. 2. Read Lundenburg (לונטנבורג) for Landberg. The treatise is not quite the שבחי הארי.—Copyist: ש"א = Eisenstadt.

1764, end. For אירגאס read ארגאס.

1776, 2 *b* is a comm. on שש כנפים = 2004, 2. See Catal. of Hamburg, No. 290, 5.—l. 4. For שליאס read שליטס.

1778 is to be cancelled. The right description is in No. 1848.

1779 is an epitome of 1778, or rather 1848 with an additional treatise, headed כוונת האכילה.

1781, 1 is Ol. 650.

1793, 2 (col. 602, l. 1). For 1818 read 1819.

1794, 4 is identical with 1958, 14, but here is a small introduction, שתיקן [הלל (so) הז [ואיני יודע אם הוא הלל הנשיא או אחר.

1796, 4, l. 3. Read 'translated from the Spanish into Hebrew.'

1805, 1. Read בית חרש instead of פרי.

1807, 2 beg. fol. 89.

1822, 7 is perhaps by Shem Tob ben Jacob = 1610, 4. See H. B. ix. 20.

1823, 1 is by Joseph Caro.—2. Letter of divorce, place, and rivers, קאומר ומתקריא קאומית על נהר ויסלא ועל נהר וילגא.

1828, 1. To be added, more than those to be found in his מנוח מצא חן.

1833, 2. כנפי' to be omitted; the title is not in the MS.

1837, end. For Opp. 328 read Opp. 528.

1847, end. For Opp. 268 read Opp. 468.

1848, repetition of 1778?

1858, owner, l. 2. Rabbi of ברייזך והמדינה ומדינת שוויץ.

1859 is by Ḥayyim D. Azulai (corr. index under Abraham Azulai).

1899, end. חאמש for חאמל.

1900, 3. Read Ergas for Irgam.

1902 the same as the edited ק'ל'ח פתחי חכמה.

1907, end. For Opp. 483 read Opp. 433.

1921, 7. See H. B. xiv. 6.

1924, 2, l. 6. Read 'his son-in-law.'—5, l. 1. Read היריעה for הירעה.

1927, 6 (fol. 179 *b*) by Immanuel (see 221, Add.).—7, col. 629, l. 2. Read מגיינאצאנו for מגיינאצאק.

1938, 5 is רזיאל (edited).—7 is the same as the printed מאמר השכל (introduction and poem at the end different). See S. Sachs in the מגר ירחים, pp. 170–172.—End. Dream by Isaac ben Abraham מפילטרי on the arrival of the Messiah.

1940 is by Ezra, preface printed in הפליט, p. 45.

1942, 2, l. 2. To be read, Abraham ben David.

1945, 7, l. 2. For 1554 read 1534.

1947, 3. See Catal. of Munich, No. 92, 3.—Beg. of 4. קמיעה לפתיחת הלב. יאמר שמע ישראל י״ ה' נתן לי לשון למודים.

1949, end. Read, [Hunt. Add. D (Uri 368).]

1950 is by David ben Zimri (printed).

1954, 1. See Hebrew Christian Magazine, 1852, pp. 59, 1 and 160.—2 *c*. Read 'on the' for 'of the.'

1955, 1 is by Jacob Levi.—The loose leaf is by a modern hand. After ז"ל (l. 4) supply והנה [מורה] כתבתי.—l. 5.

1956. Copyist, מאוצילו, see 1663, Add.

1957, 1. יריעות for יריעות

1958, 3, l. 2. For 1551 read 1515.

1959, 1 *f*. לטאש for לטאל.—2 contains Kabbalistical formulae by the authors quoted in it. Read בלארור for כלאדור. See H. B. vii. p. 100; xiv. p. 58; xxi. p. 56.—3, l. 1. Read ספיגירי.

1961, 2, fol. 96. Anbonet Abraham Bedersi.—End. בנארינו?, perhaps באברינו.

1963 is by Nathan Spiro (Spira). See Catal. Schönblum, No. 119.

1964 is by Shabbethai Raphael ben Daniel. The MS. has not the printed preface, and agrees with the edition up to the words אתוון דשמא (p. 9[b]). The MS. continues (fol. 8[b]) with a § headed אלו הם שבע כתות של הנעלבים. Fol. 10, headed מכתב יר הרב קבלתי האלהי רבי חיים ויטאל זצ'ר'קל. Fol. 11[b]. מרבי מרכי מונדבי של עיר טימוון. Fol. 12, headed אופן שימוש קצת הבאים בספרות המועתק בס"ד מכתב הרב רבי משה זכות ז"ל. Fol. 15, headed אתחיל לכתוב ספר השמות, in alphabetical order.

1965 is perhaps by Abraham Abu-l-Afia.

1969, 1. See Add. Extracts, A.

1970, 34. Read אש לי.—Col. 655, l. 4. Perhaps דגירונה; l. 29. Index by the late Carmoly.

1971 (col. 658, l. 17). For סכצוצה read מכצוצה.

1972, 1. The commentary is not by Moses ben Ezra.

1977. The Arabic dedication is edited by Dr. Steinschneider in the Bolletino d. Studii Or., N. Serie, p. 409, from the MS. 2517.

1980, 6. Beg. on fol. 137.

1983. Owner: Sh'muel שולמאן.

1984 A, 14. See above, 916, 11.—Read די שו יורי for רי שורורו (so).

1987. Isaac Cantarini (l. 7) is identical with Ḥayyim Isaac Kohen (l. 10). See Bodl. Catal., s. v.

1988, end. כמטינו is doubtful.

1989, 2. After אלפא to be added, beg. with אוקיר.—6, l. 7. Read אלטריני for אלטרינו.

1992, 14. Read Cento for Centi.—28. ברכיאל for ברפאל.

1993, 6. Ubidienti is in Hebrew char. אובריאנטי.—7. Date, 5448 = 1688.

1996 is by Isaac Kohen (index).

1998, 1, ll. 5 and 7. For מביקורבו read מביקרבו.—l. 13. Yoseph קארו for קאמי.—2, l. 6. שבותינו.—l. 7. לאבן עזרא.—l. 8. For מה ובת read אהובת.

1999, 2 is by Nathan Spiro.—3 (Ol. 588?).

2000, 4, l. 1. For פציצה. See Catal. Bodl., col. 2460.—6, l. 14. לו for לי'.

2002, end. הראם (Eliyah Mizraḥi; see No. 2044) for הראם.

2003, l. 4. קרה for קרח; l. 7. מה'א'ם (El. Mizraḥi?) for מהאם = ? 2065.

2004, 2, l. 1. כל לשון = 1776, 2 *b*.—3. See Catal. Lugd. Bat., p. 378.—l. 3. For אבאר read אבאר.

2006, 3, l. 7. ירוע for יורוע.—5 is translated by Abraham ibn Ezra. See Dr. Steinschneider's essay in the Zeitschr. d. deutsch. Morg. Ges. xxiv. p. 358.

2007, 3. Read Porreta.—Copyist, perhaps שוינאת for שוינאת.

2008, 3. See Zeitschr. d. deutsch. Morg. Ges. viii. p. 382 and xxiv. p. 336.

2009, 1. אלכובו (so) for אל סורוס.—Col. 691, l. 6. For 1944 read 1449.

2010, 1 is a part of מדרש החכמה.—l. 2. Read Quadripartitum.—3, l. 10. For ברינו read ברינא.

2011, 1 is by Geminus, considered as an introduction to Ptolemy (verbal communication by Steinschneider).

2021, 2 is by Isaac אלחרב.—Owner: Immanuel Frances (Rom. char.)

2022, 2, l. 2. Read קוארראנפוי (so).

2024, 1 *b*. The words from 'translated' to 'additions' to be cancelled.

2025, l. 15. Read מ'ר'ל and ב'מ'ר'ל for ס'ר'ל. The following is the passage, headed וגוי (fol. 8): וגוי אחר כתב בצדם בגליון הארצות הנכרים עתה בכתב גלחות, Chasrosan (so), Marchan, Adranian, Winian, Calay.—Owner. Read מנחם for מנום (?).

2026, owners. For שירש read שיריש; for בולכייר read יצי פריצול.

2027, 3 end. בנרש (so), probably ברנש.

2028, 1 is by Levi ben Abraham. See היונה, p. 18.—3. See Zeitschr. d. deutsch. Morg. Ges. xxiv. p. 243.

2030. Translation by Solomon Davin de Bizes. See Steinschneider's notes on Baldi (Bulletino, t. v. (1872), p. 507). For Davin, see Revue des Études juives, t. viii. p. 280; for בישיש, ibid. t. ix. p. 82.

2033, 1, end. Koppelman is Jacob ben Samuel of Brisk. See H. B. xv. p. 128.—2, l. 3. Read לפתח for לפתרון.—7, l. 3. ומיי' for ולמיי'.

2034, 3. Read M'naḥen מנוש חיות. — 5. See Add. Extracts, A.

2036, 2, l. 6. Read 5306.

2038, beg. To be read, the second treatise.—Owner: Yiẓḥaq ben Sh'lomoh קארא.

2039, end. Date, 5399 for 5400.

2041. See also Bulletino, ix. (1876), p. 591.

2042, 2 is attributed to Galen (Prognostica de Cubitu). See Bolletino, N. Serie, p. 334.—l. 4. אמר ליאון יוסף המ עתיק = אליה. See Steinschneider in Bulletino, t. v. (1872), p. 488.—4 is by David ibn Bilia.

2048, beg. Read 'Immanuel ben Jacob.

2050, 1, l. 3. Read el-Battani.—l. 8. Read 'the' (Abraham bar Ḥiyya's) for 'his.'—3, l. 2. Read 1352, 5.—4, l. 2. Qalonymos.—5, l. 3. No. 2380, 1, for 2378.

2052, l. 15. Sullam for Shullam.—l. 19. 'Aramah for Armaah.

2056, 4 is identical with 1748, 3, less the introductory lines.

2062, 1, l. 1. תכונת for תכונות.—2, l. 3, No. 6 = No. 1 of the edition, which was not made from this MS. Both emanate from one original. This Ḥayyim does not seem to be identical with the Ḥayyim of No. 873.

2063, 4 has glosses by ר'מ'ז'. At end, No. 4 (Olim 29?).

2064, l. 12. Perhaps يشوع for سوع?

2066, l. 2. Probably (נימוראר).

2070 and 2071. See Catal. of Berlin, No. 120.

2072, 2. Date, 1361 for 5361. 1601 to be cancelled. See Catal. of Munich, No. 128, where לחות occurs.

2073, 3 (Ol. Mich. 60).—8. The MS. has Nathan Spira, but the authorship is doubtful. See Add. Extracts, I.—9. Ibidem, A.

2076. Owner: Nata מיינבארנהיים.

2077, 3. MS. אדרגוזה.—4 is a fragment of Maimonides' משנה תורה.—End, not Ol. 16? but No. 1827 of the printed books.

2079. Perhaps several of the treatises by Jerahmiel.—For Githin read Gittin.—See Add. Extracts, L.

2080, l. 2. Read [נר]צה.—2 is identical with 1748, 3, having the introductory lines. Judah Ferussol is the scribe. On י'ב'מ' (also 419) see H. B. vii. p. 27 and xvi. pp. 66, 136.

2087, end. For מקורעיט read perhaps מקורניים. Date: November, 5197 = 1436. Another owner: Barukh of Peschiera, May, 5247 = 1487.

2089, beg. Read כתאב אלראזי and (אלכאפי).

2090. Owners: רופא for מפא.

2099, col. 718, 1. Omit, ? after Arabic. See Oẓar Nehm. ii. p. 243.

2103, owner. Read עם אחי כה' יצחק.

2105, end. Read (Ol. 92 or 657).

2109. See H. B. vi. p. 48. Owners: Elhanan is identical with Elhana of פאנו (Resp. Isaac ben Shesheth, No. 127, fol. 73).—ll. 4 and 5. Read בעבור for בעבת.

2114, l. 14. מן אלראס for מנלרס.—l. 16. Perhaps ענתי for ענתי.

2116, 2, l. 2. Read Bernard.—l. 3. De medicamentorum gradibus.

2121, 6 is Jedaiah Bedersi.

2122, l. 2. To be read, Nicolas Praepositus.

2123, 1. See Dr. Steinschneider's preface to Halberstam's edition of תגמולי נפש, p. 9.—3. See Virchov's Archiv. lii. p. 118.—4 is by Joannes Procida.—l. 3. משים (so), משום?

2124, l. 3. Piacenca for Plaisance.

2125, 4. Beg. read וקראו נכאת הרפואה.

2127, l. 3. Read (he quotes שושן הרפואה in the preface as composed a long time ago, and in the introduction to the first Book he says: הוחל זה הספר במושב חכמי מונפישליר המזהיר שנת ג' מאות ושבע בכ"ב יום לחדש אבריר).

2129, 1, end. גואן שאט is John of Saint Amand. See Nos. 2142, 17; 2157, 2; and 2583, 3.

2130, 1. See H. B. xx. p. 17.—2 is, perhaps, by Gerardus Bututus (Paris, No. 1128, 8 דרונטיש).

2132, 2. דאוין; see above, No. 2030.—4. The proper names are in the Latin form.—4, l. 25. Read מגאורוש.

2133, 2, 5, end. For p. 624 read p. 628.—6, l. 2. For 2039 read 2093.—7, l. 5. For Milhand read Milhaud.—See Revue des Études juives, t. viii. p. 215.

2135, 5. ווץ (so), perhaps חוץ.—7 is in a different order.—8 is by Berachiah as index. See Steinschneider, Isr. Letterbode, viii. p. 25. Adelhard for Abelhard.

2136, l. 3. Fris or Fries.

2137, l. 19. Read הכותיב? Judah Labi is perhaps the copyist.

2138, col. 738, l. 44. For R. Ezriel's read R. Ezriel, מאושנפורש.—See H. B. xix. pp. 35 to 105.

2141, 2 is by Constinus Afer (see Steinschneider's Catal. Cod. Hebr. Bibl. Lugduno Batavae, p. 377, 14).—4, l. 5. Read קומנדור for קימנדור.—5, l. 3. באלגוארישאה.

2142, 9. For מהבנדים read מהבנדים.—22. Read חליי for תליי. — Col. 742. For 36, see Bolletino, N. Serie, p. 131.—l. 11. Read בפרקי; מכלכל; the latter is an extract from Caslari.—For owner Giache (Giaco), see Catal. of Munich, No. 286, 2.

2143, 1 *c* is by Nicolas Praepositus?—6, l. 8. בירו (so), probably בידי.

2149, 4 (col. 745, l. 12). For Martina read Martino.—l. 13. Paul Weidner.

2152, 4 is identical with No. 2246, by Joseph Jiqatilia.—The title is spurious.

2153, 24. Read בילה רוכה.

2156, 1, l. 6. Read (אגרת של מעלה).

2157, 3 *c*. Read אברבאליה.—5. See Isr. Letterbode, iii. p. 99 sqq.

2160. Copyist: [Jacob] Levi Möln.

2164, 1, printed from a MS. now in the possession of Baron de Günzburg. According to the date, 1430, the author could not be the brother of Joseph Nasi. See אוצר הספרים, letter ה, No. 261.—3, l. 5. מרימיני for מרירינו?. 3 *e* and *f* are treatises on methodology and rules for instruction, beg. הידיעה היותר רחוקה מן השכחה מזולתה, followed (fol. 127) by a note on rhythm, where ס' הפרדס, chap. 2, p. 7, is quoted. Next comes the comm. on Ibn Ezra's חידה. See Add. Extracts, A.

2165, *c* is by Ẓemaḥ Duran.

2168, 3. Date: אדני סיני בם בקודש, 5413 = 1653. If אדני, which is in larger letters than the following words, counts for the date it would be 5477 = 1717.—End. To be read, Ashkenazi הלוי.—No. 3 (Ol. 31 and 139).

2169, l. 1. Read יצלמון.

2170, 2, beg. For המינים read (fol. 114[b]) המינים.

2173, 2. Judah means Judah Ḥarizi.

2174, l. 1. Marco Lippomano (ליפומנו).—Col. 752, l. 2. לוטראש? for אוטראש?

2179, l. 3. מקורייר for מקודייש.

2180, 1, 2 are perhaps by שלימל, copyist of 2172.—3. Read on Esther for Song of Songs.

2182, 2 is not by Jedaiah. See Dr. Steinschneider's contribution to Van der Linde's 'Geschichte und Lit. des Schachspiels,' t. i. p. 171 sqq.

2183, 2 is מוסרי הפילוסופים.—Col. 754, first line. Read בריתי . . . דודי.

2187, 2, l. 6. אישדורי = Isidoro; l. 9. אלנמרוש (אלנמרוש), see H. B. xiii. p. 32; l. 10. וקושטובליש, i. e. Costa ben Luqa (see Zeitschr. für Mathematik, xvi. p. 380); read רוח והנפש.—3. Comtino for Comtiano. — End. Read, Mich. 314 (Ol. 81).

2188, 3, l. 3. Read fol. 102[b].—Owner, l. 3, fol. 133[b].

2192, 8 is an extract from מדרש החכמה.

2205, beg. Perhaps ר'נ'ו for ר"ט. See Isr. Letterbode, iv. p. 67 sqq.

2206 is by Josselman of Rosheim.

2207. Copyist, מילורי? for מלורי.

2210 are extracts from Joseph Kohen's עמק הבכא.

2214, 1. Read Gromnitz.

2218, 2 *p*. To be read לרב רבינו מאיר בר טודרוס הלוי ז'צ'ל, beg. אמר ז'ל ומה ששלחתי לפרובינצא.—End. Read אדרבא for אדרכא.—4 *k*. מגילת for מהילת.

2219, 8 (col. 765), l. 3. לוקח מס'.

2221, 13. Read איך for איד.

2222, 4. With a comm. by יוסף בנו משולם.

2223, 3. Mordecai the Qaraite.—End. Read, [Seld. Arch. A. 52 (Uri 495).]

2227 *e*. Read 'to her father-in-law.'

2229. Copyist to be added, מכפר הישנים (not הישנים as in Oẓ. Ḥ. p. 357).

2232, 1, l. 6. To be read, which the author has composed, edited with the title of מאיר נתיב. For the titles of the chapters, see Add. Extracts, M.

2233, end. [Bodl. 108 (Uri 461).]

2235, l. 8. For שפעמל read שפע טל.

2236, 5. אניקש, i. e. Ibicus.

2237, 1 *d* is a philosophical treatise on the Kabbalah.—6 is by Mosheh Ḥayyim Luzzatto. This MS. is described in Ben Jacob's אוצר הספרים, with the title of אוצר בלום, not to be found in the MS. now.—7. See Catal. Bodl. *a. v.* Moses b. Nahman.

2240 is by Josselman of Rosheim.—3 *b*, *β*. המה for הורה and אפריים (so) for אפריקי; the latter is attributed to Haya Gaon. See Catal. of Munich, No. 214, 10.—8 is perhaps by Shem Tob ben Jacob. See above, No. 1822.—15, l. 15. For ועקב read יעקב.

2243, 4, end. גיסר (so), perhaps גיסי.—7. Colophon: בא' לחדש אדר של שנת ה'ק'צ'ו' השלמתי הפירוש הזה של איוב [לאברהם בכמר מישה קלומיטי? [(effaced) והשם . . . וחברתיו לאליהו מצוטא (? מצרטא (so) . . .

2244. See Add. Extracts, N.

2245, 3 (printed), l. 3. Read Rufinus for Rufius.—l. 5. Omit מצאקי.—l. 6. Read הכותיים for הפניקים.

2253, end. To be read, between 11 and 12 (fol. 264) is an extract made from Yiẓḥaq

Qanpanton's דרכי התלמוד by Yaqob ben Ḥayyim ibn Adoniyyah (autograph).

2254, 8, l. 2. Read להשובה.—End. Read קרימי.

2255, 1 has the same colophon as 2256 *a*, and is identical with 2256 *a* to *c*.

2260, l. 3. Read Morpurgo.

2263, 5 = 1748, 3.

2267, 1. See Add. Extracts, D.

2270, 3, end. The author quotes also Naḥmanides, R. Nissim, and Levi ben Gershom. —6. See MS. of Vienna, No. 94.—7 beg. fol. 285.—At end to be read ר' אברהם אשכנזי אצל.

2274, 10, l. 5. Read (§ 184).—Col. 791, l. 3. ?מ"ג for ח"ג.—End. Read Krummenan for Krumnau, and Lieben for Libn.

2277, 1, l. 3. Read Prossnitz for Prosmitz.—End. Read Mich. printed list, 4746 for Ol. 588.

2278, 2, l. 2. Read מטימטיקאליא כאילו הן.

2279, 3, l. 11. For יחיי read יאחי. See also Steinschneider, Encycl. by Ersch and Gruber, t. xxxi. p. 57, note 94.

2281, end. 145 to be omitted.

2282, 1 has the text of the Mishneh Thorah.—6, l. 4. Perhaps זכרי, but the MS. has זבדי. See ham-Mazkir, xvi. p. 136.

2283, 11 is Harizi's translation.

2285, 9 begins on fol. 90.—11 beg. ביום שלשה עשר מבערין את המים.

2286, 7 is by Joseph ibn Waqqar (part of No. 1627).—End. Read Ol. 858 for 885.

2287, 1 *b*. For תוכחת read תוכחה.—At end, to be read פוילרצין (at end of 1 *a*, fol. 19).

2289, 2 has the following reading: וזאת החידה אשר שלח ר' משה בר יעקב לרבינו אברהם בר נתן הנקרא אבן עזרא והעמיק לו בחידתו להתגבר על מלאכת השיר . . . See Add. Extracts, A.

2290, end. To be read, Owner of Nos. 3 and 4: Yiẓḥaq Binga of London, etc.

2292, end. Read, [Hunt. 609 A (partly Uri 240).]

2293, 3, l. 2. Read הם אומרים בשביל.

2295, 2. (Ol. 411).

2296, 3. Read Paltai or Paltoi.—4 contains three prophecies.

2301, 7. Probably מלכיאל for מלסאל. Perhaps identical with Malkiel ben Abraham Ashkenazi, Revue des Études juives, t. x. p. 81, and H. B. xxi. pp. 7 and 21.

2304, 3. Read Meshullam מאזאנילו.

2305 *g*. דודי, probably the copyist's relative. The same will be the case in other MSS. when the word occurs.

2310, 1 is identical with the printed מושיע חוסים (see H. B. xxi. p. 78). The MS. has not the מעשה הקטרת of the edition (fol. 32); the פסוקים (ed. fol. 34^{b}) are given in the name of יהוסף מאריינטו (ibn Sh'raga).—2, end. Headed התחלת הספר על אופן לאינריקו מלך צרפת.

2314 is by Jacob Romano. See Catal. Bodl., col. 1910.

2315 is by Israel Fraenkel. Copyist, ben R. Yisrael for ben R. Sh'muel.

2316, 3. Fol. 129 is שמוש תהלים.—Owners at end: Abram ben Yoseph and Abraham Hizqiah מפינטי.

2317, l. 4. Read Bonseñor.

2318, 1. Judah ben Moses is Judah Romano.—l. 2. Read הקדיש for הקדש.—l. 3. מאופידה? for מאופירה.—End. [David or Joseph] דאריינטו.

2325, owners, l. 2. בשינייאנה for בשיפיאנה. At end are births, date [5]224 = 1464.

2326 (col. 810), end. קאלדירון for קאלדרילן.

2332, end. Perhaps חננאל for חנמל.

2333, 3. Transl. and comm. are by Yiẓḥaq Gayyat (see Dr. Jacob Loewy's dissertation, Libri Kohelet versio Arabica quam composuit ibn Ghiyath, 1881).

2338, l. 7. Read 'an extract' for 'two extracts.'—The Midrash is perhaps compiled by David al-Adeni (see H. B. xx. p. 135).

2340, 1. Read, edited by Menahem di Lonzano.—3. Extracts from חובת הלבבות.

2341. On Morosini, see Steinschneider in the Vesillo, 1882, pp. 242 and 372.

2344. The name of חיים is pointed out in the MS.

2349, 2. See Perles: Kalonymos b. K. Sendschreiben and Joseph Kaspi (1879), p. xiv.

2358. אפרנויי (Epernay) for אפרוטיי.

2359. A copy of it is in possession of Herr Halberstam.

2365. The MS. was seen by Azulai.

2369, 1, end. Read p. 232 for p. 252.

2379, 1, l. 2. Read (יהוה) for יהודה.

2381, 3. Read החיים. The translation is by Zerahyah ben Isaac.

2383. See Catalogue of Berlin, Anhang, p. 141.

2384, 3, l. 4. Read Dayyan for Diyan.

2386, 6. Read Y'daiah for Y'dayeh.

2387, end. Read אלמו אוקא.

2389, end. Read, [Bodl. Or. 661.]—The poem פתח is by Moses of Leon (see above, No. 1631).

2398, 3, l. 1. Read Pulgar for . . . Folqar.

2408, 1, l. 3. Read France[sco] for Franzi, identical with 2586, 3.

2409, 1, l. 1. Read, 'of S. Z'bhi's or Nehemiah H. Hayyûn's.'

2410, 1, l. 10. Read 5433.

2411, end. Read [אלפ]אני]. See H. B. xix. p. 114.

2415. See H. B. xvii. p. 65.

2417, 4 *f*, *β*. Read אנשלימיאש.

2421, 10, l. 6. השנה for השנה.

2423, 1, l. 3 from bottom. מגלסא for מגלדא.—5, l. 4. לה' (so) for לו'.

2424, 17. Read 4to for quo.

2430. See H. B. xx. p. 28.

2436. Colophon (MS. vol. iii, fol. 181): אני מנחם בר אהרן נ'ב'ע כתבתי זה החומש תרגומית ומחמש מגלות והפטרות לר' יעקב בן הקדוש ר' שלמה מגרנובלא וכתבתי אותו בביתו בעיר קרישטא ארנאוש והתחלתי ביום ר"ח שבט שנת ה' לב"ע ונ"ו לפרט וסימתיו בירח תשרי.

2446. See above, 2152, 4.

2450, 3, l. 1. For האדתות read האותות.—Date in colophon ה"ר or כ"ה. See Catal. of Vienna, i. p. 152.

2451 (corr. index). On the identification of Eli Habillo and Manoel, see Dr. Steinschneider in the Catal. of Hamburg, No. 267.

2452, l. 3. Intermediate comm. for paraphrase.—Col. 869, l. 20. פאוה.—l. 22. צף for צוף.—l. 25. הקריש.—At end, רכיצי for רביצי; צרויה for צרוין.

2456, 7 = 1638, 1 *d*, is by Jacob ben Shesheth (printed as שער השמים).—12. See Catal. of Leyden, No. 24, 15.

2457. See Dr. Steinschneider's Abraham ibn Ezra, p. 109.

2481, 5. Perhaps by Barrios?

2484, 2. Saadyah's transl. with variations.

2496, 4–6. See S. Schechter's article in Beth Thalmud, iv. p. 235 sqq., and H. B. xxi. p. 134.

2505, l. 1. Probably נמרים for נערים or הערים.—End. Read מורונא.

2518, 1. See H. B. xix. p. 59.

2520. See also Catal. of Hamburg, p. 138.

2528, end. (Uri 484).

The following numbers are partly or entirely edited, and some are in the course of publication (besides the well-known works, and the liturgical and poetical pieces): 147; 162; 167; 176; 221; 246; 323, 4; 343, 5; 365; 434; 456; 459; 634; 637; 644; 677; 814, 4; 815, 4; 842; 873, 2 *b*; 913 *e* = 914, 18; 914, 12; 916, 5, 8, 9; 1180, 16, 36; 1222; 1235, 3 (the poem העולם); 1267, 4; 1277; 1282; 1298; 1312 (partly); 1330, 4; 1353 (Monatsschr. 1883, p. 514); 1407 (the beg.); 1459; 1465, 6; 1466, 4 (Bacher, Ibn Ezra); 1484; 1496, 1; 1565, 2; 1566, 8; 1568?; 1571; 1605 (זכור, see above, 1466, 4); 1609, 3 (the Ibn Ezra extracts); 1638, 1 *d* (see Additions); 1663, 1; 1816, 4; 1902; 1911, 3, 7; 1940 (the preface); 1943, 2 *b* (K. Y. xxvii. p. 15); 2000, 2 *a*, *b* (not אמטון); 2006, 2; 2033, 8; 2061, 3; 2062, 2; 2068, 2; 2080, 5; 2083, 5 (the Ital. poem, Revue des Études juives, t. ix. p. 147); 2095, 3 (the poem פני, Lebanon, v. p. 504); 2216 and 2217 (by G. Wolf, *Die alten Statuten*, etc., Wien, 1880, 8vo); 2218 (several); 2240, 9 (K. Y. v. p. 73); 2245, 3; 2250, 6 (K. Y. xxx. p. 25); 2287, 1 *b*; 2289, 2 (see above, 1466); 2315, 2 (in Edelmann's גדולת שאול); 2386, 10 (Maggid, iii. p. 186); 2424, 4, 14 (the latter in the Notices et Extraits, etc., t. xii. p. 183 sqq.); 2425, 11 (Revue des Études juives, t. iv. p. 173); 2430; 2484, 4 and 2494, 3 (in preparation by Mr. Margoliouth, fellow of New College).

The following words, to the irregularity of which attention has been drawn by Dr. Steinschneider, ought to have been marked with (so): 316, l. 9, אעיאנכא (perhaps אעיאנאהא); 362, 4, l. 4, והקצין; 713, l. 4, diciaro; 777, 2, l. 3, מטרייש; 828, owner, שמרית; 1011, l. 5, האלשך; 1061, end, Gaglief; 1077, l. 4, דסעדיה; 1080, end, אלפנדאריק; 1094, xv. 6, אלמכרן (אלמבחן, Zunz, Littg. der Syn. Poesie, p. 519); 1102 (col. 313, l. 11), ששך; 1103 (col. 314, l. 11), חבדיי; 1138, l. 7, מה' בה'; 1195, 24, הירש; 1207, owner, beg. של; 1209, l. 19, נביב; 1346, end, בופינטו; 1403, 5, l. 2, לטייש; 1473, בונידאק; 1485, beg. מנרת; 1559, 4, אכתוב העשבים; 1598, 11, דסמרקדיל; 1637, 3, l. 9, אליומית (Verona MS. אלומות); 1663 (col. 581, l. 4), פרכי; 1794, 11, השיירבא; 1863, 2, היכלו; 1919, l. 24, בן זוהר; 1970–1985 (coll. 641–677), according to the MSS.; 2008, 2, l. 3, ארנוקיום; 5, end, מהאלמסטי; 2065, אב אם, see Add. to 2003; 2076, end, יונקא; 2083, 1, l. 2, יקרה; 2090, 1, אלמונצורי; 2094 (col. 716, l. 10), אלפנא כאת; l. 18, מנו הלכתאב; 2116, 2, l. 6, ברך יברכנו; 2133, 7, l. 9, ארמינאבט; 8, last line but one, וקורגיש; 2137, l. 5 from below, חם; 2139, beg. ביל; 2192, 7, l. 3, פירא; 2213, end, בברוך; 2234, end, אבירגל; 2243, 8, גטליק; 2245, 5, l. 5, הארנה . . . [הבה[ור; 2375, end, שרורה בשרור; 2353, end, להלי (מחלי?); 2385, רשלר; 2416, l. 4, מויקא (מרוקא?), קמיריז.

ADDITIONS AND CORRECTIONS TO THE INDEXES[1].

I. AUTHORS, TRANSLATORS, ETC.

a. AUTHORS.

Col. 918. *Abraham Abu-l-Afia*, l. 5 read חיי נפש (סתרי תורה). — *Abraham Azulai*, 1859, 1, is by HAYYIM J. D. AZULAI.

919[a]. *Abraham ibn Ezra.* To be added, *a. Gramm. treatises*, l. 8 (הידה), 2164, 3.—l. 9, 1590, 3 *a*, to be cancelled under the poetical pieces.—Here to be added, l. 9, 218 (חרשים). *b.* Col. 920. *Astronomy*, transl. of Ahmed al-Muthana, 2006, 5 (add.). *Astrology*, ראשית חכמה, read 2518 for 2517.

921[a]. To be added, ABRAHAM BEN MOSES, קלומימי, comm. on Job, 2243, 7. MS. מצרטא, perhaps מצרטא (Macerata ?).

922. *Aegidius*, to be added, מאמר הנמצא, 2244, 5 *b*.

923. *Ahmed al-Muthana*, to be added, transl. by Abraham ibn Ezra, 2006, 5.—Add, ALI ABI TALEB, נתר הלאלי (Add. Extracts, G, 1).—*Ali ben Rijal*, 2030 is transl. by SOLOMON DAVIN.

923[a]. *Aristotle*, סוד הסודות, part of it, to be added, 1318, 14.

924. *Astruc Remoch*, add, 916, 9, identical with Francesco דישוורודה.—To be added, ASTRUC SHALOM. See Judah ben Samuel Shalom.

925[a]. *Avicenna*, to be added, Hebrew transl. of מדרש האלהכין (Add. Extracts, G, 3).—Canon (epitome ?), 2083, 3 *a*.—To be added, AZRIEL PIKES, preface, 1441, 3.

926. *Bahya ben Joseph*, חובת הלבבות, to be added, 2340, 3 (extract).

927[b]. *Bitruji* (Abu-Ishaq ibn al-), to be added, 1351, 3, transl. by Moses ibn Thabbon (Paris, 1288, 2, Dr. Steinschneider, Baldi, p. 87; Bulletino, 1872, p. 533. The preface is printed by him in היונה, p. 32).

928. *David ?*, to be added, פתח דברי, 912, 14; 1472, 1. See *David Qamhi*.—The two treatises given under the first *David* are not by the same author.

929. *David ben Bilia.* Add, 2042, 3.

931[a]. To be added, ELIEZER BEN SOLOMON ?, comm. on Aboth, 388 (Add. Extracts, B).—*Elijah Bashizi.* The second treatise is an extract from the former.—*Elijah ben Benjamin of Genazzano*, add, controversy, 2056, 4 (see also Add. Index).—*Elijah ben Isaac* is not the author of the first treatise, but the copyist, identical with 2056, 4; 2080, 2; and 2263, 5.

933. To be added, 1. EPHRAIM MIZRAHI, who is mentioned in other MSS. as the translator of Purbachius, 1647, 7.—Francesco דישוורודה is identical with Astruc Remoch (see above to 924). — 2. EZRA, 1940. See Azriel ben Solomon.

933[a]. *Galen*, l. 4, read, extract from בסמים המורכבים הנקרא מיאמיר.—To be added, 2042, 2 (attributed). See Ptolemy.

934. To be added, 1. GEMINUS, Isagoge, transl. by Moses ibn Thabbon, 1325, l. 11; 1365; 2011, 1. To be cancelled under Ptolemy.—2. GERARDUS OF CREMONA, the younger (of Sationetta), Theorica, transl. by Judah ben Samuel (Astruc) Shalom, 2244, 11 (see Add. Extracts, N).—Read, *Giles* (דרוגיי) of Arles; 8 *e* for 8 *c*.

935[a]. *Hayyim Lisker*, to be added to *glosses*, 746, 3.

936. *Heschel*, to be added, 767.—*Hippocrates*, אגור to add, 2183, 3.

937. *Immanuel ben Jacob.* To be added after anonymous, 1776, 2 *b* = 2004, 2.—*Isaac Abohab* (Aboab), to be added, note on ק"ץ, 1517, 2.

937[a]. To be added, 1. ISAAC BEN ABRAHAM OF FELTRE, dream, 1938. 2. ISAAC BEN ASHER ?, prayer, 1543. — *Isaac al-Hadeb.* To be added, 2021, 3. Read poetical piece addressed to him.

939. *Isaac Latif.* To be added to the first title, 1267, 7 (fragm.).

941. *Isaiah ben Abraham Levi* (*Sheftel*) *Hurwitz.* To be added, 496, 1.—*Ishmael ben Elisha*, 1267 *c* is identical with 2496, 5.

942. To be added, 1. ISSACHAR PERLHEFTER, 1416.—2. JACOB, translator, 2134, 7.—3. JACOB, 1711, 3.

943. *Jacob* כ"ץ. To be added, 746, 2.

943[a]. *Jacob ben Machir*, add for translations, *Qosta ben Luqa*, q. v. To be added, JACOB ROMANO, 2314.

944. *Jacob ben Shesheth.* To be added, 1638, 1 *d* and 2456, 7, printed in Ozar N. (iii. p. 153) with the title of שער השמים.

945. *Jedaiah Bedersi.* To be cancelled, מערני מלך, which is anonymous.—To be added, 1. JEDIDIAH BEN ISAAC LEVI, prayer, 1531, 11 *a*.—2. JEDIDIAH BEN MOSES מריקא, transl. of a methodological treatise by Moses ibn Danûn, 850, 1.

946. *Jonah ibn Jannah.* מסתלחק, 2509. למע, Hebrew transl., 2510.

947. Second *Joseph.* Read, Joseph ben Joshua Vivas Lorca.

947[a]. Second *Joseph Fasi* to be cancelled.—*Joseph ben Japheth*, read 2519 for 2518.—*Joseph Jiqatilia.* To מקור השכל to be added 2288, 4.—*Joseph ben Joel*, perhaps also the translator of Maimonides' treatise.

948. To be added, JOSEPH MAARABI, comm. to Lorya's נוף עץ החיים, 1712.—*Joseph Nabon.* Read Nahon.

949. To be added, JOSEPH BEN SAMUEL, from whom the extracts by Jacob ben Shesheth are taken, 1945, 3.

949[a]. *Joseph ibn Waqqâr.* To be added, extracts from יסוד הקבלה, 1534, 5 = 2286, 7.

950, beginning. Read, Joshua Calimani. Title: מילי דבריהותא, 1006, 2. — *Judah Briel.* Read 2480 for 2474.—*Judah Anaw.* Add. notes to Ahai's שאלתות, 541.

951. *Judah Ferussol* is not the author of אגרת הספירה, identical with 1748; 2056, 2; and 2263, 5. See Add. to col. 931[a].—*Judah Harizi.* התכמוני, read 2517 for 2516. To be added, ס' גורלות, 1345, 2 *h* (see Additional Index).—*Judah Hasid*, notes, to be added, 378, 3 (on ג"ע).—*Judah Hayyuj*, transl. of Abraham ibn Ezra, 1600, 10.

951[b]. *Judah Kohen of Toledo.* To be added, extracts from Bitruji in the מדרש החכמה; of which the following fragments are omitted, 1267, 15; extract, 2008, 1; 2192, 8.

952. *Judah the physician*, read 2520 for 2519.—*Judah Romano*, בן פורת, to be added, 915, 3.—*Judah ben Saadyah*, 1587, 2 is transl. by him into Hebrew.—*Judah ben Samuel Shalom*, to be added, Gerardus of Cremona, q. v.

953. *Khovarezmi.* Read el-Muthana ? (المثنى) for Mathni.—Leon (of Mantua ?) to be cancelled; identical with Leon (Messers), 953[a].

953[a]. To be added, LEON JOSEPH, transl.? of 2042, 2.—*Levi ben Abraham*, לוית חן, to be added, 2028, 1. — *Levi ben Gershom*, poems, 218 is by Abraham ibn Ezra, q. v.

954. *Lipman of Mühlhausen*, epitome, is perhaps by Shliml ?. See No. 2172.

955. *Magne*, read Magnino.—*Majriti*, omit, treatise on astrolabe, etc.—*Manoel*, end. Read 2451 for 2448.—To be added, 1. MALKIEL ASHKENAZI, מנהגי ק"ק חברון, 2301, 7 (see מלכיאל at the end of Index I, to be cancelled).— 2. MARCUS המשיחי, 2146 end.—3. MEIR ABU-L-AFIA, מסורת, 1442, 1 (to be cancelled under Meir of Rothenburg).

955[a]. *Meir Clew* (קלוו). Read Meir Calvo or Calov (קאלוו).—*Meir ben Eleazar* or Saadyah of Toledo.—*Meir Neumark*, 2134, 10 to be added.

956. *Meir of Rothenburg*, 1442, 1 (מסורת), to be cancelled. See Meir Abu-l-Afia.

957. *Menahem di Lonsano*, אגדת בראשית was first edited by him.—*Menahem Recanati*, introduction, read 1555, 4 for 1535. Add, 1944, 2 *a* and 1964, 1 *b*.

957[a]. *Mesue the younger* is also the transl. of the antidotary given under Mesue the elder.—*Mordecai Finzi.* Add, 1483, 4 *c*.

958. *Mordecai ben Hillel.* To be added at the end, 1898, 2 *b* with commentary.

959. To be added, MOSES BASULA, note, 2192, 3.

960. *Moses Kohen*, read 2521 for 2520.—*Moses de Leon*, add, the poem beg. פתח, 1631; 2389.

961. *Moses ben Maimon*, ס' המדע, add, 2077, 4 (fragment).

961[a], l. 5. 1254, 5 is by Moses ibn Thabbon.—דלאלה, l. 21. Omit 915, 3, which is בן פורת by Judah Romano.

963[a]. Read Moses Sahlûn for Sahalon, and 2518 for 2517.

964. *Moses ibn Thabbon.* To be added, Bitruji, q. v. Read, for *Ptolemy*, Geminus, q. v. Add, on Maimonides, ס' המדע, 1254, 5.

965. *Nathan Nata* to be cancelled. It is Isaac Nata to whom the letter is addressed.—*Nathan Spiro* (*Spira*) *ben Reuben*, to be added, 1963 and 1999, 2.

966. Read *Nicolas Praepositus* for of

[1] Refer also to the Additions and Corrections for the respective numbers of the Catalogue.

Montpellier. To be added, Hebrew transl., 2143, 1; 2134, 7?. See also Add. Index.

967[a]. *Ptolemy* Almagest. Read Geminus, q. v.—The last treatise is also attributed to Galen; transl. by Leon Joseph, q. v.

968. *Qosta ben Luqa*, l. 6. Read, his treatise of the sphere, transl. by Jacob ben Machir, 2006, 9.—*Razes*. Omit, l. 3, 'from the Latin.'

969. To be added, Saadyah ben Amram?, notes, 1014.—Saadyah ibn Danân, l. 4, read note (in Arab.) for decision.

969[a]. *Saadyah Levi*. See Add. Extracts, G.—Read Salmias Davin of Lunel. To be added, Samah (ibn el-), 2008, 5.

970. To be added, Samuel ben Elisha, notes, 1354.

971. To be added, Samuel ben Reuben ממון, note, 334, and Samuel Meldola, preface and poem, 1184.—Read at end, Samuel (Hayyim) Sefardi Matron.

972[a]. To be added, Schlimel?, epitomator of נצחון (2180, 2) by Lipman of Mühlhausen, q. v.

973[a]. *Shalom ben Saadyah*. Read 2526 for 2525.—Read *Shem Tob ibn Ardutil* for Arditol. To be added, Shem Tob ben Jacob ibn Puglia, 1550, 3?; 1559?; 1610, 4; 1822, 7; 2240, 8; 2276, 3. — *Sherira*. Read 2521 for 2520.—*Simeon Duran*. To be added, 655, 2 *b*; 2165 *c*.

974. *Simḥah ben Solomon*. Read 2388, 1, 2 for 2386, 1, 2. To be added, 1. Simon of Genoa, transl. of his Latin transl. of Zahrawi, 2520, 3. — 2. Solomon, cas. note, 865[a].—3. Solomon ben Aaron, ס' רך וטוב, 2412, 4.

975. *Solomon ibn Ayub*. Read השחורים for השחרים. To be added, 1. Solomon Davin of Bizes (perhaps identical with Salmias Davin of Lunel), transl. of Ali ben Rigal.—2. Solomon ben Eliezer Ḥayyim, poem, 20.

975[a]. *Solomon ibn Gabirol*, chapter on the soul is by Thomas Aquinas.

977. *Solomon Molkho*, דרושים, to be added, 1551, 6.—*Solomon* מונטי די לולמר. See 2558, 2.

978. *Thomas Aquinas*. To be added under extracts, 1390, 2 = 2244, 2, and the chapter on the soul, 1324, 2, attributed to Solomon ibn Gabirol.

979[a]. מלכאל to be cancelled, which is מלכיאל. See Add. to col. 955.

b. TRANSLATORS (coll. 981 and 982). See

Astruc Shalom?. See Judah ben Samuel Shalom.
Ephraim Mizraḥi?.
Jacob.
Jacob Levi?.
Jedidiah ben Moses מריקא (מרוקא?).
Joseph ben Joel?.
Judah ben Saadyah of Toledo.
Leon Joseph.
Solomon Davin de Bizes.

Anonymous. See

Moses ben Ezra.
Moses ben Joseph הלאוי, 1331, 1?; 1439, 1; 2007, 3?; 2095, 2 (Avicenna?); 2141, 5.

To be cancelled, Ahmed ben al-Muthana (Mathni) and Ali ben Rijal. Read Magnino for Magnus.

c. FAMILY NAMES.

983[b]. Azulai, add Ḥayyim J. D.
986. Mamon, Samuel.
986. Matron, Samuel Ḥayyim.
986. Meldola, Samuel.
987. Puglia ibn, Shem Tob.
987[b]. Read Spiro or Spira.

II. TITLES.

988[a], l. 7. Astruc Remoch is identical with l. 12, Francesco. End, Nathan Nata to be cancelled.

989. אגדת בראשית was first edited by Menahem di Lonzano.—אבנים. To be added to Ephod, 1269, 1; to French transl., 1100 (col. 307).

990. Add 414, 4 (to Isaac Nata) after 232.

991. אגרת בתי הנהגה, see בתי. אגרת ספירה is identical with אגרת התכונה (col. 991), anonymous to be found also in 2056, 4 and 2080, 2.

991[a]. אגרת התשובה, by Latif, to be added, extract, 1267, 7. אוצר הכבוד, by Jiqatilia, is a spurious title.

992. Add, אורח חיים, by Moses Narboni (extract), 2142, 27.

993. Aphorisms. Add, Add. Extracts, G, 4.

993[a]. שער בפי' האותיות, 1267, 15; 2192, 8 are by Judah of Toledo. 1534, 5 is by Joseph Waqqâr = 2286, 7.

995[a]. בית אלים, i. e. בית אלהים.—ס' בנדור, see ארשימירא.—l. 5. בסוד הייחוד is by Shem Tob ibn Puglia. — l. 6. כור הפסוקים is by Solomon Molkho = דרושים.

996. ס' הבריאה, 1963, by Nathan Spiro.—ברכות to be placed before ברכת.—בתי הנפש, read 2443, 2 for 2442, 2.—בתין (מקצה), transl. of Saadyah Azankot. See Add. Extracts, G, 4.

997. גינת ביתן by Nathan Hammerschlag (according to the old catalogue) is identical with אור הגנוז.

998. Massorah, l. 7, read Meir Abu-l-Afia (see below, Add. to 1016, 1).

1001[a]. *Religious*. Add, Elijah of Genezzano; Simeon Duran.

1003. זמיר עריצים, perhaps by Nahan of Gaza (see Catal. of Jews' College, No. 123).

1003[a]. חובת הלבבות. Add, extract, 2340, 3.

1004. Add חליי האזן, by Galen, extract from מיאמיר, 2142, 22.

1005. חשבון. Read ע'ל'י.

1005[a]. זוהר הרקיע, add, perhaps transl. by Ephraim Mizraḥi.

1007. הייחוד. 1610, 4 is by Shem Tob ibn Puglia.—יסוד הקבלה. Add, 1534, 5.

1009. ס' הכולל is by Levi ben Abraham.

1011[a]. To be added, [מאמר] בסמים המורכבים by Galen = מיאמיר, q. v.—מאמר השכל = מחברת השכל, q. v.—l. 11 from below, read Sahlun.

1012, l. 3. See also 1324, 2, by Thomas Aquinas (attributed to Solomon ibn Gabirol). —Add, מבא לתכונה, by Geminus.

1013. מגיסטי, by Geminus.

1013[a]. מדרש החכמה, extract, to be added, 1267, 15; 2008, 1; 2192, 8.—מדרש המשה חומשי התורה, perhaps by David al-Adeni.

1015. Add, מילי דבדיחותא, by Joshua Calimani, 1006, 2. Add, מחלוקת שבין היין והמים, 578, 3.

1016. מסורת מה'ר'ם, by Meir Abu-l-Afia.—מעדני המלך, anonymous.

1017[a]. מקור השכל, by Jiqatilia, add 2288, 4.

1019. [משפטי המזלות], 2028, 1 is by Levi ben Abraham.

1019[a]. נוף עץ החיים, 1712, with a comm. by Joseph Ma'arabi.

1021. סדר מצות שבת is an extract from his אדרת אליהו, q. v.

1023. עזר הדת. See Additions to 1796, 4.—Add, עיון השמש, Theorica by Gerardus of Cremona, 2244, 11.

1024. ערוגת הבושם, to be added, by Judah the physician, 2520, 1. — פורפיריאוס, see also מבוא.

1025. *Philosophy*. To be added, Avicenna. See Add. Extracts, G, 3.—2244, 5 *b* is by Aegidius. 1267, 7 is an extract from Isaac Latif's אגרת התשובה.

1025[a]. פירוש. הייחוד, 1550, 3 is by Shem Tob ibn Puglia.

1027[a]. פתח דברי, by David?.—פתחי שערים, read 1711 for 1713.

1030. דרושים. Add to Solomon Molkho, 1551, 6. 2456, 7 is by Jacob ben Shesheth.

1031[a], l. 11. 1822, 7 is by Shem Tob ibn Puglia.—l. 18. 2456, 7 is by Jacob ben Shesheth (see 1039, שער).

1033. רזיאל. Add, 1938, 5.

1034. [רפואה]. Read, Nicolas Praepositus.

1035. רשימה. 2314 is by Jacob Romano.

1036. שירים. *Various*. To be added, 'Ali Abi Taleb, Hebrew transl. See Add. Extracts, G, 1.

1037. Add, Solomon ben Eliezer Ḥayyim.—l. 3 from below. 1631 = 2389 is by Moses de Leon.

1039. שער השמים, by Jacob ben Shesheth. See Add. to col. 944.

1039[a]. השרשים, by J. ibn Waqqâr. Add, 1534, 5.

1040. תוכחת הלועזים, transl. of Saadyah Azankot. See Add. Extracts, G, 2.

1041. [תכונת השמים]. Elijah of Mestre to be cancelled.—Geminus to be added.

1041[a]. Judah Ferussol and Majriti to be omitted.—l. 7. Read Sahlûn.—To be added, Samâḥ (ibn), 2008, 5.—To anonymous (l. 18) add, 1748, 3 identical with 2056, 4; 2080, 2; and 2263, 5.—2021, 2 is by Isaac al-Ḥadeb.—2042, 3 is by David ben Bilia.—2244, 11 is by Gerardus of Cremona.—l. 34. Read Ptolemy and Galen.—Last line (with names, 4 *c* by Mordecai Finzi).

1042. Solomon (ben), i. e. Elazar ben Solomon? (see Add. Extracts, B).

1046, l. 20. Read 340, 10 (in Arabic); and omit 332, 2.

1053[a]. *Collections*. Add, Isaac ben Asher?, 1543.

1054. Anonymous, 1531, 11 *a* is by Jedidiah Levi.

1061. Add, מרוש האלחסין, by Avicenna, Hebrew transl. See Add. Extracts, G, 3.—Add, כתאב אלכאפי, by Rhazes, 2089. To be added also under כתאב.

1061[a]. נתר הלאלי, by 'Ali Abi Taleb, Hebrew transl. of it. See Add. Extracts, G, 1.

1099. For Censors, see Dr. Steinschneider's article, H. B. v. p. 125 sqq.